

UNIVERSITY OF TORONTO



3 1761 00872580 6



Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
University of Toronto

283

36

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

31849

Vol 48

THEOPHANES CONTINUATUS.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCGXXXVIII.

SCULPTORUM HISTORIAE

BY J. VAN DER

DF

503

C6

v. 48

EDITIONE...
F. G. ...
ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORSSICA...

THEOPHILUS CONTINENS

BOSSIAE

AMSTELÆDAMI


INDEX & XLI

THEOPHANES CONTINUATUS,

IOANNES CAMENIATA, SYMEON MAGISTER,

GEORGIUS MONACHUS

EX RECOGNITIONE



IMMANUELIS BEKKERI.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVIII.

STATIONERS COMPANY

PRINTED AND SOLD BY

GEORGE WOOD

AT THE SIGN OF THE

WINDMILL

IN THE STRAITS

OF SINGAPORE

AND PENANG

AND MALACCA

AND THE NEIGHBOURHOOD

OF THE EAST INDIES

AND CHINA

AND THE ISLANDS

OF THE SOUTH SEA

AND THE PACIFIC OCEAN

AND THE ADJACENT PARTS

IMMANUELIS BEKKERI

P R A E F A T I O.

Qui Theophanem excipiunt, rerum in imperio Byzantino ab anno 813 ad annum 963 gestarum scriptores et exscriptores, eorum plerosque si non edidit at editioni paravit Franciscus Combesius O. FF. Praedicatorum, accepto a Luca Holstenio codicis Vaticani apographo Barberino. codex ipse cum post pacem Tolentinam Parisios devenisset, a Carolo Benedicto Hasio descriptus est in illo codicum Italicorum Parisios translatorum catalogo, quem gravi litterarum damno diu desideratum tandem aliquando speramus proditurum. inde compertum librum huius argumenti, quod sciamus, unicum inter Vaticanos numerari 167, esseque membranaceum, quadratum, saeculo duodecimo nitide scriptum, fine mutilum, cetera, si primam exceperis paginam, bene conservatum, foliis 168.

Hoc ipso codice ante Holstenium Leo Allatius usus Basiliæ Macedonis vitam in Symmictis suis Coloniae a. 1653 protulerat.

Idem ibidem Ioannis Cameniatae excidium Thessalonicae primus publicavit.

De Symeone magistro ita praefatur Combefisius ed. Paris. a. 1685 p. 400.

Scriptis et ab orbe condito, exstantque altero ac maiori Regio codice. *) opus est ex diversis congestum historicis et annalium scriptoribus, ipsum tamen haud satis plenum. hic nobis verus annalista alterque continuator erit, ipso pene Theophanis digestus schemate, quantum codex alter, ipse Regius, minor repraesentavit, hoc unum a maiore discrepans, quod superiora illa a logotheta remotiora, ac in quibus levius opera perfunctus videatur, omisit; quo et nobis consilio praeiit; ac quod una haec in praesentem rem nostram faciant, eademque alio auctore ac stylo sub una libri serie repetita lucis plurimum sibi mutuo afferant; ut et Leoni grammatico, qui inter reliquos magis ipse egenus ac cribratissimus est. superiora maioris illius Regii codicis alia molitio dederit, et qua iam editi auctores chronographi, Eusebius Syncellus Theophanes Cedrenus (cum quo illi magis convenit), collatis singulis,

*) n. nunc 1712.

in rem literariam ac lucem temporum e Regia una Lu-
para haud leviter illustrari possint. adscriptum maiori
illi codici, alia manu pauloque recentiori, "hic est me-
taphrastes," cuius tanti annales et chronica Hippolyto
Thebano, ut et omnibus anteponat. debemus, ex quo
exscripsi, codicem Raphaëli Trichet du Fresne, ex
cuius libris ipso defuncto in gazam Regiam illatus;
aliaque Graeca (ac in eis Maximi plenissimus codex
atque optimus) me illi potissimum auctore, extrema
sua in Italiam profectio, ditanda Graecis Gallia no-
stra eaque Christianum orbem, Parisios allata.

Postremo recentiorum qui dicuntur imperatorum vitae,
pars est altera chronici a Georgio monacho ex Syncello
maxime excerpti et locis patrum biblicisque ornati, cuius hic
index: χρονικὸν σύντομον ἐκ διαφόρων χρονογράφων τε καὶ ἐξη-
γητῶν συλλεχθὲν καὶ συντεθὲν ὑπὸ Γεωργίου μοναχοῦ. eius igi-
tur chronici pars extrema et lectu non indigna ut emendatius
nunc quam antea legi possit factum est Hasii rursus beneficio,
qui editionem Parisiensem ad codicem Coislinianum 134 ac-
curate contulit.

Addiderat Combesisius incerti scriptoris διάλογον στηλι-
τευτικὸν γινόμενον πρὸς πιστῶν καὶ ὀρθοδόξων καὶ πόθον καὶ
ζῆλον ἔχόντων πρὸς ἔλεγχον τῶν ἐναντίων τῆς πίστεως καὶ τῆς δι-
δασκαλίας τῶν ἁγίων καὶ ὀρθοδόξων πατέρων p. 303 — 311;
ἐκ τῶν τοῦ ἀθλοφόρου Δημητρίου ἐν μερικῇ διηγῆσει θαυματουργ-
ιῶν p. 314 — 316; Demetrii Cydonii μονωδίαν ἐπὶ τοῖς ἐν
Θεσσαλονίκη (a. 1346) πεσοῦσιν p. 384 — 392; postremo

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΔ ΕΚ ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ,
ΥΙΟΥ ΔΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ....

ΑΡΧΟΜΕΝΗ ΟΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΘΕΟΦΑΝΗΣ.....
..... ΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΜΙΧΑΗΛ ΤΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΤΟΥ
ΚΟΤΡΟΠΑΛΑΤΟΥ, ΗΓΟΤΗ ΑΠΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΔΕΟΝΤΟΣ
ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ.

Τῶν δὲ καθ' ἕναστα τὰς ὑποθέσεις ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος φιλοπόνως συνέλεξε καὶ εὐσυνόπτως ἐξέθετο, νῆ τῶν μετέπειτα δῆλα γίν..... τῆς βασιλείας.

Καὶ τοῦτο πάντως τῶν σῶν, ᾧ φιλοσοφώτατε βασιλεῦ, καλῶν,
μετά γε πολλῶν ἄλλων τε καὶ μεγάλων, τὸ τὰ τῷ χρόνῳ παραρ-
ρνήντα καὶ κεχωρηκότα πρὸς τὸ μὴ ὄν πρὸς παλινζωΐαν αὐθις καὶ

tit. 7 ἀρχομένου P (i. e. editio Parisiensis) invito, ut Hasius testatur, codice. 10 post Ἀρμενίου in P lacuna, quae non est in codice. 12 νῆ τῶν] ἵνα τῆς P 13 τῆς βασιλείας om P

CHRONOGRAPHIA
CHRISTI AMANTIS AC PORPHYROGENNETI
DOMINI CONSTANTINI,

SAPIENTISSIMI DOMINI LEONIS IMPERATORIS
FILII, IUSSU CONSCRIPTA,

INDE DUCENS EXORDIUM UBI THEOPHANES
DESIIT.... MICHAELE SCILICET THEOPHILI
FILIO CUROPALATA IMPERATORE, HOC EST A
LEONIS ARMENII IMPERIO.....

Argumenta singula imperator ipse Constantinus studiose collegit, et ne posteros superiorum temporum gesta lateant, dilucide, et ut capi facile possint, edidit.

FRANCISCO COMBEFISIO INTERPRETE.

Hoc quoque omnino, sapientissime princeps, ad alia tua multaque ipsa et magna ornamenta virtutesque accedit, quod ea quae tempore perefluxerunt iamque esse desierunt, ad vitam denuo ortumque novum

- P** 2 παλιγγενεσίαν ἀναγαγεῖν, καὶ τοῦ τῆς ἱστορίας ἐπιμεληθῆναι κα-
λοῦ, ἀλλὰ μὴ τοῖς πρὸ τοῦ τὴν βασιλικὴν ἐπιλημμένοις ἀμελη-
θῆναι ἀρχήν. οἱ μὲν γὰρ ζῆλον ἐζηλωκότες τοῖς ἀγαθοῖς ἀζήλω-
τον ὑπεξηρήσθωσαν τοῦ λόγου. — τινὲς διενηροχέται ἐσπουδάκασι
τῶν πολλῶν κατ' οὐδέν, ὅτι μὴ λόγου σύντροφοὶ ἀλλ' ἀγροικίας 5
γεγόνασι κατεντρώφημα. τί γὰρ τοιοῦτον ἐξασκεῖν αὐτοκράτορα
δεῖ, ὃ μὴ ἐπαφέρει τὴν ὄνησιν μετὰ λόγου γινομένων, δέον
ἐπιμελεῖσθαι ἀνδρῶν καὶ τῆς λογικῆς ὅτι μάλιστα ἐπιστήμης, ἐξ
ῶν τὸ κράτος βασιλείας, ὡς ἂν μὴ λάθοιεν κατὰ πρᾶνοῦς φερό-
B μενοὶ ἀλογωθέντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ κινδυνεύσῃ τοῦτο, ᾧ τῶν 10
πάντων διαφέρομεν, ἀφωνία παραδοθέν.

Ἄλλ' ὅσον μὲν σοὶ πεπόνηται, πρῶτα βασιλεῦ, περὶ τὴν
λογικὴν καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐπιμέλειαν, ἵνα τὰλλα, θεω-
ρήσουσι μὲν οἱ σοφοί, ὅτι δὴ καὶ σὺ, μᾶλλον δὲ δὴ σὺ σαφῶς,
ὅτι γε καὶ ἐκεῖνοι σοφοί. ἱστορεῖς δὲ αὐτός, χεῖρα μόνως λαβῶν 15
ἡμῶν διακονουμένην σοι, ὅσα τοῖς πρὸ σοῦ βεβίωται, κἂν ἀπο-
χρώντως ἔχῃσι τὸ φαῦλον καὶ οὐ λαμπρόν, ἐπεὶ καὶ τούτων ἔνεστι
C θηρᾶσαι τοῖς σπουδαίοις τὰ χρήσιμα. ἀμέλει τοιγαροῦν πάσης ἀσχο-
λίας καὶ ἀργίας τὴν περὶ λόγου προτετιμηκῶς σπουδὴν, ἅτε δὴ τούτου
μάλιστα τοῖς ὑψηλοῖς φιλομαθέσι τε καὶ φιλοστοροῦσιν ζῆλον καὶ 20
ἀρετὴν ἐγγενῶντος, τὰ μὲν ἐκ τῶν γεγραμμένων τὰ δὲ ἐκ τῶν ἀκοῆ

2 τοὺς — ἐπιλημμένους?
φέρει? | | γινόμενον?

4 οἳ τινες?

7 μὴ κοινὴν ἐπι-

studeas revocare, historiaeque bonum cura prosequaris, nec velut ii
qui ante imperii clavum moderati sunt, abs te negligi patiaris. atque
horum quidem, qui ea aemulati sunt quae nemo bonus unquam aemule-
tur, nulla nobis mentione habita, fuerunt quidam qui ut supra vulgus
praestarent, nihil operae posuerunt, quod neque literis educati sint,
sed rusticitatis ludibrium propudiumque exstiterint. quid enim eiusmodi
imperatorem excolere deceat, quod homini ratione praedito nihil com-
modi afferat? cum magis deceat virorum curam habere, praecipueque
scientiae rationalis, quibus imperii robur praestatur, ne homines in
praeceps ruentes paulatim obrutescant, ac ne id quo universis prae-
cellimus, silentio traditum periclitetur.

Quantam vero tu, mitissime princeps, operam posueris tum in ratio-
nali scientia tum in hominum cura, ut alia praetermittam, com-
memorabunt quidem homines sapientes, quando et tu ipse, vel potius tu
ipse palam, quod et illi sapientes. scribis autem ipse, manum dun-
taxat nostram tibi ministrantem assumens, quaecumque superioris aetatis
hominibus gesta noscuntur, tametsi illa abunde vitiosa sint nec virtutis
laude admodum splendeant, quod hinc quoque viri studiosi commodum
referant. sane igitur omni alia occupatione otioque eruditionis litera-
rumque curae posthabitis, quod nimirum ea res doctrinae historiaeque
amantibus subditorum animis aemulationem virtutemque inferat, ex iis

παραδεδομένων συνηθροικῶς ὡς περ τι κοινὸν διδασκαλείων προθεῖναι
 πᾶσιν ἐβουλεύσω καλῶς, ἐκείνην ταύτης ἀρχὴν εἶναι νομίσας τῆς
 ἱστορίας ἀρίστην, τὴν τῷ μακαρίτῃ Θεοφάνει γενομένην κατάλη-
 ξιν, ὃν κατὰ συγγένειαν καὶ ἀγχιστείαν, τὸ εἶναι νύωνος λαχὼν, D
 5 ἀποσεμνύνεις τε ἐκ τῶν σῶν ἰκανῶς καὶ ἀντιλαμβάνεις αὐθις παρ'
 αὐτοῦ τινὰ εὐκλειαν.

Ἐκεῖνος μὲν οὖν εἰς τὴν τοῦ κουροπαλάτου Μιχαὴλ βασι- P 3
 λείαν καὶ ἤρταν τὴν ἐκ τῶν Βουλγάρων συμβᾶσαν αὐτῷ καταπρο-
 δοθέντος ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ κατέληγε, τῆς τοῦ Λέοντος μόνον μνη-
 10 σθεῖς ἀναρρήσεως, μηδὲν μῆθ' ὄθεν ἢν μῆθ' ὅπως ἐτρόφη δῆ-
 λον τοῖς ἀναγινώσκουσι πεποιηκώς. ἡμεῖς δέ, ὡς περ τῇ κεφαλῇ
 τὰ ἄλλα μέρη συνάπτιοντες, αὐτὴν τε τὴν ἱστορίαν ὀλόσωμον ἀλλ'
 οὐχ ἡμιτελῆ ἀποδείκνυμέν, καὶ πρὸς τὸν ἐξῆς καὶ κάτω χρόνον B
 τοῖς μὴ ῥαθυμότερον ζῶσι διαβιβάζομεν, κέρδος ἀλλ' οὐ ζημίαν
 15 αὐτοῖς πορίζόμενοι, εἴγε δὴ καλὸν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν εὐδοκίαν τῶν
 ἀγαθῶν τε καὶ μὴ τὸν βίον διαγινώσκειν.

2 ταύτην vulgo 3 post κατάληξιν Goarus ex coniectura: πάν-
 των τῶν βασιλείων ἕως τοῦ νυνὶ καιροῦ καὶ τῆς βασιλείας σου τὰ
 πεπραγμένα διὰ λόγον συλλαβεῖν· εἰ καὶ τοῦ ἀοιδίμου σου πάπ-
 που τοῦ ἐν βασιλεῦσι εὐκλεοῦς βασιλέως Βασιλείου τὰ παρὰ σοῦ
 ἱστορούμενα, καὶ μετὰ πάσης σαφηνείας καὶ λόγον εὐκοσμίας κατὰ
 τὸ τῶν γενομένων ἀληθῆς καὶ εἰλικρινῆς· εἰς τὸ φανερόν παρὰ τῆς
 σῆς πολυμαθεστάτης εἰδήσεως ἐξαγορευθέντα, περιττὸν ἂν εἴη
 οὐδοτιοῦν διηγῆσασθαι. 9 καταπροδοθέντι?

quae aut ab aliis scripta aut auditione accepta sunt unum corpus con-
 texens, communem quasi scholam universis proponere sagaci consilio
 decrevisti. huius historiae illud optimum ratus initium, ubi felicitis me-
 moriae Theophanes scribendi finem fecisset, [ita nimirum ut omnium
 imperatorum ad hanc usque aetatem tuumque imperium res gestas ser-
 mone complectatur. Quanquam inclyti avi tui, inter Augustos fama
 celeberrimi, Basilii imperatoris gesta abs te conscripta, omnique per-
 spicuitate ac sermonis ornatu vere sincereque ab eruditissima prudentia
 tua, omni denique fide narrata, superfluum nobis sit ullo modo retra-
 ctare] quem sanguinis necessitudine (illius ipse nepos) propius contingens
 cum tuis ornamentis abunde honestas, tum rursus quandam ab eo clari-
 tatem recipis.

Is porro in Michaëlis Curopalatae imperio acceptaque a Bulgaris
 clade per suorum prodicionem, Leonis duntaxat proclamati Augusti levius
 facta mentione, scribendi finem fecit, eiusque nec natales aut patriam
 nec educationem lectoribus aperuit. nos autem velut membra reliqua
 capiti iungentes tum ipsam historiae corpus integrum, non quasi dimi-
 dia parte mutilum, repraesentamus, tum ad ea quae deinceps secutis-
 die temporibus gesta sunt traducimus, rem scilicet praestantes iis qui
 in otio et desidia vivere noluerint utilem, nihilque eis damni afferen-
 tem. quippe bonum est et ad securitatem cum primis utile ut bonorum
 pariter atque malorum vitam cognoscamus.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΛΕΟΝΤΟΣ.
ΛΟΓΟΣ Α.

P 4 **Π**ατρίς μὲν οὖν τοῦ δηλωθέντος Λέοντος Ἀρμενία, γένος δὲ τὸ μὲν ἔξ Ἀσσυρίων τὸ δὲ καὶ αὐτῶν Ἀρμενίων, οἳ καὶ τοὺς ἰδίους 5 ἔξ ἀνοσίτου γνώμης σφαγῆ μαιφόνῳ παραδόντες γεννήτορας ὑπερορίας κατεδικάσθησαν, κακίσει δὴ τὸν πένητα βίον, ἄτε δὴ καὶ φυγάδες, διαθλοῦντες τὸν εἰρημένον θῆρα ἀπέτεκον. ἄρτι γοῦν εἰς ἐφήβους ὁ Λέων ἐτάττετο, καὶ κόμην Πίδραν κατονομαζομένην, ὑπὸ τὸ θέμα τελοῦσαν τῶν Ἀνατολικῶν, τῆς πατρίδος ἀλ- 10 λάσσεται· ἐνθα δὴ καὶ ἀνδρὸς ἡλικίαν δεξάμενος, τοῖς μαχιμώτατοις καὶ φονικωτάτοις καταριθμούμενος δόξης εὐμοίρησεν ἐπὶ γενναιότητι. Νικηφόρος τότε τὰς τῆς βασιλείας ἴδυνεν ἡνίας, ὁ τρόπαιον ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος, καὶ μονοστράτηγον τὸν Βαρδάνιον, ᾧ Τοῦρκος ἐπέκλην, τῶν πέντε θεμάτων τῶν κατὰ τὴν 15 Ἀνατολὴν τὴν ἐφορείαν καὶ πρόνοιαν διοικούμενον διὰ τε τὴν ἐν πολέμοις τόλμαν καὶ τὰς ἄλλας ἐπανθούσας αὐτῷ ἀρετὰς ἐξαπέσταλκεν· ὃς ἄτε δὴ τῶν ἐχθρῶν ἀγαπῶν κυριεύειν καὶ τὴν βασιλείαν ἐκάστοτε ὀνειροπολῶν, τοῦτόν τε, περὶ οὗ ὁ λόγος, τὸν Λέοντα καταπληκτικὸν βλέποντα καὶ γενναῖον ἀνάστημα ἔχοντα 20

LEONIS ARMENII IMPERIUM.

LIBER I.

Eius itaque quem dicebam Leonis patria Armenia fuit. genus partim ex Assyriis partim ex ipsis Armeniis propagatum fuit. hi cum scelestae mentis proposito truci necē parentes sustulissent, exilio damnati sunt; in quo velut profugi, pauperem tolerantēs vitam, quem nominavimus, feram bestiam susceperunt. iam itaque Leo pubertatis annos ingressus in oppidum Pidra nomine, quod Orientalium thematis est, migravit: ubi cum viriles annos attigisset, bellicosissimis viris truculentissimisque connumeratus, strenui fortisque pectoris viri laude claruit. Nicephorus cum per id tempus imperii habenas moderaretur, in Bulgaria insigni Romanae rei ludibrio occubuit. supremum is ducem Bardanium, cognomento Turcum, destinaverat, quinque tunc Orientalium thematum agentem praesidem, ac qua pollebat bellica fortitudine ac reliquarum virtutum laude, provida cura gubernantem. porro Bardanius, ut cui hostium potiri in votis esset, ac cum sibi ipse quotidie imperium somnaret, hunc de quo loquimur Leonem, hominem gravi trucique aspectu

καὶ ἄλλως ἀστείον ἐν ταῖς ὁμιλίαις δοκοῦντα τοῖς ἑαυτοῦ δορυφό-
 ροῖς ἐγκυατέλεγε καὶ διακόνοις, καὶ πρό γε τούτου ἢ μετὰ τοῦτο
 μικρὸν Μιχαὴλ τε τὸν Τραυλὸν καὶ Θωμᾶν τὸν ἀπὸ λίμνης Γα-
 ζουροῦ, ταπεινοὺς πάντας καὶ ἀζήλους ὄντας καὶ ἀρτίως εἰς γνῶ-
 5 σιν ἀγομένους τοῖς τὰς πολεμικὰς ἐγχεχειρισμένοις ἀρχάς. (2) ἐκρέ- **B**
 μαντο οὖν οὗτοι τοῦ Βαρδανίου, καὶ ἐν αὐτῷ τὰς κοσμικὰς ἐλπί-
 δας ἐσάλευον· καὶ οὗτος τῆς βασιλείας ὣν ἔραστὴς ἀνδρὶ τιμι μο-
 νάζοντι κατὰ τὸν τοῦ Φιλομηλίου χῶρον καὶ ἐνδιαιωμένῳ τῆν
 ταύτης ἀνακοινοῦται γνώμην αὐτῷ καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ πρὸς Θεὸν
 10 εὐχὰς ἱκετηρίους παρεκάλει τοῦτον ἀναπέμπειν, τὰ αὐτοῦ διαβή-
 ματα κατευθυνούσας καὶ τὴν βασιλείαν ἐπιβραβευνούσας αὐτῷ,
 ἀλλ' ἤκουσεν ἀθωρὸν ὡς οὐ δέοι τιοσῶτων κατατολμᾶν πραγμά-
 των, Βαρδάνιε, δι' ὧν ἀπώλειά τε περιουσίας καὶ ὁμμάτων περι- **C**
 κοπῆ καὶ δυστυχία ἄλλως οὐ καλῶς σοι γενήσεται· ἀλλ' εἴ τι
 15 ἔχεις πεισθῆναί σοι συμβουλεύοντι, ἀποπήδησον τούτων διὰ βρα-
 χέων, ἀρχὴν τινα μηδ' ὅλως τῶν τιοσῶτων σου πραγμάτων βάλ-
 λων εἰς νοῦν. ἐπληρώθη κατηφείας καὶ ἀχλὺς ὁ ἄνθρωπος τού-
 των τῶν λόγων ἀκηκόως. καὶ τέλος ἐξῆει τοῦ δωματίου πλήρης
 ἀθυμίας καὶ θλίψεως. ὡς δὲ τοὺς εἰρημένους ἄνδρας, Λέοντά
 20 τε καὶ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾶν, τὸν ἵππον ἄγοντας ἀναβῆναι τούτῳ ὁ
 μοναχὸς ἐθέασατο, τὸν στρατηγὸν ὑποστρέφειν παρεκλεύετο· καὶ
 ἄς καιῶν τινῶν καὶ ξένων ἀκούσεσθαι προσδοκῶν, θᾶττον ἢ **D**

atque animo generoso, quique praeterea colloquio blandus videretur moribusque urbanus, suis tum satellitibus ac ministris adlegit, atque hoc priorem, aut certe brevi post, Michaëlem Balbum, nec non Thomam Gazura palude oriundum, abiectae omnes sortis homines nullaque hactenus nominis claritate conspicuos, ac qui tum primum militarium ordinum ducibus tribunisque innotuissent. (2) hi ergo toti e Bardanio pendebant, inque eum omnes spes suas saecularis claritatis iactabant. Bardanius porro imperii nanciscendi cupiditate flagrans viro cuidam in Philomelio monasticam vitam agenti illicque commoranti eius quandoque adipiscendi animum aperit, ac confert consilium, rogatque ut supplices ad deum pro eo preces fundat, quo eius gressus dirigantur exque voti ratione imperii compos fiat. ad quem protinus monachus "noli, Bardani, eiusmodi aliquid temere aggredi ac praesumere, unde futurum ut substantiam amittas et oculi effodiantur aliaque tibi infausta eveniant. sed si quid probe inque rem tuam consulenti obaudis, quam cito ab ea animum transfer molitione, nullam parandi principatus cogitationem assumens, cuius res se ita habeant." quo audito maestitia quaedam ac caligo hominem incessit, tristisque et afflicto animo e tugurio pedem refert. tum monachus, quos dicebam viros, Leonem scilicet et Michaëlem et Thomam, equum adducentes, quem conscenderet, videns, ducem redire iubet. is vero nova quaedam et inaudita se auditorum spe-

λόγος ὑπέστρεφεν. ἀλλ' ἐκείνον μὲν αὖθις ἐξελιπάρει μὴ πρὸς τὰ ἐλπιζόμενα αὐτομολῆσαι δεινὰ καὶ τὴν ἀποῦσιν κακοπραγίαν τῆς παρούσης εὐδαιμονίας ἀλλάξασθαι· αὐτοὺς δὲ τούτους προφήτιδι γλώττη διεμαρτύρητο, βεβαιῶν ὡς ὁ πρῶτος τούτων καὶ δεύτερος τῆς σοι πεποθημένης βασιλείας γενήσονται ἐγκρατεῖς, ἀλλ' οὐ σὺ, 5 ὁ τρίτος δὲ εὐφημίας μόνης καὶ ἀναρρήσεως μετασχὼν οὐδ' ὄλως εὐδοιωθήσεται, ἀλλὰ καὶ κακῶς τὴν ψυχὴν ἀπορρήξει τὴν ἑαυτοῦ. τούτοις βυλλόμενος τὴν ψυχὴν ποικίλως ἠφίει κατὰ πρόσωπον τὴς χροιάς καὶ αὖθις ἀπῆει τὴν οἴκαδε, ὁμοῦ μὲν βλάσφημῖα τινα κατὰ P 6 τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὕβρεις ἀπορρήπτων, ὁμοῦ δὲ τούτοις τὴς ἐκείνου 10 δι' αὐτοὺς ἐξαγγέλλων προρρήσεις, καὶ γέλωτα πολλὴν καταχέων τῶν εἰρημένων. (3) χαίρειν οὖν εἰπὼν τοῖς ἐκείνου λόγοις, τῇ ἔννεακαιδεκάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τῆς ια' ἰνδικτιῶνος κατὰ τοῦ βασιλεύοντος Νικηφόρου χεῖρα συναθροίσας πολλήν, καὶ τὰ ὑφ' ἑαυτὸν τέσσαρα θέματα τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις ὑπαγαγὼν, τῶν Ἀρμε- 15 νιακῶν χωρὶς (οὐδὲ γὰρ ὑπεῖξαν αὐτῶ), τῆς ἐπαναστάσεως ἄρχεται. ἐμίσει μὲν οὖν τότε τὸν Νικηφόρον τὸ ὑπήκοον τῷ βάρει B πιεζόμενον τῶν δημοσίων τελῶν, ὃ γέγονέ πως καὶ ἀφορμὴ καὶ σύνδρομον ἐκείνῳ τῆς ἐπαναστάσεως· γέγονε δέ τι καὶ ἕτερον αἰ- 20 τιον. ὡς γὰρ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Βαρδάνιος ἠνδραγάθησεν καὶ τῆς γενομένης πολλῆς λαφυραγωγίας δικαίᾳ προνοίᾳ πεποίηκε τὴν διανομήν, κατάλληλα τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐν πολέμῳ ἀλλ' οὐ

rans dicto citius reversus est. tum ille iterum Bardanium rogare ac obtestari, ne ipse sponte ad parata mala procurrat, neve absens infortunium cum praesenti rerum secundarum statu commutare quaerat. his autem ipsis futurorum praescia lingua contestatus est certoque affirmavit fore ut primus alterque imperii, quod sic ille deperiret, compotes fierent, ipse illo nunquam potiretur. tertio, cum fausta omnia publicamque acclamationem consecutus esset, nihil ex voto ac prospere cesurum, sed fore ut et animam male abrumperet. his mente perculsus Bardanius, ac vultus colorem identidem mutans, rursus domum abit, simul maledicta quaedam verbaque atrocia in monachum iactans, illiusque sic in eos fausta vaticinia narrans, multoque risu homini dicta excipiens. (3) eius itaque sermonibus valere iussis, ad decimam nonam Iulii mensis, indictione undecima, ingenti adversus Nicephorum imperatorem coacto exercitu, eque subiectis thematibus verborum lenocinio quattuor in sententiam pertractis, Armeniis duntaxat in fide perstantibus (nec enim in Bardanio morem gerent induci potuerant), rebellionem orditur. erat vero Nicephorus tum subditis exosus, quod publicorum vectigalium gravi onere eos opprimeret. hinc novandarum rerum ansa quaedam et occasio fuit: sed et alia quaedam huic causa accessit. nam cum Bardanius adversus Agarenos rem feliciter gessisset, praedamque, qua potitus erat, maximam aequissime inter milites divisisset, nulla personarum ratione, sed pro merito eorum qui pugnaverant largi-

κατὰ πρόσωπον τὰ ἄθλα προθείς, ἔδοξε καὶ βασιλείῳ τούτοις ἄξιος μεταλαχεῖν. ὅθεν ἀναρρηθεὶς δημοσίᾳ φωνῇ βασιλεύς, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀπολαύσεών τε καὶ γερωῶν ἐκ τοῦ δήμου καταξιώ-
 5 θείς, ὡς καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἀνεγεῖραί τε καὶ κατασκευά-
 10 σαι, τὴν ἐπὶ Νικομήδειαν φέρουσαν ἦει ὁδόν. ἀλλ' ἀποχρῶσαν καὶ ἐφάμιλλον ὁ βασιλεύων Νικηφόρος δύναμιν ἐκστρατεύσας, καὶ C
 περὶ τοῦ μέλλοντος δῦσελπιν ποιήσας αὐτὸν τῷ πλήθει τῶν ἀντι-
 παρατατιομένων, ἔπεισεν αὐτὸν συγγνώμην φθάσαντα ἐξαιτήσα-
 σθαι. ἄρτι μὲν γὰρ Λέων ἄρτι δὲ καὶ Μιχαὴλ ἀπορροέντες πρὸς
 15 βασιλέα, ἄθλον ὁ μὲν τὴν φοιδερᾶτων καὶ βασιλικὸν οἶκον τοῦ
 Ζήνωνος καὶ τὸν Δαυρισθέα, ὁ δὲ τὴν τῆς κόρτης κόμητος ἀρχὴν
 καὶ τὸν τοῦ Καριανοῦ οἶκον ἀπενεγκάμενοι, οὐκ ἀγαθὰ φρονεῖν
 αὐτὸν περὶ ἑαυτοῦ πεποιθήκασιν. ὅθεν αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ συγ-
 γνώμην αἰτούμενος ἐκ βασιλέως μέχρι τῶν Μαλαγίνων ὑπέστρεφεν.
 20 κάκεῖ τοὺς τῆς ἀπαθείας λόγους δεξιόμενος καὶ τὸ χρυσοῦν σταυ- D
 ρίδιον, ὃ παρὰ τοῦ Νικηφόρου φορούμενον αὐτῷ ἀπέσταλτο πρὸς
 ἀσφάλειάν τε καὶ πίστωσιν, πρὸς τὴν τοῦ Ἡρακλείου μονῆν ἔνκτωρ,
 τὸν Θωμᾶν μόνον συγκινδυνεύοντα ἔχων, ἀπέφυγεν, τὸν τῆς κεφα-
 λῆς κόσμον ἀφαιρῆσαι σπουδάζων. καὶ ὁ μὲν τῆς μονῆς προεσιτῶς
 25 τοῦτο δρᾶσαι τοῦτον οὐ συνεχώρει· αὐτὸς δὲ τῇ ἡ̄ περιεζώνοντο
 σπάθη τὸν πλόκαμον αὐτοῦ ἀφελών, καὶ πενιχρὰν ἐσθῆτα ἀμφια-
 σάμενος, εἶχετο τῆς πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον πορείας, ἔνθα δὴ
 τούτῳ κτῆμι καλῶς πεπονημένον ἐνῆν, καὶ ὁ βασιλεύς ἐκεῖ μένειν

16 τὸ vulgo.

tus praemia, tantam exercitus omnis iniit gratiam ut et dignum puta-
 verint qui imperio potiretur. hincque adeo publice imperator procla-
 matus, pluresque alios honores ac praemia populi in eum studiis con-
 secutus, ut et templum eius nomine erexerint, Nicomediam versus iter
 contendit. verum cum Nicephorus imperator idoneum nec ullatenus im-
 parem exercitum in eum eduxisset, et militum multitudine perculsum
 de eventu belli desperare coegisset, persuasit illi ut prior veniam pe-
 teret. iam enim Leo atque etiam Michael cum ad imperatorem defecis-
 sent, ab eoque donati essent alter foederatorum praefectura regiaque
 Zenonis domo et Dagistea, alter aulae comitis dignitate ac Cariani
 aedibus, fecerant ut suis ille rebus diffideret. quapropter tum sibi
 ipse tum copiis veniam ab imperatore precatus ad Malaginas usque iter
 reflexit, quo loco securitatis fidem accepit, parva quoque cruce aurea,
 Nicephoro gestari solita, certo datae fidei pignore ad eum missa. tum
 ad Heraclii monasterium noctu aufugit, uno Thoma periculi socio; cum-
 que capitis ornatum vellet auferre, non acquievit monasterii praeses.
 tum ille ense, quo praecinctus erat, comam amputans, vilique indutus
 toga, versus Proten insulam iter arripit, quo loco praedium pulchre
 excultum olim possidebat; in quo et extorrem agere imperator manda-

- P** 7 περιωρισμένον ἐπέτρεψεν. ἐκίσει γοῦν περαιωθεῖς, καὶ τὰς συνή-
θεις ἐγγὰς καὶ τὸ τῶν μοναχῶν θεῖον σχῆμα δεξάμενος, μετωνο-
μάσθη Σάββας, ἀγῶνας ἀσκητικὸς πολλοὺς ἐνδεικνύμενος. οὐ
πολὸν τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τινες τῶν ἐκ τῆς Λυκαονίας αὐτῷ ἐπιθέμε-
νοι καὶ ποιήσαντες ἔρημον τῶν ὀφθαλμῶν, γνώσει καὶ εἰδήσει τοῦ
βασιλεύοντος, τῷ τοῦ θεοῦ προσφεύγουσι θεῖῳ καὶ μεγάλῳ ναῷ·
καὶ τέλος εἶχεν καὶ ἡ πρόρρησις τοῦ τὸ Φιλομήλιον ἐνδαιτωμένου
μονάζοντος. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὡς εὐεργέταις αὐτοῖς ἐπευξάμενος
τῆς σκληροτέρας εἶχετο ἀγωγῆς, οἴνου τε καὶ λχθύων καὶ ἐλαίου
B ὀλοσχερῶς ἀπεχόμενος, γυμνήν τε ἀεὶ φέρων τὴν κεφαλὴν καὶ
τοὺς ἑαυτοῦ πόδας, κἂν εἴ τις σφοδρότερος ἐγεγόνει χειμῶν. ἔτι
δὲ μονοχίτων διετέλει, τῷ θέρει μὲν δερμάτινον χιτῶνα ἀμφιενύ-
μενος, τῷ χειμῶνι δὲ τρίχινον περιβαλλόμενος. ἔζη δὲ οὐ σιτίῳ,
κρίθης δὲ ἀλεύρω ἐγκρυφίαν ποιῶν. καὶ οὕτω παρέπεμπε τὸν
ἑαυτοῦ βίον, διαρκέσας ἕως ὃ Λέων τῆς βασιλείας ἐγένετο ἐγκρα-
1 τῆς. ἀποκαρῆναι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ σύμβιον Δομνίκαν ἅμα θυ-
γατρὶ καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἐποίησεν, μετωνο-
μάσας αὐτὴν Ἀθανασίαν, ἅπαντα δηλαδὴ τὸν πλοῦτον διανείμης
C πτωχοῖς. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Βαρδάνιον οὕτω τε καὶ τοιοῦτα.

4. Ὁ δὲ Λέων εἶχετο τῆς δόξης καὶ ἐγανθρία ἐκ ταπεινοῦ²
καὶ ἀδόξου περίβλεπτος ὄραθεῖς κατὰ τὴν τῶν φοιδερῶτων ἀρχήν.
ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀχαριστίας ἀπέχετο, τοιοῦτος περὶ τὸν εὐεργέτην

7 τοῦ κατὰ τὸ?

verat. illuc itaque traiciens, solitisque precibus initiatus ac monachorum divinum habitum consecutus, mutato nomine Sabbas appellatur, pro sanctioris ab eo arrepti instituti ratione plura ac magna certamina desudans. haud longum tempus fluxerat, cum Lycaonum quidam impetu in eum facto atque eo oculis orbato, sciente ac volente, qui tum rerum potiebatur, Nicephoro, in divinum magnumque dei templum confugiunt. inque eum modum Philomelii quoque monachi vaticinatio exitum habuit. ceterum ille, velut a quibus beneficio affectus esset, faustis votis homines prosecutus austerioris vitae disciplinam colebat, vino piscibus oleo penitus abstinens, nudo semper capite ac pedibus, vel cum acrior hiems desaevirat. ad haec una tunica corpus contegebat, aestate quidem pelliceam induens, hieme vero cilicinan. non triticeo pane vitam sustentabat, sed sibi ipse hordeaceos subcinericios panes faciebat. hanc itaque severioris vitae regulam consecutus duravit donec Leo imperio potitus est. quin et Domnicam coniugem cum filia liberisque domi detondendos curavit, Athanasiam appellans, cunctasque opes in pauperum eleemosynas erogans. atque hae quidem ac eiusmodi Bardanii res.

4. Porro Leo clarus habebatur ac superbia ferebatur, ex humili atque obscuro conspicuus atque illustris, pro foederatorum praefectura, quam gerebat. sed nec ingratos mores exuerat, talem se exhibens ad-

φανείς. πλὴν εἶχετο, καὶ μάχαις μάχας ἐπισυνάπτων κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἠνδραγαθίζετο, ἅτε μεγάλην ἐν τῷ τοιοῦτῳ μέρει καὶ φύσει καὶ τριβῇ προσφερόμενος δύναμιν. καὶ ποτε στρατιωτικῶν χρημάτων διανομὴν παρὰ τοῦ τὰ σκῆπτρα διέποντος Νικηφόρου 5 ἐγχειρισθεὶς, ἐπεὶ οὐδὲν ἔμελεν αὐτῷ τῶν βασιλικῶν ἐντολῶν, οὐδ' ἔξεπέριυνέ τι, ἀλλ' ἐν πολίχῃ Εὐχαΐτων τὸν καιρὸν ῥαστώνῃ καὶ ἀμελείᾳ κατατρίβων ἀνεβάλλετο τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ παρασχεῖν· καὶ φυλακῆς οὐδεμίαν πρόνοιαν ἔχων, οὔτε μὴν τῶν κοινῶν χρημάτων, οὐδὲ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, οὐδ' αὐτῶν τῶν 10 ὑπὸ χεῖρα, τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκδραμόντων καὶ τὰ Ῥωμαίων ληΐζομένων τὴν λείαν αὐτοῖς οὗτος, ἀλλ' οὐκ ἄλλος τις, ἀπεπλήρου ἀταλαιπώρως, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ μὲν οὐ (ὄξεια γὰρ φυγῆ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο), τὰ στρατιωτικὰ δὲ προδοῦς καὶ μόνον οὐχὶ χερσὶ πολεμίοις ἐμβάλων χρήματα. οὗ δὲ ἕνεκα δίκας, εἰ 15 καὶ μὴ τὰς ἀξίας, τῷ καταπιστεύσαντι δοῦς Νικηφόρῳ πληγαῖς τε ταῖς κατὰ νότον ὑπῆχθη καὶ στέρνων καὶ φυγῆ αἰδίῳ τὴν ζημίαν ἀπέτισεν. ἀλλὰ τοῦ Νικηφόρου κατὰ Σκυθῶν ἐκστρατεύσαντος καὶ τραυματίου κατὰ τὴν παρεμβολὴν τοῦ πολέμου πεσόντος μηνὶ Ἰουλίῳ εἰκάδι ἕκτη τῆς τετάρτης Ἰνδικτιῶνος, καὶ τοῦ 20 υἱοῦ Σταυρακίου κατὰ τὸν πόλεμον καιρίαν τρωθέντος ὡς δύο μὲν μόνους μῆνας καὶ ἡμέρας ἐπιζῆσαι ὀκτώ, συμβουσιλεύσαντος δὲ πρότερον τῷ πατρὶ ἕτη ὀκτὼ μῆνας ἐπτά, καὶ Μιχαὴλ τοῦ κουρο-

versus eum qui beneficio affecerat. ceterum clarebat, aliaque aliis nectens praelia strenue adversus Ismaelitas ac secundo Marte pugnabat, quippe qui et sua ipse indole et exercitatione in eam rem multa virtute pollebat. Quandoque vero ab eo qui tum rerum potiebatur (Nicephorus is erat), quam in copias militares erogaret, pecuniarum vi credita, nihili pendens imperialia iussa ne rem quidem exsequeretur, sed in Euchaitarum ignobili oppido tempus voluptate ac ignavia terens, constituta exercitui stipendia praeberere differebat; nec ullam omnino curam ac diligentiam adhibens tum pecuniae publicae tum suo ipsius tutando corpori, ac nec provincialibus conservandis, cum Agareni excursiones facerent Romanamque dicionem diriperent, solus ipse ac nemo alius confertam praedam citra omnem laborem eis tradebat, non quidem suis ipse fortunis ac periculo (quippe qui celeri fuga salutis suae consulebat) sed militaribus pecuniis proditis et quasi in manus hostium coniectis. quamobrem etiam eidem Nicephoro, a quo pecunias consignatas acceperat, poenas dedit, etsi leviores quam delicti ratio exposcebat, nempe dorsum renesque verberibus affectus, perpetuoque exilio multatus. ceterum cum Nicephorus adversus Scythas movens accepto in acie vulnere fatis concessisset Iulii mensis vigesima sexta, indictione quarta, Stauraciusque eius filius ipse quoque letali in praelio affectus vulnere non plures duobus menses diesque octo patri superstes exstitisset, Michael

- B** παλάτου μετὰ τὴν τοῦ Σταυρακίου κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἀποβίωσιν, γαμβροῦ μὲν Νικηφόρου τελοῦντος, ἐκ γενεῆς δὲ καταγομένου τοῦ Ραγγαβέ καὶ κατὰ τὴν θέσιν τῶν Μαγγάνων σκηνοῦντος, τὴν τῆς βασιλείας δεξαμένον ἀρχὴν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς πέμπτης ἰνδικτιῶνος, ἀπολύεται ὁ Λέων τῆς ὑπερορίας κατὰ τὸ ἐπικρατήσαν ἔθος τῆς χρησιότητος ἕνεκεν τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι, καὶ τῆς φυγῆς κατάγεται, καὶ τοῖς αὐτοῦ τούτου δὴ τοῦ Μιχαὴλ ῥαβδούχοις τοῖς κατὰ τὰ ἀνάκτορα συντάττεται ἐφεδρεύουσι, καὶ πατρικίων τιμᾶται μετ' οὐ πολὺ τιμῆ, καὶ στρατηγὸς Ἀνατολικῶν ἀναδείκνυται, ἤνικα καὶ τὴν παλαιὰν 10
- C** φιλίαν τοῦ σὺν αὐτῷ τραφέντος ἀνδρὸς Μιχαὴλ ἀνανεῶν, ὃν κόμητα τῆς κόρτης ἢ ἐκ τοῦ Βαρδανίου μετὰτάξις προετίμησεν, καὶ τῶν ἀπορρήτων μύστην λαμβάνων, τῶν ἔνδον τε εἶχεν πιστότατον καὶ τῶν ἔκτος πρακτικώτατον.

Ἄλλ' ἔμελλεν αὐθις ἀχαριστίας ἀλῶναι γραφῆ, ὡμότητι 15 συντραφεῖς καὶ ἀγριότητι ἐκτραφεῖς, καὶ τοῖς δευτέροις τὰ πρῶτα καλύψαι ὁ ἀλιτήριος. (5) ὄθεν ἄρτι Κρούμνου τοῦ τῶν Βουλγάρων ἡγεμόνος συμβάσεις καὶ φιλίας ὑποκρινάμενον καὶ σπονδὰς

- D** ζητοῦντος εἰρηνικῶς, εἰ μόνον τὰ κατ' ἔτος διδόμενα εἰς τύξιν οἶμαι δοθῶσιν φόρον αὐτῷ, ὡς τοῖς πρότερον ἔδοξε, καὶ προστι- 20 θέντος ὡς καὶ τοὺς πρόσφυγας Βουλγάρων, πρὸς δὲ καὶ Ῥωμαίων εἰς τοῦπίσω ἐκδίδοσθαι τῷ ἑαυτῶν ἔθνει, ἕτοπον ἐφάνη τὸ τῶν

16 ἐκτραφεῖς] an ἐντραφεῖς?

vero Curopalata post Stauracium secunda Octobris vita functum (erat is gener Nicephori, Rangabae ortus prosapia, ad armamentarii aedes morans) imperii sceptrā adeptus esset mense Octobri, indictione quinta, Leo exilio solvitur, Romanorum principum, cum primum inaugurantur, solenni clementia; atque a fuga revocatus ipsius Michaelis palatinis lictoribus accensetur. nec longa mora, patricii dignitate augetur duxque Orientalium creatur, quando et Michael veterem viri, quocum fuerat educatus, amicitiam renovans, quem aulae comitem relicta Bardanii factio ante provexerat, arcanorumque conscium assumens, rerum domesticarum fidissimum testem eorumque quae foris agenda essent efficacissimum ministrum adhibuit.

Rursus tamen ingrati animi labem sibi aspersurus erat homo crudeli ingenio agrestique indole educatus, ac qui priora sua, mortalium sceleratissimus, sequentibus esset obscuraturus. (5) unde cum iam Bulgarorum dux Crumnus concordiam et pacis foedera amicitiasque ambire se simularet ac animum pacis cupidum praeferret, dummodo annua, quae pendī solita erant pro eo ac maioribus visum erat, Romani tributa praestarent, ea demum adiecta condicione, ut et Bulgarorum vicissimque Romanorum imposterum transfugae suae quique genti redderentur, trans-

προσφύγων τοῖς τῆς συγκλήτου βουλῆς, εἰ καὶ ὁ βασιλεύων Μι-
 χαὴλ ὅλως ἐγένετο τῆς δόξης τοῦ ἄρχοντος τῷ γε δὴ τῆς εἰρήνης
 βούλεσθαι μὴ ἂποτυχεῖν. ἀλλ' ἐκράτησεν ἡ βουλή, Θεόκτιστον
 μάλισταρον ἐπικυροῦντα καὶ συντιθέμενον ἔχουσα τῇ δόξῃ, καὶ
 5 διελύθησαν πάλιν εἰς ἔργα πολέμου, τοὺς λόγους καταλιπόντες
 γυμνοῦς. καὶ τοῦτ' εἰκότως ἐφάνη καλόν· πῶς γὰρ ἂν τις φιλάν- P 9
 θρωπος δόξῃ καὶ συμπαθῆς τὸν γε διὰ τινὰ σφαλέντα δὴ περιπέ-
 τειαν καὶ τὴν ἑαυτοῦ μὲν ἄρνησάμενον ἐνεγκαμένην, ἧς οὐδὲν γλύ-
 κιον, ὡς φασί, πρὸς δὲ καὶ γαμετήν τε καὶ ἔγγονα, ὡς εἰς ἄστυον
 10 καταφυγόντα βωμόν τῇ τῶν Ῥωμαίων πολιτείᾳ, τοῦτον ἐκδίδο-
 σθαι ὠμότητι Σκυθῶν, Θηρίων διενηροχότων οὐδέν; οἷς γὰρ τὸ
 φοβερόν καὶ ἄγριον ὀρώσιν αὐτῶν τοὺς πολλοὺς μὴ ὑποφέροντας
 καὶ διὰ τοῦτο ἀπορρέοντας πρὸς τὸ ἡμέρον καὶ πρῶον ἡμῶν συχνῶς,
 ἄτε δὴ, μὴ κατὰ μικρὸν λάθωσιν ἑαυτοὺς πρὸς ἡμᾶς ἐκκενώσαν-
 15 τες, δεδιότες οἱ σφῶν ἀρχηγοὶ τὸν πολὺν περὶ τούτων λόγον πολ-
 λάκις καὶ μέχρις ἡμῶν κενινήκασιν. ἀλλὰ κενήν, τὸ δὴ λεγόμενον B
 κατὰ τὴν παροιμίαν, ἔψηλαν, ἀνθρώποις ἐντυχόντες στεροροῖς.
 (6) τοιγαροῦν μικρὸν διαλιπόντες κατ' ἀλλήλων ὀπλιζονται. καὶ
 Μιχαὴλ τὸν ἑαυτοῦ ὑποστράτηγον Λέοντα ἐπανάγειν καὶ διαπε-
 20 ραιοῦσθαι ἐκ τῆς Ἀνατολῆς θᾶπτον ἠξίου μετὰ καὶ τῶν δυνάμεων·
 καὶ βοηθῶ μέλλων χρῆσθαι αὐτῷ ἐχθρὸν κατέλαβεν ἄσπονδον.

2 ὅλος?

fugarum caput illud absurdum senatui visum est, quanquam Michael im-
 perator totus in principis Bulgarorum sententiam ibat, quod ineundae
 pacis occasionem illam sibi volebat aufugere. obtinuit tamen senatus
 sententia, quam Theoctistus magister sequeretur ac cui vim ac pondus
 auctoritate sua adiceret. iterum ergo relictis colloquiis ad belli aleam
 revocatum negotium; idque magis decere merito iudicatum est. quomo-
 do enim non omnem humanitatis sensum exuisse arbitrandus est, qui
 hominem casu aliquo aut vicissitudine in errorem prolapsus, patriaque,
 qua nihil dulcius esse aiunt, contempta, ad haec uxore et liberis, ceu
 ad aras inviolabiles, ad Romanae dicionis loca confugientem, Scythicae
 gentis immanitati, cuius a feris nihil indoles differat, dedendos puta-
 verit? cum enim terribiles trucesque ac feri sint, multos suorum id
 non ferentes ad lenitatem et mansuetudinem nostram saepenumero trans-
 ire animadvertunt. ne igitur universa ipsorum gens in nostram paula-
 tim sese effundat, veriti eorum principes saepius et ad nostram usque
 aetatem multos de hac re sermones moverunt. in vanum tamen, quod
 communi fertur adagio, cecinerunt, viros nacti firmi propositi, et qui
 a sententia non facile dimoverentur. (6) brevi itaque cessatum mora,
 ambaeque mox gentes ad arma concurrere. in his Michael legatum
 suum reverti iubet, exque Oriente cum copiis quam cito transmittere:
 enim vero quo se adiutore usurum expectabat bellique socio, implacabi-

ὡς γὰρ ἐκ τῶν μεγαλύνων ρημάτων καὶ ἀπειλῶν ὧν κατὰ Ῥω-
 μαίων ὁ Κροῦνος ἀπέπεμπε, φθόρους σωμαίων ἐπαπειλῶν καὶ
 C γῆς δῆωσιν καὶ δένδρων ἐκτομὰς καὶ οἰκημάτων πυρπόλησιν, καὶ
 ὄλως καθ' ἡμῶν οἷά τις χειμάρρους ποταμὸς φερόμενος πάντας
 ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι διεβεβαίου, ἄρτι δὴ τοῦ βασιλέως ἐστρατεύ- 5
 σαντος καὶ συστείλαντος τὰς ὑπερορούς ἐκείνας ἀπειλὰς, καὶ μόνον
 οὐ τοῖς οἰκείοις ὄροις ἐμμένειν καταναγκάζοντος ἄλλ' οὐκ ἐκπηδᾶν
 καὶ τὴν ἡμετέραν λήϊζεσθαι, καὶ πολλάκις ἐκ παρατάξεως προσκα-
 λουμένου μὲν τοῦ Μιχαήλ, ἐκείνου δὲ μὴ ἀπανθ' ἀδιαζομένου ἀλλὰ
 τὴν οἰκίαν ἐπιγινώσκοντος ἀσθένειαν καὶ μὴ πρὸς βασιλέα χεῖρα 10
 ἀντᾶραι κατατολμῶντος, ἐδόκει μὲν τῷ Μιχαήλ ἀρκεῖσθαι τὸ προ-
 πετὲς ἐκείνου καὶ ἀΐθαδες ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κατακλείσαντα, μὴ
 D καὶ μάχην ἐπισυνάψαι, ὡς ἀδήλου ὄντος τοῦ μέλλοντος. "ἐπεὶ"
 γὰρ ἔλεγεν "ἐκ παρατάξεως ἡμῶν οὐκ εἰς πόλεμον οἰοί τέ
 ἔσμεν ἐκκαλέσασθαι, ἀλλὰ φυγομαχεῖν καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ μένειν 15
 ἀναγκάζομεν, τί καὶ δράσοιμεν βιαζόμενοι; διὰ τοῦτο οὖν
 παλινδρομεῖν ἡρέμα πως καὶ κατὰ μικρὸν πρὸς τὴν οἰκίαν
 βασιλείαν βουλομένου, ἀπρεπὲς ἐφάνη τῷ Λέοντι καὶ οὐ κατὰ
 βασιλέα Ῥωμαίων νῶτα διδόναι τοῖς ἐχθροῖς, οὕτω καλοῦντι
 P 10 ἐκείνην τὴν καλλίστην βουλήν τῷ μὴ ὀρθὰ μηδ' ὕγιᾶ φρο- 20
 νεῖν σεσαθρωμένα δὲ καὶ δόλια, καὶ ὄλην ὑφ' ἑαυτὸν ποιῆσαι
 τὴν τῶν Ῥωμαίων μελετῶντι ἡγεμονίαν. "ἀλλ' ἱτητέον" ἔφη

8 τὴν om P

10 βασιλέως P: cf. p. 109 d.

12 ἀντᾶ?

15 ἑαυτὴν vulgo.

lem hostem offendit. cum enim ex verborum illa iactantia ac Romanis intentatis minis, quibus se Crumnus hominum stragem facturum, agros vastaturum, arbores excisurum, domos succensurum, omninoque torrentis more, violento in nos impetu, irruptionem se facturum affirmabat ac omnes sub iugum missurum, animatus imperator suscepta iam expeditione, modum omnem excedentes barbari minas compressisset, vixque non suis se finibus continere, nec inde prorumpere agrosque Romanos vastare coegisset; saepiusque provocante Michaelē, instructa in eum acie, pugnae is aleam compressa audacia detrectasset, quin immo vires suas agnosceret, nec adversus imperatorem manum conserere auderet; sufficere Michaeli videbatur, quod barbaricam illam ferociam ac temeritatem suis velut terminis sine pugna, cuius incertus exitus est, conclusisset. quando enim, aiebat, quibus freti copiis sumus ad pugnam committendam excire non possimus, sed eam detrectare suisque se finibus continere cogamus, quid etiam necesse ut ad experiendum Martem cogamus? cum itaque sensim pedem referre paulatimque Romanum solum repetere Michael cogitaret, visa res indigna Leoni, nec ex imperatoris Romani maiestate, terga hostibus vertere. hoc enim Leo optimum illud imperatoris consilium dicebat, quod nimirum non recte ac sincere sentiret, sed putri dolique pleno consilio, unum hoc moliretur, ut in se rerum summam transferret. "sane," aiebat, "imperator, movenda nobis in

“πρὸς αὐτούς, ὧ βασιλεῦ, καὶ ὕψει με σήμερον τὸ κράτος καθαρῶς ἀναδούμενον κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ νικηφόρον δεικνύμενον, τῇ σῇ καταθαρροῦντα καὶ προπολεμοῦντα πεποιδῆσει τε καὶ εὐχῆ.”
 τούτοις ὁ Μιχαὴλ τοῖς λόγοις ἐτραπείς τε καὶ παρασαλευθεὶς
 5 συρρῆξαι παρεκελεύσατο τὸν πόλεμον. ὡς δὲ μόνον ἐγένετο συμβολή, νῶτα δούς ὁ Λέων τὴν φυγαδεῖαν ἠσπάσατο, τὴν βασιλείαν αἰεὶ πως ἐπιζητῶν. καὶ τοῦτο τέως ἄδηλον ἦν αὐτῷ τε τῷ Μιχαὴλ B
 καὶ τοῖς ὑπεναντίοις· μήπω γάρ τινος γεγονότος, οἷα φιλεῖ κατὰ πόλεμον, μηδετέρῳ ἀνδραγαθήματος, ἀλλ’ ἔτι κατ’ ἀρχὰς οὔσης
 10 τῆς μάχης καὶ μικροῦ ὅτι καὶ συνερράγησαν ἀγνώστου, αὐτοῖς τε τοῖς Βουλγάροις καὶ πῦσιν ἐφάνη τρόπος εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὡς μέλλουσιν αὐτοὺς διασπᾶν καὶ αὐθις ἐξ ὑποστροφῆς καταπολεμεῖν. ὡς δ’ ἀμφότεροι οὐ κατὰ τρόπον ἀλλ’ ἀληθῆ δὴ ἔγνωσαν εἶναι τὴν φυγὴν, τότε προσπεσόντες οἱ μὲν ἐναντίοι φόνον πολὺν ἐνειργάζοντο
 15 τῶν φευγόντων νεανικῶς, ὁ δὲ Μιχαὴλ ἑαυτὸν σώζειν C ἀλλ’ οὐκ ἀντιπίπτειν μετ’ ὀλίγων ὧν διεπείραζε. καὶ οὕτω μὲν ταύτην γενέσθαι τὴν μάχην τινὲς ἡμῖν ἐγγράφως παραδεδώκασιν· εἰσι δ’ οἱ καὶ τὰς δυνάμεις μᾶλλον τῷ Λέοντι δίδουσι διασῶσαι καὶ κυρτερώς ἀγωνίσασθαι, τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἐθελόκα-
 20 κησάντων καὶ τὴν οἰκείαν προδεδωκότων παρτάταξιν, ἀλλ’ οὐ τοῦ κατὰ τὸν Λέοντα μέρους. πλὴν καθυπερτερεῖ μὲν τὰ Βουλγάρων δυσελπίστως, τὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἥττη συνεχόμενα βαρεῖα καὶ

eos signa sunt; videbisque me palam hodie robur ac vires in hostes exserere, tuoque ad fiduciam nutu precibusque fretum, in primis ordinibus strenue dimicantem, praeclare victorem fore.” his Michael verbis a sua in diversum actus sententia pugnam conseri iussit. moxque prima ipsa congressione Leo terga vertens fugam capessit, quippe tyrannidem continue meditans, etsi hactenus eius hoc consilium tum Michaelum tum hostes latuerat. quod enim nihil hactenus istiusmodi contigerat, qualia praelii vis afferre solet, nullumque belli facinus utraque acies gesserat, sed primus ipse conflictus vertebatur, vixque dum coepisse conflictum partes advertebant, tum ipsis Bulgaris tum reliquis omnibus res dolus videbatur, qualis hostium esse solet: nempe a sua illas distrahentem acie, conversa demum in eos ex fuga fronte, velle irruere. ubi autem ambae acies nihil belli arte fieri, sed veram Romanorum fugam, quod ita agebatur, esse advertere, hostes verso impetu fugientium stragem multam dedere. ipse Michael salutem expedire, non cum paucis sibi relictis hostibus conatur obsistere. sicque adeo pugnatum sunt qui litterarum monumentis ad nos transmiserint. non desunt tamen qui Leoni potius tribuant copias conservasse ac strenue pugnas-
 se, cum aulici ac palatinae cohortes ignavia acti ultro fugam iniissent atque aciem suam prodidissent, non quae ex Leonis partibus essent. enimvero Bulgari inopinato, ac cum nihil eiusmodi expectaretur, superiores evadunt: gravi autem tremendaque clade attriti Romani impera-

φοβεραῖ τὸν βασιλέα ἔπεμπον ἀγωνιῶντα περὶ ψυχῆς. ἀλλ' ἐκεῖ-
 D νος μὲν πρὸς τὰς βασιλείους ἀλλὰς παρεπέμετο, τὸν Λέοντα οἶόν
 τινα πρόβολον καταλιπὼν ἔξωθεν ἐφεδρεύειν τοῦ μή τινα γενέσθαι
 λαφυραγωγίαν πλείονα παρὰ τῶν ἐχθρῶν. ὁ δὲ καιροῦ λαβόμενος
 ἐπιτηδεῖον τὸν στρατιώτην ὄχλον ἠρέθιζέ τε καὶ βλάσφημά τινα 5
 ῥιπτεῖν κατὰ τοῦ βασιλέως ἠνάγκαζε, καὶ μὴ ἂν ἔλαφον, ἐκεῖνο
 δὴ τοῦ μύθου, ἠγγεῖσθαι λεόντων καλὸν ἔλεγεν εἶναι, τὴν φυγὴν
 ἀσπασάμενον νῦν καὶ πρὸς τοὺς κόλπους φυγόντα τῆς γυναικός,
 τὸν ἑαυτοῦ ἡμᾶς καταλιπόντα λαὸν παρανάλωμα τῶν ἐχθρῶν.
 P 11 οὐπω πέρας πρὸς τοὺς κοινωνοὺς τῶν λόγων ὁ λόγος ἐλάμβανε, 10
 καὶ εἰς ἔργον ἦν τοῦτον ἀπεκβάντα ἰδεῖν, τῇ τῶν κολάκων κατα-
 σπαρέντα στωμυλία καὶ συνδρομῇ. καὶ τέλος ἀνάρρησις αὐθω-
 ρόν, καὶ τὸν αὐτὸν εἶχε τὸ βραχύτατον μόριον τῆς ἡμέρας ἰδιώτην
 ἅμα καὶ αὐτοκράτορα.

7. Ἄρτι γοῦν ἀνηγορεύετο παρὰ τοῦ στρατοῦ καὶ φόβοι 15
 τοῦτον καὶ δέη ὑφεῖρον, εἴτε σκηνὴν ὄντως ὑποκρινόμενον, ἢ
 ἀπολογίαν σχολή εἰς ὕστερον, εἴτε καὶ ἀληθεῖα τὰ ταῖς τηλικαύ-
 ταις πράξεσιν ἀκολουθοῦντα ἀντίπαλα διαλογιζόμενον, ἐπεὶ καὶ
 B τοῖς ἄρπάσαι τὰ ἀλλότρια προθυμονμένοις μαλακώτεροι πρὸς τὰ
 δεινὰ τόλμαι φιλοῦσι γίνεσθαι, καὶ τὸ μέγιστον, ὅπως τῶν βασι- 20
 λείων μετύσχη αὐλῶν, θυραυλῶν τε καὶ πόρρω που ἀυλιζόμενος.
 ἀλλ' ἔμελλε πάντως καὶ αὐτὸς ἐνσκηνῶσαι τοῖς βασιλείοις, καὶ

torem de salute sua anxium e praelio reducunt. verum is quidem an-
 lam repetit, ac ceu quoddam propugnaculum Leonem foris excubantem,
 ne quam hostes ultra praedam abigant ac liberius agros populentur, re-
 linquit. at Leo commodum nactus tempus militares irritat alas, et ma-
 ledicta quaedam in imperatorem iactare eos cogit. "haud e re" aiebat
 "ut quod fabula est, leonum agmen cervus ducat; qui videlicet modo
 arrepta fuga in uxoris sinum concesserit, nobis in castris relictis, quos
 hostes vastitate consumant." vixdum in eum modum socios affatus per-
 oraverat, cum res eventu succedit, sparsis in omnem castrorum ambi-
 tum garrulis assentatorum vocibus ac concursu, quos ille eiusdem fere
 tenoris sermones habuerat. postremo actutum secuta acclamatio, eius-
 demque diei pars modicissima eundem privatum simul et imperatorem
 adspexit.

7. Vixdum imperator ab exercitu acclamatus erat, cum illi metus
 ac pavores obrepunt, sive re ipsa scena haec ac simulatio erant, quo
 in posterum facinus excusare posset, sive vere quanta istiusmodi moliti-
 onibus molesta obsistant, secum animo reputabat: nam et quibus con-
 stitutum sit aliena rapere, his ad mala designanda plerumque animi so-
 lent mollescere. hocque maximum cogitabat, qua tandem ratione in
 castris stativis ac procul agens aulae compos evaderet. omnino tamen
 futurum erat ut et aula potiretur et in regia habitaret. idcirco etiam

διὰ τοῦτο πνεῦμα πονηρότατον διεγείραν Μιχαήλ τὸν Τραυλὸν καιρίαν οἱ καθικέσθαι διηπείλει, εἰ μὴ τὴν ἀνάρρησιν ἀσμένως προσδέξοιτο· ὡς αὐτῷ γε πάντων μελήσειν τῶν νομιζομένων δυσχερῶν, καὶ αὐτῆς γε ταύτης τῆς πρὸς τὰ βασίλεια ἀφίξεως. ὃ δὲ ἤ
5 καὶ γέγονεν.

8. Ὡς δέ τις ἀνὴρ (Ἰωάννης οὗτος ὃ κατὰ τὸν Ἐξαβού- C
λιον) τὴν τῶν τειχῶν ἐπιμέλειαν καὶ πρόνοιαν ποιούμενος ἦσθετο
τὸν Λέοντι τοῦτον καταλελειμμένον πρὸς φυλακὴν ἅμα τῇ τοῦ
βασιλέως εἰσόδῳ, (δεινὸς δὲ ἄρα ἀνδρὸς φύσιν στοχάσασθαι πόρ-
10 ρωθεν) οὐκ ἐν καλῷ τὴν ἐκείνου ἔφησε γενέσθαι προστασίαν τῶν
στρατευμάτων· ὅθεν σύμβουλος γίνεται τῷ βασιλεῖ διανοήσασθαι
τι καὶ τὸν ἄνδρα μεταστῆσαι καλῶς. πλὴν ἔδει τὸν τέως τῷ κω-
δίῳ θῆρα κρηπτόμενον ἀνακαλυφθῆναι ποτε καὶ δοκιμασθῆναι ὡς
ἐν χοάνῳ χρυσὸν τοὺς τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτούς· συγχωρεῖται δὲ τοῦτο
15 πολλάκις κατὰ τινα τοῦ χρόνου κυκλικὴν περιόδον γίνεσθαι, ἔξ D
αἰτήσεως οἶμαι δαιμονικῆς, καθάπερ ἐπὶ Ἰώβ, εἰς γνῶσιν μὲν καὶ
διάκρισιν τῶν εὐσεβῶν, ἀλλοτριώσιν δὲ καὶ ἀποποίησιν τῶν κα-
κῶν. (9) οὐπω γὰρ πέρας ἔσχον οἱ λόγοι, καὶ φήμη προθέουσαι
τὴν τοῦ τυράννου ἐμῆνυεν ἀναγόμεναι. προσπεσούσης δὲ ταύ-
20 τῆς, ἣ μὲν πόλις πρὸς τοιοῦτον ἄγγελμα μικροῦ δεῖν ἔκφρων γενο-
μένη μόλις ἐαντὴν συνεῖχεν, τοὺς ἐμφυλίους κατορρωδοῦσα πολέ-
μους, ἔξ οὗ πολλάκις αὐτανδροὶ πόλεις κατεβαπτίσθησαν· ὃ δ'
αὐτοκράτωρ ἐξεπλήγη μὲν τὴν ψυχὴν, οὐκ ἐταράχθη δὲ τὴν γνώ-

spiritus nequam afflatu Michael Balbus letale se ei vulnus inflicturum comminatur, nisi militum acclamationem suamque nuncupationem placide admittat: fore nimirum sibi curae quaecunque ardua videantur, ac ipsum cum primis in regiam accessum. quod ita factum est.

8. Ubi autem Ioannes quidam Hexabulius, cui moenium cura credita erat, sub ipsum mox imperatoris in urbem ingressum, Leonem cognovit Romanae dicionis ac tuendis agris praesidio relictum (erat is vir acri ingenio, ac qui hominis procul indolem coniectaret), haud fauste cessurum ait quod is cum imperio exercitui praefectus esset. quamobrem auctor est ut secum aliquid commentus imperator honesto quodam colore virum magistratu moveat. verum necesse erat ut quae hactenus ovina pelle contacta latuerat, ingenium fera proderet, et ut electi dei probarentur haud secus ac flamma aurum in confictorio purgat. sinit autem id non raro, per recurrentium temporum quendam periodum, ita evenire, daemone, puto, eius sibi copiam flagitante, uti in Iobo noscitur contigisse, ut pii innotescant et discernantur, mali vero abdicentur ac eiiciantur. (9) vix namque sermonem finierat, cum fama praevolans acclamatum imperatorem tyrannum annuntiat. eo rumore nuntioque attonita civitas ac fere mente mota vix se continebat, belli civilis formidine, cuius mole haud raro urbes integrae concidant. verum imperator obstupuit quidem animo, haud tamen mente turbatus est, sed viri tan-

- P** 12 μην, ἀλλ' ἀχαριστίαν αὐτοῦ μόνον κατεγνωκώς, ἤρεμα πως ὑποψιθυρίσας ὡς καλὸν τῷ θεῷ θελήματι ἔπισθαι, ἀφήρει τῆς πόλεως τὸ περιθιμβές καὶ ταραχῶδες, ἅπαντας προτρεψάμενος χωρῆσαι τούτου πρὸς ἅπαντήν, ἵνα μένουσαν σώξῃ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ἐμφυλίου αἵματος ἄχραντὸν τε καὶ καθαρὰν. ἴστασθαι δέ τινων 5 πρὸς τὰ δεινὰ καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα παρακελευομένων χωρεῖν, καὶ μένειν αὐτῶν ὑπισχνουμένων βεβαιῶν ὑπὲρ βασιλέως πρῶτον τε καὶ πιστοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἀποδεχομένης τοῦτο τῆς
- B** γαμετῆς Προκοπίας καὶ Μανουήλ τινος τῶν ἐξ Ἀμαληκιτῶν πρωτοστράτορος τηνικαῦτα τυγχάνοντος, οὐκ ἔφη χογγίζειν τὴν βασι- 10 λείαν αἵμασι καταρροεμένην ἀδελφικοῖς. ὅθεν καὶ τιμι τῶν πρὸς Θεραπειαν αὐτοῦ γνησιῶν παρόσημά τινα δοὺς τῆς βασιλείας φοιτῶν ἐκεῖσε ἐξεβιάσατο. ἔφ' οἷς καὶ δεινοπαθήσασα καὶ οἶον ἐκβακχευθεῖσα ἢ τούτου δὴ γαμετῆ δεινὸν λέγεται ἀνακραγεῖν, εἰ Βάρκα, οὕτω δὴ τὸ τοῦ Λέοντος καλέσασα γύναιον, τῇ κεφαλῇ 15 ἐπίθοιτο τὸ μοδιόλον. ὁ δὲ στεροροῖς λόγοις ταύτην ἐπιρραπίσας, καὶ ὅλον δὴ ἀναθεὶς ἑαυτὸν τῷ θεῷ, ἐκαυδοῦκει τὰ μέλλοντα. ἄρτι γοῦν κατηγγέλλετο τὸν τύραννον εἰσιέναι διὰ πύλης τῆς χρυση-
- C** λάτου, καὶ πᾶσα ἢ σύγκλητος κατὰ τὸν θεῖον τοῦ προδρομοῦ νεῶν, ὃν ὁ Στοῦδιος ἐκ βάρων ἀνήγειρεν, ἀπήντα καὶ ὑπταῖς 20 ἐδέχετο ταῖς χερσὶ, προπέμπουσά τε καὶ ἐκθειάζουσα. ὡς δὲ τοῖς βασιλείοις ἤγγιξε καὶ κατὰ πρόσωπον δὴ τῆς θείας εἰκόνας τοῦ

11 ἰδεῖν αἵμασι?

tum ingratos mores detestatus, leni quasi susurro bonum aiens obsequi divinae voluntati, pavore ac turbatione urbem liberavit; cunctos hortatus ut tyranno venienti occurrant, quo nimirum nullo civium pollutam cruore ac incolumem civitatem custodiret. porro nonnullis hortantibus ut forti animo malis obsisteret pugnaque cum tyranno decerneret, ac cum ii firmos se ac constantes tuendis clementissimi fideque praestantis imperatoris partibus fore pollicerentur, quin et ipsa illius uxor Procopia rem probaret, necnon Michael quidam Amalecites, cuius tum in aula protostratoris munus esset, nolle se ait imperium fraternis caedibus cruentatum. quamobrem etiam cuidam famulorum fidelissimo traditis imperialibus quibusdam ornamentis ac insignibus Leonem adire atque ei deferre coegit. ea re indigna abundam eius coniugem Procopiam ac bacchantis pene similem exclamasse aiunt indignum ac grave si Barca (sic Leonis uxorem convicio vocans) capiti modiolum imponeret. at ille severioribus verbis eam castigans, seque totum deo committens, futurum rei eventum praestolabatur. iam enim percubuerat rumor ingressum tyrannum per auream portam, omnemque senatum ad sacras praecursoris aedes, Studii opera a fundamentis exstructas, obviam processisse, ac supinis manibus plausu faustisque ominibus in urbem excipere ac deducere. cum autem ad palatium iam appropinquaret, eique coram divina

δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ λόγον, κατὰ τὸν οὕτω κατονομαζόμενον τόπον Χαλκῆν, ἐμελλε στήναι τὰς εὐχὰς ἀποδώσων, ἐπεὶ τι φονικοβυφῆς θοιμάτιον κατὰ τι στρατιωτικὸν ἔθος ἄζωστον ἐπημφίετο (ἀετὸν τοῦτο καλοῦσιν ἢ θάλασσαν οἱ περὶ ταῦτα 5 κομποί), τοῦτο μὲν αὐτίκα ἀπαμφιέννεται, καὶ Μιχαὴλ ὁ τὴν γλῶτταν φέρων παράσημον, ἐπιμελητὴς τῶν τοῦ Λέοντος ἵππων τηρικαῦτα τυγγάνων, ἐπὶ χεῖρας λαβὼν ἀθωρὸν ἐπαμπίσχεται. D ἔδοξεν οὖν τοῦτο τοῖς πολλοῖς οἰωνὸς ἐξ ἐκείνου δεύτερον τῆς βασιλείας τυχεῖν. ὡς δὲ κατὰ τὰ Σκύλα ἐγένοντο, οὕτω δὴ τινα 10 τόπον κατὰ τὰς βασιλείους εἰσόδους λεγόμενον, ἀκρατιῶς πως ἐπιρρέων καὶ κατ' ἴχνος θείων αὐτοῦ τὸ πρὸς τῇ πέλῃ λῆγον τοῦ ἱματίου ἄκροις ἐπέβη ποσίν, ὡς καὶ αὐτὸν αἰσθάνεσθαι τὸν Λέοντα καὶ τινα παράβολον κίνησιν ἐξ αὐτοῦ προσδοκᾶν. τοῦτο μὲν οὖν ὑστερον ἐγένετο.

10. Τότε δὲ τοῦ Λέοντος ἐπιφανέντος, Μιχαὴλ ἅμα παισὶ τε καὶ γυναικὶ τὴν κόμην ἀποθέμενοι πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ τεμένισμα, P 13 ἢ Φάρος κατονομάζεται ἀπὸ τοῦ φῶς ἀνάπτειν πᾶσι καὶ κατὰ τὰς νύκτας χειραγωγεῖν ἐπὶ καταγωγὰς τινὰς ἀσφαλεῖς, ἀντίμιμῶν τοῦ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὄντα τε καὶ λεγόμενον, τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν 20 χωρεῖ ἐκκαλούμενος. ὁ δὲ συλῆσαι μὲν ἐκ Θεοῦ καὶ ἔρημον θεῖναι ψυχῆς οὐκ ἐν καλῷ θέμενος, ἐκείνον μὲν ἐν τῇ Πλάτῃ νήσῳ ὑπεόριον θεῖς ἠσυχάζειν ἐπέτρεψεν, χρυσὸν τινα κατ' ἔτος ἐπιχορη-

9 τὴν Σκύλα P: cf. 4 19.

16 Cedrenus: τὸν τῆς θεοτόκου

νάον. 21 Cedrenus Πρώτην.

dei verbi propter nos facti hominis imagine, ad locum quem Chalcem vocant, vota reddituro tantisper consistendum esset, quod puniceo coloris brevem quandam vestem militari more discinctam gestaret (aquilam vocant, sive mare, qui in his elegantiam colunt), eam mox exiit; quam ipsam in manus acceptam Michael ex linguae vitio Balbi cognomen adeptus, Leonis tunc praefectum stabuli agens, illico induit. fuit hoc multis ominis loco, fore ut Michael imperio regendo Leonis successor esset. ubi autem ad Scyla venerunt (locus est sic dictus in ingressu palatii), sequens a tergo idem Michael dum incautius graditur ac celerius praeceuntis vestigia premit, summis pedibus ac articulis imperatoriae vestis oram calcavit, ita ut ipse Leo senserit audaciorisque aliquid facinoris ab eo exspectandum ominatus sit; quod et postea accidit.

10. Tunc Michael Leone ingresso, una cum liberis atque uxore, detonsa coma ad dei delubrum secedunt, quod Pharam vocant ea ratione, quod cunctis lucem accendat noctuque ad certas quasdam stationes deducat, Phari illius in Aegypto celebris nomen imitans officiumque praestans, Leonis illic exoraturus clementiam. ille porro haud ex honesti ratione ratus religionem loci violare aut in eo supplicibus necem inferre, illum quidem in insulam Platen relegans privatum illic agere iussit, auri summam quotannis in eius sumptus subministrans; ubi et mo-

γῶν, ἔνθεν καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα λαβόντα καὶ Ἀθανάσιον μετο-
B νομασθέντα ἐπιβιῶναι φασιν ἔτη δύο καὶ τριάκοντα. συνῆν δὲ
αὐτῷ καὶ Εὐστράτιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ ἀποκαρεῖς καὶ ἐνούχι-
σθεῖς ὢν ἐτῶν εἴκοσι προστάξει τοῦ Λέοντος, καὶ Νικήτας, ὃς
πρότερον μὲν παῖς ὢν τὴν τῶν ἱκανάτων διεῖπεν ἀρχήν, ἅτε δὴ 5
φίλιος τοῖς στρατιώταις καὶ ἐν ὑπαίθρῳ διάγουσιν εἶναι τε θέλων
καὶ τῶν πολλῶν πραγμάτων ἔμπειρος, τότε δὲ τὴν κόμην καὶ αὐ-
τὸς ἀποθέμενος Ἰγνάτιος ἐκαλεῖτο καὶ τῷ πατρὶ συνεῖναι ἐτόγγανεν
τῷ μονήρῃ βίῳ προσκείμενος. τὴν δ' αὐτοῦ σύνευνον ἀπεσχοίτισε
καὶ ἀπέσπασε καὶ πρὸς τὴν μονὴν τὴν οὕτω λεγομένην Προκοπίας 1
C μετέθηκεν, καίτοι γε τοῦτο μὴ γενέσθαι πολλὰ τοῦ Μιχαὴλ ἰκε-
τεύσαντος. καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ τοῦ βίου ἕξω γενόμενος μηνὶ Ἰα-
νουαρίῳ ια', ἔτει εϛβ', τὸν χοῦν ἀποθέμενος ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ,
ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἐκκλησίας ἐτέθαπτο· ὁ Εὐστράτιος δὲ μετὰ
τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν ἔτη ἐπιβιούς πέντε [καὶ δέκα] καὶ αὐτὸς 1
ἐκοιμήθη κατὰ τὴν ιε' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἔτους εϛζ', ἐν τῷ
εὐωνύμῳ μέρει τῆς ἐκκλησίας πεσών. ὁ δὲ Ἰγνάτιος ὁ καὶ πρότε-
ρον Νικήτας καλούμενος, τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρος εἶναι
λαχών, πολλοῖς ὕστερον χρόνοις ἐν τῇ μονῇ καλουμένῃ Σατύρου,
D ἦν ἄσφι ἐκ βάθρων δειμύμενος ἔτυχεν, τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα κατέ- 2
θηκεν. αὕτη δὲ ἡ μονὴ καὶ τοῦ Ἀνατέλλοντος κέκληται τρόπῳ
τοιῷδε. ἀλλὰ Σάτυρος μὲν, ὅτι ἐκ μικροῦ διαστήματος τῆς τοι-

7 δὴ P 15 καὶ δέκα] videntur redundare. margo P 19 ἐν τῇ
μονῇ τῇ κ.?

nachi assumpto habitu atque Athanasii indito nomine ad annos duos supra triginta vixisse fertur. erat cum eo et Eustratius eius filius, qui ipse Leonis iussu detonsus ac virilibus orbatus est, aetatis annum vigesimum agens. Nicetas quoque, qui prius adolescens Icanatorum praefecturam gesserat, quippe qui hoc ageret ut militum inque subdialibus stativa habentium gratiam iniret multaque rerum peritia polleret, ipse quoque tunc coma posita Ignatii nomen accepit, versansque cum patre monachi vitam una instituit. uxorem vero ab illo abiunctam atque avulsam in monasterium quod Procopiae vocant transtulit, quanquam Michael hoc enixe amoliente ac deprecante. ac Michael quidem in vivis esse desiit undecimo Ianuarii, mundi anno 6032, depositaque mortalitate in eadem insula, ad cornu dextrum ecclesiae, sepultus est. Eustratius vero cum a morte patris annos quinque vixisset, dormiit et ipse ad quintumdecimum mensis Ianuarii, anni 6037, in sinistra ecclesiae parte conditus. Ignatius denique, qui et prius Nicetas vocatus est, ecclesiae Cpolitanae prae-sul effectus, multis post annis in monasterio quod Satyri vocant, quod et ipse paulo ante a fundamentis condiderat, sacrum corpus suum depo-suit. hoc porro monasterium etiam Orientis nomen in eum modum sorti-

αύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾧ ἦν ἱερὸν παρὰ τῶν Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ, οὗ καθ' ὁμωνυμίαν, διὰ τὸ πλησίον εἶναι τὴν εἰρημένην μονήν, τῷ τοιοῦτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ οὐπερ καὶ ὁ τοῦ Βρύου παλάτια κτίσας Θεόφιλος βασιλεὺς τὴν ὕλην ἀφελόμενος ταῦτα ἐδείματο. Ἀνατέλλον δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην. κνηγετοῦντί ποτε Νικηφόρῳ τῷ βασιλεῖ ἐν οἷς ἀριτίως ἐστὶν ἡ μονὴ μέρεσι, διὰ τὸ ἀλσώδη καὶ δύσβατον εἶναι καὶ πρὸς Θήραν ζώων ἐπιτηδείαν, ἐλάφου μεγίστης φανείσης καὶ P 14 καταδιωκομένης καὶ χειρωθείσης ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ νῦν τὸ 10 τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἴδρυνται, εὐρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βασταζομένη, γράφουσα οὕτως "τοῦτό ἐστι τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας." ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐ τότε, χρόνου δὲ παρεληλυθότος πολλοῦ ὕστερον.

15 11. Ἐπανακτέον δὲ τὸν λόγον, καὶ τὴν αἰτίαν ζητητέον τὴν οὕτως ὡς ἐξ ὁμολόγου πείσασαν ἀμφοτέρους, τὸν μὲν Μιχαὴλ μηδ' ὄλως ὑπὲρ τῆς βασιλείας ἀντισχεῖν (ἐνεσι γάρ, ὡς ἡ παροιμία, κὰν μύρμηκι χολή), τὸν Λέοντα δὲ θαρρούντως ἐπιβῆναι καὶ κατατολμῆσαι αὐτῆς. καὶ γὰρ ταύτην μόνην εἶπομι ἂν ἐγὼ 20 εἶναι ἀληθινωτάτην παιδείαν τε καὶ γυμνασίαν πρὸς τὰς πολιτικὰς πράξεις, τὴν ἐναργιστάτην αἰτίαν καὶ τὸ μὴ τήνδε ἀλλὰ τήνδε ἐπικεκαλυμμένην καταφοράν, ἧς πᾶσα δὴ βίβλος ἱστορικὴ στερου-

4 ὁ τὰ τοῦ? cf. 61 D.

7 δύσβατα et ἐπιτηδεῖα?

tum est. verum Satyri quidem fuit appellatum, quod haud procul ab eo monasterio vetus Satyrus diceretur, ubi Graecanica superstitione eidem Satyro fanum exstructum erat, ex cuius vicinia haec ipsa appellatio monasterio haeserat: ex eius porro ruinis Theophilus imperator ablata materie regias aedes exstruxit, quas vocant Brya. ut autem Oriens vocaretur, eiusmodi causa accidit. veniente aliquando Nicephoro imperatore ad eas partes ubi iam monasterium conditum est, eo quod locus dumosus esset et impervius silvestriumque animalium venationi idoneus, cum apparuisset praegrans cervus, infestisque canibus eo ipso loco in quo nunc monasterii sacrarium erectum est captus esset, inventa est vetus mensa, quam columna fulciebat, hocce titulo: "hoc est altare Michaelis caelestis militiae principis, quod Andreas apostolus posuit." verum haec non tunc gesta sunt, sed ubi postea longum tempus effluerat.

11. Interim revocanda ad institutum oratio est, ac quaerendum quid velut ex condicto ambos induxerit, tum nempe Michaelem ut nihil operae asserendo sibi imperio hostique obnitendo posuerit, cum nec formicae, ut adagio fertur, ira desit, tum vero Leonem ut sic audacter illud invaderet. hanc enim ego verissimam disciplinam et ad politicas actiones exercitationem dixerim, evidentissimam rei cuiusque causam, neque hanc solum, sed quae occulta sit, compertam habere; qua

μένη καὶ ἀπογυμνουμένη οὐκ οἶδ' εἴ τινα ὄνησιν παρὰ σχοι τοῖς ἐντυγχάνουσιν. ὑπῆρχε δὲ Μιχαὴλ Θεραπεινίδιον τι πρόσοικον, ὃ κατὰ τινὰς ἐκβακχευόμενον τε καὶ ἐνεργούμενον περιόδους ἀπεφοίβαζέ τε καὶ ἐμαντεύετο, καὶ πρὸς τῷ τοῦ Βουκολέοντος αἰγια-
C λῷ προσφοιτῶν “κατάβηθι ἐκεῖθεν, κατάβηθι,” γεγωνότερον, “ὧ 5
 Μιχαήλ,” ἐπεβόα, “καὶ τῶν ἀλλοτριῶν ἀφίστασο,” πρὸς αὐτὸν δὴ τοῦτον ἀπορριπτοῦσα φωνάς. οὐκ ἔλαθε γοῦν τοῦτο πολλάκις γενόμενον οὐδὲ τοὺς ἐθελοκωφεῖν ἐθέλοντας καὶ τὸν βίον πυραπέμπειν εὐφρόσυνον, ἀλλ' ἔφθασεν ὄψε γοῦν εἰς τὰς βασιλικὰς ἀκοάς, θροῦν καὶ λαλιάν τινα οὐκ εὐέλπιν ἐμποιοῦν. καὶ ὅς 10
 (φιλεῖ γὰρ ἕκαστος τὸ λυποῦν ἐκπομπεύειν τοῖς φιλουμένοις) Θεοδότῳ τινὶ τῷ κατὰ τὸν Μελισσηνὸν γνησίῳ δοκοῦντι, ᾧ ἐπώνυμον ὁ Κασσιτερεῦς, τὰ τῶν λόγων ἀνεκοινοῦτο, καὶ τινα βουλὴν ἔξα-
D νύσθαι ἐσυμβούλευεν αἰσίαν ὄντως καὶ ἀσφαλῆ. ἡ δὲ ἦν τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ὅτε δὴ φοιβόληπτον γένηται τὸ κοράσιον, ἀκρι- 15
 βολογῆσαι τρόπῳ παντὶ τίς τε εἴη οἰκία τοῦ βασιλεύσοντος, καὶ κλῆσιν ἦντινα φέροι, καὶ ὁποῖος τούτου ὁ χαρακτήρ. ἐδόκει ταῦτα ποιεῖν, καὶ ἡ ἐνεργουμένη πνεύματι Πύθωνος οὐδὲν ὑποστειλαμένη “κατὰ τὴν ἀκρόπολιν” φησί “γενομένῳ σοι κατὰ τὸν δεῖνα καιρὸν δύο τινὲς ἄνθρωποι εἰσελεύσονται. Λέων ὄνομα τῷ ἐνὶ ἐποχουμέ- 20
 νῳ ἡμίονῳ, θατέρῳ δὲ ἕτερον· οὗτος δὲ τῆς βασιλείας κατενυμοί-
 ρήσειεν.” ταῦτα γοῦν ἐκεῖνος ὁ Θεομισῆς ἀνὴρ ἐξόμνυται τε πρὸς

2 δὲ] δὲ τῷ?

qui careat ac nudatus sit historiarum liber, haud scio an frugis aliquid lectoribus allaturus sit. erat Michaeli imperatori vicina quaedam ancillula. haec certis quibusdam temporum intervallis furore acta ac spiritu afflata vaticinabatur futuraque edicebat. cui ad littus cui Bucoleoni nomen saepius venienti, inde contenta inclamabat voce “descende inde, Michael, descende; ac alienis cede,” has scilicet in eum voces intendens. hoc ita saepius factitatum sic percreebit ut nec sponte surdos unisque studentes vitae deliciis latuerit. sero ergo tandem ad ipsas imperatoris aures, sinistri aliquid rumoris eius animo ingerens, ea res pervenit. mox ille (lubens enim quisque animi dolorem amicis detegit) Theodoto cuidam Melissenō, cognomento Cassiterae, quo vere amico uti videretur, quos fama iactaret sermones communicat. is porro singulare quid vereque tutum praestandum monet; nempe, quo tempore puella furore corripitur, solerti ex illa indagine inquirendum quaenam futuri imperatoris familia nomenque ac corporis figura sit. placuit consilium; mulierque spiritu Pythonico afflata nulla mora sic percontanti respondet: “cum ad arcem” inquit “tali tempore veneris, duo quidam ingressuri sunt: unius nomen Leo, qui mulo vehatur, alterius alia nuncupatio: is porro est qui imperio potietur.” haec itaque scele-

τὸν βασιλέα καὶ λέγει τῶν γενομένων οὐδέν, λῆρον δὲ τοὺς λόγους ἀποκαλεῖ καὶ μηδὲν ἔχοντας ὑγίης. ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ λῆροι ἢ ἔμετος ἄλλως· ἄπεισι γὰρ εὐθύς, καὶ τὸν ἄνδρα, ὡς ἀκηκόει, καταλα- P 15
βῶν ἐν τῷ τοῦ Θείου Παύλου σηκῷ τῷ ὄρφανούς τρέφειν λαχόντι, 5 συνεδριάσας καὶ ὁμολογίας κατεμπεδώσας καὶ ὀχνώσας καὶ θαρ-
ρεῖν καὶ χαίρειν παρακελευσάμενος, ἐκ Θείας φωνῆς ἔλεγεν διδα-
χθῆναι με ἀπορρήτως τὰ μέλλοντα, τὴν σε βασιλέα διαπρυσίως
κρηύττουσιν. ταῦτα γοῦν ὑποκαληθέντα καὶ οἶον δεύτερά τινα
χρώματα ὡς ἐν ζωγραφίᾳ ταῖς προτέrais ἐμμορφωθέντα σκιάς
10 (ἐκείνας λέγω πρώτας τὰς ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸ Φιλομήλιον μοναχοῦ
ἐκφανθείσας) οὐκέτι ἐν εἰδώλῳ καὶ ἐμφάσει τινὶ ἐμποιεῖ τὴν βασι-
λειαν ὄραν, γυμνὴν δὲ καὶ οἶον ἐκβύσει σαφῶς. τοῦτο οὖν τὴν B
τε ἤδη κατηθαλωμένην τοῦ Λέοντος καὶ οἶον ἀπομυρυνθεῖσαν
φλόγα τῆς ἐλπίδος ὑποτύφεισθαι ἐποίησεν καὶ τὸν Μιχαὴλ ἐν
15 ἀβύσσῳ ἀθυμίας καταδύναι πολλῇ, καὶ τοῦ μὲν τῆς ψυχῆς πύρ-
ρον ἀνέστησεν, τοῦ δὲ ἐγκατέσεισεν. οὐ τοῦτο δὲ μόνον τὸ γύναιον,
ἀλλὰ δὴ ὁ πιστευθεὶς καὶ ἔξαπατήσας τῷ ὄντι Κασσιτεράς. ἀλλ'
ἀθῆς ἐπὶ τὴν ἰστορίαν ἰτέον.

12. Ὡς δ' οὖν τὴν αὐτοκράτορα εἴληφεν ὁ Λέων ἀρχήν,
20 ἀναρρηθεὶς δημοσίᾳ κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς ε' ἰνδικτιῶνος,
Μιχαὴλ μὲν τὸν τὴν γλῶττιαν ὑποσυρίζοντα τῇ τῶν πατρικίων
ἐγκαταλέγει τιμῇ, τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρότερον ἐκ τοῦ Θείου λουτροῦ C

10 τὰς om P

ratissimus ille imperatori audisse deierat; nec rerum quae gestae erant
quicquam loquitur, sed nugas, ac quibus nihil inesset sani, mulieris
sermone vocat. haud enimvero ipse nugarum loco habuit aut temere
fusas voces existimavit. abijt enim statim, ac sicut audierat in D. Pauli
delubro pupillis alendis destinato virum offendens, collatoque sermone
ac data acceptaque fide, bonoque et fidenti animo esse illum iubens,
divinam sibi in secreto detectam vocem dixit, quae illum imperatorem
fore clare denuntiaret. haec ergo secretius et ad aurem dicta, velutque
secundi colores (uti fere in pictura fit) prioribus umbris maiori expres-
sione adiecti (iis scilicet quae Philomelii monachus primum vaticinatus
erat), sic afficiunt ut non inani iam specie exilique quadam repraesentatione ac simulacro imperium videret, sed nudum ac velut clare eo po-
situs esset. ea igitur res prope emortuam ac velut elanguidam Leonis
spei flammam novis ardoribus accendit, altaque maestitudinis abyssu
Michaelem mersit, atque illius quidem animi robur erexit, huius vero
graviter concussit. Nec solum muliercula, sed et qui fidem meruerat,
Cassiteras, ac vere deceperat. verum iterum nobis resumenda narra-
tionis series est.

12. Rerum itaque summam adeptus Leo ac imperator publice ac-
clamatus, mense Iulio, indictione sexta, Michaelem Balbum patricia
auget dignitate; cuius etiam prius e sacro fonte filium adoptaverat.

νίοποιησόμενος, Θωμῶν δὲ τὸν ἑαυτοῦ διαφερόντως ὁμήλικα καὶ
 συμπαιστόρα τῶν φριδεράτων τουρμάρχην ἐγκαθιστᾷ. καὶ Μα-
 νουήλ δὲ τὸν Μιχαήλ πρωτοστράτορα πατρικίους ἐγκαταλέξας καὶ
 στρατηγὸν τιμήσας τῶν Ἀρμενίων, “οὐκ ἔδει σε” ἔφη “πρὸς τὸν
 κατ’ ἐμοῦ ὀπλιζέσθαι πόλεμον, σύμβουλον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς 5
 Προκοπίας γενόμενον.” καὶ ὃς εὖ μάλιστα παρρησιαζόμενος “ἀλλ’
 οὐδὲ σὲ ἔδει” ἀντέφησεν “κατὰ τοῦ εὐεργέτου, ἔτι δὲ καὶ συντέ-
 κνου σου, χεῖρα ἀντᾶραι.” τότε μὲν οὖν τούτοις κατεσιγᾶσθη,
 D τὴν τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθεῖς ἀρετὴν. (13) ὡς δὲ τὸν τῶν Βουλγά-
 ρων ἄρχοντα τῇ προτεραίᾳ νίκη φρονηματιζόμενον διακῆκοεν, καὶ 10
 αὐτῆς δηοῦντα μὲν τὴν γείτονα γῆν, κείροντα δὲ καὶ λεηλατοῦντα
 τοὺς ἀγροὺς καὶ πολλὰ μὲν σώματα πολλὰ δὲ βοσκήματα καθαρ-
 πάζοντα, οἰκήσεις δ’ ἐτέρωθεν κατεμπιπρῶντα καὶ ὅλως ὄντα
 ἀφόρητον, πρῶτον μὲν δεῖν ᾤήθη διὰ πρεσβείας εἰρήνης ἀναμῆ-
 σαι αὐτόν, ὡς δ’ οὐκ ἔπεισεν, τὰ τῶν τειχῶν διερρηκόμενα δι’ 15
 ἑαυτοῦ ἀνοικοδομησόμενος ἐξεβοήθει διὰ ταχέων, καὶ γενόμενος
 ἐν Μεσημβρίᾳ τῇ πόλει τοιοῦτω τινὶ διεχρήσατο στρατηγήματι.
 P 16 ἡμέρας ἱκανὰς ἐν τινὶ τόπῳ ἐπιταφρώσας ἑαυτόν τε καὶ τὸν στρα-
 τὸν ἐκαθέζετο ἐκάστοτε σιτιζόμενος ἀπὸ τῆς ἡμετέρας καὶ λειπό-
 μενος τῶν ἀναγκαιῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τρυφὴν, οὐδενός. ἐπεὶ δὲ 20
 τοὺς παρικεμένους καὶ κατ’ αὐτοῦ καθωπλισμένους Βουλγάρους
 ἐν στενότητι εἶναι τῶν ἀναγκαιῶν ἀκῆκοεν, τοῦ μὲν οὖν ἐφήδρευε
 τόπου νύκτωρ ἀπάνεισι μετὰ στρατιωτῶν ἱκανῶν καὶ ῥώμῃ τε καὶ

Thomam autem, singulariter coetaneum suum ac cum quo iuvenis fuerat
 educatus, foederatorum tribunum constituit. Manuelem quoque Michae-
 lis protostratorem patriciis adlegit. Armeniorumque duce constituto
 “non te decebat” inquit “adversum me arma sumere ac imperatori et
 Procopiae consilium praebere.” ad quem ille summa usus libertate “at
 neque te” inquit “decebat adversus eum a quo beneficio affectus esses,
 ad haec vero qui et tuus compater existeret, manum levare.” tunc qui-
 dem Leo his auditis obmutuit, viri reveritus virtutem. (13) ubi autem
 Bulgarorum principem superiori victoria elatum maioresque spiritus du-
 centem vicinam rursus audivit vastare regionem et agros demetere ac
 populari multamque tum hominum tum pecorum praedam agere, domos-
 que praeterea incendere, ac omnino intolerabilem esse, primum quidem
 operae pretium duxit missa legatione officii ac pacis admonere. ubi au-
 tem nihil barbari iras inflexit, diruta moenium opera sua studioque in-
 staurans, urbis res brevi in tuto posuit; veniensque Mesembriam stra-
 tagemate eiusmodi hostibus illusit. dies non paucos castris positus alto-
 que vallo ducto, atque aggere pene defossus cum copiis, substitit, an-
 nonas quotidie ex Romano solo in promptu habens, cum neque ad de-
 licias ullo commeatu deficeretur. ubi autem assidentes Bulgaros armis-
 que in eum instructos commeatus penuria laborare audivit, noctu disce-
 dens e loco in quo conederat, haud spernenda militum assumpta manu,

καρτερίᾳ γυμνασμένων, ἐνὶ μόνῳ τὴν ἑαυτοῦ παραγυμνώσας
 γνώμην, καὶ πρὸς λόχον ἐπὶ τινος βουνοῦ χωριῦ, σύνθημα τοῦ
 πολέμου καὶ ὄραν εἰπών. ὡς δ' ἡμέρα ἀνέλαμπε καὶ ὁ στρωτη-
 γὸς ἐγυμνοῦτο τοῦ βασιλεύοντος, φηγῆ χρήσασθαι τοῦτον, τὸν
 5 βασιλέα δηλονότι, πάντες καθωμολόγουν, τῶν γεγοτότων εἰδότες B
 οὐδέν. ὅθεν ἀναθαυρήσαντες οἱ ἐναντιοὶ μένειν ἐφ' ἑαυτῶν οὐδ'
 ὕλως ἐδύνατο, ἀλλὰ καὶ κατεξανίσταντο καὶ ἐπὶ χεῖρας ὄοντο τὸ
 στράτευμα ἔχειν. νυκτὸς οὖν ἐπιγενομένης κάτεισιν ἐκ τοῦ λόχου
 ὁ Λέων ἀπροσδοκῆτοις οὔσι κακῶν, καὶ συμμίζας αὐτοῖς ἀνδρά-
 10 σιν ὄπλων γυμνοῖς καὶ διαλελυμένοις ὕπνω τε καὶ θάρρει τῆς τοῦ
 βασιλέως φυγῆς τοσοῦτον ἐνειργάσατο φθόρον καὶ φόνον πάντοθεν
 ἐκχυθέντων τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸ σύνθημα, ὡς πανδημεὶ αἰρή-
 σαι τὸ στρατόπεδον καὶ μηδὲ πυρφόρον, τὸ δὴ λεγόμενον, δια- C
 σωθῆναι. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἐκ καταδρομῆς τε καὶ
 15 προνομῆς ἀνάρπαστον θείς, καὶ τὰ τέκνα τούτων ταῖς πέτραις καὶ
 τῇ γῇ προσκροτιῶν, τὴν ἑαυτοῦ κατέλαβεν ἐν τάχει. ὅθεν ἔκτοτε
 ἐκεῖνος ὁ βουνὸς Λέοντος ἐπωνομάσθη· καὶ οἱ αἰεὶ ἐκεῖσε διαβιβα-
 ζόμενοι τῶν Βουλγάρων τὴν κεφαλὴν ἐπισείοντες δακτυλοδεικτοῦσι,
 καὶ λήθην λαμβάνουσι τῶν τότε κακῶν οὐδαμῶς.

20 14. Τοῦτο γοῦν θρασύτερόν πως αὐτὸν καὶ ἰταμώτερον
 ἐνειργάσατο τὸ προτέρημα, καὶ εἰς τὴν σύντροφον ὠμότητα ἐναπ-
 ἔρμαξε. μικροῦ γὰρ καὶ μείζονος οὐκ ἦν αὐτῷ διαφορὰ ἄμαρ-

3 f. στρατός. margo Combef.

11 ἐνειργάσαντο P

virorum scilicet fortium et qui laboris patientes essent, cum uno dun-
 taxat communicato consilio, insidiandi causa in montem quendam con-
 tendit. ubi autem diluxit nec in castris imperator repertus est, fugisse
 eum cuncti existimarunt, quod nimirum eius discessionis consilium uni-
 versos lateret. hinc hostes assumptis armis impetum tenere non poterant
 aut ullo modo suis se finibus continere, sed et aggressionem facta in ma-
 nus se exercitum habere nulloque negotio eius potituros putabant, cum
 ecce Leo per noctis silentia e monte descendens in hostes nihil mali
 subverentes irruit, inermibusque ac somno solutis congressus per existi-
 matam illam imperatoris fugam tantam illorum dedit stragem, Romanis
 ex conducto undique ingruentibus, ut eorum exercitum omnem profliga-
 verit ac ne ignifer quidem, ut aiunt, sospes evaserit. sed et incur-
 sione facta regionem omnem depraedatus puberes quidem omnes inde
 abduxit, parvulis autem ad saxa ac humum allis Romanam mox dicio-
 nem repetiit. eam ob rem ex eo tempore Leonis collis ei colli nomen
 inditum est; ac qui illac iter habent Bulgari, caput moventes locum di-
 gito ostendunt, nec quicquam acceptae tunc cladis memoriam oblitterant.

14. Felix ergo ille successus ferociorem longeque audaciorem homi-
 nem reddidit, inque eam crudelitatem in qua fuerat educatus impulit.
 nulla illi maioris minorisve sceleris distinctio: sed si quis ullius sceleris

D τήματος, ἀλλὰ κατὰ πάντων ἐφ' ᾧ τινὶ καταλαμβανομένων μία ψῆφος, τὸ ἀκρωτηριάζεσθαι τῶν ἀναγκαίων μέλος ὁποιοοῦν καὶ πάντων ἐπ' ὅψει τίθεσθαι ἐκκρεμές. ἤ καὶ πᾶσι πεποιηκότων τοῖς ἀνθρώποις ἐνέτικτον μῖσος δὴ τούτου καὶ δεινὴν ἀπέχθειαν· οἷς γὰρ ἄκρατον τὴν ἐγγώριον θηριωδίαν ἐνήσκησεν, ἀλλ' οὐ κε-5 κολασμένην τινὰ καὶ πρὸς τὸ πραότερον ἀπονεύουσαν, τὴν συγγενίδα φύσιν ἐκφραλλίζων ἀηλεῶς, μισθὸν τὸ ἔχθος ἀλλ' οὐ τὴν φιλίαν ἠμπόλησεν.

15. Ταῦτ' οὖν ἔπραττεν, καὶ κατὰ νοῦν λαμβάνει τὸν ἐπὶ τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντα, καὶ ἀμείβεσθαι οἱ δοκεῖ τῆς προ-10
 P 17 ρήσεως, εὐχαριστήριά τινα προπέμπων αὐτῷ, τὰς τοῦ κράτους νίκας δῆθεν αἰτῶν. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἤδη φθάσας ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο, πονηρὸς δέ τις δαίμων καὶ βύσκανος (οὐ γὰρ ἀνθρώπον τοῦτον καλέσαιμι τὸν πάντα συγγέαντα καὶ ταράξαντα καὶ κατὰ τὸν παλαιὸν ὄφιν τὸν ἰὸν τοῖς τοῦ ταλαιπύρου Λέοντος ὡσὶν 15 ἐγγέαντα, ἀνεπίστατον κεκτημένου ὄλον τὸν νοῦν) τῷ τοῦ γέροντος οἰκίσκῳ ἐν εὐλαβείας προσχήματι ἐγκυτέλαβεν. Συμβάτιος αὐτὸς ἐλέγετο, ὅς τὸν βασιλικὸν ἄγγελον πολλὰ προσονειδίζων, καὶ δύσφημα κατὰ τοῦ βασιλέως εἰς πρόσωπον ἀλλ' οὐχ ὑπὸ κόλπον
 B λαλῶν, ἧ μὴν ἐξελιπάρει μηδὲν καθυπεστελλόμενον ἐξειπεῖν ὡς 20 οὐκ ἔσται σοι τὸ βασιλεύειν ἐπὶ πολὺ εἰδώλοισι (ὡ τῆς καταράτου γλώσσης ἐκείνης) προσανέχοντι καὶ τολμῶντι τοῖς ὑπὸ τῆς παρ-

3 f. πεποιημένα. margo Combef.
 χέαντα P 18 τὸν] καὶ P

11 προσπέμπων?

16 ἐκ-

reus teneretur, una erat sententia, una ultio, cuiusvis necessarij membri amputatio inque omnium oculis publica amputati membri suspensio. haec sic dira cum in omnes ille designaret, grave in se odium omnium concitavit. cum enim nativam illam dire effrenem nulloque modo castigatam aut ad lenitatem ac clementiam vergentem feritatem coleret, cognatum genus crudeliter divexans ac contemptui habens, id vero consecutus est ut eum odissent omnes, nemo diligeret.

15. In hunc itaque modum suas ille res disponebat, venitque ei in mentem Philomeliensis monachus, eiusque de se vaticinii munera praestare constituit, missis in antecessum munusculis, quibus gratum animum suum in eum ostenderet, rogans a deo impetrare ut imperium suum victoriis augetet. verum ille iam e vivis excesserat, malus autem quidam ac invidus daemon (nec enim hominem appellavero qui omnia miscuit turbavitque, ac antiqui serpentis more miseri Leonis auribus, hominis scilicet cuius mens omnis imprudens et inconsulta, virus infudit) senis aediculam illam religionis obtentu occupaverat. Sabbatius illi nomen erat. hic Leonis ipsum nuntium conviciorum plastro onerare, nec secum ipse, sed coram in facie in imperatorem maledicta iactare. rogavit nihilominus semoto omni timore denunciare breve fore Leonis imperium, qui idolis (o linguam exsecrabilem!) animum adhiberet, inque

δοῦς καὶ Θυάδος καὶ ταραξίου σεβομένοις, τὴν βασιλεύσασαν Εἰ-
 ρήνην καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Ταράσιον ἀφέτω γλώττη περὶ τῶν θείων
 εἰκόνων οὕτως ἀποκαλῶν. ὁ δὲ Λέων, τὸ ὄντως δαιμόνων εἶδω-
 λον, τὸ τῆς ἀμυθίας ἀνδράποδον, τὸ τῆς σκιᾶς ἀφρονότερον, δέον
 5 τούτων κατολιγορῆσαι, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, ἐκπομπεύειν γοῦν καὶ
 θεατροῖζειν ταῦτα τῷ τὰς τῆς ἐκκλησίας ἡγίας ἰθύνοντι, καὶ σύνο-
 δον συγκροτῆσαι περὶ μεγάλων μεγάλως ἀνερευνῶν, ἀλλ' οὐκ C
 ἀνδράσι μηδὲν ὑγιᾶς φρονοῦσι, μηδὲ τὰ ἑαυτοῦ (φεῦ τῆς μετὰ
 δόλου φιλίας) ἀλλὰ τὰ οἰκεῖα προμηθουμένων καὶ προδιοικουμέ-
 0 νων, τῷ φιλομένῳ ἀνακοινοῦται Κασσιτερά, καὶ τὰ ἀπεσταλμένα
 ἄγει τούτῳ εἰς φῶς. ὁ δὲ κακῷ τὸ κακὸν καὶ λύσση λύσσαν οὐ
 θεραπεύων ἀλλ' ἐπεγείρων, ἕτερόν τινα τῇ ὁμοίᾳ δόξῃ περὶ τῶν
 θείων εἰκόνων ἐνισχημένον κατὰ τοῦ Μαυριανοῦ ἔμβολον ἐνσκη-
 νοῦντα ἀναγνωρίζει, ἀπέραντά τινα καὶ μετέωρα λεσχηνεύων καὶ
 5 ὑπεράγγελον τοῦτον εἶναι διαβεβαιούμενος· “τούτῳ οὖν, ὦ βασι-
 λεῦ, χρῶ περὶ τῶν τοιούτων μυσταγωγῶ· καὶ ὃ ἂν εἴποι σοι
 ποιῶν οὐκ ἁμαρτήσεις τοῦ δέοντος.” (16) ὡς οὖν ἐπεράνατο τὰ D
 τῆς συμβουλῆς, μεταθέειν ἔγνω πρὸς τὸν μονάζοντα, καὶ τοῦτον
 καταντλήσας ταῖς φλναρίαις προσέθηκεν ὡς κατὰ τὴν ἐπιούσαν
 0 νύκτα, ἰδιώτου σχῆμι ἀναλαβόμενον, αὐτὸν ἐνταῦθα βασιλέα
 ἀγάγω σοι, περὶ τε πίστεως καὶ ἄλλων οὐκ εὐκαταφρονήτων πρα-
 γμάτων συμβουλευόμενον. τοῦτον οὖν ἔτη δύο καὶ ἑβδομήκοντα

5 εἰ om P 7 ἀνερευνῶσαν? an ἀνερευνῶντα? 13 τοῦ] τὸ?

pardalis et Bacchae Taraxiique numinibus (sic nimirum imperatricem
 Irenem sanctumque Tarasium in causa divinarum imaginum linguae pe-
 tulantia vocans) spem collocaret. at Leo, verum daemonum idolum, in-
 scitiae mancipium, homo umbra elinguior, cum haec spernere debuisset,
 sin autem, ad eum qui ecclesiae clavum regebat referre eique exponere,
 necnon synodum de rebus magnis magnifice scrutando cogere, non homi-
 nibus qui nihil sani saperent, quique non eius commodis sed suis ipso-
 rum lucris studerent suasque cum primis res curarent (proh amicitiam
 dolo compositam!), amico Cassiterae communicat, refertque quae ex
 nuntio verba acceperat. porro ille malum malo furoremque furore non
 leniens sed excitans, virum alium, qui eiusdem erga sacras imagines
 sententiae esset ac in Mauriani porticu habitaret, ei indicat, immensa
 quaedam et excelsa in eius laudem deblaterans, atque eius maiorem an-
 gelo praestantiam affirmans. “hoc igitur, imperator, qui in rebus istius-
 modi instruat atque edoceat, utere; nec si quid illo doctore egeris, ab
 honesto et eo quod officii est quicquam aberraveris.” (16) vixdum da-
 tum consilium erat, cum ad monachum properare operae pretium duxit;
 nugisque hominem exsaturans adiecit sequenti nocte se ei imperatorem
 adducturum privato habitu, qui de fide aliisque rebus haud spernendis
 eum sit consulturus. fac ergo illi polliceare annos duos supra septua-

τὴν βασιλείαν κατενθνεῖν καθύπισχνοῦ, καὶ τρισκαιδέκατον ἀρί-
θμει τῶν ὑποστόλων, καὶ παῖδας παίδων ἐπὶ θρόνου τῆς βασι-
λείας ἰδεῖν, εἴ γε Λέοντος ἐξ Ἰσαυρίας συστοιχεῖ πως τῷ δόγματι.
μὴ ὑπισχνουμένου δὲ ἀλλ' ἀπαναινομένου, τὴν ἐξώλειαν καὶ ἀπώ-
λειαν καὶ κρημνοὺς καὶ βάραθρα ἠπειλῆσθαι τούτῳ ἐπόμνε ἐκ 5

P 18 Θεοῦ. ταῦτ' οὖν ἐκ σκαιωρίας καὶ γνώμης πονηραῦς ἀναδιδάξας,
τὸν βασιλέα ἤγειν κατὰ τὸν δηλωθέντα καιρὸν· καὶ ἐπέπερ εἰσῆ-
σαν μετὰ τοῦ Θεοδοτοῦ καὶ τῶν ἀπορρήτων ἀπήρχοντο, “οὐ χρὴ
σε” ἔφη ὁ μοναχός “τὴν ἀλουργίδα καταλιμπάνοντα, ὃ βασιλεῦ,
ἰδιώτου σχῆμα ἀλλάσσεσθαι καὶ τρώγειν γνώμας οὕτω τὰς τῶν 10
πολλῶν.” καὶ ὃς ἐκπαθῆς ἅμα καὶ παραπλήξ τῷ ῥήματι τούτῳ
γενόμενος, καὶ ἄλλως οἰθηθεὶς ἐκ θείας εἶναι προγνώσεως, ὡς σκιαὴ
τῷ ἀνδριάντι εἶπετο ἀληθῶς, καὶ ὅλως ἠρητο καὶ ἐκρέματο ἐξ
ᾧτων ὡσπερ τι κεραμοῦν ἀγγεῖον τοῖς λόγοις τοῦ μοναχοῦ. ἀλλὰ
ταῦτα μὲν εἴρηται καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν διὰ μέτρον ποιήσεως. 15

B 17. Ἀυτίκα γοῦν τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀναγορεύει
καθαίρεισιν, καὶ τὸν πατριάρχην (Νικηφόρος δὲ οὗτος ἦν) γραφῇ
αὐτοχείρῳ ἤξιον τοῦτο συγκατατίθεσθαι, εἴ γε μὴ μέλλοι ὑπερο-
ρίαν καταψηφίζεσθαι. ὁ δὲ καὶ ἄλλοθεν τεκμηρούμενος τὴν τοῦ
τυράννου πρὸς τὸ θεῖον ἀπέχθειαν, ἄγεσθαι μᾶλλον ἢ συνεῖναι 20
τοιούτῳ κρινας ἀπήγετο πρὸς τὴν καταψηφισθεῖσαν ὁμολογίαν·
καὶ Θεόδωτος ὁ Κασσιτεράς τὸν τῆς ἱεραρχίας θρόνον ἄθλον

18 τούτῳ?

ginta imperium rectorum, numeraque tertium decimum apostolorum. Vati-
cinare ei fore ut videat super regni solium filios filiorum, si modo
Leonis Isaurici edictum sequi in animum induxerit: sin nolit polliceri,
sed rem se praestitutum abnuat, obtestare stragem illi, interitum, prae-
cipitia, barathra a deo imminere. haec scelerato animo mentisque pra-
vitate docto monacho, qua hora convenerant, imperatorem adducit.
cumque ingressi una cum Theodoto arcana aggressi essent, “non dece-
bat” inquit monachus “communi te veste purpuram commutare ac sic
vulgi animis illudere.” ille audito hoc verbo vehementer affectus men-
teque attonitus, ac cum alias ex divina eum praescientia loqui existi-
maret, plane velut umbra statuum sequitur, totusque ex monachi verbis,
haud secus ac ex ansulis vasculum, sic ille pendet; ut et ante nos qui-
dam versibus luserunt.

17. Statim ergo abolendas venerabiles imagines edicto sanxit; iu-
betque Nicephoro patriarchae ut scripta sua manu schedula assentiri
se profiteatur; exilium multandus, ni faciat. is autem, qui et aliunde
tyranni in dei cultum male affectam mentem coniecerat, rapique ad mor-
tem quam cum homine eius indolis versari satius ducebat, sponte ad
constitutum confessori exilium adduci se patitur. Theodotus interim
Cassiteras circa divini paschae solenne tempus, navatae operae praemium,

ἔλαμβανε κατὰ τὸν τοῦ Θείου πάσχα καιρόν. ἄξιον δὲ μηδὲ τὸ
 τεκμήριον παραδραμεῖν. ὁ μὲν γὰρ Νικηφόρος, ἄτε τῆς ἱερωσύ-
 νης προοιστάμενος, ἐζήτηε τὴν διὰ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου πρὸς τὴν C
 Θεῖαν πίστιν συγκατάθεσιν· ὁ δὲ οὐκ ἔφη νῦν τοῦτο ποιήσειν,
 5 ὑπερθέσθαι δὲ μέχρις ἂν ἡ τῆς βασιλείας αὐτῷ τελείως ἀνάρρησις
 γένηται, δηλούσης τῆς ἀναβολῆς ὡς καὶ αὐτοῦ γε προεπισχημένου
 τῇ τῆς αἰρέσεως μανίᾳ ἐκ γενετῆς. (18) ἕτερον δὲ τοῦ λεχθέντος
 σαφέστερον· ὡς γὰρ ἄρτι τὸ πρῶτον ἀνηγορευμένος ἐδεῖτο τοῦ
 διαδήματος, καὶ τοῦτο ἔδει τὸν ἀρχιερέα τῇ καταπτύστω ἐπιθεῖναι
 10 κεφαλῇ, προσήγγισεν δὲ ταύτῃ καὶ κατεπαφώμενος οὐ τριχῶν,
 ὅπερ ἐδόκει, μαλακῶν, ἀκανθῶν δὲ καὶ τριβόλων, ὅπερ τῇ
 ἀληθείᾳ ἐνῆν, ἐν αἰσθήσει ἐγένετο, ἀκίσιν οἶον κατακεντούμε- D
 νος καὶ τὴν χεῖρα ὀδύνας περιπειρόμενος ἀλλὰ ταῦτα μὲν
 πρότερον· τότε γοῦν ὁ πατριάρχης ὑπερόριος, τὴν καταχει-
 15 ροτονήσασαν ψῆφον δεξάμενος, ἐπορεύετο, ὅτε δὴ καὶ λέγεται
 ἐφ' ὀγκάδος αὐτῷ φερομένῳ μακρὰν κατὰ τινὰ τόπον παρα-
 θαλάττιον πόρρωθεν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν μακαρίτην, θυμιά-
 μασί τε καὶ λαμπάσι δεξιούμενον, οἶον τινὰ προπομπὴν τῇ καλῇ
 ἐκείνῃ ὁμολογίᾳ προπέμποντα. ὃν ὡς εἰκὸς ἀποδοχῆς ἀξιώσας καὶ
 20 Θεῷ παραδούς δι' εὐχῆς, τὰς χεῖρας οἶον ἄρας μεταρσίως περι-
 βάλετο τοῦτον, πόρρωθεν τὸν τελευταῖον ἀποδούς ἀσπισμόν. ἐρο- P 19
 μένου δὲ τινος τῶν συνεπομένων, ὡς δὴ τίνι τοῦτον ἀποδίδως εὐ-

episcopalem sedem nanciscitur. operae pretium vero sit ut nec quod
 antecessit eius mentis praetercurramus indicium. divinus namque Nice-
 phorus, quippe qui sacerdotio praesidebat, divinae eum fidei assensum
 praeberere symboli professione omnino flagitabat. ad quem ille non se
 tunc facturum, atque interim dilaturum, dum oïus in imperatorem ac-
 clamatio perfecte rata firmaque esset, sic nimirum cunctando ea se hae-
 reseos labe olim exque indole laborare ostendens. (18) est et aliud, eo
 quod dicebam, perversae eius circa fidem mentis clarius indicium. cum
 enim tum primum imperator acclamatus necdum diademate potitus esset,
 atque ipsum devoto capiti sacratissimus antistes impositurus esset, ubi
 se ad rem accinxit contigitque, non velut molles crines tangere videbatur,
 sed quod vere erat, spinas se ac tribulos sentire, quibusdam quasi
 aculeis compunctus ac doloribus manum confixus, existimabat. verum
 haec quidem antea. tunc vero patriarcha, eius poenae accepta senten-
 tia, in exilium proficiscebatur. quando etiam ferunt, cum navigio pro-
 cul abduceretur, e maritimo quodam loco eminus beatum Theophanem
 vidisse, suffitu cereisque se prosequentem ac velut triumphî quadam
 specie praeclara illa confessione deducentem. cuius ille, ut par est,
 officium cultumque libenti animo suscipiens, atque precibus deo com-
 mendans, sublati in altum manibus velut amplexabatur, supremum pro-
 cul osculum figens. percontanti vero cuidam ex iis qui secum comita-
 bantur, cuinam sic ex animo desiderioque supremum osculum daret, pro-

κτῶς τε καὶ ἐφετῶς, “τῷ ὁμολογητῇ” φάναι “Θεοφάνει” προφή-
τιδι γλώττη, “μονῆ προεστῶτι τοῦ Ἀγροῦ”. ὃ καὶ συνέβη μετ’
οὐ πολὺ· αὐτὸς τε γὰρ τοῦτον ἐώρακεν οὐδαμῶς, καὶ κείνος τὸν
τῆς ὁμολογίας στέφανον ἀνεδήσατο. καὶ τὰ μὲν τοῦ ἀρχιμέως
οὕτως.

19. Αὐτὸς δὲ οἷόν τινα τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀρχὴν ἐπι-
θεὶς δεξιὰν τὸ τὰ τῆς ἐκκλησίας οὕτως διοικονομῆσαι, καὶ τὴν
φιλοτιμίαν εἶπερ τις νοσῶν, τῶν κοινῶν πραγμάτων ἀντελαμβά-
νετο, πανταχοῦ τὸ κέντρον κατὰ τοὺς σφῆκας φέρων μεθ’ ἑαυτοῦ,
B τὸν στρατιώτην τε ὄχλον γυμνάζων αὐτὸς, καὶ πόλεις πολλαχοῦ 10
τῶν κατὰ Θράκην καὶ Μακεδονίαν δι’ ἑαυτοῦ ἐκ βάθρων ἀνεγεί-
ρων, καὶ περιπορευόμενος πανταχοῦ, ὡς φοβερὸς εἶναι καὶ κατα-
πληκτικὸς καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐχθροῖς. ὑπὲρ ὧν καὶ τὸν ἅγιον Νικη-
φόρον φασὶν εἰπεῖν ποτὲ μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν ὡς εἰ καὶ ἀλά-
στορα, ἀλλ’ οὖν ἐπιμελητὴν τῶν κοινῶν ἢ πόλις ἄνδρα ἀπώλεσεν. 15
καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ καὶ ἡγεμονίας, οὐ τὰς πολιτικὰς δὴ μόνον
ἀλλὰ καὶ τὰς στρατηγικὰς, διεπτόητο ἰσχυρῶς· χρημάτων κρείτ-
των αὐτὸς ὧν τοὺς ἀδωροτάτους πάντων προέκρινεν, ἀριστίνδην
C πάντας ἀλλ’ οὐ κατὰ πλοῦτον τιμῶν. καὶ δικαιοσύνης μὲν ἐρα-
στῆς λέγεσθαι ἐβούλετο, οὐκ ἐγένετο δέ· πλὴν ἀντεποιεῖτο ταύτης, 20
καὶ πολλὰς τῶν κρίσεων δι’ ἑαυτοῦ ἐξεπέραινε κατὰ τὸ Λαυσια-
κὸν ἐγκαθήμενος. καὶ ποτε δὴ τινος ἐγκλησιν πρὸς αὐτὸν ποιη-

6 ὑποθεῖς? 17 χρημάτων γὰρ κρ.?

phetica lingua respondisse, Theophani confessori, monasterii Agri prae-
posito; quod et ita brevi accidit, cum eum deinceps nunquam patriar-
cha viderit, isque coronam confessionis adeptus sit. atque hactenus ea
quae sunt divini antistitis.

19. Leo autem hoc velut fausto regiae gubernationis principio po-
sito, quod ecclesiae res eo statu composuerat, ac si quis alius ambitio-
nis studio laborans, rei publicae curam aggreditur, ubique vesparum
more secum ferens stimulum, tum ipse militares exercens numeros, tum
multis locis per Thraciam ac Macedoniam curis suis atque labore urbes
a fundamentis excitans, atque omnem Romanum orbem cunctasque pro-
vincias lustrans, ut et ipsis hostibus terrori esset ac formidini. hincque
adeo, cum e vivis excessisset, dixisse aliquando aiunt sanctum Nice-
phorum, etsi impium, strenuum tamen rei publicae curis civitatem ami-
sisse virum. magistratibus quoque ac praetoribus, non civilibus modo
sed et militaribus, valde formidolosus erat; cumque ipse pecuniarum
amore superior esset, praeferebat eos cunctis qui omnium maxime a
muneribus sese continebant, unumquemque pro eo ac optimus erat, non
ut opibus affluebat, honorans. aequi ac iusti tenacissimus videri voluit;
nec tamen erat. ceterum iuri dicundo dabat operam, sedensque ipse in
Lausiaco plerasque lites finiebat. sane cum quis aliquando apud eum

σαμένου περι γυναικὸς ἀρπαγῆς, ὡς τὴν ἑαυτοῦ τις τῶν ἐπιφανῶν ἀντηρόκει ἀνδρῶν, καὶ ὅτι οὐδὲ λόγων ἤξιωμα τῷ ὑπάρχω πολ-
 λάκις διανοχλῶν, ἐκεῖνον μὲν, ἐπέπερ αὐθωρὸν παρασιάντα οὕτως
 ἔχειν ἐπεμαρτίρησεν, εἰς εὐθύνας ἤγε τῆς ἀρχῆς μεταστήσας καὶ
 5 πικρίαν πολλὴν καταχέας αὐτοῦ, τὸν δὲ μοιχὸν νόμῳ ἐκδοθῆναι
 προστέταχεν.

Ἀλλὰ τούτοις μὲν τὴν πολιτείαν οἷον ὑπέσαινε καὶ τὴν πρὸς D
 αὐτόν, ὡς ἂν εἴποι τις, εὖνοίαν ἐκαπήλευσεν. (20) περὶ δὲ τὴν
 πίστιν ἐμαίνετο κραταιῶς, τοσοῦτον ὡς μηδὲ θεὸν ὀνομάζειν ἐδό-
 10 κει τούτῳ καλόν. καὶ γὰρ τὰς τριακοντούτας σπονδὰς τοῖς Οὐν-
 νοῖς δὴ τούτοις τοῖς καλουμένοις Βουλγάροις ἐνωμότως ποιῶν καὶ
 εἰρηρικὰς συμβάσεις καταπρατιόμενος, ἐπεὶ δι' ὄρκων ταύτας
 ἔμελλε βεβαιῶν τε καὶ ἐμπεδοῦν, οὐ τούτοις δὴ τοῖς ἡμετέροις
 ἔχρητο, θεὸν καὶ οὐρανίους δυνάμεις ἢ τὴν κατὰ σάρκα γενομέ-
 15 νην μητέρα Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τῶν λεγομένων τε καὶ πραττομένων
 ἐφόρους καὶ μάρτυρας· ἀλλ' οἷα τις ψυχὴ βάρβαρος θεοσεβείας P 20
 ἀπωκισμένη, κύνας μὲν, καὶ οἷς τὰ ἄνομα ἔθνη θύουσι, ἐχρητο
 μάρτυσι τῶν πραττομένων καὶ ἀπέτεμνε καὶ διὰ στόματος ἄγειν
 οὐκ ἐμυσάτετο εἰς βεβαίωσιν, οἷς ἐκεῖνοι ἐμφοροῦμενοι, τὴν τῶν
 20 Χριστιανῶν δὲ πίστιν ἐκείνοις μέλλουσι ποτε ὑφ' ἡμῶν διαβιβά-
 ζεσθαι πρὸς ἐκείνην, ὡς ἔοικε, κατεπίστευσεν. καὶ σιφῶς οὕτως
 οὐκ ἠσχύνετο ἀσεβῶν· οἷς τε γὰρ τοὺς τῆς πίστεως μαργαρίτας
 κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνὴν ἐμπροσθεν ἠφείει τῶν χοίρων καὶ χρῆ-
 σθαι τούτοις ἐπὶ στόματος ἔξεβιάζετο, ἄξιος βδελυρίας ὁ ἀνήρ

expostulasset raptam sibi uxorem, quam nimirum illustrium quidam viro-
 rum rapuisset, nec praefectus saepius interpellatus eius ullam rationem
 habuisset, illum quidem statim sisti iussum neglectaeque reum iustitiae,
 testium depositione peractum, poenae addixit, cessare illum iubens se-
 veriusque corripiens, adulterum vero legi tradi praecepit.

Verum his ille rei publicae blandiebatur, eiusque sibi benevolentiam, ut
 ita dicam, cauponabatur. (20) ad fidem autem quod spectat ac pietatem
 valde insaniebat, ut nec deum nominare e re illi honestumque videretur.
 nam cum tricennales cum Hunnis, quos Bulgaros vocant, ineundae illi essent
 indutiae pacisque foedera iureiurando firmanda, non quibus Christiani
 solent sacramentis usus est, ut nimirum deum caelestesque virtutes, sive
 quae Christi deique parens carne fuit, dictorum gestorumque inspecto-
 res testesque adhiberet, sed velut barbarus quidam omnisque religionis
 expers, canes, ac quibus gens improba immolat, iis gestorum testibus
 utens, et dissecabat, nec quibus illi libenter ingurgitantur, haec ipse
 ad firmandam fidem ore gustare exhorrebat: quod verò Christianam
 fidem eis concredidit, ad quam a nobis aliquando, ut videbatur, essent
 traducendi, ne sic quidem impietati litare eum puduit. tum enim in
 eo quod fidei margaritas iuxta domini sententiam (Matth. 7, 6) mittebat
 ante porcos, hisque illos vir impius vere execrandus ore tenus uti com-

ἀσεβῶν· καὶ οἷς τὰ ἐκείνων αὐθις αὐτὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων διέπων
B βασιλείαν τε καὶ ἀρχὴν οὐκ ἠρυνθρία μυσταγωγούμενος καὶ τελοῦ-
 μενος ἐν πανδήμῳ θεάτρῳ καὶ οὕτω γε δὴ πλήρει τῶν ἀπίστων τε
 καὶ πιστῶν, τοῦ αἰωνίου σκώληκος καὶ πυρὸς ἄλλ' οὐκ ἄλλων
 ἐπάξιος. καὶ ὅσους δὲ τὸν ὄρθον εὔρισκε λόγον τηροῦντας, τού-
 5 τους πικρῶς κατήκιζε καὶ δεινῶς· ἐτέρωθεν δὲ τὰ τῶν ὁμοφρόνων
 οἱ στίφη τε καὶ συστήματα συνεκρότει τε καὶ συνήγειρεν ἐν ταῦτῳ
 παρὰ πλευρὰν αὐτοῦ τιθεὶς καὶ προσεπικλύζων ταῖς ὠφελείαις.
 τούτοις καὶ Ἰωάννης ὁ γραμματικὸς ἐγκατέλεκτο, παντὸς ἀνάσκη-
C τος ὑπάρχων καλοῦ. οἷς καὶ τινα γραφὴν ὁ Λέων νεαρῆς τινὸς 1
 καὶ μαρᾶς ἔξαρχομένην πίστεως ἀναγράψαι κελεύσας, τὸν κατὰ
 τῶν θείων εἰκόνων δρόμον ἐδίωκεν. ἀνερρίπισε δὲ πῶς οἶον καὶ
 ἐξεφύσησεν εἰς ὕψος αἴρων αὐτὸν (καὶ γὰρ ἦν κοῦφος καὶ πρὸς
 οὐδὲν ἐφέρετο λελογισμένῳ τῷ νῷ) ὁ τοῦ ἱεροῦ συστήματός τε καὶ
 κλήρου τῶν βασιλικῶν ἀδῶν ἀρχηγός. λοχῶν γὰρ αὐτὸν ἐκ πολ-
 1 λοῦ καὶ οἶον ἐξ ἐνέδρας ὡς τὸν Πρωτέα αἰρήσειν ἐρῶν, ἐπεὶ κατὰ
 τινα καιρὸν τὸ θεῖον ἐκεῖνο εἰς ἐπήκουον ῥητὸν ἐκκλησιαζόμενον
 ἐκηρύττετο “τίνι ὁμοιώσατε κύριον, καὶ τίνι ὁμοιώματι ὁμοιώ-
 2 σατε αὐτόν; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσόχοος χωνεύσας
D χρυσίον περιεχρύσωσεν αὐτόν, ἢ ὁμοίωμα κατεσκεύασεν;” ἐπεὶ 2
 γοῦν τοῦτο κατὰ τὸν τοῦ Φάρου ναὸν ἐξηχεῖτό τε καὶ διεβεβόητο,
 ἡρέμα πῶς ὑποσურεῖς καὶ ἑαυτὸν εἰς προὔπτον ἀγαγών, “σύνες ὁ

5 δὲ] μὲν?

pellebat, tumque in eo rursus quod ipse Romani moderator imperii, in publico conventu, in theatro promiscua infidelium fideliumque multitudine referto, initiari non erubuit ac consecrari, non alio plane praemio quam aeterno verme et igni dignus fuit. porro si quos verae fidei tenaciores offendebat, eos vero dire graviterque excruciebat. alioqui vero eiusdem secum sententiae hominum cuneos conventusque cogebat atque conflabat, suo eos lateri adhibens ac muneribus obruens. inter illos Ioannes grammaticus fuit iisque accensus, vir nulla honesti luce praeditus. his Leo scriptionem quandam ad novam ac execrandam acceptandam fidem iuhens edere, adversus divinas imagines cursum intendebat. excitavit autem ac velut flammam in immensum extulit, quippe cum levis esset nec sensato animo quicquam aggredere, sacri collegii clerique palatini praeses. olim enim observans, velutque ex insidiis quasi Proteum quandam hominem capere satagens, cum aliquando in omnium auribus in publico ecclesiae conventu sententia haec proferretur (Isaiae 40, 18). “cui similem fecistis dominum, et cui simulacro assimilastis eum? numquid imaginem fecit faber, aut aurifex fuso auro circumdeauravit eam, aut simulacrum fabricatus est?” cum ergo sententia haec quandoque in sacra Phari aede cantu altaque voce ederetur, ille sensim quasi trahens ac se ipsum in medium producens “intellige,

τι λέγει," φησίν, "ὁ βασιλεῦ, τὸ ἱερὸν λόγιον· καὶ μηδεὶς σοι μετὰ μέλος ἐπὶ τοῖς ἐναρχθεῖσιν ἔστω, ἀλλ' ἄπαν θεῖον δοκοῦν ἐκποδῶν ποιήσους εἰκόνησιν τῆς ὁρθῆς ἔχον λατρείας τῶν μὴ σεβομένων αὐτά." τούτοις, ὡς εἶπον, ἀσυλλογίστως ὑπεκκαεῖς καὶ 5 τὴν ἄθλιον ἐκείνην ψυχὴν προσεκυρωθεὶς ὄλην ἐκίνησε κατὰ μὲν τῶν εὐσεβῶν τὴν ἑαυτοῦ μαρίαν, κατὰ δὲ τῶν ἀσεβῶν τὴν θείαν καὶ δικαίαν ὁρμήν. ὁ μὲν γὰρ θεσπίσματι πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς ἐκ τῆς ὑπεροχίας μετεπέμπετο, συλαγωγῶν τούτους, τῆς τοῦ πα- P 21 τριάρχου θείας πρόρωθεν καθιστῶν καὶ ἀποκηρύττων αὐτούς, ὡς 10 τῷ οἰκίῳ βουλήματι πειθηρίους κατεργαζόμενος, πολλοὺς τὴν καλὴν ἀναιρήσασθαι μαρτυρίαν πεπεικῶς τῷ γε μὴ πεισθῆναι αὐτῷ.

21. Θεὸς δέ, οἷος τρόπος ἐκείνου οὐ σύντονός τις ἀλλὰ B μακρόθυμος, τὴν ῥομφαίαν ἐστίλβου μὲν, οὐκ ἤφειε δέ. νῦν μὲν 15 γὰρ αὐτοῖς λοιμοὶ καὶ ἀχμοὶ καὶ διάπυροι ἥλιοι, νῦν δὲ σεισμοὶ καὶ ἀναβρασμοὶ, καὶ ἄλλοτε φλογὸς οἷα κατὰ τοῦ ἀέρος ἀκοντίσεις καὶ ἐτέρωθεν ἐμφύλιοι στάσεις τῶν δεινῶν τὰ ἀκμαιότατα ἐπεσείοντο. ἀλλ' οὐκ ἦν ἐκείνην ἐπισχεῖν τὴν ψυχὴν, σὺς δίκη κατὰ κρημνοῦ ἐπιβρίσασαν. ἐντεῦθεν ὄσπε γοῶν καὶ καιρίως πλήτ- 20 τούσα μάχαιρα παρὰ τοῦ θεοῦ ἐκπεπόρευται, ἵν' ἦλω τέως ἦλος ἐκκρουσθῆ καὶ κακὸν τῷ κακῷ ἰαθῆ. Μιχαὴλ τοῦτο ἦν, ὅς τὴν C φοιδεράτων τότε ἐπειλημμένος ἀρχὴν, ἐγκλήματι καθοσιώσεως

1 λέγει om P

imperator," inquit, "quidnam loquatur divinum oraculum; nec ulla te incessat paenitudo eorum quae coepta sunt: sed si quid sacrarum imaginum reliquum videatur, eo e medio sublato eorum rectae adhaere religioni qui nullum eis adhibent cultum." his itaque ille, uti dicebam, temere nulloque sano iudicio accensus infelicique illo exaestuans animo, suum omnem adversus pios incitavit furorem adversumque impios divinam iustamque indignationem. omnes namque episcopos dato rescripto ad se ab exilio accersit, eos spolians atque a patriarchae procul conspectu eliminans eiiciensque sive abdicans, velut inde sibi dicto audientes facturus esset. multis tamen bonae confessionis suscipiendae auctor exstitit, qua constantes fidei athletae obaudire tyranno noluerunt.

21. Deus autem (o quam ille non rigidus aut acris, sed patiens mitisque!) gladium quidem vibrabat, nec tamen feriebāt. nam modo quidem lues et squalores solisque nimii algores, modo autem terrae motus ac eruptiones, quandoque etiam flammae similes vasto aëre eiaculationes, alias denique, quae malorum vis maxima, domesticos tumultus ac seditiones illis intentabat. cohiberi tamen non poterat, suis aggressis more, in praeceps degravatus animus. tandem igitur tardus ille quidem, at cuius letale vulnus, a deo gladius proficiscitur, ut interim clavus clavum trudat malumque malo medeatur. Michael is erat, qui tum foederatorum praefecturam gerens, maiestatis crimine delatus, vix mul-

ἄλους, μόγῳ πολλῶ καὶ κόπῳ ἀποτρίψασθαι ἴσχυσεν. ἀλλ' ἔμελλεν ὑπ' ὀδόντα τοῦτον ἔχων αἰεὶ καθάπερ διαπεπραγμένον ἱερεῖον δεῖξαι οὐκ εἰς μακράν. ἄλλως μὲν γὰρ ἐξήσκει γλῶσσαν ὁ Μιχαὴλ πρόλαόν τε καὶ ἰταμόν, καὶ τὴν αὐτοῦ οὐκ ἔληγεν ἐκπομπέων θηριοτροπίαν, ἅτε δὴ αὐτῷ καὶ συνουξήθεις καὶ τῇ ἐκ 5 χειρὸς γαννύμενος ἀνδρείότητι. ὁ Λέων δέ (οὐ φέρει γὰρ τις πάντων κρατῶν ἐνὸς ἠτιᾶσθαι μωροῦ, εἰ μὴ γε ὄντως οὐκ ἀνδρῶν ἀλλὰ καὶ θυμοῦ βασιλεὺς καταστῆ) ὠτακουστίας τινος τούτῳ λόχον κατέστησεν, ὡς ἂν διὰ τινος πορθμείου διαβιβάζοντο λόγοι οἱ αὐτοῦ· καὶ γὰρ ὑπέιδετο τὸ μέλλον, τῆς κατὰ τὸ Φιλομήλιον 10 προορήσεως ἐξημβλωκτίας τῆς αὐτοῦ ψυχῆς μηδαμῶς, ἢ τὸν Μιχαὴλ δεύτερον τοῦ Λέοντος ἀναρρηθῆναι διωμολόγησεν. τούτων τῶν ἐφεδρενόντων εἷς ἦν καὶ Ἐξαβούλιος, ἀνὴρ οἷός τε ὢν ἦθος καὶ φύσιν ἀνθρώπου καταμαθεῖν. ὡς οὖν χρόνου προϊόντος οὐκ ἐνεδίδου τῆς ἀθυροστομίας μηδὲ τοῦ τωθασμοῦ, ἀλλ' οἷόν τις 15 κυματίας πᾶσαν ἀκαιρῶς ἰλὸν ἐξέβρασεν ποταμὸς, ἠπέιλησε τῷ

P 22 Λέοντι πανώλειαν καὶ ἀλλ' ἅττα θυμὸς ἐτρέφετο πονηρός, ἀνεπέμπετο δὲ ταῦτα πρὸς βασιλέα, ἀνάρπαστος γίνεται ἐξ αὐτῆς, καὶ τέλος τῶν ἐλεγχόντων τὰ τῆς κατηγορίας κατεμπεδοῦντων κατατίθεται τυραννίδος ἐπίθεσιν μελετῶν. ἡμέρα ἦν προτεραία 20 τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ λόγου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπιδημίας τε καὶ σαρκώσεως. ἐπεὶ γοῦν πάντοθεν κατάφωρος ἐγεγένητο αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ἀσηκρητέοις ἐξετάζοντος, καὶ δρασμὸς τῶν

toque labore illud a se depellere potuerat. verum futurum erat ut quem sub dente semper haberet, in morem dilaniatae victimae hand longe post ostenderet. porro Michael, praecipitis procacisque linguae vitio assuetus cum esset, feros Leonis mores traducendi, velut cum illo adultus sibi que fortitudinis laude placens, nullum finem faciebat. Leo autem (non enim qui omnium dominus sit, ab uno stulto lubens omnino patiat, nisi re vera non virorum magis quam irae imperio polleat) viros statuit occulte in insidiis auscultaturos, ut velut rimulae eius ad ipsum sermones perveherent. etenim suspectum habebat quod erat futurum, nec Philomeliensis monachi vaticinium eius animo exciderat, quo is secundum a Leone salutandum imperatorem Michaellem edixerat. eorum qui observarent unus quoque Hexabulius erat, acri scilicet vir ingenio, ac qui hominis indolem geniumque explorare posset. interim igitur, cum effrenem illam dicendi ac deridendi licentiam minime reprimere, ac velut turbulentus fluvius limum omnem importune ebulliens extremam Leoni perniciem ac interitum comminatus esset, ac si qua malus furor alebat, verbis produxisset, re ad Leonem delata confestim rapitur ipsa die. postremo delatoribus accusationis capita confirmantibus affectatae tyrannidis ac maiestatis reus decernitur. pridie Christi verbi nostri natalis isthaec agebantur. quia ergo crimen undique exploratum erat, ipso Leone in secretariorum aede pro tribunali causam cogno-

τολμηθέντων οὐκ ἦν, καταχειροτονεῖται τὴν ἐπὶ θάνατον, καὶ θάνατον οὐ τόνδε ἢ τόνδε, ἀλλ' ἴν' ἔχη καὶ τὸν βασιλέα αὐτὸν θεατὴν τε καὶ αὐτουργόν, εἴτε τῷ πάθει τῆς ὀργῆς ἐκνικώμενον, εἴτ' ἄλλως τῇ ὁμότητι ἐφηδόμενον, κατὰ τὴν τοῦ βασιλικοῦ βαλα- B
 5 νείου κάμινον ὀριμέως ἐκριφῆναι πρὸς παραβόσκημα. ὠριστο ταῦτα, καὶ αὐτὸς προέθεεν τὰ τοῦ δράματος ἐποψόμενος. ἀλλ' ἢ τούτου σύζυγος (Θεοδοσία ἦν, τὸ τοῦ Ἀρσαβῆρος θυγάτριον) ἀνασπούδασα καὶ ὡς ἔτυχε θέουσα, ὡς ἔκ τινος βακχείας ἐξοιστρο- θεῖσα, ἀπέσπευδε τοῦτον καὶ τῆς ὀργῆς ἐγκατέπαυεν, ἀλάστορα
 10 καὶ θεομάχον ἀποκαλοῦσα, οἷς οὔτε τὴν ἡμέραν ἄγει διὰ φειδοῦς, τοῦ θείου μέλλον σώματος μετασχεῖν. ἐκθειόμενος οὖν τὰ δεινά, καὶ τῷ θεῷ μὴ ἀπὸ θυμοῦ γένηται δεδοικώς, τότε μὲν αὐτῷ τὴν σωτηρίαν τὴν παλίντροπον ἐπεβράβευσε, τῷ παππία τὴν αὐτοῦ ἐπιτρέψας φρουράν, εἰ καὶ τῶν σιδηροπέδων δι' ἑαυτοῦ φρουρεῖ- C
 15 σθαι ἠξίου τὴν κλεῖν. ἐπηπεῖλει δὲ καὶ τῇ γυναικί, καὶ "οὐκ εἰς μακρὰν ἐπόψεσθε" ἔφη, "σύ τε ὦ γῦναι καὶ τὰ τῆς ἐμῆς νηδύος βλαστήματα, τὰ ἀποβησόμενα, εἰ καὶ σήμερόν με τοῦ ἐκεῖθεν ἁμαρτήματος προσηλευθέρωσας." τούτοις τὸ μέλλον ἀπεφοίβασέ τε καὶ προεκήρυξε.

20 22. Καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ δέος τῇ ψυχῇ ἐγκαθήμενον ἔκ τινος χρησιμολογίας, ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν κατὰ σάρκα γεννήσεως πᾶσαν τὴν αὐξήθειαν εὐδαιμονίαν καὶ βα-

11 ἐνθυμούμενος? 21 τοῦ] τῆς?

scente, nec ullus effugii locus erat, capitalis in eum fertur sententia; nec ut quovis modo neci detur, sed ut sub ipsum principis conspectum ac velut ipso coram auctore, sive irae affectus sic impulerat, sive alias immanitate sese oblectabat, nempe ut in palatini balnei caminum proiiceretur, acri illic flamma absumendus. decretum erat; ipse tragoediae inspector futurus Leo praecurrebat. sub haec autem Theodosia uxor, Arsaberis filia, inculto habitu temereque ipsa proruens, Bacchantis more furibundo motu sese agitans, viri occupat iter eoque retrahit hominem, impium et dei hostem vocans, qui nec divino impartendus corpore diei reverentiam haberet. mala ergo reveritus remque in religionem vertens, ac timens ne inde dei iram in se excitaret, in praesentia quidem vita reduce ac salute Michaellem donavit, eius tuto custodiendi cura papiae demandata, tametsi sibi ipse compedum clavem retinuit. sed et uxori comminatus est: "visura" inquit "es tu et liberi mei, et quidem brevi, quae inde eventura sunt, etsi me ab eius rei scelere hodie liberasti;" quibus verbis sibi ipse futuri eventus malique imminetis malus vates effectus est.

22. Ex quodam namque oraculo eius animo timor insederat; quo ferebatur die festo Christi dei nostri secundum carnem natalis sic adul-

σιλείαν ἀποκείρεσθαι μέλλοντος. ὁ δὲ χρησμός ἦν Σιβυλλιακός, **D** ἔν τινι βίβλω εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην ἐναποκείμενος, οὗ χρησμούς μόνον ἀπλῶς ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ σχήματα ἔχουσα τῶν γενησομένων βασιλέων διὰ χρωμάτων. ἦν οὖν λέων θηρίον μεμορφωμένον, χῖ στοιχεῖον κεχαραγμένον ἀπὸ τῆς ῥάχεως μέχρι 5 τῆς γαστροῦς αὐτοῦ. τούτου κατόπιν ἀνὴρ τις ἐπιθέων δόρατι καιρίαν ἐδίδου πληγὴν τῷ θηρίῳ διὰ τοῦ χῖ. πολλοῖς οὖν πρὸς σαφήνειαν τούτου δεχθέντος, ὁ τνηκαῦτα τὴν τοῦ κοιμιστορος ἐπανηρημένος ἀρχὴν μόνος διετράνου τὸ τοῦ χρησμοῦ, ὡς Λέοντος οὕτως καλουμένου βασιλέως τινὸς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Χρισ- 10 στοῦ γεννήσεως θανάτῳ ὀλεθρίῳ μέλλοντος παραδίδοσθαι.

P 23

23. Προσέτι δὲ καὶ ἡ τῆς μητρὸς ὄψις ἐπλήρου φόβου αὐτόν· ἢ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν τούτῳ λελόγιστο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο τὴν ψυχὴν. ἐφάνη γὰρ αὐτῇ κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν προσφοιτώσῃ ἀεὶ κόρη τις ὑπὸ πολ- 15 λῶν λευχειμόνων περιστοιχιζομένη καὶ ὁ ναὸς αἵματος ἅπας πλήρης. ταύτην οὖν τὴν κόρην εἰπεῖν τινὶ τῶν παρεστώτων, χύτραν ἐπιπληρώσαντα αἵματος ἐπιδοῦναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πιεῖν. αὐτῆς δὲ πολυετῆ χηρείαν προβαλλομένης, δι' ἧς μήτε κρεῶν μήτε **B** τινὸς ἐναίμων γενέσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χορήσειν τῆς 20 χύτρας, “καὶ πῶς” ἀντέφησεν ἡ κόρη μετὰ θυμοῦ “ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων πληρῶν, καὶ τούτῳ τὸν ἐμὸν υἱὸν

tam omnem felicitatem ac imperium sublatum iri. oraculum vero Sibyllinum erat, in quodam libro palatinae bibliothecae repositum, quo non solum nuda oracula, verum etiam eorum qui imperio potituri essent figurae formaeque coloribus expressae continebantur. erat ergo leo bestia efformata, cui superne a dorso ad ventrem litera X exarata erat. a tergo autem vir quidam incurrens per ipsam hanc literam leonem hasta configebat. cum autem multis solvendum aenigma fuisset propositum, unus tunc quaestoris fungens munere oraculum clare explicavit, fore nimirum ut imperatorum quidam Leo nomine Christi die natali exitiosa nece tolleretur.

23. Nec minus Leonem perterrebat eius matri oblata visio. quae initio quidem cum Leoni relata esset, ab eo neglecta et pro nihilo habita est: tunc vero alte animo haerens ipsum valde mordebat. cum enim illa continuo divinam sacram Blachernarum aedem frequentaret, apparuit puella quaedam, quam ingens albatorum cuneus satellitio cingebat. interim videt aedem totam cruore exundantem. tumque puellam uni cuidam adstantium iussisse ut ollam cruoris plenam Leonis matri bibendam porrigeret. illa vero diuturnam viduitatem causante, per quam nec carnes nec quicquam eorum quae sanguine praedita sunt gustasset, ac proinde nihil ad se eam ollam spectare, tunc iratam puellam respondisse “quomodo ergo filius tuus non cessat me cruoribus opplere, eoque filium meum

πυροργίζων τε καὶ θεόν;” πολλά τε ἔκτοτε ἐλιπάνευε τὸν αὐτῆς
 τὴν τῆς τῶν εἰκονοκαστῶν αἰρέσεως ἀποσιῆσαι, τὴν ὄψιν ταύτην
 ἐκτραγωδήσασα.

24. Καὶ τις δὲ ὄψις ἄλλη νυκτερινὴ ἐδειμάτου τοῦτον οὐκ
 5 ἔλαττον· αὐτοῦ γὰρ Ταρασίον τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου πάλαι
 τὸν βίον μετηλλαχότος Μιχαήλ τινα ἐξ ὀνόματος διακοῦσαι ἐπιπη-
 δήσαντα προτρεπομένον ἐπιπλήξαι καιρίαν καὶ κατὰ κρημοῦ C
 ὠθῆσαι ἄβυσσον ἔχοντος. πρὸς τούτοις καὶ τὸ τοῦ μοναχοῦ τοῦ
 κατὰ τὸ Φιλομήλιον. ἀλλὰ καὶ τῆς ἐσθῆτος θᾶπτον μεταμφίσις.
 10 ἢ συμφορήσας ἐπάλλετό τε τῷ δέει καὶ τὴν ψυχὴν ἐκυμαίετο, τῷ
 ὕπνῳ κατὰ τὴν νύκτα ἀπεχθανόμενος. ὅθεν ἀκμαζούσης νυκτὸς
 σοφώτερα ἢ βασιλικώτερα βουλευσάμενος, τὰς ἐπὶ τὸν παπίαν
 φερούσας πυλίδας καταρράξας (καὶ γὰρ ἦν εὐσθενῆς τῷ χεῖρε)
 τὴν ἐπ’ αὐτὸν διήγνε πρόοδον. ὡς δὲ κατὰ τὸ δωμάτιον εἰσῆει, D
 15 θάμα ὄρα εἰς ἐκπλήξιν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἄγον αὐτόν· εἶδεν γὰρ
 τὸν μὲν κατάκλιτον ἐν σκίμποδι τῷ τοῦ παππίου περιδεξίως, τὸν
 δὲ παππίαν ἐπ’ ἐδάφους κοιμώμενον εὔρισκεν. τὰς χεῖρας ἐπῆγε
 πρὸς τὸν Μιχαήλ καὶ τὴν κεφαλὴν, μαθεῖν βουλόμενος εἰ ἄρα,
 ὕπερ τοῖς ἐν συμφορᾷ ἐπακολουθεῖ, ἄφροντίη τινα καὶ ἠδὲν ἢ ἐμ-
 20 μέριμνον ὕπνον καὶ κεκολασμένον καθεύδει. ὡς δ’ εὔρεν ἄνετον
 καὶ πάσης ἀπηλλαγμένον μερίμνης (οὐδὲ γὰρ οὐδ’ ἐπαφώμενος
 αὐτὸν διύπνισεν), μίζονα τὸν θυμὸν ἔθραψε τοῖς ἀπ’ ἐλπίδος τού-

ac deum irritare?” quo ex tempore filium obsecrabat ut ab haeresi
 abolentium imagines resiliret, hancce tragice visionem referens.

24. Perturbabat et alia haud modice nocturna visio. nam per quietem visus sibi fuerat audire Tarasium inclitum patriarcham, qui pridem in vivis esse desierat, hortantem ac iubentem cuidam nomine Michaeli ut irruens in Leonem letali eum ictu conficeret et in altam abyssum praecipitem daret. exagitabat etiam monachi Philomeliensis vaticinatio; sed et praetoriae chlamydis subitario impetu indutae recordatio. quae omnia congerens metu concutiebatur, animoque fluctuans omnem noctis somnum invisum habebat. quamobrem profunda iam nocte, eiusmodi consilium iniens quod sagacem magis exploratorem quam imperatoria fulgentem dignitate deceret, perrupta portula qua ad papiam patebat iter (quippe qui manibus robustissimus erat) ad eum usque processit. ut autem domum ingressus est, occurrit spectaculum quod illi haud vulgarem metum ac stuporem iniicit. nam reum quidem in papiae lectulo egregio cultu, ipsum vero papiam humi dormientem invenit. tum manus Michaeli caputque ac aurem admovet, nosse volens num, quod solent anxii et in vitae discrimen adducti, curis solutum suavemque an vero sollicitum ac castigatum somnum duceret. ubi autem solutum nihilque sollicitum atque anxium alto demersum sopore offendit (nam nec contrectando somnum illi excusserat), insperatis hisce spectaculis acrius incen-

P 24 τοις θεάμασι, καὶ δεινὸν ἀπῆει οὐκ αὐτῷ μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ παππία ἐνσειῶν. οὐκ ἔλαθε γοῦν ταῦτα τοῖς περὶ τὸν παππίαν, ἀλλὰ τις τῶν προκοίτων τοῦ Μιχαήλ ἐκ τῶν φοινικῶν φωρουσόμενος ὑποδημάτων ἀπήγγειλε πάντα σαφῶς. οἷς ἐκπαθεῖς γινόμενοι καὶ ἀμάχῳ δέει περιληφθέντες βουλήν ἐξήρτων αὐτοῖς τὴν σω-5 τήριον.

25. Ἔως ἄρτι ὑπέλαμπεν, καὶ σκῆψις γίνεται τῷ Μιχαήλ, ψυχικός τινος κηλίδας ἐπαγομένῳ, διὰ Θεοκτίστου, ὃν καὶ μετὰ ταῦτα τῷ τοῦ κανικλείου τετίμηκεν ἀξιώματι, ταύτας βούλεσθαι B τινι προσαναθέσθαι τῶν Θεοφιλῶν. ἐπετέτραπτο γοῦν καὶ συγκε- 10 χώρητο ταῦτα παρὰ βασιλέως. καὶ ὄγε δὴ φησιν τῷ Θεοκτίστῳ “τοῖς ἡμῖν κεκοινωνηκόσι τῆς πράξεως πάντα ἀνειπεῖν διαπεῖλει τῷ βασιλεῖ, εἰ μὴ τι γένηται παρ’ ὑμῶν γενναῖον, τούτου με διασω- ζον τοῦ θανάτου καὶ τῆς εἰρκτῆς.” καὶ οἱ συνωμόται, ὡς ταῦτα διήκουσαν, βουλήν τοιαύτην συρράπτουσιν. ἔθος ἦν τῷ κλήρῳ 15 τῷ ἱερῷ οὐχ ὡς νῦν ἔνδον τοῖς βασιλείοις, ἔκτοτε λαβὸν τὴν ἀρχήν, προσμένειν διὰ νυκτός, ἀλλὰ τοῖς σφῶν οἴκοις, ἄρτι δὲ τρίτης ἀρχομένης φυλακῆς κατὰ τὴν ἐλεφαντίνην συναγείρεσθαι, δοξολογίαν ἀποδώσοντας κυρίῳ τῷ θεῷ τὴν ἑωθινήν. τούτοις οἱ C δὴ καὶ κνέφα καὶ ταῖς ἱερατικαῖς λαθόντες στολαῖς, συνεισήεσαν ἀφειδῶς, ἐν τινι σκοτεινῷ λοχῆσαντες τόπῳ, τὸ σύνθημα προσδεχόμενοι. ὡς δ’ ὁ ὕμνος διεπεραίνεται καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ που

sa ira discedit, non solum illi sed et papiæ dirum exitium minitans. nec ea res papiam latuit, eo quod quidam pro Michaelis lectulo excubantium, ex cothurnis puniceis deprehenso imperatore, cuncta clare nuntiaverat. quibus illi gravissime turbati metuque maximo conterriti, quod eis saluti foret, id vero deliberant.

25. Iam primum dilucescebat, simulatque Michael adhaerere sibi animo sordes aliquas, quas per Theoctistum, quem et postea caniclii dignitate ornavit, religiosorum virorum cuiquam velit aperire. permisit imperator, eiusque rei licentiam fecit. aitque Michael Theoctisto “sane coniuratis denuntia cuncta me imperatori indicaturum, ni strenui quid molientes ab hac me morte ac carcere liberaveritis.” his porro auditis coniurati tale quid consilii struunt. moris erat ut sacer clerus, non ut modo intra palatium (quod exinde eaque occasione primum inductum est) sed quisque secum domi maneret, tumque ineunte tertia vigilia ad eburneam portam congregarentur, reddituri domino deo matutinas laudes. his coniurati sese commiscentes, pugionibus subter axillas occultatis, cum per tenebras ac sacerdotalibus amicti vestibibus latuissent, una libere ingressi inque uno quodam obscuro loco subsidentes signum exspectabant. hymno itaque persoluto, cum imperator haud procul a cantoribus consti-

πλησίον ἦν τοῖς ἄδουσιν, προεξάρχων πολλάκις τοῦτο δὴ τὸ φίλον αὐτῷ τὸ παντάνακτος ἐξεφύλισαν πόθῳ (ἦν γὰρ φύσει τε εὐφρωνος καὶ ἐν ταῖς μελωδίαις τῶν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἀνθρώπων ἡδύτατος), τότε δὴ εἰσπηδήσαντες ἀθρόως ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἡμέρας 5 νον προσβολῆς, πρὸς τὸν τοῦ κλήρου ἔπαρχον ἀποπλανηθέντες, εἴτε δὴ τινι ἐμφορεῖα καὶ σώματος ὁμοιότητι εἴτε κατὰ τὴν κεφαλὴν ὁμοίᾳ περιβολῇ· κρυμώδους γὰρ οὔσης καὶ χειμερίου τῆς ὥρας ἐν περιβλήματι ἀμφότεροι διεκαρτέρουν, πῖλῳ τὴν κεφαλὴν ὄξυ- D τᾶτῳ περικαλύπτοντες. ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ κλήρου καθηγεμῶν τὸν 10 κίνδυνον ἀπεώσατο (αὐτίκα γὰρ γυμνώσας τὴν κεφαλὴν τῷ φαλακρώματι τὴν σωτηρίαν ἐθήρασεν), ὁ Λέων δὲ τοῖς ἀδύτοις ἐπισυρεῖς οὐ σώζεται, ἀλλ' ἀμύνασθαι διεσπούδαζεν. ὄθεν τὴν τοῦ θυμιατηρίου σειρὰν διάρπάσας, ἢ κατὰ τινὰς θεῖον σταυρόν, τοῖς ἐπερχομένοις ἀντιπαρατάττεσθαι ἐβούλετο. ἀλλ' οὗτοι πολλοὶ καὶ 15 οὐ καθ' εἷς ἐπιδρομῶντες κατετίτρωσκον, καὶ ὡς ἀμυνόμενον καὶ τῇ τοῦ σταυροῦ ἔλῃ τὰς τῶν ξιφῶν ὀρμὰς ἀποπέμποντα. ἀλλ' ἔκαμιν πάντοθεν ὡς θηρίον βαλλόμενος, ὅτε δὴ καὶ ἀπογνοὺς P 25 ὄρκῳ τῆς ἐνοικούσης χάριτος ἐν τῷ ναῷ τινὰ εὐμεγέθη καὶ γιγανταῖον ἐπιφέροντα ὄρων τὴν πληγὴν ἐδυσώπει καὶ ἐξελιπάρει τρα- 20 νῶς· τῆς ἐκ τῶν Κραμβωνιτῶν οὗτος ὠρμάτο γενεᾶς. ἀλλ' ὄγε "οὐχ ὄρκων" εἰπὼν "ἀλλὰ φόνων καιρός," ἔτι τε κατὰ τῆς θείας ὁμῶς χάριτος, παίει διανταίαν κατὰ χειρὸς οὕτω δὴ ἀνδρικῶς ὡς οὐ μόνον τῆς κλειδὸς ἀπαρράξαι ταύτην δεινῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ

tatus, uti crebro solebat, illud moduli inceptasset "sprevere summi cuncta amore principis" (erat enim ex indole canora voce, eaque divinis modulandis laudibus eius aetatis cunctos mortales suaviore vincebat), confertim insiliunt, primoque impetu ac aggressionem in cleri praefecto decepti sunt, sive quod is corpore imperatori perquam similis erat, sive quod caput simili integumento obduxerat: cum enim per hiemis aspera ingens frigus rigeret, eodem ambo integumento illud tolerabant, acutissimo nimirum pileo caput contegentes. sed is quidem pileo capiti detracto, ostensa calvitie, facile salutem captavit. Leo autem in altaris penetrale se ipse subducens irrito conatu praesidium quaerit. tueri se ille tamen conabatur: quapropter turibuli catena vel (ut alii perhibent) divina cruce arrepta invasorum impetum propulsare studebat. verum ii non singuli sed facto cuneo irruentes vulnera infligebant, cum sic quoque ille sese ulcisceretur crucisque materia gladiatorum ictus depelleret. tandem vero bestiae in morem undequaque petitus fatiscit; quando et desperata salute unum quempiam pro-cera statura, nec giganti absimilem, ictum inferentem videns, per gratiam in templo habitantem adiuravit palamque obtestatus est ut parceret. erat is Crambonitarum stirpe oriundus. ad quem ille "non sacramentorum istud" inquit "sed caedium tempus est;" ac insuper per divinam ipse gratiam iurans manum eius adverso vulnere percussit, tanta vi ut non solum a clavicula eam penitus amputaverit, sed et crucis cornu dis-

κέρας τοῦ σταυροῦ κοπτόμενον μέχρι πολλοῦ προελθεῖν. συναποτέμνει δέ τις αὐτοῦ καὶ τὴν κεφαλὴν; ὄλμον δίκην τὸ σῶμα καταλιπών.

B 26. Τοιοῦτῳ μὲν τέλει βίου ὁ Λέων ἐχρήσατο κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα (ὥρα δὲ ἦν δεκάτη τῆς νυκτός), βασιλεύσας ἔτεσιν ἑπτὰ πρὸς πέντε μηνὶν, ὠμότητα μὲν ἐξασκήσας, πρὸς δὲ καὶ ἀσέβειαν, εἶπερ τις τῶν πρὸ αὐτοῦ· καὶ τούτοις τὴν τε προσοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὰ κοινὰ ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν ταῖς χερσὶν ἰσχὺν καὶ ἀνδρίαν κατήσχυεν. λέγεται δὲ καὶ τινα φωνὴν οὐρανόθεν ἀθροῶν ῥαγῆναι, τὴν αὐτοῦ κατάλυσιν εὐαγγελιζομένην πολλοῖς· ἡς καὶ τινες ἀκηκόετες ναυτίλοι, τὸν καιρὸν τε καὶ τὴν νύκτα ἀπογραψάμενοι, ἐκ τῆς ὑστερον ἐρεῦνης ταύτην εὗρον οὔσαν ἀληθινήν.

sectum procul dissilierit. simul quoque alius quispiam eius abscisso capite truncum corpus reliquit.

26. Hunc vitae finem sortitus Leo, mense Decembri, hora noctis decima, cum annos septem menses quinque imperium rexisset. crudelitate, si quis alius decessorum, praetereaque impietati operam dedit, qua utraque labe diligentiam in procuranda re publica bellicamque fortitudinem obscuravit. aiunt et vocem quandam statim caelitus erupisse, quae laetum de eius exitio nuntium in vulgi aures perferret; ac navicularios quosdam eo audito, observatoque temporis ac noctis articulo, rimando postea veram eam esse noctem comperisse.

P 26

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΕΞ ΑΜΟΡΙΟΥ.
Λ Ο Γ Ο Σ Β.

² Ἀνηρηκότες δὲ τὸν Λέοντα οἱ περὶ τὸν Μιχαήλ, ὡς ἐν τῷ πρὸ τούτου ἡμῖν δεδήλωται συντάγματι, τὸ τούτου νεκρὸν σύροντες ἀνηλεῶς τε καὶ ἀφειδῶς διὰ τῶν Σκύλων εἰς τὸν ἰππόδρομον ἐξήγαγον, μὴ τινα φόβον ἔχοντες ἤδη διὰ τὸ πλήρη εἶναι τῶν ἐπι-

MICHAELIS AMORIENSIS IMPERIUM.

LIBER II.

Hac Michaelis fautores, uti a nobis superiori libro explicatum est, expleta carnificina, defuncti cadaver crudeliter effrenique licentia trahentes per Scyla ad circum eduxerunt, nullo iam metu deterriti, quod

βούλων καὶ συνωμοτιῶν τὴν βασιλείον αὐλήν. συνεξέφερον δὲ αὐτῶ καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν σὺν τέτταρσι τέκνοις αὐτῶν, Συμβατίῳ τῷ κατὰ στέψιμον μετονομασθέντι Κωνσταντίνῳ, Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ ἅμα Θεοδοσίῳ· οὓς καὶ ἀκατίῳ ἐνθάντες B
5 πρὸς τὴν Πρώτην νῆσον ἀπήγαγον, ἐνθα καὶ τῶν παίδων εὐνο-
χισθέντων τὸν Θεοδόσιον συνέβη δυστυχεῖσαι περὶ τὴν ζωὴν καὶ
τῆς τοῦ σώματος ταφῆς τῷ ἰδίῳ κεκοινωνηκέναι πατρὶ.

2. Ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς ἐκ τοῦ παππίου φρουρᾶς ἀνενεχθεὶς,
ἔτι τοὺς πόδας σιδήρῳ δεδεμένους ἔχων διὰ τὸ τὴν κλεῖν παρὰ τοῦ
10 Λέοντος φυλαττομένην ἀσφαλείας ἔνεκεν τέως εἶναι ἀφανῆ, ἐπὶ
τὸν βασιλείον ἐκάθισεν θρόνον, καὶ παρὰ πάντων τῶν τέως ὄντων P 27
ἐν τῷ πωλατίῳ προσεκινήθη αὐτοκράτωρ ἀναγορευθεὶς. ἤδη δὲ
μεσοῦσης ἡμέρας τῆς φήμης πανταχοῦ διαδραμούσης, τῶν δεσμῶν
σφόδρα θλασθέντων μόλις, οὐ χεῖρας ἀπονηνόμενος, οὐ τὸν θεῖον
15 φόβον κατὰ νοῦν ἐληφώς, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τῶν δεόντων ποιήσας,
πρὸς τὸν θεῖον καὶ μέγαν ναὸν προελήλυθεν τοῦ στέφους ἐκ τῆς
πατριαρχικῆς χειρὸς καὶ τῆς πανδήμου τυχεῖν ἐπιθυμῶν ἀναρρή-
σεως, ἐκείνους μόνους φραγμὸν καὶ περιχαράκωμα ἔχων τοὺς τοῦ
φόνου μετεσχηκότας καὶ συνομωμοκότας αὐτῷ. ἐνθα καὶ τις ἀ- B
20 φοτέρων θαυμάσειεν τὸ κακόνγνωμον, τοῦ μὲν ὅπως οὐδένα εἶχε
τῶν τηλικούτων κολάκων καὶ φιλούντων τότε δὴ βοηθόν, πάντων
ὥσπερ ἐρπειῶν εἰς καταδύσεις χωρησάντων, τοῦ δευτέρου δὲ τὸ
πρὸς πάντας ἄφοβον καὶ αἰμοχαρές, οἷς ὥσπερ τις ἀπὸ νίκης

omnis regia coniuratis, iisque qui Leonis vitae insidiati essent, foret conferta. una quoque illius uxorem eiiciunt cum quattuor liberis, Symbatio, cui per inaugurationis solennia inditum Constantini nomen, Basilioque et Gregorio, necnon Theodosio. hos omnes lembo impositos in Proten insulam duxerunt. ibi exsecti cum essent, Theodosium mori contigit, cuius defuncti corpus una cum paterno cadavere conditum fuit.

2. Michael autem e papiae custodia eductus, adhuc pedes ferro vinctus cum esset (quod scilicet clavis, quae apud Leonem servabatur, ut magis vincto caveret, necdum inventa erat), in regio throno consedit omniumque qui tum in palatio aderant vocibus imperator salutatus est ac adoratus. iam vero circiter meridiem fama ubique sparsa, cum vix malleo compedes diffissi essent, illotis manibus, nullo dei metu in animum assumpto, nec ullo alio defunctus honesti officio, ad divinum magnumque templum processit, id satagens ut ex patriarchae manu coronam consequeretur totiusque populi votis ac vocibus imperator salutareretur, eorum duntaxat praesidio munitus valloque septus, qui una secum necis socii ac coniurati fuissent. ceterum amborum quis merito inauspicatam hic miretur mentem, Leonis, quod sic nullum ex tot assentatoribus amicisque tunc auxilium opemque ferentem habuerit, cum omnes serpentum more in suas se latebras ac foramina abdidissent, Michaelis vero interritum adversus omnes cruentumque animum, cum non

ἀθλοφόρος ἐπανερχόμενος ἀλλ' οὐ δῆμιος (τοῦτο γὰρ ὑπὸ τῆς τὰ πάντα διοικούσης προνοίας ἐγένετο) κατὰ τὴν πλατείαν διήρχετο δέον ἐγκαλύπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, οὐκ ἐφ' οἷς ἄξιον αἷμα δικαίως ἐξέχεεν (καὶ τοί γε οὐδὲ τοῦτο τῶν ἐπαινετῶν), ἀλλ' ἐφ' οἷς οὐκ ἐν ἀξίῳ τόπῳ, θείῳ δὲ καὶ καθαρῷ, καὶ μόνον ἔνθα τὸ δεσπο-
C τικὸν καθ' ἡμέραν ἐκχέεται, τῶν ἡμετέρων λύτρον ἁμαρτιῶν.

3. Ἄλλ' ἐπὶ τὴν θρησαμένην τοῦτον ἡ ἱστορία ἀγέσθω, καὶ μέσον αὐτὸν λαμβανέτω τὰ αὐτοῦ ἐπαγγέλλουσα. ἦνεγκε μὲν οὖν αὐτὸν ἡ κατὰ τὴν ἄνω Φρυγίαν πόλις Ἀμόριον οὕτω καλου-
μένη, ἐν ἣ καὶ Ἰουδαίων καὶ τινῶν Ἀθιγγάνων πλῆθος αἰεὶ πως 10
ἐγκατοικίζεται· καὶ τις δὲ αἵρεσις ἐκ τῆς ἀλλήλων κοινωνίας καὶ διηνεκοῦς ὁμιλίας καινὸν ἔχουσα τρόπον καὶ δόγματα ἐπιφύεται,
D ἧς καὶ αὐτὸς μετέσχευ ἐκ πατέρων διαδεξάμενος. αὕτη δὲ τοῦ
μὲν θείου λουτροῦ ὡς σωτηριώδους ὄντος καὶ παρ' αὐτοὺς διω-
μολογημένου τοὺς τελουμένους μεταλαγχάνειν ἀνήσι, τᾶλλα δὲ 15
πάντα σώζει φυλάττουσα κατὰ νόμον τὸν Μωσαϊκόν, πλὴν τῆς
περιτομῆς. διδάσκαλον δὲ καὶ οἷον ἔξαρχον ὁ ταύτη μεμυσταγω-
γημένος Ἑβραῖόν τινα ἢ Ἑβραΐδα κέκτηται, τοῦ θείου τελείως βα-
πτίσματος ἀπεχόμενον, κατὰ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ᾧ καὶ τὰ ἑαυτοῦ
οὐ μόνον τὰ ψυχικὰ ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς κατ' οἶκον οἰκονομίας ἐμπι-
P 28 στεύει καὶ ὑπὸ χεῖρα δίδωσι τὴν αὐτοῦ. ταύτης οὖν ἐκ παιδὸς

8 ἀπαγγέλλουσα? 14 αὐτοῖς?

velut carnifex (quod enim evenerat, divinae providentiae cuncta gubernantis exstiterat) sed tanquam victor coronatus per plateam transiret, cum magis erubescendum lugendumque foret, non quod iuste, dignum qui effunderetur, sanguinem effudisset (quanquam ne hoc quidem in iis habendum quae laudem merentur), sed quod non in caedium loco, sed in divino mundoque, et in quo domini duntaxat sanguis ad nostrorum delictorum scelerumque expiationem quotidie funditur.

3. Verum ad eius patriam recurrat narratio, eum medium assumens, cuius se res exsequi proficitur. tulit hunc Phrygiae superioris civitas, dicta Amorium. in ea Iudaeorum eorumque quos Athinganos vocant frequens semper multitudo consedit. sed et alia quaedam haeresis, ex aliorum cum aliis societate iugique consuetudine, nova prorsus exque novis et inauditis decretis conflata emersit, cuius ipse quoque Michael accepta a maioribus superstitione particeps fuit. secta haec divinum quidem lavacrum ut salutare et a suis explore agnitum probatumque, eos qui initientur, percipere sinit: in reliquo autem omnia, praeter unam circumcisionem, ex legis Mosaeicae ritu servat. quisquis hac secta est initiatus, praeceptorem ac velut praefectum Hebraeum quendam sive Hebraeam divini prorsus expertem baptismatis domi habet, cui non solum ea quae ad animum ac salutem spectant, sed et rei familiaris administrationem committat domique ac substantiae eum praeficiat.

μετασχὼν καὶ ἢ τὴν ψυχὴν προκαταληφθεὶς οὐκ εἶχεν οὐδ' οὕτως τὸ τῆς προλήψεως καθαρὸν, ἀλλ' οἷόν τις ἀπιστίας σύνοδος γεγονῶς ὁμοῦ τε ταύτην οὐ πόρρω γενόμενος παρεχάραξεν καὶ τὴν Χριστιανῶν πυρενόθευσεν καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἐκιδδήλευσεν. τέως 5 μὲν οὖν εἶχετο αὐτῆς, καὶ τὴν εἰς ἄνδρας τελοῦσαν ἡλικίαν ἀνήγετο, ἀγροικίαν καὶ ἀμαθίαν ὡσπερ τινὰς ἑλικας ἄμπελος συνανούσας ἔχων αὐτῷ· μᾶλλον δὲ ὑπὸ τούτων ἐχόμενος καὶ παιδαγωγούμενος κατάλληλα προσῆει μαθήματα διδασκόμενος, οἷς 10 πολλάκις τὴν βασιλείον δεδραγμένους ἀρχὴν ἐφαίνετο σεμνυνόμε- B νός τε καὶ καλλωπιζόμενος ἢ τῷ ἑαυτοῦ διαδήματι. τὴν λογικὴν δὲ παντάπασιν, ὡς τὰ παρ' ἑαυτοῦ προβαλλόμενα ἀνατρέπουσαν καὶ πείθειν δυναμένην τε καὶ μεταδιδάσκειν τοῦ μὴ τῆς αἰρέσεως αὐτοῦ καὶ θρησκείας ὀπίσω πορεύεσθαι, ἠτίμαζέ τε καὶ ἀπεβάλλετο τῆς ἑαυτοῦ ἐπιβούλως ψυχῆς. καὶ τοί γε ἦν αὐτῷ δυνατὸν 15 τὰ ἑαυτοῦ τε σέβεσθαι καὶ τὰ ἡμέτερα μὴ ἀτιμοῦν, ὅταν μὴ πρὸς τοσοῦτον χορὸν τῶν ἐπὶ σοφίᾳ διαλαμψάντων χρόνῳ καὶ ἀριθμῷ κεκρατηκότα ἀνθαμιλλᾶσθαι ἠδύνατο. (4) πλὴν εἴτιμα τὰ ἑαν- C τοῦ. τὰ δὲ ἦν συῶν μὲν τῶν ἀριτιόκων προλέγειν ὅσοι τε ἔσονται εὐτραφεῖς καὶ σωμάτων μεγέθους οὐκ ἀμοιρήσουσι, καὶ ὅσοι 20 τοῖς ἐναντίοις περισχεθήσονται, καὶ ἵππων μὲν ἐγγὺς ἐστάναι τῶν λακτιζόντων εἰδέναι, ὄνους δὲ λακτιζόντας ὡς πορρωτάτω ἀποτρέπεσθαι εὐφρῶς, ἡμιόνων τε κριτῆς ἄριστος εἶναι, καὶ τούτων

21 ἐπιτρέπεσθαι P: cf. 4 26 extr.

hac a puero Michael institutus eiusque primum documentis imbutus, ne sic quidem quae primo insederat opinionem puram retinuit, sed velut pravae religionis nothaeque colluvies, tum eam ipsam paulo post adulteravit, tum Christianam ac Iudaicam spuriis aliis adiunctis polluit. hactenus quidem illam sequebatur inque virilem provehebat aetatem, agrestes mores ac inscitiam haud secus ac vitis malleolos una surgentes habens. quinimmo quorum disciplinae haereret ac quos pueritiae institutores haberet, eorum congrua moribus studia condiscens grandescebat, quibus haud raro, etsi iam imperii nactus infulas, magis sibi placere ac gloriari videbatur quam ipso diademate. eam autem quae rationem excolit scientiam et eruditionem, seu literas quibus evertenda essent illius problemata, ac quibus suaderi licebat atque doceri haud sequendam suam illam haeresim ac superstitionem, tum est aspernatus, tum ex suo dolose animo ablegavit. quanquam ei licebat tum sua colere tum nostra non aspernari, quando nec certamini par videri poterat adversum tantum sapientissimorum virorum, aetate ac numero longe praestantem, chorum. (4) enimvero sua illa colebat plurisque faciebat. eius vero fere generis erant, nempe suum recens natarum vaticinari ac conicere quae pingues pleneque ac adulta corporis mole, quaeve contra exiles ac macilentae essent futurae; prope equos calcitrone scire stare, asinos vero calce petentes quam procul scite ingenioseque propellere; acri iu-

ὅσοι μὲν πρὸς φόρτον ἀρμόδιοί τε καὶ ἐπιτήδαιοι, ὅσοι δὲ τοὺς ἐπιβάτας εὐφόρος, ἀλλὰ μὴ τινι ποίῃ περιδεεῖς γινόμενοι, φέρουσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἵππους μόναις ὄφθαλμῶν διακρί-
D νειν βολαῖς, ὅσαι τε πρὸς δρόμον εὐτονοί τε καὶ τάχιστα πεφύ-
 κασιν καὶ ὅσοι πρὸς πόλεμον τὸ καρτερικὸν διασώζουσιν, προβά-
 των τε καὶ βοῶν τὴν εὐτοκίαν, καὶ τὴν τοῦ γάλακτος ὅσαι τὴν
 δαψίλειαν ἐκ φύσεως ἔλαχον, καὶ ὡς σιγῶντων, τὸ δὴ μείζον,
 τῆς τε μητρὸς καὶ τῶν ἀρτιγενῶν γεννημάτων, εἰδέναι διακρίνειν
 ποῖον ὁποίας ἐστὶν ἴδιον. καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης ἡλικίας, εἰπεῖν
 δὲ καὶ τῆς τελευταίας, ταῦτα δὴ τὰ μαθήματά τε καὶ σεμνολο-
 γήματα· (5) ὡς δ' ἤδη ἤκμαζε τὸν πένητα βίον διαθλῶν τε
 καὶ καρτερῶν, ἔσπευδε δὲ τοῦτον πίσση ἀποτρέψασθαι μηχανῇ,
P 29 καὶ ποτε τῷ ἑαυτοῦ παρέστη δὴ στρατηγῷ, ἑαυτὸν τε ὑποφαίνων
 καὶ τῇ τῆς γλώττης τραυλότητι τὸν ἄρχοντα ἐκκαλούμενος, τῶν
 Ἀθιγγάνων τις γνωστός τε καὶ οἰκεῖος τῷ στρατηγῷ ὢν αὐτὸν τε 15
 τοῦτον Μιχαὴλ καὶ τινα ἕτερον περιβοήτους ἔσεσθαι μετ' οὐ πολὺ
 διηγόρευε καὶ βασιλείας αὐτῆς ἐπιτυχεῖν οὐκ εἰς μακρὰν. τούτοις
 τὴν ψυχὴν ὁ στρατηγὸς ἐκθερμανθεὶς, καὶ τὸ μέλλον ὡσπερ κα-
 τατρογῶν, οὐκ ἔγνω βραδύτητι τὸν καιρὸν ἀπόσασθαι, οὐδ' ἄλλιν
 τυχεῖν οὐκ εὐπετὲς οὐδὲ ῥάδιον. τρύπεζα γοῦν παραχοῆμα, καὶ 20
B τοὺς ἄλλους πάντας καταλιπὼν τούτους δὴ τοὺς ἄνδρας εἰς ἐστία-
 σιν συγκαλεῖ. ὡς δὲ τοῦ πότου ἀκμᾶζοντος καὶ τὰς θυγατέρας

2 φέρουσιν] Cedrenus ἐκτραχηλίζοιεν.

dicio de mulis censere, inque illis discernere qui oneribus convehendis idonei, qui sessori aptiores leniorique indole ipsum nullo excutiant consternati pavore; sed et equos ex primo ipso oculorum coniectu dignoscere, qui ad cursum robusti atque celeres, quique in praeliis fortes ac laboris patientes perstituri essent. oves quoque et boves quanam fecundae ac quae ex indole lactis large copiam nactae. scire denique, tametsi nullum balatum mugitumve tam matres quam recens nati fetus ediderint, quae cuiusque proles existant. haec eius primae aetatis (sed et extremae dicam) studia ac honestamenta. (5) cum autem pauperem tolerando vitam adolescentiae iam annos prope excessisset, omnique demum arte atque opera eam a se amoliri studeret, ac quandoque suum ille ducem adisisset, tumque se illi subverecunde ostenderet, tum vero, qua erat balbutienti ac praepedita voce, eundem compellaret, Athinganus quidam duci notus ac familiaris hunc ipsum Michaellem aliumque quendam brevi post clarissimos fore praedixit, ac Michaellem non in longum tempus imperio esse potiturum. eo vaticinio incensus animo praetor, ac velut futurum iam coram legeret ac decerperet, occasionem quam semel lapsam haud facile rursus assequi possis, in longiores moras nullatenus ablegandam putavit. statim ergo expeditur mensa, cunctisque aliis neglectis hos ambos in convivium adhibet. tum vero incalescente

ἄγων ἐδίδου ὁ στρατηγὸς καὶ νυμφίους καθωμολόγει, τῷ ξένῳ μὲν καὶ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐν ἐκστάσει τούτους τὸ πρῶτον ἐποίει καὶ δίχα φωνῆς, ἀποδεχομένους δὲ ὄμως μετὰ ταῦτα καὶ συγκατατιθεμένους καὶ θεὸν τάχα, οὐκ ἄνθρωπον, ὁμολογοῦν-
 5 τας αὐτόν.

6. Εἶναι μὲν οὖν τέχνη τῇ μαντικῇ πολλὰ τὰ ὑποκείμενα, ὀρνίθων τε πτήσεις ὀνείρων τε ἀγέλας καὶ παντοίων σωμάτων διεντόμων θεάς, ἵνα μὴ πολλοῖς ὀλίγος φιλονεικῶ, οὐκ ἐπὶ πολὺ C
 διοίσομαι. εἶναι δὲ καθαρὰν καὶ δαιμόνων τινῶν ἐκτὸς ὑψηρε-
 10 σίας, πόρρω θεοῦ τὸν ἄνθρωπον σπουδαζόντων βαλεῖν, οὐτ' αὐ-
 τὸς εἶπομι οὐτ' ἄλλος οἶμαι τῶν φρονοῦντων εἶ, ἐπεὶ καὶ τοὺς
 οὐκ ἐλλικρινῆ τινὰ βίον διώκοντας καὶ καθυρόν, τοὺς ἀσπούδα-
 στον δὲ καὶ ἀνελεύθερον, τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν ταύτης λαβεῖν ἀκη-
 15 θῶαμεν. τί μοι τοῦτο τὸ παρὸν ἐζήτηται; ἵνα μὴ τις ἐπιπνοίῃ
 θεία τοὺς περὶ ταῦτα ἀσχολουμένους νομίξῃ τι τοιοῦτον διασαφεῖν,
 καὶ αἴτιον ποιῇ τὸν θεὸν τῆς ἀδίκου γνώμης αὐτῶν, ταῦτ' ὁ εἶ-
 πεῖν καὶ ἀρχῆς, μηδὲ τοὺς ἐπιδιδόντας τούτοις ἑαυτοὺς ἔχειν νοῦν
 οἰηθῆ, ἅτε καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν ἀποτυγχανόντων καὶ αἰτίων D
 γινομένων τῆς ἀπωλείας αὐτῶν. ἀλλὰ τὸν ἀρχέαυτον ὄφιν καται-
 20 τιῶτο, ὃς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐμπεριπατῶν καὶ ὄργανα καταλαμ-
 βάνων ἀρμόδια οὐκ ἐν τῷδε μόνῳ ἢ τῷδε τῷ ἀνθρώπῳ τὰ περὶ
 τῆς βασιλείας σπέρματα καταβάλλει, ἀλλ' ἐν πολλοῖς, καὶ τού-
 τος ἀναπέθων τε καὶ κινῶν ἐπιβάλλειν μὲν πείθει καὶ δῆμονος

mero dux adductas filias eis in sponsas tradit sibi que generos facit. ac primum quidem rei novitate inauditaque benevolentia in stuporem agit, ita ut vox ipsa illos deficeret: postea tamen et ipsi probant ac assentiuntur, deum forte rati, non hominem, qui sic demereretur.

6. Subiici quidem multa arti divinandi, avium volatus, gruum agmina, omnis generis corporum extispicia et dissectiones, ne unus ipse ac exiguus adversus multos contentiosius agam, haud multum abnuerim. sic autem exerceri ut munda sit nihilque per eam daemonibus obsequii praestetur, qui procul a deo hominem abigere studeant, nec ego dixerim, nec eorum putem aliquis qui recte sentiant, cum et eos qui haud sincerum purumque vitae genus consecantur, sed illaudabile ac illiberale, eius perfecte adeptos scientiam audiverimus. quorsum haec a me modo mota quaestio est? nempe ne quis homines illis studiis deditos eiusmodi aliquid divino afflatu loqui existimet, aut deum pravae eorum voluntatis faciat auctorem, vel, quod idem sit, etiam imperii; neque hos qui se istis dediderint viros frugi ac prudentes credat, cum multos quotidie exitus fallat, sibi que inde ipsi interitum consciscant: sed culpam omnem in malorum auctorem serpentem conferat, qui orbem perambulans sibi que idonea nactus organa non in uno duntaxat aut altero homine imperii ac tyrannidis iacit semina, sed in multis; hosque subornans et instigans, ut adoriantur populosque evertant ac bella civilia conflent,

ἀνατρέπειν καὶ ἐμφυλλοὺς μάχας ἐργάζεσθαι, κατὰ τὴν εἰκόνα
 τοῦ λίθου πολλὰκις ἐπαφιέντος τισὶ τυφλοῦ· πολλοὺς γὰρ βάλ-
 P 30 λων τάχα καὶ μὴ ὄρων ὄψε καὶ μόλις τοῦ βαλλομένου καταστοχάζοιτο. ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν παρὰ Θεωρίαν, ἵνα μὴ τῷ θεῷ ἀναφέροι τις τὰς τοιαύτας τῶν πράξεων μηδὲ δὴ τὰς πονηροτέρας ἀρχάς, ἐκείνη δὲ τῇ γραφικῇ βοηθούμενος καρτυρία, τῇ “ἐαυτοῖς ἐβασίλευσαν” λεγούση, “ἀλλ’ οὐ δι’ ἐμοῦ.”

7. Ταύτην οὖν τὴν τοῦ Ἀθιγγάνου μάντειος φωνὴν ὡς
 θεῖαν τιὰ πρόρρησιν ὁ Μιχαὴλ ἐνηχηθεὶς, καὶ αὐθις ὄψε ποτε
 τὴν κατὰ τὸ Φιλομήλιον, ὡς μοι πρότερον εἴρηται, τὸν τοῦ
 Λέοντος φόνον θρασύτερόν πως μεταχειρισάμενος ἐξεπλήρωσεν,
 B ἔκτοτε μελέτην τοῦτο διηνεκῆ σχών, καὶ αὐθις τὴν εἰς τὸν θεῖον
 ναὸν θῦναι ἢ ἔδει θαρρούντως ἐξεργάσατο πρόοδον, κακὸς μὲν
 περὶ τὸν πρῶτον εὐεργέτην φανείς, ἐκείνον δὲ τὸν εἰρημένον Βαρ-
 δάνιον, κακίων δὲ περὶ τὸν δεύτερον Λέοντα, ὅσον καὶ τὸν υἱὸν
 αὐτοῦ ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος υἰοθετησάμενος ἦν. πλὴν ἀπό-
 μοιράν τινα ποιῆται καὶ πρὸς ἀπόλανσιν χορηγεῖσθαι πράττει τοῖς
 τοῦ Λέοντος παισὶν ἅμα τῇ τούτου μητρὶ τε καὶ γαμετῇ ἐκ τῶν
 ἐκκομισθέντων κτημάτων αὐτοῦ, καὶ τινὰς τῶν ἐαυτοῦ παίδων
 πρὸς ὑπηρεσίαν, εἰ καὶ μὴ πάντας, αὐτοῖς ἐδωρήσατο, τῇ μητρὶ
 C μὲν καὶ γαμετῇ εἰς τὴν μονὴν τὴν οὕτω λεγομένην τῶν Δεσποτῶν
 ἐν ἀσφαλείᾳ ζῆν κελεύσας ἀσθεντικῶς, τοὺς ἄρρενας δὲ τῶν παλ-

illis auctor existit, haud fere aliter ac caecus, qui saepe lapides mittat: plures enim petendo forte contingat ut et non videns, ipsum quem animo meditatur, tandem aliquando assequatur ac feriat. haec itaque nobis extra historiae filum, ne quis actus eiusmodi in ipsum numen referat, aut sane scelerum ipsa magnitudine illustriora imperia ei tribuat, illa praesertim fultus auctoritate, qua dicitur (Ose. 8 4) “ex semetipsis regnaverunt, sed non per me.”

7. Michael ergo hanc vatis illius Athingani vocem tanquam divinum oraculum auribus hauriens, ac rursus sero tandem Philomeliensis monachi, quam superius rettuli, praedictionem recolens, maiori audacia impudentiaque Leonis caedem implevit; rursumque perpetrato facinore citius quam pro honesti rectique ratione ad divinum templum, pari itidem procacia audaciaque, processit, male se erga eum qui prior beneficio demeruerat (Bardanium scilicet) gerens, peiusque ei qui beneficii secundas in eum partes impleverat (id est Leoni, qui et eius filium e sacro baptismate adoptaverat) hominum ingrattissimus vices reddens. ceterum portionem quandam ex publicatis Leonis bonis subducit, quam illius liberis matrique ac uxori utendam decernit, quosdam quoque illius servos, etsi non omnes, eis in obsequium donavit. ac matri quidem atque uxori iussum ut in monasterio, quod Dominorum vocant, libere suique iuris agerent: liberis autem masculis, uti dictum est, praeceptum

δων ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ, ὡς εἴρηται, ἔνθα καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μετονομασθεὶς Βασίλειος ἀφωνία πῶς συσχεθεὶς μετὰ τὸ τὰ γό-
 ρημα τῶν μοριῶν ἀφαιρεθῆναι ἐδέετο μὲν τοῦ Θεοῦ τὴν ἑαυτοῦ λυ-
 θῆναι φωνὴν καὶ τὴν γλῶτταν αὐθις τὸ εὖηχον ἀπολαβεῖν, ἐδέετο
 5 δὲ καὶ τοῦ ἐν Θεολογίᾳ διαλάμπραντος Γρηγορίου, ἐκεῖσέ που ἀνε-
 στηλωμένον τυγχάνοντος. εἶξε γοῦν ὁ ἅγιος, καὶ τῆς αὐτοῦ διή-
 σεως κατὰ τὴν τῶν φώτων πανήγυριν ἐπακήκοεν. ὄρᾳ γὰρ τὸν
 Θεῖον ἐκεῖνον χαρακτῆρα κατὰ τὸν ὄρθρον τούτῳ διαλεγόμενον D
 καὶ “τὸν κηρὸν” οὕτω δὴ λέγοντα “λαβῶν ἀνάγνωθι.” ὁ δὲ
 10 πιστεύων τοῖς λεγομένοις εἰσελθὼν ἀνέγνω λαμπρᾶ καὶ καθαρᾶ τῇ
 φωνῇ τὸ “πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός.” ἔκτοτε γοῦν τὴν πατροπαρά-
 δοτον αὐτοῦ οὐ διέλιπε βδελυσσόμενος ἄνοιαν καὶ περὶ τὴς Θείας
 εἰκόνας ἀγνωμοσύνην, μετετίθειτο δὲ καὶ τοὺς τῶν ἁγίων χαρακτῆ-
 ρας περιπτυσσόμενος οὐ διέλιπεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀψὲ τοῦ και-
 15 ροῦ καὶ πολὺ περ ἐς ὕστερον.

8. Ἦδη δὲ καὶ τὴν αὐτοκράτορα τοῦ Μιχαὴλ ἐπανελομέ-
 νου ἀρχὴν καὶ τὰ κατ’ αὐτὴν ὡς ἐβούλετο διοικοῦντος, ἐπιστολὴν P 31
 ὁ μακαρίτης Νικηφόρος ἐκπέμπει, τὴν τῆς πίστεως παρκαλιῶν
 ἀνάκλησιν γενέσθαι καὶ πάλιν ἀπολαβεῖν τὸν ἀσπασμὸν τὰς Θείας
 20 εἰκόνας. “ἀλλ’ οὔτε καινουργήσων” ἀπεκρίνετο ὁ Μιχαὴλ “τῶν
 περὶ πίστεώς τι δογματῶν ἐξελέλυθα, οὔτε μὴν τῶν ἤδη παραδο-
 θέντων καὶ ἀνομολογηθέντων καταδρομὴν τινα ἐργάσασθαι καὶ
 καθαιρέσιν. ἕκαστος οὖν τὸ δοκοῦν αὐτῷ ποιείτω καὶ ἐφετόν,

ut Proten insulam tenerent. quo etiam loco Constantinus, qui mutato nomine Basilius dictus fuerat, cum excisis virilibus vocis usum amisisset, eius impedimento solvi a deo votis exorabat linguamque rursus sonoram restitui; quin et Gregorium theologum interpellabat, cuius imago quodam ibi loco erecta erat. annuit sanctus, ac sancto luminum die supplicationem exaudit. videt enim divinam illam imaginem diluculo sese alloquentem, atque dicentem “cereum accipe et lege.” ille ut morem gereret, ingressus legit clara altaque voce eius in eam diem orationis exordium “rursus Iesus meus.” hinc itaque eoque miraculo, quam patre auctore impietatem acceperat inque sacras imagines improbam mentem, execrandi nullum deinceps finem fecit, inque sanam translatus mentem sanctorum penicillo ac coloribus expressas figuras veneratione amplecti non cessabat. verum haec sero tandem nec nisi post longum tempus ita evenerunt.

8. Cum iam itaque Michael imperio potitus esset suoque illud nutu moderaretur, scribit per epistolam beatus Nicephorus, rogans instaurari fidem, et ut denuo sacris imaginibus sua veneratio cultusque adhiberetur. ad quem Michael “non veni” inquit “ut in dogmatis ac fide aliquid innovarem, neque ut eorum quae iam tradita sunt ac explorata quidpiam exagitem ac everterem. quisque igitur quod visum fuerit sibi que arriserit, secure faciat, nihil inde sibi laborum timens, nihil

ἀμαθῆς πόνων καὶ ἄγευστος λύπης διατελῶν.” πλὴν οὐ μέχρι
B τέλους ταύτην ἐτήρησε τὴν προαίρεσιν ὁ μηδ’ ἐξ ἀρχῆς ἀληθῆς
 Χριστιανὸς γεγωνῶς· ἀλλ’ ὅσω τῆς βασιλείας ἐγένετο ἐγκρατῆς,
 τοσούτω κακοδαίμονι φύσει καὶ ὠμοτάτῃ τὸν κατὰ Χριστιανῶν
 καὶ τῶν ὁμοφύλων ἀνερρίπισε πόλεμον, νῦν μὲν τοὺς μοναχοὺς 5
 διαπτύων παντοίοις τε περιβάλλων δεινοῖς καὶ ποιναῖς ἐξευρίσκων
 ποινάς, νῦν δὲ τοὺς ἄλλους πιστοὺς παραπέμπων ταῖς φρουραῖς
 καὶ ὑπερορίους ποιῶν. ἐντεῦθεν καὶ Μεθόδιον τὸν μετὰ βραχὺ
 τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἀντιλαβόμενον καὶ Εὐθύμιον τὸν τηνι-
 καῦτα Σάρδεων πρόεδρον, τῷ αὐτοῦ θελήματι μὴ ὑπέκοντας 10
 μηδὲ τὴν τῶν εἰκόνων ἐξαρνούμενους τιμῆν, τῆς πόλεως ἐξῴθει,
C καὶ τὸν μὲν θεῖον Μεθόδιον φυλακῇ παραδίδωσι κατὰ τὴν νῆσον
 Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου, καθ’ ἣν ὁ Ἀκρίτας ἐγγειτονεῖ, τὸν δὲ
 μακαρίτην Εὐθύμιον διὰ Θεοφίλου τοῦ οικείου υἱοῦ θανάτῳ πα-
 ραδίδωσι, βουνεύροις τυπτόμενον ἀφειδῶς. ὅσω δὲ τὴν Χριστοῦ 15
 κληρονομίαν ἐπέριξε καὶ οἷόν τις θῆρ ἄγριος κατενέμετο, τοσούτω
 τοὺς Ἰουδαίους ἀνέτους φόρων καὶ ἐλευθέρους ἐδείκνυεν, ἀγαπω-
 μένους καὶ στεργομένους αὐτῷ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφερόν-
 τως. καὶ ζωγράφοι μὲν τὰ καλὰ τῶν ζώων εἰς μίμησιν ἔχουσιν,
 οὗτος δὲ τὸν τοῦ Κοπρωνύμου βίον οἷόν τι προχάραγμα καὶ πρω- 20
 τότυπον θεῖς ἀπομιμῆσθαι εἰς ἄκρον ἐσπούδαζεν. διὸ καὶ πρὸς
D τὴν ἀκρόπολιν ἐλαύνει τῆς ἀσεβείας, ἄρτι μὲν σάββατα νηστεύειν
 νομοθετῶν, ἄρτι δὲ κατὰ τῶν θεῶν προφητῶν τὴν γλῶσσαν ἐξα-

quod molestiam faciat.” non tamen in finem usque huius tenax propo-
 siti fuit, qui ne a principio quidem verus Christianus exstiterit: sed
 quanto magis compos imperii fiebat, tanto mala indole ac saevissima ad-
 versus Christianos genusque suum bellum acrius excitavit, modo quidem
 monachos despuens omnisque generis diris suppliciis torquens, aliasque
 ex aliis poenas excogitans, modo alios fideles virosque religiosos in
 carcerem trudens ac exilio relegans. hinc quoque Methodium, qui brevi
 post patriarchalem sedem adeptus est, Euthymiumque tunc temporis
 Sardensium antistitem, quod eius voluntati morem non gererent nec ut
 sacrarum imaginum cultum negarent adduci se paterentur, urbe eiecit.
 ac quidem sanctum Methodium custodiae tradit in Andreae apostoli in-
 sula, quae est prope Acritam: beatum autem Euthymium per filium suum
 Theophilum taureis dire caesum occidit. quantum autem dei heredita-
 tem premebat aprique in morem depascebatur, tanto Iudacos vectiga-
 lium ac praestationum onere levabat, quos supra omnes mortales praeci-
 pue amabat atque colebat. cumque pictores pulcherrima corpora, quae
 penicillo manuque pictis coloribus imitentur, sibi proponant, hic Copro-
 nymi vitam ceu exemplum quoddam formamque propositam habens accu-
 ratissime eum reddere satagebat; quamobrem etiam ad summam impie-
 tatis arcem evadit. modo Sabbatis ieiunandum sanciebat, modo adver-
 sus divinos prophetas linguam acuebat; ac tum futurae resurrectioni,

κονῶν, ἀνάστασιν τε τὴν μέλλουσαν καὶ τὰ ἐκείθεν ἀπιστῶν ἀγαθὰ. διάβολόν τε ὅλως μὴ εἶναι δυσχυρίζετο, ἅτε μηδ' ὑπὸ τοῦ Μωσέως τούτου παραδεδομένον. πορνείαν δὲ κατασπαζόμενος, καὶ τὸν ἐπὶ πάντων δεῖν ὀμνῦναι μόνον θεὸν νομοθετῶν, καὶ
 5 τὸν Ἰούδα ἀκολάστῳ γλώσση κατατάττων τοῖς σωζομένοις, καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ σωτηρίου πάσχα κακῶς καὶ παρὰ καιρὸν χλευάζων τιμᾶσθαι, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν παιδευσιν διαπτύων, καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ θείας τοσοῦτον κατυφρονῶν ὡς μηδὲ τοὺς νέους παιδο- P 32
 τριβεῖσθαι που συγχωρεῖν, ἵνα μήτε τῇ αὐτοῦ ἀλογία ἔχοι τις
 10 ἀντιστῆναί ποτε καὶ διελέγξαι, μήτε πάλιν τῷ τύχει τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ τῆς γλώττης ῥύμη φερόμενος διὰ τῆς παιδείσεως τὰ δευτερεῖα τοῦτον φέρειν καταναγκάσειεν· τοσοῦτον γὰρ ἤργει πρὸς τὴν μίξιν τῶν γραμμῶν ἐκεῖνος καὶ τὴν τῶν συλλαβῶν ἀνάγνωσιν, ὡς ῥῶον ἂν τις διῆλθε βιβλίον ἢ αὐτὸς τῇ βραδύτητι τοῦ νοῦ
 15 τὰ τοῦ οἰκείου στοιχεῖα ὀνόματος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς καὶ τοῖς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ κεκωμωδημένα θεοῖς ἀνδράσιν ἐατέον· πλήρεις γὰρ βιβλοὶ τὰ ἐκείνου ἐκστηλιτεύουσαι· ἡμεῖς δὲ πρὸς τὰ B
 ἐξῆς προσβῶμεν τῆς ἱστορίας, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀθῶν αὐτοῦ πράξεων ἐνορῶντες.

20 9. Κατὰ γὰρ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀρχὴν λαβὼν ἐμφύλιος πόλεμος ἐξ Ἀνατολῆς παντοίων ἐνέπλησε τὴν οἰκουμένην κυκλῶν καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγους τοὺς ἀνθρώπους εἰργάσατο, πατέρων δη-

12 τούτων P

tum bonis illam comitantibus fidem detrahebat. non esse prorsus diabolium, ut quem Moses non tradiderit, affirmabat. fornicationem amplexabatur, ac solum, qui est super omnia, deum iuramentis adhibendum statuit. Iudam petulca ac effreni lingua beatis accensebat; salutaris paschae festum cavillabatur, tanquam male nec legitimo tempore celebraretur. Graecanicam ac saecularem eruditionem seu disciplinam despuens, nostram quoque ac divinam sic aspernabatur ut nec pueros illa imbui sineret, ne quis aliquando illius inscitiae resistere posset eumve coarguere, neve rursus disciplina adiuti oculorum linguaeque velocitate in legendo eius rei palmam ei praeeriperent. adeo enim in componendis literis legendisque syllabis tardus erat, ut librum quis alius facilius percurreret quam sui nominis elementa prae mentis tarditate is recenseret. verum haec missa sunt ut quae viri sancti eius aetatis palam exagita-verint: exstant enim libri eius notantes ac traducentes dedecora. nos vero reliquam historiam prosequamur, ac quae mala pepererit illius impietas videamus.

9. Per hoc enim tempus bellum civile ab Oriente inceptum omnis generis malis Romanum orbem implevit, intraque angustias brevemque numerum, cum ingenti fusum copia esset, mortalium genus coegit.

Theophanes contin.

λονότι τὰς δεξιὰς κατὰ τῶν νύκτων ὀπλισάντων, καὶ ἀδελφῶν κατὰ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς γέντων γαστρούς, καὶ φίλου τὸ τέλος κατὰ τοῦ φιλοῦντος τὰ μάλιστα. Θωμᾶς τούτων ἦν ἕξαρχος, περὶ οὗ δι-
 C τὸς λόγος φέρεται. ἀνάγκη δὲ ἀνθρώποις οὔσιν ἡμῖν, καὶ ἀκοῇ ἀλλ' οὐκ ὄψει ἐκ τῆς τοσοῦτον χρόνου παρολκῆς τὰ τοιαῦτα κατ-5
 εἰληφόσι τῆς ἱστορίας, ἵνα δὴ πανταχοῦ τὴν ἀλήθειαν σωζομένην ἔχομεν, καὶ τοὺς τοιωσδε ἀλλὰ μὴ τοιωσδε μόνον παραδιδόμενους λόγους ἀναγράφειν, οὐδὲν ἐκ τῆς τοιαύτης ἀμφιβολίας καὶ πλά-
 νης λυμαινομένης τῆς προκειμένης ἡμῖν ὑποθέσεως, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀσφαλεστέρας τυγχανούσης τοῖς γε μὴ οὕτως ἔχειν ἀλλ' 10
 οὕτως διαπληκτιζομένοις αἰεὶ. ἄριστον μὲν γὰρ ἦν, εἰ γυνῆς ὑπαροχούσης τῆς ἀληθείας καὶ ἡμεῖς ἐκτὸς παροπτετάσματος τὴν
 D πανείδησιν οἱ ἄνθρωποι εἰχομεν· ἐπεὶ δὲ ὁ πολὺς ῥεύσας χρόνος οἶόν τι κάλυμμα ἡμῖν προστεθὲν ἀσθενεστέραν τὴν γυνῶσιν ἐργά-
 ζεται, δεῖ τῇ γε φήμῃ καὶ κληρόνι πειδομένους εἰς φῶς ἄγειν πο-15
 σῶς τὰ πράγματα, ἀλλ' οὐχὶ τῷ ποταμῷ τῆς λήθης παραδοῦναι ὀλοσχερῶς.

10. Ὁ μὲν οὖν εἰς καὶ πρῶτος λόγος, ᾧ καὶ ἐγὼ πειδο-
 μαι ἔξ ἐγγράφων τινῶν ἔχων τὸ βέβαιον, τοῦτον ὀρμᾶσθαι φησι
 τὸν Θωμᾶν ἔξ ἀσήμων τε γονέων καὶ περιχρῶν, ἄλλως δὲ καὶ 20
 Σκλαβογενῶν, τῶν πολλὰκις ἐγκισσευθέντων κατὰ τὴν Ἀνατολήν.
 P 33 πενία γοῦν ἀποζῶν καὶ τὴν τύχην ἐπιπορευόμενος τὴν ἑαυτοῦ μὲν

nempe armata patrum in filios dextera, fratrumque in fratres eodem fusos utero, fidi denique ac praestantes amici in eum qui ipse vel maxime amicitiae iura sancta vellet. horum malorum inceptor auctorque Thomas, de quo duplex fertur opinio. nam cum simus homines, audituque duntaxat accepta, non ipsis oculis usurpata, post longa adeo tempora habeamus eiuscemodi historiae monumenta, ut in omnibus sartam tectam veritatem servemus, necesse est sic vel sic aliis aliisque tradita (alios scilicet aliosque rumores) conscribere; quae plane ambiguitas ac error huic, quod tractamus, nihil officit argumento: immo inde futurum ut veritas certioribus nobis momentis nitatur, quam his qui semper digladiantur sicne vel sic sese res habuerit. foret quidem id optimum, ut et nos homines nuda veritate nulloque involucro omnia perspecta haberemus: quia vero quod longum effluxit tempus, ceu quoddam interiectum velum, debiliorem nostram cognitionem facit, operae pretium sit ut famae obsequentes ac coniecturae vel tenui saltem radio res in lucem producamus et non penitus oblivionis vortice mergendas tradamus.

10. Una eaque prima opinio, in quam et ego manibus pedibusque eo, scriptis quibusdam monumentis facientibus fidem, haec est, nempe ortum Thomam ex obscuris tenuibusque parentibus, ad haec Sclavorum satis prosapia, qui saepius in Oriente et Asia cohaeserunt. aegre itaque pauperem vitam sustentans fortunarumque aliquid quaesiturus, reli-

ἀπέδρα, πρὸς δὲ τὴν μεγαλόπολιν ταύτην εἰσέφρησεν. καὶ δὴ
 τιμῶν συγκλητικῶν ἔξυπηρετεῖν τε καὶ λειτουργεῖν κολληθεὶς αἰ-
 σχῶναι δι' ἀκολασίαν καὶ καθυβρίσαι τὴν δεσποτικὴν εὐνὴν καὶ τὰ
 λέκτρα τούτου ἠμείγετο. ἐπεὶ οὖν φωραθεὶς οὐχ οἷός τε ἦν τὸν
 5 πολὺν ὄνειδον καὶ τὰς διὰ τοῦτο ὑπομεῖναι πληγὰς, φηγὰς πρὸς
 τοὺς ἐξ Ἄγαρ γίνεται, καὶ τούτοις πίστιν ἱκανὴν ἔκ τε τῶν καταλ-
 λήλων αὐτοῦ δοὺς πράξεων διὰ πολλῶν ἤδη χρόνων (ἔτος γάρ
 που διηνέετο τούτῳ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν) καὶ ἐκ τοῦ τὸν Χρι-
 στὸν καὶ θεὸν ἠρνήσθαι ἡμῶν, πολεμικῆς τινὸς φάλαγγος γίνεται
 10 ἀρχηγὸς καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὀπλίζεται, κραταιοτάτῃ χειρὶ τὴν B
 τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν ὑπὸ τῶν αὐτῶν χεῖρα ποιῆσαι καθυπο-
 σχόμενος. καὶ ἵνα μὴ τινα ἐμποδῶν παρὰ Ῥωμαίοις γινόμενος
 σχῆ, πάντας δὲ συνεκαπτομένους καὶ τούτου προκινδυνεύοντας,
 Κωνσταντῖνον εἶναι αὐτὸν τῆς Εἰρήνης διειράνων καὶ ἐλεφίμιζεν,
 15 ὃν ἡ ἄνοια καὶ τὸ τοῦ ἠθους ὠμὸν πάλαι μὲν μετὰ τῆς βασιλείας
 ἀφείλετο καὶ τοὺς δεφθαλμούς, τηρικαῦτα δὲ καὶ τὸν βίον μετηλ-
 λαχῶς ἦν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ τῶν πράξεων μέγεθος καὶ αἱ βόσκουσαι
 τοῦτον ἐλπίδες κοινωνόν τινα τῶν πραγμάτων ἀπύκτον (οὐ γὰρ ἂν
 ἄλλως αὐτῷ τὰ κατὰ γῆν καὶ θάλατταν ὑπελάμβανε κραταιοῦ- C
 20 σθαι), καὶ νόον τινα ἐπέισακτον εἰσποιεῖται, τῇ τοῦ σώματος
 μεταμορφώσει τὴν τῆς ψυχῆς δηλοῦντα ἀπόνοιαν, ᾧ καὶ δυνά-
 μεις ἀρχούσας παρασχὼν καὶ Κωνσταντίου μετονομάσας ἄλλοθεν,
 αὐτὸν δὲ ἐτέρωθεν τὴν τῶν Ῥωμαίων κείρειν καὶ κατατρέχειν ἐπέ-

cta patria Cpolim venit. ubi viro cuidam ordinis senatorii adhaerens, eiusque addictus obsequiis ac minister effectus, eo libidinis ac foeditatis processit ut et heri cubile torumque polluere conatus sit. qua re detecta cum probrum ingens ferre non posset ac praeterea poenas talia facinora molientibus constitutas metueret, ad Agarenos profugit; quibus cum se satis multorum iam annorum periculo (annos enim quinque supra viginti exegerat) ac tum ex morum convenientia, tum ex Christi dei nostri eiurata fide probasset, militari cohorti ab eis praeficitur ac contra Christianos armatur, robustissima manu Romanum imperium illorum se dicionis facturum pollicitus. ac ne quis illi apud Romanos negotium faciat, sed ei potius cuncti adiungantur suoque periculo tutandum eum suscipiant, esse se Constantinum Irenes filium manifestat ac fama vulgat, quem dementia morumque crudelitas una cum imperio luminibus quoque olim privaverat, quique tunc etiam in humanis esse desiderat. quia vero cum actionum magnitudo, tum quae eum pascabant spes, rerum quandam ac negotiorum socium exigebant (non enim aliter se terrae marique victorem fore arbitrabatur), extraneum quendam sibi filium adoptat, hominem scilicet qui totius corporis conformatione mentis vecordiam proderet. huic quoque pares pro expeditione copias assignat, ac Constantii indito nomine ex sua quemque parte Romanam dicionem

ταττε γῆν. Λέων τότε καιροῦ ὃ ἐξ Ἀρμενίων τὰς τῆς βασιλείας ἐκεκρατήκει ἡνίας, ἐν ὑστέρῳ καιρῷ· ὅς δύνυμίν τινα κατ' αὐτοῦ συστήσας οὐκ ἀξιόλογον αὐτὴν μὲν σφαλῆναι ἐποίησεν (ἅμα γὰρ τῇ πρὸς πρόσωπον ἀπαντήσῃ ἐτρέπετο πρὸς φυγὴν), τοῦτον δὲ θρασύτερον καὶ πλέον ἢ ἦν τὰ καθ' ἑαυτὸν φρονεῖν. καὶ ὃ μὲν 5

D πρῶτος καὶ πολλὸς οὕτως ἔχειν λόγος περὶ τῆς τοιαύτης κινήσεως καὶ στάσεώς φησι τὴν ἀρχήν.

11. Ἄτερος δὲ τοῦτον εἶναι τὸν Θωμᾶν, μηδὲν περὶ τῆς κλήσεως διενηγεμένους, τὸν τῷ Βαρδανίῳ μὲν πάλοι συνόντα, παρὰ τοῦ ἠγησαμένου δὲ Λέοντος τιμηθέντα· ὅς τὴν τῶν φοιδε- 10
 ράτων τηρικᾶντα διοικῶν ἀρχήν, κατὰ τὸν Ἀνατολικὸν ἐνδιατρίβων, ἐπεὶ τὸν Μιχαὴλ ἄρτι διήκουεν ἀνηρηκότα τὸν Λέοντα, ἐκδικῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ θυμὸν ἴδιον ἀποπιμπλῶν (ἐτόγγανε γὰρ πον πόρρωθεν ἐξ ἡλικιωτῶν διαφερόμενος πρὸς αὐτόν), καὶ ἅμα τὴν

P 34 περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μοναχοῦ πρόρρησιν φοβούμενος, 15
 χεῖρα ἐναντίαν κινεῖ, καὶ χεῖρα οὐ μικρὰν τινα καὶ ἄσθενῆ, βαρεῖαν δὲ καὶ ἀνδρώδη καὶ νεανικὴν, πᾶσαν ἡλικίαν τῶν δόξου δυναμένων κινεῖν ἔχων μετ' ἑαυτοῦ. ἐτόγγανε γὰρ πως καὶ ἄλλως ὁ Μιχαὴλ ὑπὸ πάντων μισούμενος, ἅτε δὴ κακῆς μὲν αἰρέσεως μετεσχηκὸς τῆς τῶν Ἀθιγγάνων, ὡς εἴρηται, καὶ ὅτι γλώσσαν 20
 χωλεύουσαν ἔχων εἰς ἀνανδρίαν καὶ μαλακίαν διεβεβόητο, πολλῶν δὲ μᾶλλον, ὅτι τὴν ψυχὴν τῆς γλώττης οὐχ ἤτιον χωλεύουσιν

14 τὰς P

populari ac incursare iubet. Leo Armenius rei publicae habenas tunc moderabatur, sub imperii sui extrema tempora. is parum validis adversus illum conflatis copiis, suis quidem cladis auctor fuit, ut qui primo hostium incursu terga dederint, illum vero audaciorem fecit ac maiora quam pro sui ratione sapere impulit. prima haec est longueque celebris ac vulgata primi eius motus ac defectionis narratio.

11. Altera hunc Thomam eum esse affirmat, nulla nominis diversitate, qui in Bardanii quondam familia fuerat ac quem Leo imperator creatus honoribus auxerat. is tunc foederatorum agmini praepositus in Orientalium themate degebat. ubi itaque Michaelē a Leone paulo ante sublatum audiit, eius ulturus manes, simul vero etiam iras ille suas exsatiaturus (nam ab adolescentia haud satis ei cum Michaele convenerat), simul quoque Philomeliensis monachi de se vaticinia timens, in eum movet, nec vero modicis copiis ac imbellibus, sed ingentibus virilique fortitudine ac vegeto robore instructo exercitu, cum nulla aetas ad arma idonea desideraretur. alioqui enim etiam Michael cunctis fere odio habebatur, tum quod Athinganorum nefandae haeresis, uti dictum est, commercio pollutus esset, tum quod balbutientis linguae vitio laborans imbellis mollisque nomen haberet; tum etiam quod non minus animo quam lingua impeditus esset, homo scilicet perversis moribus, execra-

ἔφερον, ἐβδελύσσετό τε καὶ εἰς φόρον λελόγιστο τοῖς πολλοῖς. ὁ
 Θωμᾶς δέ, εἰ καὶ τὸ σκέλος πεπηρωμένος καὶ τῷ γένει βάρβαρος B
 ἦν, ἀλλ' οὖν τῇ γε πολιῷ αἰδέσιμος, καὶ μᾶλλον φιλούμενος ἐτύγ-
 χανεν, ὅτι τὸ εὐπροσῆγορον καὶ ἄστεϊον, οἷα δὴ φιλεῖ ὁ στρατιώ-
 5 τῆς ὄχλος, αὐτῷ που συνουσίωτο ἐκ παιδός, καὶ τῶν κατὰ γεν-
 ναϊότητα σώματος οὐ δὴ τις ἐφαίνετο δεύτερος. εὗτος οὖν τοὺς
 τοὺς δημοσίους φόρους εἰσπράττοντας εἰς ἑαυτὸν εἰσποιησάμενος,
 καὶ ἐκ μεγαλόφρονος ἐπιδόσεως σπονδάζων ὕφ' ἑαυτὸν ποιῆν τοὺς
 πολλούς, πολὺς γέγονεν ἐκ μικροῦ καὶ μέγας ἐξ ἐλαχίστης χειρός.
 10 τοὺς μὲν γὰρ ἤγε πειθοῖ καὶ τινι φιλίᾳ, ὅσοις δὴ ὁ τῶν καινῶν
 πραγμάτων καὶ τὸ φιλοπλουτεῖν ἔρωσ ἐνῆν, τοὺς δὲ βία καὶ γνώμη C
 ἀβουλήτω, ὅσοις δὴ τὰ τῶν ἐμφυλίων στάσεων κακὰ ἐν πείρῃ
 ἤδη γεγένητο. ἐντεῦθεν οὖν οἱ ἐμφύλιοι ἀναρρηγνύμενοι πόλε-
 μοι, καὶ οἷόν τινες Νειλῶοι καταρράκται ἀνοιγόμενοι, οὐχ ὕδατι
 15 ἀλλ' αἵματι τὴν γῆν κατεπότιζον. ἐντεῦθεν καὶ δοῦλοι κατὰ δε-
 σποτῶν καὶ στρατιώτης κατὰ ταξιώτου καὶ λοχαγὸς κατὰ στρατη-
 γέτου τὴν χεῖρα φονῶσαν καθώπλιζεν, καὶ πᾶσα τέως ἢ Ἀσία βυ-
 θιζομένη κατέστυεν. αἱ μὲν γὰρ αὐτάνδρως τῶν πόλεων ἀνήρηντο
 τῷ Θωμᾷ, τῷ φόβῳ πείσθεισαι· αἱ δὲ πολλάκις ἀντιπίπτουσαι,
 20 τὰ πιστὰ τῷ γε κρατοῦντι τηροῦσαι, μετὰ πολλῶν φόνων καὶ ἀν- D
 δραποδισμῶν ὑπήγοντο δεύτεραι. πλὴν ἀλλὰ πᾶσα Ἀσία ὀπίσω
 τούτου ἐγένετο, ἐκτὸς τοῦ τὸ Ὀψίκιον Κατάκτυλα στρατηγοῦντος

11 ἔρωσ ἐνῆν] his aptior post πραγμάτων locus.

tioni erat ac vulgo molestus putabatur. Thomas vero quanquam cruce
 oblaeso ac genere barbarus erat, canitie tamen venerabilis, magisque a
 cunctis amabatur, quod nempe ad congressum facilis atque urbanus erat;
 quas utique dotes ordinibus gratissimas a puero iam sibi adsciverat,
 corporisque robore nulli cedebat. itaque publicorum vectigalium ex-
 actoribus in suas partes adductis, vulgusque magnificis largitionibus sibi
 demereri studens, clarus ex tenui obscuroque evasit exque manu minima
 magnus. alios verborum lenocinio amicitiaeque quadam specie sibi con-
 ciliabat, quotquot nimirum novarum rerum divitiarumque amor incesse-
 rat; alios vi ac renitente animo, quos bellorum civilium mala iam do-
 ctos periculo non latebant. eo initio eruperunt bella civilia, instarque
 Niliacorum cataractarum aperta, non aqua sed cruore terram large irri-
 garunt. hinc servi adversus heros, miles stationarius adversus cohorta-
 lem, centurio adversus exercitus ducem cruento ferro dextras armave-
 runt. hactenusque omnis Asia malis obruta dirum gemebat. civitatum
 Asiae integrae, ac quantae erant, exterrente metu deditionem Thomae
 faciebant; quae autem imperatori fidem servantes diu saepiusque resti-
 terant, multis caedibus praedarumque vi ac direptionibus postmodum et
 ipsae eorum submittebant. denique tota Asia in eius partes concessit,
 exceptis duntaxat Catacyla Opsicii et Olbiano Armeniacorum ducibus.

καὶ Ὀλβιανοῦ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν· οὗτοι γὰρ δὴ ἐν τοσοῦτοις
μόνοι στρατηγέταις τὰ πιστὰ τηροῦντες πρὸς Μιχαὴλ ἀνεγάνησαν.
οἷς καὶ τὴν χάριν ἀπονέμων, ὡς μὴ προδεδωκόσιν αὐτόν, τὸ εἰς
τὸ βασιλικὸν τελούμενον ταμιεῖον δημόσιον καπνικὸν οὕτω λεγόμε-
νον μιλιαρίσιον ἐν συγκεχώρηται· τῶν γὰρ ἄλλων πάντων ἀνὰ δύο 5
P 35 τελούντων ἀνέκαθεν μιλιαρίσιον, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τούτων, τότε
τὸ ἐν ἀφείθῃ διὰ τὴν εὐνοίαν.

12. Ἄ καὶ μαθοῦσι τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἀγαπητὸν κατεφαίνετο
καὶ ὅλως ἐντρέφημα· καιροῦ γὰρ λαβόμενοι πᾶσαν χώραν καὶ
νῆσον κατέτρεχον ἀδεῶς, μὴ τινος ἐμποδῶν ἵσταμένον αὐτοῖς. 10
διὸ καὶ ταῦτα τῷ Θωμᾷ διακηρόβτι, ἐπεὶ τινα κίνησιν ἐκ τῶν
ἑαυτοῦ ᾤετο καὶ νεωτερισμόν, εἰ γέ τινα φροντίδα μὴ τῶν ἐπ' οἴ-
κου ποιήσοιτο καὶ τῆς ἄλλης Ἀνατολῆς, ἀλλὰ συγχωρήσοι τοὺς τε
παῖδας καὶ γυναῖκας καταληϊσθῆναι καὶ αἰχμαλωτισθῆναι αὐτῶν,
B συμφέρον κέρρικε τέως μὲν ἐπικρατῆσαι τὴν αὐτῶν ὁρμὴν δι' ἐπι- 15
φανείας αὐτοῦ καὶ τῷ πλήθει τῶν δυνάμεων ἐκπλήξαι τε καὶ πρὸς
εἰρήνην πανούργως ἐκκαλέσασθαι. ὃ καὶ συνέβη· ὡς γὰρ αὐτοῖς
ἄρτι δὴ τοῖς Σαρακηνοῖς εἰς τὴν αὐτῶν εἰσβάλλων ἕξ ὑποστροφῆς
ἀνύποιστος κατεφαίνετο, εἰς λόγους δὴ προελθὼν βαρβαρικὸς
σπονδάς τε ἐποιεῖτο εἰρηρικὰς καὶ πρὸς συμμαχίαν ἐξεκαλεῖτο αὐ- 20
τούς, συντιθέμενός τε καὶ ὑπισχνούμενος ἃ καὶ πρότερον εἴρηται,
τὰ Ῥωμαίων τε προδοῦναι ὄρια καὶ τὴν αὐτῶν αὐτοῖς ὑπὸ χεῖρας
ποιῆσαι ἀρχήν. ὅθεν τοῦ μὲν βουλευμάτος οὐ διήμαρτεν τοῦ οἴ-

hi duo soli in tanta exercitus ducum multitudine Michaeli palam fidem servavere. iccirco etiam Michael gratiam referens, quod eius causam non prodidissent, nummi unius argentei in aerarium principis inferri soliti (ac funarium tributum vocabatur) veniam eis fecit. nam cum alii omnes iampridem (ipsique perinde ac ceteri) nummos duos miliarienses penderent, benevolentiae memor unum illis remisit.

12. Ubi eo statu compositas Romanorum res Agareni didicerunt, gratissime plane ac prorsus iucunde habuerunt. suam enim eam occasionem facientes, omnes secure provincias atque insulas nemine obsistente incursionibus vastare aggrediuntur. quibus auditis Thomas, metuens ne quid sui rerum novarum molirentur et ab ipso deficerent, si ipse eorum qui domi remanserant et reliqui Orientis nullam curam gereret, sed ipsorum filios atque uxores diripi ducique in captivitatem sinneret, operae pretium putavit hactenus Agarenorum impetum cohibere, obiectoque illis copioso exercitu metum incutere, atque ad pacem veteratoria arte cogere. resque adeo ex voto successit. nam cum in regionem eorum irrupisset et Saraceni reversi illius impetum sustinere non possent, habito cum eis colloquio pacem componit sibi que belli socios adiungit, hoc pactus eis que pollicitus, quod et superius diximus, "proditurnum nimirum Romanorum fines eorumque imperium illis subiecturum." quocirca nec consilio suo frustratus est; quin et coronam, im-

κείου, ἀλλὰ καὶ στέφους μεταλαγχάνει καὶ αὐτοκράτωρ ἀναγο- C
 ρεύεται παρὰ τοῦ τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ θρόνον τηρικαῦτα μεταποιου-
 μένου Ἰακώβ, καὶ χεῖρα συλλέγει πολλήν, μᾶλλον δὲ λαμβάνει
 πρὸς τὴν αὐτοῦ κραταιώσιν· οὐ γὰρ Ἀγαρηνῶν μόνον τούτων δὴ
 5 τῶν ἡμῖν γειτονούτων καὶ ὁμορούτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐν-
 δότερον οἰκούντων, Αἰγυπτίων Ἰνδῶν Περσῶν Ἀσσυρίων Ἀρμε-
 νίων Χάλδων Ἰβήρων Ζηχῶν Καβείρων καὶ πάντων τῶν δὴ Μά-
 νεντος συστοιχοῦντων δόγμασι καὶ θεσπίσμασι. τούτοις οὖν οἷον
 κατοχυρωθεῖς καὶ πάντοθεν ἑαυτὸν περιφράζεις ἄριστον ὑπετό-
 10 πασε τοῖς τρόποις καὶ τὴν κλῆσιν ἀλλάξασθαι καὶ νῦν εἰσπηθήσα- D
 σθαι, ὡς μοι δεδήλωται.

13. Εἰσβάλλει οὖν πᾶσαν πορθῶν τὴν Ἀνατολήν καὶ πᾶ-
 σαν ἤλικίαν τὴν μὴ διὰ πειθοῦς ἐρχομένην αὐτῷ. ἃ δὴ ὁ βυσι-
 λεύιον ἀκηκῶς, μεῖζον εἶναι κρίνας τῶν ἔργων τὴν ἀκοήν, κατ'
 15 αὐτοῦ ἐκπέμπει στρατὸν οὐκ ἀξιόχρεον οὐδ' ἀξιόλογον, ᾧ συρρα-
 γεῖς ὁ Θωμᾶς τοὺς μὲν ὥσπερ τι ποτὸν διψῶν ἀνεροόφησεν, τοὺς
 δὲ λοιποὺς εἰς φρυγὴν τρέψας τὰ καθ' ἑαυτὸν διετίθειτο κραταιό-
 τερον. ναῦς τε ἐξαρτύων διήρεις καὶ ἐτέρας στρογγύλας σιταγω-
 γοὺς ἐπομένας αὐτῷ καὶ ἵππαγωγούς, ἐντεῦθεν καὶ τοῦ θεματικοῦ P 36
 20 στόλου γίνεται ἐγκρατής, καὶ πρὸς τὴν Λέσβον ἅπαν τὸ ναυτικὸν
 ἀθροῖσθαι ἐγκλενέεται, αὐτὸς δὲ ἤδη πῶς ἀνανταγώνιστος εἶναι
 δοκῶν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν λεηλατεῖ. οὐκὼ γὰρ μυριάδων κατάρχων

perii insigne, consequitur, et imperator ab Antiochenae tunc ecclesiae
 praesule, Iacobo nomine, proclamatur. cogitque ingentem exercitum,
 quin potius collatum accepit, ad corroborandum sibi imperium, nec ex
 illis duntaxat Agarenis qui nobis vicini sunt et finitimi, verum etiam ex
 iis qui remotiora ac interiora colunt, Aegyptiis scilicet, Indis Persis
 Assyriis Armeniis Chaldis Iberis Zechis Cabiris iisque omnibus qui Ma-
 netis doctrinam et opiniones sequuntur. his itaque omnibus velut fir-
 missimo praesidio munitus ac undique obseptus, optimum existimavit ut
 cum moribus etiam appellationem mutaret sibi que filium, uti superius
 dictum est, adoptaret.

13. Irruit igitur omnem populans Orientem; ac si qui eius sponte
 partibus adiungi nollent, eos diripit. Michael his auditis, maiorem re-
 bus rumore existimans, non iustas satis aut mole pares in eum copias
 mittit; quas Thomas praelio congressus cunctas delevit, partimque si-
 fientis more velut haustum aquae absorpsit, partim reliquis in fugam
 actis res suas amplius confirmavit. adeoque naves biremes aliasque ro-
 tundas onerarias ad annonam et equos convehendos instruens, eo appa-
 ratu ipsam quoque imperatoriam classem in potestatem redigit, iubetque
 classem omnem ad Lesbum congregari. iam porro ipse, cum a nullo
 superari posse videretur, Asiam omnem populatur. octoginta namque
 hominum armatorum milia in exercitu habens, unoque verbo ac nutu

καὶ ἐνὶ λόγῳ τούτους ἠνιοχῶν τὴν ἐπὶ Ἄβυδον ἦει φέρουσαν δὴ περαιωθησόμενος. ἐπεὶ δὲ πάντα καταδραμῶν σποδὸν καὶ κόνιν, μὴ πού γε τὰ ταπεινὰ τῶν χωρίων ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ κραταιότερα, ἐνειργάσατο, καταλέλειπτο δὲ τι χωρίον εὐφυνὲς καὶ τῆς αὐτῶν κακώσεως ἄμοιρον ἦν, τῷ εἰσποιητῷ τοῦτο καταδραμεῖν μετὰ τῆς 5

B προσούσης φάλαγγος ἐπιτρέπει νυῖ. ὁ δὲ τισι δαιμόνων γοητείας κατεπαιρόμενος καὶ μαντεία τὴν ψυχὴν ἐμφυσώμενος τῇ προτεραία τοῦτο δὴ εἰς ἐπήκοον τοῖς ἑαυτοῦ ἑκεκράγει, ῥητὴν τινα ἡμέραν ἔσεσθαι καθομολογῶν καὶ φάσκων ἢ μέλλοι εἰς τὴν βασιλεύουσαν προελθεῖν. τότε γοῦν θρασείως ἵππαζόμενος εἰς βαρεῖαν βλάβην 10 ὁ δαίλιος ἔξεχόρευσεν. δισπαρμένως γὰρ φερόμενος καὶ γυμνὸν εἶναι τῶν ἀντιπάλων τὸ χωρίον οἴομενος λόγῳ δὴ τινι περιπίπτει τοῦ Ὀλβιανοῦ, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀθῶρον ἀποτιμηθεὶς τῷ βασιλεῖ

C ἀποστέλλεται Μιχαήλ. ὁ δὲ οὐδὲν ὑφιμένῳ κατὰ τὴν πορείαν, οὐδὲ μὴν τοῖς δεινοῖς τῶν ἔργων καὶ χαλεποῖς, τῷ ἑαυτοῦ ἀπο- 15 στέλλει πατρί. ἄρτι ταύτην ἐδέδεκτο ὁ Θωμᾶς, καὶ πρὸς Θράκην οὐδὲν ὑποστελλόμενος ἐκ τοῦ κατὰ θάλατταν ὄντος χωρίου (Ὀρκώσιον τοῦτο καλεῖται), καιρὸν ἐπιτηρήσας ὅτε δὴ κατὰ σύνοδον ἢ σελήρῃ ἀφώτιστος ἦν, πολλαχοῦ διαπεραιοῦται κατὰ τὴν Θράκην. ἔμελεν οὖν καὶ πρὸ τῆς αὐτοῦ διαβάσεως ταῦτα 20 τῷ Μιχαήλ, ὅθεν πῦσαν περιελθὼν τὴν Θρακῶν ἰσχυροτέρους ἕμα παρῆνει γενέσθαι πρὸς τὸν ἀποστάτην καὶ τὰ ἑαυτοῦ φρονεῖν

5 τούτῳ P

7 μαντείαν P

11 καὶ] τὸ P

quo vellet educens, Abydum, inde traiecturus, petit. quoniam vero in itinere omnia populatus, non modo humiliora oppida sed et munitiora, in cinerem favillamque cuncta redegerat, unumque aliquod nobilius adhuc reliquum ab eiusque illa direptione immune exstiterat, filio adoptivo adoriri illud iubet, cum ea parte exercitus cui praeerat. is porro quibusdam daemonum praestigiiis elatus, exque vaticiniis animo tumens, istud pridie cunctis suis audientibus inelamaverat, dicens "certo quodam die solenni pompa urbem Augustam se ingressurum esse." tunc itaque temere equitans in grave exitium misellus desiliit. dum enim licentius vagatur nulloque suorum instructo ordine, eo quod castrum nudatum militibus existimaret, in Olbiani delapsus insidias statim caput amittit; quod exsectum Olbianus Michaeli imperatori mittit. ille mox eius patri, iter continue urgenti, ac quem nulla rerum difficultas ac molestia deterrerent, transmittit. iam Thomas caput acceperat, cum nulla mora, ex maritimo oppido quod Horcosium vocant, captato tempore quo per coitum luna nullam lucem emittit, multiplici ora actaque in Thraciam exscendit. eius rei cura ante etiam traiectionem Michaellem sollicitum habebat: unde et lustrata omni Thracia fortiore animo esse adversus desertorem hortabatur, et ut suis rebus usque ad sanguinem studerent;

μέχρις αἱμάτων παρεκάλει, μήτε τὴν βασιλέως πίστιν μήτε μὴν D
τὴν σφῶν ἔξαρονυμένους ἀνδρίαν καὶ ἀρετήν. ἀλλ' ἔοικεν ἢ ὄψις
ἄμαχόν τι εἶναι πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς· καὶ διὰ τοῦτο ἐκείνου μὲν
πρὸς τὴν βασιλείουσαν ὑποκεχωρηκός, τοῦ Θωμᾶ δὲ κατὰ
5 πρόσωπον παρισταμένον μεταθέσθαι συνέβη πάντας ἐκκόλως, ὡς
μηδὲ λόγου δεηθῆναι, καὶ ἅμα συστρατεύεσθαι ἡγουμένῳ κατὰ
τὴν βασιλείουσαν.

14. Οὐκ ἔλαθεν οὖν ταῦτα θᾶπτον ἢ ἔδει τὸν βασιλέα·
ὄθεν καὶ στρατόν τινα ἐκ τῶν ἤδη πού καταλελειμμένων ἐκ τῆς
15 Ἀσίας ἐπισυνάγει καὶ δυνάμεις τινὰς διὰ τοῦ Κατάκλυα καὶ Ὀλ-
βιανοῦ συναθροίζει, τὸν περὶ τῆς βασιλείας ἤδη κίνδυνον δεδιώς.
ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἡμέλει στρατοῦ, τάχει δὲ πολλῶ
πρὸς τὴν ἐκείνου κατὰ γῆν τε καὶ θάλατταν ἀντιπαρεσκευάζετο P 37
δύναμιν. εἰς τοσοῦτο δὲ ἤκε δυσεργίας καὶ περιστάσεως ὡς καὶ
15 σιδηρᾶν ἄλυσιν ἐξ ἀκροπόλεως εἰς τὸ καταντικρὸν πολίχνιον ἐπ-
εκτεῖναι, τὴν ἔσωθεν ἄβατον τηρῶν ὁδόν. ἦν δὲ τις ἐν Σκύρω
νήσῳ τῶν Κυκλάδων μιᾷ πολλὰκις ἐστρατηγηκὸς ἀνὴρ ὑπερόριος,
ἄρτι δὲ τῷ Μιχαῆλ εἰς πικρίαν ψυχῆς ἀφικόμενος· ὄνομα τούτῳ
Γρηγόριος ὁ οὕτω λεγόμενος Πτερωτός, ὃς ἀδελφιδοῦς μὲν ὑπάρ-
20 γων τοῦ Λέοντος, ἄρτι δὲ τούτου ἀναιρεθέντος ὑπερόριος γίνεται,
ὅτι μὴ σιγῇ, ζεύσῃ δὲ τῇ καρδίᾳ καὶ φιλίᾳ τοῦ Λέοντος, προσ-
κνήσων τὸν Μιχαῆλ εἰσερχόμενος πολλοῖς ὄνειδισμοῖς αὐτὸν πε- B
ρίεβαλεν, τὸν φόνον φέρων τῶν λεγομένων κατήγορον. ὃ Μι-

quo nimirum nec imperatoris fidem violarent, nec virtutis suae ac for-
titudinis obliviscerentur. ceterum imbecille quid visus vulgo ipse Mi-
chaelis conspectus. quamobrem etiam illo in Augustam urbem recepto,
ipsa statim Thomae sola praesentia tanta omnes facilitate mutari conti-
git, ut nec verbis quidem illis induci opus fuerit, seque ultro ad expu-
gnandam urbem Augustam ei socios adiunxerint.

14. Haec citius quam par erat imperatori delata: iccirco etiam
exercitum ex residuis ex Asia, si qui iam suppetebant, nonnullasque
copias Catacylae et Olbiani opera cogit, iam sibi de rerum summa
periculum verti sentiens. at neque classis curam negligit, multaue ce-
leritate adversum hostem terra marique educit. in tantas autem angu-
stias rerumque difficultates coniectus est, ut et ferream catenam ab arce
ad appositum e regione oppidulum, ad hostem ab interiore muro arcen-
dum, extenderit. vivebat tunc in Scyro, quae una est Cycladum insu-
larum, vir quidam exsul, saepius ducis exercitus functus munere, iamque
in feno in Michaelem actus animo, Gregorius Pterotus nomine, Leonis
imperatoris consobrinus, haud ita pridem illo sublato relegatus eo quod
silentium sibi imperare noluisset, sed prae fervore animi ac Leonis
amore salutatum Michaelem ingressus multis eum conviciis aspersisset ac

χαῖλ τότε μὲν εἰπὼν “οἶδά σου τῆς ἄθυμίας τὸ πέλαγος καὶ τῆς
 λύπης τὸ μέγεθος” φέρειν ἐπέτρεπε τὰ γινόμενα· τρίτης δὲ παρ-
 ωχηκίας ἡμέρας κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον τῶν Κυκλάδων πε-
 ποίηκεν ὑπερόριον. τοῦτον ἔταιρισάμενος ὁ Θωμᾶς στρατεύμα-
 τὸς τινὸς τοῦ κατὰ γῆν ὡσεὶ χιλιάδας δέκα ἀνέδειξεν στρατηγόν. 5
 καὶ τὸν κατὰ θάλασσαν δὲ στόλον αὐτῷ γινόμενον εὐτρεπισάμενος
 [καὶ ἕτερον αὐτῷ ἔπιστῆσας στρατηγόν] οἷόν τινας προδρόμους
 ἐξέπεμψεν, ὡφέλιμον εἶναι κρίνας τοῦ κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν
C ἅμα ποιῆσθαι τὰς προσβολάς. γινόμενον δὲ τούτου καὶ κατὰ
 ταῦτον ἀναφανέντων τῶν ναυτικῶν καὶ πεζικῶν δυνάμεων ἐν τῷ 10
 πρὸς Βλαχέρναις κόλπῳ (αὐδὲ γὰρ οὐδεμίαν κώλυσιν ἢ βοήθειαν
 ἢ ἔξαρισθῆῖσα σιδηρᾷ σειρᾷ ἐπεδέδεικτο) εἰς οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ
 τούτων παρουσία λελόγιστο· ὅθεν οὐδ’ ἀξιόλογόν τι παρ’ αὐτοῖς
 ἐπέπρακτο. πλὴν ὁ Θωμᾶς κριοὺς καὶ χελώνας καὶ τινὰς ἐλεπό-
 λεις, δι’ ὧν τὰ τεῖχη ὤρετο κατασεῖν, διὰ τινῶν κατασκευάσας 15
 μηχανουργῶν, πρὸς δὲ καὶ τινὰ Ἀναστάσιον ἄρτι δὴ τὸν τῶν μο-
 ναχῶν ἀλλαξάμενον βίον καὶ εἰς τὸν ἀγρυτικὸν τοῦτον δὴ καὶ πο-
 λιτικὸν ὑποστρέψαντα, μέλανα τὴν χροιάν, μέλανα τὴν ψυχὴν,
D νίοθετῆσας καὶ συγκοινωνὸν τῆς ἀνταρσίας ἀναγορεύσας, πολλῶν
 στρατῶν καὶ δυνάμει ῥέων κατὰ τῆς βασιλευούσης προσήλανεν, 20
 ἅμα δὲ τῷ εἰς ὄψιν ἐποφθῆναι τῶν πολιτῶν τὰς πύλας αὐτῷ ἀνα-
 πετάσει οἰόμενος, μίσει δὴ τῷ πρὸς Μιχαήλ. ἐπεὶ δὲ ταύτης
 τῆς ἐλπίδος διέπεσεν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ὑβρεσι τούτων καὶ λοι-

5 ὡς εἰς?

caedem exprobrasset. ad quem tunc Michael “novi” inquit “animi tui
 maestitiae pelagus ac tristitiae magnitudinem;” iubensque patienter ferre
 quae contigerant, post triduum in eam Cycladum insulam eum relega-
 vit. hunc belli socium ascitum Thomas duodecim milium terrestrium
 copiarum agmini praefecit. classem quoque quam habuerat adornans,
 aliumque ei ducem praeficiens, ambos tanquam praecursores regiam
 Constantini urbem tentaturos praemittit, e re sua fore existimans, si
 terra simul marique eam adoriretur. hoc ubi sic gestum est, simulque
 navales ac terrestres copiae ad Blachernarum sinum apparuerunt (nihil
 enim extenta ferrea catena impedimento fuit aut urbem iuivit), nihili
 illae aut certe exigui momenti visae sunt; unde nec dignum aliquid me-
 moria gesserunt. ceterum Thomas ipse arietibus testudinibus aliisque
 machinis, quibus muros concutiendos arbitrabatur, per quosdam eorum
 artifices constructis, ad haec autem Anastasio quodam, qui eurato mo-
 nachi instituto paulo ante ad veteratoriam ac saecularem vitam transie-
 rat, atri coloris atque animi in filium adoptato et consorte tyrannidis
 renuntiato, ingentibus copiis numerosoque fretus exercitu, ad regiam
 urbem advectus est, ratus simul atque ad urbem accessisset, portas
 ipsi reseratum iri. ubi autem nihil eventus eius exspectationi respon-

δορίαις ἐπλύνετο, τότε μὲν δὴ τὴν στρατηγικὴν σκηρὴν καὶ τὸν
 χάρακα κατὰ τὸν τοῦ Παυλίνου οἶκον, ἔνθα δὴ καὶ τὸ τῶν σεβα-
 σμίων Ἀναργύρων τέμενος οἷόν τι ἀνάκτορον ὑποδομήται, ἐγκα-
 ἐπέηξε, καὶ πάντα τὸν ἄγχι Εὐξείνου τόπον καὶ Ἱεροῦ καὶ τῶν
 5 περαιτέρω δὴ τούτων πολιχνίων ἐπῆλθε διὰ τινος στρατεύματος
 πείσων, καὶ μὴ τινα ἔχειν ὑπὸ νότου ἐχθρόν. (14) ἐπεὶ δὲ P 38
 ταῦτα κατὰ νοῦν ἔχειν ἐδόκει αὐτῷ, τινὰς ἡμέρας πρὸς παρα-
 σκευὴν δοῦς ἑαυτῷ, ὡς ἔκ τινος ἀπόπτου κατεῖδε τὸν μὲν Μιχαὴλ
 τὸ πολεμικὸν σημεῖον ἐπὶ τέγουσ τοῦ τῆς Θεοτόκου ναοῦ καταπε-
 10 ηγηότα κάκειθεν τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἰσχὴν αἰτούμενόν τε καὶ
 προσλαμβάνοντα, τὸν δ' υἱὸν αὐτοῦ τὸν Θεόφιλον πάντα τὸν τῆς
 πόλεως περίβολον μετὰ τοῦ ἱεροῦ τάγματος ἐπιφοιτῶντα, τό τε
 ζυγοποιὸν τοῦ σταυροῦ ξύλον ἐπιφερόμενον καὶ τὴν ἐσθῆτα τῆς
 πανάγνου μητρὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς πολλὴν μὲν τῶν
 15 πραγμάτων δυσελπιστίαν καὶ παντοῖος ἐγένετο τὴν γνώμην κατὰ
 τὸν χαμαιλέοντᾶ, εἶγε μὴ πρὸς ὄρατοὺς μόνον ἀλλὰ καὶ ἀοράτους
 τινὰς δυνάμεις ἀναγκάζοιτο διαμάχεσθαι. οὐκ ἔχων δ' ὅτι καὶ B
 πράξειεν, ἄλλως τε δὲ καὶ ὄχλω δὴ τοσοῦτω τεθαρρηκῶς, τὸν διὰ
 μάχης ἔκρινεν ἀγῶνα τῶν τοιούτων δὴ λογισμῶν γενέσθαι κριτήν.
 20 ὄθεν τῇ ἑξῆς ἅμα τῷ φωτὶ σημάνας τὸ ἐννάλιον τοὺς ἄνδρας
 ἑξῆγε, καὶ τῷ μὲν υἱῷ κατὰ τὸν ἐν τῇ χερσὶ τοῦ τείχους περίβο-
 λον φέρειν τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἀνάγκην ἐπέτρεπεν, αὐτὸς δὲ τὸ
 πολὺ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων, δι' ὧν ἔμελλε τὸ

6 κατὰ?

15 δυσελπιστίαν ἀφίετο καί?

dīt, eorumque potius probris compluebatur ac maledictis, tum demum
 praetorium tentorium vallumque ad Paulini aedes, ubi et venerabilium
 Anargyrorum delubrum palatii instar exstructum est, fixit muniitque.
 destinata quoque parte exercitus omnem ad Euxinum usque Hierumque
 regionem atque his ulteriora oppida invasit, ad defectionem cogens, ne
 quem a tergo hostem pateretur. (14) his ita ex animo constitutis,
 dum apparatusi castrisque componendis dies aliquot insumit, velut e spe-
 cula Michaelem videt belli signum in Blachernensi deiparae tecto defigere,
 atque inde vires adversus hostes deposcere sibi que corrogare,
 eiusque filium Theophilum una cum sacro ordine urbis ambitum omnem
 atque moenia circumire, ac tum vivificum crucis lignum tum intactae
 Christi dei nostri parentis vestem circumferre. ea res eius maxime
 spes deiecit, chamaeleontisque in morem cogitationum aestu varius an-
 cepsque agebatur, siquidem illi non modo contra hostes visibiles sed et
 contra inaspectas quasdam fortitudines pugna conserenda erat. sic ita-
 que consilii incertus, etsi alioqui tot tantisque copiis fretus, earum iu-
 dicem cogitationum Martis aleam fore decernit. prima itaque diei inse-
 quentis luce dato classico suos castris educit; ac filio quidem terrestrem
 murum oppugnare iussit, ipse cum maiori copiarum parte validioribus-

τείχος καταπειράζειν τῆς πόλεως, ἔχων κατὰ τοὺς τῶν Βλαχερονῶν
 πύργους ἐποιεῖτο τὴν προσβολήν, κλίμακας τε τῷ ὕψει προσφέρων
 ἀναλογούσας καὶ χελώνας ἄλλοθεν καὶ ἐτέρωθεν τοὺς κριούς,
 C τοξεύμασί τε καὶ πετροβόλοις πανταχόθεν χρώμενος, οἷς ἔμελλε
 πάντοθεν παντοῖος φαινόμενος καταπλήξαι μὲν τοὺς πολίτας, κρα- 5
 τήσειν δὲ καὶ τῆς πόλεως. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν κατὰ θάλατταν ἡμέ-
 λει τειχῶν, ἀλλὰ τῷ νατικῷ πάντοθεν περικυκλώσας αὐτὴν πυρὶ
 τε καὶ τοξέυμασι, πρὸς δὲ καὶ τισι τετρασκελέσιν ἐλεπόλεσιν χρῆ-
 σθαι ἐκέλευεν ἀφειδῶς, ταῦτόν δὲ καὶ ἀτέχνως εἰπεῖν· ὅθεν οὐδὲν
 τῶν εἰς ὄνησιν φερόντων αὐτῷ ἢ τοσαύτῃ δύναμις συμπαραομαρ- 10
 τούντων ἀνδρῶν κατεπράξατο. τὸ μὲν γὰρ νατικὸν εὐθύς τις
 ἐναντίος ἐπιγενόμενος ἄνεμος συνδιέλκυσέ τε καὶ ἄλλο ἄλλη δια-
 σπαρῆναι ἐποίησεν ἕτε δὴ καὶ χειμῶνος ὄντος ἔξαισίον· κατὰ δὲ
 τὴν ἡπειρον γενναίως μὲν τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπομαχομένων,
 D καὶ τέως μὲν τὰς κλίμακας ἀχρήστους αὐτῷ ποιοούντων διὰ τῶν ἐκ 15
 τῶν πύργων ῥηγνυμένων ἰσχυροτέρων βελῶν, τῶν δ' ἄλλων ὄρ-
 γάνων πῆ μὲν οὐκ ἐφικνουμένων, καὶ τούτου μεγάλην ῥοπὴν τοῖς
 πρύγμασι τεθεικότος καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πολέμους ἀπειρίαν
 καταμαρτυρήσαντος, πῆ δὲ καὶ τῶν ἐφικνουμένων καὶ καταλαμ-
 βανόντων ἄσθενεστάτων ὄντων καὶ οὐ κατὰ μάχην γενναίαν τε καὶ 20
 διασιεῖν τείχη εἰδόντων, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ κατὰ πύργους ἰσταμένου
 ἀνδρὸς ὑποχώρησιν τινα παρασκευαζόντων. ὥς οὖν ἐφαίνετο
 P 39 ταῦτα οὐ κατὰ τὴν προτέραν διαθρολήσασαν πάντα φήμην καὶ

14 ἀπὸ] αὐτοῦ P

que machinis ac tormentis, quibus civitatis murum tentaturus erat, Bla-
 chernarum turres aggreditur, scalas admovens murorum altitudini con-
 gruentes. alibi testudines, alibi arietes: nusquam non missilium grando,
 exque balistis densus lapidum imber; quo tam varia undique omnisque
 generis oppugnatione tum oppidanis terrorem iniiceret, tum urbe poti-
 retur. at neque muros maritimos negligit; sed classe undique cingens,
 ignique et iaculis adhaecque tetrascelis quibusdam obsidionalibus machi-
 nis profuse (perindeque dicas, temere nulloque iudicio ac arte) tentare
 iubet. quamobrem etiam tanta vis virorum ei militantium nihil ei com-
 modi attulit. illico enim adversus ventus classem dissipavit, alioque
 atque alio naves disiecit; quippe cum ingens procella esset ac mare ae-
 stuosum. terra quoque oppidanis strenue dimicantibus, hactenusque tel-
 lorum e turribus fortiter missorum grandine inutiles scalas ei reddenti-
 bus, ad haec tormentis partim ad destinatum non attingentibus (quod
 quidem maximum rebus momentum attulit eumque gerendo bello imperi-
 tum ostendit), partim vero attingentibus quidem et assequentibus, im-
 becillioribus tamen, nec satis forti conatu et ut muros concutere possent
 vel etiam praesidiarios ex turribus excutere atque illinc fugare. ubi
 igitur non ex prioris fama ratione, cuncta magno quodam vulgantis

διακωδωνίσουσιν, ἥτις δὲ καὶ ὡς ἕκ τινος ἀσθενεστάτης φρενὸς διακυβερνώμενα καὶ ἐκπερατούμενα, ἀνεθάρρησέ τε ἡ πολιορκουμένη πόλις εὐθείως, καὶ τοσοῦτον ἐκηβολωτέροις ἐξαίτη τοῖς βέλεσιν ὡς πόρρω πον τούτους ἀλλισθῆναι ἐπαναγκάσαι, τὰς τοσαύ-
 5 τας μηχανὰς ἐγκαταλιπόντας, καὶ περὶ τῆς ἰδίας βουλευέσθαι σωτηρίας. ὅθεν ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν οὐχ ὡς ᾤετο, στερεότερα δὲ ἢ κατὰ τὴν ἐαυτοῦ γνώμην ἀπῆντησεν, ἄλλως δὲ καὶ ἡ ὥρα δριμύτερον ἐδείκνυ τὸν καιρὸν ἅτε δὴ καὶ χειμῶνος ἐπιγενομένου καὶ τῆς Θούρης τῶν ἄλλων οὔσης δυσχειμέρου, ἐπὶ παρα-
 10 χειμασίαν ἐτρέπη καὶ τὸν τοῦ στρατοῦ ἀνακομιδῆν.

15. Ἦδη δὲ τοῦ ἔαρος ἡμερον ἐπιλάμποντος καὶ τὸν στρα- B
 τιώτην ὄχλον τὰς καταδύσεις καὶ χηραμοὺς καταλιπεῖν ἐκβιάζοντος, ἀμφοτέρωθεν αὐθις κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλατταν ἔκρινε προσβάλλειν τῇ Κωνσταντίνου. ἀλλ' ἤδη τὸν Μιχαὴλ οὐχ ὡς τὸ
 15 πρότερον, ἄρτι δὲ στρατιωτικὴν τινα δύναμιν εὗρισκε συλλεξάμενον, καὶ κατὰ θάλατταν ἄλλην δὴ ναυτικὴν. κατ' ἐκεῖνο γοῦν πάλιν ἦει τὸ μέρος ὀπλισόμενος ἢ καὶ πρότερον, τὸν κόλπον τῶν Βλαχερνῶν. ὡς οὖν ἡμέρα ὑπέλαμπεν καὶ τὸ σύνθημα ἐδίδοτο τὸ πολεμικὸν καὶ τεῖχος ἔμελλε κατασεῖν τῶν Βλαχερνῶν, εἰς λό-
 20 γους δὴ τισιν ἐκ τοῦ τῶν τειχῶν μετεώρου ἦλθεν ὁ Μιχαὴλ, ἀμνηστίαν αὐτοῖς δεινῶν εὐαγγελιζόμενος καὶ ὑπισχνούμενος δώσειν C
 ἀγαθὰ πολλὰ, εἰ μόνον δὴ μετατάξοντο καὶ μὴ βουλευθεῖεν αἵμασιν ὁμοφύλων καὶ ἀδελφῶν καταχραίνεσθαι. ἀλλ' εἰς πίσθον

9 ἄλλων μᾶλλον οὔσης?

rumore, haec apparuere, quin potius longe minora, ac quae mens debilissima regeret ac parturiret, statim obsessa civitas animos audaciamque resumpsit, tantaque vi longe mittentes balistas displodebat, ut omni illo machinarum apparatu relicto obsidentium agmina procul recedere deque salute consilium inire coegerit. quamobrem non qualem obsessor putaverat, sed firmiorem longe quam pro existimatione urbem offendit. praeterea vero ipsa quoque tempestas asperiores aërem reddebat. velut itaque appetente hieme, ac per hiemem provinciis reliquis frigidiores Thracia, ad hiberna et ad reducendas copias animum convertit.

15. Vere itaque mitius illucescente turmasque militares lustris suis ac latibulis excedere cogente, utrinque rursus terra marique adoriendam Constantini urbem putavit. neque vero Michaellem qualem antea, sed iam et terrestribus quibusdam et navalibus copiis instructum invenit. rursus igitur eandem partem quam prius, sinum scilicet Blachernensem, eodemque apparatu aggreditur. prima itaque luce, data pugnandi tesserâ, ac dum iam Blachernenses muri quatiendi essent, Michael e superiori muro quosdam alloquendi occasionem nactus malorum oblivionem multaque eis bona collaturum pollicetur, si modo consilio mutato ad se transierint nec civium fratrumque cruore foedari in animum induxerint.

τετριμμένον, τὸ τοῦ λόγου, τούτους ἐναπεράνας τοὺς λόγους, ἐκέ-
 ρονους μὲν θαρσαλεωτέρους, ὅτι δὴ καὶ παρακαλοῦντο, ταῦτὸν δὲ
 εἰπεῖν καὶ τῆς ἐκ τοῦ φόβου συστάσειως λελυμένους εἰργάσατο,
 ἑαυτὸν δὲ σταθερόν τε καὶ στερεότερον. ὄθεν ἄφνω ἐκ πολλῶν
 πυλίδων κατ' αὐτῶν συρροεῖς, ἧ μὴ προσεδόκων ἐκεῖνοι, συρρή- 5
 γνυταί τισι τούτοις εἰς μάχην, καὶ φθόρον ἱκανὸν ἐργασάμενος
 τὴν νικῶσαν λαμβάνει λαμπρῶς. κατὰ θάλατταν δὲ καὶ μᾶλλον
 D ἢ κατ' ἡπειρον τὴν νικῶσαν ἐλάμβανεν. ὥς γὰρ αἱ βασιλικαὶ
 τριήρεις ἀνήγοντο καὶ εἰς χεῖρας συνέρχεσθαι ἔμελλον, ἄρτι δὴ
 πύλεμον συγκροτοῦντος καὶ λίθους ἐπαφιέντος τοῦ ἀποστατικοῦ 10
 πλώϊμον, οὐκ οἶδ' ὅ τι παθόντος καὶ τίσιν δειμασι καὶ θορόβοις
 περικτυπηθέντος καὶ πρύμναν κρούσαντος κατήγετο πρὸς τὴν χέρ-
 ρσον· καὶ οἱ μὲν τῶν ἀνδρῶν πρὸς βασιλέα αὐτομολοῦντες ἐθάρ-
 ρουν μετατιθέμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον τὸ κατὰ
 γῆν ἀπεδίδρασκον, τὸ κατὰ θάλασσαν εἶναι καὶ διαμάχεσθαι ἀπαρ- 15
 νησάμενοι παντελῶς. οὕτω μὲν οὖν ἀπονητὶ διελύθη τὸ ναυτικόν,
 P 40 καὶ τέως ἐχώρησεν εἰς οὐδέν, ἄξιον οὔτε τοῦ πλήθους τῶν νεῶν
 οὔτε τῶν εἰς αὐτὰς ἀναβεβηκότων ἀνδρῶν διαπραξάμενον.

16. Ὅθεν καὶ Γρηγόριος ὁ δηλωθεὶς συνειρωκῶς αὐτὸν
 τε τοῦτον τὸν ἀποστάτην ἐνκαταφρόνητον ὄντα τε καὶ πλέον 20
 προϊόντος τοῦ χρόνου γενησόμενον, ἅτε δὴ πότοις σχολάζοντα καὶ
 φρονήσεως ἀμοιροῦντα κατὰ πολὺ, δι' ἧς πεφύκασι μᾶλλον ἢ

1 τετριμμένον P
 ἄξιον?

ἐναπεράνας?

17 an εἰς οὐδέν, οὐδέν

hos enimvero in dolium pertusum (quod adagio dicitur) sermones perorans, tum illos ferociores, ut quibuscum precibus ageretur (perindeque dicas hostium metu solutos, nihil iam servandi ordinis ac conspirationis sollicitos) reddidit, sibi que robur ac firmitatem adiecit. quamobrem ex multis repente portulis suos effundens, qua illi nihil eiusmodi exspectabant, parti eorum congregitur, iustaque satis clade afficiens clare victoria potitur. sed et mari illustriori quam terra victoria augetur. cum enim imperatoriae triremes altum peterent, iamque pugnae conserendae adesset tempus, atque adeo ipsa desertoris classis congressus ardore saxa mitteret, nescio quo casu consternata quibusve acta terroribus, versa puppi ad terram se subducit. classarii pars concepta fiducia ad imperatorem deficiunt, pars ad sua castra terra pergunt, ac vel in mari versari aut prorsus pugnare pernegarent. sic absque labore dissoluta Thomae classis, cessitque in nihilum, cum nullum aut pro navium numero aut pro classiariorum virtute praeclarum facinus edidisset.

16. Hinc quoque, cuius iam meminimus, Gregorius, cum desertorem Thomam exiguae auctoritatis esse, multumque ei nominis decessisse, longeque amplius illi postmodum decessurum intelligeret, quippe homini

ποθεν ἄλλοθεν αἱ νῆκαι προσγίνεσθαι, μοῖραν τινα τοῦ ἕφ' ἑαν-
 τὸν τάγματος συλλαβόμενος, καὶ πρότερον δὲ κοινολογησάμενος
 τῷ βασιλεῖ διὰ μοναχοῦ τινὸς τοῦ ἀπὸ τῶν Στουδίου τοῦ βασιλέως
 ἀποσταλέντος, ῥῆξιν ἔννοεῖ καὶ τοῦ ἀποστάτου γίνεται κατὰ νότον,
 5 ὁμοῦ μὲν τοῦτον ἐκδειματῶν καὶ θορύβου πληρῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ B
 τῶν εἰς βασιλέα ἑαυτῷ ἡμαρτημένων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῇ αὐτοῦ γα-
 μετῇ καὶ τοῖς τέκνοις (καὶ γὰρ ἐτηροῦντο ἐν φυλακῇ ἐκείνου τῷ
 Θωμᾷ προσφεμένον) διαλλαγὴν καὶ συγγνώμην πρῆγματευόμενος.
 ἀλλ' οὔτε ὁ βασιλεὺς ταῦτα ἔφθασε διακοῦσαι· εἰς τοσοῦτον γὰρ
 10 ἀπεκέκλειστο καὶ τῶν ἔξωθεν, οὐδ' εἰ τῶν ἐγγὺς μόνον τις, ἀλλ'
 οὐδ' εἰ τῶν πορρωτέρω τὰ αὐτοῦ ἡρημένος ἐτύχχανε. καὶ ὁ Θω-
 μᾶς τὸ μὴ πολὺν ἔξαιφνης τοῦτον γενέσθαι κατορθωδῶν, καὶ
 φόβον ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ποιῆσαι βουλόμενος, τὴν μὲν στρατοπεδείαν
 τῆς πόλεως οὐκ ἔξεκίνησε, ταῦτὸ τοῦτο προμηθεύμενος, καὶ προ-
 15 νοῶν τὸ μὴ διωχθῆναι ἐξόπισθεν· ὀλίγους δὲ τινας, καὶ ὄσους C
 ἦδει ἀξιοχρέους τῆς πρὸς τὸν Γρηγόριον μάχης ὄντας, παραλα-
 βὼν ἔξῆει πρὸς αὐτόν, καὶ περιγίνεται τούτου, καὶ φεύγοντα
 καταλαβὼν ἀναιρεῖ. καὶ αὖθις διὰ ταχέων πρὸς τὰς δυνάμεις
 τὰς προσεδρευούσας τῇ πόλει γίνεται, καὶ γράμμασιν ἐπιστελλῶν
 20 τὰ ἑαυτοῦ περιαγγέλλει ἀπανταχοῦ, ὡς εἴη τε νενικηκώς, ὅπερ
 οὐκ ἦν, καὶ τὸ προσχωριάζον κατὰ τὴν Ἑλλάδα ναυτικὸν ταχέως
 κελεύων ἀναχθῆναι, ὡς αὖθις τοῖς κατὰ θάλασσαν προσβάλλοι

3 Στουδίου ὑπὸ τοῦ?

proculis dedito, et cui maxime prudentia deesset, qua potissimum ac
 prae omni alia virtute parantur victoriae, partem aliquam secum assu-
 mens subiectae legionis, priusque monachi cuiusdam Studiani collegii,
 in eam rem missi, opera communicato cum imperatore consilio, a reli-
 quo se exercitu avellit, tyrannoque a tergo secedit, tum ut illum ex-
 terreret ac turbatione impleret, tum vero ut sibi ipse, quin et uxori et
 liberis (nam et illos Michael, quo ex tempore ad Thomam defecerat,
 in carcere habebat), maiestatis scilicet reus, veniam indulgentiamque
 obtineret. sed neque imperator rem adhuc audierat (adeo enim omnis
 extra commeatus oclusus erat) nec si quis, non solum eorum qui prope
 essent verum etiam qui longius abessent, eius partes secutus esset.
 Thomas autem veritus ne subito magna Gregorii auctoritas fieret, isque
 suis ordinibus terrorem iniiceret, nihil soluta obsidione aut castris ab
 urbe dimotis, timens ne se hostis a tergo insequeretur, paucos aliquos,
 ac quantos opprimendo Gregorio sufficere existimavit, assumens, in
 illum educit; praelioque fuso ac in fuga comprehensum necavit. hinc-
 que celeriter ad reliquas copias urbem obsidentes reversus literas in
 omnes partes, quibus sibi victoriam (etsi falso) manifeste arrogaret,
 dedit; classemque, quam in Achaia habebat, ad se quam primum ad-
 duci iubet, quo rursus instructioribus copiis mari pugnam consereret.

μετὰ στεροτέρως δυνάμειος μέρεσιν. ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν εἰς ἀριθμὸν
 τελοῦσαι πενήκοντα πρὸς ταῖς τριακοσίαις πολεμιστηρίοις ἅμα
 D διήρεσι καὶ σιταγωγοῖς τῷ τῶν Βυρίδων κατὰ Θράκην λιμένι ἐγ-
 καθοριζόνται, ἕξ οὐρίας πλέουσαι. καὶ ὁ βασιλικὸς δὲ πυρφό-
 ρος στόλος τούτοις μηδὲν ἐγνωκόσιν ἐκείσε ἐπιτεθεὶς πολλὰς μὲν
 5 αὐτάνδρους αἰρεῖ τῶν νηῶν, τινὰς δὲ καὶ πυρπολεῖ δυνατωτάτη
 χειρὶ, ὀλίγων παντελῶς ἕξω γενομένων τοῦ πάθους καὶ πρὸς τὸν
 τῶν Βλαχερνῶν κόλπον καταίρειν λόγον ποιουμένων πολύν, ὡς
 ἂν εἶεν ὁμοῦ τῇ κατὰ γῆν στρατιᾷ· ὁ καὶ γέγονεν. τὰ μὲν οὖν
 κατὰ Θάλατταν τοῦτον ἐκυβερνᾷτο καὶ ἡθύνετο τὸν τρόπον·
 1 κατὰ γῆν δὲ ἀεὶ πως ἀκροβολισμοὶ τινες ἐκ μέρους καὶ φόνοι ἐγέ-
 ροντο, νῦν μὲν τοῦ Μιχαὴλ νῦν δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου ἀ-
 P 41 τοῖς ἐπιξιόντος μετὰ Ὀλβιανοῦ καὶ Κατάκλυα, καὶ πληγὰς ἔσθ'
 ὅτε καιρίας διδόντος τε καὶ λαμβάνοντος· οὐ μὴν ἀγῶνές τινες
 λαμπροὶ καὶ νεανικοὶ ἐκ παρατάξεως καὶ τῆς ἰσορροπῆς δυνάμειος
 1 ἔσχον τὸ κῆρος, ἅτε δὴ πολλῶ τοῦ Μιχαὴλ ἐλαττουμένου καὶ μὴ
 πρὸς τὴν ἐκεῖνον εὐζωνόν τε καὶ ἰππικὴν στρατιὰν ἀντιτάσσεσθαι
 δυναμένον.

17. Ἐν τούτοις οὖν ὄντων αὐτῶν, Μορτάγων ὁ τῶν Βουλ-
 γάρων βασιλεὺς (καὶ γὰρ ἔφθασεν ἡ φήμη κατὰ τὴν οἰκουμένην
 2 τὸν βασιλεῖα τῶν Ῥωμαίων πολιορκούμενον διαγγέλλουσα) λάθρα
 τινὰς ἐς βασιλεῖα πέμψας ἐξαποστεῖλαι αὐτομάτῳ γνώμῃ συμμα-
 B χίαν καθυπισχεῖτο καὶ βοήθειαν αὐτῷ τὴν ἀροκοῦσαν διδόναι καθ-

3 alii Βηρύδων. margo Combef.

constabat illa cum bello aptis biremibus, tum onerariis trecentis quin-
 quaginta navibus; quae et brevi secundis auris ad Byridensem in Thra-
 cia portum appellunt. imperatoria autem scyphonibus instructa classis,
 illic hostes in statione incautos aggressa, multas eorum naves cum ipsis
 vectoribus capit, alias vi maxima comburit; paucae admodum cladi su-
 perstitae celeri fuga portum Blachernensem petunt, id omnino satagentes
 ut terrestribus copiis, quod et ita contigit, iungerentur. sic res mari
 gerebatur, felicique adeo exitu. terra vero continuae prope sigillatim
 erant velitationes caedesque edebantur, modo Michaelis modo eius filio
 Theophilo cum Olbiano et Catacyla adversus hostem suos educente.
 horum praeliorum varius exitus, dataeque et acceptae aequo pene Marte
 subinde strages. iusta tamen pugna nunquam certatum, eo quod impe-
 rator cum hoste, cuius essent numerosiores expeditaeque ac equestres
 copiae, acie congregi non posset.

17. Eo rerum statu, Mortagon Bulgarorum imperator, fama exci-
 tus, quae iam totum orbem pervaserat, Romanorum imperatorem intra
 muros obsessum teneri, misso clam ad Michaelis nuntio ultro se auxilia
 missurum pollicetur ac copias quantae adversus hostem sufficerent. at

ωμολόγει. ἀλλ' ὁ γε Μιχαήλ, εἴτε τῇ ἀληθείᾳ τὸ τῶν ὁμοφύλων
 πλήθος καταιδούμενός τε καὶ ἐλεῶν, εἴτε καὶ χρημάτων φειδόμε-
 νος (εἰτύγχανε γὰρ ἐπὶ πολὺ τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων βασιλέων ὑφ'
 ἑαυτὸν ἔχων ἐκ φειδωλίας), τὴν μὲν γνώμην ἡξίου ἀποδοχῆς τού-
 5 του, παρητεῖτο δὲ τὴν αὐτοῦ βοήθειαν, καὶ οὐκ εἶ τι γένοιτο παρὰ
 τοῦ ἀποστάτου, βούλεσθαι τὴν ἐπικουρίαν αὐτῷ κατεμήνυεν.
 ἀλλ' ὁ γε Μορτιάγων καὶ ἄλλως πολέμοις χαίρων καὶ τὰς ἐκ τού-
 των λείας καρποῦσθαι φιλῶν, καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν δὲ τριακοντού-
 10 τεις σπονδὰς γεγενημένας παρὰ τοῦ προκατασχόντος Λέοντος ἐπι-
 βεβαιοῦσαι καὶ ἰσχυροτέρας ποιῆσαι ζητῶν, τὴν κατὰ τοῦ τυράν- C
 νου στρατιὰν εὐτρέπιζεν, καὶ δὴ τῶν Ῥωμαίων ὄρων ἔντοσθε μετὰ
 παρησίας γενόμενος κατὰ τὸν Κηδοῦκτου χῶρον οὕτω καλούμε-
 νον ἰστροτοπέδενσεν. ἠκούοντο δέ, καὶ λαθεῖν ταῦτα τὸν ἀπο-
 στάτην οὐκ ἦν· περιεδονήθη μὲν ὡς εἰκός, καὶ τὰς φρένας κατε-
 15 κτυπήθη, ἐν αὐτῷ δὲ πάλιν γενόμενος τὴν κατ' αὐτοῦ στρατιὰν
 ἔξωπλιζεν. καὶ ἐπεὶ εἰς δύο καταμεριζόμενος ἐδόκει παντελῶς
 ἀσθενής τε εἶναι καὶ εὐπτωτος (ἢ τε γὰρ τῶν πόλεων βασιλεύουσα
 οὐκ εὐαριθμήτου ἀλλὰ πλείστου ἀξιολόγου στρατοῦ ἐδέετο πολιορ-
 κουμένη, ἤδη καὶ τοῦ Μιχαήλ δυνάμεις οὐκ ἀγεννεῖς συλλέγοντος
 20 καὶ κατὰ πόδας ἴστασθαι δυναμένον, καὶ πολλάκις ὄλεθρον ἐπα- D
 γαγεῖν αὐτοῖς δυνηθέντος· καὶ ἡ τῶν Βουλγάρων δὲ δύναμις οὐ
 μικρᾶς τινὸς τάξεως καὶ στρατιᾶς, πολλῆς δὲ καὶ οὐ τῆς τυχούσης
 ἐδέετο παρατάξεως), — μὴ οὖν εἰς δύο τινὰ διαιρούμενος κατὰ
 τινα λάβρον χειμάρρουν ἀσθενέστερος παρ' ὃ ἦν δόξη τε τοῖς

24 ὁ] οὐ P

ille, sive re vera Romanorum in Thomae castris militantium reverentia
 inque eos miseratione, sive alias parcendum sumptibus ducebat (nullus
 enim unquam imperatorum illo fuit sordidior), laudato Bulgari proposito
 auxilia recusavit, nec quicquid demum tyrannus praestiterit, eis se usu-
 rum significavit. Mortagon tamen, ut qui alioqui bellis praedaeque ac
 spoliis gauderet, foedusque tricennale cum Leone eius decessore pactum
 confirmare magisque stabilire quaereret, adversus tyrannum exercitum
 parat. quamobrem Romanorum fines audacter ingressus ad locum cui
 Ceductus nomen, castra ponit. percrebrescebat rumor; nec fieri pote-
 rat ut irruptio tyrannum falleret. merito itaque perturbatur, animoque
 plane attonitus est. ubi tamen emersit exque ea se aestuatione collegit,
 adversus illum sibi movendum constituit. quoniam autem diviso exer-
 citu se prorsus debilem fore cladique obnoxium videbat (nam et in ex-
 pugnanda urbe Augusta non exiguo sed numeroso fortique exercitu opus
 erat, eoque magis quod iam imperator exercitum haud contemnendum
 paraverat, quique adeo conserto pede pugnare posset nec raro hostium
 stragem dare; nec vero contra Bulgarorum copias aliter quam magno
 validoque exercitu pugna instrui poterat), ne igitur velut rapidus qui-
 dam torrens in duos quosdam deductus rivulos, quam pro priori virtute

Theophanes contin.

5

ἐχθροῖς καὶ εὐχειρωτος γένηται, ἀπαίρει μὲν ὅλως τῆς πόλεως, πρὸς τὸν Βούλγαρον δὲ ἀξιόμαχον κρίνας αὐτὸν κατὰ τὸν εἰρημέ-
 νον τόπον παρατάσεται καὶ ἀνταγωνίζεται. (18) καὶ ἐπεὶ ἐς
 χεῖρας ἤεσαν κατ' ἀλλήλων, ἠτιτύται δὴ ἰσχυρῶς ὁ τύραννος, καὶ
 φόνον οὐ ποιεῖ μὲν πάσχει δὲ παρὰ τῶν ἐχθρῶν. καὶ ἐπεὶ μὴ 5
 P 42 ἄλλως ἦν τῆς σωτηρίας λαβέσθαι, φρυγυδεῖα ταύτην εὐρίσκουσιν,
 καὶ ἐν τινι χώρῳ δυσβάτιω σκεδαννόμενοι ἰσκόπουν πῶς συνάγων-
 ται. ἀλλ' ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς εὐθύς τὰ τε σώματα
 προσλαβόμενος ὧν ἐγένετο κύριος, καὶ λείας δὲ πολλῆς γενόμενος
 ἐγκρατῆς, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπέστρεψε, τῇ κατ' αὐτοῦ νίκη ἐπαι- 10
 ρόμενός τε καὶ γαυριῶν. τὸ δὲ καταλειφθὲν ναυτικὸν ὡς τοῦτο
 ἀκήκοεν, τοῦτο δὴ τῇ πόλει προσεδρεῦον, προσχωρεῖ τῷ βασιλεῖ
 καὶ μετ' αὐτοῦ γίνεται. ὁ δ' αὖ ἀποσιάτης εἰς τοσοῦτο ἤκει θάρ-
 ρους, παρὰ τῶν αὐτῷ συμμαχούντων, ὡς ἔοικε, δαιμόνων ἐγκρα-
 B τῆς, ὥστε πάντοθεν συντριβόμενος καὶ πληττόμενος καὶ ὀλίγος ἐκ 1
 πολλῶν γενόμενος, καθαρῶς τε νίκης οὐ ποτε μετεσχηκῶς οὔτ'
 ἀπὸ παρατάξεως οὔτε μὴν ἀπὸ τῶν καθ' ἡμέραν προσαγομένων
 δια πολυχειρίας μηχανημάτων κατὰ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, αὖ-
 θις ἐπισυναχθεὶς κατὰ τι πεδίον, Διάβασιν οὕτω καλούμενον,
 στυδίους ἀπέχον τῆς πόλεως ἱκανούς καὶ πρὸς στρατοπεδείαν εὐ- 2
 φρὲς ἐκ τε τῶν φυομένων καὶ ὑδάτων ἐπιρρύτων ὄν, συναθροίζε-
 ται. κάκειθεν τὰς προνομίαις ποιῶν πάντα μὲν πρὸ τῆς πόλεως

12 τοῦτο] τὸ? an τοῦτο δὴ τὸ?

22 μὲν τὸν πρὸ?

hostibus imbecillior appareret, et qui facile edomari posset, urbis obsi-
 dionem in totum solvit, inque Bulgaros, quibus se parem esse arbitra-
 batur, educens, in eo quem diximus Ceducti loco, cum eis pugnam
 committit. (18) ceterum tyrannus in eo praelio magna suorum strage
 vincitur, nec adeo hostes clade afficit, sed ipse ab eis ingenti clade
 afficitur. cumque aliter non liceret, fuga salutem expediunt qui e praelio
 incolumes fuerant, arduoque quodam loco nec facili accessu dispersi se-
 cum cogitabant quomodo rursus coirent ac agmen instaurarent. Bulgarus
 autem statim captivos, qui venerant in potestatem, assumens, in-
 gentisque praedae compos effectus, victoria ferox eaque superbiens
 rediit in patriam. classis ad obsidendam urbem relicta, audita suorum
 strage, tota ad imperatorem deficit illique adiungitur. Thomas porro
 desertor eo temeritatis erupit, daemonum, ut videtur, illi belli sociorum
 afflatu, ut et cladibus undique attritus caesusque atque ex amplissimis
 rebus in angustias compulsus, nec iusto unquam praelio victoria poti-
 tus vel conserta palam acie vel ex tanto machinarum quotidie urbi ad-
 motarum apparatu censuque, collectis iterum copiis in campo cui nomen
 Diabasis, aliquot ab urbe stadiis dissito, castris metandis tum ex agri
 feracitate tum ex aquarum irriguo longe commodissimo, consederit.
 inde omnem suburbanorum elegantiam excursionibus vastabat ac igni in-

ἔκειρε κόσμον καὶ ἐπυρπόλει, ἐνεφανίζετο δὲ τοῖς κατὰ πόλιν, ὡς τὸ πρότερον, οὐδαμῶς. ὁ καὶ συνεῖς ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀξιόλογον συστήσας στρατόν, αὐτόν τε Ὀλβιανὸν καὶ Κατάκλυαν ἔχων μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀκμηΐτας ταγμάτων καὶ ἀκεραίους, κατ' αὐτοῦ ἐκ-
 5 στρατεύει· καὶ τοῦτον οὐ κατορρωδοῦντα οὐδ' ἐκφοβούμενον ἀλλ' αὐτῷ προσυπαντῶντα μετὰ σπουδῆς ἐφευρῶν συνῆλθεν εἰς χειρῶν δύναμιν, κρῖναι τὸ πᾶν βουληθεῖς. ἔνθα δὴ καὶ καταστρατηγηῆσαι τὸν βασιλέα βουλόμενος αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ καταστρατηγηῆται βουλῇ καὶ τοῦ παντὸς διαμαρτάνει σκοποῦ. ὁ μὲν γὰρ ἅμα τῷ
 10 συρραγῆναι τὸν πόλεμον νῶτα διδόναι τῷ βασιλεῖ ἐκέλευσεν, οὐ τὴν τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων γνώμην κατανοῶν, ἀνθρώπων ἔκπαλαι γυναικῶν καὶ τέκνων στερουμένων δι' αὐτὸν καὶ τὰς χεῖρας τῷ ἀδελφικῷ λύθρῳ καταμιαίνοντων· οἱ ταχέϊαν ἔσεσθαι καὶ οὐκ εἰς
 15 τοσοῦτον χρόνον ἔκταθῆναι τὴν αὐτῶν ἐν τοῖς ὑπαίθροις διατριβῆν προσδοκῆσαντες πρὸς πᾶν μὲν ἦσαν κατ' ἀρχὰς εὐπειθεῖς, ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ χρόνος ἤδη που ἐξετέτατο (τρίτος γὰρ ἐξηνύετο) καὶ ἀνηνύτοις ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν γινομένων ἐδόκουν ἐπιχειρεῖν, ἀνδρὸς ἑνὸς ἐπιθυμία καὶ ἀπονοία δουλεύοντες, τηρικαῦτα τὸ κελυσοθὲν ὡς ἔρμαιόν τι λαβόντες οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνος ἐβούλετο ἐξε-
 20 πλήρουν, ἀλλὰ ὡς αὐτοῖς ἐδόκει καλόν. ὁ μὲν γὰρ ἐγκλιῖναι τούτοις εἰς τοσοῦτον ἐπέτρεπεν ὅσον τὴν τοῦ βασιλέως παράταξιν διαλῦσαι καὶ αἰθῆς ὑποστρέψαι στερρῶς φονεύοντας· οἱ δὲ κόσμῳ
 καὶ τακτικῇ ἐμπειρίᾳ τὴν τοῦ βασιλέως στρατιὰν κατόπιν θέουσαν,

cendebat. hand tamen velut prius se civitati in conspectum dabat. Michael vero ubi rem intellexit, idoneo conscripto exercitu Olbianum quoque et Catacylam cum suis legionibus, viros strenuissimos ac integrae fidei, habens adversus illum educit. offendit autem non pavidum aut rei exspectatione suspensum, sed fortiter sustinere paratum; quamobrem collatis signis decernendum statuit. tyrannus cum stratagemate imperatorem vellet decipere, eodem ipse decipitur et ab scopo prorsus aberrat. iubet nimirum suos primo congressu terga imperatori dare, parum intelligens qua illi in eum mente affecti essent, viri scilicet eius iam pridem causa liberis et uxoribus privati, ut fraterno cruore dextras polluerent; qui initio quidem, cum brevem expeditionem fore nec se tam diu sub dio moraturos esse sperassent, ad omnia se obsequentes prae-buerant. ubi autem iam tempus trahebatur, quippe cum annus iam tertius fluxisset, exque quotidiana experientia ea se tentare senserant quae nullo absolvi exitu possent, dum unius viri libidini ac dementiae servirent, tandem id quod ipsis imperatum erat, insperati lucri loco accipientes, non ex illius mente sed ex suis ipsorum rationibus implendum sibi putavere. nempe iussi erant ut tantisper cederent, dum regia acies insequendo ordines solveret, ac tum demum conversi hostes fortiter caederent. verum illi dum composite exque bellica arte, non temere solutis ordinibus, ut ipse putaverat, a tergo irruentem imperato-

καὶ οὐχ ὡς ᾤήθη εὐδιαλύτως, εἰδότες ἀσχηματίστῳ χρῶνται φυγῇ, καὶ ἄλλος ἄλλη διεσκέδαστό τε καὶ διεφέρετο. ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι, τῶν μὲν ὀλίγοι καὶ ἀσπίδες ἕτεροι, τῷ βασιλεῖ προσχωροῦσι καὶ καθομολογοῦσιν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ σὺν ὀλίγοις τισὶ πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν σώζεται κάκεισε τῆς φυγῆς ἴσταται. ὁ δὲ γε τούτου νόθος τε καὶ παρέγγραπτος υἱὸς Ἀναστάσιος τοῦ τῆς Βύζης φεύγων ἐπιλαμβάνεται πτολίσματος. καὶ οὐ κατὰ τύχην, οἶμαι, κατὰ δὲ πρόνοιάν τινα, ἵν' ἕκαστος τούτων πρὸς ἑαυτὸν ἐλκύων τὴν τοῦ βασιλέως προσεδρίαν τῷ ἑτέρῳ διδοῖ ἄνεσιν τε καὶ καιρὸν εἰς τὴν προνομίην.

19. Ἄλλ' ὁ γε βασιλεὺς ἐκ ποδὸς τούτοις ἐπόμενος πρῶτον ἔγνω τὸν Θωμᾶν πολιορκεῖν καὶ τὴν προγεγενημένην εἰς αὐτὸν ἀποδοῦναι τούτῳ ποινήν. ὅθεν ἐπάγει αὐτῷ πολιορκίαν, οὐ διὰ μηχανημάτων ἢ ἄλλων τινῶν σπουδάζων αὐτὸν καθελεῖν, ἅμα μὲν τὸν ἐμφύλιον ἀποδιδράσκων πόλεμον, ἅμα δὲ τῷ τοῦς τὴν Σκυθίαν οἰκοῦντας τῶν τοιούτων ἀμαθήτους κατασκευῶν βούλεσθαι διαμένειν, ἀλλὰ λιμῷ καὶ ἀνάγκῃ τῶν ἐπιτηδείων, οἷς ἐν σπάνει καὶ ἐνδείᾳ ἀλλ' οὐκ ἀποθησαυρίζουσα ἢ πόλις ἐδείκνυτο. ἔγνωστο γοῦν ταῦτα αὐτῷ, καὶ ἀρχὴν ἢ πρῶξις ἐλάμβανεν. ὁ δὲ γε πολιορκούμενος παντὸς μὲν ζῶου πρῶτον ἰδέαν ἄχρηστον, ἔπειτα δὲ καὶ πᾶσαν ἡλικίαν τῆς πόλεως ἔξωθεῖ, οὐ παρακλητικοῖς, ὡς ἂν εἶποι τις, λόγοις τὰ πολλὰ τῶν πράξεων διοικῶν, τυράννω δὲ

1 ἐνδιαλύτως P. mox malim ἰδόντες.

15 τῷ om P

riam aciem vident, veram re ipsa nihilque simulantes capessunt fugam; aliique alio dissipati ac dilabentes, modo pauci modo plures ad imperatorem confugiunt seque illi sacramento adstringunt. tyrannus cum paucis quibusdam Adrianopolim evadit incolumis, ibique fugam sistit: eius vero nothus ac facticius filius Anastasius ex fuga Byzae castrum occupat. neque id casu, sed certa dei providentia factum existimem, ut dum quisque illorum imperatorem ad obsidendum trahit, alteri indutias tempusque pabulandi praebet.

19. Porro imperator e vestigio illos insecutus primum Thomam obsidendum ac vicariam ei poenam reddendam constituit. obsidet autem non machinas, non tormenta adhibens, tum quod belli civilis damna vitare cuperet, tum quod vicinis illi civitati Scythas ea instrumenta docere nolebat, quibus urbes expugnari solent: sed fame rerumque ad victum necessarium penuria, raro in civitate comaeu nec copiosa annonam in ea repositam. sic itaque illi constitutum, inque eum modum ductum rei exordium. obsessus Thomas in primis genus omne animalium ad bellum inutile, omnesque adeo quibus per aetatem non liceret arma ferre, urbe eiicit, pleraque gerens, ut quis dicat, non lenibus verbis et ad obsecrandum compositis, sed tyrannico animo ac rigido; quod et

γνώμη καὶ ἀνθεκάστω· ὁ καὶ τὸ κατ' αὐτοῦ ἀνεθνυμίασέ τε μῖσος
καὶ ἀνενέωσεν. ἔπειτα ὡς ἤδη ἤκμαζεν ὁ λιμός, σωτηρίας ἐλπίς
οὐδαμοῦ, ἠνάγκαζε δὲ καὶ τοὺς ἑαυτῆς φόρους ἀνελλιπεῖς ἀπῆται
δὴ ἡ γαστήρ, οἱ μὲν λάθρα διὰ τινων πυλίδων οἱ δὲ διὰ τειχῶν
5 καθιμώμενοι, οἱ μὲν φέροντες τῷ βασιλεῖ ἑαυτοὺς ἐπεδίδουν, οἱ D
δὲ πρὸς τὸν νῖον κατὰ τὸ Βύζης πτολίεθρον ἀπεδίδρασκον. ἐπεὶ
οὖν οὐ τὰ ἀναγκαῖα μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπενεκτὰ καὶ λυπρὰ τού-
τοις κατεδήδοτο, ἄχρι δὲ τῶν σεσημημένων σκυτῶν τε καὶ καττι-
μάτων τὰ τῆς τροφῆς ἐχώρει, εἰς λόγους τινὲς τῶν ἐν τῇ πόλει
10 ἐλθόντες τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν ἡμαρτημένων ἀμνηστίαν αἰτήσαντές
τε καὶ λαβόντες, περισχόντες αὐτὸν λαμβάνουσί τε διὰ χειρῶν καὶ
προσάγουσι τῷ ἐχθρῷ. ὁ δὲ τὸ δόξαν πάλαι τοῖς βασιλεῦσι καὶ
εἰς συνήθειαν ἤδη ἐλθὼν πρῶτον τελέσας καὶ ὑποκάτω θείς τῶν
ποδῶν, ἀκρωτηριάζει τοῦτον καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἀπαράσσει αὐ- P 44
15 τοῦ, ἐπὶ ὄνου τε θεατρῷζει πῦσι, τοῦτο μόνον ἐπιτραγωδοῦντα
“ἐλέησόν με ὁ ἀληθῶς βασιλεῦ.” ἐρομένου δὲ τοῦ βασιλέως εἴ-
τινες τῶν αὐτῷ συνόντων φίλων καὶ ἕτεροι εἶεν τὰ αὐτοῦ φρονοῦν-
τες, τάχα ἂν πολλῶν κατεῖπεν, εἰ μὴ τις ἀνὴρ Ἰωάννης ὁ κατὰ
τὸν Ἐξαβούλιον οὐ δέον ἔφη εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἄτοπον, ἐχθροῖς
20 κατὰ φίλων πιστεύειν, ὃ βασιλεῦ. καὶ οὗτος μὲν τούτῳ διέλυσε
τῷ λόγῳ τὰς μείζονας τῶν τυλαιπῶρων δὴ πολιτῶν καὶ φίλων αὐ-
τοῦ τιμωρίας· οὕτω δὲ καὶ ὁ ἀποστάτης κατέλυσε τὸν βίον, ταῖς

2 σωτηρίας δ' ἦν ἐλπίς?

16 ἀληθῶς βασιλεύς?

oppidanorum in eum conflavit auxitque odium. deinde ingravescente iam fame, ac salute desperata, cum venter nihilominus cogeret suaque tributa durus exactor deposceret, qui intra urbis septa tenebantur, alii caecis quibusdam portis furtim dilapsi, alii loris per muros submissi, pars sese imperatori dedunt, pars Byzam ad Anastasium eius filium profugiunt. tandem cum obsessi non modo necessaria sed et abominanda et sordida consumpsissent, ac usque ad putrefactorum coriorum veterumque solearum esum necessitas pepulisset, oppidanorum quidam cum Michaele collocti delictique veniam precati, ac ea impetrata, comprehensum Thomam vinctumque manibus in hostis potestatem tradunt. quodque pridem regum moribus sederat iamque usu inoleverat, Michael primum observans, eiusque calcibus calcata cervice pedes manusque truncat, asinoque impositum ignominiae causa per omnes ordines circumduci iubet, id unum lugubri proferentem voce: “qui vere rex es, miserere mei.” percontante autem ex eo Michaele “num qui eorum quos amicorum loco circa se habebat, aliique coniurati eius socii essent,” plures forsitan delaturus erat, nisi Ioannes quidam Hexabnlius imperatorem monuisset “haud decere, quin et plane absurdum esse, inimicis amicos accusantibus fidem habere.” quo is sermone maiores miserorum civium suorumque amicorum poenas dissolvit. sic vero etiam desertor

κατὰ μικρὸν ποιναις τὴν ψυχὴν ἀπορρήξας ὡσπερ τι ζῶον δυσθα-
 B νατοῦν, μηνὸς μεσοῦντος Ὀκτωβρίου, κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς γεγο-
 νέναι δοκῶν μεγαλεπήβολος καὶ τολμηρὸς καὶ τοῦ προτεθέντος
 ἐξεργαστικὸς, προβαίνων δὲ φανεῖς πολὺ καταδεέστερος αὐτοῦ καὶ
 τῆς τῶν ἐκτὸς προσδοκίας. πότερον δὲ καὶ τοῦτ' ἐγένετο παρὰ 5
 τὴν αὐτοῦ ἐκείνου διαφορὰν καὶ μεταβολὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἢ παρὰ
 τὴν τῶν πολειμούντων πρὸς αὐτὸν παραλλαγὴν, οὐ πολὺν ἔχει λό-
 γον. ἕως μὲν γὰρ ἦν αὐτὸς ἑαυτοῦ πόλεμος ἐνδοθεν, ὃν φτάσας
 ἀνερρίπισεν αὐθάδει γνώμη καὶ τολμηρᾷ, καὶ ἀμφίβολος πρὸς τὴν
 τῶν πραγμάτων κράταιώσιν ἦν, ἔρρωντο τῶν λόγων αἱ πράξεις 10
 C οὐκ ἔλαττον, καὶ κατὰ νοῦν ἐχώρει τὰ πράγματα· ἐπεὶ δὲ τὴν
 Ἀσίαν μικροῦ πᾶσαν ὑπέταξε, διεπεραιώθη δὲ καὶ πρὸς τὴν Εὐ-
 ρώπην σὺν οὐκ ἀγενεῖ τῷ φρονήματι μηδένα ἐμποδῶν εὐρηκῶς,
 ἀνὴρ ἄτε δὴ οὐκ ἐκ λόγων καὶ παιδείας ὀρμώμενος, βαναύσου δέ
 τινος καὶ ἀγροτικῆς ὀμιλίας, ἐξῆπτο ἤδη καὶ ἐπεφύσητο καὶ τῶν 15
 ἑαυτοῦ ἐξέπλει φρενῶν, πρὸς ἔρωτάς τινος καὶ γάμους οὐ σωφρο-
 νικοὺς διὰ τῆς καθ' ἡμέραν μέθης καὶ βακχείας ἀγόμενος καὶ
 αὐξάνομενος. ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς τῶν πραγμάτων τούτων συντε-
 λείας δίδομεν καὶ ἄλλοις ἄλλως ἐννοεῖν, ὅτε μὴ τοῖς ἡμετέροις
 D βούλωνται ἐξακολουθεῖν. πλὴν περὶ μὲν τούτων αὐτάρκως. καὶ 20
 οἱ ἐκ Βύζης δὲ ἐφ' ἑτέρας ταχέως ἐγένοντο γνώμης, ὑφορώμενοι
 τὸν προεστῶτα κίνδυνον· ἅμα γὰρ τῷ πνθίσθαι τὰ κατὰ τὸν
 Θωμᾶν ἀτυχήματα, ἐφ' ὁμοίαις πράξεσι τὰ ὅμοια πεποιηκότες

vitae finem accepit, lentis confectus suppliciiis rituque bestiae mori dif-
 ficilis animam abrumpens, circa medium mensis Octobris, homo initio
 quidem ad res maximas suscipiendas visus idoneus animosusque, et pro-
 positi strenuus exsecutor: progressu vero longe se ipse deterior apparuit,
 nec pro ea opinione quam de se concitaverat nactusque in aliorum ani-
 mis erat. utrum autem sic illi evenerit, quod ipse alius a se evasisset
 moresque in deterius mutavisset, an quod hostium diversa subinde ratio
 molesque exstiterit, non multum refert. quandiu quidem illi bellum
 quasi intus ac domesticum fuit, quod prior ipse animi audacia ac teme-
 ritate sibi conflaverat, rerumque illius status atque firmitas vacillabat,
 erant eius facta nihil minus fortia quam verba, resque ei ex animo ce-
 debant. ubi autem Asiam fere universam subiecisset inque Europam
 non imbelli animo nemine obsistente traiecisset, vir nullis literis, nullis
 humanioribus excultus studiis, sed illiberalibus atque sordidis educatus,
 animis iam exarsit superbiaque inflatus est; ac a sano sensu suo in
 amores quosdam et impudicas nuptias iugi temulentia ac bacchatione
 actus descivit. ad harum tamen rerum eventum quod attinet, aliis
 quoque pro arbitrato suo iudicandi facimus facultatem, si cui nostra non
 arrideant. verum haec hactenus. sed et Byzienses, prostantis periculi
 metu, cito sententiam mutarunt. mox enim infortuniorum Thomae ac-
 cepto nuntio, in similibus simile ineuntes consilium, vinctum manus ac

τὸν Ἀναστάσιον ἤγαγον δεδεμένον χεῖρας καὶ πόδας. ταῦτά δὲ καὶ οὗτος [δέ τε] πεπονθέναι βιαζόμενος τῷ πατρὶ τὸν βίον μετέλλαξεν.

20. Οὐ μὴν ἐπαύοντο τούτων οὕτω καθυπαντησάντων
 5 κατὰ Θράκην πόλεις παράλιοι, τό τε Πάνιον καὶ Ἡράκλεια, τὰ
 τοῦ τυράννου φρονῆσαι· τοσοῦτον ἄρα μῖσος κατὰ τοῦ Μιχαήλ
 πᾶσιν ἐνέγνυ καὶ ἐξ ἄλλων μὲν ἴσως, πολλῶ δὲ πλέον ἐκ τοῦ μὴ
 βούλεσθαι τὸν κατὰ τῶν θείων εἰκόνων ἀναρριπισθέντα καταλῦ- P 45
 σαι. πλὴν ταύταις πλησιάσας, τοῦ μὲν σεισμοῦ ἐπιγινομένου καὶ
 10 τοῦ τείχους τοῦ Πανίου καταβληθέντος ἢ εἰς αὐτὸ πάροδος ἀκμητὶ
 γέγονε τῷ Μιχαήλ· ἢ δ' Ἡράκλεια καὶ ὡς ἀντέχουσα, ὅμως τῶν
 ἐκ τῆς θαλάττης μερῶν κατακυριευθεῖσα, ἀλίσκεται καὶ αὐτὴ
 ἀναιμωτί, καὶ τοῦ φρονεῖν τὰ τοῦ τυράννου ἀπαλλάττεται, πί-
 σταις δεδωκνῖα τῷ βασιλεῖ.

15 Καὶ τὰ μὲν κατὰ Θωμάν συμβεβηκότα τοιοῦτον ἔσχε τέλος
 ἐκ τῆς ἐρημέτης ἀρχῆς, καὶ οὕτω τροπαιοφόρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν
 κατ' ἡπειρον ἔρχεται πόλεων, οὐδὲν ἕτερον ἀπὸ στασιωτῶν ἐνοή- B
 σας ἢ ἐπὶ τῆς ἀμιλλητηρίου θέας ἐπὶ τούτῳ γεγενημένης ὀπίσω τῷ
 χεῖρε δεδεμένους ποιῆσαι διελθεῖν καὶ ὑπερορίους τοὺς αἰτιωτάτους
 20 γενέσθαι.

Αὐτίκα γοῦν καὶ πρὸς Χοιρέαν, ἔτι γε μὴν καὶ πρὸς Γα-
 ζαρηγὸν τὸν Κολωνιάτην, ἀνδρώπους μὲν ὄντας καὶ πιστὰ φυ-
 λάττοντας τῷ Θωμᾷ, κατέχοντες δὲ τὸν μὲν τὴν Καβύλαν τοῦ

1 ταῦτα P 8 deest διαγμὸν vel πόλεμον. Combef. 9 τῇ μὲν
 σεισμοῦ ἐπιγινομένου?

6
 pedes Anastasium adduxerunt. qui iisdem ac pater excarnificatus sup-
 placiis vivendi finem fecit.

20. Quanquam vero haec ita evenerant sublatusque tyrannus erat, maritimae tamen urbes Thraciae Panium et Heraclea eius tuebantur partes ac Michaeli resistebant: tantum nimirum omnium animis illius insederat odium, tum forte aliis ex causis, tum praecipue quod suscitata adversus sacras imagines persecutionem sopire nolebat. ubi tamen ad illas accessit, disiectis terrae motu Panii muris, nullo negotio in ipsum Michaeli ingressus patuit. Heraclea vero quanquam resistebat, a maritimis ipsa partibus expugnata, nulla civium strage capitur, dataque imperatori fide studere tyranno desinit.

Hic rerum Thomae finis ex tali principio fuit; sicque Michael triumphans ex continentis urbibus rediit. in socios autem defectionis Thomae nihil acerbius statuit quam quod Circensium spectaculo in eam rem constituto manibus a tergo revinctis eos circumducere, ac qui maximorum rei scelerum essent, exilio solam vertere inssit.

Mox quoque ad Choeream, nec non ad Gazarenum Coloniatem, Thomae quondam domesticos eique constanter servantes fidem (tenebat

Χοιρέα, τοῦ Γαζαρηνοῦ δὲ τὴν Σανιάναν, καὶ πολλὰς ἐκεῖθεν
 ποιούντων καταδρομάς, καὶ ληστροικῶς ζῶντάς τε καὶ τυραννικῶς,
 C χρυσοβούλλιον ἐπέμπει ὁ Μιχαήλ, τιμὰς μεγάλας τὰς τῶν μαγί-
 στρων καθυπισχνούμενος καὶ ἀμνηστίαν κακῶν, καὶ δῆλον τὸν
 τοῦ Θωμᾶ θάνατον τούτοις ποιῶν. ἀλλ' ἐκείνους μὲν οὐκ ἔπει- 5
 σεν ὁ ἀποσταλεῖς, ἀλαζόνας ὄντας τε καὶ ἀτίθασσον κεκτημένους
 ψυχὴν· ἐτέρους δὲ τινὰς τῶν ὑποβεβηκότων κλέψας καὶ πρὸς τὴν
 τοῦ βασιλέως πίστιν μεταθείς ἐπέσειεν ἔξελθόντας πρὸς τὰς συνή-
 θεις ληστείας ἀποκλείσαι τούτοις τὰς τῶν τειχῶν πύλας καὶ λόγου
 καταλελοιπέναι χωρὶς. ὅπερ καὶ γέγονεν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν ὡς εἶρον 10
 κεκλεισμένας τὰς πύλας, τὴν ἐπὶ Συρίαν ἔσπευσαν διανύσαι ὁδόν,
 τῷ φόβῳ βαλλόμενοι. ζῶντες δὲ ὁμῶς ἀλόντες τῷ ξύλῳ ἔξήρ-
 D τηται καὶ τοῦ βίου ἔξωθεν γίνονται. ἄξιον δὲ μηδὲ τοῦτο παρα-
 δραμεῖν, ὅπως ὁ Γαζαρηνὸς προδέδοτο καὶ τῶν τειχῶν ἀπεκέ-
 κλειστο. ἄνδρα τινὰ ἀγροικὸν ὁ ἀποσταλεῖς δεξιωσάμενος φωνῆς 15
 ἐπιμελούμενον καὶ ταῖς ὥδαῖς τερπόμενον ἐμμελῶς ταῖς ἀνειμένας
 ταύταις καὶ ἀγροικικαῖς, μέλος τι ἔπλεξεν πρὸς τὸν ἐκείνου οἰκο-
 νόμον ἔχον τὴν ἀναφοράν. ἦν δὲ αὐταῖς λέξεσιν οὕτω. “ἄκουσον,
 κῦρι οἰκονόμει, τί λέγει Γυβέριν. ἴάν μοι δῶς τὴν Σανιάναν, μη-
 P 46 τροπολίτην σε ποιήσω καὶ Νεοκαισάρειάν σοι δώσω.” τοῦτο πολ- 20
 λάκις ἀδόμενον ἐν αἰσθήσει τοῦτον γενέσθαι τὸν οἰκονόμον πε-
 ποίηκεν. ὅθεν ὡς ἔγνω τὸν νοῦν τε καὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἀνα-

8 ἔξελθόντων?

alter, nempe Choereas, praesidio Cabalam, alter, nempe Gazarenus, occupabat Sanianam; ex quibus praesidiis crebras illi excursions habebant, latronumque more ac tyrannice vivebant) auream bullam, imperatorium scilicet diploma, mittit Michael, magistrorum honore praecipuo se illos evecturum pollicitus ac impunitatem daturum, Thomam iam extinctum significans. verum nuntius ab imperatore missus homines arrogantes ac praefracto animo ad officium revocare non potuit: corruptis tamen quibusdam praesidiariorum sub illis merentibus inque imperatoris fidem traductis, suadet ut ad solitas populationes praedasque agendas egressis murorum portas claudant ac nec responso dignatos relinquunt. sicque adeo contigit. illi clausas portas nacti indeque perterriti in Syriam fuga contendunt. vivi tamen capti eque ligno suspensi vita extruduntur. neque vero omittendum reor, quo se modo habuerit Gazareni proditio, et ut sit muris exclusus. Michaelis legatus rusticum quendam vocis modulantiam affectantem solutisque ac rusticano more compositis canticis sese oblectantem cum humaniter excepisset, carmen quoddam contexuit, quo Gazareni oeconomum alloqueretur, cuius hic ad verbum tenor. “audi, domne oeconome, quid dicat Gyberi. si Sanianam dederis, faciam te metropolitam et Neocaesaream tibi concedam.” dum haec saepius cantillat, oeconomus mentem aperit, ut rem intelligat. cum igitur sensum perspexisset ac quid verba illa designarent animadvertis-

φοράν, ἐξεληθόντος ποτὲ τοῦ Γαζαρηνοῦ ἔκλεισεν κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας καὶ τοῦτον ἔξωθεν ἐγκατέλιπεν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὑπερνεφῶν τούτων πολιχνίων, καὶ οὕτω τούτων ἢ πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ κατάληψις.

5 20. Οὐκ ἔμελλε δὲ ἄχοι τούτων ἢ φορὰ στήσεσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ τῶν δύο ἡπείρων, Ἀσίας φαιμέν καὶ Εὐρώπης, ἐν θυμῷ κυρίου οἷόν τινος κεφαλῆς καὶ οὐρᾶς, εἰ καὶ μὴ συνίεσαν, παιδευθέντων φόνοις, ἐμπρησμοῖς, σεισμοῖς, ἀρπαγαῖς, ἐμφυ- B
λίοις καταδρομαῖς, πόλεων ἀνεπίστοις μεταβολαῖς, σημείοις ἐξ
10 οὐρανοῦ, σημείοις ἐξ ἀέρος, τέλος καὶ ταῖς τάλαιπώροις νήσοις οἷόν τινα μέσην, ἢ ὀλόσωμος εἴη ἢ πληγῆ, ἐπέδρομε τὰ δεινά. ἀλλ' οὐκ ἦν παιδεῦσαι τοὺς τὴν θεάνθρωπον ἐξηρηνημένους μορ-
φήν προσκυνεῖν. (21) ὅθεν ἄρτι δὴ τοῦ κατὰ τὸν Θωμᾶν ἄρ-
ξαντος νεωτερισμοῦ, ἐπεὶ ταῦτα ἤκούετο πανταχοῦ, οἱ τὸν ἐσπέ-
15 ριον κόλπον τῆς Ἰβηρίας τῷ Ὠκεανῷ γειτονοῦντες Ἀγαρηνοὶ κατοικοῦντες (Ἰσπάνους τούτους ὁ πολὺς ρεύσας χρόνος μετωνόμα- C
σεν), εἰς πληθὸς σωματίων καὶ εὐθηνίαν τοῦ γένους ἐξηλακότες, τὴν κατ' αὐτοὺς ἐσπερίον πλευρὰν λυπρὰν οὖσαν καὶ μετρίως εὐ-
δαίμονα ὄρωντες, καὶ λειπομένην μὲν τῆς πρὸς γῆν ἀρετῆς καὶ
20 ἀφθονίας κατὰ πολὺ, ἐνδέουσαν δὲ καὶ πρὸς αὐτὸ τοῦτο ἔϋον τῆς Ἰβηρίας καὶ νότιον (οὐ γὰρ ἄπασιν πρὸς πῦσαν γῆς ἀρετὴν ἐπιτη-
δεῖα καὶ εὐφορος, ἀλλὰ τὸ τῆς ἐσπερίου πλευρᾶς, ὡς εἴρηται,

14 ἤκουστο margo Combef.

20 τοῦτο] τὸ?

set, egresso quandoque Gazareno portas claudit et foris hominem relinquit. hactenus quod attinet ad duo illa oppida ipsis propemodum nubibus minitancia, et ut illa rursus a Michaelē in fidem recepta sint.

20. Neque vero malorum vis atque impetus hoc cardine erat sistendus: sed cum duae continentes, Asia scilicet et Europa, veluti caput et cauda divini numinis indignatione (quanquam ipsi non intellexerant) caedibus, incendiis, terrae motibus, rapinis, civi- lium motuum iniuria, excursionibus ac vastitate, insperatis urbium mutationibus, signis e caelo, signis ex aere castigatae fuissent, postremo miseras quoque insulas, velut instrumenti musici mesen quandam, ut totius corporis plaga communis esset, mala invaserunt. verum corrigi non poterant qui dei hominis effigiem colendam negavissent. (21) quo igitur tempore Thomas res novas moliri coeperat, rei fama in omnes late partes perlata Agarenī occidui Iberiae sinus incolae, Oceano finitimi, quos iam pridem mutata nominis appellatione Hispanos vocant, copiosa aucti hominum multitudine, suumque illud Hesperium latus gracile parumque fertile ac opulentum sentientes, cui denique plurimum de soli ubertate ac bonitate desset; quin et eodem vitio laborare orientalem quoque Iberiae ac meridionalem plagam: non enim tota bonis terrae dotibus pollet aut satis ferax est: occidua tamen plaga, uti diximus, reliqua squalidior est mi-

ἀρχιμηρόν τε καὶ λυπρότερον τῆς λοιπῆς) καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τρέ-
 φειν δυναμένης αὐτοὺς καὶ διοικεῖν ἄνδρας σώμασιν εὐμεγέθεσι
 D χρωμένους καὶ ἀγαθῶν εὐφορία ἄλλ' οὐκ ἐνδεία ἀξαναμένους,
 οὔτοι γοῦν προσελθόντες Ἀπόχων τῶ ἑαυτῶν ἀμερουμινῆ ἀποι-
 κίαν τινὰ καὶ γῆς μετανάστασις ἦθουν αὐτοῖς γενέσθαι, πλήθει 5
 τε στεροχωρομένοις καὶ ἀναγκαίων σπάνει πιεζομένοις. ὁ δὲ
 πλοῦά τινα ἐπισκευάσας μακρά, καὶ δύναμιν οὐκ ὀλίγην ἐξ αὐτῶν
 τούτων ἐμβιβάσας, ἐπὶ λησιτίαν τέως, λανθάνουσαν ἔχων τὴν
 ἔννοιαν, τῶν πρὸς τῇ ἑὶ κειμένων νήσων καὶ ἡμετέρων τυγχανόν-
 των ἐτράπετο, ὁμοῦ μὲν τὸ αὐτοῖς ἐπιθυμούμενον ἐκπληρῶν καὶ 10
 ἐκ τῶν ἀλλοτριῶν τούτους προσκορεννύς, ὁμοῦ δὲ κατασκευόμενος
 εἴ τις ἔστιν οὕτως εὐφορος τῶν νήσων καὶ λιπαρὰ εἰς μετοικίαν
 P 47 αὐτῶν. ἐπεὶ γοῦν πολλαῖς τῶν νήσων πλησιάζων τὸν ἀντιπαρα-
 ταττόμενον μικρῶ ἢ μεγάλῳ πλοίῳ οὐχ εὗρισκεν (ἐχρηοῦντο γὰρ
 πᾶσαι τῆς αὐτῶν βοηθείας, ἄρτι κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως 1
 ἐκβοηθουσῶν καὶ πλειουσῶν μετὰ τοῦ Θωμᾶ), μεγάλας δὲ ὄφε-
 λείας ἐκ πασῶν, αἷς καὶ προσώρμιζεν, ἐκυροπούτο τε καὶ ἐλάμ-
 βανεν, ἦχε καὶ πρὸς τοὺς Κορηταιεῖς, καὶ τούτους καταδραμῶν
 καὶ λείαν ποιήσας καὶ ἀνδραποδισάμενος, ὡς ἐνῆν, καὶ πάντοθεν
 καταμαθὼν τὴν τῆς γῆς ἀρετὴν, καὶ πῶς εἴη πρὸς πᾶσαν χάριν 2
 καὶ ἀγαθῶν εὐφορος ἀφθονίαν, "τοῦτο" ἔφη "γῆ οὐκ ἄλλη ἢ ἡ
 ῥέουσα μέλι καὶ γάλα." καὶ τότε μὲν πάντοίῳ γενόμενος ἀγαθῶν

3 ἀξανάμενος P

11 κατασκευάμενος P

22 τὸν στόλον

ἐμπεπληκῶς ἀγαθῶν Cedrenus.

nusque ferax ac gracilior, ideoque ipsis alendis ac procurandis non suf-
 ficiens, iusta corporis mole praeditis, ac quos necesse sit commeatus
 abundantia adolescere, non eius penuria. hi igitur ad Apochapsum
 gentis amerumniam accedentes rogabant "ut coloniam ipsis ducere liceret
 atque alio commigrare, qui ob multitudinem anguste habitarent, ac quos
 necessariorum rerum inopia premeret." princeps statim magnis instru-
 ctis navibus iustisque eis copiis impositis, celato adhuc consilio, ad
 Orientis insulas, quae nostrae dicionis erant, interim praedatum educit,
 tum subditis rem gratam praestiturus, quorum cupiditatem alienis opibus
 satiaret, tum adeo exploraturus num quae fertili solo ac opimo insula
 occurreret, in quam commode suorum coloniam duceret. postquam igitur
 ad multas insulas appulsus neminem sibi resistentem maioresve aut
 minores naves opponentem invenit (omnes enim omni orbatas praesidio
 erant, eo quod omnis classis earum praesidio constituta suppetias Tho-
 mae adversus Cpolim adnavigarat), ingentique praeda ex omnibus, ad
 quas appulsus fuerat, insulis potitus, in Cretam quoque venit, quam
 depraedatus ac populatus quantum ei licebat, cum omni ex parte soli bo-
 nitatem deprehendisset, et quantopere ad omnem venustatem frugumque
 ubertatem fertilis esset, "en" ait, "non est haec alia quam terra fluens
 lacte et melle." ac tum quidem navibus omnis generis praeda oneratis

ἀπῆει τὴν οἶκαδε, καὶ πάσῃ χειρὶ καὶ δυνάμει ναυτικὸν ἐξήρτυεν· B
ὡς δ' ὁ χειμῶν ἐτετελείωτο καὶ τὸ ἔαρ ὑπέλαμπεν, τεσσαράκοντα
πληρώσας ναῦς ἀνδρῶν μαχίμων καὶ ἐπιτήδειον ἄνεμον ἐπιτηρή-
σας τὴν ἐπὶ Κρήτην ἐστέλλετο εὐθυπορῶν, τὰς ἄλλας τῶν νήσων
θέμενος εἰς οὐδέν. ἄρτι γοῦν ἐπλησίαζε, καὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ
Χάροκι καλουμένῳ κατήγετό τε καὶ προσωρμιζετο. ὡς δ' οὐδέν
οὔτε κατὰ τὴν καταγωγὴν οὔτε κατὰ τὴν ἀπόβασιν ἐφάνη τοῦτοις
τῶν ἀπενκτῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λείας χωροῦσι καὶ πρὸς ἄρπυγῆς
εὐχερῶς τὰ τῆς ἐπιβολῆς τε καὶ ἐπιχειρήσεως ἐπεραίνετο, τοὺς μὲν
ἐπιτηδείους εἰς τὰς συνήθεις προνομίαις ἀπέστελλε δουλαγωγήσον-
τας τοὺς ἐχθρούς, αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἔχων, ἄρτι δὴ τοῦ
πνεύματος ἐπακμάζοντος κἀκείνων ἕμια πορρωτέρω σταδίων δέκα
ἢ δεκαπέντε γενομένων, πῦρ ἐμβαλὼν ταῖς ναυσὶν ἀπάσας κατέ- C
φλέξε, φεισάμενος τὸ παράπαν οὐδεμιᾶς. τέως μὲν οὖν τῷ παρα-
δόξῳ τοῦ πράγματος καταπλαγέντες ἅπας δὴ ὁ στρατὸς (καὶ γὰρ
ἐπαλινόστοι οὐδέως) ἐκδειματούμενοι τὴν αἰτίαν ἐπυθάνοντο
καὶ εἰς λόγους ἤλθον νεωτερικούς. ἐπεὶ δὲ κατήκουσαν ἅ πάλαι
ᾠδίνοντο, ὡς αὐτοὶ τε τούτων ὑμεῖς ἀποικίαν ζητοῦντες καὶ γῆν
ἀγαθὴν, ἐμοὶ τε ταύτης οὐδετέρα κρείττων νεόμισται, εἰς ταύ-
την ἤλθον ὁδὸν ὑμῖν τε ἀγαθὰ προξενῶν καὶ ἐμὲ τῆς ἐξ ὑμῶν
ἀπαλλάττων ὀχλήσεως. ὡς δὲ καὶ γυναικῶν ἐμέμνηντο καὶ παί-
δων οὐκ ὀλιγώρον, “καὶ γυναῖκες” ἔφη “ᾧδε ὑμέτεραι αἱ αἰχμα-

18 ᾠδύνοντο P
εἰς?

ὑμεῖς] αἵτιοι ὑμεῖς?

19 εἰς] ὥστε

domum rediit; reversusque validam ac ingentem classem instruit. ex-
eunte porro hieme vereque ineunte, quadraginta navium classe bellico-
sis hominibus onerata, captatoque secundo vento, recta in Cretam, aliis
spretis insulis, contendit. iam ergo appulsus erat, et ad promontorium
quod Characem vocant exscensum fecerat. cum autem nec in appulsione
nec exscensione triste aliquid accidisset, iamque libere praedas agerent
ac excurrerent, facilis visa aggressio est explendique consilii ratio.
viros idoneos ex more populatum mittit praedamque acturos; ipse cum
reliquis, ubi isti paulo longius, ad decem circiter quindecimve stadia,
processerant, vento etiam invalescente, iniecto igne omnes ad unam
naves incendit. quo subito conflagrantis classis spectaculo perterritus
omnis exercitus tum illico ad castra reverti coepit, tum ferocius eius
tanti facinoris rationem reposcere. ad quos dux “factum est” inquit,
“quod vos pridem parturiebatis. vos ipsi nobis rei auctores fuistis, qui
coloniam ac terram bonam quaesieritis. ad me quod attinet, hac prae-
stantiorem nullam existimavi. hocque adeo iter suscepi, ut et vobis
bona pararem et vestrae me interpellationis molestia liberarem.” cum
autem etiam uxorum meminissent nec liberorum negligendam curam, re-
spondit Apochapsus “in promptu sunt uxores, mulieres captivae, et quos

D λωτιζόμεναι, καὶ παῖδες οὐ μετὰ μικρὸν ἐξ αὐτῶν.” ὅθεν τοῖς τοιούτοις κατασιγασθέντες λόγοις, καὶ ἀποδοχῆς ἄξια κρίναντες τὰ λεγόμενα, τάφρον μὲν ἤγειραν πρῶτον βαθεῖαν, καὶ χάρακα ἐν ταύτῃ καταπήξαντες, ἔνθα καὶ νῦν λαβὼν τὴν ἐπιωνυμίαν ὁ τόπος σώζει τὴν προσηγορίαν, Χάνδαξ ὀνομαζόμενος, ἐκεῖσε διενυκτέρευον, φυλακὰς τε τὰς προσηκούσας ποιοῦμενοι καὶ τὰς ὠφελείας αὐτῶν ἐκεῖσε ἀποθησαυρίζοντες. (22) χρόνος δὲ ἐρρῶη πολὺς οὐδαμῶς, καὶ πάντα τὸν βασιλέα ἢ φῆμη ἐδίδαξε. καὶ δὴ

P 48 τὸν πρωτοσπαθάριον Φωτεινόν, πρόπαππον μὲν Ζωῆς τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Θεοστέπιον Ἀνγούστιης τογγάνοντα, στρατηγῶντα δὲ τηρικαῦτα τῶν Ἀνατολικῶν, τὰ τῆς Κρήτης ἅπαντα διοικεῖν προεβάλετο· ὃς ἐκεῖσε παραγερόμενος, καὶ τῶν μὲν γενόμενος Θεατῆς τῶν δὲ καὶ ἄκροατῆς, τρανότερον ἀνεδίδασκε τὸν Μιχαῆλ τὰ πραττόμενα, καὶ δύναμιν τινα ἡξίου ἐκπέμπειν τὴν ἐκεῖθεν ἀποσοβήσουσιν τοὺς ἐχθρούς. Δαμιανὸν γοῦν κόμητα ὄντα τοῦ βασιλικῆς ἵπποστασίον καὶ πρωτοσπαθάριον μετὰ πολλῆς δυνά-

B μεως καὶ παρασκευῆς ὁ βασιλεύων ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τοῦ στρατηγοῦ Φωτεινοῦ· οἳ καὶ ἐνωθέντες τὸν μὲν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν πόλεμον ἔστησαν, εἰς οὐδὲν δὲ χρήσιμον τὸ τέλος ἐνέσκηψεν. αὐτὸς τε γὰρ ὁ προρρηθεὶς Δαμιανὸς κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῆς μάχης εὐθὺς τραυματίης πεσὼν καὶ σφαγῇ πυροδοθεὶς τοὺς λοιπούς οὐ νικᾷν καὶ μένειν ἀλλὰ φεύγειν ἐποίησεν ἡττημένους· καθ’ ἣν τροπὴν καὶ ὁ Φωτεινὸς ἐν μονηρίῳ μόλις διασωῖζεται πρὸς τὴν

1 μακρὸν?

ex illis brevi suscepturi estis liberos.” his itaque verbis sedati, eaque digna approbatione rati, altum primo ducunt aggerem, vallumque iacientes (unde et locus inditum cognomentum hactenus retinet, Candax appellatus) illic pernocabant, consuetas excubias habentes omnesque suas opes et facultates ibi reponentes. (22) non longum fluxerat tempus, cum omnis eius molitionis fama ad imperatoris aures pervecta est. is itaque Photino protospathario, felicitis recordationis Zoes a deo coronatae Augustae proavo, Orientalium per id tempus duci, summam rei ad Cretam spectantis commisit. quo ille profectus, ac cum alia oculis ipse lustrasset, tum aliis referentibus alia accepisset, quae gererentur imperatori clarius declaravit, viresque aliquas ad hostes inde profiligandos ab urbe mitti rogavit. Damianum itaque sacri stabuli comitem ac protospatharium cum ingenti exercitu et apparatu Photino duci imperator suppetias mittit. coniunctis illi viribus adversus Agarenos bellum instruunt; nec tamen eo conatu commodum aliquid parturiunt. quem enim dicebam, Damianus primo statim congressu accepto vulnere cadens atque iugulatus reliquis non victoriae durandique fortiter certaminis, sed fugae ac cladis auctor fuit. eaque fuga Photinus conscensa celoce,

*Δίαν, καὶ τῷ βασιλεῖ τῶν πραγθέντων αὐτάγγελος γίνεται. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐπεὶ διὰ τιμῆς ἤγετο παρὰ τοῦ βασιλέως ἀεί, τὴν τῆς Σικελίας στρατηγίδα αὐθις τῆς Κρήτης ἀλλάσσειται. (23) τοῖς δ' Ἰσπανίοις ἔτι πως ἐν ταραχῇ καὶ μερίμνῃ διάγουσιν ἀνὴρ τις C
 5 ἐκ τῶν ὀρέων τῆς νήσου ἐπικαταβὰς μοναστῆς ἄλλον ἔφησεν εἶναι τόπον αὐτοῖς ἐπιτηδειότερον πρὸς τε πολιέματος κτίσιν καὶ τῆς λοιπῆς διαρκείας καὶ ἐπικρατείας αὐτῶν. καὶ ἅμα λαβὼν τὸν Χάνδακα τούτοις ἐπέδειξεν, ἔνθα καὶ νῦν ἐκτισται ἡ πόλις αὐτῶν· καὶ ἡγεμὼν αὐτῆς ὁ Ἀπόχαψ τότε ἐγεγόνει αὐτῆς. ἐκ ταύτης οὖν D
 0 οἶόν τινος ἕξ ἀκροπόλεως ὀρμώμενοι πᾶσάν τε ταύτην τὴν νήσον κατέτρεχον καὶ τινὰς τῶν παρακειμένων οὐκ ἔλαττον, ὡς καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκατοικῆσαι, αὐτοὺς τοὺς οἰκήτορας καὶ αὐτόχθονας δουλωσάμενοι. καὶ πόλεις δὲ Κρήτης ἐννέα πρὸς ταῖς εἴκοσιν εὗζω- D
 5 ναλώτων καὶ ἀπαθοῦς, καὶ λόγῳ μὲν ὑποταγείσης, τὰ ἑαυτῶν δὲ ἔθιμα καὶ τὸν χριστιανισμὸν φυλαττούσης ἀλώβητον. τότε καὶ Κύριλλος ὁ Γορτύνης πρόεδρος, ἐπεὶ μὴ τούτοις εἰς ἄρνησιν ἐχώρει Χριστοῦ, ὡς ἱερεῖον ἄμωμον ἐσφαγίαστο· οὗ καὶ τὸ αἷμα βοᾷ μένον ὡς τοῦ Ἄβελ ἢ καὶ Ζαχαρίου πρὸς τὸν Θεὸν ἀναλλοιώ-
 10 τον· καὶ μύρον μὲν ἐκεῖθεν ἔστιν ἀρύσασθαι τοῖς πιστοῖς σπόγγοις τισὶν ἐναπομεινόμενον, τὴν δὲ βαφὴν τοῦ αἵματος ἀλλοιοῦσαι οὐ πρόσεστιν. προσέτι μὴν αὐτόθι σοροὶ καὶ τάφοι ἀνεγέγερται ἄλ-
 15 λων τε πολλῶν τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ τότε μαρτυρησάντων καὶ τῶν*

ad Diam vix sospes evadens, ipse imperatori cladis acceptae nuntius exstitit. imperator, quod virum magnifice coleret, pro Creta Siciliae cum imperio illam praeesse iussit. (23) porro Hispanos adhuc inter curas fluctuantes monachus quidam ex insulae montibus degressus commodiorem alium locum esse monet, ubi urbem condant uberioreque fruantur annona ac tuti consistant. tunc simul eos assumens Candacem ostendit, ubi etiamnum illorum urbs condita exstat; eiusque tunc praeses Apochapsus fuit. inde ergo velut ex quadam arce profecti, cum insulam totam tum vicinas quasdam alias regiones excursionibus vastabant, ut et illic sedes ponerent veteresque inquilinos ac cives servituti addicerent. ipsius Cretae urbes novem supra viginti expediti ipsi atque pedites cepere. ex eo tempore una duntaxat immunis ab expugnatione illaesaque mansit, verbo quidem subiecta, quae tamen ritus suos ac Christianam religionem servaret. tunc sane et Cyrillus Gortynae episcopus, eo quod ut Christum negaret induci non potuerat, quasi victima innocens iugulatus est; cuius et sanguis, velut Abelis seu etiam Zachariae, ad deum clamat, nihil mutatus perseverans. ex eius sepulchro cum fideles spongiis quibusdam expressum oleum libere hauriant, tingentem tamen colore sanguinem mutare non valent. exstant vero ibi etiam alii loculi, ac cum aliorum plurimum, qui tum pro Christo marty-

P 49 δέκα περιωνύμων μαρτύρων. τοιούτω γοῦν τρόπῳ καὶ κατὰ τοῦτον ἀνηρπιάσθησαν τὸν καιρὸν ἐκ μέσου τῶν Χριστιανῶν οἱ Κρηταίῃς.

24. Ἐπεὶ δὲ ὄψε καὶ μόλις τοὺς περικυκλοῦντας τοῦτον ἐχθροὺς καὶ περικτυποῦντας ὁ Μιχαὴλ ἀπεσεύσατο, δέον πρὸς θεὸν τραπέσθαι καὶ τοῦτον ἐξευμενίσασθαι, ἴλεω διὰ τῶν ἔργων ποιῶν, ὁ δὲ τὸνναντίον ἢ ὡς οἱ πολιτικοὶ θεσμοὶ βούλονται, ὡς οὐ παρ' αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ σωθεῖς, ἐπραττέ τε καὶ ἐπεπολίτευτο. τῆς γαμετῆς γοῦν τελευτησάσης αὐτοῦ, καὶ δόξαν θέλοντος κατασχεῖν τῶν πολλῶν ὡς πένθος ἄλυστον ἔχει αὐτῆς, τὴν

B σύγκλητον ἐποίει διὰ τινων μηνυμάτων κρυφίων καὶ μυστικῶν αἰρήσασθαι τοῦτον πείσαι γυναικὶ αὐθις ζευχθῆναι, καὶ οὐ παρακαλέσαι μόνον πρὸς τοῦτο ἀλλὰ καὶ βιάσασθαι, καὶ εἰς ἐπανύστασιν, εἰ μὴ τοῦτο γένηται, χωρῆσαι αὐτούς· “οὐ γάρ ἐστιν οἷον γυναικὸς ἄνευ” φάσκειν “βασιλέα τε ζῆν καὶ τὰς ἡμετέρας στερεῖσθαι γαμετὰς δεσποίνης καὶ βασιλίδος.” ἐπέπειστο γοῦν ὄψε διὰ τῶν ἐπιπλάσιων λόγων, οὓς τῷ χρόνῳ λαθεῖν οὐκ ἦν· καὶ πρῶτον μὲν χειρόγραφα ὑπὲρ τῶν μῆτε ὄντων μῆτε ἔσομένων πᾶσαν ἀπήτει χεῖρα, ὡς αὐτὴν τε τὴν ἔσομένην αὐτῷ γαμετὴν καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἔκγονα ὑπερασπίζειν καὶ ὑπερμαχεῖν μετὰ τὸν αὐτοῦ

C μὴ παύσαινο θάνατον, ἀλλὰ κάκείνην τε μετ' ἐκείνους βασιλέας ἔχοιεν καὶ δέσποιναν, ὡς εἰκός. οὕτως οὐ τοῦ κατ' ἐκείνον ἀλλὰ

21 μετ'] καί?

rium sumpserunt, tum inclitorum decem martyrum erecta sepulcra sunt. sic ergo et per hoc tempus talique occasione Cretenses de medio Christianorum sublatis sunt.

24. Ceterum Michael vix tandem circumdantibus eum ac conterrentibus solutus hostibus, eorumque metu liberatus, cum ad deum converti recteque factis placabilem eum ac propitium reddere oporteret, secus, velut a se ipso, non dei nutu salutem consecutus, contra ac publica iura legesque habeant, vitae suae rationes instituit. proinde uxore mortua, cum eam vulgi opinionem ambiret ut illius implacabili luctu eum affici putarent, secretis tamen occultisque monitis cum senatu agit ut se ad nuptiarum foedera iterum inducant, nec verbis solum suasoriis cum ipso agant, sed et cogant vimque facturos minitentur, nisi is omnino rem praestiterit. ostendant non posse imperatorem caelibem vivere, quo fiat ut illorum uxores domina atque Augusta careant. ita igitur fictis eorum sermonibus ad extremum cessit; quanquam fieri non poterat ut non tandem tempore fabula nudaretur. ac primum chirographo subditos obstringit, fidemque exigit, ea se praestituros quae nec fiant nec esse unquam possint, eius futuram uxorem et quos ex illa susceperit liberos, cum e vivis excesserit, omnino defensuros, sed et tum illos imperatores tum ipsam quoque, ut par est, dominam habituros. adeo non in hoc modo aevo sed post suam quoque mortem se impera-

καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν ὤφειτο κατακρατῆσειν αἰῶνος, δέον πάντα ἐκ
 Θεοῦ ἀλλ' οὐκ ἐκείνων ἀναρτῆσαι χειρὶ, δι' ὃν βυσιλεῖς βασι-
 λεύουσι καὶ τύραννοι κρατοῦσι γῆς. πλὴν ὑπέκλυπεν ὁ πάσης
 κυριεύων γῆς προστάγματι τῷ συγκλητικῷ, καὶ συνάφασθαι ἄκων
 5 ἤνειχτο ὁ σώφρονα βίον ἀνηρημένος. ἤγετο οὖν πρὸς γάμον οὐ
 τήνδε ἢ τήνδε, ἀλλὰ γυναικὰ τινα πάλαι τὸν κόσμον καὶ τὰ αὐτοῦ
 ὑποστέρξασαν, Χριστῷ δὲ νυμφευθεῖσαν καὶ ὑσκήσειν ἐκ παιδὸς
 κατὰ τὴν ἐν Πριγκίπῳ νήσῳ μονὴν σχολάσουσαν καὶ προσανέχου- D
 σαν τῷ Θεῷ. Εὐφροσύνη ταύτης ἢ κλῆσις, καὶ πατὴρ ἐσεμνύ-
 10 νετο Κωνσταντῖνον εἶναι, δικαίᾳ κρίσει τὴν τύφλωσιν ὑπομεμενη-
 κότες παρὰ μητρός. ταῦτα μὲν ἐξεπέραυνεν, καὶ ἴλεω δι' αὐτῶν
 οὐ μόνον οὐκ ἐποιεῖτο ἀλλὰ καὶ παρώργισε τὸν Θεόν.

25. Καὶ κατὰ τῶν τὴν Κρήτην δὲ καταλαβόντων καὶ λυ-
 μαινομένων αὐθις ἐπαποστέλλει στρατόν· Κρατιερός ὄνομα τῷ
 15 στρατηγέτῃ, ὃς τηρικαῦτα τὴν τῶν Κυβερρῳιωτῶν διέπων στρα-
 τηγίδα, ἐβδομήκοντα ναῦς διήρεις τῶν ὑφ' ἑαυτῷ καὶ πάντων
 τῶν Θεματικῶν λαβῶν, βρέμων ἅμα καὶ πολλῷ φρονήματι παρενέ- P 50
 βαλεν. καὶ ἐπέπερ οὐδ' ἐκείνοις ἐδόκει ὑποστέλλεσθαι ἀλλ' ἐς
 μάχην χωρεῖν τὴν τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις καὶ γενναιότητος ἐπιδειξο-
 20 μένην (καὶ γὰρ εἰσι τῶν ἄλλων Ἀγαρηνῶν οὗτοι δὴ εὐφρεῖς),
 συνέβαλλον δὲ τολμηρῶς ἐκάτεροι κατὰ τὸν ἀγῶνα χωρήσαντες
 ἄρι δὴ τοῦ ἡλίου τὰς ἀκτῖνας ὑπὲρ γῆς ἐφαπλοῦντος, οὐδέτεροι

17 παρενέλαβεν P

22 ὑφαπλῶντος P

turum existimabat, cum ex deo (non tanquam ex illorum penderent manu) cuncta speranda forent; "per quem reges regnant et tyranni tenent terram" (Prov. 8 15). ceterum morem gerit illi senatusconsulto, unus ipse omnis terrae dominans; quique castitatis propositum iniisset, invitum simulans in nuptias consentit. ducit vero non quamlibet feminam, sed quae olim saeculo ac saeculi rebus nuntium remisisset, Christoque desponsa esset, ac olim a puero, in monasterio quod in Principe (sic dicta) insula situm est, exercitata ac deo addicta esset. Euphrosynae illi nomen erat. clara scilicet Constantini illius proles, qui ipsa iuste matre ulciscente luminibus caecatus fuerat. hoc ille facinore non modo non placavit divinum numen, quin potius eius in se Romanamque rem publicam graviorem iram provocavit.

25. Itaque aliam quoque classem adversus Saracenos Cretam obtinentes ac diripientes Cratero duce emittit. is cum Cibraeotarum tunc praefectum ageret, septuaginta biremibus ex suis reliquisque provinciarum ac insularum assumptis, ferox admodum ac minitabundus Cretam applicuit. cumque nec Agarenis pugnae alea subterfugienda videretur, sed committendum praelium, quo suas illi vires ac bellicam fortitudinem experirentur (singulari enim illi fortitudinis laude inter suos clarent), animose utrinque pugnatur. a prima luce ad meridiem usque neutra inclinata acies, sed strenue utrique pugnantes egregium

μὲν ἄχρι μεσοῦσης ἡμέρας ἐνέκλινον, ἀλλὰ γενναίως μαχόμενοι τὴν ἑαυτῶν ἐδείκνυον ἐμπειρίαν καὶ δύναμιν· ἐπεὶ δὲ πονήσαντες

B οἱ Κρηταιεῖς ἤδη τοῦ ἡλίου κλίναντος ἐνέδωκαν πρὸς φυγὴν, τότε δὴ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν, πλείους δὲ τὰ ὄπλα ῥίψαντας αἰχμαλώτους ἔλαβον, ἕκ ποδὸς ἐπόμενοι. τάχα δ' ἂν σπουδάσαντες ἔλαβον τὴν πόλιν αὐθιμερόν, εἰ μὴ νῦν ἤδη φαινομένη ἀνέστρεψεν ὡς τὰ πράγματα καὶ ἀνάπαυλαν τούτοις ζητοῦσι φόνον ἀλλ' οὐ σωτηρίαν ἀπέτεκεν. οἱ μὲν γὰρ ὡς ἤδη νενικηκότες, καὶ πάντας αὐρίον ἐν βραχεῖ βραχεῖς ὄντας ἐλπίσαντες συλλαβεῖν, πρὸς πότους καὶ τρυφάς, ὡς ἐν οἰκείᾳ ἀλλ' οὐκ ἐν ἀλλοτρίᾳ διαύγοντες, ἐξεβάκχευον, μήτε τινὸς φυλακῆς μήτ' ἄλλης σωτηρίας

C τῆς κατὰ τὸν πολεμικὸν νόμον γινομένης φροντίσαντες, ὕπνου δὲ μόνου καὶ τῆς τὰ πάντα ῥαδίως ἀνατρεπούσης καὶ ἀπολλυούσης ἀμελείας τε καὶ ῥαστώνης. ὅθεν περὶ μέσας νύκτας, ἐπεὶ διὰ τῶν ἑαυτῶν φυλάκων ὡς ἐν ἀπορίᾳ ἀγρυπνοῦντες οἱ Κρηταιεῖς ὕπνω καὶ οἴνω καθηροῦσθαι τοὺς τῆς Ῥωμαϊκῆς παρεμβολῆς ἀνέμαθον, αὐθωρὸν ἐξελεθόντες μαχαίρα πάντας ἀπώλεσαν, ὡς μηδ' ἄγγελον, τὸ δὴ λεγόμενον, ὑποστρέψαι καὶ ἐκεῖθεν διασωθῆναι, ἢ μόνον τὸν στρατηγὸν ἔμπορικῶ ἐπιβάντα πλοίου καὶ τὴν σωτηρίαν ζητοῦντα. πλὴν καὶ τοῦτον ἐπεὶ πανταχοῦ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἠγεμὼν

D ἀναζητῶν μὲν οὐχ εὔρισκε φεύγειν δὲ διήκουεν, ὀκλάσι τοῦτον μεθ' ἠγεμόνων ἀναζητῆσαι ἐκέλευσεν· οἱ καὶ καταλαβόντες τοῦτον ἐν Κῶ ἐπὶ ξύλου κρεμάσαντες διαφθαρεῖν ἐποίησαν. καὶ τὰ μὲν

7 ἀνέστρεψεν Cedrenus: P enim ἀντέστρεψεν.

militaris peritiae ac fortitudinis specimen exhibebant. postremo vergente ad vesperam die superati Cretenses fugam faciunt. eorum multi in pugna caesi, plures abiectis armis a Romanis persequentibus capti. ac forte accelerato negotio maiorique diligentia ipsam ea die urbem cepissent, nisi nox ingruens res in diversum mutasset, et Romanis quietem captantibus non salutem peperisset sed interitum stragemque. hi enim tanquam victoriae securi, speque fulti fore ut universos, qui pauci remanserant, die crastino facili negotio in potestatem redigerent, perinde ac si domi, non in hostico agerent, potationibus et luxuria noctem transigebant. excubiarum seu aliorum quibus in bello saluti cautum videatur nulla eis ratio; somnum duntaxat et quietem omniaque facile evertentem socordiam et molliem cogitabant. Cretenses itaque (quippe suarum rerum anxii) vigiles, cum Romana castra vino somnoque depressa a suis excubitoribus didicissent, ad mediam circiter noctem confestim impetu in eos facto omnes gladio trucidant, ita ut ne nuntius quidem (quod adagii est) reversus sit aut cladi superstes exstiterit. unus dux Craterus mercatorio usus navigio salutem expedit. verum hunc quoque Agarenorum dux diu multumque quaesitum, nec usquam inventum, cum fuga evasisse audisset, naves praefectosque mittit qui hominem quaerant ac insequantur. hi in Co insula eum assecuti in

κατὰ τὴν μάχην ἐκείνην καὶ τὸν ἀγῶνα συμβεβηκότα τοιαῦτα, πολλὴν ἐνεγκόντα Ῥωμαίοις συμφορὰν, οὐ τὴν ἐξ ἡττης μόνον ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔκτοτέ κρατήσασαν καὶ διαμείναςαν πολυκέφαλον ὕδραν, ἐκείσε καὶ ἀλλαχοῦ μὲν ἀποτεμνομένην αἰεὶ, ἀνα-
5 θάλλονσαν δὲ ἀλλαχοῦ.

26. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνὴρ τις στρατιωτικῆς πείρας, πρὸς δὲ καὶ φρονήσεως καὶ ἀγχινοίας οὐκ ἄμοιρος, οὗ τὸ ἐπώνυμον Ὀροφίας, στρατὸν τινα ἀθροίσας τὸν τεσσαρακοντάριον τότε κα- P 51
λούμενον βασιλικῆς ἐκ προστάξεως, ἐκ τοῦ διανεμηθῆναι αὐτοῖς
10 ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίων, τὰς τε ἄλλας νήσους, αἷς ὀλίγιστοι ἐφέροντο, κατατρέχων, καὶ τοῖς μὲν λόχους ἐπάγων τοῖς δὲ καὶ φανερώς πολεμῶν, ἐξωλόθρευσέ τε καὶ ἀπωλεία παρέδωκεν· ταύτην δέ, ὡς ἔοικεν, παρέπεμψεν εἰς ἡμᾶς. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ αὐτῆς θεῶ πάντως μελήσει, μελήσει δὲ καὶ ἡμῖν τοῖς νύκτωρ καὶ
15 μεθ' ἡμέραν τὴν ψυχὴν δαπανῶσιν ὑπὲρ αὐτῆς.

27. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Εὐφῆμιός τις κατὰ τὴν Σικελίαν τουρμαρχῆς τελῶν παρθένον τινὸς ἤρα ἀσκητηρίοις ἐν- B
δαιτωμένης καὶ τὸ μοναχικὸν ἐκπαλαί ἀναλαβούσης σχῆμα, καὶ διὰ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὸν αὐτοῦ ἔρωτα ἐκκληρῶσαι, τὴν παρθένον
20 λαβὼν πως εἰς γαμετήν. ἐπεὶ γοῦν παράδειγμα οὐ πόρρωθεν εἶχεν οὐ κωλύον οὐδ' ἀποτρέπον, τοῦτον δὲ τὸν Μιχαήλ (καὶ γάρ,

12 ταύτην — ὑπὲρ αὐτῆς] Constantini Porphyrogenneti verba, ut videtur. GOAR.

cruces agentes sustulerunt. hicque adeo belli illius atque praelii eventus fuit, unde ingens rei Romanae creata calamitas, non ob eam duntaxat cladem, quam tunc accepit, sed quod etiam ex illo tempore roborata multiceps hydra duraverit; quae cum ibi aliisque locis semper excindatur, aliis subinde germinat ac revirescit.

26. Secundum haec vir quidam rei militaris apprime gnarus prudentiaeque ac sagacitatis laudis non expers, cognomento Ooryphas, imperatoris iussu exercitum cogit, quadragenarium tunc appellatum, quod quadraginta aurei in singulos distributi essent. is alias quoque insulas, quas illi exiguo numero paucisque colonis tenebant, invadens, partimque locatis insidiis partim praelio congressus, Agarenos in eis internecone delevit ac sustulit. "hanc vero, de qua nobis sermo est (id est Cretam) ad nos, ut videtur, lue hac liberandam transmisit. quae porro illam spectant, omnino curabit deus: sed et nobis curae erit, quorum animos eius vindicandae sollicitudo diu noctuque divexat ac conficit."

27. Eodem tempore Euphemius quidam in Sicilia tribunus virginis cuiusdam in coenobio agentis, olimque in eo suscepto religiosae institutionis habitu merentis, amore corripitur, explendaeque libidinis ingenti desiderio copulatis cum ea nuptiis accenditur. quod vero exemplum haud procul erat, rem eiusmodi nihil vetans aut ab ea deterrens, ipse

ὡς εἶρηται, καὶ αὐτὸς τοιοῦτόν τι ἐτόλμησεν), ἀφάρπάζει τὴν παρθένον τοῦ ἀσκητηρίου καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἄκουσαν ὑπηγάγετο. ταύτης οὖν οἱ ἀδελφοὶ τῷ Μιχαὴλ προσίασι, τὰ τοῦ δράματος διηγοῦμενοι. ὁ δὲ κελεύει τῷ στρατηγῷ, εἰ οὕτως φησὶ οὖν ἔχουσαν τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὄντα τοῦ τετοληκότος Εὐφημίου 5

C ἀποτεμεῖν κατὰ τὴν τοῦ νόμου ἀκρίβειαν. καὶ ὁ Εὐφήμιος μαθὼν δὴ ταῦτα καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ νόμου τήρησιν καὶ τὴν βασιλικὴν ἀπειλήν, συνωμότας λαβὼν τούτους τε τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ χεῖρα καὶ τινὰς τῶν συντουρμαρχῶν, τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τούτῳ παρα-
γινόμενον παρελαύνει ἐκεῖθεν, καὶ πρὸς τὸν Ἀφρικῆς ἀποδιδρά- 10
σκει ἀμεραμινουνη, πᾶσαν τὴν Σικελίαν ὑπ' ἐκείνῳ ποιῆσαι καθυ-
ποσχόμενος καὶ δίδοναι φόρους πολλούς, εἰ μόνον ἀναγορεύσει
τοῦτον βασιλέα καὶ τινὰ παράσχοι βοήθειαν. ἀναγορεύει γοῦν
τοῦτον βασιλέα Ῥωμαίων, καὶ χεῖρα δίδωσι πολλήν, καὶ τῆς Σι-

D κελίας ἐγκρατῆς γίνεται, παρ' αὐτοῦ τούτου λαβὼν αὐτήν, οὐ 15
τούτου μόνον ἀλλὰ καὶ ἐτέρων συνδρομῶν γενομένων ἐπὶ τῇ τοιού-
των ἀπωλείᾳ τόπων. δηλοῖ δὲ ταῦτα σαφέστατα καὶ πλατικώτε-
ρον ἢ τότε γραφεῖσα Θεογνώστῳ τῷ περὶ ὀρθογραφίας γεγραφότε
καὶ εἰς χεῖρας ἔλθοῦσα ἡμῶν, ἣν ὁ βουλόμενος μεταχειριζόμενος
τὰ καθ' ἕκαστον ἀναδιδαχθήσεται. πλὴν ὁ μὲν Εὐφήμιος μετ' 20
οὐ πολὺ ἄθλον τῆς ἀποστασίας καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀνομίας λαμβάνει
τὴν τῆς ἑαυτοῦ στέρησιν κεφαλῆς. σχῆμα γὰρ ἔχων βασιλικὸν
ἀπῆει καὶ κατὰ τὴν Συράκουσαν, καὶ δὴ ἀποθεν γένόμενος τῆς

nimirum Michael (nam et ille, uti dictum est, simile facinus nuper perpetrarat), virginem e monasterio raptam invitam ad se subducit. ad-
eunt itaque Michaelem virginis germani, gestumque scelus expostulant.
tum imperator Siciliae praetori mandat, "siquidem verum eos crimen
detulisse comperit, legis in eum rigore Euphemio nasum abscindat."
Euphemius vero ubi rescivit, secumque iure agendum reputans ac im-
peratoris iram reformidans, ascitis in coniurationem tum ei militantium
manu tum nonnullis aliis tribunis, praetorem in hoc venientem ut poe-
nas ab eo reposceret, fuga delusit, atque ad Africae amerannum con-
fugit, pollicitus omnem se illi Siciliam subiecturum ac grande tributum
soluturum, si modo is ei imperiales infulas nomenque deferret nonnullas-
que copias belli subsidio subministraret. facit ille, ac Romanorum im-
peratorem acclamat; numero quoque assignato exercitu illius ipsius opera
Siciliae compos efficitur; nec illius solummodo, sed et aliorum, qui ipsi
adiuverunt suamque pariter operam ad regionis illius defectionem con-
tulerunt. haec clarissime uberiusque exsecutus Theognostus historia
quam tunc edidit, venitque in manus nostras; is scilicet qui de ortho-
graphia librum conscripsit; ex qua possit singula plenius discere cui
libuerit. ceterum Euphemius haud ita post defectionis mercedem suae-
que praemium improbitatis capite caesus recipit. regio namque habitu
cum et Syracusas lustraret, longiusque a stipatoribus suis, quantum

ἑαυτοῦ τάξεως καὶ τῶν δορυφόρων ὡς ἀπὸ τόξου βολῆς ἐγένετο
κατὰ τὴν πόλιν, ὁμιλῶν αὐτοῖς τυραννικῶς τε καὶ βασιλικῶς. P 52
τοῦτον ὡς προσερχόμενον ἔγνωσαν δύο τινὲς ἀδελφοί, γενόμενοι
σύμπνοοι καὶ ταῦτὸν φρονήσαντες προσέρχονται τούτῳ εἰρηρικῶς,
5 τὴν προσήκουσαν βασιλεῖ τιμὴν ἀπονέμοντες. ὡς δ' Εὐφῆμιος
τὴν τε παρ' αὐτῶν ἀναγόμεναι ἀσπαστιῶς ἐδέξατο καὶ τῶν ἄλλων
κατήκουεν αὐτῶν, προσεκαλεῖτο τούτους φιλοφρόνως ἀποδώσων
τὸν ἀσπασμόν· καὶ δὴ κλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στόμα προσε-
ρείσας τῷ στόματι ταῖς θριξὶ μὲν κατέχεται ἰσχυρῶς πρὸς ἑτέρον
10 τῶν ἀδελφῶν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἑτέρου ἀφαιρεῖται τὴν κεφαλὴν. καὶ B
ὁ μὲν Εὐφῆμιος τοιοῦτῳ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

28. Οἱ δ' Ἀγαρηνοὶ οὐ τῆς Σικελίας μόνον ἔκτοτε ἀλλὰ
καὶ Καλαβρίας καὶ Λαγγοβαρδίας ἐγένοντο ἐγκρατεῖς, πᾶσαν
κατατρέχοντες καὶ διαπορθοῦντες καὶ ἐνσκηνοῦντες ἄχρι τῆς βασι-
15 λείας τοῦ ἐν μακαρία τῇ λήξει Βασιλείου τοῦ βασιλέως. ἀλλὰ
ταῦτα μὲν ἢ ἐκείνον δηλώσει ἱστορία· ὁ δὲ Μιχαὴλ μῆνας ὀκτώ
καὶ ἕτη τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατῆς ἐννέα τὸν βίον κατέλυσε, C
τῷ δυσουρίας νοσήματι ἁλούς, ἐκ τῶν νεφρῶν λαβούσης τὴν ἀρ-
χὴν, μήτε τὴν πρὸς θεὸν καταλύσας δυσμένειαν, οἷς οὐκ ἤθελε
20 τὴν ἑαυτοῦ μορφήν δι' ἡμᾶς ἀναλαβόμενον σάρκα προσκνεῖν,
μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς προσκνεοῦντας καθαιρῶν Μεθόδιον τε καὶ
Εὐθύμιον, περὶ ὧν εἰρήκαμεν, καὶ τὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπαυξή-
σας ἀκατάλλακτον πόλεμον, τὰ τε κατὰ Θωμαῶν καὶ τῶν Κρη-

fere est iactus sagittae, praevolans ad urbem accessisset, tyrannique ac regio fastu alloquendo cives demulceret, sic accedentem duo quidam fratres conspicati pari ambo conspiratione unoque consilio pacifice ad-eunt, convenienti pro maiestate honore eum prosequentes. Euphemius eorum lubens salutationem admittit, exque aliis eosdem titulos audit. tum viros ad se comiter vocat, ipse vicissim salutes redditurus. ergo cum caput inclinans alterius fratrum ori osculum figeret, crinibus ille apprehensum valide tenet, alter ab humeris caput amputat. ac quidem Euphemius tali mortis genere fati concessit.

28. Porro Saraceni ex eo tempore non Sicilia solum sed et Calabria et Longobardia potiti sunt, omnem eam regionem incursantes ac populantes, ad usque tempora felicitatis recordationis Basilii imperatoris illic constitutis sedibus. haec enimvero illius declarabit historia. Michael autem cum annos novem menses octo imperium tenuisset, urinae difficultate ex renum passione orta exstinctus est, cum nec infensissimum in deum odium posuisset (ea scilicet ratione, quod eius qui pro nobis carnem assumpsit effigiem adorare nollet; quin potius illius cultores abdicaret, Methodium Euphemiumque, de quibus in superioribus sermo habitus est), Agarenorum quoque implacabile bellum auxisset; ac deus ob eius nequitiam et Thomae rebellionem et Cretensium atque

ταιίων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν εἰρημένων Ἀφρικήων διὰ τὴν ἑαυτοῦ
 D κακίαν ἀποστείλαντος τοῦ Θεοῦ. ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ Δαλματία τῆς
 τῶν Ῥωμαίων ἀπέστη τότε βασιλείας, καὶ γέγονασιν ἅπαντες ἰδιο-
 ρουθμοὶ τε καὶ αὐτοκέφαλοι μέχρι τῆς τοῦ Βασιλείου τοῦ αἰοιδίμου
 βασιλείας· τότε γὰρ πάλιν οὗτοι Ῥωμαίοις καθυπετάγησαν. πε- 5
 πλήρωτο δὲ καὶ ὁ ἐπ' αὐτῷ χρησιμὸς, λέγων οὕτω,

ἀρχὴ κακῶν γε προσπείσεται τῇ χθονί,
 ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος δράκων
 δύσγλωσσος ἄρδην καὶ φιλόχρυσος λίαν.

ἐτέθη δὲ ὁ τοῦτου νεκρὸς ἐν τῷ ναῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἐν 10
 τῷ ἤρωρι Ἰουστινιανοῦ, ἐν λάρνακι πρασίῳ Θεσσαλικῇ.

P 53

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
 ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΥΙΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.
 Δ Ο Γ Ο Σ Γ.

Τὰ μὲν δὴ πραχθέντα Μιχαὴλ τῷ Τραυλῷ βασιλεύσαντι ἐννέα 15
 ἔτεσιν πρὸς μῆσιν ὀκτὼ ἐν τῷ πρὸ τούτου βιβλίῳ δεδήλωται· ὁ δὲ
 υἱὸς αὐτοῦ ἤδη Θεόφιλος ἀνδρὸς ἔχων ἡλικίαν τὴν πατρικὴν ἀρχὴν
 καὶ βασιλείαν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς ὀγδόης Ἰνδικτιῶνος

Africanorum, de quibus iam dictum est, Saracenorum bellum immisisset.
 sed et omnis Dalmatia sub id tempus a Romano imperio defecit, suique
 omnes iuris ac sibi capita exstiterunt, quoadusque inclitus ille Basilius
 imperium regendum suscepit: tunc enim Romanae facti sunt ditionis.
 impletum vero est quod de illo ferebatur oraculum, in hanc sen-
 tentiam.

hoc initium malorum telluri accidet,
 rerum potietur cum Babylonius draco,
 linguae imperitae, et auri cupientissimus.

cadaver eius repositum in Iustiniani monumento, ad aedem apostolorum,
 in arca ex marmore viridi Thessalico.

THEOPHILI MICHAELIS F. IMPERIUM.

LIBER III.

Michaelis Balbi gesta annis novem mensibus octo, quibus rerum potitus
 est, superiori libro a nobis exposita sunt. eius autem filius Theophilus,
 virilem iam aetatem ingressus, paternum imperium suscepit mense Octo-
 bri, indictione 8. is ferventissimum quidem iustitiae studium prae se

διεδέξατο, λόγῳ μὲν οὖν τῆς δικαιοσύνης ὡσπερ ἔμπυρος ἔραστῆς
 καλεῖσθαι βουλόμενος καὶ νόμων εἶναι φύλαξ πολιτικῶν ἀκριβής·
 τῇ δ' ἀληθείᾳ ἔξωθεν ἑαυτὸν τῶν ἐπιβουλεύοντων διατηρῶν, ὡς B
 ἂν μὴ τις κατ' αὐτοῦ τι νεανιεύσῃται, ταῦτα ὑπεκρίνετο. τὸν
 5 ἐπηρεζόμενον οὖν κίνδυνον ὑφορῶν, τοὺς τῷ πατρὶ μὲν αὐτοῦ ἐκ
 συνωμοσίας τὴν βασιλείαν παρεσχικότας, κατὰ τοῦ Λέοντος δὲ
 ἐπαναστάτας, ἅπαντας ἔγνω ὀλέθρῳ παραδοῦναι τε καὶ σφαγῇ.
 ὄθεν δόγμα ἐξέθετο ἅπαντας τοὺς τῶν βασιλικῶν ὑπολαύοντας
 φιλοτιμιῶν, προσέτι δὲ καὶ βασιλικῆς τιμῆς μετασχόντας τῆς
 10 οἴασον, κατὰ τὴν Μυγναύραν συναθροισθῆναι. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγε-
 γόνει καὶ τοῦ προστάγματος οὐδεὶς ἐτόλμα καταφρονεῖν, τὴν τῆς P 54
 ψυχῆς τέως ὡς ἐν σκότῳ κρύψας θηριωδίαν, ἠρέμα πῶς καὶ πρᾶειά
 φωνῇ οὕτω πῶς ἔλεξεν ἐν βραχεῖ, ὡς ἐβούλετο μὲν καὶ δι' ἐπιθυ-
 μίας εἶχεν, ὁ λαὸς καὶ κληρὸς ἐμὸς, τοὺς ἀντιλαβομένους καὶ τῆς
 15 βασιλείας ὑπερμαχῆσαντας νεανικῶς ὁ ἐμὸς ἄγαν πατὴρ πολλῶν
 μὲν τιμῶν πολλῶν δὲ τούτους ἀγαθῶν ἐτέρων καταξιῶσαι τε καὶ
 γερῶν· ἀλλ' ἐπεὶ ἔφθασεν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι θάπτον ἢ εἶχε
 βουλῆς καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς αὐτοῦ γνώμης ἔξω γέγονε τοῦ
 καιροῦ, ἵνα μὴ ἀχάριστος δόξῃ πολλοῖς, ἐμὲ οὐ τῆς βασιλείας
 20 μόνον διάδοχον ἀλλὰ καὶ τοῦ τοιούτου καλοῦ τούτοις ὑπόχρεων
 ἐγκατέλιπεν. διὸ ἕκαστος ἐκ μέσον ἀγόμενος δεικνύτω ἡμῖν ἑαυ- B
 τόν. τούτοις ὑποκλαπέντες τοῖς λόγοις καὶ συλαγωγηθέντες τὸν
 νοῦν ἑαυτὸν ἕκαστος ἀπεγύμνου καὶ πῦσιν ὠρᾷτο κατάδηλος. εὐθὺς

7 σκαφῇ P : 11 πράγματος P

ferebat, legumque civilium sedulus observator videri voluit: revera tamen
 simulatorem agebat, seque ab insidiis tutum praestare ac nulli contra se
 aliquid moliendi ansam ullam praebere satagebat. veritus ergo quod im-
 pendeat periculum, coniuratos omnes, qui imperium patri detulerant
 Leonique manus intulerant, internecioni dare constituit penitusque de-
 lere. idcirco promulgat edictum ut omnes qui regia munificentia bona
 consecuti essent, quique honores ullos aut magistratus obtinerent, ad
 Magnauram conveniant. convenerunt omnes, nec qui imperium con-
 temnere auderet ullus fuit. tunc ille dissimulata adhuc ac velut in tene-
 bris tecta mentis saevitia, leni ac placida voce, sic paucis peroravit.
 "voluit," inquit, "valdeque expetiit, vos plebs mea et hereditas, inclitae
 memoriae pater meus, eos qui opem ei tulerant ac pro adipiscendo im-
 perio fortiter decertarant, multis magnisque honoribus bonisque aliis at-
 que praemiis munerari. quoniam tamen citius quam illi constitutum erat
 vivis excessit, et ante tempus animo conceptum, eum fugit occasio: ne
 plerisque ingratus videatur, me non modo eius quod ornavit imperii
 successorem, sed et illius debiti ac gratitudinis reum dereliquit. singuli
 igitur e medio exeuntes sese nobis ostendant." his sermonibus fraudem
 sibi fieri passi deceptique miseri se ipsos singuli prodidere cunctisque

οὐν νόμῳ τῷ πολιτικῷ χρῆσθαι τὸν ὑπαρχον ἐγκελεύεται, καὶ
 “ἄγε δὴ” φησίν, “ὦ οὗτος, τούτους κατ’ ἀξίαν τῶν βεβιωμένων
 ἀμείβου, οὐ μόνον οἷς οὐκ ἔδεισαν τὸ θεῖον, αἵματι ἀνθρωπίνῳ
 μίαναντες δεξιάν, ἀλλὰ καὶ χριστὸν κυρίου βασιλέα ἀνελόντες οἱ
 ἄθλιοι.” τούτοις διέλυσε τὸν σύλλογον ἐκεῖνον τὸν πρῶτον δὴ 5
 πως καὶ θαυμαστόν· ὃν εἶπερ τις κατὰ νόμους ἔχοιτο ἐπαινεῖν,
 C ἀλλ’ οὐκ οἶδ’ εἰ στήσεται ἐγγὺς ἡμερωτάτης τε καὶ προαιτίας ψυ-
 χῆς. καὶ τούτους μὲν οὕτως πως ἕξ ἀνθρώπων ἐποίησεν, προσε-
 πιθεὶς τούτοις τὸ ἐπαινετὸν ἐκεῖνό γε καὶ καλόν, τὸ ἀπελάσαι καὶ
 πρὸς τὴν ἐν ἧ τὸ πρότερον ἀπεκάρη μονὴν Εὐφροσύνην τὴν ἐαν- 10
 τοῦ μητροιανὰ ποιῆσαι παλινοστήσαι, ἣν ἡ ἱστορία δευτέραν γαμε-
 τὴν παρέδωκε τῷ Μιχαήλ, ἐκείνων γε τῶν ἡμῖν εἰρημένων ἐκεῖσε
 χειρογράφων καὶ ὄρκων πολλῶν, οὐχ ὁσίως προαχθέντων γε καὶ
 γενομένων, ὠφελήσαντων οὐδέν. τί δὴποτε; ὅτι μὴ ἐπὶ κυρίου
 πεποιθὼς ἠγάγετο γαμετὴν (ἧ γὰρ ἂν ἔννομόν τινα, ἀλλ’ οὐ τὴν 15
 D ἤδη συνταξαμένην ἠγάγετο τῷ Χριστῷ), ἐπὶ δὲ τῇ ἐαυτοῦ θρασύ-
 τητι καὶ τοῖς ὄρκοις ἐκείνοις τοῖς εὐμεγέθεσί τε καὶ θεοῦ πάντας
 πόρρωθεν ἀποπέμψασι.

2. Καὶ τὰ πρῶτα μὲν τούτου τοιαῦτα· τὰ δ’ ἐξῆς ἀντε-
 ποιεῖτο δικαιοσύνης καὶ ἦν φοβερός τε πᾶσι τοῖς πονηροῖς καὶ 2
 θαυμαστός ἀγαθοῖς, τοῖς μὲν ὅτι μισοπόνηρός τε καὶ δίκαιος,
 τοῖς δ’ ὅτι ἐμβριθής τε καὶ αὐστηρός· πλὴν οὐκ ἦν τοῦτον πάν-

6 ἔλοιτο?

manifestos fecere. mox itaque praefectum leges civiles exsequi iubet,
 “age tu” inquit, “pro eorum vitae rationibus vicem illis redde, quod
 non solum non timuerint deum, ut humano cruore dextram foedarent,
 sed et unctum domini imperatorem miseri sustulerint.” haec locutus con-
 ventum illum primū utique et admirandum dimisit; quem si quis lau-
 daverit quasi ex legum severitate, haud scio an ad lenitatem animi-
 que mansuetudinem prope accessurus sit. ac illos quidem per hunc
 modum e medio sustulit. illud sane his laude dignum honestumque ad-
 iecit, ut nimirum Euphrosynam novercam aula expelleret ac in mona-
 sterium, ubi primum comam posuerat, reverti cogeret. fuit illa quam
 Michaelis alteram coniugem tradidit a nobis contexta historia; nec quae
 inter narrandum illic dicta sunt chirographa ac sacramenta, ipsa nihil
 sancte ac religiose facta, commodi aliquid attulerunt. cur vero non at-
 tulerunt? quod non spe in deo collocata uxorem duxerat (alioqui legi-
 timo toro copulandam duxisset, non quae iam Christo se voto obstrin-
 xisset) sed in sua audacia inque magnis illis sacramentis, et quae a deo
 omnes procul abduxere.

2. Ac quidem in eum se modum habuerunt Theophili exordia. ad
 sequentia quod attinet, iustitiae severus cultor exstitit, cunctisque malis
 sui terrorem, bonis admirationem iniecit, his quidem, quod malis infe-
 stus iustusque erat, illis, quod gravem atque austerum praeferebat. sed

των καθαρεύειν τῶν πονηρῶν. καὶ διὰ τοῦτο εἶχeto μὲν τῆς ἐπὶ
 Θεὸν καὶ τὴν τούτου πάναγον μητέρα, ὡς ἔλεγε, πίστεως, εἶχeto
 δὲ καὶ τῆς πατροπαριδότου μιαρῶς τῶν εἰκονομάχων αἰρέσεως,
 καὶ ταύτη γε δὴ τὸν εὐσεβῆ καὶ πανάγιον λαὸν ἐτάραττέ τε καὶ P 55
 5 πολυειδέσειν ἐδίδου κακώσεσι, πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρό-
 νον ἠρεμῆσαι μὴ συγχωρήσας, οἷς οὐδὲ τὰς ἐν πολέμοις ἀνδρα-
 γαθίας καταλλήλως ἐλάμβανεν, ἀλλ' ἤττητό τε αἰεὶ καὶ οὐ κατὰ
 βασιλεία ὑπέστρεφεν.

3. Τοιγαροῦν ἐχόμενος τῆς δικαιοσύνης, οὐ μὴν δὲ καὶ
 10 τῆς πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα πίστεώς τε καὶ προθυμίας, ἀπῆει
 ἔφιππος διὰ τῆς κατὰ τὴν μέσην πλατείας καὶ λεωφόρου πρὸς τὸν
 ἐν Βλαχέρναις Θεῖον ναὸν ἐκάστη ἑβδομάδι, ὑπὸ τῶν δορυφόρων
 παραπεμπόμενος. ἀπῆει δὲ πᾶσι μὲν, πρὸ παντὸς δὲ τοῖς ἀδικον-
 μένοις διδοὺς ἑαυτόν, ὡς ἂν ἔχοιεν τὰ αὐτῶν ἐκτραγωδεῖν ἀδική- B
 15 ματα καὶ μὴ παρὰ τινῶν κακοποιῶν κωλύοιτο ὑφορωμένων τὴν
 ἔκτισιν, δεύτερον δὲ ἵνα διὰ τὴν ἀγορὰν διερχόμενος Θεατῆς γίνοιτο
 τῶν ὠνίων· ὅθεν ἐκάστου τῶν πιπρασκομένων ὅσον πωλεῖται κατὰ
 τὴν ἀγορὰν ἠρώτα, οὐκ ἐν παρέργῳ τοῦτο ποιῶν ἀλλὰ καὶ λίαν
 ἐνεργῶς τε καὶ ἐπιμόνως, οὐδ' ἐνὶ τοῦτο εἶδει ἀλλὰ παντὶ μὲν τῷ
 20 τρέφειν ἄνθρωπον δυναμένῳ, εἴτ' οὖν ἐσθιόμενον εἴτ' οὖν καὶ
 πινόμενον, παντὶ δὲ τῷ περιθάλλειν καὶ εἰς ἀμφίσιον τελοῦντι,
 καὶ πᾶσιν ὑπλῶς τοῖς κατὰ τὴν ἀγορὰν προκειμένοις τῶν βουλομέ-
 νων ἐξωνήσει. διὰ τοι τοῦτο οὐδὲ ῥαδίως ἂν εἶδέν τις αὐτὸν ἐξ- C

17 Ἐκαστον?

non potuit omnibus vitiis carere. quamobrem fidei quidem in deum in-
 que eius castissimam matrem, uti aiebat, sancte adhaerebat: sed et im-
 purae venerabiles imagines impugnantium haeresi a maioribus acceptae
 addictus erat, eaque ratione religiosam sanctamque turbavit plebem va-
 riique generis malis afflixit, nec quandiu imperii habenas moderatus est,
 quiete eam agere permisit. unde etiam congruentem hanc a deo merce-
 dem rettulit, ut nihil praeclari facinoris in bellis ediderit, sed victus
 semper, nec ut decet imperatorem exque maiestate domum redierit.

3. Qui ergo studiosus iustitiae esset, ergaque sanctam dei matrem
 fidem suam ac alacritatem probaret, per singulas hebdomadas via publica
 stipante satellitio ad divinam Blachernensem aedem equo procedebat.
 huius autem pompae ea ratio erat, ut se omnibus, iis maxime qui ulla
 iniuria afficerentur, ipsorum auditurus querelas, in conspectum daret,
 nec ullus maleficus poenam ab eo irrogandam timens accessum prohibe-
 ret. simul etiam ut per forum equitans res venales inspiceret. omnium
 itaque in foro venalium pretium exquirebat; neque vero obiter rem
 praestabat, sed operose admodum ac morose, nec in uno duntaxat mer-
 cium genere, sed in omnibus esculentis sive etiam potulentis, vestibus
 item ac operimentis; quicquid denique in foro mercium prostabat.
 quamobrem vix unquam solenni imperatorum more pompa procedere

ελληλυθότα εἰς πρόκενσον, πολλὴν ἐνδεικνύμενον σπουδὴν πρὸς τὰ κοινὰ τε καὶ ἐπιμέλειαν νῦν μὲν ἐν κριτηρίοις, νῦν δέ, ὡς εἴρηται, κατὰ τὰς προόδους τῆς ἑβδομάδος.

4. Ὅθεν ἐπεὶ τινὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐστίασιν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἑαυτὰ καλοῦσι τοὺς βασιλεῖς, 5 τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ παλατίου τείχη τῶν ἀρχαίων θεμελίων οὗτος παρεκβαλὼν, καὶ πρὸς τὰ ἡλιακά, ἔνθα πρότερον κινστήρ-
 D νης οὔσης συνέβη βασιλικὸν ἀποπνιγῆναι νίον, παραδείσους ἐργασάμενος, ἐκεῖθεν τὸ λείπον ἀνεπλήρου καὶ ἑαυτὸν ἔτερε τούτοις καὶ ἐψυχαγῶγει, ὡς τὸ εἰκός. καὶ ποτε τούτου ἐκεῖσε ἐνδιατρί- 10 βοντος, εἴτε δὴ καὶ δειπνοῦντος, ὡς λόγος, συνέβη ναῦν τινὰ μυριοφόρον ἕξ οὔριας πλέουσαν ἀναπεπτυμένους δὴ τοῖς ἰστίοις τῷ μεγέθει τὸν λιμένα κατασκιᾶσαι καὶ τὸν βασιλέα εἰς θάμβος ἐπαγαγεῖν. ἐπύθετο οὖν ἀτύκτα τίνος τε ἢ ὀκλᾶς εἶη καὶ ὅ τι φέροι τῶν ἐδωδίων. ὡς δὲ τῆς Ἀνγούστης ἤκουσεν καὶ λαθεῖν τοῦτο 15 οὐκ ἦν, τότε μὲν ἐφηνοχάσαι λέγεται καὶ διαπέμψαι τὸν καιρὸν μέχρι τῆς ἧς εἰώθει ἡμέρας κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἵέναι. ἐπεὶ δ' ἦ τε ἡμέρα παρῆν καὶ ὁ τοῦ πλοίου ὄρμος δῆλος ὑπῆρχε τῷ βασιλεῖ ἀναμαθόντι διὰ τινος, τῆς εἰς τὸ πλοῖον φερούσης ἀπήρχετὸ
 P 56 ὁδοῦ· ἦν δὲ κατὰ τὸν Βόσπορον. καὶ ἐπεὶ περ παραγενόμενος 20 παρὰ τὴν πρύμναν ἔστη τῆς νεῶς ἀκολουθούσης τῆς τάξεως, ἠρώτα τὴν σύγκλητον οὐχ ἅπαξ δὴ μόνον ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς, ὅτου

13 λιμένα Combesisus, λειμῶνα P

visus est, qui procurandae rei publicae magnam diligentiam ac curam haberet, nunc pro tribunali sedens, nunc singulis septimanis, uti dictum est, in publicum procedens.

4. Unde quia suburbana quaedam aspectu iucunda atque amoena haud raro principum animos ad se pellicunt, ipse muros palatii ad mare vergentes ab antiquis fundamentis diruens, et ad solaria (ubi prius cum lacus esset, imperatoris filium aquis suffocari contigerat) hortos faciens, inde levamen aliquod animo quaerebat, seque his, ut par est, oblectabat. illic quandoque versante Theophilo, sive etiam, ut fama est, cenante, contigit navim quandam onerariam praegrandem pansis velis, secundo vento appulsam, ingenti mole umbra portum obtegere ac imperatorem in stuporem agere. percontabatur igitur statim, cuiusnam illa esset quidve annonarum adveheret. ubi porro Augustae esse audivit, resque notior erat quam ut latere posset, tunc quidem siluisse aiunt, diemque exspectasse quo ipsi moris erat Blachernas procedere. cumque dies appetiisset, atque ubi navis statio esset ex quodam didicisset, versus eam contendit iter, ad Bosporum scilicet. veniens itaque stipatus obsequio, et ad puppim positus, senatum rogavit, neque id semel sed iterum atque tertio, num quid alicui deesset eorum quae in usum fami-

δὴ τις ἔχοι χρεῖαν τῶν ἐδωδύμων, σίτου ἢ οἴνου ἢ τινος ἄλλου τῶν
κατ' οἶκον ἀναλισκομένων. ὡς δὲ πολλάκις ἐρωτηθέντες μόλις
ἀπαξ ἀπεκρίθησαν μηδενὸς λείπεσθαι μέχρι τῆς σῆς εὐμοιροῦμεν
δεσποτείας τε καὶ βασιλείας, καὶ προστιθέντων μηδὲν εἰδέναι τῶν
5 ὧν ἐρωτώμεθα, “ἀλλ’ οὐκ ἴστε” ἔφησεν “ὅτι με ὑπὸ Θεοῦ βασι-
λέα γενόμενον ἢ Ἀγούστα καὶ σύμβιος ναύκληρόν με εἰργάσατο;
καὶ τίς πρόποτε, μετὰ πικρίας λέγων τοῦτο ψυχῆς, βασιλέα Ῥω- B
μαίων ἢ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἔμπορον ἐθεάσατο;” καὶ ἐπὶ τούτῳ
ἀναπολογήτων μενόντων, ἐκέλευσεν αὐθωρὸν μόνους ἐξιόντας τοὺς
10 ἀνθρώπους τὴν ναῦν ἐκείνην παραδοῦναι πυρὶ αὐταῖς ἀγκύραις καὶ
ἰστίοις καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἀγωγίμοις, πολλὰ κατειπὼν ἕστερον
καὶ παντοίαις ἔβρεσι τὴν δέσποιναν περιβαλὼν, ὡς καὶ αὐτῆς
ἐπαπειλῆσαι ἔξυγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἶγε δὴ ἔκτοτε τοιοῦτόν τι ποι-
οῦσα φωραθεῖη.

15 5. Ἀλλὰ πατρίδα μὲν ἢ Θεοδώρα (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῇ
Ἀγούστῃ) Παφλαγονίαν ἐπέμνηεν, καὶ χωρίον Ἐβισσαν, γεννή-
τορα δὲ Μαρίον οὐκ ἄσημόν τινα ἢ ἰδιώτην τὴν τύχην, δρουγγά-
ριον δὲ ἢ τουρμάρχην κατὰ τινος, καὶ μητέρα Θεοκτίστην τὴν οὕτω C
Φλωρίαν κατονομαζομένην, ἀμφοτέρους εὐσεβεῖα ἐντεθραμμένους
20 καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκότων προσκύνησιν οὐκ ἔξαρονμένους μὲν,
ὡς κατ’ ἐκεῖνο πάντες καιροῦ, ἀσπαζομένους δὲ καὶ ἐνστερνιζομέ-
νους ὑπερφυῶς. ἀλλ’ ἢ μὲν Θεοδώρα διαδήματι βασιλείας πάλαι

4 μηδὲ P

7 λέγω?

19 ἐκτεθραμμένους P

liae cedunt ac annonae sunt, triticum scilicet et vinum aliudve edulium. cumque saepius rogati vix tandem respondissent nullius se egere quando illo rerum domino ac imperatore feliciter gauderent, ac se penitus quo spectaret illa interrogatio nescire addidissent, “at nescitis” inquit “me, qui dei nutu ac voluntate imperator existam, ab Augusta ac coniuge naucerum factum esse?” additque indignabundus “num quis unquam imperatorem Romanum eiusve coniugem mercaturam exercere vidit?” tuncque adeo cum nemo responsum daret, egressis duntaxat viris qui in navi erant, eam confestim cum ancoris et velis, ac quicquid mercium erat, igni succendit, multum postea vituperans, nulloque non convicio dominam onerans, ac vel necem minitans, si porro eiusmodi aliquid factitare unquam deprehenderetur.

5. Ceterum Theodora (hoc enim Augustae nomen) Paphlagoniam patriam honestabat, oppidum Ebissam: parentes Marinum patrem, virum non obscurum aut privatae sortis hominem, sed qui drugarius exstiterit vel (ut aliis placet) tribunus: matrem habuit Theoctistam cognomento Florinam, ambos piis moribus rectaque in fide educatos, ac qui venerabilium imaginum cultum, pro omnium eius aetatis hominum genio atque haeresi, minime abnegassent, sed ardentissimo eas studio oris manusque et sinus amplexu venerarentur. porro Theodora regia pridem ex impe-

δὴ κατέσπετο, καὶ ἡ αὐτῆς μήτηρ Θεοκτίστη ζῶστί τε καὶ πατρι-
κία τετίμητο. αὕτη δὴ οὖν ἡ Θεοκτίστη κατὰ τὸν ἑαυτῆς οἶκον,
ἐνθα δὴ ἡ τῶν Γαστριῶν μονὴ τὴν πῆξιν ἔχει τὰ νῦν καὶ ἴδρουσιν
D (ἣν δὲ τοῦτον ἐξ ἐκείνου τοῦ πατρικίου ἐξωνησαμένη Νικήτα),
τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετακαλουμένη (πέντε δὲ ἦσαν τὸν 5
ἀριθμόν, ἡ τε Θέκλα καὶ Ἄννα Ἀναστασία τε καὶ Πουλχερία καὶ
ἡ Μαρία) ἄλλαις τε δωρεαῖς αἷς ὑπάγεσθαι τὸ θῆλυ πέφυκεν
ἐδεξιοῦτο, καὶ ἰδίᾳ παραλαμβάνουσα οὐ μαλακίζεσθαι οὐδὲ μένειν
θηλείας ὅπερ ἦσαν ἐξελιπάροι καὶ καθικέτενεν, ἀνδρίζεσθαι δὲ καὶ
τῆς μητρῴας θηλῆς ἄξια διανοεῖσθαι καὶ πρόποντα, τὴν πατριῶν 1
μὲν αἴρεσιν ἀπορριπιζομένης, καταφιλούσας δὲ καὶ κατασπαζο-
μένης τὰς τῶν σεπτῶν εἰκόνων μορφάς. καὶ ἅμα ταύτας εἰς χεῖ-
ρας ἐμβάλλονσα (ἐφυλάττοντο δὲ αὐτῇ ἐν τινι κιβωτίῳ), τῷ
P 57 προσώπῳ καὶ τοῖς χεῖλεσιν ἐπιτιθεμένη ἠγίαζέν τε αὐτὰς καὶ πρὸς
τὸ ἐκείνων φίλτρον διήγειρεν. τοῦτο οὖν ἐνδελεχῶς ποιοῦσα καὶ 1
ταῖς ἐγγόνοις τὸ περὶ τὰς εἰκόνας φίλτρον ἀναζωπυροῦσα οὐκ ἔλα-
θε τὸν Θεόφιλον, πυνθανόμενον "ὄ τι τε αὐταῖς παρὰ τῆς μᾶμ-
μης δεδωρόηται καὶ ὅ τι χάριτος ἐξείργασται ἄξιον. αἱ μὲν γὰρ
ἄλλαι τούτου τὰς πεύσεις ἀγαθὰ φρονοῦσαι ὡσπερ τινὲς λαβὰς
ἐρρωμένως παρέτρεχον· ἡ δὲ Πουλχερία ἅτε ἠλικία καὶ νῶ νηπιᾶ-2
ζουσα τὰς τε φιλοφροσύνας ἔλεγε καὶ τὸ πλήθος τῶν ὀπωρῶν,
συνηρίθμει δὲ καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν, οὕτω δὴ
B ἄπαλὰ φρονοῦσα καὶ λέγουσα ὡς νινία πολλὰ εἶη αὐτῇ κατὰ τὸ

ratorum more corona donata, mater quoque Theoctista zostae quam vo-
cant (id est cingulo donatae) ac patriciae dignitatem consecuta erat. ibi
itaque Theoctista in domum suam, quam eo loco sitam habebat ubi
modo Gastriorum exstructum monasterium est, exque Niceta patricio
emerat, Theodoraе filias invitans (quinque illae numero erant, Thecla
et Anna Anastasiaque et Pulcheria et Maria) cum aliis munusculis, qui-
bus demulceri hic sexus solet, blandiebatur, tum seorsum assumens hor-
tabatur ut supra sexum suum saperent animosque viriles ac materno
lacte dignos assumerent, abominantes paternam haeresim sacrasque ve-
nerabilium imaginum amplexantes ac exosculantes effigies; simulque in
manus assumens, quippe quas in cista quadam repositas habebat, vultui
labiisque admovens puellas sanctificabat, inque earum amorem illas ex-
citabat. hoc illa cum identidem factitaret, ardensque erga imagines de-
siderium neptibus frequens accenderet, non fefellit res Theophilum. is
enim aliquando cum filias interrogaret quid ex avia munus accepis-
sent, quidve humanioris officii blanditiarumque in eas collatum esset,
reliquis interrogationem eius tanquam muscipulam solerti animo constan-
ter declinantibus, Pulcheria non magis aetate quam sensu immatura,
quam blande tractatae essent referre, ac quam variis pomis donatae,
unaque venerabilium imaginum venerationem adiungere, atque ita rem

κιβώτιον καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τοῖς προσώποις ἐπιτίθησι
 μετὰ τὰ φιλήματα. ταῦτα γοῦν τὸν βασιλέα εἰς μανίαν ἤγγεν ὑπο-
 λαλούμενα. ἀλλὰ προῦσαι μὲν τι τῶν δριμυτέρων ἢ πικροτέρων
 εἰς αὐτὴν ἐκώλυε τοῦτον τό τε τῆς γυναικὸς αἰδέσιμον καὶ ἡ εὐλά-
 5 βεια, καὶ ἡ παρορησία δὲ πρὸς τούτοις οὐκ ἔλαττον (καὶ γὰρ ἦν
 τοῦτον ἀριδύλως σκώπτουσα καὶ διελέγχουσα ἐπὶ τε τοῖς καθ' ἡμέραν τῶν ὁμολογητῶν διαγωμοῖς καὶ τῇ δηλωθείσῃ αἰρέσει, καὶ
 μόνῃ μικροῦ φανεράν ποιοῦσα τὴν πρὸς αὐτὸν τῶν πάντων ἀπέ-
 χθειαν), ἀπέτειμεν δὲ μόνον τὴν πρὸς αὐτὴν τῶν τούτου θυγατέ-
 10 ρων ἄφιξιν, καὶ διεκώλυε γίνεσθαι συνεχῆ.

6. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρᾳ συμβέβη- C
 κεν. ὑπῆρχέ τι τῷ βασιλεῖ πυρακεχομμένον ἀνδράριον, τοῦ Ὀμη-
 ρικοῦ Θερασίτου διεννηροχὸς κατ' οὐδέν. Δένδρις ὄνομα τούτῳ,
 ἄσημά τε φθεγγόμενος καὶ γέλωτας κινῶν καὶ θυμηδίας ἔνεκεν
 15 τοῖς βασιλείοις ἐνδιατῶμενος. οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ
 τὸν τῆς βασιλίσσης κοιτωνίσκον κατέλαβεν αὐτὴν θείας εἰκόνας
 περιειλημμένην καὶ τοῖς ἑαυτῆς ὄμμασιν μετὰ σπουδῆς προσάγου-
 σαν. ταύτας ὑπ' ὄψιν ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαίων τί τε εἰσὶν ἐπυ-
 θάνετο, καὶ πλησιέστερον διέβαινεν. ἡ δὲ "τὰ καλὰ μου" ἔφησεν
 20 οὕτως ἄγροικικῶς "νινία· καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλά." κατὰ τὴν
 τράπεζαν ἡνικαῦτα εἰσιτιάτο ὁ βασιλεύς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν εὐ- D
 θὺς διαβάντος ἤρετο αὐτὸν ὅποι ποτὲ ἐτύγγανεν ὦν. ὁ δὲ παρὰ
 τὴν μάναν ἔφησεν εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσα-
 σθαι ἐν αὐτῇ καλὰ νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἐξαίρουσαν. συνῆκεν

simplici sensu verbisque narrare, plures illi in arca esse puppas, quas osculata vultui orique admoveret. ob quae furore percitus imperator est: ne quid tamen durius in socrum statueret, obstitit mulieris tum reverentia tum probitas ac religio. nec praeterea eius minor erat loquendi arguendique fiducia. etenim genero palam exprobrabat, ac propter quotidianas confessorum persecutiones eum arguebat; sola denique fere omnium in eum odia ipsi patefaciebat. unum duntaxat, ne aviam in posterum adirent, aut certe ne sic crebro, illis interdixit.

6. Geminum fere est quod Augustae obtigit. alebatur in aula delirus pumilio et Homericus Thersitae persimilis, Denderis nomine, impeditae linguae, risum movere aptus, ioci duntaxat causa in regiam adhibitus. is quandoque in Augustae sacrum cubiculum subito irrumpens ipsam sacras osculantem imagines easque oculis devote adhibentem offendit. has coram delirio homo intuitus interrogat quidnam essent, propiusque visurus accedit. ad quem Augusta, ita subrustice, "meae sunt pulcras puppae, quas valde diligo." imperator tum mensae accumbebat; vidensque hominem ad se propere venientem, ex eo quaesivit ubinam fuisset. respondet ille apud manam (sic Theodoram appellans), vidissetque illam ex pulvinari pulcras puppas proferentem. intellexit itaque imperator,

οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ πλήρης ὀργῆς γεγονώς, ὡς ἔξαιέστη τῆς τραπέζης, πρὸς αὐτὴν ἀπῆει, ἄλλαις τε πολλαῖς ὑβρισταῖς αὐτὴν ἐπαντλῶν καὶ εἰδώλων λάτρην ἀκολάστῳ γλώττῃ αὐτὴν ἀποκαλῶν, καὶ ἅμα διεξῆει τοὺς λόγους τοῦ παραπαίοντος. ἡ δὲ τέως μὲν τὸν θυμὸν καταστορεννύουσα “οὐ τοῦτό ἐστιν” ἔξ ἑτοίμου ἔλεγεν,

- P 58 ὦ βασιλεῦ, οὐ τοῦτο, ὡς ὑπείληφας σύ· τῷ δὲ κατόπτρῳ μου ἤμην ἀτενίζουσα μετὰ τῶν θεραπευαίνων, καὶ τὰς ἐκεῖσε τικτομένης ἰδὼν ὁ Δένδρις μορφὰς ἐλθῶν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ δεσπότη καὶ βασιλεῖ.” οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τέως κατέσβεσε τὸν θυμὸν· τὸν Δένδριν δὲ μετ’ οὐ πολλὰς ἡμέρας παιδεία καθυποβάλλουσα πέπεικε σωφρονεῖν, οὕτω πως λέγουσα ὡς μήποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νινίων τί. καὶ ποτε παρὰ πότον ἐγκανχῶμενος καὶ τῆς δεσποίνης κατεπαιρόμενος ὁ Θεόφιλος ἠρώτα τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλά νινία ἢ μᾶνα ἀσπάζεται. ὁ δὲ τοῖς χεῖλεσι τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπιθεῖς καὶ τῇ ἀριστερᾷ τῶν ὑπισθεν με-
B ρῶν λαβόμενος “σῆγα, σῆγα περὶ τῶν νινίων” ἀντέφησεν, “βασιλεῦ.” ταῦτα μὲν οὕτω.

7. Καὶ τινος δὲ κατὰ πόλεμον ἀνδραγαθίζομένου, χεῖρά τε νεανικὴν καὶ ἵππον ἔχοντος δεξιόν, συνέβη τούτου δὴ τὸν στρατηγόν, ὅφ’ ὄν ἐτέλει ὁ στρατιώτης, ἠρώτα κατασχεθῆναι τοῦ ἵππου, ὅφ’ οὗ ὁ ἄνθρωπος σέσωστο καὶ πολλάκις ἐκ θανάτου ἐρέτο. ἐπεὶ γοῦν τοῦτον πολλάκις ἔξαιτησάμενος πᾶσι τε τρόποις καὶ χάρισι (καὶ γὰρ ὑπισχεῖτο πολλὰ διδόναι τῷ ἀνθρώπῳ) ἀπέτυχε τῆς αἰτήσεως, ἤγε δὲ καὶ βίαν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐδ’ οὕτως εἶχε

plenusque ira, ut e mensa surrexit, ad eam vadit, multisque aliis conviciis compluens etiam idololatram effreni ore appellavit, deliri hominis sermones simul referens. at illa, mariti interim iram leniens, responso in promptu quaesito “non ita est” inquit “o imperator, non ita est ut tu suspicaris: sed cum in speculum una cum ancillis oculos ipsa intenderem, resultantes in eo formas contuitus Denderis, pictas imagines esse veniens domino ac imperatori insipienter nuntiavit.” sic itaque eius interim iras exstinxit: Denderin vero paucis abhinc diebus castigans sapere deinceps docuit, ita insinuans “cave unquam de pulcris puppis ulli loquaris.” adeoque cum Theophilus aliquando a potu iactabundus adversusque Augustam sese efferens de ea illum interrogaret, num iterum mana pulcras puppas exoscularetur, Denderis dextra manu ori imposita, ac sinistra posteriora tenens, “tace, tace de puppis,” inquit, “o imperator.” atque haec ita gesta sunt.

7. Porro cum miles quidam, vir in bello strenuus, manu forti atque equo agili praeditus esset, contigit ut dux, sub quo militabat, eius equi amore caperetur, quo is scilicet non raro incolumis elatus e praelio fuerat mortemque evaserat. cum ergo oblati saepius precibus amplectique mercedis pollicitatione repulsam tamen pateretur, ac neque vim minas-

τὸν ὑπακούοντα, διεδέξατο τοῦτον τῆς ἥς εἶχεν ἀρχῆς, πολλὰ καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον κατεπιπῶν τοῦ ἀνδρός. ἦν οὖν ὁ στρατιώτης C ἐν ἐνυτῶ, καὶ τὸν ἵππον ἔχων ἐντρούφημα. παρώχεται δὲ καὶ χρόνος ἰκανός, ὃ τὸν ἄνδρα πρὸς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας καλῶν, ἀλλὰ 5 καὶ καταδαπανῶν αὐτόν, οἷα φιλεῖ τοῖς δυστυχοῦσι δεινῶς. ἐγένετο οὖν ἵππον ἀγαθοῦ ζήτησις παρὰ Θεοφίλου κατὰ τὸν τῆς δυστυχίας καιρὸν τοῦ ἀνδρός· διὸ καὶ διὰ γραμμάτων πάντας ἐν τέλει καὶ ἀξιώμασιν ἀνερεννῶν ἐκέλευε τοιόνδε καὶ τοιόνδε ἀποστεῖλαι αὐτῶ. ὅθεν λαβόμενος ὁ στρατηγὸς ἀφορμῆς ἀφείλετο 10 τοῦ ἀνδρός τὸν ἵππον καὶ ἄκοντος, καὶ πρὸς βασιλέα ὡς οἰκεῖον ἀπέσταλκεν. αὕτη ἡ αἰτία, καὶ τοῦ ἵππου δὲ ἡ στέρησις. ἐπεὶ δὲ κατὰ τινα περιπέτειαν πάντας ἐκέλευσεν ὁ βασιλεύς, καὶ τοὺς οἰαδῆποτε αἰτία πεπαιωμένους, ἐξιέναι πρὸς πόλεμον, καὶ τὸν ἄν- D δρα τοῦτον ἐξεληλυθότα ἵππου στερούμενον ἀγαθοῦ ἀπήγαγε τῆς ζῶης, γυναῖκα καταλελειπότα καὶ τέκνα πτωχά. τί οὖν ἡ γυνή; καὶ τὸ φιλήκοον ἀκούουσα τοῦ βασιλέως καὶ φιλοδίκαιον, καὶ τῶ τοῦ ἀνδρός φίλτρῳ ἐκκαιομένη, καὶ τοῖς τέκνοις ὅπως καὶ χορηγοίῃ οὐκ ἔχουσα τὰ πρὸς ζώην, τὴν βασιλεύουσαν καταλαμβάνει, καὶ τὸν Θεόφιλον, ἐν ἧ ἡμέρᾳ εἰδίστο πρὸς Βλαχέρνας ἀπιέναι, 20 τοῦτον δὲ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς ἵππον ἀναβαίνοντα κατιδοῦσα, γονυπετοῦσα καὶ κατωλογορομένη ἐδέετο τοῦ βασιλέως, τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου κατέχουσα, καὶ ἀνεδίδασκεν πῶς αὐτῆς τε εἶη ὁ ἵππος P 59

19 Βλαχέρνας P; quod nescio an tueatur collatum illud p. 71^b: πρὸς τῶ καταπροδόντι τοῦτον στρατεύματι διεσώθησαν.

que adhibens quicquam efficeret, hominem gradu movet, multisque apud Theophilum viro obtrectat. miles ergo domi privatus degebat ac equum in deliciis habebat. fluxerat interim longum tempus, cum partim quadam aemulatione hominem ad bellum provocaret, partim vero etiam maerore conficeret, uti illis fere accidit quos adversa fortuna dire afficit. contigit itaque ut quo tempore ille adversa fortuna premebatur, Theophilus equum generosum quaereret; missisque literis primores omnes ac magistratus seu duces eiusmodi equum diligenter quaerere, et ad se mittere iubet. praetor arrepta occasione a viro vel invito ablatum equum ut rem suam imperatori mittit. hoc crimen, et haec equi amissio. orta vero bellica aliqua necessitate rebusque consternatis iusserat imperator ut omnes quovis modo militia soluti ad bellum proficiscerentur; quo factum ut hic quoque generosi illius equi praesidio nudatus inter militandum necatus sit, relicta paupere vidua et liberis. quid ergo mulier, cum et imperatorem aures facile praebentem et iuris ac aequi tenacem audiret, ingentique viri desiderio flagraret, nec haberet unde liberis ad victum necessaria subministraret? urbem regiam petit, ac Theophilum, quo die ad Blachernas exire solebat, viri ipso equo insidentem conspicata, in genua procumbens eiulansque ac frenum equi tenens supplex orat, docetque hunc equum suum esse, nec alium quam eum ipsum viri

καὶ οὐκ ἄλλος τις ἄλλ' αὐτὸς αἴτιος τῆς τοῦ ἀνδρὸς σφαγῆς. ἐκ-
 πλαγῆς οὖν ὁ βασιλεὺς γενόμενος ἐν τῇ παρρησίᾳ τῆς γυναικὸς
 καὶ περιθαμβῆς, καὶ τῶν λεγομένων εἰδὼς οὐδέν, τέως μὲν αὐτὴν
 ταμιευθῆναι διωρίσατο τῆς αὐτοῦ ἄχρι ἐπανόδου πρὸς τὰ ἀνάκτο-
 ρα, καὶ καλεῖν ταύτην καὶ δὴ ἔφησεν τὴν γυναῖκα μετὰ σπουδῆς
 ἐπαναδραμῶν· καὶ ἦδε παρέστη εὐθέως, ἐκδιδάσκουσά τε πάντα
 καὶ διεξιοῦσα σαφῶς. κελεῖν οὖν τὸν τε ἄφικέσθαι τὸν στρατη-
 γὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ περὶ τοῦ ἵππου ζήτησιν ποιεῖ νεανικῆν. ὡς
 δ' οἴκοθεν ὁ στρατηγὸς καὶ οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἄρπαγῆς
 τὸν ἵππον ἀποσταλῆναι διεβεβαίον, παρίστησι κατὰ πρόσωπον τὴν
 ἀνθρωπὸν ἔλεγχον τῶν λεγομένων καὶ κατήγορον. οὐκ ἔφερεν οὖν
 ὁ στρατηγὸς τῷ ψεύδει καταλαμπρύνεσθαι τὴν ὕβριν τῆς γυναικὸς
 ἐνορῶν, καὶ ἅμα ἰκέτης γίνεται ἔλεινός τε καὶ τοῦ βασιλέως τοὺς
 πόδας λαμβάνει μετὰ κλαυθμοῦ. τί οὖν ὁ βασιλεὺς; ἐκείνην
 μὲν τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν αὐτῆς παιδῶν ἀδελφοὺς ἐξ ἴσου καὶ κλη-
 ρονόμους τῆς ἐκείνου δείκνυσιν ὑποστάσιως, μεθίστησί τε τῆς
 ἀρχῆς αὐτόν, καὶ πᾶσι κατύδηλος γίνεται ἡ δικαία κρίσις αὐτοῦ
 καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἄρπαγας φιλαπέχθημον.

8. Οὐχ ἦττον δέ γε καὶ ταῖς οἰκοδομαῖς ἐγκείμενος τὴν
 ἐαυτοῦ ἐδείκνυτο ἐπιμέλειαν. τεῖχη τε γὰρ τὰ χθαρμαλωτέρα ἐκ
 βύθρων ἀναδειμάμενος, τὸ γῆρας ὡσπερ ἀποξύνουσας καὶ πρὸς ὕψος
 μετὰ κάλλους ἀπάρας, ἄβατα πάντα πεποίηκε τοῖς ἐχθροῖς, ἅ

2 ἐκπλαγῆς P
 22 ἐξάρας?

5 καὶ δὴ] τότε δὴ?

7 τόν] αὐτόν?

necis auctorem esse. in stuporem egit imperatorem ingens illa mulieris fiducia; vehementiusque miratus, nec eorum quae dicebantur quicquam intelligens, interim quidem servari mulierem iubet, dum in palatium ipse rediisset. cito itaque reversus feminam accersit. mox illa praesto est, docetque omnia clare, ac rem omnem exponit. iubet itaque imperator praetorem sisti, et de equo acriter inquit. illo autem non aliunde nec per vim ac rapinam, sed ex sua domo affirmante misisse, producitur in conspectum mulier, reum de vi peractura. eius mox praetor aspectu haud sibi iam de mendacio blandiri; moxque supplex miserabilem in modum lugens atque eiulans imperatoris pedes adstringit. quid tum ille? viri facultates viduae atque liberis ratis portionibus hereditario quasi iure adscribit, eumque magistratu movet; atque in eum modum iusta illius sententia, ac quantopere iniquos raptore odisset, cunctis innotescit.

8. Nec minus aedificiis operose exstruendis suam ille diligentiam probavit. nam urbis muros, qui humiliores essent, a fundamentis exaedificans, eius velut senium abstersit, eaque altitudine cum pari pulchritudine extulit ut aegre deinceps ab hostibus conscendi possint; qui et

καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν τούτου προσηγορίαν ἐμφαίνουσιν ἐγγεγραμ-
 μένην ἔχοντα ἐν αὐτοῖς. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πόρνους ἀπελάσας ἐξ
 οἰκημάτων, καὶ καθύρας ὅλον ἐκεῖνον τὸν χώρον, ξενῶνα τὴν ἐκεί-
 νου φέροντα προσηγορίαν, κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγέθει μέγι-
 5 στον, εὐπνον τε καὶ εὐοπτον, δι' ὧν τὰ φθοροποιὰ μὲν παθή-
 ματα ἀποκλύζονται, τὰ σωτηριώδη δὲ ἐπιγίνονται ἀλεξήματα,
 κατεσκεύασεν. οὕτως εἶχεν ἐκεῖνος πρὸς πόρνους. πλὴν ὅτι γέ D
 φουσιν αὐτόν ποτε κάλλει Θεραπεινίδος τῆς Θεοδώρας ἄλόντα συμ-
 φθαρῆσαι αὐτῇ, ῥαθύμως τότε βιοῦντα· ἐπεὶ γοῦν ἤσθετο τῆς
 10 ἐκ τοῦ καλοῦ διαμμορίας, καὶ ἄλλως οὐδὲ τὴν Θεοδώραν τοῦτο
 λαθοῦσαν, κατηφιῶσαν δὲ καὶ ἀνχμῶσαν καὶ στυγνάζουσαν, ἐκ-
 τοτε ἔξειπεῖν αὐτῇ, ἐπομνύμενον καὶ φοικτιῶς τὰς χεῖρας ἐπαίροντα
 πρὸς θεὸν ἢ μὴν τότε καὶ μόνον διολισθεῖν, καὶ συγγνώμην ἐπι-
 ζητεῖν παρὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. πρὸς τούτοις οἶκόν τινα καὶ
 15 ἀνάκτορον ταῖς ἑαυτοῦ θυγατρῶσιν παρὰ τὸν οὕτω καλούμενον
 χώρον τὰ Κυριανοῦ πλουσίᾳ χειρὶ ἐξανέστησέν τε καὶ ἤγειρεν, ὧν
 λείψανά τινα καὶ κολωνοὶ τῆς ἐκεῖνων μνήμης μέχρις ἡμῶν δια- P 60
 σώζονται.

9. Ἐπεὶ δὲ παλαιῷ ἔθει ἐπόμενος ἐβούλετο τοῖς τῆς Ἄγαρ
 20 τῆς αὐτοκρατορίας ποιῆσαι κατάδηλα, εἴτε δὴ κοινωνοὺς ἐν-
 φροσύνης λαμβάνων εἴτε μᾶλλον τῷ φοβερός μέλλειν ὀρᾶσθαι
 αὐτοῖς, πρὸς τὴν τοιαύτην ἄξιον διακονίαν κρίνει Ἰωάννην τὸν
 τότε μὲν σύγκελλον, αὐτοῦ δὲ πρότερον, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες,

hactenus eius nomen literis expressum celebri memoria retinent. quin
 et meretrices ex aedibus deturbans, totumque eum locum emundans, illic
 domum hospitalem summa pulchritudine ingentique amplitudine, auris
 salubrem, amoenos habentem prospectus, suo ex nomine condidit; qui-
 bus rebus noxiae passionnes morbiq̄ue eliminantur ac salutaria remedia
 praestantur. eo scilicet animo erga scorta affectus erat. aiunt quidem
 eum quandoque, cum tunc paulo licentius viveret, unius ex Theodoraē
 puellis specie captum, cum ea foedatum esse: at ubi tamen se ab hone-
 sti tramite abreptum vidit, ac alioqui nec Theodoram rem fefellisse (cui
 turpe facinus ingentem maestitiam ac squallorem animique dolorem affer-
 ret), iureiurando illi confessum esse, manibusque tremendum in modum
 ad deum sublatis hac se duntaxat vice lapsum omnino affirmasse, eius-
 que delicti ab ea veniam petere. ad haec domum quandam celsaque
 tecta ac palatia filiabus suis, ad locum quem Cariani dicunt, ingenti
 sumptu exstruxit atque erexit; quorum hactenus reliquiae aliquae atque
 rudera memoriam conservant.

9. Quia vero ex antiquo more ea quae erant Augustae maiestatis
 imperiique Romani volebat Agarenis conspicua facere, sive ut laetitiae
 socios assumeret, sive potius ut sui illis terrorem iniiceret, idoneum iu-
 dicat ac dignum qui istiusmodi munus exsequatur Ioannem tum syncel-
 lum eiusque antea, ut in superioribus diximus, praeceptorem. virum

διδάσκαλον. πολιτικῆς γὰρ εὐταξίας τοῦτον πλήρη τυγχάνοντα, οὐ μὴν δὲ καὶ τῇ αἰρέσει τούτου συμπαραμένοντα, ἔτι γε μὴν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀντιρρητικούς λόγους κεκτημένον δραστήριον, ἡγάπα

B οὗτος καὶ διαφερόντως τῶν κατ' αὐτὸν ἀπάντων ἐσέμνυνεν· οὗ δὲ χάριν καὶ πρὸς τὸν τῆς Συρίας ἄρχοντα ἐξαπέστειλεν, ἄλλα τε δούς αὐτῷ πολλὰ οἷς θαυμάζεται βασιλεία Ῥωμαίων καὶ τῶν ἀλλοφύλων γένος ἐπτόηται, προσεπιδούς δὲ καὶ χρυσίον κεντηναρίων τεσσάρων ὑπερβαῖνον ποσότητα. ἀλλὰ τὰ μὲν τῷ ἀμεραμνονῆ ὡς δῶρα ἀπέσταλκέν, τὸ χρυσίον δέ, ὡς εἶη τῷ Ἰωάννῃ εἰς φιλοτιμίας ἐπίδοσιν, ἐπιδείξαις τε χάριν ἅμα καὶ αὐξήσεως· εἰ γὰρ ἄμιμον δίκην ὁ ἀποσταλεὶς τὸ χρυσίον ἔχει σπείρειν ὡς βούλεται,

C πολλῶν δὲ πού μᾶλλον τὸν ἀποστείλαντα ἐπὶ πλούτου θημιῶνας θαυμάζεσθαι χρή. διὸ καὶ σκευὴ πρὸς τούτοις δύο ἐκ χρυσοῦ τε καὶ λίθων πολυτελῶν τὴν σύστασιν ἔχοντα, ἃ ἡ κοινὴ γλῶττα καὶ μὴ καθαρὰ καλεῖ χειρὶ βόξεστα, αὐτῷ ἐπιδέδωκεν, πάντοθεν ἐξαιρίων τὸν ἀπόστολον αὐτοῦ καὶ κοσμῶν. ὅς δὲ ἀφικόμενος καὶ τὰ Βαγδά ἄρτι καταλαβὼν πολὺς μὲν φαίνεται ἐκ τῆς ἔνδον περινοίας καὶ λόγου τοῦ προφητικοῦ, πολὺς δὲ ἐκ τοῦ ἔξωθεν ἐπανθοῦντος πλούτου αὐτῷ καὶ σεμνότητος, οὐ μικρὰ τινα τοῖς ἀποστελλομένοις καὶ πρὸς αὐτὸν φοιτῶσι διδούς, μεγάλα δὲ καὶ τῷ

D βασιλεῖ τῶν Ῥωμαίων μόνον κατέλληλα. ἐκ τούτου θαυμάζετο

8 τεσσαράκοντα margo Combef.
περὶ. 18 προφορικῶ?

12 πλούτῳ P, corr in mar-

namque civilis ordinis componendi scientia instructissimum, eiusque haecesis quam ille coleret longe tenacem, ad haecque disputandi solertia acrem, cum primis diligebat, ac prae omnibus sui ordinis maximo in honore habebat. ob hanc itaque causam etiam ad Syriae principem legavit, cum alia plura illi tribuens, quibus Romanum imperium sui admirationem consciscit alienigenasque in stuporem agit, tum vero etiam auri immensam summam, et quae auri centenaria quattuor excederet. verum priora quidem muneris loco ameramnunae missa: aurum vero ad Ioannis munificas elargitiones spectabat, ostentationisque causa, simul ac augendae opinionis. nam si ei qui legatione fungitur, instar arenae prohibito aurum licet spargere, potiori longe ratione, qui destinavit, ob divitiarum acervos ingentesque thesauros stupori futurus est. idcirco etiam duo vasa auro gemmisque compacta, ipsa lingua vulgari ac quae impurior sit Graece dicta χειρὶ βόξεστα (nos malluvia dicamus), praeterea tribuit; quo suum is legatum magnifice gloria efferret atque honestaret. cumque adeo venisset ac Bagda civitatem ingressus esset, egregie ex mentis solertia vaticiniorumque peritia clarus habetur, egregie quoque ex divitiis omnique exteriori cultu ac maiestate; non exigua quidem his qui ad se missi essent aut qui ipsi sponte obviam venirent praebens, sed magnifica, et quae unum duntaxat Romanum imperatorem decerent.

τε, καὶ τὸ αὐτοῦ διαπρύσιον ἐγίγνετο ὄνομα. ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἄρτι τοῖς ὁρίοις τῶν βαρβάρων προσβὰς ἐξέπληξέ τε πάντας, καὶ τῆς ἐρωτήσεως χάριν αὐτῷ ὑπηρετήκοσιν καὶ ὅπως ἔχοι πυθομένοις μόνον ὁ βασιλεύς, τῆ δαυφιλεία τῶν δώρων καὶ τοῦ χρυσίου θαυμάσαι 5 τούτους ἐποίησεν. τότε δὴ πλησιάσας τῷ Ἰσμαῆλ καὶ κατὰ πρόσωπον στάς, καὶ ἀπαγγείλας τοὺς ἐκ βασιλείως λόγους αὐτῷ, ἐπεὶ ἀπρηγέλκει, ἅπεισι πρὸς τὸ ἀναπαύσεως καταγώγιον. μᾶλλον δὲ P 61 καὶ μᾶλλον βουλόμενος ἐξᾶραι τὰ Ῥωμαίων πράγματα, τοὺς ἐφ' οἵαδηποτοῖν αἰτία πρὸς αὐτὸν φοιτῶντας, μεγάλη τε καὶ μικρᾶ, 10 σκευῶς τι ἀργύρεον χρυσίου πληρῶν ἐκάστῳ ἐπέδιδον φιλοτιμούμενος. καὶ ποτε δὲ τοῖς βαρβάροις συνεστιώμενος τῶν εἰρημένων δύο χειρονίπτρων τοῖς ὑπηρετοῦσι παρήγγειλεν ἀπολέσαι τούτων ἑκουσίως τὸ ἕτερον, ὃ εἰς ὑπηρεσίαν ἐκέκτητο. ὡς δὲ θροῦς τις οὐκ ἀγεννῆς ἐπὶ τῇ ἀπωλεία τούτου ἐγένετο, καὶ πάντες οἱ βάρβαροι 15 τῷ κάλλει τούτου καὶ τῇ σεμνότητι, ἔτι γε καὶ τῆ μεγαλοπρεπείᾳ βεβλημένοι τὴν ψυχὴν πολλὴν συζήτησιν ἐποιοῦντο καὶ ἔρευναν, καὶ B πάντα κάλων, τὸ δὴ λεγόμενον, ἔσειον, ὡς ἂν εἰς φῶς ἀχθῆι τὸ κλαπέν, τηνικαῦτα οὗτος τὸ ἕτερον ἐκβαλεῖν κελεύσας, καὶ "τοῦτο ἔα φθείρεσθαι" ἐπειπὼν, εἰς θάμβος ἤγε τοὺς Σαρακηνούς, τὴν 20 τοιαύτην ζήτησιν αὐτοῦ καταπαύσαντος. ὃθεν καὶ ὁ ἀμεριμνοννῆς ἀντιφιλοτιμούμενος, καὶ τούτου δεύτερος ὁφθῆναι μὴ βουλόμενος,

3 τῆς] τοῖς?

hinc illi admiratio longaque ac late pervolans nominis claritas. ceterum ubi primum barbarorum fines attigit, cunctos in stuporem egit; eosque qui amicae percontationis causa obviam illi procederent, et hoc solum, quomodo imperator haberet ac quam prospera uteretur valetudine, quaerent, munerum aurique munificentia ac copia ingenti admiratione afficiebat. tunc sane ad Ismaelem accedens et in conspectum admissus, imperatoris illi sermones referens, cum perorasset, refectionis causa in diversorium secedit. eoque animo incitatus ut res Romanas magis magisque efferret, quisquis ad eum quavis ex causa maioris minorisve momenti accederet, argenteum vasculum auro nummisque plenum munifica ei largitione tribuebat. quandoque vero communi mensa cum barbaris epulans malluviorum, quae diximus, alterum, cuius illi usus in ministerio erat, ministris praecipit ut consulto amitterent. tumque non levi orta turbatione ac clamore, quod sic illud amissum esset, ac cum omnes barbari prae vasis pulchritudine et lepore ingentique pretio, iacturam aegre ferentes, nullam non diligentiam quaerendo adhiberent, ac, quod aiunt, nullum non funem investigando moverent, ut quod furto ablatum erat in lucem prodiret, iubens ille proferri alterum, servoque mandans ut prius illud perire sinat, quod sic ulterius scrutari inhibuerat, Saracenos in stuporem vertit. hinc quoque ameramnunes et ipse munifici nomen ambiens, atque id cavens ne ullatenus illi impar videretur, cum donis aliis

ἄλλοις τε δώροις αὐτὸν ἐθεράπευεν, οἷσπερ αὐτὸς οὐχ ἤλισκετο
 ἀλλ' ὡς γοῦν αὐτοῦ κατενώπιον ἔρριπτεν, καὶ ἐπεδίδου αἰχμαλώ-
C τους ἑκατὸν ἄρτι τῆς φρουρᾶς ἔξαγαγὼν καὶ ἀμφιάσει κοσμήσας
 εὐπρεπέσι, τὰ τῆς αἰχμαλωσίας περιελόμενος ῥάκια. ἀλλὰ καὶ
 οὗτος ἐπῆνει μὲν πάνν καὶ ἀπεδέχετο τοῦ διδόντος τὸ μεγαλόδω-
 ρον, ἐλάμβανε δὲ οὐδαμῶς, εἰπὼν τούτους ἐν ἀνέσει μὲν τέως καὶ
 ἐλευθερία μένειν παρ' ἑαυτοῖς, μέχρις ἂν τὴν ἀντιστήκωσιν ἔξεργά-
 σεται καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους Σαρακηνοὺς ἐπιδοὺς ἐκείνοις τοὺς
 ἡμετέρους ἐκλήψεται. τοῦτο γοῦν γενόμενον ἐξέπληξε τὸν Σαρα-
 κηνόν· καὶ οὐκέτι ὡς ξένον ὡς οἰκείον δὲ ἡγούμενος τοῦτον συνε-
D χῶς μετεκαλεῖτο, καὶ θησαυροὺς ἐδείκνυε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν
 οὐκ ἐκείνου ἀλλήλων καὶ τὴν αὐτοῦ σεμινοπρέπειαν, καὶ οὕτως δὴ τι-
 μῶν γε τοῦτον ἐφαίνετο, ἄχρις οὔ μεγαλοπρεπῶς πάλιν πρὸς τὴν
 Κωνσταντινούπολιν ἐξαπέσταλκεν. ὅς καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον
 ἄρτι ἐξεληλυθῶς, καὶ τὰ τῆς Συρίας πρὸς αὐτὸν διεξερχόμενος,
 ἔπεισε τὰ τοῦ Βρυῶν ἀνάκτορα πρὸς τὴν τῶν Σαρακηνῶν κατα-
 σκευασθῆναι ὁμοίωσιν, ἐν τε σχήμασι καὶ ποικιλίᾳ μηδὲν ἐκείνων
 τὸ σύνολον παραλλάττοντα, ἐκείνοις τούτου παρισταμένου καὶ
 κατὰ τὴν Ἰωάννου ἐξήγησιν τὰ τῶν ἔργων ἐκπερατοῦντος, ὅς ὄνο-
 μα μὲν Πατρικῆς οὕτω καλούμενος ὠνομάζετο, τῇ τῶν πατρικίων
 δὲ τιμῇ ἐσεμνύνετο, τοῦτο μόνον περιττότερον ἐργασάμενος, τὸ
P 62 κατὰ τὸν κοιτῶνα μὲν ἀνεγείραι ναὸν εἰς ὄνομα ὑπεραγίας δεσποί-
 νης ἡμῶν Θεοτόκου, κατὰ δὲ τὸ προαύλιον τῶν τοιούτων παλα-

2 καὶ om P

eum accipit (quorum ille splendore nihil captus est, sed instar pulveris coram proiecit), tum captivos centum recens carcere eductos ablatisque captivorum pannis ornato vestitu indutos, amplum scilicet munus, donavit. verum is quoque valde quidem laudat probatque dantis munificentiam, munus tamen interim respuit, aitque interim illos quidem remissius indultaque libertate gaudentes apud se acturos, donec ipse paria faciat, redditisque aliis Saracenis captivis hosce Romanos recipiat. res sic transacta stupore Saracenum affecit. nec iam ut hospite, sed ut domestico ac necessario illo utebatur, continue ad se invitans, suosque illi thesauros et domorum elegantiam, ac si quid augustius gentis moribus habebatur, visendum ostendebat; eoque illum visus est honore colere, quoadusque magnifice rursus Cpolim remisit. reversus autem ille ad Theophilum ex legatione, resque illi Syriae enarrans, suasit ut Bryense palatium ad Saracenicarum aedium similitudinem exstrueret, eadem figura ac varietate, ut nihil prorsus in utrisque diversum occurreret. praefectus operi exque Ioannis relatione exsecutus est vir Patricius nomine, qui et ipsa patricia dignitate fulgebat. unum hoc amplius habuit Theophili molitio, quod ad sacrum cubiculum sub invocatione sanctissimae dominae nostrae dei genitricis sacram aedem exstruxit, ut et templum

τίων τὸν τρίκογχον ναὸν κάλλει τε κάλλιστον καὶ μεγέθει πολλῶν διαφέροντα, καὶ τὸ μὲν μέσον εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν τούτου εἰς μορτύρων γυναικῶν ἁγίων ὀνόματα.

10. Καὶ περὶ μὲν τὰ τοιαῦτα ἐδόκει τε καὶ ἐνομιζέτο με-
 5 γαλοπρεπῆς ὁ Θεόφιλος καὶ Θανμμιστός· περὶ δὲ τοὺς πιστοὺς
 ἡμᾶς καὶ τοὺς τὰς σεπτὰς καὶ θείας εἰκόνας προσκννοῦντας οἷος!
 ὡς βάρβαρός τις καὶ ἀσθηρός, πάντας παρελάσαι φίλωνεικῶν **B**
 ἐπὶ τούτῳ δεινούς. οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτοῦ (Λέων δὲ ἦσαν καὶ
 Μιχαὴλ ὁ τούτου πατήρ) ὁ μὲν ἐθέσπισεν μὴ τινὶ τῶν γεγοιμμέ-
 10 ρων εἰκόνων, κἂν εἴ ποιν γραφόμεναι τύχοιεν, τὴν ἁγίως φωνὴν
 ἐγχαράττεισθαι, ὡς οὐκ ἄλλῳ τινὶ ταύτην ἀρμόζει ἐπιγράφεσθαι
 ἢ τῷ θεῷ οὐκ εὐστόχως βαλὼν τῷ νῶ· πῶς γάρ, εἴγε καὶ αὐτῆς
 τῆς θεῶς φωνῆς ὑψηλοτέρας οὔσης μεταδόνς ὁ θεὸς τοῖς ἀνθρώ-
 ποις, τοῖς οὐ φύσει, θεοῖς δὲ φημι, εἴγε αὐτὸς διὰ τοῦ προφήτου
 15 ἦν ὁ φθεγγόμενος, τῆς ἁγίως ἀποστερήσει ταπεινοτέρας οὔσης **C**
 κατὰ πολὺ; πλὴν ὁ μὲν τοῦτο, φησί, θεσπίσας ἦν, ἄτερος δὲ ὁ
 Λέων τὸ μηδὲ προσκνεῖσθαι· ἐγὼ δὲ τὸ μηδὲ χρώμασι ταύτας
 τυποῦσθαι τε καὶ μορφάζεσθαι, καθὸ χαιμαιπετῆ ὄντα οὐ χρῆ
 πρὸς ταῦτα ἐπιτοῆσθαι, πρὸς μόνην δὲ τὴν ἀλήθειαν σκοπεῖν.
 20 ἐντεῦθεν οὖν καθηροῦντο μὲν κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν αἱ θεῖαι μορ-
 φαί, θηρία δὲ καὶ ὄρνιθες ἀντὶ τούτων ἀνεστηλοῦντο καὶ ἐνεργού-

14 οὐ φύσει θεοῖς, θέσει δὲ interpretes.

triconchum pro palatii atrio (velut triplici apside), longe illud pulcher-
 rimum ac multis mole praestans. ac media quidem porticus caelestis mi-
 litiae principis Michaelis nomine dicata est; utrinque vero positae, sa-
 crarum mulierum dicatae nomine, quae ipsae martyria dedicarunt.

10. Atque his quidem in rebus magnifici nomen admirationemque
 meruit Theophilus: erga fideles vero, ac qui venerandas sacrasque ima-
 gines colerent, qualem se exhibuit? plane ut barbarum durumque, ac
 qui decessores omnes tyrannos eo nomine odioque superare contenderet.
 fuerunt illi Leo ac Michael eius pater, cuius sanctio fuerat ut nulli pi-
 ctarum imaginum, quovis illae loco pictae haberentur, nomen sanctus
 adscriberetur; quod eum titulum ac vocem uni duntaxat deo convenire
 arbitraretur. non felici satis coniectura. quomodo enim, cum et vocem
 deus longe sublimiorem, hominibus, non natura sed adoptione diis,
 deus impartiat, si quidem ipse per prophetam ait "ego dixi, dii estis,"
 (Psalm. 81 6) sancti vocem longe abiectiorem his ablatam velit? haec
 enimvero Michaelis lex atque sanctio. alter vero, scilicet Leo, nullam
 eis venerationem habendam constituerat. "at ego" inquit "iubeo ne co-
 loribus quidem esse pingendas, eo quod non deceat humilem degeneri-
 que animi proposito rerum eiusmodi admiratione defigi, inque solam
 veritatem omnis mentis intentio dirigenda sit." divinae itaque effigies
 in cunctis ecclesiis deiciebantur, earumque loco bestiarum aviumque
 simulacra erigebantur ac pictis coloribus repraesentabantur, belluinam

φοντο, τὴν θηριώδη καὶ ἀνδραποδέωδη τοῦτου δαίνοισιν ἐξελέγχον-
 τα. ἐντεῦθεν βεβήλοις χερσὶ δι' ἀγορᾶς τὰ ἱερὰ κειμήλια ἐφν-
 D βρίζοντο καὶ ἄλλως ἐρριπτοῦντο κατὰ τῆς γῆς πυρὶ διδόμενα, καὶ
 κοινὰ τὰ τίμια ἐλογίζοντο, ὅσα τὰς θείας ἔφερον ἐγκεκολαμμένας
 μορφάς. ἐντεῦθεν πλήρη μὲν τὰ πολιτικὰ δεσμοτήρια τῶν διὰ 5
 τιμῆς ἀγόντων αὐτιάς, τῶν γραφόντων, τῶν μοναζόντων, τῶν
 ἐπισκόπων, τῶν ποιμένων, τῶν ποιμαινομένων, πλήρη δὲ τὰ ὄρη
 τε καὶ τὰ σπήλαια τῶν ὡς κακούργων ἀναιρεθέντων λιμῶ τε καὶ
 δίψει, καὶ τῶν ἐκ πολιορκίας δεινῆς οὐκ ἐπ' ἔλαττον. ἄρτι γὰρ
 ἀβάτους τηρεῖσθαι τοῖς μοναχοῖς τὰς πόλεις ἐγκελευσάμενος, καὶ 10
 πάντη τοῦτους ὡς ἀποτρόπαιον ἀπελαύνεσθαι θεσπίσας, ἀλλὰ
 P 63 μὴδὲ κατὰ χώρην ὄρᾶσθαι τολμᾶν, εἰργάσατο τούτων τὰ μονα-
 στήρια καὶ ἡσυχαστήρια περιφανῶς πολυάνδρια καὶ κοσμικὰ
 καταγώγια. τινὲς μὲν γὰρ αὐτῶν προδοῦναι τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ
 ἱερὸν ἔνδυμα οὖμενοῦν θέλοντες λιμῶ τακέντες καὶ κακουχίαις 15
 ἐξέλιπον· οἱ δὲ πρὸς τοσοῦτον ἀγῶνα μὴδ' ἀντοφθαλμεῖν δυνά-
 μενοι τῶν ἐνδυμάτων μὲν καταλιγώρησαν, τὴν ἑαυτῶν δὲ σωτη-
 ρίαν πῶς ᾤκονόμησαν· ἕτεροι δὲ ῥαθυμότερον διαζῶντες τὸν ἀνε-
 τον καὶ ἐκλελυμένον ἡσπύσαντο βίον, τῶν θείων ἔμνων καὶ ᾠδῶν
 B καὶ ἐσθήματος ἀφειδήσαντες, τὸ μὴδὲ τοῦτους τελεῖσθαι τοὺς 20
 συλλόγους τὸν τύραννον βούλεσθαι, ἢ πολλάκις καὶ μόνα δύναν-
 ται τηρεῖν καὶ οἶον χαλινός τις εἶναι τοῖς πρὸς τὰ πάθη ἀτάκτως
 κατολισθαίνουσιν.

20 τῶ?

ac illiberalem Theophili arguentia insaniam. exinde sacrosancta dona-
 ria in foro impuris manibus ignominiose tractabantur ac temere in ter-
 ram iactabantur ignique tradebantur, profanaque ac communia pretiosa
 reposita ac cimelia habebantur, quaecunque divinas formas insculpta ha-
 bebant. hinc publici carceres iis pleni qui cultum illis adhibebant, pi-
 ctoribus, monachis, episcopis, pastoribus, subditis. montes quoque ac
 speluncae iis replebantur, qui velut malefici fame et siti, haud secus ac
 in obsidione hostili, dire conficiebantur. cum enim sanxisset ne monachis
 ullam in urbem liber esset ingressus, et ut velut mundi piacula omnino
 arcerentur, ac ne ruri quidem tuto videri sinerentur, qua utique moliti-
 one atque opera eorum monasteria locaque solitudini ac silentio dedita
 mortuorum palam sepulcra reddidit saeculariumque hospitia. nam quidam
 eorum, cum ut virtutem sacramque habitum proderent induci non pos-
 sent, fame aerumnisque confecti defecerunt: alii vero tanto certamini
 impares, ac nec adversum ausi intueri, habitum quidem neglexerunt,
 suam tamen salutem quoquomodo procurarunt: alii denique segnius vitam
 instituentes, delicias ac luxuriam consecrati sunt, ne divinarum quidem
 laudum et canticorum habitusque rationem habentes, eo quod his quoque
 conventibus tyrannus illis interdictum vellet, qui vel soli non raro ser-
 vare possint ac velut frenum temere in vitia prolabentes coerceant.

11. Πλὴν οὐκ ἦν πάντα τὴν παρησιαίαν καὶ ἐλευθερίαν
 ἰδεῖν τῶν ἀνθρώπων ἀποφοιτήσασαν, ἀλλὰ τῶν θερμοτέρων τινὲς
 μὲν καθ' εἰς τινὲς δὲ συστάδην, ὡς οἱ τῆς τῶν Ἀβρααμιτῶν μονῆς
 ὁρμώμενοι, αὐτῷ λογικῶς ἔκ τε τῶν εἰρημένων τοῖς πατράσιν ἡμῶν
 5 Διονυσίῳ τε τῷ θεῷ καὶ Ἱεροθέῳ καὶ Εἰρηναίῳ ἀπεδείκνυον ὡς
 οὐ χθὲς καὶ πρόην ἢ τῶν μοναχῶν πολιτεία τε καὶ κατάστασις C
 ἐπινενόηται, παλαιὰ δὲ τις καὶ ἀρχέγονος καὶ τοῖς ἀνθρώποις
 ἐπέραστος. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν θεῶν εἰκόνων ἐκτύπωσιν
 σύντροφόν τε τῶν ἀποστόλων καὶ ὁμοδίαιτον ἀπεδείκνυον, εἶγε
 10 Λουκᾶς μὲν ὁ θεῖος τὴν τῆς θεοτόκου μορφὴν ἐνετύπωσεν, αὐτὸς
 δὲ Χριστὸς ὁ δεσπότης ἡμῶν καὶ θεὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐπὶ τινος ὁμό-
 νης ἀπομαζύμενος ἀχειρότευκτον ἡμῖν ἐγκατέλιπεν. οὗτοι γοῦν
 οἱ θεοτάτοι ἄνδρες τὴν τοῦ τυράννου μάστιγαν καὶ θηριωδίαν ἐκκα-
 λεσάμενοι τῷ σφόδρα παρησιασθῆναι μετὰ πολλὰς ἐτέρας βασιά- D
 15 νους τῆς πόλειως ἐξίσωθησαν, πρὸς δὲ ἐκτῆριον προδρόμον τὸ
 οὕτω καλούμενον τοῦ Φοβεροῦ κατὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον πεφευ-
 γότες, καὶ ταῖς τῶν μαστίγων ἀφορήτοις φοραῖς τελείως κατα-
 πονηθέντες, τῆς ἄνω λήξεως ἠξιώθησαν. ὧν καὶ τὰ ἱερὰ σώματα
 ἐπὶ πολὺ ἄλλως ἐρριμμένα πρὸς τοῦδαφος, μηδὲ τῆς ταφῆς εὐμοι-
 20 ρηκότα, σῶα διετηρήθησαν καὶ ἀλώβητα, μέχρις ὅτου τοῖς πιστοῖς
 γενόμενα φανερὰ ἐκηδέυθησάν τε καὶ καταλλήλως τοῖς ὑπὲρ Χρι-
 στοῦ μαρτυρήσασιν ἐτιμῆθησαν.

11. Nec tamen fieri poterat ut prorsus ex humana vita dicendi
 libertas exulare videretur. sed eorum qui maiori fervore ducebantur,
 quidam singuli, quidam vero conferto agmine, veluti Abrahamitae mona-
 chi, hominem adorantes, erudite, ac tum ex sanctorum patrum dictis,
 admirandi nimirum Dionysii et Hierothei ac Irenaei, demonstrarunt non
 nuper ac recens adinventam monachorum vivendi rationem et discipli-
 nam, sed esse perantiquam priscaequae originis magnoque in pretio ho-
 minibus habitam; tum sacrarum imaginum efformationem ab apostolorum
 iam aevo illisque familiarem ostenderunt, quando et divinus Lucas san-
 ctae deiparae imaginem penicillo ac coloribus expressit, ipseque adeo
 Christus dominus ac deus noster linteo impressam sui imaginem nulla
 manus opera elaboratam nobis reliquit. hoc modo divinissimi isti viri
 cum tyranni dementia ac saevitiam prae summa dicendi libertate irri-
 tassent, post multos alios cruciatus urbe eiectione sunt; qui cum ad prae-
 cursoris oratorium sic nuncupatum Phoberi (velut tremendi dicas), in
 Ponto Euxino situm, confugissent, verberum diris ictibus prorsus con-
 fecti caelestem beatitudinem consecuti sunt. horum sacra pignora diu
 multumque in solo temere iactata atque proiecta nec sepulturae honorem
 consecuta integra illaesaque servata sunt, donec tandem fidelibus agnita
 atque elata conveniente honore iis qui pro Christo martyrium sumpserunt
 donata sunt.

- P 64 12. Τούτοις ἐφάμιλλος καὶ τις γενόμενος μοναχός, ἄρτι δὲ πρὸς ἀρχὴν τῆς ἱερωσύνης ἀναδραμὼν καὶ ζήλου πλησθεὶς, τὸν τύραννον ἐλέγξει διέγνωκε καὶ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων πεῖσαι, εἰ δυνατόν. καὶ δὴ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ στὰς ἄλλα τε διεξήγει πολλά καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ῥητόν, τοῦτο δὴ τὸ 5 φάσκον "εἰ τις ὑμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω." ἀλλὰ καὶ τούτῳ πληγὰς ἐπιθεὶς οὐκ ὀλίγας, ἕπει σοφώτερα λέγειν διέγνωκεν αὐτοῦ τε δυνατώτερον εἰπεῖν, πρὸς τὸν Ἰωάννην ἔξαπέσταλκεν, καθηγητὴν αὐτοῦ γεγονότα τε καὶ διδάσκαλον, δια-
- B λεκτικαῖς ἀποδείξεσι χρώμενον καταβαλεῖν αὐτὸν ἐγκελευσάμενος. 10 ἀλλὰ καὶ τούτον ὁ γενναῖος ἀγωνιστὴς οὐ ταῖς σοφιστικαῖς καὶ διαλεκτικαῖς ἀποδείξεσι, τοῖς ἀποστολικοῖς δὲ καὶ εὐαγγελικοῖς ῥήμισιν ἀφρονότερον ἰχθύων ἀποδείξας τέως μὲν ἀπὸ τούτου ἐγένετο, ὕστερον δὲ πρὸς τὸ Καλὸν οὕτω λεγόμενον ἀποδημήσας ὄρος, Ἰγνατίον τινα θεοφόρον ἄνδρα καταλαβὼν χειροτονίας τε ἠξίωσεν, καὶ περὶ 15 τῶν μελλόντων πραγμάτων τε καὶ βασιλείων ἀναδιδάξας, ἄχρη καὶ τοῦ φιλοχρίστου Λέοντος καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ διαμείνας, πρὸς κύριον ἔξεδήμησεν.
- C 13. Ἐπεὶ δὲ πάντας τοὺς τὰς θείας ἐκτυποῦντας μορφὰς 20 ἔξ ἀνθρώπων ποιεῖν ὁ τύραννός ἐγενόησεν ἢ τὸ ζῆν αἰρουμένους ἐμπτύειν τε καὶ ὡς βέβηλά τινα ἐπ' ἐδάφους ῥιπτεῖν καὶ καταπατεῖν καὶ οὕτω σώζεσθαι, καὶ τὸν μοναχὸν Λάζαρον (περιβόητος

12. His assimilis parique clarus facinore monachus quidam, nunc vero ad sacerdotii arcem subvectus divinae aemulatione plenus, tyrannum arguere constituit ac, si fieri posset, colendas sacras imagines illi persuadere. adeoque hominem coram conveniens cum alia multa disputat, tum apostoli eam auctoritatem urget, quae ait, si quis vobis annuntiaverit praeter quam quod accepistis, anathema sit (Gal. 1 8). verum hunc quoque multis verberibus affectum, cum sapientiore quam pro sui ratione ac disputando acriorem tyrannus adverteret, ad Ioannem suum quondam praeceptorem ac magistrum misit, iubens ut dialecticis eum rationibus ac argumentis deiceret. verum hunc quoque praeclarus certator, non sophisticis ac dialecticis rationibus, sed apostolicis evangelicisque testimoniis, pisce magis elinguem cum reddidisset, illo hactenus solutus est. postea vero ad montem Calon dictum (ac si pulchrum nomines) veniens, ac illic divinum quendam virum deoque affilatum Ignatium offendens, ab eo ordinationis munus consecutus est, deque rerum ac imperatorum successionibus vaticinatus, ad Christi amantem Leonem Augustum ac liberos eius perseverans, ad dominum migravit.

13. Porro cum Theophilus divinarum imaginum pictores omnes e medio tollere statuisset, aut si vitae suae mallet consulere, sacras imagines conspuere ac velut profana quaedam solo allidere et conculcare iussisset, ut hoc facto incolumitatem suam redimerent, Lazarum quoque

δὲ τρικαῦτα κατὰ τὴν ζῶα γράφουσαν ὑπῆρχε τέχνην) βιάζεσθαι τὸν ἄνδρα διέγνωκεν. ἀλλὰ καὶ τοῦτον κρείττω μὲν τῶν θωπειῶν κρείττω δὲ καὶ τῆς αὐτοῦ γνώμης εὐρίσκων, οὐχ ἅπαξ ἢ δις ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος, τοσοῦτόν ταῖς βασάνοις 5 κατήκισεν ὡς πρῶτον μὲν συναπορρέειν τὰς σάρκας τῷ αἵματι καὶ μηδὲ ζῆν ὅλως ὑπονοεῖσθαι παρὰ πολλῶν. ἐπεὶ δὲ τῷ δεσμοτηρίῳ τοῦτον αὐθις ἐγκαθειργμένον μὲλις τε ἀναρραίσαντα διήκουσε, D καὶ τῇ ἑαυτοῦ τέχνῃ ἐνασχολούμενον τὰς τῶν ἁγίων ἐν πίναξιν ἀναστηλοῦν μορφάς, πέταλα σιδηρᾶ ἀπανθρακωθέντα ταῖς πα- 10 λάμψαις αὐτοῦ τεθῆναι προσέταξεν. ἐβόσκετο οὖν τὸ πῦρ τὰς σάρκας αὐτοῦ καὶ κατενέμετο, ἄχρι ποτὲ ἀπαγορευσῶς ἔκειτο ἡμιθνήσ. ἀλλ' ἔδει τοῦτον ὑπὸ τῆς χάριτος διατηροῖσθαι καὶ τοῖς ὕστερον ἔνασμα· ὅθεν ἐπεὶ τὰ τελευταῖα πνεῖν τὸν ὄσιον ἀνεμάνθανεν, ἰκεταίαις τῆς Αὐγούστης καὶ τινῶν ἄλλων οἰκειοτέρων τῆς εἰρκτῆς 15 μὲν ἀπέλυσεν, ὁ δὲ πρὸς τὸν γαδὸν τοῦ προδρόμου τὸν οὕτω καλοῦμενον τοῦ Φοβεροῦ ἐναπεκρύβη, ἔνθα καὶ τῶν πηγῶν συνου- P 65 σαῖν αὐτῷ εἰκόνα διέγραψε τοῦ προδρόμου τὴν καὶ μέχρις ἡμῶν διασωζομένην τε καὶ ἰάσεις ἐπιτελοῦσαν πολλάς. καὶ τότε μὲν ταῦτα, μετὰ δὲ τὴν τοῦ τυράννου ἀποβίωσιν, τῆς ὀρθοδοξίας ἀνα- 20 λαμψάσης, τὴν ἐν τῇ Χαλκῇ εἰκόνα τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκειαῖς οὗτος χερσὶν ἀνεστήλωσεν. ὅς καὶ καλούμενος ὑπὸ τῆς περιφανοῦς Θεοδώρας συγγνώμην δοῦναί τε καὶ αἰτήσασθαι τῷ ταύτης ἀνδρὶ, “οὐκ ἄδικος ὁ Θεός” ἔφη, “ὦ βασίλισσα, ἐπι-

monachum ea aetate pingendi arte celebrem in sua vota cogendum esse putavit. unde cum et adulationibus superiorem nec suae quicquam voluntati cedentem offendisset, cum ille non semel et iterum sed et saepius eum reprehendisset, adeo diris ipsum verberibus subiecit, ut primum una cum cruore carnes dissilirent ac ne vivere quidem multis aestimaretur. ubi autem in carcere inclusum, paulo mitius ab aegritudine habentem artemque repetentem, sacras denuo in tabellis imagines pingere audivit, laminas ferreas candentes eius palmis admoveri iussit. igne itaque eius depascente carnes tamdiu duravit, donec victus malo semianimis iacuit. verum decebat ut divina gratia eum posteris velut igniculum incolumem praestaret. quoniam igitur tyrannus eum iam animam agere audierat, Augustaesupplicationibus nonnullorumque aliorum ex intimis magisque necessariis motus ipsium e carcere dimisit. ita demum, in praecursoris templo, quod Phoberi vocant (velut dicas terribilis), se occultavit; ubi etiam aegre ex plagis habens eiusdem praecursoris imaginem depinxit, quae et hactenus exstat multosque aegrotantium morbos depellit. atque haec hactenus. extincto autem tyranno cum rectae fidei lux affulsisset, dei hominis Iesu Christi imaginem in Chalce porta (id est aerea) suis ipse manibus excitavit. tum in vitante illustri Theodora ut viro veniam daret atque rogaret, “non iniustus” inquit, “o Augusta, est deus, ut nostrae dilectio-

λαθίσθαι τῆς ἡμῶν ἀγάπης καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν κόπων, ἐκείνου
 B δὲ τὸ μῖσος καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν μανίαν καὶ προτιμῆσαι.” ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν ὕστερον.

14. Καὶ ποτε δὲ τὸν ὁμολογητὴν Θεοφάνην καὶ Θεόδωρον
 τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, ἐπεὶπερ λογιότητι διαφέροντας ἀνεγίνωσκε τῶν 5
 πολλῶν, κατὰ τὸν τοῦ Λαυσιακοῦ τρίκλινον ἐξεκάλει δημοσίᾳ δια-
 λεξομένους περὶ τῆς πίστεως· καὶ “ἄγε δὴ” φησὶν, “ὑμεῖς ὧ
 κατάρητοι, τίσι πειθόμενοι ῥήσεσι τῆς γραφῆς καὶ τεθαρορηκότες
 τὰ εἰδῶλα” ἀφέντω δὴ γλώσση καὶ μιὰρὰ τὰς ἀγίας εἰκόνας οὕτω
 καλῶν “προσκυνεῖτε, καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀκεραίους καλῶς ἔχειν 10
 C οὕτω ποιεῖν διαβεβαιουῦσθε;” καὶ ἄλλ’ ἅττα προσετίθει βλάσφημα
 καὶ ἀπηχῆ κατὰ τῆς εἰκόνας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ γεγωνότερα φωνῆ.
 καὶ οὗτοι δὴ μακάριοι, “ἐμφραχθεὶ τὸ στόμα” εἰπόντες “τὸ κατὰ
 τοῦ Θεοῦ λαλοῦν ἄνομα,” καὶ τούτῳ δὴ τὸ θρόσος αὐτοῦ κατα-
 βαλόντες (οὐ φέρει γὰρ βασιλεὺς ἄδικος κατὰ πρόσωπον ἐλεγχο- 15
 μενος), τὸν θῶπα τέως ὑποκρίνεται, καὶ παρὰ τῶν προφητῶν
 ἐζήτει μαρτυρίας εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐναγούσας, τὸ προσκυνεῖσθαι
 αὐτῆς. τοῦ δὲ μακαρίου Θεοφάνους ῥῆσιν τινα ἐκ τῆς τοῦ Ἡσαίου
 προσάγοντος προφητείας, οὐκ ἔχειν οὕτως ταύτην ὁ Θεόφιλος
 ἀντέλεγεν, καὶ ἅμα τὴν ἑαυτοῦ βίβλον ἀνελίπτων ἐδείκνυε τοὺς 20
 D λόγους πιστοῦς. ὡς δὲ νενοθεῦσθαι ὑπ’ αὐτοῦ οὐ ταύτην δὴ μό-
 νον ὁ ἅγιος ἐπεβόα, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς εἰς αὐτοῦ χεῖρα βίβλους

13 δὴ] οἱ? an δὴ οἱ?
 quodam supra correcto.

20 ἐδεικνύει vulgo et hoc loco et alio

nis nostrorumque eius causa laborum ac aerumnarum obliviscatur, illius-
 que odii exsuperantisque insaniae maiorem rationem habeat.” verum haec
 postea.

14. Quia autem Theophanem confessorem eiusque fratrem Theo-
 dorum, quam pro vulgi usu, maiore praestare eruditione non ignorabat,
 sibi eos ad Lausiacum triclinium quandoque sisti publice de fide dispu-
 tatos iussit. atque ibi “agedum” inquit, “exsecrabiles vos, quibusnam
 scripturae locis ac testimoniis persuasi idola” (sic nimirum sacras ima-
 gines impotenti impuroque ore vocans) “colitis, simplicique vulgo ut sic
 faciant operae pretium esse asseritis?” aliaque blasphema atque absona
 adversus Christi dei imaginem clariori voce magisque contenta adiecit.
 ad haec cum beati viri dicerent “obstruatur os, quod loquitur adversus
 deum iniquitatem” (Psalm. 62 12), eoque vocis tonitruo tyranni auda-
 ciam depressissent (non enim rex iniustus patienter sustinet, cum in fa-
 ciem arguitur), interim blandiri simulat, exque prophetis in eam ipsam
 rem, et quibus suadeatur adorandas esse imagines, testimonia afferri
 rogat. cumque vir beatus Theophanes locum aliquem ex Isaiae prophe-
 tia adduceret, respondit Theophilus eum locum non sic habere; simul-
 que librum suum evolvens vera se loqui exque codicis fide ostendebat.
 ibi Theophanes vociferari, non hunc modo librum, sed et omnes qui in

ἐλληκκνίας, ἐκείνην ἔλεγε προστιθεὶς τὴν βίβλον ἰέναι πρὸς αὐτὸν τὴν κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἐν τῷ Ὡμμαίτῃ κατὰ τήνδε τὴν θέσειν κειμένην βιβλιοθήκην εἰς τῶν λεγομένων βεβαίωσιν. ἐπεὶ γοῦν ἀπέσταλτό τις καὶ θᾶπτον ἢ λόγος ἤγαγεν, ἐκὼν μὲν ὁ βασιλεὺς 5 περὶ τὴν τοῦ ῥήτοῦ εὔρεσιν ἡμῦρτανεν καὶ ἀλλαγῶ ἀνείλιπτεν αἰσχυρόμενος· ὡς δ' ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Θεοφάνους ἀνεδιδάσκειτο, δακτυλοδεικτυῶντος ὡς ἔτι τρία φύλλα διαβιβύσας τὸ ζητούμενον καταλάβοις, τότε δὴ μὴ φέρων τὴν ἐκ τῶν ἀνδρῶν παρηρησίαν, P 66 ἀλλὰ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔχειν οὕτως εἰδῶς, τὸ τῆς μακροθυμίας 10 μέχρι τοῦ νῦν ἐπίπλαστον ἀπορησίας καὶ τὸν θῆρι ἀνακαλύψας “οὐ δίκαιον” ἔφησε “βασιλέα ὑπὸ τοιοῦτων ἀνδρῶν ἐνυβρίζεσθαι.” ὅθεν προσέταξεν ἐν τῷ τοῦ Λαυσιακοῦ μεσοκηπίῳ ἀπαχθέντας ἀνὰ διακοσίῳν ῥάβδων τυφθῆναι, καὶ τῷ μετώπῳ αὐτῶν ἐπιγρα- φῆναι βαρβαρικῶς ἐγκεντηθέντας οὓς συνέθηκε λήρους λαμβικούς. 15 εἰσι δὲ οὗτοι.

πάντων ποθοῦντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν
 ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ λόγου πόδες
 ἔστησαν εἰς σύστημα τῆς οἰκουμένης,
 ὠφθῆσαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
 σκευή πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης. B
 ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
 πράξαντες αἰσχυρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
 ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
 πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κρύτους πεφευγότες

14 ἐγκεντηθέντας P . 18 σύστασιν P, corr in margine.

Theophili manus venissent, ab eo corruptos esse; illum ad se afferrent codicem, dicens, qui in patriarchali bibliotheca sancti Thomae tali pluteo ac loco exstaret, ad fidem verbis faciendam. missus itaque quispiam est, dictoque citius librum attulit. imperator de industria a loco aberrat, inque alia parte verecundia ductus evolvit. cum autem beatus Theophanes ostenderet intentoque digito monstraret fore ut tribus foliis evolutis in locum incideret, tunc sane non ferens ille virorum dicendi libertatem, sibique ipse veritatis conscius, simulatae hactenus patientiae larvam abiiciens feramque detegens, “haud” inquit “aequum ut a talibus imperatori illudatur.” iubet itaque in interiorem Lausiaci hortum adductos ducentis unumquemque fustibus concidi; inque eorum frontibus barbarico more punctim incisis, infuso atramento, ineptos hosce iambos, ipsomet eorum auctore, inscribi iussit. “cunctis ad urbem accurrere affectantibus, castissimos in qua dei verbum pedes fixit, generi salutem ut humano daret, apparuere et isti venerando in loco, superstitiosi, erroris vasa pessima. et inde, multa postquam perfidi deo facinora patravissent turpia impie, ut desertores, vertere iussi sunt solum. fugaque in urbem

οὐκ ἔξαφῆκαν τὰς ἀθέτους μωρίας.

ὄφεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θείαν
κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

τούτου δὲ θᾶπτον γενομένου ἐκεῖνοι μὲν τὸν τῆς ὁμολογίας καὶ
μαρτυρίας ἀνεδήσαντο στέφανον, οὗτος δὲ ὁ σοβαρὸς καὶ πάντων
C ἀθλίων ἀθλιώτερος πᾶσιν ἐδείχθη βλάβσημος καὶ διώκτης καὶ
τῶν πώποτε κακοδόξων κακοδοξότερος.

15. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ Μιχαὴλ τὸν σύγκελλον τῆς κατὰ
τὴν ἁγίαν πόλιν ἐκκλησίας σὺν ἑτέροις πολλοῖς ἀσκηταῖς κατὰ τὴν
φυλακὴν ἐγκαθειρξεν, τῇ πολυχρονίῳ κακώσει ὑπάξει μηχανώ-
1 μενος.

Τὰ μὲν δὴ κατὰ τῶν πιστῶν καὶ ἁγίων τοιαῦτα αὐτοῦ τὰ
νεανιεύματα· καὶ τὸν μὲν δι' ἡμᾶς ὀφθέντα ἀνθρώπων, θεὸν
ὄντα ἀληθινόν, οὕτως ὑβρίζει τε καὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἁγίους θερά-
ποντας οὐχ οὕτω βραχεῖ χρόνῳ καὶ περιορισμένῳ κατὰ πάντα δὲ
D τὸν ἑαυτοῦ χρόνον τῆς ζωῆς ἐκάκου καὶ ἀνηκέστοις ὑπεβάλλετο
συμφοραῖς. (16) ὕμνους δὲ τινὰς ποιῶν καὶ στιχηρὰ μελλῶν
ἄδουσαι προετρέπετο· μεθ' ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἤχου “εὐλο-
γεῖτε,” ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὀγδόην “ἄκουε κόρη” ὠδὴν μεθαρμοσά-
μενος καὶ ῥυθμὸν παρασχών, ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς πάντων
ἐπήκουον ἄδουσαι διωρίσαστο. φέρεται δὴ καὶ λόγος τις ὡς αὐτὸς
οὗτος ὁ Θεόφιλος ἔρωτι τοῦ μέλους βαλλόμενος, καθάπερ πατέρες

14 ὑβρίζεται P
βαλλε ταῖς σ.?

ἀληθινὸς Cedrenus et Scylitzes.

16 ὑπέ-

hanc delati, imperii caput, non destitere ab impia vecordia. compuncti
igitur, facinorosi veluti, notis ex urbe damnati pelluntur hac quoque.”
his itaque statim peractis, isti quidem confessionis et martyrii coronam
reportarunt: at ferox imperator, omnes miseros maiori ipse miseria su-
perans, blasphemii sibi nomen ac persecutoris apud omnes ascivit, et ut
omnium, quotquot unquam fuerunt, haereticorum pessimus haberetur.

15. Praeterea Michaellem quoque, sanctae civitatis (Hierosolymo-
rum scilicet) ecclesiae syncellum, cum aliis multis monachis in carcerem
compegit, longi temporis maceratione eos se subacturum sperans.

Atque haec eiusque generis Theophili adversus fideles sanctosque
facinora. et in eum quidem, qui cum verus deus esset, propter nos
homo factus est, in hunc modum contumeliosus erat, sanctosque eius
famulos, non ita brevi ac definito tempore, sed quandiu superstes fuit,
aerumnis conficiebat extremisque malis affligebat. (16) quaedam vero
cantica edens versusque ac modulos pangens canere ea iussit; in quibus
et “benedicite” quarti toni ex ode octava “audi filia” concinnans ryth-
mumque apponens in dei ecclesia cunctis audientibus cantari praecipit.
sed et fama est eundem ipsum Theophilum, sic modulati cantus amore

περὶ τὰ ἔκγονα, κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν φαιδρᾷ πανηγύ-
 ρει οὐ παρητήσατο τὸ χειρονομεῖν, δὸς τῷ κλήρῳ αὐτῆς λίτρας P 67
 ἑπὲρ τούτου χρυσίου ἑκατόν. καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν
 βαιοφόρον, “ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί,” τῆς ἐκείνου φασὶν
 5 εἶναι τόξαν ψυχῆς.

17. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς κόσμον ὀλίγον πως ἐκ
 φύσεως ἔφερε καὶ ψιλὸς τὰς τρίχας ὑπῆν, ἐθέσπισεν ἀπανταχῆ ἐν
 χρῶ ταύτας ἀποκείρειν καὶ μὴ τινα Ῥωμαίων ὄντα τοῦ τραχήλου
 περαιτέρω φέρειν συγχωρεῖν· εἰ δέ τις φωραθῆ, πολλαῖς αἰκίζό-
 10 μενον μάστιξι πρὸς τὴν τῶν προγόνων Ῥωμαίων ἐπανάγεσθαι ἀρε-
 τὴν· τούτῳ γὰρ καὶ οὗτοι τριχώματι ἰσεμνύνοντο. ὅθεν καὶ νόμον
 ἐξέθετο τοῦ μὴ τινα διόλου κατατολμῶν περαιτέρω τοῦ ἀρχένος
 προβαίνειν ἔαν.

18. Ἐδει δὲ ἄρα καὶ τὰ κατ’ αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ συγγέ- B
 15 ρειαν προνοήσασθαι τε καὶ διοικῆσαι κατὰ τὸ τούτῳ δοκοῦν· καὶ
 διὰ τοῦτο, ἐπεὶ πέντε μὲν ἔτυχε τηρικαῦτα θυγατέρων ὑπάρχειν
 πατήρ, ἔρημος δὲ ἀρρενικῆς ὠρᾶτο γονῆς, τὴν πασιῶν ἐσχάτην
 Μαριάν ὑπερβαλλόντως ἠγαπημένην οὖσαν τῶν ἄλλων ᾤθη δεῖν
 20 συζεῦξαι ἀνδρὶ. ὁ δ’ ἀνὴρ τῆς τῶν Κρηνιτῶν κατήγετο γενεᾶς,
 χῶρας τῆς τῶν Ἀρμενίων, Ἀλέξιος τοῦνομα, Μουσελὲ τὴν ἐπιων-
 μίαν, τῷ εἶδει ὠραῖος, ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, οἰκῶν κατὰ τὸ τῆς
 ἀκροπόλεως μέρος, κατὰ τὰς οὕτω καλουμένης τῆς Κρηνιτίσσης

4 ἐκείνης P

10 αἰκίζόμενος P

illectum, ac velut se parentes ad filios ac nepotes habent, haud a digni-
 tate officioque alienum putasse solenni quandoque festo in magna eccle-
 sia manu gestuque certa lege movendo cantoribus praeire, eam in rem
 centum auri libris eius ecclesiae clero tributis, modulum quoque in die
 festo palmarum, “exite gentes, exite et populi,” eius ingenii fetum esse
 dicunt.

17. Quia vero a natura paucos rarosque capillos habebat ac re-
 calvaster erat, lege sanxit crines ad cutem ubique detondendos, nec ulli
 Romanorum fas esse ultra collum demissos gestare. sin autem aliquis
 legis transgressor deprehensus esset, multis emendatum verberibus, ad
 pristinam Romanorum virtutem revocandum esse. nam hac quoque illi
 honestabantur caesarie. lege itaque cautum ne quis omnino ultra collum
 capillos demittere audeat.

18. Quia vero suas quoque illum res affiniumque disponere exque
 arbitrio componere decebat, quod quinque tunc filias nec ullam hactenus
 masculam prolem susceperat, ex illis natu minimam sibi prae reliquis
 eximie caram, Mariam nomine, statuit viro nuptum tradere. delectus
 maritus ex Crenitarum gente, Armenius patria, Alexius cognomento Mo-
 seles, forma elegans ac florenti aetate, ad arcis partem in Crenetissae

- C** οίκιας* ὄν πρῶτον μὲν τῇ τῶν πατρικίων καὶ τῶν ἀνθυπάτων τιμήσας ἀξία διὰ τὸ πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦτον φιλόστοργον, ἔπειτα δὲ καὶ μάγιστρον καὶ Καίσαρα τὸ ἔσχατον ἀνηγόρευσεν, στρατεύματά τε δοὺς ἱκανὰ πρὸς τὴν Λογγοβαρδίαν ἐξέπεμψεν, χρείας τηρικαῦτα κατεπειγούσης τινός. καὶ ὁ μὲν ἀπῆει καλῶς τὰ κατ' αὐτὸν ἀνδρών, καὶ ὡς ἐδόκει τῷ βασιλεῖ* καὶ διὰ τοῦτο ἤκμαζε μὲν ὁ πρὸς αὐτὸν πόθος τοῦ βασιλέως, συνήκμαζε δὲ καὶ ὁ ἐξ ἀνθρώπων φθόνος αὐτῷ, καὶ τινες ἐλοιδοροῦν καὶ βλάβσφηνά τινα ἔφρασκον κατ' αὐτοῦ, ὡς τῆς τε βασιλείας ἐπιθυμῆ καὶ δεῖ ποτὲ τὸ ἄλφα τοῦ θῆτα κατακυριεῦσαι. ὅθεν ἐπεὶ τὰς κατ' αὐτοῦ συρραφείσας διαβολὰς
- D** ὁ Καῖσαρ Ἀλέξιος διακήκοεν, τὸν φθόνον ὡσπερ κατευλαβούμενος πολλὰ τοῦ βασιλέως ἐδέετο οἰκτεῖραι τοῦτον καὶ συγχωρῆσαι πρὸς τὸν μονήρη βίον μετατάξασθαι. ἀλλὰ τότε μὲν οὐτ' ἐκεῖνος συνεχώρησεν, τὴν χηρείαν τῆς θυγατρὸς προβυλλόμενος, καὶ ὁ ῥηθεὶς Καῖσαρ ἔμεινεν ἐφ' ἡσυχίας πολλῆς τοῖς δημοσίοις ἐνασχολούμενος πρᾶγμασιν. ὡς δὲ τὸν Μιχαὴλ ἐγέννησεν ὁ Θεόφιλος, καὶ ἡ τούτου μὲν θυγάτηρ τοῦ Καίσαρος δὲ γαμετὴ τὸν βίον μετήλλαξεν, ταύτην μὲν τοσοῦτον τετίμηκεν ὡς καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς ἐν λάρνακι θεῖναι περιηργυρωμένη καὶ προνόμιον δοῦναι διὰ λελαξενύμενων ἐν αὐτῇ ἰάμβων ἀσουλίας τοῖς ἐφ' οἷοις δῆποτε ἐγκλήμασιν ἀνθρώποις ἀλοῦσιν καὶ προσφρυγοῦσιν ἐκεῖ* τὸν Ἀλέξιον δὲ
- P 68** λάθρα μετατάξάμενον καὶ τὸ μοναχικὸν μεταμφιασάμενον ἔσθημα, ἐπεὶ μὴ ἠδύνατο πείσαι τοῦ πάλιν αὐτὸ ἀποβαλεῖν, μόλις

dictis aedibus habitans. huic patricii primum ac proconsulis, quo erat in filiam amore, collata a Theophilo dignitas est; tum vero etiam magister, ac demum Caesar ab eo creatus, copioso instructus exercitu in Longobardiam, rebus ita poscentibus, mittitur. eo Alexius profectus cum esset, praeclare ei res cesserunt exque soceri voto. quo factum est ut crescente in eum imperatoris amore ac desiderio una quoque hominum in eum invidia magis augesceret. non deerant qui criminarentur et maledicta quaedam in eum iactarent, quasi dominandi cupido ipsam incessisset, ac fore ut A in Θ quandoque imperium usurparet. quamobrem ubi haec in se per calumniam composita rescivit Alexius Caesar, velut timens cavensque invidiam, multis apud imperatorem precibus agebat ut suae misertus sortis ad monastica eum vota transire pateretur. verum tunc quidem nec Theophilus annuit, filiam marito viduam grave esse obiciens, ac, quem diximus, Caesar multa cum quiete ac securus publicis rebus operam dabat. ubi autem ille Michaellem filium suscepit, ipsiusque filia ac Caesaris uxor diem obierat, illam quidem usque adeo coluit, ut et eius cineres in arca argenteis laminis obducta condiderit, insculptisque in ea iambis cuiuscunque flagitii reis eo confugientibus asyli ius constituerit: Alexium vero, qui clam mutaverat ordinem ac monasticum habitum susceperat, cum nulla vi aut suasionem ab instituto posset deducere, aegre eius consecrandi veniam fecit, multis expro-

συγχορησαι, πολλοῖς ὀνειδέσει περιβαλὼν οἷς οὐ μετ' αὐτοῦ ἔκρι-
 νεν εἶναι ἀλλ' ἐν παραβύστιω που καὶ γωνία. ὅθεν ἐδίδον τούτω
 δωρεὰν τό τε κατὰ Χρυσόπολιν βασιλικὸν μοναστήριον, προσέτι
 μὴν καὶ τὸ τοῦ Βυρσέως καὶ τὸ τοῦ κατὰ τὸν Ἐλαιάν. ἀλλ' ἐκεῖ-
 5 νος τῷ κατὰ τὴν Χρυσόπολιν ὄντι ἐνδιατιώμενος, ἐπεὶ ποτε περι-
 πάτου ἐδεήθη καὶ κατὰ τὸν Ἀνθεμίον τόπον ἐγένετο, βασιλικῶν
 τμηκαῦτα τυγγάνοντα τῶν μαγγάνων, ἔλεγεν δὲ ὡς ἕκαστον τῶν **B**
 σεμνεῖων τῶν οἰκοδομούντων φέρει τὴν κλῆσιν ἀθάνατον, εἴλετο
 τοῦτον διὰ βασιλικῆς προστάξεως ἐξωνήσασθαι καὶ ἴδιον κατα-
 0 σκευάσαι. ὃ καὶ διὰ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας ἐγένετο, τῆς αὐτοῦ
 πενθερᾶς. ὅθεν καλῶς ἐποικοδομήσας καὶ εἰς μοναχικὴν τῆσιν
 ἀγαγὼν ἐκεῖσε τὸν βίον ἐκλιμπάνων ἐτέθη, τὸν τάφον καὶ τὴν αὐ-
 τοῦ ἄνωθεν ἐπιγεγραμμένην εἰκόνα μάρτυρα ἔχων τῶν λεγομένων.
 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Θεοδόσιος πλησίον τέθειται
 5 αὐτοῦ, πατρικίων τιμῇ ἐγκαταλεγείς; πολλὰ γνωρίσματα τῆς αὐ-
 τοῦ ἀρίστης βιώσεως ἐν τῷ μοναστηρίῳ καταλιπὼν. **C**

19. Ἐγκειμένων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ μετὰ πολλῶν μυ-
 ριάδων τοῦ Ἰβραήμ κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύοντος, καὶ ὁ Θεόφι-
 λος ἔρωτι φιλοτιμίας καὶ γενναιότητος ἐπὶ πόλεμον ἔξεισιν, ἄναν-
 0 δρον οὐδὲν οὐδὲ μαλακὸν ἐννοῶν· εἰ γάρ τι καὶ δέος προσῆν, ἀλλ'
 ἢ τῶν σὺν αὐτῷ ἀνδρῶν κατὰ πολέμους πεῖρά τε καὶ γενναιότης
 ἀπέτρεπε τοῦτο καὶ πόρρω ποι ἐναπέπεμπε. Θεόφοβος οἱ ἄνδρες

brans quod secum et in aula versari nollet, sed obscurus et in angulo
 mallet vitam agere. idcirco regium monasterium ad Chrysopolim ei tri-
 buit; ad haec etiam Coriarii, et quod erat ad Elaeam. at vero cum in
 Chrysopolitano commoraretur, ac quandoque commodae deambulationis
 causa ad locum Anthemii dictum, ad Armamentarium tunc imperatorium
 spectantem, venisset, secum reputans singula quaeque monasteria condi-
 torum nomina viridi semper ac immortalī memoria servare, impetrato
 imperatoris mandato illum coemere statuit, suique iuris factum exstructo
 monasterio exornare; quod et Theodorae Augustae, illius socrus ope,
 concessum est. loco itaque pulchre aedificiis ornato inque monasterii
 formam usumque composito, illic ipse vivere desinens humatus est; eius-
 que quod dictum a nobis est fidem facit cum illius sepulcrum, tum quae
 olim ex eius nomine illic posita imago est. quin et eius germanus Theo-
 dosius prope conditus est, qui patriciam dignitatem consecutus multa
 optimae vitae suae documenta in eo monasterio reliquerat.

19. Porro Agarenis ingruentibus, illorumque duce Ibraimo cum
 multis myriadibus in Romanos expeditionem movente, Theophilus quo-
 que magni animi fortisque laudem ambiens, nec quicquam timidum aut
 molle animo versans, expeditionem et ipse suscipit. nam etsi timoris
 aliquid inerat, suorum tamen rei militaris peritia et virtus, id quantum
 erat, facile avertibat ac procul depellebat. virorum alteri Theophobus,

καὶ Μανουὴλ ἐκαλοῦντο. ἀλλ' ὁ Μανουὴλ δεινὸς ἐπ' ἀνδρεία,
καὶ τοῖς ἐναντίοις ἅπανσι γνώριμος· ἐξ Ἀρμενίων γὰρ τὴν γένεσιν
D ἦν, καὶ τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀνατολικῶν ἐπὶ τοῦ Λέοντος προηγού-
μενος, καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ ἱπποκόμων ὁ πρῶτος· πρωτο-
στράτορα τοῦτον φασιν. δηλώσει δὲ καὶ τὸν Θεόφοβον ὁ λόγος, 5
ὃθεν τε καὶ ὅπως ἐκ Περσῶν καταγόμενος τῷ βασιλεῖ γέγονε γνώ-
ριμος καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ εἰς γάμον ἤρμόσατο. εἰς πρεσβείαν
τίς ποτε τῶν ἐκ βασιλικῆς σειρᾶς Περσῶν ἀφικόμενος πρὸς τὴν
Κωνσταντίνου, οὐκ ἐκ νομίμου συναφείας κρυφίου δὲ καὶ λα-
θραίας τοῦτον γεννηθῆναι ποιήσας ἔξαπεδήμησεν. ἐπεὶ δὲ νόμος 1
P 69 τοῖς Πέρσαις ἀπαράβατος μή τινα τῆς πυρ' αὐτῶν ἄρχῆς ἐγκρατῆ
γενέσθαι, εἰ μὴ τῆς βασιλικῆς μετέχη σειρᾶς, ἐξέλιπον δὲ ἐκ τῶν
συνεχῶν πολέμων καὶ τῆδε κάκεισε μετασκηνώσεων ὑπὸ τῶν Ἀγα-
ρηνῶν ἐλαυνόμενοι οἱ τῆς βασιλικῆς φυλῆς, ἀλλὰ καὶ λόγος ἐφέ-
ρετο πολὺς περὶ αὐτοῦ παρὰ τῶν ἐν Περσίδι μενόντων, ὡς ἦ τις 1
κατὰ τὸ Βυζάντιον ὠνομασμένος Θεόφοβος (καὶ γὰρ ἦν δοθεὶς
ὑπὸ τοῦ τηρικαῦτα σπείραντος τοῦτον πατρός), ἔδοξε τοῖς ἀρίστοις
τῶν Περσῶν κρύφα τινὰς ἐκπέμψαι τοῦ ζητουμένου εἰς ἔρηνναν.
καὶ δὴ καταλαβόντες τὴν ἡμετέραν μόνις τοῦτον ποτὲ τῆ μητρὶ
συνόντα καὶ κατὰ τὴν Ὁξειαν ἐνδιαιωόμενον προσεφεύρισκον. ἐπεὶ 2
B γοῦν οὐκ ἐκ τινων μόνον ἰνδαλμάτων ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῆς ψυχῆς
καὶ σώματος γνωρισμάτων ὁ ζητούμενος ἐδηλοῦτο τότε καὶ ἐγνω-

1 ὁ μὲν Μανουὴλ?

16 διαδοθεὶς margo Combéf.

alteri Manuel nomen erat. porro Manuel fortitudine spectabilis ipsis
quoque hostibus universis notus erat. ex Armeniis namque ortus, Leone
imperatore Orientalium copiis praefuerat, decessorisque eius Michaelis
equisonum princeps, quem protostratorem vocant, exstiterat. de Theo-
phobo etiam dicendum, unde et quomodo ex Persarum stirpe natus in
imperatoris notitiam venerit eiusque sibi sororem matrimonio iunxerit.
quidam regia Persarum satus prosapia aliquando Cpolim fungendae lega-
tionis causa venerat. is non ex legitimo coniugio, sed occulto concu-
bitu suscepto Theophobo, urbe discessit. quoniam autem apud Persas
inviolabili iure lex obtinet, cavens scilicet ne quis aliter regni compos
efficiatur, quam si ex regia ortus stirpe sit, regiaeque familiae viri con-
tinuis bellis ac Agarenis huc illuc sedes mutare cogentibus ac pellentibus
defecerant, cumque alioqui apud eos qui Persidis regionem colebant,
multus de eo rumor percrebuisset, esse quendam Byzantii Theophobum
nomine (quem ipsum rumorem eius tunc pater sparserat), visum est Per-
sarum satrapis ac proceribus occulte quosdam mittere, qui rem diligen-
ter inquirerent. hi itaque ad Romanum devecti orbem aegre tandem
aliquando Theophobum cum matre versantem ad Oxiam inveniunt. quia
vero quem sic quaerebant, non obscuris solum indicibus sed et ipsis animi

ρίζετο, πρόσέτι μὴν καὶ τῶν ἐκ γειτόνων ἐμαρτύρει τις τὴν γενομένην τῇ γυναικὶ πρὸς τὸν Πέρσῃν συνάφειαν (οὐ γὰρ τι κρυπτόν ὁ τοῖς πολλοῖς οὐ γνωσθήσεται), δῆλους ἑαυτοὺς οἱ ἀπεσταλμένοι ποιοῦσι τῷ βασιλεῖ καὶ τὰ τοῦ δράμιτος σαφηνίζουσιν, εἰρήνην
 5 καὶ σπονδὰς καὶ παντὸς τοῦ ἔθνους ὑποταγὴν καθυπισχνούμενοι, εἰ τοῦτον αὐτοῖς ἐπιδοῦναι οὐ παραιτήσεται. ἐγεγῆθει γοῦν τοῖς ὑποσχεθεῖσιν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπεὶ οὕτως ἔχουσαν εὗρισκε τὴν ἀλήθειαν, ἐν βασιλείοις τοῦτον ἀλλίξασθαι καὶ κατυσκηνοῦν ποιῆ, C
 μαθήμασι τε καὶ παιδείᾳ ἐπιμελούμενον.

10 20. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος λόγος περὶ τοῦ Θεοφόβου (καλὸν γὰρ ἀμφοτέρους εἰρησθαι), μικρὸν μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν διενηγοῦναι δοκῶν, τᾶλλα δὲ ὁμοίᾳ σῶζων τῶν γεγραμμένων καὶ πάρισα· ἔστιν δὲ ὃς οὐκ ὑπὸ πρέσβειῶς τινος τὴν ῥύθον σπορὰν δέξασθαι τοῦτόν φησιν, ἀλλὰ κατὰ τινα περιπέτειαν τῶν ἐν πολέμοις συμ-
 15 βαινόντων καὶ τὸν τούτου πατέρα, εἴτε βασιλεύοντα εἴτε καὶ βασιλέως ἑγγὺς ὄντα κατὰ συγγένειαν, φυγεῖν ἐκ Περσίδος καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν πένητα διαθλοῦντα βίον προσρῆναι, κάκεισε D
 καπηλίδι τιᾷ γυναικῶν δουλεύοντά ὄψε ποτε τῷ ταύτης ἔρωτι καὶ νομίμῳ συνάφειᾳ τοῦτον ἐναποτεκεῖν. ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ ἀνθρώπων
 20 ἐγένετο, ἀστρονομία δὲ τινὶ καὶ μαντεία (καὶ γὰρ φασι ταύτας τὰς ἐπιστήμας ἀκμαῖζειν ἔτι παρὰ Πέρσαις) μαθεῖν περὶ τοῦ Θεοφόβου, ζητοῦσιν αὐτοῖς εἰ ἔστι πού τις ἐκ βασιλικῆς φυλῆς καταγό-

corporisque notis propriis innotescebat, isque ille ipse esse agnoscebatur (ac nec ex vicinis quidem deerat qui feminam cum Persa rem habuisse testaretur, cum nihil occultum sit quod non tandem in vulgi notitiam veniat), se demum qui missi fuerant imperatori prodentes totam rei fabulam aperiunt, pacem foedera gentemque omnem subiectum ire polliciti, si modo Theophobum ipsis dedere non abnueret. gavisus promissis Theophilus, quodque rem niti veritate didicerat, morari Theophobum in aula illicque disciplinis imbui ac erudiri iubet.

20. Sed alia quoque de Theophobo fertur narratio, praestatque eam quoque referre. et videtur quidem haec a priori nonnihil differre, quod ad initia attinet; sequentibus tamen similis est atque eadem exhibet. sic ergo se illa habet, non ullius legati notham sobolem Theophobum esse, vel ea satum ratione quam prior ferebat narratio, sed belli quodam vario casu rerumque vicissitudine cogente eius quoque parentem, sive rex erat sive stirpis regiae, ex Perside fugisse, inque regia urbe pauperem tolerantem vitam civibus adhaesisse; atque illic tabernariae mulieris mancipatum obsequiis, post longos tandem annos, illius amore legitimoque copulatum coniugio hunc suscepisse, inque eum modum in vivis esse desiisse; quadam vero astronomia ac vaticinio (nam has artes etiamnum aiunt apud Persas vigere) didicisse de Theophobo, dum quaerunt an ullus uspiam regia stirpe illis satus exstet. cumque adeo ex-

μενος, καὶ ἐπέπερ ἔμαθον, σπουδῇ ἐπὶ τὴν Κωνσταντίνου θείν
 εἰς τὴν τοῦ ζητουμένου ἔρηνναν. γνωστὸν οὕτως γενέσθαι τῷ
 P 70 βασιλεῖ, καταληφθέντος αὐτοῦ. ἐπέπερ οὖν ἡ τούτου ἐμφάνεια
 καὶ κατὰ τὸν βίον παρουσία ἄπυσιν ἐγνώσθη τοῖς κατὰ τὴν Περ-
 σίδα διὰ τῶν ὑποστρεψάντων ἀποστόλων, ἡδὺν πᾶσιν ἐφάνη καὶ 5
 ἐφειτὸν τοῦ ἀπόστασιν τινα ἐννοῆσαι ἀπὸ τῶν τῆς Ἄγαρ, τῇ δὲ τῶν
 Ῥωμαίων ἀρχῇ προσχωρῆσαι, ὡς ἂν τοῦ κατὰ γένος ἀρχηγοῦ εὐ-
 μοιόησιαν. (21) ἔτυχε δὲ ἄλλως ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς Βάβεκ
 ἤδη πενταετίαν ἔχων ἔξ ἀμεραμοννῆ ἀποστάς καὶ πτέρναν ἐπάρας
 κατ' αὐτοῦ ἐν χιλιάσιν ἐπτά· ὃς καὶ πόθῳ πρὸς τὸν Θεόφοβον 10
 καὶ φόβῳ τῷ ἔξ οὗ ἀπέστη Ἄγαρηνοῦ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικρά-
 B τειαν κατὰ πόλιν Σινώπην ἔρχεται, καὶ τῷ βασιλεῖ ἑαυτὸν τε καὶ
 τὸ ὅλον ἔθνος ὑπήκοον τέθεικεν. διὰ τοι τοῦτο τὸν τε Θεόφοβον
 ὁ Θεόφιλος τιμῇ τῇ πατρικίων ἐναριθμεῖ, καὶ τῇ ἑαυτοῦ ἀδελφῇ
 πρὸς γάμον ἐκδίδωσι, συναρμύζεσθαι τε ἕκαστον τῶν Περσῶν 15
 νομοθετεῖ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ κατ' ἐπιγαμίαν ὑπτεσθαι τε καὶ συν-
 εἶρεσθαι, πολλοὺς τούτων τοῖς βασιλικοῖς ἐμπρέπειν ἀξιόμασι
 πεποιηκώς. ἀλλὰ καὶ κώδιξι στρατιωτικοῖς αὐτοὺς ἀναγράφεται,
 καὶ τάγμα οὕτως καλούμενον Περσικὸν ἐγκατέστησε, καὶ τοῖς
 κατὰ πόλεμον ἐξιοῦσι Ῥωμαίοις κατὰ τῶν Ἄγαρηνῶν ἐναριθμεῖ- 20
 σθαι προσέταξε.

C 22. Τούτοις γοῦν τεθαρρηκῶς ὁ Θεόφιλος, ἐπεὶ καὶ ἄλ-
 λως ἤδει τούτους ἀνδραγαδιζομένους, εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Ἄγα-
 ρηνῶν ἔξεισι καὶ τοῦ Ἰβραῆμ καθ' ἡμῶν, ὡς εἴρηται, ἐκστρατεύσαν-
 1 ἐπὶ τὴν] τὴν ἐπὶ P

stare didicissent, ad eum vestigandum Cpolim festine accurrisse; eoque deprehenso, sic imperatori rem innotuisse. cum itaque per nuntios in Persidem reversos cunctis per eam regionem innotuisset eum detectum vitaeque superstitem esse, gratum omnibus visum est ac expetendum Agarenorum iugum quovis modo excutere, Romanoque adiungi imperio, ut suae stirpis ducem cum liceret obtinere. (21) erat vero praeterea Persarum dux Babec nomine: is annos iam quinque ab ameramnune defecerat, inque eum cum septem milibus calcaneum levarat. is tum desiderio erga Theophobum tum Agareni metu, a quo defecerat, ad Romanorum ultro dicionem in urbem Sinopem concesserat, seque ipse ac totam gentem imperatori subiecerat. idcirco Theophilus tum patricia dignitate Theophobum auget suaeque sorori matrimonio iungit; tum lata lege Persis omnibus libera cum Romanis coniugia facit, et ut matrimoniorum cum eis foedera iungere liceat, multis eorum regis honestatis dignitatibus, eorumque nominibus in militares codices relatis, sicque ex illis constituta legione quam Persicam vocant, Romanis adversus Agarenos ad bellum procedentibus eam connumerari iussit.

22. His ergo viris fretus Theophilus, quod et alias bello strenuos sciret, adversus Agarenos proficiscitur, cum et Ibraemus, uti dictum est,

5 τος. ἐπέπερ γοῦν ἐγγὺς ἀλλήλων ὃ τε τῶν Συρακηνῶν ἀρχηγὸς
 ἐγεγόνει καὶ ὁ Θεόφιλος, ἔδει δὲ καὶ βουλῆς, ὁ μὲν Μανουὴλ οὐ
 δίκαιον ἔφησε βασιλείᾳ Ῥωμαίων πρὸς ἀμεραμνοννῆ πολεμεῖν,
 ἀλλὰ τινα μέρος λαβόντα τῶν στρατιωτικῶν ἐξίναί κατὰ πρόσω-
 10 πον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἅμα μεθ' ἡμέραν τοῦτο ποιεῖν, ὁ Θεόφοβος
 δὲ εἶναι μὲν ἐπὶ παρατύξεως τὸν βασιλέα ἐβούλετο, νύκτωρ δὲ ἐπι-
 τεθῆναι αὐτοῖς μετὰ τοῦ τῶν Περσῶν πεζικοῦ, καὶ ὅτε πάλιν δεή- D
 σειεν, ἐπικυκλῶσαι τὸ ἵππικόν. ἀλλ' οὐκ ἔπεισε τὸν βασιλέα,
 εἰπόντων πολλῶν, σφετεριζομένου τοῦ Θεοφόβου τὴν τῶν Ῥω-
 15 μαίων δόξαν καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἐν νυκτὶ πολεμεῖν· πλὴν
 ἔδοξεν εἰς τοῦμφανές μεθ' ἡμέραν συρρῆξαι τὸν πόλεμον. καὶ
 ὁ μὲν Ἰβραήμ, εἴτ' ἄλλως καταλαζονεόμενος εἴτε δὴ καὶ φόβῳ
 βασιλέως περιστοιχιζόμενος, μέρος λαβὼν τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρη-
 20 σεν, Ἀβουχάζαρ δὲ πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον μετὰ μυριά-
 25 δων ὄκτῳ ἐξαπέστειλεν, οἳ καὶ καρτερῶς ἄγαν ἀνδρυσαιμένων ἀμ-
 φοτέρων ἐπὶ πολὺ, τέλος ἐνδοῦναι τὰς σχολὰς μετὰ τοῦ δομεστί- P 71
 κου καὶ πρὸς φυγὴν τραπήναι ἐξεβιάσαντο. ὅθεν ὁ βασιλεὺς μετὰ
 τῆς βασιλικῆς φύλαγος καὶ δύο χιλιάδων Περσῶν, προσόντος
 τούτοις καὶ τοῦ Θεοφόβου, ἐπὶ τινος βουνοῦ σέσωστο, τὸν περὶ
 30 ψυχῆς κίνδυνον ὑφορώμενος. καὶ ἄχρι μὲν ἐσπέρας πολὺς ἦν ὁ
 περὶ αὐτὸν πόλεμος, τῶν μὲν ἐλπίζόντων τοῦτον ἐπὶ χεῖρας λαβεῖν,
 τῶν δὲ ἀνταμυνόντων καὶ μὴ προδοῦναι τοῦτον διακυρτερούντων.

9 ὡς σφ.?

etiam ipse in nos movisset. cum itaque ambae iam acies, ac tum Aga-
 renorum princeps tum Theophilus in vicino essent, essetque res in deli-
 berationem vocata, Manuelis ea sententia fuit, indignum videri Romano-
 rum imperatorem cum ameramnune conserta acie pugnare; unum aliquem
 cum parte exercitus in eum immittendum, idque interdum factitandum
 esse. contra Theophobus praesentem in acie imperatorem adesse sua-
 debat; noctu tamen congregiendum, impressione facta per Persicas pe-
 destres copias; ac tum postea cum necesse fuerit, equestres turmas prae-
 sto fore, quae hostilem exercitum essent conclusurae. verum non ac-
 quievit imperator, multis idcirco pugnam noctu conserendam suadere
 Theophobum dicentibus, ut sibi ipsi Romanorum vindicaret gloriam.
 aperto itaque Marte decretum ut cum hoste congredierentur. ceterum
 Ibraemus, incertum num arrogantia ductus an imperatoris metu conter-
 ritus, parte exercitus assumpta recessit, immisso Abuchazar cum octo-
 ginta milibus armatorum ad pugnam conserendam. diu utrinque fortiter
 dimicatum; tandem scholae cum domestico adversae aciei impetu coa-
 ctae cedere ac fugam inire. hincque adeo imperator cum cohorte prae-
 toria et duobus Persarum milibus, una etiam adiuncto Theophobo, in
 collem quendam salutem metuens evasit. acriter ad vesperam usque circa
 illum pugnatum, aliis capturos se imperatorem confidentibus, aliis ulciscen-

διὸ νυκτὸς ἄρτι γενομένης κρότοις χειρῶν τε καὶ ἀλαλαγμοῖς
 ἐχρῶντο οἱ μετὰ τοῦ βασιλέως, χιρῆιν προσποιούμενοι, κινύροις
 τε καὶ χορδαῖς καὶ ἄλλως βουκίνων φωναῖς τὸν αἰθέρα περιεδό-
B νουν, ἐλπίδας οὐ τὰς τυχοῦσας τοῖς ἐχθροῖς θέλοντες περιποιῆσαι.
 ὃ καὶ συνέβη· μίλια γὰρ ἕξ ὑποχωρῆσαι τούτους εἰς τοῦπίσω τινὰ 5
 κατορρωδοῦσι προσβολὴν τε καὶ κύκλωσιν προσεγένετο. ὃθεν
 ἀδείας τυχόντες μικρᾶς οἱ περὶ τὸν βασιλέα, πόρρω πον νυκτῶν
 φυγῇ χρησάμενοι τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσαντο, καὶ πρὸς τῷ
 καταπροδόντι τοῦτον στρατεύματι καὶ τὰ νῶτα δόντι τοῖς ἐχθροῖς
 διεσώθησαν. μέμψεισι μὲν οὖν πολλαῖς ὁ βασιλεὺς τὸ προδεδωκὸς 10
 στράτευμα καθυπέβαλεν, χάρισι δὲ καὶ τιμαῖς διαφερόντως τοῖς
 περὶ τὸν Θεόφοβον ἐγέραιεν. ὃθεν οἱ Πέρσαι ἔρωτι διαπύρῳ
C πρὸς τὸν Θεόφοβον ἐξεκαίοντο, καὶ θυμηδία τινὶ ἀρρήτῳ ἀναθυρ-
 ρυνόμενοι μετ' αὐτοῦ τὸν κατ' Ἀγαρηνῶν ὑποδύεσθαι πόλεμον
 ἐλιτάνεον, καὶ τρέπειν τούτους ἕξ ἀητιήτου δυνάμεως ἐβεβύλουν· 15
 διὸ καὶ ὁ βασιλεὺς ἡγεμονεύειν αὐτῶν ἐβούλετο τὸν Θεόφοβον.

23. Τῷ δ' ἐπιόντι ἐνιαυτῷ ἕξισι πάλιν μετὰ δυνάμεως
 ὁ Θεόφιλος, καὶ κατὰ τὸ Χαρσιανὸν πολλὰ ἐκ τῆς προτέρας νίκης
 τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἀπανθαδιαζομένων καὶ ἀλαζονενομένων, τούτοις
 συμπλακείς πολλοὺς τε χειροῦται τούτων, καὶ λείαν λαμβάνει ὡς 20
 τῶν πέντε καὶ εἴκοσι ἄχρι χιλιάδων, καὶ μετὰ νίκης λαμπρᾶς πρὸς
 τὴν βασιλεύουσαν ἐπανέρχεται. ἔτυχε γοῦν τις τῶν ἐπὶ χειρῶν
D εὐφύτῃ ὀνομαστῶν αἰχμάλωτον ληφθῆναι Ἀγαρηνῶν. τούτῳ με-

tibus nec eum prodere sustinentibus. nocte itaque superveniente, qui cum imperatore erant, simulata gaudii specie perstrepere manibus, conclamare, cinnyris, chordis, aliasque buccinarum sonitu aerem strepitu implere; quo nimirum ingentes sibi auctas spes novique subsidii opinionem conterrendis hostium animis ingererent. quod et ita contigit. hoc enim ipsum illi suspicantes, ac ne in ipsos hostes irrumperent ab eisque circumdarentur, ad sex milia passuum recessere. imperator cum suis aliquantum periculo sublevatus fuga salutem expedit, et ad exercitum qui prodiderat ac turpiter terga dederat incolumis evadit. ac quidem proditorem exercitum imperator acrius obiurgat, summam vero Theophobo suisque gratiam habet, praemiisque ac honoribus magnifice accipit. hinc Persae ferventi in Theophobum amore incensi, incredibilique gaudio animati, uno illo duce Agarenorum sibi bellum concedi postulant, invictaque animi vi certam sibi compressis hostibus pollicentur victoriam. quamobrem etiam imperator Theophobum Persarum ducem fore decrevit.

23. Insequenti anno Theophilus rursus copias adversus Ismaelitas educit, ac cum eis ex superiori victoria elatis ac ferocientibus ad Charisianum congressus, multis eorum subiugatis, captivos ad viginta supra quinque milia abducit; illustrique potitus praeda ad urbem Augustam redit. inter captivos Agarenos nonnemo fuit manuum agilitate celebris.

γάλας τὰς κατὰ πόλεμον ἀρετὰς δι' ἐγγράφων ἐγκωμίων ὁ τῶν σχολῶν προεστὼς ἐμαρτύρει, καὶ ἰβεβαίον ὡς εἶη τε δέξιός περὶ τὴν ἵππυσίαν καὶ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην γενναῖος, καὶ ὅτι δυοὶ δόρασι χρώμενος περὶ τὴν ἵππυσίαν [μὲν] ἐντέχνως ἄγαν καὶ εὐφρῶς πρὸς τοὺς κατ' αὐτοῦ διαβαίνει. ἐπεὶ γοῦν ἐν τῷ τῶν ἵππων ἑμιλλητηρίῳ ὁ τοῦ δομεστίκου Θριάμβος ἐτελεῖτο, προηγεῖτο δὲ οὗτος τῷ τοῦ σώματος μεγέθει καὶ τῷ τῆς ψυχῆς ἀναστήματι τοὺς περὶ αὐτοῦ λόγους ἐπισφραγίζων, ἐκέλευσέ πως ἰδὼν ὁ βασιλεύς, καὶ τοῖς ἐπαίνοις κλαπεῖς, ἵππον τε τὸν ἀνδρὶ ἐπιβῆναι καὶ P 72

10 δόρατα λαβόντα δύο τὴν εὐφύτιαν τούτου καὶ ἀριστείαν ἀπάσῃ τῇ πόλει ἐνδείξασθαι. καὶ δὴ τούτου γενομένου καὶ τοῖς ἀπειροτέροις τέρψιν παρέχοντος τῇ ὁράσει, Θεόδωρος ὁ Κρατερός οὕτω λεγόμενος, ὁ καὶ μετὰ βραχὺ ἀρχηγὸς τῆς τῶν ἁγίων μβ' μαρτύρων φάλαγγος γεγονώς, πλησιάζων τῷ βασιλεῖ ἔξεμυκτῆριζε τὸν

15 Ἀγαρηνόν, ἀνδρεῖον οὐδὲν φάσκων οὐδὲ καταπληκτικὸν ἐνδεικνύμενον. ᾧ καὶ χαλεπήνας ὁ βασιλεύς "ἀλλὰ δι' ἰσχύος ἔχεις αὐτός, ᾧ θηλυδρία καὶ ἀνανδρε, τοιοῦτόν τι ἐργάσασθαι;" καὶ ὅς αὐτίκα "δύο μὲν, βασιλεῦ, μὴ μαθὼν οὐδὲ μεταχειρίσασθαι δόρατα δύναμαι· οὐδὲ γὰρ ἐν πολέμῳ τοιαύτης χρεῖα ἀδολεσχίας· ἐνὶ δὲ B

20 δόρατι χρώμενος τὴν εἰς θεὸν πεποιθήσιν ἔχω βεβαίαν ὡς κρημνίσω τε τοῦτον καὶ τοῦ ἵππου καταβαλῶ." τὴν παρορησίαν γοῦν μὴ φέρων ὁ βασιλεὺς ἢ μὴν ἔφησε, κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸν ὄρκον ἐπιμαγῶν, θανάτῳ παραδοῦναι τὸν ἅγιον, εἰ μὴ τοὺς λό-

hunc scholarum praeses bellica virtute eximium, eius scripto consignatis laudibus, perhibebat; asserebatque equitandi arte praeclare industrium ac corporis robore strenuum, eiusmodi denique qui in equis duplici solerter hasta hostem aggredederetur. quod igitur in circo domestici triumphus agebatur, inter captivos primo is loco incedebat, corporis ipsa proceritate animique superbia ac celsitate de ipso sparsum rumorem confirmans. videns itaque imperator, eiusque celebri fama motus, conscenso equo duplicique arrepta hasta artis suae ac solertiae specimen spectante coram tota civitate exhibere iubet. id cum fieret et rei spectaculum imperitiores afficeret, Theodorus cognomento Craterus (is qui non multo post sanctorum quadraginta duorum martyrum cohortis dux exstitit) ad imperatorem accedens Agarenum subsannare, nihilque eum quod fortis animi sit quodve stuporem iniicere debeat ea molitione praestare etiam atque etiam asserere. ad quem indignabundus imperator "num vero, effeminate tu et evirate, eiusmodi aliquid, qua polles fortitudine, possis praestare?" contra Craterus "duabus quidem hastis, o imperator, nec didici nec uti valeo: nam nec nugarum eiusmodi usus aliquis in bello existit: una vero arrepta, dei fretus auxilio, equo deiectum iri hominem ac excussum prorsus confido." tunc imperator dicendi illam libertatem non ferens, per caput suum iurare Cratero, se ei vitam erepturum, nisi

γους ὄντως εἰς ἔργον ἀγάγοιεν. Ἐπιπὼν οὖν ἀναβάς ὁ Θεόδωρος καὶ δόρυ λαβὼν ἐν χεροῖν θᾶπτον ἢ λόγος ἐν οὐ πολλαῖς περιόδοις τὸν Σαρακηρὸν κατεκρήμνισε, καὶ μέγα τούτῳ φρονεῖν δέδωκεν οὐδαμῶς. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἤσχύθη ἅτε δὴ καταβεβλημένον ἰδὼν τὸν Σαρακηρὸν ὑπ' ἀνδρὸς εὐνούχου καὶ οὐ γενναίου τινός, παν-5 οὔργος δὲ τέως ὢν καὶ τὴν ἀρετὴν αἰδούμενος τοῦ ἀνδρὸς ἐφιλοφρονήσατο μὲν λόγοις αὐτόν, στολάς τε καὶ περιβολὰς αὐτῷ τὴν πολιτείαν αἰδούμενος ἐδωρήσατο.

24. Ἄρτι δὲ πάλιν τοῦ ἔαρος ἵσταμένον καὶ τοὺς μαχητὰς κατ' ἀλλήλων ὀπλιζόντος, ὁ Θεόφιλος δύναμιν πολλὴν ἠθροικῶς 10 κατὰ τῶν Σαρακηρῶν ἔξεισι, καὶ τὸν ὄσιον Μεθόδιον τῆς εἰρκτῆς ἀναρρυσάμενος καὶ μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος, οὐ νῦν μόνον καὶ πρῶτον ἀλλ' ἀεὶ τοῦτο ποιῶν καὶ πλησίον ποῦ ἔχων αὐτόν, εἴτε D τοῦ ἀσαφῆ ἔνεκεν καὶ πολλοῖς ἄγνωσται διαλύειν καὶ γνώριμα τούτῳ ποιεῖν διὰ τὴν ἐννύαρχουσαν αὐτῷ σοφίαν (καὶ γὰρ ἐτύγχανε 15 τῶν ἀποκρυφῶν ἄγαν ζητητικὸς ὁ Θεόφιλος), εἴτε δὴ τινὰς ἐπαναστάσεις φυλαττόμενος παρ' αὐτοῦ παθεῖν διὰ τὸν κατὰ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων πόλεμον. οὐ μικρῶς γὰρ ἐδόκει τιμᾶν τὸν ἄνδρα καὶ σέβεσθαι τὸ τῆς πολιτείας ἔκκριτον καὶ φιλόθεον· διὰ τοι τοῦτο ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ ἀλλ' οὐ κατόπιν ἀπολιμπάνειν ἐφαί-20 νετο τούτῳ σεμνόν. καὶ δῆτα προσπεσόντων ἀλλήλοις τῶν στρατευμάτων, καὶ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καθυπερτερούντων, συνέβη τὸν

1 ἀγάγοι?

12 καὶ πρῶτον] δὲ πρ. P

re ipsa quod verbis iactaverat impleret. mox ergo Theodorus consensu equo arreptaque hasta manum conserens, dicto citius nec longo ambitu, Agarenum equo datum praecipitem altum sapere non sivit. pudit imperatorem, dum non a viro quodam magnifice strenuo, sed ab evirato prostratum Saracenum vidit. interim tamen, callido vafroque consilio, virique virtutem reveritus, amice verbis accipit, donatque vestibus honoris causa, civium animos offendere veritus, si quid homine aliter uteretur.

24. Iam vero rursus vere appetente ac bellatores viros inter se committente, Theophilus ingentibus contractis copiis contra Saracenos proficiscitur, educto e carcere sibique adiuncto sancto Methodio. neque vero tunc primum fecit, sed et semper facitabat, penes se virum habens, sive ut eius sapientiae vi obscura vulgoque ignota dissolveret eaque ipsi aperiret (erat enim Theophilus abstrusarum rerum operosus investigator), sive id cavens, ne quas is turbas se absente ob sacrarum imaginum amolitionem in urbe excitaret. praecipui enim civium, inque eis viri religiosi, Methodium pluris faciebant eumque impense colebant. idcirco una secum adducere, non post se relinquere, ex officii ratione Theophilo videbatur. itaque commissa utrinque acie ac Ismaelitibus su-

βασιλέα πως περικυκλωθέντα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κινδυνεύειν περὶ
 ψυχῆς, ὅτε δὴ καὶ Μανουὴλ ὁ στρατηγέτης δεινὸν ἠγησάμενος
 καὶ πέρα τοῦτο δεινὸν δορυάλωτον βασιλέα γενέσθαι, τοὺς περὶ P 73
 αὐτὸν ἀναθαρούνας καὶ “ὦ ἄνδρες” εἰπὼν, “τὰς μελίσσας αἰδεῖ-
 5 σθε, αἱ τοῦ βασιλέως κατόπιν τῷ φίλτρῳ βαλλόμεναι πέτανται,”
 εἰσῆει ὡσπερ τις λέων περὶ τῶν τέκνων βαλλόμενος, τὸν βασιλέα
 ζήτων. ὡς δ’ εὔρεν ἀποκαμιόντα καὶ τὴν σωτηρίαν μὲν ὑπὸ δει-
 λίας ἀπογνόντα, πρόφασίζόμενον δὲ ὡς μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν
 λιπόντα διαφυγεῖν, “ἄγε δὴ” ἔφησεν, “ὦ βασιλεῦ, ἀκολούθει μοι
 10 εὐρεῖαν τὴν φάλαγγα ποιοῦντι καὶ πολλοὺς ἀποσιφάττοντι.” ὡς B
 δ’ ὁ Μανουὴλ ἔξῃει καὶ τὸν ἐπόμενον δεδιότα πολλὰ καὶ κατεπιτη-
 χότα βασιλέα οὐκ εἶχεν, αὐθις ἐρρήγγυ μετὰ πολλῶν τὴν φάλαγγα,
 τοῦτον ἐξελεῖσθαι βουλόμενος. ὡς δ’ ἡμάρτανεν αὐθις, καὶ
 τρίτον δὲ ἐκ στεροροτέρας ψυχῆς τὴν συνέχουσαν φάλαγγα τὸν βα-
 15 σιλέα διέκοψεν, καὶ πλησίον ἐγεγόνει τούτου, ὡς καὶ ἱμᾶσι τὸν
 ἐπιφέροντα τοῦτον ἐπιδήσαι ἵππον καὶ αὐθις ὑπέξερούσασθαι ἐτόγ-
 χανεν. ἐτρόθη τὴν ψυχὴν ὁ ἀνὴρ, βασιλέα Ῥωμαίων ἀλχμάλω-
 τον γενέσθαι φοβούμενος καὶ τῶν ἐχθρῶν ὑποπόδιον· ὄθεν ταχυ- C
 τέραν ἅμα καὶ δεξιωτέραν τὴν ὑποστροφὴν ποιήσας, καὶ θάνατον
 20 ἀπειλήσας αὐτῷ εἰ μὴ τούτῳ συνακολουθήσειεν, ὅψε καὶ μόλις
 τοῦ κινδύνου διέσωσεν, ὀλίγων τινῶν κατόπιν διακροούντων τὸν

2 an δεινὸν ἠγησάμενος τοῦτο καὶ πέρα δεινῶν? cf. p. 103^b,
 180^a, 451^b.

perioribus, contigit circumventum imperatorem in vitae periculum ad-
 duci. quando etiam exercitus ductor Manuel, grave prorsus omnique
 maius dedecore reputans, si Romanorum imperator ab hostibus capere-
 tur, suorum animos concionis verbis recolligens, sicque eos allocutus,
 “eia viri, apes reveremini, quae suum regem, eius vi amoris percitae,
 pone volant,” leonis instar catulorum causa dimicantis medios cuneos
 imperatorem quaesiturus irrumpit, animoque fatiscentem inventum, et ex
 ignavia salutem desperantem, ac causantem nolle se relicto exercitu eam
 fuga expedire, hortatus est ut se illi praeceunti ac multorum strage iter
 aperienti comitem daret. postquam vero erumpentem timens pavensque
 imperator e vestigio secutus non est, iterum cum multis aciem perun-
 pit, ut a periculo virum eruat. ac ne tum quidem voti compos effectus,
 tertio demum firmiori proposito cuneum imperatori undique affusum
 ipsumque coartantem dirimens, ad eum usque pervadit, adeo ut et equum,
 cui insidebat, loris alligare ipsumque rursus liberare contigerit. animo
 saucius erat, quo metu Romanorum imperatorem ductum iri captivum at-
 que hostibus calcata cervice suppedaneum fore pertimescebat. idcirco
 velocius simul maiorique solertia repetitis vicibus reversus, mortem quo-
 que minatus, nisi ille sequeretur, aegre tandem periculo exemit, paucis
 quibusdam a tergo insequentem hostem reprimentibus, suisque incolu-

πόλεμον, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ ἐγκατέλεξε. διὸ τιμαῖς τε τοῦτον ἐφραμίλλως ἐδέξιοῦτο καὶ προπεύσαις δωρεαῖς ἐθεράπευεν, εὐεργέτην καὶ σωτήριον πολλάκις ἀποκαλῶν.

25. Ἄλλ' ὁ φθόνος ἴσχυσε κατ' αὐτοῦ, καὶ ὁ κατὰ πολλῶν καὶ τοσοῦτων μυριάδων ἀνδραγαθήσας καὶ τῶν ἐχθρῶν δια-5 σώσας τὸν βασιλείᾳ ὑπ' ὀλίγων οἰκείων κατεπελαίετο. ὄθεν εἰς D καθοσίωσιν καὶ ἐπιβουλήν παραλόγως ἐκ λαιδορίας ἐγκληθεῖς, καὶ πολὺν εἶναι τὸν φθόνον τὸν κατ' αὐτοῦ ἐνιδῶν, ἐπεὶ διὰ τινος πιστοῦ ἀνεμάνθανεν, δούλου μὲν πρότερον ὄντος τοῦ Μιανουήλ, τότε δὲ ἐκ χάρισματος οἰνοχοοῦντος τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἐξυηρητοῦν-10 τος, ὡς μέλλοι τοῦτον ἀποτυφλοῦν καὶ ὀφθαλμῶν ποιῆσαι χωρὶς, ἀποστασίαν τολμᾷ καὶ πρὸς Ἀγαρηνοὺς μετατίθεται, μέγας παρ' αὐτοῖς ὀφθεῖς καὶ τιμαῖς ταῖς μεγάλαις τιμώμενος. ἐνέκειτο γοῦν κατὰ τῶν πλησιαζόντων αὐτοῖς ἐχθρῶν, οἳ οὕτω δὴ Κορμάτοι καλοῦνται, πολὺς, καὶ νίκας οὐ τὰς τυχοῦσας ἐποίει ὅτε δὴ καὶ 15 P 74 πείρα καὶ συνέσει διαφέρων πολλῶν. καὶ τὸ δὴ κρείττον λόγον, ὅτι μετὰ τῶν αἰχμαλώτων Ῥωμαίων καὶ καθειργνυμένων ἐν φυλακαῖς ταῦτα εἰργάζετο, πίστιν αὐτοῖς δοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ὡς οὐ φεύζονται· ὅτε καὶ τὸ Χορασάν λέγεται κατασχεῖν καὶ τῷ ἀμεραμνου- νῆ ὑποτάξαι οὐ τῷ διαφέρειν μόνον εἰς ἀνδρίαν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ 20 τῷ καινῶς πως καὶ παρηλλαγμένως ὀφθῆναι αὐτοῖς· ἢ τε γὰρ τῶν σχημάτων μεταβολὴ καὶ ἢ τῶν φωνῶν παρὰ δόξαν μεταλλαγή εἰς

mem reddidit. idcirco pari in eum benevolentia Theophilus ipsum honoribus accipiebat, benefactoremque ac servatorem suum vocitans congruis muneribus colebat.

25. Ceterum maior in eum vis invidiae fuit; ac qui tot milibus armorum unus obstiterat exque mediis hostibus imperatorem liberaverat, paucorum aulae familiarium suaeque gentis hominum malis artibus superatur, maiestatis ergo ac insidiarum per summam improbitatem ex calumnia reus agitur; summamque vim invidiae advertens, ac a fidelissimo quodam, qui olim quidem servus illius fuerat, tunc vero principis gratiam meritis Theophilo a poculis erat eique ministrabat, certior factus fore ut ab eo oculis orbaretur, defectionem molitur seque ad Agarenos transfert, a quibus vir longe spectabilis habitus magnisque honoribus donatus est. itaque vicinos Agarenis hostes (Cormatas dicunt) graviter infestabat, nec leves strages illorum victor dabat, ut qui bellicae rei peritia ac solertia supra communem vulgique usum praestaret. quodque nec satis dici sermone possit aut ratione pensari, tanta haec facinora per Romanos captivos, ac qui vincti in carceribus essent, ei militantes exsequabatur, data Agarenis fide minime ab eis fugituros. quando etiam Chorasani cepisse ferunt ac ameramnunae subiecisse. isthaec vir tantus conficiebat non insigni tantum fortitudine sua, sed et quod novam quandam nec usitatam rationem inire videretur: ordinem enim et aciei alia aliaque compositio tesseraeque ac vocum inopinata mutatio in animi an-

δειλίαν ἐμπίπτειν ἠνάγκαζε τοὺς πολεμίους. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀτιθάσσων θηρίων κατυσινομένων αὐτοὺς καὶ βλαπτόντων ἐλευθερώσας, καὶ μεγάλων αἴτιος καλῶν αὐτοῖς γεγωνῶς, διαφε- B
ρόντως ἠγαπήθη αὐτῷ τε τῷ ἄρχοντι καὶ τῇ γερουσίᾳ αὐτοῦ.

5 26. Ἄλλ' ἐπεὶ μετὰ μελόν τῷ βασιλεῖ ἐνεποίησε ταῦτα δια-
κούνοντι καὶ λύπης αἴτιος κατέστη πολλῆς, πάντα κάλων ἐδόκει
τούτῳ κινεῖν ὡς ἂν τὸν ἄνδρα μετακαλέσοιτο καὶ παλινδρομησαι
ποιήσειεν. ὅθεν οἱ μὲν εἰρηρικὰς σπονδὰς διὰ τοῦ μοναχοῦ ποιῆ-
σαι τοῦτόν φασιν Ἰαννοῦ, πρὸς καιρὸν τοῦ κατὰ τὰς φυλακὰς
10 διαλλαγίον, καὶ πρὸς τὰ ἴδια μεταγαγεῖν, ἅτε καὶ χρυσοβούλλιον
τούτῳ καὶ ὄρκους ἀπαθείας δι' αὐτοῦ τε καὶ ἐτέρων προτέρων C
πολλῶν ἐξαπέστειλεν. οἱ δὲ δι' αὐτοῦ μὲν τοῦ Ἰαννοῦ, οὐ μὴν
οὕτως διὰ φανερῆς ἐντελέξεως καὶ συντυχίας, χροντῆς δὲ καὶ ἀδή-
λον πολλοῖς, ἢ τὸν Ἰαννὴν γνώμη τοῦ Θεοφίλου ἀφ' ἡμῶν μετα-
15 στήσασα καὶ μεταμφιάσασα καὶ τοῖς ῥακοδυτοῦσιν Ἰβηρσι καὶ
μοναχοῖς τοῖς πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα μετὰ λιπῆς φοιτῶσιν ἐξομοιώ-
σασά τε καὶ συγκαταμίξασα τῷ ἐν ᾧ διητῆτο οἴκῳ ὁ Μανουὴλ
κατὰ τὸ Βαγδά ἐγκατέστησεν ἐπαιτεῖν τε προσποιησάμενον καὶ τὴν
τοῦ βασιλέως μετάνοιαν ἀναδιδάσκοντα. καὶ μάρτυρας τῶν εἰρη-
20 μένων τό τε τοῦ βασιλέως ἐγκόλπιον καὶ τὸ χρυσοβούλλιον ἐδίδου, D
συμπάθειάν τε καὶ παντελεῖ τῶν κακῶν ἀμνηστίαν εὐαγγελιζόμενα·
ἃ καὶ λαβὼν εἰς χεῖρας ὁ Μανουὴλ, καὶ οἰονεὶ τὴν ψυχὴν ἀνα-
καίς, τὴν οἴκαδε ἐμελέτα ἐπάνασθον. ἐπεὶ γοῦν ἕκ τε τοῦ χρόνου

gustias ac pavorem hostes coniciebat. nec solum adversus hostes strenue egit, verum etiam a feris bestiis regioni vastitatem afferentibus eos liberavit, multorumque eis bonorum auctor, principi pariter eiusque proceribus summe carus fuit.

26. Verum cum eius percrebescente fama Theophilum rei paeniteret, nec levis dolor inde eum incessisset, nullum non funem movendum statuit, ut virum ad se revocaret ad seque redire compelleret. unde alii quidem per Iannem monachum, quo tempore missus est ad commutandos captivos, pacis eum foedera iniisse ac Manuelem ad se revocasse feruat, quando etiam literas et securitatis fidem iureiurando firmatam per eum pluresque illo priores misit. alii eiusdem quidem Iannis opera rem peractam malunt, non tamen sic aperto colloquio, sed occulto ac vulgo obscuro, ita nimirum ut Iannes iubente Theophilo profectus sit, habituque mutato ac pannis indutus Iberis atque monachis Hierosolymam voti causa proficiscentibus, unum illorum simulans, sese adiunxerit, eoque habitu Manuelis domum Bagdae subierit. illic mendici ea specie ad eum aditum nactus imperatorem paenitere docuit, verbisque fidem fecit illius prolata collari cruce ac literis, quibus is securum redderet omniumque offensarum oblivionem sancte promitteret. acceptis in manus Manuel literis, incenso ardoribus animo, serio cogitat in patriam domumque reverti. quia igitur temporis ipsa longinquitate rebusque ad-

καὶ τῶν πρότερον ἡμῖν εἰρημένων αὐτοῦ κατὰ τῶν πολεμίων ἔργων ἢ πρὸς αὐτὸν πίστις οὐ μείωσιν αὐξήσιν δέ τινα καθ' ἑκάστην ἐλάμβανεν, μηνύει τῷ ἀμεραμνονῇ ὡς ἐφέσειως ἔχοι καὶ κατὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεῦσαι, καὶ τοὺς ἐχθρούς, οἳ κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα, ἀμύνασθαι, καὶ κατὰ τὴν Καππαδοκίαν τὰς οἰκῆ-5
 P 75 σεις ἔχοντας· καὶ σὺν αὐτῷ καὶ τὸν υἱὸν ἡξίου πέμπεσθαι τὸν ἀμεραμνονῇ εἰς πλείονα τῶν ὑπονοουμένων ἀσφάλειαν. κατανεύει τοῖς αἰτηθεῖσιν ὁ Ἰσμαήλ, καὶ κατὰ τῶν ὧν ἐπεθύμει ἐξέπεμπεν. ὡς δὲ πλησίον πού τοῖς τῶν Ῥωμαίων ὄρλοις ἐγίνοντο, δῆλα ποιῆ-
 ται τὰ κατ' αὐτὸν τῷ Καππαδοκίας στρατηγῷ καὶ τὴν εἰσαῦθις 10 πρὸς Ῥωμαίους ἐπάνοδον, καὶ ἅμα ἐδίδασκεν ὡς χρῆ κατὰ τὸν δεῖνα τόπον λόχον τινὰ καὶ ἐνέδραν γενέσθαι, ἵν' ὅταν ἐκεῖσε δὴ γένωμαι, τὰ μὲν Σαρακηῶν κοῦρσα ἐπ' ἄλλον δὴ τινα τόπον ἐξελαύνειν ποιήσας μετὰ τοῦ λόχου δὴ γένωμαι καὶ πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἦθη ἐπαναδράμω αὐτός. ὃ καὶ γέγονεν· ἄρτι γὰρ ἐκεῖσε δὴ πού 15
 B ἐπλησίαζεν, καὶ πολλὰ τὸν τοῦ Ἰσμαήλ υἱὸν κατασπασόμενος “ἄπιθι” ἔφη “ὑγίης, ἄπιθι, τέκνον πρὸς τὸν πατέρα σου· ἐμὲ δὲ ἴσθι πορευόμενον οὐ πρὸς ἄλλον, πρὸς δὲ τὸν ἐμὸν ὄντως βασιλέα καὶ κύριον.” διασωθεῖς δ' ἐκεῖθεν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ἐπεφοιτῆκει ναόν, τὸν Θεόφιλον εἰδὼς 20 οὐ τὴν τυχοῦσαν ἔχοντα πίστιν εἰς αὐτόν. ὅθεν καὶ μάγιστρος τιμᾶται, καὶ σύντεκνος ἔκτοτε χρηματίζει αὐτοῦ, καὶ δομέστικος προβιβάζεται τῶν σχολῶν. εἰσὶ μὲν δ' οἳ φυγῆ μὲν χρήσασθαι

7 τὸν τοῦ ἀμερ.?
 δῆ? an τοι?

9 δῆλα ποιεῖ? an δηλοποιεῖ?

23 δ']

versus ameramnunae hostes, quas supra rettulimus, bello praeclare gestis suam illi magis ac magis in dies probarat fidem, nec ulla iam suspicione laborabat, significat hoc sibi animo constitutum, ut et adversus Romanos educat et inimicos (suos apud imperatorem delatores) ulciscatur, qui in Cappadocia sedes habebant. ac quo magis institutum celet, ipsum ameramnunae filium secum mitti rogat. annuit petenti Ismaelus, ac in quos expetierat hostes Manuelem emittit. ubi iam Romanos pene fines attigerat, Cappadociae praetorem de suis rebus monet, seque rursus ad Romanos redire significat, simulque certo loco locandas insidias docet, “ut cum” inquit “illuc venero, Saracenorū praedonibus alio dimissis, in Romanorum ipse cuneum incidam, atque ita ad patrios lares revertar;” uti etiam factum est. ubi enim prope iam ad locum accesserat, Ismaelis filium prolixè salutans ac osculans “abi” inquit, “abi, fili, incolumis ad patrem tuum; scito vero non ad alium me proficisci quam ad meum verum imperatorem ac dominum.” salvus inde receptus Cpolim in sacram Blachernensem aedem venit, erga quam sciret Theophilum non vulgarem habere fidem. quocirca etiam magistri honore donatur, exindeque Theophili compater audit, et scholarum domesticus praefici-

τὸν Μανουὴλ φασὶ πρὸς τοὺς ἔξ Ἄγαρ, καὶ διὰ τὴν Θεοφίλου, ὡς εἴρηται, ἐπανελθόντα σπουδῆν, οὐ μὴν καθοσίωσιν ἐγκληθέντα ἐπὶ Θεοφίλου φυγεῖν, ἐπὶ Μιχαὴλ δὲ τοῦ Τραυλοῦ τοῦ τούτου C πατρός, εἴτε καὶ μίσει τῷ πρὸς αὐτὸν φερόμενον, εἴτε δὴ καὶ 5 παλαιὰν δεδοικῶτα μῆνιν αὐτοῦ.

Χειροτονεῖται δὲ καὶ Ἰαννῆς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν εἰκάδα πρώτην τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, ἡμέρα πρώτη, ἄθλον ἀσεβείας καὶ ἀπιστίας καὶ τοῦ μὴ τὴς Θείας εἰκόνας προσκυνεῖν τὴν ἱερωσύνην ἀπενεγκάμενος.

10 27. Ζητητικῶ δὲ τῷ Θεοφίλῳ τυγχάνοντι καὶ ἄγαν ἐγκειμένῳ περὶ γνώσεως τῶν μελλόντων βασιλεύειν ἀνδρῶν, γύναιόν τι ληφθὲν ἐκ τῶν Ἄγαρ κατὰ τοὺς πολέμους τούτους Πύθωνος κατεχόμενον πνεύματι παρά τινων ἀνεμάνθανε. τοῦτο οὖν ἤγαγέ 15 τε παρ' ἑαυτῷ ὁ Θεοφίλος, καὶ τίνες εἶεν ὧν ἡ βασιλεία διαρκέσει D ἐπὶ πολὺ ἐπνιθάνετο. ὡς δὲ σοῦ μὲν διάδοχον τὸν σὸν υἱὸν καὶ γαμετὴν ἀπεφοίβασέ τε γενέσθαι καὶ ξυμαντεύσατο, μετέπειτα δὲ τοὺς Μαρτινακίους ἐπὶ πολὺ τῆς βασιλείας κατασχεῖν, αὐτίκα τοῦτον τὸν Μαρτινάκην, καὶ τοί γε προσωκλειωμένον αὐτῷ πως κατὰ συγγένειαν, πρὸς τὸ μονάζειν ἀπέχειριν, καὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον 20 Θεοῦ καὶ μοναχῶν ἐναπέδειξεν ἐνδιαίτημα. οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν μελλόντων τὸ γύναιον ἀπεθέσπισεν· τὸν τε γὰρ Ἰαννὴν τοῦ πατριαρχικοῦ Θρόνου πόρρω που γενέσθαι ἐνεσήμανεν, καὶ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἀναστήλωσιν κατεσάφησεν.

tur. non desunt qui dicant fugisse quidem Manuelem ad Agarenos, ac Theophili opera, uti dictum est, fuisse revocatum, non tamen maiestatis accusatum Theophilo imperante fugisse, sed Michaelis Traulo eius patre, sive odio in illum defecerit, sive quod veteres eius inimicitias suspectas haberet.

Interim vero etiam Iannes Cpolititanus episcopus ordinatur, Aprilis vigesima prima, die dominica, impietatis praemium perversaeque fidei ac sacris imaginibus negati cultus sacerdotium consecutus.

27. Porro Theophilus dum curiosior est inquirendi studio, et ut futuram imperatorum successionem vaticinio condiscat operosius incumbit, mulierem quandam superioribus bellis ex Agarenis captam, Pythonico spiritu obsessam, quorundam relatione accipit. eam itaque accersit, ac quinam in longum tempus imperio potituri sint ex illa quaerit. ad quem vates, successurum eius filium cum coniuge, Theophilo respondit: postea vero fore ut Martinaciorum genus annos plures imperium teneat. illico itaque Martinacem hunc, etsi ipsi affinitate coniunctum, raso capite Theophilus monachum facit, eiusque aedes in domum dei ac monachorum domicilium redigit. neque hoc solum, sed et alia plura mulier vaticinata est, nempe Iannem patriarchali sede deiectum iri, sacrarumque imaginum revocandam religionem ac cultum. quare vehementi do-

οἷς τὴν ψυχὴν ὁ Θεόφιλος ἐπιώδυνος γεγονώς καὶ δυσαιρόνιπτα
 P 76 ταῦτα φέρων ἀεὶ πολλὰ πολλάκις ἐπῆδε τῇ ἑαυτοῦ γαμετῇ, πρὸς
 δὲ καὶ λογοθέτῃ Θεοκτίστῳ παρήγει καὶ πλήθει κατεδέσμευε ὄρκιον
 τοῦ μήτε τὸν Ἰαννὴν ὑπερορίας τυχεῖν μήτε μὴν τὰς εἰκόνας προσ-
 κνηήσεως. τοσοῦτον δὲ ἄρα τὰ περὶ τῆς βασιλείας ἠρεῦνα τε καὶ 5
 ἐξιχνίαζεν ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ ἐν λεκανομαντείᾳ τὸν μέλλοντα
 Βασίλειον τὴν τοιαύτην ὑπειληφέναι ἀρχὴν καθαρώς ἐνιδεῖν. οὐ
 μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν κατὰ τὸν Τριφύλιον τὰ αὐτῶν
 συμβησόμενα διειράναν τὸ γέναιον, πολλὰ λιπαροῦντα καὶ πυν-
 θανόμενον· αὐτὸν τε γὰρ καὶ τοὺς αὐτοῦ υἱεῖς κληρικῶν σχῆμα 10
 ἐπὶ τοῦ Βασιλείου διαμεμφθῆναι· ὃ καὶ γέγονεν. καὶ Γεώργιον
 B δὲ τὸν τὰς στρατιωτικὰς δέλτους ἐπειλημμένον ἐπὶ σφενδόνη τῇ
 κατὰ τὸν ἰππόδρομον ἀποκτανθῆναι, καὶ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τῷ
 βασιλικῷ ἀνειλῆφθαι ταμίῳ. καὶ ταῦτά μὲν ὧδέ πη κατὰ Πλά-
 τωνα..... 15

28. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει πρὸς τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον
 οἱ τ' Ἀγαρηνοὶ καὶ ὁ Θεόφιλος ἐξελθόντες ἔμειναν ἄπρακτοι παν-
 τελῶς ἀλλήλους καταπτοούμενοι, καὶ πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπανάστρε-
 φον. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὃ τε χαγάνος Χυζαρίας καὶ ὁ
 Πέχ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Θεόφιλον ἐπεμπον πρεσβευτής, τὸ 20
 κάστρον ὅπερ οὕτω Σάρκελ κατονομάζεται αὐτοῖς κτισθῆναι ἔξαι-
 τούμενοι, ὅπερ ἐρμηγνέεται μὲν Λευκὸν οἴκημα, ἔστι δὲ καὶ κατὰ
 C τὸν Τανάιν ποταμόν, ὃς τοὺς τε Πατζινακίτας ἐντεῦθεν καὶ αὐ-
 τοὺς διείργει τοὺς Χαζάρους ἐκείθεν, ἔνθα καὶ Χαζάρων ταξεῶται

lore concitus Theophilus, romque altius mente retinens, saepenumero Augustam, ad haec et Theocistum logothetam monebat ac hortabatur multisque sacramentis adigebat, ne unquam Iannem patriarchali sede de-
 iici autve imagines coli paterentur. tantam vero operam vestigandis istiusmodi imperatorum successionibus posuit, ut et Iannis ex pelvi divi-
 natione Basilium imperii arcem suscepturum perspicue viderit. praeter imperatorem aliis quoque ex ea sciscitantibus mulier respondit. in his Constantino Triphylio, multum roganti ac enixe eventura quaerenti, praedixit fore nimirum ut ipse ac filii Basilio imperatore clericalem ha-
 bitum induerent; quod et evenit. Georgio quoque militarium tabularum ac matricularum praefecto praedixit fore ut in Circi funda necaretur eiusque substantia fisco addiceretur. et haec quidem hactenus iuxta Platonem.....

28. Anno sequenti Agareni et Theophilus expeditione utrinque suscepta, utrinque abs se metu re integra domum redierunt. eodem fere tempore chaganus Chazariae ac Pechus missa legatione imperatorem rogant ut castrum Sarcel nuncupatum, quod interpretatione nominis do-
 mus candida dicatur, ipsis aedificet. porro locus est ad Tanaim fluvium, quo hinc inde Patzinaces et Chazaritae disterminantur; ubi et Chaza-

καθ' ἔξονται τριακόσιοι κατὰ χρόνον ἐναλλασσόμενοι. ὣν τῇ αἰ-
 τήσει καὶ παρακλήσει πεισθεῖς ὁ Θεόφιλος τὸν σπαθαροκandidά-
 τον Πιτρωνᾶν τοῦ ἐπονομαζομένου Καματεροῦ, μετὰ χελανδίων
 βασιλικοπλωίμων καὶ τοῦ Κατεπάνω τῆς Παφλαγονίας ἀπέστειλεν,
 5 εἰς πέρας τὴν τούτων αἴτησιν κελεύσας ὑπαγαγεῖν. ὃς ἄμω τῷ
 τὴν Χερσῶνα καταλαβεῖν τὰς μὲν μακρὰς νῆας ἐκείσ' εἰς ποιο-
 ορμίσας ἐπὶ τῆς χέρσου κατέλιπεν, τὸν δὲ λαὸν ἐν στρογγύλαις
 εἰσαγαγὼν νηυσὶ μέχρι τοῦ Τανάιδος διεβιβάσθη, ἔνθα καὶ τὴν
 πόλιν ἔδει τούτοις οἰκοδομεῖν. ἐπεὶ δὲ λίθων ὁ τόπος ἠπόρει, ἐκ
 10 μὲν τῶν μικρῶν καχλήκων τοῦ ποταμοῦ ἄσβεστον, ἐκ δὲ τῆς ὑπο-
 κειμένης γῆς πηλὸν ἐγκαύσας διὰ καμίνων, καὶ βίσυλον ἐργασά-
 μενος, τὴν ὀρισθεῖσαν αὐτῷ δουλείαν μόγις μὲν, ἐπεραίου δὲ διὰ
 πολυχειρίας λαμπρῶς, καὶ πρὸς τὴν βασιλείουσαν ἐπανάστρεφεν.
 ἐδίδου δὲ καὶ περὶ τοῦ Χερσῶνος τῷ βασιλεῖ γνώμην τε καὶ βου-
 15 λήν, οἷς εἰς πεῖραν τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν καὶ τῶν τόπων ὁμοῦ,
 καὶ "οὐκ ἄλλως ἄρξεις τῆς χώρας καὶ τῶν τόπων ὀλοσχερῶς ἢ
 στρατηγὸν προχειριζόμενος ἴδιον, ἀλλ' οὐ τοῖς ἐκείνων ἄρχουσί τε
 καὶ πρωτεύουσι καταπιστεύων σαντόν." οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἡμέτερός
 20 πω τῆς ἐκείνων προνοούμενος ἔξαπεστέλλετο στρατηγός, ἀλλ' ὁ λε- P 77
 γόμενος πρωτεύων μετὰ καὶ τῶν πατέρων τῆς πόλεως τὰ πάντα ἦν
 διοικῶν. ἐπὶ τούτῳ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐκ ἄλλον ἀλλὰ τὸν
 εἰρημένον Πιτρωνᾶν, ὡς ἔμπειρον κρίνας τοῦ τόπου, πρωτοσπα-
 θάριόν τε ἐτίμησεν καὶ στρατηγὸν ἔξαπέστειλεν, τόν τε πρωτεύοντα

4 κατεπάνω P: cf. p. 300^c.

21 ἐπεὶ P

ritae praesidiarii trecenti, commutatis vicibus per tempus alii aliis sub-
 stituti, stationem habent. horum postulatis annuens imperator Petronam
 Camateri (sic dicti) spatharocandidatum cum classe regia et Paphlago-
 niae capitaneo misit, rem praestituros quam illi rogaverant. ubi autem
 Chersonem appulsus est, longiores naves in terram subductas illic in
 statione relinquit, rotundis vero impositas copias ad Tanain usque, quo
 loco exstruendum illis oppidum erat, traiecit. quia autem locus lapides
 non habebat, ex fluvii glareae calcem facit; exque subiecta humo lutum
 in lateres excoquens, ardua quidem molitione, laborantium tamen multi-
 tudine magnifice perfecto opere domum redit. reversus vero Petronas
 imperatorem de Chersone monet, ut qui gentis mores locique genium
 expertus didicerat, non aliter regionis oppidorumque pleno iure compo-
 tem fore, quam si proprium urbi gentique praesidem ducemque praefi-
 ceret; non indigenis proceribus ac primatibus res suas crederet. hactenus
 enim nemo regionem procuraturus Cpoli praeses mitti solebat; sed
 quem illi primatem vocant, una cum patribus civitatis cuncta governa-
 bat. imperator approbato consilio ipsum quem diximus Petronam, usu
 regionis peritum iudicans, protospatharii dignitate auctum praesidem

καὶ τοὺς ἄλλους Θεσπίσας ὑπέκειν ἀνενδοιάστως αὐτῷ· ἐξ ὅτου περ καὶ μέχρι ἡμῶν ἐκράτησεν ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν εἰς Χερσῶνα προβάλλεσθαι στρατηγούς. οὕτω μὲν οἶν ἢ τε τοῦ Σάρκιλ οἰκοδομὴ ἐγένετο καὶ ἢ πρὸς τοὺς Χερσῶνίτας τῶν ἐντεῦθεν ἀποστολῇ στρατηγῶν.

29. Ἐξείσι δὲ πάλιν ὁ Θεόφιλος κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐμ-
B βριθέστερος, τῆς πατρικῆς ἠτιᾶσθαι τόλμης ἀνέραστος ὢν. ὅθεν καὶ πορρωτέρω πρόεισι τῆς Συρίας, ὁμοῦ μὲν κείρων τὴν γῆν καὶ πορθῶν, ὁμοῦ δὲ λαφυραγωγῶν αὐτὴν καὶ αἰχμαλωτίζων, καὶ πόλεις παραλαμβάνων ἄλλας τε δύο καὶ μέχρις ἐδάφους καταστρε-
10 φόμενος, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Σωζόπειραν ἐκπολιόρησας πατρίδα τυγχάνουσαν τοῦ ἀμεραμνονῆ, ὑπὲρ ἧς ἐγένετο ἐκείθεν διὰ γραμμάτων προτρέψασθαι ἀναχωρεῖν τὸν Θεόφιλον ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, κἂν οὐκ εἶχέ πως τὸν ἀκούοντα. καὶ ταῦτα μὲν διοικησά-
15 μενος πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐπάνεισιν ὁ Θεόφιλος, τῷ Θεοφόβῳ
C τὰ τῶν Περσῶν ἐνδιαθέσθαι προτρέψάμενος καὶ αὐτίς διὰ ταχείων ἐπαναδραμεῖν πρὸς αὐτόν. ἀλλ' οἱ Πέρσαι συσχόντες αὐτόν κατὰ τὴν Σινώπην βασιλέα καὶ ἄκοντα ἀνεκήρυξαν· ὃς αἰδοῖ τε καὶ φόβῳ πρὸς τὸν βασιλέα βαλλόμενος ἀνένευέ τε καὶ δεινὰ πείσεσθαι τούτους ἔλεγεν ἐπὶ τῷ τολμημάτι. ὅθεν πλέον κατορθωδοῦντες
20 αὐτοὶ τὰς ἐκ βασιλείως ἀπειλὰς εἶχοντο μὲν τῆς γνώμης αὐτῶν, εἶχον δὲ καὶ αὐτὸν ἐν μέσῳ παραδαρρύνοντες. ἀλλ' ὁ Θεόφοβος λάθρα τὰ τελεσθέντα δηλοῖ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐνωμότως πληροφοροεῖ ὡς οὐκ αὐτὸς ἐκείνοι δὲ τῶν τολμηθέντων ὑπαίτιοι. ἀλλ' ἐκεί-

mittit, primario ac reliquis civibus imperans ut nulla tergiversatione misso praesidi obaudiant. hincque percrebuit ut praesides Chersoni praeficiantur. atque in eum modum tum praesidium Sarcel exstructum est, tum deinceps missi Byzantio Chersonem praesides.

29. Porro Theophilus maioribus rursus animis adversus Agarenos proficiscitur, paterna se minorem audacia videri aegre ferens. longe itaque in Syriam progressus obvia quaeque vastat depraedatur diripit, duasque captas civitates solo tenuis diruit; quin et ipsam expugnat Sozopetram ameramnunae patriam, a qua ille ut recederet scriptis literis etiam atque etiam rogaverat; quanquam Theophilus ei minime obtemperavit. hisque adeo gestis Cpolim reversus est, relicto Theophobo cum mandatis ut res Persarum componeret iisque compositis festine ad eum rediret. at Persae eum Sinope detinentes, reluctantem sane, imperatorem consalutarunt. is partim imperatoris reverentia et cultu, partim metu deterritus, rem detrectabat, diraque passuros pro hac temeritate ausuque aiebat. quocirca illi minis territi obfirmatius haerere proposito, animosque Theophobo, quem medium habebant, facere. ille porro clam imperatori rem significat, iureiurando confirmans non se, sed Persas huius auctores facinoris esse. ac tum quidem Theophilus voluntatem

νου τε ὁ βασιλεὺς ἀσμένως ἀποδέχεται τὴν προαίρεσιν καὶ πρὸς τὰ βασιλεία εἰσκαλεῖ, τὴν ἀρχαίαν ἐκκληρίαν ἀποδιδούς· συγγνώμην τε ἅπασιν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀμνησιάν κακῶν δοὺς τῆς Σινώπης, **D** εἴτε δὴ καὶ Ἀμαστρίδος, ποιεῖ ἐκδημεῖν. καὶ ἐπέπερ εἰς πολυ-
5 πηθίαν ἐνέδωκάν τε καὶ ἠΐξησαν ὡς εἰς τρεῖς μυριάδας ἑλλη-
 κέναι, οὐ συμφέρον ἐδόκει τῷ βασιλεῖ τούτους ἐλευθέρους εἶναι
 καὶ ἀνεμένους, ἀλλὰ καλῶς σκεψάμενος ἐκάστῳ θέματι χιλιάδας
 δύο ἀπέσταλκεν, ὑπὸ χεῖρα τελεῖν τοῖς εἰς στρατηγίαν τεταγμένοις·
 ἐφ' ᾧν καὶ τουρμάρχας ἐπιστατεῖν ἐξετίθετο. ὅθεν ἄχρις ἡμῶν
10 τὴν προσηγορίαν Περσῶν αἱ τῶν θεμάτων τοῦρμαι κεκλήρονται,
 ἐφ' οἷς διεσπάρησαν. τοῦτο γοῦν τὸ τόλμημα θρασύτερόν πως
 καὶ ἰταμώτερον δόξαν τῷ Θεοφίλῳ αὐτούς τε διασπαρῆναι καὶ
 διανεμηθῆναι ἐποίησεν καὶ τὸν Θεόφοβον μετ' οὐ πολὺ ἀπήγαγε **P 78**
 τῆς ζωῆς. ἐγένετο δέ τι καὶ δεύτερον αἴτιον, ὃ δηλώσει πάντως
15 ὁ λόγος κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρὸν.

30. Ὁ δὲ ἀμεραμουνῆς τοσοῦτον ἐτρώθη τὴν ψυχὴν ἐπὶ
 τῇ καταλήψει τε καὶ πορθῆσει τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὡς πυνταχοῦ
 θεοπίσαι τε καὶ κηρῦσαι πᾶσαν ἡλικίαν ἔκ τε Βαβυλωνίας καὶ
 Φοινίκης καὶ Κοίλης Συρίας Παλαιστίνης τε καὶ τῆς κάτω Λιβύης
20 συναθροισομένην ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν αὐτῶν ἐγγράψαι Ἀμόριον, τὴν
 κατ' αὐτοῦ διάβυσιν μετὰ θρασύτητος αἰνιττόμενος. συνήγετο
 γοῦν καὶ κατὰ τὴν Ταρσὸν πολλὸς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο, **μανία ἐπὶ B**

5 ἐπέδωκαν?

Theophobi approbavit, et in aulam revocato pristinam dignitatem restituit. Persis quoque delicti veniam dedit, iniuriarumque promissa oblivione eos Sinope, sive etiam Amastride, excedere iubet. et quoniam in ingentem iam multitudinem excreverant (nam summa eorum ad triginta milia assurgebat), haud e re visum Theophilo ut eos liberos atque solutos esse permitteret. utili itaque consilio bina milia in singula themata dividit, qui sub illorum ducibus forent, sub quibus etiam tribuni eorumque turmarum praefecti illis praeesent. hincque factum ut hactenus Persarum nomen cohortes illae ac turmae retineant, in quas dispersi fuere. audacius itaque ac procacius facinus visum Theophilo tum illos suspectos in eum modum dispersit, tum non multo post Theophobo necem attulit. quanquam alia quoque causa, quam omnino pro loci opportunitate narraturi sumus, accessit.

30. Ceterum ameramnunes ob expugnatam direptamque patriam tanto ictus animi dolore est sicque exanduit, ut undique ex Babylone et Phoenicia et Coelesyria Palaestinaque et inferiore Libya conscripto exercitu ingentibusque conductis copiis, clipeis omnium inscribi iusserit Amorium, susceptam a se contra id oppidum expeditionem illudque bello tentandum cum audacia innuens. collegit igitur copias; et apud Tarsum ex paucissimis ingens subito numerosusque apparuit, ob patriae

τῆ τῆς πατρίδος αἰσχύνῃ πυρπολούμενος τὴν ψυχὴν. ἀντεπέξῃει δὲ καὶ ὁ Θεόφιλος κατὰ τὸ Δορύλαιον, τριῶν ἡμεροδρομιῶν πόρρω που τοῦ Ἀμορίου διακειμένον. πολλῶν οὖν συμβουλευόντων μεταοικῆσαι τὸν ἐν Ἀμορίῳ οἰκοῦντα λαὸν καὶ τέως ὑπεκδραμεῖν τὴν ἄσχετον φορὰν τῶν Σαρακενῶν (πολὺς γὰρ ἠΰξητο καὶ λαὸν ἐπή-5 γετο ἄληκτον), ἄτοπον μὲν ἐφαίνεται τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ καὶ ἄνανδρον, καλὸν δὲ καὶ πρὸς ἀνδρίαν εὐδοκίαν τὸ μᾶλλον ἐποχρῶσαι αὐτὸ καὶ στρατηγοῦ γενναίου διασῶσαι βουλαῖς. Ἀέτιος ἦν οὗτος ὁ πατρίκιος καὶ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγός. ἐπεὶ δὲ καὶ τινος πολυχειρίας ἐδέετο, καὶ ταύτην ἀπέσταλκεν ὁ Θεόφιλος ὡς παντα-10 χόθεν ἀντιστησομένου καὶ τὸν ἐχθρὸν ἐκνικήσοντος. ἐπὶ τούτοις ἐδίδου δὴ ἡγεμόνας καὶ ἄρχοντας τοὺς μετὰ βραχὺ μαρτυρήσαντας, Θεόδωρόν τε τὸν Κρατερόν καὶ Θεόφιλον καὶ τὸν Βαβούτζικον· οἵτινες οὐ μόνον ἐκείνου τοῦ λαοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς φάλαγγος τῶν τεσσαράκοντα δύο μαρτύρων γεγόνασιν ἄρχηγοί. 15

31. Ἐπεὶ γοῦν κατὰ τὴν Ταρσὸν ὁ τῶν Σαρακενῶν ἐπέστη μετὰ φρονήματος καὶ λαοῦ ἡγεμών, οὐκ ἀθρόως τούτῳ μαντενομένῳ καὶ συμβουλευομένῳ ἐφαίνεται καλὸν χωρεῖν πρὸς Ἀμόριον, ἀπόπειραν δὲ πρότερον λαβεῖν τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως διὰ τοῦ νιοῦ αὐτοῦ μέρος λαβόντος τοῦ στρατοῦ καὶ κατὰ τοῦ βασιλέως 20 χωρήσαντος. “εἰ γὰρ οὗτος” φησὶ “νικήσειεν, ἔψεται πάντως ἡ νίκη καὶ τῷ πατρί· εἰ δὲ μή, καλὸν ἡσυχάζειν, οὐκ ἐπακολουθούσης μοι τῆς νίκης.” λαβόντος γοῦν αὐτοῦ Ἄμερα τὸν τρικαῦτα

suae ignominiam furore exaestuans. sed et Theophilus adversus illum profectus Dorylaeum pervenit, quod tridui itinere ab Amorio abest. fuere multi qui imperatori auctores essent ut Saracenorum, maiori vi quam quae inhiberi posset irruentium, impetum declinans Amorii incolas alio transferret. ingentes nimirum esse illorum copias immensumque exercitum. id enim vero infame parumque virile ratus Theophilus, praeclearum fortisque animi consilium putavit, ut urbem communiret ducisque strenui rationibus atque opera incolumem praestaret. electus in eam rem Aetius patricius ac Orientalium dux. quia vero etiam iustis copiis opus erat, has quoque Theophilus mittit, quo undique hosti obsisteret ac victoriam illi praeiperet. ad haec cohortibus illos praefecit qui paulo post futuri erant martyres, Theodorum cognomento Craterum et Theophilum ac Babutzicum. hi non modo missi tunc exercitus, sed et cohortis quadraginta duorum martyrum principes exstiterunt.

31. Postquam igitur Saracenorum princeps, ingentes ipse animos spirans ac exercitu potens, Tarsum venit, recte coniiicit, habitoque cum suis consilio iudicat, haud e re sua esse ut statim Amorium petat. tentandum prius imperatoris exercitum, immisso in eum cum copiarum parte filio suo. “si enim filius” inquit “victor exstiterit, patrem quoque haud dubia sequetur victoria: sin autem secus contigerit, praestat quiescere, cum ipsa mihi victoria haud praesto sit, ac comes exspectanda.” as-

διέποντα τὴν Μελιτηνὴν καὶ Τούρκους ὡσεὶ χιλιάδας δέκα, μετὰ πάσης τῆς ἐξ Ἀρμενίων στρατιᾶς καὶ τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, κατὰ τὸν Δαζημόνα προσέβαλεν. ἀπῆει καὶ ὁ Θεόφιλος κατ' αὐ- P 79
τοῦ στρατιόπεδον ἔχων οὐκ ἀγενεῖς, ἕκ τε Περσῶν καὶ τῶν δυτικῶν
5 καὶ τῶν πρὸς τὸν ἀνίσχοντα ἥλιον συνιστάμενον. ὡς δὲ κατὰ τὸν
Ἀνζὴν οὕτω χώρον καλούμενον ἐγένετο, ἰδεῖν ἐπεθύμει τὸ τῶν ἐναν-
τίων ἄθροισμα πρὸ τῆς προσβολῆς. ἐπὶ τινα γοῦν λόφον καὶ
τῶν ἄλλων ὑπερβεβηκότα χώρον ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν λυβίων
ἀνήνεγκεν Μανουήλ, καὶ πως ἐκ στοχασμοῦ βραχύτερον ἐδόκει
10 τὸ τῶν Σαρακηνῶν πλῆθος· οὐ μὴν πρὸς τοῦτο συντιθεμένου τοῦ
Μανουήλ ὁ τῶν δοράτων ἴσος ἐδόκει ἰσμός. “ἀλλ’ ὦ” φησὶ “βυ-
σιλεῦ, τὸ καρτερὸν στοχαζόμενος, τὸν ἐκ δοράτων καλαμῶνα ἀμ- B
φοτέρων διάθρει.” ἐπεὶ γοῦν ἰσχυρότερός πως οὐχ ὁ ἴδιος ἀλλ’
ὁ τῶν ἐναντίων ἐδόκει στρατός, βουλὴν ἐδέοντο ἀρτύειν νεανικὴν·
15 ἣ δὲ ἦν ἕκ τε Μανουήλ συνισταμένη καὶ Θεοφόβου, νυκτὸς ἐπιτε-
θῆναι τοῖς πολεμίοις. ἀλλ’ ἕτεροι κρεῖττον εἶναι τὴν ἡμέραν ἀντ-
έφησαν, οἷς καὶ ὁ βασιλεύων ἐπέπειστο. ὡς δ’ οὖν ἔλαμψεν ἡ
ἡμέρα, μάχης καρτεραῦς γενομένης, ἐκθύμως τῶν βασιλικῶν ἀγω-
νισαμένων ταγμάτων, οἱ Ἰσμαηλίται ἐνέκλιναν εἰς φυγὴν, ἀφέντες
20 τὸ πολεμεῖν. ἀλλ’ οἱ Τοῦρκοι ἐπιμόνω χρώμενοι τοξεία, καὶ τὸ
καταδιώκον τῶν Ῥωμαίων ἀνακεκρουκότες, ἰστάναι ἀλλ’ οὐ φεύ- C
γειν ἔπεισαν τοὺς Σαρακηνούς· ὅθεν ἑαυτοὺς πάλιν συστησάμενοι,

9 Scylitzes et Cedrenus βαρύτερον.

21 ἑστάναι?

sumpto itaque amera tum Melitines praeside ac Turcorum decem mili-
bus omnique Armeniorum exercitu ac praeside praesidium, ad Dazemo-
nem castra posuit. contra hunc profectus Theophilus, non contemnendo
ex Persis exque occidentalibus et orientalibus conflato exercitu. ubi
autem ad locum sic nuncupatum Anzen venit, statuit Saracenorum copias
quam numerosae essent dispicere, antequam acies congregarentur. Ma-
nuel itaque scholarum domesticus in tumulum locumque ceteris editio-
rem Theophilum duxit; quantumque coniectura assequi licebat, hostium
copiae minores videbantur. tamen hastarum, consentiente quoque in hoc
Manuele, cum par copia videretur, “sed, o imperator,” inquit, “robur
coniiciens utriusque exercitus densam hastarum segetem considera.”
postquam itaque robustiorem suo hostium exercitum Theophilus iudica-
vit, cogitabant quidnam strenui audaciorisque consilii molirentur. nempe
suadebant Manuel et Theophobus noctu aggrediendos hostes: reliqui
vero duces interdium inenndam pugnam suaserunt, quibus ipse quoque
imperator assensus est. hac ergo praelata sententia, prima statim luce
acerrimum praelium commissum est. quo in praelio imperatoris ordini-
bus fortiter dimicantibus, Ismaelitarum acies in fugam inclinatur. verum
Turcis assiduo sagittarum iactu atque grandine insequentes Romanos
inhibentibus, facti Saracenis animi, ut fugam sistentes frontem verte-

καὶ τοῖς τόξοις δὴ γενναίως πόρρωθεν βάλλοντες, ἑτερουκῆ τὴν μάχην ἐποίησαν. οἷς μὴ δυνάμενος ὁ τῶν Ῥωμαίων προσεγγίσει στρατός, ἀλλ' οὐδὲ πόρρωθεν κατιδεῖν τῷ βάλλεσθαι καρτερεῖς, νῶτα κλίναντες τὸν βασιλέα κατέλιπον. οὐ μὴν οἱ τῶν βασιλικῶν ταγματίων ἕξαρχοι μετὰ τῶν Περσῶν τοῦτο δρᾶσαι ἢ ἐννοῆσαι τε-5
 D τολμήκασιν, ἀλλὰ περιστάντες τῷ βασιλεῖ σῶζειν ἐβούλοντο, κύκλω τῶν ἐχθρῶν πάντοθεν περιστοιχησάντων αὐτοὺς καὶ βαλλόντων
 αὐτούς. κὰν ἀπόλωντο πανδημεῖ, εἰ μὴ νῦξ ἔλθοῦσα καὶ βραχὺς τις ὄμβρος ἐπιγενόμενος τὰς μὲν νευρὰς χαλαρὰς εἰργάσατο αἷς ἡμύνοντο καὶ τὸ κράτος εἶχον οἱ ἐναντίοι, αὐτοῖς δὲ ἄνεσιν τὴν ἐκ 10
 βελῶν περιεποίησεν καὶ σωτηρίας μόλις ἐνέδωκεν ἀφορμὰς. (32) βαθείας γὰρ ἤδη τῆς νυκτὸς γενομένης, ὡς ἡσχόλητο περὶ τὰς φυλακὰς ὁ Μανουήλ, γλώττη πως τῇ Σαρακηνῶν τὸν Περσῶν ὄμιλον σπένδεσθαι πως πρὸς αὐτοὺς δῆκουσε, καὶ συνθέσθαι τούτους αὐθις τὸ στράτευμα τῶν Ῥωμαίων καταπροδοῦναι καὶ 15
 P 80 πρὸς τὴν ἐξ ἧς ἀπέστησαν χωρεῖν κεφαλὴν. δῆλα γοῦν τῷ βασιλεῖ λάθρα ποιεῖ, καὶ ἑαυτὸν σῶζειν μετὰ λογάδων ἠξίου καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἄλωσιν. καὶ “πῶς ἔσται τοῦ τοσοῦτου λαοῦ” ἐπερωτήσαντος τοῦ βασιλέως “ἡ σωτηρία, ἔμοι προσμεινάντων;” “σοί” φησὶ “μόνον ἔστω, βασιλεῦ, τὸ σῶζεσθαι ἐκ θεοῦ· οὔτοι 20
 δὲ ταχέως τὰ κατ' αὐτοὺς διοικήσουσιν.” ὄψε γοῦν κατὰ τὸ περίορθρον τοῦ βασιλέως φυγῆ χρησιμμένου καὶ πρὸς τὸ Χιλιόκω-

11 ἐφορμὰς P 22 Χιλιόκωμον?

rent. se ipsos itaque iterum colligentes, eminusque fortiter iacula con-
 torquentes, pugnae sortem mutarunt. Romani propius accedere pedem-
 que conferre non valentes, ac nec procul aspicere quos sagittis hostes
 configerent, terga vertunt relicto imperatore, praetorianarum legionum
 ducibus ac Persis nihil tale vel factitandum ac ne animo quidem cogi-
 tandum sibi indulgentibus; sed agmine imperatorem cingentes hoc sata-
 gebant, ut praesenti eum periculo eximerent, cum undique fusa hostium
 agmina iugi sagittarum imbre conclusos obruerent. omnesque ad unum
 cecidissent, nisi et nox ingruens tenuisque delapsus imber, arcuum ner-
 vis, quibus se hostes tuebantur ac superiores erant, relaxatis, a tanto
 illo sagittarum imbre Romanos tantisper securos praestitisset, ac aegre
 tandem parandae salutis illis occasio fuisset. (32) intempesta nocte cum
 Manuel agendis excubiis omni opera intentus esset, Persas audit cum
 Saracenis ipsa eorum lingua colloquentes ac paciscentes, nempe polli-
 centes Romanum se exercitum prodituros, atque ad eum, a quo defe-
 cerant, principem esse reversuros. rem ille statim imperatori secreto
 denuntiat, hortaturque ut cum delectis suae salutis consulat, nec exspe-
 ctet dum in hostium manus veniat. quaerente illo “at qui fiat ut tanta
 militum turba, qui mihi adhaeserunt, incolumis abeat?” “tibi modo”
 inquit, “imperator, deus salutem praestet; reliqui mox suis rebus con-
 sulent.” tandem ergo sub ipsum diluculum imperatore fuga elapso, et

μον διασωθέντος, οἱ λειποτάκται τῶν στρατηγῶν τῷ βασιλεῖ προσ-
 απαντήσαντες ἀναξίους ἔφασκον εἶναι τῆς ζωῆς, βασιλεία ἐν πολέ-
 μῳ κατυπροέντας, καὶ ἅμα τοῖς ἑαυτῶν ἐγυμνοῦντο ξίφεσι καὶ B
 τοῖς ποσὶν ὑπετίθουν αὐτοῦ, δάκρυνσι βρεχόμενοι παρειάς. ἀλλ'
 5 ὁ Θεόφιλος τρωθεὶς ἐκείνων μᾶλλον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τῷ παρα-
 δόξῳ τοῦ πράγματος, "εἰ ἐγώ" φησί "σέσωσμαι ἐκ θεοῦ, σωθή-
 σεσθε καὶ ὑμεῖς ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν."

Τοῦτο οὖν τὸ παρὰ ἐχθρῶν στρατήγημα καὶ ἡ νυκτερινή
 πῶς λαλιὰ τῶν Περσῶν, ταυτὸν δὲ καὶ σπονδὴ εἶπειν, τοῖς μὲν
 10 Θεοφόβου ἐχθροῖς καὶ θάνατον ψηφίζομένοις αὐτοῦ δευτέρα τις
 γέγονεν αἰτία καὶ ἀφορμὴ εὐκαιρος εἰς διαβολήν, (33) τῷ δ' ἀμε-
 ραμονονῆ ἀκηκούτι νίκης οὐ μικρᾶς καὶ κατὰ τοῦ Ἀμορίου κατα-
 δρομῆ. ἦντω γοῦν κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως πατρίδα ἀμφότερον C
 τὰ στρατόπεδα, αὐτοῦ τε τοῦ ἀμεραμονονῆ καὶ τοῦτο δὴ τὸ προ-
 15 πολεμῆσαν σφοδρῶς τοῦ νιού, καὶ χάρακα περιέβαλλον καὶ τῆς
 πολιορκίας ἀπῆρχοντο. καὶ τέως ἀπόπειραν ἐποίει ἀποστραφεῖς
 κατὰ Δορύλαιον ὁ Θεόφιλος τοῦ δώροις αὐτὸν ἐκεῖθεν ἀποστῆσαι
 καὶ πρὸς τὰ οἰκεῖα ποιῆσαι παλινοστῆσαι. ἀλλ' οὐ πείθεται,
 ἐνδομυχοῦσαν φέρων τὴν τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἄλωσίν τε καὶ πόρ-
 20 θησιν. μᾶλλον μὲν οὖν ἔξουθένει καὶ ἀνδράποδον ἐκάλει τε καὶ
 δειλόν, μυκτηρίζων καὶ διακωμωδῶν οἷς οὐ πρὸ τούτου τούτῳ ἀλλὰ
 νῦν ἐπὶ ξυροῦ ἐστῶτι ἐπέιθετο. εἶχε μὲν οὖν καὶ τοὺς ἀποσταλέντας D

cum ad Chiliococomum evasisset, quos desertis ordinibus terga dedisse
 duces commemoravimus, occurrentes indignos se vita profitebantur, qui
 imperatorem in pugna prodidissent; iamque suis ipsi gladiis pectora
 nudabant, atque ad eius se pedes oppleti lacrimis provolvebant. verum
 Theophilus, inaudito rei spectaculo prae illis animo saucius, "cum ego
 divina ope" inquit "incolumis evaserim, evadetis et vos, si cum hoste
 fortiter pugnaveritis."

Hoc ergo hostium stratagemata Persarumque noctu cum eis collocutio
 (idemque est ac si foedus dicas) Theophobi inimicis eiusque necem
 machinantibus altera ad calumniam ac opportuna occasio fuit. (33) porro
 ameramnones audita suorum non levi victoria, nihil iam cunctatus Amo-
 rium aggreditur. coniuncti itaque ad Theophili patriam ambo exercitus,
 ipsius scilicet ameramnunae et filii, qui iam fortiter dimicaverat, vallo-
 que ducto coepta obsidio est. interim imperator Dorylaeum reversus
 ameramnunae animum muneribus tentabat, num his delinitum ab expedi-
 tione revocare posset et ad sua remittere. haud vero ille paret, alto
 pectore dirutae patriae ac vastatae iniuriam ferens. quin immo lega-
 tionem spernit, mancipium vocat ac ignavam, graviterque subsannat ac
 ludibrio habet, quod non ante ipsi morem gesserit, sed modo cum in
 novaculae acie res posita sit. retinet vero etiam quos ille legatos mise-

πρέσβεις αὐτόθι που, τῶν δρωμένων ἐπόπτις καὶ μάρτυρας.
 (34) καὶ δὴ χρόνον παρωχηκότος διέφυγεν ἂν ἡ πόλις τὸν ὕλε-
 θρον, τῷ πᾶσαν ἰδέαν πολιορκίας τῶν μὲν ἐνδεικνύοντων τῶν δὲ
 καταβαλλόντων, καὶ πολλῶν ἀνηρημένων ἐξ ἀμφοτέρων ἀνδρῶν,
 τῶν μὲν ἀμυνομένων τῶν δὲ πολιορκούντων, ἀπράκτων δὲ τέως 5
 μενόντων τῶν Ἀγαρηῶν καὶ τῆς πολλῆς ὀφρούς κατασπωμένον
 τῷ πλήθος ἀνηρηθῆσαι λαοῦ. καὶ γὰρ ὡσεὶ χιλιάδες ἐβδομήκοντα
 P 81 ἐκλειοπότες εὐρέθησαν μετὰ τὴν ἄλωσιν ἀριθμούμενοι. ἀλλ'
 οὐκ ἦν παρελθεῖν τὴν ἐκ θεοῦ μάχαιραν ἠπειλημένην ἄνωθεν, οἷς
 ὑβρίζετο. τὸ θεῖον αὐξανομένης δὴ τῆς αἰρέσεως. διὰ τοῦτο ἀνὴρ 10
 τις τῶν ὑποβεβηκότων (Βοϊδίτζης οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ ἄθλιος) μέλ-
 λουσιν ἤδη πως ἀναχωρεῖν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν μετ' αἰσχύνης
 παλινστεῖν "τί" φησὶν, "ὦ οὔτοι," γράμματα διὰ βέλῶν πεπομ-
 φῶς, "τοσοῦτον τεταλαιπωρηκότες μέλλετε ἀποφοιτῶν, κεκηκό-
 τες ἄπρακτα καὶ πεπονηκότες; ἔλθετε τοιγαροῦν κατὰ τοὺς πύρ- 15
 γους ἐκείνους, ἔνθα μὲν βοῖδιον ἄνωθεν λίθινον ἔξωθεν δὲ λέων
 B ἐκ μαρμάρου ἐφίσταται· κἀκεῖσέ μοι περιτυχόντες, τὰ ὑμέτερα
 δηλαδὴ φρονοῦντά τε καὶ διευθετοῦντα, καὶ ἄλλως ἀσθενεστέρων
 πεφυκότων ἔνθα δὴ τῶν ἐπάλλεων, ἐγκρατεῖς τε τῶν ἔσω γενή-
 σεσθε καὶ ἐμὲ πολλοῦ ἄξιον κρίνετε." ἦλθον κατὰ τὸν λόγον 20
 ἐκείνου, καὶ εἰσῆλθον ἅμα τῇ προσβολῇ, παίοντες καὶ τιτρώσκον-
 τες τοὺς καταλαμβανομένους. οὐκ ἦν δὲ ὅστις τῶν ἀποθνησκόν-

2 δὴ] τοι?

rat, quos ipsis oculis rerum inspectores ac testes adhiberet. (34) ac vero tempore praelabente evasisset urbs quoque excidium, dum hi nullam non machinam adhibent, quibus urbes expugnari solent, illi fortiter depellunt; multique desiderati, dum sic pugnaci contentione utrinque certatur. hactenusque Agareni irrito conatu laborant, multisque suorum peremptis ac longe diminuto ipsorum exercitu altos illos animos ponunt: ad septuaginta enim milia, censu habito, post captam urbem inventa illis desiderari. verum fieri non poterat ut transiret quem deus caelitus gladium intentaverat, ob contumelias quibus haeresi in dies augescente ab eis excipiebatur. idcirco plebeius quidam exque populi faece (Boiditzes misello nomen erat) illis iam recessuris et cum probro ad sua reversuris, inter missilia iactis literis, ita suggessit. "quid vos, amici, tantis exantlatis laboribus, re infecta aerumnis confecti recessuri estis? venite ergo ad eas turres, ubi superne lapideus bubulus, foris vero leo marmoreus impositus est, meque ibi invenientes, qui eadem vobiscum sentiam ac religionis cultu coniunctus existam; ac cum alioqui ea in parte imbecilliora sint propugnacula, compotes urbis efficiemini ac me plurimum coletis." veniunt itaque ut praemoniti erant, moxque aggressi ingrediuntur, trucidantes ac vulnerantes, si quos obviam habebant. qui

των οὐκ ἦν. πάντες δὲ ἀνηροῦντο καὶ ἔπιπτον ποταμοὺς κινου-
 ντες ἕξ αἵματος. οὕτω μὲν οὖν αἰρεῖται τὸ Ἀμόριον καὶ χερσὶν
 ἀνόμων ἀνομιωτέως προδίδεται, ἐκείνων μόνον ζώντων τῶν μέχρι
 τοῦ Βαγδάδ παραπεμφθέντων, τῶν κατὰ τὰ θέματα τελούντων
 5 μεισιτάων τε καὶ κραταιότερων ἀνδρῶν, οἷς καὶ οἱ μὲν μάρτυρες C
 συνηριθμητο. οἱ δ' ἄλλοι ἅπαντες μαχαίρας πολεμικῆς ἐγίνοντο
 τρόπαιον. οὐδὲ γὰρ οὐδ' οὕτως ἔπεισε τὸν ἐχθρὸν ὁ Θεόφιλος
 πρέσβεις δευτέρους ἀποστείλας, ἐπὶ κεντηναριοῖς διακοσίαις ἕξω-
 νήσασθαι τε καὶ τῶν ἐχθρῶν λυτρώσασθαι τὸν αἰχμάλωτον λαόν,
 10 εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοὺς γε τέως πρὸς γένος αὐτῶ πλησιάζοντας καὶ
 ἐπὶ συμμαχίαν αὐτῶ ἀποσταλέντας ἐκεῖ. ἀλλὰ μέγα μὲν οὖν
 γαυριῶν μέγα δὲ γε φουσῶν ἐκείνους τε τοὺς πρώτους καὶ τοὺς
 δευτέρους τούτους ἀνταπέστειλε πρέσβεις, καταμωκώμενός τε καὶ
 πλύνων ὕβρισι, “ τοσοῦτοις μόνοις ” φάσκων “ ἕξωνήσασθαι βού- D
 15 λησθε κεντηναριοῖς, ἔνθα τῶν χιλίων μέχρι φιλοτιμίας ἕνεκα καὶ
 δωρεῆς ὑμῖν κατανάλωται; ” οἷς καὶ τὴν καρδίαν παθῶν ὁ Θεό-
 φιλος, καὶ ὡσπερ ὑπὸ πυρός τινος ἀναζέων ἢ ἐλανόμενος, ἔδειτο
 τοῦ περιφύχοντος ὕδατος ἐκ χιόνος προσφερομένου. γλιαροῦ δὲ
 πως τῶ τῆς καρδίας καύσωνι δοκοῦντος, συνέβη κάκεινον ἕξ ἐκεί-
 20 νης τῆς πόσεως δυσεντερίας νόσῳ περιληφθῆναι καὶ ἄκοντα, καὶ
 τῆ νόσῳ ταύτῃ τοῦ γενέσθαι ἐκτός. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸ Ἀμόριον
 οὕτως.

10 γένους?

necem effugeret, nullus erat. caedebantur et cadebant omnes, ac cruo-
 ris rivi late difflebant. sic itaque captum Amorium, maioriq̄ scelere
 ac improbitate impiorum manibus proditum. illi tantum mortem effuge-
 runt, qui Bagdad usque missi sunt, viri scilicet per themata ac legio-
 nes proceres fortissimique, quibus etiam connumerati sunt quadraginta
 duo martyres. reliqui omnes hostili gladio perempti sunt. nam nec
 secundis missis legatis, qui ducentis centenariis eos qui bello capti essent
 de exercitu ab hostibus essent redempturi, barbari animum Theophilus
 ullatenus inflexit; nec modo alios, sed ne eos quidem licuit liberare qui
 se affinitate contingerent illucque suppetias ab ipso missi essent. verum
 ille immensum glorians, fastuq̄ tumens ac superbiens, utrosque tam
 primos quam secundos legatos proluxe derisōs probrisque onustos ac
 complutos remisit, hoc unum adiiciens: “ num tam paucis centenariis
 vultis redimere, qui munificentiae ac liberalitatis ostentandae causa ad
 mille usque centenaria expendistis? ” ex his Theophilus cordis dolore
 affectus, ac velut igni quodam exaestuans, aquam ex nive expressam
 sibi afferri postulavit; quae in tanto illo pectoris aestu cum prope tepida
 illi videretur, imprudens dysenteriae morbo ex illa potione corripitur,
 eaque aegritudine moritur. hactenus ea quae spectant ad Amorium.

35. Κατὰ δὲ τὴν οἰκίαν χώραν παλινδρομήσας ὁ Ἄγα-
 ρηνὸς τοὺς εἰρημένους ἀρχηγούς ἐν φρουρᾷ τινὶ σκοτεινῇ τῷ ξύλῳ
 P 82 ἀσφαλισόμενος καθεῖρξεν, βραχεῖ τινὶ ὕδατι καὶ ἄρτῳ τούτους
 ἐντελάμενος ἀποζῆν. ἐν τοσοῦτῳ δὲ σκότει ἀσφαλείᾳ κατείχοντο
 ὡς μήτε κατὰ τὴν σταθερὰν μεσημβρίαν μικρὸν τι ἀγιάζεσθαι, 5
 ἀλλ' ἢ τῇ ἀλλήλων φωνῇ γινώσκεσθαι τε μόνῃ καὶ μόνων τῶν
 φυλάκων ἀπολαύειν, τῶν ἄλλων στερουμένους ἀνθρώπων, καὶ ὡς
 ἐν ἐρημίᾳ βαθυτάτῃ διάγειν. τούτοις τοῖς δεινοῖς ἐπὶ ἑπτὰ ὄλοις
 ἔτεσι προσεκαρτέρησαν. ἄρτι δὲ κατὰ τὴν πέμπτην τοῦ Μαρτίου
 μηνὸς ὁ τὸ Ἀμόριόν τε προδοὺς καὶ τὸν Χριστὸν ἀρησάμενος 10
 Βοϊδίτζης κατὰ τὴν φυλακὴν γενόμενος, Κωνσταντῖνον ἄνδρα
 φρόνιμον καὶ σοφίᾳ ἐντεθραμμένον φωνήσας (Κωνσταντῖνος δὲ
 Β οὔτος ἦν ὑπηρειῶν τῷ πατρικίῳ κατὰ τὴν ἐν λόγῳ γραφήν), οὐ
 χρήζειν ἔφη τινὰ τῶν ἐντὸς παρεῖναι σοὶ καὶ τῶν ἐμῶν τυγχάνειν
 μυστηρίων ἀκροατήν. ὡς δ' οὐδένα παρεῖναι ὁ Κωνσταντῖνος 15
 καθωμολόγει, “ ἄγε μοι ” ἔφησεν, “ ὦ φιλιτάτῃ καὶ γλυκεῖα ψυχῇ
 (γινώσκεις γὰρ τὸν ἀρχῆθεν πόθον σου συμφύεοντα μοι), βουλή-
 θητι μετὰ τοῦ πατρικίου τῷ πρωτοσυμβούλῳ συνεύξασθαι καὶ
 μαγαρίσαι τὴν αὔριον, ἵνα μὴ παρανάλωμα γίνῃσθε μαχαίρας καὶ
 αἰκισμῶν. τοῦτο γὰρ αὐτῷ διὰ σπουδῆς ἔχοντι καὶ μελετῶντι 20
 C γοῦν αὐτῷ μὲν κατὰ τὸ φανερὸν συνεύξασθαι, θεῷ δὲ τὰ κρυπτά

35. Agareus porro ad suam regionem reversus, quos diximus pro-
 ceteres compedibus vinctos in tenebricoso quodam ergastulo inclusit, brevi
 aqua ac pane vitam sustentare iubens. tantis vero obsitus tenebris locus
 erat sicque arta tenebantur custodia, ut nec alto meridie lucis quic-
 quam eis splendesceret. una vox erat, qua alter alterum dignoscant:
 nulla eis cum aliquo, praeterquam cum custodibus, consuetudo: cum aliis
 penitus sublata; nec aliter quam in altissima eremo vitam agebant.
 tantis malis ad annos septem conflictati sunt. iam autem quinta martii
 Amorii proditor et a Christo apostata, Boiditzes, in carcerem veniens,
 vocato Constantino viro prudente et sapientiae studiis educato (hic
 namque Constantinus, ut historiae monumenta testantur, Patricio mini-
 strabat in scribendis literis), “haud” inquit “opus est quenquam tecum
 intus esse, eaque audire quae tibi secreto commissurus sum.” cumque
 Constantinus neminem adesse affirmasset, “age” inquit “carissima mihi
 ac dulcissima anima: scis enim quo te pridem desiderio medullitus prose-
 quar. ne, quaeso, renuas in crastinum, adiuncto tibi Patricio, una cum
 protosymbulo comprecari ac Saracenorum more caeremoniari, ne utrum-
 que gladio ac verberibus confici contingat. cum enim id ille imprimis
 velit ac molliatur, operae pretium putavi ut tanquam fido amico rem
 tibi manifestam facerem. velis ergo in manifesto una cum illo vota red-
 dere oreque tenus orare: deo autem, qui occulta scrutatur, intus animo

ἐτάζοντι πίστετε κατὰ ψυχὴν, καὶ τῆς αὐτοῦ οὐχ ἁμαρτήσετε αἰ-
 νίου ζωῆς.” τούτοις οὐ μαλακισθεὶς μηδὲ φρεναπατηθεὶς ὁ ἀήτ-
 τητος “ ἀπόστηθι ” ἔφη “ ἀπ’ ἐμοῦ, ἐργάτα τῆς ἀνομίας, ἀπό-
 στηθι.” καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἀπεφοίτησεν, διηγησάμενος ἰδίᾳ τῷ
 5 πατρικίῳ τῶν λεχθέντων μὲν οὐδὲν φανερόν, ἵνα μὴ τις δειλαν-
 δρίας ἐναποτεχθῆ αὐτῷ λογισμός, μόνον δὲ ὅτι θανάτου ψῆφος
 ἐς αἴριον καθ’ ἡμῶν ἐξενήρεκται. εὐχαρίστησεν ἐπὶ τούτοις τῷ
 Θεῷ ὁ πατρικίος, καὶ διαθέμενος τὰ κατ’ αὐτὸν διὰ Κωνσταντί-
 νου τοὺς συμπαρόντας ἅπαντας εἰς πάννηχον ὑμνωδίαν ἀνίστησιν. **D**
 10 (36) ἔωθεν δὲ μετὰ σοβαρᾶς τις φαντασίας ἄρχων ἐξεληλυθὼς
 τοὺς προεξάρχοντας μόνους τῶν ἄλλων ἐξελθεῖν ἐπιτρέπει. καὶ
 δὴ ἐξίασιν ἄνδρες δύο καὶ τεσσαράκοντα, καὶ εὐθύς κλεισθῆναι
 προστάττει τὴν φυλακὴν. ἠρώτα γοῦν πόσον ἔτος αὐτοῖς ἐστὶν
 κατὰ τὴν φρουράν, καὶ ἄλλας ἐκίνει βαττολογίας, κατηκόους τού-
 15 τους βουλόμενος τῶν αὐτοῦ ποιῆσαι φλυαριῶν. ἀλλ’ οὗτοι τό τε
 ἔτος ἀποκριθέντες, ὡς ἕβδομον, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνων ἐκ τῆς
 θείας γραφῆς ῥωμαλέως καὶ μετὰ γενναίας ψυχῆς ἀντιταχθέντες
 λόγους, τὴν ἐπὶ θάνατον φέρουσαν κατεκρίθησαν. ὡς δὲ κατὰ **P 83**
 τὸν Εὐφράτην ἐγένοντο, καὶ περὶ αὐτὸν ἡ πόλις αὐτῶν ὑποδόμη-
 20 ται Σάμαρα, ἐλέγχειν ἐπειρᾶτο τὸν Κρατερὸν Θεόδωρον ὁ ἀλιτή-
 ριος, εἴ πως ἀλλὰ τούτῳ γε πείσει τὸν θάνατον ἐξαρονήσασθαι.
 καὶ “ πῶς ” ἔφη “ σὺ Θεόδωρε παρρησιαζόμενος διὰ θανάτου φοι-
 τῶν ἐλπίζεις πρὸς Θεόν, οὗ τὰς σωτηρίας, ὡς φατέ, οὐκ ἠγάπησας

crede; nec ab aeterna, cuius ille auctor est ac qua muneratur, vita ex-
 cidetis.” his nihil emollitus aut mente deceptus invictus pugil “discede
 a me” inquit, “operarie iniquitatis, discede.” hisque dictis statim re-
 cessit, nihil eorum quae seorsum audierat Patricio locutus, ne qua illi
 timidior cogitatio obreperet. hoc solum ait, latam in eos in diem crasti-
 num mortis sententiam. his auditis Patricius deo gratias egit; suisque
 rebus dispositis socios omnes Constantino adiutore excitat, ut totam noc-
 tem insomnem ducant in divinis laudibus ac canticis. (36) mane igitur
 quidam praeses superbo incessu fastuque egressus eos duntaxat qui in-
 ter reliquos primores essent exire iubet. exierunt igitur viri quadra-
 ginta duo, moxque claudi carcerem praecipit. interrogat ergo quotum
 iam annum in carcere agant, aliaque inepta, eo animo ut suas illi nugas
 audirent. ad annum quod attinet, septimum respondere; robusteque ex
 divina scriptura fortique animi proposito confutatis Agarenorum sermo-
 nibus, mortis sententiam exceperant. cumque ad Euphratem venissent,
 ad cuius oram eorum civitas Samara exstructa est, Theodorum Crate-
 rum miser ille conatur coarguere, si qua illi ratione liceret defugiendam
 mortem suadere. “quonam vero modo” inquit, “Theodore, mortis com-
 pendio ad deum te evasurum confidis, certoque rem speras, qui salutaria

- ἐντολάς; οὐδὲ γὰρ ἂν ἐξ ἱερατικοῦ κλήρου, ᾧ σὺ πάλαι ἐγκατε-
 λέξω, πρὸς σχῆμα ἤλθες τῶν λαϊκῶν· οὐδὲ χεῖρας ἀδάουσι οὐσας
B αἰμάτων σου νῦν ἐν πολέμοις ἐπλήρους πάλιν αὐτάς τῶν μολυσμά-
 των τε καὶ μiasμάτων.” καὶ ὁ Θεόδωρος οὐκ ἐμβραδύνει, μηδέ
 τινα χρόνον ἀναβαλλόμενος, “διὰ τοῦτο” ἔφη “καὶ τὸ ἐμὸν ἐκχέαι 5
 αἷμα οὐ κατοκνήσω, ἵνα μοι λύτρον τε καὶ λουτρόν τῶν πεπλημ-
 μελημένων ἀναφανέν τὴν βασιλείαν δώῃ αὐτοῦ, ἢ ἀποδράσας τίς
 σου τῶν οἰκετῶν καὶ αὐθις ἐπανακάμψας τὴν σοι φίλην λειτουρ-
 γίαν ἐκτελοῖ, εἰς τὴν συγγνώμης χώραν ἄλλ’ οὐκ ἀγνωμοσύνης
 χωροῖ.” καὶ ἅμα εἰς τὸ τῆς ἀθλήσεως εἰσῆει ὥσπερ τις Ὀλυμ- 10
C πιονίκης στάδιον, καὶ πρὸς τὸν πατρικίον Κωνσταντῖνόν φησι,
 τὴν ὑφέρουσαν ὥσπερ αὐτοῦ δειλίαν καὶ φόβον ἀποσοβῶν, “ἄγε
 δὴ, ᾧ στρατιῶτα Χριστοῦ, τὸ πρόκριτος εἶναι πάντων ἡμῶν πρὸς
 τὸν ἐπὶ γῆς βασιλέα λαχόν, πρῶτος καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀνα-
 λάμβανε στέφανον.” ὁ δ’ ἱερός Κωνσταντῖνος “σοὶ μᾶλλον ὡς 15
 γενναίῳ καὶ κρατεροῦ” ἔφη “τὸ τοιοῦτον προσῆκεν ἀξίωμα, ὅθεν
 ἀκόλουθον ἔξεις με, σαυτὸν πρῶτον εἰς θάνατον παραδιδούς.”
 ἐπιρρώσαντες οὖν ἀλλήλους τοῖς παρακλητικοῖς, κατὰ τὰς κοσμι-
 κάς ἀξίας πρὸς τὸν διὰ μαρτυρίου ἕκαστος ἐχώρει δὴ θάνατον,
 πάντων θαναμαζόντων τὴν μετὰ πεποιθήσεως καὶ γενναίας τούτων 20
D ψυχῆς ἀθλήσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

7 ἦ] ἦ εἰ?

eius mandata, uti vos vocatis, non dilexeris? nonne ex sacerdotali clero, cui pridem adscriptus fueras, laicorum habitum institutumque amplexus es? nonne manus, cum a sanguine insontes essent, nunc iterum inter praelia sordibus ac inquinamentis replebas?” ad quem Theodorus nihil cunctatus nullaque mora “haec ipsa” inquit “causa est cur neque sanguinem fundere recusem, quo nimirum pretium ille ac lavacrum mihi effectus illius mihi regnum conciliet, quemadmodum tu, si quis servorum fugerit, ac postea reversus, cui obsequio mancipare placuerit, illud recte exsequatur, venia dignum habueris, non quasi improbum castigabis.” ita locutus certaminis stadium haud secus ac Olympicis certaminibus victor quispiam ingreditur, aitque ad Constantinum Patricium, subrepentem ei formidinem metumque velut depellens, “age, rogo, Christi miles, qui apud terrenum regem nobis omnibus maiores honores consecutus sis, primus quoque martyrii lauream accipe.” ad quem sacer Constantinus “tibi potius velut strenuo exque nominis ratione κρατεροῦ (victori scilicet et robusto viroque forti) ea convenit dignitas; unde me habebis comitem, cum primum te deo victimam obtuleris.” sicque mutuo hortatoriis verbis sese confirmantes, pro eo ac quisque saeculari militia maiori dignitate fulserat, ad mortem per martyrium contendebant, cunctis eorum cum fiducia generosoque proposito certamen mirantibus. verum haec postea.

37. Τότε δὲ ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος οὐ φέρων τὴν ἐκ τῶν Ἀγαρηῶν ἤτταν καὶ ἀδοξίαν, πατρίκιον Θεοδοσίον, ὃς οὕτως ἐλέγετο ὁ Βαβουτζίκος, πρὸς τὸν ῥῆγα Φραγγίας ἔξαποστέλλει, στρατεύματα ἐκεῖ αἰτῶν γενναῖά τε καὶ πολυάνθρωπα. οὐδὲ γὰρ χειρῶν ἀσθενεία ἢ ψυχῆς μαλακότητι τοὺς ἑαυτοῦ κέκρικεν ἠττώσθαι ποτέ, φρυγομαχία δὲ καὶ ταῦτόν εἰπεῖν προδοσία τοῦτο πάσχειν αἰεί. ἀλλὰ καὶ ἂν ἔλαβεν πείραν καὶ τῶν ὧν προσεκαλεῖτο ἔθνων δύναμιν καὶ ἰσχὺν [ἤσθετο] (μετ' εὐφροσύνης γὰρ τὴν πρὸς βασιλέα ἐπικουρίαν ὃ ῥῆξ ἀπέδεδεκτο) καὶ αὖθις κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν P 84
10 ἑστράτευσεν ὁ δυσινχῆς Θεόφιλος (ταύτην δὲ τὴν προσηγορίαν ἐκ τοῦ αἰεί πως ἠττώσθαι κατὰ πόλεμον ἐκληρώσατο), εἰ μὴ ὁ ἀποσταλὴς Θεοδοσίος ἐκ τοῦ βίου γενέσθαι προέφθασεν. ἐκείνου τε γὰρ ἢ ἀποβίωσις τὸν στρατὸν ἐκείνον πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐλθεῖν οὐ πεποίηκε, καὶ τοῦ βασιλέως ἐπικρατήσασα ἢ τῆς δυσεντερίας
15 νόσος θανατεῖν ἐποίει ἀλλ' οὐ πρὸς ὄπλα χωρεῖν.

38. Ὡρα δὲ καὶ τὰ τοῦ Θεοφύβου εἰς μέσον θεῖναι καὶ πῦσι καταστῆσαι σαφῆ. ἐκ τε γὰρ τῆς εἰρημένης ἤδη κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν ἐν νυκτὶ τὸν πόλεμον συστήσεσθαι αἰτίας, ἀλλὰ καὶ B
τῆς κατὰ τὴν νύκτα γενομένης λαθραίας ὁμιλίας πρὸς τοὺς Σαρακηνούς, ὡς ἔφαμεν, καὶ ἄλλοθεν δὲ ποθεν κατ' αὐτοῦ λοιδορία καθοσιώσιως ἐπιφρεῖσαι καὶ ἀξήθητῆσαι μισητὸν εἰργάζοντο τὸν ἄνδρα καὶ φοβερόν. καὶ ἐπεὶ μὴ οἶός τε ἦν ἀντισχεῖν, εὐξάπα-

15 θανατῶν? an δυσθανατεῖν?

18 καὶ] δὲ P

37. Tum vero Theophilus imperator, quam ab Agarenis cladem probrumque acceperat, animo non ferens, Theodosium patricium, cui Babutzicus nomen erat, ad regem Franciae mittit, fortes inde auxiliarios ac numerosas copias ad se mitti petens. existimabat enim suos nunquam virium imbecillitate aut molliore animo victoria cecidisse, sed pugnae detrectatione, seu (quod idem est) proditione, id illis semper accidisse. ac plane rem experturus erat, ac gentium, quarum auxilia rogaverat, sensisset potentiam, siquidem Francorum rex legationem libens habuerat, nec missurum se armatos abnuebat, novaque rursus acie infortunatus Theophilus (hoc enim ille sibi nomen asciverat, quod in praeliis semper victus exiret) in Agarenos expeditionem suscepisset, nisi quem ille miserat Theodosius prius in humanis esse desiisset. nam tum illius mors in causa fuit ne Francorum auxilia in urbem regiam venirent; tum dysenteriae invalescens morbus imperatori mortem attulit, non etiam resumendi arma facultatem fecit.

38. Porro tempus est ut et Theophobi res in medium producamus ac cunctis eas notas faciamus. ex ea enim, quam dixi iam, nocturna illi adversus Saracenos insinuata pugna, quin et ex nocturno clanculum cum Saracenis, quo de supra, habito colloquio, nec non aliis quibusdam orta in eum auctaque maiestatis crimina exosum virum reddebant et formidolosum.

τητον ὄντα εἰδὼς τὸν Θεόφιλον, φρυγαδεῖα χρησάμενος πρὸς τὴν Ἀμαστριν (πόλις δὲ αὐτῆ Ποντικῆ) μετὰ τέκνων ὁμοῦ χωρεῖ τε καὶ γυναικῶν καὶ τινῶν ἐκκρίτων ἀνδρῶν. ἀνήγγετο οὖν στόλος εὐθύς κατ' αὐτοῦ, καὶ πόλεμος σφοδρὸς ἐξηρτήετο ὡς πρὸς ἐχθρὸν C τοῦ βασιλέως κατάδηλον, καὶ τοῦ τοιοῦτου στόλου ἀρχηγὸς ὁ τῆς 5 βίβλης δρουγγάριος οὕτως Ὠρορύφας λεγόμενος. ἀλλ' ὁ Θεόφοβος τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβὼν οὐκ ἔφησε δίκαιον εἶναι Χριστιανὸν ὄντα αἵμασιν ἀνθρώπων χαίρειν πιστῶν· ὅθεν ὑπέκει τῷ βασιλεῖ ὄρκους δελεασθεῖς, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπιανάγεται τοῖς ὄρκους θαρρῶν. ἀλλ' ὁ Θεόφιλος τούτους θέμενος εἰς οὐδὲν 10 νῦν μὲν εἰρκτῆ τινὶ καὶ φρουρᾷ τῇ κατὰ τὸν Βουκολέοντα τοῦτον τίθησι, φρουρεῖσθαι προστάξας· μῦθ' δέ τινι τῶν ἡμερῶν, ἐπεὶ ἔγνω ἑαυτὸν ἤδη ἀποβιοῦντα καὶ τὰ ἔσχατα πνέοντα, κελεύει ἐν νυκτὶ ἕξ ἀθθεντίας ἀποτιμηθῆναι οἷόν τι πικρὸν αὐτοῦ ἐντάφιον D καὶ λυπηρόν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἐκείνου ἀχθῆναι κεφαλὴν. ἐπεὶ 15 γοῦν ἤχθη κατὰ τὸ πρόσταγμα, τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὴν ἐκείνου ῥίνα λαβὼν “νῦν γε” ἔφησεν “οὐδὲ σὺ Θεόφοβος οὐδ' ἐγὼ Θεόφιλος.” εἰσὶ δὲ οἱ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφόβου τῷ Ὠρορύφῃ ἀλλ' οὐ τῷ βασιλεῖ διδώσιν, φάσκοντες ὡς ἅμα τῷ πιστεῦσαι τούτῳ αὐτόν, τὴν κεφαλικὴν ἐπαγαγεῖν τιμωρίαν αὐτῷ λάθρα διὰ νυκτός. ἐκεῖθεν 20 οὖν διαβεβόηται μέχρι τούδε παρὰ Πέρσαις μὴ ὄψεσθαι θάνατον τὸν Θεόφοβον ἀλλ' ἐν ἀφθαρσίᾳ διαζῆν, τῷ κρύβδην ἀλλ' οὐκ ἀναφανδὸν τὸν ἐκείνου θάνατον γενέσθαι ποτέ.

et quia is non satis obniti poterat, cum Theophilum facilis ad calumniam ingenii non nesciret, fuga se cum liberis et uxoribus aliisque delectis viris ad Amastridem Ponti urbem recepit. mox ergo in eum missa classis, graveque omni armorum apparatu, tanquam adversus apertum imperatoris hostem, instructum bellum. classi praeerat excubiarum drungarius Ooryphas nomine. verum Theophobus pro nominis ipsa ratione, concepto intra semet ipsum dei timore, “iniquum,” ait, “qui sit Christianus, fidelium cruore gaudere.” cedit itaque Theophili iuramentis deceptus, iisque fretus ad eum reducitur. verum ille eorum sprete religione hactenus quidem in Bucoleonis carcere includi ac servari iubet: quadam vero die, cum se iam mori ac supremum spiritum agere cognosceret, noctu velut acerbam tristemque sepulcralem victimam ex potestate meroque arbitrio obtruncari praecipit exsectumque caput ad se deferri. ubi allatum pro eo ac mandaverat fuit, arrepto manu illius naso “nunc” ait “neque tu Theophobus nec ego Theophilus.” non desunt vero qui Theophobi necem Ooryphae adscribant, non Theophilo; ac dicant, cum primum se ille ei dedit, noctu ab eo ac secreto capitis poenam excepisse. hinc apud Persas fama percrebuit, non visurum mortem Theophobum, sed incorruptae vitae perennitatem consecutum esse, eo quod eius mors nunquam palam prodita est.

39. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κρηῖτες παντὶ στόλῳ ἀρά- P 85
 μενοι τὴν πυράλιον ἐδήρουν τῶν Θρακησιῶν καὶ ἡχμαλώτιζον.
 παρὰ τοσοῦτον δὲ αὐτῶν ἐχώρουν τὰ νεανιέματα καὶ τὰ στρατη-
 γήματα παρ' ὅσον οὐ τὴν αἰγιαλίτην μόνον ἐπειρῶντο καταδρα-
 5 μεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ ὄρει, ὅπερ οὕτω καλεῖται Λάτρος,
 ἐνοσηροῦντων καὶ τῶν μοναλίον βίον ἀσπαζομένων γυμνῶ τῷ
 ξίφει χωρεῖν καὶ Μυσῶν λείαν τὰ ἐκίτσε ποιεῖν. ἀλλὰ Κωνσταν-
 τῖνος ὁ κατὰ τὸν Κοιτομύτην τηρικαῦτα τὴν πρόνοιαν τοῦ θέμα-
 τος τούτου ποιῶν, ἐπέπερ ἔξω πρὸς τὴν χέρσον ἐγένοντο, ὡς δελ-
 10 φῖνας τούτους ἀπέσφαξε καὶ γενναία χειρὶ τῇ ἀφανείᾳ πάντας παρ- B
 ἔδωκεν. καὶ κατὰ τὸν τῆς αὐτοκρατορίας δὲ χρόνον αὐτοῦ καὶ
 τὸν Ὀκτώβριον μῆνα, εἰς Ἰνδικτιῶνα ὁγδόην, ὁ τῶν Ῥωμαίων
 στόλος ἐν τῇ νήσῳ τῇ Θάσῳ καταναυμαχηθεὶς ἄρδην ἅπας ἀπώ-
 λετο. καὶ κατὰ τὸ ἔξῃς δὲ τὰς Κυκλάδας νήσους, ἀλλὰ μὴν καὶ
 15 τὰς ἄλλας ἀπάσας, ὁ τῶν Ἰσμαηλιτῶν κατασύρων στρατὸς οὐκ
 ἐπαύετο. καὶ αὐθις ἐν Ἀβασγίᾳ ὁ τε Θεόφοβος καὶ ὁ τῆς Θεοδώ-
 ρου ἀδελφὸς Βάρδας ὑποσταλέντες μετὰ στρατιᾶς ἰσχυρῶς ἐδυστύ-
 χησαν, ὀλίγων ἄγαν ἐκεῖθεν ὑποστρεφάντων. ἀλλὰ καὶ ἀχμοὶ
 καὶ πάλιν χειμῶνες ἔξαισιοι καὶ ὅλως ἀνωμαλῖαι καὶ δυσκρασίαι C
 20 κατὰ τὸν ἀέρα γινόμεναι ἐκάκουν τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ, ἔξ ὧν
 σιτοδεΐαι καὶ λιμοὶ καὶ γῆς ἐκ σεισμῶν ἀνατιναγμοὶ οὐκ ἦν ὅτε μὴ
 ἐγίνοντο κατὰ τὴν αὐτοῦ ἡπύσαν τῆς βασιλείας ἡμέραν.

11 τὸν αὐτὸν τῆς?

39. Circa idem tempus Cretenses plena educta classe Thraciae
 maritima populari praedasque agere ac captivos abigere. eo usque au-
 tem processit illorum insolentia ac bellicus furor, ut non solum mariti-
 mam depraedari conarentur, sed et in eos qui montem sic dictum Latrus
 habitant, ac vitam monasticam agunt, strictis gladiis irruerent, eorum-
 que omnem suppellectilem Mysorum, quod aiunt, praedam facerent.
 Constantinus tamen Contomytes eius tunc provinciae praefectus, quod
 relictis navibus longius in terram excurrerant, velut delphinos in conti-
 nenti deprehensus iugulavit cunctosque strenua manu internecioni dedit.
 eodem quoque Theophilo imperatore mense Octobri, indict. 8, Romano-
 rum classis in Thaso insula navali praelio expugnata tota penitus periit.
 deincepsque Cyclades insulas, quin et alias omnes, diripiendi ac popu-
 landi Ismaelitarum classis atque exercitus nullum finem fecit. iterum
 quoque Theophobus et Augustae frater Bardas cum exercitu in Abasgam
 missi infaustis adeo ominibus rem gesserunt, ut pauci admodum ex illa
 expeditione reduces fuerint. sed et nimii aestus ac rursus exuberantes
 pluviae prorsusque aëris inaequalitas intemperiesque terram ac colonos
 laedebant, indeque rerum penuria ac fames. vix quoque vel unum diem,
 quandiu ille rerum potius est, terra motibus quati destitit.

40. Ἐπεὶ δὲ ὄλην ἐκκενώσας τὴν τοῦ σώματος οὐσίαν τῇ τῆς γαστρὸς διαρροία καὶ φθόγῃ, ὡς μηδαμοῦ στήναι τῆς ψυχῆς ἔτι δυναμένης ἀλλ' ἀποπτῆναι αὐτῆς ζητούσης καὶ ἀποστῆναι, ἐδεδίει [δέ] περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἐν τῇ Μαгнаύρῃ πάντας ἐκκλησιάσας [ὅτε] καὶ μόγις κλίνης ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων 5

D κονφισθεὶς καὶ ἄρθεις, καὶ πολὺν ἀθροίσας πνεῦμα ἐν στεναγμαῷ, “ἄλλος μὲν” ἔφη “ἀπολοφνρόμενος ἐν τοιαύτῃ νόσῳ καὶ καταγιγίδι τὸ τῆς νεότητος ἄνθος ἐξετραγιώδησε καὶ τὴν τοσοῦτην εὐδαιμονίαν, αἷς ὁ ἔξ ἀρχῆς φθόνος ἐπιβασκαίνων με δεινῶς τὰ νῦν ἐποφθαλμίζει καὶ ἔξ ἀνθρώπων με ποιεῖ. ἐγὼ δὲ τὴν τῆς γαμετῆς 10

μον χρεΐαν προορῶν καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ δυσποτμίαν καὶ ὄρφανίαν, πρὸς δὲ καὶ διακόνων ἡθροισι καλοῖς ἐντραφέντων καὶ θεραπείαις καὶ τῆς ἐμῆς συγκλήτου καὶ γερουσίας τὴν στέρησιν, ἀνακλαίομαι, ὧ παρόντες, καὶ ἀποδύρομαι οἷς τε ὑμᾶς χειροσῆθεις ὄντας καὶ πρᾶεῖς καταλιμπάνων πρὸς ὃν οὐκ οἶδα πορεύομαι βίον, καὶ ἀλ- 15

P 86 λάσσομαι δόξαν ἀνθ' ἧς οὐδ' ὄλωσ ὁ τι μοι προσαπαντήσεται ἔγνωκα. ἀλλὰ μέμνησθέ μου τέως τῆς ἧς οὐκέτι γλώττης ἀκούσεσθε καὶ ἦν ὅτε πικρὰ τοῦ πρέποντος ἔνεκεν καὶ συμφέροντος καὶ τὴν μετὰ θάνατον εὐνοίαν εἰς τε υἱὸν καὶ γυναικᾶ διαβαίνουσαν ταμιεύσασθε, ἐκεῖνο πάντως προσενθυμούμενοι, ὡς ὁποῖός 20

περ ἕκαστος τῷ πέλας τούτου γενήσεται, τοιοῦτον καὶ αὐτῷ τὸ πρὸς τὸ μέλλον συμβήσεται.” τοιούτοις ῥήμασι τῆς βασιλικῆς

10 τῆς om P

40. Quia vero corporis omnem substantiam ventris diarrhoea taboque exhausserat, nec usquam iam anima sisti poterat, sed avolare ac abscedere quaerebat, de filio atque uxore sollicitus eorumque securitati cavens communem omnium conventum ad Magnauram indicit. ibi aegre sublevantibus lectoque tollentibus necessariis, copiosum cum gemitu, ducens spiritum, “alius” inquit “istiusmodi affectus aegritudine, tantoque quatiante turbine, iuventutis florem dire lamentaretur tantamque hanc felicitatem; quibus iam olim insidiatus livor, nunc quoque graviter obtuens, humanis me rebus extrudit. at ego uxoris futuram viduitatem praevidens filiique orphani sortem miseram, ministrorum item atque servorum qui probis moribus ac obsequiis innutriti sunt, mei denique senatus ac procerum privationem, vehementius defleo atque deploro, o vestra praesentium concio, quod vos mansuetos mitesque relinquens ad eam quam nescio vitam proficiscor, gloriamque commuto, cuius loco quid mihi eventurum sit ignoro. verum hactenus meae memores linguae estote, quam nunquam amplius estis audituri; quae et acerba, pro eo ac honesti atque utilis ratio exposcebat, quandoque locuta est, nuncque cum e vivis excessero, benevolentiam in filium uxoremque recurrentem reponite, istud omnino cogitantes, fore ut qualis quisque in proximum suum exstiterit, tale ei quoque in futurum contingat.” verbis eiusce-

πάντας κατακηλούσης γλώττης καὶ ἡμερούσης, οὐκ ἦν ὅστις ἀδάκρυτος ἦν, οὐδ' ἦν εἰκάσαι τὸν ἀναπεμφθέντα ἐκ τῶν παρόντων στεναγμέν τε καὶ ὀδυρόν.

41. Μικρὸν οὖν ἔτι ἐπιβιώσας κατὰ τὴν εἰκάδα τοῦ Ἰα- B
5 νοναρίου μηνὸς τὸν βίον μετέλλαξεν, τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγ-
κρατῆς μῆνας τρεῖς ἐπὶ δώδεκα ἔτεσιν, πολλὰ τοὺς τῆς ὀρθοδόξου
πίστεως περιεχομένους παρ' ὕλον αὐτοῦ τὸν βίον μυσαιττόμενός τε
καὶ χειμῶνα πάντα κατὰ πᾶσαν ὥραν καιροῦ ἐπάγων ἡτοῖς ἀφει-
δῶς, ἀνθ' ὧν ἔνεκεν καὶ τὸ δυστυχῆς ὄνομα παρὰ παντὸς ἀνθρώ-
10 που ὡσπερ τινὰ κληῖρον ἐπήγετο, μηδέποτε τρόπαιον στήσας κατὰ
τῶν ἐχθρῶν βασιλικόν τε καὶ ἀξίεπαινον, μήτε μὴν τὴν προτέραν
ἦτταν ἀναμάχεσθαι δυνηθεῖς, καίτοι γε ὀκτωκαίδεκα πολέμους
παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν συστήσας, καὶ τοσαυ- C
τάκις αὐτοῖς συμπλακεῖς καὶ πρὸς παραιτάξεις χωρήσας οὐκ ἀγεν-
15 νεῖς. ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὕτω καταστρέψαντα τὸν βίον ἐνταῦθα
καταλιπόντες ἐπὶ τὰς καταλοιπὸν οἰκοδομὰς αὐτοῦ πονεῖν περὶ τὰ
ἀνάκτορα οὕτως βαδιούμεθα, ἀξιολογωτάτας οὕτως καὶ μνήμης
τυχεῖν ἱκανός.

42. Εὐθὺς γοῦν ἀπὸ τοῦ Κυρίου εἰσιὼν κατὰ τὸ πρόσω-
20 πον ὑπαντίσας εὐρήσεις αὐτάς. ὃ τε γὰρ Καριανός, ὃς οὕτω
φέρει τὴν κλησιν διὰ τὸ ἀπὸ τῆς γραδῶσεως ἔχειν ἀπὸ λίθου Κα-
ριανοῦ οἶόν τινα πλατὴν ποταμόν, ὃ καὶ χρηματιζῶν σήμερον βε- D

16 περι] ἐπὶ P

21 ἐπὶ?

modi imperatoris lingua concionem omnem deliniente atque mulcente, in ea qui lacrimas teneret nullus erat, maiorque omnium pectore erumpens gemitus ac eiulatus quam ut ullus satis coniectura assequi queat.

41. Paucos hinc dies vitae superstes vigesima die Ianuarii naturae debitum solvit, imperio potitus annos duodecim menses tres. adversus rectae fidei professores per omnem vitam odium implacabile gessit, nullumque non turbinem omni hora ac quavis occasione nulla eis venia indulgentiaeque adhibuit; quo factum est ut infortunati nomen apud omnes velut hereditario quodam iure reportarit. nunquam pro imperii maiestate ac laude dignum adversus hostes tropaeum erexit, ac neque acceptam cladem resarcire unquam satis potuit, idque cum octodecies per omnem vitam suscepta adversus hostes expeditione toties cum illis signa contulerit, nec contemnendas copias pugnam commissurus duxerit. verum Theophilo sic vita functo a nobis relicto, ad reliqua eius aedificia exstantia in palatio procedamus, utpote praemagnifica dignaque memoria.

42. Statim itaque a Cyrio ingredienti aedificia illa in faciem incurrent. nam et Cariani domus, sic dicta quod a gradibus quandam velut fluminis planitiem Cariano strata lapide exhibeat, quae et hacten-

στιάριον τῶν ἀποθησαυριζομένων πέπλων [ἐκ] σηρικῶν, τῆς ἐκείνου προνοίας ἔργον ἐστίν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ γείτων αὐτοῦ κεχρυσωμένην ἔχων ὄροφῆν Τρικόγχος, ἐκ τοῦ σχήματος τὴν κλῆσιν λαχὼν· τρισὶ γὰρ κόγχαις μετεωρίζεται, μιᾷ μὲν κατὰ τὴν ἀνατολὴν συνοικοδομούμενος, ἢ καὶ ἐκ τεσσάρων κίωνων Ῥωμαίων ὑποστηρίζεται, δυοὶ δὲ ἐγκαρσίαις, κατὰ ἄρκτον καὶ μεσημβριαν φημί. τὸ πρὸς δύσιν δὲ τοῦ οἴκου μέρος ὑπὸ δύο μὲν κίωνων ἀνέχεται, τριῶν δὲ πυλῶν τὴν ἔξοδον δίδωσιν. τούτων ἡ μέση μὲν

P 87 ἔξ ἀργύρου κατεσκευάσται, αἱ ταύτης δὲ ἐκατέρωθεν ἐκ γεγανωμένου χαλκοῦ. ἡ ἔξοδος εἰς τὸ καλούμενον οὕτω Σίγμα ἐξάγει, ἐκ τῆς πρὸς τὸ στοιχεῖον ὁμοιότητος τὴν ἐπωνυμίαν λαβόν, ὃ ἴσην τε καὶ ὁμοίαν τοῦ Τρικόγχου τὴν εἰς τοὺς τοίχους ἐπανθοῦσαν ὠραιότητα φέρει· ἐκ γὰρ λακαρικῶν παμποικίλων τοῦτό τε κἀκεῖνο μαρμάρωται. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τὴν ὄροφῆν ἔχει στεροάν τε καὶ λαμπράν, ὅτι καὶ πεντεκαίδεκα κίουσιν ἠδρασται ἐκ λίθου δοκιμίον· διὰ στύρακος δὲ πρὸς τὸν θεμέλιον αὐτοῦ κατιῶν τὴν αὐτὴν ἔχοντα τοῦ σχήματος εἰκόνα τε καὶ ὁμοίωσιν εὐρήσεις, ἐννεὰ πρὸς

B ταῖς δέκα κίουσιν διαβασταζόμενον, καὶ τὸν περίπατον ἔχοντα κατεστρωμένον ἐκ λίθου πιπεράτου. τούτου δὲ πλησίον τοῦ περιπάτου, ἐνδότερόν που καὶ ἀνατολικώτερον, Τετράσερόν τι ὁ τεχνίτης ἐξήγειρεν, τρισὶ καὶ αὐτὸ κόγχαις διμυλημένον κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπικειμένου αὐτῷ Τρικόγχου. ἀλλὰ τὴν μὲν μίαν πρὸς τὴν ἀνατολήν, τὰς ἐτέρας δὲ δύο μίαν μὲν πρὸς τὴν δύσιν θατέ-

nus sericarum vestium penus est, ac vestiarium vocatur, illius curae opus est. sed et illi vicinum Triconchum, auro obductum tectum habens, cui ex figura nomen est. triplici enim concha assurgit, una ad Orientem exstructa, quae et quattuor columnis Romanis (porphyreticas vocant) fulcitur, duplicique obliqua ad aquilonem et meridiem. ea porro domus pars quae ad occidentem spectat, duabus columnis sustinetur tribusque portis exitum praebet. harum media argento conflata, utrinque illi adiacentes aere splendent. exitus ad locum ducit Sigma appellatum, ab eius elementi affini figura. parem Sigma Triconcho in parietibus effluentem venustatem praefert: utrumque enim varii coloris marmoribus incrustatum est. quod autem Sigma vocant, tectum firmum habet ac praemagnificum, quindecim columnis ex lapide Docimino fultum. hinc per styracem ad eius fundamentum descendens eandem cum superioribus figuram habere invenies ac compositionem, novemdecim columnis subnixum, constructa porticu piperato lapide. prope hanc porticum, paulo interior magisque ad orientem, aliud quidpiam Tetraserum excitavit artifex, ipsum perinde triplici concha comprehensum, ad similitudinem imminenti illi Triconchi; quarum una quidem ad orientem spectat, duarum vero aliarum alteram ad occidentem, alteram ad meridiem compre-

ραν δὲ πρὸς τὴν μεσημβριάν συμπεριεῖληφεν. τὸ δὲ ἀρκυῶν μέρος ἐκ δύο κίωνων ἀληθινοπιπέρων ἔχει διανειροῦμενον Μυστηριον· οὕτω τὴν κλῆσιν ἔχει τοῦτο κατάλληλον. καὶ ἡ αἰτία ὅτι καθάπερ τὰ ἄντρα συνεπηγῶν ἀβλαβῆ τὴν ἡγῶ διαπέμπει πρὸς

5 τοὺς ἀκούοντας· καὶ εἴ τις τῷ τοίχῳ πλησιύσας τῆς ἀνατολικῆς C κόγχης εἴτε δὴ καὶ δυτικῆς ἐν μυστηρίῳ τι εἴπῃ καὶ καθ' ἑαυτόν, ἐκ διαμέτρου τε καὶ ἀντιπέρας ἰστάμενος ἕτερος, εἰ τὸ οὖς τῷ τοίχῳ ἐπιθῆται, τῆς ἐν μυστηρίῳ λαλουμένης ἐκείνης φωνῆς ἀυτήκοός πως γενήσεται. τοιοῦτόν τι περὶ αὐτὸ θαῦμα ἐγγίνεται.

10 43. Τούτῳ δὴ τῷ οἴκῳ παρεπελήγει πως καὶ συγκατεσκευάσται ὁ τοῦ Σίγμα περίστυλος, ὁ πρότερον ἡμῖν εἰρημένος. ἐκ δὲ τούτου ὑπαιθρόν τι καὶ ἐξάερον κέχυται, μέσον μὲν φιάλην ἔχον χαλκῆν, ἐξ ἀογύρου τὸ χεῖλος ἔχουσαν ἰσπεμμένον· ἡ διάχρυσον στροβίλιον ἔχουσα οὕτω κατωνόμισται, μυστικὴ τοῦ Τρι- D

15 κόγχου φιάλη, ἐκ τε τοῦ πλησίον ὠκοδομημένου Μυστηρίου καὶ τοῦ τρικύγχου οἰκήματος ἐπωνυμίαν λαβοῦσα. ἐκ δὲ ταύτης αὐτοῦ που πλησίον καὶ ἀναβάθραι ἐστήκασιν ἐκ Προικοννησίου λίθου λευκοῦ, καὶ μέσον τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν τροπικὴ ἐκ μαρμάρων, ὑπὸ δύο λεπτοκαλάμων κίωνων ἰστηρομένη. αὐτοῦ

20 που παρὰ τὴν πλευρὰν τοῦ πρὸς τὸ εὖρος Σίγμα καὶ δύο χαλκᾶ λειοντοχάσματα ἐπελήγεισαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕδωρ ἐκφέροντα τὸ κοῖλον ἅπαν τοῦ Σίγμα ἐπλήρουν τοῦ νάματος, τέρψιν οὐ μι-

4 συνεπηγοῦν?

hendit: quae autem pars ad aquilonem vergit, duplici columna veropiperina discretum Mysterium habet, sic rite pro rei ratione nuncupatum, eo quod haud secus ac specus resonans repetitum sonum omnem (is Echo dicitur) ad audientes transmittit: sic, sive quis ad orientalis sive ad occidentalis conchae parietem accedens silentio ac secum ipse loquatur, exque diametro ac ex adverso recta alius stans parieti aurem admoveat, vocem silentio dictam, ac si in aurem quis locutus esset, distincte audit. tale nimirum est quod ibi miraculum exhiberi contingit.

43. Huic aedi adiunctum unaque constructum eius, quod dicebamus, Sigma peristylum. post haec subdivale quoddam atrium effunditur, mediam habens phialam aeream, cuius labrum argento coronatum. haec auream habens cochleam sic appellata est, mystica Triconchi phiala, ex vicino scilicet utroque aedificio, mysterio ac Triconcho, nacta ut sic vocaretur. eodem prope loco iuncti exstant gradus ex Proeconnesio candido lapide; mediaque eorum, quos diximus, graduum marmorea apsis, duplici ordine graciliorum columnarum fulta. sunt et ibi, ad latus orientale Sigma, aerei leones duo hiantibus faucibus erecti. hi aquam evomentes, mediamque omnem aream Sigma latice compluentes, non exiguam

κρὰν παρέχοντα· ἡ δὲ δὴ φιάλη κατὰ τὸν καιρὸν τῶν δοξίμων,
 P 88 πιστακίων καὶ ἀμυγδάλων, ἀλλὰ μὴν καὶ κουνναρίων πεπληρωμένη,
 κονδίτου ἐκ στροβιλίου ἐκδιδομένου, πῦσιν ἐκίονα καὶ παρεῖχε
 τρυφᾶν τοῖς ὅσοι δι' ἐφέσεως εἶχον τῶν ἐστηκότων ἐκεῖ, πῦσι μὲν
 ἀναντιρρήτως τοῖς ἐκ θυμέλης, πλέον δὲ τοῖς ἐξ ὀργάνων ψάλλουσι 5
 καὶ τὸ σύντονον. κατὰ μὲν δὴ τὰς ἀναβάθρας ὁ δῆμος ἅπας
 ἰστάμενος καὶ τὸ πολίτευμα μετὰ τῶν περατικῶν ταγμάτων τὴν
 τάξιν ἐπλήρουν τὴν βασιλικήν, μέσον αὐτῶν δηλαδὴ κατὰ τὴν
 εἰρημένην μαρμάρινον τροπικὴν, εἰ μὲν τύχοιεν, ἔχοντες καὶ τὸν
 δομέστικον τῶν σχολῶν μετὰ τοῦ ἔσκουβίτου καὶ τῶν δύο δημῶν-10
 B χων, τοῦ τε πρασίνου τοῦ τε βενέτου, πλησίον μὲν τοῦ δομεστίκου
 ἰσταμένου τοῦ τῶν βενέτων δημάρχου, πλησίον δὲ τοῦ ἔσκουβίτου
 τοῦ τῶν πρασίνων, εἰ δὲ μὴ τύχοι ἐνίοτε δομέστικος καὶ ὁ ἔσκου-
 βίτος, ἀλλὰ τέως τούς γε δημάρχους ἔχοντες. τούτων ἔφορος ἦν
 ἀπάντων ὁ βασιλεύς, καὶ θυμηδίας ἀπάσης πληροῦμενος, ἐν χρόν-15
 οῦ διαλίθῳ θρόνῳ καθήμενος, καὶ μὴ πρότερον ἔξανιστάμενος,
 ὡς καὶ τακτικὰ βιβλία καὶ βασιλικὰ διαγορεύουσιν, ἢ τῶν σκιρ-
 τημάτων ἐκείνων ἐπαπολαῦσαι διὰ τῆς θεᾶς καὶ τῶν πολιτικῶν
 ἔξαλμάτων. οὕτω μὲν ταῦτα καὶ διὰ τοῦτο τῷ Θεοφίλῳ κατε-
 σκευάσθησαν, τοσοῦτος δὲ ἔρως ἦν τούτων αὐτῷ ὡς καὶ τὰς συνή-20
 θεις τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεις καὶ καθ' ἡμέραν προελεύσεις ἐν
 C αὐτῷ δὴ Τρικόνῳ ἐκτελεῖν. οὗ καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς ἐξ ἀρ-

7 ὑπηρετικῶν margo.

11 μὲν] δὲ P

21 καθ'] μεθ' P

praebent voluptatem. phiala autem, quo tempore nuces et amygdala frugesque aliae ac poma esui apta sunt, condito plena, se ex cochlea effundente, quisquis astantium vellet, miscebat praebebatque delicias, cunctis quidem haud dubie thymelicis, iis tamen amplius qui ex organis contentiusque psallebant. in gradibus consistens omnis populus et magistratus una cum officialibus imperatoris comitatum implebant, medium habentes, in ea scilicet quam dicebam marmorea apside, si quando adesse contingeret, etiam scholarum domesticum cum excubito et duobus factionum, Prasiinae scilicet atque Venetae, tribunis, ita ut Venetae quidem factionis tribunus staret iuxta domesticum scholarum, Prasiinae vero tribunus iuxta excubitum; sin autem quandoque domesticum excubitumque deesse contingeret, eos saltem habentes quos diximus tribunos. horum omnium inspector erat imperator, omni iucunditate repletus, in aureo gemmisque distincto sedens solio, nec prius surgebat, ut libris bellica ipsaque imperatorum domestica continentibus statutum est, quam gesticulationibus eiusmodi civiumque tripudio delectatus esset. ita haec, inque eum usum a Theophilo extracta. tanto autem horum amore tenebatur, ut consuetas causarum lites in Triconcho ipso dirimeret et quotidie ad ipsum procederet: cui etiam a fronte portae argen-

γύρου κατεσκευασμένης τῶν πυλῶν ἀνεστήκυστά ἐστιν ὄροσθι τέσσαρσι κίοσι μετεωρίζομένη ἐκ Θεσσαλικοῦ, τοῦ καὶ πρῶτου, λίθου. ἀπὸ τοῦ δὲ ταύτης καὶ κατὰ μέτωπον, πλησίον δὲ τῶν εἰρημένων ἀναβαθμῶν, κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος τοῦ Σίγμα τρικλίνοι περικτότες τῷ Θεοφίλῳ ἐξωκοδόμηται. Πυξίτης ὄνομα τῷ ἐνί τε καὶ κατωτέρῳ, ἄτερος δὲ ἀνώνυμος μὲν ἀνώτερος δέ, καὶ αὐτοῦ τὸν βυσίλειον κλῆρον ἐν ἑαυτῷ διαιτῶσθαι λαχόν. τοῦτον δὲ Πυξίτου κατὰ τὴν πλευρὰν στίχοι λελατόμηται, ἀσηκῆτις ὄντες γεννήματα Στεφάνου μὲν ἔχοντος τοῦνομα, οὕτω δὲ D
 10 τοῦ Καπετωλίτου προσαγορευομένου. οἱ δὲ κατὰ τὸν τοῦ Σίγμα περιδρομον ἐγκολαφθέντες τοῦ οἰκουμενικοῦ διδασκάλου (Ἰγνάτιος αὐτός ἐκαλεῖτο) τεγγάνουσιν. κατὰ τὸ ἐδώνυμον δὲ μέρος, ὡς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Σίγμα, ἕτερός τις τρικλίνοσ ἐξήρηται, ὃς Ἔρος μὲν ἐπικέκληται, ὄπλοθήκη δὲ αὐτῷ ἐχρημάτιζεν. ἐντεῦ-
 15 θεν οὐκ ἄλλο τι ἢ ἱστορημένασ ἀσπίδας καὶ ὄπλα παντοῖα ἴδοι τις ἐν αὐτῷ, καὶ ταύταισ τοὺσ τοίχουσ διαιμορφομένασ, ὡσ τὸ εἰκόσ. καὶ τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ Τρικόνυχου ἄχρι δὲ τῶν δυσμῶν οὕτωσ ἐνεστιν ἰδεῖν τοὺσ ἀνεγχευμένουσ οἴκουσ ἐκεῖ. κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος ἴδοισ μὲν καὶ τὸν Μαργαρίτην προσαγορευόμενον. P 89
 20 τρικλίνοσ οὕτωσ ἐκ βάρων τῷ Θεοφίλῳ ἀνεστηκόσ, ὃσ ὀκτώ μὲν κίοσιν ῥοδοποικίλοισ τὸν ὄροφον στηρίζεται, τοὺσ τοίχουσ δὲ ζῳίοισ πεποικιλμένουσ παντοδαπῶσ καὶ τὸ ἔδαφοσ ἔχει ἐκ Προικοννησίου λίθου καὶ συγκοπῆσ ἄπαν κατεστρωμένον. ἴδοισ δὲ καὶ τοῦ ἐν

20 ἐνεστηκόσ· ὁ P

22 καὶ om P

teae sublime quattuor columnis Thessalici marmoris, quod est viride, tectum imminet. e regione autem illius et a tergo, haud procul ab iis quos diximus gradibus, ad Sigma occidentalem partem, quae exstant triclinia, Theophilo auctore sunt exstructa. Pyxites nomen uni ac inferiori: alterum, quod est superius, caret nomine, in quo etiam palatini clerici vestiri solent. ad Pyxitis latus insculpti sunt versus, Stephani a secretis Capetoliti vena producti: qui autem in Sigma porticu exstant exarati, Ignatii sic nuncupati universalis magistri, ingenii monumenta sunt. ad laevum latus, velut ad Sigma orientalem partem, aliud quoddam triclinium imminet, cognomento Eros; quod illi armorum penus erat. hinc non aliud quis in eo videat quam clipeos omnisque generis arma in parietibus depicta, inque illis, ut par est, coloribus manumque ac penicillo expressa. inque eum modum a Triconcho ad occiduas usque partes excitatas ibi aedes liceat conspiceri: ad orientem autem etiam videas quam vocant Margaritam. est autem illa triclinium a fundamentis a Theophilo excitatum, cuius tectum columnae octo Rhodio marmore variae fulciunt: muri omnis generis pictis animalibus variegati, pavementum omne Proconnesio stratum lapide et tessellatum. videre etiam licet or-

αὐτῶ κοιτῶνος ἐκ τεσσάρων μὲν κίωνων Βαθυίνων τὸν χρυσοῦ κα-
τάστικτον κύκλον τῆς ὀροφῆς ἀνεχόμενον, ἐκ τεσσάρων δὲ Θεττα-
λικῶν τὰς στοὰς ἀνεγερμένους καὶ βασταζόμενας, τοῦ τε ἀνατο-
λικοῦ μέρους καὶ τοῦ μεσημβριοῦ, τοὺς τοίχους δὲ καὶ τὸ ἔδαφος
ὁμοίως τοῖς Μαργαρίτου κατεστρωμένα λαμπρῶς. οὗτος μὲν ὁ 5

B κοιτῶν εἶχεν ἐν ἑαυτῷ διαιτώμενον τὸν Θεόφιλον ἀπὸ τῆς ἑαρινῆς
μεσημερίας μέχρι τῆς μετοπωρινῆς καὶ αὐθις· ἄρτι δὲ τῆς χει-
μερινῆς γειτνιαζούσης τροπῆς κατὰ τὸν ἄλλον μετακίετο κοιτῶνα
τὸν κατὰ τὸν Κυριανὸν τρίκλινον, καὶ αὐτὸν ὑπ' ἐκείνου ὠκοδο-
μημένον διὰ τὰς τῶν νότιων ἰσχυροτέρας καὶ βιαιοτέρας πνοάς· ὁ 10
καὶ νῦν τοῦ παππίου ἔστιν ἰδεῖν καταγώγιον. οὐχ ἦττον δὲ κατό-
ψει καὶ τὸ ἐκεῖσε δὴ ἡλιακὸν ὑπ' ἐκείνου καταβεβλημένον κατὰ
πρόσωπον τοῦ βορρᾶ, ἐξ οὗ δὴ ὠρᾶτο καὶ τὸ παλαιὸν τζουκανι-
στήριον, ἐκεῖσε τηρικαῦτα τυγχάνον, ἔνθα καὶ ἡ νέα ἔκτισται ἐκ-
κλησία καὶ αἱ δύο φιάλαι εἰσὶν καὶ τὸ μεσοκῆπιον ὑπὸ Βασιλείου 15

C τοῦ αἰοιδίμου γενόμενα βασιλέως. καὶ πρὸς μὲν τὸ ἀνατολικὸν
μέρος αὐτὰι αὐτοῦ αἱ οἰκοδομαί· πρὸς δὲ τὸν νότον πρῶτον μὲν
αὐτὰ τὰ ἡλιακὰ προτείνας, ὡς ἡμῖν πρότερον εἴρηται, καὶ τοὺς
νῦν ὄντας κήπους ποιήσας κουβούκλεια προσεδείματο, τὸν τε Κα-
μιλᾶν οὕτω λεγόμενον καὶ τὸ πλησίον ἐκείνου κουβούκλειον δευτέ- 20
ρον καὶ τὸ τούτου πάλιν κατὰ τάξιν πλησίον τρίτον, ὃ καὶ νῦν τῆς
Ἀγγούσιης ἔστι βεστίαριον. ἀλλ' ὁ μὲν Καμιλᾶς ἔξ κίοσιν ἐκ
Θετταλικῶ λίθου, τοῦ καὶ πρασίνου, τὴν χρυσοκατάστικτον ὀρο-

7 ἰσημερίας?

μεσοπωρινῆς P

bem camerae cubiculi quod illic est, auro distinctum et quattuor columnis
Bathuinis suffultum; quattuor item Thessalicis sustentatas porticus, tum
orientalis lateris tum meridialis. eius parietes et pavementum magnifice
strata perinde ac Margaritae. versabatur in eo cubiculo Theophilus ab
aequinotio verno ad aequinotium autumnale ac deinceps. iam autem
appetente hiemali solstitio ad aliud cubiculum in Cariani triclinio com-
meabat, quod ipse construxerat; in quo ab australium ventorum vehe-
mentioribus flatibus se protexeret. cubiculum hoc nunc papiae domici-
lium est. nec minus videbis, quod illic exstat, sic dictum Solare ab eo
ad aquilonem fundatum; ex quo conspiciebatur, quod tunc illic erat,
vetus Sphaeristerium, ubi et nova exstructa ecclesia; suntque duae phia-
lae et hortus interior, ab inclitae memoriae Basilio imperatore effecta.
et quidem ad plagam orientalem haec sunt eius aedificia: ad austrum
vero, productis primum Solaribus, uti superius diximus, hortisque, qui
nunc sunt, constitutis, praeterea etiam cubicula exstruxit, quod Camilam
vocant, alterumque illi vicinum; quodque iterum prope illud ordine ter-
tium est: ac modo Augustae vestium penus (hoc est vestiarium) est.
ceterum Camilas, sic dictum cubiculum, tectum quidem habet auro
distinctum, quod columnae sex Thessalici lapidis (hoc est viridis) sublime

φὴν μετεωριζόμενος, τῶν δὲ τοίχων τὰ κάτω μὲν ἔχων ἕξ ὁμοίων κατεστρωμένα πλακῶν, τὰ δ' ἄνω ἐκ χρυσοανγῶν ψηφίδων ἀγάλ- D
ματὰ τινα τρυγῶντα καρπούς, ἔτι δὲ καὶ τοῦδαφος ἐκ λίθων Προικοννησιῶν, συνωκοδομημένον ἔχει καὶ εὐκτήριον, δύο περιέ-
5 χον βήματα, ἔν μὲν εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης Θεοτόκου, θάτερον δὲ εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. ὑποβεβηκὸς δὲ τούτου μεσόπατόν ἐστιν, ὃ τὴν μὲν σκοπιὰν διὰ μαρμαρίνου κλου-
βίου πρὸς τὸν Χρυσοτρικλινον ἔχον εἰς βιβλιοθήκην ἀφώρισται παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου πορφυρογεννήτου βασιλέως *
10 οὔπερ τὸ ἀριστητήριον αὐθίς ἐστιν ἐκ λίθων μὲν Βαθυίνων τοὺς τοίχους ἔχον λελαμπρυσμένους, ἐκ συγκοπῶν δὲ καὶ διαφόρων χροῶν τὸ ἔδαφος πᾶν. τὸ δὲ μετὰ τὸν Καμιλαῶν κουβούκλειον P 90
δεύτερον, τὴν ὄροφὴν ὁμοίαν τῷ προτέρῳ ἔχον καὶ ὑπὸ τεσσάρων κίωνων ἐστηριγμένον δοκιμίων, τὸ ἔδαφος ἐκ Προικοννησίου λίθου
15 κατέστρωται, τῶν τοίχων, ὡς τὸ πρότερον, τὸν μὲν αἴρα ἐκ χρυσοειδῶν ψηφίδων ὄλως κατηγλαϊσμένον φέρον, δένδρα δὲ τινα καὶ ποικίλματα ἐκ πρασίνων ἔχοντα τὸ λείπον ψηφίδων ἀναπληρού-
μενον. τὸ τούτῳ δὲ ὑποβεβηκὸς, ὃ καὶ Μεσόπατος λέγεται, εἰς οἰκῆσιν τῶν τὴν γυναικωνίτιν πεπιστευμένων καρτζιμάδων ἐστίν.
20 τὸ δὲ τρίτον μετὰ τοῦ κουβουκλείου, τὸ καὶ νῦν τῆς Ἀυγούστης B
βεστιάριον χρηματίζον, ὁμοίαν ἔχει τούτοις τὴν ὄροφὴν καὶ τοῦ-
δαφος ἐκ λευκοῦ λίθου Προικοννησίου κατεστρωμένον, τοὺς τοί-

15 ὡς τὸ add Combesisius.

fulciunt. parietum inferiores quidem partes similibus marmoreis crustis constratae sunt; superiores vero exhibent statuas quasdam ex tessellis compositas, quae poma decerpunt. praeterea vero etiam pavimentum ex Proeconnesio lapide stratum. una quoque exstructum oratorium, duo continens altaria, alterum sanctissimae dei genitricis nomine, alterum Michaelis principis caelestis militiae. subiectus ei xystus, per clatrum marmoreum in triclinium Aureum adspectans, bibliothecae usui addictus a Christi amante Constantino Porphyrogenneto; cuius rursus cenaculum parietes quidem ex Bathuino lapide splendoros habet, pavimentum vero omne ex tessellulis marmoreis varii coloris compositum est. quod Camilam sequitur alterum cubiculum, tectum priori simile habet, Dociminis quattuor columnis subnixum, pavimentum Proeconnesio stratum lapide. parietum aërem (inferiores scilicet partes) quemadmodum primum cubiculum aureis tessellis ubique exornatum habet: reliquum vero, ubi deficiunt tessellulae, arbores quaedam versicoloreque figurae implent ex Prasino marmore. huic subiectum cubiculum, quod et medius xystus seu ambulacrum dicitur, exsectorum gynaeceo praefectorum domicilio additum est. tertium denique, una cum cubiculo, quod nunc Augustae vestium penus est (id est vestiarium), simile his tectum habet. pavimentum candido lapide Proeconnesio stratum; parietes omnes, non tunc qui-

χοις δὲ ἅπαντας ὑπὸ εἰκόνων ὕστερον ἄλλ' οὐ τότε καταγλαϊοθέν-
τας ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Μιχαήλ. τὸ τούτω δὲ ἠνωμένον καὶ συμπεφυ-
κὸς κατώγειον ἐπτα μὲν κίοσι Καριανοῖς τὴν ὄροφὴν στηρίζεται,
πέντε μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς ἀνατολήν, τοίχοις δὲ δύο
ὠχύρωται, ἐκ πλακῶν Ῥωμαίων καὶ Πηγανουσίων καὶ Καριανῶν, 5

- C** πρὸς δὲ καὶ πρασίνων καλλωπιζόμενοις ποταμιῶν Θετταλικῶν·
Μουσικὸς οὗτος κατονομάζεται διὰ τὴν τῶν μαρμάρων ἀκριβῆ
συγκοπὴν, ὅθεν καὶ τὴν τοῦ ἐδάφους λείωσιν ἐκ διαφόρων μὲν
σχημάτων ἐκ διαφόρων δὲ καὶ ὠραίων λίθων ἐξηρητυμένην ἔχει.
εἴποις ἂν αὐτὸ ἰδὼν λειμῶνα εἶναι διαφόρους ἄνθεσι βρούντα. 10
τούτω πρὸς μὲν δύσιν κατὰ πλευρὰν κουβούκλειον ἠνωται τὴν τῶν
μαρμάρων ὠραιότητα κατὰ πάντα φέρον ἐφόμοιον, ἔτι δὲ καὶ κίοσι
πέντε Καριανοῖς, τρισὶ μὲν πρὸς μεσημβρίαν δύο δὲ πρὸς δυσμᾶς,
D τὴν ὄροφὴν βαστάζουσιν. ἕτερον δὲ πρὸς πόδας τούτου ἐστίν,
εἰς δύο μὲν δόμους διηρημένον, τῷ Ἀγγοστικῷ δὲ πλησιάζον 15
κοιτῶνι· ἐνθα καὶ Λέων ὁ φιλόχριστος βυσιλεὺς εὐκτῆριον τῆς
ἁγίας Ἀννης ἐδειμάτο καὶ αὐτὸ ἐκ τεσσάρων μὲν κίωνων Βαθύτων
τὴν ὄροφὴν ἀνεγειρόμενον, τὸ ἔδαφος δὲ ἐκ λίθου λευκοῦ Προϊ-
κοννησίου, πρὸς τοὺς τοίχους ἐκ Βαθύτων πλακῶν διαμορφώμε-
νον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῷ τῆς Ἀγούστης πλησιάζει κοιτῶνι, ὡς 20
ἔφαμεν· ἐκεῖνο δὲ τὸ πρὸς δύσιν τοῦ Μουσικοῦ τὴν μὲν κάθοδον
ἐν τῷ προρρηθέντι ἔχει κοιτῶνι διὰ κλίμακος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν
P 91 εἴσοδον· εἰσάγει δὲ καὶ πρὸς τὸ καινούργιον, κοιτῶνα καὶ τρίκλι-

23 κινούργιον P: cf. p. 204 B.

dem sed postea, Michaelae Theophili filio imperatore, pictis imaginibus egregie ornati. eius quod huic coniunctum cohaerensque diversorium est, tectum columnis septem Carianis fulcitur; quinque ex meridiali plaga, duabus ex ea quae ad orientem spectat, muro duplici munitur, quibus porphyretici Peganusiique et Cariani, necnon et Prasini, undulati denique Thessalici marmoris crustae ornamentum praebent. appellatur diversorium istud ac aula Musicus ob marmorum vario colore compositorum insignem elegantiam, unde et pavimenti faciem ex diversis figuris diversisque ac pulcherrimis lapidibus egregie concinnatam habet. dicas videndo pratum esse diversis floribus scatens. huic ad occidentale latius aliud cubiculum adhaeret, eadem marmorum elegantia instructum. ad haec tectum illius columnis quinque Carianis, tribus ad meridiem, duabus ad occasum, sustentatur. aliud vero est ad eius pedes, in duas aedes divisum, haud longe ab Augustae sacro cubiculo; ubi etiam Christi amans Leo imperator sanctae Annae exstruxit oratorium; cuius ipsius tectum columnis quattuor Bathuinis fulcitur, pavementum ex Proconnesio candido lapide, ad parietes Bathuini marmoris crustis distinctum. verum istud Augustae sacro cubiculo vicinum est, uti diximus: quod autem ad Musici occidentum latius est, ita consertum est ut ex illo per scalam in sacrum idem cubiculum descensus atque aditus pateat. inducit vero et

τον ὄν Βασίλειος ὁ αἰοίδιμος ἔκτισε βασιλεύς, καὶ πρὸς τὸν πόρ-
 τικα τοῦ πέμπτου κουβουκλείου, ἐν ᾧ τὸ τοῦ ἁγίου Παύλου εὐ-
 κτήριον ὑπὸ Βασιλείου τοῦ αἰοίδιμον ἴδρται βασιλέως.

44. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατὰ τε βορρᾶν καὶ
 5 νότον ὑπὸ Θεοφίλου μὲν ἀνωκοδόμηται, ὑφ' ἡμῶν δὲ ἱστορία πα-
 ρουδίδονται, ὅτι μὴ βουλόμεθα τὰ ἐκείνου ἔργα, ὁποῖά ποτ' ἂν ἦ,
 λήθῃ παραδίδοσθαι, εἰς διάγνωσιν τῆς ἐκείνου περὶ τὸν βίον προ-
 αιρέσεως. ἀλλὰ καὶ τοὺς τρικλίνονας, τὸν τε οὕτω καλούμενον Λαυ- B
 σιακόν, προσέτι δὲ μὴν καὶ τὸν Ἰουστινιανοῦ, ἐκείνος τοῖς χρυσο-
 10 εἰδέσι ψήφοις ἐκόσμησε· καὶ τὴν καλάθωσιν ἐκ τῶν Βασιλίσκου
 τοῦ τυράννου παλατίων μεταγαγὼν τῷ Λαυσιακῷ περιέθῃκεν. καὶ
 ἕτερον δὲ τρίκλινον μετὰ τεσσάρων κουβουκλείων σεμνῶν τε καὶ
 λάμπρῶν, ὧν τὰ δύο μὲν πρὸς τὸ μεσόπατόν τοῦ δευτέρου κουβου-
 κλείου τοῦ μετὰ τὸν Καμιλαῖν, ὑπὸ τεσσάρων ἀψίδων τὴν χρυσοειδῆ
 15 ὄροφὴν ἔχοντα, πρὸς τὴν Πορφύραν εἰσίν, ἣτις οὕτω λέγεται διὰ
 τὸ τὴν δέσποιναν ἐκεῖσε ἔκπαλαι διανέμειν τὸ ὄξυ ταῖς ἀρχοντίσσαις C
 κατὰ τὸν τῶν βρουμαλίων καιρόν· ἕτερα δὲ δύο πρὸς τὸ μέρος τοῦ
 Λαυσιακοῦ, ἐξ ὧν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχει κατασκοπὴν, εἰργάσατο
 μὲν, ἐκ λίθου Προικοννησίου τὰ ἐδάφη καταστρώσας αὐτῶν, καὶ
 20 ἐκ χρωμάτων ἀλλ' οὐ μαρμάρων τοὺς τοίχους ὠραΐσας, ὑπὸ ἐμ-
 προημοῦ δὲ ὁμῶς ἀφανεῖα παρεδόθησαν. καὶ Θέκλα δὲ ἣ τούτου
 πρώτη θυγάτηρ τὸ κατὰ τὰς Βλαχέρνας κουβούκλειον, ἔνθα καὶ

ad novae fabricae cubiculum tricliniumque, a Basilio inclitae memoriae
 imperatore conditum: ad porticum item quinti cubiculi, quo loco exstat
 sancti Pauli oratorium, ab inclitae memoriae Basilio imperatore exci-
 tatum.

44. Haec in palatio ad aquilonem et austrum a Theophilo constru-
 cta aedificia, nobis autem, qui nolumus aliquid eorum quae gessit,
 quicquid tandem illud sit, oblivioni tradi, quo nimirum eius animus de-
 merendi cives neminem lateat, literarum monumentis tradita. sed et tri-
 clinia, tum cui Lausiaci nomen tum quod Iustiniani aedificatio est, auro
 rutilis tessellulis ornavit; capitula quoque ex Basilisci tyranni palatio
 translata Lausiaco adhibuit. aliud item triclinium cum quattuor splen-
 didis ornatisque cubiculis, quorum duo versus mesopatium xystumque
 secundi cubiculi, quod est post Camilam, tectum auro rutilum quadru-
 plici apside habentia, ad Porphyram dirigunt. palatii locus est ita di-
 ctus, quod illic more olim recepto Augusta nobiles matronas sub bru-
 malium tempus coccino purpuraque impartiat. duo alia cubicula ad par-
 tes Lausiaci, ex quibus etiam in ipsum aspectum habet, exaedificavit,
 pavimento strato Proeconnesio lapide ac parietibus vario colore, quan-
 quam non ex marmore, ornatis; quae tametsi talia erant, incendio per-
 ierunt. sed et Thecla eius filiarum natu maxima cubiculum, ubi et

τὸ τῆς πρωτομάρτυρος Θεκλῆς εὐκτήριον ἴδρυνται, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἤγαγεν εὐμορφότατον· ἐκεῖσε δὲ καὶ τὸν βίον οὔσα κλινοπετῆς ἐξέλιπεν.

P 92

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.⁵

Λ Ο Γ Ο Σ Δ.

Τοιούτῳ μὲν τέλει βίον ὁ Θεόφιλος ἐχρήσατο, τὴν δὲ βασιλείαν Μιχαὴλ ὁ τούτου υἱὸς διεδέξατο, τρίτον ἔτος διανύων ἀφ' οὗ εἰς τὸν βίον προήχθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεοδώρᾳ. τῶν δὲ πραγμάτων ὑπῆρχον φροντισταὶ καὶ ἐπίτροποι οὓς ὁ Θεόφιλος κατέλιπεν, ὅτε **Β** τε Θεόκτιστος ὁ εὐνοῦχος, τηρικαῦτα κανίκλειος καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου τυγγάνων, καὶ ὁ πατρίκιος Βάρδας ὁ τῆς Ἀυγούστης ἀδελφός, καὶ Μανουὴλ ὁ μάγιστρος ἐκ τῶν Ἀρμενίων καταγόμενος, ὃς καὶ θεῖος ἀπὸ πατρὸς τῆς δεσποίνης ὑπῆρχεν. ἐπεπήγει μὲν οὖν τὰ πολιτικά, καὶ καλῶς τέως τὰ πράγματα διηρθάνετο, **15** ἔμελλε δὲ καὶ ἡ τῶν θείων εἰκόνων προσκύνησις ἀνακαινίζεσθαι τε καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν παλαιοδρομεῖν αὐτίς τιμῆν. καὶ δὴ Μανουὴλ νόσω πιέζεται δεινῇ καὶ χαλεπῇ· πρὸς ὃν εισρέοντες μοναχοὶ **P 93** τοῦ Στουδίου (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ πίστις οὐκ ἀγεννῆς πρὸς αὐτούς)

Theclae protomartyris oratorium est, cum sit pulcherrimum, a fundamentis excitavit; quo etiam loco in lecto decumbens vivere desiit.

MICHAELIS THEOPHILI F. IMPERIUM.

LIBER IV.

Istiusmodi vitae finem nacto Theophilo Michael eius filius, illius successor, imperium capessivit, annos tres natus, ex quo eum parens Theodora partu effuderat. rerum curatores ac procuratores fuerunt, quos ei pater reliquerat, Theoctistus eunuchus per id tempus caniclio praefectus ac dromi logotheta, Bardasque patricius ac Augustae frater, nec non Manuel magister ex Armeniis oriundus, qui et Augustae patruus erat. firmato itaque rei publicae statu, et cum rerum hactenus recta gubernatio foret, futurum erat ut et imaginum cultus instauraretur pristinumque honorem illae rursus reciperent. ad Manuelem itaque diro morbo gravique conflictatum ingressi Studiani monachi, quippe quibus ille fidei

ἀνάκλησιν τῆς ὑγείας ὑπισχυοῦντο. ῥαδίαν τε καὶ ταχεῖαν γενέσθαι, ἦν μόνον τὴν τῶν ἁγίων προσκύνησιν εἰκόνων αὐτός τε θελήσῃ καὶ τοὺς κρατοῦντας πείσοι θεσπίσαι ἀπανταχοῦ. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ὄρων πολλοὶ τῶν θεοφόρων πατέρων προσφιλεῖς 5 τούτῳ τυγχάνοντες, ἐκεῖθεν τὰς ἀρχὰς πρὸς αὐτὸν λαβόντες ὅτε τῶν Ἀρμενιαικῶν ἐστρατήγει, προσφοιτῶντες καὶ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις παρακαλοῦντες ἔπεισαν ὁρθὰ φρονῆσαι ποτε καὶ τὸ ποθούμενον ὑποσχέσθαι αὐτοῖς, εἰ μόνον ῥάων γένοιτο· ὃ καὶ γέγονε τῇ αὐτῶν πρὸς τὸν θεὸν εὐχῇ καὶ σπουδῇ. (2) ἐπεὶ γοῦν οὗτος τῆς 10 νόσου ἀπήλλακτο καὶ οἱ μοναχοὶ τῆς πρὸς τὸ πρᾶγμα σπουδῆς οὐκ B ἤμέλουν, ἀλλὰ παρακλήσεσι χρώμενοι τῶν πρὸς θεὸν ὑποσχέσεων ἡξίουν μεμνησθαι, πλήρη τοῦτον τοῦ θεοῦ ζήλου εἰργάσαντο· καὶ δὴ τοῖς συνεπιτρόποις ἀνακοινώσας τὰ τῆς βουλῆς, καὶ πείσας ὡς ἔστι καλὸν ἀρχὴν δεξιὰν τοῖς πράγμασιν ἐπιθεῖναι, καὶ 15 μεταρροθμίσας αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸ ἑαυτοῦ βούλημα ἀγαγών, πρὸς τὴν Θεοδώραν εἰσήει τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως κοινολογησόμενος. καὶ ἐκείνη μὲν Θεοφιλῆς καὶ ὄντως βασίλεια, ἐπεὶ περὶ τῆς ὁρθοδοξίας ἤκουσε, "τοῦτο" ἔφη "καὶ δι' ἐπιθυμίας ἦγον ἄει καὶ μελετῶσα διέλειπον οὐδαμῶς· ἀλλ' ἢ τῶν πολλῶν συγκλητικῶν 20 καὶ τῶν ἐν τέλει τῇ τοιαύτῃ προσανακειμένων αἰρέσει πληθὺς ἐκώ- C λυεν ἄχρι τῆς σήμερον, οὐχ ἥτιόν δὲ καὶ οἱ τῆς ἐκκλησίας ὑπερμαχοῦντες μητροπολίται, καὶ μάλιστα ὁ πατριάρχης, ὃς μικρὰν

14 ὑποθεῖναι? cf. 1 19.

plurimum habebat, facili negotio citoque recuperandam sanitatem pollicentur, si modo tum ipse sanctarum imaginum cultum approbet, tum illius quovis loco sancienti imperatoribus auctor existat. multi praeterea ex aliis montibus divinatorum patrum Manuelli amicitia iuncti ex eo tempore quo is Armeniacorum dux erat, ad eum venientes eademque rogantes ad rectum tandem eum sensum trahunt, et ut quod ipsis in votis erat polliceatur, si solum morbo levaretur; quod et illorum ad deum precum instantia consecutus est. (2) postquam itaque ille morbo liberatus est, nihil rem monachi negligendam ducunt, sed obsecrando eorum quae sancte deo pollicitus esset meminisse rogabant; qua admonitione divina aemulatione eius prorsus animum incenderunt. communicato itaque cum sociis procuratoribus consilio, cum illis persuasisset operae pretium esse bono statu ab exordio ipso componere, illisque in suam traductis sententiam, ad Theodoram ingreditur ea de re commune consilium habiturus. at illa, quippe religiosa matrona vereque regina atque Augusta, ubi de recta fide audivit, "hoc" inquit "semper et desideraveram, nec versare animo unquam cessabam, etsi hactenus plurimum senatorum procerumque, qui illi studeant haeresi, ingens deterruit numerus, ne quid hactenus eius rei molirer. nec minus qui tuendae ecclesiae sibi partes vindicant, metropolitae omniumque maxime patriarcha. is nam-

ἔχοντα τῆς τοιαύτης αἰρέσεως τὸν ἕμὸν ἄνδρα τὴν ῥίζαν ἐκ τῶν γονέων ἐπὶ πλεῖον ἠϋξήσέ τε καὶ στερεωτέραν εἰργάσατο ταῖς αὐτοῦ εἰσηγήσεισί τε καὶ πικραῖς παρανέσεσιν, εἰς χαλεπὴς αἰκίας καὶ βασάνους ἐκτραπήναι τοῦτον ποιήσας, ὡς ἐκεῖνος ὁσημέραι κατὰ τῶν ἁγίων εὖρηκεν, ἀλείπτῃς τε καὶ διδάσκαλος τῶν τοιοῦ- 5 των κακῶν ὁ ἄθλιος γεγονώς.” “καὶ τί γοῦν οὕτω, δέσποινα, φρονοῦσάν σε καὶ βουλευομένην τὰ κάλλιστα τὸ κωλύον ἐστίν”

D ἀντέφησαν “μὴ καὶ εἰς ἔργον ταῦτα ἀχθῆναι καὶ τὴν πάνδημον ταύτην κελεῦσαι εἰς πέρας ἐλθεῖν ἑορτήν;” εὐθὺς γοῦν μετακαλεσαμένη τὸν τῆς βίβλης δρουγγάριον (Κωνσταντῖνος δὲ οὗτος ἦν, 10 ὁ τοῦ πατρικίου Θωμᾶ καὶ μετὰ ταῦτα γεγονότος λογοθέτου τοῦ δρόμου πατῆρ) δηλοῖ τῷ πατριάρχῃ ὡς πολλοὶ πολλαχόθεν συνελθούτες εὐλαβεῖς τε καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποιήσαντο πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμῶν τοῦ τὰς πανσέπτους κελεῦσαι ἀναστηλωθῆναι εἰκόνας. εἰ μὲν οὖν ὁμολόγος εἶ τούτοις καὶ σύμφωνος, καὶ δὴ τὸν 15

P 94 παλαιὸν κόσμον ἢ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία ἀπολαμβανέτω· εἰ δ' ἀμφίβολος καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχων εὐθῆ, τοῦ μὲν θρόνου ἕξω γενοῦ καὶ τῆς πόλεως, κατὰ δὲ τὸ προάστειόν σου μικρὸν διάβηθι, μέχρις ἂν σύλλογος τῶν ἁγίων πατέρων γένηται μετὰ σοῦ· οἶδε γὰρ ἔτοιμοι διαδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ πείθειν σε περὶ τούτων 20 κακῶς λέγοντα.” (3) κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ Θεσσαλὸν (τρίκλινος δὲ οὕτω κατονομαζόμενος) τηρικαῦτα ἀνέκειτο ἐπὶ σκίμπος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὃς ἅμα τῇ ἀκοῇ τῶν

que, cum maritus exiguam quandam huius haeresis radicem a maioribus traxisset, eam longe auxit doctrinisque suis ac crebris hortamentis robustiorem fecit, auctor nimirum illi effectus, ut ad verbera tormentaque adiceret animum, quorum quotidie adversus sanctos novus artifex erat, taliumque ei malorum miser incensor ac doctor fuit.” tum illi “ecquid vero causae est, Augusta, cum sic sentias ac optime consulas, quidve impedit, ne hoc opere impleas hancque communem totius plebis laetitiam festamque lucem peragi iubeas?” statim ergo accersito biglae Drungario (erat hic Constantinus Thomae patricii postmodumque dromi logothetae pater) patriarchae denuntiat plures undique viros pietate spectabiles, monachos item convenientes supplicationem Augustis obtulisse, ut omni colendas veneratione imagines restitui iubeat. si igitur ita confitearis hisque consentias, dei ecclesia vetus ornamentum recipiat; sin autem haesitas nec recte sentis, relicta sede ac urbe in suburbanum tuum tantisper recede, dum sancti patres una tecum conveniant. his enim in promptu est ut iudicio tecum contendant ac disputent, maleque de imaginibus loquenti ac sentienti, quod sanioris mentis sit, suadeant. (3) erat Iannes in patriarchalium aedium triclinio, quod Thessalum vocant, in lectulo iacens, cum ad eum regia mandata perlata sunt; moxque auditis

λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν τὸν μὲν ἀποκομιστὴν τούτων, οὐδὲν ἕτερον φήσας ἢ βουλευέσθαι περὶ τούτων καλῶς, ἅμα τῷ λόγῳ B ἀπέσταλκεν, καὶ θῆτον ἢ λόγος ἐγχειρίδιόν τι λαβὼν τὰς κατὰ γαστέρα φλέβας ἀπέτεμεν, ἃς ἴδει δειλίαν μὲν καὶ οἶκτον ἐκ τῆς 5 τοῦ αἵματος δαιψιλοῦς ἐκχύσεως ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα κίνδυνον οὐδαμῶς. Θροῦς οὖν καὶ βοῇ εὐθύς τις περιήχει τὴν ἐκκλησίαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοάς, προφθάνουσα τὸν δρογγάριον, ὡς ἢ δέσποινα ἐκ κελεύσεως τὸν πατριάρχην κατέσφαιζεν. τῶν γοῦν λεγομένων ἑταστῆς ἀκριβῆς 10 ὁ πατριχίος Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτὰς τε τὰς πληγὰς ἐκ προνοίας γενομένης ἤρέμα πως κατεφώρασεν, καὶ τὸ δράμα τὸν ἔλεγχον οὐ C διέφυγεν, αὐτῶν τῶν θεραπόντων κατειπόντων αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄργανα (φλεβοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσον καθυποβαλλόμενα. ἔκτοτε οὖν οὐδενὸς . . , ὡς ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτία καὶ γνώμῃ αὐτοφόνῳ 15 ἐπειλημμένος, ἀπηλαύνετο μὲν καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐξωθεῖτο ὁ ἀλιτήριος, κατὰ τὸ προύστειον αὐτοῦ τὸ οὕτω λεγόμενον περιορισθεὶς τὰ Ψυχά, εἰσήγετο δὲ ὁ πολλοῖς πόνοις καὶ κόποις τὰ τῆς ἀρετῆς σώσας ἀδιαλώβητα, καὶ τῆς ἐγχερονίου μὲν καθείρξεως, καὶ ταύτης σαπρώσης, ὡς ἔοικεν, τὴν τῶν τριχῶν ἀπόρροϊαν κληρωσά- D 20 μενος, παρὰ Θεοῦ δὲ καὶ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας τὴν τῆς ἐκκλησίας κυβέρνησιν τε καὶ πηδαλιούχησιν· Μεθόδιος οὗτος ἦν ὁ μέγας καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀήττητος πρόμαχος.

animo percussus unum hoc respondit, se de his probe deliberaturum; idque locutus mandatorum latorem dimisit. ac dicto citius arrepto in manus cultello seu lanceola ventriculi venas secat, ex quibus effluente sanguinis copia exterrendum vulgus ac miseratione tangendum sciebat, mortem vero aut periculum aliud nullum sibi creandum timebat. confestim ergo tumultuantium clamor ac vociferatio ecclesiam circumstrepere; quin et ipsas regias aures ante reditum ipsius drungarii occupare, patriarcham imperatrice auctore interfectum esse. missus itaque Bardas patricius, qui rumores istos diligenter exquireret, vulnera de industria inflictasensim deprehendit; nec fabula coargutionis lucem effugit, cum ipsi famuli delatores essent et incisoria venarum instrumenta seu scalpella in medium proferrent. exinde igitur nulla cuiusquam miseratione, ut qui talis reus criminis suaeque ipsius animae insidiator deprehensus esset, expellitur, eiectusque miser ecclesia in suburbanum suum ita dictum Psichae (ac si Micas dicas) relegatur; inducitur vero is qui multis laboribus atque aerumnis integram ac illibatam virtutem conservaverat, ac cui ex diuturno, ut par est, carceris paedore atque foetore pili defluxerant, quanquam ei dei nutu ac Theodorae Augustae assensu ecclesiae gubernatio clavusque debebatur, magnus scilicet invictusque ecclesiae defensor Methodius.

4. Σκόπει δὲ καὶ ὅπως ἐν ταύτῳ συναγαγούσης τῆς γενναίας καὶ τῷ ὄντι βοηθοῦ γεγονυίας τῷ ἀνδρὶ, ἀλλ' οὐκ ἐναντίας, τοὺς ὅποι ποτὲ γῆς ὄντας ὀρθοδόξους, καὶ τὴν παρρησίαν ἀναλαβέσθαι θεσπίσασα "ἄγε δὴ" ἔφησεν, "ὦ κληῖρος Θεοῦ καὶ πατέρες, ἔμοῦ
P 95 τὴν τῶν ἱερῶν καὶ πάνσεπτων ἀναστήλωσιν εἰκόνων ὑμῖν χορηγού- 5
σης καὶ διδούσης ὅτι μάλιστα μου μετ' εὐμενείας, ἀντεπιθεῖναι μοι δικαίαν χάριν καὶ αὐτῇ δεσποίνῃ οὕσῃ βουλήθητε, οὐ ταπεινὴν τινα καὶ μικράν, ἵνα μηδὲ χάρις νομιζοίτο, οὐδὲ τοῖς διδοῦσιν ὑμῖν ἢ ἐμοὶ αἰτουμένη ἀνάρμοστόν τε καὶ ἀσύμφορον, ἐπιτηδείον δὲ καὶ μονίμον καὶ παρὰ Θεῷ εὐυποδέκτον καθεστῶσης καὶ νομι- 10
ζομένης. ἢ δὲ ἔστιν ἢ εἰς τὸν ἐμὸν ἄνδρα τε καὶ βασιλέα περὶ τούτων διαβαίνουσα συγγνώμη τε καὶ συγχώρησις καὶ ἀμνηστία παρὰ Θεοῦ τῆς τοιαύτης διαμαρτίας· ὡς εἰ μὴ τοῦτο γένηται,
B οὗτ' ἐμὲ σχοίητε ἐπακολουθοῦσαν ὑμῖν οὔτε τὴν τῶν σεπτῶν εἰκό-
νων προσκύνησιν καὶ ἀνάρρησιν; ἀλλ' οὐδὲ τὴν τῆς ἐκκλησίας 15
ἀνάληψιν." (5) καὶ ἅμα τὸν λόγον κατέπαυσεν. "ὅτι μὲν οὖν δίκαια," ἢ ὀρθόδοξος ἐκκλησία καὶ ὁ ταύτης ἐξάρχων Μεθόδιος ἔφασαν, "δέσποινα, ἔξαιτῇ, οὐδ' ἡμεῖς ἔχομεν ἀπαναίνεσθαι· δίκαιον γὰρ τοῖς εὐεργέταις καὶ ἄρχουσι τὰς προσηκούσας χάριτας ἀντεπιτίθεσθαι διασιλῶς, ὅταν μὴ τυραννὶς ἄρχῃ χεῖρ, ἀλλ' ἔστι 20
γνώμη Θεοφιλῆς. ἀλλ' οὕτω Θεοῦ δίκην ἡμεῖς τὸν πρὸς ἄλλον

21 οὐ τῆς Θεοῦ δίκης margo Combef.

4. Sed et Theodoraе animum considera, quomodo scilicet generosi pectoris matrona, et quae vere marito adiutor exstiterit, non illi adversata sit, in unum congregatis quotquot usquam erant orthodoxis, factaque regio diplomate libera dicendi sentiendique licentia, sic eos allocuta sit. "eia" inquit, "dei hereditas ac patres mei. cum humanissime sacrarum venerabiliumque imaginum restitutionem vobis indulgeam atque praebeam, rogo ut mihi, quae praesertim domina sim ac Augusta, iustam gratiam munusque reponatis, non id vile aut exiguum, ut nec muneris atque gratiae nomen mereatur, ac tum vobis, qui daturi estis, tum mihi flagitanti haud satis congruum aut utile videatur, sed conveniens illud ac perenne, quodque deo acceptum merito existat ac habeatur, nempe ut viro meo ac imperatori eorum quae in causa imaginum deliquit indulgentia veniaque praestetur, tantumque scelus oblivione a deo deleatur. sin autem minime feceritis, neque me vestra sequentem decreta habebitis, neque venerabilium imaginum adorationem praeconiumque a me impetrabitis, nec vero ecclesiam recipietis." (5) expleto mox sermone, orthodoxa ecclesia, ac qui eius praeses erat Methodius, "iusta" inquit "est, Augusta, petitio tua; neque nos possumus ire infitias. aequi enim ac iusti ratio postulat ut a quibus beneficia consecuti sumus, praesertim principibus, convenientes gratias largiter rependamus, tum praesertim, cum non tyrannica manus imperat, sed mens pia est et religiosa. eum tamen qui in aliam vitam commigravit, a poenis illi a deo

βίον διαβεβηκότα δυνατοὶ ἔξαιρεῖσθαι, τὰ ὑπὲρ ἡμῶς φανταζόμε- C
νοι. δυνατοὶ μὲν ἡμεῖς, καὶ κλείς οὐρανῶν πιστευθέντες παρὰ
θεοῦ, τοῖς βουλομένοις πᾶσιν ἀνοιγνύναι αὐτάς· ἀλλὰ τοῖς κατὰ
βίον τοῦτον ἔτι οἰκονομουμένοις, πρὶν ἀλλαχοῦ μεταστῶσιν· ἔστιν
5 δ' ὅτε καὶ τοῖς μεθισταμένοις, ὅταν τε μικρὰ τὰ σφάλματα ἦ καὶ
μετάνοια τούτοις προσῆν. τοῖς δ' ἤδη μετὰ πονηρῶν ἐλπίδων
ἀπάρασι καὶ πρόδηλον φέρουσι τὴν κατὰγνωσιν οὐχ οἷοί τε τὰς
εὐθύνας διαλύειν τούτοις ἡμεῖς." (6) καὶ ἡ δέσποινα, εἴτ' ἀλη-
θῶς εἶτε καὶ ἄλλως τῷ τοῦ ἀνδρὸς ἀναθερμανθεῖσα φίλτρῳ (ὅπερ D
10 ἔστι, καὶ ἡμεῖς συγκατατιθέμεθα), ἡ μὲν ἐνωμότως τὸν ἱερὸν
ἐκείνον θίασον ἐβεβαίω ὡς μεγάλη τραγωδοῦσης καὶ κατολοφρο-
μένης καὶ πάντα ἐκτραγωδοῦσης κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου τούτου και-
ρὸν, καὶ διαγραφούσης ὡς οἷα ἐπακολουθήσει ἡμῖν μεμισημένοις
ἐν τηλικαύτῃ πόλει περὶ τῆς τοιαύτης αἰρέσεως, εὐχῶν στέρησις,
15 ἄρῶν ἐπέκτασις, λαοῦ ἐπανάστασις, εἰσῆει τούτῳ μετὰμελος τῆς
αἰρέσεως. καὶ ταύτας ἅμα αἰτησάμενός τε καὶ κατασπασάμενος
ζεύσῃ ψυχῇ, ἕμοῦ ἐν χερσὶ καθυποβαλοῦσης, τοῖς ἀπάγουσιν
ἀγγέλοις τὸ πνεῦμα παρέδωκεν. ταύτης ἐκείνοι ἀκηκοότες δὴ τῆς
φωνῆς, καὶ τὸν τρόπον τῆς Ἀυγούστης εὐλαβηθέντες (ἦν γάρ, εἰ P 96
20 καὶ τις, φιλόχριστος), καὶ ἅμα τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ζητοῦντες
τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ τῆς μὲν ἁμαρτίας ταύτης, εἰ οὐ-
τως τοῦτ' ἔστιν, συγγνώμην ἔφασαν εὐρήσειν παρὰ θεῶ, καὶ ἅμα

3 αὐτούς?

constitutis, maiora nobis quam pro nostra facultate arrogantes, haud
quaquam liberare possumus. licet quidem nobis (inque eam rem claves
caelorum concreditas a deo accepimus) omnibus qui velint aperire, sed
his duntaxat qui in hac vita adhuc disponuntur, priusquam in alteram
commigraverint. quin etiam quandoque his ipsis qui e vita emigraverint,
cum levia sunt delicta, quibus nec desit paenitentia. his autem qui spe
non bona vivis excesserint feruntque palam suae damnationis senten-
tiam, poenas diluere minime possumus." (6) tum Augusta, sive id vere
sive alioqui nimia in maritum succensa amoris vi (quod plane ita est,
nosque assentimur), iureiurando tamen sacro illi choro affirmabat, cum
sub eius exitus horam ingentem luctum ederet, direque lamentaretur et
deploraret, ac coram exponeret quanta eum suosque istiusmodi haeresis
invidia in tanta civitate consecutura essent, nempe a precibus abdicat-
io, dirarum prolixa vis, populi defectio, subisse illi rei paenitudinem,
simulque imagines petisse, ac ferventi animo, eadem ipsa Augusta in
manus porrigente, exosculatum esse, abducentibusque angelis spiritum
tradidisse. hac illi voce audita, Augustaeque mores indolemque reve-
riti, quippe cum femina omnium religiosissima Christique amans esset,
ac cum alioqui sanctarum imaginum cultum instaurari exquirerent, com-
muni sententia ac suffragio, dummodo se res Theophili ita haberent,
eius veniam delicti se a deo exoraturus dixere, simulque rei scriptam

δι' ἐγγράφου ἀσφαλείας τὴν πίστιν τούτου τῇ δεσποίνῃ ἐδίδουσαν. ἐφ' οἷς τὴν ἐκκλησίαν ἀπολαβόντες, καὶ τῷ Μεθοδίῳ ἀγνωστῶ τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων νηστειῶν κυριακῇ σὺν αὐτῇ τῇ δεσποίνῃ πάννηχον ἕμνωδιαν ἐν τῷ κατὰ τὰς Βλαχέρνας ἱερῷ τεμένει τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν δεσποίνης 5
B καὶ Θεοτόκου τετελεκότες, τῇ ἕωθεν μετὰ λιτῆς τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ λόγον τεμένει καταλαμβάνουσι· καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὐθις ἀναλαμβάνει ἢ ἐκκλησία, τῆς ἁγίας μυσταγωγίας τελειωθείσης ἁγνῶς. καὶ ἡ μὲν δοθόδοξος οὕτω προσέκοπτεν ἐκκλησία, ἀνακαινιζομένη ὡς ἀέτος, τὸ τῆς γραφῆς, πάντων τῶν αἵρεσιωτῶν ἐν 10 πύσῃ τῇ ὑφ' ἡλίῳ καθαιρέσει ὑποβληθέντων καὶ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν· Ἰωάννης οὗτος ἦν, ὁ διὰ τὴν οἰκίαν ἀσέβειαν Ἰαννῆς παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀνομασθεῖς, οὐκ ἐπηλύτης καὶ ξένος, αὐτόχθων δὲ καὶ τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων βλάβστημα (φύεσθαι δὲ
C καὶ ἐν ἀμπέλῳ βᾶτον ἠκούσαμεν), οὗδ' ἔξ ἀσήμου τινὸς ἀλλὰ καὶ 15 λῖαν ἐγγενοῦς καταγόμενος σειρῆς, τῆς οὕτω τῶν Μοροχαρζαμίτων λεγομένης.

7. Οὗτος οὖν, ἵνα καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἢ ἱστορία δηλώσῃ, τῆς μονῆς τῶν μάρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμίσδου διακειμένης ἠγούμενος ἄνωθεν καὶ τῷ βασιλικῷ κλήρῳ κατα- 20 ριθμούμενος, διαφερόντως παρὰ Μιχαὴλ ἠγάπητο τοῦ Τραυλοῦ, εἴτε μόνῳ τούτῳ τῷ κοινῶνός εἶναι τῆς τούτου αἰρέσεως, εἴτε καὶ
D τῷ διαφέρειν ἐπὶ λογιότητι δόξαν τινὰ ἐσχηκώς. πλὴν ἠγάπητο

6 ἐν τῷ? 11 καὶ] μετὰ?

cautionem Augustae tradidere. interea recepta ecclesia, sanctissimoque Methodio pontificali honore sublimato, sanctorum ieiuniorum prima dominica, una cum Augusta, peractis in sacra sanctissimae dominae nostrae deique genitricis Blachernensi aede in dei laudibus et canticis nocturnis vigiliis, mane solenni supplicatione ac pompa ad magnum dei verbi templum veniunt, riteque peracta re sacra suum rursus ecclesia ornatum recipit. inque eum modum proficiebat orthodoxa ecclesia, et ut verbis scripturae utar (Psalm. 102 5), renovabatur ut aquila, proscriptis toto terrarum orbe cunctis haereticis, eorumque antistite, Iohne scilicet, cui a fidelibus ob suam impietatem Iannis nomen inditum est. fuit vero ille non advena aut barbarus, sed indigena ipsaque ortus urbe regia. nam et ex vite rubum enasci auditum est. at neque obscura satus prosapia, sed valde nobili, stirpe scilicet quam Morocharzamiorum vocant.

7. Hic ergo, ut eius res scripto consignemus, monasterii sanctorum martyrum Sergii et Bacchi, quod ad Hormisdæ aedes situm est, olim praepositus ac palatino adscriptus clero, Michaeli Balbo imperatori carissimus fuit, sive eo solum nomine, quod haeresis illi socius erat, sive quod excellentis eruditionis sibi nomen quaesierat illaque eius fama per-

καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίστατο. καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς
 τῆς βασιλείας ἔσχεν ἡνίας, σύγκελλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾷ,
 εἰδ' ὕστερον καὶ πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως,
 προγνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέ-
 λοντα. καὶ ἡ γοητεία τοιαύτη· ἔθρους ποτὲ τρισὶν ὕφ' ἡγεμόσι
 στρατηγουμένου ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν
 κατατρέχοντός τε καὶ καταληϊζομένου, καὶ ὡς εἰκὸς ἀθνημοῦντος
 ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ τοῦ ἐπηκόου παντός, ἀποσκευάζεσθαι
 πού τὴν ἀθνημίαν οὗτος συμβουλεύει καὶ θάρρους πληρωθῆναί τε
 καὶ χαρᾶς, εἶγε μόνον τῇ τούτου ἐπακολουθοίη βουλῇ. ἡ δὲ ἦν
 τοιαύτη. ἐν τοῖς εἰς τὸν εὐριπον τοῦ ἵπποδρομίου ἰδρυνμένοις
 χαλκοῖς ἀνδριῶσιν ἐλέγετό τις εἶναι ἀνδριῶς τρισὶ διαμορφούμενος
 κεφαλαῖς, ὡς κατὰ τινα στοιχείωσιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθρους ἀρ-
 χηγῶς ἀνῆγεν. σφύρας οὖν μεγίστας σιδηρᾶς Ἰσαρίθμους ταῖς
 κεφαλαῖς προσέταττε γενέσθαι, καὶ ἀνδράσιν ἐγχειρισθῆναι αὐτὰς
 τρισὶν, ἐπὶ χειρῶν γενναιότητι διαφέροντας· κατὰ δὲ τινα ὥραν
 νυκτερινὴν πρὸς τὸν εἰρημένον ἀνδριάντα πλησίον στάντας αὐτοῦ,
 καὶ τὰς σφύρας ἐπὶ χεῖρας ἐν μετεώρῳ ἔχοντας, ἡνίκα τούτοις
 κελεύσειεν, μεθ' ὑπερβαλλούσης δυνάμεως ὁμοῦ ταύτας κατενεγ-
 κείν, ὡς ἔξ ἐνὸς κρούσματός τε καὶ πλήξεως τὰς τοιαύτας ἀποτε-
 μεῖν κεφαλᾶς. τούτοις τοῖς λόγοις εὐφρανθεῖς τε ἅμα καὶ ἐκπλα-
 γεῖς ὁ Θεόφιλος ἐκέλευσε τὸ ἔργον ἐπαγαγεῖν. ὡς οὖν παρήσαν
 πόρρω δὴ τῶν νυκτῶν οἱ μὲν ἄνδρες τὰς σφύρας κατέχοντες, ὁ δὲ

19 κελεύσαιεν P

crebuerat. utut sit, illi carissimus fuit, ac Theophili praeceptor con-
 stituitur. Theophilus vero suscepto imperio primum cum syncelli digni-
 tate ornat; tum deinde patriarcham Cypolitanum praeficit, cum is illi
 divinatione ex pelvi vates ac praestigiis quaedam auguratus esset. fuit
 autem divinatio eiusmodi. gens quaedam infidelis saevaque tribus du-
 ctoribus Romanae dicionis terras locaque incurabat, exque ea praedas
 agebat; quae res, ut par est, Theophili animum omniumque subdito-
 rum maestos anxiosque habebat. Iannes dimissa illa animi aegritudine
 optime de rebus sperare ac gaudere iubet, si modo illius consilii parere
 in animum induxerint. consilium tale erat. inter aereas statuas in circi
 Euripo erectas statua quaedam triceps exstare ferebatur. haec ille ca-
 pita sua quadam devotione et consecratione in gentis illius duces refert.
 tres ergo ingentis molis fabricari malleos iubet, totidemque robustissi-
 mis viris tradi. quadam vero noctis hora viros illos ad eam statuam
 prope se stantes malleosque ad ictum sublimes tenentes, cum ipse man-
 daverit, summa vi capita ferire praecipit, unoque velut ictu ac conatu
 ea excindere. recreatus verbis Theophilus, simulque stupore affectus,
 rem exsequi iubet. veniunt itaque intempesta iam nocte viri quidam

Ἰωάννης διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος ἑαυτὸν περικρύπτων, ὡς ἂν μὴ κατὰδηλος γένηται, καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἰωάννης τοὺς στοιχειωτικοὺς λόγους ὑπειπὼν καὶ τὴν ἐνοῦσαν τοῖς ἄρχουσι δύναμιν εἰς τὸν ἀνδριάντα μεταγαγὼν, ἢ μᾶλλον τὴν οὖσαν πρότερον ἐν τῷ ἀνδριάντι καταβαλὼν ἐκ τῆς τῶν στοιχειωσάντων δυνάμεως, παῖειν ἕκα-
C στον προστάττει νεανικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. καὶ οἱ μὲν δύο ἰσχυροτάταις χρησάμενοι καταφοραῖς τὰς δύο τοῦ ἀνδριάντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν· ὁ δ' ἕτερος μαλακώτερον ποιήσας τὴν πληγὴν μικρὸν μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ὅλην τοῦ σώματος ἀπέτεμεν τὴν κεφαλὴν. τούτοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐπηκολούθει. ἔρι-
δος γὰρ τινος κραταιᾶς ἐπεισπεσοῦσης αὐτοῖς καὶ ἔμφυλλου μάχης, ὑπὸ τοῦ ἐνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτουσι κατὰ τὴν κεφαλῶν ἔκτομήν, τοῦ τρίτου μόνου διασωθέντος μὲν, οὐχ ὑγιῶς δέ. οὕτως εἰς τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν πρὸς τὰ οἰκεία αὐθις μετὰ φυγῆς ἀφώρμα καὶ συμφορᾶς. ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς γοητείας
D οὔτως, (8) τῷ δὲ γόητι τούτῳ ἀδελφὸς ἦν σαρκικός, ὄνομα Ἀρσαβῆρ, τὴν τύχην πατριίκιος παρὰ Θεοφίλου τιμηθεὶς. τούτῳ γοῦν προάστειον κατὰ τὸ εὐώνυμον μέρος τοῦ ἐκπλεομένου Εὐξείνου ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Φωκᾶ προσῆν, οἰκοδομὰς μεγίστας ἔχον καὶ πολυτελεῖς στοᾶς τε καὶ βαλανεῖον καὶ πρὸς τούτοις δεξαμενὰς.
ἐκεῖσε δὴ ὁ πατριάρχης συχνὰς ποιῶν καταγωγὰς λέγεται τι ὑπόγειον κατασκευάσαι ἐνδιαίτημα τῶν Τροφωνίου παρόμοιον, ὅπισθεν δὲ τῆς ἀνοιγομένης θύρας κατὰ τὸ πρόχειρον πυλῖδα εἶναι τινα

10 τοῦς om P

malleos ferentes: Ioannes vero laici habitu sese occultabat, ne cognosceretur. tum ille magico carmine recitato, eaque fortitudine quae in ducibus erat in statuam translata, seu potius, quae in statua ex superioribus daemonum invocationibus haerebat, deiecta destructaque, viros omni conatu statucae capita ferire imperat. horum bini validissimis ictibus duo statucae capita decusserunt: tertius aliquanto remissius feriens non nihil ille quidem depressit, non tamen etiam totum a corpore caput abscidit. haud fere aliter cum gentis ducibus actum est. orta enim inter eos gravi concertatione, cum illa in bellum civile evasisset, ductam unus et alter sub tertio capitis abscissione cadunt, uno duntaxat superstite, sed non plene sano. sic gentis rebus in nihilum redactis, ad suas rursus sedes turpi fuga ac clade redit. ac quidem eiusmodi Iannis praestigiae. (8) huic porro praestigiatori frater carnalis erat, Arsaberus nomine, patricii honorem a Theophilo consecutus. huic suburbanum ad Euxini sinistram enavigati partem, ad sancti Phocae monasterium, aedificiis maximis ac splendidis, porticibus, balneis ac praeterea cisternis instructum fuit. illic crebro solitum diversari patriarcham subterraneum quoddam domicilium, Trophoniano haud absimile, construxisse ferunt.

διὰ βαθμίδων οὐκ ὀλίγων ἐκεῖσε δὴ τοὺς θέλοντας παραπέμπουσαν. ἐκεῖνο γοῦν αὐτοῦ πονηρὸν ἐργουστήριον. ἐκεῖσε δὴ τούτῳ τινὲς νῦν μὲν ἐταμιεύοντο θαλαμηπολούμεναι, μονάζουσαι τε καὶ ἄλλως τὸ κάλλος γυναικῆς μὴ διαφθείρουσαι, αἷς συνεφθείρετο·

5 νῦν δὲ μαντεῖαι δι' ἠπατοσκοπίας καὶ λεκανομαντείας καὶ γοητείας P 98 καὶ νεκρομαντείας ἐνηργοῦντο, ταύταις προσχρωμένον κοινωνοῖς τε καὶ βοηθοῖς. ὕθεν πολλάκις καὶ τινα προλέγειν τούτῳ συνέβαινε τῇ τῶν δαιμόνων συνεργείᾳ ἀληθῆ, οὐ τῷ Θεοφίλῳ μόνῳ ἀλλὰ καὶ ἑτέροις τοῖς τούτου ὁμόφροσιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τούτου τὸ
10 μίαιρὸν ἐνδιαίτημα ὁπέ ποτε πρὸς Βασίλειον τὸν τηνικαῦτα παρακοιμώμενον ἀπεμποληθὲν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς ἱερὸν μετηνέχθη φροντιστήριον, οὐκ ἐκεῖνο μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπά, καθὼς αὐτῷ διαφέροντα ἦν· καὶ ἐκ βιάθρων ἢ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἀνιδρύθη μονή.

15 9. Τότε δὲ οὗτος καὶ πῦσα ἢ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμο- B ρία τῇ καθαιρέσει ὑποβληθέντες οὐχ ἡσυχῇ παραπέμπειν τὸν ἐαντῶν βίον ἐδοκίμαζον, ἀλλ' ἔτι καὶ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκότων ἐνευνεύοντο. μετὰ γοῦν τὴν καθαιρέσιν ὑπερορίας ἐν τινι μονῇ γεγονώς, εἰκότος μιᾶς κατὰ τὸν ὄροφον ἱστορημένης καὶ ὑπενῶς οἶον
20 ἀτενιζούσης αὐτῷ, μὴ φέρων οὗτος ὄρῳ τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατιοῦσαν θέαν, καθαιρεῖσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκέτου προστάττει καὶ τοὺς ὑφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων, ὡς τὴν ταύτης οὐ δύναμαι μορφῆν ἐνορᾶν. ἤκουστο γοῦν

in eius postico in promptu fores erant, multis inde gradibus intromittentes eos qui intus penetrare vellent. haec itaque illius nefanda officina. illic modo ad cubiculi thalamicque delicias cum sacrae virgines tum aliae insigni forma mulieres condebantur, quibuscum meretricio ritu foedaretur; modo iecinorum inspectiones exque pelvi divinationes ac praestigiae aliae mortuorumque evocationes, his illi sociabus ac adiutoribus, exercebantur. hincque adeo non raro non solum Theophilo sed et aliis eiusdem sententiae atque haeresis hominibus vera quaedam daemonum ope praedicebat. hoc enimvero impurum eius domicilium, aliquando tandem a fratre Basilio tum accubitori venditum, in sacrum transit monasterium. neque id modo, sed et quae ad illum attinebant reliqua: sanctique magni martyris Phocae a fundamentis erectum monasterium est.

9. Ceterum ille eiusque omnis sodalitas, uti dictum est, in eum modum cessare iussi ac depositi, haud sibi quiete transigendam vitam putaverunt, verum adhuc quidpiam adversus sacras imagines moliti sunt. sacerdotio itaque motus, cum in monasterio quodam exsul versaretur pictaque imago quaedam in tecto velut intentis in eum oculis esse videretur, non ferens ille imaginis sic de alto quasi intuentis aspectum, per unum e famulis tolli eam iubet atque eius oculos effodi, unum hoc adens, non posse se eius effigiem formamque intueri. audivit haec Au-

ταῦτα τῇ δεσποίνῃ, καὶ τῇ προσηκούσῃ μάστιγι καὶ παιδείᾳ διὰ
C σκντάλης καθυποβέβλητο. (10) ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἦν ἀγαπητὸν
 αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἐρεῖν, μῶμον δὲ τινα καὶ ὡς ἐπειρῶντο τῷ ἐν
 ἁγίοις Μεθοδίῳ προσάπτειν; καὶ μῶμον εἰς γυναικὸς φθορὰν
 παῖδα κεκτημένης μονογενῆ (Μητροφάνης οὗτος ἦν, ὁ μετ' οὐ
 πολὺ τῆς Σμύρνης καθηγησάμενος), ἦν καὶ χρυσιῶν ἱκανῶν ἔξω-
 νησάμενοι καὶ ἅμα καθυποσχόμενοι εἰ μόνον τούτοις συμφήσειεν,
 πολλὰ κατελέγοντο πρὸς τὴν δέσποιναν καὶ τοὺς ἐπιτροπεύοντας
 τοῦ παιδὸς αὐτῆς. βῆμα γοῦν εὐθέως καὶ κριτήριον φρίκης γέ-
 μον ἐκ πολιτικῶν ἀνδρῶν συγκροτούμενον καὶ ἐκκλησιαστικῶν.
D οὐ τῶν εὐσεβῶν τις ἀπῆν, οὐ τῶν ἀσεβῶν, οὐ τῶν μονήρῃ βίον
 ἐπειλημμένων, οὐκ ἄλλος τις τῶν ἀκούειν ἢ λαλεῖν δυναμένων·
 τοὺς μὲν γὰρ ἢ πρὸς τὸ ξένον τῆς λοιδορίας κατηφιῶντας οἷον ἐνή-
 γεν αἰδώς, τοὺς δ' ἢ τοῦ χροστεῖν καὶ χαίρειν ὑπ' ἀκρασίας ἠδονῆ.
 ἤγοντο γοῦν οἱ κατηγοροῦντες εἰς μέσον, καὶ τῶν λεγομένων ἢ ἄν-
 θρωπος ἔλεγχος. ὁ δὲ ἅμα τῇ παραστάσει τῆς γυναικὸς, οὐδὲν
 ὑποστειλάμενος οὐδαμῶς, ὅπως τε ἔχεις κυρία, ταύτην ἐπηρώτα
 εἰς ἐπήκοον (καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ γνώριμος ἐκ πολλοῦ δι' ἀρετήν),
 καὶ ὅπως ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, περὶ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς καὶ τῶν
P 99 προσηκόντων αὐτῇ· οὕτως τούτῳ ἐπήνθει τὸ ἄπλαστον. οἱ δὲ
 μᾶλλον ἐκβοήσαντες ἐγυυρίων ὑφ' ἠδονῆς, τὰ τῆς κατηγορίας
 ἐπαύζοντες καὶ σαφῆ τὸν ἔλεγχον δόντες λοιπόν. ἄς δ' οὗτος
 μόλις τῆς κατηγορίας ἐλήσθητο, ζήλω πυρωθεὶς, ὡς ἂν μὴ δι'

gusta, ac qua virum decebat castigatione, scuticae taureisque subiecit. (10) at ne sic quidem ut quietus ageret in animum inducebat; sanctumque Methodium structa in eum calumnia circumvenire tentabant. haec autem in eo erat, constuprasset scilicet mulierem unici filii matrem, id est, Metrophanis, eius videlicet qui haud multo post Smyrnenis episcopus fuit. hanc auri multa vi conducentes, aliaque polliciti, modo eorum fraudi acquiesceret, acriter apud Augustam eiusque filii procuratores accusant. mox itaque formidolosum tremendumque tribunal ponitur, exque utroque ordine, civili scilicet sacroque, iudicium cogitur. nemo non piorum, nemo non impiorum aderat; monachi omnes, ac quisquis audire poterat aut loqui, praesto erant. alios pro criminis novitate maestos pudor adduxerat, alios insultandi cupido, et ut petulantia oblectarentur. producuntur ergo accusatores in medium, et quae reum erat peractura, mulier coram sistitur. Methodius, simul atque mulier adstitit, nihil quicquam veritus deque solita subtrahens comitate et salutatione, cunctis audientibus ex ea percontari "quonam te modo habes, domina?" dudum enim virtutis nomine illi nota erat. "quonam modo hic atque ille?" de marito iisque qui ullo eam modo contingebant. tantus in eo candor ac simplicitas effloreat. adversarii maiori clamore sublato, aucta inde accusatione superbe gaudio gestiebant, iamque aperte crimen se evicturos putabant. is porro, ubi tandem calumniam sensisset, zelo succensus, ne

αὐτοῦ τὰ τῆς ἐκκλησίας κινδυνεύοι καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἄλλον μὲν εἶναι καιρὸν αἰδοῦς ἄλλον δὲ ὑποστολῆς καὶ σεμνότητος, μικρὸν ἐκ τοῦ θρόνου μετεωρίσας αὐτὸν καὶ πρὸς ἑαυτὸν τὸν κόλπον συναγαγὼν γυμνὴν ἐδείκνυεν τὴν αἰδῶ, τεθαιματουργημένην ἔχων καὶ
 5 οὐ κατ' ἄνθρωπον, καὶ ἅμα διηγεῖτο τὴν θαιματουργίαν, ὡς B
 πρὸ πολλοῦ κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην γενόμενος, σφριγώντων ἔτι καὶ ἐνακμαζόντων τῶν παθῶν, ἔρως τις αὐτὸν ἐξέκαιεν θερμότερον ἢ καὶ κατὰ πάθος ὁρμήν. ἐπεὶ γοῦν ἐκινδύνευεν καὶ περιγενέσθαι τούτου οὐκ ἦν οἶός τε, τὸν κορυφαῖον Πέτρον τῷ χεῖρε
 10 πρὸς τὸν ναὸν ἐκπετάσας ἐξελιπάρει τυχεῖν τινὸς ἐπικουρίας καὶ ἀρωγῆς. καὶ δὴ τῷ κόπῳ τῆς εὐχῆς ὀψὲ πρὸς ὕπνον κλιθεὶς, γυμῆναί οἱ τὸν ἀπόστολον ἐκείνου τοῦ μέρους ἀπτόμενον καὶ τὰς ὁρμὰς σβεννύοντα τῶν παθῶν, τοῦτο μόνον προσεπιλέγοντα τὸ C
 "ἀπολέλυσαι δὴ τῆς τῶν παθῶν ἐπικρατείας, Μεθόδιε." τούτοις
 15 ἐκεῖνος τὸν μακρὸν ἐκείνου πέπεικε σύλλογον, αἰσχύνης πλήσας τοὺς τῆς ἀληθείας ἐχθρούς. οὐ μὴν ὁ μάγιστρος Μανουὴλ τούτοις ἠξίου λύεσθαι τὰς κατηγορίας, ἀλλὰ καὶ τῇ γυναικὶ ἠπέλειε ἢ μὴν ἀπαγαγεῖν τῆς ζωῆς, εἰ μὴ τὴν πᾶσαν διδάξῃ ἀλήθειαν. καὶ ἢ γ' εὐθέως ἔκπυστον καὶ σαφῆ τὴν πᾶσαν δραματουργίαν
 20 ποιεῖ, τόσου καὶ τόσου λέγουσα χρυσοῦ ἐξωνηθῆναι, καὶ ἔτι ἐν τινὶ μου τῶν κιβωτίων, οὕτως ὡς ἐδόθη, σεσημασμένον ἐστὶ καὶ D
 πεφύλακται σφραγιδι αὐτῶν. αὐθωρὸν οὖν ἀποστεῖλαντες ἐκεῖνό

2 εἶναι] εἰδῶς εἶναι Combef.

4 γυμνὸν P

quid eius causa ecclesiae res Christique honor labefactarentur, nempe non nesciens aliud pudoris aliud subticendi ac gravitatis tempus esse, paululum se a throno subrigens sinumque ad se colligens verenda nuda ostendit miraculo arefacta, nec qualia virorum esse solent; simulque ut se res habuerit gestumque miraculum sit, referebat. cum nimirum pridem iam ad seniore Romam venisset, adhucque in ipso ferrent ac vigerent carnis libidines, maiore quam pro affectus ipsa vi amore exarsisse. hinc itaque aucto periculo, ac cum vim tantam libidinis non posset superare, Petrum apostolorum principem expansis ad eius templum manibus exorasse ut ab eo opem aliquam impetraret. dumque tandem precandi labore fessus in somnum sese reclinasset, visum in somnis apostolum, qui eam tangendo partem libidinis sensum omnem exstingueret; simulque dixisse, "Methodi, liberatus es a libidinum tyrannide ac dura vi." his ille fidem tanto illi conventui fecit, ac veritatis hostes pudore implevit. nolebat tamen magister Manuel his obiecta crimina dilui. quinimmo mulieri minitabatur, se illi vitam adepturum, nisi rei omnem veritatem doceret. illa porro totam statim fabulam eloquitur ac palam facit, tanto se redemptam esse, aurī pondo accepisse, adhucque in arcula, uti acceperat, signatum subque illorum sigillo domi se habere. confestim ergo cum misissent, mulieris illa indicatione inventum in arca

τε, ὡς ἔφησεν ἡ γυνή, ἔδρον τὸ χρυσίον κατὰ τὴν κιβωτὸν καὶ ἤγαγον. καὶ οὗτοι τῇ τοῦ πατριάρχου συμπαθεία καὶ παρακλήσει πρὸς τοὺς κρατοῦντας οὐ ποινῶν καὶ βασάνων, ὧν ἦσαν ἄξιοι, ἀλλὰ συγγνώμης ἠξίωοντο, τοῦτο μόνον εἰς ἔκτισιν λαβόντες καὶ τιμωρίαν τὸ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐν τῇ τῆς ὁρθοδοξίας πανηγύρει μετὰ λαμπάδων ἀπὸ τοῦ ἐν Βλαχέρναις σεβασμίου σηκοῦ τῆς Θεομήτορος πρὸς τὸν Θεῖον καὶ περιώνυμον τῆς σοφίας ἀφικνεῖσθαι νεῶν καὶ τὸ οἰκεῖον ἐνηγεῖσθαι αὐτοῖς ὡσὶν ἀνάθεμα διὰ τὴν πρὸς τὰς

P 100 Θείας εἰκόνας ἀπέχθειαν· ὃ καὶ τηρούμενον ἐφάνη ἐπὶ πολὺ καὶ τῆς αὐτῶν μέχρις ἐταμιεύθη ζωῆς. καὶ ἡ μὲν ἐφ' ἱκανὸν αὖξη- 10
 Θεῖσα τοιαύτη αἵρεσις τοιοῦτον δὴ εἶχε καὶ τὸ πέρασ ἐκ τοῦ Θεοῦ· ἀνέλαμψαν δὲ αἱ Θεαὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων μορφαί, οὐ θεϊκῶς ἡμῖν λατρευόμεναί τε καὶ τυπούμεναι, σχετικῶς δὲ καὶ σεβασμίως τὴν δι' αὐτῶν πρὸς τὰ πρωτότυπα ἡμῖν τιμὴν πως διαπορθ-
 μέουσαι.

B 11. Ταύτην ἄγουσα τὴν ἑορτὴν ἡ Θεοδώρα δι' ἡδονῆς εἰστία ποτὲ ἐν ταυτῷ τὸ τῆς ἐκκλησίας πλήρωμα πᾶν κατὰ τὰ ἐν τοῖς Καριανοῦ ἀνάκτορα, ἃ, ὡς εἴρηται πρότερον ἡμῖν, τῶν ἑαυτοῦ ἕνεκεν θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἐνεδείματο. οὐκ ἦν γοῦν ὅστις οὐ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερέων καὶ ὁμολογητῶν. τούτοις ἐναρίθμιοι 20
 Θεοφάνης τε ὁ τῆς Σμύρνης καὶ ὁ αὐτοῦ Θεόδωρος ἀδελφός. ὡς οὖν τὰ τῆς εὐωχίας παρήκμασεν καὶ εἰς βρωσὴν τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακούντων παρέκειντο, συνεχῶς ἀτειζούσης τῆς βασι-

aurum ac allatum est. accusatores, miserante patriarcha serioque rerum dominos exorante, non quarum rei erant poenas dederunt iustaeque ultionis supplicia tulerunt, sed veniam consecuti sunt, ea duntaxat indicta multa, ut quotannis solenni restitutarum imaginum die (ὁρθοδοξίας festum honorant) praelucentibus facibus a venerabili dei genitricis Blachernarum aede ad divinum celeberrimumque sapientiae templum venirent, dictumque in eos anathema ob eorum in sacras imagines odium suis ipsi auribus audirent. quod in multos annos servatum est, ac quoad illi vitae superstites fuerunt. ac quidem tantis aucta compendiis eiusmodi haeresis talem quoque dei nutu finem accepit, pristinoque splendore divinae sacrarum imaginum effigies formaeque effulserunt, quas non divinis ipsis honoribus colamus ac velut deos pingamus, sed quibus relative certoque venerationis cultu ad exemplaria ipsasque principes formas honorem transmittamus.

11. Festum hunc diem cum Theodora gaudio celebraret, collectum omnem ecclesiae coetum in Cariani triclinio, quod in palatio est, epulis quandoque recreabat. has nempe aedes, ut in superioribus a nobis dictum est, Theophilus in filiarum usum exstruxerat. sacerdotum nemo dederat, nemo confessorum inter illos aderant Theophanes Smyrnensis episcopus eiusque frater Theodorus. vergente ad finem convivio cum iam placentiae ac bellaria apponerentur, intentis crebro in eos oculis,

λίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τῶν πατέρων καθορώσης καὶ στεναζούσης συνέβη πως τούτους ὡς ἔξ ὁμολόγου ἀντοφθαλμη-
σαι καὶ ταύτην ἐνιδεῖν ἀτενιζούσης αὐτοῖς. φησάντων γοῦν ὡς C
τίς ἄρα, δέσποινα, ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἡμᾶς σου δράσεως ἀτενοῦς;
5 τὴν ἐκ τῶν γραμμῶν ἔφη θαυμάζειν καρτερίαν ὑμῶν καὶ τὴν
τοῦ ταῦτα δράσαντος ἀπήνειαν εἰς ὑμᾶς. καὶ ὁ μακαρίτης Θεο-
φάνης μηδὲν εἰλαβηθεὶς τε καὶ τῶν προησφαλισμένων διανοηθεὶς
“ὑπὲρ ταύτης” ἔφησε “τῆς γραφῆς εὖ μάλα τρανώς ἐν τῷ τοῦ
Θεοῦ ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ διαδικάσομαι σὺν τῷ ἀνδρὶ σου καὶ
10 βασιλεῖ.” τοῦτῳ περίλυπος γενομένη, ἀλλὰ μὴν καὶ σύνδακρυς,
“καὶ ταῦτα” ἔφησεν ἡ βασιλεία “ἡ ὑπόσχεσις καὶ αἱ δι’ ἐγγράφων
ὁμολογίαι ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον συγκεχωρηκέναι ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀγῶ- D
νας ἐνάγειν καὶ καλεῖν;” “οὐ” φησιν ὁ πατριάρχης ἀθροὺν
ἀνασταῖς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, “βασιλεία, οὐ· ἀλλ’ ἔξει
15 βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς ὀλιγορίας τούτων λογιζομένης οὐδέν.”
οὕτω μὲν οὖν εἰσιγᾶσθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθῃ ἀκό-
μμαντα.

12. Καὶ ἑτέρα δέ τις αἴρεσις οὕτω τῶν Ζηλίκων λεγομένη
ἀναφανεῖσα, σὺν τῷ ἐαυτῆς ἀρχηγῷ Ζῆλι ὀνομαζομένῳ, φέροντι
20 δὲ τὴν τῶν ἀσηκρήτων ἐν πρώτοις τιμὴν, ἔθεραπεύθη τε καὶ πρὸς
θεοσέβειαν μετηνέχθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, τῆς τοῦ μύρου μόνου

16 ἔθῃ] ἐσώθη?

legensque inscriptas eorum facies, altos animo gemitus Augusta trahebat. sed et illos, ut par est, contigit oculos advertere sicque in ipsos intentos Augustae oculos observare. quaerebant ergo, quid causae esset cur sic Augusta intentos oculos ipsis obverteret. ad quos illa mirari se illorum patientiam, quod sic vultus literis insculpti sustinissent, illiusque immanitatem a quo eiusmodi poenam sustulissent. tunc beatus Theophanes nulla ductus reverentia, nec quod sancte patrum conventus promiserat animo cogitans, “huius” inquit, “scripturae causam adversum virum tuum ac imperatorem clare admodum, deo incorrupto iudice, disceptabimus.” gravi sermo Augustam dolore affecit, effusaque in lacrimas “haecne” inquit “vestra promissio ac scripta cautio est, quod non solum non ignoscitis verum etiam in ius vocare vultis?” “non ita” ait, “non ita,” surgens statim patriarcha ac reliquos sacerdotum coetus. “promissa” inquit “rata manent, spreto horum virorum contemptu.” sic itaque ista pacata sunt assertaque ecclesiae moribus tranquillitas est.

12. Sed et alia quaedam haeresis (sic dicta Zelicum) orta, una cum suo auctore Zeli dicto, qui a secretis erat hacque potissimum dignitate fulgebat, curata et ad sanio rem sensum traducta, in imperatoris solenni pompa, illius sectatoribus sola unguenti unctione cum novis albis

Theophanes contin.

P 101 μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων καταξιωθέντων χρίσεως τῶν ἀντιποιοιμένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

13. Ὁ γε μὴν ἄρχων Βουλγαρίας (Βώγωρις οὗτος ἦν) θρασύτερον ἐξεφέρετο γυναῖκα τῆς βασιλείας κρατεῖν διακηκούς· ὄθεν καὶ τινὰς ἀγγέλους ἀπέσταλκεν πρὸς αὐτήν, τὰς συνθήκας λέγων καταλύειν καὶ κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν γῆς· ἀλλ' αὐτὴ μηδὲν θῆλυ ἐννοοῦσα ἢ ἀνανδρον "καὶ ἐμὲ" αὐτῷ κατεμήνηεν "κατ' αὐτοῦ εὐρήσεις ἀντιστρατεύουσιν. καὶ ἐλπίζω μὲν κυριεῦσαι σου· εἰ δὲ μὴ γένηται καὶ ἐκνικήσεις με, καὶ οὕτω σου περιέσομαι, τὴν νίκην ἀριδὴλον ἔχουσα· γυναῖκα γὰρ ἀλλ' οὐκ ἄνδρα ἔξεις ἠττηθέντα σοι." διὰ τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐφ' ἡσυχίας ἔμεινεν, μηδὲν τολμήσας νεανιεύεσθαι, καὶ τὰς τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἀνελέου σπονδάς. (14) καὶ δὴ ζήτησάν τινα καὶ πολλὴν ἔρευναν περὶ τινος μοναχοῦ, οὕτω καλουμένου Θεοδώρου τοῦ ἐπίκλην Κουφραῦ, εἴτε ἔκ τινων ὀνειράτων καὶ ὕψεως εἴτε ἄλλως πως, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος ἢ Θεοδώρα πρὸς τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐποίει, καὶ αὐτὸν ἠξίου διὰ γραμμάτων ἀνερευνηῆσαι καὶ τιμῆς ὅσης καὶ βούλοιο ἀπολυτρώσασθαι τοῦτον αὐτῆ. ἠξίου δὲ καὶ οὗτος, ἀφορμὴν ἔκ τούτου λαβὼν, περὶ οἰκίας αὐτοῦ προσβέειν ἀδελφῆς παρὰ τῶν Ῥωμαίων μὲν αἰχμαλωτισθείσης ποτέ, κατεχομένης δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ βασιλέως αὐτῆ. αὕτη δὴ οὖν πρὸς τὴν πίστιν καλῶς μετενεχθεῖσα, καὶ γράμματα κατὰ τὸν τῆς αἰχμα-

8 ἐλπίζομεν κυριεῦσαι P

tunicis (ἐμφώτια vocant) receptis, eoque candoris amictu ac pompa summationem adeptis.

13. Ceterum Bulgariae princeps Bogoris nomine, audito feminam rerum potiri, ferocius ipse efferrī. missis itaque ad Theodoram nuntiis minatur rupto foedere adversus eam se copias educturum. at illa, nihil muliebri aut non satis virile in animum inducens, ita renuntiavit, "me quoque vicissim adversum te offendes copias educentem, nec me victoria potituram diffido. sin autem minime contigerit ipseque me viceris, sic quoque ipsa superavero, penes quam manifesta victoriae iura futura sint, cum tibi non vir sed mulier victa concesserit." hoc responso perterritus barbarus quietem bello praetulit, nihil ferocius moliri ausus, amicitiaeque rursus foedera renovavit. (14) inter haec Theodora omni diligentia perquirendum statuit sic nuncupatum Theodorum monachum cognomento Capharam, sive quibusdam insomniis visoque monita, sive alia ratione inducta: is vero diu ante inter captivos fuerat abductus. mittit ergo ad Bulgariae principem, datisque literis rogat ut hominem sedulo perquiri iubeat, quo liberit pretio ex ipso redimendum. ille vicissim occasionem nactus missis legatis sororem ad se remitti petit, Romanorum quondam excursionibus captam, et quae tunc in aula servaretur. haec itaque ad Christi fidem probe translato animo, doctaque literas per

λωσίας παιδευθεῖσα καιρόν, καὶ ἄλλως τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν
 τε καὶ περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ τε καὶ δόξαν, ὡς ἔστι, θαυμάζουσα
 διαφερόντως, ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν,
 οὐ διέλιπεν ἐκθειάζουσά τε καὶ παρακαλοῦσα καὶ σπέρματα κατα-
 5 βύλλουσα τῆς πίστεως πρὸς αὐτόν. ὃ δὲ (ἦν γὰρ παρὰ τοῦ εἰρη-
 μένον Κουφαρᾶ μικρὰ τινα παιδευθεὶς καὶ τῶν μυστηρίων κατηχη-
 θεὶς) τοῦτον μὲν ἀποστείλας τὴν οἰκίαν ἐλάμβανε μισθὸν ἀδελ- **D**
 φῆν· πλὴν ἔμενεν ὅπερ ἦν, ἀπιστία κατισχημένος καὶ τὴν αὐτοῦ
 θρησκείαν τιμῶν. ἀλλὰ τις πληγὴ περιπεσοῦσα θεήλατος (λιμὸς
 10 δὲ ἦν, οὕτω μᾶλλον τῶν παχυτέρων καὶ γαιωδεστέρων, ὡς ἔοικεν,
 μεταπαιδευομένων καὶ τὰ κακὰ μεταμανθανόντων) τὴν αὐτοῦ ἐπο-
 λιόρκει καὶ κατέτρυχεν γῆν. καὶ ὅς θεὸν ἐκεῖνον ἠνάγκαζεν ἐπι-
 καλεῖσθαι πρὸς ἄμυναν τῶν δεινῶν, τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου μὲν
 πολλάκις καὶ τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς θαυμαζόμενον τε καὶ σεβόμενον,
 15 ὡς εἰκός. τυχόντες οὖν τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν δεινῶν, οὕτω δὴ
 πρὸς θεοσέβειαν μετατίθεται, καὶ τῆς τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας
 καταξιῶται, καὶ Μιχαὴλ κατονομάζεται κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ βα- **P 102**
 σιλέως, παρὰ τοῦ πρὸς ἐκεῖνον ἀποσταλέντος ἀρχιερέως ἀπὸ τῆς
 βασιλίδος τῶν πόλεων. (15) καὶ τι δὲ τοιοῦτον ἐπισυμβῆναι
 20 φασίν, ὡς ἔρωτα δεινὸν περὶ τὴν κνηγεσίαν τὸν Βώγωριν ἀρχοντα
 κεκτημένον ταῦτα καὶ κατὰ τινα οἶκον τῶν ἐαυτοῦ, ἐν ᾧ συνεχῶς
 ἀφικνεῖτο, θελῆσαι ἐξιστορῆσαι, νύκτιω ὡς ἂν ἔχοι καὶ μεθ'.

2 ἔστι] εἰκός?

eas captivitatis moras, omnemque praeterea Christianorum ordinem in-
 que deum reverentiam ac de illo opinionem, uti par est, plurimum ad-
 mirata, cum ad fratrem reversa esset, nullum unquam finem faciebat
 praedicandae illi Christianae institutionis et obsecrandi fideique ac pie-
 tatis in eo semina iaciendi. ille iam pauca quaedam ab eo quem dixi-
 mus Cyparia didicerat, primaeque institutionis rudimenta audierat. misso
 itaque monacho commutationis iure sororem recepit. mansit tamen id
 quod erat, infidelitate scilicet laborans suaeque adhuc cultor superstitionis.
 ceterum plaga quaedam divinitus illata, famis scilicet (sic enim
 comparatum, ut qui addictiore indole crassiorique ingenio sunt ac ter-
 reni, erudiantur malaque dedoceantur) illius infestans regionem direque
 affligens, deum, cuius saepius, ut par est, Theodorus sororque laudes
 prosecuti essent ac cuius erant cultores, malorum depulsores invocare
 cogit. quo a malis liberante Bogoris veram amplectitur fidem, ac lava-
 crum regenerationis ab episcopo qui ab urbe regia missus fuerat con-
 secutus, ex imperatoris nomine Michael appellatur. (15) sed et aliquid
 eiusmodi accidisse aiunt. nempe cum Bogoris princeps venatione supra
 modum delectaretur, haec quoque in domo quadam, in quam frequens
 concedebat, voluisse depingi, ut noctu perinde interdumque iis spectacu-

ἡμέραν τὰ τοιαῦτα τῶν ὀφθαλμῶν ἐντροφήματα. ὡς γοῦν ὁ τοιοῦτος αὐτὸν ἔρωσ ἐπεισῆλθεν, μετακαλεῖται μοναχόν τινα τῶν καθ' ἡμᾶς Ῥωμαίων ζωγράφον· Μεθόδιος ὄνομα τῷ ἀνδρί. τοῦ-

B τον οὖν στάντα κατὰ πρόσωπον ἔκ τινος θείας προνοίας οὐ τὰς ἐν πολέμῳ ἀνδροκτασίας ἢ τὰς ζώων καὶ θηρίων ἐπικελεῦσαι γράψειν 5 σφαγᾶς, ἀλλ' ἂ βούλοιο, τοῦτο μόνον ἐπειπὼν ὡς εἰς φόβον τοῦς ὀρώοντας ἐκ τῆς θείας ἐνάγεσθαι βούλοιο καὶ ἅμα παρακαλεῖσθαι πρὸς ἐκπληξιν ἀπὸ τῆς γραφῆς. μηδὲν γοῦν οὗτος πρὸς φόβον ἕτερον ἐνάγειν ἢ τὴν τοῦ Θεοῦ δευτέραν εἰδῶς παρουσίαν, ταύτην ἐκείσε καθυπέγραψεν, καὶ τοὺς δικαίους ἐντεῦθεν τὰ βραβεῖα τῶν 10 πόνων ἀπολαμβάνοντας, ἐκείθεν δὲ τοὺς πεπλημμεληκότας τοὺς τῶν βεβιωμένων δρεπομένους καρποὺς καὶ πρὸς τὴν ἠπειλημένην

C κόλασιν ἀπελαννομένους τε καὶ ἀποπεμπομένους σφοδρῶς. ταῦτ' οὖν, ἐπειδὴ πέρας εἶχεν ἡ γραφή, κατιδῶν, καὶ δι' αὐτῶν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ συλλαβῶν, καὶ κατηχηθεὶς τὰ καθ' 15 ἡμᾶς θεῖα μυστήρια, νυκτῶν ἄωρὶ τοῦ Θεοῦ μεταλαγχάνει βαπτίσματος. ἐφ' ᾧ καταφανῆς γεγονὼς τὴν ἐκ πάντος τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καθυφίσταται ἐπανάστασιν, οὗς καὶ μετὰ τινων ὀλίγων καταπολεμήσας, τὸν τοῦ Θεοῦ τύπον σταυροῦ ἐν κόλποις περιάγων αὐτοῦ, τοὺς καταλοίπους οὐκέτι κρύφα, πάντα δὲ ἀναφανδὸν 20 ἐποίησε καὶ αὐτοὺς ἐπιθυμοῦντας Χριστιανούς. ἐπεὶ γοῦν μετε-

D τέθη πρὸς Θεοσέβειαν, γράφει δὴ πρὸς τὴν δέσποιναν περὶ γῆς, πλήθει στενοῦμενος τῷ ἑαυτοῦ, καὶ ἀξιοῖ παρὰ ταύτης παρηρησιαστικώτερον ὡς ἤδη ἐν ἄλλ' οὐ δύο ὄντων αὐτῶν, πίστει τε καὶ φι-

lis oculos pasceret. hoc itaque amore captus monachum quendam ex nostris Romanum pictorem, Methodium nomine, accersit. ubi autem virum coram habuit, divino quodam nutu ac providentia "nolo" inquit, "depingas hominum in bello caedes aut bestiarum ferarumque iugulationes, sed quod videntibus solo aspectu terrorem iniiciat ac quod pictis coloribus in stuporem agat." is vero, quem non lateret nihil perinde terribile esse ac secundum domini adventum, hunc illic graphice omnique artis conatu depinxit; atque hinc iustos praemia laborum percepturos statuit, illinc scelerum reos male gestorum fructus decerpentes, iudice nimirum ad intentata propellente supplicia duriusque a se repellente. haec princeps absoluta tabella ut oculis conspexit, exque ad aspectu dei in se timorem concepit, divina denique edoctus Christianorum mysteria, intempesta nocte divini baptismatis munus consequitur. non latuit ea res, gentisque totius defectionem ascivit. ille parva suorum manu, divinum crucis signum in sinu suo circumferens, oppido rebelles fundit; nec iam occulte sed palam omnino reliquos, ipsos quoque rei avidos, Christianos facit. ad veram itaque fidem ac pietatem translatus ad Augustam scribit agros impetraturus, angustioribus scilicet quam pro suorum multitudine dicionis illius terminis; eoque maiori fiducia rogat, quod

λίη συνδεθέντων τῇ ἄρραγι, καὶ ἑαυτὸν ὑποθήσειν καθυπισχεῖτο
καὶ εἰρήνην ἐργάσασθαι ἀδιδόν τε καὶ ἀδιόπτωτον. ἡ δὲ εὐμε-
νῶς τε ἤκουσεν αὐτοῦ, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τηρικαῦτα τὴν
ἀπὸ τῆς Σιδηραῦς, ταύτης δὴ τότε ὄριον τυγγανούσης Ῥωμαίων τε
5 καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Δεβελτοῦ, ἣτις οὕτω καλεῖται Ζάγορον παρ'
αὐτοῖς. οὕτω μὲν οὖν ἅπανα ἡ Βουλγαρία πρὸς εὐσέβειαν με-
εργουθμίσθη, Θεοῦ πρὸς τὴν οἰκείαν μετακαλεσαμένου γινῶσιν αὐ- P 103
τούς, καὶ οὕτως ἐκ μικρῶν σπινθήρων τε καὶ πληγῶν· καὶ οὕτω
γῆς τῆς τῶν Ῥωμαίων ὡς ἄλλης τινὸς ἐπαγγελίας ἀξιοθέντες πρὸς
10 κοινωνίαν ἄρρηκτον καθυπέβαλον ἑαυτούς.

16. Εἶχε μὲν οὖν οὕτω τὰ κατὰ τὴν δύσιν λαμπρῶς τε
καὶ ἐτιθρόνυλτο πανταχοῦ. ἐφ' οἷς ἀγαλλομένη ἐκείνη, καὶ οἷον
τρόπαια ἐπιθεῖναι μελλῶ δι' ἐφέσειος ἔχουσα, καὶ τοὺς κατὰ τὴν
ἀνατολὴν Παυλικιανούς ἐπειρᾶτο μετέγειν ὡς βούλοιο πρὸς εὐσέ-
15 βειαν ἢ ἐξαιρεῖν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων ποιεῖν· ὃ καὶ πολλῶν κακῶν
τὴν ἡμετέραν ἐπέπλησεν. ἡ μὲν γὰρ πέμψασά τινος τῶν ἐπ' ἐξ-
ουσίας (ὃ τοῦ Ἀργυροῦ καὶ ὃ τοῦ Δουκὸς καὶ ὃ Σουδάλης οἱ ἀπο- B
σταλέντες ἐλέγοντο) τοὺς μὲν ξύλω ἀνήστων, τοὺς δὲ ξίφει παρε-
δίδουν, τοὺς δὲ τῷ τῆς θαλάσσης βυθῷ. ὡσεὶ δέκα μυριάδες
20 ὃ οὕτως ἀπολλύμενος ἤριθμεῖτο λαός, καὶ ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν τῷ
βασιλικῷ ταμιεῖω ... ἤγετο καὶ εἰσεκομίζετο. ὑπῆρχεν οὖν τῷ
στρατηγῷ τῶν Ἀνατολικῶν (Θεόδοτος οὗτος ἦν ὃ κατὰ τὸν Με-

iam non duo sed unum existant, insolubili fidei amicitiaeque vinculo colligati. subiectum se illi fore pollicetur, pacemque sempiternam nec ulla unquam re convellendam cum ea habiturum. placuit Theodoraē peti-
tito, deditque Bulgaris regionem quae tum deserta erat, quicquid scilicet a Ferrea soli est (loci nomen est, limes eo tempore Romanorum ac Bulgarorum dicionis) ad Debeltum usque: Bulgari Zagoram vocant. per hunc itaque modum omnis Bulgaria ad pietatem Christique fidem transi-
vit, deo ad suam illas cognitionem vocante, et quidem ex sic exiguis scintillis plagisque; sicque agri Romani portionem velut aliam quandam rem promissam consecuti, Romanis se foederatos indivulsae societatis vinculo subiecerunt.

16. Hunc in modum se res occidentis praeclare habebant, celebrique fama ubique divulgabantur, quod ita compositae erant. porro Theodora successu elata, ac quasi maiora tropaea adiacere gestiens, Paulicianos quoque per orientem conatur ad veram transferre fidem, sin minus, exstirpare ac de medio tollere; quae res ingentibus malis Romanum orbem implevit. mittit itaque in eam rem procerum quosdam ac magistratum. erant illi Argyri ducisque filii, et Sudales. hi alios in crucem agebant, alios gladio caedebant, alios maris profundo mergebant. sublatis ad centum milia eiusce generis supplicis; publicata substantia ac fisco illata. porro Theodoto Melissenno orientalium duci in

λισσηνὸν) ἀνὴρ τις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καταριθμούμενος, Καρβέας
 ὄνοματι, τὴν τοῦ πρωτομανδάτωρος πληρῶν ἀρχὴν, τῇ πίστει τῶν
 εἰρημένων τούτων Παυλικιανῶν ἐγκανχόμενός τε καὶ σεμνυνόμενος.
 ὡς οὖν τὸν ἑαυτοῦ οὗτος ἀκήκοε πατέρα ἀνηρτῆσθαι τῷ ξύλῳ,
 C πέρα δεινῶν τοῦθ' ἠγησάμενος καὶ τὰ ἑαυτοῦ προσοικονομῶν φν-5
 γὰς μετὰ καὶ ἑτέρων πέντε χιλιάδων τῆς τοιαύτης κεκοινωνηκότων
 αἰρέσεως πρὸς τὸν τῆς Μελιτινῆς τηρικαῦτα κατάρχοντα Ἄμερα
 γίνεται, κάκειθεν πρὸς τὸν ἀμεραμνοννῆ παραγίνονται. μετὰ δὲ
 πολλῆς ἀποδεχθέντες τιμῆς, καὶ λόγον ἀσφαλείας δόντες τε καὶ
 λαβόντες ὁμοίως, ἐξέρχονται μετ' οὐ πολὺ κατὰ τῆς Ῥωμαίων 10
 γῆς, καὶ τῶν τροπαίων ἔνεκεν, ἐπεὶ πρὸς πολυπληθίαν ἐνεδίδοσαν,
 πόλεις τε κτίζειν ἐπιχειροῦσιν αὐτοῖς, τὴν οὕτω καλουμένην Ἀρ-
 γαοῦν καὶ τὴν Ἀμάραν, καὶ αὐθις πολλῶν ἐκεῖσε ἐπιρρεόντων τῇ
 αὐτῇ κακίᾳ ἐνισχημένων καὶ ἑτέραν κτίζειν κατάρχουσι, Τεφρικήν
 D ταύτην κατονομάσαντες· ἀφ' ὧν ὀρμῶντες πολλοὶ κατ' αὐτὸ γινό- 15
 μνοι, ὃ τε τῆς Μελιτινῆς Ἄμερ, ὃν οὕτω πως συμφθέρωντες τὰ
 στοιχεῖα Ἄμβρον ἐκάλεσαν οἱ πολλοί, καὶ ὃ τῆς Ταρσοῦ Ἀλῆς καὶ
 αὐτὸς οὗτος ὁ Καρβέας ὁ δελταῖος, οὐκ ἔληγον ἀθραδῶς τῇ τῶν
 Ῥωμαίων γῇ λυμαινόμενοι. ἀλλ' ὁ μὲν Ἀλῆς ἐν τιμῇ τῶν Ἀρμε-
 νίων χώρα ἄρχειν ἀποσταλεῖς ἐκεῖσε θάττον ἢ βουλῆς εἶχε τὸν βίον 20
 κατέστρεψε σὺν τῷ ἑαυτοῦ ἀκαίρῳ στρατῷ· ὁ δὲ Ἄμερ μετὰ τοῦ
 συνάρχοντος αὐτοῦ τοῦ Σκληροῦ (οὕτως ἐλέγετο) εἰς ἐμφύλιον
 P 104 στάς πόλεμον ἐκ φιλονεικίας ἐφθείρετό τε καὶ ἐκείνῳ ἀλλ' οὐκ ἄλ-

11 ἐπεδίδοσαν?

ministerio erat Carbeas quidam, protomandatoris officium gerens, eorum
 quos dicebam Paulicianorum fide glorians ac sectae socius. is cum pa-
 trem suum suspensum patibulo audisset idque facinus iniquissime ferret,
 ac suis ipse rebus prospiciens, aliis quinque milibus eiusdem secum re-
 ligionis assumptis, ad Melitinae amerem profugit; indeque ad ameramnu-
 nem profecti, omnique honore ac cultu ab eo suscepti, dataque et ac-
 cepta fide, paulo post communibus studiis Romanam dicionem invadunt,
 et ut ex ea, quod in maximam iam multitudinem excreverant, tropaea
 erigerent; urbesque condere aggrediuntur, quam vocant Argaum et quam
 Amaram; ac rursus multis eo confluentibus eadem haeresi laborantibus,
 tertiam quoque aedificare incipiunt, quam Tephricem vocant; unde multi
 uno quasi agmine acieque coniuncti prodeuntes, nimirum Melitines Amer
 (quem vulgo corruptis elementis Ambrum appellarunt) Tarsique prae-
 fectus Ales atque hic miser Carbeas, populandae ferociter vastandaeque
 Romanae dicionis nullum finem faciebant. verum Ales in Armeniorum
 quandam provinciam cum imperio missus citius illic periit quam vota
 ferebant, una cum importuno exercitu suo. Amer autem cum collega,
 cui Sclerus nomen (velut durum dicas), civili bello suscepto, sua in eum
 contentione res suas labefactans, cum uno illo, non cum aliis pugna de-

λοις πολεμεῖν ᾤετο δεῖν. εἰς τοσοῦτον δὲ τούτοις ἡ ἕξις ἐπὴν ἔζητο καὶ ἀλλήλοις ἀντεστρατήγουν, ἄχρις ἂν εἰς δέκα μόλις ἔληγεν χιλιάδης ἡ τούτων ἰσχὺς ἐκ πεντήκοντά που καὶ μικρόν τι πρὸς. ἐπεὶ γοῦν οὗτος τῶν ἐχθρῶν ὑπερίσχυσεν, ἔγνω αὐθις θρασύτητι
 5 καταστρατηγούμενος κατὰ τὴν Ῥωμαίων ὄπλα κινεῖν, τῷ Καρβέα ἐνούμενος. ἀντεστρατεύετο δὲ αὐτοῖς Πετρωνᾶς, τὴν τοῦ δομestίκου τότε ἀρχὴν διοικῶν· λόγῳ μὲν γὰρ Βάρδα ταύτην διέπειν ἐδέδοτο, ἀλλ' ἐπεὶ σχολάζειν οὗτος ἠναγκάζετο ὡς ἐπιτροπος, τὸν ἀδελφὸν ἡξίου, στρατηγὸν ὄντα τῶν Θρακησίων, πράγματι ταύ- B
 10 τὴν διέπειν καὶ διοικεῖν.

17. Πλὴν ἀνθορμῶν κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καὶ ἀντεπεξιέ-
 ναι καὶ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς (ἄρτι γὰρ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παρ-
 αμείψας πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν ἡπείγετο) ἐβούλετό τε καὶ δι'
 ἐπιθυμίας εἶχεν αἰεὶ. ἔγνω δὲ πως ταῦτα βουλευόμενος ἀπὸ τῶν
 15 ἐμφυλίων πρότερον, ὡς οὐκ ᾤφειλεν, ἐναπάρξασθαι, οὐκ οἴκο-
 θεν οὐδ' ἀφ' ἑαυτοῦ, τῇ δὲ τοῦ ἐπιτροπεύοντος Βάρδα γνώμῃ
 τε καὶ βουλῇ. ὄθεν δὲ καὶ ὅπως, δηλώσει καὶ ταῦτα ἡ ἱστορία· C
 κωφὸν γὰρ τῷ ὄντι πως καὶ διάκενον τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας, ὅταν
 ἐστρημένως ἔχει τὰς αἰτίας τῶν πράξεων. ἀλλ' ἔνθα μὲν καὶ
 20 ἡμῖν ὑπὸ τοῦ χρόνου καλῶς οὐ διέγνωσται, συγγνώμῃ πάντως οἱ
 φιλομαθεῖς ἀπονέμοιεν τοῖς ἀληθεῖς ἀλλ' οὐ πλασματώδεις γρά-

21 τοῖς] τοὺς P

cernendum putabat. adeo autem eorum aucta contentio est sicque mutuis se cladibus confecerunt, ut cum quinquaginta milia aut paulo plures essent, ad decem vix milia exercitus omnis redactus sit. amer itaque hostium victor arma iterum adversus Romanos, Carbea belli socio, movere ducis ferocitate decernit. contra hos expeditionem facit Petronas, domesticus tum munus administrans. quae dignitas nomine quidem ac titulo ad Bardam spectabat; quia tamen ille, quippe imperatoris tutor, ab ea cessare functione necesse habebat, a Petrona fratre, Thracensium duce, hanc sibi vicariam operam praestandam rogaverat.

17. Ceterum Michael ipse imperator adversus Ismaelitas proficisci expeditionemque suscipere, quippe qui pueritia egressus viriles prope annos attigerat, omnino volebat, reique huius iugis desiderio flagrabat. is vero eum primo animus incessit inque eam mentem inductus est non a se suoque ipse genio, sed cognatorum, quod ne unquam fuisset, Bardae scilicet curatoris sententia ac consilio. undenam vero ac quomodo res contigerit, hoc quoque subiecta rerum declarabit narratio. plane enim mutum propemodum atque inane historiae corpus videatur, quam deficiant rationes ac causae eorum quae gesta conscribuntur. cum autem ne nos quidem ob longiores temporis moras perspectam satis rerum causam habebimus, veniam prorsus tribuant studiosi lectores, quibus animo constitutum sit ut veras duntaxat, non quae ficticiae sint

φρην ἐθέλουσιν, ὧν οὐδὲ τῷ τυχόντι ἀπορία καθέστηκεν· ὅπου δὲ γνώριμος, δηλοῦν δεῖ ταύτην καὶ σαφῆ καθιστῆν τοῖς ἀναγινώσκουσιν, ὡς οὐκ ἄλλοθεν πάντως ἢ ἐκ τούτων χορηγουμένης τῆς ὠφελείας αὐτοῖς.

- D** 18. Ἐγένετο δὲ τούτῳ τῷ Βάρδα ἔρωσ τῆς βασιλείας οὐκ 5
 ἀγεννῆς, καὶ ἔρωσ οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους, νῦν μὲν ἀΰξανόμενος
 νῦν δὲ ταῖς τοῦ λογισμοῦ ὁρμαῖς προσεπικοπιτόμενος, ἀλλὰ δύστε-
 ρῶς τις καὶ δυσαπάλλακτος. μᾶλλον δέ, ἵνα τὸν λόγον πορρω-
 τέρω ἀγάγωμεν, ἐγένετο δὴ τῷ Μανουῆλ πρὸς τὸν Θεόκτιστον,
 ἀμφοτέροις ἐπιτροπεύουσιν καὶ αὐτοῦ που κατὰ τὰ ἀνάκτορα διαι- 10
 τωμένοις, διάφορά τις, ἣ καὶ καθοσίωσιν ἐπεκάλει καὶ λάθρα τα-
P 105 χέως εἶχεν ὑπολαλούμενα αὐτῷ. ταύτην δὴ ὁ Μανουῆλ εὐλαβού-
 μενος, καὶ τὸν φθόνον ἄμαχόν τινα καὶ δυσκαταγάνιστον ἐνορῶν,
 ᾗήθη δεῖν τοῦτον ἀκρωτηριάσαι καὶ καθελεῖν, εἰ μόνον γένοιτο
 πορρωτέρω τοῦ παλατίου. καὶ δὴ κάτεισιν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, 15
 κατὰ τὴν κινστέρναν τοῦ Ἄσπαρος ὄντα, ὃν εἰς σεμνείου τύπον
 ὕστερον ἐνηγάγετο καὶ τὸν χοῦν ἐκέῖσε κατέθετο. ἐκεῖθεν γοῦν
 ἐκάστοτε ἀφικνούμενος κοινωὸς ἐγίνετο τῶν κατὰ τὰ ἀνάκτορα
 διοικήσεων. τοῦτον οὕτως οὐ δι' ἑαυτοῦ ἀλλὰ διὰ τοῦ Θεοκτίστου
B ἀποσεισάμενος ὁ Βάρδας, ταῦτόν δὲ εἰπεῖν καὶ ἀποφορτισάμενος, 20
 καὶ τὴν τύχην λαβὼν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ σπουδαζόμενον κοινωόν,
 ἐβουλεύετο καὶ αὐτὸς οὐκέτι δι' ἑτέρον δι' ἑαυτοῦ δὲ διανῆσαι τὸ

2 δεῖ om P

17 ἀνηγάγετο?

(quarum etiam cuivis e vulgo in promptu facile copia sit), rationes scribamus. ubi autem liquido ea occurrerit, operae pretium lectoribus declarare ac palam facere, quod nusquam aliunde sed inde omnis eis utilitas captanda sit.

18. Ingenti Bardas imperandi desiderio flagrabat. erat in eo is amor, non pro aliorum more, qui modo inausceret, modo vero animi rationibus compesceretur ac tantisper interquiesceret, sed amor perditae amans atque impotens. imo, ut paulo altius sermonem repetamus, discordiarum aliquid Manueli cum Theoctisto intercesserat, qui ambo curatores erant inque aula degebant. ex ea Manuel maiestatis insimulatur; nec deerant qui cito illi in aurem insurrarent. id Manuel criminis metuens, vimque invidiae insuperabilem nulloque facile conatu expugnandam videns, eam amputandam ac amoliendam putavit, si modo a palatio paulo longius recederet. se itaque domum recipit, quae ad Asparis cisternam posita erat; quam postea in religiosae domus formam redēgit, ibique pulverem (corpuseulum scilicet) deposuit. inde quotidie veniens iis intererat quae a tutoribus in palatio administrabantur. Bardas vero, qui non sua sed Theoctisti opera Manuelem sic aula submovisset et ut ita dicam, onus excussisset, arridente votisque favente fortuna, non iam alterius ope sed sua ipse opera cuncta conficere statuit,

πάν, καὶ τέως τὸν Θεόκτιστον κάθειλεῖν, ἵνα μὴ τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω
φορῆς τοῦτον ἔχοι ἐμπόδιον καὶ ἅμα τὸν πολὺν ὄνειδον τὸν ἐπὶ τῇ
νύμφῃ αὐτοῦ (καὶ γὰρ ὠνειδίξε τοῦτον διηνεκῶς) ἀπορραπίσοι
καὶ πορρωτέρω ποιήσεται. (19) ὑπῆρχε γοῦν τῷ βασιλεῖ Μι-
5 χαὴλ παιδαγωγὸς ἀνάγωγός τε καὶ πόρρωθεν τρόπων τῶν εὐγενῶν.
τοῦτον ἤξιον ὁ βασιλεὺς αὐτόν τε καὶ Θεόκτιστον καὶ τὴν μητέρα
ἀνωτέρω τῶν βασιλικῶν ἀξιοματίων ἀναγαγεῖν καὶ μείζονα τούτῳ C
ἐπιβραβεῦσαι τιμῇ. οὐκ ἐπέθετο γοῦν τούτῳ ὁ Θεόκτιστος,
οὐδὲ ταῖς αὐτοῦ ἀρέσκειν ἀρεσκεῖαις ἠβούλετο, ἐπαξίως λέγων καὶ
10 οὐκ ἀναξίως τὰ τῆς βασιλείας δεῖν διοικεῖν. τοῦτον ὄργανον τὸν
παιδαγωγὸν ὁ Βάρδας λαβὼν πονηρὸν οὐκ ἐπαύετο ζιζάνιά τινα
περὶ τοῦ ἀνδρὸς τῆ ἑαυτοῦ ἐνσπείρων καὶ τῆ τοῦ βασιλέως ψυχῆ,
ἄλλα τε πολλὰ περὶ τῶν κοινῶν διοικήσεων λέγων, ὡς οὐ καλῶς
οἰκονομοῦνται, καὶ ὅτι σοὶ καταλειφθείσης ὡς κληρονομίας τῆς
15 βασιλείας πόρρω σου ταύτην οὕτως ποιεῖ, γάμον μητρὶ σου ἢ τῶν D
ταύτης θυγατέρων μιᾷ ἐμμελετῶν, καὶ σοῦ τοῦ ταύτης υἱοῦ
πόρρω πού ποιῆσαι τοὺς ὀφθαλμούς. ταῦτα γοῦν ὡς βέλη πῆξας
ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως διήγγερέ τε, καὶ ὅπως μὴ ταῦτα γένοιτο,
συνειτῆς ἔφασκε δεῖν καὶ ταχίστης βουλῆς. ὡς δὲ πολλάκις περὶ
20 τούτου συνήρχοντο τοῦ πράγματος, μίαν ταύτην ἐκύρουν καὶ
γνώμην ἀπέφαινον τοῦ ἐκ μέσου τὸν Θεόκτιστον ποιῆσαι δολοφο-
νίᾳ τινὶ ἢ ὑπερορίᾳ. ἐδέδοκτο οὖν ταῦτα, καὶ πέρας ἔσπευδε τοῖς

20 ἐκύρουν γνώμην καὶ ἀπεφαίνοντο ἐκ?

atque interim Theoctistum, ne se is ab ulteriore progressu impediret, amovere, simulque ingens probum ex nurns suae consuetudine (id enim ille continue ei exprobrabat) procul amoliri ac depellere. (19) nempe imperatori paedagogus erat, vir dissolutae vitae, et qui ab omni procul remotus esset morum ingenuitate. hunc Michael ex Barda et Theoctisto matreque maioribus in aula honoribus donari ac officiis poscebat. non parebat Theoctistus, nec ut illis eius votis morem gereret adduci se sinebat. aiebat enim, "quae sint imperii munera, ex meritorum ratione, non indignis esse conferenda." hunc ergo Bardas nequissimum nactus organum, zizania quaedam de Theoctisto in suo ipse imperatorisque animo seminandi nullum finem faciebat; aliaque complura praesenti rei publicae statui detrahebat. "non bene res administrari: relictum imperii heredem Michaellem Theoctisti opera a publicis longe muneribus arceri. nuptias cogitare cum Michaelis matre aut una filiarum; ipsum vero, qui filius sit, erutis oculis procul eiciendum esse." his itaque velut spiculis alte imperatoris animo defixis eum proritabat, ac ne quid eiusmodi eveniret, prudenti promptissimoque consilio rem expediendam aiebat. saepius eam in rem cum convenissent, ea demum illis rata sententia, ac decretum est ut fraude aliqua doloque e medio tollendum Theoctistum aut certe exilio relegandum curarent. sic itaque visum consilio, urgebatque Bardas, ut quod ita animis sederat prompte exsequeretur.

- P 106 βουλευθεῖσιν ἐπάγειν· τὸ δὲ ἦν ἐν τῷ τοῦτον μέλλειν πρὸς τὸν Λαυσιακὸν ἐξέροχθῆναι μετὰ τὴν τῶν ἀναφορῶν διοίκησιν ἐπακο-
λουθῆσαι μικρὸν τὸν βασιλέα, καὶ τοῦτο μόνον ἀνακραγεῖν τὸ
“ἐπάρατε αὐτόν” τοῖς πραιποσίτοις. τότε ὁ Βάρδας ἐν τῷ Λαυ-
σιακῷ συνεδρίαζεν. ὡς οὖν ὁ Θεόκτιστος προέκυπτεν ἐξιὼν, τὸ 5
τοῦ Μιχαὴλ σύνθημα προτρέχον ἄμα καὶ προφθάνον τοῦτον ὄρων
ἔγνω φυγῇ τὴν σωτηρίαν πραγματεύεσθαι. ἡ φυγὴ δὲ πρὸς τὸν
ἰππόδρομον κατὰ τὰ ἀσηκρητεῖα· καὶ γὰρ ἐκείσε τότε τὸ τῶν ἀση-
κρητῶν ὑπῆρχε καταγώγιον. ἀλλ’ ὑπὸ πολλῶν ὁ εἰς συλληφθεὶς
B μένειν ἀλλ’ οὐ φεύγειν καταναγκάζεται· καὶ ξίφος ὁ Βάρδας γυ-
μνώσας αὐτοχειρίᾳ τοὺς ὄτινες εἶεν διακωλύσοντες ἀμυνόμενος
ἠπέλει, πρὸς τὸν φόρον τῶν ὑπὸ χεῖρα τινί. ἀλλὰ ψαῦσαι μὲν
ἐτόλμησε τούτου τότε οὐδεὶς, ἀπήγετο δὲ πρὸς τὰ Σκῦλα, φρουρῶ
τέως παραδοθησόμενος, μέχρις ἂν τὰ κατ’ αὐτοῦ ἀποφῆναιτο.
ὡς δ’ οὐ ζῆν δέει τῆς Ἀνγούστης αὐτὸν ἐβουλεύσαντο, ἵνα καὶ 15
μὴ θῆτον ἀπολυθῆ, τῶν καθ’ ἑταιρείαν τινὰ ἐξαπέστειλαν γυ-
μνὸν ἐπισείοντα ξίφος αὐτῷ. ὡς δ’ οὖν εἶδε ξιφήρη τὸν ἄνθρω-
πον ἐπιόντα, κατὰ τοῦ σκάμνου οὗτος ὑπέδν, τὰς λαβὰς βουλό-
μενος ἐκφυγεῖν· ἀλλ’ ἔλαθε κατὰ γαστέρα πληγεὶς καὶ θανάτω
C παραδοθεὶς, τῶν ἐγκάτων ἐκχυθέντων αὐτοῦ. ὅτε δὴ καὶ ὁ Μα-
νουὴλ φοιβόληπτος ὡσπερ γενόμενος τῷ Βάρδα καθαρῶς λέγεται
ἀνειπεῖν

1 βουλευθεῖσιν?

12 προστάτων τὸν Combesis.

ea necis viro inferendae constituta ratio, ut Theoctistum referendi munere perfunctum, iisque quae aerarii erant expeditis ad Lausiaceum exeuntem, brevi spatio imperator sequeretur; tumque his qui a sacro cubiculo sunt “tollendum hominem” inclamaret. considerabat tunc Bardas in Lausiaceo. Theoctistus vix pedem extulerat, cum Michaelis signum illud ipsi praeire ipsumque antecedere videns saluti fuga consulere conatur. fuga illi ad Circum, qua parte eorum qui erant a secretis, locus erat: tunc enim illorum ibi diversorium erat. verum unus a multis comprehensus gradum sistere cogitur ac fugam inhibere. Bardas stricto gladio ipse sua manu adacturum minatur, si quis opem ferre velit; simulque a quodam suorum satellitum eum interfici iussit. nemo tamen tunc ausus est ei manum iniicere. interim ad Scyla ducitur, sub custodia servandus, dum in illum sententia ferretur. cum tamen haud consultum putassent Augustae metu, ac ne citius liberaretur, ut diutius vivere eum paterentur, foederatorum cohortis unum aliquem mittunt, strictum ensem illi adacturum. ut autem sic stricto gladio invadentem Theoctistus advertit, ictus declinandi causa scamnum subiit. imprudens tamen, impacto in ilia gladio, effusis intestinis occubuit. tum quoque Manuelem velut numine actum sic clare Bardae denuntiasse ferunt,

“ξίφος γυμνώσας εἰς Θεοκτίστου φόνον,
ὄπλιζε σαυτὸν εἰς σφαγὴν καθ’ ἡμέραν.”

20. Ἄλλ’ ὁ μὲν Θεόκτιστος οὕτω τὸ τοῦ βίου πέρας ἀπειλή-
φεν, καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ σφαγὴν ὁ Βάρδας τὴν τοῦ κανικλείου
5 φροντίδα καὶ τιμὴν εἰς ἑαυτὸν ἀνελάμβανεν· ἡ δὲ δὴ Θεοδώρα
τούτων ὡς ᾗσθητο, λυσίκομος δὴ θέουσα, πολλὰ κατολοφυρομένη
ἀνέκλαιεν καὶ ὀδυρμῶν τὰ βασίλεια ἐπλήρου, ἀραῖς ἀμφοτέρους
καθυποβάλλουσα καὶ “ὦ ἀναιδεῖς καὶ παμμίαροι” λέγουσα “Ἐῆρες,
τί σὺ μὲν, ἀχάριστον γέννημα, τὸν δεύτερόν σου πατέρα πονηρὰ D
10 ἀντίδωκας ἀγαθῶν; καὶ σὺ βύσκανε δαῖμον καὶ πονηρέ,” τὸν
ἀδελφὸν ἐπιτραγωδοῦσα, “τὴν ἐμὴν ἐμίανας ἀρχήν; καθαρὰν
φυλαχθεῖσαν καὶ ἄχραντον; ἔστι θεὸς τῶν τολμωμένων ἔφορος,
ὃς ἀμφοτέρους οὐκ ἄλλοίως ἀλλ’ ὁμοίῳ θανάτῳ παραδώσει δήπου
καὶ φονικῷ.” καὶ ἅμα ἐπεθείασέ πως, τὰς χεῖρας πετάσασα,
15 “ἴδοιμι ἐπιπεσοῦσαν, κύριε, ἴδοιμι τὴν τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐκ-
δίκησιν.” ταύτης οὖν ἔκτοτε τὰς πικρὰς ἀρὰς μὴ φέροντες καὶ
ὄνειδισμούς, καὶ ἅμα τὴν κατ’ αὐτὸν ἐλαύνων ὁ Βάρδας ὀδόν,
ἔγνωσαν καὶ ταύτην ἐκείθεν ἀπόσυσθαι καὶ γυμνῇ χωρεῖν πρὸς
ἅπαν αὐτοῖς τὸ δοκοῦν κεφαλῇ. ὕπερ ἐκείνη καταφωρούσασα (καὶ P 107
20 γὰρ ἦν ἰδεῖν καὶ στοχάσασθαι δυνατὴ) ἀντιπράττειν οὐκ ᾔετο
δεῖν, φόνους τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁμοφύλων βλάβας ἐκφεύγουσα·
τὸν δὲ τέως πλοῦτον, τὸν σήμερον ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀποθησαυ-
ριζόμενον, ἔγνω τῇ συγκλήτῳ ποιεῖν φανερόν, τὸν υἱὸν τε τῆς

17 ἐλαύνας P

“semel ense districto in Theoctisti necem,
quotidianam porro accingere ad necem.”

20. Verum hunc quidem Theoctistus vitae finem accepit, Bardas vero caniclii curam ac dignitatem in se transtulit. Theodora vero ubi immane illud scelus cognovit, passis comis discurrere, multoque eiulatu ac fletu aulam implere, filiumque et fratrem diris devovere. et “o immanes” aiebat “impurissimaeque bestiae? quid tu quidem, ingrata soboles, alteri parenti tuo bonorum mercedem mala rependisti? quid vero tu, invidae daemon ac pessime (tragice in fratrem exaggerans), imperium meum, quod purum intemeratumque constiterat, polluisti? est deus huius tanti inspector sceleris, qui ambos non dissimili exitu, sed pari tandem neci tradet.” simulque divino furore correpta, passis in caelum manibus, “videam, domine, videam in viri huius caput irruentem vindictam.” eius itaque extunc crebras diras probraque non ferentes, ac cum simul Bardas occoepit viam insequi vellet, eam quoque aula movendam statuere, nudoque (quod aiunt) capite quicquid libuisset patrare. quo illa deprehenso, ut erat mulier sagaci ingenio, haud rata resistendum, eo quod hominum caedes civiumque damna formidaret, congestarum hactenus in regia pecuniarum vim senatui exponendam du-

ἀφειδοῦς δαπάνης κωλύουσα καὶ τὴν ἑαυτῆς κηρύττουσα ἀρετὴν. καὶ δὴ εἰς ἐπήκοον σιῶσα ἐξεβόησεν ὡς πρὸς τοῖς ἐνενήκοντα χίλια μὲν χρυσοῦ τῷ βασιλικῷ ταμείῳ κεντηνάρια ἐναπόκεινται, ἀργυρίου δὲ ὡσεὶ τριῶν, καὶ τῶν μὲν εἶναι τὸν ταύτης ἄνδρα θησαυριστὴν τε καὶ ποριστὴν, τῶν δὲ αὐτὴν μὴ καταναλίσκειν φιλοῦσης καὶ κατασπαταλῶν.

- B** 21. Ἀλλὰ καίτοι τοσοῦτος ὁ βασιλικὸς ὢν θησαυρὸς εἰς οὐδὲν ἐχώρησε παντελῶς τῇ ἀπονοίᾳ τοῦ Μιχαὴλ καὶ ἀκαίρῳ φιλοτιμία. ταῖς γὰρ τῶν ἵππων ἀμίλλαις, εἴπερ τις ἕτερος, ἀγαλλόμενος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ἠγιοχεῖν (ὡ τῆς τότε ταπεινωθείσης τῶν Ῥωμαίων βασιλείας) οὐ παραιτούμενος, τῶν συμπαιζόντων αὐτῷ καὶ σννηριοχούντων ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος τὰ τέκνα υἱοθετούμενος τὸν βασιλείον ἐξεκένου πλοῦτον, πενήκοντα δὴ καὶ τεσσαράκοντα καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐκάστῳ τριάκοντα χρυσοῦ λίτρας
- C** ἐπιχορηγῶν. ποτὲ δὲ τινι πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ 15 Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου οὕτω κατονομαζόμενος ἀγριότητα) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς βεβήλου αὐτοῦ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφιέντι, ὡς καὶ τὸ φατλίον τὸ τούτους φωταγωγοῦν ἐκ τοῦ τηλικούτου ψόφου κατασβέσαι, τῷ παραδόξῳ τοῦ τοιούτου 20 θαύματος χρυσοῦ λίτρας ἔδωκεν ἑκατόν. καὶ Χειλᾶ δὲ ἄλλοτε τοῦ σὺν αὐτῷ ἠγιοχούντος τὸν υἱὸν ἐκ τοῦ θείου λουτροῦ ἀναδεξάμενος ὁμοίως χρυσοῦ λίτρας δέδωκεν ἑκατόν. οὕτως ἐκεῖνος εἰς

xit, ut et filii profusionibus obstaret et suam administrationem probaret. vocato ergo in concionem senatu, in omnium auribus sic clare stans dixit: "auri centenaria mille nonaginta, argenti ad tria milia, in aerario fiscoque regio reposita sunt. haec partim a marito, partim etiam a me post eius obitum (quae inanes sumptus oderim ac luxuriam) congesta partaque."

21. Quanvis autem tantae erant opes regiae ingentique adeo thesauro repositae ac cumulatae, Michaelis tamen dementia absurdisque et immodicis largitionibus in nihilum prorsus cessere. cum enim aurigationibus, si quis alius, delectaretur, nec equos ipse agere in Circo a se alienum putaret (o quam protrita tum abiectaque imperii dignitas!), eorum qui secum ludere ac ludicro hoc certare solebant, e sacro baptismo suscipiendis liberis fiscum exhauriebat; qui videlicet quinquaginta ac quadraginta trigintaque ut minimum auri libras in singulos eorum conferret. aliquando Himerio cuidam patricio (dictus hic Choerus, quod est "porcus," ab oris vultusque rusticitate), cum inter convivia turpibus verbis scurriliter luderet ac impudenter in faciem imperatoris coetusque convivantium ex impuro ventre suo pederet, ita ut ventris crepitu prolucens ipsam faciem exstinxerit, sic inauditae rei miraculo centum auri libras concessit. alias quoque Cheilae unius e sociis aurigis, suscepto quondam ex sacro baptismo filio, auri totidem libras

οὐδὲν δέον τὰ δημόσια κατανάλισκεν. ἐπεὶ δὲ ἐντὸς ὀλίγου και- D
 ροῦ τὸν τοσοῦτον πλοῦτον ταῖς τοιαύταις σκηникаῖς καὶ ἀθέσμοις
 κατανάλωσε πράξεις, δεινὸς ἔραστῆς ὢν ἵπποδρομίας, ἦλθεν δὲ
 ὁ τῆς διανομῆς τῶν βασιλικῶν δωρεῶν καιρὸς, καὶ χρημάτων
 5 πύρος οὐκ ἦν δι' ὧν τὰ στρατεύματα φιλοτιμούμενα τὰς τῶν
 ἐχθρῶν παρατάξεις ἀμένονται, τὴν τε χρυσῆν ἐκείνην καὶ πολυ-
 θρόνητον πλάγιον καὶ τοὺς δύο χρυσοῦς λέοντας, πρὸς δὲ καὶ
 τοὺς δύο χρῦπας ὀλοχρῦσους ὄντας καὶ σφρηγιάτους, καὶ τὸ ὀλό-
 χρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἔργα τῆς βασιλικῆς ἐκθέσεως,
 10 ὅλην ἔχοντα τῶν διακοσιῶν οὐκ ἔλαττον κεντηναρίων, χωνεύσας
 χαράξαι δέδωκεν ἐν τῷ βασιλικῷ ταμιεῖῳ. καὶ στολὰς δὲ τινὰς P 108
 βασιλικὰς καὶ ἀγροστικὰς, ἀλλὰ καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς,
 τὰς μὲν ὀλοχρῦσους τὰς δὲ χρυσοῦφάντους οὔσας ἐν τῷ εἰδικῷ,
 πρὸς τῷ τέλει, ἐκδέδωκεν ἔξαπορῶν, ὡς ἂν χαραχθῶσι. πλὴν
 15 οὐκ ἔφθασαν χωνευθῆναι, καὶ ἐκείνος μὲν ἕξ ἀνθρώπων ἐγένετο,
 ταύτας δὲ Βασίλειος ὁ αἰοίδιμος τὴν βασιλείαν λαβὼν καὶ καταλα-
 βὼν ἔτι ἀλυμάντους ἀνεκαλέσατο, καὶ τὸ νῦν σενζάτον καλούμενον
 χαραχθῆναι ἐκελεύσατο, ἐκ τοσοῦτου πλοῦτου μηδὲν ἕτερον εἰρη-
 κῶς ἢ χρυσίου κεντηναρία τρία, μιλιάρισια δὲ σακκία ἑννέα, ἃ
 20 καὶ δημοσιεύσας καὶ πᾶσι δῆλα ποιήσας ἀπωδύρετο τῆς συγκλή- B
 του ἐνώπιον τὴν ὄθεν ἔμελλε ποιήσεσθαι τῆς πολιτείας διοί-
 κησιν.

18 ἐνεκελεύσατο?

tribuit: sic ille nulla fruge pecunias publicas insumebat. cumque brevi tempore scenicis illis ac nequissimis actibus tantas illas opes prodegis-
 set, Circensium amator perditissimus, diesque regis largitionibus con-
 stitutus appeteret, ac parandae pecuniae ratio deesset, quibus donati
 milites adversus hostium valide acies decertant remque tuentur Roma-
 nam, famosam illam auream platanum duosque aureos leones ac totidem
 gryphes, ipsos quoque ex auro solido ductiles, organumque auro solido
 fabrefactum, nec non reliquam regiae magnificentiae suppellectilem, auri
 pondo non minus quam centenaria ducenta conflans, ex illis pecuniam
 fisco inferendam cudi praecepit. quin et regias quasdam tam imperato-
 rum quam Augustarum vestes, adeoque etiam senatorias, alias ex auro
 solidas aliasque auro intextas, in regio aerario privato positas, penuria
 tandem pressus conflandas exposuit. quanquam illis necdum conflatis
 Michael e vivis exemptus est. inclitus autem Basilius, ipse imperio po-
 situs, cum integras adhuc ac incolumes repperisset, ipsas recepit, ac
 quam nunc vocamus senzatum monetam cudi iussit, e tantis divitiis
 nihil inveniens praeter auri centenaria tria et miliarensium sacculos no-
 vem; quibus etiam in concionem allatis inque omnium oculis productis,
 deploravit coram senatu, unde tantis illis angustiis procuranda ipsi res
 publica foret.

22. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν προϊόντος τοῦ χρόνου γέγονασιν· τότε δὲ εἴθιστο Θεοδώρα κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον συχνῶς πως ἐπιφοιτᾶν ναόν, ὁμοῦ μὲν εὐχάς τινας ἀποδιδούσα θεῷ, ὁμοῦ δὲ καὶ τοῦ λουτροῦ μετέχουσα. ὡς γοῦν ὀψέ ποτε ἀφίκετο, τὸν Πιερωνᾶν ἀδελφὸν αὐτῆς ὄντα πέμψαντες ὁ Μιχαήλ τε καὶ Βάρ- 5
δας ἀποκείρουσί τε ταύτην μετὰ τὰς θυγατέρας ὁμοῦ, καὶ τοῖς κατὰ τὰ Καριανοῦ ἀνακτόροις τότε μὲν περιορίζουσιν· ὕστερον δὲ οὐχ ἕπαξ μόνον ἀλλὰ καὶ δις ἀποστείλαντες εἰσεκόμισαν τὸν ἐνόντα
C πλοῦτον αὐταῖς, καὶ κοινῶς πως καὶ ἰδιωτικῶς ἀλλ' οὐ βασιλικῶς εἶασαν ζῆν. ἀλλ' ἐκείνη μὲν μετ' οὐ πολὺ τῶν τῆδε μεθίστατο, 10
καὶ βασιλεὺς ὁ αἰοίδιμος Βασίλειος αὐτῆς τε τὸν νεκρὸν καὶ τὰς αὐτῆς θυγατέρας πρὸς τὸ τῆς μάμμης ἐπεμπε μοναστήριον ἐνδια-
τᾶσθαι, οὕτω τῶν Γαστριῶν κατονομαζόμενον, καὶ ὁσίως ζῆν τε καὶ πολιτεῦσθαι. αὕτη μὲν οὕτως ἀπεβίω, ὄνομα τῷ νιῷ, οὐχ ὡς ἐκείνοι, πονηρὸν ἀλλ' ἀγαθὸν ἀπολιποῦσά τε καὶ σεμνόν. 15
ἐδήλου δὲ καὶ ἡ πρὸ ταύτης βίβλος ὅθεν τε καὶ τίνων ἐξέφυ καὶ
D ὅπως ἦλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὰς αὐτῆ ὄσαι δὴ θυγατέρες ἐκ κοιλίας γεγέννηται· δηλώσει δὲ αὕτη συγγένειαν αὐτῆς τὴν λοιπὴν. 20
ἦσαν οὖν οἱ δηλωθέντες ἄρρενες δύο ἀδελφοί, ὃ τε Πιερωνᾶς στρατηγὸς κατὰ τὸ Θρακῆσιον καὶ πατρίκιος τηνικαῦτα, καὶ Βάρδας ὁ δηλωθείς, ὃς καὶ παρὰ Θεοφίλου εἰς τι τῶν οὐ δεόντων καταληφθείς, τῆς συνήθους προελεύσεως ἰσταμένης, κατὰ τὸ ὠρολόγιον ἐτύφθη μαγγλάβια ἐξήκοντα. ἀδελφαὶ δὲ

22. Verum haec postea contigerunt. tunc autem moris erat Theodora, ut sacram Blachernensem aedem frequens adiret, tum ut vota quaedam deo redderet, tum vero etiam ut lavaret. cum itaque ex more quandoque eo se contulisset, Michael et Bardas misso Petrona illius fratre ipsam cum filiabus attonsam ad Cariani interim palatia relegant: postea vero non semel tantum sed et iterum missis ministris, illarumque fisco illata substantia, privatas, ac velut e vulgo feminas, non regio cultu vivere eas siverunt. verum haud multo post Theodora e vivis excessit. inclitus vero Basilius suscepto imperio, cum eius cadaver tum filias in aviae monasterium transtulit, quod Gastia vocant, ut illic morantes sanctae ac religiosae vitae institutis aetatem transigerent. sic quidem illa ex hac luce migravit, bonum nomen ac venerabile, non ut illi malum atque exosum, filio relinquens. ostendimus libro superiori undenam, et ex quibus Theodora orta parentibus, quomodo item in aulam venerit, quotque ex utero proles muliebris sexus fuderit: in hoc vero eius reliquum genus ac cognatos ostendemus. fuerunt itaque, quos diximus, duo masculi fratres, Petronas Thracensium dux ac tum patricius, Bardasque, de quo egimus. porro Petronas in quodam facinore a Theophilo deprehensus, cum consueta processio fieret, sexaginta verberibus ad horologium iussus est vapulare. sorores tres exstiterē, quam

τρεῖς, ἥ τε εὐφρόμῳ οὕτω καλουμένη ὀνόματι Καλομαρία καὶ Σο-
 φία καὶ ἡ Εἰρήνη. ἀλλ' ἡ μὲν Σοφία εἰς κοίτην ἐδίδοτο Κωνσταν-
 τίνῳ τῷ κατὰ τὸν Βαβούτζικον, ἡ δὲ Καλομαρία Ἀρσαβῆρ τῷ P 109
 τηρικαῦτα μὲν πατρικίῳ ἔπειτα δὲ καὶ μαγίστρῳ, [ἡ δὲ Εἰρήνη]
 5 τῷ Εἰρήνης τῆς μητρὸς τοῦ μετὰ ταῦτα τὸν πατριωρικὸν θρόνον
 ἀντιλαβομένου Φωτίου ἀδελφῷ· μεθ' οὗ καὶ δύο τεκνώσασα παῖ-
 δας, Στέφανόν τε τὸν μάγιστρον καὶ Βάρδαν τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν
 καὶ μάγιστρον, τὸν τοῦ πατρικίου Κωνσταντίνου καὶ στρατηγοῦ
 Σικελίας, τὸν τοῦ Κοιτομύτου γαμβρόν (ἐκεῖθεν γὰρ αὐτῷ καὶ
 10 ἡ τοῦ Κοιτομύτου ἐκληρώθη προσηγορία), τὴν συγγένειαν πρὸς
 τὸν πατριάρχην ἔσωζε Φώτιον· ἐξάδελφοι γὰρ οἱ δύο μάγιστροι
 οὗτοι τούτου ἐτύγχανον. αὕτη δὲ οὖν ἡ μήτηρ τῶν εἰρημένων,
 ἐπεὶ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς διὰ θανάτου ἡμάρτανεν, οὐχ εἴλετο B
 καὶ δεῦτερον ἰδεῖν μάτην ἀποβιοῦντα, ζῶσα δὲ χήρα καὶ τῇ ἑαυ-
 15 τῆς συνοῦσα ἀδελφῇ κατὰ τὰ βασιλεία, ἀνχηρόν τινα καὶ τα-
 πεινὴν ἱστολισμένη στολήν, ἔτι δὲ μὴν καὶ μέλαιναν, τὸν ὑπαρχον
 ἀπολαμβάνουσα τῆς χειρὸς, οὐ μὴν δὲ καὶ τὸν τειχιώτην, ἀλλὰ
 καὶ τὸν νούμερον συνεπαγομένη, κατὰ νομηνίαν ἀπῆει βύδην τε
 καὶ πεζῇ διὰ τῶν σχολῶν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις κατεχο-
 20 μένους τῆς τε Χαλκῆς καὶ τοῦ Πραιτωρίου καὶ τῶν Νομῆρων,
 τίνος τε χάριν ἀποκέκλεισται ἕνα ἔρωτῶσα καθ' ἕνα καὶ διοικοῦσα
 τοὺς μὲν δι' ἑαυτῆς τοὺς δὲ διὰ τῆς πρὸς τὴν ἀδελφὴν ὑπομνή- C
 σεως, ἐκάστω τῶν φρουρουμένων εὐλογίαν ἐπιχορηγοῦσα οὐ μι-
 κρὰν καὶ ἐλεημοσύνην. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν γυναικωνίτιν οὕτω.

5 τὸν om P 9 τὸν τοῦ] τοῦ καί?

sic honorifico nomine Calomariam vocabant, et Sophia ac Irene. ex
 his Sophia nupsit Constantino Babutzico: Calomariam duxit Arsaber
 tum patricius ac deinde magister: [Irene autem] Irenes matris Photii
 (eius qui postea patriarcha fuit) fratri nupta fuit; ex quo etiam duo-
 bus susceptis filiis, Stephano magistro et Barda illius fratre atque ma-
 gistro, qui Constantini patricii et Siciliae praetoris (qui et Contumites)
 gener fuit (hinc enim haec illi appellatio haesit), cum Photio patriarcha
 affinitatem servavit. ambo enim hi magistri illius nepotes ac consobrini
 fuere. horum mater, priore viro morte amisso, ut alterum quoque fru-
 stra morientem videret in animum inducere noluit. vivens itaque vidua
 et cum sorore in aula agens, squalida quadam atque humili induta ve-
 ste, praefectum manu tenens, unaque assumpto tichote ac cohortali
 duce, mensis cuiusque initio lento gradu pedesque per scholas ibat, ad
 eos qui vincti in Chalce et in praetorio atque Numeris tenerentur; sin-
 gulosque causam carceris interrogans, ac tum sua ipsa opera tum sug-
 gestionem ad sororem iis prospiciens, haud exigiam cuique benedictionem
 ac eleemosynam tribuebat. hactenus quae spectant ad feminas.

23. Ὁ δὲ Βάρδας ἦν ὕλος τὰ τῆς βασιλείας ἐπιτροπεύων καὶ διοικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν διαφερόντως ὡς συγγενῆς τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενος· ἔνθεν καὶ τὴν κουροπαλάτου, οἷον ἄθλον ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ, τιμὴν ἀναδέχεται, καὶ κατὰ τῶν Ἰσμαηλιτῶν καὶ τοῦ Ἄμερ, ὡσπερ εἴρηται, ἀντιστρατεύονται μετὰ τοῦ Μιχαήλ, ἄρτι 5 τελοῦντος αὐτοῦ εἰς ἄνδρας ἐξ ἀγενείων, δυνάμει πάσῃ τε καὶ χειρὶ. ὡς δ' οὖν τῆς τῶν ἐναντίων ἐπέβησαν γῆς, κατὰ πόλιν

D Σαμόσατα λεγομένην, δυνάμει τε βροίθουσαν καὶ ἰσχύϊ, ἄγονται, καὶ ταύτην ἐπεχείρουσιν πολιορκεῖν. ἀλλ' ἐλελήθεισαν οὐ κατὰ Θεοδώρου αἴροντες χεῖρα, κατὰ δὲ πολυτρόπων ἀνδρῶν. ὡς μὲν 10 γὰρ ἦν τρίτῃ τῆς ἐφεδρείας τούτοις ἡμέρα, ἡ πρώτη δὲ καὶ κυρία τῶν ἡμερῶν, ἔμελλον δὲ τὴν ἀναίμακτον μυσταγωγίαν ἐκπληροῦν ὡς ἂν τῶν ἀγίων μυστηρίων μετὰσχοιεν, ἐξαίφνης, εἴτ' ἀφυλάκτως τελοῦντες αὐτά, εἴτε καὶ καταφρονητικῶς ἔχοντες πρὸς τὴν πόλιν δι' ἀπειρίαν ὡς μὴ πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων ἄραι τολμῶντος 15 χεῖρα τινός, κατὰ τὴν ὥραν ἐν ἣ τῶν θείων ἔμελλον μετὰσχεῖν μυστηρίων, πάντοθεν μεθ' ὄπλων ἐκπεπηδηκότες τῆς πόλεως,

P 110 οὐκ ἦν ἰδεῖν τὸν ὅστις Ῥωμαίων οὐκ ἐχρηῖτο φρυγῆ. ἔνθα καὶ ὁ Μιχαήλ μόλις πού τὸν ἵππον ἀναβάς φεύγων καθωρᾶτο, ἀλλ' οὐ προπολεμῶν· οὕτω πού μόλις ἐκσέσωστο, σκηναὺς αὐτὰς καὶ τὴν 20 ὄση τούτοις θεραπεία προσῆν ἐκεῖ καταλελειπώς. ἔνθα καὶ τὸν προμνημονευθέντα φασὶν ἄριστεῦσαι Καρβείαν τὸν τὴν Τεφρικὴν

23. Porro Bardas in procurando administrandoque imperio totus erat; ac velut qui imperatorem affinitate attingebat, prae reliquis illi carus ac dilectus erat. iccirco etiam velut in summotae sororis praemium curopalatae dignitate ornatur, unaque cum Michaelē, qui efflorente iam lanugine annos viriles inibat, cum ingenti armorum apparatu ac exercitu adversus Ismaelitas et Amerem, ut supra dicebamus, proficiscitur. postquam itaque in hosticum progressi Samosata venerunt, urbem scilicet civium multitudine ac robore potentem, eius obsidionem aggreduuntur. nimirum non intellexerant non se adversus Theodoram levare manus, sed adversus vaferrimum hominum genus. tertia itaque obsidionis die, quae prima dierum ipsaque domina fuit, expleto iam fere incruento sacrificio, ut sacris mysteriis impartirentur, repente (sive incaute illa peragebant, sive etiam rei bellicae imperitia urbem hostesque contemnebant, nullumque fore arbitrabantur qui levare manum adversus Romanum imperatorem auderet) ipsa hora qua mysteriis impartienda erant, undique ex urbe armati irruentes tantum eis terrorem incusserunt, ut nemo impetum sustinere, nemo non fuga salutem expedire conspiceretur. ipse Michael vix in equum evadens fugientis specimen, non viri fortis eiusque qui prior in acie staret, dedit. sic aegre tandem servatus est, suis omnibus castrorumque impedimentis in hostium potestate relictis. illic Carbeae (cuius supra meminimus, qui et Tephricēs con-

οικοδομησάμενον, καὶ πολλὴν οὐ μόνον τοῦ χυδαίου φθόρον λαοῦ
κατεργάσασθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν μεγάλων δὴ στρατηγῶν ζωοργεῖα
λαβεῖν τὸν τε τζαγγότουβον τὸν Ἀβεσαλώμ καὶ Σηὼν τὸν παλατι-
νον, καὶ ἑτέρους ὑποστρατήγους καὶ τουρμαύρχας ἄχοι τῶν ἑκα-
5 τόν. ἐτηροῦντο οὖν οἱ δηλωθέντες στρατηγοὶ μετὰ τὴν τοῦ πολέ-
μου παραδρομὴν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ δὴ χορήματα ἱκανὰ τῷ Καρ- B
βέα ἐδίδουσαν, οἴκοθεν μεταπεμψάμενοι, τὴν αὐτῶν ἀπολύτρωσιν
ἐξαιτούμενοι. ὡς δ' ἔλαβεν ἐπὶ χειρὸς ὁ Καρβέας, ἠρώτα τὸν
Σηὼν εὐθύς εἰ πρὸς ἀφροδίσια ἔχοι ἐρωτικῶς καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα
10 κίνησιν ἔχοι τὴν ἐμπαθῆ· ὡς δ' ἀπηγόρευσεν ὁ Σηὼν καὶ πάσχειν
τι τοιοῦτον ἀπέφησεν, ἠρώτα πάλιν τὰ ὅμοια τὸν Ἀβεσαλώμ.
ὁ δὲ τὴν αὐτοῦ φωράσας κακίαν καὶ μοχθηρίαν, εἴτε καὶ ἄλλως
ἀληθῶς, τοῦτό τε πάσχειν καὶ κίνησιν ὑπομένειν εἰπὼν, τούτῳ
μὲν “λυτροῦσαι” ἔφη “τῶν δεσμῶν,” καὶ ἅμα ἀπέλκεν, τῷ δὲ C
15 Σηὼν “οὐ βούλεται σε τὸ θεῖον λυθῆναι δὴ τῆς φρουρᾶς,” καὶ
ἅμα ἐδίδου τούτῳ τὰ λύτρα τὰ δοθέντα αὐτῷ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τῇ
φρουρᾷ ἐγκατέκλειεν ἄχρις οὗ τὴν ψυχὴν ἀπειστάλαξεν.

24. Ἐπεὶ δὲ δεύτερος ἤδη χρόνος παρέδραμε καὶ μυριά-
δας ἤκουε τρεῖς κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν, τὴν ἤτιαν αὐθις
20 ὁ Μιχαὴλ ἀνακαλέσασθαι ἐπιθυμῶν, Θοῤῃκᾶς τε καὶ Μακεδόνας
μέχρι τῶν τεσσάρων σπηθροικῶς μυριάδων, ἐξῆει πρόθυμος κατ'
αὐτοῦ. ὡς δὲ κατὰ τι χορτοφόρον πεδίον Κελάριον οὕτω λεγό-
μενον κατεσκήνητο, ἄρτι δὴ Ἄμερ αὐτῷ καταστρατηγῶν πορρω- D

ditor fuit) egregie aiunt virtutem enituisse, ut non solum gregarios
multos atque obscuros interfecerit, verum magnos quoque duces ceperit,
nempe Tzangotubum Abessalonem et Seonem Palatinum, aliosque
legatos atque tribunos haud pauciores centum. servabantur ergo hi,
quos dixi, duces in carcere transacto bello; ac quam Carbeas exegerat,
ingentem vim auri domo advectam, redemptionis pretio persolverunt.
Carbeas pretio accepto Seonem interrogat, “num venereorum amore affi-
ciatur, motusque libidinosos in corpore sentiat?” negante illo, ac as-
serente “nihil se iis affici;” eadem iterum ex Abessalone percontatur.
Abessalon autem comperta hominis nequitia ac dolo, sive etiam quod
sic re ipsa afficeretur, “ita secum agi ac carnis motus molestos ferre”
respondit. tum ei Carbeas “tu a vinculis liber esto,” simulque dimisit;
Seoni vero “certe non vult deus ut a carcere libereris,” simulque re-
stituito, quod acceperat, redemptionis pretio, donec efflavit animam in
carcere eum tenuit.

24. Quia vero alter iam annus a superiori clade effluerat, audiens
Michael triginta milium in Romanam dicionem factam irruptionem, ac
iterum accepta damna ex victoria cupiens resarcire, collectis ex Thra-
censibus ac Macedonibus quadraginta milibus alacer eis obviam venit.
ubi autem ad locum quendam pascuis uberem Celarium dictum fixa ten-
toria essent, Amer iam infestis in eos signis procurrens, longius digres-

τέρω τῆς τετριμμένης ἤει ὁδοῦ, πρὸς τὸ Χωνάριον ἐπισπεύδων. ἐν δὲ τούτῳ ἐγγύτερόν τε γενόμενος καὶ χειρὰς δὴ προσβαλὼν καὶ πόλεμον συνάψας νεανικὸν φεύγειν ἀλλ' οὐ μένειν τὸν βασιλέα ἠνάγκαζεν. ἀλλὰ φεύγειν μὲν ἐπειρᾶτο, ἕως τὸν τῶν ἵππων ἀκμάζειν δρόμον ἀλλ' οὐ διακόπτεσθαι ὑπελάμβανεν. καὶ δὴ σταθε-

P 111 ἕκ ποδὸς ὁ Ἄμερ αὐτῷ ἐπακολουθῶν περικυκλοῖ, ὡς ἐν δικτύῳ θέλων λαβεῖν. καὶ ἔλαβεν αὐτὸν δορυάλωτον, ἀλλ' ἢ τῶν βασιλικῶν ταγμάτων ἰσχὺς καρτερῶς ἀπομαχομένη καὶ τὸ τοῦ τόπου ἀνεστηκός τε καὶ ὑπερέχον μικρόν τι τούτους διέσωσεν. ἔνθα καὶ τὸν περὶ ψυχῆς αὐτῶν κίνδυνον ἀγωνιζομένων καὶ δεδιότων, βουλήν ἠνάγκαζε τὸν Μανουὴλ λέγειν ὁ Μιχαὴλ τὴν ἀμφοτέρους δὴ διασώσουσαν. ὁ δὲ τὰ δι' ὧν ἐστὶ φανερός ὁ βασιλεὺς ἀφελέσθαι συμβουλευσάμενος, καὶ ἰδιωτικὸν ἀναλαβόμενον σχῆμα μετὰ λογάδων ἀνδρῶν καὶ δυνάμει προεχόντων τὴν τῶν ἐχθρῶν ἔφη φά-

B λαγγα διαρρηξάντα ἔξω τούτων γενέσθαι περιφανῶς. ὡς δὲ καὶ περὶ τοῦ παριμένοντος ὄχλου τε καὶ στρατοῦ δεύτερον ἐπνυθάνετο, ὅπως δὴ σωθεῖεν, ὁ Μιχαὴλ, “ἀλλὰ σὲ μὲν γένοιτο” φησὶν, “βασιλεῦ, σώζεσθαι ἀβλαβῆ, θεῶ δὲ μελήσει περὶ αὐτῶν· οὐ γάρ ἐστιν ἐπ' ἕως βασιλέα καὶ Ῥωμαίων τινὰ αἰχμάλωτον γενέσθαι ἐχθροῖς.” ἀλλαξάμενος οὖν τὴν ἐσθῆτα ὁ βασιλεὺς καὶ

sus ab strata publica, Chonarium tendebat. ibi consistens, acieque in pugnam directa, ac acri commisso praelio, imperatorem impressioni imparem ad fugam cogit. ac vero tamdiu ille fugae institit, quamdiu equorum vigere cursum et non intermittere ac lassescere existimavit. iam itaque media occupante die, exque solis ardoribus permolesto aestu, edictum quandam locum Anzen nomine, accessu difficilem ac lapidibus asperum, coguntur ascendere. illic imperator ex fuga receptus stabulabatur; e vestigio autem secutus Amer, locum cingit, velut scilicet indagare imperatorem capturus. ac certe captivum cepisset, nisi Palatinae cohortes fortiter dimicando locique ipsa celsitudo et arduitas momenti aliquid ad salutem ei contulissent. agebatur periculum animae, cunctisque nimium conterritis cogit Michael Manuelem consilium edere, quo ambo praesens discrimen possint effugere. ergo auctor est imperatori, ut depositis regiis vestibus plebeioque ac vulgari amictu assumpto, cum lecta fortium virorum manu, perrupto fortiter hostium cuneo inde omnino evadat. cum vero etiam de turba ac militibus ibi relinquendis iterum ille percontaretur, quonam modo illorum quoque salutem consultum foret, infit Manuel “te utinam salvum recipi contingat, imperator: illorum autem deo cura erit. non enim parvis aleae est imperatorem capi et unum quem e Romanorum castris.” imperator itaque commutato habitu,

περὶ τὸν Μανουὴλ ὅλος γενόμενος ἔσπευδεν ἐπακολουθεῖν, τούτου μεθ' ἑτέρων διαρρηξάντων τὴν φάλαγγα. ἀλλ' ὅτε δὴ κατὰ τὸ δεινὸν ἐγένοντο καὶ παρατάξεως πλησίον που τῶν ἐχθρῶν, ἔρημος τῷ φόβῳ δυνάμεώς τε γενόμενος καὶ χειρῶν ἐναπομένειν 5 ἠγάπα, ἀλλ' οὐ προτρέχειν αὐτοῦ. ὡς δ' ὁ Μανουὴλ τὴν φάλαγγα διακόψας τε καὶ περισωθεὶς τὸν βασιλέα οὐκ εἶχεν ὄρᾶν, αὐθις τὴν κατόπιν ἔθει ὁδόν, τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ κίνδυνον δεδιώς. ὡς δὲ πάλιν ἐγένοντο συμβολαὶ καὶ πολλὸς φόβος συνέπιπτε τῶν Σαρακηνῶν, ἔγνω δὴ πορρωτέρω χωρήσειν ὁ Ἄμερ, νάρματα τινα 10 καὶ χορτιάσματα ζητῶν, σημήνας τὸ ἀνακλητικόν· ὅτε καὶ τυχῶν ἀδείας ὁ Μιχαὴλ μόλις που ἐκεῖθεν διεσέσωστο ἀδεῶς, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσιν ἐπανήρχετο.

25. Δεύτερος οὖν μόλις που παρῆλθε χρόνος, καὶ αὐθις ἐκστρατεύσας ὁ Ἄμερ σὺν τεσσαράκοντα χιλιάσι στρατοῦ ὁμοῦ 15 μὲν τὴν Ἀρμενιακὴν ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν πρὸς Θύλασσαν Ἄμισόν ἐξέπόρθει τε καὶ κατεδουλαγῶγει τῇ τοῦ κωλύοντος ἐρημίᾳ· ὅτε δὴ καὶ ταῦτὸν ἐκείνῳ τῷ ἄφρονι Ξέρξῃ λέγεται παθεῖν, καὶ κελεύσαι ῥάβδοις τύπτειν τὴν Θάλασσαν, ὅτι μὴ πορρωτέρω προκατεστόρεστο ἀλλ' ἐγγὺς αὐτὸν λεηλατοῦντα κατυλαμβανομένη κεκώλυκεν. 20 ἐφ' οἷς ἀσχάλλων ὁ Μιχαὴλ καὶ ἀδημονῶν ἐκέλευσε τὸν Πετρονῶν, ἀδελφὸν τῆς βασιλείσης τυγχάνοντα καὶ τῶν Θρακησίων τὴν στρατηγίδα διέποντα, παντὶ σθένει συμπαραλαβόντα τὰς τῶν Ῥω-

8 φόνος?

totusque Manuelis lateri haerens, perrupto una cum sociis hostium cuneo sequi conatur. sub ipso vero rei discrimine, ac cum prope iam tentanda hostilis acies esset, prae formidine deficiente eum omni virtute ac manuum robore, remanere malebat quam Manueli praeire. Manuel perrupto agmine, ac cum ipse liberatus esset, nusquam conspecto imperatore, redit iterum, illius capitis periculum formidans. iterum vero facta congressione ac Saracenis oppido territis, visum Ameri paulo longius recedere, fluentaque ac pabula quaerentem receptui canere; quo tempore aegre tandem Michael sumpta audacia tuto evasit, et ad regiam urbem reversus est.

25. Alter vix annus transierat, rursusque egressus Amer cum quadraginta milibus, simul quidem Armeniacum tractum simulque maritimam Amisum depopulabatur ac diripiebat, eo quod militum praesidia deerant, quibus illis tuto satis prospectum esset. quo etiam tempore imitatum eum ferunt illud Xerxis insipientis animi facinus, ac iussisse mare virgis caedi, eo quod non longius porro constratum esset, sed e vicino praedas agentem a conatu prohiberet. haec graviter ferens Michael, aegroque inde animo, Theodoraē fratrem Petronam, qui tum Thracensibus praeerat, omni conatu una assumptis Romanis legionibus adversus

- μαίων δυνάμεις χωρῆσαι ποι κατ' αὐτοῦ καὶ μὴ παρορᾶν ἐπὶ
 P 112 πολὺ τὴν τῶν Ῥωμαίων καταλιζόμενον γῆν. ὁ τοῦ Βάρδα τότε
 τῶν βασιλικῶν ταγμάτων τε καὶ σχολῶν ἤρχεν υἱός, παῖς ἔτι κο-
 μιδῆ περὶ δέκα ἢ ἐννέα ἔτη πού ὦν· ὄνομα τούτῳ Ἀντίγονος. ὁ
 καὶ θανμάζειν μοι ἔπεισιν, ὅπως ἀγχινοίας τε καὶ σοφίας, ὡς 5
 φασίν, ἀντιποιούμενος, ἑαυτῷ πάντα οἶον λαφύσσων καὶ προσα-
 γόμενος, οὐχ ἑτέρῳ τὴν τοιαύτην ἐνεχείρει ἀρχὴν ἐν καιρῷ δεινῷ
 τε καὶ δυσχερεῖ. πλὴν ἐδίδου τὸ ταύτης προσωπεῖον τέως τῷ
 ἀδελφῷ. ὁ δ' ὡς τῶν βασιλικῶν ἤκουσε γραμμῶν πρὸς τὸν
 ἐχθρὸν αὐτὸν καθοπλιζόντων καὶ ἀνδραγαθεῖν παρακελενομένων, 10
 B ἄλλοιωθεῖς τε καὶ περὶ τῶν πραγμάτων τὴν ὅπως ἔξοσι καλῶς
 βουλευόμενος ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἐφεσον Ἀγίῳ ὄρει προσήδρευεν,
 εἴτ' ἀπολεγόμενος εἴτε καὶ τῆς ἀνωθεν ἐπικουρίας δεόμενος. ἐκίτσε
 γοῦν αὐτοῦ τὸ τέως ἐνδιατωμένον, φήμη τις ἄγγελος προτρέχουσα
 Ἰωάννην ἐκείνον μοναχόν τε καὶ περιβόητον, μακρὸν ὄντα τὸ εἶδος, 15
 ἀνυπόδετον τοὺς πόδας αἰεὶ κατὰ τὸ Λάτρος ἐνδιατρίβοντα,
 αὐτομολοῦντα διήγγειλεν. τοῦτον ἠσυχάζοντα καὶ τοῦ ἑαυτοῦ κελ-
 λίου μήποτε ἐξερχόμενον ὁ χρόνος ἐκείνος ἐθαύμαζεν. ὡς δ' οὖν
 περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁ πατρικίος διακήκοεν ὡς ὅτι πού πλησίον ἐστὶν
 ἀνάριον ἐποχούμενος, ἀπήντα θεῶν τὸν μοναχὸν καὶ τοὺς πόδας 20
 C αὐτοῦ κατελάμβανεν. ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας "ἄπιθι" φησι "κατὰ
 τῶν Σαρακηνῶν τοῖς βασιλικοῖς πειθόμενος γράμμασιν, ἄπιθι·
 θεὸν γὰρ ἔξεις ῥυόμενόν σε καὶ προπορευόμενον, εἰ μόνον τὸν

eum proficisci iubet, nec ultra Romanam dicionem, quam sic hostis diriperet, despiciere. Bardae tunc filius, praetorianorum ac scholarum dux erat, valde tum adolescens, novem aut decem circiter annorum, Antigonus nomine. quod et subit mirari, quomodo qui solertiae studere videretur ac prudens haberetur, sibi ipse omnia velut devorans ad seque trahens, non alteri eam praefecturam traderet, adeo praesertim molestis difficilibusque rei publicae temporibus. ceterum huius muneris personam interim fratri defert, et ut vicarias ipsi partes praestans domesticum ageret. auditis itaque ille imperialibus literis, quibus arma sumere adversus hostem iuberetur ac rem strenue agere, animo turbatus nutansque, atque ut bellum prospere gerere posset consilia agitans, in monte Sancto, qui Epheso adiacet, haerebat, sive despondens animum et quasi imperium detrectans, sive ut divinam opem imploraret. eo porro illic morante, rumor quidam praecurrens Ioannem illum monachum famaue celeberrimum, procera virum statura, nudis semper pedibus incedentem et in Latro domicilium habentem, ultro venire annuntiat. virum solitarium nec unquam cella exeuntem illa mirabatur aetas. audiens itaque de illo patricius, haud procul eum abesse asello invectum, festinus illi occurrit ac pedes eius complectitur. ad quem statim Ioannes "vade" inquit "contra Saracenos, imperialibus parens literis. vade: deum enim liberatorem tibi praeunte habebis, si modo omnis al-

αὐτῷ ἡγαπημένον Ἰωάννην ἀντ' ἄλλον τινὸς φυλακτηρίου ταῖς ἀσπίσι πάντων ἐγγεγραμμένον φέροις τρανῶς.³ καὶ ἅμα προσετίθει ὡς οὐκ ἄλλου τινὸς ἔνεκεν ἢ τούτου τὴν ἐνταῦθα πορείαν πεποιήμην. τούτου ταῖς εὐχαῖς καθοπλισθεὶς κατὰ τινα τόπον 5 οὕτω λεγόμενον Πόσοντα, φυσικὴν τινα ἀσφάλειαν διὰ πετρῶν ἔχοντα καὶ κρημνῶν, τὸν Ἄμερ καταλαμβάνει πανστρατιᾷ. τούτῳ καὶ ποταμὸς παρρηρεῖ ἀπὸ τῶ ἀρκτῶν πρὸς τὸ μεσημβρινὸν ἔλα- D νόμιμος, Λαλακῶν ὀνομαζόμενος, καὶ λιβάδιον παράκειται Γύριν ἀγροικικῆ φωνῆ καλούμενον. ἔγνω γοῦν ὁ Πετρωνᾶς ἐκείσε τοῦ- 10 τον ἐναυλιζόμενον, καὶ πάντῃ ἔσπευδεν ἀδιεξόδευτόν τε καταστήσαι καὶ ἄφυκτον. καὶ δὴ τοὺς μὲν τὸ ἀρκτῶν μέρος καθέξοντας στρατηγούς τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ Βουκελλαρίων καὶ Κολωνίας καὶ Παφλαγονίας ἐπέστελλεν αὐθωρόν, τὸ δὲ μεσημβρινὸν τὸν Ἀνατολικῶν τὸν Ὀψικίου καὶ Καππαδοκίας στρατηγούς σὺν τοῖς 15 Σελευκείας καὶ τοῦ Χαρσιανοῦ κλεισουράρχαις· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν βασιλικῶν τεσσάρων ταγμάτων καὶ τῶν Θράκης καὶ Μακε- P 113 δονίας στρατηγῶν (καὶ γὰρ εἰρηνεύόντων τῶν Βουλγάρων νόμος ἦν αὐτοῖς μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν συγκινδυνεύειν καὶ συστρατεύειν) τὸ δυτικὸν μέρος κατέλιπεν, ἔχων καὶ τὸ θέμα τῶν Θρακησίων 20 μεθ' ἑαυτοῦ. ὡς γοῦν οὕτω πάντοθεν περιφρουρεῖσθαι καὶ ὡς θηρίον ἐναποκεκλειῖσθαι παρὰ Ῥωμαίων ὁ Ἄμερ ἀκήκοεν, ἔγνω δεῖν οἰωνίσασθαι, καὶ τινα τῶν αἰχμαλώτων μετακαλεσάμενος ἠρώτα τὴν τε τοῦ τόπου προσηγορίαν καὶ τοῦ λιβαδίου τε καὶ τοῦ ποταμοῦ. ὡς δ' ὁ ἐρωτηθεὶς αἰχμάλωτος μικρὸν παραγραμμι-

terius amuleti loco, carissimum illi Ioannem in omnium scutis depictum palam gestaveris." adiecitque hanc unam nec aliam esse causam cur hoc iter suscepit. huius Petronas armatus precibus in loco quodam Poson nomine, ex rupibus petrisque praeruptis natura tutum, Amerem consistentem invenit. hunc locum praeterfluit fluvius ab aquilone ad meridiem decurrens, nomine Lalacaon; pratiumque adiacet, quod rustica voce incolae Gyrin dicunt. cognovit ergo Petronas illum ibi castra habere, nullamque non adhibet operam ut omnem illi exeundi ac salutem fuga expediendi viam praecludat. statim ergo Armeniacorum et bucellariorum, Coloniaeque ac Paphlagoniae duces mittit, qui ad Aquilonem positum latus teneant, duces autem Orientalium Obsidiique et Cappadociae cum Seleucia et Charsiani clusurarum praefectis, qui latus Meridianum; ipse denique cum praetorianis quattuor cohortibus Thraciaeque ac Macedoniae ducibus (nam et lex erat ut Bulgaricis rebus pace compositis ipsi quoque Orientalibus bello socii accederent unaque pericula adirent) Occidentale occupat latus, secum etiam in armis Thracensium cohortem habens. ubi itaque Amer sic se undique vallatum ac ferae instar velut indagine cinctum a Romanis audivit, ad omina recurrendum putavit; accersitoque captivorum uno, ex eo interrogat loci nomen praetique et fluvii. captivum interrogatus paulum immutatis literis Pto-

B τῶν Πτώσοντα ἔφησεν ἀντὶ Πόσοντα, τὴν ἑαυτοῦ σημαίνειν
 πτώσιν ὁ Ἄμερ διεσάφησεν, λαοῦ τε κάκωσιν παραφράζων τὸν
 ποταμόν, καὶ γυρισθῆναι δεινῶς αὐτοῦς παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκ
 τῆς τοῦ λιβαδίου συνέμπτώσεως, ὅπερ ἐκαλεῖτο Γῦριν. “ἀλλ’
 ὁμῶς οὐκ ἀποκνητέον” φησὶν, “ἀλλὰ διεγερτέον καὶ πρὸς τὸν αὐ- 5
 ριον γενησόμενον πόλεμον ἀνδριστέον.” καὶ ἅμα ὀπλίζεσθαι πάν-
 τας καὶ νεύσμηκτα δεικνύειν ὡς νεουρῶν τὰ ξίφη ἐκέλευσεν. ἐπεὶ
 δὲ ἡμέρα ἄρτι ἔξανατέλλουσα τὴν ὅπως περιγένηται τοὺς Ῥω-
 μαίους ἀνοχὴν ἐπέφευρεν, δεῖν ἔκρινε πρὸς μὲν τὸ ἀροκτῶον φυλάτ-
C τοντας τὴν ἔξοδον αὐτῶ ἐκζητεῖν, ὡς δ’ ἦ τε τοῦ τόπου κακία 10
 καὶ τῶν ἐκεῖσε ταχθέντων στρατηγῶν εὐανδρία ἀπήντα τοῦτον καὶ
 διεκώλυεν, ἐπὶ τὸ μεσημβρινὸν ὀρμᾶσθαι ἐξεβιάζετο. ὡς δὲ
 κἀκεῖθεν τὴν ὁμοίαν εὗρισκεν τῶν ἐναντίων παράταξιν, ἔγνω δεῖν
 ὑπὸ τοῦ τόπου ἐφελκόμενος (καὶ γὰρ ἦν λεῖος καὶ εὐπρόσιτος)
 τῶν λοιπῶν κατ’ ἐκεῖνον μᾶλλον χωρεῖν, ἧ καὶ τὸν Πετρωνῶν 15
 ἑώρα κατασκηνοῦμενον καὶ φυλάττοντα. καὶ δὴ κρότῳ καὶ βοῇ
 κατὰ τῶν πολεμίων ἐφαλλόμενος οὐδ’ ὄλωσ ἐίχοντας τοὺς Ῥω-
 μαίους ἐφεύρισκεν, ἀλλ’ ἰσχυροτέρους καὶ αὐτὸν ἀνδρικῶς ἀντι-
 κρούοντας καὶ μᾶλλον ἀντισταμένους νεανικῶς· διὸ καὶ μικρὸν
D συσταλῆς καὶ εἰς ἑαυτὸν αὐθις γενόμενος ἐπιβάρει πάλιν μετὰ 20
 δυνάμειος, ἐκπόρευσιν τινα καὶ κάθοδον ἑαυτῶ ποριζόμενος.
 ἀλλὰ καὶ αὐθις τούτῳ οὐκ ἐνδόντες ἀλλ’ ὑπαντήσαντες καὶ ἀνα-

9 μὲν] τοὺς?

tem Posontis loco dixit. Amer ruinam sibi significare exposuit; fluvium
 quoque exercitus contritionem paraphrasi indicare sensit, direque eos
 vertendos a Romanis, ex prati incursu, quod Gyris vocaretur. haud
 tamen animus despondendum monet, sed robur excitandum inque cra-
 stinum fortiter pugna dimicandum; simulque omnes arma assumere, ac
 recens tersos gladios velut recens cusos ac fabrefactos iubet ostentare,
 quia vero illucens iam dies indutias aliquas vincendi Romanos videbatur
 offerre, tentandum putavit exitum, disiecta, qua parte aquilonare latus
 servabant, Romanorum acie. at ubi loci difficultas ducumque illic sta-
 tionem habentium strenua opera conatum infregisset ac repressisset, ad
 meridianum latus impressionem facit. verum illic quoque pari adversa-
 riorum acie viam praecludente, statuit loci ipsa benignitate tractus (erat
 enim reliquis magis ad planitiem vergens accessuque facilius) illa potius
 parte irruere qua et Petronam videbat stationem habere. strepitu ita-
 que ac clamore sublato in hostes irrumpens, ne minimum quidem ce-
 dentes, sed fortiores ipsumque strenue ex adverso comprimentes ac va-
 lidiori manu resistentes, offendit. quamobrem etiam tantisper impetum
 cohibens, iterumque in se ipsum collectus, magna vi rursus impressio-
 nem facit, exitum aliquem inque plana descendens quaerens. ac ne tum
 quidem illi cedentes adversaque acie incurrentes ac retro cogentes, hinc

στρέψαντες τῷ συμπεφράχθαι, καὶ μέχρις τούτων τοῦτο ποιεῖν
κατηνάγκασαν. ἐπεὶ δὲ πάντοθεν ἀναφανέντας καὶ ἄλλους ἄλλο-
θεν ἐκπηδῶντας τοὺς τὰ ἀρκτῶα καὶ μεσημβρινὰ μέρη κατοικοῦν-
τας καθιέρωκε, τότε ἤδη τὴν σωτηρίαν ἀπογνοὺς καὶ τὰς φρένας
5 ὡσπερ τινὶ κεραννῷ βληθεὶς ἐχώρει κατὰ ξιφῶν, οὐδὲ προτέρων
ἀμελῶν· ἐνθα καιρίαν πληγὴν αὐτὸς τε πτώμα γίνεται χαλεπόν, P 114
καὶ τῶν ἑαυτοῦ διασώζεται οὐδεὶς οὐδαμοῦ. ὡς δὲ τὸν τούτου
εἶδον μετὰ τιος φύλαγος ἀποδρᾶναί πον διήκουον, καὶ τοῦτον ὁ
τοῦ Χαρσιανοῦ κλεισουράρχης καταλαβὼν οὐκ ἄποθεν χειροῦται τε
10 μετὰ τοῦ στρατεύματος καὶ τῷ στρατηγῷ φέρων δίδωσι Πετρωνᾷ.
οὕτως μὲν οὖν ὁ Πετρωνᾷς τὰ κατὰ τοῦ Ἄμερ στήσας τρόπαια διὰ
πολλῆς εἶχεν ἔκτοτε τὸν μοναχὸν αἰδοῦς καὶ τιμῆς, προφήτην ἄλ-
λον ἀποκαλῶν. καὶ δὴ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς τούτῳ ἀναθεὶς πρὸς
τὴν βασιλεύουσαν εἰσελαύνει τοῦτον ἐπιφερόμενος, πρὸς τὸν βα-
15 σιλέα καὶ τὸν Βάρδαν τὴν τοῦ ἀνδρὸς θειάζων καλῶς ἀρετήν. B
καὶ [ἀλλ'] ὁ μὲν Πετρωνᾷς τὸ τοῦ δομεστίκου οὐκέτι προσωπεῖον
καθυπεκρίνετο, ἀλλ' αὐτὴν ἐλάμβανεν ἐκ βασιλέως τιμῆν· καὶ ὁ
μοναχὸς τὴν πρὸς θεὸν ἐκδημίαν παρ' αὐτοῦ διδαχθεὶς τὸν Πε-
τρωνᾷν ἀνεδίδασκεν ὡς διὰ ταχέων μέλλων ἀποδημεῖν. “καὶ ποῖ
20 με δὴ” ὁ Πετρωνᾷς “ἀπαίρων τὸ σὸν ἀρνίον, ὁ ποιμὴν μου καὶ
ἐρασιὰ, βούλει καταλιπεῖν;” μετὰ κλαυθμοῦ ἐπνυθάνετο. “ἄρα
τούτῳ τῷ βίῳ; ἀλλὰ δέδοικα μὴ πρὸς τὸν πρότερον ὄλισθον αὐ-
θις παραρρῶ καὶ γένωνται μοι τὰ ἔσχατα τῶν προτέρων οὐ κρείτ-

5 πρότερον?

inde obseptum eum tenendo, rem postmodum tentare vetuerunt. undique igitur exstantes acies videns, atque hinc illincque, qui ad aquilonem quique ad meridiale latus positi erant, irruentes conspiciens, desperata tum salute, ac velut fulmine ictus, in medios se enses primumque obvios inserit; ubi letali accepto vulnere cum ipse tristi fato cadit, tum suos omnes, ne uno quidem cladi superstite, perdit. eius filium cum cohorte quadam fugam arripuisse ubi rumor percrebuit, Charsiani clusurarum praefectus pone assecutus cum exercitu manu capit ac Petronae imperatori tradit. sic ergo Petronas erectis de Amere tropaeis, magna deinceps veneratione ac cultu monachum prosequabatur, alium eum divinum vatem vocans. atque adeo conscientia sua illi deposita, eum adducens, urbem Augustam petit, amplissimo apud imperatorem ac Bardam viri virtutem praeconio iure merito efferens. ceterum Petronas non iam ultra domestici personam simulacro gessit, sed regio munere ipse ea dignitate augetur. monachus cum se ad deum emigratum divinitus cognovisset, Petronam rei admonet. ad quem ille lugens “ubiam vero” inquit “tu pastor meus ac amator oviculam tuam humanis excedens vis relinquere? num in hoc saeculo? at vereor ne in priora prorsus delicta diffliam, mihique posteriora nihil meliora prioribus

τονα.” “καὶ βούλει” φησὶν ὁ μοναχὸς “ἐμοὶ συνεπακολουθή-
 C σαι;” καὶ οὗτος “ναί, πάτερ” ἔφη, “μεθ’ ἡδονῆς.” καὶ δὴ
 νόσω καὶ οὗτος βληθεὶς ἅμα τῇ οἴκαδε ὑποστροφῇ ἐδήλου τὰ συμ-
 πίπτοντα τῷ ἄββᾶ, καὶ ἀντιδηλοῦτο φάναι ὡς μετ’ ἐμοῦ γενήσῃ
 μετὰ μικρόν, ὡς ἠτήσω. καὶ δὴ τινων ἡμερῶν παρελθουσῶν ὁ 5
 μοναχὸς τε μετεκαλεῖτο πρὸς τὸν θεὸν καὶ οὗτος ἀθωρὸν ὡς ἐκ
 συνθήματος ἐπηκολούθει λαμπρῶς· καὶ τοσοῦτον ἦν κατὰ τὸν
 αὐτὸν καιρὸν ἀμφοτέρων ἢ ἐκεῖθεν ἀποδημία ὡς ἄτερος ἑτέρου,
 καίτοι γε μικροῦ τοῦ διαστήματος ὄντος, μὴ ἀκοῦσαι τὸν θάνα-
 τον. τοιοῦτω μὲν δὴ τέλει τοῦ βίου ὁ Πετρωνᾶς χρησάμενος λέ- 10
 D γεται, ἐτελεύτα δὲ καὶ πρὸ τούτου ὁ Μανουὴλ νόσω δὴ τινι κρα-
 τηθεὶς.

26. Μετέβαινε δὲ καὶ ὁ Βάρδας καὶ τὰς ἐκ βασιλέως
 ἤμειβε συνεχῶς τιμὰς, ὥσπερ τις νέος γαῦρός τε καὶ φιλότιμος 15
 τὰς ποικίλας τῶν πρὸς τέρψιν στολάς. μετέβαινε γοῦν καὶ πρὸς
 τὴν Καίσαρος ἀγῆι δόξαν τε καὶ τιμῆν, τοῦ Μιχαὴλ οὐ πρὸς ἕτε-
 ρόν τι τῶν πολιτικῶν τοσοῦτον ἐπτοημένον ἢ θεάτρα καὶ ἵππων
 ἀμίλλητήρια. καὶ τὸ δὴ χαλεπὸν, οὐκ ἠγάπα μόνον θεατῆς εἶναι,
 εἶγε καὶ τοσοῦτον ἐσχόλαζεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἠνιοχεῖν ὁ τῆς τῶν
 Ῥωμαίων βασιλείας, θέαμα τυχάνων καὶ παίγνιον πᾶσι δὴ καὶ 20
 P 115 κατάγελως. οὕτως ὁ Βάρδας τοῦ ἀδελφιδοῦ ἐπετρόπευεν, καὶ
 οὐδὲ ζῆν, ὡς ἔοικεν, ἠθέλησεν, εἰ μὴ τοῦτον μεταπέσει τὸ ἀν-
 δράποδον. πλὴν διώκει τέως αὐτὸς τὰ πολιτικά, καὶ τῆς βασι-

fiant.” “num vero,” inquit monachus, “tibi animo sedet, ut me sequaris?” “ita, pater,” inquit, “lubentissime sequar.” morbo itaque et ipse correptus, statim ac domum rediisset, ea narrat quae abbati evenerant; vicissimque refert dixisse monachum “ipsum quoque,” ut petierat, “brevis morientem eum secuturum.” ac sane paucis elapsis diebus, cum monachus ad deum evocatur, tum statim Petronas velut ex condicto magnifice sequitur, ita nimirum ut quamvis brevi sic intervallo dissiti erant, ambobus simul emigrantibus, alter alterius mortis nuntium audire nequiverit. moritur vero et illo prior Manuel, morbo quodam detentus.

26. Sed et Bardas nullo fixus munere alias ex aliis continue dignitates profusa principis largitate mutabat, haud secus ac juvenis quidam ac ambitiosus vario ad luxuriam cultu mutat vestes. mutata itaque functione ad Caesaris dignitatem gloriamque ascendit, cum Michael nulla alia rei publicae cura teneretur quam ut theatris ludisque Circensibus vacaret. quodque adeo gravius, non solum illis lubens spectaculis intererat tantamque operam navabat, sed et ipse Romani arcem imperii tenens equos agebat, cunctisque se ridiculum ac spernendum praebebat. ita Bardas Nepotis curatorem agebat; cui nec vita, ut par est, in votis esse debuisset, nisi a servili vitae hoc instituto illum avocaret. interim tamen negotia publica administrabat, ac sibi ipse imperium animo desti-

λείας κατεστοχάζετο ὡς αὐτὴν εὐκαίρως περιληψόμενος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τὸ μέλλον ἐταμιεύετο· τότε δὲ τῆς ἕξω σοφίας ἐπιμεληθεὶς (καὶ γὰρ ἦν τῷ τοσούτῳ χρόνῳ παραρρῶνεῖσα καὶ πρὸς τὸ μηδὲν ὅλως κεχωρηκυῖα τῇ τῶν κρατησάντων ἀγροικία καὶ 5 ἀμαθία) καὶ διατριβὰς τῶν μαθηματικῶν κατὰ Μαγναύραν ποιήσας αὐθις ἀκμάζειν καὶ ἀνηβῶν ταύτην ἐσπούδαζέ τε καὶ πε- B φιλοτίμητο. καὶ τοῦτο τῶν ἔργων αὐτοῦ κάλλιστόν τε καὶ περιβόητον ὄν οὐκ ἴσχυσέ πως τὰς ἐνούσας ἄλλως κῆρας αὐτῷ ἀπονήψασθαι. ἤρχε δὲ καὶ τῆς τοιαύτης σχολῆς τὴν μὲν φιλοσοφίαν 10 ἐξηγητόμενος Λέων ἐκεῖνος ὁ μέγας τε καὶ φιλόσοφος, ὃς κατὰ συγγένειαν μὲν τοῦ ἐξαδέλφου τῷ πατριάρχῃ Ἰαννῇ ὤκειότο, τὸν θρόνον δὲ τῆς Θεσσαλονίκης κατέχων, ἐπειδὴ νῦν ἐκ καθαιρέσεως ἐσχόλαζεν, εἰς ταύτην προεβιβάζετο τὴν σχολήν, τὴν ἀμαθίαν πόρρω ποι ἀπελαύνων καὶ ἀποτρεπόμενος.

27. Ἄξιον δὲ μὴδ' ὅπως εἰς γυνῶσιν ἤλθεν ὁ τηλικούτος C ἀνὴρ τῷ τότε κρατοῦντι παραδραμεῖν. Θεόφιλος δὲ ἦν, ὁ τοῦ Μιχαὴλ σπορεὺς καὶ πατήρ. οὗτος οὖν ἐπεὶ τὴν τῶν μαθημάτων εἰς ἄκρον ἐπιστήμην ἐξήσκησεν, τοσοῦτον χωρήσας διὰ πα- 20 σῶν, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν αὐτῆς ἀδελφῶν, ἀριθμητικῆς τέφμη καὶ γεωμετρίας καὶ ἀστρονομίας, ἀλλὰ καὶ τῆς πολυθρολήτου μουσικῆς, καὶ εἰς ἄκρον αὐτῶν ἐλάσας ὡς οὐδεμιᾶς ἕτερος σπουδῆ τε πολλῇ καὶ βίῳ ἀπράγμονι καὶ μεγέθει φύσεως, εὐτελεῖ D τινὶ καταλύματι χρώμενος καὶ καταγωγίῳ τοῦς εἰς αὐτὸν φοιτῶν-

nabat, cuius quandoque sibi ipse compos fore videretur. ceterum haec quidem in futurum illi reposita: interim vero saecularis ac profanae sapientiae cura suscepta, cum iam plura lustra humaniores literae imperatorum barbarie ac inscitia obsolevisent ac prope extinctae essent, mathematicarum disciplinarum scholis ad Magnauram constitutis, magnifice rursus florere ac velut repubescere eam fecit. nec tamen hoc Bardae facinus, quanquam summam praeferret honestatem gloriaque celeberrimum esset, eius noxas reliquas eluere valuit. praeerat huic scholae ac doctor philosophiae erat magnus ille ac philosophus Leo, sanguinis quidem prosapia Iannis patriarchae patruelis, gradu vero Thessalonicensis quondam episcopus. tunc autem cessare iussus atque amotus, quod iconomachorum haeresis cultor erat, huic negotio praepositus opera sua ac industria inscitiam procul abigebat atque fugabat.

27. Operae pretium autem videatur, ut et noverimus qua ratione vir tantus in eius qui tum rerum potiebatur notitiam venerit. erat is Theophilus Michaelis pater. hic ergo cum disciplinarum omnem scientiam perfecte excoluisset, sicque omnium disciplinarum, philosophiae eiusque germanarum (arithmeticae scilicet et geometriae, nec non astronomiae, quin et celebratissimae musicae) perfectionem nactus esset, tantumque in illis omnibus unus ipse profecisset quantum ne in una quidem quispiam alius, diligentī in eam opera, solitudinis tranquillo,

τάς ἐπαιδεύειν, ἐκδιδάσκων ἦντινα ἐπιστήμην καὶ βούλοιντο. ὡς δ' ἤδη χρόνος παρίππασεν καὶ τῶν μαθητῶν οὐκ ὀλίγοι κατὰ τὰς ἐπιστήμας προέκοπτον, συνέβη τινὰ νεανίαν τῶν ξαντοῦ φοιτητῶν, τῆς γεωμετρικῆς ἐπιστήμης ἄρτι τὸ πέρας κατεिल्φότα, ὑπογραφεῖα γενέσθαι τινὸς στρατηγίδα τάξιν διέποντος, καὶ προκοπῆς 5 ἔνεκεν τοῦ βίου ἀγαπήσασιν τούτῳ ἀκολουθεῖν. ὡς δὲ κατὰ τὸν πόλεμον ἅμα τούτῳ ἐγένετο; ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ζωορῆται καὶ τῶν ἐπιφανῶν τινὲ εἰς δουλείαν διὰ τὸ νέον τῆς

P 116 ἡλικίας δίδοται. Μامοῦν ἐκεῖνος οὕτω καλούμενος τηρικαῦτα μὲν τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐτέλει ἀμεραμνονῆς, ἄλλοις τε μαθήμασι 10 σχολάζων Ἑλληνικοῖς καὶ δὴ καὶ γεωμετρίας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὐκ ἀμελῶν. λόγου δὲ ποτε παρὰ τοῦ τὸν νεανίαν ἔχοντος δεσπότην κινήθοντος περὶ τῆς σπουδῆς ἀμεραμνονῆ καὶ τῆς τῶν μαθημάτων ἐπιμελείας, ὡς δὴ καὶ περὶ τῆς γεωμετρίας ἔλεγεν, ἀκοῦσαι τούτου εἶπεν ὁ νεανίας ἐπιθυμεῖν καὶ τῶν αὐτοῦ διδασκά- 15 λων, ὡς καὶ αὐτοῦ τινὰ ἔχοντος ἐπιστήμην γεωμετρικὴν. ὡς οὖν ἀνέμαθεν ὁ ἀμεραμνονῆς; μετὰ περιχαρείας εἰσκαλεῖται πολλῆς, καὶ τὸν αἰχμάλωτον ἐπυνθάνετο εἰ γνώσιν τῆς τοιαύτης

B κέκτηται ἐπιστήμης. καὶ ἐπεὶ τὴν συγκατάθεσιν ἐποίησατο, ἔτι μὲν ἀπιστίαν πρὸς τοὺς ἐκεῖνου λόγους ὁ βάρβαρος κεκτημένος 20 οὐκ ἔλεγεν ἑτέρους εἶναι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῶν ἐκεῖνου διδασκάλων ἑκτός. ὡς δ' ὁ νεανίας ἔλεγεν τούτων διακοῦσαι ἐπιθυμεῖν καὶ

5 στρατηγίδος P
οὐρανῶν P

13 σπουδῆς τοῦ ἀμ.?

21 ἀπὸ τῶν

ingenii dexteritate, in villi quodam tuguriolo discipulos erudiebat; et, quam quisque mallet scientiam docebat. cum autem longum iam tempus transisset multique eo doctore non paenitendos progressus fecissent, contigit ut eius discipulorum iuvenis quidam, summam per eum nactus geometriae peritiam, uni ducum a secretis, rei per eum familiaris compendium facturus, ad bellum proficiscenti se ultro comitem daret; dumque illic versatur, nescio quo casu in Agarenorum potestatem veniret, ac quod viridi florentique iuventa erat, illustrium uni servus dederetur. Mamum nomine tunc Ismaelitarum ameramnunes cum Graecanicis aliis disciplinis operam dabat, tum praecipue geometriae deditus erat. accidit autem ut eius, de quo diximus, iuvenis herus de ameramnunis in disciplina diligentia sermonem domi haberet; cumque et geometriae meminisset, "eum" ait iuvenis "eiusque lubens magistros, quippe ipse geometriae non omnino rudis, audirem." id vero ut audivit ameramnunes, ingenti gaudio ad se adolescentem accersit, quaeritque ex illo "num eiusmodi scientiae cognitione aliqua praeditus sit." ait ille; necdum tamen barbarus ut dictis fidem accommodet in animum inducit, neminem geometriae gnarum arbitratus praeter magistros suos, qui in aula agerent. dicente illo "libenter se auditurum eorumque doctrinam explora-

τῆς αὐτῶν διδασκαλίας, εὐθὺς οὗτοι παριστάντες ἀπῆρχοντο ταύτης, καὶ διεχάραττον τὰ τρίγωνά τε καὶ τετράγωνα σχήματα, καὶ τοὺς Εὐκλείδου κανόνας προσέφερον, καὶ τὸ μὲν ὅτι ἐδίδασκον ἀνδρικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς, τοῦτο λέγοντες τοιαύτην ἔχει τὴν 5 κλῆσιν καὶ τοιαύτην τὸ ἕτερον, αἰτίαν δὲ καὶ λόγον, καὶ διότι οὕτως τε ἔστιν καὶ κλῆσιν ἔχει, κατάλληλον ἀπεδίδοσαν οὐδαμῶς, ἀμάθειαν καὶ ἄγνοιαν, ἀλλ' οὐ στενότητα γλώττης πως ἔχοντες. C ὡς οὖν τούτους γαυρουμένους ἑώρα καὶ μέγα φρονοῦντας ἐπὶ τῇ τῶν σχημάτων ὁ νεανίας καταγράψῃ, "τ'" φησὶν "ὧ οὗτοι, ἐπὶ 10 παντὸς λόγον καὶ πράγματος τῆς αἰτίας τὸ κράτος ἐχούσης καὶ τοῦ διότι, ἡμεῖς τὴν ὑπαρξιν μόνον λέγοντες τοὺς τούτων παρατρέχετε λόγους ὡς οὐκ ἀναγκαίους; καὶ εἰς ταῦτὸν τὸν διδασκόμενον ἄγετε ὅπου καὶ τὸν μηδὲν παιδευόμενον μηδέ τι περὶ τούτων διαγινώσκοντα;" τῶν δὲ διαπορησάντων καὶ τὰς αἰτίας τούτων 15 διευκρινεῖν καὶ διδάσκειν παρακλινομένων, ἐπεὶ διερμηνεύοντα καὶ σαφῶς λέγοντα ταύτας διήκουον, ὡς τοῦτο μὲν διὰ τὸδε καὶ τοῦτο διὰ τὸδε τὴν εἰρημένην ἔχει κλῆσιν τε καὶ γραφήν, D καὶ ἅμα αὐτῶν ὁ νοῦς διηνοίγεται καὶ τῶν λεγομένων συνίεσαν, θάμβει λοιπὸν συσχεθέντες ἡρώτων ὀπόσους τὸ Βυζάντιον τοιούτους 20 τρέφει ἄνδρας ἐπιστήμονας. ὡς δὲ πολλοὺς οὗτος ἔλεγεν καὶ ἑαυτὸν τῷ τῶν μαθητιῶντων χορῷ ἀλλ' οὐ τῶν διδασκόντων κατέλεγεν, περὶ τοῦ διδασκάλου τοῦτον αὖθις ἐπανηρώτων, οὐ ζῶσιν ἔτι ἡρίθμηται καὶ ὑπεράνω πέφυκε γῆς. ὁ δὲ "ἔστι τε".

4 ἔχει?

11 τοῦ] τὸ P

22 οὐ] εἶ?

turum," illi statim adstantes geometrica auspicantur, figurasque triangulas et quadrangulas describunt, atque Euclidis canones afferunt; factumque, ac sic se rem habere, strenue ac erudite docent, sic nimirum istud vocari, hoc illius esse nomen: causam vero et rationem adscripti nominis, ac cur se res ita habeat, nullam illius momenti afferentes, meram suam inscitiam ac ignorantiam, sola linguae angustia pro eius verbositate non pressi, prodebant. tum iuvenis elato animo ventosos ob eam figurarum descriptionem videns, "cum in omni doctrina" inquit "ac negotio rei causa eiusque assignata ratio primas teneat, cur vos, res solummodo esse dicendo, quasi nullius frugis rationes omittitis, inque eandem classem eum qui doctus sit et eruditus, ac qui earum rerum ignarus, redigitis?" haesitantibus illis, et ut ipse causas distincte ederet atque doceret rogantibus, ubi exponentem ac perspicue dicentem audiere, "istud nimirum in causa esse cur hoc istud sortitum sit nomen, hocque illud, hancque adeo delineationem;" eoque loquente eorum animus aperiebatur, sermonemque intellexerunt; porro hominem admirari ac cum stupore percontari, "quotos Byzantium viros eius generis sicque eruditos aleret?" respondente illo "longe plurimos, ac se ex discipulorum, non ex magistrorum numero esse," rursus de doctore quaerunt,

ἔφησεν “ἐπὲρ γῆς;” καὶ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν ἐξεθείασεν, ἀκτῆμονα βίον διάγειν λέγων αὐτὸν καὶ τοῖς πολλοῖς ἄγνωστον, ἐπὶ σοφίᾳ
 P 117 διαλάμποντα. γράμματα γοῦν εὐθὺς ὁ Μάμουσ πρὸς ἐκείνον δια-
 χαράττει, τόνδε τὸν νοῦν περιέχοντα, “ὡς ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δέν-
 δρον ἐπέγνωμεν, ἐκ τοῦ μαθητοῦ τὸν διδάσκαλον. ἐπεὶ γοῦν τόσος 5
 ὢν περὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν ὄντων δι’ ἀρετὴν καὶ γνώσεως βύθος
 ἄγνωστος εἴ τοῖς σοῖς συμπολίταις καὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως
 οὐπω τοὺς καρποὺς ἀπέληφας, ὅτι μηδὲ τιμῆς ἠξίωσαι παρ’ αὐ-
 τῶν, μὴ ἀπαξιώσης ἔλθειν πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς σῆς διδασκαλίας
 μεταδοῦναι ἡμῖν. εἰ γὰρ οὕτω τοῦτο γένηται, τοὺς ἀχένας σοι 10
 κλιεῖ γένος ἅπαν τὸ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ πλούτου καὶ δωρεῶν
 ἀξιοθήσῃ, ὧν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἠξίωται.” ἐπιδοὺς οὖν
 B τὰ γράμματα τῷ νεανίᾳ, καὶ δώροις αὐτὸν φιλοφρονησάμενος,
 τὸν διδάσκαλον καταλαμβάνειν ἐκέλευσεν, καὶ τιμὰς εὐθὺς ὑ-
 πεισχεῖτο καὶ δωρεὰς καὶ αὐθις, εἰ βούλοιο, τὴν εἰς οἶκον ἐπάνο- 15
 δον, μόνον εἰ τοῦτον πείσειε τὴν τῶν Ῥωμαίων καταλιπεῖν γῆν.
 ὡς τὴν βασιλεύουσαν ἔφθασε καὶ τοῦ διδασκάλου πρὸς πρόσωπον
 ἕστηκεν, ἡ τούτου θεία ἀναφλέξασά τε καὶ οἶον θερμαίνουσα ὀλο-
 φύρεσθαι κατηνύγαζε, καὶ δάκρυσιν οὐ παρειὰς μόνον ἀλλὰ καὶ
 τράχηλον καὶ στέφνα διάβροχα ἐμποιεῖν. καὶ τὸ πρῶτον ἀφασία 20
 τῶν δρωμένων τὸν διδάσκαλον κατελάμβανεν, τίς τε εἶη οὐκ εἰδώς,
 C καὶ ὅτου ταῦτα ἔνεκεν διαπράττετο· ἢ τε γὰρ τούτου μορφή ἀλ-

17 τὴν] γῆν P

“num adhuc vivat ac superstes sit.” respondet vero “omnino superstitem esse,” virique magnifice virtutem laudat, dicens inopem vitam agere, ac vulgo ignotum sapientia clarere. statim ergo Mamum ad hunc literas in hanc sententiam scribit. “ex fructu arborem, ex discipulo magistrum agnovimus. ergo tu, qui tanta rerum praeditus scientia ob virtutem ac scientiae altitudinem civibus tuis ignotus es, necdumque sapientiae ac scientiae fructus percepisti (quippe nullum ab eis honorem consecutus), ne dedigneris venire ad nos, tua nos doctrina impartiturus. hoc si feceris, tibi cervicem gens omnis Saracenorum inclinans tanta munerum ac divitiarum vi cumulabit, quanta nemini unquam hominum obtigit.” his ergo literis adolescenti traditis, eoque liberaliter donato, ad magistrum iubet proficisci; rursusque honores ac munera pollicetur; ac si velit, etiam facultatem facturum redeundi in patriam, si modo Leoni, ut ad eos transeat Romano relicto orbe, suaserit. ubi itaque in urbem regiam venit, ac coram magistro adstitit, eius incensus aspectu, velutque calore exaestuans, in gemitus cogitur, nec solum genas sed et collum et renes rigat lacrimis. ac primum quidem rerum incertus magister haerere, cum nec quis ille esset exploratum haberet, nec sciret cuius gratia haec agerentur. adolescentis enim longiore mora

λοιωθεῖσα τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῆς αἰχμαλωσίας κακονχία ἄλλοιόν
 τὸν νεανίαν ἀλλ' οὐκ ἐκείνον εἶναι τὸν γνωριζόμενον ἀνεδίδασκει.
 ὡς δὲ τὴν τούτου γνώσιν κατὰ μικρὸν ἐδίδου, ὄνομα καὶ μαθή-
 ματα ἐπειπὼν, καὶ προσετίθει τὰ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τὴν αἰτίαν
 5 τῆς ἀπολυτρώσεώς τε καὶ ἀφίξεως, καὶ ἅμα εἰς χεῖρας ἐδίδου δὴ
 τὴν γραφὴν, τότε δὴ κοινῇ τὴν τραγωδίαν ἐπλήρουν καὶ θρηνη-
 διάν. πλὴν οὐκ ἀκίνδυνον εἶναι λογισάμενος τὴν ἐκ τῶν ἐχθρῶν
 γραφὴν, εἴ γέ ποτε κατάφωρος γένοιτο, τῷ λογοθέτῃ πρόσεισι
 (Θεόκτιστος οὗτος ἦν ὁ πυρυνάλωμα τῷ Βάρδα γενόμενος) καὶ
 10 διηγεῖτο τὰ τοῦ αἰχμαλώτου πάντα καὶ μαθητοῦ, καὶ ἅμα δίδω-
 σιν τὴν τοῦ ἀμεραμνοννῆ γραφὴν. αὕτη ἡ αἰτία τῆς τοῦδε τοῦ D
 ἀνδρὸς πρὸς τὸν βασιλέα γνώσεώς τε καὶ οἰκείωσις. οὗτος ὁ μα-
 θητῆς καὶ τοῦτο τὸ γράμμα τὴν τε τοῦ Λέοντος σοφίαν ἐν ὑπαί-
 θρω γενέσθαι ἐν γωνία τέως οὖσαν ἐποίησεν καὶ τῆς εὐτελείας ἐκεί-
 15 νης καὶ πενίας ἔξω παρήγαγεν. τό τε γὰρ γράμμα ἐμφανίζει τῷ
 Θεοφίλῳ ὁ λογοθέτης, καὶ προσκαλεῖται τοῦτον αὐτός, καὶ πλου-
 τίζεται καὶ ἐν τῷ τῶν ἁγίων μί ναῶν διδάσκειν δημοσίᾳ παρὰ τοῦ
 βασιλέως ἐπειγεται. οὐ πολὺς γοῦν χρόνος, καὶ ἐπεὶ διέγνω ὁ
 Μαιμοῦν μὴ βούλεσθαι τὸν φιλόσοφον τῆς οἰκείας τὴν ἄλλοτριαν
 20 ἀλλάξασθαι, διὰ γραφῆς ἐκτίθησιν ἀπορίας γεωμετρικῶν τε καὶ
 ἀστρολογικῶν ζητημάτων καὶ τινων ἐτέρων δυσδιαγνώστων κεφα- P 118
 λαίων, καὶ τὴν λύσιν τούτων κομίσασθαι ἄξιοι. ὡς δ' οὖν ἔκα-
 στον προσηκόντως ἠρμήνευσεν ὁ Λέων καὶ τὰς τούτων λύσεις ἔξέ-
 θετο, προσεφῆρμοσέ τε τούτοις καὶ τινα προγνώσεως ἐκπλήξεως

24 τινὰς προγνώσεις?

immutata species, malisque captivitatis detrita, alium existimari prae-
 bebat quam qui notus erat. at ubi paulatim sui notitiam fecit, nomen-
 que ac disciplinas edidit, et captivitatem adiecit, causamque redemptionis
 ac cur venerit, simulque literas in manus dedit, tunc sane communi
 ambo luctu planctuque soluti sunt. cum tamen Leo haud sibi tutum in-
 telligeret, si quando ab hoste clanculum literas accepisse deprehenderetur,
 ad logothetam accedit (Theoctistus is erat, cui Bardas necem conscivit)
 ac captivi verba omnia et discipuli exponit, simulque ameramnunis
 literas tradit. sicque virum imperatori innotescere contigit, inque
 illius necessariorum numerum cooptari. hic discipulus ac epistola, quae
 hactenus in angulo delituerat, Leonis sapientiam in apertum produxit,
 adiectaque illa cum per egestatem vitae sorte exemit. logotheta namque
 Theophilo literas ostendit, quem ille accersitum ditat, publiceque
 doctorem in sanctorum quadraginta martyrum sacra aede praeficit. ubi
 non multis exactis diebus, intelligens Mamum haud ex animo Leoni esse
 ut natali solo relicto se ad eum conferret, geometricas quasdam ac
 astronomicas aliarumque scientiarum difficiles quaestiones solertia mentis
 solvendas ac exponendas mittit. Leo ubi rite singulas interpretatus
 esset ac uniuscuiusque solutionem edidisset, quaedam etiam admirationis

ἔνεκα, τότε δὴ μεγάλως ἐπὶ χειρας λαβόντα αὐτὰ τὸν ἀμεράμινουνη
 τρωθῆναι δὴ τῷ τούτου πόθῳ, καὶ μέγα ἀνακραγεῖν, τὸν ἄνδρα
 τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν μαθημάτων ὑπεραγάμενος. ὄθεν εὐθὺς
 οὐ πρὸς ἐκείνον πρὸς δὲ τὸν Θεόφιλον ἐπιστολὴν πέμπει, τὸν νοῦν
 τοῦτον ἐμπεριέχουσαν, ὡς βουλόμην μὲν αὐτὸς ἀφικέσθαι σοι, 5
 ἔργον φίλου τε καὶ μαθητοῦ ἐκπληρῶν· ἐπεὶ δὲ ἢ τε προσανα-
B κειμένη μοι ἀρχὴ ἐκ Θεοῦ καὶ ὁ πολὺς ὑπὸ τὴν χειρᾶ μου τελῶν
 καὶ ἔξουσίαν λαὸς τοῦτο οὐ συγχωρεῖ, ἀξιῶ τὸν ὃν ἔχεις ἐπὶ φιλο-
 σοφίᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις περιβόητον ἄνδρα βραχύν τινα
 χρόνον ἐπαποστεῖλαι, καὶ συγγενέσθαι μοι τοῦτον πείσαι, τρόπῳ 10
 διδασκαλίας τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης μεταδιδόντα καὶ ἀρετῆς τῷ οὐ-
 τως ἔχοντι ἔμοι πρὸς ἐκείνας ἐρωτικῶς. πάντως δὲ οὐκ ἀναβολὴ
 τις γενήσεται ὅτι τε τῶν οὐχ ὁμογλώσσων ἐγὼ καὶ ὅτι τῆς πίστεως
 ἀλλότριος· ἀλλ' ὅτι μᾶλλον τοιοῦτος ὁ ἀξιῶν, πέρας ἢ αἴτησις
 λήφεται παρὰ φίλοις ἐπιεικέσι τε καὶ χρηστοῖς. χάρις δέ σοι κα- 15
C ταβληθήσεται ὑπὲρ τούτου χρυσίον μὲν εἴκοσι κεντηνάρια, εἰρήνη
 δὲ καὶ σπονδαὶ αἰδίοι τε καὶ ἀτελεύτητοι. τοσοῦτοις μὲν ἐκείνος
 τὴν αὐτοῦ ἔξωνεῖτο παρουσίαν καὶ ἀφίξιν· ἀλλ' ὁ Θεόφιλος ἀντα-
 ποκρίνας καὶ ἄλογον τὸ οἰκεῖον δοῦναι ἑτέροις καλὸν καὶ τὴν τῶν
 ὄντων γνῶσιν ἔκδοτον ποιῆσαι τοῖς ἔθνεσι, δι' ἧς τὸ τῶν Ῥω- 20
 μαιῶν γένος θαναμάζεται τε καὶ τιμᾶται παρὰ πᾶσιν, ἐκείνῳ μὲν
 οὐκ ἐπένευσε, τοῦτον δὲ διὰ τιμῆς πλείονος σχῶν τὸν Ἰωάννην τοῦ

16 ἑκατὸν margo Combef.

19 τῶν om P

causa futura praedicendi signa adiecit. tunc ameramnunes acceptis in
 manus literis maiorem in modum viri desiderio animo affici altumque
 vocem tollere, eius philosophiae ac disciplinarum defixus admiratione.
 mox ergo non ad Leonem sed ad ipsum imperatorem literas scribit,
 hunc fere continentes sensum. "statueram, quod est amici discipulique
 officium, ipse ad te venire: sed cum creditum mihi a deo imperium tan-
 taque haec subiectae plebis multitudo id non permittant, rogo ut quem
 virum philosophia aliisque disciplinis longe celebrem habes, ad breve
 tempus mittas ac mecum versari iubeas, ut me sua ille doctrina ac vir-
 tute, quarum tanto amore flagro, impertiat. neque ob religionis gentis-
 que diversitatem praestare rem differas: sed magis quod talis est qui
 rogat, finem facile vota habebunt inter probos ac mites amicos. pro
 hoc autem munere auri centenaria viginti reddemus, pacemque ac foedus
 perenne componemus." tantis ille redimendam viri praesentiam
 putavit, et quod is illi utendum praeberet. at Theophilus dato responso,
 nec consentaneum ratus bonum proprium aliis tradere, rerumque scien-
 tiam gentibus prodere, cuius causa Romanum genus ubique gentium ad-
 mirationem habet honorique ducitur, eius minime votis annuit: Leonem
 vero maiori porro in honore lubens, Ioanni patriarchalem tum sedem

πατριαρχικοῦ τότε θρόνου ἀντιποιοῦμενον κατὰ τὴν Θεσσαλονι-
 κέων μητρόπολιν, καὶ ὡς πλήρη σοφίας ὄντα καὶ ὡς οἰκειοῦμενον
 τούτῳ κατὰ συγγένειαν, χειροτονεῖν ἐγκελεύεται. (28) ὃς ἐπεὶ D
 μετὰ τὴν χειροτονίαν κατὰ τὴν Θεσσαλονίκην ἐγένετο, εἶχε μὲν
 5 ἅπαντας τὴν αὐτοῦ ἐλάβουμένους τε καὶ τιμῶντας ἀρετήν, εἶχε
 δὲ μᾶλλον τιμῶντας τοῦτον λαμπρότερον ἔκ τινος αἰτίας ἢν ὁ λόγος
 δηλοῖ. περὶ τὰς τῶν καρπῶν γονὰς στεῖρά πως τοσοῦτον ὠρᾶτο
 ἢ γῆ καὶ ἄτεκνος κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ὡς καὶ θάνατον κατεπέγε-
 σθαι. οὓς ἰδὼν τῷ τῆς συμπαθείας οἴκτῳ βληθεὶς μήτ' ἀθυμεῖν
 10 παρήγει μήτε μὴν συμφοραῖς ἐπαπόλλυσθαι, εἶγε δὴ βούλοιντο
 τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπικουρίας καὶ αὐτοῦ γε τυχεῖν. περὶ τινα γοῦν
 καιρόν, ὃν ἐκ τῆς ἀστρολογικῆς ἐδιδάσκετο ἀστέρων τινῶν ἐπιτο-
 λαῖς τε καὶ φάσεσιν ἀπόρροϊάν τινα καὶ συμπάθειαν τοῖς περιγείοις P 119
 προσγίνεσθαι, τὰ σπέρματα τῇ γῆ κατεβάλλετο καὶ ὑπὸ κόλπους
 15 ταύτης ἐδίδου, ὧν τοσαύτην γενέσθαι συνέβη εὐφορίαν τε καὶ εὐ-
 καρλίαν, ἐπεὶ τὸ ἔαρ ἀνέτελλεν καὶ ὁ τοῦ θέρους ἐφεστήκει και-
 ρός, ὡς πολλοὺς ἐπαρκέσαι χρόνους αὐτοῖς καὶ εἰς τὸ ἔξῃς, πάν-
 τως οὕτω τοῦ Θεοῦ τὸν ἄμητον πολύχρον ἐνεγκαμένον ταῖς τῶν
 ἀναγκαζομένων λίτανείαις ἐπιδόντος καὶ ἱκετείαις, ἀλλ' οὐ τῇ
 20 ἐκεῖνον περὶ τὰ τοιαῦτα ματαιοπονία. τοῦτο γοῦν τὴν ἐπὶ πλέον
 τῶν Θεσσαλονικέων ἠῶξήσῃ πρὸς τὸν ἄνδρα στοργὴν καὶ τὸ φίλ-
 τρον αὐτῶν διήγειρεν, ὡς εἰκός. (29) θυμαζόντων δὲ πολλῶν B

administranti iubet ut eum Thessalonicensem metropolitam ordinet, vi-
 rum scilicet sapientia ornatum, et qui sanguinis necessitudine ipsum
 contingeret. (28) ubi sacerdotio initiatus Leo Thessalonicam venit,
 omnium in se civium animos, ipsum pro virtute venerantium ac colen-
 tium, convertit. accidit vero etiam aliquid quod eam eius venerationem
 ac cultum magnificentius auxit. eo tempore tanta fuit terrae sterilitas
 omniumque frugum penuria, ut et mors iam immineret. visa autem
 Leo civium tanta miseria, miserantis animi affectu saucius, hortatur
 maestitiam ponere nec calamitatibus immori, si modo divinam opem
 consequi velint atque eius quoque auxilio iuvari. ad certum itaque
 tempus, quo ex astrologia didicerat ab stellarum quarundam exortu con-
 spectuque benigniores quasdam e caelo influentias in haec inferiora de-
 mitti, sementem facere iubet inque terrae sinum iacere; quo facto tanta
 fertilitas frugumque ubertas appetente vere messisque tempore contigit
 ut in multos deinceps annos collecta annona suffecerit, ita plane deo
 uberem illam messem conferente, cum se facilem miserorum supplica-
 tionibus ac votis prae buisset, non quasi inanis illa astrologi observatio,
 tantae illius benignitatis causa exstiterit. ea tamen res Thessalonicen-
 sium erga Leonem amoris vim ac flammam, uti par est, maiorem in
 modum excitavit auxitque. (29) porro plerisque eius sapientiam mi-

περὶ τῆς αὐτοῦ σοφίας, καὶ ὅπως εἰς ἄκρον ἔφθασε πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, λέγεται πρὸς τινὰ τῶν ἑαυτοῦ συνήθων φάναι “ὡς τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ ποιητικὴν κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν διατρίβων κατώρθωσεν, ῥητορικὴν δὲ καὶ φιλοσοφίαν καὶ ἀριθμῶν ἀναλήψεις κατὰ τὴν νῆσον Ἄνδρον γενόμενος· ἐκεῖσε γάρ τινας 5 σοφῶ ἀνδρὶ ἐντυχὼν καὶ τὰς ἀρχὰς μόνον καὶ τινὰς λόγους παρ’ αὐτοῦ λαβὼν, ἐπεὶ μὴ ὅσον ἐβούλετο εὑρίσκειν, τῇ χέρσῳ ταύτης περικοστῶν καὶ μοναστήρια καταλιμβάνων καὶ τὰς ἀποκειμένας 10 βίβλους ἀνερευνῶν τε καὶ ποριζόμενος, καὶ πρὸς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων σπουδαιότερον ταύτας ἐμμελετῶν, πρὸς τὸ τῆς γνώσεως οὕτως ὑψος ἀνεβιβάζετο, ὅτε δὴ καὶ κόρον σχῶν τῶν μαθημάτων πρὸς τὴν βασιλεύουσαν αὔθις ὑπέστρεψεν, τὰ σπέρματα τῶν ἐπιστημῶν ταῖς τῶν βουλομένων διανοίαις καταβαλλόμενος.” ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρότερον· καὶ νῦν δὲ ἐπεὶ μετὰ τρεῖς χρόνους (τοσοῦτος δὲ ὁ τῆς τοῦ θρόνου ἀντιλήψεως χρόνος) ἐκ τῆς καθαι- 15 ρέσεως αὔθις ἐσχόλαζεν, τῆς κατὰ τὴν Μαγνάρον μὲν οὗτος ἦρχε φιλοσόφου σχολῆς, ὁ δὲ δὴ τούτου φοιτήτης. Θεόδωρος τοῦ τῆς γεωμετρίας διαιτητηρίου προϊστάτο, καὶ Θεοδήμιος τοῦ τῆς 20 ἀστρονομίας, καὶ Κομητᾶς τῆς τὰς φωνὰς ἐξελληνίζούσης γραμματικῆς· οἷς ὁ Βάρδας καὶ δαυριλῶς ἐπαρκῶν καὶ ἐκ φιλομαθίας πολλὰκις ἐπιφοιτῶν καὶ τῶν διδασκομένων τὰς φύσεις ἐπιρρωννύς, ἐντὸς τοῦ καθήκοντος χρόνου ὥσπερ πτερὰ τοῖς λόγοις διδοὺς πτεροφυεῖν ἐποίει καὶ προβαίνειν εἰς τοῦμπροσθεν.

rantibus, ac qua ille ratione ad omnium scientiarum apicem evaserit rogantibus, dixisse ferunt ad quendam sibi familiarem “grammaticam quidem ac poesin Cpoli morantem se didicisse, rhetoricam vero et philosophiam nec non arithmeticam in Andro insula versantem. illic enim cum docto quodam viro consuetudinem habuisse, ab eoque principiis duntaxat ac praeceptis quibusdam rationibusque imbutum, nec quantam desideraverat nactum eruditionis vim, vicinam continentem pervagando monasteriaque adeundo, atque in illis exstantes libros scrutando sibi que comparando atque in montium iugis acri diligentia evolviendo et in eis meditando, ad tantae doctrinae fastigium evasisse. tumque abunde disciplinis expletum in urbem regiam rursus venisse, eorumque animis qui ipsius uti opera vellent scientiarum semina inspersione.” verum haec prius: modo autem, post tres annos (tot enim fluxerant ab arrepto sacerdotio) iterum cessare iussus ac gradu motus philosophiae scholam ad Magnauram regendam susceperat: Theodorus vero eius discipulus geometriae ludo praesidebat, Theodegius astronomiae, Cometas linguae Graecae grammaticae. iis Bardas dum large sumptus suppeditat, ac quo scientiarum desiderio accensus videbatur, saepe ipse quoque scholas frequentans discipulorumque animos confirmans, intra iusti temporis moras velut alas doctrinis addidit, eisque plumescendi (ut sic dicam) ac profectus maximi compendium fecit.

30. Καὶ τοῖς τοῦ ἵπποδρόμου δὲ συνεχῶς ὁ Βάρδας ἐαν-
 τὸν ἐδίδου κριτηρίοις, καὶ ἔραστῆς νομιζέσθαι ταύτης τῆς γνώμης
 φιλοτιμούμενος. ἔτυχε δ' ἂν παρὰ πολλοῖς, τοῦ χρόνου τὰ γε-
 γονότα καλύψαντος· ἀλλὰ πάλιν τὰ τῆς ἐκκλησίας κινήσας τε καὶ P 120
 5 ἀναταράξας, καὶ ἀντὶ γαλήνης φιλονεικίας αὐτῇ καὶ κακώσεων
 [καὶ] ὀλεθρίων αἴτιος γεγονώς, εἰκότως οὐ τὴν κρείττω δόξαν ἀλλὰ
 τὴν ἐναντίαν ἠνέγκατο. ἄρτι γὰρ τὸν βίον Μεθοδίου μετηλλαχό-
 τος, τέσσαρας μόνους χρόνους τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρό-
 νον κεκρατηκότος, Ἰγνάτιον μοναχὸν ὄντα καὶ τῆς μονῆς ἡγούμε-
 10 νον τοῦ Σατύρου, τὸν Νικηφόρου μὲν τοῦ βασιλέως ἔκγονον, υἱὸν
 δὲ Μιχαήλ, τὸν ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀρετῇ παντοία μαρτυρηθέντα
 πρὸς τὸν τῆς πατριαρχίας θρόνον ἀναβιβάζουσι καὶ τῆς οἰκουμέ-
 νης τοὺς οἵακας ἐμπιστεύουσιν. οὗτος οὖν μετὰ τινας χρόνους
 τὸν Βάρδαν ἐπὶ τῇ τοῦ οἰκείου γυναιίου ἀλόγως καὶ ἀναιτίως ἀπο-
 15 βολῇ τῆς αὐτοῦ δὲ νύμφης περιπλοκῇ τῆς ἐκκλησίας ἀπείργων, B
 ἐπεὶ μὴ τῶν θείων κανόνων ἡμέλει, τὴν ἣν ἐκείνῳ ἐδίδου ποινήν
 τῆς ἐκκλησίας ἀποπεμπόμενος, ταύτην εἰσπράττεται παρ' αὐτοῦ.
 καὶ ἵνα τὸν λιμὸν καὶ τὴν δίψαν παρῶ καὶ τὰς ἐπὶ γῆς τοῦ ἀνδρὸς
 ἐκτιάσεις τε καὶ ῥαβδισμοὺς καὶ τὰς καθ' ὄλον τὸ σῶμα ὠμοτάτας
 20 πληγὰς, ἐν τούτῳ μόνον ἐγὼ εἰπὼν ἐπὶ τὰ συνεχῆ βαδιοῦμαι τῆς
 ἱστορίας. (31) παρεδίδου τὸν Ἰγνάτιον ὁ Βάρδας φρουρᾶ, καὶ
 φρουρᾶ ἀπηνεῖ τε καὶ χαλεπῇ· ἣ δὲ ἦν ἐν τῷ τῶν ἱερῶν ἀποστο- C
 λων τεμένει, οὐκ ἐν τῷ δὴ μεγάλῳ τε καὶ σεμνῷ, ἀλλ' ἔνθα οἱ

30. Idem Bardas in iudiciis in Circo agitari solitis assiduus erat, animique iuris aequique tenacis laudem ambiens vulgo utique adeptus esset, tempore obscurante ea quae illi iam iniqua patrata erant: quia tamen iterum res ecclesiae miscuit ac turbavit, rixaeque ei et malorum ac exitii auctor exstitit, pro tranquillitate, qua fruebatur, hinc merito non gloriam sed probrum labemque reportavit. etenim Methodio, ubi annos solummodo quattuor sedem Cpolitanae rexerat, ex humanis sublato, Ignatium monachum ac monasterii Satyri-tum praepositum, Nicephori imperatoris ex filia nepotem ac Michaelis filium, virum scilicet omni pietatis atque virtutis laude clarum, qui rerum potiebantur ad patriarchalem sedem provehunt, eique orbis gubernacula concredunt. hic itaque post annos aliquot, dum Bardam Caesarem, quod nulla legitima causa aut crimine repudiata uxore cum nuru sua commiscebatur, neglecti canonum iuris non indiligens vindex et ultor, ecclesia arcet; quamque illi poenam indixerat, eiiciendo ab ecclesia, eandem ab eo vicissim sustinuit. atque ut famem sitimque praeteream, humique distento corpore verbera ac saevissimas membris omnibus plagas taceam, ubi unum hoc tantummodo dixero, octeptam historiae seriem repetam. (31) traditur a Barda Ignatius carceri, idque immani funestissimoque. fuit ille in sanctorum apostolorum delubro, non in magna ac venerabili apostolorum

τάφοι καὶ λέγονται καὶ εἶσιν. ἔκειῖσε δὴ ἐναποκλείσαντες ἐν τινι τοῦτον τάφῳ τοῦ Κοπριωνύμου, ἐν κρυμῷ καὶ παγετῷ γυμνότερον ὑπέρον, τὸ τῆς παροιμίας, ἐν μετεώρῳ ἐπικυθίσαντες τὰ τοῦ κρυμοῦ καὶ χειμῶνος πάσχειν ἐξεβιάζοντο· τὰ δὲ ἦν ἡ δυσεντερία τε καὶ τῶν ἐντὸς ἀναγκαίων ἐκ τῆς τοῦ ψύχους ὑπερβολῆς διὰ γαστροῦς ἀπόρροια καὶ θάνατος ἐκ τούτου πικρός. ἀπεβίω δ' ἂν ἐκ τῆς τῶν φρουρούντων δεινότητος καὶ ὀμότητος (ἦσαν δὲ οὗτοι ὅ τε Γοργονίτης Ἰωάννης καὶ ὁ Σκουτελόπτης Νικόλαος καὶ Θεόδωρος **D** ὁ Μωρός), εἰ μὴ τις οἴκτῳ βαλλόμενος (Κωνσταντῖνος ἦν ὁ Ἀρμενιακός) τῇ τούτων ἀπουσίᾳ ἐν τῷ μέλλειν σιτίζεσθαι ἐκεῖθεν τε 10 τὸν ἄνθρωπον κατεβίβαζεν, καὶ οἶνῳ βραχεῖ, ἔτι δὲ καὶ ἄρτῳ καὶ μικρῷ τινὶ περιθάλλει τὸ λυποῦν ἐπ' ὀλίγον παρεμυθεῖτο. ὡς δὲ τὸ τῆς τιμωρίας ἀρκοῦντως ἐδόκει αὐτῷ, τότε δὴ ὑπερόριον μὲν τὸν ἄνδρα τοῦτον κατὰ τὴν νῆσον Μιτυλήνην ποιεῖ· ἐπεὶ δὲ καὶ τινες τῶν ἐπισκόπων ἀντέλεγον καὶ τὴν δίκην πόρρω που δὴ οὔσαν 15 καὶ ἀποφοιτήσασαν ἐπεκαλοῦντο καὶ οὐκ εἴ τι γένηται ἄλλον δέξασθαι ἠπέιλον, ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας συναπορορήγνυσθαι, τὸν ἐκ τούτου τάραχον δὴ κατευλαβηθεῖς ἔγνω καὶ τούτους ἀπάτη περιελθεῖν καὶ ἀλωπεκῆ. **P** 121 ἰδία γοῦν καὶ κρυφῆ τούτων ἕκαστον μετακαλούμενος οὐ μικρόν τι καὶ ταπεινὸν ὑπισχεῖτό τε καὶ ἐδίδου, εἰ μόνον 20 ἀποσταῖεν τοῦ Ἰγνατίου, ἀλλὰ τὸν θρόνον αὐτὸν Κωνσταντινουπόλεως. ὡς δ' ἐνεδίδουσαν ὑπαντες καὶ τῆς μὲν δόξης ἠτιῶντο, τοῦ

3 τὸ om P

7 οὔτος P

aede, sed ubi et dicuntur sepulcra et exstant. ibi in quodam sepulcro includentes, quod Copronymi fuerat, geluque ac frigore (pistillo, quod proverbio dicitur, nudiozem) conficiendum in eius superioribus statuentes, in ea incommoda morbosque, qui eam aëris intemperiem sequi solent, ipsum coniecerunt, dysenteriam scilicet, intestinorumque gelu frigorisque exsuperantia per ventrem deiectionem, indeque acerbam mortem. ac plane ex custodum immanitate et saevitia ea exstinctus esset (erant illi Ioannes Gorgonites et Nicolaus Scuteloptes et Theodorus Morus), nisi quis miseratione tactus (Constantinus scilicet Armeniacus) illis tum per cibi sumendi occasionem absentibus eum inde demisisset, modicoque vino ac pane necnon tantillo quodam fomento nonnihil dolorem mitigasset. ubi autem Bardas sat eum poenarum dedisse existimavit, in insulam Mitylenem exilio relegat. quia vero nonnulli episcopi adversabantur, iusque in eo profligatum ac procul valere iussum obiectabant, quicquid denique contingeret, nullum alium se recepturos minabantur, quin immo ab ecclesia pariter scissum iri, hinc rerum turbationem veritus Bardas hos quoque dolo ac vulpina adoriendos putavit. singulos itaque seorsum ac clanculum ad se accersens non exiguum aliquid, aut quod merito spernendum videretur, tum pollicebatur tum dabat, modo solum ab Ignatio discederent; sed ipsam sedem Cpolititanam. cunctis vero ce-

δὲ καλοῦ ἔνεκεν καὶ νομίμου ἀπέπεμψε οὐδείς, τότε δὴ τότε ὑπε-
 τίθει ὡς ὁ μὲν βασιλεὺς αὐτοῖς τὰς ὑποσχέσεις μὲν ἐκλήρωσεν,
 αὐτοὶ δὲ τὸ εὐσχημον τηροῦντες τε καὶ σεμνὸν ἅμα τῷ πρὸς αὐτὸν
 κληθῆναι μὴ πρὸς τὰ διδόμενα κατανεύσητε, ἵνα καὶ αὐτός, φησί, B
 5 τῆς ἐμῶν εἴη ὑπεραγάμενος ἀρετῆς. οὕτως δὲ ἕκαστον οὐχ ὁμοῦ
 ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ κατὰ μόνους πρὸς τὸν Μιχαὴλ προσκυλούμενος μὴ
 αὐθωρὸν ἐπιπηδῶν τῇ τιμῇ ἀνέπειθει. καὶ οὗτοι μὲν ἐκ μόνου
 προσορήματος ἀξιούμενοί τε καὶ ἀπαρνούμενοι ἔλαθον ἑαυτοὺς πα-
 ραδειγματίζοντες· τῆς γὰρ ἀρετῆς ἐξέλιπον τῷ τῆς δόξης νικώ-
 10 μνοι ἕρωτι, καὶ ταύτης αὐθις ἡμᾶρτανον, ὅτι μὴ κάλῳς ἀλλ'
 ἐπιβούλῳς τὸν Ἰγνατίου παρεδίδοσαν. (32) οὕτως οὖν ἐπεὶ καὶ
 οὗτοι ἄνθρωποι ὄντες ἐφάνησαν καὶ οὕτω δὴ ἠπατήθησαν, Φωτίῳ C
 ἐπὶ σοφίᾳ μὲν ὄντι γνωρίμῳ ἀνδρὶ, κοσμητικῆς δὲ τάξεως ἀντιποιοῦ-
 μένῳ καὶ τὴν τοῦ πρωτοασηκρητῆς δεδραγμένῳ τιμῇ, τὸν θρόνον
 15 ἐδίδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἵνα δὴ καὶ τὰ αὐτῶν κρα-
 ταιότερα ἀποφῆνωσιν, τοποτηρητὰς μὲν ἐκ Ῥώμης ἐπ' ἄλλαις προ-
 φάσει (κατὰ γὰρ τῶν εἰκονομάχων) σταλέντας μετυπεμψάμενοι,
 κατὰ δὲ Ἰγνατίου μετὰ τοῦ καιροῦ γεγονέναι παρυσκευάσαντες
 καὶ συνεδριάσαντες, καὶ ἐν τῷ τῶν θεῶν ἀποστόλων τεμένει δε-
 20 δημοσιευμένη καθαιρέσει τοῦτον καθυποβαλόντες, ἐπεὶ τῆς ἐξορίας D
 μετεκαλέσαντο, πνευμαῖς τὰ πρόσωπα καὶ τοὺς ὀδόντας συνθλά-
 σαντες, πᾶσαν σκοτόμαιναν κατὰ τῶν ἱερέων κακῶς, καὶ δεύτερος

22 Fort. κκῶσι. margo Combef.

dentibus gloriaeque ambitu superatis, nec ut iuris aequique causa refragarentur ullam rationem habentibus, tunc nimirum singulos admonuit, impleturum quidem imperatorem quae erat pollicitus, illis tamen servandum quod ex decori honestique ratione existat; nec statim cum accerserit, acquiescendum ut oblata accipiam, "quo et ipse imperator vestrae" inquit "virtutis supra modum admirator existat." sic itaque singulis non simul sed seorsum vocatis, auctor est ne confestim in dignitatem involent. atque hi quidem ex sola salutatione rogati ac abnuentes, ipsi se ipsos imprudentes traducebant: gloriae enim amore superati virtutis fecere iacturam; nec gloriam sunt assecuti, quod non rite exque honesti ratione sed insidiosae Ignatii causam prodiderant. (32) sic itaque his quoque humanum quid se passos ostendentibus, inque eum modum deceptis, Photio viro sapientiae laude claro, saeculari militia ac dignitate secretariorum principi, Cpolititanam sedem tribuit. atque ut gestis maius quid ad robur adiicerent, Romani antistitis vicarios, alia occasione Romam missos (adversus scilicet haeresim iconomachorum) accersentes adversusque Ignatium quaesita opportunitate coactoque concilio adducentes, in divinatorum apostolorum sacra aede publicata sententia, Ignatium depositionis poenae subiiciunt; eique ab exilio revocato pugnis vultum contundunt confractosque dentes excutiunt, atrae noctis procellam adversus sa-

τῶν ὄντων ἐπὶ γῆς μηδέπω φανῆ. ἀλλ' ὅσα μὲν καὶ ἄλλα κατὰ πάντων ἱερέων ἐνεανιεύσατο, φυλακαῖς τε καὶ ὑπερορίαις καὶ ποιναῖς ὠμοτάταις ὁσημέραι παραδιδούς, ἵνα τῷ Φωτίῳ συγκοινωνήσωσι, βίβλοι τε πολλαὶ καὶ ὁ πᾶς οὐκ ἐπιλίποι χρόνος ἐκτραγυδῶν. 5

P 122 33. Ἐντεῦθεν γοῦν τὰ μὲν τῶν Ῥωμαίων ἢ τῶν Ῥῶς ἐκάκου ἐπιδρομή (ἔθνος δὲ οὗτοι Σκυθικὸν ἀνήμερόν τε καὶ ἄγροικον), τὸν τε Πόντον αὐτόν, οὐ μὴν καὶ τὸν Εὐξείνιον, κατελίμψα καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν περιεστοιχίζεν, τηρικυῖτα τοῦ Μιχαὴλ κατὰ Ἰσμαηλιτῶν ἐκστρατεύοντας. πλὴν ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν τότε θείας ἐμφορηθέντες ὀργῆς, Φωτίου τὸ θεῖον ἐξιλωσαμένου τοῦ τῆς ἐκκλησίας τοὺς οἴακας ἔχοντος, οἴκαδε ἐκπεπόρευντο· καὶ μετ' οὐ πολὺ πάλιν τὴν βασιλεύουσαν πρεσβεία αὐτῶν κατελάμβανεν, τοῦ θείου βαπτίσματος ἐν μετοχῇ γενέσθαι αὐτοὺς λιτανεύουσα, ὃ καὶ γέγονεν. 15

B 34. Τὰ μὲν οὖν ἢ τούτων ἐκάκου ἐπιδρομή· τὰ δὲ ὁ τῆς Κρήτης στόλος ἀναγόμενος, ὡς κουμβαρίων ἄχρι εἴκοσι, ἐπτὰ γαλέας καὶ τινὰς σατούρας μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος, ἐλήϊζέτο τε καὶ κατεδουλαγώγει, νῦν μὲν τὰς Κυκλάδας νήσους περιουσιῶν, νῦν δὲ ἄχρι Προικοννήσου τὴν παράλιον ἄπασαν. τὰ δὲ οἱ συνεχεῖς τῶν σεισμῶν ἐλυμαίνοντό τε καὶ πρὸς τοῦδαφος ἔβαλλον, νῦν μὲν καθ' ἣν ἢ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἀνάληψις ἐορτάζεται, τὸ πρὸς νότον τρίτον τοῦ Ἐξακιονίου πρὸς γῆν ἐδαφίζοντες, ναοὺς 20

8 μὴν καὶ] μὴν ἀλλὰ καὶ?

cerdotes miscentes, cui similis nulla unquam in terra exstiterit. quae vero quantaque alia Bardas adversus sacerdotum omnem coetum temere ausus sit, quos quotidie carceris maceratione exsiliisque ac poenis saevissimis, ut communione Photium iungerentur, addiceret, et libri complures et omnis posteritas tragice deflere nunquam desinet.

33. Exinde factum ut Rossi (Scythica illa gens immitis ac fera) Romanos agros vastarent ipsumque Pontum (haud sane etiam Euxinum) igni desolarent, ac quasi indagine regiam ipsam urbem (Michaele in expeditione adversus Ismaelitas occupato) cingerent. verum hi quidem abunde dei ira exsaturati, Photio, qui ad ecclesiae gubernacula sedebat, deum exorante urbique propitium reddente domum rediere; nec multo post legatis in urbem missis divinum efflagitantes baptismum, etiam impetravere.

34. Partim itaque haec Rossorum vastabat incurisio; partim Cretensium advecta classis, ad viginti lintres (cymbaria vocant) galeas septem ac onerarias quasdam adducens, depraedabatur infestabatque, modo quidem Cycladas insulas, modo maritimam omnem regionem ad Proconnesum usque pervagans: partim denique continui terrae motus labefactabant et solo tenus diruebant. horum unus, quo die domini ac salvatoris nostri in caelos recepti solennis memoria agitur, Exacionii tertiam

τε εὐπρεπεῖς καὶ οἶκους λαμπροῦς, νῦν δὲ στήλας τήν τε κατὰ C
Χρυσῆν πύλην τῆς πόλεως Νίκην ἐγκαθιδρυμένην τὰς τε ἐν τῷ
Δευτέρῳ κατὰ τὴν ἁγίαν Ἄνναν στερορῶς ἰσταμένας ἐγκατασεύσαν-
τες· ἦν ὁ μαθηματικὸς Λέων καταπεπτωκυῖαν ἰδὼν τὴν τοῦ δευ-
5 τέρου ἐκ βασιλείως πτώσιν ἔλεγεν ἐπαπειλεῖν καθαρῶς. μακρὸν
εἶη λέγειν ποταμῶν ἀφάνειαν καὶ πηγῶν καὶ ἄλλ' ἅττα παθήματα
κατὰ τε Ἰσαυρίαν καὶ καθ' ἐκάστην χώραν ἐπιγιγνόμενα.

Ἄ πάντα ὁ βασιλεύων ἐν δευτέρῳ θήμενος ὄλος εἶχετο τῶν
ἐπικυῶν ἀγῶνων κατὰ τὸν ἐν Εὐξείνῳ ἀνεγερμένον ναθὸν τοῦ ἁγίου
10 Μάμαντος. (35) καὶ ποτε δὲ — ἀλλὰ συνήθειάν τινα διηγῆσο- D
μαι πρότερον, ἢ τὴν τῶν Σαρακηνῶν καθ' ἡμῶν ἐκστρατείαν διὰ
πυρσοῦ ἐν ἀκαρεῖ ἐδήλου καὶ παρεγύμνου τῷ βασιλεῖ. ἔρουμά τε
καὶ φρούριον τῆ κατὰ Κιλικίαν Ταρσοῦ πλησιάζον καὶ γειτονοῦν
οὕτω καλούμενον Λοῦλλον ἔστιν. οἱ τεταγμένοι οὖν τοῦτο φρου-
15 ρεῖν, ἅμα τῷ τὴν ἐκείνων ἰδεῖν ἐκδρομήν, διὰ φανοῦ δηλοῦσιν
τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαῖον βουνόν, καὶ οἱ αὖθις τοῖς κατὰ τὴν Ἰσά-
μον, καὶ οἱ τοῖς κατὰ τὸ Αἰγίλον, καὶ τοῦτο τοῖς κατὰ τὸν Μά-
μαντα πάλιν βουνόν· εἶτα τοῦτον ὁ Κύριζος διαδεχόμενος, καὶ
αὖθις τοῦτον ὁ Μώκιλος, ἐκ τούτου δὲ ὁ τοῦ ἁγίου Ἀὔξεντιου P 123
20 βουνὸς τοῖς ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ κατὰ τὸ ἡλιακὸν τοῦ Φάρου
ἐπὶ τούτου διαιταρίοις ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει δὴ φανερά.
ποτέ γοῦν τοῦ Μιχαῆλ κατὰ τὸν εἰρημένον τοῦ μάρτυρος Μάμαν-

16 Cedren. ἐν Ἀργεῖφ. Zonar. Ἀργαίφ. Combef.

21 τούτφ?

partem solo prostravit, eam scilicet quae ad austrum spectat elegantique
cultu exstructa templa habet ac magnificas aedes: alter statuas evertit,
tum scilicet Victoriā, quae ad Auream urbis portam collocata erat, tum
quae in Deutero (velut Secundum dicas) ad sanctam Annam suis firmiter
basibus fixae stabant. hanc Leo mathematicus collapsam videns, illius
palam casum designare dixit, qui ab imperatore potentia proximus esset.
longioris operae esset arefacta flumina ac fontes referre, aliaque tum
in Isauria tum in singulis quibusque provinciis visa portenta.

Quae omnia imperator in secundis habens, equestribus certaminibus
ad sancti Mamantis in Steno templum totus incumbabat. (35) quando-
que autem — prius vero narrabo consuetudinem quandam, qua Sarace-
norum adversus Romanos eruptio, accensa facula, momento temporis in-
dicabatur ac detegebatur. castellum quoddam ac praesidium Tarsi Ci-
liciae vicinum, Lulum nomine, exstructum est. in eo praesidiarii cum
Saracenos incursionem expedire sentiunt, laterna significant his qui in
Argaeo colle excubias agunt; iterumque qui in Argaeo, his qui in Isa-
mo; hique vicissim his qui in Aegilo; Aegilum rursus his qui in colle
Mamantis degunt: sequitur Cyrisus, huncque rursus Mocilus; ex eo An-
xentii collis diaetariis, qui in magno Palatio ad Phari solare constituti
erant, nulla mora periculi index erat. quandoque igitur, cum ad illud,
quod diximus, Mamantis martyris templum Michael agendis equis se

τος ναὸν ἰππάσασθαι μέλλοντος καὶ τὸ σύνθημα τῆς ἵπποδρομίας δεδωκότος, ἐπεὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν ὁ ἐκ τοῦ Φάρου φανὸς διὰ τοῦ παππίου ἐδήλου τὴν τῶν ἐθνῶν ἐκδρομὴν, εἰς τοσοῦτον ἦλθεν ἀγῶνα καὶ φόβον ὁ βασιλεὺς δέει τοῦ μὴ παροφθῆναι τὴν ἡνιοχείαν αὐτοῦ παρὰ τῶν θεατῶν τῆς τοιαύτης ἔνεκεν ἀγγελίας, εἰς ὅσον 5

B ἄλλος τις ἦλθεν κινδυνεύων ὑπὲρ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ μὴ πλησιάσαι τούτους μᾶλλον ἀγωνιζόμενος. οὕτως ἐκεῖνος ἐθεατροῖζετό τε καὶ οὐκ ἤσχυνετο. ὄθεν ἵνα μήτε τις τῶν αὐτοῦ ἀγῶνων ἀπολιμπάνοιτο μήτ' ἄλλο τι τῶν ἐκεῖθεν ἀνιαρῶν προσπίπτον χαλαρωτέρους ποιήσῃ τοὺς θεατάς, μηκέτι τοὺς πλησιάζοντας φανοὺς ἐνεργεῖν 10 προσετάξεν, ἀλλὰ σιγῇ βαθεῖα καὶ λήθη τὰ τοιαῦτα παρακαλυφθῆναι μακροῦ.

36. Ἄλλοτε δὲ πάλιν, ἵνα σαφεστέρα γένηται ἢ τοῦ ἀνδρὸς ἀναγωγία καὶ ἀνοια, αὐτοῦ ἐφ' ἄρματος ἵσταμένον καὶ τῆς **C** βαλβίδος μέλλοντος ἐκπηδᾶν (ἐπάτει δὲ βένετος, καὶ πράσινος ὁ 15 λογοθέτης Κωνσταντῖνος, ὁ πατρικίου Θωμᾶ καὶ γεγονότος λογοθέτου τοῦ δρόμου πατῆρ, λευκὸς δὲ ὁ Χειλᾶς καὶ ρούσιος ἡ Κρασῆς· οὐκ ἦν δὲ οὐδὲ τῶν πρωτοασηκρητῶν σχολάζειν, ὥσπερ οὐδὲ τῶν πρωτονοταρίων τοῦ δρόμου, ἀλλ' ὁ μὲν ἦν κομβινογράφος τῶν βενέτων, ὁ δὲ τῶν πρασίνων) — αὐτῶν οὖν ἐφ' ἄρματος ἵσταμένον 20 μετὰ καὶ τῆς ἡνιοχικῆς στολῆς, καὶ ἐπαγγελίας φθασίας ὅτι δεικῶς ὁ Ἄμερ κατατρέχει τε καὶ κατασύρει τὸ Θρακῆσιον καὶ τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει καὶ προσδοκῶνται ὅσον οὐδέπω δεινά, καὶ

accingeret, iamque equestris certaminis signum datum esset, quoniam ad vesperam Phari laterna, Papia accendente, hostes ingruere indicaverat, in tantas angustias metumque abreptus est (nempe veritus ne sua illa aurigatio audicione ea percussos spectatores non satis attentos haberet) in quantas vix alius in vitae ipso periculo constitutus, quique diligentem potius operam iisdem hostibus propulsandis adhiberet. sic nimirum ille spectaculis indulgebat, nec eum eius rei pudebat. idcirco, ne quem illius certaminibus deesse contingeret, neve aliud quid tristis nuntii ea ignium indicatione languidiores spectatores redderet, e vicinis urbi speculis ignes accendi deinceps vetuit, altoque silentio ac longa oblivione talia aboleri praecepit.

36. Rursus alias (quo viri dissolutus animus ac vecordia clarius innotescat) cum in curru staret iamque equi carceribus emittendi essent (incedebat ipse Veneto habitu, Prasino logotheta Constantinus, Thomae pater dromi logothetae, albo Cheilas, ruseo Crasas: at neque protoaecretis neque protonotario dromi a Circi rebus vacabat, sed alter factionis Venetae combinationum, alter Prasiniae scriba erat) — his itaque in curru, solenni equestribus ludis stola stantibus, allatoque nuntio Amerem graviter Thracensium regionem populari ac diripere iamque ad Malagina prope accedere, ac mala imminere: eaque re maesto animo delectoque

ἐπὶ τούτῳ στυγνάσαντος μὲν τοῦ πρωτονοταρίου, ἀπαγγέιλαντος δὲ D
 μετὰ κατηφείας τὴν ἐκ τοῦ δομestikou τῶν σχολῶν ἀπόκρισιν καὶ
 ἄμα ἐπὶ χειρᾶς τὰ γράμματα φέροντός τε καὶ δείκνύοντος, “τίνι”
 φησίν, “ὦ οὗτος, τόλμῃ χρησάμενος τοιαῦτα κατὰ τὸν ἀναγκαῖον
 5 τοῦτον ἀγῶνά μοι διαλέγειν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο μόνον σπουδάζοντι,
 εἰ μὴ τὸν μέσον εὐώνυμον ἰδεῖν παρὰτέτραμιμένον; ὑπὲρ οὗ μοι
 πᾶς ὁ ἀγών.”

37. Καὶ οὐχὶ μὲν τούτῳ τῷ πόθῳ, ἢ εἰ βούλει γε, πάθει
 ἤλιστα, ἐτέρων δὲ ἀπρεπιτοτέρων ἐκτὸς ἦν, ἀλλὰ καὶ μέτριον ἦθος
 10 ἀμέτρως καταδιώκων ἐξέπιπτε τοῦ πρόποντος καὶ τῆς βασιλικῆς P 124
 τιμῆς τὰ μάλιστα. καὶ ποτε γυναιῶ, ἧς τὸν παῖδα εὐδοκίμησά-
 μενος ἦν, κατὰ τὴν ὁδὸν συντυχῶν ἐκ βαλανείου μὲν ἐρχομένη
 τὴν ἑαυτῆς δὲ κάλπιν ἐπὶ χειρᾶς ἐχούσῃ, ἐκ τοῦ ἵππου ἀπορριγεῖς
 τοὺς μὲν ἄλλους ὅσοι ἐκ τῆς συγκλήτου τούτῳ ἐπηκολούθουν κατὰ
 15 τὰ ἐκείσε ὄντα ἀνάκτορα ἐξαπέστειλεν, ἀκόλαστα δὲ τινὰ καὶ μυ-
 στικά ἀνδράρια ἐταιρισάμενος ἀπῆε μετὰ τῆς γυναικός, τὴν κάλ-
 πιν τῶν ἐκείνης χειρῶν ἀναλαβών, καὶ “ἄγε δὴ, ὦ γύναι, θάρσυσ-
 σα” ἐπέλεξεν “ἐμὲ κατὰ τὸ οἶκημά σου ἀπόδεξαι, ψωμοῦ πιτυρώ-
 δους ἔφεσιν ἔχοντα καὶ ἀσβεστοτύρου.” δεῖ γὰρ τὴν ἐκείνου λέξιν B
 20 εἰπεῖν. ἐπεὶ δὲ τῷ ξένῳ τοῦ θεάματος ἡ γυνὴ ἦν ἐνεὸς καὶ πάντων
 ἠπόρει, μήτε μὴν τράπεζαν μήτε τὰ ταύτης στολλίζοντα ἔχουσα, ὁ
 Μιχαὴλ θῦπτον ἢ λόγος εἶχε στραφεῖς, τὸ ὃ ἔφερε σάβανον ἐκ

13 δὴ P

21 ταύτην?

vultu protonotario domestici scholarum responsum nuntiante, acceptas-
 que ab eo literas in manibus habente ac ostendente, “qua” inquit “heus
 tu, audacia me tam necessario certamine occupatum istis de rebus inter-
 pellas, cum in hoc unum incumbam, ut eum qui medium tenet in laevam
 partem avertam? de quo mihi totum hoc certamen est.”

37. Nequo vero hoc duntaxat desiderio aut (si mavis) libidine per-
 ditoque amore laborans, ab aliis turpioribus immunis vitiis erat: sed
 praeterea dum modestiam citra modum sectatur, a decore quam maxime
 excidit, eaque gravitate quae imperatorem condeceat. obviam quando-
 que mulierculam habuit, cuius e sacro fonte filium susceperat, e balneo
 redeuntem, ac quae manibus situlam gestaret. tum equo desiliens alios
 senatorii ordinis viros, qui ipsum comitabantur, haud procul in palatium
 abire iubet: ipse cum impuris libidinosisque, quos sibi asciverat, ex vulgi
 faece hominibus, mulierculam secutus, ablataque ei e manibus situla,
 “bono animo sis” inquit, “o mulier, meque tua domo accipe, furfuracei
 panis recentisque casei” (ἀσβεστοτύρου, praestat enim ipsam eius vocem
 ponere) “appetentiores.” cum autem mulier inaudita spectaculi novitate
 stuperet, omnique egestate premeretur, ac ne mensam quidem haberet
 aut lintea quibus illi sterneret, Michael dicto citius, asperiores pannum

τοῦ βυλανείου ἔτι διάβροχον ὄν λαβών, ἀντὶ λεπτῆς ὀθόνης, ἣ τῆ
τραπέζῃ ἐπίκειται, χρῆσάμενος, καὶ τὴν κλεῖδα τῆς γυναικὸς ἀφε-
λὼν αὐτὸς ἦν τὰ πάντα, βασιλεύς, τραπέζοποιός, μάγειρος, δαι-
τυμῶν. ἐκβαλὼν δὲ τὰ ἃ εἶχεν τῆς πενιχρᾶς ἐκείνης ἢ κιβωτός,

C εἰσιῶτο ταύτῃ καὶ συνεδείπνει, τὴν μίμησιν πρὸς τὸν ἐμὸν ἀνα- 5
φέρων Χριστὸν καὶ Θεόν. κακείθεν βιάδην αὐδῆς ἀπῆει πρὸς τὰ
ἀνάκτορα, πολλῆς εὐθείας καὶ ἀλαζονείας καὶ τύφου καταγινώ-
σκων τῶν πρὸ τοῦ βασιλείων· οὗ ἐκεῖνοι λήρου εἰ ἤκουσαν, “ἀλλ’
οὐκ ἄλλως τρυφῶντα καὶ παύζοντα ταῦτα” ἔφησαν “ἐχρῆν σε ποι-
εῖν καὶ τὸν ἡμέτερον τύφον καταγινώσκειν, ἀλλὰ προπολεμοῦντα 10
καὶ τῶν ἀναγκαίων σπανίζοντα καὶ τοῖς στρατιώταις σύνδειπνον
ᾔντα καὶ ἔραστήν, ἀλλ’ οὐ γυναιῶν καπηλίδων καὶ μοχθηρῶν.”
ταῦτ’ οὖν ἅπαντα μισητόν τε ἐποίει τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ
D ἐκίνει δικαιοσύνην ὁργήν.

38. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἣ τῶν ὧν εἶχε μεθ’ ἑαυτοῦ 15
φρατρία, Σατυροὶ τινες οὗτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχουρογίαν ἀκό-
λαστοι· εἶπεν ἄν τις αὐτοὺς θιασώτας εἶναι Διονύσου καλῶς. οὓς
ἐκεῖνος διὰ τιμῆς ἄγων τε καὶ αἰδοῦς, τῶν θείων κατολιγρωῶν,
ἱερατικὰς στολὰς χρυσοῦφάντους τε ἐπετίθει καὶ ὠμοφόρια, καὶ
ἄλλως ἠνάγκαζεν ἀσημιόνως τε καὶ ἀνάγνωσ τελεῖν τὰ ἄγνά, καὶ 20
πατριάρχην τὸν ἔξαρχον τούτων ἐκάλει, οὕτω Γρυλὸν καλούμενον,
τοὺς δὲ λοιποὺς ἕνδεκα μητροπολίτας τῶν ἑξαιρέτων θρόνων τε

ex balnei usu detergendis siccandisque corporibus, madentem adhuc inde a muliercula allatum accipiens, mappae loco linteique subtilioris pro mensae usu sternit, ereptaque mulieri clave unus omnia fit, imperatorisque et mensam instrumentis coquique et convivae munus obit. productisque quae pauperculae mulieris penus erant, cum ea epulabatur ac concenabat, Christum meum ac deum bello eo facinore referens atque imitans. peracto convivio, lento pede in palatium redit, magnae stoliditatis et arrogantiae fastusque damnans superiores imperatores; cuius illi nugae si audivissent, utique dicturi essent “at non temere deliciis diffluentem atque ludentem haec te oportuit facere, fastumque nostrum damnare, sed cum prior belli labores desudares, parcoque victu militum amans cum eis lubens, non cum copis malisque ac impuris mulierculis concenares.” haec itaque omnia exosum reddebant Michaelem, deque in illum iustissimam iram provocabant.

38. Quodque his gravius, quod secum habebat sodalium (Satyri quidam ii erant, ganeones in omnem turpitudinem parati; dixisses Bacchi thiasotas), his ille honorem habens eosque colens, divinorum contemptu sacerdotales auro contextas vestes ac pontificum humeralia eis adhibebat, ad haecque turpiter ac impure, quae pura sunt, eos peragere cogebat. eius chori principem, sic nuncupatum Grylum, patriarcham vocabat; reliquos undecim praecipuarum illustriumque sedium metropolitae;

καὶ λαμπρῶν, οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινῶνει, οὐδὲ βασιλεύειν ἤξιον· P 125
 ὄθεν ὁ Κωλωνείας οὗτος ἐλέγετό τε καὶ ὀνομάζεται προέδρος.
 ἐπεὶ δὲ καὶ ἕδειν ἐχορῆν αὐτοῦς καὶ τελεῖν τὰ μυστήρια, τὰς μὲν
 ᾧδὰς ἐξεπλήρουεν διὰ κιθάρας, νῦν μὲν ἡρέμα πως οὕτω καὶ λιγν-
 5 ρῶς ἐπηχοῦντες, τὰ μυστικὰ μιμούμενοι, νῦν δὲ ἀνέτω φορῶ καὶ
 διαπρυσίῳ, τὰς ἐκφωνήσεις δῆθεν τῶν ἱερέων. καὶ σκευὴ δὲ διά-
 χρυσα καὶ ἐκ μαργάρων συγκείμενα ὄξους τε καὶ σινήπεως ἐκπλη-
 ροῦντες τοῖς οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδοσαν, τῶν ἀχράντων
 οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. οὗτος οὖν ὁ Γρῦλος καὶ ὄνω
 10 ἐπωχεῖτο τὰς δημοσίας προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον B
 συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. καὶ ποτε συνέβη συντυχεῖν Ἰγνατίῳ
 τῷ μακαριτῇ πατριάρχῃ κατὰ πρόοδον τῇ ἐκκλησιαστικῇ λιτῇ μετὰ
 τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου ἐφεπομένῳ. ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ Γρῦλος,
 ἄσμενος τοῦ πράγματος ἐλόμενος ἐξῆρχέ τε τῶν κρουμάτων, καὶ
 15 τὸν φελόνην ἀναστείλας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονωτέρας
 τε ἔκρουε τὰς κιθάρας καὶ τοὺς εὐαγεῖς ἐκείνους λοιδορίαις καὶ αἰ-
 σχίστοις ἐβαλλε ῥήμασι. (39) καὶ Θεοδώραν δὲ τὴν ἑαυτοῦ μη-
 τέρα ἔτι ζῶσαν καὶ τοῖς ἀνακτόροις διαιτωμένην μετεκαλέσατό ποτε
 εὐλογηθῆσομένην παρ' αὐτοῦ, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακα-
 20 ρίτην Ἰγνάτιον. ὡς οὖν ἐξῆει μετ' εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς ἢ ἱερῶ- C
 τάτη γυνή, ἔρριψεν εἰς τοῦδαφος ἑαυτὴν ἐξαιτουμένη εὐχὴν (καὶ
 γὰρ ἐλάνθανε τέως, τὴν γενειάδα κρύπτων κατὰ τὸ πρόχειρον),

21 γυνὴ καὶ ἔρριψεν?

quibus nisi ipse sodalis sociusque accederet, ne gratos quidem habebat imperii fascēs. idcirco Coloniae praesulis sibi ipse nomen indebat. quia vero etiam cantillare divinaeque peragere mysteria illis incumbēbat, cantica modulusque explendo citharam adhibebant, modo sensim pulsantes, et ut illa stridulum argutumque sonum ederet, hoc aemulati quod sacerdotes secreto agitant; modo pulsu libero ac claro sonitu, pro eo ac sacerdotes sic clare quasi perorando pronuntiant. aurea quoque ac gemmis baccata vasa aceto ac sinapi implentes, atque illis impartientes qui erant percepturi, per eum modum impollutis mysteriis illudebant. accidit autem ut quandoque chorus hic beato Ignatio patriarchae obviam fieret, cum is supplicationis causa ex ecclesiastico ordine cum clericorum pompa procederet. hunc ut conspexit Grylus, lubentissime rem capessens pulsare auspicatur, retractaque casula cum sodalibus, contentiore citharae sonitu, sanctissimos viros conviciis compluit verbisque turpissimis fatigat. (39) quin Theodoram quoque matrem adhuc superstitem atque in palatio versantem quandoque ad se vocavit, quasi illo fausta ei precaturo, quem beatum Ignatium esse finxerat. ut ergo sanctissima mulier religiose animo incitata modesto cultu accessit, humi prostrata pro se vota concipi petit: latebat enim adhuc quis esset, cum is de facili bar-

ψόφον αὐθωρὸν ἐπαφείς δυσωδίας πλήρη καὶ ῥήματα ἀπρεπῆ τὰς ἐκείνης καὶ τῶν εὐσεβεστέρων εἰς ἑαυτοὺς ἐξεκαλεῖτο ἄρας, ἣ καὶ τὸ μέλλον ἀποφροιβάσαι τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας τε καὶ χειρὸς ἕξω γενέσθαι διεσάφει τῷ Μιχαήλ.

Ἄλλ' οὐκ ἦν ἄνδρα παρὰτραπέντα δὴ τῆς εὐθείας καὶ ἀπο-
 5 στάντα τῆς ἀρετῆς ἀνακληθῆναι καὶ τῆς μακαρίας λαβέσθαι ὁδοῦ.
 D Ὅθεν οὐδὲ πορρωτέρω δὴ τὰ κακά, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἐκείνοις πλησιάζειν ἐποιοῦν οἱ τῶν τοιούτων αἴτιοι καὶ ἐφευρεταί. καὶ πρῶτον μὲν εἰς ἑαυτὸν ὁ Βάρδας ταῦτα ἐπέφερεν, μᾶλλον δὲ ὁ Θεόκτιστος ὁ κανίκλειος πρὸ αὐτοῦ, εἴτε δὴ τῷ παντελῶς τούτῳ χαρίζεσθαι 10 πάντας δὴ ὁμοθυμαδὸν καὶ μὴ τῶν πονηροτέρων ἀνακόπτειν διδασκαλιῶν ὡς ἐπιτρόπων ἐπιχειρούντων, εἴτε δὴ τοῦ μὲν ἐνὸς ἀναστέλλοντος, τοῦ δ' ἑτέρου μὴ τὰ ἴσα φρονούντος ἐξ ἐριθείας καὶ συναναστέλλοντος, ἀλλ' ἐπιτρέποντος μᾶλλον, ὡς καὶ ἡμεῖς ἐν
 P 126 τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τοιούτους ἐθεασάμεθα. πλὴν ἐπήγγυον 15 εἰς ἑαυτοὺς τὰ κακά, καὶ ὁ μὲν Θεόκτιστος νῦν μὲν, ὡς εἴρηται, σφατιόμενος, νῦν δὲ ταῖς αἷς ἐπεχειρεῖ δουλείαις μὴ κατενοδούμενος. καὶ γὰρ πολλῶν στρατιῶν πολλάκις προκριθεὶς ἡγεμῶν, καὶ κατὰ πολλῶν ὀρμησῶν πολεμίων νῦν τε καὶ πρὸ τούτου οὐδαμοῦ νικήσας ὑπέστρεψεν ἢ τὸ σύνολον τῶν ἐχθρῶν καθυπερτερῶν, ἦτ- 20 τώμενος δὲ καὶ πανωλεθρία τὰ στρατεύματα παραδοῦς, οὐκ οἶδα εἴτε φρονήσεως ἀμοιρῶν καὶ λόγου καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγα-

13 ἐριθείας P, ἐρεσχειίας in margine.

bam tegeret. tum ille statim ventris crepitum foetoris plenum verbaque obscena edens, Augustae piorumque aliorum in se sodalesque diras excitavit. quae et filio vaticinata, divina providentia ac protectione prorsus extorem fore praenuntiavit.

Verum fieri non poterat ut qui a recta via ac virtutis tramite abscesserat, ad meliorem iterum frugem rediret, ac quo beati praestamur, iter iniret. quapropter talium auctores et inventores non mala longius procurarunt, sed iidem ipsi sibi adsciverunt. primumque Bardas in suum illa caput vertit; quin illo quoque prior Theoctistus caniclio praefectus; sive quod omnes una quasi conspiratione homini indulgebant, nec pro tutorum munere, quo fungebantur, a nequioribus eum studiis revocare studebant; sive sane quod uno corripiente alter ex contentione non ipse pariter insolentiam reprimeret, sed ex genio potius eum agere permetteret; quorum exempla nec nostra aetate defuerunt. ut ut sit, mala certe illi in sua capita impulerunt. ac quidem Theoctistus, uti dictum est, modo iugulatur, modo in iis quae gerenda susceperat inauspicatissimus invenitur. multis enim saepius expeditionibus ducis potestate susceptis, pluresque hostium bello aggressus, cum modo tum antea nunquam victor reversus est aut prorsus hostibus superior, sed victus semper, iisque quas ducebat copiis interneccione deletis, sive prudentia rationisque iudicio destituebatur ac rei bellicae rudis erat, cui nunquam navasset ope-

Θημάτων ἀπίρως ἔχων ἄτε δὴ μήτε μελετήσας ταῦτα ποτέ, ἢ τινι B
 ἄλλῃ μεῖζονι αἰτία τῇ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἢ καὶ τῇ εἰρημένη νυνί. καὶ
 γὰρ ἡλιακῶν ποτέ ἐκλείψεων δύο γεγενημένων, κατὰ τῶν Ἀβασγῶν
 οὗτος προκριθεὶς στρατηγὸς Θεομηρίας ἀπῆλανε δυστυχῶς· οἱ
 5 μὲν γὰρ ναυαγίῳ περιπεσόντες περὶ τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ἐδυστύχησαν,
 οἱ δὲ καὶ τῆς ἕτησος ἐπιβάντες ταῖς ἐκείνων δυστυχίαις συνεκοινώ-
 ησαν. καὶ οὗτος μὲν οὕτως ἀπώλετο ὁ στρατός· μετ' οὐ πολὺ
 δὲ πάλιν θρασύτερον ἀψάμενος τοῦ πολέμου ὑπὲρ τὰς τέσσαρας
 μυριάδας ἀπέβαλε τοῦ στρατοῦ. καὶ αὐθις κατὰ τῶν ἐν Κρήτῃ
 10 Ἀράβων στρατεύσας ἄπρακτος ὑπέστρεψεν, οὐκ ὀλίγους τῶν περὶ C
 αὐτὸν ἐκεῖσε καταλιπὼν διὰ τὸ φηγῆ χρησάμενον ἀθρόως ἀπαλλα-
 γῆναι αὐτῆς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος πρότερον· (40) νῦν δὲ
 σύμβολά τινα προφανῆ καὶ κομητῶν ἐπιτολαὶ καὶ ὄψεις ὄνειράτων
 γινόμεναι τὰ μέλλοντα τῷ Βάρδα δεινὰ παρεγγύμουν, οὐκ ἔξ ἀν-
 15 τομάτου πάντως ἢ καὶ ἄλλως ἀλόγῳ φορᾷ, προνοία δὲ τινι τοῦ
 μὴ τὸν θάνατον ζητοῦντος ὡς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀμαρτωλοῦ.
 κατὰ τὸν ὕπνον γοῦν ἔδοξεν οὗτος πρὸς τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος, ᾧ
 ἐπώνυμον Σοφία, μετὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐν πανδήμῳ πανηγύρει καὶ
 προελεύσει φοιτᾷν. ὡς οὖν ἀφίκοντο καὶ κατὰ μέσον ἐγένοντο D
 20 τοῦ ναοῦ, λευκοφόροι τινὲς ἀνεφαίνοντο δύο τὸν ἀριθμόν, τὸ
 σχῆμα ἀγγελοειδεῖς· ὡς δὲ προσωτέρῳ μᾶλλον ἐχώρησαν, ἄλλο
 μὲν ὄρωσιν οὐδέν, ἐπὶ δὲ τῷ θρόνῳ τινὰ γηραιὸν ἐγκαθήμενον

5 ναυαγία?

12 δὲ] μὲν P

22 ἐπὶ] περὶ P

ram aut studium posuisset, sive alia quadam superiori nobis ratione, sive
 etiam illa quam modo dicebam. cum enim aliquando semel et iterum
 sol deliquium passus esset, Theoctistus adversus Abasgos summa ducis
 potestate exercitui praefectus dei iram infelicissime expertus est: pars
 enim naufragio vitam infeliciter amiserunt, pars in littus recepti ipsi ni-
 hilominus cladis socii extiterunt. ac quidem ille exercitus ita periit.
 nec longo post tempore praefidentius maiorique audacia bellum aggressus
 supra quadraginta milia de exercitu amisit. iterumque suscepta adver-
 sus Cretenses Arabes expeditione irrita conatu reversus est, non paucis
 suorum illic desideratis, eo quod fuga usus coeptum repente negotium
 deseruisset. verum haec ille prius. (40) tunc autem perspicua quae-
 dam signa, ortu cometae, visa insomnia, mala prodebant quae Bardam
 essent exceptura; ea vero non a casu seu alias caeco impetu, sed qua-
 dam illius providentia, qui non perinde mortem peccatoris atque ut con-
 vertatur, quaerit (Ezech. 18, 32). itaque sibi in somnis visus est ad
 dei templum, quod Sophiam vocant, una cum Michael festivo totius
 populi conventu solennique pompa procedere; quo cum venisset et ad
 medium templi progressus esset, duos quosdam albis indutos angelica
 specie occurrisset; tumque ad ulteriora procedentes praeter senem in pa-
 triarchali solio residentem aliud nihil vidisse. hunc Petrum apostolorum

(Πέτρον εἶναι τοῦτον τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων ὑπώπτευσαν) καὶ περὶ τοὺς ἐκείνου πόδας τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον καλινδοῦμενον καὶ τὴν παρ' ὧν ἐπεπόνθει δεινὰ ἐκδίκησιν ἰδεῖν ἔξαιτούμενον. ὁ δὲ ἐκείνῳ τε οἷα συμπάσχων ἔφησε δοῦναι οὐκ εἰς μακρὰν, καὶ

P 127 τῶν ἐφρεσιώτων ἐνὶ (δύο δὲ τούτῳ χρυσοφοροῦντες ἐφαίνοντο) μάχαιραν οὐ μεγάλην δούς “ἄγε δὴ, ταύτη” ἔφησε “τὸν μὲν τῆ τῶν εὐωνύμων χώρῃ ἐγκαταστήσας μεληδὸν διάτεμνε τὸν θεόργιστον,” οὕτω δὴ τὸν Καίσαρα εἰπὼν, “τὸν δὲ ἄλλον ἀσεβότεκνον,” οὕτω τὸν βασιλέα κατονομάσας, “κατάλεγε μὲν τοῖς δεξιόις, τὴν δ' ὁμοίαν δίκην ἀπεκδέχεσθαι πρόσειπε.” καὶ ὁ μὲν ὄνειρος οὕτω δὴ ἐτελεύτα· ὁ δὲ ὕπαρ ἄλλ' οὐκ ὄναρ ἐστίν, (41) ἄρτι κατὰ τῶν Κρητικῶν πανδημει μετὰ τοῦ Μιχαὴλ καθωπλίζετο, καὶ πρὸς τὸν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ναόν, ὃς οὕτω δὴ Ὀδηγοὶ κατονομάζεται, πρόσφοιτήσας εἰσῆει μετὰ λαμπάδων τὸν

B συντακτήριον ἐκκληρωῶν. ὡς οὖν τοῖς ἀδύτοις πλησιάζων ἀπῆει, 1 ἄφνω τῶν αὐτοῦ ὤμων ἢ χλανὶς ὀλισθήσασα αἰσθῆσθαι τοῦτον καινοτέρων δεινῶν ἐνεποίησεν. καὶ αὐτὸς δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τοῦ μέλλειν αὐτὸν ἀπαίρειν ἀπὸ τῆς πόλεως, εἴτ' ἀφ' αὐτοῦ εἴτε καὶ ἄλλως ὑπὸ τοῦ μέλλοντος ἐλανθόμενος, τοὺς φίλους συναγαγὼν εἰς ταῦτόν καὶ συμποσιάσας μεινῆσθαι τε τῆς αὐτοῦ παρήγει 2 φιλίας αὐτοῦ καὶ λεγῶντα ὡς τοῦ βίου ἤδη γινόμενος ἔξω ἐπέδωκεν. ἀλλ' ἔδει ταῦτά τέλος λαβεῖν. ὡς οὖν κατὰ τῆς Κρήτης ἐξήεσαν καὶ τῷ θέματι τῶν Θρακησίων ἐπέβησαν κατὰ Κήπους, τόπον

8 δὴ τὸν] τὸν om P

principem esse putaverunt, ad cuius pedes provolutus Ignatius acceptarum iniuriarum ultionem exposceret. senem miserationis affectu ductum brevi eum se ulturum respondisse; tumque uni adstantium, cum duo apparerent vestibus auro contextis splendide ornati, pugione tradito in haec verba locutum esse: “age dum” inquit, “hunc quidem ad laevam constituens, Theorgistum (ita Caesarem nominabat) membratim concide: alterum vero Asebotecnon (imperatorem scilicet ita appellans) in dextra quidem parte colloca, simile tamen supplicium ei denuntia.” sic insomnium finem habuit, quod nec ipsum somnium sed veritas fuit. (41) destinabat Bardas in Cretenses una cum Michaelē, assumptis omnibus copiis, expeditionem suscipere. veniens itaque ad sanctissimae dominae nostrae dei genitricis aedem, quam Hodegi vocant, se suaque illi commendaturus ac quasi vale dicturus, praelucentibus facibus ingressus est. in ipsis vero aedis penetralibus excussa subito ex eius humeris chlamys maximorum malorum praesagium dedit. idem pridie quam ex urbe discesserat, sive ipse ultro sive iam futurae rei urgente fato, convocatos amicos ac convivio acceptos monuit, suae in illos amicitiae memores essent, ac velut e vita migraturus eis legata distribuit. verum necesse erat ut illa finem acciperent. coepta ergo expeditione, cum in Thracensium regionem in locum cui Cēpi nomen

τινὰ οὕτω κατονομαζόμενον, οἱ τούτοις ὑπηρετοῦντες πρόσθ' ἄσαν- C
 τες τὰς σκηνὰς κατεπήγνυον ἀμίλλη χρώμενοι καὶ σπουδῇ. ἔνθα
 πως, εἴτε δὴ κατὰ πρόνοιαν εἴτε δὴ καὶ ἄλλως δι' ἄγνοιαν, τὴν
 μὲν τοῦ Μιχαὴλ ἐπὶ πεδιάδος χωρίου καὶ ὀμαλοῦ ἀυλαίαν ἐκπε-
 5 τανύουσιν, εἰς λόφον δέ τινα καὶ ὑπερανεστηκότα χῶρον τῆς γῆς
 τὴν τοῦ Καίσαρος· ὅπερ ὡς ἐρμαῖόν τι καὶ ἀπροσδόκητον κέρδος
 λαβόντες οἱ τῷ Μιχαὴλ κατεβόων τοῦ Καίσαρος, κατητιῶντο τὸ
 γεγονός καὶ τὰς κατ' ἐκείνου ἔραπτον συμβουλίας. ἀλλ' ἔθραπ-
 τεν αὐτοὺς καὶ νωθροτέρους πως πρὸς τὴν ἐγχείρησιν ἐποίηε ἡ τοῦ
 10 Καίσαρος κραταιότερα ἰσχύς· ὃ τε γὰρ δομέστικος τῶν σχολῶν D
 Ἀντίγονος τούτῳ μᾶλλον, ἀλλ' οὐ τῷ βυσιλεῖ, ὡς υἱὸς ἐπειθάρχει
 καὶ ἤγετο, οἱ τ' ἄλλοι δὴ στρατηγοί, καὶ ὁ τοῦ δρόμου τοὺς λό-
 γους διδούς, οὕτω κυλούμενος Συμβάτιος, ἐπὶ θυματρὶ αὐτοῦ
 ὑπάρχων γαμβρὸς ἀναντιρρήτως τὰ ἐκείνου φρονεῖν ἠναγκάζετο.
 15 ἀλλ' ἔλαθεν οὗτος κλαπείς καὶ μᾶλλον τὸν θόνον τοῦ πενθεροῦ
 κατεργασόμενος. ὡς οὖν ἡ βουλή ἠρτίθη καὶ ὁ λόγος πρὸς ἐπίστω
 καὶ οἱ τὸ ἔργον εἰς πέρας ἄγοντες ἔτοιμοι, σύνθημα ὁ Συμβάτιος
 ἀλλ' οὐκ ἄλλος εὐτρέπιστο. ἄρτι οὖν ἐξῆι τὰς ἀναφορὰς ἀναγνοὺς
 ἐξ αὐτῶν, καὶ τὸ σημεῖον ἐδίδου σταυρὸν εἰς τὸ πρόσωπον ἐγγα-
 20 ράτων αὐτοῦ. ἀλλ' αὐθις ἀνυβολαί τινες ἦσαν καὶ ἀτολμίαι τῷ P 128
 παρουσιάζειν καὶ κατὰ τὸ πρόσωπον ἴστυσθαι τὴν τοῦ Καίσαρος
 ἔταιριαν· ὅπερ ὁ Μιχαὴλ εὐλαβούμενος μὴ κατάφωρος γένηται
 καὶ καθ' ἑαυτοῦ ἐπισπύσῃ τὴν μάχαιραν, ἐθαρσοποίει τε τοὺς
 ἄνδρας διὰ πιστοῦ τινὸς καὶ θαρραλεωτέρους ἐδείκνυ ταῖς ὑπο-

pervenissent, qui priores locum occupassent, tentoria certatim ac dili-
 genti opera figebant. in his accidit, sive id dedita opera sive per mi-
 nistrorum imprudentiam, ut Michaelis tentorium humili planoque loco
 expanderetur, Caesaris autem in quodam tumulto pauloque editiori loco.
 hoc ita factum, ceu oblatum quoddam ac lucrum insperatum arripientes,
 qui Michaeli adversus Caesarem obtrectabant, viro calumniabantur eique
 insidias struebant. ingens tamen Caesaris potentia inimicos turbabat et
 ad audendum facinus segniores reddebat. tum enim Antigonus schola-
 rum domesticus Bardae quam Michaeli, filius scilicet patri, propensius
 parebat honoremque habebat; tum duces alii, Symbatiusque dromi logo-
 theta, Bardae ex filia gener, eius plane rebus studere cogebatur. verum
 nesciebat Bardas hunc fraude a Michaele in suas traductum partes, eique
 praecipuum necis auctorem fore. instructo ergo consilio paratisque in-
 sidiiis, ac expeditis qui rem praestituri essent, non alii quam Symbatio
 concredita facinoris tessera est. iam ergo lectis relationibus Symbatius
 ab illis exierat, impressoque fronti crucis signaculo signum dederat.
 verum iterum morae atque timores, eo quod praesens ac in conspectu
 cohors Caesaris foederatorum erat. veritus itaque Michael ne inter has
 moras re detecta gladium in se traheret, per quemdam fidissimum con-
 iuratos confirmat, bonaque ac honores pollicitus animis audentiores facit.

σχέσει καὶ τιμαῖς. κὰν παρῆλθεν τὸν κίνδυνον καὶ τὸν φόνον ὁ Καῖσαρ ἐξέφυγεν, τῷ δέει τούτων καταπληθισσόμενων καὶ ἀθυμίας καταβαλλομένων· ἀλλὰ πάλιν δι' ἀποκρίσεως ἐδήλουν τῷ Βασιλείῳ (παρακοιμώμενος δὲ οὗτος ἦν) τὴν ἐπὶ ξυροῦ ἐστῶσαν ἀνάγκην, καὶ ἀπέλεγετο τὴν ζωὴν, καὶ πρὸς τὸν φόνον καθώπλιζεν. ὧν 5

B ἀκηκοὺς ὁ Βασιλείος, καὶ περὶ τοῦ βασιλέως κατορωδῶν, ἀπορροῖται περθεῖ τὸ δέος αὐτούς, καὶ “ὦ τῆς ἀνδρίας” εἰπὼν “καὶ εὐτόλμου ψυχῆς” ἐπτέρωσε τε ἄφνω αὐτούς καὶ εἰσπηδήσαι πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐποίησεν. οὗς ὁ Βάρδας ἀθρόως ξιφήρεις ἰδὼν καὶ καταπλαγῆς ἐγνώκε τε τὸν θάνατον καὶ πρὸς τοὺς πόδας ἔρριψε 1 τοῦ βασιλέως αὐτόν. ἀλλ’ οὐκ ἦν τοῦτον διεκφυγεῖν· ὅθεν ἀθωρόν ἐκεῖθεν τε αὐτόν ἀποσπῶσι καὶ μεληδὸν κατατέμνουσι, μηνὶ Ἀπριλλίῳ, εἰκάδι πρώτῃ, ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαίδεκάτης. εἴτα κοντιῷ τὰ παιδογόνα τούτου ἀπαιωρήσαντες μόρια παραδειγματί-

C ζουσί τε καὶ θριαμβεύουσι. Θροῦβου δὲ πολλοῦ γενομένου καὶ 1 ταρχῆς, ἦν ἰδεῖν καὶ τὸν Μιχαὴλ μικροῦ τὸν περὶ ψυχῆς θέοντα· ἀλλ’ ὁ τῆς βίγλης δρουγγάριος (Κωνσταντῖνος δὲ ἦν) ἐν μέσῳ που συρρνεῖς τὸν πολὺν ἐκείνον διέλυσε θροῦν, εὐφημίαις τε βάλλων αὐτόν καὶ παρατάξεις ἀνθοπλίζων κατὰ τῶν ἐπανισταμένων. ὁ μὲν δὲ Βάρδας οὕτως ἔξ ἀνθρώπων ἐγένετο, καὶ οὕτως ἡ κατὰ 2 τῶν Κορητῶν διελεύθη στρατιά, τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ Βυζάντιον ὑποστρέψαντος.

42. Καὶ ἕτερον δὲ σημεῖον πρὸ δύο ἢ καὶ πρὸ τριῶν ἡμε-

ac sane parum abfuit quin Caesar periculo tutus abiret necemque evaderet: tanto scilicet metu coniurati percussi erant. sicque animis languebant. verum iterum misso nuntio Michael Basilio accubitori significat in novaculae acie constitutum rei necessitatem esse; desperare se vitam; ad Bardae necem se cito instruat. quibus auditis Basilius, deque imperatoris salute sollicitus, timorem coniuratis excutit, hisque verbis “o audacem fortemque animum!” mox alacres reddidit et ad certamen facinusque aggradiendum impulit. Bardas eos strictis gladiis in se irruere contuens, terrore percussus, praesentique vitae animadverso discrimine, ad imperatoris se pedes abiicit. haud tamen fieri poterat ut mortem effugeret. statim ergo inde avulsam membratim concidunt, mensis Aprilis vigesima prima, indictione quartadecima. tum eius genitalia conto praefixa per ludibrium ostentant atque traducunt. ingenti autem excitato tumultu magnaue orta turbatione, videre erat Michaellem vix non in vitae periculum adductum: verum Constantinus biglae drungarius in medium prorumpens ingentem illum tumultum compescuit, tum faustis omnibus Michaellem persecutus, tum armatorum aciem tumultuantibus opponens. in hunc modum Barda sublato, missa Cretensi expeditione, imperator Byzantium rediit.

42. Sed et aliud signum ante duos tresve dies contigerat. Theo-

ρῶν τῷ Βάρδα παρεσημαίνεται· ἡ γὰρ Θεοδώρα, εἴτ' ἄλλως Θεο-
φορομένη εἶτε δὴ καὶ ὑπὸ τινος τῶν μεμελετημένων διακούσασα, D
ἑσθῆτά τινα παγκάλην μὲν καὶ χρυσαῖς πέδιξι πεποικιλμένην, οὐκ
ἀναλογοῦσαν δὲ τῷ μήκει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀπο-
5 δέουσαν ἀντιγματιωδῶς ἔξαπέστειλεν. τό τε γὰρ πέδικος ἀλλὰ
μὴ τινος ἄλλης τῶν ὀρνίθων ἐνυφᾶναι, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς ἑσθῆ-
τος ἐνδέον εἰς δόλον ἐμπεσεῖν θᾶπτον ἢ ἔδει προσήμανεν.

43. Πλὴν ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς ὑπέστρεφε, τὸν τε Βασι-
λειον, ἐπεὶ μὴ εὐμοίρει παιδός, νίοποιεῖται καὶ τῆς τῶν μαγίστρων
10 τιμῆς ἀξιοῖ. ἐπεὶ δὲ χρόνου προϊόντος τὰ κοινὰ διοικεῖν οὐχ οἷός P 129
τε ὁ Μιχαὴλ ἦν καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀφελείας ἡσθάνετο καὶ ἅμα ἐπανά-
στασιν μελετᾶσθαι καὶ ἀποστασίαν παρὰ τῆς συγκλήτου διή-
κουεν τῷ τὰ τῶν Ῥωμαίων διοικεῖσθαι κακῶς, καὶ τὸ περιμάχτηον
διάδημα τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἐπιτίθησι, καὶ βασιλέα τῇ ἡμέρᾳ πεν-
15 τηκοσιῆς, μηνὶ Μαίῳ, εἰκάδι ἕκτῃ, ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαίδεκά-
της, ἀναδείκνυσί τε καὶ ἀναγορεύει κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν
ἧ ἐπὶ ὄνυμιον σοφία Θεοῦ. ἀλλ' ὅστις μὲν οὗτος ὁ Βασίλειος καὶ
ὄθεν, καὶ ὅπως ἦλθεν εἰς γυνῶσιν τοῦ κρατοῦντος, ἢ κατ' αὐτὸν
ἱστορία δηλώσει· τὰ νῦν δὲ τῆς βασιλείου δόξης ἀξίωθεις εἶχετο B
20 μὲν τῆς βασιλείας, ἀπείχετο δὲ τῶν καθ' ἐκάστην ἀμιλλητηρίων
καὶ ἱπποδρομιῶν καὶ τῶν περὶ τὸν αἰσχροτάτον Γρυῖλον καὶ ψευ-
δοπατριάρχην αἰσχρονοργιῶν, ὧν ἀκαιρῶς ἐνετύφα ὁ Μιχαὴλ.

5 γὰρ] μὲν P

6 ἀνυφᾶναι P

dora namque (sive alias numine afflata, sive etiam alicuius relatu docta
structas Bardae insidias) vestem quandam, eam quidem pulcherrimam
aureisque perdicibus intextam, illius tamen staturae imparem longaque
quam pro illa breviorē, sub aenigmate ad eum miserat. tum enim
perdices, non aliae quaevis aviculae, temere intextae, tum et vestis
ipsa brevitās, citius quam par esset eum dolo circumventum iri fuere
praesagio.

43. Ceterum imperator domum revertitur, quodque nullam prolem
sustulerat, Basilium magistri dignitate ornatum adoptat. tumque Michael
impar ipse administrandae rei publicae et cum sua eum illa gerenda simp-
licitas stoliditasque non lateret, simulque audisset moliri senatum in
eum defectionem propterea quia illo principe res Romanae male admini-
strabantur, etiam diadema, rem palmariam ac expetendam, illius capiti
imponit, ac die sacro pentecostes, Maii vigesima sexta, indictione quarta
decima, imperatorem constituit, acclamatque in magna ecclesia, cui no-
men dei sapientia existit. at quisnam fuerit hic Basilius ac cuias, quae
ratione in notitiam imperatoris venerit, sequens rerum illi gestarum hi-
storia declarabit. iam itaque Augusti dignitate donatus imperii curis
sese impendebat, seque a quotidianis ludicris ac Circensibus abstinebat,
nec non a turpissimi pseudopatriarchae Gryli spurcitiis, quibus importune

(44) πάντων μὲν γὰρ κόρον εἶναι καὶ τῶν αἰσχυρῶν καὶ τῶν φυσικῶν εἴρηται τε πολλοῖς, καὶ ἡ πείρα τούτων διδάσκαλος ἀκριβής· Μιχαὴλ δὲ τῷ τότε κρατοῦντι οὔτε τῶν ἵπποδρομιῶν οὔτε μὴν τῶν ἄλλων ἀκρατοποσιῶν τε καὶ αἰσχυρῶν κόρος ἦν, ὡς φασίν. ἂ πειρώμενος κωλύειν ὁ Βασίλειος καὶ πορρωτέρω τούτων ποιῆν 5
 C αὐτόν, νῦν μὲν παραινέσει χρώμενος, νῦν δ' ἄλλως μῖσος παρὰ τῶν πολιτῶν καὶ τὰς παρὰ τῶν ἱερέων ἀρὰς καὶ τὰς τῆς συγκλήτου ἐπαναστάσεις προτιθεῖς καὶ οἷον ἐνώπιον αὐτοῦ ζωγραφῶν, ἔλαθε τῷ φθόνῳ ἑαυτὸν καθυποβαλὼν, καὶ ἀντὶ φίλον ἐχθρὸς καὶ μεμισημένος ὁ νόσθετηθεῖς ἐνομιζέτο. ἐντεῦθεν οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, 10 καὶ τινα ἄλλον, τοῦ βασιλικῆς δρόμωνος ἐρέτην τηρικαῦτα τελοῦντα (Βασιλικῆς οὗτος ἐλέγετο, καὶ ἀδελφὸς ἦν Καπνογένους ἐκείνου τοῦ τὴν ὑπαρχικὴν ἀξίαν ἠξιώμενον τὸ δεύτερον), ἀγαγὼν τὴν πορφύραν τε ἐνδύει καὶ τὸ διάδημα περιτίθησιν, καὶ τὰ πινάκισμα
 D τῶν ὑποδημάτων περιβαλὼν ἐξάγει πρὸς τὴν σύγκλητον τῆς χειρὸς 15 ἔχων αὐτόν, καὶ πρὸς τὴν γερουσίαν φησὶν ὡς ἔδει πάλαι με τοῦτον εἰς τουτονὶ τὸν περιβλεπτον κόσμον, ὧ ἄνδρες, ἐπαγαγεῖν.
 πρῶτον μὲν εἶδος ἀξίον τυραννίδος,
 καὶ δεύτερον δὲ συμφνὲς πέλει στέφος,
 ἅπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν·

20

καὶ ὅτι πόσον ἦν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι βασιλεῖα ἢ τὸν Βασίλειον, ἐφ' ᾧ μεταμετέλημαι ἐφ' οἷς αὐτόν ἐβασίλευσα." αὕτη τῆς καταλύσεως αὐτοῦ ἡ ἀρχή. τοῦτο πάντας περιηχῆσαν ἐκπλα-

Michael oblectabatur. (44) afferre demum omnia nauseam, turpia pariter et naturalia, tum vulgo ferunt, tum perspicue docet quae horum magistra experientia existit. Michaelem tamen tum rerum potentem, ut aiunt, nulla Circensium ludorum, at neque aliorum, compotationum turpiumque, satietas capiebat. haec Basilius cum prohibere vellet, ac Michaelem procul ab eis avocare modo quidem admonendo atque hortando, modo vero civium odia, sacerdotum diras, senatus prope rebellantes animos proponendo ac velut in tabella coram depingendo, illius sibi imprudens invidiam conflavit; hostisque loco amicus, ac qui adoptatus fuerat, ipse exosus habebatur. hinc brevi post Basilicinum quendam imperatoriae tunc celocis remigem, ac illius fratrem Capnogenis qui secundo praefecti dignitatem gessit, adducens purpura induit, impositoque diademate atque ocreis adhibitis, quod imperatorum insigne est, eo habitu manu sua ad senatum eduxit, ad eumque in haec verba oravit: "par erat, patres conscripsi, ut hunc olim vobis illustri hoc habitu virum producerem, cui inest primum corona forma digna regia, deinde cognatum diadema est huic viro, suntque omnia dignitati convenientia.

quam vero praestabat hunc me potius quam Basilium imperatorem creare, quem et paenitet creavisse?" factum hoc ac verba exitii Michaelis origo exstiterunt. istud sic dictum omnium aures circumsonans nimium cunctis

γῆναί τε τούτους ἐποίησε καὶ ἀφασίᾳ καταληφθῆναι πολλῇ, ὅτι P 130
 κατὰ τοὺς μυθικοὺς Γίγαντας βουσιλέας σπαρτοὺς καθ' ἐκάστην
 ἡμέραν ἀναδίδωσιν. ἠῤῥητο μὲν οὖν ἔκτοτε τὸ πρὸς τὸν Βασίλειον
 μῖσος, καὶ σφοδρότερον κατὰ τὴν τοῦ πυρὸς φύσιν ἐγένετο, ὑπέκ-
 5 καιμα ἔχον καὶ αἴτιον τὸ μήτε συμφθεῖρεσθαι βούλεισθαι τούτοις
 αὐτὸν μήτε μὴν συνεπάγεσθαι ταῖς ἀκολάστοις γνώμαις αὐτῶν.
 εἰς τοσαύτην γὰρ ὁ Μιχαὴλ πολλὰκις ἄνοιαν ἔξ ἀκρατοποσίας καὶ
 μέθης ἐξώκειλεν ὡς κατ' αὐτὴν μὲν καὶ τὸν ταύτης καιρὸν δεινὰ
 τινα καὶ πέρα δεινῶν ἐγκελεύεσθαι· τοῦ μὲν γὰρ ἀφαιρεῖσθαι τὰ B
 10 ὧτα καὶ ἄλλον τὴν ῥίνα καὶ τὴν κεφαλὴν ἑτέρου προσέταπτεν· ἃ
 εἰ μὴ τινες οἴκτω κρατούμενοι παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὔριον
 ἔπεμπον, ἀνάκλησίν τινα καὶ μεταμέλειαν τοῦ ἀνδρὸς ἐκδεχόμενοι,
 ὅπερ καὶ ἦν, κἄν ἀπώλετο σύμπας ὁ παραμένων αὐτῷ καὶ συγκαρ-
 15 τεωῶν. μικροῦ δὲ καὶ Βασίλειος συναπώλετο, τῆς παροιρίας οὐκ
 ὀλιγάκις παίγιον γεγονώς. ἀλλ' ἑκαρτέρει καὶ ἔμενε μετάμελόν
 τινα γενηθῆναι κατὰ τὸν ἄνδρα ὀψέ γοῦν ὑποτοπάζων. ἀλλ' οὐκ
 ἦν τοῦτον ὡσπερ ἀρμάτειον τροχὸν ἐκ πρώτης ἡλικίας καιφθέντα,
 οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, τὴν ἔξ ἀρχῆς εὐθωρίαν λαβεῖν. τοιγαροῦν C
 20 μείζονα κατὰ Βασιλείου συρράπτει ἐπιβουλήν. ἡ δὲ ἦν ἐν τῷ
 κνηγίῳ λόγῳ μὲν κατὰ τῆς θήρας ἔργῳ δὲ κατὰ τοῦ Βασιλείου
 τὴν τῆς λόγῃς ῥῆσιν ποιῆσαι τινα τῶν ὑπασπιστῶν. καὶ τοῦτο
 αὐτὸς ὁ προσταγείς καὶ τὴν λόγῃν ἀφείς κατὰ τὸν τῆς ἐξόδου και-

stuporem iniecit, et ut vox omnibus haereret fecit; quod fabulosorum
 more Gigantum satos Michael quotidie imperatores ederet. inde itaque
 auctum in Basilium odium, ac ignis instar vehementiori flamma exarsit,
 hoc scilicet eius fomento ac causa, quod una se cum eius sodalibus vitiis
 dedere non pateretur, nec illorum effreni licentiae morem gereret. in
 tantam enim saepius dementiam mero obrutus ac per ebrietatem Michael
 erumpebat, ut absurda quaedam modumque omnem iniuriae excedentia
 praeciperet, atque alii aures, alii nares, alii denique caput amputandum
 iuberet. ac nisi viri quidam misericordia moti negligenda putassent ac
 in crastinum distulissent, ea Michaeli quandoque revocanda sperantes, ac
 fore ut is eorum aliqua paenitudine duceretur (quod et contingebat),
 plane periissent quotquot illi aderant inque aula assidui ac domestici
 erant. quin et parum abfuit ne et ipse Basilius pari involveretur exitio,
 illius ebrii petulantiae non raro factus ludibrium. sustinebat tamen, ac
 tandem aliquando quadam ducendum paenitentia Michaellem existimabat.
 verum fieri non poterat ut iam a prima aetate, haud secus ac currus
 rota, inflexus, quicquid accidisset, nativam pristinamque rectitudinem
 reciperet. itaque atrociores adversus Basilium structae insidiae. in eo
 autem illae positae, ut inter venandum specie quidem feriendi feram, re
 vera autem configendo Basilio satellitum quidam hastam conciliaret.
 consilium hoc is ipse qui mandatum acceperat hastamque vibrarat, in

ρὸν ἔξαγορεύσας δῆλον πεποίηκε καὶ πιστόν. ἀφῆκε μὲν οὖν οὗτος τὴν λόγῃν ὁ κελουθεύς, διημάραταν δέ· καὶ οὕτω σέσωστο ὁ Βασίλειος, ἔγγιστα θανάτου γενόμενος, ὑπὸ τοῦ τὸν θάνατον

D καταπεπατηκός Θεοῦ. ταῦτ' οὖν ἔκπυστα γενόμενά πᾶσι καὶ φανερά τὴν κατ' αὐτοῦ ἠρόνησε μάχισσαν. ἵνα γὰρ μὴ καὶ τὸν Βασίλειον ὡς πρὸ μικροῦ τὸν Καίσαρα σφαττόμενον ἴδωσι, καὶ πρὸ τούτου αὐτὸν Θεόκτιστον, εἴτε βουλῇ τῆς συγκλήτου βουλῆς εἴτε γνώμῃ τῶν φιλοῦντων Βασίλειον (κοινὸς γὰρ καὶ κατ' αὐτῶν ὁ θάνατος ἐπηλείητο) σφάττεται ὑπὸ τῶν προκοίτων τοῦ βασιλέως ἀνδρῶν, κατὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μάμαντος, 10
 μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, εἰκάδι τετάρτῃ, ἰνδικτιῶνος πρώτης, ἔτους
P 131 ἔξακισχιλιοστοῦ τριακισιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἔκτου, ὥρα τῆς νυκ-
 τὸς τρίτῃ, βεβασιλευκῶς ἔτη μετὰ μὲν τῆς Θεοδώρας τῆς τούτου
 μητρὸς τέσσαρα καὶ δέκα, καὶ μόναρχος δέκα καὶ ἓν, καὶ πρὸς
 τοῖς τρισὶ μηνὶ χρόνον ἓνα ὕστερον μετὰ Βασιλείου. 11

45. Καὶ τὰ μὲν εἰρημένα σκηνικά τε ἅπαντα καὶ θεατρικά, ἄξιον δὲ μεμνηθῆσαι καὶ τῶν ἐπαινετῶν. ἡ γὰρ τῶν ὧν ἔφερον ἀναθημάτων ἐν τῷ περιωνύμῳ ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας κατασκευὴ φιλεργῶς τελεσθεῖσα καὶ φιλοτίμως ἐπαινετή. οὔτε γὰρ
B τῷ δίσκῳ τῶν παλαιῶν τι κειμηλίων καὶ ἱερῶν, καὶ τῶν ἀφ' οἷσιν
 γεγονόσιν ἄνθρωποι τεχνουργηθέντων ἐν ναοῖς, κατὰ τὸ μέγεθος
 ἔξιςάζεται, οὔτε τις εὐπρέπεια καὶ ὠραιότης τινὶ τῶν γενομένων
 ἐπὶ ἠνθῆσεν, πάντων ἐκτὶ τῶν ὠρῶν καὶ τιμῶν συνδεδραμηκῶν.

vitae exitu constitutus suamet confessione cunctis manifestum fecit, et ut nihil inde ambigi possit. ac hastam quidem misit, a Basilio tamen aberravit. inque hunc modum servatus Basilius, in vitae proxime discrimen adductus, deo, qui mortem calcavit, illi salutis auctore. haec itaque cunctis prodita ac palam facta gladii in eum acuendi causa exstiterunt. ne enim etiam Basilium (uti nuper Caesarem et antea Theoctistum) tristi nece sublatum conspicerent, sive senatusconsulto, sive Basilii amicorum consilio (unum enim ac commune omnibus impendebat exitium) ab imperatoris ipsis excubitoribus in sancti praeclari martyris Mamantis palatio neci traditur, die vigesima quarta Septembris, indictione prima, anni 6376, hora noctis tertia. imperavit cum Theodora matre sua annos quattuordecim, solus undecim, posteaque adlecto Basilio annum unum menses tres.

45. Ac ea quidem quae hactenus dicta sunt scenica omnia et ad Circum ludosque spectantia: operae pretium vero est ut et eorum meminimus quae laudem aliquam merentur. quae enim in celebratissimo dei sapientiae templo donaria obtulit, pro structurae ratione elegantia ac magnifica, laudem habent. neque enim ullum veteris ac sacrae suppellectilis pignorum, sive illorum quae subtili arte elaborata, quo ex tempore homines esse coeperunt, sacris aedibus ornamento fuerunt, oblato ab eo disco vel mole aequatur vel pari elegantia est ac venustate: in cuius

καὶ τὸ ποτήριον δὲ τούτῳ λίαν κατάλληλον. οὐ μὴν δὲ καὶ ὁ εἰς
φωταγωγίαν κατασκευασθεὶς αὐτῷ κύκλος, ὅπερ φασὶ πολυκάνδη-
λον, τινὲ τῶν ἄλλων ἡλάττωται, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐκ χρυσοῦ ὅλος
γενόμενος, λίτρας ἔχων ἑξήκοντα, τῶν ἄλλων διαφέρει κατὰ πολὺ
5 καὶ τούτῳ δίδωσι τὰ πρωτεῖα καὶ τὸ σεβάζμιον.

structuram, quicquid usquam venustum est ac pretiosum, videatur con-
flatum esse. accedit et calix, ipse quoque disco perquam affinis. quin
et circulus multiplici in orbem sustentanda face ab eo fabrefactus (πο-
λυκάνδηλον vocant) nulli usquam aliorum cesserit: totus namque ex auro
10 conflatus librarum sexaginta pondo longe reliquis praecellit, palmarium
sane opus ac plane augustum.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ P 132

B A Σ Ι Λ Ε Ι Ο Υ

ΤΟΥ ΑΟΛΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ,

15 ΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΝ ΘΕΩΙ ΡΩΜΑΙΩΝ, Ο
ΤΟΥΤΟΥ ΤΙΩΝΟΣ, ΦΙΛΟΠΟΝΩΣ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΘΡΟΙΣΑΣ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ ΤΩΙ ΓΡΑΦΟΝΤΙ ΠΡΟΣΑΝΕΘΕΤΟ.

Ἦν μὲν προθυμία καὶ ἔφεις ἐκ πολλοῦ ἐμπειρίαν πραγμάτων
καὶ γνῶσιν ταῖς τῶν σπουδαιοτέρων ἐμφυτεῦσαι διανοίαις διὰ τοῦ
20 ἀειμνήστου καὶ ἀθανάτου τῆς ἱστορίας στόματος, καὶ ἐβουλόμην,
ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, τοῦ σύμπαντος τῆς ἐν Βυζαντίῳ Ῥωμαϊκῆς ἀρ-
χῆς χρόνου τῶν τε αὐτοκρατόρων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἀρχόντων P 133

18 μὲν] μοι A i. e. editio Allatiana.

HISTORIA DE VITA ET REBUS GESTIS

B A S I L I I

I N C L Y T I I M P E R A T O R I S,

QUAM CONSTANTINUS DEI GRATIA ROMANORUM IMPERA-
TOR, IPSIUS NEPOS, STUDIOSE AC DILIGENTER EX VARIIS
NARRATIONIBUS CONGESSIT, AC SCRIPTORI CONTRIBUIT.

Cupienti olim animo accensoque desiderio rerum experientiam ac noti-
tiam, sempiternae memoriae immortalisque historiae ore, studiosiorum
animis inserere optabam. ac quidem statueram, si modo vires obsecun-
darent, omnis retro imperii Romani Byzantii imperatorum eisque subie-

καὶ στρατηγῶν καὶ ὑποστρατήγων καὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰς ἀξιο-
 λογωτέρας τῶν πράξεων ἀναγράψασθαι. ἐπεὶ δὲ ἐδεῖτο τὸ πρᾶ-
 γμα καὶ χρόνου πολλοῦ καὶ πόνου συχνοῦ καὶ βιβλίων ἀφθονίας
 καὶ σχολῆς τῆς ἀπὸ τῶν πραγμάτων, ταῦτα δ' ἡμῖν οὐ προσῆν,
 εἰς τὸν δεύτερον ἔξ ἀνάγκης ὑποβέβηκα πλοῦν, καὶ τέως ἐνὸς βα-
 σιλέως, ἐπὶ μέγα τὸ τῆς βασιλείας κράτος ὑψώσαντος, ὃς καὶ τῆς
 βασιλείας ἐπάνυμος ἦν καὶ μέγα ὄφελος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων
 ἐγένετο καὶ τοῖς πράγμασιν, ἔξ ἀρχῆς καὶ μέχρις αὐτῆς τελευτῆς
 τὰς πράξεις καὶ τὴν ὅλην ἀγωγὴν διηγῆσθαι, ὡς ἂν καὶ τοῖς
 B μετέπειτα μὴ ἀγνοῖται βασιλείου στελέχους ἐπὶ πολὺ τοῦ χρόνου 10
 παρεκτιθέντος ἢ πρώτη πηγῇ καὶ ῥίζᾳ, καὶ τοῖς ἐγγόνιοις ἐκείνου
 οἴκοθεν εἴη ἀνεστηκὼς ὁ πρὸς ἀρετὴν κανὼν τε καὶ ἀνδριᾶς καὶ τὸ
 ἀρχέτυπον τῆς μιμήσεως. εἰ δὲ ἐπιμετρηθεῖη καὶ χρόνος ἡμῖν ἔτι
 ζωῆς, καὶ γένηται τις καὶ ἀπὸ τῶν νόσων ἐκχειρία μικρά, καὶ
 μηδὲ τῶν ἔξωθεν εἴη τι ἐμποδῶν, ἴσως προσθῶμεν ἐχομένως καὶ 15
 τῆς ἄχρις ἡμῶν κατιούσης αὐτοῦ γενεᾶς τὴν ὅλην τῆς ἱστορίας
 ἀφήγησιν.

2. Πλὴν οὖν οὗτος ὃν ὁ λόγος νῦν ὑποδείξει κατεπαγγέλ-
 C λεται, αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὠρμάτο μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς,
 τὸ δὲ γένος εἶλκεν ἔξ Ἀρμενίων ἔθρους Ἀρσακίων. τοῦ γὰρ πα-
 20 λαιοῦ Ἀρσάκου, ὃς Πάρθων ἠγήσατο, ἐπὶ μέγα δόξης προελθόν-
 τος καὶ ἀρετῆς, νόμος τοῖς ὕστερον ἐχρημάτισε μὴ ἄλλοθεν βασι-

4 πράξεων A

14 ἀπὸ add A

15 μηδὲν P

ctorum magistratum bellique ducum seu praetorum et legatorum singu-
 lorumque actus gesta que nobiliora scripto consignare. quod tamen istius-
 modi provincia multo tempore continuoque labore et librorum copia at-
 que a rerum cura negotiorumque strepitu otio indigeret, quae sane mihi
 deesse videbam, secundae necessario navigationi animum adieci, unius-
 que saltem imperatorum, qui maiestatem imperii mirum quantum promo-
 vit (qui ab imperio seu regno nomen habuit) Romanaeque rei publicae
 ac rebus ab initio ad vitae usque exitum plurimum profuit, res gestas
 vitaeque omne institutum ac rationem commemoranda mihi proposui, ne
 scilicet stirpis regiae diu multumque productae primus fons radixque
 posteros lateat, habeantque eius nepotes domestico exemplo erectam vir-
 tutis regulam et statuum atque principem formam, in quam imitationem
 intendant. sin autem etiam longiora adhuc praestabuntur vitae spatia,
 ac morborum etiam exiguae quaedam dentur indutiae, nec exteriorum
 curae impediunt, continua fors an serie totius illius progeniei ad nos us-
 que adiciemus historiam.

2. Hic enimvero cuius nunc historiam profitetur oratio, Basilium
 imperator ex regione Macedonum trahebat originem, referebatque ad
 Armenios, Arsacidas genere. veterem enim Arsacem, qui Parthorum impe-
 rium tenuit, ingentem virtutis et laudis gloriam consecuto, posteris lex
 inolevit non ab aliis quam ab Arsacis familia eiusque nepotibus Parthos

λείεσθαι μήτε Πάρθους μήτε Ἀρμενίους, ἀλλὰ μηδὲ Μήδους,
 ἢ παρὰ τοῦ γένους Ἀρσάκου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. οὕτως
 οὖν τῶν εἰρημένων ἔθνων ὑπὸ τῆς τοιαύτης βασιλευομένων σειρᾶς,
 κατὰ τινὰς χρόνους τοῦ Ἀρμενίων κατάρχοντος ἐξ ἀνθρώπων
 5 ἀποικομένου συνέβη στάσιν γενέσθαι περὶ τὰ βασιλεία καὶ τοὺς
 διαδόχους τῆς τοιαύτης ἀρχῆς. Ἀρτάβανος οὖν καὶ Κλειένης οὐ **D**
 μόνον τῆς προγονικῆς ἐκπεπτωκότες ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν
 κινδυνεύοντες, τὴν βασιλεύουσαν ταύτην καταλαμβάνουσι Κων-
 σταντινούπολιν. Λέων ἦν ὁ μέγας τηνικαῦτα τὴν Ῥωμαϊκὴν διέ-
 10 πων ἀρχὴν, ὁ Ζήνωνος πενθερός. οὗτος οὖν τοὺς ἄνδρας ὑπο-
 δεξάμενος καὶ ἀξίως τῆς περὶ αὐτοὺς εὐγενείας φιλοφρονησάμενος
 οἴκησίν τε καὶ διαίταν τὴν προσήκουσαν ἐν τῇ βασιλίδι ἀπένειμε.
 μαθὼν δὲ τῶν ἀνδρῶν τὴν ἐκ τῆς πατρίδος φυγὴν καὶ πρὸς τὴν
 βασιλεύουσαν ταύτην καταφυγὴν, καὶ ὡς εὖμενῶς ὑπὸ τῶν κρα-
 15 τοῦντων ἐδέχθησαν, ὁ τότε τὰ τῆς Περσικῆς διέπων ἀρχῆς γραμ- **P 134**
 μασιν αὐτοὺς μετεκαλεῖτο, εἰς τὴν πατρίαν ἡγεμονίαν ἐγκατα-
 στιῆσαι δῆθεν ὡς εὐνοῶν ὑπισχνούμενος, ἑαυτῷ δὲ τὴν τοῦ ἔθνους
 ἐντεῦθεν ὑποταγὴν μνηστευόμενος. δεξαμένων δὲ τούτων τὰ
 γραμμάτια καὶ περὶ τῶν πρακτέων ἔτι διασκοπούμενων, μηνύεται
 20 ταῦτα παρὰ τινος τῶν ἐξυπηρετούντων αὐτοῖς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἡ
 ἐπιστολὴ ἐγχειρίζεται. γνωσθέντος δὲ τοῦ πράγματος, ὡς οὐκ
 αὐτοῖς τοσοῦτον τὴν ἀρχὴν ὅσον ἑαυτῷ τὸ ἔθνος ὁ Πέρσης ὑποτά-
 ξαι βουλόμενος τὴν τούτων ἐποιεῖτο μετάπεμψιν, ὅπερ οὔτε τοῖς

16 ἐγκαταστῆναι P

Armenios Medosque ipsos, qui regia potestate ipsis praesint, esse habi-
 turos. in hunc itaque modum, cum illae, quas dixi, gentes ab stirpe
 eiusmodi imperio regerentur, illo qui apud Armenios rerum potiebatur
 quandoque ex humanis sublato, contigit de iure regni deque principatus
 istiusmodi successoribus dissidium oriri. hincque adeo Artabanus et
 Clienes non solum avito imperio spoliati, sed et in vitae iam periculum
 adducti, in regiam hanc Constantini urbem veniunt. Leo Magnus tunc
 imperio praeerat, Zenonis socer. hic igitur viros suscipiens ac pro ge-
 neris splendore magnifice pertractans, aedes ad habitandum congruaque
 victus stipendia in urbe regia illis assignavit. ut autem horum e patria
 fugam et in regnantem hanc urbem accessum omnique humanitate ab
 imperatoribus susceptos esse didicit is qui tum res Persicas administra-
 bat, datis literis, benevolentiae in eos larva, in paternum se illos impe-
 rium restitutum pollicitus, re vera autem ea sibi molitione gentem con-
 ciliare ac subiicere satagens advocabat. acceptis literis, dum adhuc quid
 sibi facto opus deliberant, res per unum aliquem famulorum imperatori
 defertur ac epistola ipsa contraditur. rei itaque explorato momento,
 Persamque non tam illis imperium quam sibi gentem subiiciendam, quod
 sic invitabat, procurare haud dubia coniectura comperto, quod neque

- B** καλουμένοις οὔτε τῶν Ῥωμαίων ἔλνσιτέλει τοῖς πράγμασιν, πρό-
νοια γίνεται τοῦ μὴ τὸ τοῖς Πέρσαις δοκοῦν εἰς πέρας ἔλθεῖν. καὶ
διὰ τοῦτο ὑποτεμνομένου τοῦ βασιλέως τὴν, εἰ τύχοι, εὐχέριαν
τοῦ δρασμοῦ μετ' εὐπρεποῦς τοῦ σχήματος, ὡς ἐπ' εὐρυχωρίας
δῆθεν καὶ ἀδείας πλείονος, εἰς Νίκην τὴν κατὰ Μακεδονίαν πόλιν⁵
μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων (καὶ αὗται γὰρ μετὰ ταῦτα αὐτοῖς ὑπε-
κλάπησαν) μετοικίζονται. τοῦ δὲ χρόνου ῥέοντος καὶ τῶν Σαρα-
κηνῶν ἐπὶ μελζονος δυναστείας προαγομένων, τὴν ὁμοίαν πείραν
τοῖς τῶν προτέρων ἀπογόνους Ἀρσακιδῶν ὁ τότε ἀμερμοννῆς προ-
C εβάλετο, καὶ διὰ γραμμάτων μετεκαλεῖτο αὐτοὺς εἰς τὴν προγογι-¹⁰
κὴν δῆθεν ἐξουσίαν τε καὶ ἀρχήν. φωραθέντος δὲ καὶ τοῦ τοιού-
του δράματος Ἡρακλείῳ τῷ τηρικαῦτα βασιλεῖ, καὶ τῶν γραμμά-
των ἐγχειρισθέντων, ἐπεὶ μὴ εὐνοία τούτων ἔγνω τὴν μετέπειψιν
γενομένην ἀλλ' εἰς πρόθεσιν οἰκείας ἐπικρατείας τῶν ταῦτα μηχα-
νωμένων (ἤλπιζον γὰρ τὸ ἔθνος ἐκ τῆς πρὸς τὸν παλαιὸν Ἀρσάκην¹⁵
εὐνοίας ῥαδίως, εἰ τούτους ἔχοιεν μεθ' ἑαυτῶν, πρόσάξισθαι οἱ
Σαρακηνοί), διὰ τοῦτο καὶ εἰς Φιλίππους, μίαν καὶ αὐτὴν τῶν
κατὰ Μακεδονίαν τυγχάνουσαν πόλεων, ὡς ἐπὶ μελζονος ἀσφαλείας
μετώκισε τούτους αὐθις ὁ βασιλεύς· εἶτα ἐκεῖθεν πάλιν ὡς ἐπὶ
D λαμπροτέρας πολιτείας καὶ καταστάσεως μετεβίβασεν εἰς Ἀδρια-²⁰
νούπολιν. εὐθέτου δὲ τοῦ τόπου φανέντος αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν
ὡσπερ συνεστηκότες φατρίαν τε καὶ φυλὴν εἰς πλῆθος ἐγένοντο

14 πρόθεσιν margo Combef.

16 πρόσάξασθαι A

his qui invitabantur nec vero Romanis rebus operae pretium erat, cura adhibetur ne istud Persarum consilium exitum habeat. quapropter sus-
cisa, si qua videretur, opportuniore fugae facilitate, honesti specie, vel-
ut ad liberiores agros et ut maiori securitate fruantur, imperator Nicem
Macedoniae urbem cum liberis et uxoribus (nam et illas postea subdu-
xerant) transfert. decursu autem temporis, Saracenorumque rebus in
maiores principatus crescentibus, eandem ac primis Arsacidarum nepo-
tibus fraudem adhibet qui tum genti praeerat amerumnus, scriptisque
litteris ad avitam nimirum potestatem ac imperium revocabat. verum
eiusce quoque consilii fabula ab Heraclio, qui tum rerum potiebatur,
deprehensa, litterisque percensitis, cum nulla eos benevolentia revocari
intellexisset, sed ut haec machinantes eaque occasione Saraceni dicionem
augerent (fore enim sperabant, si modo illos secum haberent, ut facile
pro veteris Arsacis amore in suas partes gentem traherent), idcirco etiam
Philippos, alteram et ipsam Macedoniae urbem, quasi maioris securitatis
causa Nice remotos transmittit. hincque deinde velut illustriori civitate
donandos, meliorique statu componendis eorum rebus, Adrianopolim trans-
fert. viso autem eis idoneo aptoque loco, velut in propria consistentes

καὶ ἐπ' εὐπορίας κατέστησαν ἰκανῆς, τὴν πάτριον εὐγένειαν δια-
σώζοντες καὶ ἀσύγχυτον τὸ γένος διαφυλάττοντες.

3. Χρόνους δὲ ὕστερον, ἤρξα Κωνσταντῖνος μετὰ Εἰρή-
νης τῆς μητρὸς ἐβασίλευεν, Μάϊκτης ἐκεῖνος, ἀφ' αἵματος Ἀρσά-
5 κου καὶ αὐτὸς ὢν, κατὰ τινα πρεσβείαν ἢ χρεῖαν εἰσῆει πρὸς τὴν
περίβλεπτον ταύτην Κωνσταντινούπολιν· ὃς ἀνδρὶ περιτηγάνει P 135
κατὰ τύχην ὁμογενεῖ, Λέοντι καλουμένῳ, καὶ γνούς αὐτὸν ἀπὸ
τῆς ἔξωθεν καταστάσεως καὶ περὶ τὴν κατὰ στολὴν ἰδιότητος οὐχ
ἓνα τῶν τυχόντων καὶ ταπεινῶν ἀλλ' εὐγενῆ καὶ περιφανῆ, καὶ εἰς
10 ὁμίλιαν αὐτῷ καταστάς καὶ ταύτην ἐθάδα καὶ σύντροφον εὐρηκώς,
ἐπεὶ τὸ γένος ἀνέμαθεν, καὶ τὴν ὁμοῦ οἴκησιν προκρίνει, τῆς οἰ-
κείας τὴν ἀλλοτρίαν διὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν· καὶ τὸ πρὸς
αὐτὸν ἀσπασάμενος κῆδος μίαν τῶν αὐτοῦ θυγατέρων ἠγάγετο,
ἔξ ὧν ὁ τοῦ ἱστορουμένου προῆλθε πατήρ, ὃς καλῶς ἀναχθεῖς
15 καὶ δι' ἐπαινουμένης ἀγωγῆς καὶ τροφῆς εἰς ἄνδρας τελέσας, καὶ
εὐεξία σώματος καὶ ῥώμῃ διαφέρων καὶ παντοδαπαῖς κοσμούμενος
ἀρεταῖς, πολλοὺς ἐκίνει τοὺς δι' ἐπιγαμίας φέλοντας αὐτὸν οἰκειώ- B
σασθαι. γυνὴ δέ τις εὐγενῆς καὶ κοσμία κατὰ τὴν Ἀδριανούπο-
λιν τὴν οἴκησιν ἔχουσα, ἀποικομένου τοῦ ταύτης ἀνδρὸς σωφρό-
20 νως τὴν χρεῖαν ἀνύουσα, (φήμη γάρ τις διέτρεχεν οὐ παντελῶς
ἀμυδρὰ ἐκ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔλκειν αὐτὴν τὴν συγγέ-
νειαν) τῶν ἄλλων προτιμωτέρα τῶν τε καθ' οὓς παρώκησεν ἐνομί-
σθη αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ταύτης θυγατέρα εὐγενεῖα καὶ κάλλει
διαφέρουσαν σώματος καὶ αἰδοῖ κεκοσμημένην ἠγάγετο· ἔξ ὧν

22 τε] γε?

tribu ac familia, multitudine aucti sunt, abundeque satis opibus cumulati,
paternam nobilitatem servantes ac genus impermixtum.

3. Secutis vero temporibus, cum summam rerum Constantinus cum
Irene matre administraret, Maictes ille ex Arsacis prosapia ducens ori-
ginem, legationis causa seu alterius negotii obeundi gratia illustrem hanc
Constantini urbem petens, atque in ea forte fortuna in eiusdem gentis
ac familiae hominem, Leonem nomine, incidens, exque exteriori habitu
gestuque nec non vestium proprio cultu non unum quem infimae plebis
vulgique agnoscens, sed virum ingenuum ac spectabilem, consertoque
sermone ac fabulando eius vim consuetam usuque familiarem inveniens,
ubi genus cognovit, illius contubernium deligit, suaeque alienam habita-
tionem pro viri virtute ac praestantia praefert, eiusque amplexus affini-
tatem filiarum unam sibi matrimonio iungit; ex quibus ortus illius parens
cuius nunc historiam teximus. mulier vero quaedam nobilis et pudica
Adrianopoli habitans, viro demortuo caste sobrieque in viduitate agebat:
fama erat haud prorsus obscura, ex magno Constantino eam genus du-
cere. haec illi reliquis, iisque apud quos consederat, praestantior visa;
eamque ob rem eius filiam, nobilitate ac corporis forma conspicuam ve-

ἐβλάστησεν ἡ βασιλείως αὐτῆ ρίζα Βασίλειος, παρόθεν μὲν ἔλκων τὴν ἐξ Ἀρσάκου συγγένειαν, ἣ προείρηται· ἡ δὲ μήτηρ τῆ τε τοῦ
 C μεγάλου Κωνσταντίνου συγγενεῖα ἐκαλλωπίζετο καὶ ἀπὸ πατέρου μέρους τὴν Ἀλεξάνδρου ἠῦχει λαμπρότητα. ἐκ τοιούτων γεννητόρων προελθὼν ὁ Βασίλειος εὐθὺς πολλὰ τῆς ὕστερον δόξης σύμ- 5
 βολα εἶχεν ὑποφαινόμενά· ταινία τε γὰρ κοκκοβαφῆς παρὰ τὴν πρώτην ἔκφυσιν τῶν τριχῶν ἐωρᾶτο περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ περὶ τὰ σπάργανα πορφύρεα βάμματα.

4. Ἦν δὲ μέχρι τότε τὸ γένος τῶν ἀπογόνων Ἀρσάκου κατ' ἰδίαν ὥσπερ φατριὰν συνεστηκός, εἰ καὶ ταῖς ἐπιγαμίαις 10
 πολλάκις τοῖς ἐγχωρίοις συνανεικρινᾶτο, ἐν Ἀδριανουπόλει κεκτημένον τὴν οἰκισιν. ἐπεὶ δὲ Κροῦμος ἐκεῖνος, ὁ τῶν Βουλγάρων
 D ἄρχων, εἰς τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐξυβρίσας σπονδὰς πολέμιον χάρακα τῆ Ἀδριανουπόλει ἐβάλετο, καὶ χρόνον προκαθίσας συχνὸν ὁμολογία ταύτην διὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων ἔνδειαν παρεστήσατο, 15
 καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ πάντας μετὰ καὶ Μανουὴλ τοῦ ἀρχιερέως τῆς τοιαύτης πόλεως εἰς Βουλγαρίαν μετήγαγε, συνέβη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοὺς τοῦ Βασιλείου γεννήτορας, ἔτι τοῦτον ἐν τοῖς σπαργάνοις ἔχοντας, εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων ἀπαχθῆναι γῆν· ἔνθα τὴν οἰκειάν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἀνόθευτον διασώζοντες ὁ τε 20
 Θανμάσιος ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς καὶ ὁ σὺν αὐτῷ λαὸς πολλοὺς τῶν Βουλγάρων πρὸς τὴν ἀληθινὴν πίστιν μετήγαγον τοῦ Χριστοῦ
 P 136 (οὐπω γὰρ ἦν τὸ ἔθνος μετηνεγμένον πρὸς τὴν εὐσέβειαν) καὶ

11 ἐν om P

16 καὶ post μετὰ om A

recundiaque ornatam, uxorem ducit; ex quibus regia haec radix Basilius succrevit, paterno quidem stemmate Arsacis, uti dictum est, prosapiam sibi vendicans, materno vero Constantini natalibus magnifice glorians, utroque demum Alexandri claritatem iactans. tali ex progenie ortus Basilius multa statim futurae gloriae subluentia signa exhibuit. taenia namque quaedam coccinea tum primum enascentibus pilis circa caput visa, circaque fascias purpurei tinctus.

4. Hactenus Arsacis nepotum genus ipsum secum in propria quasi tribu contubernioque constiterat, quanquam haud raro, Adrianopoli sedes habens, etiam cum indigenis nuptiarum foedera commiscebat. quia vero Crumus ille Bulgarorum princeps, violatis quae illi cum Romanis intercedebant foederibus, hostili aggere cinctam Adrianopolim diuque ab eo obsessam, qua laborabat necessariorum penuria, ad deditionem coegerat, civesque omnes ac incolas nec non etiam Manuelem eiusce urbis episcopum in Bulgariam transtulerat, accidit Basili quoque parentes cum reliquis, illo adhuc in fasciis agente, in Bulgarorum regionem transferri; ubi propriam Christianorum fidem illibatam custodientes (tum scilicet mirabilis ille praesul, tum plebs illi pari captivitate comes) multos barbarorum ad veram Christi fidem adduxerunt (nondum enim gens illa animum ad pietatem transtulerat) multisque locis Christianae doctrinae

πολλαχοῦ τὰ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας κατεβόλοντο σπέρ-
 ματα, τῆς ἐθνικῆς τοὺς Σκύθας πλάνης μετέλκοντες καὶ πρὸς τὸ
 τῆς Θεογνωσίας μετάγοντες φῶς. ἐφ' οἷς πρὸς ὁργὴν κατ' αὐτῶν
 κινήθεις Μουτράγων ὁ τοῦ Κρούμου διάδοχος αὐτὸν τε τὸν ἱερώ-
 5 τατον Μανουὴλ καὶ πολλοὺς τοὺς ἐπὶ τούτῳ ἐνδεικνυμένους, ὡς
 οὐκ ἔσχυσε πειράσας πείσαι ἀποστήναι Χριστοῦ, μετὰ πολλὰς αἰ-
 κίας τῷ διὰ μαρτυρίον θανάτῳ πυρέπεμψεν. καὶ οὕτω συνέβη
 πολλοὺς τῶν τοῦ Βασιλείου συγγενῶν μαρτυρικῆς εὐκλείας τυχεῖν,
 ὡς μηδὲ τῆς ἐντεῦθεν σεμνότητος αὐτὸν ἀμοιρεῖν. ἄρτι δὲ ἐπι-
 10 σκεπτομένον Θεοῦ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ἔξοδον αὐτοῖς προτα- B
 νείοντος (ὁ γὰρ τῶν Βουλγάρων ἄρχων μὴ δυνάμενος ἐπὶ πολὺ
 πρὸς τὰς Ῥωμιαῖκὰς δυνάμεις ἀνταγωνίζεσθαι πάλιν εἰς ὑπόπτωσιν
 ἔνευεν), ἐν τῷ ἐπισυνάγεσθαι πρὸς τὸν ἄρχοντα τὸν εἰς τὰ οἰκεία
 ἀπολύεσθαι μέλλοντα λαὸν τῶν Χριστιανῶν, ἰδὼν τὸν παῖδα Βα-
 15 σίλειον τῇ τε μορφῇ ἑλιπθέριον καὶ χαρίεν ὑπογελῶντα καὶ περι-
 σκαίροντα πρὸς ἑαυτὸν ἐφεικύνετο, καὶ μῆλον θυμαστὸν τῷ
 μεγέθει ἐπέδωκεν. ὁ δὲ παῖς ἀκάκως καὶ θαρραλέως τοῖς τοῦ
 ἄρχοντος ζεπειδόμενος γόνυσιν ἐν τῷ ἀπλάστῳ ἤθει τὴν οἰκείαν
 εὐγένειαν ἐπεδείκνυτο, ὡς ἐκπλαγῆναι μὲν τὸν ἄρχοντα, διαγοραιο- C
 20 νεσθαι δὲ λεληθότως τὴν δορυφόρον τάξιν αὐτοῦ.

5. Ἄλλ' ἵνα τὰ ἐν μέσῳ συντέμω, ἔξηλθεν εὐμενεία Θεοῦ
 πρὸς τὰ οἰκεία ἅπας ὁ ἀπαχθεὶς ὡς ἀλχημάλωτος λαὸς τῶν Χρι-

1 τὰ] πρὸς τὰς A
 19 ὑπεδείκνυτο P

5 ὡς om A
 20 αὐτῷ A

18 γόνυσιν A

iecerunt semina, a gentiliū errore Scythas retrahentes et ad divinae
 cognitionis lucem traducētes. quibus in illos ira percitus Crumi succes-
 sor Mutrago, cum Manuelem virum sanctissimum tum alios plures eius
 rei delatos, cum tentando ad eiurandam fidem inducere nequivisset, variis
 tormentis excruciatos per mortem martyres consecravit. sique contigit
 multos sanguinis necessitudine Basilio coniunctos eique affines martyrii
 gloria potiri, ut nec eius quae inde est honestatis posset expers videri.
 iam vero, cum plebem suam deus visitaret atque ei in patriam reditum
 praestaret (Bulgarorum enim princeps, Romanas diutius vires aciesque
 ferre non valens, collum rursus subdere annuebat), congregata apud eum,
 quae in patriam dimittenda erat, Christianorum turba, coniectis in pue-
 rum Basiliū oculis, liberali forma decorum gratiusque subridentem ac
 circumsalientem, indole formaque delectatus illum ad se traxit, pomum-
 que ei mirae magnitudinis dedit. puer vero animi candore cum pari
 fiducia principis incumbens genibus, morum illa simplicitate ingenuitatis
 suae illustre specimen dabat, adeo ut princeps etiam atque etiam admi-
 raretur, stipatorum vero cohors secum ipsa tacita furore commoveretur.

5. Verum ut ea quae interea evenerunt paucis transigam, omnis ille
 Christianorum populus, sic velut captivus abductus, propitia dei boni-

στιανῶν, συνεξήλθον δὲ καὶ οἱ τοῦ Βασιλείου γονεῖς, τὸν φίλτατον αὐτοῖς παῖδα προσεπάγομενοι. ἐγένετο δέ τι περὶ αὐτὸν εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν θανατάσιον, τὴν εἰς ὕστερον τύχην παραδηλοῦν, ὅπερ οὐ θέμις οἴμαι σιγῇ παρελθεῖν. τῷ γὰρ καιρῷ τοῦ θέρους τῶν τούτου γονέων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἐξεληθόντων ἀγορὰν 5

D καὶ τοῖς θειρισταῖς ἐπιστατούντων καὶ διεγειρόντων συντόνως ἐργάζεσθαι, ὡς περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν ἢ ἡμέρα προέκοπτε καὶ ὁ ἥλιος ἤδη σφοδρότερον ταῖς μεσημβριναῖς ἀκτῖσιν ἐπέφλεγεν, οἰο-
νεί τινα σκηνὴν ἐκ τοῦ συνδέσμου τῶν ἀσταχίων σκευάσαντες ἐν ταύτῃ τὸν παῖδα κοιμηθησόμενον ἔθεντο, ὅπως τῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου 10
θέρμης ἀβλαβῶς διέλθῃ τὸν καύσωνα. ἐν δὲ τῷ ἐκείνους ἐνασχολεῖσθαι τοῖς θειρισταῖς αἰετὸς ἐπικαταπτὰς καὶ ἄνωθεν ἐπι-
καθίσας ἠπλωμέναις ταῖς πτέρυξι τὸ παιδίον ἐσκίαζεν. ἀρθείσης δὲ παρὰ τῶν ἰδόντων φωνῆς ὅτι ὄλεθρον ἴσως ἐπάξει ὁ αἰετὸς

P 137 τῷ παιδί, ἢ μήτηρ εὐθὺς οἶα μήτηρ φιλόστοργος καὶ φιλότεκνος 15
πρὸς τὸν παῖδα ἐξέδραμεν. ἰδοῦσα δὲ τὸν αἰετὸν σκιάν ταῖς πτέρυξι τῷ παιδίῳ περιποιούμενον, καὶ μηδὲ πρὸς τὴν ταύτης ἐκπλαγέντα ἐπέλευσιν ἀλλ' ὥσπερ χαριέντως πρὸς αὐτὴν ἀτενίζοντα, οὐκ ἠδυνήθη κατὰ τὸ πρόχειρον εἰς κρείττονα πεσεῖν λογισμὸν, ἀλλὰ λίθον ἔβαλε κατ' αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἀνέπτυ ὁ αἰετὸς καὶ ὡς 20
ἔδοξεν ἀπεχώρησεν. ἐκείνης δὲ αὐθις πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς ἐργατάς ὑποστρεψιάσης, ὁ αἰετὸς κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα παρῆν

B τὸ παιδίον ἐπισκιάζων, καὶ πάλιν ὁμοίως ἢ φωνὴ παρὰ τῶν θεα-

5 ἐπι] περὶ AP

17 παιδί P

tate ad propria migraturus exiit: Basilii parentes, ipsi quoque pari indulgentia exiere, dulcissimum pignus secum adducentes. contigit vero prima statim aetate mirabile aliquid circa ipsum, futurae eius fortunae certum praesagium; nec fas esse existimo ut silentio a nobis praetereatur. messis enim tempore, cum parentes in agrum exiissent messoribusque praeciperent et ad laborem strenue obeundum excitarent, cum dif-ferto foro, ut aiunt, altior dies procederet iamque sol meridianis radiis acrius adureret, constructo ex spicarum manipulis velut tentorio in eo puerum tantisper somno recreandum ponunt, et ad solaris eius caloris aestum illaesa valetudine transigendum. dumque messoribus animum advertunt, advolans aquila explicatisque desuper alis assidens puero praestabat umbraculum. sublatus videntium clamor, ne quid forte aquila puero noceat; moxque mater (carae scilicet prolis nimium amans) ad puerum accurrit, vidensque aquilam passis alis umbram puero ministrantem, ac nec eius quicquam adventu territam sed in eam gratiose oculos velut intendentem, ne sic quidem in promptu sanioris aliquid animi cogitare potuit, sed in eam lapidem iecit; quae statim avolavit et, ut videbatur, secessit. rursusque ea ad virum messorisque reversa, aquila priorem in modum puero assidens umbram faciebat. similique rursus

τῶν, καὶ ἡ μήτηρ πρὸς τὸ παιδίον, καὶ τῇ βολῇ τοῦ λίθου ὁ αἰτὸς ἀποσοβούμενος, καὶ ἡ τῆς μητρὸς πρὸς τοὺς ἐργαζομένους ἐπιστροφή. ἐναργέστερον δὲ ἄρα τῆς προνοίας δηλῶσαι θελησάσης ὅτι οὐ κατὰ τινὰ τύχης αὐτοματισμὸν ἀλλὰ θεία προγνώσει τὸ
 5 τελούμενον δείκνυται, ἐκ τρίτου συνέβη τὰ ὅμοια, ὁ αἰτὸς ἐπὶ τὸ παιδίον, οἱ θεωροῦντες βοῶντες, καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ τὸν αἰτόν, καὶ ὁ αἰτὸς πρὸς βίαν καὶ μόλις ἀπαλλαττόμενος· οὕτω τῶν μεγάλων πραγμάτων αἰεὶ πόρωθεν ὁ θεὸς προκαταβάλλεται τινὰ σύμβολα καὶ τεκμήρια τῶν εἰς ὕστερον. τοῦτο δὲ καὶ εἰς τὴν ἐχομένην C
 10 ἡλικίαν οὐκ ὀλιγάκις γέγονεν ἐπ' αὐτῶ, ἀλλὰ πολλάκις εὐρέθη ὑπὸ αἰτοῦ ἐν τῷ ὕπνοῦν σκιαζόμενος. ἀλλ' ἐν οὐδενὶ σχεδὸν λόγῳ τότε ταῦτα ἐτίθετο· πρὸ τοῦ γὰρ ἐμφανεῖς καταστῆναι τὰς ἐν αὐτῶ ἄρετάς, κἂν μεγάλα τὰ προφαινόμενα ἡμελεῖτο καὶ παρελάνθανεν, οὐδενὸς δυναμένου ἐν οἰκίᾳ λιτῇ καὶ δημοτικῇ ὅπως
 15 ἔλθῃ ποτὲ βαλέσθαι εἰς νοῦν. πλὴν ἐπεὶ καὶ τὸ τούτοις ἐπὶ πλέον ἐνδιατρίβειν οὐ πόρω τυχὸν δόξει τρόπον θωπεύοντός, καὶ νομισθῶμεν ἴσως ἀπορία τῶν περὶ αὐτὸν καλῶν ἐν τούτοις τὴν D
 ἱστορίαν ἀπασχολεῖν, τὰ τοῦ ὁμοίου εἶδους καὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας πάντα παρήσομεν, ἐπὶ δὲ τὰ ἔμπροσθεν τὸν λόγον σπουδῆ
 20 προαιγάγωμεν, τὴν τῶν ἐπαινῶν ἀπληστίαν ὥσπερ ἄλλο τι τῶν οὐκ ἐπαινετῶν ἀπωθούμενοι.

2 ἐκσοβούμενος A
 στήσαι P

3 καὶ ἐναργέστερον δὲ A
 15 ἔλθοι A

12 κατα-

16 δόξη A

ratione videntium sublatus clamor, matris ad filium cursus concitus, ictu lapidis submota aquila, mater ad messoros reversa. cum vero divina providentia evidentius vellet ostendere non casu aliquo aut fortuna sed divinae rem praescientiae esse quod gerebatur, tertio haec eadem contigerunt. aquila sursum puero imminens, videntium clamor, mater ad aquilam, aquila per vim aegreque tandem abscedens. sic deus semper magnarum procul rerum signa quaedam futurorum indicia quasi fundamento praeiacit. quin et in sequentem aetatem hoc ipsum in eo non raro contigit, saepiusque inter dormiendum visus est ab aquila obtegi. sed horum tunc fere nulla ratio habebatur. antequam enim, quibus ille fulciebatur, virtutes patescerent, etsi magna erant quae praelucebant, negligebantur tamen et in occulto manebant, cum nemo in mentem inducere posset quomodo in tenui domo ac plebeia res evaderent. ceterum cum in his quoque diutius immorari haud procul forte ab assentationis indole abesse videatur, ut ne forsitan magnarum rerum honestarumque penuria in his stylum trahere ac historiam existimemur, quae eius generis sunt puerilisque aetatis omnia omitemus, atque ad ea quae sequentia sunt sedulo sermonem provehemus, ea scilicet ratione ut laudum vim insatiabilem, ceu quamvis rem aliam in laudis parte minime habendam, reiiciamus.

6. Τρεφόμενος τοίνυν ὁ παῖς παρὰ τῷ πατρὶ, καὶ αὐτὸν ἔχων τῶν πρακτέων ὑφηγητὴν καὶ τῶν ῥητέων ἐξηγητὴν καὶ διδάσκαλον καὶ παιδοτρίβην πρὸς ἅπαν σπουδαῖον καὶ ἐπαινούμενον, οὔτε μίξανθρόπου Χείρωνος ἐδεήθη ὡς Ἀχιλλεὺς οὔτε Λυκούργου νομοθέτου καὶ Σόλωνος οὔτε ὑπερορίου καὶ ξενικῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ὑπὸ τῷ φύσαντι μόνῳ τὰ τῶν καλῶν ἐξασκούμενος κάλλιστα, πρὸς τε τὸ θεῖον ὁσιότητα καὶ εὐσέβειαν καὶ πρὸς τοὺς τεκόντας αἰδῶ καὶ εὐπειθειαν, πρὸς γεραιτέρους ὑπειξιν καὶ πρὸς ἡλικας καὶ φυλέτας ἄδολον εὐνοϊαν, πρὸς δυνάστας ὑποταγὴν καὶ πρὸς πένητας ἔλεον, ἐν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ἐπιδήλως ἐξέλαμψεν, σῶφρων ἐκ νέου καὶ ἀνδρείος ἀναφαινόμενος, τὴν τε ἰσότητα μετὰ φρονήσεως ἀγαπῶν καὶ διαφερόντως τιμῶν, καὶ ἐν μηδενὶ τῶν ταπεινότερων κατεπαιρούμενος· ἐξ ὧν εὐνοια παρὰ πάντων αὐτῷ καὶ τὸ πᾶσιν εἶναι προσφιλεῖ καὶ ἐράσμιον.

7. Ἦδη δὲ αὐτοῦ τὴν παιδικὴν παραλλάξαντος ἡλικίαν καὶ πρὸς τὴν τῶν μειρακίων ἐλάσαντος καὶ τοῖς ἀνδρικοτέροις καιρὸν ἔχοντος προσβαίνειν ἐπιτηδεύμασιν, ἐξέλιπε τὸν βίον ὁ φύσας πατὴρ καὶ πρὸς τὴν ἐκείθεν ἀπῆρε κατὰστασιν, πένθος δὲ καὶ θρήνος κατὰ τὴν οἰκίαν, ὡς εἰκός, ἐπεκώμαζε· χηρεία περὶ τὴν μητέρα καὶ ὄρφανία περὶ τοῦτον τὸν κράτιστον καὶ αἰ ἐντεῦθεν ἀνία καὶ θλίψεις ἐφύοντο, ἐπέρρει δὲ καὶ φροντίδων ἔσμος τῆς κατὰ τὸν βίον διοικήσεως ἕνεκα· ἔρρεπε γὰρ πρὸς τοῦτον εὐθύς

8 γέροντας P

10 ἐξέλαμπεν A

17 προσβαίνειν P

6. Puer itaque apud patrem educabatur, eumque agendorum praeceptorem, dicendorum interpretem, atque ad omnia quae virtutis sunt ac laudem habent magistrum nactus ac eruditorem, non Chirone gemino velut Achilles opus habuit, non Lycurgo legislatore, non Solone, non externa ac peregrina disciplina morumque institutione, sed uno illo institutore honesti palaestra praeclarissime exercens ac colens erga deum sanctos piusque mores, erga parentes verecundos animoque obsequendi pronos, erga senes cedendi modestia faciles, erga aequales ac tribules nullo doli fuco benevolos, erga potentes ac magistratus subditos, erga denique pauperes misericordia impensos, virtutum omnium compendio luculenter effulsit, a puero pudicus ac sobrius virilique animo, aequalitatis ac prudentiae amator cultorque eximius, in nulloque adversus humiliores spiritus tollens aut superbiens; quibus rebus omnium sibi conciliabat animos, cunctisque desiderio atque amoris habebatur.

7. Iam vero emensa illi pueritia, ad adolescentiae annos provecta aetate propeque matura ut ad validiora studia transiret, pater in vivis esse desinens ad futuri aevi statum translatus est. hinc luctus plangensque ac maeror, ut par est, domum irrumpere; matri viduitas, huic optimo orbitas ac quae inde tristitia, aerumnarum moles desolatae familiae obturbare. sollicitudinum examen rei familiaris procurandae causa. omnis statim ad eum domus devoluta cura; uni illi matris, uni germanorum in-

πᾶσα ἢ περὶ τὸν οἶκον ἐπιμέλεια καὶ ἢ πρόνοια τῆς μητρὸς καὶ
 τῶν ἀδελφῶν. ἐπεὶ δὲ ἢ ὑπὸ γεωργίας ἐπικουρία μικρὰ τις καὶ C
 ἀγεννῆς ἐδόκει αὐτῷ, ἐβουλεύετο πρὸς τὸν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν
 καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἐπιδείξασθαι κἀντιῦθεν ἑαυτῷ τε καὶ
 5 τοῖς αὐτοῦ προσπορίσαι τὰ δέοντα καὶ μεγαλωφελῆ τὴν προστα-
 σίαν ἐπιδείξασθαι καὶ προμήθειαν· ἥδει γὰρ ἐν ταῖς μεγάλαις
 καὶ μάλιστα ταῖς βασιλενομέναις τῶν πόλεων τὰς δεξιὰς φύσεις
 εὐδοκιμεῖν καὶ τοὺς τῶν ἄλλων κατὰ τι προέχοντας ἐπὶ λαμπρο-
 τέρας τύχης γνωρίζεσθαι, ἐν δὲ ταῖς ἀδοξοτέροις τῶν πόλεων καὶ
 10 ταπειναῖς, ὥσπερ ἐν ταῖς κωμητικαῖς ἀναστροφαῖς, ἀμαυροῦσθαι
 καὶ φθίνειν τὰς ἀρετὰς, καὶ αὐτὰς ὕψ' ἑαυτῶν ἐν τῷ μὴ ἐπιδεί- D
 κνυθῆναι μηδὲ θαυμάζεσθαι πρὸς τὸ ἐξίτηλον χωρεῖν καὶ μαραι-
 νεσθαι. διὰ ταῦτα μὲν ἢ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἴσοδος ἐδόκει
 αὐτῷ λυσιτελῆς καὶ συμφέρουσα, ἀνθεῖλκε δὲ καὶ κατεῖχεν ὁ τῆς
 15 μητρὸς πόθος καὶ τὸ θέλειν ἐπικουφίζειν ταύτης τὰ δυσχερῆ,
 αὐτῆς ἐκείνης μάλιστα τὰς γηροτρόφους ἐλπίδας προβυλλομένης
 καὶ τὴν ἐγγύθεν ἀπαιτούσης ἐπικουρίαν καὶ ὑπουργίαν ἐν τοῖς
 καθήκουσιν.

8. Ἐπεὶ δὲ κυριώτεραν ἔδει τὴν θείαν γενέσθαι βουλήν
 20 καὶ τοῦτον πρὸς ὕπερ ἀφώριστο κατὰ μίκρον ὁδῷ βαδίζοντα ἀνελ- P 139
 θεῖν, ὄνειράτων ὕψεις πείθουσι τὴν μητέρα ὑπενδοῦναι αὐτῷ καὶ
 ὑπεῖξαι τῆς πρὸς τὴν πόλιν ὁρμῆς, μᾶλλον δὲ αὐτὴν ἐκείνην παρ-
 ορμῆσαι αὐτὸν καὶ προτρέψασθαι τὴν βασιλεύουσαν πόλιν κατα-

2 τις] τε P

11 φθείρειν codex Barberinus.

21 αὐτοῦ P

cumbit diligentia. quia vero, quae ab agricultura peti solent subsidia,
 ipsa exigua viliaque esse videbantur, ad reginam urbium proficisci deli-
 berabat, atque inde sibi suisque ex honesti ratione compendia parare,
 patrociniūque clientibus magnifice utile ac curam exhibere. noverat
 enim in magnis urbibus, ac potissimum regiis, industrias indoles incla-
 rescere, eosque qui dote aliqua vulgo praecellant splendidiori fortuna eni-
 tere, in ignobilioribus vero ac ingloriis, velut in rusticanis paganisque
 commerciis, obscurari ac corrumpi virtutes, ipsasque a se, quod non
 ostentandi copia sit nec vero admirationi laudique habeantur, exolescere
 ac marcescere. quamobrem e suis illi rationibus videbatur ut se ad ur-
 bem Augustam conferret: retrahebat tamen ac detinebat matris amor, et
 quod eius levare molestias vel maxime cuperet, quodque adeo illa alen-
 dae spes senectutis obiiceret, vicinamque opem ac obsequium in his
 quae officii essent deposceret.

8. Quoniam tamen necesse erat ut victoriae partes divino consilio
 cederent, paulatimque quasi via, ad quod fuerat praeordinatus, Basilium
 decebat ascendere, somniorum visa matri suadent ut illi morem gerat ac
 acquiescat volenti se in urbem conferre; quin immo ipsa in eam rem eum

λαβεῖν καὶ ἐπιδείξασθαι τὸν τῆς ψυχῆς λειμῶνα καὶ τὰ τοῦ γενναίου φρονήματος προτερήματα. ἔδοξε γάρ ποτε ὄναρ ἢ μήτηρ ὄραϊν μέγιστον ἐξ αὐτῆς ἀναβλαστῆσαι φυτόν, ὡς ἡ Κύρου μήτηρ εἶδε τὴν ἄμπελον, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτῆς ἑστάναι ἄνθεσίν τε κομῶν καὶ καρπῶ βριθόν, χρυσοῦν τε εἶναι τὸ ἀπὸ γῆς τούτου μέγα στέλεχος, καὶ τὸ κλάδος καὶ τὰ φύλλα χρυσοειδῆ. τοῦτο

- B** δὲ πρὸς τινὰ τῶν συνήθων καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα κατευστοχεῖν δοκούντων διηγησαμένη ἐπὶ λαμπρᾶς καὶ μεγάλῃς τύχῃς ἕσσεσθαι δηλοῦν τὸν υἱὸν αὐτῆς ἤκουσε. καὶ αὐθις δὲ μετὰ τινὰ χρόνον ὀλίγον ὄραϊ κατὰ τοὺς ὕπνους ἄνδρα τινὰ γηραιόν, οὗ πῦρ ἐξῆμι ἀπὸ τοῦ στόματος, διαρρηδὴν λέγοντα πρὸς αὐτὴν ὅτι ὁ ἀγαπώμενος ὑπὸ σοῦ ὁ υἱός σου Βασίλειος τῆς τῶν Ῥωμαίων βυσιλείας παρὰ Θεοῦ τὰ σκῆπτρα ἐγχειρισθήσεται, καὶ δεῖ σε προτρέψασθαι τοῦτον πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰσελθεῖν. ἡ δὲ πρὸς τὴν χαριόσυνον ταύτην ἀγγελίαν διαχυθεῖσα καὶ πλήρης γενομένη χα- 15
- C** ρᾶς προσεκίνησέ τε τὸν γηραιὸν ἐκεῖνον καὶ “τίς εἶ” εἶπεν αὐτῷ, “ὦ κύριέ μου, ὁ μὴ ἀπάξιώσας ἐποφθῆναι τῇ δούλῃ σου, ἀλλ’ οὕτως εὐφρόσυνα εὐαγγέλια προσκομίσας μοι;” ὁ δὲ “Ἡλίας” φησὶν “ὁ Θεσβίτης εἰμί,” καὶ ἀπέπη τῶν ὀφθαλμῶν. διωπισθεῖσα οὖν ἐκείνη, καὶ ταῖς δεξιαῖς ταύταις ὄψει, μᾶλλον δὲ 20 θείαις ἀποκαλύψειν οἷον ἀναπτρωθεῖσα καὶ ζωπυρήσασα, προθύμως αὐτῇ παρώρμα καὶ ἐξέπεμπε τὸν υἱὸν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ οἷα μήτηρ ἐνουθέτει καὶ παρεκάλει τὸν τε θεῖον φόβον διηλεκτῶς ἔχειν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ νομίζειν αἰετὸν τῆς προνοίας

incitet, ac adhortetur ut Byzantium veniat, vernansque gratis animi pratum ac generosae mentis praestantes dotes exhibeat. videbatur enim sibi quandoque parens in somnis videre maximam ab ipsa enasci arbo- rem, velut olim Cyri mater vitem viderat, eamque supra domum stan- tem, comantem floribus fructibusque onustam. maiorem e terra stipitem (truncum scilicet) aureum surgere, ramosque et folia auro rutila praeferre. cumque necessariorum cuidam earumque rerum coniectori existi- mato idoneo rem rettulisset, claram haec audivit magnamque filio pro- tendere fortunam. rursusque non multo post videt in somnis virum se- nio gravem, ignem ex ore mittentem, in haec clare verba ipsam alloquen- tem, “carissimo tibi filio Basilio concedenda a deo sunt imperii Romani sceptrum ac gubernacula; ideo necesse est horteri eum ut Cpolim vadat.” mater iucundo hoc nuntio diffusa plenaque gaudio, senem venerata, “ec- quis” inquit “tu, domine mi, qui mihi ancillae tuae non solum apparere dignatus es, sed et nuntium sic laetum afferre?” cui ille “Elias” inquit “Thesbites sum;” atque hoc dicto ex oculis evolavit. a somno ergo ex- citata, faustisque hisce visis seu potius divinis revelationibus spe sublata novaque flamma accensa, alacris ipsa filii hanc profectionem urgebat, et ut Augustam urbem peteret incitabat; proque matris munere admonebat ac obsecrabat ut et dei timorem continue in animo haberet, eiusque

ὄφθαλμὸν πᾶσαν πρᾶξιν αὐτοῦ καὶ πᾶν νόημα ἐφορᾶν καὶ μηδὲν ἀνέξιον τῆς τοιαύτης ἐφορείας σπουδάζειν, ἀλλὰ τῷ προσήκοντι D
καταστήματι τὰς οἰκείας ἀρετὰς ἐπιδειξασθαι καὶ ἐν μηδενὶ τὴν
προγονικὴν καταισχῶναι εὐγένειαν.

5 9. Ἄρας οὖν ἐκ Μακεδονίας τῆς Θυράκης πρὸς τὴν ἄρχου-
σαν ταύτην τῶν πόλειων πασῶν ἐπορευέτο, τῶν δύναντων τινὶ καὶ
περιφανῶν προσμιῖξαι βουλόμενος καὶ εἰς Θεραπείαν καὶ δουλείαν
αὐτοῦ ἑαυτὸν ἀποτάξαι καὶ καταστήσαι. καὶ τὸ μετὰξὺ διανύσους
10 καὶ δι' αὐτῶν ἤδη καταφερομένης τῆς ἡμέρας εἰσελθῶν, πλησίον
τυγχάνοντι τῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους προσπελάζει μονα-
στηρίῳ, καὶ ἀπὸ τῆς ὁδοιορίας κατάκοπος ὢν αὐτοῦ πον πρὸ P 140
τοῦ πυλῶνος ἐν τοῖς ἐκεῖσε βάθροις ἀτημελῶς οὕτως ἐπιρριψας
ἑαυτὸν ἀνεπαύετο. καὶ δὴ περὶ πρώτην τυχὸν φυλακὴν νυκτὸς
15 ὄναρ τῷ τῆς μονῆς καθηγουμένῳ ὁ μάρτυς Διομήδης ἐφίσταται,
κελεύων ἐπὶ τὸν πυλῶνα τῆς μονῆς ἐξελθεῖν καὶ ἐξ ὀνόματος καλέ-
σαι Βασίλειον, καὶ ὅς ἂν αὐτῷ ὑπακούσῃ καλοῦντι, τοῦτον εἰσω-
γαγεῖν εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐπιμελείας ἀξιώσῃ, τροφῆς τε καὶ
σκέπης καὶ ἐνδυμάτων καὶ πάσης μεταδόντι τῆς ἐνδεχομένης
20 χρείας καὶ Θεραπείας· κεχρισμένον γὰρ εἰς βυσιλέα τυγχάνειν
παρὰ Θεοῦ, καὶ αὐτὸν μέλλειν εἰς ἀνοικοδομὴν καὶ αὐξήσιν τῆς B
παρούσης γενέσθαι μονῆς. ὡς δὲ φαντασίαν ἄλλως καὶ κενὸν
διανοίας ἀνάπλασμα δόξας τὸ ὁραθὲν ὁ ἠγούμενος ἐν οὐδενὶ λόγῳ

12 πρὸς A

16 ἐπὶ] περὶ AP

providentiae oculum suas omnes actiones animique sensa ac rationes inspicere existimaret, eaque inspectione indignum aliquid moliri serio caveret, sed convenienti modestia animique praesentia suarum specimen virtutum daret, nec ullo scelere aut noxa avitam ingenuitatem macularet.

9. Profectus ergo ex Macedonia Thraciae ad hanc urbem omnium reginam iter arripuit, hoc animo agitans ut se potentiorum cuidam illustriumque virorum adiungeret, illiusque obsequiis ac servitio operam studiumque addiceret. emensoque itinere, et cum ad urbis Aureas portas venisset, inclinata iam ac deposita per eas ingressus die, ad sancti martyris Diomedis monasterium, quod prope erat, accedens, ex via fessus, ibidem pro foribus in gradibus pro vestibulo positus sic neglectim proiecto corpore quiescebat. et ecce, circa primam fere noctis custodiam, martyr Diomedes monasterii praefecto in somnis astans ad fores monasterii iubet exire, exque nomine Basilium compellantem, quisquis vocanti obaudierit, hunc inducere in monasterium ac curare diligenter, ciboque et tecto et vestimentis, omni denique necessario cultu ac obsequio, quoad per facultatem licuerit, impartiri atque fovere: esse enim a deo unctum in imperatorem, ipsumque extruendo augendoque monasterio operam quandoque collaturum. verum cum ille, visum temere oblatum inaneque mentis commentum arbitratus, quod ita conspexerat, nullo loco praece-

ἔθετο, ἀλλὰ πάλιν ἑαυτὸν τῷ ὕπνῳ ἐκδέδωκεν, ἐκ δευτέρου βλέπει καὶ ἀκούει τὰ ὁμοία. ὡς δὲ καὶ ἔτι νωθῆς καὶ ὑπνώδης, ὡς ἔοικεν, ὧν οὐκ ἀνέφερον, ἐκ τρίτου βλέπει τὸν μάρτυρα, οὐκέτι πρῶως καὶ ἰλαρῶς παρακελεύόμενον ἀλλὰ σφοδρῶς ἀπειλοῦντα καὶ μύστιγας τῷ δοκεῖν ἐπιφέρειν πειρώμενον, εἰ μὴ θάττον ὑπηρετή- 5
σει πρὸς τὰ λεγόμενα. τότε δ' οὖν μόλις οἰοεὶ ἀνανήψας καὶ τὸν γείτονα θανάτου ὕπνον τῶν ὀφθαλμῶν ἀποτιναξάμενος τῷ
C πνλῶνι ἐφίσταται, καὶ κατὰ τὸ τοῦ μάρτυρος πρόσταγμα ἐξ ὀνόματος ἐκάλει Βασίλειε. ὁ δὲ εὐθὺς ἀπεκρίνατο "ἰδοὺ ἐγώ, κύριε· τί προστάσεις τῷ δούλῳ σου;" εἶσω δὲ αὐτὸν τῆς μονῆς 10
ποιησάμενος, καὶ ἰδὼν ῥυπῶντά τε καὶ ἀδχμῶντα καὶ πολὺν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὸν ἥλιον φέροντα, τῆς δεούσης ἐπιμελείας καὶ θερραπείας ἤξιωσεν καὶ πύσης φιλανθρωπίας μετέδωκεν. εἶτα τὸ μυστήριον παρ' ἑαυτῷ φυλάττειν καὶ πρὸς μηδένα ἐκλαλῆσαι διὰ τὸ κινδυνῶδες εἰσηγησάμενος, τὴν τοῦ μάρτυρος αὐτῷ ἐφανέρωσε 15
πρόρρησιν καὶ πρὸς τὸ μεμνησθαι μετὰ τὴν ἐκβασιν ἡσφαλίσατο.
D τοῦ δέ, ὡς ὑπὲρ αὐτὸν ὄντος τοῦ πράγματος, μηδὲ παραδέχεσθαι δόξαντος, ἀλλὰ μᾶλλον δι' αὐτοῦ ἀξιοῦντος εἰσοικισθῆναι καὶ πρὸς δουλείαν δοθῆναι τῶν ἐμφανεστέρων τινί, προθύμως ἑαυτὸν εἰς τοῦτο ἐπέδωκεν ὁ ἡγούμενος. καὶ ἐπεὶ συνήθως εἶχε πρὸς τὴν 20
τοιαύτην μονὴν καὶ πολλάκις ἐτύγχανεν ἐκεῖσε φιλικῶς φοιτῶν ὁ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος συγγενῆς, ὃν ὑποκοριζόμενοι Θεοφιλίτην ἐκάλουν, ἐπώνυμον φέροντα τὸν Παι-

7 τῷ om P

11 ἔνποῦντα καὶ P

12 τὸν om P

ptum habuisset, sed se rursus somno dedisset, eadem iterum videt auditque. et cum adhuc etiam segnior somnoque gravis, ut videbatur, se non colligeret, tertio martyrem videt, non iam blande ac hilariter praecipientem sed atrociter minitantem, plagasque, ut apparebat, inferre tentantem, ni citius iussa praestaret. tunc itaque velut aegre emergens mortisque vicinum somnum oculis excutiens ad fores venit; et ut ei martyr praeeperat, ex nomine vocat Basili. cui ille statim respondit "ecce ego, domine. quid iubes servo tuo?" introducens vero in monasterium, cum squalore ac sordibus obsitum solisque ardoribus longe exustum conspexisset, convenientem curam obsequiumque adhibuit ac omni humanitate accepit. tum monens ut secretum penes se teneat, caveatque cuiquam evulgare ob rei periculum, martyris illi indicat vaticinium, et ut post eventum meminisset iureiurando obstringit. cum autem Basilius nec acceptare videretur, ut quod res eius modum excederet, sed potius rogaret ut eius insinuatione nobiliorum cuiusdam obsequiis pro comitatu operam addicere liceret, impigre se praestitutum praefectus in se recepit. quodque monasterio familiaris utebatur saepiusque amice invisebat Michaelis imperatoris Bardaeque Caesaris consobrinus (Theophilizen quasi subblandiendo ac mi-

δεδόμενον, τούτῳ συνέστησε τὸν Βασίλειον ὁ ἡγούμενος· ἐτύγχανε γάρ πως τὸ Θεοφιλίδιον τοῦτο γαῦρον ὃν τῷ φρονήματι καὶ μεγαλοφροσύνης οὐκ ἀφειστώς, ἀλλὰ εἰς σπουδὴν ἔχον γενναίους P 141 ἄνδρας καὶ εὐειδέις καὶ εὐήλικας καὶ ἐπ' ἀνδρία μάλιστα καὶ ῥώμῃ σώματος διαφέροντας κεκτῆσθαι περὶ αὐτὸν καὶ ἐπὶ τούτοις μέγα φρονεῖν καὶ σεμνύνεσθαι· οὗς εὐθὺς ἦν ὄρᾶν σφριχαῖς τε κοσμιομένους ἔσθῃσι καὶ τῇ ἄλλῃ κατάστολῃ διατρέποντας· τούτοις καταλεγέντα τὸν νέηλον νεανίαν Βασίλειον, καὶ κατὰ πολὺν προέχειν δόξαντα τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν σωματικὴν ἀλλαγὴν καὶ ψυχικὴν 10 ἄνδριαν, πρωτοστράτορα αὐτοῦ πεποίηκεν ὁ Θεόφιλος, καὶ ἡμέραν ἕξ ἡμέρας ἐπὶ πλέον ἡγαυᾶτο παρ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκείοις προτερήμασιν ἐθανμάζετο· ἐφαίνετο γὰρ καὶ κατὰ χεῖρα γενναῖος καὶ κατὰ ψυχὴν συνετὸς καὶ πρὸς τὸ κελεύμενον πᾶν ὀξύς τε καὶ B ἐπιτήδειος.

15 10. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ διηνεκῶς ποτινωμένη περὶ αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ μήπω μαθεῖν ὅπως αὐτῷ τὰ τῆς ἀποδημίας εὐάδωται δυσθυμοῦσά τε καὶ ἀσχάλλουσα, βλέπει πάλιν κατὰ τοὺς ὕπνους μέγα φυτόν κυπαρίσσω προσεικός, κατὰ τὴν ἀλλήν αὐτῆς ἔστηκός, φύλλοις τε χρυσοῖς πυκαζόμενον καὶ χρυσοῦς τοὺς κλάδους 20 καὶ τὸ στέλεχος ἔχον, οὗπερ ὑπερθεῖν ὑπὲρ κορυφῆς ὁ ταύτης υἱὸς Βασίλειος ἐκαθέζετο. διηπνισθεῖσα δὲ καὶ μεθ' ἡμέραν τινὴ τῶν εὐλαβῶν γυναικῶν, ἣ νυκτὸς καὶ ἡμέρας κατὰ τὴν Ἄνναν ἐκείνην οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ θείου ναοῦ ἀλλὰ ταῖς εὐχαῖς καὶ νηστείαις C

8 καὶ om P

22 Ἄννην P

forma vocabant; cognomen viro Paedenuomeno), ei praefectus Basilium commendat. erat enim minor hic Theophilus magnis cogitationibus inflatus, nec a magnificentia abhorrens, sed qui viros strenuos formaeque elegantia ac statura conspicuos potissimumque fortitudine atque robore praestantes in comitatu habere studebat, sibi que illis placebat ac honestari ambiebat. vidisses statim sericis indutos ac relicuo cultu egregie ornatos. his adlectum recens admodum quaesitum iuvenem Basilium, ac tum corporis robore tum animi virtute longe reliquis praestare visum, suum protostratorem fecit, maiorique in dies amore prosequabatur, ac pro eximiis eius dotibus admirabatur. cernebatur enim et manu strenuus atque animo prudens, et ad praestandum quicquid iniunctum esset oppido promptus et solers.

10. Eius porro mater continue quiritans maerensque ac dolens quod nondum didicerat, quam illi prospere cessisset profectio quam susceperat, ingentem rursus in somnis videt arborem cupresso similem in impluvio suo stantem, aureis foliis frondosam ramisque aureis ac trunco diffusam, in cuius vertice Basilium ipsius filium assidebat. experrecta igitur die sequenti mulieri cuidam religiosae, quae velut Anna illa diu noctuque a divino templo non discedebat, sed orationi et ieiunio vaca-

Theophanes contin.

15 /

ἔσχολαζε, τὰ τῆς ὕψεως διηγῆσατο. ἡ δὲ εὐθυμεῖν τε παρήνευσεν ἐπὶ τῷ νύμφῳ, καὶ τὸ ὄραθὲν ἐπικρίνασα βεβαίως δηλοῦν ἀπεφῆνατο βασιλέα Ῥωμαίων γενέσθαι σου τὸν νύμφον. τοῖς προτέροις οὖν καὶ τοῦτο προσλαβοῦσα λοιπὸν ἡ μήτηρ οὐκέτι περὶ αὐτοῦ ἐδυσφόρει οὐδὲ ἤσχαλλεν, ἀλλὰ τρεφομένη ταῖς ἐλπίσι καὶ τὴν ἄνωθεν ἀντί-5 ληψιν ἐκδεχομένη ἀνέθαλλεν.

11. Συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τὸν κύριον τοῦ Βασιλείου Θεόφιλον διὰ τινος τοῦ δημοσίου δουλείας παρὰ τοῦ βασιλεύοντος Μιχαὴλ καὶ Βάρδα τοῦ Καίσαρος ἀποσταλῆναι εἰς
 D Πελοπόννησον. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Βασίλειος, εἰς τὴν ἀφορι-1 σθεῖσαν αὐτῷ δουλείαν καθυπουργῶν. γενόμενος δὲ κατὰ τὰς Πάτρας τῆς Ἀχαΐας ὁ εἰρημένος Θεόφιλος εἰσῆει εἰς τὸν τοῦ πρωτοκλήτου ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν προσευξόμενος. ὁ δὲ Βασίλειος περὶ τὴν οἰκείαν διακονίαν, ὡς ἔοικεν, ἀσχολούμενος οὐ συνεισηῆλθεν αὐτῷ, ἀλλ' ὕστερον καταμύνας τὸ ὀφειλόμενον καὶ αὐ-1 τὸς τῷ ἀποστόλῳ σέβας ἀποδιδούς πρὸς τὸν τοιοῦτον ναὸν παραγέγονε. μοναχὸς δὲ τις ἐκεῖσε ποιούμενος τὰς διατριβὰς καὶ τὸν πλείονα χρόνον ἐν τῷ τοῦ ἀποστόλου σχολάζων ναῷ τὸν μὲν Θεό-
 P 142 φιλον εἰσελθόντα ἰδὼν οὔτε διαγέστη οὔτε ἐπηύξατο οὔτε τινὸς ἠξίωσε ῥήματος, μηδὲ τὴν περὶ αὐτὸν ὡς εἰκὸς δορυφορίαν καὶ 2 λαμπρότητα αἰδεσθεῖς· ὕστερον δὲ τοῦ Βασιλείου εἰσερχομένου ὑπέξανέστη τε ὡς τινι τῶν κρειττόνων καὶ τὴν ἐξ ἔθους τοῖς βασιλεῦσιν εὐφημίαν προσήνεγκεν. ὕπερ τῶν ἐκεῖσε τυχόντων ἰδόντες

6 εἰσδεχομένη A

14 συνῆλθεν P

bat, visum narravit. iussit illa bono animo esse de filio, visumque interpretata certissime innuere affirmavit Basilium eius filium Romanorum imperatorem fore. iam itaque prioribus aliis istud quoque mater prae-sagium adiungens, haud amplius maerebat ac discruciabatur, sed spe bona lactata exspectansque divinum auxilium senectam recreabat.

11. Contigit autem per hoc tempus ut Basillii herus Theophilus, exopscantibus publicae rei negotiis, a Michaele imperatore et Barda Caesare in Peloponnesum mitteretur. fuit et Basilius illi comes, cui addictus erat ministerio, in comitatu navans operam. veniens autem Patras Achaiae, quem dicebam, Theophilus, in sancti Andreae primum vocati apostoli, preces oblaturus, templum ingreditur. Basilius autem circa ministerium suum, ut par est, occupatus cum illo minime intravit; sed postea seorsum, debitum et ipse cultum apostolo redditurus, ad idem templum venit. quidam vero monachus illic sedes habens ac temporis partem longe maximam terens, apostoli templo assiduus, Theophilum ingredientem videns nec assurrexit nec illi bene precatus, ac nec verbo consalutandum duxit, nec stipantem cohortem, ut par est, reveritus, nec viri splendorem ac dignitatem. postmodum vero intrante Basilio velut uni ex dignioribus assurrexit, ac quam moris est imperatoribus, salutationem adhibuit. id ita gestum cum praesentium aliqui in oculis vidis-

καὶ ἀκηκόετες τινὲς τῇ κατὰ τοὺς τόπους ἐκείνους εὐγενεῖ καὶ πλουσιωτάτῃ γυναικί, ἣ Δαμηλὶς ἀπὸ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς ὠνομάζετο, ἀπαγγέλλουσιν. ἐκείνη δὲ διὰ πείρας τὸν μοναχὸν γινώσκουσα, ὅτι προορατικῶς χαρίσματος κατηξίωται, οὐκ ἐγένετο περὶ 5 τὸ λεχθὲν ἀμελής, ἀλλὰ μετακαλεσαμένη τὸν μοναχὸν διῆλθε προσονειδίζουσα. “ τοσοῦτος χρόνος ἐξ οὗ σοι γνώριμος ” ἔφη B “ τυγχάνω, πάτερ πνευματικέ, καὶ οἰδᾶς με πάντως οὔσαν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς καὶ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπερέχουσαν καὶ προάρχουσαν, καὶ οὐδέποτε οὐτ’ ἐπηγέρθης Θεασάμενός με οὔτε ἐπηύξω 10 μοι, ἀλλ’ οὐδὲ τῷ νύῳ ἢ τῷ ἐγγόνῳ μου τὴν τοιαύτην τιμὴν ἀπεινείμας. καὶ πῶς νῦν ἀνθρώπον εὐτελεῖ καὶ ξένον μηδὲ γνώριμον τοῖς πολλοῖς ἰδὼν καὶ ὑπέξανέστης καὶ ὡς βασιλέα ἐτίμησας; ” ὁ δὲ εὐλαβῆς ἐκείνος μοναχὸς πρὸς αὐτὴν ἀπεκρίνατο ὅτι οὐχ ὡς σὺ λέγεις, ἕνα τῶν τυχόντων εἶδον τὸν ἄνδρα ἐγώ, ἀλλ’ ὡς μέγαν 15 βασιλέα τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ Χριστοῦ κεχρισμένον εἶδον, καὶ ἔξανε- C στην καὶ ἐπευφήμησα· τοῖς γὰρ ὑπὸ Θεοῦ τιμημένοις ὀφειλομένη πάντως ἐστὶ καὶ ἡ ἐξ ἀνθρώπων τιμή. ” διατρέψαντος τοίνυν ἐν τοῖς ἐκεῖσε μέρεσιν ἐπὶ χρόνον τινὰ τοῦ κυρίου τοῦ Βασιλείου, καὶ τὰς ἐπιτραπέισας αὐτῷ τοῦ δημοσίου δουλείας ἀνύσαντος καὶ ἀνα- 20 τρέχειν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν μέλλοντος, ἐπεὶ ἔτυχεν ἀσθενείᾳ σώματος ληφθεὶς ὁ Βασίλειος, αὐτόθι καταλιμπάνεται. ἐπιμελείας δὲ τῆς προσηκούσης τυχῶν μετὰ χρόνον τινὰ τῆς νόσου κρείττων ἐγένετο καὶ πρὸς τὴν ἄνοδον καὶ αὐτὸς ἤτοιμάζετο. μετακαλεσαμένη δὲ αὐτὸν ἡ προρρηθεῖσα γυνὴ Δαμηλὶς πολλοῖς καὶ

sent audissentque, prae nobili cuidam ac opulentissimae iis in locis matronae, cui a viro Danelis nomen, denuntiant. illa vero, quae certo sciret experimento monachum futurorum praescientiae dono decoratum esse, nihil segnis dictum arripuit. accersito itaque monacho in haec fere verba exprobrabat. “ tot anni sunt, pater spiritalis, ex quo tibi nota sum; nec plane latet quam pro vulgi ratione me longe praestare locique incolis praecellere ac in eis quasi principem esse; nunquam tamen videns surrexisti aut bene precatus es; at neque filio meo aut nepoti eiusmodi honorem detulisti. quid igitur causae est cur nunc vilem hominem et peregrinum nec vulgo notum videns, et surrexeris et imperatoris honore colueris? ” cui pius ac religiosus monachus “ non ut tu loqueris, unum quem e vulgo vidi, sed velut magnum imperatorem a Christo unctum conspexi, et surrexi, faustisque omnibus prosecutus sum, ac ei acclamavi. quos enim deus honoravit, his prorsus etiam humanus honor debetur et cultus. ” postquam igitur Basilii herus tempus aliquod in Achaia moratus, expletisque quae illi iniuncta erant publicis negotiis, Byzantium erat reversurus, Basilium, quod eum morbo corripit contigerat, ibi relinquitur. convenienti autem cura ei adhibita, brevi morbo levatus, ad reditum se et ipse accingit. accersens vero, quam dicebam, matrona Danelis multis magnisque eum donis accipit, prudenter

D μεγάλοις δεξιοῦται χαρίσμασιν, ἐμφρόνως πάνυ καὶ συνετῶς ὥσπερ
 τινὰ σπόρον εἰς ἀγαθὴν αὐτὰ καταβαλλομένη χώραν, ἵνα ἀμήσῃ
 παμπολλαπλασιασίου ἐν εὐθέτῳ καιρῷ· δέδωκε γὰρ αὐτῷ καὶ χρυ-
 σὸν ἱκανὸν καὶ ἀνδράποδα πρὸς ὑπηρεσίαν τριάκοντα καὶ ἐν ἱμα-
 τισμῷ καὶ διαφόροις εἶδεσι πλοῦτον πολύν, μηδὲν ἕτερον ἐπιζητή-
 5 σασα τὸ πρότερον παρ' αὐτοῦ ἢ τὸ ποιήσασθαι πνευματικῆς ἀδελ-
 φότητος σύνδεσμον πρὸς Ἰωάννην τὸν ταύτης υἱόν. ὁ δὲ ὡς ὑπὲρ
 αὐτὸν μᾶλλον οὔσαν διωθεῖτο τὴν ἐντεῦξιν διὰ τὸ δοκοῦν τῆς γυ-
P 143 ναικὸς περιφανὲς καὶ τὸ αὐτοῦ κατὰ τὸ ὁρώμενον εὐτελές. ὅμως
 πλείονα παράκλησιν δεξάμενος ὑπ' αὐτῆς τοῦτο πεποίηκε. καὶ 10
 τότε οἰονεὶ ἐπὶ πλεόν θαρρήσασα εἶπε φανερωῶς πρὸς αὐτὸν ὅτι σε
 ὁ θεὸς μέγαν ἄνθρωπον ἔχει καὶ ἐπὶ μεγάλης μέλλει τιμῆς ἀν-
 νησοῦν, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἐπιζητῶ ἢ ἀπαιτῶ παρὰ σοῦ πλὴν ἵνα
 ἀγαπᾷς καὶ ἐλεῆς ἡμᾶς. ὁ δὲ τῆς γῆς κείνης ἀπάσης, εἰ δυνατόν,
 κυρίαν αὐτὴν ἀποφῆναι, εἰ τοῦτο ἔσται, κατεπηγγέλατο. καὶ 15
 οὕτως ἐκείθεν ἀπύρας ἀνήγει καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καὶ
 τὸν αὐτοῦ κύριον. ἀπὸ δὲ τῶν ἐντεῦθεν αὐτῷ προσγεγονότων
 χρημάτων μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐξωνήσατο κτήματα κατὰ Μακεδο-
B νίαν μεγάλα, καὶ κατέστησεν ἐπ' εὐπορίας ἅπαντας τοὺς προσή-
 κοντας ἱκανῆς, καὶ γέγονε πλούσιος καὶ αὐτός, ὥσπερ ταῖς ἀρε- 20
 ταῖς, οὕτω δὴ καὶ τοῖς κτήμασι καὶ τοῖς χρήμασι. συνῆν δὲ
 ὅμως τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ διηκόνει αὐτῷ.

5 ἐπιζητοῦσα P

20 ἱκανῶς P

omino ac sapienter velut sementem quandam in bonum arvom mittens, ut longe multiplices inde fruges locuplete messe opportuno tempore decerperet. dedit enim illi cum iustam satis auri vim, tum triginta ad obsequium mancipia; in vestibus quoque aliaque diversi generis supellectili opes nimias numeravit, nihil aliud ab eo prius exigens quam ut spiritalis fraternitatis necessitudinem cum Ioanne filio suo necteret. reiciebat ille, velut supra facultatem ac dignitatem, quod sic ea poscebat, pro matronae scilicet, quae videbatur, claritate, suaque ipsius, quantum oculis cernebatur, abiecta vilique sorte. ea tamen magis magisque hortante atque rogante animum tandem accommodavit. tum mulier, velut maiori assumpta fiducia, ad eum palam infit, "magnum te deus virum habet, magnoque honore est exaltaturus. ad me quod attinet, aliud a te nihil exigo, nihil quaero, quam ut diligas ac nostri miserearis." Basilus omnem eam provinciam, si fieri possit, illius se iuris facturum pollicetur, dum res dicto successerit. sicque inde profectus ipse quoque ad urbem Augustam et ad herum redit. porro ex cumulatis inde pecuniis ingentia praedia in Macedonia redemit, satsique affines omnes et consanguineos ditavit; ipseque, quemadmodum virtutibus, sic et possessionibus et pecuniis auctus divesque effectus est. mansit tamen cum hero, illius hactenus obsequio addictus.

12. Κατὰ δὲ τινα τῶν ἡμερῶν Ἀντίγονος ὁ πατρικίος καὶ
δομέστικος τῶν σχολῶν κλητόριον ἐν ταῖς βασιλικαῖς οἰκίαις, αἱ
κατὰ τὴν πλησιάζουσιν τοῖς βουσιλείοις αὐτῶν, ὠκοδόμησε καὶ πο-
λυτελὲς ἐσκεύαστο, ἐστιάτορα καὶ δαιτυμόνα τὸν οἰκεῖον πατέρα
5 Βάρδαν ποιούμενος. ὁ δὲ Καῖσαρ τοὺς μείζονας τῆς συγκλήτου
καὶ τοὺς οἰκεῖους παραλαβὼν καὶ τοὺς συνήθεις πρὸς τὴν εὐωχίαν C
ἀπήει, συμπαραλαβὼν καὶ τοὺς ἀπὸ Βουλγαρίας φίλους, συνήθως
κατὰ τὸν τότε καιρὸν τῇ βασιλευούσῃ ἐνδιατρίβοντα. παρῆν δὲ
τῇ ἐστιίᾳ καὶ Θεόφιλος ὁ τοῦ Βασιλείου κέρσιος οἷα συγγενῆς καὶ
10 αὐτὸς τοῦ Καίσαρος, ἀλλὰ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ πατρικίος, ὁ τοῦ
καθ' ἡμᾶς λογοθέτου τοῦ δρόμον καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ἄκρον καὶ
ἀδωροτάτου περιφανῶς πατρικίου Θωμᾶ πατῆρ. οἱ δὲ Βούλγα-
ροι αἰεὶ πῶς οἰηματῖαι καὶ κωνηματοῖαι τυγχάνοντες, ἐπεὶ ἔτιχον
τότε μεθ' ἐαυτῶν ἔχοντες Βούλγαρον ἐπ' ἀνδρία σεμνυνόμενον
15 σώματος καὶ ἄκρον ἐν παλαιμοσύνῃ ὑπάρχοντα, ὃν οὐδεὶς σχεδὸν
μέχρι τότε τῶν προσπαλαιόντων κατέβαλεν, οὐκ ἀνεκτὸν ἐδόκουν D
ἐπ' αὐτῷ φρονεῖν ἀλλ' ὑπὲρ τὸ μέτρον ἠλαζονεύοντο. τοῦ δὲ
πύτου προσιόντος καὶ θυμηδίας χορευούσης κατὰ τὴν τράπεζαν,
λέγει ὁ μικρὸς ἐκεῖνος Θεόφιλος πρὸς τὸν Καίσαρα ὅτι ἔγω, δέ-
20 σποτα, ἄνθρωπον ὃς ἐὰν κελεύῃς ἵνα παλαίσῃ μετὰ τοῦ περιβοή-
του τούτου Βουλγάρου. μέγιστον γὰρ ὄνειδος τοῦτο Ῥωμαίοις,
καὶ οὐδεὶς ὑποίσει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, εἰ οὗτος ἀκαταγώνιστος
ἐν Βουλγαρίᾳ παραγένηται. τοῦ δὲ Καίσαρος γενέσθαι προστά-

7 Βουλγάρων P

11 ἐν om A

14 Βούλγαρον ἔχοντες A

23 προσταξάμενος P

12. Quodam die Antigonus patricius et scholarum domesticus so-
lenni mensae apparatus in regis aedibus in propinquo regiae atrio opi-
paroque instructo convivio (κλητόριον vocant) patrem suum Bardam
convivatorem ac epulonem facit. Caesar, una secum senatus primates
affinesque ac necessarios assumens, praetereaque amicos Bulgaros, ex
more Cypoli morantes, ad convivium venit. intererat epulis et Theophi-
lus Basilii herus, eo quod etiam ipse Caesaris consanguineus erat: sed
et Constantinus patricius, Thomae patricii pater, nostro hoc aevo cursus
logothetae, viri in rebus philosophicis summi ac plane integerrimi. porro
Bulgari semper iactandi fastu insolentes ac gloriabundi, cum secum Bul-
garum haberent corporis viribus torisque praecellentem primasque in
lucta sibi vindicantem, quem vix ullus usquam hactenus lucta deiecisset,
haud ferendum putabant ut sibi de illo aliquid tribuerent, nisi supra
modum arrogantes pene insultarent. computatione itaque procedente ac
hilaritate in mensa effuse tripudiante, ait pusillus ille Theophilus ad
Caesarem, "habeo, domine, hominem in comitatu, qui, si iusseris, cum
famoso illo Bulgaro sit luctaturus. maximo enim probro Romanis cedit,
nec ullus erit qui illorum arrogantiam ferat, si iste in Bulgariam a nullo
superatus redierit." iubet Caesar ita praestari; isque cuius memini,

ξαντος, ὁ προμνημονευθεὶς Κωνσταντῖνος πατρίκιος, σφόδρα φι-
 λῶς πρὸς τὸν Βασίλειον διακείμενος ἄτε καὶ αὐτὸς ἐξ Ἀρμενίων
 P 144 ἔλκων τὸ γένος, ἐπεὶ δίνυρον εἶδε τὸν τόπον ἐν ᾧ διαγωνίζεσθαι
 ἔμελλον, καὶ ἔδεδοίκει μὴ πως ὀλισθήσῃ τυχὸν ὁ Βασίλειος, αἰτεῖ
 προτροπὴν γενέσθαι παρὰ τοῦ Καίσαρος ἐκ ξύλων ἐπιρρανθῆναι 5
 πρίσμα κατὰ τὸ ἔδαφος. οὗ γενομένου συμπλακείς τῷ Βουλγάρῳ
 ὁ Βασίλειος, καὶ θᾶπτον συμπίεσας καὶ περιωφίξας αὐτόν, ὡσεὶ
 δεσμόν τινα χόρτου κοῦφον καὶ ἄψυχον ἢ ἐξ ἐρίου πόκον ξηρόν τε
 καὶ ἐλαφρόν, οὕτω ῥαδίως αὐτὸν ἐπάνω τῆς τραπέζης μετεωρίσας
 ἀπέρριπεν. τοῦ δὲ γεγονότος οὐδεὶς τῶν παρόντων ἦν ὃς οὐ πε- 10
 ριεῖπε καὶ ἐθαύμαζε τὸν Βασίλειον. ἐκπλαγέντες δὲ καὶ οἱ Βούλ-
 γαροὶ τὴν περιουσίαν τῆς εὐχερείας τε καὶ δυνάμεως ἔμειναν ἐνεοί.
 B ἀπ' ἐκείνης δὲ τῆς ἡμέρας ἤρξατο ἐπὶ πλέον ἢ τοῦ Βασιλείου φήμη
 εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν διαφοιτᾶν, καὶ τοῖς ἀπάντων διεφέρετο στό-
 μασιν, ἀπόβλεπτος ἤδη καθεστηκώς. 15

13. Ἦν δὲ παρὰ τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ ἵππος ἀφηνιαστῆς
 καὶ ἄτακτος σκληραύχην τε καὶ ἀγέρωχος, τὰ δ' ἄλλα γενναῖος
 καὶ ἀγαθὸς καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ κάλλος καὶ τάχος μέγας καὶ
 θαυμαστός, ὃς εἰ ἔτυχε λυθεὶς τοῦ δεσμοῦ ἢ ἄλλως πως ἀφεθείς,
 λίαν ἦν δυσχερὴς εἰς χεῖρας ἀνδρῶν ἐλθεῖν καὶ πολλὰ πράγματα 20
 πρὸς τὸ κατασχεῖν παρῆχε τοῖς ἵπποκόμοις. συνέβη δὲ ποτε τὸν
 βασιλέα πρὸς Θήραν ἐξελεθόντα καὶ τὸν τοιοῦτον ἵππον ἐπιβεβη-

4 ὁ om P .

6 πρίαμα μετὰ P

9 τῆς om P

13 μέ-

γας] καὶ μέγας P

Constantinus patricius, amicitiae nexu Basilio coniunctissimus, quippe
 qui et ipse ex Armeniis originem trahebat, videns subhumidum arenae
 solum, qua colluctaturi erant, veritusque ne per eius lubricitatem Basi-
 lius pede offenderet ac laberetur, Caesarem rogat ut scobe lignorum lo-
 cum conspergi praecipiat. factum est; consertaque Basilius lucta cum
 Bulgaro citiusprehendens atque constringens, velut levem exsuccumque
 foeni manipulum aut ex lana vellus aridum ipsumque leve, haud magno
 molimine in mensam levans allisit. eo facinore nemo praesentium fuit
 qui non Basilio impensus animo sit eumque admiratione laudaverit. sed
 et ipsi Bulgari subigendi illa facilitate atque robore in stuporem acti
 conticuerunt. ex illa hora coepit per omnem civitatem Basilii fama mag-
 nis percrebrescere, iamque factus conspicuus per omnium celebris ora
 volabat.

13. Erat porro apud Michaellem equus frena mordens et indomitus
 duraque cervice et superbus; ceterum generosus et bonus, statura et
 pulchritudine ac celeritate magnus ac admirandus. is freno solutus, seu
 alias liber dimissus, aegre admodum rursus ad manus veniebat, plurimum-
 que negotii equisonibus detinere satagentibus facessebat. contigit vero
 aliquando ut imperator illo ipso equo venatum profectus sua ipse manu

κότα αὐτοχειρῆ ῥάβδῳ τυχεῖν λαγωῦ. εὐθὺς οὖν ὑφ' ἡδονῆς C
ὁ βασιλεὺς θᾶπτον ἐκ τοῦ ἵππου καθήλατο πρὸς τὸ σφάζει τὸν
λαγῶν. ἄφετος δὲ ὁ ἵππος καταλειφθεὶς ἀπεσκίρτησεν, καὶ
πολλῶν συνδραμόντων, καὶ τῶν τε τοῦ ἵπποστασίου ἀρχόντων καὶ
5 μαγγλαβιτῶν καὶ λοιπῶν τῶν περὶ αὐτοὺς συγκληθέντων, οὐκ ἦν
τιγὶ δυνατόν τὸν ἵππον λαβεῖν, ὥστε θυμωθέντα τὸν βασιλέα κε-
λεῦσαι, εἰ κρατηθεῖη, διακοπῆναι τοὺς ὀπισθίους αὐτοῦ τῶν πο-
δῶν. ὁ δὲ Καῖσαρ Βάρδης παρὼν ἔδειτο τοῦ βασιλέως μὴ διὰ
μίαν κακίαν τοσαύτην ἀρετὴν ἵππου μάρτην παραπολέσθαι. ὁ
10 οὖν Βασίλειος συμπαρὼν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι εἰ
παραδράμω τὸν βασιλικὸν ἵππον καὶ ὑπὸ τοῦ ἔμου ἵππου ἔκτινα- D
χθεὶς ἔποχος αὐτοῦ γένωμαι, ἄρα μὴ διὰ τὸ βασιλικοῖς φαλάροις
κεκοσμηθῆναι αὐτὸν ἀγανάκτησις παρὰ τοῦ βασιλέως γένηται κατ'
ἔμου; τοῦ δὲ βασιλέως ὑπομνησθέντος καὶ κελεύσαντος τοῦτο γε-
5 νέσθαι, ἐτοίμως καὶ εὐφρῶς ὁ Βασίλειος τοῦτο πεποίηκεν. ὁ
θεασάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀγαπήσας τὴν μετ' ἀνδρίας εὐφρίαν
αὐτοῦ καὶ σύνεσιν, εὐθέως ἀπὸ τοῦ Θεοφιλίτζη αὐτὸν ἀνέλαβε τε
καὶ εἰς τοὺς βασιλικοὺς κατέταξε στράτορας. προσεῖχε δὲ καὶ
ἡγάπα αὐτόν, ὁρῶν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐν πῦσι διαφέρον P 145
κατὰ πολὺ. διὸ καὶ πολλὰκις ἐπιδειξάμενον κατενώπιον αὐτοῦ
εἰς τὴν τοῦ πρωτοστράτορος ἀξίαν ἐβίβασε.

14. Μετὰ δὲ ταῦτα κυνηγεσίῳ καταγγελθέντος εἰς τὸ
λεγόμενον Φιλοπάτιον, ἦν ὁ πρωτοστράτωρ κατὰ τὸν τύπον τοῦ

21 ἀνεβίβασεν?

fuste leporem feriret. quare statim volupe gestiens, leporem necaturus, equo desilit. liber equus dimissus resiliit, multisque concurrentibus, ac tum equili praefectis, tum manglabitis alioque circum comitatu navantibus operam, qui equum capere posset nullus fuit. quare ira accensus imperator, si teneri unquam equus possit, excindendos iubet illius posteriores pedes. Bardas autem Caesar, qui rebus aderat, imperatorem rogabat ne tantam equi virtutem ob unum peccatum temere perderet. Basilius itaque, qui tum hero aderat, ei infit "si imperatoris equum praevertetero, meoque ipse equo excussus illi insedero, numquid mihi succenserebit imperator, quod ille eius phaleris stratus est ac ornatus?" insurratur sermo auribus imperatoris; remque praestari iubet. Basilius prompte dextreque exsecutus est. vidit imperator, unaque cum robore ac virtute industriam indolem ac sapientiam admiratus a Theophilite eum statim tulit, suorumque stratorum ordini adlegit. adhibebatque animum ac diligebat, quippe qui ingentem eius in omnibus supra reliquum vulgus praestantiam videret. quapropter cum sui crebro specimen coram exhibuisset, in protostratoris dignitatem evexit.

14. Postea venatione indicta in loco cui nomen Philopatio, protostrator, uti moribus constitutum est, praeibat, ferens imperatoris clavam in

βασιλέως προπορευόμενος ἔφιππος, ἐπεφέρετο δὲ καὶ τὸ ῥόπαλον τὸ βασιλικὸν ἐπὶ τῆς ζώνης αὐτοῦ, ὃ βαρδούκιον οἶδε καλεῖν ἢ συνήθεια. Θορόβου δὲ κινουμένου ἀπὸ τῶν συμπληρούντων τὸ κνηγέσιον, ἐξέθορεν ἐκ τῆς ὕλης λύκος παμμεγεθέστατος, ὥστε σχεδὸν πάντας διαπτοηθῆναι καὶ εἰς ταραχὴν ἐμπεσεῖν. ὁρμήσας δὲ κατ' 5

B αὐτοῦ ὁ Βασίλειος, καὶ ῥίψας ἐξόπισθεν τὸ βασιλικὸν βαρδούκιον, ἔτυχε τοῦ θηρίου κατὰ τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς καὶ ταύτην ἐδιχοτόμησεν. ὁ δὲ Καῖσαρ ὀπίσθεν τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ εἰωθὸς πορευόμενος καὶ τὸ γεγονός θεασάμενος εἶπε πρὸς τινος τῶν συνεπομένων συνήθων αὐτοῦ καὶ γνωστῶν ὅτι οἶμαι πάσης τῆς γενεᾶς 10 ἡμῶν τὴν κατάλυσιν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον μέλλειν γενήσεσθαι· κατεστοχάζετο γὰρ καὶ τὸ πρὸς πάντα τούτου ἐπιτυχές τε καὶ εὐτυχές καὶ τὴν διὰ ταῦτα τοῦ βασιλέως διάθεσιν πρὸς αὐτόν. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ παρὰ Λέοντός φασι τοῦ τηρικαῦτα ἐπὶ παντοδαπῇ σοφίᾳ πρωτεύοντος ἀκοῦσαι αὐτόν, ἐν τῷ πολλακίς περὶ 15

C τούτων πυνθάνεσθαι τοῦ ἀνδρός, πρῶτα μὲν ὅτι ὑπὸ νεανίσκου τινὸς εὗρισκω τὴν κατάλυσιν τῆς ἡμῶν γενεᾶς· ἔπειτα, ὡς εἰς ἐμφράνειαν προέβαιεν ὁ Βασίλειος, καὶ τῷ δάκτύλῳ τοῦτον ὑποδείξαι τῷ Καίσαρι, λέγοντα ὅτι οὗτος τυγχάνει ὃν ἔλεγον διάδοχον ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι. ἔξ οὗ καὶ ὑφωρᾶτο καὶ ἐνήδρευεν ὁ Καῖσαρ αἰεὶ 20 τὸν Βασίλειον, εἰ καὶ μηδὲν ἀκρωῶσαι ἠδύνατο τῶν ὑπὸ τοῦ θείου προκυρωθέντων βουλήματος· οὐ γὰρ οὕτως ἀπροσδόκητον ὡς ἄφικτον αἰεὶ τὸ πεπωμένον ἐστίν. καὶ ταῦτα μὲν, εἰ καὶ κατὰ παρὰβασιν ἴσως, ἀλλ' οὐκ ἔξω τῆς ὑποθέσεως εἰρηται.

1 προπορευόμενος τοῦ βασιλέως P, omisso ἔφιππος. 12 τὸ om A

cingulo: barducium usus vocat. edito vero strepitu a venantium turba, lupus quam maximus e silva erupit, ut omnes fere conterriti turbarentur. porro Basilius impetu in eum irruens, barducioque imperatoris a tergo proiecto, caput medium ferit duasque in partes diffindit. Caesar pone imperatorem ex more incedens, remque conspicatus, ad quosdam amicorum ac necessariorum, qui illi comites erant, ait "arbitror virum hunc omnis nostrae familiae exitium fore." hinc enim coniciebat, quod cuncta illi ex voto ac prospere cederent, quodque sic in eum ex ea dexteritate ac felicitate imperatoris animus propensus esset. neque propter hoc solum, sed quod etiam, ut aiunt, a Leone, viro in omni sapientiae genere primas obtinente, audierat, cum ex illo saepius sciscitatur "primum a quodam iuvene familiam vestram eversum iri invenio." deinde clariori effecto Basilio, etiam intento digito Caesari monstrasse, dicendo "hic est quem vestrum successorem dicebam fore." unde etiam suspectum habebant, nullumque finem insidias Basilio struendi Caesar faciebat, quanquam nihil ille irritum facere potuit eorum quae divina voluntate decreta erant. non enim sic inexpectata ut semper ineluctabilis est fatorum vis. et haec quidem, etsi forte per digressionem dicta sunt, non tamen extra rem.

15. Φιλοθήρου δὲ τοῦ βασιλέως τυγχάνοντος, καὶ πάλιν
 μετ' ὀλίγον κνηγεσίου τε χάριν καὶ μετρίου περιουδέμματος κατὰ
 τὸν τῆς Ἀρμαμενταρέας λεγόμενον τόπον περάσαντος, εἶτα δουλι- D
 κίου κατ' ἰδίαν εὐτρεπισθέντος καὶ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τραπέζης μετὰ
 5 Θεοδώρας καθεσθέντος τῆς οἰκείας μητρὸς καὶ τῶν ἰδίων συγγε-
 νῶν καὶ οἰκειοτέρων τῆς συγκλήτου, προσεκλήθη καὶ ὁ πρωτο-
 στράτωρ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, καὶ καθεσθέντος αὐτοῦ ἤρξαστο
 Θεοδώρα ἢ βασίλις πυκνότερον ἀτειλεῖν καὶ ἀφορᾶν πρὸς αὐτὸν
 καὶ κατανοεῖν καὶ παρεπισκοπεῖν αὐτὸν ἀκριβέστερον. ἐπιγνοῦσα
 10 δὲ τινα σύσσημα ἐν αὐτῷ κατ' ὀλίγον ἐλιποψύχησεν, ὥστε καὶ
 ἕδωρ ἐπιχέσθηναι αὐτῇ καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ ῥόδων στάγματος τὸ πνεῦ-
 μα μόλις ἀνακαλέσασθαι, ὅτεπερ οἱ παρόντες ὑπανεχώρησαν. εἰς
 ἑαυτὴν δὲ ἐλθοῦσα καὶ ἀναλάμπασσα παρὰ τοῦ νιόυ καὶ βασιλέως P 146
 ἐπηρεωῦτο, τί ἄρα τὸ γεγονὸς ἐπ' αὐτῇ, καὶ πόθεν οὕτως ἀθρόως
 15 ἐπισυνέβη αὐτῇ ἢ ἔκστασις. ἡ δὲ μόλις ἑαυτὴν ἐκ τῶν θορύβων
 τῶν φρενῶν συναθροίσασα ἔλεγεν ὅτι ὄν ἤκονον παρὰ τοῦ πατρός
 σου, δέσποτα καὶ τέκνον ἐμόν, μέλλειν ἐξολοθρεῦσαι τὴν γενεὰν
 ἡμῶν, οὗτός ἐστιν ὃν λέγεις Βασίλειον· τὰ σύμβολα γάρ, ἅπερ
 ἔλεγεν ἔχειν τὸν ἡμᾶς διαδέχεσθαι μέλλοντα, οὗτος ὁ ἄνθρωπος
 20 κέκτηται. ὅθεν τὸ πρᾶγμα ὅλον τῇ διανοίᾳ παραλαβοῦσα, καὶ
 ὡπερ κατ' ὀφθαλμοὺς τὸν ὄλεθρον βλέπουσα, διαταρυχθεῖσα
 ἐξέλιπόν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ δέος ἀφαιρῶν τῆς μητρὸς, καὶ εἰς
 τὸ καθεστὸς ἐπανάγων καὶ παραμυθούμενος, “κακῶς ὑπέλαβες” B

9 αὐτὸν om P

11 ἐχεσθῆναι P

13 ἀνακάμψασα P

20 τῇ διανοίᾳ om A

περιλαβοῦσα P

23 καθεστὸς P

15. Cumque imperator venatu delectaretur, rursus post non multos dies venationis causa ac moderatae obambulationis ad Armamentariae (sic dictum) locum traiecit; tum cena seorsum parata, et imperatore cum Theodora matre aliisque affinibus et ex senatu magis necessariis ad mensam sedentibus, vocatus est protostrator imperatoris iussu; illoque sedente coepit Theodora imperatrix oculos in eum intendere et conspiciere ac considerare exactiusque examinare, demum agnitis quibusdam in eo notis sensim animo linqui, ut vix tandem effusa in eam aqua et rosarum stillis animum revocaverit. tumque qui aderant se subdixerunt. recepto autem animo ac recreato, sciscitante ex illa filio et imperatore quidnam illi porro accidisset, quave de causa sic repente extra se facta esset, a mentis se aegre turbatione colligens, “quod nimirum” ait, “quem audivi a patre tuo, domine et fili mi, familiam nostram exstirpaturum, ille est quem tu Basilium vocas. quae enim is signa dicebat habiturum, qui noster heres et successor futurus esset, hic homo habet. hinc rem totam animo complexa ac velut iam oculis excidium usurpans, conturbata actaque vertigine animo defeci.” imperator matris metum sedans, ad sanamque eam mentem revocans ac solans, “male suspicaris” inquit,

εἶπεν, “ὦ μήτηρ· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος ἰδιώτης ἐστὶ καὶ πάνυ ἀφελής, ἀνδρίαν μόνον ἔχων, οἷαν ὁ πάλαι Σαμψών, καὶ οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ’ ὡς τις Ἐνάκ ἢ Νεμβροῦδ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ἀναφανείς. ἕξ αὐτοῦ τοίνυν μηδένα φόβον ἔχε, μηδ’ ὑπόνοιάν τινα κεκτήσῃ πονηράν.” καὶ τότε μὲν οὕτως τὸ τοιοῦτον κῆμα ὑπὸ Θεοῦ 5 φρουρούμενος παρέδραμεν ὁ Βασίλειος.

16. Εἶχε δὲ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους παρακοιμώμενον ὁ βασιλεὺς τὸν εὐνοῦχον Δαμιανὸν τὸν πατριίκιον, τῷ γένει Σκλάβον, ὃς διὰ φιλοδέσποτον πάθος ἔλεγε πολλάκις τῷ βασιλεῖ καὶ C περὶ ἄλλων μὲν τινῶν ὡς μὴ κατὰ τὸ δέον τῶν πραγμάτων ἕξη- 10 γουμένων, ἕξαιρέτως δὲ περὶ τοῦ Θείου αὐτοῦ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, ὡς τὸ πλείστον τοῦ κράτους εἰς ἑαυτὸν μετηγάγετο καὶ πολλάκις ἐκφέρεται τοῦ καθήκοντος, καὶ ἐκ τοῦ ἐνίας τῶν τοῦ Καίσαρος ἀνέτρεπεν διοικήσεων ἑτέρως ἔχειν τὰ πράγματα ἀναδιδάσκων τῷ βασιλεῖ. δι’ ἃ συμπεισθεῖς ὁ Καῖσαρ ὑπὸ τῶν οἰκείων 15 φίλων καὶ γνησίων παραινετῶν καὶ συμβούλων κατὰ τοῦ Δαμιανοῦ συσκευάζεται, καὶ πολλαῖς διαβολαῖς κατ’ αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα χρησάμενος, καὶ πιθανῶς συνθεῖς τὰ κατηγορούμενα, μετεκίνησε D τὴν τοῦ βασιλέως γνώμην καὶ ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Δαμιανὸν εὐνοίας μετέστησεν, ὥστε καὶ διαδέξασθαι πείσαι τῆς οἰκειᾶς ἀξίας αὐτόν. 20 ἕξωσθέντος οὖν ἐκείνου ἐχῆρευε λοιπὸν ἐπὶ χρόνον τινὰ τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα. ἀλλ’ ὅταν ἡ πρόνοια πρὸς ὃ βούλεται συναυτῆ τὰ πράγματα, καὶ φρόνησις ἀπρακτεῖ καὶ πανουργία τοῖς οἰκείοις

14 ἀνατρέπειν P

19 τὸν om P

“o mater. hic enim homo idiota est et oppido simplex, robore duntaxat praeditus, velut antiquis temporibus Sampson, nec quicquam amplius; sed velut Enachus et Nembrodus nostrø hoc aevo existit. nihil itaque ex illo timeas, nec sinistram ullam suspicionem geras.” inque eum modum tum Basilius divino numine eiusmodi obortam procellam evasit.

16. Erat per haec tempora Michaeli accubitor eunuchus, Damianus nomine, genere Sclavus. is, pro ea propensione qua in herum ferebatur, haud raro cum de aliis nonnullis referebat non satis ex officii ratione negotia pertractantibus, tum praecipue de Barda Caesare imperatoris avunculo, quod nimirum potestatis partem longe maximam in se transferret, saepiusque aequi ac honesti metas excederet; nonnullas etiam Caesaris dispositiones evertabat, docens imperatorem aliter se res habere ac ille insinuaret. idcirco Caesar amicis suis, iisque qui ingenue animique candore admonere videbantur eique consulere, suadentibus, insidias in Damianum molitur; multisque apud imperatorem calumniis onerans, instructaque probabili accusatione, imperatoris ab eo animum avertit eiusque in eum benevolentiam sustulit, ut et dignitate movendi auctor illi exstiterit. expulso itaque Damiano ea dignitas per aliquod tempus vacavit. ceterum divina providentia, quo illi constitutum est, res agente,

σοφίσμασι περιδράσεται. τοῦ γὰρ Καίσαρος καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκεί-
 νόν τε καὶ τοῦτον εἰς τὸ τοιοῦτον ἐπαναβιβασθῆναι ἀξίωμα λογο-
 ποιούντων καὶ λεληθότως ἐπισπευδόντων, παρὰ πᾶσαν αὐτῶν
 ἐλπίδα μετὰ καιρὸν οὐ πολὺν προβάλλεται παρακοιμώμενον ὁ βα-
 5 σιλεὺς τὸν Βασιλείον, τιμήσας αὐτὸν καὶ πατρίκιον, καὶ γυναικί
 συζεύξας εὐμορφία σώματος καὶ κάλλει καὶ κοσμιότητι πρωτευούσῃ P 147
 πασῶν τῶν εὐγενίδων σχεδόν, ἣ θυγάτηρ ἐτύγχανε τοῦ παρὰ πάν-
 των ἐπ' εὐγενείᾳ καὶ φρονήσει λαλουμένου τότε τοῦ Ἰγγερος. τού-
 του δὲ γενομένου, καὶ καθ' ἐκάστην ἐπιδιδούσης τῆς τοῦ βασιλέως
 10 ἀγάπης πρὸς τὸν Βασιλείον, ὄρων ὁ Καῖσαρ καὶ τῷ φθόνῳ δακνόμε-
 νος καὶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ὀρρωδῶν πολλάκις τοὺς ἐπὶ διαβολῇ
 τοῦ Δαμιανοῦ γενέσθαι αὐτὸν βουλευσαμένους καὶ παρορμήσαν-
 τας ἐλοιδορεῖτο καὶ κατεμέμεφετο, ἄφρονας αὐτοὺς καὶ κακοβού-
 λους ἀποκαλῶν, "οἷς" φησὶν "ἐγὼ παρὰ τὸ δέον πεισθεῖς, καὶ
 15 ἔξεώσας ἀλώπεκα, λέοντα ἀντεισῆγαγον, ἵνα πάντας ἡμᾶς λαφύξῃ B
 καὶ καταβρώξῃται."

17. Ἄρτι δὲ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ μετὰ Βάρδα τοῦ Θείου
 Καίσαρος κατὰ Κρήτης ἐκστρατεύοντος, καὶ σοβαρώτερον τοῦ
 Καίσαρος χρωμένον τοῖς πράγμασι καὶ ἔξουσιαστικώτερον ἐκφέ-
 20 ροντος τὰ προστάγματα, ἤρξαντο πνικαὶ καὶ συνεχεῖς αἱ κατ'
 αὐτοῦ διαβολαὶ καθ' ἐκάστην τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ διαγγέλλεσθαι.
 ἐν Κήποις δὲ γενομένων αὐτῶν (τόπος δὲ οὗτος κατὰ τὴν πρὸς

2 τοῦτον] ἄλλον P

7 πάντων P

17 Θείου καὶ Καίσαρος?

cassa prudentia est suisque astutia ipsa capitur dolis. cum enim Caesar aliique plures alii alium Damiano sufficiens loquerentur, remque clanculum pro cuiusque animi propensiore affectu sollicitarent, praeter omnem illorum spem post breve tempus suo ipse nutu imperator Basilium accubitorem praeficit, patricii quoque collata dignitate, nuptumque data muliere corporis forma et venustate atque pudore inter omnes alias nobiles feminas fere principe, Ingeris filia, viri eo tempore apud omnes nobilitate ac prudentiae laude celeberrimi. hoc ita gesto, ac cum magis in dies imperatoris erga Basilium amor incresceret, videns Caesar invidiaque stimulatus ac futuri metu consternatus, eos qui ipsi insidiarum in Damiano auctores exstiterant inque eas impulerant, non raro maledictis ac convitiis incessebat, insulsos vocans ac inconsultos, "quibus" inquit "ego, supra quam decebat fidem habens, eiecta vulpe eius loco leonem induxi, ut non omnes devoraret ac deglutiret."

17. Iam vero Michaelis imperatore cum avunculo Barda Caesare adversus Cretam profecto, ac Caesare arrogantius rebus utente maiori-que quam pro munere auctoritate imperia edente ac praecipiente, crebrae in eum quotidie ac continuae criminationes coeptae imperatoris Michaelis aures pulsare. Cepos cum venissent (est locus in Thracensis

Μαιάνδρῳ τῶν Θορικήσιον παράλιον) καὶ εἴτε κατὰ τύχην εἴτε
κατὰ σπουδὴν τῆς τοῦ βασιλέως ἀδελφείας ἤτοι κόρης ἐπὶ χθαμα-
C λου καὶ ἐπιπέδου ταφείσης τόπου, τῆς δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν ἀπό-
πτῳ καὶ ὑψηλῷ, ταύτης εὐλόγου δῆθεν δραξάμενοι ἀφορμῆς οἱ
πάσαι βαρυνόμενοι καὶ μισοῦντες τὸν Καίσαρα πολλὰς κατ' αὐτοῦ 5
ὡς ἐντροφῶντος ἤδη καὶ φανερῶς εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐξυβρίζον-
τος, εἰ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν οὐκ ἄρκοῦμενος κὰν τούτῳ φιλοτιμή-
σασθαι ἔσπευσεν, ἵνα χθαμαλὴ μὲν καὶ ταπεινὴ ἡ τοῦ αὐτοκράτο-
ρος σκητὴ δεικνύται, ἡ δὲ ἐκείνου περιφανὴς καὶ μετέωρος. πει-
σθεῖς οὖν τούτοις ὁ βασιλεὺς κινεῖται πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ συ- 10
σκευὴν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν καὶ σκέψιν τῆς αὐτοῦ ἀναιρέσεως.
D οὐ γὰρ ἠδύνατο φανερῶς κατ' αὐτοῦ τι εἰπεῖν ἢ ἀποσησθαι διὰ
τὸ ὁμότιμον σχεδὸν εἶναι καὶ κοινωὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ διὰ τὸ δε-
διέναι πάντας τὴν ἐταιριῶτιν αὐτοῦ πατρίαν καὶ σύστασιν, καὶ
τὸ πάντας τοὺς ἄρχοντας τε καὶ στρατηγούς αὐτῷ προσανακει- 15
σθαι καὶ πρὸς αὐτὸν μᾶλλον ἢ πρὸς τὸν βασιλέα ὄρῳν, ὡς καὶ
μᾶλλον ἐκείνου τοῖς πράγμασι νήφοντος καὶ πρὸς τὸ δοκοῦν μετα-
φέροντος ἔκυστα, καὶ μάλιστα διὰ τὸ τὸν ἀνθρώπου καὶ πατρί-
κιον Ἀντίγονον τὸν υἱὸν αὐτοῦ δομέστικον τὸ τηρικᾶντα τῶν βασι-
λικῶν τευχᾶναι σχολῶν. πλὴν ἔσχε πολλοὺς ὁ βασιλεὺς τοὺς κοι- 20
P 148 ρωνοῦντας αὐτῷ τοῦ βουλευμάτος καὶ κατεπαγγελιομένους κατα-
πράξασθαι τὴν σφαγὴν. ὡς οὖν κατὰ τὴν ἔω συνήθειαν ὁ Καῖσαρ

1 τῶν om P.

4 καὶ om P

5 fort. πολλὰ κατ' αὐτοῦ δια-
βάλλουσιν, vel διαβολὰς προβάλλουσι. Combef.

maritimus ad Maeandrum) ac, sive casu sive de industria, imperatoria
aulaea sive cortinae in humili et depresso loco, Caesaris in conspicuo
excelsoque expansae sunt. hac velut speciosa arrepta occasione, qui
gravi pridem animo erant ac Caesarem oderant, multa in eum crimina
iaciunt, ut qui iam insolesceret palamque in imperatoris contemptum in-
iuriamque prorumperet, dum reliquis omnibus non contentus vel in hoc
ambitiosi animi specimen de industria quaesierat, ut imperatoris tento-
rium humile ac depressum esset, ipsius vero conspicuum excelsumque
exstaret. his itaque persuasus imperator ad adornandas illi insidias con-
vertit animum, deque eo tollendo serio cogitat ac deliberat. nec enim
palam licebat in eum aliquid proferre aut decernere, quod pari fere di-
gnitate fulgeret sociusque imperii esset, et quod omnes illius amicos et
sodales foederatosque pertimescerent, cunctique proceres ac duces exer-
citus illi addicti essent, ad eumque magis quam ad imperatorem animum
attenderent, eo quod prae illo magis rebus invigilaret singulaque arbi-
tratu suo et nutu mutaret; sed praecipue ob proconsulem et patricium
Antigonum, illius filium, tunc temporis praetorianarum scholarum dome-
sticum. ceterum etiam habebat imperator multos eius sibi consilii con-
scios, ac qui ipsi in se recepissent caedem se perpetraturos. mane ita-

πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἦλθε σκητὴν, καίτοι πονηρῶν οἰωνῶν προφανέντων αὐτῷ, ὅπως περὶ τῶν προκειμένων βουλευσονται, εὔφρονος καιρὸν τοῦτον εἶναι νομίσας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν τούτου ἀναίρεσιν διὰ νεύματος γνωρίζει τῷ πατρικίῳ Συμβατίῳ λογοθέτῃ
 5 τοῦ δρόμου τυγχάνοντι, ὃς καὶ γαμβρὸς ἦν τοῦ Καίσαρος ἐπὶ θυγατρὶ καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ βουλήs ἐκοινῶναι βασιλεῖ, ἐξελθόντι εἰσαγαγεῖν τοὺς αὐτόχειρας αὐτοῦ γενέσθαι ὀφείλοντας. ὃς ἐξελθὼν καὶ τὸ συγκείμενον σημεῖον πέποιηκώς, ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον, τῇ οἰκείᾳ ὄψει ἐπισφραγίσασθαι, ἐπεὶ ἐκείνοι μιλα-
 10 κήρυχοι τυχόν ὄντες ἀπειδειλίασαν καὶ πρὸς αὐτῷ τῷ δεινῷ γεγόνότες διὰ τὸ μέγεθος τῆς πράξεως ἠλιγγίασαν καὶ τριβὴ τοῦ χρόνου ἐγένετο, ἐν ἀμηχανίᾳ κατέστη ὁ βασιλεὺς, καὶ διὰ τινος τῶν βασιλείων κατενναστῶν μαθὼν αὐτοὺς κατεπιτηχέναι καὶ δειλιῶν καὶ ἀναβάλλεσθαι τὸ ἐγχείρημα, τῷ ὄντι διανοίας τόλμημα καὶ φρονὸς
 15 ἀνδρείας καὶ εὐθαρσοῦς· καὶ τῶν ἔνδον τινὰ οἰκείον τε καὶ πιστὸν ἐκπέμπει πρὸς Βασίλειον τὸν πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον, καὶ δηλοῖ μετὰ δέους αὐτῷ ὡς εἰ μὴ θῆτον ἀναρρώσης τοὺς εἰς τὸ πρῶγμα ὑπηρεπισμένους καὶ παρορμήσης αὐτίκα πρὸς τὸ ἔργον χωρησάι, πάντως οἶδα ὅτι εὐθὺς ἐμὲ δεήσει ὑπὸ τούτου ἀναιρε-
 20 θῆναι· ἀδύνατον γὰρ λαθεῖν αὐτὸν τὰ κατ' αὐτοῦ μοι βεβουλευμένα, καὶ δόξετε μᾶλλον ὑμεῖς αὐτόχειρες καὶ σφαγεῖς χρηματίσαι μου. ἄπερ ἀκηκῶς ὁ Βασίλειος, καὶ περὶ τοῦ βασιλέως μὴ

8 ὅπερ ἦν τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον om P
 12 παρὰ Δ [20 αὐτὸν] αὐτῷ A

10 μαλακώτεροι P

que Caesar ex more ad imperatoris tentorium venit, etsi mala omnia auguriaque illi ante visa erant, de praesentibus negotiis consilium cum eo habiturus. opportunum vero illud tempus ad eius caedem ratus imperator, nutu Symbatio patricio cursus logothetae, qui Caesaris filiam sibi matrimonio iunxerat ac coniurationis cum imperatore socius erat, indicat ut exiens sicarios inducat. egressus ille signum dat, quod inter illos erat constitutum, ut nempe signo crucis frontem consignaret. dato signo, molliore forsitan animo viros pavor incesserat, inque ipso sceleris articulo ob facinoris immanitatem vertigine correpti moras nectebant. hinc imperator consilii inops penitus haesitare; audiensque ex quodam sacri cubiculi ministrorum coniuratos animis consternatos ac formidolosos aggressionem differre (mentis sane sensusque generosi audacisque facinus!) ex cubiculi intimis domesticum quendam fidumque ad Basilium patricium et accubitorem mittit, metuque actus denuntiat "necitius iis qui ad rem patranda parati sunt animos addideris, utque statim manum operi admoveant eos impuleris, nae confestim novi ab eo me necatum iri. neque enim fieri potest ut ille non noverit quas in eum insidias struxi; vosque potius meae necis auctores videbimini esse ac sicarii." his auditis Basilium, anxiusque ne quid mali imperatori

τι πάθοι ἐν ἀγωνίᾳ γεγωνώς, θᾶπτον θαρραλέους ἐποίησε τοὺς δει-
 λούς καὶ τοὺς τρέμοντας εὐθαρσεῖς, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως αὐτοῦς
 ὑπηρετήσασθαι βουλῇ διηρέθισεν. ὧν ὡσπερ μένους πλησθέντων
 καὶ ἀθρόως εἰσπηδησάντων εἰς τὴν βασιλέως σκηνήν, ὁ Καῖσαρ,
 ὅπερ ἦν, ἐπ' αὐτὸν δόξας εἶναι τὴν συνδρομήν, ἀναπηδήσας τοῖς 5
 τοῦ βασιλέως περιεπλάκη ποσίν. ὃν ἐκεῖθεν ἐλκύσαντες οἱ αὐτό-
 D χεῖρες πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ βασιλέως ἀπέσφραξαν. πρώτην εἶχε
 μετ' εἰκάδα ὁ μὴν ὁ Ἀπρίλλιος, τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης ἐπινεμή-
 σεως. εὐθὺς οὖν ἡ στρατεία τῷ βασιλεῖ καταλύεται, καὶ πρὸς τὴν
 βασιλεύουσαν ἐπανέρχεται. 10

18. Τῆς δὲ προνοίας ἀγούσης τὸν Βασίλειον εὐμηχάνως
 πρὸς ὅπερ ἐβούλετο, εὐθέως μετὰ τὴν ἐκ τῆς στρατείας ὑποστρο-
 φὴν υἰοποιεῖται τοῦτον ὁ βασιλεὺς (ἐτύγχανε γὰρ καθάπαξ οἰκείας
 γονῆς ἀμοιρῶν) καὶ τῆς τῶν μαγίστιων ὑπερλάμπρου τιμῆς ἀξιοῖ.
 ἐφ' ὧν τῇ βασκανίᾳ διαρρηγνύμενος ὁ λογοθέτης Συμβάτιος, καὶ 15
 μὴ δυνάμενος τὸν φθονοῦμενον καθορᾶν οὐκ ὀλίγην ἐπίδοσιν καθ'
 P 149 ἐκάστην λαμβάνοντα, παραιτεῖται μὲν τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέχρι
 τότε διακονίαν, ὡς μὴ δυνάμενος κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ζῆν, τῆς
 δὲ τῶν Ἰώνων ἦτοι Θρακησίων στρατηγίας αἰτεῖ τὴν ἀρχήν. οὗ
 τὴν αἴτησιν ὁ βασιλεὺς ἐκπληρῶν προβάλλεται τοῦ εἰρημένου θέμα- 20
 τος στρατηγόν. ὀλίγου δὲ διεληθόντος καιροῦ, καὶ τῶν πραγμάτων
 ἐπισφαλῶς σαλευόντων καὶ τῆς ἀρχῆς κραδαινομένης καὶ ζητούσης
 τὸν προστησόμενον διὰ τὸ τὸν βασιλέα πρὸς ἄλλοις μᾶλλον εἶναι ἢ

1 πάθη A
 γνύμενος P

8 ὁ post μὴν om A

12 τῆς om P

15 ἔη-

19 Ἰωάννην A, i. e. Ianninorum.

accideret, quam citissime pavidos audaces facit, terrore perculsos fiducia erigit, et ut imperatoris decreto asserviant impellit. velut itaque animis pleni, in imperatoris tentorium irrumpunt. Caesar, id quod erat advertens, in se sui que tollendi gratia fieri concursum, resiliens ad imperatoris pedes provolvitur. quem inde extractum sicarii ante illius pedes iugularunt, mensis Aprilis die vigesima prima (id est a. d. 11. kal. Maias), 14 indict. statimque dimisso exercitu imperator Cpolim revertitur.

18. Verum providentia solerti Basilium ferente consilio, quo illi collibitum erat, illico reversus imperator ab illa expeditione Basilium in filium adoptat, quod ipse nullos prorsus liberos susceperat, et magistrorum praefulgente dignitate condecorat. his Symbatius logotheta invidia rumpitur; nec ferens videre, in quem sic livore exarserat, incrementis ingentibus in dies augescere, munere, quo hactenus functus fuerat, se ipse abdicat, quasi in urbe regia vivere non posset; Ionumque (id est Thracesium) praefecturam, et ut illis dux praeficiatur, deposcit. imperator votis annuens eius quod dicebam thematis ducem praeficit. parvo elapso tempore, cum res periculi salo iactarentur imperiumque nutaret ac praesidem curatoremque quaereret, quod imperator aliis potius rebus

πράγμασιν εἰς δέον εἰδέναι χρῆσθαι, πρότερον δὲ τὰ πολλὰ λαν-
 θάνειν διὰ τὸ τὸν κοινωὸν τῆς ἀρχῆς Καίσαρα αἰετὰ κατεπειγόντα
 διοικεῖν καὶ αὐτῷ σχεδὸν ἀνακεῖσθαι τὰ πράγματα καὶ τὴν μέρι- **B**
 μναν πᾶσαν τῆς κοσμικῆς διοικήσεως, ἐγίνοντο καταβολήσεις τε καὶ
 5 διαγογγυσμοὶ κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ τε τῆς συγκλήτου βουλῆς
 καὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ παρὰ πάντων σχεδὸν τῶν ὄντων ἐπὶ τῶν
 διοικήσεων καὶ μεταχειριζομένων τὰ πράγματα, ἔτι δὲ καὶ παρὰ
 τῶν στρατευμάτων καὶ παντὸς τοῦ πλήθους τοῦ ἀστικοῦ· ἅ διὰ
 τῶν οἰκειοτάτων ὁ βασιλεὺς γινούσ, καὶ μόλις ὅσον ἐπὶ βραχὺ ἀνα-
 10 νήψας, καὶ ἐπιγνούσ τὴν οἰκείαν περὶ τὰ κοινὰ οὐ μόνον ἀμέλειαν
 καὶ ῥαθυμίαν ἀλλὰ καὶ ἀνεπιτηδειότητα καὶ ἀφέλειαν, καὶ ἐπανά-
 στασιν ἢ ἀπόστασιν παρὰ τοῦ πλήθους εὐλαβηθεῖς, ἔγνω κοινωὸν **C**
 τῶν πραγμάτων προσλαβέσθαι καὶ τῆς ἀρχῆς· καὶ ἐπέπερ πρὸ
 ὀλίγου νίοποιησάμενος ἦν τὸν Βασίλειον, ἧδει δὲ αὐτὸν οὐ μόνον
 15 ἀνδρία ἀλλὰ καὶ συνέσει τῶν πολλῶν διαφέροντα καὶ ἰκανὸν ἀνα-
 πληροῦν αὐτοῦ τὸ ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ κοσμικοῦ σκάφους ὑστέρη-
 μα, ἅμα καὶ τῆς θείας ἐναγούσης εἰς τοῦτο προνοίας αὐτόν, βε-
 βαιοῖ πρὸς τοῦτο τὴν γνώμην αὐτοῦ ὥστε Βασίλειον βασιλεύα...
 καὶ δὴ Θεοῦ συναφαπτομένου τῆς βουλῆς καὶ τοῦ πράγματος, κατ'
 20 αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς, ἐν ἧ τῷ πατρὸς ὁ
 παρὰ κλητὸς πρὸς τοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν ἐφοίτησε μα- **D**
 θητάς, ἐν τῷ περιβλέπτῳ καὶ ἐπωνύμῳ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ναῶ

7 μετεχειριζομένων P

καὶ et 8 τῶν om P

13 τῆς om P

18 βασιλεύα... om A

20 ἁγίας om P

animum adverteret quam ut ex officii ratione rem publicam gereret (et
 ante quidem non ita plerisque patebat, quod imperii collega Caesar
 urgentia quaeque administrabat, inque eum tota fere rerum moles omnis-
 que Romani orbis administrandi cura incumbere), adversus imperatorem
 expostulationes et querimonias moveri, tum a senatu civiumque proceri-
 bus, tum fere ab omnibus quibus munera rerumque gerendarum cura
 commissa erat, nec non ab exercitibus urbanaque omni multitudine; de
 quibus per necessarios intimosque certior factus, vix tandem aliquan-
 tisper emergens suamque agnoscens procuranda re publica non modo ne-
 gligentiam ac segnitiam, verum etiam ineptitudinem ac vecordiam, ti-
 mensque ne multitudo concitata turbas cieret aut rebellaret, statuit rerum
 gerendarum adiutorem et imperii collegam sibi adhibere. quodque ante
 non multos dies Basilium adoptaverat, eumque non solum viribus sed et
 prudentia mentisque sagacitate reliquis vulgo praestare noverat, satisque
 idoneum ad supplendum quod ipsi in gubernanda orbis scapha industriae
 atque operae deerat, una quoque divina providentia rem promovente, in
 hoc animum consilio obfirmat, omninoque decernit ut Basilium imperato-
 rem constituat. ac sane deo consilium prosequente reique adiutore, die
 ipsa pentecostes, qua patris ille paracletus in Christi dei que nostri disci-

τὸν βασιλειον ὁ Βασίλειος περιτίθεται στέφανον, χειρὶ μὲν τοῦ τότε Μιχαὴλ βασιλεύοντος, ψήφῳ δὲ καὶ κρίσει Χριστοῦ τοῦ ἀεὶ βασιλεύοντος. ἔκτην πρὸς ταῖς εἴκοσιν εἶχεν ὁ Μάτος μῆν, τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης κατὰ Ῥωμαίους ἐπινεμήσεως.

19. Μαθὼν δὲ τὸ γεγονός ὁ Συμβάτιος κατὰ τὴν ἀπονε-
 5 μηθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίδα διάγων, οὐκ ἠδυνήθη τὸν διατήκοντα
 φθόνον αὐτῷ ἀνθρωπίνως ὑπενεγκεῖν, ἀλλὰ συναπομανέντα σχῶν
 καὶ Πηγάνην ἐκείνον τὸν πατρικιον, ὃς τῆς κατὰ τὸ Ὀψίκιον ἡγεῖτο
 P 150 στρατηγίδος, εἰς ἀπόστασιν βλέπουσι, καὶ μοῦλτον ἕξ ἀπονοίας
 ἔγνωσαν συνιστᾶν. ἀναπέσαντες δὲ καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς στρατεύ- 10
 ματα εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βουλευμάτα, εὐφημοῦντες μὲν τὸν
 Μιχαὴλ ὡς βασιλεία διὰ τὸ ἐκ τούτου τὰ πλήθη ἐπάγεσθαι καὶ
 μὴ δοκεῖν πτέρναν ἀποστασίας αἶρειν κατὰ τοῦ αυτοκράτορος,
 δυσφημοῦντες δὲ τὸν Βασίλειον καὶ μυρίαὶ πλύνοντες ὕβρισι.
 φρουράζαμενοι δὲ ταῖς τοιαύταις ἀπονοίαις κατὰ τὸν τοῦ Θέρους 15
 καιρόν, καὶ πολλοὺς ἄγροὺς τῶν κατὰ τὴν βασιλίδα δυνατῶν πυρ-
 πολήσαντες, καὶ ναῦς οὐκ ὀλίγας τῶν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν
 B ποιουμένων τὸν πλοῦν ἐν τοῖς ὄρμοις κατασχόντες καὶ κατακαύ-
 σαντες, ὡς ἔφθασεν ὁ χειμών, διαλύονται, διαδιδρασκόντων λά-
 20 θρα καὶ κατ' ὀλίγους τῶν κοινωνῶν τοῦ τολμήματος. ὁ συνιδόν-
 τες οἱ τοῦ δράματος ἀρχηγοὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν λαβεῖν ἐπειρά-
 θησαν. καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος εἰς τὸ τῆς Πλατείας λεγομένης πέ-
 τρας φρούριον ὑπεισέρχεται, ὁ δὲ Πηγάνης κατέχει τὸ Κοτυάειον.

8 τῆς om P

10 αὐτοῦ A

11 εἰς ἔργον ἐξάγουσι τὰ βου-

λεύματα om P

pulos venit, in celebri et a dei sapientia nuncupato templo Basilius regio diademate coronatur, manu quidem tunc imperantis Michaelis, calculo vero et iudicio Christi in perpetuum regis, a. d. 7 kal. Iunii, indictione secundum Romanos 14.

19. Ubi audivit Symbatius pro muneris ratione in provincia agens, invidiam qua contabescebat humane ferre non potuit; sed pari secum furore concitum habens Peganem patricium, qui Opsicii praefectus erat, ad defectionem attendunt animum tumultumque excitare parum caute constituunt. itaque in sententiam adductis ordinibus, quos obnoxios habebant, exsequuntur consilia: Michaellem acclamant ut imperatorem, quo scilicet inde multitudinem allicerent nec rebellionis calcaneum adversus imperatorem se levare ostenderent, Basilium vero maledictis impetunt omniue verborum procacitate lacerant ac conviciis compluunt. talique apparatu stulte admodum frementes messis tempore irrumpunt, multosque procerum agros urbi vicinos igni ferroque vastant, nec paucas naves Cpolim navigantium in stationibus deprehensas succendunt. hieme autem appetente dirimuntur, clam ac viritim sceleris sociis aufugientibus. quare tragoediae auctores salutem fuga consulere conati sunt. ac Symbatius quidem in castellum subit, quod Latae Petrae vocant, Peganes vero Co-

ἀλλ' εἰς οὐδὲν τῆς τοιαύτης ἐπινοίας ἀπώναντο· ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ βασιλέως ληφθέντες χειρὸς δέσμιοι πρὸς αὐτὸν ἀναφέρονται. καταλαμβάνουσι δὲ τοῦτον ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος πυλατίοις διάγοντα· οὓς ἰδὼν, καὶ πολλὰ τῆς ἀπονοίας καὶ ἀταξίας ὀνειδίσας C
5 τε καὶ λοιδορησάμενος, καὶ διὰ μαστίγων πρότερον ἐπέελθὼν ἱκανῶν, ὕστερον ἐκδότους ταῖς τοῦ νόμου ποιναῖς ἐποίησατο. καὶ ὁ μὲν Συμβάτιος ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς μιᾶς χειρὸς στερηθεὶς εἰς ἔξορίαν ἐκπέμπεται, ὁ δὲ Πηγάνης καὶ αὐτὸς τῆ τῶν ὀφθαλμῶν ὑποπεσῶν ἐκκοπῇ καὶ τῇ τῶν ῥινῶν διὰ ξίφος 10 ἀνατομῇ, πρὸς ἔξορίαν καὶ αὐτὸς ἀποστέλλεται· οὓς ὁ γενναῖος βασιλεὺς Βασίλειος, ὅτε τὴν μοναρχὸν ἔξουσίαν ἐδέξατο, καὶ τῆς ὑπερορίας ἀνεκαλέσατο καὶ ταῖς πρὸ τῆς ἀποστασίας δωρεαῖς ἐφιλοτιμήσατο, καὶ μηδὲ ἴχνος μνησικακίας πρὸς αὐτοὺς ἐνδειξάμενος D
καὶ ὁμοδιαιτούς πολλὰκις ἐποιεῖτο καὶ λόγοις παρεμυθεῖτο, καὶ 15 ἔργοις ἐδεργείων ῥῆον αὐτοὺς ἐποίει φέρειν τὸ τῆς ἀνοίας ἀτύχημα.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον· τότε δὲ καὶ ἡ πρὸ πεντήκοντα καὶ τριακοσίων ἐτῶν πρόρρησις καὶ προφητεία τὸ τέλος ἐλάμβανεν Ἰσαὰκ τοῦ διορατικωτάτου τῶν ἱερέων καὶ μοναχῶν, ὃς ἐξ Ἀρσακιδῶν καὶ αὐτὸς καταγόμενος δι' ὄραματος ἔμαθεν ὅτι μετὰ τοσοῦτον χρόνον τὸν μεταξὺ ἐκ τῶν ἀπογόνων Ἀρσακού μέλλει τις ἐπὶ τὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας σκῆπτρα ἀναβιβάζεσθαι. γίνεται δὲ

1 κατώναντο P

3 διάγοντα om P

8 καὶ om P

11 μονάρχη P

καὶ om P

21 τῶν om P

tyaium occupat. nihil tamen eo commento commodi consequuntur. capti enim ab imperatoris milite vincti ad eum adducuntur. agebat tunc imperator in S. Mamantis regii aedibus; vidensque, multum vecordiam et temeritatem ac contumaciam non sine convicio exprobrans, prius verberibus affatim caesos, demum lege agens supplicio damnavit. ac Symbatius quidem utroque oculo effosso atque una manuum amputata in exilium mittitur: Peganes vero ipse quoque oculis spoliatus, naribusque ferro amputatis, relegatur. quanquam hos ipsos generosi pectoris imperator Basilius, postquam solus rerum potitus est, ab exilio revocavit, pristinaque omnia munera, quibus ante rebellionem gaudebant, liberaliter indulisit, ac ne vestigium quidem odii ostendens pro veteris iniuriae memoria saepius ad mensam secum adhibebat verbisque solabatur, ac beneficiis largus, cuius sibi per dementia auctores exstiterant, infortunium levabat ac miseriam.

Verum haec postea. tunc vero etiam finem accepit quae ante annos trecentos et quinquaginta vaticinatio oraculumque praecesserat, Isaaci, viri inter sacerdotes atque monachos dono praenoscendi futura praecellentissimi. trahebat is quoque ex Arsacidarum gente originem, divinaque visione didicerat tot annorum decurso spatio fore ex Arsacis posteris, qui Romani imperii sceptrum capesseret. res ex omnium voto suc-

κατ' εὐχὴν τὸ πρᾶγμα τοῖς τε ἐν τέλει καὶ τῷ δήμῳ παντὶ καὶ
 P 151 στρατοπέδῳ καὶ στρατηγοῖς καὶ τοῖς ὑπὸ τὴν ἀρχὴν ἀνὰ πάσαις
 ταῖς χώραις καὶ πόλεσιν ἄπασι πλήθεσι· πάντες γὰρ ἐπιστῆναι τοῖς
 πράγμασιν ἠύχοντο ἄνδρα καὶ τῆς ἐλάττονος τύχης πεῖραν δεξιόμενον
 καὶ ἐγνωκότα τοὺς κατὰ τῶν πενήτων ὑπὸ τῶν ὑπερεχόντων κονδυλι- 5
 σμοὺς καὶ τὰς ἀδίκους ἐξ αὐτῶν ἀφαιρέσεις καὶ τὰς ὡσπερ ἀνα-
 στάσεις τῶν ταπεινότερων καὶ τοὺς παρὰ τῶν ὁμοφύλων ἀνδραπο-
 δισμούς, ἃ πάντα ἐπὶ τῆς τοῦ Μιχαὴλ βασιλείας ἔσχε καιρὸν διὰ
 τὸ πρὸς ἄλλοις μᾶλλον εἶναι τὸν βασιλέα ἢ περὶ τῶν τοιούτων ἐθέ-
 λειν σκοπεῖν.

B 20. Μᾶλλον δέ, ἐπεὶ ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐγενόμην, οἴο-
 μαι δεῖν τὴν μὲν κατὰ τὸν βασιλέα Βασίλειον ἱστορίαν σχολάσαι
 ἐπὶ μικρόν, ἀνωθεν δὲ ἀναλαμβάνοντα δηλώσαι διὰ βραχέων, ὡς
 οἷόν τε, οἷος ἦν ὁ βίος τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ καὶ οἷοις πράγμασιν
 ἔχαιρε καὶ ἐπὶ τίσι τὸν χρόνον καὶ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ σπουδὴν καὶ 15
 τὰ δημόσια κατανήλισκε χρήματα, ἵν' ἐντεῦθεν εἰδέναι λογιζόμε-
 νος ἔχοι πᾶς ὁ βουλόμενος ὅτι καὶ τὸν Βασίλειον θεία ψῆφος σα-
 φῶς ἦν ἢ ἐπὶ τὸ ἄρχειν καλέσασα (ἀδύνατον γὰρ ἦν ὡς εἶχεν
 C ἔχοντα συστῆναι τὰ πράγματα) καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα αὐτὸς ὁ Μι-
 χαὴλ καθ' ἑαυτοῦ τὰ ξίφη ἠκόνησε καὶ τὰς τῶν ἀνελότων αὐτὸν 20
 ἐστόμωσε δεξιᾶς καὶ εἰς τὴν οἰκίαν σφαγὴν διηρέθισε· τοσοῦτον
 ἑαυτὸν τῶν καθηκόντων ἐξεδιήτησε, καὶ τοσοῦτον πρὸς πᾶσαν

4 ἠύχοντο τοῖς πράγμασιν P

cessit, tum scilicet procerum ac nobilium, tum reliquae omnis plebis ac
 civium, militum quoque ac ductorum exercitus omniumque toto late im-
 perio per provincias urbesque subditorum. omnes enim maxime per-
 optabant virum eiusmodi rebus praefici, qui tenuiorem ipse fortunam
 expertus procerum maiorumque in pauperes iniurias non nesciret ini-
 quasque eorum rapinas, qui denique humiliorum a contribulibus tantum
 non excidia et direptiones plagiaque nosset. quae omnia Michaelis im-
 peratore occasionem tempusque nacta etiam etiamque vim roburque ha-
 buerant, cum ille aliis potius rebus animum attendebat quam ut publicis
 eiusmodi curis operam ac studium poneret.

20. Enimvero cum huc usque devecta mihi oratio sit, operae pre-
 tium esse existimo ut Basilii imperatoris tantisper intermissa historia,
 re altius repetita, quoad fieri poterit, paucis narrem quae Michaelis im-
 peratoris vita fuerit, quibus ille studiis delectaretur, et in quibus omne
 tempus atque operam perderet ac aerarium exhauriret; ut inde repu-
 tans nosse possit, quisquis voluerit, divino palam factum suffragio ut
 Basilii ad imperium vocaretur (fieri enim non poterat ut res, quo erant
 statu, consistent) ipsumque in se ipsum Michaelis gladios strinxisse,
 atque eorum a quibus necatus est dexteris roborasse et in propriam
 caedem excitasse: sic nimirum ab omni se honesti rectique studio ex-

παράνομον ἔξεβακχέσθη προῦξιν, καὶ οὕτως τὰ τε θεῖα ἔξωρχήσατο καὶ πρὸς τοὺς τῆς πολιτείας ὁμοῦ καὶ τῆς φύσεως νόμους ἐξύβρισεν. ουστησάμενος γὰρ περὶ ἑαυτὸν ἀσελγῶν καὶ μιαιῶν καὶ παμπονήρων ἀνθρώπων χορὸν δυσσεβῆ, καὶ τὴν τοῦ βασιλικοῦ 5 μεγέθους ἀτιμάσας σεμνότητα, περὶ κώμονος καὶ μέθης καὶ ἔρωτος ἀσελγεῖς καὶ αἰσχροὺς διηγήματα, ἔτι δὲ περὶ ἡνίοχου καὶ ἵπ- D πους καὶ ἄρματα καὶ τὴν ἐντεῦθεν μανίαν καὶ παρακοπὴν τῶν φρενῶν ὃ ἄθλιος διημέρεινε, καὶ εἰς τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους ἀφειδῶς ἔξεκένον τὰ δημόσια χρήματα. καὶ τὸ δὴ σχετλιώτατον, 10 ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν σύμβολα χλευάζων καὶ κερτομῶν, ἀντιτύπους τῶν σεμνῶν ἱερέων ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν μίμων καὶ γελοίων καταστησάμενος, μυκτηρισμὸν καὶ χλεύην ἐτίθει ταῦτα καὶ γέλωτα. διηγῆσομαι δὲ τινα ἐξ αὐτῶν, οὐ πολλὰ, ἵνα ἀπὸ τῶν ὀλίγων γνῶτε καὶ τὰ λοιπά.

15 21. Ὅτι μὲν οὖν ἄρματιγλάτης καὶ ἡνίοχος ἦν, ἐπὶ τοῦ P 152 δίφρου τῶν ἵππων μεθ' ἡνίοχου στολῆς καθεζόμενος καὶ πρὸς τοὺς διαύλους τῶν δρόμων τοῖς ἀντιτέχνοις διαμιλλώμενος ἔνδον τε τῆς βασιλευσύνης καὶ τῶν βασιλείων καὶ ἔξω κατὰ τὰ ἐν τῷ τοῦ μάγιστρος Μάμαντος βασιλικὰ ἐνδιαιτήματα, καὶ ὅτι πάμπολλα 20 χρήματα εἰς ταῦτα ἀνήλισκε, θεωρικῶν γενομένων τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ἀπὸ τῶν πολεμικῶν τάξεων εἰς τὰς θυμηλικὰς ὀρχήσεις καὶ λέσχας ὃ Ῥωμαϊκὸς ἐξεχεῖτο πλοῦτος, καὶ εἰς ἀσελγεῖς καὶ

15 ἐπὶ] ἐκ P

17 τε om P

torrem fecerat, sicque improba omni actione debacchari gloriae ducebat, ac sic divina ludicro habebat ac traducebat; sic denique civiles ac naturae leges violaverat. sibi enim impudicorum et impurorum scelestissimorumque ganeonum coetum adhibens, regiaequae maiestatis dignitatem indignis modis dehonestans, crapula et ebrietate et impuris amoribus obscenisque narratiunculis, tum etiam aurigis et equis et curribus ac (quae inde est) insania ac dementia vir miserabilis dies insumebat, inque eius generis monstra ac pestes publicas aerarii opes effundebat. quodque sane omnium miserrimum est, ipsa quoque nostrae fidei symbola irridens ac ludificans, ex mimico ac ridiculo suo comitatu constituens qui venerabilium sacerdotum coetus formam referrent, deridenda illa ac ostentui habenda exponebat. pauca ex illis referam, non plura, ut ex paucis cognoscatis et reliqua.

21. Quod is itaque aurigam ageret cursusque ageretur, equorum currui aurigae amictu ipse insidens et in cursibus reciprocis cum aemulis decertans, tum intra urbem ipsamque regiam, tum ruri in regis aedibus quae in S. Mamantis sunt, immensamque pecuniae vim in istis insumeret, ita nimirum ut bellici sumptus in spectaculorum ac ludorum usum converterentur, Romanaeque opes in thymelica tripudia et nugas effun-

παρανόμους βακχείας καὶ ἔρωτας ἀσώτους ἀσώτως καὶ ῥύδην ἔξε-
 φοροῦντο οἱ βασιλικοὶ Θεσαυροί, ὡς πᾶσι γνώριμον καὶ καταφανές
B καθεστὸς παρήσειν μοι δοκῶ· ὅτι δὲ τὰ θεῖα κατέπαιζε, καὶ ἀπὸ
 τῶν συνόντων αὐτῷ μιαρῶν καὶ ἀσελγῶν ἀνδρογύνων καὶ πατριάρ-
 χην ἓνα ὠνόμαζε καὶ μητροπολίτας ἐκ τούτων ἀφώρισεν ἔνδεκα ὡς 5
 αὐτοῦ συμπληροῦντος τὸν δώδεκα ἀριθμόν, τοῦτο δὲ διηγῆσομαι.
 τὸν γὰρ ἐναγῆ καὶ μιαρῶτατον ἐκείνον Γροῦλλον τὸ τοῦ πατριάρχου
 ἐπιφημίσας ὄνομα, καὶ ἀρχιερατικῆ τοῦτον χρυσοστίκτω καὶ ὑπερ-
 λάμπρῳ κοσμήσας στολῆ καὶ ὠμοφόριον περιθείς, καὶ ἐν τάξει
 μητροπολιτῶν ἐτέρους ἓνα πρὸς τοῖς δέκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ 10
 αὐτοῦ τῶν ὁμογνωμόνων αὐτῷ συνεδρίου σκευάσας, καὶ δωδέκα-
C τον ἑαυτὸν Κολωνείας ὀνομάσας ἀρχιεπίσκοπον, καὶ κιθάραν ἔκα-
 στον ἔσωθεν τῆς ἱερατικῆς στολῆς ἐπιφέρεισθαι δούς, καὶ ταύτας
 κάτωθεν ὑπῆχεῖν προστάξας, οὕτω σὺν αὐτοῖς τὴν ἱερὰν δῆθεν
 παιζῶν καὶ κατορχούμενος ἐπετέλει μυσταγωγίαν καὶ λειτουργίαν, 15
 μετὰ τῶν παμμιάρων ὁ μιαρῶτατος, μετὰ τῶν βεβήλων ὁ ἐναγῆς.
 καὶ ὅτε μὲν μυστηριώδης δῆθεν εὐχὴ ἐλέγετο, ἤρέμα τὰς κιθάρας
 ἔδει ὑποφωνεῖν· ὅτε δὲ ἱερέως ἐκφώνησιν ἢ λαοῦ ἀμοιβαίαν ἀπό-
 κρισιν ὁ χρόνος ὑπέβαλλεν, ἐπὶ μέγα τὰς κιθάρας τῷ πλήκτρῳ
 κρουομένας ἔδει ἤχεῖν καὶ ἐξάκουστον αὐτῶν τὴν μελωδίαν καθί- 20
 στασθαι. εἶτα τοῖς σκεύεσι τοῖς ἱεροῖς, ἢ τινα λίθοις τιμίοις καὶ
D μαργάρων κατεκοσμεῖτο φαιδρότησιν, ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ

6 δωδέκατον P δὴ A 7 Γροῦλλον Barberinus, Γροῦλλον AP
 16 παμμιαρῶτατος P 19 ὁ χορὸς P

derentur, inque impuras et sceleratas bacchationes lascivosque amores
 thesauri regii prodige affluenterque exportarentur, ut quod omnibus no-
 tum sit ac manifestum, omittendum mihi esse duxi. quod autem res di-
 vinas ludos sibi fecerit, exque impuro obscenoque ac effeminato illi ad-
 haerentium sodalitie patriarcham unum vocaverit, exque illis undecim
 metropolitans designarit, tanquam ipse ad complendum numerum duodeci-
 mus foret, id vero narrabo. profanum ac sceleratissimum Grullum pa-
 triarcham appellans, archieraticaque auro interstincta ac praeifulgenti
 veste amiciens, tumque illi omophorium imponens, nec non in ordine
 metropolitaram alios undecim, uti dicebam, ex eodem sibi adhaerentium
 sodalitie constituens, ac duodecimum se ipsum coloniae archiepiscopum
 vocitans, praebens singulis citharam, quam sub sacerdotali amictu fer-
 rent, et praecipiens ita tectas pulsare, sic cum illis ludens ac deridens
 traducensque rem sacram peragebat, cum scelestis scelestissimus, cum
 profanis impius. cum secreta precatio recitabatur, sensim ac lene citha-
 ris strepere iniunctum erat: cum vero sacerdotem vocem elevare vel
 eorum respondere tempus poscebat, tum illis graviter plectro pulsatis
 intonare decebat, melodiaque adstantium aures, et ut clare audirentur,
 circumsonare. ad haec sacris vasis, lapidibus pretiosis margaritarumque

κατεσκευασμένοις, ἃ καὶ λειτουργηκότα πολλάκις τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ ἐτύγχανεν, ἐν τούτοις τοῖν σίνηπι καὶ ὄξος ἐμβαλόντες οὕτω μετεδίδοσαν τοῖς ὁμοίοις μετὰ πολλοῦ τοῦ μεταξὺ γέλωτος καὶ ῥημάτων αἰσχυρῶν καὶ σχημάτων ἀποτροπαίων καὶ βδελυ-

5 ρῶν. εἶεν.

22. Τοῦ δὲ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἰγνατίου ποτέ, μετὰ πάσης τῆς περὶ αὐτὸν ἐκκλησιαστικῆς δορυφορίας καὶ τάξεως, λιτανείαις πρόδον προὐ τῆς πόλεως ποιούμενον καὶ πρὸς τινα πο-

10 ρεομένου θεῖον ναὸν μετὰ τῆς εἰωθυίας ἱερῆς μελωδίας καὶ κατα- P 153

στάσεως, συνέβη καὶ τὸν δυσσεβῆ καὶ βέβηλον τοῦ βασιλέως φατριάρχην Γρῦλλον, ἱερατικὴν στολὴν ἀμπεχόμενον καὶ ὄνω ἐποχοῦμενον, μετὰ τῶν δυσσεβεστέρων αὐτοῦ μητροπολιτῶν καὶ πά-

15 σης αὐτοῦ τῆς σκηνῆς τε καὶ Σατυρικῆς χορείας καὶ τάξεως, ἀκόλουθα τῶν οἰκείων πράξεων θυμηλικῶς ἐπιτραγωδοῦντας καὶ ἄδον-

τας ἔξ ἐναντίας χορεῖν. ὡς δὲ πλησίον ἐγένοντο, τοῖς ὁμοίοις τοὺς φελόνας μετεωρίσαντες καὶ τὰς κιθάρας εὐτονώτερον κρούσαντες, καὶ ῥήματα καὶ ἄσματα πορνικὰ κατὰ τὸν φθόγγον τοῦ μέλους τοῦ ἱεροῦ ἀντεπάδοντες, καὶ Πανικῶς τε καὶ Σατυρικῶς σκιριτῶντες B

καὶ κυμβαλίζοντες, καὶ ὡς ἀντιτέχνους τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν ἀρχιερέα μυ-

20 κτηρίσαντες, τὴν διαβολικὴν χορείαν καὶ πορείαν διήνουν. πυθόμενος δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς καὶ μαθὼν οἵτινές εἰσι καὶ παρὰ τίνος καὶ ἐπὶ ποίᾳ προφάσει συνέστησαν, πολλὰ καταστενάξας καὶ

8 λιτανείας A

10 τοῦ βασιλέως om P

19 ἱερούς A

fulgore intermicantibus, argentoque et auro conflatis, quibus non raro in sacris mysteriis usus fuerat, sinapi acetumque iniicientes, sic sodales multo cum risu verbisque turpibus et obscenis, spurcissimisque et exsecrandis gestibus, impertiebant. verum haec sinamus.

22. Cum aliquando sanctissimus patriarcha Ignatius, ecclesiastico omni coetu et ordine stipatus, pias supplicationes in pomerio extra muros obiret, et ad divinum quoddam templum consueta cantica modulando religiosa pompa modestiaque procederet, contigit ut et impius profanusque patriarcha Grullus, sacerdotali stola indutus asinoque vectus, cum metropolitae eius ipsam impietatem maiori impietate superantibus omnique sua scena et Satyrico choro atque ordine, pro suorum operum ratione thymelicorum more nugas tragice exaggerando ac concinendo, adversis frontibus concurreret. cumque prope fuissent, reiectis in humeros sublatisque penulis plectroque graviore pulsatis citharis, verbaque meretricia ac cantiones ad sacrae modulorum cantionis ex adverso cantillantes, Panumque in morem et Satyrorum tripudiantes ac cymbalis perstrepen-tes, velutque artis aemulos sacerdotes divinumque antistitem naso suspendentes, diabolicam choream iterque peragebant. sciscitatus vero dei praesul, discensque quinam essent et a quo quave de causa conflatus

ἀποκλαυσάμενος τὸν κορυφαῖον τούτων καὶ αἴτιον, καὶ μετὰ δακρύων τοῦ Θεοῦ δεηθεὶς στῆσαι τὴν τοιαύτην βλασφημίαν καὶ ὕβριν καὶ διασκεδάσαι παρὰ τὸν ἕδην τοὺς δυσσεβεῖς, ἵνα μὴ βεβηλῶνται τὰ ἅγια καὶ τὰ μυστικά καὶ σεπτά διασύρωνται, τῆς προκειμένης ὑμνωδίας ἐχόμενος τὴν πορείαν διήνυεν. 5

23. Ἄλλοτε ποτε ἐπὶ φανλισμῶ δῆθεν τοῦ ἀοιδίμου τοῦτου Ἰγνατίου τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς οἰκείας μητρὸς ἐμπαιγμῶ ὁ ἀνόητος καὶ παραπλήξ βασιλεὺς τοιοῦτόν τι ἐδραματούργησεν. ἐν τῷ ὑπερλάμπρῳ Χρυσοτορικῶν ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου προκαθ-εσθεῖς, καὶ τὸν αἰσχροτάτον Γρῦλλον μετὰ τῶν ἀρχιερατικῶν ἐνδυμάτων ὡς εἰς ὄνομα τοῦ ἀληθῶς πατριάρχου πλησιαίτατα ἑαυτοῦ παρακαθιστάμενος, καὶ τὴν ἀρχιερεῖ Θεοῦ πρέπουσαν ἀπονέμων τιμὴν, καὶ μετὰ τοῦ τῆς κεφαλῆς καλύμματος ἐπικρίψασθαι τὴν ἑξάγιστον γενειάδα πεποικῶς, τὴν ἰδίαν μητέρα διὰ τινος τῶν θαλαμηπόλων εὐνούχων δηλοῖ ὡς ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Ἰγνάτιος ἐνταῦθα μετ' ἐμοῦ συγκαθέζεται, καὶ εἰ βούλει λαβεῖν τὴν εὐχὴν αὐτοῦ, ἐλθέ, καὶ μετ' ἐμοῦ τυγχάνεις αὐτῆς. ἐκείνη δὲ οἷα φιλευσεβῆς γυνὴ καὶ φιλόθεος, πόθον πολλὸν καὶ πίστιν ζέουσαν πρὸς τὸν ἀγιώτατον κεκτημένη Ἰγνάτιον, σπουδαίως ἐδραμοῦσα ὡς ἤκουσε, καὶ μηδὲ ἀτενίσαι δι' αἰδῶ δυναμένη, ἔξω δὲ πάσης κακίας καὶ ὑπονοίας τυγχάνουσα καὶ μηδὲν τι φραῦλον ὑποτοπίσασα, προσέπεσε τοῖς ποσίν, ὡς ἐδόκει, τοῦ ἁγίου ἐκείνου 10

1 τοῦτον A

9 τοῦ om P

12 ἑαυτοῦ om P

illis coetus, ab imo pectore ducto suspirio horumque principem atque auctorem deplorans, fuisque ad deum cum fletu precibus, ut eiusmodi blasphemiae ac iniuriae finem imponeret impiosque penes infernum dissiparet, ne sancta profanarentur mysticaeque ac veneranda sic procaciter irriderentur, institutum sibi iter hymnodiamque prosequitur.

23. Alia item vice, ut inclitum virum Ignatium patriarcham contumelia afficeret ipsamque parentem irrideret, amens menteque captus imperator tale quid comminiscitur. in praefulgido ac rutilanti aureo triclinio regia sede sublimis, impurissimo Grullo archieraticis vestibus induto, loco veri patriarchae proxima sede assidere iusso, ac qui dei antistitem decebat honore illi cultuque adhibito, compulsoque impurissimam ac nefandam barbam capitis integumento obtegere, matri suae per eunuchum quendam e sacro cubiculo mandat adesse sanctissimum patriarcham Ignatium ac secum sedere; et ut veniat, si eum bene sibi precari velit, ac una secum illius compos orationis fieri optet. illa, uti religiosissima deique amans, ingentem amoris vim ardentemque fidem erga sanctissimum patriarcham nacta, simulac audivit, festine egressa accurrensque, ac nec oculos tollere satisque intendere prae pudore valens, extraque omnem malitiam, nec pravi aliquid aut dolum suspicata, ad

ἀρχιερέως, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἐδέετο εὐχεσθαι. ὁ δὲ παμμίαιρος P 154
 ἐκεῖνος τῆς καθέδρου ὀλίγον ὑπεγεροθεῖς καὶ ἀπ' αὐτῆς τοῦναντίον
 ἀποστραφεὶς, ὀνώδη ψόφον ἀπὸ τῶν μισσαρῶν ἐγκάτων ἀφείς,
 πρὸς αὐτὴν ἀπεφθέγγετο ὅτι ἵνα μὴ λέγῃς, κυρά, ὡς οὐδὲ κἀν
 5 τούτῳ σε ἤξιωσάμεθα. τοῦ δὲ βασιλέως ἀνακαγχάσαντος καὶ αὐτοῦ
 τοῦ παμβεβήλου παμμέγεθες ἐγγελάσαντος, καὶ πολλὰ καταφλυαρη-
 σάντων ἢ μᾶλλον τῷ παραφόρῳ τῆς γνώμης ἀλογώτατα ἔξοιστροσιάν-
 των, ἐπιγνοῦσα τὸ πλάσμα καὶ τὴν ἀπάτην ἢ βασιλῆς, καὶ πολλὰ
 τῶν παρόντων καταστενάξισα, καὶ πλείστας ἀρὰς τῷ νύῳ ἐπιρρί-
 10 ψασα, τέλος ἐξεῖπε πρὸς αὐτὸν ὅτι ἰδοῦ, κακὸν τέκνον, ὁ θεὸς B
 τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφείλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐδόθη σοι ἀδόκιμος νοῦς
 ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα. καὶ ταῦτα εἰποῦσα καὶ μετ' ὀδυρμοῦ
 θρήνων τὰς οἰκείας τρίχας ἐκτίλλουσα ἀνεχώρησεν. τοιαῦτα τοῦ
 γενναίου βασιλέως τὰ νεανιεύματα, καὶ τοιαύτη αὐτοῦ ἢ περὶ τὰ
 15 θεῖα καὶ τοὺς ἱεροὺς ἄνδρας ὀσιότης τε καὶ εὐλάβεια.

24. Τοιούτων δὲ καὶ χειρόνων πολλῶν καθ' ἐκάστην παρὰ
 πάντα τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ χρόνον παρ' αὐτοῦ γινομένων,
 ἐπεὶ καὶ μετὰ τὸ προσλαβέσθαι καὶ ἀννψῶσαι τὸν Βασίλειον περὶ
 τὰ ὅμοια ἀνεστρέφετο, ὄρων ταῦτα καὶ ἀκούων ἐκεῖνος λίαν ἐδυσ-
 20 φόρει καὶ ἠνιάτο καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀπελέγετο. βουλόμενος C
 δὲ πᾶσαν τὴν δυνατὴν ἐπιφέρειν βοήθειαν καὶ μηδὲν τῶν εἰς ἐπαν-
 ὄρθωσιν δοκούντων τείνειν παραλιπεῖν, πρότερον μὲν δι' ἐτέρων

2 ἐπ' P

15 ἱερεῖς A

21 τὴν om P

sancti antistitis, ut sibi videbatur, pedes procidit, rogatque pro se preces fundi. at scelestissimus ille paululum e sella sese erigens, eique dorsum obvertens, asinino crepitu ab execrandis exploso visceribus, sic eam affatus est, ne dicas, domina, quod ne hoc quidem te dignam duxerimus. his imperatore cacchinnos sustollente, ipsoque illo impurissimo risu procacissime effuso, plurimaque iis blaterantibus, seu potius male sano sincipite stultissime oestroque obgannientibus, commentum agnoscens, factamque fraudem, Augusta, altisque gemitibus nequissima deplorans, dirasque plurimas in filium iactans, ad extremum edixit. en, fili improbe, deus manum suam abstulit a te; datusque tibi est sensus reprobis, ut facias quae longe ab officio sunt. atque his dictis, et cum eiulatu ac lacrimis, crines vellens, recessit. talia generosi principis facta strenua. eiusmodi illius circa divina sacrosque homines religiositas ac reverentia.

24. Cum talia atque his plura deterioraque, quamdiu rerum potitus est, ab eo in dies patrantur, ac tum etiam cum Basilium imperii collegam adlegisset in iisdem versaretur, videns haec ille audiensque nimis graviter discruciabatur animoque dolebat, ac nec vivere sustinebat. hocque animo agitans, ut quam posset omnem medicinam adhiberet, nihilque quod ad emendationem spectare videretur omitteret, prius quidem conabatur per alios a talibus cum

ἐπειρᾶτο ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀποτρέπειν αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ δέον ἐπαναγαγεῖν, ἔπειτα ἐθάρρησέ ποτε καὶ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ μετ' εὐνοούσης γνώμης καὶ προαιρέσεως νουθετῆσαι τὸν βασιλέα, καὶ εἰ δυνατόν, ἀποστῆσαι τῶν τοιούτων ἀσεβημάτων, καὶ τοιαῦδε πρὸς αὐτὸν μεθ' ὑποπεπτωκότος καὶ ταπεινοῦ διελέχθη τοῦ σχήματος. 5

“δίκαιόν ἐστιν, ὃ δέσποτα καὶ βασιλεῦ, τοσούτων εὐεργεσιῶν τε
D καὶ δωρεῶν παρὰ σοῦ με καταπολαύσαντα καὶ εἰσηγεῖσθαι τὰ δέοντα καὶ ὑποτιθέναι τὰ ἄριστα καὶ ὑπομιμνήσκειν τὰ λυσιτελεῖ καὶ σωτήρια. μισούμεθα, γίνωσκε, δέσποτα, μισούμεθα” (συγκατεμίγνυε γὰρ καὶ ἑαυτὸν διὰ τὸ ἀνεπαχθές, καίτοι μηδενὸς τῶν 10 ἀτόπων αὐτῷ κοινωνῶν) “παρὰ τε τῆς πόλεως πάσης καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ παρὰ τῶν ἀρχιερέων θεοῦ ἐπύρατοι καθεστήκαμεν, καὶ πάντες ἡμᾶς διαβάλλουσι καὶ κακίζουσιν. ὅτε δὲ καὶ τὸ ἐξ ἀνθρώπων εἰς οὐδὲν λογισώμεθα, δεδοικέναι καὶ τὴν ἀπὸ θεοῦ ἀγανάκτησιν χρῆ, καὶ φοβεῖσθαι μὴ πειραθῶμεν αὐτοῦ 15
P 155 ὀργιζομένου καὶ χαλεπαίνοντος.” ἀλλὰ ταῦτα λέγων πέτρας ἔσπειρεν καὶ αἰγιαλῷ προσελάλει καὶ σμύχειν ἐφέκει Αἰθιοπία· οὕτω δευσοποιὸς ἢ πονηρία γέγονε παρ' αὐτῷ, καὶ οὕτως ἔξεκώφει πρὸς πάντα λόγον σωτήριον, βύων τὰ ὄρα ὡσεὶ ἀσπίς πρὸς ἐπάσματα. οὐ μόνον γὰρ οὐ μετεβάλλετο πρὸς τὸ ἄμεινον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν 20 ἤδη ἐμίσει καὶ ἀπεστρέφετο, καὶ σὺν τοῖς θιασώταις αὐτοῦ καὶ συνοργιασταῖς διαβάλλων καὶ μυκτηρίζων ταῦτα τὴν πρὸς αὐτὸν

4 ἀποστῆναι P
καὶ P

5 τοῦ om A

11 αὐτῷ om P

18 ἔξεκώφει P

studiis avocatum ad officium frugemque meliorem reducere; postea autem ausus tandem est et ipse per se animi benevolentia pronaque voluntate imperatorem corripere ac, si liceret, ab eiusmodi impiis dictis factisque avocare, taliaque ad eum submisso humilique animo gestuque et habitu disserebat. “aequum est, o domine augusteque, tantis a te beneficiis ac muneribus donatum monere quae officii sunt, optimaque documenta tradere, et quae utilia ac salutaria sunt in mentem revocare. exosi sumus (ne te lateat, domine) exosi sumus” nam se etiam ipse una miscebat ad vitandam invidiam, licet in nullo eorum quae ille turpia absoneaque agebat socius illi accederet. “tum sane universae civitati tum senatui; deque sacerdotibus execrabiles devotique habemur; nec est qui non criminetur ac vituperet. quando vero etiam diras hominum atque odia nihili faciamus, at dei tamen formidolosa indignatio, timendumque est ne illius irati ac succensentis periculum malo nostro faciamus.” verum haec dicendo petras seminabat littusque alloquebatur et Aethiopem lavare videbatur. sic alte insita infixaque illi haeserat improbitas; sic ad omne salutare monitum absurduerat, aspdis in morem obturans aures ad incantamenta. non solum enim ad meliorem frugem non redibat, sed et iam monitorem oderat et aversabatur; haecque adeo inter sodales et orgiastas accusans irridensque alieno se ab eo animo innue-

ἄλλοτρίωσιν ὑψηλίτετο, εἶτα καὶ παρεδήλον τρανότερον. ὅπερ
 δὴ συννόησαντες ἐκεῖνοι οἱ μιαροὶ καὶ ἀλάστορες κατ' αὐτοῦ συνε-
 κινουῦντο καὶ συνετάττοντο, καὶ τὰς διαβολὰς πιθανῶς ὑπεκρίναν- **B**
 το, ἀνθάδειαν μὲν καλοῦντες αὐτοῦ τὴν σεμνότητα, καὶ τὸ μὴ
 5 μετέχειν τῶν ἡδονῶν δύνουσιαν ὀνομάζοντες καὶ τὸ μὴ συνεξαμαρ-
 τάνειν καταφρονεῖν. καὶ “πῶς γὰρ ἂν εἴποι σε ἀγαπᾶν” ἔλεγον
 “ὁ μὴ χαίρων οἷς χαίρεις αὐτός, μηδὲ συσπυδάζων ἐκπορίζειν σοι
 τὰ κατ' ἡδονήν;” οἷς δὴ μᾶλλον ὑπενδιδούς ὁ βασιλεὺς καὶ πει-
 θόμενος θάνατον τῷ Βασιλείῳ ἐτύρευεν, καὶ ἀφορμὴν ἐζήτει τῆς
 0 ἀναιρέσεως ἔλλογον, ἀλλ' οὐχ εὔρισκεν. εἰς τοσοῦτον δὲ προῆλθε
 τὰ τῆς μανίας αὐτοῦ ὥστε πρὸς τὴν λαθραίαν χωρῆσαι ἀναιρέσειν
 καὶ τισι τῶν ἀπὸ τοῦ πάλαιμου συνέδριον, οἷς τὰ πάντα ἐθάρ- **C**
 ρει, προτρέψασθαι, ὅταν εἰς Θήραν ἐξέλθωσι, προφάσει τοῦ τὸ
 θηρίον βαλεῖν ἀκοντίσαι τὴν λόγχην κατ' αὐτοῦ καὶ οὕτως αὐτὸν
 5 διαχρήσασθαι· ὅπερ εἶς, ὡς φασι, πεποικῶς καὶ ἀφείς τὸ ἀκόν-
 τιον αὐτοῦ μὲν ἤμαρτε, καὶ πυραυραμὸν τὸ δόρυ προσεπάγη τῇ
 γῆ, αὐτὸν δὲ ὁ ἵππος αἴφνης τὸν χαλινὸν ἐνδακῶν καὶ συναρπά-
 σας κατὰ τοῦ κρημνοῦ ἀπεδίσκευσεν, ὡς ἀπ' ἐκείνου τοῦ πτώμα-
 τος καὶ τὸ τέλος ἐλθεῖν ἐπ' αὐτόν, ὅτε καὶ ἀνόνητα μεταμελόμε-
 νος, ὡς φασι, τοῖς συμμύσταις ἐπέσκηπτε μὴ τολμῆσαι κατὰ τοῦ
 ἀναιτίου ἐπιχειρεῖν τοῦ λοιποῦ, εἰ μὴ τολμῆσαι κατὰ τὸν ὅμοιον **D**
 ὄλεθρον πεσεῖν καὶ αὐτοί· καὶ τινὰ τῶν ἐδλαβῶν προσκαλεσάμε-

1 ὑπαινίτετο AP 9 ἐθήρευεν P 19 εἰς P καὶ ἀνόνητα
 Combefis: δὲ ἀνόνητα AP 21 τολμῆσαι] θελήσαιεν?

bat, tumque etiam clarius ostendebat. cumque scelesti illi ac pestes in-
 telligerent, in eum commovebantur ac instruebantur, verisimilique ra-
 tione calumnias subornabant. nempe audaciam ac proterviam eius mo-
 rum gravitatem vocabant; quod illi libidinum socius non accederet, male-
 volentiam; quod denique pari cum illis foedere non delinqueret, con-
 temptum appellabant. “ecquidam fiat” aiebant “ut te diligere profitea-
 tur, qui non gaudeat quibus tu delectaris, nec quae tibi ex animo sint
 subministrare studeat?” his magis cedens imperator fidemque habens
 inferendae Basilio necis occasionem captabat, eiusque tollendi rationem
 verisimilem quaerebat; sed nulla suppetebat. tantum vero illius furor
 processit, ut et ad occultam necem animum impulerit; quam nonnullis
 ex sicariorum illo collegio, quibus omnia credebat, commisit, ut nimirum
 venatum exeuntes, tanquam bestiam percussuri, hastam in eum mitterent
 eaque ratione necarent. id quendam patrasse ferunt, missoque spiculo,
 ab eo aberrasse, praevolansque telum humo defixum esse, equum vero
 repente mordentem frena una secum raptum per abrupta saxa praecipiti-
 tem egisse, atque eo casu illum vitam finisse. quando et frustra paeni-
 tentia ductum aiunt sodalibus mandasse ne deinceps insontem aggredi
 auderent, nisi velint et ipsi eodem atque ille exitio vitam ponere; ac-

νος μετὰ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων αὐτοῦ καὶ ἀνομιῶν καὶ τοῦτο
ἔξωμολογήσατο καὶ ἐξηγόρευσεν.

25. Ὡς δ' οὐκ εἶχε λοιπὸν εὔρειν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ
ἀνελεῖν αὐτὸν πόρον ἢ πρόφασιν, εἰς ἑτέραν ἤλθε βουλήν πονηρόαν
τε καὶ ἄθεσμον. ἐβουλευσατο γὰρ ἐπεμβαλεῖν τοῖς σκῆπτροις καὶ 5
P 156 ρον, ἕνα καὶ αὐτὸν τοῦ παλαμναίου συνεδρίου τυγγάνοντα, φαῦ-
λον καὶ μιαρὸν θηλυδρίαν τε καὶ φιλόκωμον, ἀπὸ τῆς Νικομήδους
δορυώμενον, ὁμόγιον ἀδελφὸν τοῦ κατὰ τὸν Καπνογένην Κων-
σταντίνου, τοῦ δις τὴν τοῦ ὑπάρχου μετὰ ταῦτα ἐγχειρισθέντος 10
ἀρχῆν· τότε δὲ ἐν τοῖς ἐλαύνουσιν εἰς τὴν βασιλικὴν τρίῳρη κατ-
ειλεγμένος ἐτύγχανε. τοῦτον δὲ τὸν δυσώνυμον Βασιλικῆνον ἐν-
δύει ποτὲ τὴν πολυῦμνητον βασιλικὴν πορφύραν καὶ τὸν περιόπτον
καὶ ἐπίφθονον στέφανον γλαμύδα τε πάγχρυσσον καὶ τὰ κοκκοβαφῆ
καὶ διάλιθα πέδιλα καὶ τᾶλλα τῆς βασιλείας ἐπίσημα, ἔξάγει τε 15
B αὐτῷ, ὡς ὁ Νέρων ἐκεῖνος πάλαι τὸν πολυθρόνητον Ἔρωτα, καὶ
φῆσιν ἐπὶ λέξεως

ἴδετε πάντες ὑμεῖς, καὶ θαυμάσατε.

ἄρα οὐ πρόπει αὐτὸν εἶναι βασιλέα;

πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος,

τὸ δεύτερον δὲ συμφυῆς πέλει στέφος,

ἅπαντα δ' ἁρμόζουσι πρὸς τὴν ἄξίαν.

20

8 φιλόκωμον A 12 ἐτύγχανε om P 15 καὶ ante διάλιθα om P

cersitoque viro quodam religioso, cum aliis delictis suis ac sceleribus, hoc quoque sacra exhomologesi expiandum putavit.

25. Cum autem imperator nullam viam aut occasionem inveniret interimendi Basilium, ad alia consilia, scelerata quidem ac nefanda, vertitur. nempe secum ipse constituit ut et alium pariter heredem sceptris immittat. ac sane Basilicinum illum, sic appellatum, unum et ipsum nefarii illius collegii, hominem nequam ac sceleratum effeminatumque et gulae mancipium, Nicomedia oriundum, fratrem germanum Constantini Capnogenae, qui postea semel iterumque praefecti urbis munus adeptus est: tunc vero inter regiae triremis remiges adscriptus erat. hunc itaque infaustum Basilicinum quandoque regia, multis nominibus celebrata, induens purpura, spectabilique atque omnium votis expetenda capiti imposita corona, chlamydeque holoserica adhibita, et coccinea lapidibusque pretiosis interstinctis calceis, aliisque regis insignibus, ad senatum eduxit manu tenens, eique pro ministri partibus obsequens, haud aliter ac Nero ille quondam decantatissimum Erotem. atque ad verbum ait "videte omnes, et admiramini. an non convenit ipsi regia dignitas? primum quidem species digna imperio: secundum autem congenita est corona, suntque dignitati congrua omnia. quanto melius erat me hunc

καὶ ὅτι πόσον ἦν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι βασιλέα ἢ τὸν Βασι-
 λειον; ταῦτα πάντες οἱ κατὰ τὰ βασίλεια ἰδόντες τε καὶ ἀκούσαν-
 τες ἔμειναν ἀχανεῖς, ἐκπληττόμενοι τὴν παράλογον ἕξ ἀφροσύνης
 τοῦ βασιλέως ἐμβροντησίαν τε καὶ παρακοπήν. οὕτως ἦν ἄνθρω- C
 5 πος ὑπὸ τῆς κατακοροῦς μέθης καὶ τῶν ἀθέσμων καὶ ἀσελγῶν
 πράξεων ὅλως τῶν δεόντων ἐξεστηκῶς καὶ φρενοπλήξ καὶ παρὰ-
 φρορος.

26. Πλὴν οὐ τὸ μειλίχιον μόνον καὶ λυαῖον καὶ τραγηλόν
 τε καὶ ἀνειμένον καὶ ἀπαλὸν καὶ παρακεκινηκὸς ἐκ τῆς μέθης
 10 ἐκέκτητο τοῦ χαριδότου Διονύσου, ὃν μιμῆσθαι ὤρετο καὶ ἐσπούδα-
 ζεν· ἀλλὰ καὶ ὡς ὠμηστὴς πάλιν κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον εἶχε τὸ ξρι-
 τυῶδές τε καὶ τιτανικόν, καὶ πολλάκις κωμικὴ παννυχίς εἰς τρα-
 γηδίαν συμφορῶν ἐτελεύτησεν. ἕκ τε γὰρ τῆς μέθης παροινῶν
 καὶ ἐκ τῆς εὐτυχίας παρανόμως εἰς ἕπιαν ἐξώκειλε δυσσεβές. ὅτε
 15 οὖν ὅλος τοῦ ἀκράτου καὶ τῆς μέθης ἐγένετο καὶ πάντῃ τὰς οἰκείας D
 φρένας ἀπώλεσε, πρὸς φόνους ἐχώρει καὶ πρὸς ἀναιτίων ἀνθρώ-
 πων ἀλλοκότους ποινὰς καὶ σφαγὰς, καὶ τοῖς ὑπηρέταις ἐνεκε-
 λεύετο, τὸν δεῖνα, φησί, καὶ δεῖνα λαβόντες τῷ δημίῳ παράδοτε,
 καὶ ἑτέρου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύξατε, καὶ ἄλλον τὰς χεῖρας καὶ
 20 τοὺς πόδας ἐκκόψατε. καὶ οὗτος κεφαλῆς τιμωρεῖσθω, ἀκεῖνος
 γινέσθω πυρρίκαυστος. οὓς λαβόντες οἱ ὑπηρέται, καὶ τῷ ἕξω τῶν
 φρενῶν αὐτὸν τυγχάνειν, ὅταν ἐξῆγε τὰς ἀποφάσεις, γινώσκοντες,

1 ὅτι] οὐ P

3 ἀχανῶς P

4 παρατροπήν P

9 τε om P

11 ὠμός τις P

ἐκεῖνον om P

imperatorem fecisse quam Basilium?" haec qui in regia erant universi videntes et audientes, defixi steterunt, tantam viri vecordiam stupentes mentisque eversionem. sic nimirum prae immodica ebrietate scelestissimisque ac impurissimis actibus, quicquid prorsus honesti ac officii est excusserat, emotaeque mentis insanusque ac titubans ratione erat.

26. Neque tamen quod suave solum et solum et deliciosum et remissum et molle et indecorum, ex Bacchi gratiarum datoris gaudiique, quem se et imitari putabat et ambiebat, sed rursus etiam crudelis, illius more, furiosum quidpiam Titanicumque praeferebat; nec raro comicum pervigilium in malorum illi desiit tragoediam. ex temulentia enim debacchans felicioraque fortuna ebrius in omnem nefarie impietatem pro-
 ruebat. cum itaque totus mero madidus et temulentus erat, ac quicquid prorsus sanae mentis est excusserat, ad caedes animum adiciebat innocentiisque hominum atroces poenas ac necis imperabat. haec fere illius ad ministros iussa, "hunc illumque tollentes lictori tradite. alteri oculos effodite; alterius manus pedesque praescindite. hic capite luat; ille igne torreatur." eos ministri arripientes, cum scirent haud sanae mentis fuisse cum sententiam ferret, debebant illi quidem custodiae, non tamen

P 157 ἐμφρούρους μὲν αὐτοὺς ἐποιοῦν, ταῖς ποιναῖς δὲ οὐ καθυπέβαλλον. πολλάκις δέ, εἰ ἔτυχεν τις πρὸς ὃν οὐκ εἶχον ἠδέως ἀλλ' ἀπεχθῶς, ἀπεχρῶντο τῇ βασιλικῇ κελεύσει, καὶ τῇ τιμωρίᾳ τὸν ἀθῶον ἐξεδίκουν καταδίκων. εἶτα ὁ δειλαῖος ἐκεῖνος καὶ ἄθλιος τότε μὲν οὐδ' ἐν οἷς ἔστιν εἰδῶς, παρὰ τῶν κατείναστῶν τῷ βα- 5 σιλικῷ προσανεκλίνετο σκίμποδι καὶ τῷ γείτονι τοῦ θανάτου ὑπνωὺς ἀνδράποδον ἐξεδίδοδο. ἔωθεν δέ, τοῦ ὑπνου τοὺς ἐκ τοῦ οἴνου ἀτμοὺς καὶ τὴν παχίαν ἐκείνην ἀχλὺν μόλις ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου διασκεδάσαντος, ἔξεχειρόμενος οὐδὲν τῶν ἐν τῇ ἐσπέρᾳ ἐμέμνητο, B καὶ ἐζήτει πολλάκις τινὰς ἀφ' ὧν ἐν τῇ μέθῃ κατεψηφίσατο καὶ 10 τῷ θανάτῳ ἐξέδωκε, μανθάνων δὲ παρὰ τῶν δορυφόρων τε καὶ ὑπηρετῶν ἃ ἐν τῇ ἐσπέρᾳ κατ' αὐτῶν ἐψηφίσατο, μετεμελεῖτο καὶ ἔστενε. καὶ ἄλλοτε μὲν εὐρίσκοντο οἱ ζητούμενοι, ἄλλοτε δὲ ἀνόνητος ἦν αὐτῷ ἢ ἐπὶ τοῖς ἀνοσίοις τῶν ἔργων μετάνοια, τῶν ἐκδοθέντων ἀνηρημένων. πάλιν δὲ τῆς ἐσπέρας καταλαβούσης, καὶ 15 νεανικῶς τοῦ πότου πόρρω τῆς νυκτὸς μετὰ τῶν ἀλαστόρων ἔργων καὶ λόγων προκόπτοντος, ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐγίνετο. ἃ τίς ἀκούων τε καὶ ὄρων, εἰ καὶ λιθίνην καρδίαν ἐκέκτητο ἢ παντάπασιν ἀνα- C σθητος ἦν, μὴ πρὸς ὄργην ἐκινήθη καὶ διεθερμιάνη ποτὲ πρὸς τὴν τῶν ἀναιτίως ἀπολλυμένων ἐδίκησιν; μηδὲ τὸν πρῶτατον 20 πάντων ἀνθρώπων Δαβὶδ ἀνασχέσθαι οἶμαι τὴν τοσαύτην τοῦ καθάρματος παροινίαν· ἡλιθιότης γὰρ καὶ ἀναληγσία, οὐ μακροθυμία ἐνταῦθα λογίζεται ἢ φειδώ.

4 καὶ ἄθλιος om P. 10 ἐν om P

poenis addicebant: saepe vero, cum quis erat quocum non satis ipsis conveniebat eisque exosus erat, imperatoris mandato abutentes eum, etsi innocentem, veluti iudicio damnatum in poenam rapiebant. hinc miser ille, ne tunc quidem in quibus versaretur intelligens, a cubiculariis in imperatorio lectulo reclinatus vicino mortis somno veluti mancipium opprimebatur; mane vero, cum somnus vapores vini crassamque illam caliginem vix tandem discussisset, expergiscens nullius eorum quae pridie vesperi facta essent meminerat, saepiusque nonnullos ex illis quaerebat quos temulentus damnaverat mortique addixerat. audiens vero a stipatoribus et ministris quam in eos vesperi sententiam tulerat, ipsum facti paenitebat ac ingemiscebat. et aliquando quidem quaesiti inveniebantur, aliquando vero inutilis erat pro iis quae nefarie illi gesta erant paenitentia, illis sublati in quos sententiam dixerat. rursus iterum mane, vini que potu in prolixam noctem cum nequissimis dictis factisque strenue protracto, eadem patrabat. haec vero quisnam audiat videatque, vel si saxeum illi pectus exque robore animus, qui non ira concitetur, nec aliquando ad eos ulciscendos qui innoxie pereant incalescat? nec mortalium omnium mitissimus David, ut arbitror, tantam piaculi petulantiam lenius sustineat. stoliditas enim et stupor est, non lenitas aut aequitas indulgentia haec seu ulciscendi subtractus vigor.

27. Ἦδη δὲ πάντων σχεδὸν τῶν ἀποθέτων χρημάτων ἐπιλειπόντων, ἐν τοῖς τοιούτοις ἀναλωθέντων αὐτῶν, ἀνάγκη ἐπήρη-
 τητο τοὺς ἐν τέλει πάντας φανερωῶς ἀποσφάττεσθαι καὶ δημεύε-
 σθαι τὰς οὐσίας αὐτῶν, ἵν' ἔχοι πόρον ὁ βασιλεὺς ἡνιόχοις καὶ
 5 πόροισι καὶ ἀσελγέσιν ἀνθρώποις χαρίζεσθαι. ἑβδομήκοντα γὰρ καὶ D
 ἑννακόσια κεντηνάρια κεχαραγμένον χρυσοῦ, χωρὶς ἀργύρου τοῦ τε
 ἀσήμου καὶ ἐπισήμου, καταλιπόντος Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ
 φύλακι τηρούμενα τῷ βασιλικῷ, ἔτι δὲ καὶ Θεοδώρας τῆς τούτου
 μητρὸς ἄλλα προσθείσης τριάκοντα καὶ ἀπαρτισιάσης τὸν χίλια
 10 τῶν κεντηναρίων ἀριθμὸν, ἐν οὐδὲ ὅλοις τεσσαρέσκαίδεκα χρόνοις,
 ἀφ' οὗ τὴν τῶν ὄλων ἔξουσίαν οὗτος ἐδέξατο, πάντα διεφόρησε
 καὶ ἀνάλωσεν, ὡς μηδὲν ἕτερον μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον εὔρεθῆ-
 ναι πλὴν τρία καὶ μόνα κεντηνάρια. καὶ πῶς δὲ οὐκ ἔμελλον ἐπι- P 158
 λιπεῖν, κὰν ἐκ ποταμῶν ἐπέρορει, οὕτως ἀσελγῶς καὶ ἀσώτως δια-
 15 σκιδνάμενα; ἡνιόχου γάρ ποτε παιδίον δεξόμενος τοῦ οὕτω καλου-
 μένου Χειλᾶ ὀλόκληρον αὐτῷ κεντηνάριον ἐδωρήσατο. ἀλλὰ καὶ
 τῷ πατρικῷ Ἡμερίῳ, ὃν Χοῖρον αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν
 τῆς ὕψεως ὠνόμαζεν ἀγριότητα, διὰ δὲ τὸ χοιρῶδες τοῦ βίου μᾶλ-
 λον καὶ ὑπαρὸν ἀξίος ἦν τῆς τοιαύτης προσρήσεως, τούτῳ τοί-
 20 νην ἀισχρολογοῦντί ποτε κατενώπιον αὐτοῦ καὶ ταῖς ἀπὸ σκηνῆς
 φλυαρίαις καταχρωμένῳ, ἐκ τε τοῦ παντελῶς ἀπερυθριᾶσαι καὶ
 μηδὲν τῶν ἐπονειδίστων ὀκνήσαι καὶ ψόφον ἀκόλαστον ἀπὸ τῆς

2 ἐπιλειπόντων om A

11 τῶν om P

13 μόνον A

27. Iam vero omni pene exhausto aerario, eius scilicet opibus in studiis rebusque eiusmodi foede dilapidatis necessario imminebat procerum omnium (patriciorum scilicet aut senatorum) una manifeste expectata caedes bonorumque publicatio, ut non deessent imperatori sumptus, quibus aurigis meretricibus aliisque impuris hominibus ac ganeonibus gratificaretur. septuaginta namque supra nongenta auri signati centenaria praeter argenti rudis pariter ac signati vim, relicta a patre Theophilo atque in regio servata aerario, quibus mater Theodora triginta aliis superadditis mille centenariorum numerum compleverat, annis quatuordecim, ac ne integris quidem, quibus solus ipse rerum potitus est, plane distraxit ac dilapidavit, ut post eius mortem non plura tribus re-
 perta sint. et quomodo non futurum erat ut deficerent, vel si ex fluviiis influerent, cum sic perditae atque prodige dissiparentur? cum enim aliquando aurigae, cui nomen Chilae, filium ex sacro fonte suscepisset, integrum centenarium munificus donator erogavit. sed et patricio Himerio, quem Choerum (id est porcum) imperator ob oris asperitatem inelegantiamque vocabat, qui tamen ob porcis affinem sordidamque vitae rationem eo potius nomine dignus videbatur, quod aliquando ipso coram obscena verba effutiens et scenicis nugis abutens, omni prorsus proiec-
 to pudore nihilque turpe ac probrosum a se alienum ratus, ganeonis crepitum ex scelerato ventre misisset, sic gravem valideque displosum

- B** μιαρᾶς ἀφέντος γαστρός, οὕτω βαρὺν καὶ σφοδρῶς καταγιγίζοντα ὥστε καὶ τὸ φαῖνον φατλίον ἀποσβεσθῆναι, πενήκοντα λιτρῶν ἐπιδόσει ἐτίμησεν ὡς Ἡράκλειόν τινα τοῦτον ἄθλον ἀνύσαντι. καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ τῶν ὁμοίων αὐτῷ οὕτως ὑπέμετροι αἱ δόσεις ἦσαν αὐτοῦ. ταῦτα δὲ εἰ μὲν εἰς στρατιώτας καὶ προμάχους καὶ 5 ἀριστεῖς ἢ εἰς τοὺς ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀγαθῶν διαφέροντας ἐτόμως οὕτως προέτετο, μεγαλοψυχίας ἢ τις καὶ ἐλευθεριότητος καὶ τρόπον φιλοτίμου ἐνόμισε σύμβολα· ὅτε δὲ εἰς μίμους καὶ ἡνιόχους καὶ ὄρχηστὰς καὶ βωμολόχους καὶ κόλακας καὶ βδελυρίας 10 ἀπάσης μεστοὺς ἀφρόνως διεσκορπιζέτο, εἰς δὲ τι τῶν σπουδαίων 15 προῆει οὐδ' ὀβολός, ἀσωτίας πάντως καὶ παροινίας καὶ ἐμπληξίας λογίσαιτ' ἢν τις εἶναι τεκμήρια. καὶ τούτων ἐπιλειπόντων ἤδη ἀνάγκη ἦν, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ναοὺς περισυλᾶσθαι καὶ εὐαγεῖς οἴκους αἰχμαλωτίζεσθαι καὶ πάντας τοὺς πλέον τῶν ἄλλων κεκτημένους εἰς χρήματα ἀναιρεῖσθαι καὶ ἀποσφάττεσθαι. δι' ἃ δὲ 20 πάντα συμφρονήσαντες τῶν ἐν τέλει οἱ δοκιμώτατοι καὶ τὸ ἔμφορον τῆς συγκλήτου βουλῆς, διὰ τῶν προκοιτούντων τοῖς βασιλεῦσι στρατιωτῶν, ἐν τοῖς παλατίοις τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος 25 ἀναιροῦσιν αὐτόν, ἐκ τῆς ἄγαν οἰνοφλυγίας ἀνεπαισθήτως τὸν ὕπνον τῷ θανάτῳ συνάψαντα. ὥσπερ γὰρ τοὺς σκορπίους καὶ 30 ἔχεις μόνον ἰδόντες καὶ πρὶν ἢ τρωῶσαι ἀναιροῦσιν οἱ ἄνθρωποι διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς κακίαν, οὕτω καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς

2 ἀποσεισθῆναι A 5 εἰ μὲν om A 7 οὔτος P 11 προῖει AP
 παρανοίας A 13 ἢπερ A

ut procellae in morem lucentem faculam flatu exstinxerit, quinquaginta libras, perinde ac si Herculeum hoc certamen confecisset, liberalis munerator conguessit. sic quoque eius erga alios ei similes nepotes modum omnem praemia muneraque vincebant. haec porro si in milites primipilariosque ac viros strenuos, seu etiam alia virtute praestantes, sic proclivi liberalitate effunderentur, magnificentiae et liberalitatis magnique ac generosi animi signa non nemo arbitraretur: quod vero in mimos et aurigas et saltatores et scurras et adultores et sordidissimos ac inquinatissimos quosque dementer dissipabantur, honesti vero ac virtutis praemio ne obolus quidem ministrabatur, prodigientiae omnino et dementiae et stupiditatis certa indicia esse existimet. quibus iam deficientibus necesse erat, uti dicebam, templa spoliari, religiosas sacrasque domos praeda temerari ac rapina, omnesque paulo reliquis locupletiores direptis facultatibus mactari et iugulari. quapropter probatissimi nobilium eque senatu prudentissimi, una conspiratione per milites pro sacro cubiculo excubantes in palatio S. Mamantis martyris, eum interimunt, sic nimirum ut immodica vinolentia consopitus absque ullo sensu somnum cum morte coniunxerit. quemadmodum enim scorpios et viperas semel intuiti homines ob innatum illis virus, antequam etiam vulnus infligant, statim necant, sic et venenosos cruentosque viros, antequam vulnerent

ἰώδεις καὶ φονικοὺς πρὸ τοῦ τρωῶσαι καὶ ἀνελεῖν σπουδάζουσιν ἀποκτεῖναι οἱ ἐκ τούτων προσδοκῶντες τὸν κίνδυνον. καὶ οὗτος μὲν οὕτω βιούς, αἰσχρῶς τε καὶ ὀλεθρίως ἑαυτῷ καὶ τοῖς πράγμασι, τοιοῦτον καὶ τὸ τέλος ἐδέξατο, τῶν προβεβιωμένων ἐπά-
5 ξιον.

28. Προάγεται δὲ εὐθὺς ἐπὶ τὴν πάντων ἀρχὴν ὁ μέγχι P 159
τοῦδε δευτερεύων ταύτης Βασίλειος, καὶ παρὰ τε τῆς ἐντίμου βου-
λῆς καὶ τῶν ὑποβεβηκότων ταγμάτων καὶ παντὸς τοῦ στρατεύμα-
τος καὶ τοῦ ὄχλου τοῦ ἀστικοῦ ὁ καὶ πρὸ τούτου δι' ἰκετηρικῶν
10 ἐγγῶν ἐπιζητούμενος ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ Βασίλειος. ὃς ἄμα
τῷ παρελθεῖν ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰς τοῦ
κράτους ἡγίας θεῶ ἀνατέθεικεν, εὐξάμενος ἐπὶ λέξεως τάδε "Χρι-
στὲ βασιλεῦ, τῇ σῇ κρίσει τὴν βασιλείαν δεξάμενος σοὶ καὶ ταύ-
την καὶ ἑμαυτὸν ἀνατίθημι." προσκαλεσάμενος δὲ αὐτίκα τοὺς
15 τῆς γερονσίας προκρίτους καὶ ἐν ἀξιώμασι προύχοντας, μετ' αὐ- B
τῶν τὸν τῶν βασιλείων θησαυρῶν ἀνέωξε φύλακα· καὶ οὐδὲν ἕτε-
ρον ἐκ τοῦ τοσοῦτου τῶν χρημάτων πλήθους εὐρέθη πλὴν τρία
καὶ μόνον, καθὼς ἤδη καὶ πρὸ ὀλίγου μοι εἴρηται, κεντηνάρια.
ζητήσας οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν τῆς ἑξόδου καταγραφὴν, καὶ ταύτην
20 εὐρῶν παρὰ τινι τῶν εὐνούχων γέροντι τῷ πρωτοσπαθαρίῳ Βασι-
λείῳ, καὶ γνοὺς ὅπου ταῦτα ἐχώρησε, βουλὴν περὶ τούτου τοῖς
ἀρίστοις προύθηκεν· ὣν ἡ ψῆφος ὁμοφώνως συνάδουσα αὐτοὺς
ἐκείνους τοὺς κακῶς ταῦτα λαβόντας ἀντιστρέψαι πρὸς τὸ δημό-

15 καὶ om A

16 θησαυρὸν A

20 τῶν πρωτοσπαθαρίων A

ac interficiant, student tollere qui ab eis creandum sibi periculum exspectant. sic ille, turpiter ac exitiose sibi pariter rebusque vivens, talem et finem nactus est, iis condignum quae per vitam gesserat.

28. Illico autem ad summam rerum provehitur, qui hactenus secundas in republica tenebat, Basilius; atque ab optimatibus inferioribusque ordinibus omnique exercitu et reliqua urbana plebe, qui et antea supplicibus a deo votis iis exposcebatur, imperator acclamatus est. is vero, mox ac reipublicae clavo admotus est, tum se ipse tum imperii habenas deo dicavit, haec verbis solennibus orans, "Christe rex, qui tuo iudicio ac nutu imperium adeptus sim, tibi illud pariter meque ipsum consecro." moxque accersitis senatus primoribus muniisque publicis ac dignitatibus praecellentibus, iis coram regionum thesaurorum penum aperuit; nec aliud quicquam ex tanta pecuniarum vi inventum quam tria duntaxat, quemadmodum paulo ante dicebam, centenaria. quare indagans imperator expensi codicem, eoque invento apud senem quandam eunuchum, Basilium protospatharium, intelligensque quo illae abiissent, cum optimatibus eius rei causa consilium habuit. horum una concors sententia fuit, ipsos qui male acceperant, in aerarium referre oportere. im-

σιον, ὁ βασιλεὺς τὸ ἄγαν ὑποθραύων δίκαιον τὰς ἡμισείας ὧνπερ
 C ἔλαβον ἕκαστοι ἀντιστρέφαι πρὸς τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον ἐκέλευσε.
 καὶ οὕτως συνέβη καὶ κείνοις, εἰ καὶ ἀνάξιοι πάσης φιλοτιμίας
 ἐτύχχανον, οὐκ ὀλίγον ἔτι περιλειφθῆναι τῆς δωρεᾶς, καὶ τῶ
 βασιλικῶ θησαυροφυλακίῳ τριακόσια ἐπισυναχθῆναι κεντηνάρια, 5
 ἀφ' ὧν ἐν τοῖς ἐπιέγουσιν ἤρξατο χορηγεῖν καὶ δεόντως ὁ βασιλεὺς
 διοικεῖν.

29. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐπὶ τὴν αὐτοκράτορα
 ἦλθεν ἀρχὴν ὁ Βασίλειος, ὡσπερ ἐνδεικνυμένου θεοῦ τὴν ἐπὶ τὰ
 κρείττω τῶν Ῥωμαίων πραγμάτων μεταβολήν, συνέβη πολλῶν 10
 ἐπιτυχίων ἀγγελίαν τὴν βασιλεύουσιν ταύτην καταλαβεῖν καὶ ἀνά-
 D ρουσι πλῆθους αἰχμαλώτων Χριστιανῶν ἀγγελθῆναι. πρόδοον
 οὖν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν μέγαν τοῦ θεοῦ ναὸν τὸν τῆς ἐκείνου σο-
 φίας ἐπώνυμον ποιησάμενος, καὶ τὰς περὶ πάντων ὁμοῦ εὐχαρι-
 στίας αὐτῶ ἀποδοῦς, ἐν τῷ ὑποστρέφειν ὑπάτευσεν, καὶ χρήματα 15
 πολλὰ, οὐκ ἐκ τῶν δημοσίων (οὐδὲ γὰρ ἦν) ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκείων,
 ἃ ἐκέκρητο πρότερον, τοῖς ὑπηκόοις διένειμεν. καὶ ἡ τούτου δὲ
 σύζυγος Εὐδοκία ἢ βασιλις ἅμια τοῖς υἱοῖς Κωνσταντίνῳ καὶ Λέοντι
 ὑπατεύουσα πολλὰ τῇ πολιτείᾳ χρήματα ἀπὸ τῶν ἑαυτῆς ἐδωρή-
 σατο. πλὴν εἰ καὶ τότε ἔτι ἐσπάνιζε χρημάτων ὁ βασιλεὺς, ὡσπερ 20
 P 160 εἴρηται, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα προσεγένετο καὶ ἑτέρων χρημάτων πλῆ-
 θος αὐτῶ ἱκανόν, τοῦτο μὲν θεοῦ διὰ τὸν πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον
 αὐτοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην πολλοὺς τῶν ὑπὸ γῆν θησαυρῶν ἐν

5 ἐπισυναχθῆναι A

6 ὁ om P

21 ἕτερον A

perator iudicii acrimoniam temperans, semissem receptorum in aerarium publicum singulis referendam sanxit. ita factum est ut et illis, etsi nulla digni munificentia erant, accepti muneris pars haud exigua cederet, et trecenta centenaria ad aerarium publicum redirent; unde in urgentibus negotiis subministrare coepit imperator, exque officii ratione rem publicam gerere.

29. Qua die imperii summam adeptus est Basilius, velut deo Romanarum rerum in melius mutationis indice multorum tropaeorum nuntii in Augustam hanc urbem advenerunt, multisque Christianis assertam ex captivitate libertatem ad eam perlatum est. pompa itaque progressus imperator ad magnum dei templum, cui ab eius sapientia nomen est, proque omnibus simul gratiarum actione perfunctus, redeundo consularia sparsit munera, ingentemque vim pecuniarum, non ex publicis (quae non suppetebant) sed ex propriis, quas ante possederat, in subditos plebemque distribuit. uxor quoque Eudocia cum liberis Constantino et Leone, pari et ipsa largitione, multas civibus pecunias ex suis erogavit. ac licet eo tempore imperator multa adhuc rei nummariae egestate premeretur, uti dictum est, postea tamen uberes satis opes adeptus est, partim quidem dei munere ac nutu ob eius in pauperes misericordiam ac aequitatem, multis sub terra occultis thesauris illo rerum potente in lu-

ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ εἰς φῶς εὐδοκίσαντος προελθεῖν, τοῦτο δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ εἰδικῷ εὐρεθέντος χρυσοῦ, ὃν ὁ προβεβασίλευκῶς Μιχαὴλ τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων συγχωνεύσας, λέγω δὴ τὴν χρυσὴν ἐκείνην καλουμένην πλάτανον καὶ τοὺς δύο ὀλοχρούσους γροῦπας καὶ τοὺς δύο χρυσοῦς σφυρηλάτους λέοντας καὶ τὸ ὀλόχρυσον ὄργανον καὶ ἕτερα τῶν ἐπὶ τῆς τραπεζῆς χρυσομάτων ἔργα διάφορα καὶ τὰς βασιλικὰς τε καὶ αὐγουστιακὰς στολὰς καὶ τὰς ἄρχουσι μεγάλοις ἁρμοζούσας ἐσθῆτας, πάσας τυγχανούσας χρυσοῦφεις· ἃ δὴ πάντα συγχωνεύσας, ὡς λέλεκται, εἰς τὰ καθ' ἑξῆς αὐτῷ ἐμελλεν ἀποχρήσασθαι· προαναρπασθέντος δὲ ἐκείνου εὐρέθη ὁ χρυσός, καὶ χαραχθεὶς εἰς ἅπαντα γέγονε χρήσιμος τῷ βασιλεῖ. δεῖ γάρ, φησί, χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὕστερον.

30. Τότε δέ, ἐπεὶ ἐπὶ τῶν τῆς ἀρχῆς οὐράκων ὑπὸ τῆς προνοίας προβεβασθεὶς ἐκάθισεν ὁ Βασίλειος, εὐθὺς ἀπὸ γραμμῆς, φασίν, ἄξιος ἐσπούδαζε φανῆναι τοῦ μεγέθους τοῦ πράγματος, καὶ νύκτωρ διηγρούπνει καὶ μεθ' ἡμέραν διεσκόπει, πάντα κινῶν λογισμὸν καὶ πᾶν στρέφων βούλευμα, ὅπως ἀγαθοῦ τινὸς αἴτιος τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἄπυσι γένοιτο καὶ ὅπως ἐπὶ τὸ ἄμεινον ἔμφανῆ καὶ μεγάλην μεταβολὴν τὰ πράγματα δέξηται. καὶ πρῶτα μὲν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἀδωρότατα τοὺς πάντων ἀρίστους ἐκλεγόμενος προεβάλλετο, οἷς ἦν καὶ οἴκοθεν, ἅτε ἀρίστοις οὔσι, καὶ ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς τοῦ βασιλεύοντος ἐπισκέψεως πρῶτον

cem productis; partim vero etiam ex auro quod in privato imperatoris aerario, quod nempe eius decessor Michael conflatis egregiae fabricae pulcherrimisque operibus (aurea scilicet sic vocata platano, duobus auro solidis gryphibus, totidemque auro ductilibus leonibus, auroque solido organo, variaque alia mensae supellectili ipsa aurea, imperialibusque et Augustiacis indumentis, magnorumque principum ac magistratum vestibibus, cunctis auro contextis), uti dictum est, reposuerat ac pro libidine abusurus erat. praerepto enim illo aurum repertum est, signatumque imperatori in omnibus perquam utile fuit. opus enim ait (Demosthenes Olynth. 1 p. 15) esse pecuniis; nec si desint, fieri posse aliquid eorum quae deceat. sed haec postea evenerunt.

30. Tunc vero quandoquidem ad imperii gubernacula divinae providentiae nutu Basilius sederat, statim a linea, ut aiunt, ipsisque carceribus sedulo operam posuit ut nihil rei magnitudini impar videretur. itaque noctu pervigil erat, interdum animo dispiciebat, nullam non movens rationem, nullum non consilium versans, ut boni alicuius auctor subditis fieret et ut illustrem magnamque res mutationem in melius acciperent. hinc primum incorruptissimus ipse nullaque munerum sorde a recti libra declinans omnium optimos delectos promovebat, quibus partim a se ipsis, ut qui optimi erant, partim vero ab imperatoris sedula inspectione, primum opus ac studium erat ut prae reliquis a quovis mu-

ἔργον καὶ σπουδασμα τὸ πρὸ τῶν ἄλλων τὰς ἰδίας χεῖρας
καθαρὰς ἀπὸ παντοῖου διαφυλάξαι λήμματος, εἴθ' οὕτως πασῶν
τῶν ἀρετῶν πλεον τιμῆσαι δικαιοσύνην, καὶ ἰσότητα παρασκευά-

Dσαι ἐμπολιτεύεσθαι πανταχοῦ, καὶ τὸ μὴ καταδυναστεύεσθαι ὑπὸ
τῶν πλουτούντων τοὺς πένητας, μηδὲ ἀδίκως ζημίαι τινὰ ὑποβάλ-
5 λεσθαι, ἀλλὰ ῥύεσθαι πένητα καὶ πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων
αὐτοῦ, καὶ κατὰ μικρὸν ἀναλαβεῖν τοὺς ἀνθρώπους οὓσπερ ἀπὸ
τῶν φθασάντων ἤδει λειποψυχοῦντάς τε καὶ ἐκλείποντας, καὶ
ἀναρρωνύοντας ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἀπαντας εὐετηρίας σπουδάζειν
ἀποκαθιστᾶν. ὣν καὶ διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὰ βελτίω ῥοπήν 1

P 161 περὶ ταῦτα σπουδῆν καὶ ἐργηγορυῖαν πανταχόσε περιβλεψιν εἰς πᾶν
τὸ δέον προθύμως ἀλλήλους ὑπερβαλέσθαι ἀμιλλωμένων, ἅπαντα
μὲν ἀδικία εὐθύς ἀπὸ πάντων ἠλαύνετο, καὶ τὸ δίκαιον ἐπαρη-
σιάζετο, καὶ αἱ πρὶν ὑπὲρ τὰς Βριαρεῶ χεῖρες πρὸς τὰ ἀλλότρια 1
ἐκτεινόμεναι ἐκνεναρκωμέναις ὡσπερ καὶ παρειμέναις ἐώκεισαν,
καὶ τὰ ἀσθενῆ πρὸ τούτου τῶν πενήτων μέλη ἐρρώννυντο διὰ τὸ
ἀδεῶς ἕκαστον τὴν οἰκειάν βῶλον ἐργάζεσθαι καὶ τὸν ἴδιον ἀμπε-
λῶνα καρποῦσθαι, καὶ τὴν ἐλαίαν καὶ τὴν συκῆν τὴν πατρώαν
μηδένα εἶναι τὸν τολμῶντα ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ ποιεῖσθαι ἐξουσίαν, 2
B ἀλλ' ἕκαστον ἐν τῇ συνήθει καὶ πατρώᾳ τούτων σκιᾷ ἀναπαύε-
σθαι. καὶ οὕτω μὲν περὶ τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν τῶν τε χω-
ρῶν καὶ τόπων καὶ πόλεων τῆς ἑαυτοῦ ἐπικρατείας ὁ εὐσεβῆς διε-

20 αὐτοῦ P 22 περὶ om A

nere manus puras servarent; tum ut prae omnibus virtutibus iustitiam colerent, et ut ubique aequitas vigeret diligentem operam navarent, nec a divitibus pauperes opprimi vel quemquam innoxie noxam subire sinerent, sed inopem et egenum de manu fortiorum eriperent (Psalm. 34 10), paulatimque eos recrearent quos ob praeteritorum iniuriam animo delin- qui noverant ac collabi, eosque sublevantes ad pristinam omnes felicita- tem reparare studerent. hi porro, tum qua ipsi iam initio ratione ac sponte ad virtutem propensi erant (tales enim omnino deligebat) tum imperatoris circa haec sollicitudine ac vigili in omnibus circumspectione, cum se mutuo in omni officii genere superare contenderent, statim omnis iniustitia ab omnibus procul facessere, ac iustitia omni palam coli libertate; manusque supra quam Briarei antea ad aliena rapienda extentae torpidis stupefactisque similes decidere; infirmaque prius egenorum membra robur viresque accipere, idcirco nimirum quod singulis suam libere exercentibus glebam, vineaeque proventu fruentibus avitaeque olivae ac ficus, nemo erat qui haec sibi quavis iniuria usurpare aude- ret, sed quisque in horum consueta avitaeque umbra conquiesceret. in hunc se modum pius imperator erga omnes subditos habebat, tum qui ruri inque oppidis tum qui in urbibus agebant, quantum Romani imperii

γένετο βασιλεύς. εἰ δέ τις οἶον ὄζος κακίας ἐν τινι στερεῶς εὖ μάλα συναθροισθεῖς ὑπὸ τῶν κατὰ μέρος ἀρχόντων μεταβληθῆναι ἢ τέλεον ἐκκοπῆναι οὐχ οἷός τε ἦν, δι' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ βασιλεύοντος ἢ μετεβάλλετο ἢ ἀλλοίως πως τὴν ἰατρειάν ἐδέχετο. τέλεον γὰρ ἔξῃραι πάντοθεν τὴν ἀδικίαν ὁ κράτιστος οὗτος φιλονεικῶν πανταχοῦ τε διατάγματα ἐξέθετο καὶ κατὰ πᾶσαν χώραν ἐξέπεμψεν, δι' ὧν πᾶσα δόσις μέχρι τότε τὸ εὐλογον ἔχειν δοκοῦσα διὰ τὴν πονηρὰν ἀπὸ χρόνου συνήθειαν ἀνηρεῖτο καὶ ἐξεκόπτετο, καὶ ἰσονομία πᾶσα καὶ δικαιοσύνη ὡσπερ ἀπὸ τινος ὑπερορίου φηγῆς ἐδόκει κατιέναι πρὸς τὸν βίον καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐμπολιτεύεσθαι.

31. Ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τὸ κρίνειν ἐπιτηδείους, ἀπὸ μὲν μαθημάτων ἔχειν τὸ ἱκανὸν μαρτυρουμένους, ἀπὸ δὲ γνώμης καὶ προαιρέσεως τὸ εὖσεβές τε καὶ ἀδωρόληπτον, ἀξιωμασί τε τῆς ταπεινοτέρας βαθμίδος ὑπεραιρῶν καὶ ἀνυψῶν καὶ ῥογῶν ἐνιαυσίων ἐκθέσεισι καὶ σιτηρεσιῶν ἄλλων καὶ φιλοτιμιῶν παροχαῖς δεξιούμενος κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἀγνίαν καὶ πᾶν εὐαγές ἐνδιαίτημα ἐγκατέστησεν. ἔξαιρέτως δὲ τὸ λεγόμενον τῆς Χαλκῆς λαμπρότατον τὸ πάλαι καὶ ἀξιάγαστον οἶκημα, τῷ χρόνῳ καὶ τῇ τῶν κρατούντων ῥαθυμίᾳ, ἴσως δὲ καὶ ἀπὸ τινων ἐμπρησμῶν, κατὰ μέρη πολλὰ διαρρῶν καὶ τὴν ὄροφὴν πονήσασαν ἐσχηκός, αὐτὸς καὶ πόνῳ καὶ δαπάναις συχναῖς ἀπεκάθηρέ τε καὶ περιεποιήσατο καὶ

12 μὲν] τῶν P

13 τὸ om P

sese dicio protrahebat. sin autem aliquis veluti malitiae ramus in aliquo valide nimis conglobatus a singularibus praefectis ac magistratibus aut convelli aut excindi omnino non poterat, ipsiusmet imperatoris opera meliori fruge componebatur, aut certe variis aliis modis medicinam accipiebat. cum enim optimus hic imperator per omnem late dicionem iniustitiam prorsus extirpare contenderet, ubique sancita edidit inque omnes provincias misit, quibus datio omnis ac praestatio, prae inolita olim prava consuetudine haud aliena a ratione visa, tollebatur ac excidebatur, omnisque aequalitas ac iustitia velut a prolixo quodam exsilio ac fuga in vitae usum reduci interque homines novum videre videbatur.

31. Sed et qui ad iudicia idonei exque disciplinis in eam rem instructi satis animique sententia ac voluntate religiosi integrique noscebantur, collatis honoribus ab humiliori gradu sustollens atque exaltans, annisque stipendiis et frumentatione aliisque muneribus liberaliter donans, per singulos propemodum vicos domosque religiosos constituit. potissimum vero, quam Chalces vocant, conspicuam olim ac admirandam aedem, temporis iniuria eorumque qui rerum potiti erant negligentia (forte etiam incendiorum vi) multis in locis labefactatam, obsoleto tecto ac collabente, ipse et labore et profusis sumptibus expurgavit atque re-

κοινὸν κατέστησε δικαστήριον, Ἀρείου τε πάγου καὶ Ἡλιάδας σεμνό-
 τερον. οὐ μόνον δὲ διὰ τῆς τῶν κριτῶν ἐκλογῆς τε καὶ προβολῆς τοὺς
 P 162 ἀδικεῖσθαι λέγοντας τῶν δικαίων τυγχάνειν προενοήσατο, ἀλλὰ καὶ
 διὰ τῆς παροχῆς τῆς καθ' ἡμέραν τροφῆς τῶν ἐπὶ τῇ παρὰ τῶν ἰσχυ-
 ροτέρων βία ἐκάστοτε πρὸς τὴν βασιλεύουσιν ἀναγκαζομένων εἰσερ- 5
 χεσθαι. δείσας γὰρ μὴ ἀπορία τῶν ἐπιτηδειῶν πολλάκις τινὲς πρὸ
 τοῦ πέρας τὴν κατ' αὐτοὺς ὑπόθεσιν δέξασθαι τῶν τῆδε ἀναχω-
 ρήσωσι, πρόσοδον ἀρκοῦσαν ἀφώρισεν ἀφ' ἧς οἱ ἐγκαλοῦντες
 κατὰ τινων ἀπετρέφοντο, ἕως τὴν ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ ὑπόφασιν
 ἔλαβον. οὐ ταῦτα δὲ μόνα πρὸς τὴν παντελῆ τῆς ἀδικίας ἐπενοή- 10
 σατο ἐξολόθρευσιν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν εἰς τὸ τοιοῦτον μέρος ἐπέ-
 δωκε· καὶ ὅταν ἔτυχε τῶν στρατειῶν σχολάζων καὶ τοῦ χρηματί-
 B ζειν ταῖς ἀπανταχόθεν πρεσβείαις, αὐτὸς τῶν βασιλείων ὑποκατ-
 ῶν καὶ εἰς τὸ διὰ τοὺς πανταχόθεν εἰς αὐτὸ συντρέχοντας, ὡς
 ἔοικεν, λεγόμενον Γενικὸν καθεζόμενος τοὺς ὑπὸ τῶν εἰσπραττόν- 15
 των τοὺς δημοσίους φόρους πολλάκις, ὅσα συμβαίνει, διὰ τὸ μέ-
 γεθος τῆς ἀρχῆς ἀδικουμένους καὶ ὡσπερ εἰς κοινὸν προτανεῖον εἰς
 τὸ τοιοῦτον διαιτητήριον καταφεύγοντας καὶ τὰς οἰκείας ἐγκλήσεις
 προβαλλομένους μετὰ πόνου πολλοῦ καὶ συγχῆς ἐπιμελείας ἐξήτα-
 ζεν, καὶ οὕτω τοῖς ἀδικουμένοις ἐπήμυνεν καὶ τοὺς ἀδικούντας 20
 ἐπανε διὰ τῆς νομίμου τιμωρίας τοῦ μηκέτι τολμᾶν τὰ τοιαῦτα
 C ποιεῖν. χρόνοις δὲ ὕστερον λέγεται ποτε κατελθεῖν εἰς τὴν τοιαύ-
 την διατριβὴν πρὸς τὴν τῶν ἀδικουμένων ἐκδίκησιν· ὡς δ' ἔτυχεν

2 προσβολῆς A

8 οἱ om P

14 τοὺς] τὸ τοὺς AP

fecit, forumque iudiciale destinavit, Areopago Heliaeaeque multo aug-
 stius. nec iudicium solummodo delectu ac promotione illis providit qui
 se iniuria laedi quererentur, sed et diurnis alimentis iis constitutis qui a
 potentioribus per vim quotidie in urbem traherentur. veritus enim ne
 necessarii com meatus penuria necdum absoluto negotio haud raro qui-
 dam urbe excederent, sufficientes constituit redditus, unde actores pro-
 curarentur, donec a iudice dicta eis sententia esset. nec ista modo eius
 inventa ad iniuriam penitus profligandam, sed et se ipsum in hanc de-
 didit partem. cum enim a ducendis exercitibus aut dandis responsis un-
 dequaque adventantibus legatis ei vacaret, ipse se aula subducens inque
 Genico posito tribunali (sic dicto loco, uti videtur, quod ex omni loco
 ad publicas rationes eo confluerent) eos qui a publicanis haud raro, ut
 fere contingit ob imperii amplitudinem, iniuria afficerentur ac velut ad
 prytaneum ad eiusmodi iudicii locum confugerent suasque exposulatio-
 nes offerrent, magno labore assiduaque diligentia examinabat, atque in
 eum modum iis qui iniuria afficiebantur vindex sedebat; eos vero qui
 faciebant, poenis a lege praescriptis, ne talia deinceps auderent, deter-
 rebat. subsequens deinde temporibus fama est, cum ad eum iudicii lo-
 cum atque palaestram accessisset illis vindex futurus qui ulla iniuria pul-

οὐδείς ἐγκαλιῶν, ὑποτοπήσας ὑπὸ τινων τῆς πρὸς αὐτὸν εἰσόδου ἀνείργεσθαι, τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους ἀπέστειλε ζητοῦντας κατὰ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως εἴ τις ἔστι κατὰ τινος ποιούμενος ἐγκλησιν· ὡς δ' ἐπανήλθον οὗτοι μηδένα μηδαμοῦ εὑρηκέναι λέγοντες 5 ἐγκαλοῦντα κατὰ τινος, δακρῦσαι φασὶ τὸν γενναῖον ἐκείνον ὑφ' ἡδονῆς, καὶ οὕτω τὴν εὐχαριστίαν ἀποδοῦναι θεῷ. ὄρων δὲ ὅτι ἔστι τις τοῖς πονηροῖς εἰς τὸ ἀδικεῖν ἀφορμὴ ἀπὸ τοῦ διὰ τὸ σύντομον τοῖς τῶν ἀριθμῶν μορίοις καὶ μέρεσι τοῦ ἡμίσεως καὶ ἕκτου D καὶ δωδεκάτου τυχὸν κεχρησθαι τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς 10 τῆς τῶν φόρων εἰσπράξεως, ἠθέλησε καὶ τὴν τοιαύτην τῶν ἀδικεῖν βουλομένων περιελεῖν ἀφορμὴν, καὶ διωρίσατο καὶ γράμμασι λιτοῖς, ἃ καὶ τοῖς ἀγροίκοις ἀναγινώσκειν ἔστιν ἐν δυνατῷ, καὶ ὀλογράφοις καὶ φανεραῖς ταῖς ψήφοις τῆς δηλουμένης ποσότητος τοὺς τῶν ἀπαιτήσεων γράφεσθαι κώδικας, οἴκοθεν τὸ εἰς τοῦτο 15 τάξας ἀνάλωμα καὶ τῶν χαρτίων καὶ τῆς γραφῆς καὶ τῶν γραφῶν, πρὸς τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς πένητας. καὶ τοῦτο μὲν τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον τῆς περὶ τὸ ὑπήκοον κηδεμονίας αὐτοῦ καθέστηκε γνῶρισμα, καὶ ὅτι ὑπ' οὐδενὸς οὐδένα ἀδικεῖσθαι ἐβούλετο. καὶ P 163 τοιοῦτος μὲν ἦν περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ δημόσια.

32. Μὴ βουλόμενος δὲ μηδὲ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ δοκεῖν ἀμελεῖν (πάντως γὰρ ὡς ἐν τῷ κοσμικῷ περιεχόμεναι σκάφει, ὑπὸ τὴν πρόνοιαν τοῦ κρατοῦντος καὶ αὐταὶ τυγχάνουσι, ἐκείνου

15 καὶ τῶν γραφῶν om A

21 τῷ om P

sarentur, nemine expostulante, cum in mentem venisset ne forte ingressu ad ipsum prohiberentur qui damnum aliquod iniuste paterentur, ex stipantium cohorte misisse qui per varia urbis loca inquirerent, num quis adversus aliquem expostularet. ubi redierunt, nullum se invenisse dicentes qui querelarum aliquid adversus aliquem haberet, gaudio ferunt generosi pectoris virum in lacrimas effusum esse, atque in eum modum deo gratias egisse. ad haec considerans inde improbis iniuriae ansam fore, quod veteres conscribendis publicorum vectigalium tabulis brevitate causa numerorum partibus ac apicibus, puta semissis sextantis atque unciae, uterentur, hanc quoque iniuriae occasionem ablaturus, statuit decrevitque ut literis simplicibus, quae vel rusticis lectu faciles essent, integrisque et apertis calculis quantitate notata, exactionum codices scriberentur, expensis de suo in chartas et scripturam ac scriptores constitutis, ne ulla pauperibus iniuria fieret. et hoc quidem tale tantumque illius erga subditos curae diligentiaeque indicium, quodque nemini ullam fieri iniuriam vellet; talisque in administratione civilium rerum et publicarum erat.

32. Cumque nollet videri ecclesiarum dei curam negligere (omnino enim, ut quae in mundi navigio contineantur, ipsae quoque imperatoris

δὲ καὶ μᾶλλον ἄτε Θεοφιλοῦς καὶ πολλὴν περὶ τὰ θεῖα κεκτημένον
 εὐλάβειαν), ἐπεὶ γοῦν καὶ ταύτας οἷον εἶναι ἐν σάλῳ τινὶ καὶ ταρά-
 χῳ τυγγανούσας ἑώρα διὰ τὸ τῆς κοινῆς λύμης ὑπὸ τοῦ προὔρξαν-
 τος καὶ ταύτας μεταλαχεῖν καὶ ἔξωσθῆναι μὲν τῆς οἰκείας κατέ-
 B δρας καὶ ποιμνῆς τὸν ἐννόμως τούτων κατάρχοντα, ἀντεισαχθῆναι 5
 δὲ ἕτερον, οὐδὲ τούτων ἠμέλησεν, ἀλλὰ διὰ κοινῆς συνόδου καὶ
 συνελεύσεως τῶν ἀπανταχόθεν ἀρχιερέων θεοῦ ταῖς ἐκκλησίαις τὸν
 σάλον κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἔστησεν, τὴν τε πρὸ τούτου ἐβδόμην
 ἁγίαν σύνοδον ἐπικυρώσας, καὶ τοὺς περιλιπεῖς τῶν εἰκονομάχων
 αἰρετικῶν τῷ ἀναθέματι δούς, καὶ τὸν γνήσιον νυμφίον τῇ ἐκ- 10
 κλησίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις τὸν πατέρα κανονικῶς παρασχών, τὸν δὲ
 ἀντεισαχθέντα σχολάζειν κελεύσας ἕως τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν μετα-
 στησεὶ ὁ κύριος. καὶ οὕτω μὲν εὖ καὶ καλῶς τὰ κατὰ τὴν ἐκκλη-
 C σίαν διέθετο, καὶ τὴν ἐνδεχομένην καὶ ταύτῃ γαλήνην τῇ οἰκείᾳ 15
 σπουδῇ καὶ προμηθείᾳ παρέσχετο. 16

33. Εὐσῶν δὲ καὶ τοὺς πολιτικὸς νόμους πολλὴν ἀσά-
 φειαν καὶ σύγχυσιν ἔχοντας διὰ τὴν ἀγαθῶν ὡσπερ καὶ πονηρῶν
 συναναστροφὴν, λέγω δὴ τὴν τῶν ἀνηρημένων καὶ πολιτευομένων
 ἀδιάκριτον καὶ κοινὴν ἀναγραφὴν, καὶ τούτους κατὰ τὸ προσῆκον
 καὶ ἐνδεχόμενον προσφόρως ἐπηνωρθώσατο, τὴν τῶν ἀνηρημένων 20
 ἀχρηστίαν περιελών, καὶ τῶν κυρίων ἀνακαθάρας τὸ πλῆθος, καὶ

11 τὸν τε P 13 τὰ] καὶ τὰ A 18 τῶν om P καὶ πολι-
 τευομένων - ἀνηρημένων om A

providentiae sunt obnoxiae, ac potissimum illius, viri scilicet religiosi
 ergaque divina veneratione cultuque longe propensi), has quoque velut
 in salo iactari tempestate videns atque turbari, eo quod noxam commu-
 nem a decessore contraxerant, sedeque pulsus et a grege amotus fue-
 rat qui eis legitime praeerat, alio in eius locum suffecto, tranquillare
 studuit; communique synodo ac conventu cunctis ex locis dei praesulum
 habito, quoad licuit, ecclesiarum procellam sedavit, tum superiorem se-
 ptimam sanctam synodum confirmans, ac qui adhuc essent, iconomachos
 anathemate feriens, tum vero legitimum ecclesiae sponsum atque liberis
 patrem canonicè reddens, subditiciumque atque intrusum, donec ipsum
 dominus ad se transferret, cessare iubens. sic itaque probe riteque res
 ecclesiasticae illi compositae, hacque ratione studio suo ac cura omnem
 ei possibilem tranquillitatem praebuit.

33. Cum item leges civiles multum obscuras atque confusas rep-
 perisset, ob bonarum scilicet atque malarum, ut sic loquar, permixtio-
 nem, quod nempe tum antiquatae tum quae vigeabant nullo delectu ac
 communi uno corpore conscriptae haberentur, has quoque convenienter,
 ac quoad res ferebat, commode emendavit, antiquatis, quae iam nullius
 usus forent, sublatis, earum vero quae ratae essent multitudine plane ex-

ὡσπερ ἐν συνόψει, ἐν κεφαλαίοις διὰ τὸ εὐμνημόνευτον τὴν προ-
τέραν ἀπειρίαν περιλαβῶν.

34. Ἄλλ' ἐπεὶ τοῖς ἀγαθοῖς αἰὲν παραφύεται φθόνος ὡς D
τοῖς γλυκέσι μάλιστα τῶν ζύλων οἱ σκώληκες, καὶ τῇ κοσμικῇ
5 εὐετηρία καὶ εὐθηνίᾳ βασκαίνοντα τὰ φαῦλα δαιμόνια διὰ πονη-
ρῶν ἀνθρώπων πειρᾶται τὴν τῶν ἀγαθῶν συντιαράξει φορῶν, ἐκ
τούτων καὶ τούτῳ συσκευὴν ἐπιβουλῆς, μετὰ καὶ πρὸς φόνον ὀπλί-
ζεται Συμβάτιος καὶ Γεώργιος μετὰ στίφους ἀποφράδων ἀνθρώ-
πων καὶ δυνσεβῶν. οὐ συγχωροῦντος δὲ πάντως, οὐδ' ἀνεχομέ-
10 νου θεοῦ τὴν κακίαν δι' ἐλαχίστου αἰθῆς ἀναπαλαῖσαι τὴν οἰκείαν
ἦταν καὶ ἀπελάσαι τὴν εὐνομίαν καὶ δικαιοσύνην ἀπὸ τῆς γῆς,
κατάδηλος ἡ τούτων πονηρία καθίσταται ἀφ' ἑνὸς τῶν συνωμο- P 164
τῶν. ἀκολουθησάντων δὲ τῶν ἐλέγχων ἐπῆρτητο μὲν ἀπὸ τῶν
νόμων αὐτοῖς ἡ ἐσχάτη τιμωρία, τουτέστι, μετὰ καὶ δήμευσιν
5 καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων ἔκπτωσιν, καὶ ἡ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἄλλο-
τρίωσις. ἀλλ' ἡ τοῦ γενναίου βασιλέως φιλανθρωπία μόνη τῶν
ἄφθαλμῶν ἐκκοπῇ τὴν τιμωρίαν ὠρίσματο τέως τῶν προκυταρξάν-
των τῆς πονηρᾶς συμβουλῆς· καὶ πλέον δ' ἂν τὴν εἰσπραξιν ἐμε-
10 τρίασεν, εἰ μὴ τὴν εἰς τούτους ἄκραν φιλανθρωπίαν ἐγίνωσκε καὶ
ἄλλους προτρέψασθαι πρὸς τὴν μίμησιν καὶ τότε εἰς ἀνάγκην
ὑπαχθῆναι αὐτὸν καὶ βαρυντέρας ἀνταποδόσεως. διὰ τοῦτο τῇ B
λεχθείσῃ ποινῇ τούτοις τε μετανοίας παρέσχε καιρὸν καὶ τοὺς λοι-

1 alteram ἐν om A 9 συγχωροῦνται P 20 προτρέψασθαι A

plicata, ac velut compendio, certis capitibus, ob faciliorem memoriam, priore illorum infinitate comprehensa.

34. Quia tamen invidia bonis semper adhaerescit, uti maxime lignis dulcibus adnascuntur vermes, malique daemones annuorum terrae proventuum frugumque ubertati invidentes pravorum hominum opera bonorum feracitatem conturbare conantur, ex horum numero ad imperatoris vitam insidiis ferroque appetendam instructi Symbatius ac Georgius cum hominum nefariorum ac impiorum turba. haud tamen omnino eis licuit, non sinente deo ut depressa devictaque malitia brevi quasi reparatis viribus convivisceret exque orbe aequitatem ac iustitiam pelleret. coniuratorum uno prodente eorum in apertum deducta machinatio est. subsecutis criminis indicibus evictaque causa, legum severitate extremum imminebat supplicium, ut nimirum bonorum omnium proscriptione damnatis etiam vita adimeretur. at generosi principis clementia una duntaxat oculorum effossione, eorum solummodo qui pravi consilii auctores exstiterant, poenam definivit; magisque ultionem moderatus esset, ni perspectum habuisset summa in eos clementia alios quoque ad idem scelus audendum provocatum iri, tumque adigendum se necessario ad atrociores poenas exigendas. idcirco ea, quam dixi, poena tum illis

πὸς τῶν ποιητῶν ἐσωφρόνιζε. βουλόμενος δ' ἐπὶ μᾶλλον ἀναστῆλαι τὰς ὁρμὰς τῶν ἀδίκως ζητούντων ἀλλότριον θάνατον καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἐλπίδα περιελεῖν, ἀνάγει πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα τοὺς τῶν παίδων καθ' ἡλικίαν προέχοντας, ἤδη βασιλικῶς ἀναγομένους καὶ παιδευομένους καὶ εἰς πᾶσαν ἐκλάμποντας 5 ἀρχικὴν ἀρετὴν, Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα, οἰονεὶ κραταιότερας ῥίζας καὶ πλείονας βαλλόμενος τῇ ἀρχῇ, καὶ τοὺς εὐγενεῖς τῆς βασιλείας ὄρημας ἐπὶ ταύτης ὑψῶν.

- C 35. Ἄλλ' ἐπεὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἐγενόμην τῆς διηγῆσεως, βούλομαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ παίδων ἤδη διαλαβεῖν, 10 ὅπως περὶ ἐκάστου αὐτῶν εὐσεβῶς ἐβουλεύσατο. κατὰ γὰρ τοὺς πάλαι τῶν εὐσεβῶν καὶ μιχαρίων ἀνδρῶν, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ἐκείνους πολὺπαιδα καὶ καλλιπαιδα καὶ τοῦτον ἔδειξεν ὁ θεός. μετὰ χρόνον τοίνυν τινὰ μεταδίδωσι τοῦ στέφους καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ τρίτῳ υἱῷ· τὸν δὲ τούτων νεώτατον Στέφανον, ὡς τὸν Ἰσαὰκ 15 ὁ Ἀβραάμ, προσάγει θεῷ καὶ τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ ἐγκαταλέγει καὶ ἀφιερῶ. τὴν θήλειαν δὲ γονὴν Ἰσαάκμον οὖσαν τῇ ἄρρην ἐν
- D ἱερῷ σημειῶ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας καθιερωῖ καὶ ὡς δῶρον δεκτὸν καὶ ἀνάθημα θεῷ ἀνατίθησιν, καὶ σχήματι καὶ καταστολῇ κοσμήσας ὁμοίως ταῖς καθαρῶς καὶ ἀμιάντως τῷ ἀπα- 20 νάτῳ νυμφίῳ νυμφενομέναις παρθέναις Χριστοῦ. ταῦτα δὲ εἰ καὶ τοῖς χρόνοις ὕστερον τυχὸν γέγονεν, ἀλλ' οὖν ἐνταῦθα κείσθω

16 καταλέγει A

paenitentiae tempus praebeat, tum malos reliquos coercuit. studens autem maiorem in modum eorum reprimere animos qui iniuste aliorum caedibus inhiant, omnemque illis spem auferre, filios natu maiores Constantinum atque Leonem, regie iam educatos ac eruditos omnique virtute ex imperii ratione excultos, ad imperii dignitatem promovet, velut nimirum validiores pluresque radices in imperio mittens, et super eo nobiles imperii ramos sustollens.

35. Ad hanc porro historiae partem cum venerim, libet hic quoque de reliquis eius liberis instituto sermone, quomodo de singulis pie admodum statuerit, declarare. velut enim olim pietate conspicuos ac beatos viros, imo et supra illos, hunc quoque deus copiosa probaque sobole donavit. post aliquod itaque tempus etiam Alexandrum filiorum tertium Augusti corona impartivit. horum vero novissimum Stephanum, haud secus ac Abrahamus Isaacum, deo offert deique ecclesiae adlegit ac consecrat. filias totidem numero quot erant masculi, in sacro illustrissimae martyris Euphemiae monasterio devovet, ac velut munus acceptum hostiamque deo dicat, illas tum moribus tum habitu omnique apparatu ornans, quo decorari solent quae pure ac incontaminate immortali sponso Christo sponsae virgines copulantur. haec, licet subsequerentis

συνημμένα, ὡσπερ τῇ φύσει, οὕτω δὴ καὶ τῇ διηγήσει τῆς τετρακτύος τῶν ἀδελφῶν.

36. Ἐπεὶ οὖν τὰ οἴκοι καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ κατὰ σκοπὸν εὐσεβῆ καὶ θεάριστον, ἐκάλει δὲ αὐτὸν ἡ ζέουσα περὶ τῶν ὄλων 5 φροντίς καὶ πρὸς ὑπερορίους στρατείας, ὡς ἂν τοῖς οἰκείοις πόνοις καὶ τῇ αὐτοῦ ἀνδρία καὶ γενναιότητι πλατύνῃ μὲν τὰ ὄρια τῆς ἀρχῆς, πορρωτέρω δὲ συνώσῃ καὶ ἀπελεύσῃ τὸ δυσμενές, οὐδὲ P 165 τούτων ἡμέλησεν, ἀλλὰ πρῶτα μὲν τοὺς στρατιωτικὸς καταλόγους ἐλαττωθέντας ἐκ τοῦ περικοπήναι τὴς διδομένας τούτοις φιλοτιμίας καὶ ῥόγας καὶ τὰ βασιλικὰ σιτηρέσια διὰ νέων συλλογῆς τε καὶ ἐκλογῆς ἀνεπλήρωσεν καὶ διὰ τῆς τῶν δειόντων παρυχῆς τε καὶ ἐπιδόσεως ἔρρωσεν· ἔπειτα γυμνάσας τούτους ταῖς τακτικαῖς μελέταις, καὶ τοῖς ἐνδελεχέσι πόνοις ἐμπείρους τῆς πολεμικῆς ἀγωνίας πεποιηκώς, καὶ εὐταξίας ὅτι μάλιστα λόγον ἔχειν ἐθίσας καὶ πε- 15 φροντικέναι τοῦ εὐπειθοῦς, οὕτω μετ' αὐτῶν ὑπὲρ τῶν φυλετῶν B καὶ συγγενῶν καὶ ὑπηκόων κατὰ βαρβάρων ἐστράτευσεν. ἤδει γὰρ ὡς οὐδὲ τῶν βαναύσων καὶ χυδαίων τούτων τεχνῶν οὐδεμίαν ἔστιν εἰδέναι πρὸ τοῦ μαθεῖν, οὐδ' ἔστιν ὅστις διδασκάλου χωρὶς οὔτε ὑποδηματογράφος, μήτι γε τῶν σπονδαιοτέρων τινὰ τεχνῶν κατ- 20 ωρθωκῶς φαίνεται. τὴν δὲ πολεμικὴν ἐπιστήμην ἢ τέχνην εἰ δίχα μαθήσεως καὶ ἰκανῆς ἐμπειρίας ἐξῆν εἰδέναι τῷ βουλομένῳ, οὐκ εἶχον ἄρα νοῦν ἀλλ' ἐλήρουσιν οἱ πολλὰ περὶ τὸ μέρος τοῦτο πονή-

temporibus acta sunt, hic tamen posita sunt, uti natura, sic et narrandi ipsa serie, fratrum quaternioni coniuncta.

36. Rebus itaque sic illi domi probe religioseque ac deo placito scopo constitutis, cum ipsum ardens rei publicae cura ad externa quoque bella suscipienda impelleret, quo nimirum suis ipse laboribus et fortitudine animique magnitudine imperii fines proferret longiusque hostem propelleret ac abigeret, nec hanc sibi partem negligendam putavit. primum tamen militares cohortes inde imminutas quod consuetae largitiones et stipendia regiaeque annonae illis subtractae essent, novo delectu conscriptoque in eam rem milite replevit, necessariique commeatus subministracione ac elargitione roboravit. exinde militaribus operibus eos exercens, assiduisque laboribus disciplinae castrorum expertos ac prae omnibus servandi ordinis sollicitos reddens, tribunisque suis atque ducibus obsequendi ritu instituens, una cum illis pro tribulibus et affinibus atque subditis adversus barbaros expeditionem suscepit. noverat enim nullam artem, ne mechanicam quidem ac vilem, sciri posse antequam addiscatur; nec quemquam esse qui sine magistro vel ipsam sutoriam (nedum aliquam nobiliorum artium, ac quae magnis sudoribus comparantur) adeptus satis videatur. scientiam vero seu artem militarem, si absque disciplina sufficientique ex rei usu peritia cuivis volenti parare liceret, haud sane mentis integrae fuissent, sed delirassent, qui plura circa hoc in commentariis de rebus bellicis diligenti opera tradiderunt,

C σαντες ἐν τοῖς τάκτικοῖς συγγράμμασι καὶ οἱ μέγιστοι τῶν αὐτοκράτορων καὶ στρατηγῶν, οἱ πολλὰ ἀπὸ πολλῶν τρόπαια συστήσαντες, ὧν οὐδεὶς ἐθάρρησε πώποτε μετ' ἀμαθοῦς καὶ ἀγυμνάστον λαοῦ εἰς πολεμίων παράταξιν ἐμβαλεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὔτε τὸν μὴ μαθόντα εἰδέναι οὔτε τὸν μὴ ἀσκήσαντα καὶ γυμνασάμενον ἀγωνίζεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ ὁ γενναῖος οὗτος πρότερον γυμνάσας καὶ καταρτίσας τὰ τάγματα τὰ στρατιωτικά, καὶ τὴν νεοσύλλεκτον στρατιὰν ἀναμίξας τῇ παλαιᾷ, καὶ ταῖς ἀρμοζούσαις χορηγίαις καὶ δωρεαῖς λιπάνυς αὐτῶν τὰ νεῦρα καὶ τονώσας τὰς δεξιὰς, D οὕτω μετ' αὐτῶν προσέβαλε τοῖς ἐχθροῖς καὶ τὰ πολλὰ τρόπαια 10 ἔστησεν καὶ τὰς μυχίας νίκας ἀνέλετο. διὰ βραχέων δὲ διηγῆσομαι.

37. Καὶ κατάστασιν πόλειος ἐνευκαιρήσας καὶ σχολάσας πράξεις, ξυρος ὑπολάμποντος τὰ ὄπλα ἀνέλετο καὶ μετὰ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ξυνεξητάζετο, ἡγούμενος χρῆναι τὸν ὡς 15 ἀληθῶς ἄρχοντα τοῦ οἰκείου προκινδυνεύειν λαοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πᾶν ἀδεῶς διάγειν τὸ ὑποχείριον πόνους καὶ ταλαιπωρίας ἐκουσίως αὐτὸν ἀναδέχεσθαι. καὶ ἐπεὶ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους ὁ τῆς P 166 Τεφρικής ἔηγούμενος, ὃν Χρυσόχειρα κατωνόμαζον, ἐπ' ἀνδρία καὶ συνέσει διαφέρειν δοκῶν σφόδρα παρελύπει τὴν Ῥωμαίων χώ- 20 ραν καὶ τοὺς λαοὺς, καὶ πολλοὺς τῶν ἀγροίκων καθ' ἐκάστην αἰχμαλώτους παιούμενος ἐφρόνει σοβαρὰ καὶ ὑπέρογκα, κατ' αὐτοῦ

6 καὶ om P 7 καὶ ante τὴν om P 10 προσέβαλλε A 12 post διηγῆσομαι verba aliquot deesse videntur. 14 λάμποντος P ἔλετο P 20 Ῥωμαίους A. an ὑπὸ Ῥωμαίοις?

maximique imperatores ac duces exercitus, qui multa de multis tropaea erexerunt; quorum nemo unquam cum rudi milite nec bellicis laboribus subacto adversas acies tentavit. atqui fieri non potest ut is doctus sit qui non didicerit, vel ut certamine fortiter defungatur qui se minime exercuerit ac gymnasticae operam dederit. idcirco vir ille generosus exercitatis prius instauratisque militaribus ordinibus, admixtisque tiro-nibus veteranorum numeris, ac convenientibus largitionibus muneribusque eorum impinguatis nervis dextrisque roboratis, sic cum illis adversus hostes congressus multa tropaea erexit et innumeras victorias reportavit. haec vero enarrabo quam paucis licebit.

37. Tranquillo igitur urbis statu, ac per eius opportunitatem navata rebus diligenti opera instructoque exercitu, vere arma capessivit, inter militares ipse ordines agens ac castra sequens; nempe hoc arbitratus, viro principis pro populo suo adeunda pericula, et ut subditi omnes secure ac quiete agant, sponte suscipiendos labores ac aerumnas. cumque ea aetate Tephricae princeps, cui Chrysochiri nomen erat, reliquis virtute praestare visus ac prudentia, Romanam dicionem ac gentem dire vastaret, quotidieque multos rusticorum captivos agens, superbe altumque saperet ac se reliquis praeferret, adversus illum eiusque urbem

καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν πόλεως ἐκστρατεύει ὁ βασιλεύς. τοῦ δὲ σοβαροῦ καὶ θρασέος ἐκείνου πρὸς τὴν γενναιότητα τοῦ ἐπιόντος στρατεύματος καὶ τὴν σύνεσιν καὶ ἀνδρίαν τοῦ αὐτοκράτορος ἐμφανῶς μὴ τολμήσαντος ἀντιστῆναι, ἀλλ' ὑποχωροῦντος καὶ μόνην τὴν οἰκίαν πόλιν φυλάξαι καὶ κρατύνεσθαι διεγνωκότος, ἐπῆει κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν ληϊζόμενος καὶ πορθῶν καὶ κατα- **B**
 τέμνων καὶ πυρπολῶν πάσας τὰς ὑπὸ τὸν Χρυσόχειρα χώρας καὶ κωμοπόλεις ὁ βασιλεύς, λείαν ἄπειρον καὶ αἰχμαλωσίαν περιβαλλόμενος. προσβαλὼν δὲ καὶ αὐτῷ τῷ ἄστει Τεφρικής, καὶ δι' **10**
 ἀκροβολισμῶν καὶ προσεδρείας οὐχὶ μακρῶς ἐλεῖν πειραθεὶς, ὡς ἑώρα καὶ τειχῶν καρτερότητι καὶ πλήθει βαρβαρικῶ καὶ ἀφθονίᾳ
 χρειῶν καταχωρωμένον αὐτὸ καὶ ἄδυσάλωτον, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐκτὸς ἅπαντα δι' ἐλαχίστου χρόνον τῷ πλήθει τῆς στρατιᾶς καταλείπωτο
 καὶ τὰ ἀναγκαῖα σχεδὸν κατηνάλωτο, ἀπέστη τῆς πρὸς τὴν πο- **15**
 λιορκίαν χρονίον ἐπιμονῆς· τὰ δὲ περὶ αὐτὴν φρούρια τὴν Ἄβαραν καὶ τὴν Σπάθην καὶ ἕτερά τινα ἐκπορθήσας, καὶ ἄρας ἐντεῦ- **C**
 θεν ἄσινῃ τὸν περὶ αὐτὸν πάντα στρατόν, μετὰ συγχῶν, ὡς εἴρηται, λαφύρων καὶ ἀνδραπόδων ἐπανεχώρησεν.

38. Τῶν ἐν τῇ Τεφρική τοίνυν τὸν πολὺν φόνον ἢ ἑτέρα **20**
 τῶν Ἰσμηλιτῶν πόλις Θεασαμένη, ἣν Τάραντα λέγουσι, πρέσβεις πέμψασα εἰρήνης ἡξίου τυχεῖν καὶ ταῖς συμμαχίαις ἐγγράφεσθαι. ὁ δὲ κράτιστος βασιλεύς, ὄσσην πρὸς τοὺς ἀντιταττομένους ἀνδρίαν,

8 καὶ] δὲ καὶ P 12 κατοχυροῦμ. Barberinus. 13 καταλείπωτο P
 15 αὐτῆς A 18 υπανεχώρησεν Barberinus. 22 ἀνδρίαν—
 ὑποταττομένους om A

imperator exercitum ducit. eo autem, quantavis superbia ac audacia fretus erat, non auso palam adorientis exercitus generosos conatus experiri aut prudentiam roburque imperatoris tentare, sed secedente unumque hoc satagente, ut suam sibi servaret urbem atque assereret, ibat imperator nemine prohibente, diripiens vastansque et excindens incendensque pagos omnes et oppida, quae Chrysochiris dicionis erant, immensa onustus praeda ingentemque captivorum multitudinem trahens. sed et ipsam adortus urbem Tephricam, eamque tumultuaria quasi pugna, non diutina obsidione conatus capere, videns et murorum firmitate et barbarorum multitudine annonarumque copia abunde munitam, ac quae aegre expugnari posset, quod praesertim omnis circum ager brevissimo tempore copiarum numerositate desolatus erat, ac pene exercitum necessarius commeatus defecerat, a diutina obsidione abscessit; circum vero positus praesidiis, Abara et Spatha aliisque quibusdam expilatis, illaeso inde cuncto sublato exercitu, cum multis, ut dictum est, spoliis ac captivis reversus est.

38. Ingentes Tephricae factas caedes alia Ismaelitarum urbs cum vidisset (Taracem vocant), missis legatis pacem expostulat et in sociarum urbium albo adscribi rogat. in his optimus imperator, quantum

τοσαύτην πρὸς τοὺς ὑποταττομένους ἐπιείκειαν ἐνδεικνύμενος, ἤτ-
 D τήθη τε τῆς πρεσβείας καὶ τῆς εἰρήνης τοῖς αἰτοῦσι μετέδωκε, καὶ
 σύμμαχος ἀντὶ πολεμίων τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐκέκτητο. ἐκ τούτου ἄλλοι
 τε οὐκ ὀλίγοι καὶ Κουρτίκιός τις Ἀρμένιος, ὃς εἶχε τότε τὴν Λό-
 καναν καὶ συνεχῶς τὰς ἐσχατίας τῆς Ῥωμαιοῦς ἀρχῆς ἐλυμαίνετο, 5
 προσέφυγε πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὰ ὄπλα καὶ τὸν
 λαὸν τῷ αὐτοκράτορι καθυπέταξε, Θανμάσας αὐτοῦ τὸ μετὰ τοῦ
 ἀνδρείου ἐπεικέας καὶ μετὰ τῆς δυνάμεως δίκαιον.

39. Ἔως δὲ πρὸς αὐτόν εἶχον τὸν νοῦν οἱ πολέμοι, καὶ
 περιεσκόπουσαν πρὸς ὃ μέρος ῥέπει, ἵνα πρὸς τὸ ποροῦν καὶ αὐτῶ 10
 P 167 συνασπίσωσι, κοῦρσον κατὰ τῆς λεγομένης Ζαπέτρας ἀπέστειλεν
 ἐπιλέκτων πολεμιστῶν, οἳ σπουδῇ τὰ στενὰ τῆς ὁδοῦ διελθόντες
 αὐτῇ τῇ πόλει προσπίπτουσι, καὶ ταύτην ἐξ ἐφόδου λαμβάνουσι,
 καὶ πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατασφάττουσιν, αἰχμαλωσίαν τε πολλὴν καὶ
 λείαν λαμβάνουσι, καὶ δεσμίους χρόνιους ἐξάγουσι τῆς φρουρᾶς. 15
 εἶτα τὰς ἐφεξῆς πυρπολήσαντες χώρας καὶ τὸ Σαμόσατον ἐκπορ-
 θήσαντες, καὶ τῇ αὐτῇ φύμῃ τὸν Εὐφράτην περάσαντες κατὰ
 πολλὴν ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων διὰ τὸ παραστρατοπεδεύειν τοὺς
 πολεμίους τῷ βασιλεῖ, καὶ πολλὴν λαβόντες αἰχμαλωσίαν καὶ
 λάφυρα, ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἔτι πρὸς τῷ Ζαρ- 20
 B γοῦχ ποταμῷ, ἔνθα τὸ Κεραμίσιον ἐστί, διατρίβοντα καὶ ἀργεῖν
 μὲν δοκοῦντα, τὰ δὲ τοιαῦτα πανσόφως διὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα κατα-
 πραττόμενον.

3 ἀντὶ] ἐκ P

9 ἕως] ὡς P

21 Κεραμίσιον P

erga adversarios fortitudinis robur, tantam erga subiectos moremque
 gerentes aequitatem ac clementiam ostendens, vinci se passus est ab
 oratoribus, pacemque rogantibus tribuens exinde pro hostibus illos so-
 cios nactus est. hinc cum alii non pauci, tum Curticius Armenus, Loca-
 nam tunc praesidio tenens Romanaeque ditionis fines assidue molestans,
 ad eum confugit, urbemque suam et arma et populum imperatori subiec-
 cit, illius aequitatem ac clementiam cum pari fortitudine ac iustitiam cum
 virtute admirans.

39. Interim vero intentis in eum hostium animis serioque obser-
 vantibus quam in partem ille impetum verteret, ut laboranti opem ipsi
 ferrent, lectam bellatorum manum adversus Zapetram (sic dictam urbem)
 misit; superatisque velociter viae angustiis ipsam urbem adoriuntur pri-
 moque impetu capiunt, ac in ea multos trucidant, ingentique praeda ac
 spoliis potiti, qui pridem in ea vincti tenebantur, ex carcere liberant.
 tum vicinas terras incendunt, Samosatam diripiunt, eodemque impetu
 superato Euphrate, cum nullus usquam obsisteret (quod nimirum haud
 procul ab imperatore hostium castra locata essent), multis captivis ac
 ingenti praeda ditati ad imperatorem reversi sunt, adhuc prope Zarnu-
 chum fluvium, ubi Caramisium est, morantem, desidis quidem similem,
 sed qui summa industria ac solertia per subditos talia designaret.

40. Ἐντεῦθεν ἄρως ὁ βασιλεὺς μετὰ παντὸς στρατοῦ τὴν ὡς ἐπὶ Μελιτηνὴν ἀπάγουσαν διήει ὁδόν. πρὸς δὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ Εὐφράτου γενόμενος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὦρα θέρους πλημμυροῦντα καὶ πελαγίζοντα, τὸ δὲ προσκαθῆσθαι τῇ διαβάσει καὶ 5 ταπεινὸν προσμένειν γενέσθαι τὸν ποταμὸν ἀγεννὲς ἐνόμισε καὶ ἀνάξιον τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως, γεφύρα τοῦτον ἔγνω διαλαβεῖν, καὶ πάντα πρὸς τὸ ἔργον σπουδῇ ἠντιρεπίζετο. θέλων δὲ τὸν κόπον παραμυθεῖσθαι τῶν οἰκείων στρατιωτῶν καὶ τοὺς πόρους ῥηδίως C ὑποφέρειν πείσαι, ἅμα δὲ καὶ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἐκουσίοις ἀποτρέχειν 10 πόνοις, ἵνα εἰ καὶ ἀκούσιος πολλάκις συμβῆ, μὴ ξενοπαθῆ μηδὲ ἀήθης εὐρίσκοιτο, συνεφέπτετο τοῦ ἔργου τοῖς στρατιώταις καὶ μάλα προθύμως, καὶ τὰ μείζονα βάρη τοῖς οἰκείοις αἴρων ὤμοις πρὸς τὴν γέφυραν διεκόμιζεν. εἶδεν ἄν τις τότε ἰσομέγεθες βάρους οὔπερ ὁ βασιλεὺς ῥηδίως ἐβάσταζε, τρεῖς τῶν στρατιωτῶν ὁμοῦ 15 μόλις διακομίζοντας. οὕτω δὲ τὸν Εὐφράτην περικλιθεὶς τὸ φρούριον εὐθὺς ὃ Ῥαψάκιον λέγεται ἐξεπόρθησεν. ἰδίᾳ δὲ τοὺς Χάλδους καὶ Κολωνιάτας τὴν μεταξὺ χώραν Εὐφράτου καὶ Ἀρσίνου D κελεύσας καταδραμεῖν, λείας πολλῆς καὶ ἀνδραπόδων δι' αὐτῶν ἐκνοίησεν καὶ τὰ φρούρια τὸ τε Κουρτικίου καὶ τὸ Χαχὸν καὶ τὸ 20 Ἄμερ καὶ τὸ Μουρινιῆς καλούμενον καὶ τὸ Ἄβδελα ἐξεπόρθησεν. αὐτὸς δὲ τῇ Μελιτηνῇ προσβαλὼν, ἐνανδρούσῃ τότε καὶ πλῆθος ἐχούσῃ βυρβάρων συχρὸν, οἱ πρὸ τῆς πόλεως μετὰ βυρβαρικῶν

2 Μελιτηνὴν A, et infra Μελιτηνῇ. 20 Ἄβδηλα A

40. Hinc discedens cum universo exercitu, quod ad Melitenem ducit, iter ingreditur. ubi autem ad Euphratis ripas venit, tumescentem aestivo tempore lateque exundantem fluvium videns, degenerisque animi nec illis quas ducebat copiis dignum ratus traiectioni assidere, ac donec detumuisset aquae humiliore alveo exspectare, ponte iungendum constituit; cunctaque ad opus velociter instructa sunt. cupiens vero militum laborem lenire et ad eius molestias facile ferendas inducere, seque ipsum pariter spontaneis fatigationibus divexare, ne si quando, ut plerumque solet, inconsulto aliquid accidisset, novitate casus consterneretur aut malis insuetus inveniretur, sociam militibus operam, et quidem strenue admodum ac alacriter, adiungebat, maioraque onera suis ipse humeris ad pontem apportabat. vidisses tunc eius ponderis onus imperatorem facile ferre, cui vix tres simul milites pares essent. in hunc modum transmissis Euphrate statim praesidium Rhapsacium expugnat. seorsum vero Chaldos et Coloniatas regionem quae inter Euphratem et Arsinum effunditur iubens excurrere, ingenti praeda multisque captivis potitus est; castellaque, quod Curticii vocant et Chachon et Amer et Murinixum et Abdela, cepit ac diripuit. ipse Melitenem irrumpens, urbem eo tempore ingenti civium multitudine fretam affatimque barbarorum copiis munitam, quibus in occursum cum barbarico clamore ac stre-

ἀλαλαγαμῶν καὶ φρυαγμαίων ἀπήντων αὐτῶ, τὴν οἰκείαν ἀρετὴν ἐπεδείξατο, ὡς μὴ μόνον τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους
P 168 περιφανῶς ἐκπλαγῆναι τὴν ἀνδρίαν αὐτοῦ καὶ εὐχέριαν. ἐμφρό-
 νως γὰρ ἅμα καὶ νεανικῶς προσμίζας τοῖς πολεμίοις, καὶ κατὰ
 χεῖρα γενναῖος φανείς καὶ τόλμη διαφέρων, καὶ παρὰ δεινὰ ὀρώ-
 5 μενος εὐθαρσής τε καὶ ἀκατάπληκτος, πρῶτος τοὺς ἀντιτεταγμέ-
 νους ἐτρέψατο φόνῳ πολλῶ· εἰθ' οὕτως οἱ σὺν αὐτῶ τοὺς κατ'
 αὐτοὺς ἕκαστοι καὶ μέχρι τοῦ ἄστεος ἀναιροῦντες ἐδίωκον, ὡς πολ-
 λοῖς νεκροῖς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον καταστρωθῆναι καὶ τὸ πρὸ
 τοῦ τείχους ὕδωρ αἵματι κερασθῆναι, πολλοὺς δὲ καὶ ζῶντας 10
 ἀλώωναι, καὶ ἄλλους τῶ δέει ἐκόντας αὐτομολῆσαι, τοὺς δὲ περι-
 λιπεῖς εἰς τὸ ἄστρ συγκλεισθῆναι καὶ τοῦ λοιποῦ ἐξόδον παντάπα-
B σιν εἶργεσθαι. ἔνθα διανοεῖτο μὲν ὁ βασιλεὺς μηχανάς τε πῆγνυ-
 σθαι καὶ ἅπαν ὄργανον πολιορκητικὸν μεταπέμπεσθαι καὶ ἔργα
 τόλμης καὶ γενναϊότητος περὶ τὴν τειχομαχίαν ἐνδείξασθαι· ὡς δὲ 15
 ἑώρα τὴν πόλιν τειχῶν τε περιβολῆ καρτερῶν καὶ πλήθει τῶν ἀπὸ
 τοῦ τείχους ἀμυνομένων δυσάλωτον, ἐπύθετο δὲ παρὰ τῶν αὐτο-
 μόλων καὶ ἐπιτηδείων ἔχειν ἀφθονίαν πολλήν καὶ μὴ δεδιέναι χρο-
 νίαν πολιορκίαν, ἄρας ἐντεῦθεν τῇ Μανιχαίων προσέβαλε γῆ-
 δενδροτομήσας δὲ ταύτην καὶ τὰς οἰκίας πυρὶ δοῦς καὶ πᾶν δια- 20
 φθειρῶν τὸ ἐν ποσί, τὸ Ἀργαοῦθ λεγόμενον αὐτῶν φρούριον καὶ
 τὸ Κοντακίου καὶ Στεφάνου καὶ Ῥαχάτ ἐμπρήσας κατέσκαψεν.

1 ἀλαλαγαῶν A
 παρὰ τὰ

3 τὴν om P
 17 δὲ] μὲν AP

5 παρὰ] περὶ P. malim

pitū effusis ipse suae virtutis egregium specimen dedit, ut non modo eius asseclae sed et hostes illius palam fortitudinem dexteritatemque stupore admirarentur. solerter enim fortiterque hostibus congressus, manūque fortem et audacia praestantem fidentisque animi virum ac interritum terribilibus praeferens, primus adversam aciem magna strage fudit; tumque alii sibi quique adversos obiectosque ad urbis usque portas caedentes persecuti sunt, ut exterius urbis pomerium multis cadaveribus consterneretur valli que muro circumducti aqua cruore misceretur, multi etiam vivi caperentur, alii metu perciti ipsi sponte transfugerent; reliqui denique in urbe includerentur, omnique postmodum exitu penitus arcerentur. in his cogitabat imperator machinas figere, cunctaque expugnandis urbibus aptata instrumenta convehere, audacisque ac strenui animi facinora tentandis muris designare: sed cum videret urbem moenium ambitu munitissimam, eaque tutantium multitudine ac robore captu difficillimam, audissetque a profugis necessario comaeatu abunde instructam, nec diutinam timere obsidionem; inde discedens in regionem Manichaeorum irrupit, excisisque arboribus ac aedibus igni succensis cunctisque obviis devastatis eorum castellum Argauthum Cutaciique et Stephanī et Rachatum concremans penitus evertit. postmodum subiecto

εἶτα τὸν ὑπὸ χεῖρα πάντα λαὸν πλουσίως φιλοφρονησάμενος, καὶ C
 τῶν ἀριστευσάντων ἕκαστον ἀριστείοις τιμήσας, μετὰ πολλῶν λα-
 φύρων καὶ νικητικῶν στεφάνων ὑπέστρεψε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν·
 καὶ διὰ τῶν Χρυσῶν πυλῶν εἰσελθὼν ὡς οἱ πάλαι κατὰ τὴν μεγα-
 5 λόδοξον Ῥώμην τῶν αὐτοκρατόρων τοὺς θριάμβους κατὰγοντες,
 καὶ τὰς παρὰ τοῦ δήμου νικητικὰς ἐκβολήσεις καὶ εὐφημίας δεξά-
 μενος, καὶ πρὸς τὸ μέγα τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἀνάκτορον, ὡς τὰς
 εὐχὰς καὶ τὴν προσήκουσαν εὐχαριστίαν ἀποδώσων, εὐθὺς ὡς εἶχεν
 ἐξ ὁδοῦ παραγεγονώς, καὶ ὑπὸ τοῦ τότε πατριαρχοῦντος τῷ τῆς D
 10 νίκης στεφάνῳ ταινιωθεὶς, ἀπεκατέστη εἰς τὰ βασίλεια.

41. Καὶ πάλιν αὐτὸν φροντίδες πολιτικαὶ διεδέχοντο, καὶ
 ταῖς ἀπὸ διαφόρων ἔθνων πρεισβείαις τὰ πρόσφορα ἐξημαρτίε·
 καὶ πρὸς ὀλίγον τοῖς τέκνοις συννευφρανθεὶς καὶ τῇ γυναικί, καὶ
 τοὺς κατὰ τὸ ἄστυ περιελθὼν ἱεροὺς καὶ θεῖους ναοὺς καὶ τὰς
 15 εὐχὰς ἀποδοὺς, συνήθως ἦν αὐθις ἐπὶ τῶν πολιτικῶν διοικήσεων
 καὶ τῶν κρίσεων, τὴν περὶ τὸ ὑπήκοον κηδεμονίαν καὶ ἄγρυπνον
 πρόνοιαν ἐνδεικνύμενος. οὐ διελίμπανε δὲ ὅμως καθ' ἑκάστην P 169
 εἰς τὸν ἱερόν καὶ θεῖον ναὸν εἰσιὼν καὶ ἱκετεύων τὸν κύριον, καὶ
 μεσίτας πρὸς τοῦτο τὸν τε ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ καὶ Ἡλιοῦ τὸν
 20 προσφῆτην πρὸς Θεὸν προβαλλόμενος, τοῦ μὴ πρότερον τοῦ βίου
 ὑπέξειλθεῖν πρὶν ἢ τὸν τοῦ Χρυσόχειρος ὄλεθρον ἐπιθεῖν καὶ τρία
 βέλη τῇ αὐτοῦ καταπῆξαι μιαιρᾶ κεφαλῇ. ὃ καὶ γέγονεν ὕστερον.

omni milite large copioseque muneribus accepto, ac qui singulari virtute fulserant, singulis decenti honorario donatis, multis auctus spoliis ac victoriae sertis in urbem reversus est; ingressusque per Aureas portas, quo fere ritu veteres imperatores in praemagnifica nobilique Roma triumphum agebant, faustis pro victoria populi acclamationibus omnibusque deducentibus, in magnum dei sapientiae templum ad vota congruamque gratiarum actionem deo persolvendam, statim ut erat ex itinere, profectus, atque a patriarcha victoriae corona redimitus, in regiam receptus est.

41. Rursus vero curae eum civiles sollicitabant, diversarumque gentium oratoribus ad se convenientibus dandis responsis incumberebat; paululumque cum liberis ac uxore relaxato animo, ac sacrosanctis per urbem voti precumque causa templis religiose lustratis, ex more rursus civilibus administrationibus iudiciisque addicta opera, diligentiam ille suam vigilemque curam erga subditos ostentabat. nullum tamen faciebat finem quotidie in sacrum divinumque templum ingrediendi deumque supplicibus votis exorandi, intercessoribus ad deum adhibitis tum Michaele caelestis exercitus principe, tum Elia propheta, ne prius vita excederet quam Chrysochiris interitum videret ac tria tela impuro illius capiti infingeret; quod et postea contigit. sequenti enim anno, cum is

τῷ γὰρ ἐπιόντι χρόνῳ εἰς τὰς τῶν Ῥωμαίων ἐμβαλόντος χώρας τοῦ προμνημονευθέντος Χρυσόχειρος καὶ ταύτας ληϊζομένου, ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ συνήθως ὁ βασιλεὺς τὸν τῶν σχολῶν ἐξηγούμενον. ὃς ἐξελθὼν καὶ πάντα τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν συμπαράλαβὼν, ἐπεὶ κατὰ πρόσωπον ἐμφανῶς ἀντιστῆναι πρὸς αὐτὸν ἀπε-

- B** δειλία, τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα συμπαρείπετο τέως αὐτῷ ἀπὸ τινος διαστήματος, καὶ τὰς μερικὰς ἀνεῖργε καταδρομάς, καὶ οὐ συνεχώρει κατὰ τῆς χώρας ἀδεῶς διασκίδνασθαι. ὡς οὖν τὰ μὲν δρωῶν τὰ δὲ ἀπρυκτιῶν ὁ βάρβαρος, ἤδη καὶ τοῦ καιροῦ καλοῦντος αὐτόν, τῆς πρὸς τὰ οἰκεία ἐπανόδου ἐμνήσθη καὶ μετὰ 10 λείας συγχῆς πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεφεν, ἀφώρισε δύο τῶν στρατηγῶν ὁ τῶν σχολῶν ἐξηγούμενος, τὸν τε τοῦ Χαρσιανοῦ καὶ τῶν Ἀρμενίων, μετὰ τῆς περὶ αὐτοὺς δυνάμεως ἕκαστον, ὥστε συμπαρομαρτεῖν καὶ ἐφέπεσθαι τῷ Χρυσόχειρι ἄχρι τοῦ Βαθυρρύακος, κάκειθεν εἰ μὲν ἐπαφήσει κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀρίων 15
- C** στρατόν, δῆλον τοῦτο τῷ δομestikῷ ποιήσασθαι, εἰ δὲ πρὸς τὸν οἰκείον φωλὸν ἀμεταστρεπτὶ βαδίζων εἰσδύνειεν, ἔασαντας τοῦτον αὐθις ἐπανελθεῖν πρὸς αὐτόν. (42) ἤδη οὖν τοῦ βαρβαρικοῦ στρατεύματος γεγονότος ἐν ἑσπέρας καιρῷ κατὰ τὸν καλούμενον Βαθυρρύακα καὶ ἀυλισμένου κάτω πρὸς τὴν τοῦ ὕρους ὑπώρεικον, 20 τῶν δὲ Ῥωμαϊκῶν στρατηγῶν καταλαβόντων τὰ τούτου μετεωρότερα καὶ τὸ μέλλον ἀποσκοπούντων, ἐμπίπτει τις ἕρις περὶ τῶν πρωτείων καὶ ἀμιλλα τοῖς τῶν δύο θεμάτων στρατιώταις καὶ

4 ὃς ἐξελθὼν om P

12 ἀφηγούμενος A

22 τῶν om A

quem dicebam Chrysochir Romanam dicionem invasisset eamque devastaret, misit ex more imperator in eum scholarum domesticum; assumptoque omni Romano exercitu, licet palam conserta acie cum illo pugnare non auderet, interim tamen Romanis cohortibus ex certo intervallo insequentibus, obstabat ne hinc inde excurrere ac palando per loca dispergi auderet. cum igitur barbarus, partim rebus ex voto cedentibus partim frustrato conatu, iam etiam tempore vocante, ad sua redire statuisset gravique onustus praeda domum rediret, scholis praefectus duobus ducibus, quorum unus Charsianis alter Armeniacis praeerat, praecipit ut cum iis quas ducebant cohortibus Chrysochirem pone sequantur usque ad Bathyrrhyacem; indeque, si quidem adversus Romanorum fines copias immitteret, id domestico significarent: sin recto itinere in suam se latebram reciperet, illo dimisso ad ipsum rursus redirent. (42) iam itaque ad eum qui dictus est Bathyrrhyaci locum, advesperascente die barbarorum devectus exercitus ad pedes montis consedit. Romanorum duces illius superiora occupant, ac quid eventurum sit dispiciunt. interim inter duorum thematum milites, et ordinum turmarumque ductores ac manipularios, contentio quaedam et pugna de virtutis praestantia in-

ταξίαρχοις καὶ λοχαγοῖς, τῶν μὲν τοῦ Χαρσιανοῦ ἑαυτοῖς ἐπι-
 γραφόντων τὸ πρῆσβεῖον τῆς κατ' ἀλκὴν ἀρετῆς, ἔμπαλιν δὲ τῶν
 Ἀρμενιακῶν μὴ μεθιεμένων τῆς ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδρίας τὸ πρω- D
 τεῖον ἐκείνους λαβεῖν. ὡς οὖν ἐπὶ πλέον τὰ τῆς φιλονεικίας αὐτοῖς
 5 ἔχώρει καὶ τὰ φρονήματα διηρέθιστο, λεχθῆναι φασὶ παρὰ τῶν
 πρωτευόντων τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν συστήματος ὡς ἵνα τί μάλιστα ἐν
 λόγοις ἕκαστοι θρασυνόμεθα καὶ ἀρχοῦμεν διακενῆς, ἔξοις τοῖς
 ἔργοις τὴν ἀμφισβήτητον ἀρετὴν ἐπιδείξασθαι; τῶν γὰρ πολεμίων
 οὐ μακρὰν ἀπεχόντων, ἔξεστιν ἐπὶ τῶν ἔργων φανῆναι τοὺς ἀρι-
 10 στεῖς καὶ ἐκ τῆς κατὰ χεῖρα γενναιότητος κριθῆναι τοὺς ὑπερέχον-
 τας. τοὺς τοιοῦτους τοίνυν λόγους διακηκοότες οἱ στρατηγοί, καὶ
 τὴν πρὸς ἀνδρίαν ὁρμὴν καὶ προθυμίαν κατανοήσαντες τοῦ λαοῦ, P 170
 συννοήσαντες δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου βοήθειαν, ὅτι ἔξ ὑπερδε-
 ξίων τοῖς ἐν ἐπιπέδῳ κατηγλισμένοις μέλλουσιν ἐπιτίθεσθαι, διχῆ
 15 διαιροῦσι τὴν δύναμιν· καὶ τὸ μὲν ἔκκριτον αὐτῆς ἄχρις ἑκτῆς
 ἑκατοντάδος μετὰ τῶν γε τῶν στρατηγῶν προσβαλεῖν ἐκρίθη τῶν
 τῶν βαρβάρων στρατῶ, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς εὐαριθμήτου Ῥωμαϊκῆς
 στρατιᾶς ἐς δόκησιν πλήθους αὐτοῦ που πρὸς τὰ μετέωρα συσκευ-
 ᾶσαντες, καὶ σένθημα δόντες καιροῦ, ἴν' ὅταν οὗτοι προσβά-
 20 λωσι τοῖς ἐχθροῖς, κάκεινοι σὺν ἀλαλαγμῶ μεγίστῳ καὶ σάλπιγγι,
 συνεπηχούντων καὶ τῶν ὁρέων αὐτῶν, ἐκπληκτικὴν βοήθην ἀναρρή- B
 ξωσιν, αὐτοὶ τὰς πανοπλίας ἐνδύονται, καὶ ἀφανῶς διὰ νυκτὸς τῆ

6 τῶν om P
 centibus Getis.

15 ταύτης A
 προσβαλεῖν om A

16 Allatius Γετῶν manu-

cidit. Charsianitae virtutis, quae in fortitudine est, primatum sibi vindicabant: contra Armeniaci nihil se illa virtute iis impares omnino obnitatebantur. augescente itaque rixa, et cum partium irritaretur ferocitas, ab Armeniacorum coetus primoribus in haec verba peroratum ferunt. "quid frustra verbis singuli ferocimus atque iactamus, cum in promptu sit virtutis specimen dare, qua de ambigimus? cum enim hostes haud longe absint, possunt qui viri praestantes existant, facinoribus editis inclarescere, ac qui forti robore praecellat, iudicio primas obtinere." his ergo ductores sermonibus auditis, militumque ad impressionem faciendam fortem animum atque alacrem considerantes, nec non ipsius loci opportunitatem haud leve sibi ad victoriam momentum afferre sentientes, quod e sublimi loco impetum in hostes erant facturi, qui in valle castra habebant, duas in partes copias dividunt. selectiorem manum ad sexcentos cum ipsis ductoribus in hostem irruere decernunt: reliqui numero non multi in sublimi starent, confertae multitudinis speciem praeferrentes, data temporis tessera, ut cum illi hostem adorirentur, illico hi maximo cum plausu et tubis canentibus terribilem rugitum una quoque reboantibus montibus ederent. sic arma induunt, ac occulte per noctem ad ho-

στρατοπεδεῖα τῶν δυσμενῶν πλησιάζουσι. πρὸ τῆς ἕω δέ, οὐπω τοῦ ἡλίου τὸ ὑπὸ γῆν τελείως παραλλάξαντος ἡμισφαίριον, βοῆ στιβαροῦ παιανίσαντες καὶ τὸ “στανρὸς νενίκηκε” συμβοήσαντες ἐπιτίθενται τοῖς ἐχθροῖς, συνεπαλαλαζάντων ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τῶν λοιπῶν. εὐθὺς οὖν τῷ ἀνελπίστῳ καταπλαγέντες οἱ βάρβαροι, καὶ μήτε συστήναι μήτε τὸ ἐπιὸν πλῆθος ὅσον ἐστὶ λαβόντες καιρὸν κατιδεῖν, μήτ’ ἄλλο τι σωτήριον ἑαυτοῖς ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἰσχύσαντες συνιδεῖν, ὤρμησαν πρὸς φυγὴν, τῆς τοῦ βασιλείως τούτου

C τούς πάντως ἐπιμόνου ἐκδειματούσης εὐχῆς καὶ συνελαννούσης πρὸς ὄλεθρον. τῶν οὖν διωκόντων Ῥωμαίων καὶ τοὺς μὴ συνόντας συνεχῶς ἐπιβωμῆνων στρατηγούς καὶ τὰ τάγματα καὶ τὸν τῶν σχολῶν ἀφηγούμενον, καθάπερ αὐτοῖς συντέτακτο, καὶ τῶν φευγόντων εἰς πλείονα φόβον συνελαννομένων καὶ ταραχὴν, συνέβη μέχρι μιλίων τριάκοντα γενέσθαι τὴν διώξιν καὶ τὸν μεταξὺ χώρον ἀπειροῖς καταστρωθῆναι νεκροῖς. (43) ὅτε καὶ τὸν ἀναιδῆ καὶ

D θρυσὸν ἐκεῖνον Χρυσόχειρα λέγεται, σὺν ὀλίγοις φεύγοντα τῶν περὶ αὐτόν, ἐπικαταδιώκειν Ῥωμαίων τινά, τὸ Πουλιάδην παρωνύμιον φέροντα, ὃν συνέβη ποτὲ κατὰ Τεφρικήν γεγονότα αἰχμάλωτον διὰ τὸ ἀστείσμου μετέχειν καὶ χάριτος συνήθη καὶ γνώριμον

χρηματίσαι Χρυσόχειρι. ὃν ἰδὼν ὁ βάρβαρος τότε μετ’ ἐνθουσιασμοῦ καὶ προθυμίας διώκοντα, ἐπιστραφεὶς “τί σοί” φησι “κακόν, ὃ ἄθλιε, διεπραξάμην, Πουλιάδη, ὅτι με οὕτω καταδιώ-

3 καὶ τὸ — συμβοήσαντες om A

17 Ῥωμαίων A

stium castra accedunt. summo autem mane, cum necdum sol emenso penitus subiecto nobis hemisphaerio emersisset, magna voce paeana cantantes, et “vicit crux” conclamantes, aggrediuntur hostem, simul reliquis de monte militarem conclamationem edentibus. at barbari subito re insperata perterriti, neque inter se coire nec contemplandae irruentium hostium multitudinis tempus habere, neque omnino quicquam salutare consulere posse, sed fugae se dare, imperatoris prorsus assidua ad deum precatione eos perterrente atque in interitum propellente. Romanis itaque insequentibus, absentesque duces atque ordines scholisque praefectum continue compellantibus, sicut fuerat praeceptum, aucto fugientium pavore ac tumultu ad trigesimum miliare persequuntur, interiectumque spatium cadaveribus consternunt. (43) inter haec etiam impudentem audacemque illum Chrysochirem, cum paucis suorum fugientem, Romanorum quendam, cognomento Puladem, persecutum ferunt, qui Tephricae quondam captivus, quod festivus esset ac lepidus, Chrysochiri innotuerat et ab eo in familiaritatem fuerat admissus. hunc ut vidit barbarus furiose alacrique animo insequentem, conversus ad eum “quid tibi” inquit “mali feci, miser Pulade, quod sic insane perempturus me persequeris?” cui ille brevibus “quod nimirum munerum in me collatorum vicem me tibi hodie redditurum deo bene propitio, confido, pa-

κεις μανιωδῶς, ἐπιθυμῶν ἀνελεῖν με; ὁ δὲ συντόμως ἀντέφησεν
 ὅτι τῶν ἐνεργεσιῶν σου, πάτρων, τὴν ἀμοιβὴν ἀποδοῦναί σοι κατὰ
 τὴν πυροῦσαν ἡμέραν πεποιθὼς εἰμι ἐν Θεῷ, καὶ διὰ τοῦτο κατα-
 διώκω ὀπίσω σου. ὡς οὖν ὁ μὲν προΐει οἷα βεβλαμμένος τὰς
 5 φρένας ὑπὸ Θεοῦ, ἀπεγνωσμένος τε καὶ δειλός, ὁ δὲ ἐφείπετο μετ'
 εὐτολμίας καὶ θάρσους νεανικοῦ, ἐντυγχάνει τάφρον βαθεία ὁ διω-
 κόμενος, ἣν ὑπερπηδῆσαι ὁ ἵππος ἐπεδειλία τε καὶ διώκλαζεν. καὶ P 171
 ἕως περὶ ταύτην ὁ Χρυσόχειρ εἶχε τὸν νοῦν, βάλλει τοῦτον ὁ
 Πουλάδης κοντῷ κατὰ τῆς πλευρᾶς, καὶ εὐθέως περιδινηθεὶς τῷ
 10 ἀλγύματι κατεροῦή τοῦ ἵππου. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τις, ᾧ Δια-
 κονίτζης ἦν τὸ ἐπώνυμον, ἀπὸ τοῦ οἴκελου ἵππου ῥίψας ἐαυτὸν ἐπι-
 μελείας ἤξιον τὸν πεισόντι δεσπότην, καὶ τοῖς οἰκείοις γόνασι τὴν
 ἐκείνου κεφαλὴν ἐπιθεὶς τὸ συμβᾶν ἀπωδύρετο. ἐν τοσοῦτῳ δὲ
 προσγίνονται τῷ Πουλάδῃ καὶ ἕτεροι, καὶ καθυλλόμενοι τῶν ἵπ-
 15 πων τὴν τοῦ Χρυσόχειρος ἀποτέμνουσι κεφαλὴν λειποψυχοῦντος
 ἤδη καὶ ἐκλιμπάνοντος, συγκαταλέγουσι δὲ καὶ τὸν Διακονίτζην
 ἐκείνον τῷ τῶν λοιπῶν δεσμιῶν ἄριθμῳ. οὕτῳ δὲ παραδόξως B
 καταπολεμηθέντων τῶν δυσμενῶν καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ ἠψωθέν-
 τος καυχήματος, συντόμως μετὰ τῶν τῆς χαρᾶς ἀγγέλων προσα-
 20 ποστέλλεται βασιλεῖ ἢ τοῦ Χρυσόχειρος κεφαλῇ. ἐτύγγανε δὲ
 τηρικαῦτα διάγων κατὰ τὸ Πετρίον λεγόμενον, ἔνθα τὸ σεμνεῖον
 τῆς τῶν οἰκείων θυγατέρων διατριβῆς ἐχρημάτιζεν. καὶ τῆς κεφα-
 λῆς προσενεχθείσης τῶν οἰκείων ἀναμνησθεὶς προσευχῶν, καὶ πρὸς

1 ἀπέφησεν P 7 ὑπεδειλία? 15 τὴν om P 16 ἤδη om P
 23 προσενεχθείσης om A

trone; ideoque retro te insequor." praeibat itaque ille quasi mente cap-
 ptus ac attonitus, desperata salute, ac nimium pavidus: Pulades intre-
 pide audacique animo insequeretur, donec ad altam foveam devenit
 est. substitit equus, prae voragine transilire trepidans titubansque.
 dumque circa eam Chrysochir animum intendit, huic Pulades conto la-
 tera transfigit; statimque doloris vi circumactus equo decidit. tum e
 comitatu unus, cui Diaconitzae nomen, se equo proripiens dominum col-
 lapsum procurabat, eiusque capite genibus suis apposito casum deplora-
 bat. interim alii Puladae succrescunt, equisque exsilientes Chrysochiris
 fere exanimati caput a cervice revellunt. Diaconitzem vero ipsum quo-
 que vinctis aliis adiungunt. sic pene inaudito eventu praeterque spem
 omnem debellatis hostibus ac Christianorum exaltata gloria, cito cum
 gaudii nuntiis Chrysochiris quoque caput imperatori mittitur. versaba-
 tur ille per id tempus apud Petrium, ubi monasterium erat, in quo eius
 filiae pietatis palaestra exercebantur. allato capite votorum suorum pre-
 cumque memor, intentoque in eum cum lacrimis mentis oculo qui facit

τὸν ποιοῦντα τὸ θέλημα τῶν ἐπικαλουμένων αὐτὸν μετὰ δακρύων τὸν τῆς διανοίας ἐκτείνας ὀφθαλμόν, τόξον ἐνεχθῆναι καὶ βέλη C προσέταξε, καὶ θῆκτον τὴν νευρὰν ἐντείνας τρία κατὰ τῆς παλαμναίας κεφαλῆς ὀπισθοφανῶς ἀφῆκε βέλη, καὶ εἰς οὐδὲ ἓν ὄλωις διήμαρτεν, ἐναγιασμόν τινα τοῦτον ἄξιον τοῦ δυσσεβοῦς προσαγα- 5 γεῖν αὐτῷ οἰηθεῖς ἀντὶ τῶν πολλῶν μυριάδων, ἃς ἐν πολλοῖς τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ κατηγάλωσεν ἔτεσι. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Χρυσόχειρα καὶ τὴν ἀνθοῦσαν τότε δύναμιν τῆς Τεφρικῆς τοιοῦτον τὸ τέλος ἐδέξατο συνεργεῖα Θεοῦ, ταῖς πολλαῖς ἰκεσίαις καμψθέντος Βασιλείου τοῦ εἰσεβῶς βασιλεύοντος. 10

44. Ἄρτι δὲ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Ἰγνατίου ὁσίως καὶ Θεαρέστως τὸν βίον ἀνύσαντος, καὶ ὑπὸ πλουσία τῇ πολιᾷ καὶ τῇ κύνκλω δορυφορία τῶν ἀρετῶν καὶ τῷ παρὰ πάντων μακαρισμῷ τὴν παροῦσαν ἀλλαξαμένου ζωὴν καὶ διαβάτος πρὸς τὴν ἀμεί- 15 D νονα, ἀπέδωκεν αὐθις τὴν ἐκκλησίαν καλῶς τῷ μὴ καλῶς ἀντι- ποιεῖσθαι τὸ πρότερον δόξαντι, καὶ κατέστησεν ἐννόμως τότε καὶ κανονικῶς τὸν σοφώτατον Φώτιον ἐπὶ τὴν σχολάζουσαν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. οὐ μὴν οὐδὲ πρὸ τούτου διέλειπε φιλοφρονούμενος αὐτὸν καὶ τιμῶν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παντοδαπῇ σοφίαν τε καὶ ἀρετῇ, ἀλλὰ κἂν εἰ τῆς καθέδρας μετέστησεν, οὐδὲν τοῦ 20 δικαίου θέλων ἄγειν ἐπίπροσθεν, ὅμως τῶν εἰς παραμυθίαν οὐδὲν ἐνέλειπε παρεχόμενος. ὅθεν κἂν τοῖς βασιλεῖσι διατριβὴν αὐτῷ

3 ἐκτείνας P

12 πολιᾷ] σκιᾷ A

14 προσοῦσαν A

20 κἂν] μὴν A

voluntatem invocantium eum, afferri ad se arcum ac sagittas praecepit, ocusque nervum tendens tres a tergo in sceleratum caput sagittas misit, ac ne in una quidem erravit, hanc quandam impietatis scelerumque dignam expiationem se illi adhibere ratus pro tantis hominum milibus, quos per multos sui principatus annos perdiderat. atque hunc finem habuerunt res Chrysochiris, sicque evanuit florentis tunc Tephricae potentia, opitulante numine inque rem pie imperantis Basilii assiduis precibus facto propitio.

44. Iam vero viro inclito patriarcha Ignatio sancte deoque placitis moribus vita perfuncto, opulentaque canitie ac virtutum obvallante choro cunctisque laudantibus virumque praedicantibus vivis exempto et ad meliorem vitam translato, ei rursus ecclesiam rite reddidit, qui non rite sibi ante eam vindicare visus erat; legitimeque ac canonicè sapientissimum Photium in regiae urbis vacante sede constituit, quanquam ne prius quidem omnī eum humanitate accipere honoremque habere cessabat, qua ille omnis generis sapientia atque virtute praeditus erat. verum quanquam sede deturbarat, quod sane nihil sibi iustitiae cultu potius esse volebat, nihil tamen quod solandae viri fortunae esset omittebat. unde

δοὺς τῶν οἰκείων παίδων ἀπέδειξε παιδευτὴν καὶ διδάσκαλον. οὐ-
τως οὐδένα, καθ' ὅσον οἶός τε ἦν, περιεώρα λυπούμενον, ἀλλὰ P 172
πᾶσιν εὐμενῶς τε καὶ προσηγῶς προσεφέρετο καὶ τὸν δυνατὸν τρό-
πον οὐκ ἠμέλει παραμυθούμενος.

5 45. Ἀλλὰ καίπερ οὕτω πατρικῶς τε καὶ κηδεμονικῶς πρὸς
τοὺς ὑπὸ χειρᾶ διατιθέμενος, εἶχεν ὁμῶς τοὺς μισοῦντας, μᾶλλον
δὲ φθονοῦντας καὶ ἐπιβουλεύοντας αὐτοῦ τῇ ζωῇ. ὁ γὰρ οὕτω
λεγόμενος Κουρκοῦας ὑπὸ πλούτου καὶ τρυφῆς ἔξυβρίσας, ὡς
ἔοικε, τυραννίδος ἐρῶ, καὶ ὁμοφρόνων πληθύν συνωμότας λαβὼν
10 καιρὸν ἐζήτει τῆς ἐπιθέσεως. ὡς δὲ πρὸ τούτου τὰ τῆς συσκευῆς
ἐξ ἑνὸς τῶν συνωμοτῶν ξιμηνύθη τῷ βασιλεῖ, παραδίδονται τοῖς B
νόμοις οἱ πονηροί. ἀλλὰ πάλιν ἡ τοῦ γενναίου βασιλέως φιλαν-
θρωπία τὴν τῶν νόμων ἀστηρίαν παρέθραυεν καὶ τὰς ποινὰς ἐμε-
τρίαζε· διὸ τοῦ προεξάρχοντος ἐκκοπέντος τοὺς ὀφθαλμούς, αἱ
15 λοιποὶ διὰ τῶν εἰς τὸ σῶμα πληγῶν καὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τρι-
χῶν φιλανθρωπῶς ἐσωφρονίζοντο. καὶ οὗτοι μὲν οὕτως πατρικῶς
μᾶλλον ἢ δεσποτικῶς πρὸς τὸ καθεστῆκός ἐπανήγοντο.

46. Αὐτὸν δὲ οὐκ εἶα καθεύδειν ἢ ὑπὲρ τῶν ὅλων φρον-
τις καὶ τὰ ἔτι περιλιπῆ τρόπαια. ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ πλεῖστα
20 τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν ὠφελοῦν ὀχυρώτατον κάστρον, τὸ Λοῦ- C
λον λεγόμενον, τῇ φθασάσῃ περιττῇ ῥαθυμίᾳ καὶ τῇ τῶν λυσιτε-

15 τὸ om P

etiam assignato ei in regia habitaculo liberorum suorum institutorem ac
disciplinis praefecerat. ita neminem, quoad licebat, maestis illius rebus
negligebat, sed cunctis benigne placideque utebatur; ac quibus modis
poterat, omni studio levamen adhibebat.

45. Quanquam vero sic patris humanitate erga subditos afficieba-
tur eorumque sedulo curam gerebat, non defuerunt tamen qui eum odio
haberent, seu potius qui inviderent ac vitae insidiarentur. nam Cur-
cuas, quem vocant, opibus deliciisque lasciviens tyrannidem, ut par est,
affectabat, adiunctaque coniuratorum pari animorum consensu turba ag-
grediendae rei commodum tempus exspectabat. uno tamen ex coniuratis
ante aggressionem instructas illi detegente insidias, traduntur legibus
scelerati. iterum tamen generosi imperatoris clementia legum severita-
tem tantisper mitigavit ac poenas moderata est. excussis itaque oculis
ei qui auctor coniurationis exstiterat, reliqui inflictis verberibus adem-
ptisque capillis humanius castigati sunt. ac illi quidem in eum modum
paterna magis indulgentia quam herili severitate ad officium sanio-rem-
que mentem sunt reducti.

46. Enimvero communes rei publicae curae, et quae superioribus
tropaea restabant adicienda, somnos ei divellebant. verum primum
castrum Lulum Romanae rei utilissimum, ipsum munitissimum, superio-
rum temporum proiecta vecordia eorumque neglectu quae e re communi

λῶν ὀλιγορῖα ἀντανδρὸν παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ληφθὲν καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου ἀσφάλειαν ὄχνηρωθὲν καὶ κρατούμενον, τῇ οἰκείᾳ συνέσει καὶ ἐπιμελείᾳ ὁ βασιλεὺς καὶ τῷ ἀφθόνῳ τῶν δωρεῶν, πειθῶ καὶ βίαν προσαγαγῶν, τῆς βαρβαρικῆς ἐπικρατείας μετέστησε καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων μετήγαγεν· 5 ἀφ' οὗ καὶ τὸ Μελοῦδος κάσιτρον πρὸς αὐτὸν ἐκούσίως μετέθετο καὶ δεσπότην ἑαυτοῦ τὸν αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσεν. τὴν δὲ τῶν D Μανιχαίων πόλιν τὴν Καταβάταλα καλουμένην κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον διὰ τῶν οἰκείων στρατηγῶν ἐξεπόρθησεν. ἀλλ' οὐ τοσοῦτον αὐτὸν ἢ δι' ἑτέρων πρόθεσις εὐφραϊνειν, ὅσον ἡνία τὸ μὴ τοῖς 10 αὐτοῖς πόνοις καὶ κινδύνοις τὰ τρόπαια ἴστιάσθαι. διὰ τοῦτο αὐτίς καὶ Κωνσταντῖνον τὸν πρῶτον τῶν νύων προσλαβόμενος, ὡς ἂν αὐτὸν οἶα γενναῖον σκύλακα πολεμίων γέυση φόνοῦ καὶ αὐτὸς αὐτῷ διδάσκαλος τῶν τακτικῶν καὶ τοῦ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐθαρσοῦς παραστήματος γένηται, σὺν αὐτῷ κατὰ Συρίας ἐξώρμησε, καὶ 15 τὴν πρὸς τῷ Ἀργέᾳ Καισάρειαν τὴν πρώτην τῶν Καππαδόκων P 173 πόλιν καταλαβῶν, καὶ τακτικῶς τὸν ὑπ' αὐτὸν ἐξοπλίσαζ λαὸν λογάδων, ἐκ τούτων μοῖραν ἀπέτεμε καὶ ὡς προδιμερευνητὰς καὶ προδιόπτας ἔμπροσθεν ἐξαπέστειλε, καὶ κατοπιν αὐτὸς μετὰ τῆς βαρείας δυνάμεως εἶπετο, ἵνα ἐνεργοῦ μαχαίρας ἡγήται τὸ ἀκμαιό- 20 τατον, τὸ δὲ ἔτι στιβαρώτερον ἀπελαύνηται. οἱ τὰς ἐρήμους ὀξέως διαδραμόντες τὰ φρούρια, τό τε Ψιλοκάστελλον καὶ τὸ Παραμοκάστελλον, ἐξεπόρθησαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς καταληφθέν-

1 ἀντανδρὸν A 4 προσάγων P 5 κατήγαγεν P 8 τὴν
om P 10 πόρθησις margo Combef. ὅσον om A ἡνιάτο
μὴ AP 12 καὶ] τὸν P 15 ὄρμησε P 16 Ἀργέτα A

forent cum omni oppidanorum turba ab Agarenis captum, obque loci securitatem iis munitum ac praesidio servatum, prudentia sua ac cura imperator, munusque copia, qua vi qua suasionē, barbarorum ditioni excussit Romanoque imperio iterum subiecit. ex quo et castrum Melusē se illi sponte dedit, dominumque imperatorem agnovit. Manichaeorum urbem Catabatalam dictam eo tempore per duces suos excidit. non sic tamen delectabat quod per alios excisa esset atque direpta, ac moleste habebat quod non suis ipse laboribus tropaea erigebat. rursus itaque, assumpto Constantino filiorum natu maximo, ut tanquam generoso catulo hostium ei caedis gustum faceret, artisque militaris nec non fortis audacisque animi inter pericula ipse illi praeceptor foret, illo comite adversus Syriam profectus est; veniensque Caesaream, quae ad Argeum montem est, primam Cappadocum urbem, exque militari ratione suos exercens, avulsam ex eis selectorum partem velut rimatum ac speculatum regionem praemisit: ipse cum gravi militia pone ibat, ut pugnacis ensis vivida magis virtus praeriret, solidior sequeretur. desertis illi brevi superatis, arces Psilocastellum et Paramocastellum diriperunt, inque illis

τας ἠνδραποδίσαντο. καταπλαγέντες δὲ τῷ δέει τῆς ἐπιούσης
 δυνάμειος οἱ τὸ τοῦ Φαλακροῦ λεγόμενον κάστρον οἰκοῦντες ἔκου-
 σίως τῷ βασιλεῖ προσεχώρησαν. ὁ δὲ τοῦ Ἀμβρου υἱὸς Ἀπάβ-
 δελε Ἀναζάρβης ἀμέρας, ἕως μὲν μακρὰν ἀπέειχεν ὁ βασιλεὺς, B
 5 βαρβαρικῶς ἐθρασύνετο, τότε δὲ μετὰ τοῦ τῶν Μελιτηνῶν στίφους
 φυγῆ τὴν σωτηρίαν ἐπορίζετο, μόνην ἀσφάλειαν ἠγούμενος ἰκανὴν
 τὸ λαθεῖν ὅποι γῆς καταδέδυκεν. τῇ δὲ τῆς τοιαύτης ἐφόδου
 φθορῆ καὶ τῆς Καίσοῦ ἦτοι τῆς Κατασύμας καὶ τῆς Ῥοβὰμ ἦτοι
 τῆς Ἐνδελεχόνης ἢ πόρθησις γέγονεν, ἅμα δὲ καὶ ἡ τῆς Ἀνδάλου
 10 καὶ ἡ τῆς οὕτω λεγομένης Ἐρημοσυκαίας, ὅτε καὶ Σήμας ἐκεῖνος
 ὁ τοῦ Ταίλ, τὰς δυσχωρίας κατέχων τοῦ Ταύρου καὶ ἕξ ἐφόδου
 τὰς τῶν Ῥωμαίων λυμαινόμενος ἐσχατιάς, πρὸς τὸν βασιλεῖα
 κατέφυγεν.

47. Εἰ δὲ συντόμως καὶ ψιλῶς τὰ οὕτω μεγάλα οἶονεὶ κατ' C
 15 ἐπιδρομὴν ἀπαγγέλλομεν, μηδεὶς θανμαζέτω, ἀλλὰ μηδὲ ἐγκα-
 λείτω. ἅμα γὰρ τὴν ταχύτητα τῶν πράξεων ἐκείνων μιμεῖσθαι ἢ
 διήγησις ἔοικεν, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐστὶν ἀπλῆ τε καὶ ἐπιτρέ-
 χουσα· θᾶπτον γὰρ ἠρέθη τότε ἐκεῖνα καὶ τῶν πράξεων ἔλαβε τὴν
 συντέλειαν ἢ νῦν ἀπήγγελται. ἄλλως τε καὶ ἐπεὶ ὁ χρόνος ἤδη
 20 ῥέεισας διὰ μέσον πολλὰς τὰ καθ' ἕκαστα τῶν ἔργων διὰ τῆς μετα-
 ξὺ σιγῆς οἷον ἠμαύρωσε, καὶ οὔτε παρατάξεων τρόπους οὔτε
 προσβολῶν ἐφόδους οὔτε φαλάγγων ἐκτάσεις καὶ συστολάς οὔτε
 στρατηγημάτων ἐπικαίρους χρήσεις εἰδέναι καὶ ἀπαγγέλλειν ἔχο- D

4 Ἀναζάρβης ἀμέρας om A 5 μετὰ Μελετινῶν A 6 μόνον A
 9 Ἀρδάλου A 10 ἐρήμον Συκαίας A 11 ὁ Τουταήλ A,
 omissis τὰς δυσχωρίας - λυμαινόμενος ἐσχατιάς 23 ἐπαγγέλλειν A

reperos captivos duxerunt. adventantium copiarum metu exterriti Phalacri
 castrī incolae sponte imperatori deditioem fecerunt. Ambri filius Apabde-
 les Anazarbi ameras, procul agente imperatore barbarico more ferociens,
 tunc eiusque praesentia Melitenensium se turmae commiscens fuga salutem
 expedit, unum hoc sibi ad securitatem idoneum ratus, si lateret, quo
 cunque tandem terrae sinu atque latebra se abdidisset. huius irruptionis
 clade et Caisus sive Catasama, et Robana sive Endelechone diripiuntur:
 itemque Ardala et quam vocant Eremosycaea. tunc et Semas ille Taelis-
 filius, qui Tauri montis angustiis insidens grassando Romanorum fines
 depopulabatur, ad imperatorem confugit.

47. Quodsi brevius simpliciusque ac quasi cursim sic magna anno-
 tamus, nemo miretur nec eo nomine criminetur: simul enim istiusmodi
 operum facinorumque celeritatem aemulari videtur; qua sic leviter sim-
 pliciusque transcurrit. citius enim tunc illa capta praesidia designata-
 que facinora quam nunc a me narrata sunt. praeterea cum longi iam
 temporis mora res singulas gestaque facinora silentio velut obscurarit,
 ac nec pugnatum modos nec ex impetu aggressiones neque exporrectas
 contractasque phalanges nec stratagematum pro tempore usus vel scire possi-

μεν, οὐκ ἔστι περὶ τὰ κατὰ μέρος ἐγχερόμενον καὶ οἷον ἐμφιλοχωρεῖν, ἕξ ὧν πλατύνεται τὸ διήγημα. τὰ δὲ ἀμάρτυρον ἔχοντα τὴν πίστιν, εἰ καὶ λέγεται πολλάκις, ἀλλ' ἡμεῖς ἀβασανίστως προσδέχεσθαι οὐ βουλόμεθα διὰ τὸ μὴ δόξαι πεπλασμένην μὴ γεγονότων πραγμάτων διήγησιν ἀνατιθέναι τῷ βασιλεῖ, μάλιστα 5
 P 174 οὐδὲ ἐκεῖνος ἔτι ζῶν τὰ πρὸς χάριν θωπευτικῶς ὑποτρέχοντα ῥήματα ἐφαίνετο προσιέμενος. οἱ δὲ μηδὲ τὰ παρὰ πάντων ὁμο-
 λογούμενα δυνάμενοι ἢ σχολάζοντες παραδοῦναι γραφῇ σχολῇ γε
 ἂν περὶ τὰ ἀμφίβολα τὸν λόγον ἀπομηκύνοιμεν. ἀλλ' ἀνακρουέ-
 σθω καὶ καθ' ὁδὸν τῆς ἕξ ἀρχῆς διηγήσεως ὁ λόγος ἀνατρεχέτω. 1

48. Μετὰ ταῦτα τοῖνον τὸν Ὀνοπνίκτην λεγόμενον ποτα-
 μὸν καὶ τὸν Σαρὸν διαπεράσας ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ στρατεύματος
 ἦλθε πρὸς Κουκουσόν, καὶ τὰς ἐκεῖσε λόχμας ἐμπρήσας καὶ τὴν
 ἄβατον τῇ τῶν δένδρων ἐκτομῇ βατὴν πεποιηκῶς τῶν ἐν ταύταις
 λόχων ἐκράτησε. πρὸς δὲ τὴν Καλλιπόλιν καὶ Παδασίαν φθά- 1
 σας, εἶτα διὰ δυσβάτων ὁδῶν ὁδῶν, τοῦ ἵππου ἀποβάς πεζὸς
 διεξῆμι τὰ στενὰ τῆς ὁδοῦ, διὰ τοῦ οἰκείου κόπου τὸ ἀσθενὲς τῶν
 B ὑπὸ χεῖρα παραμυθούμενος. τῆνικαῦτα δὲ τῇ Γερμανικείᾳ προσ-
 βαλὼν, ἐπεὶ τὸ ἀνδιστάμενον ἅπαν ἐκ ποδὸς ἐχώρει καὶ τοῖς τέ-
 χεσι συνεκλείετο καὶ οὐδεὶς τῶν πολεμίων ἐτόλμα εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, 2
 τὰ περὶ αὐτὴν πάντα πυρὶ παραδοῦς καὶ τὰ πρὸ τῆς πόλεως κάλλη

14 τῇ om P
 urbem misere devastatis Allatius.

16 πεζὸς om P

21 βάλλη A, vallibus ante

mus vel enuntiare, non est cur circa singula tempus teramus libenter-
 que in illis immoremur, unde narratio dilatatur. quae autem nullo certo
 teste tradita sunt, etsi crebro rumore ferantur atque in ore vulgi volit-
 tent, nos tamen ut sine examine amplectamur induci non patimur, ne
 confictam eorum quae ne gesta quidem sunt narrationem imperatori ap-
 pingere videamur. ac vel maxime, quod nec illi, cum in humanis
 adhuc ageret, quae alii velut assentandi gratia verba insinuarent, lubens
 videbatur admittere. nos vero, qui ne ea quidem quae omnium ore
 testata sunt scriptorum monumentis consignare valemus, aut per otium
 possumus, vix certe in iis quae dubia sunt sermonem protraxerimus.
 verum retroagatur oratio, et in viam recurrat quam sibi ab exordio nar-
 rationis proposuit.

48. Secundum haec imperator Onopnictem fluvium et Sarum cum
 exercitu traiecit, venitque Cucusum; ibique succensis lucis et arboribus
 excisis loca itineribus invia in commoda redexit, atque in eis palantes
 cohortes dissipavit. inde Callipolim et Padasiam cum venisset, locisque
 asperis ac confragosis iter haberet, equo descendens pedes ipse viae
 angusta emetiebatur, labore suo subditorum infirmas vires recreans. tum
 Germanicam petens, cum adversarii omnes e vestigio cederent intraque
 moenia sese continerent, nec qui manum conserere auderet ullus esset,
 cunctis circa eam igni absumptis ac suburbanis misere desolatis atque

ὡς πεδίον δείξας ἀφανισμοῦ πρὸς Ἄδατα παρεγένετο. τῶν δὲ τῆς
 τοιαύτης πόλεως μὴ τολμώντων ἐν τοῖς ὑπαίθροις διαγωνίζεσθαι,
 ἀλλ' ἐντὸς τῶν τειχῶν συναλαθέντων καὶ διεγνωκότων τὴν πολιορ-
 κίαν ἐφίστασθαι, αὐτὸς τὰ πρὸ τῆς πόλεως καταληγίσάμενος, καὶ
 5 τὸ παρακείμενον πολίχνιον, ὅπερ ἐκάλουν Γέροντα, ἐκπορθήσας
 καὶ διαρπαγῆναι ἐφείς, καὶ προθυμοτέρους ἀπὸ τῶν ὠφελειῶν
 πρὸς τὸ πονεῖν τοὺς στρατιώτας πεποικῶς, αὐτοῖς προσβάλλει C
 τοῖς τείχεσι, καὶ ταῖς πρὸς πολιορκίαν ἐκέχρητο μηχαναῖς, καὶ
 ἐπ' ἐλπίδος ἦν οὐ μικρᾶς διὰ τὸ βάρος τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως
 10 κατὰ κράτος τὴν πόλιν ἐλεῖν. ὄρων δὲ τοὺς ἔνδον ἀδεῶς τὰ προσ-
 πίπτοντα φέρεσθαι, καὶ οὐ ταραττομένους ἐπὶ προδήλῳ σχεδὸν
 ὀλέθρῳ τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἐφ' ὅτῳ πεποιθότες ὀλίγον αὐτοῦ
 λόγον τῷ δοκεῖν ποιούμενοι φαίνονται ἐπυνθάνετο. καὶ δὴ παρ'
 ἐνὸς ἀκούσας τῶν ἐγγχωρίων ὡς ὑπὸ τινος τῶν παρ' αὐτοῖς εὐλα-
 15 βῶν, εἴτε ἀπὸ τινος θειοτέρας γνώσεως εἴτε ἀπὸ ἐπιστημονικῆς
 μεθόδου γινώσκοντος, πληροφορίαν δεδεγμένοι τυγχάνουσιν οὐχ
 ὑπὸ σοῦ τοῦ νῦν πολιορκουῦντος αὐτοῦς, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου τινὸς τῶν
 κατὰ γένος σοι προσηκόντων, Κωνσταντίνου καλουμένου, πε- D
 πρωμένον εἶναι τὴν τοιαύτην ἀλῶναι πόλιν· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς
 20 προσπίπτονσι μὴ ἐκπλήττεσθαι. τοῦ δὲ τὸν υἱὸν ἐπιδείξαντος καὶ
 ὡς οὕτω καλεῖται διδάξαντος, καὶ μηδὲ τὸ παρ' αὐτοῖς εἰπόντος
 διαπίπτειν πάντως πωθόχρηστον ἐν τῷ νῦν τὴν πόλιν ἀλίσκεσθαι,
 οὐ τοσοῦτον ὁ ἐξηγούμενος ἔλεγε τὸν Κωνσταντῖνον ἐκεῖνον εἶναι

6 ἐφείς] ἀφείς, ἐφ' οἷς P
 γένος P

9 περὶ] πρὸς P

18 κατὰ τὸ

vastatis Adatam pervenit. oppidani aperto Marte certare non ausi, in-
 traque moenia compressi, obsidionem sustinere statuerunt. imperator
 suburbana depopulatus, excisoque vicino oppidulo cui nomen Gero,
 praedam militibus concessit; eiusque emolumento animosioribus redditis,
 eisque ad laborem addita alacritate, in muros ingruit, machinisque adhi-
 bitis spe fovebatur, eaque non levi, quibus fretus robustis copiis erat,
 urbem vi expugnatum iri. videns autem obsessos metu solutos oppugna-
 tionem ferre, iamque aperto fere patriae excidio nihil obturbari, scisci-
 tabatur qua confidentia nullam sui rationem habere viderentur. audiens
 que ex quodam indigenarum, a viro apud eos religioso pioque, sive ille
 ex diviniore afflatu sive scientiae alicuius praeceptis instructus tenebat,
 certo se accepisse non ab illo qui nunc obsideret, sed ab alio quodam
 ei genere coniuncto, Constantino nomine, in fatis esse ut urbs diriperet-
 tur, eamque ob rem illius assultibus animum non despondere. illo filium
 monstrante, sicque eum vocari dicente, nec prorsus cassum fore vaticini-
 um, tametsi illorum urbs ab eo caperetur, respondit is qui oraculum
 referebat, non adhuc illum esse Constantinum, qui illorum urbem esset

ὅς αὐτῶν μέλλει τὴν πόλιν ποιῆσθαι ἀνάστατον, ἄλλον δὲ τινα μετὰ χρόνον συγχὸν τῶν ἀπογόνων τῶν σῶν. ἐφ' οἷς ἐκεῖνος οἶον διοργισθεῖς, καὶ βουλευθεῖς ἐξελέγξαι δι' ἔργου λόγον ἄλλως κενὸν τὸ λαλούμενον, συντονώτερον τῆς πολιουρκίας ἀνθήματο καὶ ἐνεργέστερον ἐχρήσατο ταῖς παρασκευαῖς. ὡς δὲ πάντα πονοῦντος 5 αὐτοῦ ἑώρα μὴ προβαίνουσαν τὴν σπουδὴν, μηδὲ ἐπὶ τινος ἀσφαλοῦς ἐλπίδος ἐδρασηθῆναι ἡδύνατο, ἐνενοεῖ δὲ καὶ τὴν ἐν ὑπαίθρῳ τοῦ πλήθους ἐν τόποις κρυμώδεσι κύκωσιν, τοῦ τοὺς πολεμίους ἐλεῖν κρεῖττον τὸ τοὺς οἰκείους περισώσασθαι λογισάμενος πρὸ χειμῶνος ἀναχωρῆσαι λυσιτελεῖς ἐδοκίμασεν. καὶ οὕτω μὲν ταῦτα, 10 ἡμῖν δὲ θαυμάζειν ἐπέρχεται τοῖς μετὰ τοσοῦτον χρόνον τῆς προορήσεως ἐκείνης ἰδοῦσι τὴν ἔκβασιν, τίς ἢ ἐν τοῖς βαρβάροις ἐκείνοις καὶ οὐδὲ πάντα τὰ περὶ τὸν βίον ἢ τὸ σέβας χρηστοῖς ἀκριβῆς οὕτω γνῶσις καὶ τῆς ἀληθείας κατάληψις. καὶ γὰρ ἐκείνου μὴ 15 δυνηθέντος τότε τὴν πόλιν ἐλεῖν, νῦν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων χρόνων Κωνσταντῖνος ὁ τῆς πορφύρας βλαστός, ὁ Λέοντος μὲν τοῦ σοφωτάτου υἱὸς ἐκείνου δὲ υἱωνός, τὸ τοιοῦτον προτέρημα ἀπηνέγκατο καὶ ἐπεγράφη τῷ κατορθώματι τῆς παντελοῦς ἀπωλείας τῶν οἰκούντων τὴν Ἀδατα, ὡς ἦν ἄρα, καθ' Ὅμηρον, ἀγαθὸν καὶ παῖδα καταφθιμένοιο λιπέσθαι, ἵνα τιμωρὸς ὁ παῖς τῶν εἰς τὸ 20 παπῶων κράτος ἀποθραυσνηθῆναι τολμησάντων περιφανῶς διασώζηται. ἀλλ' εἰς ἕχνος αὐθις ὁ λόγος πυλινδρομεῖτω καὶ δηλοῦτω τὰ ἐφεξῆς.

1 ὅς] ὅς ἐξ A

21 πατρῶον P

23 ἐξῆς P

eversurus, sed alium quempiam illius nepotum, post longam satis annorum seriem. his imperator prope ira concitus, satagensque ipso opere inanem temere sparsum rumorem, quod sic iactabant, evincere, maiori quam antea vi ac conatu oppugnationi instabat. videns vero, quicquid operae conferret, nihil se proficere nec ulla firma satis spe subnixum esse, consideransque non leve exercitus damnum, quod sub dio argente caelo noctes ageret, plurisque ducens suos incolumes servare quam hostes capere ac subigere, ante hiemem recedere operae pretium putavit. sed haec hactenus. nobis vero subit mirari, qui post tantum temporis vaticinii illius eventum conspeximus, quaenam tanta apud barbaros illos sicque exacta cognitio ac veritatis comprehensio, qui nec vitae nec religionis cultu admodum probati sint. cum enim ille tunc urbem capere non potuerit, nunc nostris temporibus Constantinus purpurae surculus, sapientissimi Leonis filius ac illius nepos, singulari sibi munere istud usurpavit; adscriptumque illi est facinus internecionis incolarum Adatae. proinde, ut auctor Homerus est, bonum erat defuncti filium relictum esse; quo nimirum ultor eorum quae in avi maiestatem illi proterve ausi fuerant palam filius servaretur. verum vestigium rursus oratio repetat, et quae sequentia sunt eloquatur.

49. Τότε τοίνυν ὁ βασιλεὺς πολλῆς αἰχμαλωσίας καὶ λα-
 γύρων ἐμπλήσας τὸ στράτευμα, εἶτα τοὺς αἰχμαλώτους διὰ τὸ C
 δύσβατον καὶ πολὴ τῆς ὁδοῦ τῷ ξίφει κελεύσας ἀποφορτίσασθαι,
 ἐπανόδου ἐμνήσθη, πολὺ δέος αὐτοῦ τοῖς τῆς Ἄγαρ ἐκγόνοις ἀπο-
 5 λιπῶν. προσδοκῆσας δὲ ὅμως ἐπίθεσίν τινα κατὰ τοὺς στενοὺς
 τῶν τόπων (ἦδει γὰρ κακὴν εἶναι φωνὴν στρατηγοῦ τὸ οὐκ ἂν
 προσεδόκησα) καὶ λόγους ἐν τοῖς ἐπικαίροις ὑφεῖς πολλοὺς τῶν
 ἄλλους ἐλεῖν οἰομένων ἐζώρησεν. ἄπερ ὁ Ἀβδελομὲλ ἐκείνος ἰδὼν,
 ὅς τῶν ἐκεῖσε τόπων ἐκνρίενε, πρέσβεις πέμψας ἀδείας καὶ εἰρή-
 10 τῆς ἐδεῖτο τυχεῖν, εὐγνώμονα δοῦλον ἑαυτὸν γενέσθαι καθυπι-
 σχνούμενος καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κρατουμένων φρουρίων καὶ τόπων
 ποιούμενος τὴν ὑπόστασιν καὶ ἐγχείρισιν. οὗ τὴν δέησιν ὁ βασι-
 λεὺς δεξάμενος τὰ αἰτούμενα δέδωκε, καὶ σύμμαχον αὐτὸν τὸ ἀπὸ D
 τοῦδε κατὰ τῶν ὁμοφύλων εἶχεν ἐθελοντήν. ἐκεῖθεν δὲ πάλιν τὸ
 15 τοῦ Ἀργέου διελθὼν ὄρος καὶ πρὸς Καισάρειαν γενόμενος ἐκ τε
 Κολωνείας καὶ Λούλου ἐπινικίων ἀγγελίας ἐδέξατο. ἠκολούθει δὲ
 καὶ τὰ σύμβολα, λαγύρων καὶ αἰχμαλώτων πλῆθος, ἄπερ ὑπὸ τε
 φρουρίων τῆς Ταρσοῦ καὶ ἀπὸ Μανιχαϊκῶν ἐτύγχανε πόλειων.
 ἔνθα καὶ πλεῖστον ὄχλον τῶν Κούρτων προσενεχθέντα ἀποσφαγγῆναι
 20 προσέταξεν· εἰς οὐδὲν γὰρ σχεδὸν ἐτύγχανον χρήσιμοι, καὶ προ-
 καταπεπλησμένον ὑπαρχον τὸ στράτευμα οὐκ ἐβούλετο καὶ τούτους
 ἔχειν δύσχρηστον παρενόχλημα. ἐν Μηδαίῳ δὲ γεγονὼς ὑποστρέ- P 176
 φων ὁ βασιλεὺς, καὶ τιμὰς διανείμας τοῖς ὑπ' αὐτὸν καὶ ἀναλό-

8 ἄλλων AP

11 φρουρίων] χωρίων P

12 ἐγχείρισιν AP

49. Tunc itaque imperator multis captis ac manubiis referto exer-
 citu, ubi captivorum onus ob viae anfractus difficiles ipsamque eius lon-
 gitudinem ense levare iusserat, ad reditum adiecit animum, ingentem sui
 metum Agarī nepotibus relinquens. timens vero ne se inter angusta
 locorum hostes adorirentur (noverat enim stultam eam imperatoris vocem
 esse, non putarum) suorum manipulis in subsessis opportune locatis,
 plures eorum qui se alios captivos arbitrabantur vivos cepit. his rebus
 Abdelomelis locorum reguli fractus animus; missisque oratoribus veniam
 ac pacem rogat, probum se servum exque animo deditum fore pollici-
 tus, locaque subiecturum ac traditurum. votis annuens imperator postu-
 lata concessit, ac deinceps socium adversus tribules spontaneum habuit.
 hinc rursus Argeo monte pertransito cum Caesaream venisset, victoriae
 nuntios ex Colonia et Lullo accepit; signaque praesto erant, manubio-
 rum et captivorum ingens copia ex Tarsi et Manichaeorum oppidis con-
 vecta. inter quos ingentem Curtorum oblatam turbam necari praecepit,
 quippe cum vix quicquam frugis ex illis exspectaretur, nec exercitus
 opimis iam spoliis onustus secum eos habere vellet ac advehere, inutile
 impedimentum itineris. Medaeum reductus imperator, sparsis in suos
 muneribus ac pro cuiusque virtute ac praestantia collatis honoribus,

γωγος τῆς οἰκείας ἕκαστον ἀρετῆς προβιβάσας καὶ φιλοφρονησάμενος, καὶ πρὸς παραχειμασίαν ἀφείς εἶχετο τῆς ὁδοῦ· καὶ τὴν βασιλεύουσάν φθάσας κατὰ τὸ πρότερον ἔθος διὰ τοῦ πατριάρχου τὸν τῆς νίκης ἐδέξατο στέφανον καὶ παρὰ τοῦ δήμου τὰς ἐπινικίους φωνάς.

50. Ἦδη δὲ τοῖς οἰχομένοις χρόνοις ἀπυνθησάσης καὶ παντάπασιν ἀπεσβηκυίας τῆς Τεφρικής, ἢ τῶν Ταρσιτῶν ἰσχύς ἀναθάλλειν καὶ ἀδξάνεσθαι ἤρχετο, καὶ πάλιν ὑπὸ τούτων αἱ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀρίων ἔσχατια συνεχῶς ἐπιέζοντο. τὸ τηρικαῦτα Ἀν-
 B ὀρέας ἐκεῖνος ὁ ἐκ Σκυθῶν πολλὰκις ἠνδρίσατο κατ' αὐτῶν, καὶ 10
 τῆς περὶ αὐτὸν ἀναλόγως δυνάμεως πολλοὺς τῶν εἰς προνομίην ἐκτρεχόντων καὶ τοῦ ὄλου ἀπορρηγνυμένους στρατεύματος ἀνήρει καὶ αἰχμαλώτους ἐλάμβανε. καὶ ὡς ἱκανὰ τεκμήρια ἀνδρίας τε καὶ συνέσεως καθ' ἐκάστην ἐξέφερον, εἰς τὸ τῶν πατρικίων προ-
 ἦλθεν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα καὶ εἰς τὴν τῶν σχολῶν ἀρχήν. 15
 καὶ τότε δὴ μᾶλλον ἀπὸ μείζονος ἔξουσίας τε καὶ δυνάμεως πολλὰκις ἐμφανέσι μάχαις πρὸς τε τοὺς ὑπὸ Μελιτηνῆς καὶ τοὺς ὑπὸ Ταρσοῦ παρετάξατο καὶ νενίκηκε. γράψαντος δέ ποτε πρὸς αὐ-
 τὸν τοῦ ἀμηρεύοντος τῆς Ταρσοῦ λόγους βλασφημίας καὶ ἀπο-
 C νοίας μεστοὺς κατὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ 20
 τῆς ὑπεραγίας αὐτοῦ μητρὸς, ὅτι ἴδω τί σοι ὁ τῆς Μαρίας ὠφέ-
 λήσει υἱὸς καὶ αὕτη ἢ τοῦτον γεννήσασα ἐν τῷ μετὰ δυνάμεως ἀδρός ἀπιέναι με κατὰ σοῦ, λαβὼν ἐκεῖνος τὸ λοίδορον γραμμα-

8 ἀπὸ AP

9 ἐπιέζοντο om A

15 ἀπὸ A

καὶ εἰς —

ἀρχήν om A

17 ἀπὸ — τοὺς om A

18 καὶ νενίκηκε om A

19 βλασφήμους A

23 ἐπιέναι?

omnique humanitate omnibus acceptis dimissisque ad hiberna cohortibus, iter prosequeretur. veniensque Byzantium priori more victoriae coronam patriarchae manu faustasque a populo triumphales voces accepit.

50. Iam porro annis superioribus Tephrica depressa potentia ac pene extincta, Tarsitarum reviviscere ac augescere cooperat, rursusque Romanae ditionis fines iugiter infestabant. adversus illos per haec tempora Andreas ille Scytha haud raro fortiter egerat, proque copiarum suarum ratione multos eorum qui praedatum excurrebant a toto avulsos exercitu interfecerat atque ceperat. cumque adeo egregie in dies fortitudinis ac prudentiae argumenta satis ederet, patricii auctus dignitate ac scholis ab imperatore praefectus est. tuncque maiori potestate ac copiis acie conserta cum Melitenensibus Tarsensibusque et pugnavit et vicit. quandoque vero Tarsi amera, verba mittendo impietatis et amentiae plena adversus dominum nostrum Iesum Christum ac deum sanctissimamque eius parentem, "experiar" aiebat "an tibi commodum allaturus sit Mariae filius, ipsaque illius mater, ubi copiosa validaque manu adversus te profectus fuero." accepit ille conviciantis

τεῖον μετὰ δακρῦων πολλῶν τῇ εἰκόνι τῆς Θεομήτορος, ἡγαλισμέ-
 νον φερούσης καὶ τὸν υἱόν, προσανέθετο, ἐπειπὼν “ἴδε, ὦ μη-
 τερ τοῦ λόγου τε καὶ Θεοῦ, καὶ σὺ ὁ προαιώνιος ἐκ πατρὸς καὶ
 5 σὺ χρόνον ἐκ τῆς μητρός, οἷα ὠνείδισε καὶ ἐφρονάξατο κατὰ τοῦ
 5 σοῦ περιουσίου λαοῦ ὁ βάρβαρος οὗτος καὶ ἀλαζὼν ὁ νέος Σεναχη-
 ρίμ, καὶ γενοῦ βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστῆς τῶν δουλῶν σου, καὶ
 γνώτω πάντα τὰ ἔθνη τὸ κράτος τῆς δυναστείας σου.” ταῦτι D
 πρὸς Θεὸν μετὰ συντριβῆς καρδίας καὶ δακρῦων πολλῶν προσευ-
 ξάμενος καὶ εἰπὼν, ἄρας τὰς Ῥωμιαῖκὰς δυνάμεις ἀπῆει κατὰ
 10 Ταρσοῦ. καὶ δὴ κατὰ τὸν τόπον γενόμενος ὃς λέγεται Ποδανδός,
 ἔνθα καὶ ὁ ὁμώνυμος ῥεῖ ποταμός, τὸ βαρβαρικὸν εὔρεν ἀντιπυ-
 ραταιτόμενον στρατεύμα. προσβαλὼν δὲ μετὰ τῆς εἰς Θεὸν πε-
 ποιθήσεως ὁ γενναῖος οὗτος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἀπάσης δυνά-
 μειας, ἦν τοῖς παρακλητικοῖς τῶν λόγων πρότερον πρὸς τὸν ἀγῶνα
 15 ἐπέφρωσε, καὶ πολλὰ καὶ συνέσεως καὶ ἀνδρίας ἔργα ἐπιδειξάμε-
 νος, καὶ τῶν ὑπ’ αὐτὸν δὲ ὑποστρυτήγων ταξιαρχῶν τε καὶ λοχα-
 γῶν καὶ σύμπαντος τοῦ πλήθους ἀνδρικῶς ἀγωνισαμένων, τρέπε- P 177
 ται φόβῳ πολλῷ τὸ τῶν βουβάρων πλήθος, πρότερον αὐτοῦ πε-
 σόντος τοῦ ἀμυρᾶ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀνθούσης πύσης δυνάμειας.
 20 ὀλίγοι δὲ τινες τῶν ἐπὶ τοῦ χάρακος καὶ τῶν ἐν ἐσχάτοις που τε-
 ταγμένων, διαφυγόντες μόλις τὸν κίνδυνον, πρὸς Ταρσὸν ἀπο-
 σῶζονται. θάψας οὖν τοὺς οἰκείους, τοὺς δὲ πολεμίους εἰς ἕνα
 χῶρον συναγαγὼν καὶ μέγαν ἀπὸ τούτων ποιησάμενος κολωνόν,

2 φερούση A

προσειπὼν P

10 Ποδανδός A

epistolam, multisque lacrimis sanctae dei genitricis filiam in sinu ac
 ulnis gestantis imagini eam apponens ait “vide, verbi dei que mater,
 tuque, qui prae aeternus ex patre exque matre tempori obnoxius es, quan-
 tum barbarus iste insolensque ac novus Senachirim conviciatus sit fre-
 mueritque adversus populum tuum peculiarem. adiutor esto ac defensor
 servorum tuorum; sciantque omnes gentes robur potentiae tuae.” haec
 ad deum contrito corde multisque lacrimis comprecatus atque locutus,
 assumptis Romanis cohortibus adversus Tarsum proficiscitur. atque ubi
 ad locum venit cui Podando nomen, ubi etiam recurrit fluvius eiusdem
 nominis, in adversam hostium aciem incidit; fiduciaque in deum posita
 vir fortis animi, cum omnibus copiis, iisque hortatoriis verbis ad pu-
 gnae aleam serio ante animatis, hostium impetum suscipit; multisque
 prudentiae ac fortitudinis editis facinoribus, nec non legatis centurioni-
 bus manipulariis ac reliqua omni militari turba strenue dimicantibus in-
 genti strage barbarorum exercitus funditur, ipso prius amera caeso,
 omnique eius florenti exercitu. pauci in castris extremaque acie con-
 stituti, vix periculo elapsi, Tarsum recipiuntur. suis itaque sepultis,
 hostibusque in unum locum aggestis magnoque ex eis instar tituli in

ὡς ἀντὶ στήλης εἶη καὶ τοῖς μετέπειτα, εἰς τὰ οἰκεῖα ὑπέστρεψε
 μετὰ λείας καὶ λαφύρων καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν, σωφρόνως περὶ
B τὴν νίκην διατεθεὶς καὶ μόνου Θεοῦ τὸ ἔργον ποιούμενος καὶ ἐκείνων
 ἐπιγράφων τὴν στρατηγίαν καὶ τὸ μέγα τοῦτο ἐκνίκημα. διὸ καὶ
 δείσας μὴ ἀπληστία νίκης καὶ τῇ ἐφέσει τοῦ πλείονος καὶ τὰ προὔπ- 5
 ηργυμένα, οἷα συμβαίνει πολλάκις, τὸ τῆς Νεμέσεως λυμήνηται
 φθονερόν, ἀπέσχετο τοῦ πρόσω χωρεῖν. δῆλα δὲ τὰ καταπρα-
 χθέντα τῷ αὐτοκράτορι ποιησάμενος ἐκωλύθη διὰ τὸν τῶν ὁμοτί- 10
 μων φθόνον ἄξια τῶν ἔργων τὰ βραβεῖα λαβεῖν, οἱ συνεχῶς διε-
 θρούλουν προκαταλαμβάνοντες τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς καὶ τὸν ἄνδρα 11
 διαβάλλοντες ὡς ἐθελοκακήσαντα καὶ ἀποστερήσαντα Ῥωμαίους
C τὴν ἄλωσιν τῆς Ταρσοῦ· “ὅτε” γάρ φασιν “εἰς χεῖρας ἡμῶν ταύ-
 την δέδωκεν ὁ Θεός, εἰ ἐπέξῃλθε τῇ νίκῃ, τεθαρρηκότος τοῦ πλή-
 θους οἷς κατειργάσαντο, ἀπώλεσαμεν ταύτην τῇ ῥαθυμῖα τοῦ
 στρατηγοῦ.” ὑφ’ ὧν πολλάκις λεγομένων ὁ βασιλεὺς παραπεί- 15
 θεται (ἀπατώνται γὰρ πολλάκις καὶ φρόνιμοι λεγομένων αὐτοῖς
 τῶν καθ’ ἡδονήν) καὶ παραλύει τῆς ἀρχῆς τὸν Ἀνδρέαν ὡς μὴ
 τελείως ἐπέξελθόντα τοῖς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἀριστεύμασιν, καὶ
 ἀντ’ ἐκείνου προβάλλεται εἰς τὸ τῶν ταγματίων ἐξηγεῖσθαι καὶ
 παντὸς τοῦ στρατοῦ ἐκείνον τὸν Κεστὰ τὸν Στυππιώτην λεγόμενον, 20
D τὴν τε Ταρσὸν ἐξελεῖν ὑπισχνούμενον καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ γενναῖα
 ἀφρόνως οἰόμενον καταπραΰεσθαι. (51) ὃς αὐτίκα πάσας τὰς

4 περιγράφων AP

9 τὰ om P

22 καταπραΰεσθαι P

monumentum exstructo tumulo, cum spoliis et manubiis multisque capti-
 vis ad sua reversus est, moderate se in victoria gerens, unique deo fac-
 cinus adscribens, illique tribuens et militarem ducisque sic felici exitu
 solertiam et ingentem hanc victoriam. quare etiam veritus ne insatia-
 bili victoriae ardore maiorisque compendii cupiditate ipsa iam parta,
 uti non raro usu venit, invida Nemesis labefactaret, impetu inhibito sub-
 stitit. perlato ad imperatorem eorum quae illi strenue gesta erant nun-
 tio, obstitit aemulorum pari dignitate invidia ne pro operum merito
 praemia digna reciperet. nempe occupantes imperatoris aures viroque
 detrahentes iugiter obtundebant, ac calumniabantur, quasi is consulto
 rem Romanam prodidisset atque Tarsi excidio privasset: “cum enim
 deus,” aiebant, “in manus nostras tradidisset, si victoriam persecutus
 esset, pleno fiducia milite, ex pugnae iam illi consortae gloria, ducis
 ignavia nobis erepta est.” dum haec saepius dicuntur, imperator falsa
 persuasione decipitur (falluntur enim plerumque etiam viri prudentes,
 per eos qui ea quae ex animo sunt ac placent illis loquuntur) abrogato-
 que Andreae imperio, ut qui strenuis facinoribus hostes insequendo non
 satis institisset, eius loco Cestam illum, Styppiotam dictum, ordinibus
 praeficit omnisque exercitus ductorem constituit, abs se Tarsum expu-
 gnatum iri pollicentem, aliaque multa et fortia se peracturum stolidè ni-
 mis existimantem atque iactantem. (51) is statim Romanis omnibus

Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις λαβὼν καὶ ἔξορμήσας κατὰ Ταρσοῦ ἔδειξε τὸν Ἀνδρέαν οὐκ ἐθελόκακον καὶ δειλὸν ἀλλὰ περιεσκεμμένον καὶ φρόνιμον καὶ ἄριστον στρατηγόν. ἠγησάμενος γὰρ τοὺς βαρβάρους ἐτοίμην λείαν καὶ οὐδὲν τῶν δεόντων προδιασκεψάμενος, 5 οὐδὲ προλογίσας, οὐδὲ στρατηγικῆς ἐμπειρίας καὶ εὐβουλίας ἐπάξιόν τι φρονήσας, πλησίον γίνεται τῆς Ταρσοῦ κατὰ τὸν τόπον ὃς Χρυσόβουλλον λέγεται, μετὰ φρονήματος ἀνοήτου καὶ θράσους ἀπερισκέπτου. οἱ δὲ βάρβαροι τὸ ἀπροφύλακτον αὐτοῦ κα- P 178
 τασκεψάμενοι ἐκ τοῦ μῆτε τόπους ὄχυρους καταλαβέσθαι μῆτε
 10 χάρακα καὶ τάφρον προβαλέσθαι τῆς στρατοπεδείας, μῆτ' ἄλλο τι τῶν ἂ τὸ λελογισμένον τῶν στρατηγῶν καὶ ἔμφρον προδιοικονομεῖται καταπραξάμενον, κλέψαι τὴν νίκην βουλευόνται, καὶ ἀπαρσκεύω καὶ ἀμερίμνω ἐπιτίθενται αὐτῷ ἐν νυκτί, στρατηγήματι
 15 χρησάμενοι πρὸς τὴν ἀπορίαν αὐτῶν καὶ περιστάσιν, ὡς ἐφάνη, σοφῶ. ὄλγοι γὰρ τινες ὄντες ἀπὸ τῆς προτέρας ἤτιης καὶ εὐαρίθμητοι τῇ ἀπορίᾳ πρὸς πανουργίαν ἐξ ἀνάγκης ἐχώρησαν, καὶ ἵππους συναγαγόντες συχνούς καὶ βύρσας ξηρὰς ἐξάψαντες ἀπὸ τῶν ἵππειων οὐρῶν ἕφ' ἐν παράγγεμα κατὰ πολλὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοπέδου ἐπαφιῶσι μέρη. εἶτα καὶ αὐτοὶ ἀπὸ διαφόρων B
 20 τόπων, τοῖς τυμπάνοις ἐπιδουπήσαντες, ἐν μέσῳ τοῦ χάρακος γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν εἰσепήδησαν. πτοίας οὖν καὶ ταυραχῆς ἐμπεσοῦσης τῷ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματι, καὶ συνταραχθέντων ἵπ-

7 Barberinus Χρυσόβουλον

18 κατὰ τὰ πολλὰ P

cohortibus assumptis, susceptaque in Tarsum expeditione, ostendit Andream non segnem atque timidum sed catum et prudentem atque optimum militum ducem. barbaros enim praedam paratam ratus, nec eorum quae e re essent quicquam ante considerans, nec locis occupatis prior ipse insidias locans, aut imperatoriae peritiae ac consilii solertiaeque dignum aliquid animo agitans, Tarso appropinquat in loco quem Chrysobullum vocant, dementi animo inconsiderataque audacia ac temeritate. barbari incautum considerantes hominis genium, quod neque loca tuta occupaverat nec convenienti vallo ac fossa castra munierat, neque aliud quid praestiterat eorum quae cati ac solertes duces praestruere solent, victoriam dolo parare deliberant, incautumque ac curis solutum noctu aggrediuntur, stratagemate usi pro eorum in angustum redactis rebus afflictaque fortuna, uti rei probavit eventus, plane solerti ac commodo. cum enim ex accepta ab Andrea clade pauci essent ac minuto numero, rei discrimine ad fraudes necessario versi sunt. multis namque conductis equis, ab eorum caudis coria sicca suspendunt, tumque una tessera in multas Romani exercitus partes immittunt; ipsique postmodum variis ex locis, tympanis perstreptentes, exsertis ensibus in medium vallum insiliunt. consternatis itaque turbatisque Romanorum animis, et per tu-

πων ὁμοῦ καὶ ἀνδρῶν καὶ ἀλλήλοις περιπιπτόντων, συνέβη τοὺς βαρβάρους κρατῆσαι καὶ φόνον ἄπειρον ἀπεργάσασθαι, τῶν πλείστων δυσκλεῶς συμπατομένων καὶ συμπνιγομένων ὑφ' ἑαυτῶν. οὕτω δὲ παραδόξως καὶ παρ' ἐλπίδα κρατήσαντες οἱ ἔξ Ἰσμαήλ, καὶ τὰ νεῦρα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς κατακόψαντες, τυμπάνων βοαῖς καὶ βαρβαρικοῖς ἀλαλαγμοῖς ἐπαιάνιζον. τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς
C ἀνοήτου στρατηγίας ὁ φθόνος κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐβρόβευσε, καὶ τοιοῦτον ἡ βάσκανος Νέμεσις κατὰ τῶν εὐτυχησάντων πρότερον Ῥωμαίων τὸ τρόπιον ἔστησεν.

Ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οὕτως εἶχε κατὰ τοὺς 10 χρόνους τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασιλείου, (52) τὰ δὲ πρὸς δνόμενον ἔρχομαι διηγῆσασθαι. ἀκολούθως γὰρ τοῖς λοιποῖς καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐσπέραν πραγμάτων ἐπὶ πλέον ἀμεληθέντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαήλ, καὶ πάσης σχεδὸν Ἰταλίας, ὅση τῇ καθ' ἡμᾶς νέα Ῥώμη προαφόριστο, καὶ τῶν πλείστων τῆς Σικελίας ὑπὸ 15 τῆς γειτονούσης τῶν Καρχηδονίων δυνάμειως καταπολεμηθεῖσης
D καὶ ὑποφόρου τοῖς βαρβάροις γεγεννημένης, ἔτι γε μὴν καὶ τῶν ἐν Παννονίᾳ καὶ Δαλματίᾳ καὶ τῶν ἐπέκεινα τούτων διακειμένων Σκυθῶν, Κρωβάτοι φημί καὶ Σέρβλοι καὶ Ζαχλουμοὶ Τερβουνιῶται τε καὶ Καναλιῖται καὶ Διοκλητιανοὶ καὶ Ῥεντανοί, τῆς ἀνέ- 20 καθεν τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἀφηνιάσαντες αὐτόνομοί τε καὶ αὐτοδέσποτοι καθειστήκεισαν, ὑπὸ ἰδίων ἀρχόντων μόνον ἀρχόμενοι. οἱ πλείστοι δὲ τὴν ἐπὶ πλέον ἀπόστασιν ἐνδεικνύμενοι καὶ

22 καθειστήκεισαν P

multum equis pariter virisque invicem collidentibus, barbari potiti victoria sunt immensa Romanorum strage, plerisque a suis inglorie obtritis ac suffocatis. sic pene inaudito casu praeterque spem omnem victores Ismaelitae, Romanique imperii nervis excisis, tympanorum strepitu ac barbarico barritu paeana concinebant. hunc finem stolidae expeditionis adversus Romanos livor attulit, ac tale tropaeum adversus eos quibus paulo ante fauste cesserat maligna Nemesis posuit.

Verum sic quidem se res Orientis habebant, Basilio pio religiosissimoque imperatore. (52) quae autem ad Occidentem spectant, narraturus accedo. eadem ac reliqua ratione, etiam rebus Occidentis maiorem in modum Michaelae imperatore neglectis, totaque fere Italia, quanta novae nostrae Romae cesserat, potissimaque Siciliae parte Carthaginensium armis debellata atque barbaris vectigali facta, ad haec etiam qui in Pannonia et Dalmatia, ac qui ultra hos Scythae, Chrobatii scilicet et Serbli et Zachlumi, Terbuniotae item et Canalitae et Diocletiani et Rentani, excusso Romani imperii iugo, cui pridem suberant, sui iuris atque liberi facti, suis duntaxat regulis ac magistratibus parebant. ple-

τοῦ Θείου βαπτίσματος ἐαντοὺς ἠλλοτριώσαν, ὡς ἂν μηδὲν ἐνέχου-
ρον τῆς πρὸς Ῥωμαίους φιλίας καὶ δουλώσεως ἔχοιεν.

53. Οὕτως οὖν τῶν κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐχόντων καὶ ἐν
τοιαύταις ὄντων ἀναρχίαις καὶ ἀταξίαις, συνεπέθεντο μετὰ τοῦ P 179
5 καιροῦ καὶ οἱ ἀπὸ Καρχηδόνης Ἀγαρηνοί, καὶ ἄρχοντας ἐπιστή-
σαντες τὸν τε Σολδάνον καὶ Σάμβαν καὶ τὸν Καλφούς, οὓς ἐν
κακίᾳ καὶ πολεμικῇ ἐμπειρίᾳ κατὰ πολὺ διαφέρειν τῶν ὁμοφύλων
ἐπίστευον, ἕξ καὶ τριάκοντα πλοίων πολεμικῶν κατὰ Δαλματίας
στόλον ἀπέστειλαν, ὑφ' οὗ διάφοροι πόλεις ἐάλωσαν Δαλματῶν,
10 οἷον ἢ τε Βούτομα καὶ Ῥῶσα καὶ τὰ κάτω Δεκάτορα. προχω-
ροῦντων δὲ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς πολεμίοις, ἦλθον καὶ
ἐπὶ τὴν τοῦ ὅλου ἔθρους μητρόπολιν, ἣ Ῥαούσιον λέγεται, καὶ
ταύτην ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρκουν ἱκανόν. ἐλεῖν δὲ ἕξ ἐτοίμοι οὐκ
ἔσθηνον διὰ τὸ ἐκθύμως τοὺς ἐνδοθεν ἀγωνίζεσθαι ὡς ὑπὲρ ψυ- B
15 χῆς, τὸ λεγόμενον, θείοντας. ὡς οὖν ἐπὶ χρόνον οἱ ἐν Ῥαουσίῳ
ἐταλαιπύρουσαν καὶ εἰς ἐσχάτας συνηλαίνοντο ἀπορίας, πέμπουσι
πρέσβεις ὡς βασιλέα ὑπὸ τῆς ἀνάγκης στενοχωρούμενοι, καίτοι
σχεδὸν οὐκ ἀγνοοῦντες ὡς εἰς ἄλλα μᾶλλον ὁ κρατῶν ἀψηχόληται,
ἐλεῆσαι παρακαλοῦντες καὶ ἐπαμῦναι τοῖς ὅσον οὐπω κινδυνεύου-
20 σιν ὑποχειρίοις γενέσθαι τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ. οὐπω δὲ
τῶν πρέσβειων καταλαβόντων τὴν βασιλεύουσαν, ἀλλ' ἔτι χρονο-
τριβούντων περὶ τὴν ἄνοδον, ἕξ ἀνθρώπων μὲν ὁ φαῦλος γίνεται

10 Δεκάτερα P
χειρίους P

12 ὑπὸ A

13 ἐψηχόληται AP

20 ὑπο-

rique vero maioris defectionis specimine etiam baptismum eivraverant,
ut nullum erga Romanos amicitiae ac subiectionis pignus retinerent.

53. Sic igitur Occidentis rebus constitutis, inque eum modum per
anarchiam laborantibus ac perturbatis, arrepta Agareni Carthaginenses
occasione coniunctis viribus expeditionem suscipiunt; creatisque ducibus
Soldano Sambano et Chalphuso, qui longe militia bellicaeque rei experi-
entia tribulibus reliquis praestare existimabantur, sex supra triginta
naves in Dalmatiam miserunt, quibus Dalmatarum plures urbes captae
sunt, Butoma Rosa et inferius Decaterum. sic cum secundis auris res
hostibus succederent, ad ipsam venerunt totius gentis metropolim, quam
Ragusium vocant, eamque ad longum tempus circumsederunt. haud ta-
men facile expugnare potuerunt, iis qui intra moenia erant magno animo
concertantibus, quippe quibus pro aima, ut aiunt, cursus agitaretur.
dum itaque Ragusini pro temporis diurnitate malis conficerentur atque
ad incitas redacti essent, legatos ad imperatorem mittunt, necessitatis
angustias pressi; quamquam non nesciebant aliis potius rebus eum
distineri, suppliciter rogantes ut ipsorum misertus eis vindex foret, ac
tueretur qui iamiam, in infidelium Christumque negantium potestatem
essent redigendi. nondum legati in urbem venerant, sed in itinere adhuc
huc subsistebant, cum ignavus malusque imperator in humanis esse

βασιλεύς, ἐπὶ δὲ τὸν ἐργηγορότα καὶ νήφοντα τῶν κοινῶν φρον-
C τιστὴν Βασίλειον τὰ τῆς αὐτοκράτορος ἔξουσίας περιστάται πρά-
 γματα· ὃς καὶ πρὸ τούτου λίαν περὶ τῶν τοιούτων δυσφορῶν καὶ
 διαπονούμενος, καὶ τότε δὲ τῶν πρέσβειων ἐπιμελῶς ἀκροασάμε-
 νος καὶ ὡς οἰκεία τραύματα τὰ τῶν ὁμοπίστων πιθήματα ἠγησά-
 5 μενος, περὶ τὴν παρασκευὴν ἐγένετο τῶν εἰς τὴν τῶν ἰκετευσάντων
 βοήθειαν μελλόντων ἔξαποστέλλεσθαι· καὶ στόλον ἔξαρτυσάμενος
 νεῶν ἑκατὸν καὶ πάντα δεόντως ἐτοιμασάμενος, καὶ ἄνδρα συνέσει
 καὶ ἐμπειρίᾳ τῶν πολλῶν διαφέροντα ἐκλεξάμενος, τὸν πατρίκιον
 Νικήταν φημί, τὸν τοῦ πλωΐμου δρουγγάριον, ὃς κατ' ἐπινομίαν 10
 Ὄρορφας ἐλέγετο, ὡσπερ τινὰ πρηστήριον κεραυνὸν κατὰ τῶν πο-
D λείμων ἐκπέμπει. οἱ δὲ ἐξ Ἀφρικῆς Σαρακηνοί, οἱ τῇ πολιορκίᾳ
 τῆς πόλεως προσκαθήμενοι, δι' αὐτομόλων ἀναμαθόντες τοὺς
 Ῥαουσίους πρέσβεις ἀποστεῖλαι πρὸς βασιλέα τοὺς αἰτησομένους
 δύναμιν καὶ στρατὸν κατ' αὐτῶν, τοῦτο μὲν τὴν σύντομον ἀπο- 15
 γινώσκοντες ἄλωσιν, τοῦτο δὲ τὴν ἀφικέσθαι προσδοκωμένην ἐκ
 βασιλέως δείσαντες βοήθειαν, λύνουσι τὴν πολιορκίαν καὶ τῶν τό-
 πων ἐκείνων ἀπαναστεύουσι. κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, ἣ νῦν Λα-
 γοβαρδία ὠνόμασται, διαπεράσαντες τὸ κάστρον Βάρεως ἐξεπόρ-
 20 θησαν, καὶ αὐτόθι κατασκηνώσαντες καὶ τοῖς μᾶλλον ἐγγίζουσι

P 180 καθ' ἐκάστην ἐπιτιθέμενοι καὶ τῶν πορρωτέρω κατατολμῶντες καὶ
 αἰεὶ τι προσλαμβανόμενοι, πᾶσαν τὴν Λαγοβαρδίαν ἄχρι καὶ αὐ-
 τῆς σχεδὸν τῆς ποτὲ μεγαλοδόξου Ῥώμης ἐκράτησαν. καὶ εἶχε
 μὲν οὕτω ταῦτα.

14 Ῥαουσαίων infra.

18 ἐπαναστεύουσι A

desiit, rerumque summa ad vigilem sobriumque curatorem Basilium per
 eius excessum transivit; qui antea quoque aegre ferebat atque animo
 angebatur; tuncque legatis diligenter auditis, suaque ipsius vulnera co-
 rum mala ducens, quos eiusdem fidei foedera sociarent, in auxiliorum
 apparatu erat, quae supplicibus mittenda destinabat; instructaque cen-
 tum navium classe, cunctisque rite apparatis, singularis prudentiae vi-
 rum experientiaque supra vulgi usum praeditum deligit, Nicetam patri-
 cium cognomento Oorypham, rei navalis drungarium, quem velut fulmen
 cuncta amburens ac prosternens in hostes immitteret. Agareni ut missos
 ad imperatorem legatos auxilia rogaturos ex profugis acceperunt, tum
 quod urbem brevi capiendam non sperarent, tum quod mittendas ab
 imperatore subsidio copias formidarent, obsidionem dirimunt; indeque
 solventes atque in Italiam (cui nunc Longobardia nomen est) transmit-
 tentes Barensem arcem expugnarunt; ibique habitantes cum vicinioribus
 quotidie ingruerent ac remotiora tentarent semperque dicioni suae ali-
 quid adicerent, omnem Longobardiam adusque praecelsa quondam prope
 gloria Romam subegerunt. atque in hunc modum se res Occidentis ha-
 bebant.

54. Τὸ δὲ περὶ τοὺς ἐν Δαλματία παρὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικουρίας γεγονὸς καὶ τὰ προμνημονευθέντα γένη θεασάμενοι, οἱ τε Χρωβάτοι καὶ Σέρβλοι καὶ οἱ λοιποί, καὶ τοῦ ἄρτι βασιλεύοντος Ῥωμαίων τὴν ἐπιείκειαν καὶ περὶ πάντα δικαιοσύνην καὶ 5 ἄρετήν πυνθανόμενοι, καὶ τὸ καλῶς ἄρχεσθαι τοῦ ἐπισφαλῶς ἐκ θρασύτητος ἄρχειν προκρίναντες, σπουδὴν ποιοῦνται πάλιν εἰς τὴν προτέραν δεσποτείαν ἐπανελθεῖν καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπ- B αναχθῆναι δούλωσιν. καὶ δὴ πρὸς τοῦτο καὶ πρέσβεις καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν βασιλέα πέμπουσιν, οἱ τε μετὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας 10 ἀποστατήσαντες καὶ οἱ τέλειον τοῦ θείου βαπτίσματος ἀπαντομολήσαντες, τῆς τε ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν δουλώσεως καὶ εἰς ὅσα Ῥωμαίοις γεγόνασι ποτε χρήσιμοι εὐκαίρως ὑπομιμνήσκοντες, καὶ ἀξιοῦντες τῇ φιλανθρωπῶ ζεύγῃ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἔξουσίας καὶ ὑπὸ τῷ ταύτης ἀγέλαρχῃ τάττεσθαι καὶ αὐτούς. ὣν ὡς εὐλόγου τῆς 15 δεήσεως ἐπακούσας ὁ βασιλεύς, ἐπεὶ καὶ πρὸ τούτου ἐδυσφόρει περὶ αὐτῶν καὶ ἤσχαλλεν ὡς οὐ μικρῷ μέρει περικεκομμένης καὶ διηρπασμένης τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, εὐμενῶς, ὡς τὸν ἀφρόνως ἀφη- C νιάσαντα υἱόν, εἶτα μεταγνόντι καὶ ὑποστρέψαντι ὁ φιλάνθρωπος πατήρ, καὶ αὐτὸς τούτους προσήκατο καὶ ἀνεδέξατο, καὶ 20 ἱερεῖς εὐθέως μετὰ καὶ βασιλικῷ ἀνθρώπου σὺν αὐτοῖς ἐξαπέστειλεν, ὡς ἂν πρὸ τῶν ἄλλων τοῦ ψυχικοῦ τούτους κινδύνου ἐξέλῃται καὶ πρὸς τὴν προτέραν πίστιν ἐπανασώσῃται καὶ τῶν ἐξ

11 τε om A

21 τοῦ] καὶ P

54. Quod ita Dalmatarum auxiliis a Romanis gestum erat, videntes, quas paulo superius memoravi nationes, Chrobatum nimirum et Serbium et reliqui, eiusque qui tum rerum potiretur aequitatem in omnibusque iustitiam et virtutem audientes, beneque subesse quam periculose ausuque temerario praeesse ac imperare pluris facientes, operam adhibent ut ad pristinum redeant dominatum iterumque Romanis serviant. quare et ipsi oratores mittunt ad imperatorem, tum scilicet qui eadem ipsa integraque religione defecerant, tum qui excussa prima sua servitute ipsi sponte baptismum prorsus eiuraverant; quamque utiles quandoque Romanis exstitissent opportune memorantes, rogantesque humanissimo Romanae potentiae iugo ac illius ductori rectorique subici. horum votis ac petitioni, ut quae niti ratione viderentur, se facilem praebens imperator (quippe qui etiam antea pro illis animi angeretur quare et doleret, velut dicionis suae non modica accisa parte raptaque ac discerpta) placide, quemadmodum humanissimus pater filium qui stulte imperium detrectarat ductusque paenitentia redierat, ipse quoque istos admisit atque recepit; ac statim cum illis sacerdotes suoque nomine delegatum hominem misit, ut ante alia ab ipso animarum periculo eos eriperet ac pristinae fidei restitueret, atque ex delictis, quae vel igno-

ἀγνοίας ἢ ἀνοίας ἀπαλλάξῃ πλημμυλημάτων αὐτούς. ἀνοσθέντος δὲ τοῦ τοιοῦτου θεοφιλοῦς ἔργου, καὶ πάντων τοῦ θείου μετασχόντων βαπτίσματος καὶ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπανελθόντων ὑπό-
D πτωσιν, ἐδέξατο κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὴν ὀλοκληρίαν ἢ βασιλείας ἀρχή, πάντων φιλανθρωπῶ τοῦ κρατοῦντος προστάγματι ἐκ τῶν 5 οἰκείων καὶ ὁμοφύλων δεξαμένων ἄρχοντας εἰς ἐπιστασίαν αὐτῶν. οὗ γὰρ ὠνόμας ἐκεῖνος τὰς εἰς τὴν ἐπιστασίαν αὐτῶν εἶχεν ἀρχάς, ἔν' ἐντεῦθεν τοὺς πλεῖον διδόντας καὶ καλαμιώμενους αὐτοῦ τὸ ὑπήκοον εἰς τὸ τούτων κατεξουσιάζειν προβάλληται· καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ἐκλεγομένους καὶ οἰονεὶ χειροτονουμένους, 10 ὡς αἰρετοὺς ἄρχοντας καὶ πατρικὴν πρὸς αὐτοὺς διασώζειν ὀφείλοντας εὐνοίαν, ἄρχειν αὐτῶν νουνεχῶς διωρίσατο. καὶ ταῦτα μὲν ταύτη.

P 181

55. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἐπὶ τῆς ἐκμελοῦς τε καὶ ῥαθύμου βασιλείας πρὸς τὴν ἐπικράτειαν τῶν Ῥωμαίων διαπεράσαντες βάρβαροι καὶ 15 τοῦ Ῥαουσιῶν ἀποκρουσθέντες, καθάπερ ἤδη πρότερον εἴρηται, ἔτι κατὰ τὴν Ἰταλίαν διέτριβον, συνεχῶς αὐτὴν κατατρέχοντες καὶ ἀφειδῶς ληϊζόμενοι, ὡς καὶ μέχρι τῶν πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν κάστρων τὰ μὲν ἐκ προδοσίας τὰ δὲ πολιορκία χειρώσασθαι, ἀκούων ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἠνιάτο σφοδρῶς, καὶ ταῖς περὶ τούτων 20 φροντίσιν ἐπαγρυπνῶν ἐξήτει πῶς ἂν εὐπετῶς δυνηθεῖη ἢ τελέως τροπώσασθαι τοὺς ἐχθροὺς ἢ κἂν ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας
B ἀπόσασθαι καὶ ἐξελάσαι τὸ δυσμενές. καὶ τὰς μὲν ἤδη χάριν τῶν

7 τὴν om A

εἶχεν ἀρχάς, ἔν'] οὐχ ἵνα A

21 τέλεον A

rantia vel dementia ac temeritate contraxerant, liberaret. peracto autem religioso istiusmodi opere, cunctisque divino baptisate impartitis atque Romanorum fascibus inclinatis, hac parte redintegratus est imperatoris principatus, cunctis humanissima eius iussione ex suis eiusdemque gentis hominibus, magistratus rectoresque, qui illis imperio praeessent, accipientibus. non enim ille magistratus illis praepositos venales habuit, ut inde eaque ratione, qui plus darent exque subditis amplius meterent, illis praeficeret; sed qui ab eis ipsis electi essent ac velut suffragio creati, tanquam arbitros magistratus paternaque benevolentia eos prosecuturos, eis pro imperio praeesse prudenter constituit. atque haec quidem ita se habuere.

55. Quod vero barbari, qui sic neglecto segniterque administrato imperio in Romanam dicionem traiecerant pulsique Ragusio fuerant, uti iam dictum est, adhuc in Italia fixo pede continue eam incursabant direque desolabant, centum quinquaginta munitis oppidis, qua spontanea deditione qua obsidione vique in potestatem suam redactis, audiens imperator valde animo discruciabatur; horumque sollicitudine invigilans modum quaerebat, quo facile vel hostes penitus fundere liceret vel a Romana saltem procul dicione abigere ac propellere. iam itaque quae

'Ραουσαίων καὶ ὄλου τοῦ ἔθνος τῶν Δαλματῶν προαποσταλείσας
 δυνάμεις, ὧν ἦρχεν, ὡς φθάσαντες εἶπομεν, ὃ κατὰ τὸν Ῥορύ-
 φαν Νικήτας πατριίκιος, οὐκ ἀξιολάχους πρὸς τοσαύτην τῶν βαρ-
 βάρων πληθὺν ἐδοκίμασε, μάλιστα διὰ τὸ χρεῖαν εἶναι καὶ πρὸς
 5 τὴν μεσόγειον πολλάκις ποιῆσθαι τὰς συμπλοκάς καὶ πολὺ τῆς
 θαλάττης ἀπαρτῶσθαι, ὅπερ ἐδόκει πρὸς νῆϊτην στρατὸν ἀσύμ-
 φoron καὶ ἀδύνατον· ἄλλως δὲ πάλιν ἀπ' ἐντεῦθεν ἀποστέλλειν
 δυνάμεις οὐκ ἔκρινεν εἶναι λυσιτελές διὰ τε τὸ τῆς ἐκστρατείας δα-
 πανηρὸν καὶ τὴν χρεῖαν τὴν τῶν ἐνταῦθα χωρῶν. καὶ συνετιῶς
 10 βουλευσάμενος πρὸς Λοδοῦχον τὸν ὄηγα Φραγγίας καὶ τὸν πάπαν C
 Ῥώμης διαπρεσβεύεται συνεπικουρῆσαι ταῖς ἐντεῦθεν δυνάμεσι
 καὶ μετὰ τούτων συμπαρατάξασθαι κατὰ τῶν ἐν Βάρει κατοικη-
 σάντων Ἀγαρηῶν, κελεύσας καὶ τὰς ὀλίγῃ πρῶσθεν μνημονευ-
 θείσας χώρας τῶν Σκλαβηρῶν συνεπιλαβέσθαι τοῦ ἔργου, διὰ τῶν
 15 οἰκητόρων Ῥαουσίου καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐγγχωρίων πλοίων πε-
 ραιωθέντας τὸ πέλαγος Δαλματῶν. ὧν ὁμοῦ πάντων γεγενημέ-
 νων καὶ μεγάλης ἀθροισθείσης δυνάμειος, ἐπεὶ καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς
 ναύαρχος συνέσει καὶ ἀνδρία πολὺ πάντων διέφερε, θᾶπτον ἢ
 Βάρις ἀλίσκεται. καὶ τὸ μὲν κάστρον αὐτὸ καὶ ἡ χώρα καὶ πᾶν
 20 τὸ αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἔξουσίαν ἀναλαμβάνεται, καὶ D
 τοὺς οἰκείους ἢ χώρα ἀπολαμβάνει οἰκήτορας, τὸν δὲ Σολδάνον
 ἐκείνον καὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν τῶν Ἀγαρηῶν ὃ ῥῆξ Φραγγίας
 ἀναλαβόμενος ἐν Καπὴ ἀπήγαγεν· ταύτης γὰρ αὐτὸς ἦρχεν ἔτι
 καὶ προσέτι Βενεβενδοῦ. καὶ ἡ μὲν πρώτη κατὰ τὴν ἐσπέραν

ante Ragusinorum causa gentisque omnis Dalmatarum missae fuerant
 copiae, Niceta Oorypha patricio ductore, ut supra diximus, adversus
 tantam barbarorum multitudinem haud satis pares existimans, ac vel
 maxime quod in mediterraneis haud raro manus conserendae essent
 longiusque a mari abscedendum, quod navalibus copiis haud conduceret
 nec certe ab illis praestari posset, alias vero rursus Byzantio copias
 mittere haud utile putans ob expeditionis nimios sumptus et Orientalis
 tractus regionum necessitatem, prudenti consilio inito ad Ludovicum
 Franciae regem et ad Romanum antistitem legatos mittit, ut abs se
 missis copiis opem ferant ac cum eis adversus Agarenos Barri sedes
 habentes pugnam instruant, iubens ut et quas paulo ante memoravimus,
 Sclavenorum gentes institutum suum iuvent, transmisso Ragusii incola-
 rum ope suisque ipsorum navigiis Dalmatarum mari. hoc modo coniun-
 ctis viribus ingens contractus est exercitus; quodque Romanae classi
 praefectus longe omnibus solertia ac fortitudine praestaret, Barium brevi
 capitur; oppidumque ipsum et ager omnesque captivi in Romanorum
 potestatem cedunt, suosque regio cives ac colonos recipit. rex Fran-
 ciae Soldanum illum subditosque Saracenos sibi ipse captivos sumens
 Capuam adduxit, cuius illa dicionis erat ut et Beneventum. huncque

στρατεία τῷ βασιλεῖ τοιοῦτον πέρας ἐδέξατο, καὶ τοῖς ἐντεῦθεν λαφύροις καὶ τῇ δόξῃ κατεκοσμήθη ἢ βασιλεύουσα.

56. Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις ἡ ἱστορία φιλεῖ καὶ ταῖς κατὰ παρέκβασιν διηγῆσαι τὸν λόγον ποικίλλειν καὶ τὰς τῶν ἐντυχα-
P 182 νότων ψυχαγωγεῖν ἀκοάς, ἐπέξηγητέον καὶ ὅσα μεταξὺ τοῦ ῥηγὸς 5
Φραγγίας καὶ Σολδάνου τοῦ Ἀφρικῆς ἀμηρᾶ καὶ τῶν οἰκητόρων
Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ συνέβη καταπραχθῆναι. ἐπὶ διετίαν γὰρ
ἐν Καπύῃ συνῶν ὁ Σολδάνος τῷ τῆς Φραγγίας ῥηγὶ οὐδέποτε
ᾤφθη ὑπὸ τινος τὸ παράπαν γελῶν. ὁ δὲ ῥήξ τῷ κατάφωρον
αὐτὸν γελῶντα πεποιηκότι χρυσοῦ δόσιν κατεπηγγέλατο. προσ- 10
ῥήγγειλεν οὖν τίς ποτε τῷ ῥηγὶ γελῶντα τὸν μέγρι τότε σκωθροπὸν
Σολδάνον θεάσασθαι, καὶ τούτου παρείχεται μύρτυρας. ὃν κα-
λέσας ὁ ῥήξ τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ γέλωτος ἐπυνθά-
B νετο. ὁ δὲ “ἄμαξάν” φησὶ “κατιδῶν καὶ τοὺς ταύτης κατανόη-
σας τροχούς, πῶς καὶ τὸ μετέωρον τούτων ταπεινοῦται καὶ τὸ 15
ταπεινὸν αὐτῆς μετεωρίζεται, καὶ ὡς εἰκόνα ταῦτα λαβὼν τῆς
ἀσταθμῆτος καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας, ἐγέλασα
ἅμα μὲν ἐνθυμηθεὶς πῶς ἐφ’ οὕτως ἀβεβαίων πραγμάτων ἐπαι-
ρόμεθα, ἅμα δὲ καὶ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς τὸ καὶ ἐμέ, ὥσπερ ἐκ
μετεώρου γέγονα ταπεινός, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμερποῦς ἐνδέχε- 20
σθαι πάλιν ἀρθῆναι πρὸς μέγεθος.” ἄπερ ἀκούσας ὁ ῥήξ, καὶ
ἐν νῷ τὰ οἰκεῖα λαβὼν καὶ ἐκεῖνον συνετὸν λογισάμενος, ἤρξατο

5 μετὰ P 21 ὅπερ P

prima imperatoris in Occidentem expeditio nacta finem est; eiusque spo-
liis ac claritate urbs Augusta ornatur.

56. Quod vero haud raro historia etiam narrationibus quae parum
ab scopo excurrere videntur, quandam sermoni varietatem non illubens
conciliat, eaque legentium animos afficit ac recreat, operae pretium vi-
deatur ut et ea referamus quae inter regem Franciae et Soldanum
Africae ameram civesque Capuae et Beneventi contigere. Soldanus enim
annos duos cum rege Franciae Capuae moratus nunquam ab ullo pror-
sus visus est ridere. rex, si quis ridentem deprehendisset, auro do-
nandum pollicitus est. nuntiavit itaque quispiam regi vidisse se Solda-
num ridentem, qui hactenus maestus severoque vultu exstitisset; reique
profert testes. vocavit ad se rex Soldanum, exque illo mutationis ac
risus causam sciscitatus est. cui ille “videns” inquit “currum, eiusque
rotas considerans, quomodo aliae earum partes e sublimi axe in imum
deprimantur ac rursus ex humili in altum tollantur, atque hanc ego in-
certae ac inconstantis hominum felicitatis imaginem sentiens, risi, simul
etiam cogitans quam de re instabili superbia inflamur; ac denique hoc
fieri posse iudicans, ut quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex
humili rursus loco ad prius fastigium attollar.” his rex auditis, deque
suo statu cogitans, illumque virum prudentem iudicans, libere postmo-

παρορησίας καὶ συνδιαιτήσεως μεταδιδόναι αὐτῷ. (57) ὁ δὲ C
 πανοῦργος ὢν καὶ δόλων Φοινικικῶν οὐκ ἀμέτοχος ἐκ τῆς ἐκατέρων
 ἕγνω διαβολῆς σωτηρίαν ἑαυτῷ πραγματεύεσθαι. πολλάκις γὰρ
 πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς ἐκ γεροντικῆς ἐμπειρίας συνετὸν καὶ σοφὸν
 5 καὶ ὡς ἕξ εὐτυχοῦς δυστυχή, οἱ τῶν κάστρων Καπέης καὶ Βενε-
 βενδοῦ παρεγίνοντο ἄρχοντες. ὁ δὲ τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν πλατ-
 τόμενος ἐξενεγκεῖν τι πρὸς αὐτοὺς ἀπόρητον βούλευμα τοῦ ῥηγὸς
 ἔλεγεν βούλεσθαι, δεδοικέναι δὲ τὸν ἐκ μηνύσεως κίνδυνον. τῶν
 δὲ διομοσμημένων ἀνέκφορον ποιήσασθαι τὸ λαλούμενον, ἕφη βού-
 10 λεσθαι τὸν ῥῆγα πάντας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χώραν τῆς Φραγ-
 γίας σιδηροδεσμίους ἐκπέμψαι ὡς οὐκ ἄλλως οὔσης αὐτῷ ἀσφα-
 λοῦς τῆς τῶν ὑμετέρων διακρατήσεως πόλεων. τῶν δὲ μὴ πάντῃ D
 πιστὸν τέως ἡγησαμένων τὸ μηνύμενον, ζητούντων δὲ σαφειστέ-
 ραν ἔτι κατάληψιν, πάλιν πρὸς τὸν ῥῆγα ὁ Σολδάνος τοιαῦτα
 15 φησίν, ὡς οὐκ ἔστι σοι ἀσφαλῆς ἢ τῶν κάστρων τούτων κατά-
 σχεσις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα ἐπιχωριάξουσιν· ἀλλ' εἰ
 βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, τούτους θάπτιον πρὸς Φραγγίαν
 δεσμίους ἀπόστειλον. πεισθεῖς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ ῥῆξ
 ἀλύσεισ διωρίσατο συντόμως χαλκευθῆναι ὡς ἐπὶ χρεῖα κατεπει-
 20 γούση τινί. ἰδὼν οὖν αὐθις ὁ Σολδάνος τοὺς ἄρχοντας, “οὐδ’
 ἔτι μοι” φησὶ “πιστεύετε περὶ ὧν ἔλεγον; ἐρευνήσαντες ἴδετε τί P 183
 οἱ χαλκεῖς πάντες ἐργάζονται τῇ τοῦ ῥηγὸς προστάξει· καὶ ἐὰν

16 ἐγχωριάξουσιν P

dum secum congregari ac versari permisit. (57) at Soldanus, homo vafer et astutus nec Punicæ fraudis expers, alios aliis vicissim calumniando ac committendo salutem sibi procurandam decrevit. haud raro enim ad eum, velut senili experientia catum hominem ac sapientem exque prospera fortuna infelici iam usum, Capuæ ac Beneventi proceres veniebant. quibus ille, amicitiae larvam simulans, “velle se” aiebat “regis ad eos consilium arcanum proferre, sed metuere, quod inde eaque denuntiatione periculum sibi immineret.” at ille iureiurando affirmare, quod dixerit, religiose iis secreto tegendum esse. tum ille “hoc regi constitutum, ut vos omnes ferro vinctos in regionem suam Franciæ mittat, quippe qui non aliter vestrarum urbium se tuto potiturum existimet.” illis vero non certam omnino fidem eius verbis habentibus, sed certius adhuc illorum argumentum quaerentibus, rursus Soldanus ad regem talia proloquitur. “non potes has urbes tuto in ditione tenere, quamdiu primores civium hic sedes habent. itaque si hoc animo es ut firmiter tui eas iuris retineas, vinctos illos quantocius mitte in Franciam.” his persuasus rex catenas brevi fabricari, quasi aliqua necessitate urgente, praecepit. convisens rursus Soldanus patricios “ne nunc quidem” inquit “mihî fidem adhibetis, verbaque mea negligitis? scrutamini, exquirite, quid fabri omnes regis iussu construant; ac si catenas

εὔρητε ἀλύσεις τε καὶ δεσμά, μὴ ἀπιστήσητε τῶν πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν λεγομένων ὑμῖν.” γνόντες οὖν ἐν τούτοις τὸν βάρβαρον οἱ ἄρχοντες ἀληθεύοντα οὐδὲ πρὸς τᾶλλα ἔτι ἠπίστησαν, τρόπον δὲ ἐζήτουν ὅπως τὸν ῥῆγα ἀμύνωνται. καὶ δὴ μετ’ ὀλίγον πρὸς κυνηγέσιον ἐξεληθόντος αὐτοῦ, ἀποκλείουσι κατ’ αὐτοῦ τὰς πύλας 5 καὶ οὐκέτι τὴν εἴσοδον συγχωροῦσιν αὐτῷ. ὁ δὲ μηδὲν ἐκ τούτου παραχρῆμα δυνάμενος πράξασθαι πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῷ ἀνθυπενόστησε. (58) πρόσεισιν οὖν τοῖς ἄρχουσιν ὁ Σολδάνος,

B τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτῶν· ἣ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οἰκίαν πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐτῷ ἀπελθεῖν. συγχωρηθεῖς οὖν καὶ 10 κατὰ Καρχηδόνα γενόμενος καὶ τὴν οἰκίαν ἀρχὴν ἀπολαβὼν καὶ τοῦ κακὸς εἶναι μὴ ἐκστὰς ἐκοιτρατεύει κατὰ Καπύης τε καὶ Βενεβενδοῦ, τὰ χαριστήρια τούτοις τῆς σωτηρίας ἀποδιδούς. οἱ δὲ πρὸς τὸν ῥῆγα διαπρεσβεύονται. ἀλλὰ μεθ’ ὕβρειος ἀποπέμπονται, ἐπιχαίρειν εἰπόντος τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. στέλλουσιν ἄγγελον 15 πρὸς τὸν βασιλέα οἱ τῶν τοιούτων κάστρων ἐξηγούμενοι. συμπαιθῆς οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ φιλόανθρωπος ὢν θάπτον ἐκπέμπει τὸν πρεσβευτὴν δηλώσοντα τούτοις προσδέχεσθαι συντόμως τὴν ἐντεῦθεν βοήθειαν. γίνεται δὲ τοῖς πολεμίοις ἐγκρατῆς ὁ τῆς ἀγγε-
C λίας διάκονος πρὸ τοῦ δοῦναι τὰς ἀποκρίσεις τοῖς ἀποστείλασι. 20 λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σολδάνος ὡς εἰ ὑπηρετήσεις μου τῷ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιοθήσῃ καὶ δωρεῶν ἀπολαύσεις. τοῦ

10 αὐτὸν A

12 τε om P

16 τὸν om A

et vincula inveneritis, iis quae vestrae salutis causa a me vobis dicuntur nolite fidem abnuere.” intelligentes itaque patricii barbarum, quod ita diceret, vera loqui, nec de aliis iam diffisi sunt. modum ergo quae-rebant quo regem ulciscerentur. brevi itaque cum venatum egressus esset, urbis portas ei claudunt nec amplius ingredi sinunt. is vero, cum nihil in promptu esset quod quasi ulturus in eos facere posset, in patriam iterum reversus est. (58) accedit ad patricios Soldanus, indicati secreti mercedem accepturus. ea erat ut in patriam reverti sine- retur. facta ergo abeundi licentia cum venisset Carthaginem, recepto- que proprio principatu, nec a malitia discedens, adversus Capuam et Beneventum, acceptae salutis gratiam iis redditurus, proficiscitur. missa ad regem ab oppidanis legatio petitum auxilia: verum dimissi contume- liose legati, addente rege “illorum se magis gratulari exitio.” mittunt itaque arcium praefecti nuntium ad imperatorem. is porro, humano cum esset pronoque ad miserendum ingenio, statim legatum remittit nuntiatorum ut ad se brevi mittenda auxilia expectent. capitur nuntii minister ab hostibus, nondum perlato responso ad eos a quibus missus erat. cui Soldanus “si meae voluntati morem gesseris, cum salutem tum vero munera ex me consequeris.” assentiente illo, ac quicquid iusserit

δὲ συνιθεμένον τὸ κεκελευσμένον ἅπαν ποιεῖν, “βούλομαι” ἔφη
 “στῆναί σε τοῦ κάστρου ἐκτός, καὶ τοῖς ἔνδον εἰπεῖν ὡς ἐγὼ μὲν
 τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα καὶ τὰ προσταγέντα μοι πάντα πε-
 ποίηκα· ἀλλ’ ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε· οὐ γὰρ
 5 ἤκουσιν ὑμῶν τῆς δεήσεως.” ὑποσχομένου δὲ αὐτοῦ ταῦτα οὕτως
 εἶναι, ἀποστέλλεται μετὰ τῶν τοῦ Σολδάνου ὑπηρετῶν τοῦ ταῦτα
 πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει εἰπεῖν. ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους γενόμενος, D
 καὶ τοὺς πρώτους παραγενέσθαι τῆς πόλεως πρὸς τὴν ἀκρόασιν
 αἰτησάμενος, ἔφη “εἰ καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ
 10 ἐν χερσὶν ἢ σφαγῇ, ἀλλ’ ὅμως οὐκ ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν.
 πλὴν αἰτῶ καὶ ὀρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναι μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ
 ἔκγονα καὶ τὴν σύνευνον. ἐγὼ γάρ, ὧ κέριοί μου, εἰ καὶ νῦν
 ταῖς τῶν πολεμίων περιεσχέθην χερσίν, ἀλλ’ ὅμως τὴν διακονίαν
 μου ἐπλήρωσα καὶ τὴν παρ’ ὑμῶν πρεσβείαν τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων
 15 προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέχεσθε τὴν ἐκεῖθεν βοήθειαν.
 διὸ στῆτε γενναίως καὶ μὴ δειλανδρήσητε· ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς
 ἑνόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ.” ταῦτα οὖν οἱ τοῦ Σολδάνου ὑπηρεταὶ P 184
 ἀκούσαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἐκμυνέντες σφοδρῶς, εὐθέως
 αὐτὸν τοῖς ξίφεσι κατακόπτουσι. φοβηθεὶς οὖν ὁ Σολδάνος τὴν
 20 ἐκ βασιλέως προσδοκωμένην δύναμιν ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ
 πρὸς τὴν οἰκίαν χώραν ὑπέστρεψεν. καὶ τὸ ἀπὸ τούτου διέμει-
 ναν πιστοὶ βασιλεῖ οἱ τῶν τοιούτων ἐξηγούμενοι κάστρων, καὶ
 ταῦτα πρὸς τὴν αὐτοῦ συνετήρησαν δούλωσιν.

2 ὡς om P
 λιλανδρήσητε A

3 πεπλήρωσα P

16 δειλανδρήσητε P, δει-

facturum se pollicente, “volo” inquit “ut extra muros constitutus in haec verba cives alloquaris. ego quidem ministerium meum implevi, et quae iussus eram cuncta feci: nulla tamen vobis praesto fore ab imperatore auxilia existimetis: non enim petitioni vestrae aures praebuit.” haec se ita dicitur pollicitus mittitur cum Soldani ministris, ut cives alloquatur. prope itaque muros admotus, rogansque adesse primores civitatis, ut audiant, infit: “etsi manifesta mors mihi imminet caedesque in promptu est, non tamen vos veritatem celabo. verum rogo atque obtestor ut in liberis atque uxore gratiam mihi rependatis. ego enim, domini mei, etsi nunc hostium manibus teneor, meum tamen munus implevi, vestraque ad Romanorum imperatorem legatione functus sum; ab eoque brevi vobis ventura auxilia exspectate. quare state fortiter, nec ignavia torpeatis. veniet enim qui vos liberabit, quanquam me periculo non eximet.” quibus auditis Soldani ministri, factaque sibi fraude vehementi furore iraque conciti, eum statim gladiis conscindunt. veritus itaque Soldanus exspectatas ab imperatore copias obsidionem solvit et ad propria rediit. ex eoque tempore urbium illarum praefecti Romanae rei fideles perstiterunt, easque in imperatoris obsequio conservarunt.

59. Συνέβη δὲ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους καὶ ἄλλον στό-
 λον Ἀγαρηῶν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐλθεῖν· ἄλλὰ ταῖς
 τοῦ βασιλέως ἐπιμόνοις δεήσεσι πρὸς θεὸν καὶ ταῖς ἔμφοσι δια-
 τάξεσι καὶ τῇ δεούσῃ τῶν πραγμάτων μεταχειρίσει μετὰ τῶν Ῥω-
 B μαίων ἢ νίκη ἐγένετο καὶ δυσκλεῦ τὴν ἤτταν οἱ ἐκ τῆς Ἀγαρ ἠνέ- 5
 γκατο. ὁ γὰρ τῆς Ταρσοῦ ἀμυρᾶς, ὃς Ἐσμᾶν ὠνομάζετο, τριά-
 κοντα πλοίων μεγίστων, ἃ κομβάρια λέγεται, στόλον ἔξαρτύσα-
 μενος κατὰ τοῦ κάστρου Ἐὐρίπου ὀπλίζεται. τοῦ δὲ στρατηγοῦ
 Ἑλλάδος (ὁ Οἰνιάτης οὗτος ἦν) κελεύσει βασιλικῇ τὸν ἰκανὸν εἰς
 φυλακὴν τοῦ κάστρου λαὸν ἀπὸ πάσης Ἑλλάδος εἰσαγαγόντος καὶ 10
 τοῖς τείχεσι τὰ ἀρμόζοντα παρασκευασαμένου ἀμυντήριον, ὡς εἶ-
 δον οἱ ἐκ τοῦ κάστρου τὰ πλοῖα τοῖς τείχεσι πλησιάζοντα καὶ τοὺς
 βαρβάρους βελῶν ἀφέσει συχνῶν ἀναστέλλειν καὶ ὑπωθεῖν πειρω-
 μένους τοὺς ἔνδον ἐκ τῶν τειχῶν, θυμοῦ καὶ προθυμίας πλήρεις
 C γενόμενοι γενναίως ἀντηγωνίζοντο, καὶ τοῖς πετροβόλοις ὄργανοις 15
 καὶ τοξοβαλλίστραις καὶ ταῖς ἐκ χειρῶν τῶν λίθων ἀφέσει χρώμε-
 νοι συχνοὺς τῶν βαρβάρων καθ' ἐκάστην ἀνήλισκον. οὐ μόνον
 δὲ ἀλλὰ καὶ τῶν νεῶν τὰς πλείστας ἐπιφόρον γενομένου τοῦ πνεύ-
 ματος τῶ ὕγρῳ πυρὶ κατενέπρησαν. ἀπορῶν οὖν καὶ δυσθυμῶν
 ὁ βάρβαρος, καὶ εἰδὼς ἐφέσει χρημάτων ἐκόντας τοὺς πολλοὺς 20
 ἀποθνήσκοντας, ἀσπίδα μεγάλην πρὸ τοῦ χάρακος θείας καὶ χρυ-
 σίου ταύτην πεπληρωκῶς “τοῦτο γέρας” ἔφη “καὶ ἀριστεῖον ἐγὼ
 δίδωμι, μετὰ καὶ παρθένων ἐπιλέκτων τὸν ἀριθμὸν ἑκατόν, τῶ
 πρώτως ἐπιβάντι τοῦ ἄστεος καὶ τοῖς ὁμοφύλοις βραβεύσαντι τὸ

4 Ῥωμαϊκῶν A

8 Ἐρίπου A

15 τοῖς om P

59. Contigit vero per haec tempora ut et Agarenorum classis Ro-
 manam dicionem invaderet. verum imperatoris assiduis ad deum preci-
 bus solertibusque statutis nec non commoda rerum administratione, vi-
 ctoria a Romanis stante, Agareni probrosa clade affecti sunt. Tarsi
 enim ameras, Esmanus nomine, maximarum triginta navium (quas com-
 baria vocant) instructa classe Euripi arcem aggreditur. Helladis prae-
 tor (Oeniates hic erat) imperatoris iussu iustas satis copias ad tuendam
 urbem ex omni Graecia inducit, et in moenibus praesidia apta disponit.
 tum videntes oppidani naves moenibus propinquare, barbarosque spissis
 sagittarum ictibus eos qui in muris erant conantes repellere, ira ac ar-
 dore plenis animis strenue impetum sustinebant, petrariisque et arcuba-
 listis ipsaque manuum vi intortis lapidibus multos quotidie barbarorum
 necabant. neque id modo, sed et maximam classis partem, secundum
 nacti ventum, igni Graeco incenderunt. anceps itaque animi aegreque
 ferens barbarus, haud ignarus pecuniarum amore non paucos sponte se
 morti obicere, ingenti scuto auro pleno pro vallo exposito, “hoc” inquit
 “praemium ac honorarium illi dabo, nec non lectas virgines centum,
 qui primus muros conscenderit suisque tribulibus victoriae auctor exsti-

νικῶν.” ὅπερ οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως θεασάμενοι, καὶ τὸν νοῦν τοῦ D
πρακτομένου κατανοήσαντες, τοῖς πυρακκλητικοῖς τῶν λόγων ξαν-
τοὺς παρεθάρρυνον, καὶ ὑφ’ ἐν σύνθημα τῶν πύλων αὐτοῖς ἀνα-
ξινεισῶν ἀνδρείως κατὰ τῶν βαρβάρων ἐξώρμησαν. καὶ πολλῶν
5 ἀναιρουμένων, δεξαμένου δὲ καὶ τοῦ ἀμυρᾶ καιρίαν πληγὴν καὶ
πεσόντος, ἐτράπησαν οἱ λοιποὶ καὶ τῶν διωκόντων ἐπιχειμένων
μέχρι τῶν ὑπολοίπων νεῶν κατεσφάττοντο, καὶ φόνος ἐγένετο τῶν
βαρβάρων πολὺς. οἱ γὰρ περιλιπεῖς ὀλίγας πληρώσαντες τῶν νεῶν
μετ’ αἰσχύνης ἀπέφυγον πρὸς τὰ ἴδια. οὕτως ὁ βαρβαρικός στό-
10 λος δίχῃ ναυτικῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως, ταῖς τοῦ βασιλέως
εὐχαῖς καὶ ταῖς τῶν ἀντιπαρατυξαμένων ἀλκαῖς, περιφανῶς ἡτ-
τήθη καὶ δυσκλεῶς ἀνεχώρησεν.

60. Οὕτω δὲ τοῦ ἀπὸ Ταρσοῦ διασκεδασθέντος νέφους, P 185
αἱ ἀπὸ Κρήτης αὐθις ἀντηγείροντο θύελλαι. τοῦ γὰρ Σαήτ ἐκει-
15 νοῦ τοῦ Ἀποχάψ τῆς-τοιούτης ἀμυρῆντος νήσου, ἔχοντος δὲ καὶ
Φωτίον τινα συνεργόν, ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ δραστήριον, ἐπιτὰ
καὶ εἴκοσι κομβάρια κατὰ Κρήτην ἐγένετο. πρυσὴν δὲ αὐτοῖς
ἀναλόγως καὶ πληθὸς μυοπαράωνων καὶ πεντηκοντόρων, ἃς σα-
κτούρας καὶ γαλέας ὀνομάζειν εἰώθασι πάμπολλοι. μεθ’ ὧν κατὰ
20 τῆς Ῥωμαίων ἐξιόντες ἐπικρατείας καὶ πάντα τὸν Αἰγαῖον κατα-
ληϊζόμενοι, πολλάκις δὲ καὶ μέχρι τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ Προικον-
νήσου ποιούμενοι τὴν ἐπέλευσιν, πολλοὺς ἡνδραποδίζοντο καὶ διέ-
φθειρον. προσβαλὼν δὲ τῷ τηρικαῦτα τῷ τοιούτῳ ναυτικῷ τῶν B

18 ᾧ A

19. γαλαίας A

terit.” viderunt cives, et quo res spectaret animadvertentes verbis se
mutuo exhortantur; hisque animati, ex composito reseratis foribus, in
barbaros fortiter irrumpunt. multisque caesis, ipsoque amera letali vul-
nere accepto demortuo, ceteri in fugam versi insequentibus ad reliquas
usque naves victoribus contrucidabantur. ingensque barbarorum facta
strages. qui residui fuerunt, paucis navibus impletis ad sua cum probro
diffugerunt. in hunc modum navalis barbarorum exercitus absque na-
valibus Romanis copiis, imperatoris precibus pugnantiumque forti robore,
illustri profligatus victoria est ac inglorie abscedere coactus.

60. Sic vero Tarsensi dissipata nebula, Cretenses rursus exortae
sunt procellae. Saete enim Apochapsis filio eius insulae amera, sed et
Photio viro strenuo ac bellatore illi socio ac administro, septem ac vi-
ginti combariis instructa classe; pro quorum numero et ratione myopa-
ronum multitudo erat et penteconterorum (plerique sacturas galeasque
vocare sueverunt) cum illis in Romanae dicionis loca excurrentes Ae-
gaeumque omne depraedantes, nec raro ad ipsam in Hellesponto Proe-
connesum irrumpentes, multos captivos ducebant, alios contrucidabant.
congressus vero, cuius ante meminimus, Nicetas patricius, Romanarum

Κρητῶν ὁ προμνημονευθεὶς Νικήτας πατριῆος, ὁ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρων ἄρχειν λαχὼν, καὶ μάχην μετ' αὐτῶν καρτερὰν συστήσας, εὐθὺς τὰ μὲν εἴκοσι τῶν Κρητικῶν σκαφῶν τῷ ὕψῳ πυρὶ συγκατέφλεξε, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν βαρβάρους μάχαιρα καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ διεμερίσαντο· τὰ δὲ λοιπὰ φυγῇ τὴν σωτηρίαν, ὅσα τὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης διέφυγον κίνδυνον, ἐπορίσαντο.

61. Ἀλλὰ καίπερ οὕτως οἱ Κρητες ἐλαττωθέντες καὶ δυστυχῶς ὑποστρέψαντες οὐκ ἠγάπησαν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ πάλιν τῶν C κατὰ θάλασσαν πραγμάτων ἀντίεχοντο, καὶ τὰ μᾶλλον τῆς βασιλίδος ἀπέχοντα, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς κάτωθεν ταύτης νήσους φημί, παρελύπουν καὶ ἐληΐζοντο, τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα Φώτιον ναύαρχον ἔχοντες. ἀποστέλλεται τοίνυν καὶ κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν τριήρων ὁ τούτων καλῶς ἀφηγούμενος Νικήτας, τὸν Ῥορόφαν φημί, ὃς αἰσίως χρησόμενος πλῆθ' δι' ὀλίγον ἡμερῶν καταλαμβάνει τὴν Πελοπόννησον. καὶ τῷ λιμένι D 15 προσορμισάμενος Κεγχρεῶν, καὶ μαθὼν ὅτι τὰ δυτικώτερα Πελοποννήσου μέρη, Μεθώνην καὶ Πάτρας καὶ τὰ προσεχῆ Κορινθου χωρία, λυμαίνεται τὸ βαρβαρικόν, βουλὴν βουλευέται συνετήν καὶ σοφὴν. οὐ γὰρ ἔκρινε διὰ θαλάσσης τὴν Πελοπόννησον διελθεῖν καὶ διὰ τοῦ Μαλέου κάμψας τὸ τῶν χιλίων μιλίων μῆ· 20 κος ἀνυμετρήσασθαι καὶ τοῦ προσήκοντος ὑστερεῖσθαι καιροῦ, ἀλλ' ὡς εἶχεν, εὐθὺς ἐν νυκτὶ διὰ τοῦ κατὰ Κόρινθον ἰσθμοῦ πολυχει-

2 καρτερὰν P
μιλίων om A

16 προσορμισίας Κεγχρεῶν P

20 Μαλαίου AP

tunc triremium praefectus, fortique cum illis conserto praelio, statim ad viginti Cretensium naves igni Graeco combussit, harum classiaris barbaris, aliis alias gladio igni aqua absumptis. reliquae naves, quotquot maris periculo superiores exstiterant, salutem fuga quaesierunt.

61. Quanquam vero sic imminuto Cretensium numero, sicque illis infausto pugnae exitu, haud tamen ut quiescerent adduci potuere, sed rursus rei navali animum attendentes loca paulo a Byzantio remotiora, Peloponnesum scilicet ulterioresque insulas, devastabant ac praedabantur, ductore classis, cuius supra meminimus, Photio. mittitur contra illum cum Romana classe, qui illi bene praeerat, Nicetas Oorypha. is fausta usus navigatione, paucorum dierum spatio, in Peloponnesum evasit; appulsusque ad Cencreorum portum, cum didicisset occidentales Peloponnesi partes, Methonam Patrasque ac loca Corintho vicina, barbarorum classe late divexari atque diripi, prudens catumque consilium iniit. haud enim commodum existimavit Peloponnesum circumnavigare, et per Maleam flectendo mille miliarium spatium remetiri, commodique temporis iacturam facere ac rebus opportuni: verum ut ex itinere comparatus erat, statim noctu per Corinthiacum isthmum multorum adnixu

ρίῃ καὶ ἐμπειρίῃ πρὸς τὸ ἐκεῖθεν μέρος κατὰ τὸ ξηρὸν διαβιβύσας
 τὰς ναῦς ἔργου εἶχετο. καὶ οὕτω πεπυσμένοις τι περὶ τούτου
 τοῖς πολεμίοις αἰφνίδιον ἐπιφύινεται, καὶ συγγέας αὐτῶν τῷ δέει
 τοὺς λογισμοὺς διὰ τε τὸ ἐκ τῆς προτέρου μάχης δέος καὶ διὰ τὸ
 5 τῆς ἐφόδου ἀπρόοπτον οὐδὲ συστῆναι καὶ ἀλκῆς μεμνηθῆναι παν- P 186
 τελῶς συνεχώρησεν, ἀλλὰ τὰς μὲν πυρπολήσας τὰς δὲ καταπον-
 τώσας τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ τῶν βαρβάρων τοὺς μὲν ἀνελῶν
 τῷ ξίφει τοὺς δὲ ὑποβρυχίους τῷ βυθῷ ποιησάμενος, καὶ τὸν
 τούτων ἀρχηγὸν ἀνελῶν, τοὺς λοιποὺς διωσκεδασθῆναι κατὰ τὴν
 0 νῆσον ἠνάγκασεν· οὓς σαγηνεύσας ὕστερον καὶ ζωγρῶν διαφόροις
 τιμωρίαις ὑπέβαλε. τῶν μὲν γὰρ τὴν τῆς σαρκὸς ἀπέωσε δορᾶν,
 μάλιστα τῶν ἀρησαμένων τὸ βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο παρ'
 αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι λέγων, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἴδιον· ἐκ δὲ τῶν
 ἱμάντας ἀπὸ τοῦ ἰνίου ἄχρι τῶν σφυρῶν μετ' ὀδύνης δριμείας
 5 ἐξείλκνεν· ἄλλους δὲ κηλωνείοις τισὶν αἰωρῶν, εἶτα ἀπὸ τοῦ μετ-
 εώρου πρὸς λέβητας πίσεως μεστοὺς ἐμβάλλων τε καὶ ὠθῶν, τοῦ B
 ἰδίου αὐτοῖς μεταδιδόναι βαπτίσματος ἔλεγε τοῦ ἐπωδύνου καὶ ζο-
 φεροῦ. οὕτως οὖν κατακερομήσας, καὶ ἀναλόγους τῶν ἐργα-
 σθέντων αὐτοῖς ποινὰς εἰσπραξάμενος, τοῦ καὶ αὐθις κατὰ τῆς
 0 Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐκστρατεύειν οὐκ ὀλίγον δέος ἐνέβαλεν.

Ἄλλ' οὕτως μὲν τὰ μεσημβρινὰ διωσκεδάστο πνεύματα, καὶ
 ἀκλύτως ἐντεῦθεν τὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους σκάφος ἠθύνετο·

11 γὰρ om P

14 ἠνίου AP

16 πρὸς τοὺς λέβητας P

18 ἀναλόγοις A, ἀναλόγας P

solertique experientia ad alterum littus per siccum ac continentem tra-
 ductis navibus opus accelerat, hostibusque nihil dum tale quid cogitan-
 tibus aut praemonitis repente ingruit; impletisque terrore eorum animis
 tum ob prioris pugnae cladisque recentem memoriam tum ob inexpectatam
 irruptionem, nec coire nec prorsus fortitudinis meminisse per-
 misit, sed navium aliis igne absumptis aliis submersis, ipsorumque bar-
 barorum aliis ense sublatis aliis maris profundo mersis, ipsoque illorum
 duce interempto, reliquos per insulam dissipari coegit; quos ipsos postea
 intra casses adactos ac quasi venatu ac indagine captos diversis suppli-
 ciis subiecit. aliis cutem detrahit, iis maxime qui eiurati Christi bap-
 tismatis rei essent, hoc ab eis auferri, non eorum aliquid proprium,
 dicens. aliis corrigias ab occipitio ad pedes usque malleosque acerbo
 cruciatu extrahebat. alios tollenonibus quibusdam sustollens, sic ex alto
 in lebetes pice plenos iniiciens pellensque, ipso illorum baptisate illos
 se impartiri aiebat, quanquam acerbo et caliginoso. sic subsannans,
 ac pro facinorum ratione debitis poenis excrucians, non levem timorem
 iniecit, ne deinceps Romanam dicionem armis infestare ac diripere au-
 deant.

Hoc modo meridianis flatibus dissipatis, Romani imperii navis a
 naufragio tuta dirigebatur. (62) ex Occidente saeva rursus procella

(62) ἐκ δὲ τῆς ἐσπέρας αὐθις κλύδων δεινὸς ἐπηγείρετο. ὁ γὰρ τῆς Ἀφρικῆς ἀμερμουμνῆς παμμεγέθεις ναῦς ἐξήκοντα τὸν ἀριθμὸν κατασκευασάμενος κατὰ τῆς Ῥωμιαϊκῆς ἐπικρατείας ἐξώρμησε, καὶ
C τὰ μεταξὺ ληϊζόμενος καὶ πολλὰ σώματα λαμβάνων αἰχμάλωτα ἄχρι Κεφαληνίας καὶ Ζακύνθου τῶν νήσων ἀφίκετο. ἄπερ ἀκη-5
 κῶς ὁ βασιλεὺς συντόμως πρὸς τὴν βοήθειαν διανίσταται, καὶ τὸν τῶν ναυτικῶν ἡγεμόνα δυνάμεων (Νάσαρ δὲ οὗτος ἦν) μετὰ δυνάμεως ἐκπέμπει ἀδραῖς, τριήρων τε καὶ διήρων καὶ ἄλλων νεῶν ταχυναντοσῶν πλήθος ἐξαρτυσάμενος. σύντομον δὲ τὸν ἔκπλουν ὁ Νάσαρ πεποιηκῶς καὶ αἰσίοις χρησάμενος πνεύμασι δι' ὀλίγου 10
 μὲν χρόνον τὴν Μεθώνην κατέλαβε, Θῦττον δὲ τὴν κατὰ τῶν πολεμίων ἐπίθεσιν ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας διεκωλύθη ποιήσασθαι· τῶν γὰρ ἑρετῶν οὐκ ὀλίγοι πρὸς τὸν κίνδυνον ἀποδειλιάσαντες κατ' ὀλί-
D γους λαθραίως ἀπέφυγον, ὧν τῇ λειποταξίᾳ τὸ προσῆκον τάχος ἀφαιρεθεῖσῶν τῶν νεῶν, μὴ ἔχουσῶν τὴν μετὰ ῥοθίου σὺν ὀξύ- 15
 τητι κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπέλασιν, οὐκ ἔκρινε δεῖν παρωπλισμένοις οὕτως κατὰ τῶν δυσμενῶν ἀπελθεῖν. μηνύει δὲ τὸ συμβῆν διὰ ταχυδρόμου τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ διὰ ταχείας ἀποστολῆς τῶν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδείων πάντας τοὺς λειποτύκτας ἐξώρμησε καὶ ἐμφορού-
 ρους ἐποίησε. σκοπῶν δὲ ὅπως καὶ ὁμοφύλων φόνον τὰς χεῖρας 20
 τηρήσῃ καθαρὰς καὶ τὸ προσῆκον ἐμποιήσῃ δέος τοῖς ὑπολοίποις τῶν ἑρετῶν, ὡς ἔν μὴ καὶ ἄλλοις εἴη πρὸς μίμησιν ἢ τούτων κα-
P 187 κία καὶ ἐθελοκακῶσιν οἱ πλεῖστοι καὶ ῥαστωνεύονται, βουλήν

3 σκευασάμενος P 8 ἀποπέμπει P

exoritur. Africae namque amer mumnes magnis navibus sexaginta instructus Romanam dicionem invasit; cunctaque interiecta diripiens ac multis adductis captivis ad Cephaleniam usque ac Zacynthum insulas pervenit. quibus auditis imperator ad opem ferendam quamprimum accingitur; navaliumque copiarum ducem Nasarum cum valida militum manu mittit, triremibus ac biremibus aliisque cursoriis navibus iisque multis stipatum. celeri Nasar navigatione ventisque secundis usus brevi Methonam venit: ne tamen citius hostes aggredederetur, tale quid obstaculo fuit. non pauci remigum, periculi metu deterriti, occulte paulatim defugerant; quorum desertione, navibus ea quae deceret celeritate carentibus, deficiente remis impellentibus vehementi in hostem impetu, haud operae pretium putavit sic male instructa classe cum hostibus congregi, remque adeo per celerem cursorem denuntiare studet imperatori. ille, missis prompte qui ad hoc idonei essent, desertores omnes vivos capit et in carcerem trudit. spectans vero qua demum ratione et a tribulium caede impollutas manus servaret, et reliquis remigum quem par esset timorem incuteret, ne mollis eorum defectio in exemplum aliis cederet pluresque sic desertores ac elanguidi segnesque fierent, sapientissimum

βουλεύεται συνειρήν. τῷ γὰρ τῆς βίβλης δρουγγαρίῳ διακελεύεται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ πραιτωρίῳ δεσμίων τε καὶ κακοῦργων, ὧν ἐκ τῶν νόμων κατεψήφιστο θάνατος, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἔτι νυκτὸς οὔσης ἐξαγαγεῖν, καὶ τούτων ἀσβόλη τὰ πρόσωπα χρίσαντα, καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ γενείου καὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ψιλώσαντα διὰ γλόγος, περιελεῖν αὐτῶν τὸ γνώρισμα τῆς μορφῆς, ἐξασφαλίσασθαι δὲ τοῦ μηδένα τῶν ἀπάντων τολμῆσαι προσειπεῖν αὐτοῖς ἢ προσφθῆξασθαι, ἐπιτίμιον δὲ τῆς τόλμης ὀρίσασθαι θάνατον, καὶ τούτους ὡς δῆθεν ἐξάρχους τῶν λειποτακτησάντων ἐκείνων πλωίμων ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ διὰ μαστίγων ἐπέξελεθεῖν, καὶ ἐτοίμως διὰ τῆς κατὰ τὴν πόλιν ἀγορᾶς περιηγκωσιμένους διαξελεθεῖν, B εἶτα ποδοκάκαις ἀσφαλισθέντας ἐκπεμθῆναι πρὸς Πελοπόννησον, ὡς ἂν ἐν τῷ τόπῳ ὄθεν ἀποφυγεῖν ἐνομίζοντο, καὶ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν προσδέξωνται. ἐπηρετήσασθαι δὲ πρὸς τοῦτο Ἰωάννης ὁ στρατηγὸς ἐπετροπή Πελοποννήσου, ὁ λεγόμενος Κρητικός· ὃς τῇ βασιλικῇ κελεύσει καθυπουργῶν ἰσαριθμούς τῶν ἀποσταλέντων δεσμίων ἐν Μεθώνη φούρκας στήναι προσέταξε καὶ τοὺς ὡς ἐξάρχους τῆς φυγῆς πεμθέντας ἀνεσκολόπισεν. ἄπερ ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἀκούσας τε καὶ ἰδὼν ἐκείνους τε ὡς δειλοὺς καὶ ἀθλίους ὤκτειρήσει καὶ αὐτὸς ἐπερωσθή πρὸς τὰ δεινά, πᾶσαν ἀποθέμενος μαλακίαν τε καὶ τρυφήν, καὶ ἄγειν αὐτοὺς ταχέως πρὸς τοὺς ὑπεναντίους παρεκάλουν τὸν ἡγεμόνα. C

63. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτὸς τὸ λείπον τῆς στρατείας ἀπὸ

4 ἀγαγεῖν P 10 τῷ om P 12 ποδοκάκαις P 13 ἐνομί-
ξετο P 14 δὲ om P

in init consilium. nempe excubiarum drungario praecipit ut vincitorum in praetorio ac maleficorum, in quos legum severitate lata capitis sententia sit, triginta numero sub noctis adhuc tenebras educat, vultusque illorum fuligine oblinat, ac erasis flamma tum barbae tum capitis pilis formam omnem aboleat, ac unde dignosci possint, caveatque ne quis prorsus eos salutare vel alloqui audeat. qui secus faxit, is vero morte luat. hos porro ceu desertorum navalium capita in Hippodromo acriter caedat, citoque revinctis post terga manibus per urbis forum traducat, ac deinde noxiorum vinculis constrictos tuto in Peloponnesum mittat, ut quo loco fugam fecisse existimabantur, poenas debitas luant. in eam rem operam conferre iussus Ioannes Peloponnesi praetor, dictus Creticus. is porro imperatoris iussioni parens, pro vincitorum numero totidem furcas erigi iubens, ad se missos in eis suspendit quasi qui fugae auctores existissent. quibus auditis visisque Romani classarii tum illos deplorare ut timidos atque miseros, tum ipsi ad mala quaeque ac gravia animis roborari, omnique semota mollitie vitaeque deliciis, ut cito adversus hostes educat, imperatorem ducemque rogare.

63. Inter haec ipsi quoque ex Peloponnesiacis cohortibus ac Mar-

τῶν κατὰ Πελοπόννησον στρατιωτῶν καὶ Μαρδαϊτῶν ἀναπληρώ-
 σας, καὶ τὸν στρατηγὸν συνεργὸν προσλαβόμενος, πρὸς ἐπίθεισιν
 εὐτρεπίζεται. τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἤδη πολλὴν δειλίαν τοῦ Ῥω-
 μαϊκοῦ καταγρόντων στόλου διὰ τὸ δοκεῖν τὸν μεταξὺ χρόνον μά-
 την αὐτοῖς κατατρίβεσθαι, καὶ ἐπ' ἀδείας πολλῆς ἀπὸ τῶν οἰ-
 κείων ἔξεροχόμενων νεῶν καὶ τὰς ὑποκειμένας λιγίζομένων χώρας
 καὶ νήσους, ἑξαίφνης πλησίον αὐτῶν ἀφανῶς γεγωνῶς ὁ τῶν Ῥω-
 μαίων στρατὸς ναυτικός, τὸ σύνθημα δόντος τοῦ στρατηγοῦ, ἐπι-
 D τίθεται τοῖς πολεμοῖς ἀπροόπτως ἐν τῇ νυκτί. καὶ μήτε συστή-
 ναι μήτε πρὸς ἀλλήν τραπῆναι σχόντες καιρὸν δυστυχῶς ἀπεσφάτ- 10
 τοντο, καὶ αἱ τούτων ναῦς πυρὶ μετὰ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν σὺν
 αὐτοῖς κατεφλέγοντο. ὅσαι δὲ τὸν τοῦ πυρὸς κίνδυνον διέφυγον,
 ταύτας τῇ ἐν Μεθώνῃ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ φέρων ὁ Νάσαρ ὡς
 χαριστήρια ἐδωρήσατο, καὶ ἀπὸ τῶν λαφύρων καὶ τῶν περιλει-
 φθέντων σωμάτων ὠφελήθηται τὸν ὑπ' αὐτὸν λαὸν συνεχώρησεν. 15
 δηλοποιεῖ δὲ ταῦτα θᾶπτον τῷ βασιλεῖ, καὶ περὶ τοῦ τί χρῆ τὸ
 ἐντεῦθεν πράττειν καὶ ποῖ τραπέσθαι πυνθάνεται. ὃν ἐπὶ τοῖς
 πεπραγμένοις ἐπαινέσας ὁ βασιλεὺς προσωτέρω χωρεῖν ἐγκε-
 λέυεται.

P 188

64. Ἐπεὶ οὖν τοῖς προκατειργασμένοις πρόθυμος ἦν ὁ 20
 στρατὸς, διαπεραιοῦται πρὸς Σικελίαν καὶ Πάνορμον, καὶ τὰς
 ἐνταῦθα πόλεις, ὅσαι τοῖς ἐκ Καρχηδόνος Ἀγαρηνοῖς ἐτέλουν ὑπό-
 φοροι, ἐπιὼν ἐλήϊζετο· καὶ φορηγῶν νεῶν καὶ σκαφῶν παμπολ-
 λῶν ἐκράτησεν, ὧν ὁ φόρτος ἔλαιόν τε δαισιλὲς ἦν καὶ ἄλλα τῶν

12 κίνδυνον om A

14 περιληφθέντων AP

22 ἐκ om P

ditis suppletis auctisque ordinibus, ascitoque praetore adiutore, ad impressionem sese accingit. Saraceni Romanam classem ingentis ignaviae ac timiditatis iam insimulantes, quod frustra interim viderentur tempus terere, licenter admodum ac secure navibus egressi subiecta praedia insulasque diripiebant, cum repente improvisus eis accedens navalis Romanus exercitus, signoque dato, noctu inexpectatus hostes aggreditur; ac nec coeundi facta facultate nec animos sumendi, misere trucidabant, navesque cum vectoribus ac reliqua suppellectili et impedimentis igni cremabant. quae vero naves ignis ereptae periculo sunt, eas Nasar ecclesiae dei, quae est Methonae, velut gratiarum actionis munere donavit; manubiis atque captivis milites gaudere iisque ditari permisit. rei vero omnem eventum ocuis imperatori significat, quidve in posterum agendum aut quo vertendus animus ducendaque classis sciscitatur. imperator ob praeclare gesta laudatum ulterius progredi iubet.

64. Alacri igitur exercitu superiori victoria in Siciliam Panormumque traiecit, urbesque ibi Agarenis Carthaginensibus tributarias diripit, praedasque agit. onerariae plures captae ac scaphae. onus olei ingens

τιμιωτέρων πολλά. τοσοῦτον δέ φασιν ἐπεωνηθῆναι τότε τὸ ἔλαιον ἐκ τῆς τοιαύτης προσαγωγῆς ὥστε ὀβολοῦ τὴν λίτραν πιπρῶσκεσθαι. (65) διαπεράσας δὲ καὶ πρὸς τὰ τῆς Ἰταλίας μέρη ὁ αὐτὸς στόλος, καὶ ταῖς ὀπλιτικαῖς καὶ ἵππικαῖς τῶν Ῥωμαίων 5 δυνάμεσιν ἐνωθεῖς, ὧν Προκόπιος ὁ τοῦ βασιλέως ἡγεῖτο πρωτοβεστιάριος καὶ Λέων ὁ τῶν Θρακῶν καὶ Μακεδόνων τότε στρατηγός, ὃν Ἀποστύπην ἐκάλουν, πολλά καὶ ἐπωφελῆ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ κατεπράξατο· τὸν τε γὰρ ἐξ Ἀφρικῆς αὐθις ἐξελθόντα στόλον ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Στῆλαι ὁ αὐτὸς Νάσαρ κατεπολέμησε, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν κατεχόμενα κάστρα ἔν τε Καλαβρία καὶ Λαυγοβαρδία, πλὴν ὀλίγων πάνν, πάντα τῆς βαρβαρικῆς χειρὸς ἤλευθέρωσε καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἔξουσίαν μετήγαγε. καὶ οὕτω μὲν ὁ ναυτικὸς στρατὸς κρείττων δόλον καὶ φθόγου φανείς καὶ νημέσεως μετὰ πολλῶν λαφύρων καὶ νικητικῶν 5 στεφάνων ἐπανῆλθε πρὸς βασιλέα, εὐφροσύνης ἐμπλήσας πᾶν τὸ πολίτευμα, καὶ βασιλεῖ πολλὰς ἀφορμὰς πυρροσῶν τῆς πρὸς Θεὸν εὐχαριστίας καὶ ἀνθομολογήσεως. C

66. Αἱ πεζικαὶ δὲ δυνάμεις οὐ πάντῃ τὸν φθόνον διέφυγον, ἀλλ' ἔργα μὲν ἀνδρικὰ καὶ λαμπρὰ κατειργάσαντο, ἐξ ἔριδος δὲ καὶ φιλονεικίας κατ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα συμπεσοῦσης ἀπώλεσαν τὸν μεῖζονα στρατηγόν. τοῦ γὰρ Λέοντος διενεχθέντος πρὸς τὸν Προκόπιον, συμβαλόντων δὲ ὁμῶς τοῖς πολεμοῖς, συνέβη

6 τότε om A

copia mercesque aliae pretiosae. tantam inde olei vim invectam ferunt ut eius libra venierit obolo. (65) sed et ad Italiae partes transvecta eadem classis, pedestribusque ac equestribus Romanorum copiis coniuncta, quarum ductor erat Procopius imperatoris protovestiarius et Leo (Apostupem vocabant) Thracum et Macedonum dux, multa, eaque Romano imperio utilia, gessit. nam et classem rursus ex Africa profectam in insula cui Stelae nomen idem Nasar devicit, ac quas Agareni urbes munitas ac praesidia in Calabria et Longobardia tenebant, paucis admodum exceptis, cuncta eis erepta eorumque iugo liberata Romanae ditioni restituit. inque eum modum Romana quidem classis insidiis invidentia Nemesique superior, spoliis opima multisque clara victoriae coronis, ad imperatorem reversa est, implens omnes cives ac rem publicam laetitia, multaue imperatori gratiarum actionis et confessionis divinae laudis praebens nomina atque momenta.

66. Terrestres vero copiae haud prorsus invidiam effugere. verum gesserunt illae quidem fortia claraque facinora; orta tamen sub ipsius praelii tempus discordia ac contentione ducem amiserunt qui maior dignitate erat. cum enim dissideret Leo a Procopio, conserto

Theophanes contin.

τὸν μὲν Ἀποστόππην μετὰ τῶν Θρακῶν τε καὶ Μακεδόνων κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος ἀγωνιζόμενον κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ πολὺν φόρον ἐργάζεσθαι, τὸν δὲ Προκόπιον μετὰ τῶν Σκλαβηνῶν τε καὶ δυτικῶν κατὰ τὸ ἕτερον μέρος ἀντιτατιόμενον ὑπὸ τῶν ἐναντίων

D πιάζεσθαι. μὴ πεμφθείσης δὲ παρὰ τοῦ συστρατηγοῦ βοηθείας πρὸς τὸ πονοῦν διὰ τὴν προηγησαμένην φιλονεικίαν, ἐτράπη καθαρῶς τὸ κατὰ τὸν Προκόπιον μέρος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ἐσφάγη κατὰ τὴν δίωξιν, τοῦ ἵππου συμπεσόντος αὐτῷ. τοιοῦτον δὲ τέλος τῆς μάχης ἐκείνης λαβούσης, θέλων τι καὶ ἕτερον λαμπρὸν ὁ Λέων ἐργάσασθαι, ὡς ἂν τὸ ἐκ τῆς ἔριδος συσκιάση συμβάν, τὸ τε οἰκεῖον στράτευμα λαβὼν καὶ τοὺς ἐκ τῆς φυγῆς διασωθέντας τῶν ταττομένων ὑπὸ τὸν Προκόπιον συμπεριλαβὼν τὸ κάστρον κατεπολέμησε Τάραντος, ἔτι κατεχόμενον ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ τοῦτο κατὰ κράτος εἴλε, καὶ πάντα τὸν ἐν αὐτῷ λαὸν ἐξηνδραποδίσατο· ἐξ ὧν τό τε στρατιωτικὸν ἀποχρώντως ὠφελήθηται

P 189 συνεχώρησε καὶ βασιλεῖ συχνὰ προσήγαγε λάφυρα. ἀλλ' οὐκ ἐπεῖδε τούτοις ἠδέως ὁ βασιλεύς, οὐδὲ ὡς ἀριστέα τὸν Λέοντα ἀντημείφατο, ἀλλ' ἐπεὶ διερευνώμενος εὗρισκεν ἐκ τῆς συμπεσοῦσης φιλονεικίας κατ' αὐτὴν τοῦ πολέμου συμβολὴν ἀπολωλέναι τὸν ὁμοστράτηγον, τῆς τε ἀρχῆς παρέλυσε καὶ ἐξόριστον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀπέστειλε πλησίον Κοτυναίου τυγχάνοντι.

67. Τοιαύταις δὲ καὶ μετὰ ταῦτα τύχαις ὁ Ἀποστόππης

1 κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος om A

3 Barberinus Σκλαβήνων

11 τε om A

15 ὧν τότε καὶ τὸ στρ. A

tamen cum hostibus praelio contigit Leonem cum Thracibus et Macedonibus in dextra acie victoria potiri atque hostium magnam stragem dare, Procopium vero cum Sclavinis et occidentalibus sinistram tenentem validiore premi hostium impetu; cui laboranti cum ob praecedentem discordiam nulla a collega missa essent auxilia, fusa penitus illius acie ipsemet in fuga equo lapsus necatus est. hunc exitum cum pugna habuisset, Leo aliud etiam aliquid clari facinoris edere in animo habens, ut illatam ob dissidium cladem obtegeret, tum suas ipse copias assumens tum ex Procopii clade residuas colligens, Tarenti arcem expugnavit, quam adhuc Agareni tenebant, penitusque diripiens populum omnem captivum abduxit. hinc et milites non parum praeda iuvat, et imperatori opima spolia obtulit. non tamen imperator haec libenter aspexit, nec ut viro forti mercedem Leoni reddidit: sed cum habita rei indagine ex contentione in ipso pugnae conflictu Leonem collegam perdidisse invenisset, abrogato ei munere in domum suam, quae haud procul Cotyaio est, relegavit.

67. Postea quoque tali Apostypes usus fortuna est. pari enim

ἐχρήσατο. συμφρονήσαντες γὰρ κατ' αὐτοῦ ὃ τε πρωτοστράτωρ Βαϊάνος καὶ Χαμάρετος ὁ κουβικουλάριος καὶ πρῶτος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ γραφὴν κατὰ τοῦ ἰδίου δεσπότου πρὸς βασιλέα συνέθεσαν, δι' ἧς ἐδηλοῦτο καὶ ὁ τοῦ πρωτοβεστιαρίου Προκοπίου Β
 5 θάνατος γνώμη τοῦ κυρίου αὐτῶν γεγονώς καὶ καθοσιώσεως ἔγκλημα καὶ ἄλλα τινὰ βαρέα καὶ δυσχερῆ. ἦν ὁ Χαμάρετος λαβὼν καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθὼν τῷ βασιλεῖ ἐπιδέδωκεν. μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ τοῦ Ἀποστύππῃ υἱοί, ὃ τε Βάρδας καὶ ὁ Δαβίδ, αὐτόχειρες τοῦ Βαϊάνου καθίστανται, τοῖς ξίφεσιν αὐτὸν 0 ἀνγλεῶς κατακόψαντες. διὰ δὲ τὸ τοιοῦτον τόλμημα καὶ τὸ ἐκ βασιλέως δέος ὤρμησαν μετὰ τοῦ πατρὸς πρὸς Συρίαν φυγεῖν. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς σὺν τάχει πολλῶν Βαρτζαπέδονα τὸν μαγκλαβίτην ἀπέστειλε πρὸς τὸ κατισχεῖν αὐτούς καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν. οὗς ἤδη πρὸς Καππαδοκίαν κατέλαβε, τὴν πρὸς Συ- C
 5 ρίαν ὁδὸν συντόνως ἐλαύνοντας. πειραθεῖς οὖν αὐτούς κατὰ τὸ πρόστιγμα τὸ βασιλικὸν κατισχεῖν, ἐκείνων δὲ ἀντιστάντων καὶ ἀμυνομένων εἰς δύναμιν, συνέβη κατὰ τὴν τοιαύτην ἀψιμαχίαν καὶ στάσιν σφαγῆναι τοὺς δύο τοῦ Ἀποστύππῃ υἱούς, αὐτὸν δὲ ληφθῆναι καὶ δέσμιον ἀχθῆναι πρὸς βασιλέα κατὰ τὰς ἐν Ἱερεία 0 βασιλικὰς οἰκίας τὸ τηρικαῦτα τυγχάνοντα· ὃς τῇ κρίσει Μανουὴλ τοῦ μαγίστρου βασιλικῆ κελεύσει ὑποπεσῶν καὶ τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπεῖς, ἀφαιρεθεῖς δὲ καὶ τῶν χειρῶν τὴν μίαν διὰ τε τὴν

1 πρ. αὐτοῦ Βαϊάνος A 5 γεγονότος A 8 Ἀποστύππου A
 9 Βαϊάνου A 11 πρὸς om P 13 καὶ πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν om P
 18 Ἀποστύππου A, Barberinus ἀποστάτου

consensu tum protostrator Baianus tum cubicularius Chamaretus, ipsius necessariorum primus, accusationem strauit apud imperatorem contra herum suum, qua et protovestiarium Procopii necem eius voluntate certoque consilio factam insinuabant, reumque maiestatis agebant, nec non gravia quaedam alia ac difficilia ei imponebant. accusationis libellum Chamaretus accipiens, ingressusque Byzantium, imperatori porrexit. ea ubi rescivissent Apostypis liberi, Bardas Davidque, sua ipsi manu Baianum perimunt, corpusque minutim immani facinore ensibus concidunt. sceleris indignitate ac imperatoris metu conterriti assumpto patre in Syriam concito cursu diffugiunt. quibus imperator auditus, Bartzapedonem manglavitam qui illos detineret quam celerrime mittit. iam in Cappadociam venerant, cum in Syriam contento cursu approperantes invenit. conatur ille, quae ad eum erat divalis iussio, homines tenere. enimvero illis obnitentibus ac pro virili sese tuentibus, contigit ambos Apostypis filios in ea digladiatione rixaque cadere. pater ipse captus vincustusque ad imperatorem tum in regis aedibus in Hieria versantem adductus, eiusdemque iussu Manelis magistri iudicio subactus, unius oculi effossione uniusque item manus amputatione luit, tum ob indicia

ἔνδειξιν τὴν κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν πείραν τῆς πρὸς τοὺς πολε-
D μους φυγῆς, τὸ λοιπὸν ἐν Μεσημβρίᾳ ἐξόριστος κατεγήρασε.
καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν Ἀποστίπην, οὐδὲ ἄλλως ὄντα χρηστὸν,
τοιούτων τέλος ἐδέξατο.

68. Ἐν ὧσιν δὲ τὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν διὰ τῶν ὑποστρατή- 5
γων τῷ βασιλεῖ κατεπράττετο, οἱ ἐκ μεσημβρίας ἀναπνεύσαντες
Ἄραβες ἀργεῖν τε καὶ σχολάζειν καὶ ῥαθυμοῦν νομίσαντες ἀνεθάρ-
ρησαν, καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἀνθάπτισθαι πραγμάτων πάλιν
διέγνωσαν, καὶ δὴ κατὰ τε τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐν Συρίᾳ παρυ-
θαλασσίους πόλεις ναῦς τεκτηνήμενοι κατὰ τῆς ὑποφόρου Ῥω- 10
μαίοις γῆς καὶ θαλάσσης ἐκστρατεῦσαι διανοοῦντο. κρίναντες δὲ
P 190 δεῖν διὰ κατασκόπων πρότερον τὰ βασιλέως πράγματα κατιδεῖν,
τὸν ἐποψόμενον ἕκαστα καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπαγγελοῦντα, Ῥωμαϊκῇ
στολῇ καὶ γλώσση χρώμενον, ἐξαπέστειλαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῖς
περὶ τοῦ κοινοῦ φροντίσιν αἰεὶ ἀγρυπνῶν καὶ τὰ δέοντα προπαρα- 15
σκευαζόμενος, ἐπεὶ μηδὲ τὰ ἐν Συρίᾳ ναυπηγούμενα πλοῖα τοῦ-
τον διέλαθε, πλείονων τριήρων καὶ διήρων κατασκευὴν ἐποιήσατο,
καὶ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις κατὰ τὴν βασιλίδαν συναγαγὼν ἐκαρα-
δόκει τὸ μέλλον. καὶ τέως μὲν, ὡς ἂν μὴ σχολάζων ὁ ναυτικὸς
ὄχλος ἀτακτότερος γένοιτο, ἐν τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ κατὰ τὴν βασι- 20
B λειον ἀλλήν ἐγειρομένου τότε ναοῦ εἰς ὄνομα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀρχιστρατηγῶν καὶ Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου

7 καὶ ῥαθυμοῦντα A. an αὐτὸν ῥαθυμοῦντα?

15 αἰεὶ om A

17 πλεόνων A

quibus premebatur, tum quod conatus esset ad hostes diffugere; quod reliquum est, in Mesembriam relegatus ibi consenuit. ac quidem Apóstypis, viri alioqui haud probi, res eiusmodi finem habuere.

68. Interim dum per legatos ita res Occidentis imperatori administrantur, qui ad meridiem incolunt Arabes, assumptis animis, dum ipsum desiderare segniusque agere ac otio torpere existimant, maris sibi iterum aleam tentandam constituunt. per Aegyptum itaque urbesque Syriae maritimas constructis navibus Romanam dicionem terra marique infestare parabant. operae pretium tamen rati per speculatores prius lustrare ac experiri quo se modo res imperatoris haberent, hominem Romano habitu linguaque utentem, qui singula dispiceret eisque referret, miserunt. verum imperator rei publicae curis enixe invigilans, ac quae bello opportuna essent in antecessum parans, quem nec fugeret ille hostium classis in Syria apparatus, triremium ac biremium maiori instructa copia classeque Byzantii congregata, quid ferret futura dies exspectabat. classarii interim, ne per otium insolescerent, exstruenda basilica in regio atrio (templo scilicet quod sub nomine salvatoris nostri Iesu Christi sanctorumque caelestis militiae principum nec non Eliae

διωρίσατο αὐτοὺς ὑπουργεῖν, ὅτε δὲ τῶν ὁρίων Συρίας ὁ ἐκεῖθεν
 στόλος ὑπερκύπτων φανῆ, ἀποσταλῆναι καὶ τούτους πρὸς τὴν
 ἐκείνων ἀντιπαράταξιν. ἔλθων οὖν ὁ ἀπὸ Συρίας κατάσκοπος,
 καὶ τό τε πλῆθος ἰδὼν τῶν νεῶν καὶ τὴν δύναμιν ὡς ἐτοιμῆ
 5 πάρεστι πρὸς τὴν ἔκπεμψιν, καὶ πάντα καταμαθῶν τε καὶ στοχα-
 σάμενος, ἀπαγγέλλει τοῖς ἀποστειλασιν, οἱ παρ' ἐλπίδα τὸ ἐμπα-
 ράσκενον βασιλέως ἀκούσαντες, τότε μὲν πτίζαντες τὴν ἡσυχίαν
 ἠγάπησαν καὶ τὴν πρὸς τὸν ἔκπλουν σπουδὴν διελεύσαντο, ἔμενε
 δὲ ὁμῶς κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ἢ ναυτικὴ πληθῆς εἰς τὸ εἰρημέ-
 10 νον ἔργον ἀσχολουμένη.

69. Οἱ δὲ ἐν Καρχηδόνι βάρβαροι διὰ τὰς προγεγενημένας C
 ἤττις δείσαντες μὴ πρὸς τὴν αὐτῶν ἤδη πρὸς τὸ ἐξῆς διαπερᾶσαι
 ὁ στόλος ὁ Ῥωμαϊκὸς πειρασθῆ, καὶ διὰ τοῦτο ναῦς ἱκανὰς καὶ
 αὐτοὶ τεκτηνάμενοι, ἐπεὶ τοῦ ἤρος διεληλυθότος οὐδεμίαν ἐκ βα-
 15 σιλῆως δύναμιν κατελθοῦσαν ἐπύθοντο, ὑποτοπήσαντες πρὸς ἄλ-
 λοις πολέμοις ἀσχολῶν τυχάνειν τὸν βασιλέως στρατὸν ἐκστρα-
 τεύεσθαι κατὰ Σικελίας ἐθάρορσαν, καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἐλθόν-
 τες μητρόπολιν, τὰς Συρακοῦσας στήμ, ταύτην ἐπολιόρκουν καὶ
 περὶ αὐτὴν ἐληΐζοντο καὶ κατεδήον τὴν χώραν καὶ τὰ προύστεια.
 20 τοῦ δὲ στρατηγοῦ τῆς Σικελίας δῆλα ταῦτα τῷ βασιλεῖ καταστή- D
 σαντος, εὐθέως ἢ κατὰ Συρίας εὐτρεπισθεῖσαι δύναμις πρὸς Σι-
 κελίαν ἐκπέμπεται, Ἀδριανὸν τινα ναύαρχον ἔχουσα· οὗτος γὰρ
 ἔτυχε τότε τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἐξηγούμενος. ὅς ἀπὸ τῆς βα-

20 τῆς om A

prophetae aedificabatur) operam conferre iussit, cum vero ex Syriae
 finibus hostium classis emerit, mox praesto esse ad illorum excipien-
 dum impetum. veniens itaque e Syria explorator, conspectaque parata
 classe ac imperium exspectante, cunctaque assecutus riteque coniciens,
 his qui miserant nuntiat. hi porro contra quam speraverant audito re-
 giae classis apparatu, metu deterriti cessare hactenus eligunt, expedi-
 tionisque ac excursionis solvunt propositam. navales tamen copiae ac
 classiarum Byzantii manebant, atque huic quod dixi operi insistebant.

69. Barbari autem Carthaginenses, propter iam acceptas clades
 veriti ne et in suas deinceps sedes Romana classis traicere tentaret,
 eaque ratione multis et ipsi exstructis navibus, cum exeunte vere nullas
 imperatoris exisse copias didicissent, rati illius cohortes bellis aliis di-
 stineri, adversus Siciliam cum navalibus copiis proficiscuntur. venien-
 tesque ad eius metropolim (nempe Syracusas) vallo eam cinxerunt,
 circa eam posita diripientes agrumque ac suburbana vastantes. haec
 simulac imperator a Siciliae praetore significata accepit, copias adver-
 sus Syriam destinatas in Siciliam mittit, navarcho quodam Adriano: hic
 enim navalibus tum copiis praeerat. solvens itaque Adrianus Byzantio,

σιλίδος ἔξορμισάμενος, πνευμάτων δὲ μὴ εὐμοιόσας ἐπιτηδεῖων
καὶ δεξιῶν, μόλις κατῆλθεν ἔχρι Πελοποννήσου, ἐν Μονεμβασίᾳ
δὲ ἐν τῷ λιμένι τῷ καλουμένῳ Ἰέρακος προσορμίσας τὰς ναῦς ἐπί-
φορον πνεῦμα ἀνέμενε, ῥαθυμότερος, ὡς ἔοικεν, ὧν καὶ μὴ ἔχων
ζέουσαν τὴν ψυχὴν, ὥστε καὶ πρὸς ἐναντία παραβάλλεσθαι πνεύ-
5
P 191 ματα καὶ δι' εἰρεσίας ἐν ταῖς διὰ μέσου γαλήναις πρὸς τὸ προκεί-
μενον κατεπέγεσθαι. ἐπὶ πολὺ δὲ χρονοτριβοῦντος αὐτοῦ κατὰ
τὸν εἰρημένον λιμένα, καὶ τῶν Ἀγαρηνῶν σφοδρότερον τῇ πολιορ-
κίᾳ ἐπικειμένων καὶ πᾶσαν μηχανὴν κινούντων καὶ σπενδόντων
πρὸ τοῦ ἐπιστῆναι τοῖς πολιορκουμένοις βοήθειαν ἀνύσαι τὸ σπου-
1
δαζόμενον, συνέβη τὴν πόλιν κατὰ κράτος ἀλῶναι καὶ τῶν ἀντι-
ταττομένων φόνον γενέσθαι πολὺν, ἔξανδραποδισθῆναι δὲ πᾶσαν
τὴν κατὰ τὸ ἄστυ πληθὺν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ πλοῦτον λάφυρα τοῖς
πολεμίοις γενέσθαι, κατασκαφῆναι δὲ τὴν πόλιν καὶ πυρὶ δοθῆναι
τοὺς ἐν αὐτῇ θεῖους ναοὺς, καὶ ἐρείπιον χρηματίσαι τὴν μέχρι
2
B τε καὶ βαρβαρικὰς δυνάμεις ἐπ' αὐτὴν ἐλθούσας καταβαλοῦσαν.
(70) τοῦ δὲ συμβάντος αἰσθησις ἀπὸ τιοιούτης αἰτίας γίνεται
τῷ Ἀδριανῷ. τόπος τις ἔστι κατὰ Πελοπόννησον οὐ μακρὰν
Μονεμβασίᾳς διεστηκώς, καθ' ἣν ὁ Ῥωμαϊκὸς στόλος ἠῦλλίζετο, 2
Ἔλος προσαγορευόμενος, ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν δασείας καὶ σννηρε-
φοῦς ὕλης τὸ ὄνομα κληρωσάμενος. ἐν τούτῳ τοίνυν δαίμονία τις
ἐφῆδρευε δύναμις, ἣ καὶ ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε νεμόντων ποιμένων πολ-

20 ὄν A

quod ventis secundis ac commodis destituebatur, vix tandem ad Peloponnesum pervenit, Monembasiaeque in portu, quem Hieracis vocant, appulsis navibus aspirare sibi ventos exspectabat, homo segnior, ut videtur, nec cor ferventibus munitum spiritibus gerens, ut audacter etiam adversantibus ventis sibi connitendum putaret, ac interim dum tranquillum est nullisque ventis mare perflatur, quo propositum est remigando contendere. dum itaque in eo portu longiores is moras nectit, et Agareni acrius obsidendo urgent, nullumque non movent lapidem, ut antequam obsessis auxilia veniant opus occeptum perficiant, contigit civitatem vi armisque capi, multaue praesidiariorum facta strage oppidanorum multitudo omnis in servitutem abducta est. eius multae divitiae hostibus spolia cessere: urbs funditus eversa, sacrae in ea aedes igne succensae. civitas ad ea tempora praeclara ac nobilis, et quae plerisque saepius tum Graecas tum barbaricas copias ipsam aggressas debellaverat, parietinis tantummodo claret. (70) res Adriano in hunc modum innotuit. est locus in Peloponneso haud procul Monembasia, ad quam Romana classis stationem acceperat, Helus nomine a silvae prope ambientis condensitate ac opacitate. in eo daemonum vis quaedam insederat, quam haud raro pastores obsequio cultuque deliniebant, ut quas

λάκις θεραπεύετο, ὡς ἂν ἀσινῆ δῆθεν ἐκ τούτων τὰ νεμόμενα
 διαφυλάττοιτο θρέμματα. ὣν τινῶν δαιμόνων οἰονεὶ πρὸς ἀλλή-
 λους διαλεγόμενων καὶ ἐπικαιρόντων ἤκουσαν οἱ νομεῖς ὡς ἑάλω
 τῆ χθρὲς ἡμέρᾳ Συράκουσα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάντα κατέσκαπται καὶ C
 5 πρὶ παραδέδοται. ἔπειρ πρὸς τινὰς τῶν νομέων ἐξηγουμένων
 ἔφθασε καὶ πρὸς τὸν Ἀδριανὸν τὸ διήγημα. ὁ δὲ τοὺς ποιμένας
 αὐτοὺς μετακαλεσάμενος καὶ πολυπραγμόνως ἀναζητήσας, εὔρε
 τοῖς ἀκουσθεῖσι συμβαίοντα καὶ τὰ παρὰ τῶν ποιμένων λεγό-
 μενα. βουληθεῖς δὲ καὶ αὐτήκοος γενέσθαι, καὶ πρὸς τῷ τόπῳ
 10 μετὰ τῶν ποιμένων γινόμενος, καὶ δι' αὐτῶν τοῖς δαίμοσι προσα-
 γαγῶν τὴν ἐρώτησιν περὶ τοῦ πότε καταλήψεται Συρακούσας,
 ἤκουσεν ὅτι ἤδη ἑάλω ἡ Συράκουσα. λύπη δὲ καὶ ἀμηχανία πε-
 ρισχεθεῖς ὅμως πάλιν ἀνέφερε, μὴ χοῖται πιστεύειν οἰόμενος τὰ
 παρὰ τῶν πονηρῶν δαιμόνων λεγόμενα ὡς οὐκ οὔσης αὐτοῖς τῆς
 15 προγνώσεως, ἀγνοῶν ὅτι τοῦτο οὐχὶ πρόγνωσις ἦν ἀλλὰ τῶν ἀπο- D
 βάντων καὶ τελεσθέντων δήλωσις, ἐκ τοῦ λεπτομεροῦς καὶ ταχυ-
 κινήτου τὴν ἐξ ἀνθρωπίνης ἐπιδημίας ἀπαγγελίαν προφθανόντων
 αὐτῶν. διαπιστοῦντος δ' ὄν ὅμως αὐτοῦ, μετὰ δεκάτην ἡμέραν
 τινὲς τῶν διαδράντων τὸν ὄλεθρον, ἀπὸ τῶν κατὰ Πελοπόννησον
 20 Μαρδαϊτῶν καὶ Ταξατῶν τυγχάνοντες, αὐτάγγελοι τῶν ὄλεθρίων
 διηγημάτων γέγονασιν. ἀφ' ὧν τὴν πληροφορίαν δεξάμενος ὁ
 Ἀδριανός, ὡς εἶχε τάχους, ἐπεὶ καὶ τὰ πρὸς τὴν κάθοδον ἐναν-
 τιούμενα πνεύματα ἐπιτήδεια πρὸς τὴν ἄνοδον καθεστῆκισαν,

10 προσάγων P

11 λήψεσθαι P

17 ἐπαγγελίαν A

pascabant pecudes, ab eis illaesas ac incolumes praestarent. hos illi
 daemones velut inter se colloquentes ac gratulantes audierunt, quasi
 pridie capta urbe Syracusana cunctisque in ea eversis ac igni traditis.
 haec pastores dum nonnullis referunt, pervenit narratio ad ipsum Adria-
 num. accersitis vero ipsis pastoribus, exque illis diligenter ac curiose
 sciscitatus, invenit eadem ipsos loqui quae audierat. volens autem suis
 quoque auribus audire, cum pastoribus ad locum venit, interpellatisque
 per eos daemonibus quandonam capiendae Syracusae essent, iam cap-
 tas esse Syracusas audivit. maerore itaque correptus ac consilii inops
 rursus nihilominus se colligere, haud habendam fidem nequissimorum
 daemonum dictis existimans, cum nulla eis insit praescientiae vis, igno-
 rans scilicet non fuisse eam praescientiam, sed eorum manifestationem
 quae evenerant gestaque erant; qua nimirum illi, ob subtilitatem mo-
 tusque celeritatem, humani omnis nuntii iter longe praeveniunt. adhuc
 tamen eo non credente, post decem dies Mardaitarum quidam et Taxa-
 torum (i. e. praesidiariorum) Peloponnesiorum, qui urbis excidio su-
 perstitēs fugerant, ipsi tristes nuntii cladis exstiterunt. hinc itaque
 certior iam factus Adrianus, qua licuit celeritate, quod et venti, qui
 ad eundem obstiterant, ad regressum flarent accomodi, cum classe

P 192 καταλαμβάνει μετὰ τοῦ στόλου τὴν βασιλεύουσαν, καὶ τῷ μεγάλῳ τοῦ θεοῦ τεμένει, ἐν ᾧ τὸ τῆς αὐτοῦ σοφίας ἐπικεκήρουνται ὄνομα, ὡς ἰκέτης προσέφυγεν. ἀλλὰ τοῦ μεγέθους τῆς συμφορᾶς τὰ βασιλείως σπλάγγνα δριμύτως διασπαράξαντος καὶ πρὸς ἀμετρίαν σχεδὸν θυμοῦ καὶ λύπης προαγαγόντος, οὐδ' αὐτὸς ὁ θεῖος ναός, οὐδ' ὁ ὑπὲρ αὐτοῦ πρεσβεύων ἀρχιερεὺς τῆς παντελοῦς τιμωρίας ἐξείλκυσε τὸν Ἀδριανόν, ἀλλὰ τῆς ἐσχάτης μὲν καὶ προσηκούσης τυχὸν ἐλυτρώσατο, τῆς μετρίας δὲ καὶ πρὸς σωφρονισμόν τῶν ἄλλων ἐπαγομένης καθάπαξ αὐτὸν ἀθωῶσαι οὐκ ἴσχυσεν. οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις μέτροις ἔχων καὶ κεκολισμένον ὁ βασιλεὺς τὸν θυμὸν 1 ἐν τοῖς κοινοῖς οὐ πάντι ἐμετρίαζεν.

B 71. Οὕτω τοίνυν τῶν κατὰ τὴν ἐσπέραν πάλιν κρατυμένων ἐχθρῶν, καὶ ἀπὸ τῆς παρουσίας ἐδτυχίας καὶ κατὰ τῶν προσεχεσιτέρων ἐκστρατεῦσαι προσδοκωμένων, ἀποστέλλεται Στέφανος ὁ καὶ Μαξέντιος προσαγορευόμενος, ὃς ἐκ Καππαδοκῶν, 1 στρατηγὸς τῶν ἐν Λαγοβαρδία δυνάμεων μετὰ Θρακῶν καὶ Μακεδόνων καὶ ἐπιλέκτων Χαρσιανιτῶν καὶ Καππαδοκῶν. ὃς τὴν ἀποδειχθεῖσαν τῆς ἀρχῆς χώραν καταλαβὼν, καὶ τὴν πόλιν Ἀμαντίας ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κατεχομένην ἀφελέσθαι πειραθεὶς ἐξ αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ μέλλησιν καὶ θάθυμίαν, ὡς 2 ἔοικε, μᾶλλον δὲ ἀνανδρίαν τε καὶ τρυφήν, μηδὲν ἄξιον λόγου C καὶ τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως καταπράξασθαι δυνηθεὶς, παραλέεται τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀποστέλλεται Νικηφόρος ὁ

9 ἀποθωῶσαι P

15 ὃς] ὁ?

Byzantium venit, et in magnum dei templum, eius sapientiae invocatione ac praeconio clarum, supplex confugit. cladis tamen magnitudine acerbè nimis imperatoris viscera dilacerante et ad nimium prope furorem animique dolorem propellente, nec sacrae aedis religio nec pro illo supplex antistitis obsecratio omnino Adrianum poena exemerunt; verum extremo quidem (ipso forsàn haud immerito) supplicio liberarunt, haud tamen a mediocri, et quod aliorum castigandae temeritati adhibetur, omnino innoxium praestare valuerunt. sic imperator in suis moderatae irae ac castigatae, in publicis non omnino sibi poterat moderari.

71. Sic igitur occidentalium partium hostibus vires iterum resumentibus, ac cum praesenti freti prosperitate viciniora quoque loca invasuri exspectarentur, mittitur Stephanus cognomento Maxentius Cappadox, copiarum in Longobardia dux, cum Thracibus et Macedonibus selectisque Charsianitis et Cappadocibus. is ad assignatam sibi provinciam veniens, conatusque Amantiam urbem a Saracenis, quorum imperio premebatur, eruere, cum propter innatum quasi torporem ac segnitiam, ut videtur, seu magis ignaviam et luxum, nihil quod operae pretium foret vel iis quas ducebat copiis dignum facere potuisset, cessare iubetur, eiusque loco Nicephorus Phocas, vir sedulus ac vigil manuque for-

κατὰ τὸν Φωκῶν προσαγορευόμενος, ἀνὴρ ἐπιμελής τε καὶ ἄγρυπνος καὶ κατὰ χεῖρά τε καὶ βουλὴν γενναῖός τε καὶ συνετός, προσεπαγαγὼν καὶ πλείονα δύνάμιν ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀρχόντων καὶ τὸν Διακονίτζιν ἐκεῖνον, ὃς ὑπηρετίας ποτὲ τοῦ κατὰ τὴν

5 Τεφρικὴν Χρυσόχειρος ἦν, στίφος τῶν ἀπὸ Μάνεντος τὴν Θρησκείαν ἐλκόντων προσεπαγόμενον. ἐνωθεὶς οὖν ὁ Νικηφόρος ταῖς μετὰ Στεφάνου δυνάμεσι πολλὰ καὶ συνέσεως ἔργα καὶ πολεμικῆς ἀνδρίας καὶ γενναϊότητος ἀπεδείξατο. τὴν τε γὰρ πόλιν Ἀμαν- **D**

τίας εὐθὺς ἐχειρώσατο, τοὺς ἀντιταξαμένους ἐχθροὺς φόνῳ πολλῶ

10 τρεψάμενος, καὶ τὸ κάστρον ὃ Τρόπας κατονομάζετο καὶ τὸ τῆς ἁγίας Σευρήνης πρὸς τὴν προτέραν δεσποτείαν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς μετηγάγετο, καὶ μάχαις ἄλλαις καὶ παρατάξεσι τοὺς ἐκ τῆς Ἄγαρ νενίκηκε, καὶ τοῖς ἔξ αὐτῶν λαφύροις τὸν ὑπ' αὐτὸν στρατὸν ἱκανῆς ὠφελείας ἐνέπλησε. καὶ ταῦτα μὲν, ἕως ὃ ἐν βασι-

15 λεῦσιν αἰοίδιμος ἔζη Βασίλειος, ὃ ἀνὴρ κατεπράξατο· τὰ δὲ λείποντα προσέθηκεν ὕστερον ἐπὶ τοῦ πραιοτάτου καὶ σοφωτάτου βασιλείως ἀπάντων Λέοντος τοῦ ἐκείνου νιοῦ. εἰ δὲ μὴ συνημμένοι τοῖς χρόνοις ἀλλήλαις αἱ μάχαι ἐτόγγανον, ὥσπερ οὖν ἡ διήγησις, **P 193**

ἀλλ' ὁμοίως ἐπεὶ ὁ ἐκάστης πράξεως ἀκριβῆς ἠγροεῖτο χρόνος, διὰ

20 τοῦτο μίαν κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τάξιν ἐδέξατο ἅπαντα.

Καὶ τὰ μὲν ἐν πολέμοις καταπραχθέντα διὰ τε αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ὑποστρατήγων Βασιλείῳ τῷ βασιλεῖ, ὅσα εἰς ἐμὴν ἔφθα-

4 τὸν om P
των om P
ἑαυτοῦ A

5 στίφους AP
ἐκεῖνον] οἰκείου P

7 Στέφανον A
19 ἐπεὶ om A

17 ἀπάν-
21 πολέμῳ P

tis ac consilio solers, mittitur. hic, pluribus etiam copiis ex Orientalium partium praefectis arrogatis, assumptoque Diaconitza illo qui pridem Chrysochiris Tephricae tyranni minister fuerat ac secum ex Manetis cultu agmen ducebat. unitus itaque Nicephorus Stephani decessoris cohortibus, multa et prudentiae et bellicae virtutis ac fortitudinis obiit opera. continuo enim Amantiam urbem cepit, multa strage fuis fugatisque hostibus; arcemque Tropas et sanctam Severinam ad pristinum imperii Romani dominium reduxit; aliisque praeliis ac dimicationibus Agarenorum victor exiit, atque eorum spoliis abunde, quem ducebat exercitum, recreavit atque ditavit. et haec quidem in vivis agente inclitae memoriae Basilio imperatore vir ille gessit; reliqua sub mitissimo sapientissimoque Leone imperatore eius filio postea adiecit. etsi autem non aliae aliis tempore coniuncto pugnae exstiterunt, perinde ac illas digessit instituta nobis narratio; quod tamen uniuscuiusque gestae rei praestitique facinoris exactum tempus ignoretur, propterea uno ordine singula coniungentes, uti professi eramus, disposuimus.

Ac quidem bello gesta tum per seipsum tum per legatos Basilio

σεν ἔλθεῖν ἀκοήν, διὰ τε τῆς ξηραῖς καὶ ὑγροῦς κατὰ ἀνατολήν καὶ δύσιν, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐτύχανεν.

72. Χρῆ δὲ αὐθις τὸν λόγον ἀναδρομεῖν ἐπὶ τὰς πράξεις ἐκείνας ὧν αὐτουργὸς ὁ βασιλεὺς ἐχρημάτιζεν, καὶ διηγήσασθαι
 B ὅπως αἰεὶ τοῖς κοινοῖς ἐνασχολούμενος πράγμασι καὶ πρὸς τὴν
 κοσμικὴν ἐπιμέλειαν τεταμένην ἔχων διηνεκῶς τὴν διάνοιαν ἄλλοτε
 μὲν τὰ πρὸς τὸ δέον τῇ ἔμφρονι μεταχειρίσει κατηύθυνεν, ἄλλοτε
 δὲ τὴν ἀκοήν ὑπετίθει καὶ ἐπιμελῶς ἠκροῶτο ἱστορικῶν τε διηγη-
 μάτων καὶ πολιτικῶν παραγγελμάτων καὶ ἠθικῶν παιδευμάτων
 καὶ πατρικῶν τε καὶ πνευματικῶν νοσητημάτων καὶ εἰσηγήσεων,
 ἄλλοτε δὲ καὶ τὴν χεῖρα πρὸς τὸν γραφικὸν ἔξεπαίδευε καὶ κατηύ-
 θυνε κάλαμον, καὶ νῦν μὲν στρατηγῶν τε καὶ αὐτοκρατόρων ἀν-
 C δρῶν ἤθη καὶ βίους καὶ μεταχειρίσεις πραγμάτων καὶ πολεμικοὺς
 ἀγῶνας διηρηνῶτο, καὶ ἀνασκοπῶν, τὰ κράτιστα τούτων καὶ
 ἐπαινούμενα ἐκλεγόμενος, εἰς οικείας πράξεις ἐσπούδαζε τὴν μι-
 μῆσιν κατατίθεσθαι, νῦν δὲ τῶν ἐν τῇ κατὰ θεὸν ἀρίστη πολιτεία
 διαπρεψάντων ἀνδρῶν τοὺς βίους ἐπιμελῶς καταμανθάνων καὶ
 τὰς ἀλόγους ὁρμὰς τῆς ψυχῆς περιέκοπτεν, αὐτὸν ἑαυτοῦ δεικνύειν
 ἐθέλων πρὸ τῶν ἐκτὸς αὐτοκράτορα, καὶ πολλὴν ἐντεῦθεν ἑκαρ-
 ποῦτο ὠφέλειαν. διὸ καὶ τοὺς ἔτι τῷ βίῳ περιόντας τῶν μακα-
 ρίων ἀνδρῶν, τῶν τὴν αὐτὴν πολιτείαν διαζώντων ἐν τῇ ὑλῶδει
 D ταύτῃ ζωῇ καὶ πολιτεύμα μεταθεμένων ἐν οὐρῆνοῖς, γνωρίζειν καὶ

4 διηγήσεως A
 θανεν P

5 καὶ om A

11 τὸ AP

17 κατεμάν-

19 ἐντεῦθεν ψυχικὴν ἐκ. P

imperatorī, terra aequē et mari, in Oriente et Occidente, quaecunquē in notitiam meam venerunt, haec fere ac talia sunt.

72. Recurrat porro ratio necesse est ad eas actiones quarum ipse per se imperator auctor exstitit; narretque quemadmodum ille publicis semper rebus vacans, inque mundi curam continue animum intentum habens, modo quidem prudenti tractatione ad honesti aequique finem dirigeret, modo vero aures accommodaret audiretque sedulo historicas narrationes et politica documenta moralesque instructiones, patrum denique ac spiritalia adhortamenta et admonitiones; modo etiam manum ad scribendum erudiret calamumque dirigeret; ac modo quidem praetorum ac imperatorum mores vitasque et rerum aggressiones bellicaque certamina rimans ac dispiciens, ex eis praestantissima laudemque habentia seligens in suas actiones imitationem transferre studeret; modo autem virorum qui optima vitae disciplina religiosa pietate claruissent vitas diligenter perdisceret, animique appetitiones a ratione abhorrentes excinderet, ipsum se sui potius quam subditorum imperatorem regemque exhibere satagens, indeque multam animi utilitatem pararet. quapropter etiam beatos viros adhuc superstites, quique in terrena hac vita nihil terrenum habentem vitam instituant, ac qui in caelos vitae suae

ἐντυγχάνειν καὶ ὁμιλεῖν ἐποιεῖτο περὶ πολλοῦ καὶ ἐν μεγάλῃ φρον-
 τίδι ἐτίθετο. ὑπὸ δὲ τῆς ἄγαν εὐλαβείας οὐ πρὸς ἑαυτὸν αὐτοὺς
 μετεστέλλετο, ἀλλ' οὐδὲν τὸν βασιλικὸν ὄγκον τιθέμενος ἐβάδιζε
 πρὸς αὐτούς, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν μετελάγγανε, καὶ πῶς ταῖς
 5 ἕξ αὐτῶν εὐλογίαις ἐστεφανοῦτο καὶ πρὸς τὸν θεῖον ἐστηρίζετο
 φόβον καὶ πρὸς τὰ τοῦ θεοῦ δικαιώματα κατηρθύνετο. καὶ ἀπὸ
 τοῦτου διηρηκῶς ἐνδιαιτωμένῃν παρ' αὐτῷ τὴν τῶν ἀρετῶν ὑπῆρ-
 χεν ὄραν τετρακτύν, καὶ ἐθαυμάζετο αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀνδρίας τὸ P 194
 φρόνημα καὶ μετὰ τῆς σωφροσύνης τὸ δίκαιον, καὶ πάντα εἶχε
 10 τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπίδοσιν. καὶ ἐδόκει αἰθεῖς ὁ βίος ἐπὶ τῆς
 ἀρχαίας γενέσθαι εὐταξίας καὶ καταστάσεως, αὐτοῦ τε διηρηκῆ
 κεκτημένον πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ εὐσταθεῖν τὸ ὑπήκοον καὶ ὑπὸ μη-
 δενὸς μηδένα ἐπηρεάζεσθαι, καὶ τῶν εἰς τὰς ἀρχὰς προβαλλομέ-
 νων ἐκάστοτε μιμεῖσθαι σπονδαζόντων τὴν δεσποτικὴν καὶ περὶ τὸ
 15 θεῖον εὐλάβειαν καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ μονάζοντας αἰδῶ καὶ τὸν
 πρὸς τοὺς πένητας ἔλεον καὶ τὴν πρὸς πάντας δικαιοσύνην καὶ ἰσό- B
 τητα. ἐκείνου γὰρ ἦν ἐντολὴ καὶ παρ' ἄγγελμα τὸ μήτε τὸν ἥτιονα
 ὑπὸ τοῦ μείζονος καταδυναστεύεσθαι μήτε τὸν ὑπερέχοντα ὑπὸ
 τοῦ ἐνδεοῦς λαιδουρεῖσθαι ἢ διαβάλλεσθαι, ἀλλ' ἐκείνόν τε ὡς
 20 ἀδελφὸν ἀγκαλιζέσθαι καὶ περιέπειν τὸν πένητα, καὶ τοῦτον ὡς
 κοινὸν πατέρα καὶ σωτήρα τὸν ὑπερέχοντα εὐλογεῖν καὶ ἀδόλως

1 ἐποίηε P
 ἕξιας A

2 εὐλαβείας οὐ om A

4 ταῖς om A

11 εὐε-

raciones ac municipatum transtulerint, nosse et cum eis congregari ac sermonem miscere pluris faciebat, eiusque rei magna tenebatur cura; qua tamen singulari in eos pietate ducebatur, non eos ad se accersebat, sed posita spretaque maiestate imperii se ipse ad illos conferebat, ab eisque precibus impartiebatur, eorumque benedictionibus velut corona cingebatur, divinoque timore confirmabatur et ad dei iustificationes dirigebatur, hincque semper in illo manentem virtutum quaternionem erat videre. admirationem habebat prudentia fortitudini coniuncta, temperantiaeque comes iustitia; cunctaque in melius proficiebant. dixisses humanam vitam antiquam rursus recepisse ordinis tranquillitatem ac constitutionem, cum et ipse in eam iugiter curam incumberet, ut subditi placida quiete gauderent nec quisquam alium iniuria ulla violaret; iique quos quotidie rei publicae magistratus praeficiebat diligentiam ponerent ut domini herique aemularentur erga deum pietatem ergaque sacerdotes et monachos reverentiam, erga omnes denique iustitiam et aequitatem. illius enim praeceptum erat et documentum, “ut nec maior minorem per potentiam opprimeret, nec praecellentem egenus maledictis incesseret aut crimen illi intentaret, sed ille pauperem ut fratrem sinu complecteretur ac foveret, isque praecellentem tanquam communem patrem et seryatorem benediceret, exque animo absque omni dolo bona ei preca-

αὐτῶ τὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ κυρίου ἐπεύχεσθαι. οὕτω δὲ τὸν βίον αὐτοῦ ὀφθμίζων καὶ τῆς θείας προνοίας τὴν οἰκείαν ἔξαρκῶν πολλὰ
 C τῶν δεόντων κατὰ τοὺς ὕπνους ἐναργῶς ἐδιδάσκετο· καὶ ὅταν ἔμφροντις ἐπὶ τὴν κοίτην ἦει καὶ περὶ τινος τῶν κοινῶν ἐσφάδαζε μεριμνῶν, πολλάκις ὄναρ εἶωρα τὸ ἐκβησόμενον καὶ ἐπ' ἐλπίδος 5 ἐγένετο ἀγαθῆς καὶ τὸν τῆς ψυχῆς κατέστειλε θόρουβον. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν τοὺς λειτουργίαν ὡσπερ τινὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἔξουσίαν ἀνύοντας καὶ τὴν θείαν τῷ ὄντι διακονίαν ἐκτελοῦντας ἐν τοῖς κάτω περὶ ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὸ κρείττον ἀφωμοιωμένους παράδειγμα τὸν δυνατὸν τρόπον, ὑπὸ τῆς προνοίας παραθαροῦνέσθαι 10 καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ἰθύνεσθαι καὶ τὰ μέλλοντα προδιδάσκεσθαι.

D 73. Ἄλλ' ὅπερ ἡ ὄμη τοῦ λόγον παρήνευγε φέρουσα καὶ κατὰ τὸν οἰκείον ῥηθῆναι καιρὸν οὐκ ἐπέτρεψεν, ἐνταῦθα ἤδη μετὰ τὸ σχολάσαι τῶν πολεμικῶν ἀγῶνων τὸν λόγον καὶ τῶν 15 πολεμικῶν ἀφηγήσεων καλὸν ἀναγορεύσασθαι. λέγω δὲ τὸ περὶ τὴν μνήμην καὶ ἀμοιβὴν τῶν ἐν τῇ ἐλάττονι ἔτι τύχῃ ὄντα θεραπευσάντων τὸν βασιλέα, καὶ τὸ μὴ ἐπιλαθέσθαι αὐτῶν αἰτησαμένων ἐν τῇ τῆς τύχης λαμπρότητι. οὗτοι δὲ ἦσαν ὁ τοῦ ἁγίου Διομήδους 195 τῆς μονῆς προεστὼς καὶ ἡ ἐκ Πελοποννήσου γυνὴ Δανηλῆς, 20 οἷς τῶν ἐλπισθέντων ἀπέδωκε μείζονα. τὸν τε γὰρ μέγαν ἐν μάρτυρσι Διομήδην καὶ ἀναθημάτων πολυτελῶν ἀναθέσει καὶ βιβλίον

4 ἔμφρων τις P
 κῶν? τὸ om P

7 ἔξουσίαν ὡς ἀνύοντας A

16 πολιτι-

retur a domino." sic vero vitam componens, divinaeque providentiae suas ipse curas annectens, eorum quae officii ac convenientia essent multa palam in somnis docebatur; et cum plenus curarum se in lectum conferret, anxiusque negotium aliquod ad rem communem spectans animo volveret, haud raro in somnis eventum cernebat, bonaque spe refocillatus turbas animi sedabat, mirumque non est, eos qui haud secus ac re sacra, potestate quam in terris obtinent, sic defunguntur, divinumque vere ministerium in his terrenis circa nos exsequuntur, atque ad dei exemplum, quoad licet, similitudine efformati sunt, a providentia excitari et ad utilia dirigi atque futura praedoceri.

73. Quod vero alio ferens orationis impetus suo enarrari tempore haud permisit, hic loci, cum rerum illi bello gestarum finem deinceps narratio habeat, operae pretium fuerit scripto consignare. id vero est eorum recordatio ac remuneratio, qui muneris aliquid ac obsequii in imperatorem in minori adhuc fortuna constitutum humaniore sensu contulissent; quod item nihil oblitus est eorum qui ab illo, dum altiorem gradum conscendisset, gratiarum aliquid petiissent. hi erant S. Diomedis monasterii praefectus matronaque Peloponnesia Danelis; quorum spes longe maioribus bonis cumulavit. magnum enim martyrem Diomedem tum donariis pretiosis tum librorum copia donavit, pignoribusque aliis

ἱκανῶν παροχῇ καὶ κειμηλίων ἄλλων καὶ λαμπρῶν ἐσθημάτων
 προσαγωγῇ μεγαλοπρεπῶς ἐφάνη κοσμῶν, καὶ τὴν ἐπ' ὀνόματι
 τούτου μοιῆν καὶ κτημάτων ἐπιδόσει μεγάλων τε καὶ προσόδων
 ἱκανῶν ἀφ' ὅθεν χορηγία καὶ δαψιλεία πρὸς τὸ εὐπορον ἤγαγε,
 5 καὶ τὸ πανταχόθεν ἀνευδεῖς αὐτῇ ἐμνηστεύσατο, καὶ κτισμάτων
 πολυτελέσιον οἰκοδομίαις κατελάμπρυνε, καὶ παντοίως ὑπερῆρε καὶ
 κατεπλούτισεν. (74) τὸν δὲ τῆς Δαηλίδος εἰδὼν ἅμα τῷ γενέ-
 σθαι τῆς ἀρχῆς ἐγκρατῆς μεταπεμψάμενος τῷ τοῦ πρωτοσπαθα- B
 ρίου ἐτίμησεν ἀξιώματι καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν παρορησίας μετέδωκε
 10 διὰ τὴν φθάσασαν κοινωνίαν τῆς πνευματικῆς ἀδελφότητος. ἐπεὶ
 δὲ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καίπερ σχεδὸν γραιῦς ἤδη τεγγάνειν νομι-
 ζομένη, πόθον ἔσχε καὶ μεγάλην ἔφεισιν ὥστε τὸν βασιλέα ἰδεῖν
 καὶ ἀπολαῦσαι τινος καὶ αὐτῇ περισσοτέρας ἐν τῷ γήρατι τιμῆς διὰ
 τὴν ἐκ τοῦ εὐλαβοῦς μοναχοῦ προαγόρευσιν καὶ διὰ τὴν ἄλλην
 5 εὐεργεσίαν τε καὶ δεξιῶσιν, προστάξαντος τοῦ βασιλέως ἐντίμως
 πάντων καὶ μετὰ μεγάλης δορυφορίας καὶ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν βα-
 σιλεύουσαν ἀνεκλίθη. ὥς γὰρ οὔτε ὀχλήματι ἔποχος οὔτε ἵππῳ
 γενέσθαι ἦν δυνατή, τυχὸν δὲ καὶ τρυφῶσα διὰ τὴν ἀφθονον τοῦ
 πλοῦτος περιουσίαν, ἐπὶ σκίμποδος αὐτὴν ἀνακλίνασα, καὶ τρια- C
 κοσίους τῶν οἰκετῶν ἀπολέξασα νέους καὶ ἰσχυροὺς τὸ σῶμα,
 βαστάζοντας αὐτὴν ἀκίναται ἐκελεύσατο, καὶ οὕτως ὑπὸ δέκα τὸ
 λέχος αἰρόντων καὶ ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλους ὑπαλλασσόντων τὴν ἐκ
 Πελοποννήσου μέχρι τῆς βασιλευούσης ταύτης τῶν πόλεων πορείαν
 διήνυσεν. δοχῆς δὲ γεγονυίας ἐν τῇ Μαγναύρῳ, καθὼς ἐστὶν

13 γήρατι A
λέυσατο?

19 ἀνακλίνασα P, ἀνεκλίνατο A

21 ἐνεκε-

ac splendidis vestibis magnifice ornavit; eiusque nomine exstructum
 monasterium magna praedia uberisque reditus praebendo abunde locu-
 pletavit, et ut nullis unquam necessariis deficeretur providit; aedificio-
 rum quoque magnificis structuris illustravit, modisque omnibus extulit
 atque ditavit. (74) Danelidis vero filium, statim atque imperio potitus
 est, protospatharii dignitate cohonestavit, liberumque ei ad se aditum
 colloquiumque concessit ob spiritalis inter ipsos fraternitatis initam du-
 dum societatem nexumque. quia vero etiam mater, etsi iam fere anus
 senioque confecta, ingenti desiderio ardebat visendi imperatorem maio-
 risque aliquid honoris in senectute consequendi, tum propter religiosi
 monachi vaticinium, tum propter alia munera hospitiumque, imperatoris
 iussu honorifice admodum magnoque comitatu ac servitio Byzantium
 venit. sed cum neque curru neque equo vehi posset, forte etiam luxu
 soluta ob abundantes divitias, in lectica iacens, lectis in eam rem tre-
 centis robusto corpore iuvenibus, ab illis se in urbem deferrī mandavit.
 sic decem lecticam sustollentibus, denisque aliis aliis succedentibus, quod
 a Peloponneso ad urbem regiam iter est confecit. accepta in Magnaura

ἕθος τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων ποιεῖν, ὅταν τινὰ τῶν ἐφ' ἡγεμονίας ἕθρους τινὸς περιφανῶν καὶ μεγάλων εἰσδέχεσθαι μέλλωσιν, εἰσῆχθη καὶ αὐτὴ πρὸς βασιλέα ἐντίμως τε καὶ λαμπρῶς, εἰσαγαγοῦσα καὶ δῶρα πολυτελεῆ, οἷα τῶν ἐθνικῶν βασιλέων οὐδεὶς σχεδὸν μέχρι καὶ τότε πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων εἰσῆγαγεν. ἦσαν γὰρ 5 οἰκετικὰ μὲν πρόσωπα πεντακόσια, ἕξ ὧν ὑπῆρχον εὐειδεῖς ἐντομίαι τὸν ἀριθμὸν ἑκατόν. ἦδει γάρ, ὡς ἔοικεν, ἡ πλουτοκράτωρ ἐκείνη γραῦς ὅτι αἰεὶ τυγχάνει χώρα τοῖς σπάδουσι τούτοις εἰς τὰ βασιλεία, καὶ ἐν τούτοις ὑπὲρ τὰς μνίας ἐν ἔαρος ὥρᾳ κατὰ προβάτων σηκὸν ἀναστρέφονται· καὶ διὰ τοῦτο τούτους προηυτρεπί-10 σατο, ὡς ἂν δορυφόρους αὐτοὺς εὐρίσκοι τυχὸν διὰ τὴν πάλαι δουλείαν, ὅταν εἰς τὰ βασιλεία εἰσεῖσιν. ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες σκιάστριαι ἑκατόν, καὶ Σιδόνια ἔργα παμποίκιλα, ἃ δὴ νῦν πα- P 196 ραφθυρέντος τυχὸν τοῦ ὀνόματος τῆ τῶν πολλῶν ἀμαθία λέγεται σενδαῖς, ἑκατόν, λινομυαλοτάρια ἑκατόν (καλὸν γὰρ ἐπὶ τούτοις 15 κοινολεκτεῖν), ἀμάλια λιναῖ ψιλὰ διακόσια, καὶ ἕτερα ὑπὲρ τὰ τοῦ ἀραχνίου νήματα εἰς λεπτότητα, ὧν ἕκαστον εἰς καλάμου κόνδυλον ἐνεβέβλητο, καὶ αὐτὰ ἑκατόν, καὶ σκεύη πολυτελεῆ ἕξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἱκανὰ καὶ διάφορα. (75) ἀποδεχθεῖσα δὲ δεξιῶς καὶ φιλοφρονηθεῖσα μεγαλοπρεπῶς ἀναλόγως τῆς προαιρέ-20 σεως καὶ εὐγενείας αὐτῆς, καὶ μήτηρ καλεῖσθαι βασιλέως ἀξιω- B θεῖσα, καὶ πολλῶν μετασχούσα βασιλικῶν δεξιῶσεων καὶ τιμῶν,

4 ἐθνικῶς A

13 Barberinus σινδόνια

16 ψιλὰ] καλὰ P

convivio (quo loco Romani imperatores suscipere solent, si quos illustrium magnorumque gentis alicuius satraparum ac principum excepturi sunt) ad imperatorem honorifice ac splendido cultu inducitur, eius generis tantaque dona inferens, quanta nemo fere unquam aliarum gentium regum ad haec usque tempora Romano imperatori intulit. vernae erant trecenti, ex quibus centum elegantes castrati erant. noverat enim, ut videtur, praelocuples anus semper aditum in aulam spadonibus patere, inque illa plures versari quam in caula pecudum verno tempore muscae. eiusque rei gratia eos antea praeparaverat, ut forte opportunum comitatum haberet, quo pridem obsequio functi essent, cum in regiam ingressura esset. erant item mulieres sciastriae centum, sindonesque lepore vario distincti (quos nunc corrupta forsitan voce rude vulgus sendes vocat) centum. linomalotaria centum (praestat enim in istis ex vulgi usu compositis uti vocibus), Amalia pulchra linea ducenta, aliaque subtilitate tenuissima ac aranearum ipsa stamina vincentia, quorum unumquodque in calami articulo condebatur, et ipsa centum. vasa pretiosa argentea atque aurea multa ac varia. (75) sic vero conveniente cultu recepta, proque animi sui proposito ac generis nobilitate magnifice accepta, et quae imperatoris mater audiret digna habita, multisque regio munere officiis ac honoribus decorata, gaudio exultabat nec tenere

ἐγεγήθει τε καὶ ἐγάννυτο καὶ ἔκπλεως τὰς ἀμοιβὰς, μᾶλλον δὲ
 καὶ ὑπεραιρούσας κατὰ πολὺ διωμολόγει λαβεῖν. διὸ δὴ καὶ προσέ-
 θηκεν ἔτι μεγαλοψύχως ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις δώροις οὐ μικρὸν καὶ
 τῆς Πελοποννήσου μέρος, ὅπερ ὡς ἴδιον κτῆμα τυγχάνον αὐτῆς
 5 φιλοδώρως τότε τῷ νιῷ καὶ βασιλεῖ ἔχαριζετο. διατρίψασα δὲ
 κατὰ τὴν μεγαλόπολιν ταύτην ἐφ' ὅσον αὐτῇ φιλοτιμιῶν τε καὶ
 ἀπολαύσεων, αὐθις πρὸς τὴν οἰκίαν χώραν ἀνθυπενόστησεν
 ὥσπερ τις δέσποινα τῶν ἐκεῖθεν βασιλίσσα, πολλῶ πλείονας τῶν C
 προτέρων καὶ μεῖζονας καρπουμένη τιμάς. ὃν δὲ τρόπον τὴν
 0 ἄνοδον ἐποιήσατο, τὸν αὐτὸν καὶ τὴν κἀθοδον. (76) κατὰ δὲ
 τὸν καιρὸν ἐκεῖνον καὶ ὁ περικαλλῆς οὗτος ναὸς καὶ περιόπτως
 ὠκοδομεῖτο ὃν νέαν βασιλικὴν ἐκκλησίαν λέγειν εἰώθαμεν, ὃς ἐπ'
 ὀνόματι τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Μιχαὴλ τοῦ πρώ-
 του τῶν ἀγγέλων καὶ Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου ἡγείρετο. λαβοῦσα δὲ
 5 μέτρα τοῦ ἔνδον τούτου χωρήματος ἡ γυνὴ εἰργάσατο καὶ ἀπέ-
 στειλε νακοιᾶπητας μεγάλους, τοὺς παρ' ἡμῖν ἀπὸ τῆς εὐχῆς τὸ D
 ἐπιώνυμον φέροντας, ὅφ' ὧν ἅπαν τὸ ἔδαφος, ἐκ διαφόρων ἐντί-
 μων λίθων, ψηφίδων δίκην ἐνηρμοσμένων, πρὸς ἀλλήλους συν-
 τεθειμένων, ποικιλίαν καὶ κάλλος ταύτων μιμούμενον, καλύπτε-
 0 σθαι ἔμελλε, θάύματος ἀξίους μεγέθει καὶ ὠραιότητι. ἀλλὰ καὶ
 καθ' ἕκαστον χρόνον, ἕως ἔζη ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἐλάττονα τῶν
 παρ' αὐτῆς εἰσαχθέντων ἀπέστελλεν. ἐπεὶ δὲ ἔτυχε μακρόβιον

1 ἐκπλέον A

2 δὴ om P

8 ἐκεῖ A

9 τιμάς om A

11 περίβλεπτος A

17 πᾶν P

19 Barberinus ταῶνος

laetitiam poterat, uberemque mercedem, quin et longe excedentem, se
 accepisse confitebatur. quamobrem etiam praeter ea quae dicta sunt
 munera, cumulatae magnificentiae specimen edens, haud exiguam Pelo-
 ponnesi partem adiecit, quam iure proprio possidebat, tuncque filio et
 imperatori munifice concessit. versata autem in magna hac urbe quan-
 tum libuit quantumque sufficere existimavit ad animum recreandum, in
 suam rursus regionem, velut gentilium suorum domina Augusta, longe
 plures prioribus maioresque honores consecuta, reversa est. quemad-
 modum vero accessum in urbem, sic et recessum instituit. (76) eo
 tempore exstruebatur pulcherrimum illud ac spectabile templum, quod
 novam basilicam ecclesiam vocare consuevimus, ac salvatoris nostri Iesu
 Christi et angelorum primatis Michaelis nec non Eliae Thesbitae nomine
 erigebatur. eius vero interioris ambitus commensa spatium, magnas
 anas nacoatpetas (villosos scilicet tapetes, ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ac si a voto
 dicas, nuncupatos) fecit ac misit, quibus pavementum variis pretiosis
 lapidibus inter se concinnatis velut tessellato opere stratum, varietatem
 et pulchritudinem pavonum prae se ferens, tegetetur, magnitudine et
 forma admirabili. sed et singulis annis, quoad imperator vixit, non
 minora mittebat sic ab ea illatis muneribus. quoniam vero in longiores

γενέσθαι αὐτὴν καὶ πλέον τῆς τοῦ βασιλέως ζωῆς τὴν ἐκείνης
ἐπεκταθῆναι ζωὴν, ζῶντος δὲ ἔτι καὶ τοῦ προορατικοῦ ἐκείνου

- P 197** μοναχοῦ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅτι μετὰ δεύτερον χρόνον μέλλει
ἀπαίρειν τοῦ ζῆν, ἐπεθύμησε καὶ τὸν ἐκείνου υἱὸν Λέοντα, ἤδη
τὴν αὐτοκράτορα λαβόντα ἀρχὴν, ἀνελθοῦσα ἰδεῖν, καὶ πάλιν 5
κατὰ τὸν τρόπον τὸν πρότερον ὑπὸ νεανίσκων ἐκκρίτων αἰρομένη
τὸ τοσοῦτον διάστημα τῆς ὁδοῦ διήνυσεν εὐμαρῶς καὶ ἀβαρῶς.
ἰδοῦσα δὲ τὸν σοφώτατον καὶ πρᾶον βασιλέα Λέοντα, καὶ θαυ-
μασιὰ δῶρα καὶ πρὸς τοῦτον εἰσαγαγοῦσα καὶ κληρονόμιον αὐτὸν
τῆς οἰκείας ποιησαμένη ὑπάρξεως (ἤδη γὰρ ὁ ταύτης υἱὸς Ἰωάν-10
νης ἐτύγχανε τὸν βίον ἀπολιπών), αἰτησαμένη δὲ καὶ βασιλικὸν
ἀποσταλῆναι τὸν ἀπογράψασθαι καὶ παραλαβεῖν ὀφείλοντα τὴν
B περιουσίαν αὐτῆς, ἀπῆρεν αὐτῆς συντάξαμένη τῷ χρηστῷ βασιλεῖ
ἐπὶ τὸ τῆς πατρίδος θρηψάμενον ἔδαφος, ὡς ἂν ἐν τούτῳ καὶ τὸν
τῆς σαρκὸς ἀπόθηται χοῦν. καὶ δὴ κατελθοῦσα μετὰ μικρὸν ἔτε-15
λεύθησεν. (77) ὁ δὲ πρωτοσπαθᾶριος Ζηρόβιος, ὃς ἦν ὀρι-
σθεῖς καὶ ἀποσταλεῖς πρὸς τὸ πάντα τὰ παρὰ τῆς γραδὸς αἰτη-
θέντα καὶ διατυπωθέντα ἀποπληρῶσαι, εἰς τὸ κάστρον Ναυπά-
κτου ἤδη καταλαβὼν ἀνέμαθε παρὰ Δανιὴλ τοῦ ἐγγόνου αὐτῆς
τὴν πρὸς τὸν ἐκεῖθεν βίον ἐκδημίαν αὐτῆς. ἀφικόμενος δὲ εἰς 20
τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ τὸ ἴσον τῆς διατάξεως αὐτῆς ἐπὶ χεῖρας λα-
C βῶν κατὰ τὴν ἐκείνης βούλησιν καὶ διάταξιν τὰ πάντα διώκησεν.
εὔρε δὲ καὶ χρυσὸν ἐν νομίσμασι πάμπολυν καὶ ἄλλην περιουσίαν

2 ἐπεκτανθῆναι AP

καὶ om P

19 ἐγγόνου?

annos vitam eam producere contigit ac imperatori esse superstitem; quod ex pio illo monacho praesciendi facultate praedito, ipso adhuc superstite, audierat "ipsam post annum alterum e vita esse migraturam," desiderium insedit ut et illius filium Leonem, iam rerum summa patientem, praesens viseret. rursusque, sicut antea fecerat, electis iuvenibus sustollentibus, tantum illud vitae spatium facile ac sine molestia emensa est. viso itaque sapientissimo mitissimoque Leone imperatore, mirique operis atque pretii illi quoque oblati muneribus, ac substantiae suae herede instituto (iam quippe eius filius Ioannes vitam cum morte commutaverat), cum et comitatensem quempiam mitti petiisset, qui eius facultates in acta redacturus ac accepturus esset, ad patrium rursus solum, in eo carnis pulverem positura, optimo imperatore pro discessu salutato eique vale dicto, profecta est. cumque discessisset, brevi vivis exempta est. (77) protospatharius autem Zenobius, ab imperatore directus missusque ut quaecumque anus postulasset ac statuisset ea imple-ret, cum ad Naupacti urbem pervenisset, ex Daniele anus nepote didicit illam ex hac vita migrasse. veniens autem illius domum, ac testamenti exemplum in manus sumens, ex eius voluntate, et ut ipsa constituerat, cuncta digessit. inventa auri signati ingens copia ac pecu-

ἐν τε ἀργυρώμασι καὶ χρυσώμασιν ἰσοθῆτί τε καὶ χαλκῷ καὶ ἀνδραπόδοις καὶ κτήνεσι, πάντα ἰδιωτικὸν ὑπερβαίνουσαν πλοῦτον, μᾶλλον δὲ καὶ τυραννικῶν ὀλίγον καταδέεσθρον. ἐπεὶ δὲ τὰ οὐκ εὐκταὶ ταύτης ἀνδράποδα εἰς πλῆθος ὑπείρον ἦν, κελεύσει βασι-
 5 λικῆ ἐκ τούτων ὡσπερ εἰς ἀποικίαν ἐπ' ἔλευθερίᾳ ἐστάλησαν εἰς τὸ θέμα Λαγοβαρδίας τρισχίλια σώματα. διενεμήθη δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ταύτης κτήματα καὶ χρήματα καὶ ψυχάρια ὡς ἐκείνη κατὰ τὴν διάταξιν αὐτῆς διωρίσατο, καὶ κατελείφθη καὶ τῷ κληρονόμῳ D ταύτης βασιλεῖ εἰς ἴδιον κληρον τῶν ἄλλων χωρὶς προάστεια ὀγ-
 10 δοήκοντα.

Ταῦτα εἰ καὶ πολὺ τοῖς χρόνοις τὰ μὲν ἐτύγγανε πρότερα τῶν ἱστορουμένων κατὰ τὸ προκείμενον μέρος πραγμάτων τε καὶ καιρῶν, τὰ δὲ οὐκ ὀλίγον ὕστερον, καὶ οὐδὲ σφόδρα ἀναγκαῖον ἐδόκει τῇ ἱστορίᾳ, ἀλλ' ὅμως εἰς χάριν τῆς εἰρημένης γρῆδος καὶ
 15 ἔνδειξιν τοῦ πλοῦτος καὶ τῆς εὐγενείας αὐτῆς καὶ τῆς προαιρέσεως ἐνταῦθα κείσθω κατὰ παρέμβασιν.

78. Ὁ δὲ φιλόχριστος Βασίλειος ὁ βασιλεὺς μετὰξὺ τῶν πολεμικῶν ἀγῶνων, οὓς διὰ τῶν ὑπὸ χεῖρα πολλάκις ὡσπερ ἀγω- P 19 νοθειῶν πρὸς τὸ δέον κατηύθυνε, πολλοὺς τῶν ἱερῶν καὶ θείων
 20 ναῶν, ἐκ τῶν προγεγονότων διαρραγέτας σεισμῶν καὶ ἢ καταβληθέντας παντελῶς ἢ πτωσιν ἀπὸ τῶν ῥηγμάτων σύντομον ὑπομεῖναι δηλοῦντας, ἐπιμελεῖα τε διηνεκεῖ καὶ τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν

3 καταδεεστέραν?

11 πολλὰ P

13 ὕστερα?

niae innumerabiles, aliaque suppellex ac substantia in vasis argenteis atque aureis vestibisque et aeramentis et mancipiis et iumentis, omnes privatorum opes superans, quin immo ipsas regum ac tyrannorum prope exaequans. quod vero illius mancipia multitudine essent innumera, ex illis imperatoris iussu in Longobardiae thema quasi coloniam, tria milia manu missa sunt. dispertita etiam illius reliqua praedia et pecuniae et mancipia, pro eo ac illi ex testamenti tabulis statutum erat; imperatori eius heredi praeter alia in ius proprium relicta suburbana octoginta.

Haec etsi tempore longe dissita atque alia quidem rebus quarum hic narratio textitur priora exstiterint, alia non modico post intervallo secuta sint, nec admodum necessaria videantur quae historiae inserantur, in gratiam tamen dictae anus, eiusque et divitiarum et nobilitatis propensaeque voluntatis ac consilii specimen, hic in transcurso locum habeant.

78. Christi autem amans religiosissimusque Basilius imperator inter bellica certamina, quae haud raro per subiectos duces legatosque agnothetae in modum in debitum finem ac convenientem dirigebat, plerasque sacrosanctas ac divinas aedes, ex superioribus terrae motibus quasatas ac vel penitus collapsas vel proxime fatiscensibus rimis ruinam minitantes, iugi cura necessariorumque larga suppeditatione ac praesta-

ἐπιτηδείων ἀφθόγῳ χορηγία καὶ παροχῇ τοὺς μὲν τοῦ πτώματος ἤγειρε, τῇ ἀσφαλείᾳ καὶ κάλλος προσθείς, τῶν δὲ τὸ ἀσθενὲς ἐνισχύσας διὰ τῆς τῶν δεόντων ἐπιβολῆς καὶ ἐπανορθώσεως τοῦ μὴ καταρροῆναι ἀλλὰ πρὸς ἀκμὴν αὖθις ἐπανελθεῖν καὶ νεότητα ἐγένετο αἴτιος. δηλωτέον δὲ καὶ καθ' ἕκαστα. 5

- B** 79. Τοῦ τε γὰρ περιωνύμου καὶ θείου ναοῦ ὃς τὸ τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ σοφίας κεκλήρωται ὄνομα, τὴν πρὸς δύοσιν ἀψίδα, τὴν μεγάλην τε καὶ μετέωρον, ἱκανῶς διαρραγεῖσαν καὶ πτώσει οὐκ εἰς μακρὰν ἀπειλοῦσαν αὐτὸς ἐμπειρία τεχνιτῶν περισφίξας καὶ ἀνανεωσάμενος ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον ἀπειργάσατο. 10 καθ' ἣν καὶ τὴν τῆς θεομήτορος εἰκόνα τὸν ἀσπορον υἱὸν ἐπωλέριον φέρουσαν ἀνιστόρησε, καὶ τοὺς τῶν ἀποστόλων κορυφαίους Πέτρον καὶ Παῦλον ἐκατέρωθεν ἔστησε. καὶ τὰ λοιπὰ δὲ ῥήγματα ταύτης ἐν κτίσμασί τε καὶ δαπανήμασι φιλοτιμώτατα διωρθώσατο.
- C** οὐ μόνον γὰρ τοὺς σαθρωθέντας τῶν τοίχων ἐπνηρωθώσατο, 1 ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν προσόδων ἐλάττωσιν ταῖς παρ' ἑαυτοῦ ἐπιδόσεισιν εἰς αὐξήσειν ἤγαγεν. ἐνδεία γὰρ ἐλαίου σχεδὸν κινδυνευόντων ἀποσβεσθῆναι τῶν λύχνων τῶν ἱερῶν, μεγίστου κτήματος ἐπιδόσει, ὃ προσαγορεύεται Μάντευα, τούτοις τὸ φῶς διαμένειν προσεπ- 2 νοήσατο ἀσβεστον, καὶ τοῖς ἔξυπηρετουμένοις εἰς τὸν θεῖον τοῦ- τον ναὸν ἐπεδαψιλεύσατο τὰ ὀψιώνια ἐκ τῆς ἱκανῆς προσόδου τοῦ κτήματος, ὅπερ οἶδε τὴν ὑπηρεσίαν ποιεῖν ἀνυστέρητόν τε καὶ ἀδιάλειπτον.

15 ἐπανορθώσατο P

17 ἐλαίου ἤδη σχεδὸν ἀποσβεσθέντων A

tione, alias quidem ex ruina erexit ac cum securas firmaque structura tum eleganti opere refecit; alias vero laborantes suffulciens, adiciendo quae opportuna essent, ac quassata laesaque instaurando, effecit ne diffluerent, sed ut pristino vigore, nova quasi fabrica resurgerent. verum singula indicanda.

79. Celeberrimi enim divinique templi quod a magna dei sapientia nomen sortitum est, quae ad occidentem spectat, apsidem ingenti mole celsaque exstructione gravem, misere distractam ac celerem minantem casum, subtili artificum opera adstringens instauransque tutam firmamque reddidit; in qua et dei parentis filium nullo satum semine ulnis gestantis imaginem effinxit, ac utrinque apostolorum principes Petrum et Paulum erexit: reliquos item eius hiatus, tum in fabricis tum expensis, largissime sarcivit. non solum enim muris putrescentibus subvenit, sed et imminutos reditus ipse tribuendo adauxit. cum enim parum abesset ne prae olei inopia lampades sacrae extinguerentur, maximo collato praedio quod Mantepa vocant, ut eis lumen inextinctum constaret effecit, utque ex ipsius praedii reditibus censu perpetuo templi eiusdem ministris opsonia cibique praeberentur.

80. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν θείων ἀποστόλων περιφανὲς καὶ μέγα τέμενος, τῆς προτέρας εὐπρεπείας καὶ ἀσφαλείας διαπέσόν, D
 ἐρεισμάτων περιβολαῖς καὶ ταῖς τῶν διαρραγέντων ἀνοικοδομαῖς
 ὀχρῶσας, καὶ ἀποξέσας τὸ ἀπὸ χρόνου γῆρας καὶ τὰς ἑντίδας
 5 περιελών, ὥραϊον αὐθις καὶ νεουργὸν ἀπετέλεσεν. καὶ τὸν ἐν τῇ
 Πηγῇ δὲ τῆς θεομήτορος θεῖον ναὸν διαπτωθέντα καὶ τὸ ἀρχαῖον
 ἀποβαλόντα κάλλος ἀνενεώσατό τε καὶ ὑπερλάμποντα μᾶλλον ἤπερ
 τὸ πρότερον ἔδειξεν. ὡσαύτως καὶ τὸν ἕτερον τῆς θεοτόκου ναόν,
 10 ὃς τὸ Σίγμα εἶχεν ἐπώνυμον, πτώμα πέσοντα δεινὸν ἐκ βάθρων
 ἀνωκοδόμησε καὶ ἐδραιώτερον τοῦ προτέρου εἰργάσατο. καὶ τὸν P 199
 ἐν Αὐρηλιαναῖς δὲ Στεφάνου τοῦ πρώτου τῶν μαρτύρων ναὸν
 ἄχρις ἐδάφους καταπέσοντα ἐκ θεμελίων αὐτῶν ἀνεδείματο. τοὺς
 δὲ τοῦ βαπτιστοῦ καὶ προδρόμου σηκοὺς ἱεροὺς ἐν τε τῇ Στροβυ-
 λαίᾳ καὶ Μακεδονιαναῖς, τὸν μὲν ἐκ βάθρων, τοῦ δὲ τὸ πλεῖστον
 15 ἀνωκοδόμησεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου
 ἱερόν, καὶ τὸ αὐτοῦ δυτικώτερον κείμενον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκά,
 τῶν παλαιῶν ἀνακαθάρας πτωμάτων νέα εἰργάσατο. (81) ἔτι
 δὲ καὶ τὸ Μωκίον τοῦ μάρτυρος μέγα τέμενος, οὐκ ὀλίγοις ὑπο-
 πεσόν ῥήγμασι, καὶ τὸ ἄδντον τούτου μέρος ἄχρι τῆς γῆς κατα-
 βληθὲν ἐσχηκὸς ὡς καὶ τὴν ἱερὰν κατεῖξαι τρύπεζαν, τῆς προση- B
 κούσης ἐπιμελείας ἠξίωσε καὶ τελείως τοῦ πτώματος ἤγειρεν.
 καὶ τὸν πλησιάζοντα δὲ τούτῳ κατὰ τὸ μέρος τὸ πρὸς δυσμᾶς Ἀν-

2 μέγιστον A 12 ἄχρις ἐδάφους καταπέσοντα om A 13 τοῦ
 om AP Στροβυλαίᾳ A 18 καὶ τοῦ Μωκίου μάρτυρος P
 22 τὸ ante πρὸς om P

80. Sed et divinatorum apostolorum celebre magnumque delubrum, pristino decore amisso ruinosoque aedificio, fulcrorum ambitu collapsarumque partium instauratione stabiliens, abrasoque quod veteratum tempore erat rugasque contraxerat, elegans rursus novique operis fabricam fecit. divinum quoque in Pega S. deiparae templum collapsum, ac quo olim decore fulserat orbatum, instauravit, splendidiusque quam prius exstiterat reddidit. similiter alterum quoque deiparae templum, Sigma cognomento dictum, diro casu deformatum a fundamentis novum extruxit ac priore firmiter constabilivit. sed et Stephani martyrum primi in Aurelianis templum terrae motus quassatione ad solum usque subrutum a fundamentis extruxit. baptistae vero ac praecursoris sacras aedes in Strobylea et Macedonianis, alteram a fundamentis extruxit, alteram potiore parte reparavit. sed et apostoli Philippi sacellum, aliudque Lucae evangelistae illo occidentalius, vetustis expurgatis ruinis nova condidit. (81) praeterea vero etiam Mocii martyris ingens templum, non paucis scissuris sublapsum, cuius aditum terrae allisum erat ita ut divinam ipsam mensam praefringeret, debita cura illi adhibita perfecte a ruina erexit. vicinum quoque illi ex parte occidentali Andreae pri-

δρόου τοῦ πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων ναὸν ἐκ πολλῆς ἀμελείας διαρροέντα εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῇ δεούσῃ ἐπιμελείᾳ ἀνήγαγεν. τὸν δὲ τοῦ ἁγίου Ῥωμανοῦ Θεῖον οἶκον καὶ αὐτὸν καταπεσόντα ἐκ βάρων ἀνεδείματο. καὶ τὸν τῆς ἁγίας Ἄννης ἐν τῷ Δευτέρῳ καὶ τὸν τοῦ Χριστοῦ μάρτυρος Δημητρίου καινοὺς ἀντὶ πυλαιῶν καὶ ἐδρεπεῖς ἀπειργάσατο. τὸν δὲ τοῦ μάρτυρος Αἰμιλιανοῦ, ὃς ἐν

C τῇ Ῥάβδῳ τῷ οἴκῳ τῆς Θεομήτορος γειτονεῖ, τῇ παλαιότητι κατερρινωμένον ἰδὼν καινοργεῖ, ἐκατέρωθεν πυργώσας ἐδράσασσι. (82) πρὸς δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀθλοφόρου Ναζαρίου ἱερὸν οἶκον, ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων οὐ μόνον πτωθέντα ἀλλὰ καὶ τέλειον ἤφρασι-
σμένον, νέον ἐδείματο σεμνότητι καὶ κάλλει πολλῷ τοῦ πρὶν διαφέροντα. ἐν δὲ τοῖς Δομνίνου λεγομένοις Ἐμβόλοις τὸν εἰς ὄνομα τῆς Θείας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως καὶ Ἀναστασίας τῆς μάρτυρος περικαλλῆ ναὸν ἐπισκευάσας ἐλάμπρυνε, λιθίνην ἀντὶ ξυλίνης τὴν ὄροφὴν ἐργασάμενος, καὶ κόσμον ἄλλον ἐπιθεῖς 1

D ἀξιάγαστον. ὡσαύτως δὲ καὶ Πλάτωνος τοῦ μεγάλου ἐν μάρτυσι πονήσασαν τὴν τοῦ ναοῦ κατιδὼν ὄροφὴν νέαν εἰργάσατο, καὶ τοίχων ἐν οἷς ἔδει κατοχυρώσας τὸν οἶκον ἐπιβολαῖς. τῶν δὲ καλλινίκων μαρτύρων Ἐσπέρου τε καὶ Ζωῆς τὸν Θεῖον οἶκον ἡδαφισμένον σχεδὸν κατάλληλον τοῦ πρώην ἐδείματο. πρὸς τούτοις 2
δὲ καὶ τὸν τοῦ μάρτυρος Ἀκακίου ἐν τῷ Ἑπτασκάλῳ Θεῖον ναὸν ἤδη σχεδὸν καταρροέντα καὶ πρὸς πτώσειν συνελαννόμενον ἀνακαι-

5	χριστομάρτυρος A	11	νέον om P	13	Θείας] τοῦ P
14	τῆς om P	17	καὶ om P	18	ἐμβολαῖς P
	σκάλω A	22	καταρρόεντα A	21	Πα-

num vocati inter apostolos templum, ingenti neglectu ruina oppressum, convenienti cura pristino decori reparavit. divinam item S. Romani aedem et ipsam collapsam a fundamentis aedificavit. S. Annae quoque in Deutero et S. Christi martyris Demetrii sacras aedes, vetustate laborantes, novas ac elegantes refecit. sancti vero martyris Aemiliani in Rhabdo ecclesiam, haud procul ab aedibus sanctae dei parentis, vetustate fatiscentem videns utrinque turrato opere fastigiando novam reparavit. (82) praeterea vero etiam triumphalis martyris Nazarii sacram aedem, a multis retro annis non modo collapsam sed et penitus abolitam, aedificavit, maiestate elegantia ac pulchritudine priori longe aedificio praestantem. in Domini Embolis (ut vocant) sanctae dei nostri Christi resurrectionis nomine atque martyris Anastasiae pulcherrimum templum aptans splendide ornavit, lignea fornice in lapideam mutata ornatuque alio plane admirabili adiecto. similiter quoque incliti martyris Platonis tectum laborare videns et fatiscere novum instauravit, immissis parietibus, ubi necesse erat, aedem communiens ac firmans. gloriosorum vero martyrum Hesperii et Zoes divinam aedem, fere solo tenuis dirutam, pari priori elegantia et maiestate exstruxit. ad haec vero etiam martyris Acatii in Heptascalo divinum templum pene diffluens

νίσις καὶ παντοίοις κατασφαιλισάμενος ὀχυρώμασι τοῦ πτώματος ἤρπασε καὶ ἐδραίως ἐστηκέναι πεποίηκεν. τὸν δὲ Ἴηλιὸν τοῦ προφήτου κατὰ τὸ Πετρίον ναὸν ὥσπερ λειποψυχοῦντα ἀνέρωσε καὶ P 200 περιφανῶς ἐκτίσατο, ἐλευθερώσας καὶ τῆς περιστοιχοῦσης καὶ 5 πιεζούσης τῶν κοινῶν οἰκιῶν συνοχῆς.

83. Ἀλλὰ τί στρεφόμεθα περὶ τὰ μικρὰ τῶν ἐκείνου, εἰ καὶ πάνυ μέγαλι καθέστηκε, καὶ οὐ προστιθέαμεν τὸ μέγα ἔργον καὶ ἀξιάγαστον, ὃ κατ' αὐτὰς τὰς βασιλείους ἀλλὰς αὐτὸς ἐπιστατῶν τε καὶ αὐτορῶν ὠκοδόμησεν; ὅπερ ἄρκεῖ καὶ μόνον τῆν 10 τε περὶ τὸ θεῖον αὐτοῦ δηλοῦν ὀσιότητα καὶ τὸ πρὸς τὰ ἐπιβαλλόμενα μεγαλοφυῶν τε καὶ θαύματος ἄξιον. ἀμειβόμενος γὰρ ὥσπερ B τῆς περὶ αὐτὸν εὐμενείας τὸν δεσπότην Χριστὸν καὶ τὸν πρῶτον τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων Γαβριὴλ καὶ τὸν Θεσβίτην Ἴηλιαν τὸν ζηλωτῆν, ὃς καὶ τῇ αὐτοῦ μητρὶ τῆς πρὸς βασιλείαν τοῦ υἱοῦ ἀν- 15 νηώσεως ἐχηρημάτισεν ἄγγελος, εἰς ὄνομα τούτων καὶ μνήμην αἰδίων, ἔτι δὲ τῆς Θεοτόκου καὶ Νικολάου τοῦ ἐν ἱεράρχαις πρωτεύοντος, θεῖον καὶ περικαλλῆ ναὸν ἐδομήσατο, εἰς ὃν συνῆλθε τέχνη καὶ πλοῦτος καὶ ζέουσα πίστις καὶ ἀφθονωτάτη προαίρεσις, καὶ τὰ πανταχόθεν συνέδρομε κάλλιστα, ἃ τοῖς ὀρῶσι μᾶλλον ἢ C 20 τοῖς ἀκούουσιν οἶδα τευχάνειν πιστά. ὃν ὡς νύμφην ὠραισμένην καὶ περικεκοσμημένην μαργάραις τε καὶ χρυσῶ καὶ ἄργύρου λαμπρότησιν, ἔτι δὲ καὶ μαργάρων πολυχρόων ποικιλίαις καὶ ψηφί-

4 περιστοιχιζούσης A

13 Μιχαὴλ Bandurius p. 599.

iamque casurum instaurando omnisque generis fulcris statuminando firma basi stare fecit. Eliae vero prophetae templum in Petrio, extremo quasi spiritu, ac cuius propemodum ruina expectaretur, corroboravit ac magnifice exstruxit, a communium aedium circumambientium prementiumque iniuria liberans.

83. Quid enimvero circa pusilla ipsius operum versamur, etsi et illa valde ingentia, nec magnum illud omnique dignum admiratione adiungimus, quod ad ipsum regiae atrium, ipse operi praesidens auctorque molitionis, exstruxit; quod vel unum illius in deum pietatem et cultum, inque iis quibus manum admovisset magnificentiam admirandosque conatus, abunde potest ostendere? velut enim Christi in eum angelicarumque potestatum primatis Gabrielis nec non et Eliae Thesbitae (zelotae illius, qui eius matri provehendi filii in regni solium nuntius fuerat) benevolentiam munerans, in eorum nomen ac memoriam sempiternam, itemque sanctae dei genitricis et Nicolai inter hierarchas primas obtinentis, divinum pulcherrimumque templum aedificavit; in quo pari foedere ars et divitiae fervensque fides et locupletissima voluntas coivere, ac quae ubique gentium pulcherrima sunt concurrere, ipsa eiusmodi ut penes convisentes quam audientes, maiorem fidem habeant. templum hoc, velut sponsam splendide ornatae cultaque margaritis et auro argentiue nitore, praetereaue marmorum multiplici colorum va-

δων συνθέσει καὶ σηρικῶν ὑφασμάτων καταστολαῖς, τῷ ἀθανάτῳ προσήγαγε νυμφίῳ Χριστῷ. (84) ὁ τε γὰρ ὄροφος ἐκ πέντε συμπληρούμενος ἡμισφαιρίων στίλβει χρυσῷ καὶ εἰκόνων ὡς ἀστέρων ἀστράπτει κάλλεσιν, ἕξωθεν μέταλλοις ἐμφεροῦς χρυσίῳ χαλκοῦ καλλυνόμενος, οἱ τε παρ' ἐκάτερα τοῖχοι τῷ πολυτελεῖ καὶ

D πολυχρόῳ τῶν μαρμάρων καταποικίλλονται, καὶ τὰ ἄδυστα τοῦ ναοῦ καὶ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ λίθοις τιμίοις καὶ μαργαροῖς καταπεποίκιλται καὶ καταπεπλούτισται. καὶ αἱ τῶν ἐκτὸς διείργουσαι τὰ θυσιαστήρια κηκλίδες καὶ τὰ ἐν αὐταῖς περίστυλα καὶ τὰ ἄνωθεν οἷον ὑπέρθυρα χρηματίζοντα οἱ τε ἐντὸς θᾶκοι καὶ αἱ πρὸς τούτων βαθμίδες καὶ αὐταὶ αἱ ἱεραὶ τράπεζαι, ἕξ ἀργύρου πάντα περικεχυμένον ἔχοντος τὸν χρυσὸν καὶ λίθοις τιμίοις ἐκ μαργαριτῶν ἡμφιεσμένοις πολυτελῶν τὴν σύμπηξιν καὶ σύστασιν ἔχουσιν.

P 201 αὐτὸ δὲ τὸ ἕδαφος σηρικῶν ὑφασμάτων ἢ Σιδονίων ἔργων ἐφηπλωμένων δόξει τυγχάνειν ἀνάπλεων· οὕτω πᾶν ἕξωραΐσται καὶ καταπεποίκιλται τῷ πολυχρόῳ τῶν ὑποκειμένων ἐκ μαρμάρων πλακῶν καὶ ταῖς πολυειδέσι τῶν ταύτας περικλειουσῶν ψηφίδων ζώναις καὶ τῷ τῆς ἀρμογῆς ἀκριβεῖ καὶ τῷ περιττῷ τῆς περιθεύσης ἐν ἅπασι χάριτος. ἔνθα καὶ πλῆθος ἀδόντων ἐξυπηρετομένων ἀφώρισε καὶ προσόδους ἱκανὰς ἀπέταξεν, ὡς φιλοτίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς διανέμεσθαι τοῖς προσανέχουσι τῷ τοιοῦτῳ ἰλαστηρίῳ προσέταξεν, ὑπερβαλέσθαι σχεδὸν τοὺς πρὸ αὐτοῦ πάντας τῇ

B περὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοδωρεῖ φιλοτιμησάμενος.

2 Χριστῷ om P

15 τυγχάνον P

20 ἐπέταξεν A

rietate tessellarumque compositionibus ac sericorum pannorum stragulis collucentem, immortalī sponso addixit. (84) tectum enim quinque semicirculis constans auro renidet imaginibusque velut stellarum splendoribus micat, parte extrema aeris metallis auri fulgorem quam proxime referens. parietes hinc inde pretiosis variisque coloris marmoribus variati collucent, templique penetralia ipsa auro argentoque et lapillis margaritisque interstincta variaque magnifice splendescunt. ab exteriori nave sanctuarium secludentes cancelli, inque illis columellarum ordines, eisque imposita quae vocant hyperthyra, intusque positae sedes, et qui ante illas sunt gradus, ipsaeque sacrae mensae, omnia argentea superfuso auro lapidibusque pretiosis, unionibus inditis, conflata compactaque consistunt. ipsum stratum solum sericis texturis aut Sidonii operis expansis aggravescere videbitur. sic universum subiectis varii coloris marmorum crustis, variique generis ambientibus tessellati operis zonis, exquisitaeque artis compage, in omnibus denique circumfluentis gratiae abundantia condecoratur ac variatur. cantorum in eo ministrantium constituta multitudo, uberesque assignati redditus, quos magnifice largiterque in eos impartendos praecepit qui istiusmodi propitiatorii obsequiis addicti essent, hoc nempe ambiens, ut omnes fere superiores hoc munificentiae genere superaret.

85. Ἀλλ' ὁ μὲν ναὸς τοιοῦτος καὶ οὕτω τὰ ἐντὸς ἔχων, ὅσον μικρῶ λόγῳ δηλῶσαι δυνατὸν τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ἐντιθέντα ταῖς τῶν θεωμένων διανοίαις ἔκκληξιν· τὰ δὲ ἐκτὸς οἶα! πρὸς ἐσπέραν μὲν καὶ κατ' αὐτὰ τοῦ ναοῦ τὰ προαύλια φιάλαι δύο ἐστήκασιν, ἡ μὲν πρὸς νότον ἡ δὲ πρὸς βορρᾶν, πῦσαν ἔχουσαι καὶ τέχνης ὑπερβολὴν καὶ ὕλης λαμπρότητα καὶ φιλοτιμίαν τοῦ τῶν ἔργων δημιουργοῦ. ὣν ἡ μὲν πρὸς νότον ἐξ Αἰγυπτίου λίθου, ὃν ἡμεῖς Ῥωμαῖον λέγειν εἰώθαμεν, ἔχει τὴν σύστασιν. περὶ ἣν καὶ δρώκοντας ἔστιν ἰδεῖν, οὓς ἡ λιθοξόος τέχνη ἄριστα διεμόρφω- C σεν. ἧς μέσον μὲν κωνοειδῆς καὶ διάτρητος ἀνέστηκε στρόβιλος, περίξ δὲ κιονίσκοι λευκοὶ καὶ τὸ ἔνδον ὑπόκεινοι χοροῦ σχῆμα σώζοντες ὑφειστήκασιν, στεφάνην ἄνωθεν ἔχοντες περιθέουσαν, ἀφ' ὧν ἀπάντων κρουνηδὸν τὸ ὕδωρ κατὰ τὸ ἐμβαδὸν καὶ τὸν πυθμένα τῆς φιάλης ἄνωθεν ἔρρει καὶ κατώμβρει τὰ ὑποκείμενα. ἡ δὲ 15 πρὸς βορρᾶν ἐκ τοῦ Σαγαρίου λεγομένου λίθου, ὃς τῷ παρὰ τινων Ὀστρίτῃ καλουμένῳ λίθῳ καθέστηκεν ἐμφερῆς, ἐδέξατο τὴν κατασκευὴν, ἐκ λευκοῦ λίθου πολύτρητον στρόβιλον καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ μέσον τοῦ πυθμένους προβαλλομένη ἐξέχοντα. ὑπερθεν δὲ κατὰ τὴν περιτρέχουσαν στεφάνην τῇ φιάλῃ ἐκ χαλκοῦ τῷ τεχνίτῃ διετυ- D 20 πώθησαν ἀλεκτρονέες τράγοι τε καὶ κριοί, διὰ τινων συρίγγων καὶ αὐτοὶ κρουνοὺς ὑδάτων. ἐξερηνγόμενοι καὶ οἶον ἐξεμοῦντες κατὰ τὸ τῆς φιάλης ὑποκείμενον ἔδαφος. ἔνθα καὶ κύλικες ὀρῶνται, περὶ

3 κατάπληξιν A
τοῦ om A

5 νότα P

6 καὶ τῆς τέχνης P

85. Ac templi quidem structura ea est ornatusque interior, quantum brevi sermone res magnas declarare licet, et quae spectantium animis omnem stuporem iniciant; exteriora vero quaeenam rogo? ad occasum, inque ipso vestibulo, duae erant constitutae phialae, altera ad austrum, altera ad aquilonem, omnem artis excellentiam habentes materiaeque splendorem ac auctoris operum magnificentiam. quae ad austrum, ex Aegypto lapide (Romanum dicere consuevimus) structa est. circa eam dracones statuaria arte elegantissime efformatos videas. in medio turbinata forma perforatusque rhombus assurgit: circumiectae candido marmore columellae, ipsae chori quadam specie compositae, circumducta capitibus corona ac protectura; ex quibus omnibus torrentis instar ad phialae pedes basimque aquae defluebant ac subiecta quaeque copioso imbre compluebant. quae autem ad aquilonem ex Sagario sic nuncupato concinnata lapide, haud absimili Ostriti, ut quidam vocant, candido et ipsa exstructa lapide, ex basis medio multiforum rhombum eminentem protendit. superius in corona ac protectura phialam ambiente arte fusi fictique ab artifice galli gallinaeque et arietes, ipsi quoque fistulis quibusdam aquarum scatebras eructantes et in subiectum phialae pavementum quasi evomentes. ubi et pocula conspiciuntur, circa quae

ὡς τότε οἶνος ἀνέβλυζε κάτωθεν, τοὺς παριόντας ποτίζων καὶ δε-
 ξιούμενος. (86) ἐξιώντι δέ σοι τὴν βόρειον πύλην τοῦ ἱεροῦ μα-
 κρός τις ἐκδέχεται περίπατος κυλινδροειδῆς, ἐξ ἐνύλων γραφῶν
 κατηγλαϊσμένος τὴν ὄροφὴν, τοὺς μαρτυρικούς περιέχων ἄθλους
 P 202 καὶ τὰ παλαισµατα, ἐστιῶν ἅµα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν ψυχὴν 5
 διεγείρων πρὸς τὸν θεῖον καὶ μακάριον ἔρωτα, ταῖς τῶν μαρτύρων
 ἀριστεταῖς εἰς τοῦτον ἐναγομένην καὶ ὑπερβαίνειν κατὰ τὸ ἐφικτὸν
 πειρωμένην τὴν αἴσθησιν. κατὰ δὲ τὰς πρὸς νότον τε καὶ τὴν
 θάλασσαν πύλας, εἰ ἐξελθὼν πρὸς ἀνατολὰς ποιήσασθαι τὴν πο-
 ρεῖαν θελήσειας, ἄλλον εὐρήσεις ἰσομήκη τοῦ πρὸς βορρᾶν καὶ 10
 ἰσόδρομον δίαυλον, ἄχρι τῆς βασιλικῆς ἀλλῆς καὶ αὐτὸν παρᾶτεί-
 νοντι, καθ' ἣν μεθ' ἵππων σφαιρίζειν βασιλεῦσί τε καὶ τοῖς τῶν
 εὐδαιμόνων παισὶ καθέστηκε σὺνηθες ἦν καὶ αὐτὴν ὁ αὐτὸς ἀοί-
 B διμος βασιλεύς, τὰς πρότερον ἐκείσε τυγχανούσας οἰκίας ἐξωνησά-
 µενος καὶ ἄχρως ἐδάφους καταβαλὼν καὶ περικαθάρως τὸν τόπον, 15
 εἰργάσατο, κατὰ τὸ πρὸς θάλασσαν μέρος τῆς τοιαύτης ἀλλῆς καὶ
 τὰς περικαλλεῖς οἰκίας δειµιάµενος, ὡς οἶονεὶ ταµιεῖον καὶ οἰκono-
 µεῖον τοῦ εἰρημένου τυγγάνειν ναοῦ διωρίσατο. ἡ δὲ τῶν οἰκη-
 µάτων ἐξώνησις καὶ κατασκευὴ τῆς ἀλλῆς διὰ τὸ τὴν πρότερον εἰς
 τὸ τοιοῦτον γυμνάσιον ἀνειμένην τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ 20
 ναοῦ παροπλισθῆναι οἰκοδομῇ δεόντως ἐγένετο. τὸ δὲ περικιλιό-
 µενον μέσον τῶν δύο περιδρόμων χωρίον κατὰ τὸ ἔξωρον τοῦ ναοῦ
 C μέρος παράδεισον ἐξεργάσατο, κατὰ ἀνατολὰς καὶ αὐτὸν φυτεν :

22 χώρων P

tunc praetereuntibus potandis ac accipiendis vinum ab imo scaturiebat. (86) exeunti per templi portam quae spectat ad aquilonem, oblonga porticus cylindri ferme specie occurrit, pictis imaginibus decorata, nempe martyrum certamina luctasque complectens, iisque tum oculos laute accipiens, tum vero animum ad divinum beatumque amorem, ex praeclaris martyrum gestis eius ardoribus excitum sensumque, quoad licet, superare studentem, magnifice erigens. ad australes vero atque mare spectantes fores, ad orientem profecturus egrediens, duplex aliud curriculum offendes, paris longitudinis ac spatii cum ea quae ad aquilonem spectat porticu, ad regiarum usque aedium protensum atrium; in quo imperatores ac reliqui aulae proceres equo assidentes pila ludere consueverunt. atrium inclitus imperator, coemptis aedibus quae ibi antea erant soloque aequatis ac caementis eiectis, perpolivit, et in eiusdem atrii parte, quae ad mare spectat, perpulchras aedes exstruxit, quas dicti iam templi velut promptuarium cellamque penuariam esse constituit. aedium autem coemptio atriique exstructio commode aptoque consilio exstitit, quod illi exercitio destinatus antea imperatoribus locus divini templi aedificationi cessisset. spatium inter duas porticus interclusum ad orientalem templi faciem hortum esse voluit, in oriente et ipsum plantatum novae Eodem,

θέντα τῆς νέας Ἐδέμ καὶ παντοίοις κομῶντα φντοῖς καὶ ὕδασιν ἀφθόνοις ὄντα κατάρρυντον· ὃν ἀπὸ τῆς θέσεως Μεσοκήπιον ὀνομάζειν εἰώθαμεν.

Ἄλλὰ ἀπόρησιν περὶ τούτων τὰ εἰρημένα, μὴ καὶ ἀπειροκα-
 5 λίας τις γραφὴν ἀποίσειται καθ' ἡμῶν. (87) καὶ μεταστρεπτέον
 ἤδη τὸν λόγον ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων τοῦ φιλοπόνοῦ καὶ τῶν κα-
 λῶν προμηθεῦς αὐτοκράτορος. κατ' αὐτὰ γὰρ τὰ βασιλεία τίνα
 τῶν πώποτε μνημονευομένων ἐν ταῖς περὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμίαις
 οὐχ ὑπερβέβηκεν ἐν τε πολυτελείᾳ καὶ κάλλει καὶ τῷ καινοπρεπεῖ D
 10 τῶν σχημάτων καὶ ταῖς περὶ πάντα τὰ ἀξιώγιστα χάρισιν, οὐ μόνον
 ἐν ναῶν καλλοναῖς καὶ πολυτελείαις καὶ τέρψεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν
 διαιτητηρίων βασιλικῶν ὄντως καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομίαις, μετὰ
 τοῦ πολυτελοῦς τὸ τερπνὸν καὶ μετὰ τοῦ τέρποντος πολὺ τὸ χρήσι-
 15 μον ἔχόντων καὶ θαύματος ἀξίων; ἀλλ' ἐπεὶ τὰ τοιαῦτα κάλλη οὐ
 πᾶσιν εἰς ὄρασιν πρόκειται, ἢ καὶ μᾶλλον ἀκριβῆς τῶν τοιούτων
 πέφυκεν εἶναι διδάσκαλος, ἀνάγκη διὰ τῆς γραφῆς παρατεθῆναι
 τῶν σπουδαίων ταῖς ἀκοαῖς, ἵν' ἐντεῦθεν ὅ τε δημιουργὸς αὐτῶν P 203
 ἀξίως θαυμάζηται καὶ οἱ τῶν βασιλείων εἰσόδων εἰργόμενοι μὴ
 παντελῆ τούτων ἔχοιεν ἄγνοιαν. ἔστι γὰρ εὐθὺς κατὰ τὸ πρῶς
 20 ἀνατολὰς τῶν ἀνακτόρων μέρος κατασκευασθεῖς Ἡλιοῦ τῷ Θεοβίτῃ
 ναός, οὐ τὰ ἐντὸς μόνον πάσης ἀνάπλευς πολυτελείας καὶ ὠραιό-
 τητος ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ ἐκτὸς. ἀνωθεν γὰρ τὸ στέγος ἅπαν χρυσοῦ

5 μεταστρεπτέον P

19 ἔτι AP

omnis generis plantis arboribusque eluxuriantem aquarumque copia large irriguum; quem a situ Mesocepium (quasi hortum medium) nuncupamus.

Sed haec hactenus dicta sufficiant, ne quis nos ineptiarum accuset. (87) convertenda itaque nunc oratio est ad reliqua labore strenui ac studiosi praeclarisque intenti curis imperatoris opera. in ipsa enim regia quem eorum qui unquam celebres habiti sunt, eiuscemodi rerum magnificentia et cultu non superavit, tum nimirum sumptuosis pulchrisque structuris, tum nove affigiatis figuris, admirandisque omnibus exquisita gratia venustatibus, non solum in sacrarum aedium pulchritudine et magnificentia et amoenitate, verum etiam in curiarum domorumque vere regiarum ac praemagnificarum aedificiis; quibus itidem amoenitas cum magnificentia comes sit, et cum amoenitate ingens plane ac miraculo digna certet utilitas? quoniam tamen eiuscemodi decora non omnium oculis sunt proposita, qui talium rerum exquisitiores magistri esse solent, necesse est ut ea studiosorum auribus scripto ingeramus, quo scilicet hinc eorum auctor debitam admirationem consequatur, et qui ingressu ad regiam arcentur, haud penitus illorum ignorantia teneantur. statim enim ad orientalem regiae partem exstructum exstat Eliae Thesbitae templum, non intus solum sed et foris omni cultu et lepore magnificentissime stipatum. supra enim tectum omne auro renidebat, ex tessellulis

κατελάμπετο, ἐκ ψηφίδων εὖ ἡρμοσμένων ἅπαν συνεστηκός, εἰ
καὶ τῷ χρόνῳ νῦν ἡ πολλὴ τῶν ὄμβρων ἐπιφορὰ καὶ οἱ χειμέριοι
νιφετοὶ τε καὶ παγετοὶ τὸ πολὺ τοῦ κάλλους διαφθείραντες ἔλυμή-
B ναντο. συνημμένον δὲ τῷ τοιούτῳ ναῶ καὶ τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ
πολυπυθοῦς καὶ καρτερικωτάτου τῶν μαρτύρων Κλήμεντος εὐκτή-
ριον ἀνεδείματο, ἐν ᾧ καὶ τὴν θείαν τούτου κἀραν καὶ ἄλλων πολ-
λῶν μαρτύρων ἱερὰ ἐναπέθετο λείψανα, ἀφ' ὧν ἐκεῖνός τε καὶ οἱ
μετ' αὐτὸν ψυχῆς τε καὶ σώματος τὴν ῥῶσιν λαμβάνουσι. γειτο-
νεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ σωτήρος ἡμῶν καὶ θεοῦ κατα-
σκευασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εὐκτήριος οἶκος, οὗ τὸ πολυτελές καὶ ὑπέρ-
10 τιμον τοῖς οὐκ ἰδοῦσιν ἄπιστος νομισθήσεται· τοσοῦτος ἄργυρος
καὶ χρυσὸς καὶ τιμίων λίθων καὶ μαργάρων πλῆθος ἐν τῇ τούτου
περιβολῇ καταβέβληται. τὸ μὲν γὰρ ἔδαφος ἅπαν ἐξ ἀργύρου
C σφρηγιάτου καὶ στιβαροῦ μετ' ἐγκαύσεως, τὸ τῶν χρυσοχόων
ἀκριβὲς τῆς τέχνης ἐπιδεικνύμενος, κατεσκευάσται, οἱ δὲ ἐξ δεξιῶν 15
καὶ ἐξ εὐωνύμων τοῖχοι ἄργυρον ἀφθονον καὶ αὐτοὶ ἐπικείμενον
ἔχουσι, διηρθισμένον χρυσῷ καὶ τιμίοις πεποικιλμένον λίθοις καὶ
μαργάρων λαμπρότησιν. ἡ δὲ διείροισα τὰ ἀδυτά τοῦ θείου
οἴκου τούτου κινγκλῖς, Ἡράκλεις, ὅσον ὄλβον ἐν ἑαυτῇ περιέλη-
φεν! ἧς οἱ στῦλοι μὲν καὶ τὰ κάτωθεν ἐξ ἀργύρου διόλου τὴν σύ-
20 στασιν ἔχουσιν, ἡ δὲ ταῖς κεφαλῖσι τούτων ἐπικειμένη δοκὸς ἐκ
καθαροῦ χρυσοῦ πᾶσα συνίστηκε, τὸν πλοῦτον πάντα τὸν ἐξ Ἰν-
D δῶν περιεχυμένον πάντοθεν ἔχουσα· ἐν ᾗ κατὰ πολλὰ μέρη καὶ

8 τε om P
καὶ om A

11 τοσοῦτος γὰρ ἄργυρος A
τούτων A

12 λίθων

totum apte compactum, quanquam modo praeruptorum imbrium vi hie-
malibusque nimbis et gelu pristini decoris partem maximam amiserit de-
triveritque. huic templo annexum etiam Clementis longe plurimis vexati
suppliciiis martyrumque tolerantissimi oratorium condidit, in quo divinum
eius caput aliorumque plurium martyrum sacras exuvias reposuit; unde
tum ille tum posterī animi corporisque incolumitatem hauriunt. e prop-
inquo est et quam salvatoris nostri ac dei nomine oratorium domum
extruxit, cuius magnificentia cultusque omnem excedens aestimationem
his qui non viderunt incredibilis videbitur: tanta scilicet argenti aurique
vis lapidumque pretiosorum et unionum copia in eius fabricam impensa
est. pavimentum stratum omne ex argento solido ducto malleo, aurifi-
cum subtili arte, incausto confectum est. dextra laevaue aedis parietes,
ipsi quoque copioso vestiti argento, auri fulgoribus florido gemmisque
pretiosis ac margaritarum splendoribus interstincto ac vario. divinae
huius aedis adyta separantes cancelli (deus bone!) quantas in se conti-
nent divitias! quorum columnae imaeque partes ex argento constant so-
lidae, capitellis autem trabs superposita ex auro solida, universas Indo-
rum divitias quaquaversum circumfusas gestans; cuius multis partibus

ἡ Θεανδρική τοῦ κυρίου μορφὴ μετὰ χυμύσεως ἐκτετύπεται. αὐτὸ δὲ τὸ ἄδυτον ὅσα κάλλη καὶ ἅγια περιείληφε καὶ ἐν ἑαυτῷ Θεσαυροφυλακεῖ, ὁ λόγος παραιτεῖται δηλοῦν, ἔαν δὲ μᾶλλον ὡς ἄδυτον καὶ τοῖς λόγοις ἄβατον βούλεται· ἐν γὰρ τοῖς ἐπέκεινα λό-
 5 γου εὐλογωτέρα ἢ σιωπή. καὶ τὰ μὲν ὡς ἂν εἴποι τις ἔῴα κάλλη τῶν ἀνακτόρων, ἄπερ ἐκ τῆς τοῦ ἀοιδίου βασιλείως Βασιλείου πί-
 στευς ἐξανέτειλεν, ταῦτα ἐστίν.

88. Κατ' ἄλλα δὲ μέρη καθέστηκε τὰ λοιπὰ, ἐν οἷς τό τε τοῦ ἱεροκέρυκος Παύλου σεπτὸν τυχάνει ἐκτῆριον, τὸν αὐτὸν
 10 κεκτημένον δημιουργόν, μετὰ τῆς αὐτῆς πλουτοχορήγου χειρὸς P 204 καὶ αὐτὸ δομησάμενον· καὶ τὸ τούτου γὰρ ἔδαφος ἄργυρον ἔχει τοὺς κύκλους τῶν μαρμάρων ἐμπερικλείοντα, καὶ πολυτελεία καὶ κάλλει τῶν ἄλλων κατ' οὐδὲν ὀρᾶται λειπόμενον. ὡσαύτως καὶ ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου κατὰ τὸ
 15 ἄκρον τῶν Μαρκιανοῦ περιδρόμων ὡς ἀκροπύργιον ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθεὶς θεῖος ναός, ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐκτῆ-
 ριον ἦνεται. καὶ ὁ τῆς θεομήτορος αὐθις ὑπέρεκται, ποίαν εὐ-
 πρεπείας καὶ ὠραιότητος ὑπερβολὴν οὐκ ἐπλούτησεν, ἢ τίνος οὐκ B
 ἂν ὀφθαλμὸν ἐστιάσοι καὶ ψυχὴν εὐφράνοι καὶ ὄλον ἡδῶ ποιήσοι
 20 τὸν Θεατῆν;

89. Τὰ δὲ τῶν οἰκῶν κάλλη, ἄπερ ὡς βασιλείων βασιλεία ἐν αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ἀνεδείματο, λαμ-

10 πλουτοχόρου A

dei-viri domini effigies arte chymica efficta est. adytum vero ipsum quanta decora sanctaque contineat ac in se ipso velut thesauros recondat, serino refugit dicere, mavultque ut adytum (inaccessum scilicet et orationi impervium) sinere. in his enim quae vim omnem sermonis superant, convenientior silentii religio est. et haec quidem orientalia, ut sic dicam, regiae decora, incliti imperatoris Basilii fidei germina.

88. In aliis partibus alia exstant. inter ea sacri praeconis Pauli venerabile oratorium est, eundem auctorem agnoscens, ipsum quoque illius largissima liberalitate excitatum. illius enim pavimenta strata marmore eorumque orbes argento colliguntur, sumptuumque immensitate et pulchritudine nihil reliquis minus habere conspicitur. similiter etiam, quod beati Petri apostolorum principis nomine in Marciani ambulacrorum extremo quasi summa arx ab eo templum aedificatum, cui et caelestis militiae principis oratorium coniunctum est. quod item illi superius sanctae dei parentis oratorium est, qua decoris elegantiaeque excellentia non affluit? cuiusve oculos non abunde pascat animumque recreet, eumque qui videat totum ad hilaritatem convertat?

89. Aedium vero decora, quae velut regiarum regias in regia Basilii imperator extruxit, praestantiorum sermonum praeconio ad sui

προτέρων ἔδειτο κηρύκων λόγων εἰς δῆλωσιν καὶ χειρὸς ἐντελεστή-
 ρας εἰς τὸ δύνασθαι λόγῳ δηλοῦν ἢ τοῖς ἔργοις ἐστὶν ἀμίμητα.
 ὁ γὰρ καινοπρεπὴς οὗτος οἶκος, οὗ τὸ Καινούργιον ἐστὶν ἐπάνυ-
 μον, ὃν ἐκ βάθρων ἐκεῖνος ἀνήγειρεν, τίνα τῶν θεωμένων οὐκ
 C ἐγείρει πρὸς ἐκπληξιν; ὃν ἐκκαίδεκα κίονες κατὰ στίχον ἐστηκότες 5
 ἀνέχουσιν, οἱ μὲν ὀκτὼ τούτων ἐκ λίθου τυγχάνοντες Θετταλῆς,
 ἢ τὸ πράσιον χρῶμα κεκλήρωται· οἱ ἕξ δὲ τὴν τοῦ ὀνυχίτου προσ-
 ηγορίαν ἀρχοῦσιν, οὓς ὁ λιθοξόος παντοίως ὠραίισεν, ἀμπέλου
 σχῆμα κατ' αὐτοὺς μορφώσας καὶ παντοίων ζῶων ἰδέας ἐν ταύτῃ
 ἀπεργασάμενος. οἱ ἕτεροι δὲ δύο καὶ αὐτοὶ μὲν τὴν αὐτοῦ ὀνυχι- 10
 του φύσιν εἰλήφασιν, οὐχ ὅμοιον δὲ τὸ σχῆμα παρὰ τῶν λιθοξόων
 ἐδέξαντο, ἀλλὰ γραμμαῖς σκολιαῖς τὸ τῆς ἐπιφανείας ὁμαλὸν ἀφη-
 ρέθησαν, οὕτω ποικίλαι ταύτας τοῦ τεχνίτου θελήσαντος, ὡς ἐκ
 D τοῦ πολυμύρφου Θηρώντος τὸ εὐπρεπὲς καὶ ἐράσιμον. ἄνωθεν δὲ
 τῶν κίωνων ἄχρι τῆς ὀροφῆς καὶ τὸ κατὰ ἀνατολὰς ἡμισφαίριον, 15
 ἐκ ψηφίδων ὠραίων ἕπας ὁ οἶκος κατακεκρῦσται, προκαθήμενον
 ἔχων τὸν τοῦ ἔργου δημιουργόν, ὑπὸ τῶν συναγωνιστῶν ὑποστρα-
 τήγων δορυφορούμενον, ὡς δῶρα προσαγόντων αὐτῷ τὰς ὑπ' αὐ-
 τοῦ ἑαλωκυίας πόλεις. καὶ αὖθις ἄνωθεν ἐπὶ τῆς ὀροφῆς ἀνιστό-
 ρηται τὰ τοῦ βασιλέως Ἡράκλεια ἄθλα καὶ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὑπηκόου 20
 πόνοι καὶ οἱ τῶν πολεμικῶν ἀγώνων ἰδρωῖτες καὶ τὰ ἐκ Θεοῦ νικη-
 τήρια, ἕφ' ὧν ὡς οὐρανὸς ὑπ' ἀστέρων ὑπέριλαμπρος ἕξανίσχει
 P 205 κοιτῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ φιλοτεχνηθεὶς αὐτοκράτορος, ὠραῖός τε καὶ
 παμποικίλος καὶ κατὰ πάντων σχεδὸν τὰ τοῦ κάλλους φερόμενος

laudem indigent, manuque perfectiori ad ea pro orationis maiestate peni-
 cillo chartis illinenda, quae nemo satis imitando assequi possit. novi
 enim decoris domus cui Caenurgio nomen est, quam a fundamentis ex-
 struxit, quem spectantium stupore non afficiat? illam sedecim columnae
 ordinibus digestae suffulciunt: octo ex Thessalico lapide, qui viridis co-
 loris est, sex vero onychitis nomen obtinent; quas lapicida omni varie-
 tate exornavit, vitis formam circa eas effingens, omnisque generis ani-
 mantium figuras in ea efformans. reliquae duae et ipsae onychitis na-
 turam habent, non tamen similem formam a lapicidis nactae sunt, sed
 distortis striis laevi planoque orbantur, cum eas ita variare artificii pla-
 cuerit, utpote qui ex multiplici varietate decorum captaret et delectabile.
 super columnas ad tectum usque et orientale hemisphaerium ex pulcher-
 rimis tessellulis domus omnis inauratur, praesidentem habens operis au-
 ctorem, stipantibus commilitonibus legatis subiectisque ducibus, qui in-
 star munerum captas ab eo urbes illi offerunt. rursusque desuper in
 abside ac tecto depicta sunt Herculeae imperatoris certamina subditorum-
 que causa exantlati labores ac rerum praeclare bello gestarum sudores
 deoque auctore partae victoriae tropaeaque; sub quibus tanquam caelum
 stellis praelucidum surgit exstatque cubiculum ab eodem imperatore affa-
 bre fabrefactum, venustum et varium cunctaque fere excellenti pulchri-

νικητήρια. εὐθὺς γὰρ κατὰ τὸ τοῦ ἐδάφους μεσαίτατον τὸ Μη-
δικὸν ὄρνεον ὁ ταῖς ἐκ ψηφίδων λαμπρῶν τῇ λιθοξόῳ τέχνῃ δια-
μεμύρφωται, ἐν εὐθυτόρῳ κύκλῳ ἐκ λίθου Καρικῆς συγκλειόμε-
τος, ἅφ' οὗπερ ἀκτῖνες ἀπὸ λίθου τῆς αὐτῆς πρὸς ἄλλον μείζονα
5 κύκλον ἐκπέμπονται. ἔξωθεν δὲ καὶ τούτου καθάπερ τινὲς ὄρακες
ἢ ποταμοὶ ἐκ λίθου Θετταλῆς, ἢ τὸ πρῶσιον χρῶμα κεκλήρωται,
κατὰ τὸ τοῦ οἴκου τετράγωνον σχῆμα ἐφήλωνται, κατὰ τὰς ἐν-
τὸς λαγύνας τέτταρας ἀειτοὺς ἐκ ψηφίδων ποικίλων τε καὶ λεπτῶν B
περισφίγγουσαι, εἰς τοσοῦτον ἀκριβοῦντα τὴν μίμησιν ἅπαντα ὡς
10 ἀκάζειν αὐτὰ ζῆν καὶ ἵπτασθαι βούλεσθαι. οἱ δὲ παρ' ἐκάτερα
τοῖχοι ἑάλου πολυχρόοις πλαξὶ περισκέπονται, διαφόρων ἀνθέων
δοκοῦντες μορφαῖς ὠραῖζεσθαι. ὑπερθεὶν δὲ τούτων κόσμος τις
ἄλλος περιηγηθισμένος διαθέσει χρυσοῦ, ἅφ' οὗ διεύροισθαι τὰ κα-
τώτερα τῶν ἄνω δοκεῖ· ὃν ἐκ χρυσοῦ ψηφίδων διαδέχεται τερ-
15 πνότης ἄλλη, ἐνθρονον δεικνῦσα τὸν τοῦ ἔργου δημιουργὸν αὐτο-
κράτορα καὶ τὴν σύζυγον Εὐδοκίαν, στολαῖς κεκοσμημένους βασι-
λικαῖς καὶ ταινιομένους τοῖς στέμμασιν. οἱ δὲ κοινοὶ παῖδες ὡς
ἀστέρεις λαμπροὶ τοῦ δόμου περίξ ἰστόρηγνται, ταῖς βασιλείοις καὶ C
αὐτοὶ στολαῖς καὶ τοῖς στέμμασι καταγαλιζόμενοι. ὧν οἱ μὲν ὄρ-
20 ρειες τόμοις ἐπιφερόμενοι δέικννται τὰς θείας ἐντολάς, αἷς στοι-
χεῖν ἐπαιδεύοντο, περιέχοντας, τὸ δὲ θῆλυ γένος καὶ αὐτὸ βίβλους
τινὰς κατέχον ὄραται, νόμων θείων ἐχούσας περιοχὴν, βουλομέ-
νον δεῖξαι τοῦ τεχνίτου τυχὸν ὡς οὐ μόνον ἢ ἄροσιν γονὴ ἀλλὰ καὶ
ἢ θήλειαι τὰ ἱερὰ μεμύηται γράμματα καὶ τῆς θείας σοφίας οὐκ

tudine superans. statim enim in pavimenti meditullio pavo, avis Me-
dica, ex praelucidis tessellulis lapicidae artificio effectus est, rotundissi-
mo circulo ex Cario lapide inclusus, ex quo radii eiusdem lapidis in
alium maiorem circulum immeant (extraque eum etiam veluti quidam rivi
sive fluvii ex Thessalico viridis coloris lapide ad quattuor aedis angulos
funduntur), interiore sinu quattuor aquilas vario subtilique tessellato
opere constringentes, tanta expressione sicque accurata rei imitatione
ut illas vivere ac iam iamque volatum moliri conicias. parietes utrin-
que crustis vitreis varii coloris conteguntur, sic nimirum ut diversis in-
terstincti floribus iisque vernare videantur. super eos ornatus alius
praefloridus auri compositione, quo inferiora a superioribus interstingui
videntur. sequitur alia venustas ex aureis tessellulis, imperatorem operis
auctorem in throno sedentem uxoremque Eudociam, regiiis vestimentis
amictos ac coronis redimitos, ostendens. communes utriusque liberi,
ceu stellae pellucidae circa domum depicti, Augustalibus et ipsi vestibus
amicti coronisque ornati. masculi libros ferunt divina continentes prae-
cepta, quibus obsequi erudiebantur. feminae ipsae quoque libros quos-
dam tenere conspiciuntur, in quibus divinarum legum argumenta descri-
pta sunt. voluit forte artifex indicare non solum masculos sed et fe-
minas sacris literis eruditas esse ac sapientiae divinae participes. licet

ἔστιν ἀμέτοχος, καὶ κὰν ὁ φυτοσπόρος τούτων οὐκ ἔσχηεν ἐξ ἀρχῆς οἰκείως πρὸς γράμματα διὰ τὴν βιωτικὴν περιπέτειαν, ἀλλ' οὖν τοὺς οἰκείους ἅπαντας βλαστοὺς ἐν μετοχῇ σοφίας πεποίηκε· τοῦτο
D δέ, καὶ τῆς ἱστορίας δίχα, διὰ τῆς γραφικῆς ἐβουλήθη τοῖς ὄρωσι σημαίνεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν τὰ κάλλη τῷ τετραμερεῖ τῶν τοίχων 5 ἄχρι τῆς ὄροφῆς περιέχεται· αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ τοιοῦτου κοιτῶνος ὄροφῆ οὐκ ἀνεστηκῦα πρὸς ὕψος ἐπαίρεται, ἀλλὰ τῷ τετραγώνῳ σχήματι τοῖς τοίχοις ἐγκάθεται, χρυσίῳ διόλου κατηγλαῖσμένη καὶ στίλβουσα, κατὰ τὸ μεσαίτατον φέρουσα τὸν νικοποῖον σταυρὸν, ὑάλῳ πρῶσίῳ διαμορφούμενον, περὶ ὃν ὡς ἄστρα κατ' οὐρανὸν 10 θεάσθαι ἐκλάμποντα αὐτὸν τε τὸν αἰοιδίμον βασιλέα καὶ μετὰ τῶν τέκνων πάντων τὴν σύνευνον, πρὸς τε θεὸν καὶ τὸ τοῦ σταυροῦ
P 206 ζωοποῖον σημεῖον τῆς χεῖρας ἐπαίροντας, καὶ τοῦτο μόνον οὐχὶ βοῶντας, ὅτι διὰ τοῦδε τοῦ νικοποιοῦ συμβόλου πᾶν ἀγαθὸν καὶ φίλον θεῷ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἡμετέρας βασιλείας διαπέπρακται 15 καὶ κατώρθωται. περιέχεται δὲ καὶ εὐχαριστία ἐγγράμματος παρὰ τε τῶν φυσάντων ὑπὲρ τῶν τέκνων λεγομένη πρὸς τὸν θεὸν καὶ παρὰ τῶν τέκνων αὐθις ὑπὲρ τῶν γεννητόρων. καὶ ἡ μὲν παρὰ τῶν γονέων οὕτωςί πως ἐπὶ λέξεως ἔχουσα δείκνυται “εὐχαριστοῦ-
B μέν σοι, θεὲ ὑπεραγαθὲ καὶ βασιλεῦ τῶν βασιλευόντων, ὅτι περι- 20 ἔστησας ἡμῖν τέκνα εὐχαριστοῦντα τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῶν θαυμα-
 σίων σου. ἀλλὰ φύλαξον αὐτοὺς ἐν τῷ θελήματί σου, μὴ τις αὐτῶν παραδράμῃ τι τῶν σῶν ἐντολῶν, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ εὐχαρι-

6 αὕτη δὲ τοῦ P

enim ipse generis auctor caputque familiae haud prorsus initio erga literas propense animatus esset ob vitae aliam aliamque sortem casusque difficiles, omnem tamen sobolem sapientia imbui curavit. atque hoc, etiam tacente historia, per picturam voluit cernentibus conspicuum esse. atque haec decora in quattuor parietum lateribus ad tectum usque exhibentur. tectum autem huius cubiculi non in sublime sese porrigit, sed forma tetragona parietibus insidet, auro totum condecoratum eiusque fulgore micans. in medio crucis victorialis signum, vitro viridi efformatum. circa crucem velut stellas in caelo effulgentes videbis, ipsum percelebrem imperatorem ac cum liberis omnibus ipsam coniugem, manus ad deum sustollentes ac crucis vivificum signum, et tantum non clamantes “per hoc victorialis signum, quicquid bonum deoque acceptum, imperii nostri temporibus gestum est ac peractum.” continetur vero etiam gratiarum actio literis exarata, ex parentum persona pro liberis, exque liberorum rursus persona ad deum dicta pro parentibus. parentum gratiarum actio sic se ad verbum habere dignoscitur. “gratias tibi agimus, deus omnem excedens bonitatem, et rex regum, quod nos liberis stipasti agentibus gratias magnificentiae mirabilium tuorum. verum conserva eos in voluntate tua, ne quis eorum quicquam transgrediatur mandatorum tuo-

στῶμεν τῇ σῇ ἀγαθότητι.” ἡ δὲ τῶν παίδων αὔθις ταῦτα διαγο-
 ρεύουσα δέκνυται “εὐχαριστοῦμέν σοι, λόγε τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐκ
 πτωχείας Δαυϊτικῆς ἀνέψωσας τὸν πατέρα ἡμῶν, καὶ ἔχρισας αὐ-
 τὸν τῷ χρίσματι τοῦ ἁγίου σου πνεύματος. ἀλλὰ φύλαξον αὐτὸν
 5 τῇ χειρὶ σου σὺν τῇ τεκούσῃ ἡμῶς, ἀξιῶν αὐτοὺς καὶ ἡμῶς καὶ
 τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας.” καὶ τὰ μὲν τοῦ εἰρημένου κοι-
 τῶνος ἔργα καὶ κάλλη ἐν τούτοις περιγεγράφω.

90. Τῆς αὐτῆς δὲ χειρὸς καὶ γνώμης ἔργον καὶ ὁ κατὰ
 τοὺς Μαρκιανοῦ περιδρόμους μέγιστος τρικλινος, καὶ Πεντακού- C
 0 βουκλον λεγόμενον, ὃ καὶ αὐτὸ παντοίου κάλλους καὶ ὠραιότητος
 τὰ πρωτεῖα ἠνέγκατο· καθ’ ὃ καὶ τὸ προμνημονευθὲν περικαλλές
 εὐκτήριον τοῦ αἰθεροδρόμου Παύλου, ᾧ καὶ τὸ τῆς μύρτυρος
 Βαρβάρως συνήνωται τὸ ὑπὸ τοῦ σοφωτάτου Λέοντος δομηθέν,
 τὴν ἴδρυσιν κέκτηται. ἀλλὰ καὶ τὰ ἕτερα βασιλικὰ καταγώγια,
 5 ἃ τοῦ χρυσοῦ τῶν τρικλινῶν ἀνατολικωτέραν καὶ μᾶλλον ὑπερκει-
 μένην ἔχει τὴν ἴδρυσιν, δυτικώτερα τῆς νέας τυγχάνοντα τῶν ἐκ-
 κλησιῶν, ὧν ἡ ἐπὶ πολὺ τοῦ ἀέρος πρὸς ὕψος ἐπέκτασις καὶ τὴν
 2 Αἰτοῦ προσηγορίαν ἐδέξατο, ἐν ᾧ καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου ὠραῖον καὶ D
 πάντερον τῆς προσευχῆς ἐστὶν ἱερόν, τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἔργα
 0 τυγχάνουσιν, ἐκ τοῦ πολυτελοῦς καὶ ἀφθόνου τῶν τιμωμένων
 ἑλῶν καὶ τοῦ καινοπρεποῦς τῶν σχημάτων καὶ τῆς μεγαλοεργοῦ
 διαθέσεως τὸ μεγαλόψυχον καὶ φιλόκαλον τοῦ ἀνδρὸς ἀπεμφαι-

4 τῶ om P
 18 οἷς A

5 τῇ om P
 22 ἐπεμφαίνοντα A

8 καὶ γνώμης] ἡ γνώμης A

rum ut et hoc nomine gratias agamus bonitati tuae.” filiorum rursus
 haec vicissim enuntiat. “gratias agimus tibi, verbum dei, quod ex pau-
 pertate Davidica parentem nostrum extraxisti eumque unxisti unctione
 spiritus tui sancti. verum serva eum manu tua, et eam quae nos sustu-
 lit, illis pariter ac nobis praestans, ut et caeleste regnum tuum assequa-
 mur.” ac quidem dicti cubiculi fabricae ac venustates istae sunt.

90. Eiusdem manus ac consilii opus maximum illud triclinium in
 Marciani porticibus, quod et Pentacubiculum dicitur; quod et ipsum
 omnis generis pulchritudine atque decore primas tulit. est ibi et cuius
 paulo ante meminimus, Pauli aethera pervolantis pulchrum elegansque
 oratorium; cui et martyris Barbarae cohaeret, quod a sapientissimo
 Leone illic conditum est. sed et reliqua regia conclavia, quae paulo
 plus ad orientem posita sunt quam aureum triclinium, superiorique basi
 locata, magis vero ad occidentem vergunt quam nova ecclesia; quo-
 rum longe alte expansus Aer aquilae appellationem suscepit (in quo et
 deiparae pulcherrimum lepidissimumque oratorium sacellum), eiusdem
 imperatoris opera sunt, eiusmodi scilicet ut pretiosarum materiarum sum-
 ptu et copia figurarumque novitate ac magnifici operis dispositione viri

νοντα. καὶ τὰ δυτικώτερα δὲ τούτων πυραμοειδῆ κατοικητήρια, καθὼς καὶ ἕτερον τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ λόγου μητρὸς τυγχάνει εὐκτήριον, ἐκεῖνον χορηγὸν καὶ δημιουργὸν ἐπιγράφεται, τῷ περιττῷ τῆς κατασκευῆς καὶ καινοπρεπεῖ καθ' ἑτέρων πολλῶν τὸ πρωτεῖον φερόμενα. ὧν ἔστι κάτωθεν, κατ' αὐτὴν τὴν τῆς Μονοθύρου λεγομένης εἴσοδον, τὸ τερπνότατον Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εὐκτήριον, ὃ καὶ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἐκεῖθεν ἀρχομένου αἰθερίου καὶ ἡλιοβολουμένου μαρμαροστρώτου περιπάτου, τοῦ καὶ ἄχρι τοῦ Φάρου δῆκοντος, ὃ αὐτὸς ἐτεκνήνατο βασιλεύς, μετὰ καὶ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τούτου ἐδραϊοτάτων οἰκημάτων, ὧν τὸ μὲν θησαυροφυλακεῖον ἔστι, τὸ δὲ χρηματίζει εἰς βεστιάριον· ἃ μετὰ τοῦ τέροντος καὶ τὸ ἀσφαλὲς περιττῶς ἐκληρώσαντο. καὶ τὸ κάλλιστον δὲ καὶ μέγιστον καὶ φανότατον τῶν βασιλείων λουτρόν, ὃ τῆς φιάλης λεγομένης ὑπέρεκειται, ἣτις ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε πρότερον ἰσταμένης τοῦ τῶν βενέτων μέρους λιθίνης φιάλης τὸ ὄνομα σώζει περιλειπούμενον, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἐμμελῶς δομησάμενος, ἔργον κάλλους ὁμοῦ καὶ τροφῆς καὶ σωματικῆς εὐετηρίας καὶ ἀναπαύσεως. ἡ δὲ τοῦ ἑτέρου μέρους φιάλη, τῶν πρασίνων φημί, κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς τῶν βασιλείων αὐτὴν τὴν στίαν ἐκέκτητο· ἣτις ἐν τῷ κτίζεσθαι τὸν ἐκεῖσε θεῖον ναὸν τῆς μεταθέσεως ἔτυχε, καὶ ἡλλοιώθη τῶν μερῶν ἢ περὶ ταύτας διατριβή, καὶ ἀπεπαύθη τὰ τελούμενα κατ' αὐτάς.

2 καὶ ante λόγου om P

magnificentiam elegantiaeque cultum ostendant. quae item magis ad occidentem vergunt habitacula pyramidalis figura, cuiusmodi etiam est alterum dei verbi matris oratorium, illo sumptus suppeditante atque auctore exstructa sunt, quae plane structurae magnificentia novaeque artis elegantia inter alia multa primas obtineant. infra quae, in ipso quod vocant Monothuri ingressu, iucundissimum Ioannis theologi oratorium, quod una cum suda solique exposita et marmoribus strata ibi area, quae ad Pharam usque protenditur, idem exstruxit imperator, una etiam cum firmissimis ad eius orientale latus positis aedibus, quarum altera thesaurophylacium est, altera vestiarium, amboque una cum iucunditate abunde securitatem promittunt. pulcherrimum quoque atque maximum lucidissimumque regiae balneum, phialae (quam vocant) superiacens (nempe quae a factionis Venetae illic quondam stationem habentis lapidea phiala nomen adhuc retineat), ille ipse concinne aedificavit; opus nimirum pulchritudine praestans et iucunditate, corporisque valetudini conferens eiusque refectio. alterius vero factionis phiala (nempe Prasinae) ad regiae atrium ad orientem spectans sita erat. dum vero divinum illic templum exstrueretur, alio translata est, factionumque circa eas loco abilito cessarunt qui ad ipsas ludi fiebant.

91. Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων τοῦ αὐτοῦ γενναίου βασιλέως ἔργον καὶ ὁ τὰ Μάγγανα λεγόμενος οἶκος βασιλικός, καὶ ὁ νέος C οἶκος καλούμενος, οὓς ἀπὸ τοιαύτης προαιρέσεως κατεσκεύασεν. μὴ βουλόμενος γὰρ τὰ δημόσια χρήματα, ἄπερ οἱ ἐκ τοῦ ὑπηκόου 5 φόροι γεννῶντες ἀξάνουσιν, εἰς οἰκείας καταναλίσκεν χρείας καὶ τῶν ἀνὰ πᾶν ἔτος ὑπ' αὐτοῦ κεκλημένων καὶ τοὺς ἑτέρων πόρους τὴν τούτων τράπεζαν ἠδύνειν ἢ συγκροτεῖν, τοὺς τοιούτους οἴκους ἐπενοήσατο, καὶ προσόδους ἐκ γεωργίας ἀπέταξεν ἐν αὐτοῖς ἰκανάς, ἀφ' ὧν ἡ βασιλικὴ πανδαισία αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτὸν 10 ἄφθορον καὶ δικαίαν τὴν χορηγίαν ἔμελλεν ἔχειν αἰεὶ. καὶ τὰ ἐν ταῖς κλωυμέναις δὲ Πηγαῖς βασιλικὰ μεταβολῆς ἕνεκα καταγώγια D καὶ ἐνδιαιτήματα ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐκ βύθρων ἀνέστησεν, ἃ καὶ ναῶν καλλωναῖς κατεκόσμησεν, ἐν οἷς ὁ τε τοῦ ἁγίου προφήτου Ἡλιοῦ τυγχάνει οἶκος σεπτὸς καὶ ὁ Ἐλισσαίου τοῦ ἐκείνου διαδόχου 15 καὶ ροιητοῦ, ἔτι δὲ καὶ ὁ τοῦ πρώτως ἡμῶν εὐσεβῶς βασιλεύσαντος Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ ὁ τῶν νεοφανῶν μαρτύρων τῶν δύο καὶ τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς τούτοις ἕτεροι δύο οἶκοι ἐκκλήριοι εἰς ὄνομα καὶ δόξαν εὐσεβῶς δομηθέντες τῆς Θεομήτορος. καὶ ἐν τοῖς τῆς Ἱερείας δὲ παλατίοις τοῦ αὐτοῦ προφήτου 20 Ἡλιοῦ ἱερὸν ἐκκλήριον ἐδομήσατο, οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἐν κάλλει P 208 καὶ ὠραιοῦτητι κρινόμενον δεύτερον.

92. Ἐν δὲ ταῖς τοιαύταις κατὰ μεταφοίτησιν καὶ μεταβο-

5 καὶ τῶν — κεκλημένων om A
τήματα A

6 ἑτέρους A

12 δια-

91. Praeter iam dicta, eiusdem generosi imperatoris opus est regia domus Mangana nuncupata, et Nova, quas eo consilio exstruxit. nolens enim publicas opes, quas subditorum tributa conflarent atque auferent, in suos ipse usus, aliorumve, quos per annum invitaret, insumere, aliorumque labores horum mensis delicias praestare aut illas instruere, eiuscemodi domos excogitavit, sufficientesque illis reditus ex agrorum cultura assignavit, unde regius in cibos alimentaque omnis generis sumptus sibi-que et successoribus in perpetuum affluens iustaque aequitate sufficeretur. in Pegis quoque, quas vocant, regia mutationis causa diversoria ac habitacula idem imperator a fundamentis erexit sacrarumque aedium structuris exornavit. inter eas est sancti prophetae Eliae venerabilis aedes, eiusque successoris et discipuli Elisaei; nec non eius qui primus apud nos imperium pie administravit, Constantini Magni, novorumque martyrum quadraginta duorum. praeterea aliae duae aedes oratoriae, in nomen et gloriam sanctae dei parentis religiose exstructae. in Hieriae quoque palatiis eiusdem prophetae Eliae oratorium construxit, quod nulli alii pulchritudine et elegantia secundum existimatur.

92. In illis mutatoriis regis aedibus ac habitaculis erat cisterna

λὴν βασιλείοις διατριβαῖς καὶ δεξαμενὴν τρυγάνουσαν ὕδατος, μεγάλην τε καὶ ἐδρῦχωρον, ἔργον καὶ πόνημα τοῦ καλλόναντος βασιλέως κατ' ἀρχὰς τὸ προύστειον, ὑπὸ δὲ τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου συγγωσθεῖσαν καὶ γεωθεῖσαν καὶ καταφύτευσιν δεξαμενὴν δένδρων τε καὶ λαχάνων, καθάπερ καὶ αἱ τῶν βασιλικῶν παλατίων οὔσαι ἐντός, ἧ τε πρὸ τῆς Μαγναύρας καὶ ἧ μεταξὺ τοῦ τε Ἰουστινιανοῦ

- B** τρικλίνου καὶ τοῦ τῆς Ἐκθέσεως, αἵτινες καὶ αὐταὶ ὕδωρ ἀφθονον ἔχουσαι καὶ ἰχθύας πρὸς τέρψιν καὶ ἄγραν τῶν βασιλέων ἐκτρέφουσαι, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ἠπειρωθεῖσαι εἰς παραδείσων κατασκευὴν ἐξημέρισαν διὰ τὸ Στέφανον τὸν μαθηματικὸν τὴν γένεσιν τοῦ εἰρημένου βασιλέως πολυπραγμονήσαντα εἰπεῖν ἕξ ὕδατος αὐτὸν τελευτᾶν. διὰ τὴν τοιαύτην οὖν αἰτίαν καὶ τῆς ἐν Ἱερραία κιστιέρης εἰς παράδεισον μεταμειψθείσης, ἰδὼν τὸ χωρίον ὁ αἰοίδιμος βασιλεὺς Βασίλειος πρὸς μὲν παραδείσων καταφυτεύσεις τόπους κεκτημένον ἀποχωρῶντας καὶ ἰκανούς, ὑποσπανίζον δὲ ὕδατος ποτίμου καὶ καθαροῦ, αὐθις ἐκφορήσας τὸν χοῦν πολυχερσῆρα
- C** τε καὶ σπουδῇ τὸν ὁρώμενον πρὸ ὀλίγου λειμῶνα κομῶντα φυτοῖς εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα μετήγαγε, καὶ ἀντὶ παραδείσου δοχεῖον ἀπειργάσατο ὕδατος ἀφθόνου τε καὶ διαρκοῦς.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσα κατὰ τὰς βασιλείους περιοχὰς φιλοπόνως ἄμα καὶ εὐσεβῶς ὁ αἰοίδιμος βασιλεὺς ἐτεκτήνατο. (93) ἔξελεύετο δὲ τῶν βασιλείων ἤδη λοιπὸν ὁ λόγος, καὶ χωρεῖτω πρὸς τὰ ἐξῆς τῶν κατὰ τὴν βασιλεύουσαν ταύτην πόλιν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἐν οἰκοδομαῖς τε καὶ ἀνοικοδομαῖς θεῶν οἰκῶν ἔργα τοῦ αὐτοκράτο-

ad concipiendas aquas ingens ac patens, eius qui initio suburbanum exornaverat imperatoris opus laborque: sed ab imperatore Heraclio terra ingesta obstructa fuerat atque obducta, arboribusque ac oleribus consita, haud secus ac quae intra palatium erant, tum scilicet quae ante Magnauram, tum quae media inter Iustiniani triclinium et Ectheseos; quas ipsas, cum aquas copiosas haberent piscesque alerent imperatorum deliciis, et ut illi piscatu sese oblectarent, idem imperator terra obrutas hortos et vivaria fecerat, ea scilicet ratione, quod Stephanus mathematicus eius genituram rimando vitae exitum ex aqua illi imminere dixerat. ob eandem causam etiam cisternae, quae in Hiera in pomarium versa fuerat, ambitum inclitus Basilius imperator considerans, vidensque non deesse loca pomariis plantandis abunde idonea ac quantum par esset sufficientia, aquae vero dulcis atque limpidae penuria laborare, multorum rursus hominum opera ac diligentia, quod paulo ante pratum plantis vernans et arboribus conspiciebatur, in pristinum statum reduxit, ac pro pomario aquae copiosae satisque affluentis conceptaculum fecit.

Et haec quidem intra regia septa magnifice simul ac pie inclitus imperator extruxit. (93) iam vero extra regiam excurrat oratio, et ad reliqua deinceps, tum in urbe Byzantio tum circa eam extruendis reficiendisque divinis aedibus, imperatoris opera procedat. urbanam enim

ρος. ὄρων γὰρ τὸν ἀστικὸν καὶ βάνανσον ὄχλον τὸν κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἣ Φόρος προσαγορεύεται, διατρίβοντα καὶ προστετηκότα D ταῖς χρεῖαις τοῦ βίου ἐν τῷ μὴ ἔχειν πλησίον οἶκον εὐκτῆριον τῆς ψυχικῆς ἐπιμελείας λήθην λαμβάνοντα, ναὸν περικαλλῆ καὶ σε- 5 βάσιμιον τῇ Θεομήτορι κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐδείματο, ὡς ἂν καὶ ὄμβρων καὶ χειμῶνων εἴη τοῖς ὄχλοις ἀλέξημα καὶ ψυχικῆς σωτηρίας ἐντροφῆμα καὶ βοήθημα. καὶ τὸν ἕτερον δὲ τῆς παννυμῆτου Θεοτόκου, τὸν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις θεῖον ναὸν τῆς πανσέπτου καὶ ἁγίας σοροῦ, ταπεινὸν ἰδὼν καὶ ἀφώτιστον, καὶ φωτοδόχας ἐκα- 10 τέρωθεν ἀναστήσας ἀψίδας καὶ τὸ τέγος μετεωρίσας ἔνθει εὐπρεπείας κατηύγασεν καὶ μαρμαρυγαῖς φωτὸς κατηγλάϊσε. τὸν δὲ τοῦ πρώτου τῶν ἀγγέλων ἐν τοῖς Τζήρου λεγομένοις θεῖον ναὸν P 209 καὶ τὴν περὶ αὐτὸν φιλόανθρωπον εἰς τοὺς πένητας ὑπουργίαν καὶ χορηγίαν ἐκτείνων ἐστὶν ὁ περιποιησάμενος, καὶ τὸν τε ναὸν φαι- 15 δρῆνας καὶ εἰς τὸ νῦν ὀρώμενον κάλλος περιστήσας καὶ ἀγαγὼν, καὶ τὴν διακονίαν εἰς τὸ ἀνευθεῖς τῇ τῶν προσόδων ἐπανῆξει κα- ταστήσας, καὶ ἐπιδουλοῦσάμενος τὸν εἰς τοὺς πένητας ἔλεον. καὶ τὸν ἐν Πουλχεριαναῖς δὲ τοῦ ἱερομάρτυρος Λαυρεντίου μέγιστον ναὸν συμπτωθέντα ἀνέστησε, πολλῆς ἐμπλήσας τερπνότητος. 20 καὶ ἄλλους δὲ ἱεροὺς οἴκους ἀμφὶ τοὺς ἑκατὸν περὶ τὴν πόλιν ἀνέ- B στησε, πτωχοτροφεῖά τε καὶ ξενῶνας ἐκαινούργησε, καὶ τῶν παλαιωθέντων πλεῖστα ἀνενέωσε, νοσοκομεῖά τε καὶ γηροκομεῖα καὶ μοναστήρια.

9 φωτοδόχους?

infimaeque notae plebeculam in Foro versantem, vitaeque necessariis haerentem, eo quod nullum prope oratorium esset, salutis animi oblivisci perpendens, perpulchrum ac venerabile dei matri templum ad imbres arcendos hiemisque ac reliquas temporis pellendas iniurias, salutis animae delicias ac opem, in eo extruxit. aliud quoque gloriosissimae dei genitricis in Chalcopratis venerandi sacrique loculi divinum templum humile ac luce destitutum animadvertens, exstructis hinc inde ad eam inferendam absidibus, tectoque altiori evecto fastigio, tum celsitate decorem conciliavit, tum lucis fulgoribus collustravit. angelorum item principis divinum templum in Tzeri (quas vocant) humanissimumque circa illud ministerium et in pauperes subministrationem, ille ipse sibi curae esse voluit, tum scilicet templum splendidius instaurans, ac qua nunc pulchritudine visitur coaptans ac provehens; tum auctis proventibus, ne egenorum ministerio facultas deesset, prospiciens, ac in pauperes large suppeditans. sacri quoque martyris ac archidiaconi Laurentii aedem maximam collapsam restituit, multa venustate implens et gratia. alias item sacras domos circiter centum circa urbem construxit, pauperibusque alendis ac hospitibus accipiendis partim novas excitavit partim veteres plurimas instauravit; quibus scilicet aegri senesque curarentur atque monachi exercerentur.

94. Οὐ κατὰ τὴν πόλιν δὲ μόνον τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων Θεοφιλῶς τε ἅμα καὶ φιλοτίμως εἰργάζετο, ἀλλὰ καὶ ταύτης ἐκτὸς τὴν ὁμοίαν ἐπεδείκνυτο ἐπιμέλειαν. μεθ' ἧς καὶ τὸν τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν τῷ καλουμένῳ Ἐβδόμῳ ναὸν τῷ χρόνῳ πονήσαντα καὶ καταβληθέντα ἀνίστησι, καλ-5
 C τὸν πλησιόχωρον αὐτοῦ τοῦ προδρόμου οἶκον, πρὸ πάντων πολλῶν καταπτωθέντα χρόνων καὶ ἐρείπιον ἀντὶ ναοῦ χρηματίζοντα, περι-
 καθαίρει μὲν τῆς ἕλης καὶ τῶν χωμάτων, ταχίστη δὲ οἰκοδομῇ καὶ ἐπιμελείᾳ τῶν περιφανῶν καὶ μεγάλων ἴσον καθίστησι. τὸ 10
 δὲ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων τέμενος ἐν τῷ Ῥηγίῳ, διὰ τὴν ἀπειλουμένην πτώσιν ἄβατον τυγχάνον, αὐτὸς καθελὼν καὶ ἐκ βά-
 θρων καινουργήσας ἐδείματο εἰς μνήμην αὐτοῦ διηνεκῆ τε καὶ ἀνεπίληστον. ἐν δὲ ταῖς τοῦ Βαθύρσου ποταμοῦ ὑπερκειμέναις
 D Ἰουστινιανοῦ γεφύραις Καλλινίκου τοῦ μάρτυρος ἠδαφισμένον 15
 ναὸν τοῦ προτέρου κρείττονα ἤγειρεν. ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ τούτῳ
 Στενῷ, τὸν ἀγχένα τοῦ Εὐξείνου φημί, τὸν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ πάν-
 σεπτον οἶκον θεμελιώσας τε καὶ Θεοφιλῶς δομησάμενος, καὶ σύστη-
 μά τι μοναχῶν εὐλαβῶν συναθροίσας, κτίσμασί τε καὶ κτήμασι
 τὸν τόπον καταπλουτίσας, μονὴν θεοσύλλεκτον καὶ ἰατρεῖον ψυχῶν 20
 ἀπειργάσατο. ἐπὶ τούτοις ἕκαστι τὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ
 ἱερὸν οἶκον ἐν τῷ Σωσθενίῳ, ἐκ μακρῶν διαρροῦντα χρόνων καὶ

5 ναῶ A

9 συνδρομῇ A

14 Βαθύρσου A

94. Neque in urbe tantum religiose simul et magnifice eiusce generis opera praestabat, sed et extra eam parem diligentiam exhibebat. ideoque apostoli et evangelistae Ioannis theologi templum in Hebdomo tempore quassatum collapsumque erigit, tum ornamentis decorans, tum fulcris adhibitis tutum a ruina in posterum praestans. ad haec etiam illi vicinam praecursoris aedem, ante annos plures dirutam et tantum parietinis conspicuam, egesta humo rudibusque emundans, celerato quam maxime opere promptaque diligentia illustribus magnaue molis eius generis aedibus parem fecit. principi vero apostolorum sacrum delubrum in Rhegio, idcirco quia proximam ruinam minabatur impervium, ipse diruens novo opere (sui perenne monumentum nullaque oblivione delendum) a fundamentis erexit. in Bathyrsi fluvii iniecto a Iustiniano ponte, Callinici martyris templum funditus dirutum priore splendidius exstruxit. in Steno item quod vocant, Euxini scilicet cervice, S. Phocae aedem perquam venerabilem pie religioseque abs se constructam, collectoque religiosissimorum monachorum coetu ac loco structuris praediisque abunde locupletato, monasterium deo auctore collectum animorumque officinam medicam fecit. ad haec omnia caelestis militiae principis Michaelis in Sosthenio sacram aedem, longa vetustate collabentem multis-

πλείστοις ὀκλάσαντα ῥήγμασι καὶ ἤδη πρὸς γόνυ κλιθέντα σχεδὸν καὶ τὸ πολὺ τῆς περὶ αὐτὸν εὐπρεπείας ἀποβαλόντα, τῶν πτωμά- P 210
των τε διανίστησι καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἀκμὴν ἀνακαλεσάμενος ὠραιότητος ἀπύσῃς ἔδειξεν ἔμπλεων. καὶ περὶ μὲν τοὺς ἱερούς
5 οἴκους καὶ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν καὶ διόρθωσιν, ἀφ' ὧν μάλιστα ἢ περὶ τὸ θεῖον ὁσιότης χαρακτηρίζεται, τοιοῦτος ὁ ἐν βασιλεῦσιν
αἰοίδιμος Βασίλειος ἦν.

95. Εἰδὼς δὲ ὅτι ἐπ' οὐδενὶ τοσοῦτον ὅσον ἐπὶ σωτηρίᾳ
ψυχῶν ὁ θεὸς ἐπεφραίνεται, καὶ ὅτι ὁ ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου
10 ὡς στόμα χρηματίζει Χριστοῦ, οὐδὲ περὶ τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο
ἔργον ἀμελῆς ἐφάνη καὶ ῥάθυμος, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τὸ τῶν Ἰου-
δαίων ἔθνος ἀπερίτμητόν τε καὶ σκληροκάρδιον, τὸ ὅσον ἐπ' αὐ- B
τῷ, εἰς τὴν ὑποταγὴν σαγηνεύει Χριστοῦ. κελεύσας γὰρ αὐτοὺς
τῆς οἰκείας θρησκείας τὰς ἀποδείξεις κομίζοντας εἰς διαλέξεις χω-
15 ρεῖν καὶ ἢ δεικνύναι τὰ κατ' αὐτοὺς ἰσχυρὰ τε καὶ ἀναντίρρητα,
ἢ πειθομένους ὅτι κεφάλαιον τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ὁ Χρι-
στὸς ἦν καὶ ὅτι σκιᾶς τύπον εἶχεν ὁ νόμος, ἢ τῇ ἐπιλάμψει τοῦ
ἡλιακοῦ φωτὸς διασκεδάζεται, προσέρχεσθαι τῇ τοῦ κυρίου διδα-
σκαλίᾳ καὶ βαπτίζεσθαι, προσθεῖς δὲ καὶ ἀξιομάτων τῆς προσερ-
20 χομένους διανομᾶς καὶ τοῦ βάρους τῶν προτέρων ἀπαλλάξας φόρων
καὶ ἐπιτίμων ἐξ ἀτίμων ποιεῖν κατεπαγγελιάμενος, πολλοὺς τοῦ
ἐπικειμένου καλύμματος τῆς πωρώσεως ἠλευθέρωσε καὶ πρὸς πί- C

1 ἡδη om P

4 μὲν] δὲ P

8 ἐπ' om P

9 ὁ om P

10 ὡς] εἰς P

12 ὑπ' AP

18 φωτὸς om A

διδασκῆ A

22 ἐπικαλύματος P

que hiatibus fatiscentem ac in genua pene proruentem, decoris flore magna parte deperdito, e ruinis ereptam pristinoque vigori restitutam omni venustate gratiaque implevit. sic itaque erga sacras aedes earumque curam et reparationem (quibus potissimum pietas in deum atque sanctitas designatur) inter imperatores inclitae memoriae sese Basilius habuit.

95. Videns autem nulla re sic deum delectari ut animorum salute, eumque qui dignum ab indigno educat Christi os nuncupari (Ier. 15 19), neque apostolicum opus hoc sibi negligendum segniusve habendum putavit. sed ante omnia Indaeorum gentem incircumcisam et duro corde ac cervice, quod in ipso fuit, in Christi obsequium verbi sagena irretiit. iubens enim suae religionis argumentis allatis disputationis aleam experiri, ac vel sua firma ostendere et quibus contradici non possit, aut persuasos Christum legis caput esse ac prophetarum, et legem umbrae typum praetulisse, quae solis radiis ingruentibus dissipatur, ad domini doctrinam accedere ac baptismum suscipere, propositis etiam praemiis ac honoribus his qui se Christo adiunxerint, priorumque vectigalium onere levaturum pollicitus atque ex obscura facie nobiles ac honoratos facturum, multos ablato, quod impositum habent, caecitatis velamine ad Chri-

στιν ἔλκυσε τοῦ Χριστοῦ, εἰ καὶ πάλιν οἱ πλείους μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βίου τοῦ βασιλέως ἐπιναχώρησιν πρὸς τὸν οἰκεῖον ὡς κύνες ὑπέστρεψαν ἐμειόν. ἀλλὰ κὰν ἐκεῖνοι, μᾶλλον δέ τινες ἐκείνων, ὡς Αἰθίοπες ἔμειναν ἀμετάβλητοι, ἀλλ' ὁ γε φιλόθεος βασιλεὺς ἐντελεῖς τοῦ ἔργου τοὺς μισθοὺς ἕνεκα τῆς σπουδῆς παρὰ Θεοῦ 5 ἀπολήψεσθαι ἔμελλεν.

96. Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τὸ Βουλγάρων γένος εὑρίσκειται διαγεγονώς. τὸ γὰρ τοιοῦτον ἔθνος, εἰ καὶ πρὸ τούτου τὴν πρὸς
 D εὐσέβειαν μεταβολὴν εἰσδέξασθαι ἔδοξε καὶ πρὸς τὸν χριστιανισμὸν μετελθεῖν, ἀλλ' ὅμως ἀπαγές ἦν ἔτι πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἀνίδροτον, 10 ὡς ὑπὸ ἀνέμου φύλλα ῥαδίως σαλευόμενον καὶ μετακινούμενον. ἀλλὰ ταῖς τοῦ βασιλέως συχναῖς παραινέσεσι καὶ ταῖς λαμπραῖς δεξιώσεσιν, ἔτι δὲ καὶ ταῖς μεγαλοψύχοις φιλοτιμίαις τε καὶ δωρεαῖς, ἀρχιεπίσκοπόν τε πείθεσθαι καταδέξασθαι καὶ ἐπισκόποις καταπνικνωθῆναι τὴν χώραν ἀνέχεται· καὶ διὰ τε τούτων διὰ τε 15 τῶν ἐξ ὀρέων τε καὶ τῶν σπηλαίων τῆς γῆς μετακληθέντων καὶ ἐκεῖσε παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντων, τῶν εὐσεβῶν μοναστῶν, τὰ τε πατρῶα ἦθη καταλιμπάνει καὶ ὀλόκληρον τῷ Χριστῷ σαγηνέεται.

P 211 97. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν Ῥῶς ἔθνος δυσμαχώτατόν τε καὶ 20 ἀφειώτατον ὃν χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ σηρικῶν περιβλημάτων ἱκαναῖς ἐπιδόσεσιν εἰς συμβάσεις ἐφελκυσάμενος, καὶ σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς σπεισάμενος εἰρηνικός, ἐν μετοχῇ γενέσθαι καὶ τοῦ σωτη-

1 ἐκ om P
20 Ῥῶς A

6 λήψεσθαι P

10 τὸ om P

16 τε om P

sti fidem attraxit, quanquam plerique rursum, post imperatorem e vivis exemptum, ad vomitum suum ut canes reversi sunt. tametsi vero illi (seu potius illorum pars aliqua), velut Aethiopes, errorem haud mutarunt, religiosissimus tamen imperator integram a deo operis mercedem, eius molitionis causa percepturus erat.

96. Similiter vero se etiam erga Bulgaros gessit. ea enim gens etsi antea ad pietatem transiisse visa fuerat et Christianorum ritus recepisse, adhuc tamen in bono instabilis ac quasi volatilia erat, velut folium quod facile levi aura quatitur atque movetur. crebris tamen imperatoris hortamentis splendidisque acceptionibus ac cultu, nec non magnificis largitionibus ac muneribus, archiepiscopum recipere suadetur, nec plures in provincia creari episcopos iisque constipari abnuit. horum opera, eorumque quos ex montibus et cavernis terrae religiosissimos monachos imperator acciverat inque eam messem destinarat, avitis moribus valere iussis in Christi sagenam, quicquid Bulgaricae gentis est, concessit.

97. Praeterea genti Russorum nescienti mansuescere ullive cedere atque a dei sensu ac pietate remotissimae, auri argentique ac sericarum vestium affluentia largitione in foedus pertractae, initisque cum ea indutiis

ριώδους βαπτίσματος ἔπεισε καὶ ἀρχιεπίσκοπον παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου τὴν χειροτονίαν δεξιόμενον δέξασθαι παρεσκεύασεν, ὅς κατὰ τὴν τοῦ εἰρημένου ἔθνους χώραν παραγεγονῶς ἀπὸ τοιαύτης πράξεως ἐπαράδεκτος τῷ ἔθνει γεγένηται. τοῦ γὰρ ἄρχοντος τοῦ τοιοῦτου γένους σύλλογον τοῦ ὑπηκόου ποιησαμένου καὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν γερότων προκαθεσθέντος, οἱ τῶν ἄλλων μᾶλλον τῇ δεισιδαιμονίᾳ διὰ τὴν μακρὰν συνήθειαν προστετηκότες B ἐτύγγανον, καὶ σκοπουμένων περὶ τε τῆς οἰκείας καὶ τῶν Χριστιανῶν πίστεως, εἰσκαλεῖται ὁ ἄρτι πρὸς αὐτοὺς φοιτήσας ἀρχιερεὺς, 10 καὶ τίνα τὰ παρ' αὐτοῦ καταγγελλόμενα καὶ αὐτοὺς διδύσκεσθαι μέλλοντα ἐπυθάνετο. τοῦ δὲ τὴν ἱεράν τοῦ θείου εὐαγγελίου βίβλον προτείναντος, καὶ τίνα τῶν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ θαυμάτων αὐτοῖς ἀπαγγέλλαντος, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ τερατουργηθέντων κατὰ τὴν παλαιὰν τὴν ἱστορίαν αὐτοῖς ἀναπτύξαντος, 15 "εἰ μή τι τῶν ὁμοίων" ἔφισαν εὐθέως οἱ Ῥῶς "καὶ ἡμεῖς θεασόμεθα, καὶ μάλιστα οἷον τὸ ἐν τῇ καμίνῳ τῶν τριῶν λέγεις παίδων, οὐκ ἄν σοι ὄλως πιστεύσωμεν, οὐδὲ τὰς ἀκοὰς ἡμῶν ἔτι τοῖς ὑπὸ C σοῦ λεγομένοις ὑπόσχωμεν." ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῷ ἀψευδεῖ τοῦ εἰπόντος ὅτι ὃ ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου λήψετε καὶ ὅτι 20 ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κάκεινος ποιήσει, καὶ μεῖζονα τούτων ποιήσει, ὅταν οὐ πρὸς ἐπίδειξιν ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῶν μέλλει γίνεσθαι τὰ γινόμενα, ἔφη πρὸς αὐτούς "εἰ

2 τὴν om P
ἐφθασαν A

13 ἀπαγγέλλαντος A
16 τὸ om P

τοῦ om P

15 εὐθέως

ac pace firmata, divini quoque baptismatis participes fieri persuasit, ac archiepiscopum ab Ignatio patriarcha ordinatum ut susciperent effecit. is ad dictae gentis provinciam cum venisset, ex tali eventu illustri facinore illius sibi animos faciles reddidit. gentis enim princeps, subditae plebis coacto coetu, cum senatoribus suis ac proceribus praesidebat; qui et falsae religioni ob longam consuetudinem proclivius reliquis adhaerebant. deque sua ac Christianorum fide delibérantibus, in conventum vocatur qui ad eos recens episcopus venerat; ac quaenam ipse profiteretur eosque docturus esset, ex illo sciscitabantur. eo sacrum divini evangelii librum protendente, ac quaedam salvatoris nostri miracula deque in veteri testamento prodigia exponente, statim Russi subdiderunt "nisi nos etiam eiusmodi aliquid viderimus, ac potissimum quale in trium puerorum camino accidisse dicis, nullam prorsus tibi fidem habebimus, nec tuis verbis animum auresque nostras ultra accommodabimus." praesul vero de illius promissionis veritate fretus, qui ait (Ioan. 14 14 et 12) "si quid petieritis in nomine meo, accipietis" et "qui credit in me, opera quae ego facio, et ille faciet, et maiora his faciet," tum nimirum cum non ostentationis causa sed ad salutem animarum haec quae fiunt, sunt futura, ait ad eos (Deut. 6 16)

καὶ μὴ ἔξεστιν ἐκπειράζειν κύριον τὸν θεόν, ἀλλ' ὅμως εἰ ἐκ ψυχῆς διεγνώκατε προσελθεῖν τῷ θεῷ, αἰτήσασθε ὅπερ καὶ βούλεσθε, καὶ ποιήσει τοῦτο πάντως διὰ τὴν πίστιν ὑμῶν ὁ θεός, κὰν ἡμεῖς ἐσμεν εὐτελεῖς καὶ ἐλάχιστοι.” οἱ δὲ ἤτήσαντο αὐτὸ τὸ τῆς πί-

D στεως τῶν Χριστιανῶν βιβλίον, ἦτοι τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν ἀναφθεῖση ἐμβληθῆναι πυρκαϊᾶ· καὶ εἰ ἀβλαβὲς τῆρηθεῖη καὶ ἀκάνστων, προσελθεῖν τῷ παρ' αὐτοῦ κηρυσσομένῳ θεῷ. ῥηθέντων δὲ τούτων, καὶ τοῦ ἱερέως πρὸς τὸν θεὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας ἐπάραντος, καὶ εἰπόντος ὅτι δόξασόν σου τὸ ἅγιον ὄνομα, Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ **10** νῦν ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἔθνους τούτου πάντος, ἐρρίφη εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς ἢ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου βίβλος. ὧρῶν δὲ διεληλυθυῖων ἱκανῶν, εἴτα τῆς καμίνου κατασβεσθείσης, εὐρέθη τὸ **P 212** ἱερὸν πνεκτίον διαμεῖναν ἀπαθὲς καὶ ἀλώβητον καὶ μηδεμίαν ὑπὸ τοῦ πυρὸς δεξιόμενον λύμην ἢ μελώσιν, ὡς μηδὲ τῶν ἐν τοῖς κλει- **15** δώμασι τῆς βίβλου κροσσῶν τὴν οἰανοῦν ὑπομεινάντων φθορὰν ἢ ἀλλοίωσιν. ὅπερ ἰδόντες οἱ βάρβαροι, καὶ τῷ μεγέθει καταπλεγέντες τοῦ θαύματος, ἀνενδοιάστως βαπτίξασθαι ἤρξαντο.

98. Οὕτως οὖν τῶν τοιούτων ἔργων ἐν τοῖς χρόνοις τῆς βασιλείας τοῦ συνετοῦ βασιλέως Βασιλείου καταπραπτομένων, καὶ **20** δεξιῶς κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων χωροῦντων αὐτῷ, καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν θάλλοντος βλου, καὶ εὐθυμίας χορευούσης περὶ τὴν πόλιν

3 ἡμῶν **A**
om **P**

8 τὸν om **A**

20 βασιλέως om **A**

21 τῶν

“etsi non licet dominum deum tentare, si tamen ex animo statuistis ad deum accedere, quod libuerit, hoc et petite; omninoque deus praestabit propter fidem vestram, etsi nos despicabiles et minimi sumus.” petiere ipsum fidei Christianae librum (divinum scilicet sacrumque evangelium) in rogum iniici ab eis accensum, ac siquidem librum nihil flamma laeserit aut exusserit, ad deum accessuros, qui ab illo praedicaretur. quibus sic dictis, ac sacerdote oculos ac manus ad deum levante, atque dicente (Ioan. 12 28) “clarifica nomen sanctum tuum, Iesu Christe deus noster, etiamnum in oculis gentis huius universae,” sancti evangelii liber in rogum ignis coniectus est. nec paucis decursis horis, ac rogo exinde extincto, inventum est sacrum volumen illaesum nec edacis flammae vi ulla violatum, nulla eius ab igne noxa aut diminutione, ut ne fimbriae quidem librum claudentes ullam aut corruptionem aut labem senserint. quo viso barbari, ac miraculi magnitudine in stuporem acti, omni sublata haesitatione baptismo intingi coeperunt.

98. Cum sic igitur prudentissimi imperatoris Basilii temporibus talia gererentur, exque animo cuncta prospere cederent, ac quotidie res publica uberius floreret, inque civitate ac regia iucunditas vigeret, omni-

καὶ τὰ βασίλεια, καὶ γαλήνης ἠπλωμένης ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν νῆσον B
καὶ ἤπειρον, ἐξαίφνης λαίλαψ καὶ ζάλη καὶ καταιγίς συμφορῶν
τοῖς ἀνακτόροις ἐκώμισε, κοπετὸς καὶ θοῆνος καὶ Ἰλιάς λυπηρῶν
καὶ τραγωδία θλιβερῶν ἐχόρευσε περὶ τὰ βασίλεια. ὁ γὰρ φίλτα-
5 τος καὶ πρωτότοκος υἱὸς τῷ βασιλεῖ Κωνσταντῖνος ἐν αὐτῷ τῷ
ἄνθει τῆς ἡλικίας, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, ἐν τῷ πρὸς ζῆλον
ἄρχεσθαι τρέχειν τῆς πατρικῆς γενναιότητος, ὅξεια νόσω περιπε-
σὼν καὶ ἐπὶ ὀλίγαις ἡμέραις τῷ πυρετῷ κωσσοθείς, πᾶσαν τὴν
ζωτικὴν ἰκμάδα τοῦ παρὰ φύσιν λάβρου πυρὸς συντόμως ἐκδα- C
10 πανήσαντος, τὸν βίον ἐξέλιπε, πένθος ἀμήθητον καταλιπὼν τῷ
πατρὶ. πλὴν ἐπεὶ λόγῳ κρατεῖν ὀφείλει τῶν ἀλόγων παθῶν ὁ πε-
παιδευμένος ἀνὴρ, καὶ αὐτὸς ἀνθρωπος ὢν καὶ θνητὸς ἦδει καὶ
τὸν υἱὸν ἔχων ὁμοίως θνητόν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ πέρα τοῦ μετρίου
τὸ συμβᾶν ἀποδύρεσθαι ὡς ἀγεννές τε καὶ ἀνανδρον τῇ γυναικωνί-
15 τιδι διδοὺς θᾶττον ἐγένετο ἑαυτοῦ, καὶ τὴν εὐχάριστον τοῦ γεν-
ναίου Ἰὼβ φωνὴν ἀνεφθέγγετο, “ὁ κύριος ἔδωκεν” εἰπὼν, “ὁ κύ-
ριος αὖθις ἀφείλετο. ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ γέγονεν.
εἴη αὐτοῦ εὐλογημένον τὸ ὄνομα.” καὶ “τί” φησὶ “θανυμαστόν,
εἰ ὁ δοὺς πάλιν ἀπέληφεν, ὡς ἐβούλευεν, ὅπερ δέδωκεν;” καὶ D
20 μᾶλλον εἰς παραμυθίαν τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν γεγονὼς ἦν
ἐπὶ τῶν συνήθων αὖθις, προϊστάμενος ὀρφανῶν, χήραις ἐπικου-

1 τὰ om P

νῆσον om A

4 ἐχόρευε P

7 ὅξει P

17 ἀφείλετο A

19 ἐκέλευεν A

que pene insula ac continente diffusa tranquillitas lateque explicata esset, repente malorum turbo procellaque ac tempestas in regiam invasit; planctus et luctus tristiumque rerum Ilias ac molestorum tragoedia per aulam bacchari. carissimus scilicet ac primogenitus imperatori filius Constantinus in ipso aetatis flore ac iuventutis vigore, dum ad paternam generositatem aemulandam contendit, in morbum acutum incidens, paucosque dies febris ardoribus exustus, innaturali rapido igne quicquid vitalis humoris erat brevi absumente, in vivis esse desiit, inenarrabili luctu parenti relicto. quoniam tamen vir disciplina moribusque compositus alienos a ratione impetus ac perturbationes ratione moderari debet, ipseque homo ac mortalis cum esset, filium similiter mortalem se habere nullus dubitabat, idcirco abundantiore luctu, ac qui modum excedat, casum deflere, velut ignavi muliebrisque animi sensu gynaeceo relicto, quanto-
cuius sibi ipse redditus, generosi Iob gratiarum actionis vocem prolocutus ait (Iob 1 21) “dominus dedit, dominus rursus abstulit: sicut domino placuit, sic et factum est: sit nomen illius benedictum. et quid mirum” inquit, “si, qui dedit, rursus abstulit id quod dederat, pro eo ac placuit?” magisque solandae matris fratrumque munere perfunctus consuetis iterum animum advertabat, pupillorum defensor, viduarum adiutor,

ρῶν, χορηγῶν στρατιώταις καὶ πένησιν, ἀδικουμένοις ἐπαμύνων, καὶ τῶν φοβουμένων τὸν κύριον ἡδέως καὶ εὐμενῶς ἀκροώμενος, τὰ λυσitelῆ καὶ σωτήρια καὶ τὴν ἄνω βασιλείαν προξενούντα ἔξηγουμένων καὶ ὑποτιθεμένων αὐτῶ.

99. Ἐπεὶ δὲ εἰώθασι πολλάκις οἱ καθεστηκότες ἐπὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν διοικήσεων, τὴν εὐνοίαν δῆθεν ὑπεμφαίνειν ἐξέλ-
 P 213 λοντες, τάχα δὲ καὶ μονιμωτέρων ἐντεῦθεν οἰόμενοι τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς καταστήσασθαι, ὑποτιθέναι τὰ πρὸς αὐξήσιν τῶν εἰσφορῶν καὶ τὸν τῶν προσόδων συντελοῦντα πλεονασμόν, ὑπέμνησέ ποτε καὶ τῷ γενναίῳ τούτῳ βασιλεῖ ἀπὸ τοιαύτης γνώμης ὁ τὴν τοῦ γενικοῦ τὸ τηρικαῦτα διέπων ἀρχὴν ἀποσταλῆναι εἰς τὰ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἔξουσίαν ἅπαντα θέματα τοὺς λεγομένους ἐπόπτας τούτους καὶ ἔξισωτάς, ὡς ἄν, φησί, τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ χωρία, ὧν ὁ χρόνος τοὺς δεσπότας διὰ τινα περιπέτειαν τοῖς οἰκείοις ἐπέκλυσε θέρμασι, πρὸς ἑτέροισι διάδωνται καὶ πρόσοδον ἐντεῦθεν οὐχὶ μικρὰν τῷ ταμείῳ τῷ βασιλικῷ προσπορίσωσιν. ὁ δὲ βα-
 B σιλὴς ἀποδέχεσθαι προσποιησάμενος τὴν ὑπόμνησιν, ἐκλέξυσθαι καὶ εὐτρεπίσαι καὶ αὐτῷ προσαγαγεῖν τοὺς ὀφείλοντας τὸ ἔργον ἐπιτελέσαι καλῶς προετρέψατο. σκεψάμενος δὲ καὶ φροντίσας ὁ γενικός, καὶ ὡς ἐδόκει κάλλιστα τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος, καὶ τὰς τῶν ἐκλεγέντων κλήσεις εἰσαγαγὼν πρὸς αὐτόν, πολλῆς ἐνομίσθη μέμψεως ἄξιος καὶ σφοδροτέροις ὑπεβλήθη ὀνειδισμοῖς,

8 τὸ P

12 ἅπαντα τὰ θ. AP

militum pauperumque sumptibus iustus piusque erogator, eorum qui ulla iniuria laederentur ultor, ac timentium dominum, qui utilia et salutaria supernumque regnum conciliantia doceant suadeantque, laete ex animo placidusque auditor.

99. Cum autem plerumque soleant, qui praefecturis ac magistratibus rerumque administrationi praepositi sunt, suam nimirum benevolentiam principi insinuare cupientes (forte vero etiam hoc satagentes, ut inde diuturniorem sibi magistratum efficiant ac praefecturam) ea suggerere unde fisci procuraciones augeantur maioraque tributa in rationes publicas inferantur, ea quandoque mente is qui genici tunc munere fungebatur, generosi pectoris virum Basilium submonuit mittendos ad omnes Romanae dicionis provincias (recentior usus themata dicit) eos quos inspectores ac peraequatores vocant, agros scilicet et praedia, quorum possessores adverso aliquo casu tempus fluctibus suis obruisset, aliis delatores, unde pecuniae vis non modica aerario accederet. imperator consilium se probare simulans, eligi atque parari sibi probe offerri iubet qui istud muneris probe expleturi essent. tum genicus adhibito diligenti examine solertique cura, et ut optimum illi videbatur, optimis delectis maximeque ingenuis, eorumque relatis nominibus, haud levi dignus vituperio visus est acriusque obiurgatus, quod eiusce generis ac probitatis

εἰ τοιοῦτους εἰς τὸ τοιοῦτον ἔργον προβάλλεται. τοῦ δὲ μὴ ἔχειν
 ἐν τοῖς πολιτευομένοις κρείττονας λέγοντος, ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο
 ὅτι παρ' ἑμοὶ τοιοῦτον τὸ τῆς προκειμένης διακονίας ἔργον κρίνε-
 ται ὥστε, εἴπερ οἶόν τε ἦν, αὐτὸν ἐμὲ πρὸς τὴν τούτων διοίκησιν
 5 ἔξελεθεῖν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο οἶδα ὅτι δοκεῖ τυχὸν ἀπρεπὲς καὶ ἀδύνα- C
 τον, ἔξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῖς δυσὶ τῆς πολιτείας μαγίστροις, οἳ καὶ
 χρόνῳ καὶ πείρᾳ καὶ ταῖς πολλαῖς ἐν τῷ μακρῷ βίῳ τῶν πολιτι-
 κῶν ἀρχῶν διοικήσεσιν, ἐν αἷς ἐξητιάσθησαν, ἀκίβδηλον καὶ κα-
 θαρὸν τῆς ἀρετῆς ἔξενηρόχασι τὸ δοκίμιον, τὰς ἐλπίδας ἀποσα-
 10 λείω, καὶ τὴν διακονίαν ὑπὸ τούτων ἀννοσθῆναι δεόντως θαρσῶ.
 ἀπελθὼν οὖν, φησί, αὐτὸς σὺ τούτοις ἀπάγγελσον τὸ τῆς διακο-
 νίας ἐπωφελὲς καὶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν. καὶ βουλομένων αὐτῶν
 ἔξελεθεῖν ἐπευδοκῶ καὶ αὐτὸς καὶ ἐπισφραγίσω τὸ βούλημα. ὡς
 δὲ ἀκούσαντες οἱ ἄνδρες ἤλθον εἰς ἔκκληξιν, καὶ τὸ γῆρας ἀνθ'
 15 ἰκετηρίας καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καμάτων καὶ πόρους D
 αὐτῶν προβαλλόμενοι παρενεχθῆναι τὸ τῆς τοιαύτης διακονίας πο-
 τήριον ἔξ αὐτῶν καθικέτεον, ἔξ ἀνάγκης ὑπέστρεψεν ἄπρακτος
 ὁ πεμφθεὶς, καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ παρὰ τῶν μαγίστρων ἀπήγγειλεν.
 ἄπερ ἀκούσας εἶπεν ὁ βασιλεὺς ὅτι εἰ τὸ ἐμὲ ἔξελεθεῖν δοκεῖ τε καὶ
 20 λέγεται εἶναι ἀδύνατον, παραιτοῦνται δὲ τὴν ὑπουργίαν καὶ οἱ λαμ-
 πρότατοι μάγιστροι, οὐδένα ἔχων τοῦ πράγματος διοικητὴν ἀξιόχρεων
 καταλειφθῆναι τὸ ὑποβαλλόμενον βούλομαι ἀνεπίσκεπτον καὶ ἀδιε-
 ρένητον. κρεῖττον γάρ, φησί, παρακερδαίνειν τινὰς ἀπὸ τῶν ἐμῶν

5 ἀπελθεῖν P

9 ἐπισαλεύω P

15 καὶ πόρους αὐτῶν om P

viros ad munus istud proponeret. cumque diceret inter cives ac tota
 re publica se nullos meliores habere, intulit imperator "tanti apud me
 eius muneris functio est, ut et ipse, si liceret, ad eam profecturus es-
 sem. quia tamen, ut probe novi, nec satis forte decorum videtur nec
 possibile, necessario in duobus rei publicae magistris, tempore et expe-
 rientia multisque per longam aetatem civilium magistratuum functionibus
 exercitatis, sinceræque in eis ac exploratae virtutis probatis, spem col-
 loco, remque ab illis probe exsequendam confido. tu ergo ipse vadens
 eius illis provinciae utilitatem meamque voluntatem nuntiato; ac dum in
 animum induxerint ut profiscantur, placet et mihi, assensumque consilio
 praebeo." viros, ut audiere, stupor subiit, seniumque supplicationis loco
 ac longos pro re publica exantlatos labores atque sudores ostendentes
 eiusce functionis calicem ab eis transferri exorabant. necessario itaque,
 qui missus fuerat, re infecta reversus magistrorum responsa haec impe-
 ratori rettulit. tum imperator his auditis "cum fieri non posse videatur
 ut ego exeam (atque etiam dicatur) illustrissimique magistri munus de-
 fugiant, ac qui illi functioni par videatur, alius nemo suppetat, placet
 suggestionem indiscussam ac cassam manere. praestat enim" inquit
 "nonnullos ex fisci proventibus reque privata non bene lucrari, quam ut

P 214 οὐ καλῶς ἢ κακῶς ὑποπεσεῖν τινὰ ζημιώδει κακῶ καὶ ἐπιτριβούσῃ αὐτὸν συμφορᾷ. καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ ἔμεινεν ἀνέποπτος, ὡς ἂν τις εἴποι, καὶ ἀνεξίσωτος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐλεύθερός τε καὶ ἀδιάπρακτος, ὃ ὑπὸ τὴν Ῥωμιακὴν ἔξουσίαν ἅπας τῶν ὄλων θεμάτων λαὸς καὶ τὰ χωρία καὶ οἱ ἄγροὶ τοῖς γειτονοῦσι τῶν πενήτων προκειμένοι εἰς ἀπόλαυσιν. τοιοῦτος ἦν περὶ πᾶν τὸ ὑπήκοον, μάλιστα δὲ τὸν ὄχλον τὸν ἀγροδίατον, πατρικὴν ἐπιδεικνύμενος κηδεμονίαν καὶ πρόνοιαν ὃ ἀγαθὸς βασιλεύς.

B 100. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὃ φθόνος ἑτέραν ἤγειρε περὶ τὰ βασιλεια ζάλην καὶ θύελλαν, καθ' ἑαυτῆς τὴν φύσιν συνταράσσων τε καὶ κινῶν. ἄρτι γὰρ τοῦ φιλιτάτου τῷ βασιλεῖ υἱοῦ Κωνσταντίνου τὸν βίον ἀπολιπόντος, καὶ μεταπεσότος τοῦ φίλτρον καὶ τῶν ἐλπίδων ἐπὶ τὸν δεύτερον υἱὸν Λέοντα, οὐκ ἤνεγκε πρῶως τὸ βῆσανον τῶν δαιμόνων φύλον τὸ πρᾶον καὶ ἤσυχον καὶ εὐσεβὲς ἅμα καὶ ἐμμελές, ὡς ἔοικεν, ὄρων τοῦ διαδέχεσθαι μέλλοντος τὴν βασιλείον ταύτην ἀρχήν, καὶ τὴν ἐντεῦθεν τοῦ ὑπηκόου στοχαζομένην ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας εὐετηρίαν καὶ πρὸς πάντα τὰ ἐπαινούμενα αὐξήσιν· καὶ διὰ τοῦτο κινείται κατ' αὐτοῦ καὶ οὕτως πῶς ἀνταγωνίζεται. ἦν τις τῶν πάντων φιλομένων καὶ πιστενομένων παρὰ τῷ αἰοιδίμῳ Βασιλείῳ μονα-

3 ὡς Combesius, libri ὡν
7 ἦν om P μᾶλλον P

4 ἀδιατάρακτος?
14 υἱὸν om P

5 τὰ om P

male quisquam damno afficiatur ullave graviore iniuria vexetur aut opprimatur." eoque consilio, quamdiu ille rerum potitus est, omnis omnium Romanae dicionis provinciarum populus ininspectus (ut ita dicam) ac in-exaequatus (i. e. non censitus) mansit, ac si mavis dicere, liber et ab exactionibus immunis; praediaque et agri in pauperum vicinorum usum cesserunt. talis scilicet princeps optimus erga omnes subditos erat, ac praecipue erga rusticanam plebeculam paternam sollicitudinem ac curam exhibebat.

100. Verum rursus etiam invidentia procellam aliam atque turbinem in regia excitavit, ipsam in se ipsam naturam conturbans ac concitans. cum enim iam dulcissimus imperatoris filius Constantinus vitam cum morte commutasset, isque in alteram prolem Leonem amoris vim convertisset spesque in eo iactaret, haud placide tulit invidum daemonum genus, leves placidosque, religiososque simul ac rite compositos, ut par est, illius mores considerans qui imperii successor futurus esset, ac quam inde coniciebat illo rerum potiente subditorum fore felicitatem, et ad laudabilia quaeque profectum atque incrementum. idcirco se ad pugnam instruit, inque hunc modum certamen aggreditur. erat inclito Basilio inter eos in quos impense afficiebatur ac quibus nimiam quandam habe-

χός, ὡς ἐδόκει, καὶ ἱερεὺς, καὶ φίλος αὐτῷ καὶ ὑπουργός δεξιός,
 ὃν Σανδαβαρητὸν κατιωνόμαζον· ὃς εἰ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως
 ἐστέρητο, ἀλλ' οὐκ εἶχε παρὰ τοῖς ἄλλοις δόξαν χρηστὴν οὐδ'
 ὑπόληψιν ἀνεπίληπτον. καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις καὶ ὑπὸ τοῦ σο-
 5 φωτάτου διεκωμωδεῖτο Λέοντος ὡς γόης καὶ ἀπατεῶν καὶ εἰς ἃ
 μὴ δεῖ τὸν βασιλέα παρασύρων καὶ τῶν καθηκόντων ἐκδιαιτῶν.
 ἃ δὲ πυνθανόμενος ὁ φέναις ἐκεῖνος καὶ πονηρὸς εὐνοίαν πλάττειται D
 καὶ φιλίαν πρὸς τὸν χρηστὸν ὑποκρίνεται Λέοντι, καὶ φησὶ πρὸς
 αὐτὸν ὡς ἵνα τί νεανίας ἤδη ὢν καὶ παρὰ τῷ πατρί σου φιλούμε-
 0 ρος μὴ ἐπιφέρῃ κρυπτῶς ῥομφαίαν ἢ μάχαιραν, ὅταν κατ' ἀγροῦς
 συνηπώσῃ σου τῷ πατρί, ἵνα καὶ αὐτῷ, εἰ κατὰ θηρίου χρεῖαν
 σχῆ, ἐπιδιδῶς, καὶ εἴ τι λαθραῖον πολλάκις κατ' αὐτοῦ ἐπιβού-
 λευμα γένηται, μὴ ἄνοπλος εὐρεθῆς, ἀλλ' ἔχῃς τι μεθ' ὅτου
 δυνηθῆς τοὺς πατρικοὺς ἐχθροὺς ἀνταμύνασθαι. οὐχ ὑπειδόμε-
 5 νος δὲ τὸν δόλον ἐκεῖνος οὐδέ τὸ δολερὸν τοῦ ἀνδρὸς συννόσας
 (τὸ γὰρ μὴ πρόχειρον εἰς κακίαν οὐδὲ ὑπονοεῖν ἐστὶ τὰ πονηρὰ P 215
 εὐχερές) δέχεται τὴν βουλὴν καὶ πείθεται μάχαιραν τοῦ ὑποδήμα-
 τος ἐντὸς ἐπιφέρεισθαι. ὡς οὖν ὁ ἐπίβουλος ἔγνω χωρήσασαν εἰς
 ἔργον τὴν αὐτοῦ συμβουλήν, ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ ὅτι ὁ υἱὸς σου
 0 ἐπιβουλεύει σε ἀνελεῖν· καὶ εἰ ἀπιστεῖς, ὅταν κατὰ θήραν ἢ που
 ἄλλοθι μέλλεις τῆς βασιλίδος ὑπέξειλθεῖν, κέλευσον περιαιρεθῆναι
 τὰ πέδιλα τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ εἰ εὐρεθῆσεται ξίφος ἐπιφερόμε-
 νος, γινῶθι ὅτι πρὸς τὴν σὴν αὐτὸ σφαγὴν ἤτοιμύσατο. καταγ-

bat fidem, monachus quidam, ut videbatur, et sacerdos illique amicus ac
 minister strenuus, cui Santabareno nomen. is etsi ab imperatore cole-
 batur, apud alios tamen non bonae famae erat nec reprehensione care-
 bat. idque in causa erat cur non raro a sapientissimo Leone ut prae-
 stigiator ac seductor, quique imperatorem a recti tramite abduceret et
 ad absurda traheret, conviciis incesseretur. quibus saepius auditis im-
 postor ille ac scelestus, simulata benevolentia ac amicitiae larva, ad mi-
 tissimum Leonem sic loquitur. "cur" inquit, "cum iam robustis viribus
 ad aetatem adoleveris patrique admodum carus sis, non occulte pugio-
 nem aut sicam tecum defers, cum una cum illo ruri in equo veheris, ut
 in promptu porrigendum habeas, cum ferienda bestia fuerit, et, si quid
 adversus eum latenter ex insidiis agi contigerit, non ipse inermis inve-
 niaris, sed praesto aliquid habeas unde paternos hostes ulciscaris." do-
 lum ille minime subodoratus, nec viri fraudes animo reputans (quod enim
 ad malitiam pronum non est, nec improba facile suspicatur) consilium
 approbat viroque obsequitur, ut cultrum in ocrea deferat. perfidus au-
 tem insidiator, Leonem consilio suo paruisse intelligens, imperatori de-
 nuntiat filium structis insidiis illius necem machinari. "quodsi fidem
 abnuis" inquit, "cum venatum aliave ex causa urbe exieris, iube ei
 ocreas auferri; ac si quidem gladium deferre invenietur, ne in tuam ne-
 cem eum sibi parasse dubitaveris." indicta igitur ruri principis vena-

γελθείσης οὖν ἐξόδον βασιλικῆς συνέξῆλθεν ἅπαν τὸ εἰωθός, καὶ
B κατὰ τινα τόπον γενομένων αὐτῶν προσποιεῖται χρεῖαν ἔχειν μα-
 χαίρας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπεζήτει ταύτην μετὰ σπουδῆς. συμπαρ-
 ῶν δὲ ὁ υἱός, καὶ μηδὲν τῶν ὑπονοουμένων τῷ πατρὶ προειδόμε-
 νος, ἀκάκως πάνν καὶ ἀπονήρως ἐφελκυσάμενος ἦν ἐπεφέρετο μάλιστα
 χαιραν ἐπιδίδωσι τῷ πατρὶ. γενομένου δὲ τούτου ἔδοξεν εὐθιῶς
 ἢ κατ' αὐτοῦ προσαγγελία πιστὴ καὶ αἱ παρ' αὐτοῦ ἀπολογίαί
 μάταιαι καὶ κεναί. ὑποστρεψάντων οὖν αὐτίκα πρὸς τὰ βασίλεια,
 πρὸς ὄργην ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ υἱοῦ διανίσταται, καὶ κατὰ τινα
 τῶν βασιλείων οἴκων, ὅς Μαργαρίτης κατονομάζεται, ἔμφρουρον
 τοῦτον πεποιήται, καὶ τῶν ἔρουθρῶν πεδίλων ἀπογυμνοῖ. διηρέ-
C θιστο δὲ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐκδικητοῦ πρὸς τὸ καὶ τοὺς λύχνους
 ἐπισβέσαι τῶν ὀφθαλμῶν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑπὸ τοῦ τῆς βασιλί-
 δος ἀρχιερέως καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς κωλύεται διαπρύξασθαι,
 τῆς εἰρκτῆς δ' ὁμῶς εἶχεν ἐντός. χρόνον δὲ παραδραμιόντος συ-
 χροῦ, καὶ τῆς φύσεως οὐ γνωριζούσης ἑαυτὴν ἀλλ' ὑπὸ τῶν πονη-
 ρῶν πνευμάτων τραχυνομένης, τῶν δὲ τῆς γερουσίας ὑπερεχόντων
 πολλάκις βουληθέντων ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα διαπρεσβέ-
 σασθαι, ἄλλοτε δὲ κατ' ἄλλην αἰτίαν κωλυομένων, ὑπὸ τοιαύτης
 προφάσεως εὐλογον ἔσχον ἀφορμὴν εἰς τὸ καταλύσαι τὸ βούλημα.
 (101) ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ τὰ βασίλεια
 αἰωρούμενον, μιμηλὸν καὶ πολέφωρον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται.
D ὅπερ εἴτε πρὸς τινῶν διδαχθὲν εἴτε ἄλλως πως πολλάκις "αὐὲ αὐὲ κῆρ

5 ἐξελκυσάμενος? 13 ἀποσβέσαι?

tionem, omnis ex more comitatus una exierunt. cumque in quendam lo-
 cum evasissent, simulat imperator sibi opus gladio esse, eiusque sibi
 actutum copiam quaerit. aderat filius, eorumque ignarus quae pater
 animo versaret, simplici admodum nec malo quicquam animo, quem ge-
 stabat gladium, extractum patri offert. hinc statim data adversus Leo-
 nem delatio probabilis visa est, illiusque inanes defensiones ac frivolae.
 mox itaque reversis in regiam imperatoris in filium ita effervescit; in-
 que regiarum aedium una, cui Margaritae nomen, truso in carcerem ru-
 bros calceos detrahit. incitaverat inimicus et ultor, ut et oculorum faces
 exstingueret. verum obstitere regiae urbis episcopus ac senatus omnis:
 interim tamen tenebatur in carcere. longum iam tempus fluxerat, nec
 ipsa se natura agnoscebat, sed malignis flatibus exasperata erat. sena-
 tus primates cum saepe constituissent pro filio apud patrem supplicatio-
 nem obire, alias aliam ob causam impediti, eiusmodi occasione rei
 praestandae probabilem opportunitatem exque ratione nacti sunt. (101)
 avis erat in implexo calatho in regiae pendens triclinio, egregia imita-
 trix et loquacissima: psittacum vocant. hic sive a quibusdam edoctus
 erat sive alio quovis modo hauserat, "heu heu, domine Leo" saepius

Λέων" ἐφθέγγετο. πανδαισίαις δέ ποτε τελομένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φθεγγομένου τὸ προορηθέν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς εὐωχίας παυσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκάθητο. οἷς 5 προσσχὼν ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν τῆς τῶν ἐδεστώων ἀποχῆς ἐπυνθάνετο. οἱ δὲ δακρύων ὑποπλησθέντες τοὺς ὀφθαλμοὺς "τίνα βρωσιν" εἶπον "γαγοίμεθα, οὕτως ὑπὸ τῆς φωνῆς τοῦ ἀλόγου τούτου θνειδιζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ τε καὶ φιλοδέσποτοι, ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες P 216

10 λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος δεσποσύνου ἐλάβομεν. εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς εὐτρεπίαις τὴν δεξιάν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γενοίμεθα καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ κορεσθεῖμεν· εἰ δὲ ἐφ' οἷς ἐνεκλήθη διαφεύγει τὸν ἔλεγχον, μέχρι τίνος ἢ συκοφάντις γλῶσσα δυναμωθήσεται κατ' αὐ- 15 τοῦ;" μαλακισθεῖς οὖν τοῖς τοιοῦτοις τῶν λόγων ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθεσθῆναι τούτους προσέταξε, καὶ σκοπῆσαι περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγέλατο, μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθῶν ἔξάγει τε τῆς φρουρῆς καὶ εἰς ὄψιν ἄγει αὐτοῦ, καὶ τὴν πένθιμον B ἀμείβει στολήν, καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τρυφείσης κόμης 20 περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσιν.

102. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ φθινάδι νόσῳ περιπίπτει

1 δὲ τότε P

15 μαλαχθεῖς A

perstrepebat. cum itaque tunc imperator opipare instructum haberet convivium, senatusque primores pariter epularentur, ac avis ea quae dicta sunt crebrius repeteret, affecti maerore convivae, missaque epularum iucunditate, cogitabundi sedebant. animum advertit imperator, quidve causae sit cur se a dapibus abstineant ex illis quaerit. illi vero oppleti lacrimis "quas" aiunt "dapes sumemus, sic nobis exprobrante bruta hac animante, qui ipsi praediti ratione herique amantes videamur? dum illa sic repetitis vocibus dominum inclamante, nos genio indulgentes insontis dominici germinis prolisque sumus obliti? siquidem enim paternum ius violasse convincitur et in eius caput dexteram armasse, ipsi nos omnes eius auctores necis erimus, illiusque cruore exsaturabimur. sin autem eorum quorum accusatur nulla convictio est certaue probatio, quamdiu-nam calumniosa lingua opprimendo praepollebit?" istiusmodi sermonibus tantisper delinitus imperatoris animus tunc quidem sedere eos iussit, eiusque rei gratia se deliberaturum promisit. nec diu post ad indolem geniumque reversus e carcere educto sui illi copiam facit, lugubrique ipsius mutato habitu ac superfluo comae per tristitiae tempus adultae, levato onere, in pristinum eum imperii gradum honoremque restituit.

102. Nec multo post in tabificum gravemque morbum imperator

ὁ βασιλεύς, ἐκ διαρροίας παρακολουθησάση γαστρός; ἢ τὴν ἀρχὴν ὑπό τινας τῶν κατὰ Θήραν παραπτώσεων ἔλαβεν· καὶ λοιπὸν κατ' ὀλίγον τῇ τοιαύτῃ τηκεδόνι κατεμμοραίνεται. διαθεῖς δὲ τὰ τῆς βασιλείας ἄριστα καὶ τὸν κληρονόμον γνωρίσας, καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα τὰ εἰκότα βουλευσάμενός τε καὶ ξεφρόνως διορισά-

C μενος, ὕστερον πυρετοῦ καυσώδους ἀναφλεγέντος αὐτῷ πᾶσαν τὴν ζωτικὴν ἰκμάδα ἀνιμωμένου καὶ ἀναλίσκοντος τὸν βίον ἀπέλιπε, συμβασιλεύσας μὲν τῷ πρὸ αὐτοῦ Μιχαὴλ χρόνον ἕνα, ἐν ἑτέροις δὲ χρόνοις ἑννεακαίδεκα περὶ τὴν αὐτοκράτορα τῆς βασιλείας διαπρέψας ἀρχὴν, ἄριστα μὲν τὰ πολιτικὰ διαθεῖς, κάλλιστα δὲ καὶ **10** περὶ τὰ στρατιωτικὰ διαγεγονώς, καὶ πλατύνας μὲν τὰ ὄρια τῆς ἀρχῆς, ἀδικίαν δὲ καὶ βίαν ἐξελεύσας ἀπὸ τοῦ ὑπηκόου παντός, ὡς καὶ τὴν Ὀμηρικὴν περὶ τοῦ ἀρίστου βασιλέως μωρτυρίαν ἠρμόζειν αὐτῷ τὴν

ἁμφοτέρων, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' ἀχμητής. **15**

D Διαδέχεται δὲ τὴν ὅλην τῆς ἔξουσίας ἀρχὴν ὁ καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τῆς ἀρετῆς ἐπὶ τὸν πατρῶον κληρὸν καλούμενος καὶ παρὰ τοῦ ὑπηκόου δι' εὐχῶν ἐπιζητούμενος, Λέων ὁ πρᾶότατος καὶ σοφώτατος καὶ πρῶτος τῶν ἔτι περιλειπομένων νιῶν.

Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλείας Βασιλείου τοῦ ἁοι- **20** δίμου, ὅσα μὴ τῆς λήθης παρεσῶρη ῥέμμασι καὶ τῷ διὰ μέσον χρόνῳ ἐξίτηλα γέγονε, καὶ αὐτὴ δὲ ἢ πρὸ τῆς βασιλείας ἀγωγή,

17 τῶν πατρῶων κλήρων A
λήθης?

20 Βασιλείου om P

21 τοῖς

incidit, qui ex profluvio ventris acciderat; quod ipsum ex casu inter venandum oriri contigerat. iamque paulatim tali tabe contabescebat. imperii itaque rebus optima ratione dispositis, designatoque successore, nec non singularis consentanea ratione solertique consilio constitutis, tandem febris ardoribus violentiori aestu eius omnem vitalem humorem exhaurientibus ac consumentibus vita excessit, cum imperasset cum Michaële eius decessore annum unum, alios vero decem et novem solus rerum summam praeclare administrasset; cum civilibus optime constitutis, ipsa quoque armata militia praeclare effulsisset, atque imperii fines produxisset, iniuriamque ac vim a subditis omnibus longe reppulisset, ut et merito Homericum illud optimi regis in eum quadret elogium "utrumque, rex bonus et fortis bellator."

Excepit post eum rerum summam, qui et natura ipsoque virtutis iure ad paternam hereditatem vocabatur subditorumque votis exposcebatur, mitissimus Leo ac sapientissimus, liberorum ipse superstitem natu maximus.

Atque haec incliti Basilii pie religioseque administrati imperii muna, quotquot illius rerum oblivionis gurgitem effugerunt, nec quod intercurrit aevo exoleverunt. ipsam quoque eius ante adeptum imperium

καὶ ὅσα ἢ τῆς ὕλης αὐτοῦ ζωῆς περιέχει ὑπόθεσις, κατὰ τὸ ἡμῖν
 ζηκτικόν, καθὼς ἢ τῆς ἀληθείας εἶχε φύσις, ἀπήγγελται καὶ
 ἱστόρηται.

institutionem, ac quanta omnis eius vitae argumentum ratioque comple-
 ctitur, quoad licuit ac veritatis ordo posecebat, narravimus et in histo-
 riam coniecimus.

B A Σ Ι Λ Ε Ι Α

P 217

ΛΕΟΝΤΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ.

Λ Ο Γ Ο Σ Ζ.

Βασίλειος τελευτήσας, Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ αὐτοκράτωρ ἔβασί-
 λευσεν ἔτη εἴκοσι πέντε, μῆνας ὀκτώ. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελ-
 φὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος συνῆν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ, ὑπὸ
 αὐτοῦ ἀναγόμενός τε καὶ παιδευόμενος. ἀπέστειλεν οὖν ὁ βασιλεὺς
 τὸν στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἐν τῇ Χρυσοπόλει καὶ ἄλλους συγκλητι-
 κούς σὺν αὐτῷ μετὰ κλήρου καὶ κηρῶν καὶ ἁρμάτων· καὶ ἔξαγα-
 γόντες τοῦ τάφου τὸν Μιχαὴλ ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισσίῳ κατέ-
 θεντο, καὶ ἐπὶ κραβάτου θέντες, ἐντίμως καὶ βασιλικῶς περι-
 στείλαντες, ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγον, καὶ μεθ' ὕμνων μέχρι τῶν
 ἁγίων ἀποστόλων προέειψαν, ἐπομένων ἐκεῖσε καὶ τῶν αὐτοῦ
 ἀδελφῶν, καὶ ἐν λάρνακι κατέθεντο.

2. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν στρατηλάτην Ἀνδρέαν ἅμα Ἰωάννη Ἀγιοπολίτῃ, λογίῳ πάνυ ὄντι καὶ λογοθέτῃ

P 218

IMPERIUM LEONIS IMPERATORIS.

L I B. VI.

Defuncto Basilio Leo eius filius imperator rerum potitus est, annos
 quinque supra viginti, octo menses. Stephanus illius frater clericus cum
 esset ac syncellus, cum Photio patriarcha versabatur, sub cuius educa-
 batur ac erudiebatur disciplina. misit itaque imperator Andream magi-
 strum militiae Chrysopolim, aliosque cum eo senatorii ordinis, cum clero
 et cereis ac curribus; eductumque e sepulchro Michaelis cadaver ac in
 cypressino loculo positum lectuloque impositum, pretiosis vestibis re-
 gioque cultu ornatum, in urbem invexerunt; ac cum canticis ad sacram
 usque apostolorum aedem pompa deduxerunt, eius quoque fratribus illic
 funus comitantibus, tumuloque condiderunt.

2. Post haec vero idem imperator eundem magistrum militiae An-
 dream cum Ioanne Hagiopolita, viro valde erudito ac qui cursus publici

τοῦ δρόμου γεγονότι, ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἀπέστειλεν, οἱ ἐν τῷ ἄμβωνι ἀνελθόντες καὶ τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας πάντων εἰς ἐπήκοον ἀναγνόντες τοῦτον τοῦ θρόνου κατήγαγον, καὶ ὑπερόριον αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμονιανῶν τῇ ἐπονομαζομένῃ τοῦ Βόρδονος ἀνήγαγον. Στέφανον δὲ σύγκελλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν 5
B πρωτοθρόνου. ἔζησεν δὲ πατριαρχῶν ἔτη ἕξ καὶ μῆνας πέντε, καὶ τελευτήσας θάπτεται ἐν τῇ μονῇ Σικεῶν.

3. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ζασούτζαν Στυλιανὸν μάγιστρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου προβάλλεται.

4. Προεδόθη δὲ ἡ πόλις ἡ ἐπώνυμος Ὑψηλή, καὶ ἡχμαλωτίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. γέγονε δὲ καὶ μέγας ἐμπρησμός πλησίον τῶν Σοφιῶν, καὶ ἐνεπρήσθη καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ὃν ὁ βασιλεὺς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

5. Ἀποστείλας δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχάϊταν Θεόδωρον τὸν 20
C Σανδαβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν· Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ πρὸς Βασίλειον διαβληθέντες ὑπὸ τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, ὑπέθεντο τῷ βασιλεῖ ὡς βουληθεῖς Φωτίος τε καὶ Θεόδωρος ὁ Σανδαβαρη-
 νὸς βασιλέα ἐκ συγγενῶν Φωτίου ποιήσασθαι. προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἄμφω ἐν τοῖς παλατίοις ἤγαγον τῶν Πηγῶν, καὶ

20 βουληθεῖη?

logotheta exstiterat, ad S. Sophiae misit. qui ambone conscenso, relictisque in omnium auribus Photii patriarchae accusationis capitibus, eum e sede expulerunt inque Armonianorum monasterium, quod Bordonis vocant, exsulem relegarunt. Stephanum autem fratrem suum syncellum Leo patriarcham praeficit, ordinationis manus impendente Theophane primae sedis antistite. vixit autem in patriarchatu annos sex et menses quinque: vita functus in Siceorum tumulatur monasterio.

3. Imperator Zautzam Stylianum magistrum praefecit ac cursus publici logothetam.

4. Prodione capta urbs Hypsele dicta, eiusque omnes incolae ac cives ab Agarenis ducti in captivitatem. sed et ingenti prope Sophias excitato incendio, ipsa quoque S. Thomae apostoli sacra aedes ambusta, quam Leo imperator postmodum magnifice instauravit.

5. Missis imperator Euchaitam apparitoribus Theodorum Santabarenum in urbem induxit. Andreas vero scholarum domesticus et Stephanus magister Calomariae dictus, multis olim apud Basilium a Santabareno petiti accusationibus, Leoni suggerunt id Photio ac Theodoro fuisse constitutum, ut imperatorem ex Photii gente eiusque cognatis crearent. iussit itaque imperator, ambosque ad regias in Pegis aedes addu-

ἰδίᾳ φρουρεῖσθαι διεκελεύσατο. ἀπεισάλησαν δὲ διαγνώμονες τῶν
 κατ' αὐτῶν κινουμένων αὐτὸς τε ὁ μάγιστρος Στέφανος καὶ ὁ
 δομέστικος Ἀνδρέας καὶ ὁ Κρατερὸς καὶ ὁ Γοῦμερ πατρίκιοι καὶ D
 Ἰωάννης ὁ Ἁγιοπολίτης. ἀγαγόντες οὖν τὸν πατριάρχην Φώτιον
 5 καὶ ἐπὶ θρόνου ἐντίμως καθίσαντες, καὶ αὐτοὶ καθεσθέντες, τὴν
 ἐξέτασιν ἐποιοῦντο. ὁ δὲ δομέστικος Ἀνδρέας ἔφη τῷ πατριάρχῃ
 “γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, ἀββᾶν Θεόδωρον;” ὁ δὲ “ἀββᾶν οὐ γνω-
 ρίζω Θεόδωρον.” ὁ δὲ Ἀνδρέας “τὸν ἀββᾶν οὐ γνωρίζεις Θεό-
 δωρον τὸν Σανδαβαρηνόν;” καὶ ὁ πατριάρχης “γνωρίζω τὸν μονα-
 10 χὸν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχαΐτων.” ἐνεχθέντος δὲ
 τοῦ Σανδαβαρηνοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀνδρέας “ὁ βασιλεὺς σοι
 δηλοῖ, ποῦ εἰσὶ τὰ χρήματα καὶ τὰ πράγματα τῆς βασιλείας μου;” P 219
 ὁ δὲ ἔφη “ὅπου δέδωκεν αὐτὰ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν βασιλεὺς· νῦν
 δὲ ἐπεὶ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ζητεῖ, ἕξουσίαν ἔχει τοῦ ἀναλαβεῖσθαι
 15 αὐτά.” καὶ ὁ Ἀνδρέας “εἶπέ, τίνα ἐβουλεύου βασιλεῖα ποιῆσαι
 τῷ πατρὶ τοῦ βασιλέως ὑποθεῖς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸν ἴδιον ἀπο-
 στερεῖσαι υἱόν; σὸν συγγενῆ ἢ τοῦ πατριάρχου;” ὁ δὲ εἶπεν “οὐκ
 οἶδα ταῦτα περὶ ὧν μοι κακηγορεῖτε.” λέγει οὖν ὁ μάγιστρος
 Στέφανος “καὶ πῶς ἐμήνησας τῷ βασιλεῖ ἐλέγξειν περὶ τούτου τὸν
 20 πατριάρχην;” ὁ δὲ παρεθὺν τοῖς ποσὶ τοῦ πατριάρχου προσπε-
 σῶν εἶπεν “ὀρκίζω σε δέσποτα κατὰ τοῦ Θεοῦ ἵνα πρότερόν με B
 καθαιρήσῃς, καὶ τότε γυμνὸν με ὄντα ἱερωσύνης ὡς κακοῦρον
 ὄντα κολαζέτωσαν· οὐ γὰρ τοιαῦτα τῷ βασιλεῖ ἐδήλωσα.” ὁ δὲ

ctos in sua quemque custodia seorsumque servari praecepit. missi co-
 gnitores capitum accusationis, magister ipse Stephanus et Andreas do-
 mesticus et Craterus et Gumer patricii et Ioannes Hagiopolita. adducto
 itaque patriarcha Photio, et in sede reverenter collocato, ipsi quoque
 sedentes causae examen instituunt. tunc Andreas domesticus patriarchae
 inquit “nosti, domine, abbatem Theodorum?” cui ille “abbatem Theodo-
 rum non cognosco.” ait Andreas “Theodorum abbatem Santabarenum
 non nosti?” cui patriarcha “Theodorum monachum Santabarenum Eu-
 chaitarum archiepiscopum cognosco.” tum Santabareno in medium ad-
 ducto, ait ad eum Andreas “mandat tibi imperator, ubi sunt imperii mei
 pecuniae bonaque et supellex?” ait ille “ubi illa dedit, qui pro tem-
 pore imperium gessit. nunc autem quoniam haec imperator quaerit,
 licet illi ea recipere.” tunc Andreas “dic, oro, quem voluisti imperato-
 rem facere, cum imperatoris patri auctor esses ut filium oculis orbaret?
 num tibi sanguinis necessitudine coniunctum, an patriarchae?” respon-
 dit ille “haec, quae mihi obiicitis crimina, nescio.” ad quem magister
 Stephanus “ecquomodo imperatori significasti te patriarcham eius scele-
 ris reum peracturum?” mox ille, hisce auditis, patriarchae pedibus ad-
 volutus “obtestor te, domine, per deum,” ait, “ut me prius deiicias ac
 exauctores, tumque in me omni sacerdotio nudatum, ut maleficum, ani-
 madvertant. nec enim eiusmodi aliquid unquam imperatori detuli.” tum

πατριάρχης ἔφη “μὰ τὴν σωτηρίαν ἐμῆς ψυχῆς, κῦρι Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἶ καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.” θυμωθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις Ἀνδρέας ἔφη “καὶ οὐκ ἐμήνουσας, ἀββᾶ, τῷ βασιλεῖ δι’ ἐμοῦ ἵνα ἐν τούτῳ τὸν πατριάρχην ἐλέγξης;” ὁ δὲ ἀπηρνήσατο μηδὲν εἰδέναι. ὑποστρέψαντες οὖν τῷ βασιλεῖ τὰ
C λαληθέντα ἀνήγγειλαν· ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτω ληφθεὶς, ὡς μὴ εὐλογον αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου εὐρηκῶς, ἀποστείλας ἔτυψε τὸν Σανδαβαρηνὸν σφοδρῶς καὶ ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. κατόπιν δὲ ἀποστείλας ἐξετύφλωσεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν. χρόνων δὲ παρωχηκότων πολλῶν ἐκ τῆς ἐξορίας
 1 αὐτὸν ἀνεκαλέσατο καὶ ἐν τῇ πόλει εἰσήγαγεν, προστάξας σιτηρέσια τοῦτον ἐκ τῆς νέας ἐκκλησίας λαμβάνειν· ὃς καὶ τελευτῶ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρός.

6. Ἐν ταῖς ἡμέραις δὲ Λέοντος ὁ Λογγίβαρδος δούξ,
D γαμβρὸς δὲ τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας γεγονώς, ἀντῆρε τῷ βασιλεῖ κα- 1
 ταστασιάσας καὶ πῦσαν τὴν χώραν ὑφ’ ἐαυτῷ ποιησάμενος. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνον τὸν τῆς τραπέζης σὺν πῦσι τοῖς δυτικοῖς ἐξαπέστειλεν θέμασιν ὥστε καταπολεμῆσαι Ἐγίωνα. συμβολῆς δὲ γενομένης οἱ μετὰ Κωνσταντίνου ἠττήθησαν καὶ κατεσφάγησαν, μόγις ἐκείνου περισωθέντος. γέγονε δὲ τμηκαῦτα καὶ 2
 ἡλιακῆ ἔκλειψις, ὥρα τῆς ἡμέρας ἕκτη, ὥστε καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι, ἀνέμων τε βιαία φορὰ καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταί,

11 αὐτοῦ P, αὐτὸν margo.

patriarcha “per salutem animae meae, domine Theodore, archiepiscopus es, tum in saeculo hoc tum in futuro.” ad haec Andreas ira concitus “nonne meo ipsius ore, abba, eius te criminis reum peracturum Photium significasti?” cui ille rursus scire se aliquid negavit. reversi itaque nuntiant quae illa cognitione essent interlocuti. imperator ira percitus effrenique furore subactus, ut qui probabile adversus patriarcham crimen nullum nactus esset, Santabarenum acriter verberari iubet, tumque Athenis exsulare. post eum vero mittens oculis orbavit et in Asiam relegavit. multis autem exactis annis ab exsilio revocatum in urbem induxit, annonasque illi ex novae ecclesiae censu constituit. porro diem obiit Constantino et Zoe illius matre imperatoribus.

6. Leonis temporibus Longobardiae dux, qui gener (i. e. affinis) regis Franciae fuit, adversus imperatorem rebellionem movit, ab eoque deficiens regionem omnem suae dicionis fecit. imperator eius certior factus Constantinum mensae praepositum cum occidentalis tractus legionibus omnibus ad debellandum Egeonem misit. conserta autem pugna Constantini victus exercitus est et ad internecionem deletus, adeo ut vix ipse a clade Constantinus superstes exstiterit. contigit vero tunc etiam solaris eclipsis, diei hora sexta, ita ut et stellae in caelo apparent.

ὥστε καὶ ἐν τοῦ φόρου ἀναβαθμοῖς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἀνθρώπους κερωννωθῆναι ἐπτά.

7. Ἐπολιορκήθη δὲ ὑπὸ Ἀγαρηῶν ἡ Σάμος, συμπαρα- P 220
ληφθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦντος ἐν αὐτῇ Πασπιλαῦ. Λέων δὲ ὁ
5 βασιλεὺς βασιλεοπάτορα τὸν Ζαούτζαν τιμᾷ, αὐτὸς καινονομήσας
τὸ ὄνομα· ἤδη γὰρ Ζωῆ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ συνεφιλιώθη, τοῦ
ταύτης ἀνδρὸς Θεοδώρου, ᾧ Γουνιατζίτζης ἐπώνυμον, ἀναιρεθέν-
τος φαρμάκιον.

8. Στεφάνου δὲ πατριάρχου τὸν βίον ἀπολιπόντος, Ἀν-
10 τώνιος ὁ τὴν ἐπωνυμίαν Καυλέας πατριάρχης ἀντ' αὐτοῦ προχει-
ρίζεται.

9. Ἀγγελία δὲ κατέλαβεν ὡς ὁ ἄρχων Συμεὼν Βουλγαρίας
βούλεται κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύσασθαι, πρόφασιν ἔχων τῆς B
μάχης ταύτης. ἐνουῶχον εἶχε δοῦλον ὁ βασιλεοπάτωρ Ζαούτζας·
15 Μουσικὸς ἦν ὄνομα τούτῳ. οὗτος συνεφιλιώθη ἀνδράσι ἐμπο-
ρικοῖς καὶ φιλοκερδέσι καὶ φιλοχρύσοις, ἔξ Ἑλλάδος οὔσι, Σταν-
ρικῶ τε καὶ Κοσμᾷ· οἱ τινες μεσιτεῖα τοῦ Μουσικοῦ κερδαίνειν
βουλόμενοι τὴν μετὰ Βουλγάρων πραγματείαν ἐν τῇ πόλει ἐν Θεσ-
σαλονίκη μετέστησαν, κακῶς κουμερκεύοντες τοὺς Βουλγάρους.
20 τῶν δὲ Βουλγάρων ταῦτα τῷ Συμεὼν ἀναγγειλάντων, αὐτὸς δῆλα
ταῦτα τῷ βασιλεῖ κατέστησε Λέοντι. ὁ δὲ πάντα ὡς λῆρον ἐλο-
γίζετο, τῇ πρὸς Ζαούτζαν προσπαθεῖα νικώμενος. μανεῖς οὖν ὁ C
Συμεὼν ἦρε κατὰ τῶν Ῥωμαίων τὰ ὄπλα. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν

tantaque ventorum vis ac turbo fuit fulguraque et tonitrua, ut et septem viri in gradibus Fori S. Constantini e caelo tacti perierint.

7. Expugnata ab Agarenis Samus est, una quoque Paspala praetore in eo comprehenso. Leo autem imperator Zautzam imperatoris patrem, novo abs se dignitatis titulo excogitato, appellat. iam enim secreto amore Zoes eius filiae flagrabat, viro illius Theodoro, cognomento Guniazitze, veneno sublato.

8. Stephano patriarcha vivis exempto, in eius locum praeficitur Antonius cognomento Cauleas.

9. Venit nuntius rumorque percrebuit, Symeonem Bulgarorum principem expeditionem moliri adversus Romanos, ea scilicet praetexta causa. Zautzas imperatoris pater servum eunuchum habebat, Musicum nomine. iunxerat hic amicitias cum Stauracio et Cosma, viris mercatoribus, lucrique ac auri cupidis, Attica oriundis. hi porro Musici auctoritate freti, maioris quaestus gratia, quod in urbe cum Bulgaris commercium erat, Thessalonicam transferunt et graviora vectigalia a mercatoribus Bulgaris exigunt. Bulgari de iniuria Symeoni expostulant: ipse vicissim eorum querelas per nuntium Leoni exponit. is vero ob benevolentiam qua Zautzam prosequabatur, cuncta haud secus ac nugas sprexit. Symeon ergo furore actus arma adversus Romanos sumit. rescivit

Κρηνίτην ἀποστέλλει κατ' αὐτοῦ στρατηλάτην ὄντα, λαῶ πολλῶ καὶ ἄρχουσι καθοπλίσας αὐτόν. συμβολῆς δὲ ἐν Μακεδονίᾳ γενομένης ἠτιῶνται Ῥωμαῖοι, καὶ κατασφάττεται αὐτός τε ὁ Κρηνίτης καὶ ὁ Ἀρμένιος Κορυθίης καὶ ἄλλοι πολλοί. ἐπεὶ δὲ καὶ Χαζάρους κατέσχευεν ὁ Συμεὼν τῶν ἐκ τῆς ἐταιρείας τοῦ βασιλέως 5

D Νικήταν τὸν ὀνομαζόμενον Σκληρὸν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ μετὰ δρομῶνων ἔξαπέστειλεν, δούναί δῶρα τοῖς Τούρκοις ὥστε τὸν Συμεὼν καταπολεμηῆσαι. ὁ δὲ τούτοις συντυχῶν καὶ πείσας κατὰ 10 Συμεὼν ὄπλα ἄρασθαι, ὁμήρους λαβῶν παρ' αὐτῶν πρὸς βασιλέα ὑπέστρεψεν. ὁ δὲ βασιλεὺς διὰ τε γῆς καὶ θαλάττης διέγνω τοὺς Βουλγάρους πολεμεῖν. καὶ διὰ μὲν θαλάσσης Εὐστάθιον δρογγύριον ἀποστέλλει, διὰ γῆς δὲ πατρικίον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν, δομέστικόν τῶν σχολῶν μετὰ τὴν τελευταίαν Ἀνδρέου γένόμενον. 15

P 221 ὧν μέχρι Βουλγαρίας καταλαβόντων, ὁ βασιλεὺς τὸν κραιίστωρα Κωνσταντινάκιν πρὸς Συμεὼν ἔξαπέστειλεν, ἔτι τὴν εἰρήνην στέργων καὶ βουλόμενος σπείσασθαι πρὸς αὐτόν· ὃν Συμεὼν κατασχῶν ἐν φρουρᾷ κατακλείει, δόλῳ πρὸς αὐτόν ὑποπτέυσας παραγενέσθαι. τοῦ Συμεὼν οὖν ἐπὶ τὸ στράτευμα Νικηφόρου ἄσχο- 20 λουμένου, οἱ Τούρκοι καταδραμόντες πῦσαν τὴν Βουλγαρικὴν ἐλήθσαντο γῆν. ὁ Συμεὼν ἐκμαθὼν κατὰ τῶν Τούρκων ἐτρέπετο. οἱ δὲ ἀντιπερῶσαντες πόλεμον πρὸς Βουλγάρους συμβάλλουσι καὶ

imperator, Crinitemque magistrum militiae ingenti exercitu procerumque numero constipatum adversus illum mittit. concurrentibus aciebus in Macedonia victi Romani, occisus ipse Crinites et Curtices Armenius ac alii multi. quod vero Symeon etiam Chazaros Leoni imperatori foederatos inter spolia ceperat, amputatis eorum naribus Romanorum probro in urbem eos remisit. spectaculi indignitate ira totus effervescens imperator, Nicetam cognomento Sclerum (Durum dicas) cum celocibus ad Danubium fluvium mittit, qui Turcos oblati muneribus adversus Symeonem eiusque debellandi causa conducatur. Nicetas ubi in colloquium venit, Turcosque et ipsos ad bellum adversus Symeonem induxit, acceptis etiam ab eis obsidibus ad imperatorem rediit. imperator terra marique urgendum Bulgaricum bellum constituit; ac mari quidem Eustathium drungarium mittit, terra autem Nicephorum Phocam patricium, extincto Andrea, scholarum domesticum. ad Bulgariam usque copiae venerant, cum imperator Constantinacium quaestorem ad Symeonem misit, adhuc pacem ambiens ac cum eo foedus percutere volens. Symeon comprehensum legatum in carcere tenuit, secum dolo agi existimans. dum itaque Symeon Nicephori copiis aciem opponit, omnem Turci Bulgaricam dicionem late vastant ac diripiunt. audivit Symeon, adversumque Turcos vertit impetum. Turci iterum traiecto amne, conserta cum Bulgaris

νικᾶσι τούτους κατὰ κράτος, ὡς μόλις τὸν Συμεὼν ἐν τῇ Δίστρα
 περιωθῆναι. ἤτήσαντο οὖν οἱ Τοῦρκοι τὸν βασιλέα τοὺς Βουλ- B
 γάρων αἰχμαλώτους ἀνήσασθαι· ὁ δὲ καὶ πεποίηκεν, τοὺς πολλί-
 τας ἔξαποστείλας εἰς τὴν τούτων ἐξώνησιν. ὁ δὲ Συμεὼν δι' Εὐ-
 5 σταθίου δρουγγαρίου τὸν βασιλέα περὶ τῆς εἰρήνης ἰκέτευεν· πρὸς
 ἣν ὑπέβλεψεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν Χοιροσφάκτην Λέοντα πρὸς τὸ
 ταύτην ποιήσασθαι ἔξαπέστειλεν. ὁ δὲ δομέστικος Νικηφόρος καὶ
 ὁ δρουγγάριος Εὐστάθιος ὑποστρέψαι μετὰ λαοῦ ἐκελεύσθησαν.
 Λέοντα δὲ Χοιροσφάκτην οὐδὲ λόγου ἠξίωσεν ὁ Συμεὼν, ἀλλ' ἐν
 10 εἰρκτῇ ἔστραγγάλισατο. ἔκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων
 πάντας κατέσφαξεν, μὴ δυναθέντας παρὰ Ῥωμαίοις βοήθειαν
 δέξασθαι. ὑποστρέψας δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ γαυριῶν πρὸς τὸν Λέοντα C
 ἔφη “εἰ μὴ πρότερον πῦσαν τὴν αἰχμαλωσίαν Βουλγάρων λάβω,
 εἰρήνην οὐ ποιῶ.” ἐπένευσεν οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι.
 15 ἦλθεν οὖν μετὰ Λέοντος ὁ Βούλγαρος Θεόδωρος, οἰκείος ὢν τῷ
 Συμεῶν, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

10. Τοῦ δὲ δομεστικού Νικηφόρου πρὸς τοῦ βασιλέως
 ἐξόχως ἀγυπωμένου, ὁ βασιλειοπάτωρ Ζαούτζας τοῦτον ὡς δυνά-
 στην προεβάλλετο, γυμνὸν μετ' αὐτοῦ ποιῆσαι συνάλλαγμα βου-
 20 λόμενος. τοῦ δὲ πρὸς τοῦτο ἀπαναινομένου, μήποτε δῶ ὑπόνοιαν
 τῷ βασιλεῖ Λέοντι, μανεῖς ἐπὶ τούτῳ ὁ Ζαούτζας αἰτίας ἐκίνησε D
 κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦτον μετέστησεν. προεβλήθη δὲ ἀντ'
 αὐτοῦ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ μάγιστρος Κατακαλών. ἐπὶ πολλῷ

10 ἡστρηλίσατο P, ἔστραγγάλισατο margo.

acie, eos penitus profligant, ita ut Symeon Distram incolumis vix eva-
 serit. victores Turci ab imperatore exposcunt ut Bulgarorum captivos
 redimat. praestitit ille, cives mittens qui redimerent. porro Symeon
 Eustathii drungarii opera pacem supplex imperatorem rogat. annuit in
 eam imperator, Leonem Choerosphactem ad eam componendam mittens.
 Nicephorus domesticus et Eustathius drungarius redire iussi cum copiis.
 Symeon Leonem Choerosphactem nec alloquio dignatus stringit in car-
 cere. expeditione vero in Turcos suscepta omnes iugulavit, cum eis
 nulla ex Romanis auxilia licuisset accipere. reversus Symeon pro vi-
 ctoria ferociens, Leoni denuntiat nulla se pacis foedera admissurum, nisi
 Bulgaros omnes captivos ante receperit. annuit imperator, ac reddendis
 captivos consentit. venit itaque Theodorus Bulgarus Symeonis domesti-
 cus cum Leone, eosque recepit.

10. Nicephorus domesticus eximie carus imperatori erat. hunc
 Zautzas imperatoris pater ceu virum potentatum obtinentem ad id mun-
 nus provexerat, nuptiarum cum illo commercia ambiens. verum respuit
 ille, ne quam forte Leoni imperatori de se suspicandi occasionem prae-
 beret. ea re furis actus Zautzas crimina in eum intentans dignitate
 spoliatur. eius loco scholarum domesticus provectus magister Catacalo.

δὲ σχολάσας ὁ Νικηφόρος αὐτῆς στρατηγὸς ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θεύματι προχειρίζεται. πολλὰς δὲ καὶ γενναίας ἀνδραγαθίας διὰ πάσης αὐτοῦ ἐν τοῖς πολέμοις καταπράξιμνος βιοτῆς, καὶ πολλὰ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν στησάμενος τρόπαια, τελευταῖα τὸν βίον ἐν γῆρᾳ καλῷ, υἱὸς καταλιπὼν Βάρδαν καὶ 5 Λέοντα, ὧν ὁ Βάρδας οἰκειότατος ὦν τῷ βασιλεῖ Λέοντι ἐστέρηγετό τε καὶ ἠγαπᾶτο καὶ δουλείαις ἐξυπηρετεῖτο ταῖς ἀνηκούσαις P 222 τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς, καθὼς εἴρηται, τὸν Κατακαλῶ προχειρισάμενος εἰς δομέστικον κατὰ τοῦ Συμεῶν τοῦτον ἐξαποστέλλει, συνεξαποστείλας αὐτῷ καὶ Θεοδόσιον πατρίκιον καὶ πρωτοβεστιά- 10 ριον. διαπερασάντων δὲ πάντων τῆς ἀνατολῆς θεμάτων τε καὶ ταγμάτων, καὶ πολέμου μετὰ Βουλγάρων συγκροτηθέντος περὶ τὸ Βουλγαρόφυγον, τρέπονται Ῥωμαῖοι κακῶς, καὶ πάντες ἀπώλοντο· οἷς συναπώλετο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδόσιος. ἐπὶ τούτου καὶ οἱ τῆς Χερσῶνος οἰκήτορες τὸν αὐτῶν ἀπέκτειναν στρατηγὸν Συ- 15 μεῶν τὸν τοῦ Ἰωνᾶ. παρελήφθη δὲ καὶ τὸ Κόρον ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

B 11. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὰ Δαμιανοῦ ἐξελθὼν εἶχεν μεθ' εἰσαυτοῦ καὶ τὴν Ζωὴν τὴν τοῦ Ζαούτζα θυγατέρα καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν. Θεοφανῶ δὲ ἡ τοῦ βασιλέως γαμετὴ οὐ παρῆν ἐκεῖσε, 20 ἀλλ' ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῷ τῇ ἐν Βλαχέρναις προσεκαρτέρει εὐχομένη. δόξαν δὲ τῷ βασιλεῖ μείναι ἐν τοῖς Δαμιανοῦ, συμβούλιον οἱ τοῦ Ζαούτζα ποιησάμενοι, ὃ τε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ταύτζης καὶ οἱ λοιποί, τῇ νυκτὶ τὸν βασιλέα διαχειρίσασθαι ἐβουλεύσαντο. ἡ δὲ Ζωὴ

post longam vacationem Nicephorus iterum dux in Thracesium themate constituitur; multisque, quoad vixit, egregie fortiterque bello gestis, nec paucis adversus Agarenos gentesque alias erectis tropaeis, in senectute bona diem obiit, Barda et Leone liberis relictis, quorum prior Leoni imperatori familiaris illi carissimus erat eiusque ministeria strenuus obibat. imperator itaque, uti dictum est, Catacalonem creatum domesticum adversus Symeonem mittit, cui etiam Theodosium patricium ac protovestiarium comitem adiunxit; cunctisque Asiae cohortibus ac ordinibus traductis, collatis signis cum Bulgaris ad locum (quem vocant) Bulgarophygon, Romani male funduntur omnesque internecioni dantur, ipso etiam patricio ac protovestiario Theodosio desiderato. inter haec etiam Chersonitae ducem suum Iona filium Symeonem occiderunt, Agareni in Cappadocia eorum ceperunt.

11. Imperator ad Damiani aedes egressus Zoem Zautzae filiam secum habebat ac ipsum Zautzam. Theophano autem imperatoris uxor iis solenniis non intererat, sed ad sanctum loculum in Blachernis precibus assidua erat. visum imperatori in illis aedibus morarum aliquid trahere. Zautzae affines, tum scilicet eius filius Tautzes tum reliqui, consilium ineunt ut imperatorem noctu interimant. at Zoe in imperatoris sinu

τῷ βασιλεῖ συγκαθεύδουσα καὶ τὸν Θροῦν ἐνωτισθεῖσα, διὰ τῆς
 θυρίδος προκύψασα κατεσίγασεν. ὡς δὲ τοῦ δεινοῦ τῆς ἐπιβοσλῆς
 ᾗσθετο ἀκριβῶς, τὸν βασιλεῦ διηπνίσασα τὸ πραττόμενον κατεσή-
 μανεν· ὅς ἐν πλοίῳ εὐθὺς εἰσελθὼν εἰς Πηγὰς διεπέρασεν, πάν- C
 5 τας ἐκέῖσε καὶ αὐτὸν τὸν Ζαούτζαν καταλιπών. ταχὺ δὲ προῦ εἰς
 τὸ παλάτιον εἰσελθὼν Ἰωάννην μὲν τὸν βίγλης δρουγγάριον διεδέ-
 ξατο, Πάρδον δὲ υἱὸν Νικολάου ἐταιρειάρχου ἀντ' αὐτοῦ προεβά-
 λετο· ὁ γὰρ Νικόλαος οὗτος φίλος ἦν τῷ βασιλεῖ καὶ πιστός, καὶ
 [περὶ] τὰ ἀπόρητα πάντα τοῦ Ζουούτζα δῆλα τούτῳ καθίστη καὶ
 10 ἔκπυστα. ἔκτοτε οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ τοῦ Ζαούτζα κελλίον οὐκ
 εἰσῆρχετο, εἰ μὴ Λέων ὁ μάγιστρος, ᾧ Θεοδοτάκης ἐπάνημον,
 τούτους ἀλλήλοις διήλλαξεν.

12. Τελευτῇ δὲ Ἀγούστω Θεοφανῶ ἔτη βασιλεύσασα D
 δώδεκα, ἣτις καὶ θαυματουργὸς ἀνεδείχθη, ἀνωτέρω τοῦ τῆς ζη-
 15 λοτυπίας πάθους φανεῖσα καὶ πρῶς τὴν πυρενδοκίμησιν ὑπενεγ-
 κοῦσα Ζωῆς, καὶ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς τὸν ἅπαντα βίον
 διανύσασα.

13. Στέφει Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα
 Ζωήν, καὶ εὐλογεῖται παρὰ τοῦ κληρικοῦ τοῦ παλατίου, ᾧ ἐπίκλην
 20 Σινάπης. ὁ μὲν οὖν εὐλογήσας καθηρέθη, ἡ δὲ ἔτος ἐν καὶ μῆνας
 ὀκτὼ βασιλεύσασα ἐτελεύτησεν. λάρνακα δὲ ἔφευρον ἐφ' ᾧ ἀπο-
 τεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν αὐτῇ, ἣτις τοιάνδε εἶχεν ἐγκεκολλημέ- P 223
 νην γραφήν "Θυγάτηρ Βαβυλωνῶνος ἡ ταλαίπωρος."

dormiens, audito murmure, per fenestram aspectans silentium indicabat.
 perspectoque clare insidiarum periculo, suscitans imperatorem insidias
 indicavit. statim ergo in navigium ingressus Pegas transfretavit, cun-
 ctis ibi, ac ipso Zautza, relictis. statimque mane in palatium veniens,
 Ioanne excubiarum drungario ab officio remoto Pardum Nicolai heteriar-
 chae filium ei muneri praefecit: is namque Nicolaus imperatori amicus
 propensaque in eum fide Zautzae arcana omnia ac consilia ei detegebat.
 ex tunc igitur imperator in Zautzae cubiculum non introibat, donec Leo
 magister, cognomento Theodotaces, ambos reconciliasset.

12. Moritur Theophano Augusta, annos duodecim imperio potita,
 atque post mortem miraculorum gloria claruit; quae nimirum zelotypiae
 affectu superior fuisset, Zoesque spretionem placide tulisset, ac vitam
 omnem eleemosynis atque precibus assidua egisset.

13. Coronat Leo imperator Zoem Zautzae filiam, et a quodam
 clerico palatino, cognomento Sinapes, pro nuptiarum corollis benedictione
 donatur. benedictionis minister officio depositus est. Zoe cum annum
 unum ac menses octo in imperio vixisset, fatis functa est. inventa urna
 in quam eius cadaver inferretur, in haec verba ac sententiam caelata,
 "filia Babylonis misera."

14. Διεβλήθησαν δὲ τῷ βασιλεῖ Μουσικὸς καὶ Σταυράκιος, ὡς παρὰ τῶν στρατηγῶν δῶρα λαμβάνοντες, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἀρχόντων, μεσιτεύουσι τούτοις τῷ βυσιλεοπίτορι. καὶ ποτε τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμμάτων τινὸς τῶν στρατηγῶν εἰς τὸν βασιλεοπάτορα εἰσεληλυθὸτος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ 5 ἡλιακῷ ἑστηκώς, κατόπιν αὐτοῦ εἰσῆλθεν καὶ τοῦ τένοντος αὐτὸν λαβόμενος ἔξω ἐξήγαγεν ὡς δῆθεν περὶ τῶν στρατηγῶν ἐρωτήσων, B καὶ εἰς τὸ Μονόθυρον ἀγαγὼν καὶ τὰ γράμματα ἐξάρας ἀπισφενδόνησε τοῦτον καὶ τοῖς προστυχοῦσιν ἔδωκεν τοῦ παλατίου ἐξαγαγεῖν καὶ μοναχὸν ἀποκεῖραι. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐν ἀπογνώσει 10 γέγονεν. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἔνθα ὁ Μουσικὸς παρίστατο τῷ Ζαούτζα, τοῦτον παρὰ τὸν τράχηλον ὠθήσας ἐξήγαγεν, διορισάμενος Χριστοφόρον κοιτωνίτην ἐν τοῖς Στουδίοις ἀποκεῖραι αὐτόν. μετ' ὀλίγον δὲ Ζαούτζας τελευτᾷ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ διὰ τοῦ Βουκολέοντος κατενεγκόντες αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλέου 15 κατέθαψαν.

C 15. Συμφιλιούται δὲ ὁ ἐπείκτης Βασίλειος τῷ κουβικουλαρίῳ Σαμωνᾷ τῷ ἔξ Ἀγαρηῶν, τοῦ τῆς βασιλείας ὑρεγόμενος ἀξιώματος. ἐθάρασεν δὲ τῷ Σαμωνᾷ ὅτι τῆς θείας ἡμῶν τελευτησάσης Ζωῆς ἑτέρα γυναικὶ πάντως ὁ βασιλεὺς συζευχθήσεται, 20 καὶ ἡμᾶς ἐκποδὼν καταστήσει. ὁδὸς οὖν μοι λόγον ὡς φυλάξεις τὸ ἀπόρητον, κάγω σοι πάντα θαρρήσω τὰ ὑφ' ἡμῶν βουλευόμενα. ὁ δὲ τοῦτο πεποιηκώς πᾶσαν παρ' αὐτοῦ τὴν συσκευὴν

14. Porro delati sunt apud imperatorem Musicus et Stauracius, tanquam qui munera a ducibus ac magistratibus acciperent et apud imperatoris patrem per sordes intercederent. ac vero ingresso quandoque Stauracio ad imperatoris patrem cum ducum alicuius libello, ubi eum imperator in solari horologio stans aspexit, hominem pone secutus est cerviceque apprehensum foras eduxit, tanquam nimirum de ducibus quaestionem habiturus; trahensque ad Monothyrum, ablatisque tabulis, hominem excussit; ac iis qui forte aderant, palatio educendum atque in monachum detondendum, dedit. id vero ut cognovit Musicus, desperatione agi suisque rebus diffidere coepit. ingressus itaque imperator, ubi ille Zautzae adstabat, collo apprehensum trudens expulit, ac Christophoro cubiculario in Studianis detonderi praecepit. haud multo post Zautzas in palatio moritur, elatumque eius funus per Bucoleonem in Cauleae monasterio deponitur.

15. Basilius imperialis exactor seu compulsor amicitia iungitur Samonae cubiculario, Agarenorum prosapia sato, imperii scilicet cupidine incensus. concepta ergo fiducia mentem aperit, atque "defuncta nunc Zoe, amita nostra, fiet prorsus ut imperator aliam uxorem ducat nosque omnes e medio tollat. verum mihi fidem obstringito, arcanum te servaturum; tum ego omne tibi nostrum consilium credam." quod cum ille

ἐδιδάσκετο. ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰς βασιλεία εἰσελθὼν ἔφη “θέλω σοί
 τι, δέσποτα, ἰδίᾳ εἰπεῖν, ὅπερ ἐμοὶ μὲν λεγόμενον θάνατον προ-
 ξενεῖ, σοὶ δὲ σιωπώμενον.” καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα πᾶσαν
 Βασιλείου ἐπιβουλὴν. τοῦ δὲ βασιλέως τοῖς ῥηθεῖσι διαπιστήσαν- **D**
5τος, καὶ εἰπόντος μήποτε ὡς ἐξ ὑποβολῆς τινὸς ταῦτα εἰρήκει, ὁ
 δὲ Σαμωνᾶς “εἰ βούλει πληροφορηθῆναι” φησιν, “οὐδὲ βούλει εἰς
 τὸ ἐμὸν κελλίον ἀπόστειλον, καὶ ἀποκρύψω τούτους ἐν ἀποκρύφῳ,
 καὶ ὅσα παρὰ Βασιλείου καὶ παρ’ ἐμοῦ λέγονται, γράψωσι, καὶ
 τηρικᾶτα βεβαιωθήσῃ ὡς οὐδὲν ψεῦδός ἐστι τῶν παρ’ ἐμοῦ σοι
10ῥηθέντων.” ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Χριστοφόρον πρωτοβε-
 στιάριον ἄμμα Καλοκῦρι κοιτωνίτη· οἱ ἐν τῷ τοῦ Σαμωνᾶ κελλίῳ
 ἀνελθόντες ἐκρύβησαν. ὁ δὲ Σαμωνᾶς τὸν Βασιλείου δελεάσας **P 224**
 καὶ λόγον ἔνορκον δοὺς ἔπεισε πάλιν πᾶσαν αὐτῷ τὴν ἐπιβουλὴν
 φανερῶς ἐξεῖπεῖν καὶ τοὺς μετ’ αὐτοῦ βουλευομένους· ἄπερ Κα-
15λοκῦρις καὶ Χριστοφόρος ἀκούοντες διὰ γραφῆς ἐσημήναντο. ταύ-
 των δὲ ἀριστερόντων οὗτοι κατελθόντες τὴν γραφὴν τῷ βασιλεῖ
 ὑπεσίμνησαν καὶ ἀνέγνωσαν. καὶ παρενθὺ Βασιλείου μὲν προσκα-
 λεσάμενος δέδωκε μιλιαρῆσια χιλιάδας κδ’ ὡς δῆθεν ψυχικὰ τῆς
 αὐτοῦ Θεῆς Ζωῆς ὀρισθέντα, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ ἀπέστειλεν.
20 Πάρδον δὲ δρουγγάριον τῆς βίγλης αὐτῷ κεκοινωνηκότα πρὸς τὸν
 Στυπιώτην ἀποστέλλει τοῦ δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτόν, ὃς προμηνηθεὶς **B**
 διὰ βασιλικῆς γραφῆς τοῦτον ἐδέσμευσεν· Νικόλαον δὲ ἑταιρειάρ-
 χην τῆς πόλεως ἐξήγαγεν. ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασιλείου

fecisset, omnem ab eo discit conpirationem. Samonas vero ad imperato-
 rem ingressus “est” inquit, “domine, quod tibi secreto loquar, res scilicet
 eiusmodi, quae si dicatur, mihi quidem interitum, sin taceatur, certum
 tibi exitium afferet,” omnemque imperatori machinationem narravit.
 cumque imperator haud satis delationi fidem accommodaret, secumque
 ambigeret num forte cuiusdam suasu haec ille locutus esset? ait ad eum
 Samonas: “si rem plenius scire desideras, mitte domum quos libuerit,
 ut in cubiculi angulo latentes omnia conscribant, quae ambo pariter lo-
 quemur; inque eum modum nihil me falso locutum esse omnino intelli-
 ges.” mittit itaque imperator Christophorum protovestiarium una cum
 Calocyri cubiculario; ingressique in Samonae cubiculo delitescunt. tum
 Samonas Basilio obblandiens, iurataque fide sibi eum obstringens, omnem
 rursus suadet machinationem clare detegere ac coniuratos referre.
 audita Calocyris et Christophorus scripto annotarunt; illisque pranden-
 tibus se cubiculo subducentes scripturam imperatori subscriptione sua
 munitam legerunt. Basilium confestim accersit imperator, datque viginti-
 quattuor milia nummorum miliarensium in amitae Zoes animae levamen
 legata, inque Macedoniam perferre iussit. Pardum excubiarum drungar-
 ium coniurationis socium, ad Stupiotem mittit, velut eum adducturum;
 quem ille imperatoris diplomate praemonitus in vincula compegit. Nico-
 laum hetaeriarcham solerter urbe eiecit. Basilium ex Macedonia revo-

καὶ ἀνακρίνας αὐτὸν καὶ τύπας σφοδρῶς καὶ τρίχας αὐτοῦ κατα-
φλέξας καὶ ἐν μέσῃ θριαμβεύσας τῇ πόλει ἐν Ἀθήναις ἐξώρισεν.
πάντας δὲ τοὺς μαγίστρος καὶ τοὺς ἐν τέλει ὁ βασιλεὺς προσκα-
λεσάμενος ἐνώπιον αὐτῶν τὰ ὑπὸ Σαμωνᾶ μηνυθέντα ἀνέγνω. οἱ
δὲ τοῦτον ὑπερεπήνεσαν ὡς τῆς τοῦ βασιλέως παραίτιον κατα- 5
στάντα ζωῆς, καὶ ἄξιον μεγίστης εἶναι τιμῆς προσειρήμασιν. ὁ δὲ
C τοῦτον παρενθὺ τῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου τιμῇ ἤξιωσε καὶ οὐκείον
ἐαντῷ κατεστήσατο.

16. Ἐτελεύτησεν δὲ ὁ πατριάρχης Στέφανος, καὶ ἀντ'
αὐτοῦ πατριάρχης ὁ μυστικὸς χειροτονήθη Νικόλαος, ὁ πολλὰ μὲν 10
κατὰ τῆς σοφίας προτερήματα σὺν εὐσχήμονι κατιστάσει. παρε-
λήφθη δὲ ἡ πόλις Δημητριάς, ἡ ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος, ὑπὸ τῶν
Ἀγαρηνῶν.

17. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέραν Ζωῆς
τὴν ἀπὸ τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ κατὰ τύπον 15
κλητόρια, Ἀυγουστάς μὴ οὔσης. ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην
D ἐκ τοῦ Ὀψικίου θέματος, ὠραίαν τε καὶ περικαλλῆ· ὄνομα δὲ
αὐτῇ Εὐδοκία. ἔγημέν τε αὐτὴν καὶ ἔστειπεν· ἐξ ἧς παῖδα ἐποίη-
σεν ἄρρενα, ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὴ καὶ τὸ γεννηθὲν ἐτελεύτησεν.

18. Ἐκτίσεν δὲ πλησίον τοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναοῦ 20
ἐκκλησίαν ὁ βασιλεὺς ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς
Θεοφανοῦς. ἔκτισεν δὲ καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Λαζάρου ἐκκλησίαν

9 Ἀντώνιος margo Combef.
15 τῆς τοῦ Z. Combef.

10 ὁ πολὺς τὰ τῆς Combef.

catum institutoque iudicio acerbis suppliciis subiicit, exustis capillis, pompaque traductum per mediam civitatem Athenas in exsilium misit. convocatis autem imperator cunctis magistris ac proceribus, quae a Samona indicata fuerant, sub omnium conspectum legit. hi summis laudibus hominem extulerunt, ut qui imperatoris vitae consulisset, maximoque dignum honore proclamarent. confestim itaque protospatharii dignitate auctum inter familiares cum Leo coaptavit.

16. Defuncto patriarcha Antonio, eius loco ordinatus est patriarcha Nicolaus mysticus, vir longe sapientia praestans, cum pari modestia morumque compositione. capta ab Agarenis urbs Demetrias, spectans ad Atticae thema.

17. Coronat Leo Annam Zoes filiam Zautzae neptem, quod constituta ex more convivia publica, deficiente Augusta, celebrare non posset. duxit vero imperator puellam ex Opsicii themate formosam longaque pulcherrimam, Eudociam nomine, celebratisque nuptiarum solenniis Augustali corona donavit; ex qua suscepta prole mascula, tum ipsa in partu interiit, tum quam prolem sustulerat.

18. Haud procul ab aede SS. apostolorum Leo templum ex nomine prioris uxoris suae Theophanonis exstruxit. sed et S. Lazari ecclesiam

τῶν λεγομένων Τόπων, καὶ μονὴν ἀνδρῶν εὐνούχων ἐν αὐτῇ κατε-
 σκέυασεν· ἔνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα καὶ τῆς ἀδελφῆς
 αὐτοῦ Μαγδαληνῆς ἀνακομίσας ἀπέθετο. τοῦ δὲ στόλου ἐν τοῖς P 225
 τῶν ἐκκλησιῶν τοιούτων ἔργοις ἀσχολουμένου, τὸ ἐν Σικελίᾳ Ταυ-
 5 ρομένιον ἐπὶ τῶν Ἄφρων παρελήφθη καὶ πολὺς τῶν Ῥωμαίων
 φόνος ἐγένετο. κατεσχέθη δὲ καὶ Ἀἴμιμος ἐπὶ τῶν Ἀγαρηνῶν,
 καὶ πλείστος ἡχιμυλωτίσθη λαός.

19. Προέλευσιν δὲ τοῦ βασιλέως πεποικητός τῇ ἡμέρᾳ
 τῆς Μεσοπεντηκοστῆς εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον, ἐν τῷ εἰσοδεύειν καὶ
 10 πλησίον τῶν ἁγίων γενέσθαι θυρῶν ἐκπετηδηκῶς τις τοῦ ἄμβωνος
 ῥάβδῳ παχείᾳ καὶ ἰσχυρῇ τούτου ἔπαισε κατὰ κεφαλῆς. καὶ δὴ
 ἂν ἐθανάτωσεν παρευθῦ, εἰ μὴ προνοία τινὶ τὸ τῆς ῥάβδου ἄκρον
 τῷ πολυκανδήλῳ προσκεκρουκῶς τῆς βιαιᾶς μικρὸν ἀνεσχέθη φο- B
 ρᾶς. τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως καταρρέοντος
 15 κεφαλῆς ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων ἐγένετο. ὁ δὲ ἀδελ-
 φὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος νόσον προφασισάμενος οὐ κατήλθεν ἐν τῇ
 εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπευθῆναι αὐτὸν τὴν τοιαύτην ἐπιβου-
 λὴν κατεργάσασθαι. ὁ δὲ τὸν βασιλέα πλήξας κατασχεθεὶς καὶ
 20 λόγει, τέλος χεῖρας καὶ πόδας ἐκκοπεῖς ἐν τῇ τοῦ ἵππικοῦ σφεν-
 δόνη ἐκάη. ἔκτοτε δὲ ἡ τοιαύτη ἐξεκόπη προέλευσις. μετὰ δὲ
 τινὰ καιρὸν Μάρκος ὁ σφώτατος μοναχός, οἰκονόμος ὢν τῆς C
 αὐτῆς ἐκκλησίας, ὅς καὶ ἐν μεγάλῳ σαββάτῳ τετραώδιον τοῦ με-
 γάλου Κοσμοῦ ἀνεπλήρωσεν, ἐν τῇ τραπέζῃ τῷ βασιλεῖ συνεσιώ-

ad Topos (quos vocant) aedificavit, inque illa virorum eunuchorum mo-
 nasterium constituit; quo etiam S. Lazari corpus eiusque sororis Magda-
 lenae corpus translatum deposuit. dum vero classiarum istiusmodi operi-
 bus tempus distrahunt, Tauromenium in Sicilia ab Afris capitur ingens-
 que Romanorum clades agitur. Lemno quoque potiti Agareni magnam
 captivorum multitudinem abducunt.

19. Cum imperator die mediae pentecostes solenni pompa ad S.
 Mocium processisset, iamque introgressus ad sanctas prope ianuas ac
 sacrarium venisset, exsiliens quis ex ambone robustum crassumque fustem
 in eius caput impexit. ac sane mox sustulisset, nisi quadam dei provi-
 dentia fustis summitas multifido pendenti candelabro illisa impetum tan-
 tisper remisisset. cruore ex imperatoris capite largiter defluente turbati
 proceres alii alio diffugere. Alexander eius frater aegrotationem causa-
 tus pompae non interfuit, ex quo eiuscemodi in fratrem insidiarum auctor
 prope inaudiit. apprehensus igitur percussor, multisque tormentis sub-
 actus, cum nullum coniurationis socium nosse se profiteretur, ad extremum
 manibus pedibusque praecisis ad Circi metam combustus est. post breve
 autem tempus Marcus sapientissimus monachus, eius ecclesiae oeconomus,
 qui magni Cosmae Tetraodium hymnum magni Sabbati absolvit, cum impe-

μενος ἐλιπάρει τούτῳ μὴ τὴν τοιαύτην ἐκκοπῆναι προέλευσιν. τοῦ δὲ βασιλέως ἀπαναινομένου ὁ Μάρκος ἔφη “μὴ ὀργίζου μηδὲ χαλέπαινε, ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ προγεγραμμένον ἦν παρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τοῦτό σε καθυποστῆναι· προεῖρηκε γὰρ τοῦτο, λέγων ὅσα ἐπόνηρέυσαιτο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐκαυχήσαντο οἱ 5 μισοῦντές σε ἐν μέσῳ ἑορτῆς σου. δεῖ οὖν σε, δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν ἔτη δέκα τὴν βασιλείαν κατασχεῖν.” ὁ καὶ γέγονεν· μετὰ γὰρ D τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δέκα ἐνιαυτῶν, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ἧ καὶ ἐπλήγη, τετελεύτησεν.

20. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ πα 10
λατίῳ μετὰ τοῦ βασιλέως ἀστεφής. τῶν δὲ Βουλγαρικῶν ἐφόδων Ῥωμαίους ἐπιτριβόντων, οἱ ἔξ Ἄγαρο μαθόντες τοῦτο στόλος ἐξήγεσαν ναύμαχος, ἐπιστήσαντες στρατηγὸν Τριπολίτην Λέοντα, Ἀτάλου μὲν ἐξωρημμένον τῆς πόλεως, τῆς δὲ Χριστιανῶν εὐσεβείας ἀποστήσαντα. καὶ Τρίπολις μὲν ὠνόμασται ἡ κατὰ Φοινίκην 15
τρισι διαιρεθεῖσα ταῖς γενεαῖς ἔξ Ἀραβίων καὶ Τυρίων καὶ Σιδονίων ἀποίκων. τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος ἐν τῷ τοῦ Βουτίου P 226 ἐμπορίῳ πρὸς τὸ τὴν μονὴν ἐγκαινίσαι τοῦ πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ Χριστοφόρου, ἡ ἀγγελία αὐτῇ κατέλαβεν ὡς Τριπολίτης μετὰ στόλον τῶν Σαρακηνῶν κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἀνέρχεται. 20
ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν Εὐστάθιον τὸν τηρικαῦτα δρουγγάριον μετὰ στόλον κατὰ τοῦ Τριπολίτου· ὃς μὴ δυνηθεὶς ἀντιτάξαι-

15 ἀποστάντα? an ἀποστατήσαντα?

16 ἐκ Σαραβίων P, ἔξ Ἀραβίων margo.

ratore mensae assidens rogabat ne eiusmodi processus ac pompa ab eo abrogaretur. quo abnuente, ait Marcus “ne irascaris aut iniquius feras, imperator. etenim id olim tibi eventurum vaticinatus erat David propheta. praedixit enim ille (Psalm. 73 3), quanta malignatus est inimicus in sancto meo! et gloriati sunt qui oderunt te in medio solennitatis tuae. itaque oportet te alios exinde annos decem imperare.” quod et contigit. post decem enim annos, ipsa die qua vulnus acceperat, vivis exemptus est.

20. Porro Zoe quarta Leonis uxor in palatio cum eo versabatur, haudum nuptialibus corollis donata. cum vero Bulgari incursionibus rem Romanam attererent, Agareni occasionem nacti classem navalesque copias miserunt, Leone Tripolita classiario duce, Attalea urbe oriundo, sed qui Christianam eivaverat pietatem. appellata autem est Phoeniciae Tripolis, quod tribus nationibus, Sardiis scilicet Tyriis ac Sidoniis colonis, divisa sit. egresso itaque imperatore ad Butii emporium encaeniorum causa monasterii a Christophoro protovestiario exstructi, nuntius venit Tripolitam cum hostili Saracenorum classe Cpolim petere. mittit ergo imperator Eustathium rei tunc navalis drungarium cum classe adversus Tripolitam, qui pugnae cum illo impar vacuus rediit. eum inse-

σθαι τούτω ἀντιστράφη κενός. κατόπιν δὲ αὐτοῦ ὁ Τριπολίτης
 ἔλθων ἐντὸς Ἀβύδου εἰσελήλυθεν καὶ μέχρι Παρείου κατέλαβεν.
 τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἀγγελθὲν εἰς μεγάλην αὐτὸν ἀθυμίαν καὶ ἀμη-
 χανίαν περιέστησεν. Ἡμερίῳ οὖν πρωτιασηκρήτις τὴν ναυτικὴν **B**
 5 δύναμιν ἐγχειρίσας κατὰ τοῦ Τριπολίτου ἀπέστειλεν· ὃς Ἀβυδον
 διελθὼν τὴν καθ' Ἑλλήσποντον, ἣν Μιλησίων κατοίκισαν ἀποι-
 κες, Ἑλλήσποντον τὸν ἀπὸ Ἑλλης τῆς Φριζῶν ἀδελφῆς τῷ ἐκείσε
 πελάγει ὀφείσης οὕτως ἀγορευόμενον, καὶ Αἰγαῖον πέλαγος, ὃ
 τὴν κλῆσιν ἀπέληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς αἰσσοῦσης κατὰ
 10 τὸν αἰγός, ἕξῃς δὲ προσωρικῶς Στροβήλῳ τῇ κατὰ Κιβύρρον
 (καὶ Στρόβηλος μὲν ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, Κιβύρρα δὲ ἀπὸ
 Κιβύρρου ἀδελφοῦ Μαρσοῦ τε καὶ Κιδράμου) καὶ Λαμφάκῳ,
 ἀπὸ φωτὸς λάμπειως ὠνομασμένη, ὅπερ νυκτὶ Φωκαέων θεμε-
 λιώντων ταύτην εὔξαμένων θεόθεν ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμε- **C**
 15 λίων βάσις καλῶς κεκραταίωτο, μετὰ ταῦτα τῇ Ἰμβρῳ διελήλυ-
 θῶς, ἣτις ἀπὸ Ἰμβρου κέκληται νιοῦ Ἄνθου, οὗ γενέτης Στάφυλος
 Διονύσου φίλτατος ἕγγονος, Σαμοθράκην δὲ διαβὰς καὶ τῇ Θάσῳ
 προσπελάσας, ἣν Χρυσῆν οἱ πρὶν διεφημίζοντο, Σαμοθράκην δὲ ἐν
 20 Θράκῃ χερόνησον τὴν πρότερον Θηριοῦσαν διὰ τὸ θηρίων πεπλη-
 ρῶσθαι, ἱερὰν Νυμφῶν οὔσαν, μετέπειτα τοῦ ῥοῦ συρραγέτος εἰς
 νῆσον συστήναι καὶ ὑπὸ Σαμίων μετοίκων ἐν κατασχέσει γενέσθαι
 καὶ Σαμοθράκην κληθῆναι, τοὺς πολεμίους κατέλαβεν. πλὴν οὐδὲ **D**

13 Φωκαέων P

cutus Tripolita intra Abydum penetravit ac usque Parium venit. huius rei nuntius gravem imperatori maerorem ac consilii inopiam attulit. itaque Hemerio a secretis primario classem adversus Tripolitam ducendam committit. is Abydum praetervectus (quae est in Hellesponto, quam Milesii coloni civitatem coniderunt. Hellespontus ab Hella Phrivi sorore illic pelago mersa sic appellatus) Aegaeoque mari emenso (dictum hoc ab aquarum quasi caprarum more salientium inaequalitate), ac cum iam ad Strobelum appulisset, quae est ad Cibirrhā (ac Strobelus quidem sic dicta a loci situ, Cibirrha vero a Cibirrho fratre Marsi et Cidrami), atque Lampsacum transisset (sic illa appellata a luce, quae noctu Phocensibus fundamenta iacientibus votaue concipientibus caelitus affulsit; quo auspicio iacta civitatis fundamenta firma steterunt). postea Imbro superata (sic illa appellata est ab Imbro Anthi filio, cuius pater Staphylus Dionysii nepos carissimus) itemque Samothrace, ac cum Thaso iam immineret (quam antiqui Aureae titulo atque nomine insigniebant: Samothracem vero in Thracia olim θηριοῦσαν, quasi bestiis abundantem iisque plenam, Nymphis sacram, peninsula cum esset, fluxus postea allisione in insulam coaluisse dixerunt, ac Samiorum colonorum iuris factam Samothraciam nuncupatam esse) hostes assequitur. at neque

πλησιάσαι τούτων τῷ στόλῳ τετόλμηκεν. αὐθόρμητος δὲ ὁ Τριπολίτης θεοῦ τοῦτον ἀπελαύνοντος ἀντεστράφη, καὶ ἐν Θεσσαλονίκη, καταλαβὼν ταύτην, καὶ Λέοντα τὸν ταύτης στρατηγόν, ᾧ ἦν ἐπώνυμον Κατζιλάκιος, κατασχών, σφαγὴν πολλήν καὶ χύσιν αἱμάτων ἐργάσατο.

21. Ῥοδοφύλης δὲ τις κουβικουλάριος ἔτυχεν ἐν Σικελίᾳ διὰ τινα χρεῖαν ἀποσταλείς, χρυσίου λίτρας ἐπιφερόμενος ἑκατόν· νόσῳ δὲ περιπεσὼν ἐν Θεσσαλονίκη εἰσῆλθεν ὥστε λούσασθαι καὶ ἀπολαῦσαι ἀnéσεως. τοῦτον ὁ Τριπολίτης κατασχών, καὶ μαθὼν ὡς χρυσίον ἐπιφέρεται, πολλὰ βουανίσας ἀπέκτεινεν μηδὲν ἔχειν διατεινόμενον· ἔτυχεν γὰρ τοῦτο ἐν τῇ ὁδῷ ἀπολιπών, ὅπερ Συμεὼν ἀσηκρητὶς διερχόμενος ἀνείλετο, ὃς μετὰ ταῦτα πατρικίος καὶ πρωτασηκρητὶς ἐγένετο. τοῦ δὲ Τριπολίτου καταστρέψαι τὴν πόλιν βουληθέντος, δηλοῖ αὐτῷ Συμεὼν χρυσίον λαβεῖν καὶ τῆς καταστροφῆς ἀποσχέσθαι· ὃ καὶ γέγονεν. ὁπισθόρμητος πάλιν ὁ δὲ τῶν Σαρακηνῶν στόλος ἀπήει· ὃ δὲ Ἡμέριος ταῦτα διεγνώκως πρὸς τὴν κατ' αὐτῶν διανίσταται διώξιν. οἱ δὲ τῇ Κρήτῃ προσβάλλουσι, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ ἀπόμοιραν τῆς λείας ἀπένεμιον, κακεῖθεν τῇ πατρίδι παλινοστήσαντες ἀπρακτεῖν κατὰ Ἀθῆνας ἐῶσιν τὸν Ἡμέριον.

22. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶχε τῶν Ἀνατολικῶν ὑποστράτηγον Εὐστάθιον πατρικίον, ὃς ἐν τῆς καλλίστης καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς τῶν Ἀργυρῶν ἐκπεφώνηται· ὃς τοῖς Ἰσμαηλίταις κατεστράτει καὶ ἔτρε-

classem propius adire ausus est. Tripolita vero ipse a se, dei impulsu ac nutu, reflectit iter; veniensque Thessalonicam, et comprehenso qui illi praetoris iure praecerat, Leone cognomento Cataziliaco, ingentem stragem ac neces plurimas egit.

21. Quidam vero cubiculariorum, Rhodophylus nomine, ob necessaria quaedam negotia in Siciliam missus erat, centum auri libras ferens; atque in itinere morbo correptus, levandae causa aegritudinis lavandique ac vires reficiendi Thessalonicam ingressus erat. cepit hunc Tripolita, eum auri vim ferre intelligens, multisque tormentis subactum peremit, cum ille nihil se habere assereret. reliquerat enim in via, ac Symeon a secretis illac transiens sustulerat. hic postea patricius ac eorum qui a secretis primus factus est. Tripolita urbem evertere cogitabat, cum eum Symeon monet atque hortatur ut auri summam tollat et ab evertenda urbe absteineat; quod et factum est. recedit itaque iterum Thessalonica Saracenorum classis. Hemerius hostium recessu cognito ad eos insequendos sese accingit. ad Cretam vero impulsus, spoliisque parte Cretensibus data, domum incolumes redeunt, relicto in Lemno insula otium terente nulloque bellico facinore Hemerio.

22. Habebat Leo Asiani exercitus legatum Eustathium patricium, ex praestantissima optimaque Argyrorum familia ortum. hic adversus Ismaelitas depugnans eos in fugam vertebat, neque id semel sed et cre-

πεν οὐχ ἄπαξ ἀλλὰ καὶ πολλάκις, ῥώμῃ καὶ ἰσχύϊ καὶ συνέσει καὶ ἀνδρίᾳ καὶ φρονήσει καὶ σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ τετιμημένος καὶ ἐπειλημμένος, ἔχων καὶ Ἀνδρόνικον τὸν ἐκ τοῦ Δουκός. Εὐστάθιον Ἀργυρὸν οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐδεδίεσαν, ὡς τὸ τούτου ὄνομα ἔκ-
 5 πληξιν καὶ φόβον αὐτοῖς λέγεσθαι. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος C
 ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ, ἣ ἐπώνυμόν τὰ Σπειρά, ἔξελθεῖν, ἐν τῷ Δα-
 ματρὸν οὔσαν, φηγῆ ἐχρήσατο ἅμα χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς
 δημοσίους ἵππους τοὺς ἐν ἐκάστη ἀλλαγῇ ἀγκυλοκοπῶν. ἀποστέλλει
 οὖν ὁ βασιλεὺς ὕπισθεν αὐτοῦ διῶξαι αὐτὸν Βασίλειον ἐται-
 0 ρεῖαρχην τὸν Καματερόν καὶ τὸν Κρηνίτην τὸν Γεώργιον. ἐπεὶ δὲ
 τὸν Ἄλυν ὁ Σαμωνᾶς ἔμελλεν περᾶν, κατέλαβεν αὐτὸν ὁ Νικηφό-
 ρος δρουγγάριος ὁ Καλλωνᾶς καὶ κατέσχεν. ὁ δὲ πολλὰ ἰκέτευεν
 καὶ ὑπισχεῖτο δίδόναι. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν, εἰς τὸν ἐν τῷ Σιριχᾷ D
 καταφεύγει σταυρόν, εὐχῆς δῆθεν χάριν ἐληλυθέναι προφασισά-
 5 μενος. καταλαβὼν οὖν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Ἀνδρόνικου ὁ Δουκός
 εἶός καὶ τοῦτον ἀναλαβὼν ἐν τῇ πόλει ὑπέστρεψεν. προσέταξεν
 δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος Βάρδα οἰκίᾳ φυλάτ-
 τισθαι. ἠρώτησεν δὲ Κωνσταντῖνον εἰ ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ φεύγων
 ἐτόγγανεν· καὶ μαθὼν τοῦτο ἀληθές εἶναι, παρήγγειλε Κωνσταν-
 τίνῳ μὴ τοῦτο εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ἐρωτωμένῳ, ἀλλ' ὅτι
 ἐν τῷ Σιριχᾷ χάριν εὐχῆς παρεγένετο· ἥθελε γὰρ ὁ βασιλεὺς συγ- P 228
 γνώμης τυχεῖν τὸν Σαμωνᾶν. καὶ προσκαλεσάμενος τὴν σύγκλη-
 τον καὶ εἰς τὸ μέσον παραγαγὼν τὸν Κωνσταντῖνον οὕτως ἠρώτη-

5 leg. γενέσθαι Combef.

brus, vir scilicet robore, fortitudine, intelligentiae vi, animi virtute, prudentia, castitate, iustitia eximie ornatus, secum etiam nactus Andronicum ducis filium. formidolosus Agarenis Eustathius Argyrus erat, ita ut vel eius auditum nomen terrorem illis pavoremque iniiceret. Samonas autem simulans se ad monasterium suum, cui nomen Spira, ad Damatrum situm exire, fugam arripuit, exportatis secum pecuniis equisque suis advectis, cursus publici equis per singulas stationes poplitum nervis succisis. mittit itaque Leo, qui eum insequantur, Basilium Camaterem hetaeriarum et Georgium Crenitam. Samonam porro Halym fluvium traicere parantem Nicephorus Drungarius Callonas comprehendit tenuitque. rogabat ille etiam atque etiam dimitti, inque eam rem munera promittebat. ubi autem non obtinet, ad crucem Sirichanam confugit. quasi voti causa se venisse praetexens. verum Constantinus Andronici Ducis filius comprehensum eum secum in urbem reduxit. Leo in Bardae Caesaris domo eum asservari iussit; quaeritque ex Constantino num is vere in Syriam fugeret. ubi autem sic se rem habere vere comperit, iubet Constantino uti haec coram senatu dissimulet et eum Siricham voti causa dicat profectum esse. volebat enim imperator quicquid noxae erat Samonae indulgeri. convocato itaque senatu, et Constantino in me-

σεν. “πρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς, ἔφρευγεν ἐν Συρίᾳ ὁ Σαμωνῆς; καὶ ἢ οὐ;” ὁ δὲ τοὺς ἕρκους εὐλαβηθεὶς (εἶπεν γὰρ πρότερον μὴ ἕρκιζόμενος, ἀλλ’ οὕτως ἀπλῶς ἐρωτώμενος, μὴ τὸ ὄν ἐξειπεῖν) ὡμολόγησε πάντων ἐνώπιον ὅτι εἰς Συρίαν ἔφρευγεν. μετ’ ὀργῆς δὲ τοῦτον τοῦ βασιλέως ἀποπεμφθεὶς, ἐποίησε Σαμωνῆς ἀπὸ ὕψεως μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ τοῦ Καίσαρος καθήμενος, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς βασιλικῆς ὕψεως καὶ ὀμίλιας κατηξιώθη.

23. Ἐγέννησε δὲ Λέων Κωνσταντῖνον υἱὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γαμετῆς, οὗ ἐν τῇ γεννήσει ἐφάνη κομήτης ἄστὴρ, τὰς ἀκτῖνας ἐπ’ ἀνατολὰς ἀφίεις καὶ ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ φαινόμενος τεσσαράκοντα. ὅς ἐβαπτίσθη ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ ἀγίᾳ τῶν φώτων ἡμέρᾳ, ἀναδεξαμένων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος Ἀλεξάνδρου τοῦ αὐταδέλφου τοῦ βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατρικίου καὶ τῶν ἐν τέλει ἀπάντων. γέγονε τότε καὶ ἡ Κύφη γηροκομεῖον, τῶν ἐκεῖσε ἐταιριδίων ἐκδιωχθέντων. ἐδολογήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς ὑπὸ Θωμᾶ πρεσβυτέρου, ὅστις καὶ καθηρέθη· καὶ βασίλισσαν αὐτὴν ἀνηγόρευσεν. διὰ ταύτην οὖν αἰτίαν ὁ πατριάρχης τὸν βασιλέα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχεσθαι διεκώλυσεν, ὅθεν διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους διήρχετο εἰς τὸ μητατόριον.

24. Προεβλήθη δὲ Σαμωνῆς παρικοιμώμενος διὰ τὸ συννεργὸς καθεστάναι τῷ βασιλεῖ πρὸς παρανομίαν καὶ κακίαν

dium adducto, in hunc modum percontatus est “per deum et caput meum, fugiebat Samonas in Syriam, necne?” Constantinus iurisiurandi motus religione (prius enim nulla adiuratione, sed simpliciter interrogatus, se non evulgaturum pollicitus erat) in omnium consessu Samonam in Syriam fugam arripuisse profitetur. quamobrem illo cum ira reiecto, Samonam imperator aula exclusum menses quattuor in Bardae Caesaris domo detinet; quibus decursis, ut imperatoris aspectu frueretur ac alloquio consecutus est.

23. Sustulit vero Leo ex Zoe quarta uxore sua filium Constantinum; in cuius ortu cometes apparuit, radios versus Orientem eiaculans, diesque quadraginta ac noctes luxit. infantem baptizavit Nicolaus patriarcha in magna ecclesia die sacro luminum (i. e. Epiphaniorum), susceptoribus ex sacro fonte Alexandro imperatoris germano et Samona patricio cunctisque proceribus. eodem tempore extracta est et senum invalidorum domus, quam Cupham dicunt, inde expulsis meretricibus. benedictionem sacro nuptiarum ritu cum Zoe uxore consecutus Leo a Thoma presbytero, qui ea ex causa officio motus est; quam etiam Leo Augustam proclamavit. eo facinore patriarcha ecclesiae ingressu Leoni interdixit; quamobrem is a dextra parte transiens ad Metatorium sese recipiebat.

24. Samonas accubitor praeficitur, quod ad omne facinore ac malitiam imperatori adiutor esset; coeperuntque ambo moliri adversus eccle-

ἄπασαν. καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἤρξαντο μελετᾶν. προσκαλε-
 σάμενος γὰρ τὸν πατριάρχην Νικόλαον (πρώτη ἦν τοῦ Φεβρουα- D
 ρίου μηνός) καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες δεχθῆναι, ἐπεὶ πείσαι οὐκ
 ἠδυνήθησαν, ἀπὸ κλητορίου ἀπὸ τοῦ Βουκολέοντος πλοῦν μικρῶ
 5 ἐμβιβάσαντες ἐν τῇ Ἱερείᾳ διεπέρασαν, ἀφ' ἧς μέχρι Γαλακρητῶν
 μόλις ἀπῆει χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. χειροτονεῖται ὁ σύγκελλος
 Εὐθύμιος πατριάρχης, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς ἐγκρατῆς τε καὶ θεοσε-
 βῆς, ὃν φασιν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως τὴν ἀρχιερωσύνην καταδέ-
 ξασθαι· καὶ γὰρ διανοεῖτο ὁ βασιλεὺς νόμον πονηρὸν ἐκθεῖναι τοῦ
 10 ἔχειν γυναῖκας ἄνδρα τρεῖς καὶ τέσσαρας, πολλῶν λογιωτάτων ἀν- P 229
 δρῶν εἰς τοῦτο αὐτῷ συνεργούντων.

25. Ἰουνίῳ δὲ μηνί προσεκλήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ
 Κωνσταντίνου τοῦ Λιβός ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ πλησίον τῶν ἁγίων
 ἀποστόλων τοῦ τὰ ἐγκαίνια ἐπιτελέσαι καὶ ἀριστῆσαι. καὶ γέγονεν
 15 ἄνεμος ὁ λεγόμενος λῆψ, φυσήσας ἕως τρίτου σφοδρῶς, συσσεισας
 καὶ οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν τύποις ὑπαί-
 θροις, λέγοντας συντέλειαν εἶναι κοσμικὴν, εἰ μὴ ἡ τοῦ Θεοῦ φι-
 λανθρωπία δι' ὄμβρων ἔστησεν τὴν τοιαύτην καταγίδα.

26. Στόλου δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἔξελθόντος, B
 ὁ βασιλεὺς Ἡμέριον λογοθέτην τοῦ δρόμου τοῦ στόλου παντὸς
 ἀρχηγὸν προβάλλεται. εἰδέξατο καὶ Ἀνδρόνικος ὁ δοῦξ συνεισελ-
 θεῖν τῷ Ἡμερίῳ καὶ τοὺς Ἀγαρηνοὺς καταπολεμῆσαι. ὁ δὲ Σα-
 μωνᾶς ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς ὢν Ἀνδρονίκῳ βόθρον αὐτῷ ὑπώρρι-

20 Ἡμέριον p. 467 b et 560 a.

siam. vocato itaque Nicolao patriarcha prima Februarii, ut reciperetur,
 enixius rogabant. ubi autem eius expugnare animum nequiverant, a con-
 vivio ac epulis ex Bucoleone lintri imponentes in Hieriam traduxerunt;
 unde aegre pedes ad Galacrenos usque prae nivium nimia copia venit.
 ordinatur autem Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis mode-
 stusque ac religiosus, quem aiunt ex divina revelatione episcopi munus
 suscepisse. etenim cogitabat imperator pessimam legem promulgare, qua
 liceret viro tres quattuorve alias ex aliis uxores habere, cum non dees-
 sent viri eruditissimi, qui in hoc ei consilio adiutores essent.

25. Mense Iunio Constantinus Afer imperatorem invitavit ad mo-
 nasterium suum, quod prope aedem apostolorum condiderat, ad illius
 peragenda encaenia, et ut prandio interesset. ibi subito exortus Afri-
 cus, tertioque repetitis vicibus vehementer spirans, multa concussit ae-
 dificia et ecclesias, adeo ut omnes relictis domibus sub dium procederent
 mundique consummationem adesse dicerent, nisi dei clementia imbrum
 inundatione illum turbinem sedasset.

26. Agarenorum classe adversus Romanos adventante, Leo Heme-
 rium publici cursus logothetam classi universae ducem praeficit. iussus
 et Andronicus Dux cum Hemerio navim conscendere adversumque Aga-
 renos fortiter dimicare. Samonas vero quo implacabili in Andronicum

τεν καὶ τοῖς ποσὶ παγίδας ὑπετίθει, δυσμενῶς ἔχων αὐτῷ διὰ τὴν
 ὑπέρθεσιν τῆς φυγῆς· ὑπέβαλε δὲ τινα γράψαι λαθροῦτως Ἀνδρο-
 νίκῳ μὴ ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν, ὅτι, φησὶν, παραγγελίας ὁ
C Ἡμέριος εἴληφεν παρὰ βασιλέως, ὑποβληθέντος παρὰ Σαμωνᾶ,
 κατασχεῖν καὶ τυφλῶσαι σε. πολλὰ δὲ τοῦ Ἡμερίου προτροπο- 5
 μένον τὸν Ἀνδρόνικον ἐν τοῖς πλοίοις εἰσελθεῖν τῶν Ἀγαρηνῶν
 ἐπικειμένων, ἀπεσκήρτησε, μὴ τοῦτο ποιῆσαι καταδεξάμενος.
 Ἡμέριος δὲ μόνος τῆ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ μνήμη συμβα-
 λῶν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο· τοῦτο
 μαθὼν Ἀνδρόνικος, καὶ ἀπογνοῦς, ἅμα συγγενέσι καὶ δούλοις 10
 αὐτοῦ πόλιν κατέσχευεν τὴν λεγομένην Καβάλαν, εἰς ἀποστασίαν
D ὁρμήσας. ὁ δὲ Σαμωνᾶς πάλαι ποτὲ τοιοῦτον ἐπιλαβέσθαι και-
 ροῦ ἐπιθυμῶν πρὸς βασιλέα ἔλεγεν “οὐκ αἰεὶ, δέσποτα, ἔλεγον ὅτι
 ἀντάρτης καὶ ἀποστάτης ἐστὶν ὁ δούξ καὶ τῆ βασιλεία σου πολέ-
 μιος;” παρυντικά γοῦν ἀπέστειλεν Γρηγορᾶν Ἰβηροῖζην λεγόμε- 15
 ρον, δομέστικον ὄντα τῶν σχολῶν καὶ συμπένθερον Ἀνδρονίκου,
 καταπολεμῆσαι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ πῶς ὁ
 πατριάρχης Νικόλαος τῆς ἐκκλησίας ἐξεδιώχθη, τοῖς Ἀγαρηνοῖς
 ἐξέφυγεν πανοικί, τηρικαῦτα κατὰ Ῥωμαίων ἐξεληλυθόσιν· ὃν
 ἀμερμουμνῆς ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς προσεδέξατο. ἔλνπεῖτο 20
P 230 δὲ ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ ἐβούλετο λόγον αὐτῷ ἐνυ-
 πόγραφον ἀποστεῖλαι τοῦ πρὸς Ῥωμαίους ὑποστρέψαι. συννεβού-
 λευσαν δὲ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρόνηθῆναί τινα τῶν τοῦ πραιτω-

erat odio, astu viro foveam fodit ac pedibus laqueos supponit, dire illi
 infensus ob suae fugae negotium. nempe subornavit qui occulte Andro-
 nico scriberet ne in naves intraret: quippe in mandatis accepisse
 Hemerium ab imperatore, Samonae consilio, ut eum caperet atque
 oculis orbaret. Hemerio itaque etiam atque etiam rogante atque hor-
 tante Andronicum ut Agarenis ingruentibus naves intraret, ille resilire
 ac imperium detrectare. Hemerius ipse solus, qua die solennis S. Tho-
 mae memoria agitur, conserta cum Agarenis manu ingenti victoria poti-
 tur. ut cognovit Andronicus, desperatione actus cum necessariis et fa-
 milia totoque comitatu, occupata urbe sic dicta Cabala rebellavit. porro
 Samonas olim iam istiusmodi occasionem nancisci desiderans, ad impe-
 ratorem “nonne semper, domine, aiebam ducem rebellem esse ac defectionem
 moliri tuaeque maiestati fore perduellem?” mox itaque mittit
 imperator Gregoram cognomento Iberitem scholarum domesticum ac An-
 dronici ex uxore affinem, qui eum debellet. Andronicus ubi rescivit ac
 Nicolaum patriarcham ex ecclesia eiectum intellexit, ad Agarenos, qui
 tum adversus Romanos expeditionem susceperant, cum suis omnibus pro-
 fugit. amer mumnes virum honorifice ac magnifice accepit. animi anxius
 imperator ob eam Andronici fugam data securitatis fide ad se eum re-
 vocare studebat. quamobrem auctores quidam illi exstiterē, ut Sarace-

ρίον Σαρακηνῶν καὶ ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐνυπογρά-
 φου. ὃ δὲ καὶ πεποιήκεν, διὰ κινναβάρειος γράψας καὶ βούλλη
 σφραγίσας χρυσῇ καὶ ἔνδον βραχέος φατλίου τράκτου κατακλείσας
 αὐτό. τοῦ δὲ Σαρακηνοῦ ἀπὸ βασιλέως ἐξελθόντος, προσκαλε-
 5 σάμενος τοῦτον ὁ Σαμωνᾶς εἶπεν “οἶδας ὃ κατέχεις;” τοῦτο εἰπὼν
 δὴ ὃ ἐκράτει κηρόν, ὡς τῆς Συρίας εἴη ἀπώλεια. δοὺς αὐτῷ χρή-
 ματα παρήγγειλεν τοῦτο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Οὐζῆρ ἔμβαλεῖν. ὃ δὲ **B**
 ἀπελθὼν τοῦτο πεποιήκεν. ἐκρατήθη δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδεσμήθη
 μετὰ πάντων τῶν αὐτοῦ συγγενῶν· καὶ μαθὼν διὰ δόλου τοῦ
 10 Σαμωνᾶ ταῦτα γεγονέναι, ἀναγκασθεὶς τὴν ἰδίαν πίστιν αὐτός τε
 καὶ οἱ σὸν αὐτῷ ἔξωμόσατο. Κωνσταντῖνος δὲ ὃ νίδος αὐτοῦ,
 εἰδὼς ὡς ἀδύνατόν ἐστιν ἐκεῖθεν ἐξελθεῖν, βουλῇ αὐτοῦ φυγῆ
 χρησάμενος ἀπὸ Συρίας ἐξῆλθεν, καὶ πρὸς βασιλέα ἐπάνεισι σὺν
 τοῖς μετ’ αὐτοῦ, ὃν δώροις πλείστοις ὁ βασιλεὺς δαψικενσάμενος
 15 τάδε φησὶ πρὸς αὐτόν, στὰς ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ κυρίου καὶ
 σωτῆρος ἡμῶν εἰκόνι, “μὴ πεπλάνησο καθ’ ἑαυτὸν τῷ παρὰ πολ-
 λοῖς εἶναι ἠδόμενον Κωνσταντῖνον βασιλεύσοντα Ῥωμαίων. ὕμνμῃ **C**
 σοι εἰς τὴν παντέφορον δίκην καὶ εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν εἰκόνα
 ὅτι οὐκ ἔστι σὸν τὸ βασιλείον διὰ τὸ κατονομασθῆναι σε Κωνσταν-
 20 τῖνον, ἀλλὰ τῷ φιλτάτῳ μου νῖῳ θεόθεν διὰ προγόνων δεδώρηται,
 καθὼς παρὰ πολλῶν ἀγίων ἀνδρῶν πεπληροφόρηται. εἰ γὰρ
 πειραθείης τοῦτον διαχειρίσασθαι, τῇ πύλῃ ταύτῃ ἢ κεφαλῇ σου
 σώματος ἐκτὸς εἰσελεύσεται.” ὃ καὶ γέγονεν· μετὰ γὰρ τὸ ἄρρι

7 Οὐζῆρ?

16 τὸ P

porum quendam ex praetorio sibi conciliaret, quem cum subscripto ve-
 niae libello in Syriam mitteret. hunc ergo paravit imperator, scribens-
 que cinnabari ac regia bulla consignans intra brevem cereum fustum li-
 teras inclusit. Saracenum ab imperatore discedentem advocans Samonas,
 “scis” inquit “quid feras? is quem tenes, cereus Syriae municies est.”
 numerata itaque pecunia Useri in manus tradere iussit. profectus ita-
 que Saracenus, quod iussus erat, fecit. captus vero Andronicus, ac cum
 necessariis omnibus in vincula coniectus. cumque haec Samonae dolo
 in se gesta comperisset, necessitate adactus cum ipse tum alii fidem
 eiurarunt. eius autem filius Constantinus, cum sciret fieri non posse ut
 inde liber exiret, patris consilio fuga usus Syria relicta ad imperatorem
 cum sociis reversus est. hunc imperator donis plurimis munifice acce-
 ptum, stans ad domini ac salvatoris nostri imaginem ad Orientem posi-
 tam, in haec verba affatus est. “ne te seducat quod vulgo iactant, fore
 Constantinum imperatorem Romanorum. iuro enim per inspectricem
 omnium iustitiam et per domini nostri hic positam figuram, nihil impe-
 rium ad te attinere eo quod Constantinus audias, sed filio meo dulcissi-
 mo divinitus a maioribus donatum esse, quod ego viris sanctis non pau-
 cis vaticinantibus ita fore exploratum habeo. si enim huic mortem ma-
 chinatus fueris, per hanc portam corpus truncum capite inferetur.” quod

αὐτὸν τυραννικῶς χεῖρας ἢ κεφαλὴ αὐτοῦ αἵματι καὶ λύθρῳ καὶ κόνει ἀμαυρωθεῖσα διὰ τῶν αὐτῶν πυλῶν εἰσελήλυθεν.

D 27. Ὁ δὲ βασιλεὺς διεδέξατο τὸν Εὐστάθιον ἐπονομαζόμενον Ἀργυρὸν ἀπὸ τοῦ δρουγγαράτου τῆς βίγλης δι' ὑπόνοιαν τινα, καὶ τοῦτον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπέστειλεν εἰς τὸ Χαρσιανόν. καθ' ὁδοῦ δὲ εἰς τὸ Ἄραν φάρμακον παρὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ λαβὼν τέθνηκεν, καὶ θάπτεται εἰς τὸ Σπυννὶν τοῦ Ἄρα τὴν κορυφὴν. εἰθ' οὕτω οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Πόθος καὶ Λέων, οἱ τῆ τοῦ μαγλαβίτου ἀξία τετιμημένοι, ἄραντες αὐτὸν θάπτουσιν αὐτὸν εἰς τὸ γονικὸν αὐτῶν μοναστήριον τὸ ὄν εἰς τὸ θέμα τοῦ Χαρσιανοῦ τῆς 10 ἁγίας Ἐλιζάβητ, τὸ ἀνιερωθὲν παρὰ Λέοντος τουρμαρόχου τοῦ πάππου αὐτῶν· ὃς καὶ τὸ ὄνομα τῶν Ἀργυρῶν εἴληφεν, εἴτε διὰ τὸ καθαρὸν καὶ ἁγνὸν τοῦ σώματος, εἴτε διὰ τὸ κάλλος καὶ γενναῖον τῆς ὕψεως, εἴτε διὰ τινα τρόπον τῆς γενεᾶς καὶ ἀνδρίας αὐτοῦ· καὶ γὰρ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ ὅσος ἕτερος ἐπὶ Μιχαὴλ βασι- 15 λέως οὐχ εὐρέθη στρατιώτης, ὡς πολλάκις τοῖς Ἀγαρηνοῖς τῆς Τεφρικῆς μετὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ μινύμενον εἰς τροπὴν καὶ φροῦδον καὶ ἀπώλειαν παρέχειν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φημιζόμενον καταπτήσσειν καὶ τρέμειν.

28. Ἀλλαγίου δὲ ἔνεκεν ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξῆλθεν ὁ τε Ἀβελ- 20 βάκης ἐκεῖνος καὶ ὁ τοῦ Σαμιωνᾶ πατὴρ· καὶ τούτους ὁ βασιλεὺς ἐδέξατο, κόσμῳ πολλῷ τὴν Μαγναῦραν κατακοσμήσας. ἐκαλλώ-

6 ὁδόν?

et ita contigit: cum enim ille tyrannico more manus lavasset, eius caput cruore et tabo atque pulvere deformatum per has ipsas portas illatum est.

27. Praeterea Leo Eustathium cognomento Argyrum, ob suspicionem quandam ab excubiarum drungarii munere amotum, domum suam ad Charsianum remisit. in via autem ad Aran, accepto ab uno domesticorum veneno, exstinctus est, atque in Spunino, quod ipsius Aran vertex est, sepultus. eius deinde corpus ipsius liberi Potus ac Leo, manglabitarum dignitate fulgentes, sublatum in avito monasterio S. Elisabet, quod in Charsiani themate est et a Leone tribuno illorum avo exstructum erat, condidere. hic Leo Argyrorum (velut Argenteorum dicas) nomen in familiam primus intulit, sive ob corporis puritatem ac castitatem, sive propter vultus decorem ac conspectus ingenuitatem, sive propter alium quendam eius generis indolis ac fortitudinis modum. eiusmodi enim vir ille fuit, ut Michaele imperatore nemo bellatorum eius virtutem aequaverit, ita sane ut saepius cum vernaculis suis conserta cum Agarenis Tephricensibus manu eos fuderit ac proffigarit, ipsamque eius nominis mentionem illi paverent ac extimescerent.

28. Captivos commutandi causa a Tarso venerunt cum Abelbaces ille tum Samonae pater. hos imperator excepit, praemagnifice exornata Magnaura. sed et magnam ecclesiam magnifico prorsus cultu decoravit,

πισεν δὲ καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν παντελῶς, καὶ ὑπέδειξεν ἅπαντα τὰ τίμια σκεύη τοῖς Ἀγαρηνοῖς· ὅπερ ἀνάξιον ἦν Χριστιανικῆς καταστάσεως, ἀθεμίτοις καὶ ἀλλοιθνήσιν τὰ τῆς τοῦ Θεοῦ λειτουργίας σκεύη καταθέσθαι. ὁ δὲ τοῦ Σαμωνῶ πατὴρ ἠθέλησεν συνεῖναι τῷ νιῷ· ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο τοῦτο, ἀλλὰ μᾶλλον παρήκει εἰς τὰ οἰκεῖα ὑποστρέφειν καὶ τῆς ἰδίας ἀντέχεσθαι πίστεως. “κἀγὼ δέ” φησιν, “εἴπερ δυνηθῶ, τάχιον πρὸς σέ ἐπανελύσομαι.”

29. Τῇ δὲ τῆς πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ στέφει ὁ Λέων ὁ βασιλεύς τὸν νιὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον διὰ Εὐθυμίου πατριάρχου. ὁ δὲ Σαμωνῶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν πρότερον Βασιλεῖω μισήστροφῳ καὶ κανικλείῳ δουλεύσαντα, τῇ Ἀυγούστῃ ἐπέδωκεν πρὸς τὸ ταύτῃ ὑπηρετεῖσθαι· ὅς τσοῦτον ἠγαπήθη παρὰ τε τοῦ Λέοντος καὶ τῆς βασιλίσεως αὐτῆς ὥστε καὶ τὸν Σαμωνῶν διασφραγεῖσθαι αὐτὸν καὶ λοιδορεῖσθαι τοῦτον ὡς τῇ Ἀυγούστῃ συνόντα· ὅπερ ὁ βασιλεὺς ἀληθῆς εἶναι ὑπονόησας, ἀποστείλας ἀπέκρινεν αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Ταρασίου μονῇ, αὐτῷ τῷ Σαμωνῶ ἐπιτρέψας τοῦτο παιῆσαι. μετ’ ὀλίγον δὲ βουλόμενος τοῦτον ἀναλαβέσθαι, ἐκέλευσεν τῷ Σαμωνῶ ἐν τῇ τῶν Σπειρῶν μονῇ τοῦτον ἀπαγαγεῖν. ἐν τῷ Δαματρῶν οὖν ὁ βασιλεὺς ἐξελθὼν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Σαμωνῶ ἀριστήσαντος μονῇ, εἶδεν Κωνσταντῖνον, καὶ παρεθὺ διεκλεύσατο, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν ἱμάτια κοσμικά, καὶ ἐπέδωκεν εἰς χεῖρας τὸ τοῦ βασιλέως ποτήριον ἐν τῷ ἀρίστῳ, καὶ ὑπέστρεψεν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ παλατίῳ. ὁρῶν δὲ Σαμωνῶς

cunctaque veneranda vasa Saracenis ostendit, haud sane satis e Christiana disciplina, ut divini ministerii vasa nefariis impiisque hominibus ac alienigenis visenda exponeret. voluit Samonae pater cum filio manere: sed ille non passus est, magisque hortabatur ut domum rediret ac suam fidem teneret: se quoque, cum primum liceret, ad ipsum reversurum exspectaret.

29. Sacro pentecostes die Leo imperator filium Constantinum Euthymii patriarchae opera Augustum coronat. Samonas vero Constantinum domesticum suum, qui prius Basilio magistro ac caniciei praefecto in ministerio fuerat, Augustae tradit in obsequium. sic vero ille cum Leonem tum ipsam Augustam demeruit, ut et Samonas livore incensus secretioris cum Augusta rei eum detulerit. sicque re ipsa suspicatus Leo in S. Tarasii monasterio mittens totondit; idque adeo ipsummet Samonam praestare iussit. brevi autem post, cum eum vellet recipere, Samonae iubet ut in Spirarum monasterium eum adducat. egressus itaque imperator ad Damatryum, et in Samonae pransus monasterio, videns Constantinum illico saeculares vestes mandavit induere ac imperatoris inter prandendum poculum in manus accipere secumque in palatium redire.

τὴν τοῦ βασιλέως ἀγάπην πρὸς Κωνσταντῖνον ἀδξανομένην, πιττάκιον συντίθησι μετὰ μεγίστου κοιτωνίου καὶ Μιχαὴλ Τζιρήθωνος
 P 232 λαιδορίας κατὰ βασιλέως ἔχον ἀπείρους, διὰ τοῦ Ῥοδίου Κωνσταντίνου τοῦ αὐτοῦ ὑπογραφέως τοῦτο συντάξαντες· ὅπερ ἐν τῷ μητατορίῳ ἔρρησαν. τοῦ δὲ βασιλέως εἰσεληλυθὸτος ἐν τῇ μεγάλῃ 5 ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μητατορίῳ γενομένου, καὶ ἐν ᾧ ἤνχετο τόπω τοῦτο εὐρηκῶς καὶ ἀναγνοὺς πολλῇ θλίψει κατεσκευάσθη, καὶ ἐζήτει τὸν τοῦτο πεποιηκότα. (30) γέγονε δὲ ἔκλειψις σεληνιακῆ. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μητροπολίτην Συννάδων Πανταλέοντα προσεκαλέσατο, μαθεῖν πρὸς αὐτοῦ τὸ τῆς ἐκλείψεως ἀποτελέ-
 B σμα· ὃν προσερχόμενον πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Σαμωνᾶς ἠρώτησεν “εἰς τίνα ἢ κάκωσις;” ὁ δὲ ἔφη “εἰς σέ· καὶ ἐὰν τὴν Ἰουνίου τρισκαιδεκάτην διέλθῃς, οὐδὲν ἔκτοτε πείση κακόν.” πρὸς δὲ τὸν βασιλέα εἶπεν ὡς εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον ἢ ἔκλειψις ἀποσκήψει. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπόπτεισεν τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελ-
 15 φὸν ἀποβήσεσθαι. ὁ δὲ Τζιρήθων ἰδίᾳ τῷ βασιλεῖ μετὰ ταῦτα καθωμολόγησεν ὡς ὁ Σαμωνᾶς εἶη τὸ πιττάκιον πεποιηκός. παρεθὺ οὖν καταβιβάζει Σαμωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀποκείρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μονήν. ἐποίησεν δὲ Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ 20
 C μονήν ἐν Νοσιαῖς, καὶ παραγενόμενος ὄμα Εὐθυμῖω πατριάρχῃ ἐνεκαίνισεν αὐτήν.

31. Ὁκτωβρίῳ δὲ μηνὶ ναυμαχία γέγονεν Ἡμερίου λογο-

Samonas imperatoris erga Constantinum propensum amorem videns augescere, re cum cubiculariorum maximo et Michaele Tzirethone composita, libellum innumeris in Leonem conviciis ac criminibus confertum per Constantinum Rhodium illius scribam contextunt inque Metatorio proiciunt. ingressus autem imperator in maiorem ecclesiam, cum in Metatorium se recepisset, quo loco preces offerre illi moris erat, libellum offendit legitque. quare in magnam animi anxietatem coniectus eius iniuriae auctorem perquirebat. (30) contigit autem lunam deliquio laborare. tum imperator Pantaleonem metropolitam Sinadensem accersivit, ut lunaris eius defectus effectum edoceretur. dumque ad imperatorem accedit, sciscitatur ex illo Samonas, cuinam defectio illa malefica futura sit? cui ille “tibi. si tamen Iunii mensis diem tertium decimum excesseris, nihil deinceps mali patieris.” ad imperatorem vero dixit ad eum spectare eclipsis vim, qui secundas ab illo teneret; atque hoc Leo de fratre suo Alexandro accepit. verum Tziretho postea imperatori seorsum confessus est Samonam libelli auctorem esse. statim ergo Leo Samonam domum suam abire iussit inque monachum tonderi; relegatque in Martinacii monasterium. Constantinum vero accubitorem facit, aedificavitque ei monasterium in Nosiis, ac veniens illius encaenia cum Euthymio patriarcha peregit.

31. Mense Octobri commissa navalis pugna Hemerio logothetae

ἔτεον μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τῶν Ἀγαρηῶν, στρατηγούντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βουσιλεύσαντος. ἠττήθη Ἡμέριος καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν ὑπάντων τῶν μετ' αὐτοῦ κεκινδυνευκότων.

5 32. Κοιλιακῶ δὲ νοσήματι περιπεπτωκὸς Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς ἀδυναμίαν ἦλθεν ἐσχάτην, ὥστε μόλις δυνηθῆναι αὐτὸν κατὰ τὸν βασιλικὸν τύπον ἐν τῇ τῆς ἐγκρατείας δημιουργήσαντα· D
 “ὄρατε κατεσκληρότα με καὶ νόσῳ τρυχόμενον· οὐκέτι τύχα μεθ' ὑμῶν καταλήψομαι τὴν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν.” γέγονε δὲ καὶ
 10 ἐμπρησιμὸς εἰς τὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κηρουλάρια, καέντων τῶν τοποθεσιῶν καὶ χαρτοθεσιῶν τῆς πατριαρχικῆς σακέλλης. Μαίῳ δὲ ἡ', ἡμέρᾳ γ', ἰνδικτιῶνος ιε', τελευτῆ Λέων ὁ βασι-
 λεύς, Ἀλεξάνδρῳ τῷ αὐτοῦ ἀδελφῷ τὴν βασιλείαν παραδούς· ὃν ἰδὼν, ὡς φησι, πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον ἔφη “ἰδὲ ὁ κακὸς καιρὸς
 15 μετὰ δεκατρεῖς μῆνας.” πολλὰ δὲ τούτῳ ἐνέσκηψεν ἐκλιπαρήσας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον φυλάττειν.

B A Σ I A E I A

P 233

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσεν ἔτος ἓν ἡμέρας κβ' σὺν Κωνσταντίνῳ
 20 τῷ υἱῷ Λέοντος. ἀποστείλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ Γαλακρη-
 νῶν, καταγαγὼν τοῦ πατριαρχείου Εὐθύμιον, καὶ ἐνεθρονίασεν

cum Damiano et Leone Agarenis, Sami praetore Romano, qui postea rerum potitus est. victus ea congressione Hemerius, aegreque ipse evasit, cunctis propemodum cum eo militantibus in vitae periculum adductis.

32. Porro imperator coeliaco morbo correptus eoque in summam redactus invaletudinem, ut vix potuerit ieiuniorum tempore ex imperatorum more concionem in haec verba habere. “videtis me contabuisse et morbo consumptum esse; nec forte ad Christi resurrectionem vobiscum vitam producam.” contigit autem incendium in magna ecclesiae cerulariis, quo patriarchalis sacelli scrinia omnia combusta sunt. Maii undecima, die tertia, indictione 15 diem obiit Leo imperator, tradito fratri suo Alexandro imperio; quem ad se venientem cum vidisset, dixisse ferunt “en malus temporis articulus post tredecim menses.” etiam vero atque etiam illum rogavit ac obtestatus est ut filium suum Constantinum servaret.

IMPERIUM ALEXANDRI BASILII F.

Alexander imperavit cum Constantino Leonis filio annum unum, dies viginti-duos. mittens vero Nicolaum ex Galacrenis revocavit, deturbatoque Euthymio eum iterum in patriarchali solio collocavit. habito au-

τὸν αὐτὸν Νικόλαον τὸ δεύτερον. ποιήσας δὲ σελέντιον ἐν τῇ
 Μαγναύρᾳ Ἀλέξανδρος κατήγαγεν ἀπὸ τῶν Ἀγαθοῦ Εὐθύμιον,
 καὶ ἅμα Νικολάω καθεσθεις τὴν αὐτοῦ καθάρσειν ἐποιήσαντο.
 εὐθὺς δὲ ὡσπερ ἀνήμεροι θῆρες ἐμπεπηδηκότες τοῦ ἱεροῦρεποῦς
 B ἀνδρὸς τὴν σεβασμίαν γενειάδα ἀπέτιλλον καὶ ἐπὶ τρύχηλον ὄθουν 5
 καὶ ἄλλας ἀνυποίστους πωινὰς τούτῳ ἐπέφερον, ἐπιβάτην ἀποκα-
 λοῦντες καὶ μοιχὸν καὶ ἄλλοτρίᾳ ἐπιτηδήσαντα γυναικί. ὁ δὲ ἱερὸς
 ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ αἰδέσιμος πρῶως πάντα καὶ ἡσύχως ὑπέφερεν.
 ὑπερόριος οὖν ἐν τοῖς Ἀγαθοῦ σταλαῖς, καὶ τέλει τοῦ βίου χρησά-
 μενος, ἐν τῇ πόλει θάπτεται εἰς τὴν αὐτοῦ μονήν. ὁ δὲ τοῦ πα- 10
 τριάρχου κληρικὸς ὁ τὴν πολιὰς αὐτοῦ τίλας εἰς τὴν Μαγναύραν
 ἐν τῷ ἐξορίζεσθαι αὐτόν, ὑποστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, τὴν
 C αὐτὴν τὴν ὥραν ὁ οἶκος αὐτοῦ πυρκαϊῇ παριδόθη ἀοράτῳ. εὔρε
 δὲ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐπειλημμένην καὶ κρατηθεῖσαν καὶ
 τὰς χεῖρας καὶ τὸ στόμα καὶ τὴν λαλίαν· ἧτις καὶ κληήρης οὔσα 15
 διήρκεσε τὴν ἐφήμερον τροφήν ζητοῦσα μέχρι Νικηφόρου βασιλέως
 τοῦ Νικητοῦ.

2. Ὁ οὖν Ἀλέξανδρος καὶ πάλαι τοῦτο ἔργον ἔχων, τὸ
 ἀβροδίαιτος εἶναι καὶ τοῖς κνηγεσίοις προσέχειν διὰ τὰς ὑπερ-
 οψίας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος, καὶ μηδὲν βασιλέως ἔργον δια- 20
 D πράττεσθαι, ἀλλὰ τὸ τρυφᾶν καὶ ἀσελγείαις σχολάζειν ἡγαπηκώς,
 μονώτατος ἀρξας οὐδὲν γενναῖον ἢ λόγου ἄξιον κατεπράξατο. ἅμα
 γὰρ τῷ γενέσθαι μονοκράτῳ Ἰωάννην παπᾶν (Δαζάνης τούτῳ

tem in Magnaura concilio, exque Agatho deducto Euthymio, una cum Nicolao sedens sacerdotali eum dignitate exiit. mox vero velut ferae bestiae in venerandum sacrumque virum insilientes, venerabilem barbam vellicabant, inque cervicem pellebant, aliisque gravissimis modis excruciant, insensorem vocantes et adulterum, quique alienam invasisset uxorem. quae omnia vir sanctus et venerabilis placide ac silentio sustinebat. exsilio itaque ad Agathi aedes relegatus vitaeque functus in monasterio suo in urbe sepultus est. clericus ille patriarchae, qui in Magnaura cum mitteretur in exsiliium canos ei vulserat, domum reversus ea ipsa hora incendio absumptam invenit, filiamque manibus oreque impeditam omnique sermonis vi destitutam; quae et lecto decumbens ad Nicephori usque imperatoris (magnifici illius victoris) tempora duravit, in diurnum cibum stipem mendicans.

2. Alexander itaque cum et olim sic comparatus esset ut molliori vitae cupediisque ac venationibus tempus omne addiceret, ob Leonis scilicet fratris suspiciones, nihilque regium agigaret sed deliciis et impudiciis incumberet, etiam solus rerum potitus nullum generosae indolis specimen edidit aut dignum memoria quicquam egit. statim enim ac imperium solus capessivit, Ioannem clericum cognomento Lazanem recto-

ἐπώνυμον) ῥαίκτωρα πεποίηκεν· ὃς καὶ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέροηξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου ἐν τῷ Ἑβδομῷ σφαιρίζων. (3) ὡσαύτως οὖν καὶ Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην τὸν ἀπὸ Σκλαβισίαν σφοδρῶς κατεπλούτισεν καὶ τοῖς τοῦ παλατίου περιήντησε χρή- P 234
5 μασι. φασὶ δὲ καὶ βεβουλεῦσθαι αὐτὸν πολλάκις τὸν αὐτὸν Βα-
σιλίτζην εἰς βασιλεία προχειρίσασθαι, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ
Λέοντος νῖον ἐνοουχίσαι· ἦτις βουλή καὶ διεσκεδάσθη παρὰ τῶν
ἐνοουόντων τῷ Λέοντι, ποτὲ μὲν ὡς νήπιός ἐστι ποτὲ δὲ ὡς ἄσθε-
νὴς ὑποτιθεμένων. ἐπὶ τούτου ἀστὴρ ἐφάνη κομήτης ἐκ δύσεως·
10 ξιφίαν αὐτὸν ἐκάλουν, ὃν αἱμάτων χύσιν προσημύειν ἐν τῇ πόλει
γενέσθαι ἔφισαν.

4. Οὗτος Ἀλέξανδρος πλάνοις ἑαυτὸν καὶ γόησιν ἐκδεδω-
κῶς ἐπέισθη ὑπ' αὐτῶν ὡς ὁ ἐν τῷ ἱππικῷ σύαγρος χαλκοῦς ἐστη-
κῶς στοιχεῖον αὐτοῦ εἶη· λέοντι γὰρ τῷ αὐτοῦ, φασίν, ἀδελφῷ
15 ἀντιμάχεται, χοιρόβιον τὸν ἀνόητον ὑπεμφαίνοντις. ὁ δὲ τούτοις B
ἀπατηθεὶς αἰδοῖα καὶ ὑδόντας τῷ χοίρῳ προσανενέωσεν ὡς λει-
πομένους αὐτῷ. τῇ τοιαύτῃ οὖν πλάνῃ πεποιθὼς ἱππικὸν πεποίη-
κεν, καὶ τοὺς ἱεροὺς τῶν ἐκκλησιῶν πέπλους καὶ τοὺς λαμπτήρας
ἀναλαβὼν τὸ ἱππικὸν κατεκόσμησεν, τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώ-
20 λοις ὁ δειλαῖος παρασχών. διὸ καὶ τὴν τιμὴν παρὰ θεοῦ ἀφηρέθη
ὡς τάχιστα.

5. Ἡμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς ἥτης τῶν Ἀγαρηνῶν
ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας περιώρισεν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ πα-

rem fecit; qui et paulo post defuncto Alexandro, in Hebdomo pila lu-
dens, male periit. (3) similiter quoque Gabrielopulum et Basilitzem
Sclabinorum ortum genere vehementer ditavit, ac palatii eos opibus cu-
mulavit. ferunt saepius animo agitasse ut eundem Basilitzem imperato-
rem praeficeret ac Constantino Leonis filio virilia exsecaret; quod illius
consilium dissiparunt viri in Leonem propensiore animo, dum modo te-
nerae aetatis puerum, modo infirmae valetudinis esse causarentur. eo
imperante stella cometes ab occidente apparuit (xiphiam appellant ob
gladii similitudinem) sanguinisque effusionem in civitate portendere aie-
bant.

4. Ceterum Alexander se ipse impostoribus ac praestigiatoribus
dedens ab eis in eam mentem adductus est, ut Aprum aeneum in Circo
erectum suum ille signum esse existimaret. aiebant enim Leoni fratri
adversari, eius porcorum affinem vitam moresque insinuantes. hoc ergo
deceptus errore pudenda dentesque porco, qui desiderabantur, instaurari
curavit. eadem erroris fallacia, equestri edito certamine, sacris eccle-
siarum aulaeis et candelabris Circum ornavit, dei honorem, miser idolis
tribuens. unde et cito divina ultione honorem amisit.

5. Hemerium logothetam ab Agarenica clade reversum in palatii

λατίου ἢ ἐπώνυμον Καμπᾶ, διαπειλησόμενος αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν
 C φανέντα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέον-
 τος. ὁ δὲ περιορισμένος ἐπὶ μῆνας ἕξ ἐτελεύτησεν δεινῶς ὑπὸ
 θλίψεως κατεργασθεῖς.

6. Ὁ δὲ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν πρόσβεις πρὸς Ἀλέ- 5
 ξανδρον ἐξαπέστειλεν περὶ τῆς εἰρήνης, μνηύων ὡς ταύτην ἀσπά-
 ζοιτο, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι, ὥσπερ δὴ καὶ
 ἐπὶ τοῦ βασιλέως Λέοντος. ὁ δὲ ἀνοία καὶ ἀφροσύνη κρατηθεὶς
 τοὺς πρόσβεις ἀτίμως ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς χρώμενος κατὰ Συμεὼν
 καὶ καταπλήττειν οἰόμενος. τῆς οὖν εἰρήνης διαλυθείσης ὄπλα 10
 κατὰ Χριστιανῶν κινήσαι Συμεὼν ἐβουλεύετο.

D 7. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ οἰνωθεὶς ἐν τοῖς ὑπὸ
 κύναι καύμασιν κατῆλθεν τῇ τῆς σφαιροῦς χρήσασθαι παιδιᾷ.
 ῥομφαία δὲ θεηλάτῳ πληγείς καὶ ἀνελθὼν, αἵματος αὐτοῦ πολλοῦ
 ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ αἰδοίων καταφερομένον, μετὰ δύο ἡμέρας ἐτε- 15
 λεύτησεν, μηνὶ Ἰουνίῳ ε', ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἰνδικτιῶνος πρώτης,
 ἐπιτρόπους καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχη καὶ Στέφανον μάγι-
 στρον καὶ Ἰωάννην μάγιστρον τὸν Ἑλαδᾶν καὶ Ἰωάννην ῥαϊκτωρα
 καὶ Εὐθύμιον καὶ τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, τὴν
 βασιλείαν τῷ υἱῷ Λέοντος Κωνσταντίνῳ παραδούς. ἀπέθεντο δὲ 20
 Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων, καὶ ἐτίθη μετὰ τοῦ
 πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου.

monasterium Campa dictum relegavit, ei minitatus, ut qui Leone eius
 fratre imperatore iniquior ipsi hostisque exstitisset. qua ille per men-
 ses sex sequestratione, nimio maerore ex casus atrocitate confectus, ex-
 stinctus est.

6. Symeon Bulgariae princeps, missis ad Alexandrum legatis, de
 pace significat, illi se studere, et ut se ille demereatur ac colat, velut
 Leone imperatore. Alexander dementia ac insipientia actus legatos con-
 tumeliose dimittit, minisque adhibitis, quibus incussurum se Symeoni
 terrorem existimaverit. soluta ergo pace Symeon arma movere adversus
 Christianos cogitabat.

7. Ceterum Alexander large pransus vinoque ingurgitatus sub cani-
 culae ardoribus, cum ad pila ludendum descendisset, deo ultore percus-
 sus, multoque per nares et veretrum cruore fuso, post biduum vivis ex-
 cessit, mensis Iunii 6, die dominica, indictione prima, tutoribus relictis
 Nicolao patriarcha et Stephano magistro Ioanneque magistro Elada et
 Ioanne rectore et Euthymio et Basilitze et Gabrielopulo, translato in
 Constantinum Leonis filium imperio. illatus Alexander imperatorum se-
 pulcris ac cum Basilio patre conditus est.

B A Σ Ι Λ Ε Ι Α P 235

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

Κωνσταντῖνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος Λέοντος παῖς ἔτι τυχάνων (ἑβδομον γὰρ εἶχεν τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπὸ Ἀλεξάνδρου θείου αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλέλειπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπου τελῶν. ἐβασίλευσεν οὖν ὑπὸ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων καὶ σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ἐπτά, ἅμα δὲ Ῥωμαῖον πενθερῶν αὐτοῦ, ὧν ἐν ὑποταγῇ, ἕτερα ἔτη κς', μονοκράτωρ δὲ ἔτη πεντεκαίδεκα, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νέ'. λαβόμενος οὖν τῆς Β

10 τοῦ παλατίου ἑξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ὥστε καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος ὧν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ τῷ Ἑλαδᾷ Ἰωάννῃ μαγίστρῳ καὶ αὐτῷ, τὴν τοῦ κοινῶν πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ πραγμάτων ἀνηκόντων ὁσημέραι.

2. Ἐν τοῦτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται Κωνσταντῖνον τῷ Δουκί, δομestικῶ τυχάνοντι τῶν σχολῶν, παρὰ τινων τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνᾶν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆς γενέσθαι ἀπονητί. ὡς δὲ τινες, καὶ Νικόλαος πατριάρχης ἡγνοηκῶς ὡς κατ' ἐπιτροπὴν Ἀλεξάνδρου

20 αὐτῷ ἐγκειρίστο τὰ τῆς ἑξουσίας ἐπιτροπεῖν, Ἀρταβᾶσδῳ ἐγκειρίσας, ᾧ τὸ ἱερατεύειν ἐνείργητο, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸν τοῦ Δου-

CONSTANTINI LEONIS FILII IMPERIUM.

Constantinus Leone patre mortuo adhuc puer (septimum quippe agebat aetatis annum) ab Alexandro patruo in imperio sub tutoribus relinquitur. sub illis itaque ac cum matre sua imperavit annos septem, cum Romano socero illique subiectus annos alios sex supra viginti; solus denique imperium rexit annos quindecim. atque adeo eius imperii tempus omne annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. arrepta itaque Nicolaus patriarcha aulae potestate (ut qui ipse tutor cum magistro Stephano et Ioanne Elada, ipso pariter magistro, erat) rei publicae prospiciebat, quotidieque rebus ad imperium spectantibus sedulo operam navabat.

2. Eo igitur rei publicae statu, ac cum sic Romanum administraretur imperium, quidam ab urbe Constantino Duci scholarum domestico, quem ut virum fortem ac catum probeque gerendo imperio parem gnatumque diligenter, ut adesset significant: fore nimirum ut nullo labore rerum in se summam transferret. non desunt autem qui dicant etiam Nicolaum patriarcham, cum nesciret Alexandri testamento se tutorem relictum, negotii partibus Artabasso concreditus, cui sacerdotali munere

κὸς Κωνσταντῖνον, παρακελευόμενος εἰσελθῆναι τῇ βασιλίδι, ὡς τῆς βασιλείας ἐπιλάβηται· ὃς διὰ τὴν τοῦ γράμματός διαπόρθημενισιν τῆς περιωνόμου Σοφίας πρῶτος τῶν ἱερωμένων κεκλήρωται. οὗτος γὰρ γεννήτωρ Ἀνδρέου τοῦ ἐν χρόνοις τοῖς καθ' ἡμᾶς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην εἰς ἄκρον ἐλάσαντος, ἤπερ Ἀπελλῆς 5
B καὶ Ἀγάθαρχος Ἡρακλείδης τε καὶ Φίλοινοσ οἱ Βυζάντιοι, καθ-
 εστήκει. (3) ὁ δέ, ὅτε καὶ πρότερον αὐτὴν ὀνειροπολῶν καὶ τοῦ
 στέφους αἰεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχος τὴν βασιλεύουσαν κατέλαβεν
 ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ τῶν στρατευμάτων ἐγκρίτοις, ἱκανοῖς οὔσι.
 καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου Μι- 10
 χαήλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ αὐ-
 τοῦ Γρηγοροῦ ἄπνῳ μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νική-
 τας δὲ ἀσηκρήτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονώς, τὴν
 Κωνσταντίνου ἀφίξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ
C Ἑλαδικῷ κατεμήνυσεν· καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκα 15
 Κωνσταντῖνον παρεγένοντο, καὶ βουλὴν ποιησάμενοι οὔπω τῆς
 ἡμέρας καταλαβούσης μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄχλου
 τὴν τοῦ ἵπποδρόμου πύλην καταλαμβάνουσιν, Κωνσταντῖνον εὐφη-
 μοῦντες ὡς βασιλέα· ἔνθα δὴ ὁ τούτου ἵπποκόμος λογχευθεὶς
 παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἵπποδρόμου πυλῶν ἀνηρέθη. μὴ δεχθεὶς 20
 οὖν ἐκέῖσε ὁ Κωνσταντῖνος ἀλλ' ἀποσοβηθεὶς, ὥσπερ ὑπὸ τινος
 ἐκβακχενόμενος δαίμονος καὶ μὴ ἐφρονητότα ἔχων τὸν λογισμὸν
 τῷ τῆς βασιλείας ἔρακι, ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ὑπεχώρησεν στυγνός

9 ἐκκρίτοις?

interdictum fuerat, ad Constantinum Ducis filium scripsisse, hortantem ut ad capessendum imperium sese Byzantium conferret; ob easque latas literas id muneris consecutus est ut percelebris Sophiae sacerdotum princeps esset, Andreae scilicet pater, qui nostra aetate pingendi artem prae Apelle et Agatharcho Heraclideque et Philoeno Byzantiis maiore cultu provexit ac nobilitavit. (3) porro Constantinus, ut qui iam ante imperium somniaret, statim acceptis literis in urbem involat, lectis militibus stipatus, nec ipsa multitudine spernendis; noctuque per Michaelis protovestiarii haud procul ab arce ostiolum ingressus in soceri sui Gregoriae aedibus cum sociis insomnis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea protonotarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho Eladico nuntiavit; amoque eadem nocte ad Constantinum Ducem accesserunt; consertoque consilio, cum necdum illuxisset, cum facibus militumque non levi armata manu et turba Circi portam occupant, ac Constantinum faustis acclamationibus imperatorem salutant. ibi eius equiso a praesidiariis iisque qui intra portas erant, lancea confixus interiit. haud itaque illic receptus Constantinus, sed repulsus, velut daemone cuiusdam afflatu furis actus, nec prae imperii cupiditate mentis

τε καὶ κατηφής, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἵπποκόμου κρίνας σφαγὴν. **D**
 ἐκεῖθεν οὖν εὐφρημούμενος ἦλθεν μέχρι τῆς Χαλκῆς, καὶ διὰ τῆς
 Σιδιρῶς πόρτις τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθώς, μέχρι τῶν Ἐξ-
 κουβίτων παρεγένετο. ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλαδῆς ἐκλο-
 5 γῆν τῶν τε τῆς ἐταιρείας καὶ τῶν ἑλατῶν ποιησάμενος μεθ' ὄπλων
 τούτους ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ Δουκός. ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς
 Χαλκῆς, καὶ πολέμου συστάτος, πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεισον
 τῶν μερῶν, ἔργον ἐκεῖσε μαχαίρας γενόμενοι, καὶ τοσοῦτον ὥστε
 τὸν τόπον ἐνλιμνασθῆναι τῷ αἵματι ποταμηδὸν καταρρέοντι.
 10 ἀνῆρέθη δὲ καὶ Γρηγορῶς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκός καὶ Μιχαὴλ ὁ ἐξ- **P 237**
 ἀδελφός αὐτοῦ καὶ ὁ Κουρτίκης ὁ ἐξ Ἀρμενίων. ταῦτα ὁ Δοῦξ
 Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τοῦ ἵπ-
 πικοῦ ἐξήλυνεν. ὁ δὲ ταῖς ἐκεῖσε ὑπεστρωμέναις κατολισθήσας
 πλαξίν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν. ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ
 15 γῆς ἐρριμμένον καὶ μεμονωμένον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσχε-
 δάσθησαν ἅπαντες), ἕξει τὴν τούτου ἀπέτεμε κεφαλὴν, ἣτις τῷ
 βασιλεῖ προσενήνεκτο καταφανῆς ἄπυσι τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτρό-
 παιον. τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχείρημα κατὰ τινα καὶ ἄλλον τρό- **B**
 πον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γὰρ τις τὺς ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημοσίων
 20 εἰσπράξεις ἐμπειστευμένος εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ' ἡμᾶς
 εὐσεβείας ἔξαρκος γεγονώς· ὃς ἐκεῖσε διατρίβων ἀστρονομίας ἢ
 ἀστρολογίας τινὸς μᾶλλον μετεποιεῖτο. οὗτος ἐν μελανεμβαφεῖ
 γράψας ὑφάσματι ἀπεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λογοθέτην Θωμᾶν,
 οὗ δὲ ὄνφθέντος ἐν ἴδατι παρὰ Μανουῆλ τοῦ τῶν Ἀγαρηῶν ἐρ-
 satis compos, in Circum se tristis vultuque demisso subducit, malum
 omen reputans, quod equisonem necatum amiserit. illinc itaque, faustis
 acclamationibus prosequentibus, ad Chalcem usque venit; perque eius-
 dem Chalces portam ferream ad excubitorum usque stationem evasit. in-
 terim magister Ioannes Eladas, ex sodalitatibus classariisque delectu
 habito, armis instructos adversus Ducem misit. ad Chalcem usque cum
 venissent, consertoque praelio, multi utrinque gladiis perempti cecide-
 runt; ingensque adeo strages fuit, ut et sanguinis rivi instar fluminis
 stagnarent. occisus est et Gregoras Ducis filius et Michael eius conso-
 brinus, nec non Curtices Armenius. haec videns Constantinus Dux, cum
 maxima esset turbatio, equum impulit. ille in lapideis tabulis, quibus
 locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. quem in terram pro-
 iectum solumque derelictum quispiam offendens (alii enim dispersi ac
 palantes erant) eius caput gladio abscidit, inque omnium oculis, ad vulgi
 errorem depellendum, imperatori detulit. eiusmodi Ducis aggressio
 per alium quoque modum innotuerat. nempe Nicolaus quidam publicanus
 in Chaldia, publicisque vectigalibus praefectus, Christiana eiurata reli-
 gione in Syriam se receperat. illic agens astronomiae seu magis astro-
 logiae cuidam operam dabat. in nigro itaque linteo scribens ad Tho-
 mam logothetam miserat; quo aqua eluto a Manuele Agarenorum inter-

μηρέως τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρονται γράμματα, “μὴ φοβήθητε ἀπὸ τοῦ πυρροῦ πετεινοῦ τοῦ Δουκός· νεωτερισθήσεται γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθέως ὀλοθρευθήσεται.

- C 4. Τούτων οὖν οὕτω τελεσθέντων, Γρηγοῦς τούτου πεν-
 θερὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ ἀγίᾳ σοφίᾳ 5
 τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον· οὓς καὶ βία ἐκείσε ἀποσπάσαντες
 ἀπέκειραν μοναχοῦς ἐν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ. Κωνσταντῖνον δὲ
 τὸν Ἐλαδικὸν βουνεύροις τύψαντες ῥάχη τε περιβαλόντες καὶ ὕψω
 καθίσαντες διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσαν, καὶ ἐν τῇ τοῦ
 Δαλμάτου ἀπαγαγόντες μονῇ ἐγκατάκλειστον τῇ καταδίῃ πεποιή- 10
 κασιν. Λέοντα δὲ τὸν Κατακαλίτην καὶ Ἀβεσσαλῶμ τὸν τοῦ
 D Ἀροτροῦ ἐκτυφλώσαντες ἐν ἔξορίᾳ παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον
 δὲ τὸν τοῦ Ἐυλαμπίου υἱὸν καὶ ἑτέρους σὺν αὐτῷ Φιλόθεος ὑπαρ-
 χος ὁ τοῦ Λαμπούδη ἐν τῇ τοῦ ἱππικοῦ σφενδόνη ἀπέτεμεν. οὐ
 μικρὸν δὲ διεφρασησάμενοι περὶ Νικήτα ἀσηκροῦ καὶ Κωνσταν- 15
 τίνου τοῦ Λιβὸς οὐχ εὐρὸν αὐτοὺς ὡς χρησαμένους φηγῆ. τὸν
 δὲ Αἰγίδην ἐκεῖνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πολλοὺς καὶ ἀνδρείους ὄν-
 τας ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει δαμάλεως καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου
 διδύμοις ξύλοις πάντας ἀνεσκολόπισεν. καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν
 τέλει τότε ἀνηλεῶς καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι ἀπέ- 20
 P 238 κτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τούτους τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνε-
 χαιτίσαν, εἰπόντες αὐτοῖς ὡς παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς

7 Στουδίων P, Στουδίου margo

prete, apparuerunt quae in eo erant exaratae literae, in hanc sententiam, “ne timueritis a Duce ruffa volucre: stulte enim res novas molietur, et statim peribit.”

4. His itaque eum in modum peractis, Gregoras Constantini socer cum Leone Choerosphacta, quem vocant, in sanctam dei Sophiam, sic dictam ecclesiam, confugerunt; quos inde vi extractos in Studii monasterio monachos detonderunt; Constantinum vero Eladicum nervis bubulis caesum vilibusque ac laceris vestibus indutum asinoque impositum per mediam urbem traducentes, in Dalmatae monasterio lata sententia inclusum agere statuerunt. Leonem vero Catacalitem et Abessalonem Arotrae filium excaecatos in exilium miserunt. Constantinum Eulampii filium aliosque cum eo Philotheus Lampudes urbis praefectus ad Circi metam gladio obruncavit. de Niceta a secretis et Constantino Libe non exigua facta perquisitio: haud tamen inventi sunt, quod fuga saluti consuluerant. Aegidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali (vacca scilicet) quae est Chrysopoli, ad Leucatum usque, lignis geminis (id est furcis) omnes suspendit. procerumque plures ac senatorii ordinis viros per id tempus tutores isti immani saevitia innoxiosque peremissent, ni iudicium quidam ab iniusto eos conatu ac mente retraxissent, cum dicerent, “quid vero vos impe-

ἂν ἄνευ τῆς αὐτοῦ κειλέσεως τοιαῦτα τολμᾷτε διαπράττεσθαι; τὴν τῶν Δουκῶν οὖν γυναῖκα ἀποκείραντες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῆς ἐξαπέστειλαν, εὐνουχίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

- 5 5. Ἀγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βουλγαρίας ἄρχων ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ βαρεῖ κατέλαβεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ παρακαθίσας αὐτῇ χάρικα περιέβαλεν ἀπὸ τε Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπίσι μετέωρος ἦν ὡς ἀποητὶ ταύτην εἰλεῖν. ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν
10 τειχῶν κατέμυθεν ὀχυρότητα τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ὀπλι- B
τῶν καὶ τῶν πετροβόλων καὶ τοξοβόλων ὀργάνων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλῆς ἐν τῷ λεγομένῳ Ἐβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηρικῶς σπονδὰς αἰτησάμενος. τῶν δὲ ἐπιτρόπων ἀσμενέστατα ἀποδέξα-
15 σαι τὰ τῆς εἰρήνης. ἀναλαβόμενοι τε ὁ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ Ἰωάννης ὁ μάγιστρος τὸν βασιλεῦ ἦλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ Συμεῶν, καὶ συνεσιτιάθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τῷ παλατίῳ. Νικόλαος δὲ ὁ πα-
20 τριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Συμεῶν, ὃ τινὶ τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συ-
μεῶν. εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στέμματος, ὡς C
φασί, τὸ ἑαυτοῦ ἐπιρριπτύριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθετο κεφαλῇ. δώροισι οὖν ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεὼν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

ratore adhuc puero eiusque iniussu talia audetis patrare?" ducis itaque uxorem detonsam in illius domum in Paphlagonia dimiserunt, eiusque filium Stephanum castraverunt.

5. Mense Augusto Symeon Bulgariae princeps expeditione adversus Romanos suscepta cum numero fortique exercitu Cpolim venit; obsessaque urbe ac vallo a Blachernis ad Chrysem portam ducto, illius facili negotio potiundae spe elatus erat. perspecta tamen moenium firmitate populique ac praesidiariorum multitudine nec non balistarum aliorumque omnis generis tormentorum copia, spe frustratus ad Hebdomum recedit, pacis foedera petens. fuit res tutoribus gratissima; missusque a Symeone illius magister Theodorus, qui de pace colloqueretur. Nicolaus vero patriarcha et Stephanus et Ioannes magister assumpto imperatore, ad Blachernas usque profecti ambos Symeonis filios introduxerunt ac cum imperatore in palatio epulis acceperunt. Nicolao patriarcha ad Symeonem egresso, ille caput ei modeste inclinavit; fusaque super eum precatione, stemmatis loco capitis sui operimentum eius capiti, ut ferunt, patriarcha iniecit. amplissimis itaque immensisque excepti muneribus Symeon ac filii, cum de pace inter eos non satis convenisset, in patriam domumque redierunt.

6. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου ἄτε παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος (ἤδη γὰρ ταύτην κατήγαγεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς) ἀναβιβάζουσιν αὐτὴν πάλιν. αὕτη οὖν περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον 5
 D αὐταδέλφους τοὺς Γογγυλίους λεγομένους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλαδᾶ καταβιβάζουσι τοὺς οἰκίους τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιλέως, Ἰωάννην τὸν ραίκτωρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. προχειρίζεται δὲ ἡ Ἀγνούστα Δομνίκον ἑταιρειάρχην. μάλιστα δὲ ὁ Ἑλαδᾶς νόσω προσπεσὼν 10 καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν ἰατρῶν, κατελθὼν ἐκ τοῦ παλατίου καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις παραγενόμενος, ὑπὸ τῆς νόσου βαρυνθεὶς τελευτᾷ. συμβουλῇ Δομνίκου ἑταιρειάρχου καταβιβάζει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἅμα τοῖς μετ' αὐτοῦ, μετ' ὀργῆς τὰ τῆς
 P 239 ἰδίας ἐκκλησίας φροντίζειν εἰποῦσα. [οὐ] μετ' οὐ πολὺ Κων- 15 σταντῖνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Ἀγνούστῃ Δομνίκον ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν. καὶ τοῦτον ἐν προφάσει πατριχίον ποιήσαντες, κατελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἔθος, εὐχὴν λαβεῖν, οἴκοι μένειν παρεκελεύσαντο, προεβάλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν ἑται- 20 ρειάρχην καὶ Δαμιανὸν ἐννοῦχον τῆς βίγλης δρουγγάριον. Δομνίκος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ὀλοφυρόμενος.

7. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεῶν τὴν Θράκην πάλιν ληΐζο-

6. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente, quam Alexander dudum aula eiecerat, eam rursus in palatium revocant. rerum itaque potita nactaque civilium administrationem, Constantinum accubitorem et Constantinum Anastasiumque germanos fratres Gongulios vocatos in aulam accersit; Ioannisque Eladae consilio, Alexandri imperatoris asseclas ea removet, Ioannem rectorem, sicque nuncupatum Gabrilopulum et Basilitzem aliosque. porro Augusta Dominicum hetaeriararcham praeficit. magister Eladas morbo correptus ac a medicis depositus, e palatio secedens ad Blachernas venit, ibique morbo ingravescente fato functus est. Dominici hetaeriararchae consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum suis aula removet, irascentis specie suam ipsius iubens curare ecclesiam. nec multo post Constantinus accubitor Dominicum hetaeriararcham apud Augustam accusat, ut qui rerum summam in fratrem suum transferre cogitaret. simulate igitur patricii dignitate ornantes, cum ex more in templum precibus communiendus descendisset, domi manere iussere. eius loco praefecit Zōe foederatorum turmis Ioannem Garidam; Damianum vero eunuchum excubiarum drungarium creavit. Dominicus frustra lugens ac qui- ritans domum se recepit.

7. Ceterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta

μένον, ἐν φροντίδι οὔσης τῆς Ἀγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως B
 αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας πᾶνσωσιν, ἤτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογαῦς γενέ-
 σθαι πατρικίος, ὑποσχόμενος κατ' αὐτοῦ ἀγαγεῖν Πατζινάκας.
 τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν δῶρά τε λαβὼν εἰς τὴν Πατζινάκων ἀπήγει
 5 χώραν· καὶ δὴ σπεισάμενος, ὁμήρους ἐκεῖθεν λαβὼν ἤγαγεν ἐν
 τῇ πόλει, συνθεμένων Πατζινάκων διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεῶν
 καταπολεμῆσαι. παρεγένετο δὲ τότε ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος,
 ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ ὀνομασιότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἀρχοντος τῶν ἀρχόν-
 των, ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἐκατέραις κριτοῦντα
 10 χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ δυνάμει διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν C
 σχῆμα μετάγειν, τῆς ἀντιτύπου τῆς σιδήρου φύσεως τῇ βίῃ τῶν
 χειρῶν ὑπικουότης. ὃν παραγενόμενον ἡ δέσποινα καὶ μετὰ πολ-
 λῆς τιμῆς ὑπεδέξατο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψεν.

8. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος τρίτης, Παγκρα-
 15 τούκας ὁ Ἀρμένης τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεῶν προδέδωκεν,
 ἥτις τὸ πρὶν μὲν Ὀρεστίας ἐκαλεῖτο, ἕξ Ὀρέστον υἱοῦ Ἀγαμέμνο-
 νος, ὃς ζήλω δικαίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνήστρας
 δολοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀποκτείνας λίαν ἐκμέμηκεν καὶ
 ἐν τῇ συνελύσει Ἐβρου Ἀρζου τε καὶ Ἀρτάκου τῶν τριῶν ποτα-
 20 μῶν γε λουσάμενος τῆς νόσου ἀπῆλλακτο· ἐνθα ταύτην οἰκοδο- D
 μῆσας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν· Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ ἐνκτί-
 στοις οἰκῆμασιν αὐτὴν μεγαλύννας πόλιν Ἀδριανοῦ μετακέκληκεν.
 αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐν δίοδῳ Φιλίππουπό-
 λεως σταδιάζεται, ἡγκαλισμένη τῷ ὄρει τῷ Αἰμῳ, παρ' ᾧ οἱ

proceribusque anxiis quo pacto hominis arrogantiam compescerent, ro-
 gavit Ioannes Bogas ut patricius crearetur, Patzinacas adversus eum se
 conducturum pollicitus. voti compos effectus, acceptisque muneribus,
 ad eos iter contendit. ac vero icto foedere, indeque acceptis obsidibus,
 cum illis in urbem rediit, Patzinacibus transmisso Istro Symeonem se
 debellaturos pollicentibus. venit vero etiam eo tempore in urbem Aso-
 tius, vir roboris fama celeberrimus, principis principum filius. fere-
 bant virgam ferream, cuius extrema manibus teneret, qua pollebat exi-
 mia vi, posse inflectere inque circuli formam intorquere, ferri nimirum
 duritie illius manuum robori cedente. hunc Augusta venientem multo
 honore suscepit ac rursus in patriam remisit.

8. Mense Septembri, indictione tertia, Pancratucas Armenius
 Adrianopolim Symeonī prodidit. vocabatur haec prius Orestias, ab
 Oreste Agamemnonis filio, qui iusta aemulatione ob patrem a Cly-
 taemnestra dolo necatum, ipsa una cum Aegistho occisa, gravi furore
 actus est, ac quo loco Ebrus Arzusque ac Artacus flumina conflunt,
 lotus morbo liberatus est, eodemque loco urbe condita suum illi nomen
 indidit. Adrianus autem Caesar magnificis ornans aedificiis, Adriani
 urbem ex sese mutato nomine appellavit. distat Philippopoli trium die-
 rum spatio; quam mons Haemus velut sinu amplectitur, qua parte niva-

τρεις ποταμοι συμβαλλονται το δμβρινον υδωρ. μετ' ου πολυ απεστυλη Βασιλειος πατρικιος και κανικλης και Νικητας πρωτοσπαθαριος ο Έλαδικος παρα Ζωης μετα δωρων πολλων, και αντιεπαρελαβεν παλιν αυτην.

P 240

9. Ἦλθεν δὲ ὁ Δαμιανὸς ἀμηρὰς εἰς Στρόβηλον νῆσον 5
μετὰ πλοίων πολεμικῶν καὶ πολλῆς τῆς δυνάμεως· καὶ ταύτην
παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, ὑποστρεψάντων διὰ
κενῆς τῶν Σαρακηνῶν. οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰ-
κίτορες συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασέ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη, τὴν
αὐτοῦ ἀσωτίαν καὶ ἀπλησίαν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον βάλ- 10
λοντες ἀνεῖλον κακῶς ἔνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις
ναοῦ.

10. Βλέπουσα δὲ Ζωὴ βασίλισσα τὴν ἔπαρσιν Συμεῶν
καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν, βουλὴν μετὰ τῶν
B ἐν τέλει βουλευέται, ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν 15
διαπράξασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν
πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι καὶ ἀφανίσει τὸν Συμεῶν. ἀπεστύλη
οὖν ἐν Συρίᾳ ἐπὶ τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρικιος ὁ Ῥωδι-
νὸς καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρῦς· οὗ γεγονότος τὴν συνήθη τῆς ῥύγας
διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασι, ταῦτα δὲ ἀναλαβόμενοι 20
σὺν τοῖς θέμασι πρὸς τὴν Θρακίαν γῆν διεπέρυσαν, Λέοντος
μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δομεστικῶν τῶν σχολῶν τυγχάνοντος, ᾧ ἀν-
δρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις προσανέκειτο. ἔξαγαγόντων
C οὖν τὰ σεβάσματα καὶ ζωποια ξύλα Κωνσταντίνου πρωτοπαπᾶ

les ac pluviales congerunt aquas quae modo tria flumina dicebamus. postmodum vero misso Zoe Basilio patricio ac caniclei praefecto et Niceta Eladico protospathario cum multis muneribus, tandem illam recepit.

9. Venit vero Damianus ameras in Strobelum insulam, magno hostilium navium apparatu ac cum ingentibus copiis; cepissetque utique, nisi morbo correptus fatis concessisset. cuius interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent. Achaiae autem ac Athenarum populi civesque continuis Chase filii Iubae iniuriis vexati, eius luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsum Athenarum templi penetrabile interemerunt.

10. Zoe porro Augusta elatos Symeonis animos videns eiusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deliberata, foedus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiae copias ad debellandum profligandumque Symeonem traicere. missi proinde in Syriam Ioannes Rhodinus patricius et Michael Toxaras, qui paciscerentur. quo peracto, consueta erogatione donato milite, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet maioribus animis quam imperatoria solertia praedito. eductis itaque venerabilibus ac vivificis

τοῦ παλατίου, τοῦ Κεφαλᾶ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλείου ἐν τῇ Θράκῃ, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποθνήσκουσιν ἀλλήλοις, πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. ἤρχον δὲ τοῦ τόγματος Ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ δὲ ἰκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἀργυρὸς ἰστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν μὲν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων, συνῆν δὲ καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ Κωνσταντῖνος πατρικίος ὁ Αἰψ Λέοντι δομεστικῷ, σύμ- D
 10 βουλος αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσιν ὦν. μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ εἰκάδι, Ἰνδικτιῶνος ε', ὁ πόλεμος μετὰ τῶν Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρὸς τῷ Ἀχελῷῳ συγκεκρότηται ποταμῷ· καὶ οἶα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὡς ἀνεξηρεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα, τρέπονται Ῥωμαῖοι πανστρατὶ καὶ γέγονε φυγὴ παντελῆς καὶ φορικώδης ὀλο-
 15 λυγῆ, τῶν μὲν ὑπ' ἀλλήλων συμπατομένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων, αἵματός τε χύσις οἶα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν. ὁ δὲ Λέων ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φυγών. ἰσθάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ P 241
 Αἰψ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.
 20 ἀπιστάλη δὲ καὶ Ῥωμανὸς πατρικίος δρογγάριος ὦν τῶν πλωτῶν μετὰ παντός τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθῆσαι Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζι-

7 μὲν] δὲ P

lignis, Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalae, Constantinique Baleliae opera, in Thracia, cum omnes haec venerati essent seque una commorituros iureiurando firmassent, in Bulgariam profecti sunt cum universo exercitu. praecerant excubiti turmae Ioannes Grapso, Icanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate praerat, eiusque frater Leo et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, alique omnes thematum duces. praeter alios vero etiam cum Leone Domestico erat Constantinus patricius Afer, qui eius consiliis in omnibus quae ad ipsum attinebant uteretur. mensis itaque Augusti die vigesima, indictione quinta, Romanos inter atque Bulgaros ad Acheloum flumen commissa pugna (quae dei iudicia, quam inscrutabilia et impervestigabilia!) Romani omnes fusi fugatique, horrendo per exercitum omnem ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a saeculo audita est. Leo aegre in Mesembriam sospes evasit. desiderati praee aliis in ipsa pugnae congressione Constantinus Afer et Ioannes Grapso procerumque alii non pauci. missus erat et Romanus rei navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocae opem ferret; Ioannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas addu-

νάκας, ὡς εἶρηται. κελεισθέντος δὲ τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ
 τούτους διαπερᾶσαι κατὰ Βουλγάρων ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι
 τῷ Φωκᾷ, Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας
B ἔλθόντων, ὁρῶντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκαι πρὸς ἀλλήλους διαμα-
 χομένους καὶ συστασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. τοῦ πολέ- 5
 μου δὲ τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρεψάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε
 Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ καθ' ἑαυτῶν ἐκινήθησαν· καὶ εἰς
 τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν, ὥστε
 καὶ καταδικάζουσιν ψῆφον ἐξήνεγκαν τῶν ὀφθαλμῶν στερηθῆναι
 ὡς ἀμελεία, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζι- 10
 νάκας, ἀλλ' ὑποχώρησαντα τάχιον καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥω-
 μαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει,
 εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου
C μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Ἀδγούστη πολλά, τὰ τῆς
 καταδίκης ἀντιράτη. τῶν δὲ Βουλγάρων τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων 15
 καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθε Λέων ὁ δομέστι-
 κος τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ὁ ἑταιρειάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς
 τοῦ Δουκὸς εἰς χῶρον Θρακῶν οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἅμα
 πλείστῳ λαῷ κατὰ Βουλγάρων. τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόν-
 των αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων, καὶ τοῦ δομεστικῶν φηρόντος, ἐσφάγη 20
 Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

11. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδα-
 γωγός, ὁρῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον

ceret. cumque Romanus drungarius in mandatis accepisset ut quos dice-
 bam Patzinacas, adversus Bulgaros Leoni Phocae auxilio futuros, traici-
 ceret, Romanusque et Ioannes in contentiones verborumque dissidia
 versi essent, videntes Patzinacae sic inter se discordes atque pugnan-
 tes, domum rediere. bello autem finito reversisque in urbem Romano
 ac Boga, mota quaestio est de eorum dissidio. ubi in tantum periculum
 adductae Romani drungarii res, ut amissionis luminum in se adversam
 sententiam tulerit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac
 nequitia praesto non fuisset, ut Patzinacas traiceret, sed se citius
 subduxisset; qui denique ne Romanos quidem fugientes navibus excepis-
 set. ac certe oculis luisset, nisi Constantino Congyle et magistro Ste-
 phano, qua apud Augustam auctoritate longe maxima pollebant, conni-
 tentibus in contrarium sententia illi versa esset. Bulgaris autem victo-
 ria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, cum Leo scholarum dome-
 sticus Ioannesque hetaeriarcha et Nicolaus Ducis filius, in Thraciae
 locum quem Catasyrtas vocant, conferto agmine adversus Bulgaros es-
 sent egressi, noctu ex improviso irruentibus in eos Bulgaris ac dome-
 stico in fugam verso Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occi-
 sus est.

11. Theodorus itaque Constantini imperatoris paedagogus, Con-
 stantinum accubitorem imperium transferre molientem in Leonem suum

γαμβρόν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ἐπέθηκεν Κωνσταντίνῳ D
 τῷ βασιλεῖ Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον προσλαβέσθαι ὡς πατρικὸν
 αὐτοῦ δουλὸν καὶ εἶνον τὰ πρὸς αὐτόν, ὡς ἂν ἦ σὺν αὐτῷ, καὶ
 διαφυλάττειν αὐτόν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέη, σύμμαχον ἔχειν καὶ βοή-
 5 θόν. περὶ τούτου οὖν πολλάκις λαληθεὶς Ῥωμανὸς ἀπέπειπατο.
 γραμμάτιον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος αὐτοχείρῳ διαπράξας
 γραφῇ καὶ ὑπογραφῇ διασφαλισάμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ· ὅπερ
 αὐτὸς ἐπὶ χεῖρας λαβὼν ὑπέσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου
 Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπίθεισιν, ὡς δέει, ποιή- P 242
 10 σασθαι. τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ παρακοι-
 μωμένου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινήσαι μετὰ τοῦ στόλου
 τὴν νεομισμένην ῥόγαν λαβόντος, ἐν τῇ ἔξαρτύσει δὲ ὄντος τοῦ
 Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα ἐντρέπίζοντος, ἐξῆλθεν Κωνσταντῖνος
 παρακοιμώμενος ὡς ἐπισπονδάζων αὐτόν τοῦ ἐκπλεῦσαι. ὁ δὲ
 15 τούτῳ δουλικῶ τῷ σχήματι προὔπηγησεν, καὶ προθύμως ποιή-
 σαι τὸ κελευόμενον ἐπηγγέλλετο· καὶ εἰ ἔχει ἄνδρας εὐειδεῖς καὶ
 γενναίους ἐπιτηδείους τὴν βασιλικὴν ἐρέτειν τριήρη ἐπόντος πρὸς
 Ῥωμανόν, οὗτος εὐθὺς ἔνευσεν τούτοις τῇ χειρὶ ἐτοιμοῖς οὔσι πλη-
 σίον ἔλθειν. οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρό- B
 20 μωνος Ῥωμανοῦ γεγονότος, ἐπειδὴ οὗτος ὀπίσω τοῦ παρακοιμω-
 μένου Κωνσταντίνου περιπατῶν ἀνήρπασεν αὐτόν ταῖς χερσὶ καὶ
 "ἄρατε αὐτόν" ἀνεφώνησεν, παραχρῆμα οὔτοι τοῦτον ἄρπασαν-
 τες εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον καὶ ἐν τῇ

9 δέοι? an δεῖ?

ex sorore affinem animadvertens, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat, velut olim patris servum ingenuum illiusque propensa voluntate rebus studentem, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, cum necesse fuerit, illi existat. Romanus de his saepius interpellatus renuit. quapropter Constantinus ipse imperator literas propria manu exaratas subscriptioneque firmatas ad eum mittit; quibus ille acceptis Constantinum accubitorem eiusque affines se aggressurum, qua par fuerit ratione, pollicitus est. eius itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe militari iam stipendio donata proficisceretur, cum Romanus in navali quasi instructurus classem versaretur, venit ad eum Constantinus accubitor velut solvendae classis negotium maturaturus. cui Romanus servili habitu gestuque obviam factus, quod iubebatur promptius se facturum pollicitus est. cumque ex eo Constantinus sciscitaretur, num elegantes viros et fortes, ad imperatoriam impellendam triremem idoneos habeat, iubet statim Romanus manu expeditos illi praesto esse ac prope accedere. hi autem, quos consilium non lateret, Romani iam celoce proxima ipsoque Constantini accubitoris vestigia premente, cum is eum manibus corripuisset ac "tollite eum" clamasset, actutum raptum in Romani drungarii

ἀσφαλεία κατέιχον. οὐδείς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν ἢ κατοικτεῖρων τὸν ἄνθρωπον, πάντων τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῆ. ταῦτα Ζωὴ Ἀγούστα μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστάνους, καὶ ἀποστέλλει πρὸς Ῥωμαῖον τὸ γεγονὸς θέλουσα μαθεῖν. τούτων οὖν διαπερασάντων, λί-5
C θοις ὁ λαὸς αὐτοὺς ἐξήλασαν βάλλοντες. ἔωθεν οὖν ἐξελθοῦσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῷ ἐπεφώνει τῷ νύμφῃ καὶ πῦσι, πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὐτῆ; ἔφησε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παι-
 δαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος ὅτι διὰ τὸ ἀπολέ-10
 σαι Λέοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ῥωμαίους καὶ Κωνσταντῖνον παρα-
 κοιμώμενον τὸ παλάτιον ταῦτα γέγονασι. προσελάβετο δὲ ὁ βα-
 σιλεὺς Νικόλαον τὸν πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον συνεῖναι
 αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἔξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς
 ἐπισπώμενος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουβάκην
 Ζωὴν Ἀγούστιαν τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. ἡ δὲ μετ' ὄλολυ-15
D γῆς καὶ δακρῶν τῷ ἑαυτῆς προσπλακεῖσα νύμφῃ πρὸς συμπάθειαν
 μητρικὴν καὶ οἴκτον τὸν υἱὸν ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν πρὸς
 τοὺς ἄγοντας “ἐάσατε μετ’ ἐμοῦ εἶναι τὴν μητέρα μου.” οἱ δὲ
 ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ ἀφῆκαν. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ τε βασι-
 λεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν προεβάλοντο δομέ-20
 στικὸν τῶν σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς
 Λέων. ὁ δὲ οὗτ’ ἔνευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν
 γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέζερ καὶ Συμεὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ

triremem sub custodia tenendum intulere. qui autem virum defenderet aut ulla eius miseratione moveretur, ne unus quidem inventus est, mox fuga dilapsis omnibus qui illi comites essent. his ad Zoem Augustam perlatis, illa Nicolao suisque optimatibus accersitis ad Romanum mittit, qui facti causam inquirent. cum itaque traiecissent, populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. mane igitur egressa Zoe ad Bucoleonis solare horologium, filio cunctisque clamabat, quomodo rebellio haec contigisset. cui Theodorus Constantini imperatoris paedagogus, iccirco nimirum contigisse, quod Leo Phocas Romanos, Constantinus accubitor aulam perdidisset. interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse iubet, translata in se a matre potestate. postridie missus Ioannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula eiceret. ea cum fletu ac eiulatu in filii complexus ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit, ita sane ut imperator ad ducentes clamaverit “sinite ut mater mea mecum versetur;” vixque verbum protulerat, cum illi dimiserunt. accersitum vero imperator et patriarcha Ioannem Garidam scholarum domesticum esse iusserunt, veriti ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zaphinezer illius levir et Symeon eius filius foede-

προεβάλετο ἑταιρειάρχας. ὄρκους οὖν βεβαιωθεὶς ἐπ' αὐτῶν
κατῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. οἱ δὲ παρανίκα τοὺς συγγενεῖς αὐ- P 243
τοῦ τοῦ παλατίου καταβιβάζουσιν. τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν ἐλ-
θόντων, ὡς ἐθεάσατο αὐτούς, τρόμος αὐτὸν ἔλαβεν καὶ φρενῶν
5 ἕκστασις. εὐθὺς οὖν ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανόν, καὶ διηγήσατο αὐτῷ
οἷα πέπονθεν. συμφιλιωθείς οὖν αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοὺς καὶ
λαβὼν ὥστε μίαν ἔχειν ἀμφοτέρους ψυχὴν, σέμφρων αὐτῷ καὶ
σύμπρους ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιήσασθαι
συνεφώνησαν, πλεον ἐκ τούτου τὸν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγ-
10 γοντες.

12. Τῇ ἐκάδι οὖν τετάρτῃ τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀποστέλ-
λει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκεῖον αὐτῷ καὶ πιστότατον
ὄντι, καὶ Θεόδωρον τὸν Ματζούκην εἰς τὸ παλάτιον ὑπεραπολο- B
γομένους, ὡς οὐκ ἐπ' ἀνταρσίας γέγονε τὸ παρ' ἐμοῦ διαπραχθέν,
15 ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑφορώμενος, καὶ δεδιὼς μὴ τι νεω-
τερισθείη παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα, τοῦτον ἕνεκα ἀνελθεῖν ἐν
τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασι-
λέως. μὴ σενεδοκοῦντος δὲ Νικολάου πατριάρχου ἐν τούτῳ,
ἐμνήσθη Ῥωμανὸς παρὰ Θεοδώρου τοῦ ῥηθέντος παιδαγωγοῦ ἐλ-
20 θεῖν μετὰ στόλου παντὸς μέχρι τοῦ Βουκολέοντος. ὅς μετὰ τῶν
σὺν αὐτῷ βουλευσόμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἦγεν αὐτὸν) τῇ ἡμέρᾳ
τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραμώμου παρθένου καὶ Θεοτόκου
(πέμπτη δὲ ἦν) ἦλθεν ἐνόπλιος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βου- C

1 ἑταιρειάρχην P, ἑταιρειάρχας margo

ratorum turmis praeficerentur. amborum itaque iureiurando fretus, in
domum suam venit; moxque illius affines ab eis aula eiecti. quos ad se
venientes ut adspexit, tremor stuporque eum invasit. confestim igitur
ad Romanum venit, et quae illi acciderant narravit. arctiori itaque ami-
citia illi implicatur, datisque et acceptis iuramentis, uno in posterum
animo futuros, uno animi sensu ac consensione efficiuntur; ut et nuptia-
rum foedera se iuncturos paciscerentur eaque ratione caritatis vinculo
magis adstringerentur.

12. Secundum haec igitur vigesima quarta mensis Martii mittit
Romanus Ioannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissi-
mum, nec non Theodorum Matzucem, qui ipsius in palatio causam age-
rent. nihil spectare ad rebellionem, quod ab eo factum erat: unum
duntaxat veritum, Phocae molimina, ac metuentem ne ille novis rebus
adversus imperatorem studeret, iccirco consilium iniisse ut in regiam
veniret ac imperatori praesidio esset. non approbante Nicolao pa-
triarcha nec assentiente, is, quem dicebam, Theodorus paedagogus Ro-
mano mandat ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. re itaque cum
suis deliberata (nam urgebat fatum), ipso intemperatissimae virginis ac
dei genitricis annuntiationis solempni die, feria quinta, manu armata cum

κολέοντι. καὶ παρευθὺν Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξήλθε τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ πατριάρχης ὁ συμπευθερός Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. ὄρκους οὖν βεβαιώθεντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν ζωοποιὸν καὶ τίμιον σταυρὸν καὶ προσκνήσας αὐτὸν καὶ ὄρκους βεβαιώσας αὐτοὺς ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὀλίγων τινῶν, προσκνήσων τὸν βασιλέα. καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστεις αὐτῷ δοὺς καὶ λαβὼν, παρευθὺν προχειρίζεται πῦρ' αὐτοῦ μάγιστρος **D** καὶ μέγας ἐταιρειάρχης. αὐτίκα γοῦν θεῖα κέλευσις πρὸς Λέοντα **10** τὸν Φωκᾶν, παρεγγνωμένη μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐννοήσει. ὥσαύτως καὶ γράμματα ἐκελεύσθη Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτῶν παραγγέλλοντα καὶ μηδὲν ἐναντίον βουλευσασθαι, ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι βασιλέως Κωνσταντίνου. ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἀνδρέας πριμικήριος τοῦ βασιλικοῦ βεστια- **15** ρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ δεξάμενος ταῦτα καὶ ἀναγνοὺς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἡσύχαζεν.

P 244

13. Τῇ δὲ πέμπτῃ ἑβδομάδι τῶν ἁγίων νηστειῶν, Ἀπριλίῳ μηνί, δίδεται ἀρραβῶν γαμικοῦ συναλλάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἐλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, ἣ πρὸς κάλλος **20** σωματικὸν προσήκμαζεν καὶ σύνεσις· καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ πάσχα, λεγομένη τῆς Γαλιλαίας, εὐλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὕτη παρὰ Νικολάου πατριάρχου, Ῥωμανὸν βασιλειοπάτορα προβαλο-

universa classe ad Bucoleonem venit; statimque magister Stephanus aula discedit. Nicetas autem patricius Romani consocer in palatium veniens Nicolaum patriarcham inde extrusit. aulicorum ergo animis Romani iureiurando firmatis, pretiosam ac vivificam ad eum miserunt crucem; quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutaturus in palatium adscendit. ingressusque cum eo in templum quod est in Pharo, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hetaeriararcha praeficitur. statim ergo sacra iussio ad Leonem Phocam missa, qua is ab omni conflandae seditiois proposito absterreretur. Constantinus quoque accubitor in eandem sententiam scribere iussus, et ut nihil in adversum molliatur, sed perseveret imperatori Constantino subesse. acceptas sacras Andreas regii vestiarii primicerius ad eum tunc in Capadocia versantem defert; quibus ille acceptis lectisque se domum recipiens privatus egit.

13. Quinta sanctorum ieiuniorum hebdomada, mense Aprili, data a Constantino imperatore Helenae Romani filiae (quam praeter corporis speciem animi quoque prudentia spectabilem reddebat) contractus nuptialis arrha, tertiaque paschae (quam Galilaeae vocant) benedicitur unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur;

μενος· ἀντ' αὐτοῦ δὲ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἑταιρειάρχην κατέ-
 στησε. μετ' οὐ πολὸν δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τε τι-
 νῶν ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτοῦ ταγματῶν πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται.
 καὶ ἀνελάβετο σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον,
 5 καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἀνυστάσιον τοὺς Γογγυλίους καὶ αὐταδελ- **B**
 φούς, καὶ Κωνσταντῖνον πρωτασηκροῆτιν τὸν Μαλελίας, πληρο-
 φορῶν ὑπάντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου
 τὴν αὐτὴν ποιεῖται κίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλειοπάτωρ χρο-
 σοβοῦλλια ποιήσας ἐνυπόγραφα ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως
 10 Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα,
 καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύ-
 γοντες ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσιν, δούς αὐτὰ Ἄνη γυναικὶ ἀναιδεῖ
 καὶ θρασεῖα, ἣν καὶ Βασιλικὴν προσηγόρευσαν, καὶ κληρικῷ τινὶ **C**
 Μιχαήλ, ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ ταῦτα ἀνα-
 15 λαβόμενοι λάθρα δίδασπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. καὶ ὁ μὲν Μι-
 χαήλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ, ἀηλεῶς τυφθεὶς, τὴν τε ῥίνα
 καὶ τὰ ὦτα ἀπετμήθη· ὃς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προση-
 γούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή.
 πρῶτος οὖν ὁ τοῦ Βαρυμιχαήλ υἱὸς Κωνσταντίνος, τοῦ τάγματος
 20 ἀρχῶν τῶν ἰκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέ-
 δραμεν, ἀρχὴ γεγονὼς καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀποστασίας.
 σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἀτζμωρος, τουρ- **D**
 μάρχοι ὄντες καὶ ἀμφότεροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ

quando et Romanum provehit imperatoris patrem, eius filio Christo-
 phoro in patris locum hetaeriarcha promoti. nec multum temporis ab-
 scesserat, cum Leo Phocas, quorundam procerum ac tribunorum suasu
 subiectarumque ei legionum hortatu, res novas molitur; accitoque Con-
 stantino accubitore Constantinoque et Anastasio Gonguliis germanis fra-
 tribus, nec non Constantino Maleliano a secretis primo, cunctis persua-
 dere nititur in gratiam Constantini imperatoris eam se motionem facere.
 Romanus vero imperatoris pater bullis aureis ac diplomatis subscriptione
 munitis, quasi ex Constantini imperatoris persona, quibus ea molitio
 evertetur, eosque qui Phoca relicto ad imperatorem confugerent ab
 imperatoris stare partibus significabatur, editis, mulierique effron-
 ti ac temerariae Annae nomine (quam et Basilicam appellarunt, ac si impe-
 ratoriam dicas) ac clerico cuidam Michaeli contraditis, in Leonis castra
 emisit. hi accepta diplomata toto late exercitu clanculum sparserunt.
 ac Michael quidem a Phoca deprehensus, verberibus dire contusus, naso
 auribusque multatus est. verum is postea a Romano convenientem vic-
 cem consecutus est, pariterque cum illo submissa mulier. primus ita-
 que Constantinus legionis Icanatorum dux, Barymichaelis filius, a Leone
 ad Romanum transivit, eiusque convellendae defectionis primus auctor
 fuit. secuti vero etiam Balantius, et quem vocant Atzmorus, ipsi quo-
 que ambo tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni

πλείστον ἰσχυρῶς καθωπλισμένου ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν διέ-
 στησε πυραυτάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνος,
 τοὺς ἐν πόλει φοβῶν. ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ
 Ῥωμανοῦ Συμεῶν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον
 τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, τάδε διαγορεύοντα,
 P 245 (14) ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς δεσποτείας καὶ βασιλείας ἐρη-
 γορώτατον καὶ ἐνούστατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα
 ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τούτῳ τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ θεὸν ἐπίστευσαι
 καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔκρινα, σπλάγγνα πατρικὰ καὶ διάθεσιν
 γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον. Λέοντα δὲ τὸν Φωκᾶν αἰεὶ τῇ
 ἐμῇ βασιλείᾳ ὑποπατεύων ἐπιβουλεύειν νῦν μὲν ἔργοις αὐτοῖς ἐπί-
 βουλον εὔρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς κατεξανιστάμενον.
 διὸ οὔτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι· οὔτε γὰρ
 ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημί, ἀλλ'
 αὐθαιρέτῳ γνώμῃ ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν, ἑαυτῷ τὴν
 βασιλείαν σφετεριζόμενον. τούτων οὖν τῷ λαῷ ἀναγνωσθέντων
 B ἤρξαντο πάντες ἀναχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτορι προσρῦεσθαι
 Ῥωμανῷ. τοῦ Φωκᾶ δὲ εἰς ἀμηχανίαν περιστάντος καὶ ἀπογνόν-
 τος ὡς πάσης ἐλπίδος ἡστοχηκός, καὶ χρησαμένου φυγῇ καὶ
 πρὸς τὸ κάστρον Ἀτεοῦς παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἐν
 χωρίῳ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι καταστήσαντος καὶ συλληφθέντος,
 ἀπέστειλεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουβάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐ-
 τοῦ συγγενῆ ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τοῦτον

armorum genere instructo exercitu Chrysopolim veniens, a Iuvenca la-
 pidea Chalcedonem usque, ad terrorem civibus incutiendum, late aciem
 extendit. interim vero missus a Romano cum celoce Symeon caniclei
 praefectus cum literis, Constantini imperatoris subscriptione munitis.
 literarum hic erat tenor, haec sententia. (14) "cum alium neminem
 dominationis meae ac maiestatis vigilantiorem magisque benevolum ac
 fidiorem custodem, inter omnes qui meae dicionis sunt ac imperio sub-
 sunt, Romano invenerim, huic secundum deum mei custodiam commisi,
 ipsumque loco patris habeo, qui paterna erga me viscera ac genitoris
 propensum animum ostenderit. Leonem vero Phocam cum semper insi-
 diarium suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem offendi, ac qui
 tyranni potestate maiestati meae rebellet. quamobrem nec domesticum
 deinceps eum esse volo. neque enim hanc meo iussu orditum telam
 agnosco, sed ipsum a se ultroque lacessere ac grassari, ut in se impe-
 rium transferat, pronuntio." lectis itaque audiente exercitu literis, coe-
 perunt omnes a Leone ad Romanum imperatoris patrem desciscere.
 Leo consilii inops rebusque desperatis, cui nihil praesto ad res sarcien-
 das suppeteret, salutem fuga quaerens ad Ateus castrum pervenit; eo-
 que repulsus, in vico Goeleo nomine constitutus capitur. missi deinde
 a Romano Ioannes Tubaces et Leo eius cognatus, qui eum in urbem

κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν περὶ τούτου δεξάμενοι ἐντολὴν καὶ αὐθαιρέτῳ γνώμῃ τοῦτο πεποιηκότες, ὡς ἀγανακτῆσαι ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν βασιλεοπάτορα Ῥωμανόν.

15. Ἀγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς **C**
 5 Κωνσταντίνου Κτηματινοῦ καὶ Δαβὶδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαὴλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων· καὶ τυφλωθέντες οὗτοι διὰ μέσης διήλθον τῆς πόλεως καὶ ἔξορίᾳ παρεπέμφθησαν. ἤγαγον δὲ καὶ Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διήλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμιόνῳ καθεζόμενος.

16. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Ἀγούστια ἐπιβουλεύουσα Ῥω-
 5 μανῶ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων, ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας σκευασθέντων· καὶ ταύτην τοῦ πύλατιον καταβί-
 βάζουσιν καὶ εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγουσιν ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας
 10 μονῇ ἀποκείραντες. προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρι-
 5 κίου καὶ κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κων- **D**
 σταντίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός·
 ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρογγάριος τῆς βίγλης ὁ
 Κουρκούας λεγόμενος μετὰ πλείστον λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπά-
 20 σας εἰς τὸ Ὀψίκιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς ἐαυτῶν προαστείοις ὡς κατὰ
 Ῥωμανοῦ μελετώντας.

17. Εἰκάδι δὲ τετάρτῃ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥω-
 5 μανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἄξιᾳ· καὶ Δεκεμβρίῳ μηνί, ἰζ' τοῦ μη-

inducerent. illi vero cum cepissent, oculis orbarunt, quanquam nullo eius rei mandato accepto, sed sua ipsi instincti voluntate, ut et imperatoris pater eo nomine indignatus sit.

15. Mense Augusto detectae Constantini Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis manganorum curatoris insidiae. quapropter hi quoque caecatis luminibus, per mediam urbem traducti, in exsilium missi sunt. adductus et Leo magister et scholarum domesticus, muloque insidens ignominiae causa per medium forum traductus.

16. Zoe quoque deprehensa machinari mortem Romano per cibos medicatos, instruente dapes Theocleto officii notario. quare hanc etiam aula eiectam inque Petrium abductam in S. Euphemiae monasterio totonderunt. invitatis vero ad prandium a Theophylacto patricio ac stabuli comite Theodoro Constantini imperatoris paedagogo eiusque fratre Symeone, inter epulas ingressus Ioannes excubiarum drungarius dictus Curcuas cum multo satellitio, arreptos illos, tanquam adversus Romanum machinatos, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis eos exsulare cogit.

17. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Caesaris actus est dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, qua do-

νός, τῇ τῶν προπατόρων κυριακῇ, τῷ τῆς βασιλείας στέφεται διαδήματι παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου.

Β Α Σ Ι Λ Ε Ι Α

Ρ Ω Μ Α Ν Ο Υ.

P 246 ¹ **Ε**ν ἔτει *ξυκῆ*, ἰνδικτιῶνος ἧ' καὶ Ἰανουαρίῳ ε', τῇ τῶν ἁγίων φώτων ἡμέρᾳ στέφει Θεοδώραν τὴν γυναικα αὐτοῦ. Μαίῳ δὲ 5 μηνί ιε' στέφει Χριστοφόρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ διὰ βασιλέως τῇ τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ, καὶ μόνοι δύο ἐν τῇ αὐτῇ προελεύσει προῆλθον. Ἰουλίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος ἧ', ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἡ τῆς ἐκκλησίας παρὰ Ῥωμανοῦ γέγονεν ἔνωσις, ἀπάντων ἐνωθέντων μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου 1 καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων.

2. Ὀγδόῃ δὲ Φεβρουαρίου μηνός, ἰνδικτιῶνος θ', ἀποστείλας Ῥωμανὸς ὑπερορῆζει Στέφανον τῆς Καλομαρίας εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον, ὡς τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ 1 Ὀρφανοτρόφῳ ἀνθρώποις αὐτοῦ.

3. Ἐποίησεν δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς πρόκενσον ἐν τῷ τριβουναλίῳ, συνηγμένων ἀπάντων μεθ' ὀπλων ἐκεῖσε. ἀδνουμίου

7 μόνοι οἱ δύο?

13 Καλαμβρίας P, Καλομαρίας margo

minica Christi progenitorum solennis memoria agitur, imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur.

ROMANI IMPERIUM.

Anno 6428, indictione octava ac Ianuarii sexta, sanctorum luminum die festo, Romanus uxorem suam Theodoram Augustali corona donat, moxque Maii decima septima filium suum Christophorum coronat per imperatorem sacro pentecostes die; amboque soli ea in pompa processerunt. mense Iulio, indictione octava, die dominica, ecclesiae per Romanum composita unio est, cunctis metropolitibus clericisque unitis, quos Nicolai patriarchae et Euthymii causa hactenus scissos habuerat.

2. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariae filium in Antigoniam insulam in exsiliu mittit, maiestatis accusatum, inque monachum detondet cum Theophane Tichote et Paulo Orphanotropho, illius domesticis.

3. Romanus imperator, dum solennem processum ad tribunalium habet, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis recensitoque exer-

δὲ γενομένου αἰφνίδιον Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος τάχει πολλῶν P 247
 εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφει. ἐμηνύθη γὰρ παρὰ Λέοντος ἀν-
 θρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἢ αὐτοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλή καὶ Παύλου
 μυγγλαβίτου· οἱ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν. ἦν δὲ
 5 τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ ραίκτωρ, ὃς
 Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἐβδομαδάριον, τῷ βασιλεῖ
 τοῦτον προσοικειώσας. Ῥωμανὸν δὲ τὸν υἱὸν Λέοντος, ὡς ἔφθην
 εἰπών, τοῦ Ἀργυροῦ, Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς γαμβρὸν ἐποίησατο,
 ἄνδρα ὄντα ὑπερώμιον, καὶ κάλλι σώματος καὶ ἰδέα καὶ συνέσει
 10 καὶ μάλιστα τῇ ἐλεημοσύνῃ καὶ ἐπιδόσει καὶ τῇ ἀγαθότητι καὶ B
 ἀπλότῃτι κοσμούμενον, δοὺς αὐτῷ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀγάθην.

4. Ἐγένετό τις Ῥεντάκιος Ἑλλαδικός, συγγενὴς ὢν Ni-
 κήτα τοῦ πατρικίου, ἀπαιδεντος δὲ καὶ πατραλοίας· ὃς τὸν ἐαν-
 τοῦ πατέρα καταδιώκων φρονεῦσαι, ἐπειδήπερ ἐκείνος φεύγων αὐ-
 15 τοῦ τὴν ἐπίθεσιν ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ Σαρακηνῶν
 τῶν Κρητῶν κατεσχέθη, οὗτος ὁ Ῥεντάκιος ἄδειαν εὐρῶν πάντα
 τὰ τοῦ πατρὸς ἐλήθσατο, καὶ ἐν τῇ πόλει ἐλθὼν τῇ μεγάλῃ τοῦ
 Θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ
 ἀταξίας καὶ λεηλασίας ἀναμαθὼν τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν C
 20 ἐβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. ὁ δὲ ψευδεῖς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλ-
 γάρους πλασάμενος πρὸς αὐτοὺς αὐτομολῆσαι ἐβούλετο, κρατη-
 θεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τῆς τε οὐσίας καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερεῖται.

citu, quam celerrime se ipse pariter ac Constantinus in palatium receperunt. delatus enim Arsenius a Leone eius famulo, et Paulus manglabita, insidias struere. hinc verberibus subacti, ac bonis publicatis, exsilio relegati sunt. erat tunc administrandae rei publicae adiutor ac subadiuva Ioannes presbyter rector. is Leonem Arsenii domesticum hebdomadarium fecit, in imperatoris gratiam eum insinuans. Romanum vero Leonis filium, uti superius dicebam, virum altis humeris ac corporis pulchritudine specieque et prudentia, cum primis vero eleemosynarum studio et largitate et benignitate ac simplicitate egregie ornatum, Romanus imperator Agatha filia ei locata uxore sibi generum adsciscit.

4. Fuit Rentacius quidam vir Attica oriundus, Nicetae patricio sanguinis necessitudine coniunctus, homo insolens et parricida. is cum patrem suum, necem ei illaturus, persequeretur, ac pater illius vim furoremque fugiens conscensa navi a Saracenis Cretensibus inter navigandum captus esset, licentiam nactus patris omnia diripuit atque vastavit, inque urbem veniens in magnam dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator, cognita hominis petulantia rapinisque eius ac direptionibus, ecclesia eductum poenis mancipare decreverat. ille confictis ad Bulgaros literis ad illos transfugere in animum cum induxisset, tentus convictusque bonorum luminumque amissione luit.

5. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἔξελασάντων μέχρι Κατασύρτων μετὰ τὴν τοῦ δομestikou Ἀδραλέστου τελευταίην, προεβλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, ἀνὴρ κάλλιστος καὶ ἐμπειρότατος, δομέστικος τῶν σχολῶν· καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμα-
D των ἐξελθῶν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολέοντος υἱόν, το-5
 ποτηρητὴν ὄντα, τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσαι. ὁ δὲ ἀπροό-
 πτως τῷ λόγῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνεΐ-
 λεν, πληγεῖς δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ πόλει εἰσελθὼν ἐτελεύτησεν.

6. Ἐμνηθῆ δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας ἢ κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως ἐπιβουλή Ἀναστασίου σακελλα-
 ρίου καὶ ἄρχοντος τοῦ χρυσοχέστου, καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου,
 καὶ Δημητρίου βασιλικῶ νοταρίου τοῦ εἰδικῶ, καὶ Νικολάου
P 248 τοῦ Κουβάτζη καὶ Θεοδότου πρωτοκαράβου, οἳ ὑπὲρ Κωνσταν-
 τίνου βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ διελεγχθέντες ἐτύφθησαν
 καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον καὶ ὑπερόριοι κατέστησαν. ὁ δὲ Θεοδώ-
 15 ρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ Τρικόνῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξω-
 ρίσθη. τὸν δὲ Ἀναστάσιον σακελλάριον ἀπέκειραν ἐν τῇ μονῇ
 τῶν Ἐλεγμαῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ.

7. Τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν
 βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει καὶ δεῦτερον καθίστησιν, ἐαυ-
 τὸν δὲ προάγει εἰς τοῦ ἔμπροσθεν, τῷ τὰς ἐπιβουλάς καὶ τὸν ἐξ
B αὐτῶν θάνατον δεδοικέναι, τῇ ἐπιπορκίᾳ, φεῦ τῶν ἀνθρώπων

5. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adralestae domesticī mortem excurrentibus, Pothus Argyrus, vir optimus bellicaeque rei peritissimus, scholarum domesticus ei sufficitur; castrisque ad Thermopolim positis Michaelē Moroleonis filium, vicarias ipsius partes agentem, Bulgarorum motum exploratum mittit. hic in Bulgarorum ex improviso delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum stragem edidit: verum ipse quoque letali accepto vulnere in urbem reversus in vivis esse desiit.

6. Eo tempore detectae, Theocleto officii notario deferente, structae Romano imperatori insidiae. auctores erant Anastasius sacellarius et aurificinae praepositus et Theodoretus cubicularius et Demetrius regii fisci notarius et Nicolaus Cubatzes et Theodotus protocarabus. hi videlicet imperatori Constantino studebant. convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delati urbem, in exsilium eiecti sunt. Theodoretus seorsum in Triconcho palatii caesus, ipse quoque in exsilium pulsus est. Anastasium autem sacellarium in Elegmorum monasterio caesarie multarunt; quo loco defunctus est.

7. Eo Romanus praetextu ac occasione Constantinum imperatorem primo gradu deicit secundoque ordine constituit, ac ipse sibi primas arripuit, quod nimirum insidias indeque impendentem mortem metueret; periurique (heu res humanas!) sibi crimen adsciscit. iureiurando enim

πραγμάτων! περιπεσών· προησφαλίσατο καὶ γὰρ μὴ ἑαυτὸν ἀνα-
γυρεῦσαι τούτου ἔμπροσθεν αὐτοκράτορα.

8. Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων· καὶ
πλήθος Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα καὶ Χαγάνῳ καὶ Μηρικῷ καὶ
5 ἑτέροις ἐκέλευσεν κατὰ τῆς πόλεως ὅτι τάχιστα ἐξελαύνειν. διελ-
θόντες οὖν διὰ τῶν ὄρων ἤλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβῶν. τὴν αὐ-
τῶν δὲ ἔφοδον μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός, λογισάμενος μὴ τὰ
τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν κατελθόντες ἐμπρήσωσιν,
Ἰωάννην ῥαίκτηρα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς Ἀργυ- C
10 ροῖς, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλήθος ἱκανὸν ἔκ τε τῶν βασιλικῶν
καὶ τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ταγματικῶν· οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος
πατρικίος δρουγγάριος τῶν πλωίμων ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ
αὐτοῦ. ἦν δὲ πέμπτη τῶν νήστειῶν ἐβδομιάς. διατάξαντες οὖ-
15 τοι τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πη-
γῶν, τῶν Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων, βοῆ χρη-
σιμῶν ἀσήμεν καὶ φοβερῆ καὶ σφοδροτάτως παρελασάντων κατ'
αὐτῶν, παρευθὺ μὲν φεύγει Ἰωάννης ὁ ῥαίκτηρ, σφάττεται δὲ D
ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ Πλατυπόδη υἱὸς καὶ
πολλοὶ ἕτεροι. μόλις οὖν ὁ ῥαίκτηρ διωσθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν
20 δρόμωνα. ἦλθεν δὲ φεύγων ἔνοπλος καὶ Ἀλέξιος δρουγγάριος ὁ
Μουσελέ, καὶ μὴ ἰσχύσας τέλειον ἀνελθεῖν ἐν τῇ τοῦ δρόμωνος
ἀποβάθρῃ, πέσων ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομάνδατορι
ἀπεπνίγη. Ἀργυροὶ δέ, ὃ τε Πόθος καὶ Λέων πατρικίος, ἐν

promiserat nunquam sibi imperii primas partes, illo spreto, arrogatum.

8. Symeon vero adversus Romanos rursum arma movet; emissaque
Bulgarorum manu cum Chagano et Menico aliisque, mandat ut quam
citissime adversus urbem excurrant. superatis itaque montibus Man-
glaba usque pervenerunt. intelligens itaque Romanus imperator illorum
irruptionem, veritus ne Pegarum regias aedes Stenumque inde effusi
incenderent, Ioannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire
iussit, valido ex praetorianis et foederatis aliisque cohortibus conflato
exercitu. aderat et Alexius Musele patricius et drungarius rei navalis
cum suis copiis. agebatur quinta ieiuniorum hebdomada. in campe-
stribus itaque ac depressioribus Pegarum locis instructa acie, Bulgaris-
que armata manu e superioribus editioreque tumulo emergentibus ac in-
condito horrendoque clamore strepentibus maximoque impetu irrumpen-
tibus, Ioannes rector illico fugam arripit: Photinus Platypodis filius
eius tuendi causa concertando necatur, aliique multi. rector igitur ae-
gre servatus in celocem evadit. venit vero et ipse fuga dilapsus armis
gravis Alexius drungarius Musele, nec cum eis celocis scalam commode
satis scandere valens, una cum suo protomandatore, praeceps in mare
actus, aquis suffocatus est. ambo Argyri, cum scilicet Pothus tum Leo

τῷ καστειλίῳ φυγόντες διεσώθησαν. πλώϊμοι δὲ καὶ τὸ ἅπαν
 πληῆθος, οἳ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσῃ
 P 249 ἀπεπνήθησαν, οἳ δὲ σιδήρου γεγόνασι παρανάλωμα, οἳ δὲ χερσὶ
 Βουλγαρικαῖς συνελήφθησαν. οἳ δὲ Βούλγαροι μηδὲνα τὸν δια-
 κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε τῶν Πηγῶν παλάτια ἐπυροπόλησαν καὶ τὸ 5
 Στενὸν ἅπαν κατέκασαν. οὕτως ἄρα δεινὸν ἀβουλία καὶ ἀπειρία
 θρασυῖα σύμμαχον ἔχουσα.

9. Εἰκάδι δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος δεκάτης,
 Θεοδώρα σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευταῖα, καὶ κατετέθη τὸ σῶμα αὐ-
 τῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τῷ ἕπ' αὐτοῦ μο- 10
 ναστήριον ἀμειφθέντι. τῷ δὲ αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ
 B βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. τηρικαῦτα δὲ καὶ ὁ κουροπαλάτης
 Ἴβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν,
 κεκοσμημένης λαμπρῶς, μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη·
 ὃν καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ σοφίᾳ ἀπήγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς 15
 καὶ τὸ μέγεθος θαυμάσιον καὶ τὸν πολυτελεῖ κόσμον. καλλωπί-
 σαντες γὰρ ταύτην καὶ περιστείλαντες πέπλοις χρυσοῦσφεισι καὶ
 κόσμῳ παντοίῳ, οὕτως αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν αὐτῇ. ὁ δὲ τὸ θαυ-
 μιστὸν καὶ ὑπερμέγεδες τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεῖς καὶ τὸν πο-
 λυτελεῖ κόσμον ὑπερθαυμάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶναι 20
 C τὸν ἱερὸν χώρον τοῦτον εἰπὼν, αὐθις ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια.

10. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευσάντων καὶ μέχρι
 τῆς ἁγίας Θεοδώρας ἐλθόντων παλατίων καὶ ταῦτα πυρὶ παραδι-

patricius, fuga in castellum evaserunt. navales ac reliquae omnes co-
 piae partim hostium manus effugere studentes in mari extinctae sunt,
 partim ferro perierunt, partim capti a Bulgaris sunt. demum Bulgari
 nemine illis obsistente regias Pegarum aedes incenderunt totumque Ste-
 num igni vastaverunt. sic nimirum grande malum consilii inopia rerum-
 que imperitia, cui audacia ac temeritas praesto est ac favet.

9. Mensis Februarii die vicesimo, indictione decima, Theodora
 Romani coniux moritur. eius cadaver in Romani ipsius domo, quam in
 monasterium mutarat, depositum est. eodem mense coronatur Sophia
 Christophori imperatoris uxor. eodem tempore Iber curopalata in ur-
 bem venit, perque medium forum deductus magnifico apparatu ornatum
 cum magna claritate et honore susceptus est. induxerunt etiam illum in
 S. Sophiae, et sacrae eius aedis pulchritudinem et immanitatem ac pre-
 tiosissimum cultum oculis ipse lustraret. splendide namque ornantes,
 auroque textis aulacis parietes circumvestientes omnisque generis cultu
 decorantes, sic eum admiserunt. ille mirandam immanisque molis tem-
 pli fabricam stupens, supraque modum admiratus illius pretiosissimum
 cultum, ac cum dixisset sacrum hunc locum vere dei habitaculum esse,
 domum reversus est.

10. Rursus vero a Bulgaris suscepta expeditione, et cum illi ad-
 usque S. Theodorae regias aedes venissent easque igni incendissent,

δόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῶν ταγματῶν ἄρχον-
 τας συνεκάλεσεν, συνότος αὐτοῖς καὶ τοῦ λεγομένου Σακτίκη.
 καὶ παρήγει τούτοις καὶ προδτρέπετο κατὰ τῶν ἐναντίων ἔξειθεῖν
 καὶ τῆς πατρίδος ὑπεράγωνίσασθαι. οἱ δὲ συνέθεντο ἐτοιμῶς τῆς
 5 αὐτοῦ βουσιλείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπεραποθνήσκειν. τῇ οὖν
 ἐπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ εἰρημένος Σακτίκης D
 ἀληθῆ οὔσαν τὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀνδρίαν ἀπέδειξεν· ὅπισθεν
 γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν
 εἰσελθὼν πάντα τοὺς ἐκεῖ ἐρεθέντας κατέσφαξεν. μαθόντες οὖν
 10 οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός ὑποστρέφουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ
 πολέμου συγκροτηθέντος τρέπονσι τὸν Σακτίκην σὺν ὀλίγων ὑπάρ-
 χοντα. ὁ δὲ ἐπειδὴ γενναίως ἀγωνισάμενος καὶ πολλοὺς ἀνελὼν
 οὐκέτι ἀντέχειν ἠδύνατο πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μεθίησι
 τοῦ ἵππου τὸν χαλινὸν καὶ εἰς φρυγὴν ἤλαυνε. ποταμὸν δέ τινα P 250
 15 παρρηρόντα διαπερῶν, τοῦ ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ τούτου ἰλίῃ ἐμπα-
 γέντος, τιτρώσκειται κατὰ τῆς ἕδρας καὶ τοῦ μηροῦ. μόλις οὖν
 τοῦ ἵππου ἐκ τῆς ἰλῆος ἀνασπασθέντος συνεργεία τῶν ὑπὸ χεῖρα
 διασώζεται μέχρι τῶν Βλαχερνῶν· καὶ τεθεὶς ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῶ,
 καιρίας τῆς πληγῆς οὔσης, τῇ νυκτὶ ἐτελεύτησεν.

20 11. Τηρικαυτὰ δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσίμωτάτος προστά-
 ξει Ῥωμανοῦ βασιλέως ἤγαγεν λαρνακίδιον ἔνδοξον ἐν καὶ ἔτερα
 δύο γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀνδρείας μο-

21 immo ἐνζῶδον, quod infra est p. 577 d

imperator Romanus prandio laute instructo agminum ductores invitavit, cum, et quem vocant, Sactices illis comes esset. hortatur ergo iubetque adversus hostes exire ac pro patriae incolumitate pugnare. assenserunt illi, atque alacres ipsius maiestatis tuendae causa ac Christianos ulciscendi appetituros se mortem in se receperunt. postridie igitur, quem diximus, Sactices, ab imperatore armis instructus, veram ab ipso datam fidem ac quam iactarat fortitudinem ostendit: Bulgaros quippe a tergo aggressus, inque eorum castra insiliens, quos ibi repperit, omnes trucidavit. Bulgari igitur ubi didicere quod ita venerat, in castra revertuntur, consertaque acie Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. is itaque strenue desudato praelio, factaque hostium ingenti strage, cum tantae eorum multitudini sustinendae par amplius non esset, laxatis habenis equum ad fugam impellit. in cuiusdam autem amnis transitu, equo in coeno haerente, vulnus in anum et femur accipit. verum equo aegre tandem suorum cura et industria e coeno evulso ad Blachernas usque evasit; atque in sacra soro (loculum dicas) positus, cum vulnus letale esset, e vivis excedit.

11. Sub idem tempus Petronas, vir clarissimus summeque venerabilis, Romani imperatoris iussu minorem urnam unam egregie elaboratam duasque alias nulla sculpturae arte caelatas, ex S. Mamantis viro-

B νῆς, τῆς πλησίον οὔσης τῆς Ξηροκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασὶ συναποκεῖσθαι Μαυρίκιον σὺν τοῖς παισίν· ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν τῇ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ μονῇ ἤτοι εἰς τὸ Μυρέλαιον.

12. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς δὲ Τατζάκης Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βάρδα τοῦ Βοήλα 5 στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως σκευάζουσι, τὸ Παῖπερτε λεγόμενον ὄχυρῶμα κατασχόντες· οὗς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανεστέρους ἀποτυ-
C φλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πεινχρῶς καὶ ἀσῆ- 10 μους ἀθώους κελεύσας ὅπη βούλοιντο ἀπιέναι. Τατζάκης δὲ ἐν ἐτέρῳ ὄχυρωτάτῳ κασιτελλίῳ φυγῶν, καὶ λόγον τοῦ μή τι κακὸν παθεῖν δεξιόμενος, ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλαβίτου ἀξία τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ τῶν Μαγγιάνων διητᾶτο τηρούμενος. δρασμὸν δὲ βουλευσάμενός ἀλίσκεται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν 15 στερεῖται. Βάρδα δὲ τὸν Βοήλαν ἀπέχειραν μοναχόν, τοῦ βασιλέως αὐτὸν κατοικτείροντος φίλον τυγχάνοντα.

13. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ οὕτως ἐπονομαζομένου Μωρο-
D λέως στρατηγοῦντος, κρατίστου τὰ πολεμικὰ καὶ περιδείξιον τυγχά- 20 νοντος, ὃς πλείστας κατὰ Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, ὁ Βούλγαρος Συμεὼν τὴν εἰρημένην πόλιν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι περιεκύκλωσεν, καὶ χάρακα περιβαλὼν ἰσχυρῶς ταύτην ἐπο-

rum monasterio, quod situm est ad Portam quam Xerocercem vocant, advexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauricium cum filiis. quae et in Romani monasterio (hoc est in Myrelaeo) fuerunt depositae.

12. Adrianus vero quidam Chaldus, nec non Tatzaces Armenius, vir summe locuples, consiliis hortatuque Bardae Boelae, qui in Chaldia ductor militum erat, tyrannidem struunt rebellantque adversus Romanum imperatorem, Paiperte (sic nominato) oppido munito occupato. horum potitus Ioannes Curcuas scholarum domesticus ipsos tenuit; quorum illustrioribus, publicata ipsorum substantia, oculos adimit; alios, qui pauperes essent atque obscuri, quo vellent abire iussit. Tatzaces, alia munitissima arce occupata fideque impunitatis ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit; ibique manglabitae dignitate auctus in manganorum domo sub custodia agebat. cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculi ei eruti sunt. Bardam Boelam, imperatore bene ei volente atque illius miserente, monachum detonderunt.

13. Patricio vero (sic appellato) Moroleone seu potius Thymoleone (velut dicas, virum leonini pectoris atque animi) Adrianopolitano praetore, bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, ut qui haud raro adversus Bulgaros rem strenue gesserat, Symeon Bulgarus, cum omnibus copiis urbem obsidens ac vallo cingens, validis ipsam armis premit.

λίθοις. ἐπεὶ δὲ ὁ τε σῖτος τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπελελοίπει καὶ λιμὸς ἐπίεξε κραισιῶς (οὐδαμῶθεν γὰρ εἶχον ἐπισιτίσασθαι), τῇ ἐνδείᾳ πιεζόμενοι προεδεδώκασιν ἑαυτοὺς καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν, καὶ δεσμῶ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν καὶ μυρίαὺς αἰκίας τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ ἀξίῳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνειστάτης καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάροις οὖν τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ' αὐτῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀκηκοότες, ταύτην καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους αὐτῇ ἐγένετο.

14. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξεληθόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης πατρίκιος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶμων ὁ Ῥαδινὸς κατονομαζόμενος αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ· καὶ πολέμου γεγονότος, Θεοῦ συνεργίᾳ οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται Ἄγαρηνοί, μόλις δὲ μόνος ὁ Τριπολίτης φυγῇ διασώζεται.

15. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, Ἰνδικτιῶνος δευτέρως, Συμεὼν ἄρχων Βουλγαρίας πανστρουτὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ. μέχρι δὲ Βλαχερνῶν ἐπιγενόμενος ἐπιζήτησεν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συνταχεῖν. ἔλαβον οὖν ὁμήρους παρ' ἀλλήλων ἀμφότεροι, καὶ ἐξῆλθε

21 παραγενόμενος rectius p. 579 a

oppidani deficiente annona ac fame graviter afflicti, cum commeatus parandi nulla spes affulgeret, penuria pressi se suumque praetorem Bulgaris deditere. hunc nactus Symeon toto corpore vinctum innumerisque verberibus affectum, ad extremum acerba morte, et quae saevissimam et crudelissimam ipsius indolem deceret, virum sustulit. Bulgaris itaque in urbe praesidiariis relictis discedit. praesidiarii vero, audito Romanorum copias in ipsos ingruere, relicta urbe abierunt; inque hunc modum a Romanis urbs recepta est.

14. Leo Tripolita cum magna classe ingentique exercitu adversus Romanos egressus, ubi Lemnum occupasset, Ioannes Radinus patricius, rei navalis drungarius, eum repente aggressus est; consertaque pugna, dei ope, sub eo merentes Agareni fusi sunt atque fugati, solusque ipse Tripolita aegre fuga salutem expedit.

15. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon Bulgariae princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est, ac Thraciam quidem ac Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, atque arbores succidit. ad Blachernas usque cum admovisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. datis itaque utrinque obsidibus exit prior Nicolaus pa-

C πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἔπειτα ὁ Μιχαὴλ πατρι-
 κιος προσαγορευόμενος ὁ Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης ὁ μυστικός καὶ
 παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ ῥακτωρ διαβληθεὶς πρὸς
 τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατελη-
 λύθει καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρυνηῶν ἀπεκάρη. οἱ 5
 μὲν οὖν μετὰ Συμεῶν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, ὁ δὲ αὐτοὺς μὲν
 ἀπεπέμψατο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐπεζήτη θεύσασθαι·
 παρὰ πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περὶ τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως
 καὶ ἀνδρίας καὶ συνέσεως. ὁ τοίνυν βασιλεὺς ἐπὶ τούτου σφόδρα
 D ἠγαλλιάσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στῆναι τὰς γινομέ- 10
 νας τῶν αἱμάτων ἐκχύσεις ὁσημέραι. ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ
 Κοσμιδίου αἰγιαλῷ κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὄχρωτάτην
 ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλέουσαν ἐν αὐτῇ
 προσορμιζέσθαι. περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα
 μέσον γενέσθαι προσέταξεν, ἔνθα ἀλλήλοις ἔμελλον ὀμιλεῖν. ὑπο- 15
 στείλας οὖν Συμεῶν τὸν αἵης ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν ἐνέπηρσεν
 τὸν ἐν τῇ Πηγῇ, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐδομήσατο, καὶ τὰ
 P 252 πέριξ αὐτοῦ σύμπαντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέ-
 λων, ἀλλ' ἐλπῖσι μετεώροις τοῦτον ἔξαπατῶν. παραγενόμενος
 δὲ ἐν Βλαχέρναις ὁ βασιλεὺς ἅμα Νικολάῳ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἁγία 20
 εἰσῆλθε σορῶ καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν εἰς εὐχὴν, εἶτα πρηγῆς
 πεσῶν δάκρυσι κατέβρεχε τὸ ἅγιον ἔδαφος, τὴν πανύμνητον καὶ
 ἄχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπτὴν καὶ ἀμείλικτον τοῦ

triarcha, tum Michael patricius cognomento Stypiotes et Ioannes mysticus, administrandarumque rerum imperatori adiutor ac minister intimus. iam enim Ioannes rector criminis apud imperatorem delatus, ipse a se aegritudinem praetexens aula discesserat inque suo monasterio haud procul a Galacrenis in monachum tonsus fuerat. legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. verum Symeon illis repudiatis, ipsum imperatorem videre eiusque congressum expetebat: certo enim relatu de eius prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur, ac quotidianis utrinque caedibus finem imponere studebat. mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam excensionem struerent, quo loco eius praetoria navis appellenda esset. loco itaque undique communito, in medio iussit septum fieri, ubi erant collocaturi. interim Symeon, suorum misso manipulo, sanctae dei genitricis templum in Pega, a Iustiniano conditum, incendit, ac circum vicina omnia igni ferroque vastavit. his igitur alienum a pace palam prodebat animum, vanaque spe imperatorem deludere haud obscurum erat. veniens autem imperator cum Nicolao patriarcha in sacrum ingressus est loculum, manusque in preces extendit. tum pronus in terram procidens sacrum ubertim solum lacrimis rigabat, omni celebrandam laude omnisque labis puram sanctam dei genitricem

ὑπερηγάνον Συμεῶν καρδίαν μαλάξαι καὶ πείσαι τὰ πρὸς εἰρήνην
 συνθέσθαι. τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοίξαντες ἐν ᾧ τὸ σεπτὸν
 τῆς ἁγίας Θεοτόκου τεθησαύριστο ὠμοφόριον, καὶ τοῦτο ὁ βασι-
 λεὺς ἀνελόμενος καὶ ὡσπερ τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλό- B
 5 μενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς τὴν ὑπεράνωμον Θεοτόκον οἷα περι-
 κεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἐξῆει τοῦ ναοῦ ὄπλοις ἀσφαλῆσι
 φραζάμενος. τὸν σὺν αὐτῷ οὖν στόλον ἀπίσι τε καὶ ὄπλοις
 κατακοσμήσας τὸν ὠρισμένον τόπον κατέλαβεν συνομιλῆσαι τῷ
 Συμεῶν. πέμπτη δὲ ἦν ἡμέρα ὅτε ταῦτα ἐγένετο, ἐννάτῃ τοῦ
 10 Νοεμβρίου μηνός, τετάρτῃ δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα. παρεγένετο δὲ
 καὶ ὁ Συμεῶν, πλῆθος ἐπαγόμενος εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς
 παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ
 ἀργυρασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὄπλων χροιοῦ C
 κεκοσμημένων, πάντων καὶ κατακεκοσμημένων σιδήρω· οἱ μὲσον
 15 αὐτῶν εἰληφότες Συμεῶν ὡς βασιλέα εὐφήμερον τῇ τῶν Ῥωμαίων
 φωνῇ. πάντες δὲ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τελεσῶν ἐφεστῶτες
 κατεθεῶντο τὰ δρώμενα. ἦν οὖν ἰδεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ
 ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατά-
 πληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅπως τοσαύτην πολε-
 20 μίῳν βλέπων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ συνεστάλη καὶ ὑπεχώρη-
 σεν, ἀλλ' ὡσπερ εἰς φίλων πλῆθος χωρῶν, οὕτως ἀτρέμεις ἀπῆει, D
 μόνον οὐχὶ τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοὺς ἀντίλυ-

14 καὶ] δὲ?

obsecrans, ut inflexum durumque Symeonis pectus emolliret et ad pacis concordiam ineundam induceret. sacra igitur reserata arcula, in qua venerandum sanctae dei genitricis palliolum repositum erat, eoque imperator sublato, velutque thorace quodam nullis telis pervio assumpto, ac quam in intemeratissima dei genitrice collocaverat, galeae instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis templo egreditur. suis itaque classariis ac comitatu clypeis armisque aliis probe instructis in locum constitutum cum Symeone tractaturus venit. feria quinta erat, cum haec gesta sunt, mensis Novembris die nona, hora diei quarta. venit et Symeon cum exercitu in multas distributo turmas atque acies. militum alii clypeis hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis instructi atque ornati, cuncti ferro circumcincti erant. hi medium assumptum Symeonem ut imperatorem ac regem Romana lingua faustis vocibus prosequabantur. senatus omnis muris insidentes, quicquid huius fabulae erat, spectabant. res vero spectatu dignissima regius vere atque excelsus imperatoris animus fuit, mira res interritae illa mentis constantia et praesentia ac fortitudo; quomodo tantam hostium confluentem multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium redemptionis hostibus pro subditis tradens. primus ita-

τρον. πρῶτος οὖν ἐν τῇ ἀποβάθρῃ τῇ ῥηθείῃ καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ ὄμηροι ἐξ ἄμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρευνήσαντο ἀκριβῶς, μὴ πού τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατῆλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰ-5
 P 253 ἄληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα τοῖς λόγοις μὴ συμβαίοντα. ἴδιον μὲν γὰρ ἀνθρώπου θεοσεβοῦς καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἶπερ ὁ θεὸς ἀγάπη ἔστι τε καὶ λέγεται· 10
 ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστος τὸ χαίρειν σφαγαῖς καὶ αἱμασιν ἀδίκως ἐκχεομένων. εἰ μὲν οὖν ἀληθῆς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορημέθα, στήσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσιῶν αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὢν καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ 15
 θάλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰς αἱμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. ἀνθρώπος εἰ καὶ αὐτός, θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστα-
 B σιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν· καὶ σήμερον ὑπάρχεις, καὶ αὐριον εἰς κόνιν διαλυθήσῃ. εἷς πυρετὸς κατασβέσει τὸ φρόαγμα. τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων 20
 σφαγῶν; ποῖω προσώπῳ τῷ φοβεροῦ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσεις κριτῆ; εἰ πλούτου ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε κατακόρως τοῦ ἐπιθυμου-

que ad eam, quam diximus, exscensionem veniens Symeonem praestolabatur. datis porro ultro citroque obsidibus, ac cum Bulgari exscensionem diligenter lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiae laterent, Symeon equo desiliens ad imperatorem intravit. ibi cum se mutuo consulassent, de pace colloqui coeperunt. ferunt autem Romanum in haec verba Symeonem esse allocutum. "audivi te hominem religiosum esse deque cultorem ac verum Christianum: video autem opera non satis verbis consentanea esse. proprium enim est hominis religiosi deque cultoris ac Christiani, ut pacem et caritatem colat, quandoquidem deus caritas est ac nuncupatur: impii autem et irreligiosi et infidelis, ut caedibus iniusteque fuis cruoribus gaudeat. si quidem ergo verus Christianus existis, qualem te certo existimamus, tandem aliquando siste iniustas caedes, finemque facito fundendi innoxii sanguinis, ac pacem nobiscum Christianis compone, qui ipse Christianus sis et dicaris, nec Christianorum dexteris Christianorum itidem ac eandem colentium fidem cruoribus pollui sinas. ipse tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et iudicium et retributionem expectes. hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. febris una superbiam omnem exstinguet. quam ergo rationem, ante tribunal dei constitutus, pro iniustis caedibus deo redditurus es? quo vultu in tremendum iustumque iudicem oculos intendes? si te divitiarum cupido ad eiusmodi facinora impellit, ego te

μένον ἐμπλήσω· μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιάν. ἄσπασαι τὴν εἰρή-
 νην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτοὺς βίον ζήσης εἰρηλικὸν
 καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται
 ποτε τῶν συμφορῶν καὶ στήσωνται τοῦ Χριστιανοῦς ἀναιρεῖν· οὐ
 5 Θέμις γὰρ αὐτοὺς αἶρειν ὄπλα καθ' ὁμοπίστων.” τοσαῦτα οὖν C
 εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐσίγησεν. αἰδεσθεὶς οὖν Συμεὼν τὴν τούτου
 ταπείνωσιν καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσεν τὴν εἰρήνην ποιήσα-
 σθαι. ἄσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθησαν, δώροις μεγα-
 λοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένον τὸν Συμεὼν.

10 16. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν διηγήσομαι τεράστιόν τι καὶ
 τοῖς ταῦτα εἰδύσι συγκρίνειν παράδοξον. δύο φασὶν αἰετοὺς τῶν
 βασιλέων ὁμιλούντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπιτῆναι, κλάγξαι τε καὶ
 πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι καὶ παραντίκα διαζευχθῆναι ἀλλήλοις,
 καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθειν, τὸν δὲ πρὸς Θράκην διαπιτῆναι. D
 15 τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν·
 ἀσχυβάτους γὰρ ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέροισι διαλυθήσεσθαι ἔφη-
 σαν. Συμεὼν δὲ τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον καταλαβὼν τοῖς ἑαυτοῦ
 μεγιστᾶσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν καὶ ταπείνωσιν,
 ἐξεθείαζεν δὲ αὐτοῦ τό τε εἶδος τὴν τε ῥώμην καὶ τὸ ἀκατάπλη-
 20 κτον τοῦ φρονήματος.

17. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κ' ἔστειρε Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς
 αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντῖνον·
 ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἀπέκει- P 254

illis ad satietatem explebo; modo contine dexteram, pacem amplectere,
 dilige concordiam, ut et ipse vitam tranquillam agas ac incruentam
 nihilque sollicitam, ac tandem Christianorum mala finem accipiant, atque
 alii alios Christianos necare desinant. nefas enim fideles in se mutuo
 arma sumere.” haec itaque locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur
 illius humilitatem ac sermones cum veneratione miratus, pacem fieri
 annuit. cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore
 magnificis donis Symeonem prosecuto.

16. Quod vero tunc accidit, referam, rem sane portentosam atque
 illis qui horum noverunt indicia novam et insolitam. aiunt enim collo-
 quentibus ambobus regibus duas aquilas super eos volitasse et cum
 clangore coivisse, moxque divulsas alteram ad urbem alteram in Thra-
 ciam avolasse. rerum eiusmodi curiosi indagatores inauspicatum omen
 arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disiungerentur. Symeon
 ad suos reversus imperatoris solertiam modestiamque suis proceribus
 narrat, virique speciem et robur infractumque animum immensis laudi-
 bus celebrat.

17. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos
 Stephanum et Constantinum coronat in magna ecclesia: sed et Theo-
 phylactum eius filium Nicolaus patriarcha detondet clericum et subdia-

ρεν κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκελλόν τε προχειρισάμενος, διελθόντι πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

18. Ἀπριλλίῳ δὲ μηνί, 19' τοῦ μηνός, ἐτίμησεν Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυστικόν καὶ παραδυναστεύοντα πατρικίον καὶ ἀνθύπατον, ὥστε καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο φθόνον κινήθῃναι αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι ἀπὸ τινῶν.

19. Μαΐῳ δὲ μηνί 19', Ἰνδικτιῶνος 19', τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρῃ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ἔτη τριακαίδεκα· καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ 10 ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηνηῶν. Ἀγούστῳ δὲ μηνί πατριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς μητροπολίτης, εὐνοῦχος ὑπάρχων. Ὀκτωβρίῳ μηνί κατηγορήθη ὁ μυστικὸς Ἰωάννης καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος ὑποθήκη τοῦ πατρικίου Κοσμά καὶ λογοθέτου, δίδοντας εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. τούτου ἔνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ παλατίου, συγχωρεῖται δὲ τὸ προσέρχεσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ ὑπηρετεῖν καὶ σὺν αὐτῷ τὰ ἀνήκοντα διοικεῖν· στοργὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐκέκτητο πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν δυνάμενον, καὶ τελέως τοῦτον ἀπώσασθαι οὐκ ἠβούλετο. τῶν 20 κατηγορῶν οὖν κατεπειγόντων τὸν βασιλέα καὶ σαφεῖ ἀποδεικνύοντων τὰ κατηγορούμενα, ἐρενήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα

17 Scylitzes et Cedrenus προσκυνεῖν. Combef.

conum ordinat, ac tandem promovet syncellum, cum is prius in subdiacorum gradu in sancta processisset.

18. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Ioannem mysticum rerumque gerendarum administrum ac subadiuvam patricia ac proconsulari dignitate ornavit, ita sane ut hinc illi conflata invidia et illatum a quibusdam crimen sit.

19. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, moritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda provectione annos tredecim throno potitus esset. eius corpus in monasterio, quod ille condiderat ac Galacrenas vocant, conditum est. mense Augusto patriarcha sufficitur Stephanus Amaseae metropolita, eunuchus. mense Octobri Ioannes mysticus ac imperatori rerum gerendarum adiutor affectati imperii deferitur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. eam ob rem eiectus ille quidem aula est: permissum tamen imperatorem adire eique ministrare, ac cum eo communicatis consiliis, quod operae pretium videretur, tractare. ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei blande assentaretur, nec ut a se penitus ablegaret in animum inducere poterat. accusatoribus tamen imperatorem urgentibus, veraque esse crimina obiecta ostendentibus, ille rem perscrutatus, cum non aliter se habere deprehendisset quam illi rettulerant, capiendum mysticum statuit

εἶναι ἀναμαθῶν ἔμελλεν τοῦτον κατασχῶν ἐξετάζειν. ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς χοῖται φυγῆ, καὶ τὴν Μονοκάστανον καταλαβὼν ἀπο- κείρεται μοναχός. πέφευγε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος τοῦ Βοίλα ὁ τῆς τραπέζης, οἰκειὸς καὶ φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὀλυμπον κα- D
5 τυλαβὼν τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδύεται· ἔδεδοίκε γὰρ καὶ αὐτὸς ἅτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ καὶ τῶν ἀπορρητοτέρων αὐτοῦ κοινωνός. τὸν δὲ πατρίκιον Κοσμῶν ἐν τῷ ὠρολογίῳ τοῦ παλατίου τέψας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνη πρωτοβεστιάριον παραδυναστεύοντα.
10 ἐγένετο δὲ καὶ τηρικαῦτα σεισμὸς φοβερός ἐν τῷ θέματι τῶν Θρα- κησίων, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ καταπληκτικόν, ὥστε πολλὰ χωρία καὶ ἐκκλησίας ἀντάνδρους καταποθῆναι.

20. Μαίῳ δὲ μηνί, ἐκάδι ἐβδόμῃ, ἰνδικτιῶνος ιε', Σν- P 255
μειῶν ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ Χρωβάτων ἐκίνησε στράτευμα,
15 καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτῶν πόλεμον, ἠττηθεὶς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἄπυκτας ἄρδην ἀπώλεσεν.

21. Τὸν δὲ βασιλεῖα Ῥωμανὸν Ἰωάννης ἀστρονόμος θεα- σόμενος οὕτως λελάληκεν. "δέσποτα, ἡ στήλη ἡ ἰσταμένη εἰς τὴν καμάραν ἐπάνω τοῦ Ξηρολόφου, ἐπὶ δυσμᾶς βλέπουσα, τοῦ
20 Συμεῶν ἐστι· καὶ εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψῃς, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεῶν τελευτᾷ." ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἀποστείλας τῇ νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης ἐξέκοψεν· καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ Σν- B

17 deest ἀλύοντα, ut infra, vel quid simile. Combef.

ac quaestionibus subiiciendum. hoc ille ubi praesensit, fuga se ad Monocastanorum monasterium recipiens ibi monachi ritu comam posuit. fugit vero et Constantinus Boilae filius, mensae praefectus, timens scilicet, ut qui et ipse mystici symmysta esset eiusque secretorum conscius; inque Olympum discedens monachum induit. patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator officio movit. Ioannis mystici loco Theophanes protovestiarius subadiuva rerumque gerendarum imperatori adiutor promovetur. sub idem tempus horrendus in Thracensium themate exstitit terrae motus ingensque ac stupendus hiatus, ita ut plura praedia et ecclesiae cum hominibus voragine absorpta sint.

20. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, Symeon Bulgarorum princeps adversus Chrobatos expeditione suscepta, consertaque cum illis pugna, victus ipse suas omnes penitus copias amisit.

21. Ioannes porro astronomus Romanum imperatorem cernens sic eum affatus est. "quae in fornice supra Xerolophum, domine, statua constituta est, spectans ad occidentem, signum Symeonis est. huius caput si abstuleris, ipsa hora Symeon morietur." misit itaque imperator, ac statuae caput noctu abstulit; eademque hora Symeon in Bulgaria

μεῶν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησεν, ἀνοίᾳ συσχεθεὶς καὶ νόσῳ κατακαρδία ἄλους, διέφθαρτο, ἀνομήσας διὰ κενῆς, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχεν, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν καταλέλοιπεν. Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς γενόμενον ἀπέκειρεν μοναχόν· Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ἔτι στολῆ ἔκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ.

22. Τὰ κύκλω οὖν ἔθνη τοῦ Συμεὼν μαθόντα τελευτήν, οἱ τε Χρωβάτοι οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβουλεύοντο. ἡμιοῦ δὲ μεγίστου σὺν ἀκριδί τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς ἐκπιέζοντας, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνῶν ἔφοδον, ἐδεδίεσαν δὲ πλεον καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. βουλὴν οὖν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσιν καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν, φόβον, ὡς εἰκός, τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποιήσαντες. ἔπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐκστρατεύειν, ἀποστέλλουσι Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκύριον ὀνομαζόμενον, τῷ γένει Ἀρμενιακόν, χρυσοβούλλιον ἐπιφερόμενον. διηγόρευε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι ταύτην συνθέσθαι εἰσίν, οὐ μόνον δέ, ἀλλ' εἶγε βούλωνται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι συνάλλαγμα. τὸν τοιοῦτον οὖν μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἀσμενέστατα ἀποδεξάμενος, παρενθὺ ἀπέστειλεν μετὰ δρό-

1 ἀνία τε margo Combef.

fatis concedit, ingentique captus angore ac cordis morbo elanguens percitusque interiit, frustra leges iuraque transgressus, relicto ex testamenti tabulis principatu Petro filio ex secunda uxore, Georgii Sursubulii sorore, quem et liberorum suorum tutorem constituit. Michaellem ex priore coniuge susceptum monachum detondit; Ioannes vero et Benjamin Petri fratres Bulgarica adhuc stola ornabantur atque habitu.

22. Circumvicinae igitur gentes, Chrobati Turci ac reliqui, audita Symeonis morte Bulgaros bello incessere statuebant. fame vero Bulgarorum gentem cum locustarum ingenti copia graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum praecipue Romanorum in se impetum metuebant. re itaque in consilium vocata adversus Romanos copias educunt ac Macedoniam petunt, hoc nempe satagentes, ut Romanis metum incuterent. audito vero Romanum imperatorem adversus eos exercitum parare, una Petrus Georgiusque monachum quendam Calocyrim nomine, genere Armenium, auream bullam ferentem occulte mittunt. bullae tenor hic erat, pacem se cupere cum Romanis, et ut illam componant, promptis animis esse; neque id modo, sed et nuptiarum foedera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse inituros. acceptis literis, earumque latore humanissime suscepto, confestim imperator

μωνος τὸν μοναχὸν Θεοδοσίον τὸν Ἀβούκην καὶ Κωνσταντῖνον βα-
 σιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥόδιον τὰ εἰς εἰρήνην συλλαλῆσαι τοῖς Βουλ-
 γάροις ἐν Μεσημβρία, τὸ πρὶν μὲν Μενεβρία καλουμένη, ὑπὸ
 Μένου Θρακὸς τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ Βρία τὸ παρὰ τισι
 5 Θρακῶν πόλισμα λεγόμενον· πρὸς δὲ τὸ εὐφραδέστερον Μεσημ- P 256
 βρία ὀνομάζεται. οἱ δὲ παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλή-
 σαντες ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ τῆς ἑξηρᾶς· καὶ ὅπι-
 σθεν αὐτῶν κατέλαβον καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσουβούλης καὶ Συμεὼν
 ὁ Καλουτερκάνος καὶ Οὔσαιμπος καὶ Συμεὼν τοῦ ἀρχηγοῦ Βουλ-
 0 γαρίας ἀδελφὸς πρὸς γυναῖκα, πρὸς δὲ τούτοις ὁ ἀγχιστεὺς αὐτοῦ
 Στέφανος, καὶ μὴν καὶ Μαγοτῖνος Κρόνος τε καὶ Μηνικὸς διε-
 κρατύναντο πρὸς τὸν ἄνακτα Ῥωμανόν. Θευσάμενοι δὲ τὴν θυ-
 γατέρα βασιλέως Χριστοφόρου Μαρίαν, καὶ μεγάλως ἐπ' αὐτῇ
 ἀρεσθέντες, ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμ- B
 5 φωνα ποιήσαντες πρότερον περὶ τῆς γεγονυίας εἰρήνης. ἀπεστάλη
 δὲ Νικήτις ὁ μάγιστρος ὁ συμπενθερὸς Ῥωμανοῦ βασιλέως ὑπαν-
 τῆσαι καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. τοῦ Βουλγάρου οὖν
 Πέτρον καταλαβόντος, τριήρει ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς ἐν
 Βλαχέρναις παρεγένετο, καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικνούμενον
 0 ἐθεύσαυτό τε καὶ κατησπύσατο. ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις εἰκότα συνωμί-
 λησαι, ὑπογράφονται τὰ τε σύμβολα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ
 συναλλάγματα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις καὶ νουνεχῶς διενθύ-
 νοντος μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρωτοβεστιαρίου Θεο- C

cum celoce Theodosium Abucem monachum et Constantinum Rhodium
 palatinum clericum cum Bulgaris in Mesembria de pace collocuturos emi-
 sit. oppidum hoc dictum olim Menembria, a Meno viro Thracio eius
 conditore, et Bria, eius nominis apud quosdam Thraces vico; mollioris
 vero pronuntiationis causa Mesembriae nomen accepit. quo in colloquio
 cum res commode tractata esset, legati per continentem in urbem redie-
 runt, cum eis Stephanus Bulgarus comes esset. post hos subsecuti Geor-
 gius Sursubulus et Symeon Calutercanus et Usampsus, Symeon item
 alterius illius Bulgariae principis ex uxore frater. ad haec illius affinis
 Stephanus, Magotinus quoque et Cronus et Menicus, Petri ad Roma-
 num imperatorem legationem fulserunt. conspectaque Christophori im-
 peratoris filia Maria, ac eius plurimum specie recreati, ictisque prius
 pacis foederibus, missis literis Petrum sine mora venire iusserunt. mis-
 sus vero obviam Nicetas magister Romani imperatoris affinis, eumque
 in urbem inducturus. cum itaque venisset Petrus Bulgarus, conscensa
 Romanus imperator trireme Blachernas petit, ibique ad se venientem
 Petrum et vidit et osculo salutavit. inter se vero, uti par erat, collo-
 cutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis pariter nuptiarumque
 foedera, protovestiario Theophane in omnibus quasi sequestro, ac so-
 lenter Romanos inter Bulgarosque negotium dirigente. (23) Octobris

φάνους. (23) ὀγδόῃ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν ὁ πατριάρχης Στέφανος ἅμια Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ καὶ Μαρίᾳ τῇ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησεν Πέτρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ταῖς αὐτῶν ἐπέθηκε κεφαλαῖς, παρὰ νυμφεόντων Θεοφάνους πρωτοβεστιαρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλη. λαμπρᾶς δὲ καὶ πολυτελοῦς **D** γεγωνίας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαιδρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίος ἅμια Μαρίᾳ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει. τῇ τρίτῃ δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ, περικοσμήσας αὐτὴν ὑφάσμασι σηρικοῖς, παρ' αὐτῇ τῇ ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμωνος ἐστηκότος· ἐνθα συνέστη Ῥωμανὸς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμια Κωνσταντίνῳ γαμβρῶ καὶ Χριστοφόρῳ νιῶ. τῶν δὲ Βουλγάρων ἐνστασιῶν οὐ μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἶθ' οὕτω τὸν Κωνσταντῖνον, ὑπέβλεψε τῇ ἐνστάσει τούτων Ῥωμανὸς ὁ **P 257** βασιλεὺς, καὶ γέγονεν ὑπερ ἡτήσαντο. ἐπεὶ δὲ πάντα τὰ ἐν γάμοις συνετελέσθησαν, ἐμελλε δὲ ἡ Μαρία ἤδη τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ Πέτρῳ ὀδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ Ἐβδόμου συνέξῆλθον αὐτῇ ἅμια Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ. ἐπειδὴ ἀπαίρειν ἐμελλεν, περιχυθέντες τῇ θυγατρὶ καὶ πικρὰ καταχέον-

14 συνεισιτάθη Cedrenus

mensis die octavo egressus patriarcha Stephanus cum Theophane protovestiario, et Maria Christophori imperatoris filia universoque senatu ad sanctissimae deiparae ad Pegas, Petrum et Mariam benedixit, eorumque capitibus nuptiales corollas imposuit, sponsam comitantibus Theophane protovestiario et Georgio Sursubulo. mensa vero sumptuosa ac magnificentissima instructa, cunctisque ad nuptiarum solennia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiarius una cum Maria imperatoris filia in urbem reversus est. tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pegarum exscensione magnificentum paravit convivium, sericis aulaeis convestita machina, et ad ipsam paetoria celoce constituta. eo loco epulatus Romanus cum Petro Bulgaro et Constantino genero ac filio Christophoro, Bulgarisque etiam atque etiam enitentibus ut prior Christophorus tumque Constantinus faustis acclamationibus imperatorum more exciperentur, eorum Romanus flagitationibus annuit, sicque illis res ex voto cessit. tunc vero omnibus nuptiarum expletis solennibus ac gaudiis, et cum iam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane protovestiario deducitur. in ipso discessus procinctu puellae circumfusi copiosas fundunt lacrimas, quantas par

τες δάκρυα, καὶ ὅσα εἰκὸς ἐπὶ στερήσει σπλάγγνον περιποθήτον, τὸν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ ταύτην ταῖς τούτου χερσὶν παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρεψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ τὴν ἐπὶ Βουλγαρίαν ἀπήει, χαίρουσά τε **B**
5 ἄμα καὶ λυπομένη, λυπομένη μὲν ἐν οἷς γονέων φιλτάτων ἐστέρητο καὶ βασιλείων οἴκων καὶ συνηθείας τῶν γένει προσηκόντων, χαίρουσα δὲ ἐν οἷς βασιλεῖ προσήρμοστο ἀνδρὶ καὶ δέσποινα Βουλγάρων προσηγορεύθη. ἀπήει τοίνυν πλοῦτον κομιζομένη παντοδαπῇ καὶ ἀποσκευῇ ἀναρίθμητον.

0 **24.** Τότε δὲ καὶ Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκοῦας, καλῶς διοικῶν τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατὸν σχεδὸν ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως Ῥωμανοῦ βασιλέως, καὶ καταπολεμῶν **C**
καθ' ἑκάστην τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ πόλεις καὶ κάστρα καὶ κόμιας **C**
5 καὶ χώρας αὐτῶν πορθήσας καὶ αἰχμαλώτους ποιήσας, μεθ' ὧν
καὶ τὸ ἐπίσημον καὶ ἐξάκουστον καὶ πᾶν ὄχυρον καὶ δυνατὸν κάστρον τῆς Συρίας, Μελιτινὴν ὀνομαζόμενον, διαφόρως καταπολεμήσας καὶ πριουεύσας, καὶ εἰς φροῦδον ἀπωλείας τοῦτο ποιήσας, καὶ τὰς πέριξ κόμιας καὶ χώρας πυρκαϊούστους ἐργασάμενος, αὐτὸ τὸ ἀήττητον καὶ ἀμάχητον κάστρον παρακαθίσας καὶ ἐλε-
0 πόλεις μηχανικὰς στήσας, καὶ εἰς παντελῆ ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν **D**
ἐμβυλῶν αὐτοὺς ὃ τι πράξαιεν, καὶ ἄπαξ καὶ πολλάκις πρέσβεις πρὸς τὸν δομέστικον στελλόντων καὶ λόγον αἰτούντων, **D**

est fundere qui mox carissimo pignore privandi erant, generumque suum exosculati, atque eius manibus deposita filia, in regiam revertuntur. Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mixta et tristitia, in Bulgariam iter contendit. tristitiam faciebat, quod amantissimis parentibus, quod regiis aedibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine deficiebatur: rursusque gaudii seges erat, quod viro regi locata, Bulgarorum domina esset consulata. ibat itaque omnigenas conferens opes, innumeraque suppellectili opulenter instructa.

24. Tunc quoque Ioannes magister ac scholarum domesticus Curcuas, qui Romanas praeclare copias regebat, quo fere ex tempore Romanus imperator salutatus est, Assyriosque quotidie expugnabat, urbesque et oppida munita et vicos ac loca evertibat, captivosque ducebat, atque in iis etiam insignem nominatissimamque ac plane munitam potentissimamque Syriae urbem arcemque, Melitinem dictam, varie tentaverat praedatusque fuerat ac penitus vastaverat, circumque posita oppida vicisque et praedia igni succenderat, ipsa invicta inexpugnabilique arce obsessa, adhibitisque illi tormentis ac machinis obsidionalibus, oppidanisque in extremas angustias consilii que inopiam coniectis, ac cum illi semel saepiusque missis ad domesticum legatis fidem ac securitatem ex-

ὁ συννετὸς καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρ-
κούας τὰ τῶν δακρύων καὶ ἐλεεινολογιῶν καὶ τὰ τῆς τύχης σκοπή-
σας, οἷα τὰ ἀνθρώπινα, ὑπέϊξεν, καὶ λόγον δούς αὐτοῖς, ὁ
Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἀμερ ἔκγονος ἀμηρᾶς ὢν Μελιτινῆς, καὶ ὁ Ἀπο-
σαλάθ στρατηγὸς ἐγγενέστατος ὢν καὶ πλούσιος ἐν Μελιτινῇ,
παρεγένοντο. ἀποδεχθέντες οὖν παρὰ τοῦ δομεστικού τῶν σχο-
λῶν Ἰωάννου, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τούτους ἀπέστειλεν· καὶ
σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέστρεψαν πρὸς τὰ ἴδια. ἔκτοτε
P 258 δὲ συνῆξοστράτεον τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Ἀγαρηνῶν,
ἐν τε τοῖς ἐπινικίοις συνεισήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει αἰχ-
μαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοὺς, ὅπερ ἦν θανμαστὸν καὶ παράδο-
ξον καὶ δεῖγμα τῆς ἀθέων Σαρακηνῶν δυστυχίας. τελευτήσαν-
τος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ, ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συννετοῦ, διέλυσαν τὴν
εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτινὴν κατοικοῦντες. ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ'
αὐτῶν πάλιν ὁ τε δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας Ἰωάννης
μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμάτων καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμε-
B νίων· καὶ πολλὰς προνομὰς καὶ πραιδάς καθ' ἐκάστην ποιοῦμενοι,
καὶ ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς αἰχμαλωτίζοντες τούτους καὶ ληϊζό-
μενοι, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτινὴν περιέστησαν ὥστε
αὐτὴν συντομώτατον ἐκπορθῆσαι καὶ ἕως ἐδάφους καταστρέψαι,
οὐ μόνον δὲ ταύτην ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ πόλεις καὶ χώρας
πολυφόρους τε καὶ πιοτάτας οὔσας καὶ οἷας πολλὰς παρέχειν
προσόδους. ταύτην οὖν τὴν Μελιτινὴν εἰς κουρατωριάν ἀποκα-

poscerent, vir prudens cordatusque Ioannes Curcuas scholarum domesti-
cus, miserorum lacrimas supplicumque luctuosos clamores ac pro huma-
narum rerum ratione fortunae incerta considerans, eorum votis animum
inflexit; ad quem accepta fide Apochaps ameris nepos, Melitines ipse
ameras existens, Aposalathque dux apud Melitinem strenuissimus nobi-
lissimusque ac locupletissimus, venere. hos scholarum domesticus Ioan-
nes omni humanitate susceptos ad imperatorem misit; ictoque pacis foe-
dere domum reversi sunt. indeque sociis adlecti ac foederati adversus
tribules suos Agarenos cum Romanis ad bellum proficiscebantur, ac
triumphi specie cum iisdem captivos suos ducentes (mirando sane spec-
taculo et inaudito, impiorumque Saracenorum afflictarum rerum indicio)
urbem ingrediebantur. mortuo autem Apochapso, viro prudente ac sap-
iente, Melitineses pacem dissolverunt. iterum igitur adversus eos
proficiscuntur scholarum domesticus Ioannes Curcuas cum cohortibus ac
legionibus, Meliasque Armeniis praefectus. hi multas quotidie agentes
praedas, assiduisque excursionibus totam late regionem diripientes atque
incolas subigentes, in tantas Melitinem coegerunt angustias, ut brevis-
simo tempore ipsam expugnaverint ac solo tenus aequaverint. nec eam
modo sed et vicinas urbes atque oppida et regiones feracissimas opi-
masque, ac quae multos proventus afferrent. hanc igitur Melitinem

ταστήσας ὁ βασιλεὺς πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἐκεῖθεν δασμοφορεῖσθαι ἐτησίως πεποίηκεν.

25. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας ὁ μάγιστρος καὶ πενθερὸς C Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου 5 γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεῶσαι. τοῦτον οὖν ἐξαγαγόντες τῆς πόλεως ἀπέκειραν μοναχόν, ὑπερορίσαντες τῷ ἑαυτοῦ προαστείῳ.

26. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ κ', ἰνδικτιῶνος ε', τελευτᾷ Στέφανος πατριάρχης, πατριαρχεύσας ἔτη δύο μῆνας ἕνδεκα. Δεκεμ- 10 βρίῳ δὲ μηνί, τῇ τεσσαρεσκαδεκάτῃ, ἄγουσι Τρύφωνα μοναχὸν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μονάζοντα, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ, μέχρις ἂν D εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύλακτος ὁ τοῦ Ῥωμανοῦ υἱός, ὃν ἔμελλον πατριάρχην χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως.

27. Εἰκάδι δὲ πέμπτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος 15 γέγονεν, ὥστε χρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. ὅθεν καὶ γέγονεν ὁ μέγας λιμός, τοὺς πώποτε γενομένους ὑπερβυλλόμενος, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀφό- 20 ρητον ἐκείνην βίαν κατανοήσας ἀξίαν τῆς ἑαυτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποίησατο, πολλαῖς ἐλεημοσύναις τὴν P 259 ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν· ἀνέφραξεν τε θυρίσι καὶ σαιιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ

imperator in curatoriam (alii provinciam dixerint) redigens, multa inde auri argentique milia tributo annuo fisco inferenda indixit.

25. Ceterum Nicetas magister ac Christophori imperatoris socer accusatus est, quod rebellandi adversus patrem eumque solio deturbandi auctor illi fuisset. quocirca urbe eiectum in monachum detondent, inque suburbano suo exsulem agere cogunt.

26. Mensis Iulii quinta decima, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum ei muneri praefuisset annos duos, menses undecim. mensis autem Decembris quarta decima Tryphonem adducunt in Opsicio profitentem monachum, virum religiosus moribus ac sanctitate probatum, ordinantque patriarcham ad certum tempus, donec scilicet Theophylactus Romani filius maturae aetatis annos attingeret, quem patriarcham Cyprianum ordinaturi erant.

27. Eiusdem mensis die vigesima quinta gravissimum fuit frigus, adeo ut dies 120 terra gelu concreta obriguerit. hoc gelu subsecuta fames, quanta ante nunquam exstiterat; exque illa crebrae adeo mortes ut nec efferendis mortuis vivi sufficerent. porro Romanus tantam illam vim mali considerans, pro benigna sua teneraque in miseros indole, convenienter eis curam adhibuit seduloque prospexit, larga eleemosynarum praebitione famis indigentiam solans. porticum quoque spatia fenestris ac tabulatis obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes

- ψῶχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι. τότε καὶ τὰς λεγομένας ἄρκλας ἐν πᾶσι κατεσκεύασε τοῖς ἐμβόλοις, ἀργυρίᾳ τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι δίδοσθαι διατέζατο καὶ τὰ μηνιαῖα τριμίσια ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς πένησι διανέμεσθαι, ὡς εἶναι τὰ διδόμενα τοῖς τε ἐν ταῖς ἄρκλαις πτωχοῖς καὶ τοῖς ἐν ταῖς 5
- B** ἐκκλησίαις ἀργύρου ἐγκεχαραγμένου χιλιάδας δώδεκα. οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἢ συμπαθῆς αὐτοῦ ψυχῇ διετύπωσε τῶν πενήτων προνοουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν αὐτῷ τρεῖς συνεσθίειν πένητας διατέζατο, οἱ ἂν ἐν ἐλάμβανον νόμισμα. τετραδί δὲ καὶ παρασκευῇ τρεῖς πένητες μοναχοὶ τούτῳ συνήσθιον, τὸ τετυπωμένον 1
- ἕκαστοι λαμβάνοντες νόμισμα. ὅπερ δὲ ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἶωθεν γίνεσθαι ἐν τῷ καιρῷ ἂν τῆς ἐστιάσεως, τοῦτο αὐτὸς ἐποίει, διπλῆν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν παρατιθείς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τῇ δὲ ψυχῇ καταλυ-
- C** κήλω τῶν λόγων ἐπεντροφᾶν ἡδονῇ, οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέ- 1
- χων τὸν νοῦν κατένυσε τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρῶν ὑφίει πηγὰς. τὴν δὲ πίστιν ὅσην ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν μοναχοὺς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπ' ἀγιοσύνη διαβοήτους καὶ εὐλαβεῖα, τίς ἂν διηγῆσαιτο; οὐκ ἐθεάσατο γὰρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντεχόμενον, ᾧ τινὲ τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς δάκρυσι οὐκ ἐξηγόρευε. 2
- πιστότατος δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος πάσας τὰς τῆς πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις διαφανέσι καὶ φωταγωγίαις λαμπρῶς κατεκόσμη καὶ
- D** κατεφαίδρυνεν. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ὄρεσι μοναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ

grassarentur. tum quoque eas quas arculas vocant in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum iacentibus illic egenis quot mensibus erogari praecepit, menstrua quoque trimisia per ecclesias pauperibus iussit distribui, adeo ut quae per arculas et ecclesias erogabantur argenti cusi numismata, ad duodecim milia numerarentur. neque haec solum misericordia pronus eius animus pauperumque liberalis provisor sibi ipse constituit, sed abunde tres quotidie pauperes secum comedere voluit, quibus singulis eleemosynae titulo nummus cederet. quarta autem feria ac parasceue tres egenos monachos mensae socios adhibebat, quibus singulis constitutum nummum erogabat. quodque in monasteriis observari solet, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc ille praestabat, sibi ipse ac convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. quibus ille diligenter attendens animum, compungebatur ac lacrimarum large fontes mittebat. eius vero fidem erga monachos, quos praesertim sanctitas et religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? eorum nemo in conspectum veniebat, sedulus virtutis cultor, cui actus suos cum multis lacrimis non exponeret. cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias sumptuosis aulaeis cereorumque et lampadum copia praeclare exornavit. sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina et quem vocant

καὶ τῷ Κομινῷ καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομαζομένῃ Πέτρον καὶ τοῦ Βαραχαιῶν ὄρει, οὐ διέλιπεν ἐτησίως ῥόγας ἔξαποστέλλων καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος, καὶ τοὺς ὀνομαστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος ὡς αὐτόν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐ-
 5 τῶν τὰς εὐλογίας τρυγῶν. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ θεὸν ἐγκλείστοις καὶ στενωπύτοις οἰκίσκοις καθείρξασι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγας, ἃς διετύπωσεν, οὐ διέλιπεν ἐπιχορηγῶν. ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν αὐτοῦ κατορθωμά-
 των καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλωθμεν.

10 28. Πέτρον δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς P 260
 αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν· καὶ φωραθέντων
 αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοι-
 ποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. ταῦτα δὲ δῆλα
 Πέτρον ποιήσαντος τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς
 15 τὸν μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγεγόνει ῥαίκτωρ, προφάσει μὲν τοῦ
 ποιῆσαι τὸ ἀλλάγιον τῶν κρατουμένων αἰχμαλώτων, τῇ ἀληθείᾳ
 δὲ Ἰωάννην κατασχεῖν καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. ὁ δὲ
 καὶ γέγονεν· εἰσελθὼν γὰρ ἅμα Ἰωάννη εἰς πλοῖον ἀπὸ Μεσημ-
 βρίας ἤλθεν ἐν τῇ πόλει. καὶ μετ' οὐ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν B
 20 σχῆμα ἀπορροφῆσαντος καὶ γυναικα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ
 ὁ βασιλεὺς οἶκον καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναικα ἐκ τῆς ἐαν-
 τοῦ πατρίδος τῆς τῶν Ἀρμενιакῶν ὀρμωμένην, γάμον τε λαμπρὸν
 ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ
 Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ γεγονότος ῥαίκτορος παρανυμφευσάντων.

Petram Auream et Barachaeo, nunquam destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis providere, quique inter illos actionis cultu ac contemplationis spectabiles essent, ad se accersere eorumque precum suffragia percipere. nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cunctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. haec velut ex multis paucas viri virtutes eleemosynasque percurrimus.

28. Petro Bulgarorum principi Ioannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. deprehensis illis, Ioannes quidem flagris emendatus in carcere includitur, reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. horum Romanus imperator a Petro certior factus, Ioannem monachum (eum qui rector exstiterat) mittit, praetextu quidem redimendi captivos, re ipsa vero ut Ioannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita contigit. una quippe cum Ioanne navim ingressus, a Mesembria in urbem delatus est. nec multo post proiecto monachi habitu, cum uxoris amplexus quaereret, imperator illi aedes assignavit multaque omnino praedia contulit, exque sua ipsius Armeniacorum patria coniugem ei locavit, atque in Caesaris domo praemagnificas nuptias fecit, ductoribus sponsae Christophoro imperatore ac Ioanne monacho, qui rector exstiterat.

29. Ἀλλὰ καὶ Μιχαὴλ μοναχός, αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς Πέτρου, κατὰ σπουδῆς ἔχων τῆς Βουλγαρικῆς ἔξουσίας ἐπιλαβέσθαι, ἰδιοσταςίασεν ἐν τινι Βουλγαρικῷ κάστρῳ· καὶ τούτῳ προσερόνησαν οἱ τῆς Πέτρου ἀρχῆς διεστηκότις Σκύθαι. οὗ μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν ἐπῆλθον οὗτοι ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις, ὥστε 5 συμβῆναι τούτους ἀπὸ Μακέτιδος διὰ Στρυμόνος πρὸς Ἑλλάδα καὶ τὴν Νικόπολιν προσχωρῆσαι καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα λήσασθαι. Νικόπολις δὲ ἐπωνόμασται κατὰ τὸ ἐπώνυμον τῆς νίκης, ἣν Ἀύγουστος Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσατο καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλινεν. 10

30. Μαρτίῳ δὲ μηνί, δευτέρα ἡμέρα, κοσμήτης ἔπεσεν D ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στιχηθδὸν ἱσταμένοις ἐκεῖσε κίοσιν ἐπικειμένον, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἕξ. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός μέγας καὶ φοβερός εἰς τὸν τοῦ φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τὰ τε κηροπωλεῖα καὶ 15 τὰ γονάτια τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ψυχῶν.

31. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος βασιλεὺς μηνὶ Αὐγούστῳ Ἰνδικτιῶνος τετάρτης, πολλὰ κοψαμένου καὶ θρηνήσαντος αὐτὸν τοῦ πατρὸς, μείζον ἢ κατ' Αἰγυπτίους, ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἑλληκότος καὶ τῶν νιῶν αὐτοῦ ἔτι νηπίων ὄντων. καὶ ἐτέθη τὸ 20 λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείῳ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

13 ἐξήκοντα Scylitzes et Cedrenus. Combef.

29. Quin et Michael monachus, ipse Petri frater, Bulgarici imperii cupidus, seorsum in Bulgariae quadam arce rebellavit, multosque Scythas, qui a Petri principatu desciverant, ad se pertraxit. hi Michaele vivis exempto Romanae dicionis fines invaserunt, sic nimirum ut a Macetide per Strymonem ad Atticam Nicopolimque progressi cuncta ibi populati sint. Nicopolis vero dicta est a victoria, quam Augustus rettulit de Antonio et Cleopatra, tunc scilicet cum Romanis fascibus Aegyptum subiecit.

30. Mensis Martii die secunda, qui in foro columnis illic ordine erectis cosmetes impositus erat, decidit ac sex viros occidit. magnum quoque ac formidabile contigit incendium in fori porticu, haud procul ab aede sanctissimae deiparae, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam pellitarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

31. Christophorus vero imperator mortuus est mense Augusto, indict. 4, Romano patre illius funus ingenti luctu ac planctu prosequente, supra quam etiam Aegyptiorum moribus receptum sit, eo quod vergente iam ipsius aetate eius liberi adhuc pueri ac minores essent. depositum illius cadaver in patris sui monasterio, cuius in superioribus meminimus.

32. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Ἀγούστῳ P 261
 μηνὶ Ἰνδικτιῶνος τρίτης, τὸν ῥητὸν χρόνον τελέσαντα· καὶ ἀπελ-
 θῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτᾷ, χηρευσάσης ἐκκλησίας χρόνον ἕνα
 καὶ μῆνας ἓ διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς Θεοφυλάκτου υἱοῦ Ῥωμα-
 5 νοῦ βασιλέως· αὐτὸν γὰρ ἕμελλεν, ὡς ἤδη εἴρηται, πατριάρχην
 καθιστᾶν.

33. Βασίλειος δὲ τις Μακεδῶν πλάνος Κωνσταντῖνον
 Δοῦκα ἑαυτὸν ἐπισημίσας πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο.
 οὗτος συσχεθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίνου τουρμάρχου, ἐκ τοῦ Ὀψικίου B
 10 ὄντος, ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ Πέτρου ὑπάρχου
 τῆς μιᾶς ἀλλοτριοῦται χειρός. εἶτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμ-
 βάνει πάλιν τὸ Ὀψικίον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κοπέλης
 προσηρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευάσας διήρ-
 χετο, πλανῶν αὐθις τῶν ἀγρυπνεόντων πολλοὺς ὡς εἶη αὐτὸς
 15 Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκός. οὗς καὶ συνεφελκόμενος μεγάλην
 κατὰ Ῥωμανοῦ ἀνταρσίαν κινεῖ. καὶ φρούριον κατασχὼν ὃ Πλα-
 τεῖα πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος ἐδωδύμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο·
 ἀφ' οὗ ἔξορμιῶν ἐλεηλάτει καὶ τοὺς παρατυγχάνοντας προεινόμειν. C
 20 τοὺς σὺν αὐτῷ· ὃν καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει ἀνέκρινόν τε καὶ
 πολλὰς πληγὰς ἐπέτιθέσαν, τοῦ τοὺς συστασιώτας, εἴ τινες εἶεν,
 εἶπεῖν. ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσχυοφάντει ψευδῶς ὡς συνόν-

2 τετάρτης margo
 συστασιώτας margo

18 τοὺς om P

21 συστρατιώτας P,

32. Sed et Tryphonem patriarcham mense Augusto, indictione
 tertia, cum tempus constitutum explesset, officio moverunt; qui abiens
 in monasterio suo e vivis excedit, ecclesia pastore vidua annum unum,
 menses quinque, quod Theophylactus nondum matura satis aetate esset,
 ipsum enim Romanus constituerat patriarcham praeficere, uti iam di-
 ctum est.

33. Basilius vero quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem
 se esse iactans, multos sibi adiunxit. hic ab Elephantino tribuno Opsic-
 ciano captus in urbem inductus est, Petrique urbis praefecti sententia
 altera manuum truncatur. postmodum occasionem nactus ad Opsicium
 redit, aereamque sibi manum eius loco quae amputata fuerat aptans,
 ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumforaneos ac nebu-
 lones seducens sic vagabatur, seque adeo Constantinum Ducis filium
 esse suadens. horum itaque contracta manu magnam adversus Roma-
 num rebellionem confiat; castroque occupato cui nomen Lata petra,
 omnisque generis in eo annona reposita; ex his latebris erumpens cir-
 cumvicinam regionem populabatur ac praedas agebat. missis itaque im-
 perator copiis tum illum cepit, tum qui sub illo merebant. inductum
 vero in urbem iudicio sistunt, eique ad quaestiones adhibito, et ut so-
 cios prodat, plagas multas imponunt. ille multos procerum, quasi sibi

τας αὐτῶ. μηδὲν δὲ ἀληθὲς κατ' αὐτῶν λέγειν ἐξελεγχθεὶς ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ πυρὸς παρανάλωμα γίνεται.

34. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ ῥηθεὶς τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρῳ Ἰνδικτιῶνος ἕκτης, **D** τοῦ πατρῷου φρονήματος ἐφ' ἅπασιν ἐξερχόμενος, ἀλλὰ καὶ τοῖς 5 πρόσω παρεκτεινόμενος κατορθώμασι μετὰ καὶ τῆς προσούσης ἔλλογιμότητος, τοποτήρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερόμενοι περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οὐ καὶ πατριαρχικῶ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν.

35. Ἡ εἰρημῆ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐγγόνῃ ἡ Μαρία, 10 γυνὴ Πέτρου Βουλγάρου, πολλάκις ἀπὸ Βουλγαρίας ἐν τῇ πόλει εἰσηλθεὶν τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν πάππον αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. **P** 262 τελευταῖον δὲ μετὰ παιδῶν εἰσηλθεὶν τριῶν, ἥδη Χριστοφόρου τοῦ πατρὸς αὐτῆς τελευτήσαντος. πλοῦτον οὖν πολὺν παρὰ τοῦ πάππου λαβοῦσα ἐντίμως ὑπέστρεψεν. 15

36. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναικὰ ἡγάγετο θυγατέρα οὖσαν τοῦ Γαβαλά, ἐγγόνῃν δὲ Κατάκυλα, Ἄνναν ὄνομα. ἅμα δὲ τῷ νυμφικῶ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῆς στέφανος ἐπετίθετο.

37. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων κατὰ 20 **B** Ῥωμαίων Ἰνδικτιῶνος ἐβδόμῃς Ἀπριλίῳ μηνί· οὐ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐλήσαντο πᾶσαν Θρακίαν ψυχὴν.

18 Ἄννα P

adhæsissent, per calumniam defert. convictus vero nihil veri criminis illis obiicere, ad Amastriani aedes igni absumptus est.

34. Quem vero dicebam, imperatoris filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Februarii mensis die secunda, indictione sexta, patris in omnibus animos sensumque praeveniens, sed et ad ea quae a fronte virtutes recteque facta, cum ea qua praeditus erat eruditione atque doctrina, sese extendens. aderant vicarii Romani antistitis, qui tomum synodalem de illius tractantem ordinatione afferrent; qui etiam in patriarchali sede eum collocarunt.

35. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis, Maria Petri Bulgari uxor, haud raro in urbem veniebat ex Bulgaria patris avique invisendorum causa. postremo autem venit tres secum liberos adducens, cum iam Christophorus eius pater vivis exemptus esset. multis itaque avi munificentia donata divitiis honorifice domum reversa est.

36. Romanus vero imperator Stephano filio uxorem locat Gabalae filiam, Cataclyae neptim, Annam nomine; ac cum nuptiali serto Augustalis etiam illi corona imposita est.

37. Turcorum prima expeditio adversus Romanos contigit mense Aprili, indictione 7. hi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios praeda abegerunt. missus itaque Theophanes patricius pro-

ἀπεστάλη, οὖν ὁ πατριίκιος Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ παραδυναστεύων ποιῆσαι ἀλλάγιον· ὃς θαυμασίως καὶ συνετιῶς αὐτοῖς μετελθὼν ὅσαπερ ἐβούλετο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐτῶν ἐν τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινεθεὶς τε καὶ θαυμασθεὶς· ὅτε 5 καὶ τὸ μεγαλόπυχον αὐτοῦ καὶ φιλόφρωνον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν αἰχμηλώτων ἀνάγκησιν.

38. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευ- C
ταίῳ νιῷ Κωνσταντίνῳ, ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν τοῦνομα
10 Ἑλένην, τοῦ πατριίκιου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησά-
σης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρῳ ἑτέραν τοῦτω συνέξενυξεν γυναῖκα
ὀνόματι Θεοφανῶ, ἐκ γένους τοῦ Μάμαντος ἐκείνου καταγο-
μένην.

39. Δεκάτης καὶ τετάρτης Ἰνδικτιῶνος, Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ
15 ἑνδεκάτῃ, κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ
πλοίων χιλιάδων δέκα, οἱ καὶ Ἀρομίται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους
τῶν Φράγγων καθίστανται. ἀπεστάλη οὖν κατ' αὐτῶν μετὰ τριή- D
ρων καὶ δρομώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον ἐν τῇ πόλει, ὁ πατριίκιος· καὶ
τόν τε στόλον προεντρεπίσας τε καὶ ἐτοιμασάμενος, καὶ νηστεια
20 καὶ δάκρυσιν αὐτὸν κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, τοὺς Ῥῶς προσδέ-
χεται καταναυμαχῆσαι μέλλων αὐτούς. ἐπεὶ δὲ ἐκείνον κατέλαβον
καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο (Φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρυμά τι,
ᾧ πυρρὸς ἐπιτίθεται εἰς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παραδίταις), οὗτος

tovestiarius imperiique administer ac princeps senatus, ut cum eis pacem componeret captivosque reciperet. porro Theophanes admiranda prudentia ac sagacitate illis usus ex voto cuncta confecit, multamque ex illis eo nomine laudem ac admirationem reportavit. tunc quoque Romanus imperator, quanta magnificentia ac humanitate praestaret, ostendit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

38. Locavit etiam Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam stirpis Armeniacae. qua et defuncta mensis Februarii die altera, alteram ei Theophanonem nomine, Mamantis illius stirpe satam, nuptum tradit.

39. Quarta decima indictione, mensis vero Iunii undecima, Russi instructa classe ad decem navium milia adversus Byzantium navigaverunt. hos Dromitas vocant (velut palantes dicas ac cursu veloces) atque a Francis genus ducunt. missus itaque est cum triremibus et celocibus quotquot in urbe erant, illorum impetum excepturus Theophanes patricius. instructaque ac parata classe, ieiunii ac lacrimarum apprime praesidio communitus Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. quod vero illi iam iunxerant ac prope Pharus venerant (vocatur vero Pharus turris quaedam et substructio, cui fax accensa imponitur ad eorum qui noctu applicant iter dirigendum), ipse ad Eu-

πρὸς τῷ τοῦ Εὐξείνου πόντου στόματι παρὶδρυνόν (ὅς κατὰ ἀν-
 τίφρασιν κέκληται· κακόξεινος γὰρ διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε
 P 263 ληστῶν πρὸς τοὺς ἐπιξενουμένους καταδρομὰς, οὗς, ὡς φασίν,
 ἀνελὼν Ἡρακλῆς, καὶ ἀδείας τυχόντες οἱ παροδίται, τοῦτον Εὐ-
 ξείνον ἐπωνόμασαν) ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ ἀθρόον· τούτοις ἐπέ- 5
 θετο, ὃ τὴν ἐπωνυμίαν εἴληφεν διὰ τὸ τῆς Ἀργοῦς πλωτῆρων
 ἐκεῖσε διερχομένων αὐτόθεν ἀνίδρυσαν ἱερόν. καὶ δὴ πρῶτος τῷ
 οἰκείῳ δρόμῳ διεκπλεύσας τὴν τε σύναξιν τῶν Ρουσικῶν πλοίων
 διέλυσεν καὶ τῷ ἰσκειασμένῳ πυρὶ πλείστα κατέφλεξεν, τὰ δὲ
 λοιπὰ τούτων ἐτρέψατο εἰς πληγὴν καὶ φυγὴν· ὃ ἀκολούθως καὶ 10
 οἱ λοιποὶ δρόμωνες καὶ αἱ τριήρεις ἐπεκδρομοῦσαι τελείαν εἰργά-
 B σαντο τὴν τροπὴν, καὶ πολλὰ μὲν πλοῖα κατέδυσαν αὐτανδρα,
 πολλοὺς δὲ κατέστρωσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. οἱ
 περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς ἀνατολῆς μέρος εἰς τὰ Σγόρα λεγό-
 μενα καταπλέουσιν. ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Βάρδας πατριίκιος 15
 ἀπὸ στρατηγῶν ὁ Φωκᾶς διὰ γῆς μετὰ ἱππέων καὶ ἐκκρίτων ἀν-
 δρῶν τοῦ παρατρέχειν αὐτούς. καὶ δὴ τούτων σύνταγμα ἱκανὸν
 ἀποστειλάντων πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροφήν
 καὶ ἄλλην χρεῖαν πορίσασθαι, περιτυχὼν τῷ τοιοῦτῳ συντάγματι
 ὁ εἰρημένος Βάρδας ὁ Φωκᾶς κακῶς τούτους διέθηκεν, τρεψά- 20
 C μενος καὶ κατασφάζας αὐτούς. κατῆλθε δὲ καὶ ὁ συνετώτατος
 καὶ ἐχέφρων Ἰωάννης ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας μετὰ
 παντὸς τοῦ τῆς Ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ πολλοὺς τούτων διέ-

1 στόμα P

7 ἀνιδρυνόν?

9 δὲ om P

xini fauces stationem habens (sic enim contraria appellatione vocatus
 est, cum Cacoixinus diceretur, iccirco nimirum quod latrones ea loca
 insidentes assidue adversus hospites grassarentur, quos ab Hercule sub-
 latus aiunt; proptereaque viatores tuto iam illius itinere Euxini, quasi
 hospitalis, nomen indidisse) in loco quem Hierum vocant repente in eos
 impressionem fecit. Hierum inde nominis appellationem sumpsit, quod
 Argonautae illac transeuntes templum ibi exstruxerint. primus itaque
 sua ipse celoce vectus cum Russicarum navium ordinem dissolvit, tum
 plerosque praeparato igne nautico incendit, reliquas in fugam vertit;
 quem pone secutae naves reliquae atque triremes hostium omnem aciem
 penitus fuderunt, ac plures quidem navium cum vectoribus submerserunt,
 multos peremerunt, plurimos vivos ceperunt. superstites cladis reliquiae
 ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum, traiecerunt. ibi Bardas
 patricius Phocas exdux missus cum equitum peditumque delecta manu ad
 hostium iter terra intercipiendum, in eorum cohortem satis numerosam,
 ad pabulandum aliaque necessaria ad Bithyniae partes missam, incidit,
 ingentique eam strage fudit et profligavit atque internecione delevit.
 sed et sapientissimus solertissimusque Ioannes Curcuas scholarum dome-
 sticus cum Asiatico omni exercitu praesto fuit, multosque Russorum a

φθειρεν ἀποσπάδας τῆδε κἀκεῖσε καταλαμβάνων, ὥστε συστα-
 λέντας αὐτοὺς δέει τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως μένειν ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρὰ
 τὰ οἰκεῖα πλοῖα καὶ μηδαμοῦ παρεκτρέχειν κατατολμῶν. πολλὰ
 δὲ καὶ μέγιστα κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ Ῥωμαϊκὸν
 5 στράτευμα κατελθεῖν. τό τε γὰρ Στενὸν ἄπαν λεγόμενον ἐνέπρη-
 σαν, καὶ οὓς συνελάμβανον αἰχμαλώτους, τοὺς μὲν ἑσταύρουν,
 τοὺς δὲ τῆ γῆ προσεπατάλευον, τοὺς δὲ ὥσπερ σκοποὺς ἰστώντες D
 βέλεσι κατετόξευον. ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου κατελάμβα-
 νον, ὕπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσης
 10 τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατέπηγνον. πολλοὺς δὲ ἁγίους ναοὺς τῷ
 πυρὶ παρέδωκαν. χειμῶνος δὲ ἐνισταμένου καὶ τροφῶν ἀποροῦν-
 τες, τό τε ἐπελθὼν στράτευμα τοῦ δομestικου τῶν σχολῶν τοῦ
 Κουρκοῦα καὶ αὐτὸν τὸν ἐχέφρονα καὶ ρουνεχῆ εὐβουλον δεδιότες,
 τὰς τε ναυμαχίας καὶ τὰ ἐσχηματισμένα πολέμια τοῦ πατρικίου
 15 Θεοφάνους, ἐβουλεύσαντο τὰ οἰκεῖα καταλαβεῖν. καὶ δὴ λαθεῖν
 τὸν στόλον σπουδάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος πέμπτης P 264
 καὶ δεκάτης νυκτὸς ἀντιπλεῦσαι ὠρμηκότες ἐπὶ τὰ Θρακῶα μέρη,
 παρὰ τοῦ ῥηθέντος πατρικίου Θεοφάνους ὑπηντήθησαν· οὐδὲ γὰρ
 ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἐργηγορωτάτην καὶ γενναίαν ψυχὴν. εὐθὺς οὖν
 20 δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται, καὶ πλεῖστα πλοῖα ἐβύθισεν καὶ
 πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνήρ. ὄλγοι δὲ μετὰ
 πλοίων περιωθέντες καὶ ἐν τῆ τῆς Κύλης παραπεσόντες ἀκτῆ νυ-
 κτὸς ἐπελθούσης διέφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ πατρικίος μετὰ νίκης

reliquo agmine aliis aliisque locis divulsos offendens sustulit, ita sane
 ut eius aggressionis metu percussi in suis se navibus adunata classe
 continerent nec usquam excurrere auderent. hi porro ingentia maxima-
 que mala perpetraverant, cum necdum illis Romanae copiae praesto
 essent. nam Stenum omne quod vocant, igne vastarunt. ex illis quos
 captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios terrae configebant,
 alios velut ad metam erectos iaculorum imbre impetebant. quotquot
 vero sacerdotalis ac clericalis ordinis deprehendebant, iis retro vinctis
 manibus per medium caput clavos ferreos adigebant. multas sacrarum
 aedium subiecta flamma combusserunt. ingruente vero hieme, cum eos
 iam necessariis commeatus deficeret, dum scilicet scholarum domesticum
 Curcuae copiarum insultus virique prudentiam ac consiliorum sagacita-
 tem timent, nec non patricii Theophanis navalia praelia exque insidiis
 astuque aggreddentis impetum reformidant, domum redire constituerunt.
 ac vero hoc adnitentes ut Romanam classem laterent, cum mense Se-
 ptembri indictione quinta decima ad Thraciae partes transfretare aggressi
 essent, quem dicebam patricium Theophanem obvium habuerunt: neque
 enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum fefel-
 lerunt. mox igitur navalis iterum pugna committitur, plurimaeque ho-
 stium submersae naves, multi occisi. pauci cum navibus cladi subducti
 inque Cules littus evecti ingruente nocte fuga evaserunt. Theophanes

B λαμπρῶς καὶ μεγίστων ὑποστρέψας τροπαίων ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτιμήθη.

40. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ῥήθεις Ἰωάννης μάγιστρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ἄριστος ἐγένετο εἰς τὰ πολέμια, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρόπαια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπέκτεινεν ὄρια, πλεί-5
στας τε πόλεις ἐπόρθησεν τῶν Ἀγερηνῶν, καὶ διὰ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς, ἠβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἕκγονον Ῥωμανὸν τὸν ἐκ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ θαυμάτερα ἀναλαβεῖν. ἣ οὖν θυγάτηρ τοῦ Κουρκοῦ ἦν ἡ Εὐφροσύνη, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου ἦν Ῥωμανὸς ὁ εὐνουχισθεὶς 10

C παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ ἐτιμήθη πατρίκιος καὶ προμπίσιτος. φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἔνεκεν ὑποθέσεως τῶν λοιπῶν βασιλέων κινήεντος, παύει τῆς ἀρχῆς, εἴκοσι καὶ δύο χρόνους καὶ μῆνας ἑπτὰ δομέστικος ἀδιάδοχος τελέσας. (41) πλὴν οὖν ἄξιόν ἐλεῖν τό τε γένος καὶ τὴν ἀγωγήν αὐτοῦ καὶ 15
τὸ ἐπιτήδευμα καὶ τὸ φύσει τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τὴν προῦξιν, καὶ ὅποιος πιστὸς καὶ ὀρθὸς ἀνεφάρκη τῇ γενεῇ ἡμῶν. οὗτος ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν ἦν ἀπὸ Δόκιαν χωρίου

D Δαρβιδοῦν, πατρὸς μὲν τῶν οὐκ ἀσήμεων, παλατίνου πάνυ πλουσίου υἱοῦ Ἰωάννου δομεστικῶν τῶν ἱκανάτων. λέγεται δὲ καὶ τὰ 20
ἱερὰ γράμματα ἐκπεπαιδεῦσθαι παρὰ Χριστοφόρου μητροπολίτου Γαγγρῶν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ. ὡς ἄδεται δὲ ὁ λόγος, ὅτι ἔφη ὁ ἀρχιερεὺς “οὗτος ὁ Ἰωάννης εἰς λύτρωσιν καὶ ἄνεσιν τῶν Ῥωμαίων γενήσεται.” πολλὰς γὰρ καὶ πλείστας πόλεις καὶ κάστρα καὶ

patricius cum insigni victoria maximisque erectis tropaeis reversus honorifice et magnifice suscipitur ac accubitoris dignitate ornatur.

40. Quia vero dictus Ioannes magister et scholarum domesticus eo bello praestantissima virtute fulserat, multaque ac magna tropaea crexerat, atque Romani imperii fines late protulerat, compluresque Agarenorum urbes everterat, quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus imperator ut eius filiam Romano nepoti ex Constantino filio uxorem ascisceret. Curcuae filiae Euphrosynae nomen erat, Constantini filio Romani; quem Constantinus Porphyrogennetus castratum patricii dignitate ac cubicularii donavit. conflata hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur, cum annos duos supra viginti continuos ac menses septem domestici munus gessisset. (41) operae pretium vero sit viri tum genus tum educationem institutionemque atque animi ac corporis indolem gestaue referre, quamque nostra hac aetate fidelis rectusque exstiterit. oriundus erat Armeniaca stirpe e Docia Darbidi oppido, patre non obscuro, palatino valde opulento, Ioannis Icanatorum domestici filio. quin et sacris literis eruditum tradunt, Christophori Gangrensis metropolitae opera, quem sanguinis necessitudine contingebat. celebre etiam per ora volat dixisse antistitem fore ut Ioannes hic in redemptionem et solatium Romanorum esset. multas quippe plurimasque

χώρας καὶ καστέλλια καὶ τόπια τῶν Ἀγαρηνῶν χειρώσατο, καὶ
 τὴν Ῥωμανίαν διπλὴν κατεστήσατο, πρότερόν οὖσαν καὶ κατεχο-
 μένην ὑπὸ τῶν ἄρητῶν τοῦ Χριστοῦ μέχρι τοῦ Χαρσιανοῦ κά-
 στρου καὶ τῆς Ὑψηλῆς καὶ τοῦ Ἄλυ ποταμοῦ. ὁ δὲ πιστὸς καὶ
 5 σπουδαῖος πρὸς Ῥωμανὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννης δομῆστικός τῶν P 265
 σχολῶν μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρη τὰ ὄρια τῶν Ῥωμαίων
 ἐστήσατο καὶ προῖκα καὶ δῶρα τῇ Ῥωμανίᾳ προσήνεγκεν, καὶ
 λαὸν καὶ στρατὸν ὁ βυσιλεὺς ἐκείθεν προσεκλήσατο, καὶ φόρους
 πολλοὺς ἐτησίως λαμβάνειν ἐτύπωσεν, καὶ πολλῶν λαφύρων καὶ
 10 ἄρμάτων καὶ αἰχμαλώτων Ἀγαρηνῶν ἐκείθεν ἀπήνεγκεν. μεγίστοις
 γὰρ ἀγῶσιν ἑαυτὸν παραθεῖς τὰς πόλεις τῶν ἄρητῶν Χριστοῦ
 ἐπόρθησεν· καὶ τίς ἂν ἐξείπη κατ' ὄνομα ταύτας ἄς χειρωσάμενος
 ὑποφόρους τοῖς Ῥωμαίοις Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦας καὶ δομῆστικός B
 τῶν σχολῶν [ἐποίησατο;] τοῖς εἴκοσι καὶ δύο χρόνοις πόλεις χιλίας
 15 σχεδὸν καὶ πλεόν κατεστήσατο καὶ τῇ Ῥωμανίᾳ προσήγαγεν· καὶ
 ἦν ἰδεῖν τὸν ἄγρυπνον Ἰωάννην τὸν Κουρκοῦαν ἐπὶ παρατάξεως
 πολεμικῆς διαλαλιαῖς καὶ παρανέσεισι πιθαναῖς τοῖς Ῥωμαίοις
 χρώμενον, καὶ ἄλλον Τραϊανὸν ἢ Βελισύριον εἰκάσαι καὶ ὀνομάσαι
 τοῦτον. καὶ εἴ τις πρὸς τούτους παραθήσει τὸν ἄνδρα, εὐρήσει
 20 πλείονας τὰς τοῦ Κουρκοῦα ἀνδραγαθίας καὶ ἀριστείας. οἱ δὲ
 λαμπρῶς ποθοῦντες καὶ θέλοντες μαθεῖν τὰς τοῦ Ἰωάννου Κουρ-

10 deest vox aliqua, vel auctor βαρβαρίζει. Combef.

14 ἐποίησεν?

urbes et arces et oppida et castella et munitiones Agarenorum subiugavit,
 duploque productionem Romanam dicionem fecit, cum prius Christi fidei
 hostes in eas angustias adegissent sicque mancipassent, ut extra Char-
 siani arcem Hypselemque et Aly fluvium non excurreret. fidelis vero
 inque Romanorum imperatorem studiosus gnavusque illius servus Ioan-
 nes scholarum domesticus ad Euphratem usque ac Tigrim Romanae di-
 cionis fines protulit, spoliaque ac munera Romanis obtulit, indeque im-
 perator novum populum ac exercitum comparavit, multaque tributa quot-
 annis pendenda indixit, pluraque spolia et currus et captivos Agarenos
 inde revexit. maximis enim certaminibus se ipse obiectans infidelium urbes
 expugnavit. quis vero ex nomine sigillatim percenseat, quot urbes ar-
 mis expugnatas Ioannes Curcuas Romanis tributarias reddiderit? per
 annos duos supra viginti urbes ferme mille, iisque plures, subegit ac
 Romanae dicionis fecit; eratque videre virum pervigilem sub hostilis
 aciei incursu concionibus militaribus adhortationibusque suorum excitan-
 tem animos, ut Traianus alter aut Belisarius videri merito ac nuncupari
 posset. quin si quis Ioannem Curcuam cum illis contulerit, maiora eius
 bellica facinora fortiaque facta invenerit. sin quos autem Ioannis Cur-
 cuae res praeclare gestas ac monumenta magnifice noscendi cupido in-

C *κούα ἀριστείας καὶ συγγραφὰς εὐρήσουσιν ἐν ὀκτὼ βιβλίοις ἐκτεθείσας παρὰ Μανουὴλ πρωτοσπαθαρίου καὶ κριτοῦ.*

42. Ἄξιον δὲ διηγῆσασθαι καὶ τὰς τοῦ ἀνταδέλφου μαγίστρου καὶ δομειστίκου τῶν σχολῶν Ἰωάννου τοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ Χαλδίας Θεοφίλου ἀριστείας καὶ ἀνδραγαθίας. οὗτος 5 εἰς Χαλδίαν μονοστράτηγος γεγωνὼς οὐκ ἐνέδωκεν αὐτόν, οἷα οἱ πολλοὶ τῇ τρυφῇ καὶ σπατάλῃ καὶ ἡδοναφείᾳ χρῶνται· ἀλλ' ἐαυτὸν ἐκδοὺς πρὸς κόπους καὶ σκληρότητας, πρὸς τὲ τὰς κώμας καὶ χώρας τῶν Ἀγαρηνῶν ληΐζεσθαι, ὥστε καὶ τοὺς
 D οἰκοῦντας Ἀγαρηνοὺς εἰς τὸ κάστρον τὸ ἀνδρειότατον καὶ πανθαύ- 10 μαστον Θεοδοσιόπολιν καὶ τὰ περίξ αὐτοῦ κάστρα αἰχμαλώτους ἀγαγέσθαι καὶ τῷ μαγίστρω Ἰωάννῃ φορολογῆσαι καὶ ὑποτάξαι ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἄριστος στρατηγὸς ἀνεφαινετο, καὶ οὐκ ἐφαινετο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐδείκνυτο καὶ ἄλλος Σολομῶν ὃ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἀνεφαινετο καὶ ἐγνωρίζετο. ὃς καὶ 15 τοῖς μετέπειτα καταλιπὼν τὸν ἔκγονον αὐτοῦ Ἰωάννην τὸν λεγόμενον Τζιμισκὴν· καὶ τῇ εὐφροῖα καὶ ἀνδρίᾳ καὶ ἀοκνίᾳ τοῦ ἀνδρὸς
 P 266 πατρικίος καὶ στρατηγὸς διαφόρων θεμάτων τιμηθεὶς, ἔπειτα καὶ ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Νικητοῦ βασιλέως τοῦ λεγομένου Φωκῆ μάγιστρος καὶ δομειστικός τῶν σχολῶν ἀνεφάνη. ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτῶν 20 ἐν τῷ ῥυθμῷ καὶ τῇ τάξει αὐτῶν διηγητέα· ὡσαύτως καὶ περὶ Ῥωμανοῦ πατρικίου καὶ στρατηγοῦ διαφόρων θεμάτων, τοῦ υἱοῦ

cesserit, Manuelis protospatharii et iudicis calamo octo libris luculenter explicata invenient.

42. Nec vero abs re fuerit eius quoque germani (magistri scilicet ac scholarum domestici Ioannis) patricii ac Chaldiae ducis Theophili res bello fortiter gestas abs me enarrari. hic summa ducis potestate in Chaldiam missus, non ut multorum moribus comparatum est, ut se ipsi voluptatibus ac luxuriae dedant, sic ille molliori vitae deliciisque studuit, sed laboribus duriorique disciplinae sese mancipans Agarenorum oppida terrasque diripere ac populari, oppidanosque urbis munitae fortissimae ac plane mirabilis Theodosiopolis circumvicinasque arces sub iugum mittere, magistroque Ioanni tributarias facere ac mancipare. sed et in Mesopotamia exercitus ductor egregie fulsit, nec inane solum nomen protulit, sed et virtutem probavit, alterque Salomon Iustiniani imperatoris aetatis heros enituit atque habitus fuit, qui et posteris Ioannem Tzimiscem nepotem reliquit; virique proba indole et fortitudine et diligentia patricii diversorumque thematum praetoris ducisque auctus dignitate, ac postremo Nicephoro Niceta (Phoca nuncupato) imperatore magister ac scholarum domesticus creatus. sed de his quoque ordine inque eorum propria serie texenda narratio est; perindeque de Romano patricio di-

τοῦ μαγίστρου Ἰωάννου τοῦ λεγομένου Κουρκοῦα, ὃς καὶ αὐτὸς ἄριστος καὶ ἀνδρεῖος ἀνεφαίνετο.

43. Τούτων οὕτως ἀκμαζόντων καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἀντεχομένων καὶ μαχομένων καὶ πόλεις καὶ χώρας **B** 5 καὶ κώμας τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων προσαγόντων, καὶ ὑποφόρους τοὺς ἀρηγῆτας τοῦ Χριστοῦ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ποιοῦντες, ὃ αἰὲ τὸ γένος τῶν πιστῶν καὶ ὀρθῶν δούλων μαχόμενος Βελίαρ, μὴ φέρων τὴν πολλὴν καὶ ἄπειρον εὐχαριστίαν τῶν Χριστιανῶν, ὑπέβαλέ τισι, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν καὶ τῷ μαγίστρῳ **10** δομestικῷ Ἰωάννῃ διέβαλλον, ὡς τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων ἐφιέμενος καὶ λαὸν ἐμπιπάρασκευον ἔχων, καὶ ὅτι πλείστας ἀδικίας καὶ ἀρπαγὰς ἐποιήσατο τοπίων καὶ χωρίων. ὃ δὲ Ῥωμανὸς ἀπο- **C** στείλας καὶ ζητήσας οὐδὲν ἐφεῦρεν, καὶ μεταδός τῆς ἀρχῆς ἀποκατέστησεν. φθόνῳ δὲ αὐτῷ τῶν τοιούτων ὑποθέσεων παρὰ τῶν **15** λοιπῶν κινηθέντων, ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς, καὶ δομestικός ἀντ' αὐτοῦ προχειρίζεται Πανθήριος, συγγενῆς τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

44. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς πάντα τὰ χρῆμα τῆς πόλεως ἀπὸ τε πλουσίων μεγιστάνων πτωχῶν καὶ πενήτων, ὅσα ἂν ἐν φανερῷ ἀπεδείκνυντο, ἀπέδωκεν· ὡς φασί τινες ὅτι δέδωκεν κεν- **20** τηγάρια ἑννεακαίδεκα· τὰς δὲ ὁμολογίας κατέκαυσεν εἰς τὸ πορ- **D** φυροῦν ὀμφάλιον τῆς Χαλκῆς, πάντων ἐπευχομένων τὸν βασιλέα. τῷ δὲ εἰκοστῷ δευτέρῳ αὐτοῦ χρόνῳ δέδωκε τὰ ἐνοικικὰ πάσης τῆς

versarumque per provincias legionum duce, magistri Ioannis Curcuae filio, qua et ipse vir optimus claruit fulsitque fortitudinis laude.

43. His ita florentibus Christianaeque fidei praesidio hostibus obnitentibus ac contra pugnantibus, urbesque et provincias atque oppida ac loca imperio Romano adiungentibus, infidelesque Romano imperatori tributarios facientibus, qui semper fideles probosque impugnat, Beliar gratulantes Christianos ac gratiarum actione effusus videre non ferens, nonnullis auctor est suadetque ut et magistrum ac domesticum Ioannem apud Romanum imperatorem accusent tanquam rerum summae inhiantem, et qui eam in rem in promptu exercitum haberet, multa denique loca praediaque per rapinam parata possideret. mittit igitur Romanus cognitores iudices, diligentique rerum inspectione nullius reum criminis offendens in pristinam eum dignitatem restituit. eius tamen rei causa apud reliquos Augustos ei conflata invidia munere abdicatur, eiusque loco Pantherius, Romano imperatori sanguinis necessitudine coniunctus, domesticus constituitur.

44. Ceterum Romanus imperator urbis debita omnia aesque alienum civium omne, divitum pariter pauperumque ac egenorum, quantum ex tabulis probari poterat, dissolvit; suntque adeo qui dicant dedisse undeviginti centenaria. nominum tabulas in Chalces purpureo umbilico combussit, universis fauste acclamantibus, votisque imperatorem prosequentibus. imperii anno secundo supra vigesimum, pretia domorum ci-

πόλεως, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. τετράδην καὶ παρασκευὴν
ἐξερχόμενος εἰς τὰ μεταστασίματα ἐδίδει πᾶσαν πολιτικὴν ἀνὰ
ἀργυρῶν δύο· καὶ τοὺς ἐγκλείστους καὶ τὰς ἐγκλείστας ἐρόγγευεν
ἀνὰ νομισμάτων τριῶν. ἐκκλησίας δὲ καὶ μοναστήρια πολλὰ
ἔκτισεν· ἀλλὰ καὶ ἐνδύτας χρυσοῦφάντους καὶ δυσκοποτήρια ἀπε- 5

P 267 στάβλους ποιήσας καὶ ὄσπητια κάλλιστα καὶ κραββατιστροφῶσια
διὰ τοὺς εἰσερχομένους πάντας ἐξωτικούς καὶ δίκας λαμβάνοντας
κατεσκεύασεν. ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῶν τε καὶ τῶν ἀλό-
γων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν διωρίσατο καὶ προσέταξεν. 1
καὶ οἰκήματα προσεκύρωσεν, τὸ ἀνελλιπῶς δίδοσθαι. τοῦτο δὲ
ἐποίησεν διὰ τοὺς ἔχοντας δίκας ἐξωτικούς καὶ εἰσερχομένους, ἵνα
διατρέφονται καὶ διοικοῦνται ἐξ αὐτοῦ. εἰς δὲ τὸν τάφον αὐτοῦ
διωρίσατο ἵνα καθ' ἑκάστην ἡμέραν δίδονται ψωμία μυριάδες γ',
καὶ τετράδην καὶ παρασκευὴν ἵνα δίδεται εἰς τὸ πραιτώριον καὶ εἰς 1

B τὴν Χαλκὴν καὶ εἰς τὰ Νούμερα ἕνα ἕκαστον ἀνθρώπον ἀνὰ φω-
λέας δεκαπέντε, καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ πάντας τοὺς φυλακίτας
ἀνὰ νομίσματος ἑνός. διωρίσατο δὲ τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ὀλύμπου,
τοῦ Κυμινᾶ, τοῦ Ἄθωνος, τοῦ Βαραχέως καὶ τοῦ Λάτρους, καὶ
πάντας λαμβάνειν ἀνὰ νομίσματος ἑνός· ταῦτα δὲ λαμβάνειν αὐ- 2
τοὺς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μονῆς.

45. Ἰνδικτιῶνος πρώτης Ἀπριλλίῳ μηνὶ ἐπῆλθον πάλιν οἱ
Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. ὁ δὲ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ

14 μόδια margo.

vibus omnibus conductoribus a maximo ad minimum usque dimisit. feria
quarta et parasceue ad conversarum exiens aedes scortis omnibus argen-
teos duos erogabat; inclusis viris et feminis singulis tres nummos im-
pendebat. ecclesias vero et monasteria plura extruxit; vestes quoque
auro contextas calicesque cum discis sacros largitus est. hospitale quo-
que ad Mabriani aedes excitavit, fecitque stabula ac hospitia pulcher-
rima: strata etiam struxit cubilia ac cubacula, eorum omnium gratia qui
hospites urbem petunt ac lites agunt. quin et de illorum ipsorumque
eorum iumentorum ac famulorum cibo pabuloque statuit atque praecepit.
domos in eam rem firma donatione addixit, ut indeficienter sumptus suf-
ficerent. hoc autem illorum gratia fecit, qui hospites lites in urbe ha-
bent, ut inde procurantur atque alantur. ad sepulcrum suum dari iussit
quotidie frustula offasque triginta milia. quarta feria et parasceue in
praetorio et Chalce et Numeris vincitis singulis folles quindecim erogari
mandavit; magnaue parasceue nummos singulos eleemosynarum nomine
illis tribui. Olympi monachos et Cyminae et Athonis et Barachei et
Latri omnesque nummum unum viritim ex suo monasterio accipere
voluit.

45. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus
copiis Romanae dicionis fines invaserunt. egressus vero Theophanes

παρακοιμώμενος ἔξελθὼν σπονδὰς εἰρηνικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν, ὁμήρων ἐμφανῶν ἀναλαβόμενος· ἔξ οὗ συνέβη ἐπὶ χρόνους πέντε τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς πλείσταις C πόλεσι κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ Θράκην, τὰς μὲν ἐκ βάρθρων 5 ἀνωκοδόμησεν, τισὶ δὲ καινισμοὺς ἐπενόησεν. οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ τὴν βασιλείον πόλιν περιφανῆ παλάτια ἐκαινούργησεν, ἔτι καὶ λειμῶνας ἀμφιλαφεῖς καὶ ἐνκάρπους, ἔξ ὧν οὐ τυχοῦσα τέρψις ἐγίνεται· καὶ δὴ καὶ γερόντων τροφεῖα ξενουμένων τε καταγώγια, ἀρρωστούντων ἐνδωιτήματα, τῶν κατὰ ψυχὴν ἔνεκεν ἀντι- 10 δόσεων.

46. Δευτέρως δὲ Ἰνδικτιῶνος ὁ Ῥωμανὸς βασιλεὺς Πασχάλιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν Λογγιβαρδίας πρὸς τὸν ὄψηα D Φραγγίας Οὐγωνα ἐξαπέστειλεν, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν εἰς νόμφην Ῥωμανῶ τῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου υἱῷ· 15 ἦν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημίνος Πασχάλιος μετὰ πλούτου πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ἀνήγαγεν. γέγονε δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνὶ Ἰνδικτιῶνος τρίτης. ἦτις καὶ ζήσασα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἔτη πέντε ἐτελεύτησεν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

47. Ἄνεμον δὲ βιαίον καὶ σφοδροῦ καταπνεύσαντος Δεκεμβρίῳ μηνὶ οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἵππικῷ δῆμοι κατέπεσον, οἱ ἄπ' ἐναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγχανον, καὶ συνέτριψαν τὰ τε P 268

2 ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν p. 590 b.

patricius accubitor pacis cum eis foedus percussit, acceptis obsidibus ex illustrioribus. hincque adeo contigit in annos quinque pacem induciasque servari. ceterum Romanus imperator plerasque per Macedoniam atque Thraciam urbes a fundamentis extruxit, alias reparavit. nec id modo, sed et in urbe Augusta magnificas aedes regias instauravit. prata quoque opima ac uberrima, quae longe maximam voluptatem praestent; sed et in senum alimenta hospitemque diversoria ac aegrorum domicilia construxit, mercedem a deo animique salutem sperans se recepturum esse.

46. Porro secunda indictione Romanus imperator Paschalius protospatharium ac Longobardiae ducem ad Hugonem regem Franciae misit, eius filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens; quam et assumens, quem dixi, Paschalius cum multa suppellectile atque opibus in urbem induxit. celebratae nuptiae mense Septembri, indictione tertia. vixit cum viro annos quinque; tumque vivis exempta est, cum Constantinus illius socer ipse summus imperator esset solusque rerum potiretur.

47. Mense Decembri validissimo perflante vento atque turbine, qui in foro ex adverso regii throni erecti sunt, sic vocati Demi corruerunt, subiectosque gradus et marmora ac columellas (stethea dictas quasi ad

ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάθρα καὶ τὰ στηθεῖα λεγόμενα. χρόνου δὲ περικυκλώσαντος τῷ αὐτῷ μηνὶ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγαγον.

48. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ᾗ τὸ τίμιον τοῦ Χριστοῦ ἐκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην περισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ αὐτῆς οὐκ ἤτορες πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν διαπρεσβευόμενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἐκμαγεῖον παρέχειν ἐπαγγελλόμενοι· ὑπὲρ δὲ τῆς τοιαύτης χάριτος δεσμίους ἤτήσαντο τῶν ἐπιφανῶν ἀντιλαβεῖν, χρυσοβούλλιον τε λαβεῖν ὥστε μηκέτι τὴν τούτων χώραν παρὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ληΐζεσθαι. ὃ δὲ καὶ γέγονεν. τοῦ ἁγίου δὲ ἐκμαγεῖον ἦτοι μανδηλίου ἀποσταλέντος καὶ ἤδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιάζοντος, Θεοφάνης πατρικίος ὁ παρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγάρῳ ἐξελθὼν ὑπήνησεν αὐτῷ μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς τε καὶ ὑμνωδίας· καὶ τῇ πεντεκαδεκάτῃ τοῦ Ἀγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθεν, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος καὶ κεῖ αὐτὸ προσκυνήσαντος. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε βασιλέως δύο υἱοὶ Στέφανός τε καὶ Κωνσταντίνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀναλαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου πάσης προπορευομένης καὶ φωταγωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας πεζῇ διεκόμισαν, καὶ προσκυνηθῆν ἐκέῖσε ἐν τῷ παλατίῳ ἀνήγαγον.

pectus ascendentes) contriverunt. anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum imperatorem eius filii aula eiecerunt.

48. Edessa autem urbe, in qua veneranda Christi effigies posita erat, a Romano exercitu obsessa et ad extremas angustias redacta, oppidani oratores ad Romanum imperatorem mittunt, rogantes solvi obsidionem, eius muneris gratia se Christi sacram effigiem in linteo expressam daturos polliciti; huiusque ipsius muneris vicem ex suis victos recipere petebant, qui nobiliores essent, bullaque aurea eam ipsis praestari fidem, ut nunquam Romanae copiae Edessenam regionem devastarent, quod sic utique factum. missa itaque sacra effigie seu sudario, iamque haud procul Byzantio, Theophanes patricius et accubitor ad Sagarim fluvium cum splendido cereorum apparatu congruoque cultu et canticis illi obviam processit, mensisque Augusti quinta decima cum illo in urbem intravit, imperatore in Blachernis constituto, ubi etiam effigiem illam adoravit. in crastinum exierunt ad portam auream tum imperatoris duo filii Stephanus et Constantinus, tum Constantinus illius gener cum Theophylacto patriarcha; debitoque honore susceptum sacrum pignus, universo senatu praeunte maximaque cereorum atque lampadum segete praelucente, adusque S. Sophiae templum pedibus detulerunt, atque illic adoratione mysticoque cultu exceptum in palatium intulerunt.

49. Ἐν ταύταις δὴ ταῖς ἡμέραις Ἀρμενίων τι τέρας τῆ πόλει ἐπεφοιτῆκει, παῖδες συμφυεῖς ἄρρηνες ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστροῦς, ἄρριοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ δὲ στόματος τῆς γαστροῦς καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες, καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι· οἱ ἐπὶ πλεῖστον τῆ πόλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἔξαισίον τι τέρας ὁρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς ποτηρὸς τις οἰωνὸς ἐξηλάσατο. ἐπὶ δὲ μονοκρατορίας βασιλείας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσήλθοσαν. ἐπεὶ δὲ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἰατροὶ τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον εὐφρυνῶς ἐλπιδὶ τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι· ὅς τρεῖς ἡμέρας ἐπιβιούς ἐτελεύτησεν. P 269

50. Καὶ ἐν πᾶσι μὲν μοναχοῖς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, πίστιν ἐκέκμητο ἄμειρον ὁ βασιλεύς, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέσεβε Σέργιον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελφὸς ἐπεφύκει τοῦ μαγίστου Κοσμᾶ τοῦ πρώτου τῶν κριτηρίων. ἀνεκαίνισε καὶ τὴν μονὴν τοῦ Μανουῆλος, ὡσαύτως καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ μοναστήριον ἐκ βάρθρου κτίσας τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ᾧ ἐπώνυμον Ὄφρου λιμῆν. ἀπέκρισε δὲ καὶ ἐκεῖσε μοναχοὺς ὀκτακοσίους, τυπώσας καὶ σελήνια τοῦ λαμβάνειν αὐτοὺς ἐπὲρ διατροφῆς αὐτῶν, δούς ταῦτα τῷ μοναχῷ Σεργίῳ τῷ πνευματικῷ αὐτοῦ πατρί. πάντας δὲ τοὺς ἐν ἔξορίᾳ συμπυθῆσας, καὶ

7 ἐξηλάθησαν. Leo Gr. Combef.

49. His ipsis diebus monstrum quoddam ex Armenia Cpolim inventum est, pueri scilicet duo masculi cohaerentes uno ventre progressi, alias membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore et infra pubem inter se concreti atque vultibus obversis. hi diu in urbe versati sunt; cumque omnes tanquam immane quoddam portentum contuerentur, Romanus imperator ceu malum quoddam omen illa eiecit. cum autem solus iam Constantinus rerum potiretur, iterum in urbem ingressi sunt. uno autem ex eis mortuo, periti quidam medici cohaerentem emortuam partem subtili arte putaverunt, nimirum fore sperantes ut illo remedio alter incolumis servaretur: qui tamen ipse triduo duntaxat superstes diem obiit.

50. Romanus imperator cum monachis omnibus, uti dictum est, fidem plurimam cultumque adhiberet, prae reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica institutione praeclarum observabat. erat hic magistri Cosmae frater, primi tribunalium praesidis. instauravit et Manuellis monasterium: simili quoque ratione Panteleemonis monasterium ac basilicam, cui cognomen Ophri portus, a fundamentis erexit. octingentos illic monachos sub sancto instituto adunavit, iisque statuta stipendia, unde sustentarentur, constituit, quae Sergio monacho patri suo spiritali in eorum annonam praebebat. miserationis affectu erga omnes ex-

δοὺς αὐτοῖς χρήματα πολλὰ, ὥστε ἐν τῷ κατέροχθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ παλατίου εἰς καὶ μόνος ἐξόριστος οὐχ εὐρέθη. οὗτος δὲ ὁ Σέργιος ἀνεπίδὸς τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἐτύγγανεν· ὃν πλεον τῆς σαρκικῆς συγγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια. ἀρετῆς γὰρ C εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μᾶλλον πλεονεκτεῖ· οὕτως εἰς ἄκρον ἐκατέραν ἐξήσκησεν. ἐπήνθει δὲ αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως ἔρευθος καὶ τὸ χαρίεν τοῦ ἡθους καὶ τὸ μέτριον τοῦ φρονήματος· οὐδὲ γὰρ ἀνέσπα τὰς ὀφρῦς κατὰ τοὺς νῦν σοφούς, οὐδὲ ἀλαζών τις ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχεν γλυκύτερον μέ- 1 λτιος ἀποσταζόντα, τὸ ἦθος δὲ πάγιον καὶ σταθερόν, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. τοῦτον οὖν ἀοίδιμον ἀδιαλείπτως μετ' αὐτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεύς, κανόνα ὄντως καὶ σταθμὴν τὸν αὐτοῦ βίον ἰσχυρίζοντα· ὃς πολλὰ παρήγει τῷ βασιλεῖ τῶν παίδων ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μήποτε καὶ αὐτὸς 1 πάθῃ τὸ τοῦ Ἡλί, τιμωρίαν ὑπὲρ τῆς τῶν παίδων πυρρονομίας ἐκτίσας. ὃ καὶ γέγονεν.

51. Ἐπεὶ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες κατήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχεν τῶν συμφορῶν παραμυθίαν καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. ὧ 2 συνῆν τότε καὶ Πολύευκτος μοναχὸς εὐλαβεστάτος, οὐκ ἔλαττον τὸν τοῦ εἰρημένου τρόπον καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος· P 270 ὃς μετὰ ταῦτα διὰ τὸν εἰλικρινῆ αὐτοῦ βίον, τοῦ πατριάρχου Θεο-

sules agebatur, in quos magnam vim pecuniarum erogabat; quamobrem quo tempore ex aula discessit, ne unus quidem exsul inventus est. fuit Sergius Photii patriarchae nepos, animi ingenuitate quam carnis necessitudine illustrior. ad summam enim virtutem scientiamque pervenerat, nec ultra praestaret discerni facile poterat: sic nimirum accurate summaque perfectione utramque excoluerat. porro florebat in eo discretionis pudor, morum gratia, animi sensus, modestia. neque enim supercilia attrahebat, uti modo sapientibus comparatum est, nec vero arrogantem atque superbum praeferebat: sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. firma indoles ac constans, sensus animi modestus ac humilis. hunc itaque virum inclitum imperator una secum continue habebat, ad cuius normam atque regulam vitae suae rationes componeret. monebat ille, etiamque atque etiam hortabatur ut liberorum imperator curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli illi accideret ac liberorum piacula ipse lueret; quod et ita accidit.

51. Porro aula deiectus liberorum opera ac tyrannide, inque Proten insulam relegatus, hunc rursus calamitatem solantem aerumnisque ac angustiis levamen afferentem habebat. aderat pariter etiam Polyuctus reverentissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius adversi casus molestiam convenienter apteque leniebat. hic postea pro

φυλάκτου τελετήσαντος, πατριάρχης ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου προχειρίζεται.

52. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς μακρῶ γήρει καὶ νόσῳ τραχόμενος τὰ τῆς βασιλείας κατὰ διαθήκας ἀπακριβάζεται καὶ ἀνα-
5 κτα πρῶτον κατὰ διαθήκας τὸν πορφυρογέννητον Κωνσταντίνον
προσδιορίζεται, ἐν ἔτει ἑξάκις χιλιοστῶ τετρακοσιοστῶ πεντηκο- **B**
στῶ τρίτῳ, καὶ καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοὺς τούτου υἱούς,
τὰ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς διασφαλισάμενος, ὡς εἶπερ τῷ πρώτῳ
βασιλεῖ κατὰ τι προσπταίσειαν, καθαιρεῖσθαι παραντίκα τῆς
10 βασιλείας.

53. Ἐπεὶ δὲ πολλοῖς τρόποις ὁ θεὸς βούλεται σώζειν τὴν
ἄνθρωπον, συνεχώρησε Ῥωμανὸν βασιλέα συμφορᾷ ἁδοῖ τῷ
προσπεσεῖν, ἵνα δι' αὐτῆς ὁωφρονισθεῖς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συν-
αισθήσει παραπτωμάτων γενόμενος σωτηρίας ἀξιωθῆ. συνεχώρησε **C**
15 γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον, ὡσπερ ποτὲ
Ἀβεσσαλωμ ἐπανεστῆ Δαβὶδ τῷ οἰκείῳ πατρί. συμβούλοις οὖν
οὗτος πρὸς τοῦτο χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρνανῶ τῷ
Ἀργυρῷ καὶ Βασιλείῳ τῷ πρωτοσπαθαρίῳ τῷ Πετεινῷ καὶ Μανονῆλ
τῷ Κουρτίκῃ, συνειδόντων αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων, τοῦτον
20 τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἔξορίσας
ἀπέκειρεν μοναχόν.

vitae suae candore, Theophylacto patriarcha humanis exempto, a Constantino imperatore patriarcha provectus est.

52. Ceterum Romanus imperator longo senio morboque confectus imperii res rite ac accurate ex testamenti tabulis componit, primumque Augustorum Constantinum in purpura natum decernit, anno 6453; tumque secundo ac tertio ordine liberos imperatores constituit, diserte ordinans statuensque confestim in ordinem cogendos, si quid ullo modo in primum imperatorem offenderint.

53. Quoniam autem deus multis modis homini salutem praestare constituit, Romanum imperatorem in inexpectatam calamitatem (quae eius providentia!) incidere permisit, ut is illa castigatus ac de prioribus delictis admonitus salutem consequeretur. permisit namque Stephanum filium in eum insurgere, uti olim Absalom in patrem suum Davidem insurrexit. Mariani itaque exmonachi Argyri, Basiliique protospatharii Petini, nec non Manuelis Curticis consiliis abusus, consciis etiam reliquis imperatoribus, perperam patrem aula deturbavit, inque Prote insula relegatum monachi ritu totondit.

Υπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρὸς
 μηνὶ Δεκεμβρίῳ εἰκάδι, ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἐν ἔτει ἑξάκις χιλιο-
 στῷ τετρακοσιοστῷ πενηκοστῷ τετάρτῳ· ὃς αὐτίκα Βάρδαμ τὸν 5
 τοῦ Φωκά τῆ τοῦ μαγίστρου ἀξία τιμήσας, ὡς χρόνῳ πολλῷ τὴν
 ἐν τοῖς πολέμοις ἀνδραγαθίαν πολλάκις ἐπιδειξαμένον, δομέστικον
 τῶν σχολῶν προχειρίζεται, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν Γογγύλην ναυ-
 μαχίας ἡγήτορα, καὶ στρατιάρχας τινὰς τῶν εὐχρόστων. εἶτα
 Β Βασίλειον, ᾧ ἐπίκλην Πετεινός, πατρίκιον καὶ μέγαν ἑταιρειάρχην, 10
 τὸν δὲ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν Μαρμανὸν τὰ μοναχικὰ ἀπο-
 δύσας πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίηκεν. ὡσαύτως
 καὶ Μανουὴλ τὸν ἐπιλεγόμενον Κουρτίκην πατρίκιον καὶ δρουγγά-
 ριον τῆς βίβλης ἐποίησεν. οὓς τινὰς τρεῖς οὐ μετὰ πολὺν χρόνον
 ἢ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς εἰς Χριστὸν τοῦ κυρίου παροινή- 15
 σαντας καὶ χειρὰς ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας δοεγομένους
 μετήλθεν· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες ἑκάτεροι οἰκτιστῶ
 C Θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρορηξαν. τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύτερόν τε καὶ
 ἐπεξεργαστικώτερον ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκθήσομαι.

CONSTANTINI IMPERIUM.

Constantinus itaque Romani gener summus imperator relictus est, men-
 sis Decembris die vigesima, indictione tertia, anno 6454. hic statim
 Bardam Phocae filium magistri dignitate auctum, quippe longi temporis
 experientia bellicis facinoribus clara saepius laude functum atque pro-
 batum, scholarum domesticum praefecit; Constantinum quoque Gongulem
 aliosque quosdam idoneos gnavosque duces Romanam classem ductare
 iubet. tum Basilium, cui cognomen Petinus (ac si Volucrum dicas), pa-
 tricum creat ac magnum hetaeriarcham. Marianum, Argyrorum stirpe
 satum, detracto monachi habitu stabuli comitem facit. pariter Manuelem
 Curticem nominatum patricium ac excubiarum Drungarium constituit;
 quos tres viros, brevi interiecto tempore, iusta dei ultio insecuta est,
 quod in christum domini desaevisent ac inique in eum manus inieci-
 sent, cum scilicet imperandi libido eos incessisset: maiestatis enim rei
 peracti, miserando prorsus exitu vitam finierunt. ceterum quae ad illos
 spectant fusius operosiusque exsequar, ubi ex professo rem sum narra-
 turus.

2. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας, τῇ εἰκάδι ἑβδόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ὑποπτεύσας Κωνσταντῖνος τὸν τε βασιλέα Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν, μὴ ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται, καὶ λογισάμενος ὅπερ ἦν εἰκός, ὅτι 5 εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσωνται, ἐστιάσας αὐτούς, ἤδη ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ καθεζομένους, ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, ἀνήρπασαν οὗτοι οἱ λεγόμενοι Τορνίκιοι καὶ ὁ πατρικίος Μαρριανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τοῦτο 10 ἡδρεπισμένοι, καὶ τοῦ παλατίου κυτήγαγον καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις τούτους περιώρισαν καὶ κληρικούς ἀπέκειραν. (3) μετ' ὀλίγον οὖν οὗτοι αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσασθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι θεασάμενοι πένθει κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ· οἷς ἐπιδικρύσας ὁ πατὴρ ἔφη “νιὸς ἐγέννησα καὶ ὑψωσα· αὐτοὶ δέ με 15 ἠθέτησαν.” εἰθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προικόννησον (ἦν τινα Νεβρίαν ὠνομασμένην ἐκ τῆς κατὰ χρῆσιν δεδομένης προχόου ἄποικοι Σαμίων μετωνόμασαν, οἷς ἀφικομένοις πρὸς νῆσον καὶ τῷ θεῷ ἰλασκομένοις ἀριστοποιουμένοις τε ἄωρία ἐτύγχανεν ὁπόθεν ὕδωρ κομίσειντο. γυνὴ δέ τις ἔφη αὐτοῖς, “εἰ 20 ἔχετε πρόχουον, δώσω ὑμῖν ὕδωρ.” ὅπερ λαβόντες, ὡς ὁ χρησμός, καὶ γῆν ἐξητήσαντο. τῆς δὲ καὶ ταύτην δεδωκυίας, Πρόχουον τὴν νῆσον ὠνόμασαν καὶ τοῖς ἀργυροῖς νομίσμασιν πρόχουον εἰκόνιζον),

18 ἀπορία?

2. Post dies quadraginta, Ianuarii mensis septimo supra vigesimum, Constantinus Stephanum imperatorem eiusque fratrem Constantinum suspectos habens, ne quando in se quoque eadem attentarent, secumque reputans, uti par erat, eos qui nec patri pepercissent, haud sibi parcituros, convivio acceptos iamque mensae accumbentes, et cum eis adhuc in ore cibus esset, comprehendi eos iubet. arrepti itaque a Torniciis, quos vocant, et patricio Mariano aliisque eam in rem expeditis, aulaque educti atque in proximas insulas deportati, in clericos sunt attonsi.

3. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in insulam Proten venerunt; eoque conspecto monachi habitu intolerabili luctu correpti sunt. quibus pater collacrimatus, ait “filios genui et exaltavi; ipsi vero spreverunt me (Isai. 1 2).” sicque adeo relegati sunt, Stephanus quidem in Proeconnesum; quam, cum Nebria appellaretur, coloni Samii ex dato iuxta oraculum aquali (προχόου Graecis dicto) mutata appellatione sic nuncupaverunt. cum enim in insulam venissent, deumque placaturi prandium epulasque instruerent, deerat unde commode aquam conveherent. ad quos mulier quaedam “si aqualem habetis” inquit, “ego aquam dabo.” accepta aqua, pro oraculi ratione, petierunt et terram. qua ipsa ex muliere accepta, Πρόχουον Graece (ac si Latine Aqualem dicas) insulam vocaverunt, nummosque argenteos aqualis figura signave-

ἀπὸ δὲ Προικοννήσου εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μιτυλήνην, ὁ
 C δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκείθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἧ καὶ
 ἀνταρσίαν μελετήσας, καὶ τὸν ἐκ βασιλικῆς κελεύσεως τὴν αὐτοῦ
 φυλακὴν πεπιστευμένον Νικήταν πρωτοσπαθάριον ἀναιρήσας, καὶ
 αὐτὸς παρὰ τῶν αὐτὸν φυλασσόντων ἀνεσφάγη. οὗ τὸ σῶμα πα- 5
 ρακομισθὲν ταφῇ παραδίδοται μεγαλοτίμως, ἐν ἧ περὶ τούτῳ ἡ
 πρώτη αὐτοῦ σύμβιος ἀπέκειτο Ἑλένη τοῦνομα. Μιχαὴλ δὲ τὸν
 τοῦ βασιλέως Χριστοφόρον υἱόν, τὰ βασιλικὰ πέδιλα Κωνσταν-
 τῖνος ὁ πορφυρογέννητος ἀφελόμενος, κληρικὸν καὶ μάγιστρον καὶ
 D ραίκτωρα πεποίηκεν. ὅσοι δὲ ἐπέβαλον χεῖρας ἐπὶ τῇ καταβάσει 10
 Ῥωμανοῦ βασιλέως, ταῦτα πεπόνθασιν. ὁ μὲν Βασίλειος μάγι-
 στρος εἰσχομισθεὶς καὶ πομπευθεὶς καὶ ἔξορισθεὶς στένων καὶ τρέ-
 μων τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ἔξορίᾳ ἐτέλεσεν· τὸν Μαριανὸν γυνὴ ἀπὸ
 ἕψους ῥίψασα πλάκα τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, τὸν μόρον Ἰούδα ἐχρή-
 σατο· ὁ δὲ Διογένης καὶ στρατηγὸς λογχευθεὶς παρὰ δύο ἀτζυ- 15
 πάδων τοῦ Μαλελεῖνου κακὸν θάνατον ἔδωκεν· ὁ δὲ Κουρτίης
 P 273 ἀπερχόμενος εἰς Κρήτην μετὰ τοῦ δρομωνίου ἐποντίσθη· ὁ δὲ
 Κλάδων εὐρεθεὶς εἰς μοῦλτον ῥινοτομηθεὶς καὶ τὰ ὦτα αὐτοῦ ἐκ-
 τμηθεὶς· ὡσαύτως καὶ ὁ Φίλιππος καὶ οἱ λοιποί.

4. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὄρῳ κατ' ὄναρ δύο εὐνούχους 20
 λευκοφοροῦντας, καὶ κρατήσαντες αὐτὸν τῶν χειρῶν ἤγαγον αὐ-
 τὸν εἰς τὴν Τρικύμβalon ὀλόγυμον. τὸ δὲ τζυκανιστήριον ἦν

6 fort. πατρὸς μονῆ. Combef.

runt. Proeconneso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem. Constanti-
 num vero Tenedum, indeque in Samothraciam deportaverunt; ubi etiam
 rebellionem molitus, ac Niceta protospathario, cui illius custodiendi par-
 tes imperatoris iussu concreditae erant, occiso, ipse quoque a reliquis
 custodibus necatus est. eius delatum cadaver magnifice tumulo illatum
 est, in paterno eodem monasterio, in quo eius prior uxor Helena ante
 condita fuerat. Michaellem Christophori imperatoris filium, detractis ei
 imperialibus calceis, Constantinus Porphyrogennetus clericum et magi-
 strum ac rectorem creavit. quotquot vero Romano imperatori aula de-
 turbando manus adiecerant, istiusmodi poenas dederunt. Basilius magi-
 ster in urbem illatus pompaque ignominiosa tractus ac exsilio relega-
 tus, gemens ac tremens vitae reliquum patria extorris egit. Marianum
 impacta e sublimi in cervicem tabula mulier Iudae fato occidit. Dioge-
 nes, ductor exercitus, a duobus Maleleini atzupadis (satellites dicamus)
 lancea transfixus, mala morte periit. Curtices in Cretam profectus ipse
 cum scapha mari submersus est. Clado in seditione deprehensus nare
 auribusque mutilatus est; perindeque Philippus et alii.

4. Ceterum Romanus imperator videt in somnis duos cubicularios
 candido amictu, qui manibus arreptum, ut erat toto corpore nudus, in
 Tricymbalum (sic dictum palatii locum) traherent. porro sphaeristerium

πεπληρωμένον πυρός, συνεδαβελίζετο δὲ ὑπὸ ἀτζυπάδων πολλῶν.
 καὶ ὄρᾳ τὴν θεοτόκον ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτὸν καὶ λαλήσασαν τοῖς
 εἰνούχοις διὰ τὴν ἐλεημοσύνην αὐτοῦ. ἐνδύσασα αὐτῶν ἡ θεοτό-
 κος εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς Τροπικὴν. διήλθεν δὲ δεδεμένος ὁ κῆρ **B**
 5 Κωνσταντῖνος ὁ σφαγείς καὶ ὁ μητροπολίτης Ἀναστάσιος Ἡρα-
 κλείας, ἀγόμενοι παρὰ ἀτζυπάδων· καὶ παρέδωκαν αὐτοὺς καὶ
 ἐνέβαλον εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο. τῇ ἡμέρᾳ δὲ ἐν ἧ ἔθεάσατο ὁ βασι-
 λεὺς τὸ ὄναρ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐτελεύτησαν καὶ οἱ δύο. ὁ δὲ βα-
 σιλεὺς Ῥωμανὸς ἀποστείλας εἰς πάντα τὰ μοναστήρια καὶ τὰς λαύ-
 10 ρας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ εἰς Ῥώμην, προσεκα-
 λέσατο μοναχοὺς ἁγίους τὸν ἀριθμὸν τριακοσίου· καὶ τῇ μεγάλῃ
 πέμπτῃ ἐκδυσάμενος τὸν χιτῶνα καὶ τὴν στολήν, ἦν περιεβέβλητο,
 ἐνώπιον πάντων σταθεὶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτε ἔμελλεν ὁ πρεσβύ- **C**
 τερος ὑψώσειν τὸν θεῖον καὶ ἅγιον ἄρτον, ἔχων ἐν χαρτίῳ γε-
 5 γραμμένας τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας πύσας ἐστηλίτευσεν αὐτὰς κατε-
 νώπιον πάντων. τῶν δὲ μοναχῶν κρηζόντων τὸ κύριε ἐλέησον καὶ
 δακρυρροούντων, ἐνὶ ἐκάστῳ βαλὼν μετάνοιαν συγχώρησιν ἤπει.
 καὶ πάντων τῶν μοναχῶν συγχώρησιν δόντων αὐτῷ, καὶ κοινωνίας
 τυχόν, ἀνερχομένων αὐτῶν ἐν τῇ τραπέζῃ δοὺς σχοινίον μειρακίῳ
 10 καὶ ῥέκαν, ἔτυπεν τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων οὕτως “εἰσελθε κακό-
 γηρε ἐν τῇ τραπέζῃ.” καὶ πάντων καθεσθέντων ἐκαθέσθη ὁ βα-
 σιλεὺς κλαίων καὶ ὀδυρόμενος. τὸ δὲ πιττάκιον ὃ ἦν γεγραμμένον **D**

1 δάβελος, δαλὸς Λάκωνες. Hesych. Combef.

igne plenum erat; unaque tartarei multi satellites torribus igneque
 aspergebant. videt vero venientem deiparam, eius eleemosynarum gra-
 tia cubicularios alloquentem; quae et induens illum in Tropicam (sic di-
 ctum palatii locum) induxit. interim transeunt dominus Constantinus,
 qui necatus fuerat, nec non Anastasius Heracleae metropolita, quos tar-
 tarei satellites trahebant, tradideruntque illos et in ignem illum mise-
 runt. qua vero nocte imperator insomnium vidit, ambo hi in vivis esse
 desierunt. missis itaque ille in monasteria omnia laurasque nuntiis, per-
 indeque in sanctam civitatem Romamque, sanctos monachos trecentos
 numero ascivit; magnaue quinta feria exuens tunicam ac quam gere-
 bat vestem, in oculis omnium in ecclesia stans, cum sacerdos divinum
 sanctumque panem levaturus esset, scripta in libello sua omnia peccata
 cunctis audientibus evulgavit atque traduxit. monachis vero clamanti-
 bus “domine miserere” ac lacrimis diffluentibus, unicuique devote caput
 inclinans veniam flagitabat. cunctisque monachis condonantibus, ac com-
 munionem consecutus, illis ad mensam accedentibus, puero flagellum e
 funibus lorumque tradidit, qui eius pedes cruraque caederet, in haec
 verba loquens “ingredere ad mensam Cacogere;” cunctisque sedentibus
 sedit imperator lugens ac gemens. libellum vero, quo illius peccata con-

ἔχον τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, βουλλώσας ἀπέστειλεν εἰς τοὺς καλο-
 γήρους τοὺς ἀπολειφθέντας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Δερ-
 μοκαίτην, ἀποστείλας καὶ δύο κεντηνάρια εἰς τοὺς μοναχοὺς ἐν
 τῷ Ὀλύμπῳ, ἵνα εὐξωνται ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας. ὁ
 Δερμοκαίτης ἀναλαβόμενος τό τε χαρτίον καὶ λογάριον ὤρισε πάν-
 5 τας τοὺς μοναχοὺς τοῦ νηστεῦσαι δύο ἑβδομάδας καὶ εὐξασθαι
 ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. τοῦ Δερμοκαίτου δὲ ἴσταμένου ἐν μιᾷ
 νυκτὶ καὶ εὐχομένου φωνὴ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν ἄοράτως, “ἐνίκησεν
 P 274 ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ.” ταύτης δὲ φωνῆς ἐκ τρίτου ἀκούσας,
 τὸ χαρτίον λαβὼν καὶ λύσας εἶδεν αὐτὸν καθαρόν μὴ ἔχον γράμ-
 10 μα ἐν καὶ μόνον. προσκαλεσάμενος δὲ πάντας τοὺς μοναχοὺς καὶ
 ὑποδείξας αὐτό, ἐδόξασαν τὸν Θεὸν πάντες. καὶ ποιήσαντες ἀφέ-
 σιμον πάντες οἱ μοναχοὶ ἀπέστειλαν αὐτὸ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμα-
 νόν, καὶ συνετάφη μετ’ αὐτοῦ.

5. Ὀντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πα-
 15 τριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης πατριζίος καὶ παρακοιμώ-
 B μενος βουλήν ἐβουλεύσαντο ὥστε τοῦτον πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ
 ἀγαγεῖν· ἦν καὶ αὐτῷ ἀνακοινωνησάμενος καὶ παραπείσαντες τοῦ-
 τον ἐκαιροσκόπουν πότε τὸ πέρας τῆ τοιαύτη βουλῆ ἐπιθήσουσιν.
 ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμηνύθη τῷ βασιλεῖ Κων-
 20 σταντίνῳ, τοὺς συνεργοὺς αὐτῆς ἡμίνατο· τὸν μὲν γὰρ πατριζίον
 Θεοφάνην ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Γεώργιον καὶ πηγ-

scripta erant, bulla obsignatum ad Calogeros (seniores praesertim monachos) misit, quorum eo conventu desiderata praesentia; similiter quoque ad sanctum Dermocaitem, missis etiam duobus centenariis ad monachos in Olympo exercentes, ut pro eius animae salute preces ad deum funderent. Dermocaites accepto tum libello tum pecuniae summa, cunctos monachos duas septimanas ieiunare iubet ac pro illius peccatis preces fundere. cumque Dermocaites una nocte staret ac ad deum preces funderet, vox ad eum invisibili ratione facta est, “vicit dei clementia ac humanitas.” iamque tertio audita voce, sumens libellum ac solvens, mundum invenit, ita ut nec unum clementum in eo exaratum exstaret. accitis itaque omnibus monachis ostensoque libello, omnes deum laudaverunt, scriptumque veniae libellum cuncti componentes ad Romanum imperatorem miserunt; eaeque literae cum eo sepultae sunt.

5. Interim autem versante Romano in insula, consilium inierunt Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius ac sacri cubiculi praefectus (accubitorem vocant) eum iterum in palatium reducendi; eo-
 que cum Romano communicato, ac ipso demum in eandem sententiam pertracto, commodum tempus observabant quo huic finem molitioni imponerent. prodita autem machinatione ac Constantino imperatori denuntiata, in eius auctores animadvertit. ac Theophanem quidem patricium in exsilium egit; Georgium vero protospatharium ac pincernam

κέρωνη καὶ Θωμᾶν πριμικήριον δείρας καὶ κουρέϊσας οὕτως ὑπερ-
ορίᾳ παρέπεμψεν.

6. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος ε', ἐπιβουλήν τινες C
κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν βα-
5 σιλέα Στέφανον ἐν τῇ νήσῳ ὄντα ἐν τῷ παλατίῳ ἀγαγεῖν. ταύτης
οὖν μηνυθείσης Κωνσταντίνῳ διὰ Μιχαήλ τοῦ Διαβολίνου λεγο-
μένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς ῥίνας
καὶ τὰ ὄτα ἀπέτεμεν, τοὺς δὲ δαρμῶ ἀφορήτω ὑπέβαλεν καὶ ὄνοις
ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριάμβευσεν καὶ ἔξορίᾳ παρέ-
10 πεμψεν.

7. Πεντεκαίδεκάτῃ δὲ Ἰουνίου μηνὸς ἰνδικτιῶνος ἕκτης
Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τῇ ἐπονομαζομένῃ Πρώτῃ τελευ- D
τῆ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀποκομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ
ἀπετέθη μονῆ.

8. Διήγημα δὲ μέγα καὶ θαυμαστὸν παρέδραμον τοῦ λε-
χθῆναι. Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων κατενεχθέν-
των ἀπὸ τοῦ παλατίου προτροπῇ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεν-
νήτου, χωννουβαρασμός γέγονεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ μαγίστρου Ἰωάν-
νου τοῦ Κορκοῦα τοῦ ἀποδομεστίκου τῶν σχολῶν καὶ εἰς τὸν τοῦ
20 μαγίστρου Ῥωμανοῦ Συρωνίτου καὶ εἰς ἑτέρους καὶ διαφόρους
οἴκους, καὶ διαρπαγὴν καὶ πτωχείας αὐτοῖς προεξένησαν. ὁ δὲ P 275
βασιλεὺς Κωνσταντίνος κατοικτίρας τὸ ἔξαίφνης καὶ ἀθρόως
ὀρᾶσθαι αὐτοὺς πένητας, διωρίσατο τῷ ἐπάρχῳ Θεοφίλῳ ταῦτα

nec non Thomam primicerium virgis subactos detonsosque pariter rele-
gavit.

6. Mense Decembri, indictione sexta, insidias quidam moliti sunt
adversus Constantinum imperatorem, ut nempe Stephanum imperatorem
ex insula, in qua exsul agebat, in palatium reducerent. insidiarum ac-
cepto nuntio, delatore Michaele Diabolino sic nuncupato, captisque au-
ctoribus, aliis nares auresque Constantinus abscidit, alios intolerando
verberum cruciatu examinatos asinisque impositos ac per mediam urbem
ignominiose traductos exsilio relegavit.

7. Quinta decima Iunii mensis, indictione sexta, moritur Romanus
imperator in insula quam Proten vocant. eius cadaver in urbem rela-
tum in illius monasterio depositum est.

8. Magnum quidpiam ac admirandum, gesta percurrentem, me fere
praeteriit: nempe quo tempore Stephanus et Constantinus imperatores
aula eiecti sunt Constantini Porphyrogenneti iussu, contigit gravi hiatu
terram dehiscere in domo magistri et scholarum exdomestici Ioannis
Curcuae, inque domo magistri Romani Saronitae, nec non in aliis iisque
diversis domibus; ex quo et factum est ut ii direptis ipsorum facultati-
bus in pauperiem redigerentur. misertus itaque Constantinus imperator,
dolensque eorum dilapsas opes ac repente exhaustam substantiam,

σωρευθῆναι καὶ ἀποδοθῆναι. ὁ δὲ πρωτοκαγκελλαρίῳ αὐτοῦ σὺν τῷ λεγομένῳ Ζωναρῷ προσδιορισάμενος, ὃς ἅτε εὐφρῆς κλέπτης καὶ μοχθηρός, καὶ κατέχων τὰ τούτων οἰκήματα καὶ πολλὴν σπουδὴν καταβαλὼν, πάντα ἐσφετερίσατο καὶ τῆς ἀπλήστου αὐτοῦ γνώμης ἐνεφορήσατο καὶ μόλις τὴν δεκάτην μοῖραν αὐτοῖς 5

B ἀπέδωκεν. καὶ τίς τὴν πολλὴν καὶ ἄπειρον δολιότητα καὶ κακίαν τοῦ δολίου ἀνδρὸς διηγῆσεται; ὃς λύμη καὶ νόσος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων γέγονεν. ἢ ἐν ποίῳ κακῷ πρώτιστος ὁ ἀνὴρ οὐχ εὐρίσκετο; τῇ πιθανολογίᾳ καὶ τοῖς ὅρκοις βεβαιῶν ὡς ἅτε πιστὸν καὶ ὀρθὸν εἶναι πᾶσι. ὡς δὲ λόγος ἄδεται, οὗτος βοηθείας δαι-10 μόνων προσκαλούμενος ἐν πᾶσιν εὐδοκίμει, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον βουληθέντα διαφόρως ἀποκινησαι τοῦτον οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐποίαις καὶ δωρεαῖς προεξένησεν. περὶ **C** δὲ τῆς τούτου θωπείας καὶ κολακείας καὶ πολλῆς ἀναιδεΐας, καὶ τὴν ἄπιστον διάθεσιν καὶ τὴν μοχθηρὰν καὶ ἀνείκαστον αὐτοῦ 15 πλεονεξίαν, πλατότερόν τε καὶ ἐπεξεργαστικώτερον ἐν τῇ προηγουμένη ἐπεξηγήσει ἐκθήσομαι.

9. Μετὰ δὲ τὸ μόνον καταλειφθῆναι αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, προεχειρίσατο Βασίλειον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς φυσικὸν υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασι-20 λέως, πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς **D** συγκλήτου. οὗτος δὲ ἦν ἐχέφρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐν

Theophilo urbis praefecto haec acervare iubet iisque reddere. is protocancellario suo, una cum Zonara sic nuncupato, rei summa concredita, ut erat pravus latro, eorum occupans aedes multamque diligentiam adhibens cuncta sibi usurpavit insatiabilique animo suo concessit, ac vix decimam illis partem restituit. quis enimvero multam immensamque viri dolis consuti fraudulentiam ac nequitiam enarrare sufficiat, qui lues ac perniciēs imperii Romani exstiterit? quodnam vitii malique genus, in quo non facile primas tulerit? cum nimirum verbis ad suadendum compositis ac iureiurando firmatis cunctis fidelem animum rectique tenacem prae se ferret. verum, ut vulgo de illo iactatur, invocata daemone ope cuncta illi ex voto cedebant, ut nec Constantinus, cum saepenumero eum gradu movere cogitasset, rem praestare valuerit; quin potius beneficiis ac muneribus eum prosecutus sit. porro de hominis adulatoriis moribus multaque illius impudentia, eius item infido animo pravoque, ac quam nulla quis coniectura satis assequi possit, avaritia ac rapacitate fusius operosiusque in propria exque instituto eius rei narratione exponam.

9. Rerum summam solus adeptus Constantinus, Basilium protovestiarium suum Romanique decessoris imperatoris naturalem ex pellice filium, patricium provexit ac sacri cubiculi praefectum, senatusque primis ab imperatore partibus principem fecit. erat vir animo prudens et eruditus inque omnibus solerti consilio, et ut decebat, imperatoris ob-

πᾶσιν ὑπηρετεῖ αἰσίως καὶ πρεπόντως. ὁ δὲ φιλόανθρωπος Κων-
 σταντῖνος διανοήθη ἀλλάγιον ποιῆσαι μετὰ τοὺς Ταρσίτους καὶ
 τοὺς ἐν αἰχμαλωσίᾳ Ῥωμαίους ὑπὸ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ
 ἀναρρῦσασθαι διὰ τὸ ἐπὶ πολλοῖς χρόνοις κακουχεῖσθαι αὐτοὺς ἐν
 5 δεσμοῖς καὶ θλίψεσι. καὶ ἀποστείλας τὸν προμηθημονενθέντα μά-
 γιστρον καὶ γεγονότα δομέστικον τῶν σχολῶν Ἰωάννην τὸν λεγόμε-
 νον Κουρκούαν, ἄνδρα συνετὸν καὶ εὐβουλον καὶ πεπειραμένον
 πρὸς τὰ πολιτικὰ διοικήματα, καὶ Κοσμᾶν μάγιστρον σοφὸν καὶ P 276
 νομομαθῆ καὶ τῶν πολιτικῶν κριτηρίων πρῶτιστον· καὶ εἰς τὸν
 0 ποταμὸν τὸν Δάμον τὸ ἀλλάγιον ἐποιήσαντο, μὴ συμβάν τι ἐναν-
 τίον ἢ δολερὸν. καὶ τοῦτο ποιήσαντες ὑπέστρεψαν, φιλαγάθως
 παρὰ τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἀποδεχθέντες.

10. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔναυλον ἔχων τῶν ἀδικιῶν καὶ ζημιῶν
 ὧν ὑπέστησαν οἱ ἔλεεινοὶ καὶ ἄθλιοι πένητες παρὰ τῶν στρατηγῶν
 5 καὶ πρωτονοταρίων καὶ στρατιωτῶν καὶ ἵπποτῶν ἐπὶ τοῦ πενθεροῦ
 αὐτοῦ Ῥωμανοῦ, ἄνδρας εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους ἀπέστειλε πρὸς B
 τὸ κονφίσαι τὸ πολὺ βᾶρος τῶν κατὰ καιρὸν ἀκαίρων ἀπαιτήσεων
 τῶν ταλαιπώρων πτωχῶν. καὶ εἰς μὲν τὸν Ἀνατολικὸν Ῥωμανὸν
 μάγιστρον τὸν Σαρωνίτην, εἰς δὲ τὸ Ὀψίκιον τὸν Μουσελὲ Ῥωμα-
 0 νὸν μάγιστρον, εἰς δὲ τὸν Θρακῆσιον Φώτιον πατρίκιον, εἰς δὲ
 τὸν Ἀρμενιακὸν Λέοντα τὸν Ἀγέλαστον, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐφεξῆς
 θέματα· οἵτινες τῇ προτροπῇ τοῦ αὐτοκράτορος μικρὰν ἀνακω-
 χὴν τοῖς πένησιν ἐδώρησαντο. καὶ τοῦτο ἄθλον καὶ προτερήματα C

sequio sedulus ministrabat. humanissimus porro Constantinus in animum
 induxit ut pactis cum Agarenis Tarsensibus indutiis, qui apud infidelem
 eam gentem detinerentur, Romanos captivos liberaret, ea scilicet ratio-
 ne, quod a multis iam annis in vinculis atque aerumnis afflictari eos
 sciret. misit itaque, cuius non semel in superioribus meminimus, magi-
 strum et scholarum exdomesticum Ioannem Curcuam nuncupatum, virum
 prudentem civiliumque rerum administrationis consultissimum, Cosmam
 item magistrum et legisperitum summumque urbanorum tribunalium prae-
 sidem; et ad fluvium Lamon, nullo adverso casu aut dolo, sincera utrin-
 que fide, dato pretio captivos receperunt. peractoque negotio reversos
 Constantinus Porphyrogennetus peramanter accepit.

10. Constantinus, cuius etiamnum auribus insonarent quas iniurias
 damnaque ab exercitus ductoribus et protonotariis nec non utriusque
 ordinis militibus miseri ac calamitosi pauperes Romano socero suo im-
 peratore passi essent, recentique haec memoria teneret, viros misit vir-
 tutis laude ac pietate insignes, grave onus levaturos importunarum pro-
 tempore exactionum, quibus aerumnosi pauperes atque miseri opprimi-
 bantur, ad Orientale thema magistrum Romanum Saronitam, ad Opsi-
 cium Romanum Musele magistrum, ad Thracesium Photium patricium,
 ad Armeniacum Leonem Agelastum, et sic de reliquis thematibus sen
 provinciis. hi imperatoris mandato obsecuti indutiarum aliquid pauperi-

τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος τῷ ἀνακτι. οὕτως γὰρ περιεῖπεν τὸ ὑπὴ-
 κοον ὡς ἀετὸς σκέπων τὴν αὐτοῦ· οὐδενὶ γὰρ τῶν ἀρχόντων ἢ
 τῶν μέσων ἢ τῶν χυδαίων ὠργίσθη πώποτε, καίτοι μεγάλας ἀτο-
 πίας εὔρε πολλοὺς εἰς τὸ κοινὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἁμαρτήσαντας,
 ἀλλὰ χριστομίμητος ὢν μᾶλλον εὐποιίας καὶ δωρεαῖς ἀπένειμεν
 καὶ τῷ κρίνοντι δικαίως ἀπεδίδον. τὸν δὲ ἑπαρχὸν τῆς πόλεως
 D Θεόφιλον, ἄνδρα λόγιον καὶ πρὸς τοὺς πολιτικοὺς νόμους ἱκανόν,
 πατρικίον προέκρινεν καὶ ἐτίμησεν καὶ κοιαιίστωρα προεβάλετο, καὶ
 ἀντ' αὐτοῦ προεχειρίσατο ἑπαρχὸν Κωνσταντῖνον πρωτοσπαθά-
 ριον, τὸν τηρικᾶτα μυστικὸν καὶ καθηγητὴν τῶν φιλοσόφων, 1
 λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀξιέπαινον, ὡς μὴ ἕτερον τῆς γνώσεως καὶ σοφίας
 τοῦ ἀνδρὸς εἶναι τινα τῆς συγκλήτου· καὶ οὕτως τὴν ἐπαρχίαν εὐ-
 νομίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ διέπρεψεν.

11. Ὁ δὲ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρωστήσας καὶ πρὸς
 τὸ θανεῖν ἐγγίσας καὶ μικρὸν ῥωσθεὶς οὐκ ἐνέδωκεν ἑαυτὸν τῆς 1
 P 277 πονηροῦς μοχθηρίας καὶ τοῦ μετὰ δώρων χειροτονεῖν τοὺς ἀρχιε-
 ρεῖς καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἵππων καὶ βλακειῶν. καὶ ἀθῆς ὑπὸ
 τῆς νόσου κυριευθεὶς τέλει τοῦ βίου χρᾶται, πατριαρχεύσας χρό-
 νους εἴκοσι καὶ τέσσαρασι. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Πολύευκτος
 μοναχὸς ἀσκητικὸν βίον διαλάμπων, καὶ μονάσας ἐξ ἀπαλῶν ὀνύ- 2

1 τοῦ θεοσυνεργήτου ἀνακτος. Combef.

bus tribuerunt. atque hoc a deo adiuti eoque protectore tuti ac gerenda
 re publica seduli imperatoris facinus, eiusque haec recte facta ac muna-
 nera. haud secus enim ac aquila nidum obumbrat, sic ille subditos pro-
 curabat atque fovebat. nulli enim unquam procerum, nulli mediae sor-
 tis civium, nulli e vili plebecula iratus est, quanquam non paucos in
 rem publicam eiusque ipsius rem privatam atque personam gravius de-
 liquisse invenisset: sed magis Christum imitatus eos ipsos beneficiis ac
 muneribus prosequeretur ac iudicanti iuste retribuebat. Theophilum
 urbis praefectum, virum eruditum iurisque civilis peritia probe instru-
 ctum, patricii dignitate condecoravit ac quaestorem praefecit; eiusque
 loco Constantinum protospatharium, tunc mysticum ac scholae philoso-
 phorum ducem ac praeceptorem, virum doctrina moribusque plane lau-
 dabilem, ut nullus senatorum eius scientiae sapientiaeque modum attingeret,
 praefectum constituit; quo in munere aequa legum administratione
 ac iustitia fulsit.

11. Theophylactus patriarcha aegra affectus valetudine iamque
 morti vicinus cum paululum convaluisset, nihil de priori morositate re-
 misit animique pravitate, et ut muneribus episcopos ordinaret, curandis-
 que equis et mollitiei ac luxuriae studium omne operamque insumeret;
 inque eum modum morbo rursus invalescente, illo oppressus, vivendi
 finem facit, patriarchatu functus annos quatuor supra viginti. eius loco
 suffectus Polyuctus monachus, monasticae exercitationis palaestra cla-

χων καὶ διαπρέψας ἐν πίσῃ ἀρετῇ καὶ ὀρθῷ δόγματι· καὶ ὡς ἄλ-
 λος Ἰωάννης Χρυσόστομος παρὰ πολλῶν ἐγνωρίζετο καὶ ἐλέγετο,
 καὶ οὐκ ἐλέγετο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐφαίνεται. τοῦτον ὄρων ὁ φιλόκα- B
 λος Κωνσταντῖνος ἔχαιρε καὶ ἠγαλλιᾶτο ὡς τοιοῦτον ἄνδρα ἐπιτυ-
 5 χῶν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ.

12. Ὁ δὲ φιλόθεος καὶ φιλόκαλος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος
 ὁμοίωτροπον εὐρὼν Ἰωσήφ πατριίκιον καὶ πραιπόσιτον, καὶ πρὸς
 τὰς πολιτικὰς λειτουργίας ἐχέφρονα καὶ πτηνοῦ ταχύτερον, σακελ-
 λάριον προχειρίζεται, ἔπειτα δρουγγάριον πλωΐμον, καὶ πᾶσαν τὴν
 10 ἑξουσίαν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀνατέθεικεν.

13. Τὴν δὲ τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντῖνου φιλοκα- C
 λίαν καὶ καλλιέργιαν καὶ τὴν πρὸς πάντα διόρθωσιν καὶ βελτίωσιν
 μέλλων διηγῆσθαι, καὶ ὅπως εὐσεβῶς καὶ δικαίως τὸ ὑπήκοον
 περιέσωσεν, καὶ τὸ κατ' ἄξιαν τοῦ ἀνδρὸς μὴ εὐπορῶν, ἐπαινέσαι
 15 δεδοικώς, σιγῆσαι μᾶλλον ἄξιον· πλὴν οὖν ἐκ τῶν πολλῶν σπορά-
 δην ἄξιον εἰπεῖν.

14. Οὗτος πάντα ἐφευρῶν εἰς ἀχρειότητα καὶ ἀμέλειαν,
 καὶ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν χυδαιωθέντων καὶ καταφρονηθέντων, D
 ὡς φιλόθεος καὶ φιλόκαλος προέκρινεν τῶν δειλῶν καὶ ἀνάνδρων
 20 τοὺς εὐτόλμους καὶ ἀνδρείους, καὶ τούτους τῷ μαγίστρω καὶ δομε-
 στικῷ τῶν σχολῶν Βάρδα τῷ Φωκῇ παραδοὺς νίκην τῇ Ῥωμαϊκῇ

17 deest vox νενεκότεα aut καταπεσόντα. Combef.

rus, ac qui sanctioris vitae institutum a teneris unguiculis consecratus
 omni virtute sanaque doctrina excellisset; quem velut alterum Ioannem
 Chrysostomum plerique nossent ac dicerent, neque id nomine tenus, sed
 ita ut vere talis videretur. huius conspectu honesti amans Constanti-
 nus gaudebat animoque gestiebat, ut qui virum talem in diebus suis
 nactus esset.

12. Dei porro honestique amans Constantinus imperator, vir scilicet
 religiosus ac studiosus, virum nactus pari secum morum honestate
 ornatum, Iosephum patricium et praepositum, civilium utique rerum
 administratione solertem ac volucre celeriolem, sacellarium praeficit
 tumque rei navalis drungarium, suamque omnem in eum potestatem
 contulit.

13. Constantini porro Porphyrogeneti honesti rectique studium
 resque praeclare gestas, cuncta denique meliore statu composita ac re-
 stituta, et ut pie iusteque subditorum saluti prospexerit, narratione pro-
 secuturus, cum pro viri dignitate impar muneri existam, laudare veritus
 libentius silentium amplectar. ex multis tamen aliqua sparsim delibanda
 sunt.

14. Cum itaque omnia pene labefactata nulliusque frugis effecta at-
 que neglecta offendisset, virosque virtute fulgentes vili sorte haberi at-
 que contemni, tanquam in deum religiosus honestique cultu strenuus,
 ignavis muliebrique animo viris audaces fortique animo ac robore prae-
 ditos anteponeus, atque illis Barda Phoca patricio domestico praeposito,

ἀρχῇ προεξένησεν. πολλῶν δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν καλῶν καὶ ἀξιειπαινέτων γνώσεις καὶ λογικαὶ τέχναι καὶ ἐπιστήμαι, τούτων οὐκ οἶδ' ὅπως ἀμεληθέντων καὶ παροραθέντων τί σοφίζεται ὁ φιλοσοφώτατος ἐκείνος νοῦς; ἐπεὶ γὰρ ἡπίστατο πρᾶξιν καὶ θεωρίαν

- P 278 πρὸς θεὸν ἡμᾶς οἰκειοῦντα, καὶ τὴν μὲν πρᾶξιν πολιτικοῖς προσ-5
αρμόζουσαν πράγμασιν, τὴν θεωρίαν δὲ τοῖς λογικοῖς, ἀλλήλοις δι' ἀμφοτέρων βοηθεῖ, τὸ μὲν πρακτικὸν διὰ ῥητορικῆς τέχνης ἀσκειῖσθαι παρασκευάζων, τὸ δὲ θεωρητικὸν διὰ φιλοσοφίας καὶ φυσικῆς τῶν ὄντων διαγνώσεως. παιδευτὰς δὲ ἀρίστους προέ-
κρικεν· εἰς Κωνσταντῖνον πρωτοσπαθάριον τὸν τηρικᾶτα μυστι-10
κὸν τὸ τῶν φιλοσόφων παιδοτριβεῖον δέδωκεν, εἰς δὲ τὸ τῶν ῥητό-
ρων Ἀλέξανδρον μητροπολίτην Νικαίας, εἰς δὲ τὸ τῆς γεωμετρίας
B Νικηφόρον πατρίκιον τὸν γαμβρὸν Θεοφίλου ἐπάρχου τοῦ Ἐρω-
τικοῦ, εἰς δὲ τὸ τῶν ἀστρονόμων Γρηγόριον ἀσηκρητίν. καὶ πολ-
λὴν ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν εἰς τοὺς φοιτητὰς ὁ αὐτοκράτωρ ἐποι-15
εῖτο, ὁμοδιαίτους καὶ ὁμοτραπέζους τούτους καθ' ἐκύστην ποιῶν
καὶ ἀργύρια παρέχων καὶ ὁμιλίας μετ' αὐτῶν προσηνεῖς ποιούμε-
νος. καὶ οὐ πολὺς χρόνος διελθὼν, τὰς μεγάλας ἐπιστήμας καὶ
τέχνας τῇ θωπείᾳ καὶ συνέσει τοῦ αὐτοκράτορος κατωρθώσαντο,
καὶ κριτὰς καὶ ἀντιγραφεῖς καὶ μητροπολίτας ἐξ αὐτῶν ἐκλεξάμε-20
C νος τετίμηκεν, καὶ τὴν πολιτείαν Ῥωμαίων τῇ σοφίᾳ κατεκόσμη-
σεν καὶ κατεπλούτισεν.

imperio Romano auctor victoriae fuit. cum autem in Romana re publica plures honestae ac laude dignae disciplinae vigerent, artesque liberales ac scientiae in ea exstarent, ac (qua ex causa nescio) illae neglectae essent et in contemptum venissent, quidnam mens illa philosophicis rationibus summe exulta comminiscitur? cum enim eum non lateret inire nos actionis cultu et contemplationis cum deo necessitudinem, ac quidem actionem civilibus rebus gerendis congruere, contemplationem vero iis qui ratione regantur appositam esse, alteram alteri suppetias fore statuit; eos qui operam rei publicae navent, rhetorica arte excoli curans, qui vero studeant contemplationi, praeceptis philosophicis ac naturali rerum consideratione. porro magistros praestantissimos delegit; ex quibus Constantinum protospatharium mystici tum munere fungentem philosophorum ludo praefecit, rhetorum Alexandrum Nicaeae metropolitam, geometriae Nicephorum patricium Theophili praefecti Erotici generum, astronomiae Gregorium a secretis. multam autem imperator discipulis diligentiam curamque adhibebat, quos quotidie contubernales mensaeque socios adhiberet pecuniisque demereretur ac blandis colloquiis deliniret. nec longe tempus processit, cum iis delinimentis eaque foventis imperatoris prudentia adultis ingeniis magnas illi scientias artesque plene didicerunt; ex quorum censu delectos imperator iudicum ac senatorum secretariorumque et metropolitaram honore sublimavit, Romanamque rem publicam sapientia exornavit atque ditavit.

15. Ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς καὶ τὰ ἔκπαλαι στέμματα καὶ διαδήματα θραρέντα εἰς ἀνακαίνισιν διωρθώσατο, καὶ τὸν Βουκολέοντα ζῳδίοις, ἐκ διαφόρων τόπων ἀγαγόν, ἐκαλλώπισεν, κἀκείσε ἰχθυοτροφεῖον ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῇ φυ-
 5 λακῇ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξωθεν θεμάτων κατεχομένων δεσμιῶν ἠρεύνησε καὶ ἐπεσκέψατο καὶ τῶν δεσμῶν ἐλυτρώσατο, ὡς πάντας σωτήρια ἐπευφημοῦν τὸν ἀγαθὸν καὶ χριστομίμητον ἀνακτα Κων- D
 σταντῖνον. τὴν δὲ ἀρετὴν καὶ τὴν γνῶσιν οὕτως ἐτίμησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν βεβασιλευκότων· καὶ ὄντινα γνῶσιν, ἔχοντα καὶ
 10 πρὸς τοὺς νόμους φύσιν καὶ ἐπιτηδειότητα εὐρηκῶς ἦν, προανεβίβασεν καὶ εἰς ὑψηλότερον θρόνον ἀποκατέστησεν. καὶ ἦν ἰδεῖν δικαιοδοσίαν καὶ εὐνομίαν ἐν πᾶσιν, ὡς τοῦ πορφυρογεννήτου ταύτην φιλοσοφοῦντος καὶ κατασπαζομένου. καὶ νόμον ὁ αὐτοκράτωρ ἐξέθετο· ἰδὼν γὰρ πολὺ πλεονεκτικὸν παρὰ τῶν ἀκορέ-
 15 στων ἔχουθὲν καὶ τῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ χωριῶν ὑπεισελ- P 279
 θόντων ἀρχόντων καὶ τοὺς τάλαιπῶρους πένητας καταδυναστεύοντων, καὶ καθ' ἄρπαγὴν τῶν δυνατῶν προύστεια προσκτησαμένων διὰ ποικίλης τῆς μεθόδου αἰτίας, ἔγνωσεν ποιήσασθαι τὴν τούτων ἀφαίρεσιν. τί ποιεῖ ὁ σοφὸς ἐν πᾶσιν; συναγαγὼν τῇ ὑπὸ
 20 χεῖρα βουλευτικῇ ποιεῖται μεθόδῳ, τοὺς ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ ὑπεισελθόντας πλουσίους καὶ ἔξωνησαμένους ἢ δωρησαμένους καὶ κατακρατήσαντας τόπια ἢ ἀγροὺς εἰς χωρία ἀναργύρους ἐκ-

15. Sed et Augustales vestes quae longioris temporis usu detritae erant, exesaque stemmata ac diademata nova instauravit. Bucoleonem statuis, variis ex locis convectis, magnifice ornavit, inque eo piscinam construxit. captivos cum urbanos tum provinciales carcere detentos diligenter pervestigabat ac invisibat exque vinculis absolvebat, sic nimirum ut omnes optimo Christique imitatione mitissimo ac clementi imperatori Constantino acceptam salutem referentes faustis illi acclamationibus comprecarentur. virtuti ac scientiae maiorem supra decessores omnes Augustos honorem habuit. si quem nactus esset virum eruditum legumque scientiae ex indole comparatum ac idoneum, honore promovebat ac sublimiori eum sede collocabat. vidisses aequi iustique rationem in omnibus vigentem, ut cuius cultu Porphyrogennetus philosopharetur ac quam amplexaretur. legem quoque edidit imperator. videns enim insatiabilium hominum nequitia iniuriam alienique usurpationem longe diffusam, proceresque in medias provincias oppidaque et loca subingressos luctuosos pauperes opprimere, vilique pretio ac rapina variis artibus atque fraudibus illorum suburbana sibi comparasse, haec illis auferre constituit. quid ergo vir ubique sapientissimus facit? nempe congregato senatu illius decreto sancit, ut qui ex eo tempore quo ille rerum summam adeptus esset, subingressi divites vel pecunia numerata vel datis muneribus suburbana aut agros vel praedia sui iuris fecissent, his

B διώκεσθαι, καὶ μικρόν τι τῆς κλώβης καὶ τῆς πλιονεξίας τῶν ἀγορέστων ἀπερράπισεν.

16. Ὁ δὲ ἐπιεικὴς καὶ γαληνὸς δεσπότης οὐδὲ τὰς τῶν προσιόντων ἀμφισβητήσεις καὶ δικαιολογίας καὶ στάσεις ἀπέγραψεν τοῦ δικάζειν δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς δικασταῖς συνδικάζειν 5 οὐκ ἀνεβάλλετο. παρισταμένων τῷ ἐκείνου βήματι τῶν τε δικάζόντων τῶν τε συνηγορούντων τῶν δικαζομένων, ἀπεκρούετο τὰς τούτων δικαιολογίας καὶ τὰς ἀπάτας αὐτῶν· οὐδὲν γὰρ τὴν ἀγχινοίαν αὐτοῦ διέφυγεν, οὐ ψεῦδος ἀληθεῖα συγκείμενον, οὐ τί πικρὸν τῇ διηγήσει σύγκεραννύμενον, οὐ περιέργοι συγγραφαὶ καὶ 10 κρύβδην συντεθειμέναι, αἵτινες καὶ τοὺς ἄγαν δραστηρίους διέλαθον ἐν ἀληθείας παράπεισμάτι. ἐντεῦθεν τῷ φόβῳ πρὸ τῆς κρίσεως παιδαγωγηθέντες, δικαστῆς δι' ἑαυτοῦ ἑκαστός τῆς δίκης τῷ ἡδικηκῷ ἐγένετο.

17. Χρὴ οὖν περὶ κοινῶν φροντίδων τοῦ ἄνακτος καὶ 15 τῶν ἀπείρων διορθωμάτων καὶ διοικημάτων αὐτοῦ ἔξειπεῖν. τῶν ἀπανταχοῦ γὰρ στρατηγῶν καὶ βυσιλικῶν πρωτονοταρίων καὶ τῶν ἐν κώμαις ἐπαρχίαις τε καὶ πόλεσιν, ἔτι μὴν καὶ εἰς ἀρχηγούς ἐθνῶν 20 ἀποστελλομένων γραμματίων, καὶ τούτων παρ' αὐτοῦ ἀναγινωσκομένων, εὐθὺς τὸ φρόντισμα αὐτῶν διωρῶλετο τί μὲν δεόν περὶ τῶν 25 ἐξ Ἀνατολῆς γεγενῆσθαι τί δὲ περὶ τῶν ἀφ' Ἑσπέρας, καὶ τούτοις ὡς τὰ πολλὰ ὡσπερ πτηνὸς διήρχετο, πρεσβείας δεχόμενος, ἄρχουσιν ἐπιστελλῶν, τὰς προπετῶς γεγενημένας μεταβολὰς ἐπαν-

nullo accepto pretio eiicerentur; qua re hominum insatiabilium iniuriam tantisper repressit.

16. Mitis vero serenissimusque princeps ne eorum quidem qui ad ipsum adirent controversias litesque ac disceptationes iudicio finire detrectabat; quin etiam lubens in iudicium ipse consessu sedebat, adstantibus pro tribunali tum actoribus tum eorum patronis qui in ius vocabantur. advocatorum defensiones eorumque fraudes amoliebatur. quod enim illius sagacitatem lateret nihil erat, non mendacium veritati haerens, non probabilis fucus narrationi admixtus, non superfluae scripturae libellique clanculum conscripti, qui vel solertissimos summeque perspicaces sub ementita veritatis larva facile valeant decipere. hinc fiebat ut et ante iudicium timore castigati a se sponte, qui fecissent iniuriam, in se ipsi iudices essent ac sententiam ferrent.

17. Igitur necesse est ut de publicis imperatoris curis deque innumeris illius censura emendatis ac de ipsius administrationibus sermonem texamus. cum enim duces ac praetores ubique gentium constituti palatinique protonotarii, et qui in oppidis regionibusque et urbibus magistratus erant, quin et gentium principes ad eum scriberent, eorum statim scopum discernebat, quid de Asiaticis, quid de Occiduis statuendum; nec raro illis volucris in modum praesentiam adhibebat, legationes suscipiens, magistratibus scribens, perperamque ac temere mutata corri-

ορθούμενος. ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος βουλευτής, φροντιστής, στρατηγός, στρατιώτης, στρατιάρχος, ἡγεμὼν ἀνεφαίνετο. καὶ τίς ἂν τὰ τοιούτου προτερήματα ἐξείποι ἢ φράση;

18. Χρὴ οὖν καὶ περὶ τοῦ νοσοκομείου τοῦ ὁσίου ἐξειπεῖν. P 280

5 ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος θεασάμενος αὐτὸ σμικρότατον οἰκοδομαῖς μακροτάταις κατασκευάζει, ὡς ἐπισυνάγεσθαι πάντας τοὺς τοιαῦδε νόσω κυριευομένους, καὶ ἀλείμμασι τὰς σάρκας αὐτῶν περιχρίων, χορηγίας ἀνελλιπίς αὐτοῖς παρέχων, εἰς αἰωνίζουσαν μνήμην τοῖς μεθ' ἡμᾶς κατέλιπεν.

10 19. Δεῖ δὲ λέγειν καὶ περὶ τοῦ μετασκευασθέντος στάβλου εἰς γηροκομεῖον. ὅπισθεν γὰρ καὶ πλησίον τῆς πανθανυμῆστου ἐκκλησίας τῆς μεγάλης στάβλος ἦν τῶν ἵππαρίων τοῦ πατριάρχου Θεοφιλάκτου· καὶ τοῦτον ἰδὼν ὁ ἀγαθός, οὐ δίκαιον κρίνας οἰκη- B
τῆριον μετεποιήσατο καὶ γηροκομεῖον τοῦτο κατεσκεύασεν, καὶ
15 πρὸς χορηγίαν τροφῶν καὶ περιβολαίων τοὺς ἐκεῖσε ἐτύπωσεν ἐτη-
σίως λαμβάνειν.

20. Δεῖ οὖν καὶ περὶ τῆς στεγῆς τῶν δεκαεννέα ἀκουβίτων δηγήσασθαι· ὄρων γὰρ ταύτην σεσαθρωμένην καὶ καταπίπτουσαν καὶ εἰς ἀκοσμίαν πολλὴν οὔσαν, ταύτην ἀνακαινίζει. τῆς γὰρ κε-
20 χρυσωμένης αὐτῆς ὄροφῆς τῷ χρόνῳ διερρηκνύας, αὐτὸς ταύτην προελὼν νεοφανῆ καὶ λαμπρὰν ἀνέδειξεν. κοιλότητος γὰρ ὀκτα-
γώνους συντέθεικεν, καὶ ταύτας ὀπαῖς καὶ σχήμασι ποικίλοις δια- C

gens. idem ipse Constantinus senator, curator, dux exercitus ac praetor, miles, tribunus, praeses erat, unus omnium muniis defungens. equis vero viri talis tantique praestantes dotes narrare satisque verbis explicare ac edisserere sufficiat?

18. Igitur operae pretium sit, ut et de publico urbis nosocomio (aegrotorum scilicet domo) sermonem texam. videns itaque imperator Constantinus illud perangustum, structuris maximis auxit, ut omnes eiusmodi morbo laborantes illic cogerentur, et ad illorum perungendas carnes indeficientes sumptus, ad posterorum perennem memoriam, reliquit.

19. Dicendum quoque de stabulo in gerocomium (domum scilicet senum) commutato. pone enim eque vicino perquam mirandae maioris ecclesiae stabulum erat equorum equarumque Theophylacti patriarchae. hoc videns optimus imperator indignumque ducens in religiosam convertit domum ac gerocomium (fovendis scilicet senibus hospitium) aedificavit; illicque constitutos censu annuo, quibus alantur ac induantur, accipere sanxit.

20. Dicendum et de Novemdecim accubituum tecto. videns enim computruisse ac ruinam minari valdeque deformatum esse ipsum instaurat. cum enim deauratum eius lacunar lapsu temporis diffluxisset, eo ipse prius submoto aspectu novum splendidumque effecit. sinus enim octangulos componens, eosque foraminibus variisque sculptis figuris ex-

γλύφοις κεκοσμηκώς, εἰς ἀμπέλων ἕλικας καὶ φύλλα καὶ δένδρων ἰδέας σχηματιζομένας, καὶ ταύτας χρυσῷ περιφαντίσας, τοσοῦτον εὐπρεπὲς παρέσχεν ὡς ἐξίστασθαι τοὺς πρὸς θεωρίαν ὁρῶντας.

21. Τῷ δὲ βασιλεῖ Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ αὐτοῦ παλάτια κατεσκεύασεν πλείονα τῶν παλαιῶν βασιλείων, οἴκους ἐκ βύθρων ἐγεί- 5
ρας· ὧν τινῶν δόμων τὸ πολυσχημάτιστον καὶ εἰς πολλὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν ἐκπλήττον καὶ διαμερίζον θαῦμα τοῖς βλέπουσιν
D ἐντίθησιν. τὸν δὲ Τετράκογχον τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰκονί-
σματα διάφορα ἐξετύπωσεν, καὶ τὴν παλαιὰν καλλονὴν ἀποβεβλη-
κέναι, νέαν δὲ ἐγκαινίσασθαι, πολλὰ ἐν αὐτῇ ἀπὸ χρυσοῦ σχή- 10
ματα καὶ εἰκονίσματα ἐξέθετο.

22. Τὴν δὲ τῆς ζωγραφίας τέχνην τοσοῦτον ἀκριβῶς ὁ
ἀνὴρ ἠπίστατο ὡς οὐκ οἶμαι τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ τῶν μετ' αὐτόν.
πολλοὺς γὰρ τῶν περὶ αὐτῆς πονούντων ἐπηνώρθει, καὶ διδάσκα-
λος ἄριστος ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἐφαίνετο μόνον ἀλλὰ πᾶσιν 15
ἐθανμάζετο, καὶ θάμβος μέγας τοῖς ὁρῶσιν, ὧν οὐ μεμάθηκεν,
P 281 ἐχρημάτιζεν. τῶν δὲ τεχνιτῶν ἐπιδιορθώσεις τοῦ πορφυρογεννή-
του τίς ἐξείποι; λιθοξόους καὶ τέκτονας καὶ χρυσοστίκτας καὶ
ἀργυροκόπους καὶ σιδηροκόπους ἐπυνώρθου, καὶ πάντα ἐν πᾶσιν
ἄριστος ὁ ἄναξ ἀνεφαίνετο. 20

23. Τὰς δὲ ἀργυρᾶς πύλας τοῦ Χρυσοτρικλίνου ὁ φιλό-
καλος Κωνσταντῖνος ἐδείματο, καὶ τράπεζαν ἀργυρᾶν ἢ ἐκείνου
φιλοπονία πρὸς ὑποδοχὴν τῶν δαιτυμόνων καὶ καλλωπισμὸν τοῦ

ornans, in vitium malleolos foliaque atque arborum genera figuratos au-
rique stillis aspersos tanto decore cumulavit, ut qui oculos animumque
spectaculo adhibeant, mente excedant.

21. Romano imperatori filio suo maiora extruxit palatia quam su-
perioris aevi imperatorum exstiterant, magnificas aedes a fundamentis
excitans, quarum multiplex variaque figuratio, inque multa animum cogi-
tationemque cum stupore dividens, admirationem facit. in apostoli Pauli
tetraconcho (quattuor nempe fornicibus fulta aede sacra) varias effor-
mavit imagines; et ut vetusta abolita specie novus decor accederet, mul-
tas in ea aureas figuras imaginesque collocavit.

22. Pingendi artem sic accurate imperator callebat, ut nemo puto
superioris aevi aut eum secuti eius peritia eum aequaverit. multos enim
pictorum emendabat, optimusque magister videbatur; nec solum videba-
tur, sed et cunctis admirationi erat. ingens illud videntibus miraculum,
pernosse eum quae nullo magistro didicerat. quot Constantinus artifices
emendarit, quis dicendo referre queat? lapidas et fabros et auro li-
nientes ac interpungentes et argentarios et ferri fabros meliora docebat,
omniaque in omnibus optimus imperator elucebat.

23. Aurei triclinii portas argenteas praeclaras indolis pulchrique
ac honesti amans Constantinus fabricatus est; mensamque argenteam ad
convivas excipiendos ornandumque cenaculum industria sua laboreque

ἀριστητηρίου κατεσκεύασεν, πολυχρόοις ὕλαις καὶ πλαξὶ καὶ αὐτο-
 γνεῖ χροῦ καλλύνας, πλείονα τῆς ἐκ τῆς τῶν βρωμάτων γλυκύ- **B**
 τητος τοῖς κεκλημένοις τὴν τέρψιν παρέχουσαν.

24. Καὶ πορφυρῶν γυλακὴν ἔμπροσθεν τοῦ κοιτῶνος αὐ-
 5 τοῦ ἐδείματο, δοχεῖον τῶν ὑδάτων δημιουργήσας, ἣν στύλοις
 μαρμαρέοις περιεκύκλωσεν λειότητος αὐτοῖς ὑπαναζούσης. τί οὖν
 ἢ μεγαλόφρων ψυχὴ; ἀετὸν ἐξ ἀργύρου τῆ τοῦ ὕδατος ἐφίστησιν
 αἰλῶ, οὐκ ὀρθὸν βλέποντα ἀλλ' ἀπεστραμμένον καταπλάγιον,
 ὑψαυχενοῦντα καὶ σοβαρευόμενον ὡς ἀπὸ τινος θήρας, ὅφιν δὲ
 10 τοῖς ποσὶ περιεληθέντα καὶ πνίγοντα. καὶ μουσοστίκτων εἰκόνων
 ἐντέχνων τῶν ἐκ χρωμάτων ὑλῶν καὶ μορφῶν τὸ διάφορον ἐν τοῖς **C**
 προπυλαίοις τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος ἐδείματο.

25. Ἄλλ' οὐδὲ ναυπηγίας ἄπειρος ἦν ὁ αὐτοκράτωρ·
 διωρίζετο γὰρ πολεμικῶν νηῶν κατασκευὴν, καὶ οἷς ξύλοις ἀρμό-
 15 ζειν καὶ κλείσεις αὐτῶν καὶ ἀρμονίας, καὶ ὅπως πρὸς ἄλληλα
 ἔχουσι.

26. Περὶ δὲ τῶν παλατίων τῶν Ἡρία ἀναλογίζομαι τῆ
 διανοίᾳ ὁποίοις ὁ πορφυρογέννητος ἐδείματο ἠδέσει καὶ τερπνοῖς,
 πρότερον οὔσαν τοῖς Χαλκηδονίοις εἰς ταφήν. νῦν δὲ τέτρασιν
 20 ἀψῖσιν ἐπιβεβηκῖα, καὶ τὰς τούτων γωνίας ἐτέρας βασιλικὰς οἰ-
 κίας ἀποτελοῦσα, ταῖς τῶν θερινῶν ἀνέμων καὶ πνευμάτων περι- **D**

conflavit, varii coloris lignis tabulisque ac nativo ipso colore exornans,
 ipso sui aspectu maiore invitatas voluptate afficientem quam ciborum
 dulcedine lantoque apparatu.

24. Purpuream quoque custodiam pro imperialis cubiculi vestibulo
 extruxit, aquarum conceptaculum fabricatus, quod columnis marmoreis
 per ambitum cinxit levore subfulgidis. quid igitur magnificus animus?
 aquilam argento conflatam aquae fistulae imponit, non recta aspicientem
 sed averso vultu oblique erecto collo, ac velut capta praeda ferocientem
 pedibusque serpentem intorquentem ac suffocantem. sed et musivo
 opere, arte factarum imaginum comportatis materiis et coloribus, varium
 conspectum pro imperialis cubiculi vestibulo idem construxit.

25. At neque navium fabricae imperator rudis erat. designabat
 enim quo pacto bellicae naves essent construendae, quibus ex lignis ea-
 rum tum claustra componenda tum commissurae, ac quam illa inter se
 proportionem rationemque habeant.

26. Ad Eriae palatia quod spectat, mente cogito quam ad delicias
 iucundoque aspectu a Constantino in Porphyra nato extracta ac fabre-
 facta. prius in sepulcrum Chalcedonis civibus cedebat Eria; nunc vero
 quadruplici nixa apside, harumque angulos novas domos regias consti-
 tuens, dici non potest aestivorum ventorum circumquaque flantium be-

κυκλομένων πνοιαῖς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν εἰς πόσῃ θνητῆν καὶ χαρὰν ἐμβάλλει τὸν ἐκεῖσε ἐναπανόμενον.

27. Τί ἂν εἴποι τις περὶ τῶν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τῆς τῶν βασιλίδων οἰκοδομῆς; καὶ ταῦτα γὰρ τῆς Ἡορίας τοῦ σχήματος καὶ τῆς φιλοκαλίας τῷ ὑπερβάλλοντι καὶ ἀποστίλβοντι καὶ τῆς ἐκ τοῦ 5 ἐδάφους τέρψεως ἀναδιδομένης εὐωδία, διὰ τὸ ἐπανορθοῦν αὐτῶν κάλλος, καὶ κατὰ πολὺ διαφέροντα καὶ ὑπερκείμενον, οἷος ὁ τῶν ἀποστόλων πλησίον νεορρηγθεὶς ναός, καλὸς μὲν ἰδεῖν, ὠραῖος

P 282 δὲ θαναμάσαι. εἰ γὰρ καὶ τοῦ μεγέθους τῆς παλαιότητος ἀποδεῖ, ἀλλὰ γε τῆς ἔνδον φαιδρότητος πόρρω καθέστηκε. τί δὲ ὁ πιστὸς 10 βασιλεύς; πατρικίον τὸν Βελωνῶν Θεόδωρον ὡς συνεργὸν τοῦ λαμπροῦ καὶ κατηγλαϊσμένου ναοῦ ἐποίησεν.

28. Τῶν δὲ ἱερῶν καὶ πέπλων ὧν παρεῖχεν εἰς τὸ κοινὸν ἱλαστήριον τὸ μέγα καὶ πανθαύμαστον τίς ἔξεποι; ὁσάκις ἀφίκετο, οὐκ ἔδοξεν ἐναντίον Θεοῦ ὀφθῆναι κενός, ἀλλ' ἀναθήμασι 15 μεγάλοις καὶ χρυσοτέκτοις καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις καὶ ὑφάσμασιν ἐδεξιοῦτο καὶ ἀντημείβετο· ἃ καὶ τὰ τῶν ἁγίων ἄγια κατακοσμοῦσι καὶ καταγλαΐζουσι καὶ τῷ προσενηνοχότι Κωνσταντίνῳ κηρύττεται.

29. Τοῦ δὲ πατρικίου Βασιλείου Ἑξαμίλιτον καὶ στρατη- 20 γοῦ τῶν Κιβυραιωτῶν ταξείδιον χρῆ διηγῆσασθαι. οὗτος ὁ πατρικίος Βασίλειος στρατηγὸς ὦν τῶν Κιβυραιωτῶν, νέος τῷ σώ- 6 leg. ἐπανθοῦν. Combef.

nignioribus auris quanta iucunditate ac voluptate quietem ibi captantium ac reficientium animos afficiat.

27. Quidnam quis dicat de regiarum aedium alio loco structura? nam hae quoque Eriam figurae cultusque et structurae excellentia atque nitore, nec non se ab imo solo diffundentis iucunditatis fragrantia, efflorente in eis decore, longe etiam superant praeexcelluntque; cuiusmodi apostolorum haud procul novae fabricae templum, pulchrum sane aspectu, ac quod admiratione pro eo quo praestat decore merito habeatur. quanquam enim molis granditate a veteri aede deficiat, interioris tamen ambitus splendore atque ornatu longe praececellit. quid vero fidelis imperator? Theodoros Belonam, quod praelegantis ac praemagnifici templi structurae illi adiutor exstiterat, patricii dignitate ornavit.

28. Sacras vestes et stragula, quanta in communis propitiatorii (magni illius prorsusque mirabilis) ornatum et cultum contulit, quis enarrare possit? quotiescunque enim eo pedem inferret, haud committendum putabat ut coram deo vacuus appareret, sed ut magnis donariis vestibisque auro margaritis reliquisque lapillis contextis numen demereri eique vicem reddere studeret. vestes hae ac stragula etiamnum sancta sanctorum magnifice ornant eximiumque loco decorem conciliant; ac Constantinum, qua magnificentia ea obtulit, praedicant.

29. Basilii Hexamelitae patricii ac Cibyraeotarum ducis expeditio narranda est. Basilii hic patricius Cibyraeotarum dux cum esset, vir

- ματι, πολὺς τῇ φρονήσει καὶ μείζω τῆς ἡλικίας τὴν πολυπειρίαν ἐνδεικνύμενος, πολεμικῶν καραβίων ἀπὸ Ταρσοῦ ἐξωρηθημένων καὶ Ἀγαρηνῶν ἐν αὐτοῖς ὄντιον περιφανῶν, ἐπειδὴ αὐτοὺς ὁ στρατηγὸς ἐώρα πρὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς χώρας προσβάλλοντας, λογιζομένους ὡς νοσητὰν περιλαβεῖν αὐτάς, ὁ στρατηγὸς τὰς οὕτως αὐτῷ **C** νῆας ἀντιπαραταξάμενος, καὶ ταύτας ὀλιγοστάς οὖσας καὶ πρὸς τοσοῦτον οὐκ ἀρκούσας τὸ πλῆθος· ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν γνώμην καὶ τὴν προαίρεσιν εἶχεν τοῦ πλῆθους τῶν πολεμικῶν καραβίων κραταιοτέραν καὶ τὴν μετὰ φρονήσεως τόλμην πολλῶν συμμάχων **10** ἰσχυροτέραν, συγγίνονται ἄμφω, καὶ συμβολὴ τῶν καραβίων ἀνεφαίνετο, καὶ παρ' ἀλλήλων πόλεμος ἀνεκρούετο, καὶ βίαιός τις ἀλαλαγμὸς καὶ ὠθισμὸς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν καραβίων ἐκρούετο, ἕως αὐτὸς ὁ στρατηγὸς Βασίλειος μέσον τῶν ἀρηγῶν τοῦ Χριστοῦ **D** γενόμενος, ἔνδον εἰσπηδήσας, οὗ γεγονότος καὶ πυρὸς ἐνύγρου **15** πάντοθεν τῶν ἀρηγῶν τοῦ Χριστοῦ περικυκλώσαντος αὐτίκα ἤττωντο καὶ κατεσφάττοντο καὶ δέσμοι εἰς δουλείαν συνελαμβάνοντο, αὐτῶν πρὸ πάντων τῶν ἡγεμόνων καὶ ἀρχόντων καὶ καϊτῶν ζωορθεύτων. καὶ τούτους ἐπὶ τῆς πόλεως πρὸς τὸν ἐντυχῆ βασιλεῖα Κωνσταντῖνον ἐξαπέστειλεν καὶ ἐν τῷ ἵππικῷ ἐθριάμβευσεν.
- 20** 30. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος στρατιωτικὴν δύναμιν κατὰ τῶν Λογγιβάρδων καὶ Νεαπολιτῶν ὄρισας, καὶ ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν πατρικίον Μαρριανὸν ἀποστείλας, διὰ τὸ στασιάζειν τὰ **P 283** Ἑσπερία καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ζεύγλης τοὺς δεσμοὺς διαρρηῖσαι. καὶ

5 fort. ὑπ' αὐτὸν. Combef.

aetate iuvenis, at sensu canus maioremque quam pro annorum ratione experientiam prodens, armatam classem Tarso profectam inque ea illustrem plane Agarenorum militantem manum Romanis littoribus orisque applicantem videns, quasi Romanae dicionis haud secus ac nidi potituros se illi arbitrarentur, subiectas ipse naves tantae hostium classi opponit. ac quamvis paucae erant nec tanto illi pares cuneo, pro ducis tamen magnitudine animi ac proposito, robustiores quam pro ea hostium classe, audaciaque prudentiae iuncta multis bello sociis fortiores, ambae concurrunt acies pugnaque conseritur; ac per eam ingenti utrinque sublato ululatu, collidebantur hinc inde naves; donec dux ipse Basilius in medium infidelium impetu irrumpens in praetoriam invasit; quo facto, ac cum ignis Graecus totam circum hostium classem incesset, illi mox partim victi caesique sunt partim sub iugum missi, ipsi cum primis duces atque proceres caictique vivi capti. hos Basilius ad felicem ac fortunatum Constantinum imperatorem in urbem misit; qui et triumphi specie eos in circo traduxit.

30. Constantinus porro imperator, militari manu adversus Longobardos ac Neapolitanos expedita, ducem illi Marianum patricium praefecit; quod scilicet Hesperiae partes versae in tumultum essent ac Romani

γὰρ κατεθρασύνθησαν ὅσοι τὴν *Λαγγοβαρδίαν* ἐκκληρώσαντο χώ-
 ραν εἰς κατοικίαν, καὶ ὅσοι τὴν *Καλαβρίαν*, τοῦτο θαρροῦντες
 διὰ τὸ πόρρω καὶ μακρὰν εἶναι τῆς βασιλίδος. διὰ τοῦτο συνεχῶς
 τὰς ἀποστασίας ποιούμενοι εἰς τὸσοῦτον ἀνυποταξίας ἔφθασαν ὡς
 καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς πάκτα διδόναι καὶ τὰς πόλεις καὶ κά- 5
 στρα καὶ κόμας τὰς πλησιαζούσας μαχαίρα καὶ ξίφει ἀνελεῖν.
B ἄλλὰ καὶ οἱ *Νεαπολίται* τῆς ὑποταγῆς τοῦ *Χριστοῦ* ἀπορροῦντες
 τὰ δοῦλα πράττειν ὠμολόγησαν, πρὸς φανεράν ἀποστασίαν τρα-
 πέντες. ἴν' οὐδ' μήτε τὸ στασιάζειν πλήθος ἐπιπλεονάσῃσι τὸ ἀλα-
 ζονικὸν ὡς τὰ ὑπήκοα *Ῥωμαίων* ἔθνη δουλωσάμενοι, οὐκ ἐνεγκῶν 10
 ὁ πορφυρογέννητος στρατεύμασι *Θρακικοῖς* καὶ *Μακεδονικοῖς* τού-
 τους ἀμόνεται, καὶ νασιὶ πολεμικαῖς μετὰ ὕγροῦ πυρὸς τὴν τού-
 των ἀναστέλλει ἀνθάδειαν καὶ μωρίαν· καὶ ἀπὸ γῆς καὶ θαλάτ-
 τῆς τὴν *Νεάπολιν* ὁ πατρίκιος *Μαριανὸς* ὁ Ἀργυρὸς ἐπιπεσὼν
 μετὰ τοῦ *Ῥωμαϊκοῦ* στρατοῦ, ὅσα μὲν πρὸς τὴν γῆν πάντα κατέ- 15
C κausαν, ὅσας δὲ ἐκβολὰς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἠσφαλίσαντο, καὶ
 πάντοθεν αὐτοὺς περικυκλώσαντες, τῷ λιμῷ καὶ τῇ ἀλχημαλωσίᾳ
 πιεζόμενοι καὶ ταπεινούμενοι, πρὸς δεήσεις καὶ ἰκεσίας τῷ ἄνακτι
Κωνσταντίνῳ ἀνέπεμπον, ὑποδουλούμενοι ὡς ἔξ ἀρχῆς. τοῦτο
 καὶ οἱ *Λογγίβαρδοι* καὶ οἱ *Καλαβροὶ* ἐποιοῦντο· διὸ καὶ οἱ βάρβα- 20
 ροὶ τῆς *Σικελίας* σύμφωνα εἰρηρικὰ ἐπετέλουν.

31. Καὶ δεῖ θανατάσαι καὶ τὸν πρὸς τῶν Ἀφρικῶν πόλε-

7 προσρῦντες P, ἀπορρῦντες margo

iugi vincula perrupissent. etenim in rebellionem proruperant quotquot Longobardiam ac Calabriam sedes nacti erant, inde rebellandi orta fiducia, quod ab Augusta procul urbe dissiti erant. iccirco cum novis assidue rebus studerent aliique alias deficerent, eo contumaciae evaserant ut et cum Agarenis foedus percuterent, urbesque et arces et oppida ferro ignique vastarent. quin et Neapolitani a Christi delapsi servitute, quae servorum sunt opera facturos se polliciti, in apertam versi defectionem erant. ne ergo plebs in seditionem acta atque rebellis maiorem in modum arrogantia insolesceret, tanquam gentium potita quae Romanae ditionis essent, haud ferens Porphyrogennetus, ex Thracia ac Macedonia conductis copiis illorum ultor accedit, armataque classe cum igne Graeco horum temeritatem ac insaniam comprimit. terra namque marique Marianus patricius Argyrus cum Romano exercitu Neapolim adortus, quae quidem ad terram posita erant, cuncta igni succendit; quotquot autem exitus erant versus mare, occlusit. hinc adeo undique obsepti oppidani, fameque et captivitate pressi atque humili sensu effecti, supplicationis ergo ad Constantinum imperatorem mittentes, qualem prius Romanis fascibus subiectionem fecerunt. id ipsum et Longobardi ac Calabri praestiterunt. quamobrem etiam barbari Siculi pacis foedera inierunt.

31. Sed et bellum Africanum mirari subit. mox conserta acie, et

μον, αὐτίκα συνεπλέκοντο καὶ συνερρήγγνυτο, καὶ τῶν νηῶν πρὸς ἀλλήλων συμπλοκὴν· καὶ δὴ ἀνέμου βιαίου πνεύσαντος, ἡμῖν μὲν D
 συμμαχοῦντος καὶ βοηθοῦντος, τοῖς δὲ βαρβάροις πολεμοῦντος
 καὶ ἀνδισταμένου, τὴν ἤτταν εἶχον ἀκόλουθον, σὺν τοῖς αὐτῶν
 5 ὄπλοις καὶ ταῖς ναυσὶ τῶ βυθῶ παραδιδομένων. καὶ δὴ ὁ ἀμηνῶς
 αὐτῶν σπονδὰς εἰρηνικὰς τῶ βασιλεῖ ἔξιελπάρει. καὶ οὐ μόνον
 οὗτοι τὴν δούλωσιν πρὸς τὸν βασιλέα ὡμολόγησαν, ἀλλὰ καὶ οἱ
 τὰς Γαλλίας οἰκοῦντες πανοικὶ βάρβαροι περιῖχον πρὸς τὸν πορ-
 φυρογέννητον ἀνακτα τὴν εὐγνωμοσύνην, καὶ δώροις μεγαλοπρε-
 10 πέσι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα μετὰ ὄψιδας αὐτῶν ἔστελλον· καὶ
 πάντας εἰς ὑποταγὴν ἢ τύχη τοῦ πορφυρογεννήτου εἰς δουλείαν
 καὶ ζυγὸν ἤγαγεν.

32. Ὁ δὲ ἀμηνῶς Αἰγύπτου τὴν μεγάλην νίκην τῶν Ῥω- P 284
 μαίων ἀκηχοῦς καὶ τὴν πολεμικὴν ναυμαχίαν καὶ ἤτταν τῶν ἀρνη-
 15 τῶν τοῦ Χριστοῦ, γραμμασιν αὐτίκα φιλικοῖς τὸ μάχιμον αὐτοῦ
 ἀποβάλλεται καὶ ὑπισχνεῖται εἰς ἐνότητα. ὁ δὲ τῆς Περσίδος ἀμη-
 ρῶς, ἐπειδὴ διαφόρως τοῖς Ῥωμαῖκοῖς ἐνέτυχεν στρατεύμασι καὶ
 προσβολαῖς καὶ πολέμοις διαφόροις ἠττήθη, ἀγάπης δεσμῶ
 καταλλάσσεται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ὄψιδας πρὸς
 20 αὐτὸν ἐκπέμπει· οἵτινες πρὸς τὴν κατάξηρον γῆν ἐκείνην ἀφικόμε-
 νοι, τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ τὸν τάφον προσκυνήσαντες καὶ κατ- B
 ασπασάμενοι, καὶ τὰς βασιλικὰς κατασταλείους λαμπάδας ὑπ-
 ανάψαντες, καὶ ἐμπορευσάμενοι λίθων τιμίων καὶ μαργαριτῶν.

20 lego κατὰ Κῦρον. Combef.

ubi ad manus ventum esset, concurrente utrinque classe, exorto vento valido, qui quidem nobis quasi socius ac belli adiutor flaret, hostibus vero obsisteret eisque compugnaret, victi barbari sunt ac cum navibus et armis omnique apparatu maris profundo mersi. ac vero illis praefectus ameras pacis foedera cum imperatore poscebat. neque hi solum subiectionem imperatori profitebantur, sed et Galliam incolentes, cum omni familia, barbari, benevolos se erga imperatorem in Porphyra natum exhibebant, donisque magnificis ambitiosi ad imperatorem legatos cum obsidibus mittebant; cunctosque Porphyrogenneti fortuna ad servitum praestandam iugumque subeundum cogebat.

32. Aegypti autem ameras audita Romanorum ingenti victoria ac navali pugna infideliumque strage, amicarum statim literarum officio pugnandi ardore cohibito foedus pollicetur. Persidis autem ameras, qui varie in Romanas acies incurrens diversis congressibus atque praeliis victus fuerat ac profligatus, instaurato caritatis vinculo imperatori conciliatur. ad quem etiam imperator obsides mittit; qui cum ad Cyri terram illam venissent, apostoli Thomae sepulcrum venerati sunt ac exosculati, missasque ab imperatore regia munificentia lampadas ad illud accenderunt, pretiosorumque lapidum ac margaritarum mercatura facta

εἰς τοσοῦτον γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων μεγάλων κατορθωμάτων ὁ αὐτοκράτωρ κεχάριστο, ὡς ἄλλα ἐξ ἄλλων συλλέγων καὶ συναθροίζων καὶ πρὸς τὸ ἀξιόραστον μεταφέρων.

33. Χρῆ οὖν καὶ περὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου διηγήσασθαι· ὁ μηχανικώτατος ἀναξ πολυανθῆ τινὰ καὶ εὐδομον ῥοδωνιὰν εἶναι, 5 τῶν πολυχρῶν [ἀνθῶν] καὶ λεπτοτάτων διαφόρων ψηφίδων ἀνθῶν ἀρτιφυῶν χροιάς μιμουμένων· οἱ μέσοι τῶν ἐλικοειδῶν συμπλοκῶν περικλειόμενοι καὶ τῇ συνθέσει διαμορφούμενοι τὸ ἀσύγκριτον ἀποφέρονται. ἀργύρῳ τοῦτο ἐστεφάνωσε, καὶ δίκην ἀντυγος τοῦτο περιλαβὼν τοῖς ὄρωσιν ἀκόρεστον ἐπιχορηγεῖ τὴν 10 τέρψιν.

34. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τοὺς πολίτας ἠγάπησεν ὡς οἰκτεῖα αὐτοῦ ἔκγονα, καὶ πλεόν, καὶ αὐτοὺς περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο. καὶ τοὺς ἐξ εὐγενοῦς φύντας ἐκλογὴν ἐποιεῖτο. καὶ τοὺς μὲν ἀξιωματῶν καταλαμπρύνει τιμαῖς, τοὺς δὲ μεγαλοπρεπέσι φιλοτιμεῖται 15 δ δωρεαῖς, καὶ συνεστίους καὶ ὁμοδίτους ποιεῖται, καὶ τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐπηύξει τῆς ἐκείνου εὐνοίας, καὶ ἀντὶ πολλῶν σωματοφυλάκων καὶ φρουρῶν καὶ σωτήρων τούτους μᾶλλον προέκρινεν ὡς πιστοὺς καὶ φιλοδεσπότας, καὶ τῆς οἰκείας σωτηρίας προκρίνειν τὸν ἀνακτα. 20

35. Τὴν δὲ δεξιῶσιν τοῦ βρουμαλίου τοῦ πορφυρογεννήτου δεῖ ἐξαιρεῖν. ἔθρος γὰρ τοῖς πάλαι βασιλεῦσι τελούμενον, καὶ

redierunt. tanta enim cum aliis magnis dotibus ac virtutibus imperator gratia pollebat, ut semper alia ex aliis colligeret et acervaret, inque augustiorem ipse cultum amore digna et admiratione transferret.

33. Igitur operae pretium est ut et de triclinio Aureo disseramus. hoc nempe industriosissimus princeps multis floribus varium suaveque olens rosetum reddidit, cum varii coloris flores subtilissimique operis tessellatum opus recens enatorum florum colores totos refunderet. hi porro medii inter sinuosos plexus conclusi, ipsaque compositione efformati, incomparabilem praeferunt venustatem. triclinium argento coronavit, inque orbis canthique morem illo circumducto ambiens insatiabiles ex aspectu delicias videntibus facit.

34. Cives imperator ut ipsa sua carissima pignora iisque amplius diligebat, longeque eos pluris faciebat. ex illis eorum qui ingenui essent atque nobiles delectum habebat; atque alios quidem dignitatum titulis ornabat, alios magnifice donabat sibi que contubernales ac domesticos adlegebat, tantaeque illius benevolentiae lenocinio maiorem illis amoris sui flammam excitabat; quos adeo ingenti satellitum custodumque ac servatorum agmini prae habebat, velut scilicet fideles herique ac domini amantes, quique suae ipsorum saluti imperatoris incolumitatem praeferrent.

35. Brumalii autem Porphyrogeneti convivium atque epulas operae pretium ut exponamus. quod enim veterum iam imperatorum mori-

ὁ πορφυρογέννητος εἰς ἔργον τοῦτο ἐξήνεγκεν. τὴν γὰρ ἡμέραν ἐν ᾗ τὸ τῆς κλήσεως αὐτοῦ στοιχεῖον κάππα ἀποκεκλήρωται λαμπροτάτην ἑορτάζων πανηγύριν, πολυάνθρωπόν ταύτην δεικνύει. καὶ P 285 ταῖς γὰρ πολυτελέσι καὶ πολυόψοις ἐκείναις τραπέζαις τὴν σύγκλητον ἄπασαν δέξιούμενος χορηγίαις εὐεργετικωτέραις τὸ φαιδρὸν τῆς ἑορτῆς ἐπολλαπλασίαζεν, σηρικῶν περιβολαίων ἐπιδίδων, ἀργυρίων πολλῶν καὶ ἀπειρῶν, ἐσθημάτων ἀλουργῶν, ξύλων Ἰνδικῶν ἐνδοσίας, ἃ οὐ τις ἀκήκοεν ἢ γεγονότα τεθέεται.

36. Τὴν μουσικὴν οἶδεν πᾶς τις ὡς θεῖον τί ἐστὶν εὖρημα 10 καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συντελοῦν. τί οὖν ὁ εὐσεβὴς καὶ μεγα- B λοφρονέστατος ἀνάξ; ταύτης ἀντεποιεῖτο, καὶ δι' αὐτῆς ὑμνεῖν τὸ θεῖον οὐκ ἔλληγεν. ἐντεῦθεν πανηγύρεις φαιδραὶ κατεφαιδρύνοντο, καὶ τῶν μαρτύρων ἑορταὶ κατελάμποντο, ποιμένων ἱερῶν καὶ διδασκάλων μνήμαι περιηστράπτοντο. τοσοῦτον γὰρ ὁ ἀνὴρ 15 ἔχαριτώθη ὡς χοροὺς ὑμνωδῶν συγκροτεῖν καὶ ἀρχηγοὺς τούτοις ἐπινοεῖν, αὐτὸς πρὸ πάντων τούτοις συνῶν καὶ τῶν ψαλλομένων ἐπακροώμενος καὶ τὴν ψυχὴν ἠδυνόμενος καὶ χαιρόμενος.

37. Οὕτως ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ C πιστῶν, καὶ μνήμη λαμπροτάτη τετίμηκεν καὶ τὸ εὐφρὲς τοῦ Χρυσόστομου, ἐπαινῶν τὴν συνθήκην τῶν λόγων καὶ περιβολῶν καὶ τὰ τῶν κύκλων σχοινοτενῆ καὶ ἐνθυμημάτων, ἐν οἷς τὸν τῆς μετανοίας κήρυκα λαμπρῶς καὶ ἀγλαῶς ἐμεγάλυνεν.

bus receptum erat, etiam Porphyrogennetus opere implevit. diem enim cui nominis eius initialis litera K addicta est, celeberrimae festivitatis sibi loco ducens, ingenti celebrandam conventu indicebat. lautissimis enim largissimisque dapibus senatum omnem excipiens, beneficentiae maioris muneribus festivitatis laetitiam ac splendorem multis partibus cumulabat, sericarum vestium ac praetextarum abunde largitione, vi magnae pecuniae et innumerabilis, purpurissarumque vestium ac trabearum, Indicarum arborum, quas nemo audierat unquam aut viderat, fragrantia recreans.

36. Musicam norunt omnes divinum esse inventum exque hominis genio ac illi conducens. quid igitur religiosus et magnificentissimus Constantinus? hanc colebat, nec per eam divinum numen canticis celebrare cessabat. inde laeti conventus splendorem habebant martyrumque solennia illustriora erant, sanctorum denique pastorum doctorumque memoriae novo velut fulgore radiabant. tantis enim vir gratiis plenus erat, ut cantorum choros cogeret eisque duces adscisceret, ipse prior omnibus cum eis versans audiensque psallentes, atque inde gaudens animumque exhilarans.

37. Sic dilexit ut nemo alius ante eum fidelium, clarissimaque prosecutus memoria est atque coluit praeclaram Chrysostomi indolem, verborum circuitionumque laudans compositionem, circulumque et enthy-mematum uno ordine digestam seriem, quibus splendide ac magnifice paenitentiae exornavit praecone-m.

38. Τὸν δὲ βασιλεῦα Ῥωμανὸν τὸν νῖὸν αὐτοῦ οὕτως ἐφίλησεν καὶ ἠγάπησεν ὡς ἄλλος οὐδεὶς, καὶ τοῦτον πρὸ πάντων παρήνει ἔχειν τὴν κατὰ θεὸν εὐσέβειαν, ἔπειτα καὶ λόγον καὶ ἦθος καὶ βῆδισμα καὶ γέλωτα καὶ στολὴν καὶ καθέδραν καὶ στάσιμ βασιλικὴν ἐξεπαίδευεν. διὸ καὶ θεῖων ἐμφανειῶν ὁ πορφυρογέννητος ἠξιοῦτο, καὶ πρὸς αὐτὸν προέφησεν “εἰ ταῦτα φυλάξης, μακρόβιος τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων ἔσῃ.”

39. Καὶ γυναῖκα τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ τῷ νῖῳ αὐτοῦ δέδωκεν οὖσαν ἐξ εὐγενῶν προγόνων, καλὴν μὲν τῷ σώματι, ὡραίαν δὲ τῇ ὄψει, κοσμίαν δὲ τῇ ψυχῇ, ὀνόματι Ἀναστασίαν, τὴν τοῦ Κρατεροῦ θυγατέρα· ἣ καὶ ὀνομασθεῖσα παρὰ τοῦ πορφυρογεννήτου Θεοφανῶ κατ’ ἀξίαν, ὡς ἐκ τοῦ θεοῦ φανεῖσαν καὶ ἐκλεχθεῖσαν. καὶ νυμφικὴ παστὰς ἐγνωρίζετο καὶ ἐτελεῖτο ἐν τῷ πανθαυμάστῳ τρικλίνῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινομητοῦ, καὶ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τῷ πορφυρογεννήτῳ περιελάμπετο ἅμα Ἑλένη τῇ Ἀυγούστῃ, ὡς τοιαύτης ἀρχαίας κόρης τῷ αὐτοῦ μνηστεῦσαι.

40. Ἡ δὲ Ἀυγούστα Ἑλένη νόσω τρυχομένη, ὁ φιλάγαθος ἄναξ οὐκ ἐνέδωκεν τῇ πρὸς αὐτὴν διαθέσει καὶ στοργῇ, ἀλλὰ πάντα ἐν πᾶσι τὰ καταθύμια αὐτῆς ἐπλήρου. καὶ γὰρ ἡ Ἀυγούστα ἠξίον παρὰ τοῦ νεωστὶ παρ’ αὐτῆς κατασκευασθέντος ξενῶνος καὶ γηροτροφείου εἰς τὸ παλαιὸν Πετρίν, τὸ λεγόμενον τὰ Ἑλένης,

38. Romanum autem imperatorem filium suum sic amavit atque dilexit ut hac eum parte nemo aequaverit. prae omnibus vero hortabatur ut pie ac religiose deum coleret; tumque doctrinam et mores docebat incessumque et risum et habitum, et ut pro regia maiestate in solio sedere ac stare eum deceret informabat. quamobrem etiam divinis apparitionibus dignus habitus Constantinus filio vaticinabatur ac quasi ex oraculo aiebat “haec si servaveris, in longos annos imperii Romani sceptra moderaberis.”

39. Uxorem Romano filio suo locavit nobilissima ortam prosapia, pulchram corpore, facie venustam, castam animo ac omni morum honestate praeditam, Anastasiam nomine, Crateri filiam; cui et a Porphyrogenneto inditum Theophanonis nomen, plane merito, velut scilicet ei quae ex deo eiusque munere (hoc ipsum sonante vocabulo) enituisset atque electa esset. positus nuptialis thalamus peractaque celebritas in admirabili Iustiniani Rhinotmeti triclinio. hinc iucunditas gaudii que lux Porphyrogenneto circumfusa cum Helena Augusta, quod talem sicque ab avis nobilem puellam filio sponsam dare licuisset.

40. Porro cum Helena Augusta morbo conficeretur eoque gravi conflictaretur, benignissimus imperator nihil de suo in eam affectu amorisque vi remisit, sed quicquid illi in votis erat, lubens implebat. rogabat namque Augusta ut in domo hospitali senibusque alendis ac confendis in veteri Petrio (quod Helenae nuncupatur) recens ab ipsa ex-

διορίσασθαι τὸν ἄνακτα προάστεια καὶ χρυσοβούλλια καὶ ἑξόδους· ἕτινα μετὰ χαρᾶς ὁ πορφυρογέννητος ἔξεπλήρου. καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὴν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι ἡδυνομένην καὶ χαιρομένην, ὡς ἀπείρου πύθου καὶ πλούτου ταύτην παρέχων. ἔχαιρεν δὲ πλεῖστον ὄρωσα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτῆς βυσιλέα καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Ἀγάθην συνούσας καὶ συνευφραινομένας C αὐτῇ καὶ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐτίμα καὶ ἐφίλει, ἐν ἑξαιρέτῳ δὲ τῇ Ἀγάθῃ ὡς ἀόκνως λειτουργοῦσα τῷ βασιλεῖ εἰς τὰς ἀρρωστίας αὐτοῦ, καὶ καταμηνύεσθαι δι' αὐτῆς τὸν βασιλέα τῶν σεκρέτων καὶ τῶν ἀρχόντων τὰ διοικήματα· ἦτις καὶ μεστῆς ἀνεφαίνετο, καὶ οὐκ ἀνεφαίνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐγνωρίζετο καὶ ἐγένετο.

41. Ὁ δὲ πορφυρογέννητος διὰ τὸ τὸν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν Βάρδαν τὸν λεγόμενον Φωκᾶν ἀδυνάτως ἔχειν D καὶ εἰς γῆρας ἐλάσαι τοῦ δομεστικαίου ἀποκινεῖ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πατρικίον καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, τὸν γίλτατον υἱὸν αὐτοῦ, ἄνδρα ἐν πολλοῖς καὶ διαφόροις πολέμοις εὐδοκίμησαντα καὶ ἄριστον ἀναφανέντα· καὶ τῇ ἡδυστάτῃ διαλαλιᾷ καὶ θωπείᾳ αὐτοῦ κοσμήσας τὰ στρατεύματα καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους Ἀγαρηνοὺς ἐχώρει, ὡς πάντα τὰ στρατεύματα θαρρεῖν καὶ ὡς ἐν ἰδίῳ χώρῳ παροικίῳ ποιήσασθαι·

11 μόνον] μὲν P

structo, imperatoris munificentia suburbana constituerentur, hincque eius authentica expedirentur diplomata ac reditus assignarentur; quae omnia Porphyrogennetus gaudens laetusque implevit. vidisses eam animo et corpore gaudere atque laetari, ea scilicet ratione quod imperator immenso ipsam amore prosequeretur profusisque largitionibus ipsi obsequeretur. faciebat ad gaudii cumulum, quod Romanum filium suum imperialibus infulis videbat sublimatum; quod item filias Zoen et Theodoram et Agatham secum versantes unaque cum ipsa ac Constantino patre laetantes cernebat. nam et ipse eas colebat ac diligebat, praecipue vero Agatham observabat, quod indefessa sollicitudine sedulaque patri, cum aegra valetudine uteretur, inserviret; eiusque imperator opera his qui a secretis erant ac magistratu praeerant senatumque gerebant praestanda munera significaret. videbaturque interpretis rationem habere; nec videbatur solum, sed et exploratum erat, eiusque re ipsa munia partesque explebat.

41. Quod autem magister ac scholarum domesticus Bardas Phocas viribus destituebatur, iamque effeta erat aetate ac gravi senectute, eum Porphyrogennetus officio movens eius loco domesticum praeficit Nicephorum patricium ac ducem Asiaticorum eiusdem filium carissimum, virum scilicet multis diversisque praeliis re praeclare gesta spectabilem belloque fortissimum habitum. is suavi blandoque alloquio ordines componens adversus hostes Agarenos signa movebat, ea felicitate ut nihil non auderent, ac velut in patrio solo in hostium agris stativa habere non

P 287 καὶ μήτε κρυπτομένων ἢ βακχερόντιον ἢ ὑποστρεφόντων, ὡς ἔθος ἦν αὐτοῖς· ἀλλὰ πάντες τομῶς ἐχώρουν πρὸς τοὺς πολεμίους ταῖς ἀσπίσι περιφραζόμενοι καὶ τοῖς δόρασιν ἀμυνόμενοι καὶ κατὰ κράτος τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀφανίζοντες. καὶ ἦν ἰδεῖν Θάμβος καὶ ἔκπληξιν τοῖς ὁρώσιν τὸν νικητὴν Νικηφόρον τὰς παρατάξεις καὶ δυνάμεις καὶ τὰ φοῦλκα τοῦ ἀθέου Χαμβαδᾶ συγκόπτοντα καὶ ἀπορραπίζοντα, καὶ τὴν τέχην τοῦ νικητοῦ ἀριστέως θαμβεῖσθαι καὶ μεγαλύνειν τοῖς ὁρώσιν, ὡς τὰς πόλεις καὶ κώμας καὶ χώρας

B πρὸ κατατεφρωσάει καὶ αλχημαλώτους ἄγειν καὶ ὑποσπόνδους τῆ βασιλείᾳ Ῥωμαίων προσφέρειν. καὶ δὴ πρὸς τὸν πιστὸν Κωνσταντῖνόν ἀφικόμενος ἐπαίνων καὶ τιμῶν παρ' αὐτοῦ ἤξιώθη, οἷον ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις οἱ Ῥωμαίων στρατηγοὶ ἂν ἐκτίσαντο.

42. Ὁ δὲ ἄναξ Κωνσταντῖνος μηδὲν τῶν πατρῶων αὐτοῦ οἰκοδομημάτων συγχωρῆσαι πεσεῖν, οὐδὲ τοῦτο τὸ μέγα λουτρόν, τὸ παρὰ Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παρασκευασθὲν εἰς τὰ Μαρίνης ἐδρύχωρόν τε καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας θαῦμα, τὸ πρότερον παροραθὲν ὡς ἀμελείᾳ καὶ ῥαθυμίᾳ πρὸς πᾶσαν ἀμορφίαν καὶ ἀκοσμίαν ἐλάσαι καὶ μηδὲν ἄλλο αὐτὸ σκοπεῖσθαι ἢ θεμελίους οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος τοῖς πατρικοῖς ἔργοις ὡς οἰκείοις ἐπιγυαννίμενος καὶ τερόμενος ἀνακαινισμόν ἐν αὐτῷ ἐπιδίδωσιν, αὐτῶν ἀποκαθιστῶν, οὐ μόνον εἰς τὸν πρότερον κόσμον ἀναφέρων ἀλλὰ

C

14 συγχωρήσας? 18 αὐτοῦ?

abnuerent, ac neque latitarent aut baccharentur vel (ut ante suserant) pedem referrent, aut deserta militia ad propria redirent, sed omnes vivo impetu scutis muniti hastisque pugnantes in hostes irruerent ac Agarenos penitus profligarent. eratque videre rem stupendam omnique maiorem admiratione, Nicephorum victorem acies et turmas cuneosque impij Chambadae concidere atque fundere, praeclarique victoris ac pugnantis fortunam cunctos suspicere ac magnifice efferre, quippe cum urbe oppidaque et vicos et arces subiectis flammis combureret, captivosque duceret, ac foederatos Romano imperio offerret. porro ad fidelem Constantinum reversus ab expeditione easdem laudes honoresque ab eo consecutus est, quibus priscis temporibus veteris Romae imperatores praetoresque triumphi ritu donabantur.

42. Operam dedit imperator Constantinus ne ullum paternorum aedificiorum ruinam faceret. in his magnum ipsum balneum, quod Leonius pater in Marinae aedibus vastissimum sane reiue Romanae miraculum struxerat, cum prius neglectum fuisset, eoque neglectu sartumque tectum servandi incuria ornatum omnem ac quicquid decoris erat amisisset, prorsusque deformatum esset, nec in eo praeter rudera ac fundamenta quicquam aliud exstaret, Constantinus hic, qui paternis aequae a suis operibus gloriaretur ac delectaretur, instaurandum constituit, iterum rursus reparans ut non modo priorem ornatum referret sed et structura

πλέον κρείττονα δημιουργήσας, πάντοθεν περικαλλύνων καὶ τὴν προτέραν ἀποδιδούς τοῖς λοουμένοις εὐπάθειαν. τοῦτο καὶ ξένους εἰς θάμβος εἰσάγει καὶ τοὺς ἐνδίκους ἐκπλήττει.

43. Ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος πατρίκιον Θεόδωρον **D** τὸν Βελωνῶν λεγόμενον ἑπαρχον καὶ πατέρα πόλεως προχειρίζεται, ἄνδρα ἱκανὸν καὶ λόγιον, πρὸς τοὺς νόμους πολυπειρίαν καὶ εὐφρίαν ἔχοντα· καὶ πρὸς τὸ κοινωνὸν τροφὴν ἀνήροτον τοῖς δικαζόμενοις τῇ εὐκοσμίᾳ καὶ δικαιολογίᾳ αὐτοῦ παρεῖχε.

44. Τὸν δὲ πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον Βασιλειον ὁ πορφυρογέννητος κατὰ τοῦ ἀθέου Χαμβαδᾶ μετὰ ἐκστρατείας καὶ δυνάμειος λαοῦ καὶ πολλῆς ἔξοπλίσεως ἀποστέλλει. καὶ δὴ ταῖς **P 288** ἐκείνου θεοπνεύστοις βουλαῖς καθοπλισθεῖς, τῆς βασιλικῆς οἰκίας καὶ τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας, πρὸς τὰς τῶν ἀρηγῶν τοῦ Χριστοῦ γίνεται χώρας, καὶ πρῶτα μὲν πόλιν πορθεῖ Σαμοσάτων, Σύροις πάλαι κατοικισμένην καὶ πρὸς τὴν ὄχθαν τοῦ Εὐφράτου παρακειμένην, δυσπόρθητον οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον καὶ πλούτῳ πολλῷ ἐπιβρίθουσαν. ταύτῃ τὰ τοῦ στρατοῦ ἐχώρει, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν βαρβάρων ἡγεμονεύοντος· οἵτινες τῇ συντρόφῳ ἀλαζονείᾳ ἐπαιρούμενοι ἀμαχί τὰ τῆς νίκης αὐτῶν ἐφρονάττοντο. ἐπεὶ δὲ οἱ βάρβαροι τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ συνεδέθησαν, καὶ μηδὲ τὴν αὐτῶν ὄρμηγν φέρον- **B**

3 ἐνοίκους Combef.

magnificentia vinceret, undique illi ornatu quaesito pristinaque lavantibus reddita voluptate. quae res tum extraneis admirationem facit, tum civibus ac inquilinis stuporem iniicit.

43. Constantinus porro imperator Theodorum patricium Belonam nuncupatum praefectum urbisque parentem praeficit, virum scilicet idoneum et eruditum, iurisque peritia ac nobili indole ingenioque egregie praeditum, quique rei civilis cura, recta ordinis constitutione iurisque dicundi aequitate iudicio contendentibus spontaneam escam ministraret.

44. Basilium vero patricium sacri cubiculi praefectum (accubitozem vocant) Porphyrogennetus adversus impium Chambadam cum exercitu militumque valida manu atque armorum ingenti apparatu mittit. ac sane divinis munitis illius consiliis, regia Byzantioque profectus, ad infidelium Christumque negantium fines applicat; ac primum quidem Samosatam expugnat, urbem olim a Syris exstructam atque ad Euphratis ripam positam, praesidio firmam tutamque, populi multitudine confertam multisque divitiis locupletissimam. adversum hanc belli incumbere moles, ipsumque barbarorum ducem. porro barbari innata elati superbia certam sibi de Romanis pollicebantur victoriam, iisque infremebant. at ubi collatis signis pugna comminus conserta est, ne impetum quidem sustinere valentes in fugam versi, quo cuique liceret res suas in tuto ponere, eo certabant evadere. hinc victor Romanus miles mortuis spolia de-

τες εἰς φυγὴν ἐτρέποντο, καὶ σώζειν ἑαυτὸν ἕκαστος ὅπως δύναίτο ἠγωνίζετο, τότε σκυλεύονται μὲν οἱ νεκροί, δεσμοῦνται δὲ καὶ οἱ ζωορηθέντες, καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγὴ· καὶ ἅπαντα τὸ κοινὸν θάνατον καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ ἵπποδρομίον ὑπεδέξατο.

45. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν πατρίκιον Λέοντα τὸν υἱὸν Βάρδα μαγιστρον τοῦ Φωκᾶ στρατηγὸν εἰς Ἀνατολικούς ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου προχειρίζεται, ἄνδρα ἄριστον καὶ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς καὶ πολεμίους μαχιμώτατον. καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς
C αὐταδέλφους ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀγωνιζομένους καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους χωροῦντας καὶ κατασφάττοντας, καὶ τὴν αὐτῶν ὁρμὴν μὴ φέροντας.

46. Γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβερὸς πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὥστε κατακαῆναι τὸν ἔμβολον τὸν ἀπερχόμενον πρὸς τὴν Σιδηρᾶν πόρταν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῇ πολλῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ ὡς οἰκεῖα ἔγγονα τοὺς πολίτας φιλῶν καὶ κηδόμενος, πάντας παρεθνήσατο εἰς ἀνοικοδομὴν τῶν πυρ-
D καϊθέντων αὐτῶν οἰκημάτων· καὶ τὸν ἄνακτα οἱ πολῖται ὡς θεὸν δεύτερον καὶ εὐεργέτην ἐπήνον καὶ εὐχαρίστον.

47. Τῶν δὲ Τούρκων ἐστρατείας ποιησάντων κατὰ Ῥωμαίων, καὶ καταδρομιόντων μέχρι τῆς πόλεως τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πάσχα, καὶ ληϊσαμένων πᾶσαν Θρακίαν ψυχὴν καὶ πραιῖδα πολλήν, ὁ βασιλεὺς εὐθὺς τὸν πατρίκιον καὶ δομέστικον τῶν Ἐξκου-

15 ἔκγονα?

trahere, eos qui vivi capti essent sub iugum mittere, amplissimasque manubias direpta urbe parare. ducta haec omnia in urbem ac triumphi specie per Circum traducta.

45. Ad haec imperator Leonem patricium Bardae Phocae filium magistrum, vice fratris sui Nicephori, Asiaticis legionibus ducem praeficit, virum sane optimum ac strenuum adversusque Agarenos ac imperii hostes bellicosissimum. eratque videre germanos Christianorum praesidio decertantes praeliaque moventes, factaque in hostes impressione eorum stragem dantes et iugulantes atque caedentes, cum illi eorum impetum non ferrent.

46. Sub id tempus haud longe ab aede S. Thomae sacra ingens formidolosumque excitatum incendium, ita nimirum ut quae ad portam Ferream tendit porticus igne absumpta sit. at imperator, pro summa sua benignitate, ac quod cives ut carissima pignora sic diligebat illorumque rebus paterne prospiciebat, cunctos consolatus est instauratis eorum aedibus, quas vorax flamma absumpserat; tantaque illa humanitate deliniti cives imperatorem velut fere deum alterum ac beneficum parentem laudibus celebrabant, gratiasque agebant.

47. Turcis porro, expeditione adversus Romanos suscepta, ad ipsam usque urbem per diem festum paschae excurrentibus, Thracisque, quotquot in eos incurrebant, captivos ducentibus, multamque prae-

βίτων Πόθον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελαρίων καὶ τοῦ ὄψικίου καὶ τοῦ Θρακῆσι, κατὰ πόδας αὐτῶν περούσας, ἔξαπέστειλεν· οἱ τῇ εὐπροσδέκῳ P 289 πρὸς θεὸν εὐχῇ τοῦ πορφυρογεννήτου νυκτὸς ἐπιπεσόντες κατέσφαξαν καὶ κατεπολέμησαν, λαβόντες τὴν πραιῖδαν καὶ αἰχμαλωσίαν. αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῆς ἄγαν ἥτιης καὶ τροπῆς αἰσχυρθέντες εἰς τὴν ἰδίαν γῆν ὑπέστρεψαν.

48. Ἄξιον γάρ ἐστιν ἔξειπεῖν καὶ τὸ φοβερὸν ἐκ θεοῦ φανέν σημεῖον καὶ προάγγελμα τῆς μεταθέσεως Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου. φασὶν γάρ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ ἄνακτος ἀστέρα λαμπρὸν κομήτην φανῆναι ἡμέρας τεσσαράκοντα, νῦν δὲ πάλιν εἰς τὴν νόσον καὶ ἔξοδον αὐτοῦ ἀστέρα κατ' οὐρανὸν δειχθῆναι, θο- B λερὸν δὲ καὶ ἀμικρὸν φῶς ἔχοντα, καὶ τοῦτον ἐπὶ ἰκανὰς ἡμέρας φαινόμενον, δεικνύοντα τῇ χρείττονι δυνάμει δεδημιουργημένον 15 τὸν πορφυρογεννήτον Κωνσταντῖνον. καὶ τοῦτο ἴσασι πολλοὶ τῶν ἐγνωμόνων καὶ τὸ θαῦμα τοῖς οὐκ εἰδόσι παραπεψυμένων, ἵνα καὶ τὰ στοιχεῖα τὸ τοῦ πορφυρογεννήτου συμπενθήσῃ τέλος.

Ἄλλ' εἰ καὶ τὰ πλείω τῶν βασιλικῶν πρακτέων διαφεύγει τὸν νοῦν, ἔν δὲ τοῦτο τὸ τελευταῖον τοῖς εἰρημένοις προσθεῖς τὸ 20 τοῦ λόγου πέρας ἀφίξομαι. (49) ἐτρέφετο πόθος καὶ ἔφεις τῷ ἄνακτι τῷ ὄρει τοῦ Ὀλύμπου καταλαβεῖν καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἁγίους C πατέρας ἐπόψεσθαι καὶ τῶν τιμῶν αὐτῶν ἐπαπολαῦσαι εὐχῶν καὶ

8 γάρ] δέ?

dam abigentibus, mox imperator Pothum Argyrum patricium ac excubitorum domesticum cum sua legione ducisque bucelariorum et Opsicii ac Thracesium misit, qui traicientes e vestigio eos insequerentur. quamobrem deo acceptis Porphyrogenneti communiti precibus, facta noctu in hostem impressione eorum late stragem dederunt. expugnatis illorum castris praeda recepta atque captivi. Turci vero ingenti ea clade ac fuga confusi ad sua reversi sunt.

48. Operae pretium vero ut et tremendum ex deo ostensum signum ac Constantini Porphyrogenneti migrationis praenuntium exponamus. aiunt namque in illius ortu stellam cometem splendidam ad dies quadraginta luxisse; nuncque iterum sub morbi tempus vitaeque exitum stellam in caelo apparuisse turbido atque obscuro iubare, inque dies multos conspicuam fuisse, hoc nempe praesignantem, Constantinum Porphyrogennetum potiore virtute ac numine conditum esse. sicque se rem habere viri plures probi novere, ac miraculum ad eos qui nescirent transmissere, ita ut etiam elementa Porphyrogenneti finem pari luctu prosequerentur.

Verum quanquam pleraque imperatoris gesta animum fugiunt, ubi unum hoc extremum superius dictis adiecero, orationi finem imponam. (49) incesserat imperatorem cupido ingensque desiderium petendi Olympum montem, et ut sanctos patres illic degentes inviseret, seque vene-

τῆ μεταβάσει τῶν τόπων καὶ τῆ τῶν ἀέριων εὐκρασίᾳ τὸ ὑγιὲς αὐ-
 τῷ περιποιήσασθαι· ὑπεσμύχετο γὰρ αὐτῷ νόσος κρυφία, δι' ἣν
 καὶ ἰατρικαῖς ἐπιμελείαις ἔκδοτος ἐδεικνυτο, καὶ τῆς πρὸς τὸν
 Ὀλυμπον ἐξελεύσεως ἐδεῖτο τὸ μάλιστα. τούτῳ τῷ πόθῳ κύτοχος
 γεγωνὸς αὐτίκα τοῦ δρομωνίου ἐπέβαινεν καὶ πρὸς χώρας τῶν Βι-
 θυνῶν ἐπεφοίτα καὶ πρὸς Πρίετον, ἣτις Πραίνετος παρὰ τῶν ἐγ-
 χωρίων ἐπωνόμασται, ἔκ τινος πατρῖου Θεοῦ Βιθυνῶν τὴν κλῆσιν
 D ἐπιτεθεῖσα. ἐκεῖθεν πρὸς Νικαίαν ἐφίσταται, πόλιν ἀρχαιοπλου-
 τον καὶ πολύανδρον. ἀπὸ δὲ ταύτης εἰς φροντιστήριον μοναχῶν
 πρὸς τὰς ἐπορείας κείμενον ἀφίκετο τοῦ ἐκεῖσε δοξαζομένου μάρ-
 τυρος Ἀθηρογένους· καὶ διὰ κινεβάρεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γραμ-
 ματα ὃ ἐκεῖσε καθηγομενεύων ὑπέδειξε τῷ ἄνακτι. φασὶ γὰρ ὅτι
 Λέων ὁ εὐσεβῆς βασιλεὺς ἐκεῖσε διερχόμενος, τὴν πορείαν ποιού-
 μενος πρὸς τὰς τοῦ Ὀλύμπου ἀκρωρείας αἰτήσεως χάριν τοῦ δο-
 θῆναι αὐτῷ υἱὸν διάδοχον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ὃ τηρικαῦτα 1
 ἡγούμενος τῆς μονῆς Πέτρος προέφησεν αὐτῷ υἱὸν γεννησάι διά-
 δοχον τῆς βασιλείας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς μέλλει ἐξελθεῖν εἰς τὸν
 P 290 Ὀλυμπον εἰς τὰ τέλη τοῦ βίου αὐτοῦ. τὴν δὲ γραφὴν ὃ πορφυ-
 ρογέννητος ἰδίαν εἶναι Λέοντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γνωρίσας ἀλη-
 θινῆν ἔφησεν εἶναι τὴν πρόρρησιν τοῦ μοναχοῦ. ἀπὸ δὲ ταύτης πρὸς 2
 τὰς ἐπορείας τοῦ Ὀλύμπου γίνεται, Ὀλύμπου ἐκείνου οὗ καὶ Μυ-
 σίων πρόπαλαι γραφῆ παραδέδωκεν, Μυσῶν τὸ παλαιὸν ἐν τούτῳ

10 ὑπορείας?

12 καθηγομενεύων?

21 ὑπορείας?

ὄν καὶ Μύσιον πρόπαλαι γραφῆ?

rabiliū precū illorū amplo com̄eatu communiret, nec non ut loco-
 rum mutatiōe auraque leniore aegrae valetudini remedium quaereret.
 mussitabat enim in eo occulta quaedam aegritudo, cuius etiam curandae
 causa medicorum se curae addixerat ac ad Olympum exire maximo
 opus habebat. hoc desiderio ac amore captus confestim praetoriam mi-
 norem celocem conscendit, venitque ad Bithynorum fines; et ad Pri-
 etum (Praenetus locus vocatus est ab indigenis, eam nactus appellationem
 a quodam Bithynorum tutelari deo), inde Nicaeam applicat, urbem olim
 opulentam ac incolis confertam. tum ad monasterium venit, quod ad
 montis ascensum situm est ac Athenogeni martyri illic cultum habenti
 sacrum est. ibi loci praepositus illius patris diploma rubrica consigna-
 tum imperatori ostendit. aiunt enim pie recordationis Leonem impe-
 ratorem illac transuentem, atque ad Olympi verticem iter habentem, ut
 a deo filium imperii haerodem votis impetraret, a monasterii tunc prae-
 fecto Petro nomine audivisse fore ut filium imperii successorem suscipe-
 ret, et ut is idem sub vitae exitum Olympum pariter peteret. itaque
 Porphyrogennetus, propria patris sui agnita scriptura, veram esse ait
 monachi vaticinationem. inde ad Olympi montosa transit, Olympi, in-
 quam, quem et Mysorum censui (nempe Mysis olim in eo sedes haben-

οικούντων. ἐκ δὲ τούτων ἐπὶ τὰς παραλογὰς καὶ δυσκολίας καὶ ἐλικοειδεῖς καὶ κρημνώδεις ἀναβάσεις μόλις διελθὼν ὁ ἄναξ, ταῖς κέλλαις τῶν ἱερῶν πατέρων καταλαβὼν, οὗς ἰδὼν κατυσπασάμενος καὶ τὰς τούτων ψυχοφελεῖς εὐχὰς ἐφόδιον λαβὼν πρὸς τὴν Προῦσαν μετανίσταται, πόλιν ἀνδρὸς τὸ πάλαι Βιθυνῶν βασιλεύσαντος, ὃς ἀνδραγαθίας καὶ πολέμων τῶν τηρικᾶδε βασιλέων ὑπερ-
 αρθέντων σύμβολον μνήμης τὴν τοιάνδε πόλιν ἐξεργάσατο. ἧς οὐ πολλῶ ἄποθεν καὶ ὑποβρύχιος γέγονε, θερμοῦ ἀναδόσεις βλέπων, ἐν οἷς μῦθοι φασιν Ἡρακλῆν κατὰ ζήτησιν ὕλη περιπλανώμενον τὸν ἐξ ὕλου φόνον τῷ λύθρῳ ἐναποσμήξασθαι. (50) ὁ δὲ ἄναξ παρὰ τῶν ἱερῶν πατέρων διδαχθεὶς ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ Ὀλύμπου ἀσκητὴν εἶναι σημειοφόρον γέροντα ἐν σπηλαίῳ, πόθῳ τῷ πρὸς αὐτὸν ἠπέεγετο. καὶ δὴ θεία ἐκλάμψει ὁ γέρον ἐμφανισθεὶς ὡς τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν ἀφικομένον, τῆς κέλλης αὐτοῦ ἀπιῶν, μετάνοιαν δὲ βαλὼν, τὸ εὐλόγησον ἔφησεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐρωτήσας “τίς τε ὢν καὶ πόθεν καὶ πῶς καὶ ποῦ πυραγίνῃ;” ἔφη-
 σεν “τὴν πρόοδον τῆς βασιλείας σοῦ πρὸς με γνούς μᾶλλον πρὸς σὲ παραγίνομαι.” ὁ δὲ θείαν ἀποστολὴν τὸν γέροντα ὑπονοήσας, τὰς τούτου εὐχὰς ἐφόδιον λαβὼν καὶ τὴν τῆς ζωῆς αὐτοῦ μετάστασιν μαθὼν, πρὸς τὰς κέλλας τῶν ἱερῶν πατέρων ὑπενόστησεν καὶ συνεστιαθεὶς αὐτοῖς τὸ τάχος πρὸς τὴν θάλασσαν κατήλθεν. καὶ τοῖς πολλοῖς ἐλάνθανεν ὡς εἴη νοσῶν· ἔνδον δὲ κατεδαπα-

6 δς om P 9 ὕλου?

tibus) pridem adscripsere. indeque vix tortuosis anfractuosis praeeruptis ac quam difficillimis ad ascensum collibus superatis, ad sacrorum patrum cellas imperator evasit. quibus visis ac salutatis, eorumque salutarium precum comite munitus, Prusam commigrat, quam olim vir Bithynis imperans fortitudinis rerumque bello praeclare gestarum nobilioribus gentis regibus monumentum condiderat. in huius pene pomeriis ac suburbanis cum thermae occurrissent, iis lavit; quo loco ferunt fabulae Herculem, quaerendo Hylam circumquaque palantem, ex Hylae nece cruorem abstersisse. (50) interim admonent sacri patres, esse in Olympi summo vertice seniore[m] ascetam in spelunca signis effulgentem; quo ille nuntio hinc eius visendi desiderio excitatur. ac vero senior divina colustratus apparitione, quasi ad eum imperator venisset, relicta cella sua, facta reverentia (prone scilicet salutato) “benedic” ait. quaerit imperator quisnam tandem et unde et quomodo ac quo venerit. respondit ille “cum maiestatem tuam ad me venire cognoverim, ego potius ad te venio.” tum imperator dei nutu seniore[m] ad se missum suspicatus, eiusque precibus communitus, cum vitae terminum sibi proximum adesse didicisset, ad sanctorum patrum cellas reversus est; ciboque cum illis re-creatus cito ad mare descendit. nec eum aegrotare plerique noverant:

Theophanes contin.

30

νάτο καὶ κατήνύλωτο ὑπὸ τε τοῦ κοιλιακοῦ νόσηματος καὶ τοῦ πυρετοῦ.

51. Ἀλλ' ὦ θνητῆς φύσεως νόμοι καὶ τύχης μεταβολαί,
 D πρὸς οἷους συνεπίγομαι καὶ ἐλαύνομαι θρήνους! ἔξ οὔ μεταβῆς
 καὶ κατευθὺ τείνας τὸν πλοῦν πρὸς τὴν βασιλίδα πόλιν κατέλαβεν, 5
 τῇ συνεχούσῃ νόσῳ κατατροχόμενος καὶ βαλλόμενος. ἐπεὶ γὰρ
 ἠττιῶτο ὁ φοβερός βασιλεὺς παρὰ τῆς νόσου καὶ αἱ περὶ τοῦ ζῆν
 ἐλπίδες προεχώρουν, οὐκ ἦν ὅστις τὸν πορφυρογέννητον μὴ ἀπω-
 λοφύρετο καὶ ἀπαδύρετο τὸν καλὸν ἄνακτα, τὸν γλυκύν, τὸν εὐ-
 προσηγῆ, τὸν εὐπρόσιτον, τὸν γαληρόν, καὶ ὅσοις ἄλλοις χορῆ 1
 ὀνόμασι καλέσαι τὸν ἄνδρα πρὸς οὗς τῷ πόθῳ συνδέεται. ἐπεὶ
 P 291 δὲ τὰ τελευταῖα πνέων ὠρᾶτο ὁ πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος,
 Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ αὐτοκράτορα βασιλεία ἐποίησεν, παρα-
 δούς καὶ ὀρκώσας Ἰωσήφ πατρικίον καὶ πραιπόσιτον τοῦ διαφυ-
 λάξαι αὐτὸν τῇ αὐτοῦ ἐντρεχείᾳ καὶ πικνώσει· καὶ γὰρ τοιοῦτος 1
 ἦν ὁ ἀνὴρ, πικνὸς καὶ ὀρθὸς καὶ πιστὸς καὶ πρὸς τὰ πολιτικὰ
 διοικήματα ἀετοῦ ταχύτερος, εἰς δὲ τὸ ἀπροσωπώληπτον καὶ εὐσε-
 βῆς καὶ δίκαιος, ὡς τοιοῦτον ἕτερον μὴ γινώσκεισθαι.

52. Ἀγούσσια Ἐλένη σὺν καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς καὶ τῷ
 πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ Βασιλείῳ καὶ τοῖς κοιτωνίταις, ὡς 2
 ἐώρων τὸν ἄνακτα Κωνσταντῖνον ψυχορρογοῦντα καὶ συγκοπτό-
 B μενον, περιχυθέντες τῇ κλίνῃ κλαυθμοῖς καὶ ὀδυρμοῖς ἀμέτροις

18 ὧς om P

sed intus coeliaco morbo contabescebat febrisque ardoribus consume-
 batur.

51. At, o naturae mortalis leges fortunaeque vicissitudines, in
 quos luctus ac lamenta compellor! quo ex tempore recedens rectaque
 mari iter contendens urbem Augustam petiit, quo tenebatur, morbo de-
 terente ac male afficiente. quod enim tremendus quondam imperator vi
 morbi maiore fatiscebat, iamque spes salutis abscesserant, nemo erat qui
 non eiulatu luctuque Porphyrogennetum prosequeretur, nemo qui regem
 optimum, dulcem, mansuetum, alloquio facilem, tranquillum serenumque,
 ac si qua eiusmodi nomina quis viro affectus adhibeat, non deplangeret
 ac lamentaretur. quoniam vero extremum iam spiritum Constanti-
 nus Porphyrogennetus trahere videbatur, Romanum filium imperato-
 rem designat, eum etiam atque etiam Iosepho patricio ac praeposito
 commendans, adiuransque, qua pollebat prudentia ac solertia, ut res eius
 diligentia opera servaret incolumes. talis sane ille vir erat, catus ac
 prudens rectusque ac fidelis, publicisque rebus administrandis aquila per-
 nicior, integritate iudicii, et ut nullius personam acciperet, pius ac ius-
 tus; qua probitate nemo par illi enituit.

52. Helena porro Augusta cum liberis Basilioque patricio et sacri
 cubiculi praefecto nec non cubiculariis, ubi imperatorem Constantinum
 animam agentem ac iam linqui viderunt, lecto circumfusi, immenso fletu

περιρροαίνοντες ἀπωλοφύροντο καὶ ἀπωδύροντο τοιοῦτον δεσπότην, καὶ πλέον οὐδὲν ὠφέλησαν ἢ κωφοῖς καὶ κενοῖς δάκρυσι καταπλύνοντες τὸ βασιλικὸν ἐκεῖνο σῶμα. καὶ δὴ τὴν κλίνην αὐτοῦ ἀμφοτέρων περικυκλούντων καὶ ταῖς πολλαῖς οἰμωγαῖς κοπτομένων, καὶ
 5 πρὸς τὰ τέλη πάντη ὧν ὁ γλυκὺς καὶ πλουτοδότης βασιλεὺς, χοροστασίαι ἁγίων καὶ δικαίων μοναχῶν τε καὶ μαρτύρων καὶ ἱεραρχῶν παρίσταντο, καὶ τὸ πανάγιον αὐτοῦ πνεῦμα χερσὶν ἀγγελικαῖς παρέθεντο. καὶ τάχιον τοῦτον ἀποσμήξαντες προέβηκαν ἐν τοῖς δεκαεννέα ἀκουβίτοις. καὶ ψαλμοῖς τοῦτον τελέσαντες παρεθὺν C
 10 ἔξήγαγον, καὶ πρὸς τὴν Χαλκὴν ἀποθέντες, τελευταῖον ἀσπασμὸν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ μάγιστροι καὶ οἱ πατρίκιοι καὶ ἡ πᾶσα σύγκλητος κατησπάζοντο· καὶ ὁ τῆς καταστάσεως, ὡς ἔθος ἦν, ἀνακράξας “ἔξελθε, βασιλεῦ· καλεῖ σε ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων,” καὶ τοῦ πλήθους τοῦ
 15 ὄχλου βοῆν καὶ κωκυτὸν καὶ ὄδυρμὸν βαλλόντων, καὶ τοῦ τρίτου τοῦτο φωνήσαντος, παρεθὺν ἄραντες τὸν ἄνακτα ἔξήγαγον ἀπὸ τῶν βασιλικῶν δόμων ἐπὶ τὴν λεωφόρον, καὶ πρὸς τὸν ναὸν τῶν D
 ἁγίων ἀποστόλων ἔφερον, τῆς συγκλήτου πάσης προπεμπούσης, καὶ ἕσμασι προπομπίοις τὴν ἔξοδον μεγαλύνοντες. (53) καὶ τί
 20 δεῖ λέγειν εἰς τὸν συνελθόντα λαὸν καὶ ὄχλον τῆς πολιτείας, τῶν μὲν ἀφ’ ὕψους τὸ βασιλικὸν ἐκεῖνο σκῆνος κατοπτευόντων, τῶν δὲ πλησίον παραθεωρούντων, καὶ ἄλλων μὲν ἐξ οἰκοδομῶν καὶ

8 παρέθετο P

ac eiulatu lacrimas libantes, herum talem ac dominum deplangebant ac lamentabantur; nihilque inde maioris frugis consecuti sunt quam ut mutis inanibusque lacrimis imperatoris corpus illud funusque proluerent. hinc inde itaque, eius lectum utrisque ambientibus multoque gemitu deplangentibus, cum prorsus in extremis esset dulcis ac locuples munerator Constantinus, adstiterunt sanctorum iustorumque et monachorum atque martyrum ac hierarcharum chori, suumque ille sanctum spiritum angelicis manibus commendavit; citiusque abstergentes in Novemdecim-accubituum exposuerunt; psalmisque ei defungentes confestim eduxerunt, ac in Chalce deposito supremum urbis episcopus et sacerdotes et magistri et patricii omnisque senatus osculum dederunt ac consalutarunt. tum ex more magister ceremoniarum alta voce atque clamore, “egredere, imperator; vocat te rex regum et dominus dominantium;” plebisque sublato clamore et gemitu longeque lugubri voce, ac cum tertio, quem dixi, inceptor pronuntiasset, confestim tollentes imperatorem e regis aedibus eduxerunt, publicaue vehentes ad SS. apostolorum detulerunt, pompam comitante universo senatu, ac funebribus canticis magnifice viri exitum exornante. (53) quid vero attinet populi civiumque multitudo quanta confluerit narrare? cum alii e sublimi regium illud tabernaculum adpsectarent, alii e vicino obiter cernerent, alii e domorum altis cenaculis

οικημάτων μετεώρων καὶ ὑψηλῶν προκνυπτόντων καὶ πρὸς τὴν θείαν
 τῆς κλίνης ἐπιρριπτόντων, τῶν δὲ κρυφίως μυρομένων καὶ στενα-
 P 292 γμοῖς ἐγκαρδίους κλονουμένων, καὶ ἄλλων ὀδυρμοῖς καταξαινομέ-
 νων, καὶ ἄλλων τινῶν ὀξύτερον ἐπικωκύντων, καὶ συνθλιβόμενοι
 καὶ ἀπολοφνυρόμενοι τῷ κοινῷ δυστυχήματι, τινῶν δὲ καὶ τὰ δά- 5
 κρυα κρονηδὸν προχεόντων καὶ τὴν χρυσοκόλλητον κλίνην καταρ-
 δευόντων καὶ καταρραϊνόντων. ὡς δὲ τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστό-
 λων προσήγγισαν καὶ ἔσω τὸ βασιλικὸν δορυφορούμενον ἐφαίνετο
 σῶμα, ὃ πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος Βασίλειος τὸ πανάγιον
 B αὐτοῦ σῶμα ταῖς οἰκείαις, ὡς ἔθος τοῖς νεκροῖς ποιεῖν, λαζαρώ- 10
 σας, καὶ τοῦ τάφου ἦτοι τοῦ λάρνακος εὐτρεπισθέντος καὶ σηκω-
 θέντος, κατέθετο μετὰ Λέοντος βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. τὴν
 δὲ πατρικὴν ἐνότητα καὶ ἀγάπην οὐδὲ μετὰ θάνατον καὶ ταφὴν ὃ
 φίλιτατος υἱὸς ἀπέστρεψεν.

54. Ἦν τῇ ἰδέᾳ ὃ πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος ὃ βα- 15
 σιλεὺς εὐμήκης τῇ ἡλικίᾳ, λευκὸς τῇ χροιά ὡσεὶ γάλα, εὐόφθαλ-
 μος, χαροποιοὺς ἔχων ὀφθαλμούς, γρυπὸς ἦτοι ἐπίρην, μακρο-
 C πρόσωπος, ῥοδινός, μακροτρόχηλος, τῇ ἡλικίᾳ ὄρθιος ὡσεὶ κυ-
 πᾶρισσος, εὐρὺς τοῖς ὤμοις, καλότροπος, προσηγῆς τοῖς πᾶσι
 καὶ ὡς τὰ πολλὰ δειλός, φιλοτράπεζος καὶ φίλοινος, ἠδὺς τοῖς 20
 λόγοις, καὶ τοῖς δώροις καὶ ταῖς ἀντιλήψεσι πλούσιος. οὗτος ἀπὸ
 τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μέχρι θανάτου αὐτοῦ ἔζησεν χρόνους πεντή-
 κοντα πέντε μῆνας δύο ἡμέρας ἐτελεύτησεν δὲ μηνὶ Νοεμ-

6 κλίνην] ἐκείνην P: cf. p. 296 A

11 συκωθέντες P

tantisper prospicientes in feralem lectulum oculos superne coniiicerent, alii secum ipsi taciteque lugerent, ac cordis suspiriis quaterentur, alii gemitibus dilacerarentur, nonnulli altius quiritaerentur, plangendo ac deflendo commune infortunium, alii ubertim torrentis instar lacrimas funderent, auroque compactam sandapilam illam largiore fletu adspergerent ac perfunderent. ubi ad SS. apostolorum venerandam aedem venerunt, sicque pompa elatum imperatoris funus in illud intulerunt, Basilii patricius ac sacri cubiculi praefectus suis ipse manibus, uti moris est defunctis, sanctissimum eius cadaver linteis institisque convolvens, tumuloque seu urna rite parata ac composita cum Leone eius patre imperatore in monumento condidit, ita sane ut unionem cum patre ac caritatem nec post mortem ac sepulturam carissima proles aversata sit.

54. Erat Constantinus Porphyrogennetus imperator procera statura, candido lactis instar colore, pulchris oculis ac gratiosis, aquilinus seu adunco naso, lata fronte, roseus, oblongo collo, recta corporis statura velut cypressus, latis humeris, probis moribus, in cunctos lenis ac fere subtimidus, epularum vinique amantior, eloquio dulcis, muneribus praemiisque largus. vixit ab ortu suo annos quinquaginta quinque, menses duos, dies . . . mortuus est mensis Novembris die 15, indictione 3, anno a

βρίω πεντεκαιδεκάτῃ ἰνδικτιῶνος τρίτης, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου
 ἑξακισχιλιοστῶ τετρακοσιοστῶ ἑξηκοστῶ ἑννάτῳ, καταλείψας αὐ-
 τοκράτορα τὸν Ῥωμανὸν καὶ Ἑλένην Ἀνγούστην τὴν μητέρα Ῥω-
 μανοῦ.

5

B A Σ I Δ E I A

P 293

P Ω M A N O Y

ΥΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ.

Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς κατελείφθη αὐτοκράτωρ παρὰ τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου ἑτῶν ὡς εἴκοσι καὶ
 10 ἑνός, τοῦ πορφυρογεννήτου Βασιλείου ἑνιαυσιαίου ὄντος, ἅμα
 καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ Θεοφανῶ τῇ συνένῳ αὐτοῦ, μηνὶ
 Νοεμβρίῳ ἕκτη ἰνδικτιῶνος ἕκτης, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξα-
 κισχιλιοστῶ τετρακοσιοστῶ ἑξηκοστῶ ἑννάτῳ· καὶ παρευθὺς τοὺς
 κοιτωνίτας καὶ ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πατρικίαι καὶ πρω-
 15 τοσπαθαράτα τιμήσας καὶ ἐν ἑτέροις ἀξιώμασιν ὑπερβιβάσας καὶ
 δώροις καταπλοντίσας τῶν βασιλικῶν δόμων τοῦ παλατίου κατή-
 γαγεν. ἐξελέξατο δὲ καὶ προέκρινεν παραδυναστεύοντας καὶ πρώ-
 20 τους τοὺς τῆς συγκλήτου Ἰωσήφ πατριίκιον πραιπόσιτον καὶ δρογγ-
 γάριον τῶν πλωτῶν, ὄντινα καὶ μετὰ βραχὺ παρακοιμώμενον P 294
 προανεβίβασεν, καὶ πᾶσαν ἔξουσίαν καὶ φροντίδα τοῦ ὑπηκόου

10 Κωνσταντίνου P, Βασιλείου margo 12 τρίτης margo Combef.

mundo condito 6469, relicto Romano imperatore atque Helena Augusta Romani matre.

IMPERIUM ROMANI

CONSTANTINI PORPHYROGENNETI F.

Romanus imperator a patre suo Constantino Porphyrogenneto imperii
 heres, summa rerum ei concredita, relictus est annos natus circiter vi-
 ginti et unum (Basilio Porphyrogenneto unius anni puero) una cum ma-
 tre Helena ac Theophanone coniuge, mensis Novembris die 6, indictio-
 ne 6, anno a mundo condito 6469. mox vero patris cubicularios ac do-
 mesticos aulicos patricia ac protospathariorum aliisque maioribus digni-
 tatibus auctos donisque locupletatos e palatii aedibus deturbavit. elegit
 vero ac cooptavit rerum gerendarum socios ac administros senatusque
 principes Iosephum patricium praepositum ac rei navalis drungarium;
 quem etiam haud ita post sacri cubiculi praefectum (id est accubitorem)
 provexit, omnemque in eum auctoritatem curamque gerendae rei publi-

ἀνατέθεικέν· τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Ἰωάννην λεγόμενον τὸν Χοιρινῶν πατρίκιον καὶ μέγαν ἑταιρειάρχην προεβάλετο τοῦ φυλάττειν τὸν ἄνακτα ἀπὸ τῶν ὑποπτεομένων προσώπων. καὶ τὸν πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἑπαρχον πόλεως ἐχειροτόνησεν, ἄνδρα λόγιον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἐπιτήδειον, ὅντινα 5 καὶ μετὰ βραχὺ πατρίκιον καὶ γενικὸν λογοθέτην προεβάλετο, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἑπαρχον πόλεως τὸν πατρίκιον Θεόδωρον τὸν ἀπὸ

B στρατιωτικῶν τὸν λεγόμενον Δαφνοπάτην ἐποίησεν· ὅστις Σισίνιος τῇ ἑπαρχίᾳ διέπρεψεν ἐννομίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ τὸ ἱερὸν πραιτώριον κατηγλάύσεν. καὶ ἦν ἰδεῖν παρισταμένων τῷ ἐκείνου 10 βήματι, καὶ ἀποκρούων καὶ ἀπορρηπίζων τὺς παλινδικίας καὶ παλιμβολίας τῶν δικαζομένων· καὶ δικαστῆς δι' ἑαυτοῦ ἕκαστος τῆς δίκης τῷ ἡδικηκότῃ ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ συμπόνους τῷ ἐπάρχῳ ὁ αὐτοκράτωρ δέδωκε, τῇ ἐκλογῇ καὶ μαρτυρίᾳ Ἰωσήφ πατρικίου καὶ παρακοιμωμένου καὶ τοῦ ἐπάρχου Σισίνου, Θεοφύλακτον ἀση- 15

C κρητίν τὸν λεγόμενον Ματζιτζικόν καὶ Ἰωσήφ σπαθαροκανδιδάτον καὶ κριτὴν, ὅντινα λογοθέτην τοῦ πραιτωρίου ἐποίησεν· οἵτινες τῇ ἐβουλίᾳ τοῦ ἐπάρχου καλῶς τῇ πολιτείᾳ ἐνήρουν.

2. Χρῆ οὖν καὶ περὶ τῶν κοινῶν φροντίδων τοῦ ἄνακτος ἐξεπιεῖν. εὐθὺς πρὸς πάντα ἀρχηγὸν Ῥωμαίων καὶ βασιλικὸν 20 στρατηγὸν καὶ τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς δύσεως καὶ ἑώας ἐθνῶν ἀποστελλομένων φιλικῶν γραμμάτων αὐτοῦ, πάντες τῇ τύχῃ καὶ

21 καὶ τοὺς B. — ἑώας ἐθνάρχας?

cae reiecit. Ioannem cognomento Chaerinam protospatharium patricium ac magnum hetaeriarcham praefecit, ut per eum eiusque curas cautum esset imperatori, si qui insidiarum illi suspecti essent. Sisinium protospatharium exsacellarium urbis praefectum dedit; quem ipsum brevi post patricium ac generalem logothetam constituit, eiusque loco Theodorum patricium e militaribus numeris, Daphnopatem nuncupatum, urbis praefectum creavit. hic porro Sisinius, quamdiu praefecti munere functus est, aequitate ac iustitia fulsit sacrumque praetorium egregie ornavit. videre erat, cum ad eius tribunal litigantes adstarent, recidivas lites seu controversias ex damnatis causis et mortuis dolosque ac versutias repellere ac procul amandare; hincque adeo sua quisque sponte illatae parti iniuriae iudex erat. quin et adiutores seu assessores urbis praefecto ab imperatore dati hi, Iosephi patricii et accubitoris urbis praefecti Sisinii iudicio testimonioque probati, Theophylactus a secretis cognomento Matzitzicus, ac Iosephus spatharocandidatus iudexque, quem praetorii logothetam constituit. hi ambo, quibus urbis praefectum probe consiliis iuvabant, operam suam rei publicae bene collocabant.

2. Operae pretium igitur fuerit ut de publicis imperatoris crisis disseramus. simul atque rerum summam adeptus est, ad Romanos omnes duces imperatorisque nomine praetores et Bulgariae et Occidentis Orientisque gentium principes amicitiae confovendae causa literas misit: iis

φίλια αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος κράτιστον ἀνέμουν καὶ φιλικὰς σπονδὰς ὁμολόγουν. δεῖ οὖν καὶ περὶ τῶν πολιτῶν ἐξεπεῖν. ὁ D
 βασιλεὺς Ῥωμανὸς οὕτως ἐφίλησε τὴν ἐνεγκαμένην ὡς τὴν γεννη-
 σιμένην, καὶ ἐν αὐτῇ γένῃ περὶ πολλοῦ ἐποιήσατο. διὰ τοι τοῦτο
 5 καὶ τὰ εὐγενῆ καὶ καθαρὰ τῶν γενῶν ποιεῖται δι' ἐκλογῆς, καὶ
 οὓς μὲν ἀξιωματῶν καταλαμπρύνει τιμαῖς, οὓς δὲ μεγαλοπρεπέσι
 φιλοτιμεῖται δωρεαῖς. ἔσθ' ὅτε καὶ συνεσίτους ποιούμενος, ἀργύ-
 ρια παρέχων, τὸ φίλτρον μᾶλλον ἐνηῦξει καὶ ὑπανέφλεγεν, καὶ
 τὴν ἐκείνων εὐνοίαν ἀπὸ πολλῶν φρουρῶν καὶ φυλάκων προέ-
 10 κρινεν.

3. Τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ Ζωὴν καὶ Θεοδώραν καὶ Ἀγά- P 295
 θην καὶ Θεοφανῶ καὶ Ἄνναν ἐκ τῶν βασιλικῶν δόμων εἰς τὰ Κα-
 νικλείου, ἐν οἷς Σοφία ἢ Ἀνγοῦστα ἢ τοῦ Χριστοφόρου καὶ τοῦ
 βασιλέως ἦν ἀποκεκαρμένη μοναχῇ, κατήγαγεν καὶ μοναχὰς ἀπέ-
 15 κειρεν, πολλὰ καὶ τῆς Ἑλένης τῆς μητρὸς Ῥωμανοῦ καὶ αὐτῶν
 ἀπολοφρομένων καὶ ὑποκλαιουσῶν, καὶ τῇ χειρὶ παρ' ἀλλήλων
 σφιγγουσῶν καὶ τῷ τραχήλῳ ἐπικειμένων, πλέον οὐδὲν ὠφέλησαν
 ἢ κωφοῖς καὶ κενοῖς δάκρυσι. πάλιν δὲ αὐτὰς μετὰ δῆπνους
 ἡμερῶν ἀπ' ἐκεῖσε ὁ αὐτοκράτωρ μετέθηκεν, καὶ τὴν μὲν Ζωὴν
 20 καὶ Θεοδώραν καὶ Θεοφανῶ εἰς τὰ Ἀντιόχου ἐκλήρωσεν, τὴν B
 Ἀγάθην εἰς τὸ ἴδρονθὲν καὶ κατασκηνοθὲν φροντιστήριον παρὰ
 Ῥωμανοῦ τοῦ τεχνικαῦτα βασιλεύσαντος καὶ πάππου τοῦ αὐτοκρά-

1 post αὐτοῦ Combesisius συγκαίροντες. 21 εἰς] καὶ Ἄνναν εἰς?

acceptis, gratulari omnes imperatoris fortunae eiusque sibi amicitiae no-
 mine, optimum celebrare, pacisque cum eo foedera firmare. at neque
 de civibus praetereunda narratio est. Romanus imperator sic ut paren-
 tem patriam diligebat, atque in ea nobiles familias pluris faciebat. id-
 circo etiam antiquae puraeque nobilitatis instituto delectu, nobilium alios
 dignitatum honestare honoribus, alios magnificis donare muneribus,
 quandoque etiam ad mensam adhibere, erogataque pecunia amoris vim
 magis adaugere ac incendere; quaque illi benevolentia ipsam prosequen-
 bantur, multae stipitorum ac satellitum turbae praeferebat.

3. Sorores Zoen Theodoram Agatham Theophanonem Annamque
 aula detrusas ad Caniclii aedes, ubi Sophia Augusta Christophori impe-
 ratoris uxor tonsis crinibus monacham agebat, ipsas quoque sanctimonia-
 lium ritu capillis multavit; ac quanquam multis Helena matre sororibus-
 que rei facinus deplorantibus largeque quiritantibus, cum se illae mutuo
 adstringerent et collo aliae aliis prope haerent, nihil amplius tragico
 illo spectaculo consecutae sunt quam ut mutis ac inanibus lacrimis defun-
 gerentur. iterum vero post dierum aliquot spatium inde amotas alio
 transtulit; ac Zoen quidem et Theodoram et Theophanonem Antiochi
 monasterio addixit, Annam vero ad monasterium a Romano tum impera-

τορος ἀπέστειλεν* καὶ διωρίσατο χορηγεῖσθαι αὐτὰς ἅ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο.

4. Τὸν δὲ Νικηφόρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν τοῦ Φωκᾶ μάγιστρον ἐτίμησεν καὶ κατὰ τῶν ἀρητιῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ἐψῷ ἐξέπεμψεν* καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πατρίκιον τὸν Λέοντα 5 στρατηγὸν προεβάλετο, ὄντινα καὶ μετ' οὐ πολὺ μάγιστρον καὶ δομέστικον τῆς δύσεως ἐποίησεν. καὶ ἦν ἰδεῖν τὸν ἄνακτα εὐ-
C φραινόμενον, καὶ ἐν κνηγίοις καὶ θήραις δι' ὄλον ἀγροδιαιτοῦντα, ὡς τὸν βασιλικὸν δόμον πάντῃ ἀποστρεφόμενον καὶ τὴν φροντίδα τοῦ στρατοῦ τοῖς αὐταδέλφοις καταπιστεύσαντα, αὐτὸς ἔχαιρεν 10 καὶ ἠγαλλιᾷτο τοῖς κνηγίοις ἔξω τοῦ Βυζαντίου, μετὰ τῶν δηγλικῶν καὶ κολάκων καὶ κακοσυμβούλιων μιστρωπῶν συναναστρεφόμενος.

5. Τί δὲ ἂν εἴπη τις περὶ τῆς ἀοκνίας καὶ εὐθύτητος καὶ ἀνδραγαθίας ἀνδρίας τε καὶ ἀγαθότητος τοῦ ἀνακτος; ἐν μιᾷ 15 ἡμέρᾳ καὶ ἐν τῷ ἵππικῷ καθισθεὶς καὶ τῇ συγκλήτῳ συνεστιαθεὶς
D καὶ τὴν δόσιν τῶν ἀργυρίων παρασχών, καὶ τῇ δειλῇ ἐν τζυκανιστηρίῳ σφαιρίσας μετὰ τῶν δοκίμων καὶ ἐμπείρων καὶ πολλάκις τούτους νικήσας, εἰς μεταστάσιμον εἰς Ἀνωράτας μετέβη, κἀκεῖσε θηρεύσας παμμεγέθεις χοίρους τέσσαρας καὶ κνηγήσας πρὸς τὰ 20 βασίλεια τῇ ἑσπέρᾳ ἄντεπέρασεν. ἦν γὰρ τῇ ἡλικίᾳ νέος, σφριγῶν τῷ σώματι, σιτόχροος, εὐόφθαλμος, ἐπίριον, ῥοδινοπρῶσ-

19 fort. 'Ονωράτας. Combef.

tore avoque pridem conditum atque exstructum misit, et ut eandem atque in palatio annonam vitaeque commeatum consequerentur constituit.

4. Nicephorum Phocam scholarum domesticum magistri dignitate ornavit atque adversus infideles Agarenos in Asiam misit. eius quoque fratrem Leonem patricium exercitus ducem praetoremque constituit, quem etiam brevi post magistrum ac Occidentis domesticum creavit. vidissesque imperatorem genio indulgere, ducendisque canibus ac feris insequendis tempus omne ruri terere, ut qui regiam penitus aversaretur, inque duos, quos diximus, germanos omnem exercitus curam exonerasse. gaudio itaque dies agebat, extraque Byzantium cum aequalibus, palpombus maleque consultis viris ac ganeonibus, venatu totus gestiebat.

5. Quidnam vero quis dicat de imperatoris diligentia rectique studio et fortitudine bonaque indole? uno die cum in Circo sedisset, et cum senatu epulatus esset, ac pecunias elargitus esset, subque vesperam in sphaeristerio cum peritis pilaeque probatis lusisset, nec semel aut iterum victor exisset, ad Anoratas superato freto transibat, captisque ibi quattuor praegrans molis apris, ac venatione functus, sero in regiam iterum commeabat. erat enim aetate iuvenis, vegeto corpore ac luxuriantem, triticeae coloris, pulchris oculis, naso adunco, roseo vultu, gratio-

πος, χαροποιὸς καὶ γλυκὺς τοῖς ῥήμασιν, ὄρθιος τῇ ἡλικίᾳ ὡσεὶ
 κνῆρις, εὐρὺς τοῖς ὤμοις, ἤσυχος καὶ προσηγής, ὡς πάντα
 θαμβεῖσθαι καὶ ἐκπλήττεσθαι τὸν ἄνδρα. συνέχαιρεν δι' αὐτὸν
 ἢ πολιτεία ὡς εὐτυχοῦντα καὶ τῶν ἐθνῶν κρατοῦντα. καὶ τῷ P 296

5 Βυζαντιῶ πλούσιαι αἱ σιτήσεις καὶ αἱ τροφαὶ χορηγοῦμεναι.

6. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς καὶ ἕτερον υἱὸν μετὰ θάνα-
 τον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεγέννησεν, Κωνσταντῖνον τοῦτον ὀνομά-
 σασ. καὶ [οὐ] μετ' οὐ πολὺ στέφεται παρὰ Πολυεύκτου πατριάρ-
 χου ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἁγίας Σοφίας. ἢ δὲ Ἀγγοῦστα Ἑλένη ἐν

10 τῷ παλατίῳ οὕσα κληθήρης καὶ συναγαλλομένη τῷ ἄνακτι, καὶ ἐπὶ
 ἱκανοὺς χρόνους ἀρρωστοῦσα, εὐσεβῶς τέθνηκεν κατὰ τὴν ἑννεα-
 καιδεκάτην τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός· καὶ ταύτην βασιλικῶς τιμή-
 σασ, καὶ ἐν τῇ χρυσοκollήτῳ καὶ διὰ μαργαριτῶν καὶ λίθων κλί-
 νη τεθεῖσα, τῆς συγκλήτου προεμπούσης, ἐν τῷ μοναστηρίῳ B

15 τῷ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ῥωμανοῦ βασιλέως συσταθέντι, τῷ
 ὄντι εἰς τὸ Μυρέλαιον, θάπτεται ἐν λάρνακι πλησίον καὶ σύνεγγυς
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

7. Τὸν δὲ μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν Νικη-
 φόρον τὸν τοῦ Φωκᾶ ὁ ἄναξ ὁ χρηστός, ὁ ἡδύς, ὁ προσηγής, καὶ
 20 ὅσοις ὀνόμασι χρῆ καλεῖσθαι καλοῖς καὶ τὸν ἄνδρα ὀνομάζειν,
 μετὰ ἐκστρατείας καὶ δυνάμεως πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως καραβίων
 πολεμικῶν καὶ ὑγροῦ πυρὸς εἰς Κρήτην διωρίσατο ἀπελθεῖν· οἱ

γὰρ Κρητικοὶ πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμαλωσίας καθ' ἐκάστην
 εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιοῦντο, ἀφ' ὅτου ταύτην τὴν μεγάλην C

sus ac suavis eloquio, statura rectus quasi cypressus, latis humeris,
 quietus ac lenis, ut omnes admirarentur ac tantas viri dotes stupere-
 nt. congratulabatur civitas eius gratia, ut cui bene ac prospere cederet gen-
 tiumque victor existeret; quod denique Byzantio copiosas annonas suf-
 ficeret, praestoque solandae civium indigentiae cibos ministraret.

6. Suscepit Romanus imperator, ubi iam pater vivis excesserat,
 alium filium, cui Constantini nomen inditum. is brevi post a Polyucto
 patriarcha in S. Sophiae ambone Augustali corona donatus est. Helena
 Augusta in palatio lecto decumbens, filioque imperatori congaudens ac
 diu morbo conflictata, mensis Septembris die decimo-nono pie diem obiit.
 huius funus Romanus imperator regio more elatum, inque auro
 oblita sandapila gemmisque ac lapillis interstincta positum, senatu dedu-
 cente, in monasterio a patre ipsius Romano imperatore exstructo, quod
 est in Myrelaeo, in loculum eius ipsius urnae iuxta positum intulit.

7. Porro Nicephorum Phocam magistrum ac scholarum domesticum
 imperator, mitis ille et suavis et mansuetus, ac si quid aliud praclarum
 est quo is nominari possit, ingenti fretum exercitu ac carabiorum copiosa
 classe igneque Graeco instructum in Cretam proficisci statuit. Creten-
 ses namque damna multa ac mala quotidie Romanis inferebant, capti-
 vosque ac praedas abigebant, quo ex tempore vastam eam insulam suae

νῆσον ἐπόρθησαν. ἐπὶ γὰρ Μιχαὴλ τοῦ Ἀμορραίου τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ταύτην ἐκράτησαν, καὶ τῶν στρατευμάτων εἰς τὴν στήσιν καὶ τυραννίδα τοῦ Μωροθωμᾶ τοῦ συντρόφου τοῦ Μιχαήλ (καὶ γὰρ ἐπὶ τρισὶ χρόνοις σχεδὸν καὶ πλείον τὴν Θρακικὴν καὶ Μακεδονικὴν ἐκράτησεν ὁ τύραννος) εὐκαιρίαν εὐρόντες οἱ ἀπὸ 5 Σπανίας ἀνελθόντες Σαρακηνοὶ μετὰ πολλοῦ στόλου πολεμικῶν καραβίων κατέσχον ταύτην, ὡς εἶναι τὴν τούτων διακράτησιν καὶ κατὰσχέσιν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἐπορθήθησαν παρὰ τοῦ μαγίστρου καὶ δομestίκου Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ ἔτη ἑκατὸν πενήκοντα
D ὀκτώ. (8) ὅθεν ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς ζήλω θείῳ κινήθεις, 10 τῇ συμβουλῇ καὶ εὐβουλίᾳ τοῦ παρακοιμημένου Ἰωσήφ, ἐκ παντὸς τόπου ναῦς καὶ πλοῖα πολεμικὰ συναθροίσας μετὰ ὕγροῦ πυρὸς καὶ ἐπιλέκτου στρατοπέδου Θρακικῶν Μακεδονικῶν καὶ Σθλαβησιῶνων εἰς Κρήτην ἐκπέμψαι ἔδοξεν. ἐκ δὲ τῆς συγκλήτου οἰκειῶν δούλων αὐτοῦ ἐδυσχέρανον περὶ τῆς ἐκστρατείας τῆς 15 Κρήτης, ἀναμιμνήσκοντες τὸν ἄνακτα τῶν ἐπὶ τῶν παρελθόντων βασιλείων ἐξόδων καὶ καινοτομιῶν καὶ χρημάτων ἀπείρων κατακενωθέντων καὶ μηδὲν ἀνυσάντων, μάλιστα ἐπὶ τοῦ εὐσεβοῦς τῆς
297 θείᾳ λήξει Λέοντος βασιλέως καὶ τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου, ὅσα χρήματα καὶ λαὸς ἀνήλωτο καὶ ἀπώλετο, δεδοικότες 20 τὸν κίνδυνον τῆς θαλάσσης καὶ τὴν μεγάλην συμμαχίαν τῶν ὁμορούντων Σαρακηνῶν καὶ τὸν στόλον τῶν Σπάνων καὶ Ἀφρικῶν καὶ τὴν διατρέχουσαν φήμην, ὅτι δι' οὗ ἡ Κρήτη πορθηθῆ βασιλεύ-

dicionis fecerant. Michaele enim Amoriensi Theophili patre rerum potiente, cum Romanus miles in Morothomae Michaelis quondam sodalis compescenda seditione ac tyrannide occupatus esset (annos enim tres hisque amplius tyranni potestate Thracia ac Macedonia potitus est), occasionem nacti qui ab Hispania ascenderant Saraceni, cum ingenti carabiorum bello instructa classe, sibi subiecerant, ac donec a magistro et domestico Nicephoro Phoca recepta est, per annos 158 tenuerant. (8) idcirco Romanus imperator divino zelo succensus, catisque ac sanis Iosephi accubitoris inductus consiliis, ex omni Romana dicione congregatis navibus bellicis igneque Graeco, ac ex Thracia Macedonia Sclavonia lectis copiis, in Cretam mittere statuit. quidam porro senatorii ordinis, viri in rem eius studiosi servique ingenui, Cretensem hanc moleste habebant expeditionem, in memoriam revocantes superiorum imperatorum aetate eo adductas classes novarumque rerum molitiones ac immensas effusas opes, praesertim vero piae memoriae Leone imperatore ac Constantino Porphyrogenneto rerum potiente quantae insumptae pecuniae, quantae copiae excisae; sic nempe illi maris periculo territi, vicinorumque Saracenorū ingentia formidantes auxilia Hispanorumque ac Afrorum classem; tum praeterea per hominum ora volitantem famam, fore ut qui Cretam expugnasset, is Romanorum imperator esset rerumque in se

σει καὶ τῶν σκήπτρων καθέξει τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς. (9) ὁ δὲ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ, ὁ χρηστὸς καὶ ὀρθὸς καὶ ἄνθος νοῦς, εἰς μέσον σταθεὶς ἔφη “ ἡμεῖς μὲν, δέσποτα, ἴσμεν πάντες ὅσα δεινὰ Ῥωμαίοις συνέβησαν παρὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς· καὶ δίκαιόν ἐστι λογίσασθαι τὰς σφαγὰς καὶ τὰς τῶν παρ- B
θένων φθορὰς καὶ τὰς τῶν ἐκκλησιῶν καταστροφὰς καὶ τὰς τῶν παραλίων θεμάτων αἰχμαλωσίας, καὶ πρόπον ἐστὶν ὑπὲρ τῶν Χρι-
στιανῶν καὶ ὁμοφύλων ἀγωνίσασθαι, καὶ μὴ δεδιέναι τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος καὶ τὰ τῆς θαλάσσης πελάγη καὶ τῆς νίκης τὸ ἄδηλον
0 καὶ τῆς φήμης τὸ ἀδύνατον. καὶ χρὴ μάλιστα τῇ Θεοσυνεργίῳ βουλῇ καὶ προστάξει σου πειθαρχεῖν ἡμᾶς, ὡς ἐκ Θεοῦ σοι τοῦτο τὸ ἐνθύμημα. καὶ γὰρ καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ· μάλιστα διὰ τὸν ὀρθὸν καὶ πιστὸν δοῦλον στέλλεσθαι τὸν δομέστικόν τῶν σχολῶν παρὰ τῆς Θεοκυβερνήτου βασιλείας σου.” (10) ταῦτα C
5 ἀκούσας ὁ αὐτοκράτωρ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκέτι ἠδύνατο· καὶ ἔξοπλισας καὶ ῥογέυσας τὸν στρατόν, καὶ τῷ μαγίστρῳ χρή-
ματα δούς, ἀπεκίνησεν μετὰ τοῦ κοιτωνίτου Μιχαὴλ τοῦ ἐπιστά-
του, μηνὶ Ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος πέμπτης. νῆες γὰρ ὑπῆρχον μετὰ ὑγροῦ πυρὸς δισχίλια, δρόμωνες χίλιοι, καράβια καματηρὰ σι-
0 τήσεις ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικὰ τριακόσια ἑπτὰ. ὁ δὲ δομέστι-
κος Νικηφόρος ἀπάρως τῆς βασιλίδος ἐν Φυγέλοις κατέλαβεν, καὶ τοῦτο ἐφρόντιζεν ὅπως ὁ σύμπας πλοῦς ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ προσ-
ορμίζοιτο. ἔμπροσθεν δὲ ὁ συνετὸς ταχυδρόμους γαλέας ἀπο- D

summam transferret. (9) quin vero Ioseph accubitor, mens scilicet illa proba et mitis rectaque ac insomnis, in medio stans in haec verba infit. “scimus quidem omnes, domine, quanta nobis mala ab infidelibus Saracenis provenerint; iustumque ac aequum est in memoriam revocare acceptas strages, constupratas virgines, eversas ecclesias, maritimas oras direptione vastatas; decetque pro Christianis nostrisque gentilibus certaminis aleam suscipere, nec longum iter, maris pericula, belli incertum exitum, debilis famae vires formidare. in primis vero operae pretium est ut, cui deus auspex ac adiutor est, consilio tuo atque praecepto pareamus, velut scilicet hanc tibi mentem deus afflaverit: cor enim regis in manu dei (Prov. 21 1); idque ea maxime ratione, quod deo praeside instincta maiestas tua recti animi virum servumque fidelem mittat, scholarum domesticum.” (10) his imperator auditis nihil iam animum continere potuit. instructo igitur solitoque munere donato exercitu, traditisque magistro in belli sumptus pecuniis, cum Michaele cubiculario praeside ac curatore ire iussit, mense Iulio, indictione quinta. naves erant igne Graeco instructae bis mille, celoces mille, carabia oneraria annonas armaeque bellica convehentia septem supra trecenta. solvens itaque Nicephorus domesticus Phygelos venit, etiam atque etiam satagens ut omni collecta classe simul applicaret. missis itaque vir prudens ac catus,

στείλας κατασκοπήσαι καὶ κρατῆσαι γλῶσσαν προσέταξεν. καὶ τούτων ἀφικομένων καὶ κρατησάντων, ἤγαγον πρὸς τὸν μάγιστρον. καὶ ζητητικώτερον τούτους ἐξετάσας, μαθὼν τὸν ἀμηρῶν τῆς Κρήτης καὶ τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου ἔξω εἶναι εἰς τὰ οἰκεία προάστεια, εὐθὺς τῷ δρόμῳ καὶ τῇ σπουδῇ κατέλαβεν καὶ προσ-5 ὤρμισεν. καὶ ἀποβὰς τῶν νηῶν χάρακα καὶ τάφρον βαθεῖαν κατεσκεύασεν, καὶ πρὸς κοῦρσον ἐχώρει, καὶ πάντας παρήγει ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ μὴ ἐξελαύνειν, πρὶν ἂν τὴν δύναμιν αὐτοῦ

P 298 γνῶσωται. πρὸς δὲ κάστρον χωρήσας πάντας τοὺς Κρητικούς τοὺς ἔξω ὄντας τοῦ κάστρου μετὰ φόβου ἔσω ἐπέκλεισεν. ἔκτοτε 1 δὲ πολλοὶ καθ' ἑκάστην ἡγετομόλουν πρὸς τὸν μάγιστρον. μαθὼν δὲ ὁ Νικηφόρος ὅτι οἱ ἔξω τοῦ κάστρου ἀποκλεισθέντες εἰς τὰ στενώματα καὶ κλεισοῦρας καὶ ὀνάκια καὶ ἔλη καὶ ὄρη προσέφυγον, διακοσμήσας σὺν στρατὸν καὶ ἵπποτοξότας καὶ Ῥῶς καὶ Ἀνατολι-1 κούς ἄρχοντας καὶ Θρακικούς καὶ Μακεδονικούς ἀπέστειλεν, αὐ-1 τὸς δὲ ὁ συνετός καὶ ἀνδρείος δομέστικος ὄπισθεν Σάκα κατελεί-φθη· καὶ πάντες τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ ἀνδρός ὡς ἐν οἰκείῳ χώρῳ ἔλο-2

B γίζοντο εἶναι. οἱ δὲ καταλαβόντες καὶ καταδραμόντες ἐν ᾧ τὰ κτήνη καὶ τὰ θρέμματα καὶ ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν κατεκρύπτετο καὶ αὐτοὶ ἠλλίζοντο, πάντα ληϊσάμενοι μετὰ χαρῆς καὶ νίκης ὑπενό-2 στησαν. ἔκτοτε δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀδεῶς καὶ ἀφόβως ἠπλίκτεον ἐν ᾧ ἦσαν αἱ διειδεῖς κορῆναι καὶ τῶν παντοδαπῶν ὀπώρων τὸ πλη-

quae classi praerent, celeribus galeis, explorare iussit ac indigenas loci rerumque indices captare. venerunt illi captosque ad magistrum duxerunt; ex quibus diligenter sciscitatus Cretae ameram ac urbis proceres foris in suburbanis ipsorum versari comperit. statim ergo concite summaque diligentia venit navesque appulit, eductisque e navibus copiis altum aggerem duxit vallumque posuit, atque ad incursandum praedasque agendum sese accinxit. admonet vero ne longe discedant vel hostem insequantur, donec illius vires cognoverint. admotis autem ad urbem castris, cunctos Cretenses foris palantes metu conterritos intra moenia cogit. exinde plures quotidie ad magistrum ultro confluebant. intelligens autem Nicephorus eos qui urbe exclusi erant in angusta et clusuras alveolosque et saltus et montes confugisse, distributo exercitu, peditum atque equitum selectam manum, Russosque et Asiaticos et Thracicos et Macedonicos tribunos ac centuriones in eos misit, ipse solers fortisque vir animi domesticus post Saca agmen constituit; omnesque eius solertia ac consiliorum sagacitate, velut domi, sic in hostico erant securi. dimissus cuneus eo excurrit ubi horum iumenta et pecora et substantia occulta erat ipsique morabantur; cunctaque depraedatus cum gaudio ac pro victoria ovans reversus est. deinceps autem Romani fiducia omnique metu soluti castra metantur, quo loco limpidissimi fontes pomorumque ac frugum genus omne scatebat. unicuique tabernaculum

θος, καὶ ἕκαστος τὴν καλύβην αὐτοῦ ἐν δένδροις ὀπίσθας εἶχον, καὶ τῶν καρπῶν ῥεόντων καὶ πάντων ἀπολαύοντων ἔχαιρον, καὶ ἐπὶ ἤγοντο τὸν καλῶς στρατηγοῦντι αὐτοῖς μάγιστρον.

11. Ὁ δὲ ἀμηνῶς τῆς Κρήτης, ὁ λεγόμενος Κορρούπας, τὰ συμβάντα πρὸς τοὺς ὁμόρους Ἀγαρηνοὺς τῆς Σπανίας καὶ Ἀφρικῆς ἐδηλοποίησεν καὶ βοήθειαν καὶ συμμαχίαν ἤτει. οἱ δὲ ἀποστελλαντες γαλέας ἐὺδυσδρομῶν τοῦ μαθεῖν τὸν ἀρχηγὸν καὶ τὸν στρατὸν καὶ τὴν κατάστασιν καὶ ὑποταγὴν τοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν, καὶ δὴ μετὰ πολλοῦ τοῦ τάχους πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίκοντο, καὶ διὰ τῆς νυκτὸς διὰ σχοινίου εἰς τὸ κῆστρον εἰσῆσαν, καὶ τὸν ἀμηνῶν τὸν Κορρούπαν καὶ τοὺς προύχοντας τοῦ κῆστρου ἐντυχόντες, ἐν ἀμηνῶν καὶ ῥαθυμία καὶ ἀπογνώσει εἰδότες τὸ ὅ τι πράττειεν κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ μαγίστρου, περιπλακέντες τῷ τραχήλῳ τοὺς ἀποσταλέντας οὐδὲν ἕτερον προσεφθέγγοντο, τῇ χειρὶ σφίγγοντες, καὶ ἔκλαιον ὀδυρόμενοι, ἰκετεύοντες ἐκστρατεῦσαι τοὺς ἀμηνῶν πρὸς συμμαχίαν καὶ βοήθειαν αὐτῶν, καὶ τὸ τάχος αὐτοὺς ἀπέστειλαν. οἱ δὲ παλινδρομήσαντες, πρὸς τοὺς ἀμηνῶν ἀφίκετο ἕκαστος, καὶ τῆς πολλῆς ἔξοπλίσεως καὶ ἐκστρατείας καρβίων, καὶ τὴν ἐκ τῶν διαφόρων ἔθνῶν συμμαχίαν καὶ συγκρότησιν καὶ τοῦ στρατηγοῦ τὴν διέγερσιν καὶ σύνεσιν καὶ τὴν πρὸς θεὸν πίστιν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀποστροφὴν παντοίων παθῶν ἔφησαν. οἱ δὲ θάμβους πλησθέντες οὐδαμῶς ἠθέλησαν βοήθειαν ἢ συμμαχίαν αὐτοῖς δοῦναι.

tuguriumque inter fruteta positum erat, pomisque decidentibus omnique rerum aliarum ubertate freti cum gaudio agebant, sicque praeclare ducis in eos munere defungenti magistro votis precabantur.

11. Cretae ameras, Curupa nomine, rerum tristem eventum vicinis Saracenis, Hispanis Afrisque, missa ad eos legatione, significat, bellique socios ac cladis depulsores invitat. missae ab eis celeres galeae ac triremes, per quas gentis ducem exercitumque explorarent; quae militaris disciplina, ut duci subiectus exercitus condiscerent. ac plane summa velocitate in Cretam advecti, noctuque per funem in castrum illapsi atque Curupae proceribusque congressi, omnem eos abiecisse, nec quid in Romanum exercitum eiusque ductorem magistrum moliantur habere, intellexere. in colla itaque ruentes iisque affusi, omni alia defecti voce, ubertim flentes missos adstringebant, eorumque subsidio maturandam expeditionem, iis ad suos remissis, supplices flagitabant. reversi illi ad suos quique ameras venerunt, longeque copiosam ac instructam classem, diversarumque gentium auxilia exque illis conflatum exercitum, ducis item vigilem solertemque animum fidemque in deum et iustitiam, omnis denique generis exosa vitia ac libidines rettulerunt. quibus illi stupore pleni Cretensibus suppetias ferre bellique socios illis accedere recusarunt.

P 299

12. Τοῦ δὲ στρατοῦ παρακαθεζομένου ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀπείρου χειμῶνος καὶ ὑετοῦ καὶ κρούου γενησομένου, καὶ τῶν σιτίων καὶ τροφῶν δαπανηθέντων καὶ τῶν περιβολαίων διαλυθέντων καὶ γυμνωθέντων καταναρκήσαντες οἱ τοῦ στρατοῦ οἴκαδε ἠβουλήθησαν ἀναστρέψαι. ὁ δὲ ἀνδρεῖος καὶ συνετὸς ἡγεμῶν Νικηφόρος τῇ διαλαλιᾷ καὶ τῇ ἡδύτητι τῶν λόγων αὐτοῦ πάντας κατέσχεν. ἔφη γὰρ πρὸς αὐτούς “ἄνδρες ἀδελφοί μου καὶ συστρατιῶται, λάβωμεν εἰς νοῦν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον· ἀγωνισώμεθα τὴν τοῦ Θεοῦ ὕβριν ἐκδικῆσαι· στώμεν γενναίως ἐν τῇ Κρήτῃ κατ’ ἐχθρῶν δυσσεβῶς ὠπλισμένων· λάβωμεν πίστιν τὴν τῶν

B φόβων φρονέτριαν· ἀναλογισώμεθα ὅτι ἔνδον ἔσμεν τῆς Συριακῆς νήσου. μέγαν κίνδυνον ἢ φυγὴ ἀπὸ τῶν ὧδε φέρει. ἐκδικήσωμεν τὰς φθοράς τῶν παρθένων· τὰ τετιμημένα μέλη βλέποντες τετρωμένα ὀδυνηθῶμεν τὰς καρδίας. οὐκ ἔστιν ἄμισθος ὁ κόπος καὶ ὁ κίνδυνος. στώμεν καὶ καρτερήσωμεν εἰς ἀντιπαρά-
1 ταξιν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ Χριστὸς ὁ Θεὸς συνεργήσει ἡμῖν, καὶ ὀλέσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ πορθήσεται τὸ κάστρον τῶν ἀλαζόνων τοῦ Χριστοῦ.” καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς αὐτούς παραινέσαντος ἀπεκρίθη εἰς ὑπὲρ πάντων “ἡνοιξας ἡμῶν τὰς καρδίας, μάγιστρε. ἐστόμωσαν καὶ ὤξυναν οἱ λόγοι τὰς δυ-
2

C νάμεις καὶ προθέσεις ἡμῶν. ἀνεπτέρωσας τὰς διανοίας ἡμῶν, καὶ ἐπόμεθα τῇ σῇ βουλῇ καὶ προστάξει, καὶ σὺν σοὶ ἀποθανοῦμεν.”

12. Porro exercitu diuturniores in Creta moras trahente, ac cum per hiemem immensi imbres geluque exspectaretur, annona absumpta, detritis stragulis et operimentis, torpentes classiarii ipsique in eis tribuni ac proceres domum reverti cogitarunt. forti tamen vir animo solertique imperator Nicephorus oratione sua ac verborum lenocinio in castris detinuit. sic enim aiebat. “viri fratres et commilitones, dei quaeso timorem in animum assumamus; dei iniuriam ulcisci connitamur; adversus hostes impietate armatos fortiter consistamus. fidem arripiamus, quae timores perimit; animo reputemus nos in Syriaca insula versari. ingens periculum est, si inde fugerimus. ulciscamur constupratas virgines; qui nobilia membra saucia videamus, animo doleamus. non vacat mercede labor ac periculum. stemus intrepidi, adversaque acie Christum negantes infideles audacter appetamus, feretque suppetias Christus deus noster, hostesque profligabit, ac superborum eique insultantium oppidum arcemque diruet.” haec iisque plura illo hortante, quidam omnium nomine oreque subiecit “aperuisti, magister, corda nostra; sermone vires durasti atque animos acuisti. vix non additis alis, obsequio promptos atque vigiles reddidisti. consilio morem gerimus, ac praecepto obtemperamus; una denique commoriemur.”

13. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο σπάνη σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σίτος τῷ νομίσμῳ μῶδιοι δ' καὶ ἡ κριθὴ μῶδιοι ς'. καὶ ἦν θεάσασθαι τὸν ἐργήγορον νοῦν Ἰωσήφ προνοούμενον τὸ κοινόν. εὐθὺς οὖν ἐξαποστέλλει εἰς τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσειν τοῦ ἐξελάσαι συνωνὰς καὶ ἐμπορευτικὰ πλοῖα καὶ τοῦ κωλῦσαι τοὺς σιτοκαπήλους ἀποτιθέναι τὸν σῖτον· ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ δίκαιος καὶ ἀπροσωπόληπτος καὶ πιστός. οὐ πολὺς οὖν ἐν μέσῳ χρόνος D παρήλθεν, ἐπὶ ἣ ὀκτῶ τῷ νομίσμῳ ἐπράθη. τοιοῦτος γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ, σπουδαῖος καὶ θερμός, ὡς ἄλλον τῶν πρὸ αὐτοῦ ἢ μετ' αὐτοῦ μὴ ἐξισωθῆναι.

14. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ὁ λεγόμενος Πετεινὸς μάγιστρος κατηγορήθη Βασίλειος ὀνομαζόμενος, ὑποθήκη τινῶν κακοσυμβούλων μοῦλτον μελετήσαι· καὶ τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἐξορία πέμπει, 5 γὰρ κείσε τελευτᾶ. ὁ δὲ πατριίκιος καὶ δομέστικος τῆς Ἐφῶας ἐκ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πεμφθεὶς ἐν τῇ ἀνατολῇ διὰ τὸ μὴ εὐρεῖν τὸν ἄθεον Χαμβδᾶν ἀσκέπαστον τὴν ἀνατολὴν καὶ ἐλάσαι P 300 κοῦρσα καὶ αἰχμαλωτίσαι καὶ πραιδεῦσαι τὴν Ῥωμαϊκὴν γῆν. καὶ ἐνωθεὶς τῷ στρατηγῷ Καππαδοκίας Κωνσταντίνῳ τῷ πατρικίῳ Μαλείνῳ καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς μετὰ τῶν ταγμάτων, καὶ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ ἀλαζόνος ἐπιτυχῶν εἰς τὸν τόπον Ἀνδρυσσὸν λεγόμενον, συμβαλὼν κατὰ κράτος νενίκηκε, καὶ καταπολεμήσας

10 ἄλλων P

13. Mense Octobri, imperii Romani anno secundo, ingens in urbe penuria tritici exstitit atque hordei. venit triticum, modii quattuor, nummo uno, hordeum, modii sex. in his videre erat pervigilem, ut communi rei provideret, Iosephi animum. statim ergo in Orientem ac Occidentem missi qui coementes frumenta eorumque mercatorias naves extruderent, dardanariosque ac frumentarios triticum frumentaue recondere ac acervare vetarent. erat enim vir iustus nec personarum acceptor, fidei tenax. nec multum interim effluxit tempus, cum altera parte minuto pretio septem octove modii uno nummo venirent. talis nimirum erat, acri vir ingenio fervidoque ac studiosus, ut nemo superiorum aut aequalium illi aequaretur.

14. Mense Martio, is quem Peteinum vocant, Basilius magister accusatus est ut qui malis quorundam consiliis instinctus res novas moliretur. missus itaque in exsilium ibi moritur. patricius vero ac domesticus Orientis ex fratris nomine in Asiam missus, ne per ea loca Romana dicio praesidio destituta impii Chambdae direptionibus pateret, isque liberius praedas ageret ac captivos duceret; coniunctisque copiis cum Cappadociae praetore Constantino patricio Meleino, nec non reliquis ducibus ac cohortium tribunis, superbi Chambdae aciem assecutus in loco cui Andrasso nomen, ac cum eo conserta manu, eum penitus

καὶ εἰς φυγὴν τρέψας. ἦν τότε θείασασθαι νεκροὺς σκυλευομένους, καὶ ἀναιρουμένους τοὺς ἀλαζόνας Ἀγαρηνοὺς, καὶ εἰς φυγὴν τρεπομένους, καὶ ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ τούτους ζωοποιημένους καὶ
B μῆτε ἀρμάτων [ἢ ἵππων] ἢ φαρίων ἢ χρημάτων ἢ συγγενῶν μεταποιουμένους· ἀλλ' ἕκαστος ἀπὸ τῆς οἰκείας συμφορᾶς ἑαυτὸν περιέσωζεν. τότε δὴ τότε ὁ ἀλαζὼν καὶ ὑπερήφανος Χαμβδᾶς ἐχειροῦτο σταθέντος καὶ ὀκλάσαντος τοῦ φάρα οὗ τινὸς ἐπέβαινεν, εἰ μὴ ὁ μαγαρίτης Ἰωάννης ὁ ἄνθρωπος αὐτοῦ ἀποβὰς τοῦ ἰδίου φάρα ἐπέδοτο, αὐτοῦ κρατηθέντος καὶ τοῦ ἀλαζόνης περισωθέντος. πάντα δὲ τοῦ πολέμου κρατηθέντος λάφυρα ἅμα τῶν ζωοποιηθέντων ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀπηνέγκατο καὶ ἐν τῷ θριάμβῳ ἐπόμπευσεν.

15. Τῶν δὲ Τούρκων ἐκστρατεῖαν ποιησάντων κατὰ τῆς
C Θράκης, καὶ τοῦ πατρικίου Μαρριανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ μοναστηροῦντος ἐν τῷ θέματι τῆς Μακεδονίας καὶ κατεπάνω ὄντος τῆς δύσεως, συνήτησεν καὶ κατεπολέμησεν, καὶ πλείστους ζωοποίησας μετ' αἰσχύνης εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπονοστήσαι ἐποίησεν.

16. Τοῦ δὲ αὐτοκράτορος Ῥωμιοῦ μαθόντος τὴν στενοχωρίαν καὶ γύμνωσιν καὶ ἔνδειαν τῶν τροφῶν τοῦ στρατοπέδου, τῇ εὐβουλίᾳ τοῦ πυρακοιμωμένου Ἰωσήφ παρευθὲν τὰ πρὸς χορηγίαν αὐτοῖς ἀπέστειλεν. οἱ δὲ βραχὺ ψυχαγωγηθέντες καὶ ἐπιμησὶν ὀκτωκαίδεκα σχεδὸν καὶ πλεον παρακαθίσαντες, καὶ τῆς τροφῆς καὶ δαπάνης τῶν Κρητικῶν δαπανηθείσης, καὶ εἰς ἀνάγκην προχωρούντων καὶ καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν μάγιστρον αὐτομο-

profligavit ac fudit. vidisses tunc mortuis detrahi spolia, occidi superbos Agarenos, in fugam agi, inter spolia capi ac mancipari. nulla illis curruum aut equorum aut pecuniarum vel affinium cura: hoc unum quisque satagebat, ut se ipse periculo eximeret, non ut alteri studeret. sane futurum erat ut et ipse superbus Chambdas caperetur, cum is cui insederat generosus equus fatiscens substitisset, nisi Ioannes Christianae desertor fidei, illius famulus ac domesticus, equum ipse suum hero commodasset. qua ille humanitate captus, Chambdas tanto liberatus periculo est. spolia omnia cum captivis a Leone Byzantium illata ac triumphi specie circumducta.

15. Turcis adversus Thraciam erumpentibus, Marianus patricius Argyri filius summa ducis potestate Macedonum legioni praefectus Occidentique praepositus, in illos incurrens ipsos praelio fudit, multisque captis reliquos cum dedecore ad sua redire coegit.

16. Romanus imperator ubi quibus in angustiis exercitus versaretur annonaeque in eo penuriam didicit, sanioribus Iosephi accubitoris consiliis confestim illis alimenta submitisit. nonnihil itaque novi commeatu ope recreati, cum menses fere octodecim et amplius urbem obsedisent, consumpta Agarenis Cretensibus omni annona iisque in angustias coactis, ac cum ex illis quotidie ad magistrum ultro confluerent, dei

λοῦντων, καὶ τῇ τὰ πάντα Θεοῦ ἠνιοχοῦντος προστάξει τῇ τοῦ D
 Μαρτίου μηνὸς τῆς ἕκτης ἰνδικτιῶνος ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν
 τὸν στρατὸν πρὸς πολεμικὰς ὤτρυνε παρατάξεις, διαφόρους συ-
 στησάμενος φάλαγγας τε καὶ ἀσπίδας καὶ σάλπιγγας. ἐπεὶ δὲ
 5 ταῦτα συνέστησεν, τῶν ταγμάτων καὶ τῶν θεματικῶν ἀρχόντων
 καὶ Ἀρμενίων καὶ Ῥῶς καὶ Σθλαβησιάνων καὶ Θρακικῶν ἐπελθεῖν
 τῷ κάστρῳ ἐκέλευσεν. καὶ ἦν ἰδεῖν ὠθισμοὺς καὶ ἀντωθισμοὺς
 καὶ συγκρούσματα πρὸς ἀλλήλους, καὶ πετρῶν βολὰς καὶ βέλη καὶ
 μηχανικῶν ἐλεπόλεων πρὸς τὸ τεῖχος καὶ τὰς ἐπάλξεις τοῦ κά-
 10 στρου, καὶ τοῖς ἀλαζόσι θάμβος καὶ ἐκπληξίς καὶ φόβος ἐπιπεσόν.
 καὶ βραγὺ τοῦ πολέμου κρατοῦντος τὸ κάστρον παρέλαβον. καὶ
 ἦν θεάσασθαι τοὺς Σαρακηνοὺς γυναῖκας καὶ παῖδας

ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΥ

ΤΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ.

Βούλομαι ἐγὼ ὁ μέτριος καὶ πάντων ἴσχυτος ἀποδειῖξαι μετὰ P 312
 πάσης ἀληθείας, ἐπὶ τῆς παρουσίας ταύτης ἁγίας ὑμῶν καὶ ἱερᾶς
 15 συνόδου, ὅπως καὶ τότε καὶ ὅθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἢ κακίστη καὶ

12 παῖδας] quae desunt, ab Iulio Polluce pete (Leonis Diaconi p.
 ed. Bonn. 420 C).

tandem cuncta moderantis imperio, mense Martio, sexta indictione,
 scholarum domesticus aciem instruxit, diversosque ex illis cuneos et
 phalangas ac turmas constituit. quibus ita constitutis, ex legionariis et
 Armeniis et Russis et Sclabinis et Thracibus lectos in urbem immisit.
 alii alios pellebant ac repellebant mutuumque pulsabant. ruebant petrae
 et iacula, machinisque moenibus admotis turresque quatientibus stupor
 ac pavor superbos invasit. brevique conserto praelio urbem ceperunt.
 eratque videre Saracenos, mulieres ac pueros

IOANNIS HIEROSOLYMITANI

REVERENTISSIMI MONACHI

NARRATIO.

Volo tenuis ego omniumque extremus, omni veritate, sub vestrae
 huius ac sacrae synodi praesentia, demonstrare quomodo et quando
 quae occasione ortum habuerit pessima haec ac deo exosa Christiano-
 Theophanes contin.

θεοστνγῆς αὐτῆ τῶν Χριστιανῶν, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἀληθέστερον κατηγόρων καὶ εἰκονομάχων αἵρεσις. συντομίᾳ δὲ χρήσασθαι λόγου προαιρούμενος διὰ χάριτος ἔκρινα καλῶς ποιήσασθαι τὴν ἐξήγησιν, ὡς ἂν μηδὲν με τῆς ἀληθείας λάθῃ.

- B** 2. Τοῦ τῶν ἀθέων Ἀράβων τεθνηκότος τυράννου ἤτοι 5 συμβούλου (Σελεῖμᾶν δὲ ἦν οὗτος τὸ ὄνομα) διεδέξατο τοῦτον Οὔμαρος, ὃς ἐπιβὰς τῆς ἀρχῆς εὐθὺς μεταστελλόμενος ἀπέστρεψε τὸν ἀνάσκαφον Μασαλμᾶν ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης, πολέμιον ὄντα δυσμενῆ, ὃς τῇ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ χάριτι καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης ἁγίας Θεοτόκου, μετ' αἰσχύ- 10 νης πολλῆς καὶ ἀπωλείας τοῦ οἰκείου τῶν Σαρακηνῶν στρατεύματος, ὑπέστρεψεν εἰς Συρίαν ἀνύσας ὧν ἠλπίζεν οὐδέν. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Οὔμαρον τοῦτον διαδέχεται Ἐζίδος, ἀνὴρ κοῦφός
- C** τις καὶ εὐπαράφορος. ἦν δὲ τις ἐν Τιβεριάδι προηγέτης τῶν παρανόμων Ἑβραίων φαρμακόμαντις, δαιμόνων ψυχοβλαβῶν 15 ὄργανον, ἐπονομαζόμενος Σεραντάπηχος, δυσμενῆς ἐχθρὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, ὃς μεμαθηκῶς τὴν τοῦ κρατοῦντος Ἐζίδου κουφότητα καὶ δὴ τούτῳ προσελθὼν ὁ παμπόνηρος οὗτος Ἑβραῖος ἐπεχείρει μαντεύεσθαι τινα καὶ προλέγειν αὐτῷ. ὡς οὖν ἐκ τούτων εὐπαράδεκτος ἐγεγόνει καὶ εὐπαρρησίαστος τῷ τυράννῳ, 20 "θέλω" ἔφη, "πρωτοσύμβουλε, εὐνοίᾳ τῇ πρὸς σὲ διακείμενος ὑποθέσθαι σοι τρόπον τινὰ εὐχερῶς καὶ ῥαδίως ἀρεσθῆσόμενον,

2 Χριστιανοκατηγόρων margo Combef.

rum vel (ut verius dicam) ipsos criminantium ac iconomachorum haeresis. cumque mihi propositum sit ut brevitati studeam, operae pretium putavi, ne quid me veritatis fugiat, ex charta ac scripto narrationem facere.

2. Mortuo impiorum Arabum tyranno seu symbulo cui nomen Se-leiman, Umar eius successor effectus est. hic mox arrepto principatu accersitum Masalmanum eversorem, infensissimum hostem, ab hac regione avertit. hic magni dei et salvatoris nostri Iesu Christi gratia eiusque parentis sanctae dei genitricis, ingenti probro sui que Saraceno-rum exercitus clade ac interitu, nullo peracto eorum quae speraverat in Syriam reversus est. mortuo autem Umare succedit Esidus, homo levis, impos animi nec satis sani capitis. erat vero Tiberiade scelestissimorum Hebraeorum praeses quidam veneficus vates, in rem animarum exitiosorum daemouum organum, cognomento Serantapechus, ecclesiae dei hostis infensissimus. is dominatoris Esidi levitate cognita, ipsumque adeo nequissimus ille adiens, quaedam ei vaticinari ac praedicere tenta-bat. cum hinc igitur tyranno obrepens eius sibi gratiam quaesiisset auresque ipsius faciles reddidisset, "volo" inquit, "protosymbule, qua in te affectus benevolentia sum, modum quendam facile placitum nihil-

δι' οὗ σοι προστεθήσεται ζωῆς μῆκος καὶ διαμείνης χρόνου P 313
 τριάκοντα ἐν τῆδέ σου ἀρχῇ, εἶγε εἰς ἔργον ἀγάγῃς τοὺς λόγους
 μου." ὁ δὲ ἄφρων ἐκεῖνος τύραννος, ὁ κεκρωθεὶς τὸν νοῦν ἐφέ-
 σει μακροβιώσεως (ἦν γὰρ φιλοτρυφητὴς καὶ ἀκόλαστος), ἀπε-
 5 κρίνατο ὅτι γε ὅσα ἂν ὑποθῆς μοι, ἐτοιμῶς ποιῶ· καὶ ἐὰν τύχῃ
 πρακτέον, μεγίσταις ἀμείψομαι τιμαῖς. ὁ δὲ φαρμακόμαντις
 Ἑβραῖός φησι πρὸς αὐτόν "κέλευσον εὐθέως πάσης ἄτερ ἀναβο-
 λῆς καὶ ὑπερθέσεως γράψαι κατὰ πᾶσάν σου τὴν ἀρχὴν ἐγκύκλιον
 τὴν ἐπιστολήν, ὥστε πᾶσαν εἰκονικὴν διαζωγράφῃσιν, εἴτε ἐν
 10 σανίσιν εἴτε διὰ μουσειῶν ἐν τοίχοις εἴτε ἐν σκεύεσιν ἱεροῖς καὶ B
 ἐνδυταῖς θυσιαστηρίων καὶ ὅσα τοιαῦτα εὐρίσκεται, ἐν πάσαις
 ταῖς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαις ἀφανίσαι καὶ τελέως καταλῦσαι,
 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῶν πόλεων κατὰ κόσμον
 εἰσὶ καὶ εὐπρέπειαν οἰαδῆποτε ὁμοιότητι." σατανικῶ δὲ κακουρ-
 15 γήματι κινούμενος ὁ ψευδόμαντις προσέθηκε, πᾶν ὁμοίωμα ἂν
 ὑφόρατον, δέξαι τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν μηχανώμενος. (3) ὁ δὲ
 ἀλιτήριος τύραννος τούτῳ κουφότητι πεισθεὶς, ἀποστείλας καθέ-
 λεν ἀπὸ πάσης ἐπαρχίας τῆς ὑπ' αὐτόν τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ
 λοιπὰ ὁμοιώματα, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀπεκόσμησε τὰς ἐκκλη- C
 20 σίας τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ φαρμακοῦ Ἑβραίου ἀφειδῶς, τὰς ὑπὸ τὴν
 ἔξουσίαν αὐτοῦ, πρὸ τοῦ φθάσαι ἐν τῇ γῆ ταύτῃ τὸ κακόν. φεύ-
 γοντας δὲ τοὺς Θεοφιλεστάτους Χριστιανούς τοῦ μὴ ταῖς οἰκείαις
 χερσὶ καταστρέψαι τὰς ἁγίας εἰκόνας, Ἑβραίους Θεοστρυγεῖς καὶ

que gravem docere, quo tibi adiicietur longitudo vitae, annosque tri-
 ginta integro principatu rerum poteris, si modo sermones meos com-
 plexeris." ad haec demens ille tyrannus, longioris vitae desiderio mente
 captus (quippe libidinosus homo ac lascivus), facturum se quicquid
 praeceperit respondit: "ac siquidem" inquit "rei compos exstitero, ho-
 noribus maximis iusta mercede cumulabo." ad quem veneficus vates
 Hebraeus: "iube statim nulla interposita mora, in omnes tuae dicionis
 oras ac loca communibus destinatis literis, pictas omnes imagines, sive
 in tabellis sive musivo opere in parietibus sive in vasis sacris altarium-
 que pallis, ac quaecunque talia occurrerint, in omnibus Christianorum
 ecclesiis aboleri penitusque disperdi. sed et quaecunque ad ornatum in
 foro publice in urbibus ulla similitudine posita exstarent." Satanica
 vero malignitate motus falsus vates adiecit quicquid demum simulacrorum
 suspectum exosumque exstaret, suum in nos odium studens declarare.
 (3) miser vero tyrannus mentis levitate se illi dicto audientem prae-
 bens fidemque ipsi habens, mittens, in subiecta omni dicione sacras
 imagines ac reliqua simulacra abstulit. inque eum modum per venefi-
 cum Hebraeum, nulla cuiusquam ratione, per omnes suas urbes ac loca
 ecclesias dei ornatu spoliavit, priusquam malum ad has oras perveniret.
 cumque religiosissimi homines Christiani suis ipsi manibus evertere sa-
 cras imagines refugerent, deo exosos Hebraeos vilesque Arabas anga-

οϊκτροὺς Ἀραβας ἠγγάρευον οἱ εἰς τοῦτο ἀποσταλέντες Ἀμηραῖοι, καὶ οὕτως ἔκαιον τὰς σεπτὰς εἰκόνας, καὶ τοὺς οἴκους τῶν ἐκκλησιῶν πῆ μὲν κατέχριον πῆ δὲ κατέξεον.

4. Τούτων ἀκηκοὺς ὁ ψευδεπίσκοπος Νακολίας καὶ οἱ **D** κατ' αὐτὸν ἐμιμήσαντο τοὺς παρανόμους Ἰουδαίους καὶ τοὺς ἄσε-5 βεῖς Ἀραβας, καὶ ἐνόβρισαν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

5. Ἄξιον δὲ κρίνω τὰς ἱεράς ὑμῶν ἀκοὰς καὶ οἷον ἐδέξατο τέλος ὁ δειλῆιος ἐκεῖνος καὶ φαρμακὸς Ἑβραῖος. ὡς γὰρ τοῦτο δράσας ὁ πρωτοσύμβουλος Ἐζιδος οὐ πλείω τῶν δύο ἡμισυ χρόνων βιώσας ἀπέθανε, ἀπῆλθεν εἰς τὸ αἰώμιον πῦρ, καὶ αἱ μὲν 10 εἰκόνας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἰδρῦσει καὶ τιμῇ κατέστησαν, ὁ δὲ τούτου νίος, Οὐλιδος τοῦνομα, ἀγανακτήσας ὡς φονέα τοῦ ἰδίου πατρὸς τὸν φαρμακὸν ἀσχίστω θανάτῳ ἀναιρεθῆναι ἐκέλευσεν, ἄξιμ τὰ ἐπίχειρα τῆς ψευδομαντείας αὐτοῦ κομισάμεκον.

riabant qui in hoc missi erant Ameraei, sicque incendebant sacras imagines, domosque ecclesiarum ac parietes qua oblinebant qua corra-
debant.

4. Haec ut audivit pseudoepiscopus Nacoliae ac sodales, sceleratos Iudaeos impiosque Arabas aemulati ipsi quoque gravi iniuria dei ecclesias affecerunt.

5. Dignum vero etiam arbitror vestris sacris auribus insinuare et quem finem miserabilis ille ac veneficus Hebraeus nactus sit. cum enim Ezidus hoc perpetrato haud plures duobus cum dimidio annos vitae superstes diem obiisset atque in ignem aeternum abiisset, imaginesque antiquo more erectae pristinum honorem recepissent, indignatus eius filius Ulidus nomine veneficum, tanquam qui patrem ipsius sustulisset, turpissima morte interfici praecepit, dignis falsi sui vaticinii stipendiis donatum.

IOANNES CAMENIATA

DE EXCIDIO THESSALONICENSI.

1

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHILOSOPHY DEPARTMENT

PHILOSOPHY 101

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΚΛΗΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΥΒΟΥΚΛΕΙΣΙΟΥ

ΤΟΥ ΚΑΜΕΝΙΑΤΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

Ως ἀρίστη τῶν ἀγαθῶν ἡ φιλοπονία, καὶ πάσης ἀρετῆς κτῆσιν P 317
ἐν ἑαυτῇ μαρτυροῦσα. σοῦ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων
ἐκδηλον καὶ ἐν τούτῳ καθέστηκε τὸ φιλόπονον, ᾧ ἀνδρῶν βέλτι-
στε καὶ πολυμαθέστατε Γρηγόριε, οἷς τε πρὸς ἡμᾶς γράφεις καὶ
5 οἷς παρ' ἡμῶν ἐπιζητεῖς διὰ γραμμῶν μαθεῖν. οὐκ ὀλίγης γὰρ
ἀρετῆς καὶ φιλοπόνου σπουδῆς ἐπίδειξιν ἔχει τὸ πολλῶν ἐθέλειν
εἰληφέναι πραγματίων γνῶσιν, καὶ μάλιστα δι' ὧν ἡ ψυχὴ τὸν P 318
θεῖον φόβον ἐγκυμονεῖ καὶ οἷον χρειώδεις τινας ἀφορμὰς ἐκ τούτου

3 καθέστηκε om P

IOANNIS CAMENIATAE

CLERICI AC CAPELLANI

DE EXCIDIO THESSALONICENSI

NARRATIO

FRANCISCO COMBEFISIO INTERPRETE.

Quam optimum est rerum laudatarum studium, omnemque sibi vindicare virtutem liquido monstratur. tuum vero cum aliis, quibus magnifice praestas, vir optime ac eruditissime Gregori, dotibus ea quoque ratione manifestum studium est atque opera, tum quod ad nos scribis, tum quod per literas a nobis de his doceri quaeris. non enim pusillae virtutis est, solertisque operae indicium habet, multarum rerum cognitionem sibi conquirere, ac potissimum si per illas animus dei timorem concipit, indeque velut peropportunas quasdam occasiones parti mentis,

τῷ θεωρητικῷ μέρει τοῦ νοῦς ἐμβιβάζει, ἕξ ὧν διδάσκεται τῆς μὲν ἁμαρτίας ἐκκλίνειν ὡς δημιουργοῦ τοῦ θανάτου, ἔχεσθαι δὲ τῆς ἀρετῆς, ἧς τὸ τέλος ζωὴ αἰώνιος τοῖς αἰρουμένοις αὐτήν. ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν πληρώσειν ἀναβάλλεσθαι τέως ἐδόκουν δυοῖν ἔνεκεν, τό τε πρὸς σέ περὶ τοιούτων γράφειν ἐπαχθῆς κρίνων, 5

B συμφωνοῦσαι τοῖς λόγοις τὸ ἀκριβῆς ἀλλήλοις ἀντιδιδόασιν (ἤδη γὰρ ἡ φήμη βοᾷ τὴν σὴν ἐν ἅπασι τελειότητι, καὶ σιωπῶντι ταῖς ἡμετέραις ἐγνώρισεν ἀκοαῖς), καὶ τὸ μὴ δύνασθαι περὶ ὧν τὴν ζήτησιν ἐποιήσω καλῶς ἐξηγήσασθαι, τὴν οἰκίαν ἀμαθίαν ὡς 10 εὐπρόσωπον προβαλλόμενος ἀπολογία, ὥστε μὴ καθυβρίσαι μηδὲ σμικρῶναι τῷ λόγῳ τὸ περιφανές τῶν παρὰ σοῦ ζητηθέντων πραγμάτων, καὶ πραγμάτων ἐκείνων τῶν μικροῦ δεῖν ἄπυσαν πληρωσάντων τῇ ἀκοῇ τὴν ὑφ' ἡλίον. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοῦτό μοι μετὰ τῶν ἤδη λεχθέντων ἐπῆλθε, μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὀφλήμισι 15

C καὶ παρακοῆς ἀπαιτηθεῖν δίκας, τᾶλλα μὲν φύσει δεινοῦ πάθους καὶ ὀλεθροῦ, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ θεῖου νόμου περιφρονῆσαι τοῦς γενάρχας ἡμῶν ἕξ ἀρχῆς ἀναπέισαντος, ἤκω πληρώσω τὸ αἰτηθέν, τῇ σῇ θαρρήσας ἐγνώμονι καὶ συμπαθεστάτῃ φιλίᾳ. εὖ γὰρ οἶδα μήτε ταῖς σου τεχνικαῖς μεθόδοις μήτε μὴν ταῖς ἐπιστη- 20 μονικαῖς τρυτάναις τῆς σῆς ἀκραιφνοῦς καὶ μεγάλης σοφίας τὸ

4 ἀναβαλέσθαι A i. e. editio Allatiana
τεχνικαῖς μεθόδοις om A

20 μήτε ταῖς σου

cuius est speculandi vis, innectit; quibus a peccato, tanquam mortis auctore, declinare condiscit, atque virtuti incumbere, cuius finis vita aeterna, his qui eam amplexantur atque diligunt, sit. enimvero ego hactenus, quod iussus eram, duplici ex causa differre videbar, tum nimirum quod molestum iudicabam ad te scribere, virum tantum, cuius sermones actiones dirigunt, et actiones sermonibus concordantes sibi mutuo praestant quod perfectum et exactum est (iam enim fama tuam perfectionem cunctis clamat, et licet ipse taceas, nostris eam intulit auribus), tum quod, de quibus quaesisti, non ex re satis disserere valeam, qui meam ipse incertitiam velut convenientem excusationem obtendam, ne pene violare videar, earumque rerum quas ex me sciscitaris splendorem imminuam, rerum scilicet eiusmodi ut auditu atque rumore omnem prope terrarum orbem repleverint. verumtamen cum id quoque mihi, cum iis quae dicta sunt, in mentem veniret, ne praeter alia debita etiam inobedientiae obnoxius fierem, dirae alioqui atque noxiae suapte indole aegritudinis vitiique, quo et adducti primi parentes ut divinam ipsam legem contemnerent, accedo petita praestiturus, candida tua humanitatisque plenissima amicitia fretus. probe enim novi nec per artificiosas tuas methodos nec per argutissimas verae magnaeque sapientiae tuae trutinas, quod orationis huius indecorum est ac incon-

ἀκαλλῆς τοῦ τῆδε λόγου καὶ ἀνάρμοστον ἢ τῶν λεγομένων τὸν νοῦν ἀποδοκιμάζεσθαι, ἀληθῆ δὲ μᾶλλον καὶ παντὸς ἄλλοτρίαν καὶ ψεύδους καὶ πλάσματος τὴν τῶν ρηθησομένων προβαίνουσιν συγγραφήν ἀπάσης μέμψεως ἀπολύεσθαι.

2. Ἐξήτησας μαθεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς τὸν τρόπον δι' ὃν D τὴν φρουρὰν οἰκοῦμεν βαρβάρων χερσὶν ἐκδοθέντες, καὶ πῶς τὴν ἄλλοτρίαν ἀντὶ τῆς ἰδίας διημενῶμεθα, ποίας τέ ἐσμεν πατρίδος, καὶ τίνα τὰ κατ' αὐτήν. τεκμαίρεσθαι γὰρ ἔφησ ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ὁμιλίας, δι' ἧς παροδεύοντί σοι τὴν Τρίπολιν ὀλίγον συνεγενόμεθα, πλήρεις μὲν εἶναι ἡμᾶς μακρᾶς ἐξηγήσεως, μεγάλα δὲ τίνα καὶ πάσης τραγωδίας ἐπέκεινα τὰ τε ἤδη συμβεβηκότι ἡμῖν καὶ τὰ ἐς ὕστερον προσδοκώμενα. καὶ γὰρ ἔτυχεσ τότε καὶ αὐτὸς ἀλητεῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμῶν συμφορὰν, καὶ τισιν P 319 αἰχμαλώτοις ἐκεῖσε συνεπαγόμενος, οὓς ἔλεγεσ ὁμοπατρίους εἶναι σοι Καππάδοκας, μεθ' ὧν καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἀντιόχου πόλιν ἐστέλλον, μηδαμοῦ στῆναι τῶν ἀλγεινῶν ἐξηγούμενος· ὑπότε καὶ ἡμᾶς ἐώρασ, ὡς καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖσ, τό τε νευρὸν τοῦ πένθους ἔχοντασ καὶ τὰ ἴχνη τοῦ προλαβόντοσ φόβου τοῖσ προσιώποισ ἡμῶν ἐγκαθήμενα, ὡσ καὶ σιωπῶντασ βοῶν τὴν συμφορὰν ἐκ τοῦ χρώματος. ἀλλὰ περὶ τούτων εἰ καθ' ἕκαστον ἐπεξιέναι βουληθεῖην, B μακρὸν ἂν εἴη καὶ τῆ χρεῖα μὴ κατάλληλον τὸν λόγον ποιήσομαι, τῆσ συμμετρίας τὸν νόμον καθυπερβαίνων· ἵνα μὴ λέγω ὅτι καὶ

10 εἶναι] ὄντασ A
om A

13 αὐτήν om P

15 τὴν post πρὸσ

cinnum, reiectum iri, eorumve quae sunt dicenda sententiam, sed potius veram et ab omni mendacio figmentoque alienam dicendorum narrationem omni abs te crimine ac labe fore liberandam.

2. Data epistola discere quaesiisti modum, cuius gratia carcerem tenemus barbarorumque dediti manibus sumus, ac qua ratione alienum solum patrio commutavimus; qua item orti patria simus, et quae illius res quisve status. etenim conicere aiebas ex brevi illa fabulatione qua, cum per viae occasionem Tripolim devenisses, paululum congressi sumus, quam longa narratione onustum pectus gereremus, diraque quaedam et tragico omni cothurno lacrimabiliora esse tum ea quae iam nobis evenerant, tum quae imposteroventura expectabantur. nam tu quoque pari nobis infortunio errabundus et cum quibusdam captivis illuc abducebaris, quos cives esse tuos asserebas Cappadoces, cum quibus etiam Antiochiam mittebaris, referens nullam requiem malorum invenire, quando nos quoque videbas, ut et ipse testaris, tum recentem luctum tum praeteriti timoris vestigia in facie expressa ferre, ut et tacendo, vultus ipso colore mali immanitatem clamaremus. verum si de his singula recensere velim, longior mihi texenda nec iustae satis necessitatis oratio est, ut quae mediocritatis legem sit excessura; ne di-

τὴν σὴν ἀρράθυμον ἀκοὴν ἀποκναίσω, εἰ καὶ ὅτι δι' ἐφέσεως ἔχεις τοῖς λεγομένοις ἐπακροῦσασθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο κατ' ἀρχὰς ὑπέσχου, τὸ ρουνεχῶς ἀκούειν, ἀρχομαι τῶν καθ' ἡμᾶς ᾧδε.

3. Ἡμεῖς, ὦ φίλος, πατρίδος ἐσμὲν Θεσσαλονίκης· αὐτὴν γὰρ πρώτην γνωρινοῦμαι σοι, δι' ἧς ἔγνω ὧν οὐπω ἐγνώκειν πολλά· καὶ σοί γε γνωσθεῖς ἄρτι τὴν περὶ αὐτῆς ἐκείνης γνώσειν εἰσπράττομαι, πόλεως μεγάλης καὶ πρώτης τῶν Μακεδόνων, C τᾶλλα μὲν περιφανοῦς οἷς σεμνύνεται πόλις, καὶ μηδεμιᾶ τῶν ἔγγιστα παραχωρούσης μὴ ὅτι κατ' αὐτὴν ὀφθῆναι, περιφανε-1 στέρας δὲ τὴν εὐσεβείαν, ἣν ἔξ ἀρχῆς ἐδέξατο καὶ δεξιμένη μέχρι τοῦ νῦν διεσώσατο. αὐτὸν γὰρ ἀρχεῖ Θεσσαλονίκη τὸν Παῦλον ἔχει τῆς εὐσεβείας διδάσκαλον, τὸ σκευὸς τῆς ἐκλογῆς, ὃς ἀπὸ Ἱερουσαλήμ κύκλω καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ τῷ εὐαγγελικῷ περι- λαβὼν τὴν οἰκουμένην κηρύγματι ἐν αὐτῇ μᾶλλον τὸν τῆς Θεο-1 γνωσίας σπόρον κατέβαλε καὶ πολύχουν ἀποδίδοσθαι τὸν τῆς πί- D στεως καρπὸν διεσπούδασε· μετ' ἐκεῖνον δὲ τὸν μέγαν ἐν μάρτυσι καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐν ἀθλοφόροις Δημήτριον τὸν μυροβλύτην, πολλὸν ἀγῶνα καὶ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καταβαλλόμενον (καὶ γὰρ ἦν πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς ἀρετῆς ἀρχήμασι ἔτι καὶ θείοις ἐμ-2 πρέπων διδάγμασι καὶ τῇ περὶ τῶν δογμάτων ἀκριβείᾳ κεκοσμη-

19 καταβαλλόμενον A

cam fore ut nunquam socordia torpescentibus auribus audienti tibi obtundam, licet audiendi aviditate ad ea quae dicenda a me sunt animum advertas. quando igitur iam initio perattentas aures pollicitus es, ad nostra enarranda in hunc modum aggredior.

3. Nostra, o amice, patria, Thessalonica est. hanc enim primum tibi notam faciam, per quam mihi multa cognoscere licuit quae antea nullus noveram; et qui in tui iam cognitionem venerim, eius ipsius exactam edere cognitionem officii quasi iure tuis votis compellor. nempe urbs magna mihi explicanda, et quae gentis Macedonum primaria existat. urbs rebus aliis, quibus sibi nimium sumunt civitates ac honestantur, conspicua, et quae nulli vicinarum civitatum, pari cum omnibus certans claritate, cedat, pietate vero cunctis illustrior existat, quam a principio suscepit susceptamque hactenus incolumem servavit. ipsum enim Paulum, vas electionis, pietatis sibi gloriatur magistrum; qui videlicet ab Ierusalem in circuitu, et usque in Illyricum evangelica praedicatione universum orbem complexus, illi prae reliquis divinae cognitionis semen commisit, ex eoque uberrimos fidei fructus surgere omni diligentia curavit. post Paulum vero inter martyres magnum interque victores coronatos digne admirandum myroblytam (unguentis scilicet manantem) Demetrium, qui et ipse pro pietate plurimum desudavit. is namque, praeter reliquas eius eximias virtutis laudes, divinae etiam doctrinae luce fulgebat exactaque dogmatum cognitione ornatus erat; quo

μένος, ἔξ οὗ καὶ μᾶλλον τὸ περὶ αὐτοῦ διεδύθη κλέος τοῖς πέρου-
 σιν)· εἶτα τοὺς καθ' ἑξῆς ἀρχιερεῖς πάντας τοῦ σωτηρίου λόγου
 στεροῶς ἀντεχομένους, ἔξ ὧν ἀεὶ καταρτιζομένη καὶ παιδαγωγου-
 μένη τὴν θειοτέραν παιδευσιν δαιμονιώδεις καὶ μισαρὰς πλάνας P 320
 5 καὶ δόξας καὶ εἰδωλικὰς εἰκαιομνησίας τοῖς τιμῶσι τοὺς δαίμονας
 ἀπεπέμψατο, ὁρθοδόξῳ δὲ διδαχῇ τὴν πίστιν σφραγίσασα, καὶ
 πᾶν ζιζανιωδὲς φυτόν καὶ αἰρετικὸν καὶ ἄλλόφυλον οὖμενοῦν οὐδέ-
 ποτε τῷ θείῳ σπόρῳ συγκαταμίξασα, καθαρὰν καὶ ἀκίβδηλον
 διεσώσατο τὴν εὐσέβειαν. ἧς πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα γνωρίσματα,
 0 ἔξ ὧν ἡ φήμη τὰς ἀφορμὰς λαμβάνουσα λαμπρὸν τὸ περὶ αὐτῆς
 ἐκέρχεται ὄνομα, ἐν δὲ τοῦτο πρῶτον καὶ ἰδιαίτατον διεδείκνυτο,
 τὸ ὁρθόδοξον αὐτὴν καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι καὶ τούτῳ μᾶλλον
 ἤπερ τοῖς ἄλλοις σεμνύνεσθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν B
 ἐκείνην τὴν πόλιν φιλοπόνως μῦθεῖν ἐπιζήτησας, τοῦτο δὲ δυσεπι-
 5 χεῖρητόν τε ὡς ἐμοὶ τῇ τε παρουσίᾳ ὁρμῇ τοῦ λόγου παρὰ μικρὸν
 ἀνακόλουθον, ὀλίγα τινὰ, καὶ οἷς μάλιστα ἔξεστι δοκεῖν ὄραν σε
 τῶν λεγομένων τὰ πράγματα, τῇ διηγῆσει προσθεῖς ἐπὶ τὴν καθ'
 ἡμᾶς αὐτοὺς τραπήσομαι συμφορὰν.

4. Ἔστιν οὖν ἡ πόλις, ὡς εἴρηται, μεγάλη τε καὶ εὐρεῖα,
 0 τείχεσι καὶ προβόλοις σπυροῖς κατωχρωμένη καὶ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς
 οἰκήτορσιν ὅσον ἐκ τῆς τούτων οἰκοδομῆς παρεχομένη, θαλάσσιον

8 συγκαταδέξασα P 10 ἔξ om P 12 τοῦτο AP 15 τέως AP
 17 προθεῖς Combefis. marg.

et magis eius nominis claritas in orbis fines didita est. tum qui dein-
 cepti sunt, omnes praesules, salutaris doctrinae ipsi firmi asser-
 tores; quorum opera, dum diviniore semper perficitur manuque ducitur
 ac eruditur disciplina, daemoniacos impurosque errores ac opiniones ido-
 lorumque nugaces fabellas ac vanitates ipsorum cultoribus dimisit, re-
 ctetaeque opinionis doctrina fidem obsignans, ac quidquid zizaniorum et
 haereticorum alienigenarumque plantationis est, nihil usquam divinae
 sementi coniunctum admittens, puram illibatamque pietatem conservavit.
 cuius cum et alia insignia ac notae suppetunt, unde fama occasiones
 nacta illius clarum nomen effecit, tum unum illud primum ac singularis-
 simum monstratur, quod rectae fidei tenax existat ac celebretur, hocque
 magis quam ullis aliis ornamentis sibi placeat atque clarescat. sed quia
 eius ipsius civitatis res accurate ex me discere quaesisti, idque ut
 praestem arduum mihi nec praesentis sermonis instituto admodum con-
 sentaneum existit, paucis nonnullis, ac quibus maxime ea quae dicenda
 sunt ocalis usurpare tibi ipse videri possis, narrationi adiunctis, ad
 nostram ipsorum calamitatem orationem convertam.

4. Ea igitur, ut dictum est, magna civitas latoque fusa ambitu,
 ac moenibus crebrisque propugnaculis atque arcibus munita, eiusmodi
 scilicet quae civibus, quantum ad horum structuram attinet, tutum ha-

C ἔχουσα κόλπον ἐκ νότου καθηλωμένον, ᾧ καὶ περικλυζομένη τὴν ἐκ πλαγίου πλευρὰν ταῖς ὑπανταχόθεν εἰσρεούσαις ὀλκύσιν εὐεπίβατον τὴν πρὸς αὐτὴν πορείαν παρέχεται. ὑποκοιλαινεται γὰρ τις ἐκίτσε θανμιστὸς λιμὴν, ἀσφαλῶς ὑπτιάζων τοῖς πλωτῆρσι τὴν εἴσοδον, ταῖς ἐκ πνευμάτων παντελῶς ἀπείρατος ταραχαῖς καὶ τὸν ὄρμον ἀκύμονα καθιστῶν. ὃν ἐκ τῆς λοιπῆς θαλάσσης ὁ τεχνίτης ἀπέτεμε· μέσον γὰρ ἀπεῖρξας διὰ τινος τείχους τὴν τῶν ὕδατων ἐπίρρουϊαν, συναπεῖρξεν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν καὶ τῶν πνευμάτων τὸν κλύδωνα. ἡ θάλασσα γὰρ τῷ βυθῷ φρυσώμενη καὶ τὴν ἐκδρομὴν πρὸς τὴν χέρσον ἐρευγομένη, τῷ διαφράγματι τοῦ τῆδε τείχους κωλυμένη, μὴ ἔχουσα τίνι τὴν ἀπειλὴν ἐπαφήσει, χωρεῖ τοῖς ἐφ' ἐκάτερα τοῦ τείχους μέρεσι, καὶ τὸ ὕδωρ ἡρέμα πως ὀλισθησαν ζάλης ἀπίσης ἐκτὸς τὸν τοιοῦτον ὄρμον διατηρεῖ. ὁ δὲ δὴ κόλπος ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης ἀποτιμηθεὶς διὰ τινος ἀχένου, ἀγκῶνος δίκην προβεβλημένου καὶ ἐπὶ μήκιστον τοῖς ὕδασι δικνουμένου, ὃν οἱ κατὰ χώραν Ἐκβολον ὀνομάζουσι διὰ τὸ πόρρω πᾶν τοῖς ὕδασι ἐκβεβλῆσθαι, στενούμενός τε πρὸς τὴν

P 321 ἑτέραν ἕξ ἐναντίας χέρσον τῆ τοῦ ἀχένου τούτου καινοτομία, ἕτερος λιμὴν πελώγιος γίνεται· ἕξ οὗ δὴ περὶ ἀγκῶνος μέχρις αὐτοῦ τοῦ τείχους τῆς πόλεως κύκλον πανευπρεπῆ τὸ ὕδωρ μιμεῖται, τοῖς ἐφ' ἐκάτερα μέρεσιν ἐπὶ πολὺ ἐκτεινόμενον καὶ πρὸς τὴν πόλιν κατὰ βραχὺ συστελλόμενον. καὶ ἀφορᾷ μὲν ὁ κόλπος ἐκ νότου

16 χώρας AP

21 ἐντεινόμενον P

litaculum praebeat. marinum sinum ad notum protensum habet, quo, obliquo latere circumluta, navibus undique versum confluentibus facilem in semet praestat aditum. hic enim portus quidam mirabilis cavo recessu funditur, pronoque in se aditu navigantibus tuto resupinatur, a ventorum iniuriis prorsus innoxius et navium stationi placidus ac tranquillus. hunc artifex a reliquo mari divisit, medio siquidem muro aquarum influxu coercito, una quoque praeclusit quae ex vicino mari ventorumque flatu fluctuum vis procellaque illiditur. mare namque alto gurgite inflatum continentem excurrans, muro interposito praepeditum, cum non habeat quo minas suas exoneret, in latera muri convolvitur; et aqua lento quodam modo sensim dilabens ab omni salo aestuque liberum conservat istiusmodi portum. sinus porro a magno mari cervice quadam ac faucibus cubiti instar prominentibus ac quam longissime alto aequore procurrentibus (eam accolae cervicem Ecobolum appellant, quod in mare procul proiecta effunditur) abscissus, inque adversam sibique oppositam continentem cervicis huius artificio ac molimine coartatus, alium portum intra pelagus efficit; ex quo videlicet cubitu flexuque ad ipsum urbis murum orbem pulcherrimum, partibus utrinque late fuis versusque urbem sensim sese contrahentibus, efformare videtur. et respicit quidem

τὴν λοιπὴν θάλασσαν, ἀφορᾷ δὲ τοῦτον ὁμοίως ὁ λιμὴν καὶ τὸν λιμένα ἢ πόλιν. ἀλλ' ὁ μὲν λιμὴν τέτρασι γωνίαις ἐμπεριεῖληται, ὁ δὲ κόλπος ἐστὶ περιφερῆς, τὸ κύτος ἔχων διὰ πλείστον βύθους χωροῦν, τὰ πέρυτα δὲ καὶ πρὸ πολλοῦ τῆς χέρσου τὰ πολλὰ τῶν ὑδάτων συστειλάντα.

5. Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως Β βᾶσιμον, τὸ πρὸς βορρῶν δὲ ὡς λίαν τραχὺ καὶ δύσβατον. ὄρος γὰρ ὑπερκύπτει τοὺς λόφους ὑπερνεοσθηκός, οὐκ ὀλίγον μέρος αὐτῆς τῆς πόλεως τῆς λοιπῆς ὑπεριῦρον γῆς, ὡς τὸ μὲν αὐτῆς πεδιάσιμον εἶναι καὶ ταῖς χρεῖαις τῶν ἐνοικοῦντων κατάλληλον, τὸ δὲ τοῖς βουνοῖς καὶ ταῖς τῶν ὄρων ἀκρότησιν ἀνατείνεσθαι. ἀλλ' οὐδὲν ἀδικεῖ τὴν πόλιν ἢ τοῦ ὄρους παρότασις ὡς ἐμπαρέχειν ἄδειαν τοῖς πολεμίοις ἀφ' ἑψους ἐπεμβαίνειν καὶ τοῦ τείχους κατεπαμύνεσθαι· ἔδωκε γὰρ ὀλίγην τινα σχολὴν ὁ βουνὸς ἐκεῖνος πρὸς τὸ φυλάττεσθαι πῦσαν ἐπιβολὴν, τῷ διὰ μέσου χώρῳ τὴν C ἐνχρητῆ προσβολὴν ἀποκρούσας. τὸ δ' ἐντεῦθεν ἀνατείνεται μέχρι πολλοῦ τὸ ὄρος καὶ ὑπερίδρυνται, τοῖς λόφοις καὶ ταῖς χαράδραις ἐντραχυνόμενον, τὴν μεσαιτάτην ἀνατολὴν ἐπειγόμενον· τοσοῦτον ἐκ πλαγίου ἀφ' ἑκατέρου μέρους ὑποκείμενον διαφεύγει τῆς γῆς. D ἐν γὰρ ταῖς ὄνσι πλευραῖς τοῦδε τοῦ ὄρους, τοῦ τε πρὸς νότον φημί καὶ τοῦ πρὸς βορρῶν, πεδία ἀφήπλωται βᾶσιμά τε καὶ χρή-

7 βᾶσιμον sumpsit a L i. e. Leone Allatio in Ge. Acropolis. not. p. 225 ed. Paris. 9 αὐτῆς τῆς] καὶ αὐτῆς AL 11 τοῖς om L 14 ἐκεῖσε AL 19 τὰ ἐκ πλαγίου ἐφ' L. ἐφ' etiam A 20 τῆ τε — καὶ τῆ? 21 ἐφήπλωται L

sinus ab austro reliquum mare, portus sinum, urbs portum. ac portus quidem quattuor angulis comprehenditur, sinus flexum in orbem alveo quam maxime profundo agitur; extremis finibus, et longe a continente, magna parte aquae minuntur.

5. Et hoc modo se habet pars urbis quae ad notum spectat: quae vero ad aquilonem, asperrima est et prope impervia. mons enim altiore supercilio tumulis superpositus eminent, non parvam civitatis partem a reliqua humo sustollens, adeo ut pars illius in planitie accolarum usibus coaptata iaceat, pars in collibus montiumque iugis sese extendat. nihil tamen damni ea montis extensio oppidanis importat, tanquam a superioribus per eum assillire murosque oppugnare hostibus liceat. parvum enim ad amoliendas quascunque insidias, interposito campo, hicce tumulus relinquit spatium, quo inde cives facilem possint propulsare assultum. exinde mons longe protenditur iugoque assurgit, collibus atque vallibus exasperatus, in medium procul se orientem inferens, quantum utrinque subiecti soli agrique oblique subducitur. in duplici namque istiusmodi montis latere, tum scilicet eius quod ad austrum tum quod ad aquilonem est, campi effunduntur ipsi pervii atque utiles, quique civibus

σιμα, πᾶσαν ἀφορμὴν ἐξωΐας τοῖς πολίταις διορούμενα· ὧν τὸ μὲν ὡς πρὸς νότον τοῦ ὄρους, πρὸς ἀνατολὴν δὲ τῆς πόλεως, ὡς

D λίαν ἐστὶ παγκαλλὲς καὶ ἐράσμιον. κεκόσμηται γὰρ δένδρεσιν ἀμφιλαφῆσι, παραδείσοις ποικίλοις, ὕδασιν ἀπέροις, τοῖς μὲν πηγαίοις τοῖς δὲ ποταμίοις, οἷς αἱ λόχμαι τοῦ ὄρους τῷ πεδίῳ χαρίζονται καὶ αὐτὴν δὲ δεξιοῦνται τὴν θάλασσαν. ἄμπελοι γὰρ ἀλλήλαις παραπεφυτευμένοι τὰ χωρία στεφανοῦσι καὶ τὸν φιλόκαλον ὀφθαλμὸν τῇ πληθύνει τῶν καρπῶν εἰς εὐφροσύνην προτρέπονται· μοναὶ δὲ μοναχῶν πολλαὶ καὶ συχναὶ τό τε ὑπτιάζον τοῦ ὄρους καὶ τὸ τῆς λοιπῆς γῆς ὑποκείμενόν κατοικοῦσαι, καὶ τισὶ

P 322 τερπνοτάτοις χωρίοις ἐγκαθεζόμεναι, καινόν τι χρῆμα τοῖς τε ὀδίταις καὶ αὐτοῖς τοῖς πολίταις πεφύκασιν. τὸ δὲ κατὰ λαιὰν πλευρὰν τοῦ ὄρους πεδίον ἐστὶ καὶ αὐτὸ τεταμένον εἰς μῆκος πολὺ, ἐδρύνεται δὲ μέχρις ἄλλων ὀρέων· οὗ τινὸς ἐν μέσῳ πελαγίζονται δύο τινὲς εὐρεῖαι λίμναι, τὸ πλεῖστον τούτου διακατέχουσαι καὶ

τινα μεγάλην καὶ αὐταὶ συνεισφέρουσαι χρεῖαν. τρέφουσι γὰρ ἰχθύας καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ τοῖς εἶδεσι διαφόρους καὶ πολλοὺς τῷ πλήθει, ταῖς τε γείτοσι κώμαις καὶ αὐτῇ δὲ τῇ πόλει δαμιλεστάτην ἀποπληροῦντας τράπεζαν. καὶ γὰρ οἷον φιλονεικοῦσιν αἱ λίμναι ταῖς τούτων ἐπιδόσεις πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ

B ἀμιλλῶνται τίς αὐτῶν τὸ πλεῖον παράσχηται. πλὴν ἐκάτεροι νικῶνται ἐξ ἐκατέρων, καὶ ἡ νικῶσα οὐκ ἔχει τίνη τὴν ἥττιαν κατα-

6 θάλατταν L 11 κοινόν L

quicquid ad vitam commode sustentandam conducit ubere proventu sufficiant. horum alter, quippe ad montis austrum vergens urbisque meridiem, dici non potest quam sit amoenus quantasque delicias praebeat. frondosis enim densisque condecoratur arboribus, hortis varii generis et vivariis, aquis pene innumeris, partim fontium rivis partim et fluviis, quibus montanae silvae luciferae campo gratificantes ipsum mare accipiunt. vites enim alternis consitae arva coronant, pulchrique amantes oculos fructuum abundantia ad iucundissimas voluptates invitant. monachorum plura spissaque, religiosa palaestra, hospitia, tum montis declive tum agri reliqui subiecta colentia, locisque amoenissimis posita, novum quoddam spectaculum peregrinis ipsisque adeo civibus offeruntur. sed et campus a montis laeva, ipse quoque longissime fusus, ad alios usque montes dilatatur; cuius medio duo late stagnantes lacus potiozem partem occupant, qui ipsi non contemnendi usus existant. alunt enim tum parvos tum magnos diversi que generis et copia pene innumerabiles pisces, qui tum vicinis oppidis tum ipsi civitati uberrime obsonia victumque sufficiant. videntur enim hinc lacus suis largitionibus cum mari prope contendere mutuoque certare, utra plura exhibeant. alterum tamen ab altero vincitur, nec cuius victoria est, utri victi dedecus ad-

ψηφίσεται. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ πεδίου ἀνεῖται τοῖς γεωργοῖς, παραχωρεῖται τοῖς ζῦοις, τοῖς τε πειθομένοις ταῖς τῶν ἀνθρώπων τέχναις καὶ τοῖς ἐλεύθερον ἀφιεῖσι τὸ ἴχνος τοῖς ὕρσειν. ἔλαφοι γὰρ τὰ ὄρη λιποῦσαι καὶ ταῖς λίμναις ὡσπερ τῶν ἰδάτων ἐπιτεροῦνται ὁμοῦ τε ἔχουσιν ἀφθονον τὸ ποτόν, καὶ ταῖς βοσὶν ἐν αὐτῷ συναγελαζόμεναι κοινὰ τὰ σῖτα προσφέρονται.

6. Ἄλλ' ἱκανῶς ἐν τούτοις τά τε πρὸς ἀνατολὴν καὶ βορρᾶν τῆς πόλεως, ἔτι γε μὴν καὶ τὰ πρὸς νότον διαγραφάμενοι τὴν πρὸς δύσιν αὐτῆς τοῦ χωρίου θέσιν κατὰ τὸ δυνατὸν ἱστορήσωμεν. ἔστιν ἕτερον πεδίων, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τείχους τῆς Ἐκβολῆς ἀπαρχόμενον, τῇ δεξιᾷ τοῦ ὄρους ἀπτόμενον, τῇ λοιπῇ δὲ τῇ θαλάσῃ συνομοροῦν, ἀμύθητον κάλλει ταῖς τῶν ὁρώτων ὑποκείμενον ὕψειν. ἔστι γὰρ τὸ μὲν αὐτοῦ διάβροχον ὕδασι, ὅσον αὐχεῖ τὴν τε πόλιν ἔχειν καὶ τὴν θάλασσαν γείτονα, ἀμπέλους καὶ δένδρεσι κατακόμοις καὶ παραδείσοις κατεστεμμένον, οἰκῆμασί τε καὶ τισι πλείστοις σεβασμίοις σηκοῖς κεκοσμημένον, ὧν τοὺς πλείονας μοναχῶν ἀγέλαι διείλοντο, πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἀσκοῦντες καὶ θεῶ μόνῳ ζῶντες, πρὸς ὃν ἐπείγονται καὶ δι' ὃν τὰς πολιτικὰς ταραχὰς λιπόντες τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ μόνον φέρουσαν τρίβον ἀνείλοντο. τὸ δ' ἐντεῦθεν αὐτοῦ διαχεῖται τῇ χέρσῳ μέχρι πολλοῦ, ἄξυλον μὲν ὡς τὰ πολλὰ τὴν βλάστην ἔχον, πάσης δὲ γεωργικῆς ἐπιμελείας ἐπιτήδευσιν παρεχόμενον. διήκει δὲ τὴν ἡλίου δύσιν

9 αὐτοῖς AL

scribat, valet statuere. agri pars reliqua agrorum usibus cedit; animantibus quoque indulgetur, tum quae humanis parent artibus ac mansuescunt, tum quae per montana libero pede vagantur. cervi namque relictis montibus, velutque lacuum aquis recreati, tum ubere fruuntur potu, tum ad ipsum convenientes communi cum bobus pabulo vescuntur.

6. Sed iam satis in istis, quae ad ortum et aquilonem ac quae item ad austrum urbis sunt, descriptis, situm loci qui ad occasum vergit, uti fieri poterit, enarrabimus. alius campus est ab ipso Ecboli muro incipiens dextraeque montis adhaerens, laeva vero mari contiguus, quam nemo satis capiat, pulchritudine videntium oculos ad se alliciens. est enim aquis irriguus, qua parte urbis marisque vicinitate gloriatur, vitibusque et densis arboribus ac vivariis hortisque coronatus, nec non aedibus plurimisque venerabilibus delubris decoratus; quorum pleraque monachorum agmina inter se partiti sunt, viri omne virtutum genus colentes solique deo viventes, ad quem et festinant, cuius etiam causa relictis saeculi turbis unam, quae ad ipsum tendit atque fert, semitam elegerunt. qua vero inde intra terram longissimo intervallo diffunditur, nullo fere silvarum aut arbustorum opacatur germine, sed qui idoneum solum exhibeat agrorum industriae. procurrit vero versus solis or-

ἀποσκοποῦν, ἕως τινῶν ἄλλων ὄρέων ὑψηλῶν καὶ μεγάλων παρα-
τεινόμενον, ἔνθα καὶ πόλις τις Βέρροια καλουμένη κατέκισται,
καὶ αὐτὴ περιφανεστάτῃ τοῖς οἰκήτοσσι τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις οἷς
αὐχεῖ πόλις τὴν σύστασιν. ἔμπεριέχει δὲ τῷ διὰ μέσου χώρῳ τὸ
πεδίον τοῦτο καὶ ἀμφιμίκτους τινὰς κῶμας, ὧν αἱ μὲν πρὸς τῇ
πόλει τελοῦσι, Δρουγουβίται τινες καὶ Σαγουδάτοι τὴν κλήσιν
ὀνομαζόμενοι, αἱ δὲ τῷ συνομοροῦντι τῶν Σκυθῶν ἔθνει οὐ μα-
κρὰν ὄντι τοὺς φόρους ἀποδιδάσκει. πλὴν γειτνιαζουσιν ἀλλή-
λαις αἱ κῶμαι τὴν οἴκησιν, καὶ ἔστι καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις
Θεσσαλονικεῦσιν οὐ μικρῶς συμβαλλόμενον, τὸ πρὸς τοὺς Σκύθας
διὰ τῶν ἐμπορικῶν μεθόδων συναναμίγνυσθαι, καὶ μάλιστα ὅταν
ἔχῃσι πρὸς ἀλλήλους καλῶς καὶ μὴ κινῶσιν ὄπλα τὴν μάχην ἔξα-
γριαίνοντα· ὃ δὲ καὶ πολλῶ τινὶ τῷ πάλαι χρόνῳ παρ' ἐκατέρων
μελετηθὲν, κοινότητα ζωῆς τὰς χρείας ἀλλήλοις ἀμείβουσι, θαν-
μασίαν τινὰ καὶ βαθεῖαν εἰρήνην ἐν ἑαυτοῖς συντηρούμενοι. πο-
ταμοὶ δὲ τινες παμμεγέθεις ἐκ τῆς Σκυθῶν ἔξορμώμενοι καὶ τὸ
προλεχθὲν πεδίον καθ' ἑαυτοὺς διελόμενοι πολλὴν διαψίλειαν καὶ
αὐτοὶ τῇ πόλει παρέχονται ταῖς τε χορηγίαις ταῖς ἀπὸ τῶν ἰχθύων
καὶ ταῖς δι' αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῶν νηῶν ἀναδρομαῖς, δι'
ἧν ἐπινοεῖται ποικίλη τις πρόσσδος τῶν χρεῶν τῶν ὑδάτων ἐκεί-
νων συγκαταρρέουσα.

7. Ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἔμαντὸν μακρὰν, ἢ ὡς ἀπ' ἀρχῆς

15 ἐν om L

22 μακρὸν AL

tum, ad alios usque excelsos ac praegrandes montes protensus, ubi et civitas cui nomen Berrhoeae condita est, ipsa quoque habitatorum frequentia ac reliquis omnibus quibus se urbes iactare solent illustrissima. planities medio suo ambitu oppida promiscue continet, quorum aliqua urbis dicionis sunt eique contribuuntur, Drugubitae et Sagudati nomine, aliqua finitimae Scytharum genti, non longe dissitae, tributa solvunt. ceterum oppida e proximo habitantur, quod ipsum praeter alia in Thessalonicensium rem non parum conducit, dum quaestuosa mercatura Scytharum commercia ambiunt; tum praesertim cum utriusque genti inter se bene convenerit, nec quibus ad praelia efferantur arma moverint (quod utique ab antiquis olim temporibus iis diligenter quaesitum), communibus vitae rationibus merces alias aliis commutant, admirandam quandam altamque inter se servantem pacem. item fluvii, iique ingentes, ex Scytharum regione erumpentes et, quem dicebam, agrum, inter se dividentes, ipsi quoque uberem urbi praestant annonam, tum piscium praestationibus, tum navium per eos e mari adscendentium vectura, quibus rerum ad vitae usum conducentium, una cum aquis illis confluentibus, varius excogitatus est proventus.

7. Enimvero imprudens nec nimis caute prolixius his de rebus

ὑπεσχόμεν, τὸν περὶ τούτων παρατείνας λόγον. πεποίηκε δὲ
 τοῦτο ὁ περὶ τὴν πατρίδα πόθος, ἡδέως τῇ τε μνήμῃ συνεφελκό-
 μενος, καὶ ταῖς ἀνατυπώσεσιν οἷον δοκῶν συνεῖναι τοῖς λεγομένοις,
 καὶ τὸ πρόθυμον καὶ ζητητικὸν τῆς σῆς φιλομαθοῦς ἀκοῆς, ἣν ἔξ
 5 ἀρχῆς παραθέσθαι πᾶσαν ἡμῖν καθυπέσχον, μηδενὸς ἄλλου περι- C
 σπῶντος αὐτὴν ἢ τοῦδε τοῦ διηγήματος ὑποσύροντος. ταῦτα δὲ
 οὕτως ἔχει. φιλοῦσι γὰρ αἰετὰ ποθούμενα τῶν πραγμάτων
 ἀνάγκης δεσμοῖς καὶ τὸν λέγοντα περὶ αὐτῶν κατέχειν καὶ τὸν
 ἀκούοντα· καὶ οὐκ ἂν οὕτως εὐχερῶς καὶ ῥαδίως οὔτε ὄψις τῶν
 10 ἡδίστων θεαμάτων οὔτε ἀκοῇ τῶν τερπνῶν ἀποστήσεται ἀκουσμά-
 των, οὔτε λόγος ἡδὺς τῆς ὁρμῆς ἀνακοπήσεται, μέχρις ἂν φθάσῃ
 τὸ πέρας πρὸς ὃ κατ' ἀρχὰς ἐπείγεται. πλὴν εἰ δοκεῖ, πάλιν
 ἀναδρῶμωμεν πρὸς αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν· μέχρι γὰρ τίνος ὡς
 ἐν κατόπτρῳ τὸν ἀνδριάντα διαμορφοῦμεν, καὶ ταῖς ἔξωθεν τῶν D
 15 χρωμάτων ποικιλίαις ἀπεικονίζειν πειρώμεθα τὸ ἀρχέτυπον, ἔξόν
 αὐτοῖς ἐκείνοις ἐντυχεῖν διὰ τῶν καιρῶν διηγημάτων τοῖς πράγμα-
 σιν, ὡς ἂν γνωριμώτερον εἴη τὸ ἀμυδρῶς πως παραδηλούμενον;
 Θεσσαλονικὴν γάρ, ὁποῖα τυγχάνει, τῷ λόγῳ διαγράψαι καθ'
 ὅσον οἷόν τε κατ' ἀρχὰς ὑποσχόμενοι, καὶ τίς οὔσα πρότερον εἰς
 20 τί κενώρηκεν ὕστερον, τοῖς περὶ αὐτὴν ὡσπερ ὑποκλαπέντες, καὶ
 τοῖς ἔξωθεν, ὡς ἂν εἴποι τις, μέχρι τοῦδε σχολύσαντες διηγήμασι,
 κινδυνεύομεν βραδύνοντες τὴν τῶν καιρῶν διήγησιν. χρεῶν οὖν
 ἐστὶ καὶ πάλιν πρὸς αὐτὴν ἐπανίεναι τῷ λόγῳ καὶ τὸ πρῶτον περὶ P 324

orationem produxi quam ipse initio in me receperam. in causa fuit
 amor patriae, non insuaviter cum memoria distractus, rerumque imagi-
 nibus, aequae ac praesens, iis ipsis dicendisque infixus, nec non prom-
 ptae ac exploratrices tuae sedulitatis aures, quas nobis concedere,
 nullo alio eas subtrahente nec ab ista narratione avellente, initio polli-
 citus es. et haec quidem ita se habent. ea enim quae amori habentur
 ac desiderantur, et narrantem et audientem necessitatis vinculis conti-
 nuo solent colligare, ut non ita facile neque visus a iucundissimis spe-
 ctaculis neque auris a suavissimis auditionibus avellatur, neque dulcis
 orationis impetus interrumpatur, donec terminum attigerit ad quem ab
 initio contendit. nihilominus, si lubet, ad eandem ipsam urbem recur-
 ramus. quousque enim velut in speculo statuum effingimus et variis
 aliunde quaesitis coloribus primum exemplar effigiare conamur, cum li-
 ceat illa ipsa per rerum necessariorum narrationem adire, ut apertius
 innotescat quod subobscurum quodammodo indicatur? Thessalonicam si-
 quidem, qualis est, oratione describere, quoad fieri potest, initio polli-
 citi, et qualis cum esset antea, in quid postea redacta sit, pulchris
 quibus illa circum ambitu decoratur abrepti, et in exterioribus enarran-
 dis, ut quispiam dixerit, hactenus immorati, parum est ut iis quae
 praecipua sunt ac necessaria enarrandis torpere videamur. operae pre-
 tium igitur est ut et ad ipsam iterum sermone redeamus, primamque

αὐτὴν καταμαθεῖν κάλλο, εἶτα οὕτω γε τοῦ πάθους ἔξειπεῖν ἐν ὑστέρω τὸ μέγεθος, ἵνα ὅσον φανείη τῶν ἄλλων πόλεων ἀσυγκρίτως ὑπερτερεύουσα, τοσοῦτον ἀξία κριθεῖη παρὰ πιασῶν θρηνησθαι καὶ κατοικίξασθαι.

8. Εἶπομεν ὡς εὐρεῖα τις καὶ μεγάλη ἡ πόλις, καὶ τῷ 5 περιέχοντι πολλὴν τὸν διαμέσον χῶρον ἐναποκλείσασα. ἀλλ' ὅσον μὲν τοῦ τείχους τὴν χέρσον ἀποσκοπεῖ, ἐρμυνύτατόν τε ἐστὶ καὶ τῷ πάχει τῆς οἰκοδομῆς κατωχυρωμένον, τῷ ἔξωθέν τε προτειχίσματι τὸ ἀσφαλὲς πάντοθεν συντηροῦν, προβόλοις καὶ ἐπάλ-
B ξεσιν ἅπαν καταπεπυκνωμένον, καὶ μηδεμίαν ἀνάγκην φόβου 10 τοῖς οἰκήτορσι παρεχόμενον. τὸ δὲ πρὸς νότον αὐτοῦ χθαμαλὸν τε ἐστὶ παντελῶς καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαράσκευον· οἶμαι γὰρ τῷ μηδεμίαν ὑφορᾶσθαι προσβολὴν βλάβης ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν ὁ τεχνίτης πάλαι τῆς οἰκοδομῆς κατημέλησε. φέρεται δὲ τις καὶ παλαιὸς λόγος μέχρις ἡμῶν φθάσας, ὡς ἀτείχιστος ἦν ἐξ ἐκείνου 15 τοῦ μέρους ἡ πόλις χρόνους πολλούς, εἰ μὴ τῷ δέει ποτὲ τοῦ Μήδων Ξέρξου, πλωτὴν γῆν τεκταναμένου καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατοπεδεύσαντος καὶ πολλῶν πληθὺν ἐπιφερομένου, ὁ τῶν Ῥωμαίων τὰ σκῆπτρα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰθύνων μικρὸν τινα
C καὶ ὡς ἐκ τοῦ παρατυχόντος φραγμὸν τῷ τῆδε περιέθηκε μέρει. 20 ἀφ' οὗ δὴ χρόνου καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τὸ αὐτὸ τοῦτο διαμεμένηκεν, οὐδέποτε τῆς ἐκεῖθεν βλάβης, ὡς ὤτετο, κἂν ἐν ὑπονοίᾳ

6 διὰ μέσον A: an διὰ μέσου?

9 πάντοτε P

10 φόβον A

illius pulchritudinem ac claritatem noscamus, ac tum deinceps eius, quam perpessa est, ruinae ac cladis magnitudinem referamus, ut quantum reliquis urbibus incomparabili excessu praestare videbatur, tantum digna iudicaretur quam communi omnes luctu prosequantur eiusque miseratione ducantur.

8. Diximus quam latis pomeriis atque ambitu magnaue civitas, et quae vastum limitem eo intercludat: sed murus continentem versus tutissimus est et structurae crassitie munitissimus, exteriorique muro ac propugnaculo tuta undique munitione obseptus, propugnaculis et pinnis omni area constipatus, nec ullam oppidanis iusti timoris necessitatem praebens. pars illius ad notum humilis est ac prorsus depressa belloque plane inutilis. nam reor artificem, quod nullam antiquitus ex maris ora hostium aggressionem metueret, structuram neglexisse. fertur vero antiquo rumore, qui ad nostra haec tempora pervenit, urbem ex ea parte per multos annos omni muro septoque caruisse, ac donec Xerxis quondam Medorum regis timore (eius scilicet qui terram navigabilem fecerat et copiosis agminibus Graeciae bellum indixerat) Romanarum rerum dominator pusillo, et ut sese occasio tulerat, aggere eam partem circumsepsit; qui ipse agger ex eo tempore ad hoc aevi subsistit, nullam inde noxam atrocisque rei suspicionem unquam fore existimans. licet

τισὶν ἔσομένης. εἰ γὰρ καὶ πολλοὺς πολλακίς ἀνέτη πολέμους καὶ λίαν σφοδροτάτους ἢ πόλις, τοὺς τε ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν συνομορούντων Σκυθῶν, πᾶν εἶδος ἀμνητηρίων καὶ αὐτῆς ἐπινοουμένων καὶ ψάμμοι δίκην τῷ πλήθει τῆς στρα-
 5 τιάς εισρεόντων καὶ μηδὲ ὑποφέρειν τὴν ἀπειλὴν αὐτῶν φιλονει-
 κούντων (καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦσαν ἀκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς καὶ
 ποικίλῃ τινὶ παροπλίᾳ πεφραγμένοι), ἀλλ' ἦν ἄρα περίγειος
 ὡσπερ ἡ μάχη, καὶ διέφευγε τὰς ἐπιβουλάς τῷ ἀσφαλεῖ τοῦ τει- D
 χους τὴν ἔφοδον ὑπεκκλίνασα, καὶ τῷ συνήθως αὐτῇ καὶ θερμοῦς
 10 ὑπερμαχοῦντι, λέγω δὴ τῷ πανενδόξῳ μάρτυρι Δημητρίῳ, τὴν
 ἑαυτῆς σωτηρίαν καταπιστεύουσα. ἐκ πολλῶν γὰρ αὐτὴν κινδύ-
 νων ὁ σωσίπατρις οὗτος ἐρρύσατο, καὶ τὸ νικᾶν αὐτῇ καὶ μήπω
 τοῦ πολέμου πειραθείσῃ πολλακίς συμπαθῶς ἐδωρήσατο. ἀλλὰ
 ταῦτα ταῖς τῶν θαυμάτων αὐτοῦ βίβλοις ἐξηγήσαι παραχωρή-
 15 σαντες τοῖς ἐξῆς ἡμεῖς τῶν ἤδη λεχθέντων προΐωμεν.

9. Ἦν οὖν ταῖς ῥηθείσαις αἰτίαις ἀνωτέρα κινδύνου παν-
 τὸς ἡ πόλις. ἐξ οὗτου γὰρ ἡ κολυμβήθρα τοῦ Θείου βαπτίσματος
 τὸ τῶν Σκυθῶν ἔθνος τῷ χριστωνόμῳ λαῷ συνεμόρφωσε καὶ τὸ P 325
 τῆς εὐσεβείας γάλα κοινῶς ἀμφοτέροις διείλετο, πέπαντο μὲν ἡ
 20 τῶν πόλεων στάσις, ἀνέϊτο δὲ τῆς ἐνεργείας ἡ τὰς σφαγὰς ἐπιτη-
 δεύουσα μάχαιρα, καὶ τὰ προλεχθέντα τῷ μεγαλοφωνοτάτῳ τῶν
 προφητῶν Ἡσαΐα ἐναργῶς ἐφ' ἡμῖν ἐπληροῦτο· αἱ μάχαιραι γὰρ

5 μηδὲν Α
 γείσθαι?
 22 Ἰσαΐα Α

11 γὰρ αὐτῶν κινδύνων αὐτὴν ὁ Ρ

17 ἀγίου Ρ

14 ἐξη-
 19 αἱ τῶν πόλεων στάσις Ρ

enim pleraque saepius bella, eaque crudelissima, civitas, tum barbarorum tum finitimorum Scytharum, machinamenta et oppugnantium astus varios excogitantium arenaeque exaequatis copiis influentium ac cunctos minis terrentium (erant namque effrenato impetu et armorum omni genere septi), sustinuerit, cum esset terrestris conflictus, insidias eludebat, huius muri securitate irruptionem declinans, solitoque atque ferventi suo defensori, gloriosissimo nempe martyri Demetrio, suam concredens salutem. ex multis enim periculis servator hic patriae ipsam liberavit, nec raro, cum necdum etiam bellum experta esset, victoriam perhumane concessit. verum haec libris qui de illius miraculis exstant narranda permittentes, ea prosequamur quae deinceps sequuntur.

9. Civitas igitur ob eas quas dicebam causas omnis periculi secunda agebat. quo enim ex tempore Scytharum gens, sacri fontis aquis abluta ac Christiano populo sociata, pari illi munere pietatis lac sugere destinaverat, urbium desolationes finem habuerant; ad caedes instructi ensis mucro inhibitus erat retusumque ferrum, ac quae olim prophetarum vocalissimus Esaias (2 4) fuerat vaticinatus, nostro hoc aevo

ἡμῶν μετῆλθον εἰς δρέπανα καὶ αἱ ζιβύναι εἰς ἄροτρα, καὶ πόλεμος ἦν οὐδαμοῦ, καὶ τὴν περὶχωρον ἄπασαν εἰρήνην κατεπρα-
τάνευε, καὶ οὐδεμία ἦν ἐνζωΐας ἀφορμὴ ἧς οὐκ εἰς κόρον ἡμεῖς
ἀπελαύομεν, ἔνθεν αἱ τῆς γεωργίας ἀφθονίαι, ἐκεῖθεν αἱ τῆς
ἐμπορίας χορηγίαι. γῆ γὰρ καὶ θάλασσα λειτουργεῖν ἡμῖν ἐξ 5

B ἀρχῆς ταχθεῖσαι πλουσίαν καὶ ἀδάπανον τὴν περὶ ἕκαστον ἐδιωρο-
φόρον. ὧν γὰρ ἦν ἐνδεῶς ἢ καὶ ἀνεπιτηδείως ἔχουσα πρὸς καρ-
πογονίαν ἢ γῆ, τούτων παρ' ἑαυτῆς ἢ θάλασσα τὴν κτῆσιν μη-
χανωμένη καὶ ταῖς ὀλκᾶσι σννεισκομίζουσα ἀενδεῆς τὸ λῆϊον
ἐδίδου τοῖς χρήζουσι. τί δὲ τῶν ἀπανταχόθεν ἐπιδημούντων εἶ- 10
ποιμι πρῶτον, καὶ μάλιστα οἷς ἐφιλοτιμοῦντο τοὺς πολίτας ἡμᾶς,
τὰ παρ' ἑαυτῶν διδόντες καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀντιλαμβάνοντες;
λεωφόρον γὰρ δημοσίας τῆς πρὸς ἀνατολὴν ἀγούσης ἀπὸ τῆς δύ-
σεως διὰ μέσον τῆσδε χωρούσης τῆς πόλεως, καὶ ἀναγκαίως πει-
C θούσης τοὺς παροδεύοντας πρὸς ἡμᾶς ἐνδιατρίβειν καὶ τὰ πρὸς 15
τὴν χρεῖαν πορίζεσθαι, πᾶν ὅτιοῦν ἂν εἴποι τις τῶν καλῶν ἐξ αὐ-
τῶν ἑκαρπούμεθά τε καὶ προσεκτώμεθα. ἔνθεν καὶ παμμιγῆς τις
ὄχλος αἰεὶ περιεστοίχει τὰς ἀγυῖας τῶν τε αὐτοχθόνων καὶ τῶν
ἄλλως ἐπιξενουμένων, ὡς εὐχερέστερον εἶναι ψάμμιον παρὰ λίον
ἐξαριθμεῖν ἢ τοὺς τὴν ἀγορὰν διοδεύοντας καὶ τῶν συναλλαγμά- 20
των ποιουμένους τὴν μέθοδον. ἐντεῦθεν χρυσίου καὶ ἀργυρίου καὶ
λίθων τιμίων παμπληθεῖς θησαυροὶ τοῖς πολλοῖς ἐγίνοντο, καὶ τὰ

19 ὡς om A

21 ποιουμένων P

adimpleta conspiciabantur. nostri enim gladii transierant in falces et lanceae in vomeres, nec usquam bellum erat; omnesque ubique finitimae gentes in pace agebant; nullaque erat commodioris vitae ratio ac occasio, qua non affatim frueremur. inde frugum ubertas, inde mercaturae emolumenta. terra enim et mare ab initio ad praestandum nobis obsequium constituta uberem sponteque paratam quandoque suam gratiam munusque conferebant. quae enim terra minus suppeditabat aut ex se proferre non satis erat idonea, haec mare, mercimiorum solertia comparata atque navibus invecta, quod egentibus deerat, abunde supplebat. quid vero undequaque adventantium primum dixerim, ac quibus praecipue nos cives amice accipiebant, sua tribuentes atque vicissim nostra recipientes? nam cum via publica ab occasu ad ortum per mediam hanc urbem duceret, cogeretque viatores in ea moras interponere et quae in usum suum essent parare, quicquid quis bonorum dicat, ex illis consequeremur nobisque proveniebant. hinc promiscua ex omni hominum genere multitudo, tum indigenarum tum quoquo modo hospitio receptorum, plateas semper circuibant; ut facilius sit arenas maris numerare quam eorum qui forum occupabant ac qui commercii miscerentur census inire. hinc auri argenti et pretiosorum lapidum ingentes ac copiosi thesauri vulgo accrescebant; vestesque sericae perinde atque aliis la-

ἐκ Σηρῶν ἐφάσματα ὡς τὰ ἐξ ἑρῶν τοῖς ἄλλοις ἐπινενόητο. περὶ γὰρ τῶν ἄλλων ὑλῶν, χαλκοῦ καὶ σιδήρου κασσιτέρου τε καὶ μόλιβδου καὶ ἕλου, οἷς αἱ διὰ πυρὸς τέχναι τὸν βίον συνέχουσι, D καὶ μνησθῆναι μόνον παρέλκον ἡγοῦμαι, τοσοῦτων ὄντων ὡς ἄλ- 5 λην τινὰ δύνασθαι πόλιν δι' αὐτῶν δομεῖσθαι τε καὶ ἀπυρτί- ζεσθαι.

10. Οὕτω δὲ πανταχόθεν εὐθηνουμένη καὶ πλεονάζουσα, ταῖς τεχνικαῖς τε καλλυνομένη μεθόδοις καὶ ταῖς τῶν οἰκημάτων ὑπερηφανευομένη λαμπρότησιν, ἄρα ταῖς ἐκ νόμων παρατηρήσε- 10 σιν ἢ ταῖς περὶ τὸ πολίτευμα τάξεσιν ἢ ταῖς περὶ λόγους ἀρχήσεσιν φαίνεται τῶν ἄλλων ἐνδεῶς ἔχουσα; οὐμενοῦν· ἐσπουδάζετο γὰρ αὐτῇ γνῶσις ὡς ὀφθαλμοῖς βλέψις καὶ ἐννομία ὡς ζωῆς πραγμα- P 326 τεία. καὶ εἶδες ἂν περὶ μηδὲν ἄλλο τὴν νεάζουσαν τῶν παιδῶν κῆραν σχολάζουσαν ἢ περὶ λόγους, ἐξ ὧν ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι τὸ 15 κράτος ἔχουσι. τὰ δὲ περὶ τῆς ἁρμονίου μουσικῆς τῶν ἁσμάτων, ἢ τῶν ἀδόντων τὰ ψυχροτερπῆ μέλη καὶ τῶν τῷ θεῷ κεκληρωμένων σπουδάσματα ἐπὶ τῷ λόγῳ σημάνω; πῶς δὲ τὴν τούτων διαγρά- ψωμι δήλωσιν; μέχρι γὰρ τοῦδε τοῦ διηγήματος οὐκ οἶδ' ὅπως τῇ ῥύμη τοῦ λόγου συναπαχθεῖς, καὶ τῆς οἰκειᾶς ὥσπερ ιδιωτείας 20 ἐπιλαθόμενος, ἐπειρώμην μέτριον πῶς, καὶ ὡς οὐκ ἂν τις ἄλλος τῶν λίαν ἁμαθῶν καὶ ἀγροίκων, τῶν παρὰ τῆς σῆς ἀρετῆς αἰτη- B θέντων τὴν δήλωσιν διαγράφεσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τούτου, καὶ μύ-

2 κασσιτέρου AP

9 περιφανευομένη A

14 κοῦραν? cf.

p. 367 A

17 τὰ σπουδάσματα ποίῳ λόγῳ?

σημανῶ A

20 μέτριον πῶς] μετρίως?

neae excogitabantur. aliarum vero materiaram, aeris ferri stanni plumbi vitri, quibus ad ignem opus facientes artes vitam tuentur ac fovent, vel meminisse superfluum duco, tanta scilicet eorum copia ut ex illis urbs quaedam alia exstrui atque perfici posset.

10. Hac itaque ratione, omni ex parte rebus prosperis ad voluntatem fluentibus, urbs fortunata et artificum ingeniis condecorata, nec non aedificiorum magnificentia superbiens, num vel legum observatione vel civilis rei ordinibus vel dicendi gloria atque doctrina aliis inferior erat? minime vero: nam illi scientia aequae curae erat ac visus oculis, aequitas pariter haud aliter ac vitae negotiatio; vidissesque iuvenum ac adolescentum pubem nulli praeterea quam disciplinis ac literarum studiis vacare, unde scientiae et artes robur obtinent. harmonicae vero musicae cantiones aut canentium suavissima mele deique laudibus ac clero manipulatorum stndia dicturus, haud equidem scio quibus ea modis exprimam. ad hanc enim usque narrationem nescio quomodo orationis impetu raptus, ac velut propriae incitiae ac ruditatis oblitus, conabar moderate, et ut non alius quispiam harum valde imprudens rerum ignarusque omnium ac stupidus, quae a tua virtute rogatus eram, scripto digerere ac explicare: exinde vero, ac praecipue quod suaviium cantico-

λισθ' ὅτι τῆς εὐρύθμον τῶν ἁσμάτων ἐμνήσθην ἡδυφωνίας, οὐκ
 οἶδα τίς γένομαι ἢ ποῖ τῷ λόγῳ χωρήσω, ποῖον δὲ παραλείπω
 τῶν ἡδίστων ἐκείνων καὶ εὐτάκτων μελωδημάτων, οἷς συνέψαλλον
 καὶ συνεόρταζον ἄνθρωποι ταῖς οὐρανίαις δυνάμεσιν. εἰ γάρ τις
 τὴν μουσικὴν ἐκείνην, τὴν ἐκ παντὸς στόματος ὑφ' ἕν τῷ θεῷ 5
 ἀναπεμπομένην τοὺς ὕμνους ἐν ταῖς πανδήμοις συνάξεισι, τῷ ἡχοῦ
 C τῶν ἑορταζόντων ἀγγέλων, ἔνθα εὐφραينوμένων πάντων ἡ κατοικί-
 α, ἔξεικονίσαι θελήσειεν, οὐδὲν τοῦ δέοντος ἁμαρτήσεται.
 (11) ναοὶ γάρ τινες παμμεγέθεις καὶ περικαλλεῖς τῇ ποικίλῃ
 διακοσμήσει, διὰ μέσου προβεβλημένοι τῆς πόλεως ὡσπερ τινα 10
 κοινὰ πρὸς τὸ θεῖον ἱλαστήρια, καὶ τούτων μάλιστα ὁ τῆς παντ-
 ουργοῦ καὶ θείας τοῦ ὑπερουσίου λόγου σοφίας οἶκος, καὶ ὁ τῆς
 ἀειπαρθένου πανάγνου καὶ θεομήτορος, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τοῦ προ-
 λεχθέντος πανενδόξου καὶ καλλινίκου μάρτυρος Δημητρίου, ἔνθα
 D τοὺς θεοὺς ἄθλους διήρυσσε καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης ἐδέξατο, 15
 οἱ καὶ τὸν ἅπαντα δῆμον ταῖς κατὰ περίοδον ἐπανοούσαις τῶν
 ἑορτῶν ἡμέραις ἐν ἑαυτοῖς ἐκκλησιάζοντες, ἀνεκλάλητον εὐφροσύ-
 νην καὶ πνευματικὴν χαρμονὴν τοῖς συνοῦσιν ἐβράβευον. ἐκεκλή-
 ρωντο γὰρ ἐν ἐκάστῳ τούτων τμήματα ἱερέων, δι' ὧν ἡ μυστικὴ
 τελεῖται λατρεία, καὶ ἀναγνωστῶν σοστήματα, δι' ὧν ἡ τῶν 20
 ἁσμάτων σπουδάζεται ὑμνωδία, ἀμοιβαδὸν τοὺς στίχους ἀλαλά-
 ζοντες, καὶ ταῖς χειρονομίαις τῶν μελῶν τὸν φθόγγον διατιθέν-

2 παραλλπω?

11 ἐξιλαστήρια A

rum ac melodiarum mihi incidit mentio, quo me vertam nescio, aut quo
 sermonis ducam lineam; quodnam item dulcissimarum concinarumque
 modularum cantionum illarum omitam, quibus mortales cum caelestibus
 potestatibus psallebant ac dies festos agebant. etenim si quis eam
 modulantiā, quam uno ore in unum congregati omnes divinis canticis,
 in publicis conventibus, ad deum emittebant, angelorum sonis concelebrantium,
 ubi laetantium omnium habitatio est, assimilaverit, is a scopo
 veroque ne vel minimum aberraverit. (11) templa enim quaedam prae-
 magna ac magnifica varioque ornatu pulcherrima, per mediam urbem
 extantia ac exposita, veluti communia numinis propitiatoria, cum primis
 vero, interque ea praecipuum, omnium effectricis divinae et supersub-
 stantialis verbi sapientiae, itemque semper virginis immaculae ac dei-
 parae, nec non, cuius supra memini, gloriosissimi praeclarique victoris,
 Demetrii martyris, ubi divina peregit certamina et victoriae palmam re-
 portavit, haec nimirum recurrentibus per anni circulum festorum solenni-
 bus universae multitudinis in se concionem cogentia laetitiam inenarrabilem
 et spiritale gaudium conuenis inferebant, in horum si quidem singulis
 sacerdotum ordines cleri matriculam implebant, quorum opera mysticus
 cultus resque sacra peragitur; lectorum item coetus, qui concinendis
 canticis diligentiam habeant, et alternis versus tinniant, manuumque

τες, καὶ μεγάλην τινὰ καὶ ἀξιοθέατον χορείαν συνιστῶντες, τῷ
 τε εἶδει τῆς ἀστραπτουσύης στολῆς τὰς τῶν ὁρώντων θέλγοντες P 327
 ὕψεις, καὶ τῇ τεχνωμένῃ τῶν ψαλμῶν λόρῳ τὴν ἀκοὴν κατατέρ-
 ποντες. τί γὰρ ἦν πρὸς τοῦτον τὸν ὕμνον ὁ μυθικὸς Ὀρφεὺς ἢ
 5 ἢ Ὀμηρικὴ μούσα ἢ τὰ τῶν Σειρήνων ληρήματα, τῷ ψεύδει τῶν
 πλασμάτων ἀναγραφόμενα, οἷς λόγος μὲν ἐπαίνων οὐδεὶς ἀληθείας,
 φῆμαι δὲ ψευδεῖς τοὺς ἀνθρώπους πλανῶσαι καὶ πρὸς ἀπάτην
 ἀνδραποδίζουσαι. μάτην οὖν ἐν τούτοις ἐψευδοκτύπησαν οἱ Ἑλ-
 ληνες, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τῶν πραγμάτων ἀφηρημένοι καὶ ταῖς
 10 κενολογίαις τῆς αὐτῶν δεισιδαιμονίας καθ' ἑαυτῶν ὀπλισάμενοι.
 ἡμῖν δὲ καὶ τὸ σεβαζόμενον ἦν ἀληθὲς καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ὕμνου- B
 μενον.

12. Ἐνθα δὴ μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται καὶ φρίκη καὶ
 ἔκπληξις, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω πῶς ὁ τοιοῦτος καὶ τοσοῦτος
 15 ὕμνος, ὁ μήπω τινὲ τῶν ἄλλων προσφερομένων θυσῶν τῷ μεγέ-
 θει ἰσομοιούμενος, ἀθρόον οὕτως ἐσίγησε καὶ εἰς οὐδὲν ἔλογίσθη
 καὶ ὡς ὄναρ ὑπανεχώρησε. πλήν γε τοῦτο λογίζομαι, ὅτι ἐν ταῖς
 ἁμαρτίαις ὄντες τὰ θεῖα κατὰ τὸν ψαλμωδὸν ἐδιηγούμεθα δι-
 καιώματα, καὶ τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν τῶν τρόπων ἀδόκιμον τὸ περι-
 20 φανὲς τοῦτο καὶ σεβάσιμον ἀπειργάσατο, ἀνάξιον κρίναντος τοῦ
 Θεοῦ βεβήλοις καὶ ἐναγέσι χεῖλεσιν ὑμνεῖσθαι τε καὶ γεραίρεσθαι.
 μέχρι γὰρ τίνος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ πάντα κίνδυνον ἐπενεχθῆναι C

6 ὡς P 8 οἱ om A 10 τῆς αὐτῶν δεισιδαιμονίας om P
 15 προσφερομένων A 17 ταῖς om A

motibus modulationum sonos disponent, ac magnam quandam digneque spectabilem choream constituent, tum effulgente vestium forma spectantium oculos demulcentes, tum artificiosa psalmodum lyra auditum oblectantes. quid enim erat, si haec cantica consideres, fabulosus Orpheus aut Musa Homericum aut Sirenum deliramenta, fictionum mendaciis digesta, ut nulla laudum vera ratio sit, sed falsi rumores, mortalium genus seducentes atque errori mancipantes? frustra igitur in his Graeci crepantibus buccis sese iactant, qui vera rerum scientia careant vanisque sermonibus ipsi sibimet ipsis pugnent: nobis vero tum numen verum est, tum ipsum quod canimus laudisque obsequio frequentamus.

12. Hic mihi et admiratio subito incessitque horror ac stupor, dum mente recolo quomodo talis et tanta modulatio, ipsa nulli non alii hostiarum, quae deo offeruntur, magnitudine praestans, sic repente conticuit et in nihilum abiit velutque somnium abscessit. enim vero hoc recogito: nempe cum in peccatis essemus, iuxta Psalmistae (49 6) sententiam, divinas enarrabamus iustitias, morumque nostrorum improbitas illustrem hunc ac venerabilem cultum reprobum effecit, indignum iudicante numine profanis impurisque labiis laudari se honorique haberi. quousque enim tandem veram causam, ob quam nobis omnis haec illata

ἡμῶν εἰς μέσον οὐ παριστῶμεν, ἵν' ἔχωσι γινῶναι διὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑποδείγματος οἱ μετέπειτα ὅπως δεῖ λατρεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ καὶ ἑαυτοὺς ὑπεράνω παντὸς ὀλέθρου διατηρεῖν, ἵνα μὴ τοῖς ὁμοίοις ἡμῶν τῆς κακίας ὑπολισθαίνοντες πλημμελήμασι τὴν θείαν ἀγανάκτησιν ἐφ' ἑαυτοὺς ἐπισπῶνται. οὐδὲ γὰρ ἄλλον τι- 5
 νὸς ἔνεκεν τῆς μεγάλης ἀπειλῆς ἐκείνης, ἧς καὶ μεμνημένος ἐξίστα-
 μαι, διὰ πείρας γεγόναμεν, ἀλλ' ἢ διὰ μοχθηρῶς καὶ κακῆς
 D προαιρέσεως, εἴτε διὰ τὸ παρηλλαγμένον καὶ διάφορον τῆς τε πο-
 λιτείας καὶ τῶν ἡθῶν, τῶν συνεισφερόντων τῇ πόλει ἀνθρώπων ἐκ
 παντὸς ἔθνους καὶ τόπου ἄλλων ἄλλο τι συνεισφερόντων κακὸν καὶ 10
 τούτου τῷ πλησίον μεταδιδόντων (καὶ γὰρ δι' ἣν εἶπομεν ἄφθο-
 νον τῶν χρεῶν χορηγίαν οἱ τῶν πλησίον χωρῶν καὶ πόλεων ἄν-
 θρωποι ἐν ταύτῃ τὴν οἴκησιν μετηλλάττοντο, καὶ μάλιστα ὅσοι
 ταῖς ἤδη προαλωθείσαις νήσοις ἐκ τῆς τῶν δυσωνύμων Ἰαγαρηνῶν
 ἐπιδρομῆς ὑπελείφθησαν, ἐπὶ τήνδε προσέφευγον, μηδεμίαν, ὡς 15
 ὑπελάμβανον, ἐν αὐτῇ πολεμίων φροντίδα τοῦ λοιποῦ ποιησόμε-
 P 328 νοι), εἴτε δὲ πῦλιν διὰ τὸ ἀνεμῆνον τῆς τροφῆς καὶ ἀφρόντιστον
 καὶ πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ποικίλον τῆς χρείας καὶ ἐπιτήδειον ὥσπερ
 τινὰ λήθην πέπόνθαμεν τοῦ θεοῦ, μακρὰν τινὰ καὶ ἀδιεξόδευτον
 πλανώμενοι πλάνην, καὶ καθὼς φησὶν ὁ ἀπόστολος, ἕκαστος ταῖς 20
 ἰδίαις ἐπιθυμίαις ἐπορευόμεθα, ἀδεῶς κατὰ πάσης ἁμαρτίας χω-
 ροῦντες καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀγούσης μηδεμίαν ποιοῦμενοι ἐπι-

9 συνεισιδόντων P

ἀνθρώπων om P

14 τῆς om P

malorum vis, in medium non adducimus, ut nostro exemplo discant
 posterī quonam pacto colendus sit deus vivus ac verus, sequē ab omni
 serventi immunes interitu, ne iisdem atque nos delictis obnoxii divinam
 in se attrahant indignationem. nam nulla alia causa immanis illius poe-
 nae iraeque, cuius vel sola memoria extra mentis sedem exeo, pericu-
 lum fecimus nisi ob pravam perditamque voluntatem, sive propter dis-
 sonos diversosque mores ac ingenia seu instituta, omni ex gente ac loco
 in urbem confluentium atque aliud alias malum importantium ac cum
 proximo illud communicantium. nam propter eam, quam diximus, ube-
 rem rerum in vitae usum suppeditationem vicinarum regionum atque ur-
 bium incolae mutatis sedibus in hac habitationem locabant; ac praecipue
 qui ex captis iam insulis per impuros Agarenos illorum grassationi su-
 perstitēs fuerant, ad eam confugiebant, nulla deinceps, ut sibi videba-
 tur, hostium cura solliciti, atque in eam rationes suas transferebant.
 sive rursus etiam propter molles delicias nullisque studiis animum im-
 plicatum, tum ad omnem libidinem, ita usu subministrante, proclive in-
 genium, velut in dei quandam oblivionem venimus, longo quodam et
 inextricabili viarum errore ab illo abiuncti. et ut ait apostolus, unus-
 quisque desiderii nostris ambulabamus, ad omnia licenter scelera
 procurrentes, et viam quae ad virtutem ducat pro nihilo habentes.

μέλειαν. (13) ποῖον γὰρ εἶδος κακίας, εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, ἐν ἡμῖν οὐκ ἐπράττετο; πορνείαι, μοιχεῖαι, ἀκαθαρσίαι, μίση, ψεύδη, κλοπαί, ἔριδες, φιλονεικίαι, λοιδορίαι, θυμοί, πλεονεξίαι, ἀδικίαι· καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν κακῶν φθόνος κοινὸν ἐμμελέ- B
 5 τημα καθ' ἐκάστην καὶ ἀγοραῖον ἦν. οὐ γὰρ ὅστις ἡμῶν τῷ πλησίον πράξει καλῶς διὰ σπουδῆς εἶχεν, ἀλλ' ὅστις αὐτῷ τῶν ἀβουλήτων ἐπενεγκεῖν τι φρενοβλαβῶς ἐτεκταίνετο· οὐδ' ὅστις ἐκ τοῦ οἰκείου μεταδοῦναι τῷ χρῆζοντι τὸ συμπαθές πληρῶν ἐβεβού- λητο, ἀλλ' ὅστις ἐκ τοῦ ἄλλοτριῶν τὸ οἰκεῖον πλεονάσαι πρὸς τὸν
 10 ὁμόφυλον διεμάχετο, κατ' ἀλλήλων εἰρωνευόμενοι, ἀλλήλους πλήττοντες, ἀλλήλους διαβάλλοντες, πᾶν ὅτιοῦν κακὸν ἐν ἑαυτοῖς ἐξευρίσκοντες, ὄρφανοὺς ἄγχοντες, ὄρφοις χηρῶν ἐπεμβαίνοντες, ἔχθρας συνάπτοντες. καὶ τί δὴ τὸ τέλος τούτων ἀπάντων; ὁκνῶ C
 μὲν τὴν γλῶττιαν τῷ μεγέθει τῶν πραγμάτων ἐπαφιέναι, καὶ οὐκ
 15 ἂν ἠρεσχόμεν τῶν ἀλγεινῶν ἐκείνων ὧν ἤδη πεπόνθαμεν καὶ πάλιν ἐπινησθῆναι· ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν τοιούτων διηγημάτων οὐκ ἔστιν ὅπως ὑπεκκλῖναι τὴν μνήμην, δι' ὧν τῷ βίῳ καινόν τι καὶ φοβε- ρὸν ὑπελείφθημεν ἄκουσμα, λέξω ἔρχομαι τοῦ κινδύνου τὸ μέγε- θος, ἵν' εἰδῆς καὶ αὐτὸς ὅποια τῆς ἁμαρτίας εἰσὶ τὰ ὑψώνια. ἐν
 20 ὄσφ γὰρ ἐτρυσφῶμεν, ἐν ὄσφ ἐσπαταλῶμεν καὶ πᾶσιν ἀτόποις διε- ζῶμεν ἐπιτηδεύμασιν, ὅτε κατὰ τὸ ψαλμικῶς ῥηθὲν πάντες ἐξέ- D
 κλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν, τότε

5 ἕκαστον P

9 τὸν] τὸ P

11 ἐνδιαβάλλοντες A

(13) quod enim malitiae genus, ut verum dicamus, in nobis non exercebatur? fornicationes, adulteria, immunditiae, odia, mendacia, furta, lites, contentiones, convicia, irae, rapinae, iniustitiae; et malorum omnium causa, invidentia, commune omnium studium et quotidianum atque forensis meditatio erat. neque enim ullus nostrum hoc satagebat ut de proximo bene mereretur, sed ut illi invisum aliquid malumque inferret stolide machinabatur. nec ut ex suo egenti tribueret, implens quod misericordiae est, animo reputabat, sed ut de alieno substantiam auget, gentilibus suis pugnabat, cum se invicem deriderent, mutuo caederent, alter alteri calumniam strueret ac detraheret, nullum non malum secum ipsi excogitent, pupillos suffocarent, viduarum fines invaderent, inimicitias nequerent. enimvero quis horum omnium exitus? torpet animus rerumque magnitudini linguam iniicere horret; nec rursus malorum, quibus iam perfuncti sumus, meminisse sustinebam. quia tamen fieri non potest ut istiusmodi narrationum memoriam vitemus, qua ratione nova quaedam ac terribilis narratio mundo relictis sumus, periculi magnitudinem narraturus accedo, ut et ipse cognoscas quaenam sint peccati obsonia atque praemia (Rom. 6 23). cum enim luxu perditii essemus, voluptate liquesceremus ac mollitie flueremus, malisque omnibus institutis vitam duceremus; cum, ut psaltes concinit (13 3), omnes declinassent, simul inutiles facti essent, nec esset qui deum re-

τῆς φοβερῆς θείνης ἐπειράθημεν ὑπειλῆς, μᾶλλον δὲ καταστροφῆς, ἢ οἰκειότερον εἶπω, ἢ δικαίως ἀνταποδόσεως.

14. Καὶ σκόπει κἀνταῦθα τοῦ Θεοῦ τὸ φιλόφθωπον, τοῦ μὴ βουλομένου τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὡς τὸ ἐπιστρέφαι καὶ ζῆν αὐτόν. εἰδὼς γὰρ τὸ ἀκάθεκτον καὶ μοχθηρὸν τῆς γνώ-
 P 329 μης ἡμῶν ἐπὶ τὰ πονηρὰ, τί μηχανᾶται πρὸς τὸ τὴν ὁρμὴν ἐπι-
 σχεῖν τῆς κακίας καὶ ἐπιστροφῆς ἡμῶν ἐμβαλεῖν αἰτίαν; πρῶτον μὲν τὴν ἤδη λεχθεῖσαν γείτονα πόλιν, τὴν Βέρροϊαν λέγω, ἐπι-
 κατασεισθῆναι πεποίηκε τοῖς περιοίκοις ὡς πολλοὺς τῶν ἐκεῖσε συλληφθέντων ἐξαναλωσαι, τί διοικούμενος ἐκ τούτου; ἢ ἡμεῖς 1
 πάντως τῶν ἐτέροις ἀπειλουμένων τὴν αἴσθησιν λαβόντες, τῶν ἰδίων κακῶν ἀποχὴν κἀν ὀψὲ γούν ποιησόμεθα καὶ πρὸς ἀρετὴν τὰς πράξεις ἰθύνωμεν. εἶτα ἐπειδὴ τούτου γενομένου οὐκ ἐνεδώ-
 καμεν τῆς κρατούσης ἐν ἡμῖν παλαιᾷ συνηθείας, ἐφ' ἕτερον εἶδος μηχανῆς μεταβαίνει, τὴν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἐσεσθαι μέλλουσιν ἀμε- 1
 B ταμέλητα πράττουσι συμφορὰν ἐν ἄλλοις προὔποδεξας. Δημη-
 τριάς γὰρ οὕτω καλουμένη τῆς Ἑλλάδος ἐτέρα πόλις, οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀπωκισμένη, πολλῶν πλήθει τῶν οἰκητόρων καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς μέγα καυχῶνται πόλεις τῶν ἔγγιστα ὑπεραιρουμένη, οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμῶν ἀλώσεως ἔργον ἐγένετο τῶν βαρβάρων. πολιορ- 2
 κηθεῖσα γὰρ ὡς μικροῦ δεῖν πάντων τῶν ὑπ' αὐτὴν ἐν μαχαίρα

3 τὸ τοῦ Θεοῦ P
21 πάντας?

9 πολλῶν P

19 ὑπεραιρουμένη AP

quireret, tunc tremendum illud minarum pondus experti sumus, quin immo, ut verius dicam, eversionis seu iustae retributionis.

14. Et considera hic quoque dei humanitatem, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat (Ezech. 33 11). cum enim sciret proiecram scelestissimamque animi nostri ad mala pronitatem, quid machinatur ac consilii inquit, ut perditum illum furorem inhibeat et ad conversionem inducat? primum quidem, quae dicta a nobis est, Berrhoëam, urbem finitimam, cum tota vicinia terrae motu quassavit, adeo ut multi eo oppressi perierint. quid inde disponens ac procurans? ut nos scilicet, malorum divina ultione aliis inflictorum sensu percepto, tandem aliquando a propriis ipsi malis absterneremus actusque nostros ad virtutem dirigeremus. deinde, quia ne illo quidem casu de veteri vigente in nobis consuetudine quicquam remiseramus, ad aliud machinae genus transit, in aliis ante specimen edens eius calamitatis quae nobis ipsis obventura esset, dum nulla paenitudine peccaremus. Demetriam namque sic dicta, Graeciae alia urbs, haud longe a nobis dissita, tum accolarum frequentia tum rebus aliis, quibus urbes altum sapere ac gloriari solent, supra finitimas alte supercilium tollens, haud multo ante nostrae urbis excidium in barbarorum potestatem venit. obsessa enim ac capta, ut pene omnes qui in ea erant gladio ceciderint, nihil aliud

παρασείν, οὐδὲν ἕτερον παραῖχε νοεῖν ἢ τοῖς κακοῖς ἡμᾶς ἐπιμένον-
τας τὴν ὁμοίαν πείραν τῶν πραγμάτων ἐκδέχεσθαι καὶ καθάπερ
εἰς ἔμψυχον στήλην ἐν αὐτῇ τὰ κεχρεωσθημένα ἡμῖν ἀναγινώσκειν
παθήματα.

15. Ἀλλὰ μηδεὶς ἀποφαινόμενόν με οἰέσθω ταῦτα λέγοντα **C**
ἔτι δι' ἡμᾶς αἱ πόλεις αὗται τῶν φοβερῶν τὴν πείραν ἐδέξαντο.
ἠοφείλετο γὰρ αὐταῖς, ὡς οἶμαι, καὶ δι' οἰκείαν μοχθηρίαν ὁ κίν-
δυνος, ὡς καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνας, ἀξίας τῶν ἡμαρτημένων ἐκάστω
τὰς τιμωρίας ἐπάγοντος τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ ἡμᾶς οὐ
τὴν τυχοῦσαν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιστροφῆς καὶ σωτη-
ρίας εὐκόλον ἦν ἐξυρεῖν, τὴν ἐκείνων καταστροφὴν οἰκείαν ἀσφά-
λειαν ποιουμένους. ὁμως ἐπειδὴ τὸν νοῦν ἡμῶν εἶδεν ὁ τὰς καρ-
δίας ἐρευνῶν πάση σπουδῇ τῆς ἐπ' ἀπωλείᾳ ἀγούσης ἐχόμενον, **D**
μηδεμίαν μὲν τῶν σωτηρίων ἐντολῶν καὶ παιδευτικῶν ἐνεργειῶν
ὑπολειφθεῖσαν, ἔξ ὧν αἰσθητικὴ καὶ νήφουσα ψυχὴ τὸ καλὸν
μεταμανθάνει, διαφεύγουσα τῶν χειρόνων τὰς πράξεις, δι' ἧς
ἐπέροχεται ἡ ὀργὴ ἐπὶ τοὺς υἰοὺς τῆς ἀπειθείας, ὡς φησιν ὁ ἀπό-
στολος, ἔδει δὲ τὴν κακίαν ἐκτριβῆναι, ἵνα μὴ τῇ ἐπὶ πλεῖον
προόδῳ καὶ ἑτέροισι λυμαινόιτο, διὰ τοῦτο ἀφῆκεν ἡμῖν ἐπενεχθῆ-
ναι τὴν φοβερὰν ἐκείνην καὶ φρικώδη πληγὴν, ἵν' ὅπερ ἄλλων
πασχόντων ἡμεῖς οὐκ ἐδιδασκόμεθα, τοῦτο ἡμεῖς παθόντες ἄλλοις
ὑπόδειγμα ποιησώμεθα.

5 λέγειν?

12 οἶδεν AP

14 μηδεμίαν] καὶ μηδεμίαν?

cogitandum animis ingerebat quam fore ut qui in malis perseveraremus,
parem in nos ultionem exciperemus, et ut velut in animata columna ac
cippo, quae nobis debita essent mala diraque, perscripta legeremus.

15. Nullus tamen existimet, dum haec ita pronuntio, me velle
hasce urbes nostri causa tremenda haec expertas fuisse illisque malis
factas obnoxias. nam et illis, opinor, ob ipsam earum pravitatem, ae-
que ac nobis post ipsas, animadversio debebatur, deo scilicet singula
quaeque scelera digne ulciscente. verum in iis nos quoque haud levem
occasionem melioris frugis ineundae atque salutis facile fuit invenire, ita
nimirum ut earum casu noxaeque res nostras in tuto collocaremus. ve-
rum enimvero quia is qui corda scrutatur (Psal. 7 10) animum nostrum
omni studio haerere noverat viae quae ducit ad interitum, cum nihil ei
salutarium mandatorum castigationumque deesset, quorum sensu ad so-
brietatem reductus animus mutato consilio, quod honestum ac officii est,
condiscit, vitans scelera ob quae ira ingruit in filios inobedientiae, ut
ait apostolus (Ephes. 5 6), decebatque malitiam elidi ac aboleri, ne
maius incrementum faceret atque aliis noxam inferret, iccirco tremen-
dam illam atque horrendam plagam nobis inflixit, ut quod aliorum malis
praemoniti non didiceramus, eius nos aliis, nostro ipsi periculo, exemplo
essemus ac documento.

P 330

16. Ἀλλὰ τί δεῖ μακρολογεῖν; καιρὸς γὰρ ἤδη τῶν καιρῶν διηγημάτων ἐφάπασθαι, καὶ ὅπως τὴν ὕδνηρὰν ἐκείνην πολιορκίαν ὑπέστημεν παραστήσαι τῷ λόγῳ, ὡς εἶναι τοῖς μετέπειτα νοουθεσίας ὑπόθεσιν καὶ ἐναργοῦς διδασκαλίας παραίνεσιν. ἐν τούτοις γὰρ ὄντων ἡμῶν ἤκέτις ταχυδρόμος ἄγγελος ἀπὸ τοῦ κρατοῦντος τὰ τῶν Ῥωμαίων σκῆπτρα, Λέοντος τοῦ φιλευσεβοῦς ἄνακτος, τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων, λέγω δὴ τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηῶν, καταμηνύων καὶ ὡς τύχα ὀπλίξασθαι, πρόσφυγας τινὰς ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν βαρβάρων ἀφίχθαι λέγων, καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν, ἣτις ἐστί, προειπόντας τῷ βασιλεῖ, καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τήνδε πεποιήνται, ὑπὸ πολλῶν ἤδη τῶν ὑπ' αὐτῶν προχειρωθέντων βεβαιωθέντες ὡς ἀτείχιστός ἐστιν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν μέρους καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν νηῶν μάχαις ἐνεπιχείρητος. ταύτης οὖν ἀγγελθείσης τῆς πορηῆς ἀγγελίας, θροῦς μὲν ἐγένετο κατὰ πῦσιν τὴν πόλιν καὶ φόβος καὶ τάρραχος, ἀσυνήθους πράγματος καὶ φοβεροῦ ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν ἐν ἀρχαῖς προσπεσόντος, ἐβουλευσάμεθα δέ, οἴμοι, τὴν οἰκείαν περιποιήσασθαι σωτηρίαν, καὶ ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἄμυναν καταρτίξιν, καὶ πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμόν διεγείρεσθαι. πλὴν ἔκαμνέ μὲν ὁ λογισμὸς ἐκάστον καὶ ταῖς ἄλλαις μερίμναις τῆς ἀπειρίας τοῦ μάχεσθαι, μήπω τοῦ πράγματος ὦν ἐν πείρῃ, μηδ' ὅπως τὴν ἀρχὴν λαμβάνει δεδιδαγμένος· πλέον δὲ τὸ μὴ ἐπιτήδειον εἶναι τὸ τεῖχος ἔνθα καὶ τὴν προσβολὴν ἐσκοποῦμεν, τὰς ἀπάντων ψυ-

23 τὸ om P

16. Sed quid necesse orationem trahere? iam enim tempus est necessaria rerum momenta aggredi, ac modum quo diram illam obsidionem pertulimus sermone referre, quo scilicet inde posteris admonitionis argumentum ac ratio claraeque doctrinae adhortatio sit. etenim cum res nostrae ita se haberent, celer quidam cursor nuntius a Leone, piissimo imperatore tum imperii Romani sceptrā moderante, venit: barbarorum (inauspicati scilicet nominis atque ominis Agarenorum) irruptionem denuntians, ad arma statim convolare iubet. venisse profugos quosdam ex ipsis barbaris, eorumque consilii imperatorem praemonuisse: impetum omnem versus Thessalonicam vertere, ea scilicet ratione, quod ex pluribus iam ab eis bello captis ac subiugatis certo didicerint, qua parte respicit mare, nullis eam cingi moenibus exque navibus conserta pugna facile expugnari posse. malo hoc igitur allato nuntio per totam urbem rumor dicitur, timorque ac titubatio omnes occupat, insueta plane re atque tremenda tum primum nostris auribus illapsa. eo nobis (heu!) versa consilia, ut salutem nostram tutaremur, ac quae arcendo hostes essent omnia pararemus, atque ad bellum sustinendum animis excitaremur. verum concidebat cuiusque animus, cum aliis disiectus curis, quod bello inexperti eramus nulloque rei usu, nec ut ipsa eius ducenda exordia noveramus; tum vero magis quod murus nihil idoneus erat, quo et

γὰς κατεβίβιζε· καὶ γὰρ ἦν ὡς ἀληθῶς ὑποπτον, οὐ μόνον τοῖς
 ἀπειροπολέμοις καὶ ἀόπλοις ἡμῖν, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτοῖς τοῖς γεγυ-
 μνασμένοις καὶ προαποκειμένας ἔχουσι τὰς τῶν τοιοῦτων πραγμά-
 των αἰτίας. (17) ἐβουλευσάμεθα δ' οὖν, εἴ τι καὶ δεοί πράτ-
 τειν, ἐν αὐτῷ πράττειν τῷ τείχει καὶ πρώτης ἔχεσθαι τῆς αὐτοῦ
 ἀσφαλείας καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον μεταποιήσεως. οὐ συνεβούλευε D
 δ' ἡμῖν τοῦτο τέως ὁ ταύτην ἡμῖν τὴν ἀγγελίαν πρὸς τοῦ βασιλέως
 κομίσας (Πετρωνῆς δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, τῷ καταλόγῳ τῶν πρω-
 τοσπαθαρῶν ἐναριθμούμενος, ὃς ἦν ἐπιτετραμμένος ἐγγροῖσαι
 μικρὸν τῇ πόλει καὶ τινος αὐτῇ μεταδοῦναι βοηθείας καὶ δεούσης
 ἐν τοῖς πράγμασι συνεργείας), ἄλλην δὲ σοφωτάτην ἔλεγεν ἐξε-
 ρεῖν ἐπίνοιαν, ὡς λίαν ἐνεργῆ καὶ σωτήριον, εἰ μὴ καὶ ταύτης αἰ
 προοδοποιῦσαι τὴν καθ' ἡμῶν ἀπώλειαν ἀμαρτίαι ἀναίρεσιν
 καθυπέβαλον. ἐλλόγιμος γὰρ ὢν ὁ ἀνὴρ καὶ πολλὴν πραγμάτων P 331
 ἐσχηκῶς πείραν, καθ' ἑαυτὸν συνιδὼν ὡς εἰ θελήσοι τοῦ τείχους
 τῆς οἰκοδομῆς ἐπιμεληθῆναι, καὶ κόπους παρεῖξει τῇ πόλει καὶ
 πλέον οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ τούτου φροντισάντων ὀνήσειεν,
 ἐφ' ἕτερον εἶδος ἀσφαλείας (καὶ σκόπει πῶς εὐφρῆς καὶ ἀρμόδιον)
 τὸν νοῦν μετηγάγετο. εἰδὼς γὰρ ὡς ἅπαν περικλύζεται τὸ κατὰ
 νότον μέρος τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ἐκεῖθεν δὲ
 προσπίπτοντος τοῦ πολέμου εὐχερῶς ἔχειν τοὺς βαρβάρους πᾶν
 ὄτιοῦν βούλοιντ' ἂν ἐν αὐτῷ διαπράξασθαι, μηδενὸς κωλύοντος

2 αὐτοῖς γεγυμνασμένας ἔχουσι P . 20 ἀπὸ AP

hostium impetum expectabamus, omnium animos desperatione mergebat.
 ac sane res suspecta erat, non solum nobis bello inexpertis ac inermi-
 bus, sed et si qui iam exercitati istiusmodi rerum causas apprime cal-
 lerent. (17) itaque in eam sententiam ivimus, si quid esset molien-
 dum, id esse in ipso muro conandum, et ante omnia illius securitati et
 in melius refectioni prospiciendum. cogitata non laudabat qui ab impe-
 ratore nuntium nobis attulerat (Petronae nomen erat), vir protospatha-
 riorum adscriptus catalogo; cui erat impositum ut paululum in urbe com-
 moraretur opemque suam conferret et rebus debita subsidia submini-
 straret. is aliud sapientissimum consilium, quippe valde efficax ac sal-
 lutare, se invenisse aiebat, nisi illud quoque scelera nostra dissipas-
 sent, quae nostro excidio sternebant viam. namque cum aliis vir ille,
 sed maxime rerum experientia praestaret, intra se ipsum examinans, si
 in exstruendis muris cura adhiberetur, maxima urbi adfutura incom-
 moda, et nihilo magis iis se profecturum qui ante ipsum simile opus
 aggressi essent, ad aliud securitatis genus (et nota quam aptum ac
 peropportunum) animum advertit. considerabat enim, cum pars urbis
 noto adversa marinis aquis tota circumlueretur, si inde barbari arma
 movissent, quicquid libuisset, in ea facile effecturos, cum nemo ipso-
 rum ascensui in muros (ipsos humiles ac terrae contiguos) impedimento

αὐτοὺς ὑπερίνω τῆς οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους διὰ τὸ πρόσ-
 γειον καὶ χθαμαλώτατον εἶναι τὰς τε νῆας μᾶλλον ὑπερνεύχειν ἐκ
B τοῦ κατὰ πρύμναν μέρους, καὶ ἀπὸ μετεώρου δύνασθαι τοὺς ἐν
 ταῖς ἐπάλξεσιν ὄντας κατατιτρώσκειν, ἐβουλεύσατο φραγμὸν τινα
 καὶ τετεχνημένην ἐνέδραν ἐν αὐτοῖς ἐγκρούσαι τοῖς ὕδασιν, ὡς αἰ
 καὶ τῇ πόλει τὸ ἀσφαλὲς καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐμπόδιον κατ' αὐτὸ
 γένηται. πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἐκ μονολίθου γεγλυμμένοι τύμβοι κατὰ
 τε τὸ πρὸς ἀνατολὴν καὶ δύοσιν μέρος τῆς πόλεως, ἐν οἷς πάλα
 τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς οἱ τήνδε κατοικοῦντες ἐνεταφίαζον Ἕλληνας·
 οὓς καὶ συνάγων καὶ τινι παραδόξῳ μεθόδῳ, ἣν αὐτὸς μόνος
 ἐξεῦρε, τῇ θαλάσῃ βυθίζων, καὶ ὡς ἀπὸ μικροῦ τινὸς διαστή-
C ματος στοιχηδὸν τοὺτους τοῖς ὕδασιν ἀποκρύβων, θαλάσσιόν τι
 καὶ ξένον ἔργον καὶ τοῦ πρὸς ὕψος τῇ χέρσῳ προβεβλημένου τεί-
 χους ὀχυρώτερόν τε καὶ ἀσφαλέστερον τῇ ἀληθείᾳ κατετεχνάζετο.
 καὶ δὴ καὶ εἰς ἔργον ἂν ἐξέβη πᾶσαν ἀσφάλειαν τῇ πόλει περι-
 ποιούμενον, ὡς μηδὲ δύνασθαι τὰς νῆας πλησιάζειν τὸ παρὰ πᾶν
 καὶ τῆς ἑαυτῶν μεταδοῦναι βλάβης, εἰ μὴ καὶ τοῦτο διὰ τὴν
 μοχθηρίαν ἡμῶν ἐκωλύθη καὶ εἰς οὐδὲν προεχώρησεν. (18) ἤδη
 γὰρ περὶ τὰ μέσα πον τοῦ κινδυνώδους τόπου πεφθακότος τοῦ
 τοιοῦτου διαποντίου φραγμοῦ, καὶ πᾶσαν ἡμῶν ὑπόνοιαν ἐπίφο-
D βον καὶ πονηρὰν ὑποτέμνοντος, ἵκετό τις ἕτερος, καὶ αὐτὸς πρὸς
 τοῦ βασιλέως πεμφθεὶς, τὸν εἰς τοῦτο πεμφθέντα Πετρωνῶν
 σπουδαίως μεταπεμπόμενος καὶ τὴν φροντίδα πᾶσαν τῆς πόλεως

2 καὶ χθαμαλώτατον om P

22 ταχθέντα A

esse posset: nam navium puppis ita eminebat, ut ex ea tanquam ex
 loco superiori in propugnaculis immorantes hostium iaculis obnoxii es-
 sent. statuit igitur aggerem quendam arteque factitatas insidias in aquis
 ipsis occultare, quibus securitas urbi simulque hostibus obstaculum foret.
 erant namque in tractu urbis ad orientem ac occidentem vergente plu-
 rima ex uno lapide excavata sepulchra, quibus antiquitus gentiles, qui
 eam inhabitaverant, suos mortuos condebant. haec ille in unum con-
 vehens, ac mirabili quodam artificio, cuius ipse solus sibi auctor existi-
 terat, in mare demergens, et perparvo intervallo a se dissitos ordines
 tamen digestos inter aquas contegens, marinum quoddam ac pene inau-
 ditum munimentum, eo ipso muro qui ad continentem altiore structura
 eminebat validius ac securius, artificiosa vere sedulitate condebat. et
 iam opere praestitum fuisset, omnem urbi securitatem praestans, cum
 non possent naves appellere noxaque urbem afficere, ni hoc quo-
 que propter nostram improbitatem interruptum in nihilum recidisset.
 (18) cum enim prope iam circa medium loci periculosi per mare ductum
 sepimentum istiusmodi pervenisset, omnemque nobis metum ac
 malam suspicionem levaret, venit alius ab eodem imperatore missus.
 Leo nomine, qui in eam rem missum Petronam cito revocans, omnem

εἰς ἐναντὸν μετατιθεῖς· Λέων δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, πάσης τῆς περι-
 χώρου προχειρισθεὶς στρατηγὸς καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν τῶν πρὸς
 τὴν μάχην εὐτρεπιζομένων πραγμάτων ἀναδεξάμενος. ᾧ καὶ ἔδοξε
 τὴν τοῦ ἔργου τούτου σχολάσαι τέως φροντίδα, καὶ τοῦ τείχους
 5 τὴν οἰκοδομὴν ἐξανέσθαι. ἅμα γὰρ ἦκε, καὶ μεθίστησιν εὐθύς
 τὸν δῆμον ἅπαντα τὸν εἰς τοῦτο τεταγμένον πρὸς τὸ τὰς χρειώδεις
 ἕλας τοῖς τεχνίταις ἐπικομίζειν, ὡς ἂν τῇ πολυχειρίᾳ τυχὸν καὶ τῇ
 τῶν δεόντων δαψιλῆϊ χορηγίᾳ τὸ σπουδαζόμενον εἰς ἔργον ἄγοιτο. P 332
 ἤδη μὲν οὖν πάλιν τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἦν ἐνεργῆ. ἀλλ' ὅσον ἐδό-
 10 κει τὸ πρὸς ὕψος ἐγειρόμενον τοῦ τείχους τὴν τῶν ἐναντίων ἀπειρ-
 γειν κακόνοϊαν, τοσοῦτον ἐφαίνετο τὸ λείπον τοῖς πολίταις ἡμῶν
 παντὸς κινδύνου καθυπεμφαῖνον ὑπόνοϊαν. οὔτε γὰρ ἄπαν διορ-
 θωθῆναι δυνατῶς εἶχε πολλῷ μῆκει διατεινόμενον πρὸς τὸ μηκέτι
 τὴν ἐξ αὐτοῦ συμφορὰν ἡμᾶς ὑποπτεύειν, καὶ ὁ χρόνος τὴν τῶν
 15 πολεμίων ἔφοδον ἐφεστάναι προεμαρτύρατο μήπω τοῦ μέσον χώ-
 ρον τῆς οἰκοδομῆς ἀψαμένης, ἐξ οὗ καὶ τὴν βλάβην ὑπωπτευό-
 μεθα. ἀγγελίαι γὰρ τῶν προτέρων φοβερώτεραι καὶ συχνότεραι B
 τὰς ἀπάντων ἡμῶν ἀκοὰς περιεθρύλον, καὶ τοὺς βαρβάρους ἐγ-
 γίλειν ἤδη τὸ πλεῖστον τοῦ πλοὸς διανύσαντας. οὐκ ἦν γὰρ ὅπου
 20 καὶ πρὸς μικρὸν αὐτοὺς ἐμβραδῦναι, διὰ τὸ τὰς πλείονας νήσους
 ὑπ' αὐτῶν προεκπορθηθῆναι, καὶ τὰς πρὸς θάλασσαν ἐχούσας
 πόλεις τὴν οἴκησιν τῇ κατωπλήξει μόνη τῆς ἀκοῆς αὐτῶν πρὸς φυ-

3 την om P

in se civitatis curam recepit. Leo itaque finitimae omnis regionis ac
 provinciae praetor creatus, omnisque bellici apparatus cura in se trans-
 lata, coepti huius operis laborem interim intermittendum putavit, muro-
 rum contra exstructionis opus absolvendum. statim enim atque appulit,
 omnem mox multitudinem in hoc constitutam ad necessariam artificibus
 materiam convehendam transfert, quo scilicet laborantium multitudine et
 copiosa necessariorum rerum suppeditatione substructionis murorum de-
 stinatum opus efficeret. iam itaque huic operi diligentia habebatur, rei-
 que instabant. quantum enimvero sublatus in altum murus hostium de-
 stinatum malitiam arcere videbatur, tantum nobis civibus, quod eius re-
 liquum erat, mali ominis ac periculi suspicionem sensumque coniectura
 haud levi ingerebat. non enim totus, in longitudinem nimiam expansus,
 ita reparari poterat ut omnem deinceps expectatae ex eo cladis timo-
 rem auferret; tempusque iam prope hostium irruptionem instare testa-
 batur, cum necdum structura medium ipsum locum attigisset, ex quo
 nobis suspectum malum et exitium foret. nuntii enim prioribus terribi-
 liores ac crebriores nostrum omnium aures obtundebant, iamque barba-
 ros prope imminere, maxima parte navigationis illis expleta. neque
 enim erat quod vel minimum eis moras iniiceret, cum iam plerasque in-
 sulas populati essent, urbesque maritimae sola auditus eorum conster-

γὴν ἐκτραπήναι, καὶ μηδὲν ὑπάρχειν ὁ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἢ τὴν τῶν ὄπλων συνέχειαν ἔξαρκεῖν ὑπομείναι. τέτταρας γὰρ ὁμοῦ καὶ πεντήκοντα τὰς βαρβαρικὰς εἶναι προέλεγον νῆας, οὐδὲν ἦττον πόλεως ἐκάστης αὐτῶν τῷ μεγέθει καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς

C τυγχανούσης, ἐν αἷς ἦν παμμιγῆς τις ὄχλος ἀπονενομημένων καὶ μανιωδῶν, τῶν τε τὴν Συρίαν οἰκούντων Ἰσραηλιτῶν καὶ τῶν ὁμοροούντων Αἰγυπτίοις Αἰθίοπων, πάντων αἰμοβόρων καὶ θηριογνωμόνων ἀνθρώπων, πολλὴν τὴν ἐν τοῖς φόνοις ἐπιστήμην ἐξησχημένων καὶ ταῖς ληστρिकाῖς ἐπινοίαις τὰς σφαγὰς ἐμμελετησάντων, ὡς μὴ δύνασθαι τινα κἂν ἀκοῇ τὴν τούτων ἐκδέξασθαι 1 πείραν, ἀλλὰ σπεύδειν ἕκαστον ὑποχωρεῖν τῆς ἐνεγκαμένης, κρεῖττον ἡγούμενον τὴν μετὰ θηρῶν ἀγρίων ἐν τοῖς ὕρσεσι οἰκήσιν ἢ τὸ ὑπ' αὐτῶν ληφθῆναι καὶ πολυώδυνον ἀπενέγκασθαι θάνατον.

D 19. Πλὴν ἐν τούτοις τούτων ἐχόντων πάλιν φοβερώτερός τις τῶν ἤδη λεχθέντων ἐξελέλυθεν ἄγγελος, τῶν βαρβάρων τὴν 1 ἔφοδον πλησιέστερον οὐσαν ἄπασι προδηλῶν. Νικήτας δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, στρατηγὸς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς βουλεύμασιν εὐταξίαν. οὗτος ἔλθων συνεπαμῦναι τῇ πόλει κατηγγυᾶτο (εἰς τοῦτο γὰρ ἔλεγεν ἀφ᾽ ἑχθαι); καὶ εἴ τι δέοι πράττειν, ἐτοίμως ἔχειν καθυπετίθετο. πλὴν ὅτι συνέβη τι καὶ τοιοῦτον γενέσθαι μεταξὺ 2 τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων ἕξ ἐπινοίας τοῦ σκανδαλοῦργοῦ καὶ

5 οἷς P 15 τῶν ante βαρβ. om P
fisius pro ἀταξίαν

18 εὐταξίαν Combe-

natione ac pavore fugam arripissent, nihilque esset quod eorum impetum subsistere aut constipatam aciem sustinere posset. quattuor enim supra quinquaginta simul esse barbaricas naves nuntiabant, quae singulae urbibus magnitudine ac reliquo apparatu exaequabantur, in quibus promiscua vesanorum hominum ac furentium turba veheretur, tum Ismaëliitarum, qui Syriam inhabitant, tum Aethiopum Aegypto confinium; cruentorum omnium ferinisque animis atque indole praedictorum, qui caedium arte plurimum exercitati essent, atrociniisque olim dediti fusi noxam cruoris necisque studium omne habuissent, ut nec vel auditu eorum quisquam periculum sustinere posset, sed singuli quique festine patria excederent, quibus potius esset in montibus cum feris bestiis habitare quam ut ab eis capti aerumnosa morte diroque cruciatu perirent.

19. Ceterum rebus se ita habentibus, rursus alius nuntius dictis iam ac superioribus terribilior venit, barbaros quam proxime adesse omnibus referens. Nicetae nomen fuit; qui ut dignitate, sic consiliis componendo civitatis ordine dux erat. suo is accessu opem se urbi allaturum pollicebatur: ad hoc enim aiebat se venisse; ac si quid agendum esset, ad omnia se paratum affirmabat. verum enimvero per eam interim suspensam hostium expectationem, scandalorum auctoris ac ne-

πονηροτάτου δαίμονος. ὁ γὰρ ἤδη λεχθεὶς στρατηγὸς τοῦτω δὴ
 τῷ νεωστὶ παραγενομένῳ Νικήτῃ αὐτοῦ που περὶ τὴν οἰκοδομὴν P 333
 τοῦ τείχους κατ' ἀρχὰς ἐντυχῶν ἵππῳ ἐφεζόμενος, ὡς τὴν συνήθη
 πρὸς τὸν φίλον ἔδοξεν ἐκπληρῶσαι τῷ ἀσπασμῷ προσηγορίαν, καὶ
 5 αὐτὸν ἵππῳ ἐγκαθεζόμενον, τοῦ ἔντῃρος ἀμελήσας δεινὸν τι πέ-
 πουθε πρῶγμα καὶ πολλῶν δακρύων ἐπάξιον. ἐκταραχθέντες οἱ
 ἵπποι, καὶ πλεόν οὗτος ἐφ' ὃν ὁ στρατηγὸς κκαθάικει, τῇ φυσικῇ
 μανίᾳ πληγείς τὸν τε αὐχένα σιμώσας καὶ τὴν κόμην φρέξας, ὄρ-
 θιον ἀρθεὶς τῆς ἔδρας αὐτὸν ἀπεβάλετο, καὶ ἐκ τοῦ πρὸς οὐραν
 10 κνβιστήσας καὶ πρὸς τοῦδαφος ῥίφεις τὸν δεξιὸν τε μηρὸν καὶ τὰ
 πρὸς τὴν κοτύλην μέλη θλασθεὶς ἐλεινὸς ἦν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς
 ἀπειπῶν· ὃν οἱ τῆς στρατιωτικῆς τάξεως δορυφόροι παραχορήμα B
 ταῖς χερσὶν ἀνελόμενοι ἀπῆγον οἴκαδε, μηδὲν ὡς εἰκὸς περὶ τῶν
 προκειμένων πραγμάτων τοῦ λοιποῦ φροντιούμενον. ἔκειτο δὴ ὁ
 15 ἀνὴρ ὀδύνας ἀφορήτοις βληθεὶς, οὐκ ἔχων ᾧ τινὶ πρῶτον τὸν
 νοῦν ἐπαφήσει. εἶλκε μὲν γὰρ αὐτὸν ἡ φροντίς τοῦ προσδοκιμέ-
 νου κινδύνου, πῶς καὶ τίνα τρόπον περισώσει τὴν πόλιν ἐκ τῆς
 ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων· ἀνθεῖλκε δὲ τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν πλεόν
 ἢ δριμεῖα ὀδύνη καὶ τὸ θάνατον ἀπειλεῖν τῶν πληγέντων μελῶν
 20 τὸ πάθος, καὶ ἀνέπειθε μηδὲν ἕτερον προτιμῶν τῆς ἑαυτοῦ σωτη- C
 ρίας. καὶ οὕτως ἐν μεθορίῳ δύο χαλεπῶν κείμενος καὶ ἐξ ἑκατέ-
 ρου νικώμενος πρὸς πᾶσαν ἐνέργειαν ἦν τῶν δεόντων ἀνεπιτήδειος.

5 ἵππον A 8 καὶ τὴν — 9 ἔδρας om P 12 τῆς om P
 13 μηθενὸς εἰκὸς AP 17 ἐκ om P 21 καὶ om ante οὕτως P

quissimi daemonis machinamento, eiusmodi aliquid accidit, ut nempe
 laudatus praetor, dum in Nicetam, qui nuper advenerat (ubi tum is ex-
 struendo muro operam dabat) equo insidens incidisset, et cum eo quasi
 amico consuetam mutuis complexibus salutationem complere visum esset,
 ipso quoque equo insidente, nec caute satis frena tenens, diro casu
 multisque lacrimis prosequendo laederetur. nam obturbati equi, et im-
 manius is quo ipse ferebatur, naturali furore percitus, reducta cervice
 atque rigide erecta iuba, rectum sese sustollens eum sede expulit; qui
 per caudam devolutus et in solum prostratus, coxa dextra et circa co-
 tylem membris collisis, ita misere habitus est ut et de vita ipsa despe-
 raret. eum militaris cohortis satellites, statim manibus sublatus, do-
 mum adduxerunt, nullam, ut par est, deinceps eorum quae in manibus
 essent curam habiturum. iacebat itaque vir intolerandis affectus dolo-
 ribus, nesciens cui primum animum adhiberet. trahebat enim ipsum im-
 minentis periculi sollicitudo, quomodo quave ratione urbem ab invasione
 barbarorum tutam servaret; magis vero contra trahebat ad seque retra-
 hebat acerrimus dolor et membrorum fractura, quae mortem minitaba-
 tur, propriaeque salutis reliqua posthabenda illi suggererat. sic in me-
 dio duorum malorum positus ac utroque fatiscens, quicquid necessariae
 operae incumberet, ineptissimus erat. nihilominus nos urgente rerum

πλὴν διὰ τὸ κατεπιῖγον τοῦ καιροῦ πύργους τινὰς ξυλοσυνθέντους τῷ διερορηκότι μέρει τοῦ τείχους ἡμεῖς δομησάμενοι τε καὶ προσπελάσαντες ὀλίγην τινὰ πυρέσχομεν ἑαυτοῖς χρηστῆς ἐλπίδος ἀναψυχὴν, ὡς δῆθεν ἀφ' ὕψους τοὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐρχομένους ἀπείργειν καὶ μὴ παραχωρεῖν αὐτοῖς πλησίον ἵνα τοῦ τείχους καὶ τὰς κατοβοουλίας αὐτῶν ἐνεργεῖν. ταῦτα δὲ σπενδόντων ἦν ἐφεν-
 D ρήματα, τῆς ἀνάγκης τοῦ φόβου τὰς ἐπινοίας τῶν ματαίων ὑποβαλοῦσης, εἰ καὶ ὅτι, καθὼς τις ἔφη σοφός, ἐνμίχανόν ἐστιν ἄπαν τὸ πιεζόμενον. οὐκ ἦν γὰρ ὅστις ἐν ἡμῖν βεβαίως κατὰ τοῦ μέλλοντος σκέπεται ἢ τῆς τῶν ἐλπυζομένων ἐκβάσεως.

20. Ὅμως ἐπειδὴ τοῦ στρατηγοῦ πληγέντος ἢ περὶ ἡμῶν ἅπανα φροντὶς εἰς τὸν ῥηθέντα μετῆι Νικήταν, ἤρχετο καὶ αὐτὸς τὰ παρ' ἑαυτοῦ τὸ κατὰ δόναμιν ἐπιδεικνυσθαι, ἔλεγε δὲ καὶ τῶν πλησιοχώρων Σκλαβήνων, τῶν τε ὑφ' ἡμᾶς τελούντων καὶ τῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Στρομόνος, πλῆθος πολὺ προστετάχθαι συνε-
 P 334 λάσαι τῇ πόλει, τῆς τοξικῆς ἐμπείρων, ὡς ἂν μηδ' ἡμεῖς τυχὸν εὐρεθῶμεν τῆς τῶν ἐναντίων ἐνδέοντες πυνοπλίας, ἀλλ' ἔχωμεν οἷς τὴν πρώτην αὐτῶν ἀποκρουσόμεθα προσβολήν. ὃ καὶ εἰς ἔργον ἄγειν προεθυμεῖτο· ἐπιστολὰς γὰρ χαράζας διὰ πάσης ἔξέπεμψε τῆς περιχώρου, ἤκειν τὸ τάχος πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμφὶ τοὺς Σκλα-
 2 βήνους κατεπισπεύδων, ἕκαστον αὐτῶν ὡς οἶόν τε ἦν ὀπλισάμενον. ἔξ οὗ δὴ καὶ συνέρροεν ὀλίγοι μὲν τιτες ἀφελεῖς, οὐχ ὅσοι

5 εἶναι P
 corr Combesius

6 ἐφευρέματα A

15 τῶν στρατηγῶν AP:

articulo, turribus quibusdam ex ligno congestis in parte muri collapsa exstructis atque admotis, lenioris nobis spei pusillum aliquod refrigerium suscitavimus, tanquam qui e loco superiori pugnatum e mari venientes arcere, nec muro accedere sinistraque explere consilia sinere habere-mus. sed erant haec festinantium subtilia inventa, cum videlicet metus necessitas inania haec excogitanda menti ingereret; tametsi, quod ait sapiens quidam, ingeniosum atque solers est quicquid premitur. nemo enim in nobis erat qui firmis rationibus adversus futurum sive mala quae eventura expectabantur deliberaret.

20. Verum quoniam laeso praetore nostri omnis cura in dictum Nicetam translata erat, coepit ipse quoque pro virili, quae suarum partium erant, exhibere. aiebat vero vicinorum Sclavenorum, tum eorum qui sub nostra dicione erant, tum qui sub potestate ducis Strymonis, ut imperatum erat, magnam multitudinem in urbem concessuram, sagittandi arte instructissimam, ne ipsi forte pro hostium armatura ac potentia non satis instructi inveniremur, sed haberemus unde primam illorum aggressionem propellere possemus. quod et opere praestare enixe conabatur. exaratas enim epistolas in omnem circumvicinam regionem misit, serio urgens circumiacentes Sclavos, ut quam celerrime, pro eo ac cuique licebat, armis instructi convenirent; quo et factum est ut

δὲ τὴν χρεΐαν ἐπλήρουν, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐαρίθμητοι καὶ πρὸς τὴν μάχην ἀπαράσκευοι. τοῦτο δὲ συνέβαινεν ἐκ τοῦ σκαιοῦς τινὰς εἶναι καὶ πονηροτάτους τοὺς ἐμπεπιστευμένους αὐτοὺς ἄρχοντας, B
 τὸ οἰκτεῖον μᾶλλον συμφέρον ἤπερ τὸ τοῦ κοινοῦ σκοποῦντας, καὶ
 5 τῷ πλησίον ἐξ ἔθους ὄντας ἐπιβουλεύεσθαι, δωροληψίαις τε ἐπι-
 μαινομένους, καὶ μηδὲν ἄλλο προτιμᾶν τῆς τούτου ἐμμελετήσαν-
 τας κτήσεως. καὶ δις γὰρ καὶ τρίς καὶ πολλάκις διὰ γραμμάτων
 ἐκφοβεῖν πειρωμένου τοῦ προλεχθέντος Νικήτα τὸν στρατηγὸν
 Στρυμόνος, καὶ τῆς βραδυτῆτος αὐτὸν κατατιτωμένον, καὶ ὡς εἴ
 10 τι πάθοι κινδύνου παρόντος ἢ πόλις, αὐτῷ μόνῳ τὴν αἰτίαν ἐπὶ
 τοῦ κρατοῦντος καταψηφίσεται, οὐδὲν ἦτιον ἢ πρότερον εἶχε τῆς
 συνήθους ἐκεῖνος κακοβουλίας ἐχόμενος, πρῶτον μὲν τοῦ Θείου C
 ἔπειτα δὲ τοῦ ἀνθρωπίνου φόβου ὑπεριδῶν, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς
 τοσαύτης πόλεως εἰς μηδὲν θέμενος, οὔτε αὐτὸν δι' ἑαυτοῦ οὔτε
 15 τινὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὄντων ἐλθεῖν καὶ συνεπαμῦναι τοσαύτη συμ-
 φορᾷ περιστοιχηθεῖσιν ἡμῖν ἐβουλεύσατο, ἀλλὰ τῇ προσδοκίᾳ τοῦ
 αἰεὶ παρεῖναι μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας τοῦ πολέμου πάντα ἡμᾶς
 ἀποπλανήσας, ἔλαθε συμπεράνας τὴν καθ' ἡμῶν ἐπιβουλήν καὶ
 τῷ ὀλέθρῳ μέγα καὶ κομψὸν ἐγγελάσας, ᾧ συνεσχέθημεν.
 20 21. Οὕτω δὲ τῆς ἀπὸ τῶν συμμάχων Σικλαβήνων ἀπο-
 βουκοληθέντες ἐλπίδος, καίτοι οὐδ' ἡμεῖς ὄντες εὐαρίθμητοι, D
 ἀλλὰ πολλῷ πλήθει τὴν χρεΐαν ἀποπληροῦντες καὶ λίαν τὴν τῶν

4 ἦτοι P

6 τούτων?

10 ἢ om P

17 ἡμᾶς om P

pauci quidam tennes accurrerent, nec quot necessitas postulabat, sed qui facillime numerari possent et ad pugnandum prorsus imparati essent. in causa erat quod morosis quibusdam et improbissimis ducibus illa provincia demandata erat, qui propria commoda publicis anteferrent, et vicinis insidias struere assueti essent, ac muneribus inhiarent, nihilque eorum lucris sibi fortunatius ducerent. nam licet iterum tertioque ac saepius laudatus Nicetas missis literis Strymonis ducem terrere conatus esset, eique tarditatis dicam scriberet, ac si quid civitas praesenti periculo gravius pateretur, illi uni adscribendum eiusque apud imperatorem reum peragendum sancte assereret, haud tamē ille melior factus quicquam remisit de consueto suo malignoque consilio; quin primum divino deincepsque humano metu deposito, de tantae urbis excidio nihil curans, neque ipse per se venire neque pro se alium, qui sub potestate illius esset et suppetias ferret, nobis in summas adductis angustias voluit mittere; sed expectatione nunquam sui defuturi adventus ad extremum belli diem illudens, intentas adversus nos insidias imprudentibus nobis absolvit, et eo cui obnoxii facti sumus exitio magnum lepidumque insultans risit.

21. Sic vero indignis modis a sociis Sclavenis deludificati, tametsi neque nos essemus numeratu faciles, sed copiosa longe multitudine pro praesenti negotio sufficeremus atque barbarorum copias nimis superare-

βαρβάρων καθυπερβαίνοντες στρατιάν, ὅμως τὸ μηδεμίαν πείραν πολέμου ἐνυπάρχειν ἡμῖν, μηδὲ προαποκειμένην ἔχειν τὴν περὶ τούτου μελέτην, φοβερὰν τινα καὶ ἐκπλήξεως γέμουσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν ἐνεποίει. ἄλλως τε καὶ τὸ μηδὲν φθάσαι πρὸς τὴν τούτου ἔξυρρεῖν ἄμνηναν πονηρὸν ἡμῖν κατεφαίνετο. καὶ φυχῆ⁵ μὲν χρήσασθαι τέως φορτικὸν ἦν· ἐμελλε γὰρ ἡμῶν ἐκτραπέντων πόλις τε ἀλωθῆναι, καὶ τῶν προλεχθέντων σεβασμίων οἴκων ὃ τε

P 335 διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λοιπῆς χρειώδους ὕλης ἀφαιρεθῆναι κόσμος ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ πανευαγεῖς οἴκοι πυρρίκανστοι γενέσθαι. ἅμα δὲ καὶ τὴν τῶν βαρβάρων ὑπεκκλίνοντες βλάβην, οὐκ εἶχο-¹⁰ μεν ὅπως τὴν καθ' ἡμῶν τοῦ κρατοῦντος ἀγανάκτησιν διαθώμεθα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἀνεκτὰ καὶ πάσης σωτηρίας ἐχόμενα, εἰ καὶ ὅτι πρὸς μνείαν μόνον ἔλθειν τῶν τοιούτων μήπω τοῦ κακοῦ τὴν πείραν ἐσχηκόσι παντὸς θανάτου χαλεπώτερα· τοῖς τοσοῦτου πράγματος χωρεῖν δῆλον, μηδὲν ἄλλο προεθισθέντας πλὴν τὸ¹⁵ ἄβρον μεταδιώκειν καὶ τρυφηλὸν βίον, καὶ πολεμικοῖς ἀγῶσι μήπω

B προγυμνασθέντας, ἔκστασιν ἡμῖν ἐνεποίει καὶ φρίκην.

22. Πλὴν ὅτι τοῖς λογισμοῖς θατέρον τούτων παλαιόντες, οὕτω τὰς ἐφεξῆς ἡμέρας διετελοῦμεν. καὶ ὃ μόνον τοῖς ἀποροῦσιν ὑπολείπεται, τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐσπουδάζομεν ἤδη, τοὺς ἀπάτους² τῆς θείας συμπαθείας οἰκτιρισμὸς καὶ τὰς τῶν ἀγίων πρεσβείας ἐπικαλούμενοι. κατελιηφότες γὰρ τὸν προλεχθέντα πανευπρεπέ-

5 τούτων?

11 διωθώμεθα?

15 προεθισθέντα A

17 προγυμνασθέντα A

mus, attamen quod nulla in nobis esset belli experientia nec ea re ulla nobis fuisset posita opera, formidabilem ac consternationis plenam eorum nobis aggressionem reddebat. praeterea etiam quod nihil ante excogitatum esset ad depellendam iniuriam, pessimi ominis nobis videbatur. et quidem uti fuga grave hactenus putabatur. nobis enim fugam arripientibus civitas desolanda erat, earumque, quas dicebam, venerabilium aedium ornatus omnis, auri argenti reliquae necessariae materiae, auferendus; aut etiam ipsae omni veneratione ducendae aedes igni exurendae: simul item barbarorum noxam declinantes, non erat quomodo imperatoris in nos indignationem caveremus. verum haec quidem tolerabilia erant maximeque salutaria, quanquam vel solum meminisse, cum necdum mali periculum fecissemus, omni morte graviora. talibus nimirum premi aerumnis nulla praevia exercitatione assuetos, sed delicate vitam agitantes et luxui deditos nec aliquo militarium certaminum usu edoctos, in metum nos ac angustias maximas coniciebat.

22. Ceterum variis cogitationibus distracti ac titubantes per reliquos insequentes dies, quod miseris reliquum est, hoc nos ipsi iam enitumur, ut scilicet quae nemo dicere valeat, divinae miserationis viscera sanctorumque patrocina, votis invocemus. quippe venientes ad supra

στατον οἶκον τοῦ πανενδόξου μάρτυρος Δημητρίου, ὅσοι τε τὴν
 πόλιν οἰκοῦμεν καὶ ὅσοι ἐξ ἄλλοδαπῆς ἦσαν ἐπήλυδες, ἀξία πᾶσα
 καὶ ἡλικία, καὶ θρηνώδεις χοροὺς συστησάμενοι, ἐπεβοῶμεν τῷ
 μάρτυρι προστάτην ἡμῖν γενέσθαι κατὰ τῆς προσδοκωμένης ἀπει- C
 5 λῆς τῶν βαρβάρων, “ἴδειξας” λέγοντες, “ὦ γενναῖε μάρτυς, τὸ
 θερμὸν τῆς σῆς ἀντιλήψεως ἐν πολλοῖς κινδύνοις πολλάκις ἐπελ-
 θοῦσι τῇ πόλει σου, καὶ πᾶσαν ἐναντίων ἐπιβουλὴν διεσκέδασας,
 καὶ ὀλέθρου παντὸς ἀπείρατον αὐτὴν διετήρησας. δεῖξον καὶ νῦν,
 συμπαθέστατε, τὴν ἄμετρόν σου περὶ ἡμᾶς κηδεμονίαν, καὶ μὴ
 10 καυχῆσονται καθ’ ἡμῶν ἔθνη βάρβαρα καὶ ἄλλοφυλα, μὴ εἰδότα
 θεόν· μηδὲ δῶς βεβηλωθῆναι τοῦτον τὸν οἶκον, ὃν πᾶσα ἡ οἰκου-
 μένη κοινὸν ἱατρεῖον καὶ προσφύγιον κέκμηται, ὑπὸ ἐναγῶν καὶ
 ἀθέων ἀνθρώπων, τὴν πίστιν ἡμῶν μυκτηριζόντων καὶ τὴν λα- D
 τρείαν ἔξουθενούντων, καὶ τοῦτο μόνον ἔγκλημα καθ’ ἡμῶν ἐπα-
 15 γόντων τὴν θεοσέβειαν, καὶ θάνατον ἀπειλούντων ἄωρον καὶ ὀλέ-
 θριον. εἰ γὰρ καὶ μυρίων ἴσμεν ἀξιοὶ τιμωριῶν δι’ ἃς ἐπράξα-
 μεν ἐπὶ γῆς ἀμαρτίας, καὶ τῆσδε τῆς ἐπερχομένης καταστροφῆς
 ὑπόδικοι καθεστήκαμεν, ἀλλ’ οὐκ ἔγνωμεν ἕτερον θεὸν εἰ μὴ τὸν
 σὲ στεφανώσαντα, δι’ ὃν καὶ τοὺς θείους ἀθλοὺς διήνυσας, ὃν
 20 καὶ τῇ μιμήσει τοῦ πάθους ὑπεριδόξασας, ἐξ οὗ καὶ τῶν πολλῶν
 θαυμάτων τὴν χάριν ἀπέληφας, καὶ ἡμῖν δεδώρησαι τεῖχος ὄχυ-
 ρὸν καὶ ἀκλόνητον ἔρεισμα, τὰς ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάστοτε ποιούμενος P 336

memoratam praeclaro decore splendidissimam gloriosissimi martyris De-
 metrii aedem, tum omnes civitatis accolae tum ex variis gentibus ad-
 venae, omnis dignitatis atque aetas, lamentabilique choro composito,
 sublato ad martyrem clamore patronum nobis fore adversus ingruentem
 barbarorum minaci ira interitum ac caedem rogabamus. “ostendisti” di-
 cebamus, “generose martyr, defensionis tuae promptam ardoreque animi
 opitulationem in multis haud raro periculis, quae tuam appetiere urbem,
 cunctisque adversariorum dissolutis insidiis ab omni immunem noxa ac
 interitu conservasti. ostende nunc quoque, miserantissime, tuam erga
 nos immensam curam; et ne glorientur adversum nos gentes barbarae
 et alienigenae, quae deum ignorant. neque vero dederis domum hanc,
 quam orbis universus communem morborum officinam medicam paratum-
 que refugium habet, ab impuris impiisque hominibus profanari, qui no-
 stram subsannant fidem cultumque spernunt ac religionem, atque hoc
 unum nobis crimen impingunt, qua sumus in deum, pietatem, mortem-
 que immaturam comminantur et exitium. licet enim innumeris digni su-
 mus suppliciiis ob ea scelera quae in terra commisimus, huicque ipsi quae
 ingruit, vastitati ac cladi sumus obnoxii, non tamen alium novimus
 deum quam qui te coronavit, in cuius etiam gratiam divina peregisti
 certamina, quem et aemula passione clarificasti; cuius etiam munere
 multorum miraculorum gratiam consecutus es, nobisque murus firmus
 inconcussusque fulcimentum ac columen concessus es, ad quem quotidie

πρὸς αὐτὸν ἰκεσίας καὶ ἑξαίτων ἡμῶν τὰ συμφέροντα. ἔπιδε οὖν καὶ νῦν ἐπὶ τὴν ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τῆς δεήσεως ἡμῶν ἐπακούσας στῆθι εὐπαρρησιάζομαι τῇ πρεσβείᾳ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν οἰκετῶν σου, καὶ τῆς προσδοκωμένης ἐξάρπασον συστοροφῆς, ἵνα μὴ καυχῆσονται καθ' ἡμῶν τὰ τέκνα τῆς παιδεί- 5 σκης Ἄγαρ, μηδὲ εἴπωσι, ποῦ ἐστὶν ὁ προστάτης αὐτῶν; ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτός, εὐμένεστετε, ὅτι οὐκ ἐν δόρασιν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀνεθέμεθα τῇ δυνατῇ σου πρεσβείᾳ, τῆς σῆς πρόνοιας καὶ αὐθις ἐπιτυχεῖν ἐλπίζοντες.”

B τούτους τοὺς ἰκετηρίους μετὰ συνοχῆς καρδίας τῷ μάρτυρι νύκτα καὶ ἡμέραν πάντες προσάγοντες καὶ τὸ 10 ἔδαφος τοῦ ναοῦ τοῖς δάκρυσι πλύνοντες τῇ προσδοκίᾳ τῶν ἐναντίων διετελοῦμεν, καθάπερ τινὸς ἔρκους ὀχυρωτάτου τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀντικαθισταμένης καὶ τὰς πρεσβείας τοῦ μάρτυρος κωλυούσης πρὸς τὸ τὴν θείαν ἡμῶν εὐμένειαν ἐπικλιῖναι. εἰκὸς γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν ῥηθῆναι, καθάπερ πάλοι πρὸς τὸν προφήτην Ἰε- 15 ρεμίαν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ποιουμένου τὴν δέησιν, μὴ τῆς θεϊκῆς συμπαθείας ὄντος ἀξίου τυχεῖν, ὅτι μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τούτου· οὐ γὰρ εἰσακούσομαι σου. ἔδει γάρ, ἔδει τὸν παραχω-

C ρηθέντα καθ' ἡμῶν ὄλεθρον ἐνεργεῖσθαι, ἵν' ἔχῃσι γινῶναι πάν- 20 τες οἱ ἐν ἁμαρτίαις ὄντες ὡς οὐδὲν οὕτως ἐπισπᾶται τὸ θεϊκὸν οὗς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν ἁγίων προσφερομένας δεήσεις ὡς ὀρθοτομία βίου καὶ ἀρίστων ἐπιμέλεια πραγμάτων.

9 μετὰ] πάντες μετὰ P

11 πλύναντες AP

13 καὶ om P

supplices pro nobis fundens preces, quae in rem nostram conducant efflagitas. respice igitur nunc quoque in populi huius consilii mentisque inopiam ac spes depositas, orationemque nostram exaudiens sta libera intercessionem pro nobis servis tuis, et ab exspectata nos eversione eripe, ne filii ancillae Agar contra nos glorientur, nec dicant, ubi est defensor eorum? nam vides et ipse, benignissime, nos non in lanceis, sed in potenti intercessionem tua rei summam deposuisse, qui et rursus tuae nos providentiae ac curae compotes fore speremus.” haec vota cum animi angore omnes suppliciter martyri noctu diuque offerentes, atque lacrimis templi solum rigantes, hostium exspectatione suspensi agebamus, cum peccatum nostrum haud secus ac septum firmissimum ex adverso obstarat atque martyris intercessionem cassam redderet, ne divinam nobis benignitatem propitio numine conciliaret. merito enim ipsi quoque dicebatur, velut olim Ieremiae prophetae orationem fundenti pro Israele, qui divina miseratione minime dignus esset: “noli orare pro populo hoc, quia non exaudiam te (Ier. 7 16).” plane enim necesse erat ut quod adversum nos decretum erat exitium opere compleretur, ut quotquot in peccatis agunt scire possent nihil ita divinas aures ad preces a sanctis fusas audiendas allicere, ut vitae rectae instituta ratio et optimorum actuum accuratio.

23. Ἐν ὅσῳ γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐπὶ ματαίῳ ταῦτα διεσπουνδύ-
 ζετο, ἤκέ τις τὰς βαρβαρικὰς νῆας ἤδη πον παρὰ τὸν ἀγχένα
 τοῦ ῥηθέντος Ἐκβόλου πλησιᾶσαι καταμηνύων κυριακῆς ἡμερῶν
 ἐπιφωσκούσης, ἐννάτης καὶ εἰκάδος ἀγομένης μηνὸς Ἰουλίου,
 5 ἔτους ςυιβ'. τῆς οὖν φήμης ταύτης πῦσαν ἀθρόως διαδρομού-
 σης τὴν πόλιν θόρυβος μὲν παρὰ πῦσιν ἀνήγγετο καὶ κλόνος καὶ
 τάραχος, ἄλλων ἄλλο τι βοῶντων καὶ περὶ τοῦ προκειμένου βου-
 λενομένων, ὀπλιζομένων τε ἀπάντων ὡς οἷόν τε ἦν, καὶ πρὸς τὸ D
 τεῖχος κατασπυδόντων. οὐπω δὲ ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ τεύχους δια-
 10 σπαρέντων, ἰδοὺ δὴ καὶ τῶν βαρβάρων αἱ νῆες ἐκ τῆς ῥηθείσης
 ἐφάνησαν ἕξοχῆς, πεπετασμένα ἔχουσαι τὰ ἰστία. καὶ γὰρ κατὰ
 τινὰ σύμβασιν ἔτυχε τῷ καιρῷ τούτῳ κατ' οὐρὰν αὐταῖς ἐπισφρή-
 σασ ἀνεμος, ὡς τοῖς πολλοῖς δοκεῖν μηδὲ ἐφ' ὑδάτων ἀλλὰ δι'
 ἀέρος μεταρσίους κομίζεσθαι. Ἰούλιος γὰρ ἦγετο, καθὼς εἴρη-
 15 ται, μὴν, ὅτε καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἡμερῶν ὁ τῆδε διακόλπιος
 ἐπιεσέρχεται ἀνεμος, ἐκ τῶν ἕξοχῶν τοῦ τῆς Ἑλλάδος Ὀλύμπου
 τὴν ἀρχὴν ἔχων, καὶ μέχρις ἐννάτης ὥρας ἀπὸ πρωτῆθεν ἐφ' ἐκά-
 στης τῶν θειριῶν ἡμερῶν συνεισπίπτων τῇ πόλει καὶ τὸν ἀέρα P 337
 διαφορῶν. ἐκεῖνον οὖν εὐρηκότες συνερογὸν οἱ πολέμιοι, ἔτι τῆς
 20 ἡμέρας ἐν ἀρχῇ οὐσης, ἐγγύθεν προσέρορῆξαν. καὶ πρῶτα μὲν
 τὰ ἰστία χαλῶσιν αὐτοῦ πον παρὰ τὸ τεῖχος γενόμενοι, καὶ τὴν
 πόλιν ὅποια τις οὔσα τυγχάνει ἐπιμελῶς κατενόουν· οὐδὲ γὰρ ἅμα
 τῷ καθορμισθῆναι τῆς μάχης ἀπῆρξαντο, ἀλλ' ἐνέδωκαν ὀλίγην

8 πάντων A

13 ὑφ' P

23 τοῦ A

23. Interim enim dum haec a nobis frustra geruntur, venit quidam, qui barbaricas naves iam proxime Echoli, cuius superius mentio facta est, cervici accessisse nuntiet. dominica tunc illucescebat, 4 Kalendas Augusti, anno ab orbe condito 6412 (Christi 904). fama igitur extemplo per totam urbem divulgata turbari omnes, titubare, trepidare, alius aliud inclamare, deque praesenti negotio consulere, arma pariter pro eo ac licebat sumere, ad murum properare. necdumque illis per propugnacula dispersitatis, en tibi et barbarorum naves ex dicta eminentia passis velis apparuere. ita namque eventu quodam tunc temporis ventis secundissimis navigandi cursum tenere eos contigerat, ut multis viderentur non super aquas sed per aërem sublimes vehi. mensis Iulius, uti diximus, tunc erat, cum magis aliis diebus ventus hic sinum irrumpit, ex Helladici Olympi montibus spirans, et a mane diei singulis aestivis diebus ad nonam horam urbem feriens, aëremque eventilans ac discutiens. huius itaque venti favente aura, ipso diei exordio, hostes illapsi prope applicuerunt. ac primum, ubi prope murum venissent, vela contrahunt, et urbs quaenam ac quanta esset diligenter explorant. neque enim statim impulsu pugnam aggressi sunt, sed parum aliquid otii

τινὰ σχολὴν τοῦ τε προπειραθῆναι τῆς ἡμετέρας ἰσχύος, ὅπως ἔχωμεν πρὸς τὴν διὰ τοῦ πολέμου συμπλοκὴν, καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τοῦτο αὐτὸ ἐξασκῆσαι. ἔστησαν οὖν τέως περιδεῖς, μηδενὶ τῶν
 B ὀρωμένων ἔχοντες ἕξομοιοῦν τὰ βλεπόμενα· πόλιν γὰρ κατειούουν πολλῶ μὲν τινι μεγέθει πεπλατυσμένην, λαοῦ δὲ πλήθει ἅπαν τὸ 5 τεῖχος περιεστοιχισμένην. ἔξ ὃ δὴ καὶ πλέον καταπλαγέντες μικρὸν τὴν μάχην ἐπέσχον, ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡμῖν ἐγγενέσθαι βραχύ τι θάρσος καὶ μεταξὺ τῆς τοιαύτης σχολῆς τὰς ψυχὰς ἀνακτήσασθαι.

24. Οὕτω δὲ ὄντων ἡμῶν ἔδοξε τῷ καθηγουμένῳ τοῦ τῶν 10 βαρβάρων στρατοῦ διελθεῖν ἅπαν τὸ τεῖχος, ὅσον περικλύζεται τῇ θαλάσῃ. σκαιὸς δὲ οὗτος καὶ παμπόνηρος ἦν, καὶ τῇ ὁμωνυμίᾳ
 C τοῦ θηρὸς κατάλληλον καὶ τὴν πράξιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ οὐδὲν ἄμεινον ἐκείνου τῶν τρόπων τῇ ἀγριότητι καὶ τῷ ἀκαθέκτῳ τῆς ὀρμῆς διακειμένος. ἔγνωσ δὲ τοῦτον πάντως καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς 15 φήμης, περιβόητον ἐχούσης τὴν τοῦ ἀνδρὸς κακίαν, ὡς μηδέποτε τινα τῶν λαλονμένων ἀσεβῶν εἰς τοσαύτην ἐλάσαι, ὡς ἀκορέστως ἔχειν ὄρα ἄνθρωπίνων αἱμάτων ἐχύσεις καὶ μηδὲν ἕτερον προτιμῶν τῆς τῶν Χριστιανῶν ἀναιρέσεως. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὦν ποτε καὶ τῇ τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος ἀναγεννήσει μεμορφωμέ- 20 νος τὴν τε ἡμετέραν θρησκείαν δεδιδαγμένος, ὑπ' αὐτῶν χειρωθεὶς τῶν βαρβάρων τὴν ἐκείνων δυσσέβειαν τῆς εὐσεβοῦς ἀντηλ-

8 θράσος P

sibi indulgere, tum ut antea nostras vires atque animos ad pugnandum experirent, tum ut semet ipsos ad hoc ipsum exercerent. steterunt igitur hactenus meticulosi, cum nulli eorum quae vidissent exque usu haberent in conspectu posita iusta satis similitudine comparare possent. namque urbem considerabant ingenti magnitudine longe lateque diffusam, frequentia populi per muri ambitum circumseptam. unde et magis attoniti paululum a pugna se continuerunt, ut et nos quoque inde paulo audaciores facti per eas moras et otium animos resumpserimus.

24. In his cum essemus, visum est barbarici exercitus duci omnem muri partem, quae mari alluitur, circumlustrare. erat vero hic vir improbus scelestissimusque, ac qui cognominis belluae ad amussim gestus motusque referens nihil impari illi genii ferocitate effrenique impetu praeditus esset. cognovisti et tu prorsus hominem, ex fama quae hominis perversitatem ac nequitiam ubique gentium depraedicat, ut nullus eorum qui usquam impietatis nomine celebrati sunt, in tantam eius immanitatem excessumque evaserit, cuius sit insatiabilis ardor fundendi humani cruoris, ac cui nihil maioris sit plurisque habeatur Christianorum caedibus. id enim cum et ipse aliquando fuisset, ac salutari renatus baptismate eoque formatus religionis nostrae mysteria edoctus esset, ab iisdem captus barbaris piam fidem illorum impietate commutavit,

λάξματο πίστεως, καὶ πλέον οὐδὲν αὐτοῖς ἀεὶ διὰ σπουδῆς ἔχει
 χαρίσασθαι ἢ τὴν κλῆσιν κυρῶσαι ταῖς πράξεσι καὶ παραβάτου D
 καὶ ληστοῦ δρόματα ἐνδεικνύμενος ἐκ τούτων καὶ φιλοτιμείσθαι
 καὶ ὑπεραίρεσθαι. οὗτος δὴ οὖν ὁ ἀτίθασσος καὶ παραβάτης
 5 Ἀλέων περιήει τῇ νηϊ διὰ τῆς θαλάσσης τὸ τεῖχος ἀποσκοπῶν καὶ
 πόθεν ἀφορμήσας προσβάλοι κακουργῶς ἐμμελετῶν. αἱ δὲ λοιπαὶ
 νῆες ὑφ' ἐνὶ χώρῳ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ προσορμισθεῖσαι
 συνεσκευάζοντο. οἱ καθ' ἡμᾶς δὲ πολῖται καὶ αὐτοὶ τοῖς ὄπλοις
 ἐφράττοντο, τὰς ἐπάλξεις διελόμενοι καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τὸν προ-
 10 κείμενον ἀγῶνα συναπαλείφοντες. καὶ γὰρ ἦν ἀγὼν ἀληθῶς, καὶ
 τῶν μεγάλων ἀγῶνων ὁ διαβόητος, οὐ παλαιστοῦ τινὸς ἀγωνίαν P 338
 ἐν ταῖς πρὸς τὸν ἀντίπαλον τοῦ σώματος ἀντερείσει τὸν παρὰ
 τῶν ὀρώντων ἔπαινον προξενῶν, οὐκ ἔπαθλα προτιθεὶς ὕλης τινὸς
 πρὸς ὀλίγον τέρψιν τῷ νικῆσαντι παρεχόμενα, οὐδὲ πάλιν ἤτταν
 15 μέχρῃς αἰσχύνῃς μόνῃς τὸν νικηθέντα καταβιβάζουσαν, ἀλλ' ἢ
 περισωθεῖσαν τοσαύτην πόλιν ἐκ τοσοῦτου κινδύνου γέρας ἀμίμη-
 τον ἀναδήσασθαι, ἢ παθοῦσάν τι τῶν ἀπειλουμένων ἀπαρηγόρη-
 τον ὀδύνην ἐνέγκασθαι.

25. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ τεῖχος ἅπαν ὁ θῆρ ἐκεῖνος κατείδεν,
 20 ἔτι δὲ καὶ τὸν πορθμὸν τοῦ λιμένος ἀλύσει σιδηρᾷ καὶ τισὶ ναυσὶ B
 βεβυθισμέναις ὄντα κατάφρακτον, μᾶλλον ἐκεῖθεν τὴν προσβολὴν
 ποιήσασθαι διεσκέψατο, ὅθεν διέγνω μήτε τὰς ἔξωθεν κωλύειν

4 ἀτίθασσος] ἄνθρωπος P
 μένων P

6 προσβάλλοι P

17 ἀπειλη-

nihilque aliud illis gratius praestare habet quam ut quod vocatur factis
 ipsis confirmet, desertorisque ac praedonis cruenta facinora exhibens ex
 iis quoque sibi magnifice placeat ac superbiat. hic igitur immansuetus
 desertorque Leo navi per mare circumvectus murum dispiciebat, ac qua
 parte impetum daret malitiose ac malefice cogitabat. reliqua classis ad
 littoris orientalem plagam subducta in apparatu instruendo erat. cives
 ipsi quoque arma induti, distributisque propugnaculis, ad propositum
 certamen mutuo sese animare. vere namque certamen erat, ac quidem
 inter magna clarissimum, non luctatoris ullius, contentis in adversarium
 fortiter corporis viribus ab spectatoribus gloriam laudemque ambientis;
 non propositis ei qui victor exeat levis materiae modicum tempus oble-
 ctantis praemiis; nec rursus quo amissa victoria, eius qui ea ceciderit
 unum dedecus poena labesque sit: sed in quo aut tantae civitatis ex
 tanto periculo liberatione incomparabile decus liberanti accesserit, aut
 quo ingruentium malorum aliquid passa ac labefactata inconsolabile vul-
 nus allatura sit.

25. Cum murum omnem bellua illa et portus fretum ferrea catena
 immersisque navibus undique munitum animadvertisset, inde adoriri ur-
 bem decrevit, unde nec externos ante demersorum integrae molis lapi-

τῶν προβυθισθέντων μονολίθων ἐνέδρας τὴν τῶν νηῶν ἔροδον, μίτε μὴν ἀφ' ὑψηλοῦ τοῦ ἤδη δομηθέντος τείχους ἐπίτασιν πολέμου ταύτας ἐκδέχσθαι· ἀλλ' ἔνθα βαθυνόμενον τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ τῷ χθμαλωτέρῳ τείχει προσρήγνυται, τοὺς τόπους σημειωσάμενος καὶ πρὸς τοὺς ἐταίρους ἀνθυποστρέψας, ἐνέδωκε τὸν 5 ἀγῶνα. οἱ δὲ τὸ τάχος ταῖς λεχθεῖσι τόποις ταῖς ναυσὶ διασπα-
C ρέντες, βοῆ τε χρησάμενοι βαρβαρικῇ καὶ τραχείᾳ, ἐφώρμησαν τῷ τείχει, ταῖς κώπαις ἐλαύνοντες, καὶ τοῖς ἐκ τῶν δέρεων κατεσκευασμένοις τυμπάνοις καταπληκτικὸν κτυποῦντες, καὶ πολλοῖς ἄλλοις φοβήτραις τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλξεσιν ἐκταράττοντες. ἀντι- 10 βόησαν δὲ μᾶλλον καὶ γεγωνοτέραν φωνὴν οἱ πρὸς τὸ τεῖχος ἐστῶτες, τὸ σωτήριον ὄπλον τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπικαλούμενοι συμμαχίαν, καὶ τοσοῦτον ὡς ἀκηκοῦτας τοὺς βαρβάρους τὸν πολυάνθρωπον ἐκείνον καὶ παντὸς ἀκουσματος φοβερώτερον ἀλαλαγμὸν ἰλιγγιᾶσαι τέως καὶ μηδὲν ἀνύσειν προσδοκᾶν, 15
D τοῦ δήμου τὴν πληθὺν ἀναλογισαμένους ἐκ τῆς βοῆς, καὶ ὡς οὐκ ἂν πρὸς τοσοῦτους ἀποδυσαμένους εἰς μάχην εὐχερῶς ἔχειν πόλιν τοσαύτην ῥαδίως ἐκπορθεῖν, ἣν οὐδενὶ παραδείγματι συγκρίνειν εἶχον. ὅμως ἵνα μὴ δόξωσι κατεπτηχένοι τὴν πρώτην προσβολήν, οὐκ ἀδεῶς μὲν, οὐδὲ πάλιν μεθ' ἧς ὕστερον ἐχρῶντο μα- 20 νίας, ἀλλὰ τινι λύσῃ φόβῳ συγκεκραμένη πλησίον γενόμενοι ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νιφάσι τοὺς ἐξ ἐναντίας ἠμύνοντο. ἔπειτα δέ τι

6 δὴ A

22 τι om P

dum cuneos aggressioni navium obsistere, neque a muro tum demum in altum exstructo easdem belli astu diutius vexari posse agnoverat, sed ubi maris aqua, ipsa altiore vado, humiliori muro alliditur. signato loco, ac cum ad socios reversus esset, pugnae tesseram dedit. qui ocius per dicta loca navibus effusi, barbarico asperoque sublato clamore ac rugitu, concitatis remige navibus, ac tympanis ex corio factis horride perstreptentes, multisque aliis terriculamentis eos qui in propugnaculis erant pexterrentes, in murum prouunt. cives contra, et qui ad murum stabant, maiori ipsi sublato clamore ac penetrabiliore elata voce, salutarem crucis armaturam adversus infestam hostium classem invocare. tantaque horum erupit clamoris vis, ut barbari, immensae eius turbae omnique auditione terribiliore percepto ululatu, quasi vertigine capti dubii haerent, desperarentque de exitu, ex clamore illo armatorum in urbe multitudinem conicietes, et se non posse adversus tantos inito praelio eius facile potiri ipsamque diripere, cui nulla alia similis superiori exemplo occurreret. ne tamen ex prima illa aggressionem metu attoniti viderentur atque percussi, non absque trepidatione, nec eo rursus quo postmodum usi sunt furore, sed rabie timore mixta propius admoventes denso sagittarum nimbo adversarios premebant. postmodum

καὶ ἀναιδέστερον ἐπεχείρουν καὶ πλησιέστερον ἐφορμῶν ἐφιλονέ-
κουν, καθὼς περ τινὲς ὑλακτικοὶ κύνες τὸν οἰκεῖον θυμὸν διεγεί-
ροντες, τοῖς κατ' αὐτῶν φερομένοις ἀπὸ τοῦ τείχους ἔξαγριούμε- P 339
νοι. οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς πόλεως τῆς τοξικῆς κατημέλουν, ἀλλ' ἐχρῶντο
5 ταύτῃ μᾶλλον ἐναργῶς καὶ ἐπιτηδείως, πάντας τοὺς ἐκ τῶν πλη-
σίον χωρῶν προσρρέντας Σκλαβήνους τοῖς τόποις ἐκείνοις κατα-
στησάμενοι, ὧν οὐδὲν ἔστιν οὕτως τῶν ἄλλων εὐεπιχειρήτων ὡς τὸ
κατὰ σκοποῦ βάλλειν καὶ μηδὲν τῶν βελῶν αὐτῶν τὴν ὀύμην ἀνθ-
υποφέρειν.

10 26. Ἄλλ' οὕτω βαλλόντων ἐκατέρων καὶ βαλλομένων,
ἰσοπαλῆ τε τὴν μάχην προσπίπτουσαν ἐνδεικνυμένων, διαιρεθέν-
των τινὲς τῶν βαρβάρων, τῶν ἄλλων ὡς εἰκὸς εὐτολμότεροι καὶ
θρασύτεροι, καὶ τῇ θαλάσῃ τῆς νηὸς ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες, κλί-
μακά τε ξυλίνην μεθ' ἑαυτῶν συγκαθειλόντες, ὄθρον ἄγοντες ἐν
15 τοῖς ὕδασι, πειρώμενοι δι' αὐτῆς ἀνιέναι τῷ τείχει, μηδένα λό- B
γον τῶν ἐκείθεν κατ' αὐτῶν πεμπομένων ποιοῦμενοι. μέχρι γὰρ
τοῦ πλησίον γενέσθαι ἐκάλυπτον τὰ σώματα, νηρόμενοι τε τῷ
ὑδατι καὶ τὰς κεφαλὰς ταῖς ἀσπίσι περιφραττόμενοι· ὅτε δ' ἐγγύ-
θεν ἐγένοντο, τὸ ὕδωρ ἀποδυσάμενοι ῥωμαλεώτερον ἀντεῖχον ταῖς
20 βολαῖς προσπαλαίοντες, τὰς ἀσπίδας μόνας φέροντες ἐπὶ κεφαλῆς,
εἶτα τὴν κλίμακα θᾶπτον κατὰ τῶν ἐπάλξεων ἀνεγκύσαντες ἐπεχεί-
ρουν δι' αὐτῆς ἀνιέναι καὶ εἴσω χωρεῖν. ἀλλὰ προέφθασε τὸ
βεβουλενυμένον ὁ θάνατος, καὶ πρὶν ἀκριβῶς σκοπῆσαι πῶς τὴν

18 ταῖς om P

vero etiam impudentius aggredi ac proximiorē impetu vim contendere, haud secus ac latrantes canes proprium excitantes furorem, iis quae e muro in ipsos iactabantur immane efferati. nam neque oppidani iaculandi artem neglexerant, sed ea acrius dexteriorēque conatu utebantur, omnibus qui ex finitima regione confluerant Sclavenis iis in locis dispositis, quibus in reliquis nihil sic expeditum quam ut rite collineent et scopum feriant nec ruentia ipsorum iacula quicquam sustineat.

26. Hoc autem modo, dum utrique iaculis et darent ictus et acciperent, fortique dimicatione pugnam ancipitem facerent, barbarorum quidam a suis divisi, reliquis, ut par est, maiori audacia ac praefidentia freti, e navi in mare prosilientes, atque scalam, quam in aquis pellebant, secum ferentes, ea in murum evadere tentabant, nullam rationem habentes eorum quae inde in illos praesidiarii mittebant. cum enim necdum prope omnino essent, corpora tegebant aquis innatantes, capita scutis circumsepti. ubi autem iam prope venissent ac aquis exissent, robustius resistebant, ictibus colluctantes, cum scuta solummodo in capitibus ferrent. tum scala celerrime propugnaculis admota, per eam ascendere atque intro pervadere tentabant. verum mors consilium praevertit vitaeque extruduntur, eius tantae rei perficiendae modo necdum

- C ἐπίνοιαν συμπεράνωσι, τῆς ζωῆς ἀπελύοντο· μόνον γὰρ ὅτι ταῖς βαθμίσι τὰ ἔγνη ἐκίνησαν, καὶ δίκην χαλαΐζης πικρῆς οἱ λίθοι κατ' αὐτῶν ἀφενθέντες ὁμοῦ τῇ θαλάσῃ καὶ τῷ ὀλέθρῳ τούτους ἐξανεσκεύασαν. ἐν τούτοις ὀπισθόρμητοι πᾶσαι χωροῦσιν αἱ νῆες, οὐδενὸς ἄλλον τοιοῦτον τέως ἐπιχειρεῖν τολμηρῶς ἔχουσαι· μόναις 5 δὲ ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νιφάσι, καὶ αὐτὸν τὸν ἄερα συσκιαζούσαις, ἔβαλλον ἀπὸ μηρόθεν, οὐδὲν ἤττον καὶ αὐτῶν βαλλομένων τοῖς τε βέλεσι πεμπομένοις εὐστόχως καὶ ὀλίγα διαμαρτάνουσι καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων καταφοραῖς, ὧν καὶ αὐτὸς μόνος ὁ διὰ τοῦ ἄερος ἐγγινόμενος ῥοῖζος ἔκστασιν τοῖς βαρβάροις ἐναπειργά- 10
- D ζετο. (27) ἤδη γὰρ καὶ ὁ λεχθεὶς Νικήτας, ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλείς, τὸ τεῖχος ἅπαν διέτρεχε τὸν δῆμον παραθαρρύνων, “ἄνδρες” λέγων “Θεσσαλονικεῖς, ἄλλας μὲν εἶχον πρὸ τοῦδε περὶ ὑμῶν ὑπολήψεις, καὶ οὐκ ἂν οὕτω γενναίους καὶ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ πολέμου τολμηροὺς ἔκρινον εἶναι, μηδὲν τοιοῦτον μήτε πειρα- 15 θέντας πάλαι μήτε κατενεργήσαντας· νυνὶ δὲ τοῦ πράγματος ἡ ἀκμὴ οὐκ ἀγεννεῖς ἔχειν τὰς περὶ ὑμῶν παρέσχεν ἐλπίδας. ὁρῶ γὰρ πάντας ὑμᾶς τοῖς τε σώμασι σφριγῶντας καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνδριζομένους καὶ ὄλους ὄντας τῶν προκειμένων, τῶν ἀντιπάλων καταγελαῶντας καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῶν γενναίως ἐκτριπομένους. 20
- P 340 καὶ οὐδὲν ἀπεικὸς πράττετε· περὶ γὰρ ὑμῶν αὐτῶν ἔστιν ὁ ἀγών, ἀνδρῶν τιμίων καὶ τοῖς εἶδεισι καὶ τοῖς ψυχικοῖς προτεροῖμασι, καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πόλεως, ἧς οὐδὲν ἐρῖζει τῶν ἀξιολόγων εἰς περι-

1 ὅτι] ἔτι P 23 ἦ?

dispecto: vix enim gradibus vestigia admoverant, cum grandinis instar spissa lapidum vis in eos missa et mari et leto profligavit. in his omnes retroversae naves nihil simile imposterum ausae sunt: tantummodo sagittarum nimbis, qui et aërem ipsum obtegebant, eminus incessebant, cum et ipsi nihilominus telis incesserentur, scite directis parumque ab scopo aberrantibus, et e balistis ac catapultis emissis lapidibus, quorum vel solus per aërem conceptus fragor stuporem barbaris incutiebat. (27) iam enimvero et supra laudatus Nicetas, ab imperatore missus, murum omnem percurrerat, populum animans, “viri” dicens, “Thessalonicenses, alia de vobis antea existimabam, nec adeo generosos et ad sustinendum praelium audaces putabam, cum nihil tale antea experti sitis aut praestiteritis. nunc vero ipsum vertens summum discrimen nihil de vobis degeneres spes sinit habere. etenim vos omnes video tum corporibus vegetos, tum fortes animis ac strenuos, totosque in rem intentos ac alacres, qui hostibus insultetis eorumque machinas robusto conatu evertatis. ac sane nihil alienum ab officio agitis. de vobis enim ipsis certamen est, viris scilicet praeclaris atque ornatis tum corporis ipsa indole praestantiaque tum animorum egregiis dotibus, deque reliqua civitate, quaecum nihil earum rerum quae pluris merito fiunt, maiori

φάνειαν. ὑπεράνω μὲν γὰρ γενομένοις τοῦ τῆδε κινδύνου ὁ παρὰ
 πᾶσιν ὑμῖν ἔπαινος ἐποφείλεται· παθοῦσι δέ τι τῶν ἀβουλήτων,
 καὶ ὧν οἱ βάρβαροι κατηπείληνται, οὐκ ἔστιν ὅπου τὴν συμφορὰν
 εἰκάξειν ἢ τῆς αἰσχύνης τὸ μέγεθος. διὰ τοῦτο στήτε γενναίως
 5 τῆ τε πατρίδι καὶ ὑμῖν αὐτοῖς τὴν νίκην περιποιούμενοι, καὶ μὴ
 δῶτε νῶτα χερσὶ πολεμίων, μηδὲ κινδόν τι καταλίποιτε τῷ βίῳ
 διήγημα, μικρᾶς ῥαθυμίας κίνδυνον τοσοῦτον ἀνταλλαζάμενοι.” B
 τούτοις τοῖς παρακλητικοῖς ὑπαλείφω τὸν δῆμον καὶ θάρσος οὐκ
 ὀλίγον ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς ἐνιείς τὴν περίοδον ἐποιεῖτο. ὁ δὲ δὴ
 10 στρατηγὸς ὡσπερ τοῦ οἰκείου πάθους ἐκλεησμένος, καίπερ χαλε-
 ποῦ τε ὄντος ἔξ οὗ προείπομεν πτώματος, καὶ μείζονα τῆς δυνά-
 μειως τὴν ὁδύνην παρεχομένου, ἡμιόνῳ τινὶ ἐπιβάς, οὐ περιβά-
 δην ἀλλὰ κατὰ πλευρὰν καὶ ὡς αἱ τῶν θλασθέντων μελῶν ἀλγη-
 δόνες ἐπέτρεπον, περιῆει καὶ αὐτός, τοὺς προθυμοτέρους τῶν
 15 τοξοτῶν κατὰ τινὰς χρειώδους τόπους τοῦ τείχους ἐγκαθιστῶν, C
 ὡς ἂν τὸ κατ’ αὐτοὺς τυχόν, καὶ τοὺς πλησίον πρὸς μίμησιν ἔρε-
 θίζοντες, τὰ πρὸς τὸν πόλεμον διατίθενται.

28. Οἱ βάρβαροι δὲ οὐχ ἄπαξ μόνον ἀλλὰ καὶ πολλάκις
 διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας συνεφορμήσαντες, μᾶλλον ἢ πρότε-
 20 ρον πεπληγμένοι πρὸς τοῦπίσω χωρήσαντες, ὑφ’ ἐνὶ συνθήματι
 τὴν [πρὸς] καθ’ ὕδατα λιπόντες μάχην ὑπανεχώρουν ταῖς ναυσί,

1 μὲν om P

4 εἰκάξειν ἔστιν ἢ A

17 διατίθενται?

splendore certaverit. hocce enim oblato periculo, si modo superiores evaseritis, omnium vobis officiis debita laus comes erit: sin autem quidpiam eorum quae invisa sunt ac quae barbari comminantur acciderit, nihil est cui tanta calamitas probrique magnitudo assimilari possit. quamobrem forti animo state, qui tum patriae tum vobis ipsi victoriam parētis; nec terga dederitis hostium manibus, neve novum mundo exemplum, cum exigua socordia tanto commutato periculo, reliqueritis.” hisce hortamentis animato populo, omniumque animis haud exiguo praelii ardore immisso, audaciam praestans ritu militari urbem lustrabat. dux vero ac praetor, velut sui mali oblitus (tametsi illud grave erat ex eo quem rettuli casu, ac quam pro ipsius virtute, maiore dolor cruciaret), mula vectus, non divaricatis pedibus sed e transverso illi insidens, ut contusorum membrorum dolores concedebant, ipse quoque circuibat, eos qui maioribus animis dexterioresque sagittarii essent, in necessariis quibusdam muri locis constituens, ut tum sua ipsi virtute, tum eos qui e vicino essent imitationis studio excitantes, rem belli rite disponerent.

28. Verum barbari, non semel duntaxat sed et saepius per omnem illum diem ingeminato impetu, magis quam antea animis percussi, retrocedentes, pugna quae mari est ex composito relicta, navibus sese sub-

καὶ τῷ πρὸς ἀνατολὰς ὄντι τῆς πόλεως αἰγιαλῷ προσωρισθῆσαν. εἶτα τῶν νηῶν ἐκβάντες πάλιν τοῖς βέλεσιν ἐχρῶντο κατὰ τῶν
D ἐκεῖσε λαχόντων τὴν στάσιν ἐν τῷ μετεώρῳ τείχει, ἔνθα καὶ πύλη
 τις διεξέχει Ῥώμη καλουμένη, γειτνιαύουσα τῇ θαλάσῃ. οὗ δὲ
 μέχρι βαθείας νυκτὸς μαχεσάμενοι, καὶ ὡσερ κεκηκότες τῇ 5
 ἀγωνίᾳ, καθησύχασαν ἐν ταῖς ναυσί, τάχα σκεπτόμενοι πῶς ἐπι-
 θῶνται τῇ ἐξῆς ἡμῖν, καὶ πρὸς ἐτέρας μηχανὰς σκευαζόμενοι.
 ἤδη δὲ καὶ ἡμᾶς τοῦ πολέμου μικρὸν ἀνεθένας ἄλλη πάλιν φρον-
 τὶς ἐπεισήρχετο, ἐπαγρυπνεῖν τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλξεσι διὰ πάσης
 κίνλωθεν τῆς πόλεως, καὶ ὑποβλέπεσθαι τοὺς βαρβάρους, μὴ 1
 τινα λόχον νυκτερινὸν ἢ ἐνέδραν λάθωσι πεποιηκότες καὶ ἐν τῷ
P 341 τείχει γενόμενοι τὸ πᾶν ἐξανύσωσιν. εἰσὶ γὰρ εὐφρευῆς πρὸς ταῦτα
 μάλιστα, καὶ ἅμα τῷ διανοηθῆναι πρὸς τὸ ἔργον χωροῦντες,
 πάντα κίνδυνον εἰς μηδὲν τιθέμενοι, ἐνὶ δὲ μόνῳ προσέχοντες τῷ
 κατάρξασθαι τοῦ βεβουλευμένου. κὰν τάχα καὶ ἐναντίον ἢ ὡς 1
 ἐφώρισαν τὸ τέλος ἐκβῆ τῷ πράγματι, δόξαν ἔχειν ἡγοῦνται τὸ
 τέως ἀδυνάτοις πειροῦσθαι τολμηρῶς ἐπιχειρεῖν. τούτου ἕνεκεν
 πᾶσαν ἐκείνην ἐπαγρυπνοῦντες ἐτελοῦμεν τὴν νύκτι, οὐδὲν ἑαυ-
 τοὺς τῶν προηγωνισμένων μεμφόμενοι· πρὸς τοσοῦτον γὰρ ἤλθο-
 μεν θάρσος ὡς καὶ αὐτὸν τὸν καθηγούμενον τῶν βαρβάρων ἐν 2
 θαύματι γεγονέναι, καὶ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι μαθεῖν ὕστερον

1 καὶ τινι πρὸς A 4 Ῥώμη P 5 μαχεσάμενοι P 6 ἐν om A
 13 περινοηθῆναι P 14 μόνον P 16 τὸ ante τέλος om P
 18 ἐτελοῦμεν τὴν om P οὐδὲ P 19 γὰρ om P

ducentes ad orientalis littoris oram applicuerunt. ibi navibus desilien-
 tes, adversus eos qui in altiore muri parte stationem habebant, iaculis
 rursus concertabant, quo loco porta prominens mari adiacet, Roma nun-
 cupata; ubi ad multam noctem pugnatum est. tum velut delassati cer-
 tamine in navibus se silentio continuerunt, id forte deliberantes, quo-
 modo insequenti die impetum darent, et ad alias machinas sese accin-
 gentes. iam vero nos quoque parumper pugnae labore levatos alia rur-
 sus incessit cura, ut scilicet omni circum civitate qui in propugnaculis
 constituti essent, vigilias agerent barbarosque observarent, ne ullis per
 noctem cuniculis ac insidiis clam muro obrepentes eiusque potiti negotio
 omni liberarentur. sunt enim ad haec maxime ingeniosi, et ubi mox
 deliberaverint, opus aggrediuntur, nullo periculi metu deterriti, atque
 unum hoc spectantes, ut quod consultum visum fuerit, hoc adorian-
 tur. ac licet forte contrario res exitu cedat, quam existimaverant, gloriae
 sibi ducunt, quod proiecta temeritate ac audacia, ad ipsa quoque im-
 possibilis aggressi sint. quamobrem totam illam noctem pervigiles, nec
 de navata iam opera queruli, ad tantam praefidentis animi devenimus
 audaciam, ut et ipse barbarorum ductor in admirationem adductus pluris

τὴν αἰτίαν, πῶς πρὸς ἐκάστην προσβολὴν οὕτως ἀνδρείως ἀντέ- B
στημεν, καὶ ὧν περὶ ἡμῶν ἐλπίδος αὐτοῦ περιτραπίσης.

29. Ἄλλ' ἐπειδὴ κῆρυξ ἦν ἐπιστάς ὁ ὄρθρος τῆς δευτέρας
τοῦ πολέμου ἡμέρας, καὶ τῶνπραχθέντων ἤδη χαλεπώτερον καθ'
5 ἡμῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐπινενόητο, ἔκαμνον πάλιν οἱ στρατηγοὶ
ταῖς φροντίσι τὸν ἐκάστου θυμὸν διεγείροντες καὶ τὸ καθ' ἑαυ-
τοὺς πρόθυμον εἰσηγούμενοι. τῆς ἡλιακῆς οὖν ἀκτίνος τὸν ἀέρα
περιλαμπύσης ἐφώρμησαν καὶ αὐθις τῶν νηῶν ἐκβάντες οἱ βάρ-
βαροι τῷ τείχει, διασπυρέντες καὶ κατὰ τινὰς τόπους ταῖς φά-
10 λαγξιν ἑαυτοὺς διελόμενοι, κατὰ δὲ τὰς διεξόδους τῶν πυλῶν
μᾶλλον συρρέουσιντες ὅλην ἐκίνουν [τὴν] καθ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν C
πανοπλίαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοῖς τόξοις, ἕτεροι δὲ χειροποιήτω
βροντῇ τῶν λίθων ἐκέχρητο· ἄλλοι τοῖς πετροβόλοις ἐγκαθήμενοι
τὰς ὑπερμεγέθεις ἐκείνας τῶν πετρῶν χαλάζας μετεωρίζοντες ἔπεμ-
15 πον. καὶ πολυειδῆς τις ἦν ὁ καθ' ἡμᾶς ἀπειλούμενος φόβος, καὶ
πανταχόθεν προσπίπτων φοβερὰν ἐποίει τὴν πείραν τοῖς προστυγ-
χάνουσι. καὶ γὰρ κατὰ μόνης τῆς ῥηθείσης πύλης ἐπὶ πυρέστη-
σαν πετροβόλους, πάντοθεν περιπεφραγμένους, οὓς διερχόμενοι
τὴν Θάσον πρὸς τὴν τοιαύτην χρεῖαν προπαρεσκεύασαν. καὶ μὴν
20 ἔυλοσονθείους τινὰς κλίμακας ἀντικρὺ τούτων τῷ τείχει προσπε- D
λάσαντες ἀνιέναι δι' αὐτῶν ἐπειρῶντο, τοῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων
ἀφιεμένοις λίθοις τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς συντηρούμενοι· οὐ γὰρ εἶων

11 τὴν post αὐτῶν om A

22 αὐτοῖς P

habuerit scire postea causam qua sic strenue singulis aggressionibus re-
stiterimus, et multo quam ipsi exspectaverant generosius.

29. At cum mane ortumque diluculum sequentis diei praelii praeco
adstitisset, iamque barbari graviora in nos anteactis adinvenissent, no-
vus nostris ducibus labor incumbabat, ut singulorum animos excitarent
et quod in ipsis erat alacre offerrent. aëre itaque polaribus radiis col-
lustrato, rursus barbari navibus exscendentes impetum dedere, muro
circumfusi; certisque quibusdam locis, cohortibus divisus, ad portarum
praecipue exitus confluentes, qua licebat, omni armorum vi in nos prae-
liabantur. alii namque iaculis, alii lapidum, quos manu mittebant, to-
nitruo utebantur; plerique balistis ac catapultis insistentes immanes illas
saxorum grandines sublimi impetu iactabant; eratque, qui ab illis nobis
impendebat, multiformis interitus, ingruensque undequaque impetus, in
quos incideret, tremendum experimentum dabat. etenim adversus unam
portarum, quam dicebam, septem catapultas undique constipatas ac com-
munitas erexerant, quas Thasum percurrentes ad hoc negotii ante pa-
raverant. praetereaque scalas quasdam ex lignis compositas illic adver-
sas muro applicantes, per eas ascensum moliebantur, saxis per catapul-
tas retortis sese tuentes, ut rem incolumes praestarent. non enim sine-

ἐνδελεχῶς ἐνεργοῦντες ἐκεῖνοι προκύπτειν ἀβλαβῶς τοῦ μετεώρου
 τείχους τινά. καὶ δὴ εἰς ἔργον αὐτοῖς ἔφθασαν ἂν τὰ βεβουλευ-
 μένα, ἤδη τὴν κλίμακα ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ προτειχίσματος ἀνεκλύ-
 σασιν, εἰ μὴ θεία τις δύναμις ἄνδρας τινὰς τολμηροὺς καταπη-
 δῆσαι τῷ τόπῳ ἐνίσχυσεν, οἳ καὶ δόρασι τρώσαντες τοὺς βαρβύ-
 ρους πρὸς τοῦπίσω σὺν τῇ κλίμακι τούτους ἐναπεκρήμισαν. οὕτω
 δὲ καὶ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην εἰς μηδὲν προβάσαν ἑωρακότες, φνυγῆ
 P 342 τε χρησαμένον ὡς καὶ τὴν κλίμακα καταλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον
 ἡμεῖς ἤλθομεν θάρσος ὡς καὶ γελᾶν κατ' αὐτῶν, καὶ προθυμώ-
 τερον τῆς ἄλλης ἡμέρας τοῖς τε βέλεσι χρῆσθαι καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν
 πετροβόλων λίθοις, καὶ μηκέτι συγχωρεῖν αὐτοῖς κἄν πρὸς βραχὺ
 προσιέναι τῷ τείχει, κἄν ὅτι πρὸς μανικώτερον ἐξαφθέντες καὶ
 αὐτοὶ δίκην συῶν ἀγρίων τοὺς ὀδόντας παρῆθηγον, καὶ εἰ πως
 ἐνῆν, ζῶντας ἐθέλειν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς διαρρήξασθαι. οἷον γὰρ ἦν
 αὐτῶν φοβερὸν ἀκούειν καθ' ἡμῶν μεμνητότων! πῶς τῆς ὑπερ-
 βαλλούσης ὀργῆς ἐποιοῦντο τὴν ἐνδειξιν, ὅποτε βύθιον ἔβρουχον
 καὶ τοῖς ἐκ τοῦ στόματος πεμπομένοις ἀφροῖς τὸ δαιμονιώδες αὐ-
 B τῶν παρεδείκνυτο, οὐδὲ τροφῆς μεταλαβεῖν διὰ πάσης ἐκείνης τῆς
 ἡμέρας βουλόμενοι, ἀλλ' ἀκορέστως ἔχειν τοῦ πολέμου ἐν οὕτῳ
 λαβροτάτῳ κἀμάτῳ, καὶ μηδ' ὅτι σώματα περικίενται καὶ κα-
 μάτῳ δαμαζόμενα καὶ τῷ ὑπὲρ κεφαλῆς ἡλίῳ καυσούμενα παντε-
 λῶς αἰσθανόμενοι, τοῦτο δὲ μόνον διὰ φροντίδος ἔχοντες, ἢ πορ-
 θῆσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν καθ' ἡμῶν ἀναπλῆσαι θυμὸν, ἢ μὴ προ-

7 ἑωρακότων A
 δεῖκνυτο AP

8 καὶ om P

15 ἀκούειν om P

18 παρε-

bant, sic continua saxa eiuculando, ut ex altiori muri parte innoxie quisquam procumberet. ac certe iam voto potiti essent, scala semel anterioris muri propugnaculis admota, nisi divina quaedam vis viros quosdam audacis animi, ut loco irruerent barbarosque hastis vulneratos una cum scalis retro praecipites darent, fortiore nisu roborasset. sic vero hanc quoque molitionem eis cassam cessisse, arreptaque fuga scalam deseruisse videntes, adeo animos auximus, ut et risum in eos moveremus, et maiori prae hesternis die alacritate iacula intorqueremus, et ex machinis saxa revolveremus, ac ne minimum quidem ad muros accedere illis permetteremus, licet et ipsi saeviori rabie conciti suum agrestium more dentes acuerent, et si fieri posset, nos viventes iis dilaniare vellent. quantum enim illorum in nos tremendus furor? quomodo exsuperantem irarum vim prodebant? nempe intime animis fremebant, et actis ex ore spumis in se latentem daemonem indicabant, ne cibum quidem tota illa die sibi indulgentes, sed insatiabili pugnae ardore, aestu illo gravissimo, ne sentientes quidem an corpora induti essent, eaque eius generis quae labore delassarentur, solque capitibus imminens exureret; unum hoc solcite agentes, ut aut urbem vastarent suumque in

βαίοντος τούτου καὶ τῆς ζωῆς ἀπειπεῖν καὶ ἑαυτοὺς τοῖς ὅπλοις διαχειρίσασθαι. θυμὸς γὰρ ἅπαξ βαρβαρικὸς ἐξαφθεῖς οὐ πρό-
τερον τῆς κινούσης αὐτὸν ἀλογίστου ὀρμῆς ἀπολήξειε, μέχρις ἂν
ἢ τοῦ οἰκείου αἵματος ἢ τοῦ ἐξ ἐναντίας ἀντιπράττοντος ἴδῃ τὴν
ἔκχυσιν.

30. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ προσπελάζειν αὐτοὺς τῷ τείχει οὐκ C
ἀκίνδυνον ἦν, πάντα τοῖς βέλεσι καὶ τοῖς πετροβόλοις ἐπέτρεπον.
στιγμὴν γὰρ ἑαυτοὺς κατατάξαντες, καὶ τοσοῦτον ἀποστάντες
ὅσον τὰς βολὰς αὐτῶν μήπω τῆς ὀρμῆς ὑπενδιδούσης τῇ πόλει
προσπίπτειν, ταῖς ἄσπίσι τε φραζάμενοι καὶ ὄλοι τῆς ἀγωνίας
γενόμενοι, ἴσταντο καθάπερ τινὲς ἀνδριάντες ἐκ χαλκοῦ ἢ τινος
ἄλλης στερροτέρας ὕλης συμπεπηγῶτα ἔχοντες σώματα, μυρῖν
τινὶ καὶ ἀνεκδιηγῆτω καρτεροῦντες πόνῳ καὶ πρὸς τὸν πόλεμον
ἀμιλλώμενοι. τοῦ γὰρ ἡλίου κατὰ τὸ μέσον ἄγοντος τὴν ἡμέραν,
ὅτε καὶ ταῖς βολαῖς τῶν ἀκτίνων τὸν ἀέρα πλέον τῶν ἄλλων ὥρῶν
διαπυροῖ, τῇ ἀκμῇ τοῦ καύματος ὥσπερ τὴν φυσικὴν ἐκκαύσαντες D
λύσσαν, καὶ τὸν ἄλογον ἐκείνον θυμὸν ταῖς ἀπονοίαις προσερεθί-
σαντες, ἐφ' ἕτερον εἶδος πολιορκίας (καὶ σκόπει πῶς χαλεπὸν)
τὴν ὀρμὴν μετηγάγοντο. τετάρων γὰρ πυλῶν πρὸς τῷ ἀνατο-
λικῷ μέρει τῆς πόλεως διεξαγουσῶν, ἐσκέψαντο τὰς δύο αὐτῶν
πρὸς τεφρῶσαι, τὴν τε ῥηθεῖσαν Ῥώμην καὶ τὴν Κασσανδρεωτι-
κὴν καλουμένην, τοῦτο ἐν τῇ διανοίᾳ θέμενοι, ὡς εἰ δυνηθεῖεν
τῶν ἔξω πυλῶν καιομένων εἶσω χωρῆσαι τοῦ προτειχίσματος καὶ

9 ὑπενδούσης P

13 πόνῳ] πολέμῳ P

nos furorem exsatiarent, aut, si minus res cederet, vita quoque proiec-
ta ipsi se ipsos armis conficerent. semel enim accensus barbaricus fur-
or non prius a movente eum dementi impetu cessaverit, quam vel suum
ipsius vel adversarii cruorem fusum conspexerit.

30. Quod enimvero muro propinquare haud eis periculo vacabat,
iaculis ac catapultis omnia permittebant. sese enim ordine componen-
tes, tantaque distantia semoti quantam iactus proprii necdum remisso
impetu superarent, ut urbem incesserent, scutis vallati totique in rem
pugnae intenti, haud secus ac statuæ quaedam ex aere fusæ seu ex alia
quadam duriore materia conflatis corporibus, stabant, immenso quodam,
et quod verbis narrari non potest, durantes ac concertantes praelio.
nam sole medium agitante diem, dum et radiorum iactu maiore prae ho-
ris aliis aërem ardore exurit, vi ipsa ardentis aestus innata sibi velut
accensa rabie dementique illo furore superbia mentis excitato, ad aliud
obsidionis genus (et cogita quam dirum!) impetum transferunt. etenim
ex quattuor portis, ad orientalem urbis oram aditum pandentibus, duas
igne absumere decernunt, quam diximus, Romam, et quam Cassan-
droticam vocant, hoc nimirum reputantes, si illis incensis intra murum
exteriorem iis penetrare liceret ac muram sublimem subire, citra du-

Theophanes contin.

τὸ μετέωρον ὑποδύσασθαι τείχος, μηδένα φόβον ἔχειν πρὸς τὸ
καὶ τὰ ἔνδον κακουργῆσαι καὶ τῇ πόλει πάντας ὑφ' ἐν συνελάσαι,
P 343 ἔξ ἐναντίας παραστήσασθαι τοξότας εὐστόχους τε καὶ δεινούς, ὡς
ἂν τῇ συνεχείᾳ τῶν βελῶν μὴ ἔαν ἀκινδύνως προκύπτειν τῶν ἔνδον
τινά. (31) καὶ δὴ τοῦ τεχνάσματος οὕτως ἐνήρξαντο. ἀμάξας
ἐφευρόντες ἐπέθηκαν ἐν αὐταῖς πρηγεῖς τὰς βραχυτάτας νῆας, αἷς
πρὸς τὴν θῆραν τῶν ἰχθύων οἱ καθ' ἡμᾶς ἀλιεῖς ἐκέχρητο, ἔτι
δὲ καὶ τιῶν ἄλλων ξύλων πληθὺν καὶ φρυγάνων σωρείαν, ἅτινα
πίσση καὶ θεῖῳ καταρρόαναντες καὶ τὰς ἀμάξας ὑποδύντες ἔστρε-
φον τοὺς ἄξονας, ἄγοντες αὐτὰς ταῖς χερσίν, ἕως ἔφθασαν μέ-
χρῖς αὐτῶν τῶν πυλῶν. εἶτα τὴν ὕλην ἐκείνην ὑφάπαντες, καὶ
B ὀπισθόποδες ταῖς ἀσπίσι φραζάμενοι πρὸς τοὺς τοξότας χωρήσαν-
τες, ἔλαθον τὸ βεβουλημένον εἰς ἔργον ἀγαγεῖν. τὸ πῦρ γὰρ
τῆς ὕλης λαβόμενον καὶ τοῖς ὑπεκκαύμασι πρὸς μείζονα φλόγα
διεγεργθὲν τὴν μὲν ἔξω τῶν πυλῶν ἐπιφάνειαν, ἣτις ἦν ἅπασα
σειδηρωμένη, πυρακτωθῆναι πεποίηκε, τὴν λαμπάδα δὲ καὶ πρὸς
τὸ εἶσω μετοχετεύσαν ἔξαφθῆναι δι' ὅλου τὰς πύλας ἠνάγκασεν,
ὡς μετὰ βραχὺ ταύτας καταπεσεῖν καὶ δειλίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν
ἅπασιν ἐμβαλεῖν. μόνον γὰρ ὅτι καθ' ὅλης ἐκηρύχθη τῆς πόλεως
ἢ τῶν πυλῶν ἔκκασις, καὶ καθάπερ τινὸς ξίφους ὑποδραμόντος
τὰς ἀπάντων καρδίας, οὕτως ἐναγωνίους καὶ τρομώδεις τοὺς ἀν-
C θρώπους πεποίηκε, τὰς μορφὰς ἀλλοιώσαντας καὶ πᾶσαν χρηστὴν
ἀθρόον προδεδωκότας ἐλπίδα. καὶ γὰρ οἱ πρὸ βραχείας τοῖς τεί-

2 τὰ] τὰς A 3 τε om P 6 τὰς om P 10 αὐτοὺς P
13 βεβουλημένον P 19 τῆς om P

bium etiam his quae intus erant noxam illaturos omnesque ad unum in urbem compulsuros, constitutis ex adverso solertibus gnavisque sagittariis, ut continua iaculorum grandine neminem oppidanorum tuto prospicere ac emergere sinerent. (31) et machinamentum ita coeptum est. minores naviculas piscatorias, cuiusmodi scilicet nostris ad piscandum hominibus usus est, inversas plaustris imponunt, aliorumque praeterea lignorum copiam et sarmentorum congeriem, pice sulphureque conspersam; plaustraque subeuntes axes vertebant, ea manibus ducentes, donec ad ipsas portas pervenere: tum materiae igni iniecto, pedemque referentes scutis obtecti et ad sagittarios sese recipientes, nobis prope inscisi meditatatum opus absolvere. ignis enim correpta materia, fomentisque in largiorem flammam accensus, exteriorem portarum faciem, ferro undique obductam, igne candentem fecit, flammamque in interiora derivans omni ex parte ipsius ardoribus portas combussit, adeo ut paulo post corruerint, nec levem formidinem cunctis iniecerint. per omnem enim prope civitatem publicato incendio, ac velut gladio omnium cordibus infixio, sic pavore anxii actique tremore cives ac vultu immutati mitiorem spem omnem repente abiecerunt. qui enim paulo ante muris

χεσιν ἔξαλλόμενοι καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα ἀλλήλους ἐγκε-
 λευόμενοι πτωκῶν ἀδρανέστεροι ταῖς ἀληθείαις ἐδείκνυντο. αὐτὸ
 γὰρ τοῦτο, τὸ τὴν μηχανὴν ἐκείνην εἰς ἔργον ἐκβῆναι, μαντεύε-
 σθαι τοῦ τέλους ταῖς ἀπάντων ἐδίδον ψυχαῖς. πλὴν ὅτι τῶν ἔξω
 5 πυλῶν πυροποληθεισῶν τὰς ἔνδον ἡμεῖς τειχίῳ τινὶ νεοδομήτῳ
 θῦπτον περιφραζάμενοι, ὕδατά τε ταῖς ἐπάλξεσιν ἐν τισὶ προαπο-
 θέμενοι σκεύεσιν, ἐφυλαττόμεθα πότε καὶ πρὸς ταύτας τυχὸν
 ἐφορηήσουσιν οἱ πολέμιοι, ἵν' ὅτε τῆς κακουργίας καὶ αἰθρῆς ἐπι-
 χειρήσωσιν, ἔχωμεν ὅπως τῆς φλογὸς ἀντιποιησόμεθα καὶ τῆς D
 10 ἐπιβουλής ἀπειράτους τὰς πύλας διατηρήσομεν. ὃ δὴ καὶ γνόντες
 ἐκείνοι οὐκέτι ταῖς τοιαύταις κακοβουλίαις ἐχρήσαντο, ἐτέροις δέ
 τισιν ἔμελλον δεινότεραις ἔτι καὶ σφοδροτέροις τὸν καθ' ἡμῶν
 ἐπιτηδεύειν ὄλεθρον, ὃν οὐδεμιᾷ μεθόδῳ τοῦ λοιποῦ δυνατὸν ἦν
 διακρούσασθαι ἐνεργῆ τε ὄντα καὶ πᾶσαν μηχανὴν ὑπερβαίοντα.
 15 πλὴν οὕτω τοῦ πυρὸς πανσυμμένου τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας τοῖς
 πετροβόλοις ἐγρῶντο καθ' ἡμῶν καὶ τοῖς τόξοις, μέχρις ἂν τὸ
 νυκτερινὸν σκότος τὸ φῶς διεδέξατο καὶ τῆς ἀγωνίας παύεσθαι
 μηδὲ βουλομένους αὐτοὺς κατηνύκασε.

32. Εἴτα ἐπειδὴ τοῦ πολεμῆν ἐπαύσαντο, ταῖς ναυσὶν P 344
 20 ἐμβάντες καὶ τι μικρὸν ἠσυχάσαντες ἤρχοντο τοῦ δρώματος ὅπερ
 ἦσαν ταῖς ἐαυτῶν δεινότησι προέξενρημένοι. τὸ δὲ ἦν τοιαύτην

12 ἔτι om P

14 τε om P

assiliebant seque mutuo ad pugnae certamen animabant, leporibus timi-
 diores re ipsa exstitere. ipsum enim hoc, quod sic machina commodum
 exitum habuisset, cunctorum animis haud incerta coniectura de fine
 augurari praebebat. nos enimvero exterioribus portis igne absumptis,
 interiores muro de novo exstructo conteximus, aquarum vim in vasis
 repositam in propugnaculis servantes, si quando et illas adversarii in-
 cesserent, ut siquidem istud maleficii denuo aggredierentur, in promptu
 esset quo restingeremus incendia atque ab insidiis liberas labisque im-
 munes portas servaremus. quod illi quoque intelligentes nihil ultra ma-
 leficum istud commentum usurparunt: aliis tamen quibusdam dirioribus
 validioribusque exitium nostrum erant molituri, cuius depellendi nulla
 deinceps via nobis reliqua esset, tanta illorum vi, tanta nervis atque
 conatu, ut vim omnem machinarum excederent. hoc itaque modo cum
 ignis cessasset, quod reliquum erat diei, catapultis iaculisque peractum
 est, donec nocturnis tenebris lux cessit, offusaque caligo et invitos a
 pugnae certamine retraxit.

32. Tum, cum pugnae finem fecissent, conscensis navibus curaue
 animi parumper remissa molitionis opus aggressi sunt, cuius sibi ipsi
 solertia sua ingenique dexteritate inventores auctoresque exstiterant.

αὐτοῖς ἀπόπειραν ζυμποιοῦν, ὡς εἰ μὲν δι' αὐτοῦ δυνήθεϊεν τὴν πόλιν πορθήσειν, εὖ ἂν ἔχειν, διὰ τὸ μηδὲν ἄλλο τῶν εἰς πολιορκίαν συντεινόντων ἴσα δύνασθαι τούτου, καὶ μάλισθ' ὅταν ἀφ' ὑδάτων ἔστιν ἡ μάχη καὶ μὴ μεσιτεῦει χέρισος τὴν ἐπιβουλήν διακόπτουσα· εἰ δέ γε μετὰ τῶν ἄλλων ὧν προενήργησαν καὶ τοῦτο εἰς μηδὲν αὐτοῖς συντελέσειε, τοὺς εἰς τοῦτο παρορμήσαντας ἀν-
B τοὺς καὶ τοσοῦτον πλοῦν διανύσαι μίτην ἀποπλανήσαντας τοῖς ὅπλοις διαχειρίσασθαι, καὶ οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπαίρειν. ταύτην οὖν παρ' ἑαυτοῖς θέμενοι τὴν βουλήν, ἔτι κατ' ἀρχὰς οὔσης τῆς νυκτός, τοῦ ποικίλου καὶ πολυειδοῦς ἐκείνου ἀπῆρξαντο μηχανήμα-
C τος. ἑξάψαντες γὰρ πανταχοῦ φῶτα, καὶ πάσας αὐτῶν τὰς νῆας κατὰ δύο συζεύξαντες ἑτέραν τῆς ἑτέρας ἐχομένην, καὶ τισὶ κάλοις στιβαροῖς καὶ σιδηραῖς ἀλύσεισι τὰς ἑκατέρων πλευρὰς συσφίξαντες πρὸς τὸ μὴ ῥαδίως ἀφίστασθαι, ἀνεῖλκυσαν διὰ τῶν κατὰ
C πρῶραν ἀπηρωρημένων ἑξαορτίων τὰ διὰ μέσον προβεβλημένα ξύλα, 15 ἃ τοῖς ναυτιλλομένοις κατάρτια καλεῖν ἔθος. εἶτα τοὺς τῶν ἑκατέρων νηῶν ἀνχένας ἐν τούτοις διὰ τῶν εἰς τὴν κεφαλίδα στρεφόμενων σχοινίων μέσον τοῦ ἀέρος μετεωρίσαντες, τὰς τε σπάθας αὐτῶν ἐκ τοῦ κατὰ πρῶραν μέρους καὶ πέρα τῆς τῶν νηῶν διαμέτρου προβεβληκότες, ξένον τι καὶ παρηλλαγμένον πανούρ-
C γευμα διὰ τοῦ τοιοῦτου τεχνάσματος ἐτεκτήναντο. ὑψοῦ γάρ, ὡς ἔφην, τῶν ἀνχένων μετεωρισθέντων, ἔβαλλον ἐν αὐτοῖς ἐπι-

1 αὐτῆς P

2 ἔχειεν P, ἔχοιεν A

6 αὐτοῖς] αὐτὴν A

11 ὑφάψαντες A

15 ἑξαορτίων AP

19 κατὰ om A

22 μετεωρηθέντων AP

nempe hoc illis consilium, is scopus, ut experimentum eiusmodi facerent, ut si eo expugnari civitatem contingeret, bene esset, quod nullum aliud ad obsidendas urbes conducibilis videretur aut validius, et potissimum cum ex aquis pugna conseritur, nec interiecta continens molitionis opus interrumpit: sin vero cum aliis, quae antea ipsi moliti essent, haec quoque iis opera cassa foret, eos qui ad rem aggrediendam provocassent, et ut tanta navigatio susciperetur furo eis auctores exstitissent, ferro trucidarent, tumque ad propria redirent. hoc igitur inter eos deliberato consilio ipso noctis obortu varium illud et multiforme machinamentum adorti sunt. accensis enim ubique luminibus, cunctisque quas conduxerant navibus binis coniugatis, et ut altera alteri cohaeresceret, densisque retinaculis et catenis ferreis earum latera colligantes, ne a sese facile divellerentur, per malos in prora appensos ligna in medio eminentia, quae vulgo nautis catarrha dicta, sursum traxere. tum amburum navium ἀνχένας quos vocant (ac si iuga dicas) interea per funes in capite intortos in medium aërem levantes, suosque enses ex prorae parte extraque navium diametrum exporrigentes, inauditum fidemque excedens ac portentosum fraudis omnis solertiaeque inventum artificio illo commentum sunt. in altum enim, uti dicebam, navium iugis protensis, longa

θίντες μακρά τινα ξύλα στιχτηδὸν ἄλλο κατ' ἄλλο, καὶ τὸν διὰ μέσου τόπον γεώσαντες τῇ σεσοφισμένη ταύτῃ μηχανῇ, τὰ πέρατά τε πάντοθεν σανίσι καταφραζάμενοι, καὶ τὰ ἄκρα τῶν ἀνένων D ἐν τοῖς κατὰ πρῶμαν μέρεσιν ἄλλοις στιβαρωτάτοις δεσμοῖς ἐν- 5 ασφαλισάμενοι, πύργους τινὰς τῶν εἰς τὴν χέρσον ἐν τῷ τείχει καθισταμένων χρεωδεστέρους τῇ ἐπινοίᾳ ταύτῃ κατετεχνάσαντο, ἐν οἷς ἐνόπλους τινὰς βαρβάρους ἐπανεβίβασαν, ῥώμῃ σωμάτων καὶ τολμηρίᾳ φύσεως ἀνεσταλμένους, τὴν καθ' ἡμῶν ὑστάτην καὶ τελευταίαν ἐπιβουλήν ἐνεργήσοντας. ἐπέτρεπον γὰρ τοὺς μὲν 10 αὐτῶν βάλλειν τοῖς τόξοις κατὰ τῶν ἐνδοτέρων τοῦ τείχους ἐσώτων, τοὺς δὲ τοῖς χειροπληθέσι λίθοις· ἄλλους πυρὶ τινί, καὶ τῷ τετεργημένῳ κἂν τισιν ὀστρακίνοις σκίεσι προεντρεπισμένῳ, καθ' P 345 οπλίσαντες κατὰ τῶν ἀντιπρόσωπον αὐτῶν ἐρχομένων προσέταττον ἀκοντίζειν. ταῦτα δὲ πάντα ἦν αὐτοῖς ἐνεργῆ τε καὶ ἐπιτήδεια 15 διὰ τὸ μηκέτι περὶ γῆν αὐτοὺς εἶναι ποιεῖν, ἀλλὰ τῷ προλεχθέντι κακουργῷ τεχνάσματι ὑψηλοτέρους αὐτοὺς καὶ αὐτῆς τῆς οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους καὶ πᾶσαν αὐτῶν κακόνοιαν ὡς ἀπὸ μετεώρου χρειώδη συμβαίνειν.

33. Ἄλλ' ἐπειδὴ ταῦτα πάντα κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν 20 νύκτα εἰς ἔργον ἤχθη τοῖς ἀσεβέσιν, οὐδὲν δὲ τῶν πραιτομένων τέως ἐλάνθανεν ἡμῶς διὰ τό, ὡς εἴρηται, φῶτα ἔχειν αὐτοὺς πολλὰ καὶ πλησίον εἶναι τὸν αἰγυιῶν εἰς ὃν αὐτοῖς τὰ δόξαντα B

8 ἀνεσταλμένους? sed infra quoque, c. 53, ῥώμῃ ἀνεσταλμένοι.
10 ἐνδοτέρω? 12 καὶ A 15 εἶναι] ὄντας? 16 τῆς om P

quaedam ligna tignaue, unum post aliud ordine collocantes, iis iniecerant; locaque interiecta terra explentes in solerti hac machina, extremaque undique asscribus communientes, atque iugorum capita ad puppis partes validissimis vinculis adstringentes, quae in rem magis essent belloque conducerent quam quae in muro ad continentem erant, subtili eo invento artisque solertia turres effecere. his barbarorum quidam armati impositi, robusto corpore audacique indole atque genio, qui extremum novissimumque militare consilium in nos exsequerentur. in mandatis enim acceperant ut alii iaculis impeterent eos qui in interiori murorum parte insederant, alii saxa immania, alii ignem, ipsumque arte confectum atque in vasculis testaceis antea paratum, in eos proicerent quos sibi adversum incurstantes haberent. erant vero cuncta illis operi parata ac peridonea, quod non amplius humi serperent, sed malefico illo artis commento ipsa quoque iam muri structura superiori mole exstarent, omnisque ipsorum machinae vis velut e superiori loco commode iis cederet.

33. Quia igitur cuncta haec per eam ipsam noctem ab impiis ad opus deducta erant, nec eorum quae egissent hactenus nos quicquam latuerat, quippe cum ipsimet, uti dictum est, multa lumina accendissent, nec litus longe distaret, in quo illi sic eis visa moliti essent, omnes ti-

διεσπούδαστο, ἔλαβε πάντας φόβος καὶ ἔκπληξις, καὶ οὐκ εἶχόν
 ᾧ τινὶ τοῦ λοιποῦ τρόπῳ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς συντηρήσονται. ἦν
 γὰρ ἰδεῖν τὸν δῆμον ὅλον δι' ὅλου κλονούμενόν τε καὶ ἀπορούμε-
 νον, ἄλλοτε ἄλλως ἀμυχανῶντα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ζωὴν κινδύ-
 νεύοντα. οὐ γὰρ ὅπως ἕκαστος ἀποκρούσῃται τὴν ἐφεστῶσαν
 ἀνάγκην διὰ φροντίδος εἶχεν, ἀλλὰ πῶς ἢ μεθ' οἷας ἀλγηδόνας
 τῷ θανάτῳ προσομιλήσει τοῖς λογισμοῖς κατετέμενετο. φυγεῖν
 μὲν γὰρ οὐκέτι οὔτε πρόχειρον οὔτε ἀσφαλὲς ἦν, κύνκλω τοῦ τεί-
 C χους τῶν βαρβάρων περιεστώτων καὶ κατὰ τῶν πυλῶν ἐφεδρεόν-
 των· προσμένειν δὲ πάλιν ὃ κατ' ὀφθαλμοὺς οὐκ ἐδίδου κίνδυνος.¹⁰
 πᾶσαν οὖν ἐλπίδα σωτηρίας προδόντες, καθάπερ ἔνεοί τινες τὸ
 τεῖχος διήμειβον, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς ἀπορούμενοι. πλὴν
 ἔδοξέ τισιν, ὅσοις οὐ κατέσβη τελείως τῆς ἀνδρίας ἡ θραυλλίς,
 μεταξὺ τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων προεντροπίσαι τινὰ τῷ τείχει
 εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἐπερχομένων. τὰ δὲ ἦν πίσσι καὶ δῦδες καὶ 15
 ἄσβεστος καὶ τινὰ ἄλλα, οἷς τρέφονται τὸ τάχος πυρὸς φλόγες,
 σκεύεσιν ὀστρακίνοις ἐπιτετηδευμένα, ὡς ἂν τῶν νηῶν τυχὸν ἐφορ-
 D μουσῶν τούτοις χρώμενοι καὶ διὰ μέσου τούτων ἔξακοντίζοντες
 ἀπρόκτους αὐτοὺς τῆσδε τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποδείξωσιν.

34. Ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἦν ἀπορουμένων ἔργα²⁰
 καὶ διαβούλια, ἤδη δὲ καὶ τῆς ἡμέρας τὸ φῶς τὸν νυκτερινὸν
 ζόφον διέλυεν, ἰδοὺ δὴ καὶ αἱ νῆες, ὡς εἶχον σκευῆς, κατὰ πολ-

16 τὸ om AP

mor invasit et trepidatio animique delectio, nec iam erat qua se ratione
 tutos ac incolumes servarent. vidisses enim omnem populi multitudinem
 titubantem ac consilii inopem, aliumque alias anxium, ac vitam ipsam,
 eius palam alea, desperantem. neque enim quomodo imminentem quis-
 que necessitatem depelleret animis solliciti erant, sed quomodo quanto-
 que cruciati periret cogitationibus dissecabantur. fuga enim amplius
 neque in promptu nec tuta erat, cum muros barbari circumvallasset et
 portis insisterent: rursus vero manere non sinebat quod ob oculos dis-
 crimem versabatur. omni igitur spe salutis abiecta, velut muti murum
 circuibant, infortunii immanitate attoniti. visum tamen est nonnullis, in
 quibus fortis animi scintilla non prorsus extincta erat, dum adhuc hos-
 tes exspectarentur, ad eorum propulsandum impetum in muro picem et
 taedas et calcem aliaque quaedam, quibus flammae ignis celeriter innu-
 triuntur, in vasis testaceis disposita praeparare, ut si forte naves adven-
 tassent, illis usi, hisque mediis ipsa haec eiaculantes, ab hac quoque ag-
 gressione repellerent et eorum conatus irritos facerent.

34. Cum vero haec quoque hominum titubantium facta ac consilia
 essent, iamque illucens dies noctis tenebras dissolveret, en et naves, ut
 erant instructae, per multa loca divisae in murum irrumpunt, novumque
 quoddam ac incredibile cunctorum oculis spectaculum ingerunt. unum-

λοὺς τόπους διαιρεθεῖσαι τῷ τείχει προσέρρηξαν, καινὸν τι καὶ παράδοξον θέαμα ταῖς ἀπάντων ὄψεσι προδεικνύμεναι· ἐκάστη γὰρ αὐτῶν συζυγία ἐπεφέρετο τὴν σεσοφισμένην ἐκείνην τῶν ξυλοσυνθέτων πύργων κατασκευήν, πολλῶ τῷ μέτρῳ τὴν τοῦ τείχους 5 οἰκοδομὴν ὑπερβαίνουσαν, ἄνωθ' ἐν τε τοὺς βαρβάρους ἐξαλλομένους καθάπερ τινὰς ἔξοιστρημένους ταύρους, καὶ τὸν ὄλεθρον πᾶσιν ἐπισείοντας. τότε δὴ τότε, ὅσοι τοῦ δήμου τῆς πόλεως τοῦ P 346 μὲν θανάτου καταφρονήσαντες ἀφύκτου τε ὄντος καὶ κατὰ κόρης, ὡς εἶπεῖν, ἰσταμένου ὄλοι τῆς ἀγωνίας ἐγένοντο, ἐπίδειξιν ἀνδρίας 10 τοῦ κινδύνου τὴν ἀκμὴν ποιησάμενοι ἔστησαν γενναίως ἀδλοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ παρ' ἑαυτοῦ ἕκαστος αὐτῶν ἐπεδείκνυτο· οὐ γὰρ εἶων τέλεον πλησιάζειν τὰς νῆας, ἀλλὰ τὸ μὲν τοῖς συχνοῖς βέλεσι τὸ δὲ τοῖς τοῦ πυρὸς ὑπεκκαύμασιν ἀπεῖργον αὐτὰς τοῦ προσπελάζειν τῷ τείχει καὶ τὰ παρ' ἑαυτῶν ἐνεργεῖν. ὅσοι δὲ τῇ 15 δειλίᾳ τὴν ψυχὴν βληθέντες οὐδὲ προσβλέπειν τοῦ κακοῦ τὴν πεῖραν ὑπὸ τῆς ἄγαν ἀμηχανίας ἐξίσχουν, ἑαυτοὺς τοῦ τείχους κατὰ μικρὸν ὑποσύροντες ἐπὶ τὰς ἀκρωρείας τῆς πόλεως ἔφευγον, καὶ B λοιπὸν θαρρεῖν ἐδίδουν τοῖς ἐναντίοις. ὡς γὰρ εἶδον κατὰ τινα τόπον τοῦ τείχους τὴν οἰκοδομὴν πλέον τῶν ἄλλων διαρρουεῖσαν, 20 ἔνθα καὶ τοὺς ξυλίνους ἤμειν προπεπηγότες προβόλους, ἔγνων δὲ καὶ τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ ἐν αὐτῷ μᾶλλον τῷ τόπῳ διὰ βάρους χωρεῖν, μίαν συζυγίαν τῶν ἔξευγμένων ἐκεῖ συνελάσαντες ὥθουν ταῖς κώπιαις κατὰ μικρὸν, ἕως ἔφθασαν πλησίον ἐν αὐταῖς ταῖς

1 τε P

8 κόρης?

11 καὶ τὰ—ἐπεδείκνυτο om P

12 τοῖς om P

22 χωροῦν A

τῶν ἐξευγμένων om P

quodque enim iugatarum navium par turrium ex lignis ingeniose structarum fabricam convehebat, murorum aedificio multo elatiorem; supra quas erant barbari subsilientes, aequae ac tauri oestro perciti, cunctisque interitum comminantes. tunc sane quotquot civium sprete morte, quae inevitabilis certaque immineret et ob oculos, ut aiunt, inque pupilla posita esset, toti certaminis ardore exarserant, fortis animi specimen ipsam periculi magnitudinem facientes, hi videlicet conserta pugna strenue dimicare. haud enim omnino naves propinquare sinebant, sed partim telorum spissa grandine partim vero eiaculatis ignibus a muro arcebant ac noxam prohibebant. quotquot vero saucio formidine animo atque pavido erant, praeque ingenti mentis inopia nec ipsum mali incursum adversis oculis poterant aspicere, e muris sensim sese subtrahentes et ad tumulos elatioraque civitatis loca diffugientes hostes deinceps audaciores fecere. ut enim quodam muri loco structuram prae aliis magis ruinam facere viderunt, ubi scilicet nos ipsi lignea propugnacula praefixeramus, deprehenderuntque aquam maris altiore sinu eo loco urbem alluere, iunctarum navium par illo inferentes paulatim remis impulerunt,

ἐπάλξεσι τὰ κατὰ πρόωρον τῶν νηῶν προσπελάσαντες. εἶτα ὡς
 ἐπεχείρουν κατ' αὐτῶν λίθους βαλεῖν οἱ τοῖς ξυλίνοις ἐγκαθήμενοι
 C προβόλοις, μέγαν τινὰ καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐμβοήσαντες ἄνω
 τῶν ῥηθέντων μηχανημάτων ἐστῶτες οἱ βάρβαροι; λίθοις τε βα-
 λόντες οὐκέτι χειροπληθέσιν ἀλλὰ καὶ λίαν παμμεγέθει καὶ ὦν 5
 οὐδείς ἐδύνατο τὴν φορὰν ὑπομεῖναι, πῦρ τε διὰ τῶν σιφώνων
 τῷ ἀέρι φρυσήσαντες, καὶ τινὰ ἄλλα σκεύη καὶ αὐτὰ πυρὸς ἀνάμε-
 στα εἰσω τοῦ τείχους ἐξακοντίσαντες, εἰς τοσαύτην ἐκπλήξιν καὶ
 δειλίαν τοὺς ἐν τοῖς προβόλοις ὄντας ἐνέβαλον ὡς καταπηδῆσαι τὸ
 τάχος καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπήναι καὶ κενὸν ἕπαντα τὸν περίπατον 10
 τοῦ τείχους κάταλιπεῖν. ἐπειδὴ δὲ τὸ τέλος εἶδον τῶν βεβουλευ-
 μένων (πάντες γὰρ καθάπερ ἐξ ἀνέμου φύλλα πρὸς τὴν γῆν κατε-
 D φέροντο, οὐδὲ κατὰ τῶν κλιμάκων, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ὁ φόβος
 κατήπειγεν), ἕνα τινὰ τολμηρὸν βάρβαρον καὶ τῶν ἄλλων ὡς εἰκὸς
 μακρωτέρου, Αἰθίοπα τὴν χροίαν, ταῖς ἐπάλξεσιν ἐπαφῆκαν. ὁ 15
 δὲ τὴν μάχαιραν ἦν ἐτόγγανε ταῖς χερσὶ κατέχων ἀναροριπίζων, καὶ
 κατὰ τοῦ τείχους ἀλλόμενος, ἐπέμενε σκοπῶν τὴν ὁρμὴν τοῦ πλή-
 θους, εἴ γε μὴ πρὸς ἀπάτην ἀλλὰ πρὸς τελείαν φυγὴν ἐκεῖθεν
 ἐξέκλινε. καὶ γὰρ ὑφωρῶντο μὴ τινὰ κεκρυμμένην ἐνέδραν ἔχουσιν
 οἱ τῆς πόλεως ἐν ταῖς ἀγυῖαις, δι' ἧς αὐτοὺς εἰς πολλὰ διαιρεθέν- 20
 τας δολερῶς κακουργήσουσιν, καὶ ἀμφέβαλλον τέως μὴ ἀπροόπτως
 347 οὕτως προσχωρεῖν τῇ πόλει καὶ τὰ παρ' εαυτῶν ἐνεργεῖν. ὅτε δὲ
 ταῖς ῥίπισι τῆς βαρβαρικῆς μαχαίρας ἐξαστράπτων ὁ ἀῆρ κατά-

2 βάλλειν A

16 ἔτυχε A

19 ὑφωρᾶτο P

donec ipsa propugnacula navium prorae contingere. tumque his qui in
 ligneis propugnaculis positi erant in eos lapides iacere incipientibus,
 magno horrendoque sublato clamore ac ululatu, supra eas quas dicebam
 machinas stantes barbari, nec manualia duntaxat sed quam immanissima,
 et quorum impetum nullus sustinisset, convolventes saxa, ignemque si-
 phonibus aëri insufflantes, atque alia vasa (ipsa quoque igne plena) intra
 murum iacientes, tantum metum ac stuporem illic constitutis praesidia-
 riis incusserunt, ut quam celerrime exsistentes in fugam verterentur
 omnemque muri aream vacuum desererent. ubi autem voti se compotes
 factos esse viderunt (omnes enim velut a vento excussa folia in terram
 proruebant, neque per scalas, sed ut eos pavor raptabat), unum quem-
 piam audacis animi barbarum, ceterisque, ut videbatur, maiori fretum
 vesania, colore nigerrimum, in propugnacula immittunt. is ensem, quem
 in manibus gestabat, rotans, inque murum insiliens, ac moras in eo tra-
 hens, multitudinis impetum observabat, num scilicet fraude, an quod
 omnino fugam fecissent, inde abscessissent: verebantur enim ne insidiis
 adversus eos in occulto per anguportus vicosque dispositis cives se in
 multa divisos agmina malo dolo, gravi ullo damno afficerent; dubiique
 hactenus subsistebant, ne sic improvise in urbem irrumperent exque
 genio illius vastitatem darent. at ubi barbarici ensis frequenti circum-

δηλον ἔποiei πανταχοῦ τῶν πολεμίων τὴν εἴσοδον (καὶ γὰρ ἦν ὥρα
 τρίτη τῆς ἡμέρας), τότε δὴ πάντες τοῦ κακοῦ τὴν ἔκβασιν θεασά-
 μνοι ἐτρέποντο ἄλλος ἄλλαχοῦ, τῷ θανάτῳ συναλυνόμενοι. ὁ
 δὲ ἦν ἐφειστώσ και μηδεμίαν τοῦ λοιποῦ παρὰχωρῶν ἐπίνοιαν δι-
 5 ἦς αὐτὸν ὑπεκκλίνωσιν.

35. Εἶτα ὡς ἄπαν κενωθὲν τὸ τεῖχος εἶδον οἱ βάρβαροι,
 και τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς εἶχον ἐκ τῆς τοῦ πλήθους ἀνηποστάτου
 φυγῆς, σπουδῇ τῶν νηῶν ἐκβάντες και τῶν ἐπάλξεων εἴσω κατα-
 πηδήσαντες τὰς τε πύλας ἀναρροπίσαντες ἐδήλουν και ταῖς ἄλλαις B
 10 ναυσὶ τῶν πεπραγμένων τὸ πέρασ, αἵτινες σπουδῇ και αὐται παρὰ
 τὰς διεξόδους ἐγγύθεν προσορμισθεῖσαι ἔπεμπον τῇ πόλει τοὺς
 βιοβάρους, τὰ σώματα γεγυμνωμένους, μικρῷ τινὶ μόνῳ περιβο-
 λαιῷ τὰ κατὰ τὴν αἰδῶ ἐγκαλύπτοντας, τὰς μαχαίρας ἔχοντας ἐν
 χερσίν· οἱ και ἔνδον γενόμενοι πρῶτον μὲν οὐς εὔρον ἔτι περὶ τὸ
 15 τεῖχος ἐνοστρεφομένους, εἶτε τῷ φόβῳ βληθέντας και κινήθηται
 μὴ δυναμένους παρεθέντος αὐτοῖς ἐκ τοῦ φόβου τοῦ σώματος, εἶτε
 πάλιν τοῖς ῥηθῆσι πτώμασι συγκλασθέντας και πρὸς τὴν φυγὴν
 ἀπελπίσαντας, τούτους τὸ τάχος ἀνεῖλον, εἰθ' οὕτω ταῖς λεωφό-
 ροις κατεμερίσθησαν. τὸ δὲ πλήθος τῆς πόλεως εἰς πολλὰ μέρη C
 20 τμηθὲν διεθροεῖτό τε και συνείχετο, οὐκ ἔχον ὅπου περισωθῆι ἢ
 τὴν συμφορὰν διακρούσηται. ἦν γὰρ ἰδεῖν τότε τοὺς ἀνθρώπους

13 αἰδῶ] εἴσοδον P συγκαλύπτοντας A ἔχοντες A 16 τοῦ
 post ἐκ om P 17 συνθλασθέντας A 20 διεθροεῖτο Com-
 besius, διεθρολλεῖτο AP 21 διακρούσεται A

actu effulgurans aër hostes in urbem pervadere atque ingredi palam fecit
 (erat namque hora diei tertia), tunc nimirum, tunc cuncti, mali eventu
 perspecto, alius alio, contrusi fato, diffugere, cum dira mors cunctis
 ingrueret, nec eius amoliendae ullum deinceps consilium ratioque sup-
 peteret.

35. Postmodum cum nudatum defensoribus murum barbari conspe-
 xissent, exque effusa multitudinis fuga nihil iam sibi periculi imminere
 intelligerent, statim navibus effusi inque propugnacula insilientes ac por-
 tas diffidentes reliquis quoque navibus gestorum exitum indicavere.
 quae et ipsae celeriter ad viarum exitus prope appulsae barbaros in
 urbem immittebant, corporibus nudos, exiguoque solum amictu verenda
 contactos, ac manus gladiis armatos, urbem porro ingressi primum qui-
 dem, quos adhuc in muris versantes offendere, sive metu perculsos nec
 se movere valentes, corpore eis ex metu dissoluto, sive rursus iis quos
 dicebam casibus praecipitiisque contractos, sibi quoque fuga consulendi omni
 spe destitutos, quam cito trucidabant. tum per vicos ac plateas disper-
 titi sunt: urbana autem multitudo, huc atque illuc multis partibus divisa,
 tumultuabatur et clamitabat angustiisque tenebatur, cum nulla salutis
 ratio aut depellendae calamitatis in promptu esset. vidisses enim tunc

ὡς ἀκυβέρνητα σκάφη τῆδε ἀκαεῖσε περιφερομένους, ἔλεινόν θάλαμα, ἄνδρας γυναικας νήπια, ἀλλήλοις συμπίπτοντας, ἀλλήλων ἐκκρεμαμένους, ἀσπαζομένους τὸν οἴκτιστον ἐκεῖνον καὶ τελευταῖον ἀσπασμόν. εἴ ποῦ τις καὶ πατήρ ἐν αὐτοῖς πρεσβύτης, ἐπιπεσὼν τῷ τραχήλῳ τοῦ παιδὸς δεινὸν ἐπεκώκνε, τὸν χωρισμὸν οὐ φέρον, ἀλλὰ τὰ μέλη κατέχων τοῦ φιλτάτου, καὶ πρὸ τοῦ ξίφους τῷ φυ-

D σικῷ νυττόμενος πάθει τὸν θρῆνον ἐαυτῷ διετίθει, “φεῦ μοι” λέγων, “ὦ παῖ, ἐν τίσι νῦν ἐξεταζόμεθα; τίνα ταῦτα τοῖς ὀφθαλμοῖς καθορῶ; εἰς τοῦτο γάρ σε ἐπιμελῶς ἐξέθρεψα, καὶ διὰ τοῦτό σε παιδευταῖς ἐξεδόμην καὶ συνέσει διαπρέπειν ἐν τοῖς ὁμήλιξι **1**

διεσπούδασα, ἵν’ ὅτε προσεδόκων ζηλωτὸς μὲν εἶναι τῇ εὐπαιδία, ἐπίφθορος δὲ τῇ ἐπὶ σοὶ κωχήσει, μακαριώτερος δὲ πολλῶν ἄλλων πατέρων ὡς τοιοῦτον ἔχων εὐπρεπέστατον τέκνον, ἐράσμιον μὲν τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, ἐρασμιώτερον δὲ τοῦ προσώπου τὴν θέαν καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς ψυχῆς τὴν ἰδέαν, τότε κατ’ ὀφθαλμοὺς **1**

P 348 ἰδέσθαι τὸν ὀλέθριον τοῦτον καὶ δυστοχέστατον ἀπὸ σοῦ χωρισμόν; καὶ διὰ τοῦτο μέχρι τοῦδε τῇ δυστήνῳ ταύτῃ τετήρημαι πολὺ, ἵν’ ὑπὸ βαρβάρων ἴδω καταικίζομένον σου τὸ σῶμα καὶ τὰ φίλτατά μου καὶ παμπόθητα μέλη τῷ ξίφει τοῦ δημίον ἀνηλεῶς διασπώμενα; οἴμοι, τίς γένωμαι; ποίαις ὄψει τιῦτα κατίδω; ποῖον **2** ἐπὶ σοὶ ποιήσομαι θρῆνον; εἴθε τοιοῦτον τύχοιμεν δημίον ὃς ἐμὲ πρῶτον τῇ μαχαίρᾳ διέλοι, ἵνα μὴ καθυστερήσας δριμυτέρας τοῦ

4 εἴ που] cf. p. 349 d
19 μοι?

8 ἐξετάζομαι A

16 ὀλεθρον A

homines velut navigia omni rectore destituta hac illacque procella circumferri, miserabile spectaculum, viros mulieres parvulos in se mutuo collabentes, ex se mutuo pendentes, infelicissimum illud supremumque dantes osculum ac consalutantes. sicubi forte in eis pater vetulus in filii collum ruens maeste conquerebatur, separari non sustinens, sed carissimi membra tenens et ante ensem naturali punctus dolore atque affectu, sibi ipse luctum digerebat. “heu me, fili,” aiebat, “in quibus nunc versamur! quaenam haec oculis usurpo? eamne in rem diligenti cura educavi, proptereaque magistris tradidi, et ut maiore prudentia inter aequales fulgeres operam sumptusque locavi, ut cum plane prolis felicitate aemulandum me fore exspectabam, tuique gloriatione invidiam provocaturum, necnon aliis vulgo parentibus beatiorum, ut qui tali honestissimo filio praeditus essem, ipsa corporis statura amabili, vultusque aspectu amabili, magisque adhuc forma animae ac decore, tunc ob oculos exitiosam hanc infortunatissimamque a te separationem videam? an ideo miseranda hac canitie huc aetatis proventus sum, ut corpus tuum a barbaris caedi amantissimaque ac desideratissima membra lictoris gladio cernam immaniter discerpi? heu me! quo me vertam? quibus oculis haec conspiciam? quo te luctu deplangam? utinam talem liceat nancisci lictorem, qui me priorem gladio diffundat, ne tardiore nece subla-

ξίφου ἐπὶ σοὶ τὰς ἀλγηδόνας αἰσθήσωμαι. ἐνὶ τούτῳ τῷ μισηφόνῳ χάριτας ὁμολογήσω, εἶγε τῆς σφαγῆς ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ κατάρξεται γηραιοῦ τραχήλου· εἶθ' οὕτω τῷ ἐμῷ λύθρῳ τὸ σὸν σπείσειεν B αἷμα. καὶ γὰρ οὕτω τὴν πολλὴν ὀδύνην ὑποτέμοι τῷ ἐγχειρή-
ματι”

36. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ἄλλοθεν δὲ πάλιν ἄλλος τις τῇ συννόμῳ γυναικὶ προστυχῶν, βύθιον τι καὶ μέγα στενάξας, τὴν κεφαλὴν τε κινήσας καὶ τὴν μορφὴν ἀλλοιούσας, προσδραμῶν αὐτῇ καὶ περιπλακὺς τὴν συμφορὰν ἐτραγῶδει. “σῶζον, γύναι, καὶ τοῦ συννόμου μὴ ἐπιλάθου. ἤδη γὰρ ἡ μεγάλη στοργή, ἣν πρὸς ἀλλήλους ἐθέμεθα τῇ κοινωνίᾳ τῆς φύσεως, διακόπτεται σήμερον, καὶ ξίφος καινοτομεῖ τὴν συνάφειαν; καὶ θάνατος ἄωρος τὴν συζυγίαν δύστησιν. οὐκέτι τὴν ζωὴν τῇ κοινότητι τῆς C βιοτῆς ἔξανόμην. οὐδεὶς ἡμῖν τοῦ λοιποῦ παιδοποιίας λόγος. εἶθε μηδὲ ταῦτα, ἃ νῦν ἡμᾶς περιέστηκε νήπια, τοῖς ὀφθαλμοῖς κατείδομεν ἔξ ἀρχῆς. εἶθε τῇ σορῶ ταῖς ἡμετέραις χερσὶν ἀπεδόθησαν, καὶ μὴ τοῖς θηρσὶ τούτοις εἰς δυστυχῆ δουλείαν διετηρήθησαν.” εἶτα τοῖς τέκνοις ἀναμιχθέντες καὶ τὸν θρηῆνον χοροστατήσαντες τὴν διαίρεσιν ἐκαρτέρονν. ἀδελφὸς δὲ πάλιν ἀδελφῷ συναντήσας καὶ φίλος φίλῳ, ὃ μὲν τὴν συγγένειαν ὃ δὲ τὴν μακρὰν σνήθειαν ἀπεκλαίετο. καὶ ἀπλῶς τῇ ἀμετρίᾳ τῶν κατὰ μέρος θρηῆνων κραυγῆς ἀσήμου πάντα πεπλήρωτο, ὥσπερ ἂν εἰς σφαγὴν D

6 οὕτως A 10 μὴ] μου Combefisius.

tus acerbiores gladio super te cruciatus experiar! uno hoc cruento tortori gratias agam, si a senili mea cervice ducto caedis initio tuum mox sanguinem cruori meo libaverit. sic namque eoque molimine doloris partem plurimam abstulerit.”

36. Et haec quidem iste. aliunde vero alius, quacum vixerat ac quam contubernalem habuerat, uxorem offendens, imo ex pectore altumque trahens suspirium et caput movens vultumque immutans, ad eam accurrens eique circumfusus ac stringens, dirum casum lugubri voce plangebatur. “vale, mulier, meique coniugis obliviscere: iam enim ingens illa amoris vis, quam inter nos sociali naturae vinculo ratam habuimus, hodie discinditur, et gladius coniunctionem dividit, morsque intempesta aeterno divortio coniugium dirimit. non ultra sociali iugo trahemus vitam. nulla deinceps futura nobis prolis suscipiendae ratio. atque utinam ne susceptos unquam circumstantes parvulos oculis usurpassemus. utinam nostris manibus tumulo traditos hisce feris bestiis ad infelicem servitutem minime servassemus.” tum se cum filiis immiscentes, ac velut choro luctum sustollentes, divisionem exspectabant. frater vero rursus fratri et amicus amico obviam facti, ille sanguinis necessitudinem deflebat, hic longam consuetudinem. et ut summa dicam, immensa turba eorum qui singuli lamentis indulgebant, incondito clamore cuncta repleban-

συγκλεισθέντων προβάτων καὶ σύμμιγῆ φωνῆν ἀφιέντων. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς τοὺς οἴκους ἀπέτρεχον, οἱ δὲ τὰς ὁδοὺς ἀπεσκόπουν· ἄλλοι πρὸς τοὺς σεβασμίους οἴκους ἠλαύνοντο, ἄλλοι τὰς πόλεις τῆς πόλεως καταλαβεῖν ἔσπευδον. ἕτεροι δὲ πρὸς τὸ τεῖχος ἀνιέναι ἐβούλοντο μὲν, οὐ δεδύνηντο δὲ ὑποκλαζούσης αὐτοῖς τῆς φυσικῆς ἰσχύος τῆ προσδοκίᾳ τῶν φοβερῶν· οὐκ εἶχον γὰρ ὅπως διάθωνται πρὸς τὸ κακόν, ἀλλ' ὅπου περ ἂν ἔτυχον γεγονότες τῆς πόλεως, κατὰ πρόσωπον εὗρισκον ἀπαντῶντα τὸν θάνατον, ὡς μηδὲν αὐτοῖς εἶναι λοιπὸν ἀσφαλὲς πρὸς ἐπίνοιαν.

P 349

37. Ἀλλὰ πῶς ἂν σοι τοῦ λοιποῦ τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν, ὧ ἀνδρῶν λογιώτατε, ἢ τὴν ἐπαλληλίαν τῶν τοσοῦτῶν ἀνιερῶν διαγράφομαι; ποῖον τούτων πρῶτον εἰπὼν τοῖς ἄλλοις δευτερεύειν παραχωρήσω; ἐπὶ τίνι τὴν γλωττίαν κινήσω ἢ τὴν χεῖρα πρὸς γραφὴν ἐξενέγκω; ἐξιστῆ γὰρ μὲν τὸν νοῦν ἢ μνήμη τῶν γεγονότων, καὶ οἷον ὄρᾳν πάλιν δοκῶν τῶν ληχθησομένων τὰ πράγματα δυσεπιχείρητον τὴν περὶ τούτων ἐξήγησιν ἐπαισθάνομαι. ἢ γὰρ ἀνατόπῳσις τῶν γεγονότων ὡσανεὶ προαιτιομένων τῆ ψυχῇ διὰ τῆς μνήμης τὸν κίνδυνον εἰκονίζουσα καὶ διαμορφοῦσα τῆ φαντασία τὰ πράγματα, τὴν ὄρμην τοῦ λέγειν ἐπέχειν βιάζεται. οἶα γὰρ ἦν τὰ τελούμενα τότε! οἱ μὲν πρὸ τῆς σωματικῆς τὴν τῆς ψυχῆς πλέον δεδιότες πανωλεθρίαν πρὸς τὸ θανεῖν ἐδυσφόρουν, ἀρχὴν τῶν ἐκεῖθεν κολάσεων τὸν χωρισμὸν ἠγούμενοι τὸν τοῦ σώ-

14 γράφειν P

ἐκεῖθεν κολάσεως P

17 ὡσανεὶ Combesisius, ὡς ἂν τι AP

22 τὴν

tur, velut si oves ad iugulandam conclusae commixtam vocem ederent. horum namque alii ad domos confugiebant, alii vias observabant, alii ad venerabiles aedes contendebant, alii ad portas civitatis properabant, alii muros conscendere in animo habebant, nec tamen poterant, collapsa in eis naturali virtute malorum exspectatione. nam nesciebant quo se modo ad malum compararent: sed quovis civitatis loco constitissent, adversa facie occurrentem sibi mortem offendebant, ut nullum iam eis reliquum esset consilium, quo rebus suis tuto prospicerent.

37. Sed quam tibi ego ratione subsecutam deinceps calamitatem, virorum eruditissime, aut tantorum malorum longam seriem catenamque describam? quod horum primum assumens, secundas reliquis partes adscribam? cuius argumento movebo linguam, aut ad scribendum manum extendam? rerum enim gestarum dirique casus memoria mentem sede delicit; ac qui prope oculis res ipsas quas dicturus sum videre videat, quam earum ardua narratio sit plane sentio. rerum namque mente informatio, ut quae ipsum coram animo gestorum periculum per memoriam simulacro exhibeat ac phantasiae (vi scilicet cogitandi) effingat ac repraesentet, orationis impetum retardat ac inhibet. qualia enim erant quae fiebant per eas angustias? alii, animi potius quam corporis noxam reformidantes, aegre mortem ferebant, qui videlicet separationem a cor-

ματος· οἱ δὲ τῇ γῆ προσερείδοντες τὰ γόνατα, κρονοῦς τε δακρύων ἐκβλύζοντες, ἀξίους παραδεχθῆναι τῆς κλήσεως διὰ τοῦ τοιούτου θανάτου τὸν θεὸν ἐλιτάνεον. ἄλλοι τῇ μνήμῃ τῶν ἡμερηθμένων τομώτερον τοῦ ξίφους τὸ συνειδὸς νυττόμενοι τὸν ἀναλωθέντα χρόνον ἐπὶ μυταίῳ ἀνεκαλοῦντο μεταμελούμενοι. ἕτεροι μηδὲν τοιοῦτον ἐνεργῆσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν προδόντες τῇ ἀγωνίᾳ, ἴσταντο τρομώδεις, δίκην ἀψύχων δένδρων τὴν τομὴν ἀναμένοντες. ἄλλοι δὲ καθάπερ οἴστρω τῷ φόβῳ πληττόμενοι ἀκάθεκτοι ταῖς ὁρμαῖς ἦσαν· ἐξ ὧν καὶ πλεῖστοι πρὸς τὸ ἐκτὸς τοῦ τείχους ἀσυλλογίστως ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες ἢ τῷ πτώματι τὴν ζωὴν συνεπέραναν ἢ τοῖς ἐκῆσε στρεφομένοις βαρβάροις ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν.

38. Τί δὲ τῶν γυναικῶν εἶπω πρῶτον, οἷς καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συνθρηεῖν αὐταῖς ἐβιάζοντο, ἤγον τὰς ἀνακλήσεις, τὰς οἰμωγὰς, τῶν τέκνων τὰς περιπλοκάς; οὐδ' εὐσχημονεῖν ἔτι βολόμεναι νικηθεῖσαι τῷ πάθει, οὐδὲ τῆς ὄψεως τῶν ἀνδρῶν ἑαυτὰς ὑπεκκλίνειν, ἀλλ' ἀναιδῶς φερόμεναι, τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμένας καὶ τῶν πρὸς συστολὴν ἀμελήσασαι, ἤγοντο συνεχροῶσαι τοὺς θρήνους καὶ τοῦ κινδύνου καταστενάζουσαι. εἴ ποῦ καὶ παρθένος ἐν αὐταῖς, ἢ μήπω τῆς οἰκουρίας προβαῦσα ἀλλ' ἀσφαλῶς τηρουμένη τῷ γάμῳ καὶ σεμνότητι πῦσαν δεδιδυγμένη, τὴν αἰδῶ τῆς ὄψεως περιόρουσα, καὶ μηδ' ὅτι γυνὴ τυγχάνει τῷ δέει

2 ἀξίως Combef.

16 κινήθεῖσαι P

pore futuri aevi poenarum initium ducerent. alii, fixis terrae genibus largoque lacrimarum fonte perfusi, digne vocatione recipi istiusmodi mortis periculo deo supplicabant. alii delictorum memoria, omni gladio acutius conscientia vulnerati tempus vane insumptum dolebant, maestique paenitudine revocabant. alii nihil eiusmodi praestare valentes, nimiaeque doloris vi excussa ratione atque prodita, tremebundi stabant, velut prope inanimatae arbores ferri ictum exspectantes. alii velut oestro, metu percussi, contineri non poterant: quorum etiam plurimi inconsulta mente extra murum ruentes praecipites vel casu allisi vitam finire, vel ipsi se barbaris illic consistentibus tradidere.

38. Mulierum autem quid prius referam, quae vel ipsum aërem una secum planctum edere cogebant, compellationes scilicet et eiulatus liberorumque amplexus? hae gravi dolore concitae nec decorum tenere nec virorum se conspectibus subducere volebant, sed impudentia actae, solutis crinibus, omniumque oblitae quae ad modestiam ac verecundiam faciunt, flebili clamore adversusque periculum gemitu, bacchantium more cursitabant. inter eas et virgines, necdum domo prodire solitae, sed quae tuto alligandae servarentur connubio omnemque modestiam essent edoctae, pulso ab ore pudore, et neque an mulieres essent, sexumque

λογιζομένη, διήει τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ, ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ κοι-
 P 350 νωνοῦσα τοῦ θρήνου καὶ δεινὸν ἀλαλάζουσα. μονασταὶ δὲ καὶ
 μονάζουσαι, ὅσοι τὴν προσπάθειαν τοῦ βίου κομιδῆ νέοι ὑπάρχον-
 τες τῷ φίλτρῳ τῆς ἀρετῆς ἀπεσεύσαντο, ἑαυτοῖς μόνοις καὶ θεῶ
 ζῶντες, τῶν ἀσκητηρίων ἐκβάντες καὶ ταῖς πλατείαις διασπαρέν-
 5 τες τῆς πόλεως τὸν κοινὸν ὄλεθρον γοερῶς ἐκλανθμύριζον. ἔξ οὗ
 δὴ μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω τὴν ποικίλην
 καὶ διάφορον ἀρετὴν τῶν Ναζηραίων ἐκείνων, ἣν καταμόνας ἐφι-
 λοπόνουν, ἦτοι τὴν πάννηχον ψαλμωδίαν καὶ τὴν ἱερὰν παρθενίαν
 τὴν τε ἐκτενῆ προσευχὴν καὶ τὸ ἀκατάπανστον δάκρυον, πῶς τὴν 1
 πρὸς ἡμᾶς θείαν οὐ . . . συμπάθειαν, πῶς οὐ κατηγγυήσαντο
 B τὴν πόλιν, πῶς οὐχ εὖρον ἔπαθλον ἀρετῆς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κιν-
 δύνου, συνελήφθησαν δὲ μᾶλλον καθάπερ ἀνεπισκόπητα πρόβατα,
 πάντες τῆς μαχαίρας γεγονότες καὶ τῷ κλήρῳ τῶν ἁμαρτωλῶν τῆς
 σφαγῆς κοινωνήσαντες. πλὴν ἡγοῦμαι ὅτι τούτων μὲν ὁ θάνατος, 1
 ὡς φησὶν ὁ ψαλμός, τίμιος γέγονεν ἐναντίον κυρίου, κὰν τούτῳ
 τοῦ σοφοῦ τοὺς οἰκείους δούλους τιμήσαντος, ἵνα μετὰ τῆς λοι-
 πῆς ἀρετῆς καὶ τὸ τέλος μαρτυρικὸν ἀπενέγκωνται, ὡς ἂν ἐπιδα-
 ψιλεύσεται τούτοις τὰ τῆς ὑπομονῆς γέρα καὶ τῶν ἀρρήτων ἐκει-
 C νων ἀγαθῶν τὴν ἀντίδοσιν· ἡμῶν δὲ τὸ πλῆθος παραπτώσεων οὐ
 μόνον τὰς τούτων ἐντεύξεις ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν μαρτύρων πρεσβείας
 ἀσυντελεῖς δειχθῆναι πεποίηκεν, ἵν' ἡμῶν παθόντων ὅπερ ἦδη

6 γοερὸν A
σκοπα A

10 πῶς τὴν — συμπάθειαν om A
17 δούλους om P 20 δὲ om A

13 ἀνεπί-

suum graviore metu cogitantes, medio foro, pari ac maritatae planctu
 diroque eiulatu vagabantur. monachi ipsi ac moniales, quotquot ipso iam
 aetatis flore iunioresque virtutis amore saecularis vitae affectum libidi-
 nemque excusserant, sibi solis deoque viventes, monasteriis egressi et
 per plateas civitatis dispersi commune excidium eiulatu lugebant. hinc
 magnopere miror ac stupeo, ipse mente reputans multiplicem diversique
 generis dicatorum Nazaraeorum virtutem, quam colebant solitarii, nocturnas
 modulatis psalmodum vocibus productas vigiliis, sacram virginita-
 tem, continuas preces iugesque lacrimas; quomodo nihil nobis divinam
 conciliarunt miserationem? quomodo fidem suam ad urbis incolumitatem
 non obstrinxerunt? quomodo non virtutis praemio consecuti ut a peri-
 culo liberarentur? sed magis velut oves absque pastore comprehensi
 omnes ferro iugulati sunt, parique cum sceleratis nece interierunt? enim-
 vero horum mortem pretiosam apud dominum, ut psalmus loquitur (115
 15), arbitrator exstitisse, cum hoc quoque dei sapientia caros suos ac fa-
 mulos honoraverit, ut cum reliquis virtutibus martyrii quoque laurea
 clarescant, patientiae munera eis cumulatius reponens, arcanorumque
 bonorum praemia largiens: nostrorum vero scelerum multitudinem non
 solum horum preces, sed et martyrum intercessionem inutiles reddidisse,
 ut ex iis quibus iam recentique exemplo sumus accepti malis, intelligere

πεπόνθαμεν, ἔχωσι γινῶναι πάντες οἱ τῶν θείων καταφρονηταὶ δια-
τάξεων ὡς κακία πλεονεκτοῦντας οὐδὲν αὐτοὺς τῆς δεσποτικῆς
ἀπειλῆς τῶν σωτηρίων βοηθημάτων ἐξαιρήσασθαι δυναθήσεται.

39. Ὡς γὰρ κατὰ πᾶσαν εἰσελθόντες διμερίσθησαν τὴν
5 πόλιν οἱ βάρβαροι, ἐθὺς πᾶσι ἡλικία καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων
ἐπ' αὐτῶν ἀνήρητο. οὐδὲ γὰρ ἦν οἶκος αὐτοῖς οὐδεὶς πάλαι προ- D
μειηρόσι καὶ τὴν καθ' ἡμῶν διηρώσιν ἀπώλειαν, ἀλλὰ καὶ γέρον
καὶ ἀκμάζων ἔτι καὶ νεανίσκος καὶ πᾶς ὁ προστυχὼν ἔργον τοῖς
μιασφόροις ἦν, οὐδὲ καιρίας κατ' αὐτῶν ἀφιέσει πληγὰς, ἀλλ' ὡς
0 ἂν αὐτοὺς ἐνδιατρίβειν ποιῶσι τοῖς ἀλγεινοῖς, τὰ πρὸς τὸν νῦτον
μέρη καὶ τοὺς μηρούς κατατέμνοντες σχολάζειν αὐτοὺς τῇ τελειώ-
σει παρεβιάζοντο. καὶ οὐδ' οὕτως ὁ πολιορκῶν αὐτοὺς ἐνεπίμ-
πлатο θυμός, ἀλλ' ὅτι μὴ πολλάκις δύνανται θνήσκειν μυνικῶς
ἐδυσφόρουν. ἵνα γὰρ τὴν θηριώδη καὶ ἀδάμυστον ἐκείνην ὄρεξιν
15 ἐμφορήσωσιν, οὐδὲ γυναικῶν ἐφείσαντο κατ' ἀρχὰς τοῦ κινδύνου,
οὐδὲ παιδῶν αὐτῶν, ὧν τὸ τῆς ἡλικίας ἄωρον ἄγειν βιάζεται πολ-
λάκις καὶ θηρῶν ὀφθαλμοὺς εἰς συμπάθειαν· ἀλλ' ἦν ἐπ' ἴσης P 351
ἅπασιν ἡ τομῆ, καθάπερ ἐν γλοηφόρῳ πεδίῳ, πᾶν τὸ παρατυχὼν
ἐκθρεῖζονσα, ὡς ἐν βραχεῖα καιροῦ ῥοπῇ ἄοικον ἀποδειχθῆναι τὴν
20 πόλιν τὴν πρὸ μικροῦ στενοχωρουμένην καὶ τοῖς πλήθεσι βρίθου-
σαν. καθὼ γὰρ φθάσαντες εἶπομεν, τὸ μὲν τοῦ δήμου τὰς ἀκρω-
ρείας κατελήφει κατὰ τὴν καλουμένην ἀκρόπολιν συνελαθέν, ἢ τὴν
περιοικίδα τοῦ ὀσίου Δαβὶδ ὀνομαζομένην (τοῦτο γὰρ μᾶλλον τῆς

possent omnes divinarum legum contemptores, cum maiorem in modum
nequitiae indulgent seque vitio mancipant, nullo se ab ira dominica iusta-
que ultione liberatum iri salutari subsidio.

39. Ut itaque ingressi per omnia urbis loca dispersi sunt barbari,
omnis aetas omneque hominum genus ab eis confestim trucidatur. neque
enim ulla eis miseratio erat, qui pridem rabie exarsissent nostramque
internecionem sitirent: sed et senex et florenti adhuc aetate atque iuven-
nis, quisquis denique occurrisset, gladio necabatur. nec vero letali sta-
tim vulnere feriebant, sed ut diutius doloribus excruciantur, quae circa
dorsum coxasque sunt concidentes, tarda eos nece conficiebant. ac ne
sic quidem exsatiabatur eos obsidens furor, sed quod non saepius mori
poterant, immanitatis rabie gravius dolebant. ut enim belluinam illam
ac indomitam libidinem satiarent, nec mulieribus mali initio neque puer-
is ipsis pepercerunt, quorum immatura aetas haud raro etiam ferarum
oculos ad miserationem cogit; sed cunctis perinde indicta excisio erat,
quae velut in prato herbescente quicquid obvium esset demeteret. hinc-
que adeo factum est ut brevi temporis momento urbs, quae paulo ante
vix non angusta habitatoribus erat ac plebe constipata, deserta vilescer-
ret. ut enim superius diximus, populi pars collium cacumina ad acro-
polim sic dictam (i. e. arcem) occupaverat, aut quam sancti Davidis

λοιπῆς ὑπερανέχουσι πόλεως, ἕνθα δὴ καὶ πληθὸς ἦν μοναχῶν ἐναρέτων πάντων καὶ τῆς οὐρανόου πολιτείας ἡξιωμένων), τὸ δὲ
B πάλιν ταῖς δυσὶ πύλαις προσερούη ταῖς πρὸς δύοσιν ἀφορώσαις τῆς πόλεως, μίαν ἐχόντων πάντων σπουδὴν, τοῦ ξίφους διεκφυγεῖν τὴν τομὴν. ἀλλ' οὐδὲν πλέον τῶν ἄλλων διήρουν, τῶν πυλῶν 5
 ἔκτος τῶν βαρβάρων ἐφεδρευόντων, καὶ μηδ' ἄλλως ἔχοντες εὐχερῶς ὑπερβῆναι, τῷ συνωθισμῷ πιέζοντες ἀλλήλους καὶ τὴν διέξοδον ἀποφράττοντες. (40) οἷον γὰρ ἐγεγόνει κακὸν κατὰ τὴν καλουμένην Χρυσῆν πύλην! πῶς παρανοοῖσαι ταύτην βουληθέντες μικρόν, ὅσοι τοῦ δήμου τῷ τόπῳ συνερρούησαν, διήμαρτον τῆς 10
 ἐπιχειρήσεως! μόνον γὰρ ὅτι τὰς πύλας ἀλλήλων διέστησαν, καὶ
C τῷ ἰδίῳ πιλήματι πάλιν ἐν ἑαυταῖς συνδρομεῖν αὐτὰς κατηνάγκασαν· οὕτω δὲ ἔχοντας αὐτοὺς καταλαβόντες οἱ δυσμενεῖς οὐκέτι καθ' ἕνα τοῖς ξίφεσιν ἀνῆρουν, ἀλλ' ὡς εἶδον συνεσφιγμένους ἀλλήλων τε ἐχομένους καὶ ἐκτραπῆναι μὴ δυναμένους, κατὰ κόρ- 15
 ρης αὐτοὺς τοῖς ξίφεσιν ἔπαιον, ὡς μετὰ τὴν πληγὴν διαιρεῖσθαι τοῦ προστυχόντος τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῖς ὁμοίοις τῆδε κάκεισε τὰ μέρη συμπύπτειν, καὶ μηδὲ μετὰ θάνατον τῇ γῆ δίδοσθαι ἀλλ' ἔτι παρακρατεῖσθαι τοῖς λοιποῖς σώμασιν, ἕως πάντων ἀναιρεθέντων, καὶ ὡσπερ τοῦ ὑποστηριζόντος, τῆς ἀπάντων λέγω ζωῆς 20
 διαδράσης, αἵματος ἀλλήλων καθάπερ καὶ τῆς τελευτῆς κοινω-
 νήσαντα.

1 ὑπερανέχει Combef.
 12 συνδρομεῖν P

9 χρυσέαν A

10 συνέρρευσαν A

viciniam vocant. quae regio reliqua urbe altiore situ eminet; ubi etiam monachorum multitudo erat, viri omnes virtute clari caelestique instituto digni habiti. pars vero rursus ad duas portas, ad occidentalem urbis plagam respicientes, confluerant, in hoc unum cunctis operam conferentibus, ut gladii ictum effugerent. sed nihil his melius cessit quam aliis, cum iam barbari extra portas insiderent, nec alioqui facile eis esset ut transirent, cum alter alterum pulsando comprimerent exitumque obstruerent. (40) quantum enim contigit malum in porta quam Auream vocant? quomodo, qui eo confluerant (omnis illa populi pars) cum aliquantulum aperire voluissent, conatu frustrati sunt? vix enim valvas diducere coeperant, cum conferta hic multitudine atque agmine in se rursus coire nectique compulerunt. quos ita constipatos cum hostes offendissent, non iam viritim ensibus obruncabant, sed ut illos inter se compressos, aliosque aliis haerentes averti non posse conspexerunt, in faciem gladiis caedebant, adeo ut post ictum cuiusque diviso capite hinc inde partes dissilirent et ad similia utrinque membra conciderent. ac neque post mortem humo mandabantur, sed cum reliquis adhuc corporibus pari acervo tenebantur, donec omnibus trucidatis, ac velut fulciete, omnium scilicet eliminata vita, uti morte sic et cruore socio iungerentur.

41. Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὴν ἄλλην πόλιν, ἣν καὶ
 10 λουσί Λιταίαν, πραχθῆναι συνέβη. καθὼς γὰρ ἔφαμεν, τῶν
 ἄλλων τὰς μὲν πρὸς θάλασσαν ἐξαγούσας αὐτοὶ προκατεῖχον οἱ
 βάρβαροι, τὰς δὲ γε πρὸς ἀνατολὴν ἀφορώσας ἡμεῖς προαποκλει-
 5 σαντες ἡμεν, τὴν τοῦ πυρὸς μηχανήν, ἣν κατὰ τῶν ἔξω τοῦ προ-
 τειχίσματος πυλῶν προπεπόνθμεν, καὶ ἐν αὐταῖς ὑφορώμενοι,
 ὡς λοιπὸν ἐκ τούτων πανταχόθεν ἀποροῦντα τὸν δῆμον πρὸς τὴν
 φρυγὴν περὶ τὰς ἀγνίας μόνον εἰλεῖσθαι καὶ ἀπανταχοῦ τῷ θανάτῳ
 0 προσπίπτειν. σχεδὸν γὰρ ὀλίγοι, καὶ λίαν ὡς εἰκὸς εὐναρήθητοι,
 κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ λιμένος ἕαντοὺς τῶν τειχῶν ἀκοντίσαν- P 352
 τες τὸν κίνδυνον ὑπέξεφυγον· καὶ τινες ἄλλοι τῆς κατὰ τὴν ἀκρό-
 πολιν πόλης λάθρα ὑπεκδραμόντες πρὸ τοῦ τὴν συμφορὰν ὑφε-
 στάναι διεσώσαντο τὴν ζωὴν. οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τῶν Σκλαβήνων
 ἡγούμενοι, πάλαι προμελετήσαντες τοῦτο καὶ τὰς κλειδας τῶν
 5 πυλῶν ἐκείνων προὔφελόμενοι. οὗς καὶ ἐχορῆν, τὴν ἀκμὴν τοῦ
 κακοῦ θεασαμένους, παντὶ τῷ προστυχόντι παραχωρῆσαι τὴν
 ἔξοδον· οὕτω γὰρ πολλοὶ τῶν αὐτόθι λαχόντων, πρὸ τοῦ τοὺς
 βαρβάρους ἐπελθεῖν, τὸν θάνατον ὑπέξέκλιναν ἄν. οἱ δὲ τοιοῦτον
 μὲν οὐδὲν οὐδὲ εἰς νοῦν λαβεῖν ἠνέσχοντο· ἀεὶ δὲ τὸ οἰκεῖον προ-
 0 ορώμενοι, καὶ ὅπως τὸν κίνδυνον διακρούσονται κἀν τούτῳ δια- B
 σκεψάμενοι, τὰς πόλεις μικρὸν παρανοήξαντες καὶ τὴν ὑπεκδρομὴν
 τομῶς ποιησάμενοι, ἕνα τινὰ τῷ τόπῳ καταλιπόντες πρὸς τὸ μετὰ
 τὴν ἐκείνων ἔξοδον καὶ αὐθις ταύτας συγκλειῖσαι, οὕτω τῆς πάντων

3 θάνατον A οἱ om P 8 πανταχοῦ A 15 ἐχορῆν τῷ
 τὴν A 17 τῶν om P 18 ἀπελθεῖν AP

41. Hoc ipsum vero et in porta quam Litaeam vocant fieri conti-
 git. nam barbari, uti diximus, priores reliquis occupaverant portas,
 quae ad mare ducunt. quae vero ad ortum, nos ipsi ante occluseramus,
 in iis quoque suspectam habentes machinam, cuius in exterioris muri
 portis noxam labemque senseramus. hincque adeo omni undique prae-
 clusa fugae ineundae spe, populus in plateis solum volutabatur, inque
 mortis casses omni loco incursabat. vix enim pauci, valdeque, ut par
 est, numero exigui, in occidentali ora portus sese e muris proiicientes
 periculum evaserunt. quidam etiam alii e porta quae ad acropolin (ar-
 cem scilicet) est, sese clam subducentes, cum necdum calamitas appe-
 tiisset, salutem consuluerunt. et hi fuerunt Sclavenorum duces, meditati
 fugam multo ante, atque portarum illarum claves eam in rem pridem
 suffurati. quos decebat, mali mole inspecta, cuivis exitum permittere:
 sic namque multi ibi constituti, antequam adventassent barbari, caedem
 declinassent. hi tamen nihil eiusmodi in animum saltem inducere susti-
 nuerunt: sed suis semper rebus prospicientes, attentisque animi rationi-
 bus quomodo hinc quoque periculum a se depellerent, portis paululum
 subapertis seque prompte subducentes atque dilapsi, uno quodam ibi re-

ἐπεβουλευσαντο σωτηρίας καὶ τότε, πρόφασιν τινα δολίαν πλασά-
μενοι, ὡς οὐ πρὸς φυγὴν ἐκτρέπονται, πρὸς ὑποδοχὴν δὲ μᾶλ-
λον τῶν Στρυμονιτῶν συμμάχων, τοῦ στρατηγοῦ δῆθεν τοῦτο
προστάξαντος.

42. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ξιφῆρεις οἱ βάρβαροι 5
ταῖς πύλαις ἐπέστησαν, καὶ οὐκέτι δυνατὸν ἦν οὐδὲ προσβλέψαι
C μόνον ἐκτὸς ἀκινδύνως τινά, μήτοι γε τὸν κίνδυνον ὑπαλύξαι.
κἀγὼ γὰρ αὐτὸς σὺν τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς (δύο δὲ μοί εἰσιν
οὔτοι νεώτεροι, τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑποβεβηκότες, οἱ μέχρι τοῦ
δεῦρο τῆς τε φρουρᾶς καὶ τῶν λοιπῶν ἀλγεινῶν μοι συγκαίνουν-1
τες) κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν παρόντες εὐρέθημεν ἐν τῷ τόπῳ μετὰ
καὶ τινῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως οὐκ ὀλίγων. καὶ ὡς ἤδη τὴν
πονηρὰν ἐκείνην ὑπέστημεν ἐπιβουλήν (μετὰ γὰρ τὸ πραχθῆναι
τὴν σκῆψιν τὸ συμβᾶν ἐπεγνώκειμεν), ὀπισθόρμητοι πάντες, ἕκα-
στος ἡμῶν ὡς εἶχε τάχους, πρὸς τὴν πόλιν συνηλανόμεθα, ἄλλος 1
ἄλλαχού διαιρεθέντες, καθὼς ἂν ἦγεν ἡ συμφορά, τοῦ φόβου
διατιθεῖσα τὰ σχήματα. ἔδοξεν οὖν τῷ τε πατρὶ καὶ ἡμῖν, μήπω
D πεφθακότων πρὸς ἡμᾶς τῶν βαρβάρων, εἰς τινα πύργον τῶν κατὰ
τὸ ἐνδότερον τεῖχος ἀνίεναι τέως καὶ μὴ τῷ πλήθει συναναμίγνυ-2
σθαι, ὡς ἂν τῶν πολεμίων τυχὸν ἐπιστάντων, τῶν ἄλλων διαιρε-
θέντες καὶ μόνοι τούτοις κατὰ τῶν ἐπάλλεξιν ἐντυγχάνοντες, δυνη-
θῶμέν τινα πρεσβείαν τούτοις προσαγαγεῖν καὶ τὴν ζωὴν ἑαυτοῖς

10 συμφορᾶς P

14 ἐπεγνώκειμεν, καὶ ὀπισθόρμητοι P

licto, qui et rursus egressis illis portas clauderet, in eum modum omnium salutē insidiati sunt, tunc quoque id dolo commenti, non se fugam inire, sed potius ad socios Strymonitas suscipiendos (ita nimirum iubente praetore) exire.

42. Nec multum temporis intercesserat, cum barbaris strictis gladiis in portas ingruentibus nemo ultra tuto vel saltem foras prospicere poterat, tantum abest ut periculum posset vitare. nam et ego ipse cum patre et fratribus, quos duos aetate iuniores atque ad hoc usque aevi meae habeo tum captivitatis tum reliquarum aerumnarum consortes, eadem hora cum aliis civibus, iisque non admodum paucis, eodem in loco constiteramus. et ut iam tristes illas insidias passi sumus (postquam enim fraus illis commissa est, nos rem, uti gesta erat, cognovimus), retrocedimus omnes et in civitatem incredibili celeritate festinamus, alio alioque dispersi, prout mali vis ferebat, metus species exque illo affectus alios atque alios digerens. visum itaque est patri et nobis, cum nondum barbari ad nos pervenissent, in turrim quandam in interiori muro sitam interim evadere et non multitudinē commisceri, ut forte, imminentibus hostibus, ab aliis disiuncti solique in propugnaculis ipsos alloquentes facilius supplicatum iremus, vitaeque nostrae aliquo modo provideremus. quod et divina

διασώζεσθαι. ὁ δὴ καὶ γέγονε τῇ θεϊκῇ προνοίᾳ. τὸ δ' ὅπως καὶ μεθ' οἷας παραδοξοποιῶ δυνάμειος, λέξων ἔρχομαι.

43. Ἀνήλθομεν ἐν τῷ τείχει σπουδῇ θέοντες κατὰ τινὰ πρόβολον ἀντικρὺ τοῦ ἐκεῖ σεβασμίον σηκοῦ τοῦ πρωτοκλήτου τὴν ἀποστόλων Ἀνδρέου. πέντε δὲ ἤμεν οἱ πάντες ὁμοῦ, ὁ πατήρ ὁ P 353
 ξμὸς καὶ γὰρ σὺν τοῖς ῥηθεῖσι δυσὶν ἀδελφοῖς καὶ τις ἕτερος μετέχων καὶ αὐτὸς τῆς ἡμῶν ἀγχιστείας, κληρικοὶ πάντες καὶ τῷ τῶν ἀναγνωστικῶν διαπρέποντες τῷ γματι. μικρὸν οὖν αὐτόθι καθησυχάσαντες, καὶ καθ' ἑαυτοὺς λογιζόμενοι τὸ ἐφεστὸς τῆς μαχαίρας
 0 τέλος, ἠρχόμεθα τῶν γόνων, ἕκαστος τῆς τε οἰκείας ψυχῆς καὶ τῆς ἐξ ἀλλήλων καταστενάζοντες διαιρέσεως. καὶ πρῶτος ἐξῆρχε
 Θρήνων ὁ πατήρ, ἤδη προβεβηκὼς ὢν καὶ πολλὴν περὶ τὸ λέγειν ἐπιστήμην ἐξησκημένος, “φεῦ μοι” λέγων, “ὦ τέκνα πολυπαθῆ, ἐν τίσιν οὖν περιελήφθη, καὶ τίνα ταῦτα ἀπέκειτο τῇ δυστήνῳ μου B
 5 ταύτῃ καὶ ταλαιπώρῳ ζωῇ, ἴν' οὖς κατὰ διαφόρους ἀπέτεκον χρόνους καὶ τῇ γενέσει παρέθην, ἕφ' ἐν ἴδῳ τὴν τελευταίην ὑπερχομένους, καὶ μηδ' ὅπερ τοῖς ἀτυχοῦσιν ἔστι συγκεχωρημένον, σχολὴν ἄγω ἄξιον τοῦ πάθους ὀδύρασθαι. συνεκάλεσα γὰρ ἂν πρὸς τὸ κοινὸν τοῦτο καὶ ἀπαρηγόρητον πάθος καὶ αὐτὰ τὰ ἄψυχα
 0 τῶν κτισμάτων κοινωνῆσαι μοι τοῦ πάθους καὶ τὴν συμφορὰν συμμερίσασθαι. οὐδὲ γὰρ οἱ πάντες τῶν ὁμοπατρίδων ἄλλως

1 διασώζεσθαι A 8 οὖν] δὲ P 12 θρηνῶν AP λόγιον P
 14 οὖν] νῦν Combef. τίνι] τί? 18 ἄγων A 21 ὁμοπατριδων AP

providentia factum est: quonam vero id pacto et quam inaudita stupendaque virtute, dicere nunc aggredior.

43. Murum celeriter accurrentes conscendimus, ac propugnaculum quoddam venerandis inter apostolos primum vocati Andreae aedibus adversum. omnes quinque simul eramus, pater meus et ego cum duobus fratribus (quos dicebam) atque alius quidam, ipse quoque nobis affinitate coniunctus, clerici omnes et lectorum ordine insigniti. ut ibi paululum conticuimus, ipsi nobiscum imminetem reputantes gladii exitum, lamenta octepavimus, singulis tum suae cuiusque animae tum mutuam inter se divisionem deplorantibus. ante vero omnes pater, longe iam provecta aetate et dicendi artibus plurimum exercitatus, sic primum planctum auspicatur, “vae mihi” dicens, “filii multis aerumnis malisque obnoxii, in quibus nunc circumvolvor, et cui haec, infelici atque afflictae huic vitae meae, reposita erant! ut quos diversis temporibus genueram liberosque susceperam, eorum uno momento mortem conspicerem, nec, quod infidelibus conceditur, tantum mihi superesset temporis, quo tantae calamitati paria ingemiscerem. convocassem enim ad communem hunc et inconsolabilem luctum ipsa etiam inanimata, ut una mecum doloris atque infortunii partem assumerent. neque enim ulli alii civium

ἄγουσιν ἢ ἐγώ, ἕκαστός τινα τῶν οἰκείων ἀπεκδεχόμενος καὶ τῆς
 ἑτέρου συμπαθείας ἐπιδεόμενος. ἐμοὶ γὰρ δύο δεινὰ συνέβη κατὰ
 C ταῦτό, ὃ τε ψυχικὸς κίνδυνος ἐν ἁμαρτίαις τὴν ζωὴν δαπανήσαντι,
 καὶ ὃ ἕξ ὑμῶν οὗτος ἀπροσδόκητος χωρισμός, ὃν οὕτως οὐποτε
 προσεδόκησα, ἀλλ' αἰεὶ δι' ἐντεύξιως εἶχον ὑφ' ὑμῶν καλυφθῆναι 5
 τὰ βαρυνενθῆ ὄμματα ταῦτα, ἵν' ἐπαναπαυσάμενος ταῖς ὑμετέ-
 ραις χερσὶ τῷ τάφῳ τῶν πατέρων δοθῶ, καὶ ὑμᾶς ἐν ἀσφαλείᾳ
 καταλείπω τῆς τε μητρὸς γηροκόμους καὶ τοῖς ἔτι κομιδῆ νέοις καὶ
 τῷ χρόνῳ καθυστερίζουσι δυσὶν ἀδελφοῖς ὑμῶν τὰς περὶ τὸ ζῆν
 ἀφορμὰς προνοήσαντας. νυνὶ δὲ πᾶσα μὲν τοιαύτη διόλωλεν 1
 ἐλπίς, ἐν μέσοις δὲ τοῖς δεινοῖς ἀπειλημένος ἄωρον ἐκδέχομαι
 D τὴν μεθ' ὑμῶν τελευτήν. καὶ οὕτω με τετήρηκε τῶν ἀνομιῶν τὸ
 πληθὸς καὶ εἰς ταύτην τεταμίευκε τὴν ἡμέραν, ἵνα κατ' ὄφθαλ-
 μὸς ἴδω τὰ φίλτατά μοι τῶν τέκνων βαρβαρικῶν ξιφῶν παρανά-
 λωμα καὶ τὰ παμπόθητα μέλη ταῖς χερσὶ τῶν δημίῳ ἀνηλεῶς 1
 διασπώμενα, ὡ τῆς ὀδύνης, οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλὲς ἔχων, ὅτι τὸν
 δύστηνον ἐμὲ πρῶτον ὁ μαιφόνος τῆς ζωῆς ἀπαλλάξει. ἦν γὰρ
 ὡς ἐν συγκρίσει κακῶν τὸ κατ' ἐμὲ φορητόν· ὑποπτον δὲ μοι τὸ
 νεῆζον καθέστηκε τῆς καθ' ὑμᾶς ἡλικίας, καὶ τῶν προσώπων τὸ
 ἀνθηρὸν μαντεύεσθαι με ποιεῖ, πρῶτον τῆς ἀφ' ὑμῶν τομῆς τοὺς 2
 ἐχθροὺς ἐμφορηθέντας ἐν ὑστέρω με πολλοὺς ὑπομεμενηκότα θα-
 νάτους καὶ καθ' ἕνα ὑμῶν ἀθλήσαντα, οὕτω τοῖς ὑμετέροις αἵμασι

1 ἀποδυρόμενος Combef.
 12 μεθ'] καθ' AP

τῆς] τοῦ P

10 προνοήσαντας A

aliter ac ego ipse affecti sunt, ut cum e suis aliquem dire lugeant, alio-
 rum propenso miserantis affectu indigeant. me vero duo mala eodem
 momento invadunt, tum animae periculum, ut qui nequiter ac perditē
 vitam transegerim, tum haec a vobis inexpectata divisio, quam sic
 eventuram in animum nunquam induxeram, cum haec iugiter mea vota
 essent, ac supplicarem ut hosce vos luctuosissimos obtegeretis oculos,
 qui nimirum requiescens inter vestras manus maiorum sepulturae trade-
 rer, et vos in vado relinquerem, qui matris senectutem curaretis et ado-
 lescentulis aetate minoribus duobus fratribus victus necessaria pro-
 videretis. at nunc omnis eiusmodi spes mihi sublata est, et in mediis
 irretitus malis immaturam mortem vestram exspecto. sicne me scelerum
 copia servavit et in hunc reservavit diem, ut ob oculos carissima pignora
 barbaricis gladiis concisa viderem, membraque mihi desideratissima per
 manus lictorum crudeliter discerpta conspicerem? o doloris vim! neque
 id tuto tenens, an me miserum parricida primum vita privabit. nam
 esset, malis hinc inde collatis, hoc mihi tolerabilius malum. verum mihi
 suspecta est vestra iuvenilis aetas, ac vultus flos vaticinari facit, vestris
 prius caedibus hostibus satiatis, postmodum me, multas mortes perpes-
 sum et in singulis vobis nova semper certamina ingressum, sic vestris

συμφραθῆναι. (44) ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἑμαυτὸν, ὃ φίλτατα P 354
 τέκνα, πόρρω τοῦ δέοντος πλανηθεῖς καὶ ἄπερ οὐκ ἔδει τοῖς Θρη-
 νοῖς συνῆξιπῶν. νενίκημαι γὰρ τῷ κακῷ, καὶ ἡ πᾶνδημος συμ-
 φορὰ καταστινάξαι τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἄκοιτά με
 5 παρεβιάσατο. τίς γὰρ ἂν καὶ λιθίνην ἔχων καρδίαν, τῷδε τῷ
 πάθει συνεπαρθεῖς, ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄμφ' αὐτὸν τοσοῦτω κακῷ
 συσχεθέντις μὴ ἀποδύρηται; ἀλλ' οὐδέν ἐστιν ὃ βούλεται καὶ
 πράττει θεὸς ἐν ἀνθρώποις μὴ πρὸς τι χρήσιμον τέλος οἰκονομού-
 μενον. τάχα γὰρ ἀπέκειτο διὰ τὴν μοχθηρίαν ἡμῶν τὸ οὕτως
 10 ἀποθανεῖν· καὶ ἰδοὺ κατ' ὄφθαλμοὺς ἡ τῆς ζωῆς ἐφέστηκεν ἔκτι-
 σις, βιαίως τοῖς ξίφεσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκτινύουσα. ἀλλ' οὐκ B
 ἔστιν ἄδικος ὁ συγχωρήσας ταῦτα παθεῖν καὶ τόνδε καθυπενέγκαι
 βίαιον τοῦ σώματος χωρισμὸν καὶ τὰς εὐθύνας τῶν ἡμαρτημένων
 κατὰ τὴν μέλλουσαν εἰσπραχθήσεσθαι δίκην. διὸ στήτε γενναίως,
 15 τὴν ἐλπίδα πᾶσαν πρὸς αὐτὸν μόνον ἀπαιωρήσαντες τὸν δυνάμενον
 ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας. καὶ κἂν τι δέοι παθεῖν ἀλγεινὸν
 χάριν τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, ἐνέγκωμεν μύσαντες, καὶ μηδὲν
 φοβηθῶμεν ἀπὸ τοῦ σωματικοῦ τούτου θανάτου, ὃν εἰ καὶ μὴ
 οὕτως, ἀλλὰ πάντως ἑτέρως καθυπομεῖναι χρεῶν ἔστι καὶ τῇ
 20 γενέσει τὸ ὀφειλόμενον λειτουργῆσαι. γενέσθω οὖν ἡ τῆς ζωῆς C
 στέρησις εὐχαριστίας ἡμῖν ἀφορμή, ἵνα μὴ θάνωμεν μόνον, ἀλλὰ
 καὶ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐκεῖθεν μκαριότητος." ταῦτα λέγων ἕκαστον

1 συμφραῖσαι?

5 παρεβιάσαντο AP

12 κατεπενέγκαι P

14 μέλλουσαν ἡμᾶς εἰσπρ. A

eruoibus immiscendum. (44) enimvero adverte me, dulcissimi filii, ab eo quod officii erat per imprudentiam procul aberrasse, et quae non decebat lamentis inserta deplanxisse. etenim victus a malo sum, et communis calamitas, adversum tempus atque res, etsi invitum, planctum edere coëgit ac quiritari. quis enim, vel si saxeo pectore sit, sic diri casus acerbitate abreptus se ipsum suosque tanto malo oppressos non deploraverit? ceterum nihil est quod velit aut agat deus, quod non ad utilem finem providentia disponat. forte enim ob ingentem nostram pravitatem decretum erat ut sic moreremur: et ecce ob oculos, qua vitam exsolvamur, ultio, et qua gladiis violenter in animas nostras animadver-
 tatur. haud enimvero iniustus est, qui haec nobis evenire, animamque a corpore violenter avelli, ac poenas scelerum in futuro iudicio infligen-
 das hic nos luere permisit. quare state fortiter, vestram omnem spem in eum solummodo collocantes, qui super terram potest peccata dimittere. quanquam vero aerumnarum aliquid ferendum sit eius fidei gratia, clausis oculis sustineamus, nec mortis hunc interitum quicquam timeamus; quem etsi non hac ratione, alia tamen omnino sustinere necesse est, et ut debitum naturae fatoque dependamus. sit ergo nobis vitae privatio gratiarum actionis argumentum atque ratio, ut non solum moriamur, sed et in spe futurae beatitudinis mortem oppetamus." hisce moni-

ἡμῶν πρὸς τὸν διὰ ξίφους θάνατον ἐπαιδοτρίβει, καὶ προθυμίαν παρείχε μὴ ἀπευδοκεῖν τὴν τελείωσιν.

45. Ἐν ὄσῳ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς διελέγετο καὶ συμπεσόν-
 τες ἀλλήλοις τὰ τελευταῖα συνετατιόμεθα, ἰδοὺ δὴ καὶ τῶν βαρ-
 βάρων κατεφάνησάν τινες ἀνιόντες, τὸν ἀριθμὸν οὐκ ὀλίγοι, Αἰ-5
 θίοπες τὴν χροιάν, τὰ σώματα γεγυμνωμένοι, ἐσπασμένας ἔχοντες
 D τὰς μαχαίρας, δεινὸν ἐξαλλόμενοι καὶ τῇ παραθήξει τῶν ὀδόντων
 συῶν δίκην τὸ μανικὸν ἐνδεικνύμενοι. ἐφροστώτες οὖν τῷ τόπῳ
 πρῶτον τοὺς μεθ' ἡμῶν ὑποστρέψαντας ἀπὸ τῆς τῶν πυλῶν κα-
 κουρογοῦ συγκλείσεως, αὐτοῦ που παρὰ τὸ τεῖχος εἰλουμένους, τοῖς 10
 ξίφεσιν ἐκείνοις διεχειρίσαντο· οἷς οὐδὲν ἦν πρὸ τούτου πλέον
 μελετηθὲν ἢ μόνον τῇ δεξιᾷ τοῦ δημίου τὸν ἀρχένα ὑπέχειν καὶ
 πρὸς τὴν τομὴν σχηματίζεσθαι. καὶ ἦν ἰδεῖν τὸ πραττόμενον ἐκ-
 πλήξεως γέμον. εἰ γὰρ τῷ εὐπειθεῖ τοῦ ἑαυτὸν προδόντος καὶ
 πρὸς τὸν θάνατον ὑποκλίνοντος ὁ φονεὺς κατενύγη, καιρίαν ἄγων 1
 θᾶπτον αὐτὸν τῶν ἀλγηδόνων ἀπήλλαττεν· εἰ δὲ μὴ ἐμαλάχθη
 τὴν λιθώδη καρδίαν, ἀλλ' ἤθελεν ἐντροφᾶν τῆς μανίας, μᾶλλον
 P 355 τοῖς τῶν ἀλόντων ἀτυχήμασι τὸν θυμὸν διεγείρων, μεληδὸν κατ-
 ἤκιζε τὸ προστυχὸν σῶμα καὶ πολλῶν θανάτων φορὰν ἐν μιᾷ συμ-
 φορᾷ τῷ δειλαίῳ παρείχετο. οὐδὲν δὲ ἕτερον ἦν ἀκούειν ἐν οὗτῳ 2
 παμπληθεῖ καὶ πολυανθρώπῳ δήμῳ, ἀλλ' ἢ μόνον τὸν συριγμὸν
 τῶν ξιφῶν καὶ τῶν τοῦ αἵματος ὀχετῶν τὴν μετὰ βίας ἔκρουσιν.
 (46) οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ πάντες ἔκειντο θέαμα πολλῶν

4 δὴ om P

7 παραθήξει A

8 δεικνύμενοι P

14 ἑαυτοῦ A

tis, ad mortem gladio destinatam nostrum singulos erudiebat, et ne hac consummari refugeremus animos alacritatemque praestabat.

45. Cum haec ille ad nos loqueretur, aliique alios complexi et in colla ruentes vale diceremus, en adest et barbarorum manus, nec exiguo numero, Aethiopica cute nudisque corporibus, strictis ensibus, immaniter insultantium suumque instar dentes exacuendo rabiem furoremque pro- dentium. cumque in locum venissent, eos primum contrucidant qui ibi prope murum convoluti a portis maligno nocendique consilio clausis nobiscum reversi erant, quibus scilicet nihil aliud curae fuerat quam ut solum lictoris dextrae collum supponerent, sequē motu gestuque corpo- ris ictui excipiēdo aptarent. ac videre erat rem stuporis horroisque plenam. si enim sicarius, dedentis se atque ad necem inclinantis obse- quendi facilitate, miserantis ullo sensu affectus esset atque compunctus, letale vulnus adigens eum a doloribus ocius liberabat: sin minus sa- xeam cor emollitum esset, sed vesana se rabie oblectare mallet, capto- rum infortuniis furorem gravius excitans, obvium quemque membratim caedebat ac dehonestabat, multarumque necium vim una in calamitate misero adhibebat. nec in tam immani ac copiosa multitudine aliud au- dire erat, quam solummodo ensium stridorem ac rivorum sanguinis im- petu defluentis fragorem. (46) sic brevissimo tempore prostrati omnes

ὀδουρμῶν καὶ θρήνων ἐπάξιον. ὡς δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐφθάνεν ἡ τομὴ (τῷ τείχει γὰρ εἶδον συγκεκρυφῶτας), ἐφώρησαν ὁμοθυμαδὸν καθ' ἕνα εἰς τι πρόχειρον θήραμα. φθάσαντες δὲ πλησίον τὴν ὀρμὴν ἐπέσχον. ἦν γὰρ ὁ ῥηθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ πύργου, δι' **B** 5 οὗ διελθεῖν ἔμελλον καὶ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι, ὃς πάλαι ἦν τὸ ἔδαφος ἅπαν ξύλοις ἐστρωμένος, ἅτινα τῷ χρόνῳ σαπέντα καὶ διαφθεύσαντα οὐκ ἀσφαλῆ παρεῖχον τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν· δύο γὰρ μόνα κατὰ μέσον ξύλα ἐναπηώρητο, δι' ὧν οἱ ταύτην διερχόμενοι ὑπότρομον τὴν πάροδον ἐπεποίητο. τὸ ἀμφίκριμνον οὖν **10** τοῦ κινδυνώδους τύπου κατιδόντες οἱ βάρβαροι ἐφώρησαν μὴ πως ἐν μέσῳ τῶν ξύλων γενομένων αὐτῶν λάθωμεν τεχνάσματα πεποικότες εἴσω τοῦ πύργου καὶ κρημισθῆναι τούτους παρασκευάσωμεν, εἰς ὕψος ἐπηρμένου πολὺ καὶ χαλεπὴν τὴν πτιῶσιν ἐπαπειλοῦντος. τοῦτο δὲ ὁ τῶν θυμασιῶν θεὸς ταῖς αὐτῶν διανοαῖς **15** ὑπέβουλε· εἰ γὰρ ἅμα τῷ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι τομῶς τῆς διαβάσεως κατετόλμησαν, οὐδὲν ἦτιον καὶ ἡμεῖς τῶν κειμένων τὸν ὄλεθρον ὑπεμένομεν. τῆς σχολῆς τέως τῆς τῶν λογισμῶν αὐτῶν διαίρεσεως, τοῦ φόβου τὰς ψυχὰς ἕκαστος ἡμῶν περιάραντες, εἴ τι καὶ δεοὶ πράττειν τῷ καιρῷ χρήσιμον ταῖς φρεσὶ κατεμεριζόμεθα. **20** ὡς οὖν εἶχον ἐγὼ τάχους ἀναπηδήσας καὶ θανάτου καταφρονήσας καὶ μηδ' ὅ τι κατὰ κόρησ ἐφέστηκε τὸ παράπαν εἰς νοῦν θέμενος, κατ' αὐτὴν γενόμενος τοῦ πύργου τὴν εἴσοδον ἔμελλον διὰ

10 μήπω P 11 γενόμενοι P, omissio αὐτῶν τεχνάσματι P
17 τῆς ante τῶν om P

iacebant, multarum lacrimarum ac luctuum dignum plane spectaculum. ubi autem nostris quoque capitibus ensis iam impendebat (viderant enim e muro prospectantes), velut ad paratam praedam unanimes irruerunt. ubi tamen propius accessissent, impetum reprimunt. media enim, quam dicebam, interiecta turris, ac qua ad nos venturi erant ac transituri, ea ratione, quod olim omne pavementum lignis constratum tempore computruerat ac diffluerat, haud tuto inde transire sinebat: duo enim duntaxat ligna in medio pendula viam tremulam transeuntibus sternebant. periculosae itaque viae gradu utrinque praecipite circumspicito, barbari anxii animi agitare, ne forte dum in lignorum medio constitissent, nostra aliqua in turre fraude praecipites agerentur, cum altius elatus locus tristem ruinam minaretur. id vero consilii rerum admirandarum deus illorum animis ingessit. si enim statim ut locum attigerunt, nulla mora quo ruebant impetu audacius transissent, nihil minus caesis reliquis nos quoque dira nece sublatis essemus. dum enim illi incerti deliberant, quique nostrum ex metu paululum conviviscentes, quid in rem nostram per eas angustias foret, disquirebamus. quanta igitur licuit celeritate ipse exsiliens mortemque contemnens, nec quod erat ob oculos discrimen prorsus in animum inducens, ad ipsum turris ostium veniens per ligna

- D** τῶν ξύλων πρὸς τοὺς βαρβάρους χωρεῖν. οἱ δ' ἐπειδὴ οὕτω με
 θαρσαλέως πρὸς αὐτοὺς κατεῖδον αὐτομολήσαντα, ὕπλον μὲν καὶ
 πρὸς ἄμυναν οὐδὲν ἐπιφερόμενον, ἔχοντα δέ τι σπουδαῖον εἰπεῖν,
 ἐπῆλθον καὶ αὐτοὶ στοιχηδὸν ἀλλήλους συντάξαντες καὶ τὰς δεξιὰς
 ἀνατείναντες, τὰς τε μαχαίρας κατὰ τῆς ἐμῆς κορυφῆς ἐπαγαγεῖν
 σχηματισάμενοι. ὡς δ' οὐδὲ τοῦτό με τέως καταπτήξαι πεποίηκεν
 (ὅλον γὰρ εἶχον τὸν νοῦν πρὸς ἅπερ ἠθέλον λέγειν ἠσυχολημένον),
 εἷς τις τῶν Αἰθιοπίων, καὶ τούτων μάλιστα ὁ γενναιώτερός τε καὶ
 εὐτολμότερος, μεγέθει τῶν λοιπῶν διηνηροχῶς, κατ' ἐμὲ γενόμε-
P 356 νος ἐπεχειρεῖ μοι τὴν μάχαιραν κατένεγκεῖν τῷ μετώπῳ. ἐγὼ δὲ
 τὰς χεῖρας ἀνασχών “μὴ τοῦτο πράξῃς” εἶπον, “ἐπεὶ πολλῶν
 χρημάτων σεαυτὸν καὶ τοὺς περὶ σὲ ζημιοῖς.” (47) οὕτως ἔτυ-
 χον εἰπών, καὶ τῷ πεπαρορησιασμένῳ τοῦ σχήματος τὴν ὀρμὴν τοῦ
 Αἰθίοπος τέως πρὸς τὸ μὴ τὴν τομὴν ἐνεγκεῖν ἀνακόψας, τὴν
 λαϊὰν δὲ τῶν χειρῶν ἐγκρούσας εἴσω τοῦ κόλπου καὶ τινα χρούσεια
 κόσμια τὸ τάχος ἐξενεγκὼν καὶ τῇ παλάμῃ τούτου ἐνθήμενος,
 “ἴστωσάν σοι ταῦτα” ἔφην “ἐνέχυρα τῆς ζωῆς τῆς ἐμῆς. εἶπερ
 δὲ πολὺ πλείονα τούτων εὐπορήσει βούλει, τῷ πατρὶ καὶ τοῖς
 ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τὰδελφῶ τοῦ πατρός;” ἐπιστραφεὶς καὶ τού-
B τους ἐν ᾧπερ ἦσαν τόπῳ τῷ δακτύλῳ καθυποδείξας, “τὸ μὴ θα-
 νεῖν κατεγγήσαι, καὶ παρέξομαι σοι χρήσιμα δῶρα, τῇ προσδοκίᾳ
 ὑμῶν ἐν τισιν ἀφανέσει τόποις προαποτεθειμένα, οὓς ἡμεῖς τε μόνοι
 διαγινώσκομεν καὶ ὑμῖν προθύμως σωτηρίας τυγχάνοντες ὑποδείξο-

ad barbaros procurrebam. hi vero sic audacter mea sponte ad eos pro-
 gredientem videntes, virum inermem, nec quod ulciscendo esset aliquid
 inferentem, sed rem aliquam momenti dicere habentem, ipsi quoque or-
 dine digesto seque eo componentes, extentis dextris, inque verticem si-
 mulato gladios adigentes, incurrere. ac ne sic quidem incusso timore
 (omni enim mentis facultate a me dicendis attentus eram) unus quidam
 Aethiopum, inter illos fortissimus praefidentiorque ac proceritate reli-
 quos superans, prope accedens ensem in frontem impingere pertentabat.
 ego sublatis manibus, “ne hoc feceris” inquam: “alioqui magnarum pec-
 uniarum vi te tuosque fraudabis.” (47) dixeram, gestusque et habitus
 omnisque indolis praefidentia ac firma constantia Aethiopsis hactenus im-
 petum, ne ictum inferret, retardans, cum laeva in sinum missa, eaque
 quantocius aurea quaedam monilia extrahens, ac illi in manum tradens
 “sint haec” inquam “meae vitae pignora. quodsi his quoque longe ma-
 iora nancisci desideras, patri fratribusque, quin et patris fratri,” con-
 versus, ac quo loco delituerant, eos digito monstrans, “vitam paciscere,
 doneaque amplissima praebebo, dum vos expectamus obscuris quibus-
 dam forulis reposita; quae nos tantummodo novimus, certique de nostra
 salute prompte ostendemus. sin mori contigerit, actum illis est ac perie-

μεν. εἰ δέ γε θάνοιμεν, διόλωλεν ἐκεῖνα, τὰς τε ὑμῶν διαφυγόντα
 χεῖρας καὶ τῇ ζωῇ τῇ ἡμετέρα συναπολήξαντα," τούτοις τὸν θυμὸν
 παρακατασχὼν τοῦ βαρβάρου, καὶ τῇ ἐπιδόσει τῶν κοσμίων εἰς
 ὑπόνοιαν ὧν φθάσας εἶπον τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐμβαλὼν, ἐν οἷς
 5 ποικίλως ἑαυτὸν πρὸς ἰκεσίαν κατεσχημάτιζον. οὐδὲ γὰρ ἦδει βάρ-
 βαρος ὧν ἂ πρὸς αὐτὸν διελεγόμην, ἀλλ' ἢ μόνον ἐφαίνετο θαν- C
 μάζων τὴν παρησιάν καὶ τὸ σεσοφισμένον τῆς πληροφορίας παντὶ
 τρόπῳ κατενεργούμενον.

48. Ἐν τούτοις ἕτερός τις ἐγγύθεν ἐλθὼν ἀφῆκε φωνήν,
 10 "τί ταῦτα οὕτω ποιεῖς, καὶ τὸν Αἰθίοπα ταῖς ἰκεσίαις παρακατέ-
 χεις, ἐξὸν εἰπεῖν πρὸς ἐμέ; καὶ εἴ τι καὶ δέοι, συναντιλήφομαι
 σοι." ἐγὼ δὲ τὸ πλεον θαρρήσας καὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς παρουσίᾳ
 πρὸς τὸ εὐθυμότερον μετατιθεὶς ἀνέκραγον, "σῶσον" εἰπὼν, "ὅστις
 εἶ, πρὸς Θεοῦ ἡμῖν ἐν τούτοις χρειωδῶς ἀπεσταλμένε, καὶ τῆς
 15 παρούσης ἀνάγκης ἐξάρπασον. λήψη δὲ παρ' ἡμῶν ταύτης τῆς
 χάριτος ἔνεκεν ἄξια τῆς ζωῆς ἡμῶν λύτρα, καὶ ὧν οὐδὲν ἐξ ἴσου, D
 κατὰ πᾶσαν ἦν ἤλωτε τήνδε τὴν πόλιν, ἐν ἄλλοις τισὶν εὐρεθήσε-
 ται." ἐκεῖνος οὖν "θαρσεῖτε" ἔφη, "καὶ τοῦ θανάτου τῆς ἐν-
 νοίας ἀπόσχεσθε, καὶ πρὸς τὸ εὐθυμότερον ἑαυτοὺς μεταρμόσατε.
 20 ἐγὼ δέ" φησι "καὶ τοὺς Αἰθίοπας πείσω τὰ αὐτὰ μοι συνθέσθαι,
 καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ καθηγουμένου παντὸς τοῦ στρατοῦ ὑμᾶς
 ἀπάξω πρὸς τὸ καὶ ὑπ' ἐκείνου λαβεῖν τὴν περὶ τοῦ ζῆν πληροφο-

1 ὑμῖν A
 α] ὧν P

2 τῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας A
 17 ἤλωται A

5 οὐδὲν P

6 ὧν

runt, quae et manus vestras effugiant, et una cum vita nostra in rerum
 censu usuque hominum esse desinant." his verbis represso barbari fu-
 rore, pignorumque illa erogatione in eorum quae a me dicerentur sensum
 prope adducens; quibus scilicet me ipse vario gestu atque habitu ad
 supplicandum efformabam. nihil enim ille intelligebat eorum quae ad
 ipsum loquebar, sed solummodo libertatem mirari videbatur, atque ad
 certam modis omnibus praestandam fidem solertiam.

48. Interea alius quispiam prope accedens "quid tu haec" inquit
 "ita facis, et Aethiopem supplicando detines, cum ad me loqui liceat, qui
 et opitulabor, si quid necesse sit?" tunc ego audacior factus virique
 praesentia aequiore animo mutatus, "serva" inquam, "quicumque es, a
 deo nobis in his angustiis non incommode missus, et a praesenti nos
 necessitate eripe. referes enim a nobis digna eius quam servaveris vi-
 tae nostrae praemia, eiusmodi scilicet ut in universa hac, quam diripitis,
 civitate apud reliquos nulla ipsis occurrerint paria." et ille "confidite"
 inquit, "mortisque cogitationem depellite, et ad hilarius ingenium vos
 ipsos componite. ego autem" inquit "etiam Aethiopicibus auctor ero ut
 idem mecum paciscantur, et ad ipsum usque universarum copiarum du-
 ctorem ac imperatorem vos ducam, ut ab eo quoque vitae securitatem

ρίαν. μόνον αὐτοὶ τὰ ὑποσχθέντα πληρῶσαι πρὸς ἀλλήλους δια-
νοήθητε· εἰ γὰρ τι τῶν παρ' ὑμῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον
ἔχθῃ, ταῖς μαχαίραις ταύταις κριθήσεται." ὡς οὖν ταῦτα ἔλε-

P 357 γεν, εὐθὺς ὁ πατὴρ ὁ ἕμους σὺν τοῖς ῥηθεῖσι δυνὶν ἀδελφοῖς καθ'
ἡμᾶς γενόμενοι, καὶ τοῖς ποσὶ τούτου τὰς κεφαλὰς προσερείσαν- 5
τες, ἐδέοντο τὴν αὐτὴν ἔμοι πληροφορίαν λαβεῖν, βεβαιούμενοι
πληρώσειν ἐτοιμῶς ὅσα ἐγὼ προκατεῖπον. Θᾶττον οὖν ἐκεῖνος
πάντα ἃ παρ' ἡμῶν ἠκηκόει ταῖς τῶν ἄλλων ἐνθήμενος ἀκοῖς,
καὶ τούτῳ μάλιστα ὧ κατ' ἀρχὰς ἐγὼ περιέτυχον ἕκαστα προειπῶν,
λόγον τε πείσας ἔνορκον ἡμῖν παρασχεῖν, οὕτως μηδὲν παρήγει 10
τοῦ λοιποῦ δεδιέναι.

49. Συλλαβόμενοι δὲ ἡμῶν καὶ τοῦ τείχους καταβιβάσαν-
τες, εἰς μέσους τε αὐτῶν διαλαβόντες, ἦγον τὴν ἐπὶ θάλασσαν,
B ἐπάνω τῶν σωμάτων τῶν ἤδη ἀναιρεθέντων βαδίζοντες. τῆς οὖν
εἴσω πόλεως τὴν πύλην ἐμβάντες οὐ κατενθὺ τὴν πορείαν ἐποιού- 15
μεθα, ἀλλὰ τῷ ὑπτιάζοντι μέρει τραπέντες τοῦ ἐκεῖσε βουνοῦ πρὸς
τὸ κάτωτες ἐφερόμεθα. ἔνθα καὶ τινες ἄλλοι κατεφάνησαν ἀνιόν-
τες Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ μαχαίρας κατέχοντες ταῖς χερσίν, οἳ καὶ
μέσον τῶν ἤδη χειρωσαμένων διειλημμένους ἐωρακότες ἡμᾶς τῇ
φυσικῇ μαρίᾳ πληγέντες ὤρησαν ἀναιδῶς, πόρωθεν δεικνύμενοι 20
τοῦ κινουῦντος θυμοῦ τὴν ἐπίτασιν. ἀλλ' ἐπειδὴ καθ' ἡμᾶς γεγο-
νότες ἔγνων μηδὲν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι δεινὸν τοὺς ἤδη προειληφότες

9 προσειπῶν P 14 ἤδη om P

accipiatis, si modo inter vos ipsi consenseritis, ut ea quae promissa
sunt impleatis. si quid enim eorum quae locuti estis effectu caruerit,
hisce gladiis iudicium de vobis erit." haec itaque eo loquente, illico
pater meus cum iam laudatis duobus fratribus ad nos procedentes, atque
eius pedibus capita defigentes, eandem ipsam quam mihi sponderant
vitae securitatem rogabant accipere, omnino affirmantes rata habituros
ac prompte impleturos quaecunque ego praelocutus eram. actutum igitur
ille, cunctis quae ex nobis audierat auribus illorum depositis, prae-
sertim vero ei quem a principio ipse offenderam omnibus per singula
enarratis, cum et iureiurando promissa firmare suasisset, nihil deinceps
timere hortabatur.

49. Secum itaque assumentes atque e muro deducentes ac in medio
sui agmine collocantes versus mare iter habebant, super caesorum cada-
veribus gradientes. interiorem porro civitatis portam ingressi non recta
statim iter contendimus, sed ad collis qui illic est clivum versi in de-
clive ferebamur. ubi et alios quosdam Aethiopes ascendentes conspexi-
mus, qui et ipsi enses manibus gestarent. hi quoque, ut inter eos qui
iam ceperant nos adduci videre, naturali rabie conciti impudenter impetu
irruerunt, procul etiam furoris vim nimiam ostendentes. postquam vero
iam prope facti eos qui nos ante ceperant, ne quid nobis noxae inferre-

σπουδάζοντας, ἐν ἑαυτοῖς σχεδασθέντες ὑπανεχώρησαν. εἷς δὲ τις C
 αὐτῶν ἀναιδέστερος τῶν ἄλλων ὡς εἰκὸς καὶ θρασύτερος, ὡς εἶ-
 τις ὑλακτικὸς κῶν μεμηνῶς κατηκολούθει, καὶ τινα πληῖσαι τῇ
 μαχαίρᾳ δολερῶς ἐτεκταίνοτο. ἓνα γὰρ τινα τῶν ἐλότων ἡμῶς
 5 ἑαυτὸν εἶναι προσποιησάμενος ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὑποσύρων
 τῶν ἄλλων ἐμέ, καὶ μικρὸν ἀποστάς ἀνελεῖν ἐπεχείρει. ἀνώμωξα
 οὖν εὐθύς· ὁ δὲ πατήρ ὁ ἐμὸς τεταραγμένος συστραφεῖς (καὶ γὰρ
 ἔτυχον σὺν αὐτῷ βαδίζων) ὡς τῷ θανάτῳ με παρεστῶτα κατεῖδε
 καὶ τὸν δῆμιον βρίζοντα μέλλοντά τε τὸ ξίφος τῷ τραχήλῳ μου D
 10 βύπτειν, κατέχοντα τῶν τριχῶν, τὸν ἤδη περιωσάμενον ἡμῶς
 τοῦ πρῶην κινδύνου ἐγγύθεν ὄντα τῇ χειρὶ νύξας, καὶ σπουδῇ τὸ
 δρᾶμα καθυποδείξας, “τί ὅτι” ἔφη “καὶ δι’ ἣν αἰτίαν τοῦ ἐμοῦ
 παιδὸς κατεψηφίσασθε θάνατον, τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀλογήσαντες
 ὑποσχέσεων; εἰ οὖν αὐτὸς θάνοι, οὐδ’ ἡμῖν λυσιτελής ἐστιν ἡ
 15 ζωή. ἀλλ’ ἐξελοῦ τοῦτον τοῦ κατέχοντος, εἴ τις καὶ περὶ ἡμῶν
 σοι φροντίς· εἰ δὲ μή, τῷ ἐκείνου λάθρῳ σπεῖσον καὶ ἡμᾶς. οὐδὲ
 γὰρ διηρημένην φέρομεν ἐξ ἀλλήλων ὑπομεῖναι τὴν τελευτήν.”
 εὐθύς οὖν θορυβηθέντα ἐπὶ τούτοις ἀναδραμεῖν τὸν ἄνθρωπον, P 358
 καὶ ἐπιστάνα τῷ τόπῳ τὴν δεξιὰν κατασχεῖν τοῦ βαρβάρου τετα-
 20 μένην οὔσαν καὶ τὴν σφαγὴν σχηματίζουσαν. ὅς καὶ ἐπισχεθεῖς,
 ὡς μὴ δυνηθεῖς τὸ δοκοῦν ἐκτελέσαι, πρὸς πλείονα ἐξῆπτο θυμὸν·
 καὶ φρίζας τὰς σιαγόνας τοὺς τε ὀφθαλμοὺς στρεβλώσας καὶ τοὺς

1 σχεδασθέντες AP

20 σχηματίσασαν A

tur, occurrere viderunt, ad sese divisi paulatim recesserunt. unus vero
 quispiam illorum, maiore reliquis impudentia, ut videbatur, audaciaque,
 haud secus ac canis latrandi impotens, insania furens sequebatur atque
 unum aliquem nostrum gladio ferire dolo moliebatur. unum namque e
 nostris praedatoribus sese simulans, nescio qua ratione a reliquis me
 clam subductum et a coetu paululum abiunctum interficere conabatur. in
 quo statim ingemui. pater autem meus obturbatus atque conversus
 (quippe cui comes incedebam) ut iam morti propinquum vidit, fremen-
 temque lictorem ac in meo gutture, quem capillitio arreptum teneret,
 gladium condere parantem, eum qui ante a periculo liberaverat, cum
 prope esset, manu vellens, anxieque scenam aperiens, “quid id est,” ait,
 “et quam ob causam, vestrarum promissionum obliti, filium meum quasi
 capitis damnatum morte multatis? ille si morte sublatus fuerit, nec vita
 nobis quicquam utilis erit. eum itaque ab oppressore libera, si quid
 tibi curae est et de nobis. sin minus, nos quoque illius libato cruori-
 bus. non enim sustinemus ut seorsum unus ab alio mortem oppetamus.”
 his commotus ille statim excurrit, atque ad locum accedens extensam
 iam barbari dexteram ensemque vibrantem detinuit. is vero, etsi conatu
 inhibito, ut cui non licuisset destinatum animo patrare caedem, maiori
 furore exarsit, maxillisque fremens et oculos distortuens dentesque stri-

ὀδόντας κροτήσας (τοῦτο γὰρ βαρβάρων ἔθος), φρόνιον τι καὶ βλοσυρὸν ἐνιδῶν, ἐπεχείρει τοῦ κατέγοντος ἑαυτὸν ἀπορρηῆσαι καὶ αὐθίς μοι ἐπελθεῖν. οὐκ εἶα δὲ τοῦτον ἐκεῖνος ὁ πρὸς Θεοῦ πεμφθεὶς ἡμῖν ἐν καιρῷ σωτήρ, ἀλλὰ πάσαις αὐτὸν κολακείαις μετατρέπειν ἐμηχανᾶτο. ὡς δ' οὐδὲν ἤνυτο τούτοις πλέον αὐτῷ, μᾶλλον ἐκείνου τῷ θυμῷ διεγειρομένου καὶ φρόνον ἐρευγομένου, ὡς καὶ λαθεῖν αὐτὸν ἅπαξ κατὰ τοῦ νότου μου τὴν μάχαιραν αἴφνης κατενεγκεῖν καὶ πλήξαι πληγὴν μανίας πλήρη, τὴν καὶ μέχρι νῦν δεικνῦσαν τῆς δεξιᾶς τὴν ἐπίτασιν, ἀθρόον πρὸς τὸ ὀργιλώτερον ἑαυτὸν ἀλλοιώσας ὁ Θαναμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ τὸν Αἰθίοπα στερωῶς ὠθίσας, ἐμέ τε συναρπάσας ἤδη παρὰ πόδας ἐστῶτα καὶ τῷ τῆς ὠτειλῆς περιρροῦμενον αἵματι, δρομαίως τὸ τάχος πρὸς τοὺς ἐταίρους ἐχώρει. (50) ὡς οὖν μετὰ τοῦ πλήθους γενόμενος καὶ αὐθίς ἐγώ, καὶ τόδε τὸ κακὸν διαδράς, τὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεὸν ἐποιούμην, λαβόμενός τε σχολῆς τὴν τοῦ νότου πληγὴν κατενόουν, αἰφνιδίως πάλιν δευτέρας πληγῆς ἐπησθόμην, πλέον ἢ πρότερον ὀδύνας βληθεὶς. ὁ δὲ τολμηρὸς ἐκεῖνος, οὐκ οἶδ' ὅθεν ἐπιστάς, ὠθισέ μοι κατὰ πλευρὰν ἐκ τῆς ὀπίσω τὸ ξίφος, δεινὸν ἀλαλάξας καὶ τὸ ἀκάθεκτον τοῦ τρόπου τῆ φωνῆ παραστήσας. ὡς εἰπεῖν συνόντι μοι τῷ ὑπερμαχοῦντι ἀνδρὶ "τίνας χάριν τῆς ἐμῆς μόνης ζωῆς ἠφειδήσατε, καὶ τῷ βαρβάρῳ" συστραφεῖς καὶ τὸν Αἰθίοπα δείξας "πρὸς θάνατον ἐκδεδώκατε; τοῦτο γνόν-

1 βαρβάρους P
μέως A

4 πείσας P
13 ἐτέρους A

11 ὠθήσας P
18 ὅθεν ἄλλοθεν ἐπιστάς A

dens (id enim barbaris in more est) cruento trucique adspectu a tenente sese expedire conabatur ac rursus in me irruere: sed non sinebat ille qui a deo opportunus nobis servator missus fuerat, sed blande suadendo a proposito avocare studebat. ubi autem omnem in eo operam perdere advertit, illo maiores excitante iras ac caedem evomente, ut et clam semel repente aggressus gladium humero adegerit plenumque furoris vulnus incusserit, quod et modo quanta vi ictus datus sit ostendit, subito vir ille admirandus acriore excitus ira, Aethiopem valide propellens, meque ad illius genua prolapsum exque vulnere cruore madentem corripiens, ocius se ad comites refert. (50) cum itaque rursus reliquis simul euntibus comes adiunctus eoque periculo liberatus, deo gratias agerem, nactusque otium de accepto vulnere cogitarem, aliud repente inflictum vulnus maiore quam prius dolore ictus persensi. vir enim ille audacia procax, nescio unde facto impetu, gladium retro in latus adegit, ingenti sublato ululatu, effreneque ingenium vocis immanitate prodens. hincque adeo ad virum mihi defensorem, et qui ipse aderat, "ut quid vero" inquam "meam unius vitam neglexistis, atque barbaro" ad Aethiopem versus eumque monstrans "in mortem dedistis? hoc vero scitote, nisi omnes

τες ἔστε, ὡς εἰ μὲν κοινῇ πάντες, οὓς τοῖς ὄρκοις ἐβεβαιώσασθε, τὸν θάνατον διαφύγοιμεν, πέρας λάβοι καὶ ὑπερ ἡμεῖς ὑπεσχόμεθα, εἰ δ' ἐνὶ γέ τινι τύχοι δι' ἀμέλειαν ἐπιστὰς θάνατος, πάντες τῷ ἐκείνου πτώματι τὴν ζωὴν συμπεραίνομεν, καὶ οὐδενὸς ὕμεις τῶν ἐλπιζομένων ἐντεύξεσθε. ἀλλ' εἴπερ μὴ πρὸς ἀπάτην ἀλλ' ἀληθῆς γέγονεν ὁ διὰ μέσου προτεθεὶς ὄρκος, πάση μηχανῇ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν συντηρήσατε, καὶ εὖ ἴστε πάντα καὶ ἡμᾶς πληρώσειν ὅσα πρὸς ὑμᾶς συνεθέμεθα.” ταῦτα ἐκεῖνος ἀκηκοὺς καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν γνωρίσας ἔπεισε πάντας ἐφορμήσαντας κατὰ τοῦ

10 δυσμενοῦς μακρὰν αὐτὸν ἀπελάσαι· οἱ δὲ καὶ κυκλώσαντες ἡμᾶς ἔκτοτε σχολαιωτέως ἐβράδιζον.

51. Ἦλθομεν δὲ κατὰ τινὰ τόπον ἔνθα μονή τις ἔστι παρθένων ἀσκουσῶν γυναικῶν, ἣτις πάλαι τοῦ Ἀκρουλλίου κατο- P 359 νομάζεται. καὶ πάλιν ἄλλη τινὲ κουστωδία βαρβάρων ἐντυχόντες

15 κατὰ τὴν προαυλαίαν οἱ μεθ' ἡμῶν βάρβαροι, καὶ τι μικρὸν συστάντες αὐτοῖς, ἔδοξαν εἰσὼ χωρεῖν ὡς τι σπονδαῖον τοπάσαντες ἐφενερεῖν. συνειπόμεθα δὲ τούτοις καὶ ἡμεῖς, τοὺς παρόντας ὑποβλεπόμενοι καὶ μὴ πῶ τὰς ψυχὰς τῆς προτέρας σκοτοδίνης ἀπαγαγόντες. ὡς οὖν εἰσηίμεν τοῦ νοοῦ τὰ προπύλαια ὃς τοῦ

20 ἁγίου ἐπικέκληται Γεωργίου, ὁρῶμέν τινὰ βάρβαρον σκιμποδίῳ ἐγκαθεζόμενον, ἀνασπάσαντά τε τὰς ὀφρῦδας ξίφος τε κατέχοντα γεγυμνωμένον, καὶ ἀπενὲς τοὺς ἐστῶτας βλέποντας εἰς αὐτόν, εἴ τι B

5 ἐντεύξεσθε AP
13 τοῦ om P

9 κατὰ τοῦ δυσμενοῦς ἐφορμήσαντας P
18 μήπως P

simul, quibus iureiurando fidem obstrinxistis, a morte immunes servati fuerimus, finem non accipiet quod ipsi sumus polliciti. sin autem vel unum nostrum, quod rem minus curaveritis, desiderari contigerit, illius omnes interibimus occasu, nec vos ullius eorum quae speratis compotes efficiemini. quare si non fraude sed vere iureiurando fidem obstrinxistis, omni opera vitae securo praestate; probeque noveritis a nobis quoque praestitum iri omnia quae pacti sumus.” quibus ille verbis, ac cum sociis indicasset, cunctis auctor fuit ut uno impetu perditum hominem procul arcerent ac propellerent. indeque agmine cingentes lentius incedebant.

51. Venimus autem ad quendam locum, ubi erat monasterium virginum religiosa palaestra merentium, quod ab antiquo Acrullii nuncupatur. rursus vero aliam quandam barbarorum custodiam in vestibulo offendentes, qui nobiscum erant barbari, ac cum eis tantisper collocti, introire decernunt quasi aliquid aestimatione dignum ibi reperturi. nos eos sequebamur in praesentes limis oculis obtuentes, necdum a pristina mentis reflecti vertigine. ingressi igitur templi vestibula (erat illud Georgii martyris nomine consecratum) videmus barbarum quendam in scabello sedentem, erecto supercilio, strictumque ensem tenentem; atque eos qui

καὶ βούλοιο πράττειν, ἐτοιμούς εἶναι ταῖς ὁρμαῖς ὑπεμφαίνοντας. ὡς οὖν κατ' αὐτὸν ἐγενόμεθα, ἤρето τοὺς περὶ ἡμᾶς τίνες ἐσμέν καὶ ποία προφάσει τὸν θάνατον διεφύγομεν. οἱ δὲ πάντα συντόμως ἐξείπον, καὶ τῶν νώτων ἡμῶν λαβόμενοι πρηνεῖς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ τῷ ἐδάφει προσέρρηξαν. ὁ δὲ τὸ ξίφος, ὅπερ ἔτυχε ταῖς 5 χερσὶ κατέχων, ἐτέρως ἢ ὡς πέφυκε τέμνειν ἀνθυποστρέψας, ἐπάταξε ταῖς κάραις ἐφύπαξ καθ' ἓνα ἡμῶν. εἶτα ἀνίστασθαι καὶ θαρρεῖν ἐκέλευσε, καὶ "τοῦτο" φησὶ "τῆς ἀσφαλείας τεκμήριον ἔχοντας μηδὲν τοῦ λοιποῦ δεινὸν ὑμᾶς ὑποπτεῦειν παρεγγυῶ."

C τοῖς παρεστῶσι δὲ βαρβάροις τοῦ ναοῦ τὰς πύλας, αἱ τέως ὑπῆρ- 10 χον κεκλεισμέναι, προστάξας ἀναρριπίσαι, τῆς καθέδρας ἔξανα- στὰς καὶ τὸν ἐμὸν πατέρα τῇ λαιᾷ ταῖν χειροῖν, τῇ ἐτέρῃ δὲ τῶν ἀπ' ἐμοῦ δύο ἀδελφῶν τὸν ἓνα κατέχων, ἔνδον εἰσήει τοῦ σεβασμίου σηκοῦ. ὁ δὲ ἦν ἅπας πεπληρωμένος ἐλεινῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτῇ προκαθειρχθέντων, τριακοσίων περὶ πού τὸν ἀριθμὸν, ὡς 15 ἐν ὑστέρω κατεμανθάνομεν. (52) οὐκ ὀλίγον δὲ καὶ μαιφόνων πλῆθος τῷ δυσμενεῖ συνεισῆλθεν. ἀλλ' ἐκεῖνος εὐθύς εἰσπηδήσας

D ἀνῆλθεν ἐπάνω τοῦ καθηγιασμένου βωμοῦ, ἐν ᾧ παρὰ τῶν ἱερέων ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία· καὶ τοὺς πόδας συμπλέγδην ἐν ἀλλή- 20 λοις ἀνθυποστρέψας, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βαρβάροις, ἐκάθητο γέ- μων θυμοῦ καὶ ἀπονοίας, τὸν τε δῆμον τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων περι- σκοπῶν, καὶ ἄπερ ἐβούλετο δοῦν, τῇ κακεντρεχεῖα τῶν φρενῶν διοικούμενος· τὸν ἐμὸν δὲ πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἐκατέραις διαλα-

13 τὸν om P

16 μαιφόνον P

circum erant intentis in eum oculis, si quid faciendum iussisset, prom- ptos se obsequio gestu nutuque significantes. ad eum igitur cum venis- semus, interrogat qui nobis ductores erant, quinam essemus, quave ex causa mortem effugissemus. illi paucis omnia exponunt, et per humeros nos accipientes ad eius pedes pronos in solum prosternunt. at ille ense, quem manibus gestabat, aversa acie, ut secare non posset, uniuscuius- que nostrum caput leviter percussit; tum surgere bonoque animo esse iussit. et "hoc" inquit "securitatis pignus habentes, praecipio ut nihil in posterum mali timeatis." tum adstantibus barbaris templi fores, quae clausae essent, reserare iubet, deque sede exsiliens, ac patrem meum sinistra alteraque unum fratrum meorum tenens, venerandam sacram illam aedem ingreditur. erat illa miserabilium hominum, ante in ipsam coniectorum, plena, qui, ut postea nobis relatum est, trecentorum fere numerum implebant. (52) cum truci autem illo non exigua quoque patri- cidarum turba intravit. verum ille statim saltu in sacrosanctum altare, in quo a sacerdotibus mysticum sacrificium divinaque res peragitur, in- siliit, et pedibus inter se complicatis, ut barbarorum moris est, sedit, furoris dementisque superbiae plenus; hominumque illam multitudinem circumspiciens, ac quod animo destinaverat, ut faceret, versutae mentis solertia ac dolositate disponens, patrem quoque meum et fratrem utra-

βῶν ταῖς χερσί, καὶ ἡμᾶς αὐτοῦ που πρὸς τῇ εἰσόδῳ φυλάττεσθαι
 παρὰ τῶν ἐλόντων ἐγκελευσάμενος, νείματι τοῖς βαρβύροις ἀνε-
 λεῖν ἐκείνους προσέταττεν. οἳ δὲ τὸ τάχος καθάπερ ἀτίθασσοι
 λύκοι θήρας ἐπιτυχόντες, οὕτως ἠπειγμένως καὶ ἀηλεῶς τοὺς
 5 ἄθλιους κατέτεμον. ἔτι δὲ τῷ θυμῷ ζέοντες, τί καὶ περὶ ἡμῶν
 ἐθέλοι αὐτοὺς πράττειν, πρὸς τὸν δεινὸν ἐκείνον δικαστὴν ἀπεισκό- P 360
 πουν. ἀλλ' ἐκείνος μὲν τῆς καθ' ἡμῶν αὐτοὺς τέως ἐπιχειρήσεως
 διεκώλυσεν, ἐδόκει δὲ καὶ ἡμῖν αὐτόθι φυλαττομένοις τὸν τε πα-
 τέρα καὶ τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν τοῖς κειμένοις συναναιρεθῆναι καὶ μό-
 10 νους ἡμᾶς φειδοῦς ἀξιοθῆναι. πάλιν ἐκείνοις περὶ ἡμῶν αὐτὸ
 τοῦτο, τῷ βωμῷ φυλαττομένοις, λογιζέσθαι ἐπήροχτο. πλὴν οὐκ
 εἴχομεν ᾧ τινὶ πέρατι τὴν περὶ ἀλλήλων σιῆσαι ἀμφιβολίαν. ὡς
 γὰρ ἔληξεν ὁ κατ' ἐκείνους τοὺς δυστυχεῖς φόνος, πεπλήρωτο δὲ
 τὸ ἔδαφος ἅπαν νεκρωμένων σωμάτων, μέσον δὲ τούτων ἐλίμνα-
 15 ζεν ἡ πλημμύρα τοῦ αἵματος, οὐκ ἔχων ὅπως ὁ μισαιφόνος ἐκείνος
 πρὸς τὸ ἐκτὸς γένηται, ἄλλο κατ' ἄλλο τὰ πτώματα τῶν κειμένων B
 τοῖς ἐκατέρωθεν τοῦ ναοῦ περιδρόμοις ἐπιτεθῆναι διεκελεύσατο.
 οὗ δὲ καὶ γενομένου θῆτον εὐθὺς αὐτὸν τοῦ βωμοῦ καταπηδή-
 σαντα, καὶ πάλιν τὸν ἐμὸν πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἐκατέρωθεν χερσὶν
 20 ἐναγκαλισάμενον γενέσθαι μέχρις ἡμῶν. τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἐκδει-
 ματώσασα τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν θεαμάτων ἐκείνων ἀγλύς, ἣν τε
 ἐκείνοις κατείδομεν καὶ ὧν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐτοπάσαμεν, ὡς ἐν

6 ἐθέλοιεν P, ἐθέλειν A

8 καὶ om A

que manuprehendens, nosque ad ianua prope ab his qui ceperant ser-
 vari iubens, omnes in ea nutu iugulari praecepit. qui actutum velut
 efferati lupi, iam praedae compotes facti, incitatis animis atque impetu
 crudelem in modum miseros conciderunt; adhucque rabie furentes a diro
 illo saevoque iudice signo ostendi expectabant quid et nobis factum
 vellet. ceterum ille eorum hactenus in nos impetum inhibuit. porro
 videbatur nobis, qui ibi servabamur, patrem ac fratrem gladio sublato
 esse cum his quorum caesa cadavera iacebant, nobisque duntaxat immi-
 tem illum pepercisse: nec aliter ipsis, qui prope altare servabantur, de
 nobis cogitare in animum veniebat. nec vero erat quo tandem fine mu-
 tna illa de nobis sedaretur anxietas. ut enim miserorum peracta caede, omni-
 que solo contrucidatorum hominum cadaveribus constrato ac inter illa sta-
 gnantibus cruoribus proluto, parricidae exitus non patebat, quo se foras
 subduceret, iacentia illa corpora in ambulacris utrinque templum am-
 bientibus unum supra aliud congeri iussit. quo facto statim ex altari
 prosiliit, patremque meum ac fratrem ambabus rursus manibus amplexus
 ad nos usque venit. tanta vero erat, quae animos nostros perterritabat,
 eorum spectaculorum, quae tum in illis vidimus tum in nobis suspicati
 sumus, caligo et horror, ut quamvis in tanta internecone soli mortem

τοσαύτη πανωλεθρία μόνοι διαφρυγόντες τὸν θάνατον μηδὲν τι τοῦ σκαθρωποῦ καθυφεῖναι, ἀλλὰ μόνον τοῖς προσώποις ἀλλήλων
 C ἐνατενίζειν, ὡσεὶ ἐκπληττόμενοι καὶ μηδὲ φωνὴν ἀφεῖναι τῷ
 πράγματι συγχωροῦμενοι. τοὺς πλείονας δὲ τῶν βαρβάρων ὁ
 σοβαρὸς ἐκεῖνος ἀποτεμόμενος, ἵππῳ ἐπιβάς ἐφρεσιῶτι ἀπέπτη ἐκ 5
 μέσου ἡμῶν, προστάξας καὶ αὐθις συλλαβεῖν ἡμᾶς καὶ πρὸς τὸν
 λιμένα τῆς πόλεως σπουδῇ θέειν· αὐτόθι γὰρ κατασπεύδειν καὶ
 ἑαυτὸν ἔφη.

53. Παραλαβόντες σὺν ἡμᾶς ἦγον ὡς τάχιστα, πᾶσαν
 ἡμῖν παντιχόθεν ἀσφάλειαν περιποιούμενοι. καὶ πολλαχοῦ τῆς 10
 ὁδοῦ περιπίπτομεν πολλοῖς πλήθεσι τῶν εἰσρεόντων βαρβάρων,
 πάντων φόνον πνεόντων· καὶ οὐ μικρὸν ἦν ἔργον λανθάνειν τού-
 D τους, εἰ καὶ ὅτι ῥώμη πολλῇ σωμάτων καὶ οἱ προειληφότες ἡμᾶς
 Αἰθίοπες ὑπῆρχον ἀνεσταλμένοι, καὶ οὐδὲν ἦν ἢ καταπτῆξαι ἢ
 τῆς ὁρμῆς αὐτοὺς ἐνδοῦναι τὸ παράπαν δυνάμενον. πλὴν οὐ μετ' 15
 ὀλίγου καμάτου καὶ ἀγωνίας τὸν ῥηθέντα λιμένα τῆς πόλεως κατε-
 λάβομεν. αὐτόθι γὰρ ἔτυχεν ὣν καὶ ὁ τῶν πολεμίων τοῦ στρατοῦ
 καθηγούμενος, ᾧ δὴ καὶ ἀνηγγέλη τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τῶν συνόν-
 των βαρβάρων, γνωρισάντων καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν μόνους ἡμᾶς
 ἐκ πάντων τῶν προστυχόντων περιεσώσαντο. ὃς ἐξ αὐτῆς ἕνα 20
 τινὰ τῶν σὺν αὐτῷ τῆς καθέδρας ἐξαναστήσας καὶ τοῖς ἐστῶσιν
 ἐπισυνάψας, τοιαύτην δέδωκε καθ' ἡμῶν αὐτῷ ψῆφον, ὡς εἰ μὲν

1 μόνον AP
 ἦν ὁ A

3 ἀτενίζειν P

5 διέπτη A

ἦν ἢ]

evaserimus, nihil minori maestitia affecti fuerimus, sed tantummodo velut attoniti alii in alios intentis vultibus nec vocem mittere rei immanitate sineremur. plurima autem barbarorum parte ferox ille atque arrogans a se dimissa, in equum, qui praesto erat, insiliens e medio nostri avolavit, rursus imponens ut et nobis assumptis ad littus civitatis propere festinarent, quo nimirum ipse quoque iter celeraret.

53. Sic itaque assumptos quam celerrime ducebant, omnem nobis undique procurantes securitatem. nec raro in via in multas barbarorum confluentium turmas ac manipulos incidebamus, qui omnes caedem spirarent; nec leve erat ac expeditum illos effugere, tametsi, qui nos primi ceperant, Aethiopes viri corpore robustissimi essent, nec ulla re aut terri possent aut ad impetum remittendum induci. ceterum non levi labore ac trepidatione ad eum quem dicebam venimus civitatis portum. ibi enim hostium classis ductor ac imperator consederat; cui et de nobis nuntiatum est a barbaris, qui simul erant, causaque exposita cur nos soli servati essemus ex omnibus in quos ipsi inciderant. tum ille statim unum aliquem assessorum surgere iubens ac rectum stare, eiusmodi in nos sententiam promulgandam contradidit, nempe, si vera comperiren-

ἀληθῆ φανεῖν ὅσα τοῖς βαρβάροις ἐν τῷ τείχει προὔπεσχόμεθα, P 361
 ἔργοις αὐτοῖς πληρούντων τὰς ὑποθήκας, καὶ φειδοῦς ἀξιωθῆναι
 καὶ πρὸς αὐτὸν πάλιν ἀνθυποστρέψαι· εἰ δέ γε μηδὲν τοιοῦτον
 ἀληθῶς λεχθὲν εὐροίεν, ἀλλ' ἢ προαπολωλεκότας τὰ χρήματα, ἢ
 5 τὸν θάνατον δεδιότας ἅπαντα ψευσαμένους καὶ ὡσπερ τὴν
 πρώτην ἔντευξιν ἀποκρούσασθαι διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ
 σοφισαμένους, τοῖς ξίφεσιν ἕνα ἕκαστον ἐκείσε διελόντας τῆς
 ζωῆς ἀπαλλάξαι. παραχρῆμα οὖν καὶ πάλιν μέσους ἡμᾶς δια-
 λαβόντες ἄγειν ἐπέταττον, ἔνθα δὴ τεταμιῦσθαι, φασίν, ὑφ'
 10 ἡμῶν προεδηλώθη τὰ χρήματα, ἔξιπόντες καὶ τὴν καθ' ἡμῶν B
 ἐξενεχθεῖσαν ἀπόφασιν, καὶ ὡς εἴ τι τυχὸν τῶν λεχθέντων μὴ πρὸς
 ἔργον ἀχθείη, τοῖς ξίφεσι τούτοις διακριθήσεται. δέος οὖν ἡμῶν
 καὶ τότε μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπεισήει, τάχα μή πού τις τῶν οἰκε-
 τῶν ἢ τῶν προπειραθέντων τοῦ τόπου, παραπλησίᾳ περιτυχῶν
 15 ἀνάγκη καὶ θέλων καὶ αὐτὸς τὸν ὄλεθρον ἐκφυγεῖν, προεσήμανε
 τὴν δαψίλειαν τῶν κεκρυμμένων, καὶ μᾶτην ἐνρέθημεν ἡμεῖς
 τοσαύταις μηχαναῖς τὴν ἑαυτῶν ζωὴν συντηρούμενοι.

54. Ἀλλ' οὐπω ταῦτα βεβαίως ἔχοντες σκοπεῖν, πεφθά-
 καμεν τὸν τόπον οὕτως ἔχοντα καθὼς ἐν τῷ καιρῷ τῆς φυλακῆς C
 20 ἔσημειωσάμεθα· ὑφ' ἐνὶ γὰρ τινι κρυφιώδει ταμιείῳ, ὅσοιπερ ἂν
 ἦμεν κατὰ συγγένειαν ἀγχιστεύοντες, προαποθεῖναι τὰ ἑαυτοῦ
 ἕκαστος, ὡσπερ τοῦ μέλλοντος μαρτυρούμενοι, συμφερόντως ἐβου-

10 ὑμῶν?

12 ἡμῶν AP

19 πέφθαμεν P

tur, quaecunque in muro ante barbaris promiseramus, rebusque ipsis
 quae pacti essemus impleremus, nobis parcendum esse atque ad
 ipsum rursus revertendum: sin nihil eiusmodi vere dixisse invenerint,
 sed vel antea male consumptis pecuniis vel metu mortis mendacio
 cuncta finxerimus, et ut primum impetum vitaremus, necessitate
 ita urgente eam fraudem fecerimus, ibidem singulos in membra
 divisos neci dedendos. statim igitur rursusque nos circumvallentes
 eo ducere iubebant, ubi repositas esse pecunias antea dixeramus;
 simul etiam sententiam contra nos latam edebant, et si quid ex dictis
 forte reipsa praestitum non esset, quibus accincti erant, ensibus
 decernendum esse. quare tum magis quam ante metus incessit, ne forte
 vernerum quispiam, vel eorum qui ante loci expertes essent, ipse quoque
 pari quadam necessitate adactus mortisque interitum cavere volens
 absconditarum rerum copiam prior indicasset, frustra que tantis machinis
 ac consiliis vitae studere inveniremur.

54. Enimvero cum necdum haec certo dispicere possemus, ad locum
 devenimus, sicque habentem offendemus quemadmodum eum, cum res
 occultarentur, signaveramus. in uno enim occulto conclavi, quicumque
 eram sanguinis necessitudine coniuncti atque propinqui, sua quisque
 reponere, quasi id quod erat futurum divinaremus, haud inconsulta ra-

λευσάμεθα. οὐ καὶ τὴν ἔξοδον τοῖς βαρβάροις καθυποδείξαντες, ἣτις ἦν λιθίνη πλακὶ κατησφαλισμένη, ἰστάμεθα τῶν πολλῶν λογισμῶν τὰς ψυχὰς περιάραντες. ἤδη μὲν γὰρ μηδὲν τοῦ λοιποῦ δεδιέναι χάριν τῆς ὑποσχέσεως, τοῦναντίον μὲν οὖν καὶ συμπαθείας τυχεῖν τῷ πλήθει τῆς ἐπιδόσεως. ὡς γὰρ ἐκεῖνοι τῶν κρυφίων ἐπέτυχον, εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὀργίλου πρὸς τὸ περιχαρὲς μετεβάλλοντο καὶ ἡμῖν διευθυμῆσθαι προσέταττον. “τούτοις” γὰρ

D ἔφασκον “κατηγγήθητε τὴν σωτηρίαν, καὶ διὰ τούτων ὑμῖν τὸ ζῆν κεχάρισται σήμερον. ἀλλ’ ἀπέλθωμεν δὴ καὶ πρὸς τὸν ἡγούμενον τοῦ στρατοῦ, ὡς ἂν καὶ παρ’ αὐτοῦ τελείαν δέξησθε τὴν ὑσφά-10 λειαν.” ἦγον οὖν πάλιν ἡμᾶς ἐκεῖθεν τὴν εἰς αὐτόν, περιεπίπτομεν δὲ φοβεροῖς τισὶ καὶ παραδόξοις θεάμασιν. ἔκειντο γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀνηρημένων ἔτι τοῦ λύθρου ἐναποστᾶζοντα, φρικτὸν ὄραμα, πῦσα ἡλικία τῶν ἀνθρώπων μιᾷ ψήφῳ τὸν διὰ ξίφος κατακριθεῖσα θάνατον, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταφῆς ἀμοιροῦσα. 15 κατεχεῖτο δὲ κατὰ παντὸς στενωποῦ περιρρέων ὁ οἶνος, καὶ τοῖς P 362 αἵμασι τῶν πεπτωκότων ἀνακιρνῶμενος ἅπαν τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως κατεμέθυσκεν. παριόντες οὖν ἔσκοποῦμεν, καὶ εἴ ποῦ τινα τῶν ποτὲ γνωρίμων ἢ φίλων μεταξὺ τῶν ἄλλων νεκρῶν ἀπηκριβωσάμεθα, ἠρέμα μόνον τοῖς στεναγμοῖς πρὸς ἀλλήλους τοῦτον διε-20 σημαίνομεν. σχολὴ δ’ οὐκ ἦν ἢ θρηῆσαι τοῦτον ἢ χαρίσασθαι τι τῆς ποτὲ φιλίας τῷ καιρῷ χρήσιμον· ἀλλ’ ἢ μόνον ἄπρακτα

17 ἔδαφος κατεμέθυσκεν. παριστάντες P

tione statueramus. huius aditu barbaris commonstrato, ipso lapidea tabula obstructo, stetimus, multis anxiiisque cogitationibus animo liberato. iam enim nihil erat quod promissionis causa timeremus, contra vero ut etiam affluente rerum suppeditatione indulgentiam consequeremur. ut enim illi absconditis potiti sunt, statim ira trucique ingenio in hilaritatem converso nos quoque bono animo iusserunt. “his enim” aiebant “vestram salutem redemistis, et per ea vitae vobis hodie munera indulgentur. sed abeamus ad exercitus ducem ac imperatorem, ut ab illo perfectae securitatis pignora condonentur.” hinc itaque rursus nos ad eum duxerunt. per viae autem praesentiam tremenda quaedam ac inaudita spectacula nostris se oculis obiiciebant. nam proiecta iacebant caesorum cadavera adhuc cruore fluentia, horrendum visu! omnis hominum aetas una sententia gladii morte damnata, ac cum aliis ipso quoque iusto funere ac sepultura privata. fundebatur vinum, et per omnes civitatis vicos diffluens, mixtumque caesorum cruoribus omne solum inebriabat. cum ergo prope essemus, considerabamus, ac si quem eorum quos unquam familiares sive amicos habuissemus, inter reliqua cadavera satis dignosceremus, hoc solummodo gemitibus ac suspiriis inter nos indicabamus: at non vacabat ut aut lugeremus aut aliquid opportunum pro veteris amicitiae iure indulgeremus, sed solum nulla fruge mortuo indo-

τῷ κειμένῳ περιαλγήσαντες πάλιν περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἔσκεπτό-
μεθα.

55. Ἦδη δὲ φθασάντων ἡμῶν τὸν λιμένα παρέστημεν
τῷ τυράννῳ, ὅτε καὶ τοὺς τῶν νηῶν ἀρχηγέτας ἐκκλησιάσας τῆς
5 καλουμένης εὐχῆς ἐθρήσκευε τὴν δυσσέβειαν· ὃς μετὰ τὴν συμ- B
πλήρωσιν ἐκείνης τῆς τελετῆς ἄχθῆναι ἡμῶς κατὰ πρόσωπον τοῖς
ἐφροσῶσι διεκελεύσατο. ὡς οὖν ἤχθημεν, ἐπυνθάνετο τὸν πατέρα,
“εἰ ἐπίσκοπος” φησὶ “τυγχάνεις τῆσδε τῆς πόλεως;” ἔτεκμαίρετο
γὰρ ὅσον ἐκ τῆς ἐσθῆτος οὐδὲν ἄλλοῖον ἔχειν τοῦ ἀξιώματος. ὁ δὲ
10 “οὐκ εἰμί” ἔφη, “κληρικὸς δὲ καὶ τῆς ἐκείνων εὐχῆς προσδεόμε-
νος.” ἄλλος δὲ τις ἐγγύθεν ἐστῶς, ὃς ἦν ἀρχηγὸς τοῦ ἑτέρου
στρατοῦ, πρὸς αὐτὸν ἔφη “ἐπίσκοπος μὲν οὐκ ἔστιν οὗτος, καὶ
οὐδὲν δὲ διαφέροντα βαθμὸν ἐκείνοις κεκλήρωται· ἔξαρχον γὰρ
αὐτὸν ἴσμεν τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης, οὐδὲν τῆς τιμῆς ἐκείνων καθυ- C
15 στερίζοντα.” “οὗτος δὲ τίς ἐστι;” τῷ δακτύλῳ σημείνας ἐμὲ.
“νῖός ἐστι τοῦδε,” καὶ αὐτῶς ὁ παρεστῶς ἔφη, “κληρικὸς καὶ αὐ-
τός, καὶ τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων τεταγμένων εἷς. οὗτοι
δὲ ἀδελφοὶ τυγχάνουσι τοῦδε,” τὸν ἀπ' ἐμοῦ δύο παραδηλώσας,
“ἄμφω δὲ νῖοὶ τοῦδε τοῦ προεστῶτος, διαφόρως μὲν ἀποτεχθέν-
20 τες αὐτῷ, ἄγοντες δὲ καὶ διάφορον ἡλικίαν.” “ὁ δὲ συνὼν αὐτοῖς
οὗτος ὁ γηραιὸς τίς ἂν εἴη;” πάλιν ὁ δεινὸς ἤρreto δικαστής.
“ἀδελφὸς ἐμός,” προλαβὼν ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, νεύματι κάκει-

15 σημαινῶν P

16 ἔφη om P

17 τῶν ante βασ. om P

lentes ad nostra iterum studium nostrum atque animum transfere-
bamus.

55. Cum vero iam ad littus devenissemus, tyranno sistimur, quo tempore navarchis in concionem vocatis, eius quam vocant precationis impio cultu rituque defungebatur. quo expleto peractaque caerimonia ad se nos coram adducere adstantibus iussit. ut igitur adducti sumus, interrogabat patrem. “num” inquit “huiusce urbis episcopus existis?” quantum enim ex cultu coniciebat, quod a dignitate abhorreret nihil habebat. ille “non sum” ait, “sed clericus, et cui episcoporum benedictionis sit opus.” alius vero quidam prope stans, alterius exercitus ductor, ad eum ait “haud quidem ille episcopus est, gradum tamen nihil ab episcopali diversum nactus est. scimus enim eum omnis Atticae exarchum esse, quo munere nihil minori honore prae episcopis fulget.” “hic vero quis est?” digito me monstrans. “filius eius est,” rursus astans ille respondit; “ipse quoque clericus, exque Palatinis clericis unus. hi autem duo fratres illius sunt,” illos indicans qui a me sequebantur, “utrique primi illius filii, non uno tempore ab eo suscepti, et qui diver-
sam aetatem agant.” “quis hic vero, qui cum illis esset, senex ille,” iterum dirus ille iudex quaesivit. dictum arripiens pater meus “frater

νον συνθέσθαι πρὸς τὴν πεῦσιν ἀναδιδάξας. Ἰπειδὴ δὲ τούτων
D ἀκήκοε, καθεσθῆναι πάντας προσέταξε, καὶ ἑαυτὸν τῶν ἄλλων
ἀποτεμόμενος ἡσυχῇ πρὸς ἡμᾶς ἔφη “πάσης ὑμᾶς πονηρᾶς ὑπο-
ψίας ἐκτὸς εἶναι βούλομαι· τὸ τε γὰρ ἀόπλους τοῖς εἰληφύσιν ἐν-
τυχεῖν καὶ τὸ νῦν ἐν ὄψεσι ταῖς ἡμαῖς προτεθὲν χρημάτων πλῆθος 5
τὴν ζωὴν ὑμῶν, ἣτις δυσέλλιπτός ἐστι τοῖς πολλοῖς, ἔχαρισαντο,
καὶ οὐκ ἔστιν ὑμῶν ὑπόνοια τοῦ λοιποῦ θανάτου ἕξ ἐπιβουλῆς,
οὐδέ τις ἄλλη ἐπήρεια παρὰ τῶν ἡμῶν ὑπηκόων. ἀλλ’ ἄπιτε τὰ
συμφέροντα συμβουλευόντες ἑαυτοῖς, χρηστίς τε παραζευγνύντες
ἐλπίδας. οὕτω γὰρ ἡμᾶς φθάσαι τὴν Συρίαν γενήσεται, καὶ 10
πρὸς Ταρσὸν εὐθὺς πόλιν τῆς Κιλικίας ὑμᾶς διαπέμψω τηρη-
P 363 θησομένους σὺν τοῖς ἐκεῖσε φρουρουμένοις μέχρι τῆς προσδοκω-
μένης καταλλαγῆς, ἀντίλυτρον ἔχοντας τοὺς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων
καιροῖς οὐκ ὀλίγοις ἐαλωκότας ὁμοεθνεῖς ἡμῶν Ἀγαρηνοῦς, ὧν
ἀφικομένων καὶ ὑμεῖς τῶν δεσμῶν λυθῆσθε καὶ τὰ οἰκεία ἕκα-15
στος ἀπολήψεσθε.” οὕτως ἔφη, καὶ πρὸς τοὺς ὑφ’ ἑαυτὸν πάλιν
ὑποστραφεῖς τὰ περὶ ἡμῶν διεξήει, βαρβαρίζων τὰ πλεῖστα.
οὐδὲν δὲ τέως ἐλάνθανεν ἡμᾶς, τὸν κατ’ ἀρχὰς περισώσαντα
εἰσέτι μέσον ἡμᾶς περιάγοντα καὶ πάντα ἕξ ἐκείνου μανθάνοντας.
B (56) τόπω δὲ τινι τῇ θαλάσῃ περικλυζομένῳ καθεσθέντας 20
ἀσφαλῶς ἡμᾶς τηρεῖσθαι προσέταξεν. οὗ δὲ γενομένου πρώτων

3 ὑμᾶς] ἡμᾶς AP 4 ἀόπλους A 10 οὐπω?
11 πρὸς τὴν Ταρσὸν A 12 ἐκεῖ A 15 καὶ ante ὑμεῖς
om P 19 περιάγοντα] ἔχοντας addit Comb.

meus” respondit, nutu ut id et ipse confirmaret edocens. haec ubi au-
diit, omnes sedere iussit, et ab aliis dimotus, nobis placide ac silentio
dixit. “volo vos ab omni procul mala suspicione esse. tum enim quod
inermes in eos incideritis qui ceperunt, tum quae nunc prae oculis ex-
posita est pecuniarum vis, vitam vobis elargita sunt, cuius aegre spes
vulgo existat. nullusque deinceps mortis ex insidiis paratae vobis metus
erit, nulla suspicio; nec a subditis meis ulla alia iniuria violabimini.
sed ite, vestris ipsi rebus, quae sint proficua, consulentes atque vos
optima spe lactantes. sic enim in Syriam veniemus, vosque protinus
Tarsum Ciliciae dimittam, ibi custodiendos cum illis qui ibi captivi de-
tinentur, usque ad exspectatae permutationis tempus. eruntque redem-
ptionis vestrae pretium, qui non raro a Romanis aliisque atque aliis ex-
peditionibus capti sunt, gentiles nostri Agareni; quorum adventu vos
quoque a vinculis liberabimini et suas quisque sedes recipietis.” dixit,
et ad suos iterum regressus nostra enarrabat, barbata ut plurimum lo-
quens. nihil vero nos latebat, cum is qui nos a principio servarat ad-
huc nobiscum esset ac circumduceret, ex quo omnia condiscibamus.
(56) porro in quodam loco mari circumluto sedentes tuto custodiri
iubebat. quo facto primum a mortis exspectatae metu animos per-

τῆς ἐλπίδος τοῦ θανάτου τέλειον τὰς ψυχὰς μετηγάγομεν καὶ τῇ
Θεῷ προνοίᾳ τὰ ἐξῆς ἐπετρέπομεν.

Ἐπῆρχετο δὲ τότε τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν, ὥσπερ ἄρτι τοῦ κα-
κοῦ τὴν ἀρχὴν ἀναθεωροῦσιν, ἢ τῶν οἰκείων φροντίς, νύττουσα
5 τὰς καρδίας ἡμῶν μᾶλλον ἢ τὰ κυκλοῦντα ξίφη, πῶς ἄρα καὶ
ποῖον τεθνήκασι τρόπον, ἢ τινες αὐτῶν τοῦ κινδύνου διεκφυγόντες
εἰς τὴν ὁμοίαν ἡμῖν ἀπαγωγὴν ἐκρίθησαν. ὅμως οὐδ' οὕτως εἴ-
χομεν ἀσφαλῶς περὶ τούτων γνῶναι διὰ τὸ πρόσφατον γεγονέναι C
τῶν πολεμίων τὴν εἴσοδον, καὶ πάντα μεστὰ κραυγῆς ἀσήμου καὶ
10 θορύβου τυγχάνειν, καὶ πολὺ πλῆθος εἰσῶ τοῦ λιμένος ἐνστρέφε-
σθαι τῶν τε ἐκ τῆς πόλεως χειρουμένων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν βαρβά-
ρων, πῆ μὲν ἐγκωμιαζόντων τὰ σκῦλα, πῆ δὲ γυναῖκας καὶ ὑπο-
μάζια βρέφη ἐκ παντὸς τόπου καὶ πάσης οἰκίας βιαίως ἐφελκομέ-
νων, ἔλεινόν ὀδυρόμενα καὶ τὴν στέρησιν τῶν μητέρων γοερόν
15 κλαυθμυρίζοντα, ἄλλων τῶν ἀρχόντων τινὸς ἢ τῶν περιφανῶν
πλουσίων κατὰ τινὰς παραπλησίας ἡμῶν αἰτίας τὸν ὄλεθρον δια-
κρουσαμένους ἀνηλεῶς ἐπισυρομένων· ἤδη γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ πρὸς
τοῦ βασιλέως σταλεῖς Νικήτας, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς περιχώρου D
στρατηγὸς χειρωθέντες ὑπῆρχον ἔν τισι ναυσὶ βαρβαρικαῖς φυλατ-
20 τόμενοι. διὰ τοι ταῦτα οὐδὲν πλέον ἢ πρὸ τοῦδε περὶ τῶν οἰκείων
φροντίζοντες ὠφελούμην.

5 καὶ] κατὰ A 6 διαφυγόντες P 9 μετὰ AP 12 τῆ — τῆ P
20 τι AP

fecte advocantes, quae deinceps erant divinae providentiae committe-
bamus.

Tum animum subire cogitationibusque obrepere, ac si malum tum
primum pensarem, necessarium cura ac propinquorum, graviore
hinc cordibus inflicto vulnere quam circumpositis gladiis, quomodo ac
qua ratione ii morte sublatis essent, num aliqui ex ipsis periculo libe-
rati pari nobis abductione damnati forent. ac ne sic quidem certi ali-
quid de illis scire poteramus, quod hostibus recens urbis potitis eam-
que ingressis cuncta inconditi plena clamoris ac tumultus essent, multa-
que turba in portu convolveretur, tum civium qui capiebantur, tum et
barbarorum partim quidem spolia collaudantium, partim vero mulieres
ac lactentes infantes, misere eiulantes ac matrum privationem luctuose
gementes, omni ex loco cunctisque aedibus violenter raptantium, alio-
rumque nonnullos ex nobiles virisque primariis, seu maioribus claris
opibus, qui pari nobis indulgentia ac pollicitatione interitum evasissent,
crudellem in modum trahentium. iam enim ipse ab imperatore missus
Nicetas necnon circumiacentis regionis praetor atque dux in hostium
potestatem venerant, et in quibusdam barbarorum navibus sub custodia
erant. propterea nihil magis ac antea, quicquid de necessariis solliciti
essemus ac curarem, fructus aliquis sequebatur.

57. Ἄλλ' ἦν ἰδεῖν ἐπὶ τοῖς πραττομένοις καὶ τι καινότερον, τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας τοῦ κατὰ φύσιν παρατραπέουσας καὶ τῷ καύσῳ τῶν πειρασμῶν συνεκταθεῖσαν καὶ τοῦ καιροῦ τὴν ἐπίτασιν, ὡς ἐν ὀλίγῃ ῥοπῇ πελιδνωθῆναι τὰς τῶν ἀνθρώπων ὕψεις
 P 364 καὶ πρὸς τὴν συμφορὰν μεταβάλλεσθαι, πάντα δὲ ὁμοίως ἐφίεσθαι καὶ ἀπορεῖν ῥανίδος μιᾶς ὕδατος τοὺς τε ἐντελεῖς τὴν ἡλικίαν καὶ τοὺς ἔτι κομιδῇ νέους, οὐδὲν ἕτερον ἄλλ' ἢ μόνον ἀναψῦσαι μικρὸν τὴν συνέχουσαν δίψαν ἐπιζητοῦντας, καὶ οὐδὲ τούτου τυχάνοντας.

Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης περιῆλθε διάστημα, 10 πάντων προστάξει τοῦ δυσωνύμου θηρὸς κατὰ διαφόρους τόπους σωρηδὸν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀφορισθέντων, οἷς καὶ φύλακας ἐφῆδρευσαν ὑποβλέπεσθαι τούτους διὰ πάσης νυκτός, μὴ πού τις ἐκ μέσον διαδρᾶναι δυνηθεῖη. καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς ἐν ὕπερ ἤμεν φυ-
 B λαττόμενοι τόπῳ συμμιγῆναι προσέταξε τῶν ἀλότων ἄνδρας ὡσεὶ 15 πενήκοντα, ὧν οἱ πλείους καὶ τραυματῆται ἐτύχχανόν, τὰ ἔχνη τοῦ θανάτου τοῖς σώμασι περιφέροντες καὶ μηδὲ τοῖς ἐξῆς θαρρεῖν ἔχοντες· ἐκ μέσον γὰρ αὐτῶν μέχρι δέκα τὸν ἀριθμὸν λαβόντες ἐναπέσφαζαν, καὶ οὐδὲ τούτοις ὑπῆρχον ἐν ἀσφαλείᾳ αἰπερὶ τοῦ ζῆν τέως ἐλπίδες, ἄλλ' ἐκλονοῦντο καὶ διεθρόπτοντο τὴν 20 ὁμοίαν τοῖς κειμένοις ἀπόφασιν περιμένοντες. ἄλλ' ἐπειδὴ, καθὸ λέλεκται, τὰ περὶ τούτων τέλη παρ' ἑαυτοῖς ἔφθασεν ἡ νύξ δια-

14 ἐν om A

57. Enimvero praeter hostium illa trucia videre erat et aliud quidpiam insolitum magis ac mirandum, nempe solares radios ab eo quod est ex natura devios, et cum praesenti malorum aestu temporis quoque sic auctam exaestuationem, ut brevi momento hominum facies livore contracto ac nigrescentes ex infortunii ratione aliam formam induerint; cunctique pariter ardentibus votis aquae guttam desiderabant, ac ne eius quidem compotes erant. perfecta viri aetate atque iuvenes, eaque adhuc minuscula ac pueri, aliud nihil exposcebant quam ut solum refrigerio aliquo sitim temperarent, ac ne id quidem obtinebant.

Sic nimirum omnis illa transacta dies, omnibus diversis in locis infamis belluae iussu acervatim segregatis, quibus et custodes praefecti in omnem noctem dispecturi, ne quis e medio se subducere ac diffugere posset. sed et nobis, quo loco servabamur, ex captivorum turba viri circiter quinquaginta commisceri iussi; qui et plerique acceptis vulneribus mortis vestigia corporibus impressa circumferrent, nec ut mitius in posterum haberent ullam spem haberent. ad decem enim e medio illorum raptos tristi nece gladius sustulit. sed nec reliquis ulla vitae securitas erat, sed interturbati et nutantes ac dissoluti eandem ac iugulati, et quorum iacebant cadavera, sententiam expectabant. quia vero, uti dicebam, ipsorum in his studia nox interrupit, nec satis per eam nego-

κόψασα, ἐσόβουν τινές τῶν βαρβάρων περιερχόμενοι καὶ τισὶ κυμβάλοις κτυποῦντες καὶ ἁλαλάζοντες, ἕως πάλιν ἐφθασεν ἐπιστάς C
 ὁ ἕρθρος, ὀδυνηρὰν προσδοκίαν τοῖς ἐν ὑποψίᾳ θανάτου μεθ' αὐτοῦ κομιζόμενος. ἀλλ' οὐδὲν πλέον ἢ διὰ ξίφους ἢ διὰ τῆς
 5 δόξης φθορὰ πάντας ἐνήλισκεν, ἧ καὶ σφοδρῶς πιεζόμενοι ἐδεό-
 μεθα τοῖς σνοῦσι κἄν τῶν διερχομένων ὑδάτων τῷ τόπῳ μετα-
 λαβεῖν καὶ τινος βραχείας μετασχεῖν ἀνοχῆς. οἱ δὲ πρὸς τοῦτο
 ἀνένευον, οὐχ ὅτι τινὶ συμπαθείᾳ περὶ ἡμᾶς ἐκέχρητο (πῶς γὰρ
 οἱ ταῖς σφαγαῖς ἐντροφῶντες καὶ θάνατον ἀποπνέοντες;) ἀλλ' ὅτι
 10 τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο τῆς πόλεως ὄν ἀπάσης τῶν ἐφάδρων ἀπόρροια ἰκα-
 νὸν ἦν καὶ δίχα πάσης ἄλλης ἐπιβουλῆς τοὺς μετέχοντας ἀπαλλάτ- D
 τειν. πλὴν ὡς ἀπὸ χιόνος ἄρτι λυθείσης εἰλικρινές καὶ ἡδὺ πόμα,
 οὕτω μεθ' ἡδονῆς ἕκαστος τῷ στόματι τὴν σαπρίαν ἐκείνην προσ-
 ἔφερε, καὶ τὴν κύλικα τῆς δυσωδίας μέλιτος πλήρη τοῖς λογισμοῖς
 15 ὑπελάμβανεν.

58. Ἐν τούτοις πάλιν ἀπόφασις ἐξήνεκτο παρὰ τοῦ τυ-
 ράννου, περιέχουσα οὕτως "εἴ τις τῶν συλληφθέντων χρήματά
 που ταμιευόμενος ἔχει, παρελθὼν ἐν μέσῳ τούτοις ὠνησάσθω
 τὴν σωτηρίαν· εἰ δὲ τις μηδὲν ἔχων λῆτρον τῆς ἰδίας ζωῆς φω-
 20 ραθείη, οὗτος τὴν κεφαλὴν τμηθεὶς τῶν ζώντων διαιρεθείη." P 365
 προσέτατε δὲ τοῦτο παρὰ τῶν βαρβάρων ἀκηχοῦς ὡς οὐκ ἂν τινα
 φειδοῦς ἤξιουν, ὅτε κατ' ἀρχὰς εἰσῆλασαν ἐν τῇ πόλει, εἰ μὴ

4 ἡ] ὡς ἡ A, omissio mox φθορὰ
 p. 379 ima 10 ἀφάδρων?

8 κατένευον? quod est

tio finem imponere licait, barbarorum quidam circumeuntes cymbalisque quibusdam perstreptentes ac ululantes sese inferebant, donec rursus mane adveniens molestam iis, qui se neci tradendos verebantur, expectationem secum afferens illuxit. nihil tamen minus quam gladius cunctos consumebat siti contracta labes; qua ipsi immaniter incensi rogabamus nostros custodes ut vel ex aquis locum praeterlabentibus bibere liceret atque hinc levi aliquo solatio sitim levare. qui annuere, non ulla erga nos moti miseratione (quomodo enim qui caedibus oblectabantur et necesse spirabant?) sed quod ipsa haec aqua, quae profluvium esset totius urbis cloacarum, una a se absque ullo alio admixto veneno bibentibus interitum afferre posset. perinde tamen ac si e nive iam dissoluta purus ac dulcis potus esset, suavissime unusquisque nostrum marcorem illum ori admovebat, graveolensque illud poculum melle plenum animo aestimabat.

58. Interim decretum rursus a tyranno profertur in hanc sententiam. quisquis ex captis pecunias repositas haberet, in medium procedens salutem illis redimeret. qui vero nullum vitae suae redemptionis pretium habere deprehensus esset, hic caeso capite e viventiū albo excideret. id vero imperabat, cum audisset a barbaris se, cum primum in urbem ingruerent, nemini pepercisse, nisi illis duntaxat qui ipsi ha-

που παρ' αὐτῶν ἐκείνων ἐβεβαιοῦντο ἔχειν αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφοις
 χρήματά τινα πᾶσαν δυνάμενα ἐκφυγεῖν ἔρηνναν. ὅσοι δὲ οὖν
 τῶν ἐαλωκότων ὑπῆρχον ἔχοντες εἶδησις ἀκριβῆ περὶ ὧν ἦσαν
 προκεκρυφότες, εὐθέως ἐκδήλους ἑαυτοὺς καθίστων κατεπείγοντες
 τὴν δόσιν ὡς τῆς ζωῆς παραίτιαν· ὅσοι δὲ μηδὲν τοιοῦτον ἔχειν
 παρ' ἑαυτοῖς ἐπεγίνωσκον, ἀλλ' ἐπὶ ματαλαῖς μόνον ἐλπίζον τὰς
 συνθήκας ἐπλάσαντο, τὴν σφαιρὴν ἐξεδέχοντο ἀναμφιβόλως τοῖς
B ἐνδεῶς ἔχονσι κεκρυμμένην. τάττονται δὲ οὖν ἐπὶ τούτῳ τῶν βαρ-
 βάρων τινές, ὥστε τοὺς βουλομένους παρέχειν τὰ ἑαυτῶν ἐν ταῖς
 ἰδίαις ἀποφέρειν οἰκίαις, καὶ εἰ μὲν ἄξια εἴη πλεονεκτικὸν ὄφθαλ-10
 μὸν κορέσαι, σωτηρίας τε ἀξιοῦσθαι τούτους καὶ αὐτοῖς τοῖς
 δεσμοῖς ἐναριθμεῖσθαι, εἰ δ' εὐτελεῖ τινὰ καὶ βραχέα καὶ οἷς οὐκ
 ἂν κρίνοιεν εὐδοκοῦντα τὸν ἀποστείλαντα, τῆς μαχαίρας γενέσθαι.
 οὐκ ὀλίγος ἦν ἐκ τούτου πάλιν τοῖς χειρωθεῖσιν ὁ κίνδυνος, πολ-
 λῶν διακρινομένων ἐκ τῶν ἐχόντων ὕλην τινὰ περισπούδαστον.15
 ἐτελεῖτο δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλοις νυχθημέροις δέκα, τῆς πληθύος ἀεὶ
 τῶν χρημάτων ἐκφορομένης ἀπὸ τῆς πόλεως, τῆς τε λοιπῆς
C ἀναγκαίας ὕλης, ὅση διὰ σηρικῆς ἐσθῆτος εὐπρεπῆς ἦν καὶ ὅση
 διὰ λίνου τοῖς ἀραχναίοις ἤριζεν ὑφάσμασιν, ὡς ὄρη καὶ βουνοὺς
 ἐκτελεῖσθαι τὰς τούτων σωρείας, ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐπιτιθεμένων20
 καὶ τὸν ὑποκείμενον τόπον πληροῦντων. χαλκῶν γὰρ καὶ σιδη-
 ρέων σκευῶν ἢ τῶν ἐξ ἐρίων ἐσθημάτων οὐμενοῦν οὐδ' ὄλως

2 διαφυγεῖν A

14 πάλιν ἐν τοῖς P

4 καθιστῶντες AP

19 λίνου τοῖς ἀραχναίοις AP

8 κεκρυμμένην A

bere se pecunias absconditas, nulli obnoxias indagini, affirmassent. quotquot igitur inter captivos eorum quae abscondissent certo sibi conscii erant, ipsi se statim prodentes dare urgebant, ut qui rem vitae pignus sibi noverant: qui vero nihil tale apud se exstare sciebant, sed inani solummodo spe pasciscendo verba dederant, indubie mortem expectabant illis, quibus haec deessent, decretam. quare super hoc barbarorum quidam destinantur, ut, qui sua praebere vellent, eos in proprias aedes reducerent; et si haec tanti essent quae avarum oculum merito exsatiare possent, salute donatos inter vincetos rursus collocarent; quodsi vilia quaedam et pusilla, ac quae minus placitura mittenti existerent, eos gladii mucrone conficerent. non leve hinc rursus periculum captivos circumstare, cum inter eos multi essent quibus nulla eiusmodi materia pretiosa suppeteret suique illecebra capiens. protracta haec per totos decem dies noctesque, cum pecuniarum multitudo continue ex urbe exportaretur, et alia necessaria materia, ipsa sericis indumentis emicans, vel quae lino confecta cum textura aranearum contenderet, ut horum cumuli montes ac colles exaequarent, cum alia aliis superaggesta subiectum locum constiparent. aereae enim aut ferreae suppellectilis aut ex lana contextarum vestium nulla eis erat ratio, quod horum censu

ἐφρόντισαν, περιττὸν ἡγούμενοι τὴν κτιῆσιν αὐτῶν. εἴ ποὺ δέ τι τοιοῦτον ἀγαγὼν ἔλαθέ τις, τῷ τῆς θαλάσσης δεδώκασιν ὕδατι, καὶ τοῦτω τοὺς διαδρύντας τὸν κίνδυνον ἀμυνόμενοι, ἵνα καὶ αὐτοὶ τι μετέχωσι τοῦ κακοῦ, πολυσχιδῆ καὶ διάφορον τὴν τῶν ἐνπι-
5 αροχόντων ζημίαν ἐπαισθανόμενοι.

59. Ἦν δέ τις μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους τῶν αἰχμαλώτων D συλληφθεὶς εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐξόχων εἷς, Ῥοδοφύ-
λης οὕτω καλούμενος, ὃς ἔτυχε πρὸ μικροῦ τοῦ κινδύνου τὴν ἐπὶ
10 μεθ' ἡμῶν συγκλεισθῆναι καὶ τῶν ῥηθέντων ἀνιαρῶν μετασχεῖν·
ὃς καὶ ἐκόμιζε μεθ' ἑαυτοῦ πλήθος χρυσίου, ὅπερ ἔλεγεν ἀπάγειν
ἐπικουρίας τινὸς χάριν τοῦ κατὰ Σικελίαν στρατοῦ, συμπλεκομέ-
νου τοῖς κατὰ τὴν Ἀφρικὴν βαρβάροις ἀεὶ καὶ πολλῆς δεομένου
15 τῆς ἐν τοῖς πράγμασι συνεργίας. οὗτος οὖν κατὰ τὴν νύκτα μεθ'
16 ἦν τοῦ κινδύνου τὴν πείραν ἅπαντες ἐδεξάμεθα, ἔλαθεν οὐκ οἶδ'
ὅπως ἐξενηκεῖν τῆς πόλεως τὸ χρυσίον ἐκεῖνο μετὰ καὶ τινῶν τῶν P 366
ὑπηρετουμένων αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος ἐξαπο-
στεῖλαι, χαράξας ἐπιστολὴν περιέχουσαν ἀσφαλῶς φυλάττειν τοῦτο
μέχρι τῆς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. χειρωθεὶς οὖν οὗτος ἤχθη
20 κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ τυράννου. ὁ δὲ τὴν μορφὴν ἀλλοιώσας,
ἐμβριθέστερόν τε μᾶλλον ἢ πρότερον εἶχε πρὸς αὐτὸν χρησάμενος,
ἀνηρώτα. “πῶ δὴ” φησι “τὸ τοῦ βασιλέως χρυσίον, τὰ δύο
τάλαντα ἄπερ ἐπὶ Σικελίαν ἄγειν ἐτάχθης;” ὁ δὲ “τοῦτο δὴ”

gravari superfluum ducerent. et si quis imprudens tale quid attulisset, in mare iaciebant, hoc quoque eos multantes qui periculum evasissent, ut et ipsi multiugam diversamque rerum iacturam sentientes vastitatis et mali tantisper participes fierent.

59. Cum reliqua captivorum multitudine captus quoque fuerat quidam imperatoris eunuchus, unus ex primatibus, cui Rhodophylo nomen erat. is paulo ante periculum in Occidentem missus, cum necessariis quibusdam ex causis in urbem venisset, pari nobis eventu inclusus, malorum quae dicta sunt ipse quoque consors efficitur. nempe vim magnam auri portabat, quam in sumptus et stipendia exercitus Siculi, continue cum Africanis barbaris manus conserentis eamque ob rem multa ope egentis, se deferre aiebat. hic itaque nocte quae antecessit discrimen cuius nos omnes periculum fecimus, clam aurum illud atque ex servis suis nonnullos, nescio quomodo, urbe extulerat atque ad Strymonis ducem miserat, datis literis hoc tenore, ut ad belli usque exitum pecuniam creditam tuto servaret. captus igitur Rhodophylus et ad tyrannum adductus illi coram sistitur. ille adspectu mutato, maiorique quam habebat antea ex indole firmitate ac vehementia illi congressus, interrogabat: “ubinam” inquit “imperatoris aurum, duo scilicet talenta, quae in Siciliam avhere iussus es?” at Rhodophylus “hoc ipsum, in

φησιν, "εἰς ὅπερ κατελημμαι, δεδιώς, τὴν πολιορκίαν λέγω τῆς
B πόλεως, ἐπέπερ αὐτὸς ἐγὼ δεῦρο τυχῶν ἀδυνάτως εἶχον τοσοῦτον
κινδύνου παρόντος ὑποχωρεῖν καὶ μὴ τὰ παρ' ἑαυτοῦ δεικνύναι,
πάντων εἰς ἐμὲ βλέπόντων ὡς ἂν τι χρηστὸν αὐτοῖς καὶ τῷ καιρῷ
τούτῳ χρήσιμον δυνάμενον παρασχεῖν, τούτου δὴ χάριν τὸ μὲν
χρυσίον ἐκεῖνο τῆς πόλεως ὑπέξήγαγον (οὐ γὰρ ἠδυνάμην ἀκριβῶς
περὶ ἀδήλων στοχάσασθαι), ἐγὼ δέ σοι παρέστηκα τήμερον δο-
ρυάλωτος, πολλῶν ἄλλων χρημάτων παραίτιος, εἶγε ζῶντά με
καὶ ἀβλαβῆ συντηρήσεις." ἄχθεσθεῖς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ ἀλαζὼν
ἐκείνος, καὶ τὸν θυμὸν ὅποῖός αὐτὸν εἶχε διὰ τε τῶν ὀφθαλμῶν
καὶ τῆς φωνῆς ἐκδηλὸν καταστήσας, βύθιον ἐξεβόησεν. "ἐπειδὴ
C περ" φησιν "οὐκ ἔμαθεν ἐκ τῶν προκειμένων ἀδιάδραστον εἶναι
τὴν τοῦ θανάτου ψῆφον τοῖς μὴ τὰ οἰκεῖα χρήματα λύτρον παρ-
εχομένοις ὁ τῆς γυναικωνίτιδος οὗτος, ἀλλ' ὡσπερ ἐπὶ σκηνῆς
ἐπίδειξις ποιεῖται, τὸ πλάσμα τοῦ ψεύδους μέγα καὶ θαναταστὸν
οἶον κατὰ τῆς ἑαυτοῦ προβαλλόμενος σωτηρίας, ῥάβδοις τυπέ-
σθω τὰ τε ἰσχία καὶ τὰ κατὰ τὸν νῶτον μέρη, ὡς ἂν ἄρτι γνῶ
πρῶτον τίνι παρίσταται καὶ περὶ τίνων διαλέγεται, καὶ μὴ χρη-
μάτων ἀλλοτριῶν ἀμφισβητῶν τὸν περὶ ψυχῆς ἑαυτῷ περιποιῆται
κίνδυνον." οἱ λειτουργοὶ οὖν τῶν ἀδίκων φόνων, ὡς μόνον εἶδον
αὐτὸν μεθ' ὑποσυρμοῦ φωνῆς καὶ μινίας τὴν τοιαύτην ψῆφον
D κατὰ τοῦ ἐσιῶτος ἐξενεγκάμενον, θᾶπτον λόγον παντὸς τῇ γῇ

7 στοχάζεσθαι A
17 ἂν om P

10 ὅποῖον P

11 παραστήσας A

quo et versor, urbis scilicet excidium veritus, quodque ego ipse, cum
praesens essem, tanto vertente periculo haud secedere poteram, nec
quae mearum partium essent conferre, omnium in me conversis oculis,
ut qui eis aliquid conducibile ac tempori opportunum praestare forsitan
possem, ob eam utique causam aurum illud secreto urbe exportavi. non
enim de obscuris ac dubiis certis aliquid licebat coniectari. porro ego
tibi hodie captivus adsto, multarum aliarum pecuniarum tibi auctor fu-
turus, si unum me vivum atque a noxa liberum servaveris." hisce
superbus ille commotus et aegre ferens, omnemque ipsum obsidentem
oculis voceque furorem prodens, imis ex praecordiis intonuit. "quando-
quidem" inquit "haud ex praesentibus didicit mortis sententiam evitari
non posse ab his qui suas pecunias pro redemptione sua non praebue-
rint, hic qui ex gynaecio est, sed velut in scena sese ipse ostentat,
mendacii larvam velut prope rem magnam ac admirandam adversus
suam proferens salutem, coxas et scapulas fustibus contundatur, ut nunc
tandem agnoscat cui adstet et de quibus loquatur, et ne de alienis pe-
cuniis ambigens vitae sibi periculum arcessat." ministri igitur iniqua-
rum caedium, ut solum ipsum viderunt longo vocis tractu effusa insania
adversus coram stantem tulisse sententiam, omni verbo ocius hominem

τοῦτον προσέροαζαν, καὶ τοσαύταις βάλλοσι πληγαῖς ὡς μὴ ἐπὶ πολὺ ἀντισχεῖν τοῦ ἀθλίου τὸ σῶμα ἀλλ' εἰς πολλὰ διαιρεθῆν, καὶ τοῖς ὀχετοῖς τῶν αἱμάτων τὸν ὑποκείμενον τόπον πληρῶσαν, οὕτως τὴν ψυχὴν ἐπαφῆναι, καρτερεῖν ταῖς δορμειαῖς ἐκείναις ἀληθόσοι οὐκ ἐξισχύσασαν. ὡς οὖν ἀπείρηκε καὶ δῆλος ἦν τοῖς ὁμοῖς ἐκείνοις δορυφόροις, μηκέτι τὰς πληγὰς ἀφιεῖσι καὶ μετὰ θάνατον, μόλις ποτὲ τῆς κατεχούσης ἑαυτὸν δορυφῆς περιάρας ὁ δυσέντενκτος θῆρ "ἔστω" φησὶ "μετὰ τοῦ χρυσοῦ ἐκείνου καὶ οὗτος εἰς ἀπώλειαν· ἀλυσιτελὲς γάρ, ὡς ἔοικεν, καὶ εὔρεθῆν ἂν διεδείκνυτο."

60. Τοῖς δὲ τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς προσέτατε σκευάζεσθαι P 367 πρὸς τὸν ἀπόπλου, τὴν νεάζουσαν κούραν τοῦ πλήθους ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν πρῶτον ταῖς ναυσὶν εἰσενεγκόντας, μὴ κατὰ συγγένειαν ἀλλὰ διακεκριμένως, ἵν' ἔχωσι κὰν τούτῳ τιμωρίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, τὴν φυσικὴν ἐξ ἀλλήλων διαίρεσιν, εἰθ' οὕτω τὰ χρήματα, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν συνειλεγμένων φανεῖεν χρήσιμα, συμφορήσαντας ἀντάρκη ταῖς ναυσὶ τῶν ἀγωγίμων ἐμποιῆσαι τὸν φόρτον. ἤγετο οὖν τὸ νεάζον πρόσωπον ἅπαν, τοῦτο μόνον κατηγορίαν ἔχον, τὸ ἀνθηρὸν τῆς ἡλικίας ἢ τῶν προσώπων τὴν ὄραιότητα. κὰν γὰρ ἢ σύγχυσις τῶν λυπηρῶν ἅπαντας πρὸς τὸ B σκυθρωπὸν ἤγεν, ἀλλ' ὁ φυσικὸς χαρακτήρ ἐδήλου ταῖς ὕψει τὴν εὐγένειαν· καὶ πρόφασις ἦν τοῖς πολλοῖς τὸ κάλλος, ἐν τοῖς δει-

5 ἐξισχύσαν P
22 ἐμφασις P

12 κήραν A

17 συμφορήσαντες P

humi allidunt, totque mactant verberibus ut miseri corpus non diu restiterit, sed in multa concisum, subiectoque solo sanguinum rivis impleto, tantis scilicet doloribus impar ac cruciatibus, animam efflaverit. iam ergo illo defatigato ac fatisciente, cum nec cruentos tortores res lateret, ipso iam extincto et a morte caedere desinebant; cum vix tandem inexorabilis bellua iram remittens "esto hic quoque" inquit "cum auro illo in perditionem: nam, ut videtur, si etiam fuisset repertum, in rem nostram nihil conduxisset."

60. Tum navarchis convasare imperat, ut se recessui praepararent omnemque multitudinis masculorum pariter ac feminarum iuniorem pubem primum in naves inferant, nulla consanguinitatis ratione, sed separatim, ut hinc quoque, propinquorum ab invicem invita natura divoratio, nou levis eis poena accresceret; deinde ut pecunias, et quaecunque alia in his quae collegerant utilia fore viderentur, comportantes, vecturae onus sufficiens navibus imponerent. ducebatur itaque iuvenum universa pubes, hoc solum onerata crimine, quod florenti aetate esset aut quod eleganti ac venusta facie. licet enim malorum confusio maesto omnes vultu efficeret, naturalis tamen character elucet in eo ingenuitatem monstrabat, ac decoris micans ipse radius non paucis ut malis

νοῖς αὐτοὺς προδιδόμενον. ἀλλὰ ποῖον τούτων πρῶτον ἐξείπω; ποῖον δὲ κατ' ἀξίαν ἐλεινότερον κρινῶ; ὅποτε συμμιγῆς τις καὶ σφοδρὸς ἀνήγηρτο θρηῖνος διχοτομουμένης τῆς φύσεως, ἀλλήλους τοὺς ἀγχιστέεις ἀνακαλουμένους καὶ τὸν χωρισμὸν δυσχεραίνοντας, καὶ γὰρ ἦν ἰδεῖν τοὺς τῷ πάθει συγκεχυμένους, ἄνδρας γυναῖκας,

C ἀκμάζοντας παῖδας, ὁμοῦ πάντας δεινὸν ἀλαλάζοντας καὶ ἑαυτοὺς διαωρηγνόντας, καὶ μηκέτι κατέχειν τὴν ἀθυμίαν τῶν τοσοῦτων ὀχληρῶν ἐξισχύοντας, ἀλλὰ δηλοῦντας ταῖς οἰμωγαῖς τὴν ἔνδον τῆς καρδίας διάθεσιν, ὡς ἅπασα καταπίμπρυνται τῶν πειρασμῶν ταῖς φλογώσεσιν. ὡς γὰρ βιαίως οὕτως ἐξ ἀλλήλων διαιρεθέντες ἠρόδην ταῖς ὀλκάσιν εἰσῆχθησαν, εὐρείαις τε οὖσαις καὶ ἰκαναῖς πολλοῖς πλήθεσιν ἐξαρκεῖν, οὐ κατὰστοιχα, οὐδ' ὡς ἂν τις εἶποι, ἐν αὐτάρκει τόπῳ τοῦ σωματικοῦ ὄγκου τῶν εἰσελθόντων ἕκαστος

D τὴν καθέδραν ἐλάμβανεν, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἅπαξ κατενεχθεῖς, τοῦτο μόνον ἀπεκεκλήρωτο, μὴ δυνηθεῖς ἐν ὄλαις ταῖς ἐφεξῆς ἡμέραις ἕως μιᾶς παλαιστῆς τόπον ἐφευρεῖν, ἵν' ἀνακλιθεῖς ἀνάπαισιν δῶκ' ἂν βραχεῖαν τῷ σώματι. (61) πᾶσαι δὲ αἱ νῆες τῷ τρόπῳ τούτῳ πεπλήρωντο, τέταρες [γὰρ] οὖσαι, καθὼς ἔφημεν, καὶ πεντήκοντα. ἔτι δὲ πληθὸς ἦν περιτεῦθον, ἄξιον καὶ αὐτοῖς κρινόμενον τῆς ἀποδημίας. οἱ οὖν βάρβαροι συναγαγόντες τὰς νῆας

P 368 τῆς πόλεως, αἷς ἐχρῶντό ποτε πρὸς τὸ τὸν σῖτον ἐπικομιζέειν οἱ

1 εἶπω P

2 τις om P

dederentur causa fuit. quodnam vero horum primum referam? quodnam autem digne iustaque ratione miserabilius statuam? cum immiscuendo ingentique eiulatu exorto, natura partibus scissa, alius alium consanguineorum affiniumque arcesseret ac separationem indignissime ferret vidisses enim eius rei dolore viros confusos, mulieres, florenti aetate omnes simul pueros dire ululantes ac sese discerpentes, nec tantorum malorum immanitate effusam maestitiam retinere valentes, sed gemitibus ac eiulatu internam animi affectionem prodentes, ut qui nimirum eius tantae cladis ardoribus ac flammis toti exustularentur. cum sic enim violenter a se in vicem fuissent divisi, promiscue ac confuse navigiis impositi sunt, quae admodum patentia plurimis avehendis sufficere poterant, non digesto ordine, nec (ut quis dicat) tanto loci spatio assignato quantum pro corporis mole sufficeret, ut sic congesti atque contrusi suum quique situm sedemque obtinerent: sed quomodo quisque semel iniectus fuerat, ita constipabatur iisque artabantur loci angustiis ut reliquis omnibus diebus ne minimi quidem palmi spatium, ut reclinatus brevem saltem corpori requiem afferret, occupare cuiquam licuerit (61) omnes porro naves hoc modo onustae erant. nam cum essent quattuor et quinquaginta, ut supra dictum est, adhuc tamen hominum copia redundabat, quae nec ipsa visa indigna quam ad sua inque Syriam hostes transferrent. quare barbari urbis navigiis collectis, quibus nostrum mercatores quandoque utebantur ad convehendum triticum quasque etiam

καθ' ἡμῶς ἔμποροι, ἔτι δὲ καὶ ὡς ἤμιν βυθίσαντες κατὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ λιμένος σοφίσματι τινὶ ἀνεγκύσαντες, ὃ καὶ ἐνήργησαν διὰ τινῶν στροφίγγων τοῖς ἐκεῖσε προβόλοις ἐπιτετηδευμένων καὶ τὴν ἐπίνοιαν ἐργώδη δεικνύντων, ἐλισσομένων τινὶ τεχνάσματι καὶ διὰ τῶν ἀπηρωρημένων κάλων ἀνεγκνύοντων τὸ ὑποκείμενον, — οὕτως οὖν καὶ ἄλλων νηῶν πληθὺν εὐπορήσαντες εἰσεκόμισαν ἅπαντας, ὡς μηδένα πώποτε τῶν εἰς τοῦτο τεταγμένων παραλειφθῆναι. ἔξ ὧν ἅπαντων οὐκ οἶδα εἴ ποῦ τις τῶν ἀρρένων τὸν ἴουλον ἐτεριόχωτο ἢ καὶ μίαν τῶν γυναικῶν ἤβασκεν. πάντες δὲ B καὶ πᾶσαι νέαν ἤγον τὴν ἡλικίαν, καὶ τούτων μάλιστα τὰ ἀρτιγενῆ βρέφη. οὓς ἂν τις καθ' ἓνα λογιζόμενος κατεκλάτο, μὴ σθένων ὄραν τὰ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἀνυχήματα.

62. Καθ' ἡμῶν δὲ τῶν κατὰ διαφόρους αἰτίας ἐφυγόντων τὸ ξίφος ἐκηρύχθη τοιαύτη παρὰ τοῦ τυράννου καὶ αὐθις ἀπόφασις, ὥστε τοὺς μὲν ἔξ ἡμῶν, καὶ μάλιστα ὄσους ἔδοξε τὰ τοῦ πλοῦς ἐγκαρτερεῖσθαι δυναμένους ἐπίπονα, μετ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν στρατηγῶν διαιρεθέντων εἰσελθεῖν ἀνὰ πέντε ἐφ' ἑκάστης τῶν βαρβαρικῶν νηῶν, τηρεῖσθαι τε χάριν τοῦ πρὸς τὴν Ταρσὸν διυπεμφθῆναι λόγῳ τῆς εἰρημένης καταλλαγῆς· τοὺς λοιποὺς δέ, C ὡς μηδὲν τι χρηστὸν αὐτοῖς δυναμένους πορίζειν, εἴ γε τῆς ἀποδημίας μετέσχωσι, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀνωφελῆ φόρτον αὐτοὺς ἐπισύρεσθαι, ἔδοξεν ἐπαφεῖναι τῇ πόλει, οὐδὲ τοῦτο φειδοῦς

20 οὐδέν P

21 κατάσχωσι AP

22 τούτου A

in portus fretum demerseramus, extractis machina quadam navibus, quod illi per annulos quosdam in retinaculis ibidem defixos inque rem praestandam atque inventum summe conducentes perfecere, artificio quodam per funes circumvolutos appensosque quicquid subiectum erat attrahentes. hac ratione, et navibus aliis abunde ditati, omnes immiserunt, ita ut eorum qui in hoc destinati erant nullus dimitteretur. inter quos omnes haud scio an vel unus ex masculis exstiterit qui pilorum lanugine exasperaretur, vel ex feminis quae pubes esset, cum omnes utriusque sexus essent iuvenacula ac calenti aetate, et inter eos potissimum recens nati infantuli; quorum si quis unumquemque reputasset, indoluisset animo, ut eorum cuiusque infortunia oculis usurparet, ferre non valens.

62. Verum adversum nos, qui diversis ex causis ferrum evasissemus, a tyranno rursus aliud promulgatur decretum, ut scilicet, qui ex nostris essent, iique praecipue qui navigationis incommoda sufferre posse visi essent, inter duces divisi, in unamquamque barbaricarum navium quinque intromitterentur, inque eis servarentur, ea scilicet ratione ut dictae iam commutationis causa Tarsum mitterentur: reliqui vero, velut inhabiles et nulli usui, si abducerentur, quin immo oneri minime proficuo futuri, visum est ut urbi dimitterentur. sed ne id quidem ulla

τινὸς ἕνεκεν, οὐδ' ὅτι τῷ θεῷ παρῆχε, καθὼς τινες τοὺς βαρ-
 βάρους πρᾶττειν ἀλόγως φιλονεικοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετὰ τινος
 μεθόδου καὶ μοχθηρᾶς ἐπινοίας, ἵν' ἐν μηδενὶ φανεῖ τῶν πε-
 πραγμένων ἀσυντελής, ᾧ μὴ κέρδος ἐαυτῷ συμπορίσοιτο. ἀκρι-

D βῶς γὰρ εἰδὼς ὡς μετὰ μικρὸν ἔσεσθαι μέλλει τῶν αἰχμαλώτων ἢ
 διὰ τῆς καταλλαγῆς ἀπολύτρωσις, ἐσοφίστατο μηδὲ τούτους εἰκῆ
 καὶ ὡς ἔτυχεν ἐλευθερίας ταχεῖν. καὶ σκόπει τὸ πανοῦργον τοῦ
 δράμιτος. ἐρχομένοις γὰρ τισι μετὰ τὸ τὴν πόλιν ἀλῶναι, τοῖς
 ἔπωσθηποτοῦν διαδραῖσι, καὶ τοὺς ἰδίους αἰχμαλώτους ὠνουμέ-
 νοις, συνείπετο μετ' αὐτῶν καὶ τις ἀνὴρ καλούμενος Συμεών,
 φρονήσει βεβηκῶς καὶ διὰ πείρας ὦν πολλῶν πραγμάτων, ὃς ἦν
 πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεις δι' αἰτίαν τινὰ χρειώδη πρὸ μικροῦ τῆ
 πόλει, περὶ ἧς νῦν οὐκ ἀναγκαῖον εἰπεῖν. τούτοις οὖν καθ' ἐκά-
 στήν μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀπόπλου συχνῶς ἐρχομένοις ἀνεκοι-
 νώνησε τὴν κατὰ τῶν εἰρημένων βουλὴν ὁ δεινὸς οὗτος Λέων,

P 369 εἰπὼν πρὸς αὐτούς (63) ὡς ἐγὼ ἀπεχθῶς, φησί, φερόμενος
 ἔξ ἀρχῆς καθ' ὑμῶν οὐκ ἔκρινον ζῶῃσαι τῶν ἀλόγτων οὐδένα·
 τίς γὰρ ἐκ θεοῦ μισθὸς πολεμίοις ἀνδράσιν ἐν καιρῷ νίκης τὸν
 θάνατον συγχωρεῖν, ὃν αὐτοὶ μᾶλλον ἐτέκταινον καθ' ἡμῶν;
 ἀλλ' ἐπειδὴ χρεῖα τις ἐπέγει, καθ' ἣν ἐστιν ἐπάναγκες ζῶωθῆναι
 τούτους, εἴπερ αἰσίον τύχοι τοῦ πέρατος, περὶ τούτου καθ' ἐαυ-
 τοὺς ὑμεῖς σκέψασθε. ἐπιέγομαι γὰρ ἤδη τοῦ καιροῦ με καλοῦν-
 τος πρὸς τὴν ἰδίαν ἀποπλεῖν πατρίδα. δύνασθε οὖν ἀντιποιη-

4 συμπορίσοιτο P

lenioris animi humanitate edixit, nec deo aliquid exhibiturus, uti bar-
 baros facere nonnulli stulte contendunt, verum id quoque artificio perae-
 que singulari improboque commento, ne quid non in suas rationes ac
 lucra constituisse videretur. cum enim optime sciret non diu post capti-
 vos per commutationem fore redimendos, hoc quoque excogitaverat, ne
 hi temere et quasi oblatam sponte libertatem consequerentur. et consi-
 dera callidum hominis consilium. venientibus enim nonnullis post urbem
 excidium, qui eius utcunque ruinam casumque evaserant, suosque capti-
 vos redimentibus, una cum eis advenerat vir cui Symeoni nomen erat,
 adulta prudentia et multarum rerum experientia celebris. ille paulo ante
 ab imperatore negotii cuiusdam necessarii causa missus fuerat, de quo
 nihil impraesentiarum dicere interest. his itaque quotidie confertimque
 ad navium usque recessum venientibus, consilium suum adversus iam
 dictos immitis Leo hisce communicavit. (63) "ego" inquit, "quo in vos
 odio a principio excitus eram, statueram nemini captivorum vitae indul-
 gentiam facere. quae enim ex deo merces est, hostibus favente victoria
 mortem condonare, qui ipsi eam in nos sedulo machinarentur? cum
 tamen utilitas quaedam urgeat, qua necesse sit ut sic vivi servantur,
 siquidem fortunatum finem res sortiatur, de hoc vobiscum ipsi delibe-
 rate. festino enim, poscente iam tempore, ad propria remeare. in

θῆναι τούτων ὄντων διακοσίων τὸν ἀριθμὸν δι' ἐγγράφου ἐγγύης,
 ὡς λαβεῖν ἡμᾶς ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς καταλλαγῆς Ἰου-
 ρίδιμους Ἀγαρηνοὺς, πείσαι τε τὸν κρατοῦντα τῶν Ῥωμαίων τὰ B
 σκήπτρα μηδεμίαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν ἔχειν, ἀλλὰ συνθέ-
 5 σθαι ὑφ' ἐμῶν πεπραγμένοις; ἢ δεδίπτεσθε μὲν τὴν ἐγγύην ὡς
 μὴ ἐν ὑμῖν κειμένην, ἄδηλον ὃν εἰ παραδεχθήσεται ὑπ' ἐκείνου ἢ
 μὴ, ἐν οὐδενὶ δὲ τίθετε τοσοῦτον κακόν, μικρᾶς προθυμίας μέγαν
 προξενούντες τοῖς ὁμοφύλοις τὸν ὄλεθρον; εἴπατε οὖν ὁποτέρῳ
 τούτων στοιχεῖτε, ἵν' ἐνὶ γε τὴν ψῆφον δῶμεν, ἢ τοῦ ζῶσαι ἢ
 10 τοῦ ἀπαλλάξαι αὐτοὺς. ὁ οὖν ῥηθεὶς Συμεὼν, ἅτε δὴ τῶν ἄλ-
 λων προέχων, πρὸς αὐτὸν ἔφη "ἐγὼ ταύτην τὴν ἐγγύην μόνος C
 κατεγγυῶμαι, σαφῶς εἰδὼς τὸ περὶ πάντα φιλόανθρωπον τοῦ καθ'
 ἡμᾶς αὐτοκράτορος, καὶ ὡς δίχα λόγου παντὸς παρέξεται τούτων
 ἕνεκεν, ἐξ ἧν ἔχει δεσμίων Ἀγαρηνῶν, τοσοῦτους ὅσοι καὶ οὗτοι
 5 τνηγάνουσιν ὄντες· οὗς καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῇ Ταρσῷ διακομίσω, ἵν'
 ἐπ' ἐμοὶ πάλιν τὰ περὶ τῆς ἐγγύης λυθῆ, καὶ μηδὲν ἔχῃς κατ'
 ἐμοῦ προφέρειν, ἐπὶ τὴν ὀφειλὴν ἐκπληρώσω. μόνον τύχωσι
 κἂν οὗτοί τινος σωτηρίας, ἵνα συλλέξαντες ταφῇ δῶσι τῶν ἀποι-
 χομένων τὰ σώματα, ἃ διὰ πάσης τῆς πόλεως κείμενα καὶ αὐτὸν
 20 τὸν ἄερα πρὸς Θρηῆνον ἐφέλκεται." ταῦτα ἀκούσας ὁ κακοήθης
 ἐκεῖνος, ἔγγραφόν τε πείσας τὸν αὐτὸν Συμεὼν καὶ ἐνώμοτον D
 παρυσχεῖν τὸν περὶ τῶν συνθηκῶν τούτων λόγον, ἀπολυθῆναι

vosne valetis recipere, cum hi sint numero ducenti, fidei iussione scripto
 consignata, nos pro eis commutationis tempore totidem ex nostris (Aga-
 renos scilicet) recepturos, suasurosque Romanorum scepra moderanti ut
 nullam eius rei causa ambiguitatem afferat, sed his quae pacta a vobis
 erunt assensum praebeat? an fidem dare formidatis, quasi non in vestro
 sita arbitrio pollicitatio sit, ac velut incertum habeatis, sitne ille ratam
 habiturus necne? remque nihili grande adeo malum ducatis, tantum scilicet
 popularibus vestris, minori vestra in illos alacritate ac pietate,
 procurantes interitum? ergo dicite utrum probetis; quo unam in partem
 lata sententia, hosce vel vita superstites servemus vel victorum iure
 contrucidemus." tunc dictus Symeon, ut qui aliis dignitate praestaret,
 ad eum inquit. "unus ego hanc in me sponsionem recipio, ut qui clemen-
 tissimi imperatoris in omnibus humanitatem explore compertam ha-
 beam, fore nimirum ut citra omnem disceptationem iurgiumque tanto
 numero vinctos Agarenos contribuat, quanto sunt quos hic in spoliis
 habetis captivos; quos ego ipse Tarsum adducam, ut in me rursus fidei
 iussio dissolvatur, nihilque in me proferre possis, postquam debitum
 exsolvero. tantum hi salute aliqua potiantur, ut defunctorum cadavera
 colligentes sepulturae tradant, ipsa tota urbe proiecta ipsumque aërem
 diro rei conspectu ad luctum trahentia." his nequissimus ille auditis,
 suasoque Symeone ut pacta illa scripto consignata iureiurando firma-

πάντας ἐκείνους τούς ἐξ ἡμῶν περιττεύσαντας ἄνδρας ἐπέ-
τρεψεν.

64. Ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τούτου καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ ἐν
ἀσφαλείᾳ ἦν τὸ πανούργημα, ἕτερον πάλιν οὐκ ἔλαττον τούτου
τῇ δολιότητι τῶν φρενῶν ἐπενόησε. πυρποληθῆναι γὰρ ἕπασαν 5
τὴν πόλιν προσέταττεν, ἵν' ἡ καὶ τοῦτο αὐτῷ οὐ τὸ τυχόν παρεμ-
πόρευμα· ἦδει γὰρ ὡς οἱ τούς αἰχμαλώτους ὠνούμενοι οὐδὲ τοῦτο
πράττειν αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης ἀνάσχοιτο, αἰρούμενοι μᾶλλον αὐτοὺς

P 370 μῆπω γὰρ τῶν βαρβάρων διὰ μέσον τῆς πόλεως τὴν φλόγα δια- 10
σπειράντων, ἀλλ' ἔτι τὰς πλησιαζούσας τῇ θαλάσῃ πυρπολοῦν-
των οἰκίας, μόνον ὅτι πρὸς τὸ καταβάλλειν τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως
τιμὰς οἱ παρόντες πρὸς ἀλλήλους ἐκύρωσαν, καὶ πάλιν πρόσταγμα
πανταχοῦ διεπέμπετο παύεσθαι τῆς οἰκίας συνεργίας τὸ πῦρ, ὡς
εἰς χρηστὸν αὐτῷ πέρας καὶ ταύτης προελθούσης τῆς ἐπινοίας. 15
οἱ γὰρ ἄνδρες ἐκεῖνοι σὺν τῷ ῥηθέντι Συμεῶν, μὴ ἔχοντες ἄλλο-
θὲν ποθεν καταβάλλεσθαι τὴν περὶ τούτου ποσότητα, τὰ δύο
ὑπέσχοιτο τοῦ χρυσίου τάλαντα ἅπερ ἦν ὁ θανὼν ἐκ τῶν ῥοπάλων
B εὐνοῦχος πρὸς τὸν Στρυμόνα ἐξαποστείλας· ἃ καὶ θᾶττον ἀγαγόν- 20
τες διὰ τινῶν ταχυδρόμων ὄθεν ἐκρύπτοντο, καὶ τοῖς βαρβάροις
ἐναριθμήσαντες, οὕτως τὴν πόλιν τῆς πυρκαϊᾶς ἐσώσαντο.

65. Ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ τοῦτο πέρας εἰλήφει, καὶ οὐκ ἐνέλι-
πεν οὐδὲν ὃ τοῖς ἀκρόεστοις ἐκεῖνοις ὀφθαλμοῖς ὑπόθεσις χρυσίου

3 δὲ] καὶ AP

4 πανούργημα P

14 ἐνεργείας?

ret, omnes illos qui ex nobis iustum numerum excedebant dimitti man-
davit.

64. Cum hoc quoque in rem suam rite peregisset ac sibi fraudem
tuto statuisset, non minori aliam calliditate instruxit. iubet enim omnem
civitatem incendi, ut hoc quoque non vulgari sibi lucro cederet. nec
immerito: sciebat enim eos qui captivos redimebant id nunquam omnino
permissuros; ita nimirum ut illi ipsi flammis incendi mallent, quam ut
vel solo auditu eiusmodi aliquid acciperent. nondum enim per mediam
civitatem illata barbaris flamma atque dispersa, sed cum adhuc aedes
mari vicinas comburerent, mox qui aderant cives pro civitate pretium
numerare immobili inter se consilio statuunt. hincque adeo rursus iussa
ubique sparguntur, ignem ab aedibus submovendum esse, cum haec quo-
que machina illi prospere cessisset. qui enim cum laudato Symeone
viri comitabantur, quod aliunde non suppetebat unde summam numera-
rent, duo auri talenta daturus spondere, quae eunuchus fustibus ma-
ctatus Strymonem dimiserat; quibus etiam inde ubi recondita erant per
veloces cursores cito advectis atque barbaris numeratis, per eum modum
civitatem ab incendio illaesam servaverunt.

65. His quoque ad optatos fines perductis, cum nihil superaret
quod viri insatiabilibus oculis auri extorquendi ratio non fuisset, nec

μη ἐγερόνει, ἔδει δὲ μη ἐπὶ πολὺ καρτερεῖν τῷ τόπῳ, ἀλλὰ φρον-
 τίζειν καὶ τῶν κατὰ τὸν πλοῦν συμπτωμάτων μᾶλλον τῷ καιρῷ
 τούτῳ τοῖς πλωτῆρσιν ἐγγινομένων, τότε δὴ περὶ μεσημβρίαν ὄν-
 τος τοῦ ἡλίου τῇ δεκάτῃ τῆς ἀλώσεως ἡμέρα τοῦ λιμένος ἐξωρηθή-
 5 σαιμεν καὶ πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν Ῥωμαίων πύλην μετήχθημεν, τὸ C
 λοιπὸν ἐκῆσε τελέσοντες τῆς ἡμέρας. ἦμεν οὖν ἡμεῖς οἱ πέντε,
 καθὼς ἐχειρώθημεν, εἰς τινα ναῦν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κατ' Αἴγυ-
 πτον στόλου, οὗ καὶ προσδεηθεῖς ἦν ὁ ἐμὸς πατήρ διὰ τινος ἐρ-
 μηνέως (οὐδὲ γὰρ ᾔδει λαλεῖν καθ' ἡμᾶς) προστάξει τοῖς ὑπ'
 10 αὐτὸν δορυφόροις ἀγαγεῖν ὅθεν ἂν ἦσαν διασπαρέντες οἱ κατὰ
 συγγένειαν ἡμῖν πλησιάζοντες. ὃ δὴ καὶ παρὰ μικρὸν ἐτελείτο ἂν,
 εἰ μὴ κἀν τούτῳ παρεμποδῶν γέγονε τὸ πλῆθος τῶν ἡμετέρων
 κωκῶν, καὶ πρὸς τὴν ἔρειναν ἀποκνήσαι τοὺς ἀπεσταλμένους πε-
 ποίηκε. τὴν γὰρ μητέρα τὴν ἐμὴν καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἕνα,
 15 τῶν μὴ κατ' ἀρχὰς μεθ' ἡμῶν ληφθέντων, ἔτι δὲ καὶ τὴν τοῦ D
 ἀδελφοῦ γαμετὴν τὸ τάχος, ὅθεν ὑπῆρχον, πρὸς ἡμᾶς ἠγάγοντο·
 τὴν ὀμόζυγα δὲ τὴν ἐμὴν σὺν τρισὶ νηπίοις καὶ τὴν ὑποβεβηκυῖαν
 κατὰ τὴν γέννησιν ἡμῶν ἀδελφὴν μετὰ καὶ ἄλλον πλῆθος τῶν
 προσηκόντων οὔτε ἀνευρεῖν ἠθέλησαν, οὔτε δὲ ἀνευρόντες ἴσως
 20 ἀγαγεῖν πρὸς ἡμᾶς ἠβουλήθησαν, ἀλλ' ἦσαν ἄλλος ἀλλαχῇ τῷ
 κοινῷ πλήθει καὶ ταῖς νηάσι τῆς ἐξ ἡμῶν βαλλόμενοι διαιρέσεως.
 ὅμως ἐκαρτεροῦμεν ὡς ἐν δεινοῖς καὶ τὴν ἐξ ἀλλήλων κατατομήν,
 εἰ καὶ ὅτι παντὸς ἀνιαροῦ πείραν τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπέρεβαλλον.

6 τελέσαντες AP 16 τ' ἀδελφοῦ A 19 οὐκ pro οὔτε ante ἀνευρεῖν P

diutius illic ei morandum foret, sed de navigationis potius eventibus, per id tempus navigantes appetere solitis, anxie cogitandum, tunc scilicet, cum sol medium circiter caeli axem teneret, decimo excidii die, e portu enavigantes atque ad Romanam portam devecti reliquum diei ibi peregimus. eramus nos quinque, quemadmodum capti fueram, in quadam Aegyptiacae classis ductoris nave. quem et pater meus per unum interpretum, quippe cum lingua nostra loqui nesciret, rogaverat ut missis stipatoribus omnes nobis affinitate coniunctos atque propinquos, ubicunque dispersi essent, adduceret; quod et prope factum esset, nisi hic quoque malorum nostrorum multitudo obstitisset, eosque qui missi fuerant ad investigandum segniore reddidisset. nam matrem meam et ex aliis fratribus unum, qui initio nobiscum capti non fuerant, necnon et fratris uxorem, cito, unde erant, ad nos deduxerunt: meam vero uxorem cum tribus infantibus, et ultimo loco post nos omnes natam sororem cum affinium turba reliqua nec invenire voluerunt, nec forte inventos, ut adducerent, in animum induxerunt: sed erant alii alibi communi vulgo convoluti, nostraeque divisionis nimbis onerati. sustinebamus tamen, ut in malis iisque dire accepti, hoc quoque, quod eramus alii ab aliis dissecti, etsi res nostrae genus omne angoris molestiaeque excederent.

66. Ἦδη δὲ τοῦ πλοῦς ἄρχεσθαι μέλλουσι στρέβλας
 P 371 τινὰς τοῖς ποσὶ πᾶσιν ἡμῖν ἐπιθέτες οἱ βάρβαροι, οὕτως καθ' ἓνα ταῖς ναυσὶν ὡσπερ ἄψυχόν τινα διεστοίβασαν ὕλην, μὴ ἐν-
 διδόντες καὶ ἐλεύθερον ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, ἀλλὰ καὶ τοῦτον τῇ
 συνεχείᾳ τοῦ πνιγμοῦ συναπείρουσιν. οὕτω γὰρ ἡμᾶς ἐν ἄλλή-5
 λοις ἐπισυνῆσαν ὡς ἐν ἀδιάπυστον ὄρᾶσθαι σῶμα τὴν πληθὺν
 ἄπασαν, μηδ' ὅλως δισταμένην ἢ ἀπερρηγμένην τῆς συνεχοῦς
 ἐκείνης πιλῆσεως. ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ δύσιν ὁ ἥλιος ἦν καὶ πρὸς
 τὸν νυκτερινὸν γνόφον ἔληγε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐπινίκιον τι
 μέλος τοῖς τε κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἀποκρουσάμενοι, καὶ τὸν 10
 B ὑπὲρ κεφαλᾶς ἀέρα ταῖς διὰ τῶν ξιφῶν ῥιπίσεισι περιαστρέψαντες,
 οὕτως μετὰ βαθεῖαν ἐσπέραν ἄσημόν τινα καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν
 ἐπαφέντες καὶ τὰς ἀγκύρας τῶν νηῶν ἀνασπᾶσαντες τῆς γῆς ἀπε-
 δίδρασκον. ἦν δὲ ἀκούειν ὅπως ἤσυχῃ μόνον τὸ πλῆθος κατεστε-
 νάζομεν τῆς πατρίδος, καὶ πού τινα πρὸς τὸν θεὸν ἐν τῷ ἀφανεί 15
 τῆς ψυχῆς ἕκαστος ἡμῶν ἠφίει φωνήν, ὅσοις ἂν αὐτὸς βούλοιο,
 παιδευτικοῖς πειρασμοῖς ὁμιλήσαντας καὶ πάλιν ἀποδοθῆναι τῇ
 θρησαμένη, καὶ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλειφθέντας ἀνέλπιστον ἔχειν
 τὴν ἐκ τῶν λυπούντων ἀπαλλαγὴν.

67. Ὡς δὲ τοῦ πλεῖν ἤδη πρὸς ὄρθρον οὔσης τῆς νυκτὸς 20
 ἀπρηξάμεθα, εἶχε μὲν ἡμᾶς καὶ ἄλλων δυσχερῶν ἀνάγκη πολλῶν,
 C τοῦ λιμοῦ, τῆς δίψης, τῆς συνεχείας ὁ ὑπωπιασμὸς (καὶ γὰρ
 κατὰ μόνην τὴν ναῦν ἔνθα ἦμεν ἡμεῖς ὀκτακοσίων αἰχμαλώτων

1 δὲ om A

11 κεφαλῆς A

15 που om P

66. Dum vero iam navigationem parant, tortis quibusdam ac cuneis nostrum omnium pedibus impositis, sic unum post alium velut inanime quoddam pondus barbari navibus constipant, nec vel libero aëre respirare concedentes, sed hunc quoque continua suffocatione trudentes. sic enim alios aliis adstrinxerunt, ut omnis multitudo unum indivulsum corpus videremur, nulla prorsus separatione disiunctum aut a continua illa constipatione abruptum. quia vero solis iam occasu diei lux in noctis tenebras ac caliginem ibat, victoriae melos quoddam cum cymbalis atque tympanis pulsantes, aëremque capitibus affusum ensium circumductibus collustrantes, sic ad multam noctem incondito horrendoque ululatu producto atque ancoris navibus avulsis e terra profugerunt. audis ses multitudinem partim tacite solum patriam gemitu deplorare, partim nostrum quemlibet in cordis occulto missa ad deum voce supplicare, ut quibus ipsi liberet, malis salubriter castigatos denuo patriae redderet, neque in finem deserens nulla spe liberationis in illis versari in perpetuum sineret.

67. Ut iam autem diluculo discussaque nocte navigare coepimus, tum alia nos quoque plura mala conficiebant, famis, sitis, ipsa compressio exque ea sugillatio (in una enim illa navi, in qua nos vehebamur,

ψυχῶν ἀριθμὸς ἦν, δίχα τῶν ἐν αὐτῇ βαρβάρων, διακοσίων καὶ αὐτῶν ὄντων), πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ τῶν κομιδῆ νηπίων ἡ ἔλεινῆ βοή μηδαμῶς δυναμένων φέρειν τῶν μοχθηρῶν τὴν ἐπί-
 5 δὲ πάντων ἡ κατὰ τὴν γαστέρα χρεία, ἧς οὐκ ἦν μηδεμίαν μέθο-
 δον ἐφευρεῖν, τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατεπειγούσης πρὸς τὴν διέξο-
 δον· τὴν γὰρ αἰδῶ τοῦ πράγματος πολλοὶ προτιμῶντες καὶ καρ-
 τερεῖν τὴν βίαν μὴ σθένοντες συχνῶς ἐκινδύνευσαν. πλὴν τῆς
 ἡμέρας ἀροχομένης τὸν ἀγκῶνα παραπλεύσαντες τοῦ ῥηθέντος Ἐκ- D
 10 βόλου, ἀνήχθημεν περὶ δεῖλην βαθεῖαν εἰς τινα τόπον Βολβὸν
 καλούμενον, ἔνθα τινὲς ἰππεῖς ἐφάνησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐρχόμενοι
 πρὸς ἡμᾶς. οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ καὶ πρῶτῃ ἐν τῇ πόλει παραγενό-
 μνοι, ῥητάς τινας γυναῖκας ἀνήσασθαι θέλοντες, ἃς τὸ τάχος
 οἱ βάρβαροι τῶν νηῶν ἐξενεγκόντες ἀπέδοντο, πολὺν χρυσίον ὑπὲρ
 15 αὐτῶν κομισάμενοι.

Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀναχθέντες κατήραμεν περὶ τὰ τέλη τῆς
 νήσον τῆς καλουμένης Παλλήνης· καὶ τι μικρὸν ἐκεῖσε καθησ-
 χήσαντες, τοῦ πνεύματος ἐπιτηδείου ὑπάρχοντος καὶ αὔθις πρὸς
 ἐσπέραν ἐσπύσθησαν τὰ ἰστία, ἃ καὶ διαπρησθέντα τῇ σφοδρο-
 20 τάτῃ ῥύμη τοῦ πνεύματος ἦγον ἡμᾶς φερομένους βιαίως, ἕως τῆς P 372
 ἐφεξῆς κατ' ἀρχὰς ἡμέρας εὐρέθημεν εἰς τινα τόπον Διυδρόμους
 παρὰ τῶν ναυτιλλομένων ὀνομαζόμενον, δύο μὲν ἔχοντα νήσους

4 ἄλλ' οὐδὲν ἢ] ἀλλὰ A 5 τὴν om P 8 ἐκινδύνεον A
 9 προρηθέντος A 14 ὑπὲρ] ὑπ' P 20 ἕως ἐφεξῆς τῆς AP
 21 τινας τόπων A

ad octingenta captivorum capita censebantur, praeter barbaros, qui ipsi in ea ducenti erant), tum praeterea infantulorum voces atque clamores, nulla ratione vim tantam malorum ferre valentium, ac quibus aliud nihil quam mors immatura iis celerabatur. sed omnium maxime enecabat alvi resolutio, cui sane nullo remedio occurri poterat, naturali necessitate recrementa foras expellente. multi namque rei ipsa necessitate pudorem pluris facientes, nec vim tolerare valentes, haud raro in discrimen adducebantur. ceterum clara iam luce memorati Ecboli sinu praeternavigato, et in serum vesperum declinante iam die, Bolbum quem vocant pervenimus; quo loco nonnulli equites ad nos accesserunt (erant hi qui et antea in urbem venerant) certas quasdam matronas redempturi; quas barbari actutum navibus eductas, ingenti auri vi pro eis accepta, dederunt.

Inde vero rursus educti Pallenes insulae extremis haesimus; dumque ibi paululum immoramur, secundo vento flante ad occidentem rursus vela impulsa sunt; quae validissimo venti impetu inflata violenter nos deferebant, donec sequentis diei initio locum a nautis Diadromus nuncupatum attigimus. is habet duas insulas, utrinque longo limite exten-

ἀμφιμήκεις ἐξ ἐναντίας ἀλλήλων, μέσον δὲ τούτων ποταμοῦ δίκην τὴν θάλασσαν παραθέουσαν καὶ τὰς νήσους ὡς ἀπὸ σταδίου καὶ μόνον ἐξ ἀλλήλων διείργουσαν. ἔνθα δὴ καὶ γενόμενοι νηὸς τινος δυστυχοῦς σίτου πεφορτισμένης περιετύχουμεν, καὶ οὕτως ἀθρόον ὡς μηδὲ δυνηθῆναι τῷ αἰφνιδίῳ τῆς συμβάσεως τοὺς ἐν αὐτῇ σω-
 Β τηρίας ἐχόμενόν τι προσεξευρεῖν. εἰ γὰρ καὶ ἔδοξαν πρὸς τὴν παρακειμένην νῆσον τὴν ναῦν ἐποκεῖλαι καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπη-
 θόντες οἱ βάρβαροι συνελέξαντο, καὶ χωρὶς ἑνὸς μόνου πάντας πρὸς θάνατον ὑπηγάγοντο. 10

Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀπύραντες ἐπὶ δυοῖν νυχθημέροις τὴν μεγάλην νῆσον παρεπλόμεν τῆς Εὐβοίας, καὶ κατὰ τοῦ βορειοτέρου ταύτης πελάγους ἰθύναντες τὰ ἰστία, τὰ παρὰ πόδας τῆς Ἄνδρου μετὰ τινος σφοδροτάτου ῥοιζήματος κατελάβομεν. οὐ γὰρ ἐποιοῦ-
 μεθα κατ' εὐθεῖαν τὸν πλοῦν, οὐδὲ κατὰ τινος ὠρισμένου τόπου, 15
 ἀλλ' ὡς ἂν ἔδοξε τοῖς τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς, τῆδε ἀκαεῖσε τὰς μεταβάσεις καὶ ἀντιστροφὰς ἐποιοῦμεθα. καὶ γὰρ ἐδεδίασαν μὴ που
 C τυχοῖ παρῶν ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος, καὶ λάθοι κατ' αὐτῶν ἐπι-
 νοιῶν τινα μοχθηρὰν ἐργασάμενος. διὰ τοῦτο ἄλλοτε ἄλλας νή-
 σους καθάπερ τινὲς πλανῆται περιηρχόμεθα. 20

68. Οὕτω δὲ φερόμενοι κατηντήσαμεν εἰς τινα νῆσον Πάτμον καλούμενον· ἔνθα δὴ καὶ προσεμείναμεν ἕξ ἡμέρας, παντὸς χαλεποῦ πείραν ἐν αὐτῇ καθυπομένοντες. ἀνδρῶν γὰρ

6 προσεξευρεῖν A

13 Ἄνδρου AP

17 ἐδεδήσαν AP

gas, sibi adversas; inter quas veluti fluvius mare praeterfluens insulas unius duntaxat stadii spatio dividit. ubi huc venissemus, infortunatam in navem incidimus, frumento onustam, sicque repente ut ex subitaneo eventu, qui in ea vehebantur, nautae nihil moliri potuerint, quo suae consultum saluti esset. quanquam enim videbantur ad insulam adiacentem navem detrusisse ac fugam capessivisse, nihil inde tamen commodi retulere: quam ocissime enim egressi barbari comprehensos omnes, uno duntaxat excepto, contrucidant.

Hinc denuo navigantes duos dies ac noctes Euboeae magnae insulae oram legebamus; versusque mare magis boreale directis velis prope Andrum, non sine immani ventorum sibilo, pervenimus. neque enim recta navigabamus neque certa ad loca, sed hac atque illac, pro eo ac navarchis videbatur, aliud alio obversimque iter mutabamus. timebant enim ne quo loco Romana classis consisteret, adversumque incautos sinistrum aliquid molita damnum inferret. proptereaque ad alias atque alias insulas perinde atque erroneas circumferebamur.

68. Dum hoc pacto vagamur, in Patmum insulam defleximus; in qua sex dies malorum omnium experimentis divexati mansimus. cum

ὄντος τοῦ τόπου ἐληΐζετο τοὺς αἰχμαλώτους ἢ δίψα. οὐ γὰρ ἐδί-
 δοτο ἡμῖν ὕδωρ ὅσον πρὸς σύστασιν τῆς ζωῆς ἐπήρκει, ἀλλ' ὅσον
 ἐμβραδύνειν ἐποίει καίπερ παρόντα τὸν θάνατον· οὐπερ ὁ μετέ-
 χων, εἰ μὴ τὴν ὕσφρησιν κατὰ τὴν γεῦσιν ἐπέϋχεν ὡς μὴ κατ'
 5 ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ δυσωδίας ἐπαισθανθῆναι, οὐδ' ὅλως τούτου
 παρεχωρεῖτο μεταλαβεῖν, τῆς φύσεως ἀνωμένης καὶ εἰ μόνον ἀπι-
 δεῖν ἠβουλήθη τοῦτο, καὶ πρὸ τῆς πείρας τῆς καταπόσεως. ἡ **D**
 τροφή δὲ ἡμῶν ἄρτου τρύφος ἦν μόνον, καὶ τοῦτο διεφθορός,
 κατάλυσιν ἐργαζόμενον. ἃ γὰρ ἔτυχον λαβόντες οἴκοθεν πρὸ
 10 πολλῶν ἡμερῶν πρὸς χρεῖαν ἑαυτῶν οἱ πολέμιοι, ταῦτα περι-
 τεύσαντα καὶ πρὸς τελείαν σηπεδόνα χωρήσαντα, καὶ οἷς οὐκ ἄν
 τι τῶν ἀλόγων ἐδυνήθη καὶ ἀπιδεῖν, εἰς μετάληψιν ἡμῖν προσε-
 φέροντο, ἀγάτου μὲν δυσωδίας καὶ ἀηδίας πλήρη, μεστήν δὲ
 σκολήκων καὶ πολλῇ σαπρία συμπεφυρμένην, πρὸς τε τὴν ἕξιν
 15 τοῦ σώματος παντελῶς ἀνεέργητον. καὶ γὰρ ἦν εἰκάσαι πληθὸς
 ἄπειρον ἐκ τούτων ἐφ' ἐκάστης τῆς ἡμέρας τῷ θανάτῳ συνελαι-
 νόμενον, πάρεργον τῆς δίψης καὶ τοῦ λιμοῦ, τὰ τε σώματα τῶν **P 373**
 θνησκόντων ἀκοντιζόμενα τῆς νηὸς ἐπὶ θάλασσαν, καὶ μέχρι
 πολλοῦ τοῖς κύμασιν ἐπισπαίροντα, καὶ τούτων μάλιστα τὰ δει-
 20 λαια βρέφη τῷ ἀτελεῖ τῆς φύσεως πλείω τῶν ἄλλων τῶν ἀλγεινῶν
 ἐμφορούμενα, τοὺς ζῶντας δὲ πάλιν οὐ πόρρω τῶν προκειμένων
 ὑπάρχοντας, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅμοιον βλέποντας πέρας. ἐξ ὧν ἀπάν-
 των μᾶλλον ἡμεῖς, ὅσοι ταῖς στρέβλαις ἤμεν πεπεδημένοι, πλείοσι

15 τῶν σωμάτων **A**

19 ἐπισπαίροντα **Comb.**: ἐπισπείροντα **AP**

enim locus esset inaquosus, sitis captivos vastabat. non enim tantum
 aquae nobis praebebatur quantum sat esset ad vitam sustentandam, sed
 quantum ad mortem, ipsam iam ingruentem, tantisper remorandam; quam
 bibens, nisi in ipsa gustatione compressis naribus, ne a principio gra-
 veolentiam persentisceret, nullo modo haurire poterat, cum ante etiam
 potionem unus ipse aspectus naturam offenderet ac molestius haberet.
 porro cibus panis duntaxat crustum erat, idque putridum, vitam ever-
 tens ac internecinum. quae enim hostes in proprios usus domo expor-
 tarant, cum iis superflua essent omninoque carie vitata, ut nec ulla
 brutarum animantium saltem oculos posset advertere, haec nobis in ci-
 bum apponebantur, quanta nec dici possit, graveolentiae ac insuavitatis
 plena, ipsa vermibus scatentia multoque mucore conspersa et ad corpus
 sustinendum nullas plane vires habentia. inde enim coniectura erat in-
 finitam fere multitudinem quotidie in mortem cogi per sitis famisque
 iniuriam, morientiumque corpora e navi in mare iactari, atque in mul-
 tum tempus inter undas subsultantia ferri. praeque reliquis infantum
 miserabile genus, necdum eis constante natura, pluribus incommodis
 malisque afficiebantur. vivi rursus haud multum a demortuis distabant,
 atque parem interitum res illorum spectabant. inter quos omnes nos,

βασάνοις προσεπαλαίωμεν. καὶ γὰρ θυλάκων ἀνύχων δίκην ταῖς
 Β σελλίων ἀλλήλοις ἐπικαθήμενοι, καὶ τοῖς ξύλοις, οἷς ἐνηρημέθα,
 τιπρωσκόμενοί τε καὶ συνθλιβόμενοι, ἀνεκδιήγητόν τινα καὶ ἄρ-
 ρητον ὑφιστάμεθα τὴν ἀνάγκην, οὐδ' ὅπως οὖν συστραφήναι ἢ
 τινος ἑαυτοῖς μεταδοῦναι σχολῆς συγχωρούμενοι, ἀλλ' ἢ μόνον 5
 τὰς κεφαλὰς ὑποῦντες μικρόν, εἴ που κἂν ἐλεύθερον ἄερα ταῖς
 ῥῖσιν ἐφελκύσωμεν καὶ μὴ πρὸς παντὸς ἄλλου δεινοῦ τῆ τῶν
 παρόντων ἀναθυμιάσει τὴν πνοὴν ἐπαφήσοιμεν. (69) τὸ δὲ
 τῶν φθειρῶν πληθὸς ἕτερον ἦν κακὸν ἄφατον· καθόπερ γὰρ τις
 θάνατος ἕρπων, τὴν ἀπάντων ζωὴν κατεβόσκοντο, ὡς ἐκ τούτου 10
 C τὰς μορφὰς πάντων ἀλλοιωθῆναι, καὶ ἐν ὑποψία ζώντων, οὐκ
 ἀληθεῖα λογίζεσθαι. ὅσας δὲ πληγὰς ἠφίεσαν μανικῶς φερόμενοι
 καθ' ἡμῶν, ἢ ὅσας λοιδορίαις καὶ ὀνειδέσει καθ' ἐκάστην ἡμᾶς
 ἐπλυνον ὦραν, καὶ οἷς ἐφαίνοντο τὴν μῆνιν φυλάττοντες τῶν
 ἡμερῶν τοῦ πολέμου, ποῖος μὲν λόγος καθιστορῆσαι δυνήσεται, 15
 ποία δὲ ἀκοή τὴν τούτον παραδέξασθαι τραγωδίαν; ἐμοὶ δὲ ἐκ-
 στασις ἐπεισέρχεται, ὅσάκις εἰς ἔννοιαν ἔλθω μόνον τῶν ἀμετρή-
 των κακῶν ἐκείνων ὧν κατὰ πᾶσαν τὴν περίοδον τοῦ πλοῦς ὑπε-
 μείναμεν, πῶς ἐκαρτερήσαμεν ἐνέγκαι τοσαύτην πολυειδῆ συμφο-
 D ρὰν ἀνθρώπεια σώματα, οἷς ἦν πρὸ τοῦδε τρυφηλὴ καὶ διαρ- 20
 ρέονσα δίαίτια καὶ πειρατικαῖς ἀνάγκαις οὐδαμῶς ἐνεθισθεῖσα,
 πῶς δὲ τὴν ἀνύποιστον καὶ δισσὴν πύρωσιν, τὴν τε ἐκ τοῦ

1 ταῖς] ἐπί?

qui tortis colligabamur, acrior cruciatus urebat. folliculorum enim ina-
 nimatorum instar unus iuxta alium sedentes, cuneisque, quibus appensi
 eramus, convulnerati atque compressi, quas nemo verbis eloquatur ac
 referat angustias sustinebamus, quibus ne minimum quidem contorqueri
 aut solatii aliquid captare licebat, nisi duntaxat paululum sustollere ca-
 pita, si quando liberi aliquid aëris naribus attrahere liberet, ne omnium
 aliorum malorum cumulo, praesentium rerum immanem foetorem halitu
 hauriremus. (69) pediculorum etiam ingens vis, malorum genus aliud
 improbissimum: haud secus enim ac mors repens omnium vitam depasce-
 bantur. hinc omnium ora immutata, sicque affecta ut opinione vivere,
 non re ipsa videremur. quot vero plagas insaniter in nos ferocientes
 intulerint, aut quibus probris ac iniuriis per horas singulas momentaque
 onerarent, quibus potissimum a pugnae congressione iram servare vide-
 bantur, quae oratio enarrare sufficiat? quis vero auditus rei huius tra-
 goediam possit excipere? ego sane mente moveor, quotiescunque vel
 solum in memoriam venit innumerabilium illorum malorum quibus per
 totam illam navigationis periodum fuimus obnoxii, quomodo multiformem
 adeo aerumnam noxamque humana corpora sustinere potuerint, anteacto
 tempore luxu ac deliciis affluentia, nec molestiis, quae per praedones
 inferri solent, usquam assueta? quomodo intolerabilem et duplicem

φλογμοῦ τῆς δόξης καὶ τὴν ἐκ τῆς θεινῆς ὥρας τὰς φυσικὰς ἐκμάδας ἀναξηραίνουσαν, καὶ τό γε τοῦτων ἐλεινότερον, πῶς συνεκρατεῖτο καὶ παρέμενεν ἐν ἡμῖν ἡ ψυχὴ, ὅποτε ταῖς νυξίν ἐφῆπλουν τὰς δερματίνας δέρρεις διὰ πασῶν τῶν νηῶν καὶ πάντας 5 εἶσω τοὺς δυστυχεῖς ἡμῶς ἐναπέκλειον, ὥσπερ καὶ τοῦ φωτὸς ἡμῖν μετὰ τῶν ἄλλων βασκαίνοντες, ἵνα σκότῳ καὶ καύματι, δυσὶν ἀφύκτοις κακοῖς, τὴν ζωὴν εἰσπραττώμεθα. ἀλλ' ἡγοῦμαι ὡς ταῦτα πάντα καρτερεῖν ἢ θεία καὶ προνοητικὴ τοῦ παντὸς ὑπὲρ πᾶσαν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἐνεδυνάμου πρόνοια, ἵν' ἐν ὑστέρω P 374

10 γνόντες ἕξ οἶον τότε κακῶν παρ' ἐλπίδας ἐρρυσθῆμεν, ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἄλλους τῷ ὑποδέγματι σωφρονίζωμεν.

70. Ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἐκάλει τῆς πρὸς τὰ οἰκεῖα τοῖς βαρβάροις ἀφίξεως, πάλιν ἐκεῖθεν ἀποπλεύσαντες κατήχθημεν εἰς τινα νῆσον καλουμένην Ναξίαν, ἕξ ἧς οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦν- 15 τες φόρους λαμβάνουσιν· ἐν ἧ ἡγενομένων ἡμῶν οἱ κατ' αὐτὴν ὄντες ἄνδρες δώροις τοὺς ἀρχηγοὺς ἡμεῖψαντο τῶν νηῶν, οἷς μάλιστα ἐδόκουν αὐτοὺς ἐνδεῶς ἔχειν πρὸς τὴν τοῦ πλοῦς χρείαν. πλὴν κακεῖ δύο μόνας ἡμέρας προσμείναντες κατηγόμεθα τὴν ἐπὶ B Κρήτην (ἐκάλει γὰρ ἡμᾶς ἐπιτήδειον πνεῦμα), ἕως κατήραμεν 20 ἐν τινι τόπῳ Ζωντάριον μὲν παρὰ τῶν ἐγγωρίων ὀνομαζομένῳ, ἀντιστρόφῳ δὲ ἡμῖν τῇ ἀληθείᾳ γνωρίζομένῳ· πολλοὺς γὰρ τὸ Ζωντάριον ἐκεῖνο τῆς μὲν ζωῆς ἀπεστέρησε, τῷ θανάτῳ δὲ προῦ-

3 ἐν om A
βαρβάρους A

9 ἀνεδυνάμου P
20 Ζωνταρίων A

10 γε AP
ὀνομασμένῳ P

12 τοὺς

ustionem, tum scilicet incendii sitis, tum aestivae tempestatis naturalem humorem exsiccantis? quodque his miserabilius est, qua ratione definebatur et in nobis perseverabat anima, cum extensis noctu per omnes naves pellibus nos omnes miseros iis includerent, ut lucis quoque, ut et reliqua, usuram nobis inviderent; quo scilicet tenebris aestuque, duplici malo inevitabili, vitae a nobis debitum exigeretur. verum existimo divinam, et quae rerum huius universitatis curam gerat, providentiam ad haec omnia toleranda vires nobis roburque supra humanam omnem aestimationem contulisse, ut in posterum intelligentes ex quibus tunc malis praeter omnem spem liberati fuerimus, tum nos ipsos tum reliquos exemplo ad frugem corrigeremus.

70. Verumtamen cum iam tempus instaret ut se barbari in patriam reciperent, inde rursus solventes in quandam insulam devecti sumus, Naxum nomine, Cretensibus tributariam. in eam cum appulissemus, insulani muneribus et donis, iis maxime quibus in usum navigationis indigere sciebant, navarchos accipiebant. ibi duos dies immorati versus Cretam cursum intendimus: invitabat enim secundissimus ventus, donec ad locum sic incolis dictum Zontarium (ac si Vivarium dicas) venimus, sed contraria nobis veritate agnitum. sic enim a vita dictus locus mul-

δωκε. διὰ γὰρ τὸ μὴ τὴν ἀπὸ τοῦ νότου καὶ τοῦ λιβὸς δεδιέναι βλάβην τοὺς ἐν αὐτῷ καθομιζομένους, τὴν πρὸς αὐτὸν διατριβὴν τοῦ ναυστάθμου τῆς πόλεως οἱ βάρβαροι προκεκρίκασιν. ὡς οὖν κατήχθημεν, ἔγνω οἱ Κρηῖτες (προεώρων γὰρ ἡμᾶς τῆς θαλάσσης μακρόθεν), καὶ πρῶτον τῶν Ῥωμαίων τὸν στόλον ἐφώρῃσαν ἐπέροχεσθαι τῇ νήσῳ, ἔξ οὗ καὶ περιδεεῖς ἐγένοντο διὰ τὸ μὴ προπαρεσκευάσθαι πρὸς πόλεμον. ἔπειτα γενομένων ἡμῶν ἐγγύθεν, ἐπεὶδὴ ἐπέγνω τινὰ γνωρίσματα τῶν νηῶν, πεφθάκασιν τὸν τόπον μετὰ πολλῆς θυμηδίας τοὺς ἄμφ' αὐτοὺς δεξιούμενοι, καὶ ὡσπερ τῇ κοινωνίᾳ τῶν τρόπων τὸ γνήσιον τῆς πρὸς ἀλλήλους 10 στοργῆς ἐνδεικνύμενοι· αἶψα γάρ, ὡς λόγος, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ προστρέχει. τότε δὴ πρῶτον ἅπαντες τῶν νηῶν ἐξῆλθον οἱ βάρβαροι, καὶ τινος ἡμᾶς τυχεῖν ἀνέσεως τῆς ἐν ἀλλήλοις στενοχωρίας ἠξίωσαν, μετέδωκαν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸν τόπον ὑδάτων πολλῶν ὄντων καὶ ἀφθόνως τοῖς κύμασι τῆς θαλάσσης ἐπιρρεόντων. 15

D καὶ οὕτω τὴν νύκτα πᾶσαν τῶν συνεχῶν ἀνεθύντες πόνων ἔδοκοῦμεν τῇ ἔξῃς χρηστοτέρων τινῶν μετασχεῖν, ὅτε πεπληθυσμένης οὔσης τῆς νήσου καὶ πολλὴν ἐχούσης τῶν χρεῶν δαψίλειαν. οὐκ ἤδεμεν δὲ παραπλησίους ἐν αὐτῇ τῶν πρῶτῶν ὁμιλεῖν χαλεποῖς, ἢ καὶ χεῖροσι, καὶ διὰ ταῦτά γε μᾶλλον ἐκεῖνα πάσχειν, ὡς ἂν 20 δι' ἐκεῖνων τούτοις συντηρηθῶμεν.

71. Ἦδη γὰρ τῆς νυκτερινῆς σκιᾶς σκεδασθείσης, τοῦ δὲ

1 τοῦ ante νότον om AP

5 τὸν Ῥωμαίων A

13 ἡμῶν P

15 περιρρεόντων A

17 πεπλησμένης P

21 δι' ἐκεῖνα P

tos nostrum vita exemptos morti tradidit. dum enim ad eum applicantes a noto et africo sibi noxam non timent, in eo quam in urbis navali in ancoris stare barbari maluere. quo cum venissent, cognoverunt Cretenses: a mari enim procul nos prospiciebant, atque Romanorum classem invadere insulam deprehendisse se putabant. quo et metu conterriti sunt, quod ad bellum imparati erant. postmodum nobis appropinquantibus, signis navium agnitis, cum magno gaudio suos accipientes, ac velut morum commercio genuinae inter se amicitiae usum commonstrantes, ad locum accesserunt: semper enim, ut proverbio fertur, simile ad sibi simile accurrit. tunc itaque primum barbari omnes, excensu ex navibus in littus effusi, nos quoque a mutua illa compressione paululum relaxari siverunt. suppeditata quoque aquarum copia, quae multae ibidem irriguae in maris se undas affluenter exonerant. et sic tota ea nocte a continuis refecti laboribus, existimabamus sequenti luce mitiorum nos tantisper potituros, quod dives insula rebusque ad vitae usum necessariis confertissima esset. verum nesciebamus prioribus aeque malis, seu etiam acerbioribus, divexandos, proptereaue illis accipi ut per ea atrocioribus istis conservaremur.

71. Iam enim dissipatis noctis tenebris, ac cum lucis fulgoribus

φωτὸς ἀρχομένου τὸν ὄρθρον ἐπανατέλλειν, κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἀλαλαγμὸς ἐφ' ἐκάστης νηὸς ἤκούετο, ὡσπερ τινὰ θυμῆρη φωνὴν τῶν βαρβάρων συνεπηχούντων καὶ τοῖς κυμβάλοις κτυπούντων, ὡς πάντα δοκεῖν δονεῖσθαι τὸν τόπον καὶ πρὸς τὴν P 375

5 κραυγὴν ἐκταράττεσθαι. εἶτα μετὰ τὴν ἄσημον ἐκείνην καὶ φοβρωτάτην ἤχην ἐπεχείρουν πρὸς τὴν γῆν ἀποφορτίζειν τὸν γόμον, διελόντες εἰς μερίδας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν νηῶν τὸν παρακείμενον τόπον, ὅπου μιᾶς ἐκάστης φόρτον, ὅστις ποτὲ ἦν, διηρημένως καὶ ἀποκεκριμένως ἀλλήλων ἔξεκομίζοντο, ὡς ἂν ἀμιγῆ τη-

10 ρεῖσθαι τὴν ἐκάστης περιουσίαν καὶ τῶν προσόντων ταῖς ἄλλαις παντελῶς ἀνεπίμικτον. πᾶσαν οὖν ἐκείνην ἀνάλωσαν εἰς τὴν ἀποσκευὴν τὴν ἡμέραν. τῇ δὲ ἐξῆς ἐξῆλθον τῆς θαλάσσης οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ διελεῖν πάλιν εἰς ἄλλας μερίδας τό τε πλῆθος τῶν B

αἰχμαλώτων καὶ τὴν πολλὴν τῶν σκύλων ὕλην, ἧς ἐξίσταντο τὴν

15 πληθὺν οἱ Κρηῖτες, οὐδενὶ παραδείγματι συγκρίνειν ἔχοντες τὰ βλεπόμενα. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο πρῶτον ἔδοξε τοῖς βαρβάροις, ἀναμιθῆναι τῶν δυστυχῶν τὸν δῆμον, ὅπως τὸν ἀναγνωρισμὸν καὶ αὐτίς οἱ συγγενείας τινὸς μετέχοντες ἐν ἀλλήλοις ποιήσονται, τότε δὴ φοβερός τις ἤκούετο καὶ ταραχώδης θρήνος πάντων ὡς ἀπὸ

20 μιᾶς πηγῆς ἀμιέντων τοὺς κροννοὺς τῶν δακρύων, καὶ θρυλουμένων, εἴ πού τις εὐτυχήσοιεν τῶν φιλάτων, καὶ μὴ λάθῃ παρελθοῦσα ἢ προθεσμία τῆς ἀνευρέσεως καὶ μείωσιν ἐπ' οὐδενὶ C

17 οὕτως A

21 εὐτυχήσειεν P

22 μένωσιν P

exortum mane splendesceret, dominica scilicet illucescente, ululatus in quavis navi audiri, barbaris velut gratam quandam ac laetam vocem pari conspiratione edentibus cymbalisque perstreptentibus, ut locus ille totus concuti et clamoris fragore turbari videretur. tum post inconditum terribilissimumque sonitum navium onus atque vecturam in terram eiicere coeperunt, cum subiectum locum pro numero navium certis spatiis divisissent, quo navis cuiusque onus, quale tandem illud esset, distincte ac seorsum ab aliis inferrent, ut uniuscuiusque opes ac substantia nihil prorsus aliis commixta extarent. totum igitur diem illum exonerandis navibus insumperunt. sequenti vero navarchi, ipsi quoque egressi, aliis rursus partibus tum captivorum multitudinem divisere tum spoliolum copiosam amplamque messem, cuius admiratione obstupentes Cretenses, cui exemplo comparent quae ob oculos posita erant, nullum habebant. quia vero id primum barbaris constitutum erat, ut infortunato illo populo commixto, qui ullo affinitatis iure sanguinisque necessitudine devincti essent, alii alios denuo agnoscerent, tunc utique horribilis turbatusque audiri eiulatus, omnibus velut uno ex fonte lacrimarum rivus large fundentibus, identidemque susurrantibus, num quo loco ullius carissimorum compotes forent, nec illis temere constitutum tempus inquirendi suos elaberetur, incertique manerent qua se spe recreandos

βεβαίῳ τὴν περὶ αὐτοὺς ψυχαγωγίαν ἐλπίσαντες. περιήρχοντο
 οὖν αἱ δυστυχεῖς γυναῖκες, τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμένας, παντα-
 χοῦ περισκοποῦσαι καὶ διαβρόχους τοὺς ὀφθαλμοὺς περιάγουσαι,
 τίνι τῶν τέκνων πρῶτον ἐντύχουσιν. οἱ δὲ δὴ παῖδες, ὅσοι τὰ
 δεινὰ τῆς θαλάσσης διέφυγον, καθάπερ τινὲς ἀπαλοὶ μόσχοι γοερῶν
 μυκῶνται τῆς θηλῆς ἀφαιρούμενοι, οὕτω δὴ καὶ οὗτοι ἐλεινόν τι
 καὶ συμπαθὲς ἐκλαυθμύριζον, ἄλλος κατ' ἄλλο μέρος τῆς δια-
 σπορῆς ἐκείνης γενόμενοι καὶ τὰς μητέρας ἀνακαλούμενοι· οἷς
 D καὶ περιτυγχάνουσαι πολλάκις αἱ δέιλαιαι μητέρες τὴν φυσικὴν
 ἐκέκον ἐπ' αὐτοῖς συμπάθειαν, περιπλεκόμεναι τοῖς ἀνέμοι καὶ
 πάντα αὐτῶν καταφιλοῦσαι τὰ μέλη καὶ δάκρυσι πλύνουσαι, τοῦτο
 μόνον ἠγούμεναι μέγα τι καὶ θαυμαστὸν ὡς ἐν δεινοῖς παρηγό-
 ρημα τὸ παρ' ἐλπίδα σωθῆναι καὶ ζῶντας αὐταῖς καὶ ἀθίς τοὺς
 φιλιότατους ἀποδοθῆναι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ ταῖς ἐχούσαις ἐν
 χερσὶν ἤδη τοὺς παῖδας καὶ τὸ κατ' αὐτοὺς ἀσφαλὲς ἐκ τῆς πεί-
 ρας αὐτῆς γνωρίζουσαι· τί δ' ἂν εἴποιμι περὶ τῶν ἄλλων, ὧν
 καθ' ὑδάτων τὰ βρέφη διόλωλε καὶ ἄδηλον ἦν αὐταῖς τὸ συμβάν,
 πῶς διεσπάραιτον τοὺς χιτῶνας, τὸν ἔνδον τῆς καρδίας μὴ ὑπο-
 P 376 μένουσαι κλύδωνα; πῶς οὐκ ἤθελον μηδαμοῦ στήναι, ἀλλὰ πε-
 ριήγοντο φερόμεναι μύτην ὑπὸ τῆς ἀλόγου τοῦ πάθους ὀρμῆς,
 τῆς δὲ κάκεισε τὰ ὄμματα περιστρέφουσαι, εἴ ποῦ τινὰ τῶν ποθο-
 μένων θεάσοιντο ἢ τινος περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς ἰδόντος ἀκούσοιντο,

2 γοῦν A
 interpretes

αἱ om P
 16 εἴπομεν A

5 γοερῶς P

10 ἐκίνον A et

illis amplexandis fruentisque per eam indulgentiam existimassent. circuibant miserae mulieres, capillis dissolutis, quaquaversum circumspicientes, et irriguos lacrimis oculos circumferentes, si quem primum filiorum offenderent: filii vero, velut tenelli vituli subducto iis lacte ac uberibus flebile edunt gemitum, sic et illi miserabile quidpiam ac miserandi primum affectu vagiebant ac eiulabant, alius alia in parte dispersionis illius palantes ac matres appellantes; in quos et deploratae illae haud raro incidentes, naturali in eos miseratione commotis visceribus, cervicibus amplecti, omnia illorum membra exoculari, rigare lacrimis, ingens illud solatium unumque admirandum malorum illa immanitate existimantes, praeter spem servata adhucque vita sospite carissima eis pignora reddita esse. et haec quidem de illis quae iam filios in manibus habebant resque illorum in tuto esse experimento didicerant. quid vero de aliis dicam, quorum infantuli in aquis perierant, et eorum exitus latebat? quomodo tunicas discerpebant, cum intimum cordis turbinem non sustinerent? quomodo nullo loco subsistere ferebant, sed frustra hac illacque vesani affectus impetu circumagebantur, in omnem partem oculos distorquentes, sicubi desideratissimorum aliquem videre liceret, aut ex aliquo qui certo sciret vidissetque audire, ut eo solatio animi

ἴν' ἐκείνω τὸ τῆς ψυχῆς φλεγμαῖνον κενώσῃ; καὶ ταῦτα μὲν ἔπραττον ἐπὶ δυσὶ πολλάκις ἢ καὶ τρισὶν ἡμέραις, ἕως πολλὰ καμύσαις ἄλλοι τινὲς τῶν γνωρίμων τὸ περὶ τῶν ζητουμένων ἐδήλωσαν πέρας, λιμοῦ πολλάκις ἢ διάρῃς ἔργον τοὺς φιλιώτους αὐτῶν γεγενημένους· ἐξ οὗ δὴ καὶ μᾶλλον τὸ πάθος ἐξαγριαίνουσαι, **B** γεγνωτοτέροις θρήνοις καὶ ἄλλοις θλιβερῶν εἶδεσι τοὺς ἀποικομένους ἐφ' ἄποφρόνον. ἀλλὰ τί μάτην τὴν ἐπὶ τούτοις ἐπιχειρῶ συγγραφὴν, οὐδὲ τὸ πολλοστὸν μέρος τῶν τότε πεπραγμένων ἱκανὸν παραστήσασθαι; ἐκείνον γὰρ αὐτὸν ἔδει παρῆναι τὸν τοὺς θρήνους τῆς Ἱερουσαλήμ ἀναγραφόμενον Ἰερεμίαν, ἴν' ἐπαφῇ δάκρυον ἀπαρηγόρητον ἐπὶ τοσοῦτον λαὸν τοσαύταις ἀλγηδόσι κατατρυχόμενον. οὐ γὰρ οὕτω φωνὴν ἀφῆκε Ῥαχὴλ ἐν Ῥαμᾶ, ὅτε τὴν στέρησιν τῶν τέκνων ἀπωλοφύρετο, καθὼς φησιν ἡ γραφὴ, ὡς ἡ κοιλὰς ἐκείνη καθ' ἣν ἐτελεῖτο ταῦτα, τὰς ἀλγηδόνας τῶν **C** ἁλώντων συνεπιτείνουσα.

72. Οἶον γὰρ πάλιν ἀπὸ τούτων παρὰ τῶν μισοθῆων ἐπράχθη κακόν! καθὸ γὰρ φθάσαντες ἔφημεν, λογισαμένων αὐτῶν πρῶτον ὡς εἰ κατὰ συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους οἱ τοῦ πλήθους ἀναμιχθῶσι τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν πολλῶν ὀδυνῶν ἀύσονται, καὶ πρὸς τὴν δουλείαν ἠνίκα ἂν ἐκδοθῶσι, φορητὴν αὐτοῖς εἶναι ὡς ἐν κακοῖς τὴν ἐπήρειαν, ὡς εἶδον αὐτοὺς ταῖς ἀγχιστεῖαις ἐπισυναλλαττομένους καὶ καθάπερ σειρὰν ἄλτων ἕτερον ἐχόμενον τοῦ

1 κενώσῃαν?

8 ἱκανὸς ὢν?

9 αὐτὸν om P

aestum leniret? et haec ut plurimum per duos aut tres dies agebant, donec multo defessis labore, alii quidam ex notis, quo evasissent qui quaerebantur, certiores reddebant, fame scilicet aut siti dulcissima capita plerumque enecta esse. quare etiam illae maiori dolore exasperatae clamosioribus lamentis aliisque disrutiationum generibus defunctos accipiebant. quid enimvero his scripto enarrandis frustra laboro, qui nec minimam illorum partem quae tunc gesta sunt repraesentare sufficiam? etenim adesse par esset, qui Hierosolyma deplangendo Threnos conscripsit, sacratissimum Ieremiam, quo scilicet, in tanto populo tantis doloribus malisque oppresso, inconsolabiles lacrimas funderet. neque enim Rachel sic vocem in Rhama emisit, cum sublato filios deploraret, ut divinae tradunt literae (Ier. 3 21), quemadmodum vallis illa, in qua haec agitabantur, captivorum dolores malaque auctavit.

72. Quale vero tunc rursus ab impiis deique osoribus patratum est malum? ut enim iam diximus, cum illis primum in mentem venisset, si modo captivi, qua necessitudine alii alios contingerent affinesque essent, confusi miscerentur, fore ut multa dolorum parte levarentur ac servitutem, postquam addicti essent, ut in malorum procella, quovis modo tolerabilem ducerent, ut illos penes familias necessitudinisque iure devinctos ac consociatos inque morem insolubilis catenae alterum alteri cohae-

ἐτέρου, τὸν τε χωρισμὸν δυσδιαίρετον, καθὸ ἔμελλον τὰς μερί-
D δας μῆς ἐκάστης νηὸς ἀπονεῖμαι, ἐβουλεύσαντο πάλιν βουλὴν
 πονηρὰν καὶ πολεμίαν τῆς φύσεως. τοὺς ἅπαξ γὰρ ἐνωθέντας
 διαίρεθῆναι καὶ αὖθις προσέτατον, καὶ εἴ ποῦ τις μήτηρ, φησὶν.
 ἐν αὐτοῖς νήπιον ἔχουσα τοῦ γάλακτος δεόμενον, τοῦτο μόνον πρὸς
 τὴν τεκοῦσαν μένειν οἱ δυσσεβεῖς κατεθέσπισαν ὡς μηδὲν τυχὸν
 δυνάμενον ἑαυτῷ πρὸς τὴν ζωὴν συντελεῖν, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν
 συγγενικῶν συναφειῶν καὶ αὖθις διαίρεθέντας ἀναμιξ καὶ ἀδιαφό-
 ρως τοῖς κλήροις ἀποδοθῆναι. ἀλλὰ τίς λόγος τὸ μέγεθος τῆς
 συμφορᾶς ταύτης ἐκφράσοι; ποία δὲ γλῶσσα ῥητόρων ἐπέξελεθῆν
 δυνηθεῖη τὴν ποικίλην ἐκείνην καὶ πολυειδῆ τῶν ὀδυνῶν κάκωσιν,
P 377 ὅποτε καὶ ἡ αὐτὴ φύσις τῷ καινῷ τούτῳ καὶ παραλόγῳ προστά-
 γματι εἰς πολλὰ κατετέμνετο, τοῦτο μόνον ἔγκλημα τὴν κοινωσίαν
 τοῦ γένους ἔχουσα καὶ τὴν ἔμφυτον τῶν ἐνωθέντων συνάφειαν;
 καὶ γὰρ ἀπεσπᾶτο πατὴρ μὲν υἱός, μητὴρ δὲ θυγάτηρ καὶ ἀδελ-
 φὸς ἀδελφοῦ. ἐν οἷς τί πάσχειν εἰκὸς τούτους ἅπαντας, ὅποτε
 πρὸς δουλείαν ἤγοντο εἰς γῆν ἀλλοτρίαν, ὅπου τὸ μὲν σέβας τῆς
 καθ' ἡμᾶς πίστεως ὡς ἐναγὲς ἐνυβρίζεται, πάθη δὲ τιμᾶται ἀλο-
 γιώτατα· ὅπου πορνεία σεμνύνεται καὶ μανία γεραίρεται, καὶ πολ-
 λῆς τιμῆς καταξιοῦται ἀναίδεια· ὅπου τῶν ἀρρένων ἡ φύσις εἰς
B γυναικεῖαν χρῆσιν μετάργεται, καὶ ἡ κτίσις ὑβρίζεται, καὶ συγχύ-
 σεως γέμει πάντα καὶ πρὸς τὸ κακὸν ἀνατέτραπται. τί πρῶτον

5 προσδεόμενος A

rentes ab invicem aegre dividi patientes videre, dum singulis navibus
 partes adscribunt onusque distribuunt, improbum rursus consilium ac
 naturae pugnans inferunt. iubent eos qui semel iuncti fuerant iterum
 disiungi. si quae tamen mater in eis infantem lacte indigentem haberet,
 hunc duntaxat cum parente manere impii homines sanxere, ut qui nimi-
 rum sibi ipsi vitae compendio nihil conferre valeret: reliquos omnes ab
 affinibus cognatisque distractos promiscue nullaque discretionem sortibus
 esse committendos. quae enimvero oratio tantae calamitatis infortunium
 narraverit? quae oratorum lingua variam illam et multiformem dolorum
 immanitatem dicendo expresserit, cum et natura ipsa insolito hoc vesa-
 noque praecepto in multa scinderetur, cui solum in crimen verteretur
 generis communio ac, quam natura facit, propinquo coniunctio? fili-
 us namque a patre, a matre filia, frater a fratre divellebatur. ubi
 quid omnes illos pati vero simili ratione existimandum, cum in servitu-
 tem in terram alienam abducerentur? ubi scilicet nostrae fidei cultus,
 ut execrandus, omni iniuriarum procacitate laceratur, vesanissimaeque
 libidines atque vitia coluntur. ubi fornicatio honestatur, insanique
 praemio afficitur, ac impudentia plurimum honoratur. ubi masculorum
 sexus in muliebrem usum transfertur, et violatur creatura, suntque omnia
 confusionis plena et ad malum conversa. quid horum omnium primum

τούτων ἀπάντων ἐκόψαντο; ἐν ποίῳ δὲ μὴ ἀγχόνην ἤρῃσαντο; ἀλλ' ὁμοῦς ἔφερον πάντα, τὴν ἐπὶ πᾶσι μεγαλοψυχίαν παρεχομένου Θεοῦ καὶ τῷ οὐκ αἰεὶ βουλήματι τὰ καθ' ἕκαστον μεταρρομίζοντος.

73. Ὡς δὲ πάλιν τῷ προστάγματι τούτῳ τῆς ἐξ ἀλλήλων διηρέθησαν συγγενείας, ἐκάθηντο φρουρούμενοι κατὰ διαφόρους τόπους, ἕως ἐξῆλθεν ἕτερον πρόσταγμα, πάντας ἀριθμηθῆναι καὶ πρὸς τὰς ἰδέας τῶν προσώπων καὶ τῶν ἡλικιῶν τὸ διάφορον ἐκάστης νηὸς ἴδιον σύνταγμα γνωρισθῆναι, ἵν' ἐν μηδεμίᾳ φανείῃ πλεονασμός, φησί, ἢ ὑφαίρεσις, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐόντων ταῖς ναυσὶ βαρβάρων, οὕτω καὶ τὰς μερίδας γενέσθαι καὶ μηδὲν αὐταῖς περιττὸν ἢ ἐλλεῖπον ἀποδοθῆναι. ἠρίθμησαν οὖν ἐν πρώτοις τὴν πληθὺν ἔπυσαν· ἣ δὲ ἦν δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες, ἐξ ὧν ἀπάντων, χωρὶς ἡμῶν τῶν λόγῳ τῆς καταλλαγῆς τηρουμένων, οὐκ ἦν οὐδεὶς ὃς τὸν πώγωνα εἶχε τετριχωμένον. ἀλλ' οὐδὲ προβεβηκυῖα γυνὴ ἐν ταύταις πάσαις ταῖς χιλιάσιν. ἐπιλεκτος δὲ τις ἦν καὶ νεάζων ὁ δῆμος, καὶ οἷον ἐρίζων ἕκαστος ἢ τῷ ἀκμαίῳ τῆς ἡλικίας ἢ τῷ ὠραίῳ τῆς μορφῆς ὑπερβαίνειν τὸν ἕτερον, κἂν ἢ ἐπαλληλία τῶν δυσχερῶν τῶν φυσικῶν αὐτοὺς ἔξῃων ἀλλοτριῶν ἐβιάζετο. ἀλλ' ὅτε δὴ πάντες εἰς μερίδας γενόμενοι πάλιν μετὰ τῶν σκύλων ταῖς ναυσὶ συνηλάθησαν (ἄμφω γὰρ καὶ ταῦτα σὺν τῷ πλῆθει διενεμήθησαν), τότε δὴ τῶν βαρβάρων οἱ

14 τὸν λόγον A

15 τὸν om P

21 ἄμα?

planxerunt? in quo non magis laqueum elegerunt? ferebant tamen omnia, deo in omnibus animos ac constantiam praebente suaeque voluntatis nutu singula quaeque disponente.

73. Iam vero rursus edicto hoc ac iussione a cognatis necessariisque divisi diversis in locis sub custodia sedebant, donec novo decreto imperatur ut numerentur omnes, exque personarum aetatumque ratione diversum cuiusque navis proprium agmen cognoscatur, ne ulla navium aut superfluo onere gravetur aut illo minuatur. sed pro multitudine eorum qui in navibus barbarorum essent, distributis partibus, nec maius aliquid iusto redderetur nec minus. in primis igitur numerata omni multitudine, summa fuit duo et viginti milium capitum; inter quos omnes ne unus quidem erat (nobis duntaxat exceptis, qui commutandi servabamur) cui mentem pilis fruticaret. at neque in tot mulierum milibus ulla erat quae pubem excederet. erat vero electus populus et iuventa conspicuus, ac in quo alii aliis prope certare videretur seque mutuo excedere aut aetatis flore aut venustate formae, tametsi afflictorum casuum vis continua a naturali decedere eos habitu cultuque cogebat. postquam autem omnes in partes distributos iterum cum spoliis in naves contruserant (nam haec quoque cum multitudine divisa fuerant), barbari

τὴν Κρήτην οἰκοῦντες οὐκ ὀλίγους ὠνοῦντο, πολὺ χρυσίον ὑπὲρ αὐτῶν καταβαλέσθαι μὴ παραιτούμενοι, οὐχ ἀπλῶς οὐδ' ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ κέρδους τινὸς ὑπόθεσιν ἑαυτοῖς ἐκ τούτου περιποιούμενοι. ἤδεισαν γὰρ πολλαπλασίονα τῶν διδομένων λαβεῖν, ἥνικα

P 378 ἂν καταλλαγῆς ἐπέλθοι καιρὸς, ὁπότε τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν τοὺς παρὰ τῶν Ῥωμαίων χειρωθέντας, ἐκδέχονται. οὐδὲ γὰρ ὡς ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν, οὕτω καὶ τούτοις ἢ τῶν αἰχμαλώτων ἀπολύτρωσις ἐκτελεῖται, ἀλλ' ἐπεκράτησεν ἐν τούτοις παλαιὸν ἔθος χρόνῳ βεβαιωθέν, ἵνα καὶ τὸν βάρβαρον, ὅστις ποτὲ ἦν, χάριν τοῦ κατεχομένου κομίζονται, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δοθεῖσαν τιμὴν ἀπαιτῶσιν εἰς τὸ διπλάσιον. διὰ τοι τοῦτο πολλοὺς οἱ Κρήτες τῶν αἰχμαλώτων ὠνήσαντο, τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν κέρδους συνεισφορὰν ἑαυτοῖς ἐφευράμενοι. ἐπράχθη δὲ ταῦτα ἐφ' ὕλαις

B ἡμέραις δέκα, αἰὲ τῶν ἐθάδων νηῶν μετασκευαζουσῶν τοὺς ὠνούμενους καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν μεταγουσῶν. ἐν οἷς ἔτυχεν ἐκδοθεῖσα καὶ ἡ τοῦ ἱμοῦ ἀδελφοῦ σύζυγος, οὐ μετρίαν ἡμῖν ὀδύνην περιποιήσασα. ἡ δέ μοι μήτηρ καὶ ἡ γαμετὴ σὺν δυσὶ τέκνοις (τὸ γὰρ ἕτερον ἔργον ἦν γενόμενον τῆς θαλάσσης), ἔτι δὲ καὶ ἔλεινός ἄθλιος ὁ τλήμων ἀδελφός καὶ ἡ τῷ χρόνῳ πάντων ἐφυστερίζουσα ἀδελφή, ἐκ τινος θεϊκῆς προνοίας εἰς μίαν Σιδονίαν ἔτυχον ναῦν, τῆς πρὸς Συρίαν ἀποδημίας τηρούμενοι. ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐν τῇ καταλλαγῇ τηρουμένους ἔτι διεσπαρμένους ὄντας συναγαγόντες οἱ βάρβαροι καὶ τινι πολεμικῇ νηὶ τῶν ἐκ τοῦ λιμέ-

4 πολυπλασίονα A, πολυαπλασίονα P

Cretam incolentes ex eis non paucos commercati sunt, multa in eam rem sponte numerata pecunia, non temere nullave ratione, sed cum sibi inde lucrum factitarent. plane enim noverant multo sibi plura restituenda commutationis tempore, dum suae nationis captivos a Romanis in captivitatem redactos reciperent. non enim, quemadmodum in Syria, sic his quoque in locis transigitur captivorum redemptio: sed in his veteri consuetudine usu firmata obtinuit, ut et barbarum, quisquis ille sit, loco illius quem ipsi detinent referant, et exsolutum pro eo duplex pretium reposcant. eam ob rem multos Cretenses captivos mercati sunt, nostram scilicet calamitatem sui lucri auctionem commenti. gesta haec per decem integros dies, cum semper consuetae naves eos qui empti essent transferrent et in proprias urbes deveherent. inter haec divendita quoque et fratris mei uxor, quae res non levi nos affecit maestitia. ceterum mater et coniux cum duobus filiis (nam tertius demortuus in mare proiectus fuerat) nec non miser ac aerumnosus frater, atque omnibus aetate iunior soror, divina quadam providentia in una Sidoniarum navium servabantur, in Syriam asportandi. nos vero omnes, quos commutandos servabant, cum adhuc dispersi essemus, colligentes barbari,

νος ἀνασπασθειῶν ὑφ' ἐν εἰσενεγκόντες καθεῖρξαν, φύλακὰς τινὰς C
τῶν καθ' αὐτοὺς ἐμπείρων αὐτῶν ἡμῖν συμβιβάσαντες.

74. Καὶ οὕτως ἐσκευάζοντο μετὰ μίαν ἄλλην ἡμέραν ἔχε-
σθαι τοῦ πλοός· ἤδη γὰρ ἤγεν αὐτοὺς ὁ καιρὸς καὶ χρονίζειν οὐκ
5 ἐδίδον τῷ τόπῳ, πρὸς τὸ χειμέριον τὸν ἀέρα μετατιθέμενος. Ἰπ-
ποῖς οὖν ἐφειστώσιν ἐπιβάντες οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ μετὰ καὶ αὐ-
τοῦ τοῦ τυράννου πρὸς τῆ πόλει γεγόνασιν, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενοι
τοῖς Κρησὶ τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐν ἡμῖν περιφάνειαν, ἅμα
δὲ καὶ τὴν βδελυρὰν αὐτῶν τελετὴν ἐκπληρώσαντες, δεξιωθῆναί
0 τε παρὰ τῶν αὐτοχθόνων καὶ τινος τυχεῖν τῶν προηγωνισμένων
ἀνέσεως. οὗ δὲ καὶ μίαν ἄλλην ἡμέραν προσδιατρίψαντες τομῶς
ὑπέστρεψαν, ἐπισπεύδοντες τὰ πρὸς τὸν πλοῦν, καλοῦντος αὐτοὺς D
ἤδη τοῦ πνεύματος. ἤδη δὲ τῆς δωδεκάτης ἡμέρας ἀρχομένης,
λέγω δὲ τῆς πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίξεως, τοῦ πλοός ἀπρηξάμεθα.
5 μετήχθημεν δὲ πρὸς τὴν ἀντικρὺ νῆσον, ἣτις Λιδὸς καλεῖται· καὶ
πάλιν ἐκεῖθεν ἀναχθέντες ἐν τῷ τῆς νήσου πέρατι προσωρμίσθημεν.
ἐν ᾧ καὶ ὑδροενσάμενοι καὶ μικρὸν τι τῷ τόπῳ προσμείναντες, ὡς
κατ' οὐρανὸν εἶδον γεγονότα τὸν ἀνεμὸν, ἀπέπλευσαν ἐκεῖθεν κατὰ
μέσον ἰθύναντες τοῦ πελάγους. ἤμεν δὲ πάντες, ὡς εἶρηται, ἐν
0 μιᾷ νηὶ Ῥωμαϊκῇ πολεμικῇ, ἣτις ἦν διήρης, ὣν τὴν μὲν ἄνω
καθέδραν οἱ λαχόντες εἶναι μεθ' ἡμῶν βάροβαροι ἑαυτοῖς ἐκκληρώ-
σαντο, τὴν κάτω δὲ ἡμῖν ἐπαφῆκαν, σκότους πολλοῦ καὶ δυσω- P 379

3 κατὰ P
μαία A

10 αὐτοχθόνιον A

15 ἡ τοῦ P

20 Ῥω-

et in navi bellica a littore avulsa, in unum convehentes, concluderant, custodibus ex suis, rerum experientia praeditis, nobis constitutis.

74. Atque altera statim die navigationem capessere parabant rei- que instare. iam enim tempus urgebat deflectens ad hiberna, nec longiores ibi moras trahere sinebat. navarchi itaque equis conscensis, quos in promptu habebant, una etiam adiuncto tyranno, urbem petunt, tum ut Cretensibus praeclara adversus nos facinora commonstrarent, tum ut abominandas suas caerimonias explerent, humaniusque ab opidanis acciperentur, atque a laboribus, quos pertulerant, animos nonnihil relaxarent. ibi alterum quoque diem commorati festine revertuntur, secundoque iam vento navigationem sollicitant. iamque duodecimo, a nostro scilicet in Cretam appulsi, illucescente die e portu solvimus, inque adversam insulam, quam Iovis dicunt, vecti sumus. inde rursus profecti, ad insulae extremam oram applicantes, aquatum exscendimus; ibique mora aliqua facta, ut a puppi flare ventum advertere, per medium mare cursu directo recedunt. eramus omnes, ut dictum est, in una Romana bellica biremi: illius superiores sedes barbari nobiscum navigantes sibi delegerant, inferiores et prope carinam nobis reliquerant, tenebris ob-

δίας πλήρη. καὶ τί ἄλλο γε χρὴ λέγειν ἢ τάφον ἐφ' ὕδασι φερόμενον; εἰ γὰρ ἀπαριθμῆσαι θελήσω καθ' ἐν ὅσα κατὰ τὴν περιόδον ἐκείνην τοῦ πλοῦς ὑπέστημεν καὶ μεθ' ὅσης στενοχωρίας, μύθους δόξω τοῖς πολλοῖς ἐξηγεῖσθαι καὶ τῆς ἀληθείας ἐκτρέπεσθαι, καθ' ἣν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου πάντα γραφῇ παραδοῦναι καθυπεσχόμεν. διὰ τοι τοῦτο τὰ πλεῖστα τῶν πεπραγμένων ἐκὼν παραδραμιῶν, οἷς ἂν ἐδόκουν μάλιστα τὴν ἡμετέραν ἐξαρκεῖν διανοίαν μέχρι τοῦ νῦν προσδιατρέψας, ὡς ἐν ἅπασιν τὸ πιστόν σοι παρασχεῖν, ὃ σοφώτατε ἀνδρῶν καὶ φιλομαθέστατε Γρηγόριε, **B** κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάλιν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν διεξιῶ, ἰκανῶν καὶ ὡσαύτως ὄντων καὶ ἀμείλικτον διαθρῦσαι καρδίαν, μήτι γε τὴν σὴν, ἧς τοῦτο μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐστὶν ἰδιαιτάτον ἢ συμπάθεια, ἧ ἡ πειθαρχῶν εἰς ταύτην ἡμᾶς ἐλθεῖν τὴν συγγραφὴν προετρέψω καὶ πράγματος τοσούτου κατατολμῆσαι παρεβιάσω, τὴν καθ' ἡμᾶς ὑπερβαίνοντος δύναμιν.

75. Πλὴν ἀλλ' οὕτω περὶ πολλὰς συμφορῶν ἰδέας προσπαλαιόντων ἡμῶν ἐφθασεν ἐπιστᾶσα καὶ τρικυμία τις, θαλάσσιον διεγείρουσα κλύδωνα, τὸν περὶ ψυχῆς ἀπειλοῦντα κίνδυνον· ἐξ οὗ καὶ πᾶσαι διεσκορπίσθησαν αἱ νῆες, τῷ ῥόλλῳ τοῦ πνεύματος **C** ἐξ ἀλλήλων μακρὰν διασπασθεῖσαι καὶ τοῦ καθ' εὐθείαν ἴκειν ἐκκλίνασαι. οὐκ οἶδα δ' ἐκ τίνος πονηροῦ δαίμονος ἔτυχε παρα-

1 πορευόμενον A

sitas et graveolentiae plenas; nec aptiori vocabulo expresseris, quam si sepulchrum super aquas ambulans appellaveris. etenim si singula recensere voluero quae per eius navigationis circulum sustinimus, quantisque in angustiis versati simus, fabulas narrare plerisque videbor et longe a veritate aberrare, qua auspice omnia me scripturum pollicitus sum in orationis exordio. eapropter gestarum rerum partem plurimam sponte praeteriens, iis in quibus mihi vires sufficere viderentur huc usque immoratus, ut credibilia per omnia dicerem, o Gregori hominum sapientissime atque studiosissime, eodem modo et reliqua percurram, quae ipsa, ut reor, quamvis durum cor et implacabile emollire sufficiant; ne tuum dicam, in quo inter alia maxime proprius enitet animi miserantus affectus, ex cuius nutu atque indole ad haec scribenda adhortatus es remque tantam, etsi viribus longe imparem, aggredi compulisti.

75. Ceterum dum sic inter varia infortuniorum genera colluctamur, ingens quaedam exorta procella, mari tempestate turbato, in vitae nos grave periculum induxit. hinc naves omnes vehementiore flatu a se invicem totaque classe procul dispersae atque divisae, nec recta cursum valentes intendere. nescio vero quonam malo daemone, proximus nobis

πλέων ἡμῖν ἐγγύθειν ἐξ εὐνόμου ὁ δυσώνυμος Λέων, κατὰ πρό-
 μναν τῆς ἰδίας νηὸς καθήμενος καὶ τοῖς κυβερνήταις τὴν περὶ τοῦ
 πλεῖν ἐμπειρίαν διατάττων. μεθ' ὧν καὶ τις ὄπισθεν ναῦς ἑτέρα
 εἶλκε τῶν ἄλλων ὑποδεστέρα, ἣτις ἦν τῇ βία τῆς ζάλης μέσον
 5 διαρραγεῖσα καὶ ἀπειλοῦσα τοῖς ἐν αὐτῇ ἤδη παρόντα τὸν ἐν ὕδασι
 θάνατον· ἐξ ἧς ἀνέκραγον οἱ κατ' αὐτὴν βάρβαροι “σῶσον ἐπι-
 στάς, ὃ καθηγεμῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ μὴ εὐσεβῆς δῆμον τοσοῦτον
 Ἀγαρηνῶν ἀπολέσθαι, οὓς μέχρι τοῦδε πολλῶν κινδύνων ἀπειρά-
 10 θὺς κατ' αὐτοὺς τὴν ναῦν ἰθῦναι τοῖς περὶ αὐτὸν προστάξας ἀκρι-
 βέστερον ἀνηρώτα. οἱ δὲ πάλιν ὁμοθυμαδὸν ἐβόων, καὶ τὸ πά-
 θος τῆς νηὸς ὑποδείξαντες ἐπρεσβεύοντο πάντων ἡμῶν τῶν δεσμιῶν
 τῇ θαλάσῃ ῥιφέντων αὐτοὺς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ναῦν μετασκευα-
 σθῆναι, ἐφύβριστον εἶναι λέγοντες ἐν τοσοῦτῳ κακῷ σωζομένων
 15 ἡμῶν ἐκείνους τοῦ κατὰ θάλασσαν γενέσθαι κινδύνου καὶ μὴ προ-
 τιμηθῆναι τῆς ἡμετέρας ζωῆς. πρὸς δὲ δὴ καὶ κατένευσε παρα-
 χρῆμα, ἐπιτρέψας σταῖσαν τὴν ναῦν ἡμᾶς μὲν τῇ θαλάσῃ ῥιφῆ-
 ναι, ἐκείνους δὲ ἐν αὐτῇ μετακομισθῆναι. ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐπράτ-
 20 ττετο, ἐλάθομεν οὐκ ὀλίγον ἀποστάντες ἡμεῖς· ἐφερόμεθα γὰρ
 βιαίῳ τινὶ καὶ χαλεπῷ τῷ ὁρμήματι τοῖς κύμασιν ἐλαυνόμενοι, P 380
 ὡς οὐ μόνον κραυγῆς ἀλλ' οὐδὲ βροντῆς ἐκεῖθεν, ἐξ οὗ κατελίπο-
 μεν αὐτούς, δυνάμενοι ἐξακούειν. ὡς οὖν εἶδον μακρὰν ἀποστάν-

3 ὄν?
 ρώτα P

4 ταῖς ἄλλαις P

ἦν] καὶ P

11 ἐνη-

ad laevam infausti nominis Leo, suae navis puppi assidens et gubernatores navigandi peritia instruens, vehebatur. cum navis alia, sed multo imbecillior, vi tempestatis (navigantium certo indubitatoque periculo) media diffracta sequebatur. ex ea clamare, qui illa vehebantur barbari, “serva tua praesentia, o copiarum dux, nec tantam Agarenorum multitudinem perire sinas, quos hucusque ab omni immunes periculo conservasti.” tum ille, actutum in eos directa navi, certius perquirebat. illi una voce omnes clamare, et navem fractam commonstrantes suppliciter rogare ut nobis omnibus, qui vincti essemus, in mare proiectis, ipsi in navem nostram convasarentur. nimirum probrosus esse in tanto periculo nobis servatis illos maris perire naufragio, nec illorum vitam nostrae anteferri. ad quod ille ocissime annuit, imperatque sisti navem, exque illa nos in mare proiici, illos vero in ipsam transferri. cum haec agerentur, sensim longius elabimur: ferebamur enim violento ac furenti impetu, propellentibus fluctibus, ut non tantum clamor sed ne tonitru quidem exaudiri posset, quo ex loco ab eis disiuncti fueramus. ut vero

Theophanes contin.

38

τας, νέματι μόνον προσμένειν τοὺς σὺν ἡμῖν βαρβάρους ἐπέτρεπον. οἱ δὲ εἶτε μὴ συνιέντες πρὸς ὃ ταῦτα ἐποίουν, εἶτε καὶ ἐκόντες αὐτοὺς παραλογισάμενοι τῷ μηδ' ὄλως φαίνεσθαι προσέχειν τοῖς ὑπ' αὐτῶν προσταττομένοις, τάχα δὲ τοῦτο πλεόν ἔπε τῆς ἀφάτου περὶ ἡμῶν κηδεμονίας τοῦ Θεοῦ διδασχθέντες, εἶχοντο τοῦ πλοῦς, μηδένα λόγον τῶν κατόπιν ποιούμενοι, ἀλλὰ πάση σπουδῇ τὴν αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν σωτηρίαν ἐν οὕτω βιαιοτάτῳ μηχανώμενοι

B κλύδωνι. (76) ὡς δὲ μακρὰν ἀποστάσας εἶδον ἡμῶς ἐκεῖνοι καὶ εἰς οὐδὲν τὴν σικῆψιν χωροῦσαν, συνείχοντο δὲ κινδυνεύοντες τοῖς ὕδασι τῆς νηὸς καταδυομένης, ἄλλην τινὰ δέησιν τῷ τυράννῳ προσῆγον, λαβεῖν μὲν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν ναῦν, ἔῤῥαι δὲ τοὺς μετ' αὐτῶν, μεθ' ὧν ἐπεφέροντο σκύλων, τῇ θαλάσῃ δοθῆναι. ὃ δὲ πρὸς τοῦτο πάλιν ἦν εὐπειθής, καίπερ τοῦ καιροῦ μὴ συγχωροῦντος ἀλλὰ τὴν πάντων ἀπόγνωσιν ἐπιτείνοντος, καὶ τῶν ἀγωγίμων τοῦ πρῶην φόρτου ἀντάρκτη τῆς νηὸς αὐτοῦ τὴν χρεῖαν

C ἀποπληροῦντων. πλὴν οὐκ ἔδοξε τοῦτο συμφέρον εἶναι, τῶν βαρβάρων περισωθέντων τοὺς αἰχμαλώτους καταλιπεῖν τῷ θαλασσίῳ βυθῷ, ἀλλὰ τι δῆθεν ἐλέους ἐχόμενον καθ' ἑαυτὸν βουλευσάμενος, τάχα τῇ μανίᾳ τῆς φιλαργυρίας εἰς τοῦτο συνελαθεῖς, οὐχὶ δὲ συμπαθεῖα τινὶ περὶ τῆς αὐτῶν ἀπωλείας δυσωπηθεῖς (πῶς γὰρ ὅς ἐφαίνετο πρῶην τοῖς ἀδίκους φόνους τρυφῶν;), ὁμῶς

4 προσταττομένοις Combesisius: libri πραττομένοις

9 σικῆψιν?

nos a se longe dissitos conspexerunt, nutu solo barbaros qui nobiscum erant exspectare iubebant. qui sive non intelligentes quid illi vellent, sive etiam sponte non curantes, cum quod illi agerent, attendere nullo modo viderentur, forte vero (quod et verisimilius est) ineffabilis erga nos dei providentiae instincti edoctique numine, navigationi continue instabant, nulla eorum qui retro essent ratione habita, sed ut omni diligentia atque opera suam pariter nostramque, in tam dira immanique procella, statuerent salutem. (76) ubi porro nos longe distantes conspiciunt, suaque cogitata in nihilum cedere advertunt, atque navi prope mergenda in praesentaneum vitae discrimen se adductos cernunt, aliud quidpiam a tyranno efflagitant, ut scilicet in nostrorum navim ipsis receptis, eos qui cum ipsis erant, praedamque universam mari concrederet. quibus ille rursus animum facilis adhibet, licet id tempus non permitteret, sed omnium magis magisque desperationem augeret, priorique vectura ac onere eius abunde navis constipata esset. haud enimvero e re satis illi visum ut barbaris servatis captivos maris gurgiti sorbendos desereret. quin immo secum ipse misericordia pronum consilium agitans, et forte avaritiae furōre concitus, non ulla nostrorum interitus tactus miseratione (quomodo enim, qui nuper sic iniustis caedibus gaudentem

καὶ αὐτοὺς μετενέγκαι σὺν τοῖς βαρβάροις ἐπέταπτεν, ἵν' ἔχοι
κἂν τούτοις ἀδρότερον ποιῆσαι τὸ τῆς πλεονεξίας βαλόντιον καὶ
τὴν φιλόχρυσον ἀναπλῆσαι λύσσαν, κἂν τάχα φορτικὸν ἦν καὶ
τόλμης ἀλόγου τὸ ἐγχείρημα. πάντων δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ ναῦν
5 τὸ τάχος μετενεχθέντων, ἔδω ἐκείνη τοῖς ὕδασι βλεπόντων τῶν
βαρβάρων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν στρατηγῶν ἐν αὐτῇ τῇ νηὶ τοῦ τυ- D
ράννου φυλαττομένων αὐτοῖς· οἵτινες καὶ ἡμῖν ἐν ὑστέρω ταῦτα
διηγῆσαντο, τὸ παντεπίσκοπον καὶ φιλόανθρωπον ἐκκληττόμενοι
τῆς θεϊκῆς προνοίας. πολλῶ γὰρ πλείω τῶν χιλίων ψυχῶν ἔφα-
10 σκον εἶναι κατὰ τὴν ναῦν ἐκείνην, ἕκ τε τῶν βαρβάρων καὶ τῶν
αἰχμαλώτων τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ κατ' αὐτὴν εἰσενεχθέντων καὶ τῶν
ἐκ τῆς ῥηθείσης προστεθέντων αἰτίας, ὡς τοσοῦτον ἀπέχειν βαπτι-
σθῆναι τὴν ὀλκάδα ὅσον μιᾶς παλαιστῆς τὸ μέτρον ἔστιν. οὐ
συνεχώρησε δὲ τοῦτο ὁ τῶν ἀφανῶν γνώστης καὶ τῶν κρησίων
15 ἔξαιεστῆς κύριος, ἀλλ' ὡς εἶδε τὰς καρδίας ἀπάντων πάσης μὲν P 381
χρηστῆς ἀπειπούσας ἐλπίδος, αὐτῷ δὲ μόνῳ τὴν ἀμηχανίαν ἐμ-
φανίζούσας τῷ πάντα δυναμένῳ μόνῳ τῷ βούλεσθαι, ἐπέβλεψεν
ἐπ' αὐτούς, καὶ εἰς πρᾶν μὲν αἴραν τὴν καταγιίδα, εἰς γα-
λήνην δὲ τὴν τῶν κυμάτων καταστορέσας τραχύτητα, ἔσω-
20 σεν αὐτοὺς ἐκ τοσοῦτον κινδύνου, πᾶσιν ἐμφαίνων, καὶ μόνον
οὐχὶ βοᾶν δεικνύων τὰ πράγματα, ὅπως ῥύεσθαι δύναται ὁ

9 τῶν om A

prodiderat?), illos quoque nihilominus cum barbaris invehī iubet, ut hinc quoque nummatarum marsupium auctius redderet aurique avidam rabiem exsatiaret, tametsi fortasse id grave dementisque audaciae facinus esset. omnibus autem in eius navim celerrime invectis, alia ab aquis navis absorpta est, barbaris intuentibus, ipsisque navarchis in ipsa tyranni navi servatis, qui et postea, divinae providentiae vim omnium inspectricem et humanitatem ac clementiam stupentes, haec ipsa nobis narravere. mille enim et amplius animas dicebant in ea numerari nave, tum barbarorum tum captivorum apud Cretam in eam invectorum, ac postremo eorum qui per eam causam illi vectores accessissent, ut unius duntaxat palmi mensura exstaret, ac ne aquis mergeretur abesset. quod tamen non permisit occultorum cognitor dominus, et qui abscondita scrutatur. sed ubi omnium corda vidit, omni iam felicioris exitus spe deposita, ipsi uni, in quo versabantur, manifestare consilii inopiam, qui videlicet sola voluntate salvos potest praestare, in illos oculos convertit, ac procellam quidem in auram lenem, fluctus vero exasperatos in tranquillum mare sternens, a tanto illos periculo liberavit, cunctis nimirum prodens, vixque res non clamare ostendens, posse

τῶν θανασιῶν θεὸς τοὺς ἐν ἀληθείᾳ καὶ φόβῳ ἐπικαλουμένους αὐτόν.

B 77. Ἦδη δὲ μετὰ πέμπτην τοῦ πλοῦς ἡμέραν κατήραμεν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Κύπρου κατὰ τὸν ὄρμον τῆς Πάφου, ἐν ᾧ καὶ ἀνεθέντες μικρὸν ὡς ἐξελθεῖν τοὺς βαρβύρους καὶ τοῖς παρα-5 κειμένοις ὕδασι λούσασθαι, πάλιν ἐκεῖθεν ἀναθέντες μετὰ γε νυχθήμερον ἄλλο τὴν Τρίπολιν κατελάβομεν, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὑψοῦται τὸ σωτήριον τοῦ σταυροῦ ξύλον, ὅτε καὶ ἡμεῖς τῶν κατὰ θάλασσαν ἄρτι πρῶτον ἐμέλλομεν πειρασμῶν ἀφεθῆναι. γενομένων οὖν ἡμῶν πλησίον τοῦ τείχους, ἔχεῖτο περὶ 10 τὸν ναύσταθμον ἀπάντων ἐγχωρίων βαρβάρων τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν οἰκίους προσλαμβανόμενον, τοὺς καθ' ἡμᾶς δὲ θαμβοῦμε-
C νον. ἅμα γὰρ συνέβη πάσας τὰς τῆς πόλεως συνελθεῖν νῆας καὶ πρὸς τὸν ὄρμον γενέσθαι, εἶτα ἐξεκομίζετο ἀφ' ἐκάστης αὐτῶν τῶν τε χρημάτων τὸ πλῆθος καὶ τῶν λοιπῶν σκύλων ὥσπερ ἀπὸ 15 τινων πόλεων, καὶ μετήγετο εἰς τινὰς προηητρεπισμένας οἰκίας, ὡς ἐν ὀλίγῳ πληρωθῆναι τὴν πόλιν τῆς τούτων ὑποδοχῆς. προέφερρον δὲ καὶ ἡμᾶς ἄγοντες καθάπερ τι τρόπαιον νίκης, ἐπὶ πᾶσιν ἡμᾶς θριαμβεύοντες καὶ θεάτρον ποιούμενοι τὴν καθ' ἡμᾶς συμφοράν. οἷον γὰρ ἀνέκραγον καὶ τοῖς ἐξάλμασιν ἐπεσκίρτησαν, 20 ὅτε πρὸς αὐτῇ γεγόναμεν τῇ εἰσόδῳ τῆς πόλεως, ἀφορμὴν θυμη-

21 αὐτὴν AP

mirabilium deum liberare eos qui in veritate atque timore ipsum invocant.

77. Post quintum navigationis diem in insula Cypro Paphi portum intravimus; paululumque recreamur, dum barbari navibus exeuntes ad vicinas aquas lavatum eunt. tum inde solventes post diem unum ac noctem tripolim concessimus, eodem ipso die quo salutare crucis lignum exaltatur, quando et nos iam primum a maris periculis malisque eramus liberandi. cum prope murum venissemus, oppidanorum barbara omnis multitudo, suos excipiens nostrosque admirans, ad ipsum navale effundebatur. mox enim ac urbis naves omnes simul coactas in portum deferrī contigit, tum e singulis et pecuniarum copia et reliqua spolia, velut ex vastae capacitatis urbibus, educi et in domos ad id antea paratas convehi, ut brevi intervallo his in eam invectis urbs impleretur. quin nos quoque ducentes offerebant, et quasi victoriae quoddam tropaeum, in omnium oculis traducentes, miseriam nostram ac calamitatem velut in orbis theatro producebant. quam multis enim vociferationibus usi sunt saltibusque insultarunt in urbis ingressu, cum ad eam accessimus, dum probra nostra ac iniurias magnae sibi iucunditatis argumen-

δίας τὴν καθ' ἡμῶν ὕβριν δεικνύμενοι! ὁ δὴ καὶ πλείω τῶν ἄλ- D
λων ὠδύνησεν ἡμᾶς, οὐκέτι φέροντας τῶν δεινῶν ἐκείνων καὶ τῆς
ὑπερβαλλούσης αἰσχύνης τὴν ἐπαλληλίαν ὑφίστασθαι. ἀλλ' ὅτε
δὴ καὶ μετὰ τοῦτον τὸν θρήμβρον ἐκληρώθη τις οἶκος ἐν ᾧ φρου-
5 ρεῖσθαι κατεκρίθημεν τηρηθησόμενοι τῆς πρὸς τὴν Ταρσὸν ἀφί-
ξεως, τότε δὴ τῶν πολλῶν ἀνεθέντες πόνων καὶ τῇ γῆ τὰς κεφα-
λὰς προσειρέσαντες ἐδεόμεθα τοῦ θεοῦ μετὰ δακρῶν στήναι ἡμῖν
ποτέ τὰ κακὰ καὶ μηκέτι χώραν λαβεῖν καθ' ἡμῶν τοιούτων ὀκλη-
ρῶν ἐπίτασιν, ὧν καὶ ἡ ἀκοή μόνη μετήγετο διὰ πείρας ἐλθεῖν·
10 παντὸς γὰρ ἀλγεινοῦ φύσιν ἐκβέβηκεν.

Ἀλλὰ ταῦτα ἡμεῖς οἱ πρὸς τὴν καταλλαγὴν τηρούμενοι καὶ P 382
οἱ μεθ' ἡμῶν λαχόντες τῶν λοιπῶν αἰχμυλώτων κατὰ τὴν Τρί-
πολιν. (78) οἱ δέ γ' ἐν Κρήτῃ ἐξ ἡμῶν διαιρεθέντες ἐν ταῖς
ἄλλαις ναυσὶ ταῖς ἀφ' ἐκάστον τόπου διεσπάρησαν καθ' ὅλης τῆς
15 παραλίας Συρίας· οὓς καὶ ὠνούμενοι πολλοὶ τῶν ἐμπόρων καὶ
πάλιν μετυπιπράσκοντες κατὰ διαφόρους τόπους ἐν ἀλλήλοις μέχρη
καὶ νῦν αὐτοὺς ἀνταμείβουσιν, ὡς καὶ αὐτὴν φθάσαι τὴν Αἰθιο-
πίαν τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς τὴν ἀκροτάτην μεσημβρίαν κατοι-
κοῦντας βαρβάρους. ὧν εἰ θελήσοι τις τὰς συμφορὰς ἀναγρά-
20 φεσθαι, ὅμοιος εἶναι δόξει τῷ τὴν παραλίαν ψάμμον ἐκμετρῆν B
εἰκαίως τοπάσαντι. πάντως γὰρ καὶ αὐτός, φιλομαθέστατε ἀν-

2 ὠδύνησεν AP

14 ἀν' P

tum sumunt! quod et reliquis maiorem nobis dolorem incussit, cum mala illa et iterata opprobria maximaque dedecora ferre non possemus. ubi enimvero post eum expletum triumphum assignatae nobis sunt aedes, in quibus sub barbarorum custodia addicti tenebamur usque dum Tarsum proficisceremur, tunc nimirum a multis laboribus levati, fixisque in terram capitibus, non sine lacrimis deum precabamur ut tandem aliquando malis nostris finem imponens, haud ultra tot molestiarum turbines in nos intenderet, quorum vel solo auditu animus horreret, quippe cum et illae vim omnem doloris excederent.

Verum haec quidem, quod ad nos attinet, qui commutationis iure manu mittendi servabamur, et quibus obtigerat captivis reliquis ut tri- poli nobiscum versarentur. (78) qui autem nostrum Cretae in aliis navibus divisi fuerant, per omnem Syriae oram maritimam dispersi sunt; quos mercatores commercati, rursus aliis in locis dividentes, inter se ad hoc aevi sic commutant ut ex illis nonnulli in Aethiopiam extremam- que austri plagam inter barbaros immigrarint. horum, inquam, si quis mala atque aerumnas scripto consignare tentaverit, similis illi videbitur qui se maris arenas in numerato habere stulte putaverit. omnino enim

δρῶν, εἶπερ ἐνέτυχές τιςιν ἔξ αὐτῶν, ἐν τε τῇ Δαμασκῷ καὶ ταῖς
περὶ αὐτὴν πόλειςιν — ἐνέτυχες γάρ, οἶδα, πολλοῖς ἐκεῖσε, διὰ
τὸ πάσας τὰς Τυρίας νῆας τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις τοὺς αἰχμαλώτους
αὐτῶν . . . ἔω γὰρ λέγειν ὅτι καὶ ἡμῶν ἢ περὶ τὴν Τρίπολιν δια-
γωγῇ, ὁπότε διερχομένῳ σοι ἐκαῖθεν κατ' ἀρχὰς μικρὸν ἀνεγνωρί- 5
σθημεν, ἱκανῶς σε περὶ τούτων πεπληροφόρηκε, καὶ σιωπῶντων
ἡμῶν τὰ πράγματα παριστῶσα καὶ τὴν ὀδίνην τῶν ψυχῶν ταῖς
μορφαῖς ἐξελέγχουσα. ἔξ οὗ δὴ καὶ αὐτὸς συμπαθήσας τότε,
C καὶ ἐν τούτῳ κοινωνήσας ἡμῖν τοῦ πάθους ἐν τῷ περὶ πολλοῦ ποιή-
σασθαι μαθεῖν τὴν περὶ τούτων ἀκολουθίαν, ἔκδηλος ἐγένου τῇ 10
λύπῃ πληγεῖς καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὴν καρδίαν ὀδυνηθεῖς. πλὴν
οὗτω ταῖς πολλαῖς καὶ ἀπείροις ἐκείναις τῶν πειρασμῶν ταλαιπω-
ρήσαντες καταγίσι, καὶ οὐδὲν κρεῖττον οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Τριπό-
λει, παρ' ὅσον ἐν αὐτῇ διετρίψαμεν χρόνον, γενόμενοι, ἀλλὰ
μόνον ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ καὶ μοχθηροτέροις τιςὶν ὀμιλήσαντες 15
(ἐκεῖσε γὰρ ἐγὼ καὶ τοῦ καλοῦ πατρὸς ἀπωρφανίσθην, καθάπερ
ἄλλην ἀρχὴν τῶν δεινῶν τὴν ἐκείνου στέρησιν ἐφευρόμενος), ὁμως
D μετὰ τὴν σὴν ἀναχώρησιν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον προστάξει τοῦ
τυράννου πάντες ὁμοῦ τῇ προτέρᾳ πάλιν βληθέντες νῆϊ μετὰ καὶ
τινων διακομιζόντων ἡμᾶς βαρβάρων ταύτην δὴ τὴν φρουρὰν τῆς 20
Ταρσοῦ κατελάβομεν· καὶ νῦν ἔσμεν ἐν μεθορίῳ δύο πραγμάτων

17 ἐφευρόμενος P

et tu ipse virorum studiosissime, si quos illorum Damasci et in circum-
iacentibus urbibus offendisti. offendisse enim illic non paucos scio,
quod omnes naves Tyriae captivos suos in illas partes asportarunt.
mitto enim ex nostra quoque tripoli commoratione, cum per illa loca
tibi tum primo transeunti parumper innotuimus, perquam abunde te de
his didicisse; quae et nobis tacentibus res repraesentet, animorumque
dolorem ac cruciatum ex ipsa vultus specie certo indicet. quapropter
tum tu quoque commiseratus, et fortunarum nostrarum particeps socius-
que effectus, ea ratione quod horum omnem seriem doceri plurimi feceris,
satis manifeste significas te a maerore laesum ultra modum animo
indoluisse. ceterum eum in modum multis illis ac innumerabilibus affli-
ctionum procellis divexati nihil melius, nec in ipsa tripoli, quandiu in
illa morati sumus, nos habuimus, nisi quod (vel me certe quod attinet)
prioribus etiam deterioribus malis oppressi sumus. ibi enim optimo quo-
que patre orbatus sum, velut aliud novum malorum initium illius nactus
carentiam. attamen a tuo discessu, non multo post, ita mandante ty-
ranno, omnes simul priori rursus navi impositi, quibusdam barbaris una
vectoribus, ad hanc Tarsi custodiam venimus. et nunc inter duas res

ἐλπίζομένων, ἢ τοῦ τυχεῖν τῆς πάλαι θρυλουμένης διὰ τῆς σιωτή-
 ρίου καταλλαγῆς ἀπολυτρώσεως, ἢ τῷ θανάτῳ παραπεμφθῆναι
 καθ' ἐκάστην ἐφιστῶτι ταῖς συχναῖς ἀφρωσίταις καὶ ἄλλως τοῖς
 ἐν τῇ φρουρᾷ πλησίον συνωκισμένοι. πλὴν οὐκ ἔχομεν ἀσφαλῶς
 5 γινώσκειν ὁποτέρῳ τούτων προτέρῳ διαλαχεῖν.

79. Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν ἤδη πεπλήρωκα, πάνυ θαν-
 μάζων τὴν σὴν ἀρετὴν, πῶς περὶ τούτων πεφιλοπόνηκας, ὡς καὶ P 383
 διὰ γραμμάτων παρορμηθεῖς ἡμᾶς δὴλά σοι πάντα ποιήσουσθαι
 τὰ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως. οὐχ ἔνεκεν δὲ τινος
 10 ἄλλου τὴν σὴν ἀξίωσιν ἐκπληρῶσαι δίκαιον κέκρικα, ἀλλ' ἔν' ἔχῃς
 ὑπόμνημα τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς συμφο-
 ράν, αἰεὶ σε περιεκετοῦσαν τοῖς ἀλγεινοῖς καὶ πρὸς τὸν ζῆλον τῶν
 καλῶν παραθήγουσαν. πέφυκε γάρ πως ἡ μνήμη τῶν λυπηρῶν
 εἰς ἀρετὴν ἐνάγειν τῶν σπονδαίων τὸ φρόνημα, καὶ φοβερῶν
 15 πραγμάτων ἐξήγησις ψυχικὴν ἀσφάλειαν ἀπεργάζεσθαι. ἀλλὰ μὴ
 τῇ ἰδιωτεῖα προσέχων τῆς συγγραφῆς τῶν αὐτῇ προσόντων τὴν B
 ὀφέλειαν διαπτύσης, τῷ ἀτεχνεῖ δὲ μᾶλλον καὶ ἀνεπιτηδεύτῳ τῶν
 λεγομένων τὴν πίστιν συνακολουθεῖν ἐννοούμενος εὐχαῖς ἡμᾶς
 20 δεσπότην ἐξιλεούμενος ἢ παρενεγκεῖν ἡμῖν τὰ δεινὰ ἢ καρτερώς γε

6 Θανμάζω Α

anxiū nimis iactamur, aut salutari commutatione redimendi, aut mor-
 tem appetituri; quae ipsa crebris quotidie aegritudinibus ingruat,
 ac praeterea iis qui in carcere detinentur prope contubernalis exi-
 stat. haud tamen certo scire possumus utrum horum prius nanci-
 scemur.

79. Ego vero iam tua iussa implevi, virtutem tuam non satis ad-
 mirans, qua ratione ad haec pervestiganda sic adhibueris animum, ut
 et scriptis literis omnem nostrae urbis excidii narrationem ex me solici-
 taveris. nec ulla alia de causa tuis parere iussis operae pretium duxi
 quam ut amicitiae nostrae monumentum nostram hanc calamitatem habe-
 res, quae te tristium recordatione continue compungat et ad eorum quae
 sunt honesta et officii aemulationem alacriorem reddat, funestarum si-
 quidem rerum memoria studiosorum mentem ad virtutem promovere so-
 let, terribiliumque narratio animis securitatem praestare consuevit. cave
 tamen ne descriptionis simplicitati animum attendens, quae illi inest, utili-
 tatem despicias: sed potius nullo artificio concinnata inepteque digesta
 ipsa veritati haerere fidemque sibi conciliare existimans, eiusce vices
 operis preces nobis ex animo repende, communem dominum exorans ut

φέροντας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ δικαιοκρισίας τὸν τῆς ὑπομονῆς ἀξιῶσαι μισθόν.

Τέλος τῆς ἀξιωμανημονεύτου ἱστορίας κῦρ Ἰωάννου τοῦ Καμενιάτου καὶ κουβουκλεισίου τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἣν ὀφείλει πᾶς τις, μάλιστα δὲ Θεσσαλονικεὺς, ἐπιστατικῶς τε καὶ νουνεχῶς⁵ διελθεῖν ὡς πάνυ οὖσαν τό γε εἰς ψυχικὴν ἡμῶν ἀφέλειαν ἀρίστην τε καὶ λυσιτελεστάτην.

4 κουβουκλεισίου P 5 τε om P

aut a nobis mala amoveat, aut fortiter tolerantibus in die sui iusti iudicii patientiae mercedem tribuat.

Finis memoria dignissimae historiae domni Ioannis Cameniatae, cubulesii sanctissimae metropoleos Thessalonicae, quam quilibet, sed Thessalonicensis potissimum, ut (quod ad animum attinet) optimam summeque proficuum solerter et cordate debet percurrere.

SYMEONIS MAGISTRI

ANNALES.

MEMORANDUM FOR THE RECORD

DATE: 1944

Σ Υ Μ Ε Ω Ν

ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ.

Κόσμον ἔτος ςιζ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωζ', Ῥωμαίων P 401 βασιλεὺς Λέων Ἀρμένιος ὁ καὶ Χαμαιλέων, ὁ παραβύτης καὶ εἰκονομάχος, ἔτη ζ' μῆνας ε'. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν κοντός (διὸ καὶ Χαμαιλέων προσηγόρευται), ἐπίμεστος, εὐπρεπής, γένειον ἔχων καθιστάμενον, ὀγυρὸς τὴν κόμην, φωνὴν ἔχων βροντώδη δίκην λέοντος, θρασύς τε καὶ δειλός. διγενῆς δὲ ἦν ἐξ Ἀσσυρίων καὶ P 402 Ἀρμενίων· καὶ Ἀσσύριοι μὲν ἐξ Ἀσσύρων ἐκλήθησαν, Ἀρμένιοι δὲ ἀπὸ Ἀρμενίου τινὸς οὕτω καλουμένου, τοῦ ἀπὸ Ἀρμενίας πόλεως Θεσσαλίας γενομένου, ὃς Ἰάσονι συνεστράτευσεν.

S Y M E O N I S

MAGISTRI AC LOGOTHETAE

A N N A L E S

A L E O N E A R M E N I O

AD NICEPHORUM PHOCAM.

Mundi annus 6307, divinae Incarnationis 807, Romanorum imperator Leo Armenius, qui et Chamaeleon dictus est, fidei desertor et iconomachus, annos 7, menses 5. homo statura pusillus (quo etiam nomine Chamaeleon appellatus est) corpulentus atque torosus, decorus, barba plena, constipata caesarie, voce leonis in morem tonante; audax pariter et timidus: ex duplici unus prosapia, Assyriorum Armeniorumque genus. ac Assyrii quidem ab Assyris traxerunt nomen, Armenii vero ab Armenio quodam sic dicto, Armenia Thessaliae oppido oriundo, qui Iasoni fuit expeditionis comes.

2. Οὗτος ὁ Λέων στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου ἐβεβαίωσεν αὐτὸν ἐγγράφως ὡς ὀρθόδοξός ἐστι τῇ πίστει. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔλαθεν τῷ καλῷ ποιμένι ὁ λύκος τῷ κωδίῳ ἐγκεκρυμμένος· ὡς γὰρ τὸ διάδημα τῇ μαρῆ ἐκείνου κεφαλῇ περιτέθεικεν, ἐδόκει ὡς ἀκανθῶν καὶ τριβόλων προστήριψιν ὀδύνης ἐπαισθά
- B** νεσθαι. καὶ τῆς συνήθους τάξεως τελεσθείσης ἐπὶ τὸ παλάτιον ὁ ἀλιτήριος ἐδημιούμενος ἀπήει. ὡς δὲ πρὸς τῶν τῆς Χαλκῆς πυλῶν ἐν τῷ κατ' ἐπιφάνειαν κυκλικῷ καὶ πορφύρῳ μαρμαρῷ ἐγένετο, εὐχαριστήριον ἀπεδίδου τῷ ἐκεῖσε Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκονίσματι, εἴτε ἀληθῆ εἴτε προσχήματι. ἐνθα ἐκδιώσκειται τὴν ἐσθῆτα, ἣν ἐπεβέβλητο ῥοδοειδέσι χροαῖς ἐκλάμπουσαν, καὶ κολόβιον ὃ προσονομάζουσι κατὰ τὸ ἔκπαλαι τῶν στρατηλατῶν τηρηθὲν ἔθος· καὶ Μιχαὴλ τῷ ἐξ Ἀμοραίων ἱπποκόμῳ
- C** αὐτοῦ ὄντι ἐπιδίδωσι. τοῦ δὲ ταύτην ἀναβαλλομένου, εἰς οἰωνὸν μετὰ Λέοντα τῆς βασιλικῆς ἐπιβάσεως τοῖς εἰδόσι λελόγιστο. εἶτα εἰς τὰ λεγόμενα Σκυλα ἐλθόντες, τὴν ἐσθῆτα Λέοντος ἐπιβάσει βαρεῖα καθύβρισεν. ἐν συνέσει δὲ τούτου Λέων γενόμενος νεωτερισμόν τινα παραντὰ ἔσεισθαι αὐτῷ οἰωνίσαστο. (3) ἦκεν οὖν εἰς λογισμόν αὐτῷ περὶ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονάζοντος, ὃς ἐπὶ τοῦ Βαρδανίου εἶπεν αὐτῷ τὰ συμβησόμενα. στέλλει οὖν αὐτῷ τὰ πρὸς χρεῖαν κατ' εὐχὴν ἀναθήματα. ἐκείνου τοίνυν ἐν τῷ μεταξὺ τελευτήσαντος, συνέβη ἀντ' αὐτοῦ ἕτερον μοναχὸν Σαβ-
- D** βάτιον λεγόμενον, ὃς καὶ τὰ τοῦ πρῶην μοναχοῦ ῥήματα ἤκουσεν

2. Hic Leo augustali corona donatus a Nicephoro patriarcha ab eoque inauguratus rectae fidei se cultorem esse scripto professus est. nec tamen lupus ovina pelle contactus bonum pastorem latuit. dum enim scelestum caput diademate cingit, videbatur sibi quasi spinarum ac tribulorum infixis aculeis doloris sensu affici iisque peruri. consueto inaugurationis ritu expleto, populo faustis ominibus deducente, miser ad palatium iter habebat. ut autem ad Chalces portam venit, quo loco templum orbiculari figura porphyretico marmore incrustatum splendescit, Christi dei nostri illic effigiei, seu veras seu specie tenus ac ludicro animo, gratias egit. ibi quam praetextam indutus erat, roseis coloribus fulgentem, ac quod more antiquo praetorum colobium vocant, exuens, suo tum equisoni Michaëli Amoraëo tradit. illo mox induente, in praesagium abiit rem scientibus adipiscendi post Leonem imperii. inde in locum dictum Scyla cum venissent, acriori incessu Leonis praetextam proculcavit. Leo re intellecta rebellionem aliquam in se mox excitatum iri coniecit. (3) venit igitur illi in mentem eius monachi, qui religiosa palaestra in Philomelio exercens, quae illi eventura essent, Bardane principe vaticinatus erat. mittit itaque voti causa, quae illi usui forent, munera donaque. illo enimvero interim vivis exempto, eius loco monachus alius, Sabbatius nomine, qui et antecessoris monachi verba au-

ἐπειδύνας τῇ αὐτοῦ σκηπῇ, καὶ τῇ τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυ-
 νήσει ἀντικαθίστατο. Θεασάμενος δὲ τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως στα-
 λέντα ἀποπέμπειν προσεποιεῖτο διὰ τὸ τὸν βασιλέα προσκυνεῖν τὰς
 ἁγίας εἰκόνας, ἀνθ' ὧν καὶ καταστρέψαι κύριον τὴν αὐτοῦ βασι-
 5 λείαν ἐπιστέλλων προήγγειλεν. τούτοις φρεναπατηθεὶς ὁ βασι-
 λεὺς μετακαλεῖται Θεόδοτον τὸν Κασσιτηράν, ὅστις καὶ πρὶν ἢ
 τῆς βασιλείας δρᾶξεσθαι τὸν Λέοντα, γυναικὺς τινος πνεῦμα Πύ-
 θωνος ἐχούσης ἀκούσας ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς περιπατούσης καὶ κρα-
 ζούσης ὡς ὁ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς μέλλει τὴν τοῦ Μιχαὴλ
 0 βασιλείαν δέχεσθαι, τὸν Λέοντα προσλαβόμενος ἄπεισιν ἐν τῷ P 403
 τοῦ ἁγίου Παύλου ναῶ ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ, καὶ συνθήκας
 πρὸς ἀλλήλους φυλακῆς ποιησάμενοι, θαρρεῖν πρὸς αὐτόν, ὅτι
 μοι περὶ σοῦ ἐκ θείας ὁράσεως προέγνωσται ὡς τῆς βασιλείας τά-
 χιον ἐπιτεύξῃ. τοῦτον οὖν τὸν Θεόδοτον μετακαλεσάμενος δεί-
 5 κνυσιν αὐτῷ τὰ ἀπεσταλμένα· ὃς τοῦ τοιούτου σκοποῦ δραξάμε-
 νος τῷ κακῷ κακὸν πλεονάζει, καὶ περὶ τινος μοναχοῦ τὴν οἴκησιν
 κεκτημένου ἐν τοῖς Μανριανοῦ πείθει παρ' αὐτοῦ ἐνεργεῖσθαι
 παράδοξα, ἕτερον αὐτὸν ἐπιφημίζων μέγαν Ἀντώνιον. ταῦτα B
 τῷ βασιλεῖ ὑποθέμενος ἄπεισι πρὸς τὸν μοναστήν, καὶ πεπλα-
 0 στουρημένως τάδε φησίν, ὡς τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ τὸν βασιλέα ἐν-
 τελεῖ καταστήματι προσοίσω σοι, ὃν ἐπαρῶσθαι καὶ τάχιον παρελ-
 θεῖν τοῦ βίου ἐξεπιεῖν συμβουλεύομαι, εἰ μὴ Λέοντος τοῦ Ἰσαύ-
 ρου στοιχειοῖτο τῷ δόγματι. καὶ ὡς εἰ τοῦτο παραφυλάξοι, οὐβ'

dierat, in eius cellam locumque successerat, sanctarumque imaginum
 cultui obsistebat. is ubi imperatoris ad se missa conspexit, abs se ab-
 legare ac simulato repellere, quod ipse nimirum sacris imaginibus cultum
 adhiberet; quamobrem etiam deo vindice eius evertendum imperium data
 epistola malus vates ariolatus est. eoque factum ut Leo errore deceptus
 ac dementatus Theodotum Cassiteram accerseret. is nimirum iam ante
 adeptum Leoni imperium, audita muliere spiritu Pythonico afflata in
 foro ambulante ac vociferante fore ut Orientalium praetor Michaëlis in
 se imperium susciperet, eodem secum Leone assumpto ad sancti Pauli
 delubrum, quod in Orphanotrophio est, concesserat, dataque et accepta
 arcani tegendi fide divina sibi visione monstratum asseverat, fore ut
 ille brevi imperio potiretur. hunc ergo Leo Theodotum accersens, quas
 a monacho literas acceperat, ostendit. ille consilii eiuscemodi arrepto
 proposito, malumque malo cumulans, alterius quoque commemoravit mon-
 nachī, in Mauriani aedibus stationem habentis. ab eo inaudita patrari
 affirmat, et quae omnem fidem excedant, alterum magnum Antonium
 praeconio venditans atque celebrans. rem sic habere Leoni persuadet;
 tumque ad monachum veniens malo haec animo infit. "insequenti nocte
 imperator vili habitu me ductore praesto futurus est: tu, si me audies,
 maledictis incesses, brevique moriturum denuntiabis, nisi Leonis Isauri
 doctrinam fidemque sequatur. hoc si praestiterit, annos duos supra

βασιλεύσειεν, καὶ παῖδας παιδῶν ἐπὶ θρόνον τῆς βασιλείας ἰδεῖν, καὶ τρισκαίδέκατος τῶν ἀποστόλων φανῆναι· εἰ δὲ μὴ, τάναντία, **C** μυρία δεινὰ καὶ ἀπώλειαν σύντομον. τῆς οὖν νυκτὸς ἐπιστάσης ἀπῆει ὁ βασιλεὺς μετὰ Κασσιτηρᾶ πρὸς τὸν μοναχόν, καὶ εὐθὺς παραντὰ ἀποροριπίζεται ὡς προεγνωκός τὸ αὐτοῦ πρόσχημα, οὕτω λέγων, μὴ δεῖν ἐν ἰδιωτικῇ καταστάσει βασιλέα σε ὄντα οὕτως ὑποκρίνεσθαι. δι' ὧνπερ καταπλάγεις ὁ βασιλεὺς εὐπειθῆς τούτῳ καθίσταται πρὸς τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθάρσει· καὶ παρευθὺ τὸν ἐν αὐτῷ κατὰ τῆς εὐσεβείας ἰὸν ἐξεμέσας καὶ μανεῖς ἤρξατο τῆς αἰρέσεως.

D 4. Συμμύστας ἐπιζητήσας εὗρίσκει Ἰωάννην τὸν λεγόμενον γραμματικόν, ἄλλον Ἰαννὴν μᾶλλον ἢ Σίμωνα, ὃς καὶ Ὑλζιλὰς ὠνομάζετο, ὅπερ Ἑβραϊστὶ ἐρμηνεύεται πρόδρομος καὶ συνεργός τοῦ διαβόλου· ἦν δὲ υἱὸς Παγκρατίου σκιαστοῦ, καὶ ἐκ παιδότην δαίμονα εἶχε, διαβεβόητο δὲ ἐπὶ τε λεκανομαντείαις καὶ αἰσχρομυθίαις. εὗρε καὶ Κωνσταντῖνον πρεσβύτερον τζαγαρίον, ὃς καὶ νομικὸς εἰς τὰ Φορακίον γέγονε, διὰ δὲ ἐγκλήματα φηγόντα καὶ γενόμενον μοναχὸν μετονομασθέντα Ἀντώνιον, μυθολόγοι καὶ γελοιαστὴν καὶ αἰσχροῦς βιοῦντα· ὃς καὶ ἠγούμενος εἰς τὴν μονήν **P 404** τὰ Μητροπολιτῶν γενόμενος καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταῦτα ἐξεπαίδευσεν, ὕστερον δὲ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ καὶ ἐπίσκοπος Συλαίων γέγονεν. εὗρε δὲ καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτῷ. ἐν τῷ ἀνα-

septuaginta potiturum imperio, filiosque filiorum visurum sedentes super solio; tertii decimi demum apostoli honore elatum iri. sin autem secus se gesserit, innumeris malis fore obnoxium brevique imperium cum vita amissurum." iam ergo noctis obscuro imperator Cassitera comite ad monachum profectus statim ab eo durius increpatur, tanquam ille fictum eius animum fraudemque praesciverit. "non sic decebat" inquit, "qui sis imperator, privati habitu personam simulare." his imperator stupore percussus in sententiam abolendarum sacrarum imaginum facilem se adduci permisit; statimque quod animo impietatis virus condebat, evomens furiisque agitatus haeresis exordium duxit.

4. Symmystas vero sibi quaerens adiungere, Ioannem dictum grammaticum (quin alium magis Iannem aut Simonem) offendit, Hylzillam et ipsum nuncupatum; cuius Hebraica nominis interpretatio diaboli praecursor dicatur ac adiutor. erat vero ille Pancratii sciaetae (dicamus nos pileorum artificis) filius, quem a puero daemon incesserat, ac cuius late rumor divinationum ex pelvi nomine turpitudinumque ac libidinum percrebuerat. invenit et Constantinum presbyterum sutoris filium, qui et leges in Phoracii docuerat, ac crimen, in quod vocabatur, a se amolians sibi que Antonii nomen adsciscens monachum induerat, homo fabulis atque ludicris studens, vitamque turpem agens. is monasterii quod Metropolitaram vocant factus praepositus, etiam quos imperio regebat monachos haec ipsa docebat; ac postea, deo sic permittente, Sylaei episcopus factus est. invenit et alios, qui ipsi idem sentirent. inter haec

μεταξὺ ἀστῆρ κομήτης ἐφάνη ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν δίσκων
 σεληναίων, ἐνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχή-
 ματα, ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλον διάπλυσιν ἀνδρὸς τυποῦσθαι, οἷος
 καὶ ἐπὶ Μιχαὴλ βασιλείως τοῦ Κουροπαλάτου ἐφάνη· ὅνπερ τινὲς
 5 ἐρμηνεύσαντες ἔφασαν τὴν ἀκέφαλον εἶναι κεφαλὴν, προδηλοῦντα
 τὸν μέλλοντα ἀνταρσίαις ἐπιθήσεσθαι μετὰ ταῦτα Θωμᾶν καὶ B
 τοὺς μετ' αὐτοῦ στασιαστές. καὶ μέντοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ καὶ
 λοιμοὶ καὶ ἀχμοὶ καὶ φλογώσεις γέγονασιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ
 Θεοστυγοῦς.

10 5. Τῷ αὐτῷ ἔτει προσκαλεῖ Νικηφόρον ἀοίδιμον πατριάρ-
 χην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ
 φησὶν "ἴστε σαφῶς ὡς ἀνέστησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκν-
 νεῖσθαι τὰς εἰκόνας." πρὸς ὃν πρῶτος ὁ ἐν ἀγίοις Νικηφόρος
 φησὶ "τιμητέα, ὦ βασιλεῦ, αἱ ἱεραὶ τῶν ἁγίων εἰκόνες εἰσὶν ὡς
 15 ἕξ ἀρχῆς θεῖῳ νεύματι φανεῖσαι. καὶ γὰρ ἡ ἁγία ὁθόνη ἦν ποτε C
 λαβῶν ὁ Χριστὸς ἐπέθετο ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ εἶδος
 αὐτοῦ ἀχειροποιήτως ἐγένετο, τιμητέα καὶ σεβάσμιός ἐστιν. ἔπειτα
 αἱ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἰδιόχειροι εἰκόνες τοῦ τε αὐτοῦ Χριστοῦ
 καὶ τῆς τοῦτον τεκούσης, ἥ τε ἐν Ῥώμῃ μέχρι τοῦ νῦν τηρουμένη
 20 τῆς μεταμορφώσεως, καὶ ἀνεφάνη ὁ Χριστὸς μετὰ Μωσέως καὶ
 Ἡλίας ἐν Θαβώρ· ἣτις προτροπῇ Πέτρου τοῦ κορυφαίου γέγονεν.
 ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῇ Λύδδᾳ πόλει τῆς Ἑώρας τὸ γενόμενον. σε-

20 καὶ ἀνεφάνη] καθ' ἦν ἀν.? an καθὼς ἀν.? cf. p. 505 d

conspectus cometa est, figura duorum splendentium orbium tanquam lu-
 nae, simul coeuntium tumque in diversas figuras abeuntium, ut et in
 viri figuram trunco capite deinceps formarentur; cuiusmodi etiam Mi-
 chaele Curopalata imperatore conspectum sidus. eius nonnulli praesagia
 exponentes dixerunt caput esse quod capite careat: nempe praesignare
 Thomam, qui postea arrepta tyrannide cum sociis ac coniuratis urbem
 aggressurus erat. sed et tremendi terrae motus luesque et siccitates ac
 inflammationes fuerunt per viri deo exosi dies.

5. Eodem anno virum inclytum Nicephorum patriarcham cum col-
 legis episcopis coram senatu accersit, ac ait "plane non vos latet surre-
 xisse quosdam qui dicant haud prorsus colendas esse imagines." ad
 quem primus ait S. Nicephorus "sane honori habendae sunt, o impera-
 tor, sacrae sanctorum imagines, ut quae a principio divino nutu existi-
 terint. quod namque acceptum quondam in manibus sacrum linteum sibi-
 que vultui adhibendo sua Christus effigie, nulla viri opera, obsignavit,
 merito honori habeatur ac dignum veneratione sit. deinde, quas apo-
 stoli suis ipsi manibus imagines pinxerunt (ipsius nimirum Christi eius-
 que genitricis) et quae etiamnum Romae servatur picta imago transfigu-
 rationis, per quam Christus cum Mose et Elia in Thabor eluxit, ac
 quam Petrus princeps apostolorum fieri praecepit. sed et quod Lyddae
 Orientis civitate miraculum existit. vetus enim venerabile templum

βάσμιος γὰρ ναὸς ἀρχαῖος ἔστιν εἰς ὄνομα τῆς Θεοτόκου ὑπὸ πιδ
 D στῶν ἀνεγερμένους, ἐν ᾧ ἱστόρηται τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου· ὃν
 ἀντιποιούμενοι ὡς οἰκίον οἱ Ἰουδαῖοι, ἡ Θεομήτωρ ἀκούσασα ἐν
 Ἱερουσαλὴμ οὕτως εἶπεν, κεκλείσθω ὁ ναὸς καὶ εἰσίτω μηδεὶς,
 καὶ τῇ μ' ἡμέρᾳ ἀνοιγέσθω· καὶ εἰ μὲν οὐδὲν ὁφθῆ σημεῖον ἐν 5
 αὐτῷ, ἔστω τῶν Ἰουδαίων ὁ ναός. μετὰ γοῦν τὴν προθεσμίαν
 ἀνοίξαντες ὁρῶσι τὸ εἶδος τῆς Θεοτόκου τὸν Χριστὸν ὡς βρέφος
 ταῖς χερσὶ περιεχούσης, θαυμαστὸν ἅμα καὶ αἰδεσιμώτατον καὶ
 θεοπρεπέστατον εἶδος καὶ κάλλος, ἐν πλαξὶ διαηγέσι, καὶ ἐμφα-
 νῆς θεωρούμενον καὶ ὅλον δι' ὅλου εἰς βάθος κεχωρηκός· ὅπερ 10
 P 405 ἰδόντες Ἰουδαῖοι ἔφυγον. μετὰ ταῦτα πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλλη-
 νες ἀποξέσαι τοῦτο πειραθέντες ἠστόχησαν· μένει δὲ ὡσαύτως
 ἄχρι τοῦ νῦν ἡ ἀχειροποίητος ἐπὶ τῆς πλακὸς μορφὴ εἰς δόξαν
 Θεοῦ. πρὸς τούτοις καὶ ἡ τῆς αἰμόρρους εἰκὼν, διὰ τῆς βοτάνης
 πᾶν πάθος ἰωμένη ἐν Πανεύδι καὶ πάσῃ τῇ γῆ·” 15

6. Μετὰ τοῦτον ὁ ἱερός Εὐθύμιος μητροπολίτης Σάρδεων
 παρρησιασάμενος ἀπεστόμισε τὸν ἀλιτήριον. Θεόδωρος δὲ ὁ τῶν
 Στουδίου ἡγούμενος ἔφη “μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατάστασιν
 ἐκκλησιαστικὴν· σοὶ μὲν γὰρ ἡ τῆς πολιτείας κατάστασις καὶ ἡ
 B τοῦ στρατοπέδου ἐπιστεῦθῃ τούτων φροντίζειν, τὴν δὲ ἐκκλησίαν 20
 ἄφες.” ὁ δὲ τύραννος ὑπερξέσας τῷ θνητῷ πάντας μεθ' ὕβρειων
 ἀπῆλασεν, καὶ τὸν μὲν πατριάρχην Νικηφόρον ἐξώρισε καὶ τὸν

sanctae dei genitricis nomine a fidelibus excitatum est, in quo eiusdem
 dei genitricis picta imago visitur. templum hoc cum Iudaei ut proprium
 sibi vindicare studerent, audiit, quae Hierosolymis versaretur, sancta
 deipara, inque haec verba respondit. ‘clauso templo nemo ingrediatur;
 ac demum quadragesimo post die aperiatur. ac quidem si nullum in
 aede apparuerit signum, Iudaeorum iuris esto.’ praestituto itaque die
 templo reserato, sanctae dei genitricis effigiem vident, Christum, pueri
 specie, manibus et sinu complectentis. mirandam sane omnique dignam
 veneratione divinissimoque decore effigiem ac pulchritudinem pellucidis
 appictam tabulis, ipsam aperte conspicuam, totamque ex toto alte per-
 vadentem. ea conspecta Iudaei fuga se praeriperunt. postea quoque
 multos Iudaeos Graecosque conatos abradere, frustrato eorum conatu
 illaesa, abs se abdicavit; manetque hactenus eodem se modo habens ad
 dei gloriam in tabella nullis hominum manibus efficta forma. praeterea
 quoque mulieris sanguine fluentis imago, herbae adminiculo omnem Pa-
 neade ac toto orbe aegritudinem sanans.”

6. Secundo a patriarcha ordine vir sacer Euthymius Sardorum
 metropolita, libera et ipse confessione atque sermone, scelesto os oc-
 clusit. Theodorus vero Studii praepositus “noli, imperator,” inquit,
 “ecclesiae statum convellere. nam tibi quidem ac tuis curis rei publicae
 status exercitusque procuratio credita est: verum ecclesiam ipsam sibi
 relinque.” his nimio furore concitus tyrannus a se omnes indigne ha-
 bitos expulsi; ac quidem Nicephorum patriarcham et Theodorum exilio

Θεόδωρον· ὅτε καὶ λέγεται ὅτι τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου ἐν ἔξορίᾳ παραπεμπομένου, πόρρωθεν ἰδεῖν Θεοφάνην τὸν τῆς Σιγριανῆς λεγόμενον καὶ τῆς μόνῃς τοῦ μεγάλου Ἀγροῦ προϊστάμενον προορατικοῖς ὀφθαλμοῖς, θυμαίματά τε καῦσαι καὶ μετ' εὐχῆς ἀποπέμψαι, τὰς χεῖρας αἴροντα καὶ τῷ Θεῷ τοῦτον παραδιδόντα καὶ τὸν ἄσπασμὸν ἐπιτείνοντα· καὶ τινος ἑρομένου αἰτίαν εἰπεῖν C ὅτι ἰδοὺ δέρογεται ἐν ἔξορίᾳ ὁ μέγας ὁμολογητῆς Νικηφόρος ὁ πατριάρχης, ὑπὲρ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀγωνιζόμενος· τὸν δὲ ἱερὸν Εὐθύμιον, ἅτε δὴ τὸν ἔλεγχον τῆς αἰρέσεως ἀποτομώτερον ἐκφω- 10 νήσωσιν, τὰς σιωγὰς τοῖς ῥηπίσμισι καταθλάῃ καὶ ταῖς μύστιξι τὸν νῶτον καταξαίνει τοσοῦτον ὡς ἐν αὐταῖς τοῦτον ἐκπνεῦσαι. τούτων γενομένων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρῶν πατριάρχην χειροτονεῖ, ἄλογον ἄνδρα καὶ ἰχθύων ἀφωνότερον, καὶ διωγμὸν ἄσπονδον κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀναρριπίζει φανερωῶς, τοῖς συμμύσταις 15 αὐτοῦ καταπιστεύων, τρία ὑποθέοντας αὐτῷ ποιῆσαι, τῆς ὀρθο- D δόξου ἡμῶν πίστεως τὴν ἄρνησιν, τῶν θείων εἰκόνων τὴν καθαιρέσιν καὶ τῶν εὐσεβοῦντων τὴν δίωξιν. καὶ πρῶτον μὲν καθαιρεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῶν ἐκκλησιῶν ἀναστήλωσιν, κἀντεῦθεν τοὺς ἐρισκομένους ἔχοντας εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τῶν ἁγίων δειναῖς τιμωρίαις 20 καὶ θανάτῳ κατεδίκασεν, πολλοὺς δὲ τῶν ἐν δόξῃ καὶ περιφανῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ μοναχοὺς ἀπίρους, πεφόνενκεν.

7. Ἐπεὶ δὲ Μιχαὴλ τὸν ἐξ Ἀμορίου, οὗ τὴν παῖδα ἐκ τῆς

22 alii τὸν νόον margo P

relegavit: quando etiam ferunt Nicephorum patriarcham in exsilium proficiscentem, Theophanem Sigrianum nuncupatum, magni Agri (sic dicti monasterii) praepositum, prospiciendi vim habentibus oculis procul adspexisse, suffitusque accendisse, atque precibus votisque, sublati in caelum manibus, eum prosecutum esse, deo nimirum commendando amplexusque atque salutes dirigendo. ac quodam quaerente causam dixisse Theophanem iccirco haec factitare, quod magnus confessor Nicephorus patriarcha, pro sanctis imaginibus agonem desudans, viam transiens in exsilium proficisceretur. sanctum autem Euthymium, quod austerius liberiorique voce haeresim coarguisset, colaphis pugnisque effractis malis, diris adeo verberibus dorso caedit ut in eis animum exhalaret. his ita peractis Theodotum Cassiteram patriarcham praeficit, mutum hominem et pisce elinguiorem; palamque adversus ecclesiam implacabilem excitat persecutionem, eorum quos symmystas sibi adhibuerat consiliis cedens. haec illorum tria documenta: orthodoxam Christianorum fidem negaret; divinas imagines everteret; pios ac orthodoxos persecutione vexaret. ac primum quidem ubique in ecclesiis erectas demolitur imagines: tum qui domi Christi sanctorumve ullam imaginem habere deprehensi essent, diris suppliciis ac morte damnavit: complures denique viros illustres ac claros (sed et monachorum innumeram turbam) nece sustulit.

7. Quod autem Michaelem Amorio ortum, cuius filiam ex spiritali
Theophanes contin.

πνευματικῆς κολυμβήθρας υἰοποιήσατο, πατρικίον καὶ ἔκκοῦβιτον ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ τῇ τολμηρίᾳ τῆς γλώττης τὸν Λέοντα ἀνεί-
P 406 διζεν ὡς καθαιρέτην τῶν ἁγίων εἰκόνων, καὶ τὴν γαμετὴν αὐτοῦ ἀνοσίοις γάμοις ἐμμιγῆναι, ὑπολαβὼν αὐτὸν ἀνταρσίαν μελετᾶν εἰς τὸ τοῦ παλατίου λουτρον Πιθῆκειον δεσμεῖ, κοντῶ τε προσδε-
5 θῆναι κελεύει καὶ τῷ καμινάῳ πυρὶ παραδοθῆναι ἀνάλωμα· οὗ προβιβασθέντος ὁ βασιλεὺς εἰστήκει θεωρῶν τοῦτον. ἡ δὲ βασι-
λισσα Θεοδοσία δάκρυσιν ἱκετεύσασα τῆς μαιφονίας ἐλυτρώσατο, καὶ ὁ βασιλεὺς τὸν ὑπεύθυνον ἐαθῆναι προσέταξεν. πρὸς δὲ τὴν
ἑαυτοῦ γυναῖκα εἶπεν “ὦ γύναι, τὴν μὲν ἐμὴν ψυχὴν τῆς ἐκείθεν 1
B σήμερον δίκης ἀπήλλαξας, ἴσως μὲν καὶ τῆς ζωῆς συντόμως στε-
ρήσεις· σὺ δὲ καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν θείαση τὸ ἀποβησόμενον.” ἦν γὰρ αὐτῷ ἐκ τινος συμβουλευτικῆς βίβλου ὁ ἀναιρέσιμος χρόνος με-
μνημένος. εἶχε γὰρ γραφὴν τοιαύτην, Λέοντος εἰκόνα θηρίου ὀλόκληρον, ἐν μὲν τῇ κεφαλῇ ἔχουσιν X γράμμα, ἐν δὲ τοῖς ὕπι-
1 σθεν Φ, καὶ μέσον τοῦ θηρίου πρὸς αὐτὴν τὴν ψῆον ξίφος ἦγον σπάθην ἐμπεπηγμένην καὶ ἡμαγμένην· ἦν ὑποδείξας Στεφάνῳ,
ὃ ἐπίκλην Καπετωλίγης, ἔφη πρὸς αὐτὸν “τί δηλοῖ ταῦτα;” ὁ
C δὲ ἔφη “ἄφες, δέσποτα, μὴ ἴδω καὶ τὴν γραφὴν.” ὁ δὲ οὐ κατεδέξατο. συλλογισάμενος οὖν ὁ Στέφανος λέγει τῷ βασιλεῖ 2
“οὗτος ὁ λέων εἰς πρόσωπον τῆς βασιλείας κεῖται, καὶ μέσον τοῦ X γράμματος καὶ τοῦ Φ κακὸν τι συμβαίνει αὐτῷ.” καὶ ὁ βα-

11 μέντοι?

13 Σιβυλλιακῆς? cf. p. 22 c

piscina Leo adoptaverat, patricii dignitate ornat et excubitorem prae-
fecerat, isque audacior ac procaci lingua, Leoni, uti sacrarum imagi-
num eversori exprobrabat, eiusque uxorem incestis nuptiis commiscen-
dam fore dictitabat, moliri eum tyrannidem arbitratus, ad palatii Ther-
mas, quas Pithecius vocant, vinctum paloque alligatum in fornacem
igni exurendum iniici mandat; reique iam procinctu imperator spectator
futurus adstabat. enimvero Theodosia Augusta lacrimis supplex ab ea
virum liberat carnificina. iussus itaque a Leone interim dimitti reus,
cuius haec ad uxorem verba “tu quidem, mulier, animam meam a fu-
turo hodie liberasti iudicio; fortean vero etiam brevi vita privabis;
ipsaque adeo ac liberi quid sit eventurum videbis.” noverat enim ex
quodam Sibyllinorum oraculorum libro, quo illi tempore, ut nece tolle-
retur, fatis indictum esset. nempe illo expressa erat figura eiusmodi.
leonis figuram ex integro referebat. capiti litera X inscripta erat, a
tergo vero litera Φ, mediae bestiae ad ipsa ilia impactus cruentus
ensis haerebat. hac imperator Stephano cognomento Capitoliges ostensa,
ex eo sciscitabatur quid haec sibi vellent. cui ille “sine, domine, ut
nec oculis figuram usurpem.” is enimvero nihil acquievit. tunc igitur
Stephanus secum ipse reputans imperatori inquit “leo iste in imperii si-
gnum positus est; ac inter literam X et Φ malum aliquod illi imminet.”

σιλῆος “τί ἐστι τὸ Φ καὶ τὸ Χ;” ὁ δὲ φησὶ “μέσον τῆς Χριστοῦ
 γεννήσεως καὶ τῶν φώτων.” ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ῥηθέντος αὐτῷ
 διὰ τοῦ πατρικίου Βαρδανίου παρὰ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μονά-
 ζοντος, καὶ ἐκ τῆς ἀμφιάσεως καὶ ἐπιβιάσεως τῶν ἐσθήτων, ὅτε
 5 πρὸς τὰ βασίλεια εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσῆρχετο. προσέτι δὲ καὶ ἡ τῆς
 μητρὸς ὕψις ἐπλήρου φόβου αὐτόν, ἢ τότε μὲν λεχθεῖσα εἰς οὐδὲν
 τούτῳ λελόγιστο, τὰ νῦν δὲ καὶ σφόδρα δάκνουσα ἐπέκειτο τὴν D
 ψυχὴν. ἐφάνη γὰρ αὐτῇ, κατὰ τὸν ἐν Βλαχέρναις Θεῖον ναὸν
 προσφοιτώσης ἀεί, κόρη τις ὑπὸ πολλῶν λευχειμόνων περιστοιχι-
 10 ζομένη καὶ ὁ ναὸς ἅπας αἵματι πλήρης. ταύτην οὖν τὴν κόρην
 εἰπεῖν τινὲ τῶν παρεστώτων, χύτραν πληρώσαντα αἵματι ἐπιδοῦ-
 ναι τῇ μητρὶ τοῦ Λέοντος πιεῖν. αὐτῆς δὲ πολυετίαν προβαλλο-
 μένης δι’ ἧς μήτε κριῶν μήτε τινὸς τῶν ἐναίμων γενέσασθαι, καὶ
 διὰ τοῦτο μηδὲ ταύτης χρῆζειν τῆς χύτρας, “καὶ πῶς” ἀντέφη ἡ
 5 κόρη μετὰ θυμοῦ “ὁ σὸς υἱὸς οὐ παύεται ἐμὲ πολλῶν αἱμάτων
 πληρῶν καὶ τοῦτον τὸν ἐμὸν υἱὸν παροργίζων καὶ Θεόν;” πολλὰ P 407
 τε ἔκτοτε ἐλιτάνευε τὸν ἐαυτῆς υἱὸν τῆς τῶν εἰκονοκαστῶν αἰρέ-
 σεως ἀποστῆναι, τὴν ὕψιν αὐτὴν ἐκτραγωδοῦσα. ἄλλη δὲ ὕψις
 τοῦτον ἐδειμάτου νυκτερινῇ τῆς πρώτης οὐκ ἔλαττον· τοῦ γὰρ
 20 αἰοιδίμου Ταρασίου τοῦ πατριάρχου πάλαι τὸν βίον μετηλλαχότος,
 ἤκουσε τοῦτον Μιχαὴλ τινα ἐξ ὀνόματος καλέσαι, καὶ ἐπιπηδή-

tum imperator “quid vero sibi volunt X et Φ?” ait ille “inter Christi
 natalem et τῶν φώτων diem” (Epiphaniarum scilicet atque luminum.)
 sed et quod patricio Bardane referente a Philomelio monacho dictum
 acceperat: ex eo item quod praetextam ille induerat, eiusque extremam
 vestis oram calcaverat, tum cum imperio potiturus ipse regiam intrabat.
 ad haec vero etiam matris visio terrore implebat. ipsa quidem quo
 tempore contigit nullius illi frugis habita est; nunc vero etiam gravius
 mordens animum ac distortuens incumbbat. nam cum illa ad divinam
 crebrius Blachernensem aedem sese conferret, piisque votis iugiter eam
 frequentaret, apparuit ei puella multo candidatorum satellitio stipata:
 aedes ipsa cruore inundabat. tum puella uni adstantium imperare, im-
 pleta cruore olla, imperatoris matri ut propinaret. excusante illa lon-
 gosque obtendente annos, per quos nec carnes nec eorum aliquid quibus
 sanguis concretus est degustasset; iccirco neque olla hac illi opus esse;
 contra respondere puella cum ira, “ecquid vero filius tuus non cessat
 multis me cruoribus implere meumque hunc filium ac deum ad iracun-
 diam provocare?” quo ex tempore etiam atque etiam filium rogabat ut
 se ab eorum qui sacras imagines flammis traderent ac abolerent haeresi
 abstineret, hanc lugubriter visionem deplorans. sed et alia visio no-
 cturna nihil priore minorem terrorem iniiciebat. inclitae enim memoriae
 Tarasium patriarcham pridem vivis exemptum audivit Michaelen quen-
 dam ex nomine vocare, illumque irruentem letalem Leoni plagam

σαντα ἐπιπλήξαι λέοντα καιρίαν καὶ κατὰ κρημνοῦ ᾠθῆσαι ἄβυσσον ἔχοντος.

8. Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀθείου Λέοντος ἦλθον οἱ Βούλγαροι μηδενὸς αὐτοὺς ὑπαντῶντος ἢ κωλύοντος ἕως τῆς πόρτης·
B καὶ ποιήσας ὁ Κροῦμος θυσίαν κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ ἔξωθεν τῆς 5
 Χρυσῆς πόρτης ἔθυσσε ἀνθρώπους καὶ κτήνη πολλά· καὶ εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης βρέξας τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ περικλυσάμενος, καὶ ῥαντίσας τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ εὐφημισθεὶς ὑπ' αὐτῶν, διῆλθεν μέσον τῶν παλλακίδων αὐτοῦ προσκυνηθεὶς ὑπ' αὐτῶν καὶ δοξασθεὶς, καὶ ταῦτα θεωρούντων ἐκ τοῦ τείχους πάντων, 10
 καὶ μηδενὸς τολμῶντος κωλύσαι αὐτὸν ἢ ἀπολύσαι βέλος κατ' αὐτοῦ. καὶ ποιήσας πάντα τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτοῦ καὶ ἄπερ ἐβούλετο, περιεκύκλωσεν τὴν πόλιν καὶ ἔβαλεν χάρακα ἐπ' αὐτῇ, καὶ ποιή-
C σας ἡμέρας τινὰς καὶ πραιδεύσας τὰ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἤρξατο 15
 ζητεῖν πάκτια χρυσίου καὶ ἱματισμοῦ ἀριθμὸν πολὺν καὶ κοράσια 15
 ἐπίλεκτα ποσότητα τινά. καὶ δὴ ποιήσας ὁ Λέων βουλὴν μετὰ τῶν ἀρχόντων ἐδήλωσε τὸν Κροῦμον ὅτι ἔλθ' ἕως τοῦ αἰγιαλοῦ μετὰ ὀλίγων τινῶν μὴ ἐπιφερομένων ὄπλα, καὶ ἡμεῖς ἐξερχόμεθα διὰ τῆς θαλάσσης ἄοπλοι μετὰ χελανδίου, καὶ συλλαλοῦμεν, καὶ ἄπερ ἠτήσω πάντα ποιοῦμεν. καὶ ταῦτα διαλαλήσαντες, διὰ τῆς 20
 νυκτὸς ἔξαγαγόντες τινὰς ἐνωπλισμένους τρεῖς ἄνδρας, κατέκρουσαν αὐτοὺς ἐν δωματίοις τισὶ τῶν Γάλλης ἔξωθεν τῆς πόρτης τῶν

2 ἔχοντα editio Paris. (P)

incussisse, atque in praecipitium, subiecta immensa voragine, impulisse.

8. Impii Leonis diebus, eoque imperii sceptrum moderante, Bulgari, nemine occurrente atque eos aditu prohibente, ad urbis usque portam venerunt, Crumusque more gentis sacrificio extra portam Chrysem instructo homines ac pecora plura immolavit; tinctisque ad maris littus pedibus ac aqua lotus, lustratoque exercitu, faustis suorum vocibus omnibusque acceptus, per medium pellicum gregem, iis venerationis ergo procumbentibus ac laudantibus, processit. haecque adeo cunctis e muro spectantibus, ac cum nemo obniti auderet vel in eum iaculum mittere. cunctis itaque ex libito illi atque animo expletis, urbem obsidione cingit ac vallum mittit. producta dies aliquot obsidio, cunctisque ruri urbisque pomeriis direptis, auri pensum annuum vestiumque ingentem copiam ac puellarum lectarum certum numerum exposcere coepit. quare Leo, consilio cum proceribus habito, Crumo significat, cum paucis quibusdam inermibus ad maris littus procedat; ipsos pariter inermes navi accessuros, collatoque mutuum sermone, quicquid ille petierat, id se praestituros. haec cum ita significassent, tres quosdam armatos noctu educentes, in Gallae aedibus ad Blachernarum portam ex

Βλαχερνίων, δώσαντες αὐτοῖς σύσσημον ὅτι διαλεγομένων ἡμῶν μετὰ τοῦ Κρούμου, σημείον τι ἔχομεν ποιῆσαι, ὅπερ Θεασάμενοι D ἐξέλθαιτε καὶ ἀποκτείναιτε αὐτόν. καὶ τῇ ἐπαύριον ὄντων τῶν Βουλγάρων ἐπὶ τὸ μέρος τῶν ἀγίων Ἀναργύρων ἐξώθει τῆς πό- 5 λεως, κατήλθεν ὁ Κροῦμος ἐπὶ τὴν θάλασσαν κατὰ τὴν συνταγὴν μετὰ ἄλλων τριῶν, τὸν λογοθέτην αὐτοῦ καὶ Κωνσταντῖνον τὸν λεγόμενον τοῦ Πατζικοῦ φυγόντος εἰς Βουλγαρίαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἔχοντα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὄντα ἐξ ἀδελφῆς τοῦ Κρούμου· 10 οἵτινες τέσσαρες ἐξεληθόντες ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἄοπλοι κατήλθον ἕως τῆς θαλάσσης κατὰ συνταγὴν, μὴ γινώσκοντες τὸ ἔνδρον αὐτῶν. λοιπὸν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθον μετὰ χελανδίου P 408 βουλόμενοι συλλαλῆσαι μετὰ τοῦ Κρούμου, καὶ λαβόντες λόγον ἐξῆλθον τοῦ καραβίου· καὶ ἀποκαβαλικεύσας ὁ Κροῦμος ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ ὁ υἱὸς Κωνσταντῖνου στρω- 15 μένον καὶ χαλινωμένον ἐκράτει. καὶ διαλεγομένων αὐτῶν ἐποίη- σεν ὁ εἷς τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὸ σημείον, ὃς ἦν Ἐξαβούλης, τῇ χειρὶ τὴν κεφαλὴν ἀποσκεπάσας. ὃν ἰδὼν ὁ Κροῦμος καὶ σκαν- δαλισθεὶς ἀνεπήδησεν· καὶ ἔχων ἔτοιμον τὸν ἵππον, σηκώσαντες αὐτὸν οἱ μετ' αὐτοῦ, ἐκαβαλίκισεν. καὶ ἀνέκραζεν ὁ λαὸς ἀπὸ 20 τοῦ τείχους “ὁ σταυρὸς ἐνίκησεν.” καὶ αὐτὸς ἤρξατο φεύγειν. καὶ ἐξεληθόντες οἱ ἐνωπλισμένοι ἐκ τῶν δωμάτων κατεδιώξουν ὀπίσω B τοῦ Κρούμου, καὶ ἀπολύσαντες αὐτῶν τὰ βέλη ὡς ἀήθησαν ὅτι ἐπλήρωσαν αὐτόν, αὐτὸς δὲ μονώτατος ἔφυγεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐπιείσθησαν ὑπὸ τῶν ὄντων ἐν τῷ χελανδίῳ.

2 τινα P

insidiis collocarunt, data tessera ut interim conserto cum Crumo sermone aliquod signum ederent, quo conspecto ex insidiis egressi in Crumum impetum darent. postero die Bulgariis ad aedem sanctorum Anargyrorum extra civitatis portam considentibus, Crumus ex condicto cum aliis tribus (eius scilicet logotheta et Constantino Patzici nuncupato, qui ante annos plures in Bulgariam fugerat, ac quem ille filium ex Crumi sorore sustulerat) ad mare descendit. hi quattuor, a reliquo inermes abiuncti exercitu cum aliis tribus, ad mare usque, uti constitutum erat (quos laterent insidiae) venerunt. egressi pariter ex urbe lintre vecti, qui cum Crumo sermonem collaturi erant; acceptaque fide ex navicula exiere. Crumus equo desiliens humi resedit; equum sella frenisque instructum tenebat filius Constantini. interea iis sermonem miscentibus, unus quis ex urbe signum dedit, Exabules scilicet, qua manu caput aperuit. animadvertit Crumus, reique indicio offensus resiliit, iamque parato equo a sociis evectus illo insedit. tum populus e muro clamare “vicit crux;” ac Crumus fugam arripuit. egressi ex aedibus qui armati latebant, retro insecuti sunt; missisque spiculis cum se eum vulnerasse putarent, ille ad suos incolumis evasit. alii tres capti sunt ab iis qui

καὶ ὁ μὲν λογοθέτης παρατὰ ἑσφάγη, Κωνσταντῖνος δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ζῶντες ἐπιόσθησαν.

9. Λοιπὸν οὖν τούτων γενομένων θυμωθεὶς ὁ Κροῦμος ἐκέλευσε τῇ ἐπαύριον ἐμπυρῖσαι καὶ καταστρέφαι πάντα τόπον· καὶ ἀρξάμενοι ἐμπυρῖζειν κατέκαυσαν πάσας τὰς ἐκκλησίας τὰς 5 ἀντίπεραν τῆς πόλεως, μεγάλας οὔσας, ἃς ἀνεκαίνισαν Εἰρήνη καὶ Νικηφόρος καὶ Μιχαήλ· ὁμοίως καὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ
C παλάτια καὶ τοὺς οἴκους καὶ τὰ προάστεια. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα ἐνεπύρισαν τὰ ἐκεῖσε παλάτια καὶ τοὺς βασιλικούς κοιτῶνας, καὶ τοὺς κίονας κατέκλασαν, καὶ τοὺς μολίβδους ἐπῆ- 10 ραν καὶ τὰ ζῶδια τοῦ ἵπποδρομίου, καὶ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν κατέσφαξαν, ὁμοίως καὶ τὰ κτήνη. καὶ διελθόντες τὴν παραθαλασσίαν τοῦ Σιενοῦ καὶ τὴν ἄνω πάντα τὰ ἐμπόρεια κατέκαυσαν, καὶ ἄραυτες σκῦλα πολλὰ ὄχοντο. καὶ πιάσαντες τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολάς, κατέκαυσαν τὰ ἔξωθεν τῆς Χρυσῆς 15 πόρτης ἕως τοῦ Ριγίου. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν Ἀθύρα κατέστρεψαν τὸ ἐκεῖσε κάστρον καὶ τὴν γέφυραν παράξενον οὖσαν καὶ πάννυ
D ὀχυρωτάτην. καὶ ἐλθόντες εἰς Σηλυβρίαν κατέστρεψαν τὸ αὐτόθι κάστρον ἕως τοῦ ἑδάφους, καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς οἴκους ἐνεπύρισαν. καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Λαώνην κάστρον ὑπάρχον κατέστρε- 20 ψαν. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν Ἡρακλείας, μὴ δυνάμενοι εἰς αὐτὴν ἔλθειν, ἐνεπύρισαν πάντα τὰ οἰκήματα τὰ ὄντα εἰς τὸν λιμένα καὶ τὰ περίξ τῆς αὐτῆς πόλεως. καὶ μετὰ τοῦτο ἐλθόντες εἰς Ραιδεστόν κατέστρεψαν καὶ τοῦτο τὸ κάστρον, ἐμπυρῖσαντες

in lintre erant. ex iis logotheta statim ingulatus, Constantinus eiusque filius vivi capti sunt.

9. Iam itaque his ita gestis, furore accensus Crumus omnia loca in crastinum igni ferroque suos vastare praecepit. coeptoque incendio ecclesias omnes trans urbis portum, magnas sane ac superbo opere, quas Irene et Nicephorus atque Michael instauraverant, monasteria item et palatia aedesque alias ac suburbana igni devastarunt. ad S. Mamantem pariter progressi his, quae ibi sunt, palatiis regisque ac sacris cubiculis ignem subiecerunt, ac columnas confregerunt. plumbi moles circique ambitum ornantes statuas sustulerunt. captivos omnes iugularunt; similiter quoque pecora peremerunt. hinc Steni littora superioremque oram peragrantes navalia omnia succenderunt, ingentique potiti praeda abierunt; dextraque civitatis parte occupata ad Orientem, quae sunt extra Chrysem portam ad Rigium usque combusserunt. Athyra cum venissent, quod illic est oppidum, rari quoque operis pontem, ipsumque longe firmissimum, everterunt. Selybriam profecti eius loci oppidum solo aequaverunt, ecclesiasque et domos incenderunt. exinde Daonem oppidum demoliti, Heracleam cum venissent nec civitatem ingredi potuissent, domos omnes ad littus positas, et quae urbi circumvicina sunt praedia locaque, combusserunt. postea Rhadestum venientes, hoc

πάντα τὰ ἐν αὐτῷ οἰκήματα καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ κατισφάξαντες
 αὐτόθι λαὸν πολὺν. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Πάνιον κάστρον εὗρον
 αὐτὸ ἡσφαλισμένον, ἔχοντα λαὸν πολὺν· καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες εἰς
 αὐτό, τὰ ἔξω πάντα ἐμπυρῖσαντες καὶ καταστρέφαντες ἀνῆλθον
 5 εἰς τὸν Ἄσπρον, κάστρον ὄν καὶ αὐτό, καὶ καταστρέφαντες καὶ P 409
 τοῦτο καὶ ἐμπυρῖσαντες, καὶ ἕτερα πλεῖστα κάστρα, κατῆλθον
 ἐκεῖθεν δι' ἡμερῶν δέκα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰ ὄρη τοῦ Γάνου·
 καὶ εὗρόντες ἐκεῖσε λαὸν πολὺν κρυπτόμενον καὶ σχεδὸν πάντα τὰ
 κτήνη τῆς Θράκης, κατέσφαξαν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη
 10 ὄντα εἰς πλῆθος αἰχμαλωτεύσαντες ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν,
 καὶ γυναικόπαιδα πολλὰ. καὶ λοιπὸν ἀπῆλθον καὶ εἰς τὸ Ἑξαμί-
 λην, καὶ κατῆλθον ἕως Ἄβυδον, καὶ ἀνέκαμψαν ἐπὶ τὸν Ἐβρον
 καὶ τὴν ἄνω, καὶ πάντα τὰ κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως B
 μεγάλου ἕως τῆς Ἀδριανουπόλεως. καὶ εὗρόντες τὴν Ἀδριανού-
 15 πολιν κραταιουμένην παρεκάθισαν. καὶ ποιήσαντες ἡμέρας πολ-
 λὰς καὶ μηδὲν ἰσχύσαντες ἀπὸ τοῦ περικαθισμοῦ, στήσαντες μαγ-
 γανικὰ ἐπολέμουν τὸ κάστρον. καὶ δὴ στενωθέντες, μὴ ἔχοντες
 βοήθειάν ποθεν καὶ ἀποθνήσκοντες τοῦ λιμοῦ, παρέδωκαν ἑαυ-
 τοὺς. καὶ λαβόντες οἱ Βούλγαροι τὴν αἰχμαλωσίαν πῦσαν εἰς
 20 πλῆθος οὖσαν ἀναρίθμητον καὶ πῦσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν,
 μειώκισαν αὐτοὺς εἰς Βουλγαρίαν ἐκεῖθεν τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ.
 καὶ τούτων γινομένων ὁ Δέων τῆς πόλεως οὐκ ἔξῆλθεν, ἀλλ' C

3 ἔχον τε?

16 παρακαθισμοῦ?

quoque oppidum demoliti, cunctas in eo aedes ac ecclesias incenderunt,
 multamque ibi hominum turbam sustulerunt. Panium cum venissent, op-
 pidum munitum invenerunt ingentique tutum praesidio militum; frustra-
 que eius tentatis moeniis, suburbanis omnibus igni ferroque vastatis,
 indeque Asprum versus, quod ipsum oppidum est, iter dirigentes, eo
 quoque aliisque pluribus oppidis eversis atque incensis, abhinc digressi
 decem circiter dies Gani montes intrarunt. illic latentis plebeculae in-
 numeram nacti multitudinem cunctaque fere Thraciae pecora, hominibus
 neci traditis, pecora puerosque ac mulieres ingenti turba captivos in
 Bulgariam misere. iamque adeo ad Hexamilium quoque transeuntis
 Abydum usque descenderunt; flexoque itinere Ebrum assecuti ac super-
 iorem illi regionem, oppida omnia maiora pariter et minora Adrianop-
 olim usque everterunt. Adrianopolim autem munitam cum invenissent,
 urbem obsederunt; protractaque dies non paucos obsidione, cum potiri
 civitate non possent, instructis machinis eam oppugnare coeperunt. et
 vero cives in angustias coacti, cum nulla auxilii spes usquam affulgeret
 diraque fames consumeret, hostibus deditionem fecere. Bulgari captivos
 omnibus acceptis, tanta multitudine ut et numerum vinceret, omnique
 illorum direpta supellectili, in Bulgariam trans Istrum flumen procul de-
 portarunt. interea Leo, tantaque hostis grassatione, nec urbe egressus,

ἐκράτει τῆς βασιλείας τυραννικῶς. καὶ λοιπὸν φθασάντων τῶν ἑορτῶν ἔστειπεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ μικρὸν ὄντα καὶ ἐπονομαζόμενον Σαμβάτην, ἐψεύσατο λέγων ὅτι Κωνσταντῖνος καλεῖται· καὶ σωρεύσαντες τὸν περισωθέντα λαὸν ἐκ τῶν διαφόρων πόλεων, ἐρόγενυσεν αὐτούς, ποιήσας αὐτοὺς εὐφημῆσαι Λέοντα καὶ Κων-

5 σταντῖνον, μιμούμενος τοὺς πρόην βασιλεύσαντας Λέοντα καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς Ἰσαύρους, ὧν καὶ τὴν αἵρεσιν ἀνενεώσατο, βουλόμενος ζῆσαι ἔτη πολλὰ ὡς καὶ αὐτοὶ καὶ γενέσθαι περίφημος·

D οὗ τινὸς τὴν βουλὴν ὁ θεὸς κατήσχυνεν, κόψας τοὺς χρόνους αὐτοῦ. 10

10. Καὶ δὴ λοιπὸν γεγονότος εὐδίου τοῦ αἵματος τῷ χειμῶνι, καὶ τῶν ποταμῶν μὴ ἔχόντων ὕδωρ πολὺ, ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι χιλιάδες ἢ ὀλοσιδήροι· καὶ ἐλθόντες ἕως Ἀρκαδιούπολιν καὶ περᾶσαντες τὸν Ῥυγίαν (ποταμὸς δὲ οὕτως ἐστὶν λεγόμενος) ἤρπον λαὸν πολλὸν καὶ ἠχμαλώτευσαν αὐτόν. καὶ πρὸ τοῦ 15 περᾶσαι αὐτοὺς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐγένετο ὑετὸς πολλὸς ἡμέρας ὀκτώ, καὶ ὀγκωθεὶς ὁ ποταμὸς ἐγένετο ὡς θάλασσα. καὶ μὴ

P 410 δυνάμενοι ἀντιπερᾶσαι οἱ Βούλγαροι ἔμειναν ἡμέρας ἑ, κατέχοντες τὴν αἰχμαλωσίαν. καὶ μηνύσαντες τὸν Λέοντα τοῦ βοηθῆσαι, οὐ προσέσχεν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἐξῆλθεν, οὐδὲ ἄλλους τινὰς ἀπέ-

20 στείλειεν πρὸς βοήθειαν. καὶ λοιπὸν γενομένης εὐδίας καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐλαττωθέντος, αὐτοὺς τοὺς αἰχμαλώτους παρεσκεύασαν

3 ὃν ἐψεύσατο?

11 εὐδία P

tyrannice imperium tenebat. cumque iam festa venissent Nataliciorumque solennis, filium suum adhuc pusillum Sammatem nomine, quem falso Constantinum vocari aiebat, corona Augustali donavit; collectisque ex diversis urbibus qui cladi superstitēs essent manipulis, erogata eis pecunia, faustis acclamationibus votisque Leonem ac Constantinum prosequi iussit, illos imitatus qui nuper imperium gessissent, Leonem et Constantinum Isauros, quorum etiam haeresis instaurator fuit, dum velut illi, longaevo sibi imperii annos auguratus, ingentem nominis claritatem ambit; cuius tamen deus consilium in angustum coactis ipsius annis confudit.

10. Ceterum sudo hiemis tempestate aëre, hincque adeo fluvialibus aquis subsidentibus, facta Bulgarorum ad triginta milia cataphractorum excursio; venientesque Arcadiopolim, ac superato Rigio (hoc nimirum fluvii nomen) inventam ingentem hominum multitudinem sub iugum miserunt. necdum vero transmissis captivis, ingenti imbrium vi in dies octo sic fluminis aquae intumuerunt, ut maris prope vastitatem aequare viderentur. cumque inde permeari non posset, dies quindecim in stativis captivos tenuerunt. rogata illis frustra a Leone auxilia: nam nec animum attendit, nec urbe ipse prodiit, nec qui suppetias irent ullos alios misit. iamque adeo facto sereno atque flumine intra alveum compresso, ipsosmet captivos ligna caedere ac pontem struere coegerunt;

κόψαι ξυλὴν καὶ ποιῆσαι γέφυραν, καὶ οὕτως ἐπέρασαν μετὰ τῆς αἰχμαλωσίας ὄντων ὁμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων χιλιάδες ν'. λαβόντες καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, Ἀρμενιατικὰ στραγλομιλωτάρια καὶ νακοτάπητα ἀνώτερα καὶ ἱματισμὸν πολλὸν

5 καὶ χαλκώματα, ἐφόρτωσαν πάντα εἰς τὰς ἀμάξας, καὶ λαβόντες B πάσας τὰς ἀγέλας αὐτῶν βόας καὶ πρόβυτα εἰσῆλθον εἰς Βουλγαρίαν. καὶ ὁ ἀδίκως βασιλεύσας κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ οὔτε αὐτὸς ἐξῆλθεν τῆς πόλεως πρὸς βοήθειαν τῆς αἰχμαλωσίας οὔτε ἄλλους ἀπέστειλεν.

10 11. Λοιπὸν οὖν μετὰ ταῦτα ἀνηγγέλη αὐτῶν λεγόντων ὅτι ὁ Κροῦμος ἐστράτευσεν λαὸν πολλὸν συναθροίσας καὶ τοὺς Ἀβάρις καὶ πάσας τὰς Σκλαβινίας· πρὸς δὲ τούτοις παρασκευάζει διαφόρων ἐλεπόλειων ὄργανά τε καὶ μηχανήματα καὶ μαγγανικὰ

15 παμμεγεθέστατα, τριβόλους καὶ πετροβόλους καὶ χελώνας καὶ C ὑψηλοὺς κλίμακας, σφαίρας τε καὶ μοχλοὺς καὶ ὄρυγας, κριοὺς τε καὶ βελοστάσεις, πυρόβολά τε καὶ λιθόβολα καὶ σκορπίδια εἰς τὸ βαλέσθαι βέλη καὶ σφενδόνας, πάντα τὰ μηχανήματα κατὰ τῶν ἐπάλξεων πρὸς τὸ ἐλεῖν τὴν πόλιν. ἐπὶ τὸ δυτικὸν δὲ μέρος, φησὶν, τῆς πόλεως κατὰ τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν ταῦτα πάντα βούλε-

20 ται προσαγαγεῖν τὰ μηχανήματα, ἔνθα καὶ ἐτοξεύθη, σταβλίζων βόους χιλιάδας δέκα πρὸς τὸ βαστάζειν πάντα τὰ προλεχθέντα ὄργανα, τεθέντα ἐπὶ ἀμαξῶν, ἃς προσέταξεν χιλιάδας ἐΐσησθε- D θέντας. ταῦτα ἀκούσας Λέων, πέμψας τε κατασκόπους καὶ μα-

10 αὐτῶ?

inque hunc modum cum iisdem, ad quinquaginta circiter milia, virorum mulierum ac puerorum, annem transmiserunt; omnemque eorum substantiam, Armeniacas vestes stragulas, grandesque acu pictos tapetes ac vestimentorum multam suppellectilem, vasaque aenea, cuncta curribus imposita; omnes denique greges et armenta, bovesque et oves, conve-xerunt; hacque ditati praeda in Bulgariam intrarunt. nec qui dei indulgentia inique sceptra moderabatur, aut ipse opem laturus captivis egressus est, aut qui ferrent alios ullos destinavit.

11. Iam igitur perlatus ad Leonem rumor, ingentem Crumum con-flare exercitum, Avarisque et Scabinorum copias omnes adlegisse; ad haec, instrumenta atque machinas tormenta-que expugnandis urbibus com-parata omnis generis struere, ingentia sane illa; tribulosque seu murices et testudines, altas scalas, globos, vectes, ligones vasaque fossoria, arietes, balistas, ignea iacula, petraras, scorpiones mittendis iaculis ac fundas; quicquid denique machinarum quatiendis eruendisque turribus ac propugnaculis ad urbis excidium adhiberi queat, ad urbis occiduum par-tem murosque Blachernarum visum illi adhibere omnia, ubi et telo pe-titus fuerat. boum decem milia cunctis his convehendis stabulari; cur-rus ferro vincti iussi fieri, ad quinque milia. Leo hostis apparatu au-

θῶν τὴν ἀλήθειαν, συναθροίσας λαὸν πολὺν καὶ τεχνίτας ἤρξατο κτίζειν ἕτερον τείχος ἔξωθεν τοῦ τείχους τῶν Βλαχερινῶν, κόψας καὶ τὴν σοῦδαν πλατεῖαν. καὶ ἀρξάμενος κτίζειν, μήπω τελέους, ἵνα δείξῃ ὁ Θεὸς ὁ διασκοπεύων βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετῶν λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετῶν βουλὰς ἀρχόντων, ὅτι οὐκ ἐν τῇ μηχανίᾳ καὶ τῇ 5 ἰσχυρίᾳ αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι δύνανται τι ποιῆσαι, οὕτω τοῦ ἕαρος καταλαβόντος, ὡς φασὶ τινες διασωθέντες τῆς ἀλχημικῆς ἀπὸ Βουλγαρίας, περὶ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ τοῦ πάσχα ὁ πρῶτος Βουλγαρίας ὁ Κροῦμος, ὁ περίφημος, ὁ τὴν πόλιν ἔλειν βουλόμενος, P 411 τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο ἀοράτως σφαγιασθεὶς· ὃς καὶ ἐξήγαγεν 10 αἱμάτων ὄχετοὺς διὰ τε τοῦ στόματος καὶ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ὠτων αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀπέρρηξεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν κακοῖς.

12. Ἐπαρθεὶς τοίνυν τῷ φρονήματι ὁ Λέων, ὅτι αὐτὸς κατέβαλε τὸν πολέμιον, οὐχὶ Θεός, ἐπεμψεν εἰς πάσας τὰς χώρας σύγκρας, ἀναγγέλλων ὅτι εὔρον τοὺς Βουλγάρους ἐγγὺς ὄντας τῆς 15 πόλεως, καὶ διὰ τῆς φρονήσεως καὶ ἀνδρίας καὶ διὰ τῆς ἀγωγῆς μου τοξενύσας τὸν πρῶτον αὐτῶν πάντας ἀπώλεσα· ὅστις καὶ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην ἀποθνήσκει, φησὶν, ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν. καὶ B ταῦτα μὲν περὶ τούτου· (13) λέγεται δὲ καὶ φωνὴν οὐρανόθεν ῥαγῆναι ἀθωρόν, τὴν τοῦ ἀθέου βασιλείως κατάλυσιν εὐαγγελι- 20 ζομένην, καὶ πολλοῖς πλεουσὶν ἀκουστὴν γενέσθαι· ἧς τὸν καιρὸν

5 εὐμηχανία?

dito, missisque exploratoribus ac veritate comperta, ingentibus conductis copiis ac artificum turba, extra Blachernarum murum murum alium aedificare coepit, vallumque latum excisum opposuit. iamque coepto solummodo opere ac necdum peracto, deus, qui dissipat consilia gentium et reprobatur cogitationes populorum reprobaturque consilia principum (Ps. 32 10), ut ostenderet nihil quemquam iuvare ad aliquid praestandum industriam propriam ac potentiam, necdum vere exorto, ut quorundam a Bulgarica captivitate receptorum relatu compertum est, magna scilicet Quinta, Bulgariae princeps, clarissimus Crumus, qui capiendam urbem animo destinaverat, invisibili dei potentia mactatus fati concessit, sanguinis rivis ore naribus auribusque profundens; atque in eum modum animam in malis abrupit.

12. Eo successu animo elatus Leo, ac si ipse, non deus, hostem profligasset, destinatis in omnes urbes ac provincias divalibus literis in haec verba scribit. "Bulgaros offendi iam urbi imminentes, meaque solertia et robore, facta denique impressione, eo telis confosso qui inter eos primus ac princeps erat, omnes interneccione delevi; eoque vulnere" inquit "hostis noster occumbit." atque haec hactenus. (13) aiunt vocem caelitus missam mox erupisse, impii regis mortis nuntiam, ipsamque non paucis navigantibus auditam; signatoque tempore et hora, cum hora

καὶ τὴν ὥραν ἀπογραφάμενοι (ἦν γὰρ δεκάτη ὥρα τῆς νυκτός) ἐσχάτως εὔρον τὴν ἀλήθειαν.

14. Ὅμως τὸν Μιχαὴλ εἰρκτὴ καὶ δεσμὰ εἶχον· καὶ ἐπεὶ ἐβούλετο αὐτὸν μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστοῦ γέννων ἀνελεῖν, δη-
 5 λοῖ ὁ Μιχαὴλ τοῖς συμβούλοις, μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ τοῦ παλατιῦ παπίας, ὡς εἰ μὴ σπονδάσῃτε ἔξελεῖν με τῆς φρονούας, πάντας ἡμᾶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ. οἱ δὲ συναχθέντες καὶ φελόνια ὡς C
 ἐρεῖς φορέσαντες, καὶ ἔνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, ἐπεὶ τὸ πα-
 λάτιον ἀνεώχθη καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ναὸν εἰσῆλθεν, αὐτοὶ
 0 εἰσπηδήσαντες τοῦτον μεληδὸν κατέκοψαν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν
 τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἔχωσαν. καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ λύουσι τῶν δεσμῶν
 τὸν Μιχαὴλ, καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ ἀντὶ δεσμοφόρον στεφη-
 φόρον. καὶ ἐπληρώθη τὸ προφητικὸν τὸ “ἐσπέρας ἀλλισθήσεται
 κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίσις.” τὴν τε γαμετὴν αὐτοῦ
 5 ἐν τῇ τῶν Δεσποτῶν μονῇ ἀπαγαγεῖν· Συμβατικῶ δὲ τῷ νύκτῳ τῷ
 κατὰ τὸ στέψιμον μετονομασθέντι Κωνσταντῖνον, καὶ τοῖς λοι-
 ποῖς, Βασιλεῖω τε καὶ Γρηγορίω ἅμα Θεοδοσίω, ἐν τῇ Πρώτῃ
 νήσῳ ἀποκείραντες μονουστὰς πεποιήκασιν. ἔνθα καὶ Κωνσταντί- D
 νος μετονομασθεὶς Βασίλειος, ἀφωνία συσχεθεὶς μετὰ τὸ τὰ γό-
 20 νιμα τῶν μορίων ἀφαιρεθῆναι, ἐδέετο μὲν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ
 Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐκέῖσε ἀνεστηλωμένου, τὴν ἑαυτοῦ λυθῆ-
 ναι φωνὴν καὶ τὴν γλῶτταν τὸ εὔηχον ἀπολαβεῖν. ὕδεν καὶ εἰση-

4 τῶν] τὴν τοῦ P: cf. p. 454 b

15 ἀπήγαγον?

noctis decima ageretur, qui observarunt, sic tandem se rem habuisse invenerunt.

14. Ceterum Michael in carcere ac vinculis tenebatur. quodque Leoni constitutum erat ut statim peractis Christi nataliciorum solenniis illi necem inferret, mandat Michael coniuratis, e quorum numero ipse palatii papias, in haec verba, “nisi quam cito me e carcere liberaveritis, ad unum omnes deferam imperatori.” congregati itaque, ac casulas sacerdotum more induti subque illis gladios occultantes, quod apertae fores palatii essent, ingresso in templum imperatore insilientes frustra-
 tim ipsum conciderunt, ac cadaver in Prote insula condiderunt. ipsa-
 que hora solutum vinculis Michaellem inter solennia inducunt, pro victo infulis coronatum. sicque illud scripturae (Ps. 29 6) impletum est, “ad vesperum demorabitur fletus, et ad matutinum exsultatio.” Leonis uxor in monasterium adducta, quod vocant Dominarum: Symbatium filium, ab inauguratione dictum Constantinum, cum reliquis, Basilio scilicet et Gregorio nec non Theodosio, positis crinibus monachorum ordini addixerunt. ubi et Constantinus Basillii auctus nomine, una cum virilibus etiam vocis usu amisso, deum rogabat ac Gregorium theologum, cuius illic erecta erat effigies, ut soluta voce linguam sonoram reciperet.

κοῦσθη. κατὰ γὰρ τὴν τῶν φώτων πανήγυριν ὄρᾳ τὸν θεῖον ἐκεῖνον χαρακτῆρα, “τὸν κηρὸν” λέγοντα “λαβὼν ἀνάγνωθι.” ὁ δὲ ἀδιστακτικῶς εἰσελθὼν ἀνέγνω λαμπρᾷ καὶ καθαρᾷ τῇ φωνῇ “πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός.” ἔκτοτε οὖν τὴν πατροπαράδοτον αὐτοῦ βδελυξάμενος αἴρεισιν τὰς τῶν ἁγίων ιδέας ἐτίμα καὶ περιεπτύσσετο. 5 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον.

P 412 **Κ**όσμου ἔτος 612, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος 1012, Ῥωμαίων
 B βασιλεὺς Μιχαὴλ Ἀμοραῖος ὁ Τραυλὸς καὶ εἰκονομάχος ἔτη ἡ
 μῆνας 9. οὗτος Εὐφροσύνην τὴν θυγατέρα Κωνσταντίνου τοῦ
 τυφλωθέντος, τὸν μονήρη βίον προσηκαμένην, εἰς γαμετὴν ἠγά- 10
 γετο. ὃς μικρὸν τι τῆς προκατασχούσης κακίας ὑπεन्दούς, ὅσον
 τοὺς ἐν εἰρκταῖς καὶ ἐξορίαις ἐλευθερίαν καὶ ἄνεσιν ὀνειρωδῶς
 φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγουμένου δυσσεβοῦς ὑπέθαλπε θεοστ-
 γῆς φρόνημα. ὁμοίως γὰρ τῷ αὐτῷ περιπέρη τῆς δεινῆς αἰρέσεως
 ἀγκίστρω ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας. ὅθεν ἐπὶ σελεν- 15
 C τίου ἔφη “οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνησάμενοι τὸν ἐκκλησιαστικὸν
 θεσμὸν τῶν δογμάτων τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθήσονται λόγον, εἰ
 καλῶς ἢ κακῶς ἐθέσπισαν. ἐν ᾧ τὴν ἐκκλησίαν εὖρομεν βαδίζου-
 σιν, ἐν τούτῳ καὶ διαφυλάττειν προκρίνομεν. τὸ γὰρ τιμᾶν τὰς
 εἰκόνας καὶ μὴ τιμᾶν ἀδιάφορον ἔστω κατὰ τὸ αὐτό.” κατὰ τὸν 20

4 τὴν] αὐτὴν P

unde etiam exauditus est. die enim festo luminum videt divinam illam
 cera fusam imaginem ita affantem, “surge, lege.” in quae verba, omni
 semota dubitatione, clara limpidaque voce ingressus legit, “iterum Iesus
 meus.” exinde itaque quam a maioribus hauserat, execratus haeresim,
 sanctorum imagines colebat ac amplexabatur. verum haec postea.

Mundi annus 6314, divinae incarnationis annus 814; Romanorum im-
 perator Michael Balbus, iconomachus, annos 8, menses 9. hic Euphro-
 synam, Constantini eius qui matris imperio caecatus fuit filiam, sancti-
 monialis institutum professam uxorem duxit. parum aliquid de malitia,
 quae ante obtinuerat, remittens (hactenus scilicet, ut qui clausi ergas-
 tulis vel exsilio relegati erant, velut visu nocturno ac insomnio liberta-
 tem factamque aliquam remissionem ac indutias animo cogitarent) impii
 decessoris sui deo exosum sensum opinionemque subocculte fovebat. nam
 et ipse ex summo stupore ac inscitia pari nequissimae haeresis unco
 adactus est. unde solenni conventu habito, “qui ante nos” inquit “eccle-
 siasticorum dogmatum scita scrutati sunt, ex illis exigenda ratio est,
 num bene an male sanxerint. nos autem, in quo ecclesiam ambulantem
 invenimus, in eo et servare potius ducimus. colere enim aut non co-
 lere imagines perinde indifferens sit ac cuique liberum.” eo tempore

καιρὸν τοῦτον τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον κατεῖχεν Ἀντώνιος ὁ τοῦ Συλαίου, τῆς προσκυνήσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀλλότριος.

2. Ἐπὶ τούτοις στέφει Μιχαὴλ Θεόφιλον τὸν ἐξ Εὐφροσύνης υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. Θωμᾶς δὲ ὁ ἀντάρτης 5 ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπάρας, λαὸν τε καὶ ἀγυρτώδη καὶ D ἐπίμικτον ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας παρ' ἀξίαν ἐφιέμενος. Ῥωμαῖος γὰρ ὢν καὶ ἀφανὴς πρὸς Συρίαν ἀφίκετο, καὶ Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης ἔλεγεν· κἀνεῦθεν πολλοὺς ἀπατήσας βαρβάρων τε 10 καὶ Ῥωμαίους, καὶ πλήθος ἄπειρον συναθροίσας, μεγαλαυχῶν τῷ πλήθει ἐπῆει τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ ταύτην ἐπὶ τρεῖς χρόνους πορθήσας, ἐπεὶ τὰς ναῦς αὐτοῦ εἶδεν πυρὶ καυθείσας καὶ τοὺς λογάδας τῶν πολεμίων ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀπολωλότας, ἀμηχανία ληφθεὶς, τὴν πόλιν καταλιπὼν ἐπὶ τὴν Θράκην χωρεῖ, ταύ- P 413 15 τὴν ληϊζόμενος. ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς πόλεως ἐξελθὼν μετὰ πλείστης δυνάμεως πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησε, καὶ δὴ παρακαθίσας βραχύν τινα καιρὸν τοῦτον ἀμογητὶ ἐχειρώσατο· ἀκρωτηριάσας τε αὐτὸν χεῖρας καὶ πόδας, εἶτα καὶ ἀνασκολοπίσας, κατέπαυσε τὸν ἐν τρισὶ χρό- νοις ἐμφύλιον γενόμενον πόλεμον.

3. Ἐν τούτοις τοῦ Μιχαὴλ ἐνασχολουμένου Κρήτη καὶ 20 Σικελία καὶ αἱ Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐξ Ἀφρικῶν τε καὶ Ἀράβων περιηροῦθησαν, λαβόντος ἀρχὴν ἄρτι πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσέβειαν.

1 τὸν om P

summi sacerdotii arcem tenebat Antonius Sylaei, qui a sacrarum imaginum cultu abhorrebat.

2. Interea Theophilum filium suum ex Euphrosyna augustali corona donat in magna ecclesia. Thomas vero arrepta tyrannide ex Orientalibus partibus profectus, confusanae commixtaeque turbae exercitu fretus, adversus Byzantium cum exercitu venit; immerito sane imperii desiderio ebrius. Romanus enim cum esset et homo obscurus, in Syriam profectus erat, inditoque sibi Constantini nomine Irenes Augustae filium sese dictitabat; qua fraude multos barbaros Romanosque decepit. innumera itaque collecta multitudine, eaque glorians, Cpolim invadit atque annos tres expugnat ac diripit. at ubi suam classem igni succensam fortissimosque suorum a civibus interfectos vidit, consilii inops, relicta urbe, praedas agens in Thraciam concedit. Michael vero urbe egressus cum ingentibus copiis in eum eduxit, atque ad breve tempus obsidens nullo negotio in potestatem rededit; praecisisque manibus atque pedibus, ac tum palo affigens, civile trium annorum bellum consopivit.

3. Inter hos tumultus, hisceque curis distento Michaele, Creta Sicilia et Cyclades ab imperio Romano ab Afris et Arabibus rescissae sunt, cum iam ex populi peccatis ac principum impietate defectio ha-

B τῶν δὲ πραγμάτων οὕτως ἐχόντων προσκαλεῖται ὁ βασιλεὺς Εἰρηναῖον τὸν μάλιστα, καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν “συχαίρω σοι, μάγιστρε, ὅτι ἡ Σικελία ἐμούλευσεν.” ὁ δὲ ἔφη “τοῦτο ξένον χαρᾶς ἐστί, δέσποτα.” καὶ στραφεὶς πρὸς τινὰ τῶν μεγάλων ἔφη

ἀρχὴ κακῶν γε πεσεῖται τῇ χθονί,

ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλωνῶνος δράκων

δύσγλωσσος ἄρδην καὶ φιλόχρυσος λίαν.

5

(4) ὁ γὰρ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς Ἀπόχατ τῷ τῆς Κρήτης ἀκρωτηρίῳ προσέβαλε καὶ προσωρμίσθη τῷ Χάρακι, ὀρίσας τὸν ὑπ’ αὐτὸν λαὸν καταλιπεῖν τὰς ναῦς αὐτῶν καὶ τὴν χώραν ληΐζεσθαι. τοῦ δὲ 10

C στρατοῦ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐγχείρησιν ἀποκινήσαντος προστάξας τὰς ναῦς αὐτῶν ἐπυρόλησεν. καταγογγυζόντων δὲ αὐτῶν περὶ τούτου ἔφη πρὸς αὐτοὺς ὅτι τῇ προτεριαίᾳ κατεγογγύζετέ μου, ὧ ἄνδρες, ζητοῦντες χώραν εἰς κατοικίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἤγγυον ὑμᾶς ἐνταυθοῖ, ἐν ᾧ γάλακτος καὶ μέλιτος ἔστιν ἀπορρώξ. οἱ 15 δὲ ἀντεῖπον αὐτῷ “καὶ ποῦ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν εὐρήσομεν;” ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς “ἴστε ὅτι αἰχμαλωσίαν πλείστην ἑαυτοῖς ἠρέγκατε· ἐκ ταύτης οὖν γυναῖκας ὑμῖν ἀρμόσουσθε.” καὶ ἤρεσεν αὐτοῖς τοῦτο, καὶ χάρακα περιέθεντο πρὸς ὀχυρώματα·

D ἀπ’ οὗ ὁ τόπος Χάραξ μέχρι τῆς δεῦρο προσονομάζεται. μονα- 20 στής δὲ τις μετέπειτα τῇ νήσῳ προσφοιτήσας ἔφη αὐτοῖς ὅτι εἴπερ ἐθέλοιτε καταδυναστεῦσαι τῆς νήσου, ἀκολουθήσατέ μοι, καὶ ὅπου

19 καὶ σκώλωψ πυκνός, χάρακα P

buisset exordium. sic autem se rebus habentibus, accersito imperator Irenaeo magistro, ait illi “congratulor tibi, magister, quod Sicilia rebellavit.” ad quem ille “procul est, domine, ut gratulandum sit eo nomine;” conversusque ad quendam procerum ait

hoc initium malorum telluri accidet,
rerum potietur cum Babylonius draco,
linguae impeditae et auri sitientissimus.

(4) Agarenorum enim dux Apochat, ad Cretae promontorium, cui Charax nomen, appulsa classe castra posuit, iubens ut relictis navibus, quos duxerat milites, omnes regionem praedatum direptumque irent. copiis autem in praedas effusus eorum naves succendi iussit. cuius rei causa murmurantibus, ait “vos ipsi nudiustertius, o viri, murmurantes coloniam ducere quaerebatis. in eam rem vos ego huc loci adduxi, ubi tellus lacte ac melle fluit.” at illi “ubinam vero liberos nostros uxoresque inveniemus?” quibus ille “scitis plurima vos spolia ac captivos tulisse. ex illis mulieres in sponsas vobis adiungite.” placuit omnibus consilium; crebroque circumquaque vallo locum munierunt: χάρακα Graeci dicunt. ex quo factum est ut illi locum haecenus Charax nominetur. postea vero monachus quidam in insulam devectus infit illis “siquidem hoc vobis constitutum est, sicque animis sedet ut plene insula potiāmini, mihi vos adiungimini comites, ac ubi locum ex-

ἂν στοχασάμενός παραδείξω ὑμῖν ἐπιτηδειότητα κτίσεως, ἐκεῖσε
 πόλιν οἰκοδομήσατε, δι' ἧς τῆς νήσου ἔξουσιάζητε. καὶ ἀπήγα-
 γεν αὐτοὺς εἰς τόπον καλούμενον Χάνδακα, ἐν ᾧ ἡ πόλις τούτων
 καθίδρυσται, καὶ ταύτην κυκλόθεν ἐτάφρυσαν. καὶ ἐννεήκοντι
 5 πόλεις κρατήσαντες ἠνδραποδίσαντο, μιᾶς μονῆς μὴ ἄλωθείσης
 ἀλλ' ἢ λόγῳ ἀπολιορκήτου μεινάσης, τῶν οἰκητόρων αὐτῆς σὺν
 ἔλευθερίᾳ ποικῖν τὰ Χριστιανῶν συγκεχωρημένων· οἳ μέχρι τοῦ
 νῦν ὑπολόγιοι κέκληνται. καὶ δὴ ἂν ἐπὶ Ἀγαρηῶν κατεκράτηντο P 414
 αἱ νῆσοι, εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Κρατερῶ τῶ τῶν Κυβερραιω-
 10 τῶν στρατηγῶ ἐνετείλατο πάσας τὰς ἐπ' αὐτῷ ναῦς ἐτοιμάσαι καὶ
 ἀπᾶραι εἰς Κρήτην· ὅς σὺν διακοσίαις ναυσὶ παραγεγόμενος αὐτὰς
 ἤλευθέρωσε, καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ ἀπύραξ τῶν ἐκεῖσε Ἀγαρηῶν πάν-
 των κατεκρύβυσεν, καὶ ἀναιρήσειν βεβούλευτο, εἰ μὴ τινες τοῦ
 λαοῦ κακῶς φρονοῦντες τοῦτο ἐκώλυσαν, εἰρηκότες ὡς οὐδαμῶς
 15 ἐν νυκτὶ οὗτοι πρὸς ἡμᾶς ἀντιτάξοιντο, τῷ δὲ προῶ κατὰσχωμεν
 αὐτούς. καὶ δὴ φρεναπιτηθέντες τοῖς τούτων λόγοις πρὸς τὰς
 σκιηὰς αὐτῶν ἐπανέλυσαν, μηδαμῶς τῆς σωτηρίας αὐτῶν πεφρον- B
 τικότες. τῆς δὲ νυκτὸς ἐπελθόντες οἱ ἐχθροὶ σιδήρειον ὕπνον
 τούτοις πᾶσιν ἐπήγαγον, μόνου τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν ἐμπορικῶ
 20 ἐπιβάντος πλοίῳ καὶ ἀποπλεύσαντος. ὅπερ μαθὼν ὁ τῶν Ἀγαρη-
 ῶν ἀρχηγὸς δυσὶν ὀκτάσις ἐπεβίβασε καὶ κατεδίωξεν ὕπισθεν, καὶ
 πρὸς τὴν νήσον τὴν Κὼ τοῦτον κατέσχευ, καὶ ἐν αὐτῇ τοῦτον ἀνε-
 σκολόπισεν. εἶτα ὁ Ὀρύφας τὸ ἐπώνυμον προστάζει βασιλέως

struendae urbis commodum monstravero, ibi aedificate, unde imperium
 vestrum tota late insula proferatis." duxit itaque in locum Chandax
 nomine, ubi eorum sita civitas est, eamque vallo undique munierunt;
 captisque nonaginta urbibus, in servitutem omnes addixerunt, una dun-
 taxat non expugnata atque direpta, quae accepta fide, deditione facta,
 ritu Christiano vivendi liberam facultatem accepit. hactenus Graeca
 voce ὑπολόγιοι audiunt, ac si dicas spontanea deditione in fidem ac-
 cepti. ac sane Agarenorum dicionis mansissent insulae, nisi Michael
 Cratero Cibyrhaeotarum duci iussisset ut omni instructa classe in Cre-
 tam vela daret. ducentarum igitur navium classe invectus eas vendica-
 vit; Cretamque profectus, omnium in ea Agarenorum potitus, hostes
 neci dare constituerat, nisi militum quidam haud sano satis consilio in-
 tercessissent; qui dicerent nullam eos noctu impressionem facturos: mane
 tenendos ac capiendos fore. horum itaque dementati sermonibus, suae
 salutis neglecta cura, in tabernacula sese receperunt. noctu autem ir-
 ruentes hostium cunei illis omnibus ferreum somnum immiserunt. solus
 eorum dux Craterus mercatorio usus navigio fuga salutem tentavit. id
 vero ut comperit Agarenorum dux, imposita duobus ratibus militum
 manu fugacem insequi iussit. hi porro in Co insula eum assecuti, in
 crucem agentes, e vivis sustulerunt. post haec Oryphas (hoc viro no-

συναθροίξει ναυτικὸν στρατολόγημα· οἷς ἀνὰ τεσσαράκοντα χρυσίου ἐπιδοὺς νν, ὀλκίσι τε ἐπιβάντες καὶ ἐπὶ Κρήτης στρατεύσαντες ἄπρακτοι ἐκ τοῦ πολέμου ὑπεχώρησαν, οἱ πλείους ἐκεῖσε κα-
C τασφαγέντες· ὧν καὶ τοὺς ἀπολειφθέντας τεσσαρακονταρίους ὠνόμασαν. ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ Κύριλλος ὁ θαυματουργὸς ἐπίσκοπος 5
 Γορτύνης ταύτης τῆς νήσου ὑπὲρ Χριστοῦ, ἄμωμον ὡς ἱερεῖον, ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐσφαγίαστο, οὗ τὸ τίμιον αἷμα μέχρι τῆς δεῦρο ἀναβλύζον θαύματα ἀπεργάζεται.

Καὶ τοῦτον μὲν οὗτος εἶχε τὸν τρόπον· ὁ δὲ δυσσεβῆς Μιχαήλ ἐκ τῆς δυσουρίας ἀρρωστήσας χαλεπῶς καὶ τῆς τῶν νεφρῶν 10
 ἀλγηδόνης κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν. τὸ δὲ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα ἀποκομισθὲν ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων· Θεόφιλος
D δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῷ Εὐφροσύνης τῆς βασιλείας ἐκράτησεν.

Κόσμου ἔτος 57κγ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος ωκγ', Ῥωμαίων 15
 βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ υἱὸς Μιχαήλ τοῦ Τραυλοῦ, εἰκονομάχος,
P 415 ἔτη ιβ'. τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Εὐφροσύνης βουλευθείσης δοῦναι αὐτῷ γυναῖκα, ἄγει κόρας διαφόρους ἀσυγκρίτους τῷ κάλλει, μεθ' ὧν μία τις ἐξ αὐτῶν κόρη ὠραιότατη ὑπῆρχεν Εἰκασία λεγομένη καὶ ἑτέρα Θεοδώρα ὀνομαζομένη. τούτῳ δοῦσα ἡ μήτηρ χρυσοῦν 20
 μῆλον εἶπεν δοῦναι τῇ ἀρεσάσῃ αὐτῷ. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεόφιλος

12 ἀπέτίθετο?
 Combef.

13 Scylitzes et Cedrenus melius μητριῶς.

men) imperatoris iussu, navali coacto exercitu, in singulos quadraginta aureos distribuit, atque navibus imponit; profectique Cretam re infecta reversi sunt; plerique etiam illic desiderati, qui et Quadragenarii dicti sunt. in ea insula Cyrillus Gortynae eius insulae civitatis episcopus, vir miraculorum patror, velut immaculata hostia pro Christo ab Agarenis immolatus est; cuius pretiosus sanguis hactenus ebulliens miracula facit.

Ac sic quidem ille. impius autem Michael urinae difficultate graviter aegrotans renumque doloribus excruciatu male vitam finivit. eius miserum funus elatum in sanctorum apostolorum aede conditum est, Theophilus vero eius filius cum matre Euphrosyna imperio potitus.

Mundi annus 6323, divinae incarnationis 823, Romanorum imperator Theophilus Michaelis Balbi filius iconomachus, annos 12. eius mater Euphrosyna volens ei coniugem iungere, plures incomparabili venustate cogit virgines. erat inter illas una quaedam formosissima Icasia nomine, aliaque nomine Theodora. mater aureum malum cum dedisset, dare iussit cuius illi magis forma placuisset. Theophilus Icasiae pul-

τῷ κάλλει τῆς Εἰκασίας ἐκπλαγεῖς ἔφη ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἔρρηξεν τὰ φαῦλα. ἢ δὲ μετ' αἰδοῦς πῶς ἀντέφησεν "ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα." ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν πληγεῖς ταύτην μὲν εἰσεν, Θεοδώρα δὲ τὸ μῆλον ἀπέδωκεν, οὕτῃ ἐκ

5 Παφλαγονίας. καὶ στέφονται ἀμφότεροι ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Β
Στεφάνου ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου τῆ ἁγία πεντηκοστῆ, κάκει-
θεν ἔρχεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος χρήμασι
πολλοῖς τὸν τε πατριάρχην καὶ τὸν κληρὸν ἅμα τῇ συγκλήτῳ. καὶ
ἢ μὲν Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτύχοῦσα μονὴν κατεσκεύασεν, εἰς
0 ἣν καὶ ἀποκειραμένη φιλοσοφῶ βίῳ καὶ θεῷ ἀρέσκοντι διετέλεσε
μέχρι τελευτῆς αὐτῆς, πολλὰ ἴδια σύγγράμματα αὐτῆς καταλι-
ποῦσα· ἢ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελ-
θοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν ἡσύχασεν.

2. Ἰππικῶ δὲ γενομένου ἄγεται τὸ πολυκάνδηλον τὸ ἐν τῇ C
5 σφαγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ἕξει διακοπὴν, καὶ ὑποδείκνυσιν
αὐτὸ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ ἐν τῷ καθίσματι, καὶ φησὶν ὡς εἰς ναὸν
κυρίου τετολημκότας ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῆ δ' ἄληθείᾳ
ὡς τὸν συναιρεσιώτην αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτε-
ναντας. εἶχετο γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου Θεοστογούς αἰρέσεως,
0 τῶν τε ἁγίων εἰκόνων τὰς μὲν κατασπῶν τὰς δὲ ἀνορύττων, καὶ
τοὺς ἐπ' εὐλαβείᾳ μοναχοὺς ἐξορίζων καὶ αἰκίζόμενος.

3. Τῷ β' τοῦτου ἔτει προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης Ἐρω- D
μαίοις, ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ Περσῶν χιλιάδας ἰδ', οὓς καὶ

*chritudinem stupens "a muliere" ait "emanarunt mala." cui illa subve-
recunde "sed et res meliores e muliere exuberant." ille responso atto-
nitus atque offensus, ea dimissa, malum aureum Theodora dedit ex
Paphlagonum gente. ambo coronati ab Antonio patriarcha in sancti
Stephani oratorio in die pentecostes. inde facto processu ad magnam
ecclesiam, ingenti largitione patriarcham et clerum senatumque donavit.
ac quidem Icasia, imperii spe frustrata, monasterium exstruit; inque eo
coma posita, vita ex virtutis ratione instituta ac deo placita, adusque
vite finem perseveravit, multis proprii ingenii monumentis relictis.
Euphrosyna autem imperatoris mater ipsa sponte a palatio discedens in
monasterio Gastria vitam privato cultu egit.*

2. Cum Circenses agerentur, profertur multitudini candelabrum,
quod in caede Leonis Armeni fuerat gladio discissum. ostendit Theo-
philus in sedilis loco universo senatui, ac velut qui in templo domini
caedem perpetrassent, in eos iubet animadverti, re vera autem velut qui
eiusdem secum haeresis socium parique laborantem impietate sustulissent.
adhaerebat enim miser deo exosae illius haeresi; qui sanctorum
imagines alias detraheret, alias effoderet, atque monachos pietate illu-
stres exsilio multaret ac verberibus aliisque cruciamentis dehonestaret.

3. Theophili anno secundo Theophobus Persa una cum patre ac
Persarum quattuordecim milibus ad Romanos transfugit; quibus per tur-

διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατασκηνώσας καὶ τούρμας ἀποκαταστή-
 σας. αὐτὸν δὲ τὸν Θεοφόβον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας Ἀγούστῃς
 γαμβρὸν ἐποίησατο τρόπον τοῦδε. τοῖς Πέρσαις ἔθος ἦν ἐκ σει-
 ρῆς βασιλικῆς ὑπέχειν ἀνάρρησιν· ὅθεν τοῖς ἀλλεπαλλήλοις πολέ-
 μοις τῆς βασιλικῆς σειρῆς ἐκλιπούσης, καὶ ἐν ἀμηχανία γεγονότες,⁵
 ἔγνωσαν ὡς ἐκ τῆς βασιλικῆς συγγενείας τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων τινὲς
 προσερρύησαν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἄσπαστὸν ἐλογίσαντο τῆς οἰκείας
 χώρας ἀπαναστεῦσαι καὶ προσχώρησαι τῇ Ῥωμαίδι διὰ τὸν Θεό-
 P 416 φοβον, ὅπως τοῦ κατὰ γένους ἀρχηγοῦ ἐπιτεύξοιντο, καὶ μάλιστα
 ὅτι καὶ ὁ Περσῶν ἀρχηγὸς Βαβὲκ ἀποστάσει τῇ πρὸς τὸν ἀμερ-10
 μουμῆν ἐπὶ πέντε ἔτεσιν ἐκεκορύφωτο. ὧν ἀναμεταξὺ πόλεμοι
 συμβεβηκότες, ἠττηθεὶς ὁ Βαβὲκ εἰσήει σὺν χιλιάσιν ζ' πρὸς τὴν
 Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, τὸν Θεοφόβον πατέρα κατὰ τὴν πόλιν
 Σινώπῃ ἀνερευνῶν· ὃν ὁ Βαβὲκ κατείληφώς, ἐγγύας τε πυρὰ βα-
 σιλῆως δεξάμενος, τὸν ὑπ' αὐτῷ λαὸν καὶ ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ ὑπή-15
 κοον τέθεικεν. ἄλλως δέ φασιν ὅτι ὁ τοῦ Θεοφόβου πατὴρ εἰσήει
 τῷ Βυζαντίῳ πενόμενος, καὶ τινι γυναικὶ κατὰ μισθαρινίαν καπη-
 B λεύειν λαχούσῃ προσκεκόλληται· ὅς τῷ πρὸς αὐτὴν ἔρωτι ἄλοὺς
 πρὸς ἡδονὴν συμβιβάζεται· ἐξ οὗ συνειληφυσία ἄρρενα ἐκατέτοκεν.
 οἱ οὖν Πέρσαις ἀστρονομία καὶ μαντεία ἠκριβωμένοι ἔγνωσαν τοῦ 20
 Περσῶν βασιλέως συγγενῆ τινὰ ἐν Βύζαντι διάγειν. ἐντεῦθεν

9 γένος?
 Βύζαντος?

14 Σινώπης?

19 παῖδα τέτοκεν?

21 ἐν τῇ

mas divisis in thematibus habitationes assignavit: ipsum vero Theophobum Theodorae Augustae sorori nuptiis copulans, ea sibi ratione levirum fecit. Persarum moribus ea lex obtinebat ut ex stirpe regia designarent qui apud illos rerum essent potituri. cum itaque continuis bellis excisa defecisset stirps regia inque his angustiis Persae versarentur, in mentem venit quosdam regii sanguinis ad imperatorem Romanum transfugisse. quocirca necesse putaverunt, relicta patria, ut ad Romanae dicionis loca proficiscerentur, Theophobi causa, quo ex gente sua ducem eis nancisci liceret. ac vel maxime, quod et Persarum dux Babec, cum annos quinque defectione ab amerumme exaltatus esset, bellorum interim praeliorumque incerto superatus, Theophobi patrem Sinope quaesiturus, cum septem milium cohorte ad Romanos accesserat. hunc Babec cum invenisset, atque ab imperatore securitatis fidem accepisset, eam cui praeerat militum manum seque ipsum imperatori subiecit. sunt qui aliter referant, Theophobi patrem egenum hominem Byzantium venisse, ac cuidam mulieri sub mercede cauponaria merenti adhaesisse. eius vero captum amore venereos cum illa amplexus habuisse; ex quo mulier cum concepisset, masculum peperisse. Persas itaque astronomica scientia ac vaticinali solertia exercitatissimos Persarum regis affinem quendam Byzantii versari cognovisse; tumque ad imperatorem ingressos

πρὸς τὸν βασιλέα εἰσελθόντες τοῦτον περὶ οὗ ἦλθον ἐρευνησασθαι ἠξίωσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο ἀκηκῶς καὶ ἐρευνησόμενος περὶ τοῦτου οὐδὲν ἤνυσεν. ἐν ἑστέρω δὲ τὸ γύναιον εὐρηκότες μεθ' οὗ τὴν ἀναστροφὴν ὁ Πέρσης ἐπεποίητο Βαβέκ, ξμαθον ὡς ἐκεῖνος μὲν τετελεύτηκεν, ὁ δὲ ἐκ τούτου προειρηγεγμένος κατὰ συζυγίαν παῖς ἔτι περιέστιν· ὃν καὶ τούτῳ ἐπεδείκνυον δωδεκαετῆ τυχά- C
νοντα. τοῦτον ὁ βασιλεὺς προσλαβόμενος ἀνέτρεφεν ἐν τῷ πα-
λατίῳ, καὶ τοὺς Πέρσας ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς κώδιξιν ἀνεγρά-
ψατο.

4. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς Θεόφιλος φιλόκοσμος ὢν κατα-
σκευάζει ἐξ ἀρχῆς τὸ Πενταπύργιον, καὶ τὰ δύο μέγιστα ὄργανα
ὀλόχρονσα μετὰ διαφόρων λίθων, καὶ δένδρον χρύσειον, ἐν ᾧ
στρουθοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μηχανῆς τινὸς μουσικῶς ἐκελάδουν, τοῦ
πνεύματος διὰ κρυφίων πόρων εἰσπεμπομένον. (5) ἐκαινούρ-
5 γησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολάς, τοὺς τε λώρονες καὶ τὰ λοιπά, D
πάντα χρυσοῦφанта κατασκευύσας. καὶ τὰ τῆς πόλεως τεῖχη
χθαμαλὰ ὄντα ἀνέψωσε. δικαιοσύνην τε κοσμικὴν προσποιού-
μενος ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρῶην βα-
σιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν
Βλαχέρναις (ἔθος γὰρ αὐτῷ ἐκεῖσε ἀπέρχεσθαι) καὶ βοησούσης
ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς Ἀυγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγ-
γαρίου τῆς βίβλας ὄντος (ὑποῖ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ οἰκήματα, τὰ δὲ
ἐμὰ σκοτεῖ καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιῆ ὡς ἄτε χήρας καταπεφρο-
νημένης), παρενθὺ ἀποστέλλει ἰδεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἰ οὕτως ἔχει·

eum, cuius causa iter susceperant, diligenter quaerendum rogasse. im-
peratorem, cum audisset deque homine sedulo sciscitatus esset, nihil
operae fecisse. postea tamen inventa muliere, cum qua Babec Persa
versatus fuerat, didicisse illum quidem iam vivis excessisse, quem autem
ex illis amplexibus filium sustulerant, adhuc superstitem esse, ac duo-
dennem ipsi ostendisse; eumque assumptum imperatorem in aula edu-
casse, inque militares numeros Persas rettulisse.

4. Theophilus itaque imperator, cum rerum elegantia ornatuque ac
sumptu delectaretur, Pentapyrgium ex integro fabricatus est, duoque
maxima organa auro solida diversis interstincta lapillis, arborem quo-
que auream, insidentibus in ea aviculis ac machina quadam, immisso
occultis meatibus spiritu, musice cantillantibus. (5) regia quoque pa-
ludamenta loraque instauravit ac reliqua, auro cuncta contexens. urbis
quoque muros, qui humiliores essent, in maiorem altitudinem extulit.
humani iuris tenacem praeferabat, qui cunctis retro decessoribus fidem
ac pietatem gravius laesit. accedens ad eum vidua quaedam, ad Bla-
chernas ex more procedentem, cum iniuriam, qua a Petrona Augustae
fratre excubiarum drungario afficiebatur, concitasset, exaltare illum
suas aedes, illiusque aedibus lumen adimere, ac nullius illi frugis facere,
ea scilicet ratione quod vidua despiciabilis esset, mittit statim explora-

P 417 καὶ βεβαιωθεὶς ὡς ἀλήθειαν ἢ γυνὴ λέγει, ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ ἐκδύ-
 σασ τὸν δρουγγάριον τύπτει σφοδρῶς, καὶ τὰ εἰρημένα οἰκήματα
 αὐτοῦ ἔξεδαφίους τῇ χήρᾳ δίδωσι. καὶ πλοῖον ποτὲ διὰ τοῦ Βου-
 κολέοντος διερχομένου, ἐρωτήσας τίνος ἂν εἴη τοῦτο, καὶ μαθῶν
 ὡς τῆς δεσποίνης ἐστίν, “οἴμοι” ἔφη “φανέρωθέντος ναυκλήρου, 5
 ἐπίπερ τοῦτο τῆς ἐμῆς συμβίου ἐστί.” καὶ ἀποστείλας αὐτοῖς
 τοῖς ἀγωγίμοις τὴν ναῦν ἐνέπηρσεν.

6. Ἡ δὲ τοῦ Θεοφίλου μήτηρ Εὐφροσύνη ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ
 τὸν Γαστριῶν οἶκον ἑαυτῆς ὄντα, ὃν ἐξωνήσατο παρὰ Νικήτα
 πατρικίου καὶ μοναστήριον γυναικίον ἐποίησεν, ἐπονομάσασα 1
B Γαστρία, μονάζουσα ἦν. τὰς τῆς Θεοδώρας θυγατέρας μετα-
 καλουμένη (πέντε δὲ ἦσαν, ἣ τε Θέκλα καὶ Ἄννα Ἀναστασία τε,
 Μαρία καὶ Πουλχερία) ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίων καὶ
 τῇ προσκυνήσει τῶν ἁγίων εἰκόνων νουθετοῦσα οὐκ ἐπαύετο. τοῦτο
 τὸν Θεόφιλον οὐκ ἔλαθεν, ἀλλὰ προσκαλούμενος τὰς θυγατέρας 1
 αὐτοῦ πάντα ἠρώτα. καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τὰς πεύσεις τούτου, ἀγαθὰ
 φρονοῦσαι, ὡσπερ τινὰς λαβὰς ἐρωμένως παρέτρεχον· ἡ δὲ
 Πουλχερία, ἅτε δὴ καὶ ἡλικία καὶ νῦν νηπιάζουσα, τὰς τε φιλο-
 φροσύνας ἔλεγε καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀπωρῶν, συναπηροῖθμει δὲ καὶ
C τῆς τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκυνήσεως, οὕτω δὲ οὐ πολλὰ φρο- 2
 νοῦσα καὶ λέγουσα ὡς νινία πολλὰ εἶναι αὐτῇ κατὰ τὸ κιβώτιον,
 καὶ ταῦτα τῇ κεφαλῇ τε καὶ τῷ προσώπῳ ἡμῶν ἐπιτίθησι μετὰ

11 aut ἦν omittendum aut δὲ post τὰς addendum

tuos num se ita res haberet. certiorque factus iure merito feminam
 expostulare, media ipsa via nudatum acriter iubet dorso vapulare, ae-
 desque solo aequatas in viduae ius cedere. transeunte quandoque navi
 per Bucoleonem, percontatur cuiusnam esset; auditoque esse Augustae
 “vae mihi” inquit, “qui sim effectus nauclerus, siquidem illa navis uxori-
 ris est;” mittensque navim cum mercibus igni absumpsit.

6. Theophili mater Euphrosyna in suo Gastriorum monasterio (quae
 eius aedes essent, coemptae a Niceta patricio, ac quas illa feminarum
 monasterium fecerat, dictum Gastria) sanctimonialis erat; filiasque Theo-
 dora accersens (quinque enim illa susceperat, Theclam Annam Anasta-
 siam Mariam et Pulcheriam) in omni pietate et disciplina domini nec
 non cultu sacrarum imaginum erudire non cessabat. neque res Theo-
 philum latuit. illas enim accersens cuncta ex eis sciscitabatur. ac qui-
 dem reliquae saniori mente ac consilio, quicquid ille interrogabat, velut
 ansas ac capiendi lenocinia quaedam constanter declinabant: Pulcheria
 autem, quippe tum aetate tum sensu parvula, quam blande ab illa exci-
 perentur, ac fructuum copiam referebat, una quoque venerabilium ima-
 ginum adorationem memorans, sic nimirum, haud firmiore sane iudicio,
 locuta, multas eam in arca puppas habere, hasque post oscula illarum

τὰ φιλήματα. ταῦτα τὸν βασιλέα εἰς μαρίαν ἤγεν· μηδὲν δὲ
δρᾶσαι δυνάμενος αὐτῇ, μόνην ἀπέτεμεν τὴν πρὸς τὴν μάμμην
τῶν τούτου θυγατέρων ἄφιξιν.

7. Τούτοις ἀδελφὰ καὶ τῇ βασιλίδι Θεοδώρᾳ συμβέβηκεν.
5 ὑπῆρχέ τι τῷ βασιλεῖ παρακεκομμένον ἀνδράριον, τῷ Ὀμηρικῷ
Θεοσίτῃ διενηγοῦς κατ' οὐδέν (Δένδρις ὄνομα τούτῳ), ἄσημά
τε φθεγγόμενον καὶ γέλωτας κινοῦν καὶ θυμηδίας ἔνεκεν τοῖς βα-
σιλείοις ἐνδαιτώμενον. οὗτος γοῦν εἰσπηδήσας ποτὲ κατὰ τὸν τῆς D
Αὐγοῦστης κοιτωνίσκον κατέλαβεν αὐτὴν θείας εἰκόνας ἐμπεριει-
0 λημμένην καὶ τοῖς ἐαυτῆς ὄμμασι μετὰ σπουδῆς προσαγοῦσης.
ταύτας ὑπ' ὄψιν ἰδὼν οὗτος ὁ παραπαίων τί τε εἶεν ἐπυνθάνετο,
καὶ πλησιέστερον διέβαινει· ἡ δὲ “τὰ καλά μου” ἔφησεν οὕτως
“νινία, καὶ ἀγαπῶ ταῦτα πολλὰ.” κατὰ τὴν τράπεζαν τηρικαῦτα
εἰσιῶτο ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν εὐθύς διαβάντα εἶρετο
5 αὐτὸν ὅποι ποτὲ ἐτύγγανεν ὢν. ὁ δὲ παρὰ τὴν μάναν ἔφησεν
εἶναι, τὴν Θεοδώραν οὕτω λέγων, καὶ θεάσασθαι ἐν αὐτῇ καλὰ
νινία τοῦ προσκεφαλαίου ἔξαιρουσαν. συνῆκεν οὖν ὁ βασιλεὺς,
καὶ πλήρης ὀργῆς γεγονώς, ὡς ἑξανέστη τῆς τραπέζης, πρὸς P 418
αὐτὴν ἀπῆει, ἄλλαις τε πολλαῖς ὕβρεσιν αὐτὴν ἐπαντλῶν καὶ εἰ-
0 δώλων λάτριν ἀκολάστῳ γλώττῃ ταύτην ἀποκαλῶν· καὶ ἅμα διε-
ζήτει τοὺς λόγους τοῦ παραπαιόντος. ἡ δὲ τέως τὸν θυμὸν κατὰ
στίρνων κύουσα “οὐ τοῦτό ἐστιν” ἔξ ἐτοίμου ἔλεγεν, “ὦ βασιλεῦ,
οὐ τοῦτο, ὡς ὑπέληφας σύ. τὸ δὲ κάτοπρόν μου ἤμην ἀτενί-
ζουσα μετὰ τῶν Θεραπευαίδων, καὶ τὰς ἐκεῖσε τικτομένας ἰδὼν ὁ

capiti orique admovere. hinc ira oestroque furoris percitus Theophilus, cum nihil ei facere posset, filiabus ea saltem cum avia familiaritate deinceps interdixit.

7. Germanus huic casus contigit etiam Theodorae Augustae. erat imperatori delirus quidam homunculus, Homerici illius Thersitae nihil dissimilis, Denderis nomine, linguae impeditae, ac risum permovens, deliciarum duntaxat causa in aula versans. hic igitur quandoque in sacrum Augustae cubiculum temere insiliens invenit complectentem imagines, easque oculis studio adhibentem. has stultus ille coram contuitus, rogabat quidnam essent; atque eis oculos propius adhibebat. cui illa “pulchrae meae sunt puppae, plurimumque eas diligo.” sedebat tunc ad mensam imperator, statimque ad se transeuntem Denderim rogat ubinam tandem fuisset. respondit ille “apud manam” (sic Theodoram vocans, ac si matrem aviamque dicas) pulchrasque apud eam puppas vidisse, ex pulvinari depromptas. intellexit itaque imperator, iraque plenus, ut a mensa surrexit, cubiculum irrumpens multis aliis conviciis onerat, effrenique lingua idololatram vocans, deliri homunculi indicium verbaque exquirebat. Augusta vero, ipsa interim iram condens, haud ita se rem habere confestim ait, ac ille suspicatus erat: sed cum se illa cum ancil-

Δένδερης μορφὰς ἔλθῶν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ δεσπότη καὶ βασιλεῖ.” οὕτω μὲν οὖν ἐκείνου τέως κατέσβεσε τὸν θυμὸν· τὸν Δένδερην δὲ μετ’ οὐ πολλὰς ἡμέρας παιδεία καθυποβαλοῦσα πέ-
B πεικε σωφρονεῖν, οὕτω πως ἐπιλέγουσα καὶ διδάσκουσα ὡς μὴ ποτε λέγειν περὶ τῶν καλῶν νινίων τινί. καὶ ποτε παρὰ πότον ⁵ ἔγκανχόμενος καὶ τῆς δεσποίνης κατεπιυρόμενος ὁ Θεόφιλος ἠρώτα τοῦτον περὶ αὐτῆς, εἰ πάλιν ἄρα τὰ καλὰ νινία ἢ μάνα ἀσπάζεται. ὁ δὲ τοῖς χεῖλεσι τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπιθείς, καὶ τῇ ἀριστερῇ τῶν ὀπισθεν μερῶν ἐπιλαβόμενος, “σίγα, σίγα περὶ τῶν νινίων, ὦ βασιλεῦ,” ἀντέφησεν ὁ παραπαίων. 10

8. Τῷ γ’ αὐτοῦ ἔτει, Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ᾧ ἐπώνυμον Μουσσελέ, λίαν ἀνδρείον ὄντα καὶ ὤμμαλέον εἰσεποίησατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, καὶ πατρίκιον ἐποίησεν, εἶτα
C καὶ μάγιστρον. ὑπολήψεις δὲ τινὰς ἐπ’ αὐτῷ σχῶν ὡς ὄρεγομένη τῆς βασιλείας, στρατηγὸν καὶ δοῦκα Σικελίας πέμπει. οἷα ¹ δὲ ὁ φθόνος ᾠδίνει, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες διέβαλον τοῦτον τῷ βασιλεῖ ὡς τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Ἀγαρηνοῖς προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Μαρίας τεθνηκυίας, ὁ βασιλεὺς τὴν λάονακά ταύτης ἔξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερίας τοῖς ἐν αὐτῷ προσφεύ-
 γουσι τέθεικεν· ὄνπερ ἀργυρον Λέων ὁ βασιλεὺς μετὰ ταῦτα ἀνείλετο. 2

9. Τῷ δ’ αὐτοῦ ἔτει Θεόδωρον τὸν ἀρχιεπίσκοπον τὸν λεγό-

lis in speculo conspiceret, Denderisque relucentes inde formas intuitus esset, pro suo delirio de puppis domino ac imperatori rettulisse. his illi eius tantisper sedata ira. Denderim vero post non multos dies dignis modis castigans sapere docuit, ita fere inferens dicensque “cave ulli unquam de pulchris puppis loquaris.” quandoque vero a potu calentior Theophilus, cum Augustae insultaret, rogabat de illa, num adhuc mana pulchras puppas oculis amplexuque acciperet. Denderis dextera ori imposita, ac sinistra posteriora tenens, “tace, tace, imperator,” respondit, “ac de puppis ne loquare.”

8. Anno imperii tertio, Alexium Armenium cognomento Muselem, virum valde strenuum ac robustum, collocata ei Maria filia generum sibi ascivit, patriciumque ac deinde magistrum creavit. tum vero in suspicionem adductum velut qui imperium aucuparetur, praetorem ducemque Siciliae institutum abs se ablegavit. qualia vero parturit livor! Siculi quidam venientes crimen illi intentant, prodere eum quae Christianorum existant Agarenis, resque novas adversus imperatorem moliri. inter haec mortua Maria Theophili filia, pater illius unam argenteis laminis contexit, ad eamque confugientibus dato diplomate immunitatem sanxit. hoc postea argentum Leo imperator sustulit.

9. Anno imperii quarto, Theodorum archiepiscopum cognomento

μενον Κρίθινον, ἐν τῷ καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει ὄντα, **D**
 δίδωσιν ὁ βασιλεὺς τὸ ἴδιον φυλακτόν, καὶ ἀποστέλλει εἰς Σικελίαν
 δοῦναι λόγον ἀπαθείας Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν· ὃν καὶ
 ἐλθόντα ὁ βασιλεὺς ὡς ἀντίρτην τύψις ἔθετο εἰς φυλακὴν, τὰ
 5 αὐτοῦ πάντα δημεύσας. Θεόδωρος οὖν τοῦτο εἰδὼς ἤσχαλλε καὶ
 ἔδυσφόρει· καὶ μετ' ὀλίγον τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἀπελ-
 θόντος προλαβὼν ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, τὴν ἱερατι-
 κὴν στολὴν ἐνδεδυμένος, καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλῆα πλησιάσαν-
 τος αὐτὸς φωνῇ μεγάλῃ ἐβόησεν “ἐντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασί-
 10 λευε· ἔνεκεν τίνος, ὦ βασιλεῦ;” αἰδεσθεῖς οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν
 σύγκλητον ἔφη “ἔνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης.” **P** 419
 ὁ δὲ “καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοί; ὅτι δοὺς ἐνυπόγραφον λόγον
 Ἀλεξίῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐφύλαξας τοῦτον.” ὁ δὲ βασιλεὺς θυμῷ καὶ
 ὀργῇ ἀκατασχέτῳ κινήθεις τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξή-
 15 γαγε καὶ πληγὰς οὐ μετρίως ἐπιθεῖς ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆ-
 ναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἔμαθεν αὐτὸν σέβειν καὶ τιμᾶν
 τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβάλλειν. μετ' οὐ
 πολὺν δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγενομένου καὶ τοῦ πατριάρχου
 αὐτὸν ὀνειδίσαντος, ἤγαγε τὸν ἀρχιεπίσκοπον μετὰ πυρικλήσεως. **B**
 20 τοῦ δὲ ἀνάξιον ἑαυτὸν δι' ἃ πέπονθε τῆς ἱερωσύνης κρίναντος, ὁ
 βασιλεὺς οἰκονόμον αὐτὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πεποίηκεν. καὶ
 Ἀλεξίῳ τοῦ δεσμοτηρίου ἐκβαλὼν ἀπέδωκεν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν

Crithinum, tunc in urbe versantem, cum Alexius per calumniam delatus est, accersitum, traditque ei cruce sua pectorali, Theophilus in Siciliam mittit, securitatis fidem Alexio praestitutum ad seque revocaturum. cumque venisset, imperator tanquam rebellem durius caedit, eiusque bonis omnibus publicatis in carcerem tradit. Theodorus ubi rescivit, rem aegerrime tulit. ac brevi post imperatore ad Blachernas profecto, eius ille iter occupavit, ac sacerdotali indutus stola ante altare stetit. iamque ad soleam prope posito, magna voce clamavit “intende, prospere procede et regna: quorsum, rogo te, o imperator? (Ps. 44 5) ille senatum coram praesentem reveritus “propter veritatem” inquit “et mansuetudinem et iustitiam.” tum Theodorus “ecquaenam tua iustitia, qui per me subscriptione tua firmatam fidem Alexio dederis, nec eam servaveris?” his imperator impotenti ira furoreque concitus ab altari violenter abstractum hominem graviusque verberibus affectum in exilium expulit. nec eo duntaxat nomine, quod is eum reprehendisset, sed quod etiam colere eum ac venerari sacras imagines eiusque impietatem vituperare audisset. non multo post autem, cum in magnam ecclesiam venienti patriarcha rem probro obiecisset, archiepiscopum cum obsecratione reduxit. illo autem indignum se sacerdotio conclamante ob eam qua fuerat violatus iniuriam, imperator magnae ecclesiae oeconomum fecit. Alexio vero e carcere educto substantiam omnem restituit, ac vi-

ὑπαρξεν καὶ ἐν τιμῇ εἶχεν. ὁ δὲ ἀποκαρεῖς τὴν Ἀνθεμίον μονὴν ᾠκοδόμησεν, καὶ ἐν αὐτῇ τελειωθεὶς ἐτάφη ὁσίως.

10. Τῷ ἑ αὐτοῦ ἔτει ὁ ὀνομασιτότατος πάσης ἀνατολῆς στρατηγὸς Μανουὴλ μεγάλως ἦν τιμώμενος παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ **C** ποτε μετὰ Μύρωνος τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμον καὶ πενθεροῦ τοῦ 5 Πιτροωνᾶ συμβαλὼν λόγους τινὰς διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελεῖτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεστιάριος τοῦ Μανουὴλ φροντίζων καὶ προϊστάμενος διεββαιοῦτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῇ εἰσὶ τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. ἅμαθὼν Μανουὴλ καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως ἐκκλίνων καὶ τὰς 10 διαβολὰς, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς δημίοις ὀχθήμασιν ἐπιβὰς ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισουρῶν Συρίας, τὰς τῶν ἱππῶν ἰγνύας ἐκκόπτων. ἐδήλωσε δὲ τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὡς βασιλέως ὀργὴν φεύγω· καὶ εἶ γε μὴ καταναγκάσητέ **D** με τὴν πίστιν μου καταλιπεῖν, προσφένγω ὑμῖν. εἰ οὕτω καὶ ἐπὶ 15 τούτοις προσδέχεσθε με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε. οἱ δὲ μετὰ χαρᾶς λόγον ἀποστείλαντες προσεδέξαντο ὡς βασιλέα Ῥωμαίων. τοῦτο ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμίᾳ γέγονε, καὶ βουλὴν βουλευέται καὶ ποιεῖται μετὰ Ἰωάννου συγκέλλου περὶ τούτου. ὁ δὲ εἶπεν “εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ 20 πρὸς σὲ ἐλθεῖν, ὦ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἔτοιμος τοῦτο ποιεῖν. χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν ἀμερμονιμὴν σταλείς, τοὺς ἐν εἰρκταῖς δῆθεν ἐπισκεψόμενος καὶ δεσμοῖς, ἔχων ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ

rum coluit. verum ille posita caesarie Anthemii monasterium condidit, inque illo diem obiens sancti sepultura elatus fuit.

10. Quinto eius imperii anno totius Orientis ducum nominatissimus Manuel magno in pretio a Theophilo habebatur. is quandoque cum Myrone dromi logotheta ac Petronae socero quaedam collocutus apud imperatorem delatus est, quasi imperium affectaret et dira adversus eum moliretur. contra vero Leo protovestiarius de Manuelis salute sollicitus, illumque defendens, falso haec in eum iactari serio affirmabat. Manuel ubi haec comperit, iramque imperatoris declinans, ac quibus petebatur calumnias fugitans, clam urbe Pylas usque egressus, publicisque consensibus curribus, ad Syriae usque clusuras excisis equorum poplitibus aufugit; significavitque Agarenis se imperatoris iram fugere, ac nisi fidem deserere cogant, ad eos se profugum transire. quodsi ita hisque conditionibus accipiant, fidem ei securitatis mittant. illi nuntio recreati ac laeti, ea fretum nihil impari ac imperatorem Romanum cultu susceperunt. id ubi Theophilus audivit, ingenti maerore mentisque angustia concidit. habitoque cum Ioanne Syncello consilio ait ille “si vere ex animo Manuelem ad te reverti cupis, o imperator, id tibi ut praestem, mihi promptum est. acceptis namque pecuniis arreptoque ad Amermunem itinere, quasi eos qui in carcere ac vinculis tenentur invisurus, subscriptumque maiestatis tuae manu securitatis diploma habens, inde

τῆς σῆς βασιλείας, δι' ὧν πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἔλθεῖν, P 420
δοκῶ τοῦτο πράξαι τῷ τε ἐνυπογράφῳ λόγῳ καὶ τῇ ἐμῇ πειθοῖ
καὶ τῇ εὐσεβείᾳ ἐκείνου καὶ τῷ εἰκὸς εἶναι τὴν πατρίδα αὐτοῦ
ἐραῖν." ὁ δὲ βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα δὸς αὐτῷ
5 ἀπέστειλεν. ὁ δὲ εἰσελθὼν καὶ τοὺς ἐν δεσμοῖς ῥογεύσας καὶ τὸν
πρωτοσύμβουλον θηρασάμενος ἠδυνήθη καὶ λάθρα τῷ Μανουὴλ
συντυχεῖν καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον λόγον καὶ τὸ φυλα-
κτὸν τοῦ βασιλέως. ὁ μὲν οὖν ταῦτα πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγ-
γείλας τῷ βασιλεῖ πάντα. ὁ δὲ Μανουὴλ ἔξαιτησάμενος τὸν ἀμερ-
10 μουμνῆν μετὰ τῶν αἰχμυλώτων Ῥωμαίων τῶν καθειργμένων ἐν B
φυλακαῖς, πίστιν αὐτῷ δὸς ὑπὲρ τούτων ὡς οὐ φεύζονται, εἴπερ
ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ πολεμήσουσιν ἰσχυρῶς, ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ
λαβὼν τὸν τοῦ ἀμερμουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλεῖστον ἐξῆλθε κατὰ
Περσῶν, καὶ νίκην μεγάλην ποιήσας, ἀλλὰ καὶ θηρῶν ἀτιθάσσων
15 τοὺς Ἀγυρηνοὺς λυμαινομένων τούτους ἐλευθερώσας, ἐν μείζονι
μᾶλλον τότε τιμῇ ἢ τὸ πρότερον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς
παρὰ τῷ ἀμερμουμνῆ δυνάμενος. ὅθεν φροντίδα πολλὴν ἔχων
τοῦ ἐξελεῖν εἰς Ῥωμανίαν, μετὰ καιρὸν τινα εἶπεν πρὸς τοὺς δυ- C
νάστας Συρίας ὅτι ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ ἀμερμουμνῆ παρέξητε καὶ
20 λαὸν καὶ ἐξέλθω, ὑποτάξαι ἔχω τὴν Ῥωμανίαν. οἱ δὲ τὸν ἀμερ-
μουμνῆν εἰπόντες τοῦτον ἀπέστειλαν. ὁ δὲ Μανουὴλ ἔλθὼν πλη-
σίον τῶν θεμύτων τῆς ἀνατολῆς, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπο-

Manueli suasurus ut se tibi praesentem exhibeat. id vero nihil mihi cassum cessurum arbitror, tum subscripta illa securitatis fide meaque suasionis vi, tum viri ipsa pietate, ac quod verisimile est ipsum patriam suosque diligere." imperator itaque ingenti instructum pecuniarum vi copiosisque muneribus a se hominem ablegat. ingressus vero Ioannes, vincisque elargitus munere ac protosymbuli expugnato animo, Manueli ut occulte loqui fidemque securitatis ac imperatoriam crucem dare liceret obtinuit. sic itaque peracto negotio reversus cunctorum rationem imperator rettulit. Manuel autem oblata Amermumnae supplicatione, ut cum Romanis quos sub custodia vinctos tenebat suscipiendae expeditionis facultatem faceret, obstricta illi fide fugam minime arrepturos, siquidem ad bellum exirent, sed fortiter pugnatos, ex voto impetravit. assumpto itaque Amermumnis filio, copiosoque fretus exercitu, adversus Persas aciem direxit; partaque ingenti victoria, sed et liberatis Agarenis a feris bestiis vastitatem regioni afferentibus, maiorem sibi honorem ac claritatem apud illos conciliavit, nihilque erat quod ab Amermumne, qua apud eum gratia pollebat, non consequeretur. quamobrem longe animi anxius ac sollicitus, ut ad Romanos gentilesque suos rediret, post interiectum aliquod tempus ait Syriae regulis, "si mihi Amermumnis filium copiasque praeberitis, atque his ego stipatus expeditionem suscepero, Romaniam subiugabo." rettulerunt illi ad Amermumnem, et dimiserunt. Manuel autem ad Orientalia prope themata accedens, convo-

χειρίους αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀμερμουμνῆ ὡς δῆθεν δια-
 κινήσων καὶ κνηγήσων, πόρρωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος καὶ
 περιπλακείς τῷ υἱῷ τοῦ ἀμερμουμνῆ καὶ καταφιλήσας εἶπεν “ ἐγὼ
 D μὲν ἀπέροχομαι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν ἐν τῷ βίῳ
 προτιμήσας πίστεως καὶ συμφυλετιῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, ὡς 5
 μηδὲν δεινὸν πείσεσθαι ὑποπτεύων παρ’ ἡμῶν, ἄπιθι πρὸς τοὺς
 σους.” καὶ οὗτος μὲν μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνῃς ὑπέστρεψεν,
 ὁ δὲ Μανουὴλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλέα, προαποστείλας αὐτοῖς
 τὸν μηνύσοντα. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν μηνυτὴν φιλοτιμησάμενος
 αὐτάρκως, καὶ τὸν Μανουὴλ ὡς ἄξιον ἦν ὑποδεξάμενος, μάγι- 10
 στρον εὐθύς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐποίησε, καὶ τοὺς αὐτοῦ
 παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀνεδέξατο.

P 421

11. Τῷ ζ’ αὐτοῦ ἔτι ἐξέροχεται ὁ βασιλεὺς μετὰ Μανουὴλ
 καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ Ἀγαρηνῶν. καὶ
 εὐπετῶς τὴν τε Ζάπειτρον καὶ τὸν Σαμοσάτορα πλούτῳ κομῶντα διὰ 15
 τὸ ἀμερμουμνῆν ἐκεῖθεν εἶναι παραλαβῶν, ἐπανήει τῇ νίκῃ καὶ
 τοῖς λαφύροις γανρούμενος. καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύα προσέ-
 ταξε παλάτιον οἰκοδομηθῆναι καὶ παραδείσους φυτευθῆναι καὶ
 ὕδατα ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γέγονασιν. ἐκεῖθεν τε εἰς τὴν πόλιν ἀφι- 20
 κόμενος, ἵππικὸν ποιήσας καὶ τὸ πρῶτον βαῖον παύσας, ἄρματι 20
 λευκῷ ἐποχησάμενος καὶ τὰ λάφυρα θριαμβεύσας ἐστεφανώθη,
 B τῶν δῆμων ἐπιβοώντων “καλῶς ἦλθεις, ἀσύγκριτε φακτιωνόρη.”

8 αὐτῷ margo P

catisque quos sub potestate habebat ordinibus, adhaecque Amermumnis
 filio, tanquam scilicet animi relaxandi gratia ac venaturus, longiusque
 ab hostibus digressus, Amermumnis complexus filium ac deosculatus, ad
 eum inquit “ego quidem ad imperatorem ac propria revertor, qui nihil in
 vita potius fide atque civibus habendum ducam: tu vero cum tuis, omnis
 a nobis mali securus, te ad tuos recipito.” atque hic quidem cum lacri-
 mis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem profectus est,
 praemisso qui eius adventum illi nuntiaret. imperator nuntio liberaliter
 accepto, ac qua par erat humanitate ac benevolentia Manuele suscepto,
 magistrum statim ac scholarum domesticum praefecit, eiusque liberos e
 sacro fonte suscepit.

11. Anno eius imperii septimo imperator cum Manuele et senatu
 cunctoque exercitu adversus Agarenos profectus, facillique negotio captis
 Zapetro et Samosato, urbe divitiis longe locupletissima, quod inde Amer-
 mumnes oriundus esset, victoria spoliisque elatus reversus est. cumque
 ad locum Brya venisset, extrui palatium iubet hortosque plantari ac vi-
 varia, atque aquas deduci; quod et factum est. inde in urbem rediens,
 Circensibus ludis exhibitis, primoque ipse munere ludens, candidis
 equis invectus spoliisque triumpho traducens victor coronatus est, factio-
 nibus acclamantibus, “bene fausteque veneris, omni maior comparatione
 factionarie.”

12. Τῷ ἡ' τούτου ἔτει, τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου τελειώσαντος, ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, Ἰαννῆς δὲ μᾶλλον καὶ Ἰαμβρῆς, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀρμενίου καὶ παραβάτου Λέοντος μνημονευθεὶς γραμματικός, βεβοημένος ἐπὶ τε μαγείαις 5 καὶ λεκανομαντείαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ. ὃς ὄργανον ἐπιτήδειον εὔρεθεὶς τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας σὺν αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς ἀπόλειαν κατειργάσατο· καὶ ὃν ὠδινεν κατεῖχε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεὺς ἐξέροηξε καὶ ἀπέτεκεν, τὰς ἀγίας εἰκόνας ἀνα- C χρίσεσθαι προστάξας ἢ ἐπαλιφθεσθαι.

10 13. Οὗτος ὁ Ἰωάννης πρὸ τοῦ ἄστεος οἴκημα ἐκ λίθων λαξεντῶν κατασκευάσας, ὃ Τροῦλος μέχρι τοῦ νῦν ὀνομάζεται, διὰ τινων θυσιῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσῆμαινεν· ὃ καὶ ἀοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

15 14. Ἐν τούτοις Ἀγαρήνοῦ τινὸς γυναιίου πνεῦμα Πύθωνος ἔχοντος, ὃ αἰχμάλωτον ἔλαβεν, ἐκμαντεύεσθαι μαθὼν ὁ βασιλεὺς μετακαλεσάμενος ἐκπνυθάνεται, τίνος ἡ βασιλεία ἐν πολλοῖς D διαρκέσει ἔτεσι· καὶ ἐξεῖπεν “ἡ τῶν Μαρτινακίων.” κατὰ πληροφορίαν δὴ τῆς τοιαύτης προφάσεως τὸν μονήρη βίον κατέκρινε 20 Μαρτινάκιον, τὸν αὐτοῦ οἶκον ποιήσας εἰς μοναχῶν φροντιστήριον. ἐντεῦθεν καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ Τριφυλλίῳ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ προοδηλώκεν, ὅτι ὡσαύτως καὶ σὺ καὶ τὰ τέκνα ἀποκαρήσεσθε κληρικοὶ ἐπὶ αὐτοκράτορος Βασιλείου· ὃ καὶ συμβέβηκεν.

12. Anno eius imperii octavo defuncto patriarcha Antonio, Ioannes syncellus (potius vero Iannes et Mambres) in eius locum suffectus est, is nimirum cuius in Leone Armeno et praevaricatore mentio supra habita est, homo praestigiis, divinationibus ex pelvi omnique impietate nominatissimus. et vero idoneum organum regiae impietatis inventus, collata cum eo opera, quae ad interitum existant, propense omnia executus est; ac quem parturiebat (occultabat tamen) impietatis basiliscum, imperator edidit peperitque, promulgato edicto quo sacras imagines oblini ac aboleri iuberet.

13. Hic Ioannes exstructa in urbis pomerio ex sectis lapidibus domo (Trullus hodieque vocatur) sacrificiis quibusdam daemonibus familiaris utens, quae futura erant, imperatori denuntiabat. manserunt aedes illae inhospitae ob daemonum per haec tempora in illis frequentiam.

14. Inter haec Agarenam quandam mulierem bello captam spiritu Pythone afflatam cum vaticinari imperator audisset, rogabat ex illa, cuius in domo imperium in annos plures duraturum esset. cui illa Martinaciorum. eius vaticinii fide eaque occasione Martinacem monachi instituto damnavit, eiusque domum in monasterium redegit. hinc quoque Constantino Triphyllio, quae eventura essent, praedixit, perinde scilicet eum liberosque clericalis ordinis gratia defonsum iri Basilio imperatore;

ὁμοίως καὶ ἄλλοις πολλοῖς τὰ συμβησόμενα αὐτοῖς προύλεγε, καὶ τὸν βασιλέα τὰ μετὰ θάνατον αὐτοῦ ὀφείλοντα γενέσθαι ἀκριβῶς
 P 422 προηγόρευσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν εἰκόνων προσκύνησιν καὶ τὴν τοῦ Ἰαννῆ καθαίρεσιν. καὶ Γεωργίῳ δὲ τῷ τὰς στρατιωτικὰς δέλτους ἐπειλημμένῳ ἐπὶ τῇ σφενδόνῃ εἶπεν τῇ κατὰ τοῦ ἵπποδρόμου ἀπο- 5 κτάνεσθαι, καὶ τὴν ὑπάρξιν αὐτοῦ τῷ βασιλείῳ ἀνειληφθαι ταμείῳ.

15. Τῷ 9' αὐτοῦ ἔτι Ἀραβες μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ Ῥωμανίας ἐξήρσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἕμα τοῖς πρόσφρξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομestίκῳ κατ' αὐτῶν ἐχώ- 10 ρει. καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττηθεὶς ὁ βασιλεὺς μέσον εἰσῆλθε τῶν Περσῶν, ὑπ' αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαμβάνων. Μανουὴλ B δὲ ὡς ἔργῳ περισκόπων ἐν μέσῳ τῶν Περσῶν τὸν βασιλέα ὄντα, αὐτοὺς δὲ βουλομένους ἤδη τοῖς Ἀραβι τοῦτον παραδοῦναι καὶ δι' αὐτοῦ καταλλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ 15 χαλινοῦ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος ἐξεῖλκεν ἄκοντα τοῦτον, αἰσχύνῃν ἠγούμενος οὐ καθεκτῆν, εἰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκστὰς προσρῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις ἐβούλετο. ὁ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. ὁ δὲ φοβηθεὶς 20 ἐξῆλθεν. ἐκεῖθεν τε ἐξ αἰσχύνῃς ὑποστρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ. C ὁ δὲ Μανουὴλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς καὶ νοσήσας ἐτελεύτησεν, πολλὰς ἀνδραγαθίας κατὰ Ἀγαρηνῶν ποιησάμενος· τὸ δὲ σῶμα

quod et contigit. similiter quoque aliis non paucis futuros eventus prae-
 nuntiavit. etiam qui ab illius morte futurus esset imperator, clare Theo-
 philo edidit; item fore ut imagines venerationem cultumque reciperent,
 et ut Iannes sede moveretur. Georgio quoque militares tabulas conse-
 cuto ad Circi fundam necandum fore vaticinata est, eiusque fisco addi-
 cendam substantiam.

15. Imperii Theophili anno nono Arabes ingentibus copiis Roma-
 nae dicionis provincias locaque invasere; in quos imperator cum Persis
 profugis, Romanisque copiis ac Manuele domestico aciem eduxit. con-
 sersa pugna victus imperator in medium Persarum agmen, per eos libe-
 ratum se iri arbitratus, subiit. Manuel circum lustrans, ut in medio
 Persarum cuneo haerentem imperatorem cognovit, iamque illis constitu-
 tum esse ut Arabibus ipsum proderent illiusque pretio eorum gratiam
 inirent, perrupto illorum cuneo frenoque imperatoris equo apprehenso
 pene reluctantem trahebat, nullo modo ferendum probrum ducens, si ita
 ab Arabibus Romanorum imperatorem capi contingeret. at imperator
 timoris nimia vi saniore mente deiectus ad Persas rursus desciscere vo-
 lebat. Manuel gladium strinxit quasi percussurus; quo territus impera-
 tor exivit, indeque pudore, ingentique accepta clade, Dorylaeum rediit.
 Manuel e praelio saucius morboque correpto diem obiit, multis adver-
 sus Agarenos strenue bellicaque fortitudine clare gestis. eius cadaver

αὐτοῦ ἀπεκομίσθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ, τῇ σύνεγγυς
 κειμένη τῆς τοῦ Ἀσπαρος κινστέρης. (16) καὶ εὐθὺς διαβολαὶ
 πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ Περσῶν καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς
 ἀντίρτου καὶ προδότου καὶ δυσμενοῦς. ταῦτα μαθὼν Θεόφοβος,
 5 τοὺς Πέρσας καταλαβὼν κατῆλθεν ἕως Σινώπης· ἣτις τὴν κλῆσιν
 εἴληφεν ἀπὸ τινος τῶν Ἀμαζόνων αὐτὴν δειμαμένης, Ἀμαστρις
 δὲ ἡ πρὶν Κρωῖμια ὠνομασμένη ἀπὸ Ἀμάστριδος τῆς Περσίδος,
 θυγατρὸς Ὁξυάρτου ἀδελφοῦ Δαρείου, ἣτις συνοικήσασα Διονυ- D
 σίῳ τῷ Ἡρακλείῳ τυράννῳ, ὑπ' ἐκείνῳ οὖσαν τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς
 10 συζύγου ὠνομακείται. καὶ ταύτην παραλαβὼν κατεῖχε τυραννι-
 κῶς· ὅπερ γινὸς ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ λύπῃ γέγονε. φοβούμενος
 δὲ μὴ παραρροῦσι τοῖς Ἀραβί, μέχρι Παφλαγονίας ἀπήει, καὶ
 λόγους αὐτοῖς ὡς οὐδὲν πείσονται δεδωκῶς καὶ τὸν Θεόφοβον ἀνα-
 λαβόμενος ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει, τῶν ἄλλων Περσῶν παραγε-
 15 νομένων οὐπερ ἕκαστος κατεσκήνωσεν ἐξ ἀρχῆς. ἠγαπᾶτο δὲ ὁ
 Θεόφοβος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐχ ἥττον ἢ τῶν Περσῶν ὡς ὀρθό-
 δοξος.

17. Τῷ ἰ' αὐτοῦ ἔτει γίνεται τῷ βασιλεῖ παῖς ἐκ Θεοδώ- P 423
 ρας, ὃν ἐπωνόμασεν Μιχαήλ. ἀπερχομένῳ δὲ τῷ βασιλεῖ πρὸς
 20 Βλαχέρνας, καθὼς εἶθιστο, ὑπήντησεν αὐτῷ τις λέγων "ὁ ἵππος
 ᾧ ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου ἐμός ἐστιν." ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν κό-
 μμητα τοῦ στάβλου ἐπηρώτησεν "τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος;" ὁ δὲ φησιν
 "ὁ κόμμης τοῦ Ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ βασιλείᾳ σου." τῇ δὲ

ad monasterium relatum, quod ipse construxerat haud procul ab Asparis
 cisterna. (16) statim prodicionis delati Persae apud imperatorem: in-
 tentatae minae in Theophobum, tanquam tyrannus et rebellis ac proditor
 et hostis esset. Theophobus compertis quorum reus agebatur, as-
 sumptis secum Persarum turmis, Sinopem concessit. (acceptit illa nomen
 a quadam Amazonum, quae eam condidit. Amastris vero, quae prius
 Cromma vocaretur, ab Amastride Persa, Oxiarti Darii fratris filia. fuit
 haec uxor Dionysii Heraclaeae tyranni, qui urbis cum potiretur, ex uxoris
 nomine illam appellavit.) Theophobus quam urbem occuparat, ty-
 ranni iure tenebat. imperator ubi rescivit, ingenti maerore affectus est.
 veritus autem ne illi se Arabibus adiungerent, in Paphlagoniam usque
 venit; dataque fide nihil mali passuros, assumptoque Theophobo in ur-
 bem rediit. Persae reliqui ad sedes cuique dudum assignatas reversi.
 porro Theophobus non minus civibus quam Persis amori habebatur, ea
 ratione quod orthodoxus erat.

17. Theophili imperatoris anno decimo nascitur ei filius ex Theo-
 dora, cui Michaëlis nomen indidit. procedenti ex more ad Blachernas
 obvius factus quispiam ait "equus quo vehitur maiestas tua, meus est."
 quaerit imperator ex comite stabuli cuius equus sit. qui ait "Obsicū

ἐπαύριον τὸν κόμητα τοῦ Ὀρσικίου ἀγαγὼν (ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἶναι) ἔφη “τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος;” ὁ δὲ ἔφη “ἠγόρασα αὐτόν.” τοῦ δὲ ἐγκαλοῦντος ἀνθισταμένου καὶ λέγοντος μετὰ βίας **B** ἀφελέσθαι αὐτὸν καὶ χωρὶς τιμῆματος, ὁ βασιλεὺς ἔφη “διὰ τί μὴ πρότερον τὴν τιμὴν ἀπέκοψας;” ὁ δὲ ἀποκριθεὶς “ρ’ νομί-5 σματα ἐδίδουν αὐτῷ· αὐτὸς δὲ ἐζήτει γενέσθαι σχολάριος, καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν δειλὸν τούτου ἀποτυχῶν οὐδὲ τὰ ρ’ νομίσματα ἠθέλησε λαβεῖν.” ἐπὶ τούτοις βεβαιωθείς ὁ βασιλεὺς ὅτι βία, τὸν ἵππον ἀποδέδωκεν, ὀρίσας καὶ σχολάριον αὐτὸν ποιῆσαι. ὁ δὲ τὸν ἵππον μὴ βουληθεὶς λαβεῖν, ἔλαβεν χρυσίου λίτρας β’ καὶ 10 ἀπῆλθεν.

18. Τῶν δὲ Σαρακηνῶν ἐπὶ τὸ Ἀμόριον ἐλθόντων ὁ βασιλεὺς συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξήλασεν. ὁ δὲ ἀμερομυνησ **C** ν’ χιλιάδας λαὸν ἀφορίσας, δεδωκὼς αὐτοῖς καὶ τὸν Γουνδεῖ ἄρχοντα ὀνομαστότατον ὄντα ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ 15 βασιλέως. καὶ πολέμου γενομένου ἠττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγε, καὶ μετ’ αἰσχύνης ὑπέστρεψε μόλις διασωθεὶς. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ περιχαρᾶκώσαντες τὸ Ἀμόριον καὶ πολλοὺς πολέμους ποιήσαντες, ἐπεὶ σταθερῶς τοὺς ἔνδον ἀγωνιζομένους ἑώρων, ἠβουλήθησαν ὑποχωρῆσαι. μαθητῆς δὲ τις Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἐν τῷ κάστρῳ 20 ὧν μηνύει τούτους ὅτι εἰ προσκαρτερήσετε δύο ἡμέρας, ἐκπορθεῖτε ἡμᾶς. ὁ καὶ γέγονεν· προεδόθη γὰρ ὑπὸ τοῦ λεγομένου Βουδίτζη **D** καὶ τοῦ Μανικοφάνους. κατεσχέθησαν δὲ ἄνδρες ὀνομαστότατοι

comes tuae maiestati misit.” postridie itaque eo adducto (contigit enim eum tunc in urbe versari) ait “cuiusnam est equus?” respondit se illum coëmissee. obnitente autem qui actor erat, vique ablatum dicente, nec ullum eius pretium solutum esse, ait imperator “quidni prius solvisti?” qui respondit “centum illi nummos numerabam, quaerebatque inter scholares alas adlegi; id vero, quod homo ignavus erat, minime consecutus nec centum nummos accipere voluit.” imperator itaque certior factus equum vi ablatum esse, ipsum reddidit, iubens et illum inter scholares referri. non acquievit ille ut equum acciperet, aurique duabus libris donatus abscessit.

18. Saracenis infestis signis Amorium petentibus imperator celeriter in Cappadociam usque copias eduxit. Amermunnes vero selectis quinquaginta milibus, praefectoque illis Gundee viro inter Agarenses fama clarissimo, adversus imperatorem misit. conserto praelio imperator victus fususque est, vixque a clade cum probro ipse incolumis evasit. Saraceni vero undique cincto Amorio variisque praeliis tentato, quod oppidanos strenue urbem propugnantes viderent, obsidionem solvere meditantur. verum Leonis philosophi discipulus quidam, tum in praesidio agens, in haec verba mandat, “dummodo duos solum dies stationem teneatis, urbem evertetis;” quod et contigit. prodita enim est a Buditze, quem vocant, et a Manicophane. comprehensi ex catholicis viri

τῶν εὐσεβῶν, Θεόφιλος πατρίκιος καὶ στρατηγὸς ὃ τε Μελισσηνὸς καὶ ὁ Αἰτίος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθᾶριος καὶ εὐνοῦχος ὁ Κρατερός, Κάλλιστος τουρμάρης, Κωνσταντῖνος δρουγγάριος καὶ Βασὸς ὁ δρομὸς καὶ τινες ἄρχοντες τῶν ταγμάτων. οἷς 5 ἔξωνήσασθαι βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν ἀμερμουνη μετὰ κεντηναρίων διακοσίων. ἀλλ' οὐκ ἔπεισεν εἰπόντα ὅτι χίλια κεντηνάρια ἐὰν παράσχης λόγῳ τοῦ συνειλεγμένου λαοῦ, οὐκ ἐλευθερώσω οὐδένα τούτων. (19) τῶν αἰχμαλώτων οὖν ἐν Συρίᾳ ἀπαχθέντων, πολλὰ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου P 424 ἀναγκασθέντες, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Βουδίτζη, τῇ τῶν ἐπὶ χρόνων καθείρξει, καὶ μὴ πεισθέντες ἀρνήσασθαι τὸν Χριστόν, ξίφει ἀπειμήθησαν, ἀντὶ τῆς προσκαιροῦ ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀγαπήσαντες, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐν τῷ ποταμῷ ἔρριψαν. τὸ δὲ παραδοξότατον, ὅτι ἐκάστη κεφαλὴ μετὰ τὴν ἐκτομὴν τῷ ἰδίῳ σώματι 5 ἠνώθη καὶ συνεφέη· καὶ ὡσερ αἱ ψυχαὶ ἐν ἐνὶ τόπῳ τοῦ παραδείσου, οὕτω καὶ τῶν ἁγίων τὰ σώματα μιᾶς ὁσίας παρὰ τῶν πιστῶν ἔλαχον. τούτων τελειωθέντων ἐκέλευσεν ὁ πρωτοσύμβουλος καὶ τὸν Βουδίτζην ἀποκεφαλίσθηναι εἰπὼν ὅτι καὶ οὗτος, εἰ B ἦν ὀρθὸς Χριστιανός, οὐκ εἶχε μαγαρίσαι. καὶ τούτου γενομένου καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ ῥιφέντος μετὰ τῶν ἁγίων, ἔξω τῆς στοιβῆς τούτων ἤρρισκετο. καὶ ἡ κεφαλὴ δὲ αὐτοῦ πόρρω τοῦ σώματος ἦν, καὶ οὐχ ὡς τῶν ἁγίων συγκεκολλημένη. καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ῥιφέντων, καὶ πάντων τῶν σωμάτων τῶν ἁγίων βλέποντος τοῦ

nominatissimi, Theophilus patricius duxque exercitus, Melissenus et Aetius, Theodorus quoque protospatharius et eunuchus Craterus, Callistus turmarcha, Constantinus drungarius et Basoes cursor; quidam etiam agminum praefecti. quos cum imperator vellet redimere, missis legatis ad Amermumnam cum ducentis centenariis, eius nequirit animum expugnare; qui diceret, nec si milies centenas libras eo nomine numeraret ut captivos reciperet, vel unum liberandum fore. (19) captivis itaque in Syriam adductis, multa eis vis a protosymbulo, quin et a Buditze adhibita longa annorum septem carceris maceratione; cumque nullis aerumnis ac cruciatibus adduci potuissent ut Christum negarent, gladio caesi sunt, prae temporanea scilicet aeternam vitam adamantes. postridie in flumen proiecta cadavera. quodque omnem vincit admirationem, uniuscuiusque abscissum caput cum suo trunco unitum est ac conserutum; ac sicut animae in uno collocatae paradisi loco, sic et corpora sanctorum uno funere a fidelibus elata sunt. his peractis iussit protosymbulus ut et Buditze caput auferretur, dicens eum quoque, si rectus fuisset Christianus, nunquam Mahumethi sacris imbuendum fore. illo itaque sublato, eius cadaver una cum sanctis proiectum, extra illorum struem repertum est: sed et caput procul a trunco semotum erat, nec velut capita sanctorum illi cohaeserat. proiectis quoque in flumen corporibus, cum sanctorum omnia corpora spectante plebe facile enatassent

ἄλλον εὐπλοησάντων καὶ εἰς τὸ πέραν ἐλθόντων, αὐτοῦ μόνον τὸ σῶμα οἱ κροκόδειλοι διασύραντες κατέκοψαν καὶ κατέφαγον.

20. Ὁ δὲ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητῆς, ὁ καὶ μνη-
C τῆς τῆς προδοσίας, ἠρωτήθη παρὰ τοῦ ἀμερμονυμῆ περὶ τῆς ἐπι-
 στήμης αὐτοῦ καὶ εἶπεν μαθητῆς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. 5
 ἐκεῖνος δὲ μαθὼν ὁποῖός ἐστιν ὁ Λέων, ἐπεθύμει τοῦτον ἰδεῖν, καὶ
 δούς τινα τῶν αἰχμαλώτων γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν φιλόσοφον
 ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑποσχόμενος δεῦτερον αὐτὸν
 εἶναι ἐν τιμῇ. ὁ δὲ Λέων τὰ γράμματα ἀπολαβὼν ἀνήγαγε ταῦτα
 Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ γινὼς τὰ τῆς ξαντοῦ ἐπιστήμης, καὶ 10
 ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἔχει, προσλαβόμενος
 αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον ἐν τῇ Μαγναύρᾳ ἔθετο, παραδὼς αὐτῷ καὶ
 μαθητὰς διδάσκειν τοὺς εὐφρεστάτους νέων, παρέχων αὐτῷ πᾶσαν
 ἀπάθειαν. οὗτος καὶ μητροπολίτης μετὰ ταῦτα Θεσσαλονίκης
D γέγονεν, ὑπὸ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Μεθοδίου χειροτονη- 15
 θείς.

21. Τῷ ἰα' αὐτοῦ ἔτι κτίζει ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ
 τὸ Τρίκογχον καὶ τὸ λεγόμενον Σίγμα καὶ τὰς ἀναβάθρας τῶν
 δήμων, ἴσθησι δὲ καὶ τὴν φιάλην ἐν ἧ γίνεται τὸ σαξιμοδέξιμον
 λεγόμενον, τῶν ἵππων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ 20
 χρυσῶν σαγισμάτων. ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς
 ἐποίησε τὸ λεγόμενον Μυστήριον, ἐν ᾧ, ἐν τῇ μιᾷ γωνίᾳ ὃ ἐὰν

15 καθαιρεθεῖς margo P

annemque transmeassent, eius unius corpus crocodili tractum discer-
 ptumque vorarunt.

20. Leonis autem philosophi discipulus, qui et proditionem denun-
 tiarat, de sua scientia ab Amermumne interrogatus Leonis se philosophi
 discipulum professus est. ille porro, ubi quantus vir Leo esset audivit,
 eius videndi desiderio accensus uni alicui captivorum datis literis Leoni
 philosopho Cpolim scripsit, sancteque illi secundas ab se honoris partes
 obtulit. Leo literis acceptis ad Theophilum rettulit. Theophilus ex-
 plorata viri scientia, ac ubi tantum hominem nactum se in civitate co-
 gnovit, assumptum illum in palatio in Magnaura constituens, omnique
 donans immunitate, ingenuosissimos adolescentes disciplinas docere ius-
 sit. hic postea Thessalonicae metropolita creatus, a sanctissimo patriar-
 cha Methodio gradu motus est.

21. Anno eius undecimo exstruit imperator in palatio Triconchum
 cubiculum, et quod Sigma vocant, gradusque ac subsellia factionum.
 struit vero etiam Phialam, in qua fit quod Saximodeximum vocant,
 utrarumque partium equis transeuntibus, aureis instratis stragulis. sub
 Triconcho inferius structa machina fecit, quod vocant Mysterium; in

εἶπη τις ἐν μυστηρίῳ προσκεκυφώς, ἔξακούεται ἐν τῇ ἐτέρᾳ φανερώς.

22. Ἐν τούτοις μαθὼν Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς ὅτι Θεοφάνης ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ ὕμνων ποιητῆς καὶ Θεόδωρος ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ κωμωδοῦσι καὶ διελέγχουσιν, ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτόν, καὶ φησὶ "πόθεν ἐστέ;" οἱ δὲ εἶπον "ἐκ Παλαιστίνης." καὶ ὁ Θεόφιλος "καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτέ τῇ βασιλείᾳ μου;" τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων, τύπτεσθαι αὐτῶν τὰς ὕψεις προστάττει σφοδρώς. εἶτα καὶ βουνεύρησας μέχρις αὐτοῦ θανάτου, μετὰ θυμοῦ πρὸς τὸν ὑπαρχον ἔφη "ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ ποιήσας στίχους ἔγγραψον αὐτοὺς κολάψας εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν· καὶ ἂν οὐκ εἰσὶ καλοὶ, μὴ σοι μελέτω." τοῦτο δὲ εἶπεν διὰ τὸ εἶναι τοὺς ὁσίους σοφωτάτους. οἱ δὲ ἅγιοι εἶπόν "γράφε, γράφε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλων τοῦ ἀναγνῶναι ταῦτα ἐνώπιον τοῦ δικαίου κριτοῦ." ὁ δὲ ὑπαρχος εἰς τὸ πραιτώριον τοὺς ἁγίους ἀγαγὼν γράφει οὐ μόνον ἐν τῷ προσώπῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στήθεσι τοὺς στίχους τούτους.

πάντων ποθούντων προστρέχειν ἐν τῇ πόλει
 ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ λόγου πόδες
 ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,
 ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ

quo, quicquid aliquis in uno angulo sese inclinans secreto locutus fuerit, in alio clare exauditur.

22. Inter haec comperto Theophilus imperator Theophanem ecclesiasticorum canonum ac canticorum auctorem, cum Theodoro fratre, secum ipsos agentes illius impietatem sugillare ac arguere, sibi illos sisti iubet, aitque "unde estis?" aiunt illi "ex Palaestina." tum Theophilus "quid causae est cur cum patria relicta in urbem veneritis, morem non geratis meae maiestati?" quibus nihil respondentibus, eorum dure facies percuti iubet. tum taureis ad mortem usque cum cecidisset, ira furorēque ad praefectum ait "tolle eos in praetorium, versusque quos feceris, eorum inscribe vultibus. nec ulla tibi cura sit, sintne elegantes necne." hoc autem dixit, quod viri sancti eruditissimi essent humanioribusque literis probe instituti. ad quem sancti "scribe, scribe, imperator, quod libuerit, ut qui haec lecturus sis in conspectu iusti iudicis." praefectus autem adductis in praetorium, eorum non solum vultibus sed et pectori sequentes versus inscripsit.

cunctis ad urbem accurrere affectantibus,
 castissimos in qua deus verbum pedes
 fixit, generi salutem ut humano daret,
 apparuere et isti venerando in loco,

C σκεύη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης.
 ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
 πράξαντες ἀσυχρὰ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,
 ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
 πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες
 οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέτους μωρίας·
 ὕθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὰς ὕψεις
 κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

εἶτα γράψας ἐξορίζει. καὶ διερχομένων αὐτῶν μετὰ τῶν δημοσίων
 ἵππων, ἔτυχεν αὐτοὺς μεῖναι εἰς Κάρτα λιμῆν. καὶ ἐπεὶ ὁ μέγας 1
 Μεθόδιος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοστιγοῦς Θεοφίλου ἐγκεκλεισμένος ἦν
 D ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἐν μνήματι μετὰ δύο λησιῶν, γράφου-
 σιν αὐτῷ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης διὰ τινος πιστοτάτου ἀλιέως,
 ὃς καὶ ὑπόρχει τῷ ὀσῷ Μεθοδίῳ ἐν εὐτελέσι χρείαις. καὶ γὰρ
 κανθήλαν αὐτῷ διὰ τὸ σκοτεινὸν τοῦ τάφου ἀπενεγκῶν ἐκόμιζεν 1
 αὐτῷ ἐκάστῳ σαββάτῳ ἔλαιον φόλλης μιᾶς, ὅπερ καὶ ἤρκει ταῖς
 ἐπτὰ ἡμέραις φωτίζον τοὺς ἐγκεκλεισμένους. συνέβη δὲ ἐν μιᾷ
 ἀσθενῆσαι τὸν ἀλιέα καὶ μὴ ἀπενεγκεῖν τὸ κατὰ τύπον τοῦ σαβ-
 βάτου· τῇ δὲ προσευχῇ τοῦ ὀσίου τὴν λειψίν αὐτοῦ ὁ Θεὸς παρε-
 μνθήσατο, καὶ ἡ ἀπειλοῦσα σβεσθῆναι μέχρι τοῦ ἐτέρου σαββά- 2
 P 426 του ἕως ἔλαιον διήρκεσε λάμπουσα. διὰ τούτου οὖν τοῦ ἀλιέως
 γράφουσιν

21 ἔλαιον] ἀπενεχθῆναι addit margo P

superstitiosi erroris vasa pessima.
 et inde, multa postquam perfidi deo
 facinora perpetrassent turpia impie,
 ut desertores vertere iussi sunt solum.
 fugaque in urbem hanc delati, imperii caput,
 non destitere ab impura vaecordia.
 compuncti igitur facinorosi velut notis,
 ex urbe damnati pelluntur hac quoque.

sic inscriptis vultibus atque compunctis, equis publicis in exsilium pulsi
 sunt; contigitque domicilium in portu Carta dicto habere. quod vero
 magnus Methodius ab eodem scelestissimo Theophilo in Antigoni insula
 in monumento cum duobus latronibus inclusus fuerat, scribunt ad eum
 Theodorus et Theophanes per fidelissimum quandam piscatorem, qui et
 sancto Methodio viliora ministeria devotus obibat. quod enim tenebro-
 sum erat sepulcrum, ad lucernae usum singulis quibusque diebus sabbati
 olei follem afferebat; eisque inclusis ad lucem septem diebus praestan-
 dam satis erat. cumque aliquando piscatori aegra valetudine laboranti
 constitutum sabbato oleum afferre haud licuisset, eius deus defectum
 sancti precibus solatus est; cumque iam exstinguenda lucerna videretur,
 ad alterum usque sabbatum lucere non destitit, donec oleum ei allatum
 est. per hunc igitur piscatorem scribunt.

τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ,
οἰκοῦντι τὴν γῆν καὶ πολοῦντι τὸν πόλον,
γραπτοὶ γράφουσι δέσμοι τῷ δεσμῷ.

πρὸς οὓς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀλιέως ὁ ὄσιος ἀντέγραψεν

5 τοῖς ταῖς βίβλοισιν οὐρανῶν κλησιγράφοις
καὶ πρὸς μέτωπι σωφρόνως ἐστιγμένοις
προσεῖπεν ὁ ζῶθραπτος ὡς συνδεσμίους.

(23) καὶ ἐν μὲν τῇ ἔξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἁγίοις Θεόδωρος, οὗ τὸ
λείψανον ἐν τῇ Χαλκηδόνι μονῇ τοῦ Μιχαηλίτζη αὐτὸς ὁ κτίσας B

10 Μιχαὴλ ἕστερον ἀπεκόμισεν. ὁ δὲ αἰοίδιμος Θεοφάνης μέχρι
Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρου διήρκεσε, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Μεθοδίου
πατριάρχου γενομένου χειροτονεῖται μητροπολίτης Νικαίας· ὡς
καὶ τινες ἀσχάλλοντας ἐπὶ τῇ τούτου χειροτονίᾳ, καὶ λέγοντας

15 τοῦ μαρτυροῦντος; ἀπεκρίθη ὁ ἅγιος Μεθόδιος λέγων “ἐγὼ ὑπὲρ
ταύτην τὴν μαρτυρίαν ἤν ἐπιφέρεται” δεῖξας τὴν ἐν τῷ προσώπῳ
γραφὴν “κρεῖττον οὐ θέλω.”

24. Ἄξιον δὲ λοιπὸν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ τάφου ἀνάκλησιν C
τοῦ ὁσίου Μεθοδίου διηγῆσασθαι. ἐπὶ ἑπτὰ γὰρ χρόνοις ἐν τῷ
20 δεινοτάτῳ καὶ στενωτάτῳ τάφῳ μετὰ δύο ληστῶν κατάκλειστος
γεγονώς, ὑπὲρ Θεοφίλου τοῦτο μετὰ δαρμῶν ἀφορήτων καὶ τὴν
τῶν σιαγόνων θλάσιν καὶ τὴν τῶν ὀδόντων ἐκρίλωσιν διὰ τὴν τῶν

2 κατοικοῦντι P^{...} 3 τῷ] οἱ P

vivo perempto vivificoque mortuo,
terram incolenti ac pariter calcanti polum,
scripsere vincto vincti et inscripti notis.

iis Methodius in hanc sententiam per eundem piscatorem rescripsit.

libris vicissim descriptos caelestibus,
faciesque non sine laude compunctus notis,
secum salutatur vinctos vivus obrutus.

(23) ac quidem sanctus Theodorus in exsilio diem obit; cuius defuncti
corpus in Chalcedonis monasterium, quod vocant Michaelitzis, ab ipso
postea qui condidit Michaele translatum est. inclitus vero Theophanes,
ad Michaelem usque ac Theodoram vitae superstes, a sancto Methodio
patriarcha Nicaeae metropolita ordinatus est. ac cum non deessent qui
eius moleste ferrent ordinationem, dicerentque Syrum hominem esse,
nec liquere an esset orthodoxus, cui nemo testimonium perhiberet, re-
spondit sanctus Methodius, aitque eo quod secum ille defert (ostendens
inscriptam frontem ac compunctam) nullum se melius testimonium velle.

24. Iam vero operae pretium sit ut et modum enarremus, quo e
sepulcro sanctus Methodius revocatus est. iam ille annos septem cum
duobus latronibus dirissima artissimoque sepulcro inclusus egerat; cui
Theophilus post durissima verbera, maxillas effractas ac dentes excus-
sos, ob cultum sacrarum imaginum reum addixerat. exiguum foramen

ἀγίων εἰκότων προσκύνησιν καταδικασθεῖς, ὅπῃ μικρὰν μόνον ἔχοντος τοῦ μηνήματος, δι' ἧς τὴν εὐτελεῆ τροφήν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐλάμβανεν, συνέβη τῷ δευτέρῳ ἔτει τὸν ἕνα τῶν ληστῶν ἐκεῖσε

D ἀποθανεῖν. ἴστε δὲ πάντως οἷα δυσωδία καὶ σκολήκων βρωσίσι τοῦ σώματος τοῦ τῆς ψυχῆς ἐξεληθούσης τίκτεσθαι. ἐκαρτέρησαν 5 οὖν οἱ γενναῖοι, ὃ τε ὄσιος Μεθόδιος καὶ ὃ ἑναπολειφθεὶς ληστής, τὴν τοιαύτην ἀνάγκην. ἐπταετίας οὖν πληρωθείσης ἐξέλκεται ὃ ὄσιος τοῦ τάφου τρόπῳ τοιαύδε. ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος σχολὴν ἐν μελέταισι ἔχων εὐρίσκει Θεοῦ προνοία ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ παλατιοῦ γραφὴν ἣν νοῆσαι οὐκ ἠδύνατο. πέμπει οὖν ταύτην τῷ πα- 10 τριάρχῃ Ἰωάννῃ, ὁμοίως δὲ καὶ τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι ἐν τῇ Μαγναύρᾳ τὴν φιλοσοφίαν, ὡς προείρηται, διδάσκοντι· καὶ ἀμφότε-

P 427 ροι ἐματαιώθησαν. λυπεῖται ὁ βασιλεὺς ἀγανακτῶν περὶ τούτου, ἐπὶ τισιν ἡμέραις κατηγῆς καὶ ἄτροφος διάγων. θαρρεῖ τις τῶν κουβικουλαρίων, καὶ φησὶ τῷ βασιλεῖ “ταύτην, δέσποτά μου, οὐ- 15 δεῖς ἄλλος διασαφῆσαι δύναται τὴν γραφὴν εἰ μὴ ὃ ἐν τῷ μηνήματι ἀποκεκλεισμένος Μεθόδιος. ἀλλ' εἰ κελεύει τὸ κράτος σου, λαμβάνω ἐγὼ τὰ ζητούμενα, καὶ πορεύομαι πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς νυκτὸς ὡς παρὰ γνώμην τῆς βασιλείας σου· καὶ πάντως λαμβάνη τὴν τούτων ἐρμηνείαν ἀναμφίβολον.” ὃ δὲ κατένευσε. καὶ τοῦ 20 κουβικουλαρίου ἀπελθόντος πρὸς τὴν νῆσον, μακρόθεν ἔτι ὄντος

B αὐτοῦ, ἤκουεν τοῦ ὄσιου λέγοντος “καλῶς ἦλθες, ἀδελφεῖ Ἰωάννη κουβικουλάριε.” οὕτως γὰρ ὠνόμαστο. “οἶδα δι' ὃ ἦλθες ἀπο-

erat in monumento, quo vilem ei escam et aquam inferebant. porro contigit vertente anno altero ut latronum alter eo in lustrum atque angulo diem clauderet. haud vero prorsus latet quantus e cadavere foetor exhalet, quanta vermium vis ebulliat, ubi humano fato animam efflaverit. sustinere tamen forti animo viri (tum nempe Methodius tum latro illi alteri superstes) istiusmodi necessitatem. septennio itaque expleto per hunc modum vir sanctus extrahitur. Theophilus imperator dum studiorum aliquid meditatur, dei providentia in palatii bibliotheca scriptum libellum incidit, cuius assequi sensum minime potuit. mittit ergo ad Ioannem patriarcham, similiter quoque ad Leonem philosophum, in Magnaura philosophiam docentem, ut a nobis dictum est superius. amoborum tamen inanis conatus fuit. hinc imperator amaro animo ac indignabundus, dies aliquot morosus ciboque abstinens agit. interim cubiculo praefectorum non nemo, assumpta fiducia, in haec fere verba ipsum alloquitur. “hanc, domine mi, scripturam alius nemo explicare potest nisi qui in monumento inclusus tenetur Methodius. sed si iubet sacra maiestas, acceptis quae dubiae quaestionis sunt, noctu velut te inscio ad eum pergam; prorsusque nihil dubiam ac ancipitem expositionem referam.” annuit imperator; profectoque in insulam cubiculario, ac cum longe adhuc positus esset, audit sanctum dicentem “bene veneris, frater Ioannes cubicularie” (sic enim ille vocabatur). “scio quamobrem missus es a

σταλείς παρὰ Θεοφίλου. ἀλλ' ἐπίδος μοι χάρτην καὶ μέλαν." καὶ λαβὼν ἐπὶ τρισὶν λύσεσι ταῦτα ἐξέθετο. ἄπερ ἀναγνοὺς ὁ Θεόφιλος ἐθαύμασεν, καὶ ἀποστείλας ἤνεγκεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἐσκήνωσεν εἰς τὸ λεγόμενον Σίγμα πλησίον αὐτοῦ, παραγγέλλας μηδένα ἀπὸ τῶν ἔξω εἰς αὐτὸν εἰσερχεσθαι πλὴν τοῦ ὑπουργοῦντος τῷ Θεοφίλῳ. αὐτὸς δὲ καθ' ἑκάστην πρὸς αὐτὸν εἰσηρχετο καὶ τῶν ζητουμένων ἐποιεῖτο τὴν ἔρευναν. ὁ δὲ γε καταλειφθεὶς ἐκαῖσε λησιτῆς, καίπερ ἀφεθείς, οὐκ ἠθέλησεν ἐξελεῖν, ἀλλὰ αὐτόθι ἐτελεύτησεν, σημείοις καὶ τέρασι μεγάλοις κατα- C
10 κοσμηθείς.

25. Τῷ αὐτῷ καιρῷ ἔπεσεν ἡ χρυσῆ τοῦ φανοῦ τοῦφα ἐν τῷ Ἀυγουστιεῖ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ἐδόθη τῷ σκαλωτῇ παρὰ τοῦ βασιλέως νομίσματα ρ'. στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πάντας, ὡς ἔθος, 15 ἐν τῷ στεψίμῳ.

26. Τῷ β' αὐτοῦ ἔτει πεπλήρωται ὄν κατεσκευάσασε ξενῶνα, τὸν νῦν Θεοφίλου λεγόμενον, οἶκον μὲν τὰ πρῶτα γεγονότα Ἰσιδώρου πατρικίου τοῦ ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἀνελθόντος ἐπὶ D
Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνους ἐκδοθέντα κουρα- 20 τώρια εἰς τὸ κατοικεῖν ἐκαῖσε γυναῖκας τῶν εὐγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. ἐπὶ δὲ Αἰόντος τοῦ Ἰσαύρου ξινοδοχεῖον ὑπ' αὐτοῦ ἐκ πορνείου ἐξηματίσεν. εἶτα γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τῆς Εἰρήνης υἱοῦ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς γεγονυῖαν εἰς αὐτὸν τύφλω-

Theophilo. verum trade chartam et atramentum." qua accepta, triplici solutione nodum explicavit. lectis vero quae ille scripserat, Theophilus admirari; mittensque in palatium tulit, ac prope se in cubiculo, quod Sigma vocant, habitare praecepit; exterorum quemlibet ad eum accedere, uno duntaxat excepto illius ministro, prohibuit. ipse vero quotidie ad eum ingrediens, si quae dubiae quaestionis erant, ex illo exquirebat. latro autem in sepulcro relictus, quamquam liber dimissus erat, exire noluit, sed magnis signis ac prodigiis fulgens eo ipso loco vitae finem fecit.

25. Eodem tempore cecidit aureus globus laternae in Augusteo Iustiniani; datique scandulario centum nummi, quorum illa pretio restituta. coronat vero Theophilus Michaellem filium in magna ecclesia, cunctosque magnifice donat, uti in eiusmodi inaugurationum solenniis moris est.

26. Anno imperii Theophili duodecimo absoluta est domus hospitalis, quam nunc Theophili vocant; fueruntque primum Isidori patricii aedes, eius qui Roma cum Olybrio venit Constantino magno imperatore; multisque deinceps annis imperatoris addictae fisco, nobilium scortis feminarum habitaculum praebuere. Leone autem Isauro imperatore, quae aedes lupanar erant, in hospitem domum cesserunt. exin Constantino Irenes filio, posteaquam a matre excaecatus fuerat, domus exstiteret.

σιν. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μονάσασα μοναστήριον αὐτὸν κατεσκεύασεν καὶ τὰ Μετανοίας ἐκάλεσεν. ζύλον οὖν μέγιστον τοῦ τρικλίνου ἀποκλασθὲν ἠπέλει πτώσιν, αἱ δὲ μονά-
 P 428 ζουσαι τοῦ βασιλέως διερχομένου περὶ αὐτοῦ ἔδεήθησαν. ἐκνέυσας οὖν καὶ τὸν οἶκον θεασάμενος καὶ ἀρεσθεῖς μετοικίξει μὲν τὰς 5
 μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ, αὐτὸν δὲ κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας ξενῶνα πεποίηκεν, ἐπιδοὺς χρήματα καὶ προύσθεια, καὶ τὰ Θεο-
 φίλου ἐπονομάσας.

27. Δυσεντερικῶ δὲ νοσήματι περιπαρεῖς ὁ βασιλεὺς βουλήν βουλεύεται μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου. 10
 εἰδὼς γὰρ ὅτι πολλὴν πίστιν καὶ ἀγάπην ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Πέρσαι καὶ ἐκ τῶν ἐν τέλει οὐκ ὀλίγοι, ἐφοβήθη μή πως αὐτοῦ τελευ-
 B τήσαντος αὐτὸν καταστήσωσι βασιλέα, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ ἀπώσάμενοι· καὶ ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἐν
 τηρήσει εἶχεν. εἶτα βαρηθεῖς ὑπὸ τῆς νόσου προστάσσει ἀποκε- 15
 φραλισθῆναι αὐτόν. καὶ τὴν κεφαλὴν ἰδὼν ἔφη “ἄρτι, Θεόφοβε, καὶ σὺ ἀνεπαύης καὶ ἐγὼ ἀπεφρόντισα.” καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς ἀπέρρηξε. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν
 ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀπεκομίσθη, τὸ δὲ τοῦ Θεοφόβου ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πλησίον τῶν Ναρσοῦ. ἐπὶ τούτοις τῶν Περσῶν 20
 ἐπιζητούντων τὸν Θεόφοβον, τί ἄρα γέγονε, οἱ τοῦ βασιλέως ἐπει-
 C σαν αὐτοὺς ἐν τῷ παλατίῳ διατιᾶσθαι. τούτῳ τῷ τρόπῳ διαβε-

quo defuncto illius uxor sanctimonialis institutum amplexa, monasterium construxit, ac Metanoecae (id est Paenitentiae) nuncupavit. triclinii igitur maxima confracta trabes ruinam minabatur. sanctimonialiales vero illac iter habentem Theophilum opem ferre rogarunt. ille itaque caput protendens, domumque conspiciens ac ea delectatus, sanctimonialibus in aliud monasterium translatis, omnisque generis ornatu exulta domo, peregrinis excipiendis hospitalis ritu eam addixit, opibusque ac pomeriis locupletatam Theophili vocavit.

27. Dysenteriae autem morbo laborans imperator, eiusque gravius doloribus cruciatus, consilium cum suis gregalibus de Theophobo Persa init. cum enim non nesciret multa eum apud Persas, quin et apud procerum non paucos, pollere fide iisque carissimum esse, timuit ne forte ipso vivis exempto, spreto Michaelis filio, imperii fasces Theophobo deferrent. mittens itaque in palatium adductum eum sub custodia habebat. exinde ingravescente morbo cervicem illi abscindi iubet. vidensque exsectum caput “iam” inquit, “Theophobe, tum tu in vivis esse desiisti, tum ego curis solutus sum;” diroque mox cruciatu male spiritum abrupt. eius in SS. apostolorum elatum funus, Theophobi in eius domum prope Narsensis aedes. inter haec Persis exquirentibus Theophobum, quid utique illo factum esset, vivere eum in palatio aulici asseruerunt.

βόηται παρὰ Πέρσαις ἄχρι τῶν ὧδε χρόνων θανάτου μὴ γεύσα-
σθαι τὸν Θεόφοβον.

Κόσμον ἔτος 514, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτος 835, Ῥωμαίων
βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα ἔτη 14, μόνος ἔτη 10, καὶ σὺν
5 Βασιλείῳ ἔτος 14 μῆνας 4, ὁμοῦ ἔτη 10 μῆνας 4. ἡ Θεοδώρα **D**
εὐσεβῆς οὖσα καὶ πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος ἔτι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς πε-
ριόντος λάθρα τὰς ἁγίας εἰκόνας ἐτίμα καὶ ἐσέβετο· ἥτις γνώμη
μὲν αὐτῆς, ὑποθήκη δὲ καὶ παραινέσει Θεοκτίστου κανικλείου καὶ
λογοθέτου, ἐξελαύνει τῆς ἐκκλησίας τὸν ἄθεον πατριάρχην Ἰωάν-
10 νην, καίπερ σύντεκνον αὐτῆς ὄντα, περιορίσασα τοῦτον ἐν τῷ
Στενω εἰς τὸ καλούμενον Κλείδιον ἐν τινι μοναστηρίῳ. καὶ κεῖ αὐ-
τὸν τὰς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνας καὶ τῆς Θεομήτορος **P 429**
καὶ τῶν ἁρχιστρατήγων κατορύξαντα, τὰς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξο-
ρύξει ἠβουλήθη· κωλυθεῖσα δὲ πέμπει καὶ μαστίζει αὐτὸν δια-
15 κοσίοις λώροις, εἰσάγει δὲ τὸν ἐν ἁγίοις Μεθόδιον. τοὺς δὲ ὑπὸ
Θεοφίλον ἐξορισθέντας μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἐνώσασα, τὴν
ὀρθόδοξον ἐβεβαίωσε πίστιν καὶ τὴν ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ πρώ-
τῃ κυριακῇ τῶν νηστειῶν. ἐξελαύνει τοίνυν Θεοδώρα τὸν ἀλιτή-
ριον Ἰαννὴν τοῦ πατριαρχείου τρόπῳ τοιῷδε. δηλοῖ γὰρ αὐτῷ
20 διὰ Κωνσταντίνου δρουγγαρίου τῆς βίβλης ὡς πολλοὶ πολλαχόθεν
συνεληλυθότες εὐλαβεῖς τε ἄνδρες καὶ μοναχοὶ δέησιν ἐποιήσαντα **B**

percrebuit hactenus ea fama apud Persas, Theophobum haudquaquam
mortem gustasse.

Mundi annus 6335, divinae incarnationis 835, Romanorum imperator
Michael et Theodora annos 14, Michael solus annos 10, Basilio collega annum
1 menses 4, simul annos 27 menses 4. Theodora cum pia esset et fidelis et or-
thodoxa, marito adhuc in vivis agente sacras imagines colebat ac venerabatur.
haec sua ipsa sententia, simulque illi auctore et hortante Theoctisto ca-
niclei praefecto et logotheta, impium patriarcham Ioannem ecclesia eii-
cit, tametsi eius compater erat, atque in monasterium quoddam, quod
Clidium vocant ad Stenum, exsilio relegat. illic agens, cum Christi dei
nostri sanctaeque deiparae, nec non caelestis militiae principum imagi-
nibus oculos effodisset, in eam sententiam Theodora ierat ut et illi lu-
mina effoderet. verum non siverunt quorum res consilio gerebantur;
quocirca mittens ducentis flagris caedit, sanctumque Methodium inducit;
ac quos Theophilus monachos ac episcopos relegaverat, in unum cogens,
orthodoxam fidem confirmavit, primaque dominica quadragesimae pacem
ecclesiae reddidit. eicit itaque Theodora patriarchae aedibus scelestis-
simum Iannem in hunc fere modum. mandat per Constantinum excubiarum
drungarium, multos undique religiosos viros ac monachos in unum

πρὸς τὴν βασιλείαν μου τοῦ τὰς πανσέπτους κελεῦσαι ἀναστηλω-
θῆναι εἰκόνας. εἰ μὲν οὖν ὁμολογος εἶ τούτοις καὶ σύμφωνος,
καὶ δὴ τὸν παλαιὸν κόσμον ἢ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία ἀπολαμβάνετω.
εἰ δ' ἀμφίβολος καὶ τὴν γνώμην οὐκ ἔχων εὐθεΐαν, τοῦ μὲν θρό-
νου ἔξω γενόμενος καὶ τῆς πόλεως κατὰ δὲ προάστειόν σου διάβη-
θι, μέχρῃς ἂν ὁ σύλλογος τῶν ἁγίων πατέρων γένηται μετὰ σοῦ·
οἶδε γὰρ ἔτοιμοι διαδικάζεσθαι τε καὶ διαλέγεσθαι καὶ πείθειν σε
περὶ τούτων κακῶς λέγοντα." ὁ δὲ πατριάρχης ἢ μᾶλλον πατριάρ-
C χης κατὰ τὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ Θεσσαλὸν τρικλινον τηρικαῦτα
ἀνέκειτο ἐπὶ σκίμπος, τὰς βασιλικὰς ἀγγελίας δεχόμενος· ὃς 10
ἅμα τῇ ἀκοῇ τῶν λόγων βληθεὶς τὴν ψυχὴν βουλευσασθαι ἔφη
περὶ τούτου καλῶς καὶ τὸν ἀποκομιστὴν εὐθύς ἀπέστειλεν, καὶ
Θάττον ἢ λόγῳ ἐχειριδίῳν τι λαβὼν τὰς κατὰ γαστέρα φλέβας
ἀπέτεμεν, ἃς ἤδει δειλίαν μὲν καὶ οἶκτον ἐκ τῆς αἱματος δαυφιλοῦς
ἐκχύσεως ἀποτεκεῖν τοῖς πολλοῖς, θάνατον δὲ ἢ τινα κίνδυνον οὐ-
15 δαμῶς. θροῦς οὖν καὶ βοῇ εὐθύς τις περιήχει τὴν ἐκκλησίαν,
οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς προφθάνουσα τοῦ
D δρουγγαρίου, ὡς ἢ δέσποινα διὰ τοῦ δρουγγαρίου τὸν πατριάρχην
κατέσφαξεν. τῶν οὖν λεγομένων ἐταστῆς ἀκριβῆς ὁ πατρίκιος
Βάρδας ἀποσταλεὶς αὐτὰς τε τὰς πληγὰς ἐκ προνοίας γενομένης 20
ἠρέμα πως κατεφάρασεν, καὶ τὸ δρᾶμα τὸν ἔλεγχον οὐ διέφυγεν,
αὐτῶν τῶν θεραπεύοντων κατειπόντων αὐτῷ καὶ τὰ τῆς τομῆς ὄρ-
γανα (φλεβοτόμα δὲ ἦν) εἰς μέσον καθυποβαλλόμενα. ἔκτοτε οὖν

collectos supplicationem porrexisset, ut omni veneratione colendas imagines erigi ac restitui pro imperio iuberet. "siquidem ergo" ait "in eandem et ipse confessionem consentis, suum dei ecclesiam ornatum recipiat. sin autem haesitas nec recto mentis sensu incedis, relicta sede ac urbe ad suburbanum tuum discedito, donec sanctorum patrum coetus una tecum rem pertractaturus coeat. in promptu enim habent disceptare ac disputare, deque his male sentientem ad saniozem sensum reducere." verum patriarcha, seu (verius dicam) fatriarcha, in Thessalo triclinio in aedibus patriarchalibus in suppedaneo scabello id temporis iacens, auditis divalibus iussis, moxque eorum auditione animo saucius, probe se eius rei gratia deliberaturum respondit; ac statim nuntium remisit, dictoque citius arrepta lanceola ventris sibi venulas incidit; quas vulgo, cruore copia effluente, timorem ac miserationem excitaturas, non vero mortem aut periculi aliquid creaturas noverat. sublatus itaque statim rumor ac clamor totam late personat ecclesiam, quin et ante drungarium aulam occupat, Augustam illius opera patriarcham necasse. misso itaque Barda patricio, qui diligenter rem inquireret, sensim ex industria deprehensum facta vulnera; nec fabula ullo colore tegi potuit. ipsi famuli in eum rei testes; prolata in medium sectionis organa, lanceolae scilicet in eum usum sanguinemque aperta vena minuendum compositae. iam

οὐδενὸς λόγου ἀξίωθεις, ὡς ἐπὶ τοιαύτῃ αὐτοφώρῳ αἰτία ὑπειλημμένος, τῆς ἐκκλησίας ἀπελαύνεται ὁ ἀλιτήριος καὶ κατὰ τινα μονὴν ἐν τῷ Κλειδίῳ περιορίζεται. ἐν ἧ ἁγίων εἰκόνας ξέσας, τοῦτον ἡ βασίλισσα μύστιξι διακοσίαις παιδεύει, καὶ κατὰ τὸ προά-
5 στειον αὐτοῦ, ὃ λέγεται Ψυχά, ἀποστέλλεται.

2. Οὗτος οὖν ὁ προορηθεὶς Ἰωάννης πατριάρχης, ὁ δι' P 430 οἰκείαν ἀσέβειαν Ἰαννῆς παρὰ τῶν εὐσεβῶν ὀνομασθεὶς, οὐκ ἔπηλός τις καὶ ξένος ἀντόχθων δὲ καὶ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων βλάστημα καὶ ἐκ λίαν εὐγενοῦς καταγόμενος σειρᾶς, τῆς οὕτω τῶν
10 Μωροκαρδανίων λεγομένης, καὶ τῆς τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου τῆς ἐν τοῖς Ὁρμίσδου μονῆς ἡγούμενος ἄνωθεν ὦν καὶ τοῦ βασιλέως κληρικοῖς καταριθμούμενος, διαφερόντως παρὰ Μιχαὴλ ἡγαπᾶτο τῷ Τραυλῷ, εἴτε τῷ μόνῳ τούτῳ κοινω-
15 νός εἶναι τῆς τούτου αἰρέσεως, εἴτε καὶ τῷ διαφέρειν ἐπὶ λογιώ-
20 τῆτος δόξαν τινὰ ἔσχηκός· πλὴν ἡγαπᾶτο, καὶ τοῦ Θεοφίλου διδάσκαλος ἐγκαθίσταται. καὶ οὗτος ἐπεὶ τὰς τῆς βασιλείας ἔσχεν B ἤνίας, σύγκελλον μὲν πρότερον τοῦτον τιμᾶ, εἰθ' ὕστερον καὶ πατριάρχην καθίστησι Κωνσταντινουπόλεως, προογνώσεις τινὰς διὰ λεκανομαντείας καὶ γοητείας αὐτῷ ἀπαγγέλλοντα. καὶ γοη-
25 τεία τοιαύτη. ἔθνος ποτὲ τρισὶν ἕφ' ἡγεμόσι στρατηγουμένου, ἀπίστου τε καὶ σκληροῦ, τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν κατέτρεχε καὶ ἐλθίζετο. ὡς εἰκὸς οὖν ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Θεοφίλου καὶ

2 εἰλημμένος? 5 ἀποστέλλονται P 10 Μωροκαρδανίων
alter ms. c. margo P 12 τοῦ] τοῖς? 13 εἴτε μόνῳ τῷ?
19 καὶ ἡ γοητεία?

ergo quasi nullius frugis (quippe in tali manifesto deprehensus facinore) miser ecclesia pellitur et in monasterium quoddam Clidium nomine relegatur; ubi cum imagines abraderet, ducentis Augustae flagris vapulat, et ad sua suburbana mittitur, quae vocant Psica.

2. Hic igitur, quem dicebam, Ioannes patriarcha, pro sua impietate Iannes appellatus uno piorum filiumque suffragio, non advena quispiam ac extraneus fuit, sed indigena urbisque Augustae civis, ex ingenua ac prae nobili Morocardianorum, ut vocant, ortus prosapia; monasterii quoque sanctorum Sergii et Bacchi, quod est ad Hormisdæ aedes, olim praefectus, interque palatinos clericos cooptatus a Michaele Balbo tenere amabatur, sive uno hoc quod fovendae haeresis illi socius erat, sive etiam pro ea eruditionis laude qua aliqua pollere videbatur. quovis certe titulo amabatur, ac Theophili praeceptor praeficitur. Theophilus mox imperii habenas adeptus syncelli prius honore donat, tumque etiam patriarcham Cpolititanum constituit, cum is illi divinatione ex pelvi ac praestigiis quaedam futurorum vaticinia ederet. praestigiae in eo positae. gens quaedam infidelis truciorque tribus ducibus quandoque Romanam dicionem incursabat atque vastabat. ea res, ut par est, animi anxium tristisque Theophilum omnesque subditos habebat. maestitiam

τοῦ ὑπηκόου παντός, ἀποσκηνύσασθαι πού τὴν ἀθηναίαν οὗτος
 συμβουλεύει, θάρσους τε πληρωθῆναι καὶ χαρᾶς, εἴ γε μόνον
 C τῆ τοῦτου ἐπακολουθοῖη βουλῇ. ἣ δὲ ἦν τοιαύτη. ἐν τοῖς εἰς
 τὸν εὐριπον τοῦ ἵπποδρομίου χαλκοῖς ἀνδριᾶσιν ἐλέγετό τις εἶναι
 ἀνδριάς τρισὶ διαμορφούμενος κεφαλαῖς, ὡς κατὰ τινὰ στοιχείω- 5
 σιν πρὸς τοὺς τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἀρχηγούς ἀνήγεν. σφύρας οὖν
 μεγίστας σιδηρᾶς τρεῖς προσέταπτεν γενέσθαι καὶ ἀνδράσιν ἐγγει-
 ρισθῆναι ἰσχυροτάτοις τρισίν. πόρρω δὲ τῶν νυκτιῶν ἐπὶ τὸν
 ἀνδριᾶντα ἦσαν ἀμφοτέροί, ὁ μὲν Ἰαννῆς διὰ λαϊκοῦ ἐνδύματος
 ἑαυτὸν περισκέπων, οἱ δὲ ἄνδρες μετεώρους τὰς σφύρας ἔχοντες. 10
 καὶ αὐτὸς τοὺς στοιχειωτικὸς λόγους ἐπειπὼν παῖειν ἕκαστον ὡς
 ἔχει δυνάμειος προσεῖπε νευνικῶς τε καὶ ἰσχυρῶς. καὶ οἱ μὲν δύο
 D τὰς δύο τοῦ ἀνδριᾶντος κεφαλὰς ἀπέκοψαν, ὁ δὲ ἕτερος μικρὸν
 μὲν κατέκλινεν, οὐ μὴν καὶ ὅλην τοῦ σκηνώματος ἐναπέτεμεν. τού-
 τοις οὖν καὶ τὰ κατὰ τοὺς ἡγεμόνας ἐξηκολούθει· ἔριδος γὰρ 15
 κραταιῶς αὐτοῖς ἐπεισπεσοῦσης καὶ ἐμφυλίου μάχης, ὑπὸ τοῦ
 ἐνὸς οἱ δύο τῶν ἡγεμόνων πίπτονσι κατὰ τὴν τῶν κεφαλῶν ἐκτο-
 μὴν, τοῦ τρίτου μόνου διασωθέντος, οὐχ ὄγιως δέ. οὕτως εἰς
 τὸ μηδὲν εἶναι τὸ ἔθνος χωρῆσαν πρὸς τὰ οἰκεῖα αὐθις μετὰ
 φουγῆς ἀφορμῆ καὶ συμφορᾶς.

3. Τῆς δὲ Θεοφιλοῦς, ὡς εἴρηται, Θεοδώρας τῆ ἐκκλη- 20
 σία τὸν ἑαυτῆς κόσμον δούσης (ἀπὸ γὰρ Λέοντος τοῦ Ἀμαληκίτου
 P 431 ἕως τῆς ὀρθοδοξίας ἐπὶ τριάκοντα χρόνους κατεῖχον οἱ εἰκονοκαῦ-
 σται τὰς ἐκκλησίας) αἵτησιν ποιεῖται πρὸς τοὺς παρόντας ἁγίους

Ioannes ponere iubet, pectusque securum ac gaudii plenum gerere, si modo eius velit consiliis morem gerere. id vero illi consultum. inter aeneas Circi statuas ad Euripum unam quandam tricipitem stare: eius tria illa capita magice consecrata ad gentis illius referri duces. iubet ergo tres maximos malleos tribus viris robustissimis in manus tradi. profunda itaque nocte utrisque ventum ad statuae locum: Ioannes laici habitu sese occultabat, viri autem stabant sublatis malleis, cum ille magicis secum invocationibus peractis unumquemque fortiter omnique robore atque viribus ictum dare clamorosus inceptor praecipit. ac unus quidem et alter duo capita decusserunt: tertius vero inflexit quidem ille paululum, non tamen etiam totum a trunco amputavit. sic igitur se fere ducum res habere. gravis inter illos orta discordia in bellum civile prorupit. ex illo unus alterque ceciderunt; tertius unus ipse superstes fuit, etsi non sano prorsus robore. in eum modum ad nihilum redacta gens illa ad sua rursus se fuga, ingentique clade attrita, recipit.

3. Postquam igitur religiosissima, quam dicebam, Theodora suum ecclesiae ornatum reddiderat (a Leone enim Amalecita ad restitutionis imaginum solennia annos circiter triginta imaginum incensores igniarii- que sacrilegi ecclesiarum potiti erant), petitionem ad patres qui collecti

πατέρας, λέγουσα "οἶδα ὅτι δέδωκεν ὑμῖν ὁ θεὸς ἔξουσίαν ἐπὶ τῆς
 γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἐπέπερ
 οὖν ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, ὡς οἶδατε πάντες, δικαιοκροίτης μὲν εἶ
 καὶ τις ἄλλος ἦν, καὶ πάντα καλῶς διοικῶν, ὡς μιστυρεῖτε, εἶχε
 5 δὲ μόνην ταύτην τὴν αἴρεσιν, ἣν καὶ τελευτῶν ἀπηνήσατο, καὶ
 μετὰ δακρῶν κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου, ἐμοῦ τούτῳ ταύ-
 τας δούσης, τὰς ἁγίας εἰκόνας κατεφίλησε, καὶ οὕτως ἐξέπνευσε, **B**
 δότε μοί καὶ αὐτοὶ χάριν ἐγγράφως ἀφεθῆναι αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν
 ταύτην μόνην· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐ φροντίζω." πρὸς ἣν οἱ
 0 πατέρες τὰ μὲν πρῶτα σιγήσαντες, εἶτα καὶ δακρῶσαντες τοῖς
 αὐτῆς ἐπικαμπτόμενοι δάκρυσι, πρὸς δὲ καὶ τὴν τῶν ἁγίων εἰκό-
 νων ζητοῦντες τιμὴν, κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ δι' ἐγγράφου ἀσφα-
 λείως τὴν πίστιν τούτου τῇ δεσποίνῃ ἐδίδοσαν. ἐφ' οἷς τὴν ἐκ-
 κλησίαν βεβαίως καταλαβόντες, καὶ Μεθόδιῳ τῷ ἁγιωτάτῳ τὴν
 15 τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποδεδωκότες τιμὴν, τῇ πρώτῃ τῶν ἁγίων νη-
 στεῶν κυριακῇ σὺν τῇ βυσιλίσει πάννηχον ὑμνωδίαν ἐν τῷ τῶν **C**
 Βλαχερνῶν τῆς Θεοτόκου ναῷ ἀφ' ἐσπέρας τετελεχότες, τῇ ἑωθεν
 μετὰ λιτῆς τῷ μεγάλῳ τοῦ Θεοῦ λόγον τεμένει καταλαμβάνουσι,
 καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς αὐθις ἢ ἐκκλησία λαμβάνει τῆς Θείας μυ-
 20 σταγωγίας τελεσεθείσης ἁγνῶς, πάντων τῶν αἵρεσιωτῶν ἐν πάσῃ
 τῇ ὑφ' ἡλίῳ καθαιρέσει ὑποβληθέντων μετὰ καὶ τοῦ ἀρχιερέως
 αὐτῶν, ὅς ἦν ὁ προειρημένος Ἰωάννης.

erant, in haec verba offert. "non me latet datam vobis a deo potestatem dimittendi peccata super terram, quemadmodum sacris Christi evangelii tabulis perscriptum est. quandoquidem igitur Theophilus, ut scitis omnes, iustitiae, si quis alius, tenax fuit, ac cuncta probe administrabat, ut et ipsi testamini, unaque hac duntaxat haeresi laborabat, quam et in extremis agens abnegavit, subque exitus horam oppletus lacrimis, me offerente, sacras imagines osculo veneratus in eum modum efflavit animam, vos quoque hanc mihi scripto facite gratiam, ut et hoc unum illi peccatum dimittatur: nam de reliquis securus sum." ad quam patres, cum primum quidem conticuissent, tumque eius provocati lacrimis in lacrimas ipsi perinde prorupissent, ac cum praeterea hoc molirentur ac satagerent, ut sanctarum imaginum cultum statuerent, uno calculo ac sententia eius rei securitatis fidem scriptam Augustae tradiderunt. quo pignore rata ecclesiam possessione adeuntes, summique sacerdotii dignitate sanctissimo Methodio reddita, dominica prima sanctorum ieiuniorum una cum Augusta, totam noctem sacris canticis in Blachernarum dei genitricis aede a vespera peragentes, solenni mane supplicatione ad magnum dei verbi templum adeunt, ac suum rursus ecclesia recipit ornatum, divinis sancte pureque concelebratis mysteriis, cunctisque in universo orbe haereticis, cum eorum quem dixi antistite (id est Ioanne) depositioni subiectis.

4. Οὗτος οὖν μετὰ τῆς αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συμμορίας τῇ καθαιρέσει ὑποβληθεὶς οὐχ εἴλετο ἡσυχῇ διάγειν τὸν ἑαυτοῦ
 D κατάπτυστον βίον, ἀλλ' ἔτι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐνεαυεύετο. καὶ γὰρ ὑπερόριος πάλιν ἐν τινι μονῇ γεγονώς, εἰκόνας θείας κατὰ τὸν ὄροφον ἰσταμένης καὶ ἀτενῶς ἀτενίζούσης αὐτῷ, μὴ φέρων οὗτος ὄραν τὴν ἐκείνης πρὸς αὐτὸν ἐπικατιοῦσαν θέαν, καθαιρεῖσθαι ταύτην διὰ τινος οἰκέτου προστάττει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατορύττεσθαι, τοῦτο μόνον ἐπιλέγων ὡς τὴν αὐτῆς οὐ δύναμαι μορφὴν ἐνορᾶν. ἤκουστο γοῦν ταῦτα τῇ δεσποίνῃ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ Ἰαννῆ ἐκτυφλοῖ. ἀλλ' οὐδ' οὕτως
 P 432 ἦν ἀγαπητὸν αὐτῷ τῆς ἡσυχίας ἐρᾶν, μῶμον δέ τινα ἐπειροῦτο μετὰ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ τῷ ἐν ἁγίοις Μεθodieῶ προσάπτειν, καὶ γυναικὰ τινα φρεναπατήσαντες κρηνηγαμίας ἐγκλημα τούτῳ ἐπεισφέρουσιν. ὁ δὲ μακαριώτατος πατριάρχης μὴ θέλων πέτρα σκανδάλου λογίζεσθαι τὰ κρύφια αἴσχη ἀπογυμνοῖ, καὶ εὔρητο παρὰ τὸ εἰκὸς μεμαρασμένα. καὶ τὸ αἴτιον ἐρωτηθεὶς εἶπεν ὅτι διάγοντός μου ἐν Ρώμῃ, ἐπεὶ τοῖς γαργαλισμοῖς ἐκινούμην, τῷ ἀποστόλῳ Πέτρῳ προσῆλθον δεόμενος· ὅς τῇ νυκτὶ ἐπιστὰς τῇ δεξιᾷ τὰ αἰδοῖα κατεπίασεν, ἐπιφθεγξάμενος μὴ τοῦ λοιποῦ πτοεῖσθαι
 B φιληδονίαν. ἐγὼ δὲ σφοδρῶς ἀλγῆσας διηνπίσθην, καὶ ἔκτοτε ἀβλαβῆς διέμεινα. ἀλλὰ μὴν τὸ γύναιον ἀσφαλῶς κρατηθὲν πάντα ἀφηγήσατο, καὶ τὸ δοθὲν αὐτῷ χρυσίον τοῖς ἀποδέσμοις ἔτι περιειλημμένον καὶ τῇ αὐτῶν βούλλα σεσημασμένον ὑπεδείκνυε. καὶ

4. Hic igitur cum sodalitis, sic ut dictum est, gradu motus inque ordinem redactus, haud tamen adduci poterat ut execrabilem vitam suam quiete transigeret: sed adhuc ferociebat adversus sanctas imagines. rursus enim in quodam exsul monasterio, cum divina quaedam imago in tecto consistens intentis in eum oculis quasi despiceret, non ferens ille desuper intuentem, deponi per quendam famulorum iubet eiusque oculos effodi, unum hoc satisfactionis addens, non posse se illius formam cernere. audivit Augusta, ipsiusque Iannis caecat lumina. at ne sic quidem quietis amorem in animum induxit, sed hoc studebat cum sodalibus, ut S. Methodii famae labis aliquid quovis modo adspergeret. seducta itaque muliercula quadam stupri expostulant. beatissimus autem patriarcha, qui petra scandali videri nollet, nudatis a se verendis partibus, iis emarcidis secus ac se res solito habeat exsuccisque inventus est. causam rogatus ait "cum Romae versarer ac carnis titillationibus sensuque libidinis pulsarer, supplex precibus ad apostolum Petrum accessi. adstitit ille noctu, easque partes tangens ait 'deinceps securus esto a libidine.' ego autem gravi concitus dolore somnum excussi, exque illo tempore a libidinis aestu illo immunis fui." quin et mulier tuto servata tentaque fabulam omnem enarravit; aurique vim datam adhuc colligatam, ipsorum denique sigillis munita signacula ostendit. exposcebant iudices

αὐτοὺς μὲν τιμωρεῖν ἐβούλοντο, τῇ δὲ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου παρακλήσει τούτους εἶασαν.

5. Ὡς οὖν κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἤγουν τὴν τῆς ὀρθο-
δοξίας λεγομένην κυριακὴν, ἐν τοῖς τοῦ Καριανοῦ παλατίοις, ἔπερ
5 ἔνεκεν τῶν ἑαυτοῦ θυγατέρων ὁ Θεόφιλος ἀνωκοδόμησεν, ὑπὸ C
Μαυρικίον τοῦ βασιλέως ὡς τὸ πρῶτον κατασκευασθέντα, ἡ βα-
σιλις Θεοδώρα ἔπαιν τὸ τῆς ἐκκλησίας πλήρωμα εἰστία, καὶ οὐκ
ἦν ὅστις μὴ παρῆν ἐκεῖ τῶν ἱερέων καὶ ὁμολογητῶν· μεθ' ὧν καὶ
ὁ Νικαίας Θεοφάνης ἦν. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς εὐωχίας παρήκμασε καὶ
10 τὰ τραγήματα μετὰ τῶν πλακούντων παρέκειντο, συνεχῶς ἀτεν-
ζούσης τῆς βασιλίδος καὶ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ γράμματα τοῦ ὀσίου
Θεοφάνους καθορώσης καὶ στεναζούσης συνέβη καὶ τοῦτον ὡς ἐξ
ὁμολόγου ἀνοσφθαλμησαὶ καὶ ταύτην ἐνιδεῖν ἀτενίζουσαν αὐτῷ.
φῆσαντος γοῦν “τίς ἄρα ἡ αἰτία τῆς πρὸς ἐμέ σου ἀτενοῦς ὀρά- D
15 σεως;” ἡ δὲ ἔφη τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων θανατῶσαι καρτερίαν
σου καὶ τὴν τοῦ ταῦτα δράσαντος ἀπήνειαν. καὶ ὁ μακάριος Θεο-
φάνης μηδὲν εὐλαβηθεὶς ἢ τῶν προησφαλισμένων διανοηθεὶς “ὑπὲρ
ταύτης τῆς γραφῆς” ἔφησεν εὖ μάλα τρανῶς “ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ
ἀδεκάστῳ δικαστηρίῳ σφοδρότερον διαδικάσομαι τῷ ἀνδρί σου.”
20 τοῦτο ἀκούσασα ἡ βασίλισσα, καὶ περίλυπος γενομένη καὶ σύνδα-
κρος, ἔφη πρὸς τὸν ὀσιον “αὐταὶ αἱ δι' ἐγγράφων ὑποσχέσεις
ὑμῶν καὶ ὁμολογίαι, ὡς μὴ μόνον οὐ συγκεχωρηκέαι ἀλλὰ καὶ

iustas ex eis poenas: verum S. Methodii deprecatione exorata clementia immunes dimisit.

5. Cum igitur per eius diei festam incunditatem (dominicæ scilicet ὀρθοδοξίας, quam vocant, id est restitutionis imaginum) ad Cariani regis aedes, quas Theophilus filiabus, in quibus habitarent, exstruxerat ac Mauricius imperator primum condiderat, universum ecclesiæ coetum Theodora Augusta dapibus acciperet, nec a convivio ullus sacerdotum, ullus confessorum abesset: quibuscum affuit et Theophanes Nicaeae episcopus. ubi itaque convivii ardor deferbuerat, iamque tragemata ac placenta, quæ scilicet secundarum mensarum sunt, apposita erant, Augusta intentis iugiter oculis inscriptum Theophanis vultum oblegente ac ingemiscente, contigit ut et ipse velut ex conducto vicissim adspiceret, eiusque in se obversos dominae oculos fixosque adverteret. quaerit itaque, quid causæ sit cur sic intenta in illum adspiceret? respondit illius se tolerantiam admirari ex inscriptis ori literis, eiusque qui horum auctor existisset saevitiam. tum beatus Theophanes nulla reverentia ductus, nec quæ iam sancte promissa erant animo reputans, “eius” inquit clara admodum voce “scripturae nomine adversus virum tuum in incorrupto dei iudicio acrius disceptabo atque contendam.” his Augusta auditis, maestoque animo facta, ac lacrimis offusa, “hae” inquit ad sanctum “vestrae scripto firmatae promissiones ac munera, ut non solum viro non indulgeatis, sed et actionem ipsi intendatis atque in iudicium

P 433 πρὸς ἀγῶνας ἀγειν αὐτόν;” “οὐ” φησιν ὁ πατριάρχης αὐθωρὸν ἀναστὰς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, “βασιλίσσα, οὐ· ἀλλ’ ἔξει βεβαίως τὰ ἡμέτερα, τῆς ὀλιγορίας τούτου λογιζομένης εἰς οὐδέν.” οὕτω μὲν οὖν ἐσιγάσθη ταῦτα, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθη ἀκύμαντα διέμεινεν. 5

6. Ἀνεφάνη δέ τις καὶ ἑτέρα αἵρεσις ἢ οὕτω τῶν Ζηλικῶν λεγομένη, σὺν τῷ ἑαυτῆς ἀρχηγῷ, Ζήλικι μὲν ὀνομαζομένῳ, φέροντι δὲ τὴν τῶν σηκρητίς ἐν πρώτοις τιμὴν. ἐθεραπεύθη δὲ καὶ πρὸς θεοσεβείαν μετηγέθη ἐν προόδῳ βασιλικῇ, τῆς τοῦ μύρου
B μόνου μετὰ καινῶν ἐμφωτίων τε καὶ ἐσθημάτων καταξιοθέντων 10 χρίσεως τῶν ἀντιποιοιμένων αὐτῆς, καὶ τελειωθέντων λαμπρῶς.

7. Τῷ β’ αὐτῆς ἔτει ἀπέστειλε Θεοδώρα Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην κατὰ τῆς Κρήτης, καὶ κακῶς τοῖς ὑπὸ χεῖρα χρησάμενος αὐτὸς μὲν τὴν φουγαδαίαν ἠσπάσατο, ὁ δὲ στρατὸς μαχαίρας ἔργον τοῖς ἐν Κρήτῃ γέγονεν. 15

8. Τῷ γ’ αὐτῆς ἔτει Ἄμερ κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσαντος αὐτὸν πάλιν Θεοδώρα ἀπέστειλε μετὰ πολλῆς δυνάμεως· καὶ πόλεμον ἐν τῷ Μαυροτόπῳ γενομένου πάλιν ἠτῶνται, καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων πλείους οἱ κρατηθέντες ἦσαν. Θεόκτιστος δὲ πρὸς
C τὴν βασιλίσσαν ἐλθὼν πάλιν τῆς αὐτῆς οἰκειότητος εἶχετο, καὶ τῷ 20 τῆς Αὐγοίστης Θεοδώρας ἀδελφῷ Βάρδα εἰς τινὰς λόγους ἐλθὼν τὴν ἤτιαν τούτῳ προσῆπτε καὶ ἀνείθετο, ὡς τῇ παραινέσει τούτου καὶ τῇ συμβουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτρώθη στρατόπεδον.

trahatis?” “non” inquit surgens confestim patriarcha ac reliqui sacerdotes, “non plane, sed firma erunt nostra promissa, illa huius spreptione nihili habita.” sic quidem illa sedata sunt, manseruntque ecclesiae scita inconcussa.

6. Fuit et alia quaedam haeresis, quam Zelicum vocant, cum suo auctore, qui ipse Zelix nuncupatus a secretis cum primis dignitate fulgebatur. emendatus vero est et ad sanam doctrinam traductus in regio processu, his qui illi adhaeserant sociisque unguenti duntaxat unctione cum novis luminibus atque vestibis delibutis, eorumque splendide apparatu perfectis.

7. Anno Theodorae imperii altero missus Theoctistus logotheta adversus Cretam; maleque subditis usus tum ipse fugam iniit, tum exercitus Cretensium ferro necatus est.

8. Illius imperii anno tertio, suscepta Amerae adversus Romaniam expeditione, Theodora eundem rursus Theoctistum cum ingentibus copiis in illum misit; commissoque praelio in Maurotopo iterum superatus est, multisque caesis, plures fuere captivi. Theoctistus ad Augustam reversus eadem rursus illius potitur necessitudine; habitoque cum Barda Augustae fratre colloquio cladem ei adscribit, velut eius hortatu ac consilio caesus sit ac profligatus Romanus exercitus.

9. Τῷ ζ' ἔτει τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ ἀνδρονθέντος καὶ τοῖς κυρηγίοις καὶ ἀκαθαρσίαις σχολάζοντος, ἐπεὶ ἔγνω Θεοδώρα συμφιλιωθῆναι αὐτὸν Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Ἰγγηρος, μισομένην δι' ἀναίδειαν τῇ Ἀγούστη καὶ τῷ λογοθέτῃ, ζεύγνυσιν αὐτῷ Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, καὶ στεφανοῦνται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῷ εἰς τὴν Δάφνην. D

10. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς ἤγαγε τῷ βασιλεῖ ἵππον θανμαστόν καὶ γενναῖον, σκληρότατον δὲ πάντων, ὡς μὴ δύνασθαι τινα ἰδεῖν κἄν ἀπὸ τῶν ὀδόντων τὸν χρόνον αὐτοῦ. ἀχθόμενον οὖν ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως, παρῶν Θεοφιλίτζης ἐκεῖνος ὁ τῶν νομῆρων τότε καὶ τοῦ τείχους κόμης ὡν εἶπεν τῷ βασιλεῖ "ἔχω νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἵππους, οἷον ἀγαπᾷ ἡ βασιλεία σου, τοῦνομα Βασίλειον." τοῦ δὲ βασιλέως κελεύσαντος παρεθῆ ἤχθη, καὶ τῇ μὲν μιᾷ χειρὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου κρατήσας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ ὠτὸς δραξάμενος, εἰς ἡμερότητα προβάτου μετέβαλεν. ἐφ' ᾧ θεραπευθεὶς ὁ βασιλεὺς παραδέδωκεν αὐτὸν τῷ ἐταιρειάρχῃ Ἀνδρέᾳ τοῦ εἰς τὴν ἐταιρείαν εἶναι καὶ τοῖς ἵπποις τοῦ βασιλέως ἐκδουλεύειν. P 434

11. Γέγονε δὲ οὗτος ὁ Βασίλειος ἐκ Μακεδονίας, ἐκ χωρίων τῆς Ἀδριανουπόλεως. καὶ προσεκολλήθη τῷ στρατηγῷ Μακεδονίας τῷ Τζάντζῃ ἐκδουλεύειν· ἦν δὲ ἐτῶν κέ. καὶ μηδὲν παρ' αὐτοῦ ὠφελήθεις ἤλθεν ἐν τῇ πόλει. καὶ εἰσελθὼν ἔνδον τῆς Χρυσῆς πόρτης, ἐπεὶ κεκοπωμένος ἦν ἀπὸ τῆς ὀδοπορίας,

9. Anno imperii septimo, Michaelē in virum augescente otiumque omne et operam venatū ac impudicitīis dante, comperto Theodora iungī eum amicitia Eudociae Ingeris filiae, cuius protervi mores illi pariter ac Theoctisto exosi essent, Eudociam Decapolitae filiam illi coniugem iungunt; inque S. Stephani templo, quod est in Daphne, nuptiales ambo corollas accipiunt.

10. Eius imperii anno decimo bucellariorum dux admirandum equum ac strenuum, ferocem tamen ac intractabilem, imperatori adduxit. nec qui vel aetatem explorare posset dentium indicio ullus erat ob eius indomitam indolem. anxius animi ea re imperator. ac cum audisset quī tum Numerorum ac muri comes esset, Theophilitzes, ad eum infit habere se adolescentem equorum expertissimum ac virum fortem, Basilium nomine, eiusmodi scilicet cuius se compotem fore imperator exposceret. mox itaque iubente imperatore adductus Basilius est; ac dextera quidem equi frenum tenens, alteraque illius apprehensa aure, ad ovis mox mansuetudinem adegit. placuit Michaeli, traditque Andreae hetaeriarchae, sodalibus adlegendum, et ut equis regiis curam navaret.

11. Fuit Basilius genere Macedo, Adrianopolitanus patria; adhaesitque Macedoniae praetori Tzantzae, eius addictus obsequio. annos viginti quinque natus erat; nihilque ex illo elucratum in urbem se contulit. ingressus vero Chrysem portam, quod fessus ex itinere diesque

- B** κυριακῆς ἡμέρας οὔσης, ἑσπέρας ἀνακλιθεὶς ἐν τῷ πεζουλίῳ τοῦ ἁγίου Διομήδους, ὅς τὸ πρὶν Ἡλιοῦ ναὸς ἐχρημάτισε. καθολικῆ γὰρ ἦν ἡ ἐκκλησία, καὶ ὑπὸ προσμοναρίου τοῦνομα Νικολάου· ᾧ καὶ ἐφάνη τῇ νυκτί τις φωνήσας “ἐγερθεὶς εἰσάγαγε τὸν βουσιλέα ἔσω.” ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα εὔρεν εἰ μὴ τὸν Βασίλειον κείμενον 5 ὡς πένητα, καὶ ἐπιστραφεὶς πάλιν ἀνέκλιθη εἰς τὴν κοίτην αὐτοῦ. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐκ δευτέρου ἐγένετο. εἰς δὲ τὸ τρίτον μετὰ ῥομφαίας ἐπληξε τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, εἰπὼν “οὐ βλέπεις ἔξωθεν
- C** τοῦ πυλῶνος κείμενον; αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεύς· εἰσάγαγε αὐτόν.” ἔξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ εὐρὼν τὸν Βασίλειον 10 μετὰ πήρας καὶ ῥάβδου, εἰσήγαγεν ἔσω. καὶ τῇ ἐπαύριον λούσας ἠλλάξεν αὐτόν, καὶ ἀδελφοποιητὸν ποιήσας συννεφραίνετο αὐτῷ. ἦν δὲ τῷ Νικολάῳ ἀδελφὸς ἰατρὸς δουλεύων τῷ εἰρημένῳ Θεοφιλίτζῃ, ὅς καὶ κατὰ τύχην ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικό- 15 λαον εἶδε τὸν Βασίλειον, καὶ θαυμάσας τό τε ἀνάστημα τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ τὸ εἶδος ἡρώτα τῷ ἀδελφῷ πόθεν ἐστίν. ὁ δὲ πάντα εἶπε πλὴν τῆς ὀράσεως. μετ’ ὀλίγου οὖν ἡμέρας τοῦ Θεοφιλίτζῃ ζητοῦντος ἄνθρωπον ἀνδρεῖον εἰς τοὺς ἵππους αὐτοῦ,
- D** παρῆν ὁ ἰατρὸς καὶ τὰ περὶ τοῦ Βασίλειου διηγήσατο. ἤχθη οὖν ὁ Βασίλειος συντόμως, καὶ θεασάμενος αὐτὸν Θεοφιλίτζῃς ἡρά- 20 σθη. ἐπεὶ δὲ ἐπιάγουρος ἦν καὶ μεγαλοκέφαλος, καλεῖ αὐτὸν Κεφαλάν, καὶ δέδωκεν αὐτῷ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. ἐντεῦ-

21 ἐπίστροφος P: cf. p. 532 b

dominica erat, in S. Diomedis, quod Eliae templum prius vocabatur, exedra ad ianuum iacebat. erat enim haec viris mulieribusque communis ecclesia (velut quam paroeciam dicimus), cui mansionarius Nicolaus nomine praeerat. huic noctu quidam apparens vocato illi inquit, “surge, domumque imperatorem inducito.” surgens ille, nemineque invento praeter Basilium pauperis more iacentem, reversus iterum lecto recubuit. similiter vero etiam secundo se res ita habuit. tertia autem vice maiore vi ac expressione illius gladio percusso latere, “nonne vides” inquit “qui extra portam iacet? is ipse imperator est: ipsum domum inducito.” proptere itaque tremensque egressus inventum cum pera atque baculo Basilium intus collegit. mane balneo poculisque accipiens, ac vestes mutans, cum eo laetabatur. erat Nicolao frater medicus, qui ipse ei quem dicebam Theophilitzi merebat. is cum Nicolaum forte convenisset, viso Basilio, miratusque staturae praestantiam ac formae venustatem ex fratre sciscitabatur undenam is esset. cui ille cuncta aperuit, uno duntaxat excepto viso. post paucos itaque dies, cum Theophilitzes hominem strenuum equili suo praeficiendum quaereret, adfuit medicus, ac quae noverat rettulit de Basilio. cito igitur ille adductus est. cuius statim adspectu Theophilitzes ipsius amore affectus est. quod vero robustus iuvenis et constipatus magnoque capite erat, Cephalae nomen

θεν, ὡς εἶρηται, δίδοται τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ. ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαήλ εἰσαγαγὼν τὸν Βασίλειον πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ εἶπεν “δεῦρο, ἴδε, μήτηρ, ἄνθρωπον ὃν ἐπελαβόμεν νῦν.” ἡ δὲ ἐξελθοῦσα καὶ τοῦτον ἰδοῦσα ἀπεστράφη, εἰποῦσα “οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὁ μέλλων τὴν γενεὰν ἡμῶν ἀφανίσαι.” ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδαμῶς ἐπέισθη ἢ ἤκουσε τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

12. Τῷ ἰά' ἔτει αὐτοῦ ἐτελεύτησεν ὁ ἐν ἁγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰγνάτιος ὁ υἱὸς κουρο- P 435
παλάτου τοῦ βασιλεύσαντος. τῶν δὲ Βουλγάρων τὴν Θράκην καὶ
0 Μακεδονίαν ληϊζομένων, ἡ Θεοδώρα ταξιαίωνα πέμψασα τούτους
τῆς εὐμῆς ἔστησεν.

13. Τῷ ιγ' ἔτει αὐτοῦ Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἔξω τῆς πόλεως
ὡν συνεφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ καὶ παρακοιμωμένῳ, ὃς τὸν
βασιλεῦ κρατήσας ἐπέισεν εἰσελθεῖν ἐν τῇ πόλει τὸν Βάρδα καὶ
5 εἰς τὸ παλάτιον ἔρχεσθαι. οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν πρωτοσπι-
θάριον Θεοφάνην τὸν Φαλγάνην καὶ ἄλλους τινὰς ἀποκτείνει τὸν B
Θεόκτιστον ἐν τῷ παλατίῳ, μετὰ καὶ τῆς τοῦ βασιλέως συνειδή-
σεως. τοῦτο μαθοῦσα Θεοδώρα ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ βασιλέως
καὶ τῶν ἄλλων οἱ τὸν φόνον κατειργάσαντο, καταβοιωμένη αὐτῶν.
0 ἀλλὰ καὶ φωνῇ βριαρᾷ καταπτοηθεῖσα θρηνηδῶς θαλαμειέται.
τῶν ἀποστρατήγων γάρ τις, ἐκ Μελισσηνῶν κατὰ γων τὸ γένος,
αὐτῇ ἀπεφθέγγατο παλινδρομεῖν οἴκαδε, τὴν τοιαύτην ἡμέραν
κροούντων ἀποκαλῶν. τοῦ δὲ Μιχαήλ παντὶ τρόπῳ μηχανωμένου

indidit, suoque equili addixit. exinde, ut dictum est, Michaeli tradidit. Michael itaque imperator, inducto ad matrem Basilio, “ades” inquit, “mater, ac vide quem hodie hominem nactus sim.” egressa illa conspecto homine pedem rettulit, aitque “hic est, fili, qui genus nostrum ac familiam delebit.” nullam tamen is matri fidem habuit aut quicquam morem gessit.

12. Anno eius undecimo, sancto patriarcha Methodio defuncto, eius loco ordinatur Ignatius, Michaelis Curopalatae quondam imperatoris filius. Bulgaris autem Thraciam ac Macedoniam infestantibus, expeditis Theodora cohortibus eorum inhibuit impetum ac repressit.

13. Anno imperii Michaelis tertio decimo Bardas Caesar extra urbem aeger cum Damiano patricio ac accubitore amicitia iunctus est. is imperatoris compos effectus auctor illi est ut Bardam in urbem ac palatium inducat. sed et Theophane protospathario, cognomento Phalgana, aliisque quibusdam sibi devinctis, ipso quoque Michaeli conscio, Theoctistum in palatio contrucidat. Theodora ut rescivit, rem molestissimo tulit, magnis clamoribus adversus imperatorem ac reliquos caedis auctores improperans. sed et asperiori conterrita voce, lugubri habitu gestuque thalami secreta tenebat: quidam enim ex Melissa familia expraetor domum revertendum, quod ea dies percussorum erat, indixerat. cumque Michael modis omnibus matris animum delinire studeret, nullam

τὴν μητέρα ἐξιλεύσασθαι αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινεν· ὕθεν καὶ
C μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς ὡσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, οὕτω
 δὴ καὶ τὸ σῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις προσώποις αὐτὴν
 λυπεῖν κατηπέγειτο ὅσοις πρὸ τούτου θεραπεύειν ἐσχηματίζετο.
 καὶ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ Θέκλαν Ἀναστασίαν καὶ Ἄνναν εἰς τὰ 5
 Ἔκαριανοῦ μεθιστᾶ, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἡγαπημένην τῇ μητρὶ ἐν
 τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν. εἶτα μετ' ὀλίγον καὶ πάσας ἐνώσους ἐν τῇ
 μονῇ τῶν Γαστριῶν ἀπέκειρεν. τότε δὴ καὶ ὑπὸ τῆς συγκλήτου
 πάσης ἀναγορεύεται καὶ αὐτοκρατορεῖ, καὶ τὸν Βάρδαν προβάλλεται
 μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. ἐφ' οἷς ἡ μήτηρ 10
D αὐτοῦ λυπούμενη ὡς διατασσομένη, ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὴν ἄδικον
 σφαγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ἦν ἀναμέσον αὐτῶν ἄσπονδος. κατὰ
 γει τοίνυν καὶ αὐτὴν εἰς τὰ Γαστρία· ἦτις τῇ ἀθυμίᾳ καταβαπτι-
 σθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὑπ' ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν,
 ἀναξίαν ἑαυτῇ συσκευάζει κατὰ Βάρδα βουλήν, ἐλομένη κοινῶν 15
 σὺν ἄλλοις πολλοῖς καὶ τὸν τοῦ βασιλέως πρωτοστράτορα, ὅπως
 ὑποστρέφοντος τοῦ Βάρδα ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κοσμη-
 δίου ἀναιρήσουσιν αὐτόν. τῆς δὲ μελέτης πρὸ τοῦ ἔργου φανερω-
 θείσης, κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξηνέ-
 χθη· φωραθέντες γὰρ καὶ κατασχεθέντες ἐν τῇ σφενδόνη τὰς 20
P 436 κεφαλὰς ἀπειμήθησαν. καὶ προβάλλεται τὸν Βασίλειον ὁ Μιχαήλ
 ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορος, ὁμοίως καὶ Βάρδαν τὸν
 θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην.

illa consolationem admittebat. quamobrem mutatis imperator, uti animo
 ac sententia, ita etiam persona gestuque et actu, tot eam quaesitis co-
 loribus modisque molestia afficere nitebatur, quot ante blandimentis co-
 lere atque mulcere simulabat. ac quidem sorores Theclam Anastasiam
 et Annam ad Cariani aedes amandat, Pulcheriam vero, ut matri carissimam,
 ad Gastriorum monasterium relegat. tumque omnes brevi post
 cogens in Gastriorum monasterio sanctimonialium ritu ac cultu vitam
 agere iubet. quo tempore omni senatu imperatorem consalutante, solus
 ipse rerum potitur. porro Bardam magistrum praeficit et scholarum do-
 mesticum. matrem res moleste habebat ut in ordinem redactam: sed
 et ob iniustam Theoctisti necem implacabile inter illos odium erat. itaque
 eam quoque aula summotam amandat ad Gastria. ibi maeroris vi
 absorpto rationis iudicio, sanoque sensu prae stupore deiecta, rem machinatur
 adversus Bardam non satis ex dignitate aut sui ratione, adlecto
 cum aliis pluribus etiam qui protostratoris munus obibat, nempe necandum
 Bardam ex suburbano suo revertentem, quod Cosmedium vocant.
 detecta ante opus coniuratione, in ipsa coniurata capita malum versum
 est: deprehensi enim tentique ad Circi fundam capite plexi sunt. Basilius
 defuncti loco protostratoris dignitate augetur: similiter quoque Bardas
 a nepote curopalates praeficitur.

14. Τῷ β' τούτου ἔτει ἔπεσε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πλήρης αἱματώδης, καὶ λίθους εὗρισκον πολλοὶ ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. ἐπιδοὺς ἑαυτὸν εἰς πᾶσαν κακίαν ὁ Μιχαήλ, τὰ ἐν τῷ παλατίῳ χρήματα κακῶς ἀναλίσκων, ὑπὲρ τῶν χιλίων ἐνενήκοντα κεντηναρίων 5 ὄντα χρυσίου, ἄργυρος δὲ πληθὸς ἀναριθμητος, ἅπερ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐφυλάξατο. καὶ τοὺς τῶν ἡνιόχων παῖδας ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος νίοθεισάμενος ἐκάστω ἐδίδον νομίσματα ρ' ἢ τὸ B ἐλάχιστον ν'. καὶ τινί ποτε πατρικίῳ (Ἰμέριος οὗτος ἐκαλεῖτο ὁ Χοῖρος, διὰ τὴν τοῦ προσώπου ἀγριότητα οὕτως κατονομαζόμενος) ἄλλως αἰσχρολογοῦντι κατὰ τὴν τράπεζαν καὶ ψόφον ἐκ τῆς 10 βεβήλου αὐτοῦ γαστρὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συνδειπνούντων ἀφιέντι, ὡς καὶ τὸ φατλίον τὸ τούτους φωταγωγοῦν ἐκ τοῦ τηλικούτου ψόφου ἀποσβέσαι τῷ παραδόξῳ θαύματι, χρυσίου νομίσματα δέδωκεν ρ'. (15) οὕτως ἐκεῖνος εἰς οὐδὲν 15 δέον τὰ δημόσια κατανάλισκεν. καὶ μήπω καιροῦ παρελθόντος ἐνός, ἐπεὶ τῆς στρατιωτικῆς ῥόγας παρῆν ὁ καιρὸς καὶ χρημάτων C πόρος οὐκ ἦν, τὴν τε χρυσὴν ἐκείνην καὶ πολυθρόύλητον πλάτανον καὶ τοὺς δύο λέοντας καὶ τοὺς δύο γρῦπας, ὄλοχρύσους ὄντας καὶ σφυρηλάτους, καὶ τὸ ὄλοχρυσον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ἕργα 20 ὀλκὴν ἔχοντα τῶν σ' κεντηναρίων καὶ στολὰς ὡς ὄλοχρύσους καὶ χρυσοῦφάντους χωνεύσας ἐχάραξε, καὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν ῥόγαν ἐποίησεν. ὅτε δὲ ὁ Βασίλειος ἦλθεν, οὐδὲν ἄλλο εὔρεν εἰ μὴ

20 ἐχόντων P

14. Imperii Michaelis anno secundo cruentus cinis e caelo copia decidit, multique sanguinis instar rubri coloris lapides inventi. porro Michael, dum ad omne scelus ac luxuriam laxat habenas, pecunias in palatio repositas male dilapidat, cum mille nonaginta auri centenaria excederent essetque argenti immensa vis, quae eius mater in aerario asservabat. aurigarum quippe liberos ex sacro baptismate in filios adoptans, singulis nummos centum aut minimum quinquaginta, dabat. quandoque etiam uni patriciorum Imerio nomine, ab agresti vultus specie Choero nuncupato (ac si porcum dicas), cum in mensa turpia quaedam obganniens ad os ipsum imperatoris ac convivarum ex impuro ventre tanta vi crepitum emisisset, ut eius flatu lucerna ad mensam lucens extingueretur, rei motus miraculo centum nummos numeravit. (15) sic ille fisci bona in rebus nullius frugis insumebat. adeoque necdum anni solidi decurso spatio, cum militibus eroganda essent stipendia ac pecuniae deessent, longe celebratissimam illam platanum auream, duosque leones ac duos grypes ex auro solidos ac ductiles, organum quoque auro solidum, aliaque nihilo minus opera, ducentorum centenariorum pondo, vestes item aureas auroque contextas octingentas sexaginta conflans, pecuniam cudit ac militibus stipem erogavit. cum vero Basilius im-

κεντηνάρια γ' καὶ μυριαρίσια σακία θ'· ζφ' οἷς ἀπορῶν τὸ νῦν
σευζάτον καλούμενον χαραχθῆναι ἐκέλευσε καὶ τοῦ δημοσίου ποιή-
σασθαι πρόνοιαν.

D 16. Ἴνα δὲ μικρὸν τι λέξας βεβαιώσω τὰ διηγούμενα καὶ
σαφιστέρα γένηται ἢ τοῦ ἀνδρός, εἴ γε δὴ καὶ ἄνδρα αὐτὸν κα-5
λεῖν δεῖ, ἀναγωγία καὶ ἄνοια, ζφ' ἔρματος ἰσταμένον καὶ τῆς
βαλβίδος μέλλοντος ἐκπηδῆσαι, ἐπαγγελίας φθασάσης ὅτι δεινῶς
ὁ Ἄμερ καταλήζεται τὸ Θρακῆσιον καὶ τὸ Ὀψίκιον ὑπεισελθῶν
τοῖς Μαλαγίνοις πλησιάζει καὶ προσδοκῶνται ὡς οὐδέπω δεινά,
καὶ ἐπὶ τούτῳ στυγνῶσαντος μὲν τοῦ πρωτονοταρίου, ἀπαγγείλαν-10
τος δὲ μετὰ κατηφείας τὴν ἐκ τοῦ δομειστικῆς τῶν σχολῶν ἀπόκρι-
σιν, καὶ ἅμα ἐπὶ χεῖρας τὰ γράμματα φέροντά τε καὶ δεικνύοντα,
P 437 ἐκεῖνος "τί" φησίν, "ὦ οὗτος, τόλμη χρησάμενος τοιαῦτα κατὰ τὸν
ἀναγκαῖον τοῦτον ἀγῶνά μου διαλέγειν ἐπιχειρεῖς, τοῦτο μόνον
σπουδάζοντι, μὴ τὸν μέσον εὐάννημον ἰδεῖν περιτετραμμένον, ὑπὲρ 15
ὧ μοι πᾶς ὁ ἀγών."

17. Ἀλλὰ καὶ τούτου ἕτερόν τι διηγῆσομαι χαλεπώτερον,
οὐ μόνον ἐκπίπτον τοῦ πρέποντος, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλικῆς ἀξίας
ὅτι μάλιστα ἀλλότριον. γυναίῳ τινὶ ἧς τὸν παῖδα νόσησάμενος
ἦν, ἐκ βαλανείου ἐρχομένην καὶ τὴν ἑαυτῆς κάλπην ἐπὶ χεῖρας 20
ἐχούσῃ συναντήσας τοῦ ἵππου ἀπέβη, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους κατὰ
τὰ ἀνάκτορα ἀπέστειλεν, ἀκόλαστα δὲ καὶ μυστικὰ ἀνδράρια ἐται-

22 τὰ om P

μυστικὰ] Scylitzes πορνικά.

perium capessivit, praeter centenaria tredecim ac miliarisiorum sacculos novem nihil invenit. quocirca ad inopiam redactus, quod nunc senza-
tum vocamus, cudi iussit, eoque fiscum procurari.

16. Ut autem paucis fidem verbis astruam, clariorque fiat viri, si tamen virum dicere deceat, dissolutio ac dementia: cum in curru staret iamque equi carceribus emittendi essent, venit rumor allatusque nuntius est Amerem dire Thracesium depopulari ingredique Opsicium, nec procul a Malaginis esse, actutumque mala exspectari. eius rei causa anxio tristisque protonotario, demissoque vultu domestici scholarum responsum perferente, atque una literas prae manibus habente ac commonstrante, hic ille "qua" inquit, "heus tu, temeritate, talia mihi, necessario hoc agone occupato, obmutire instituis, cum hoc tantum studeam, ut eum qui medium tenet in laevam partem avertam, de quo mihi totum hoc certamen est ac contentio?"

17. Sed et aliud quid isto gravius narraturus sum; in quo non solum honesti pessundata ratio, sed et id actitatum quod maxime regiam maiestatem dedeceat et ab ea procul abhorreat. cum mulierculam, cuius filium e sacro fonte susceperat, e balneo venientem situlamque in manibus habentem obviam habuisset, equo desiliit, aliisque in palatium abire

ρισάμενος ἀπῆι μετὰ τῆς γυναικός, τὴν κάλπην τῶν ἐκείνης χει- B
 ρῶν ἀναλαβών. καὶ “ἄγε δὴ, ὦ γύναι, θαρροῦσα” ἔλεξεν “ἐμὲ
 κατὰ τὸ σὸν οἶκημα ὑπόδεξι, ψωμοῦ πιτυρῶδους καὶ ἄσβεστο-
 τύρου ἐπιθυμοῦντα,” τάχα που ἀπὸ τῶν ν’ νομισμάτων, ἅπερ δέ-
 5 δωκε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὑπολαμβάνων τε κεκτῆσθαι ταύτην. ἐπὶ
 δὲ τῷ ξένῳ τούτῳ θεάματι ἡ γυνὴ ἐκπλαγεῖσα, ἐπεὶ καὶ πάντων ἐν
 ἀπορίᾳ ἦν, αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ τὸ σαβάνον αὐτῆς ἔτι διάβροχον ὄν
 ἀντὶ μεσσαλίου τῷ σκάμνῳ ἐπέθετο (οὐ γὰρ εἶχεν τράπεζαν), τὴν C
 τε κλεῖδα ἀφελὼν αὐτῆς ἦν τὰ πάντα ὁ βασιλεύς, τραπεζοποιὸς
 10 μάγειρος δαιτυμῶν. ἐκβυλὼν δὲ ἅπερ εἶχεν τῆς πενιχρᾶς ἐκείνης
 ἡ κιβωτός, συνειστιᾶτο ταύτῃ καὶ συνεδείπνει, κακίῃθεν βύδην
 αὐτῆς ἀπῆι πρὸς τὰ ἀνάκτορα.

18. Καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ἢ τῶν ὧν εἶχε μεθ’ ἑαυτοῦ
 φαρτρία, σατύριοί τινες οὔτοι καὶ πρὸς πᾶσαν αἰσχροουργίαν ἀκό-
 15 λαστοι, οὓς ἐκεῖνος διὰ τιμῆς ἄγων καὶ αἰδοῦς τῶν θεῶν κατωλι-
 γώρει· ἱερατικὰς στολὰς χρυσοῦφάντους ἐπειθεὶ καὶ ὠμοφόρια, D
 καὶ ἠνάγκαζεν ἀσχημόνως τε καὶ ἀνάγνως τελεῖν τὰ ἄγνά. καὶ
 πατριάρχην τὸν ἔξαρχον τούτων ἐκάλει, Γρύλλον καλούμενον,
 τοὺς δὲ λοιποὺς αὐτῶν μητροπολίτας τῶν ἔξαιρέτων θρόνων τε καὶ
 20 λαμπρῶν. οἷς εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἐκοινῶνσι, οὐδὲ βασιλεύειν ἤξιον·
 καὶ γὰρ πρωτόθρονος ὁ Κολωνείας ἦν, δωδέκατος δὲ αὐτὸς ὁ βα-

16 ἱερατικὰς γὰρ στ.?

21 ἦν δωδέκατος δὴ?

iussis ipse cum impura perditaque ganeonum sodalium turba muliercu-
 lam secutus, exque eius manibus ablata situla, “bono” inquit “animo sis,
 o mulier, ut me domo tua accipias, qui furfuraceo pane ac recenti caseo
 vesci appetam,” forte ex quinquaginta aureis, quos ex illo vir eius ac-
 ceperat, habere eam aliquid in penu existimans. novo hoc ac inaudito
 spectaculo attonita muliere, quippe cui per penuriam ad eius epulas ni-
 hil in paratu esset, ipse Michael mulierculae tersorium linteum adhuc e
 balneo madidum pro mappa scamno sternit (quippe cum et mensa defi-
 ceret), ereptaque ei clave unus omnia imperator erat; ipse mensae stru-
 ctor, ipse coquus, ipse conviva. depromptisque quae pauperculae illius
 penus erant, una cum illa epulans concenabat. indeque rursus lento pede
 in palatium se recipiens ibat.

18. Quod enim vero longe deterius, illud est. sodalium quoddam
 convehebat. satyrici quidam ganeones erant et ad omnem turpitudinem
 ac libidinem effusi; quos ille colens ac habens venerationi divinatorum
 perditae contemptor erat. sacerdotales auro contextas vestes stolasque
 ex pontificum usu eis adhibebat, sanctaque inhoneste atque profane ob-
 ire cogebat. horum principem patriarcham vocabat, Gryllum nomine,
 reliquos undecim praecipuarum ac illustrium sedium metropolitae; quibus
 nisi et ipse socius accederet, ne ipsam quidem imperii arcem rem sibi
 expetendam ducebat. primae namque sedis episcopus Coloniensis duo-

σιλεύς *Μιχαήλ*. καὶ τὰς ᾠδὰς ἐξεπλήρουσεν διὰ κιθάρων· καὶ τὰ μὲν μυστικὰ μιμούμενοι λυγρῶς ἐπήχουν, τὰς δὲ ἐκφωνήσεις ἀνέ-
 P 438 τω φορῶ καὶ διαπρυσίῳ. σκευὴ δὲ διάχρουσα καὶ μάργαριτῶν συγκρίμενα εἶχον, ὅσους τε καὶ σινάπεως πληροῦντες οἷς ἐβούλοντο μεταλαμβάνειν ἐδίδουσαν, τῶν ἀχράντων οὕτω καταπαίζοντες μυστηρίων. οὗτος οὖν ὁ Γρύλλος καὶ ὄνω ἐπωχεῖτο λευκῆ, τὰς δημοσίους προόδους τελῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον θίασον συνεπόμενον ἔχων ἠγάλλετο. καὶ ποτε συνέβη μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λιτῆς ἐρχομένῳ τῷ μακαρίτῳ Ἰγνατίῳ συντυχεῖν· καὶ τὸν φελόνην ἀναστεύσας μετὰ τῶν αὐτοῦ συμμυστῶν εὐτονώτερον τῶν κρουσμάτων
 B ἤρχε, καὶ τὸν κλῆρον μυρίοις καὶ αἰσχίστοις περιέβαλλε ῥήμασιν. ὑπὸ δὲ τοῦ ὁσίου ἐπιτιμηθεὶς αὐτὸς μὲν οὐδὲν τούτων ἐφύλαξεν, πλὴν τέως τῆς ὁδοῦ ἐξέκλινε. τούτοις ἑαυτὸν γέλωτὰ ἄσεινον καὶ ἀνακαγχασμὸν ὁ ἀφρονέστατος προετίθει, οἷς ὑβρίζετο μὲν ἡ ἅγια προσφορά, ὑβρίζετο δὲ τὰ ἅγια λόγια, τοῖς ἀρρήτοις αὐτῶν καὶ 15 ἀκαθάρτοις ἐπιτηδεύμασιν ἐπιλεγόμενα καὶ ἐπιφρονούμενα.

19. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἁγιοτάτου Ἰγνατίου τοῦ Θρόνου
 C τῆς πατριαρχίας καταβιβασθέντος, ἐπίπροσθεν τῆς βασιλικῆς τραπέζης κατενώπιον τελουμένων Φωτίου καὶ δι' αἰσχίστης μιμήσεως τῶν θείων παιζομένων ὑπὸ τῶν καταφρονητῶν καὶ καταπτύ-20

4 num σύγκριμα? Combes.

decimus ipse Michael imperator erat; citharasque pulsando cantica explebant; ac quidem ea quae secreto dicuntur imitati, stridule sensim insonabant; exclamationes vero, quae scilicet altiori ac modulata voce inter rem sacram efferuntur, libero impetu ac sono clariori reddebant. vasa aurea gemmisque interstincta habebant, acetoque et sinapi replentes eos qui ut communicarent animum adhibebant illis impartiebant, atque in eum modum intemeratis mysteriis illudebant. hic itaque Gryllus mula alba invecus publicos processus peragebat, eoque stipatus choro exsultabundus ovansque incedebat. accidit autem aliquando ut in beatum Ignatium, ecclesiastico ritu supplicationem obeuntem, incidere; retractaque casula una cum symmystis contentius, et ut clariores sonos instrumenta ederent, pulsare coepit, innumerabilibusque procacissimis turpissimisque verbis clerum compluebat. corripuit sanctus hominis insolentiam: verum ille eorum quae monitus erat atque correptus nihil servavit. interim tamen a via deflexit. his dementissimus hominum turpem se risum ac cachinnationem ipse exhibebat, quibus sacra oblatio procaci longe iniuria probroque afficiebatur; afficiebantur et divina eloquia, nefandis impurisque illorum studiis ac ioculamentis subdita, interque illa pronuntiata.

19. Non diu post, sanctissimo Ignatio patriarcha cessare iusso atque amoto, cum ad imperatoris mensam coram Photio res sacra sic mimice perageretur, turpissimaque imitatione a contemptoribus execran-

στιων ἀνδρῶν, τοσοῦτον ἐκείνος ἀπέσχεν τοῦ ἐπιτιμῆσαι καὶ διελέγξαι καὶ τὸ ἀτοπώτατον καταργῆσαι τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὅτι καὶ ἐπεκύρου μᾶλλον ὁ ἀθέμιτος τὸ ἀθέμιτον, ἐπιυξάμενος τὸν Θεομισῆ Θεόφιλον ἐκείνον τὸν καὶ Γρύλλον, ὃν ὁ ἀπαιδευτότατος ἀναξ ἴδιον 5 πατριάρχην ὠνόμαζεν, παίζειν εὐστοχος καὶ ἐν ἱερατικοῖς ἀμφίοις καὶ λογίοις, καὶ κρότους ἀποπέμπειν μεγίστους ἡμιόνων τρόπῳ, D καὶ πιεῖν ἐξ αὐτοῦ πάντας, τοῦτό γε μόνον ἄξιός αὐτοῖς ἐπιφωρεῖν, καὶ σαρκίνων μεταλαμβάνειν μετὰ νάπυος καὶ ὄξους· καὶ τῷ ὠμοφορίῳ αὐτοῦ ὁ ἀνίερος τῷ ἀνιέρῳ τὴν ἀνιεραρχίαν ἀνιέρως 10 ἐπεσφραγίζετο, ἐν γέλῳτι ὁ μετὰ ἀφρόνων ὁ ἀφρων τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀννυῶν, ἐπιγελῶν τοῦ ἀοιδίμου Ἰγνατίου ὡς μὴ ὄντος τοῖς πράγμασι συγκαταβατικῷ καὶ οἷον, ὡς αὐτὸς ἐνόμιζε, παντὶ ἀνέμῳ ἐνριπίστως φερομένου. ἀλλὰ καὶ ἄμιλλαν μετὰ τοῦ ἀθλίου βασιλέως Μιχαὴλ ὑπὲρ τοῦ τίς ἂν πλέον πῆ ἐνστησάμενος δέκα 15 κώθωσιν αὐτὸν ὑπερέβαλλεν· τοῦ Μιχαὴλ γὰρ ἐν τοῖς ν' πεπληρωμένον, οὗτος ὁ Φώτιος τοὺς ἕ' ἐκπεπωκὼς ἐνεκαυχᾶτο ὡς μὴ μεμεθνῶς.

20. Καὶ ποτε τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ὁ Μιχαὴλ ἐν τοῖς ἀνακτόροις διαιτουμένην, τοῦ Γρύλλου δὲ σὺν αὐτῷ τὰ ἄθροισμα πράττοντος, πλασάμενος τοῦτον εἶναι τὸν μακαρίτην Ἰγνάτιον μετακαλιῖται εὐλογηθησομένην παρ' αὐτοῦ. ὡς οὖν ἐκείνη ἐξῆει μετ' εὐλαβείας καὶ αἰδοῦς, ῥίπτει ἑαυτὴν εἰς τοῦδαφος ἐξαιτουμένην εὐχὴν· καὶ γὰρ ἐλάνθανεν τέως τὴν γενειάδα κρύπτων. καὶ ἐκ

disque viris divinis illuderetur, non solum ille non increpavit arguitque ac absurdissimum institutum abolevit, verum etiam nefandissimus homo rem nefandam magis confirmavit, deo exosum Theophilum illum (qui et Gryllus) precibus communiens, quem perditissimus ac bardissimus hominum imperator suum patriarcham vocitabat, homo scilicet in ipsis quoque sacerdotalibus vestibus divinisque eloquiis ludere industrius, maximosque mulorum instar edere crepitus, dignumque unum hoc illis acclamare, biberent ex eo omnes, ac carnes cum sinapi et aceto sumerent. suoque onophorio profanus homo profano profanum principatum profane obsignabat, vocem suam in risu cum stultis homo stultus exaltans, inclytoque Ignatio eo nomine insultans, quod molliore disciplina morem rebus non gereret, nec, ut ipse operae pretium putabat, omni vento facilis ferretur omnemque sequeretur auram. sed et cum misero Michaelē imperatore conserta pugna, uter plures calices hauriret, decem ille superior fuit: Michaelē enim quinquaginta oppleto, Photius magnifice gloriari atque iactare, ut qui sexaginta epotis vino deiectus non esset.

20. Quandoque etiam dum adhuc mater in aula versaretur, Gryllusque eo socio nefanda illa sua ageret, eam vocavit velut precibus ab eo communiendam, fingens beatum Ignatium esse. exiens itaque illa modestissimo habitu sensuque, humi se abiicit, fundi ab eo preces rogans (hactenus quippe latebat barbam occultans), cum ille confestim exsiliens,

προχείρου ψόφον ἀναθορῶν ἐπαφείς καὶ λόγους ἀρρεπιῖς προστε-
 B θεικῶς καὶ τὸ “ἡμεῖς ὅπερ ἔχομεν, κυρά, παρέχομέν σοι,” τὰ
 πάντα δυσωδίας ἐπλήρου. ἡ δὲ τὸ μέλλον ἀποφοιβάσασα, τῆς τοῦ
 Θεοῦ προνοίας καὶ χειρὸς ἕξω γενέσθαι ἔδοῦ.

21. Ἐτι τῆς Θεοδώρας τὴν βασιλείαν κατεχούσης, Βόγα-5
 ρις ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, γυναῖκα τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας
 ἀκούσας κρατεῖν, δηλοῖ αὐτῇ καταλίειν τὰς συνθήκας καὶ πρὸς
 Ῥωμαίους ἐκστρατεύειν. ἀντιδηλοῦται οὖν αὐτῷ ὅτι καὶ ἐμὲ κατὰ
 σοῦ εὐρήσεις ἀντιστρατεύουσιν, καὶ ἐλπίζομεν κυριεῦσαι σου. εἰ
 δὲ μή, καὶ οὕτως σοῦ περιέσομαι, τὴν νίκην ἀρίδην ἔχουσα. 10
 C γυναῖκα γάρ, ἀλλ’ οὐκ ἄνδρα ἔχεις τὸν ἠττηθέντα σοι.” διὰ
 τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐφ’ ἡσυχίας ἔμεινε καὶ τὰς τῆς ἀγάπης ἀνενέω-
 σεν σπονδάς. (22) ζήτησιν οὖν αὐτῇ ποιεῖται περὶ τοῦ μοναχοῦ
 Θεοδώρου τοῦ Κουφαρῶ, πρὸ πολλοῦ αἰχμαλωτισθέντος. καὶ
 οὗτος δὲ ἀφορμὴν ἐκ τούτου λαβὼν περὶ τῆς οἰκείας ἀδελφῆς 15
 αἰχμαλωτισθείσης καὶ ἐν τῇ τοῦ βασιλέως ἀλλῇ κατεχομένης δη-
 λοῖ. ἦτις καὶ γράμματα μαθοῦσα καὶ τὴν τῶν Χριστιανῶν τάξιν
 καὶ τὴν περὶ τὸ θεῖον αἰδῶ καὶ δόξαν, ἐπεὶ τῆς ἐπανόδου τῆς πρὸς
 D τὸν ἀδελφὸν τετύχηκεν, οὗ διέλιπεν ἐκθειάζουσα καὶ παρακαλοῦσα
 μεταθέσθαι πρὸς τὴν ἀληθῆ πίστιν, εἰ καὶ αὐτὸς τῇ ἀπιστίᾳ κατ-20
 ιοχημένος πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἰδεῖν τέως οὐκ ἠθέλησεν. λιμοῦ

5 τῆς βασιλείας P

emisso ventris crepitu, verbaque inhonesta adiciens, ait “nos, domina, quod habemus, hoc praebemus;” totumque foetore cubiculum implevit. at illa, quod futurum erat vaticinata, a divina providentia manuque extraneum fore pronuntiavit.

21. Adhuc Theodora rerum potiente, Bogaris Bulgarorum dux, mulierem audiens imperii Romani clavum tenere, nuntiis ad eam missis denuntiat pacis rupto foedere aciem se adversus Romanos educturam. cui illa “noveris” inquit “me quoque iustis copiis vicissim educturam, foreque speramus ut tui potiamur: sin minus, sic quoque tui potiar, clara mihi constante victoria, quod mulierem, non certe virum, abs te victum habiturus sis.” eo responso mitior barbarus effectus pacem coluit, ac dilectionis foedera renovavit. (22) inquirente Theodora de monacho Theodoro Cuphara, diu ante in captivitate abducto, Bogaris quoque arrepta occasione de sorore sua perinde captiva inque imperatoris aula detenta significat. didicerat haec literas ac Christianorum ordinem ergaque deum venerationem ac fidem. nacta igitur ut ad fratrem reverteretur, nullum ei laudandae rei Christianae finem faciebat, ac fratrem hortandi ut ad veram fidem animum transferret. quanquam is, qua laborabat incredulitate, ad veritatem hactenus oculos aperire noluit. ve-

δὲ τὴν χώραν ἐπινεμομένον ἤναγκάσθη τὰ Ῥωμαίων ὄρια ὑπερβαίνειν.

23. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει προβάλλεται Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομέστικον τῶν σχολῶν· τὸν δὲ ἕτερον
5 υἱὸν αὐτοῦ, δούς γυναικα, εἰς ἣν καὶ ἐλοιδορεῖτο, προβάλλεται
μονοστράτηγον τῶν δυτικῶν. συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος,
τῇ δ' τῶν διακαινισίμων, προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν αὐτοῦ
[θεῖον] Καίσαρα.

24. Τούτῳ τῷ ἔτει ἐξῆλθεν Ἄμερ μέχρις Σινώπης, καὶ P 440
10 ληϊσάμενος πάντα τὰ Ῥωμαίων ὑπέστρεψεν ἀβλαβής.

25. Τῷ δ' αὐτοῦ ἔτει ἐκστρατεύει Μιχαὴλ ἅμα Καίσαρι
διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης κατὰ Γόβορι ἄρχοντι Βουλγάρων. τοῦτο
μαθόντες οἱ Βούλγαροι, ἅμα δὲ καὶ λιμῶν τηρόμενοι, ὡς ἤχῳ
βροντῆς ὑπεκλίθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τὴν
15 νίκην κατέγνωσαν, Χριστιανοί τε γενέσθαι καὶ ὑποτάσσεσθαι τῷ
βασιλεὶ Ῥωμαίων ἤτήσαντο. ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους ἐν τῇ πόλει
ἀγαγὼν ἐβάπτισεν πάντας καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν Μιχαὴλ ἐπυνό- B
μασεν. ὃς εἰς τὸ ἴδιον ὑποστρέψας διὰ ζωγράφου Μεθοδίου λε-
γομένου τὴν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ γραφῆναι
20 πεποίηκεν· διὸ καὶ μᾶλλον τὴν ἐκ παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ καθυφ-
λισταται ἐπανάστασιν, οὗς μετὰ τινων δλίγων καταπολεμήσας,
τὸν τοῦ θεοῦ σταυροῦ τύπον ἐγκόλπιον περιάγων, πάντας ἀνα-

12 Βωγῶρι?

rum fame regionem omnem late devastante, necesse habuit transgredi Romanorum fines.

23. Eius imperii anno tertio Michael imperator Antigonum Bardae filium scholarum domesticum praeficit; alterumque eius filium, locata ei uxore, qua cum illi turpis rei suspicio erat, supremum ducem Occidentalium turmarum constituit. quo illic brevi extincto, hebdomadae paschae quarta feria, Michael Bardam avunculum Caesaris infulis ornavit.

24. Hoc anno exivit Amer usque Sinopem, omnique late vastata regione, nullo accepto damno, reversus est.

25. Eius imperii anno quarto Michael imperator cum Caesare terra marique adversus Goborem Bulgarorum principem copias educit. Bulgari apparatu audito, ac cum alias fame conficerentur, quasi tacti e caelo obrigescentes, omnique abiecta victoriae spe ante etiam agones ac praelia, nomen Christo dare deposcunt ac Romano subesse imperatori. Michael vero in urbem inductos salutari omnes lavacro donavit, eorumque principem ex suo nomine Michaelem appellavit. ille ad suos reversus Methodii pictoris manus ac penicillo iudicium futuramque retributionem in suis aedibus depingi curavit. quamobrem etiam omnes eius populares magis in eum accensi tumultuantur; in quos ille cum paucis conserta pugna, victor, divinaeque crucis collare signum (seu pectorale) circum-

φανδὸν ἐποίησε Χριστιανούς. ὁλοῖ καὶ τῷ βασιλεῖ περὶ γῆς διὰ
 C τὸ στενοῦσθαι ἐν τοῖς ἰδίοις τὸ πλῆθος τὸ ἑαυτοῦ, πρὸς τῷ καὶ ἐν
 τῇ πίστει ὁμοιοεῖν αἰδῖως καὶ τὴν ἀγάπην ἄλλοτον εἰς αἰῶνας φυ-
 λάττειν. ὁ δὲ εὐμενῶς ἤκουσε, καὶ δέδωκεν ἐρήμην οὖσαν τηρι-
 καῦτα τὴν ἀπὸ τῆς Σιδηραῶς, ταύτης δὴ τότε ὄριον τυγγανούσης 5
 Ῥωμαίων τε καὶ αὐτῶν, ἄχρι τῆς Δεβελτόν, ἣτις οὕτω καλεῖται
 Ζαγόρια παρ' αὐτοῖς.

26. Τῷ ἑ αὐτοῦ ἔτει τοῦ Ἄμερ πάλιν ἐπὶ Ῥωμανίαν ἐξελ-
 θόντος συναντῶσι Πετρωνᾶς καὶ Νάσαρ οἱ στρατηγοὶ εἰς τὸν Λα-
 λακαῶνα. καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπεται ὁ Ἄμερ, καὶ τὴν 10
 D κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσ-
 ἄγουσιν. ἐκ τούτου γίνεται γαλήνη μεγάλη ἐν τῇ ἀνατολῇ. καὶ
 ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ τῶν πολέμων ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ
 τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον ἐξεκέχυτο, καὶ τοῦτον
 μόνον ἐνόμιζεν εἶναι τὸν θεραπεύοντα αὐτόν. 15

27. Τῷ ς' αὐτοῦ ἔτει κτίζει στάβλον τῶν ἵππων αὐτοῦ,
 κοσμήσας αὐτὸν μαρμάροις καὶ ὑδάτων ἐπιρροαῖς παντοιοτρόπως.
 τελεσθέντος δὲ ὑποδεικνύει τὴν ἄλογον κατασκευὴν τοῦ οἴκου, βου-
 λόμενος ἐπαινεθῆναι, Πέτρῳ τινὶ λογίῳ καὶ σκωπτικῷ ἀνδρὶ, ὃν
 P 441 καὶ Πτωχομάχην ἐκάλου, καὶ φησὶν ὡς αἰεὶ μνημονεύεσθαι ὀφείλω 20
 διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευὴν. καὶ ὁ Πέτρος τῷ βασιλεῖ

20 ὀφείλων P

ferens, omnes palam Christianos fecit. imperatori quoque de agro signi-
 ficat, nempe artari suis finibus subiectam tantae multitudinis plebem,
 praeterquam quod animis constitutum sit eiusdem fidei sensum in perpe-
 tuum tenere ac caritatis insoluta vincula in aeternum servare. annuit
 placide imperator, ac tunc temporis incultam regionem a Sidera (id est
 Ferrea), quae tunc Romanae ac Bulgarorum dicionis limes erat, ad De-
 beltum usque (vernacula lingua Zagoram illis nuncupatam) agrorum par-
 tem eis tribuit.

26. Michaelis imperii anno quinto, Amere copias rursus adversus
 Romanos educente, Petronas et Nazar duces in eius occursum ad Lala-
 caonem venere. collatis signis Amer in fugam versus est, eius exsectum
 caput aliorumque plurium victore exercitu ac ducum triumpho in urbem
 illatum. hinc magna per Orientem facta tranquillitas. ac quidem alii
 labores desudabant, adversumque hostes praeclara belli facinora desi-
 gnabant: imperatoris vero in Basilium effusus amor erat, huncque unum
 sui potissimum cultorem existimabat.

27. Eius imperii anno sexto aedificat Michael equile, marmoribus
 exornans, omnisque generis aquarum irriguo, iucundum illud atque usi-
 bus commodum praestans. absoluto equilis aedificio Petro cuidam osten-
 dit, viro sagaci ac dīcteriis assueto (hunc πτωχομάχην ac si dicas pau-
 pertatis vindicem seu pauperum defensorem, dicebant), ex eo laudem
 captans; atque eius operis munere sempiternum sibi fore nomen ac cla-

φήσιν "Ιουστινιανὸς ἔκτισε τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν κοσμήσας χρυ-
σῶ καὶ ἀργύρῳ καὶ μαργάραις πολυτίμοις, καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ
κῆν οὐκ ἔστι· καὶ σύ, βασιλεῦ, κοπρῶνα ποιήσας καὶ ἀλόγων
ἀνάπαισιν λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο;" ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὡς
5 τοῦ ἐπαίνου ἀποτυχῶν τυπτόμενον καὶ συρόμενον αὐτὸν ἐξήγαγεν.

28. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει, φήμης διαθεούσης ὡς Βάρδας ὁ
Καῖσαρ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ συμφερίζεται, ὁ πατριάρχης· B
Ἰγνάτιος πόλλάκις τούτῳ παραινεῖ ἀποσχέσθαι τοῦ κακοῦ. ὁ δὲ
μὴ πειθόμενος μᾶλλον ἐνεῖχε τῷ πατριάρχῃ, σωφρονεῖν αὐτὸν
0 κατεπείγοντος. καὶ δὴ ποτε μέλλοντος κοινοῦν τοῦ Βάρδα, ὁ
πατριάρχης ὡς ἀνάξιον ἀπόσατο· ὃς ὀργῆς πληγεὶς τὴν ψυχὴν
τὸν παραινέτην ὡς ἄνομον καὶ φθορέα τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσε, καὶ
παραιτήσασθαι ἀναγκάζων βασάνοις ἀπίροισ ὑπέβαλεν. παρα-
δίδωσι γὰρ αὐτὸν τῷ Θεοδοσίῳ τῷ Μωρῶ λεγομένῳ καὶ τῷ Γορ-
5 γονίτῃ Ἰωάννῃ καὶ Νικολάῳ τῷ Σκουτελόπτῃ, οἳ καὶ περιέκλεισαν
αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ Κοπρωνόμου λάρνακι γυμνὸν χιμῶνος ὥρα. ἐν- C
θεν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ κρύους ἐκ τῶν κορυφίων σαρκῶν ἀποβολὴν
ἐποιεῖτο σαυρίας καὶ αἵματος. οὕτως ἐγκατερωὼν τοῖς δεινοῖς ὁ
καρτερικώτατος οὐκ ἐφθέρξατό τι πρὸς κύριον πονηρόν. τοιγαρ-
0 οῦν διανίστησιν αὐτῷ κύριος Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρμένιον παρα-
μυθούμενον αὐτῷ· καὶ γὰρ ἀγγεῖδιον οἴνου καὶ ἄρτον καὶ μῆλα,
τοὺς κακοποιοὺς κατὰ χώρας λανθάνων, τῷ ὀσίῳ εἰσήγε, καὶ τῆς

ritatem. ad quem Petrus "Justinianus Augustus magnam ecclesiam aedificavit, auro et argento pretiosisque marmoribus magnifice exornans; nec eius nunc perstat memoria. tu vero, o imperator, clara te memoria apud posteros celebrandum ducis, quod locum stercorem et equile construxeris!" iratus ergo, ut qui spe laudis quaesitae frustratus esset, verberibus calcibusque domo extrusit.

28. Imperii Michaelis anno septimo, percrebrescente fama Bardam Caesarem nurui suae Eudociae foedis amoribus commisceri, admonebat crebrius Ignatius patriarcha ut a malo sese contineret. Bardas vero non solum non morem gerit, sed et in patriarcham emendare studentem invehitur atque insurgit. patriarcha itaque, dum sacra quandoque mysteria percepturus accedit, Bardam cen his indignum reppulit. ea re Bardas animo saucius monitorem suum velut improbum et corruptorem ecclesia eiicit, et ut abdicare cogat, tormentis innumeris subiicit. tradit enim Theodosio Moro nuncupato, Ioanni Gorgonitae et Nicolao Scuteopti, qui et hiberna tempestate in Copronymi urna nudum includere. quo loco, frigoris vi ac gelu, ex interioribus ac intestinis pus mixtum sanguine mittebat. sic vero in malis patiens vir tolerantissimi pectoris, nihil mali adversus dominum locutus est. suscitatur itaque illi dominus Constantinum Armenium, qui levamen aliquod ipsi adhibeat. vasculum enim vini parumque panis et pomorum per maleficorum hominum absen-

λάρνακος αὐτὸν καταβιβάζων ἐκούφιζε τὸ πολὺ τῆς συμφορᾶς μέ-
 D χρι τῆς ἐκείνων ἐλεύσεως. τούτοις ὑποβαλὼν Βάρδας ὁ Καῖσαρ
 τὸν ὄσιον, ἐπεὶ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ λαβεῖν οὐκ ἠδυνήθη, Φώ-
 τιον πρωτοασκηρῆτις ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖ πατριάρχην. ἐξώρισεν
 δὲ Ἰγνάτιον ἐν τῇ νήσῳ Τερεβίνθου, ἐν ἧ καὶ ἐταλαιπωρεῖτο, μυ-
 ρία καθ' ἐκάστην πρὸς τὸ περιιτήσασθαι ὑπομένων. εἶτα φέρου-
 σιν αὐτὸν εἰς τὴν Ἱερειάν δέσμιον, καὶ κατακλείουσιν εἰς μάνδραν
 Αἰγῶν. εἶτα εἰς τὰ Προμούντου ἀγαγόντες, Λέων ὁ Λαλάκων
 τοῖς ῥαπίσμασι τὰς σιαγόνας αὐτοῦ συνέθλασεν ὡς δύο μύλους
 αὐτοῦ ἐκπεσεῖν. εἶτα μοχλῶ σιδηρῶ ἀνδροφόνῳ τοὺς πόδας προση-
 P 442 λῶσαντες ἐν μικρᾷ εἰρκτῇ καὶ στενῇ κατέκλεισαν, καὶ μετ' ὀλίγας
 ἡμέρας εἰς τὰ Νούμερα σιδηροδέσμιον καθεῖρξαν. ἐκεῖθεν εἰς
 Μιτυλήνην τὴν νῆσον τοῦτον ἐξώρισαν, καὶ τοὺς μητροπολίτας
 ἐν φυλακαῖς ἄλλον ἀλλαχοῦ διεσχόρισαν.

29. Ἄξιον δὲ καὶ περὶ Φωτίου ὀλίγα διαλαβεῖν. οὗτος 1
 ὁ Φώτιος υἱὸς Σεργίου σπαθαρίου ἦν, οὗ τινὸς ὁ πατὴρ Ζαχαρίας
 ὠνόμαστο, ὃς πάλιν ἔσχεν υἱὸν Λέοντα βασι... ὁ γὰρ Σέργιος
 ἐθνικοῦ αἵματος ὢν, εἰς μοναστήριον γυναικεῖον εἰσπεπηδηκῶς
 καὶ μονάστριον ἐκεῖθεν ἀρπάσας καὶ ταύτην ἀποσχηματίσας ἔλαβε
 γυναικα. μετὰ χρόνον τινὰ συνέβη τὸν ἅγιον Μιχαὴλ τὸν Σινά-
 B δον, φίλον Σεργίου ὄντα, εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσελθεῖν, καὶ τὴν
 γυναικα αὐτοῦ ἐνθεωρήσας ἔγκνον οὔσαν ἀπέστειλεν τὴν αὐτοῦ

tiam inferebat, atque e loculo deponens, dum illi venirent, cruciatum tantisper leviolem reddebat. his Bardas Caesar sanctum excrucians, cum ab eo libellum et ut se ipse abdicaret impetrare minime potuisset, Photium protosecretis patriarcham praeficit, Ignatio in Terebinthi insulam relegato, ubi et aerumnis conflictabatur, innumeris quotidie abdicandi muneris causa aerumnis malisque appetitus. deinde vinctum ad Hieriam transferunt, atque in Caprarum mandra includunt. tum ad Promunti aedes adducto, Leo Lalaco illius sic genas pugnis ac colaphis confregit ut eius duo molares dissilierint. deinde vecte ferreo homicidarum pedes adstringentes, in exiguo artoque carcere incluserunt; nec post multos dies in carcerem dictum Numera ferro vinctum compegerunt. inde eo in Mitylenem insulam relegato, metropolitas in ergastula alios alio disperserunt.

29. Operae pretium vero sit ut et de Photio pauca perstringamus. hic Photius filius fuit Sergii spatharii, cuius pater Zacharias; qui rursus Leonem habuit filium... Sergius enim cum gentili ortus stemmate esset, in feminarum monasterium irrumpens, indeque rapta sanctimoniali habituque exuta, sibi eam coniugem fecit. post tempus aliquod contigit Michaellem Sinadensem Sergii amicum in eius domum intrare; conspectaque uxore eius praegnanate, indignantis specie ac velut percussurus in

ῥάβδον, πλήξαι βουλόμενος αὐτήν, καὶ οὕτως εἶπεν "εἶθε ἦν τις
 ταύτην ἀποκτεῖναι δυνάμενος καὶ τὸ ἔμβρονον τὸ σὺν αὐτῇ. ὁρῶ
 γὰρ ἄλλην Ἐὐαν ὄφιν ἐγκυμονοῦσαν, καὶ τὸ ἔμβρονον ἄρσεν. καὶ
 τοῦτο κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πατριάρχην ἐσόμενον βλέπω ἐπὶ
 5 ἀδιτήσει τοῦ πανσέπτου καὶ τιμίου σταυροῦ. καὶ αὐτὸς εἰς ἀσε-
 βειαν ἀποκλινεῖ, καὶ πολλοὺς εἰς σταυροπατίαν μεταστήσει, καὶ
 τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πολλοὺς ταῖς πολυτρόποις αὐτοῦ στε-
 ρήσει μηχαναῖς." πρὸς ὃν ὁ Σέργιος "καὶ εἰ τοιοῦτος ἔσεται C
 μέλλει, μετὰ τῆς μητρὸς αὐτὸν ἀνελεῖ." πρὸς ὃν ὁ ἅγιος "οὐ
 0 δυνήσῃ τὴν συγχώρησιν τοῦ Θεοῦ διακωλύσαι. πρόσεχε οὖν σταυ-
 τῷ." (30) εἶτα γεννηθέντος ἢ μήτηρ Ἰακώβον τὸν Μαξιμίνης
 ἡγούμενον μεταπεψυμένη ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ
 κλαίονσα τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ὅτι ἐγκνος οὔσα
 εἶδον ὄναρ ὅτι ἐσχίσθη ἡ κοιλία μου καὶ ἐξῆλθε δράκων. ἀλλὰ
 5 καὶ ὁ ὄσιος καὶ ὁμολογητὴς Ἰλαρίων ὁ τῆς Δαλματίας εἶρηκέ μοι
 ὅτι σεσωματωμένον Σατανᾶν βαστάζεις. λαβὼν οὖν αὐτὸν ἐβά- D
 πτισεν, Φώτιον ὠνομακῶς, "ἴσως" λέγων "παρέλθοι ἢ ὕργη τοῦ
 Θεοῦ ἅπ' αὐτοῦ." Σέργιος δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὁρῶν τινὰ σημεῖα
 ἐν αὐτῷ ἔλεγεν "μὴ ἄρα ἢ παρ' Ἑβραίοις ἐλπίζομένη μονάστρια,
 0 ἢ τὸν Ἀντίχριστον μέλλουσα τίκτειν, ἢ γυνή μου ἐστίν;" ἐπεὶ δὲ
 φιλομόναχοι ἦσαν, τοὺς μοναχοὺς προσδεχομένης, ἡξίου ἐνχεσθαι
 ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοῦ Φωτίου. τοῦτόν ποτε τὸν Φώτιον μειράκιον

14 ἢ om P

eam baculum misit, sic aiens "utinam esset qui illam, unaque prolem
 qua feta est, necare posset. video enim alteram Evam, serpentem utero
 gestantem ac prolem masculam. huncque deo permittente video patriar-
 cham fore, omnique veneratione habendam ac pretiosam crucem spretu-
 rum esse; declinabitque ipse ad impietatem, et multos ad periurium cru-
 cis calcata religione traducet, multosque regno caelorum variis modis, suis
 artibus excludet." ad quem Sergius "atqui si talis futurus est, ipse una
 cum matre eum perimam." cui sanctus "non poteris quod ex divina est
 permissione impedire. tibi igitur attente cave." (30) deinde eo nato,
 vocato mater Iacobo Maximinae monasterii praefecto, ad eius se pedes
 lacrimis oppleta iactavit, ut sacra eum unda tingeret. dicebat enim
 "praegnans cum essem, vidi in somnis scisso utero draconem ex me
 exiisse. sed et sanctus confessor Hilarion monasterii Dalmatae dixit
 mihi corpore indutum me Satanam utero gestare." is ergo susceptum
 infantem baptizavit, Photium vocans, ac dicens "forte transibit ab illo
 ira dei." Sergius autem eius pater, quaedam in eo signa videns, "num
 mea uxor" aiebat "ea ipsa est sanctimonialis, quam apud Hebraeos An-
 tichristum parituram expectant?" quod vero parentes monachorum stu-
 diosi erant, uxor domo lubens excipiens pro ipsis ac Photio preces fun-
 dere rogabat. hunc quandoque Photium valde adhuc puerulum, cum

σκεπὶ τυχάνοντα εἰς τὸν ἐν ἀγίοις Ἰωαννήκιον ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀνήγαγεν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐξασθαι τοῦτον παρεκάλει. ὁ δὲ ἐτοίμως ἀποκριθεὶς ἔφη “Φώτιος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ὁδοὺς σου, κύριε, εἰδέναι οὐ βούλεται.” ὁ δὲ στενάξας εἶπεν “τί τοῦτο ἔφη, πάτερ;” αὐθις ὁ γέρον “ὅτι τὰ μέλλοντα προαθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ δη-5
 P 443 λῶ σοι.” τότε ὁ Σέργιος κόνιν σπασόμενος κατήλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους. (31) εἰς μαθήματα δὲ τοῦτον ἐκδούς, μᾶλλον ἐκείνος πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ φιλοτιμότερον διέκειτο ἢ τὰ ἐκκλησιαστικά. διὸ καὶ Ἑβραίων τινὶ μάγῳ συντετυχώς, “τί μοι” ἔφη “δῶς, νεανία, καὶ ποιήσω σε πᾶσαν γραφὴν Ἑλληνικὴν ἐπὶ στόματος 10
 ἀγειν καὶ πάντα τοὺς ἐπὶ σοφίᾳ παρενδοκιμεῖν.” ὁ δὲ φησι “τὸ ἤμισυ τῆς οὐσίας αὐτοῦ προθύμως ὁ ἐμὸς πατὴρ παρέξει σοι.” ὁ
 B δὲ “οὐ χρήζω χρήματα, ἀλλ’ οὐδὲ τὸν πατέρα σου γνῶναι τὸ δρᾶμα· ἀλλ’ ἔλθε μετ’ ἐμοῦ εἰς τόνδε τὸν τόπον, καὶ ἄρνησαι τὸν τύπον ἐν ᾧ Ἰησοῦν προσηλώσαμεν, καὶ δώσω σοι παράδοξον φυ-15
 λακτόν, καὶ ἔσται ἡ ζωὴ σου πᾶσα ἐν εὐημερίᾳ καὶ πλούτῳ καὶ πολλῇ σοφίᾳ καὶ χαρᾷ.” τὸν δὲ προθύμως ἀκούσαντα, καὶ πάντα πρὸς τὴν τοῦ γόητος ἀρέσκειαν τετελεκότα. καὶ ἔκτοτε ταῖς ἀπηγορευμέναις αὐτῶν βίβλοις τῆς μαντικῆς καὶ ἀστρολογικῆς τε-
 ρατείας οὐκ ἀποσχόμενος τὸν νοῦν, (32) ἐπεὶ ἀκούων ἦν παρὰ 20
 τοῦ πατρὸς, ὡς ὑπὸ προορατικῶν ἀνδρῶν ἀκηκότος, ὅτι πολυτρό-
 C πως τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἐπιβήσεται, τοῦτο ἐν ἑαυτῷ στρέ-

1 ἔτι?

18 παντὸς et τετελεκότος P

pater ad S. Ioannicum in monte Olympo adduxisset, obsecrabat ut oraret pro illos cui ille actutum respondens, “Photius” inquit “vias tuas, domine, ut sciat, in animum non inducit.” ad quem Sergius alta ducens suspiria “ut quid, pater, hoc dixisti?” respondit senex “quae ille perpetraturus est, tibi denuntio.” tum Sergius caput cinerem aspersus e monte descendit. (31) traditus disciplinis maioribus animis atque opera, quae Graecorum erant ac gentilium, quam quae ecclesiastica, capesbat. unde etiam cum in Hebraeum quendam magum incidisset, ait illi “quid mihi, iuvenis, daturus es, faciamque ut Graecorum omnis eruditio in ore versetur omnesque sapientia vincas?” cui ille “dimidiam bonorum partem in eam rem pater libens collaturus est.” ad quem Hebraeus “pecuniis non indigeo, ac nec patrem tuum rem scire volo; sed veni mecum huc, ac signum nega in quo Iesum affiximus, inauditoque a me tibi concessio amuleto vitam omnem prospere ages et divitiis afflues, magnaue sapientia in omnibus gaudens ac laetans praestabis.” quo prone audito, exque impostoris voluntate omni peracto negotio, eo ex tempore nullum finem fecit libros eorum prohibitos divinationum ac astrologicae vanitatis legendi iisque animum addicendi. (32) quod autem ex patre audierat accepisse illum a viris spiritalibus ac futurorum intelligentia praeditis, fore ut vario astu ac machinamentis patriarchalem

φων Γρηγορίῳ τινὶ τῆς Συρακούσης ἐκκλησίας γενομένῳ ἐπισκόπῳ, ὃς καὶ Ἀσβετιάς ἐκαλεῖτο, καθήρητο δὲ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Μεθοδίου διὰ τε πολλὰ ἄλλα καὶ διὰ τὸ παρ' ἐνορίαν χειροτονῆσαι Ζαχαρίαν τὸν τοῦ πατριάρχου Μεθοδίου πρὸς Ῥωμαίων ἀποστα-
 5 λέντα πρεσβύτερον, φιλιάζεται σὺν τούτῳ τε καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπ' ἐγκλήμασι καθηρημένοις, ὧν ὑπῆρχεν Εὐλάμπιος ὁ Ἀπαμείας καὶ Πέτρος ὁ Συλαίων καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς πλείστοι, οἳ εἰς τὸν οἶκον Φωτίου συνερχόμενοι καὶ μετὰ Γρηγορίου στρεφόμενοι κατὰ τοῦ D
 μεγάλου Ἰγνατίου μελετῶντες ἦσαν· οὓς καὶ συναθροισθεῖσα ἐν
 10 τῷ πατριαρχείῳ μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων σύνοδος πάντας καθήρησε καὶ ἀπεκήρυξε. τοῦτον τὸν Φώτιον Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως, χειροτονεῖ πατριάρχην. ὃς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ζητεῖ τὸ ἰδιόχειρον αὐτοῦ γράμμα, ὅπερ πρὸς τοὺς μητροπολίτας ἐποίησεν, ἥνικα τοῦτον εἰς χειροτονίαν ἤγαγον, ὡς
 5 δῆθεν ἰδεῖν τι ἐν αὐτῷ βουλόμενος. εἰσάγεται οὖν ὁ χάρτης, καὶ ζητεῖται ἀσφάλειαν ἵνα μὴ διαρρηχθῆναι. οἳ δὲ τοῦ Φωτίου τὸν ἀντίχειρα τοῦ κρατοῦντος αὐτὸν κλάσαντες τὸν χάρτην ἀνέσπασαν, P 444
 ὃν καὶ χειρωσάμενος Φώτιος εἰς λεπτὰ κατέκοψε, λέγων "οὔτε ὑμᾶς οὔτε τὸν Ἰγνάτιον ἐπίσκοπον ἔχω."

0 33. Τῷ β' ἔτει, Φωτίου τὸν τίμιον σταυρὸν εἰς τὴν ἐορ-
 τὴν ὑψοῦντος, μοναχός τις πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου ἐστὼς διο-

4 leg. Ῥώμην, Combef.
 διαρρηχθῆ?

15 ὁ om P

16 ἀσφάλεια ἵνα μὴ

demum thronum conscenderet, hoc animo versans, cum Gregorio Syracusanae quondam ecclesiae episcopo (qui et Asbetas vocabatur, et a magno Methodio cessare iussus erat tum ob alia plura, tum quod extra paroeciam Zachariam, eiusdem Methodii patriarchae ad Romanum antistitem presbyterum nuntium, ordinaverat) cum illo aliisque praeterea quibusdam, ob scelera perinde gradu motis, amicitia iungitur. in illis erant Eulampius Apamiensis et Petrus Sylaei aliique cum eis plurimi. hi itaque in Photii domum convenientes et cum Gregorio versantes consilia struebant adversus magnum Ignatium; quos ipsos, collecta in patriarchalibus aedibus metropolitaram episcoporumque synodus omnes exauctoravit atque proscripsit. hunc Photium Bardas Caesar, Michaelis imperatoris avunculus, patriarcham creat. is brevi post, quas manu propria scriptas metropolitae literas dederat tum cum ipsum ordinaturi convenerant, petit, tanquam scilicet aliquid in eis inspecturus. allatum ergo diploma est, fidemque exigunt ne illud diffringatur. at qui Photii partium erant, vi arreptum e manu tenentis chartam disciderunt; quam et Photius apprehendens minutim conscidit, dicens "neque vos episcopos habeo nec Ignatium."

33. Anno secundo, cum Photius venerandam crucem per diei eius solennia exaltaret, monachus quidam haud procul ab altari stans, vir

ρατικὸς εἶδεν θείαμα ξένον, ὅφιν παμμεγέθη τὰς χεῖρας τοῦ Φω-
 τίου κρατοῦντα, τὸν δὲ σταυρὸν τὸν τίμιον ἐφ' ἑαυτοῦ ἀννησού-
 μενον. σύντρομος δὲ γεγωνὸς μεγάλα ἔκραζε καὶ σύντομον τὸ
 κύριε ἔλέησον. καὶ τινες σὺν αὐτῷ εὐλαβεῖς ἰστάμενοι τὸ αἴτιον
 B ἀνηρώτων, καὶ αὐτὸς τὴν ὀπτασίαν εἶπεν αὐτοῖς. οἱ δὲ ἦσαν τῶν 5
 ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας πρεσβυτέρων. οὗτοι δὲ πρὸς τὸν εὐλαβῆ καὶ
 διορατικὸν τοῦτον μοναχὸν εἶπον ὅτι καὶ ἡμεῖς λειτουργοῦντες μετ'
 αὐτοῦ οὐδέποτε ἠκούσαμεν αὐτοῦ εὐχὴν λαλοῦντος ἀλλὰ τῶν θύ-
 ραθεν ποιητῶν ὑποψιθυρίζοντος ῥήματα· τὸ δὲ χαλεπώτερον, ὅτι
 καὶ ὑποκάτω τῆς θείας καὶ ἁγίας τραπέζης ἡμεῖς δυσωδέστατον 10
 ζυμετόν. (34) καὶ διηγήσατο ἡμῖν Ἰωάννης ὁ ἡσυχαστής, ἀνὴρ
 θεοφόρος καὶ προορατικὸς ἀληθής, ὅτι ἐν τῷ σπηλαίῳ ποτὲ σφο-
 δρῶς καθεζομένου μου δύο τινὲς ἠγούμενοι Εὐθύμιος καὶ Ἰωσήφ
 C ὑπὸ Φωτίου σφοδρῶς διωκόμενοι παρέβαλον πρὸς με· καὶ καθὼς
 ἔδωκεν ὁ θεός, ἐστήριξα αὐτούς, καὶ τελευταῖον εἰπὼν “ὁ ὑπο- 15
 μείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται” ἀπέλυσα αὐτούς. τῇ δὲ
 ἐπιούσῃ νυκτὶ πρὸ τοῦ ἀφηνῶσαι με παρέστη μοι Αἰθίοψ μέγας
 καὶ ἀπενκτός καὶ ἰδεῖν φοβικός, ὃς ἤπλωσε κρατῆσαι τοῦ λαιμοῦ
 μου πρὸς τὸ ἀποπνίξαι με. εὐθὺς δὲ ἐγὼ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ
 ποιήσας καὶ θαρρήσας ἐκράτησα αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρός, καὶ “τίς 20
 εἶ σὺ” λέγων, “καὶ τί τὸ ὄνομά σου, καὶ τίς ὁ ἀποστείλας σε ἐν-
 ταῦθα, καὶ δι' ἣν αἰτίαν.” αὐτὸν δὲ ἀποκριθέντα εἰπεῖν “ἐγὼ
 D εἰμι ὁ δυνατὸς μὲν τοῦ Βελίαρ, ὑπουργὸς δὲ Φωτίου· ὄνομα δὲ

futurorum intelligentia perspicax, inauditam rem vidit ac plane insolitam, ingentis molis serpentem Photii adstringentem manus, cum veneranda crux ipsa a se ipsa exaltaretur. rei ergo spectaculo territus magna contentaque voce clamare “domine, miserere.” clamoris causam exquirentibus, qui cum illo stabant viri religiosi, visionem illis aperuit. erant hi ex ecclesiae presbyteris, qui et ipsi venerabili huic ac spiritali monacho dixerunt, “nos quoque cum illo rem sacram peragentes nunquam solennem precationem dicentem eum audivimus, sed profanorum vatium verba submurmurantem. quod vero his gravius est, etiam sub divina sacraque mensa foetoris pessimi vomitum egerit.” (34) narravit nobis Ioannes Solitarius, vir divinus ac spiritu prophético praeditus, verae istud narrationis. “cum quandoque ipse graviter habens in specu mea sederem, duo quidam monachorum praepositi Euthymius et Ioseph, quos Photius dire persequeretur, ad me venerunt; quibus quantum deus dedit a me confirmatis, atque ad extremum adiecto, qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Matth. 10 22), a me eos dimisi. sequenti autem nocte priusquam obdormiscerem, adstitit mihi Aethiops magnus et horribilis adspectuque terribilis, et ut tenens gutture suffocaret, manus explicavit. mox ego crucis me signo muniens, assumptaque fiducia, quisnam vero es tu, aio, quodve tibi nomen? ac quis te huc, ac quare, misit? qui respondit, ego sum potens Beliaris Photiique minister: no-

μοι Λεβούφας. συνεργὸς γοήτων καὶ φαρμακῶν, ὀδηγὸς μοιχῶν καὶ ληστῶν, φίλος δὲ Ἑλλήνων καὶ τοῦ ξμοῦ ἐν κρυπτῷ θεράποντος Φωτίου. ἀπέστειλε δέ με ὁ ἔξουσιάζων με εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ διὰ τὰς χθρὲς κατ' αὐτοῦ ἀτιμίας, τοῦ περιεργύσεσθαι σε, ὅπως μεταμεληθεὶς ἀποδέξῃ αὐτὸν καὶ ἄλλοτριωθῆς τοῦ θεοῦ, καθὼς καὶ ἄλλοις τοῦτο πεποίηκεν πολλοῖς. ἀλλὰ σὺ με τῷ ὄπλῳ τοῦ σταυροῦ ἀνίσχυρον ἔδειξας." τότε ἐγὼ κατήργησα αὐτὸν τῷ τιμίῳ σταυρῷ, καὶ ἄφαντος ἐγένετο.

35. Ἐν μιᾷ νυκτὶ συνέβη γενέσθαι σεισμοὶ μεγάλοι· καὶ αὐτὸς ὁ Φώτιος ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος δημηγορῆσαι εἶπεν ὅτι οἱ σεισμοὶ οὐκ ἐκ πλήθους ἁμαρτιῶν ἀλλ' ἐκ πλησμονῆς ὕδατος γίνονται, καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος δύο ψυχὰς ἔχει, καὶ ἡ μὲν μία ἁμαρτάνει, ἡ δὲ ἕτέρα οὐκ ἁμαρτάνει. τούτων ἀκούσας ὁ πρωτοασηκηρῆτις καὶ ἀπελθὼν εἶπεν τῷ βασιλεῖ ὅτι οἱ δοῦλοι ἡμῶν ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς, λέγοντες ὡς ἡμεῖς ἠλπίζομεν μίαν ψυχὴν ἔχειν, καὶ ἐλαμβάνομεν ἐκάστῳ μηνὶ ἀνὰ μοδίους δύο· νῦν δέ, ὡς διδάσκει ἀναφανδὸν ὁ πατριάρχης, δύο ψυχὰς ἔχει ἕκαστος, καὶ δεῖ ἄλλους δύο μοδίους προσθεῖναι ἡμῖν. καὶ ὁ βασιλεὺς γενάσας εἶπεν "οὕτως δογματίζει ὁ Χαζαροπρόσωπος;" προσκαλεῖται οὖν εὐθὺς τὸν πατριάρχην, καὶ πνθάνεται ὡς δῆθεν θυμούμενος "οὕτως δογματίζεις, ὦ μαρζούκα, δύο τὸν ἄνθρωπον ἔχειν ψυχὰς;" ὁ δὲ ταῖς πιθανολογίαις δολερῶς τοῦτον ὑπεισελθὼν

men mihi Lebufas; praestigiatorum adiutor ac veneficorum, moechorum dux et latronum, Graecorum amicus ac Photii, qui meus in occulto servus est et cultor. misit me vero dominus meus ultum serio, quae in eum probra heri iactata sunt, curiosiusque observatum, quo nimirum poenitentia ductus ipsum recipias atque a deo alienus fias, quod et non paucis aliis fecit. tu enim vero crucis armatura invalidum cassumque reddidisti. tum ego venerandae crucis signaculo ipsum profligavi, evanuitque ex oculis.

35. Quadam nocte contigit terram magnis motibus quati; cumque Photius pro concione ad populum oraturus ambonem ascendisset, dixit terrae motus non ex peccatorum multitudine oriri, sed ex aquarum exuberantia. item singulos homines duplici anima praeditos esse: ex his unam peccare, alteram a peccato immunem esse. hoc cum audisset qui primus a secretis erat, ad imperatorem veniens in haec verba locutus est. "servi nostri vim faciunt, qui dicant, sperabamus nos una praeditos anima, eique procurandae duos singuli quot mensibus modios accipiebamus. nunc autem, ut palam docet patriarcha, quisque duas animas habet; ideo necesse est ut duo alii modii nobis adiciantur." tum imperator in risum solutus "sicne docet qui vultu Chazarus est?" mox itaque accersito patriarcha ex eo sciscitatur irati specie, "sicne doces, o Marzuca, hominem duplici anima praeditum esse?" at ille, probabilibus sermonibus ei dolo imponens, persuasit non se ita dixisse, sed de

ἔπεισεν ὡς περὶ ἄλλων ὑποθέσεων εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ οὕτως. τούτῳ Γρηγόριος ὁ Συρακούσης ἠρώτησε “τί τὸ μαρζούκας σημαίνει;” ὁ δὲ εἶπεν “τὸ μάρ κύων, τὸ ζού σῶρε, τὸ κάς κάσσυμα· τουτέστι κύων ἔλκων δέρμα.”

36. Ἐργαστηριακὸς δὲ τις, ὡς οἱ ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες
C ἔβεβαίωσαν, εἰς τὰς Σοφίας τὴν οἰκῆσιν ἔχων, ἐπὶ πολλαῖς ταῖς
 ἡμέραις ψυχορραγῶν καὶ τὴν γλωτταν καὶ τὰ χεῖλη καὶ τὰς χεῖ-
 ρας ἐσθίων ἀποψῦξαι οὐκ ἠδύνατο. μικρὸν δὲ ἀνασφίγλας εἶπεν
 “γινώσκετε, ἀδελφοί, ὅτι ὁ πατριάρχης Φωτίος ἐδίδαξέ με μὴ
 κοινοῦν νῆστις. διὸ καὶ ἄ βλέπετε πανθάνω, καὶ ἀποθανεῖν
 οὐ δύναμαι.” καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ
 Φωτίου.

37. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτι ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ
 κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν, τὸν Ὁρύφαν ὑπαρχον ἐν τῇ πόλει καταλι-
D πών· ὃς καὶ τὸν βασιλέα ἤδη τὸ Μαυροπόταμον καταλαβόντα
 δηλοῖ τὴν τῶν Ῥῶς ἄφιξιν, πλοίων οὖσαν διακοσίων. ὁ δὲ βα-
 σιλεὺς εὐθὺς ὑποστρέφει, μηδὲν ὄλως ἐργασάμενος.

38. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτι οἱ Ῥῶς ἔνδοθεν τοῦ Ἱεροῦ φθάσαν-
 τες πολλὴν εἰργάσαντο φόνον. περικυκλοῦσιν οὖν τὴν πόλιν· καὶ
 τοῦ βασιλέως μόλις διαπερᾶσαι ἰσχύσαντος, εὐθὺς·σὸν τῷ πα-
 τριάρχῃ Φωτίῳ τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου ναὸν καταλαμ-
 βάνουσι, καὶ μεθ' ὑμνωδιῶν τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες
 μαφόριον τῇ θαλάσῃ ἄκρως προσέβαψαν· καὶ νηνεμίας οὖσης

aliis rebus sermonem habuisse. quaerebat ex illo Gregorius Syracusanus quid vox illa Marzucas sibi vellet. respondit ille mar canem esse, zu trahere, cas pellem: hoc est, canis trahens pellem.

36. Faber quidam (reique, qui audierant atque viderant, serio fidem faciebant), cuius ad Sophias aedes erant, per dies multos animam agens, linguamque et labia ac manus exedens, spiritum efflare non poterat. tantisper vero a stupore emergens saniorique mente effectus “scitote, fratres,” aiebat, “Photium patriarcham me docuisse ne ieiunus communicarem. idque in causa est ut haec quae videtis patiar, et ut mori non valeam.” haecque locutus animam efflavit. atque haec hactenus dicta de Photio.

37. Anno imperii Michaelis nono expeditione suscepta imperator adversus Agarenos proficiscitur, Orypha praefecto in urbe relicto. iamque ad Mauropotamum castra posuerat, cum ille Russos ducentarum navium classe adventare nuntiat. quo audito imperator, re prorsus infecta nullaque consorta pugna, confestim revertitur.

38. Anno imperii Michaelis decimo Russi, cum in Hierum penetrassent, multas caedes fecerunt. urbem itaque vallo cingunt, ac cum vix imperator traicere potuisset, statim cum Photio patriarcha ad sanctae dei genitricis, quod est in Blachernis, veniunt; eductamque cum canticis eiusdem dei genitricis sacram vestem ac pallium mari leviter

ἐθθὺς ἀνέμων ἐπιφοραὶ καὶ τῆς θαλάσσης ἡρεμούσης κυμάτων P 446
ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγεγόνεισαν, καὶ τὰ τῶν ἀθέων Ρῶς
πλοῖα κατεΐγησαν, ὀλίγων ἐκπεφευγόντων τὸν κίνδυνον.

39. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελύσει διερχομέ-
5 νου, καθιζόμενος ὁ πατρίκιος Δαμιανὸς ἐν τῷ ὥρολογίῳ, ὁ καὶ
παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη τιμῆσαι αὐτόν. ὁ δὲ θνητωθεὶς
τῷ βασιλεῖ κλαίων τοῦτο ἀπήγγειλεν, καὶ ὅτι εἰς ὄνειδος τῆς σῆς
βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι. ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξορῶζει
τὸν παρακοιμώμενον Δαμιανὸν ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ προ-
10 βάλλεται Βασίλειον τὸν πρωτοστράτορα αὐτοῦ παρακοιμώμενον. B
τοῦτο ὁ Καῖσαρ ἰδὼν ἐλυπήθη λίαν, καὶ ἐζήτει ἀποκτεῖναι Βα-
σίλειον.

40. Τῷ ἰα' αὐτοῦ ἔτει ἐχώρισεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τὸν
Βασίλειον τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Μαρίας, καὶ δέδωκεν αὐτῷ γυ-
15 ναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγηρίαν, διορισάμενος αὐτῷ κυρίως αὐτὴν
ἔχειν· ἦν γὰρ αὐτῇ τοῦ βασιλέως παλλακὴ, καὶ πάνν ἡγάπα αὐ-
τὴν ὡς εὐπρεπῆ. τὴν δὲ προτέραν αὐτοῦ γυναικα Μαρίαν, δοὺς
χρυσίον καὶ πλοῦτον πολύν, ἀπέστειλεν εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ
τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασιλείῳ τοῦ ἔχειν αὐτὴν ἰδίως. C
20 ὁ μὲντοι Καῖσαρ καὶ ὁ Βασίλειος ὑπεβλέποντο ἀλλήλους, ζητοῦν-
τες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνέλη. διὸ καὶ ἐλοιδόρει τὸν Καῖσαρα
Βασίλειος πρὸς τὸν βασιλέα ὡς κατ' αὐτοῦ μελετῶντα. ὁ δὲ

11 ὁ om P

intinxerunt; cumque nulla perflaret aura, ventorum statim orti impetus,
tranquilloque mari ac sedato continui fluctus excitati. impiorum Russo-
rum fractae naves ac quassatae, cum paucae evasissent periculum.

39. Barda Caesare solenni processu ac pompa coram transeunte,
Damianus patricius et accubitor in horologio sedens illi honoris causa
minime assurrexit. ea re ille exasperatus lugens imperatori refert, id-
que animo cogitantem ait non assurexisse, ut regiam ipsam maiestatem
iniuria probroque violaret. hoc audito imperator, Damiano ad S. Ma-
mantis ablegato, Basilium protostratorem accubitorem praeficit. videns
autem Caesar rem molestissime habuit, necemque Basilio machina-
batur.

40. Anno eius imperii undecimo Michael Basilium cogit dato libello
repudii Mariam coniugem dimittere, tradita ei uxore Eudocia Ingerina;
iussumque illi ut rato eam coniugio haberet. erat enim illius concubina,
quam summe diligebat eo quod forma venustissima esset. priorem vero
uxorem Mariam auro aliisque divitiis donatam ad sua remisit. Theclam
autem sororem suam Basilio despondit, ut privatim eam haberet. ceterum
Caesar et Basilius sibi mutuo suspecti erant, atque alter alterum
tollere quaerebant. eam ob rem Basilius apud imperatorem expostulat
moliri in eum Caesarem. verum haec ille ut deliria audiebat. quamob-

ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουεν. διὸ καὶ σπεύδων πληροφορῆσαι τὸν βασιλέα συμφιλιούται Συμβάτιῳ πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, γαμβρῷ τοῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὅρκων βεβαιούσιν ἀλλήλους τὴν εἰς αὐτοὺς ὁμόνοιαν. ἐπληροφόρει δὲ Συμβάτιον Βασίλειος δι' ὅρκων φρικτῶν ὅτι τοῦ βασιλέως πολλά σε ἀγαπῶντος βούλειαι 5
D Καίσαρα προβάλλεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου τοῦτο ποιῆσαι ἀδυνατεῖ. ἐν τούτοις ἀπατηθεὶς ὁ Συμβάτιος γέγονε κατὰ
 τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα ἐξωμόσατο πληροφορήσας αὐτὸν πῶς ὁ Καῖσαρ βούλειαι 10
 σε, φησὶν, ἀνελεῖν, ἐξεμπῶν καὶ τὰ τῆς βουλήs. ὁ δὲ βασιλεὺς 10
 τοῖς ὅρκοις Συμβάτιου πεισθεὶς καὶ τοῖς λόγοις Βασιλείου βεβαιωθεὶς ἐνδομύχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. ὁ δὲ Βασίλειος πάντα σκευασάμενος κατὰ τοῦ Καίσαρος, ἐν δὲ τῇ πόλει μηδὲν ποιῆσαι δυνάμενος, πείθει τὸν βασιλέα κινῆσαι στόλον κατὰ τῆς Κρήτης. καὶ
 τούτου γινομένου Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδα Καίσαρα παρῆγει 15
P 447 ὑποστέλλεσθαι καὶ συντηρεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ Βασιλείου. ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα ἐπεφωνεῖτο φεῖδεσθαι τοῦ Βασιλείου. ἐπεὶ δὲ
 προέλευσις τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις ἐτελεῖτο, εὐαγγελίου τελεσθέντος ἀνῆλθεν ὁ τε πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ
 βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ Βασιλείῳ παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς 20
 Κατηχομένοις· καὶ τοῦ πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ κυρίου, ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, βάψαντες ὁ τε

3 ἀλλήλοις?

15 Βάρδα τῷ Καίσαρι?

rem etiam Basilius fidem imperatori facturus amicitias iungit cum Symbatio patricio ac dromi logotheta, Caesaris genero; iuratamque alter alteri concordiam firmant. aiebat Basilius horrendisque iuramentis adstruebat diligi eum plurimum ab imperatore, ac velle Caesarem provehere, nec tamen propter eius socerum id posse praestare. his deceptus Symbatius adversus Bardam Caesarem socerum suum coniurat; ingressusque ad imperatorem, iureiurando velle Bardam Caesarem eum interficere affirmat, ipsas quoque insidias narrans. imperator Symbatii iuramentis credulus, ac Basilius verbis persuasus, intus animo in Caesarem insidias condebat. Basilius autem quae erant perdendo Caesari, cuncta instruxerat; cumque rem in urbe praestare non posset, auctor est imperatori, ut classem adversus Cretenses educat. haec cum gererentur sicque res in procinctu esset, Leo philosophus Bardam Caesarem admonerat ut se subduceret sibi a Basilio caveret: Caesar vero imperatorem in Basilius proniorem esse respondebat. quod autem processus diei annuntiationis in Chalcooprataeis peragebatur, lecto evangelio ascendit Photius patriarcha, et imperator cum Caesare et Basilio accubatore ad Catechumena; tenenteque patriarcha in manibus pretiosum corpus et sanguinem domini nostri Iesu Christi, intingentes imperator pariter ac

βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος τοὺς τιμίους ἐπέγραψαν σταυροῦς, ὄρκω
 βεβαιώσαντες τὸν Καίσαρα ἀφόβως συνελθεῖν αὐτοῖς ἐν τῷ ταξι-
 δίῳ. ὁ δὲ φιλόσοφος Λέων φανερώς παρηγγύα τῷ Βάρδα μὴ **B**
 ἐξελθεῖν σὺν αὐτοῖς, ἐξερχομένῳ δὲ ἔλεγεν μὴ ὑποστρέφειν.
 5 (41) καὶ σημεῖα τῷ τούτου θανάτῳ παρηκολουθήκεσαν. σεισμῶ
 γὰρ γεγονότος ἐπεπτώκει τὸ ἄγαλμα ὃ κατὰ τὴν ἁγίαν Ἄνναν τὸ
 δεύτερον ἐπὶ κίονος ἴστατο· ὅπερ διαγγελθὲν παρὰ Καίσαρος
 Λέοντι τῷ φιλοσόφῳ σιφῶς διηρημένετο, τὸν ἐκ πρώτου ἀνα-
 κτος δεύτερον ἐκπεσεῖσθαι διὰ θανάτου. ἀλλὰ καὶ ἐσθῆς αὐτῆ
 10 ἔξαποσταλεῖσα παρὰ Θεοδώρας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς τοῦ προσήκον-
 τος μήκους ἔλλείπουσα, ἥ τινὲ πέρδιξ χρυσόπαστος καθιστόρητο·
 ἦν προσδέξιμνος ἐπνυθάνετο αὐτῇ τί κεκοκόβωται; ὡς οἶμαι, **C**
 φησίν, ἀμφοτέροις τὴν λύσιν προεζωγράφησε, διὰ μὲν τῆς πέρ-
 δικος τὸ πρὸς αὐτὸν δολερὸν, διὰ δὲ τοῦ ἑλλιποῦς τὸ ἑλλιπὲς τῶν
 15 ἑαυτοῦ ἡμερῶν ἀνιτιτόμενος. καὶ ὄναρ δὲ ἐθεάσατο τοιοῦτον.
 ἐδύκει ἑορτασίμου ἡμέρας ὁ Καῖσαρ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆ ἁγίᾳ
 τοῦ Θεοῦ σοφίᾳ προσπεφοιτηκέναι καὶ συνήθους λαμπρότητος.
 ὡς δὲ πρὸς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ἦσαν, λαμπροφόροι τούτοις
 ἀνεφάνησαν ἄγγελοι, καὶ πρὸς τοὺς ἕσω διώπτετό τις ὑπεράνω
 20 γηραιὸς θρονίζόμενος, καὶ οὗτος Πέτρος ὁ ἀπόστολος, ᾧ Ἰγνά-
 τιος γονυπετῶν δάκρυσιν ὑπῆν ὑπομιμνήσκων ὑπὲρ ὧν λωβηθεῖς **D**
 ὑπομεμενῆκει. ὁ δὲ διὰ τὸ πάθος συνδιατεθεῖς αὐτῷ ἔφη τὴν
 ἐκδίκησιν ἐκ χειρὸς κυρίου ἀποίσεισθαι. καὶ εὐθὺς ἐνὶ τῶν ἴστα-

6 Ἄννην P

22 δὲ om P

Basilius venerandas cruces subscripserunt, iureiurando Caesari fidem
 obstringentes, omnis ut metus securus eam cum illis expeditionem susci-
 peret. Leo autem philosophus Bardam palam monebat ne cum illis egre-
 deretur: sin minus, reversurum non esse. (41) signa quoque eius necis
 secuta sunt. factō enim terrae motu statua quae ad sanctam Annam in
 columna secundo ordine stabat, collapsa est. rettulit Bardas Leoni phi-
 losopho, isque sic palam exposuit, ei qui a primo imperatore secundus
 sit, imminere ruinam mortis. sed et quod soror Theodora paludamen-
 tum miserat, iusta minus longitudine inventum, cui perdis auro intextus
 erat. accepta ille veste percontabatur quorsum brevior facta esset; ut-
 que existimo, vitae finem ambobus praesignabat: nempe perdisicis sym-
 bolo structas ei dolo insidias, brevitae breves illius dies innuebat. sed
 et eiusmodi conspexit somnium. videbatur sibi Caesar cum imperatore
 solenni die ad sanctae dei sapientiae solito splendore ac cultu advenisse,
 cumque ad sanctum altare prope accessissent, angelos in candido habitu
 illis apparuisse. intra cancellos senior quidam solio sublimis cerneba-
 tur. erat is Petrus apostolus; cui Ignatius in genua supplex lacrimis-
 que opletus, quae passus ab eo erat, mala exponebat. Petrus rei acer-
 bitate motus, virumque miseratus, "ex domini" inquit "manu, ultionem

μένων αὐτῷ δύο χρυσενδύτων ὡσεὶ πραιποσίτοις μάχαιραν ἐπίδωσι, καὶ φησιν τάχει ἐκνεύσας τὸν μὲν βασιλέα τῷ δεξιῷ ἀφώρισεν, τὸν δὲ θεόργιστον Καίσαρα, οὕτως εἰπών, τοῖς ἀριστεροῖς, καὶ διὰ ταύτης μεληδὸν τιμωρήσασθαι. οὗ δ᾽ ἦθεν ἐξιμένον, καὶ περὶ τοῦ Μιχαὴλ διειρήκει τὴν τομὴν ἀπεκδέχεσθαι, ἀποκαλῶν 5 αὐτὸν ἀσεβότεκνον.

42. Μετὰ γοῦν τὸ πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ
 P 448 στρατοῦ ἦλθεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων, καὶ Βασίλειος
 κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐμελέτα. ἦσαν δὲ ἐν τῇ βουλῇ Μαρριανὸς ὁ
 ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Συμβάτιος ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος καὶ Βάρ- 10
 δας ὁ ἀδελφὸς Συμβατίου καὶ Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Λέων ὁ
 Ἀσσύριος ἐξάδελφος αὐτοῦ, Ἰωάννης τε ὁ Χάλδος καὶ Κωνσταν-
 τῖνος ὁ Τοξαρεῦς. διέγνω δὲ ταῦτα Ἰωάννης ὁ Νεατοκόμιτος, καὶ
 δηλοῖ διὰ Προκοπίου τῷ Καίσαρι. ὁ δὲ ἀντιδηλοῖ αὐτῷ “νέος
 εἶ, καὶ ληρεῖς ἐγείρων ζιζάνια.” ἄπνος δὲ ὁ Καῖσαρ διατελέσας, 15
 B ὄρθρον βαθεὸς τοὺς αὐτοῦ πάντας προσκαλεσάμενος διεσάφησε τὰ
 λαληθέντα αὐτῷ καὶ βουλήν ἐζήτηι. Φιλόθεος δὲ ὁ πρωτοспа-
 θάριος καὶ γενικὸς προσφιλεὶς αὐτοῦ ὦν λέγει τῷ Καίσαρι “αὔριον,
 δέσποτα, περιβαλοῦ τὸν χρυσοπέρικόν σου χιτῶνα καὶ ὄφθητι
 τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται.” τοῦ δὲ 20
 ἡλίου ἀνατείλαντος ἵππῳ ἐπιβὰς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ
 βασιλέως μετὰ στολῆς λαμπραῦς, πολλῶν περικυκλούντων αὐτόν.

2 σφισιν margo P ἀφορίσαι? 10 τοῦ om P 12 Χάλδης P
 16 βαθείας P

nancisceris.” moxque uni duorum illi adstantium, aureis vestibus prae-
 positorum more fulgentium, gladium tradit; statimque innuens, impera-
 torem quidem a dextris posuit, a sinistris vero dei irae devotum, sic
 dictum Caesarem, atque frustatim gladio concidendum. quo exeunte,
 de Michaele adiecit, ipse quoque exspectaret se concidendum; appellans
 improbam prolem.

42. Post pascha itaque imperator ingentibus copiis stipatus ad
 Thracesium thema venit. porro Basilius Caesaris necem machinaba-
 tur. erant autem in consilio Marianus eius frater et Symbatius Caesaris
 gener, Bardas quoque frater Symbatii et Petrus Bulgarus et Leo Assy-
 rius eius consobrinus, Ioannes quoque Chaldes et Constantinus Toxaras.
 innotuit res Ioanni Neatocomito, nuntiatque per Procopium Caesari.
 cui ille vicissim “iunior es, et deliras, zizania seminans.” insomnem
 Caesar noctem egit, summoque diluculo suis omnibus in consilium vo-
 catis declaravit quae sibi dicta erant, rogans quid illi facto opus puta-
 rent, eorum sententiam. cui Philotheus protospatharius et generalis,
 Caesaris propensius amicus, “mane” inquit, “domine, auream caesii
 coloris chlamydem tuam induere, teque coram inimicis palam exhibe,
 fugientque a facie tua.” orto itaque sole, conscenso equo, fulgenti
 habitu, ingenti satellitio Caesar ad imperatorem venit. occurrit Basi-

ἐλθὼν δὲ Βασίλειος καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας εἰσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ ἔφη “ τοῦ λαοῦ παντός, δέσποτα, συνειλεγμένου πρόστατε διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ.” καὶ εὐθὺς ὁ Βασίλειος ὑπισθεν ἐστὼς δίδωσιν αὐτῷ μετὰ ξίφους. οἱ δὲ λοιποὶ 5 μεληδὸν αὐτὸν κατέκοψαν, τοῦ βασιλέως βλέποντος καὶ σιωπῶντος. ἦν δὲ ὡσεὶ ὦρα τρίτη. καὶ εὐθὺς ὑποστρέφουσι πρὸς τὴν πόλιν. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκριτά, μοναχὸς τις ἐφ’ ὑψηλῆς τῆς πέτρας ἐπεφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ “ καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὦ βασιλεῦ, τὸν ἰδίον σου καὶ συγγενῆ 10 ἀνελών. οὐαὶ σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας.” θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος πέμπουσιν ἀνελεῖν τὸν μοναχόν. οἱ δὲ πικρατυχόντες ἔπεισαν τὸν ἀποσταλέντα ἄνουν καὶ δαιμονῶντα εἶναι τὸν μοναχόν. διὸ καὶ μόλις παρῆλθεν ὁ μοναχὸς τῆς τιμωρίας.

43. Τῇ δὲ ἁγίᾳ πεντηκοστῇ ἔσπευεν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ Φώτιος πατριάρχης ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ Βασίλειον τὸν παρακοιμώμενον εἰς βασιλείᾳ, τόμον ἀναγνοὺς διὰ Κάστορος ἀσηκρητίτις ἔχοντα οὕτως. “ Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπέξήγαγέ με τῆς πόλεως· καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ 20 Βασιλείου ἐμηνύθη μοι, οὐκ ἐν τοῖς ζῶσιν ἦμην. ὄθεν καὶ ἐτελεύτησεν ὑπὸ τῆς ἰδίας ἁμαρτίας. Θέλω δὲ Βασίλειον τὸν παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με καὶ πόθον πρὸς με πολὺν ἔχοντα,

lius, manumque apprehensum ad sacrum intus cubiculum adduxit, aitque imperatori “ collecto, domine, omni exercitu, iube in Cretam transfretare.” moxque Basilius a tergo stans Caesari ensem adigit. reliqui membratim concenterunt, spectante imperatore ac conticente. hora erat fere tertia; statimque in urbem revertuntur. cumque ad emporium Acrita venissent, monachus quidam ex alta rupe imperatori elata firmaque voce clamabat “ egregia sane, imperator, tua haec expeditio, quod necessarium tuum ac cognatum occidisti. vae tibi, qui haec feceris.” iratus imperator et Basilius mittunt qui monachum occisuri essent. verum qui aderant, ei qui missus spiculator erat monachum dementem esse actamque a daemone etiam atque etiam asseverant; quo factum est ut vix tandem ille poenam evaderet.

43. Per sancti autem diei pentecostes solennia Michael imperator Photiusque patriarcha in S. Sophiae Basilium accubitorem imperatorem crearunt, lecto tomo per Castorem a Secretis, in haec verba “ Bardas Caesar mihi necem machinatus est, inque eam rem malo dolo eduxit ex urbe; ac nec inter vivos numerarer, nisi a Symbatio et Basilio mihi nuntiatum fuisset. quapropter etiam suo ille scelere mortuus est. Basilius autem accubitorem velut fidelem meaeque maiestatis servatorem, quique ab hoste me liberaverit atque ingenti amore prosequatur, custo-

P 449 εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ προνοητὴν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς βασιλέα.” καὶ εὐφήμεσαν πάντες “Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ τὰ ἔτη.” ὁ δὲ τὸν τόμον ἀναγνοὺς Κάστωρ ὁ ἀσηκρητὶς ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ καὶ ἐλθὼν εἰς μονὴν ἀνδρῶν ἔμεινεν μέσον λιβαδίου. ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέαρ, καὶ πεσὼν ἐν αὐτῷ 5 ἀπεινήγη.

44. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἰδὼν ὅτι ἐν-
επαίχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, εἰς μῖσος αὐτοῦ κινεῖται· καὶ συμ-
βουλευσάμενος μετὰ Γεωργίου τοῦ Πηγάνη αἰτεῖται στρατηγὸς
B προβληθῆναι, καὶ γίνεται. ἀντ’ αὐτοῦ δὲ προβάλλεται λογοθέ- 10
της τοῦ δρόμου ὁ Γοῦμερ. καὶ ἐξελθόντες ἅμα ὁ τε Συμβάτιος
καὶ ὁ Πηγάνης καταστρέφουσι τὸν λαὸν καὶ πυρπολοῦσι τὰς χώρας
(ἦν γὰρ καιρὸς τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν
δὲ Βασίλειον ἀποκηρύττοντες. τοῦτο μαθόντες οἱ βασιλεῖς γρά-
φουσι τοὺς λοιποὺς στρατηγοὺς καταπολεμῆσαι αὐτούς. Νικη- 15
φόρος δὲ ὁ Μαλείνιος ἔγραψεν ἔγγραφα μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ,
ἵνα δόλῳ τούτους κρατήσωσι καὶ μὴ εἰς ἐμφύλιον ἐμπέσωσι πόλε-
μον. κρατεῖται οὖν ὁ Πηγάνης, καὶ εἰσαχθεὶς ἐν τῇ πόλει ἀπο-
C τυφλοῦται, καὶ καθίζουσιν αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ προσαιτεῖν. κρα-
τεῖται δὲ καὶ ὁ Συμβάτιος παρὰ τοῦ Μαλείνου εἰς Κελτζινῆν· 20
καὶ εἰσαχθέντος εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα, φέρουσιν τὸν Πηγάνην
μετὰ θυμιάματος ὀστρακίνου καπνίζοντα θέαρον, καὶ ἀπαντᾷ
καὶ θυμῷ τὸν Συμβάτιον. ἀποτυφλοῦται δὲ καὶ αὐτὸς τὸν ἕνα

dem esse volo ac curatorem mei imperii, quem tanquam imperatorem omnium iubeo praeconio laudari.” faustis itaque omnes vocibus ac omnibus acceperunt; “Michaelis et Basilii multi anni.” qui autem totum legerat, Castor a secretis, egressus Nicomediam, ad virorum monasterium quoddam cum venisset, ac quo loco puteus erat in medio prati constitisset, in eum praeceps factus suffocatus est.

44. Symbatius autem Caesaris gener, illum se a Basilio videns, odio in illum incitatur; initoque cum Georgio Pegane consilio armata se militia ducem praefici rogat, et vero obtinet. eius vero loco Gumer dromi logotheta provehitur. egressi itaque simul Symbatius ac Peganes, aversis militum animis, agros igni vastant (erat enim aestivum tempus), Michaeli solum fausta acclamantes, Basilium vero abdicantes. audierunt imperatores, ducesque reliquos arma in eos sumere datis literis iubent. Nicephorus vero Maleinus per omnes late ordines proiectis schedulis dolo capiendos rebelles monet, caveantque ne iis bellum civile conflatur. capitur ergo Peganes, et in urbem inductus oculis orbat, atque in Milio ad emendicandam stipem collocatur. capitur vero etiam Symbatius a Maleino ad Celtzinem; inductoque ad S. Mamantis Symbatio, adducunt Peganem caecum cum turibulo testaceo adolentem sulfur; factusque obviam Symbatio adolet. caecatur vero etiam Symbatius altero

ὄφθαλμόν, καὶ ἐκκόπτουσι τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ καθίζουσι καὶ αὐτὸν εἰς τὰ Τζαύσον προσαιτεῖν, καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἄγουσιν αὐτοὺς ἐν τῇ πόλει εἰς τοὺς ἰδίους οἴκους.

45. Ἐκβάλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ διὰ τοῦ μηχανικοῦ 5 τοῦ λεγομένου Λάμαρι Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀσεβῆ πατριάρχην μετὰ τοῦ ὠμοφορίου καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ τάφου, καὶ κατακλείει διὰ τοῦ ὑπάρχον ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἵππικῶ ἀγαγὼν καὶ ἀπογυμνάσας ἔτυψε μαγγλάβια, καὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν ἔκαυσεν ἐν τοῖς Μαυριανοῦ. τὴν 10 δὲ λάρνακα τοῦ Κοπρωνύμου πράσινον οὔσαν καὶ θανμαστὴν διαπρίσας ἐποίησε στήθια ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῶ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Φάρον.

46. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ τῆς ἐ' ἐπινημέσεως ἐγεννήθη Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγ- 15 γηρίνης ἔτι περιόντος τοῦ Μιχαὴλ καὶ ἵππικῶ γενομένου ἐν τῷ ἀγίῳ Μάμαντι ἵππευσεν ὁ βασιλεὺς βένετος, Κωνσταντῖνος δὲ ὁ 20 ἔξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θωμᾶ πατρικίου καὶ Γενεσίου δρουγγαρίου τῆς βίγλας λευκός, πράσινος δὲ Ἀγαλλιανός καὶ ῥούσιος ὁ Κρασσός. νικᾷ δὲ ὁ βασιλεὺς. καὶ τί συμβαίνει ἐντεῦθεν; καὶ τοῦτο γὰρ τῆς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Μιχαὴλ κακίας ἐστίν, εἰς ὅσον 25 τὴν τῶν Ῥωμαίων ἰσχὺν ἠλάττωσεν. ὁ φιλόσοφος Λέων ὁ Θεσσαλονίκης γενόμενος πρόεδρος, τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ συμβουλευσας, ὡς ὠρολόγια ἐποίησεν δύο ἔξ ἴσου κάμνοντα· καὶ τὸ μὲν ἐν

oculo, ac dextra illi manus abscinditur; quem et ipsum ad Tzausae aedes ad stipem petendam statuunt; ac post tres dies in suas illos aedes in urbe adducunt.

45. Michael imperator Constantini Cabalini cadaver per machinatorem Lamari nomine ex sepulcro eiectionem, impiumque patriarcham Ioannem cum humerali (pontificio amictu) e sepulcro eductum, per praefectum in praetorio inclusit; ac quo die Circenses agebantur, adductos nudatosque verberibus affecit, tumque illorum ossa ad Mauriani aedes combussit. Copronymi vero urnam ex marmore viridi miro opere fabricatam serra secans, inde columellas fecit in templo abs se aedificato in Phari palatio.

46. Mense Septembri, indictione quinta decima, natus est Constantinus ex Michaele imperatore et Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset. exhibitoque Circensium munere ad S. Mamantis, imperator venetus equitavit, Constantinus vero Armeniacus, Thomae patricii ac generalis excubiarum drungarii pater, albus, Agallianus prasinus, Crassus russius. eo certamine imperator victor exiit. inde vero quid accidit? nam et hoc Michaelis imperatoris vecordiae specimen, quod sic Romanorum robur imminuit. Leo philosophus, qui Thessalonicensis antistes fuit, Theophilo imperatori auctor fuerat ut duo horologia fabricaret, quorum esset eadem vis eodemque ferentia; atque unum quidem

- B** ἐπὶ τῷ φρουρίῳ τῷ κατὰ Κιλικίαν τῇ Ταρσῷ πλησιάζον ἀπέθετο, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῷ παλατίῳ ἐφυλάττετο, ἄνω εἶχον γεγραμμένα εἰς ἐκάστην ὥραν τὰ ἐν Συρίᾳ γέγονε, οἷον τὴν πρώτην ὥραν εἰ ἐκδρομὴ τῶν Σαρακηνῶν γέγονε, τὴν β' εἰ πόλεμος, τὴν γ' εἰ ἐμπρησμός, τὴν δ' εἰ ἄλλο τι, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὁμοίως. ἐκ 5 τῶν γεγραμμένων οὖν δώδεκα ὑποθέσεις εἶ τι καὶ συνέβη ἐν Συρίᾳ, ἐν τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ ἢ ἡ ὑπόθεσις γέγονεν, ἀνάκτων ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε φανός, ἐπεὶ καὶ οἱ φυλάσσοντες καὶ ἀτενῶς καὶ ἀκριβῶς βλέπον-
- C** τες τὰ τετυπωμένα ἐν αὐτοῖς ἦσαν, μετεδίδοτο εὐθὺς ὁ φανός ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦ λεγομένου Λούλου τοῖς κατὰ τὸν Ἀργαίαν 10 βουνὸν καὶ αὐθις τοῖς κατὰ τὴν Σάμον καὶ τοῖς κατὰ τὸ Αἶγιλον, εἶτα τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα πάλιν βουνόν, ἀφ' οὗ ὁ Κύριζος, εἶτα ὁ Μώκιλος, ἀφ' οὗ ὁ τοῦ ἁγίου Ἀὔξεντιου βουνός τοῖς ἐν τῷ παλατίῳ κατὰ τὸν ἡλιακὸν τοῦ Φάρου διαταγίσις ἀφωρισμένοις ἐν βραχεῖ ἐποίει φανερόν. ἰππευομένῳ οὖν τῷ βασιλεῖ Μιχαήλ, ὡς 15 εἴρηται, ὁ φανός ἐσήμανεν ἐκδρομὴν τῶν Σαρακηνῶν. αὐτὸς
- D** πρὸς τὸ μὴ τοὺς θεατὰς τοῦ ἵπποδρόμου χαλαρωτέρους τῇ αὐρίον γενέσθαι, προσεταῖξεν μηκέτι τοιοῦτους φανούς ἐνεργεῖν.

47. Ὡς οὖν εἴρηται, νικήσαντος τοῦ βασιλέως ἐπὶ δεῖπνον καθέσθη ἅμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλισκιανός ὁ πατρικίος 20 ἐπήγει τὸν βασιλέα ὡς εὐφρῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἄρμα. εὐθὺς οὖν κελεύει τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀναστῆναι, τὰ τζάγγια δὲ αὐτοῦ σῦραι

11 Ἰσαμον margo P

in praesidio versus Ciliciam haud longe a Tarso collocavit, alterum in palatio servabatur. scripta erant in singulas horas quae fiebant in Syria: puta ad primam, si fuisset Saracenorum excursio; ad secundam, si commissum praelium; ad tertiam, si excitatum incendium; ad quartam, si quid aliud; ac similiter in reliquis. ex scriptis igitur duodecim numeris et argumentis, si quid in Syria contigisset, qua hora consignatum erat, a loci praesidiariis e sublimi accensus ignis monstrabat. custodes enim erant, qui rem attente ac diligenter dispicerent. accensus ignis a praesidio quod Lulum vocant, Argaei collis incolis commonstrabat, rursusque iis qui in Isamo et his qui in Aegilo; secundum hos iis qui apud Mamantem collem; exinde Cyrizus, tum Mocilus, inde S. Auxentii collis his qui in palatio ad solare Phari horologium perpetui vigiles constituti erant, quam cito manifestum reddebat. sic itaque Michaelae, uti dictum est, ex Circensium ratione equos agitante, sublatus ignis Saracenorum excursionis signum dedit. imperator, ne in posterum eiusmodi ignes molestius spectatores haberent, e vicinis urbi speculis deinceps accendi vetuit.

47. Cum igitur imperator equestri certamine victor una ipse cum Basilio et Eudocia ad cenam sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat ut qui scite ac solerter currum rexisset. mox igitur iubet imperator eum surgere; detractisque eius rubeis calceis sibi induere.

καὶ ἑαυτῷ ὑποδῆσαι. τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασιλείον βλέποντος, ἐπεὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ Θυμοῦ προσέταξεν καὶ ὁ Βασίλειος ἐπένευσεν, ὑπέδησεν τὰ αὐτά. καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς μεθ' ὄρκου πρὸς Βασιλείον "κάλλιον αὐτῷ πρέπουσιν. καὶ γὰρ οὐκ ἔχω ἕξουσιάν, ὡς σὲ βασιλέα ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι." καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου Θυμούμενος. δακρύνουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη P 451 τῷ βασιλεῖ "τὸ τῆς βασιλείας σου ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστίν, ᾧ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμήθημεν· καὶ οὐ δίκαιόν ἐστι καταφρονεῖσθαι αὐτό." καὶ τῷ Βασιλείῳ ἔφη "μὴ λυποῦ ἐπὶ τούτῳ· καὶ τὸν Βασιλισκιανὸν βασιλέα θέλω ποιεῖν." καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν "ἄρα οὐ πρέπει αὐτὸν εἶναι βασιλέα; πρῶτον μὲν εἶδος ἄξιον τυραννίδος, τὸ δεύτερον δὲ συμφυρὲς πέλει στέφος. ἅπαντα δ' ἀρμόζουσι πρὸς τὴν ἀξίαν.

15 καὶ ὅτι πόσον οὖν κάλλιον τοῦτόν με ποιῆσαι βασιλέα!" Βασίλειος δὲ ἐν Θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλη γέγονεν.

48. Ἐξεληθόντος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς κνήγιον, μοναχός B τις δέδωκεν αὐτῷ χαρτίον ἔχον τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ὑπὸ βασιλέως ἐπιβουλήν, ὡς τινι τῶν ὑπισπιστιῶν προσέταξεν ὁ βασιλεὺς τὴν λόγῃν κατὰ τοῦ Βασιλείου ρῆμαι. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ δείπνου, οὐ μόνον τοῦ νῦν ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, ἀφ' οὔ τῷ οἴνῳ ξεμεθύσθη, πέρα δεινῶν ἐνεκελεύετο, ἀφαιρέσεις ὧτων καὶ

1 ὑποδῆσασθαι Georg.

3 ὑπεδῆσατο Idem

renuebat ille coniectis in Basilium oculis. quod tamen imperator ira percitus iusserat, annuitque Basilius, imperatorias ocreas sibi imposuit. aitque imperator Basilio, deum obtestans, "magis illi conveniunt. an enim non licet, sicut te imperatorem creavi, etiam alium creare?" fremebatque ira commotus in Basilium. Eudocia vero in lacrimas effusa "imperii tui dignitas magna est" aiebat imperatori, "eaque nos supra meritum ornati sumus, nec par est ut despiciatui habeatur." tumque is Basilio ait "ne moleste rem habeas, etiam Basiliscianum imperatorem facere volo." conversusque ad adstantium coronam "num, rogo," ait, "non decet hunc fore imperatorem?"

primum corona, forma digna regia,
deinde cognatum diadema est huic viro,
suntque omnia dignitati convenientia.

et quam praestabat ut hunc imperatorem facerem?" porro Basilium rei indignitate ingens ira animique dolor incessit.

48. Egresso imperatore ad venandum, monachus quidam data charta Basilium monet structas ei ab imperatore insidias, nempe satellitum uni praecepisse ut contorta hasta Basilium traiceret. per cenae autem tempus (nec tunc modo, sed et alias, ubi se vino ingurgitaverat) modum omnem numerumque excedentia mala imperabat, ita ut alii au-

- ῥινῶν καὶ κεφαλῶν ποιούμενος· καὶ εἰ μὴ τινες οἴκτω κρατούμενοι
 C τούτων παρημέλουν καὶ πρὸς τὴν αὔριον ἔπεμπον, ἀνάκλησίν τινα
 καὶ μετὰ μέλειαν ἐκδεχόμενοι, ὅπερ ἦν, ἀπώλειτο ἂν σύμπας ὁ
 παραμένων τῷ Μιχαήλ. ἀλλὰ καὶ Βασίλειος οὐκ ὀλιγάκις παροι-
 νίας παίγνιον γεγωνῶς ἔκαρτέρει καὶ ἔμενεν μετὰ μέλον τινα γενέ- 5
 σθαι κατὰ τὸν ἄνδρα. ὁπὲρ γοῦν τοῖς πράγμασιν ὑποβλεπόμενος
 προλαμβάνειν ἐσπούδασεν μᾶλλον ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἀναιρεθῆναι. τῆς
 δὲ μητρὸς τοῦ Μιχαήλ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ
 Ἀνθεμίου, ὁ Βασίλειος συνεσκεύαζε τὸ κατὰ Μιχαήλ. εἶτα ἐπὶ
 δεῖπνον τοῦ βασιλέως καθεστέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ 10
 D Βασίλειον τοῦ συνδειπνήσαι αὐτῷ. τοῦ δὲ βασιλέως οἴνω πολλῷ
 χρησαμένου, ἀναστὰς Βασίλειος ὡς διὰ τινα χρεῖαν, ἀπελθὼν ἐν
 τῷ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως διαστρέφει τὰ κλεῖθρα τῶν θυρῶν δυνα-
 τὸς ὢν, ὡς μὴ κλειεσθαι τὰς θύρας· καὶ ἀπελθὼν πάλιν συνε-
 δεῖπνει τῷ βασιλεῖ. εἶτα ἀναστὰς ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ, τῇ πολλῇ 15
 μέθῃ μὴ δυνάμενος περιπατεῖν, χειροκρατούμενος ὑπὸ τοῦ Βασι-
 λείου ἀπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ. οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας ἐξῆλθε
 Βασίλειος. ἔνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασιλισκιανὸς τῇ κελεύσει
 P 452 πρὸς παραφυλακὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ κοιτωνίτης Ἰγνάτιος ἀπελθὼν 20
 κλεῖσαι αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος εἶδεν αὐτὴν διεστραμμένην,
 καὶ ἀπογνοὺς ἔκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης τίλλων τὰς τρίχας αὐτοῦ.

res, alii nares, alii caput auferret. ac nisi quidam procliviorē miseri-
 cordia haec negligentius tractasset inque crastinum remisissent, revo-
 canda severiora mandata eorumque paenitudine ductum iri saniore mente
 imperatorem exspectantes (quae nec exspectatio plerumque fallebat),
 merentium in aula nemo immunis exstitisset. quin et Basilius non raro
 eius ex vino furoris ludicrum factus, sustinebat ipse et exspectabat mu-
 tatum aliquid iri. in eam tamen ductus suspicionem, fore tandem ut
 paenitendum aliquid rebus suis accideret, occupare satius duxit quam ut
 se ab eo interfici sineret. invitato itaque Michaelē a matre Theodora
 ad Anthemii aedes, Basilius coniurationem subornabat. exinde illo ad
 cenam sedente, Basilius invitavit et Eudociam, ut cum eo cenarent.
 multo autem iam vino ingurgitato imperatore, surgens Basilius velut ne-
 cessarii cuiusdam muneris explendi gratia, in sacrum irrumpens cubicu-
 lum ianuarum seras turbavit, cum robustus esset, ut claudi fores non
 possent; iterumque reversus ad mensam imperatori cenae socius resedit.
 deinde surgens Michael, cum prae multo vino incedere non posset, ma-
 num tenente Basilio ac fulciente in secretius cubiculum se recepit. Ba-
 silius eius deosculatus manum abiit. in eius cubiculo ipso illius iussu
 Basiliscianus in Rentacii accubitoris lecto, sic pro custodis munere, dor-
 miebat. Ignatius autem cubicularius ad cubiculi ianuas observandas pro-
 gressus obturbatas offendit. quare in desperationem actus, vellens ca-

τοῦ δὲ βασιλέως ἐξ οἴνου ὕπνον θανάτῳ παραλήσιον κοιμωμένον, ἀθρόον ἐλθὼν Βασίλειος μετὰ καὶ ἐταίρων τὰς θύρας ἀνέωξε. καὶ ἔμφοβος ἐξῆλθεν Ἰγνάτιος ἀνθιστάμενος τῷ Βασιλείῳ μὴ εἰσελθεῖν. ἐν τούτῳ ἔξυπνος γίνεται ὁ βασιλεύς, καὶ παρενθὺ Ἰωάννης ὁ Χάλδος κόπτει τὰς χεῖρας αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελάτης Ἰακωβίτζης τὸν Βασιλοσκιανὸν ξίφει τρώσας ἔρριπεν ἀνωκάτω. τῶν B δὲ λοιπῶν ἰσταμένων ἔξω πρὸς παραφυλακὴν, ἐπεὶ ἀμφότεροι ἠνώθησαν, Ἀσυλαίων ἔφη πρὸς Βασίλειον “εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ὁμως ζῶντα αὐτὸν εἰάσαμεν. καὶ ἐὰν ζῆ, τί 10 ἀπολογησόμεθα;” καὶ ὑποστρέψας πῆσσει τὸ ξίφος κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βασιλέως καὶ διαχέει τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ συναθροισθέντες ἦλθον μέχρι τοῦ περάματος, καὶ ἀνελθόντες διὰ τοῦ τείχους ἦλθον ἕως τοῦ παλατίου. πλᾶξ δὲ ἦν φράσσουσα τὸ τεῖχος· καὶ κρατήσας Βασίλειος δύο 15 τῶν μετ’ αὐτοῦ καὶ λακτίσας κατέαξε τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθεν μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλόγιος δὲ ὁ Πέρσης συνὼν C τῷ Βασιλείῳ ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρδαβάσδω ἐταιρειάρχῃ, ὡς ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησεν, καὶ ἀνοιξὸν τὸν Βασίλειον. ὁ δὲ Ἀρδαβάσδος δραμὼν πρὸς τὸν παπίαν, καὶ ἄρας ὑπ’ αὐτοῦ τὰς 20 κλεῖς βιαίως, ἤνοιξεν. καὶ γενόμενος ἔνδον Βασίλειος ᾔρε τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας. ταῦτα δὲ γέγονε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ ρτξβ’ ἔτει, καὶ νυκτὸς τρίτης ὥρας, ἐπινεμήσεως α’, καθ’ ἣν ἐπιφώσκουσιν εἶχεν ἡμέραν Θεόκλας τῆς πρωτομάρτυρος.

pillis in lectulo sedebat. Michaelis autem ex vini crapula somnum vicinum morti dormiente, Basilius coniuratis stipatus repente irrumpens fores aperuit. Ignatius metu conterritus, ut Basilium ingressu arceret, in occursum venit. in his expergiscitur imperator, confestimque Ioannes Chaldus manibus obruncat. Apelates autem Iacobitzes Basiliscianum ense vulneratum e lecto in pavementum excussit. reliquis autem foris stantibus ad excubias, cum utrique coivissent, ait Asylaeo ad Basilium “quanquam illi manus praescidimus, vivum tamen eum reliquimus; ac si vixerit, quid excusabimus?” reversus itaque, adacto in imperatoris pectus stricto gladio, illius viscera effundit. cum vero mare fluctibus iactaretur, uno agmine usque ad fretum venerunt; consensuque muro ad palatium usque evaserunt. erat autem asser obducens murum, quem Basilius duorum sodalium nixus manibus impacta calce confregit, et ad fores usque palatii evasit. Eulogius Persa, ipse Basilio comes, Ardasdum foederatorum comitem lingua propria allocutus, Michaelis gladio occisum significavit ac Basilio aperire iussit. Ardasdus vero ad papiam currens, eique clavibus vi ablati, aperuit. intro autem receptus Basilius ipse claves in manibus tulit. gesta haec feria tertia, anno 6362, noctis hora tertia, indictione prima, qua dies festus sanctae protomar-

καὶ τῇ ἔωθεν Γρηγόριον τὸν Φιλήμονος ἐποίησε παπίαν· καὶ
D παρευθὺ ἀποστέλλει ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσάγει Εὐδοκίαν
 τοῦ Ἰγγηρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. ἀπέστειλε δὲ καὶ
 Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἀπαγάγει τὴν Δεκαπολίτισσαν πρὸς
 τοὺς ἰδίους γονεῖς, καὶ Παῦλον ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ ἐνταφιάσαι 5
 τὸν Μιχαήλ· ὃς ἀπελθὼν εὔρεν αὐτὸν ἐντετυλισμένον ἐν τῷ σα-
 γίσματι τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ ἵππου, οὗ ἤλαννε, καὶ τὴν μητέρα καὶ
 τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Θρηνούσας καὶ ἐλεινολογουμένας αὐτόν. καὶ
 εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον διεπέρασεν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως,
 καὶ ἔθαψεν αὐτόν. 10

P 453 **K**όσμου ἔτος ςτξβ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτει ρξβ', Ῥωμαίων
 βασιλεὺς Βασίλειος ὀρθόδοξος ἔτη ιθ'. ἦν δὲ οὗτος τὴν μὲν μορ-
 φὴν τοῦ σώματος ἀνθηρότατος, εὐεκτικός, σύνοφρος, εὐόμμα-
 τος, σκυθρωπός, μελανόχρους, τὴν ἡλικίαν μέσος τοῦ εὐμήκους,
B τὰ στέφνα πλατύς, κατηφής, καὶ ὡς ἂν τις εἰκάσῃ, τῶν ἑαυτοῦ 15
 συλλογιζόμενος. ὠρμητο δὲ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως τῆς Μακεδο-
 νίας, ἣτις πρότερον μὲν Ὀρειστίας ἐκαλεῖτο ἕξ Ὀρέστου υἱοῦ Ἀγα-
 μέμνονος, ὃς ζήλω δικαίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα Κλυταιμνή-
 στρας δολοφονίαν ταύτην σὺν Αἰγίσθῳ ἀπεκτονηκὼς λίαν ἐκμέμη-
 νεν, καὶ ἐν τῇ συνελεύσει Ἐβρου Ἀρξου τε καὶ Ἀρτάβου τῶν τριῶν 20
 ποταμῶν λουσάμενος τῆς νόσου ἀπήλλακτο· ἐνθα ταύτην οἰκοδο-

1 τοῦ P

5 καὶ om P

tyris Theclae illucescebat. mane autem Gregorium Philemonis dictum instituit papiam; statimque mittens ad S. Mamantis, ingenti pompa in palatium induxit Eudociam Ingerinam. misit vero etiam Iohannem prae-positum, qui Decapolitae filiam Eudociam ad parentes suos reduceret. Paulum item cubicularium misit ad curandum Michaelis funus. is ubi venit, illius cadaver dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum invenit, matrem quoque ac sororem lugentes naeniaque super illo plan-gentes; inducensque in naviculam ad Chrysopolis monasterium traiecit ac ibi sepelivit.

Mundi annus 6362, divinae incarnationis anno 862, Romanorum im-
 perator Basilius orthodoxus, annos 19. erat autem Basilius florentis-
 sima corporis forma, corpulentus, superciliosus, magnis oculis, lato pe-
 ctore, submorsior, et ut quis coniecerit, suarum rerum cura animo
 cogitabundus ac frontosior, Adrianopoli Macedoniae oriundus. haec
 prius Orestias ab Oreste Agamemnonis filio dicebatur; qui nimirum iusta
 aemulatione, iccirco quod Clytaemnestra patrem dolo occiderat, eadem
 cum Aegistho necata in furorem ingentemque rabiem actus est, atque in
 Ebri Arxique atque Artabi (trium scilicet fluminum) confluyente lavans

μήσας ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κέκληκεν. Ἀδριανὸς δὲ Καῖσαρ εὐκτίστοις ἐρέμασιν αὐτὴν μεγαλύνας πόλιν Ἀδριανοῦ μετακέκληκεν. αὕτη τρίτης ἡμέρας παρὰ ἀνδρὸς εὐπετοῦς ἐν διόδῳ Φιλιππουπό- C
λεως σταδιάζεται, ἡγκαλισμένη ὕρει τῷ Αἴμῳ, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς
5 ποταμοὶ ἐς μισγάγκειαν οἶον συμβάλλετον ὄμβριμον ὕδωρ.

2. Οὗτος ὁ βασιλεὺς προστάσσει Μαριανῶ ἐπάρχω τῷ
νιῶ Πετρωνᾷ, καὶ ἀναγορεύει αὐτὸν μόνον βασιλεύ. Ὀροφῆας
δὲ τοῦ πλωῖμου στρατηγὸς χρηματίζων καὶ καθηγεμῶν, συνείς τὸ
πραχθὲν παρὰ Βασιλείου καὶ φιλοδέσποτος ὢν, πρὸς ἐκδίκησιν
10 Μιχαὴλ βασιλέως κεινῆται. τοῦτον μετακαλεῖται ὁ αὐτοκράτωρ,
καὶ τὰ μὲν πρῶτα λόγοις αὐτῷ ἐφρυβρίστοις ἐπαπειλεῖ, ἔπειτα ἀπο-
δοχῆς ἀξιοῖ ἀνθ' ὧν ὑπὲρ δεσπότης τοιαῦτα τετολυμῆκέναι προή- D
ρηται. ἀλλὰ δὴ καὶ χρόνον προβεβηκότος ἐπ' αὐτῷ τοσοῦτον
πεπληροφόρηται ὥστε καταλιμπάνειν αὐτῷ τὴν πόλιν ἐξιὼν κατ'
15 ἐχθρῶν.

3. Ἀναγκαῖον δέ ἐστι καὶ παρὰ Θεοῦ γενομένην ἐκδίκησιν
εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισμένους γράψαι. ὁ μὲν οὖν Ἰακω-
βίτζης κνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ ξίφους αὐτοῦ ἐκπε-
σόντος, καὶ αὐτοῦ μέλλοντος κατελθεῖν εἰς τὸ ἄραι αὐτόν, ὁ ποῦς
20 αὐτοῦ ἐν τῇ σκάλῃ ἐκρατήθη, καὶ θρονηθεὶς ὁ ἵππος ἔσυρεν αὐτόν
κατὰ φαράγγων καὶ κρημνῶν καὶ μεληδὸν κατέκουσεν. Ἰωάννης
δὲ ὁ Χάλδος στρατηγὸς Χαλδίας γενόμενος, ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασι- P 454

2 Ἀδριανὸς P

morbo solutus est. Adrianus vero Caesar firmis propugnaculis munitam, dilatatisque eius pomeriis, ex suo nomine Adrianopolim vocavit. abest trium dierum spatio a Philippopoli, in montis Aemi sinu, ad quem tres fluvii, velut fere aquae pluviales, uno alveo miscentur.

2. Iubet Basilio Mariano praefecto Petronae filio; isque eum solum imperatorem acclamat. Ooryphas autem navalis exercitus praetor atque dux, ubi intellexisset quae a Basilio gesta in Michaellem essent, ipse domini amans servusque ingenuus ad Michaelis imperatoris ultionem sese accingit. accersitum imperator primum quidem contumeliosis ac minacibus verbis accipit; tumque benigne habet laudatque, quod ut talia in domini gratiam auderet in animum induxerit. quin lapsu temporis sic aucta in eum imperatoris fiducia est, ut in hostes proficiscens eius fidei urbem commiserit.

3. Operae pretium vero sit ut et divinam in eos qui Michaelis paricidae fuerunt ultionem describamus. Iacobitzes itaque imperatori inter venandum comes, dum ensem delapsus levaturus equo desilit, haerente pede e pensili scandula, territoque equo per cava voraginum praecipitiaeque trahente, membratim discerptus est. Ioannes Chaldus, qui exercitus ductor in Chaldia fuerat, deprehensus machinari adversus impera-

λέως μελετῶν ἐφωράθη, ἀνασκοποῖται παρὰ Ἀνδρέου στρατηλάτου. ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀσυλαίων, ἔξωσθεις παρὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ, ἀπηνῆς ὢν καὶ ὠμὸς πρὸς τοὺς αὐτοῦ δούλους μαχαίραις ὑπ' αὐτῶν ἀνῆρέθη· οὓς κρατήσας ὁ βασιλεὺς καὶ μεληδὸν κατακόψας ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ 5 ἔκασεν. ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκοληκόβρωτος γενόμενος τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξεν. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαράς εἰς Κιβυρραιώτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ, καὶ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν πόδα συντριβεὶς καὶ ὑπὸ σκολήκων καταβρωθεὶς τελευτᾷ. 10

B 4. Ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστοῦ γέννων προελεύσεως γενομένης βαπτίζει ὁ βασιλεὺς διὰ Φωτίου Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

5. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει, τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου, γέγονε σεισμὸς ἐπὶ μ' ἡμέρας καὶ μ' νύκτας, καὶ ἐπτώθησαν 15 πολλαὶ ἐκκλησίαι, μεθ' ὧν καὶ ἡ ὑπεράγλα θεοτόκος ἢ λεγομένη τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλλοντας ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχῶν ἐκεῖ παρῆναι πάντας ἔξελεθῆν· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συνετελέσθησαν ἅπαντες. αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς κίονα ὑπὸ συσταματίου σταθεὶς μετὰ καὶ ἐτέρων δύο ἐσώθη, καὶ 20

C ἕτεροι θ' μόνοι ὑποκάτω τοῦ ἄμβωνος.

6. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης, ἐλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινωνεῖν, ληστὴν καὶ φρονέα

6 Leo grammaticus Πέρσης. Combef.

15 ἐπτώθησαν?

21 Georgius πέντε

torem ab Andrea magistro militiae palo affixus est. imperatoris frater Asylaeo, ab eo in suburbanum suum relegatus, quod in servos ac domesticos immitis ac crudelis esset, gladio ab eis necatus est. hos imperator captos membratimque concisos ad Amastriani combussit. Apelates Persae a vermibus corrosus vitam finivit. Constantinus Toxoras apud Cybrrhaeotas gladiis concisos periit. Marianus denique imperatoris frater confracto pede ac vermibus putrescente extinctus est.

4. Christi natalis solenni die, pompa habita, baptizat imperator per Photium filium suum Stephanum, in magna ecclesia.

5. Basilii imperatoris anno tertio, in die festo S. Polyucti, ad dies quadraginta totidemque noctes terrae motus factus est, cecideruntque multae ecclesiae, inter quas etiam sancta deipara, quam Sigma vocant, adeo sane ut omnes in ea divinas decantantes laudes communis ruina opprimerit. porro Leo philosophus, cum esset ibi, hortabatur omnes egredi; cui illi haud morem gerentes pari omnes interitu perierunt. ipse tamen ad columnam sub arcu stans cum duobus aliis servatus est, nec non alii novem duntaxat sub ambone positi.

6. Photius patriarcha imperatore ad ecclesiam veniente, ac cum sacra mysteria percepturus esset, latronem eum et parricidam ac divina

ἔλεγεν καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας. ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν· καὶ ἀναβιβάζει πάλιν Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον.

5 7. Μετὰ τὸ ἐξωσθῆναι τῆς ἐκκλησίας Φώτιον καὶ ἐν τῇ
μονῇ τῆς Σκέπης ἐξορισθῆναι ἐτροπέυσατο πλάσμα τοιόνδε.
γενεθλιαλογήσας τὸν βασιλέα Βασίλειον, ὡς ἀπὸ Τηριδάτου τῆς D
μεγάλης Ἀρμενίας ἄρχοντος τὴν γενεὰν κατάγοντος, καὶ τὸ βιβλίον
βασιλικῆ βιβλιοθήκῃ ἐνθεῖναι διὰ Θεοφάνους τοῦ λεγομένου Σφη-
10 νοδαίμονος, βασιλικοῦ κληρικοῦ τότε τυγχάνοντος καὶ τῷ Βασι-
λείῳ προσκειμένου διὰ σοφίαν καὶ πολυμαθίαν. ἐκλαβόμενος δὲ
τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν ὀνομάτων οὕτως, Βασιλίειον Εὐδοκίαν
Κωνσταντίνου Λέοντος Ἀλεξάνδρου καὶ Στεφάνου, ἃ καὶ ἀνα-
γινωσκόμενα Βεκλὰς ὀνομάζεται. τούτου τὴν ἀπ' ἄρχῆς γενεα-
15 λογίαν κατὰ τε χώραν καὶ πράγματα ἀναμαθὼν, καὶ καταγρα-
ψάμενος τὸ βιβλίον, καὶ τούτου ἐπιτηδεύμασι παλαιότατον ποιή- P 455
σας, τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ, ὡς εἴρηται, κατατίθεται διὰ Σφη-
νοδαίμονος Θεοφάνους. καὶ ποτε αὐτοῦ τοῦ Σφηνοδαίμονος προσ-
τάξει βασιλικῆ βιβλίον τι ζητοῦντος, ὡς εἶπεν αὐτὸ καὶ πολυπρα-
20 γμονῶν ἠπόρει, τῷ βασιλεῖ ὑποδείκνυσι καὶ φησὶ "τούτου ἄλλος
νοῆσαι οὐ δύναται τὰ γεγραμμένα εἰ μὴ Φώτιος." καὶ εὐθὺς ὁ
αὐτὸς ἀποστέλλεται· καὶ ἡ πρόφασις εὐχερῆς, ὡς εἰ μὴ ἴδω τὸν
βασιλέα, οὐ λέγω τί ἐστι τὸ βιβλίον ἢ ἡ τούτου ἐπιγραφή. καὶ

16 τοῦτο?

indignum communione dicere. qua ille re ira accensus Romam misit, tomoque impetrato cum episcopis Latinis Photium sede eiicit, iterumque ac secundo sacerdotio sanctum Ignatium praeficit.

7. Eiectus ex ecclesia Photius, et in monasterio quod Scepaie vocant exulans, eiusmodi figmentum commentus est. Basilii imperatoris genealogiam pertexens, quasi a Teridate magnae Armeniae principe is originem traheret, librum in regia bibliotheca reponi curat, Theophanis cognomento Sphenodaemonis opera, tunc palatini clerici, viri sapientiae ac eruditionis nomine Basilio cari. excerptis namque initialibus nominum literis in hunc modum, Basilii Eudociae Constantini Leonis Alexandri Stephani, ex quibus legendo vox Beclas conficitur; Basiliique a principio genealogiam doctus, sive regionem sive res illi gestas spectes, eaque in commentarios redacta, sicque subtili arte libello compositio ut probe antiquum codicem referret, in regia, uti dictum est, bibliotheca reponit, eius quem dicebam Theophanis Sphenodaemonis opera. dumque is aliquando imperatoris iussu in eadem bibliotheca librum quaerit, istoque invento curiosius inquirens animi anxium agit, imperatori ostendit, aitque excepto duntaxat Photio neminem esse qui in illo scripta intelligere posset. statimque is ipse ad Photium mittitur. facillimae praetextus: "nisi" inquit "imperatorem videro, non dicam quis sit liber

εἰσελθὼν τοῦτο ἀναγινώσκει, καὶ ὡς δι' ἀγγέλου τοῦτο μεμάρ-
B θηκεν. τοῦτο πάλιν ἢ πρὸς τὸν βασιλέα Φωτίου οἰκειώσεις γί-
νεται.

8. Τῷ ε' αὐτοῦ ἔτει τῆς κγ' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς ἐγεν-
νήθη Ἀλέξανδρος βασιλεὺς ἀπὸ τῆς Ἰγγηρος Εὐδοκίας, γνήσιος 5
παῖς τοῦ Βασιλείου. ἐκστρατεύει δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρη-
νῶν τῶν εἰς Ἀφρικὴν, καὶ πολέμους συνάρας πολλοὺς εἰς πάν-
τας ἠττήθη καὶ πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπεβάλετο. μέλλοντα δὲ
κρατηθῆναι καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Θεοφύλακτος ὁ Ἀβάστακτος
διέσωσεν, ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. 10
ὑποστρέψαντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ πόλει, ἀπέστειλε Χριστο-
C φόρον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀφρικῇ, καὶ νίκην ποιήσας ἐκπόρ-
θησε ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδάφους.

9. Τῷ ε' ἔτει αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ πάτριάρχης τὴν τοῦ Σα-
τύρου ἐκκλησίαν εἰς ὄνομα τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἀνατέλλοντος 15
ἐποίησεν· εἶτα καὶ μονὴν αὐτὴν ἀνδρώαν εἰργάσατο, ἐνθα καὶ
ἐτάφη. καὶ Σάτυρος μὲν ὀνομάζεται, ὅτι ἐν μικρῷ διαστήματι
τῆς τοιαύτης μονῆς ὁ παλαιὸς ὀνομάζεται Σάτυρος, ἐν ᾗ ἦν ἱερὸν
παρ' Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ, οὗ καθ' ὁμωνυ-
μίαν διὰ τὸ πλησίον εἶναι τὴν εἰρημένην μονὴν τῷ τοιούτῳ καλεῖ- 20
ται ὀνόματι· ἐξ οὗ καὶ τὸ παλάτιον τοῦ Βρύαντος κτίσας Θεό-
D φίλος ὁ βασιλεὺς τὴν ὕλην ἀφελόμενος ταύτην ἐδείματο. Ἀνα-

7 immo Τεφρικὴν, cum margine P. et mox Τεφρικῇ

eiusve inscriptio." ingressus itaque librum legit, ac quasi ab angelo didicisset, percurrit. hinc rursus Photii cum Basilio necessitudo coaluit.

8. Eius imperii anno quinto, mensis Novembris die vigesima tertia, natus est Alexander imperator ex Eudocia Ingerina, Basili legitima proles. imperator expeditione suscepta adversus Agarenos Tephricenses, multisque consertis praeliis, in omnibus victus est multosque Romanorum amisit. ac cum ipse iam imperator capiendus videretur, Theophylactus Abastactus eum servavit, Romani pater eius qui postea imperium tenuit. reversusque in urbem imperator Christophorum generum suum in Tephricam misit, partaque victoria locum vastavit ac solo tenus evertit.

9. Imperii Basili anno sexto Ignatius patriarcha Satyrum ecclesiam sub nomine caelestis militiae principis Orientis aedificavit, posteaque virorum monasterium fecit, ubi et sepultus fuit. et quidem Satyri nomen est, quod non procul ab eo monasterio antiquus Satyrus dicebatur, ubi templum erat Graecorum superstitione eidem Satyro exstructum; ex cuius vicinia contigit per homonymiam ut et monasterium eodem vocabulo censeretur. Theophilus vero imperator accepta inde materia Bryantis regias aedes construxit. quod autem Oriens appelletur, ea

τέλλων δὲ καλεῖται δι' αἰτίαν τοιαύτην. κνηγοῦντί ποτε Νικηφόρῳ τῷ βασιλεῖ ἐν οἷς ἀρτίως ἔστιν ἡ μονὴ μέρεσιν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ χειρωθείσης ἐλάφου ἐν ᾧ νῦν τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἴδρυνται, εὐρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βασταζομένη γράφουσα οὕτως "τοῦτό ἐστιν τὸ ἅγιον θυσιαστήριον τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ Ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἅγιος ἀπόστολος Ἀνδρέας."

10. Τῷ ζ' καὶ τῷ η' αὐτοῦ ἔτει βαπτίζει ὁ Βασίλειος πάντας τοὺς ὑπὸ χεῖρα αὐτοῦ Ἑβραίους, διδοὺς αὐτοῖς ἀξίας καὶ δῶρα
 10 πολλά. τότε δὲ καὶ τὸν προειρημένον Νικόλαον τὸν προσημονάριον P 456 τοῦ ἁγίου Διομήδους ἐποίησεν οἰκονόμον καὶ σύγκελλον, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίγλας, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Παῦλον ἐπὶ τῆς βασιλικῆς σακέλλης, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν Κωνσταντῖνον γενικὸν λογοθέτην.

11. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἤρξατο κτίζειν ὁ βασιλεὺς τὴν Νέαν ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Συράκουσα παρεδόθη τοῖς Σαρακηνοῖς.

12. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει Νικήτας ὁ Ξυληνίτης καὶ ἐπὶ τῆς τραπεζῆς κατηγορήθη ὡς φιλούμενος παρὰ τῆς Ἀγνούστης· ὃς καὶ ἀποκίρεται καὶ μοναχὸς γίνεται. πολλὰ δὲ χαλκουργήματα B
 20 κατέαξεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τῆς Νέας ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ μύρμαρα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἰκῶν λόγῳ ταύτης ἀνελάβετο. ἐν οἷς στήλη ἴσταται χαλκῆ ἐν τῷ Σενάτῳ σχῆμα ἐπισκόπου φέρουσα· ἐκράτει δὲ ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον ὅφιν

ratio est. cum aliquando Nicephorus imperator iis in locis venationem ageret in quibus modo situm monasterium est, in eo ipso loco ubi nunc Basilicae situm altare est, capto cervo vetus mensa sustentante columna inventa est, hac inscriptione "sanctum Michaelis caelestis militiae principis Orientis altare, quod sanctus Andreas apostolus posuit."

10. Imperii annis septimo et octavo baptizat Basilius Hebraeos omnes sub ditione positos, dignitatibus augens ac plura illis dona tribuens. tunc vero etiam, cuius supra meminimus, Nicolaum sancti Diomedis mansionarium, oekonomi ac syncelli dignitate decoravit; eius fratrem Ioannem excubiarum drungarium praefecit; fratrem alterum Paulum regio sacello praefecit; tertium denique Constantinum aerarii publici logothetam creavit.

11. Basilii imperii anno nono coepit imperator aedificare Novam ecclesiam; urbsque Syracusa prodita est Saracenis.

12. Basilii imperii anno undecimo Nicetas Xylenites ac mensae praepositus, Augustae amorem accusatus, posita coma in monasterium trusus est. multa vasa aenea confregit imperator, in usum vertenda Novae ecclesiae. marmora quoque et musiva et columnae ex multis ecclesiis aedibusque sublata eius exstruendae causa. inter haec ornamenta statua aenea in senatu erat episcopi habitu, virgamque manu tenens,

ἐντετυλισμένον ἔχουσαν. ταύτην ἤγαγον ἐν τῷ βεστιαρίῳ· καὶ ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς ἔβαλε τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα τοῦ ὄφeos· καὶ ἦν ἔσωθεν ἄλλος ὄφεις ζῶν, ὃς καὶ ἔδακε τὸν δάκτυλον
 C τοῦ βασιλέως· καὶ μόλις δι' ἀντιφαρμάκων ἴαθη. καὶ τὴν στή-
 λην δὲ Σολομῶντος ἐν τῇ βασιλικῇ οὕσαν εἰς ὄνομα αὐτοῦ ἐκτε- 5
 πώσας, τοῖς θεμελίοις τῆς Νέας ἐκκλησίας ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ
 θεῷ προσῆξεν.

13. Τῷ ια' αὐτοῦ ἔτει ἐστρατεῦει πάλιν κατὰ Μελιτη-
 νῶν, καὶ πολλοὺς πολέμους κατορθώσας καὶ αἰχμαλωσίαν πολλήν
 λαβῶν ὑπέστρεψεν.

14. Τῷ ιβ' αὐτοῦ ἔτει τελευτᾷ ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος,
 καὶ πάλιν Φώτιος ἀναβιβάζεται.

D 15. Τῷ ιγ' αὐτοῦ ἔτει ἐστρατεῦει ὁ βασιλεὺς κατὰ Γερ-
 μανικίαν, καὶ ταύτην αἰχμαλωτεύσας ὑπέστρεψεν. τελευτᾷ δὲ
 Κωνσταντῖνος υἱὸς Μιχαὴλ ὁ ἐξ Εὐδοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς 15
 Βασιλείου· ὃν πολλὰ θρηνήσας ἀπέθετο ἐν τοῖς τάφοις τῶν βα-
 σιλέων.

16. Τῷ ιδ' αὐτοῦ ἔτει, μηνὶ Μαΐῳ α', ἐγκαινίζεται καὶ
 ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία παρὰ Φωτίου πατριάρχον.

17. Τῷ ιε' αὐτοῦ ἔτει Λέων ὁ Σαλιβαρῶς συνοψίζει Φω- 20
 τῷ πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχὸν τὸν Σανταβαρηνόν, ὃς ὑπὸ
 P 457 Φωτίου μετὰ τοῦτο γέγονεν ἀρχιεπίσκοπος Εὐχαΐτων, ὡς ἐδλαβῆ

cui serpens gyris convolutus erat. statua in vestiarium illata, veniens
 imperator in serpentis os immisso digito, vivo alio serpente intus resi-
 dente morsum infigente, sic laesus est ut vix ullis remediis curari po-
 tuerit. sed et Salomonis statuam in basilica constitutam, ex suo effor-
 matam nomine, se ipsum deo velut hostiam offerens, in Novae ecclesiae
 fundamenta iecit.

13. Anno Basillii imperii undecimo suscepta rursus imperator ad-
 versus Melitenenses expeditione, multisque praeliis victor ingentique
 onustus praeda, ac captivis adductis, reversus est.

14. Anno Basillii imperii duodecimo Ignatio patriarcha vivis exem-
 pto Photius regiae urbis sacerdos iterum provectus est.

15. Anno Basillii imperii tertio decimo eductis imperator adversus
 Germanicam copiis, eaque direpta atque vastata, reversus est. moritur
 vero Constantinus Michaelis filius ex Eudocia, hominum autem vulgique
 opinione Basillii filius. eum ille ingenti luctu prosecutus ipsius in impe-
 ratorem sepulcris funus deposuit.

16. Anno Basillii imperii quarto decimo, calendis Maii, dedicatur
 divinisque officiis publice celebrandis aperitur a Photio patriarcha Nova
 ecclesia.

17. Anno Basillii imperii quinto decimo Leo Salibaras Theodorum
 monachum Santabarenum Photio patriarchae in colloquium adducit (is
 postea a Photio creatus Euchaitarum archiepiscopus) tanquam virum

καὶ ποιοῦντα τεράστια καὶ προορατικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον Βασιλείῳ βασιλεῖ μοσιτενεῖ· εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀρεσθεῖς (πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διέκειτο) εἶχεν ἐν τιμῇ πολλῇ. ὡς ἀθυμοῦντα τὸν βασιλέα περὶ τοῦ τελευτήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, διὰ τὸ φίλτρον ὅπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπηγγέλλετο δεῖξαι ζῶντα. ὁ καὶ ἐποίησεν· ἐν γὰρ λόχμῃ τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεῖ φάντασμα συνηγήθη ἔφιππον, χρυσοῦφαντον ἐνδεδυμένον, ἐν τῷ εἶδει τοῦ Κωνσταντίνου· ὁ καὶ ὀφθαλμοῖς Β ἰδὼν καὶ περιπλακεῖς κατεφίλησεν. καὶ γεγονότος ἀφανοῦς, αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνητο. διὸ καὶ μονὴν ἐκτίσασα ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

18. Τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκριβῶς μεμνημένος ὁ Σανταβαρηνὸς ἐποίησε τὸν βασιλέα πιστὴν κεκτῆσθαι εἰς ἑαυτὸν πολλῇν. οὗτος ὁ περιώνυμος Σανταβαρη-
 15 νός, ὃς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου κατὰ δευτέραν αὐτοῦ τυραννίδα ἐπίσκοπος Εὐχαιτῶν ἐγένετο, Μανιχαίου υἱὸς καὶ Μανιχαῖος ὢν, C καὶ ὡς νεώτερος διὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος τὴν κεφαλικὴν τιμωρίαν διαφρυγὼν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ ἐπὶ διορθώσει ἀπεδόθη· ὁ δὲ καὶ μοναχῶν σχῆμα περιβαλόμενος οὐδ' ὅλως τῆς κακίας ἀνε-
 20 νευσεν. κατὰ μέντοι τὴν πρώτην τυραννίδα Φωτίου καὶ ἡγουμένως ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ γίνεται· ὅφ' οὗ καὶ πάντες οἱ ἐλαβεῖς τῆς μονῆς ἔφυγον, τὴν κοινωκίαν Φωτίου μὴ καταδεχόμενοι. τοῦ

21 ἐφ' οὗ margo P

religiosum prodigiorumque patratores mirificum ac futura praenoscendi arte praeditum. Photius Basilio imperatori virum insinuat; quo delectatus imperator (quippe eius assentante desiderii) eum magno in pretio habuit. is imperatorem ob Constantini filii mortem, qua amoris vi in eum ferebatur, sese dolore conficientem videns, vivum se illi ostensurum impostor pollicitus est; et vero rem praestitit. ad quandam enim saltum obambulanti imperatori spectrum quoddam Constantini specie equo insidens, vestibus auro intextis, occurrit; cernensque ille oculis, et in amplexus ruens, affatim basia dedit. cumque disparuisset, vidisse eum se existimabat nec quicquam delusum esse. quocirca exstructo ibi monasterio S. Constantini nomen indidit.

18. His aliisque plurimis ex Apollonii disciplina probe institutus Santabarenus magnam sibi fidem apud imperatorem conciliavit. celebris hic nominis Santabarenus, quem Photius secunda sua tyrannide episcopum Euchaitarum promovit, Manichaei filius et Manichaeus erat; ac velut iunior annisque minor vix capitali exemptus sententia per Bardam Caesarem, meliori fruge componendus, Studii monasterio traditus est. ubi tamen, quanquam monachi assumpto habitu, a priore nihil pravitate emersit. ceterum Photii prima tyrannide in eo monasterio praefecti munus gessit; quo et antistite religiosi omnes monachi fugam inire, cum non sustinerent Photii se communione commaculati. Photio nihilominus

μέντοι Φωτίου τῆς πατριαρχίας διωχθέντος καὶ ὁ Σατανώννμος
 D ἐκεῖνος τῆς μονῆς ἀπηλύθη. εἶτα εἰσοικίζεται Φωτίῳ, καὶ φησὶ
 “χρησαί τινι τῶν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, καὶ λαβὼν ταῦτα
 τὰ ὕδατα ἃ ἐσκεύασα ῥανάτω ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος· καὶ ὄψει αὐτίκα
 τὸν βασιλέα καταδεδουλωμένον τῇ ἀγάπῃ σου. καὶ μετὰ ταῦτα 5
 ἀγώνισαι ὅπως ἴδω αὐτὸν ἄπιξ, καὶ ποιήσω σε ἐπανελθεῖν εἰς
 τὴν προτέραν σου τιμὴν.” τούτου οὖν γενομένου, πρῶτῳ πρῶτῷ
 τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ εὐχῆς χάριν καὶ χρυσίον ἀπέστειλεν Φωτίῳ, καὶ
 εἰς τὴν Μαγναύραν κατόκησε, καὶ συνεχῶς ὠμίλει, καὶ παρρη-
 σίας τσαύτης μετέδωκεν ὡς καὶ τοὺς οἰκείους αὐτῷ πάντας ἐν τῷ 10
 παλατίῳ ἐπιστῆναι ὀφφικίοις. ἔντεῦθεν καὶ τὸν ἀρχιμάγον Σαν-
 P 458 ταβαρηνὸν ὡς ἄγιον καὶ εὐλαβῆ καὶ διορατικώτατον συνοψίζει καὶ
 προσοικειοῖ.

19. Τῷ 15 αὐτοῦ ἔτει ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς γυναῖκα Λέοντι
 τῷ βασιλεῖ Θεοφανῶ τὴν θυγατέρα Μαρτινακίου, καὶ στέψας 15
 τοὺς γάμους ἐποίησε ἐν τῇ Μαγναύρᾳ.

20. Τῷ 15 αὐτοῦ ἔτει αἱ τῶν Σαρακηνῶν ναυστολίαι καὶ
 Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐπῆλθον· ὅφ’ ὧν
 συνέβη τι τοιοῦτον. Σαλδανὸς ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς τὴν
 Βάσσην κρατήσας, ἣτις ἐστὶ πόλις μεγάλη τῶν Ῥαουσαίων, καὶ ἐν 20
 αὐτῇ κατοικήσας πολλὰς ἐτέρας πόλεις καὶ χώρας κατελυμήνατο.
 B γράφει οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ ῥηγὶ Φραγγίας ἐπικουρῆσαι τῷ ὑπ’ αὐ-

17 στολίαι P, αὐστολίαι alter Combefisii codex

patriarchali sede eiecto hic quoque Satanicus vir nominis expulsus est. tum inter Photii familiares ascitus “cuiuspiam” ait “cubiculariorum opera utere, acceptasque quas paravi aquas sacro aspergat cubiculo; moxque amori tuo deditum imperatorem videbis. his peractis da operam ut vel semel ipsum videam, et ut ad priorem honorem ipse redeas efficiam.” his ita gestis, statim mane imperator liberos precibus communiendos auri- que vim mittit Photio, iussitque in Magnaura pro hospitio morari. ibi continui congressus ac colloquia, tantaque Photius donatus fiducia est ut et omnes necessarios ac familiares palatinis muniis adhiberet. hincque adeo magorum principem Santabarenum velut sanctum ac religiosum futuraque praenoscenti sagacissimum, illius praesentat obtutibus reddiditque carissimum.

19. Anno Basilii imperii sexto decimo imperator uxorem iunxit Leoni imperatori Theophanonem Martinacii filiam, coronaque impartiens nuptiarum solennia in Magnaura peregit.

20. Anno Basilii imperii decimo septimo Saracenicis classibus Italiam Siciliam ac reliquas regiones incursantibus, tale quid accidit. Soldanus Agarenorum princeps capto Bario, quae Rhagusiorum urbs magna est, in eoque positis sedibus, multas alias urbes locaque diripiebat. scribit itaque imperator Francorum regi ut missae abs se classi adver-

τοῦ ἀποσταλέντι στόλῳ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν. καὶ δὴ πόλεμον κροτηθέντος ἀλίσκεται μὲν τὸ κάστρον καὶ ἡ γῶρα, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ Σαλδανὸς καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν λαός. τοῦτον τὸν Σαλδανὸν ὁ ῥῆξ ἐν Καπύῃ ἀπάγει, καὶ ἐπὶ διετίαν τῷ ῥῆγι συνῶν παρ-
 5 ρησίας καὶ συνδιαιτήσεως ἐπέλαχε. ὁ δὲ πανοῦργος ὢν ἐκ τῆς ἐτέρων διαβολῆς ἔγνω σωτηρίαν ἐαυτῷ πραγματεύεσθαι. τοῖς γὰρ ἄρχουσι Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ λέγει ἐν μυστηρίῳ “βούλομαι ὑμῖν εἰπεῖν ἀπόρητον βούλημα τοῦ ῥῆγός, δέδοικα δὲ τὸν ἐκ μηνύσεως κίνδυνον.” τῶν δὲ διομοσαμένων ἀνέκφορον ποιήσασθαι **C**
 10 τὸ λαλούμενον, φησὶ “πάντας ὑμᾶς πρὸς τὴν ἐαυτοῦ χώραν Φραγγίας ὁ ῥῆξ σιδηροδεσμίους συντόμως ἀποστέλλει.” τῶν δὲ μὴ πιστευσάντων ἀλλὰ ζητούντων ἔτι σαφεστέραν κατάληψιν, αὐθις ὁ Σαλδανὸς πρὸς τὸν ῥῆγά φησιν ὡς οὐκ ἔστι σοι ἀσφαλῆς ἡ τῶν κάστρον τούτων κατάσχεσις, ἕως οἱ τούτων ἄρχοντες ἐνταῦθα
 15 ἐπιχωριάξουσιν· ἀλλ' εἰ βούλει βεβαίως δεσπόζειν αὐτῶν, πρὸς Φραγγίαν τούτους δεσμίους ἀπόστειλον. πεισθεὶς οὖν ὁ ῥῆξ ἀλύσεις διωρίσατο συντόμως χαλκευθῆναι ὡς ἐπὶ χρεῖα κατεπειγούση τινί. ἰδὼν οὖν ὁ Σαλδανὸς φησὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας “οὐδὲ ἔτι μοι πιστεύετε;” γνόντες οὖν οἱ ἄρχοντες ἀληθεύειν τὸν βάρβαρον, **D**
 20 ἐζήτουν ὅπως τὸν ῥῆγα ἀμύνωνται. καὶ δὴ πρὸς κνηγέσιον ἐξεληθόντος κλείουσι κατ' αὐτοῦ τὰς πύλας· ὁ δὲ πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ἀπαίρει λυπούμενος. καὶ ὁ Σαλδανὸς τὴν χάριν τῆς μηνύσεως ἀπαιτεῖ· ἡ δὲ ἦν τὸ πρὸς τὴν οἰκίαν πατρίδα συγχωρηθῆναι αὐ-

sus Agarenos opem ferat. denique confiato bello capitur oppidum domaturque regio; quin et ipse captus Soldanus eique militantes copiae. Soldanum rex Capuam adducit; ubi ille annos duos commoratus, colloquique ac convictus licentiam nactus, vafer cum esset, aliis per calumniam detrahendo expediendam sibi salutem putavit. Capuae enim et Beneventi proceribus ita secreto infit. “regis vobis arcanum volo aperire: vereor autem ne, si detexero, inde mihi periculum creetur.” illis iureiurando affirmantibus nemini se detecturos quae is ad eos loqueretur, “vos” inquit “omnes ferro onustos in suam Franciae regionem rex brevi missurus est.” non credentibus illis maioraque rei indicia quaerentibus, rursus Soldanus ad regem ait “nunquam fiat ut haec tuto oppida possideas, quamdiu illorum proceres hic morabuntur. sed si vis firmo eorum potiri dominio, illos vinctos in Franciam mittito.” his rex persuasus catenas velut urgente quodam negotio, cito fabricari iussit. videns itaque Soldanus ait ad proceres “ne nunc quidem mihi adhibetis fidem?” intelligentes igitur proceres barbarum vera loqui, cogitabant qua ratione regem ulciscerentur. illo itaque venandi causa egresso forēs contra eum claudunt. rex indigne ferens reique indignitate motus in patriam redit. Soldanus quoque detecti arcani mercedem petit, ea erat ut ei liberum esset in patriam reverti. recepto igitur principatu

τὸν ἀπελθεῖν. τὴν οἰκίαν οὖν ἀρχὴν ἀπολαβὼν καὶ τοῦ κακὸς εἶναι μὴ ἐκστὰς ἐκστρατεύει κατὰ Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ. οἱ δὲ πρὸς τὸν ῥῆγα διαπρεσβεύονται. ἀλλὰ μεθ' ὕβρεως ἀποπέμπονται. στέλλουσιν οὖν πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ θῦττον ἐκπέμπει

- P 459 τὸν πρεσβευτὴν, δηλῶν προσδέχεσθαι συντόμως τὴν ἐκεῖθεν βοήθειαν. γίνεται τοῖς πολεμίοις ἐγκρατὴς ὁ τῆς ἀγγελίας διάκονος. λέγει οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Σαλδανὸς “εἰ ὑπηρετήσης μου τῷ βουλήματι, καὶ σωτηρίας ἀξιωθῆσῃ καὶ δωρεῶν ἀπολαύσῃ πολλῶν.” τοῦ δὲ συνθεμένου “βούλομαι” ἔφη “στῆναί σε τοῦ κάστρου ἐκτός, καὶ τοῖς ἔνδον εἰπεῖν ὡς ἐγὼ μὲν τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα, 1 ἀλλ' ἐκ τοῦ βασιλέως βοήθειαν μὴ προσδέχεσθε· οὐ γὰρ ἤκουσεν τῆς δεήσεως ὑμῶν.” ὁ δὲ πλησίον τοῦ τείχους μετὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Σαλδανοῦ γενόμενος καὶ τοὺς πρώτους παραγενέσθαι τῆς
- B πόλεως αἰτησάμενος ἔφη “εἰ καὶ πρόδηλός μοι τυγχάνει ὁ θάνατος καὶ ἐν χερσίν-ῃ σφαγῇ, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποκρύψομαι τὴν ἀλήθειαν. 1 πλὴν αἰτῶ καὶ ὀρκίζω ὑμᾶς ἀποδοῦναί μοι τὴν χάριν εἰς τὰ ἐμὰ ἔκγονα καὶ τὴν σύνευνον. ἐγὼ γάρ, ὃ κύριός μου, εἰ καὶ τῶν ταῖς-τῶν πολεμίων περιεσχέθην χερσίν, ἀλλ' ὅμως τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα καὶ τὴν παρ' ὑμῶν πρεσβείαν τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων προσήγαγον, καὶ συντόμως προσδέχεσθε τὴν ἐκεῖθεν βοή- 2 θειαν. διὸ στῆτε γενναίως καὶ μὴ δειλاندρήσητε· ἔρχεται γὰρ ὁ ὑμᾶς ὀρσόμενος, εἰ καὶ μὴ ἐμέ.” ταῦτα οἱ τοῦ Σαλδανοῦ ἀκού-
- C σαντες καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην ἐμμανέντες εὐθύς αὐτὸν τοῖς ἕξφεσι κατακόπτουσι. φοβηθεῖς οὖν ὁ Σαλδανὸς τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως

nec mentis posita pravitate, adversus Capuam et Beneventum cum exercitu venit. missa ad regem Franciae legatio: oratores contumeliose accepti ac remissi. mittunt itaque ad imperatorem. ille statim dimisso legato abs se brevi mittenda iusta auxilia exspectare iubet. capitur ab hostibus nuntii minister. ait itaque ad eum Soldanus “si meae voluntati obsecutus fueris, tum salutem ipse consequeris, tum muneribus copiose donaberis.” illo assensum simulante ait Soldanus “volo ut pro oppidi moeniis stans, eos qui intra sunt in haec verba alloquaris, ‘ego sane ministerium meum implevi; ne tamen ab imperatore auxilia exspectaveritis: non enim petitioni vestrae obaudivit.’” muris itaque cum Soldani ministris admotus, vocatisque civitatis primoribus, sic ait “quanquam mihi mors palam est atque in promptu est iugulatio, non tamen vos veritatem celabo. ceterum rogo atque adiuro ut in caris pignoribus atque uxore gratiam mihi referatis. ego enim, domini mei, etsi iam hostium manibus teneor, ministerium tamen meum explevi vestraque ad imperatorem functus sum legatione, brevique hinc vobis ventura auxilia exspectate. quare state fortiter, et ne animis concideritis: venit enim qui vos sit liberaturus, etsi is nullius mihi frugis futurus sit.” quibus auditis Soldani satellites, ac quod decepti erant, furoris oestro perciti,

προσδοκωμένην δύναμιν ἔλυσεν τὴν πολιορκίαν καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν
χώραν ὑπέστρεψεν.

21. Τῷ ἡ' αὐτοῦ ἔτει Λέων ὁ βασιλεὺς κατηγορεῖτο
παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα τρόπῳ τοιούτῳ.
5 νουνεχῆς ὢν καὶ εὐσεβῶς τὸν βίον διαπερῶν τὰ γινόμενα παρὰ τοῦ
Σανταβαρηνοῦ κατεγίνωσκε, καὶ ἐμέμφετο αὐτὸν καὶ ἀπειστρέ-
φετο. ἐπὶ ἐκεῖνος δὲ τὸ μῖσος τούτου ὑπενεγκεῖν οὐχ ὑπέφερεν,
ὑφορώμενος διαβολὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα γενήσεσθαι, τί
τεχνάζεται; μάχαιραν μεγάλην, τὸ δὴ λεγόμενον παραμήριον,
10 ποιήσας καὶ ποικίλως ἐπισκευάσας δίδωσι τῷ Λέοντι, εἰπὼν "οἶδα D
ὅτι πολλάκις εἰς κινήγιον ἐμπίπτει σοι ζῶον μόνῳ, καὶ μὴ ἔχων
μάχαιραν σφάζει αὐτὸ ἀπόλλυται. βάσταξε οὖν αὐτό. ἴσως καὶ
ὁ βασιλεὺς ὁ πατήρ σου ἐπαινέσει σοι." πεισθεὶς οὖν τῷ ἀλά-
στορι ὁ Λέων λαμβάνει τὴν μάχαιραν. ἀπέρχεται οὖν ὁ δόλιος
15 Σανταβαρηνός, καὶ διαβάλλει τοῦτον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς
ὁ Λέων ὁ υἱός σου πυραμήριον βαστάζει, καὶ ἤνικα μοναζενθῆ
μετὰ σοῦ, ὁρμῶν ἔχει τοῦ σφάζει σε." τοῦτο ἀκούσας ὁ βασι-
λεὺς καὶ ἔρευνήσας καὶ εὐρῶν ἀπέκλεισεν αὐτὸν ἐν τῷ Μαργαρίτῃ,
βουλόμενος ἐκτεφλῶσαι, εἰ μὴ Φώτιος ὁ πατριάρχης μετ' ἄλλων
20 πολλῶν τῆς συγκλήτου τοῦτο διεσκέδασαν. τοὺς δὲ ἀνθρώπους P 460
αὐτοῦ πάντας πολλὰ τιμωρήσας, ὡς οὐδὲν εὐρέθη τῆς κατηγορίας
ἀληθές, ἐξώρισεν. ἐποίησε δὲ ἀπὸ ὕφους μῆνας τρεῖς, θρηνηῶν

ipsum gladiis confestim conciderunt. veritus ergo Soldanus expectatas
imperatoris copias, soluta obsidione in suam se regionem recepit.

21. Anno Basilii imperii decimo octavo Leo imperator a Santabareno per talem modum apud patrem criminis delatus est. Leo cum solertis ingenii esset pieque vitam institueret, Santabareni dicta factaque reprehendebat, ipsumque vituperabat, ac averso ad illum animo erat. quod ille eius odium ferre non poterat, veritus ne ad imperatorem haec eius crimina pervenirent. quid machinatur? ingentem sicam (Graecorum vulgus παραμήριον vocant) vario cultu elegantem fabricatus Leoni tradit, dicens "scis haud raro inter venandum in bestiam te solum incidere, cumque desit gladius ad iugulandum, tibi eam perire. hunc ergo gestato: forte etiam imperator pater tuus consilium laudabit." credulus ergo scelestissimi capitis verbis Leo gladium sumit. abit ergo dolis consutus Santabarens, eique apud patrem crimen intentans "Leo" inquit "filius tuus sicam gestat, ac cum solus tecum versabitur, facto in te impetu contrucidabit ac iugulabit." audiens imperator, habitaque rei diligenti inquisitione, ac cum se ita rem habere invenisset, in Margaritha oculorum lumen adempturus inclusit, ni Photius patriarcha aliique plures senatorii ordinis, consilium istiusmodi dissipassent. Leonis domesticos omnes diu multumque excruciatos, cum nihil in eis intentati criminis deprehendisset, relegavit. Leo ipse menses tres paterno ex-

καὶ ὀδυρόμενος καὶ δι' ἐπιστολῶν πολλῶν δυσωπῶν τὸν βασιλέα. καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἡλιοῦ φθασάσης, ἐπεὶ πίστιν μεγάλην ἔσχεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον, ἀποσυννοῖζει Λέων τῷ τρόπῳ τούτῳ. ἦν τι ζῶον πτηνὸν ἐν ταλάρῳ πλεκτῷ κατὰ τὰ βασιλεία αἰωροῦμενον, μιμηλὸν καὶ πολύφωνον, ὃ ψιττακὸς ὀνομάζεται, 5 ὅπερ εἴτε πρὸς τινῶν διδασχρὸν εἴτ' ἄλλως πως πολλάκις "αὐὐ αὐὐ κύριε Λέων" ἐφθέγγετο. πανδαισίας δὲ ποτε τελουμένης τῷ βασιλεῖ, καὶ τῶν πρώτων τῆς βουλῆς συνεστιωμένων αὐτῷ, καὶ τοῦ ὄρνιθος πολλάκις φθειγγομένου τὸ προρρηθέν, ἐπιστυγνάσαντες οἱ δαιτυμόνες καὶ τῆς εὐωχίας πανσάμενοι ἐπὶ συννοίας ἐκά- 10 θητο. οἷς προσέχων ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο. οἱ δὲ δακρῶν ὑποπλησθέντες "τίνα βρωῶσιν" εἶπον "φαγόμεθα, οὐτως ὑπὸ τῆ φωνῆ τοῦ ἀλόγου τούτου ὄνειδιζόμενοι οἱ δοκοῦντες ἡμεῖς λογικοὶ καὶ φιλοδέστοι, ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκεῖον ἀνακα- 15 λεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τρυφῶντες λήθην τοῦ μὴ ἀδικήσαντος 15 δεσπότητος ἐλάβομεν. εἰ μὲν γὰρ ἐλέγχεται ἀδικῶν καὶ κατὰ τῆς πατρικῆς κεφαλῆς ἐντρεπίσας τὴν δεξιάν, αὐτόχειρες αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες γενώμεθα, καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ μὴ λαβῶμεθα κόρον. μέχρι τίνος ἢ συκοφάντις γλῶσσα κατ' αὐτοῦ δυναμωθήσεται;" 20 μαλαχθεῖς οὖν τοῖς τοιούτοις λόγοις ὁ βασιλεὺς τότε μὲν καθε- 20 σθῆναι τούτους προσέταξεν καὶ σκοπῆσαι περὶ τοῦ πράγματος ἐπηγγέλατο. μετ' οὐ πολὺ δὲ πρὸς τὴν φύσιν ἐπανελθῶν ἔξάγει

19 μέχρι] εἰ δὲ μή, μέχρι interpretes

clusus conspectu, lugens deploransque ac crebris epistolis imperatoris clementiam pulsans, exegit. solenni autem S. Eliae die, quod imperator magna in eum fide impensiorique religione ipsum coleret, per hunc modum Leo paterno conspectui redditus est. erat avis quaedam quassillo vimineo regio in triclinio e pariete pendula, animal sane aemulum, multiplicique voce reddenda idoneum: psittacum vocant. haec, sive a quibusdam praedocta sive aliter inducta fuerat, crebro illud "heu, heu, domine Leo" inclamitabat. quandoque igitur instructo imperatori convivio, senatusque proceribus ad epulas mensamque consistentibus, cum avis quam dicebam naeniam crebrius loqueretur, in tristitiam versi convivae cibis abstinentes morosi sedebant. animadvertit imperator, causamque sciscitatur. ad quem illi lacrimis oppleti "quas" aiunt "dapes sumemus, quibus sic muta animans exprobet, qui ratione praediti ac domini amantes videamur? cum sic illa dominum revocet, nos vero in deliciis agentes eius insontis videatur oblivio cepisse. si enim iniuriae reus deprehenditur aut in paternum caput dexteram instruxisse comperitur, eum nos ipsi omnes contrucidemus, eiusque cruorem insatiabili aviditate fundamus. sin minus, quamdiu in eum calumniae tincta veneno lingua praevalebit?" istiusmodi verbis mitiore mutatus imperator, tunc quidem sedere eos iussit ac se rem discussurum promisit. nec diu post ad genium indolemque reversus e carcere eductum Leonem sui conspe-

τε τῆς φρουρᾶς καὶ εἰς ὕψιν ἄγει αὐτόν, καὶ τὴν πένθιμον ἀμείβει στολήν, καὶ τὸ περιττὸν τῆς ἐν τῇ λύπῃ τραφείσης κόμης D περιαιρεθῆναι κελεύει, καὶ τὴν προτέραν τῆς βασιλείας τάξιν καὶ τιμὴν ἀποδίδωσι. καὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ἁγίου Ἡλιοῦ γενομένης ἰδόντες αὐτόν οἱ λαοὶ ἐπεφωνοῦντο “δόξα σοι ὁ θεός.” καὶ ὁ βασιλεὺς εἶπεν “δοξάζετε τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου. πολλὰς θλίψεις ὑπ’ αὐτοῦ ἔχετε ὑπομείναι καὶ ἐπωδύτους ἡμέρας διελθεῖν.”

22. Τῷ 19' ἔτι αὐτοῦ μελετᾶται ἀνταρσία παρὰ Ἰωάννου 0 τοῦ Κουροκούα δομειστικόν ὄντος τῶν ἱκανάτων, χρηματισθέντα παρὰ τοῦ ἐν Βλαχέρναις ἐγκλείστου. ἦσαν δὲ μετ' αὐτοῦ ἄρχοντες μέχρι τῶν 23', μεθ' ὧν ὁ Μιχαὴλ ὁ ἑταιρειάρχης καὶ ὁ Κα P 461 τούδης καὶ ὁ Μυξιάρης καὶ ὁ Βαβούτζικος. τούτους κρατήσας πάντας ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ἔτιψε καὶ ἐκούρηνσε καὶ τὰς ὑπολειφθείσας τρίχας ἔκανσε καὶ πομπεύσας ἐξώρῃσε.

23. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐν κνηγίῳ ἐξεληθόντος, ἔλαφος παμμεγέθης ἀναφανείς ἦρε τὸν βασιλεῦα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ τοῦ ἵππου μετὰ τοῦ κέρατος. φθάσας δὲ τις καὶ τὴν ζώνην μετὰ τῆς σπάθης κόψας τοῦτον ἐρρύσατο. ὃν καὶ μετὰ τὴν ὑποστροφὴν 0 ἀπεκεφάλισεν, εἰπὼν “μὴ γύμνου κατὰ βασιλέως ξίφος.” ἐκ δὲ τοῦ σπαραγμοῦ τοῦ ἐλάφου νόσηλευθεὶς ὁ βασιλεὺς Βασίλειος τελευτᾷ, φάμενος τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ διαδόχῳ Λέοντι καὶ Στυλιανῷ B

7 ἐπωδύνας vulgo

ctu donat, mutatque vestem lugubrem, ac superfluum ex maerore capillorum onus levare iubens ad pristinum regiae dignitatis gradum cultumque revocat. inter solennem vero S. Eliae pompam videntes eum populi ac factiones gratulabundi clamabant, “gloria tibi, deus.” ad quos imperator “deum glorificatis, gratulantes pro filio meo? multa ab eo mala sustinebitis, diesque aerumna plenos transigetis.”

22. Anno Basilii imperii decimo Ioannes Curcuas icanatorum domesticus tyrannidem molitur, cum is qui in Blachernis inclusus agebat, imperium ei esset vaticinatus. erant cum eo coniurati proceres ad sexaginta sex, inter quos Michael foederatorum comes et Catudes et Myxiores et Babutzicus. quos omnes comprehensos in Circo virgis caesos totondit, adustusque reliquis crinibus, ac pompa per civitatem traducens, exsilio multavit.

23. Egresso autem venandi causa imperatore, ingentis molis cervus emergens ipsum e zona ab equo cornu sustulit. venit quidam, zonaque ense scissa ipsum liberavit; cui et reversus caput amputavit, dicens “cave adversus imperatorem ensem nudaveris.” ex cervi autem illa succussione morbo correptus Basilius imperator diem obit, eiusmodi verba Leoni filio ac successori locutus, nec non Styliano ipsius

τῷ ἐπιτρόπῳ τῶν βασιλέως υἱῶν, ὅτι Φώτιος ὁ ἀνιερὸς καὶ ὁ συμ-
μύστης αὐτοῦ Σανταβαρηνὸς τοῦ Θεοῦ με μακρόνυαντες, καὶ ἀλλό-
τριον τῆς δικαίας γνώσεως ποιήσαντες, εἰς τὴν ἴσην μετ' αὐτῶν
κόλασιν ἐπεσπάσαντο. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέψυξεν, καταλιπὼν
Λέοντα καὶ Στέφανον καὶ Ἀλέξανδρον. 5

- C **Κ**όσμιον ἔτος 517, τῆς θείας σαρκώσεως ἔτη ὡπῆ, Ῥωμαίων
βασιλεὺς Λέων ἔτη κ' μῆνας θ'. Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς
κληρικὸς ὢν καὶ σύγκελλος ἦν μετὰ Φωτίου πατριάρχου, ἀνατρε-
φόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παιδευόμενος. ὁ δὲ Λέων μετὰ τὸ αὐτο-
κρατορῆσαι ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν τὸν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολ-
λῶν κληρικῶν τε καὶ συγκλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἤγαγεν μετὰ
D σπουδῆς πολλῆς καὶ τιμῆς καὶ ὕμνων τὸ λείψανον Μιχαὴλ τοῦ
βασιλέως, καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν λάρ-
νακι. Φώτιον δὲ τὸν πατριάρχην ἐπίβουλον φωραθέντα τῆς ἐκ-
κλησίας ἐκβάλλει, καὶ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιακῶν τῇ λεγομένῃ 1
τοῦ Γόρδονος περιορίζει· ἐνθα καὶ τελευτᾷ. χειροτονεῖ δὲ Στέ-
φανον σύγκελλον, τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἀδελφόν, διὰ τε Θεοφάνους
τοῦ πρώτουθρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· ὃς καὶ ἔζησεν ἔτη 5' καὶ
μῆνας 4', καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Σικεῶν. γέγονε δὲ ἐμ-
πρασιμὸς πλησίον τῶν Σοφιῶν καὶ τῆς Σιδηρᾶς, ἐμπροσθέντος 2
καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὃν αὐτὸς ὁ Λέων λαμπρῶς ἀνε-
P 462 καίνισεν. ἄγει δὲ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἀπὸ Εὐχαιτῶν ἐν

liberorum curatori. "profanus Photius eiusque symmysta Santabarenius a deo me procul elongantes, atque a iusta alienum scientia reddentes, in paris me secum supplicii barathrum traxere." haec ubi dixerat, efflavit animam, Leone Stephano et Alexandro liberis relictis.

Mundi annus 6388, divinae incarnationis 888, Romanorum imperator Leo annos 25, menses 9. Stephanus Leonis frater, cum esset clericus ac syncellus, cum Photio versabatur subque eius disciplina erudiebatur. Leo autem rerum summa potitus, misso Andrea militiae magistro cum multis cereis et clericis virisque senatorii ordinis Chrysopolim, ad Michaelis imperatoris reliquias magno studio et cultu ac canticis in urbem inferendas, in sanctorum eas apostolorum in urna deposuit; Photium vero patriarcham ecclesia eiectum in Armeniacorum monasterium relegat, quod Gordonis vocant; ubi et moritur. Stephanum porro fratrem per Theophanem primae sedis episcopum (πρωτόθρονον vocant) ac episcopos alios curat ordinari; vixitque annos sex menses quinque, sepeliturque in Siceorum monasterio. conflato ad Sophias et Ferream ingenti incendio absumptum S. Thomae templum ab ipso magnifice Leone reparatum est. Theodoro Santabareno ab Euchaitis in urbem adducto, An-

τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος καὶ Στέφανος ὁ μάλιστα κροῦσι κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Φωτίου, ὡς λοιδορηθέντος τοῦ βασιλέως Λέοντος ὑπ' αὐτῶν εἰς Βασιλείον τὸν βασιλέα τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ τῆς συγκλήτου καταψηφισαμένης αὐτῶν, τὸν μὲν 5 Φώτιον εἴασαν εἰς τοῦ Γόρδονος, τὸν δὲ Σανταβαρητὸν τύψαντες ἐξώρισαν ἐν Ἀθήναις. εἴτα ἀποστείλας ἐξώρισθεν ὁ βασιλεὺς ἐτίγλωσεν αὐτὸν καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξώρισεν. μετὰ πολλοὺς δὲ χρόνους παρακληθεὶς τοῦτον εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει, καὶ προσέταξεν λαμβάνειν ἀννώνας ἐκ τῆς Νέας ἐκκλησίας.

10 2. Τῷ β' αὐτοῦ ἔτι τῆς Αυγουβαρδίας διαστασιασάσης Β ἀπεσιτάλη Κωνσταντῖνος ὁ τῆς τριπέλης σὺν πᾶσι τοῖς θέμισσι καὶ συμβολῆς γενομένης μόνος αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος μόλις ἠδυνήθη διαφυγεῖν, τῶν ἄλλων σφαιγόντων καὶ κρατηθέντων. γέγονε δὲ καὶ ἐκλειψις ἡλιακή, ὡς καὶ νύκτι γενέσθαι ἐπὶ ὥρας γ' καὶ 15 τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. γέγονασι δὲ καὶ ἄνεμοι σφοδροὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ βροχαί, ἐξ ὧν ἐκάρησαν ἐν τῷ φόρῳ ἄνθρωποι ἐπτά.

3. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτι ἐπολιορκήθη ἡ Σάμος τὸ κάστρον ὑπὸ τῶν Ἀγαρηῶν, καὶ αἰχμαλωτίσθη ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ ὁ C Πασπαλῆς. συμφιλιωθείς δὲ ὁ βασιλεὺς Ζωῆ τῇ θυγατρὶ τοῦ Ζαούτζα προχειρίζεται αὐτὸν βασιλεοπάτορα, αὐτὸς καινοργήσας τὸ ὄνομα. Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐκστρατεύει κατὰ Ῥωμαίων, καὶ πολεμηθεὶς παρὰ τῶν Τούρκων ἠττήθη, καὶ πᾶσα ἡ αἰχμαλωσία ἠγοράσθη παρὰ τοῦ βασιλέως. εἴτα πάλιν τρέπει

dreas domesticus et Stephanus magister in eum Photiumque expostulant, quod Leonem apud Basilium imperatorem eius patrem per calumniam detulerint. senatus sententia Photio concessum ut in Gordonis monasterio ageret; Santabareus verberibus affectus, Athenas relegatus est. tum post eum mittens imperator oculis orbatum in Asia exulare iussit. multis vero post annis placatus imperator in urbem reductum ex Nova ecclesia annonas accipere praecepit.

2. Imperii Leonis anno secundo in seditionem mota Longobardia, missus est Constantinus mensae praepositus cum omnibus legionibus; consertaque pugna vix unus ille evadere potuit, reliquis qua necatis qua captis. contigit vero etiam solis deliquium, ut et nox per horam tertiam esset et stellae apparerent. orti etiam venti validi et fulgura et tonitrua, quibus septena capita perierunt in Foro combusta.

3. Imperii Leonis anno tertio expugnata ab Agarenis Samus civitas munita, eiusque praetor Paspalas captivus abductus est. imperator Zoem Zautzae filiam in amoribus habens, Zautzam imperatoris patrem constituit, novum hoc honoris titulo commentus. Symeon Bulgarorum princeps Romanae dicionis loca infestis signis invadens Turcorum adversa acie superatus est. eius captivi omnes ab imperatore redempti

τοὺς Τούρκους, καὶ μετὰ αἰτήσεως ἀναλαμβάνεται τοὺς αἰχμαλάτους, καὶ ποιεῖ εἰρήνην. καὶ μετ' ὀλίγον ἀνατραπείσης πάλιν τῆς εἰρήνης γίνεται πόλεμος εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον, καὶ τροπῆς δημοσίας γενομένης πάντες ἀπόλοντο, καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος

D Θεόδωρος. Στεφάνου τελευτήσαντος πατριάρχου χειροτονεῖται 5
ἀντ' αὐτοῦ πατριάρχης Ἀντώνιος ὁ λεγόμενος Καυλέας.

4. Τῷ ζ' αὐτοῦ ἔτει ἔσφαξαν οἱ Χερσωνῖται τὸν στρατηγὸν αὐτῶν. παρελήφθη καὶ τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. ὁ βασιλεὺς Λέων πρόκενσον ποιήσας εἰς τὰ Δαμιανοῦ, συνόντος καὶ τοῦ παραδυναστεύοντος Ζαούτζα καὶ 1
τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ (ἡ γὰρ πρώτη αὐτοῦ γαμετὴ Θεοφανῶ ἐν τῇ ἀγίᾳ σορῶ τῶν Βλαχερινῶν προσεκαρτέρει εὐχομένη), συμβούλιον ἐποίησαν οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὃ τε Τζάντζης καὶ οἱ λοιποί, φονεῦσαι τὸν βασιλέα. ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ
P 463 τοῦ βασιλέως καθεύδουσα, ὡς ἤσθετο τὸ δεινόν, ἐξύπνισεν αὐ- 1
τόν· καὶ παρευθὺ εἰς πλοῖον διεπέρασαν εἰς Πηγάς, καὶ τὸ πρῶν τάχιον εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον.

5. Τούτῳ τῷ ἔτει τελευτᾷ Θεοφανῶ Ἀυγοῦστα, βασιλεύ-
σασα ἔτη ιβ'· ἦν μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ Θεὸς θανα-
ματοργὸν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησικακον καὶ ἐν ἐλεῆ- 2
μοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ Θεῷ.
ἔστεψεν δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς τὴν δευτέραν αὐτοῦ γυναῖκα Ζωὴν

6 ὁ om P

sunt. tum rursus ille Turcos acie fundit, oblataque petitione recipit captivos, et pacem facit. nec multo post everso rursus pacis foedere commissum praelium ad Bulgarophygun, locum sic dictum, fusoque universo exercitu una omnes clade prostrati sunt atque enecti, et in eis Theodorus protovestiarus. Stephano patriarcha vita functo, eius loco Antonius Cauleas ordinatur.

4. Imperii Leonis anno septimo Chersonitae praetorem suum contrucidarunt. Corum oppidum in Cappadocia ab Agarenis captum. facto processu cum Leo imperator ad S. Damiani venisset, unaque etiam imperii adiuva Zautzas adesset, nec non Zoe Zautzae filia (prima enim eius uxor Theophano in sancta Soro Blachernarum precibus assidua erat), consilium inierunt Zautzae cognati, tum Tzantzis tum reliqui, ut imperatorem necarent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, ut malum sensit deprehenditque insidias, ipsum excitavit; confestimque navigio in Pegas transfretarunt, ac mane celerius ad palatium sese receperunt.

5. Hoc anno Theophano Augusta diem obit, cum imperasset annos duodecim. hanc deus post non multos dies miraculorum effectricem reddidit, iccirco quod zelotypiae vitio nihil laborans, nec iniuriarum quicquam memor, eleemosynis et orationibus deo assidue vacaret. porro Leo imperator alteram coniugem suam Zoem Zautzae filiam corona do-

τὴν θυγατέρα τοῦ Ζαούτζα, καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ τινος κληρικοῦ τοῦ ἐπίκλην Σινεύπης. καὶ ὁ μὲν εὐλογήσας καθηρέθη, B ἡ δὲ ἐβασίλευσεν ἔτος ἅ μῆνας ἧ', καὶ ἐτελεύτησεν. ἐφεῦρον δὲ λάρνακα εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἔσωθεν γράμματα κεκολλημένα γράφοντα οὕτως "Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαιπίως." πλησίον δέ, τοῦ Μαΐου μηνός, οἰκοδομήσας ναόν, τὴν ἁγίαν Ζωὴν, κατατίθησιν αὐτήν. καὶ πλησίον τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἔξωνησάμενος οἰκήματα Λέων ὁ βασιλεὺς κτίζει ἐκκλησίαν περικαλλῆ εἰς ὄνομα Θεοφανῶ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός, 10 καὶ κατατίθησι καὶ ταύτην ἐκεῖ.

6. Τῷ θ' αὐτοῦ ἔτει ἐπιβουλῆς γενομένης Λέοντι τῷ βα- C σιλεῖ παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Ζαούτζα, καὶ διαγνωσθείσης, πάντας κρατήσας ἐξώρισεν, καὶ ἐξωλόθρευσεν τὴν συγγένειαν τοῦ Ζαούτζα ἅπασαν.

7. Τῷ ι' αὐτοῦ ἔτει τελευτᾷ Ἀντώνιος πατριάρχης, καὶ χειροτονεῖται Νικόλαος πατριάρχης μυστικός τοῦ βασιλέως. τότε καὶ ἡ Δημητριὰς παραλαμβάνεται ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ. στέφει δὲ ὁ βασιλεὺς Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς τῆς τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπον κλητόρια μὴ οὔσης Αὐ- 20 γούστης.

8. Τῷ ια' ἔτει αὐτοῦ ἡγάγετο ὁ βασιλεὺς τρίτην ἑαυτοῦ D γυναικίαν τὴν ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου Εὐδοκίαν, στέφας αὐτήν καὶ ἀνα-

2 Σινάπης margo P

navit, ac cum ea, comprecante clerico quodam Syneupes nomine, benedictionem subit. qui benedictione impartierat minister, officio motus est: Zoe vero, annum unum menses octo imperio potita, defuncta est. inventa autem est urna, ad eius condendum cadaver, literis eiusmodi intus insculpta "filia Babylonis misera." haud procul autem, mense Maio, exstructo templo titulo Sancta Zoe, eam sepelivit. prope etiam templum sanctorum apostolorum, coemptis Leo imperator aedibus perpulchram ecclesiam aedificat, prioris suae coniugis Theophanus nomine; cuius et funus in ea deponit.

6. Imperii Leonis anno nono coniuratione in Leonem imperatorem a Zautzae consanguineis facta atque prodita, captos omnes exsilio multavit eiusque omnem cognationem disperdidit.

7. Imperii Leonis anno decimo, mortuo Antonio patriarcha, ordinatur patriarcha Nicolaus imperatoris mysticus. tunc quoque Demetrias a Damiano Agareno capitur. corona vero imperator Annam donat, Zoes Zautzae filiae filiam, quod cum nulla esset Augusta, constituta ex more convivia celebrare non posset.

8. Imperii Leonis anno undecimo duxit imperator tertiam suam uxorem ex Opsicio Eudociam, ipsam corona donans ac Augustam ap-

γορεύσας· ἦτις ἐξ αὐτοῦ ἄρρενα γεννήσασα παῖδα ἐτελεύτησεν. ἀπέθανε δὲ καὶ τὸ γεννηθὲν παιδίον.

9. Τῷ γ' αὐτοῦ ἔτει κτίζει ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους ναὸν ἅγιον Λάζαρον, καὶ κατασκευάζει μονῆν ἀνδράαν εὐνούχων· ἐν ᾧ καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα καὶ Μαρίας τῆς 5 Μαγδαληνῆς ἀπέθετο. τούτῳ τῷ καιρῷ παραδίδοται Ταυρομέ- νιον τοῖς Ἀγαρηνοῖς.

10. Τῷ ι' ἔτει παρελήφθη ἡ νῆσος Ἀἴμος ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

P 464

11. Τῷ ις' ἔτει ἐν τῇ προελύσει τῆς πεντηκοστῆς τοῦ βα- 10 σιλέως εἰσοδεύοντος εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον, ὃν πρόην φασὶν Ἡρα- κλέους εἶναι ναόν, ἐπεὶ πλησίον τῆς σωλείας ἦλθεν, ἐξελθὼν τις ἐκ τοῦ ἄμβωνος ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ κεφαλῆς μετὰ ῥάβδου ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ εἰς πολυκάνδηλον ἢ ῥάβδος ἐνεποδίσθη, παρευθὲν ἂν τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπήλλαξεν. τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς 15 καταρρέοντος ταραχὴ καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων γέγονε. διὸ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀλεξάνδρου νόσον προφασισαμένου καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ μὴ κατελθόντος, ὑπόληψις γέγονε τὴν τοιαύτην ἐπιβουλήν αὐτὸν 20 B κατεργάσασθαι. κρατηθέντος τοῦ δόντος τῷ βασιλεῖ, καὶ πολ- λὰς βασάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεμενηκότος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, 20 ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγησεν, ἐκκόπτεται χεῖρας καὶ πόδας καὶ ἐν τῷ σφενδόνι τοῦ ἵππικοῦ καίεται. ἔκτοτε οὖν ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη

10 Georgius et alii μεσοπεντηκοστῆς, qui longe dies alius est, pas-
schae medius et pentecostes. Combef. 22 τῇ σφενδόνῃ?

pellans. haec suscepta ex illo prole mascula mortua est; mortua et ipsa suscepta proles.

9. Imperii Leonis anno tertio decimo aedificat imperator, ad To-
pos quos vocant, templum S. Lazari nomine, virorumque spadonum
monasterium construit. ibi etiam S. Lazari corpus et Mariae Magdale-
nae condidit. per id tempus Tauromenium traditum Saracenis.

10. Anno quinto decimo, capta ab Agarenis Lemnus insula.

11. Anno sexto decimo, in sanctae pentecostes processu, introeunte
imperatore ad S. Mocii, quod olim Herculis fanum fuisse dicunt, cum
prope solem venisset, egressus quidam ex ambone robustum fustem et
crassum in eius caput impexit; ac nisi ictus candelabri pensilis multifidi
interiectu retardatus fuisset, extemplo sustulisset. large itaque defluentibus
ex capite cruoris rivis, territi proceres fugam arripuerunt. hinc
quoque suspicio fuit Alexandrum eius fratrem, quod morbum causatus
pompa ingressus non adfuerat, insidiarum auctorem exstitisse. apprehensus
autem qui ictum dederat, diesque multos tormentis examinatus, quod nullum
coniurationis auctorem sociumve detexerat, manibus pedibusque excisis ad Circi metam combustus est. ex tunc ergo istiusmodi

προέλενσις. καὶ μετὰ τινα καιρὸν ἀνῆλθεν Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τὸ τετράωρον τοῦ κυροῦ Κοσμά τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἦτοι τοῦ μεγάλου σαββάτου, πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ συνεστιώμενος αὐτῷ ἐξελιπάρει μὴ 5 ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. καὶ τοῦ βασιλέως ἀπαναινομένον ἔφη ὁ Μάρκος ὅτι προεῖρηται τοῦτο παρὰ τοῦ Δαβίδ· φησὶ γὰρ “ὅσα C ἐπονηρέϊσατο ὁ ἐχθρὸς ἐπὶ τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχῆσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου.” καὶ δεῖ σε, ἰὼ δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τῆς βασιλείας ἔτη δέκα. ὃ δὴ καὶ γέγονε· 10 τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἧ ἔλαβεν, τῇ αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

12. Τῷ ἰζ' ἔτει ἠγάγετο ὁ βασιλεὺς καὶ τετάρτην γυναῖκα, Ζωὴν ὀνομαζομένην τὴν Καρβουνοψίνα.

13. Τῷ ιη' ἔτει ἀνέρχεται κατὰ τῆς πόλεως ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἅμα τῷ Τριπολίτῃ. Τριπολίται δὲ ἐκλήθησαν διὰ τὸ 15 τριῶν ἐκ γενεῶν συναχθῆναι, ἐξ Ἀράβων καὶ Τυρίων καὶ Σιδονίων ἀποίκων. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος τὴν κλῆσιν ἀπέιληφεν ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων φορᾶς, αἰσοσύσης κατὰ τρόπον αἰγός. ὁμοίως δὲ καὶ Στρόβηλος ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς τοπικῆς θέσεως, καὶ Λάμψακος ἀπὸ φωτὸς λάμπειως, ὅπερ ἐν νυκτὶ Φω- 20 κέων θεμελιούντων ταύτην καὶ εὐξαμένων θεόθεν ἐπέλαμψεν, καὶ ἡ τῶν θεμελίων βάσις καλῶς κεκραταίωται. καὶ Ἰμβρος ἀπὸ Ἰμβρον κέκληται υἱοῦ Ἀνθέος,

processus abrogatus est. aliquanto autem post tempore ascendit sapientissimus eius ecclesiae oeconomus Marcus, is qui magnae hebdomadae (id est magni sabbati) tetraodidum (canonem scilicet quattuor stropharum) domni Cosmae absolvit, ad imperatorem; exceptusque convivio rogabat ne eam festivitatem pompamque abrogatum iret. abnuente autem imperatore, ait Marcus “sic nempe a Davide praedictum erat. ait enim, quanta malignatus est inimicus in sancto tuo? et gloriati sunt qui oderunt te, in medio solennitatis tuae (Ps. 73 3)? estque necesse, domine, ut ab hinc annos decem imperium teneas.” quod et contigit: eadem enim ipsa die qua ictum acceperat, evoluto annorum circulo mortuus est.

12. Anno decimo septimo duxit imperator etiam quartam uxorem, Zoem, quam vocant, Carburnopsinam.

13. Anno decimo octavo ascendit navalis Agarenorum exercitus cum Tripolita adversus Byzantium. dicti vero sunt Tripolitae, quod ex tribus nationibus collecti sint, ex Arabibus et Tyriis et Sidoniis convenis. similiter vero etiam Aegaeum mare ab aquarum impetu, ac quod velut caprae in morem (Graeci αἶγα vocant) subsultet, nomen accepit. Stobelus a loci situ. Lampsacus a lucis fulgore, Phocensibus fundamenta locantibus ac orantibus, e caelo noctu delapso, quo, favente numine, firma murorum stetit compago. Imbrus ab Imbro vocata, Anthei

οὗ γενέτης Στάφυλος, Διονύσου φίλιτος υἱός.

- P** 465 καὶ Ἑλλάσποντος ὑπὸ Ἑλλης τῆς Φριξίου ἀδελφῆς, τῷ ἐκέϊσε πελάγει ῥιφείσης. Κιβύρρα δὲ ὑπὸ Κιβύρρου ἀδελφοῦ. ἡ δὲ Θάσος Χρυσῆ πρόην ἐλέγετο. Σαμοθράκη δὲ ἡ ἐν τῇ Θράκῃ χειρρόνησος, ἣτις πρόην Θηριόυσα διὰ τὸ θηρίων πεπληρωῶσθαι, καὶ 5 ἱερὰν νυμφῶν οὔσαν, ὠνομάζετο, μετέπειτα δὲ τοῦ ῥοῦ συρραγέντος εἰς νῆσον συνέστη, καὶ ὑπὸ Σαμίων κατοίκων ἐν κατασχέσει γενομένη Σαμοθράκη μετωνομάσθη. Λαοδίχεια κατωνομάσθη ὑπὸ τῆς γυναικὸς Σελεύκου τοῦ Ἀντιόχου, ὃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι ταύτης ἔκτισε τὴν Λαοδίκειαν. Τένεδος δὲ ὑπὸ τοῦ Τέννου τοῦ 10 υἱοῦ Κύνου τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἱεροῦ ἔδους τῆς
- B** Ἀθήνης. Μεσημβρία δὲ ἡ πρὶν Μεμνεβρία, ὑπὸ τοῦ Μέμνου Θρακῆς τοῦ ταύτην οἰκίσαντος καὶ βρία τὸ παρά τισι Θρακῶν πόλισμα λεγόμενον· πρὸς δὲ τὸ εὐφραδέστερον Μεσημβρία νῦν ὀνομάζεται. Αἶμος ὑπὸ τινος ἀναιρεθέντος ἐκέϊσε δι' Ἡρακλέους 15 καὶ τὸν τόπον αἰμάξαντος· ἀκρωτήριον δὲ ἐστι Θράκης. Μήδεια ὑπὸ Μήδης τῆς Αἰήτου θυγατρὸς κατωνόμασται. Σηλυβρία ὑπὸ Σήλνους τοῦ Θρακῶν βασιλέως, ὅστις αὐτὴν ὤκισεν. Μακεδονία ἡ πρὶν Ἀμαθία λεγομένη ὑπὸ ἀρχαίου τινὸς ἡγεμόνος. ἦν δὲ καὶ πόλις Ἀμαθία λεγομένη πρὸς τῇ θαλάσῃ τῷ ἔθνει ἐπώνυμος. 20
- C** Νικόπολις κατὰ τὸ ἐπώνυμος τῆς νίκης, ἣν Αὐγουστος Σεβαστὸς κατὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας εἰργάσατο, καὶ τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκλινεν. Ἱερὸν Εὐξείνου, ὃ παρὰ τῶν

11 Περσιδῶνος P et αἰδοῦς
δρακὸς P

12 μὲν Νεβρία P

Μεμνου-

filio, cuius pater Staphylus, Dionysii carissima proles. Hellespontus ab Hella Phrixis sorore, in illud proiecta mare. Cibyrria vero a Cibyrrho fratre. Thasus Chryse olim vocata. Samosathracia, quae in Thracia est peninsula, olim Theriusa dicta, quod bestiis plena esset et quod Nymphis sacra: postea vero cum fluxus collisione a continenti divisa insula facta esset et Samiis colonis possessa, mutato nomine Samothracia ab illis appellata est. Laodicea nominata est ab uxore Antiochi Seleuci, qui eius nomine Laodiceam condidit. Tenedus vero a Tenno Cycni filio Neptuni nepote, ac delubro quod in ea est, Minervae sacro. Mesembria, quae prius Memnebria, a Memno Thrace eius conditore, et Bria, quod apud Thraces nonnullos civitatem vocant: lenius autem effrendi gratia Mesembria modo nuncupatur. Haemus a quodam ibi ab Hercule interempto, cuius cruore locus tinctus sit: est vero Thraciae promontorium. Media a Meda Aetiae filia nomen adeptae est. Silybria a Silyo Thracum rege, qui eo coloniam duxit. Macedonia, quae pridem Amathia, ad mare sita, commune habet cum gente nomen. Nicopolis ab Augusti victoria de Antonio et Cleopatra, ac quae Romanis fascibus Aegyptiorum sceptrum inclinavit. Hierum Euxini (quasi dicas

τῆς Ἀργοῦς πλωτῆρων διερχομένων ἐκεῖσε ἀνίδρυνται. Φάρος δὲ ἀφιδρυμάτιον ᾧ πρὸς ἐπιτίθεται εἰς ὄδηγιαν ἀπρόσκοπον τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις. Ῥῶς δέ, οἱ καὶ Δρομίται, φερώνυμοι ἀπὸ Ῥῶς τινὸς σφοδροῦ διαδραμόντες ἀπηχῆματα τῶν χρησαμένων ἐξ ὑποθήκης ἢ Θεοκλυτίας τινὸς καὶ ὑπερσχόντων αὐτοῦς, ἐπικέκληνται. Δρομίται δὲ ἀπὸ τοῦ ὄξέως τρέχειν αὐτοῖς προσεγένετο. ἐκ γένους δὲ τῶν Φράγγων καθίστανται. ὁ δὲ Τρικέφαλος βουνὸς κατὰ τὸ Ὀψίκιον ἀπὸ τοῦ τριχῆ κεφαλοῦσθαι τῷ σχήματι εἴρηται, ὡσπερ καὶ Ῥαδηνὸς ἀπὸ Ῥάδης κώμης τοῦ τῶν ἀνατολικῶν θέ-
 10 ματος.

14. Ἀποστέλλει οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρογγάριον τῶν πλωτῶν μετὰ παρόντος τοῦ στόλου καὶ τῶν στρατιωτῶν κατ' αὐτοῦ· οἱ καὶ μὴ δυνηθέντες ἀντιπαρατάξασθαι ἀπεστράφησαν κενοί. ἐλθόντων δὲ τῶν Ἀγαρηῶν ἐν Ἀβύδῳ, ἤρῳτησαν τοὺς
 15 ἀπάγοντας αὐτοὺς ὅτι πάλιν ταύτην τὴν ὁδὸν θέλομεν ὑποστρέψαι, ἢ ἔχομεν ἄλλην δι' ἧς ἀπέλθωμεν εἰς τὰ οἰκεία. τῶν δὲ εἰπόντων ὅτι διὰ ταύτην βουλόμεθα ἀποστραφῆναι, φοβηθέντες τὸ στενὸν τῆς ὁδοῦ, οἷα τὰ κριμάτα τοῦ Θεοῦ, εὐθὺς ὑποστρέφουσι, καὶ
 20 τὴν Θεσσαλονίκην καταλαβόντες πορθοῦσιν αὐτήν, καὶ πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν ποιοῦσι. βουλομένων δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν καταστρέψαι, Συμεὼν ὁ πρωτοασηκροῖτις εὐρεθεὶς, λαβὼν πρὸς Ῥοδοφυλλίου τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τοὺς Φράγγους μετὰ

2 ἀφίδρυμά τι? cf. p. 490 b

templum) ab Argonautis illac iter habentibus fundatum est. Pharus eiusmodi substructa moles cui facula imponitur, ut inter offusas noctis tenebras inoffensi viatores dirigantur. Russi, qui et congruo rei nomine Dromitae nuncupantur, a Ros quodam viro forti, cum sive monitu ac consilio sive divino quodam afflatu ac oraculo, pro potestate illis utentium eisque superiorum, iniurias noxamque evasissent, dicti sunt. Dromitae vero ut appellarentur, cursus celeritas causam dedit: genus autem ex Francis ducunt. Tricephalus collis, qui Opsicii est, a figura, qua triplici tumulo assurgit, nomen accepit. Rhadenus a Rhada oppido Anaticorum thematis.

14. Missus itaque ab imperatore in eius occursum Eustathius navalium copiarum drungarius cum classe et militia armata, quanta in promptu fuit; cumque iungendi aciem facultas negata esset, re infecta reversi sunt. Agareni Abydum appulsi ex ductoribus sciscitantur num hac rursus via reversuri essent, vel alia tenenda, qua ad patriam redirent. auditoque hac revertendum esse, viae angustias veriti (quae dei iudicia sunt!) confestim versa puppi revertuntur. capta direptaque Thessalonica; multaue civium strage data plures etiam captivos abducunt. cumque animus esset ut et ipsam urbem everterent, occurrit Symeon eorum primus qui sunt a secretis. is acceptis a Rhodophyllio

κανισκίου χρυσίου λίτρας ρ'. ὅς καὶ δέδωκεν τὸ τε χρυσίον καὶ τὸ κανισκίον τοῖς Σαρακηνοῖς· καὶ εἴασαν τὴν πόλιν καὶ τὰ τείχη.

15. Τῷ ιθ' ἔτει αὐτοῦ τοῦ Σαμωνᾶ φυγῆ πρὸς Συρίαν χρησαμένου, ἐπεὶ κατεδίωκον αὐτὸν ὑπισθεν, ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὸν 5
 Β Ἄλυν, συναντᾷ αὐτῷ Νικηφόρος δρογγάριος ὁ Καμύτζης, μὴ ἔων αὐτὸν διαπερᾶσαι. προσφεύγει οὖν τῷ τιμίῳ σταυρῷ τοῦ Σηριχᾶ, προφασισάμενος εὐχῆς χάριν ἐκέισε ἐληλυθέναι. ἀναλαβόμενος οὖν τοῦτον ὁ τοῦ Δουκὸς Κωνσταντῖνος ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει. προστάσσει οὖν ὁ βασιλεὺς φυλάττεσθαι αὐτὸν ἐν τῇ 10 οἰκίᾳ Βάρδα τοῦ Καίσαρος. ἐπεὶ δὲ ἤθελεν ὁ βασιλεὺς ἀποσυνοψισθῆναι τὸν Σαμωνᾶν, παρήγγειλεν τῷ Δουκὶ μὴ εἰπεῖν ἐνώπιον τῆς συγκλήτου ὅτι ἐπὶ Συρίαν ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σηριχᾶ. ἠρώτησεν οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν
 C Κωνσταντῖνον ἐνώπιον τῆς συγκλήτου οὕτως, ὡς ἔχει, τὸν Θεὸν 15 καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἔφευγεν ὁ Σαμωνᾶς ἢ οὐχί; ὁ δέ, ὡς εἰπόντος τῷ βασιλεῖ ὅτι ἔφευγεν, μετ' ὀργῆς τοῦτον ἀπεπέμψατο. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα μῆνας δ'.

16. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστήρ, τὰς ἀκτῖνας πέμπων κατ' ἀνατολάς, καὶ φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσα- 20 ράκοντα.

17. Τῷ κ' τούτου ἔτει ἀποσυννώπισε Σαμωνᾶς ἐν τῇ γέννᾳ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου, τοῦ ἀπὸ Ζωῆς τέταρτον

15 οὕτως ἔχεις p. 558 d

auri centum libris, quas in cistella ad Francos deferebat, iisque cum ipsa cistella Agarenis datis, urbem ac moenia ab illorum furore exitioque redemit.

15. Imperii Leonis anno decimo nono, Samona in Syriam fugiente, missi sunt qui a tergo insequerentur: eumque assecutus, dum Halym transire parat, Nicephorus drungarius, sic dictus Camytzes, iter inhibet. profugit ergo ad venerabilem crucem Serichanam, simulans eo se voti causa venisse. assumptum vero Constantinus Ducis filius secum in urbem reduxit; imperator reductum in Bardae Caesaris domo iubet custodiri; volensque indulgentius cum eo agi, mandat Duci ne coram senatu dicat Samonam in Syriam fugisse, sed voti causa in Sericha venisse. interrogante itaque imperatore Constantinum in praesentia senatus, in haec verba "sic deum meamque salutem ames: fugiebat Samonas in Syriam, necne?" respondit ille "fugiebat." quo responso iratus imperator ac infrensus eum reppulit. Samonas vero in Bardae aedibus menses quattuor egit.

16. Tunc vero etiam cometa apparuit, proiciens versus Orientem radios, lucensque per dies quadraginta ac totidem noctes.

17. Imperii Leonis anno vigesimo in gratiam receptus est Samonas, inque aulam admissus in natali Constantini Leonis filii ex Zoe,

αὐτοῦ γαμετῆς οὐσης, καὶ ἑβαπτίσθη τὰ ἅγια Θεοφάνεια ὑπὸ D
Νικολάου πατριάρχου, καὶ γέγονε καὶ πατρίκιος.

18. Τῷ κα' ἔτει αὐτοῦ εὐλογηθῆ Λέων καὶ Ζωὴ μετὰ
τὴν ἑορτὴν παρὰ Θωμᾷ πρεσβυτέρου τοῦ καὶ καθαιρεθέντος, καὶ
5 ἀνγγόρευσε τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν Ζωὴν Ἀυγούσταν. ὅθεν ὁ πα-
τριάρχης ἐκώλυσε τὸν βασιλέα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερχεσθαι. διὸ
καὶ ἤρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους μέχρι τοῦ μιτατωρικίου, μηδ'
ὄλως εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

19. Τῷ κβ' τούτου ἔτει προβάλλεται τὸν Σαμωνᾶν ὁ βα-
10 σιλεὺς παρακοιμώμενον διὰ τὸ εἶναι συνεργὸν αὐτοῦ πρὸς πᾶσαν
παρανομίαν καὶ κακίαν, καὶ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἄρχονται μελε- P 467
τῶν. προσκυλοῦνται γὰρ Νικόλαον τὸν πατριάρχην, καὶ πολλὰ
λιπαροῦσι δεχθῆναι τὴν τετραγαμίαν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπεισε, διὰ
τοῦ Βουκολέοντος εἰς μικρὸν πλοιάριον ἐμβιβάσαντες εἰς τὴν
15 Ἱερείαν περῶσιν, ἀφ' ἧς πεζῆ μέχρι Γαλακρηῶν μόλις ἀπήει,
χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ Εὐθύμιος
σύγκελλος εἰς πατριαρχίαν, ἀνὴρ ἱεροπρεπής, ἐγκρατής τε καὶ
εὐλαβῆς πάντῃ· ὃν φασὶ καταδέξασθαι τὴν τετραγαμίαν ἕξ ἀποκα-
λέψεως θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλομένου αἰρεσὶν ποιῆσαι καὶ
20 νόμον ἐνθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα τρεῖς γυναῖκας ἢ τέσσαρας, πολ- B
λῶν τοῦτο λογικωτάτων ἀνδρῶν συνεργοῦντων αὐτῷ.

20. Τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ γέγονεν ἄνεμος λὶψ Τριτωναῖος σφο-

illius quarta uxore; qui et baptizatus a Nicolao patriarcha in sancto
Theophaniorum die, quando et patricius Samonas creatus est.

18. Imperii Leonis anno vigesimo primo benedictionem nuptiali
ritu consecuti sunt Leo et Zoe, post festae lucis peracta solennia, Thoma
presbytero administro, qui et gradu motus est: uxorem quoque Zoem
Leo Augustam proclamavit. hinc ecclesiae ingressu Leoni interdictum a
patriarcha; unde et ingrediebatur a dextro latere mitatoricii, nec via
consueta ullo modo transibat.

19. Imperii Leonis anno vigesimo secundo imperator Samonam ac-
cubitorem praeficit, quo videlicet adiutore ac socio ad omne scelus ac
nequitiam uteretur; amoque adversus ecclesiam moliri incipiunt. ac-
cersentes enim Nicolaum patriarcham etiam atque etiam rogant ut quar-
tarum nuptiarum lex recipiatur. quod vero is in eam se sententiam ad-
duci minime passus esset, per Bucoleonem lintri impositum in Hieriam
traiecerunt; indeque pedes ad Galacrenas, solo copiosa nive constrato,
aegre pervenit. eius vero loco ordinatur patriarcha Euthymius syncel-
lus, vir religiosa modestia continensque ac valde pius, quem ex divina
revelatione aiunt quartas illas nuptias suscepisse; quippe cum imperator
haeresim inducere vellet ac legem edere, licere viro tres quattuorve
uxores habere, cum multi viri eruditissimi in hoc illi suffragarentur.

20. Mense Iunio ortus ventus Africus Tritonaeus validissimus,

δρός, ὡς συσσεῖσαι οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, καὶ πάντας φεύγειν ἐν ὑπαίθροις καὶ λέγειν κοσμικὴν συντέλειαν εἶναι. ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία δι' ὀμβρων ἐπαύθη.

21. Τῷ κγ' ἔτει στόλος Σαρακηνῶν κατὰ Ῥωμαίων ἔξηλθεν. προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἱμέριον τὸν λογοθέτην κεφαλὴν 5 πάντων τῶν πλωτῶν. γράφει δὲ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ Δουκὶ συνελθεῖν τῷ Ἱμερίῳ. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἀδιάλλακτος ὢν τῷ Ἀνδρονίκῳ καὶ παντὶ τρόπῳ κακῶσαι αὐτὸν σπουδάζων, πείθει τινὰ γράψαι αὐτῷ κρούφα "μὴ εἰσέλθῃς εἰς τὰ καράβια καὶ κρουτηθῆς παρὰ Ἱμερίου." πολλὰ δὲ τὸν Ἀνδρόνικον ἀναγκάσαντος εἰσελθεῖν σὺν 10 αὐτῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπικειμένων οὐκ ἐπέισθη. Ἱμέριος δὲ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος καὶ ἀπογνοὺς σὺν τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις ἀποστασίαν 15 ἐποίησε, καὶ ἀπελθὼν ἐκράτησεν τὴν Κάβαλαν πόλιν, ὡς εἰπεῖν Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα "οὐκ ἔλεγον, ὦ δέσποτα, ἀγτάρτην εἶναι τὸν Δοῦκα;"

22. Τῷ κδ' ἔτει ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Γρηγοράν τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Ἰβηρίτζην, συμπένθερον ὄντα Ἀνδρονίκου, εἰς τὸ καταπολεμῆσαι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, 20 ἀκούσας τε ὅτι καὶ ὁ πατριάρχης τῆς ἐκκλησίας ἔξεώσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα συγγενέσι καὶ φίλοις. ἐλυπήθη δὲ Λέων

5 Ἱμέριον p. 229 b

16 Σαμωνὰ P

adeo ut aedes sacras profanasque concuteret, cunctique ad subdivalia loca fugerent, ac mundi consummationem esse dicerent. dei tamen clementia ac bonitate imbrum vi sedatus est.

21. Anno vigesimo tertio Saracenorum classis Romanam dicionem invasit. imperator vero Himerium logothetam navalium omnium copiarum ducem ac caput praefecit; scribitque Andronico duci ut se adiungat Himerio. porro Samonas implacabili in Andronicum odio, omni que modo labem ei inferre studens, auctor est cuidam ut occulte ad eum scribat "cave sis naves ingrediaris et ab Himerio capiaris." multis itaque rogans urgensque Andronicum, ingruentibus Agarenis, ut secum ingrederetur, id vero impetrare non potuit. solus ergo Himerius in S. Thomae solenni die cum Agarenis congressus magnam victoriam reportavit. qua re cognita, Andronicus in desperationem adductus cum affinibus ac comitatu in defectionem adactus est; abiensque Cabalam oppidum occupavit, adeo ut Samonas imperatori obiectaret "nonne dicebam, domine, Ducem rebellem fore?"

22. Anno vigesimo quarto misit imperator Gregoram scholarum domesticum, quem Iberitzem vocant, Andronici ex uxore affinem, ad eum expugnandum. quod cum didicisset Andronicus, ac Nicolaum patriarcham ecclesia eiectum audivisset, ad Agarenos una cum cognatis et familia amicisque confugit. ea res Leonem moleste habuit. ac vero

εἰς τοῦτο, καὶ δὴ Σαρακηνὸν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου φιλοφρονησά-
 μενος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον μετὰ χρυσοβούλλιον διὰ κι- P 468
 ναβύριος, βαλὼν αὐτὸ ἐνδοθεν φατλίου τράκτιον βραχέος. ἔξελ-
 θόντος δὲ τοῦ Σαρακηνοῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, προσκα-
 5 λείτῃ αὐτὸν ὁ Σαμωνᾶς, καὶ φησιν “οἶδας τί κρατεῖς;” τοῦτο
 εἰπὼν διὰ τὸν κηρὸν· “τὴν ἀπώλειαν τῆς Συρίας.” καὶ δούς
 αὐτῷ χρήματα παρήγγειλεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Οὐζῆρ βαλεῖν αὐτά.
 ὁ δὲ τοῦτο πεποίηκεν. κρατεῖται οὖν καὶ δεσμεῖται Ἀνδρόνικος
 καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· καὶ μαθὼν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ διὰ δόλου
 10 τοῦ Σαμωνᾶ, ἀναγκασθεὶς ἐμαγύρισεν. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καὶ
 οἱ λοιποὶ εἰδότες ὡς ἀδύνατόν ἐστι τὸν Ἀνδρόνικον ἔξελθεῖν, μετ’ Β
 οὗ πολὺ τῇ βουλῇ αὐτοῦ μόνοι φυγῇ χρησάμενοι, ὅπερ θαύματος
 ἄξιον, ἐκ μέσης Συρίας εἰς Ῥωμανίαν ἔξηλθον, κατὰ χώραν πο-
 λεμούμενοι.

15 23. Τότε ἀπὸ Ταρσοῦ ἔλθων ἐν τῇ πόλει περὶ τοῦ διακ-
 λαγῆραι ὁ τε Ἀβαλβάκης ὁ γέρον καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατήρ· οὓς
 καὶ δεξάμενος ὁ βασιλεὺς ὑπέδειξεν τὸν τῆς ἐκκλησίας κόσμον,
 ὅπερ ἀνάζιόν ἐστιν Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ θεύσασθαι
 παρὰ τῶν ἀθῶν τὰ ἱερὰ σκεῆτα τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ τοῦ Σαμωνᾶ πα- C
 20 τῆρ ἤθελε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μὴ εἶναι εἰς Συρίαν. ὁ δὲ
 Σαμωνᾶς παρήγγειλεν αὐτῷ, λέγων “κράτει τὴν πίστιν σου. καὶ γὰρ
 εἰ δυνήθῃ, ἐλεύσομαι μᾶλλον πρὸς σε.”

24. Τῷ κ’ εἶπει αὐτοῦ, τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς, στέ-

Saracenorum unum e praetorio blande habens muneribusque concilians, ad Andronicum cum bulla aurea rubrisque literis more regio, exiguo ce-
 reo baculo inclusa, misit. egressum Saracenum e conspectu imperatoris
 accersit Samonas, aitque “scis quid teneas?” (propter cereum nimirum
 quem manu gestabat) “Syriae nempe exitium?” datisque pecuniis Uzeri
 in manus tradi iussit. comprehensus itaque Andronicus cum suis in vin-
 cula coniecitur. sciensque hanc illi Samonae dolo fraudem factam esse,
 necessitate adactus, eiurata Christiana fide, Mahumeti se sacris polluit.
 Constantinus autem aliique probe intelligentes fieri non posse ut Andro-
 nicus evaderet, brevi post illius consilio soli fugae praesidio usi (res
 sane admiratione digna!) ex media Syria, per infestos subinde hostium
 cuneos iisque fatigati, in Romanae dicionis loca evasere.

23. Ad ea tempora venit in urbem a Tarso commutationis causa
 senex Abalbases et Samonae pater. acceptis imperator omni humani-
 tate ecclesiae ornatum omnem ostendit, haud certe Christiano ritu, per
 quem a fide extraneis sacra dei vasa videre haud convenit. Samonae
 patri animus fuit morandi cum filio nec in Syriam revertendi. enimvero
 dehortatus est Samonas, aitque “tene fidem tuam: ego potius, si per
 facultatem licuerit, ad te pergam.”

24. Imperii Leonis anno vigesimo quinto, die sancto pentecostes,

φει Λέων ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν πορφυρο-
γέννητον διὰ Εὐθυμίου πατριάρχου. δέδωκεν δὲ Σαμωνᾶς Κων-
σταντῖνον ἀνθρωπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύσαντα πρότερον Βασιλείῳ
μαγίστρω καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, τοῦ δουλεύειν Ζωῆ Ἀγούστη.
ὅς καὶ ἠγαπήθη πολλὰ παρά τε τοῦ Λέοντος τοῦ βασιλέως καὶ 5
D τῆς Ἀγούστης. ὅθεν καὶ πολλὰ ἐφθόνηι Σαμωνᾶς αὐτόν, καὶ
ἐλοιδορεῖ ὡς συνόντι τῇ Ἀγούστη. ὅπερ ὁ βασιλεὺς ὑπονοήσας
ἀληθὲς εἶναι, ἀπέκειρεν αὐτὸν διὰ Σαμωνᾶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου
Ταρασίου. μετ' ὀλίγον δὲ ὤρισεν τὸν Σαμωνᾶν ἀναλαβέσθαι αὐ-
τόν ἐν τῇ μονῇ τὰ Σπεῖρα, βουλόμενος πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. 10
ἀπελθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς εἰς πρόκεινον ἐν τῷ Δαματρώ, καὶ ἐν
τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἀριστήσας, εἶδε τὸν Κωνσταντῖνον. καὶ
παρευθὺ ὤρισεν τὸν Σαμωνᾶν, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν κοσμικῶ, καὶ
P 469 ἐκέρασε τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψε μετὰ ταῦτα
ἐν τῷ παλατίῳ. καὶ πάλιν φθονεῖται Κωνσταντῖνος ὑπὸ τοῦ Σα- 1
μωνᾶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ βασιλέως, καὶ βουλευέται
μετὰ τοῦ Τζιρίθωνος καὶ ἄλλων τινῶν, καὶ ποιοῦσι χάριτην πολυ-
λοῖδορον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος καὶ συντάξαντος αὐτὸν
τοῦ Ῥοδίου, νοταρίου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. ἐλθόντος δὲ τοῦ βα-
σιλέως ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἔρριπεν αὐτὸν ἐν τῷ μιτατωρίῳ. 2
εὐρῶν οὖν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀναγνοὺς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν,
ζητῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. γέγονε δὲ τότε ἐκλειψις σελήνης,
B καὶ διωρίσατο ὁ βασιλεὺς τοῖς τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν ἀποτελέσμου.

coronat Leo imperator Constantinum filium suum in Porphyra natum per
Euthymium patriarcham. dedit vero Samonas Constantinum hominem
suum, qui prius Basilio magistro ac caniclei praefecto in ministerio fue-
rat, in Zoes Augustae obsequium. hic longe carissimus Leoni impera-
tori ac Augustae factus est. quamobrem ingenti in eum invidia incen-
sus Samonas rei eum cum Augusta secretioris accusat. veramque accu-
sationem suspicatus Leo, gratiam Samonae facturus, Constantinum in
S. Tarasii comam ponere iubet. brevi autem post Samonae praecepit
ut in monasterio suo, quod Spira vocant, eum recipiat, volens ipsum
in officium reducere. egressus itaque imperator, habituque processu ad
Damatryum, atque in Samonae monasterio pransus, Constantinum vidit;
statimque Samonae praecipiens saeculares eum vestes induit; miscuitque
imperatori inter epulas, ac postea in palatium reversus est. rursusque
inardescit Samonae invidia, qua Constantinum imperator prosequabatur
benevolentia. consilioque eum Tzirithone ac quibusdam aliis inito, longe
famosam plenamque conviciis adversus imperatorem chartam exarant,
conscribente ac componente Rhodio Samonae notario; quam imperatore
ad maiorem ecclesiam veniente in Metatoricio proiecit. offenso impe-
rator lectoque libello, etiam atque etiam animi anxius dolensque eius
auctorem inquirebat. contigit vero tunc lunam deficere; statuitque im-
perator astronomos, qui tum in urbe erant, quid tandem deliquium illud

εἰσερχόμενος δὲ ὁ Πανταλέων μητροπολίτης πρὸς τὸν βασιλέα, ἠρώτησεν αὐτὸν Σαμωνᾶς “εἰς τίνα ἔστιν ἡ κάκωσις;” ὁ δὲ ἔφη

“εἰς σέ· καὶ ἐὰν διέλθῃ Ἰουνίου 17, ἔκτοτε οὐδὲν πείσῃ κακόν.”

τῷ δὲ βασιλεῖ εἶπεν εἰς τὸν δεύτερον ἔχειν τὴν κάκωσιν τῆς σελή-
 5 νης. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ
 ἀδελφόν. μετὰ τοῦτο δὲ ἰδίως ὁ Τζιρίθων τῷ βασιλεῖ εἶπεν ὅτι
 ὁ Σαμωνᾶς ἐποίησε τὸ πιττάκιον. καὶ εὐθὺς καταβιβάζει τὸν Σα-
 μωνᾶν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ποιεῖ μοναχόν, εἶτα ἀπάγει εἰς τὴν C
 μονὴν Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου. καὶ πάλιν λοιδορηθέντα ἀπά-
 10 γουσι εἰς τὴν τοῦ Μαρτινακίου μονήν. καταβιβάζει οὖν τὸν
 Σαμωνᾶν, ποιῶν Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον· καὶ κτίζει αὐτῷ
 μονὴν ἐν Νοσιαῖς, καὶ ἀπελθὼν μετὰ Εὐθυμίου πατριάρχου ἐγ-
 καινίζει αὐτήν. ἄξιον δὲ ὀλίγα εἰπεῖν, ποίῳ τρόπῳ ἡ μονὴ τῶν
 Νοσιῶν ἔκτισται.

15 25. Οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε πατέρα γέροντα εὐλαβῆ
 καὶ φοβούμενον τὸν Θεόν, ὃς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῶν Νοσιῶν
 προασπίτῃζεν ἐκέκμητο πρὸς τῇ θαλάσῃ πᾶν μικρόν, ἐν ᾧ καὶ
 ὕδωρ ἐπὶ δεξαμενὴν ἐκβαλὼν τοῖς ὀδίταις ἐποίει παραψυχῆν. ἐν
 τούτῳ τῷ ὕδατι συνέβη στρατιώτην διέρχασθαι, καὶ ἀναψύξαντα D
 20 ἐκβαλεῖν ὑπερ ἐκ δικαίου πόρου εἶχεν νομισμάτων, καὶ ἀριθμῆσαι
 αὐτά· καὶ ἦσαν εἰς λίτρας τρεῖς ἀριθμούμενα. εἶτα ἀναστὰς,
 οἷα συμβαίνει, τῷ ἵππῳ ἐπιβὰς ὄχετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, τὸ χρυ-

protenderet, 'dicere. ingresso autem Pantaleone metropolita ad imperatorem, quaerebat ex eo Samonas in quem malefica vis intenderet, cui ille "in te nimirum. ac siquidem tertia decima Iunii mensis transierit, nihil deinceps gravius patieris." Leoni autem imperatori dixit lunae maleficium eum respicere qui secundus in re publica existat; quod imperator de fratre suo Alexandro accepit. postea Tziritho Leoni seorsum dixit Samonam libelli auctorem esse. statimque gradu deiectum in ipsius aedes ablegat ac facit monachum. exinde ad Euthymii patriarchae monasterium abducit; ac rursus convicia iactantem ad Martinacii monasterium trahunt. Samona ergo ab officio amoto Constantinus accubitor praeficitur; cui Leo in Nosiis monasterium exstruit; profectusque cum Euthymio patriarcha illius encaenia peragit. haud vero alienum pauca dicere, ut explicemus qua demum ratione Nosiarum monasterium conditum sit.

25. Habuit Constantinus patrem senem virum religiosum ac timentem deum. huic in eodem ipso Nosiarum loco exiguum ad mare suburbanum erat ac tenue plane praediolum; in quo et aqua sese in concham effundens viatores latice recreabat. contigit vero militem ad eam aquam transire, sitique sedata, quos iusto labore nummos quaesierat, effundere ac secum computare: erant autem ad auri tres libras. tunc surgens, ut fere fit, consensuque equo abiit coepto itinere, pecunia illic loci re-

σιον κατὰ τὸν τόπον ἀφείς. ὡς οὖν ἔθος εἶχεν ὁ γέρον, ἐξῆλθεν πρὸς τὴν δεξαμενὴν, καὶ εὐρῶν τὸ χρυσίον ἐλυπήθη τὴν τοῦ ἀπολέσαντος ἀθυμίαν· ὁμως ἐν ἑαυτῷ φυλάττων, οὐ διέλιπεν ἀπὸ νυκτὸς εἰς νύκτα εὐχόμενος τῷ Θεῷ τοῦτον ἐλθεῖν καὶ ἀπολαβεῖν

P 470 τὸ ἴδιον. ὁ μέντοι στρατιωτῆς τὰς πύλας περάσας καὶ ἐπιμνησθεὶς, ὁμως τι ποιῆσαι μὴ δυνάμενος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπῆει λυπούμενος. καὶ μετὰ τρίτον ἐνιαυτὸν ἔρχεται πρὸς τὸν τόπον τῶν Νοσιῶν, καὶ τοῦ ἵππου ἀποβὰς αὐτὸν μὲν ἐπότισεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πιὼν ἐκάθητο σύννοσος, καὶ στενάξας εἶπεν ὅτι ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀπώλεσά μου τὴν ζωὴν. τοῦτο ἀκούσας ὁ τίμιος γέρον ἐπηρώτησεν αὐτῷ “τί ἄρα τὸ συμβάν, κύριέ μου;” ὁ δὲ εἶπεν ὅτι ἐνταῦθα ἀπώλεσα νομίσματα. καὶ παρενθὺ καὶ τὸν τόπον ὑπεδείκνυεν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ βαλαντίου καὶ τὸ πόσον ἔλεγεν.

B ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ εὐθὺς ἐξέλκει τοῦτο τοῦ κόλπου αὐτοῦ, καὶ φησὶ “γνώρίζεις τοῦτο;” ὁ δὲ ἀφασία ἐπὶ πολὺ κατασχεθεὶς ὁμως “ναὶ” εἶπεν· “ὅπερ ἀπώλεσα, αὐτό ἐστιν.” καὶ φησὶν “ἀπολαβε αὐτό, πληροφορούμενός ὡς οὐκ ἤνοιξα αὐτό, οὐδὲ εἶδον τί ἐστιν ἔσωθεν.” τοῦτο λαβὼν ὁ ἄνθρωπος, παρυκυλιῶν λαβεῖν ἔξ αὐτοῦ ὅσα καὶ βούλεται. ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησεν τὸ σύνολον. ὅθεν ὁ στρατιωτῆς ἀπέρχεται τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, χαίρων καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. τῆς οὖν νυκτὸς ἐκείνης ὄρα κατ’ ὄναρ τὸν Χριστὸν ἐλθόντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ “ἀνθ’ ὧν οὕτως ἐποίησας εἰς τὸν στρα-

14 τοῦτον P

18 παρεκάλει margo P

licta. senex itaque, uti moris erat, sese ad concham confert, auroque invento eius qui amiserat maerore ipse afficitur. verum apud se servans, non cessabat quot noctibus a deo efflagitans ut qui iacturam fecerat, sua tandem recepturus rediret. ceterum miles ubi iam Pylas transmiserat, cum illi in mentem pecuniarum venisset, nec quid praesto opus illi succurreret, iter tristis agebat. tertio autem post anno ad Nosiarum locum venit, equoque exscendens, illo potato ipse quoque bibit, seditque cogitabundus, ac alto ducto suspirio “hic nempe loci” aiebat “vitae omnem commeatum amisi.” inaudiit venerabilis senex, ac quid hoc esset quod acciderat interrogavit. cui ille “hic quos habebam nummos omneque peculium amisi;” statimque etiam locum ostendit, marsupiiique signacula ac auri quantitatem edixit. mox homo dei summam sinu extrahit, aitque “num hoc cognoscis?” ille vero, diu gaudio suppressa voce, vix tandem “sane” inquit “istud est id quod amisi.” aitque “tibi accipe, certus me non aperuisse, nec quid intus repositum sit vidisse.” accepto sacculo rogabat ille senem ut inde sumeret quantum vellet. at ille renuit quicquam attingere. quamobrem miles laetus viam suam abit, ac deo gratias agens. ergo nocte illa senex in somnis Christum ad se venientem cernit, atque dicentem, “quod in eum te modum

τιώτην, ἰδοὺ αὐρίον ἀκούσεις γινόμενον παρακοιμώμενον τὸν υἱὸν σου, καὶ τὸ προάστειόν σου τοῦτο εἰς μονὴν μεγάλην γενησόμενον C πρὸς δοξολογίαν ἐμήν. καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὸν ὑπὲρ τούτων μισθὸν κομιεῖς.” πρωΐας δὲ γενομένης τὸ μήνυμα ἦλθεν, καὶ μετ’ ὀλίγας ἡμέρας τῇ θελήσει τοῦ βασιλέως καὶ τῇ ἐξόδῳ, ὡς εἴρηται, τὸ μοναστήριον ὠκοδομήθη καὶ ἐνεθρονίσθη.

26. Τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐπὶ ὀκτῶ μῆνας τοῦ ναυμαχικοῦ πολέμου τῶν Σαρακηνῶν γενομένου μετὰ Ἱμερίου τοῦ λογοθέτου, στρατηγοῦ ὄντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, ἠττήθη Ἱμέριος καὶ μόλις διεσώθη, πάντων ἐκεῖ σχεδὸν κιν- D δυνουσάντων. μετὰ τοῦτο Λέων ὁ βασιλεὺς νοσεῖ κοιλιακῶ νοσήματι. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὰ κηρουλαρία τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐκάησαν τὰ χειροθέσια πάντα καὶ ἡ σακέλλη. τῇ δὲ ἰά’ τοῦ Μαΐου μηνὸς τελευτῆ Λέων ὁ βασιλεὺς, προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν βασιλέα· ὃν ἰδὼν, ὡς φασίν, εἰσερχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη “ἴδε καὶ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ ἰγ’ μηνῶν,” πολλὰ δεηθεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον.

Κόσμον ἔτος 647, τῆς θείας σαρκώσεως 707, Ῥωμαίων βασι- P 471
λεὺς Ἀλέξανδρος σὺν Κωνσταντίνῳ πορφυρογεννήτῳ υἱῷ Λέοντος, ἐνιαυτὸν α’ ἡμέρας κθ’. ὁ οὖν Ἀλέξανδρος ἀποστείλας εὐθὺς B ἤγαγε Νικόλαον ἐκ Γαλακρηνῶν καὶ ἐνεθρόνισεν αὐτόν, καταγα-

erga militem habueris, ecce” ait, “mane filium tuum accubitoris honore sublimatum tuumque hoc suburbanum in vastum monasterium in mei gloriam convertendum auditurus es. quin tu ipse horum nomine mercedem recipies.” postridie vero eius rei nuntius allatus est; nec plures dies effluerant, cum propensa Leonis voluntate atque expensis, uti dictum est, exstructo monasterio, solenni dedicatione divinis laudibus locus frequentatus est.

26. Eodem anno, producto ad octo menses Saracenos inter ac Himerium logothetam navali bello, Romano, qui postea rerum potitus est, Sami praetore, victus Himerius est, cunctisque fere in vitae periculum adductis vix ipse incolumis evasit. exinde Leo coeliaco morbo laborare coepit. contigit vero incendium in magna ecclesiae Cerulariis, quo combusta chartarum armaria omnia et sacellum. Maii autem die undecima moritur Leo imperator, Alexandro fratre designato imperatore; quo viso ad se veniente dixisse fertur “en et tempus malum post tredecim menses,” multum rogans ut filium suum Constantinum servaret.

Mundi annus 6407, divinae incarnationis 907, imperator Alexander cum Constantino Porphyrogenneta Leonis filio, annum 1 dies 29. mox itaque mittens Alexander Nicolaum ex Galacrenis tulit ac in sede collo-

γῶν Εὐθύμιον, ὃν καὶ εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ ἔξορίσας μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Μαγναύραν ἤνεγκεν, καὶ σελέντιον καὶ σύνοδον ἐκεῖ ποιήσας, τὴν καθάραισιν αὐτοῦ ποιοῦσιν, ἀτίμως τίλλοντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγάστου ἐκείνου ἀνδρὸς τὴν γενειάδα, καὶ ἄλλας τινὰς ὕβρεις καὶ ποιναὺς αὐτῷ ἐπιφέροντες, ὡς ἡσυχῶς καὶ πράως ὁ ἱερός ποιμὴν οὗτος ὑπέμεινε. καὶ πάλιν ἐπέμφθη εἰς τοῦ Ἀγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευτήσας κατατίθεται ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ ἐν πόλει, εἰς τὰ Ψαμαθίου. τῷ δὲ κληρικῷ τῷ τίλαντι τὰς τρίχας τοῦ πατριάρχου συνέβη εὐθὺς ἐν τῷ ἔξορῆσθαι τὸν ἄγιον, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, πυρίκυστον γενέσθαι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἕξ ἄοράτου πυρός. ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ παντέλει ἐπιληψία ἐκρατήθη, μὴ δυναμένη χεῖρα ἢ στόμα ἢ ἄλλο τὸ οἰονοῦν μέρος κινεῖν ἢ φωνὴν ἀφιέναι· ἣτις καὶ κληήρης οὖσα καὶ προσαιτὶς διήρκεσεν μέχρι Νικηφόρου βασιλείως τοῦ νικητοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος μηδὲν

D βασιλικὸν ἔργον δυνάμενος ποιῆσαι, τοῖς κνηγεσίοις καὶ τοῖς ποιηροῖς ἔργοις αἰεὶ ἐσχόλαζε. τὸν δὲ τοῦ Λέοντος παῖδα πολλάκις εὐνουχίαι βουληθεῖς διεσκεδάσθη παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νήπιον ποτὲ δὲ ὡς ἄσθενοῦντα ὑποβαλλόντων. ἐπὶ τούτῳ ἐφάνη ἀστήρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέρας μί, ὃν ἔλεγον ξιφίαν εἶναι καὶ αἱματοχυσίαν σημαίνειν ἐν τῇ πόλει ἐργάσεσθαι. οὗτος ὁ Ἀλέξανδρος πλάνοις καὶ γόησιν ἔαυ-

12 τι?

cavit, deturbato ea Euthymio, quem ad Agathi exsulare iussum non post multos dies ad Magnauram duxit; quo loco habito conventu atque synodo, exque illa eo exauctorato, turpiter venerandi sacrique viri ac prorsus colendi vulsa barba, aliaque opprobria et iniuriae ac cruciamenta illata, quae ipse sacer pastor silentio sustinebat ac mansuete. rursus ad Agathi aedes missus atque ibi vita functus, in monasterio suo in urbe ad Psamathii aedes conditus est. clerico qui patriarchae pilos vulserat, simul ac sanctus iussus est exsulare, ea ipsa hora, invisibili igne domus omnis combusta est. eius filia sic tota epileptico morbo oppressa est, ut nec manum neque os nec ullam partem corporis movere posset aut vocem mittere; quae et lecto affixa ac stipem emendicans ad Nicephorum usque Phocam imperatorem duravit. porro Alexander imperator, nihil pro imperatoris munere exque purpurae dignitate moliri valens autve exsequi, se totum venationibus ac pravis actibus dabat, omneque eis tempus impendebat. Constantinum Leonis filium cum saepius castrare statuisset, illius ab eis dissipatum consilium est quos sibi Leo beneficiis ac muneribus devinxerat, cum modo tenellam aetatem modo aegram valetudinem eius causarentur. eius tempore apparuit cometes ab Occidente per dies quadraginta: xiphiam vocari dicebant (quasi ab ensis seu gladii figura), ac futuram in urbe portendere humani cruoris fusionem. hic Alexander seductoribus ac praestigiatoribus

τὸν ἐκδούς, τοῦ σῦγγρον τῷ στοιχείῳ, καθὼς αὐτὸν ἐκείνοι ἐδί-
 δαξαν, τοῦ ἐν τῷ ἵππικῷ τὴν ζωὴν αὐτοῦ προσανακεῖσθαι ἔφασαν, P 472
 τὸν χοιρώδη βίον ἐκείνου καὶ ἀνόητον ὑπεμφαίνοντες. τούτοις
 πεισθεὶς αἰδοῖον καὶ ὀδόντας τῷ χοίρῳ περιέθετο ὡς λιπομένους
 αὐτῷ· καὶ τῇ τούτων πλάνῃ πεποιθῶς ἵππικὸν ἐστόλισεν καὶ τῷ
 ζῳδίῳ φωταυγίαν ἐποίησεν. ὅθεν καὶ ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ Χριστοῦ
 χειρὸς ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις προσάψαντος.

2. Τοῦ μέντοι Σμερίου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἡττης ὑπο-
 στρέψαντος, περιώρισεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐν τῇ μονῇ τοῦ παλα-
 τίου τῇ λεγομένῃ Καλυπᾶ, ἀπειλήσας, ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ὄντα ἐπὶ
 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἀρρωστή- B
 σαι ἐτελεύτησε.

3. Ἀηλοῖ Συμεὼν ὁ ἄρχων τῆς Βουλγαρίας τὰ περὶ εἰρή-
 νης τῷ Ἀλέξανδρῳ καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι
 καθάπερ καὶ ἐπὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ ἀνοία καὶ ἀφρο-
 σύνη συγκρατούμενος ἀτίμως τοὺς πρόσβεις ἐξέπεμψεν, ἀπειλαῖς
 τὸν Συμεὼν καταπλήσων. διὸ καὶ κατὰ Χριστιανῶν ὁ Συμεὼν
 κινεῖται.

4. Ἀλέξανδρος ἀριστήσας ἐν τοῖς ὑπὸ κύνα καύμασι καὶ
 οἰνωθεὶς κατῆλθε σφαιρίσαι· καὶ ῥομφαία θεηλάτῳ πληγείς, C
 αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδολῶν αὐτῷ φερομένου,
 μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν Νικόλαον πατριάρχην,
 Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην ραίκτηρα τὸν Ἑλλάδᾳ ἐπιτρό-

sese dementandum praebens, ab eis persuasus salutem suam ac vitam
 ad Apri statuam in Circo positam referri existimavit, cum illi eo com-
 mento eius porcariam vitam atque dementem insinuarent. illis ut mo-
 rem gereret, verenda dentesque porco apposuit, quibus scilicet ille de-
 ficeretur. eoque tandem seductorum provexit consilio, ut sacris vesti-
 bus atque aulaeis Circenses honestaret cereosque accensos statuae adhi-
 beret. unde et sublata ab eo Christi manus, velut qui honorem deo
 debitum idolis adhibuisset.

2. Himerium accepta ab Agarenis clade reversum in palatii mona-
 sterium detrusit, quod Calypam vocant, minacibus verbis exagitans, ut
 qui Leone fratre imperatore illi adversatus fuisset. isque adeo ex in-
 genti aerumna animique angustia morbo correptus fatis concessit.

3. Missis Symeon Bulgariae princeps nuntiis Alexandro de pace
 significat, et ut se benigne haberet atque coleret, haud secus ac Leone
 imperatore sese res habuisset. at ille dementia ac stultitia tentus lega-
 tos turpiter remisit, Symeonem minis territans; quae illi movendi bel-
 lum adversus Christianos causa fuit.

4. Alexander cum sub canis ardoribus pransus vinoque madidus
 pila lusurus descendisset, dei ira investo gladio percussus, sanguine
 copia e naribus atque veretro erumpente, post duos dies exstinctus est,
 Nicolao patriarcha, Stephano magistro ac Ioanne rectore Hellade pro-

πους, τὴν δὲ βασιλείαν Κωνσταντίνῳ τῷ νιῷ Λέοντος. τελευτήσας δὲ τίθεται μετὰ Βασιλείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

D **Κ**όσμον ἔτος 597, τῆς θείας σαρκώσεως 297, Ῥωμαίων βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος ἔτη μῆ'. τελευτήσας γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λέοντος ἑπταετῆς ὢν καταλιμπάνεται ὑπὸ 52 Ἀλεξάνδρου θείου αὐτοῦ ὑπὸ ἐπιτρόπους τελῶν. ἐβασίλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἔτη ζ', καὶ ἅμα Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὢν ἔτη κς', μονοκρατορεῖ δὲ ἔτη ιε', ὡς εἶναι πάντα τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη μῆ'. λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε

P 473 καὶ αὐτὸς ἐπίτροπος ὢν σὺν τοῖς μαγίστροις Στεφάνῳ καὶ Ἰωάννῃ τῷ Ἑλλάδᾳ, τὴν τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα πᾶσαν εἶχε τῶν τῆς βασιλείας ἀνηκότων πραγμάτων ὁσημέραι.

2. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης, δηλοῦται Κωνσταντίνῳ Δουκὶ δομestικῷ τυγχάνοντι τῶν σχολῶν παρὰ τινῶν τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ νουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν κυβερνᾶν, εἰσελθεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆς γενέσθαι ἀπονητί.

B αὐτῆς ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους ἅμα τῶν ἐκκρίτων τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος καταλαμβάνων τὴν βασιλεύουσαν, ἱκανῶν ὕν-

9 Georgius νε'

13 τῇ βασιλείᾳ?

18 ἐγκρατῆ?

curatoribus relictis, imperioque Constantino Leonis filio permissis. mortuus autem cum Basilio patre sepelitur.

Mundi annus 6408, divinae incarnationis 908, Romanorum imperator Constantinus in Purpura natus annos 48. mortuo enim Leone patre annum septimum natus ab Alexandro patruo sub tutoribus relinquitur. imperavit ergo illis tutoribus cum matre annos 7, et cum Romano socero, illi subiectus, annos 26. solus denique rerum potitur annos 15. adeoque eius imperii tempus omne annorum 48 est. nactus itaque aulae potestatem Nicolaus patriarcha, quippe qui et ipse unus procuratorum erat cum magistro Stephano et Ioanne Hellada, rei publicae prospiciebat, rerumque ad imperium attinentium in se curam omnem quotidie recipiebat.

2. In hunc itaque modum imperii rebus constitutis, Constantino Ducī scholarum domestico per quosdam in civitate proceres nuntiatum, qui eo nomine illi studebant quod vir fortis et prudens esset ac par regendo praeclare imperio, ut urbem accedat, nullo negotio aut operarum summam in se translaturus. is itaque, ut cuius etiam prius ea cupiditas animum incessisset, quanta licuit festinatione, cum delectis subiectarum legionum viris strenuis nec parva illorum manu Byzantium

των, καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιμαρίου
 Μιχαήλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ
 αὐτοῦ Γρηγοῦ ἄνθρωπος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νι-
 κήτας δὲ ἀσηκρήτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγωνάς, τὴν
 5 Κωνσταντίνου ἄφιξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ
 Ἑλαδικῷ κατεμήνυσεν. καὶ ἄμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦ-
 καν Κωνσταντίνον παρεγένοντο· καὶ ἅμα πρώτ', οὕτω τῆς ἡμέρας C
 καταλαβούσης ἄλλ' ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων καὶ λαοῦ
 πολλοῦ καὶ ὄπλων τὴν τοῦ ἵπποδρόμου πύλην καταλαβόντες, Κων-
 0 σταντίνον εὐφήμεον βασιλέα ἐν τῷ ἱππικῷ. ἔνθα δὴ ὁ τοῦτον
 ἵπποκόμος λογχευθεὶς παρὰ τῶν ἔσωθεν τῶν τοῦ ἵπποδρόμου πυ-
 λῶν ἀνηρέθη. μὴ δεχθεὶς οὖν ἐκεῖσε ὁ Κωνσταντίνος ἀλλ' ἀπο-
 σοβηθεὶς, ὡσπερ ἐκβακχευθεὶς ὑπὸ τινος δαίμονος καὶ μὴ ἐφεστη-
 κότα ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ
 5 ἀνεχώρησε στυγνός τε καὶ κατηφής, κακὸν οἰωνὸν τὴν τοῦ ἵππο-
 κόμου κρίνας σφαγῆν. ἐκεῖθεν ἤκε μέχρι Χαλκῆς· καὶ διὰ τῆς D
 Σιδηρᾶς πόρτης τῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν σκουταρίων
 παρεγένετο. ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλαδᾶς ἐκλογὴν τῶν
 τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ἄλλων ποιούμενος, μεθ' ὄπλων τούτους
 0 ἀπέστειλεν κατὰ τοῦ Δουκός. ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς,
 πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἔπεσον, καὶ τοσοῦτοι ὡς τὸν τό-
 πον ἐνλιμνασθῆναι τῷ αἵματι. ἀνηρέθη δὲ καὶ Γρηγοῦς ὁ υἱὸς

17 Georgius ἐξκουβίτων

19 Georgius ἑλατῶν

contendit; ingressusque noctu per obscuram ac minorem Michaelis pro-
 tovestiarii haud procul ab arce portam, in Gregorae soceri sui domo
 cum sociis ac coniuratis noctem insomnem egit. Nicetas autem a secre-
 tis, is qui postea protonotarius fuit, advenisse Constantinum Constanti-
 no patricio et monacho Helladico nuntiavit. amboque eadem nocte ad
 Constantinum Ducem venerunt; unaque collata opera mane, cum non-
 dum dies advenisset sed adhuc tenebrae essent, cum facibus multoque
 satellitio ac armis ad Circi portam venientes Constantinum imperatorem
 faustis vocibus acclamabant; ubi sane eius equiso lancea confixus, ab
 illis sublatus est qui Circi portas interiores tenebant. haud itaque illic
 receptus Constantinus, sed repulsus atque submotus, velut furibus agi-
 tante daemone, nec satis mentis compos, imperitandi caeca libidine se
 a Circo tristis maestusque subduxit, malum sibi omen equisonem nece
 sublatus ducens. inde ad Chalcem (id est Aeream) venit; perque For-
 ream eiusdem Chalces (seu Aerae) ingressus ad Scutariorum usque
 (excubitorum scilicet) atrium penetravit. ex adverso autem magister
 Ioannes Helladas, foederatorum aliorumque ordinum delecto agmine,
 armis instructos adversum Ducem misit. cumque venissent ad Chalcem,
 congressisque utrinque partibus, ex eis multi ceciderunt; tantaque cae-
 sorum multitudo fuit ut locus cruoribus stagnaret. sublatus vero etiam

τοῦ Δουκὸς καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Κουρτίης ἐκείνος
 ὁ ἐξ Ἀρμενίων. ταῦτα ὁ Δοῦξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς
 P 474 ὅτι πλείστης γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυεν· ὁ δὲ ταῖς ἐκεῖσε
 ὑπεστρωμέναις ἐνολισθήσας πλαξίν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβα-
 λεν, καὶ τις αὐτοῦ ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν· ἣτις τῷ βασιλεῖ
 προσεσήνεκτο καταφανῆς ἅπασιν τῆς ἀπάτης εἰς ἀποτροπὴν.

3. Τὸ δὲ τοιοῦτον αὐτοῦ ἐγχείρημα κατὰ τινα καὶ ἄλλον
 τρόπον ἐδεδήλωτο. Νικόλαος γάρ τις τὰ ἐν Χαλδίᾳ τῶν δημο-
 σίων εἰσπράξεων πεπιστευμένος εἰς Συρίαν ἀφίκετο, τῆς καθ'
 ἡμᾶς εὐσεβείας ἐξαρκος γεγονώς, καὶ ἀστρολογίας ἢ ἀστρονομίας
 τινὸς μᾶλλον μεταπεποίητο. οὗτος ἐν μελανεμβαφεῖ γράμμας
 B ὑφάσματι ἀπεστάλκει τοῦτο πρὸς τὸν λογοθέτην Θωμᾶν· οὗ δὴ
 ῥυφθέντος παρὰ Μανουὴλ τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐρμηνεύς ἐν ὕδατι
 τὰ ἐν αὐτῷ πεφανέρωται γράμματα, οὕτω διαγορευόντα "μὴ φο-
 βήθητι ἀπὸ τοῦ πυρροῦ πετεινοῦ τοῦ Δουκὸς· νεωτερισθήσεται
 γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθὺς ὀλοθρευθήσεται."

4. Τούτων οὕτω τελεσθέντων, Γρηγοροῦς τούτου πενθε-
 ρὸς μετὰ Λέοντος, ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ ἁγίᾳ τοῦ
 Θεοῦ σοφίᾳ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὗς καὶ βίᾳ ἐκεῖθεν ἀποσπά-
 σαντες ἀπέκειραν ἐν τῇ τῶν Στουδίου. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἐλ-
 C λαδικὸν βουλεύροις τήψαντες μετὰ ῥάσου καὶ ὕνου ἐθριάμβευσαν
 καὶ ἐν τῇ τῶν Δαλμάτων καταδίκῃ ἐγκλειστον πεποιήκασιν. καὶ

Gregoras Ducis filius et Michael eius consobrinus, necnon Curtices ille Armeniorum genere ortus. haec ubi cognovit Constantinus, quam maximo excitato tumultu equum in turbam calcibus impulit. is vero strati soli lubrico lapsus sessorem in terram deiecit; quem ubi quis solo deiectum offendit (reliqui enim omnes dissipati erant), eius caput gladio abstulit, ablatumque in omnium oculis, dispellendi causa erroris sedandique tumultus ac coitionis, imperatori detulit.

3. Istiusmodi Constantini aggressio per alium quoque modum innotuit. Nicolaus enim quidam, publicorum vectigalium in Chaldia redemptor, eiurata Christiana pietate ac fide cum in Syriam sese recepisset, astrologiae, sed magis astronomiae cuidam operam impendebat. hic itaque in nigri coloris linteo scribens ad Thomam logothetam misit. quo misso in aquam a Manuele Agarehorum interprete, scriptae in eo literae apparuerunt, in haec verba concepta sententia, "ne timearis a Duce ruffa volucre: stulte enim rebus novis studebit, ac statim peribit."

4. His ita gestis, Gregoras Constantini socer cum Leone Chocrosphacte ad sanctae dei sapientiae confugerunt; quos inde non sine vi extractos in Studii monasterio monachorum ritu detonderunt; Constantinum vero Helladicum nervis bubulis caesum rasoque indutum atque asino impositum per mediam urbem ignominiae causa traducetes, in Dalmatae

ἄλλους μὲν τυφλώσαντες ἐξώρισαν, καὶ ἑτέρους ἀπεκεφάλισαν· τοὺς δὲ τοῦ φροσάτου, ἀνδρείους καὶ καλοὺς ὄντας καὶ πολλοὺς, ἀπὸ τοῦ Δαμαλίου μέχρι τοῦ Λευκατίου πάντας ἀνεσκολόπισαν. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους οἱ λεγόμενοι ἐπίτροποι ἀπώλεσαν ἄν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστῶν τούτους τῆς ἀδίκου ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες ὅτι παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως πῶς ἄνευ τῆς αὐτοῦ κελεύσεως τολμᾶτε τοιαῦτα διαπραΐτεσθαι; τὴν οὖν γυναικα τοῦ Δουκὸς ἀποκείραντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ εὐνουχίσαντες ἐν Παφλαγο- D
νιᾳ αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν ἀπέστειλαν.

10 5. Τῷ δὲ Ἀγούστῳ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος σὺν ὄχλῳ βαρεῖ κατέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ χώρακα περιέβαλεν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, ἐλπίσι μετέωρος ὢν· ἀπειρότητι δὲ τῇ ἐκ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ὄπλων καὶ τῶν περιβόλων ἀσφαλείᾳ τῶν ἐλπίδων ἀποσφαλεῖς ἐν τῷ Ἑβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηνικὰς
15 σπονδὰς αἰτησάμενος. τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἄσμενέστατα ἀποδεξαμένων, δώροις τε ἀμέτροις καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες Συμεὼν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν. P 475

6. Τοῦ οὖν βασιλέως Κωνσταντίνου παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος (ἥδη γὰρ ταύτην κατήγαγε τοῦ παλα-
20 τίου Ἀλέξανδρος) ἀναβιβάζουσι πύλιν αὐτήν. καὶ περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς παλάτιον Κωνσταντίνου τὸν παρακοιμώμενον καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἀναστάσιου τοὺς Γογγυλίους· καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου τοῦ Ἑλλαδᾶ καταβιβάζει τοὺς οἰ-

carcere inclusi disciplina damnarunt. atque alios quidem oculis orbatos exsilio relegarunt, alios obtruncarunt. militares vero viros fortes ac probos, ingentique adeo numero a Damali (id est vitula) ad Leucatum usque, omnes palis affixerunt. aliosque plurimos sic nuncupati procuratores ac tutores perdituri erant, nisi iudicum quidam ab iniquo eos impetu istiusmodi verbis retardassent, "cum imperator puer sit, quomodo illius iniussu eiuscemodi perpetrare audetis?" Ducis itaque uxorem detonsis crinibus filiumque exsectis virilibus in Paphlagoniam ad aedes proprias remiserunt.

5. Augusto mense Symeon Bulgarus cum numero fortique exercitu Byzantium petit, ductoque vallo a mari ad mare, fore ut urbis potiretur plurimum confidebat. innumera autem civium multitudine armorumque vi ac munitionum praesidio spe deiectus, pacis foedera rogans, ad Hebdomum reversus est. tutoribusque in rem pacis lubentissime annuentibus, Symeon liberique donis innumeris maximisque liberaliter accepti in regionem suam redierunt.

6. Constantinus igitur imperator cum puer esset matremque requireret (iam enim Alexander eam aula submoverat), ad eam rursus revocata est. eiusque illa ac imperii compos effecta, Constantinum accubitorem et Constantinum Anastasiumque Gongulios in aulam assumit; Ioannisque Helladae consilio Alexandri imperatoris homines illa eiicit,

κείους Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ἤγουν Ἰωάννην τὸν ῥαίκτορα καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον καὶ τοὺς λοιπούς. προχειρίζεται δὲ Ζωῆ ἡ
B Ἀυγοῦστα Θεοφύλακτον τὸν Δομηνίκου ἑταιριάρχην. Ἰωάννης δὲ μάγιστρος ὁ Ἑλλαδᾶς νοσήσας τελευτᾷ. συμβουλῇ δὲ Θεοφυλάκτου ἑταιριάρχου Ζωῆ καταβιβάζει μετ' ὀργῆς ἀπὸ τοῦ παλα-
 5 τίου Νικόλαον πατριάρχην, τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιεῖσθαι καὶ φροντίζειν εἰποῦσα. μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος παρακοιμώ-
 μενος διαβάλλει πρὸς Ζωὴν τὸν ἑταιριάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. προφασιστικῶς οὖν πα-
 10 τρίκιον αὐτὸν ποιήσαντες, ἐπεὶ κατῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος 10
 ἐστὶ λαβεῖν εὐχὴν, οἴκοι τοῦτον μένειν παρεκελεύσατο. προεβύ-
C λετο δὲ Ζωῆ ἑταιριάρχην Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης Δαμιανὸν εὐνοῦχον.

7. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θράκην ληίζομένου, ἠτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογαῦς πατριῆος γενέσθαι καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς 15
 Πατζινάκους ἀγαγεῖν· δῶρά τε λαβῶν ἀπήλθε, καὶ ὀμήρους ἤγα-
 γεν ἐν τῇ πόλει, συνθιμένων τῶν Πατζινάκων περᾶσαι καὶ τὸν
 Συμεὼν καταπολεμῆσαι.

8. Παρεγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμῃ ὀνομαστότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων· ὃν 20
 φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἑκατέρων κρατοῦντα ταῖς
 χερσὶ τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἀλκῇ διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν
D σχῆμα μεταγαγεῖν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ

23 τοῦ om P

nempe Ioannem rectorem et Gabrielopulum ac reliquos. praeficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenici filium hetaeriarcham: magister autem Ioannes Helladas morbo correptus diem obit. Theophylacto porro hetaeriarcha auctore Zoe Nicolaum patriarcham cum stomacho aula deicit, dicens ecclesiae suae curam ageret. brevi autem post Constantinus accubitor hetaeriarcham maiestatis defert apud Zoem, quasi rerum summam in fratrem suum transferre molitur. simulare igitur patricium creatum, cum in ecclesiam precibus communiendus ex more descendisset, domi eum manere iussit. praefecitque Zoe hetaeriarcham Ioannem Garidam, excubiarum vero drugarium Damianum eunuchum.

7. Symeone autem Bulgaro Thraciam populante, rogavit Ioannes Bogas ut patricii auctus dignitate Patzinacas in illum auxilio cogeret. ad quos cum muneribus profectus duxit in urbem obsides, pollicitis nimirum Patzinacibus se traiecturos factaque impressione Symeonem debellaturos.

8. Venit porro in urbem et Asotius, vir robore spectatissimus, principis principum natus; quem virgam ferream hinc inde extremis partibus, manibus prehensam, ob earum invictum robur inflectere atque in circularem figuram reducere aiebant, obsequente manuum vi ferri

τῶν χειρῶν ὑπεικούσης. ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ἐξέπεμψαν.

9. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατού-
 5 κας ὁ Ἀρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεῶν προδέδωκεν. μετ'
 οὐ πολὺν δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος ὁ πατρικίως μετὰ δώρων πολλῶν,
 καὶ ἔλαβεν αὐτήν. ἦλθε δὲ καὶ Δαμιανὸς ὁ ἀμφοῦς μετὰ στόλου
 εἰς Στρόβηλον, καὶ ταύτην παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτε-
 λεύτησεν, καὶ ἀπειστράφησαν οἱ Σαρακηνοὶ διακενῆς. οἱ δὲ τῆς
 Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ἐηρηραζόμενοι
 10 παρὰ Χασέ νιού τοῦ Ἰούβη, τὴν αὐτοῦ ἀσωτίαν καὶ ἀπλησίαν P 476
 μὴ ἐνεγκόντες, ἔνδον τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ λίθοις βαλόντες
 ἀνείλον.

10. Τὴν κατὰ Χριστιανῶν ἔπαρσιν τοῦ Συμεῶν βλέπουσα
 Ζωὴ βουλευταὶ μετὰ τῶν ἐν τέλει ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν
 15 Ἀγαρηνῶν διαπράξασθαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς
 στρατὸν πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι τὸν Συμεῶν. ἀπεστάλη οὖν ἐν
 τῇ Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρικίως ὁ Ῥαδηνὸς
 καὶ Μιχαὴλ ὁ Τοξαρᾶς. τὰ θέματα δὲ πάντα φιλοτιμησαμένη
 πρὸς τὴν Θράκην διεπέρασεν, Λέοντος μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δο-
 20 μεστικὸν τυγχάνοντος, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις
 προσανέκειτο. οἱ οὖν στρατηγοὶ καὶ ἄρχοντες πάντες τὴν εἰς B
 ἀλλήλους ὁμόνοιαν ἐπισφίγγοντες ἐν τοῖς τιμίοις ξύλοις ὤμοσαν

duritie ac renitentia. hunc, cum venisset, magno cultu honoreque susceptum in patriam rursus remisere.

9. Mense vero Septembri, indictione tertia, Pancrutaces Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit. haud diu post missus Basilius patricius cum multis muneribus eam ipsam recepit. venit quoque Damianus Ameras cum classe in Strobelum; ac nisi morbo correptum mors sustulisset, plane eius potitus esset. reversique sunt re infecta Saraceni. Atticae vero Athenarumque incolae cum iuges iniurias damnaque a Chase Iubae filio acciperent, nec viri luxuriam ac insatiabilem cupiditatem ferre amplius possent, Athenis in ecclesia lapidibus obrutum peremere.

10. Symeonis adversus Christianos altos animos ac superbiam cernens Zoe Augusta, habitoque cum optimatibus consilio, ineundam pacem foedusque percutiendum cum Saracenis statuit; omnesque per Asiam militares alas debellandi causa Symeonis evocandas inque Europam traiciendas. missus itaque in Syriam qui eam pacem indutiasque componeret, Ioannes patricius Rhadenus, nec non Michael Toxaras. cunctasque Zoe legiones liberaliter donatas in Thraciam traiecit, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro magis robore spectabili quam militari ducisque prudentia. cuncti itaque duces et tribuni, mutua inter se firmata concordia, eiusque se artius vinculis adstringentes, adhibitibus venerabilibus lignis sacramentum fecerunt; quo peracto omni apparatu in

καὶ τοῦ ὄρκου γενομένου πανστρατεὶ ἐξώρμησαν. ἤρχον δὲ τοῦ μὲν τάγματος τῶν ἔσκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράψων, τοῦ δὲ ἱκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός· Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἄργυρος ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς, οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων. συνῆν δὲ καὶ Κωνσταντῖνος πατρι- 5 κιος ὁ Λιψ Λέοντιος σύμβουλος αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνήκουσιν ὧν.

C μηνὶ δὲ Αὐγούστῳ κ' ἐπινεμήσεως ἐ' ὁ πόλεμος μετὰ τὸν Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελώῳ ποταμῷ συγκεκρότηται· καὶ οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, γίνεται σφαγὴ οἷα ἐξ αἰῶνος οὐ γέγονεν· Λέων δὲ ὁ Δουξ ἐν Μεσημβρίᾳ διεσώθη φηγών. ἐσφάγη δὲ πρὸς 10 τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου συμβολῇ Κωνσταντῖνος ὁ Λιψ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράψων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί. ἀπεστάλη δὲ Ῥωμανὸς πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωίμων μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δάνουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ·

D ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζινάκους, ὡς εἴρηται, 15 κελουθεντός τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερᾶσαι. εἰς μάχας δὲ ἐλθόντων, ὄρωντες αὐτοὺς οἱ Πατζινάκοι στασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. τοῦ δὲ πολέμου ἤδη τέλος λαβόντος, καὶ ὑποστρέψαντος ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, κατ' αὐτῶν ἐκίνησεν ἡ πόλις, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον 20 Ῥωμανὸν περιέστησαν ὥστε τὴν τῶν ὀφθαλμῶν στέρησιν καταδικασθῆναι, ὡς ἀμελεία, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ διαπερᾶσαι τοὺς Πατζινάκους μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίους ἐν τοῖς πλοίοις ὑπο-

6 al. Λέοντι Δομεστίφω

10 al. ὁ Δομεστικός

hostem aciem eduxere. praeerant autem excubitorum turmae Ioannes Grapson, Hicanati Marulis filius. ductores exercitus erant Romanus Argyrus eiusque frater Leo et Bardas Phocas. aderat et Melias cum Armeniis. sed et Constantinus Afer cum Leone Duce, in omnibus quae attinebant consilio affuturus erat. mensis itaque Augusti die vigesima, indictione quinta, conserta pugna Bulgaros inter Romanosque, datoque impetu ad Acheloum fluvium (quae dei iudicia!) strages edita est, qualis a saeculo nulla fuit. Leo dux fuga in Mesembriam salutem expedivit. in ipsa acie inter alios perempti Constantinus Afer et Ioannes Grapson aliique multi proceres ac tribuni. Romanus porro patricius navaliumque drungarius cum omni classe ad Danubium missus fuerat, Leoni Phocae iturus suppetias: sed et Ioannes Bogas, qui Patzinacas, uti dictum a nobis est, adducturus esset; quorum traiciendorum Romano drungario munus incumberet. orto vero inter eos dissidio, videntes Patzinaces ipsos digladiantes ad sua discessere. iam autem bello absoluto, cum Romanus Bogasque in urbem reversi essent, in eos tumultuata civitas est; eoque discriminis Romanum drungarium adduxere ut amissionis oculorum damnatus sit, velut qui negligentia, ni potius maligno pravoque consilio, Patzinacas non traiecisset, nec fugientes Romanos in naves suscepisset.

δέξασθαι. καὶ τοῦτο ἂν ἐπιπόνθῃ, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου P 477
 πατρικίου τοῦ Γογγύλη καὶ Στεφάνου μαγίστρου πολλὰ δυναμένων
 παρὰ τῇ Ἀυγούστη τὰ τῆς καταδίκης ἀνετρέπη.

11. Τῶν δὲ Βουλγάρων μέχρι τῆς πόλεως ἐκστρατευσάν-
 5 των ἔξηλθε Λέων ὁ δούξ τῶν σχολῶν καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς αὐτοῦ
 καὶ Ἰωάννης ἐταιρειάρχης εἰς Κατασύρτας ἅμα πλείστῳ λαῷ· καὶ
 τῇ νυκτὶ ἀδοκίμως ἐπεσεόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων πάντες
 ἄρθῃ ἀπώλοντο.

12. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδα-
 10 γωγός, ὄρων Κωνσταντῖνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον
 γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκε τῷ βασιλεῖ Κων- B
 σταντίνῳ προσλαβέσθαι Ῥωμανὸν τὸν δρουγγάριον ὡς πατρικῶν
 αὐτοῦ δοῦλον καὶ εὐνοῦν τὰ πρὸς αὐτόν, ὡς ἂν ἦ σὺν αὐτῷ καὶ
 διαφυλάττῃ αὐτόν, καὶ σύμμαχον ἔχῃ καὶ βοηθὸν ἐν οἷς ἂν δέη.
 15 πολλάκις γὰρ περὶ τούτου λαληθεῖς Ῥωμανὸς ἀπέπειτο. αὐτο-
 χείρως οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος γραμματεῖον ποιήσας τῷ
 Ῥωμανῷ ἐπέμψε κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου. τῆς φήμης οὖν τω-
 τῆς διαθειούσης, καὶ τοῦ παρακοιμωμένου καταναγκάζοντος Ῥω-
 20 μανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προεφασίζετο ἀδυνά- C
 τως ἔχειν τοῦ ἀποπλεῖν, μὴ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ῥόγαν
 λαβόντος. ὁ παρακοιμώμενος Κωνσταντῖνος καταναγκάζων αὐτόν
 ἐν τῇ ἔξαρτύσει ἔξεισιν. ὁ δὲ τοῦτον δουλικῶ τῷ σχήματι προ-
 πήντησεν, καὶ πλησίον αὐτοῦ γενόμενος ἀνήρπασεν αὐτόν, καὶ

nec eam certe multam evasurus erat, nisi Constantinus patricii Gonguli
 et magistri Stephani, quorum apud Augustam magna auctoritas erat, in-
 tercessio obstitisset.

11. Bulgaris ad urbem usque excurrentibus, exiit Leo scholarum
 dux eiusque filius Nicolaus et Ioannes hetaeriarcha ad Catasyrtas cum
 numero exercitu; Bulgarisque noctu ex improvise impressionem in eos
 facientibus, omnes penitus interierunt.

12. Theodorus igitur Constantini imperatoris paedagogus, cum Con-
 stantinum videret sacri cubiçuli praefectum intimum (accubitorem vocant)
 rerum summam in Leonem sororis maritum transferre molientem, auctor
 est eidem Constantino imperatori ut Romanum drungarium, velut anti-
 quum paterna necessitudine amicum inque res ipsius bene animatum,
 assumat cum eo in aula moraturum et custodem futurum, ac quicquid
 ingruat, defensore opemque allaturum. crebro namque eius rei gratia
 interpellatus Romanus assensum abnuerat, ipse itaque manu propria
 Constantinus schedula exarata, Romanum adversus accubitorem actutum
 sese accingere scripsit. qua pervagante fama, et accubitore Romanum
 urgente ut cum classe proficiscerentur, cum is excusaret seque cum
 classe proficisci posse negaret quae militari stipendio donata non esset,
 Constantinus accubitor ad solvendum omnino adacturus ad navium sta-
 tionem accedit. occurrit servili more ac obsequio sedulus Romanus;

“ἄρατε αὐτόν” ἐφώνησεν· καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτον εἰς τὴν τοῦ
 δρογγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρη εἰσήγαγον καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ εἶχον.
 Κωνσταντῖνος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἔξουσίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς εἰς ἑαυ-
 τὸν ἐπισπώμενος, τῇ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Τουβάκη
 D τὴν Ἀγούσταν Ζωὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. ἡ δὲ μετ’ 5
 ὀλολυγῆς καὶ δακρῶν τῷ ἑαυτῆς προσπλακεῖσα νιῶ πρὸς συμπά-
 θειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον ἐκίνησεν· καὶ “ἑάσατε” εἶπεν “εἶναι
 μετ’ ἐμοῦ τὴν μητέρα.” οἱ δὲ ἅμα τῷ λόγῳ ταύτην ἀφῆκαν.
 προβάλλεται δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς συμβουλῆς τοῦ πατριάρχου
 Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶν δομέστικον τῶν σχολῶν· ἐδεδίει γὰρ μὴ εἰς 10
 ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γε-
 νέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέ-
 ξερον καὶ Συμεὼν τὸν νιὸν αὐτοῦ προεβάλοντο ἐταιριάρχας. εὐ-
 P 478 θὺς οὖν ἐξῆλθεν πρὸς Ῥωμανόν, καὶ ὄρκους δούς καὶ λαβῶν σύμ-
 φρων αὐτοῦ καὶ σύμπνους ἐγένετο. (13) τῇ οὖν κδ’ τοῦ Μαρ- 15
 τίου μηνὸς ἀποστέλλει Ῥωμανὸς εἰς τὸ παλάτιον ἀπολογησόμενος,
 ὅτι τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθρουν φοβούμενος, μὴ τι νεωτερισθεῖη εἰς
 τὸν βασιλέα, τοῦτο πεποίηκα πρὸς τὸ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ
 βασιλέως. μνηύεται οὖν μετὰ τοῦ στόλου παντὸς ἐλθεῖν μέχρι
 τοῦ Βουκολέοντος, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ (πέμπτη δὲ ἦν) 20
 ἦλθεν ἑνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι· καὶ παρ-
 B εὐθὺς Στέφανος μὲν πατριχίος ἐξῆλθεν τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ
 ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκεῖ-

cumque iam prope esset, vi corripuens “tollite eum” altum clamat; mox-
 que qui aderant classarii, in praetoriam Romani triremem inductum
 tuta custodia servabant. imperator autem rerum summa a matre in sese
 revocata, postridie Ioannem Tubacem misit, qui Zoem Augustam aula
 deiiceret. illa autem eiulatu luctuque filium complexa eius animum ad
 maternam miserationem commovit; aitque “sinite matrem mecum versa-
 ri.” vixque sermonem expleverat, cum illam dimiserunt. porro impera-
 tor patriarchae consilio Ioannem Garidam scholarum domesticum praefi-
 cit: timebat enim ne Leo Phocas ad rebellionem procederet. renuit ille
 munus inire, nisi Theodorum Zuphinexerum uxoris fratrem eiusque filium
 Symeonem pariter hetaeriarchas crearent. mox itaque egressus ad Ro-
 manum est; datoque ac accepto iureiurando concors animi illique con-
 sentiens effectus est. (13) mensis igitur Martii quarto supra vigesimum
 mittit Romanus in palatium, qui eius nomine satisfactionem offerrent,
 nempe se hoc fecisse ut imperatori caveret, dum Phocae insidias vere-
 tur, et ne quid ille novarum rerum in eum molliatur. mandatur itaque
 illi ut cum omni classe ad Bucoleonem usque veniat. festo itaque an-
 nuntiationis die, qui in feriam tunc quintam inciderat, cum omni classe
 ad Bucoleonem armatus venit; moxque patricius Stephanus aula exces-
 sit. Nicetas vero Romani socer in palatium ascendens Nicolaum pa-

Φεν τὸν πατριάρχην Νικόλαον. καὶ ὄρκω βεβαιωθέντες οἱ τοῦ
 παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν τίμιον καὶ
 ζωοποιὸν στανρόν. καὶ προσκνήσας, καὶ ὄρκω βεβαιώσας αὐ-
 τοὺς, ἀνῆλθεν μετ' αὐτῶν καὶ ὀλίγων τινῶν ἐν τῷ παλατίῳ. προσ-
 5 κνήσας οὖν τὸν βασιλέα καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ
 ἐν τῷ Φάρῳ, καὶ πίστει αὐτῷ δούς, παρενθὺ προχειρίζεται
 μάγιστρος καὶ μέγας ἑταιριάρχης. αὐτίκα οὖν γέγονε κέλευσις
 πρὸς Λέοντα τὸν Φωκᾶν, παρεγγνωμένη μηδμιῶς στάσιν τινὰ
 ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύσασθαι. ὡς- C
 10 αὐτως καὶ γραφὴν ἐκελεύσθη γράψαι Κωνσταντῖνος παρακοιμώ-
 μενος, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, καὶ ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ
 βασιλέως Κωνσταντίνου· ἄπερ δεξάμενος παρὰ Ἀνδρέου προμικη-
 ρίου τοῦ βασιλικῷ πρωτοβεστιαρίου, ἐν Καππαδοκίᾳ ἐν τῷ ἰδίῳ
 οἴκῳ ἡσύχασεν, ὡς ἐντεῦθεν πεπληρωῶσθαι τὸ κατὰ πόλιν
 15 λόγιον,

δὴ τότε τὸν μὲν ἀηδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἔρημον
 κάλλιπεν οἰωνοῖσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γενέσθαι,
 τὸν δ' αἰετὸν ἐθέλοντα ἀνήγαγεν ὄνδε δόμονδε.

14. Τῷ Ἀπριλίῳ μηνὶ δίδοται ἀρραβῶν γαμικῷ συναλ- D
 20 λάγματος παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἑλένη τῇ θυγατρὶ Ῥω-
 μανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας στεφανοῦνται παρὰ Νικολάου
 πατριάρχου. βασιλεοπάτορα γὰρ Ῥωμανὸν προβαλόμενος, ἀπὸ
 αὐτοῦ δὲ ἑταιριάρχην Χριστοφόρον τὸν εἶδὸν αὐτοῦ κατέστησεν.

triarcham inde eiecit. qui palatium tenebant, Romanī iureiurando fir-
 mati, venerandam ei ac vivificam misere crucem. cui ille devote cultu
 adhibito, ac iureiurando firmatis qui missi erant, una cum illis ac paucis
 quibusdam in palatium ascendit. prone itaque venerantis specie salutato
 imperatore, ac cum eo in templum ingressus quod in Pharo est, data
 securitatis fide confestim magister ac magnus hetaeriarcha praeficitur.
 statim itaque data iussio ad Leonem Phocam, ne per seditionem aliquid
 molliatur, sed tantisper domi conquiescat. pari quoque tenore iussus
 scribere Constantinus accubitor, eademque praecipere ac Constantino
 imperatori subiectum manere. acceptis ille divalibus literis ab Andrea
 primicerio imperatorio protovestiarario domi in Cappadocia privatus egit;
 inde impleto, quod ita habet, poetae celebratum eloquio, "tunc sane
 lusciniā trahens in deserta insula avibus discerpendam vorandamque
 reliquit. aquilam vero sponte cedentem suam in domum reduxit."

14. Mense Aprili nuptialis contractus arrhabo a Constantino impe-
 ratore Helenae Romani filiae traditur; tertioque Galilaeae (hebdomadae
 scilicet paschae) nuptiales corollas a Nicolao patriarcha recipit. Ro-
 mano namque imperatoris patre creato, eius loco Christophorum ipsius
 filium hetaeriarcham praefecit. haud longum tempus abscesserat, cum

μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκᾶς ἀπατηθεὶς παρὰ τινῶν ἀρχόντων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται. καὶ ἀποστείλας ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον καὶ Κωνσταντῖνον ἀσκηρῆτις τοῦ Μαλελίας, πληροφορῶν πάντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνον τὴν τοιαύτην ποιεῖται συγκίνη-
 P 479 σιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεοπάτωρ χρυσοβούλλον ποιήσας ἐνυπόγραφον ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχον, ὅσοι τὸν Φωκᾶν καταλιμπάνοντες τῷ βασιλεοπάτορι δὲ προσφεύγοντες, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἰσί, δούς Ἄννη τινὶ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ Θρασεῖα, ἣν δὴ καὶ 1 Βασιᾶν προσηγόρευον, καὶ κληρικῷ τινὶ Μιχαήλ, ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ ταῦτα διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. καὶ ὁ μὲν Μιχαήλ φωραθεὶς ἀνηλεῶς ἐτύφθη τὴν τε ῥίνα καὶ τὰ ὄμματα ὑπετμήθη, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης
 B ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλιῖσα γυνὴ Ἄννα. 1 πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρυ-Μιχαήλ Κωνσταντῖνος, τοῦ τάγματος ἀρχῶν τῶν ἰκανάτων, καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγωνὸς αὐτῷ καταλύσεως· σὺν αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἄτζμωρος, τουρμάρχων ὄντων ἀμφοτέρων. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστον τὴν Χρυσό-2 πολιν καταλαβὼν, ἣτις ἀπὸ τοῦ Ἀλέξανδρον περιτυχόντι τῇ πόλει τοῦ Βύζαντος κατὰ τινὰ τε ταύτης χῶρον τὸν αὐτοῦ λαὸν στρατη-

4 τὸν?

11 βασιλικὴν reliqui. Combes.

Leo Phocas optimatum quorundam seductionibus in rebellionem defecit. ascitisque qui secum essent Constantino accubitore et Constantino a secretis, Maleliae filio, sancte affirmat cunctisque suadere niteretur in Constantini imperatoris gratiam istiusmodi se motum facere. Romanus autem imperatoris pater aurea bulla imperatoris subscriptione munita eiusque nomine edita, quicquid eorum hic Leonis insidiarum erat, dispulit. literarum hic tenor erat, omnes qui relicto Phoca imperatoris patri sese adiunxerint, hos vero ab imperatoris stare partibus. concretitae literae procaci cuidam audacique mulieri, Annae nomine (cui et Basilicae, ac si imperatoriam regalemque dicas, cognomen indidere), itemque clerico cuidam Michaeli, quos in Phocae castra emisit, ac per eos in omnem exercitum literas disseminavit. porro Michael deprehensus saevis verberibus affectus est nasoque et auribus truncatus; qui tamen a Romano postea, quam decebat, praestitae operae mercedem vicemque recepit. similiter quoque illi socia Anna mulier. primus igitur Constantinus Bary-Michaelis filius Icanatorum cohortis praefectus relicto Phoca ad Romanum transfugit; quae rerum Phocae evertendarum origo fuit. eum secuti et Balantius, et quem sic vocant Atzmorus, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas cum ingentibus copiis Chrysopolim veniens (hoc urbi nomen ex eo scilicet quod Alexander Byzantium veniens, quodam eius loco castra metatus, vallo eum munitur ac

γῆσαι, ἐφ' ὅτῳ τεθεικότα περίβολον προσονομάσαι Στρατήγιον, C
 καὶ ἐκεῖθεν μεταναστεύσαντα καὶ τοῖς ἀντίπεραν προσελθόντα
 χρυσίον ἱκανὸν ἐπιδοῦναι τῷ οἰκείῳ λαῷ, Χρυσόπολις προσηγό-
 ρεῦται. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ χρυσὸν ἐκ μετᾶλλων αὐτῆς γίνεσθαι ταύ-
 5 τὴν φασὶν ὠνομάσθαι, ὡσπερ καὶ ἡ Χαλκηδὼν ἀπὸ τοῦ ἔχειν
 χαλκόν, ἢ ἀπὸ Χαλκίδος θυγατρὸς Νικομήδους τῆς ταύτην κτι-
 σάσης. ἐν τοιαύτῃ γοῦν τῇ Χρυσοπόλει καὶ ἡ τοῦ Ἀθηναίων
 στρατηγοῦ Χάρητος παρᾶκοιτις ἐτελεύτησε, Δάμαλις ὀνομαζο-
 μένη, αὐτοῦ τοῦ Χάρητος Ἀθήνηθεν πεμφθέντος ἐπαμῦναι τοῖς
 10 Βυζαντίοις· ἥς ὑπὲρ τοῦ μνημείου δάμαλις βοῦς καθ' ὁμωνυμίαν D
 ἐν κίονι ἀνεστήλωται, συμβεβλημένον καὶ ἐπίγραμμα ἔχον ὧδε,
 Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοῦς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμεῖο
 κλήζεται ἀντωπὸν Βοσπόριον πέλαγος.
 κείνην γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χόλος ἤλυσεν Ἥρης,
 15 ἐντάφιον τόδ' ἐγὼ Κεκρόπος εἰμὶ νέκυς.
 ἐνέντις ἦν δὲ Χάρητος· ἔπλων δ' ὅτε ἔπλεν ἐκεῖνος
 τῆδε Φιλιππειῶν ἀντίπαλος σκαφεῶν.
 βοῦδιον δὲ καλεῦμ' ἂν ἐγὼ τότε, νῦν δὲ Χάρητος
 ἐνέντις ἠπείροις τέρομαι ἀμφοτέροις. P 480

20 15. Καταλαβὼν οὖν τὴν Χρυσόπολιν, ὡς εἴρηται, διέ-
 στησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς Δαμάλειως μέχρι Χαλκηδόνας, τοὺς ἐν
 τῇ πόλει φοβίῳν. ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμα-

7 τοῦ] τῶν P
 Palat. 1 p. 354.
 λεῦμ' ἐγὼ ὡς τότε ib.

15 ἐς Φάρον· ἦδε δ' ἐγὼ Κεκροπίς Antholog.
 16 ὅτ' ἔπλεω ib.

18 βοῦδιον δὲ κα-

strategium ex rei usu vocaverit; indeque in alteram ripam traiciens auri vim, quantam par erat, in milites erogaverit; ex quo dicta Chrysopolis. alii sic vocatam aiunt, quod ex eius metallis conflatum aurum; uti etiam dicta est Chalcedo ex eo quod aes (Graece χαλκόν) habeat, vel a Chalclide Nicomedis filia, quae eam condidit). in hac itaque Chrysopoli Atheniensium quoque imperatoris Charetis uxor, Damalis nomine, fatis concessit, cum is Athenis Byzantio suppetias missus esset; cuius tumulo ob nominis similitudinem in columna vitulae statua erecta est, conserto etiam epigrammate, cuius vis ac tenor est "non ego Inachiae bovis figura sum, nec meo ex nomine, Bosporii pelagi faucibus indita appellatio est. illam enim pridem fugavit gravis ira Iunonis, quae autem sepulcro condor, Cecropis mortua sum. Charetis uxor fui; cui huc comes navigationis, adversus Philippi classem dimicaturus, veni. tunc ego dicta Bucula, nunc quae Charetis uxor audiam, utraque laetor contente."

15. Chrysopolim ergo, ut dictum est, cum venisset, a Damali Chalcedonem usque, oppidanos territorus, late acies explicavit. mittitur ita-

τοῦ Συμεῶν ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασι-
λέως Κωνσταντίνου ἐπιφερόμενος, "ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασι-
λείας γρηγορώτατον καὶ ἐνούσιατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν
ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τούτω τὴν ἐμὴν φυλακὴν μετὰ γε
B θεὸν κατεπίστευσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγγνα
πατρικὰ καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδείξάμενον. Λέοντα δὲ
τοῦτον τὸν Φωκᾶν αἰὲ τῆ ἐμῆ βασιλείᾳ ὑποπιτεύων ἐπιβουλεύειν
νῦν ἔργοις αὐτοῖς ἐπίβουλον εὐρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννι-
κῶς κατέξανιστάμενον· διὸ οὔτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν
εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς
πεπραχέναι φημί, ἀλλ' ἀσθαιρέτω γνώμη ταύτην ποιήσασθαι τὴν
ἐπίθεσιν, ἐαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον." τούτων οὖν τῷ
λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεῶ-
C πάτορι προσρῦεσθαι Ῥωμανῷ. τοῦ δὲ Φωκᾶ εἰς ἀμηχανίαν περι-
στάντος, φηγῆ τε εἰς Αἰτούς χρησαμένου καὶ μὴ δεχθέντος ἀλλ'
ἐν χωρίῳ τινὶ ὀνομαζομένῳ Γοηλέοντι καταντήσαντος καὶ σὺλ-
ληφθέντος, ἀπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην τὸν Τουβάκην καὶ
Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ ἀγαγεῖν αὐτόν. οἱ δὲ ἐτύφλωσαν αὐ-
τὸν παρὰ γνώμην Ῥωμανοῦ.

16. *Αὐγουστῶ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη ἐπιβουλὴ διὰ Κων-
σταντίνου Κτηματεροῦ μελετωμένη καὶ Δαβὶδ Καμουλιανοῦ καὶ
Μιχαὴλ κουροπαλατῶν μαγγάνων· οἱ καὶ τυφθέντες δημευθέντες*

que a Romano cum celoce Symeon caniclio praefectus, qui Constantini imperatoris manu subscriptas istiusmodi literas ferret. "equidem imperii mei custodem vigilantissimum, impense benevolum ac fidelissimum, subditorum neminem inveni praeter Romanum. huic itaque secundum deum mei custodiendi partes delegavi, eumque patris loco habendum statui, qui paterna viscera, ac qualis parentes addeceat, in me affectum prodiderit. hunc autem Leonem Phocam, cuius mihi semper suspectae insidiae, nunc rebus ipsis insidiatorem inveni, ac qui adversus maiestatem meam per tyrannidem rebellavit. quamobrem nec domesticum amplius esse placet, nec meo consilio hanc eum telam ordisse dico; sed sua voluntate tumultum excitasse ac irruptionem fecisse, hoc solum animo ut rerum in se summam transferret." his in militarium ordinum lectis auribus, cuncti recedere atque ad imperatoris patrem Romanum transire. Phocas consilii inops ad Aetus urbem munitam fuga se proripit; ubi tamen minime receptus est. ad Goelonem vero (locum sic dictum) insequentibus obviam factus et comprehensus, a Ioanne Tubace et Leone eius consanguineo, a Romano missis ut eum adducerent, illo inscio oculis orbatu est.

16. Mense Augusto coniurationis delati Constantinus Ctematerus et David Camulianus et Michael Manganorum curatores; quare etiam verberibus affecti, bonisque publicatis ignominiae causa per urbem tradu-

τε καὶ πομπενθέντες ἐξωρίσθησαν. ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ ἡ Ἀυ- D
 γούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥωμανῷ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων
 καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβάσαντες ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφη-
 μίας μονῇ ἀπέκειραν. προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρι-
 5 κίου καὶ κόμητος τοῦ σιάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταν-
 τίνου βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός, καὶ
 ἐσθιόντων αὐτῶν εἰσῆλθεν Ἰωάννης δρουγγάριος τῆς βίγλας ὁ
 Κουρκοῦας μετὰ πλείστον λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας ὡς κατὰ
 Ῥωμανοῦ μελετῶντας εἰς Ὀψίκιον ἐξώρισεν.

0 17. Τῇ κδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται Ῥωμανὸς τῇ
 τοῦ Καίσαρος ἀξίᾳ, καὶ τῇ ιε' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς στέφεται P 481
 παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως καὶ Νικολάου πατριάρχου ἐν ἔτει
 τῷ γυνη', Ἰνδικτιῶνος ἧ'. καὶ τῶν ἁγίων Θεοφανίων στέφεται
 Θεόδωρος ἡ γυνὴ αὐτοῦ. καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τῆς
 5 ε' Ἰνδικτιῶνος Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ διαγορεύεται βασι-
 λεύς· στέφεται δὲ τῇ πεντηκοστῇ παρὰ τοῦ βασιλέως Κων-
 σταντίνου, καὶ προέρχονται οὗτοι οἱ δύο μόνοι ἐν τῇ προε-
 λεύσει.

18. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ μηνὶ τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος γίνεται B
 ἔνωσις τῶν ἀποσχιστῶν.

19. Τῷ δὲ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τῆς θ' ἐπιμεμήσεως ὑποπιε-
 θεῖς Στέφανος ὁ μάλιστα ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος ἀποκείρε-

15 η' margo P

cti in exsilium missi sunt. Zoe quoque Augusta deprehensa est per
 cibos medicatos Romani vitae insidiari: propterea aula deturbatam in
 sanctae Euphemiae detonderunt. invitatis vero ad convivium Theodoro
 Constantini imperatoris paedagogo eiusque fratre Symeone a Theophyl-
 lacto patricio ac stabuli comite, illisque comedentibus, ingressus Ioannes
 Curcuas excubiarum drungarius cum apparitorum copiosa manu corre-
 ptos illos, quasi qui adversus Romanum machinarentur, ad Opsicium re-
 legavit.

17. Mensis Septembris die quarto supra vigesimum Romanus Cae-
 saris dignitate ornatur; mensisque Decembris die decimo septimo, indi-
 ctione octava, anno 6458, a Constantino et Nicolao patriarcha Augustali
 corona donatur; sacrorum item Theophaniorum die, Theodora eius uxor
 Augusta coronatur. eodemque die eiusdem mensis, indictione octava,
 Christophorus Romani imperatoris filius imperator declaratus, ipse quo-
 que die sancto pentecostes ab imperatore Constantino Augustus appella-
 tur; amboque solenni per urbem pompa soli processerunt.

18. Mense Iulio eiusdem indictionis eorum commissa unitio est qui
 scissi partibus erant.

19. Mense Octobri, indictione nona, in suspicionem vocatus Ste-
 phanus magister quasi imperium ambiret, in Antigoni insula, una cum

ται ἐν τῇ τοῦ Ἀντιγόνου νήσῳ ἅμα Θεοφάνει Τειχεώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ. πάλιν μὲνεται ἐπιβουλὴ μελετᾶσθαι παρὰ Ἀρσενίου καὶ Παύλου τῶν μαγγραβιτῶν· οἳ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρίσθησαν.

20. Ῥεντάκης ὁ Ἑλλαδικὸς πατρολοίας γενόμενος, ἐπε πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἐλήϊσται καὶ τῇ πόλει προσέφυγεν, ἐκεῖθεν
C ψευδεῖς γραφὰς συσκευάσας πρὸς Βουλγαρίαν ἀποφυγεῖν ἔμελλεν. κρατηθεὶς οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύσσεται.

21. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι μέχρι Κατασυρτιῶν ἐξελαύνουσι μετὰ τὴν τοῦ Δουκὸς Ἀδραλέστου τελευτήν. προβάλλεται Πόθος δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ τοῦ Ἀργυροῦ, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγμάτων ἐλθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν τοῦ Μωρολὲ υἱὸν τοὺς Βουλγάρους κατασκοπήσοντα. ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόγῳ αὐτῶν ἐμπεσὼν πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνεῖλεν, καὶ αὐτὸς δὲ πληγείς ἐν τῇ πόλει εἰσελθὼν ἐτελεύτησεν.

D 22. Πάλιν δὲ μὲνεται ἐπιβουλὴ κατὰ Ῥωμανοῦ ὑπὸ Ἀναστασίου γενησομένη σακελλαρίου καὶ Θεοδωρήτου κοιτωνίτου καὶ Δημητρίου πρωτονοταρίου τοῦ εἰδικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς δῆθεν ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως ἀγωνιζόμενοι. ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν, καὶ τὴν μέσσην διελθόντες ἐξωρίσθησαν. (23) τῆς τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει καὶ δεύτερον ἑαυτοῦ καθίστησι. πάλιν οὖν ἐκστρα-

13 Μωρολίοντος?

suis hominibus Theophane Tichote et Paulo Orphanotropho, monachorum ritu capillis multatus est. denunciata rursus coniuratio auctoribus Arsenio et Paulo manglabitis; qui et verberibus affecti bonisque publicis in exsilium missi sunt.

20. Rentaces Helladicus parricida effectus, quod patris bona omnia diripuerat, in urbem profugus, falsis ibi compositis tabulis, in Bulgariam fugam parabat. captus itaque oculis orbatus est.

21. Rursus vero Bulgaris ad Catasyrtas usque excurrentibus, quod Adrelastes dux vivis excesserat, Pothus Argyri filius scholarum domesticus praeficitur; ductoque ad Thermopolim usque exercitu, Michael Marolis filius ad Bulgarorum castra exploranda missus, ex improvise in illorum lapsus cuneum, multis eorum caesis, vulneratus ipse et in urbem delatus fatis concessit.

22. Rursus coniurationis in Romanam delati Anastasius sacellarius et Theodoretus cubicularius, necnon Demetrius aerarii privati protonotarius, aliique nonnulli, velut qui Constantino imperatori suppetias irent eiusque causa decertarent. convicti vero, verberibus affecti urbeque media traducti, exsilio relegati sunt. (23) hac Romanus arrepta occasione, ac periculum praetextens, Constantinum imperatorem deiectum se-

τεύουσι Βούλγαροι μέχρι τῶν Μαγγλαβιά. ὅπερ μαθὼν ὁ βασι-
 λὲς Ῥωμανὸς Ἰωάννην ραίκτορα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ
 Πόθῳ τοῖς Ἀργυροῖς, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πληθὸς ἰκανὸν ἕκ τε
 τῶν ταγματῶν καὶ τῶν τῆς ἑταιρείας· οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος πα- P 482
 5 τρῆκιος καὶ δρογγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μουσελὲ μετὰ τοῦ λαοῦ
 αὐτοῦ. διατάξαντες οὖν οὗτοι τὸν λαὸν αὐτῶν ἐν τοῖς πεδινοῖς
 καὶ χθαμαλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἄνωθεν
 ἀναφανέντων ἐνόπλων καὶ βοῆ χρησαμένων ἀσήμεν καὶ φοβερῶ,
 καὶ σφοδροτάτως ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν εὐθὺς φεύγει ὁ ραί-
 0 κτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος Φωτεινὸς ὁ τοῦ
 Πλατύποδος, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἐν τῇ θα-
 λάσῃ ἀπώλοντο· ἄλλοι αἰχμάλωτοι γέγονασιν. οἱ Ἀργυροὶ δὲ B
 ἐν τῷ καστελλίῳ φηρόντες διεσώθησαν. οἱ δὲ Βούλγαροι μηδένα
 τὸν κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ
 5 τὸ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν.

24. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, τῆς ἰ' ἰνδικτιῶνος, τῆς κ'
 τοῦ μηνός, Θεοδώρα ἡ σύμβις Ῥωμανοῦ τελευτῶ, καὶ κατατί-
 θεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ τὸν ὑπ' αὐτοῦ εἰς
 μοναστήριον γενόμενον· καὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως
 0 Χριστοφόρου γυνή. τότε καὶ Ἰβηρ κουροπαλάτης ἐν τῇ πόλει
 παριγένετο, καὶ πρόδος αὐτῷ λαμπρὰ γέγονε, καὶ μετὰ τιμῆς
 ὑπεδέχθη, καὶ ἡ ἁγία Σοφία τούτῳ κεκοσμημένη ὑπεδείχθη· εἰς C
 ὃν ναὸν εἰσελθὼν καὶ θανμάσας πάλιν εἰς τὰ ἴδια ἐπέστρεψεν.

cundo a se loco facit. rursus itaque Bulgarorum ad Manglaba usque
 excursio. Romanus re comperta Ioannem rectorem cum Leone et Potho
 Argyris, iustis copiis instructos ex agminibus et foederatis, impetum ex-
 cepturos mittit. una aderat et Alexius Musele patricius navaliumque
 drungarius cum classiariis suis. castris itaque in planis humilioribusque
 Pegarum locis dispositis, Bulgaris e superioribus armata phalange emer-
 gentibus lateque aërem incondito tremendoque clamore implentibus ac
 validissimo impetu irruentibus, statim rector fugam capessit; cuius
 tuendi partes sustinens Photinus Platipodis filius necatus. alii partim
 gladio interempti partim mari submersi perierunt: reliqui captivi abdu-
 cti sunt. Argyri ad Castellulum fuga evaserunt. Bulgari, nullo impe-
 tum retardante aut eis obstante, Pegarum palatia ac omne Stenum sub-
 iecta flamma incenderunt.

24. Februario mense, indictione decima, mensis die vigesima, ex-
 stincta Theodora Romani imperatoris uxor, in eiusdem Romani aedibus,
 quas in monasterium verterat, condita est. Sophiaque Christophori im-
 peratoris uxor Augustali insignitur corona. quo etiam tempore Iber cu-
 ropalates in urbem venit, solennique pompa atque processu honore su-
 sceptor est; cui et sancta Sophia magnifico cultu ornata ostensa. in
 quam ingressus, rei que miraculo in stuporem actus, domum rever-
 sus est.

25. Καὶ πάλιν οἱ Βούλγαροι ἐν τῷ Ἰουνίῳ μηνὶ μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατιῶν ἤλθον, καὶ ταῦτα πρὸ δόντες τὰ ἕξις ἐληΐζοντο. καὶ πάλιν πολέμου γενομένου τρέπονται Ῥωμαῖοι. ὁ δὲ λεγόμενος Σακτήκης πολλὰ ἀνδραγαθήσας πολλοὺς τε ἀνελών, καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀντιστῆναι μὴ δυνάμενος, και-
 ρίαν πληγὴν φεύγει, καὶ ἐν τῷ ναυῷ τῶν Βλαχερνῶν τεθεὶς εὐθὺς ἀποθνήσκει.

D 26. Ἀνταρσίας δὲ γενομένης ἐν Χαλδία ὑπὸ Ἀδριανοῦ Χαλδέος καὶ Τατζάτου Ἀρμενίου τῇ ὑποθήκῃ Βάρδα τοῦ Βοίλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλδία, καὶ τὸ Παῖπερ ὄχρωμα ἐκρατήθη. ὁ 1
 τῶν σχολῶν δομῆστικὸς Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦσας καταπολεμήσας καὶ κατασχὼν τοὺς μὲν περιφανέστερους ἀποτυφλοῖ καὶ τὰς οὐσίας δημεύει, τοὺς δὲ πενιχοὺς καὶ ἀσήμους ἀθῶους κελεύσας ὅποι βούλονται ἀπιέναι. ὁ δὲ Τατζάτης ἐν ἑτέρῳ ὄχρωματι διαφυγὼν καὶ λόγον αἰτήσας ἐν τῇ πόλει εἰσεληλύθει, καὶ μάγιστρος γενό-
 P 483 μενος ἐν τοῖς Μάγγάνοις τηρούμενος διητῆτο· δρᾶσαι δὲ βουλευ-
 σάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν στερίσκεται. Βάρδαν δὲ τὸν
 Βοίλαν ἀπέκριναν, τοῦ βασιλέως αὐτὸν κατοικτεῖραντος.

27. Συμεὼν δὲ σὺν παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ τὴν Ἀδριανού-
 πολιν παρακαθίσαντος καὶ ἰσχυρῶς πολιορκοῦντος, ἐπεὶ καὶ λιμὸς 2
 αὐτοὺς ἐπέβη κραταιὸς καὶ οὐδαμόθεν εἶχον ἐπισιτίσασθαι, προ-

10 ὅπερ ὁ?

25. Rursus vero Bulgari, mense Iunio, ad sanctae usque Theodorae palatia venientes, illisque concrematis, reliqua populabantur; ac rursus conserta pugna Romani in fugam vertuntur. Sacteces autem (quem vocant) multis praeclare fortisque virtute gestis, ac multa hostium data strage, cum unus ipse multitudini impar esset, letali accepto vulnere fugam inquit, atque in Blachernarum templo positus statim diem obit.

26. Excitato in Chaldia tumultu ab Adriano Chaldo et Tatzate Armenio, Bardae Boilae in Chaldia praetoris consilio (a quibus etiam captum Paiper praesidium munitum), Ioannes Curcuas scholarum domesticus, pugna in eos conserta ipsorum potitus, clariores quidem oculis orbat, eorum publicata substantia, pauperes vero et obscuros quo velint citra noxam abire iubet. Tatzates vero, in aliud fuga receptus munitum praesidium, petita securitatis fide urbem ingressus est; magisterque provectus in Manganis sub custodia morabatur. dum vero fugam molitur, captus oculis orbatur. Bardas Boila imperatoris clementia monachi ritu caesarie multatur.

27. Symeone vero cum omnibus copiis Adrianopolim obsidente ac fortiter urbem oppugnante, quod fames valida obsessos premeret nec

δεδιώκωσιν ἑαυτούς τε καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις. οὗτος δὲ ἦν ὁ τοῦ Μωρολέοντος υἱὸς ἢ μᾶλλον Θυμολέοντος, εἰπεῖν οἰκειότερος, ἀνὴρ τὰ ἄλλα κράτιστος καὶ τὰ πολεμικὰ περιβόητος, ὃς πλείστας ἀνδραγαθίας κατὰ Βουλγάρων ἐπεδείξατο· ὃν καὶ 5 χειρωσάμενος ὁ Συμεὼν, μυρῖαις τε αἰκίαις τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινεν. καὶ Βουλγάρους τὴν τῆς πόλεως Β φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἔφοδον ἀκηχοῦτες, τὴν πόλιν καταλιπόντες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο.

28. Τοῦ δὲ Τριπολίτου Λέοντος μετὰ δυνάμειος πολλῆς τῇ νήσῳ Λήμνῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης ὁ πατρικίος καὶ δρουγγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Ῥαδινὸς αἰφνίδιον ἐπιπεσὼν αὐτοῖς πάντας ἀπώλεισε, μόνου αὐτοῦ τοῦ Τριπολίτου διαφυγόντος.

29. Τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ μηνί, τῆς β' ἰνδικτιῶνος, πάλιν 5 Συμεὼν ὁ Βούλγαρος πυνστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρῖζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν παραγενόμενος, καὶ δὴ ἐπιζητῶν ἀποσταλῆναι αὐτῷ τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων, ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς 10 συντυχεῖν. ἔλαβον οὖν ὁμήρους ἀμφοτέροι, καὶ ἐξῆλθον, ὃ τε πατριάρχης καὶ Μιχαὴλ πατρικίος ὁ Στυπιώτης καὶ Ἰωάννης μυστικὸς ὁ παραδυναστεύων· ἤδη γὰρ Ἰωάννης ὁ ραίκτηρ διαβλη-

ulla frumentandi facultas eis relicta esset, ipsi se praetoremque suum Bulgaris prodiderunt. erat is Moroleonis seu (verius dicas) Thymoleonis filius, vir cum aliis optimus tum rebus bello praeclare gestis clarissimus plurimisque adversus Bulgaros tropaeis cum primis conspicuus. eius itaque Symeon potitus, post innumera irrogata supplicia ac dehonesta-
menta, ad extremum peremit. tum relicta Bulgaris custodiendae urbis provincia recessit. relictis vero praesidiarii, audita Romanorum in eos aggressionem, relicta urbe domum abierunt; rursusque illa Romanae ditioni cessit.

28. Cum autem Leo Tripolita cum ingenti fortique exercitu in Lemnum insulam venisset, Ioannes Radinus patricius et classis drungarius subita impressione in hostes irruens omnes interneccione, solo Tripolita fuga elapso, delevit.

29. Mense autem Septembri, indictione secunda, rursus Symeon Bulgarus cum omnibus copiis adversus Byzantium aciem educit; Thraciamque et Macedoniam populatus omnia incendit atque evertit, arboresque ad Blachernas usque veniens succidit. tum Nicolaum patriarcham ac aliquos procerum, quibuscum de pace sic collocaturus, ad se mitti petit. dati itaque utrinque obsides, exiitque Nicolaus patriarcha et Michael Stypiotes patricius, nec non Ioannes mysticus et publicae administrationis imperatori socius. iam quippe Ioannes rector, coniurationis

Θεὸς τῷ βασιλεῖ ἀπεκάρη. οἱ μὲν οὖν τῷ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, αὐτὸς δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμαῖον θεάσασθαι ἤθελεν.

D ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς σφόδρα ἠγαλλιᾶσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὴν τῶν αἱμάτων χύσιν. ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλῷ ὀχυρωτάτην κατεσκεύασεν ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπόβασιν, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλέονσαν ἐν αὐτῷ προσορμίζεσθαι· καὶ περιφρούρας αὐτὴν πάντοθεν προσέταξε διατείχισμα μέσον γενέσθαι, ἔνθα ἀλλήλοις ἔμελλον ὀμιλεῖν. ἐπὶ τούτοις ἀποστείλας Συμεὼν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναόν, ὃν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐδομήσατο, ἐνέπηρσεν, **10** καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πάντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέ-

P 484 λων, ἀλλ' ἐπ' ἐλπίσι μετεώροις τὸν βασιλέα ἔξαπατῶν. καὶ παραγενόμενος ὁ βασιλεὺς ἅμα τῷ πατριάρχῃ ἐν Βλαχέρναις εἰς τὴν ἄγλιαν εἰσῆλθε σορόν, καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνας εἰς εὐχὴν, εἶτα καὶ πρηγῆς πεσὼν, δάκρυσι τὸ ἅγιον κατέβρεχεν ἔδαφος, τὴν **11** πανάχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπῆ καὶ ἀμείλικτον τοῦ ὑπερηφάνου Συμεὼν καρδίαν μαλάξαι καὶ πῆσαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. τὸ ἅγιον οὖν μαφόριον τῆς παναγίας Θεοτόκου ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἀνελόμενος ἔξῃ τοῦ ναοῦ, καὶ κατυλαμβάνει τὸν ὠρισμένον τόπον. ἐνάτη δὲ ἦν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, πέμπτη δὲ **2**

B τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα· καὶ τῇ τετάρτῃ ὥρᾳ παρυγίνεται Συμεὼν, πλήθος ἄπειρον ἐπαγόμενος, εἰς πολλὰς διηρημένον τὰς παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυρα-

5 τοῦ] τῶν P

delatus, monachi ritu detonsus fuerat. atque hi quidem cum Symeone de pace tractabant: verum Symeon ipsum Romanum imperatorem videre expetiit. eo nuntio accepto, imperator valde gavisus est: pacis enim desiderio actus, immanes caedes atque cruores sisti aliquando summe expetebat. mittens igitur ad Cosmidii littus munitissimum excensum construxit, ad quem praetoria triremis emenso itinere remis impelleretur, ac ubi inter se sermonem essent collaturi. inter haec Symeon missa suorum manu sanctissimae dei genitricis templum Pegis a Iustiniano imperatore exstructum ac vicina quaeque succendit; quibus nolle se pacem, sed vana spe imperatorem deludere, ostendit. veniens autem imperator ad Blachernas cum patriarcha, atque ad sanctum loculum ingressus, extensis in preces manibus inque faciem cernuus ac provolutus, ubertim lacrimis solum irrigans, intemeratissimam dei genitricem durum imitemque superbi Symeonis animum emollire rogabat eumque ad pacem componendam inflectere. sancto igitur sanctissimae dei genitricis maphorio (palliolo nimirum ac veste) e scriniolo sublato, templo egressus ad locum constitutum venit. nona erat mensis Septembris, quinta feria, cum Symeon ingenti suorum stipatus satellitio, in multas distincto acies atque ordines, accedit. militum alii aureis clipeis ac pilis, alii argen-

σπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν δὲ πάσῃ ὄπλων χροῖα̃ κεκοσμη-
 μένων, πάντων καταπεφραγμένων σιδήρῳ· οἱ μέσον αὐτῶν διει-
 ληφότες τὸν Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφήμεον τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ.
 πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς τείχεσιν ἐφειστηκότες κατε-
 5 θεῶντο τὰ δρώμενα. ἦν οὖν ἰδεῖν τότε ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι
 καὶ μεγάλῃσιν, καὶ θανμάσαι τὸ τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον C
 καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, ὅτι τοσαύτην πολεμίων βλέπων
 ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ συνεστάλη καὶ ὑπεχώρησεν, ἀλλ'
 ὥσπερ εἰς πλῆθος φίλων χωρῶν οὕτως ἀτρέμας ἀπήει, μόνον οὐχί
 0 τὴν ψυχὴν τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοὺς ἀντίλυτρον. πρῶ-
 τος οὖν ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἀποβάθρα καταλαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέ-
 χετο. ἐπεὶ δὲ ὄμηροι ἐξ ἀμφοτέρων ἐλήφθησαν τῶν μερῶν καὶ
 τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρηνήσαντο ἀκριβῶς, μὴ πού τις
 δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατῆλθε Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς D
 15 τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. ἀσπυσάμενοι οὖν ἀλλήλους εἰρήνης λόγους
 ἐκίνησαν. εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βασιλέα πρὸς Συμεὼν “ἀκήκού σε
 Θεοσεβῆ ἄνθρωπον καὶ Χριστιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ
 τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λόγοις συμβαίνοντα. ἴδιον μὲν γὰρ Θεο-
 σεβοῦς ἄνθρωπον καὶ Χριστιανοῦ τὸ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην
 20 ἀσπάξασθαι, εἴπερ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ
 ἀπίστον τοῦ χαιρεῖν σφαγαῖς καὶ αἱμασιν ἀδίκως ἐκχεομένοις. εἰ
 μὲν οὖν ἀληθὴς Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορημέθα,
 σιτῆσόν ποτε τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων

teis anroque et argento vermiculatis instructi; omnesque ferro circum-
 cincti, sui medium susceptum Symeonem, faustis vocibus tanquam imper-
 atorem ac regem Romana lingua dilaudabant. senatus omnis muris as-
 sidens, quae gerebantur longe prospectabant. erat igitur tunc videre
 regium vere animum ac magnificum, mentisque interritae admirari con-
 stantiam fortisque pectoris robur ac nihil collabentem audaciam, quod
 tanto hostium appulsu non est consternatus, non expavit, non pedem
 rettulit, sed quasi in amicorum se coetum inferret, sic quiete processit,
 velut tantum non subditorum salutis pretium, animam hostibus offerret.
 prior ergo ad eum quem dixi excensum cum venisset, Symeonem prae-
 stolabatur. hinc ergo inde datis obsidibus, omnique diligentia Bulgaris
 lustrata machina, num quis in ea dolus aut insidiae laterent, Symeon
 equo desiliens ad imperatorem intravit. mutuo igitur alter alterum com-
 plexi, ac post datas iam acceptasque salutes, sermones de pace misce-
 bant, quando ferunt imperatorem in haec verba Symeonem allocutum
 esse. “audivi te hominem dei cultorem ac verum Christianum esse: at
 facta video haud satis illi de te famae verbisque consentanea. eius enim
 qui dei cultor sit ac Christianus, istud proprium ut pacem ac caritatem
 colat, siquidem deus est atque dicitur caritas (1 Ioan. 4 8), impii au-
 tem et infidelis, ut caedibus iniusteque fuso cruore gaudeat. si igitur
 verus Christianus es, uti certo existimamus, tandem aliquando iniquis

ἐκχύσεις, καὶ σπεῖσαι μεθ' ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τὴν εἰρήνην,
 P 485 Χριστιανὸς ὢν καὶ αὐτὸς καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιᾷς αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνατον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν, καὶ σήμερον μὲν ὑπάρχων, αὔριον δὲ εἰς κόριν διαλυόμενος. εἰς πυρετὸς ἅπαν κατασβέσει τὸ φρούαγμα. τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ Θεῷ ἐκεῖθεν ἀπελθὼν ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφραγῶν; ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερωῷ καὶ δικαίῳ ἐνατενίσῃς κριτῆ; εἰ πλούτου ἐρῶς, ἐγὼ σε κατακέρως τούτου ἐμπλήσω. μόνον ἐπί-
 Β σχος τὴν δεξιάν, ἄσπασαι τὴν εἰρήνην, ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, 1
 ἵνα καὶ αὐτὸς βίον ζήσης εἰρηρικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χριστιανοὶ παύσωνται ποτε τῶν συμφορῶν καὶ στήσωνται ἀπὸ Χριστιανῶν ἀνααιρεῖν· οὐ γὰρ θέμις αὐτοῖς αἶρειν ὄπλα καθ' ὁμοπίστων.” (30) τσαῦτα ὁ βασιλεὺς εἰπὼν ἐσίγησεν. ὁ δὲ Συμεὼν αἰδεσθεὶς τὴν τσαυτὴν ταπεινώσιν καὶ τοὺς λόγους, 1
 κατένευσε τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. ἄσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους καὶ διαχωρισθέντες, δάροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιω-
 C σαμένον τὸν Συμεὼν. ὁ δὲ τότε συμβέβηκεν, διηγῆσομαι, τερά-
 στιῶν τε ὃν καὶ τοῖς ταῦτα συγκρίνειν εἰδόσι παράδοξον. δύο φασὶν ἀετοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλοῦντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπιτῆναι 2
 κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμιῆσαι καὶ παραντίκα διαζευ-

20 ὑπερπιτῆσαι P at mox διαπιτῆναι

finem caedibus impone; ac quī sis Christianus atque dicaris, nobiscum Christianis pacis percusso foedere innoxium sanguinem fundere desine, nec velis Christianorum dexterās eiusdem fidei Christianorum cruoribus foedari. nam tu quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et iudicium atque retributionem exspectes. hodie cum sis, cras in pulverem dissolveris. febris una superbientis animi iactantiam omnem exstinguet. quam igitur deo rationem pro iniustis caedibus, cum ab humanis migraveris, redditurus es? quo vultu in tremendum iustumque iudicem oculos intendes? si te divitiarum cupido exagitat, iis ad satietatem implebo. tantum dexteram contine, pacem amplectere, cole concordiam, ut et ipse vitam pacatam agas et a caedibus liberam atque tranquillam curisque solutam, ac demum Christianorum aerumnae necesque finem habeant. nefas enim est ut ii adversus eiusdem fidei cultores arma tollant.” (30) tanta haec locutus imperator conticuit. Symeon vero propensam adeo humilitatem plenaque modestiae verba reveritus componendae pacis assensum praebuit. alter igitur alteri vale dicentes, mutuisque exsatiati complexibus, hinc inde discessere, postquam imperator Symeonum muneribus magnifice accepisset. quod vero tunc accidit, narraturus sum, quippe prodigium remque novam et inauditam, eorum sensu ac iudicio qui haec coniectari norunt. mutuo enim colloquentibus regibus duas desuper aquilas devolasse ferunt clangoremque edentes coivisse, ac

χθῆναι ἀλλήλων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν
 Θράκην διαπτῆναι. τοῦτο ἀκριβῶς οἱ τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ
 καλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἀμφοτέρους
 διαλυθῆσεσθαι ἔφησαν. Συμεὼν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον κατα-
 5 λαβὼν τοῖς ἑαυτοῦ μεγιστᾶσι τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν D
 καὶ ταπεινώσιν, ἔξεθείαζέ τε αὐτοῦ τό τε εἶδος καὶ τὴν ῥώμην καὶ
 τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

31. Μηνὶ Δεκεμβρίῳ κέ' ἔσταιεν Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς
 αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον. τὸν
 10 δὲ Θεοφύλακτον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, εὐνοῦχον ὄντα, ἐποίησεν κληρι-
 κὸν ὁ Νικόλαος καὶ σύγκελλον προχειρισάμενος, χειροτονεῖ δὲ ὑπο-
 διάκονον.

32. Τῇ δὲ 15 τοῦ Μαΐου μηνός, ἰνδικτιῶνος γ', τελευτᾷ
 ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ δευτέρῃ αὐτοῦ ἀναβάσει
 15 τοῦ πατριαρχείου ἔτη 19', καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ τῶν P 486
 Γαλακκηρῶν. τῷ δὲ Αὐγούστῳ μηνὶ Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς εὐ-
 νοῦχος ὢν γίνεται πατριάρχης. Ἰωάννης δὲ ὁ μυστικὸς καὶ παρα-
 δυναστεύων, ἐπεὶ κατὰ τοῦ βασιλέως φρονεῖν ἠλέγχθη, φυγῆ χρη-
 σάμενος ἐν τῇ τῆς Μονοκαστάνου ἀποκείρεται μονῇ. Κωνσταν-
 20 τῖνος δὲ ὁ τοῦ Βοῦλα ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀποκείρεται. προβάλλεται
 δὲ ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Θεοφάνην πρωτοβεστιᾶριον παραδύνα-

13 γ'] 19' margo P

15 πατριάρχου P

mox facto divortio alteram quidem urbem petiisse, alteram in Thraciam pennarum remigio sese subduxisse. nec haec fausti ominis iudicata iis quibus istiusmodi curiosius rimandis addicta opera; nempe discordes fore infectaque recessuros pace principes divinavere. Symeon in castra reversus imperatoris sapientiam et modestiam in procerum suorum concilio sermone prosecutus, formamque et robur et imperculsum animum liberaliter laudavit.

31. Mensis Decembris quinto supra vigesimum Romanus imperator filios suos Stephanum et Constantinum in magna ecclesia Augustali corona donavit; Theophylactum autem eius item filium, qui spado esset, Nicolaus fecit clericum, syncellumque praeficiens hypodiaconum ordinavit.

32. Mensis Maii die quinto decimo, indictione tertia, moritur Nicolaus patriarcha, patriarchatu potitus annos quattuordecim, ex quo secundo sedem conscendit; sepeliturque in monasterio suo Galacrenorum. mense autem Augusto Stephanus Amaseae metropolita, ipse eunuchus, patriarcha creatur. porro Ioannes mysticus et subadiuva, quod res novas moliri ac imperatori insidiari convictus fugam inierat, in Monocastani monasterio monachi ritu tondetur. Constantinus item Boelas in Olympo capillorum cultu multatur. praeficit vero Romanus imperator subadiuvam Theophanem protovestiarium. quo tempore formidabilis ter-

στεύοντα. γίνεται δὲ τότε σεισμὸς φοβερός ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι, καὶ χάσμα γῆς μέγα καὶ καταπληκτικόν, ὡς πολλὰ χωρία

B καὶ ἐκκλησίας ἀνάνδρους καταπτωθῆναι.

33. Μηνὶ Μαΐω κζ', ἰνδικτιῶνος ιε', Ἰωάννης ὁ ἀστρονόμος εἶπεν Ῥωμανῷ τῷ βασιλεῖ ὅτι ἡ ἰσταμένη στήλη ἐπάνω τῆς 5 καμάρας τοῦ Ξηρολόφου καὶ ἐπὶ δυσμᾶς βλέπουσα τοῦ Συμεῶν ἐστι· καὶ εἰ ταύτης τὴν κεφαλὴν ἐκκόψεις, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεῶν τελευτᾷ. ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ νυκτὶ τὴν κεφαλὴν τῆς στήλης ἐξέκοψε· καὶ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ὁ Συμεῶν εἰς Βουλγαρίαν ἐτελεύτησε, Πέτρον τὸν υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ 10 τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς εἶχεν· Μιχαὴλ δὲ τὸν ἐκ τῆς προτέρας αὐτῷ γενόμενον γυναικὸς ἀπέκρισε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ καὶ **C** Βενιαμὴν οἱ τοῦ Πέτρου ἀδελφοὶ ἐπιστολὴν ἐκομίσαντο Βουλγαρικῆν. (34) τὰ κύκλω οὖν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεῶν μαθόντες τελευτήν, οἳ τε Χροβάτοι καὶ οἱ λοιποί, κατὰ Βουλγάρων κινεῖν ἐβού- 15 λοντο· λιμοῦ δὲ μεγίστου μετὰ καὶ ἀκρίδων τὴν Βουλγαρίαν ἐκπέζοντος, ἐδεδίεσαν καὶ μᾶλλον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. ὄθεν καὶ κατὰ Ῥωμανίαν ἐστρατεύουσι καὶ τῇ Μακεδονίᾳ καταλυμαίνονται. οἱ δὲ Βούλγαροι τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐξέλευσιν τοῦ **D** βασιλέως ἀκούσαντες περὶ εἰρήνης φροντίζουσι, καὶ ἀποστέλλουσι 20 μοναχόν τινα Καλοκύριν ὀνομαζόμενον, Ἀρμενιακὸν τῷ γένει· ὃς παρὰ τοῦ βασιλέως ἀσμενέστατα δεχθεὶς τὴν εἰρήνην ἐβεβαίωσε, καὶ συνάλλαγμα μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι αἰτεῖται. σύμφωνα

3 καταποθῆναι p. 582 c

23 καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα?

rae motus in Thraciesiorum themate accidit, ingensque terrae hiatus ac terrificus, ut multa praedia et loca ac ecclesiae virique in eis absorbente vasta voragine pariter perierint.

33. Mensis Maii die septimo supra vigesimum, indictione quinta decima, ait Ioannes astronomus imperatori "quae super Xerolophi fornicem erecta statua est, versa facie ad Occidentem, Symeonis figura est. eius caput si excideris, ipsa hora Symeon diem obibit." misso istae noctu imperator ministro statuae caput abstulit; eademque hora Symeon in Bulgaria occidit, Petro filio, quem ex secundo toro susceperat, principe designato ac successore, Michaeli vero ex priore uxore nato in monachum attonso. Ioannes porro et Benjamin epistolam Bulgarice scriptam attulerunt. (34) audita itaque Symeonis morte circumvicinae nationes, Chrobati pariter ac reliqui, adversum Bulgaros bellum movere cogitabant. cumque fames maxima ac locustarum vis Bulgariam direpremeret et affligeret, Romanorum in se impetum ac grassationem magis formidabant. iccirco illi quoque Macedoniam populari. audita autem imperatoris in eos expeditione de pace solliciti, monachum quendam patriam Armenium, Calosyrim nomine, mittunt. susceptus ab imperatore placidissime legatus, pace confirmata, nuptiarum foedera cum imperatore

τε ποιήσαντες εἰς τὸ δοῦναι αὐτῷ Πέτρῳ τὴν θυγατέρα Χριστο-
 φόρου τοῦ βασιλέως Μαρίαν, γράφουσι τῷ Πέτρῳ ἔλθεῖν. ἀπο-
 στέλλεται οὖν Νικήτας μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ τοῦ
 βασιλέως ὑπαντῆσαι αὐτῷ καὶ ἀγαγεῖν μέχρι τῆς πόλεως. καὶ
 5 ἔλθόντες ἐν Βλαχέρναις, ὁ βασιλεὺς ἀπελθὼν κατησπάσατο αὐ-
 τόν· καὶ τὰ εἰκότα συνομιλήσαντες ὑπέγραψαν τὰ τε σύμφωνα
 τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ συναλλάγματα, μεσουλαβοῦντος ἐν τούτοις
 τοῦ πρωτοβεστιαρίου Θεοφάνους. τῇ δὲ ἡ' τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς P 487
 στέφεται Πέτρος καὶ Μαρία ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου
 10 τῶν Πηγῶν παρὰ Στεφάνου πατριάρχου. πάντων δὲ τῶν εἰθισμέ-
 νων φαιδρῶς τελεσθέντων, οἱ Βούλγαροι ἔνστασι οὐ μικρὰν ἐποιή-
 σαντο τοῦ πρότερον ἐδημηῖσθαι Χριστοφόρον, εἶτα Κωνσταντι-
 νον· ὃ καὶ ἐπένευσεν ὁ βασιλεὺς. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας λαμ-
 βάνει τὴν ἰδίαν γυναικὰ Μαρίαν ὁ Πέτρος, καὶ ἐπὶ Βουλγαρίαν
 15 πορεύεται.

35. Ἔρχονται πρέσβεις ἀπὸ Μελιτηνῆς, καὶ μετ' αὐτῶν B
 καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἀπαλάσιθ. καὶ ὑποδεχθέντες παρὰ Ῥω-
 μανοῦ μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς, σύμφωνά τε εἰρήνης ποιή-
 σαντες, ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἔκτοτε συνεστρατεύοντο
 20 Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων Σαρακηνῶν, καὶ ἐν τοῖς ἐπινικίοις
 συνήρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ πόλει, ἀλχημαλῶτους ἄγοντες
 Ἰαχρηνοὺς· ὅπερ ἦν θαυμαστὸν καὶ παράδοξον καὶ δεῖγμα τῆς

17 ἀποδεχθέντες P

inire deposcit. pacti itaque Mariam Christophori imperatoris filiam nup-
 tum daturus, Petrum per literas accersunt. mittitur ergo Nicetas ma-
 gister Romani imperatoris socer, qui venienti Petro occurrens in urbem
 usque deducat. venerant ad Blachernas, cum imperator salutatum egres-
 sus, qui hospites adessent officiosissime amplexus est; habitoque secre-
 tiori tractatu pacis foedera ac nuptiales contractus subscribere, Theo-
 phane protovestiario horum illis sequestro et instructore. mensis vero
 Octobris die octavo Petrus et Maria corollas nuptiales in sanctissimae
 dei genitricis Pegarum aede subeunt, benedictionem impartiente patriar-
 cha Stephano. cunctisque nuptiarum ritu legitimis festis gaudiis perac-
 tis, non minima Bulgarorum contentio fuit ut Christophorus faustis ipse
 vocibus ac ominibus prior acciperetur, deinde Constantinus; quod ipsum
 ut fieret imperator consensit. nec post multos dies, accepta Petrus Ma-
 ria coniuge, in Bulgariam discessit.

35. Veniunt a Melitene legati, eisque comes eorum Dux Apolasath:
 congruis vero honoribus a Romano suscepti, pacis foedere constituto,
 ad sua reversi sunt. quo ex tempore Romanis succenturiati adversus
 suae gentis homines Saracenos bella gerebant, triumphique pompa una
 cum Romanis captivos ducentes Agarenos in urbem intrabant: res sane

τῶν ἀθέων Ἀγαρηῶν δυστυχίας. τελευτήσαντος δὲ Ἀπολάσαθ ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελι-
 C τηρὴν κατοικοῦντες. ἐκστρατεύσαντες οὖν κατ' αὐτῶν ὁ τε Δοῦξ
 τῶν σχολῶν Ἰωάννης ὁ Κουρκοῦας μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμα-
 των καὶ Μελίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων· οἱ καὶ εἰς τοσαύτην στένω-
 5 σιν τὴν Μελιτηρὴν κατέστησαν καὶ τὰ περὶ αὐτήν, ὡς καὶ κουρα-
 τωρεῖαν ποιῆσαι ταύτην τὸν βασιλέα, καὶ πολλὰς χιλιάδας χρυσοῦ
 καὶ ἀργυρίου ἐκεῖθεν λαμβάνειν ἐτησίως.

36. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος ὁ πενθερὸς Χρι-
 στοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου γενέ-
 10 σθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεῴσαι. τοῦτον ἐξώρισαν
 τῆς πόλεως καὶ μοναχὸν ἐποίησαν.

D 37. Τῇ ἡ' τοῦ Ἰουνίου μηνός, τῆς ε' ἰνδικτιῶνος, τελευτᾷ
 Στέφανος πατριάρχης, κρατήσας ἔτη β' μῆνας ια'. τῇ δὲ ιδ' τοῦ
 Δεκεμβρίου μηνός ἄγουσι Τρόφωνα ἀπὸ τοῦ Ὀψικίου, ἐπ' εὐλα-
 15 βεία καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρχην
 ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ. ὅθεν αὐτοῦ μὴ ἀνεχομένου ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ
 γενέσθαι ἀλλὰ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, δόλῳ τοῦτον πεί-
 θουσι τῷ τρόπῳ τούτῳ. λέγουσι γὰρ μὴ βουλομένῳ συγκαταθέ-
 σθαι "οὗτος οὐκ οἶδε γράμματα, οὐδὲ γράψαι δύναται, καὶ ἐπὶ 20
 τούτῳ ἀνδίσταται." ὁ δὲ βεβαιῶσαι βουλόμενος αὐτοῖς ὅτι καὶ
 P 488 γράφει καὶ ἀναγινώσκει, αἰτεῖ χάριτην καὶ μέλαν. παρέχουσιν

mira et inaudita, impiorumque Agarenorum infelicitatis certa probatio. Apolasath autem, viro prudente ac sagaci, vivis exempto mox pacis foedera dissolvere. expeditione ergo in eos suscepta Ioannes Curcuas scholarum domesticus cum legionibus ac agminibus, Meliasque cum Armeniis, in eas angustias Melitenem ac circumvicina loca coniecerunt, ut in curatoriam (nos provinciam dicamus) eam imperator redegerit, multaque auri et argenti milia annuo tributo inde accipienda imperarit.

36. In crimen porro vocatus Nicetas magister, Christophori imperatoris socer, eo nomine quod auctor genero esset ut adversus patrem assumpta tyrannide imperio eum pelleret. quare hunc urbe eiectionem monachum effecere.

37. Die decima octava Iunii mensis, indictione sexta, moritur Stephanus patriarcha, cum sedem tenuisset annos duos menses undecim. quarta decima vero mensis Decembris Tryphonem, virum religiosum ac notae sanctitatis, ex Opsicio adducunt atque ad certum tempus patriarcham constituunt. unde illo ad tempus fungi munere non sustinente, sed ad finem usque vitae sedem retinere volente, dolo in sententiam inducunt, hoc modo. nolente enim assensum praebere, aiunt nescire eum literas nec posse scribere, eaque ratione obniti ac resistere. probaturus itaque sibi scribendi atque legendi peritiam non deesse, chartam sibi et

ὄν αὐτῷ τόμον καινόν, καὶ κάτω πον πρὸς τὰ τέλη ποιῶσιν γράψαι “ Τρύφων ἐλείει θεοῦ μοναχὸς καὶ πατριάρχης ἀρεσθεὶς καὶ στοιχῶν τοῖς προγεγραμμένοις ἰδίᾳ χειρὶ ὑπέγραψα.” τοῦτο λαβόντες χειροτονοῦσιν αὐτὸν πατριάρχην. γράφουσιν ὄν ἄνωθεν 5 τῆς ὑπογραφῆς τοῦ πατριάρχου Τρύφωνος ὅπερ αὐτοὶ ἐβούλοντο· μεθ’ ὃ καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ῥητοῦ χρόνον καταβιβάζουσιν αὐτόν, τοῦ πατριάρχου μὴ θέλοντος, ὅμως τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ πεισθέντα καὶ τὴν πλάνην μὴ φέροντα. τοῦτο δὲ γέγονεν B διὰ τὸ εἰς μέτρον φθάζειν ἡλικίας ἤδη Θεοφύλακτον τὸν τοῦ βασιλεύως Ῥωμαίου υἱόν.

38. Τῇ δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος γέγονεν, ὡς κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ’. ὄθεν καὶ γέγονε μέγας λιμὸς, καὶ θάνατος ἐκ τούτου πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. ὄθεν βασιλεὺς Ῥω- 15 μανὸς τὴν ἀφόρητον ἐκείνην βίαν τοῦ ψύχους κατανοήσας, καὶ τὴν τοῦ λιμοῦ παραμυθησόμενος ἔνδειαν, ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ σαιιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ C ψύχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι, καὶ ἄρκλας ἐν πᾶσι τοῖς ἐμβόλοις κατεσκεύασεν. ἀργυρίᾳ τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατα- 20 κειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ μηνιαῖα τριμήσια τοῖς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πένησι διανέμεσθαι, ὡς εἶναι τὰ διδόμενα καθ’ ἕκαστον μῆνα ἀργυρίου ἐγκεχυραγμένου χιλιάδας ιβ’. τρεῖς δὲ αὐτῷ πένητες καθ’ ἑκάστην σνήσθιον, λαμβάνοντες ἀνὰ νομίμα-

atramentum afferri iubet. novo igitur allato tomō, ad oram infra scribere faciunt “ Tryphon dei misericordia monachus et patriarcha, quae praescripta sunt grata habens, eisque assensum praebens, manu propria subscripsi.” libello accepto patriarcham inaugurant. tum quicquid videbatur, in charta vacua ante Tryphonis subscriptionem exarant. postea, ac ubi praestitutum illi tempus effluerat, invitum patriarcham sede deturbant, propriae tamen cedentem subscriptioni, et cum ille factam sibi fraudem moleste ferret. inde vero tota instructa fraus, quod Theophylactus Romani imperatoris filius aetatis iam modum, et ut sacerdotio maturus videretur, attingeret.

38. Eiusdem mensis die vigesima quinta adeo aspera hiems fuit, ut terra dies centum viginti gelu non solverit. ex quo fames ingens magnaue mortalitas fuit, sic nimirum ut nec efferendis mortuis vivi sufficerent. Romanus itaque intolerandam hanc frigoris vim considerans, famisque levaturus inopiam, porticum spatia tabulatis distinxit et fenestras apposuit, ne, inde nix frigusque pauperibus incommodarent. arculas quoque seu proiecturas in cunctis porticibus exstruxit, pauperibusque in eis iacentibus quot mensibus argenteos numerandos constituit; similiter quoque pauperibus in ecclesiis constitutis trimetia erogari iussit, adeo ut signati argenti duodecim milia quot mensibus tribuerentur. tres quotidie pauperes in eius mensa comedebant, ac singuli nummum

τος ἐνός. τῇ δὲ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ μοναχοὶ ὁμοίως, λαμβάνοντες ἀνὰ νομίσματος ἐνός. ἦν δὲ καὶ τις τῶν παίδων ἀναγινώσκων ἐν τῇ τραπέζῃ αὐτοῦ. φιλομόναχος δὲ εἰ καὶ τις ἄλλος ὢν, πᾶσι τοῖς ἀρετῆς ἀντεχομένοις μοναχοῖς τὰς ἑαυτοῦ πράξεις μετὰ δακρύων ἔλεγεν, τὰς τε ἐκκλησίας παντοίως ἐκόσμηι, καὶ τοῖς ἐν πᾶσιν ὄρεσι μοναχοῖς ῥόγας ἐξαπέστειλε, τὰ τε μοναστήρια περιέθαλπε, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς διὰ θεὸν ἀποκουρεῖσιν ἢ καὶ ἐγκλείστοις οὔσι ῥόγας τυπώσας οὐ διέλιπε δίδόναι. (39) ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλθομεν.

P 489 Ἐπέθεντο Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν. καὶ φωραθέντες, ὁ μὲν Ἰωάννης τύπεται καὶ ἐγκλείεται ἐν τῇ φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχούσαις ὑποβάλλονται. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει καὶ ἀναλαμβάνει τὸν Ἰωάννην.

40. Τῇ β' ἡμέρᾳ τοῦ Μαρτίου μηνός, κοσμίτης ἔπεσεν ἐν τῷ φόρῳ ἐκ τῶν ἐν τοῖς στοιχηθδὸν ἱσταμένοις ἐκεῖσε κίσι, καὶ ἀπέκτεινεν ἄνδρας ἕξ. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμός εἰς τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ φόρου ἔμβολον, καὶ ἐκάησαν τὰ κηρόπωλα καὶ τὰ γουνάρια μέχρι τῶν Ψυχῶν.

B 41. Τῷ δὲ Ἀυγούστῳ μηνί, τῆς δ' Ἰνδικτιῶνος, τελευτᾷ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. κατήγαγον δὲ καὶ τὸν πατριάρχην Τρύφωνα τὸν ῥητὸν χρό-

accipiebant. simili etiam ratione feriis quarta et sexta monachos adhibebat, qui ipsi singulos nummos acciperent. erat et puerorum unus, qui in eius mensa lectoris munus obiret. cumque erga monachos, si quis alius, affectu duceretur, cunctis eius instituti viris, qui virtutis propensius cultores essent, in lacrimas effusus actus suos referebat. ecclesiis omnis generis ornatum adhibebat; monachis ubique in montibus exercitibus munera ac stipendia mittebat. monasteria fovebat, ac iis qui in illis propter deum comam posuerant, sive etiam inclusi agebant, constituta stipendia praebere non cessabat. (39) pauca haec ex multis ac innumerabilibus eius virtutum eleemosynarumque nobis perscripta opera.

Petro Bulgaro insidiatus eius frater Ioannes cum aliis Symeonis proceribus: deprehensi, Ioannes quidem verberibus affectus ac carceri mancipatus, reliqui vero non vulgaribus examinati suppliciis sunt. imperator ubi cognovit, qui ad se Ioannem adducant mittit.

40. Mensis Martii die altera Cosmites in foro cecidit ex iis qui columnis per ordinem ibi erectis impositi sunt, et sex viros oppressit. contigit vero etiam incendium ad sanctissimae dei genitricis Fori porticum, incenditque cererariorum pellitiariorumque officinas, usque ad Psichas.

41. Mense Augusto, indictione quarta, mortuus est Christophorus imperator atque in domo patris sepultus. Trypho quoque patriarcha,

ρον τελέσαντα, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτῆ. χηρεῦει δὲ ἡ ἐκκλη-
σία χρόνον ἅ μῆνας ἕ' διὰ τὸ ἀτελὲς Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ Ῥω-
μανοῦ.

42. Βασίλειος δὲ τις Μακεδῶν πλάνος Κωνσταντῖνον
5 Δοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίσας πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο.
οὗτος συσχεθεὶς τῆς μιᾶς χειρὸς ἄλλοτριουταί. εἶτα καιροῦ λαβό- C
μενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψίκιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς
κοπέσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευασά-
μενος διήρχετο πλανῶν πολλοὺς ὡς αὐτὸς εἶη Κωνσταντῖνος ὁ
10 Δοῦκας· καὶ φρούριον κατασχὼν ὁ Πλατεῖα πέτρα κατονομάζε-
ται, καὶ τροφὴν πολλὴν ἀποθέμενος, μεγάλην κατὰ Ῥωμανίαν
ἀνταρσίαν κινεῖ, προνομεύων καὶ λεηλατῶν τοὺς παρατυγχάνον-
τας. τοῦτον κρατήσαντες ἀνήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐν τοῖς Ἄμα-
στριανοῦ ἔκανσαν.

43. Τῷ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, τῆς ε' ἰνδικτιῶνος, τῇ
15 ἑορτῇ τῆς ὑπαπαντῆς, χειροτονεῖται πατριάρχης ὁ ῥηθεὶς τοῦ D
βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἀνελθόντων
καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας
διαγορεύοντα· οἳ καὶ τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν.
20 Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα ἠγάγετο τὴν τοῦ
Γαμαλαῦ θυγατέρα Ἄνναν, ἣτις ἅμα τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ
τὸν τῆς βασιλείας ἐπέθετο.

qui praestitutum iam tempus munere functus esset, abdicatus in suo
monasterio vivendi finem facit. porro ecclesia annum unum et menses
quinque ob immaturam Theophylacti Romani filii aetatem pastore vidua
agit.

42. Impostor quidam Basilius Macedo, Constantinum Ducam sese
iactitans, plures secum abducebat. hic captus cum esset, altera manuum
multatur. tumque occasionem nactus rursus ad Opsicium venit; aeneaque
manu eius loco quae putata erat sibi aptata, ac praegrandi fabricato
ense, pertransibat multos seducens, ac si ipse Constantinus Ducas
esset. captaque arce cui Lata Petra nomen, multaque congesta annonarum
copia, magnam adversus rem Romanam excitat rebellionem, eos qui
in eum incidissent depraedans, populansque provinciam. ceterum cum
denuo captus esset, in urbem adductum ad Amastriani forum combus-
serunt.

43. Februario mense, sexta indictione, die festo occursus, quem
dixi Theophylactum Romani filium patriarcha ordinatur, cum vicarii
Roma venissent, allato tomo synodico, de illius praescribente ordinatio-
ne; a quibus etiam in patriarchali sede collocatus est. porro Romanus
imperator filio suo Stephano uxorem locavit, Annam filiam Gamalae;
quae et post nuptiales corollas Augustali corona donata est.

44. Μηνὶ Ἀπριλίῳ, ἰνδικτιῶνος ζ', γέγονε πρώτη ἐκστρατεία τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμανίας· καὶ κατατρέχουσι μέχρι τῆς πόλεως, καὶ λεηλατοῦσι πᾶσαν Θρακίαν ψυχῆν. ἀποστέλλεται οὖν ὁ πατρικίος Θεοφάνης καὶ πρωτοβεσιτάριος, καὶ ποιεῖ καταλλαγὴν μετ' αὐτῶν.

45. Τῇ δὲ ἰδ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἠγάγετο Ῥωμανὸς γυναικα τῷ τελευταίῳ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ, ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν, τοῦνομα Ἑλένην, τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης Φεβρουαρίῳ μηνὶ δευτέρῳ ἔτερον τούτῳ συνέξευξεν γυναικα, ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μάμω ἐκείνου, Θεοφανῶ λεγομένην.

46. Τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ κατέπλευσαν οἱ Ῥῶς οἱ καὶ Ἀρμεῖται λεγόμενοι, οἱ ἐκ γένους τῶν Φράγγων ὄντες, κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ πλοίων χιλιάδες δέκα. πέμπεται οὖν πρὸς αὐτοὺς ὁ πρωτοβεσιτάριος Θεοφάνης μετὰ πλοίων. καὶ τὸν στόλον εὔτρεπίσας αὐτοὺς ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ πλησίον τοῦ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ φάρου ἐγένοντο (φάρος δὲ καλεῖται ἀφίδρομά τι ὃ πρὸς ἐπιτίθεται πρὸς ὁδηγίαν τοῖς ἐν νυκτὶ παροδίταις, Εὐξείνος δὲ Πόντος κατὰ ἀντίφρασιν καλεῖται· κακόξεινος γὰρ ἐλέγεται διὰ τὰς συνεχεῖς τῶν ἐκεῖσε ληστῶν πρὸς τοὺς ἐπιξενουμένους καταδρομάς, οὓς φασιν ἀνελὼν Ἡρακλῆς, ἀδείας τυχόντες οἱ παροδίται τοῦτον Εὐξείνον ἐπωνόμασαν) ἐν τῷ Ἰερῷ λεγομένῳ, ὃ τὴν ἐπωνομίαν εἴληφε διὰ τῶν τῆς Ἀργοῦς πλωτῆρων ἐκεῖσε διερχομένων.

44. Mense Aprili, indictione septima, prima Turcorum adversus Romanam dicionem exstitit irruptio; grassatique ad ipsam usque urbem Thraciam omnem populati sunt, ac captivos duxerunt. mittitur ergo Theophanes patricius protovestiarius, resque cum illis composuit.

45. Quarta decima Ianuarii mensis locavit Romanus uxorem iuniori filio suo Constantino gentis Armeniacae, patricii Adriani filiam; qua et defuncta secunda Februarii alteram ei copulavit, ex Mamonis illius genere, Theophano nomine.

46. Eodem anno Russi, quos Dromitas vocant (ac si vagos dicas ac cursu expeditos), ex Francis genus ducentes, conferta decem milium navium classe infestis signis Byzantium venerunt. in eos itaque Theophanes protovestiarius cum navalibus copiis missus, instructa classe, illorum sustinebat impetum. quod vero ad Ponti Euxini Pharum iam venerant (dicitur autem Pharus moles quaedam seu turris, ex qua accensa flamma viatores noctu in itinere diriguntur. Euxinus vero Pontus per antiphrasim dicitur, quasi bene hospitalis: male enim hospitalis audiebat ob grassantium in eo latronum erga hospites iuges iniurias; quibus ab Hercule sublati, securitatem nacti viatores Euxinum eum nuncupaverunt) in loco quem Hieron vocant, ac si dicas templum (cui inde appellatio accessit, quod Argonautae illac transeuntes eo loco templum con-

χομένων αὐτόθι ἀνιδρούσαι μὲν ἱερόν, αὐτὸς ἀθρόον τούτοις ἐπέ-
 φετο, καὶ τὰ μὲν πλεῖστα πλοῖα κατέφλεξεν, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς φυγὴν
 ἐτρόπησαν. ὄθεν καὶ τελείας τροπῆς γενομένης τὰ μὲν τῶν πλοίων
 αὐτῶν αὐτανδρα κατέδυσαν, πλείστους δὲ ζῶντας συνέλαβον. οἱ
 δὲ περιλειφθέντες εἰς τὸ τῆς ἀνατολῆς μέρος, εἰς τὰς Ῥογὰς λεγο-
 μένας, κατέπλευσαν. καὶ ἐπεὶ σύνταγμα πρὸς τὰ τῆς Βιθυνίας
 μέρη ἀπέστειλαν χρεῖων ἕνεκα, ἐντογγάνει τούτοις Βάρδας ὁ Φω-
 κῆς· καὶ γὰρ ἀποσταλεῖς ἦν ἐπὶ τούτῳ μετὰ ἰππέων ἐκκρίτων,
 πυρατρέχων αὐτούς, καὶ κατέσφαξεν ἅπαντας. ἀλλὰ καὶ ὁ Κουρ-
 κούας μετὰ παντὸς τοῦ τῆς ἀνατολῆς στρατεύματος κατελθὼν
 τοὺς ὑπολειφθέντας εὐρίσκων ἀπέκτεινεν. πολλοὺς δὲ τόπους καὶ
 ναοὺς ἐνέπρησαν, καὶ τοὺς συλλαμβανομένους Ῥωμαίους τοὺς μὲν
 ἀνεσταύρουν τοὺς δὲ τῆ γῆ ἢ προσεπήγνουν, τοὺς δὲ τοῦ κλήρου,
 ὀπισθεν τὰς χεῖρας δεσμοῦντες, ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς
 κεφαλῆς αὐτῶν ἐπήγνυσαν. χειμῶνος δὲ ἤδη καταλαμβάνοντος,
 καὶ εἰς τὰ οἰκεῖα βουλόμενοι ἀπελθεῖν, τὸν στόλον λαθεῖν ἐσπού-
 दाζον. νυκτὸς οὖν ἐκπλεύσαντας ὁ πατρίκιος Θεοφάνης τούτους
 ἐπήγνησε. καὶ εὐθὺς δευτέρα ναυμαχία συνάπτεται καὶ πλεῖστα P 491
 πλοῖα βυθίζονται. ὀλίγων δὲ μετὰ πλοίων περισωθέντων καὶ ἐν
 τῇ τῆς Κοίλης περιπεσόντων ἀκτῇ, νυκτὸς ἐπελθούσης διέφυγον.
 Θεοφάνης δὲ μετὰ νίκης μεγάλης ὑποστρέψας ἐντίμως καὶ μεγα-
 λοπρεπῶς παρὰ τοῦ βυσιλέως ὑπεδέχθη καὶ παρακοιμώμενος ἐτι-
 μήθη.

*1 ἀνιδρουσάμενων?

diderunt), ipse repente in illos irruens navigia alia igne combussit alia
 in fugam egit. quocirca fuis omnino fugatisque hostibus, partim eorum
 naves cum vectoribus pelago merserunt, partim plurimos ingentique
 turba vivos ceperunt. qui residui fuerant, ad Orientalem plagam, ad
 locum quem Rhogas vocant, navigaverunt. quodque manipulum neces-
 sarii pabuli et annonarum causa in Bithyniam miserant, Bardas Phocas
 in eam rem cum lectorum equitum manu missus, antevertens illorum iter
 illisque obviam factus, cunctos internecione delevit. sed et Curcuas cum
 Asiaticis cunctis copiis descendens, fusique exercitus reliquias offendens,
 illorum stragem dedit. ii porro multa loca ac templa incenderant, quos-
 que ex Romanis comprehenderant, alios in crucem agebant, alios terrae
 configebant; clericos sacrique ordinis viros, manibus post terga revinctis,
 medio cerebro infixis clavis dire perimebant. iam vero appetente hieme
 cum domum redire pararent, Romanam classem latere studebant. cum
 itaque noctu solvissent, facto eis obviam Theophane patricio altera sta-
 tim navalis commissa pugna, multaque profundo mersa navigia: pauci
 cum navigiis ad Coeles asperum littus evecti incolumes per noctis op-
 portunitatem evaserunt. Theophanes autem ingenti parta victoria re-
 versus, honorifice ac magnifice ab imperatore susceptus, accubitoris di-
 gnitate provectus est.

47. Τῷ δὲ Ἀπριλλίῳ μηνί, τῆς α' ἰνδικτιῶνος, πάλιν ἦλθον οἱ Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως· ὁ δὲ παραικοιμώμενος ἔξελθὼν σπονδὰς εἰρηκὰς μετ' αὐτῶν ἐποίησατο, ὅθεν καὶ ἐπὶ χρόνους ἔ' ἡ εἰρήνη διεφυλάχθη.

B 48. Τῇ δὲ β' ἰνδικτιῶνι, Πασχάλιος πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς Λαγουβαρδίας ἀποστέλλεται πρὸς ῥήγα τῶν Φράγγων, ἀγαγεῖν τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Ῥωμανῷ τῷ Κωνσταντίνου τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ νύμφην εἰς νύμφην. ἦν καὶ μετὰ πλούτου πολλοῦ ὁ Πασχάλιος ἀνήγαγεν· καὶ γέγονεν ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ'. ἦτις καὶ ἔζησε μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ ἔτη ἔ', καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

C 49. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς δ' ἰνδικτιῶνος, ἀνέμου βιαίου καὶ σφοδροῦ πνεύσαντος οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἵππικῷ ἔξ ἑναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου Δῆμοι κατέπεσον, καὶ συνέτριψαν τὰ ὑποκάτω αὐτῶν βάρη καὶ στήθεα. χρόνου δὲ διελθόντος τῷ αὐτῷ μηνί τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατιοῦ κατήγαγον.

50. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἔκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος, οἱ οὐκίτορες ταύτης πρὸς τὸν βασιλέα διαπρεσβεύουσι Ῥωμανὸν τοῦτο παρέχειν, εἰ τὴν πολιορκίαν λύσειεν. ὅπερ καὶ γέγονε· καὶ χρυσόβουλλον ἐδόθη μὴδ' ἔτι ὑπὸ Ῥωμαίων τὴν χώ-

17 τοῦ om P

47. Mense Aprili, indictione prima, rursus Turci ingentibus copiis irruptionem fecere. ad quos egressus accubitor pacis cum eis foedus percussit; unde etiam ad annos quinque pax rata fuit.

48. Altera statim indictione, Paschalis protospatharius ac Longobardiae praetor a Romano ad Francorum regem, qui eius filiam adducat Romano Constantini eius generi filio copulandam, mittitur. quam et multis donatam opibus adduxit. celebratae nuptiae mense Septembri, indictione tertia. vixitque cum viro suo annos quinque, et mortua est, eius socero Constantino iterum iam rerum summam adepto.

49. Mense Decembri, indictione quarta, validissimo ac vehementi perflante vento, quos in Circo demos vocant, ex adverso imperatoris solii ceciderunt, subiectosque gradus ac intercolumnia contriverunt. transacto autem anno, eodem mense, Romanum imperatorem filii aula detruserunt.

50. Edesena autem civitate, in qua sacra Christi effigies linteo expressa, Romanorum copiis obsidione cincta armisque pressa, missa ad Romanum legatione illius cives illam se praebituros polliciti sunt, ea duntaxat condicione ut obsidio solveretur. quod et ita contigit. data enim bulla aurea cautum est ne illorum deinceps ager ac provincia a

ραν αὐτῶν λήξουσθαι. τοῦ δὲ ἁγίου ἐκμαγείου ἀποσταλέντος, ἀπήντησεν αὐτῷ Θεοφάνης ὁ παρακοιμώμενος μετὰ λαμπρᾶς φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὑμνωδίας κατὰ τὸν Σάγγαριν ποταμῖον. τῇ δὲ ιθ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε. 5 τοῦ δὲ βασιλέως ὄντος ἐν Βλαχέρναις κάκειθεν αὐτὸ προσκυνήσαντος, τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε βασιλέως δύο υἱοί, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ πάσῃ, καὶ τοῦ λαοῦ προπορευομένου μετὰ φωταγωγίας μέχρι τοῦ ναοῦ 0 τῆς τοῦ Θεοῦ ἁγίας σοφίας πεζοὶ τοῦτο διεκόμεσαν, καὶ προσκυνηθὲν ἐκεῖσε ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτο ἀνήγαγον.

P 492

51. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Ἀρμενῖόν τι τέρας τῇ πόλει ἐπεφοιτῆκει, παῖδες συμφνεῖς ἄρρενες, ἐκ μιᾶς προελθόντες γαστρός, ἄρτιοι μὲν πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος· ἀπὸ δὲ τοῦ στόματος 5 τῆς γαστρὸς καὶ μέχρι τῶν ὑπὸ γαστέρα συμπεφυκότες ἀλλήλοις ὑπῆρχον, ἀντιπρόσωποι. οἱ ἐπὶ πλεῖστον ἐν τῇ πόλει ἐνδιατρήσαντες ὑπὸ πάντων ὡς ἐξαίσιόν τι τέρας ἐθανυμάζοντο· ὅθεν καὶ ὡς πονηρὸς τις οἰωνὸς τῆς πόλεως ἐξηλάθη. πάλιν δὲ ἐπὶ τῆς μονοκρατορίας τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου εἰσῆλθε. καὶ ἐπειδὴ 0 ὁ ἕτερος αὐτῶν ἔτεθνήκει, ἰατροὶ τινες ἔμπειροι τὸ συγκεκολλημένον μέρος διέτεμον εὐφρῶς ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζῆσεσθαι. ἀλλὰ καὶ οὗτος τρεῖς ἡμέρας ἐπιβιούς ἐτελεύτησεν.

19 τοῦ βασιλέως?

Romanis diriperetur. missa itaque sacra effigie, obviam factus accubitor Theophanes cum magnifico cereorum luminumque apparatu et decenti cultu ac hymnodia ad Sangarin fluvium eam excepit, mensisque eiusdem die decimo nono ipsam deducens in urbem intravit. imperator, qui in Blachernis esset, ibi eam pie veneratus est. postridie vero ad Auream portam egressi tum imperatoris ambo filii, Stephanus et Constantinus, tum eius gener Constantinus cum Theophylacto patriarcha omnique senatu, populo quoque praeunte cum lampadibus ac facibus, ad usque sanctae dei sapientiae delubrum pedibus eam deduxere; pieque ibi sacrum illud pignus venerati in palatium detulerunt.

51. Hisce diebus portentum quoddam ex Armenia in urbem venerat, pueri duo ex uno progressi utero, membris omnibus corporis integri; ab umbilico autem ad pubem alter alteri cohaerentes erant, obversis inter se vultibus. hi diu multumque in urbe morati, velut ingens quoddam ac singulare portentum, cunctorum admirationem ciebant. quamobrem etiam velut res mali ominis, monstrum urbe expulsum; in eam tamen rursus subiit, cum solus Constantinus rerum summam adeptus esset. horum autem gemellorum altero mortuo, partem cohaerentem periti quidam medici subtili arte putavere, cum alterum vivum conservatum iri sperarent. qui tamen ipse cum tres dies supervixisset, extinctus est.

52. Ἐν πᾶσι μὲν οὖν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τοῖς μοναχοῖς ὁ βασιλεὺς πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα καὶ ὑπερέσβεε Σέργιον τὸν ἐν μοναχοῖς διαλάμποντα, ὅς ἀδελφὸς μὲν τοῦ μαγίστρου ἐπεφύκει Θωμᾶ, ἀνεψιὸς δὲ τοῦ πατριάρχου

C Φωτίου· ὃν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια τὸ τε τῆς διακρίσεως εἰδὺν καὶ τὸ τοῦ προσώπου χάριεν τὸ μέτριόν τε τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ ἠθους· τὸν μὲν γὰρ λόγον εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποστάζοντα, τὸ ἠθος πάγιον καὶ σταθῆρόν, τὸ δὲ φρόνημα πολὺ φυσικὸν καὶ ταπεινόν. τοῦτον δὲ τὸν ἀοίδιμον ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα, ὡς ἂν τις εἴποι, τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ὀφθαλμίζοντα. οὗτος πολλὰ παρήγει τῷ βασιλεῖ τῶν παίδων ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε καὶ αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἡλίου, τι

D μωρίαν ἐκτίσας ὑπὲρ τῆς τῶν παίδων παρανομίας. ὁ καὶ γέγονε. καὶ γὰρ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τούτων, πάντων καθιστοροῦντων τὸν ἄχραντον χαρακτῆρα ἐν τῷ ἁγίῳ ἐκμαγεῖν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἔλεγον οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως μὴ βλέπειν τι ἢ πρόσωπον μόνον, ὃ δὲ γαμβρὸς Κωνσταντῖνος ἔλεγεν βλέπειν ὀφθαλμοὺς καὶ ὤτα. πρὸς οὓς καὶ εἶπεν ὁ ἀοίδιμος Σέργιος “καλῶς ἀμφότεροι εἴδετε.” οἱ δὲ ἀντέφησαν “καὶ τί σημαίνει ἐκάστου τούτου ἢ διαφορὰ;” ἀπεκρίθη “οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ Δαβὶδ ὁ προφήτης λέγει, ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὤτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου

P 493 ἐπὶ ποιῶντας κακὰ τοῦ ἔξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐ-

52. Immensam imperator, uti a me superius dictum est, erga omnes monachos, eximie tamen erga Sergium inter monachos vitae sanctimoniam praecipuum, habebat fidem, eumque colebat ac supra modum venerabatur. erat is frater magistri Thomae, Photii patriarchae nepos, quem animi ingenuitas quam corporis nobilitas illustriorem reddebat; discretionis rectitudo, vultus gratia, modestia animi morumque compositio mire commendabat. sermo illi melle dulcior fluebat; firma mens ac robusta, animi sensus longe humanus atque modestus. hunc imperator virum inclitum velut regulam ac amussim, ut sic loquar, omnis ubique componendae vitae suae iugiter apud se habebat. isque adeo imperatorem etiam atque etiam filiorum curam agere, nec indisciplinatos nullaque castigatione ad nequitiam declinare sinere, admonebat, ne et illi idem atque Heli contingeret (1 Reg. 3 12), ac pro filiorum scelere ipse quoque poenas daret; quod et evenit. ante enim paucos hos dies, cum omnes intemeratam filii dei in linteo expressam effigiem lustrarent, dixerunt Romani filii se praeter vultum nihil videre, eius autem generis Constantinus videre se oculos et aures affirmavit. ad quos vir inclitus Sergius, “bene” inquit “utrique vidistis.” tum illi “quidnam vero sibi vult utriusque discrimen?” respondit “non ego, sed David propheta (Ps. 33 16) ait, oculi domini super iustos, et aures eius in preces eorum; vultus autem domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriau

τῶν." τότε ἀκούσαντες ἐκεῖνοι θυμοῦ ἐπλήσθησαν καὶ κατ' αὐτοῦ
 ἐβουλεύοντο. ὄθεν δὴ καὶ τοῦ παλατίου κατὰ γουσι τὸν πατέρα
 αὐτῶν καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἔξορίζουσιν. ἀλλὰ δὴ καὶ πάλιν αὐτὸν εἶχεν
 ἐκεῖ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν
 5 θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. συνῆν τούτῳ καὶ Πολύευκτος
 ὁ εὐλαβέστατος μοταχός, τὰ εἰκότα παραμυθούμενος, ὅς τοῦ
 πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος αὐτὸς πατριάρχης Κων-
 σταντινουπόλεως ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως προχειρίζεται. B
 εἰσοικίζεται δὲ καὶ οὗτος παρὰ Σεργίου τοῦ εἰρημένου εὐλαβεστά-
 10 του μοναχοῦ Ῥωμανῶ τῷ βασιλεῖ τρόπῳ τοιῷδε. τοῦ πατριάρχου
 Θεοφυλάκτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ συγχοτέρως νοσοῦντος, παρεκάλει
 Ῥωμανὸς τὸν Σέργιον γενέσθαι πατριάρχην. ὁ δὲ ἀπὸ ψυχῆς
 τοῦτο ἀπαρνούμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἠραγκάζετο. καὶ ποτέ
 φησιν "ἔγω, δέσποτα, εἰ θέλεις, πατριάρχην, ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ
 15 χρησιμεύοντα, ἀλλὰ μὴν καὶ σοφὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀξίαν." ὁ δὲ
 "ὡς ἴδω αὐτόν." ἔρχεται μετὰ τοῦ Σεργίου καὶ ὁ Πολύευκτος·
 καὶ ὡς εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὸν βασιλέα, αὐτὸς μὲν ὁ βασιλεὺς C
 καθέζεται ἐπὶ τῆς κλίνης, συγκαθέζεται δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Σέργιος·
 τὸν δὲ Πολύευκτον εἰς σκάμνον ἐκάθισαν. ἐρωτᾷ ὁ βασιλεὺς χρή-
 20 σιμόν τι γραφικὸν τῷ Πολυεύκτῳ, σκοπῶν ἐπὶ τὸ ἀκοῦσαι ποσῶς
 τὴν λαλιὰν αὐτοῦ, ὡς ἔθος τοῖς ἀνθρώποις. ὁ δὲ ὀξύθυμος ὢν
 αὐστηρῶς πως καὶ ἀποφαντικῶς ἀπεκρίθη τραχεῖα τῇ φωνῇ "ὁ
 καθεζόμενος μετὰ τῆς βασιλείας σου ἐν τῇ κλίνῃ σου ἐρομηνευσάτω

eorum." quo audito ira impleti sunt, inibantque adversus eum consilium.
 quamobrem etiam patrem aula deiecerunt inque insulam eum relegarunt;
 quo ipso loco Romanus imperator eo rursus tristium rerum aerumnarum-
 que solatio utebatur ac leniente remedio. una quoque versabatur reli-
 giosissimus monachus Polyuctus, ipse pariter convenienti opera solans.
 hic nimirum, Theophylacto patriarcha vivis exempto, patriarcha Cpoli-
 tanus a Constantino imperatore praeficitur. quin hic quoque a Sergio,
 quem dicebam, religiosissimo monacho, per hunc modum Romano impe-
 ratori insinuat. Theophylacto Romani filio crebrius laborante aegra-
 que nimis valetudine, rogabat ille Sergium ut patriarchae munus iniret.
 illo tamen strenue exque animo recusante, ad multos dies eius tentata
 constantia est. aitque tandem "si placet, imperator, patriarcham habeo,
 virum religiosum commodumque, sed et sapientia pollentem, quanta ex
 sedis huius rationibus est." cui Romanus "quaeso te, hominem videam."
 venit itaque cum Sergio et Polyuctus; cumque ambo ad imperatorem
 ingressi essent, ipse quidem imperator in lectulo sedit, Sergiusque una
 cum illo consedit. Polyuctus in scabello seorsum sedere iussus. tum
 rogat imperator commodum aliquid ex scriptura, eo spectans ut quanta
 eius dicendi facultas vel parum auditu experiretur, uti fere hominum
 moribus comparatum est. tum ille ira velox austere quodammodo ac
 resolute voce aspera "qui tecum in lectulo sedet, imperator, is interpre-

αὐτός.” καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς εὐθὺς τὸν λόγον ὡς φθόρου βέλος ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενος· ὁ δὲ μακαρίτης Σέργιος τῷ φυσικῷ φρονή-
D ματι τὸν λόγον ὑπαμβλῦναι θέλων ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας Πολυεύκτου, καὶ “εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, πάτερ ἅγιε” λέγει, “ὅτι τοσαύτας ἡμέρας ἀτακτῶν οὐκ ἤσθάνομην.” τοῦ δὲ βασιλέως πνυθόμενου “διὰ τί οὕτως ἐποίησας;” ἔφη “ὅτι οὕτως ὀφείλει ποιεῖν ὁ προϊστάμενος, καὶ μάλιστα ἐκκλησίας, καὶ μὴ κατὰ προσωποληψίαν τι ποιεῖν.” ἔκτοτε οὖν οὐκ ἐπέισθη ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ βασιλέως τὸ σύνολον καθεσθῆναι.

53. Στέφανος τοίνυν ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἐπαναστὰς τῷ πατρὶ, 1
 συμβούλοις τε χρησάμενος τῷ τε ἀπὸ μοναχῶν Μαρριανῷ καὶ Βα-
P 494 σιλείῳ τῷ λεγομένῳ Πετερινῷ καὶ Μανουῆλ τῷ Κοουρίκη, συνει-
 δότων αὐτῷ καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων, ἐπεὶ μακρῷ γήρῃ καὶ νόσῳ
 τρυχόμενον εἶδεν, καὶ τὰ τῆς βασιλείας κατὰ διαθήκας ἀπακρι-
 βωσάμενον (καὶ ἄνακτα πρῶτον τὸν πορφυρογέννητον Κωνσταντῆ-1
 νον προσδιωρίσατο καὶ καθεξῆς ἐν δευτέρῳ καὶ τρίτῳ τοὺς τούτου
 υἱοὺς) καὶ πρὸς αὐτοὺς ῥητῶς ἐξασφαλισάμενον ὡς εἶπερ τῷ πρῶ-
 τῳ βασιλεῖ κατὰ τι πταισίαιαν, καθαιρεῖσθαι παραντίκα τῆς βα-
 σιλείας, τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγεν καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ
B νήσῳ ἐξορίσας ἀπέκειρεν μοναχόν. 2

tetur.” ac quidem imperator ceu invidiae iaculum, quod sic ille locutus erat, in corde accepit. beatae vero memoriae Sergius, naturali solertia humanitatisque sensu mollire satagens quod ita exciderat, ad Polyeucti se pedes abiicit, aitque “ora pro me, pater sancte, quod tamdiu incompositis moribus me ipse non cognovi.” percontatur imperator cur ita se gesserit. ad quem ille “quod is qui praeest, se ita gerere debet, ac praesertim qui ecclesiae praepositus est; non acceptione personarum aliquid agere.” exque eo tempore nunquam Sergius adduci potuit ut in imperatoris lectulo sederet.”

53. Stephanus igitur Romani filius in patrem insurgens, adhibitisque in consilium Mariano exmonacho et Basilio cognomento Petino, necnon Manuele Curtice, consociis etiam reliquis Augustis, quod gravi morbo ac senio detritum eum videret, ac qui testamenti tabulis res imperii ordinasset, primumque imperatorem Constantinum Porphyrogennum statuisset, tumque deinceps filios suos secundo ac tertio ordine imperatores fore decrevisset, expressisque ad eos verbis sanxisset atque firmasset, si quid adversus primum imperatorem offenderint ac maiestatem violaverint, confestim imperio abdicandos esse, male aula detrusum inque Proten insulam relegatum monachi ritu caesarie multavit.

Ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ τούτου γαμβρός,
 μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ', ἰνδικτιῶνος γ', ἐν ἔτει ςυνδ'. ὃς παραντίκα
 Βάρδαμ τὸν Φωκᾶν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν προ-
 χειρίζεται, καὶ Κωνσταντῖνον ναυμαχίας ἡγήτορα, καὶ στρατιάρ- C
 5 χας τινὰς τῶν εὐχρόσιτων. τὸν δὲ Πετιεὼν πατρίκιον καὶ κόμητα
 τοῦ στάβλου πεποίηκε, τὸν δὲ Κουρτίκην πατρίκιον καὶ δρουγγά-
 ριον τῆς βίγλας, οὓστινας ὁ Θεὸς συντόμως ἐπεξῆλθεν ὡς εἰς χρι-
 στὸν κυρίου παροινήσαντας· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταλήφθέντες,
 ὡς ἐκάτερος αὐτῶν οἰκτίστῳ Θανάτῳ τὸν βίον ἀπέροηξαν.

2. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος
 ὑποπτέυσας Στέφανον καὶ Κωνσταντῖνον τοὺς ἀδελφούς, μή
 ποτε καὶ κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια διαπράξωνται, ὅπερ ἦν εἰκός, ὅτι D
 εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται; λέγεται
 γὰρ ὅτι φθείρουσιν ἡθῆ χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί. τῶν ὁμαιμόνων
 15 τί γίνεται; ἐστιύσας αὐτοὺς καὶ φιλοφρονήσας, ἔτι τῆς βρώσεως
 οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀνήρπασαν τούτους οἱ πρὸς τοῦτο εὐ-
 τρεπισμένοι, καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοὺς περιώρισαν
 κληρικοὺς ποιήσαντες. μετ' ὀλίγον δὲ τὸν ἴδιον πατέρα αὐτῶν
 αἰτησάμενοι ἰδεῖν μοναχὸν ὄντα, πένθει ἀφορήτῳ κατεχόμενοι
 20 ὁ δὲ ὁμοίως ὀδυρόμενος πρὸς αὐτοὺς ἐφθέγγετο "υἱὸς ἐγέννησα
 καὶ ὑψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν." εἰθ' οὕτως ἐξορίζονται, ὁ
 μὲν Στέφανος εἰς Προικόνησον, εἶτα εἰς Ῥόδον, ἔπειτα εἰς Μιτυ- P 495

Imperator igitur eius gener Constantinus relictus est, mensis Decem-
 bris vigesimo, indictione tertia, anno 6454. is statim Bardam Phocam
 magistrum et scholarum domesticum creat, Constantinum vero navalium
 copiarum ducem, nec non tribunos viros quosdam strenuos ac industrios.
 Petinum patricium ac comitem stabuli fecit, Curticem patricium et ex-
 cubiarum drungarium; quos brevi divina insecuta ultio est, ut qui se
 in Christum domini scelerate gessissent. maiestatis namque rei depre-
 hensi misera morte vitam ambo abruperunt.

2. Quadraginta vero dierum exacto spatio, Constantinus Porphyro-
 gennetus suspectos habens Stephanum et Constantinum fratres, ne in se
 quoque, uti par est, talia molirentur, ut qui patri non pepercissent, nec
 sibi essent parcituri. aiunt enim (1 Cor. 15 33, ex Menandro), "cor-
 rumpunt bonos mores colloquia prava." quid igitur germanis fit? con-
 vivio acceptos lauteque epulantes, cum adhuc cibos non deglutissent, qui
 in hoc parati erant, abreptos et clericali militiae adscriptos in insulas
 haud longe positas deportaverunt. brevique post patrem suum, qui
 monachus esset, visere petierunt, intolerabili luctu ex adpectu affecti.
 similiter etiam pater eiulans ad eos ait "filios genui et exaltavi; ipsi
 autem spreverunt me (Isai. 1 2)." exinde relegati sunt, Stephanus qui-
 dem in Proeconesum, deinde Rhodum, postea in Mitylenem, Constanti-

λήνην, ὃ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθράκην· ἐν ἧ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας παρὰ τῶν φυλασσόντων αὐτὸν σφάζεται. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου υἱόν, τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος, κληρικὸν ἐποίησεν Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης. ὁμοίως καὶ Θεοφάνην πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον ἐξώρισε, καὶ Γεώργιον πρωτοσπαθάριον καὶ πιγκέρναν καὶ Θωμᾶν πριμικήριον, οὓς δείρας καὶ κορυεύσας καὶ θριαμβεύσας ἐξώρισεν διὰ τὸ φωραθῆναι αὐτοὺς καιροσκοπεῖν τοῦ εἰσαγαγεῖν

B πάλιν τὸν Ῥωμανὸν ἐν τῷ παλατίῳ.

3. Τῷ Δεκεμβρίῳ μηνί, τῆς ε' ἰνδικτιῶνος, ἐπιβουλῆς 10
γενομένης εἰς τὸ τὸν Στέφανον ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐπεὶ παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου ἐμηνύθη, πάντων κρατηθέντων τῶν μὲν τὰς ὄνας καὶ τὰ ὄτα ἀπέτεμε, τοὺς δὲ δαρυῶν ἀφορήτῳ ἐπέβαλεν καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας καὶ θριαμβεύσας ἐξώρισεν.

4. Τῇ δὲ κ' τοῦ Ἰουλίου μηνός, τῆς ε' ἰνδικτιῶνος, Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ νήσῳ τελευτᾷ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ
C πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῇ. (5) μετὰ γοῦν τὸ μόνον καταλειφθῆναι τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον, προεχειρίσαστο Βασίλειον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ, τὸν ἀπὸ παλλακῆς 20
φυσικὸν υἱὸν Ῥωμανοῦ τοῦ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως, πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον καὶ παραδυναστεύοντα τῆς συγκλήτου. οὗτος δὲ ἦν ἐξέφρων καὶ λόγιος, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐν πάσιν ὑπηρετῶν

nus vero in Tenedum, inde in Samothraciam, ubi etiam tyrannidem moliens a custodibus necatur. Michael Christophori imperatoris filius ablati imperialibus calceis a Theophylacto patriarcha clericus efficitur. similiter quoque Theophanem patricium et accubitorem in exilium misit, Georgium item protospatharium et pincernam, nec non Thomam primicerium; quos ambos verberibus subactos atque detonsos, infamique triumpho per mediam urbem traductos, in exilium amandavit. sicque in eos animadversum, quod deprehensi occasionem captare ut Romanum denuo in aulam reducerent.

3. Mense Decembri, indictione sexta, structae insidiae, ut Stephanus ex insula revocatus in aulam induceretur. delati auctores a Michael Diabolino, captique omnes, alii naribus auribusque mutilati, alii intolerandis subacti verberibus, asinisque impositi ignominiae causa per urbem traducti, exsilio relegati sunt.

4. Quinto decimo Iulii mensis, indictione sexta, Romanus imperator in insula moritur; eius cadaver in urbem delatum, in ipsius monasterio depositum est. (5) solus igitur imperator relictus Constantinus Basilium protovestiarius suum, Romani, qui ante ipsum imperium gesserat, ex pellice naturalem filium, patricium creat et accubitorem ac senatus principem. erat vero vir prudens atque eloquens, quique in omni-

αἰσίως καὶ προπόντως. τότε καὶ ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀρρωστήσας καὶ ὑπ' αὐτῆς κυριευθεὶς ἐτελεύτησεν, κρατήσας τῆς ἐκκλησίας ἔτη κδ'. χειροτονεῖται δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὁ ἀνωτέρω εἰρημέ-
νος Πολύευκτος μοναχός, τίμιος ἀνὴρ καὶ ἀγιώτατος. D

5 6. Τότε καὶ ἀποστολικῶν ἐσθῆτων ἀποκεκρυμμένων ἐν τινὶ γωνίᾳ τῆς πόλεως δηλωθεῖσῶν τῷ βασιλεῖ, μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δοξολογίας ἀνελόμενος αὐτὰς, τῷ μεγάλῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀπεδησαύρισε ναῶν. καὶ τὰ λείψανα τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, ἃ καὶ μερισθέντα τὰ μὲν ἐν τῷ σηκῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐτέθη-
10 σαν, τὰ δὲ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας.

7. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς διὰ τὸ τὸν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν, Βάρδαν τὸν Φωκῶν λεγόμενον, εἰς γῆρας ἐλάσαι καὶ ἀδυνάτως πρὸς τοὺς κόπους ἔχειν. τοῦ δομεστικίου ἀποκινεῖ, P 496
καὶ ἀντ' αὐτοῦ προβάλλεται δομέστικον Νικηφόρον πατρίκιον καὶ
15 στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν, τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ὡσαύτως καὶ πατρίκιον Λέοντα, τὸν τοῦτου ἀντιδελφον, στρατηγὸν τῶν δυτικῶν προχειρίζεται. γέγονε δὲ ἐμπρησμός μέγας πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ, ὡς καῆναι τὸν ἔμβολον τὸν πρὸς τὴν Σιδηραῦν πόρταν.

20 8. Ἰστέον δὲ ὅτι τῷ ἰδ' ἔτει τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου (δεκαπέντε γὰρ ἐκράτησεν) ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ὁ ἔκγονος αὐτοῦ, υἱὸς δὲ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. τῶν δὲ Τούρκων καταδραμόντων μέχρι τῆς πόλεως ἐν τῇ ἑορτῇ B

bus solerter ac decore imperatori obsequeretur. tunc quoque patriarcha Theophylactus in morbum lapsus eoque praevalente mortuus est, cum illi sedi annis quattuor supra viginti praefuisset. eius loco ordinatur, cuius nobis in superioribus facta mentio est, Polyuctus monachus, vir venerabilis et sanctissimus.

6. Per id tempus, quae in quodam urbis angulo delituerant apostolicae vestes et palliola, imperatori innotuere. omni itaque pompa divinorumque canticorum celebritate sublata in magno sanctorum apostolorum templo recondidit; uti etiam sacras exuvias theologi, quarum pars in sanctorum apostolorum delubro, pars in sanctae Anastasiae martyris positae sunt.

7. Quod autem Bardas Phocas magister et scholarum domesticus annis gravis erat, nec prae aetate eius muneris laboribus satis par erat, imperator illo amoto, ipsius loco Nicephorum patricium et Orientalium ducem, eius filium, domesticum praeficit. similiter quoque Leonem patricium illius fratrem Occidentalium ducem instituit. ingens vero haud longe a templo S. Thomae contigit incendium, adeo ut porticus, quae ad portam Ferream ducit, combureretur.

8. Observandum vero anno quarto decimo imperii Constantini Porphyrogeneti (quindecim enim annis rerum potitus est) natum esse eius nepotem Basilium imperatorem, Romani eius filii filium. Turcis vero

τοῦ πάσχα, καὶ ληϊσαμένων πᾶσαν τὴν Θράκην, καὶ πραιδαὶν πολλὴν λαβόντες, ὁ βασιλεὺς εὐθὺς τὸν πατρίκιον καὶ δομέστικον τῶν ἔξκουβίτων Πόθρον τὸν Ἀργυρὸν μετὰ τοῦ τάγματος αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ τῶν βουκελλαρίων καὶ τοῦ Ὀψικίου καὶ Θρακησίου κατὰ πόδας αὐτῶν ἔξαπέστειλεν· οἱ καὶ νυκτὸς ἐπιπεσόντες κατ- 5 ἔσφαξαν αὐτούς, λαβόντες καὶ τὴν πραιδαὶν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν.

9. Φασὶ δὲ ὅτι εἰς τὴν γέννησιν τοῦ πορφυρογεννήτου
C λαμπρὸς ἀστὴρ ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας μ', καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ κοιμήσει καὶ ἐξόδῳ αὐτοῦ ἀστέρα φανῆναι ἀμαυρὸν ἔχοντα φῶς. τελευτᾷ 10 οὖν νοσήσας, πεποικῶς βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ῥωμανόν, καὶ θάπτεται ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων μετὰ Λέοντος βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἦν δὲ τῇ ιδέᾳ εὐμήκης τὴν ἡλικίαν, λευκὸς τὴν χροιάν, εὐόφθαλμος, χαροπὸς ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, γρυπὸς ἦτοι ἐπίρην, μακροπρόσωπος, μακροστράχηλος, εὐρὸς τοὺς 15 ὤμους, φιλοτράπεζος, φίλιος, ἦδὺς τοῖς λόγοις. ἔζησε δὲ χρόνους κέ, καὶ ἐτελεύτησε μηνὶ Νοεμβρίῳ ιε', ἰνδικτιῶνος ε', ἔτους ς'ςς', καταλείψας αὐτοκράτορα Ῥωμανὸν τὸν υἱὸν αὐτοῦ
D μεθ' Ἐλένης τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Kόσμον ἔτος ς'ςς', θείας σαρκώσεως ἔτει ρθς', Ῥωμαίων βα- 20 σιλεὺς Ῥωμανὸς ἔτη γ' μῆνας γ' ἡμέρας ε'. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν

ad ipsam usque urbem per paschae solennia excurrentibus Thraciamque omnem populantibus, ac cum multam egissent praedam, misit statim imperator Pothum Argyrum patricium ac excubitorum domesticum cum subiecta illi legione, bucellariorumque et Opsicii et Thracisii duces, qui e vestigio eos insequerentur; noctuque irruentes eorum stragem fecerunt et contrucidarunt, praedamque, ac quotquot captivos habebant, receperunt.

9. Aiunt, quo tempore natus est Porphyrogennetus, splendido iubare stellam conspectam esse; ac rursus quo obdormivit ac vivis excessit, stellam apparuisse obscuris radiis tristisque micatu. extremum ergo laborans, ac Romano filio imperatore creato, efflavit animam; inque sanctorum apostolorum templo cum Leone patre suo sepelitur. erat statura procerus, candore niveus, plenis oculis gratisque luminibus, naso aequilino, oblongo vultu ac collo, latis humeris, mensarum amans ac vini, eloquio dulcis. vixit annos quinque supra quinquaginta. mortuus est mensis Novembris quinta decima, indictione sexta, anni 6456, relicto imperatore Romano filio suo cum Helena eius matre.

Mundi annus 6456, divinae incarnationis anno 956, Romanorum imperator Romanus annos 3 menses 3 dies 5. erat aetate iuvenis, vegeto

τέος, σφριγγῶν τῷ σώματι, σιτόχρους, εὐόφθαλμος, ἐπίριν, χα- P 497
 ροπός, γλυκὺς τοῖς ῥήμασιν, ὄρθιος ὡς κνύριος, εὐρὺς τοὺς
 ὤμους, ἤσυχος καὶ προσηγής. καταλειφθεὶς δὲ αὐτοκράτωρ παρὰ
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κωνσταντικοῦ τοῦ πορφυρογεννήτου ἐτῶν ὡν
 5 κα', σὺν Βασιλείῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐνιαυσιῖω ὄντι καὶ τῇ μητρὶ
 αὐτοῦ Ἑλένῃ καὶ τῇ συνεύῳ αὐτοῦ Θεοφανῶ. καὶ παρευθὺν τοὺς
 ἀνθρώπους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἀξιώμασι μεγίστοις ὑπερανεβί-
 βασε καὶ δώροις καταπλουτίσας τοῦ πωλατίου κατήγαγεν, ἐξελέ-
 ξατο δὲ καὶ προέκρινε παραδυναστεύοντας καὶ πρώτους τῆς συγ-
 10 κλήτου Ἰωσήφ πατρίκιον καὶ δρουγγάριον τῶν πλωίμων, ὄντινα
 καὶ μετὰ βραχὺ παρακοιμώμενον ἐποίησεν τὸν δὲ πρωτοσπαθά-
 ριον Ἰωάννην τὸν Χοινὸν πατρίκιον καὶ μέγαν ἐταιριεύρχην προε- B
 βάλετο, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακελλίου ἔπαρ-
 χον πόλεως ἐχειροτόνησεν καὶ μετὰ βραχὺ πατρίκιον καὶ γενικὸν
 15 λογοθέτην. τὰς δὲ ἀδελφὰς αὐτοῦ, Ζωὴν καὶ Θεοδώραν [Ἀγά-
 θην] καὶ Θεοφανῶ καὶ Ἄνναν, ἀπὸ τῶν βασιλικῶν κατήγαγε δό-
 μων, καὶ εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον τὸν λεγόμενον Κανικλείον, ἐν ᾧ
 καὶ Σοφία Ἀνθοῦστα ἡ τοῦ Χριστοφόρου βασιλέως γαμετὴ ἦν
 ἀποκεκαρμένη, ἐπήγαγεν, καὶ μετὰ δύππενσιν ἡμερῶν εἰς τὸ Ἄν-
 20 τίοχου ἐκλήρωσεν. τὴν δὲ Ἀγάθην εἰς τὸ ἰδρονθὲν φροντιστήριον
 παρὰ Ῥωμανῶ τοῦ βασιλέως καὶ πάππου αὐτοῦ ἀπέστειλεν, καὶ C
 διωρίσασθαι αὐταῖς ἅ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ ἐδίδοντο. τὸν
 δὲ δομέστικον τῶν σχολῶν καὶ πατρίκιον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν
 μάγιστρον ἐτίμησεν καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξέπεμψεν. ὡσαύτως καὶ

corpore, triticei coloris, venustis oculis, naso adunco, grato adspectu,
 dulci sermone, recta statura cypressi in morem, latis humeris, quietus
 ac lenis. relictus a patre Constantino Porphyrogenneto imperator an-
 num agens vigesimum primum, cum Basilio filio eiusque matre Helena
 et uxore Theophanone, mox patris sui domesticos atque aulicos, maio-
 ribus auctos honoribus ac dignitatibus provector donisque large ditatos,
 aula eiecit; elegitque ac cooptavit administrandae publicae rei socios ac
 senatus principes Iosephum patricium et rei navalis drungarium, quem
 et brevi post accubitorem fecit (sacri scilicet cubiculi totiusque rei do-
 mesticae praefectum); Ioannem protospatharium, quem Choenum vocant,
 patricium praefecit ac magnum hetaeriarcham; Sisinium vero protospa-
 tharium exsacellarium urbis praefectum creavit, brevique post patricium
 ac generalem logothetam. sorores, Zoen Theodoram Agatham Theopha-
 nonem et Annam, aula detrusas ad aedes regias, quas caniclii vocant,
 ubi etiam Sophia Christophori imperatoris uxor posita coma degebat,
 transtulit; ac post dies aliquot Antiochi aedibus eas assignavit, Agatham
 ad monasterium a Romano ipsius avo conditum misit, ac quos in regia
 sumptus accipiebant, eosdem illis praestandos constituit. scholarum do-
 mesticum ac patricium Nicephorum Phocam magistri honore auxit et in

τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πατρίκιον Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῆς δύσεως ἐποίησεν. καὶ αὐτὸς ἦν εὐφραινόμενος ἐν κυνηγίοις καὶ θήραις δι' ὅλου ἀβροδιαίτος τυγχάνων. ἐγέννησε καὶ ἕτερον υἱὸν μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ Κωνσταντῖνον αὐτὸν ὠνόμασεν· ὃς καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐστέρθη παρὰ Πολυεύκτου πα-5
 D ἐν τῷ παλατίῳ συνῆν τῷ βασιλεῖ, ἕως ἀρρωστήσασα κατὰ τὴν 19
 τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τέθνηκεν· καὶ κατετέθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ πατρὸς αὐτῆς, Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως, ἐν λάρνακι πλησίον τοῦ πατρὸς αὐτῆς. 10

2. Τὸν δὲ μάγιστρον καὶ δομέστικον Νικηφόρον τὸν Φω-
 κᾶν ὁ βασιλεὺς μετὰ στρατείας πολλῆς καὶ ἐξοπλίσεως πλοίων
 πολεμικῶν καὶ ὑγροῦ πυρὸς εἰς τὴν Κρήτην ἀπέστειλεν, ἥτις ὑπὸ
 Ῥωμαίους μὲν ἦν τὸ πρότερον, ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ
 Τραυλοῦ τοῦ πατρὸς Θεοφίλου ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν ἀπὸ Ἰσπανίας 15
 ἀνελθόντων Σαρακηνῶν διὰ τὸ τηρικᾶτα ἀσχολεῖσθαι τὰ Ῥωμαϊκὰ
 στρατεύματα εἰς τὴν τυραννίδα καὶ στάσιν τοῦ ἀντάρτου Μωρο-
 P 498 θωμᾶ τοῦ συντρόφου Μιχαὴλ, ὡς γενέσθαι τὴν ταύτης νήσου
 κράτησιν, ἕως τῆς ἡμέρας ἧς πάλιν ἐπορθήθη παρὰ Νικηφόρου
 μαγίστρον καὶ δομεστικὸν Φωκᾶ, ἔτη ρηή. ὑπῆρχον δὲ χελώνδια 20
 μετὰ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς β', δρόμωνες α', καράβια καματηρὰ σι-
 τάρην ἔχοντα καὶ ὄπλα πολεμικὰ τξ'. ἀπύρως οὖν τῆς βασιλίδος
 Νικηφόρος ὁ δομέστικος, καὶ τὰ Φύγελα καταλαβὼν, ἐφρόντιζεν

20 δομεστικὸν τοῦ Φωκᾶ?

Asiam misit. similiter etiam eius fratrem Leonem patricium magistrum et Occidentis domesticum fecit. ipse venationibus totus indulgebat, ciborum helluo ac vini poter. alium quoque patre defuncto suscepit filium, quem et Constantinum nominavit, ac brevi post per Polyeuctum patriarcham in sanctae Sophiae ambone Augustali corona donavit. Helena Augusta in aula versata cum imperatore, donec morbo correpta mensis Septembris decima nona diem obiit. sepulta est in patris sui Romani imperatoris monasterio, atque in urna prope illum condita.

2. Misit autem imperator Nicephorum Phocam magistrum ac domesticum cum ingentibus copiis ac navalium gravi apparatu igneque Graeco adversus Cretam. fuerat Creta Romanae dicionis, donec imperrante Michaele Balbo Theophili patre a Saracenis Hispanis capta est, Romana interim classe occupata ac copiis comprimenda stulti Thomae tyrannide ac rebellione, qui eiusdem sodalis ac commilito ante existerat. fluxerant anni ex quo eius illi potiti erant, usque dum iterum a Nicephoro magistro ac domestico expugnata est, centum quinquaginta octo. erant chelandia (sic dicta Graecis navigia) Graeco igne instructa duo milia, celoces mille, onerariae annonam convehentes et arma bellica trecentae sexaginta. solvens itaque Byzantio Nicephorus domesticus et Phygela veniens hoc maxime studuit omnique cura enixus est, ut omnis

ὅπως ὁ σύμπας στόλος αὐτῶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶη καὶ προσορμίζοιτο. σπουδῇ οὖν τὴν νῆσον καταλαμβάνουσιν· καὶ ἀποβάττειν τῶν νηῶν χάρακα καὶ τάφρον βαθεῖαν κατεσκεύασαν. τούτων οὕτως παρακαθεζομένων τῇ νήσῳ, καὶ ἀπείρου χειμῶνος καὶ ἕτεοῦ καὶ κρούσης 5 γενομένου, καὶ τῶν σικίων δαπανηθέντων, καταναρκήσαντες οἱ τοῦ Β στρατοῦ αἰκάδε ἠβουλήθησαν ἀναστρέψαι. ὁ δὲ συνετώτατος Νικηφόρος καὶ δοῦξ τῇ τῶν λόγων ἠδύτητι τούτους κατέσχευε. μαθὼν οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν ἔνδειαν τοῦ στρατοῦ ἐπισιτισμὸν παντοίων τροφῶν αὐτοῖς ἀπέστειλεν. κατὰ δὲ τὸν Μάρτιον μῆνα 10 πολεμοῦ κροτηθέντος σφοδροῦ καὶ καρτερᾶς μάχης γενομένης παραέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ κάστρον.

3. Ἐν δὲ τῷ Ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ β' ἔτους τῆς βασιλείας Ῥωμανοῦ ἐγένετο σπάνη σίτου καὶ κριθῆς ἐν τῇ πόλει· ἐπράθη γὰρ ὁ σίτος τῷ νομίσματι μῦδιοι δ', ἡ δὲ κριθὴ μῦδιοι ζ'. οὐ 15 πολὺς οὖν χρόνος παρήλθε, καὶ εὐθὺς γέγονεν ὁ σίτος μῦδιοι η', ἡ δὲ κριθὴ μῦδιοι ιβ'.

4. Τῷ δὲ Μαρτίῳ μηνὶ κατηγορήθη Βασίλειος ὁ Πετεινὸς ὑπὸ τινων ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος· ὅστις ἐν ἔξορῳ παρεπέμφθη, ἐν ἧ καὶ τελευτᾷ. ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης 20 ἄλωσιν ἐδόξασε τὸν Θεόν. μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν Νικηφόρος κελεύσει τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν πόλιν εἰσῆλθαι, καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς υἱγμαλωσίας ἦλθε πεζῇ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἵπποδρόμιον, ἅμα τῷ ἀμνηρῷ Κρήτης τοῦ λεγομένου Κουροπαλάτου καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, στολὰς

ei classis uno agmine conserta esset ac appelleret. festinato itaque impetu invadunt insulam, navibusque effusi vallum statuunt altumque aggerem. eumque sic insulae assiderent, immensaque hiemis vis atque pluviae geluque ingrueret, ac cibi absumpti essent, obtorpent milites domum redire cogitabant. enimvero solertissimus vir Nicephorus atque dux verborum lenocinio in castris detinuit. porro imperator, cognita qua laboraret exercitus penuria, omnis generis copiosam annonam cibosque eis destinavit. mense autem Martio, acri conserta pugna bellique instantia, capta a Romanis munitio est.

3. Mense Octobri insequentis anni secundum imperii Romani penuria tritici atque hordei in civitate fuit, adeo ut veniret triticum numismate modii quattuor, hordeum vero modii sex. haud vero longum intercessit tempus, cum statim minuto pretio triticum modii octo, hordeum duodecim veniit.

4. Mense Martio delatus est Basilius Petinus ut qui imperium ambiret; missusque in exsilium ibi fato functus est. imperator ubi captam esse Cretam cognovit, deo laudes gratiasque persolvit. tum brevi etiam Nicephorus scholarum domesticus, imperatoris iussu urbem ingressus, cum multis spoliis atque captivis a suis aedibus ad Circum pedes venit, una cum Cretae Amera Curope nomine eiusque propinquis omnibus, cum

Δ λευκάς περιβεβλημένων πάντων τῶν Σαρακηνῶν. καὶ ὁ μὲν μά-
 γιστρος τιμῶν καὶ γερῶν μεγάλων ἡξιώθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος,
 ὁ ἀμηνῶς δὲ πλεῖστα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον παρὰ τοῦ βα-
 σιλέως λαβὼν σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη.
 εἰς δὲ τὴν σύγκλητον οὐκ ἀνεβιβάσθη διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς
 βαπτισθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Νικηφόρον τὸν μάγιστρον
 αὐθις κατὰ τὴν ἐψῶν ἐξαπέστειλεν κατὰ τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδά.
 ὁ δὲ ἀπελθὼν πρῶτον μὲν τὸν Χέλεπε κάστρον παρέλαβε, ἐξ οὗ
 καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγή.

Saraceni omnes albis vestibus induti essent. ac quidem magister hono-
 res magnaue praemia imperatoris liberalitate consecutus est. Ameras
 vero donis plurimis auroque atque argento ab imperatore donatus prae-
 dia ruri colere ac habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari
 noluit, in senatum minime cooptatus est. porro Romanus imperator
 magistrum Nicephorum iterum in Orientem misit, ut Chambdae arrogan-
 tiam frangeret. susceptaque expeditione primum Alepum urbem munitam
 cepit, unde etiam spoliolorum vim magnam collegit.

GEORGII MONACHI

VITAE

IMPERATORUM RECENTIORUM.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ
ΒΙΟΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ
ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝΙΟΥ.

Τῷ ζτ' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ωί', βασι- P 499
λευσε Λέων Ἀρμένιος ὁ πατριῆκος, καὶ παραβάτης ὕστερον ἀνα-
φανείς, ἔτη ζ' καὶ μῆνας ε', στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρ-
χου. μετὰ γὰρ δύο χρόνους ἀποστατήσας πρὸς τὴν ἀσέβειαν,
καὶ τὸ ἔγγραφον ὅπερ ἐποίησε περὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἀθετήσας, ὡσπερ
Σαοὺλ ἐξώκειλεν· καὶ γὰρ κακῆϊνος δύο ἔτη βασιλεύσας ἐνόμωσ,

1 Τῷ — ὁ πατριῆκος] μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Λέων ὁ Ἀρμέ-
νης C i. e. codex Coislinianus 134 a f. 300. 3 καὶ om C
στεφθεὶς — πατριάρχου om C 5 καὶ τὸ — ἀθετήσας om C
ὡσπερ καὶ Σαοὺλ C

GEORGII MONACHI
VITAE RECENTIORUM IMPERATORUM.

IMPERIUM
LEONIS ARMENI.

Anno mundi 6310, divinae autem incarnationis 810, imperavit Leo Ar-
menus patricius, ac qui postea praevaricator exstitit, annos 7 menses 5,
imperii infulis ornatus a Nicephoro patriarcha. post alterum namque an-
num ad impietatem deficiens, ac quam rectae fidei professionem scripto
ediderat, irritam faciens, haud secus ac Saul delapsus est. nam et ille

εἶτα παρατραπείς καὶ τῆς θείας χάριτος γυμνωθεῖς καὶ πονηρῶν
 πνεύματι παραδοθεῖς κατὰ τοῦ ἐνεργήτου Λαβίδ ἐξωπλίσθη καὶ
 P 500 τὰς τῶν ἱερέων ἐργάσατο μαιφρονίας. ὡσαύτως καὶ ὁ δύστηνος
 οὗτος καὶ ἀντίθεος μετὰ δύο ἔτη κατὰ τῆς εὐσεβείας μανείς καὶ
 λυτιήσας τὸν στέφανον αὐτὸν θεῖον Νικηφόρον ἐξώρισεν.

2. Θεόδοτον δῆθεν πατριάρχην ἀντιχειροτονεῖ, ἄλογον
 ἄνδρα, μᾶλλον δὲ ἀνδράποδον καὶ ἰχθύων ἀφωνέστερον καὶ μηδὲν
 πλέον τῆς ἀσεβείας ἐπιστάμενον· καὶ ἔκτοτε διωγμὸν ἀσπονδον
 κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀνερόρπισεν. εἰ οὖν χοῦ θαναμάζειν φαῦλον
 ἐπὶ φαύλῳ μετάθεσιν, τοῦτον δεῖ μᾶλλον καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν
 ἢ Γαλάτας θαναμάσαι, τοὺς οὕτω μετατιθεμένους ἀπὸ τοῦ καλέ-
 B σαντος αὐτοὺς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ
 ἔστιν ἄλλο εἰ μὴ τὸ παροργίσαι τὸν θεὸν καὶ τὴν θείαν ὄργην
 ἐπισπάσασθαι. (3) ὁ γὰρ νέος Σενναχηρίμ Κοροῦμος, ἐπαρθεῖς
 τῇ πρώην δίκη, καταλιπὼν τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πολιορκεῖν τὴν
 Ἀδριανούπολιν, μετὰ ἕξ ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορίας Λέοντος ἐπελ-
 θὼν τῇ πόλει περιήει τὰ τεῖχη ἀπὸ Βλαχερνῶν ἕως τῆς Χρυσῆς
 πόρτης, ἐπιδεικνύων τὴν περὶ αὐτὸν δύναμιν. ἐπιτελέσας καὶ
 μαρὰς θυσίας ἐν τῷ λιβαδίῳ τῆς Χρυσῆς πόρτης ἤτήσατο καὶ

5 λυσήσας καὶ τὸν C ἐξορίας C 6 ἀντιχειροτονήσας C
 7 δὲ C, καὶ P ἀφωνέστερον τῶν ἰχθύων C 8 καὶ ἐκ-
 τοτε om C 9 χοῦ παῦλον ἐπὶ φαῦλον θαναμάζειν μ. C. an
 φαῦλον ἐπ.? 10 δεῖ] δὴ P, τις nescio an C 11 θαναμάζεται
 λίαν οὕτω ταχέως μετ. C 13 μὴ πρὸς τὸ C 14 ἐπισπά-
 σασθαι C, σπάσασθαι P ὁ γὰρ — c. 4 extr. τῇ πόλει om C
 18 καὶ] δὲ?

cum duos annos legitime regnum administrasset, a recto deinde aversus
 tramite divinaque denudatus gratia ac nequissimo spiritui traditus adver-
 sus Davidem, cuius cumulated beneficiis erat, armis instructus est ac
 sacerdotum patravit caedes. haud aliter etiam infelicissimus hic deoque
 infensus post annum alterum, furore accensus actusque rabie adversus
 pietatem, divinum Nicephorum, a quo corona donatus erat, exsilio mul-
 tavit.

2. Nempe eius loco Theodotum patriarcham creat, virum nulla ra-
 tionis luce aut eruditione clarum, magisque etiam mancipium, ac piscibus
 elinguiorem; qui denique praeter impietatem aliud nihil sciret. quo ex
 tempore implacabile adversus ecclesiam bellum suscitavit. si igitur mala
 in malum mutatio digna admiratione est, hunc sane magis ac sequaces
 quam Galatas mirari convenit, qui sic translati sint ab eo, qui ipsos
 vocaverat in gratia Christi, in aliud evangelium (Gal. 1 6); quod non est
 aliud praeterquam deum ad iracundiam provocare divinamque ultionem
 attrahere. (3) novus enim Sennacherib Crumus, relicta fratri obsidione
 Adrianopolis, sextum iam diem Leone imperium tenente urbem inva-
 dens, a Blachernis ad Auream usque portam muros circuibat, copias,
 quibus fretus esset, ostentans; peractisque in Aureae portae amoeno
 loco et irriguo impuris sacrificiis, etiam pacem ab imperatore expetiit,

τὸν βασιλέα εἰρήνην ποιῆσαι, εἰ τὸ δόρον αὐτοῦ πῆξει ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ. τοῦ δὲ βασιλέως μὴ καταδέξαμένου ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἰδιαν σκηνήν, ὑπερθανμάσας τὰ τῆς πόλεως τεῖχη καὶ τὴν εὐτακτον τοῦ βασιλέως παράταξιν. ἐπὶ σύμβασιν οὖν εἰρήνης τρέπεται, πειραστικούς λόγους ποιούμενος. (4) ὁ δὲ γε βασιλεὺς ἀφορμῆς δραξάμενος ἐπειράθη τοῦτον λογχῆσαι· ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν τοῦτο ἐκωλύθη τῇ τῶν ὑπουρηγούτων ἀφύτῃ, πληξάντων μὲν τοῦτον, καιρίαν δὲ μὴ ἐπαγαγόντων πληγὴν. ἐπὶ τούτῳ μανεῖς ὁ ἀλάστωρ, ἀποστείλας ἵππεῖς ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, ἐκίσε ὃν παλάτιον ἐνέπρησεν, καὶ τὸν χαλκοῦν λέοντα τοῦ ἱππικοῦ σὺν τῇ ἄρκτῃ καὶ τῷ δράκοντι τοῦ ὕδριου καὶ μαρμάρων καλλίστων ἐν ἁμάξαις φορτώσας ὑπέστρεψεν, παρυκαθίσας τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ταύτην ἐλών· καὶ μετὰ λαοῦ πλείστον διαπεράσας τῶν τε εὐγενῶν Μακεδόνων, κατεσκήνωσεν ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ. ὁ δὲ Λέων τὰ τῆς ἀσεβείας ἔργα διεπράττετο ἐν τῇ πόλει.

5. Ἐφ' οὗ ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐν σχήματι δύο λαμπρῶν σεληνῶν ἐνουμένων καὶ πάλιν διαιρουμένων εἰς διάφορα σχήματα, ὡς καὶ εἰς ἀκεφάλου διάπλασιν ἀνδρὸς τυπωθῆναι· ὅπερ τὴν ἀκέφαλον κεφαλὴν τῶν μετὰ ταῦτα στασιασάντων κατὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ τὸν μάταιον Θωμᾶν κεφαλὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἐκ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν διαιρέσεως ἐσχηκότων προεμήνυσεν. καὶ μὲν-

6 λοχῆσαι? 16 καὶ γοῦν ὄφθη τηνικαῦτα κομήτης C 17 ἐνο-
θέντων C διαρθεθέντων C 18 κεφάλου ἀνδρὸς διάπλα-
σιν P: corr C 19 τῶν post κατὰ add C 21 προεμήνυε C

modo per ipsum in Auream portam iaculum ei infigere liceret. quo abnueante in tentorium suum reversus est, maiorem in modum admiratus urbis muros compositamque imperatoris aciem atque ordines. ad pacis itaque foedera vertitur, tentandae rei causae sermones conferens. (4) porro imperator arrepta occasione lancea eum transfigere conatus est; ne rem tamen opere completeret, obstitit eorum ignavia quos in ipsam ministros delegerat; qui percusserunt quidem, at letale vulnus minime intulerunt. qua re in furorem actus pestilentissimus homo, missis equitibus ad S. Mamantem, quod illic palatium est succendit; Circique aeneum leonem cum ursa et aqualis dracone, nec non pulcherrima marmora, in currus congesta asportavit; obsessamque Adrianopolim et ipsam cepit; traiecto denique cum ingenti multitudine ac Macedonum ingenua pube flumine in Danubio consedit, cum interim impietatis in urbe opera Leo pronus exsequeretur.

5. Eo tempore cometa conspectus est, splendentis lunae duplicis figura, quae una coirent ac in diversas rursus figuras divisae abirent, ut et in viri speciem capite mutili efformarentur; quod utique indicio fuit acephali eorum capitis qui postea adversus Christianos tumultuati sunt, ac quibus vanus homo ac demens Thomas caput ac ductor, ut a reliquis Christianis sese abiungerent, exstitit. quin tremendi quoque

τοι καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ τε καὶ ἐπάλληλοι καὶ λιμοὶ καὶ αὐχμοὶ καὶ ἄλλοι φλογώσεις γέγονασι καὶ στάσεις ἐμφύλιοι κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν, ἐκ τῶν ἡμερῶν ἀρξάμενοι τοῦ Θεοστυγοῦς καὶ ἀλάστορος· καὶ μέχρι πολλοῦ τὸ δεινὸν τῆς ἐμφυλίας συμφορᾶς ἐπικρατῆσαι συμβέβηκεν.

6. Ἐκμιμούμενος τοίνυν τὸν τῆς μυσαρᾶς ταύτης αἰρέσεως ἀρχηγὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ καὶ ὁμότροπον ἤρξατο τῆς αἰρέσεως. **B** εἶτα συμμάχος καὶ συμμύστας ἐκζητήσας εὔρεν Ἰωάννην τὸν λεγόμενον γραμματικόν, μᾶλλον δὲ Ἰαννὴν ἄλλον ἢ Σίμωνα, ἐπὶ τε λεκανομαντείαις καὶ φαρμακείαις καὶ αἰσχροουργίαις βεβοημένον, καὶ ἑτέρους τινὰς ὁμόφρονας αὐτοῦ Ἰαννίτας καὶ Ἰαμβρόιτας καὶ Σιμωνίτας· οὓς δὴ καὶ παρ' ἑαυτῶ κατέχων ἐν τῷ παλατίῳ προσκαλεῖται Νικηφόρον τὸν αἰοίδιμον πατριάρχην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ προύχοντας ἐπισκόπους τε καὶ ἱερεῖς ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, καὶ φησὶν “ἴστε σαφῶς ὡς ἀνέστησάν τινες λέγοντες μὴ δεῖν προσκυνεῖσθαι τὰς εἰκόνας, οὓς εἰ βούλεισθε παραστῆναι καὶ διαλεχθῆναι περὶ τούτου, καὶ ἐκδηλότερον τὸ ἀληθές φανήσεται.” (7) πρὸς ὃν ὁ Θεὸς Νικηφόρος οὐδὲν ἀπεκρίνατο, ἔφη δὲ πρὸς τοὺς παρισταμένους μεγιστάνους “εἶπατέ μοι, τὸ μὴ ὂν δύναται πεσεῖν;” τῶν δὲ τῇ ἀσφαλείᾳ τῆς πίστεως ἀποκριθέντων εἶρετο πάλιν ὁ πατριάρχης “ἔπεσον ἐπὶ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν Ἰσαύρων αἱ ἅγαι εἰκόνες;” τῶν δὲ κατανευσάντων καὶ τὸ ναὶ προσειπόντων, “οὐκ-

2 στάσις ἐμφύλιος C 3 ἀρξάμενοι C, ἀρξαμένου P 4 καὶ om C τὸ δεινὸν— p. 768 9 εὐσεβείας om C folio abscisso

crebrique fuere terrae motus, famesque et siccitates atque aëris inflammationes; seditiones quoque ac civiles tumultus per omnes urbes atque oppida, quo ex tempore vir deo exosus furiaque imperium iniit; ac diu multumque publicae calamitatis malum labesque invaluit.

6. Impurae itaque illius haeresis auctorem imitatus, quocum illi nomine atque moribus conveniret, haeresim octepavit. exinde operis socios et adiutores symmystasque quaeritans, Ioannem invenit, quem grammaticum vocant, magis vero Iannem alterum aut Simonem, hominem divinationibus ex pelvi et praestigiis turpibusque actibus longe celebratissimum, aliosque nonnullos eodem ac ille sensu, Iannitas et Zambritas ac Simonitas; quorum utique stipatus caterva, eosque in palatio secum detinens, Nicephorum inclitum patriarcham sodalesque praecipuos episcopos ac sacerdotes coram senatu vocat, aitque “scitis palam surrexisse quosdam, qui non adorandas esse imagines dicant: quos si vultis adesse, deque ea re disputare, veritas clarius elucescet.” (7) ad quem vir divinus Nicephorus nihil respondit. ait vero ad procerum adstantem coronam “dicite, quaeso, quod non est, ut cadat fieri potest?” quibus fidei securitate respondentibus, subiecit rursus patriarcha “numquid non Leone et Constantino Isauris imperatoribus imagines cecidere?” illis annuentibus ac sic rem sese habere adiungentibus, “ergo” ait

οὐκ ἴσταντο πάντως καὶ ἦσαν ἀρχαϊκὸν αὐτῶν ἔχονσαι τὸ ἀνάστη-
 μα. τὸ γὰρ μὴ ὄν μηδ' ἰστάμενον πῶς δύναται πεσεῖν;" (8) εἶτα D
 τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τοιαῦτα προτεινάντων εἰς ἀνατροπὴν τῆς
 αἰρέσεως, ὁ ἱερός ἐπίσκοπος Σάρδης Εὐθύμιος παρρησιασάμενος
 λέγει "πρόσεχε, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἐν ἐπιτομῇ ῥηθησομένοις. ἀφ'
 οὗ ἦλθε Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι νῦν ὀκτακόσια ἔτη παρήλθον,
 καὶ πανταχοῦ στηλογραφεῖται Χριστὸς καὶ ἐν εἰκόνι προσκυνεῖται.
 ποῖος οὖν ἀνθάδης τολμήσειεν τὴν τοσοῦτον χρόνον ἀποστολικήν
 τε καὶ πατρικὴν παράδοσιν ἀθετῆσαι ἢ μετασαλεῦσαι; μάλιστα
 τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε καὶ κρατεῖτε
 τὰς παραδόσεις ἃς παρελάβετε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς. P 502
 κἂν ἄγγελος ἕξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε,
 ἀνάθεμα ἔστω." (9) μεθ' ὃν ἀπεκρίθη καὶ Θεόδωρος ὁ ζηλω-
 τῆς καὶ θερμὸς τῆς ὀρθοδοξίας πρόμαχος, ὁ τῶν Στουδίου ἡγού-
 μενος, λέγων "μὴ παρασάλευε, βασιλεῦ, κατὰστασιν ἐκκλησια-
 στικῆν. εἶρηκεν γὰρ ὁ ἀπόστολος, καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν
 ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον ποι-
 μένας καὶ διδασκάλους. οὐκ εἶπεν βασιλεῖς. σοὶ μὲν γὰρ ἡ πο-
 λιτικὴ κατὰστασις ἐπιστεύθη καὶ τὸ στρατόπεδον. τούτων φρόν- B
 τιζε, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἕασσον ποιμέσι καὶ διδασκάλοις κατὰ τὸν
 θεῖον λόγον. εἰ δὲ μὴ βούλει προσέχειν τούτοις καὶ εἶναι μετὰ
 τῆς πίστεως ἡμῶν, κἂν ἄγγελος ἕξ οὐρανοῦ κατελθὼν βουλη-

"omnino stabant, ac sic olim priscisque temporibus erectae erant. quod
 enim non est, neque stat atque consistit, quomodo deiici ac cadere pot-
 est?" (8) tum reliquis episcopis istiusmodi ad haeresis eversionem ob-
 iectantibus, sacratissimus vir Euthymius Sardinum episcopus libera voce
 sumptaque fiducia ait "quo ex tempore Christus in terras venit, ad hanc
 nostram aetatem, cum octingentorum annorum tempora decurrerint, ubi-
 que gentium Christi erectae effigies, isque in imagine adoratur. quis
 itaque sic prae fractae audaciae, qui tanti temporis apostolicam patrum-
 que traditionem abrogare praesumat ac convellere, praesertim cum apo-
 stolus dicat (Thess. 2 14). itaque, fratres, state, et tenete traditiones,
 quas accepistis, sive per sermonem sive per epistolam, vel si angelus
 de caelo evangelizaverit vobis praeter quod accepistis, anathema sit."
 (9) post hunc respondit et Theodorus, aemulator ille fervensque rectae
 fidei defensor, Studii praefectus, ita loquens. "noli, imperator, ecclesiae
 statum ac tranquillitatem convellere. dixit enim apostolus (Eph. 4 1):
 et alios quidem posuit deus in ecclesia, primum apostolos, deinde pro-
 phetas, tertio pastores atque doctores. non dixit imperatores aut reges.
 nam tibi quidem civilis tranquillitas concredita est ac exercitus. horum
 curam habe, ac ecclesiam pastoribus ac doctoribus, ut divino sancitum
 eloquio est, sine: sin minus placet ut his animum accommodes ac no-
 stram teneas fidem, vel si angelus de caelo descendens evertere nos

θείη παρατρέψαι ἡμᾶς, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ, μήτι γε βασιλέως.”

10. Ὁ οὖν τύραννος ταῦτα ἀκούσας καὶ ὑπερξέσας τῷ θυμῷ, καὶ λέόντειον ὁ πιθηκὸς βρῦξας, καὶ πάντας μεθ' ὕβρεως ἀπελάσας, καὶ τὸν Νικηφόρον τὸν μέγαν τῆς πόλεως ἀπελάσας, ὡσαύτως καὶ Θεόδωρον τῶν Στουδίου ἑξορίας, ἀντιχειροτονεῖ τὸν ἀπὸ σπαθαρίων Θεόδοτον τὸν Κασσιτηρῶν καὶ τῆς θυμέλης τὴν προσ-
 C ηγορίαν ἐπειλημμένον. καὶ οὕτως ὁ ἀλιτήριος καὶ θηριότροπος μᾶλλον ἢ θηριώνυμος, ἐπαρθεὶς κατὰ τῆς εὐσεβείας, μειζόνως ἐδίωκε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθει σφόδρα, μέχρι τοῦτον 10 ἐνδίκως ἢ θείῃ δίκῃ μετήλθεν. οὗ τὴν κακίστην γένεσιν καὶ μοχθηρίαν καὶ θεοστρυγῆ προαίρεσιν καὶ δυσέβειαν, καὶ μέντοι καὶ χαλεπὴν τοῦ βίου καταστροφὴν, ὁ Θεσπέσιος Νικηφόρος διαρρηδὴν στηλιτεύων φάσκει “παρορᾷ Θεός, καὶ ἤρξεν καθ' ἡμῶν ἄνθρωπος — οὐκ οἶδα εἰ ἄνθρωπον λέγειν χρή, ἀλλὰ μὴ θηρίον, 15
 D καὶ θηρίων ἀγριώτερόν τε καὶ πικρότερον. (11) τί γὰρ τῆς συμφορᾶς ταύτης ἑλεεινότερον καὶ τῆς δυστυχίας ἀθλιώτερον; ἡλίκον κακὸν εἰς τὴν βασιλείαν εἰσεκώμασεν! διφυῆς μὲν τὸ γένος καὶ μισοβάρβαρος, πολυειδὴς δὲ τὸν τρόπον καὶ ἀνελεύθερος καὶ τὴν γνώμην ἀστάθερος.”

6 τῶν P 10 μέχρις οὗ τοῦτον C 12 μὲν γε τὴν γ. C 15 εἰ
 add C 16 καὶ τῶν θ. C 18 βασιλείον ἀρχὴν εἰσεκ. C
 20 ἀστάθερος P

voluerit, nihil ei nos dicto audientes scias, tantum abest ut imperatori.”

10. His itaque tyrannus auditis, ira que supra modum exaestuans, leonisque in morem rugiens, qui simia esset, eiectis omnibus procacibus verbis, magnoque Nicephoro urbe expulso ac similiter Theodoro Studita in exsilium pulso, Theodotum Cassiteram exspatharium, virum a thymele scenaque nomen adeptum, ecclesiae praeficit; inque eum modum scelestissimus ille, moribus potius quam nomine bestiam praeferens, adversus pietatem elatus ecclesiam dei maioribus animis persequabatur, eamque vehementius expugnabat, donec iuste eum divina ulta iustitia est. cuius ortum pessimum et pravitatem deoque exosum animum ac impietatem, sed et vitae exitum funestissimum, diserte divinus Nicephorus sugillans ac traducens ait “despicit deus, imperatque adversum nos homo, quem nescio hominemne dicere deceat et non bestiam, interque bestias maiori praestantem feritate cunctisque acerbiorem.” (11) quid enim hac calamitate miserabilius infortunioque infaustius? quantum malum in imperium invasit? duplici satus homo prosapia ac mixobarbarus, indole animoque varius ac illiberalis, sensuque mentis instabilis, quod ad proximum quidem illi attinet genus vulgoque exploratum.

Τὸ μὲν οὖν προσεχῶς αὐτῷ ὑπερηγμένον καὶ πολυγνώριμον, ἐκ γὰρ τῆς Ἀρμενίων ὠριμᾶτο γῆς, ὅθεν εἰπεῖν τὸ δύστροπον καὶ κακότηδες. τὸ δὲ πορρωτάτω καὶ παλαιὸν τυγχάνον, καθὰ τῶν πρῆσβυτέρων ἕξιστοροῦσί τινες, οἳ τὰ ἐκείνου καὶ τῶν ἐκείνου πα-
 5 τέρων ἐκ πολλοῦ παραδοθέντα ἴσουσιν, οὐδ' ἐντεῦθεν καθαρώς ποθεν ἐκπεφυκέναι, εἴπερ ἐκ τῆς Ἀσσυρίων φυλῆς κακίστην παρα-
 φνάδα ἐκδύναι, ἕξ ὧν τὸ πατρῶον ἐπεφήμιζεν αἶμα. κατήχθη
 γὰρ ἐκ τῶν Συναχρηεῖμι παίδων, ὃς δὴ τῶν Ἀσσυρίων ἤρξέ ποτε P 503
 καὶ ὑπὸ τῶν φύντων καιρίαν τὴν πληγὴν ἐδέδεκτο· καὶ γὰρ οἳ γε
 0 φονίας δεξιᾶς τῷ γεννήτορι ἐπαντείναντο, τῷ πατρῶϊ ῥώ λήθρω
 ἐμολυνόμενοι, αὐτόχειρές τε τῆς σφαγῆς τοῦ τεκόντος γενόμενοι
 αὐτίκα πρὸς τοῖς χωρίοις τῶν Ἀρμενίων φυγάδες οἰχόμενοι ἀνα-
 σώζονται. τούτου δὲ τοῦ πατρυφόνου σπόρου κατὰ τὴν ἡμετέραν
 γενεὰν πικρῶς τηρηθεῖς καὶ παραβλαστήσας ἀνδροφόνος καρπός,
 5 οὐκ οἶδ' ὅθεν Ῥωμαίων τοῦτο κατακριθὲν τὸ δεινὸν ἐκεκλήρωτο.
 ὃς εἰς τόδε τὸ φῶς οἷς οἶδεν ὁ ἀνασχόμενος κρίμασι προαχθεῖς
 πονηροῖς καὶ ὀλεθροῖς ἐντρέφεται καὶ συναύξεται ἤθεσί τε καὶ B
 πράξεσιν.

12. Ἐκ τῆς Ἀσσυρίων γοῦν λαΐνης καὶ τῆς Ἀρμενίας
 0 παρδάλεως ἑτεροθαλὲς σύνθετόν τε καὶ ἀλλόκοτον τίγριδος εἶδος

1 ὑπερηγμένος καὶ πολλοῖς γνώριμος C 2 γῆς—τὸ δὲ om C
 5 παραδοθέντων P καθαρός ποθεν ἐκπέφυκέναι P, et mox
 κακίστης παραφνάδος ἐκφῆναι. 8 παίδων add C 9 εἶγε P
 10 ἐπαντείνονται P πατρῶϊ C 11 τῆς σφαγῆς add C
 12 ἀγόμενοι P, ἀγόμενοι C 13 τοῦ add C 14 τηρηθέν-
 τος P παραβλαστήσας C 15 κατακριθεῖς P 17 συναυλί-
 ζεται C 18 πράγμασιν P 20 ἑτεροθαλῆς P

Ex Armenia namque oriundus erat, unde illa ei morum pravitas ac malignitas. longe vero remotius illud ac antiquum, quemadmodum seniores quidam referunt, qui olim tradita de illo eiusque maioribus sciunt, nec in hos pure suos natales refert, siquidem ex Assyriorum gentis nequissimo stolone natus est, ex quibus paterna eum stirpe genus trahere fama est. ex Sennacherib enim sobole ducit originem, qui cum imperio olim Assyriis praefuit, et ab iis quos sustulerat letale vulnus accepit. quique adeo cruentas dexteris patri intentassent, parricidialique cruore polluti essent, suisque ipsi manibus parentem occidissent, confestim ad Armeniorum se loca fugitivi receperunt. ex hoc porro parricidiali ad nostram usque aetatem, malo fato, servato semine, qua noxa nescio, istud Romano imperio constitutum malum ac consecutum. is nimirum in hanc lucem susceptus, quibus is ipse qui sustinet novit iudiciis, pessimis noxiisque moribus educatur atque actibus.

12. Ex Assyriorum itaque leaena Armeniaque pardali, diverso ger- mine, compositumque ac monstrosam tigridis genus, ex notha adulteri-

ἐκ νόθου καὶ κιβδήλου ἐξέφν γονῆς, Ἀρμένιον ἢ Ἀσσύριον εἶδε-
 χθειστέρας, καὶ Λέων μὲν τὴν προσηγορίαν, λέοντος δὲ τὸ μὲν
 ἀρπακτικὸν εἰς τὸ ἀσφαλὲς κεκτημένος, τὸ δὲ ἔλευθέριον οὐδαμῶς
 προσιέμενος, χαμαιλέων δὲ, ὡςπερ οὖν τὸ εἶδος, οὕτως καὶ τῆς
 ψυχῆς τὸ πολύμορφον, διὰ τὸ τοῦ γένους ὑπουλὸν τε καὶ ὑφαλόν, 5
 ἐξ ὧν ἔμεγαλάνχει τῆς δυστροπίης καὶ τοῦ δόλου τὸ κεκρυμμένον
 καὶ ἀνέξαγόρευτον. καὶ γὰρ ἐμηχανᾶτο λανθάνειν τὸ ἐνδομυχοῦν
C τῆς γνώμης σκοτεινὸν καὶ παλίμβολον καὶ πρὸς τὸ βλάπτειν ἐπιρ-
 ρεπές. καὶ πῶς ἦν ἐκπεπονημένον αὐτῷ καὶ ἐπιτετηθευμένον μὴ
 ποτε συμφωνήσειν καρδίαν τοῖς χεῖλεσιν, ὡς ἕτερα μὲν μελετῶν 10
 κατὰ νοῦν, ἄλλα δὲ προσφέρειν ἐν τῷ στόματι. ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον
 γὰρ ἀφιλοθείας καὶ πονηρίας ἐξώκειλεν ὁ βίος αὐτοῦ ὥστε καὶ
 δυσφωρότατον καὶ δυσκατάληπτον αὐτοῦ τὴν δαιμονικῶδη γνώμην
 καὶ πονηρίαν τοῖς πᾶσι γενέσθαι κατάδηλον. ἐπεὶ οὖν τῆς βασι-
 λείου ἀρχῆς, μᾶλλον δὲ τυραννίδος θεοῦ συγχωρήσει λαβόμενος 15
 κατὰ τῆς ἀμωμῆτον πίστεως ὅλον ἐκχέει τὸν θυμὸν καὶ τὸν δόλον,
 καὶ ἀμιλλᾶται κατὰ πάντα τὸν πρὸ αὐτοῦ δυσσεβῆ Κοπρώνυμον,
D καὶ ὡσαύτως μιαιοῖς τισὶ καὶ παμπονήροις ἀνθρώποις τὸ πᾶν τῆς
 ζωῆς καταπιστεύει, ἀσελγέσι τε καὶ ἐπὶ βίον ἀσχρότητι βεβοημέ-
 νοις καὶ κατεφθαρμένοις τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, γόησι καὶ φαρ- 20

1 καὶ ἀκιβδήλης ἐξέφνεν υἱὸς Ἀρμένιος ἢ Ἀσσύριος εἶδεχθειστέρος
 P an Ἀρμενίαν ἢ Ἀσσυρίαν? 2 τὸ μὲν add C 6 ἐξ—κε-
 κρυμμένον καὶ om P 7 μηχανᾶται P 8 παλίμβολον P
 ἐπιρρεπές P 10 συμφωνήσει καρδία P 11 προσφέρειν CP
 τῷ et ἀλλ' om C 12 καὶ post ὥστε add C 13 δυσφώρα-
 τον οὖσαν? 14 τοῖς] αὐτοῖς C κατάδηλον om C ἐπεὶ—
 ἀρχῆς add C 20 καὶ post βεβοημένοις add C

naque sinceraque enatus filius, Armenius an Assyrius, foeda magis spe-
 cie oreque; ac leonis quidem nomen sortitus, leonis vim illam rapacem
 adeptus est, nihil quicquam admissio quod eius liberale est, chamaeleon
 vero, uti specie vultuque, sed et multiplici forma animi, ob gentis oc-
 cultam fraudem pressumque dolum ac animum se nihil explicantem. et-
 enim molitur ut quod illi tenebrosum ac versipelle intus animi est, no-
 cendique arte industrium solersque, id vero lateat. ecqua ratione in
 hoc studium operamque contulerat, ut nunquam cordi atque labiis con-
 veniret? ut nimirum alia mente agitare, alia ore proferret. enimvero
 ad tantam eius vita impietatem devecta est ac nequitiam, ac daemoniaca
 mens eius ac nequitia aegre ipsa deprehensibilis ac animadversa cunctis
 manifesta fieret. quinimmo dei indulgentia tyrannidem semel adeptus,
 furorem omnem dolumque effundit adversus immaculatam fidem, certat-
 que per omnia imitari impium Copronymum illo superiorem; parique
 illi facinore, impuris quibusdam scelestissimisque hominibus vitae omnes
 rationes concedit, lascivis ac turpi vita celebratis, animo corporeque
 corruptis, praestigiatoribus, veneficis, seductoribus, nulloque non vitii

μακοῖς καὶ λαοπλάνοις, καὶ πᾶν εἶδος κακίας ἀσκήσασι καὶ ἀπαξ-
 απλῶς τὴν Χριστιανῶν ἡρημένοις θεοσέβειαν. (13) καὶ δὴ
 τούτους ἀσπισίως εἰσοικίζεται καὶ περιπτύσσεται, καὶ ὑποκύνει
 ταῖς ματαίοις αὐτῶν καὶ ψυχοφθόροις διδαχαῖς καὶ μνήσεσιν, καὶ
 5 οἷα τῆς ἁμαρτίας ἀνδράποδον ἐξανδραποδίζεται, καὶ τῷ ἀγκίστρῳ
 τῆς ἀπάτης καὶ παρανομίας δελεασθεὶς ὁ παράπετος δεινῶς περι-
 πείρεται. τρία γὰρ αὐτῷ προύθησαν τὰ ὑπεσχημένα, τῆς ἀκρι- P 504
 βοῦς πίστεως ἡμῶν καὶ ὀρθοδόξου τὴν ἄρνησιν, τῶν θείων εἰκό-
 των τὴν καθαίρεισιν, τῶν εὐσεβούντων τὴν δίωξιν· “καὶ οὕτως εἰς
 10 ἄκρον ἐνημερίας ἐλάσεις” φησὶν, “ὡς καὶ ἐπὶ πλεῖστον καὶ μῆκι-
 στον χρόνον τὴν παροῦσαν ζωὴν, εἰ καὶ τις ἄλλος, διανύσαι.”

14. Ταύταις οὖν καὶ ταῖς τοιαύταις ὀλεθρίοις φενακισθεῖς
 ἀπάταις ὁ ματαιόφρων καὶ κτηνώδης, καὶ καθάπερ ἦν εἰδεχθῆς
 καὶ δυσέντευκτος καὶ τῇ ιδέᾳ ἀισχρότερος (εἰ γὰρ καὶ λεόντειον
 15 τοῦνομα, πιθήκειον τὸ βλεπόμενον), γίνεται φαυλότερος τὸν τρό-
 πον, σοβαρώτερος τὸ ἦθος, θηριωδέστερος τὴν γνώμην, ἀτίθασ- B
 σος τὴν ὀρμὴν, ἀκάθεκτος καὶ ἀνυπόστατος καὶ ἀλογιστότερός τε
 καὶ ἐμβριθέστερος καὶ τυραννικώτερος. (15) ἀναπτρωθεὶς γὰρ
 ὁ δειλαιὸς καὶ ταλαίπωρος τῇ ψευδομαντείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τῶν ἀλι-
 20 τηρίων ἐκείνων, οὕτως ἐπανατείνεται ταχὺ τὸν πόλεμον. καὶ πρῶ-

5 μεταίοις αὐτῶν καὶ add C 5 ὄλον P 6 παράπτυστος
 vel παράπτυστος margo P 7 τοῦ ὑπεσχημένου P 10 μῆκι-
 στον C, μείζονα P 11 διανύσης, εἰ καὶ τις ἄλλος P
 13 ἀπάταις φενακισθεὶς P 14 τῇ ιδέᾳ] τὴν θεάν C 15 γί-
 νεται καὶ φ. P 17 ἀκάθαρτος P τε add C

genere ac malitia excultis, atque ut semel dicam, qui Christianam pie-
 tatem fidemque negaverint. (13) ac sane eos lubens necessarios asciscit
 ac amplexatur, eorumque exitiosis doctrinis ac initiationibus animum
 submittit; et velut peccati servus, iis mancipatur, uncoque seductionis
 ac improbitatis captus vir execrabilis dire transigitur. tria enim pro-
 posita, quibus promissionis compos efficeretur, ut nempe exactam fidem
 nostram ac orthodoxam negaret, divinas aboleret imagines, piis persecu-
 tionem moveret; quae si ei praestita essent, ad felicitatis summum api-
 cem evaderet, ac si quis alius, in longiores annos huiusce temporis vi-
 tam produceret.

14. Hisce itaque eiusque generis exitiosis seductionibus deceptus
 dementis vir animi ac pecuinus, atque ut foedo adspectu erat, adeunti-
 bus difficilis, orisque specie turpior. etsi enim ei leonis nomen, simia
 erat quod obiectum oculis erat: maiori pravitate mores, insolentior ani-
 mus, mente plurimum ferina, intractabili impetu, immundus, importabilis,
 inconsultior, severitate asperior, tyranni moribus truculentior. (15) ela-
 tus itaque miser ac calamitosus falsis scelestissimorum illorum vaticiniis
 ac insidiis, sic bellum cito aggreditur. ac primum quidem linguam deo

τον μὲν κινεῖ κατὰ τῶν ἱερῶν δογματῶν ἡμῶν τὴν Θεομάχον αὐ-
 τοῦ γλώσσαν, ἔπειτα δὲ ζήλοῖ κἀνταῦθα τὸν δυσσεβέστατον Κο-
 πρώνυμον Κόνωνα· καὶ συναθροίσας ὁμοίως ἐκείνῳ πονηρὸν τε
 καὶ ἀγυρτῶδες συνακτῆριον, μᾶλλον δὲ Ἰουδαϊκὸν συνέδριον, ᾧ
 C καὶ σύνεδρος καὶ πρόεδρος ὁ ἐξάγιστος γενόμενος, ὁρᾶται πάλιν 5
 ἐν ναῷ κυρίου τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἀνοίγεται στόμα
 λαλοῦν μεγάλα κατὰ τῆς δόξης κυρίου καὶ κατὰ τῆς θείας οἰκονο-
 μίας μεγαλορρημονοῦν καὶ ἀλαζονευόμενον. καὶ οὕτως ὁ δεύτερος
 Καϊάφας μετὰ τῆς χριστομάχου σπείρας ἐκείνης πολλὰ καὶ μύτικα
 κατὰ τῆς ἀληθείας κενολογήσας καθαιρεῖ πᾶσαν ἱερὰν τῆς ἐκκλη- 10
 σίας ἀναστήλωσιν μίσει τῷ εἰς Χριστὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ θεράπον-
 τας, ἐπειδὴ βαρὺς ἦν αὐτῷ Χριστὸς καὶ ἐν εἰκόνι βλεπόμενος καὶ
 D ἐπὶ μνήμης φερόμενος, καὶ οἱ τούτου φίλοι τε καὶ δοῦλοι. (16) διὸ
 δὴ καὶ ἀνοηταίων κατεφλύαρει πᾶσαν εἰκονικὴν ἀναστήλωσιν
 ἀπόβλητον εἶναι τῇ θείᾳ γραφῇ καὶ μὴ ἀγνώριστον. τί οὖν πρὸς 15
 ταῦτα φήσειεν τις; ὅτι σοφίας Θεοῦ ἀδιεξέταστοι λόγοι, καὶ ὁ
 μωρὸς μωρὰ λαλήσει. ἀμαθὴς γὰρ σφόδρα καὶ κηρώδης ὑπάρ-
 χων οὐκ ἔδει πάντως τὰ χρυσοτέκτα ἐκεῖνα Χερουβίμ, ἅπερ ὁ
 ἱεροφάντης Μωϋσῆς Θεοῦ προστεταχότος ἐτεκτῆματο καὶ ἡ παλαιὰ
 καὶ ἔννομος σκηνὴ καθύπερθε τῆς κιβωτοῦ ἔφερεν, ἃ δὴ οὐ παρὰ 20
 Ἰουδαίοις μόνον δεδόξαστο, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ὁ κῆρυξ Χε-

21 θείων P	αὐτοῦ om C	3 Κοπρώνυμον Κόνωνα]	Κων- σταντινον C	ὁμοίως ἀθροίσας C	4 ἐργαστήριον C
ᾧ Hasius, ὁ C,	ὁς P	7 θείας add C			11 μίσει τε Χρι- στὸν P
	12 καὶ ante ἐν add C				13 ἐπιφερόμενος P
16 φησί C	ὁ om C	18 χρυσοτέκτα C			21 δεδόξασται P

pugnantem adversus divina nostra dogmata movet; ac tum hic quoque impiissimum Copronymum Cononem aemulatur, similique illi ratione circumforaneum cogit conventum seu potius Iudaicum concilium; cui etiam funestissimus homo consessor praesessorque ac praeses effectus abominatio desolationis in templo domini denuo conspicitur, aperiturque os magna loquens adversus domini gloriam, grandiaque promens ac superbiens adversus dispensationem. sicque alter Caiphas, cum Christo infensa cohorte illa, multa ac vana adversus veritatem obganniens, sacras omnes in ecclesia erectas imagines abolet, odiaque in Christum eiusque servos exagitat; quippe cui gravis ad videndum in imagine Christus ac memoria ferendum, quique eius amici ac servi essent. (16) quamobrem etiam dementi animo nugatur imaginum omnem erectionem sacris literis improbatam esse iisque valde ignotam. ad haec igitur quid quis dicat ac responderit? nempe inscrutabiles esse divinae sapientiae sermones et stultum stulta locuturum. cum enim valde rudis esset et imperitus ac delira mente, nihil prorsus aureos illos Cherubim noverat, quos divinorum interpretes Moses dei praecepto fabricatus est; vetusque illud ac legale tabernaculum subtus arcam ferebat, quae non solum apud Iudaeos gloriam habebant ac claritatem, sed quae etiam gratiae praeco-

ρουβίμ δόξης ἀποκαλεῖ σαφῶς ἦτοι τὰ δεδοξασμένα. ἔτι γε μὴν P 505
καὶ ὅσα ἡ Σολομῶντος κατεσκεύασε σοφία καὶ τῷ Θεοπεσίῳ Ἰεζε-
κιήλ ὤπται, καὶ εἴ τι τοιοῦτον κατὰ τὰς ἱερὰς βίβλους ἰστόρηται
καὶ τετίμηται, ἄπερ οὐ πέφρικεν ὁ ἄθλιος καὶ βέβηλος ἐν εἰδώλων
5 μοίρα θεῖναι, ὡς ἀθετεῖν μᾶλλον ἢ προσείσθαι τὰς θεοπνεύστους
γραφαὶς προελόμενος· ἐξ ὧν λοιπὸν καὶ Ἰουδαίων ἀπιστότερος καὶ
ἀγνωμονέστερος εἰκότως νομισθεῖται σὺν τοῖς ἑμοφροσιν αὐτοῦ.
ἄξια γὰρ ὡς ἀληθῶς τῆς ἑαυτῶν βδελυρίας ἀπιστίας τε καὶ ἀλο-
γίας φρονήσαντες καὶ ἐκφωνήσαντες. (17) καὶ γὰρ τῷ Χριστῷ
10 κἀνταῦθα προφανῶς ἀπομάχονται, ὃς λαβὼν ὀθόνην λαμπρὰν B
καὶ τὸ ὑπέρολαμπρον καὶ ὑπέροκαλον ἐναπομαζόμενος θεῖον εἶδος
ἐκπέμπει πιστῶς αἰτήσαντι τῷ τῶν Ἑδερηνῶν ἡγεμόνι Αὐγάρῳ.
ἐξ ἐκείνου δὲ μέχρι καὶ τήμερον ἀποστολικῇ παραδόσει καὶ εἰση-
γῆσει, γνώσεώς τε καὶ μνήμης ἔνεκεν ὧν ὑπὲρ ἡμῶν ἔδρασε τε καὶ
15 πέπονθε Χριστός, καθὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς τῶν εὐαγγελίων
δέλτοις ἀνιστόρηται, σεβασμίως ἐκτυποῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν,
κἂν οἱ χριστομάχοι διαρρήγνυται. (18) καὶ μέντοι πρὸς τούτοις
παράδοσις καὶ λόγος ἐχόμενος πειθοῦς καὶ μέχρις ἡμῶν κάτεισι, C
τὸν θεῖον εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐν εἰκόνι διαγράφει τὸν κύριον
20 ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, πρὸς δὲ καὶ τὴν πανάχατον αὐτοῦ μη-

1 τῷ δεδοξασμένῳ P

4 οὐκ ἔφρικεν P

5 ἀθετῶν P

προίεσθαι CP

θείας P

8 ὡς ἀληθῶς add C

11 καὶ

add C

12 ἐκπέμπει τῷ πιστῶς P

13 καὶ μέχρι C

14 ἔνεκα ὧν περ ἔδρασε P

15 ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις

ἀνιστορεῖται P

18 κατατήσας P

20 Ἰησοῦν Χριστόν om C

ἄχατον P

Cherubim gloriae (id est glorificata) aperte nuncupat. praeterea etiam quaecumque fabricata est Salomonis sapientia divinoque Ezechieli conspecta sunt, ac si quid huiusmodi in sacris libris narratur honorique habetur; quae miser ille profanusque idolorum sorti deputare non horruit, ut cui divinae potius spernere scripturas ac abrogare seu prodere constitutum esset. unde cum ipsis quoque Iudaeis maiori infidelitate maiori que vincens improbitate merito censendus sit, cum sodalibus suis, dum scilicet sua digna perdita impudentia ac infidelitate, rationisque carentia sensere fidemque eam edidere. (17) etenim hic quoque aperte Christo pugnant. is namque accepto praenitido linteo, omnem vincentem nitorem decorumque, divina sua expressa forma, Augaro Edessenorum regulo fidei devotione petenti munus destinavit; quo ex tempore hactenusque apostolica traditione atque doctrina, ad ea cognoscenda ac memoria tenenda quae Christus tum egit tum passus est, uti etiam in sacris conscripta evangeliiis exstant, venerabiliter effingimus ac adoramus, Christi licet hostes rumpantur. (18) ad haec enim vero traditio est nec fide carens narratio, quae ad nos usque devenit, pinxisse nimirum in imagine divinum Lucam evangelistam dominum nostrum Iesum Christum

τέρα, καὶ τὰς ἱεροτυπίας ταύτας διαφυλάσσειν τὴν Ῥωμαίων πόλιν. τί δὲ δεῖ λέγειν περὶ τῶν λοιπῶν ὧν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὡς ἱστορήσαντινες οἱ αὐτόθι γινόμενοι, ὡς πλείστα μέχρι τῆς δευροπιστῶς καὶ εὐλαβῶς ἱερογραφίας ἐκ παλαιοῦ δι' ἀκριβείας ἀνεστηλωμένας σεμνῶς περιέποντες προσκυνοῦσιν; ὡσαύτως δὲ ἅλιν 5

D ἀναγράφεται ὅτι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι τῶν ἀποστόλων τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ κηρύττοντες ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἃ πεποίηκεν ὁ Χριστὸς θαῦματα, πρῶτον τὴν θείαν μεταμόρφωσιν ἐξεικονίσαντες Ῥωμαίοις παραδεδώκασι, καθὼς καὶ ὠφθη Μωυσῆ καὶ Ἡλίας ἐν μέσῳ τοῖς ἁγίοις προφήταις· ἢ δὴ καὶ μέχρι τοῦ νῦν 10 σώζεται.

19. Πῶς οὖν ἀντιβλέψουσιν οἱ ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες πρὸς τὸ μέχρι τοῦ παρόντος ἀδόκον καὶ ὀρώμενον ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος θαῦμα, τὸ ἐν τῇ πόλει τῇ καλουμένῃ Λύδδῃ; ὅπερ ναὸν ἔτι περιούσης κατὰ τὸν τῆδε βίον οἱ ἀπόστολοι ἔδομήσαντο. 15

P 506 πολλοὶ γὰρ τεθέανται προσκυνούμενον εὐλαβῶς καὶ τιμώμενον τὸ ἀχειρότενκτον ἐκεῖνο καὶ σεβιάσιμον ἀπεικόνισμα, πλαξὶ τετυπωμένον λαμπραῖς καὶ διαυγέσι, καὶ διὰ βάρους κεχωρηκὸς ὄλου· ὁ δὴ καὶ τινες τῶν δυσμενῶν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων ἀποξέσαι

1 φνλάσσειν P 3 πλείστας margo P 4 πιστῶς add C
 δι' ἀξίας P 8 ὁ θεὸς C πρῶτα τῆς ῥώμης μεταμορφώ-
 σεως C 9 καθὰ ὠφθη P 10 δὴ add C 14 τῇ πόλει
 add C 15 τόνδε τὸν P 16 εὐλαβῶς add C 18 ὄλων C
 19 καὶ om C ἀπαχρησθῶν πειρασθέντες διέξεσαν μανικῶς,
 ἀλλὰ διήμαρτον μάλα τῆς ἀνοσίτου ἐγχειρήσεως C, omissis ὅσα —
 ἐξέλαμπον.

ac praeterea intemeratam ipsius matrem, hasque sacras imagines ac effigies urbem Romam servare. quid vero necesse dicere de reliquis, quae sunt Hierosolymis, quemadmodum eas quidam illo profecti lustravere; quas plurimas hactenus omnique veneratione sacras picturas ab antiquo, digno cultu erectas, religiose venerantes adorant. similiter vero rursum scriptum est apostolorum principes Petrum et Paulum, cum dei magnalia Romae praedicarent editaque a Christo miracula, divinam primum transformationem pictam expressam imagine Romanis tradidisse; qua ratione Mosis Eliaeque, sanctis prophetis, in ipsorum medio conspicua elegit; quae et etiamnum servatur.

19. Quanam igitur ratione increduli improbique homines ac ingrati oculos obvertent, conspicientque quo in hanc usque diem in templo sanctae dei genitricis miraculum canitur atque cernitur, in urbe quam Lyddam vocant. aedem hanc sacram excitarunt apostoli, cum beata virgo adhuc vita hac superstes esset. multi enim viderunt, quod venerationi habetur ac colitur, non manu factum illud ac venerabile simulacrum, praenitidis tabulis ac pellucidis expressum, inque omnem altitudinem ac profundum pervadens. illud nimirum cum Graecorum quidam Iudaeorum

σπονδάσαντες ἐμυταιώθησαν ἀποτυχόντες τῆς ἀτόπου αὐτῶν ἐγχειρήσιως. ὅσῳ γὰρ αὐτοὶ τὸ ἐκτύπωμα ἔξουν, πλειοτέρως ἔξέλαμπον. οὐδὲν γὰρ ἤτιον ἐπὶ σχήματος ἔστηκεν ἢ μορφή, εἰδύς τε καὶ στολὴν καὶ τᾶλλα τῆς θεᾶς ἀνεξάλειπτα καὶ ἀλώβητα δια-
 5 σῶζουσα. ἱστορεῖται γὰρ ὅτι οἱ ἄγιοι ἀποστόλοι ὑποσχέσει τῆς **B**
 πανάγνου θεοτόκου ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἀνήγειραν· καὶ αὐτῆς
 εἰς θεῖον τοῦ ναοῦ τῇ αἰτήσει αὐτῶν εἰσελθούσης καὶ εἰς ἓνα τῶν
 κίωνων σταθείσης εὐρεθῆναι ἐν τῷ κίονι τὸ ἐκτύπωμα αὐτῆς· ὃ
 καὶ πολλὰ βιασάμενοι, ὡς εἴρηται, Ἕλληνες καὶ Ἰουδαῖοι οὐκ
 10 ἴσχυσαν ἀποξέσαι.

20. Ὅτι δὲ ἀρχαιοτάτη τούτων ἢ ποιήσις καὶ παράδοσις, μάρτυς μὲν καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ θεῖος ἀνδριάς ὃν ἔστησεν ἢ αἰμόρρους γυνὴ τῷ θεραπευτῇ Χριστῷ παρὰ τῷ ἐαυτῆς οἴκῳ, στήλην ἐναργεστάτην καὶ ἀπαράγραπτον κήρυκα τοῦ εἰς αὐτὴν **C**
 15 γεγονότος θαύματος, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς τὸ κατ' αὐτὴν θαυματουργηθὲν παράδοξον δημοσιεύουσα· περὶ οὗ καὶ ὁ μέγας παρὰ τοῖς εἰκονοτύποις διδάσκαλος Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ μνημονεύσας τὰ τελούμενα θαύματα παρὰ τῆς ἐκεῖθεν φρο-
 μένης ἱερᾶς καὶ θεοβλάστου πόας, καὶ ὡς ἦν ἅπασιν ἀλεξίκακον
 20 ἐπικουρήμα, ἐπάγει φάσκων ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων τὰς εἰκόνας

5 ἱστορεῖται — 10 ἀποξέσαι] ἱστόρηται γὰρ ὑποσχέσει τῆς πανάγνου παρθένου τῇ πρὸς τοὺς ἀποστόλους αὐτόματον ἀναδωθῆναι τὸ σεβάσιμον τουτὶ χρῆμα **C** 7 ἐν **P** 11 Ὅτι — παράδοσις add **C** 13 αὐτῆς **P** 14 εἰς αὐτὴν γεγονότος om **C** 17 εἰκονομάχοις **C** τῇ add **C** 20 ἐπήγαγε **C**

infensi Christo eradere conati essent, frustrato absurdo conatu evanueri. quanto enim effigiem radebant, tanto illa maiori luce radioque clariori splendebat. mansit enim nihilominus in eadem forma atque habitu. oris species ac vestitus, quaeque reliqua in oculos incurrunt, nihil oblita nullaque labe integra illi constiterunt. narrant enim quod cum sancti apostoli, sanctissimae dei genitricis pollicitatione freti, sub eius nominis invocatione templum excitassent, ipsaque eorum rogatu lustrandi causa templum ingressa in una columnarum stetisset, expressam ipsius effigiem in columna inventam esse; quam Graeci Iudaeique nulla quantavis, uti dictum est, illis adhibita vi eradere potuerunt.

20. Testis quidem etiam praeter alia divina statua, quam mulier sanguine fluens, a quo curata fuerat, Christo iuxta aedes suas gratitudinis monumento statuit, apertissimum sane titulum sincerissimaeque veritatis praeconem exhibiti in ipsa miraculi, inauditum in ipsa patratum divinum signum ac prodigium in futuras longe generationes evulgans; cuius et magnus apud imaginum effectores magister Eusebius, in ecclesiastica historia mentione facta, memoratisque miraculis quae ad sacram divinoque germine illic enascentem herbam fierent, esseque illam cunctis auxilium praesens atque malorum depultricem, subiungit dicens

Πέτρον καὶ Παύλον καὶ αὐτοῦ δὲ Χριστοῦ διὰ χρωμάτων ἐν γρα-
 D φαις σωζομένας ἱστορήσαμεν. (21) μάρτυς δὲ καὶ ἡ ὄψις, δι-
 δάσκαλος ἀψευδής. τό τε μῆκος τοῦ χρόνου σαφῶς δείκνυσι καὶ
 τῶν σεπτῶν ναῶν ἢ κτίσις. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀνέκαθεν ἱερῶν σκευῶν
 παρὰ τῶν εὐσεβούντων ἢ ποιήσις καὶ ἀφιέρωσις ἀπειρος τῷ πλή-
 5 θει τυγχάνουσα. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ πτυχαὶ τῶν ἁγίων
 εὐαγγελίων τοὺς ἱεροὺς τύπους ἔξωθεν φέρουσαι ὑπὸ πάντων πι-
 στῶν σεπτῶς προσκνυμένους, οἳ τε θεῖοι κίονες καὶ αἱ σωλαῖαι
 καλούμεναι, αἱ τὸ σεβάσμιον τοῦ ἱεροῦ διατειχίζουσι θυσιωστη-
 ρίου. καὶ γὰρ οὐδενὶ ἑτέρῳ λόγῳ ἢ τοῦ προσκνυῖσθαι πάντως 10
 P 507 εἵνεκα ἅμα τῷ συμπαρακειμένῳ τοῦ σταυροῦ τύπῳ εὐσεβῶς ἀρχῆ-
 θεν ἐνταῦθα καθιστόρηται.

22. Ἄλλ' ὁ γε Θεριώννυμος καὶ λεοντότροπος ταῦτα παρα-
 γραψάμενος πάντα ἔσπευδεν ὅτι μάλιστα πᾶσαν θείαν εἰκόνα ἀπο-
 στρέφειν καὶ λήθῃ βαθεῖα παραπέμπει. ταύτῃ τοι Θεομαχῶν 15
 ἐπὶ δῆμον τοιαῦτα κατατολήσας ὁ ἐμβρόντητος παρρησιάζεται,
 λέγων "ὥσπερ ἐκ τῶν ὄψεων ὑμῶν, ἀδελφοί, τὰς εἰκόνας ἔξω-
 λοθρεύσαμεν, οὕτω δὴ καὶ ἐκ τῶν ψυχῶν ὑμῶν περιαιρήσειν
 ὑμεῖς ὡς θεοῦ καὶ τοῦ βασιλέως δοῦλοι καὶ φίλοι σπονδάσατε."
 καὶ γὰρ ὁ μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοή- 20

1 καὶ δι' αὐτοῦ δὴ C 3 μίσιτον C 4 δὲ om C 5 ἢ add C
 6 οὐ μὴν δὲ C, μὴν P τῶν ἁγίων εὐαγγελίων om C
 7 φέρουσι παρὰ χριστιανοῖς τῷ εὐαγγελίῳ προσκνυ. C 9 ἂ C
 10 τούτῳ προσκνυῖσθαι πάντων P 11 ἀλλὰ C, om P
 12 καθιστῶνται P 13 καὶ om C 14 εἰκόνα om P, qui
 post παραπέμπειν add γραφήν 17 ὥσπερ οὖν ἐκ C ἀδελφοί
 — 19 βασιλέως add C

(lib. 7 c. 18) apostolorum Petri et Pauli imagines, atque ipsius Christi, penicillo ac coloribus pictas, quae etiamnum exstarent vidisse. (21) testis vero etiam visus, fidus ipse magister ac verax; longique temporis clare indicio est ipsa quoque venerabilium sacrarum aedium structura. praeterea vero etiam sacri ministerii vasorum, antiquis temporibus, pia fidelium sedulitate effectio ac consecratio; quorum infinita prope multitudo ac copia. sacrorum etiam evangeliorum tabulae, quae sacras exterius formas ac figuras, cunctorum fidelium venerationi expositas iisque cultas, ferant. divinae item columnae, et quas soleas vocant, quibus sacri altaris venerabilis locus quasi septo quodam interstinguitur. etenim nulla alia ratione quam ut eis omnium causa pia veneratio adhibeatur, una cum adiacente crucis figura, a principio ibi constitutae sunt.

22. Enimvero hic nomine bestia leonisque moribus, cuncta haec nullius sibi auctoritatis ducens, quam maxime divinam omnem picturam amovere, oblivionisque profundo tradere, satagebat. quamobrem deo pugnans, publica concione, talia palam perditā audacia, homo vecors proloquitur, quasi nobis coram, velut servi et amici, sic rei incumbite. etenim stultus stulta loquetur (Isai. 32 6), et cor eius inania cogitabit

σει τοῦ συντελεῖν ἄνομα καὶ λαλεῖν πρὸς κήριον πλάνησιν. κἀν-
 τεῦθεν τοίνυν τοὺς εὐρισκομένους ἔχοντας εἰκόνα Χριστοῦ ἢ τινος B
 ἁγίου καὶ προσκυνοῦντας δειναῖς τιμωρίαις καὶ κολάσεσι κατεδί-
 κασεν ὁ ἀλάστωρ καὶ αἰμοβόρος. καὶ οἷτω κρεωκοπούμενοι καθ'
 5 ἐκάστην ἡμέραν καὶ καταθρόμενοι διεφθείροντο πανταχοῦ οἱ θεο-
 σεβεῖς· καὶ πολλοὺς ἐνδύξους καὶ περιβλέπτους πεφόνευκε.

23. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τῶν ὀρθοδοξούντων ἀφειδῶς καὶ
 ἀπαύστως διεπρώττετο· κατὰ δὲ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν εὐπορωτέ-
 ρων ἄλλην πονηρὰν ἐπίνοιαν ὁ πονηρὸς καὶ παμμήχανος εὐρίσκει.
 0 βουλόμενος γὰρ αὐτοὺς ἐλεινοὺς καὶ πένητας ἀπεργάσασθαι τί
 ποιῆ; αἰτίαις αὐτοὺς ἀφύκτοις καὶ ἐγκλήμασι περιβάλλει, προ- C
 φησιζόμενος προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, ἵνα τῷ δέει τῶν ἐγκλημά-
 των πῦσαν αὐτῶν τὴν οὐσίαν ἀναλογήσωσιν ὑπὲρ τῆς ἐκεῖθεν σω-
 τηρίας. ἔστιν ὅτε δὲ καὶ συνεβίαζεν καθ' ὧν τινῶν ἀνδρικοτέρων
 5 ἢ εὐφρεστέρων, βασκαίνων τῆς εὐανδρίας ἢ εὐφύτας αὐτοῖς, ὡς
 νεωτερίσειν ὑποπιτεύων. τινῶν μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξώρυντεν,
 ἄλλων δὲ τὰ μέλη ἠκρωτηρίαζεν· ἑτέροισι δεσμοῖς κατέχων μεθ'
 ἡμέρας τινὰς τῷ θανάτῳ παρέπιμψεν. ἐξ ὧν ὑπῆρχε Μιχαὴλ ὁ

2 εἰκόνας P	3 καὶ προσκυνοῦντας add C	4 κρεονομού- μενοι C
μενοι C	5·καὶ om C	6 καὶ πολλ. — πεφόνευκε] ἄν- θρωποι C
add C	8 ἀπαύστως] ἀπανθρώπως C	τῶν post καὶ ἐμηχανή- σατο C
9 ἄλλην ἐπίνοιάν τινα πονηρὰν ὁ C	10 γὰρ post τί C	11 αἰτίαις P
13 ἀλογήσωσιν C	ἐκεῖθεν] οὐκείας C	14 ἔσθ' C
συνεσκίαζε C	ἀνδρικώτερον ἢ εὐφύτας αὐτῶν. τινῶν P	δὲ add C
17 καὶ ἑτέροισι C	18 τινὰς δεινῶς ἀνήρει, ἐξ C	

ut perficiat improba, et loquatur adversus dominum seductionem. hinc itaque qui inventi essent habere Christi, aut cuiusquam sanctorum imagines, diris suppliciis ac tormentis, saeva Furia, cruentus homo addicebat. atque in eum modum concisi membris quotidie atque mactati pii viri ac religiosi, omni loco interibant: nec paucos viros claros ac spectabiles nece sustulit.

23. Atque haec quidem adversus orthodoxos nulla venia ac requie acerbus continue tyrannus exsequabatur: adversus autem viros equestris ac senatorii ordinis, nec non opulentiores, aliud nequam ipse nequissimus ac machinandi arte solertissimus commentum adinvenit. cum enim constitutum haberet ut eos miserabiles ac pauperes redderet, quidnam facit? inevitabilibus eos noxis ac criminibus innectit, praetextens praetextus in peccatis, ut quorum rei agerentur, metu omnem suam substantiam, ut eo periculo liberi exirent, rata vice praestarent. erat quando vim simul inferret, maioribus adversus aliquos animis quam pro eorum ingenuitate. aliis quidem lumina effodiebat, aliorum membra putabat, alios in vinculis tenebat, quos post dies aliquot neci traditurus esset. e quorum numero erat Michael, excubitorum ordinis tum praefectum

D τὴν τοῦ ἔξκουβίτου τάγματος ἀρχὴν διέπων· διεβλήθη γὰρ τῷ βασιλεῖ ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευόμενος· ὃν εἰρκτῆ καὶ πέδαις εἶχε τηρούμενον. (24) τῆς δὲ γενεθλίου τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἡμέρας ἐνστάσης τοῦτον ἠβουλήθη νυκτὶ ἀνελεῖν· κωλυθεὶς δὲ παρὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς διὰ τὴν ἑορτὴν εἶασεν αὐτόν. ὁ δὲ Μιχαὴλ ἐν τῇ 5 εἰρκτῇ ὦν, τοῦτο μαθὼν, πᾶσι τοῖς συμβούλοις τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐμήνυσεν ὡς εἰ μὴ σπουδάσητε ἔξελεῖν με τῆς φρουρᾶς, πάντας ἡμᾶς καταμηνύω τῷ βασιλεῖ. ἦν δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ τοῦ παλατίου παπίας, συγγενὴς ὦν τοῦ Μιχαὴλ. οὗτοι τῇ νυκτὶ ὄπλι-
P 508 σθέντες, ἔνδοθεν τὰ ξίφη φοροῦντες, τοῦ παπίου ἀνοίξαντος ὡς 1 ἱερεῖς μετὰ φελονίων εἰσῆλθον. τοῦ δὲ βασιλέως εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσελθόντος εἰσπηδήσαντες τὴν ἀνοσίαν αὐτοῦ ψυχὴν ... ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν ᾧ αὐδαίς τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων ἀνήρητο. (25) αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐν τῇ εἰρκτῇ ἀπελθόντες ἐξάγουσι τὸν Μιχαὴλ καὶ εἰσάγουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ, ἀντὶ δεσμοφόρου στεφηφό- 1 ρον, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτόν τὸ τοῦ ψαλμωδοῦ λόγιον, τὸ
B ἑσπέρας ἀλλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς τὸ πρωτὶ ἀγαλλίασις.

1 διεβλήθη — 13 παλατίῳ] εἰρκτῆ καὶ πέδαις τοῦτον εἶχε τηρούμενον, καὶ τὴν γενεθλίον ἐνστάσαν ἡμέραν τοῦ σωτῆρος ἐκδεχόμενος διελθεῖν καὶ οὕτως αὐτόν διαχειρισασθαι. ἀλλὰ γε θεία ψήφω καὶ δορυφόρῳν ξίφει κρουρηθηεὶς αὐτὸς ἐνδίκως, μέσον τοῦ θείου ναοῦ τὴν πολλοὺς ἀγίους ναοὺς καὶ ψυχὰς καὶ σώματα λίαν ἀτιμάσασαν ψυχὴν ἀπορρήξας, εὐθύς ἐπικοσμεῖται τῷ τῆς βασιλείας ὁ δεσμώτης διαδήματι, ὅς ἐν ἐλπίσιν ὦν τὴν στέρῃσιν (τοῦ βίου addit Hasius) ὑπομῆναι στεφηφόρος ἀντὶ δεσμοφόρου καθίσταται. οὕτως οὖν καταστρέφει τὸν βέβηλον αὐτοῦ καὶ βαρβαρώδη βίον, καὶ τὴν ἀνόσιον καὶ παμπόνηρον ψυχὴν ἀπορρήγνυσιν ἐν τῷ παλατίῳ. C 13 ἀνήρητο — 17 ἀγαλλίασις] ἀνήρηται, γενόμενος πολυστόμου μαχαίρας ἔργον πικρὰν καὶ ὀλέθριον τῆς αἰσχίστης καὶ βδελυρᾶς ζωῆς δέχεται τὴν περαιοῖσιν,

agens. datum enim illi crimini erat apud imperatorem, quasi is in ipsum machinaretur; quem in carcere et nervo vinctum servabat. (24) salvatoris itaque nostri natali instante die eius pervigilii nocte eum neci traditurus erat. obstante vero ob diei solennia coniuge interim ipsum dimisit. Michael in carcere constitutus, ubi rescivit, suis omnibus coniuratis indixit, "nisi ut me carcere eximatis oppido operam dederitis, vos omnes deferam imperatori." porro erat cum eis et palatii papias, ipse Michaelis cognatus. hi nimirum noctu armis instructi, obtectos vestium involucro ferentes gladios, cum casulis sacerdotum more, papia aperiente, in aedem subiere. ingressoque in ecclesiam imperatore, insilientes, scelestissimam atque impiam eius animam, in palatio, ubi nullus superiorum imperatorum peremptus fuerat, abstulerunt. (25) eadem porro ipsa hora in carcerem profecti Michaellem educunt, ac pro vincto imperialibus redimitum infulis (caput scilicet diademate cinctum) in solemnitatem inducunt; ut in eo adimpletum sit illud psalmistae (29 6) oraculum, "vespere demorabitur fletus, et ad matutinum exultatio."

μετὰ δὲ ταῦτα ῥακίοις εὐτελέσι περιβαλόντες τὰ τοῦ ἀλιτηρίου μέλη, καὶ εἰς ἀκάτιον ἐμβالόντες τὸ παμμίαρον αὐτοῦ σῶμα, κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην νῆσον ἐκφέρουσι καὶ κατορύττουσιν, ἔνθα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀποκείραντες μονάσαι πεποιήκασιν, οὐκ οἶδα ἀνθ' ὅτου ταύτην κατακριθεῖσαν τὴν συμφορὰν τοσοῦτων κακῶν ὑποδέξασθαι.

26. Προσεκτέον δὲ ὡς εἴ γε ἰσχὺν τινα εἶχεν ὁ λόγος τῶν δυσσεβῶν τούτων καὶ δυσωνύμων καὶ ἀληθείας ἔμφρασιν τὰ παρ' αὐτῶν κτιζόμενα, καὶ ταῖς ἄλλαις ἱεραρχίαις ὑπῆρξέ που πάντως C πικρὺλαγμένα καὶ γινωσκόμενα· νῦν δὲ οὐδαμῶθεν ἐπιγινῶναι τοῦτο πάρεστιν. ὁμοῦ τε γὰρ ἐφά καὶ ἐσπερία λῆξις τὸ εὐαγγελικὸν δὴ τοῦτο καὶ ἀποστολικὸν περιέποντες διατελοῦσι κήρυγμα· καὶ οὐ ποτε ἐν ἄλλῃ ἔξουσία, ἔνθα Χριστιανοί, τὸ ἔκθεσμον ἐκεῖνο καὶ παράνομον καὶ τῆς Χριστιανῶν Θεοσεβείας ἀλλότριον παραφνὲν καταλαμβάνεται Θεοστρυγὲς δόγμα, οὐδὲ ὅσον εἰς μνήμην ἀφίχθαι τῶν πονηρῶν καὶ μισαρῶν συνταγμάτων, ἀλλ' ἢ μόνον κατὰ τὴν δούλην ταύτην καὶ ἡνδραποδισμένην καὶ τὰ θεῖα κατ' ἔξουσίαν

καὶ δίκην τῶν τετολημμένων εἰσπράττεται παράδοξον καὶ ἐξαισίον ἐν τόποις οὓς καὶ ζῶν ὁ ἐξάγιος καὶ τρισάθλιος κακῶς ἐβεβήλωσε, καὶ σφραγιζόμενος αἰσχροῦς τῷ λύθρῳ τῶν ἐναγῶν αἱμάτων ὁ πολλῶν αἱμάτων Χριστιανῶν ἐμφορηθεὶς ἔχρανεν. 1 εὐτελέσι — 4 πεποιήκασιν] εὐτελέσι καὶ τραχέει περιβληθὲν καὶ ἀκατίῳ μικρῷ, εἰς τοῦτο εὐτρεπισθέντι, ἐμβάλλεται τὸ μισρὸν καὶ ἀκάθαρτον αὐτοῦ σῶμα, καὶ κατὰ τὴν καλουμένην Πρώτην ἐκφέρεται νῆσον καὶ κατορύττεται. 5 κριθεῖσαν P συμφορὰν ἀντὶ τος. κ. εἰσδέξασθαι P 7 τινα ἰσχὺν P 8 ἔμφρασιν — 9 κτιζόμενα] ἔναυσμά τι ἐν τοῖς παρ' αὐτοῦ δογματιζομένοις ἀμυδρῶς πως ἐφέρετο C 12 περιέπονται καὶ δ. P οὐ ποτε] ὅπου τε P 13 ἄθεσμον P 14 ἀλλότριον add C 17 δούλειαν P

postea vero vilibus pannis obtegentes viri scelestissimi membra, iniectoque in lintrem eius impurissimo cadavere, in insulam funus efferunt quam Proten vocant, ibique humant. quo ipso loco detonsos liberos, monachi ritu institutis vitae rationibus addixere. haud vero scio cuius rei gratia indictum loco, tantorum malorum vice istiusmodi noxam ut sinu exciperet.

26. Observandum porro, si quid virium impiorum horum hominum ac inominatorum doctrinae, atque iis quae illi struunt, veritatis ulla species inesset, in aliis quoque plane provinciis servata ac in notitia essent. nunc autem nusquam gentium videre est, quod sic illi sentiunt. simul enim Oriens atque Occidens evangelicam hanc ac apostolicam colunt usque receperunt praedicationem; ac ubicunque tandem gentium quavis Christiani nominis dicatione scelestum illud et improbum Christianaeque pietatis adulterinum germen, deo exosum dogma, obauditur, ne vel meminisse nequissimorum execrabiliumque librorum in animum inducunt, praeterquam solum in serva hac ac mancipata divinae suo ipsa

D παύζουσαν, ἐν ἣ τὸ ἔμπαθὲς καὶ πρόσυλον τῶν περὶ γῆν στρεφο-
μένων καὶ ἰλυσπωμένων γῆρινον καὶ ἀλαζονικὸν καὶ ὑπερήφανον
προτανεύει φρόνημα. ἔνθα τὸ φίλαντον, τὸ φίλαρχον, τὸ φιλή-
δονον, τὸ φιλόδοξον, ἢ πάντων καταθυμίῳ ἀπόλαυσις, τὸ πάν-
των ἐθέλειν ἄρχειν καὶ μηδὲ πρὸς αὐτοῦ Θεοῦ ἄρχεσθαι, καὶ ἢ
τῆς ἀνθρωπίνης δόξης ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αἰσχύνης κτήσις καὶ περι-
ποίησις. ἔνθεν ἢ κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων ὕβρις καὶ τῆς ἐκ-
κλησίας ὁ διωγμός. ἐντεῦθεν κατακυριευόμενον ἢ τυραννούμενον
τὸ ὑπήκοον τοῖς ἐκείνων δόγμασι καὶ θελήμασι ὑποκύπτειν ἐκβιά-

P 509 ζεταί· ὧν ἕνεκεν τὸ ἔμψυχον κεχάλκευται καὶ ἐσχεδιάσται ὄπλον,
σχήματι μὲν τοῦ σωματοφυλακεῖν ἠθροισμένον, ταῖς δὲ ἀληθείαις
τοῦ ἐκπορθεῖν τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ καὶ ληΐζειν ἐπινενοημένον,
προφάσει τοῦ συμπεριγράφεσθαι τὴν Χριστοῦ θεότητα ἐν τῇ εἰ-
κόνι, παραληροῦντες· ὡς εἴ τις καὶ τὸ ἡλιακὸν δὴ τοῦτο καὶ
δισκοειδὲς σῶμα γεγραμμένον ἐν τινι τόπῳ, καθὼς ἐν τισιν ὄραται
γιγνόμενον, ὑποδείξειεν, ἔδογματίσεν ἂν καὶ τὴν τοῦ φωτὸς οὐ-
σίαν καὶ ἀγῆν συγγράφεσθαι καὶ περιγράφεσθαι ἢ πάντως ἐκ τοῦ
ἡλίου τὸ φῶς ἀποτέμεσθαι, ἢ πάλιν ἀκτῖνα ἡλίου εἴ ποὺ δένδρῳ

B προσβάλλουσαν ἴδιοι, ἐντμηθεῖν δὲ τὸ δένδρον, συνεγκοπήσεσθαι
καὶ τὴν ἀκτῖνα παραφρόνως ἐνομίσθη. καὶ μέντοι καὶ ἐπὶ πυρὸς

1 τὸ περὶ τὴν γῆν στρεφόμενον καὶ ἰλυσπώμενον P	4 κατα-
θύμιος P	6 αἰσχύνης μᾶλλον εἰπεῖν C
9 ἐκεῖθεν C	11 σχηματοφυλακὴν ἠθροισμένα P
10 Χριστοῦ add C	12 Χρι-
16 ἔδογματίσεν P	14 παραληροῦντες C
18 ἡλίου πρὸς δένδρον P	19 ἥδει, εἰ
ἐντμηθεῖν τὸ P	συνεγκοπήσεσθαι P

arbitratu ludo habente gente; in qua nimirum libido et terrenorum amor, in terra versari ac volutari, terrenus sensus, fastu tumens animus atque superbus vigent. ubi caecus ille ac carnalis sui amor; imperii, voluptatum, gloriae perdita cupiditas, cunctis ex animo frui, velle cunctis praeesse, nec ipsi deo subici velle; humanae gloriae, vel ut verius dicam, confusionis sollicitus animus ac ambitio. hinc quae adversus deum sanctosque contumelia iactatur, ac ecclesiae persecutio. hinc dominatu seu tyrannide oppressi subditi illorum doctrinis ac voluntatibus animum submittere coguntur; cuius rei gratia telum cuditur ac expeditur, eo quidem colore atque praetextu, ut congregata ac parta serventur, re vera autem ad expugnandam ecclesiam eamque populandam adinventum, quasi, ut illi delirant, Christi deitas in imagine circumscribatur; ac, si quis solare hoc corpus ac orbiculari figura in aliquo depictum loco ostendens, una quoque depingi ac circumscribi lucis substantiam ac fulgorem seu omnino abscindi a sole lumen putaverit; vel rursus qui solis radium arbori insidentem videns caesa arbore radium quoque excindi dementi sensu existimaverit. eadem et in igne aliisque

καὶ ἄλλων τινῶν διανοηθήσονται, ἵνα ἐνδίκως παρὰ παιδῶν παι-
ζόντων παιχθήσονται φρονοῦντες ἀσυνετώτερα. εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν
εἰρημένων οὔτε γίνεσθαι οὔτε ὀρᾶσθαι πέφυκεν οὔτε μὴν λέγεσθαι
χώραν ἔξει, πόσω μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἀπορρήτου καὶ θείας φύσεως ἢ
ἐπὶ τῆς ἀφράστου καὶ ἀνερμηνείτου Χριστοῦ οἰκονομίας ταῦτα
λέγειν ἢ ἐννοεῖν ἀδύνατα καὶ ἀνεπιχείρητα! οὐδὲ γὰρ σαρκούμενος
ἢ πάσχων ὑπὲρ ἡμῶν τῷ σώματι τοῦτο πέπονθεν, ἐπεὶ οὕτω γε
καὶ εἰ ἄνθρωπος τῶν καθ' ἡμᾶς εἰκονίζοιτο σώματι, ἀνάγκη καὶ C
τὴν ψυχὴν συνεικονίζεσθαι, ἢ πάντως τεθνήξεσθαι χωριζομένων·
τί γὰρ ἕτερον θάνατος ἢ χωρισμὸς ψυχῆς καὶ σώματος; ὁθεν ἐν
τούτοις φαίνονται προδήλως οὐδὲν ἦτιον ἀσεβοῦντες ἢ ἀμαθαί-
νοντες· οὐ γὰρ ἴσασιν ὅσον γραπτοῦ καὶ περιγραφτοῦ τοῦ τε γρά-
φειν καὶ περιγράφειν τὸ ἰδιάζον καὶ διηλλαγμένον, καὶ διὰ τοῦτο
φανακίζόμενοι ματαιολογοῦσι. ποῦ δὲ ὅλως σῶμα ἄγραφον ἢ
ἀπερίγραφον ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἤκουσται; ἢ πῶς ὁ τοῦ σώμα-
τος ὄρος καὶ λόγος σωθήσεται, εἰ μὴ ταῦτα ἔχοι; ὁ τοίνυν μὴ
δοξάζων γράφεσθαι ἢ περιγράφεσθαι τὸν Χριστὸν σώματι, ἢ ὅ τι D
ἔστι σῶμα οὐκ ἔγνω, ἔξ οὗ μὴδὲ δόξαν ὀρθὴν κέκτηται, ἢ γνοὺς
σῶμα καὶ ψυχὴν σῶζεσθαι παραιτεῖται. ὁ γοῦν ὁμολογῶν σῶμα
τὸν Χριστὸν ἀνεληφέναι ὅποιον τὸ ἡμέτερον, τοῦτο δὲ γραπτὸν

4 ἔξειν P 6 γὰρ add C 7 τούτων τι C 8 τῶν] τὸ P
ἀνάγκη om C 10 καὶ] ἀπὸ C 19 παρήτηται C, παρα-
παίει margo P

nonnullis ratio considerabitur, ut a pueris illusoribus iis merito illuda-
tur, qui maiore cunctis stultitia dementiaeque insaniant. si enim nec in
iis quae dicta sunt vel fieri vel videri comparatum est, at neque dici
locum habet, quanto magis in arcana divinaeque natura, sive in Christi
nullis verbis explicabili interpretabilique dispensatione, impossibilia
haec dictu aut cogitatu ac inconcessa? nam neque carnem sumenti aut
nostri gratia corpore morienti id ei evenit. alioqui ea ratione, cum et
ipsi corpore pingimur, una quoque animam pingi necesse esset, aut eo-
rum prorsus divortio mori. quid namque aliud mors quam animae cor-
porisque divortium ac seiunctio? quamobrem manifestum est in istis
non magis eos impietati litare quam deliros ac insulsos esse. non enim
norunt quantum intersit inter pictum et circumscriptum, quamque di-
versa haec suis quaeque rationibus existant. quamobrem hacce hallu-
cinatione vana loquuntur. ubi vero prorsus corpus ab omni aevo, quod
non pingatur aut circumscribatur, auditum est? aut quomodo corporis
definitio constabit atque ratio, nisi haec habuerit? qui ergo non existi-
mat pingi Christum corpore aut circumscribi, aut nescit corpus esse,
ex quo ipsum nec recte sentire liquet; vel qui corpus animamque inco-
lumem sciat, recusat dicere. qui itaque Christum dicit assumpsisse cor-
pus quale nostrum est ac humanum, cum humanum corpus pingi queat

ἀπέθανεν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νέφρων σφοδροτάτης ἀλγηδό- B
 νος· ὅς μικρὸν τι τῆς προκατασχούσης κακίας ὑπενδούς, ὅσον
 τοὺς ἐν εἰρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ἔξορίαις ἐλευθερίαν τε καὶ ἄνεσιν
 ὄνειρώδη φαντάζεσθαι, τὸ τοῦ προηγησαμένου δυσωνύμου καὶ
 δυσσεβοῦς ὑπέθαλπε θεοστυγῆς φρόνημα, καὶ ὁμοίως τῷ αὐτῷ
 περιεπάρη τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἀγκίστρῳ ἐξ ἀκροτάτης ἀλογίας καὶ
 ἀπαιδευσίας. ὅθεν ἐπὶ σιλεντίου ἔφη “οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν ἐρευνη-
 σάμενοι τῶν δογμάτων τὴν ἀκρίβειαν τὸν περὶ αὐτῶν εἰσπραχθή-
 σονται λόγον, εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐθέσπισαν· ἡμεῖς δὲ ἐν ᾧ εὐρο- C
 μεν τὴν ἐκκλησίαν βυθίζουσαν, ἐν τούτῳ καὶ διαμένειν προκρί-
 νομεν.”

2. Ἦν δὲ αὐτῷ παῖς ἐξ Εὐφροσύνης ὀνόματι Θεόφιλος,
 ὃν καὶ ἔστεψεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ. ἐθέσπισε δὲ ὡς μὴ ἔχειν
 τινὰ ἐπ’ ἀδείας κινεῖν λόγον περὶ εἰκόνων, ἀλλ’ ἐκποδῶν γενέσθω
 καὶ οἰχέσθω καὶ ἡ Κωνσταντίνου σύνοδος καὶ ἡ Ταρυσίου καὶ ἡ
 νῦν ἐπὶ Λέοντος γενομένη περὶ τῶν τοιοούτων ζητημάτων, καὶ σιγῇ
 βαθεῖα τῆς τῶν εἰκόνων μνήμης γενέσθω.

1 ἀλγηδότος τε καὶ ἀρρωστίας C 2 προκατεχούσης C 4 προη-
 γησαμένου] πρώην C 5 αὐτῷ — 7 ἀπαιδευσίας] αὐτῷ ἀμφι-
 βλήστῳ περιπαρίσις τῆς δεινῆς αἰρέσεως ἰχθύος δίκην τοῖς τῶν
 δογμάτων σαθροῖς καὶ ἀσεβέσιν ἐναπέθανεν ἐξ ἀκροτάτης ἀβελτη-
 ρίας τε καὶ ἀλογίας. ἀμύητος γὰρ σφόδρα καὶ ἀπαιδευτος ἐτύγ-
 χανεν· ἀμάθειαν γὰρ ἐκ πατρῴας ἀλογίας καὶ ἀπειροκαλίας ὥσπερ ἐλ
 ἀνὴν οὐσίαν κληρωσάμενος C 7 ἐπὶ λαοῦ δημηγορήσας φησὶν C
 8 τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων, αὐτοὶ καὶ τὸν C 10 τὴν ἐκ-
 κλησίαν εὐρομεν C διαφυλάττειν C 12 ἦν δὲ — 15 οἰ-
 χέσθαι] τοῦτο δὲ ἐπακριβοῦντες διαβεβαιούμεν ὡς μὴ θαρρεῖν
 τινὰ κατ’ εἰκόνων ἢ ὑπὲρ εἰκόνων παρησίαν κινεῖν τὴν γλώτταν,
 ἀλλ’ ἐκποδῶν ἔστω καὶ οἰχέσθω C 16 κροτηθεῖσα C

tusque est urinae difficultate laborans renumque vehementissimo dolore
 excruciat. is cum parum aliquid superioris malitiam temporis leniisset,
 hactenus solum ut qui carcere detenti essent, qui laboribus subacti, qui
 exsilio relegati, libertatem mitiorisque aliquid tractationis velut in somnis
 animo cogitarent, cum decessoris, ominosi hominis atque impii, exosam
 deo sententiam subocculte foveret, parique ac ille ratione dirae haere-
 seos unco ex summa rationis absentia ac imperitia transfixus esset.
 quamobrem habito conventu ait “sane ii qui nos praecessere, accuratam
 scrutati dogmatum sententiam, de illis quoque rationem reddituri sunt,
 num bene an male statuerint. nos autem, in quo ecclesiam incedentem
 accepimus, in eo et manere satius ducimus.”

2. Erat Balbo filius Theophilus nomine, ex Euphrosyna susceptus,
 quem et imperiali corona in magna donavit ecclesia. sanxit autem nulli
 liberum esse de imaginibus sermonem movere, sed ut facerent ac de
 medio fierent tum Constantini synodus tum Tarasii, ac quam nudius-
 tertius de istiusmodi quaestionibus Leo habuisset; altoque silentio ima-
 ginum memoriam damnavit.

P 511

3. Ἐφ' οὗ Θωμᾶς ὁ ἀντάρτης ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν ἀπύρας ἦδη, καὶ λαὸν ἀγροτώδη καὶ ἐλίμικτον προσυλλεξάμενος καὶ ἐπισυρόμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐκίνησεν, τῆς βασιλείας παρ' ἀξίαν ἐφιέμενος· ἐκ γὰρ τῆς Ῥωμαίων γῆς ὀρμώμενος, δυσγενῆς τε καὶ ἀφανῆς ὢν, πρὸς τὰ μέρη τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κων-5
 B σταντῖνον ἑαυτὸν μετονομάσας καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης. κἀντεῦθεν γέ τοι πολλοὺς τῶν βαρβάρων καὶ Χριστιανῶν ἀπατή-
 C Κωνσταντινούπολιν ἐπήει ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ στόλῳ μεγάλῳ, καθά-
 περ τι θηρίον ἀλλόκοτον καὶ πολύμορφον ποικίλον τε καὶ πολυκέ-10
 φαλον τὰ πολυειδῆ γένη τῶν ἐθνῶν ἀθροίσας καὶ οἷά τις ἄλλος Συναχηρεῖμ κατὰ τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ καθοπλισάμενος, ἐμεγαλ-
 αύχει τῶν ἐπομένων τῷ πλήθει καὶ κατηλαζονέυετο, μὴ ἀμίπαν, ὡς ἔοικε, νοήσας ὅτι οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ψευδῆς ἵππος 15
 εἰς σωτηρίαν καὶ κύριος διασκεδάξει βουλὰς ἐθνῶν, καὶ τὰ ἐξῆς. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ἡ πόλις οὐκ εἶχεν Ἐζεκιάν, εὐσεβῆ φημί
 C καὶ ἐνάρετον βασιλεῖα, ἀλλ' οὐ παρείδεν ὁ τοῦ παντὸς πρῦτανις

1 ἐκ add C 2 συλλεξάμενος P 3 παρ'] πανούργως καὶ
 παρ' C 5 ὢν om C 7 γέ τοι add C 8 ἐπήει τῇ
 Κωνσταντινουπόλει C 11 συναθροίσας καὶ ἀνειλημένους καὶ C
 14 νοήσας κατὰ πολλὴν ἀβελτηρίαν ὡς οὐ C 15 καὶ om C
 16 καὶ κύριος] ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. κύ-
 ριος C καὶ τὰ ἐξῆς] ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετεῖ
 βουλὰς ἀρχόντων· ἡ δὲ βουλή τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει C
 17 ἔσχεν C φημί om C 18 ἀλλ' οὐ παρείδεν] ἀλλ' οὐ τί που
 δια τὴν τοῦ κρατοῦντος ἐκ πολλῆς ἀγνωσίας καὶ ἀπροσεξίας πεφε-
 ναισιμένην καὶ διεφθαρμένην γνώμην τε καὶ πίστιν περιείδεν C

3. Eo imperatore Thomas in tyrannidem versus, ab Orientalibus iam ac Asiaticis profectus partibus, circumforanaeque ac commixtae plebis confecto exercitu, turbamque trahens, imperii cupiditate actus, ad quod nulla eius suppetere merita, Byzantium petit. Romano quippe propagatus sanguine, vir alioqui degener ac obscurus, ad Syriae partes adiens, Constantini sibi nomen adsciscit ac Irenes Augustae filii; qua arte ac fraude plurimis barbarorum ac Christianorum seductis, conflatoque ex diversis gentibus infinitae multitudinis exercitu, Cpolim invadit in turba gravi classeque numerosa, haud secus ac immanis quaedam multiformis varia ac multiceps bestia, diversi generis confertis nationibus, ac velut alius quidam Sennacherim adversus novam Ierusalem armis instructus, magnifice gloriabatur turba illi comite ac superbiebat, homo fastu plenus; nec illi prorsus, ut videtur, in mentem venit quod ita dictum per prophetam est (Ps. 32 16), "non salvatur rex per multam virtutem, nec gigas salvabitur in multitudine fortitudinis suae." et "fallax equus ad salutem." et "dominus dissipat consilia gentium," et quae sequuntur. quanquam enim etiam maxime urbs Ezechiam minime habebat, pium scilicet regem ac virtute praeditum, non tamen despexit

καὶ φιλόανθρωπος κύριος πολιορκουμένην τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ἔνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων ἔφη καὶ τότε "νῦν ἀναστήσομαι καὶ ὑπερῴσω τῆς πόλεώς μου καὶ τοῦ λαοῦ," οὐ δι' ἐμέ καὶ διὰ 5 Δαβὶδ τὸν δοῦλόν μου, ὡσπερ τότε καὶ νῦν φησὶν, ἀλλὰ δι' ἐμέ καὶ διὰ τὸν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ φόντα νιόν μου καὶ διὰ τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ, ἣν ἐξελεξάμην. (4) καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ δυσσεβοῦς Ἀχαάβ, τοῦ Σύρου πολλὰς μυριάδας κατ' αὐτοῦ συνειληχότος καὶ βρεθνομένου καὶ λέγοντος "εἰ ἐκποιήσει Σαμαρία παντὶ τῷ D
10 λαῷ τοῖς πεζοῖς μου," διέλυσε ῥαδίως εὐθὺς τοῦ τρισαθλίου βασιλέως ὁ φιλοικτίμων θεὸς τὸ ὄνειδος, "ἰδοὺ" λέγων, "ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος." ὅπερ καὶ γέγονεν, καὶ δὴ παραυτίκα δέδειχε καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις τὴν ἰδίαν ἰσχὺν καὶ τὸν Δαβὶδ ἀληθεύοντα "κύριος 15 κραταιὸς καὶ δυνατὸς, κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ." τῆς γὰρ συμπλοκῆς γενομένης δυοκαίδεκα τῶν ἀντιπάλων μυριάδας ὁ Ἰσραὴλ κατηκόντισεν. ἵνα δὲ κάκεῖνοι καὶ οὗτοι μάθωσιν ὡς θεήλατος P 512 ἡ πληγὴ, τῶν διαπιφευγόντων εἰς τινα πόλιν καταπεσὼν τὸ τεῖχος κατέχωσε χιλιάδας εἰκοσιεπτὰ.

1 πολιορκουμένον C, omissis τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ πάντως νῦν C	4 ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης οὐ C	5 ὡσπερ
— φησὶν] καθὼς εἶρηκε τηρικαῦτα πρὸ τῆς ἐνσάρκον οἰκονομίας C	8 συνειλοχότος?	9 παντὶ] ταῖς
6 διὰ ante τὸν om P	11 τὸ δέος, φάσκων ἰδοὺ ἐγὼ C	12 γνώσεις P
13 δέδοιχε τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀλλοτρίους P	14 τὸν ἱεροφάλην C	
16 γεγεννημένης C		

huiusce rerum universitatis moderator clementissimusque dominus urbem suam ac plebem obsidione cinctam; sed propter miseriam inopum et gemitum pauperum (Ps. 11 6), tunc quoque dixit (4 Reg. 20 6) "nunc exurgam, et protegam civitatem meam et populum meum," non propter me et servum meum David, quemadmodum tunc, nunc quoque ait; sed propter me, et qui natus est ex semine David, filium meum, et propter Ierusalem novam, quam elegi. (4) etenim impio Achaab rerum potiente, cum Syrus multas adversus eum conflasset myriadas, ac superbiens diceret "si sufficiet Samaria omni populo pedibus meis (3 Reg. 21 10)," confestim misericors deus ter quaterque miserabilis regis probrum facile dissolvit, dicens "ecce ego trado eum in manus tuas, et scies quia ego dominus (3 Reg. 21 13);" quod et factum est. statim namque formidabiles habuit necessarios pariter et alienos, suum ipsius robur ac vires; veracemque davidem ostendit, cum ait (Ps. 23 8) "dominus fortis et potens, dominus potens in praelio." conserto enim praelio centum viginti milia Israel profligavit. atque ut noverint utriusque pariter deo ultore illatam plagam, eorum qui fugerant quadam in urbe corruens murus viginti septem milia ruinis oppressit.

5. Ταύτην τοίνυν τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Σύρου καὶ τοῦ Ἀσσυρίου χρησάμενος καὶ ὁ ματαιόφρων Θωμᾶς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μᾶλλον δὲ Θεοῦπολιν, ἐφ' ἓνα χρόνον ἐπόρθει, τῶν πολιτῶν ἀνδρείως παραταττομένων καὶ τειχομαχοῦντων καὶ ναυμαχοῦντων· τὰς γὰρ πλείστας αὐτῶν ναῦς ἐπυρπόλησαν, καὶ τοὺς λογύδας τῶν πολεμίων αὐτῶν ἐτροπώσαντο. ὁ δὲ ἀμηχανία ληφθεὶς, τὴν πόλιν ἀφείς ἐπὶ τὴν Θράκην ἐχώρει, ταύτην ληϊζόμενος. λαφυραγωγῆσας οὖν αὐτὴν μετρίως, ἀλλ' οὐχ ὡς ἠλπίζεν, ἀλλ' **B** ὡς ἡ θεία πρόνοια παρεχώρει διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ὧν προσεδόκησεν. καὶ γοῦν οὐ μόνον εἰς ἐναντίωσιν **1** αὐτῷ παρέστη καὶ περιετρόπη καὶ ἀπέβη τὸ σπούδασμα, ἀλλὰ γε καὶ ὅπερ ἔχειν ἐδόκει καὶ κατεφαντάζετο κλέος τε καὶ σθένος, ἀπεγυμνώθη μικροῦ δεῖν καὶ διόλωλεν. (6) οἱ γὰρ πολῖται, ὡς εἴρηται, γενναίως τε καὶ σφοδρῶς ἀντιπαραταξάμενοι τῇ ῥοπῇ καὶ συμμαχίᾳ τοῦ κρείττονος, καὶ μετὰ τοιαύτης ἐλπίδος τειχο- **1** **C** μαχοῦντες καὶ πεζομαχοῦντες καὶ ναυμαχοῦντες ἀνδρικῶς καὶ καρτερῶς, ἔπαν σχεδὸν τὸ σαθρὸν αὐτοῦ φρούραγμα κατέλυσαν. τὰ γὰρ ὀχυρώματα ἐφ' ὧν πεποιθῶς ἀνοήτως ἄγαν ἐναβρύνετο καὶ κατεθροσύνετο, τὰς ναῦς αὐτοῦ λέγω, πυρπολήσαντες, καὶ τοὺς

1 Ταύτην — **9** παρεχώρει] τὴν τοίνυν βαρβαρικὴν ὄφρον καὶ ἀλαζονείαν τοῦ τε Ἀσσυρίου καὶ τοῦ Σύρου χρησάμενος καὶ Θωμᾶς ὁ ματαιόφρων, καὶ τὴν Κωνστ. — χρόνον ἐκπορθέσας, καὶ τὴν Θράκην δηώσας καὶ λαφυραγωγῆσας μετρίως καὶ οὐχ ὡς ὄνειροπολῶν ἀπεκαρᾶδοι, ἀλλ' — συνεχώρει **C** **11** τε καὶ ἀπέβη τὸ σπουδαζόμενον **C** **12** ὁ **C** τε add **C** **13** ὡς εἴρηται om **C** **14** ἀντιπαραταττόμενοι **C** **16** καὶ πεζομαχοῦντες om **C** **καρτερικῶς** **P** **18** ἃ **C** **19** λέγω δὴ τὰς πλείστους ναῦς πυρπ. **C**

5. Hoc itaque arrogantis animi fastu Syri illius et Assyrii demens quoque Thomas abusus, Cpolim (veriusque Theopolim ac dei urbem) annum unum expugnabat, cum cives strenue aciem opponerent, eque muris atque navibus pugnarent, hostiumque plerasque naves incenderent. quamobrem consilii inops Thomas, dimissa urbe, in Thraciam, eius praedas acturus, concessit. eam itaque ad certum modum populatus, non quantum ipse speraverat sed quantum providentia divina ob scelera nostra sinebat, nihil amplius effecit eorum quae animo destinata fore exspectabat. ac sane non solum in contrarium illi cessit verumque est atque evasis studium, sed et ea quam habere videbatur sibique ipse blandiebatur, claritate roboreque denudatus est: prope enim est ut perdidisse dicam. (6) cives namque, uti dictum est, fortiter valideque opposita acie, divino numine ac auxilio eiusceque generis spe, e muris, terra ac mari collatis signis, forti robore laborisque constantia, omnem fere eius putridam iactantiam ac superbiam elicere. munitionibus enim, quibus confisus stulte admodum superbiebat ac praefereciebat, eius inquam navibus ac classe igne succensis, hostiumque ac tribunorum lectis-

λογάδας τῶν πολεμίων καὶ στρατοπεδάρχας τροπῶσάμενοι, σκοτοδινία πολλή καὶ ἀμηχανία περιέσχε τὸν εὐρίπιστον καὶ κουφότατον Θωμᾶν. καὶ μὴν καὶ τὰς πολυμηχάνους αὐτοῦ καὶ πολυτρόπους ἐλεπόλεις πάσας, ἀκαταμαχήτους οὔσας, ὡς ᾤετο, καὶ 5 δυνσάλωτους, διέφθειραν καὶ κατέλυσαν εὐπετῶς ἄρδην. καὶ οὕτως ὁ μὲν οἶκος Δαβὶδ ἤγουν ἢ τοῦ Χριστοῦ πόλις ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο, ὁ δὲ οἶκος Σαοὺλ, τῶν πολεμίων τὸ στίφος, ἐπορεύετο καὶ ἡσθένει τῷ ὄντι, καὶ θεὸς ἐδοξάζετο. καὶ ἦν ἰδεῖν D ἐναργῶς ὄντως ἐπ' αὐτῷ πληρούμενον τὸ θάτερον λόγιον ἱερὸν, 10^ο καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ δειλίαν” καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ. ἔνθεν τοι καὶ οἱ τῆς πόλεως ἔψαλλον “οὔτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὔτοι ἐν ἵπποις” καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ. (7) ὁ δὲ θεὸς λόγος παρεγγυώμενος καὶ προειναγγελιζόμενος αὐτοῖς εὖ μάλα τὴν ἀθρόαν καὶ ταχίστην κατάπτωσιν 15 τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν ἀπεκρίνατο μόνον οὐχὶ λέγων “θαρσεῖτε, τέκνα, καὶ βοήσατε πρὸς τὸν θεόν· ἔσται γὰρ ὑμῖν ὑπὸ τοῦ ἐπαγαγόντος μνεῖα. ὁ γὰρ ἐπαγαγὼν ὑμῖν τὰ κακὰ ἐπάξει ὑμῖν τὴν αἰώνιον P 513 εὐφροσύνην μετὰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν.”

1 στρατοπεδάρχων P 3 Θωμᾶν om C καὶ μὴν] καὶ μὴν καὶ ἀλλὰ P πολυμ. καὶ πολυτρόπως ἐξευρημένας ἐλεπόλεις αὐτοῦ C 6 ἤγουν ἢ τοῦ] ἦτοι C 7 ἐκραταιοῦτο — ἡσθένει] τὰ ἡσθένει P 9 τὸ ἱερὸν λόγιον P 11 καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ] διήραπαρον πάντες et reliqua psalmi 88 42—44, nisi quod v. 43 τὴν δεξιάν τῶν θλιβόντων αὐτόν. C τοι καὶ] οὖν C 12 καὶ τὰ — ψαλμοῦ] ἡμεῖς δὲ ἐν — ἀνωρθώθημεν, e ps. 19 8 et 9, C 13 λόγος αὐθις παρεγγ. C 15 λέγων θαρσεῖτε] λέγων· τέκνα, μακροθυμήσατε τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ ἐπελθοῦσαν ὑμῖν ὀργήν. κατεδίωξε γὰρ σε ὁ ἐχθρὸς σου, καὶ ὄψη αὐτοῦ τὴν ἀπώλειαν ἐν τάχει, καὶ ἐπὶ τραχήλους αὐτῶν ἐπιβήση. θαρσεῖτε C 16 ἐπάγοντος P

simis fuis fugatisque, ingenti vertigine consilii ac anxietate instabilis ac Euripo similis levissimusque Thomae animus tenebatur. quin et subtilissimae artis multiplicisque eius omnes machinas, ipsas inexpugnabiles, ut quidem existimabat, expugnataeque difficiles, facile admodum ac expedite inutiles reddiderunt ac everterunt. atque in eum modum domus quidem David (dei scilicet civitas) ibat ac revera convalescebat, domus autem Saul, hostium caterva, ibat et infirma erat, deusque glorificabatur. ac plane videre erat clare in eo implere divinum oraculum, “destruxisti omnes sepes eius, posuisti firmamentum eius formidinem,” ac quae Psalmus reliqua habet. unde et oppidani psallebant “hi in curribus et hi in equis” et quae reliqua sunt. (7) divinus autem sermo ipse sponsor, ac quam repentinam citissimamque ipsorum hostis ruinam eis praenuntians, respondit, tantum non dicens “confidite, filii, et clamate ad deum. erit enim nobis ab eo memoria qui ultor existat. qui enim nobis invexit mala, is ipse cum salute sempiternam vobis adducit laetitiam.”

8. Ἐπεὶ οὖν ἀποκαμῶν ὁ τάλας καὶ πεπλανημένος ἀνοή-
 τως πολεμῶν καὶ ματαιοπονῶν, καὶ μάλᾳ δὴ ἀπογνοὺς ὡς τοῦ
 σκοποῦ διαμαρτήσας ἐκ διαμέτρου, καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶ
 κατόπιν προδήλως φερομένων ἡμέρα καὶ ἡμέρα· καὶ πρὸς τούτοις
 μαθῶν ὡς ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τοὺς Βουλγάρους εἰς συμμαχίαν
 κατ' αὐτοῦ προσεκαλέσατο, παραχρῆμα τὴν πόλιν ἐάσας κατ'
 αὐτῶν θᾶπτον ὄχητο. οὗς δὴ καὶ μαχεσάμενος καὶ πολλοὺς αὐτῶν
 διαφθείρας εἰς Ἀρκαδιούπολιν ἐαυτὸν ἀσφαλίξειται δῆθεν, κατὰ
 B τὴν πρόβασιν αὐτοῦ ἀσθένειαν καὶ ἐλάττωσιν ὑφορώμενος. ὅθεν
 οἱ περὶ αὐτὸν ἀισθόμενοι σαφέστερον τὴν τε δεινὴν οἰκείαν ἀπά-10
 ττην καὶ τῆς κενῆς ἐλπίδος ἀποτυχίαν καὶ τὴν ἐκείνου πλησιάζουσαν
 πανωλεθρίαν, ἤρξαντο κατὰ μικρὸν ὑποχωρεῖν καὶ ὑπορρέειν καὶ
 καταλιμπάνειν αὐτὸν ὡς μάταιον καὶ λαοπλάνον. (9) ὁ δὲ γε
 Μιχαὴλ ταῦτα μεμαθηκῶς ὑπὸ τῶν ἰδίων φίλων καὶ συγγενῶν
 προδοθέντα, αὐτίκα τῆς πόλεως ἐπέξελθὼν μετὰ πλείστης δυνά-15
 μεως πρὸς αὐτὸν ἐξώρμησε. καὶ δὴ περικαθίσας βραχὴν τινα
 καιρὸν καὶ τοῦτον ἀμογητὶ χειρωσάμενος, καὶ τὸν τροχῆλον αὐτοῦ
 C κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν πεπατηκῶς, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐ-
 τοῦ χεῖρας καὶ πόδας καὶ οὕτως ἀνασκολοπίσας, κατέπανσε τὸν ἐν
 τρισὶν ἔτεσι δι' αὐτὸν κατάρξαντα καὶ διαρκέσαντα χαλεπὸν καὶ 20
 δύστηνον ἐμφύλιον πόλεμον.

1 ἀνόητα C
 βασιν ἀσθένειαν
 20 αὐτοῦ C

3 αὐτῶ] αὐτῶν αὐτῶ P
 αὐτοῦ C
 21 δύσοιστον C

8 τὴν κατὰ πρόσ-
 14 ὑπὸ — προδοθέντα om C

8. Quandoquidem igitur fatiscens scelestus homo atque miser, seductusque mentis suae rationibus, insulse pugnans inanique conatu laborans ac spe defectus, quippe ex diametro frustratus proposito, ipsisque manifeste rebus illi retro quotidie provenientiibus; ac praeterea ubi cognovit Michaelē imperatorem adversa sibi corrogasse Bulgarorum auxilia, confestim relicta urbe in eos impetum vertit, quos et pugna aggressus, multaque eorum data strage, Arcadiopolim tuto se praesidio recipit, nimirum suas processu vires diminutum iri imbecillioresque fore timens. quare etiam partiarii clarius cognoscentes tum immanem suam execrationem tum inanem frustratam spem, nec procul esse supremum viri exitium ac profligationem, coeperunt paulatim recedere seque subducere ac defluere, illumque ut hominem vanum et blateronem populi seductorem relinquere. (9) his porro Michael cognitis, nempe proditum Thomam ab amicis ac propinquis, statim urbe egressus cum ingentibus copiis in eum impetum dedit; atque ad breve obsidens tempus, nulloque labore eius potitus, ac collo antiquo more dediticiis calcato manibusque ac pedibus truncatis, inque eum modum palo affigens, trium annorum molestum miserumque civile bellum, arrepti ab eo imperii causa conflatum productumque, sopivit.

Ἀσχολουμένου δὲ Μιχαὴλ πρὸς τὸν ἀντάρτην Θωμᾶν, καὶ τῇ πρὸς τοῦτον φροντίδι παντὸς ἄλλου καταφρονοῦντος, Κρήτη καὶ Σικελία καὶ δὴ καλούμεναι Κυκλάδες νῆσοι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς περιηρέθησαν ἐξ Ἄφρων τε καὶ Ἀράβων, λαβόντων ἀρχὴν 5 ἄρτι πρῶτον διὰ τὰς τοῦ λαοῦ ἁμαρτίας καὶ τὴν τῶν κρατούντων δυσσέβειαν καὶ ταπεινοῦν καὶ ὑπὸ χεῖρα σφῶν ἄγειν τὰ τῶν Χριστιανῶν πράγματα.

10. Ἐν τοῦτοις οὖν ὄντων καὶ οὕτω τῶν πραγμάτων δια- D
κειμένων Μιχαὴλ μὲν ἐκ δυσουρίας καὶ τῆς τῶν νεφρῶν ἀλγη-
10 δόνος κακῶς ἀπηλλάγη τοῦ ζῆν., διεδέξατο δὲ τὴν ἀρχὴν ἀντ'
αὐτοῦ Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εὐφρο-
σύνης.

Β Α Σ Ι Λ Ε Ι Α

Θ Ε Ο Φ Ι Λ Ο Υ .

15 Τῷ ἐνιαυτῷ ἀπὸ τοῦ κόσμου ἑξάκισ χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ εἰκο-
στῷ ἕκτῳ, τῆς δὲ θείας συρκώσεως ωκς', ἐβασίλευσεν Θεόφιλος P 514
ἔτη ιβ', ὁ νέος Βαλτάσαρ καὶ παραβάτης καὶ θεομισῆς καὶ τῶν
ἀγίων εἰκόνων ὑβριστῆς καὶ καθαιρέτης καὶ βέβηλος. ἡ δὲ μήτηρ

1 Ἀσχολουμένου — 11 Εὐφροσύνης om C 3 δὴ] δὴ αἱ?
15 Τῷ — 17 ὁ νέος] μετὰ δὲ Μιχαὴλ ἐβασίλευσε Θεόφιλος υἱὸς
αὐτοῦ ὁ νέος C 17 καὶ παραβάτης om C 18 εἰκόνων
om C βέβηλος ἔτη ιβ' μηνος γ', καὶ ἀπέθανε δυσεντερικῶς C,
omissis ἡ δὲ — p. 791 19 ἀκλιζόμενος.

Interim vero dum Thomae tyranno Michael incumbit eique curam negotio addicit, aliis omnibus in neglecto habitis, Creta et Sicilia, ac quas vocant Cyclades insulas, ab Afris ac Arabibus Romanae subductae sunt dicioni, cum iam primum ob peccata populi ac imperatorum impietatem Christianorum res deprimere suaeque eas facere dicionis occipissent.

10. Sic igitur eoque statu se rebus habentibus, Michael urinae difficultate renumque dolore male exstinguitur: succedit vero imperio, eius loco, Theophilus filius cum matre Euphrosyna.

I M P E R I U M

T H E O P H I L I .

Ἄννο mundi 6326, divinae incarnationis 826, imperator Theophilus annos duodecim, novus ille Baltasar et praevaricator ac deo exosus, sanctarumque imaginum contumeliosus destructor ac profligator, homo profanus. eius mater Euphrosyna in subiecta omnia mittens themata ac

αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστείλασα ἐν πᾶσι τοῖς θέμασιν ἤγαγε κόρας εὐπροσώπους πρὸς τὸ νυμφοστολῆσαι Θεόφιλον τὸν υἱὸν αὐτῆς. ἀγαθοῦσα δὲ πάσας ταύτας ἐν τῷ παλατίῳ εἰς τὸ λεγόμενον Μαρ- γαρίτου τρικλίνιον δέδωκε τῷ Θεοφίλῳ χρυσοῦν μῆλον, εἰποῦσα “εἰς ἣν ἀρεσθῆς, ἐπίδος τοῦτο αὐτῇ.” ἦν δὲ τις ἐξ εὐγενῶν ἐν 5

- B** αὐταῖς κόρη, ὀνόματι Εἰκασία, ὠραιοτάτη πάντων ἦν ἰδὼν Θεό- φιλος καὶ ὑπεραγασθεὶς αὐτὴν τοῦ κάλλους ἔφη ὡς ἄρα διὰ γυ- ναικὸς ἐρρῆν τὰ φαῦλα. ἡ δὲ μετ’ αἰδοῦς πως ἀντέφησεν “ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα.” ὁ δὲ τῷ λόγῳ τὴν καρ- δίαν πληγείς ταύτην μὲν εἶασεν, Θεοδώρα δὲ τὸ μῆλον ἐπέδωκεν, 10 οὔση ἐκ Παφλαγόνων. στέφει Θεοδώραν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, στεφθεὶς καὶ αὐτὸς ἅμα αὐτῇ ὑπὸ Ἀντωνίου πατριάρχου καὶ τῷ τοῦ γάμου καὶ τῷ τῆς βασιλείας στέφει, τῇ ἁγίᾳ πεντηκοστῇ. κάκειθεν προῆλθεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος πολλοῖς τὸν πατριάρχην ἅμα τῷ κλήρῳ καὶ τῆς 15
- C** συγκλήτου. ἡ δὲ Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα μονὴν κατε- σκεύασεν, εἰς ἣν καὶ ἀποκειραμένη, ἀσκοῦσα καὶ φιλοσοφοῦσα, τῷ θεῷ μόνῳ ζῶσα διετέλεσε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς. ἡ καὶ συγγράμματα αὐτῆς πλεῖστα καταλέλοιπεν, τὸ “κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις” καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου τὸ τετραώδιον 20 “ἄφρων γηραλέε” καὶ ἄλλα τινά. ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελθοῦσα τοῦ παλατίου ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς, ᾗ ἐπώνυμον τὰ Γάστρια, ἡσύχασεν.

15 τῇ συγκλήτῳ? an τοῖς τῆς συγκλήτου?

23 ἡ om P

dicionis loca puellas oris decore formosas adduxit, ut ex iis Theophilo filio nuptiarum foedere sponsa adiungeretur. congregatis illis omnibus in palatio, quod Margaritae triclinium vocant, dedit illa filio malum aureum, dicens “illi trades cuius forma placuerit.” erat vero inter eas ex nobilibus sata puella nomine Icasia, longe formosissima. qua visa Theophilus, eiusque nimium quantum gratiam stupens ac speciem, “a muliere” inquit “emanarunt mala.” reponit illa subverecunde et cum pudore “sed et res meliores a muliere exuberant.” is animo offensus sermonis licentia, ea relicta, malum Theodorae dedit, ex Paphlagonum gente. coronat Theophilus Theodoram in oratorio S. Stephani, ipse una cum ipsa nuptialibus corollis donatus ab Antonio patriarcha, donatque Augustali corona in sancta pentecoste. tumque in magnam ecclesiam processu habito multis magnifice patriarcham et clerum senatumque accipit. Icasia vero imperii spe frustrata monasterium extruxit, in quo etiam composita, religiosaque palaestra merens ac philosophans, deo soli vivens in finem usque vitae perseveravit. quae et ingenii sui plurima reliquit monumenta, in quibus illud est “domine, in multis peccatis;” magni item sabbati tetraodiam illud “insipiens vetule,” aliaque nonnulla. imperatoris vero mater Euphrosyna, sponte relicta aula, in suo monasterio, cui Gastriae nomen, sanctiori ritu privatam vitam egit.

2. Ἐποίησε δὲ ἵππικὸν Θεόφιλος, καὶ προσέτιυξε τῷ Χα- D
 μαιδράκοιτι Λέοντι τῷ πρωτοβεστιαρίῳ αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸ πολυ-
 κάνδηλον τὸ ἐν τῇ σφαιγῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος ξίφει διακοπέν.
 τοῦ ἵππικοῦ δὲ τελεσθέντος προσεκαλέσατο πᾶσαν τὴν σύγκλητον
 5 ἐν τῷ λεγομένῳ Καθίσματι, καὶ τὸ πολυκάνδηλον ἔξαγαγὼν καὶ
 ὑποδείξας αὐτοῖς ἔφη “ὁ εἰς ναὸν κυρίου εἰσερχόμενος καὶ χριστὸν
 κυρίου φονεύων τίνος ἔστιν ἄξιος;” ἡ δὲ σύγκλητος ἀποκριθεῖσα
 ἔφη “ἄξιος θανάτου ἔστιν, ὧ δέσποτα.” καὶ εὐθὺς ἐκέλευσε
 τοὺς σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν Λέοντα ἀνελόντας τὸν
 10 ὕπαρχον κατασχεῖν καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν τῇ σφενδόνη ἀπο-
 τεμῆν, πολλὰ προβαλλομένους καὶ λέγοντας ἄδικον εἶναι τὴν κρί- P 515
 σιν· καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ πατρὶ σου συνηγωνισάμεθα, ὧ βασιλεῦ,
 οὐκ ἂν αὐτὸς ἤρξας. καὶ δὴ οὕτως ἐπ’ ὄψει πάντων τὰς κεφα-
 λὰς ἀπειμήθησαν, προσχῆματι μὲν ὡς εἰς ναὸν κυρίου τετολμη-
 15 κότων ποιήσασθαι τὴν ἀναίρεσιν, τῇ ἀληθείᾳ δὲ ὡς τὸν συναιρε-
 σιωτὴν αὐτοῦ καὶ ὁμόφρονα εἰς ἀσέβειαν ἀποκτείναντες. εἶχετε
 γὰρ ὁ ἀλιτήριος τῆς ἐκείνου Θεοστυγοῦς αἰρέσεως, καὶ τῆς εὐσε-
 βείας ἀπέχετο, τῶν δὲ εἰκότων τὰς μὲν κατασπῶν τὰς δὲ ἀνο-
 ρύτων, καὶ τοὺς ἐπ’ εὐλαβείᾳ μοναχοὺς ἔξορίζων καὶ αἰκίζό-
 20 μενος.

3. Ἐφ’ οὗ καὶ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πόλιν αὐτοῦ τοῦ B
 αἰλιτηρίου καὶ τυράννου μετὰ πολλῆς δυνάμεως οἱ Σαρακηνοὶ πα-

18 δὲ εἰκ.] τε εἰκ.?

21 αὐτοῦ om C

22 οἱ add C

2. Indictis Circensibus Theophilus iubet Leonī Chamaedraconi
 protovestiarario suo, multifidum ut candelabrum afferat, quod in Leonis
 Armenii caede fuerat gladio conscissum. actis Circensibus senatum
 omnem ad se convocat in locum quem Sessum vocant. productoque
 candelabro ac illis ostenso, quaerit “qui in templum domini ingressus
 Christum domini peremit, qua dignus poena est?” respondit senatus
 “domine, reus mortis est.” moxque praefecto iubet ut eos, qui cum
 Michaele patre suo Leonem sustulerant, tentos in Circi funda capite
 plectat, multa licet obiectantes, dicentes iniustam esse sententiam.
 “non enim” aiebant, “imperator, nisi patri tuo essemus auxiliati, tu in
 throno sedisses.” inque eum modum sub omnium oculis capite plexi
 sunt, eo quidem praetextu quod in templo domini ausi essent caedem
 patrare, re vera autem iccirco quia haeretica pravitate sodalem, pari-
 que ad impietatem sensu, nece sustulissent. adhaerebat enim scelestus
 homo deo exsecrabili illius haeresi et a pietate abhorrebat; qui nimirum
 inaginum alias evelleret alias effoderet, monachosque pietate claros
 exsilio multaret ac verberibus aliisque cruciatibus dehonestaret.

3. Illo imperatore, in scelestissimi eius tyrannique patriam urbem
 irruptione facta, Saraceni cum ingentibus copiis, inventa illa fortiter

ραγεόμενοι, καρτερώς ὠχυρωμένην ἐυρόντες καὶ κατασφαλισμένην
 πάνυ καὶ ὑπὸ στρατηγῶν πενήκοντα φρουρούμενην μετὰ τῶν λο-
 γάδων καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν, καὶ ταύτην δι' ἡμερῶν ἐ'
 Ἀυγούστῳ μηνὶ ἐκπορθήσαντες καὶ δορυάλωτον εἰληφότες ἤχμα-
 λώτευσαν καὶ ἀπέκτειναν λαὸν ἄπειρον. ἀλλὰ μὴν καὶ πλήθη 5
 πλοίων αὐτῶν ἐξεληθόντα τὰς Κυκλάδας νήσους ἠρήμωσαν καὶ τὴν
 C Κρήτην καὶ τὴν Σικελίαν παρέλαβον. καὶ ψυχὸς πολὺ γέγονε,
 καὶ χειμῶν ἀγριώτατος καὶ δριμύτατος, καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς, καὶ
 αἴερος ἀνχμοὶ καὶ δυσκρασίαι καὶ ἀνωμαλῖαι, καὶ σεισμοὶ φοβεροὶ
 καὶ ἐπάλληλοι, τὴν ἄμετρον ἀπελέγχουσαι τοῦ ἄρατοῦντος μοχθη- 10
 ρίαν καὶ κακουργίαν. εἰς τοσαύτην γὰρ ἀφιλοθείαν καὶ ἀπόνοιαν
 ἐξώκειλεν ὁ ἄθεος, ὡς καὶ τὴν τοῦ κοπρωνύμου καὶ τῶν θηριω-
 νύμων χαλεπὴν καὶ μυσαρωτάτην αἴρεσιν διαδεξάμενος καὶ ἀνα-
 καινίσας, ὡς μηδὲν ἤττων ὑφθῆναι τῆς ἐκείνων δυσσεβείας καὶ
 παροιρίας τυραννίδος τε καὶ ἐμβροτησίας ὁ πεφρακισμένος καὶ 15
 D ματαιόφρων. ἐπεὶ οὖν τῇ αὐτῇ συσχεθεὶς τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων
 καὶ παλαμναίων ἀπάτη καὶ παραπληξία τε καὶ οἰστρηλασία, τῶν
 ἐκ Μανιχαϊκῆς μανίας καὶ Ἀρειανικῆς λύσσης ὠρμημένων, πάλιν
 διωγμὸν καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς ἐκκλησίας ὡσαύτως ἐπανετείνατο.

1 καρτερικῶς P 2 πενήκοντα] ἡ' C 4 τοῦ ἀυγούστου
 μηνὸς C ἠχμαλωτίσθη καὶ ἀνηρέθη Χριστιανῶν πλήθος
 ἄπειρον, καὶ ἡ πόλις ἐκαύθη καὶ καταρριπώθη C 5 ἀλλὰ
 — 6 Κυκλάδας] ἐαυτῶν ἐξεληθόντες τὰς Κυκλάδων P 8 ἀγριώ-
 ταν καὶ δριμύτατον C, omissis καὶ χειμῶν 12 ὁ ἄθεος ὡς
 om C καὶ θηριωνύμων P 13 καὶ ἀναδεξάμενός τε C
 14 ἤττων margo P ἐκείνου P 18 ὀρμημένων πά-
 λαι C

munita ac valde propugnaculis tuta, bellique ducum ac tribunorum quin-
 quaginta praesidio fulta, cum lectae militiae viris horumque ordinibus,
 dies quindecim obsessa mense Augusto ac expugnata vique subacta ac
 captivata infinitae multitudinis militares viros plebemque occidere. na-
 vibus egressi Cyclades insulas devastavere, Cretamque ac Siciliam suae
 dicionis fecere. fuit et ingens frigus, hiemsque saevissima ac asperissima,
 famesque valida; aeris quoque lenitates et aestus ac intemperies et in-
 aequalitates, tremendi item terrae motus ac pene continui; quae omnia
 in immensum provectam imperatoris pravitatem et nequitiam redarguendo
 essent. eo enim vir impius impietatis proiectaeque dementiae delapsus
 est, ut et Copronymi et Leonis (sic quasi ex bestia ducto nomine)
 gravem impurissimamque exceperit haeresim ac instauraverit; ut nihil
 illius impietati ac bacchationi tyrannidique ac stupori seductus homo de-
 mentisque animi cedere visus sit. quandoquidem enim eodem ipso im-
 piorum illorum scelestissimorumque errore et stupore oestroque teneba-
 tur, ex Manichaico ortum furore Arianicaque rabie, persecutionem ipse
 quoque pari ratione in ecclesiam intendit.

4. Τούτῳ τῷ μισοθέῳ μᾶλλον εἰπεῖν ἢ Θεοφίλῳ προσέφυγε Θεόφοβος ὁ Πέρσης ἅμα τῷ πατρὶ αὐτοῦ, μετὰ Περσῶν χιλιάδες δεκατέσσαρες, οὓς διένειμεν ἐν τοῖς θέμασι κατασκηνώσας καὶ εἰς τούρμας ἀποκαταστήσας, αἱ μέχρι τοῦ νῦν λέγονται
5 τούρμαι Περσῶν· αὐτὸν δὲ τὸν Θεόφοβον εἰς ἀδελφὴν Θεοδώρας P 516
Ἀγούστης γαμβρὸν ἐποίησατο.

5. Φιλόκοσμος δὲ ὢν ὁ αὐτὸς Θεόφιλος κατεσκεύασε διὰ τοῦ ἄρχοντος τοῦ Χρυσοχόου λογιωτάτου πάνν ὄντος καὶ συγγενοῦς Ἀντωνίου πατριάρχου τό τε Πενταπύργιον καὶ τὰ δύο μέγιστα
10 ὄργανα ὀλόχουσα, διαφόροις λίθοις καὶ ἔλοις καλλένυς αὐτά, δένδρον δὲ χρυσοῦν, ἐν ᾧ στρουθοὶ ἐφεζόμενοι διὰ μηχανῆς τινὸς μουσικῶς ἐκελάδουν. ἐκαινούργησε δὲ καὶ τὰς βασιλικὰς στολὰς ὁ βασιλεύς, ἀνανεώσας καὶ χρυσοῦφάντους κατασκευάσας τοὺς B
λεγομένους λώρους καὶ τὰ λοιπὰ πάντα.

15 6. Δικαιοσύνην τε κοσμικὴν προσποιούμενος ὁ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν πλέον ὑπὲρ τοὺς πρόην βασιλεύσαντας ἀδικήσας, προσελθούσης αὐτῷ γυναικὸς χήρας ἐν Βλαχέρναις (ἔθος γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκεῖσε ἀπέρχεσθαι) καὶ βοησάσης ὡς ἀδικοῖτο παρὰ τοῦ τῆς
20 Ἀγούστης ἀδελφοῦ Πετρωνᾶ δρουγγυρίου τῆς βίβλης ὄντος· ἔνθοι γὰρ τὰ ἐαυτοῦ οἰκήματα τοῖς κτίσμασιν οἷς καινουργεῖ, καὶ τὰ ἐμὰ σκοτίζει καὶ εἰς τὸ μηδὲν εἶναι ποιεῖ, ἅτε χήρας οὔσης

1 Τούτῳ — p. 799 17 ἐπιφοιτήσεις om C

4. Huic (Misotheum potius dicam, dei osorem, quam quod contrarium sonat, Theophilum) Theophobus Persa una cum patre profugus accessit, cum quattuordecim Persarum milibus. susceptos ille distribuit, sedesque per themata provincialibus adlegens assignavit ac ordinibus contribuit; hactenusque nomen retinent, ac Persarum turmae audiunt. ipsum vero Theophobum, data uxoris sorore in coniugem, sibi affinem fecit.

5. Cum ornatus elegantiaeque amans esset idem Theophilus, per aurificinae principem, virum summe eruditum atque solertem Antoniiique patriarchae propinquum, Pentapyrgium quod vocant fabricatus est, duoque maxima organa auro solida, diversis capillis tortisque ornata. auream item arborem, in qua insidentes aviculae ex quadam machina musicae cantillabant. sed et imperiales vestes et paludamenta instauravit imperator, renovans auroque texta fabricans quae vocant Lora ac reliqua omnia.

6. Iustitiam, quae saeculi usu est, praetexens, vir scilicet qui fidem ac pietatem supra eos qui pridem imperium tenerant maiori iniuria laeserit, accedente ad eum muliere vidua in Blachernis, (moris enim illi erat eo proficisci) ac clamante iniuria se affici a Petrona Augustae fratre, excubiarum drungario: "exaltat enim aedes suas novis aedificiis, quae molitur, meisque tenebras obducit, ut iam mihi inutiles

καταπεφρονημένης.” και παρεθὺ ἀπέστειλεν Εὐστάθιον κραι-
στορα ἐπίκλην Μοναχόν, ἐν τῇ Ὀξείᾳ οἰκοῦντα, σὺν Λέοντι τῷ
C Συμβατίῳ καὶ Δημητρίῳ τῷ Καμουλιανῷ, ἰδεῖν εἰ τὴν γυναῖκα
ἀδικεῖ τὸ καινουργηθὲν οἶκημα· οἱ καὶ ἀπελθόντες, καὶ θεασά-
μενοι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν, καὶ βεβαιωθέντες ὡς ἀληθῆ εἰσὶ τὰ
παρὰ τῆς γυναικὸς ῥηθέντα, ὑποστρέψαντες ἀνήγγειλαν τῷ βα-
σιλεῖ. καὶ ἐπ’ ὕψει τοῦ βασιλέως ἐλεγχθεὶς παρ’ αὐτῶν ὁ αὐτὸς
Πετρωνῆς, ἐκδυθεὶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ τύπτεται τὰ νῶτα σφο-
δρῶς. ὠρίσθη δὲ ὁ τε κραιστωρ καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς ἀπελθεῖν καὶ
ἐκ θεμελίῳ ἐκδαφίσαι τὰ τοιαῦτα οἰκοδομήματα καὶ τῇ γυναικὶ
1 παραδοῦναι.

D 7. Οὗτος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον, ὃ ἐπίκλην Μωσηλέ, ἀν-
δρεῖον ὄντα καὶ ῥωμαλέον εἰσεποίησατο γαμβρὸν εἰς Μαρίαν τὴν
ἡγαπημένην αὐτῷ θυγατέρα, ποιήσας αὐτὸν πατρίκιον, μετ’ ὀλί-
γον δὲ καὶ μάλισταρον. εἶτα ὑπολήψεις τινὰς ἐπ’ αὐτῷ σχὼν ὡς
1 ὀρεγομένῳ τῆς βασιλείας, στρατηλάτην καὶ δοῦκαν τῆς Σικελίας
ἐξέπεμψεν. οἷα δὲ φθόνου ὠδίνοντος, Σικελοὶ τινες ἀνελθόντες
διέβαλλον τοῦτον βασιλεῖ ὡς τὰ μὲν τῶν Χριστιανῶν Σαρακηνοῖς
προδίδωσι, κατὰ δὲ τῆς βασιλείας σου μελετᾷ. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ
τεθνηκυίας Μαρίας τῆς πεποθμημένης τῷ βασιλεῖ θυγατρὸς, τὴν
P 517 μὲν λάρνακα ταύτης ἐξ ἀργύρου ἐκόσμησε, καὶ τόμον ἐλευθερίας
τοῖς προσφεύγουσιν ἐπ’ ἐγκλήματί τινι τέθεικεν· ὄνπερ ἄγυρον
μετὰ ταῦτα Λέων ὁ βασιλεὺς ἀνείλετο ἐκ τοῦ τάφου. (8) ὁ δὲ

faciat, quippe quae contempta vidua sim.” actutumque Eustathium
quaestorem cognomento Monachum, in Osia degentem, cum Leone Sym-
batio et Demetrio Camuliano mittit inspecturos num nova aedificia vi-
duae aedibus praeter ius fasque officerent. abeuntes itaque, visaque
istiusmodi iniuria, compertoque vera esse quae a muliere dicta erant
atque obiecta, cum reversi essent, imperatori renuntiarunt; convictusque
ab eis Petronas in oculis imperatoris, detractis vestibus, acriter dorso
caeditur. statutum vero est ut quaestor receptoresque particulares seu
custodes, abeuntes, solo tenuis eiusmodi aedes eruerent et mulieri
traderent.

7. Alexium Armenium cognomento Musele, virum forti robore ac
strenuum, locata ei Maria praedilecta filia in generum ascitum, patri-
cium creavit ac brevi post etiam magistrum. postmodum vero, quod in
suspicionem venerat affectati imperii, et quasi in ipsum aliquid molire-
tur, magistrum militiae ducemque Siciliae praefectum a se amandavit.
qualia vero parit invidia? Siculi quidam ascendentes apud imperatorem
calumniam instruunt, quasi res Christianorum Saracenis prodat et ad-
versus imperatorem res novas moliat. inter haec vivis exempta Maria
desideratissima Theophili filia, eius urnam argento exornavit, tomumque
libertatis posuit ac immunitatis, qui ad eam quovis crimine confugerent.
argentum postea Leo imperator e sepulcro abstulit. (8) porro Theo-

Θεόφιλος Θεόδωρον τὸν ἐπίσκοπον τὸν λεγόμενον Κρίθινον ἐν τῷ
 καιρῷ τῆς διαβολῆς Ἀλεξίου ἐν τῇ πόλει τυχόντα προσκαλεσόμενος,
 καὶ δοὺς τὸ ἴδιον φυλακτόν, ἀπέστειλεν εἰς Σικελίαν δοῦναι λόγον
 ἀπαθείας τῷ Ἀλεξίῳ καὶ ἀγαγεῖν ἐν τῇ πόλει πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ
 5 ἀπελθὼν καὶ τῇ προσοῦσῃ αὐτῷ συνέσει πείσας Ἀλέξιον ἤγαγε πρὸς
 τὸν βασιλέα. ὃν ὁ βασιλεὺς ὡς ἀντάρτην τύψας ἔθετο ἐν τῷ δεσμο- B
 τηρίῳ, δημεύσας πᾶσαν τὴν περιουσίαν . . . ἀνέθηκεν Ἀλεξίῳ
 εἰπὼν ὅτι δι' ἐμοῦ πάντα πέπονθας τὰ δεινά. καὶ τοῦ βασιλέως
 κατὰ τὸ ἔθος εἰς Βλαχέρνας ἀπελθόντος προλαβὼν ἔστη ἔνδοθεν
 10 τοῦ θυσιαστηρίου ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἱερατικὴν στολὴν ἡμφιεσμένος·
 καὶ τοῦ βασιλέως τῇ σωλέα πλησιύσαντος ἅμα τῇ συγκλήτῳ φωνῇ
 μεγάλη ἐφώνησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος “ἐντεινε καὶ κατενοδοῦ καὶ
 βασιλεὺς ἐνεκεν τίνος, ὃ βασιλεῦ;” αἰδεσθεῖς οὖν ὁ βασιλεὺς τῇ
 συγκλήτῳ ἔφη “ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης.” C
 15 ὁ δὲ “καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοί, ὅτι δοὺς ὑπόγραφον λόγον Ἀλε-
 ξίῳ δι' ἐμοῦ οὐκ ἐφέλαξας τοῦτο;” ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς ἐλεγχθεῖς
 τοῦτον τοῦ θυσιαστηρίου βιαίως ἐξήγαγεν, καὶ πληγὰς αὐτῷ οὐ
 μετρίας ἐπιθεῖς ἐξώρισεν, οὐ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ μόνον,
 ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μαθεῖν αὐτὸν τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ σέβε-
 20 σθαι καὶ τὴν αὐτοῦ δυσσέβειαν διαβάλλειν. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐν τῇ
 μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παραγινομένου, καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτὸν ὄνει-
 δίσαντος, αὐτὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἤγαγε μετὰ παρακλήσεως. τοῦ D

philus Theodorum episcopum, Crithinum dictum, tum in urbe versantem
 cum Alexius calumnia appetitus est, accersens, traditaque cruce pecto-
 rali, in Siciliam misit, qui iuratum immunitatis fidem Alexio praeberet
 et ad imperatorem in urbem reduceret. profectus ille, ac qua praeditus
 erat prudentia ingeniique sagacitate persuaso Alexio, dictoque ei au-
 diente, ipsum ad imperatorem adduxit. imperator mox reversum, quasi
 molitum tyrannidem ac rebellem, verberibus affectum vincitumque, omni
 eius publicata substantia, in carcerem compegit. tum Theodorus Alexio
 “in causa sum quod dira haec omnia patiaris.” profectoque ex more ad
 Blachernas imperatore, iter ipse occupans, intra sacri tribunalis locum
 stola sacerdotali indutus stetit, iamque prope imperatore ad solem sti-
 pante senatu accedente exclamavit magna voce archiepiscopus (Ps. 44 5)
 “intende, prospere procede et regna; quorsum, imperator?” ille se-
 natum reveritus “propter veritatem” inquit “et mansuetudinem et iusti-
 tiam.” cui Theodorus “ecquaenam vero tua iustitia, qui cum Alexio
 iuratum fidem per me dederis, nihil tamen servaveris?” imperator re-
 prehensionem non ferens, eaque ira accensus, ipsum violenter e sacro
 altaris loco expulit, nec mediocribus plagis impositis exsilio relegavit;
 nec ea duntaxat ratione quod ab eo reprehensus esset, sed quod etiam
 colere eum ac venerari sacras imagines eiusque impietatem traducere in-
 audierat. haud multo post vero, cum imperator in magnam ecclesiam
 venisset ac patriarcha rem ei probro obiecisset, archiepiscopum facti

δὲ ἀνάξιον ἑαυτὸν τῆς ἱερῶσύνης κρίναντος δι' ἃ πέπονθεν, ὁ βασιλεὺς οἰκονόμον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πεποίηκεν. καὶ Ἀλέξιον τοῦ δεσποτηρίου ἐξέβαλεν, ἀποδοὺς αὐτῷ καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἔχων αὐτὸν ἐν τιμῇ.

9. Ἦν δὲ καὶ Μανουὴλ ὀνομασιτότατος στρατηλάτης πάντων τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ, τιμώμενος παρὰ τοῦ βασιλέως. οὗτος Μύρωνι συμβαλὼν λόγους τινάς, λογοθέτη τε ὄντι τοῦ δρόμου καὶ πενθερῷ τοῦ Πετρωνᾶ, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ ὑπὸ Βασιλείου P 518 ὑποβολῇ Μύρωνος ὡς τῆς βασιλείας ὀρέγεται, καὶ ἐμελετᾶτο δεινὰ κατ' αὐτοῦ. Λέων δὲ ὁ πρωτοβεσιτάριος ὑπὲρ τοῦ Μανουὴλ προϊστάμενος καὶ φροντίζων διεβεβαιούτο τῷ βασιλεῖ ὡς ψευδῆ εἰσὶ τὰ κατ' αὐτοῦ λεγόμενα. ἃ μαθὼν Μανουὴλ, καὶ τὴν ὄργην τοῦ βασιλέως καὶ διαβολὰς ἐκκλίνων, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελεθὼν μέχρι Πυλῶν καὶ τοῖς δημοσίοις ὀχθήμασιν ἐπιβάς ἀπῆλθε φυγὰς μέχρι τῶν κλεισούρων Συρίας, τὰς τῶν ἵππων ἰγνύας ἐκκόπτων. 1 ἐδήλωσέ τε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ταῦτα, ὡς βασιλεὺς ὄργην ἐκφεύγω, B καὶ εἴ γε μὴ καταναγκάσῃτέ με τὴν ἐμαντοῦ πίστιν καταλιπεῖν, προσφεύγω ὑμῖν. εἰ οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις προσδέχεσθε με, λόγον ἀπαθείας μοι ἀποστείλατε. οἱ δὲ τοῦτο μεγάλην χαρὰν δεξάμενοι, λόγον ἀπαθείας ἀποστείλαντες, προσεδέξαντο ὡς βασιλεῖα Pw-2 μαίων. (10) τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀθυμία γέγονεν, καὶ βουλὴν ἐποιεῖτο μετὰ Ἰωάννου συγκέλλου περὶ τούτου. ὁ δὲ εἶπεν "εἰ προθύμως βούλει τὸν Μανουὴλ προσελ-

veniam petens reduxit. cumque is indignum se sacerdotio iudicaret ob ea quae passus erat, imperator oeconomum fecit magnae ecclesiae, Alexium quoque e carcere eiecit. restituta ei omni ablata substantia, virum in pretio habens.

9. Erat vero etiam Manuel fama clarissimus inter omnes Asiaticos tribunos ac belli duces, quem carum imperator haberet. is consertis nonnullis sermonibus cum Myrone cursus publici logotheta et Petronae socero, imperatori a Basilio delatus eiusdem Myronis suggestione, velut qui imperium affectaret atque in eum mala moliretur. Leo vero proto-vestiarius, Manuelis defensione suscepta deque eo sollicitus, imperatori affirmabat falsa esse quae de illo dicerentur. quibus Manuel cognitis, iramque imperatoris ac calumnias declinans, clam urbe egressus usque ad Pylas, publicisque curribus invecus, ad Syriae usque clusuras excisis equorum poplitibus profugit. significavitque haec Agarenis, fugere se imperatoris iram, ac si suam fidem non cogant deserere, ad ipsos profugere. itaque si ita hisque me condicionibus suscipitis, fidem mihi immunitatis mittite. illi vero rem laeti suscipientes, missa securitatis fide, haud aliter ac imperatorem Romanum ipsum reciperent. (10) quo cognito imperator ingenti maerore mentisque angustia concidit, habitoque cum Ioanne syncello ea de re consilio ait ille "si vere ex animo

θεῖν, ὃ βασιλεῦ, αὐτὸς ἐγὼ ἕτοιμος τοῦτο ποιῆσαι, χρήματα λαβὼν καὶ πρὸς τὸν ἀμερουμνῆν σταλείς ὡς δῆθεν τοὺς ἐν εἰρκῆ καὶ δεσμοῖς ἐπισκευόμενος, ἔχων καὶ ἐνυπόγραφον λόγον παρὰ τῆς σῆς βασιλείας, ὃ πείσω τὸν Μανουὴλ εἰς ὄψιν ἔλθεῖν. δοκῶ δὲ τοῦτο πράξειαι τῷ ἐνυπογράφῳ λόγῳ τῆς βασιλείας σου καὶ τῇ C ἐμῇ πειθοῖ καὶ τῇ ἐκείνου εὐσεβείᾳ καὶ τῷ εἰκὸς εἶναι τῆς πατρίδος ἐραῦν." ὁ δὲ βασιλεὺς πάμπολλα χρήματα καὶ δῶρα πρὸς τὸν ἀμερουμνῆν δούς αὐτῷ ἀπέστειλεν. (11) ὁ δὲ εἰσελθὼν μετὰ πολλῶν χρημάτων καὶ κόσμον παντοίων, ὥστε καὶ τοὺς Ἀγα- ρηνοὺς ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτοῦ ἐκπλαγῆναι, [ὅς] τὰ δεσμοτήρια ῥογιέσας καὶ τὸν πρωτοσύμβουλον θεασάμενος ἠδυνήθη καὶ λά- θρα συνομιλῆσαι τῷ Μανουὴλ καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸν ἐνυπόγραφον D λόγον καὶ τὸ φυλακτὸν τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ μὲν τοῦτο πράξας ὑπέστρεψεν, ἀναγγέλλας τῷ βασιλεῖ ὅσα διεπράξατο· ὁ δὲ Μα- νουὴλ ἔξαιτήσας τὸν ἀμερουμνῆν τοῦ ἐξελθεῖν κατὰ ἔθνος τινὸς πολεμίου αὐτοῖς ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ λαβὼν τὸν τοῦ ἀμε- ρουμνῆ υἱὸν καὶ λαὸν πλεῖστον ἀπῆλθε καὶ νίκην μεγάλην εἰργά- σατο. καὶ τούτῳ ἐν μείζονι τιμῇ ὑπὲρ τὸ πρῶτον καθίσταται, καὶ πάντα ἦν αὐτὸς παρὰ τῷ ἀμερουμνῆ δυνάμενος. (12) ὄθεν ἔχων φροντίδα πολλὴν τοῦ ἐξελθεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ, μετὰ καιρὸν τινα εἶπε πρὸς τοὺς δυνάστας τοῦ ἀμερουμνῆ ὅτι ἐάν μοι τὸν υἱὸν τοῦ P 519 ἀμερουμνῆ καὶ λαὸν παρέξετε, ἐξελθὼν ὑποτάξω τὴν Ῥωμανίαν.

Manuelem redire cupis, o imperator, mihi in parato est ut tibi id ipse praestem. ita nimirum si acceptis pecuniis a te ad amerunnem mittar, quasi invisurus eos qui in carcere ac in vinculis agunt, subscriptum tuae maiestatis diploma securitatis habens, quo Manueli suum ad te accessum suasurus sum. arbitror autem id me praestiturum, tum tuae maiestatis subscripta securitatis fide, tum mea ipsius suasionem, ipsaque illius pietate, et quod par sit illum patriam amare." imperator itaque quamplurimis ad amerunnem datis pecuniis ac muneribus emisit. (11) ingressus ille cum multis pecuniis, omnisque generis ornata suppellectili ac cultu, adeo ut Agareni quas conferebat opes stupore admirarentur. elargitus itaque in eos qui in carcere essent munera, ac protosymbulo coram salutato, clam etiam cum Manuele sermonem miscere potuit, eique subscriptam imperatoris securitatis fidem crucemque ipsius pectoralem contradere. quibus ille peractis reversus est, nuntians imperatori quaecunque ipsi gesta essent. porro Manuel oblata amerumne petitione, ut liceret ei adversus gentem quandam iis infensam exire, voti compos effectus est. assumptoque amerumnae filio longeque copioso exercitu, profectus, ingenti potius victoria est; quo facinore in maiori quam prius habetur pretio; nec quicquam erat quod apud amerunnem eius gratia non posset. (12) cum itaque gravi cura teneretur ut ad Romanam dicionem se reciperet, post elapsam aliquod tempus ait ad amerumnae proceres "si mihi amerumnae filium ac copias praeberitis, expeditione suscepta Romanam vobis subiiciam dicionem." quo illi cum

οὐ δὲ τῷ ἀμερουμνῆ εἰπόντες αὐτὸν ἀπέστειλαν. ὁ δὲ ἐλθὼν πλησίον τοῦ θέματος τῆς Ἀνατολῆς, προσκαλεσάμενος τοὺς ὑποχείριους αὐτοῦ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀμερουμνῆ ὡς δῆθεν διακινήσων καὶ κνηγήσων, πόρρωθεν τῶν πολεμίων γενόμενος, περιπλακείς τῷ νύμφῳ τοῦ ἀμερουμνῆ καὶ καταφιλήσας αὐτὸν εἶπεν ὅτι ἐγὼ μὲν ἀπέροχομαι πρὸς τὸν βασιλέα μου καὶ τὰ ἴδια, μηδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ προτιμήσας πατρίδος καὶ συμφυλετῶν· σὺ δὲ μετὰ τῶν σῶν, **B** ὡς μηδὲν δεινὸν πείσεσθε ὑποπτεύοντες παρ' ἡμῶν, ἄπιθι πρὸς τοὺς σοὺς;" καὶ οὗτος μὲν οὕτω μετὰ δακρύων καὶ αἰσχύνης ὑπέστρεψεν· ὁ δὲ Μανουήλ ἐχώρει πρὸς τὸν βασιλέα, προαποστείλας αὐτῷ τὸν μηνύοντα. (13) ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὸν μηνυτήν ὡς μεγάλων ἀγαθῶν ἄγγελον ἀποδεξάμενος χροῖμασί τε καὶ ἀξιώμασιν ἐφιλοτιμήσατο, καὶ τὸν Μανουήλ, ὡς ἄξιον ἦν, ὑπέδεξάτο, μάγιστρον εὐθὺς καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ποιησάμενος, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀναδεξάμενος.

14. Τούτοις ἐπαρθείς ὁ βασιλεὺς ἐξῆλθε μετὰ Μανουήλ **C** καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ εὐπετῶς τήν τε Ζάπετρον καὶ τὸ Σαμόσατον, πλούτῳ κομῶν καὶ δυνάμει τότε διὰ τὸν ἀμερουμνῆν ἐκεῖθεν εἶναι, παραλαβῶν ἐπάνεισι τῇ νίκῃ καὶ τοῖς λαφύροις γαυρούμενος, καὶ ἐλθὼν μέχρι τοῦ Βρύαντος προσέταξεν οἰκοδομηῆσαι παλάτιον καὶ παραδείσους φυτεῦσαι καὶ ὕδατι ἀγαγεῖν· ἃ καὶ γέγονεν. ἐκεῖθεν δὲ ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν τὰ λάφυρα ἐθριύμβευσεν, ἵππικὸν ποιή-

amerumne communicato consilio ipsum dimiserunt. Manuel vero prope accedens ad Anatolicum thema, convocatis subditis suis ac amerumnae filio, quasi nimirum castra moturus et venaturus, cum ab hostibus iam procul factus esset, circumfusus amerumnae filio ac eum exosculatus ait "ego quidem ad meum imperatorem et ad propria abeo, quippe cui nihil in vita carius sit patria meaeque gentis hominibus. tu vero cum tuis, omnis mali a nobis securus, ad tuos abscede." ac quidem ille eum in modum cum lacrimis ac pudore reversus est: Manuel vero ad imperatorem venit, praemisso qui eius adventum annuntiaret. (13) imperator eum qui fuerat destinatus, ut qui magnorum illi bonorum nuntius esset, susceptum pecuniis ac dignitatibus liberaliter accepit. Manuelem item, uti dignum erat, suscipiens, magistrum statim ac scholarum domesticum praefecit, atque eius liberos ex sacro baptisate suscepit.

14. Eo successu elatus imperator, cum Manuele et senatu omni que exercitu adversus Saracenos profectus est; facili negotio captis Zapetro et Samosato, quod oppidum tum divitiis ac potentia florebat, quippe amerumnae patria, victoria ac manubiis se magnifice iactans ac superbiens, reversus est. veniensque Bryantem usque, aedificari Palatium, hortosque plantari, atque aquas deduci, praecepit: quod et factum est. inde urbem petens, ac spolia triumpho traducens, exhibitisque

σας καὶ τὸ πρῶτον βαῖον παιξας, ἄρματι λευκῷ μὲν ἐποησάμενος, χρώματι δὲ τῷ βενέτῳ ἀμφιασάμενος, καὶ νικήσας ἐστεφανώθη, τῶν δῆμων ἐπιβοώντων “καλῶς ἦλθες, ἀσύγκριτε φακτονάρη.”

5 15. Τοῦ δὲ πατριάρχου Ἀντωνίου τελευτήσαντος ἀντ’ αὐτοῦ χειροτονεῖται Ἰωάννης ὁ σύγκελλος, ἃν εἶπω ὁ νέος Ἰάννης καὶ Ζαμβρῆς, βεβοημένος ἐπὶ τε μαγείαις καὶ λεκανομαντεῖαις καὶ πάσῃ ἀσεβείᾳ· ὅς ὄργανον ἐπιτήδειον εὐρεθὲν τῆς τοῦ βασιλέως ἀσεβείας τε καὶ ῥοπῆς αὐτῷ πάντα πρὸς ἀπώλειαν ἐργάζετο. 10 καὶ ὃν ᾧδινε μὲν κατεῖχε δὲ βασιλίσκον τῆς ἀσεβείας ὁ βασιλεὺς ἐξέροηξε καὶ ἀπέτεκε, τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀναχρίσθαι προστάξας P 520 ἢ ἀπαλείφεισθαι.

16. Οὗτος ὁ Ἰαννῆς πρὸ τοῦ ἄστειος οἴκημα ἐκ λίθων λαξευτῶν κατασκευάσας, ὃ Τροῦλος μέχρι νῦν ὀνομάζεται, διὰ 15 τινων θυσιῶν ὠμίλει τοῖς δαίμοσι καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ μέλλοντα διεσῆμαινεν. ὃ δὴ καὶ ἀνοίκητον ἔμεινεν διὰ τὰς ἐν αὐτῷ γενομένας τότε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις.

17. Διὰ τοῦτο σύμμαχον τοῦτον καὶ συνίστορα ἔχων Θεόφιλος τῆς αὐτοῦ αἰρέσεως, ὁ δεύτερος Νεκτεναβῶ τὸν ῥηθέντα 20 Ἰωάννην, μᾶλλον δὲ Ἰαννῆν, τὸν πατριάρχην ἢ μανδριάρχην, τὸν νέον ὕντως Ἀπολλώνιον ἢ Βαλιάμ, ἐν τοῖς καθ’ ἡμᾶς χρόνοις

18 Διὰ — 20 μανδριάρχην] Συμμόστην καὶ σύμμαχόν τε καὶ συνίστορα ἔχων τῆς αἰρέσεως ὁ δεύτερος Νεκτεναβῶ τὸν προρηθέντα Ἰαννῆν πατριάρχην, μᾶλλον δὲ ματριάρχην καὶ δαιμονάρχην, τὸν νέον C

Circensibus, ac ipse primo munere ludens, albis investus equis, atque Veneto indutus colore, cum victor exisset, coronatus est, acclamantibus factionibus, bene fausteque venisti, omni maior comparatione, factio-
narie.

15. Antonio autem patriarcha vivis exempto, eius loco ordinatur Ioannes syncellus, ut dicam novus Iannes et Zambres, celebri homo fama, magicis artibus et divinationibus ex pelvi omnique impietate. is nimirum organum idoneum eius, quo imperator laborabat, impietatis, inque rem impetus, omnia illi ad certum interitum efficiebat. ac quem parturiebat quidem, continebat tamen impietatis regulum, imperator edidit peperitque, iubens sacras imagines oblini, seu aboleri.

16. Hic Iannes exstructa in urbis vicinia ex quadrato lapide aedificula (Trullus hodieque vocatur), sacrificiis cum daemonibus consuescens imperatori quae futura essent denunciabat. manserunt aedes illae inhospitae ob daemonum per haec tempora in illis frequentiam.

17. Propterea adiutorem illum et conscium suae haereseos habens Theophilus, alter ille Nectanebo, eum quem dicebant Ioannem, quin immo Iannem, patriarcham illum et mandriarcham, novum vere Apollonium sive Balaam, nostris temporibus malo fato ortum, ex pelvi divi-

- B** κακῶς ἀναφανέντι λεκανόμαντιν καὶ πάσης Θεοστρυγοῦς πράξεως καὶ τερατείας δεινὸν ὑποφήτην· ὕφ' οὗ καὶ τὰ γράμματα παιδευθεὶς ὁ εὐρύπλοτος καὶ δόλιος ὑπηρέτης δόκιμος ἀχθίστων πραγμάτων καὶ τοῦ διαβόλου ἐπιτήδειον ὄργανον γέγονεν. οὗς ἂν ἐνδίκως ὁ Θεὸς λόγος ἐπαράσσειται σχετλιαστικῶς, φάσκων "οὐαὶ 5 αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάιν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαάμ μισθοῦ χάριν ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ καὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν." ἐφαρμόσειεν δ' ἂν αὐτῷ μάλα εἰκότως καὶ τὰ τοῦ ὁμοτρόπου Ἰουλιανοῦ παρὰ 10
- C** τῇ Θεολόγῳ στηλιτευόμενα γλώσση· σφόδρα γὰρ ἐμφορῆς ἐναπέφηνε καὶ εἰς μηδὲν ἀπεικικῶς τῆς ἐκείνου κακουργίας καὶ δυστροπίας. ἔφη γοῦν "πῶς μὴ δακρύσω τὸν ἄθλιον; πῶς μὴ πλεόντων δεδιωγμένων τοὺς προσδραμόντας, πλεόν δὲ τῶν ἀτομολησάντων εἰς τὴν κακίαν θρηνήσω τὸν συναρπάσαντα; μᾶλλον δὲ 15 τοῖς μὲν οὐδὲν δεινὸν τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ παθεῖν, ἀλλὰ καὶ πάντων μακαριστότατον, οὐκ ἐκείθεν μόνον ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐντεῦθεν εὐδοξίαν καὶ παρρησίαν, ἣν διὰ τῶν κινδύνων ἑαυτοῖς ἐχαρίσαντο.
- D** τοῖς δὲ προοίμιον τῶν ἀπειλουμένων ἄπερ ἤδη πεπόνθασι· καὶ βέλτιον ἦν αὐτοῖς, εἰ ἐνταῦθα μακρότερόν ἐκολάσθησαν, ἢ τοῖς 20

3 ὁ] καὶ ὑπονοθωθεὶς ὁ C δέλιαιος C ἀχθίστων πραγμάτων add C 7 χάριν om C 8 καὶ om C 10 δ' ἂν add C 13 μὴ πλεόν δ. C 16 μηδὲν P

num, omnisque deo exosae actionis praestigiarumque solertem interpretem; a quo etiam doctus literas instabilis homo ac dolosus, probatus minister idoneumque diaboli organum exstitit. quod merito divinus sermo miserabiliter deplorando fecit, dicens (Iud. 11 et 16) "vae eis, quia in via Cain ingressi ambulabunt, et errore Balaam mercedis causa effusi sunt, et contradictione Core perierunt. isti sunt murmuratores, queruli, iuxta concupiscentias suas ambulantes in seductionibus suis." congruant illis iure optimo et quae sunt Iuliani, iisdem moribus viri, quibus eum theologica lingua liberaliter sugillat ac carpit. valde enim ei similis eluxit, nec quicquam diversum atque abhorrens ab eius malitia miraque pravitate habens. ait itaque (Orat. 3, quae 1 in Iulian. p. 67 et 74) "quomodo non infelicem lacrimis prosequar? nec eos magis qui manus dederunt seseque abduci passi sunt, quam qui persecutionem sustinuerunt? magis vero eos lugebo qui ipsi sponte ad malitiam transfugerunt, quam qui vi quadam abrepti sunt. quin immo illis quidem nihil grave ac dirum, quod Christi causa passi sunt, sed quod est omnium beatissimum. non ea solum ratione, sed et propter illam, quae inde est, claritatem ac gratiam, cuius per pericula sibi illi auctores exstiterunt. contrariis vero ea quae iam passi sunt, initia sunt eorum quae illis eventura mala intentantur; meliusque illis erat, si in hac vita diutius puniti essent, quam quod futuri aevi iustis iudiciis sunt reser-

ἐκεῖ δικαιοκριτηρίοις ἐταμιεύθησαν. καὶ γὰρ ὥσπερ τὸν χαμαι-
 λέοντι λόγος παντοῖον γίνεσθαι ῥαδίως καὶ πάσας μεταβάλλειν
 χροιάς πλὴν μιᾶς τῆς λευκότητος, οὕτως καὶ κεῖνος πάντα ἦν καὶ
 ἐγένετο Χριστιανοῖς πλὴν ἡμερότητος· καὶ ἦν λίαν ἀπάνθρωπον
 5 αὐτῷ τὸ φιλάνθρωπον, καὶ τὸ πιθανὸν βίαιον, καὶ ἀπολογία τῆς
 ἀγριότητος ἢ χρησιότητος. ὁθεν λεκτέον πρὸς αὐτόν, εὐηθέστατε
 καὶ ἀπαιδευτότατε τὰ μεγάλα, σὺ κατὰ τοσοῦτου κλήρου καὶ τῆς
 οἰκουμένης ἀνέστης, σὺ κατὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ θυσίας P 521
 τοῖς σοῖς μίσμασι, σὺ κατὰ τοῦ τὸν κόσμον καθαιρόντος αἵματος
 10 τοῖς σοῖς μιαινοῖς αἵμασιν; σὺ μετὰ Ἡρώδην διώκτης, καὶ μετὰ
 Ἰούδαν προδότης, πλὴν ὅσον οὐκ ἀγχόνη τὴν μετάνοιαν ἔδειξας
 ὥσπερ καὶ κεῖνος, καὶ χριστοκτόνος μετὰ Πιλάτον, καὶ μετὰ Ἰου-
 δαίους μισόθεος, ὁ τῶν ἁγίων ὑβριστής. Ἰεροβοάμ σε εἰπεῖν
 οἰκειότερον, ἢ Ἀχαάβ τὸν Ἰσραηλίτην, τοὺς παρανομιωτάτους,
 15 ἢ Φαραὼ τὸν Αἰγύπτιον, ἢ Ναβουχοδονόσορ τὸν Ἀσσύριον; ἢ
 πάντα ταῦτα συνελόντες ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὀνομάσωμεν, ἐπεὶ καὶ
 τὰς πάντων κακίας φαίνεσαι εἰς σεαυτὸν συλλεξάμενος, Ἰεροβοάμ
 τὴν ἀποστασίαν, Ἀχαάβ τὴν μαιφονίαν, Φαραὼ τὴν σκληρό- B
 τητα, Ναβουχοδονόσορ τὴν ἱεροσυλίαν, πάντων ὁμοῦ τὴν ἀσέ-
 20 βειαν. (18) ποῦ εἰσὶν αἱ θυσίαι καὶ τελευταὶ καὶ τὰ μυστήρια;
 ποῦ σφάγια φανερά τε καὶ ἀφανῆ; ποῦ τεράστια προγνώσεως καὶ
 σημεῖα ἐγγυστριμύθων; ποῦ αἱ κατὰ Χριστιανῶν μαντεῖαι καὶ

8 ἀντέστης C
 ραντος C
 19 ἅμα P

ἐκκλησίας καὶ om C
 12 Πιλάτον P

9 σοῖς add C
 17 εἰς ἑαυτὸν φαίνεται C

vati. etenim quemadmodum ferunt chamaeleonem quidvis facile imitari
 nullosque non colores suscipere, uno duntaxat excepto candore, sic et
 ille omnia erat atque fiebat Christianis, excepta duntaxat mansuetudine
 ac clementia. unde his verbis a nobis compellendus est. hominum stul-
 tissime valdeque inscientissime, tu adversus tantam hereditatem ac ter-
 rarum orbem insurrexisti? tu adversus Christi ecclesiam et hostiam
 piaculis? tu adversus mundi piacularem sanguinem impuris tuis cruori-
 bus? tu post Herodem persecutor et post Iudam proditor (unum abest
 quod non laqueo poenitentiam fecisti, sicut et ille) ac cum Pilato Chri-
 sti occisor, cumque Iudaeis dei osor, iniurius sanctorum violator. Iero-
 boamne dicere convenientius an Achab Israelitem, scelestissimos homi-
 num? Pharaonem Aegyptium an Nabuchodonosorem Assyrium? aut
 uno verbo cuncta haec unum eundemque appellaverimus, quando etiam
 omnium vitia ac noxas in templo collegisse videris, Ieroboami apostasi-
 am, Achabi cruentam caedem, Pharaonis obdurationem, Nabuchodonoso-
 ris sacrilegium; omnium simul impietatem. (18) ubi sunt sacrificia
 et consecrationes et mysteria? ubi victimae, tum manifestae tum quae
 in tenebris atque obscurae? ubi praescientiae portenta et gastrimytharum
 signa? ubi adversus Christianos vaticinia et combinationes? abie-

ἀπειλαί; οἴχεται πάντα, διέψευσται, διερρήνη. ὄναρ ἐφάνη τῶν
 ὑσεβῶν τὰ κομπύσματα. ἔπεσε Βάλ, συνειρήθη Δαγών. οὐκέτι
 οὐ μὴ εἴπωσι τῷ μωρῷ ἄρχειν. καὶ νῦν ταῦτα μικρὰ τοῖς ἀθλίοις
 C ἴσως. ἔσται δὲ καιρὸς ἥνικα ὄψομαι τοὺς ἔμους ὑβριστὰς καὶ τὸν
 μέγαν τούτων καθηγητὴν ἀποκλειομένους τὴν ἑαυτῶν κακίαν, 5
 ὅτε πᾶσα κρίνεται καὶ βασανίζεται κακία καὶ πονηρία.”

19. Τούτων δὲ οὕτως πραττομένων παρά τε τοῦ βασι-
 λέως καὶ τοῦ συμμύστων αὐτοῦ φατριάρχου, Ἀραβες μετὰ δυνά-
 μειως πολλῆς κατὰ Ῥωμανίας ἐξήρσαν, ὃ δὲ βασιλεὺς ἅμα τοῖς
 πρόσφυξι Πέρσαις καὶ τοῖς τάγμασι καὶ Μανουὴλ δομειστικῶ κατ’ 10
 αὐτῶν ἐχώρει. καὶ συμβολῆς γενομένης ἤττήθη ὁ βασιλεὺς, καὶ
 μέσον εἰσηλθε τῶν Περσῶν, ὑπ’ αὐτῶν περισωθῆναι ὑπολαβών.
 D Μανουὴλ δὲ ὡς ἔγνω περισκοπῶν μέσον τῶν Περσῶν τὸν βασιλέα
 ὄντα, αὐτοὺς δὲ βουλομένους τοῖς Ἀραβι τοῦτον προδοῦναι καὶ
 δι’ αὐτὸν καταλλαγῆναι αὐτοῖς, διασχίσας μέσον αὐτῶν καὶ τοῦ 15
 χαλινοῦ τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως λαβόμενος ἐξήλασεν ἄκοντα τοῦ-
 τον ἐξάγων, αἰσχύνῃ ἡγούμενος οὐ καθεκτὴν Ῥωμαίοις, εἰ τὸν
 βασιλέα Ῥωμαίων Ἀραβες αἰχμάλωτον λάβωσιν. ὃ δὲ βασιλεὺς
 τῷ δέει τοῦ καθεστηκότος ἐκστὰς προσρῆναι πάλιν τοῖς Πέρσαις
 ἠβούλετο. ὃ δὲ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνέτεινεν ὡς πατάξων αὐτόν. 20
 ὃ δὲ φοβηθεὶς καὶ ἄκων συνκείμετο, μόλις διασωθεὶς. κακέθηεν

1 διερρήνηεν C 2 ἐπὶ βεσελεήλ C 3 οὐ om C 5 κακίαν
 — πονηρίαν] κακίαν καὶ πονηρίαν P 6 ὅτε — κακία add C
 7 Τούτων — p. 810 16 κατέθηεν om C

runt omnia, falsa deprehensa sunt, defluerunt. insomnium visae sunt
 impiorum gloriations et iactantiae. cecidit Bel., contritus est Dagon.
 non iam amplius stulto dicturi sunt ut praesit imperio. et nunc parva
 haec miseris forte: erit autem tempus, cum mihi contumeliosos ac iniu-
 rios horumque magnum antistitem ac ducem visurus sum deplorantem
 suam ipsius pravitatem et malitiam.”

19. Interim dum haec ita ab imperatore eiusque symmysta pa-
 triarcha geruntur, Arabibus cum ingentibus copiis in Romanam effusis
 dicionem, imperator una cum Persis perfugis et ordinibus ac Manuele
 domestico adversus eos procedit. conserta pugna victus est imperator;
 mediosque Persas subit, per eos praestandam sibi salutem existimans.
 Manuel dum circumquaque lustrans in medio Persarum imperatorem con-
 stitutum cognovit, velleque eos ipsum Arabibus prodere, eaque ratione
 eos sibi conciliare, perruptis iis mediis, apprehensoque equi imperatoris
 freno, ex eorum cuneo invitum expulit, nempe nihil ferendum Romanis
 dedecus existimans, si Romanorum imperator ab Arabibus captus sub
 iugo mitteretur. verum imperator prae timore sanis animi rationibus
 delectus ad Persas rursus elabi nitentur. in quem Manuel arrecto gla-
 dio quasi percussurus minabatur. imperator terrore actus invitusque

ὑποστρέφει ἐν τῷ Δορυλαίῳ μετ' αἰσχύνης καὶ ἥττης πολλῆς. ὁ δὲ Μανουήλ ἐν τῷ πολέμῳ τρωθεὶς καὶ νοσήσας ἐτελεύτησε, πολ- P 522
 λὰς ἀνδραγαθίας κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐνοτησάμενος. τὸ δὲ σῶμα
 αὐτοῦ ἀποκομισθὲν ἐτέθη ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τοῦ
 5 Μανουήλ, σύνεγγυς τῆς κινστέρνης Ἀσπαρος.

20. Καὶ εὐθὺς διαβολαὶ κατὰ Περσῶν πρὸς τὸν βασιλέα,
 καὶ ἀπειλαὶ κατὰ Θεοφόβου ὡς ἀντάρτου καὶ προδότου καὶ δυσμε-
 νοῦς. ἃ μαθὼν Θεόφοβος τοὺς Πέρσας ἀναλαβὼν κατήλθεν ἕως
 Σινώπης, καὶ ταύτην παραλαβὼν κατεῖχε τυραννικῶς. ὅπερ γινούσ
 10 ὁ βασιλεὺς καὶ ἐν μεγάλῃ λύπῃ γενόμενος (ἐδεῖδει γὰρ μὴ πως
 παραρροῦσι τοῖς Ἄρασι) καὶ μέχρι Παφλαγονίας αὐτὸς ἀπήει·
 καὶ λόγον αὐτοῖς ὡς οὐδὲν δεινὸν πείσονται δεδωκῶς, καὶ τὸν Θεό- B
 φοβὸν ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψε μεθ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ πόλει, τῶν
 ἄλλων Περσῶν παραγενομένων οὐπερ κατεσκηνώθησαν ἕξ ἀρχῆς.
 15 ἡγαπᾶτο δὲ Θεόφοβος παρὰ τῶν πολιτῶν οὐχ ἥτιον ἢ τῶν Περ-
 σῶν ὡς ὀρθόδοξος.

21. Τότε δὴ γινομένῳ τῷ βασιλεῖ πρὸς Βλαχέρναις, καθὰ
 εἰθιστο, ὑπάντησεν αὐτῷ τις προσελθὼν καὶ λέγων ὅτι ὁ ἵππος ᾧ
 ἐποχεῖται ἡ βασιλεία σου ἐμός ἐστιν. τοῦ δὲ ἵππου σκιριτῶντος
 20 διὰ τὸ αἰφνιδίως προσίεσθαι, καὶ τοῦ βασιλέως τοῦτον καυασχόν-
 τος, τὸν κόμητα τοῦ σιάβλου ἐπρωτίτησεν ὁ βασιλεὺς “τίνος ἐστὶν
 ὁ ἵππος;” ὁ δὲ ἔφη “ὁ κόμης τοῦ Ὀψικίου ἀπέστειλεν αὐτὸν τῇ C

17 γίνεται P

secutus vix incolumi vita evasit. inde probro ingentique affectus clade Dorylaeum revertitur. Manuel ex acceptis in praelio plagis aegrotans fatis functus est, cum egregia multa belli facinora adversus Agarenos designasset. eius relatum corpus in monasterio ab ipso Manuele condito depositum est, iuxta cisternam Asparis.

20. Confestim Persis obiecta crimina apud imperatorem, minaeque intentatae adversus Theophobum tanquam rebellem ac perduellem. quibus Theophobus cognitis, assumptis Persis, Sinopem usque descendit, captamque tyranni potestate tenuit. imperator ubi rescivit, ingenti inde affectus maerore, veritus scilicet ne ii ad Arabes confluerent, in Paphlagoniam usque ipse venit; dataque eis securitatis fide assumptoque Theophobo una cum illo in urbem reversus est, Persis reliquis eo divertentibus, ubi a principio sedes illis assignatae erant. diligebatur autem Theophobus non minus a civibus quam a Persis, quippe qui esset orthodoxus.

21. Accidit per id tempus ut imperatorem ad Blachernas processum habentem quispiam obviam factus accederet, atque diceret “equus cui insidet maiestas tua, meus est.” exsiliente equo, sic repentino occursu, volensque imperator ipsum detinere, quaerit ex comite stabuli cuiusnam equus esset. respondit ille “Opsicii comes misit maiestati

βασιλείᾳ σου.” τούτου δὲ ἐν τῇ πόλει εὐρεθέντος, τῇ ἐπαύριον ἀγαγὼν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν προσελθόντα αὐτῷ ἔφη “εἰπέ τὸ ἀληθές, τίνος ἐστὶν ὁ ἵππος;” ὁ δ’ ἀποκριθεὶς εἶπεν ὅτι “ἐμὸς ἦν, καὶ ἀποστείλας ὁ στρατηγὸς ἀνελάβετο αὐτὸν βιαίως ἀπ’ ἐμοῦ, μήτε τίμημά μοι δοὺς μήτε ἀξίωμα.” εἶπε δὲ πρὸς τὸν κόμητα 5 ὁ βασιλεὺς “εἰπέ εἰ οὕτως ἔχει, καὶ διὰ τί μὴ ἀποκόψας περὶ τοῦ ἵππου ἀπέστειλᾷς μοι αὐτόν.” ὁ δὲ ἔφη ὅτι ἐπιζήτει γενέσθαι σχολάριος· ἐγὼ δὲ μὴ εἰδὼς ὅτι ἀνδρεῖός ἐστιν, παρεῖχον αὐτόν
D νομίσματα ἑκατόν· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν αὐτά.” ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη “καὶ διὰ τί μὴ ἀποκοπῆν τελείαν μετ’ αὐτοῦ ποιησάμενος ἀπέστει- 10 λᾷς μοι τὸν ἵππον;” καὶ ἐρευνήσαντος τοῦ βασιλέως, καὶ πληροφορηθέντος ὡς βιαίως αὐτὸν ἀφείλατο, τὸν μὲν στρατηλάτην τοῖς προσήκουσι μαγγλαβίοις ἐσωφρόνισε, τῷ δὲ προσελθόντι αὐτῷ ἀπέστρεψε τὸν ἵππον. ὁ δὲ τοῦτον οὐκ ἠβουλήθη λαβεῖν, ἔλαβε δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λίτρας δύο, ὀρισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ δοκι- 15 μᾶσαι αὐτόν, καὶ εἰ ἀνδρεῖός ἐστι, ποιῆσαι αὐτόν σχολάριον.
P 523 τοῦ δὲ εἰς πόλεμον ἀπελθόντος, ἐν τῇ συμβολῇ ὡς δειλὸς ἐν τοῖς φεύγουσιν εὐρεθεὶς κατεσφάγη ὑπὸ τῶν πολεμίων.

22. Γεγονότος δὲ τοῦ βασιλέως εἰς πρόκεινον ἐν τῷ Βρύαντι, ἦλθεν αὐτῷ μήνυμα παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τῶν ἀνατο- 20 λικῶν ὡς ὅτι ὁ πρωτοσύμβουλος ἐξεληθὼν μετὰ πλήθους ἐκπορθή- σων ἀπέρχεται τὸ Ἀμόριον. ὁ δὲ τὰ νενομισμένα τῷ στρατῷ καὶ

6 ἀπέκοψας P

tuæ.” inventus ille in urbe in crastinum ad imperatorem adducitur, cum eo qui ipsum convenerat, atque imperator “verum loquere: cuiusnam equus est?” respondit ille “meus est; mittensque praetor per vim a me abstulit, neque persoluto pretio neque dignitate concessa.” tum ad comitem imperator “dicito, num se ita res habeat, ac quid causae sit cur non persoluto equi pretio eum ad me miseris.” respondit ille “quaerebat ut scholaris fieret; ego vero, cum mihi non liqueret an vir fortis esset, centum nummos ei tradebam, noluitque accipere.” ait imperator “quidni vero re cum eo plene composita, ac soluto quod conventum esset pretio, equum ad me misisti?” habita igitur inquisitione, ac comperto equum per vim ablatum esse, militiae magister, quibus decebat verberibus atque fustibus castigatus est, equus ei qui accesserat ab imperatore redditus. noluit tamen is accipere, sed eius pretio duas libras accepit. item iussus ductor exercitus hominem probare, ut siquidem vir fortis esset, cum scholarem faceret. ille ad bellum profectus, in praelii congressione tanquam ignavus inter fugientes repertus, ab hostibus interceptus est.

22. Imperator autem ad Bryantem processum habente venit nuntius ab Asiaticorum duce, protosymbulum cum copiis egressum et adversus Amorium impetum dirigere. imperator ad stipendia constituta militi

τοῖς ἄρχουσι ποιῆσαι συντόμως μέχρι Καππαδοκίας ἐξῆλθεν. ὁ δὲ ἄμερουμνης ἀποχωρίσας πενήκοντα χιλιάδας λαοῦ, καὶ τὸν Σουδαῆ, ὀνομασιότατον ἐν τοῖς Ἀγαρηνοῖς ὄντα ἐπὶ τε ἀνδρία καὶ φρονήσει, δούς αὐτοῖς κεφαλὴν, ἀπέστειλε κατὰ τοῦ βασιλέως. **B**
 5 συμβαλόντες δὲ πόλεμον, ἠττηθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔφυγεν καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψεν μόλις διασωθείς. ὁ δὲ ἄμερουμνης ἀπελθὼν μετὰ δυνάμειος πολλῆς περιεχαράκωσε τὸ Ἀμόριον, καὶ πολέμιους πολλοὺς ποιήσας οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸ ἐκπορθῆσαι, γενναίως καὶ σταθερῶς ἀγωνιζομένων τῶν ἔνδοθεν. μαθητῆς δὲ τις Λέοντος
 10 τοῦ φιλοσόφου ἦν ἐν τῷ κάστρω, καὶ βουληθέντος οὗ προσχωρῆσαι τῷ ἄμερουμνη, διὰ τινος ἐμήνυσεν αὐτῷ ὁ ἀστρονόμος ὅτι εἰ προσκαρτερήσης δύο ἡμέρας τῷ κάστρω, ἐκπορθεῖς ἡμᾶς. ὁ καὶ γέγονεν· προεδόθη γὰρ ὑπὸ τε τοῦ λεγομένου Βοϊδίτζη καὶ τοῦ Μανικοφάγου. κατεσχέθησαν τῶν ὀνομασιῶν ἄνδρες οὐκ ἀγεγεῖς **C**
 15 ἀπελθόντες ἐν Συρία αἰχμάλωτοι, Θεόφιλος ὁ πατρίκιος καὶ στρατηγός, ὁ τε Μελισσηνός καὶ Αἰτίος, καὶ Θεόδωρος πρωτοσπαθᾶριος εὐνοῦχος ὁ Κρατερός, καὶ Κάλλιστος τουρμαρχῆς καὶ Κωνστατίνος δρουγγάριος καὶ Βασόης ὁ δρομεὺς καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἄρχοντες τῶν ταγμάτων· οἳ παρὰ τοῦ πρωτοσυμβούλου ἀναγκα-
 20 σθέντες ἀρνήσασθαι τὴν αὐτῶν πίστιν, καὶ τοῦτο μὴ πεισθέντες, ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπειμήθησαν, ἀντὶ τῆς παρουσίας ζωῆς τὴν αἰώνιον ἀνταλλαζάμενοι.

1 ποιήσας?

atque tribunis facienda confestim in Cappadociam usque descendit. amerumnes quinquaginta suorum milibus a reliquo exercitu avulsis, eisque in ducem ac caput constituto Sudaë, viro inter Agarenos fortitudinis laude ac prudentiæ nominatissimo, adversus imperatorem misit. commisso praelio victus imperator fugit, atque probro ac dedecore rediit incolumis. profectus vero amerumnes cum ingentibus copiis Amorium vallo cingit. nec tamen multis commissis praeliis urbem expugnare valuit, oppidanis ac praesidiariis forti robore ac constantia decertantibus. erat autem in praesidio Leonis philosophi quidam discipulus, qui cum ad amerumnem vellet descendere, significavit astronomus oppidi compotem fore ac expugnaturum, dummodo in obsidione duos dies faceret; quod et factum est. proditum namque est a Boiditze, quem vocant, et a Manicophago. tenti vero sunt ac capti viri nominati nec ignobiles, et in Syriam captivi abiecti, Theophilus patricius, ducesque tum Melissenus tum Aetius, et Theodorus protospatharius, Craterus eunuchus, Callistus quoque tribunus et Constantinus drungarius et Basoes cursor, aliique multi, atque ordinum praefecti. hi cum cogentur a protosymbulo ut fidem suam negarent, nec in eius sententiam adduci potuissent, gladio sunt animadversi, ac pro huius saeculi vita adepti aeternam.

23. Ὁ δὲ τὴν αἰσχρὰν σωτηρίαν τῆς καλλίστης ἀνταλλα-
 D ξάμενος, ὁ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος μαθητῆς προσρνεὶς τῷ ἀμε-
 ρουμνῇ ἠρωτήθη παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ. ὁ δὲ
 εἶπε μαθητῆς εἶναι τοῦ φιλοσόφου Λέοντος. οὗτός τε, ὅστις ὁ
 Λέων ἐστὶ καὶ οἶος μαθὼν, αὐτὸν ἐπεθύμει ἐκεῖνον ἰδεῖν. καὶ 5
 δὴ τινι τῶν αἰχμαλώτων δούς γράμματα πρὸς Λέοντα τὸν φιλό-
 σοφον ἀπέστειλεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑποσχόμενος αὐτῷ, εἰ
 ἐξέλθῃ ὁ αὐτὸς Λέων, ἀπ' ἐκεῖνον αὐτὸν εἶναι ἐν τιμῇ. ὁ Λέων
 δὲ τὰ γράμματα ἀπολαβὼν, καὶ φοβηθεὶς μήπω διαγνωσθῆ, ἀνή-
 γαγε ταῦτα Θεοφίλῳ τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ γνοὺς τὰ τῆς ἐπιστήμης 10
 P 524 αὐτοῦ, καὶ ὅτι τοιοῦτον σοφὸν ἄνδρα ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτοῦ ἔχει,
 προσλαβόμενος αὐτὸν εἶχεν ἐν τῷ παλατίῳ τῷ Μαγναύρας, παρα-
 δούς αὐτῷ διδάσκειν καὶ μαθητάς, παρέχων αὐτῷ τὰ πρὸς ὑπηρε-
 σίαν ἅπαντα· ὅς καὶ μητροπολίτης ἐν Θεσσαλονίκῃ γέγονεν.

24. Ὁ δ' αὐτὸς κτίζει τὸ Τρίκογχον ἐν τῷ παλατίῳ καὶ 15
 τὸ λεγόμενον Σίγμα, καὶ τὰς ἀναβάθρας ἐνθα οἱ δῆμοι ἴστανται,
 στήσας καὶ φιάλην ἐν ἣ γίνεται τὸ σαξιμοδέξιμον λεγόμενον, τῶν
 ἵππων ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διερχομένων μετὰ χρυσῶν σαγισμά-
 των. ὑπὸ δὲ τὸ Τρίκογχον κάτωθεν διὰ μηχανῆς ἐποίησε τὸ
 B Μυστήριον, ἐν ᾧ τῇ μιᾷ γωνίᾳ ἐὰν εἴποι τις, ἔξακούεται ἐν τῇ 20
 ἐτέρᾳ.

25. Μαθὼν δὲ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος ὅτι Θεοφάνης τε καὶ
 Θεόδωρος ὁ ἀντάδελφος αὐτοῦ, καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες, τὴν ἀσε-

23. Qui autem turpi salute pulcherrimam commutavit, Leonis phi-
 losophi discipulus, et ad amerumnem defecit, interrogatus ab eo de sua
 scientia discipulum se dixit Leonis philosophi. cognito vero quis et qua-
 lis esset Leo, eum ipsum videre cupivit; datisque cuidam captivorum
 literis Leoni philosopho Cpolim scribit, pollicitus in honore apud se ha-
 biturum, si modo ad eum proficisci Leo in animum induxerit. Leo au-
 tem acceptis literis, veritusque ne forte in imperatoris notitiam veniret,
 ad imperatorem Theophilum rettulit. is eius scientiae praestantia co-
 gnita, tantaeque sapientiae virum se in civitate habere, assumptum eum
 in Magnaurae palatio habebat, traditis et discipulis, quos doceret, quae
 ad usum essent ac obsequium, omnia tribuens. hic et Thessalonicae
 metropolitae fuit.

24. Idem imperator Triconchum aedificat in palatio, et quod Sigma
 vocant; gradus quoque, ubi erecti sunt qui demi appellantur, statuens
 et phialam, in qua fit quod vocant Saximodeximum, transeuntibus fac-
 tionum equis instratis aureis stragulis. sub Triconcho vero subter ma-
 china gradum fecit mysterium, in cuius uno anguli quicquid aliquis di-
 xerit, clare in altero auditur.

25. Porro cum didicisset idem Theophilus Theophanem eiusque
 germanum Theodorum, ipsos secum agentes, illius impietatem traducere

βειαν αὐτοῦ κωμωδοῦσι καὶ διελέγχουσιν, ἀποστείλας μετ' ὀργῆς ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτόν, εἰπὼν τάδε “πόθεν ἔστε;” οἱ δὲ εἶπον “ἐκ Παλαιστίνης.” ὁ δὲ ἀλιτήριος “καὶ διὰ τί τὴν γῆν ὑμῶν ἀφέντες καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐλθόντες οὐ πειθαρχεῖτε τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν;” τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων ἐπέτρεψε παῖσθαι τὰς ὄψεις αὐτῶν σφοδρῶς. εἶτα μετὰ τοῦτο βοννευρήσας αὐτοὺς μέχρι θανάτου, μετὰ θυμοῦ καὶ τραχείας φωνῆς πρὸς τὸν ὑπαρχον ἔφη “ἄρον αὐτοὺς εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ γράψον τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ἐγκολάψας τοῦσδε τοὺς στίχους·

10. πάντων ποθοῦντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν

ὅπου πάναγνοι τοῦ θεοῦ λόγον πόδες

ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης,

ᾧφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ

σκεύη πονηρὰ [τῆς] δεισιδαίμονος πλάνης.

15. ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἔξ ἀτοπίας

πράξαντες αἰσχροῦ δεινὰ δυσσεβοφρόνως,

ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.

πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες

οὐκ ἔξαφῆκαν τὰς ἀθεμίτους μωρίας.

20. ὅθεν γραφέντες ὡς κακουργοὶ τὴν θείαν

κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.”

προσθεῖς ὅτι “καὶ μὴ ὣσι καλοί, μὴ σοι μελέτω.” τοῦτο δὲ D εἶπεν εἰδὼς αὐτοὺς ὡς σοφωτάτους καὶ ἄριστα ἡσκημένους τῶν

ac coarguere, mittens cum ira ad se eos adduxit, dicens “undenam estis?” dixerunt illi “ex Palaestina.” quibus scelestissimus ille “quid vero causae est cur relicta patria, ad nostram hanc delati dicionem, non morem geritis meae maiestatis?” quibus nihil respondentibus, iussit durius eorum facies caedi; taureisque ad mortem usque conscissis, cum furore asperaque voce ad praefectum ait “tolle eos in praetorium, et scribe eorum vultus, hosce illis insculpens versus:

cunctis eam urbem visere exoptantibus

purissimi quam Christi presserunt pedes,

totius orbis unde manavit salus,

sacro loco isti vasa conspecti improba,

superstitionis errore ex incredulo,

multisque factis inquinati turpibus,

apostatae velut relicto inde procul,

se contulere, mox in urbem fugiunt:

tamen nefanda non relicta amentia,

notis perusta fronte, more sontium,

condemnatique rursus vertunt solum.”

addens “nihil tibi curae sit, tametsi non sint elegantes.” hoc vero dixit, quia sciret viros sapientissimos esse, et qui versuum atque carmi-

ποιητικῶν σχημάτων τὴν ἀκρίβειαν, εἰπόντος τινός “οὐδὲ ἄξιοί
εἰσιν οὗτοι, ἵνα καλοὶ ᾧσιν οἱ Ἰάμβοι.” οἱ δὲ εἶπον “γράφε,
γράφε, βασιλεῦ, τὸ δοκοῦν σοι, ὡς μέλλον τοῦτο ἀναγνωσθῆναι
ἐνώπιον τοῦ δικαίου καὶ φοβεροῦ κριτοῦ.” ὁ δὲ ὑπαρχος τούτους
ἀγαγὼν εἰς τὸ πραιτώριον, μετὰ δύο ἡμέρας ἀπλώσας ἐν σκάμνοις 5
καὶ δῆσας αὐτῶν χεῖρας καὶ πόδας, κατακεντήσας τε καὶ ἐγκολά-
P 525 ψας τοὺς στίχους εἰς τὰς ὕψεις αὐτῶν ἐξώρισεν. καὶ ἐν μὲν τῇ
ἐξορίᾳ τελευτᾷ ὁ ἐν ἀγίοις Θεόδωρος, ὁ δὲ ἀοίδιμος Θεοφάνης ὁ
ποιητὴς διήρκεσε μέχρι Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, ἀγωνισάμενος
πλεῖστα ἐν τῇ γενομένῃ ὀρθοδοξίᾳ· ὃς καὶ μητροπολίτης εἰς Νί- 10
καιαν γέγονε, τῶν πραγμάτων ἤδη πρὸς τὸ εὐσεβέστερον ...

26. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου ἦν καὶ Ἰωσήφ ὁ ὕμνο-
γράφος, ὃς ἐξωρίσθη ὑπὸ Θεοδώρας τῆς βασιλίσσης. παρέτεινε
δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἕως τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

27. Ἐπ’ αὐτοῦ ἔπεσεν ἡ χρυσῆ τοῦφα Ἰουστινιανοῦ τοῦ 15
λεγομένου Ἀύγουστέως. ἀμηχανούντων δὲ πάντων, καὶ πῶς
B ἀνέλθοιεν διαλογιζομένων, εὐρέθη τις σκαλωτῆς τεχνίτης, καὶ
ἀνελθὼν ἐν τοῖς κεραμίσις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας βέλος ἀφῆκε
μετὰ σχοινίου εἰς τὸν ἰππότην Ἰουστινιανοῦ τὸν ἐκ χαλκοῦ συν-
ιστάμενον, καὶ τοῦ βέλους παγέντος ἐκείσε αὐτὸς διὰ τοῦ σχοινίου 20
διαδραμῶν θάμβος μὲν τοῖς ὀρῶσι παρέσχετο καὶ τὴν τοῦφαν
προσῆρμοσε καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἐπεσπάσατο εὐνοίαν καὶ τῇ

num exactissimam rationem optime callerent; cum quidam dixisset “ne ii
quidem digni sunt ut iambi sint elegantes.” at illi dixere “scribe, scribe,
imperator, quod visum fuerit, cum haec legenda sint in conspectu iusti
ac tremendi iudicis.” praefectus itaque in praetorium adductos exacto
biduo in scamno extendens, ligatisque manibus ac pedibus, atramento
compungens, ipsorum vultibus versus exaravit atque insculpsit. ac qui-
dem S. Theodorus in exsilio diem obit: inclytus vero Theophanes can-
tor ad Michaellem usque et Theodoram perseveravit, plurima collata
opera in eam quae facta est imaginum restitutionem; rebusque iam ad
pietatem revocatis Nicaeae metropolita fuit.

26. Sub imperatore Theophilo erat Ioseph hymnographus, qui
Theodora imperium tenente in exsiliium missus est: protracta vero illi
vita est, usquedum Leo sapiens rerum potitus est.

27. Eodem imperatore cecidit Iustiniani tupa aurea, eius quem
Augustaeum vocant. porro omnibus animis anxiis, ac quonam modo
tentari ascensus posset cogitantibus, inventus est artifex quidam scan-
dularius, conscensusque magnae ecclesiae tegulis, iaculum cum fune in
equestrem aeneam Iustiniani statuam misit, eoque illic impacto ipse per
funem excurrens, globum aptavit; quare videntes in stuporem egit,
ac sibi imperatoris animum conciliavit, magnumque nomen et artis

τέχνη καὶ τῇ φύσει μέγα προσέθηκεν ὄνομα, φιλοτιμηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως νομίσματα ἑκατόν.

28. Στέφει δὲ Θεόφιλος Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, φιλοτιμησάμενος ὧν πάντας ἐν τοῖς στεψίμοις. 5 κατεσκεύασε δὲ καὶ ξενῶνα, τὸν νῦν μὲν τὰ Θεοφίλου λεγόμενον, C οἶκον μὲν γεγονότα Ἰσιδώρου πατρικίου ἀνελθόντος ἀπὸ Ῥώμης μετὰ Ὀλυβρίου ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, μετὰ δὲ χρόνον ἐκδοθέντος κουράτορα, ὥστε κατοικεῖν ἐκεῖσε γυναῖκας τῶν εὐγενῶν μὴ εἰδυίας σωφρονεῖν. ἐπὶ δὲ Λέοντος Ἰσαύρου ἐκ πορνείου 10 ξενοδοχεῖον ἐχρημάτισεν ἐπὶ αὐτοῦ. ὕστερον δὲ γέγονεν οἶκος Κωνσταντίνου τοῦ τῆς Εἰρήνης μετὰ τὴν ἐπὶ τῆς μητρὸς γεγενῆσθαι ἐκτύγλωσιν εἰς αὐτόν. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τὸ μοναδικὸν σχῆμα περιβαλομένη μοναστήριον κατεσκεύασε καὶ ἐκάλεσε τὰ Μετανοίας. τοῦ δὲ αὐτοῦ οἴκου μεγίστου τε ὄντος D 15 καὶ θανααστοῦ, ξύλον ἐν τῷ τρικλίῳ ἀποκλασθέντος ἠπέλει πτώσιν. αἱ δὲ μονάζουσαι ἀπερχομένου τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ἐδεήθησαν περὶ τούτου. ὁ δὲ ἐκνέσας καὶ θευσάμενος τὸν οἶκον, ἀρεσθεὶς εἰς αὐτὸν μετοικίξει τὰς αὐτὰς μοναζούσας ἐν ἑτέρᾳ μονῇ, αὐτὸν δὲ τὸν οἶκον κόσμῳ παντοίῳ καλλωπίσας ξενῶνα 20 πεποίηκεν, ἐπιδοὺς αὐτῷ χρήματα πάμπολλα καὶ ἀργύριον καὶ προάστεια, ἐπονομάσας αὐτὸν τὰ Θεοφίλου.

29. Πρὸ δὲ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ὁ θεομισθὴς οὗτος βασι- P 526

8 ἐκδοθέντα κουρατώρια p. 645 19

genio adiecit, centum nummorum donativo ab imperatore liberaliter acceptus.

28. Porro coronat Theophilus Michaelem filium in magna ecclesia, cunctos magnifice donans per ea inaugurationis solemnia. construxit vero etiam domum hospitalem, quam nunc Theophili dicunt. ac quidem aedes fuere Isidori patricii eius qui cum Olybrio Roma Cpolim ascendit Constantino Magno imperatore, cessitque postea in curatoriam imperatoris, ut illic habitarent nobiles feminae, quae caste vivere nescirent. Leone vero Isauro imperatore ex lupanari facta est hospitalis domus. secutis temporibus domus fuit Constantini Irenes filii, cum eum mater luminibus orbasset. quo exincto eius uxor monastico assumpto habitu monasterium construxit, ac paenitentiae nomen indidit. haec porro domus cum maxima esset ac mirabilis, confracta in triclinio trabe ruinam minabatur. moniales imperatorem ad Blachernas euntem eius rei nomine interpellant. prospectans ille, conspecta domo, eaque delectatus, easdem moniales ad aliud transfert monasterium, domum vero omnis generis ornatu magnifice excultam domum hospitalem fecit, quam plurimis abunde pecuniis redivitibus ac suburbanis ei assignatis ex suo nomine aedes Theophili vocavit.

29. Ante vero mortem suam deo execrabilis imperator, habito cum

λεὺς βουλὴν μυστικὴν ποιησάμενος μετὰ τῶν δημοφρόνων αὐτοῦ
περὶ Θεοφόβου τοῦ Πέρσου, ὡς ὅτι πολλὴν ἀγάπην καὶ πίστιν
ἔχουσιν εἰς αὐτὸν οἱ τε ὑπ' αὐτὸν Πέρσαι καὶ τῶν ἐν τέλει οὐκ
ὀλίγοι, καὶ μὴ πως ἐμοῦ τελευτήσαντος μελετήσωσι τυραννίδα
κατὰ τε τοῦ ἐμοῦ παιδὸς νηπίου ὄντος καὶ τῆς γυναικὸς, ἀνήγαγε 5
Θεόφροβον εἰς τὸ παλάτιον καὶ εἶχε μετ' αὐτοῦ. βαρηθεὶς δὲ ἐκ
τῆς νόσου καθεῖρξε Θεόφροβον ἐν ταῖς καμάραις τοῦ Βουκολέοντος.
τῶν δὲ Περσῶν ἐπιζητούντων αὐτὸν τί ἄρα γέγονεν, ἀποστείλας
B τῇ νυκτὶ ὁ βασιλεὺς Πετρωνῶν τὸν τῆς Ἀγνούστης ἀδελφὸν σὺν
τῷ λογοθέτῃ ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοφόβου. ἐπεισαν δὲ 10
οὗτοι τοὺς Πέρσας ὡς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐστὶν ἐν τῷ παλατίῳ.
τοῦ δὲ βασιλέως δυσεντερίας νόσῳ τὴν ψυχὴν κακῶς ἀπορροήξαν-
τος ἀπεκομίσθη τὸ δύστηνον αὐτοῦ σῶμα εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστό-
λους. τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφόβου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐξαγα-
γόντες λαθραίως διέσωσαν πλησίον τὰ Ναρσοῦ, ἐν τῇ νῦν λεγο- 15
μῆν τῆς Θεοφοβίας, καὶ τοῦτο ἐκεῖσε κατέθηκαν.

Β Α Σ Ι Δ Ε Ι Α
ΜΙΧΑΗΛ ΜΕΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑΣ
ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ.

C Τῷ ςτλθ' ἔτει τοῦ κόσμου, ἀπὸ δὲ τῆς θείας σαρκώσεως ωλθ', 20
ἐβασίλευσε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Θεο-

20 Τῷ — p. 811 1 ἐν] μετὰ δὲ Θεοφίλον ἐβασίλευσε Μιχαὴλ υἱὸς
αὐτοῦ. σὺν τῇ αὐτοῦ μητρὶ Θεοδώρᾳ κατέσχεν ἔτη ιδ', καὶ μόνος
ἠνικράτορῆσεν ἔτη ιβ' μῆνας γ'. C

snis partiariis secreto consilio de Theophobo Persa, cum is nimirum plu-
rimum diligatur, atque in eum tum subditi Persae tum non pauci pro-
cerum fidem habeant, ne me mortuo tyrannidem moliantur adversus
filium puerum et adversus coniugem, Theophobum in palatium intulit,
habebatque secum morantem, morbo autem ingravescente carceri inclusit
in Bucoleonis cameris. Persisque illum requirentibus quid demum eo
factum esset, misso noctu imperator Petrona Augustae fratre cum logo-
theta Theophobi caput abstulit, sparsu rumore in Persas, ipsum in pa-
latio cum imperatore versari. imperatori autem dysenteriae morbo male
abrupta anima, miserum eius funus in sanctorum apostolorum elatum
est. corpus vero Theophobi clam per Bucoleonem eductum prope Nar-
setis aedes receperunt, in eo quod nunc Theophobi vocant, ibique de-
posuerunt.

I M P E R I U M
MICHAELIS CUM MATRE THEODORA.

Αννο mundi 6339, divinae autem incarnationis 839, imperavit Michael
Theophili filius cum Theodora matre sua, annos quindecim, solus vero

δώρα, ἔτη δεκαπέντε, μόνος δὲ ἔτη δέκα καὶ σὺν Βασιλείῳ ἔτος ἕν.
 ὅστις τὴν πατριάν βασιλείαν διαδεξάμενος, τὴν δὲ Θεοστρυγῆ
 παρεισφρήσασαν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ δεινῶς ἐπικωμιάσασαν νέαν θρη-
 σκείαν εὖ μάλα γνησίως ἀποσεισάμενος, τὴν ἔκπυλαι Θεοφιλῆ καὶ
 5 Θεοβράβεντον ἱεράν τε καὶ ὀρθοτάτην πίστιν ἀνεκήρυξεν. ἡ δὲ **D**
 Θεοδώρα οὕτως ἦν πιστὴ καὶ ὀρθόδοξος ὡς καὶ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς
 ἔτι περιόντος λάθρα τὰς ἀγίας εἰκόνας τιμᾶν καὶ προσκυνεῖν. ἦτις
 γνώμη μὲν αὐτῆς, ὑποθήκη δὲ καὶ πυρραίνεσι Θεοκτίστου κανι-
 κλείου καὶ λογοθέτου, ἐξελαύνει τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πόλεως
 10 τὸν πατριάρχην Ἰωάννην σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὄντας, περιορίσασα
 τοῦτον ἐν τῷ Στενωῖ εἰς τὸ Κλειδίον οὕτως καλούμενον. λέγεται
 δὲ καὶ σύντεκνον αὐτῆς εἶναι. εἰσάγει δὲ τὸν ἐν ἀγίοις Μεθόδιον
 μοναχὸν ὄντα, καὶ πατριάρχην ἀποκαθιστᾷ. καὶ πάντας τοὺς
 ὑπὸ Θεοφίλου ἐξορίστους μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους ἐνώσασα τὴν **P 527**
 15 ὀρθόδοξον ἐβραβίωσε πίστιν καὶ τὴν ἐκκλησίαν εἰρήνευσεν τῇ
 πρώτῃ κυριακῇ τῶν ἀγίων νηστειῶν. εἰ γὰρ καὶ νήπιος ἐτύχα-
 νεν ὁ βασιλεύς, ἀλλ' ὁ ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων
 καταρτησάμενος αἶνον αὐτὸς καὶ τοῦτον πυρεσκεύασε τὴν ἀλήθειαν
 τοῦ Θείου δόγματος ἀνυμῆσαι καὶ φανερῶσαι πρὸς δόξαν τοῦ δι'
 20 ἄκραν εὐσπλαγγίαν σαρκωθέντος Θεοῦ λόγου καὶ τοῖς ἀνθρώποις
 ἐπὶ γῆς ὁφθέντος καὶ σνναυστραφέντος κατὰ τὴν ἱεράν χρησιμο-

2 ὅς γε C δὲ add C 4 Θεοφιλῆ καὶ add C 5 ἡ δὲ —
 16 νηστειῶν om C, qui post ἀνεκήρυξεν subiungit quae p. 814 6—13
 leguntur, Ἐν — ἐξ αὐτῶν. 10 καὶ τοὺς? 18 καταρτήσας C
 20 εὐσπλ. καὶ φιλανθρωπίαν σαρκ. Θείου P

annos decem, cum Basilio annum unum. is paterni imperii successio-
 nem adeptus, deo exosa ecclesiae invecta direque in eam debacchata
 nova religione ac superstitione sincere admodum excussa, sacram pri-
 dem a deo constitutam rectissimamque fidem praedicavit. Theodora
 vero sic fidelis erat et orthodoxa, ut et viro suo adhuc superstitie sacras
 imagines coleret et adoraret. haec tum sua ipsa voluntate, tum Theo-
 ctisti caniclio praefecti et logothetae suggestione ac admonitione, Ioan-
 nem patriarcham cum suis asseclis ecclesia urbeque expellit, relegato
 ipso in Stenum ad Clidium sic nuncupatum. ferunt autem eius compa-
 trem fuisse, et qui e sacro fonte ipsius filium levasset. inducit vero
 S. Methodium, merentem monachum, redditaque ecclesia patriarcham
 constituit; omnes episcopos atque monachos a Theophilo in exilium
 relegatos in unum cogens, orthodoxam confirmavit fidem, primaque
 ieiuniorum dominica ecclesiam pace composuit. quanquam enim impera-
 tor infans ac puer erat, qui tamen ex ore infantium et lactentium per-
 fecit laudem (Ps. 8 3), hunc quoque ipse divini dogmatis veritatem
 cantico celebrare ac manifestare, ad dei verbi ob summam misericordiam
 incarnati et cum hominibus conspecti atque versati, iuxta quod perhibi-

B λογίαν. (2) σύνοδον γὰρ ἁγίων καὶ θεηγόρων πατέρων ἐν Κων-
 σταντινουπόλει συναθροίσας, ὑφ' ὧν ἡ τῶν κακῶν καὶ δυσωνύμων
 εἰκονομάχων κάκιστος αἵρεσις ἀκριβῶς ἐλεγχθεῖσα καὶ τὰ βδελυρὰ
 ταύτης ληρήματα διαρρήδην ἀνατραπέντα, φαιδρῶς ὁ τῆς ὀρθο-
 δοξίας λόγος ἀνέτειλεν ὡς περ' ἐκ τινων μυχαιτάτων καὶ δυσδιέξο-
 δεύτων λαβυρινθῶν καὶ σκοτεινῶν βαράθρων [καὶ] τῆς ἕξαγίστου
 καὶ πεφανλισμένης αἰρέσεως. καὶ οὕτως ὁ μὲν ταύτης ἕξαρχός τε
C ὡς τῆς ἀληθείας ἀντίθετοι καὶ ψεύδους προστάται, ὡς λυσσώδεις
 λύκοι καὶ τῆς μυσσαρᾶς καὶ δαιμωνιώδους τῶν Μανιχαίων θρη-
 σκείας, ὑφ' ὧν καὶ τὴν ἀφορμὴν καὶ τὴν ἀρχὴν εἰλήφασιν, ἐκ-
 διώκεται, ἀντεισάγεται δὲ κοινῇ ψήφῳ καὶ θείᾳ προβολῇ τε καὶ
 χάριτι Μεθόδιος ὁ αἰόδιμος καὶ τῆς ὀρθοτομίας καὶ ὀρθοδοξίας
 πρόμαχος, ὅς γε πάσας ὡς ἔπος εἰπεῖν τὰς διαβολὰς καὶ τὴν ὀλέ-
 θριον κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων μεθοδείαν καὶ τὴν βέβηλον κενο-
 φωνίαν τῶν αἵρεσιαρχῶν καὶ φοιτητῶν τῆς ἐκείνων κακονοίας καὶ
 φρενοβλαβείας ἄριστα καὶ σαφέστατα διελέγξας καὶ ἀνατρέψας,

1 σύνοδος P ὁσίων πατέρων καὶ θεηγόρων C 2 δυσωνύ-
 μων κάκιστος αἵρεσις τῶν εἰκονομάχων C 5 ἕξανέτειλεν C
 μυχάτων C 7 πεφαναλισμένης ταύτης προλεχθεῖς ἕξαρχός C
 τε add C 8 σὺν] καὶ συνδικαίως καὶ θεοκρίτως πάνν σὺν C
 9 ὡς] ὡς ἀνήμεστοι πάντα καὶ λυσσώδεις ἅμα καὶ C
 ἀντίθετοι λίαν, ὡς περ' δὴ καὶ οἱ τῆς μυσσαρᾶς καὶ δαιμωνιώ-
 δους θρησκείας τῶν μανιχαίων C 11 ὧν καὶ τὴν μάχην
 καὶ τὴν μανίαν κατὰ τῆς ἐνσάρκον θείας οἰκονομίας, τὴν ἀφ. C
 ἐκδιώκεται om C 12 προβολῇ P 13 ὀρθοτόμον καὶ τῆς P
 14 πάσαν C τοῦ τε διαβόλου τὴν C 15 καινοφωνίαν C
 16 φοιτ.] φλύαρον C κenoφωνίας P 17 προδιελέγξας
 καὶ ἀναδείξας C

tum oraculo est, effecit. (2) synodus enim sanctorum ac divinorum
 patrum Cpoli cogitur, quorum diligentia atque opera, pessima nequissi-
 morum nefastorumque iconomachorum haeresi gnaviter confutata eiusque
 diserte exsecrandis eversis deliriis, rectae fidei doctrina grato iubare
 effulsit velut ex reconditissimis quibusdam impermeabilibusque labyrin-
 this ac tenebrosis barathris scelestissimaque ac pravissima haeresi.
 atque in eum modum, ipsius antistes ac magister cum suis asseclis,
 persecutoribus ac contumelioribus, ut qui veritatis adversarii falsique
 defensores essent, velut lupi rabidi exsecrandaeque ac daemoniacae
 Manichaeorum sectae, ex quibus et illis sumpta occasio et ductum exor-
 dium, effugatur: eius vero loco, communi suffragio divinaque promo-
 tione et gratia, inclutus vir Methodius, rectaeque fidei ac doctrinae
 propugnator, inducitur; qui nimirum omnes, ut verbo dicam, calumnias
 exitiosamque adversus sanctas imagines dolosae mentis versutiam profa-
 namque vocum inanitatem haereseos principum, horumque inanitatis ver-
 borum emotaeque mentis discipulorum, si quis alius optime dilucidissi-

εἰ καὶ τις ἄλλος· καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς προὔπεστη διωγμοὺς καὶ D
κινδύνους καὶ θλίψεις πολλὰς καὶ κακὰς, ἕξ ἐπιμέτρον δὲ σφόδρα
ὑπὸ τοῦ Θεηλάτου Θεοφίλου. (3) τίς γὰρ ἀριθμήσει τοὺς ποι-
κίλους καὶ ἄλλεπαλλήλους διωγμοὺς καὶ πειρασμοὺς καὶ τὰς ἀφει-
5 γεῖς κατακλείσεις καὶ τοὺς ζοφώδεις βόθρους καὶ τὰς τῶν ἀναγ-
καίων περιστάσεις, φίλων τε καὶ ὁμοφρόνων στερήσεις, καὶ τὰς
ἄλλας συμφορὰς ἃς ἔτλη γενναίως καὶ προθύμως παρὰ τῶν ἀνο-
σίων, αἰεὶ περιφέρων ἐναργῶς εἰς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ὑπομονῆς P 528
10 λως γινόμενος. καὶ οὕτως ὁ Θεσπέσιος τὴν ἐκκλησίαν εὐδοκίᾳ
Θεοῦ παραλαβὼν, καὶ συνεργούντων τῶν Θεοφόρων πατέρων, ὁ
μὲν οἶκος τοῦ Θεοῦ, τὸ σύστημα τῶν ὀρθοδόξων ἐπορεύετο καὶ
θεῖα ῥώμη σαφῶς ἐκραταιοῦτο καὶ διέπρεπεν ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὁ δὲ
τῶν αἵρετικῶν σύλλογος καὶ ἡ Ἰουδαϊκὴ τῷ ὄντι σπεῖρα καὶ
15 συμμορία κατησχύνετο κομιδῇ καὶ ἡσθένει προφανῶς ἐπιστομιζο-
μένη καὶ ἀνατρεπομένη καθ' ἑκάστην ἡμέραν. καὶ δὴ λοιπὸν αὐ-
τίκα διὰ βασιλικῆς ἐπιτροπῆς καὶ συνεργίας ἀνεκλήθησαν τε καὶ
ἀνέθησαν οἱ ἐν ἔξοχαῖς καὶ πικραῖς φυλακαῖς πατέρες, ἅμα καὶ B
τὰ πλήθη τῶν μοναζόντων. καὶ μέντοι καὶ τῶν εὐσεβῶν κοσμι-

1 πολλοὺς μὲν ὑπέστη C 2 καὶ θλ. πολλὰς καὶ] τε καὶ βασά-
νους C σφόδρα om C 3 τίς γὰρ ἀριθμήσει om C
4 ἐπαλλήλους C καὶ βόθρους ἀφειγείς καὶ ζοφώδεις κατα-
κλείσεις καὶ τῶν ἀναγκαίων στερήσεις φίλων τε καὶ ὁμοδόξων
αἵρετικῶν γενναίως καὶ προθύμως, καὶ τὰ σύμβολα τῆς κακουρ-
γίας ἧς ὑπέμεινε παρὰ τῶν ἀνοσίων, αἰεὶ C 9 καὶ φθειγγο-
μένη om C 10 εὐδοκίᾳ τοῦ κρείττονος καὶ συνεργίᾳ τῶν
θεοσόφων πατέρων παραλαβὼν ὁ C 14 ἡ om C 17 βασι-
λικῆς κελεύσεως ἐπιτροπῇ τε καὶ συνεργίᾳ P 19 τὸ πλήθος C

meque confutavit atque evertit; eamque ob rem multas ante passus est
persecutiones et pericula, multasque et malas afflictiones, ex abundante
autem vehementer ab exagitato a deo Theophilo. (3) quis enim enu-
merare sufficiat varias et continuas persecutiones ac tentationes illuces-
que carceres ac caliginosos scrobes foveasque; necessariorum afflictos
casus, amicorum parique sensu fidelium amota solatia, aliasque aerumnas
ac mala, quae forti animo atque alacri, soelestissimorum grassatione
vique illata, sustinuit, lucide semper ad patientiae formam et exemplum
aerumnosis malisque attritis circumferens; loquens ac tacens manifesta
exhortatio existens. inque eum modum viro divino ecclesiae clavo ad-
motus, adiuvantibus divinis divinoque sensu patribus, domus dei, or-
thodoxorum coetus, ibat, divinoque robore clare confortabatur, atque
opera et doctrina omni decore effulgebat: haereticorum autem conventus
et Iudaica re vera cohors cuneisque valde confundebatur ac infirmaba-
tur, cum palam obturaretur ac quotidie everteretur. confestim namque
imperialibus iussis hortatuque et ope revocati sunt atque soluti liberique
dimissi, qui exsilio relegati patres erant et acerbis carcere detenti,

κῶν οὐκ ὀλίγοι, ὧν ὁ τάλας καὶ ἀλιτήριος τυραννικῶς τὰς ὑπάρ-
ξεις ἀφελόμενος, καὶ τοὺς μὲν δυσθανατώσας, τοὺς δὲ μάλιστα
πολυειδέσι καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις παραδόνς ἐξώ-
ρισεν, ὡς μὴ πειθόμενος παντελῶς μήτε ταῖς θωπείαις μήτε ταῖς
ἀπειλαῖς τοῦ ἀλιτηρίου Θεοφίλου. 5

4. Ἐν γοῦν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῆς
αὐτοῦ μητρὸς Ἀποδείναρ ὁ Σαρακηνῶν φύλαρχος ἐκ πολλῶν χρῶ-
C νων ἐτοιμαζόμενος ἐν δυνάμει βαρεῖα δρομῶνων τετρακοσίων φο-
βερωῶν καὶ καταπλήκτων ἤρχετο κατὰ τῆς Θεοφρουρήτου Κωνσταν-
τινουπόλεως. ἀλλὰ τοῦτον ἡ Θεία δίκη προφθάσασα διώλεσε, 10
πάντων τῶν πλοίων αὐτοῦ ἀντάνδρων συντριβέντων ἐν τῷ ἀκρω-
τηρίῳ τῶν Κυβερραιωτῶν τῷ λεγομένῳ Χελιδονία, διασωθέντων
εἰς Συρίαν ἑπτὰ καὶ μόνων ἕξ αὐτῶν.

5. Τῇ δὲ κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν, μετὲ τὸ γενέσθαι
τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀπέστειλε Θεόκτιστον τὸν λογοθέτην ἐν Κρήτῃ. 15
ὃς ἀπελθὼν μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ στόλου μεγάλου σφόδρα
D μὲν ἐπίτησε τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ἀδυνατοῦντας ἔτι πρὸς τὴν στρα-

1 ὀλιγοῖσι C τυραννικῶς add C 2 ἀφαιρούμενος C
3 καὶ πολυτρόποις καὶ δειναῖς τιμωρίαις add C 5 post Θεο-
φίλου C: μήτε μὴν τῇ πολῇ καὶ κακοδοξίᾳ τοῦ φένακος καὶ ἀλά-
στορος. sequitur in C anacephalaeosis Chronici: γίνεται οὖν ἀπὸ
μὲν τοῦ Ἀδάμ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἕτη διαχίλια διακόσια τεσ-
σαράκοντα δύο etc. cf. Montfaucon. biblioth. Coislin. p. 205 extr.
6 Ἐν τῇ οὖν αὐτοκρατορίᾳ αὐτοῦ ἀποδείναρ C 9 Θεοφρο-
του C 10 προφθάσασα add C 11 αὐτοῦ add C τῷ om C
12 διασωθέντες ἐν Συρίᾳ ἑπτὰ καὶ μόνον P 13 post αὐτῶν C
εἰ γὰρ καὶ p. 811 16 14 Τῇ δὲ] ἕως ὧδε τὸ χρονικὸν Γεωρ-
γίου, καὶ ἀπὸ τῶν ὧδε τοῦ λογοθέτου. margo P

unaque monachorum turba copiosa: sed et religiosorum saecularium non pauci, quorum miser ac scelestissimus substantias abstulerat, ac partim quidem dira morte conficiens, partim varii generis verberibus excrucians exsilio relegaverat, ut qui scelestissimi Theophili nec blanditiis nec minis quicquam omnino morem gererent.

4. Imperante itaque Michael e et Theodora eius matre, Apodinar Saracenorum tribunus, diu ante expeditis copiis, ingenti navium triremiumque formidabilium quadringentarum stupendarumque apparatu, adversus dei munitam praesidio Cpolim processit. eum tamen divina ultio perdidit, elisis cunctis navibus una cum vectoribus ac classario milite in Cybaeriotarum promontorio, cui nomen Chelidonia; septem nec plures in Syria naves cladem evasere.

5. Prima autem sanctorum ieiuniorum dominica, post celebrata ὀρθοδοξίας quam vocant, i. e. restitutionis imaginum, solennia, mittitur in Cretam Theoctistus logotheta; profectusque cum ingentibus copiis ac classe numerosa, ingenti terrore Agarenos affecit, qui adhuc imparati essent, nec tantis adversum se copiis possent obsistere. vehemen-

τείαν ἐκείνου ἀνταγωνίζεσθαι, σφοδρότερον δὲ καὶ αὐτὸς ἐπτοήθη καὶ τὴν φυγαδεῖαν ἠσπάσατο, τὴν Ἀνγούστιαν μαθὼν ὡς ἄλλον βυσιλέα προεχειρίσατο, ὅπερ μέθοδος Σαρακηνῶν καὶ δωροληψία τῶν μετ' αὐτοῦ ἐκπλήξαν αὐτὸν πέπεικε πρὸς τὴν βασιλίδα ἐπανέλ-
 5 θεῖν καὶ καταλιπεῖν τὸν στρατὸν μαχαίρας ἔργον. τοῖς τε ἐν Κρήτῃ φαῦλος φανείς χειρῶν ἐφάνη καὶ δυστυχέστερος ἐκεῖθεν ὑποστραφεῖς. ὡς γὰρ ἐξελθὼν τότε κατὰ Ῥωμανίας ὁ Ἄμερ ἐλή-
 ζετο πᾶν τὸ ἐν ποσὶ καὶ κατέστρεφεν, τὸν αὐτὸν πάλιν Θεόκτι- P 520
 στον ὡς πιστότατον καὶ οἰκειότατον μετὰ δυνάμεως πολλῆς κατὰ
 0 τοῦ Ἄμερ Θεοδώρα καὶ Μιχαὴλ ὑπεστάλκασιν· ὃς καὶ παραγε-
 γονῶς καὶ πόλεμον συνάψας τῷ Ἄμερ εἰς τὸν λεγόμενον Μαυρο-
 πόταμον ἤτηθή τε καὶ ὑπέστρεψε, πολλῶν μὲν ἀναιρεθέντων,
 τινῶν δὲ καὶ προσφυγόντων τῷ Ἄμερ διὰ τὴν τοῦ λογοθέτου βαρύ-
 τητα καὶ ἐπάχθειαν, ὧν εἷς ἦν καὶ Θεοφάνης ὁ ἐκ Φαργάνων,
 5 ἀνδρῖα τε καὶ ῥώμη διαφέρων πολλούς, ὃς ὕστερον χρόνοις τισὶ
 λόγον ἀπαθείας λαβὼν προσφένγει τοῖς Χριστιανοῖς. Θεόκτιστος
 δὲ ἐκεῖθεν ὑποστραφεῖς πρὸς τὴν πόλιν εἶχετο τῆς αὐτῆς οἰκειό- B
 τητος. καὶ τῷ τῆς Ἀνγούστης ἀδελφῷ Βάρδα εἰς τινὰς λόγους
 ἐλθὼν τὴν ἤτιαν ταύτῃ προσῆπτε καὶ ἀνετίθετο, ὡς τῇ παραι-
 νέσει τούτου καὶ τῇ βουλῇ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐτράπη στρατόπεδον· καὶ
 τοῦτον τῆς πόλεως ἐξῴσεν βουλῇ Θεοδώρας Ἀνγούστης.

6. Ὁ δὲ αὐτὸς Θεόκτιστος παραδυναστείων ὦν τῇ Ἀν-

tius autem et ipse perterritus est et consternatus, fugamque arripuit, eo scilicet rumore, quasi Augusta alium creasset imperatorem. qui fuit Saracenorum dolus suorumque corruptio, eo pavore eius deiectis animis, ut ad imperatricem redire et exercitum adversariorum gladio concidendum relinquere persuaserint. cumque in Creta ignavisque degenerisque animi exstiterit, deterior infelicioque inde reversus eluxit. cum enim egressus Amer suscepta adversus Romanam dicionem expeditione, quicquid obvium esset, devastaret ac everteret, eundem rursus Theoctistum tanquam fidelissimum ac sibi devinctum hominem cum ingentibus copiis Theodora et Michael adversus Amerem misere. qui cum venisset, conserpta pugna cum Amere ad locum quem Maupotamum vocant, victus fugatusque reversus est, suorum multis necatis, nonnullis vero etiam ad Amerem ob viri morositatem ac tetricos mores fuga elapsis; in quibus et Theophanes Pharganita, vir inter ceteros virili praestans fortitudine atque robore, qui nonnullis deinceps secutis temporibus, accepta securitatis fide, ad Christianos fuga reversus est. ab ea redux expeditione Theoctistus et in urbem receptus eadem Augustae necessitudine cohaesit. is, nonnullis cum Barda Augustae fratre collatis sermonibus, ei cladem adscribebat, quasi eius hortatu ac voluntate Romanus exercitus fusus fugatusque esset; quem et Theodora Augustae nutu et consilio urbe expulit.

6. Is porro Theoctistus, cum Augusta regni administer, aedes

γούστη οικήματα καὶ λουτρὰ καὶ παράδεισόν ἐν τῇ νῦν καλουμένῃ Ἀψίδα πεποίηκεν πρὸς τὸ πλησίον αὐτὸν εἶναι τοῦ παλατίου. πρὸς δὲ φυλακὴν καὶ σωτηρίαν ἰδίαν καὶ πόρταν σιδηρᾶν ἐν τῇ Δάφνῃ
C κατεσκευάσεν, καὶ παπίαν φυλάττειν ἐκέισε διωρίσατο. ἤδη δὲ βασιλεὺς ἀνδρωθεὶς ἐσχόλαζε τοῖς κνηγίοις καὶ ταῖς τῶν ἵππων 5 ἀμίλλαις ἐν τῷ διαύλῳ τοῦ ἵππικοῦ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀκαθαρσίαις. βουλὴν οὖν ποιήσασα Θεοδώρα Ἀυγοῦστα μετὰ τοῦ λογοθέτου Θεοκτίστου δοῦναι γυναῖκα Μιχαὴλ τῷ υἱῷ αὐτῆς· ἔγνω γὰρ ὡς συνεφιλιώθη Εὐδοκία τῇ τοῦ Ἰγγερους, μισουμένη τῷ λογοθέτῃ καὶ τῇ δεσποίνῃ σφοδρῶς δι' ἀναίδειαν. διὸ συζευγνύουσιν αὐτῷ 10 Εὐδοκίαν τὴν τοῦ Δεκαπολίτου, μεθ' ἧς στεφανοῦται ἐν τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ τῷ εἰς τὴν Δάφνην, γεγονότος τοῦ παστοῦ μὲν εἰς τὴν
D Μαγναύραν, τῆς δὲ συγκλήτου ἀνακλιθείσης ἐν τοῖς ἐφ' ἀκκουβίτοις.

7. Μετὰ δὲ μικρὸν ὁ τῶν βουκελλαρίων στρατηγὸς ἤγαγε 15 ἵππον τῷ βασιλεῖ θυμοειδῆ καὶ γενναῖον. ὁ δὲ τοῦτον τῷ ἵππικῷ βουλόμενος ὑπόζυξαι ἠβούλετο καταμαθεῖν τούς τε ὀδόντας, ἐξ ὧν ἡ τῶν ζιτῶν ποσότης διαγινώσκειται, τό τε ἦθος ποῖον ἐστί. τοῦ δὲ ἵππου θρασυνομένου καὶ σκιριτῶντος ἦν ἀχθόμενος ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου, ὡς μηδενὸς ὄντος μηδὲ εὐποροῦντος γεννηυί- 20 τητι καὶ ἐπιστήμη τὸν ἵππον ἐξημερώσοντος ἢ μόνον κατακρατή-
P 530 στοντος. ὡς οὖν ἤχθητο, παρῶν ὁ Θεοφιλίτζης εἶπεν ὅτι, δέσποτα,

13 ἀκκουβίτου P

balnea et hortos aedificavit versus locum Apsidam dictum, ut esset prope palatium. et ut saluti suae consuleret, portam ferream in Daphne fabricatus est, constituitque ut papias ibi custodias ageret. iam vero imperator viri aetatem adeptus grandiorque factus venationibus aurigationibus agendisque equis in medio Circi spatio ac reliquis spurcitiis animum otiumque addicebat. consilium igitur Theodora Augusta cum Theoctisto logotheta iniit de uxore iungenda Michaeli filio suo. noverat enim amicitiam iunxisse cum Eudocia Ingerina, impudenti genio atque indole, logothetae atque Augustae vehementer exosa. eam ob rem ei copulant Eudociam Decapolitae filiam, quacum corollis nuptialibus donatur in S. Stephani, quae est in Daphne. solutus in Magnaura nuptialis thalamus; acceptus epulis senatus in novemdecim accubitis.

7. Haud multo post buccelliariorum dux equum adduxit imperatori animosum ac strenuum. cumque hunc Circensibus subiugare vellet, in animo habebat ut dentes viseret, quorum indicio equorum aetas dignoscitur ac indoles, qualis est. equo autem ferociente et subsultante, aegre rem ferebat imperator, cum nemo esset ea ingenii dexteritate ac peritia qua equum posset ad mansuetudinem traducere aut saltem tenere. dum igitur moleste ferret, praesensque Theophilites esset, ait "habeo,

ἔγω νεώτερον ἐμπειρότατον καὶ ἀνδρειότατον εἰς τοὺς ἵππους, οἷον ἐπιποθεῖ ἡ βασιλεία σου, τοῦνομα Βασίλειον. τοῦ δὲ βασιλέως παρενθὲν ἔλθεῖν κελεύσαντος ἀπεστάλη κοιτωνίτης ἐν τῇ σιδηρᾷ πύλῃ, καὶ τὸν Βασίλειον εὐρὼν μετὰ σπουδῆς ἤγαγε πρὸς 5 τὸν βασιλέα. καὶ κελευσθεὶς τὸν ἵππον κρατῆσαι, ὃ δὲ μιᾷ χειρὶ τὸν χαλινὸν κρατήσας, τῇ δὲ ἑτέρᾳ τοῦ ὠτὸς δραξάμενος τοῦ ἵππου, εἰς ἡμερότητα προβάτον μετέβαλεν. ὧ ἄρεσθεις καὶ θεραπευσθεὶς ὁ βασιλεὺς παρέδωκεν αὐτὸν Ἀνδρέᾳ ὄντι ἑταιριάρχῃ τοῦ Β εἶναι εἰς τὴν ἑταιρείαν καὶ δουλεύειν ἐν τοῖς ἵπποις.

10 8. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην διηγήσασθαι περὶ τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου τὴν τε ἀνατροπὴν, καὶ ὅθεν ἔστι μέχρι τῆς τοιαύτης ἵποθέσεως. ὁ αὐτὸς Βασίλειος γεννᾶται ἐν Μακεδονίᾳ ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανουπόλεως, ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγκαβῆ, πατρὸς Ἰγνατίου πατριάρχου, γαμβροῦ δὲ Νικηφόρου τοῦ βασι- 15 λέως εἰς Προκοπίαν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα. ἐπὶ τούτου ἐξῆλθε Κροῦμος ὁ ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ Χριστιανῶν· καὶ τραπεὶς Μιχαὴλ, καὶ Λέων ὁ Ἀρμένιος τυραννήσας αὐτὸν καὶ βασιλεύσας, ἐλθὼν ὀπισθεν αὐτοῦ ὁ Κροῦμος περιέκλυσε τὴν πόλιν. λογ- C χευθεὶς δὲ παρὰ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου καὶ ὑποστρέφων ἐν Βουλ- 20 γαρίᾳ ἐπεμψεν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα ἀφελεῖν τὰ ἐκεῖσε χαλκᾶ ζῶδια. ἀπελθὼν δὲ καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει παρέλαβεν αὐτήν, καὶ μετέστησε χιλιάδας ἀνδρῶν δέκα χωρὶς γυναικῶν, καὶ τούτους κατώκισε πέραν τοῦ Δανουβίου. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοφίλου

domine, adolescentem artis equorum expertissimum strenuissimumque, qualem maiestas tua desiderat, Basilium nomine." quem cum imperator confestim praesto esse iussisset, missus est cubicularius ad portam ferream, inventumque Basilium omni festinatione ad imperatorem adduxit. is vero una manu prehensio freno, alteraque equi aure arrepta, ad pedis ipsum mansuetudinem traduxit. ea re recreatus imperator ac obsequio delinitus Andreae hetaeriarchae Basilium tradidit, ut inter foederatos mereret ac equis operam navaret.

8. Operae pretium vero duxi de eodem Basilio narrare, quomodo sit educatus et unde profectus, usquedum talis oblata occasio est. Basilium in Macedonia nascitur, in agro Adrianopolitano, Michaelis Rancabe, Ignatii patriarchae patre, imperatore, Nicephori imperatoris genero, eius sibi copulata filia Procopia. eo imperii clavum tenente Crumus Bulgarorum princeps adversus Christianos egressus est; fusoque ac fugato Michaelis, atque Leone Armenio in eum arrepta tyrannide in seque translato imperio, ipsum pone insecutus Crumus urbem obsidione cinxit, lanceaque percussus a Leone Armenio, reversusque in Bulgariam, misit ad S. Mamantis, qui aeneas illic statuas auferrent. profectus vero etiam Adrianopolim urbem cepit, transtulitque decem milia virorum, non numeratis feminis, eisque trans Danubium sedes assignavit. in diebus

τοῦ βασιλέως ἦν στρατηλάτης ἐν Μακεδονίᾳ Κορδύλης προσαγορευόμενος. εἶχε δὲ καὶ υἱὸν Βάρδαμ ὀνόματι, ἠνδρειωμένον πάνυ, ὃν κατέλιπεν ἀντ' αὐτοῦ ἄρχειν τῶν Μακεδόνων τῶν ὄντων πέραν

- D** τοῦ ποταμοῦ Δανουβίου. αὐτὸς δὲ μετὰ μηχανῆς τινὸς εἰσῆλθε πρὸς Θεόφιλον, καθὰ ἐκέλευε προεγράφη. ὃν ὑποδεξάμενος χαίρων, καὶ γνοὺς ὃ θέλει, ἀπέστειλε πλοῖα ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς καὶ ἀναγαγεῖν ἐν τῇ πόλει. ἦν δὲ ἄρχων Βουλγαρίας ὁ Βαλδίμερ, ἕγγονος Κρούμου, πατῆρ Συμεῶνος τοῦ μετὰ ταῦτα κρατήσαντος. (9) ἐποίησεν οὖν βουλὴν ὁ λαὸς σὺν γυναιξίν καὶ τέκνοις ἐξελθεῖν ἐν Ῥωμανίᾳ. ἐξελθόντες δὲ τοῦ Μιχαὴλ Βουλγάρου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἤρξαντο διαπερᾶν σὺν ταῖς ὑποστάσεσιν αὐτῶν. μαθὼν
- P 531** δὲ ὁ κόμης τοῦτο ἀντεπέρασε πολεμήσων αὐτούς. ἀπογνόντες οὖν οἱ Μακεδόνες ἐποίησαν κεφαλὴν αὐτῶν τὸν τε Τζάντζην καὶ τὸν Κορδύλην, καὶ συμβαλόντες πόλεμον ἀπέκτειναν πολλοὺς, τινὰς δὲ ἐκράτησαν. οἱ δὲ μὴ δυνηθέντες περᾶσαι Βουλγαρίαν προσερχύθησαν τοῖς Οὐγγροῖς καὶ ἀνήγγειλαν αὐτοῖς πάντα τὰ τῶν Μακεδόνων. ἤλθον δὲ καὶ τὰ πλοῖα τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν. παρενθὺ οὖν ἀνεφάνησαν Οὐννοὶ πλῆθος ἄπειρον. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτοὺς μετὰ δακρύων ἐβόων λέγοντες "ὁ θεὸς τοῦ ἁγίου Ἀδριανοῦ βοήθει ἡμῖν," καὶ παρετίασοντο πρὸς συμβολὴν πολέμου. οἱ δὲ Τοῦρκοι εἶπον πρὸς αὐτοὺς "δοτε ἡμῖν τὴν ὑπαρξιν ὑμῶν πᾶσαν, καὶ ἀπέλθετε ἔνθα καὶ

14 ἀπέκτεινον P

16 καὶ om P

autem Theophili imperatoris erat in Macedonia magister militiae Cordules nomine. habebat vero etiam filium Bardam nomine, virili admodum fortitudine ac strenuum, quem reliquit ut vice sui Macedonibus cum imperio trans Danubium positus praesesset. is arte quadam ac machina ingressus est ad Theophilum, quemadmodum illic superius scriptum est. eo gratissime suscepto, cognitoque quid vellet animus, missa navigia sunt, quae illos assumptos in urbem reducerent. erat porro Bulgariae princeps Baldimer, Crumi nepos, pater Symeonis, qui postea rerum potitus est. (9) consilium itaque iniit populus, ut cum uxoribus atque liberis in Romanae dicionis loca egredierentur. egresso vero Michaele Bulgaro in Macedoniam, coeperunt traicere cum suis facultatibus. quo cognito comes ipse traiecit, ut eis bellum inferret. spe itaque anxii Macedones caput sibi praefecerunt Tzantzem et Cordulem; pugnaque congressi multam hostium dederunt stragem: capti etiam nonnulli. cum autem non possent Bulgariam traicere, ad Ungros confluxerunt, narrata illis sua omni ac Macedonum fortuna. sed et missa ab imperatore navigia, quae in urbem eos susceptura essent, venere. confestim igitur Unni innumerabili turba apparuerunt. at illi, iis visis, cum lacrimis clamare "deus sancti Adriani auxiliare nobis;" bellique signa contulere. ad quos Turci dixerunt "date nobis omnem vestram sub-

βούλεσθε.” οἱ δὲ τοῦτο οὐ κατεδέξαντο, ἀλλὰ παραταταγμένοι **B**
 ὑπῆρχον ἐν τρισὶν ἡμέραις. τῇ δὲ τετάρτῃ ἤρξαντο εἰσερχεσθαι
 εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν. Θεασόμενοι δὲ τοῦτο οἱ Τοῦρκοι συνέβαλον
 πόλεμον ἀπὸ ὥρας πέμπτης μέχρις ἐσπέρας· καὶ τραπὲν τὸ ἔθνος,
 5 κατεδίωκον αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες. καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ βουλο-
 μένων αὐτῶν ὑποχωρῆσαι, ἀνεφάνησαν πάλιν Οὐνοὶ πρὸς τὸ
 πολεμῆσαι αὐτούς. ἀναστὰς δὲ Μακεδόνων νεώτερος, Λέων ὀνό-
 ματι, ἐκ γένους τῶν Γωμοσιῶν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονεν ἐταιρειάρ-
 χης, καὶ ἕτεροι ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων, ἔτρεψαν αὐτούς καὶ
 0 ἐξήλασαν· καὶ ὑποστρέψαντες εἰσῆλθον εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἀπεσώ- **C**
 θησαν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ φιλοτιμηθέντες παρ’ αὐτοῦ ὑπέ-
 στρεψαν εἰς Μακεδονίαν, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν αὐτῶν. ἦν δὲ τότε
 Βασίλειος ὡς εἶναι τὰ ἔτη αὐτοῦ κέ’. ἀποκατασταθεὶς δὲ ἐν τῇ
 ἰδίᾳ χώρᾳ προσεκολλήθη δουλεύειν στρατηγῶ Μακεδονίας τῷ λε-
 5 γομένῳ Τζάντζῃ. καὶ μηδὲν παρ’ αὐτοῦ ὠφεληθεὶς ἦλθεν ἐν τῇ
 πόλει μέχρι τῆς Χρυσῆς πόρτης. εἰσελθὼν κεκοπιωμένος ἐκ τῆς
 ὁδοπορίας (κυριακὴ γὰρ ἦν, καὶ ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς) ἀνεκλίθη
 ἐν τοῖς πεζουλίοις τοῦ ἁγίου Διομήδους. καθολικὴ γὰρ ἦν τότε
 ἡ ἐκκλησία, ἔχουσα προσμονάριον ὀνόματι Νικόλαον. τῇ δὲ νυκτὶ **D**
 0 ἐκείνῃ ἐκάλεσεν ἡ θεία φωνὴ τὸν προσμονάριον, λέγουσα “ἐγερθεὶς
 εἰσάγαγε εἰς τὸ εὐκτήριον τὸν βασιλέα.” ὁ δὲ ἐγερθεὶς οὐδένα
 εὔρε πλὴν αὐτὸν τὸν Βασίλειον κείμενον ὡς πένθητα, καὶ ἐπιστρα-

1 τοῦτο] ποῦ τε P

stantiam, et proficiscimini quo vultis.” id tamen ut praestarent in ani-
 mum minime induxerunt, sed triduo instructa acie sub armis steterunt;
 quarta autem die in navigia ingredi coepere. quo viso Turci pugna
 congressi sunt ab hora septima ad vesperam; versosque eos in fugam
 persecuti sunt Macedones. in crastinum autem, cum vellent recedere,
 apparuerunt rursus Turci ut aciem conferrent. surgens vero Macedonum
 iunior Leo nomine, ex Gomostorum familia, qui postea agminis foede-
 ratorum princeps fuit, aliique Macedonum viri incliti, hostes fuderunt
 fugaruntque, ac reversi naves conscenderunt atque ad imperatorem sese
 receperunt; a quo magnifice suscepti in Macedoniam, patriam suam,
 reversi sunt. erat Basilius annos circiter viginti quinque natus. pa-
 triaeque redditus adhaesit Macedoniae praetori Tzantzae nomine, ut ei
 serviens in eius obsequio esset. nec ab eo frugis aliquid consecutus ad
 auream usque portam in urbem profectus est. ingressusque, fessus ex
 itinere (erat enim dies dominicus, et sol ad occasum vergebat) in S.
 Diomedis vestibulo ad quietem sese reclinavit. nimirum erat tunc viris
 feminisque addicta ecclesia, mansionarium habens Nicolaum. nocte au-
 tem illa praecepit divina vox mansionario, dicens “surge, induc in ora-
 torium imperatorem.” surgens vero neminem reperit praeter Basilium

φείς ἔπεσεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ κλίτην. πάλιν οὖν ἐκ δευτέρου ἦλθεν αὐτῷ ἡ τοιαύτη φωνή. ὁ δὲ ἔξελθὼν καὶ κατασκοπήσας καὶ μηδένα εὐρῶν ἐπιστραφεὶς ἔκλεισε τὸν πυλῶνα καὶ ἀνέπεσε. καὶ εὐθέως μετὰ ῥομφαίας τις δέδωκεν αὐτῷ εἰς τὴν πλευράν, λέγων “ἔξελθὼν εἰσάγαγε ὃν βλέπεις ἔξωθεν τοῦ πυλῶνος κείμενον. οὗ-5 τός ἐστιν ὁ βασιλεύς.” ἔξελθὼν οὖν μετὰ σπουδῆς σύντρομος, καὶ εὐρῶν Βασιλείου μετὰ τῆς πήρας καὶ ῥάβδου, εἰσήγαγεν ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας· καὶ τῇ δευτέρῃ ἡμέρᾳ ἀπελθὼν μετ’ αὐτοῦ εἰς τὸ λουτρόν ἔλουσεν αὐτὸν καὶ ἥλλαξε, καὶ ἔλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποίησεν ἀδελφοποίησιν, καὶ συννευφραίνοντο ἀλλήλους. (10) ὁ δὲ 10 δὲ αὐτὸς Νικόλαος εἶχεν ἀδελφὸν ἱατρόν, ὃς ἐδούλευε τῷ Θεοφιλίτζῃ. ἔλθων δὲ καὶ κατὰ τύχην ὁ ἱατρὸς πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδὼν τὸν Βασιλείου καὶ θανατάσας τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀνδρίαν αὐτοῦ, εἶπε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ “πόθεν ἐστὶν οὗτος;” ὁ δὲ ἀναγγέλλει αὐτῷ πάντα, καὶ παρήγγειλε φυλάξαι τὸ μυστή-15 ριον. καθιζομένου δὲ τοῦ ἱατροῦ ἐπὶ τραπέζης μετὰ τοῦ Θεοφιλίτζῃ, καὶ τούτου καθ’ ἑαυτὸν ἀναλογισαμένου καὶ εἰπόντος ὅτι ἤθελον εὐρεῖν ἄνθρωπον ἐπιτήδειον εἰς τοὺς ἔμοιους ἵππους, ἀναστὰς ὁ ἱατρὸς εἶπεν αὐτῷ περὶ τῆς ἀνδρίας τοῦ Βασιλείου καὶ ὅτι τοιοῦτός ἐστιν οἷον ἐπιποθεῖς καὶ ζητεῖς. ἀποστείλας οὖν μετὰ 20 σπουδῆς ἤγαγεν αὐτόν. Θεασάμενος οὖν αὐτὸν ἐπιάγουρον καὶ μεγάλην κεφαλὴν ἔχοντα ἐπέθηκεν αὐτὸν Κεφαλάν, καὶ δέδωκεν τοῦτον τοῦ δουλεύειν τοὺς ἵππους αὐτοῦ. ὡς οὖν προείρηται, διὰ τοιαύτην αἰτίαν δέδωκεν αὐτὸν ὁ Θεοφιλιτζῆς Μιχαὴλ τῷ βασιλεῖ.

iacentem pauperis habitu. reversusque in lectum sese iactavit. rursus itaque secunda vice ad eum venit eiusmodi vox; egressusque circumspiciens, nemineque invento, reversus clauso vestibulo recubuit. moxque pungens gladio lateri ait quidam “egressus introducito quem in atrio iacentem vides: ipse est imperator.” egressus itaque cum festinatione tremebundus, offendensque Basilium cum pera et baculo, in ecclesiam ingredi iussit. vadensque postridie cum eo ad balnea lavit vestesque mutavit; veniensque in ecclesiam spiritalem cum eo fraternitatem iniiit, seque mutuo recreabant ac collaetabantur. (10) erat autem Nicolao frater medicus, artis obsequio merens Theophilitzi. convenit forte fortuna medicus fratrem; conspectoque Basilio, eiusque proceritatem ac robur miratus, fratrem suum rogat undenam iste esset. nuntiavitque ei omnia, et iussit ut secretum servaret. sedente vero ad mensam medico cum Theophilitze, eoque secum reputante atque dicente velle se hominem idoneum, qui suis equis operam daret, surgens medicus Basilii ei vires elocutus est, esseque virum eiusmodi qualem is expeteret ac quaeriraret. mittens itaque cum festinatione eum induxit. videns itaque robustum iuvenem ac confertum, praegrandi hominem capite, Cephalae nomen tribuit, atque equitis sui obsequiis mancipavit. ea igitur occasione et per eam causam, uti dictum est, Theophilitzes Basilium tradi-

(11) ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν αὐτὸν Βασιλείον εἰσαγαγὼν εἶπε τῇ μητρὶ C
αὐτοῦ ὡς χαιρόμενος “δεῦρο ἴδε, μήτηρ, οἷον ἄγουρον νῦν ἐπε-
λαβόμεν.” ἢ δὲ ἐξεληθοῦσα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀπεστράφη, εἰποῦσα
τῷ υἱῷ αὐτῆς “οὗτός ἐστι, τέκνον μου, ὃ μέλλων ἀφανίσει τὸ
5 γένος ἡμῶν.” ὁ δὲ οὐδαμῶς ἐπίσθη-τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἢ ἤκουσεν
αὐτῆς.

Ἐτελεύτησε δὲ ὁ ἐν ἀγίοις πατριάρχης Μεθόδιος, καὶ χει-
ροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἰγνάτιος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ κουροπαλάτου.
τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς ποιοῦντων ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ
10 καὶ ληϊζομένων τὰ τοιαῦτα θέματα, ἡ Θεοδώρα ταξιατῶνα ἐποίη- D
σεν, οἱ ἐκ τῶν κάστρων ἐπιτιθέμενοι Βουλγάρους, σποράδην καὶ
κατ' ὀλίγους κουρσεύοντες, ἐφόνεον τούτους καὶ ἠχμαλώτιζον,
ὥστε ὑποσταλῆναι τοὺς Βουλγάρους ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ.

12. Βάρδας δὲ ὁ Καῖσαρ ἐφιλιώθη Δαμιανῷ πατρικίῳ
15 καὶ παρακοιμωμένῳ. ὁ δὲ τὸν βασιλέα κρατήσας ἔπεισε τοῦ εἰσα-
γαγεῖν τὸν Βάρδαν ἐν τῇ πόλει· ὃς διὰ δώρων τοὺς βασιλέως οἰ-
κίους διαδεξάμενος ἅμα τῷ παρακοιμωμένῳ ὠρίσθη προέρχεσθαι
εἰς τὸ παλάτιον. οἰκειωσάμενος δὲ καὶ τὸν Θεοφάνην πρωτοβε-
στιάριον ὡς ἠνδρειωμένον, τὸν ἐπιλεγόμενον Φάργανον, βουλῆν P 533
20 ποιοῦσι μετὰ Δαμιανοῦ τοῦ ἀγγελεῖν Θεόκτιστον τὸν οὕτω συνήθως
ἐπὶ τοῦ κανικλείου λεγόμενον. πεισθεὶς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ
Δαμιανοῦ ἐπὶ τούτῳ συνήνεσε καὶ αὐτὸς γενέσθαι τοῦτο· ἔλεγε

dit Michaeli imperatori. (11) imperator vero eundem inducens Basi-
lium, velut gratulans dixit matri suae “veni, vide, mater mea, qualem
nunc iuvenem robustum reppererim.” egressa illa, eoque conspecto,
pedem rettulit, dicens filio suo “hic est, fili mi, qui genus nostrum ac
familiam deleturus est.” nihil tamen ille matri credidit aut ei morem
gessit.

Obiit vero sanctus patriarcha Methodius, et in illius locum subro-
gatur et ordinatur Ignatius, Michaelis curopalatae filius. Bulgaris au-
tem Thraciam et Macedoniam excursionibus vastantibus easque provin-
cias depraedantibus, Theodora militum praesidia coëgit; qui ex castris
in Bulgaros irruentes, sparsim et seorsim hos aggressi vel interfece-
runt vel in captivitatem abduxerunt, ceteris Bulgaris patriam repetero
coactis.

12. Bardas Caesar amicitia iunctus est cum Damiano patricio sa-
cricque cubiculi intimo praeposito; isque imperatoris compos effectus au-
ctor illi est ut Bardam in urbem inducat; datisque muneribus iis qui ex
aula essent imperatorisque necessariis, una cum accubitore expugnatis,
constitutum est ut in palatium accessum haberet. conciliato vero etiam
Theophane protovestiario, tanquam viro fortissimo, cognomento Phar-
gano, consilium ineunt cum Damiano necandi Theoctistum, sic vulgo
dictum, caniclio praefectum. imperator quoque in eam sententiam a
Damiano inductus annuit et ipse ut res faceret. dicebat enim Bardas

γὰρ ὁ Βάρδας Λαμιανῶ ὅτι ἕως ἔστι Θεόκτιστος μετὰ τῆς Ἀυ-
 γούστης, οὐκ ἄρξει οὐδὲ ἔξουσιάζει ποτὲ ὁ βασιλεύς. ὁ δὲ Θεό-
 κτιστος ἀπελθὼν ἐν τῷ λούσματι τῶν Ἀρεοβίνδου, ὡς ἔθος ἦν
 αὐτῷ, εἶτα ἔλθων εἰς τὰ ἀσηκρητεῖα, κρατῶν τὰς ἀναφορὰς εἰσῆλ-
 B θεν εἰς τὸ Λαυσιακόν. καὶ περιβλεψάμενος εἶδε Βάρδα καθε-5
 ζόμενον ἔμπρακτον· καὶ ταραχθεὶς σφοδρῶς ἔφη ὅτι ἐγὼ εἰσελ-
 θὼν εἰς τὴν Ἀυγούστην πάλιν ἐκδιώκω αὐτόν. εἰσελθόντος δὲ
 αὐτοῦ εἰς τὸ ὠρολόγιον, προῦπήντησεν αὐτῷ Μιχαὴλ ἄμα Λα-
 μιανῶ καὶ οὐκ εἴασαν εἰσελθεῖν πρὸς Θεοδώραν, ἀλλ' ἐκελεύσθη
 μετ' ὀργῆς ἀνοῖξαι τὰς ἀναφορὰς καὶ ἀναγνῶναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 10
 ἔκοντα δὲ τοῦτο ποιήσαντα ἀντίστρεψεν αὐτόν εἰς τοῦπίσω ἔξελ-
 θεῖν. ὁ δὲ πικρῶς δακρῶν καὶ ὀλοφυρόμενος ἔξηλθε. συνήν-
 τησε δὲ αὐτῷ Βάρδας εἰς τὸ Λαυσιακόν, καὶ ἤρξατο κατὰ κόρης
 παῖειν αὐτόν καὶ τίλλειν τὰς τρίχας αὐτοῦ. ἰδὼν δὲ ὁ δρουγγά-
 C ριος τῆς βίγλης ὁ Μανιάκης ἀναστὰς ἀπέτελεγε τῷ Βάρδα "μὴ 15
 τύπτε τὸν λογοθέτην." οἱ δὲ σφάζουσιν αὐτόν καὶ μεληδὸν κατα-
 κόπτουσιν εἰς τὸ Σκύθη, θηρῶν ὠμότητα καὶ ἀγριότητα ἐνδει-
 ξάμενοι.

13. Τοῦτο μαθοῦσα παρὰ τοῦ παπίου Θεοδώρα, ἔξελ-
 θοῦσα κατὰ τοῦ Μιχαὴλ ὡς εἰκὸς ἠγανάκτησε, καὶ τῶν λοιπῶν 20
 οἰ τὸν φόνον κατειργάσαντο. καὶ τοῦ βασιλέως παντὶ τρόπῳ μη-
 χανωμένου τὴν μητέρα ἔξιλειώσασθαι αὐτὴ ἀπαρηγόρητος ἔμεινε,
 μήτε τὴν ὀργὴν ἀφιεμένη μήτε παραινουμένη τισίν, ἀλλ' ὡς

Damiano "quamdiu Theoctistus cum Augusta versabitur, nunquam im-
 perator rerum potietur regique culminis potestate fulgebit." profectus
 vero ex more Theoctistus ad Areobindi balnea, tumque ad secretariorum
 curiam veniens, oblatos libellos ac suggestiones tenens, in Lausiacum
 ingressus est; atque huc illuc iactans oculos Bardam cum fastu sedentem
 videret, turbatusque valde ait "si ad Augustam semel ingressus fuero,
 eum rursus fugabo et eiiciam." ingredienti autem illi in horologium in
 occursum venit Michael cum Damiano, nec eum ad Augustum ingredi
 passi sunt, sed cum ira libellos explicare et coram Michaele legere ius-
 serunt. cumque rem volens nolens fecisset, referre pedem ac retroexire
 coactus est. is porro amare flens lamentansque ac quiritans exivit. oc-
 currit Bardas in Lausiacum, eiusque genas caedere ac capillos ipsius vel-
 lere coepit. videns autem excubiarum drungarius Maniaces, exurgens
 Bardae contradicebat, ne logothetam caederet. hi enimvero virum con-
 trucidant, membratimque concidunt ad locum Scythia, immanium in eo
 bestiarum crudelitate ac feritate exhibita.

13. Id ubi Theodora ex papia cognovit, egressa adversus Michael-
 em, ut par erat, reliquosque qui caedem patravrant, indignabunda
 excanduit. cumque imperator nullum non moveret lapidem ut matrem
 placaret, nullum illa admittebat lenimen aut iram remittebat, ulliusve
 capax consolationis erat: sed quasi marinus fluctus, nihil lenior fiebat

κλέδων θαλάσσιος νουθετουμένη παρηγορεῖτο καὶ κατεπείθετο. ὅθεν μεταβαλὼν ὁ βασιλεὺς, ὡσπερ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν γνώμην, D οὕτω δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐνέργειαν, τοσοῦτοις τρόποις λυπεῖν αὐτὴν κατεπείγετο ὅσοις πρὸ τοῦ θεραπεύειν ἐσχηματίζετο.

5 καὶ δὴ τὰς μὲν ἀδελφὰς αὐτοῦ, Θέκλαν Ἀναστασίαν καὶ Ἄναν, ἐξωθεῖ τοῦ παλατίου, καταγαγὼν εἰς τὰ Καριανοῦ, Πουλχερίαν δὲ ὡς ἡγαπημένην τῇ μητρὶ ἀπέστειλεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν. εἶθ' οὗτος μετ' ὀλίγον ἐνώσας πάσας ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαστριῶν ἀπέκειρεν, περιβαλὼν αὐτὰς τὸ μοναδικὸν σχῆμα.

10 14. Ὑπὸ δὲ τῆς συγκλήτου εὐφημισθεὶς μόνος αὐτοκρατορεῖ, καὶ προβάλλεται Βάρδαν μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν P 534 σχολῶν. μὴ διαλλαττομένης δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ δι' ἃ ἐλύπει αὐτὴν καὶ τὴν ἄδικον σφαιγὴν Θεοκτίστου, ἔχθρα ὑπῆρχεν ἀναμεταξὺ αὐτῶν ἄσπονδος. ὁ δὲ καὶ ταύτην τοῦ παλατίου κατα-

15 γαγὼν εἰς τὸ μοναστήριον τὰ Γαστρία καὶ αὐτὴν ἀποστέλλει. ἢ τις ἀθυμία μετεωρισθεῖσα τὸν νοῦν, καὶ ὑπὸ ἐκπλήξεως ἀφαιρεθεῖσα καὶ τὸ φρονεῖν, ἀνάξια ἐαυτῆς κατασκευάζει, βουλὴν κατὰ Βάρδα βουλευομένη, σὺν πολλοῖς καὶ ἄλλοις σχοῦσιν κοινωνὸν καὶ τοῦ βασιλέως τὸν πρωτοστράτορα, ὅπως ὑποστρέφοντα Βάρδαν

20 ἀπὸ τοῦ προαστείου αὐτοῦ τοῦ Κοσμιδίου ἀναιρήσωσιν αὐτόν. B ὧν ἡ μελέτη πρὸ τοῦ ἔργου φανερωθεῖσα κατ' ἐκείνων τῶν μελετησάντων τὸ κακὸν ἐξενήνοχε· φωροθέντες γὰρ καὶ κατουσχεθέντες ἐν τῇ σφενδόνῃ τὰς κεφαλὰς ἀπειμήθησαν. καὶ προβάλλεται

1 οὐ παρηγορεῖτο margo P

12 τῆς om P

aut obsequabatur. quapropter, quemadmodum animum sensumque ac voluntatem, sic et personam operationemque imperator mutans, tot eam modis affligere eique molestus ingruere studebat, quot prius delinire atque fovere simulabat. atque adeo sorores Theclam Anastasiam et Annam aula eiicit, Pulcheriam vero, uti matri praedilectam, in monasterium Gastria dictum misit; tumque brevi post, omnes una conflans, monastico indutas habitu in monasterio Gastria, coma multavit.

14. Porro senatu acclamante unus ipse rerum potitur, Bardamque magistrum creat ac legionum domesticum. cumque mater non conciliaretur, quibus eum modis affligebat, et ob iniustam Theoctisti caedem animo saucia, implacabilis inter eos erat inimicitia. hancque adeo ipsam aula deturbans ad monasterium Gastria amandat. illa nimio maerore mente obruta, ac prae stupore sanis rationibus deiecta, haud satis ex sui ratione ac dignitate consilium init adversus Bardam, aliis quoque multis communi coniuratione, socium ipsum quoque imperatoris prostratorem habens. in eo coniuratio erat ut Bardam ex suburbano suo revertentem, cui Cosmidii nomen, interficerent. detecta rei molitio, priusquam res praestaretur, adversus ipsos qui moliti essent avertit noxam. deprehensi namque ac tenti in Circi funda capita posuerunt. Ba-

Μιχαὴλ τὸν Βασιλείον ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος πρωτοστράτορα, ὁμοίως καὶ Βάρδα τὸν θεῖον αὐτοῦ κουροπαλάτην.

15. Ἐπεσε τότε κόνις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατενεχθεῖσα ἐπὶ τοὺς κεράμους αἱματώδης πλήρης· καὶ πολλοὶ εὔρισκον λίθους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἢ κήποις ἐρυθροὺς ὡς αἷμα. προβάλλεται δὲ Μιχαὴλ 5
C Ἀντίγονον τὸν υἱὸν Βάρδα δομέστικον τῶν σχολῶν. τὸν δὲ ἔτερον υἱὸν αὐτοῦ δούξ γυναικα, εἰς ἣν καὶ ἐλοιδορεῖτο, προβάλλεται μονοστράτηγον τῶν δυτικῶν. συντόμως δὲ αὐτοῦ τελευτήσαντος, τῇ δὲ τοῦ διακαινησίμου προβάλλεται Μιχαὴλ Βάρδαν τὸν θεῖον αὐτοῦ Καίσαρα· ὃς ἐπὶ ἄρματος πορευθεὶς ἔδωκεν ὑπα- 10
τείαν τῇ μέσῃ.

16. Ἐξῆλθε δὲ ὁ Ἄμερ, καὶ κατήλθε μέχρι Σινώπης, ληϊσάμενος πάντα τὰ τῶν Ῥωμαίων· καὶ ὑπέστρεψε μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. ἐκστρατεύσας δὲ Μιχαὴλ ἅμα Βάρδα Καίσαρι κίνησιν ποιεῖ κατὰ Μιχαὴλ ἄρχοντος Βουλ- 15
γαρίας διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης, μαθὼν τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος
D λιμῶ τῆκεσθαι. οἱ δὲ Βούλγαροι τοῦτο μαθόντες ὡς ἤχον βροντῆς ὑπεκλίθησαν καὶ πρὸ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς μάχης περὶ τῆς νίκης ἀπέγνωσαν, καὶ Χριστιανοὶ γενέσθαι καὶ ὑποτάτεσθαι τῷ βασιλεῖ καὶ Ῥωμαιοῖς ἤτήσαντο. ὁ δὲ Μιχαὴλ τὸν μὲν ἄρχοντα 20
αὐτῶν βαπτίσας καὶ δεξιόμενος ἐπέθηκεν αὐτὸν τὸ αὐτοῦ ὄνομα, τοὺς δὲ μεγιστᾶνας αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἀγαγὼν ἐβάπτισεν αὐτούς, ἔκτοτε γενομένης εἰρήνης βαθείας.

silium Michael extincti loco prostratorem praeficit; similiter etiam Bardam, avunculum suum, curopalatam.

15. Cecidit tunc pulvis e caelo, delatus in tegulas ac lateres totus cruentus. inventi a multis lapides in via aut hortis rubri coloris instar sanguinis. Michael Antigonum Bardae filium scholarum domesticum praefecit. alteri filiorum Bardas iungit coniugem, quacum malae rei suspicio habebatur. Michael dominica post Pascha Bardam avunculum suum creat Caesarem; qui curru vectus consularia per mediam urbem sparsit munera.

16. Egressus porro Amer Sinopem usque descendit, vastans omnia ac diripiens, quae Romanae essent dicionis; reversusque est, cum eum Romanus exercitus minime assecutus esset. suscepta autem Michael Bardae Caesare expeditione motionem facit terra marique adversus Michaellem Bulgariae principem, cum Bulgarorum gentem fame tabescere comperisset. Bulgari re audita haud secus ac tonitru perciti subfugerunt, ac ante certamina pugnamque omnem de victoria spem abiecerunt, Christianique fieri imperatorique subiici ac Romanis petierunt. Michael eorum principem baptisans, eiusque e sacro fonte susceptor, suo ex nomine Michaellem vocavit. eius vero proceres in urbem inductos perinde baptisavit. quo ex tempore alta pax fuit.

17. Τὸν δὲ Ἄμερ ἐξελεθόντα κατὰ Ῥωμανίας στρατηλάτης ὦν τῆς ἀνατολῆς Πετρωνᾶς καὶ Νάσαρ τῶν βουκελλαρίων, λοχί- P 535
σαντες τὴν τῆς ὑποτροφῆς αὐτοῦ συναντῶσιν αὐτῷ εἰς τὸν Λα-
λακάωνα, καὶ συμβολῆς γενομένης τρέπουσιν Ἄμερ, καὶ φυγῆ
5 χρησάμενον καταδιώκει αὐτόν τις τῶν κομήτων, καὶ τούτου τὴν
κεφαλὴν ἄρας ἤγαγε Πετρωνᾶ τῷ στρατηλάτῃ. εἰσελεθόντες δὲ
οἱ στρατηγοὶ μετὰ ἐπινικίων ἐθριάμβευσαν ταῦτα ἐν τῷ ἱπικῷ.
καὶ ἔκτοτε ἐγένετο εἰρήνη μεγάλη ἐν τῇ ἀνατολῇ διὰ τὴν τοῦ Ἄμερ
σφαγῆν.

10 18. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ πόνοι καὶ τὰ κατὰ τῶν πολεμίων
ἀνδραγαθήματα· ἡ δὲ τοῦ βασιλέως ἀγάπη πρὸς τὸν Βασίλειον
ἐξέχυτο, καὶ τοῦτον μόνον εἶναι τὸν θεραπευτὴν αὐτοῦ.

19. Ἐκτισε δὲ Μιχαὴλ στάβλον τοῖς ἵπποις αὐτοῦ, κοσμή- B
σας μαρμάρους καὶ ὑδάτων ἐπιροαῖς κατασκευάσας ὠραιοτάτων
15 πάνν. καὶ τούτου τελεσθέντος, ἦν τις ἐν τῇ πόλει ὀνόματι Πέ-
τρος λόγιος καὶ σκωπτικός, ὃν καὶ πτωχομάγιστρον ἐκάλουν. τοῦ-
τον προσκαλεσάμενος Μιχαὴλ ἐν τῷ στάβλῳ ὑπεδείκνυεν αὐτῷ τὴν
ἄλογον τοῦ κατασκευασθέντος οἴκου εὐπρέπειαν, ὡς βουλόμενος
ἐπαινεθῆναι παρ' αὐτοῦ, εἰπὼν καὶ τοῦτο ὡς αἰ μνημονεύεσθαι
20 μέλλω διὰ τὴν τοῦ ἔργου τούτου κατασκευῆν. ὁ δὲ ἔφη τῷ βασι-
λεῖ “Ἰουστινιανὸς ἐκτισε τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, κοσμήσας χρυσοῦ C
καὶ ἀργύρου καὶ μαρμάρους πολυτίμοις, καὶ μνήμη αὐτοῦ νῦν οὐκ
ἔστιν. καὶ σύ, βασιλεῦ, κοπροθέσιον ποιήσας καὶ ἀλόγων ἀνά-
παισιν, καὶ λέγεις μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο;” ὁ δὲ ἀποτυχῶν

17. Per id tempus, cum Amer adversus Romanam dicionem egres-
sus esset, Petronas Asiaticorum militiae magister et Nasar buccellario-
rum, illius in regressu obsidentes iter, in Lalacaone castra iunxerunt,
commissaque pugna Amerem in fugam vertunt: fugientem illum quidam
comitum insequitur, eiusque tollens cervicem Petronae magistro militiae
attulit. ingressi urbem duces cum manubiis eos in Circo triumpho tra-
duxerunt. quo ex tempore pax magna in Oriente fuit ob eam Ameris
caedem.

18. Ac quidem aliorum labores erant adversumque hostes fortia
belli facinora; imperatoris vero dilectio in Basilium effusa erat, hunc-
que unum sui cultorem ducebat.

19. Construxit Michael equis suis stabulum, marmoribus perornans
aagnarumque irriguis, elegantissimo opere fabricans. quo absoluto, erat
in urbe vir eruditus ac eloquio salsus, Petrus nomine, quem Ptocho-
magistrum dicebant. quo Michael in stabulum vocato ostendebat ei
structae aedis insulsum decorem ac elegantiam, ab eo inde laudem ca-
ptans, dicensque sempiterna celebrandum se memoria, iccirco quod istud
operis struxisset. ad quem ille “Iustinianus maiorem exstruxit ecclesiam,
ornans auro et argento pretiosisque marmoribus, nec eius nunc memoria
est. tuque, imperator, structa stercore domo ac equorum stabulo, eo

τῶν ἕξ αὐτοῦ ἐπαίνων καὶ ὀργισθεῖς, τυπτόμενος καὶ συρόμενος
ἐξεβλήθη ὁ πτωχομάγιστρος.

20. Φήμης δὲ διαθεούσης περὶ Βάρδα Καίσαρος ὅτι τῇ
νύμφῃ αὐτοῦ συμφθέρηται, τοῦτο ἀκούσας Ἰγνάτιος ὁ πατριάρ-
χης πολλάκις παρήνεσεν αὐτὸν ἀποσχέσθαι τοῦ τοιούτου μύσους 5
D καὶ μὴ πρόσκομμα εἶναι πολλῶν τὸν ἀρετῆς ὑπόδειγμα εἶναι ὀφεί-
λοντα καὶ σώφρονος βίου. ὁ δὲ φρονεῖν κατεπείγετο. καὶ δὴ
ποτε μέλλοντα κοινωρεῖν τὸν Βάρδαν ὁ πατριάρχης ἀπόσπαστο ὡς
μὴ πειθόμενον κανόνιν ἢ παραινήσειν· ὅς ὀργῇ πληγείς τὴν ψυ-
χὴν τὸν παραινήτην ὡς ἄνομον καὶ φθορέα τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσε 10
καὶ βασάνοις ἀπείροις καὶ ἀνημέροις ὑπέβαλεν ὡς ποιῆσαι πικραί-
τησιν. τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος Φώτιον πατριάρχην ἀντ' αὐτοῦ
χειροτονεῖ, πρωτασηκρηῆτιν ὄντα τῷ κατ' ἐκείνο καιροῦ καὶ λογιώ-
τατον πάνυ.

21. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, 15
καταλιπὼν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φυλάττειν Ὀροόφραν ὑπαρχον ὄντα,
ὅστις οὐπω τοῦ βασιλέως μηδὲν ἕξ ὧν ἐμελέτα καὶ κατὰ νοῦν εἶχεν
P 536 ἐργασαμένου τὴν τῶν Ἀθίων Ῥῶς ἐμήνησεν ἀφίξιν, γεγεννημένους
ἤδη κατὰ τὸν Μαυροπόταμον. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τῆς ἐχο-
μένης μετεσχέθη ὁδοῦ, καὶ δι' ἣν ταύτην ἀφῆκεν, οὐδὲν βασιλι- 20
κὸν καὶ γενναῖον εἰργάσατο. οἱ δὲ Ῥῶς φθάσαντες ἔνδον τοῦ
Ἱεροῦ γενέσθαι πολλὴν εἰργάσαντο φόνον Χριστιανῶν καὶ ἀθῶον

7 οὐ κατεπίθετο margo P

nomine celebri te fore memoria dicis?" expectata ille frustratus laude,
iraque accensus, caesum Ptochomagistrum tractumque eiicit.

20. Percrebescente fama de Barda Caesare, commisceri eum foedis
amoribus cum nuru sua, audiens Ignatius patriarcha saepe admonuit ab
eiusmodi abscedere scelere, nec vulgo scandalum esse, qui virtutis exem-
plum et castae vitae esse deberet. noluit ille saniozem mentem assu-
mere. ac vero cum aliquando sacra mysteria percepturus esset, reppul-
lit eum patriarcha, ut qui canonibus atque monitis morem non gereret.
Bardas ira animo percitus monitorem ut improbum ac corruptorem ec-
clesia eiicit, ac quae numerum superent, dirissimisque tormentis ut ab-
dicare cogat virum, subiicit; cuius nihil expugnata constantia, eius loco
Photium patriarcham praefecit, eo tempore a secretis primi dignitate
fulgentem ac eruditissimum valde.

21. Imperator expeditione suscepta adversus Agarenos profectus
est, relicto in urbe, cuius servandae curam haberet, Oorypha praefecto.
is, cum necdum aliquid imperator peregisset eorum quae moliebatur at-
que animo destinasset, impios Russos advenisse nuntio significat atque
iam Mauropotamum assecutos esse. ac quidem imperator ab eo quod
instituerat revocatus itinere, cuius causa dimisit, regalis nihil fortisque
animi fecit. Russi porro intra Hierum penetrantes multas Christiano-

αἷμα ἐξέχεον. ἐπῆροχον δὲ πλοῖα διακόσια, ἃ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν καὶ πολλὴν φόβον τοῖς ἔνδοθεν ἐνεποίησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς καταλαβὼν μόλις ἵσχυσε διαπερᾶσαι. καὶ δὴ σὺν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ εἰς τὸν ἐν Βλαζέρναις ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ μητρὸς παρεγέ-
 5 ροντο, κάκει τὸ θεῖον ἐξιλοῦντο καὶ ἐξενμενίζοντο. εἶτα μεθ' B
 ἡμιφθίας τὸ ἅγιον τῆς Θεοτόκου ἐξαγαγόντες ὠμοσφόριον τῇ Θαλάσσει ἄκρως προσέβαψαν, καὶ νηνεμίας οὖσης εὐθὺς ἀνέμιον ἐπιφοραὶ καὶ τῆς θαλάσσης ἡρεμούσης κυμάτων ἐπαναστάσεις ἀλλεπάλληλοι ἐγένοντο, καὶ τὰ τῶν ἀθῶν ῥῶς πλοῖα κατεάγησαν,
 10 ὀλίγων ἐκπεφευγόντων τὸν κίνδυνον.

22. Βάρδα δὲ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ προελεύσει διερχομέ-
 ρον μετὰ σκαριμαγίου ὀξέος εἰς τὸ ὠρολόγιον καθεζόμενος Δα-
 μιανὸς ἐκεῖσε πατρικίος, ὁ καὶ παρακοιμώμενος, οὐκ ἐπηγέρθη C
 τιμῆσαι αὐτόν. τοῦτο ἰδὼν ὁ Καῖσαρ ἐθρυμώθη λίαν· καὶ εἰσελ-
 15 θόντος αὐτοῦ εἰς τὸν Χρυσοτρίκλινον καὶ συγκαθεσθέντος τῷ βα-
 σιλεῖ καὶ διακρόντος ἀπὸ ὀργῆς καὶ θυμοῦ ἠρώτησε τὴν αἰτίαν ὁ
 βασιλεὺς. ὁ δὲ ἔφη ὅτι Δαμιανὸς δὴ ὁ παρακοιμώμενος εἰς ὄνει-
 δος ἔμοῦ καὶ τῆς σῆς βασιλείας οὐκ ἐπηγέρθη μοι ἐνώπιον τῆς συγ-
 κλήτου. θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Μάξιμιανόν τινα κοιτωνίτην
 20 πικρὸν προστάττει ἄραι Δαμιανὸν καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ τοῦ ἁγίου
 Μάμαντος ἀπαγαγεῖν, καὶ τοῦτον ἀποκτεῖραι καὶ ποιῆσαι μοναχόν,
 καὶ προστάξει φρονεῖσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ προβάλλεται D
 Βασίλειος ὁ πρωτοστράτωρ παρακοιμώμενος. (23) ἐξηλοτύπησε

rum patrarunt caedes ac insontem sanguinem effudere. erant autem na-
 ves ducentae, quibus urbem obsedere ingentique oppidanos timore affe-
 cere. imperator cum venisset, vix traicere potuit; venitque cum Photio
 patriarcha ad sanctae deiparae Blachernarum aedem, ibique numen pla-
 cabant ac propitium reddebant. tum cum canticis ac laudibus educentes
 sanctae dei genitricis pallium, extrema ora mari instinxere; ac cum
 nulla spiraret aura, confestim venti irruerunt, marique sedato ac tran-
 quillo procella fluctusque continui insurrexerunt. iis confracta Russorum
 classis, paucaeque admodum naves periculum evaserunt.

22. Barda porro Caesare solemnī pompa cum chlamyde purpurei
 coloris procedente, Damianus ibi patricius sacrique cubiculi praefectus
 intimus in horologio sedens honoris causa non assurrexit. quo viso
 Caesar gravi ira exarsit, ingressoque eo in triclinium aureum, ac cum
 imperatore sedente exque ira ac furore flente, sciscitatus est imperator
 eius tantae commotionis quid illi causae esset. respondit ille "quia ni-
 mirum Damianus accubitor, meo tuaeque maiestatis probro, coram senatu
 mihi non assurrexit." iratus imperator Maximianum quendam cubicula-
 rium confestim iubet ollere Damianum, atque ad S. Mamantis emp-
 oium adductum ibi detondere ac facere monachum, et ut tuto servetur
 ac carcere teneatur iubere. eadem ipsa die Basilius protostrator accu-
 bitor (sacri cubiculi praefectus intimus) promovetur. (23) hoc audito

δὲ ὁ Καῖσαρ τοῦτο ἰκούσας, καὶ ἔκτοτε ἐζήτει ἀποκτεῖναι Βασι-
λειον.

Ἐχώρισε Βασίλειον ὁ Μιχαὴλ τῆς ἰδίας γυναικὸς Μαρίας, δεδωκὼς αὐτῷ γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν Ἰγγηροῖναν, διορισάμενος αὐτῷ κύριαν αὐτὴν ἔχειν· ἦν γὰρ αὐτὴ τοῦ βασιλέως παλλακὴ, 5 καὶ πάνν ἡγάπα αὐτὴν ὡς εὐπρεπῆ. τῇ δὲ προτέρῳ αὐτοῦ γυναικὶ Μαρία δούς χρυσοῖον καὶ ἄλλα τινὰ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ εἰς τὰ ἴδια. Θέκλαν δὲ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν προσήρμοσε Βασιλείῳ τοῦ ἔχειν ἰδίως.

P 537

24. Ἐκτοτε δὲ ὑπεβλέποντο ἀλλήλους ὁ τε Καῖσαρ καὶ ὁ 10 Βασίλειος, ζητοῦντες πῶς ἕτερος τὸν ἕτερον ἀνελεῖ. ἰδίως δὲ ἐλοιδορεῖ Βασίλειος βασιλεῖ τὸν Καῖσαρα ὡς κατ' αὐτοῦ μελε-
τῶντα. ὁ δὲ ταῦτα ὡς λῆρον ἤκουεν. ὁ δὲ Βασίλειος σπεύδων πληροφοροῦσαι τὸν βασιλεῦ συμφιλιοῦται Συμβατίῳ πατρικίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου, γαμβρῷ δὲ τοῦ Καίσαρος· καὶ δι' ὄρκων 15 ἔβεβραῖώσαντο ἀλλήλους ἐν ὁμονοίᾳ καὶ διηνεκεῖ ἀγάπῃ εἶναι. ἐπληροφόρησε δὲ καὶ Συμβατίον ὁ Βασίλειος δι' ὄρκων φρικτῶν ὡς τοῦ βασιλέως ἀγάπην πολλὴν ἔχοντος πρὸς σέ, κάμοῦ σπου-
B δάζοντος τὰ ὑπὲρ σοῦ, μελετᾷ μὲν προβαλέσθαι Καῖσαρα, ἀλλὰ διὰ τὸν πενθερόν σου τοῦτο ἀδυνατεῖ ποιῆσαι. ὁ δὲ ἀπατηθεὶς 20 τοῖς ὄρκοις τοῦ Βασιλείου γέγονε κατὰ τοῦ Καίσαρος Βάρδα τοῦ ἰδίου πενθεροῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλεῖα ἐξωμόσατο πληρο-

15 τοῦ om P

Caesar aemulatione accensus est, ac iam tum Basilio necem inferre quaerebat.

Michael Basilium a propria uxore Maria divortio seiunxit, Eudocia Ingerina illi tradita coniuge, iubens illi ut dominam ipsam haberet; quippe quae imperatoris pellex esset, eamque is velut decoram valde diligeret. priori eius uxori Mariae dato auro aliisque nonnullis muneribus, in Macedoniam ad suos remisit. Theclam vero sororem Basilio aptavit, ut propriam eam haberet.

24. Extunc autem alter alterum suspectum habebat, tum scilicet Caesar tum Basilius, et quaerebant qua ratione sibi mutuo necem consciscerent. seorsum vero Basilius apud imperatorem Caesari obtrecebatur, quasi is adversus illum machinaretur. id enim vero imperator ut delirium habebat. itaque imperatorem certiosem facere satagens, amicitia iungitur Symbatio patricio ac publici cursus logothetae Caesarisque genero, mutuamque iureiurando obstrinxere fidem in concordia iugique secum ambos dilectione versaturos. sed et tremendis iuramentis Basilius Symbatio fidem facit, multum eum diligi ab imperatore, esseque illi constitutum, ipso praesertim eius illi auctore remque satagente, ut Caesarem proveheret, propter eius tamen socerum rem illi praestare non licere. quibus iuratis Basilius verbis adversus Bardam suum socerum stetit; ingressusque ad imperatorem iureiurando affirmavit, fidem se factu-

φορῆσαι αὐτὸν ὅτι ὁ Καῖσαρ βούλεται σε ἀνελεῖν, ἔξειπὼν καὶ τὰ τῆς βουλῆς. (25) ὁ δὲ βασιλεὺς τοῖς ὄρκοις τοῦ Συμβατίου πεισθεὶς καὶ τοῖς λόγοις τοῦ Βασιλείου βεβαιωθεὶς ἐνδομύχει κατὰ τοῦ Καίσαρος. εἰδὼς δὲ Βασίλειος ὅτι πάντα καλῶς κατὰ τοῦ

5 Καίσαρος συννεσχεύασται, ἐν τῇ πόλει μὴ δυνάμενος τοῦτο ποιῆ- C
σαι, πείθει τὸν βασιλέα κινήσασθαι στόλον καὶ στρατὸν κατὰ τῆς Κρήτης. τούτου δὲ γενομένου Λέων ὁ φιλόσοφος Βάρδα τὸν Καίσαρα παρήγει ὑποστέλλεσθαι καὶ τηρεῖν ἐναντὸν ἀπὸ Βασι-
λείου. ὁ δὲ Καῖσαρ τὸν βασιλέα πάλιν ἐπεφώνει τοῦ φείδεσθαι
10 Βασιλείου.

26. Γενομένης δὲ τῆς προελεύσεως εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα τῶ εὐαγγελισμῶ, καὶ τῆς εἰσόδου γενομένης καὶ τοῦ εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνῆλθεν ὁ πατριάρχης Φώτιος καὶ ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ Καίσαρι καὶ τῷ παρακοιμωμένῳ ἐν τοῖς κατηχουμένοις, τοῦ

15 πατριάρχου ἐπὶ χεῖρας ἔχοντος τὸ τίμιον αἷμα τοῦ κυρίου ἡμῶν D
Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ βάνπαντες ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος τοὺς τιμίους ἐπέγραψαν στανρούς, ὄρκω βεβαιούντες τὸν Καί-
σαρα ἀφόβως συνεξελθεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῷ ταξειδίῳ. φανερωῶς γὰρ Λέων ὁ φιλόσοφος παρεγγῆτο τῷ Βάρδα μὴ ἐξελθεῖν σὺν
20 αὐτοῖς· ἐξερχόμενον γὰρ ἔλεγε μὴ ὑποστραφῆναι.

27. Ἀπὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα ἀπάρας ὁ βασιλεὺς μετὰ πολλοῦ στρατοῦ κατέλαβεν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων.

4 τοῦ om P

7 Βάρδα?

rum quod in eius Caesar conspiraverit necem, simul etiam enarrans quae essent coniurationis. (25) porro imperator Basilii iuramentis ac sermonibus confirmatus intus animo adversus Caesarem consilia condebat. sciens autem Basilii rite illi omnia adversus Caesarem instructa, cum in urbe rem exsequi non posset, auctor est imperatori ut classem ac copias adversus Cretam educat. quo sic constituto Leo philosophus Bardam Caesarem serio hortabatur ut se subduceret sibique a Basilio caveret. Caesar vero rursus imperatorem clamabat in Basilium indulgentiorem esse.

26. Solenni autem ad Chalcopratia in die annuntiationis processu, factoque rei sacrae introitu ac perfecto evangelio, Photius et imperator cum Caesare et accubitore ad catechumena ascenderunt, habente patriarcha in manibus pretiosum domini nostri Iesu Christi sanguinem; intingentesque tum imperator tum Basilii venerandas subscripsere cruces, iureiurando affirmantes Caesari ut omni excusso metu cum eis in castra exiret. manifeste enim Leo philosophus admonebat Bardam ne cum eis exiret: id si fecisset, reversurum non esse.

27. Actis iam paschae solenniis profectus imperator cum ingentibus copiis in Thraciesiorum provinciam descendit. cumque ad Cepos castra

ἀπληκευσάντων δὲ αὐτῶν εἰς Κήπους Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος
 P 538 βουλὴν ἐποιεῖτο ἀνελεῖν τὸν Καίσαρα. ὑπῆρχε δὲ ἐν τῇ βουλῇ
 Μανριανὸς καὶ Συμβάτιος καὶ Ἀσυλαίων ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ
 Πέτρος ὁ Βούλγαρος καὶ Ἰωάννης ὁ Χάλδος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ
 Τοξαῤῥας. Ἰωάννης δὲ ὁ Νεατοκωμήτης διέγνώ ταῦτα· καὶ κατ-5
 ελθὼν εἰς τοῦ Καίσαρος τένταν τοῦ ἡλίου δόνοντος, καὶ συντυ-
 χὼν Προκοπίῳ πρωτοβεστιαρίῳ τοῦ Καίσαρος, διεβεβαιοῦτο ὅτι
 αὔριον μεληδὸν κατακόπτεται ὁ δεσπότης ὑμῶν ὁ Καῖσαρ. ὁ δὲ
 Καῖσαρ ταῦτα ἀκούσας εἶπε Προκοπίῳ “ἀπελθὼν εἶπε τῷ Νεατο-
 κωμήτῃ ὅτι ληρεῖς. οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ οὐ πρέπει σοὶ ἢ τοῦ 10
 B πατρικίου ἀξία· σὺ γὰρ διὰ τοῦτο τὰ ζιζάνια αὐτὰ ἐγείρεις.”
 αὔπνος δὲ διατελέσας, ἄρθρου βαθέος τοὺς αὐτοῦ πάντας προσ-
 καλεσάμενος διεσάφησε τὰ λαληθέντα αὐτῷ, βουλὴν ἐπιζητῶν
 παρ’ αὐτῶν. Φιλόθεος δὲ πρωτοσπαθάριος καὶ γενικός, προσ-
 φίλης αὐτοῦ ὢν, εἶπε τῷ Καίσαρι “αὔριον, ᾧ δέσποτα, περιβα- 15
 λοῦ τὸν χρυσοπέρικόν σου χιτῶνα καὶ ὄφθῃ τοῖς ἐχθροῖς σου,
 καὶ ἀπὸ προσώπου σου φεύξονται.” (28) τοῦ ἡλίου δὲ ἀνατεί-
 λαντος ἵππῳ ἐπιβάς παρεγένετο πρὸς τὴν κόρτην τοῦ βασιλέως
 C πρωτοστράτορα γενναῖον τὸν Ἀργυρόν. Κωνσταντῖνος ὁ Τοξαῤῥας 20
 τῇ Βασιλείῳ προὔπηγθησε. προσκνήσας αὐτὸν καὶ ὑπο-
 στραφεὶς ἐμήνυσε Βασιλείῳ τὴν τοῦ Καίσαρος ἄφισιν. Βασίλειος

21 προτροπή addit margo P

posuissent, Basilius accubitor consilium subornabat ut Caesarem neci traderet. erant autem in coniuratione Maurianus et Symbatius et Asy-laeo eius patruelis et Petrus Bulgarus et Ioannes Chaldus, et Constanti-nus Toxaras. Ioannes autem Neatocometes rem cognovit, profectusque ad Caesaris tentorium sub solis occasum, ac cum Procopio locutus Caesaris protovestiariorum servo, affirmabat cras membratim concidendum ipsorum dominum Caesarem. quibus Caesari auditis, dixit Procopio “vadens dicito Neatocometi, deliras. scis te iuvenem esse, nec te decet patricii dignitate ornari. tu enim eam ob rem haec zizania disseminas.” insomnis itaque noctem agens, profundo statim diluculo suis omnibus in consilium vocatis nota fecit quae dicta ad eum essent, rogans ac quae-rens quid illi consultum putarent. ad quem Philotheus protospatharius et generalis ipsi amicissimus ait Caesari “cras, domine, aurea tua chla-myde caesii coloris indutus te ipsum inimicis tuis coram exhibe, et a facie tua fugient.” (28) orto itaque sole, conscenso equo ad imperato-ris tentorium splendido amictu multoque stipatus satellitio venit, proto-stratorem ac armigerum virum strenuum Argyrum habens. Constantinus Toxaras Basilii iussu ei obviam, venerantis specie accipiens, venit; regressusque Caesaris adventum Basilio nuntiavit. Basilius egressus et

δὲ ἔξειλθὼν προσεκύνησεν αὐτόν, καὶ τῇ χειρὶ κρατήσας προσήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ Καῖσαρ συγκαθεσθὲς τῷ βασιλεῖ ἔφη "τοῦ λαοῦ παντός, ὃ δέσποτα, συνηγμένου πρόσταξον διαπερᾶσαι ἐν τῇ Κρήτῃ." ὅπισθεν δὲ ἐπιστάς ἑστὼς ὁ Βασίλειος 5 τῇ χειρὶ διηπείλει τὸν Καῖσαρα. αἴφνης δὲ ἐπιστραφέντος τοῦ Καίσαρος καὶ ἰδόντος αὐτὸν ἀπειλούμενον, παρευθὺ Βασίλειος δέδωκεν αὐτῷ μετὰ τοῦ ξίφους, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μετ' αὐτοῦ μεληδὸν κατέκοψαν αὐτόν, τοῦ βασιλέως βλέποντος καὶ σιωπῶντος. D (29) ὥρα δὲ ἦν τρίτη τῆς ἡμέρας. εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν. ἐρχομένων δὲ κατὰ τὴν ὁδόν, κατὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ Ἀκρίτου, λαοῦ πολλοῦ συνηγμένου ἰδεῖν τὸν βασιλέα, εἷς τις μοναχικὸν σχῆμα περιβεβλημένος, ἐφ' ὑψηλῆς σιᾶς πέτρας, ἐφώνει μεγάλως τῷ βασιλεῖ "καλὸν ταξείδιον ἐποίησας, ὃ βασιλεῦ, τὸν ἴδιον συγγενῆ καὶ τὸ πατρῷον 15 αἷμα ξίφει ἀνελών. οὐαί σοι, οὐαί σοι, ὅτι ταῦτα ἐποίησας." θυμωθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βασίλειος ἀποστέλλουσι μαγγλαβίτην τὸν Μωροθεόδωρον τὸν μοναχὸν ξίφει ἀνελεῖν. οἱ δὲ λαοὶ ἐπιδραμόντες πρὸς τὸν ἀποστιλέντα προεφασίσαντο ἄνον καὶ P 539 δαιμονῶντα αὐτὸν εἶναι, καὶ οὕτως μόλις παρήλθε τὴν τιμωρίαν 20 ὁ μοναχός.

30. Ὅψὲ δὲ σαββάτῳ τῆς πεντηκοστῆς ἐδήλωσε Φωτίῳ τῷ πατριάρχῃ ὁ βασιλεὺς, διὰ Ῥεντακίου πρωτοβεστιαρίου αὐτοῦ, τὴν ἀναγόρευσιν τῆς βασιλείας ποιῆσαι Βασιλείου. καὶ τῇ ἐπαύ-

ipse venerans salutavit, prehensumque manu ad imperatorem adduxit. tum Caesar cum imperatore sedens, "cum omnes iam" inquit "copiae congregatae sint, iube, domine, in Cretam traicere." retro prope Basilium stans manu Caesari minas intentabat. conversusque repente Caesar Basilium sibi minitantem vidit, moxque Basilium ense illi adegit, ac qui illi comites erant reliqui, frustratim ipsum conciderunt, spectante imperatore ac contiscente. (29) hora erat diei tertia; confestimque imperator et Basilium in urbem reversi sunt. procedentibus vero in via ad Acriti emporium, magna populi multitudine congregata, ut imperatorem videret, quidam monachi habitu indutus, in excelsa stans petra, magna voce imperatori clamabat "egregiam vero expeditionem fecisti; o imperator, qui propinquum tuum et patrium sanguinem ense sustuleris. vae tibi, vae tibi, quod haec egeris." actus furore imperator Basiliumque spiculatorem mittunt, qui monachi cervicem abscindat. accurrentes autem populi ad eum qui missus ad caedem fuerat, mentis sede deiectum hominem actumque a Daemone causantur, vixque in eum modum monachus poenam effugit.

30. Sero autem, sabbato pentecostes, significavit imperator Photio patriarchae per Rentacium protovestiarium suum, ut Basilium imperatorem eiusque collegam acclamet. in crastinum vero geminae sedes ex

ριον ἐξῆλθον δύο σελλία. οἱ δὲ λαοὶ διαταράχθησαν πῶς ἐνὸς βασιλέως ὄντος δύο σελλία ἐξῆλθον. τοῦ βασιλέως διερχομένου ἐν τῇ προελεύσει ὀπισθε Βασιλείος περιεπάτει, φορῶν σκαραμάγιον μετὰ σπαθίου, ὡς ἔθος τοῖς παρακοιμωμένοις. μέχρι δὲ τῶν βασιλικῶν πυλῶν εἰσελθῶν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀπέθετο τὸ στέφος, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθε μέχρι τῶν ἁγίων θυρῶν. καὶ ἀντιστραφεὶς ἀνέβη πρὸς βαθμοὺς ἐστεμμένος, καὶ ὑποκάτω τοῦ βασιλέως Βασιλείος ὁ παρακοιμώμενος, κάτωθεν δὲ Βασιλείου Λέων ὁ Κόστωρ καὶ ἀσηκῆτις, ἔχων τόμον ἐπὶ χεῖρας, καὶ Μιχαὴλ πριυπόσιτος ὁ Ἀγγούρης καὶ οἱ δήμαρχοι ἅμα τοῖς δήμοις. ἤρξατο οὖν Λέων ὁ ἀσηκῆτις ἀναγινώσκειν, λέγων ὅτι Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο κατ' ἐμοῦ ἀνελεῖν με, καὶ διὰ τοῦτο ὑπέξήγαγέ με τῆς πόλεως. καὶ εἰ μὴ διὰ Συμβατίου καὶ Βασιλείου ἐμηνύθην, οὐκ ἂν ἐν τοῖς ζῶσιν ἤμην. ἐτελεύτησε δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας ἁμαρτίας. θέλω δὲ Βασίλειον παρακοιμώμενον, ὡς πιστὸν ὄντα καὶ φυλάττοντα τὴν ἐμὴν βασιλείαν καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερώσαντά με καὶ πόθον πολλὸν πρὸς με ἔχοντα, εἶναι φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ προνοητὴν, καὶ ὑπὸ πάντων εὐφημεῖσθαι ὡς βασιλέα." Βασιλείος δὲ ἐπληροῦτο δακρύων. καὶ δέδωκεν ὁ βασιλεὺς Φωτίῳ πατριάρχῃ τὸ στέμμα, ἅρας ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. ὅς εἰσαγαγὼν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ ἐποίησεν ἐπ' αὐτῷ εὐχὴν. καὶ οἱ πριυπόσιτοι ἐνέγκαντες

14 ἐμηνύθημαι P

ierunt. mirari populus ac turbari, quomodo uno existente imperatore geminae sedes exissent. eunte autem solenni pompa imperatore Basilius a tergo incedebat, chlamydem cum minore ense, uti moris est accubitoribus portans. cum autem ad regias usque portas imperator ingressus esset, non posuit coronam, sicut moris imperatoribus est, sed illa redimitus caput adusque sacras fores intravit; conversusque gradus stemmate caput cinctus ascendit. subtus imperatorem erat Basilius accubitor; subtus Basilium vero Leo Castor a secretis, libellum in manibus habens, Michael item Angures praepositus, et factionum tribuni cum ipsis factionibus. coepit igitur Leo a secretis legere, dicens "Bardas Caesar contra me coniuravit, ut neci me traderet; eaque ratio est cur me eduxerit ex urbe. ac nisi mihi a Symbatio et Basilio detectae essent insidiae, non esset mihi iam vita superstes. porro mortuus est suo is scelere. volo autem Basilius, ut qui fidelis sit meamque custodiat maiestatem, ac qui ab hoste me liberaverit multaque me prosequatur amoris vi, mei esse imperii custodem, eiusque iura prospicere, et ab omnibus salutari tanquam imperatorem." porro Basilius lacrimis oppletus erat. deditque imperator Photio imperatorium stemma, e suo demptum capite. is in sanctam inducens mensam super ipso precem fudit. praepositi quoque

διαιτήσιον καὶ τζαγγία ἐνέδυσαν τὸν Βασίλειον, ὅστις βαλὼν τὴν
 χλαμύδα ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως. καὶ ἐξῆλθεν ὁ πα- D
 τριάρχης, καὶ ἦρεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως τὸ στέμμα, καὶ
 ἐπέθηκεν αὐτὸ τῷ Βασιλείῳ. καὶ τῶν σκήπτρων πεσόντων, ὡς
 5 ἔθος, ἔστειπεν ὁ Μιχαὴλ τὸν Βασίλειον, καὶ εὐφήμεσαν πάντες
 “Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου πολλὰ τὰ ἔτη.” ὁ δὲ τὸν τόμον ἐπανα-
 γνοὺς Κάστωρ ἀσηκρήτις ἐξελθὼν ἐν Νικομηδείᾳ, καὶ ἔλθων εἰς
 μονὴν ἀνδρείου, ἔμεινε μέσον τοῦ λιβαδίου. ἦν δὲ ἐκεῖσε φρέιρ,
 καὶ ἐμπεσὼν ἐν αὐτῷ ἀπεπνίγη, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.

10 31. Συμβάτιος δὲ ὁ γαμβρὸς τοῦ Καίσαρος, ἀποτυχὼν
 τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξίας, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ Βασιλείου, P 540
 εἰς μῖσος κατὰ Βασιλείου κινεῖται. καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ
 Γεωργίου στρατηλάτου τοῦ Πηγάνη τῇ ἐπαύριον αἰτεῖται στρατη-
 γὸν προβληθῆναι. ἀντ’ αὐτοῦ δὲ προεβλήθη λογοθέτης τοῦ δρό-
 15 μου ὁ Γοῦμερ, κάκεινος κόμης τοῦ Ὀψικίου. καὶ ἐξελθόντες
 ἅμα ὁ τε Συμβάτιος καὶ ὁ Πηγάνης ἤρξαντο καταστρέφειν τὸν
 λαὸν καὶ πυρπολεῖν τὰς τε χώρας καὶ ἀμπέλους (ἦν γὰρ καιρὸς
 τοῦ θέρους), εὐφημοῦντες Μιχαὴλ μόνον, τὸν δὲ Βασίλειον ἀπο-
 κηρύττοντες. ταῦτα μυθόντες οἱ βασιλεῖς ἐκέλευσαν τοὺς λοιποὺς
 20 στρατηλάτας τούτους καταπολεμῆσαι. βουλευσάμενος δὲ Νικη-
 φόρος ὁ Μαλεῖνος ἔρριψεν ἔγγραφον μέσον τοῦ λαοῦ, ἵνα δόλω B
 τούτους κρατήσωσιν καὶ μὴ τῷ φανερώς πολεμῆν εἰς ἐμφύλιον

1 ἐνέδοσαν P

Dietesium et regias afferentes vestes ac rubras ocreas Basilium calcearunt. Basilius abiecta chlamyde ad imperatoris pedes corruit. exiitque patriarcha, ablatumque ex imperatoris capite stemma Basilio imposuit. faustisque omnes vocibus ac omnibus Michaelis et Basilii annos multos conclamarunt. qui autem tomum legerat Castor a secretis, Nicomediam egressus, ac cum in virorum monasterium venisset, in medio prati locique aquis irrigui constitit. cumque ibi esset puteus, in ipsum lapsus eodem loco humatus fuit.

31. Symbatius vero affinis Caesaris, Caesaris ipse dignitate frustra- tus, ac sibi illusum a Basilio videns, odio in illum incitatur; communi- catoque consilio cum Georgio magistro militiae Pegane, die crastina armata militia ducem se praefici flagitat. eius vero loco Gumer publici cursus logotheta constitutus est, ipseque Opsicii comes. egressique simul, tum Symbatius tum Peganes, agros evertere ac vineas ignique succendere coepere (erat enim aestas), Michaellem solum faustis omnibus prosequentes, Basilium vero abdicantes. quibus cognitis imperatores reliquos duces ac tribunos infestis in eos progredi signis praecepere. consilium autem iniens Nicephorus Maleïnus schedulas misit inter milites, ut eos dolo caperent, non aperto Marte pugnarent atque in civile

ἐμπέσωσι πόλεμον. καὶ πάντες εἶσαν αὐτούς. ἐκρατήθη δὲ ὁ Πηγάνης, καὶ ἄραντες αὐτὸν εἰσήγαγον ἐν τῇ πόλει, καὶ τῇ προστάξει τοῦ βασιλέως τυφλοῦ αὐτὸν Κωνσταντῖνος ἑπαρχος ὁ Μνάρης, καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐν τῷ Μιλίῳ ἐπέδωκαν αὐτῷ σκεῦος ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἐπέρριπτον αὐτῷ πάντες οἱ διαπορευόμενοι ἐν αὐτῷ, εἴ τι ἐκ προαιρέσεως εἶχον. καὶ μεθ' ἡμέρας λ' ἐκρατήθη Συμβατίος ὁ Ἀρμένιος ὑπὸ Μαλείνου ἐν Κελτιζνῆ ἐν πανδοχείῳ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα ὁ Μα-
C λείνος ὄντα εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα. καὶ προστάξει τοῦ βασιλέως ἄγουσι τὸν Πηγάνην εἰς ἀπάντησιν Συμβατίου, δόντες εἰς χεῖρας τοῦ Πηγάνη θυμιατήριον ὀστράκινον μετὰ θαφίου θυμιᾶν αὐτόν. καὶ ἀποτυφλοῦσι Συμβατίου τὸν ἕνα ὀφθαλμόν, καὶ ἐκκόπτουσι καὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὰ Λαύσου, καὶ δεδώκασιν σκεῦος ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, ἵνα ὅς ἔχει προαιρέσιν ἐπιρρίπτῃ αὐτῷ τι. καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀπήγαγον αὐτούς ἐν 15 τοῖς ἰδίῳ οἴκοις, ἔχοντες ἐν φρουρῇ.

32. Ὁ δὲ βασιλεὺς Μιχαὴλ μηχανικὸν ἀποστείλας τὸν λεγόμενον Δαμάριον ἐξάγει Κωνσταντῖνον τὸν Καβαλλῖνον ἐκ τοῦ τάφου, ὃν εὔρεν ὑγιῆ· καὶ θέλων εἰσαγαγεῖν ἐν σάκκῳ, καὶ μὴ
D χωρούμενον, ἐνετύλαξεν αὐτόν. ὡσαύτως καὶ Ἰωάννην πατριάρχ-20 χην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τοῦ ὠμοφορίου αὐτοῦ. καὶ τούτους προστάξει τοῦ βασιλέως ἀπέκλεισεν ὁ ὑπαρχος ἐν τῷ πραιτωρίῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἵππικῶν ἀγαγὼν αὐτούς καὶ ἀπογυμνώσας ἔτιψε μαγγλάβια, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀποστείλας κατέκωνσεν ἐν

bellum inciderent. cunctique illos deseruere. tentus vero Peganus est, sublatumque in urbem induxerunt. huic imperatoris iussu Constantinus Myares praefectus lumina adimit. collocato autem ei in Milio vasculum in manus dederunt, inque illud transeuntes iaciebant, si quid eis esset collibitum. postque triginta dies captus est et Symbatius Armenius a Maleino in Celtzine in diversorio; induxitque eum dictus Maleinus ad imperatorem ad S. Mamantem; cuius et iussu Peganem in Symbatii occursum ducunt, dato ei cum sulfure testaceo turibulo, ut ei adoleret, alteroque oculo Symbatium caecant; atque eius dextera manu excisa, ad Lausi aedes ipsum collocant, vasculo in eius sinu posito, in quod quisquis vellet aliquid mitteret. post triduum eos domum reduxerunt, sub custodia servandos.

32. Porro Michael misso machinatore Damario, sic dicto, Constantino Cabalinum e sepulcro educit; cuius sanum integrumque inventum cadaver est. cumque vellet in sacco inferre, nec capere posset, ipsum involvit. similiter etiam Ioannem patriarcham e tumulo extulit cum suo humerali: genus id pontificiae vestis. iussuque imperatoris praetor ambos in praetorio inclusit, ac per Circensium tempus adductos ac denu-

τοῖς Ἀμαστριανοῦ. τὴν δὲ λάρονακα τοῦ Κοπρωνύμου πρόσινον οὔσαν καὶ θανατωτὴν διαπρίσας ἐποίησε στηθεὰ ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῷ ἐν τῷ Φάρῳ.

33. Ἐγενήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς ἐκ Μιχαὴλ καὶ Εὐδοκίας τῆς Ἰγγηρίνης ἔτι περιόντος αὐτοῦ Μιχαὴλ, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α', ἰνδικτιῶνος ιε'. ἐποίησε δὲ καὶ ἵππικὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, ἵππεύσας βένετος· Κωνσταντῖνος δὲ ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ πατὴρ Θεωμᾶ πατρικίου, δροῦγγάριος ὢν τῆς βίγλης, ἵππενσε λευκός· πρᾶσινος δὲ ἵππενσεν Ἀγαλιανός, ρούσιος δὲ ὁ Κρυσῶς. νικήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἐπὶ δεῖπνον καθεστάντος ἄμα Βασιλείῳ καὶ Εὐδοκίᾳ, Βασιλισκιανὸς ὁ πατρικίος ἐπήγει τὸν βασιλέα ὡς εὐφρῶς ἐλάσαντα εἰς τὸ ἄρμα. τοῦτον ἀναστῆναι κελεύσας ὁ βασιλεὺς τὰ τζαγγία αὐτοῦ προσέταξε σῦραι καὶ ὑποδήσασθαι. τοῦ δὲ ἀνανεύοντος καὶ πρὸς Βασίλειον ἀποβλέποντος, ἔν θρυμῷ προσέταπεν ὁ βασιλεὺς τοῦτο ποιῆσαι. τοῦ δὲ Βασιλείου μὴ ἐπινεύσαντος αὐτῷ ὑπεδήσατο τὰ τζαγγία. ἔφη δὲ ὁ βασιλεὺς μεθ' ὄρκου πρὸς Βασίλειον ὡς ὑπὲρ σὲ κάλλιον αὐτῷ πρέπουσιν· μὴ γὰρ οὐκ ἔχω ἔξουσίαν, ὡς σὲ βασιλεῦ ἐποίησα, καὶ ἄλλον ποιῆσαι; καὶ ὠργίζετο κατὰ Βασιλείου θρυμούμενος. δακρύουσα δὲ ἡ Εὐδοκία ἔφη τῷ βασιλεῖ "τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, δέσποτά μου, μέγα ἐστί, καὶ ἀναξίως καὶ ἡμεῖς ἐτιμήθημεν, καὶ

4 ὅτι Λέων ὁ βασιλεὺς ὁ σοφὸς μπιστάρδος ἦν Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως margo P

datos verberibus affecit, eorumque ossa mittens ad Amastriani combussit. urnam vero Copronymi, quae prasini marmoris esset ac mirabilis, serra secans columellas in templo a se in Pharo condito effecit.

33. Natus est Leo imperator ex Michaelle et Eudocia Ingerina, cum adhuc Michael superstes esset, calendis Septembris, indictione quinta decima. editis vero etiam imperator ad S. Mamantis Circensibus, equitat ipse primo munere venetus, Constantinus Armeniacus Thomae patricii pater, excubiarum drungarius, Albus, Prasinus Agalianus, Crusas Russus lusit. cumque victor exisset imperator, et in cena cum Basilio et Eudocia sederet, Basiliscianus patricius imperatorem laudabat, quod solerter ac egregie curram rexisset. hunc imperator surgere iubet, rubrosque calceos illi detractos sibi assumere ac induere. abnuente illo rem praestare, intentisque in imperatorem oculis, imperator irae impetu ac furore rem omnino praestare praecepit. abnuente porro Basilio, rubras sibi ocreas imposuit. aitque imperator iureiurando ad Basilium "melius illi quam tibi conveniunt. num enim non mihi facultas est, quae te ratione imperatorem feci, etiam alium facere?" iraque ac furore in Basilium exaestuabat. flens vero Eudocia dixit imperatori "imperii dignitas, domine mi, magna est; et nos supra meritum ea ornati sumus:

οὐ δίκαιόν ἐστιν καταφρονεῖσθαι αὐτό.” ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπε “μὴ λυποῦ ἐπὶ τούτῳ· καὶ γὰρ τὸν Βασιλισκιανὸν βασιλέα θέλω ποιῆσαι.”

- C** 34. Βασιλείος ἐν Θυμῷ καὶ λύπῃ μεγάλη γέγονεν. ἔξελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κνηγίῳ, μοναχὸς τις ὑπαντήσας δέδωκεν αὐτῷ χριτίον ἔχοντα τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν ὑπὸ Βασιλείου. ὁ δὲ ἀναγνοὺς καὶ θυμωθεὶς ἐμελέτα κατὰ Βασιλείου. τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας καλεσάσης τὸν βασιλέα εἰς τὰ Ἀνθεμίου, ἀπέστειλε Ρεντάκιον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ μετὰ ἑτέρων ἀνθρώπων οἰκείων αὐτοῦ πρὸς τὸ θηρεῦσαι τι καὶ ἀποστεῖλαι τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ὁ δὲ Βασίλειος συνεσκευάζετο κατὰ
- D** Μιχαήλ, καὶ ἦν σκυθρωπὸς πάνυ. ἐπὶ δεῖπνον δὲ τοῦ βασιλέως καθεσθέντος, προσεκαλέσατο Εὐδοκίαν καὶ Βασίλειον συνδειπνήσαι αὐτῷ. τοῦ δὲ βασιλέως οἴνω πολλῷ χρησαμένου ἀναστὰς Βασίλειος ὡς διὰ τινα χρεῖαν, ἀπελθὼν ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ βασιλέως, διαστρέψας τὰ κλεῖθρα δυνατὸς ὢν ὡς μηκέτι κλείεσθαι τὴν θύραν, καὶ ἀπελθὼν συνεδείπνει μετὰ τοῦ βασιλέως. τοῦ δὲ βασιλέως πάλιν οἴνωθέντος, τῆς Ἰγγηρήνης ὡς ἕθος αὐτῷ συγχαίρουσης, ἀναστὰς Μιχαήλ χειροκρατούμενος παρὰ Βασιλείου ὑπῆλθεν ἐν τῷ κοιτῶνι· οὗ τὴν χεῖρα φιλήσας Βασίλειος ἔξῃλθεν.
- P 542** ἔνδοθεν δὲ τοῦ κοιτῶνος ἦν Βασιλισκιανός, τῇ κελεύσει τοῦ βασιλέως ἐν τῇ κλίνῃ Ρεντακίου ὑπνώσας πρὸς φυλακὴν αὐτοῦ. Ἰγνάτιος δὲ κοιτωνίτης ἀπελθὼν τοῦ κλείσαι τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος

nec aequum est ut illa contemnatur.” ad quam imperator “noli rem hanc moleste ferre: nam et Basiliscianum volo imperatorem facere.”

24. Ea re Basilii ira excanduit, magnusque eum dolor incessit. egresso autem ad venandum imperatori factus obviam quidam monachus et libellum porrexit, quas ei Basilii struebat insidias continentem. quo lecto, iraque percitus, adversus Basilium machinabatur. cum autem Theodora mater imperatorem ad Anthemii aedes invitasset, misit ille Rentacium protovestiarium cum aliis protectoribus suis ac domesticis, ut venatu aliquid caperent, quod ad cenae apparatus matri suae mitteret. porro Basilii insidias subornabat contra Michaellem, eratque maestus valde. sedente vero imperatore ad cenam, Eudociam et Basilium ad concenandum invitat. imperatore autem multo iam gravi vino, surrexit Basiliius quasi necessarii aliquid operis facturus, abiensque in sacrum cubiculum, eius obturbata sera, ut qui vir potens esset, ut claudi iam fores non possent, ad concenandum imperatori rediit. rursusque imperatore vino obruto, Ingerina ei ex more gratulante, surgens Michael, Basilio manum tenente in cubiculum abiit; cuius manum deosculatus Basiliius egressus est. erat intra cubiculum, imperatoris iussu, Basiliscianus in Rentacii lectulo custodiae causa decumbens. profectus Ignatius cubicularius ut ostium clauderet, seram obturbatam offendit; desperans-

- διστραμμένην, καὶ ἀπογνοὺς ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς κλίνης τίλλων τὰς
 τρίχας αὐτοῦ. τοῦ δὲ βασιλέως ὑπὸ τοῦ οἴνου ὑπὸ θανάτου
 παραπλήσιον κοιμωμένου, ἀθρόως ἐλθὼν Βασίλειος μετὰ καὶ
 ἑτέρων τὰς θύρας ἀνέῳξεν· καὶ ἔμφοβος ἐξελθὼν Ἰγνάτιος ἀντί-
 5 πιπτε Βασιλείῳ τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. Πέτρος δὲ ὁ Βούλγαρος διὰ
 τῆς τοῦ Βασιλείου μασχάλης διελθὼν πρὸς τὴν κλίνην τοῦ βασι-
 λέως ἐκρατεῖτο παρὰ Ἰγνατίου ἀντιπίπτοντος αὐτῷ. ἔξυπνος ἐγέ- **B**
 νετο ὁ βασιλεύς. Ἰωάννης δὲ ὁ Χάλδος παρενθὺ μετὰ τοῦ ξίφους
 δοὺς τῷ βασιλεῖ ἀπέκοψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰακωβίτζης ὁ
 10 ἀπελάτης ὁ Πέρσης τὸν Βασιλισκιανὸν ξίφει τρώσας ἔρηρην αὐ-
 τὸν ἄνωθεν κάτω. Μαριανὸς δὲ καὶ Βάρδας ὁ πατὴρ Βασιλείου
 τοῦ ραικτορος καὶ Συμβάτιος ὁ ἀδελφὸς Βασιλείου καὶ Ἀσυλαίων
 ἐξάδελφος Βασιλείου καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Τόξαρος Ἰσταντο πρὸς
 φυλακὴν ἔξωθεν, καὶ οὐδεὶς τῶν μετὰ Μιχαὴλ ἔγνω τὰ γινόμενα.
 15 συναθροισθέντες οἱ μετὰ Βασιλείου συνεβουλεύοντο. Ἀσυλαίων
 δὲ ἔφη πρὸς Βασίλειον ὅτι εἰ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκόψαμεν, ἀλλὰ
 ζῶντα αὐτὸν εἰύσαμεν· καὶ ἐὰν ζῆ, τί ἀπολογησόμεθα; καὶ χα-
 ριζόμενος Βασιλείῳ ὑποστρέψας εὔρε Μιχαὴλ χεῖρας μὲν μὴ ἔχον-
 τα, ἐπὶ τῆς κλίνης δὲ κείμενον, ἐλειονολογούμενον κατὰ Βασιλείου. **C**
 20 ὁ δὲ τὸ ξίφος γυμνώσας ἀνηλεῶς ἐπῆξε κατὰ τῆς καρδίας τοῦ βα-
 σιλέως, δισχίσας τὰ ἔγκατα αὐτοῦ. καὶ στραφεὶς ἐνεκαυχᾶτο
 πρὸς Βασίλειον ὡς ἀνδραγάθημα μέγα πεποιηκώς.

3 παραπλήσιον?

que vellens sibi capillos super lecto sedebat. imperatore autem morti
 quam simillimum a vino somnum dormiente, ingressus repente cum aliis
 Basilius fores aperuit. egressusque tremebundus Ignatius Basilio obsi-
 stebat, ne ingrederetur. Petrus vero Bulgarus sub Basillii axilla ad im-
 peratoris lectum delapsus ab Ignatio tenebatur, ei obsistente. inter quae
 somno solutus est imperator. moxque Ioannes Chaldus gladio impera-
 tori impacto eius abscidit manus. Iacobitzes vero Apelates Persa, gladio
 Basilisciano adacto, vulneratum rursus infra excussit. Bardas autem
 Basillii rectoris pater, et Symbatus Basillii frater, eiusdemque patruelis
 Asyлаeon, nec non Constantinus Toxaras, foris stabant ad excubias, nec
 quisquam Michaelis protectorum atque hominum cognovit ea quae fie-
 bant. congregati autem qui cum Basilio erant, quid facto illis opus esset,
 consultabant. aitque Sylaeo ad Basiliū "tametsi manus eius praesci-
 dimus, at vivum tamen ipsum dimisimus. ac siquidem vixerit, quid ex-
 cusabimus?" gratiamque facturum Basilio, reversus invenit Michaelē
 truncum quidem manibus, in lecto vero iacentem lugubrique adversus
 Basiliū planctu quiritantem. in quem ille stringens gladium in impe-
 ratoris praesordia, immaniter eius discissis visceribus, adegit. re-
 versusque quasi nobili magnoque patrato facinore ad Basiliū gloria-
 batur.

35. Κλύδωνος δὲ ὄντος ἐν τῇ θαλάσῃ, συναθροισθέντες κατῆλθον μέχρι καὶ τοῦ περάματος, καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὸν οἶκον Εὐλόγιου τοῦ Πέρσου, καὶ τοῦτον ἄραντες ἦλθον εἰς τὰ Μαρίνης. πλάξ δὲ ἦν περιφράσσουσα τὸ τεῖχος, καὶ κρατή-
 D_σας Βασίλειος δύο τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων καὶ λακτίσας κατέαξε 5
 τὴν πλάκα, καὶ εἰσῆλθον μέχρι τῆς πύλης τοῦ παλατίου. Εὐλό-
 γιος δὲ ὁ Πέρσης ἐλάλησε τῇ αὐτοῦ γλώττῃ Ἀρταβάσδω ἐται-
 ρεῖάσῃ, ὡς ὁ Μιχαὴλ ξίφει ἐτελεύτησε, καὶ ἀνοίξον τῷ βασιλεῖ.
 καὶ ὁ Ἀρτάβασδος εἰσδραμὼν πρὸς τὸν πατίαν, καὶ ἄρας ὑπ' αὐ-
 τοῦ τὰς κλεῖς βιαίως, διήνοιξε τῷ βασιλεῖ. καὶ γενόμενος ἐνδο-10
 θεν Βασίλειος ἤρε τὰς κλεῖς τοῦ παλατίου ἐπὶ χεῖρας, καὶ τῇ ἔω-
 θεν Γρηγόριον τὸν ἐπιλεγόμενον τοῦ Φιλήμονος ἐποίησε πατίαν.
 παρευθὺν δὲ ἀποστέλλει ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι, καὶ εἰσήγαγεν Εὐ-
 P 543 δοκίαν τὴν τοῦ Ἰγγηρος μετὰ δόξης πολλῆς ἐν τῷ παλατίῳ. ἀπέ-
 στείλει δὲ καὶ Ἰωάννην πραιπόσιτον τοῦ ἄραι τὴν Δεκαπολίτισσαν 15
 καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς ἀπάγαγεῖν. ἀπέστειλε δὲ καὶ Παῦλον
 κοιτωνίτην τοῦ ἐνταφιάσαι Μιχαὴλ. καὶ ἀπελθὼν εὔρεν αὐτὸν
 ἐντετυλιγμένον ἐν τῷ σαγίσματι τοῦ δεξιῦ ἵππου οὗ ἤλανεν, καὶ
 τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἔξωθεν ἐκκριμάμενα. εὔρε δὲ ἐκεῖ θρηνούσας
 καὶ ἐλεινολογουμένας ἐπ' αὐτῷ τὴν τε μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς 20
 αὐτοῦ· καὶ εἰσαγαγὼν εἰς πλοιάριον διεπέρασαν ἐν τῇ μονῇ τῆς
 Χρυσοπόλειος, κακεῖ αὐτὸν ἐνταφιάσαι ἐθαψαν.

22 ἐνταφιάσασθαι P

35. Mari vero procella iactato ac aestuoso, congregati unoque agmine ad fretum usque descenderunt; eoque superato ad Eulogii Persae aedes venerunt, quo assumpto ad Marinae venere aedes. erat autem asser murum muniens, prehensisque Basilius suorum duobus, calce fortiter impacta, asserem infregit, et ad palatii usque fores pervasit. Eulogius vero Persa locutus est sua lingua Artabasdo foederatorum comiti, Michaellem gladio sublatum esse, et ut imperatori aperiret. currensque Artabasdos ad papiam, atque clavibus vi ei ablatis, aperuit imperatori. ingressusque Basilius palatii claves in manibus tulit; ac mane Gregorium, cui Philemonis nomen, papiam constituit. festim vero ad S. Mamantis mittit, ac Eudociam Ingerinam cum magna pompa ac honore in palatium induxit. sed et Ioannem praepositum misit, ut tollerent Decapolitissam et ad parentes suos abducerent. misit vero etiam Paulum cubicularium, ut Michaelis funus componeret, veniensque dextri sui equi, quem agebat, stragulo involutum, visceraque eius extra pendere, invenit. sed et ibi lugentes planctumque agentes matrem pariter sororesque offendit; inducensque cadaver in naviculam in monasterium, quod est Chrysopoli, ubi funerantes humarunt, traiecit.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ

B

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.

Τῷ ςξζ' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ὡςζ', ἐβασίλευσε Βασίλειος ὁ Μακεδών, μετὰ Μιχαὴλ ἔτος ἕν καὶ μῆνας 5 δ', καὶ μόνος ἔτη ιθ'. προσέταξε δὲ τῷ ὑπάρχῳ Μαριανῷ τῷ Πιτρωνᾷ ἀνελεθεῖν ἐν τῷ φόρῳ καὶ ἀναγορευθῆναι αὐτὸν μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ μόνον βασιλέα.

2. Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην γράψαι τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ C
γενομένην ἐκδίκησιν εἰς τοὺς τὸν Μιχαὴλ διαχειρισαμένους, καὶ ἅ
10 πέπονθεν ἕκαστος αὐτῶν ἐν διαφόροις καιροῖς. ὁ μὲν οὖν Τακω-
βίτζης κυνηγῶν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ φιλοπατίῳ, τοῦ ξίφους
αὐτῷ ἐκπεσόντος κατελθὼν τοῦ ἵππου, ἄρας αὐτὸ τοῦ ποδὸς αὐ-
τοῦ μὴ φθάσαντος τῇ γῆ ἐπιβῆναι, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑτέρου κρατη-
θέντος ἐν τῇ σκάλα, θροηθεὶς ὁ ἵππος διέσπυρεν αὐτὸν καὶ φάραγ-
15 γας καὶ βοθύνους διελθὼν τοῦτον μεληδὸν διέσπασεν. Ἰωάννης
δὲ ὁ Χάλδος στρατηκῆτος γεγονὼς ἐν Χαλδίᾳ, καὶ φωραθεὶς
κατὰ βασιλέως μελιτῶν, προστάξει τοῦ βασιλέως ἀνεσκολοπίσθη
παρὰ Ἀνδρέου στρατηλάτου. ὁ δὲ ἑξάδελφος τοῦ βασιλέως Ἀσυ- D
λαίων ἔξωσθεὶς παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ προουσιεῖῳ αὐτοῦ
20 ὧ ἐπώνυμον τοῦ Χαρτοφύλακος, ὡς ἀπηνῆς καὶ ὠμὸς εἰς τοὺς

3 ἔτει om P

14 καὶ post αὐτὸν om P

19 ἑξορισθεὶς?

I M P E R I U M

BASILII MACEDONIS.

Anno mundi 6367, divinae autem incarnationis 867, imperavit Basi-
lius cum Michaelae annum 1 menses 4, solus vero annos 19. praecepit
autem praefecto Mariano Petronae filio ut ascendens in forum, omni ad-
iuncto populo, solum ipsum imperatorem renuntiaret.

2. Necessarium porro duxi divinam in eos scriptis consignare ex-
hibitam ultionem, qui Michaelē neci tradiderunt; ac quae eorum sin-
gulis diversis temporibus mala evenerint. Iacobitzes cum imperatore in
Philopatō venans, delapso ipsi gladio, dum ipsum levaturus ex equo
descendit, non demisso ad terram usque pede, sed et altero in scala
pensili detento, territo equo per cava voraginum locaque aspera ac scro-
bes distrahente membratim discerptus est. Ioannes vero Chaldus, exer-
citus ductor in Chaldia, deprehensus res novas moliri adversus impera-
torem, eiusdem iussu ab Andrea duce exercitus palo affixus est. Asy-
laeo imperatoris patruelis ab ipso imperatore in suburbanum suum ex-
pulsus, cui Chartophylacis nomen, tanquam immitis saevusque in servos

δοῦλους αὐτοῦ ὧν μαχαίραις παρ' αὐτῶν ἐν νυκτὶ ἀνηρέθη· οὗς ὁ βασιλεὺς κρατήσας καὶ μεληδὸν κατακόψας κατέκασεν ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ. ὁ δὲ ἀπελάτης ὁ τοῦ Πέρσου σκωληρόβρωτος γενόμενος τοῦ ζῆν ἀπὸ ἀλλάγη. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Τοξαροῦς εἰς Κιβυρραϊώτας σπαθοκοπηθεὶς τελευτᾷ. καὶ Μαριανὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τὸν πόδα συντριβεὶς καὶ ὑπὸ σκωλήκων καταβρωθεὶς τελευτᾷ.

P 544

3. Ὁ δὲ βασιλεὺς προελθὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστοῦ γενεθλίων ἐν τῇ προελύσει εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐβάπτισε Στέφανον τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ἀγαγὼν δὲ ἵππους λευκοὺς μετὰ ἁρμάτων ἐκάθισεν ἅμα τῇ Ἀγούστῃ. καὶ ὁ πραιπόσιτος Βαύνης σὺν αὐτοῖς βαστάζων τὸ παιδίον μέχρι τοῦ παλατίου, τοῦ βασιλέως ὀπίπτοντος ὑπάτειαν ἐν τῇ ὁδῷ.

4. Ἐγένετο δὲ σεισμὸς τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου μέγιστος, ὥστε τὴν γῆν σειεσθαι ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα. ἔπεσε δὲ τότε καὶ ἡ σφαιρα τοῦ ζώδου τοῦ φόρου, καὶ τῆς ὑπεραγίας Β Θεοτόκου ἢ ἐκκλησία ἣ λέγεται τὸ Σίγμα, ὥστε πάντας τοὺς ψάλλοντας ἐκεῖσε τελευτῆσαι. Λέων δὲ ὁ φιλόσοφος τυχὼν ἐκεῖσε ἔλεγε τοῖς ψάλλουσι καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐκεῖσε ἐξελεθεῖν τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες συνετελέσθησαν ἅπαντες. αὐτὸς δὲ ὁ φιλόσοφος εἰς κίονα ὑπὸ συστημάτων σταθεὶς μετὰ ἑτέρων δύο ἐσώθη, καὶ ἕτεροι πέντε μόνου ὑποκάτω τοῦ ἄμβωνος.

suos ab eis noctu gladiis caesus est; quos imperator captos membratimque conscissos ad Amastriani combussit. Apelates Persa vermibus exesus vitae finem fecit. Constantinus Toxaras apud Cybaeriotas gladiis conscissus periit. et Marcianus imperatoris frater contrito pede a vermibus corrosus interiit.

3. Imperator Christi natalitiorum solenni die processum habens, in processu in magnam ecclesiam, Stephanum filium suum sacro fonte intinxit. iunctisque equis albis cum curru una cum Augusta sedit. sedit quoque cum eis Baanes praepositus, infantem gestans usque ad palatium, dum imperator consularia munera per viam spargit.

4. Contigit per diem S. Polyucti terrae motus maximus, adeo ut quadraginta dierum spatio terra quateretur. cecidit vero tunc eius quae in foro est statuae globus; sanctissimae quoque dei genitricis ecclesia, cui Sigma nomen, ita ut omnes ibi divinas decantantes laudes extincti sint, cum Leo philosophus, qui ibi esset, cantores et qui ibi erant omnes ecclesia exire moneret. qui nihil obsequentes pari omnes ruina oppressi interiire. ipsi vero philosophus ad columnam sub tignis sustentibus stans cum duobus aliis salvus evasit, aliique quinque duntaxat sub ambone positi.

5. Φώτιος δὲ ὁ πατριάρχης ἐλθόντος τοῦ βασιλέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοιωνεῖν, τοῦτον ληστὴν καὶ φονέα ἔλεγε καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοιωνίας. ὁ δὲ θυμωθεὶς ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤγαγε τόμον μετὰ Ῥωμαίων ἐπισκόπων, καὶ τοῦτον C
5 τοῦ θρόνου ἐξέωσεν, καὶ προεχειρίσατο Ἰγνάτιον τὸν ἐν ἁγίοις πατριάρχην τὸ δεύτερον. ἐγεννήθη δὲ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς τοῦ Ἰγνηρος Εὐδοκίας, οὗτος παῖς γνήσιος ὢν Βασι-

6. Ἐστράτευσε δὲ ὁ βασιλεὺς κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν τῶν εἰς 10 Τεφρικὴν, καὶ πολέμους συνάψας ἠττήθη, καὶ πολλάκις συμβαλὼν Ἀγαρηνοῖς πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπεβάλετο. ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ φυγῇ τοῦ βασιλέως Θεοφύλακτος ὁ Ἀβάστακτος, ὁ πατὴρ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος, διέσωσε τὸν βασιλέα D
15 βασιλεὺς μετὰ ταῦτα καὶ εὐρῶν καὶ γνωρίσας (πολλοὶ γὰρ ἔλεγον τῷ βασιλεῖ ὅτι ἐγὼ εἰμι)... ὁ δὲ τὴν τιμὴν ἀφείς τόπον βασιλικὸν ᾗτήσατο, οὗ καὶ τετύχηκεν. ὑποστρέψας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλε Χριστοφόρον γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν Τεφρικῇ, καὶ νίκην ἐποίησε μεγίστην, καὶ ἐπόρθησε ταύτην καταστρέψας ἕως ἐδά-
20 φους.

7. Ἰγνάτιος δὲ ὁ πατριάρχης ὠκοδόμησεν ἐκκλησίαν εἰς τὸ ἐμπόριον Σατύρου περικαλλῆ, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀρχιστρατήγου P 545

10 Τεφρικὴν margo P, τηρήτην P

5. Porro Photius patriarcha, cum imperator in ecclesiam venisset et exspectaret ut sacra mysteria sumeret, latronem eum et parricidam dicebat, eumque iis indignum. arreptus ira imperator Romam misit, tomumque cum episcopis Latinis advexit, ac Photium throno expulit, sanctumque Ignatium rursus sacerdotio provexit. natus est Alexander imperator ex Eudocia filia Ingiris. hic fuit filius legitimus Basilli.

6. Suscepta imperator expeditione adversus Agarenos Tephricenses, pugnaque cum eis congressus, victus est; nec raro collatis signis cum Agarenis haud exigua Romanorum data strages est. in istiusmodi vero imperatoris fuga Theophylactus Abastactus, Romani pater eius qui postea rerum potitus est, cum vix non captus fuisset ac Saracenis factus obnoxius, eundem liberavit. quem postea imperator inquirens, inventumque eum cum cognovisset (multi enim dicebant se esse qui imperatorem liberasset), honoribus voluit demereri. is autem missum faciens honorem, imperiale sibi praedium depoposcit; quod et obtinuit. reversus vero in urbem imperator Christophorum suum generum in Tephricam misit; partaque victoria maxima solo tenus evertens eandem expugnavit.

7. Ignatius porro patriarcha ecclesiam aedificavit in Satyri em-

τοῦ Ἀνατέλλοντος, καὶ μονὴν πεποίηκεν ἀνδρείαν, ἔνθα καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπόκειται.

8. Θέκλας δὲ τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως ἀποστειλάσης πρὸς τὸν βασιλέα δι' ὑβρίων τινὰ μέτριον ὄντα αὐτῆς τὸν ἄνθρωπον, ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς ὅτι τίς ἔχει τὴν κυρίαν σου; ὁ δὲ εἶπεν "ὁ Νεατοκωμήτης." παρενθὺς δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστείλας ἤγαγεν αὐτὸν καὶ τύπας ἀπέκειρε καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνέδυσσε αὐτόν. ὡσαύτως δὲ καὶ Προκόπιον τὸν πρωτοβεστιάριον αὐτοῦ ἀποστείλας ἔτυψε τὴν Θέκλαν· ὅς καὶ ἕρας πάντα τὰ χρήματα αὐτῆς εἰσεκόμισε τῷ βασιλεῖ. τὸν δὲ Νεατοκωμήτην μετὰ ταῦτα ἐποίησεν οἰκονόμον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

9. Ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς ἐβάπτισέ τοὺς Ἑβραίους πάντας ὅσοι τότε τῷ χρόνῳ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὑπῆρχον, ἀναδεξαμένοι πάντων τῶν ἐν ταῖς ἀξίαις, φιλοφρονησαμένου τοῦ βασιλέως πάντας τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἀντιλήψεις καὶ δῶρα πολλὰ παρασχόντος αὐτοῖς.

10. Τὸν δὲ προειρημένον Νικόλαον τὸν Ἀνδρουσάλιτην τὸν καὶ προσμονάριον τοῦ ἁγίου Διομήδους, ᾧ τινὲς ὁ μάρτυς ἐπεφράνη, ὡς προεῖρηται, περὶ τοῦ βασιλέως, ἐτίμησεν αὐτὸν συγκέλλον καὶ οἰκονόμον, τὸν δὲ ἕτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην δρουγάριον τῆς βίγλης, καὶ τὸν ἕτερον ἀδελφὸν αὐτῶν Παῦλον τοῦ σακελλίου, τὸν δὲ ἕτερον Κωνσταντῖνον γενικὸν λογοθέτην. τελευτήσαντος δὲ Νικολάου τοῦ συγκέλλου, θάπτουσιν αὐτὸν εἰς Ἀρκα-

18 ὁ om P

porio perelegantem, sub nomine caelestis militiae principis Orientis, fecitque virorum monasterium, ubi et sepultus est.

8. Cum vero Thecla imperatoris soror e suis quendam virum mediocrem submonendi quidpiam causa destinasset, quaesivit imperator "quis est qui tuam dominam habeat?" respondit ille "Neatocometes." confestim vero mittens imperator eum adduxit, ac verberibus affectum detondit monachique habitu induit. sed et eodem modo misso Procopio suo protovestiario Theclam verberibus affecit; qui et omnes eius ablatas pecunias imperatori attulit. Neatocometem vero postea oeconomum in magna ecclesia fecit.

9. Idem imperator Hebraeos suae tum dicionis salutaribus undis instinxit, susceptoribus cunctis proceribus virisque dignitatibus ornatis, imperatore liberalissime accipiente omnes Hebraeos, multaque subsidia ac dona eis praebente.

10. Eum vero quem iam diximus Nicolaum Androsalitem et S. Diomedis mansionarium, cui se martyr conspicuum fecerat, syncelli et economi dignitate ornavit; eius vero alterum fratrem Ioannem excubiarum drungarium fecit. horum fratrem alium sacello praeposuit, extremum autem aerarii publici logothetam fecit. mortuum autem Nicolaum syn-

διανὰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἔνθα ἔστι νῦν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τὸ μετόχιον.

11. Ἦρξάτο δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκχοῦζειν πλησίον τοῦ παλατιοῦ πρὸς τὸ κτίσαι τὴν Νέαν, οἰκῆματι πάμπολλα ἔξωνησάμενος. 5 ἐμηνύθη δὲ τῷ βασιλεῖ ὡς ἡ Συράκουσα παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκπορθεῖται. ἀσχολουμένων δὲ τῶν πλωτῶν ἐν τοῖς κτίσμασι τῆς D Νέας ἐκκλησίας ἐγένετο βραδύτης τοῦ στόλου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ παρεδόθη ἡ αὐτὴ Συράκουσα πρὸ ὀλίγου πρὶν ἢ φθάσαι τὸν στόλον, τοῦ βασιλέως πολλὰ θορηήσαντος καὶ ἀποδυναμμένου.

12. Νικήτα δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς τριπέλης τοῦ Ξυλινίτου κατηγορηθέντος ὡς φιλουμένου παρὰ τῆς Ἀγρούστις, τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποκείρας μοναχὸν ἐποίησεν· ὃς ἐπὶ βασιλείᾳ Λέοντος γέγονεν οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τελευτήσας τίθεται ἐν τῇ μονῇ ἣν αὐτὸς κατεσκεύασε, καὶ ἀπέκειρε τὰς αὐτοῦ ἀδελφάς.

13. Πολλὰ δὲ χαλκορρήματα κατέυξεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ P 546 τῆς Νέας ἐκκλησίας. ἀλλὰ καὶ μύριμα καὶ ψηφίδας καὶ κίονας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἴκων ἀνέλαβεν εἰς κατασκευὴν αὐτῆς. ἐν οἷς στήλη ἴστατο χαλκῇ σχῆμα ἔχουσα ἐπισκόπου· ἐκράτει δὲ ἡ αὐτὴ στήλη ἐν τῇ χειρὶ ῥάβδον ἔχουσαν ὄφιν ἐντετυλιγμένον. ταύτην καταγαγόντες ἀπέθηκαν ἐν τῷ βεστιαρίῳ. κατελθόντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ ἀπελθόντος ἔνθα ἴστατο ἡ στήλη ὀρθή, ἐνέβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ ὄφeos, ὧν δὲ ἔνδον

cellum sepeliunt in Arcadianis in domo sua, ubi nunc est S. Constantini hospitium (minus scilicet monasterium).

11. Coepit vero imperator ad fundamenta humum egerere prope palatium construendae Novae ecclesiae, compluribus aedibus eam in rem coemptis. significatum autem est imperatori urbem Syracusas ab Agarenis expugnari. interim vero occupatis navibus in aedificiis Novae ecclesiae, tardius expedita classe ac navalibus copiis, capta est civitas paulo antequam advenisset navalis exercitus; quae res luctus plurimum atque maeroris imperatori conscivit.

12. Nicetas vero Xilinites mensae praepositus, delatus imperatori Augustae amorum, caesarie damnatus monachus effectus est. is Leone imperatore magnae ecclesiae oeconomus praefectus est; vitaeque functus in monasterio sepelitur, quod ipse considerat, et ubi coma damnavit sorores suas.

13. Multa vasa aenea confregit imperator ratione Novae ecclesiae. marmora quoque et musiva et columnae ex multis ablata ecclesiis atque aedibus eius construendae causa; in quibus erecta erat statua aenea episcopi habitu, tenens in manu virgam cui serpens circumvolutus erat. deductam eam in vestiario collocavere. veniens autem imperator, ac ubi statua erecta stabat prope adiens, digitum misit in os serpentis; latens-

ζῶν ὄφεις ἔδακνε τοῦ βασιλέως τὸν δάκτυλον· ὅς μὲν δι' ἀντι-
φαρμάκων ἰάθη, θανασιάντων ἐπὶ τούτῳ πάντων.

B 14. Ἀλλὰ καὶ τὴν στήλην Σολομῶντος ἐν τῇ βασιλικῇ
οὔσαν μεγίστην κατεάξας προσέταξεν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἐκτυπωθῆ-
ναι καὶ τεθῆναι κάτωθεν ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς αὐτῆς Νέας ἐκ-
κλησίας, ὡς θυσίαν ἑαυτὸν τῷ τοιοῦτῳ κρίσματι τῷ θεῷ προσ-
άγων.

15. Ἐπεστράτευσεν δὲ πάλιν ὁ βασιλεὺς κατὰ Μελιτηνῆς,
καὶ αἰχμαλωσίαν ποιησάμενος καὶ πολλοὺς πολέμους κατορθώσας
ὑπέστρεψεν.

C 16. Τελευτᾷ δὲ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ
πάλιν ἀναβιβάζει Φώτιον πατριάρχην τὸ δεύτερον αὐτοῦ ὁ βασι-
λεύς. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἔξορίᾳ τελευτήσαντος Φωτίου πατριάρχου
ἀπειτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῇ λεγομένῃ τοῦ Ἰερεμίου ἐν τῷ
Μαρδοσαγάρῃ, οὔσης πρότερον καθολικῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς δὲ
Φώτιος ἐποίησεν αὐτὴν μονὴν γυναικείαν.

17. Πάλιν δὲ ἐκστρατεύει ὁ βασιλεὺς εἰς Γερμανικίαν,
καὶ ταύτην ἐκπορθήσας καὶ αἰχμαλωτίσας ὑπέστρεψε.

18. Τελευτᾷ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Μιχαὴλ βασιλέως
ἐξ Εὐδοκίας, ὡς δὲ λόγος, υἱὸς Βασιλείου· ὃν πολλὰ ἐθρήνησε
Βασίλειος, πολλὰ στέργων αὐτόν. καὶ ἀπειτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ

D ἐν τοῖς τάφοις τῶν βασιλέων.

que in eo vivus serpens morsum infixit imperatoris digito; ex quo vix
contrariis remediis curari potuit, quae res cunctis admirationi fuit.

14. Sed et Salomonis in basilica existentem statuam maximam con-
fringens suo nomine effigiari iussit ac in Novae eiusdem ecclesiae fun-
damentis poni, ac si istiusmodi fabrica hostiam se offerret deo.

15. Suscepta vero rursus imperator adversus Melitinem expeditio-
ne, multis sub iugum missis multisque felici Marte peractis praeliis re-
versus est.

16. Moritur vero Ignatius patriarcha; eiusque loco rursus Photium
patriarcham provehit Basilius. postea autem mortuo in exsilio patriar-
cha Photio, eius depositum funus est in monasterio quod Ieremiae vo-
cant in Mardosagari; quod antea universalis ecclesia erat ac paroecia
utrique sexui dedita, Photius vero feminarum monasterium fecerat.

17. Rursus vero cum exercitu profectus imperator in Germaniciam,
illa capta et sub iugum missa reversus est.

18. Moritur Constantinus Michaelis imperatoris ex Eudocia filius,
hominum autem ac vulgi rumore filius Basili. hunc Basilius plurimum
luxit, cum multum eum diligeret. depositumque est ipsius funus in se-
pulcris regum.

19. Μαίῳ α' ἐγκαινίζεται καὶ ἐνθρονίζεται ἡ Νέα ἐκκλησία, ἣν ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκαλλώπισε κόσμῳ πολλῷ, παρὰ Φωτίου πατριάρχου, τοῦ βασιλέως λῶρον φορέσαντος καὶ χρήματα πολλὰ δόντος καὶ Νεῖαν αὐτὴν ἐπονομάσαντος.

5 20. Ἀπεστύλη δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Προκόπιος πρωτοβεστιάριος μετὰ πάντων τῶν δυτικῶν θεμάτων, ὄντος Εὐπραξίου στρατηλάτου εἰς Σικελίαν, καὶ εἰς Κεφαλληνίαν τοῦ Μουσουλίκου, εἰς δὲ τὸ Δυρράχιον τοῦ Ῥαβδούχου καὶ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ Ὀνιάτου καὶ τοῦ Ἀποστύπου· ὅστις Προκόπιος πολλὰς πράξεις 0 καὶ ἀνδραγαθίας ἐργασάμενος ἐσχάτως πολέμου γεγονότος καὶ P 547 προδοθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀποστύπου ἐσφάγη.

21. Λέων δὲ ὁ Σαλιβαρῶς συνοψίζει Φωτίῳ πατριάρχῃ Θεόδωρον μοναχόν, ἀρχιεπίσκοπον Εὐχαϊτῶν, ὡς εὐλαβῆ καὶ ποιῶντα τεράστια καὶ προορατικόν. Φώτιος δὲ τοῦτον τῷ βασι- 5 λεί μεσιτεύει καὶ συνοψίζει. εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς ἀρεσθεὶς (πρὸς γὰρ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ διέκειτο) εἶχεν οὖν αὐτὸν ἐν τιμῇ πολλῇ. ὃς ἀθυμοῦντα τὸν βασιλέα περὶ τοῦ τελεντήσαντος υἱοῦ αὐτοῦ B Κωνσταντίνου, διὰ τὸ φίλτρον ὕπερ εἰς αὐτὸν εἶχεν, ἐπλάνα, καὶ ἐπηγγέλλετο δεῖξαι ζῶντα τῷ βασιλεῖ. ὁ καὶ ἐποίησεν· ἐν γὰρ 0 λόγῳ τινὶ διερχομένῳ τῷ βασιλεῖ φάντασμα συνήνησεν ἔφιππον, χρυσοῦφαντον ἐνδεδυμένον, ἐν εἶδει τοῦ Κωνσταντίνου. ὁ καὶ

11 Ἀποστύπη?

19. Calendis Maii dedicatur divinisque publice laudibus frequentanda aperitur Nova ecclesia, quam condidit imperator, multaque egregia supellectili ornavit, a Photio patriarcha, gestante lorum imperatore multasque elargiente pecunias, ac Novae nomine illi indito.

20. Missus autem est ab imperatore Procopius protovestiarius cum omnibus copiis ac legionibus Occidentalibus, magistro militiae bellique duce Eupraxio in Sicilia, et in Cephalaria Musulice, Dyrrachii vero Rhabducho, in Peloponneso autem Oniato et Apostyppe; multisque praecclare ac bellica fortitudine gestis, quem dicebam, Procopius, ad extremum conserta pugna Apostyppe proditore caesus est.

21. Porro Leo Salibaras Theodorum monachum Euchaitorum archiepiscopum Photio patriarchae coram in conspectum adducit, commendatque ut virum religiosum et facientem prodigia ac praenoscendi futura charismate praeditum. Photius vero illi ad imperatorem admissor efficitur, et ut praesentia fruatur. cuius imperator recreatus congressu, quippe ex cuius cupiditatum ratione comparatus esset, in multo eum honore habebat. maesto igitur animo cum esset imperator filii sui Constantini occasu, prae nimia illa amoris vi, qua eum prosequabatur, errore seducens vivum pollicetur eum se illi ostensurum; quod et fecit. transeunti enim in quodam saltu imperatori phantasma quoddam ac spectrum, equo insidens, contexta auro chlamyde, in Constantini specie

ὄφθαλμοῖς εἶδεν καὶ περιπλακεὶς κατεφίλησε. καὶ γεγονότος ἀφαι-
νοῦς, αὐτὸν ἰδεῖν ὑπελάμβανε, καὶ ὡς οὐ πεπλάνηται. διὸ καὶ
C μονὴν ἐκεῖσε κτίσας ἐπωνόμασεν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.
(22) τούτοις καὶ ἑτέροις πλείστοις, ὡς ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου ἀκρι-
βῶς μεμνημένος, ὁ λεγόμενος Σανταβαρηνὸς ἐποίησε τὸν βασιλέα
πίστιν πολλὴν κεκτῆσθαι πρὸς αὐτόν.

23. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς Λέοντι τῷ βασιλεῖ θυγατέρα
Μαρτινακίου, ἣν καὶ ἔστειπεν, ποιήσας τοὺς γάμους ἐν τῇ Μα-
γναύρᾳ καὶ ἐν τοῖς ἰθ' ἀκουβίτοις.

24. Ἐκατηγορήθη δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Σανταβα-
ρηνοῦ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ ὡς ὅτι μαχαίριον ἐπιφέρειται βουλό-
μενος ἀνελεῖν σε μετ' αὐτοῦ· ὅπερ αὐτὸς μαχαίριον διὰ δολίας
D συμβουλῆς ἐποίησε τὸν Λέοντα κατασκευάσαι καὶ φορεῖν ἐν τῷ
τουβίῳ, εἰπὼν αὐτῷ ὅτι πολλάκις τοῦ πατρός σου ἐπιζητοῦντος
μαχαίριον διὰ χρεῖαν τινά, ἵνα τί μὴ δίδως αὐτῷ; καὶ τοῦτο
κατασκευάσας Λέων ὁ βασιλεὺς, καὶ διαβληθεὶς ὡς εἴρηται, καὶ
φωραθεὶς ἐν τῷ τουβίῳ τοῦτο βαστάζων, πολλὰ περὶ τούτου ἀπο-
λογούμενος οὐκ ἤκούετο. ἐτυπτήθη οὖν Νικήτας ὁ Ἑλλαδικὸς ὁ
πρωτοβεστιάριος αὐτοῦ, ὃς γέγονε παπίας ἐπὶ Ῥωμανοῦ βασιλέως,
καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ πολλὰ δεινὰ πεπονθότες ἐξωρίσθησαν. ὁ δὲ
P 548 βασιλεὺς Λέοντα καθειρόξας ἐν τῷ τρικλίνῳ τῷ Μαργαρίτου ἐβού-
λετο ἐκτυφλῶσαι αὐτόν, εἰ μὴ Φώτιος πατριάρχης διὰ πολλῶν
παρακλήσεων τοῦτο διεσκέδασεν, ἅμα Ζαούτζα Στυλιανῷ μικρῷ

ipsumque referens praesentatur, ipsisque conspexit oculis, ac ei affusus oscula dedit; quod ubi evanuerat, ipsum sic vidisse arbitrabatur, nec sibi quicquam daemonis ullo astu obrepisse. quamobrem etiam constructo ibi monasterio S. Constantini titulum indidit. (22) his aliisque plurimis ex Apollonii arte apprime eruditus dictus Santabarenus multam sibi apud imperatorem fidem conciliavit.

23. Copulavit autem imperator Leoni imperatori Martinacii filiam; cui et corollas imposuit, celebratis nuptiis in Manaura et in novemdecim accubitis.

24. Delatus vero crimine est Leo imperator apud patrem a Santabareno, nempe pugionem deferre, quo imperatori vellet necem inferre. eum ille pugionem doloso consilio ut sibi pararet, auctor Leoni exstiterat, et ut in caliga gestaret, dicens, "patre tuo necessaria aliqua causa saepius quaerente gladium, quidni illi praebeas?" atque hoc fabricato Leo imperator, ac calumniose, uti dictum est, delatus, deprehensusque cultrum in caliga gestare, quicquid demum satisfactionis afferret, nihil audiebatur. caesus itaque verberibus est eius protovestiarius Nicetas Elladicus, qui Romano imperatore papias fuit; alique pariter multis malis subacti, in exsilium eiectiones sunt. imperator vero Leonem carcere tenens in triclinio cui Margaritae nomen, caecare luminibus volebat, nisi Photius patriarcha diu multumque rogans intercessisset una cum Zautza

ἔταιρειάρχη τότε ὄντι. ἐποίησε δὲ ὑπὸ ὄψεως μῆρας τρεῖς, Θρη-
νῶν καὶ ὀδυρόμενος, καὶ δι' ἐπιστολῆς πολλὰ δυσώπει τὸν βασι-
λέα. μεγάλην δὲ πίστιν τοῦ βασιλέως ἔχοντος εἰς τὸν ἅγιον Ἡλίαν
ἀποσυνοψίζει Λέων ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἅγιον Ἡλίαν ἐν τῇ μηνίμῃ
5 αὐτοῦ. τῆς δὲ ἐλεύσεως γενομένης ἰδόντες αὐτὸν οἱ λαοὶ ἐπεφώ-
νησαν τὸ "δόξα σοι ὁ θεός." ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναστραφεὶς ἀπελο-
γῆσατο αὐτοῖς "δοξάζετε περὶ τοῦ υἱοῦ μου τὸν θεόν; πολλὰς
θλίψεις ὑπ' αὐτοῦ ἔχετε ὑπομῆναι καὶ ἐπωδύνους ἡμέρας διελ- B
θεῖν."

10 25. Κατηγορηθεὶς δὲ Ἀνδρέας δομέστικος τῶν σχολῶν
παρὰ Σανταβαρηνοῦ ὡς τὰ Λέοντος φρονῶν διεδέχθη παρὰ τοῦ
βασιλέως. ἀντ' αὐτοῦ δὲ προεβλήθη δομέστικος ὁ Στυπιώτης·
καὶ ἀπελθὼν μετὰ λαοῦ ἐν Ταρσῷ ἠτήθη καὶ πάντας ἀπώλεσε.
καὶ πάλιν προχειρίζεται Ἀνδρέας παρὰ τοῦ βασιλέως δομέστικος.

15 26. Ἐγένετο δὲ συσκευὴ κατὰ τοῦ βασιλέως παρὰ Ἰωάν-
νου τοῦ Κορκόα δομεστικῶν ὄντος τῶν ἱκανάτων, χρηματισθέντος
παρὰ τοῦ ὄντος ἐν Βλαχέρναις ἐγκλείστου. εὐρέθησαν δὲ πολλοὶ C
τῶν συγκλητικῶν καὶ ἀρχόντων, μέχρι τῶν ἐξήκοντα ἑξ. ἦν γὰρ
Μιχαὴλ ὁ ἔταιρειάρχης ὁ Κατουδάρης καὶ ὁ Μύξαρις καὶ ὁ Βα-
20 βούτζικος καὶ οἱ λοιποὶ. τῆς γοῦν τοιαύτης ἐπιβουλῆς μηνυθείσης
τῷ βασιλεῖ παρὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου τοῦ Κορκόα, κρατηθέντων
τε πάντων, ἐξελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ καὶ καθεσθεὶς

1 ἀπὸ? 5 προελεύσεως?

Styliano, minoris tunc foederatorum legionis comite. mansit vero sic
ab imperatoris conspectu exclusus menses tres, lugens ac eiulans; scri-
ptaque ad imperatorem epistola eius inflectere animum ac lenire stude-
bat. cumque imperator magnam fidem erga S. Eliam haberet, suum im-
perator Leonī conspectum in eius memoria indulget. facto autem pro-
cessu, eo conspecto clamare populi ac factiones "gloria tibi, deus." con-
versus vero imperator respondit eis "argumentum vobis assumitis divi-
nae laudis filium meum? ipso auctore multas habetis aerumnas ferre,
diesque tristes ac permolestas percurrere."

25. Delatus crimine Andreas legionum domesticus a Santabareno,
quasi Leonis rebus studeret, ab imperatore gradu motus est, eiusque loco
Stypotes domesticus praefectus est. profectusque cum exercitu Tarsum,
suis omnibus desideratis, victus fususque est; rursusque Andreas dome-
sticus praeficitur ab imperatore.

26. Facta vero coniuratio est adversus imperatorem a Ioanne Cro-
coa, qui domesticus esset agminis Icanatorum, nempe inclusi in Blacher-
nis agentis vaticinio concito. inter coniuratos multi senatorum atque
procerum officialiumque ad sexaginta sex inventi sunt. erat enim Mi-
chael foederatorum comes Catudares, et Myxaris et Babutzicus ac reli-
qui. talis igitur coniurationis nuntio ad imperatorem perlato a protove-
stuario Corcoa, tentis omnibus, egressus in Circum imperator, positoque

ἐκαῖσε καὶ ἀνακρίνας τὰ κατ' αὐτούς, πάντας τύψας καὶ κουρεύ-
σας τὰς περιλειφθείσας τρίχας κατέκαυσε. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξῆλ-
θεν ἐν τῇ προελεύσει τοῦ εὐαγγελισμοῦ, ὅτε καὶ τὴν ἐπιβουλήν
D ἔμειλλον ποιῆσαι. περιεπάτον δὲ ὄπισθεν αὐτοῦ γυμνοὶ μέγροι τοῦ
φόρου δεδεμένοι, καθὼς διωρίσατο. εἶθ' οὕτως πάντας δημεύσας
ἐξώρισεν.

27. Τοῦ δὲ βασιλέως ἐξελθόντος πρὸς τὸ κνηγῆσαι, ἐλά-
φον ποθὲν ἀναφανέντος παμμεγέθους, ὡς αὐτὸν βασιλεὺς κατε-
δίωκεν, ἐπιστραφεὶς ὁ ἔλαφος ἤρε τὸν βασιλέα ἐκ τῆς ζώνης ἀπὸ
τοῦ ἵππου. φθάσας δὲ τις καὶ τὴν σπάθην γυμνώσας, τὴν ζώνην
ἐκκόψας τὸν βασιλέα ἐρούσατο. μετὰ δὲ τοῦ ἀποστραφῆναι ἐκέ-
λευσε τὸν τὴν ζώνην αὐτοῦ ἀποτεμόντα ἀποτιμηθῆναι τὴν κεφαλὴν
P 549 ὡς γυμνώσαντα τὸ ξίφος κατ' αὐτοῦ, πολλὰ ἀπολογουμένου ὡς
ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ τοῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ' οὐδὲν ὠφέλη-
σεν. ἐκ δὲ τοῦ σπαραγμοῦ τῆς ἐλάφου νοσηλευθεὶς Βασίλειος
τελευτᾷ, καταλιπὼν Λέοντα αὐτοκράτορα καὶ Ἀλέξανδρον.

Β Α Σ Ι Λ Ε Ι Α

ΛΕΟΝΤΟΣ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

B Τῷ σπς' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως ὡπς', ἐβα-
σίλευσεν Λέων ὁ υἱὸς Βασιλείου ἔτη εἰκοσιπέντε μῆνας ὀκτώ.
Στέφανος δὲ ὁ αὐτοῦ ἀδελφὸς κληρικὸς ὢν καὶ σύγγελλος ἦν μετὰ

illie tribunali, eorum iudicans causam, cunctis verberibus subiectis ac
detonsis, qui reliqui essent eorum pilos combussit. sic deinde solenni
diei annuntiationis pompa processit, quando et coniurationem erant ex-
pleturi. ambulabant illi retro eum nudi vincti adusque forum, uti eis
constituerat. tum eorum publicatis bonis cunctos exsilio relegavit.

27. Egresso autem imperatore ad venandum, cervo mirae magnitu-
dinis nescio unde prodeunte, dum bestiam imperator insequitur, conver-
susque cervus imperatorem e zona sublatus equo succussit. lapsum
quispiam occupans, nudato ense discissa zona, imperatorem liberavit.
postea vero cum reversus esset, et qui zonam secarat, caput amputari
praecepit, hoc dato crimini, quod in eum gladium nudasset. cumque is
multa excusaret, ut qui eius salutis causa rem aggressus esset, nihil ta-
men operae fecit. aegrotans vero Basilius ex cervi illa succussione mor-
ritur, relictis imperatoribus Leone et Alexandro.

I M P E R I U M

LEONIS BASILII FILII.

Anno mundi 6386, divinae incarnationis 886, imperavit Leo Basilii
filius annos 25, menses 8. Stephanus vero eius frater, qui clericus erat

Φωτίου τοῦ πατριάρχου, ἀνατρεφόμενος παρ' αὐτοῦ καὶ παι-
 δεύομενος. ὁ δὲ αὐτὸς Λέων μετὰ τὸ ἀντοκρατορῆσαι ἀπέστειλεν
 Ἀνδρέαν στρατηλάτην μετὰ κηρῶν πολλῶν κληρικῶν τε καὶ συγ-
 κλητικῶν ἐν Χρυσοπόλει, καὶ ἐξήγαγεν Μιχαὴλ ἐκ τοῦ τάφου, καὶ
 5 ἔβαλεν ἐν γλωσσοκόμῳ κυπαρισσίῳ· καὶ ἐπὶ κραβάτου θέντες
 καὶ σκεπάσαντες βασιλικῶς τε τιμήσαντες, μεθ' ὕμνων καὶ τιμῆς
 πολλῆς, ἐπομένων ἐκείσε καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἤγαγεν εἰς τοὺς C
 ἁγίους ἀποστόλους καὶ ἀπέθετο ἐν λάρνακι.

2. Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν Ἀνδρέαν δομέστικον
 10 τῶν σχολῶν ἄμα Ἰωάννη Ἀγιοπολίτη σοφωτάτῳ καὶ γεγονότι λογο-
 θέτῃ τοῦ δρόμου· καὶ ἐν τῷ ἄμβωνι τῆς ἐκκλησίας ἀνελθόντες,
 τὰς τοῦ πατριάρχου Φωτίου αἰτίας ἀναγνόντες, τοῦτον τοῦ θρό-
 νου κατήγαγον, καὶ περιώρισαν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιανῶν τῇ
 ἐπιλεγομένῃ τοῦ Βόρδοнос.

3. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Στυλιανὸν Ζαούτζαν μάχι- D
 στρον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου. ἀνήγαγε δὲ Στέφανον τὸν σύγ-
 κελλον καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πατριαρχείῳ· καὶ πρὸ τῶν Χρι-
 στοῦ γέννων χειροτονεῖται πατριάρχης ὑπὸ Θεοφάνους τοῦ πρωτο-
 θρόνου καὶ λοιπῶν ἀρχιερέων· καὶ ποιήσας ἐν τῷ πατριαρχείῳ
 20 ἔτη ἕξ καὶ μῆνας πέντε ἐτελεύτησε, καὶ θάπτεται ἐν τῇ μονῇ τῶν
 Συκίων.

4. Ἐφ' οὗ Λέοντος προεδόθη τὸ κάστρον Ὑψηλή, καὶ
 ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν, αἰχμαλωτισθέντων πάντων τῶν

ac syncellus, cum Photio morabatur, quem is educabat ac disciplinis in-
 stituebat. Leo itaque ubi rerum summam adeptus est, Andrea magistro
 militiae cum multis cereis senatusque frequentia Chrysopolim misso, Mi-
 chaelis corpus eduxit e tumulo, posueruntque in loculo cypressino, im-
 ponentes sandapilae et operientes; regioque cultu honestantes, cum can-
 tibus multaque pompa ac honore, ipsis quoque eius fratribus funus de-
 ducentibus, inde ad sanctos apostolos adduxerunt atque in urna po-
 suerunt.

2. Postea misit imperator Andream legionum domesticum cum Ioanne
 Hagiopolita, viro eruditissimo, et qui fuit publici cursus logotheta; con-
 sensuque ecclesiae ambone, lectis Photii patriarchae criminum capitibus,
 e throno deiecerunt et ad Armenianorum monasterium, quod Bor-
 donis vocant, relegarunt.

3. Praefecit vero imperator Stylianum Zautzam magistrum ac pu-
 blici cursus logothetam. reduxit vero Stephanum syncellum fratremque
 suum in aedes patriarchales; ac ante Christi natalem patriarcha ordina-
 tur a Theophane primae sedis episcopo ac reliquis episcopis. sexque
 annos et menses quinque summo urbis sacerdotio potitus diem obit, et
 in Syceorum monasterio humatur.

4. Leonis tempore proditum est praesidium cui nomen Hypsele, et
 ab Agarenis captum, sub iugum missis qui in eo erant universis. ex-

P 550 ὄντων ἐκεῖσε. γέγονε δὲ ἐμπρησμός μέγας πλησίον τῶν Σοφριανῶν, ἐμπρησθείσης καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ, ἣν ὁ αὐτὸς Λέων λαμπρῶς ἀνεκαίνισεν.

5. Ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς Εὐχάϊτα, καὶ ἤγαγε Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τῇ πόλει. Ἀνδρέας δὲ ὁ δομέστικος 5 καὶ Στέφανος ὁ μάγιστρος ὁ τῆς Καλομαρίας, οἱ πολλὰ λοιδοροφθέντες ἐπὶ Βασιλείῳ παρὰ Σανταβαρηνοῦ, ὑπέθηκαν τῷ βασιλεῖ, συσκευὴν ποιησάμενοι, ὡς ὅτι Φώτιος ὁ πατριάρχης καὶ Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνὸς βουλὴν εἶχον ποιήσασθαι βασιλέα ἐκ τῶν ἰδίων Φωτίου πατριάρχου. προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς ἀγαγεῖν Φώ- 10
 B τιον πατριάρχην καὶ Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν ἐν τοῖς παλατίοις τῶν Πηγῶν, καὶ ἰδίως αὐτοὺς φρουρεῖσθαι διωρίσατο. ἀπεστύλησαν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Στέφανος μάγιστρος καὶ Ἀνδρέας δομέστικος ὁ Κραπερὸς καὶ ὁ πατρίκιος Γοῦμερ καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀγιοπολίτης ἐπὶ τὸ ἐξετάσαι τὰ κατ' αὐτῶν. καὶ ἀγαθόντες τὸν 15 πατριάρχην καὶ καθίσαντες ἐπὶ θρόνον ἐν τιμῇ, καὶ αὐτοὶ καθεσθέντες, ἔφη πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀνδρέας ὁ δομέστικος “γνωρίζεις, ὦ δέσποτα, τὸν ἄββᾶν Θεόδωρον;” ὁ δὲ ἀπεκρίθη “ἄββᾶν Θεόδωρον οὐ γνωρίζω.” καὶ ὁ Ἀνδρέας “τὸν ἄββᾶν Θεόδωρον τὸν Σανταβαρηνὸν οὐ γνωρίζεις;” καὶ ὁ πατριάρχης “γινώσκω 20
 C τὸν μοναχὸν Θεόδωρον ἀρχιεπίσκοπον ὄντα Εὐχάϊτων.” (6) ἤγαγον δὲ καὶ τὸν Σανταβαρηνὸν πρὸς αὐτούς, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν Ἀνδρέας ὁ δομέστικος “ὁ βασιλεὺς σοι δηλοῖ, ποῦ εἰσὶ τὰ χρῆ-

stitit vero etiam ingens incendium, haud procul a Sophianis, quo et beati Thomae succensa ecclesia est: eam ipse Leo splendide instauravit.

5. Missis imperator Euchaita apparitoribus adduxit in urbem Theodorum Santabarenum. Andreas autem domesticus et Stephanus magister Calomariae, qui sub Basilio imperatore a Santabareno multis fuerant accusati, dolum subornantes, imperatorem commonuerunt consilium habuisse Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum, ut ex Photii propinquis imperatorem praeficerent. iussit vero imperator adduci Photium patriarcham et Theodorum Santabarenum ad Pegarum palatia, eosque seorsim in carcere singulos detineri constituit. missi porro sunt ab imperatore Stephanus magister et Andreas domesticus Craterus et patricius Gumer, et Ioannes Hagiopolita, ad illorum causam examinandam. inductoque patriarcha et in sede cum honore collocato, ipsis quoque sedentibus, dixit Andreas domesticus “nosti, domine, abbatem Theodorum?” respondit ille “abbatem Theodorum non novi.” et Andreas “abbatem Theodorum Santabarenum non nosti?” ad quem patriarcha “novi monachum Theodorum, qui archiepiscopus sit Euchaitarum.” (6) duxerunt vero etiam ad eos Santabarenum, aique ad eum Andreas domesticus “mandat tibi imperator, ubi sunt opes et pignora meae maie-

ματα καὶ πράγματα τῆς ἐμῆς βασιλείας;” ὁ δὲ ἔφη “ὅπου δέδω-
 κεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς· νῦν δὲ ἐπεὶ ἀναζητεῖ αὐτά, ἔξουσίαν ἔχει
 ἀναλαβέσθαι αὐτά.” καὶ ὁ Ἀνδρέας ἔφη πρὸς αὐτὸν “εἰπέ τίνα
 ἡβούλου ποιῆσαι βασιλέα, ὑποθέμενος τῷ ἐμῷ πατρὶ διὰ συσκευῆς
 5 σου τυφλῶσαί με; τοῦ πατριάρχου ἴδιον ἢ σόν;” ὁ δὲ ἀποκρι-
 θείς εἶπεν “οὐ γινώσκω τὸ σύνολον περὶ ὧν λέγετε κατηγοροῦντές
 με.” λέγει οὖν Στέφανος ὁ μάγιστρος πρὸς αὐτὸν “καὶ πῶς ἐμῆ-
 νυσας τῷ βασιλεῖ ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην περὶ τούτου;” ὁ δὲ
 Σανταβαρηνὸς παρενθὺν πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατριάρχου εἶ- D
 10 πεν “ὀρκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ, δέσποτα, ἵνα πρῶτον ποιήσης τὴν
 ἐμὴν καθαιρέσειν, καὶ τότε γυμνὸν ὄντα τῆς ἱερωσύνης κολαζέτω-
 σαν ὡς κακοῦργον· οὐ γὰρ τοιαῦτα ἐδήλωσα τῷ βασιλεῖ.” ὁ δὲ
 πατριάρχης ἐνώπιον πάντων ἔφη “μὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐμῆς ψυ-
 χῆς, κῦρι Θεόδωρε, ἀρχιεπίσκοπος εἰς καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν
 15 τῷ μέλλοντι.” Θυμωθεὶς οὖν Ἀνδρέας ἐπὶ τούτοις ἔφη “οὐκ ἐμῆ-
 νυσας, ἀββᾶ, τῷ βασιλεῖ δι’ ἐμοῦ ὅτι ἵνα ἐλέγξω τὸν πατριάρχην
 εἰς τοῦτο;” ὁ δὲ ἀπηρνεῖτο μὴ εἰδέναι τι. ὑποστρέψαντες οὖν
 ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ ἅπαντα τὰ λαληθέντα παρ’ αὐτῶν. ὁ δὲ P 551
 βασιλεὺς θυμῷ τε καὶ ὀργῇ ἀκατασχέτω ληφθεὶς ὡς μὴ εὐρῶν
 20 αἰτίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου, ἀποστείλας ἔτυψεν τὸν Σανταβαρηνὸν
 σφοδρῶς, καὶ τοῦτον ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις. ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ
 ἀποστείλας ἐτύφλωσεν αὐτὸν καὶ ἐξώρισεν εἰς Ἀνατολήν. (7) μετὰ

10 σημείωσαι ὅτι ὁ ἱερωμένος καὶ πταιστής ὀφείλει ἵνα καθαιρε-
 θῇ, καὶ τότε ἵνα κολάζεται margo P 18 ἀνήγγειλον P

statis?” qui ait “ubi ea dedit imperator: nunc vero si haec requirit,
 licet ei ut illa recipiat.” ad quem Andreas “dic, quaeso: quemnam vo-
 lebas imperatorem facere, cum patri consuleres ut me oculis caecaret,
 patriarchae propinquum, an tuum?” respondit ille ac dixit “nescio prorsus
 de quo loquamini, mihi crimen impingentes.” ait ergo magister
 Stephanus ad eum “et qua vero ratione mihi significasti imperatori, ut
 eius rei nomine patriarcham coarguerem?” Santabarenius vero confestim
 iactans se ad patriarchae pedes ait “adiuro te per deum, domine, ut
 meam prius depositionem facias, ac tunc me sacerdotio nudum tanquam
 maleficum poenis subiiciant. non enim istiusmodi rem significavi impe-
 ratori. porro patriarcha in omnium conspectu ait “per salutem animae
 meae, domine Theodore, archiepiscopus es, tum in hoc saeculo tum in
 futuro.” in his ira accensus Andreas “nunquid non” inquit, “abba, per
 me imperatori denuntiasti fore ut patriarcham eiusce reum sceleris per-
 ageres?” at ille se quicquam scire pernegabat. reversi itaque, quae
 illi locuti essent, imperatori cuncta renuntiant. impotenti vero is ira
 furoreque correptus, quod adversus patriarcham nihil criminis deprehen-
 disset, misso lictore duris verberibus Santabarenum affecit atque Athe-
 nas relegavit; tum post illum mittens, ipsum luminibus caecavit et in
 Asiam exsullem expulit. (7) post annos autem plures placatus imperator

δὲ ἔτη πολλὰ παρακληθεῖς ὁ βασιλεὺς τοῦτον ἀνήγαγεν ἐν τῇ πόλει, καὶ προσέταξε λαμβάνειν αὐτὸν ἀννώνας ἐκ τῆς Νέας ἐκκλησίας. ἐτελεύτησε δὲ ὁ Σανταβαρηνὸς ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ζωῆς τῆς αὐτοῦ μητρὸς.

B 8. Ἐπὶ τῆς βασιλείας οὖν Λέοντος Ἀγίου ὁ Λογγιβαρδίας ἕξαρχος καὶ δούξ, γαμβρὸς δὲ γεγονὼς τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας, ἀντήρησε τῷ βασιλεῖ, πᾶσαν τὴν χώραν εἰς ἑαυτὸν δουλώσαντος. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε Κωνσταντῖνον τὸν τῆς τραπεζῆς σὺν πᾶσι τοῖς θέμασι τῆς δύσειος πρὸς τὸ καταπολεμῆσαι Ἀγίωνα. καὶ συμβολῆς γενομένης ἠττήθησαν οἱ μετὰ Κωνσταντίνου καὶ 10 κατεσφάγησαν, μόλις αὐτοῦ διασωθέντος.

9. Γέγονε δὲ ἔκλειψις ἡλίου, ὥστε νύκτα γενέσθαι ὥρα ἕκτη καὶ τοὺς ἀστέρας φαίνεσθαι. ἀλλὰ βρονταὶ καὶ συνοχαὶ **C** ἀνέμων καὶ ἀστραπαὶ γέγονασιν, ὥστε καῖναι ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς τοῦ φόρου ἀνθρώπους ἐπτά. (10) καὶ ἐπολιορκήθη ὑπὸ τῶν 15 Ἀγαρηνῶν ἡ Σάμος τὸ κάστρον, αἰχμαλωτισθέντος καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν τοῦ Πασπαλά. προεχειρίσατο δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζαούτζαν εἰς βασιλοπάτορα, συμφιλιωθείς ἤδη Ζωῆ τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, φαρμάκῳ τινὶ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Θεοδώρου τοῦ Γαουανιάτου. Στεφάνου δὲ πατριάρχου τῶν τῆδε μετα- 20 στάντος χειροτονεῖται ἀντ' αὐτοῦ Ἀντώνιος ὁ λεγόμενος Κωλέας.

5 Ἐπίων margo P

ipsum in urbem reduxit, atque ex Nova ecclesia annonae accipere iussit. mortuus vero est Santabarenus Constantino et matre eius Zoe imperatoribus.

8. Leone itaque imperatore Hagio Longobardiae praefectus atque dux, gener vero regis Franciae, rebellione adversus imperatorem mota omnem regionem suae mancipavit dicioni. qua re cognita imperator Constantinum mensae praepositum cum omnibus occiduis legionibus ad Hagionem expugnandum misit. consertaque pugna Constantini acies est, trucidatus exercitus: unus ipse salutem aegre expedit.

9. Tantum fuit solis deliquium, ut hora sexta stellae in caelo apparuerint. ceterum orta sunt tonitrua ventorumque compressiones et turbines atque fulgura, adeo ut septem homines in fori gradibus incendio absumpti sint. (10) expugnata Samus urbs munita ab Agarenis, sub iugum misso ipso quoque eorum praetore ac duce Paspala. Leo imperator in imperatoris patrem Zautzam promovit, cum illius filiam Zoen in uxorem accepisset, extincto illius viro Theodoro Gauaniato veneno quodam. Stephano autem patriarchae e vivis sublato, eius loco ordinatur Antonius dictus Cauleas.

11. Ἦλθε δὲ καὶ ἀγγελία παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Μακεδο-
 νίας ὡς ὁ ἄρχων Βουλγαρίας Συμεὼν βούλεται ἐκστρατεῦσαι κατὰ
 Ῥωμαίων. ἣ δὲ αἰτία ἦν ὠροῖζετο Συμεὼν ἦν αὕτη. Ζαούτζας D
 ὁ βασιλεοπάτωρ εἶχε δοῦλον ἐννοῦχον ὀνόματι Μουσικόν. οὗτος
 5 ἐφιλιώθη Σταυρακίῳ καὶ Κοσμῆ Ἑλλαδικοῖς φιλοχρῦσσις καὶ
 πραγματενταῖς, οἵτινες πρὸς αἰσχροκερδίακ ἀφορῶντες μεσιτείᾳ
 καὶ δυνάμει τοῦ Μουσικοῦ διέστησαν τὴν ἐν τῇ πόλει πραγματείαν
 τῶν Βουλγάρων ἐν Θεσσαλονίκῃ, κακῶς τοὺς Βουλγάρους διοι-
 κοῦντες ἐν τῷ κομμερκεύειν. οἱ δὲ Βούλγαροι τῷ Συμεὼν ταῦτα
 10 ἀπήγγειλαν. ὁ δὲ δῆλα πεποίηκε ταῦτα τῷ βασιλεῖ Λέοντι. ὁ δὲ
 βασιλεὺς ὑπὰ τοῦ βασιλεοπάτορος κωλυόμενος, προσπαθοῦντος P 552
 τῷ Μουσικῷ, πάντα ὡς λῆρον ἤκουεν. (12) μαγεῖς οὖν ὁ Βούλ-
 γαρος ἐκστρατεῖε κατὰ Ῥωμαίων. καὶ μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς
 ἀποστέλλει τὸν Κρηνήτην στρατηλάτην κατὰ Βουλγάρων μετὰ
 15 ὅπλων καὶ ἀρχόντων πολλῶν τῆς πόλεως κατὰ Συμεὼν. καὶ συμ-
 βολῆς γενομένης ἐν Μακεδονίᾳ τρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι, σφαγέντος
 τοῦ τε Κρηνήτου καὶ τοῦ Ἀρμένη τοῦ Κουρτικίου καὶ τῶν λοιπῶν
 πάντων. ἐκ δὲ τῶν Χαζύρων, οἳ ἦσαν εἰς τὴν ἐταιρείαν Λέοντος,
 κρατηθέντες καὶ τὰς ρίνας αὐτῶν κοπέντες εἰς αἰσχύνῃ Ῥωμαίων B
 20 ἐν τῇ πόλει παρὰ Συμεὼν ἀπεστάλησαν. οὓς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ
 θυμωθεὶς ἀπέστειλε Νικήταν τὸν ἐπιλεγόμενον Σκληρὸν μετὰ δρο-
 μῶνων ἐκ τῷ ποταμῷ Δανουβίῳ δοῦναι δῶρα τοῖς Τούρκοις καὶ
 πόλεμον κινῆσαι κατὰ Συμεὼν. ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ συντυχὼν ταῖς

11. Venit ei nuntius a praetore Macedoniae, in destinato habere Symeonem Bulgarorum principem ut infestis signis incurset Romanam dicionem. hinc excitatae Symeonis irae. Zautzae imperatoris patri servus erat nomine Musicus. is Stauracio et Cosmae Helladicis, hominibus auri avaris ac negotiatoribus, amicitia iunctus est. hi turpis lucri causa, eoque spectantes ut quovis modo rem familiarem augerent, intercessione ac potentia Musici, quae in urbe erat, Bulgarorum negotiationem Thessalonicam avocavere, quod male Bulgarorum commerciis cedebat. Bulgari haec Symeoni nuntiavere. ille Leoni imperatori curavit intimare: imperator vero obstante imperatoris patre, cuius in Musicum propensi animi essent, veluti vacui nugae cerebri cuncta audiebat. (12) furore igitur actus Bulgarus adversus Romanos copias educit. quibus cognitis imperator Crenetem magistrum militiae adversus Bulgaros armis instructum, multisque urbis proceribus ac officialibus fretum, adversus Symeonem mittit. consertaque pugna in Macedonia in fugam vertuntur Romani, iugulato tum Creneto tum Armeno Curticio reliquisque omnibus. ex Chazaris, qui in Leonis foederatorum agmine merebant, capti, praecisisque eis naribus, Romanorum probro, in urbem a Symeone missi sunt. hos ut vidit imperator, ira percitus Nicetam cui cognomen Scleri (i. e. duri) cum triremibus in Danubium misit, Turcorum auxilia munerebus datis corrogaturum, et ut bellum adversus Symeonem moverent.

κεφαλαῖς αὐτῶν Ἀρπάδη καὶ Κουρσάνη, καὶ συνθεμένων πολεμῆσαι, λαβὼν ὕψιδας ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν διὰ τῆς θαλάσσης ἀπέστειλεν Εὐστάθιον πατρικίον καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωῖμου. Νικηφόρον δὲ πατρικίον τὸν Φωκᾶν καὶ δομέστικον μετὰ τῶν θεμάτων ἀπέστειλεν διὰ γῆς, καὶ εἰσῆλθε 5 μέχρι Βουλγάρων. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν εἰρήνην ἀσπαζόμενος μετὰ τοῦτο ἀπέστειλε Κωνσταντινιάκην κvaisτωρα πρὸς Συμεῶν, τὰ περὶ εἰρήνης συμβουλευόντα. Συμεῶν δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ κίνησιν διὰ τε γῆς καὶ θαλάσσης μαθὼν ἐν φρουρᾷ κατακλείει τὸν κvaisτωρα ὡς ἐπὶ δόλω ἐλθόντα. περῶσαντες οὖν οἱ Τοῦρκοι, τοῦ Συμεῶν 10 ἐπὶ τὸ στράτευμα Φωκᾶ ἀσχολουμένοι, ἤχημαλώτευσαν πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν. ταῦτα μαθὼν Συμεῶν κινεῖται κατὰ Τοῦρκων. οἱ δὲ ἀντιπερῶσαντες συμβάλλουσι πόλεμον μετὰ Βουλγάρων, καὶ τρέπεται Συμεῶν, μόλις διασωθεὶς ἐν τῇ Ἀίστρα. οἱ δὲ Τοῦρκοι ἤτήσαντο τὸν βασιλέα ἀποστεῖλαι καὶ ἀγορεύσαι τὴν αἰχημαλωσίαν 15 τῶν Βουλγάρων· ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, τοὺς πολίτας ἀποστείλας ἐπαγορεύσαι αὐτούς.

13. Ὁ δὲ Συμεῶν δι' Εὐσταθίου δρουγγαρίου ἐδεήθη περὶ εἰρήνης. πρὸς ἣν ὑπέβλεπε ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀπέστειλε Λέοντα τὸν Χοιροσφάκην πρὸς τὸ γενέσθαι εἰρήνην. ἐδέξατο δὲ Νικηφόρος 20 ὑποστρέψαι μετὰ λαοῦ, καὶ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης Εὐστάθιος ὁμοίως. Λέοντα οὐδὲ λόγον ἤξιωσε Συμεῶν, ἀλλ' ἠσφαλίσατο

profectus vero ille, communicatoque cum ipsorum capitibus Arpade ac Cursane consilio, pactisque iis Symeonem se bello incessuros, ac datis obsidibus ad imperatorem reversus est. rursusque imperator Eustathium patricium navaliumque copiarum drungarium mari misit; Nicephorum vero patricium Phocam domesticum cum legionibus terra destinavit, ingressusque ad ipsam usque Bulgariam pervasit. porro imperator, qui paci studeret tanto belli apparatu, Constantiniacem quaestorem ad Symeonem misit, qui ea quae pacis essent consuleret. Symeon vero omni illa in ipsum terra marique motione comperta, quaestorem, velut qui dolo venisset, compingit in carcerem. transmisso igitur Turci amne, interim dum Symeon in Phocae exercitu occupatur, Bulgariam omnem sub iugum miserunt ac captivarunt. haec ut Symeon accepit, adversus Turcas proficiscitur. hi contra traicientes pugnam cum Bulgaris conserunt. in his fusus fugatusque Symeon, ut vix ipse in Distra incolumis salvusque evaserit. Turci vero imperatorem rogarunt ut mitteret qui Bulgarorum captivos redimerent. quod et fecit imperator, missis in eam rem civibus, et ut lytrum pro eis darent.

13. Porro Symeon Eustathii drungarii opera de pace rogavit. in eam imperator animum inflexit, Leonemque Choerosphactem ad eam consciscendam misit. data mandata Nicephoro ut copias reduceret; similiter etiam Eustathio excubiarum drungario. Symeon nec sermone Leonem dignatus est, sed in carcerem compegit. susceptaque adversus

είρητῆ. ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Τούρκων, ἐκείνων ὀχύρωμα βοηθείας μὴ ἔχόντων παρὰ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπρονοήτως ἐαθέντων, πάντα κατέσφαξεν, αὐξήσας τὴν μεγαλυγχίαν αὐτοῦ. καὶ ὑποστρέψας εὔρε Λέοντα ἐν τῇ Μουδάγρα, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν "οὐ ποιῶ εἰρήνην, ἐὰν μὴ πᾶσαν τὴν αἰχμαλωσίαν λάβω." διωρίσατο οὖν ὁ βασιλεὺς ταύτην ἀποδοῦναι, καὶ ἦλθε μετὰ Λέοντος Βούλγαρος οἰκεῖος τοῦ Συμεῶν, καὶ παρέλαβεν αὐτούς.

14. Νικηφόρον δὲ τοῦ Φωκᾶ τελευτήσαντος, ἀφορμᾶς Β ἐξίητι Συμεῶν τὴν εἰρήνην διαλύσαι· ἐπιζητῶν γὰρ καὶ ἄλλους 10 αἰχμαλώτους εἰσέρχεται κατὰ Ῥωμαίων. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς δομέστικον τῶν σχολῶν προβάλλεται Λέοντα Κατακαλόν, ἐν τῇ Ῥάβδῳ τὴν οἴκησιν ἔχοντα, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀποστέλλει Θεοδοσίον πατρίκιον καὶ πρωτοβεστιάριον. καὶ περῶσας ὅλα τὰ θέματα καὶ τὰ τάγματα, καὶ γενομένης συμβολῆς μετὰ Συμεῶν εἰς τὸ Βουλγαρόφυ- 15 γον, ἐγένετο τροπὴ δημοσίᾳ καὶ πάντες ἀπώλυντο καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος Θεοδοσίος, δι' ὃν ὁ βασιλεὺς οὐ μετρίως ἠνιάθη ἐπὶ τούτου.

15. Ἔσφαξαν καὶ ἐν Χερσῶνι οἱ τοῦ κάστρου τὸν στρα- C τηγὸν αὐτῶν Συμεῶν τὸν υἱὸν Ἰωάννου. καὶ παρελήφθη τὸ κάστρον τὸ Κόρον ἐν Καππαδοκίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν.

20 16. Ὁ δὲ βασιλεὺς πρόκενσον ἐποίει εἰς τὰ Δαμιανοῦ, συνόντος καὶ Ζουτίζα τοῦ βασιλειοπάτορος καὶ παραδυνυστιέοντος καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ζωῆς ἅμα τῷ βασιλεῖ· Θεοφανῶ δὲ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ οὐ παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἐν Βλαχέρναις ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῶ

Tureos expeditione, cum ii nullum a Romanis auxiliū praesidiū haberent, sed nulla ipsorum cura relictī essent, aucta sua inde superbia omnes contrucidavit. reversusque Leonem invenit in Mudagra, dixitque ad eum non facturum se pacem, nisi captivos omnes reciperet. constituit itaque imperator eos reddendos esse; venitque cum Leone Bulgarus Symeonis homo ac domesticus, qui eos recepit.

14. Nicephoro Phoca vivis exempto, Symeon pacis dissolvendae occasiones quaerebat. dum enim etiam alios captivos quaerit, Romanam incessit dicionem. Leo autem imperator legionum domesticum Catacalum praeficit, cuius in Rabdo domicilium fuit. missus cum eo Theodosius patricius et protovestiarius; traiectisque legionibus integris et ordinibus ac agminibus, conserta pugna cum Symeone ad Bulgaruphygum, locum sic dictum, facta est communis fuga omnesque periire, Theodosius quoque protovestiarius, cuius mortis causa haud mediocriter imperatoris indoluit animus.

15. Etiam Chersonis oppidani praetorem suum ac ducem Symeonem, Ioannis filium, contrucidarunt. captum itidem Corum, munitum praesidium in Cappadocia, ab Agarenis.

16. Facto imperator processu ad Damiani aedes, Zautza quoque patre imperatoris illi comite, una cum Zoe eius filia: Theophano enim illius uxor non illic erat, sed in Blachernis ad S. Sorum assidua. ut

προσχομένη. δόξαντος οὖν τοῦ βασιλέως μείναι ἐκεῖ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ τοῦ Ζαούτζα συγγενεῖς, ὁ τε υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τζαούτζης καὶ οἱ λοιποί, ἠβούλοντο τῇ νυκτὶ φονεῦσαι τὸν βασιλέα. ἡ Ζωὴ δὲ μετὰ τοῦ βασιλέως καθεύδουσα καὶ τὴν ταραχὴν ἀκούσασα, διὰ τῆς θυρίδος προβλεψαμένη αὐτοὺς κατεσίγασεν. ὡς 5 δὲ τὸ δεινὸν ἔγνω τῆς ἐπιβουλῆς ἧς ἐμελέτησαν, ἐξύπνισε τὸν βασιλέα, ὃς παρεθὺν εἰσελθὼν εἰς πλοῖον διεπέρασεν εἰς Πηγάς, ἑάσας Ζαούτζαν καὶ πάντας ἐκεῖσε. καὶ πρῶτ' ταχίων εἰσηλθὲν εἰς τὸ παλάτιον, ἐξέωσας Ἰωάννην δρουγγάριον τῆς βίβλης, καὶ προβαλλόμενος Πάρδον υἱὸν Νικολάου ἐταιρειάρχην ἀντ' αὐτοῦ· ὁ 10 γὰρ Νικόλαος συμφιλιωθείς τῷ βασιλεῖ κατάδηλα ἐποίει αὐτῷ
 P 554 πάντα τὰ τοῦ Ζαούτζη...., ἕως ἂν Λέων ὁ μάγιστρος ὁ Θεοδοτάκης διήλλαξεν αὐτούς.

17. Τελευτῆ δὲ Θεοφανῶ Ἀγγοῦστα, βασιλεύσασα ἔτη δώδεκα· ἦν οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀνέδειξεν ὁ θεὸς Θανατοῦργόν διὰ τὸ ἀζηλότυπον αὐτῆς καὶ ἀμνησικακον καὶ διὰ τὸ ἐν ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς ἀδιαλείπτως προσκαρτερεῖν τῷ θεῷ καὶ ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις. (18) στέφει δὲ Λέων ὁ βασιλεὺς Ζωὴν τὴν θυγατέρα Ζαούτζα. ὅτι διὰ τὸ κατηγορηθῆναι τὴν Ζωὴν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ Ζωῇ τῆς Θεοφανῶ οὐκ εὐλογήθη παρὰ 20 τοῦ πατριάρχου ὡς παράνομος ὁ γάμος· καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ εὐλογήσας

5 προβλεψαμένη P 8 ταχὺ p. 222 c 19 ὅτε? 21 καὶ ὁ ἱερεὺς — συνόδου] haec nescio an tollenda.

itaque visum erat imperatori ibi manere, consilio inuito Zautzae propinqui et affines, tum scilicet Tzautzes eius filius tum reliqui, coniurarunt ut imperatorem noctu tollerent. Zoe autem in imperatoris sinu dormiens, audito tumultu per fenestram prospiciens, silentium indicebat. ubi autem insidiarum, quas moliti essent, periculum advertit, imperatorem a somno excitavit. is confestim lintrem ingressus in Pegas transfretavit, relicto ibi Zautza et omnibus, statimque diluculo festinantius in palatium intravit. expulso Ioanne excubiarum drungario, Pardum Nicolai filium eius loco foederatorum comitem praefecit. Nicolaus enim amicitia iunctus imperatori, quae erant Zautzae omnia ei nota faciebat. hinc factum ut ambo omni sibi commercio interdictum vellent, donec Leo magister Theodotaces eos conciliavit.

17. Theophano Augusta diem obit, cum annos duodecim in imperio egisset. hanc deus non post multos dies miraculorum effectricem ostendit, iccirco quia zelotypia non moveretur, nec eius ulla esset iniuriarum memoria; quod item eleemosynis et orationibus iugiter deo ac sanctis ecclesiis esset assidua. (18) coronat vero Leo Zoem Zautzae filiam. iccirco nimirum quod crimini data cum Zoe consuetudo, Theophanone coniuge in vivis agente, haud benedictae sunt a patriarcha Leonis nuptiae, ut illegitimae. et qui eum benedixit sacerdos, tametsi im-

αὐτόν, εἰ καὶ βασιλεὺς ὑπῆρχεν, ἀλλὰ γε ἐκαθηρέθη ὑπὸ συνό- B
δου. καὶ εὐλογεῖται μετ' αὐτῆς παρὰ κληρικῶν τοῦ παλατίου ᾧ
ἐπίκλην Σινάπης· καὶ ὁ μὲν εὐλογήσας καθρέθη, ἡ δὲ ἐβασί-
λευσεν ἔτος ἕν μῆνας ὀκτώ. τελευτησάσης δὲ τῆς Ζωῆς λάρνακα
5 ἐφεῦρον εἰς τὸ ἀποτεθῆναι τὸ σῶμα αὐτῆς, ἔχουσαν ἔνδοθεν
γράμματα κεκολλημένα, γράφοντα οὕτως “Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ
ταλαίπωρος.”

19. Διεβλήθησαν δὲ τῶ βασιλεῖ Λέοντι ὁ τε Μουσικὸς
καὶ ὁ Σταυράκιος ὡς ὅτι παρὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ὀφικιαλίων
10 λαμβάνοντες δῶρα καὶ μεσιτεύοντες πρὸς τὸν βασιλεῖοπάτορα. καί
ποτε εἰσελθόντος τοῦ Σταυρακίου μετὰ γραμμῶν τινὸς τῶν στρα- C
τηγῶν πρὸς τὸν Ζαούτζαν, ὡς εἶδεν αὐτόν ὁ βασιλεὺς ἐστῶς ἐν
τῷ ἡλιακῷ, ἦλθεν ὀπισθεν αὐτοῦ, καὶ κρατήσας ἐκ τοῦ τένοντος
ἐξήγαγεν ἔξω ὡς δῆθεν ἐρωτήσεων περὶ τῶν στρατηγῶν· καὶ εἰς
15 τὸ Μονόθυρον ἀγαγόν, καὶ τὰ γράμματα ἄρας καὶ ἀποσφενδονή-
σας, παραδέδωκε τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ἐξαγαγεῖν τοῦ παλατίου, διο-
ρισάμενος ἀποκεῖραι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Μουσικὸς ἐπ'
ἀπογνώσει γέγονεν. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἔνθα ἴστατο ὁ Μου-
σικὸς παρεστὼς τῷ Ζαούτζῳ, τοῦτον ἐπὶ τράχηλον ὠθήσας ἐξή-
20 γαγε, παραδοὺς Χριστοφόρῳ κοιτωνίτῃ ἐν τοῖς Στουδίου ἀπαγα- D
γεῖν καὶ μοναχὸν ποιῆσαι. μετ' ὀλίγον δὲ τελευτᾷ Ζαούτζας ἐν
τῷ παλατίῳ, καὶ τοῦτον διὰ τοῦ Βουκολέοντος καταγαγόντες ἀπή-
γαγον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καυλέα, ἐκεῖσε αὐτὸν θάψαντες.

20. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν Ζαούτζα Βασίλειος Ἐπεικτής,

perator esset, synodi nihilominus decreto depositus est. benediciturque
Leo cum ipsa a clerico palatino, cognomento Sinapes. ac is quidem
qui benedixit, gradu motus est. Zoe vero in imperio egit annum unum,
menses octo. extincta autem illa urnam invenerunt, intra quam inscul-
ptae literae in haec verba “filia Babylonis misera.”

19. Delati criminis apud Leonem imperatorem Stauracius et Mu-
sicus, ut qui pro ducibus et officialibus ac proceribus intercederent apud
imperatoris patrem, acceptis ab eis muneribus. quandoque vero ingresso
Stauracio cum literis cuiusdam praetoris jād imperatoris patrem Zau-
tzam, videns imperator, dum staret in solario, venit retro, prehensaque
cervice eum trusit foras, velut qui rogatum pro ducibus tribunisque ve-
nisset. ducensque ad Monothyrum, ac literis ablatis, iactansque ac ex-
cutiens, praesentibus tradidit palatio educendum, iubens ut coma multa-
rent. haec ubi Musicus audivit, in desperationem actus animis concidit.
veniēnsque imperator, quo loco Musicus adstabat Zautzae, collo trudens
eiecit, tradens Christophoro cubiculario, qui in Studii abduceret ac
monachum faceret. nec multo post moritur Zautzas in palatio, eiusque
per Bucoleonem eductum funus in Cauleae monasterio condiderunt.

20. Post Zautzae autem occasum Basilius imperatoris operum

τὸς Νικολάου ἑταιρειάρχου, συνεφιλιώθη Σαμωνᾶ κουβικουλα-
 ρίῳ τῷ ἕξ Ἀγαρηνῶν, ὀρεγόμενος τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώματος.
 ἐθάρρησε δὲ τῷ Σαμωνᾶ ὅτι τῆς θείας ἡμῶν ζωῆς τελευτάσεως ὁ
 P 555 βασιλεὺς λαβεῖν ἔχει ἑτέραν γυναῖκα, καὶ ἡμᾶς πάντας ἔχει ἀφα-
 νίσαι. ἀλλὰ δός μοι λόγον, ἵνα σοι θαρρήσω πάντα τὰ βουλευό-
 μενα. καὶ δόντος αὐτοῦ λόγον τῷ Βασιλείῳ, ἐθάρρησεν αὐτῷ
 πάντα. ὁ δὲ Σαμωνᾶς εἰσελθὼν εἰς τὸν βασιλέα εἶπεν αὐτῷ ὅτι,
 δέσποτά μου, θέλω σοι εἰπεῖν τι ἰδίως, ὅπερ ἂν μὲν εἶπω, ἀπο-
 θνήσκω, εἰ δὲ μὴ εἶπω, ἀποθνήσκεις σύ. καὶ διεξῆλθε πρὸς τὸν
 βασιλέα πᾶσαν τὴν ἐπιβουλήν τοῦ Βασιλείου. ἀπιστήσαντος δὲ 10
 τοῦ βασιλέως τοῖς λαληθεῖσι παρ' αὐτοῦ, καὶ εἰρηκότος "μή τίς
 σοι ὑπέβαλε ταῦτά μοι εἰπεῖν, καὶ ἐκ δωροδοκίας τοῦτο ἐποίησας;"
 ὁ δὲ εἶπεν "ἀπόστειλον πιστοὺς ἀνθρώπους, οὓς κελύεις, ἐν τῷ
 B ἐμῷ κελλίῳ, δέσποτά μου, καὶ ἵνα εἰσὶν ἐγκεκρυμμένοι, καὶ εἴ τι
 ἂν ἀκούουσι παρὰ Βασιλείου καὶ παρ' ἐμοῦ, γράψωσι ταῦτα." 15
 παρενθὺ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει Χριστοφόρον πρωτοβεστιαρίον
 ἑμῆ Καλοκῆρυ κοιτωνίτη, καὶ ἀνελθόντες ἐκρύβησαν ἐν τῷ κελ-
 λίῳ αὐτοῦ. Βασίλειος οὖν δελεασθεὶς, καὶ λαβὼν λόγον ἔτορχον
 παρὰ Σαμωνᾶ εἰς τὸ προσευχάδιον αὐτοῦ, ἔξεῖπεν αὐτῷ πάντα τὰ
 τῆς βουλῆς καὶ τοὺς συμβουλευομένους. ἀριστῶντων δὲ αὐτῶν 20
 κατελθόντες Χριστοφόρος καὶ Καλοκῆρος διὰ γραφῆς ἀνέγνωσαν
 πάντα τῷ βασιλεῖ. καὶ παρενθὺ μὲν Βασίλειον προσκαλεσάμενος

14 ὦσι?

praepositus ac compulsor, Nicolai foederatorum cohortis comitis filius,
 amicitia iunctus est Samonae cubiculario, Agarenorum stirpe sato, impe-
 rium culminis cupidine actus. creditque Samonae secretum: "extincta
 iam Zoe amita nostra, imperator aliam coniugem accepturus est, nosque
 omnes eliminaturus. verum mihi dato fidem, ut tibi omne consilium
 credam, et quod coniurationis existit." data vero Basilio fide, edisseruit
 illi omnia. Samonas vero ad imperatorem ingressus ait "domine mi,
 volo tibi aliquid privatim dicere, quod quidem si dixero, mors mihi est:
 si autem non dixero, ipse tu morieris," omnemque ei Basilio coniuratio-
 nem narravit. cumque eius dictis fidem non haberet, ac diceret "num-
 quid aliquis subornavit, ut mihi haec loquereris, fecistique hoc ut mune-
 ris quidpiam emungas?" ait ille "mitte quos libuerit, viros fideles in
 meum cubiculum, domine mi, et si quid ex Basilio et ex me audierint,
 conscribant." confestim vero imperator Christophorum protovestiarium
 mittit una cum Calocyro cubiculario; ascendentesque in eius delituere
 cubiculo. velut itaque esca captus Basilius, iurataque fide a Samona
 accepta, in domestico ipsius oratorio omnem illi edisseruit coniuratio-
 nem, ac qui coniurati essent. prandentibus vero illis descendentes Chri-
 stophorus et Calocyros omnia, ita ut audita scripserant, imperatori lege-
 runt. confestimque adesse iusso Basilio dedit miliarisiorum quattuor-

δέδωκε μυριαρῆσια χιλιάδας εἰκοσιτέσσαρας ὡς δῆθεν ψυχικὰ τῆς
 αὐτοῦ θείας Ζωῆς, ὡς ὀρισθέντα παρ' αὐτῆς οὕτως, καὶ ἀπέ- C
 στείλειεν ἐν Μακεδονίᾳ. καὶ τὸν μὲν Βασίλειον οὕτως τῆς πόλεως
 ἐξήγαγε, τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τῆς αὐτῆς βουλῆς μετεσχηκότας καὶ
 5 κοινωρήσαντας, Πάρδον μὲν δρουγγάριον τῆς βίβλης ἀποστέλλει
 πρὸς τὸν Στυπιώτην δῆθεν ἀγαγεῖν αὐτόν, προμηνυθέντος ἐκείνου
 διὰ βασιλικῷ πιπτακίον τοῦτον δεσμεῖσαι. προφασισιάμενος δὲ ὁ
 βασιλεὺς ἀπέλθειν καὶ δειπνῆσαι εἰς τὸν ἅγιον Λάζυρον, εἰς τὸ
 καταβάσιον τοῦ τζυκανιστηρίου, ἔστησεν Ἰωάννην Γαριδᾶν μετὰ
 0 καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἐταιρείας ἐν τῷ κουβονκλίῳ· καὶ ἐν τῷ κατέρ-
 χεσθαι τὸν βασιλέα κρατήσαντες οἱ μετὰ Ἰωάννου Νικόλαον ἐται- D
 ρειάρχην ἐξήγαγον τῆς πόλεως. ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασί-
 λειον καὶ ἀνακρίνας καὶ τύψας, καὶ τὰς τρίχας αὐτοῦ καταφλέξας,
 καὶ ἐν τῇ μέσῃ θριαμβεύσας, ἐξώρισεν ἐν Ἀθήναις· καὶ κακῶς
 5 ἐκεῖ τελευτᾷ. ὡσαύτως καὶ Νικόλαον ἐταιρειάρχην καὶ Στυλιανὸν
 καὶ Ἰωάννην καὶ συγγένειαν πᾶσαν Ζαούτζα τοὺς μὲν ἀπέκειρε τοὺς
 δὲ ἐξώρισε, δημεύσας τὰς οὐσίας αὐτῶν πάσας. καὶ οὕτως πᾶσα
 ἡ συγγένεια Ζαούτζα ἐξωλοθρεύθη διὰ Σαμωνᾶ. (21) πάντας
 δὲ τοὺς μαγίστρον καὶ τοὺς ἐν τέλει προσκαλεσάμενος ὁ βασιλεὺς P 556
 ἀέγνω κατενώπιον αὐτῶν τὰ μνηυθέντα παρὰ Σαμωνᾶ· καὶ εἰρή-
 κασιν ἄξιον εἶναι τιμῆς μεγάλης. ὁ δὲ παρενθὺ τοῦτον τῇ τοῦ
 πρωτοσπαθαρίου ἀξία τετίμηκεν, καὶ προσωκειώσωτο ἑαυτοῦ.

decim milia, quae in amitae suae Zoes remedium animae, sic ab ea de-
 destinata, in Macedoniam deferret. ac quidem Basilium in eum modum
 urbe eiecit. reliquos vero eius coniurationis socios ac participes, Par-
 dum, excubiarum drungarium, ad Stypiotem mittit, quasi ipsum adduc-
 turus esset, cum ipse imperatoris libello praemonitus in mandatis accep-
 sisset ut in vincula eum compingeret. praetextu vero abundi ac ce-
 nandi ad S. Lazarum, in descensu sphaeristerii, Ioannem Garidam sta-
 tuit cum reliquis cohortis foederatorum in cubiculo; interimque descen-
 dente imperatore, tenentes, qui erant cum Ioanne Nicolaum foederato-
 rum cohortis comitem urbe eiecerunt. adducto vero e Macedonia Basili-
 o, eiusque disceptata causa, ipsum verberibus affecit, pilisque eius igne
 succensis, ac per mediam pompa infami traducens civitatem, Athenas
 exsilio relegavit; ubi et male vitam finivit. similiter etiam Nicolaum
 hetaeriartham et Stylianum et Ioannem omnemque Zautzae familiam,
 alios detondit, alios exsilio relegavit, eorum substantiis omnibus publica-
 tis. atque ita per Samonam Zautzae omnis cognatio deleta est. (21) cun-
 ctis vero magistris ac senatoribus imperator vocatis, legit coram illis
 quae a Samona fuerant nuntiata, dixeruntque dignum esse qui magnum
 honorem consequeretur. confestimque eum protospatharii dignitate orna-
 vit et ad suam necessitudinem ascivit.

22. Ἐτελεύτησε δὲ Ἀντώνιος ὁ πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖται Νικόλαος μυστικὸς ὢν τοῦ βασιλέως. παρελήφθη δὲ καὶ τὸ κάστρον ἢ Δημητριάς ἐν τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Δαμιανοῦ τοῦ Ἀγαρηνοῦ.

23. Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς στέφει Ἄνναν θυγατέρα Ζωῆς 5
B τῆς ἀπὸ τοῦ Ζαούτζα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν τὰ ἐκ τύπου κλητόρια μὴ οὔσης Ἀγούστης.

24. Ἠγάγετο δὲ ὁ βασιλεὺς κόρην ἐκ τοῦ θέματος Ὀψικίου, ὠραιότατην πάνν, ὀνόματι Εὐδοκίαν, στέψας καὶ ἀναγορεύσας καὶ γήμας αὐτήν· ἐξ ἧς παιδίον ποιήσας ἄρρενα, ἐφ' ᾧ 1
τετελεύτηκε καὶ αὐτὴ καὶ τὸ γεννηθέν.

25. Ἐξωνήσατο δὲ οἰκήματα ὁ βασιλεὺς Λέων πλησίον τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ ἐκκλησίαν περιφανῆ ἐπ' ὀνόματι τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς τῆς ἁγίας Θεοφανῶ. (26) ὡσαύτως ἔκτισεν ἐκκλησίαν εἰς τοὺς λεγομένους Τόπους, τὸν 1
ἅγιον Λάζαρον, κατασκευάσας αὐτὴν μονὴν ἀνδρείαν εὐνούχων.
C ἔνθα καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Λαζάρου σῶμα ἐκ Κύπρου καὶ Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς ἀπὸ Ἐφέσου ἀνακομίσας ἀπέθρετο, ποιήσας καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. ἀσχολουμένον δὲ τοῦ στόλου εἰς τὰ κτίσματα τῶν τοιούτων ἐκκλησιῶν παρελήφθη ἐν Σικελίᾳ τὸ 2
Ταυρομένιον ὑπὸ τῶν Ἀφρων, τῇ ἀμελείᾳ, μᾶλλον δὲ προδοσίᾳ Εὐσταθίου δραγγαρίου τῶν πλωτῶν, καὶ Καρμαάλου ἐκεῖσε ὄντος καὶ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου, γενομένης πολλῆς σφαγῆς τῶν

22. Mortuo vero Antonio patriarcha, eius loco ordinatur Nicolaus, qui imperatoris erat mysticus. capta porro est civitas munita Demetrias in Hellados themate a Damiano Agareno.

23. Leo imperator Annam filiam suam ex Zoe filia Zautzae coronat, quod non poterat constituta ex more convivia publica exhibere, quod non esset Augusta.

24. Duxit autem imperator uxorem ex Opsicii themate, formosissimam valde, nomine Eudociam, coronans Augustamque renuntians ac sibi coniugem adhibens. ex ea suscepto puero masculo tum ipsa exstincta est tum suscepta proles.

25. Coemptis Leo imperator aedibus prope sanctos apostolos, ibi praemagnificam ecclesiam exstruxit, nomine primae suae uxoris S. Theophanonis. (26) similiter etiam ecclesiam aedificavit ad Topos, quos vocant, S. Lazarum, virorum eunuchorum monasterium faciens; ubi et S. Lazari corpus e Cypro et Mariae Magdalenaee Epheso relatum deposuit: celebrata eiusdem ecclesiae illi encaenia. occupatis autem clasiariis struendis eiusmodi ecclesiis, captum in Sicilia est Tauromenium ab Afris, negligentia seu potius proditione Eustathii navalium drungarii et Caramali ibi tum existentis et Michaelis Characti, ingenti

Ῥωμαίων. ἀνελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ πόλει παρὰ τε τοῦ βασι-
λέως καὶ τοῦ πατριάρχου ἐλεγχθέντων παρὰ Μιχαὴλ τοῦ Χαράκτου
ὡς προδοτῶν, κατεκρίθησαν θανάτῳ. παρακληθέντος δὲ τοῦ
βασιλέως παρὰ Νικολάου τοῦ πατριάρχου, τὸν θάνατον συνεχω- D
ρήθησαν, μοναχοὶ ὁ μὲν Κιρκύμαλος εἰς τὰ Πικριδίου, ὁ δὲ Εὐ-
στάθιος εἰς τῶν Στουδίου, παρελήφθη δὲ καὶ Ἀἴμιμος ἡ νῆσος
ὑπὸ τῶν Ἀγαρηῶν, αἰχμαλωσίαν πολλὴν πεποιηκότες.

27. Ἐν τῇ προελεύσει δὲ τῆς μεσοπεντηκοστῆς τοῦ βασι-
λέως Λέοντος ἀνελθόντος εἰς τὸν ἅγιον Μώκιον καὶ εἰσοδεύοντος,
ὅτε ἦλθε πλησίον σωλέας, ἔξελθὼν τις ἐκ τοῦ ἄμβωνος δέδωκεν
αὐτῷ μετὰ ῥάβδον ἰσχυρᾶς καὶ παχείας· καὶ εἰ μὴ ἡ φορὰ τῆς
ῥάβδου εἰς πολυκάνδηλον ἐμποδισθεῖσα διεχαινώθη, παρευθὺ ἄν
τοῦτον ἀπήλλαξε τοῦ ζῆν. τοῦ δὲ αἵματος σφοδρῶς καταρρέοντος P 557
ἐκ τῆς τοῦ βασιλέως κεφαλῆς ταραχὴ τε καὶ φυγὴ τῶν ἀρχόντων
ἔγενονεν, καὶ πολλοὶ ἐν ταύτῃ ἀπώλοντο. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ
Ἀλέξανδρος προεφασίσατο νοσηλευθεῖς καὶ οὐ κατήλθεν ἐν τῇ
εἰσόδῳ, ὡς ἐκ τούτου ὑποπιον αὐτὸν γενέσθαι τὴν τοιαύτην ἐπι-
βουλήν κατασκευάσαι. οὕτε ὁ Σαμωνᾶς παρῆν ἐκεῖ, ἀλλ' ἦν
ἀπελθὼν ἀγαγεῖν Ζωὴν ἐν τῷ παλατίῳ πρὸς τὸ συνεῖναι τῷ βασι-
λεῖ. κρατηθέντος δὲ τοῦ δόντος τὸν βασιλέα καὶ ἔξετασθέντος,
καὶ πολλὰς βυσάνους καὶ τιμωρίας ὑπομεμενηκότος ἐπὶ πολλὰς
ἡμέρας, ἐπεὶ μηδένα καθωμολόγει, τέλος ἐκκοπεῖς αὐτοῦ χεῖρας

1 τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ πατριάρχῳ?

11 ἡ om P

data Romanorum strage. in urbem reductis, ab imperatore et patriarcha redargutis, Characto insimulante, indicta mortis sententia est. quam exorato a Nicolao patriarcha imperatore facta mortis venia est. monachum inire concessum, Caramalin Picridii, Eustathio in Studii. capta est et Lemnus insula ab Agarenis, multis incolarum abductis captivis.

27. In processu autem mediae pentecostes, cum Leo imperator ad S. Mocii ascendisset ac templum intraret, ubi iam prope soleam attigerat, egressus quidam ex ambone cum robusto fuste ac crasso in caput impexit. ac nisi fustis ictu interiecto candelabri remissus fuisset ac retardatus, confestim ei vitam abstulisset. cruore autem e capite imperatoris largiter diffluente facta turbatio est ac fuga procerum, multique in ea perierunt. frater autem Leonis Alexander morbum praetexens desideratus in ingressu est, ut inde suspicio ei inoleverit istiusmodi molitionis auctorem ipsum fuisse. Samonas quoque non erat ibi, sed abierat Zoem adducturus in palatium, ut cum imperatore esset. capto illo qui ictum impeggerat, habitaque de illo quaestione, ac cum multos dies non pauca sustinisset supplicia ac tormenta, quod nihil confitebatur, ad

B καὶ πόδας ἐκάη ἐν τῇ τοῦ ἵππικου σφενδόνη, καὶ ἔκτοτε ἐξεκόπη ἡ τοιαύτη προέλευσις.

28. Μετὰ δέ τινα καιρὸν ἀνῆλθε Μάρκος ὁ σοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃς ἦν ἀναπληρώσας τοῦ μεγάλου σαββάτου τὸ τετραώδιον τοῦ κυρίου Κοσμά· καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ τῶ βασιλεῖ συνεισιώμενος ἐξελιπάρει τὸν βασιλέα μὴ ἐκκοπῆναι τὴν ἑορτήν. τοῦ δὲ βασιλέως ἀπαναινομένου ἔφη ὁ Μάρκος ὅτι προγεγραμμένον ἦν παρὰ τοῦ προφήτου Δαβὶδ τὸ παθεῖν σε, δέσποτα. προεφήτευσε γὰρ εἰπὼν, ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχῆσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορ-
C τῆς σου. καὶ δεῖ σε, ὦ δέσποτα, ἀπὸ τοῦ νῦν κρατῆσαι τὴν βασιλείαν ἔτη δέκα. ὃ δὴ καὶ γέγονε· τῇ γὰρ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν ἣ καὶ ἔλαβεν, ἐν αὐτῇ καὶ τελευτᾷ.

29. Ἦν δὲ Ζωὴ ἡ τετάρτη γυνὴ τοῦ βασιλέως ἄστεπτος. τοῦ δὲ βασιλέως πρόκεσον ποιησαμένου εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ Βου-
 τίου πρὸς τὸ ἐγκαινίσαι τὴν μονὴν Χριστοφόρου τοῦ πρωτοβεστι-
 αρίου αὐτοῦ, ἦλθεν ἀγγελία ὡς ὅτι ὁ στόλος τῶν Ἀγαρηνῶν ἅμα
 τῷ Τριπολίτῃ ἀνέρχεται κατὰ Κωνσταντινουπόλεως. ἀποστέλλει
 οὖν ὁ βασιλεὺς Εὐστάθιον δρουγγάριον τοῦ πλωῖμου μετὰ παντὸς
 στόλου καὶ τῶν στρατηγῶν κατὰ τοῦ Τριπολίτου· οἱ μὴ δυνηθέν-
D τες ἀντιπαρατάξασθαι ἀπεστράφησαν κενοί. (30) ἦλθεν οὖν ὁ
 Τριπολίτης, καὶ εἰσῆλθεν ἐνδοθεν τῆς Ἀβύδου μέχρι Παρίου.

21 ὑπεστράφησαν?

extremum manibus pedibusque excisis in Circi funda combustus est; quo ex tempore abolitus istiusmodi processus est.

28. Aliquo autem interiecto tempore ascendit Marcus sapientissimus oeconomus eiusdem ecclesiae (is nimirum qui complevit tetraodium magni sabbati, a domino Cosma compositum), ac cum imperatore mensae accumbens ex eo efflagitabat ne excinderetur festae diei solemnitas. abnuente imperatore ait Marcus "olim iam a Davide scriptum erat (Ps. 73 3), domine, id tibi eventurum esse: prophetavit namque, dicens. quanta malignatus est inimicus in sancto tuo, et gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuae. oportet enim te, domine, abhinc annos decem imperium tenere." quod et contigit: eodem enim die quo ictum acceperat, et mortuus est.

29. Zoe quarta Leonis uxor non erat corollis nuptialibus donata. imperatore solenni pompa procedente ad Butii emporium ad Christophori protovestiarum sui monasterium dedicandum, venit nuntius, Agarenorum classem ductore Tripolita adversus Cpolim ascendere. mittit itaque imperator Eustathium navalium drungarium cum omni classe et tribunis ac officialibus adversus Tripolitam: qui, cum non licuisset aciem adversam iungere, inani conatu rediere. (30) venit itaque Tripolita, et ingressus est intra Abydum, Parium usque. quo cognito imperator in magnam

τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν μεγάλῃ ἀθυμίᾳ καὶ περιστάσει γέγο-
 νεν, καὶ ἀποστέλλει Ἱμέριον πρωτασηκρητὴν κεφαλὴν τοῦ στόλου
 κατὰ τοῦ Τριπολίτου, μὴ τολμώντων κἄν ὅλως πλησιάσαι τῷ στό-
 λῳ τῶν Ἀγαρηνῶν. τοῖς δὲ τοῦ Θεοῦ κρίμασιν ἀντεστράφη ὁ
 5 αὐτὸς Λέων ὁ Τριπολίτης καὶ ἀπῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ταύ-
 τῃ ἐπολιόρησε καὶ παρέλαβεν ἅμα τῷ στρατηγῷ αὐτῶν Λέοντι
 τῷ Χατζιλιακῷ, ποιήσας πολλὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν. Ῥοδό- P 558
 φυλλος δὲ τις κουβικουλάριος ἦν ἀποστειλὴς ἐν Σικελίᾳ διὰ χρεῖαν
 τινά, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ χρυσοῦ λίτρας ἑκατόν. νοσήσας δὲ κατὰ
 10 τύχην ἐν τῇ ὁδῷ εἰσῆλθεν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τὸ λούσασθαι καὶ
 ἀνακτιῆσθαι ἑαυτόν, ἐκρατήθη παρὰ Λέοντος. διερχομένου δὲ
 Συμεὼν ἀσηκρητὴς, ὁ μετὰ ταῦτα γεγωνὸς πατρίκιος καὶ πρωτα-
 σηκρητὴς, ἀνελάβετο τὸ τε χρυσοῖον καὶ τὰ δῶρα, ἅπερ εἴσεν ὁ
 Ῥοδόφυλλος ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πολλὰ βασανισθεὶς ἐτελεύτησε. τοῦ
 5 δὲ Τριπολίτου βουλομένου τὴν πόλιν καταστρέψαι, μαθὼν ὁ Συ- B
 μεὼν δημοῖ αὐτῷ χρυσοῖον λαβεῖν καὶ ταύτην εἶσαι· ὁ δὲ καὶ
 γέγονεν.

31. Σαμωνᾶς δὲ προφασισάμενος ἐπὶ τὴν μονὴν αὐτοῦ τὰ
 Σπείρα ἐξελθεῖν, τὴν ἐν τῷ Δαματρὶ οὔσαν, φυγῆ ἔχρησάτο ἅμα
 0 χρήμασι καὶ ἵπποις αὐτοῦ, τοὺς ἵππους τοὺς δημοσίους κατὰ
 ἀπαλλαγὴν ἀγκυλοκοπήσας. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἀποστέλλει
 ἔπισθεν αὐτοῦ Βασίλειον ἐταιρειάρχον τὸν Καματηρὸν καὶ Γεώρ-

11 καὶ ἐκρατήθη? διερχόμενος?

venit animi deiectionem ac afflictionem. mittitque Himerium a secretis
 primum classis ducem ac caput adversus Tripolitam, qui prorsus non
 ausi sunt propius classem Agarenorum adire. quae autem dei iudicia
 sunt, mutato consilio idem Leo Tripolita vela obvertens Thessalonicam
 profectus est. quam et expugnavit, cepitque cum Leone Chatzilacio
 eorum praetore ac duce, magna data civium strage multisque abductis
 captivis. Rodophyllus autem quispiam cubicularius necessaria quadam
 ex causa in Siciliam missus, habens secum auri libras centum, cum forte
 fortuna in via aegrotans Thessalonicam ut lavaret ingressus esset, et ut
 vires reciperet, captus a Leone est. hac vero iter habens Symeon a
 secretis, qui postea patricius primusque a secretis fuit, tum aurum re-
 cepit tum munera, quibus Rodophyllus in via relictis, multis ex cruciatus
 tormentis exstinctus est. cumque Tripolitae constitutum esset ut urbem
 everteret, intelligens Symeon significat ei ut aurum accipiat et urbem
 immunem sinat, quod et factum est.

31. Samonas autem simulato consilio exeundi in monasterium suum,
 quod Spira dicunt et in Damatri situm est, fuga in Syriam usus est
 cum pecuniis et equis suis, publicos equos per singulas stationes sub-
 nervans. quo cognito imperator post eum mittit Basilium foederatorum
 comitem Camaterum et Georgium Crenetem, ad eum comprehendendum.

γιον τὸν Κρηνήτην τοῦ καταλαβεῖν αὐτόν. τοῦ δὲ Σαμωνᾶ τὸν
 Ἄλυν βουλομένου διαπερᾶσαι, κατέλαβεν αὐτὸν Νικηφόρος
 C δρουγγάριος ὁ λεγόμενος Καμινᾶς, οὐκ ἔζων αὐτὸν διαπερᾶσαι.
 ἐπεὶ δὲ πολλὰ ὁ Σαμωνᾶς ὑπισχνεῖτο καὶ οὐκ ἔπειθεν, προσέφυγεν
 εἰς τὸ Σιριχᾶ εἰς τὸν τίμιον σταυρόν, προφασισάμενος ὡς διὰ 5
 πίστιν τοῦ σταυροῦ ἐληλύθει. καταλαβὼν οὖν Κωνσταντῖνος ὁ
 τοῦ Δουκὸς, καὶ τοῦτον ἀναλαβόμενος, ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει.
 προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν μὲν φυλάττεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Βάρ-
 δα τοῦ Καίσαρος, ἠρώτησε δὲ Κωνσταντῖνον τοῦ Δουκὸς περὶ
 αὐτοῦ, καὶ μαθὼν ὡς ἀληθῶς ἐν Συρίᾳ ἔφυγε, παρεγγύησε τῷ 10
 D Δουκὶ μὴ εἰπεῖν τοῦτο ἐνώπιον τῆς συγκλήτου, ὅτε παρ' αὐτοῦ
 ἐρωτηθῆ, ἀλλ' ὅτι δι' εὐχὴν ἀπῆλθεν ἐν τῷ Σιριχᾶ· ἤθελε γὰρ
 ὁ βασιλεὺς συνοψισθῆναι αὐτῷ. προσκαλεσάμενος οὖν Κωνσταν-
 τῖνον τοῦ Δουκὸς ἔμπεσθεν τῶν ἐν τέλει ἔφη "οὕτως ἔχεις θεὸν
 καὶ τὴν κεφαλὴν μου, ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς ἢ οὐ;" ὁ δὲ ὡς εἰπὼν 15
 πρότερον τῷ βασιλεῖ μὴ ὀρκισθῆναι καὶ τὸ κεινόμενον εἰπεῖν,
 ἀκούσας τοὺς ὄρκους ἐξεῖπεν ἐνώπιον πάντων ὅτι εἰς Συρίαν ἔφυ-
 γεν. μετ' ὀργῆς δὲ τοῦ βασιλέως τοῦτον ἀποπεμψαμένον, ἐποίησε
 Σαμωνᾶς μῆνας τέσσαρας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βάρδα. ἀπεσυνόψισε
 δὲ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τοῦ βασιλέως. 20

P 559

32. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστήρ, τὰς ἀκτῖνας ἐπὶ
 ἀνατολῆς πέμπων, φαινόμενος ἐν ἡμέραις καὶ νυξὶ τεσσαράκοντα.

11 ὅταν?

20 τῇ γέννα τοῦ υἱοῦ τούτου margo P

cumque Samonas Halym vellet traicere, comprehendit eum Nicephorus drungarius, cui nomen Caminas, prohibens ipsum traicere. cumque Samonas multis promissis eius nihil animum inflexisset, ad venerandam confugit crucem quae est in Siricha, simulans quasi fide in crucem eiusque religione iter suscepisset. comprehendens itaque Constantinus Ducis filius, eumque assumens, in urbem reversus est. praecepit vero imperator ipsum quidem servari in aedibus Bardae Caesaris, interrogavitque de eo Constantinum Ducae filium. cognitoque quia vere in Syriam fugeret, mandavit duci ne cum ab eo interrogaretur in praesentia senatus, istud diceret, sed quod voti causa in Siricha profectus esset: volebat enim imperator in sui eum conspectum admittere. advocato itaque Constantino Ducis filio coram senatu ait "ita deum habes et caput meum, fugiebat Samonas necne?" is vero, ut qui antea imperatorem rogasset non adiurare, ac dicturum se quod iuberetur, auditis iuramentis, horumque motus religione, omnibus coram enuntiavit "sane fugiebat in Syriam." imperator cum ira hoc iusso facessere, Samonam menses quattuor tenuit in domo Bardae, reddiditque praesentiam et in conspectum admisit tum cum illi filius susceptus est.

32. Apparuit tunc et cometa, radios mittens versus Orientem, visusque est dies quadraginta ac totidem noctes. Samonas a tempore suae

γένεγονε δὲ Σαμωνᾶς πατριίκιος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. ἐγέννησε δὲ υἷὸν ἀπὸ Ζωῆς τῆς τετάρτης αὐτοῦ γυναικός. ἐβαπτίσθη δὲ τὰ ἅγια φῶτα ὑπὸ Νικολάου πατριάρχου ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, δεξιμένων αὐτὸν Ἀλεξάνδρου βασιλέως καὶ Σαμωνᾶ πατριίκιου καὶ 5 τῶν ἐν τέλει πάντων.

33. Γέγονε δὲ καὶ ἡ Κύφη τότε γηροκομεῖον, διω- B
χθρισῶν τῶν ἐταιριίδων.

34. Εὐλογήθη δὲ ὁ Λέων βασιλεὺς μετὰ Ζωῆς μετὰ τὴν ἑορτὴν παρὰ Θωμᾶ πρεσβυτέρῳ, ὃς καθηρέθη. ἀνηγόρευσε δὲ τὴν αὐτὴν Ζωὴν Ἀγιοῦσταν, καὶ διὰ τοῦτο τὸν βασιλέα ὁ πατρι-
άρχης ἐκόλυσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσερχεσθαι. ὄθεν διήρχετο ἀπὸ τοῦ δεξιῶ μέρους μέχρι τοῦ μιτατωρίου, μηδ' ὄλως εἰς τὰ κατὰ συνήθειαν διερχόμενος.

35. Προεβλήθη δὲ Σαμωνᾶς παρακοιμώμενος διὰ τὸ εἶναι
τῷ βασιλεῖ συνεργὸς πρὸς πᾶσαν παρανομίαν καὶ κακίαν. καὶ κατὰ
τῆς ἐκκλησίας ἠρξάντο μελετᾶν. προσκαλεσάμενοι γὰρ Νικόλαον C
πατριάρχην Φεβρουαρίῳ μηνὶ πρώτῃ, καὶ πολλὰ λιπαρήσαντες
δεχθῆναι τὴν πολυγαμίαν, ἐπεὶ πείσαι οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀπὸ τοῦ
κλητορίου διὰ τοῦ Βουκολέοντος ἐν πλοίῳ μικρῷ τοῦτον ἐμβιβά-
σαντες διεπέρασαν ἐν τῇ Ἡρίᾳ, ἀφ' ἧς πέζῃ μέχρι Γαλακρονηῶν
μόλις ἀπῆει, χιόνος ἐπικειμένης πολλῆς. χειροτονεῖται δὲ ἀντ'
αὐτοῦ Εὐθύμιος σύγκελλος εἰς πατριάρχην, ἀνὴρ ἱεροπρεπῆς,

3 ὅτι ἔβαλλον οἱ παλαιοὶ πολλοὺς ἀναδόχους margo P 20 ἐφ' P

fugae patricius creatus est. sustulit Leo filium ex Zoe, quarta uxore sua; baptizatusque est in die luminum a Nicolao patriarcha in magna ecclesia, susceptoribus eius Alexandro imperatore et Samona patricio omnique senatu.

33. Tunc quoque Cupha, quam vocant, domus hospitalis curandis senibus facta est, eliminatis scortis.

34. Nuptiali benedictione impartitus est Leo imperator cum Zoe post domini natalem diem a Thoma presbytero, qui depositus est. eandem quoque Zoem Augustam renuntiavit; quae res in causa fuit ut patriarcha imperatori ingressum in ecclesiam interdixerit. quapropter a dextra parte ad metatorium usque transibat, nihil prorsus qua moris erat transiens.

35. Profectus vero est Samonas accubitor (sacri cubiculi praepositus intimus) iccirco nimirum quod imperatori ad omne scelus et pravitatem adiutor esset et socius. coeperuntque adversus ecclesiam nova moliri. advocato enim Nicolao patriarcha calendis Februarii, multisque agentes precibus ut polygamia reciperetur, cum in sententiam trahere nequivissent, a Cletorio (conviviorum triclinio) per Bucoleonem in parvum lintrem imponentes Eriam traiecerunt; unde aegre pedes ad Galacrenas usque multa nive obiecta humo evasit. ordinatur vero eius loco Euthymius syncellus patriarcha, vir venerabilis et continens ac valde

ἐγκρατῆς τε καὶ εὐλαβῆς πάνν· ὃν φασιν καταδέξασθαι τοῦτο ἕξ ἀποκαλύψεως θείας, ὡς τοῦ βασιλέως βουλευομένου αἴρεσιν καὶ **D** νόμον ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα γυναικας τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρας, πολλῶν εἰς τοῦτο λογιωτάτων ἀνδρῶν συνεροῦντων αὐτῶ.

36. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ προσεκλήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ **5** Κωνσταντίνου τοῦ Αἰβὸς ἐν τῇ μονῇ τῇ οὐσῃ ἐν τῷ Μαρδοσαγγάρῃ τοῦ ποιῆσαι τὰ ἐγκαίνια καὶ ἀριστήσασαι. καὶ γέγονεν ἄνεμος ὁ λεγόμενος λῆψ ἕως τρίτου σφοδρῶς φυσήσας, συσσεισας τε καὶ δονήσας οἰκήματα καὶ ἐκκλησίας, ὥστε πάντας φεύγειν ἐν ὑπαίθροις τόποις, λέγοντας συντέλειαν κοσμικὴν εἶναι, εἰ μὴ ἡ Θεοῦ **1** φιλανθρωπία δι' ὁμβρων ἔπαυσε τὴν τοιαύτην θραῦσιν.

P 560

37. Προεβάλετο δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰμερίον λογοθέτην τοῦ δρόμου κεφαλὴν πάντων τῶν πλωτῶν, ἐξελθόντος τοῦ στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων. ἐδέξατο δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Λοῦξ διὰ κελύσεως συνελθεῖν Ἰμερίῳ λογοθέτῃ ἐν τοῖς πλοίοις καὶ **1** καταπολεμῆσαι τοὺς Ἀγαρηνοὺς. ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἦν ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς Ἀνδρονίκῳ, καὶ πολλὰ κατ' αὐτοῦ διηνεκῶς συνεσκεύασε καὶ ἐμηχανᾶτο, κακῶσαι τὸν Ἀνδρόνικον παντὶ τρόπῳ καὶ πύσῃ σπουδῇ διαμηχανώμενος ἀπὸ τῆς αὐτοῦ φυγῆς. ὑπέβαλε δὲ τινὲς γράψαι τῷ Ἀνδρονίκῳ κρύφα, μὴ εἰσέλθοι εἰς τὰ καράβια καὶ **2** **B** κρατηθῆ παρὰ Ἰμερίου· ὁ γὰρ Σαμωνᾶς ὑπέθηκε τῷ βασιλεῖ τοῦ κρατηθῆναι σε καὶ τυφλωθῆναι παρ' αὐτοῦ. πολλὰ δὲ προτρεπο-

7 τοῦ] τοῦτο P

12 Ἡμέριον p. 229 b

pius et religiosus. aiuntque divina revelatione, quod ita gestum erat, recepisse, quippe cum imperator vellet haeresim ac legem promulgare, qua liceret viro tres aut etiam quattuor uxores habere; qua in re multi eruditissimi viri ei adstipularentur.

36. Mense Iunio invitatus est Leo imperator a Constantino Libe ad monasterium, quod est in Mardosagari, tum ad eius dedicationem tum ad prandium. factusque est ventus, cui Lips nomen, in tertiam usque vicem valide spirans, concutiensque ac evertens domos ac ecclesias, ita ut omnes in subdivalia loca fugerent ac mundi consummationem esse dicerent, nisi dei clementia obortis imbribus sedata esset istiusmodi confractio.

37. Praefecerat imperator Himerium cursus publici logothetam navalis omnis rei caput, egressa Agarenorum classe adversus Romanos. acceperat vero imperatoria iussione Andronicus Dux ut et ipse Himerio logothetae in navibus sese adiungeret et adversus Agarenos serio depugnaret. Porro Samonas irreconciliabilis Andronico hostis erat, multaque in eum continuo struebat, et machinabatur illi noxam inferre, nullo non modo, nulla non opera ac fraude nocere studens, quo ex tempore a fuga retractus fuerat. subiecit vero cuidam ut occulte Andronico scriberet "cave sis naves ingrediaris et capiaris ab Himerio: Samonas namque auctor fuit imperatori ut ab eo te teneri ac luminibus orbari praecipere-

μένου Ἱμερίου Ἀνδρόνικον εἰσελθεῖν ἐν τοῖς πλοίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηνηῶν ἀπεσκήτησε. τῶν Ἀγαρηνηῶν δὲ ἐπιχειμένων Ἱμέριος μόνος ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἁγίου Θωμᾶ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ τῶν Ἀγαρηνηῶν μεγάλην νίκην εἰργάσατο. τοῦτο μαθὼν Ἀνδρόνικος, ἀπο-
 5 γνούς, ἅμα συγγενέσιν αὐτοῦ καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ ἀνθρώποις αὐτοῦ ἀπελθὼν ἐκράτησε κάστρον τὴν Καβάλαν, εἰς τελείαν ἀποστασίαν ἐλθὼν, ὡς εἰπεῖν καὶ Σαμωνᾶν πρὸς τὸν βασιλέα “οὐκ ἔλεγόν σοι, ὦ δέσποτα, ἀντάρτην εἶναι τὸν Δοῦκα;” (38) παρ-
 10 τὸν Ἰβηρίτζην, συμπένθερον ὄντα τοῦ Ἀνδρονίκου, καταπολεμῆσαι αὐτόν. μαθὼν δὲ τοῦτο Ἀνδρόνικος, καὶ ὡς ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἐξέώσθη, προσέφυγε τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἅμα τοῖς συγγενέσι καὶ φίλοις αὐτοῦ καὶ τέκνοις, ἐξέληλυθόσι τότε κατὰ Ῥωμαίων, καὶ ἀπεδέχθη παρὰ τῷ ἀμερουμνῇ μεγάλως. (39) ἐλυπεῖτο δὲ
 15 Λέων ὁ βασιλεὺς διὰ τὸν Ἀνδρόνικον, καὶ πολλάκις ἐβούλετο ἀποστεῖλαι αὐτῷ λόγον ἐννυπόγραφον, ὃ καὶ Θεόφιλος διὰ τὸν Μανουὴλ ἐποίησε. συνεβουλεύσαντο δὲ τινες τῷ βασιλεῖ φιλοφρονη-
 20 θῆναί τινα τῶν τοῦ πραιτωρίου Σαρακηνηῶν καὶ ἀποσταλῆναι ἐν Συρίᾳ μετὰ λόγου ἐννυπογράφου. τοῦτο δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ βασιλεὺς, γράψας διὰ κινναβάρεως καὶ ἀποστείλας μετὰ χρυσοβούλου ἔνδοθεν φατλίου βραχέος τράκτου. ἐξελθόντος δὲ τοῦ Ἀγαρηνοῦ ἀπὸ τοῦ βασιλέως, προσκυλεσάμενος αὐτὸν Σαμωνᾶς εἶπεν αὐτῷ “οἶδας τί κρατεῖς;” τοῦτο εἰπὼν διὰ τὸν κηρόν. “τὴν ἀπώ-

ret.” multis itaque hortamentis atque precibus agente Himerio ut adversus Agarenos naves ingrederetur, resiliit. Agarenis vero incumbentibus, Himerius solus in die S. Thomae conserta cum eis pugna magna potitus victoria est. Andronicus ut cognovit, in desperationem actus, una cum propinquis ac liberis suis totaque familia discedens Cabalam urbem munitam cepit, in perfectam defectionem prorumpens, ita ut Samonas imperatori diceret “nonne dicebam tibi, domine, Ducem tyrannidem moliri ac rebellem esse?” (38) confestim itaque mittit imperator Gregoram legionum domesticum Iberitzem, Andronici consocerum, ad eum expugnandum. cognito vero Nicolaum patriarcham electum esse, ad Agarenos profugit cum propinquis et amicis suis ac liberis, qui Romanam tunc dicionem incursabant; magnificeque ac gaudii significatione receptus est ab amerumne. (39) dolebat plurimum Leoni imperatori propter Andronicum; saepiusque animo destinaverat ut subscriptam securitatis fidem ad eum mitteret, quod et Theophilus fecerat propter Manuelem. consulere vero quidam imperatori ut quendam e praetorio Saracenorum liberalius acceptum conciliaret ac in Syriam cum subscripta immunitatis fide mitteret. quod utique fecit, scribens rubris literis, mitensque cum aurea bulla intra bacillum ducta cera compactum. egresso autem Agareno ab imperatore, accersens eum Samonas ait illi “nosti

λειαν τῆς Συρίας βαστάζεις.” καὶ δοὺς αὐτῷ παρήγγειλε τοῦτο
 βαλεῖν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀζήρ. ὁ δὲ ἀπελθὼν τοῦτο πεποίηκεν.
 P 561 ἐκρατήθη δὲ Ἀνδρόνικος καὶ ἐδεσμήθη μετὰ πάντων τῶν συγγενῶν
 αὐτοῦ. καὶ μαθὼν ὡς διὰ δόλου τοῦ Σαμωνᾶ ταῦτα αὐτῷ γέγο-
 νεν, ἀναγκασθεὶς ἐμαγάρισεν αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. ἔκτοτε 5
 δὲ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ οἱ λοιποὶ ἰδόντες ὅτι ἀδύνατόν
 ἔστιν Ἀνδρόνικον ἐξελεθεῖν, βουλῇ αὐτοῦ μετ’ οὐ πολλὴν φηγῆ χρη-
 σάμενοι (θαυμαστὸν ὄντως) ἐκ μέσης Συρίας πρὸς Ῥωμανίαν
 ἐξῆλθον, καὶ καταπολεμούμενοι κατὰ χώρας μόλις ὀλίγοι διεσώ-
 θησαν μετὰ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ. 10

40. Ἐκ δὲ Ταρσοῦ εἰσῆλθον ἐν τῇ πόλει περὶ ἀλλαγίου ὁ
 τε Ἀβαλβάκης ὁ γέρον καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ· καὶ τούτους
 B ἐθεάσατο ὁ βασιλεὺς μετὰ κοσμήσεως καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἐν τῇ
 Μαγναύρᾳ. ἐκαλλώπισαν δὲ καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν κόσμῳ
 πολυτελεῖ, καὶ ὑπέδειξαν ἅπαντα τὰ τίμια σκεύη τοῖς Ἀγαρηνοῖς, 15
 ὅπερ ἀνάξιον ἦν βασιλείας καὶ Χριστιανικῆς καταστάσεως, τοῦ
 θεαθῆναι παρὰ τῶν ἔθνῶν τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ τοῦ
 Σαμωνᾶ πατὴρ ἔθελε συνεῖναι τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ μείναι εἰς Ῥωμα-
 νίαν. ὁ δὲ Σαμωνᾶς παρήνεσεν αὐτῷ λέγων “κράτει τὴν πίστιν
 ἣν ἔχεις· καὶ γὰρ, εἰ δυναθῶ, ἐλεύσομαι πρὸς σε μᾶλλον.” 20

C 41. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς στέφει Λέων ὁ βασι-
 λεὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον δι’ Εὐθυμίου πατριάρχου.

2 Οὐτίζήρ?

9 ἐξῆλθε P

13 ἐδέξατο margo P

quid teneas?” hoc dicens cerei causa. “nempe Syriae exitium gestas.”
 quo tradito, admonuit ut in Azoris manus daret. isque profectus id ita
 fecit. tentus itaque Andronicus est, et in vincula cum propinquis suis
 omnibus compactus; compertoque haec sibi Samonae dolo contigisse,
 necessitate adactus ipse se, et qui ibant cum ipso, impuris Mahumeti
 sacris polluere. Constantinus vero eius filius ac reliqui, videntes im-
 possibile factu ut Andronicus exiret, eius consilio, non multo post, arre-
 pta fuga (rem vere stupendam!) ex media Syria in Romaniam evasere;
 belloque appetiti per regiones vicoseque et oppida, vix pauci incolumes
 cum Constantino eius filio sese recepere.

40. E Tarso in urbem profecti sunt ad commutandos captivos tum
 Abalbaces senex tum Samonae pater. suscepit eos decore imperator, ac
 cum honore et gloria festive in Magnaura. ornata magnifice pretiosa
 omni supellectili magna ecclesia, exhibita Agarenis veneranda vasa
 omnia: rem sane indignam imperio et Christiano statu ac disciplina,
 sacrorum dei vasorum spectaculo gentium pasci oculos. Samonae patri
 in animum venerat ut cum filio versaretur et in Romania sedes statue-
 ret. renuit Samonas, dicens “tene quam habes fidem; ego potius ad te,
 si facultas fuerit, proficiscar.”

41. Die sacro pentecostes coronat Leo filium Constantinum per

δέδωκε δὲ Σαμωνᾶς Κωνσταντῖνον ἄνθρωπον αὐτοῦ, τὸν δουλεύ-
 σαντα πρότερον Βασιλείῳ μαγίστρω καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, δου-
 λεύειν Ζωῆ Ἀγούστη· ὃς ἠγαπήθη παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος
 καὶ τῆς Ἀγούστης. διὰ τοῦτο πολλὰ ἐφθόνησε Σαμωνᾶς αὐτῶ,
 5 καὶ ἔλοιδορεῖ ὡς συνόντι τῇ Ἀγούστη· ἅπερ ὁ βασιλεὺς νοήσας
 ἀληθῆ εἶναι, ἀπέστειλε καὶ ἀπέκιρεν αὐτὸν μοναχὸν ἐν τῇ μονῇ
 τοῦ ἁγίου Ταρασίου διὰ τοῦ Σαμωνᾶ. μετ' ὀλίγον δὲ ὤρισε Σα-
 μωνᾶν ἀναλαβέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ Σπεῖρα, βουλόμενος D
 πάλιν ἀναλαβέσθαι αὐτόν. ἀπελθὼν οὖν εἰς πρόκεινον ἐν τῷ
 10 Δαμιτρῷ, καὶ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σαμωνᾶ ἄριστήσας, εἶδε Κων-
 σταντῖνον, καὶ παρενθὺ ὤρισε Σαμωνᾶν, καὶ ἔνδυσεν αὐτὸν κοσμι-
 κά, καὶ ἐκέρασε τὸν βασιλέα εἰς τὸ κλητόριον, καὶ ὑπέστρεψε
 μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ παλατίῳ. (42) ὄρων δὲ Σαμωνᾶς ἀξαναομέ-
 νην τὴν ἀγάπην τοῦ βασιλέως ἐπ' αὐτὸν βουλεύεται μετὰ μεγίστου
 15 κοιτωνίτου καὶ Μιχαὴλ Τζηρίθωνος, καὶ ποιοῦσι χαρτίον πολυ-
 λοῖδορον κατὰ τοῦ βασιλέως, γράψαντος καὶ συντάξαντος αὐτὸν P 562
 τοῦ Ῥοδίου νοταρίου ὄντος τοῦ Σαμωνᾶ. ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς
 ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ εἶρεν αὐτὸν ἐν ᾧ ἤρχετο τόπῳ εἰς τὸ μιτα-
 τώριον, καὶ ἤρεν αὐτόν, καὶ ἀναγνοὺς ἐν μεγάλῃ θλίψει ἦν, ζη-
 20 τῶν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. γέγονε δὲ καὶ ἔκλειψις σελήνης, καὶ
 διωρίσματο ὁ βασιλεὺς τοῖς οὕσι τότε ἀστρονόμοις εἰπεῖν τὸ ἀποτέ-
 λεσμα. εἰσερχομένου δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Παντολέοντος μητρο-

Enthymium patriarcham. dedit autem Samonas domesticum suum, qui
 Basilio magistro et caniclii praefecto antea in ministerio fuerat, ut Zoae
 Augustae in obsequio esset; demeruitque Leonis imperatoris et Augu-
 stae gratiam. quae res Samonae in ipsum haud levem concitavit invi-
 diam; detrahensque malae cum Augusta rei crimen inferebat. haec
 verae aliquid culpae habere imperator cogitans, mittens detondit mona-
 ehum in S. Tarasii per Samonam. nec multo post statuit imperator ut
 Samonas in suum eum monasterium, quod Spira dicunt, assumeret, vo-
 lens rursus in familiam cooptare. abiens itaque ad processum in Da-
 mastrin, prandensque in Samonae monasterio, Constantinum vidit, mox-
 que Samonae, quae ex saeculi usu essent, vestibis induere praecepit;
 miscuitque in convivio imperatori, ac cum eo in palatium rediit.
 (42) videns autem Samonas imperatoris in eum maiori cremento amo-
 rem augescere, consilio cum Maximo cubiculario et Michaele Tzerithono
 habito, libellum adversus imperatorem foedis criminationibus ac cavillis
 confertum conficiunt, eius scriptore ac librum componente Rhodio, qui
 Samonae notarius erat. veniens autem imperator in magnam ecclesiam
 libellum offendit quo loco ad deum preces fundebat, in metatorio, eum-
 que tulit; quo lecto in magna animi anxietate atque dolore erat, quae-
 rens quis auctor libelli esset. fuit vero et lunae deliquium. praecepit-
 que imperator ut qui tunc astronomi essent, signi huius effectum edice-
 rent. ingresso itaque ad imperatorem Pantaleone metropolita, qui Sa-

πολίτου, φίλου ὄντος τῷ Σαμωνᾷ, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Σαμωνᾷς
 "εἰς τίνα ἐστὶν ἡ κάκωσις;" ἔφη αὐτῷ ὁ μητροπολίτης "εἰς σέ."
B καὶ ἐὰν διέλθῃς Ἰουνίου τὰς 17, ἔκτοτε οὐδὲν πείσῃ κακόν." τὸν
 δὲ βασιλεῖα εἶπεν εἰς τὸν δεύτερον ἔχειν κάκωσιν τὴν σελήνην· ὁ δὲ
 βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο εἰς Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. μετὰ 5
 τοῦτο ἰδίως Τζηρίθων τῷ βασιλεῖ ἐξεῖπεν "ὁ Σαμωνᾷς τὸ πιττά-
 κιον ἐποίησε." καὶ παρενθὺ καταβιβάζει Σαμωνᾷν εἰς τὸν οἶκον
 αὐτοῦ καὶ ἀποκείρει μοναχὸν καὶ ἀπάγει εἰς τὴν μονὴν Εὐθυμίου
 πατριάρχου. καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν λοιδορηθέντος, ἀπήγαγεν
 εἰς τὴν τοῦ Μαρτινάκη μονήν. ἐποίησε δὲ Κωνσταντῖνον παρα- 10
 κοιμώμενον, καὶ ἔκτισεν αὐτῷ μονήν ἐν Νωσιαῖς, καὶ ἀπῆλθεν ἅμα
C Εὐθυμῶ πατριάρχῃ καὶ ἐγκαινίασε ταύτην.

43. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ γέγονε πόλεμος ναυμαχικὸς Ἱμερίου
 λογοθέτου μετὰ Δαμιανοῦ καὶ Λέοντος τοῦ Ἀγαρηνοῦ, στρατη-
 γοῦ ὄντος ἐν Σάμῳ Ῥωμανοῦ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος. ἤτ- 15
 τήθη δὲ Ἱμέριος, καὶ μόλις διεσώθη, σχεδὸν πάντων ἐκεῖ κινδυ-
 νευσάντων.

44. Ἦρξάτο δὲ νοσηλεύεσθαι Λέων ὁ βασιλεὺς κοιλιακῷ
 νοσήματι, ὥστε μὴ δυνηθῆναι ἐξελεθῆν ἐν τῇ Μαγναύρᾳ τὴν δη-
D μηγορίαν λαλῆσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν νηστεϊῶν. γέγονε δὲ καὶ ἐμ- 20
 πρησμός εἰς τὰ κηρουλάρια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καέντων τῶν

monae amicus erat, rogavit eum Samonas, cui istud malum portenderet? respondit metropolita "tibi; ac si Iunii mensis tertium decimum diem transieris, ab omni deinceps noxa immunis eris." imperatori autem dixit ad eum spectare lunae maleficium, cuius in re publica essent partes secundae. existimavitque imperator Alexandrum fratrem hoc, quod ita dictum esset, attingere. tum deinde Tzerithon privatim imperatori retulit Samonam esse qui libellum fecisset. confestim itaque Samonam deiicit in eius domum, detondetque monachum, atque ad Euthymii ablegat monasterium. cumque postea rursus criminis delatus esset, ad Martinacii monasterium abduxit. fecit vero Constantinum sacri cubiculi praefectum intimum (accubitorem vocant), eique in Nosiis monasterium condidit; profectusque una cum Euthymio patriarcha illius encaenia celebravit.

43. Mense Octobri commissum navale praelium est Himerii logothetae cum Damiano et Leone Agarenis, Romano tunc praetore in Samo agente, ipso qui postea rerum summam obtinuit. victusque Himerius est, ac vix ipse evasit incolumis, cunctis fere illic in periculum adductis.

44. Coepit autem Leo coeliaco morbo aegrotare, ut nec in Magnauram exire ei licuerit, quo loco in ieiuniorum exordio orationem erat habiturus. factumque incendium est in cerularia magnae ecclesiae, combustis chartarum monumentis omnibus et sacello (ecclesiae scilicet aera-

χαρησίον πάντων καὶ τῆς σακέλλης. Μαίω δὲ μηνὶ τελευτῶ
 Λέων, προχειρισάμενος Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βασιλέα-
 ὄν ἰδὼν, ὡς φασίν, ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν ἔφη “ ἴδε ὁ κακὸς καὶ
 χρόνος μετὰ τοὺς δεκατρεῖς μῆνας,” πολλὰ ἐκλιπαρήσας καὶ δε-
 5 θεὶς αὐτοῦ φυλάττειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. καὶ ὁ λόγος
 τοῦ βασιλέως ἐγένετο· ἀληθῶς γὰρ μετὰ δεκατρεῖς μῆνας ἐτε-
 λεύτησε.

Β Α Σ Ι Λ Ε Ι Α

P 563

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Τῷ εὐριβ' ἔτει τοῦ κόσμου, τῆς δὲ θείας σαρκώσεως λιβ', ἐβα-
 σίλευσεν Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς Βασιλείου, ἔτος ἐν ἡμέρας κθ', σὺν
 Κωνσταντῖνῳ υἱῷ Λέοντος. ἀποστείλας δὲ ἤγαγεν Νικόλαον ἐκ
 Γαλακρηνῶν, καταγαγὼν Εὐθύμιον πατριάρχην, καὶ ἐνεθρόνισε Β
 τὸ δεύτερον τὸν αὐτὸν Νικόλαον πατριάρχην. ἐποίησε δὲ σελέν-
 5 τιον καὶ σύνοδον Ἀλέξανδρος ἐν τῇ Μαγναύρῃ, ἀγαγὼν Εὐθύ-
 μιον ἐκ τοῦ Στενοῦ ἀπὸ τῶν Ἀγαθοῦ· καὶ συγκαθίσας ἕνα Νι-
 κολάῳ πατριάρχῃ ἐποίησαντο τὴν κατ' αὐτοῦ καθαιρέσιν, ἀτίμως
 ἀποτίλλοντες τοῦ ἱεροπρεποῦς καὶ ἀξιαγάστου ἀνδρὸς τὴν τιμίαν
 αὐτοῦ γενειάδα, καὶ ἄλλας τινὰς ὕβρεις καὶ ποινὰς αὐτῷ ἐπιπέ-
 20 ροντες, ὡς ἡσυχῶς καὶ πρῶως ὑπέμεινεν ὁ τίμιος καὶ ἱερός ἀνὴρ.

16 τῶν] τοῦ P

rio publico). mense vero Maio moritur Leo, ubi Alexandrum fratrem
 suum imperii clavo praefecisset; quem, ut aiunt, ad se venientem videns
 “en” inquit, “et malum tempus post tredecim menses;” multum obse-
 crans ac rogans ut Constantinum filium suum servaret. evenitque quod
 ita imperator locutus erat: vere enim ille post tredecim menses fatis
 functus est.

I M P E R I U M

ALEXANDRI FILII BASILII.

Anno mundi 6412, divinae incarnationis 912, imperavit Alexander Ba-
 sili filius annum unum dies 29 cum Constantino Leonis filio. mittens
 vero adduxit Nicolaum ex Galacrenis, deiecto Euthymio patriarcha;
 eundemque Nicolaum in patriarchalem sedem denuo restituit. habitoque
 in Magnaura concilio, adductoque Euthymio ex Steno Agathique mona-
 sterio, sedens ipse Alexander cum Nicolao patriarcha depositionem ipsius
 peregere, indignis modis vellentes sacri viri ac decori digneque suspi-
 ciendi venerabilem barbam, aliasque quasdam iniurias ac poenas illi in-
 ferentes, quas vir venerabilis ac sacer sedato ac silentio placideque fe-

καὶ ὑπερωρίσθη πάλιν εἰς τὰ Ἁγαθοῦ, ἔνθα καὶ τελευτήσας κατα-
C τίθεται ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἐν τῇ πόλει εἰς τὰ Ψαμαθίου.

2. Οὗτος Ἀλέξανδρος διὰ τὰς ὑπονοίας ὡς ὁ ἀδελφὸς αὐ-
τοῦ Λέων ἔτι ζῶν εἶχε κατ' αὐτοῦ, αἰεὶ τοῖς κνηγεσίοις καὶ τοῖς
ἔξω παλατίου ἐσχόλαζεν, μηδὲν βασιλέως ἔργον πραττόμενος, ἀλλὰ
διάγων ἐν τρυφαῖς καὶ ἀσελείαις καὶ μέθαις, καὶ περὶ ταῦτα αἰεὶ
D ποίηκεν, ὅς καὶ κακῶς τὸ ζῆν ἀπέροηξεν μετὰ θάνατον Ἀλεξάν-
δρου, ἐν τῷ Ἐβδόμῳ σφαιρίζων. ὡσαύτως καὶ Γαβριηλόπουλον 10
καὶ Βασιλίτζην ἀπὸ Σκλαβηνῶν ἔθρους σφοδρῶς κατεπλούτισεν ἐκ
τῶν τοῦ παλατίου χρημάτων. ὡς φασὶν δέ, τὸν αὐτὸν Βασίλειον
καὶ βασιλέα ἠβούλετο ποιῆσαι ὡς ἄπαις ὢν, καὶ Κωνσταντῖνον
νῖον Λέοντος εὐνουχίσαι· καὶ ὁ πολλάκις βουλευθεὶς, διεσκεδάσθη
παρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Λέοντος εὐεργετηθέντων, ποτὲ μὲν ὡς νηπίου 15
ὑποβάλλοντα ποτὲ δὲ ὡς ἀσθενοῦντος.

P 564

3. Ἐπὶ τούτου ἐφάνη ἀστὴρ κομήτης ἐκ δύσεως ἐπὶ ἡμέ-
ρας δεκαπέντε, ὃν ἔλεγον ξιφίαν καλεῖσθαι καὶ αἱματοχυσίαν ἐν
τῇ πόλει ἐργάσεσθαι.

4. Οὗτος πλάνοις καὶ γόησιν ἑαυτὸν ἐξέδοτο, οἷ καὶ πε- 20
ποιήκασιν αὐτοῦ σῶμα στοιχεῖον, σοὶ καὶ τῇ σῇ ζωῇ προσανά-

12 Βασιλίτζην, ut et Logotheta. margo P
margo P

16 ὑποβαλλόντων

rebat. rursusque ad Agathi relegatus est; ubi et vita functus deponitur
in suo monasterio in urbe ad Psamathii aedes.

2. Hic Alexander quia apud Leonem fratrem suspicionibus laborabat, quoad ille vixit, continuo venationibus iisque quae privati hominis essent otium operamque ponebat, nihil quod imperatorium esset, gerens aut tractans, sed in deliciis et impudiciis commensationibusque ac ebrietatibus traducens vitam, inque rebus eiuscemodi animum continue occupans. quamobrem rerum summam adeptus nihil fortis animi ac generosae indolis gessit: sed statim Iannem clericum cognomento Lazarem rectorem constituit, qui et malo fato, exstincto Alexandro, in Hebdomo sphaera ludens vitae finem fecit. simili quoque ratione Gabrielopulum et Basilitzem Slavonicae gentis palatii thesauris valde locupletavit. atque, ut rumor est, eundem Basilitzem etiam imperatorem creare, quia ipse improlis esset, animo destinarat, ac Constantinum Leonis filium castrare. saepiusque eius rei institutum consilium dissipatum est eorum opera quos Leo beneficiis demerisset, cum ii modo infantem eum esse modo aegra valetudine admonerent.

3. Alexandro imperatore apparuit cometa a partibus Occidentis dies quindecim, quem a gladii figura xiphiam vocari aiebant, et in urbe praestitutum sanguinis effusionem.

4. Is sese seductoribus ac praestigiatoribus dederat, qui et eius statuam signumque apri effigiem fecerunt, ei eiusque vitae aptari ad

κειται, χοιρόβιον τὸν ἀνόητον ὑποφαίνοντες. ὁ δὲ τούτοις ἀπατηθεὶς αἰδοῖα καὶ ὀδόντας τῷ χοίρῳ προσανενέωσεν ὡς λειπομένους αὐτῷ. καὶ τῇ αὐτῇ πλάνῃ πεποιθὼς ἵππικὸν ποιήσας, τὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνδυτὰς καὶ πολυκάνδηλα ἄρας, τὸ ἵππικὸν ἐστό-
 5 λισεν καὶ τοῖς ζώδοις φωταγωγίαν [γὰρ] ἐποίησεν. διὰ τοῦτο ἤρθη ἀπ' αὐτοῦ ἢ τοῦ θεοῦ χεὶρ ὡς τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν τοῖς εἰδώλοις **B** προσάψυκτος.

5. Ἱμερίου δὲ λογοθέτου ἐκ τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν ἤττης ὑποστρέψαντος, ἀποστείλας Ἀλέξανδρος περιώρισεν ἐν τῇ μονῇ
 0 τοῦ παλατίου τῇ λεγομένῃ Καλυπτᾷ, ἐπαπέλιθους ὡς ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λέοντος. ὁ δὲ ἐκ θλίψεως πολλῆς ἄρρωσθήσας, περιωρισμένος ὢν ἐπὶ μῆνας ἕξ, ἐτελεύτησεν.

6. Ἀπέστειλε δὲ Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας μηνύων
 5 Ἀλέξανδρῳ τὰ πρὸς εἰρήνην, καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι αὐτὸν καὶ τιμᾶσθαι καθὼς περ ἐπὶ τοῦ Λέοντος. ὁ δὲ ἀνοία καὶ ἄφροσύνη **C** κρατηθεὶς τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἕξέπεμψεν, ἀπειλαῖς τὸν Συμεὼν καταπλήξας. λυθείσης οὖν ἕκτοτε τῆς εἰρήνης Συμεὼν παρεσκευάζετο κινήσαι κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὄπλα.

7. Ἀλέξανδρος δὲ ἀριστήσας καὶ ῥομφαία θεηλάτῳ πλη-
 0 γεῖς ἀνελθὼν, αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν αἰδοίων ἐκφερομένου μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελεύτησε, καταλιπὼν ἐπιτρόπους Νικόλαον πατριάρχην, Στέφανον μάγιστρον καὶ Ἰωάννην Ἑλαδᾷ

5 ἐποίησαν P

6 ἐπ' margo P

eaque referri dicentes, ea re insulsi hominis ac dementis suam vitam innuentes. qui et istis seductus, sui pudenda dentesque, ut quae illi desiderarentur, instauravit. eodemque errore fretus, celebratis Circensibus, ecclesiarum acceptis linteis peplisque ac multifidis pensilibus candelabris Circum convestivit atque ornavit, staturisque ac lignis lumina sacro quasi ritu admovit. quapropter sublata in eum dei manus est, iccirco quod dei honorem adhibuisset idolis.

5. Himerio logotheta ex Agarenorum praelio accepta clade reverso mittens Alexander virum relegavit in palatii monasterium, cui Caluptae nomen, minas intentans, quasi qui Leone eius fratre imperatore haud satis ei aequus fuisset. is ex magna afflictione atque aerumna morbo correptus, exsul agens septimum mensem, fatis concessit.

6. Misit vero Symeon Bulgariae princeps, mandans Alexandro quae ad pacem essent, et ut muneribus acciperet ac coleret, uti Leone imperatore factum esset. is vero dementia tentus mentisque insaniam probro legatos ablegavit, minacibus verbis Symeonem territans. quo ex tempore Symeon ad bellum adversus Christianos sese accinxit.

7. Porro Alexander pransus, dei ira immisso gladio vulneratus, multa ei sanguinis vi e naribus ac pudendis erumpente, post biduum occidit, relictis tutoribus Nicolao patriarcha, Stephano magistro et Ioanne

D καὶ Ἰωάννην ῥαίκτορα καὶ Εὐθύμιον καὶ τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, ἑάσας τὴν βασιλείαν Κωνσταντίνῳ ἀνεψιῷ αὐτοῦ, υἱῷ Λέοντος τοῦ βασιλέως. ἀπέθεντο δὲ Ἀλέξανδρον ἐν τοῖς τάφοις μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

B A Σ Ι Δ Ε Ι Α 5

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΥΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ.

P 565 **Κ**ωνσταντίνος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος παῖς ἔτι τυγχάνων (ἑβδομον γὰρ εἶχε τῆς ἡλικίας ἔτος) ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Θείου αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ καταλέλειπτο, ὑπὸ ἐπιτρόπων τελῶν. ἐβασιλευσεν οὖν ἐπὶ τῶν αὐτοῦ ἐπιτρόπων σὺν τῇ μητρὶ ἕτερα ἔτη ἑπτὰ, ἅμα δὲ Ῥωμανῷ πενθερῷ αὐτοῦ ἐν ὑποταγῇ ὧν ἕτερα ἔτη εἴκοσι ἕξ, μονοκράτωρ δὲ ἔτη δεκαπέντε, ὡς εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη νέ'. λαβόμενος οὖν τῆς τοῦ παλατίου ἐξουσίας ὁ πατριάρχης Νικόλαος, ἅτε ἐπίτροπος καὶ αὐτὸς ὧν σὺν τῷ μαγίστρῳ Στεφάνῳ καὶ τῷ Ἐλαδᾷ Ἰωάννῃ, καὶ αὐτῷ μαγίστρῳ, τὴν **B** τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν ἐποιεῖτο καὶ τὴν φροντίδα εἶχεν τῶν τῇ βασιλείᾳ ἀνηκόντων πραγμάτων ὁσημέραι.

2. Ἐν τούτοις οὖν τῆς βασιλείας οὔσης δηλοῦται Κωνσταντίνῳ τῷ Δουκί, δομestικῷ ὑπάρχοντι τῶν σχολῶν, παρὰ τινῶν τῶν ἐν τῇ πόλει μεγιστάνων, φιλοῦντων αὐτὸν ὡς ἀνδρεῖον καὶ **2** νουνεχῆ καὶ καλῶς δυνάμενον τὴν βασιλείαν διακυβερονῶν, εἰσελ-

Elada, necnon Ioanne rectore et Euthymio et Basilitze et Gabrielopulo, dimisso imperio Constantino nepoti, Leonis imperatoris filio. sepultus est Alexander in sepulcris cum patre suo.

I M P E R I U M

CONSTANTINI LEONIS FILII.

Porro Constantinus, Leone patre extincto cum puer adhuc esset (quippe qui septimum aetatis annum ageret), ab Alexandro patruo in imperio relictus sub tutoribus erat. imperavit itaque sub tutoribus cum matre septem alios annos, cum Romano vero eius socero, illi subiectus, alios viginti sex annos; solus denique imperium rexit annos quindecim. atque adeo imperii eius omne tempus annorum quinque supra quinquaginta spatio concluditur. arrepta itaque Nicolaus patriarcha aulae potestate, ut qui ipse tutor cum magistro Stephano et Ioanne Elada, ipso pariter magistro, erat, publicae rei curam habebat, rebusque ad imperium spectantibus sedulo quotidie operam navabat.

2. Sic igitur imperii rebus constitutis, procerum quidam ab urbe regia Constantino Duci legionum domestico, ut qui eum ceu virum fortem et catum probeque gerendo imperio parem gnatumque diligenter,

θεῖν καὶ ταύτης ἐγκρατῆ γενέσθαι ἀπονητί. ὁ δὲ ἄτε καὶ πρότερον
 αὐτὴν ὄνειροπολῶν καὶ τοῦ στέφους ἀεὶ ἐφιέμενος, ὡς εἶχε τάχους,
 τὴν βασιλεύουσαν κατέλαβεν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ ἐγκρίτοις ἱκανοῖς
 οὔσι. καὶ νυκτὸς διὰ παραπυλίδος εἰσελθὼν τοῦ πρωτοβεστιαρίου C
 Μιχαήλ, οὔσης πλησίον ἀκροπόλεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πενθεροῦ
 αὐτοῦ Γρηγοροῦ ἄπνος μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διετέλεσεν. Νι-
 κήτας δὲ ἀσηκῆτις, ὁ μετὰ ταῦτα πρωτονοτάριος γεγονώς, τὴν
 Κωνσταντίνου ἄφιξιν τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ καὶ μοναχῷ τῷ
 Ἑλαδικῷ κατεμήνυσεν· καὶ ἅμφω τῇ αὐτῇ νυκτὶ πρὸς τὸν Δοῦκα
 Κωνσταντῖνον παρεγένοντο· καὶ βουλὴν ποιησάμενοι, οὔπω τῆς
 ἡμέρας καταλαβούσης ἀλλ' ἔτι σκοτίας οὔσης, μετὰ λαμπάδων
 καὶ λαοῦ πολλοῦ καὶ ὄπλων τὴν τοῦ ἵπποδρόμου πύλην καταλαμ-
 βάνουσι, Κωνσταντῖνον εὐφημοῦντες ὡς βασιλεύ. ἔνθα δὴ ὁ D
 τούτου ἵπποκόμος λογγευθεὶς παρὰ τῶν ἐντὸς τῶν τοῦ ἵπποδρό-
 μου πυλῶν ἀηρέσθη. (3) μὴ δεχθεὶς οὖν Κωνσταντῖνος ἀλλ'
 ἀποσοβηθεὶς, ὥσπερ ὑπὸ τινος ἐκβακχεύμενος δαίμονος καὶ μὴ
 ἐφρονητῆ ἔχων τὸν λογισμὸν τῷ τῆς βασιλείας ἔρωτι, ἐν τῷ
 ἵπποδρόμῳ ὑπεχώρησεν στυγνός τε καὶ κτηφής, κακὸν οἰωνὸν
 τὴν τοῦ ἵπποκόμου κρίνας σφαγῆν. ἐκείθεν οὖν εὐφημούμενος
 ἦλθε μέχρι τῆς λεγομένης Χαλκῆς, καὶ διὰ τῆς Σιδηροῦς πόρτης
 τῆς αὐτῆς Χαλκῆς εἰσεληλυθὼς μέχρι τῶν ἔξκουβίτων παρεγένετο.
 ὁ οὖν μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἑλαδᾶς ἐκλογὴν τῶν τε τῆς ἐταιρείας P 566

20 καὶ] ἦλθεν καὶ P

ut ingrediatur denuntiant, nullo labore urbis compos futurus et in se re-
 rum translaturus summam. is autem, ut qui iam ante imperium somnia-
 ret sertique desiderio ac diadematis nunquam non aestuaret. quanta li-
 cuit celeritate, in urbem involat cum lecta suorum manu, nec ipsa sper-
 nenda multitudine, noctuque per Michaelis protovestiarium hand procul ab
 arce minori obscuroque ostio ingressus, in soceri sui Gregorae aedibus
 insomnis cum sociis permansit. Nicetas vero a secretis, qui postea pro-
 tonotarius fuit, Constantini adventum Constantino patricio et monacho
 Eladico nuntiavit; amboque eadem nocte ad Constantinum Ducem vene-
 re; inique consilio, cum necdum diluxisset sed adhuc tenebrae essent,
 cum facibus militumque non levi armata manu Circi portam invadunt,
 faustisque acclamationibus Constantinum ut imperatorem salutant. ibi
 eius equiso a praesidiariis, iisque qui intra portas erant, lancea trans-
 fixus occubuit. (3) non admissus itaque Constantinus sed submotus, velut
 daemonis cuiusdam afflatu furii actus, nec, quo imperii amore agebatur,
 sanis satis mentis rationibus, in Circum se tristis vultuque demisso sub-
 ducit, malum omen reputans sublatum nece equisonem. illinc itaque fau-
 stis acclamationibus prosequentibus, ad Chalces usque (sic dictam) ve-
 nit, ac per Chalces eiusdem ferream portam ingressus ad excubitorum
 usque stationem pervasit. magister itaque Ioannes Eladas, ex foedera-

καὶ τῶν ἐλατῶν ποιησάμενος μεθ' ὄπλων τούτους ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Δουκὸς. ἐλθόντων οὖν μέχρι τῆς Χαλκῆς καὶ πολέμου συστάντος πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων ἔπεσον τῶν μερῶν, καὶ τοσοῦτον ὥστε τὸν τόπον ἐκλιμνασθῆναι τῷ αἵματι ποταμηδὸν καταρρέοντι. ἀνηρέθη δὲ καὶ Γρηγοῤῥᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ Μιχαὴλ ἐξάδελφος αὐτοῦ καὶ Κουρτίκης ἐκεῖνος ὁ ἐξ Ἀρμενίων. (4) ταῦτα ὁ Δουξ Κωνσταντῖνος μαθὼν, ταραχῆς ὅτι πλείστης γενομένης, τὸν ἵππον ἐξήλαυεν. ὁ δὲ ταῖς ἐκεῖσε ὑπεστρωμέναις ἐνολιοθήσας πλαξὶν εἰς γῆν τὸν ἐπιβάτην κατέβαλεν. ἐπεὶ δὲ τις αὐτὸν κατὰ Β γῆς ἐρριμμένον κατέλαβεν (οἱ γὰρ ἄλλοι διεσκεδάσθησαν ἄπαντες), ξίφει τὴν τούτου ἀπέτεμε κεφαλὴν.

5. Τούτων οὕτως τελεσθέντων Γρηγοῤῥᾶς μάλιστα ὁ τούτου πενθερός, μετὰ Λέοντος ὃν Χοιροσφάκτην ὠνόμαζον, τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσέφυγον, οὓς καὶ βία ἐκεῖθεν ἀποσπάσαντες ἀπέκειραν μοναχοὺς ἐν τῇ τῶν Στουδίου μονῇ. Κωνσταντῖνον δὲ τὸν Ἑλαδικὸν βουνεύοις τύψαντες, ῥάκη τε περιβαλόντες καὶ ὄνω ἐπικαθίσαντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθροιάμβευσαν, καὶ ἐν τῇ τοῦ Δαλματῶν ἀπαγαγόντες μονῇ ἐγκατάκλειστον τῇ λεγομένῃ Καταδίκῃ πεποιήκασιν. Λέοντα δὲ τὸν C Κατακαλιτῆζην καὶ Ἀβεσαλῶν τὸν τοῦ Ἀρωιτρῶ ἐκτυφλώσαντες ἐξορία παρέπεμψαν. Κωνσταντῖνον δὲ τοῦ Ἐδλαμπίου υἱὸν καὶ ἑτέρους σὺν αὐτῷ Θεόφιλος ὁ ὑπαρχος ὁ τοῦ Λαμπύδου ἐν τῇ τοῦ ἵππικοῦ σφενδόνη ξίφει ἀπέτεμεν. οὐ μικρῶς δὲ διερευνησάμενοι

13 ὠνόμαζεν P

21 τὸν?

tis classariisque delectu habito, armis instructos adversus ducem emisit. cumque ad Chalcem usque venissent, consertoque praelio, multi utrinque cecidere; tantaque data acceptaque strages est, ut et sanguinis rivi fluminis instagnarent. occisus vero est Gregoras Ducis filius et Michael eius consobrinus, nec non Curtices Armenius. (4) quo cognito Constantinus Dux, ac cum maxima orta esset turbatio, equum impulit. porro equus in asseribus, quibus locus constratus erat, collapsus sessorem excussit. quem solo allisum et proiectum quispiam offendens (alii enim omnes dispersi ac palantes erant) eius caput gladio abscondit.

5. His ita peractis Gregoras magister Ducis socer, cum Leone cui Choerosphactes nomen, in sanctam dei magnam ecclesiam confugere; quos et vi abstractos monachi ritu in Studii monasterio detonderunt: Constantinum vero Eladicum nervis bubulis caesum, vilibusque ac lacris vestibibus indutum asinoque impositum per mediam urbem traducentes, in Dalmatae monasterio, inclusi ritu, carceri reum addixerunt. Leonem vero Catacalitzem et Absalonem Arotrae filium luminibus privatos in exsilium miserunt. Constantinum Eulampii filium aliosque cum illo Theophilus praefectus ad Circi metam gladio truncavit. haud exigua

περὶ Νικήτα ἀσηκρήτου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Λιβὸς οὐχ εὖρον αὐτοὺς ὡς χρησαμένους φυγῆ. τὸν δὲ Αἰγίδην ἐκεῖνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ἀνδρείους ὄντας καὶ πολλούς, ἀπὸ τε τῆς ἐν Χρυσοπόλει δαμάλεως καὶ μέχρι τοῦ Λευκάτου διδύμοις ξύλοις πάντας ἐνεσκολόπισαν. καὶ πολλοὺς ἂν τῶν ἐν τέλει τότε ἀνηλεῶς καὶ ἀναιτίως οἱ λεγόμενοι οὗτοι ἐπίτροποι ἀπέκτειναν, εἰ μὴ τινες τῶν δικαστιῶν τούτους τῆς ἀδίκου ὀριμῆς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες αὐτοῖς D ὡς παιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως, πῶς ἄνευ τῆς κελεύσεως αὐτοῦ τολμᾶτε τοιαῦτα διαπράττεσθαι; (6) τὴν τοῦ Δουκὸς οὖν γυναῖκα ἀποκείροντες εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον ἐαυτῆς ἐξαπέστειλαν, ἐδουχίσαντες καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Στέφανον.

7. Αὐγούστῳ δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος ἄρχων, ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ πολλῷ καὶ βραρεῖ, κατέλαβεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ περικαθίσας αὐτὴν χάρακα περιέβαλεν ἀπὸ Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πόρτης, ἐλπῖσι μετέωρος ὧν ἀπονητὶ ταύτην πάντως ἐλεῖν. ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τοίχων κατέμαθεν ὀχρρότητα τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους P 567 καὶ τῶν πετροβόλων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλῆς ἐν τῷ λεγόμενῳ Ἐβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηρικῶς σπονδὰς αἰτησάμενος. τῶν δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενέστατα ἀποδεξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον μάγιστρον τοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. ἀναλαβόμενοι δὲ ὁ τε πατριάρχης Νικόλουος καὶ Στέφανος καὶ

12 Βουλγαρίας?

perquisitione facta de Niceta a secretis et de Constantino Libe, haud inventi sunt, ut qui fuga salutem consulissent. Aegidam vero virum spectabilem sociosque, qui plures ac viri fortes essent, a Damali, quae est Chrysopoli, ad Leucatum usque furcis omnes suspenderunt. procerumque plures ac senatorii ordinis viros tunc temporis tutores isti crudeliter ac innoxie perempturi erant, nisi iudicum quidam ab iniusta eos grassatione ac impetu retraxissent, qui dicerent "quid vero vos, imperatore adhuc puero, eiusque iniussu, eiuscemodi patrare audetis?" (6) itaque Ducis uxorem detondentes ad suas aedes in Paphlagonia ablegarunt, cuius et filio Stephano virilia ademerunt.

7. Mense Augusto Symeon Bulgariae princeps, expeditione adversus Romanos cum numero fortique exercitu suscepta, Byzantium petit; obsessaque urbe, ductoque a Blachernis ad portam usque, cui Aureae nomen, vallo, eius omnino facili negotio potiundi spe elatus erat. enimvero perspecta murorum firmitate populique ac armatorum multitudine, nec non balistarum copia, spe frustratus, ad Hebdomum quod vocant reversus pacis foedera expetivit. fuit res tutoribus gratissima: missus a Symeone, qui de pace colloqueretur, Theodorus magister. assumpto autem Nicolaus patriarcha et Stephanus ac Ioannes magistri imperatore, ad

Ἰωάννης οἱ μάλισταροὶ τὸν βασιλέα ἤλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν καὶ εἰσῆγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεῶν, καὶ συνεσιτιάθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τοῖς παλατίοις. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς
B Συμεῶν· ὃ τινὲ τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συμεῶν. εὐχὴν οὖν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στέμματος, ὡς φασί, τὸ ἴδιον ἐπιροπιτοριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθηκε κεφαλῇ. δώροισι οὖν ἀμέτροις τε καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεῶν καὶ οἱ τούτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

8. Τοῦ βασιλέως οὖν Κωνσταντίνου, αἵτε παιδὸς ὄντος καὶ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐπιζητοῦντος· ἤδη γὰρ αὐτὴν κατήγαγε τὸ παλάτιον, ὡς εἴρηται, Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεύς· ἦν καὶ ἀναβιβάζουσιν πάλιν. αὕτη οὖν περικρατῆς γενομένη τῆς βασιλείας ἀναβιβάζει εἰς τὸ παλάτιον Κωνσταντῖνον τὸν παρακοιμώμενον καὶ
C Κωνσταντῖνον καὶ Ἀναστάσιον τοὺς Γογγυλίους λεγομένους, καὶ τῇ βουλῇ Ἰωάννου Ἐλαδᾶ καταβιβάζει τοὺς οἰκειοὺς Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, Ἰωάννην τὸν ῥαίκτωρα καὶ τὸν λεγόμενον Γαβριηλόπουλον καὶ Βασιλίτζην καὶ τοὺς λοιπούς. προχειρίζεται δὲ Ζωὴ Ἀυγοῦστα Θεοφύλακτον Δομήρικον ἑταιρειάρχην. Ἰωάννης δὲ μάλισταρος ὁ Ἐλαδᾶς νόσω περιπεσὼν καὶ ἀπαγορευθεὶς παρὰ τῶν πατρῶν, κατελθὼν ἐκ τοῦ παλατίου καὶ ἐν ταῖς Βλαχέρναις παραγενόμενος καὶ ὑπὸ τῆς νόσου βαρηθεὶς τελευτᾷ. συμβουλῇ Δο-

13 περικραθεῖς P

Blachernas usque profecti, ambos Symeonis filios introduxere ac cum imperatore in palatio epulis exceperere. Nicolao vero patriarcha ad Symeonem egresso, ille ei caput modeste inclinavit; fusaque super eum prece, patriarcha stemmatis loco sui capitis operimentum eius capiti, ut aiunt, iniecit. amplissimis itaque immensisque accepti muneribus Symeon ac liberi, cum de praedicta pace inter eos non satis convenisset, in regionem suam rediere.

8. Constantino igitur imperatore, velut qui puer esset, matrem suam identidem requirente (iam enim Alexander imperator, uti dictum est, aula eiecerat) eam rursus in palatium revocant. rerum itaque potitus ac civilium administrationem nacta, Constantinum accubitorem et Constantinum Anastasiumque Gongulios, sic nuncupatos, in palatium assumit; Ioannisque Eladae consilio Alexandri imperatoris asseclas, Ioannem rectorem, et quem Gabrielopulum vocant, et Basilitzem ac reliquos, illo deiecit. praeficit vero Zoe Augusta Theophylactum Domenicum foederatorum comitem. Ioannes porro magister Eladas morbo correptus, a medicis salute desperata, e palatio excedens, cum ad Blachernas venisset, in gravescente morbo fati concessit. Domenici hetaerian

μηρίκου ἑταιρειάρχου καταβιβάζει Ζωὴ Νικόλαον πατριάρχην ἄμα τοῖς σὺν αὐτῷ μετ' ὀργῆς, τὰ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας περιποιούμενον D καὶ φροντίζειν εἰπούσα.

9. [Οὐ] μετ' οὐ πολὺ δὲ Κωνσταντῖνος παρακοιμώμενος διαβάλλει τῇ Ἀγούστη Δομήνικον ἑταιρειάρχην ὡς τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον εἰς τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν. τοῦτον προφάσει πατρικιον ποιήσαντες, κατελθόντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἔθος εὐχὴν λαβεῖν, οἴκοι μένειν παρεκελεύσαντο. προεβάλετο δὲ Ζωὴ Ἰωάννην Γαριδᾶν ἑταιρειάρχην καὶ Δαμιανὸν εὐνουχον τῆς βίβλης δρουγγάριον. Δομήνικος δὲ ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀνόνητα ὀλοφνυρόμενος.

10. Τοῦ δὲ Βουλγάρου Συμεὼν τὴν Θράκην πάλιν ληϊ- P 568 ζομένον, ἐν φροντίδι οὔσης τῆς Ἀγούστης καὶ τῶν ἐν τέλει ὅπως αὐτὸν τῆς ἀλαζονείας πᾶνσωσιν, ἤτήσατο Ἰωάννης ὁ Βογᾶς γενέσθαι πατρικιος, ὑποσχόμενος ἀγαγεῖν κατ' αὐτοῦ Πατζινακας. τῆς αἰτήσεως δὲ τυχὼν δῶρά τε λαβὼν εἰς τὴν τῶν Πατζινακῶν χώραν ἀπήει, καὶ δὴ σπεισάμενος ὁμήρους ἐκεῖθεν λαβὼν ἤγαγεν ἐν τῇ πόλει, συνθεμένων τῶν Πατζινακῶν διαπερᾶσαι καὶ τὸν Συμεὼν καταπολεμῆσαι.

11. Παραγένετο δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ Ἀσώτιος, ἀνὴρ ἐπὶ ῥώμης ὀνομασιότατος, υἱὸς ὢν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων· ὃν φασὶ σιδηρᾶν ῥάβδον ἐκ τῶν ἄκρων ἐκατέρωις χερσὶ κριτοῦντα τῇ

2 περιποιεῖσθαι margo P

chaе consilio Zoe Nicolaum patriarcham cum asseclis, cum ira, aula eicit, suam ipsius iubens curare ecclesiam.

9. Nec multo post Constantinus accubitor Domenicum hetaeriar- cham apud Augustam insimulat, quasi qui rerum summam in fratrem transferre cogitaret. simulate itaque patricii dignitate ornantes, cum in ecclesiam solenni ritu precibus communiendus descendisset, ipsum domi manere iusserunt. eius loco praefecit Zoe foederatorum turmis Ioannem Garidam, Damianum vero eunuchum creavit excubitorum drungarium. Domenicus frustra luens ac quiritans se domum recepit.

10. Ceterum Symeone Bulgaro iterum Thraciam infestante, Augusta proceribusque animi anxiis, quo tandem modo hominis arrogantiam compescere liceret, rogavit Ioannes Bosgas ut patricius fieret, Patzinacas adversus eum se conducturum pollicitus. voti itaque compos effectus, acceptisque muneribus, ad eos iter contendit. ac vero icto foedere in- deque acceptis obsidibus eos in urbem adduxit, cum polliciti essent Patzinacas transmissio Istro Symeonem se debellaturos esse.

11. Venit vero etiam in urbem Asotius, vir roboris fama nomina- tissimus, principis principum filius. ferebant virgam ferream, cuius ex- tremas manibus teneret, qua pollebat eximia vi, inflectere inque circuli

B ὑπερβαλλούσῃ ἀλλῆ διακάμπτειν καὶ πρὸς τὸ κυκλικὸν σχῆμα μεταίγειν, τῆς ἀντιτύπου τοῦ σιδήρου φύσεως τῇ βίᾳ τῶν χειρῶν ἐπεικούσης. ὃν παραγενόμενον μετὰ πολλῆς τιμῆς ὑπεδέξαντο καὶ πάλιν εἰς τὴν ἴδιαν χῶραν ἐξέπεμψαν.

12. Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος γ', Παγκρατούκας ὁ ἁρμένιος τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ Συμεὼν παρέδωκεν. μετ' οὗ πολὺν δὲ ἀπεστάλη Βασίλειος πατρικίος καὶ κανίκλειος καὶ Νικήτας πρωτοσπαθάριος Ἐλαδικὸς παρὰ Ζωῆς μετὰ δώρων πολλῶν, καὶ ἀντιπαρέλαβεν αὐτὴν πάλιν.

C 13. Ἦλθε δὲ καὶ ἀμερῶς ὁ Δαμιανὸς εἰς Στρόβιλον μετὰ πλοίων τοῦ πολεμῆσαι αὐτὴν μετὰ πολλῆς τῆς δυνάμεως, καὶ ταύτην παρέλαβεν ἄν, εἰ μὴ νοσήσας ἐτελεύτησεν, ὑποστρεψάντων διακενῆς τῶν Ἀγαρηῶν.

14. Οἱ δὲ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκήτορες συνεχῶς ἐπηρεαζόμενοι παρὰ Χασὲ υἱοῦ τοῦ Ἰούβη, τὴν αὐτοῦ ἀσωτεῖαν μὴ ἐνεγκόντες, λίθοις τοῦτον ἀνεῖλον κακῶς ἔνδοθεν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ.

D 15. Βλέπουσα δὲ ἡ Ἀυγούστα Ζωὴ τὴν ἔπαρσιν Συμεὼν καὶ τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν, βουλὴν μετὰ τῶν ἐν τέλει βουλευέται ἀλλάγιον καὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἀγαρηῶν διαπραΰσαι, διαπερᾶσαι δὲ πάντα τὸν τῆς ἀνατολῆς στρατὸν πρὸς τὸ πολεμῆσαι καὶ ἀφανίσει τὸν Συμεὼν. ἀπεστάλη οὖν ἐν Συρίᾳ πρὸς τὸ ποιῆσαι ἀλλάγιον Ἰωάννης πατρικίος ὁ Ῥαδινὸς καὶ Μι-

6 προέδωκε margo P

formam intorquere, ferri nimirum duritie illius manuum robori cedente. hunc venientem multo honore susceperunt ac rursus in patriam remisere.

12. Mense Septembri, indictione tertia Pancratucas Armenius Adrianopolim Symeoni prodidit; nec multo post missus Basilius patricius ac canicilio praefectus Nicetasque protospatharius Eladicus a Zoe Augusta cum multis muneribus urbem rursus recepit.

13. Venit vero Damianus ameras in Strobilum cum classe multaque armata manu ac copiis ad eam expugnandam instructis; et vero eam capturus erat, nisi morbo correptus fatis concessisset; cuius interitu factum ut Saraceni irrito conatu redirent.

14. Graeciae autem et Athenarum populi civesque continuis Chasi filii Iubae iniuriis vexati, eius luxuriam inexplebilemque cupiditatem ferre non valentes, lapidibus obrutum intra ipsum Athenarum templi penetrabile interemerunt.

15. Videns porro Zoe Augusta Symeonis elatos animos ac superbiam, eiusque adversus Christianos grassationem non ferens, re cum optimatibus deliberata foedus icere pacemque componere cum Agarenis statuit, omnesque Asiae copias ad debellandum profligandumque Symeonem traicere. missi proinde in Syriam qui paciscerentur, Ioannes Rha-

χαῖλ ὁ Τοῦραῦς. οὗ γεγονότος τὴν συνήθη τῆς ῥόγας διανομὴν ποιησάμενοι ἐν τοῖς τάγμασι, ταῦτα ἀναλαβόμενοι σὺν τοῖς θεμίμοις πρὸς τὰ Θρακικῶα μέρη διεπέρασαν, Λέοντος μαγίστρου τοῦ Φωκᾶ δομειστικῶν τῶν σχολῶν τυχάνοντος, ᾧ ἀνδρία μᾶλλον ἢ ἐπιστατικὴ φρόνησις προσανέκειτο. ἔξαγαγόντων οὖν τὰ σεβάσμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα Κωνσταντίνου πρωτοπαπᾶ τοῦ παλιτύου, τοῦ P 569 Κεφαλαῖ λεγομένου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μαλελία ἐν τῇ Θράκη, ἅπαντες προσκυνήσαντες καὶ ἐπομοσάμενοι συναποθνήσκειν ἀλλήλοις πανστρατὶ κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησαν. ἤρχον δὲ τοῦ μὲν τάγματος τῶν ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ Γράφων, τοῦ δὲ ἰκανάτου ὁ τοῦ Μαρούλη υἱός. Ῥωμανὸς δὲ ὁ Ἄργυρός ἐστρατήγει καὶ Λέων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς· οἷς συνῆν καὶ ὁ Μελλίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες στρατηγοὶ τῶν θεμάτων. συνῆν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ Λίνυ, Λέοντι δομειστικῶ σύμβουλος ὢν αὐτῷ ἐν πῦσι τοῖς ἀνήκουσι. B (16) μηνὶ δὲ Ἀγούστῳ κ', ἰνδικτιῶνος ε', ὁ πόλεμος μεταξὺ Βουλγάρων τε καὶ Ῥωμαίων πρὸς τῷ Ἀχελῷῳ συγκεκρότητο ποταμῷ· καὶ οἷα τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὡς ἀνερέυνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα, τρέπονται οἱ Ῥωμαῖοι πανστρατὶ καὶ γέγονε φυγὴ παντελής καὶ φρικώδης ὀλολυγῆ, τῶν μὲν ὑπ' ἀλλήλων συμπατουμένων, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων, αἱματός τε χύσις οἷα ἐξ αἰῶνος οὐκ ἐγένετο. Λέων ὁ δομειστικὸς ἐν Μεσημβρία διεσώθη φυγῶν. ἐσφάγη δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τῇ τοῦ πολέμου

dinus patricius et Michael Toxaras. quo peracto, consueta erogatione donato exercitu, assumptis cohortibus ac legionibus in Thraciam transmisere, magistro Leone Phoca scholarum domestico, viro scilicet maioribus animis quam imperatoria solertia praedito. productis igitur venerabilibus ac vivificis lignis Constantini palatini cleri sacerdotum primi, cognomento Cephalae, Constantinique Maleliae opera, in Thracia, cum omnes venerati essent ac se una commorituros iureiurando firmassent, in Bulgariam copiis omnibus conferto exercitu profecti sunt. praeerant excubiti turmae Ioannes Grapso, Hicanati vero Marulis filius. Romanus Argyrus ducis potestate praeerat, eiusque Leo frater et Bardas Phocas; quibuscum erat et Melias cum Armeniis, alique omnes legionum duces. praeter alios vero aderat etiam Constantinus patricius Afer, qui Leoni domestico in omnibus ad eum attinentibus consilio affuturus operamque navaturus esset. (16) mensis vero Augusti die vigesima, indictione quinta, Bulgaros inter Romanosque conserta pugna ad Acheloum flumen est; ac (quae dei iudicia, quam inscrutabilia ac impervestigabilia!) Romani omnes omnibus copiis fusi sunt ac fugati, horrendo per omnem exercitum ululatu, cum se alii alios conculcarent, alios hostes perimerent, tanta hominum strage quanta nec a saeculo audita est. Leo domesticus in Mesembriam sospes receptus est. prae-

C συμβολῆ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Λιψ καὶ Ἰωάννης ὁ Γράφων καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἱκανοί.

17. Ἀπεστάλη δὲ τότε καὶ Ῥωμανὸς πατρίκιος καὶ δρουγγάριος ὢν τῶν πλωίμων μετὰ παντὸς τοῦ στόλου ἐν τῷ Δανουβίῳ ποταμῷ βοηθήσων Λέοντι τῷ Φωκᾷ· ἀλλὰ καὶ Ἰωάννης ὁ Βογᾶς καταγαγεῖν Πατζίνακας, ὡς προεῖρηται, κελευσθέντος τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ διαπερᾶσαι τούτους κατὰ Βουλγάρων, ὥστε συμμαχῆσαι Λέοντι Φωκᾷ. Ῥωμανοῦ δὲ καὶ Ἰωάννου τοῦ Βογᾶ εἰς ἔριδας καὶ λογομαχίας ἐλθόντες, ὄρωντες αὐτοὺς οἱ Πατζίνακοι πρὸς ἀλλήλους διαμαχομένους καὶ στασιάζοντας ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. (18) τοῦ πολέμου δὲ ἤδη τέλος λαβόντος καὶ ὑποστρεψάντων ἐν τῇ πόλει τοῦ τε Ῥωμανοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, τὰ κατ' αὐτῶν ἐκινήθησαν, καὶ εἰς τοσοῦτον κίνδυνον τὸν δρουγγάριον Ῥωμανὸν περιέστησαν ὥστε καταδικάζουσιν ψῆφον ἀνήνεγκαν, τῶν ὀφθαλμῶν στειρηθῆναι ὡς ἀμελεία, μᾶλλον δὲ κακουργία μὴ διαπεράσαντα τοὺς Πατζίνακας, ἀλλ' ὑποχώρησαντα τάχιον καὶ μηδὲ τοὺς φεύγοντας Ῥωμαίων ἐν τοῖς πλοίοις ὑποδεξάμενον. καὶ τοῦτο ἂν ἐπεπόνθει, εἰ μὴ παρὰ Κωνσταντίνου Γογγύλου καὶ Στεφάνου τοῦ μαγίστρου, ὡς δυναμένων παρὰ τῇ Αὐγούστη πολλὰ, τὰ τῆς καταδίκης ἀνιτράπη.

P 570 19. Τῶν δὲ Βουλγάρων τηνικάδε τῇ νίκῃ κατεπαρθέντων καὶ ἐκστρατευσάντων μέχρι τῆς πόλεως, ἐξῆλθεν Λέων ὁ δομέ-

18 ἂν] μὲν P

ter alios vero in pugnae congressione necatus est Constantinus Afer et Ioannes Grapso, alique officialium procerumque perplures.

17. Missus fuerat et Romanus patricius reique navalis drungarius cum omni classe, ut Danubii littora legeret ac Leoni Phocae suppetias iret: Ioannes item Bogas, uti dictum est, qui Patzinacas adduceret. Romanus drungarius in mandatis acceperat ut eos adversum Bulgaros auxilio futurus Leoni Phocae traiceret. versisque eis in dissidia verborumque contentiones, videntes Patzinacas sic inter se discordes atque rixantes, domum rediere. (18) iam vero finito bello, ac tum Romano tum Boga in urbem reversis, eorum mota causa est. adeoque in tantum Romani drungarii periculum adductae res, ut amissionis luminum poena illi statuta sit, velut qui negligentia seu potius animi pravitate ac nequitia Patzinacas non traiecisset, sed se citius subduxisset, ac ne fugientes quidem Romanos in navibus recepisset. ac ita certe luisset, nisi Constantino Gongulo et Stephano magistro, qua apud Augustam summa auctoritate pollebant, connitentibus in contrarium lata sententia illi versa esset.

19. Bulgaris autem per id tempus victoria elatis ad ipsamque urbem excurrentibus, egressus in eos est Leo legionum domesticus et Ioan-

στικός τῶν σχολῶν καὶ Ἰωάννης ἑταιριάρχης καὶ Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς εἰς χώρον Θρακικῶν οὕτω λεγόμενον Κατασύρτας ἅμα πλείστῳ λαῷ κατὰ Βουλγάρων. τῇ δὲ νυκτὶ ἀδοκῆτως ἐπιπεσόντων αὐτοῖς τῶν Βουλγάρων καὶ τοῦ δομestίκου φυγόντος ἐσφάγη

5 Νικόλαος ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς καὶ πολλοὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ.

20. Θεόδωρος οὖν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς ὄρων Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον, ὑπέθηκε Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ Ῥωμανὸν δρουγγάριον προβαλέσθαι ὡς πατρικὸν αὐτοῦ Β

0 δοῦλον καὶ εὖνουν τὰ πρὸς αὐτόν, ὡς ἂν ἦ σὺν αὐτῷ, καὶ διαφυλάττειν αὐτόν, καὶ ἐν οἷς ἂν δέοιτο σύμμαχον ἔχειν καὶ βοηθόν. πολλάκις οὖν περὶ τούτου λαληθεῖς Ῥωμανὸς ἀπέπατο. γραμματεῖον οὖν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνος αὐτοχείρῳ διαχαράξας γραφῇ καὶ ὑπογραφῇ διασφαισιόμενος ἀπέστειλεν αὐτῷ. ὅπερ οὗτος ἐπὶ

5 χεῖρας λαβὼν ἐπέσχετο τὴν κατὰ τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐπίθεσιν ὧδε ποιήσασθαι.

21. Τῆς φήμης οὖν ταύτης διαθεούσης, καὶ τοῦ παρα- C
κοιμωμένου Κωνσταντίνου καταναγκάζοντος Ῥωμανὸν ἀποκινῆσαι μετὰ τοῦ στόλου, αὐτὸς προεφασίζετο ἀδυνάτως ἔχειν τοῦ ἀπο-
0 πλεῖν μὴ τοῦ στόλου τὴν νενομισμένην ῥόγαν λαβόντος. ἐν τῇ ἔξαορτίσει δὲ ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ καὶ τὰ πλοῖα εὐτρεπίζοντος ἐξῆλθε Κωνσταντίνος παρακοιμώμενος ἐπισπουδάσων αὐτόν τοῦ ἐκπλεῦσαι. ὁ δὲ τούτῳ δουλικῷ τῷ σχήματι προσπῆντησεν, καὶ

nes hetaeriarcha, Ducisque filius Nicolaus, in locum quem Catasyrtas vocant, cum ingentibus copiis; noctuque ex improvise irruentibus in eos Bulgaris ac domestico in fugam verso, Nicolaus Ducis filius cum aliis multis occisus est.

20. Theodorus itaque Constantini imperatoris paedagogus, Constantinum accubitorem hoc molientem animadvertens ut imperium in Leonem suum ex sorore affinem transferret, Constantino imperatori auctor est ut Romanum drungarium assumat velut olim patris servum ingenium illiusque propensa voluntate amicum ac studiosum, ut cum ipso maneat, custosque et vindex atque defensor, in quibus necesse habuerit, illi existat. de his itaque haud raro interpellatus Romanus abnuerat. quapropter Constantinus ipse imperator literas propria manu exaratas subscriptioneque firmatas, ad eum mittit; quibus ille in manus acceptis, Constantinum accubitorem eiusque affines ea se aggressurum cautione in se recepit.

21. Eius itaque rei late pervagante fama, cum accubitor Romanum urgeret ut cum classe proficisceretur, causabatur ille ac excusabat non posse se vela ventis dare ac abnavigare, cum nondum classis militari stipendio ac legitimo donata esset. versante autem in navali Romano navesque apparante, Constantinus accubitor, quasi solvendae classis negotium maturaturus, ad eum egressus est. occurrit ille servili habitu

προθύμως ποιήσῃεν τὸ κελεύμενον ἐπηγγέλλετο. ὑποστρέψαι δὲ βουλομένου τοῦ παρακοιμωμένου, καὶ εἰ ἔχοι ἄνδρας εὐειδεῖς καὶ γενναίους τὴν βασιλικὴν ζήτησιν τριήρην εἰπόντος πρὸς Ῥωμανόν, οὗτος εὐθὺς ἐνευσεν αὐτοῖς τῇ χειρὶ ἐτοίμοις οὔσι πλησίον ἔλθεῖν. οἱ δὲ τὰ τῆς βουλῆς εἰδότες, ἔγγιστα ἤδη τοῦ δρόμωνος Ῥωμανοῦ γεγονότες, ἐπειδὴ οὗτος ὀπίσω τοῦ παρακοιμωμένου Κωνσταντίνου περιπατῶν “ἀναρπάσατε αὐτὸν ταῖς χερσὶ καὶ ἄρατε αὐτὸν” ἐπεφώνησε, παραχρῆμα οὔτοι τοῦτον ἀρπάσαντες εἰς τὴν τοῦ δρουγγαρίου Ῥωμανοῦ τριήρην εἰσήγαγον καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ κατεῖχον. οὐδεὶς οὖν ὁ ὑπερασπίζων ἦν ἢ κατοικτείρων τὸν ἄνθρωπον, πάντων τῶν συνόντων αὐτῷ χρησαμένων φυγῆ.

22. Ταῦτα Ζωὴ Ἀυγοῦστα μαθοῦσα προσκαλεῖται τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τοὺς αὐτῆς μεγιστᾶνας καὶ ἀποστέλλει πρὸς Ῥωμανόν, τὸ γεγονός βουλομένη μαθεῖν. τούτων δὲ διαπερασάντων, λίθοις ὁ λαὸς ἐξήλασαν βαλόντες. ἔωθεν οὖν ἐξελθούσα Ζωὴ ἐν τῷ τοῦ Βουκολέοντος ἡλιακῷ ἐπεφώνει τῷ νίῳ καὶ πᾶσι, πῶς ἄρα γέγονεν ἡ ἀνταρσία αὕτη; ἔφησε δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου Θεόδωρος ὅτι διὰ τὸ ἀπολέσαι Λέοντα τὸν Φωκᾶν τοὺς Ῥωμαίους καὶ Κωνσταντίνον παρακοιμώμενον τὸ παλάτιον ταῦτα γέγονασι. (23) προσελάβετο δὲ ὁ βασιλεὺς Νικόλαον πατριάρχην καὶ Στέφανον μάγιστρον συνεῖναι αὐτῷ ἐν τῷ παλατίῳ, τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπώμενος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἀπέστειλεν Ἰωάννην τὸν Του-

gestuque, promptoque animo facturum se pollicetur quod iussus erat. cumque iam accubitor reverti volens ex Romano sciscitaretur, num elegantes ac strenuos viros haberet, qui imperatoriam triremem impellant, annuit ille statim manu paratis ut prope accederent. hi autem, quos consilium non lateret, cum proxime iam Romani praetoriam iunxissent, isque retro Constantinum accubitorem ambulans “cum manibus corripite atque tollite” confestim clamasset, correptum illi in Romani drungarii triremem tuta custodia servandum intulerunt. qui virum defenderet aut ulla eius miseratione moveretur, ne unus quidem fuit, cunctis fuga dilapsis qui cum ipso erant.

22. His ad Zoem Augustam perlatis, accersitis illa cum Nicolao patriarcha optimatibus suis, qui facti causam inquirant, ad Romanum mittit. dumque ii traiciunt, facta populi coitione lapidibus appetiti ac fugati sunt. mane igitur egressa Zoe ad Bucoleonis solare horologium filio cunctisque clamabat, quonam modo rebellio haec contigisset? cui Theodorus Constantini imperatoris paedagogus iccirco contigisse ait, quod Leo Phocas Romanos et Constantinus accubitor aulam perderet. (23) interim imperator Nicolaum patriarcham et Stephanum magistrum sibi in aula adesse iubet, translata in se a matre potestate. postridie

βάκην Ζωὴν Ἀγούσταν τοῦ παλατίου καταβιβάσαι. ἡ δὲ μετ' ὀλολυγῆς καὶ δακρύων τῷ ἑαυτῆς προσπλακείσα νιῶ πρὸς συμπάθειαν μητρικὴν καὶ οἶκτον ἐκίνησεν, ὡς τὸν βασιλέα εἰπεῖν "ἐάσατε εἶναι μετ' ἔμοῦ τὴν μητέρα μου." οἱ δὲ ταύτην ἅμα τῷ λόγῳ 5 ἀφῆκαν.

24. Προσκαλεσάμενοι δὲ ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωάννην τὸν Γαριδᾶ προεβάλοντο δομέστικον τῶν σχολῶν, δεδιότες μὴ εἰς ἀνταρσίαν χωρήσῃ ὁ Φωκᾶς Λέων. ὁ δὲ οὐ κατένευσε τοῦτο γενέσθαι, εἰ μὴ Θεόδωρον γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Ζουφινέζερ καὶ Συμεῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ προεβάλοντο ἐταιριάρχην. C ὄρκους βεβαιωθεὶς ὑπ' αὐτῶν κατήλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. οἱ δὲ παραυτίκα τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τοῦ παλατίου καταβιβάζουσι. τούτων οὖν πρὸς αὐτὸν παραγεγονότων, ὡς ἐθεάσατο αὐτούς, τρόμος ἔλαβεν αὐτὸν καὶ φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις. εὐθύς οὖν 15 ἐξῆλθε πρὸς Ῥωμανόν, καὶ διηγήσατο αὐτῷ οἷα πέπονθε. συμφιλιωθεὶς οὖν αὐτῷ, καὶ ὄρκους δοὺς καὶ λαβῶν ὥστε μίαν ἔχειν ἀμφοτέρων ψυχὴν, σύμφρων αὐτοῦ καὶ σύμπνους ἐγένετο, ὥστε καὶ γαμικὸν συνάλλαγμα ποιήσασθαι συνεφώνησαν, πλέον ἐκ τούτου τὴν τῆς ἀγάπης δεσμὸν ἐπισφίγγοντες.

25. Τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ οὖν τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀπο- D στέλλει Ῥωμανὸς Ἰωάννην πρεσβύτερον, οἰκεῖον αὐτῷ καὶ πιστότατον ὄντα, καὶ Θεόδωρον τὸν Μαστζούσιν λεγόμενον εἰς τὸ πα-

7 et 10 προεβάλλοντο P

missus Ioannes Tubaces, qui Zoem Augustam aula deiiceret. ea cum fletu ac eiulatu in filii complexus ruens ad maternam miserationem affectumque inflexit; adeo ut imperator dixerit "sinite ut mater mea mecum versetur." qui, mox ut locutus est, eam reliquere.

24. Accersitum vero imperator et patriarcha Ioannem Garidam legionum domesticum praefecerunt, veriti scilicet ne Leo Phocas in rebellionem verteretur. non acquievit ille ut munus acciperet, nisi Theodorus Zuphinezzer eius levir et Symeon illius filius foederatorum turmis praeficerentur. amborum is iureiurando fretus in domum descendit; moxque hi illius affines aula eiecerunt. quos ut ad se venientes conspexit, stupor tremorque virum invaserunt. confestim igitur ad Romanum venit, ac quae illi facta essent narravit. artiori itaque amicitia ei implicatur, dataque et accepta iurata fide, uno se in posterum animo fore, uno animi sensu consentientes evasere; ut et nuptiarum foedera se iuncturos paciscerentur, quo inde dilectionis vinculum sibi adstringerent.

25. Secundum haec igitur vigesima quinta Martii mensis mittit Romanus Ioannem presbyterum domesticum suum eundemque fidelissimum, et Theodorum Mastzucem nuncupatum in palatium, qui eius cau-

λάτιον ὑπεραπολογησομένους, ὡς οὐκ ἀνταρσία γέγονε τὸ παρ' ἐμοὶ διαπραχθέν· ἀλλὰ τὴν τοῦ Φωκᾶ ἐπίθεσιν ὑφροώμενος, καὶ δεδιὼς μὴ τι νεωτερισθῆ ἢ παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα, τούτου ἔνεκεν ἀνελθεῖν ἐν τῷ παλατίῳ βεβούλευμαι καὶ τὴν φυλακὴν ποιῆσθαι τοῦ βασιλέως. μὴ συνευδοκοῦντος οὖν Νικολάου τοῦ 5

P 572 ὃς μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βουλευσάμενος (τὸ γὰρ ἄγον ἤγγεν αὐτὸν) τῇ ἡμέρᾳ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου (ε' δὲ ἦν) ἦλθεν ἔνοπλος ἅμα τῷ στόλῳ παντὶ ἐν τῷ Βουκολέοντι. καὶ 10 παρευθὺ Στέφανος μὲν μάγιστρος ἐξῆλθε τοῦ παλατίου, Νικήτας δὲ ὁ πατρικίος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἐξήγαγεν ἐκῆθεν Νικόλαον τὸν πατριάρχην. ὄρκους οὖν βεβαιωθέντες οἱ τοῦ παλατίου παρὰ Ῥωμανοῦ ἀπέστειλαν αὐτῷ τὸν τρίμιον σταυρόν· καὶ προσκνήσας αὐτὸν καὶ ὄρκους βεβαιώσας αὐτοὺς 15 ἀνῆλθε μετ' αὐτῶν ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ὀλίγων τινῶν. προσκνήσας τὸν βασιλέα καὶ εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῷ ἐν τῷ B φόρῳ, καὶ πίστις αὐτῷ δούς, παρευθὺ προχειρίζεται παρ' αὐτοῦ μάγιστρος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης.

26. Αὐτίκα οὖν γέγονε θεία κέλευσις πρὸς Λέοντα τὸν 20 Φωκᾶν παρεγγνωμένη μηδαμῶς στάσιν τινὰ ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀναπαύεσθαι. ὡσαύτως καὶ γράμματα

18 Φόρῳ margo P

sam agerent ac excusarent, nihil ad rebellionem spectare quod ab eo factum erat, sed unum hoc veritum, Phocae molimina, ac metuentem ne ille novis rebus adversus imperatorem studeret, eam ob rem in animum induxisse idque consilii cepisse, ut in regiam, imperatori custos futurus, ascenderet. non approbante Nicolao patriarcha aut assentiente, is quem dicebam paedagogus mandat Romano ut cum omni classe ad Bucoleonem veniat. re itaque cum suis deliberata (nam urgebat fatum), ipso intemeratissimae virginis ac dei genitricis solenni annuntiationis die, feria quinta, manu armata cum omni classe ad Bucoleonem venit, statimque magister Stephanus e palatio excessit. Nicetas vero patricius, Romani consocer, in palatium ascendens Nicolaum patriarcham inde extrusit. aulicorum igitur animis Romani iureiurando firmatis, pretiosam ad eum crucem misere: quam ille veneratus, iterumque sacramento interposito fidem obstringens, cum eis paucisque comitum imperatorem salutaturus in palatium ascendit. ingressusque cum eo in templum quod in Pharo est, dataque ibi et accepta securitatis fide, confestim magister et magnus hetaeriarcha ab ipso praeficitur.

26. Mox itaque missa ad Leonem Phocam divalis iussio, qua is omni conflandae seditionis misso proposito tantisper domi quiescere praeciperetur. Constantinus quoque in eandem scribit sententiam, et ut ni-

ἐξελεύσθη Κωνσταντίνῳ παρακοιμωμένῳ γράψαι, τὰ ὅμοια αὐτῷ παραγγέλλοντα, τοῦ μηδὲν ἐναντίον βουλεύσασθαι ἀλλ' ἐν ὑποταγῇ εἶναι τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. ἀναλαβόμενος οὖν ταῦτα Ἄνδρέας πριμικήριος τοῦ βασιλικῆς βεστιαρίου ἀπεκόμισεν αὐτῷ C
5 ταῦτα ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντι· καὶ ἀναδεξάμενος ταῦτα καὶ ἀναγνοὺς, ἀπελθὼν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἤσυχασεν.

27. Τῇ ἑβδομάδι ε' τῶν ἁγίων νηστειῶν δίδοται ἄρραβὼν γαμικῶν συναλλαγμάτων παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως Ἑλένη τῇ θυγατρὶ Ῥωμανοῦ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ πάσχα τῇ λεγομένῃ τῆς Γαλιλαίας ἐδλογεῖται καὶ στεφανοῦται ἅμα αὐτῇ παρὰ Νικολάου πατριάρχου.

28. Ῥωμανὸν βασιλεοπάτορα προχειρισάμενος, ἀντ' αὐτοῦ Χριστοφόρον υἱὸν αὐτοῦ ἐταιρειάρχην κατέστησεν. μετ' οὐ πολὺ δὲ Λέων ὁ Φωκῆς ἀπατηθεὶς παρὰ τε τινῶν ἀρχόντων καὶ 5 τῶν αὐτοῦ ταγμάτων πρὸς ἀνταρσίαν κινεῖται· καὶ ἀποστείλας D ἀνελάβετο εἶναι σὺν αὐτῷ τὸν τε παρακοιμώμενον Κωνσταντίνον καὶ Κωνσταντίνον καὶ Ἀναστάσιον Γογγυλίους τοὺς αὐταδέλφους καὶ Κωνσταντίνον πρωτασηκροῆτις τὸν Μαλελίαν, πληροφορῶν ἅπαντας καὶ βεβαιῶν ὡς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τὴν 0 τοιαύτην ποιεῖται συγκίνησιν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεοπάτωρ χρυσοβούλλια ποιήσας ἐνπόγραφα ὡς ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς ἀνατροπὴν περιέχοντα, καὶ ὡς οἱ τὸν Φωκῆν καταλιμπάνοντες τῷ βασιλεῖ δὲ προσφεύγον-

7 Τῇ ε' ἑβδομάδι?

hil in adversum molitur, sed in Constantini imperatoris subiectione perseveret. acceptas sacras imperatorii vestiarii primicerius Andreas ad eum in Cappadocia defert: acceptis ille ac lectis, domum se recipiens, privati habitu egit.

27. Quinta sanctorum ieiuniorum hebdomada datur a Constantino imperatore Helenae Romani filiae contractus nuptialis arrhabo; tertiaque paschae (quam Galilaeam vocant) benedictione impartitur, unaque cum illa a Nicolao patriarcha corollis nuptialibus redimitur.

28. Romano in imperatoris patrem provecto, eius loco Christophorum ipsius filium foederatorum turmis praeficit. nec multum temporis intercesserat, cum Leo Phocas quorundam procerum ac tribunorum suasu subiectarumque ei legionum hortatu res novas molitur; accitoque Constantino accubitore, et Constantino et Anastasio Gongyliis germanis fratribus, nec non Constantino a secretis primo Maleliano, cunctis persuadere nititur in gratiam Constantini imperatoris eam se motionem facere. Romanus vero imperatoris pater bullis aureis ac diplomatis subscriptione munitis, quasi ex Constantini imperatoris persona, quibus ea molitio evertebatur, eosque qui Phoca relicto ad imperatorem confugerent ab

- P 573 *τες ὑπὲρ τοῦ βασιλέως εἶσιν, δοὺς Ἄννη τινὲ γυναικὶ ἀναιδεῖ καὶ θρασεῖα καὶ κληρικῶ τινὲ Μιχαὴλ ἐν τῷ αὐτοῦ στρατοπέδῳ ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ ταῦτα ἀναλαβόμενοι διέσπειραν παντὶ τῷ στρατῷ. καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ φωραθεὶς παρὰ τοῦ Φωκᾶ καὶ ἀνηλεῶς τυφθεὶς τήν τε ῥῖνα καὶ τὰ ὄτια ἀπετμήθη· ὃς μετὰ ταῦτα παρὰ Ῥωμανοῦ τῆς προσηκούσης ἔτυχεν ἀμοιβῆς· ὡσαύτως καὶ ἡ σὺν αὐτῷ σταλεῖσα γυνή.* (29) *πρῶτος οὖν ὁ υἱὸς τοῦ Βαρέως Μιχαὴλ Κωνσταντῖνος καταλιπὼν τὸν Φωκᾶν τῷ Ῥωμανῷ προσέδραμεν, ἀρχὴ γεγωναὺς καταλύσεως τῆς τοιαύτης ἀνταρσίας καὶ τυραννίδος. σὺν*
- B *αὐτῷ δὲ καὶ ὁ Βαλάντιος καὶ ὁ λεγόμενος Ἄτζμωρος, τουρμάροχοι ὄντες ἀμφότεροι. Λέων οὖν ὁ Φωκᾶς μετὰ λαοῦ πλείστου ἰσχυρῶς καθωπλισμένον ἐν Χρυσοπόλει καταλαβὼν διέστησε παρατάξεις ἀπὸ τῆς λιθίνης δαμάλεως μέχρι Χαλκηδόνος, τοὺς ἐν τῇ πόλει φοβῶν. ἀποστέλλεται οὖν μετὰ δρόμωνος παρὰ Ῥωμανοῦ Συμεῶν ὁ τοῦ κανικλείου, λόγον ἐνυπόγραφον τοῦ βασιλέως Κωνσταντῖνου ἐπιφερόμενος τάδε διαγορεύοντα, (30) ὡς ἐγὼ φύλακα τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐγρηγορώτατον καὶ εὐνούστατον καὶ πιστότατον οὐδένα τῶν ὑπὸ χεῖρα ἢ Ῥωμανὸν εὐρηκῶς τούτῳ τήν*
- C *ἐμὴν φυλακὴν μετὰ θεῶν κατεπίστευσα, καὶ ἀντὶ πατρὸς αὐτὸν ἔχειν ἔκρινα, σπλάγχνα πατρικὰ καὶ διάθεσιν γονικὴν πρὸς ἐμὲ ἐνδειξάμενον. Λέοντα δὲ τοῦτον τὸν Φωκᾶν αἰετῆ ἐμῆ βασιλεία*

7 Βαρυμιαῆλ υἱὸς Κωνσταντῖνος supra p. 244 c

imperatoris stare partibus significabatur, editis, Annaeque cuidam efronti mulieri ac temerariae, nec non clerico cuidam Michaeli nomine contraditis, in Leonis castra emisit. hi accepta diplomata in omnem late exercitum clanculum sparserunt. ac Michael quidem a Phoca apprehensus durisque verberibus subactus, naso auribusque multatus est. verum is postea a Romano convenientem vicem consecutus est; similiter quoque una cum illo submissa mulier. (29) primus itaque Constantinus Bary-Michaelis filius, relicto Phoca ad Romanum transiens, eiusmodi defectionis convellendae ac rebellionis auctor fuit. secuti etiam Balantius et Atzmorus, quem vocant, ipsi quoque ambo tribuni. Leo igitur Phocas, quo fretus erat, ingenti omni armorum genere valide instructo exercitu, Chrysopolim veniens a Iuvenca lapidea Chalcedonem usque ad terrorem civibus incutiendum late aciem explicavit. interim vero missus a Romano cum celoce Symeon caniclii praefectus cum literis Constantini imperatoris subscriptione munitis, literarum hic erat tenor, haec sententia. (30) "cum alium neminem dominationis meae ac maiestatis vigilantiores magisque benevolum ac fidiorem custodem, inter omnes qui meae dicionis sunt, ac imperio parem Romano offenderem, huic secundum deum mei custodiam commisi; et ut patris loco haberem, operae pretium duxi, qui paterna in me viscera propensumque genitoris animum exhibuerit. Leonem vero hunc Phocam cum semper

ὑποπεύων ἐπιβουλεύειν νῦν ἔργοις αὐτοῖς ἐπίβουλον εὔρηκα καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς τυραννικῶς ἐξανιστάμενον. διὸ οὔτε δομέστικον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νῦν εἶναι βούλομαι, οὔτε δὲ ταύτην τὴν ἀνταρσίαν μετὰ βουλῆς ἐμῆς πεπραχέναι φημί, ἀλλ' ἀσθαιρέτω γνώμη ταύτην ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεισιν, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον. τούτων οὖν τῷ λαῷ ὑπαναγνωσθέντων ἤρξαντο πάντες ὑποχωρεῖν καὶ τῷ βασιλεοπάτορι προσρῆσθαι Ῥωμανῷ. τοῦ δὲ **D** Φωκά εἰς ἀμήχανον περιστάντος καὶ ἀπογνόοντος ὡς πάσης ἐλπίδος ἡστοχηκότος, καὶ φυγῇ χρησαμένου καὶ πρὸς τὸ κάστρον Ἀτεοῦς παραγενομένου καὶ μὴ δεχθέντος, ἀπέστειλε Ῥωμανὸς Ἰωάννην **0** Τουβάκην καὶ Λέοντα τὸν αὐτοῦ συγγενῆ ὥστε εἰσαγαγεῖν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τοῦτον κρατήσαντες ἀπετύφλωσαν, καίτοι μηδεμίαν περὶ τούτου δεξάμενοι ἐντολήν, ἀλλ' ἀσθαιρέτω γνώμη τοῦτο πεποικότες, ὡς ἀνανακτῆσαι ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸν βασιλεο- **5** πάτορα Ῥωμανόν.

31. Ἀνγούστῳ δὲ μηνὶ κατεμηνύθη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς **P 574**
Κωνσταντίνου τοῦ Κτηματινοῦ καὶ Δαβίδ Καμουλιανοῦ καὶ Μιχαήλ κουράτωρος τῶν μαγγάνων· καὶ τυφθέντες οὗτοι καὶ δημευθέντες διὰ μέσης διήλθον τῆς πόλεως καὶ ἐξορία παρεπέμφθησαν. **0** (32) ἤγαγον δὲ καὶ Λέοντα μάγιστρον καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ διήλθεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἡμιόνῳ ζφεξόμενος.

33. Ἐφωράθη δὲ καὶ Ζωὴ Ἀνγούστα ἐπιβουλεύουσα Ῥω-

meae maiestati suspectum habuerim, nunc re ipsa insidiantem inveni, et qui in meum tyrannice imperium insurrexerit. quamobrem nec domesticum eum deinceps esse volo, neque hanc meo iussu orbitum eum telam agnosco, sed ipsum a se ultroque grassari, ut in se rerum summam transferat, pronuntio." his itaque audiente exercitu lectis literis, coeperunt omnes recedere et ad imperatoris patrem confluere. Phocas autem consilii inops rebusque desperatis, ut cui omne consilium cassum ivisset, salutem fuga quaerens, ad castrum Ateus cum venisset, eo repulsus est. misit itaque Romanus Ioannem Tubacem et Leonem eius cognatum, qui in urbem ipsum inducerent. quem cum tenuissent, luminibus orbarunt, etsi eius caecandi nullum mandatum acceperant: sed ipsi a se sponte fecerunt, ut et Romanus imperatoris pater eius rei nomine indignatus sit.

31. Mense Augusto detectae Constantini Ctematini, Davidis Camuliani et Michaelis mangarorum curatoris insidiae. qui verberibus subacti, bonisque publicatis per mediam urbem pompa traducti, exsilio relegati sunt. (32) adductus et Leo magister ac legionum domesticus in urbem, muloque insidens ignominiae causa per medium forum tractus.

33. Quin et Zoe Augusta deprehensa Romani vitae per cibos me-

μανῶ διὰ πεφαρμαγμένων βρωμάτων ὑπὸ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς
 Β ὑπουργίας σκευασθέντων. καὶ ταύτην τοῦ παλατίου καταβιβάζουσι
 καὶ εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγουσι, τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ
 ἀποκείραντες.

34. Προσεκλήθη δὲ παρὰ Θεοφυλάκτου πατρικίου καὶ 5
 κόμητος τοῦ στάβλου εἰς ἄριστον ὁ παιδαγωγὸς Κωνσταντίνου
 βασιλέως Θεόδωρος καὶ Συμεὼν ὁ αὐτοῦ ἀδελφός. ἐσθιόντων
 οὖν εἰσηλθὼν Ἰωάννης δρογγάριος τῆς βίβλης ὁ Κουρκοῦας λεγόμενος
 μετὰ πλείστου λαοῦ, καὶ τούτους ἀναρπάσας εἰς τὸ Ὀψί-
 κιον ἐξώρισεν ἐν τοῖς αὐτῶν προαστείοις ὡς κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ 10
 μελετῶντας.

35. Εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τιμᾶται
 C Ῥωμανὸς τῇ τοῦ Καίσαρος ἄξια, καὶ Δεκεμβρίῳ μηνὶ δεκάτῃ
 ἐβδόμῃ τῇ τῶν πατέρων κυριακῇ τῷ τῆς βασιλείας στέφεται δια-
 δήματι παρὰ βασιλέως Κωνσταντίνου γαμβροῦ αὐτοῦ καὶ Νικο- 15
 D λάου πατριάρχου, (1) καὶ Ἰανουαρίῳ ε', τῇ τῶν ἁγίων φώ-
 των ἡμέρᾳ, στέφει Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Μαΐῳ δὲ
 μηνὶ ιζ', Ἰνδικτιῶνος ε', Χριστοφόρος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ ἀναγορεύε-
 ται βασιλεύς, στέφεται δὲ τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρὰ Κων-
 σταντίνου βασιλέως, τῇ τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς ἡμέρᾳ· καὶ μόνοι 20
 οὗτοι οἱ δύο ἐν ταύτῃ τῇ προελύσει προῆλθον.

2. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ, Ἰνδικτιῶνος η', ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἣ
 τῆς ἐκκλησίας γέγονεν ἔνωσις παρὰ Ῥωμανοῦ, ἀπάντων ἐνωθέν-

dicatos insidiari, per Theocletem servitii notarium instructos. quare hanc quoque aula deiectam inque Petrium abductam in sanctae Euphemiae monasterio detonderunt.

34. Invitatos vero ad prandium a Theophylacto patricio et stabuli comite Theodorum Constantini imperatoris paedagogum eiusque fratrem Symeonem ingressus excubiarum drungarius, Curcuas nuncupatus, cum multo satellitio, arreptos velut adversus Romanum machinantes, ad Opsicium in suis ipsorum suburbanis relegavit.

35. Mensis Septembris die vigesima quarta Romanus Caesaris donatur dignitate; mensis vero Decembris die decimo septimo, dominica patrum, quae est ante natalem, imperiali stemmate a Constantino imperatore et Nicolao patriarcha donatur. (1) sexta itaque Ianuarii, quae dies sacra luminum est, uxorem suam Theodoram Augustali corona donat; Maii vero decima septima, indictione quinta, Christophorus Romani filius imperator salutatur, ac die quarto supra vigesimum in die sancto pentecostes a Constantino imperatore coronatur; amboque hi soli in ea pompa processerunt.

2. Iunio autem mense, indictione octava, die dominico, facta ecclesiae unitio est Romano auctore, unitique sunt omnes, metro-

των, μητροπολιτῶν τε καὶ κληρικῶν, τῶν ἀπὸ Νικολάου πατριάρχου καὶ Εὐθυμίου διεσχισμένων.

3. Ὀγδοῇ δὲ Φεβρουαρίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος θ', ἀποστελλας Ῥωμανὸς ὑπερορίζει τὸν μάγιστρον Στέφανον τὸν τῆς Καλο- P 575
5μαρίας εἰς τὴν Ἀντιγόνου νῆσον ὡς τῆς βασιλείας ἐφέσθαι κατηγορηθέντα, μοναχὸν αὐτὸν ἀποκείρας ἅμα Θεοφάνει Τειχιώτῃ καὶ Παύλῳ Ὀρφανοτρόφῳ, ἀνθρώποις αὐτοῦ.

4. Ἐποίησε δὲ Ῥωμανὸς βασιλεὺς ἐν τῷ τριβουναλίῳ πρό-
κενσον, συνηγμένων ἀπάντων ἐκεῖσε μεθ' ἄλλων. τοῦ ἀδνου-
0 μίου δὲ γενομένου αἰφνίδιον Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος τάχει
πολλῶ εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφουσιν· ἐμνήσθη γὰρ παρὰ Λέον-
τος ἀνθρώπου τοῦ Ἀρσενίου ἢ αὐτοῦ τοῦ Ἀρσενίου ἐπιβουλή καὶ
Παῦλον μαγλαβίτου, οἱ καὶ τυφθέντες καὶ δημευθέντες ἐξωρί-
σθησαν. ἦν δὲ τότε παραδυναστεύων ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης ὁ B
5 ραίκτηρ, ὃς Λέοντα τὸν τοῦ Ἀρσενίου ἐποίησεν ἑβδομαδάριον, τῷ
βασιλεῖ τοῦτον προσοικειώσας.

5. Ἐγένετο δὲ τις Ῥεντάκιος ἐν Ἑλλάδι, συγγενῆς ὢν Νι-
κήτα πατρικίου, ἀπαίδευτός τε καὶ πατραλοίας, ὃς τὸν ἑαυτοῦ
πατέρα καταδιώκων φονεῦσαι, ἐπειδήπερ ἐκεῖνος φεύγων αὐτοῦ
τὴν ἐπίθεσιν ἐν πλοίῳ εἰσελθὼν ἐξέπλει καὶ παρὰ τῶν Κρητῶν
κατεσχέθη, οὗτος ὁ Ῥεντάκιος ἄδειαν εὐρῶν πάντα τὰ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ ἐλήθησεν, καὶ ἐν τῇ πόλει ἀνελθὼν τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἐκ-
κλησίᾳ προσέφυγεν. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς αὐτοῦ ἀταξίας C

politae pariter ac clerici, qui a Nicolao et Euthymio scissi schismate erant.

3. Octava Februarii, indictione nona, mittens Romanus Stephanum Calomariae filium, quasi affectati reum imperii, in Antigoni insulam exsilio relegat, detondetque monachum cum Theophane Tichiota et Paulo Orphanotropho illius domesticis.

4. Romanus imperator, solenni ad tribunalium processu, cunctis illic cohortibus cum armis congregatis, recensitoque exercitu repente Romanus et Constantinus celeriter ad palatium redierunt: delatus enim Arsenius a Leone eius famulo et Paulus manglabita insidias struere; quare verberibus subacti bonisque publicatis exsilio relegati sunt. erat tunc administrandae rei publicae adiutor ac minister intimus Ioannes presbyter rector. is Leonem Arsenii domesticum fecit hebdomadarium, imperatori commendans inque eius gratiam insinuans.

5. Fuit Rentacius quidam in Graecia, Nicetae patricio sanguinis necessitudine coniunctus, homo insolens et parricida. is cum patrem necem ei illaturus persequeretur, ac pater illius vim furoremque declinans conscensa navi a Saracenis Cretensibus inter navigandum fuisset captus, nactus licentiam patris omnia diripuit atque vastavit, urbemque petens in magnam dei ecclesiam profugit. Romanus vero imperator,

καὶ λεηλασίας καταμαθῶν τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἐξαγαγεῖν ἐβουλεύσατο καὶ παιδεῦσαι. ὁ δὲ ψευδεῖς ἐπιστολὰς πρὸς Βουλγάρους πλασάμενος πρὸς αὐτοὺς αὐτομολῆσαι ἐβουλεύσατο. κρατηθεὶς δὲ καὶ ἐλεγχθεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστρεφῆται.

6. Τῶν δὲ Βουλγάρων πάλιν ἐξελασάντων μέχρι Καταστροφῶν, μετὰ δὲ τὴν δομestικὸν Ἀδρελαστοῦ τελευτήν, προεβλήθη Πόθος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ δομestικός τῶν σχολῶν, καὶ μέχρι Θερμοπόλεως μετὰ τῶν ταγματῶν ἐξελθὼν ἀπέστειλε Μιχαὴλ τὸν Μωρολέοντος υἱὸν τοποτηρητὴν ὄντα τοὺς Βουλγάρους κατασκοπῆσοντα. ὁ δὲ ἀπροόπτως τῷ λόγῳ αὐτῶν εἰσελθὼν ἔσω πολλοὺς μὲν τῶν Βουλγάρων ἀνείλεν, πληγεῖς δὲ καὶ αὐτὸς εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει ἐτελεύτησεν.

7. Ἐμνηύθη δὲ τότε διὰ Θεοκλήτου νοταρίου τῆς ὑπουργίας ἢ κατὰ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ἐπιβουλή Ἀναστασίου σακελλαρίου καὶ ἄρχοντος τοῦ χρυσοχοεῖου, καὶ Θεοδώρητου κοιτανίου, καὶ Δημητρίου βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ εἰδικοῦ, καὶ Νικολάου τοῦ Κουβάτζη, καὶ Θεοδότου πρωτοκαράβου, οἳ καὶ ὑπὲρ Κωνσταντίνου βασιλέως δῆθεν ἐσπούδαζον· καὶ δὴ ἐλεγχθέντες ἐτύφθησαν καὶ ἐν τῇ μέσῃ διήλθον καὶ ὑπερόριοι κατέστησαν. ὁ δὲ Θεοδώρητος ἰδίᾳ ἐν τῷ λεγομένῳ Τριχόγγῳ τοῦ παλατίου τυφθεὶς καὶ αὐτὸς ἐξωρίσθη. τὸν δὲ σακελλάριον Ἀναστάσιον ἀπέκειραν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἐλεγκμῶν, ἔνθα καὶ τελευτᾷ. (8) τῆς

3 αὐτοὺς additum e p. 247 c

cognita hominis petulantia ac rapinis, ecclesia educere statuerat iustaque animadversione punire. at ille falsis ad Bulgaros confectis literis ad illos confugere deliberaverat. tentus itaque ac convictus amissis luminibus luit.

6. Bulgaris autem ad Catasyrtas usque post Adrelasti domestici occasum denuo excurrentibus, Pothus Argyrus scholarum domesticus praeficitur; castrisque ad Thermopolim positus Michael Moroleonis filium legatum Bulgarum motum exploratum misit. is improvise in Bulgarorum delapsus cuneum multam quidem Bulgarorum dedit stragem: verum ipse quoque accepto vulnere in urbem ingressus mortuus est.

7. Eo tempore detectae a Theocleto officii notario structae Romano imperatori insidiae Anastasii sacellarii et aurificinae praepositi, et Theodoriti cubicularii, ac Demetrii aerarii privati notarii, nec non Nicolai Cubitzis et Theodoti protocarabi; qui et Constantino utique imperatori studebant. convicti vero, verberibus subacti ac per mediam delati urbem, in exsilium eiectione sunt. Theodoritus seorsum in Triconcho Palatii caesus, ipse quoque exsilio relegatus est. Anastasium porro Sacellarium, in Elegmorum monasterium caesarie multarunt, ubi

τοιαύτης δὲ προφάσεως λαβόμενος Ῥωμανὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβιβάζει καὶ δεύτερον καθίστησιν, αὐτὸν δὲ προάγει εἰς τὸ ἔμπροσθεν.

9. Ἐκστρατεύει δὲ πάλιν Συμεὼν κατὰ Ῥωμαίων, καὶ 5 πλήθη Βουλγάρων ἀποστείλας ἅμα Κανκάνῳ καὶ Μηρικῷ καὶ ἑτέροις ἐκέλευσε κατὰ τῆς πόλεως ὅτι τάχιστα ἐξελαύνειν. διελθόντες οὖν οὗτοι διὰ τῶν ὄρων ἦλθον μέχρι τῶν Μαγγλαβῶ. B τὴν αὐτῶν δὲ ἔφοδον μαθὼν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανός, λογισάμενος μὴ τὰ τῶν Πηγῶν παλάτια καὶ τὸ Στενὸν κατελθόντες ἐμπρήσωσιν, Ἰωάννην ῥαίκτωρα ἀποστέλλει ἅμα Λέοντι καὶ Πόθῳ τοῖς 10 Ἀργυροῖς λεγομένοις, ἔχοντας μεθ' ἑαυτῶν πλήθος ἱκανὸν ἔκ τε τῶν βασιλικῶν καὶ τῆς ἑταιρείας καὶ τῶν ταγματῶν. οἷς συνῆν καὶ Ἀλέξιος ὁ πατρίκιος καὶ δρογγάριος τῶν πλωτῶν ὁ Μωσηλὲ μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ἦν δὲ ἑ τῶν νησιεῶν ἑβδομάς. διατά- 5 ξαντες οὖν τὸν λαὸν ἐν τοῖς πεδινοῖς καὶ χθαμυλωτέροις τόποις τῶν Πηγῶν, τῶν Βουλγάρων ἄνωθεν ἀναφανέντων ἐνόπλων καὶ C βοῆ χρησαμένων ἀσήμεν καὶ φοβεροῦ καὶ σφοδροτάτως ἐπελασάντων κατ' αὐτῶν φεύγει μὲν παρενθὺ Ἰωάννης ὁ ῥαίκτωρ, σφάττεται δὲ ὑπὲρ τούτου ἀγωνιζόμενος ὁ τοῦ Πλατύποδος υἱὸς Φωτει- 10 νός καὶ πολλοὶ ἕτεροι. μόλις οὖν διασωθεῖς εἰσῆλθεν εἰς τὸν δρόμωνα. ἦλθε δὲ φεύγων ἐνόπλος μετὰ δρόμωνος καὶ Ἀλέξιος δρογγάριος ὁ Μωσηλέ· καὶ μὴ ἰσχύσας ἀνελθεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ

13 Μουσελὲ p. 248 c d

et moritur. (8) eo Romanus praetextu ac occasione Constantinum imperatorem deicit ac secundo ordine constituit, sibique ipse primas attribuit.

9. Symeon vero adversus Romanos rursus copias educit; missaque Bulgarorum multitudine cum Caucano et Menico aliisque, mandat ut quam celerrime adversus urbem impetum ferant. superatis itaque montibus, et per eos dirigentes iter, ad Manglaba usque pervenerant. cognita autem Romanus imperator horum irruptione, veritus ne Pegarum regias aedes Stenumque inde effusi incenderent, Ioannem rectorem una cum Leone et Potho Argyris ire iussit, valido ex praetorianis et foederatis aliisque cohortibus conflato exercitu. adibat et Alexius Musele patricius rei que navalis drungarius, cum iis copiis quibus praefectus erat. agebatur quinta ieiuniorum hebdomada. in campestribus itaque ac depressioribus Pegarum locis, castris dispositis, Bulgarisque armata manu e superioribus editioreque tumulo emergentibus, horrendoque ac incondito clamore strepentibus, maximoque impetu irruentibus, Ioannes rector illico fugam arripit, Photinus Platypodis filius tuendi illius causa concertando necatur, et alii multi. vix itaque sospes in trirremem ingressus est. venit vero armatus fugiens Alexius drungarius Musele; nec armatura gravis celocis scalam commode satis scandere va-

δρόμωνος ἀναβάθραν, πεσὼν ἐν τῇ θαλάσῃ σὺν τῷ αὐτοῦ πρωτομανδάτωρι ἀπεπνίγη. οἱ Ἀργυροὶ δὲ ἐν τῷ καστελλίῳ φυγόντες διεσώθησαν. πλώϊμοι δὲ καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν πληθός, οἱ μὲν τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας φεύγοντες ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπεπνίγησαν, οἱ δὲ σιδήρου γεγόνουσι παρανάλωμα, οἱ δὲ χερσὶ Βουλγαρικαῖς αἰχμάλωτοι συνελήφθησαν. οἱ δὲ Βούλγαροι μηδένα τὸν κωλύοντα ἔχοντες τὰ τε παλάτια τῶν Πηγῶν ἐπυρπόλησαν καὶ τὸ Στενὸν ἅπαν κατέκαυσαν. οὕτως ἄρα δεινὸν ἀβουλία καὶ ἀπειρία θρασύτητα σύμμαχον ἔχουσα.

10. Εἰκάδι δὲ Φεβρουαρίῳ μηνὶ κ', ἰνδικτιῶνος ι', Θεοδώρα σύμβιος Ῥωμανοῦ τελευτᾷ· καὶ κατετέθη τὸ σῶμα αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ, τῷ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μοναστήριον ἀμειψθέντι.

P 577

11. Τῷ δ' αὐτῷ μηνὶ στέφεται Σοφία ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνή. τηρικαῦτα δὲ καὶ κουροπαλάτης Ἰβηρ ἐν τῇ πόλει παρεγένετο, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς διελθὼν κεκοσμημένης λαμπρῶς μετὰ δόξης πολλῆς καὶ τιμῆς ὑπεδέχθη· ὃν καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ σοφίᾳ εἰσήγαγον, τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος θεασόμενον καὶ τὸν πολυτελεῆ κόσμον. καλλωπίσαντες γὰρ αὐτὴν καὶ περιστείλαντες πέπλοις χρυσοῦφαισι καὶ κόσμῳ παντοίῳ, οὕτω εἰσήγαγον ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ τὸ θαυμαστὸν καὶ ὑπερμέγεθες τοῦ ναοῦ ἔργον καταπλαγεῖς καὶ τὸν πολυτελεῆ κόσμον ὑπερθαν-

10 εἴκοσι P, addito κ' post μηνί: cf. p. 249 a

lens, una cum suo protomandatore praeceps in mare actus aquis suffocatus est. ambo Argyri fuga in castellum evaserunt. navales ac reliquae omnes copiae, partim hostium fugientes manus in mari extinctae sunt, partim ferro perierunt, partim inter Bulgarorum manubias captivi facti sunt. porro Bulgari, nemine illis obsistente, tum Pegarum regias aedes incenderunt, tum Stenum omne igni vastaverunt. sic nimirum grande malum consilii inopia rerumque inexperientia, cui audacia ac temeritas praesto est adiutatque.

10. Februarii mensis die vigesima, indictione decima, moritur Theodora Romani uxor; cuius corpus depositum in ipsius Romani imperatoris domo, quam is in monasterium verterat.

11. Eodem mense coronatur Sophia Christophori imperatoris uxor. eo ipso tempore Iber curopalata urbem petiit, ac per medium forum deductus magnifico apparatu ornatum, clara pompa atque honore susceptus est. inductus est et in sanctam dei Sophiam, eius pulchritudinem ac molem pretiosumque ornatum inspecturus: splendide namque ornantes, auroque textis aulaeis parietes circumvestientes, omnisque generis cultu decorantes, sic eum admisere. ille mirandam immanisque molis aedis fabricam stupens, supraque modum admirans illius pretiosissimum

μάσας, καὶ ἀληθῶς Θεοῦ κατοικίαν εἶναι τὸν χώρον τοῦτον εἰπὼν, Β
αὐτῆς ὑπέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεία.

12. Ἰουνίῳ δὲ μηνὶ τῶν Βουλγάρων πάλιν ἐκστρατευσάν-
των καὶ μέχρι τῶν τῆς ἁγίας Θεοδώρας παλατιῶν ἐλθόντων καὶ
5 ταῦτα περὶ παραδόντων, εἰς ἄριστον ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τοὺς
τῶν ταγματῶν ἄρχοντας συνεκάλεσε, συνόντος αὐτοῖς καὶ τοῦ λε-
γομένου Σακτικῆ; καὶ παρήγει τούτοις καὶ προειρέπετο κατὰ τῶν
ἐναντιῶν ἐξελθεῖν καὶ τῆς πατρίδος ὑπεραγωνίσασθαι. οἱ δὲ
συνέθεντο ἐτοιμῶς τῆς αὐτοῦ βασιλείας καὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπερ-
0 αποθνήσκειν. τῇ οὖν ἐπαύριον καθοπλισθεὶς παρὰ τοῦ βασι- C
λέως ὁ εἰρημένος Σακτικῆς ἀληθῆ οὔσαν τὴν ἑαυτοῦ πίστιν τε καὶ
ἀνδρίαν ἀπέδειξεν· ὅπισθεν γὰρ τῶν Βουλγάρων γενόμενος καὶ
εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἐμπροσθεν πάντας τοὺς ἐκεῖ εὔρεθέντας
κατέσφαξεν. μαθόντες οὖν οἱ Βούλγαροι τὸ γεγονός ὑποστρέ-
5 φουσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πολέμου συγκροτηθέντος τρέπουσι
τὸν Σακτικὴν σὺν ὀλίγοις ὑπάρχοντα. ὁ δὲ ἐπειδὴ γενναίως ἀγω-
ρισάμενος πολλοὺς ἀνελών οὐκέτι ἀντέχειν ἠδύνατο πρὸς τὸ πλη-
θος τῶν πολεμίων, μεθίησι τοῦ ἵππου τὸν χαλινὸν καὶ εἰς φυγὴν
ἤλτανεν. ποταμὸν δὲ τινα ἐκείσε παραρρέοντα διαπερῶν, τοῦ D
ἵππου αὐτοῦ ἐν τῇ ἰλῦι ἐμπαγέντος, τιτρώσκειται κατὰ τῆς ἕδρας
καὶ τοῦ μηροῦ. μόλις οὖν τοῦ ἵππου ἐκ τῆς ἰλῦος ἀνασπασθέν-
τος, συνεργούντων τῶν ὑπὸ χεῖρα, διασώζεται μέχρι τῶν Βλα-

cultum, sacrumque hunc locum vere dei habitationem dicens, domum
reversus est.

12. Rursus vero mense Iunio expeditione a Bulgaris suscepta, et
cum illi adusque S. Theodoraе regias aedes devecti has igni succendissent,
Romanus imperator legionum duces ac tribunos ad prandium invitavit,
inter quos erat quem Sacticem vocant; hortabaturque illos ac
excitabat ut adversum hostes exirent ac pro patria depugnarent. assensere
illi, atque alacres eius tuendae maiestatis causa ac Christianae rei incolumitatis
oppetituros se mortem promiserunt. postridie igitur, quem dicebam,
Sacticem, armis ab imperatore instructus, veram suam sic datam fidem
fortisque animi sui virtutem ostendit: Bulgaros quippe a tergo aggressus,
inque eorum castra insiliens, quos ibi invenit, omnes trucidavit.
Bulgari ubi cognoverunt quod gestum erat, in castra revertuntur;
consertaque pugna Sacticem paucis stipatum terga vertere cogunt. is
autem strenue praelio perfunctus, dataque hostium ingenti strage, cum
tantae eorum multitudinē sustinendae amplius par non esset, laxatis ha-
benis equum ad fugam impellit. dum autem praeterfluentem fluvium
quendam tentat traicere, equo in limo haerente vulnus in anum et femur
accipit. equo tamen aegre tandem suorum cura et industria e coeno

χερῶν, καὶ τίθεται ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῶ. καιρίας τῆς πληγῆς οὔσης
τῇ νυκτὶ ἐτελεύτησε.

13. Τηρικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσιμώτατος, προστά-
ξει Ῥωμανοῦ βασιλέως, ἤγαγε λάρνακα ἐνζῶδον καὶ ἕτερα δύο
γλυφῆς ἀμοιροῦντα ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μονῆς ἀνδρείας,
τῆς πλησίον οὔσης τῆς Ξυλοκέρκου λεγομένης πόρτης, ἐν οἷς φασὶν
P 578 ἐναποκεῖσθαι Μαυρίκιον σὺν τοῖς αὐτοῦ παισίν· ἃ καὶ ἀπετέθη ἐν
τῇ τοῦ βασιλέως μονῇ ἤτοι εἰς τὸ Μυρέλαιον.

14. Ἀδριανὸς δὲ τις Χάλδος, πρὸς δὲ καὶ Τζάντζης
Ἀρμένιος πλούσιος πάνυ, τῇ ὑποθήκῃ καὶ συμβουλῇ Βάρδα τοῦ
Βοῖλα στρατηγοῦντος ἐν Χαλδίᾳ, τυραννίδα καὶ ἀνταρσίαν κατὰ
Ῥωμανοῦ βασιλέως συσκευάζουσι, τὸ Παῖπερτε λεγόμενον ὀχύ-
ρωμα κατασχόντες· οὗς ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος Ἰωάννης ὁ
Κροκόας καταπολεμήσας τοὺς μὲν κατέσχευεν, ὧν τοὺς περιφανε-
στέρους ἀποτυφλοῖ, τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, τοὺς δὲ πενι-
B χροὺς καὶ ἀσήμενος ἀθώους κελεύσας ὅποι βούλοιντο ἀπιέναι.
Τζάντζης δὲ ἐν ἐτέρῳ ὀχυρωτάτῳ καστελλίῳ διαφυγὼν καὶ λόγον
ἀπαθείας δεξάμενος ἐν τῇ πόλει εἰσεληλίθει, καὶ τῇ τοῦ μαγγλα-
βίτου ἀξίᾳ τιμηθεὶς ἐν τῷ οἴκῳ τῶν μαγγάνων διητᾶτο τηρούμε-
νος, δρασμὸν δὲ βουλευσάμενος ἀλίσκεται καὶ τῶν ὀφθαλμῶν 2

1 τῆς] δὲ τῆς?

9 Τατζάκης p. 250 b

11 Βοήλα ib.

12 τὸ Παῖπερ τὸ λεγ. P

14 Κουρκούας l. l.

evulso, ad Blachernas usque evasit; ubi ad sanctum loculum positus, quod vulnus letale erat, vivis excedit.

13. Sub idem tempus Petronas, vir venerabilissimus, Romani imperatoris iussu urnam unam figuris ac imaginibus sculptam aliasque duas nulla caelaturae arte sculptas ex S. Mamantis virorum monasterio, quod est prope portam quam Xylocerci vocant, advexit; in quibus fama est conditum fuisse Mauricium cum liberis; quae et in Romani monasterio (in Myrelaeo scilicet) fuere depositae.

14. Adrianus vero quidam Chaldus, Tzantzes item Armenius, vir summe locuples, Bardae Boilae in Chaldia tum ducis praetorisque hortatu ac consilio tyrannidem struunt ac rebellionem adversus Romanum imperatorem, Paiperte, quod sic vocant, oppido munito occupato. horum potitus Iohannes Crocoas legionum domesticus, ac cum tenuisset, iis quidem qui illustriores essent, publicatis eorum bonis, oculos adimit; alios, qui pauperculi ac obscuri essent, quo vellent abire iussit. Tzantzes vero, alia munitissima arce occupata ac immunitatis fide ab scholarum domestico accepta, Byzantium venit; ibique manglabitae dignitate auctus in Manganorum domo sub custodia agebat. cum vero fugam moliri deprehensus esset, oculis privatus est. Bardam Boilam,

στερίσκεται. Βάρδαν τὸν Βούϊλαν ἀπέκειραν μοναχόν, τοῦ βασι-
λέως οἰκτείραντος φίλον τυγχάνοντα.

15. Τοῦ δὲ πατρικίου τοῦ ἐπονομαζομένου Μωρολέοντος
Ἀδριανούπολιν στρατηγοῦντος, κρατίστου πολλὰ καὶ δεξιῶ τυ-
5 γάνοντος, ὃς πλείστας κατὰ Βουλγάρων ἀνδραγαθίας ἐπεδείξατο, C
καὶ πάλιν ὁ Βούλγαρος Συμεὼν σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι αὐτοῦ
τὴν εἰρημένην πόλιν περιεκύκλωσαν. ἐπεὶ δὲ ὁ τε σῆτος τοὺς ἐν τῇ
πόλει ἐπιλελοίπει καὶ λιμὸς ἐπίεζε χαλεπός (οὐδαμόθεν γὰρ εἶχεν
ἐπισιτίσασθαι), τῇ ἐνδείᾳ πιεζόμενοι προδεδώκασιν ἑαυτοὺς τε
10 καὶ τὸν στρατηγὸν τοῖς Βουλγάροις· ὃν χειρωσάμενος Συμεὼν καὶ
δεσμὰ καθ' ὅλου τοῦ σώματος περιβαλὼν, καὶ μυριάσις αἰκίαις
τοῦτον τιμωρησάμενος, τελευταῖον ἀπέκτεινε θανάτῳ πικρῷ, ἀξίῳ
τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνεστάτης καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς. Βουλγάροις οὖν
τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν παραδοὺς ὑπεχώρησεν· οἱ τὴν κατ' αὐ- D
15 τῶν τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἔφοδον ἀκηκοότες, ταύτην καταλελοι-
πότες ἀπῆλθον, καὶ πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους αὐτῇ ἐγένετο.

16. Λέοντος δὲ τοῦ Τριπολίτου μετὰ δυνάμειος πολλῆς
καὶ πλοίων πολεμικῶν κατὰ Ῥωμαίων ἐξελθόντος καὶ ἐν τῇ νήσῳ
Ἀθήμῳ καταλαβόντος, Ἰωάννης πατρικίος καὶ δρογγάριος τοῦ
20 πλωτῆμιον, ὁ Ῥαδινὸς κατονομαζόμενος, αἰφνιδίως ἐπέθετο αὐτῷ
καὶ τὴν νῆσον κατέλαβεν· καὶ πολέμου γεγονότος, Θεοῦ συνεργίᾳ

5 ὑπεδείξατο P

eius miserto imperatore, quem sibi carum haberet, monachi ritu de-
tendere.

15. Patricio vero cui Moroleonis cognomen, Adrianopolitano prae-
tore, viro bellica fortitudine ac solertia egregie instructo, quique plu-
rima adversus Bulgaros belli facinora praeclare designasset, rursus Symeon ille Bulgarus omnibus copiis urbem obsedit. oppidani annona deficiente, ac fame graviter afflicti, cum parandi commeatus nulla spes affulgeret, penuria pressi se suumque praetorem Bulgaris dedidere. hunc in potestatem acceptum Symeon toto vinxit corpore, ac quae numerum excedant, excruciatum suppliciiis dehonestatum acerba demum nece sustulit, digna sane immanissima crudelissimaque viri indole ac ingenio. demandata itaque Bulgaris urbis custodia recessit. ii sic praesidarii relictii, audito Romanorum copias infensa illis acie ingruere, relicta urbe abierunt; inque hunc modum urbs a Romanis recepta est.

16. Leo Tripolita cum magnis copiis ingentique armata classe ad-
versus Romanos egressus ubi Lemnum venisset, Ioannes patricius Radi-
nus dictus rei que navalis drungarius repente eum aggressus insulam pe-

οἱ ὑπ' αὐτὸν τρέπονται Ἀγαρηνοί, μόνος δὲ ὁ Τριπολίτης φυγῆ διασώζεται.

17. Σεπτεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος β', Συμεὼν [δὲ] ὁ ἄρχων Βουλγαρίας πανστρατὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως ἐκστρατεύει, καὶ ληΐζεται μὲν Θράκην τε καὶ Μακεδονίαν, ἐμπυρρίζει δὲ πάντα καὶ καταστρέφει καὶ δενδροτομεῖ. μέχρι Βλαχερνῶν παραγενόμενος ἐπεξήτησεν αὐτῷ ἀποσταλῆναι τὸν πατριάρχην Νικόλαον καὶ τινὰς τῶν μεγιστάνων ὥστε περὶ εἰρήνης αὐτοῖς συντηχεῖν. ἔλαβον οὖν ἡμέρους παρ' ἀλλήλων ἀμφότεροι, καὶ ἐξήλθον πρότερον μὲν ὁ πατριάρχης, εἶτα Μιχαὴλ πατρίκιος ὁ προσ-10 αγορευόμενος Στυπιώτης, καὶ Ἰωάννης μυστικός τε καὶ παραδυναστεύων· ἦδη γὰρ Ἰωάννης ὁ ραϊκτῶρ διαβληθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα, ἀσθένειαν προφασισάμενος τοῦ παλατίου κατεληλύθει καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ πλησίον Γαλακρηνῶν ἀπεκάρη. (18) οἱ μὲν οὖν μετὰ Συμεὼν περὶ εἰρήνης διελέγοντο, ὁ δὲ αὐτοὺς ἀπεπέμ-15 ψυτο, αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐζήτει θεάσασθαι. παρὰ πολλῶν δὲ πεπληροφόρητο περὶ τε τῆς αὐτοῦ φρονήσεως καὶ ἀνδρίας καὶ τῆς συνέσεως. ὁ τοίνυν βασιλεὺς ἐπὶ τούτου σφόδρα ἠγαλλιόσατο· ἐπόθει γὰρ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ στήναι τὰς καθ' ἑκάστην ἐγγινομένας τῶν αἱμάτων ἐκχύσεις. ἀποστείλας οὖν ἐν τῷ 20 Κοσμιδίῳ αἰγιαλῷ κατεσκευάσεν ἐν τῇ θαλάσῃ ὀχυρωτάτην ἀπόβυσσον, ὥστε τὴν βασιλικὴν τριήρην διεκπλέουσαν ἐν αὐτῇ προσουρ-

7 ἀπεξήτησεν P

tiit, consertaque pugna Agarenorum sub eo aciem fudit fugavitque. ipse Tripolita aegre fuga salutem expediit.

17. Mense Septembri, indictione secunda, Symeon Bulgariae princeps cum omnibus copiis adversus Byzantium profectus est; ac Thraciam quidem et Macedoniam populatur, succendit vero omnia et evertit, arboresque succidit. ad Blachernas usque cum venisset, Nicolaum patriarcham ac procerum quosdam, quibuscum de pace tractaret, ad se mitti rogavit. datis itaque utrinque obsidibus exierunt, primum quidem patriarcha, tum Michael patricius cognomento Stypiotes, et Ioannes mysticus rerumque administrandarum imperatori adiutor ac minister intimus. iam enim Ioannes rector criminis delatus apud imperatorem, aegritudinem praetexens, aula excesserat atque in suo monasterio, quod haud procul Galacrenis est, monachi ritu detonsus fuerat. (18) legati igitur cum Symeone de pace colloquebantur. Symeon vero illis repudiatis ipsum imperatorem videre eiusque congressu frui expetebat: certo enim relatu de eius prudentia et fortitudine sapientiaque acceperat. pergrata ea res fuit Romano, quippe qui pacis desiderio tenebatur ac quotidianis utrinque caedibus finem imponere studebat. mittit itaque qui ad mare in Cosmidii littore tutissimam excensionem struerent, quo loco praetoria navis ac triremis appellenda esset. loco igitur undique com-

μῖξασθαι. περιφράξας οὖν αὐτὴν πάντοθεν διατείχισμα μέσον C
γενέσθαι προσέταξεν, ἐν ᾧ ἀλλήλοις ἐμελλον ὀμιλεῖν. ἀποστεί-
λας οὖν Συμεῶν τὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸν τὸν ἐν τῇ Πηγῇ
ἐνέπρησεν καὶ τὰ περίξ αὐτοῦ σύμπαντα, δῆλος ὢν ἐντεῦθεν
5 μὴ τὴν εἰρήνην ἐθέλων ἀλλ' ἐλπίσι μετεώροις τοῦτον ἐξαπατῶν.
(19) παραγενόμενος δὲ ἐν Βλαχέρναις ὁ βασιλεὺς ἄμα Νικολάω
τῷ πατριάρχῃ ἐν τῇ ἁγίᾳ σορῶ εἰσῆλθε καὶ τὰς χεῖρας ἐξέτεινεν D
εἰς εὐχὴν, εἶτα προηῆς πεσὼν τὸ ἅγιον ἔδαφος ἐκεῖνο τοῖς δάκρυσιν
κατέβρεχε, τὴν πανάχραντον Θεοτόκον ἀντιβολῶν τὴν ἀκαμπῆ καὶ
0 ἀμείλικτον τοῦ τυράννου καὶ ὑπερηφάνου Συμεῶν καρδίαν μαλά-
ξαι τὰ πρὸς εἰρήνην συνθέσθαι. τὸ ἅγιον οὖν κιβώτιον διανοί-
ξαντες ἔνθα τὸ σεπτὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τεθησαύρισται
ὠμοφόριον, καὶ τοῦτο ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς ἀνελόμενος καὶ ὡσπερ
τινὰ θώρακα ἀδιάρρηκτον περιβαλόμενος, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς
5 τὴν ἄμωμον Θεοτόκον οἷα περικεφαλαίαν τινὰ περιθέμενος, ἔξεισι
τοῦ ναοῦ ὄπλοις ἀσφαλῆσι περιφραξάμενος. τὸν σὺν αὐτῷ οὖν P 580
στόλον ἀσπίσι τε καὶ ὄπλοις ἀσφαλῆσι κατακοσμήσας τὸν ὄρισμέ-
νον τόπον κατέλαβε συνομιλῆσαι τῷ Συμεῶν. (20) πέμπτη οὖν
ἡμέρα ἦν ὅτε ταῦτα ἐγένετο, 19' τοῦ Νοεμβρίου μηνός, 8' δὲ τῆς
ἡμέρας ὥρα. παρεγένετο Συμεῶν πλήθος ἄπειρον ἐπαγόμενος,
εἰς πολλὰς διηρημένον παρατάξεις, τῶν μὲν χρυσασπίδων καὶ
χρυσοδοράτων, τῶν δὲ ἀργυροασπίδων καὶ ἀργυροδοράτων, τῶν
δὲ πάσῃ ὄπλων χροῖᾳ κεκοσμημένων, πάντων πεφραγμένων σι-

munito, in medio inssit septum fieri, ubi sermonem collaturi erant. in-
terim Symeon, misso suorum manipulo, sanctae dei genitricis templum,
quod in Pega est, incendit, ac circumvicina quaeque igni ferroque va-
stavit; qua re alienum plane a pace prodebat animum, vanaque eum im-
peratorem spe deludere haud obscurum erat. (19) veniens autem im-
perator cum Nicolao patriarcha, ad sanctum ingressus loculum, manus
ad preces extendit. tum pronus in terram procidens sacrum ubertim so-
lum illud lacrimis rigabat, intemeratissimam dei genitricem obsecrans ut
inflexum durumque tyranni superbique Symeonis pectus emolliret et ad
pacis ineundam concordiam induceret. sacra igitur reserata arcula, in
qua venerandum sanctae dei genitricis repositum palliolum est, eoque
inde imperator sublato, nec aliter quam thorace quodam, nullis telis
pervio, assumpto, ac quam in immaculata dei genitrice collocarat, ga-
leae instar, fide sibi adhibita, tutis scilicet munitus armis sacra aede
egreditur. suis itaque classariis ac comitatu clipeis armisque aliis
probe instructus, in locum constitutum cum Symeone tractatus venit.
(20) feria quinta erat, cum haec gesta sunt, mensis Novembris die
nona, hora diei quarta. venit et Symeon innumerabili prope stipatus
exercitu, in multas distributo turmas atque acies. militum alii clipeis
hastisque auratis, alii argento splendidis, omnis alii coloris armis in-
structi atque ornati; cuncti ferro circumcincti erant. hi medium assum-

δήρω, οἱ μέσον αὐτῶν διειληφότες τὸν Συμεὼν ὡς βασιλέα εὐφρή-
 B μων τῇ τῶν Ῥωμαίων φωνῇ. πάντες δὲ οἱ τῆς συγκλήτου βου-
 λῆς τοῖς τείχεσιν ἐφειστώτες ἐθεώρουν τὰ δρώμενα. ἦν οὖν ἰδεῖν
 τὴν ψυχὴν βασιλικὴν τῷ ὄντι καὶ μεγαλόφρονα, καὶ θαυμάσαι τὸ
 τοῦ φρονήματος ἀκατάπληκτον καὶ τὸ τῆς ἀνδρίας παράστημα, 5
 ὕψως τοσαύτην πολεμίων ὄρων ἐπιφορὰν οὐ κατεπλάγη καὶ ὑπε-
 χώρησεν, ἀλλ' ὡσερ εἰς φίλιον χωρῶν πλήθος τὴν ψυχὴν οὕτως
 ἀτρεμῆς ἀπῆει, μόνον οὐχὶ τοῖς πολεμίοις τῶν ὑπηκόων διδοὺς
 ἀντίλυτρον. (21) πρῶτος οὖν ἐν τῇ ῥηθείῳ ἀναβάθρα κατα-
 C λαβὼν τὸν Συμεὼν ἐξεδέχετο. ἐπεὶ δὲ ὄμηρα ἐξ ἀμφοτέρων ἐλή- 10
 φθησαν τῶν μερῶν, καὶ τὴν ἀποβάθραν οἱ Βούλγαροι διηρηνή-
 σαντο ἀκριβῶς, μήπω τις δόλος ἢ ἐνέδρα τυγχάνει, κατῆλθε
 Συμεὼν τοῦ ἵππου καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσῆλθεν. ἀσπυσάμενοι
 δὲ ἀλλήλους εἰρήνης λόγους ἐκίνησαν. εἰπεῖν δὲ λέγεται τὸν βα-
 σιλέα πρὸς Συμεὼν "ἀκήκού σε θεοσεβῆ ἄνθρωπον ὄντα καὶ Χρι- 15
 στιανὸν ὑπάρχειν ἀληθινόν, βλέπω δὲ τὰ ἔργα μηδαμῶς τοῖς λό-
 γοις συμβαίνοντα. ἴδιον μὲν γὰρ θεοσεβοῦς ἀνδρὸς καὶ Χριστια-
 νοῦ τὸ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾶν καὶ τὴν ἀγάπην ἀσπάζεσθαι, εἴπερ ὁ
 θεὸς ἀγάπη καὶ ἔστι καὶ λέγεται, ἀσεβοῦς δὲ καὶ ἀπίστου τὸ χαι-
 ρειν σφαγαῖς καὶ αἵμασιν ἀδίκως ἐκχεομένοις. εἰ μὲν οὖν ἀληθῆς 20
 D Χριστιανὸς ὑπάρχεις, καθὼς πεπληροφορήμεθα, στήσόν ποτε
 τὰς ἀδίκους σφαγὰς καὶ τὰς τῶν ἀνοσίων αἱμάτων ἐκχύσεις, καὶ

11 διεφηνήσαντες P

ptum Symeonem, ut imperatorem ac regem, Romana lingua faustis vo-
 cibus acclamabant. senatus omnis muris insidentes, quicquid huius fa-
 bulae erat, spectabant. res vero spectatu dignissima, regius vere atque
 excelsus imperatoris animus fuit; mira res interritae illa mentis constan-
 tia et praesentia ac fortitudo, quomodo tantam hostium confluentem
 multitudinem videns sic placide processit, tantum non animam pretium
 redemptionis hostibus pro subditis offerens. (21) primus itaque ad
 eam, quam dicebam, exscensionem veniens Symeonem praestolabatur.
 datis vero utrinque obsidibus, ac cum Bulgari exscensionem diligenter
 lustrassent, ne quis dolus subesset aut insidiae laterent, Symeon equo
 desiliens ad imperatorem intravit. ibi cum se mutuo consalutassent, de
 pace colloquia orsi sunt. ferunt autem Romanum in haec verba Symeo-
 nem allocutum esse. "audivi te hominem religiosum deique cultorem ac
 vere Christianum esse, video autem opera non satis verbis consentanea.
 proprium enim est hominis religiosi deique cultoris ac Christiani, ut
 pacem et caritatem colat, quandoquidem deus caritas est et nuncupa-
 tur; impii autem et irreligiosi et infidelis, ut caedibus iniusteque fisis
 cruoribus gaudeat. si igitur verus Christianus es, qualem te certo exi-
 stimamus, tandem aliquando siste iniustas caedes, finemque facito fun-
 dendi innoxium sanguinem, ac pacem nobiscum Christianis compone,

σπέϊσαι μεθ' ἡμῶν Χριστιανῶν εἰρήνην Χριστιανὸς καὶ αὐτὸς ὢν
 καὶ ὀνομαζόμενος, καὶ μὴ θέλε μολύνεσθαι Χριστιανῶν δεξιὰν
 αἵμασιν ὁμοπίστων Χριστιανῶν. ἄνθρωπος εἶ καὶ αὐτὸς θάνα-
 τον προσδοκῶν καὶ ἀνάστασιν καὶ ἀντιπόδοσιν. σήμερον ὑπάρ-
 5 χεις, καὶ αὐριον εἰς κόνην διαλυθήσῃ. εἷς περὶ τὸς ἕπαν κατα-
 σβέσει τὸ φρούαγμα. τίνα οὖν λόγον δώσεις τῷ θεῷ ἐκεῖ ἀπελθὼν
 ὑπὲρ τῶν ἀδίκων σφαγῶν; ποίῳ προσώπῳ τῷ φοβερῷ καὶ δικαίῳ
 ἐνατενίσεις κριτῆ; εἰ πλούτου ἐρῶν ταῦτα ποιεῖς, ἐγὼ σε κατακό- P 581
 ρως τοῦ ἐπιθυμουμένου ἐμπλήσω· μόνον ἐπίσχες τὴν δεξιὰν σου.
 10 ἄσπασαι τὴν εἰρήνην. ἀγάπησον τὴν ὁμόνοιαν, ἵνα καὶ αὐτὸς
 βίον ζήσης εἰρηρικὸν καὶ ἀναίμακτον καὶ ἀπράγμονα, καὶ οἱ Χρι-
 στιανοὶ παύσονται ποτε τῶν συμφορῶν, καὶ παύσονται τοὺς Χρι-
 στιανὸς ἀναρρεῖν· οὐ θέμις γὰρ αὐτοῖς αἶρειν ὄπλα κατὰ ὁμοπί-
 στων." τοσαῦτα οὖν εἰπὼν ὁ βασιλεὺς ἐσίγησεν. αἰδέσθείς οὖν
 15 ὁ Συμεὼν τῆς τούτου ταπεινώσεως καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ κατένευσε
 τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. ἀσπασάμενοι οὖν ἀλλήλους διεχωρίσθη-
 σαν, δῶροις μεγαλοπρεπέσι τοῦ βασιλέως δεξιωσαμένου τὸν Συ-
 μεῶν.

22. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκε διηγῆσομαι τεράστιόν τι καὶ B
 20 τοῖς τὰ τοιαῦτα συγκρίνειν εἰδόσι παράδοξον. δύο φασὶν αἰετοὺς
 τῶν βασιλέων ὁμιλούντων ἕνωθεν αὐτῶν ὑπερπτεῖναι κλάγξαι τε
 καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι, καὶ παραντίκα διαζευχθῆναι ἀλλή-
 λων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν διαλεθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θράκην

qui ipse Christianus sis et dicaris; nec Christianorum dexteram Chri-
 stianorum itidem ac eandem colentium fidem cruribus pollui sinas.
 ipse quoque homo es, qui mortem et resurrectionem et retributionem
 exspectes. hodie in vivis es, et cras in pulverem dissolveris. febris
 una superbiam omnem dissolvit. quam ergo rationem, ante tribunal
 dei constitutus, deo redditurus es pro iniustis caedibus? quo vultu in
 tremendum iustumque iudicem oculos intendes? si te divitiarum cupido
 ad eiusmodi facinora impellit, ego te illis ad satietatem explebo; modo
 contine dexteram, pacem amplectere, dilige concordiam, ut et ipse vi-
 tam tranquillam agas ac incruentam nihilque sollicitam, ac tandem Chri-
 stianorum mala finem accipiant, atque alii alios Christianos contrucidare
 desinant." haec ita locutus imperator conticuit. Bulgarus igitur illius
 humilitatem ac sermones cum veneratione miratus pacem fieri annuit.
 cum se itaque invicem osculati essent, discesserunt, imperatore magni-
 ficis donis Symeonem prosecuto.

22. Quod vero tunc accidit, referam, rem sane portentosam atque
 illis qui horum noverant iudicia novam et insolitam. duas aiunt collo-
 quentibus ambobus regibus aquilas super eos volitasse et cum clangore
 coivisse, moxque divisas alteram ad urbem transisse, alteram in Thra-

διαπτῆναι. τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τὴν εἰρήνην ἀμφοτέρους δια-
 λυθῆσεν εἶρασαν. Συμεὼν δὲ τὸ αὐτοῦ στρατόπεδον καταλα-
 C βῶν τοῖς ἑαυτοῦ μεγασιᾶσιν τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν
 καὶ ταπείνωσιν, ἔξεθείαζέ τε αὐτοῦ τὸ εἶδος τὴν τε ῥώμην καὶ τὸ 5
 ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

23. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κέ' ἔστειπε Ῥωμανὸς τοὺς υἱοὺς
 αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντῖνον.
 ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον εὐνοῦχον υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης Νικό-
 λαος ἀπέκειρε κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγκελλόν τε 10
 προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων
 τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

24. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ ιθ' ἐτίμησε Ῥωμανὸς Ἰωάννην μυ-
 D στικόν καὶ παραδυναστεύοντα πατριίκιον καὶ ἀνθύπατον, ὥστε δι'
 αὐτὸ τοῦτο φθόνον κινήθῆναι αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ 15
 τινῶν.

25. Μαίῳ δὲ μηνὶ ιε', Ἰνδικτιῶνος ιγ', τελευτᾷ τὸν βίον ὁ
 πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ β' αὐτοῦ ἀναβύσει τοῦ
 πατριαρχείου ἔτη ιγ'. καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπ'
 αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηῶν. Ἀυγούστῳ δὲ μηνὶ πα- 20
 τριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς μητροπολίτης εὐνοῦ-
 χος ὑπάρχων.

22 σημειῶσαι ὅτι ἐγένετο καὶ εὐνοῦχος πατριάρχης. margo P

ciam avolasse. rerum istiusmodi curiosi indagatores inauspicatum omen
 arbitrati sunt, fore nimirum ut infecta pace illi disiungerentur. Symeon
 ad suos reversus imperatoris sapientiam modestiamque suis proceribus
 narrat, virique formam et robur infractumque animum immensis laudi-
 bus celebrat.

23. Mensis Decembris die vigesima quinta Romanus filios suos
 Stephanum et Constantinum coronat in magna ecclesia: sed et Theo-
 phylactum eius filium Nicolaus patriarcha detondit clericum, subdiaconum
 ordinans ac promovens syncellum, cum is prius in subdiaconorum
 gradu in sancta processisset.

24. Mensis Aprilis die decima nona Romanus Ioannem mysticum,
 rerum gerendarum administrum et subadiuvam, patricia ac proconsulari
 dignitate ornavit, ita sane ut hinc quoque illi conflata invidia sit et illa-
 tum a quibusdam crimen.

25. Maii mensis die quinta decima, indictione tertia decima, mo-
 ritur Nicolaus patriarcha, cum a secunda sua provectione annos tredecim
 throno potitus esset. eius corpus in monasterio, quod ipse condi-
 derat ac Galacrenas vocant, conditum est. mense vero Augusto patri-
 archa sufficitur Stephanus Amaseae metropolita, eunuchus.

26. Ὀκτωβρίῳ δὲ μηνὶ κατηγορηθεὶς ὁ μυστικὸς Ἰωάννης καὶ παραδυναστεύων ὡς τῆς βασιλείας ἐφιέμενος ὑποθήκη τοῦ πατρικίου Κοσμᾶ καὶ λογοθέτου τοῦ δρόμου, δίδοντας εἰς γυναῖκα P 582 τὴν θυγατέρα αὐτῶ. τούτου ἕνεκεν καταβιβάζεται μὲν τοῦ παλατίου, συγχωρεῖται δὲ προερχεσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ ἐξυπηρετεῖν καὶ σὺν αὐτῷ τὸ ἀνήκον διοικεῖν· στοργὴν γὰρ ὅτι πλείστην ἐκέκτητο πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὡς ἐν πᾶσιν αὐτὸν θεραπεύειν δυνάμενον, καὶ τελῶς τοῦτον ἀπώσασθαι οὐκ ἠβούλετο. τῶν κατηγορῶν οὖν ἐπειγόντων τὸν βασιλέα καὶ σαφῆ ἀποδεικνύων τὰ κατηγορημένα, ἐρευνήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἀληθῆ ταῦτα εἶναι μαθὼν ἐμελλε τοῦτον κατασχῶν ἀνετάζειν. ὁ δὲ τοῦτο προγνοὺς χρήται φυγῇ, καὶ τὴν Μονοκάστανον λεγομένην καταλαβὼν ἀποκίρεται μοναχός. πέφυγε δὲ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Βοῖλα B ὁ τῆς τραπεζῆς, οἰκείος καὶ φίλος ὢν αὐτῷ, καὶ τὸν Ὀλυμπον 15 καταλαβὼν τὸ μοναχικὸν καὶ αὐτὸς σχῆμα ἐνδύεται· ἐδεδοίκε γὰρ καὶ αὐτὸς ἅτε συμμύστης ὑπάρχων τοῦ μυστικοῦ καὶ τῶν ἀπορρητῶν αὐτοῦ κοινωνός. τὸν δὲ πατρικίον Κοσμᾶν ἐν τῷ ὥρολογίῳ τοῦ παλατίου τύψας ὁ βασιλεὺς διεδέξατο. προβάλλεται δὲ ἀντὶ τοῦ μυστικοῦ Ἰωάννου Θεοφάνην παραδυναστεύοντα.

27. Ἐγένετο δὲ τριηκᾶτα καὶ σεισμὸς φοβερὸς ἐν τῷ τῶν Θρακησίων θέματι, καὶ χύσμα γῆς μέγα καταπληκτικόν, ὥστε C πολλά χωρία καὶ ἐκκλησίας καταποθῆναι.

26. Mense Octobri Ioannes mysticus ac imperatori rerum gerendarum adiutor affectati imperii defertur, in rem inducente Cosma patricio ac cursus publici logotheta, qui filiam ei uxorem locaverat. eius rei causa deicitur ille quidem palatio: permissum tamen et prodire ac imperatori ministrare, et cum eo communicatis consiliis, quod officii esset, tractare. ingens quippe in eum imperatoris vis amoris erat, quod mysticus in omnibus ei obsequi posset, nec ut a se penitus ablegaret in animum inducere poterat. accusatoribus tamen imperatorem urgentibus, perspicuaque esse crimina obiecta monstrantibus, scrutatus imperator, cum vera haec esse comperisset, capiendum mysticum statuit ac quaestionibus subiiciendum, quod ille praesentiens, fuga se ad Monocastanorum monasterium recipiens, ibi monachi ritu comam posuit. fugit vero etiam Constantinus Boilae filius, mensae praepositus, timens scilicet ut qui ipse mystici symmysta esset eiusque secretorum conscius, patricium Cosmam ad palatii horologium verberibus subactum imperator officio movit. Ioannis mystici loco Theophanes protovestiarius subadiuva rerumque gerendarum imperatori adiutor praeficitur.

27. Sub id tempus horrendus in Thracesium themate exstitit terrae motus, ingensque ac terrificus terrae hiatus, ita ut plura praedia et ecclesiae cum hominibus absorpta sint.

28. Μαίω δὲ μηνὶ κζ', ἰνδικτιῶνος ιε', Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ἐτελεύτησεν, Πέτρον υἱὸν αὐτοῦ προβαλόμενος ἄρχοντα, ὃν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἔσχε γυναικὸς, τῆς ἀδελφῆς Γεωργίου τοῦ Σουρσουβούλη, ὃν καὶ ἐπίτροπον τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ὁ Συμεὼν κατατέλειπεν. Μιχαὴλ δὲ ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γενόμενον γυναικὸς ἀπέκριε μοναχόν. Ἰωάννης δὲ καὶ Βενιαμὶν οἱ τοῦ Πέτρον ἀδελφοὶ ἔτι στολῇ ἑκοσμοῦντο Βουλγαρικῇ. D (29) τὰ κύκλω σὺν ἔθνη τὴν τοῦ Συμεὼν μαθόντες τελευτήν, οἱ τε Χρωβάτοι καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκστρατεύειν κατὰ Βουλγάρων ἐβούλοντο. λιμοῦ δὲ σὺν ἀκρίσι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ἰσχυρῶς 10 ἐκπιέζοντος, ἐδεδίεσαν μὲν καὶ τῶν ἄλλων ἔθνων τὴν ἔφοδον, ἐδεδίεσαν δὲ πλεόν καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν. βουλὴν σὺν ποιησάμενοι κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύουσιν, καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν. φόβον σὺν ὡς εἰκὸς τοῖς Ῥωμαίοις ἐμποήσοντες, ἔπειτα μαθόντες ὅτι μέλλει κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύειν ὁ 15 βασιλεὺς, ἀποστέλλουσι Πέτρος τε καὶ Γεώργιος κρυφίως τινὰ μοναχὸν Καλοκύριν ὀνομαζόμενον, τῷ γένει Ἀρμενιακόν, χρυσοβούλλιον ἐπιφερόμενον. διηγόρευε δὲ τὰ ἐν αὐτῷ ὡς τὴν μετὰ Ῥωμαίων εἰρήνην ἀσπάζονται καὶ πρόθυμοι ταύτῃ συνθέσθαι εἰσίν, οὐ μόνον δὲ ἀλλ', εἴ γε βούλονται, καὶ γαμικὸν ποιῆσαι 20 συνάλλαγμα. (30) τὸν τοιοῦτον σὺν μοναχόν ὁ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος ἀσμενέστατα, παρευθὺ ἀπέστειλε μετὰ δρόμωνος ἐν

17 ὅτι καὶ οἱ Βούλγαροι μετὰ χρυσαφίου ἐβούλλυναν τὰς γραφάς. margo P

28. Maii mensis vigesima septima, indictione quinta decima, moritur Symeon Bulgariae princeps, Petrum filium suum, quem ex secunda uxore sua Sursubulis sorore sustulerat praeficiens principem, quem et Sursubulem Symeon suorum liberorum scripsit tutorem. Michaellem ex priore uxore susceptum detondit monachum: Ioannes et Benjamin Petri fratres adhuc Bulgariae stola ornabantur. (29) circumvicinae igitur gentes, tum scilicet Chrobati tum reliqui, audita Symeonis morte Bulgaros bello incessere statuebant. fame vero cum ingenti locustarum copia Bulgarorum gentem graviter premente, cum aliarum gentium irruptionem formidabant, tum praecipue Romanorum in se impetum metuebant. secum itaque deliberantes adversus Romanos copias educunt, ac Macedoniam infestis signis petunt, Romanis, ut par est, incutientes metum. tum ubi didicere fore ut imperator Romanus in eos verteret impetum, una Petrus Georgiusque monachum quendam Calocyrim nomine, genere Armeniacum, aurea instructum bulla occulte mittunt. bullae tenor hic erat, pacem se amplecti cum Romanis, et ut illam component, promptis animis esse; neque id modo, sed et nuptiarum foedera, dum illis adlubeat, cum Romanis se esse inituros. (30) istiusmodi itaque monacho placidissime recepto, continuo imperator Theodosium Abucem mo-

Μεσημβρίᾳ τὸν μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Ἀβούκην καὶ Κωνσταντι-
 τον βασιλικὸν κληρικὸν τὸν Ῥόδιον, τὰ εἰς εἰρήνην συλλαλήσαι
 τοῖς Βουλγάροις. οἱ δὲ παραγενόμενοι καὶ τὰ εἰκότα συλλαλή-
 σαντες ἐξῆλθον ἅμα Στεφάνῳ Βουλγάρῳ διὰ ξηρᾶς. ὕπισθεν δὲ
 αὐτῶν κατέλαβε καὶ Γεώργιος ὁ Σουρσοῦβουλος. καὶ παραγενό-
 μνοι ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν εἰρήνην ἐποίησαντο, καὶ συνάλ- **B**
 λαγμα μετὰ τοῦ βασιλέως ποιῆσαι ἤτήσαντο. Θεασάμενοι δὲ τὴν
 θυγατέρα Χριστοφόρου Μαρίαν καὶ μέγας ἐπ' αὐτῇ ἄρεσθέν-
 τες ἔγραψαν τῷ Πέτρῳ διὰ τάχους παραγενέσθαι, σύμφωνα ποιή-
 σαντες πρότερον περὶ τῆς γεγονυίας εἰρήνης. (31) ἀπεστάλη δὲ
 Νικήτας μάγιστρος ὁ συμπένθερος Ῥωμανοῦ βασιλέως ὑπαντήσαι
 καὶ ἀγαγεῖν Πέτρον μέχρι τῆς πόλεως. τοῦ Βουλγάρου οὖν Πέ-
 τρον καταλαβόντος, τριήρους ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιβὰς ἐν Βλα-
 χέρναις παρεγένετο καὶ τὸν Πέτρον ὡς αὐτὸν ἀφικόμενον ἐθεά-
 σατό τε καὶ κατησπάσατο. ἐπεὶ δὲ ἀλλήλοις τὰ εἰκότα συναμί- **C**
 λησαν, ὑπογράφονται τὰ τε σύμφωνα τῆς εἰρήνης καὶ τὰ γαμικὰ
 συναλλάγματα, μεσολαβοῦντος ἐν τούτοις καὶ συνεχῶς διευθε-
 τῶντος τὰ μεταξὺ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων τοῦ πρωτοβεστια-
 ρίου Θεοφάνους. (32) ὀγδόῃ δὲ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐξῆλθεν
 ὁ πατριάρχης Στέφανος ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρῷ καὶ Μα-
 ρίᾳ τῇ τοῦ Χριστοφόρου θυγατρὶ καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ εἰς τὸν
 ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τὸν τῆς Πηγῆς, καὶ εὐλόγησαν Πέ-
 τρον τε καὶ Μαρίαν, καὶ τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους ταῖς αὐτῶν

19. Θεοδώρου Ρ

nachum et Constantinum Rhodium, clericum palatinum, cum Bulgaris in
 Mesembria de pace collocuturos emisit. qui cum venissent ac colloquio
 habito rem commode tractassent, terra iter habentes Petro Bulgaro illis
 comite rediere. post hos etiam Georgius Sursubulus subsecutus est;
 cumque in urbem venissent, pacem inierunt ac cum imperatore pacisci
 petierunt. conspectaque Maria Christophori filia, eiusque plurimum
 specie formaque oblectati, Petro, ut quam celerrime veniret, scripsere,
 cum in itae pacis pacta ante percussissent. (31) missus vero est et
 Nicetas magister, Romani imperatoris consocer, qui obviam iret ac Pe-
 trum ad urbem usque duceret. Petrus itaque Bulgarus cum venisset,
 conscensa Romanus imperator trireme Blachernas petit, ac ibi Petrum
 ad se venientem et vidit et osculo salutavit. inter se vero de prae-
 sentibus negotiis collocutis, subscriptionibus munita rataque habita pacis
 pariter nuptiarumque foedera, Theophane protovestiario in omnibus
 quasi sequestro, ac solerter Romanos inter Bulgarosque negotium diri-
 gente. (32) octavo autem mensis Octobris egressus patriarcha Step-
 hanus cum Theophane protovestiario et Maria Christophori filia univer-
 soque senatu, ad sanctissimae dei genitricis ad Pegas, Petrum Mariam-
 que benedixit, et nuptiales corollas eorum capitibus imposuit, sponsam

πέθεσαν κεφαλαῖς, παρανυφεύοντος Θεοφάνους πρωτοβεστια-
 D ρίου καὶ Γεωργίου Σουρσουβούλου. λαμπρῶς δὲ καὶ πολυτελοῦς
 γεγωνίας τραπέζης, καὶ πάντων τῶν εἰθισμένων τοῖς γάμοις φαι-
 δρῶς ἐπιτελεσθέντων, εἰσῆλθεν Θεοφάνης πρωτοβεστιαρίου ἅμα
 Μαρία τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου ἐν τῇ πόλει. τῇ 5
 δ' δὲ τοῦ γάμου ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εὐωχίαν
 λαμπρὰν ἐν τῇ τῶν Πηγῶν ἀποβάθρᾳ τοῦ βασιλικοῦ δρόμιωνος,
 περικοσμήσας αὐτὴν ὑφάσμασι σηρικῶς. ἔνθα συνειστιάθη Ῥω-
 μανὸς ὁ βασιλεὺς Πέτρῳ Βουλγάρῳ ἅμα Κωνσταντίνῳ γαμβρῶ
 P 584 καὶ Χριστοφόρῳ υἱῶ. (33) τῶν δὲ Βουλγάρων ἔνστασιν οὐ 10
 μικρὰν ποιησαμένων πρότερον εὐφημισθῆναι Χριστοφόρον, εἰθ'
 οὕτως Κωνσταντίνον; ὑπέϊξε τῇ ἐνστάσει τούτων ὁ βασιλεὺς Ῥω-
 μανός, καὶ γέγονεν ὅπερ ῥητήσαντο.

34. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ ἐπὶ τοῖς γάμοις συνετελέσθησαν,
 ἔμελλε δὲ Μαρία ἤδη τὴν πρὸς Βουλγαρίαν σὺν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς 15
 Πέτρῳ ὁδὸν ὁδεύειν, οἱ ταύτης γονεῖς μέχρι τοῦ Ἐβδόμου συν-
 ἐξῆλθον αὐτῇ ἅμα Θεοφάνει πρωτοβεστιαρίῳ, καὶ συνεστιαθέν-
 τες ἐκέισε Πέτρῳ, ἐπειδὴ ἔμελλεν ἀπαίρειν, περιχυθέντες τῇ θυ-
 B γατρὶ καὶ πολλὰ καταχέαντες δάκρυα καὶ ὅσα εἰκὸς ἐπὶ στερήσει 20
 σπλάγγνου περιποθήτου, τόν τε αὐτῶν γαμβρὸν ἀσπασάμενοι καὶ 20
 ταύτην ταῖς αὐτοῦ χερσὶ παραθέμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπέστρε-
 ψαν. Μαρία δὲ Βουλγαρικαῖς παραδοθεῖσα χερσὶ τὴν ἐπὶ Βουλ-
 γαρίαν ἀπήι, χαίρουσά τε ἅμα καὶ λυπουμένη, λυπουμένη μὲν

comitantibus Theophane protovestiarario et Georgio Sursubulo. instructa
 vero sumptuosa ac praemagnifica mensa, cunctisque ad nuptiarum so-
 lennia spectantibus rite splendideque peractis, Theophanes protovestiar-
 rius una cum Maria Christophori imperatoris filia in urbem reversus est.
 tertio autem a nuptiis celebratis die Romanus imperator in Pegarum
 excensione magnificum paravit convivium, sericis aulaeis convestita ma-
 china. quo loco epulatus Romanus imperator cum Petro Bulgaro nec
 non Constantino genero ac Christophoro filio. (33) Bulgaris porro
 etiam atque etiam obstinatis animis adnitentibus ut priore loco Christo-
 phorus ac tum Constantinus faustis omnibus atque vocibus imperatorum
 more acciperetur, eorum Romanus imperator enixe flagitatis annuit, ac
 quod petierant exstitit.

34. Tum vero omnibus nuptiarum expletis solenniis et gaudiis, ac
 cum iam Maria cum Petro viro suo in Bulgariam esset profectura, ad
 Hebdomum usque a parentibus una cum Theophane protovestiarario de-
 ducitur. ibique cum Petro epulati, quod in discessus procinctu erat,
 puellae circumfusi copiosas fundunt lacrimas, quantas par erat, qui ca-
 rissimo pignore continuo privandi erant; generumque suum exosculati,
 atque eius manibus deposita filia ac contradita, in regiam revertuntur.
 Maria viri Bulgari manibus tradita, gaudio mixta et tristitia, in Bul-
 gariam iter habebat. dolorem faciebat quod amantissimis parentibus,

ἐφ' οἷς γονέων φιλτάτων ἐστέρηται καὶ βασιλείων οἰκῶν καὶ συνή-
 θείας τῶν γένει προσοικούντων, χαίρουσα δὲ ὡς βασιλεῖ προσηρ-
 μόσθη ἀνδρὶ καὶ δέσποινα Βουλγάρων προσηγορεύθη. ἀπῆει τοί-
 νυν πλοῦτον ἐπικομιζομένη λαμπρὸν καὶ παντοδαπῆ καὶ σκευὴν
 5 ἀναρίθμητον.

35. Τότε δὲ καὶ πρόσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν ἐκ C
 τῆς Μελιτηνῆς παρεγένοντο, εἰρηρικὰς σπονδὰς ἐπὶ τὸ ποιῆσαι
 πάντα παρέχοντες. μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ Ἀπόχαψ ὁ τοῦ Ἄμερ
 ἔγγονος, ἀμηροῦς ὢν Μελιτηνῆς, καὶ ὁ Ἀποσαλάθ στρατηγός,
 0 εὐγενέστατος καὶ πλούσιος ὢν, ἐκ Μελιτηνῆς παρεγένοντο. ἀπο-
 δεχθέντες οὖν μεγάλως μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς παρὰ Ῥω-
 μανοῦ καὶ σύμφωνα εἰρήνης ποιήσαντες ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
 ἔκτοτε δὲ συνέξιστράτεον τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν ὁμοφύλων
 Ἀγαρηῶν, ἐν τε τοῖς ἐπινικίοις συνεισῆρχοντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐν D
 5 τῇ πόλει, ἀιχμαλώτους ἄγοντες Ἀγαρηνοῦς· ὅπερ ἦν θαυμαστὸν
 καὶ παράδοξον δεῖγμα τῆς τῶν ἀθέων Ἀγαρηῶν δυστυχίας. τε-
 λευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀπόχαψ, ἀνδρὸς φρονίμου καὶ συνετοῦ καὶ
 δυνατοῦ, διέλυσαν τὴν εἰρήνην οἱ τὴν Μελιτηνὴν κατοικοῦντες.
 ἐκστρατεύουσιν οὖν κατ' αὐτῶν πάλιν ὅ τε δομέστικος τῶν σχολῶν
 0 Ἰωάννης ὁ Κροκόας μετὰ τῶν Θεμάτων καὶ τῶν ταγμάτων καὶ ὁ
 Μηλίας μετὰ τῶν Ἀρμενίων, καὶ πολλὰς προνομίαις καθ' ἐκάστην
 ποιούμενοι, καὶ ταῖς συνεχέσιν ἐπιδρομαῖς ἀιχμαλωτίζοντες τού-

2 προσηκόντων p. 257 b
 p. 258 a

20 Κουρκούας p. 257 d

21 Μελίας

quod regis aedibus, quod necessariorum affiniumque consuetudine de-
 stituebatur; rursusque gaudio erat quod viro regi locata Bulgarorum-
 que domina esset consalutata. ibat itaque splendida sibi exportans
 opes ac omnigenas, eaque suppellectili instructa quae et numerum ex-
 cedat.

35. Tunc vero etiam a Melitene ad Romanum imperatorem legati
 advenere pacis foedera pactaque offerentes. nec multo post etiam Apo-
 chaps Ameris nepos, ipse Melitenes ameras, nec non Aposalath ducum
 strenuissimus nobilissimusque ac locupletissimus, ex Melitine venerunt;
 magnificeque convenienti honore ac cultu a Romano suscepti percusso-
 que pacis foedere ad sua redierunt. indeque sociis adlecti ac foederati
 adversus tribules suos Agarenos cum Romanis ad bella proficiscebantur,
 ac triumphi specie cum iisdem captivos suos ducentes (mirando sane
 spectaculo et inaudito, impiorumque Saracenorum afflictarum rerum in-
 dicio) urbem ingrediebantur. mortuo autem Apochapso, viro prudente
 ac sapiente, Melitenenses pacem dissolvere. iterum igitur adversus eos
 proficiscuntur legionum domesticus Ioannes Crocoas cum cohortibus et
 legionibus, Meliasque Armeniis praefectus. hi multas quotidie agentes
 praedas, assiduisque excursionibus totam late regionem populantes ac

P 585 τους καὶ ληΐζοντες, εἰς τοσαύτην στένωσιν τὴν Μελιτηνὴν περιέ-
 στησαν ὥστε αὐτὴν συντομώτατα ἐκπορθῆσαι καὶ ἕως ἐδάφους
 καταστρέψαι, οὐ μόνον δὲ ταύτην ἀλλὰ καὶ τὰς ὁμόρους αὐτῇ
 πόλεις καὶ χώρας πολυφόρους τε οὖσας καὶ πιοτάτας καὶ ἄλλας
 πολλὰς παρέχειν προσόδους. ταύτην οὖν τὴν Μελιτηνὴν εἰς κου-
 ρατωρίαν ἀποκαταστήσας ὁ βασιλεὺς πολλὰς χιλιάδας χρυσίου καὶ
 ἀργυρίου ἐκέθευ δασμοφορεῖσθαι ἐτησίως πεποίηκεν.

36. Κατηγορήθη δὲ Νικήτας μάγιστρος καὶ πενθερὸς
 Χριστοφόρου βασιλέως ὡς ὑποτιθέμενος αὐτῷ κατὰ τοῦ ἰδίου
 γενέσθαι πατρὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐξεῶσαι. τοῦτον οὖν
 B ἔξαγωγόντες τῆς πόλεως ἀπέκειραν μοναχόν, ὑπερορίσαντες ἐν τῷ
 αὐτοῦ προαστείῳ.

37. Μηνὶ δὲ Ἰουλίῳ ιγ', Ἰνδικτιῶνος ε', Στέφανος ὁ πα-
 τριάρχης τελευτᾷ, ποιήσας ἔτη β' καὶ μῆνας ια'. Δεκεμβρίῳ δὲ
 μηνὶ ιδ' ἄγουσι Τρύφωνα μοναχόν ἐν τῷ Ὀψικίῳ μονάζοντα, ἐπ'
 εὐλαβείᾳ καὶ ἀγιότητι μαρτυρούμενον, καὶ χειροτονοῦσι πατριάρ-
 χην ἐπὶ χρόνῳ ῥητῷ, μέχρις ἂν εἰς μέτρον ἡλικίας φθάσῃ Θεοφύ-
 λακτος ὁ τῷ βασιλέως Ῥωμανοῦ υἱός, ὃν ἔμελλον πατριάρχην
 χειροτονεῖν Κωνσταντινουπόλεως.

C 38. Εἰκάδι δὲ πέμπτη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς χειμῶν ἀφόρητος
 γέγονεν, ὥστε κρυσταλλωθῆναι τὴν γῆν ἐπὶ ἡμέρας ρκ'. ὕθεν
 καὶ γέγονε μέγας λιμὸς τοὺς πώποτε γενομένους ὑπερβαλλόμενος,

4 ἄλλας] οἷας recte p. 258 b 5 τὴν om P 16 σημειῶσαι
 χειροτονίαν Τρύφωνος πατριάρχου ἐπὶ ῥητῷ χρόνῳ. margo P

captivos ducentes, in tantas Melitenem adegerunt angustias ut brevis-
 simo tempore ipsam expugnaverint ac solo tenus aequaverint. nec eam
 modo, sed et circumvicinas urbes atque oppida et regiones feracissimas
 opimasque, ac quae multos proventus exhibeant. hanc igitur Melitenem
 imperator in curatoriam redigens (alii provinciam dicant) multa eruit
 auri argentique milia.

36. Delatus vero criminis est Nicetas magister ac Christophori
 imperatoris socer, ut qui rebellandi adversus patrem eumque solio de-
 turbandi auctor ille fuisset. quocirca urbe eiectum monachum detonde-
 runt, exsilii in suburbano suo damnatum.

37. Mensis Iulii die decima octava, indictione sexta, moritur Ste-
 phanus patriarcha, cum ei muneri praefuisset annos duos menses unde-
 cim. mensis autem Decembris quarta decima, Tryphonem adducunt in
 Opsicio monachum, virum religiosus moribus ac sanctitate probatum,
 ordinantque patriarcham ad certum tempus, donec scilicet Theophylactus
 Romani filius maturae aetatis annos attingeret, quem patriarcham Cpoli-
 tanum praefecturi erant.

38. Eiusdem mensis die vigesima quinta gravissima saevit et in-
 tolerabilis hiems, adeo ut dies 120 terra gelu concreta obriguerit. hoc
 gelu subsecuta fames, quanta ante nunquam exstiterat; exque illa cre-

καὶ θάνατος ἐκ τοῦδε πολὺς, ὡς μὴ δύνασθαι τοὺς ζῶντας ἐκκομίζειν τοὺς τεθνεῶτας. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τὴν ἀπόρητον ἐκείνην βίαν κατανοήσας, ἀξίαν τῆς αὐτοῦ συμπαθοῦς καὶ ἐλεήμονος φύσεως πρόνοιαν ἐποιήσατο, πολλαῖς ἐλεημοσύναις τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ παραμυθησάμενος ἔνδειαν· ἀνέφραξέ τε θυρίσι καὶ σινιδώμασι τὰς τῶν ἐμβόλων στοάς, ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψῦχος ἐκείθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησι. τότε καὶ τὰς λεγομένας D ἄρκλας ἐν πᾶσι κατεσκευάσε τοῖς ἐμβόλοις, ἄργυρόν τε κατὰ μῆνα τοῖς ἐν ταύταις κατακειμένοις πένησι δίδοσθαι διετάξατο, καὶ τὰ μνησιαῖα τριμία ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἄργυρον ἐγκεχαραγμένον χιλιάδας ἰβ'. οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἢ συμπαθῆς ἐκείνη ψυχὴ διετυπώσατο τῶν πενήτων προνοουμένη, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν τρεῖς αὐτῷ συνεσθίειν πένητας διετάξατο, οἳ καὶ ἀνὰ ἓν ἐλάμβανον νόμισμα. τετράδι δὲ καὶ παρασκευῆ τρεῖς πένητες μοναχοὶ συνήσθιον, τὸ τετυπωμένον λαμβάνοντες νόμισμα ἕκαστος. ὅπερ δὲ P 586 ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰσθῆται γίνεσθαι, ὥστε ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐστιμῆσεως ἀνάγνωσιν γίνεσθαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίει, διπλῆν ἑαυτῷ καὶ τοῖς δαιτυμόσι τὴν τράπεζαν παρατιθεῖς, ὥστε τὸ μὲν σῶμα τρέφεσθαι τῇ συνήθει τροφῇ, τὴν δὲ ψυχὴν τῇ καταλλήλῳ τῶν λόγων ἐπεντροφᾶν ἡδονῇ, οἷς ἐκεῖνος ἐπιμελῶς προσέχων τὸν νοῦν κατενύσσειτο τὴν ψυχὴν καὶ πολλὰς δακρύων ἡφίει πηγῆς.

2 ἀπόρητον p. 258 d

brae adeo mortes ut nec ferendis mortuis vivi sufficerent. porro Romanus imperator tantam vim mali, et quam nulla verborum vis explicare possit, considerans, convenientem pro tenera sua benignaque in miseros indole curam eis adhibuit, larga eleemosynarum praebitione famis indigentiam solans. porticum quaeque spatia fenestris tabulatisque obstruxit, ne per ea nix frigusque in pauperes grassaretur. tum eas quoque quas vocant arculas ac proiecturas in cunctis porticibus construxit; nummumque argenteum egenis illic iacentibus quot mensibus erogari praecepit; menstrua quoque trimisia per ecclesias pauperibus iussit distribui, argenti signati duodecim milia. neque haec solum misericordiae pronus eius animus pauperumque liberalis provisor constituerat, sed et tres quotidie pauperes secum comedere voluit, qui singuli nummos singulos eleemosynae ritu acciperent. quarta autem feria et parasceue tres egenos monachos mensae socios adhibebat, qui et ipsi constitutum nummum singuli accipiebant. quodque in monasteriis ritu legitimo servatur, ut inter comedendum lectio habeatur, hoc et ille praestabat, sibi ipse et convivis duplicem apponens mensam, ut tum corpus consueto cibo aleretur, tum anima doctrinarum voluptate oblectaretur. quibus ille diligenter attendens animum, spiritu mentis compunctus, lacrimarum large fontes emittebat.

39. Τὴν δὲ πίστιν ἦν ἐκέκτητο πρὸς πάντας μὲν μονα-
 χούς, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπὶ ἀγιοσύνη διαβοήτους καὶ εὐλαβεία,
 τίς ἂν διηγῆσται; οὐκ ἐθέασατο γάρ ποτε μοναχὸν ἀρετῆς ἀντε-
 B χόμενον, ᾧ τινὲ τὰς ἑαυτοῦ πράξεις σὺν πολλοῖς οὐκ ἐξηγόρευσε
 δάκρυσιν. πιστότατός δὲ ὢν καὶ ὀρθοδοξότατος πάσας τὰς τῆς
 πόλεως ἐκκλησίας πέπλοις διαφανέσι καὶ φωταγωγίαις λαμπραῖς
 κατεκόσμη καὶ κατεφραίδυεν. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τοῖς ὄρεσι μο-
 ναχοῖς, τῷ τε Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κυμηρᾷ καὶ τῇ Χρυσῇ κατονομα-
 ζομένη πέτρῳ καὶ τῷ τοῦ Βαραχίος ὄρει, οὐ διέλειπεν ἐτησίους
 ῥόγυας ἐξυποστέλλειν, καὶ φροντίζων τούτων καὶ προνοούμενος, 10
 καὶ τοὺς ὀνομαστοὺς ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ μετακαλούμενος ὡς
 αὐτόν, καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῶν τὰς εὐλογίας τρυγῶν. οὐ μόνον δὲ
 ἀλλὰ καὶ τοῖς διὰ τὸν Θεὸν ἐγκλείστοις καὶ ἑαυτοῦς ἐν στενωτάτοις
 C οἴκοις καθειρῆσαι καὶ πᾶσι τοῖς μοναστηρίοις τὰς ἐτησίους ῥόγυας,
 ἅς διετύπωσεν, οὐ διέλειπεν ἐπιχορηγῶν. ταῦτα ὡς ἐκ πολλῶν 20
 ὀλίγα τῶν ἀπίρων αὐτοῦ κατορθωμάτων καὶ ἐλεημοσυνῶν διεξήλ-
 θομεν.

40. Πέτρῳ δὲ τῷ Βουλγάρῳ ἐπέθετο Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς
 αὐτοῦ μετὰ καὶ ἐτέρων μεγιστάνων τοῦ Συμεῶν· καὶ φωραθέντων
 αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης τύπτεται καὶ ἐγκλείεται φυλακῇ, οἱ δὲ λοιποὶ 20
 τιμωρίαις οὐ ταῖς τυχοῦσαις ὑποβάλλονται. ταῦτα δῆλα ποιή-
 σαντος Πέτρον τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν

8 Κυμηρᾷ p. 259 d

9 Βαραχίον ib.

39. Eius vero fidem erga monachos, quos praesertim sanctitas ac religio claros reddiderat, quanta fuerit, quis possit enarrare? eorum nemo in conspectum veniebat, cui actus suos cum multis lacrimis non exponeret. cum autem fide devotissimus ac summe orthodoxus esset, urbis omnes ecclesias pellucidis subtili stamine peplis cereorumque ac lampadum copia splendide exornabat, ac decorabat. sed et monachis in montibus, tum nempe Olympo tum Cymina, et quem vocant Petram auream, et Barachei monte, nullo unquam tempore destitit annua stipendia mittere eorumque res curare ac eis prospicere; quique inter illos actionis cultu ac contemplatione spectabiles essent, ad se accersere, eorumque precum suffragia decerpere. nec id modo, sed et religiosa exercitatione inclusis, et qui se angustissimis tuguriolis velut carcere abdidissent, cunctis denique monasteriis statutas annonas subministrare non cessabat. has velut e multis paucas viri virtutes eleemosynasque percurramus.

40. Petro autem Bulgaro Ioannes frater cum aliis Symeonis proceribus struxit insidias. deprehensis illis, Ioannes quidem verberibus emendatus in carcere includitur; reliqui acerbis suppliciis subacti sunt. horum Romanus imperator a Petro certior factus Ioannem monachum

μοναχὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγγόνει ραίκτωρ, προσφύσει μὲν ὡς ποιή-
 σασθαι ἀλλόγιον τῶν κραιτουμένων αἰχμαλώτων, τῇ δὲ ἀληθείᾳ D
 κατασχεῖν Ἰωάννην καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαγεῖν. εἰσελθὼν
 γὰρ ἅμα τῷ Ἰωάννῃ ἐν πλοίῳ ἀπὸ Μεσημβρίας ἦλθεν ἐν τῇ
 5 πόλει· καὶ μετ' οὐ πολὺ τούτου τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀπορρίψαν-
 τος καὶ γυναῖκα ἐπιζητήσαντος, δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶκον
 καὶ κτήματα πάμπολλα καὶ γυναῖκα ἐκ τῆς αὐτοῦ πατρίδος τῆς
 τῶν Ἀρμενιακῶν ὀρμημένην, γάμον τε λαμπρὸν ἐν τῇ τοῦ Καί-
 0 σαρος οἰκίᾳ πεποίηκεν, Χριστοφόρου βασιλέως καὶ Ἰωάννου μο-
 ναχοῦ, τοῦ γεγονότος ραίκτορος, παρηνυμφευσάντων.

41. Μαρτίῳ δὲ μηνὶ ἡμέρᾳ β' κοσμήτης ἔπεσεν ἐν τῷ P 587
 φόρῳ ἐκ τῶν στοιχηδὸν ἵσταμένων ἐκείσε κίουσιν ἐπικειμένων, καὶ
 ἀπέκτεινεν ἄνδρας ε'. γέγονε δὲ καὶ ἐμπρησμὸς μέγας καὶ φοβε-
 ρὸς εἰς τὸν τοῦ φόρου ἔμβολον, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας
 5 Θεοτόκου, ὥστε κατακαῆναι τὰ τε κηροπωλεῖα καὶ τὰ γοννάρια
 τοῦ φόρου μέχρι τῶν Ψυχῶν.

42. Ἐτελεύτησε δὲ Χριστοφόρος ὁ βασιλεὺς μηνὸς Αὐ-
 γούστου, ἰνδικτιῶνος δ', πολλὰ κοψαμένου αὐτὸν τοῦ πατρὸς,
 ὡς ἤδη εἰς γῆρας αὐτοῦ ἑλληκότος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἔτι νη- B
 0 πίων ὄντων. καὶ ἐτέθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ ῥηθείᾳ μονῇ
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

43. Κατήγαγον δὲ καὶ Τρύφωνα πατριάρχην Αὐγούστῳ

12 immo τῶν τοῖς στ. ἵσταμένοις: cf. p. 260 d

(eum qui rector exstiterat) mittit, praetextu quidem redimendi capti-
 vos, re ipsa vero ut Ioannem caperet et Byzantium duceret; quod et ita
 contigit. quippe cum Ioanne navem ingressus a Mesembria in urbem
 venit. nec multo post proiecto monachi habitu, cum uxoris amplexus
 quaereret, imperator illi aedes assignavit multaque omnino praedia con-
 tulit; uxorem quoque ex sua ipsius Armeniacorum patria ei locavit, at-
 que in Caesaris domo praemagnifice nuptias fecit, ductoribus sponsae
 Christophoro imperatore ac Ioanne monacho exrectore.

41. Mensis Martii die secunda, qui in foro, columnis illic ordine
 erectis, Cosmites impositus erat, decidit ac viros sex occidit. magnum
 quoque ac formidabile in fori porticu excitatum incendium, haud procul
 a templo sanctae deiparae, adeo ut pars illa fori quam cerarii et quam
 pellitarii artifices occupant, ad Psichas usque igni absumpta sit.

42. Mortuus autem est Christophorus imperator mense Augusto,
 indictione quarta, Romano patre illius funus ingenti luctu planctuque
 prosecuto, quippe cuius, iam vergente illi aetate, liberi adhuc pueri
 essent ac minuscula aetate. depositum illius cadaver in patris sui mo-
 nasterio, cuius in superioribus meminimus.

43. Sed et Tryphonem patriarcham mense Augusto, indictione

μηρί, τὸν ἠπτόν χρόνον τελέσαντα, Ἰνδικτιῶνος γ'. καὶ ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ τελευτῇ, χηρευσάσης τῆς ἐκκλησίας χρόνον ἕνα καὶ μῆνας ε' διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτελὲς Θεοφυλάκτου υἱοῦ Ῥωμανοῦ βασιλέως· αὐτὸν γάρ, ὡς εἴρηται, ἔμελλε πατριάρχην ἀποκαθιστᾶν.

44. Βασίλειος δέ τις Μακεδῶν πλάνος, Κωνσταντῖνον Δοῦκα ἑαυτὸν εἶναι ἐπιφημίσας, πολλοὺς μεθ' ἑαυτοῦ συνεπήγετο. οὗτος κρατηθεὶς ὑπὸ Ἐλεφαντίνου τουρμάρχου ἐκ τοῦ Ὀψικίου ὄντος ἤχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου τῆς μιᾶς ἀλλοτριοῦται χειρὸς. εἴτα καιροῦ λαβόμενος καταλαμβάνει πάλιν τὸ Ὀψικιον, καὶ χεῖρα χαλκῆν ἀντὶ τῆς κόπείσης προσαρμοσάμενος καὶ σπάθην ὑπερμεγέθη κατασκευασάμενος ὤχετο πλανῶν αὐτῆς τῶν ἀγυρτενόντων πολλοὺς, ὡς αὐτὸς εἶη Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκός· οὓς καὶ συνεφελκόμενος μεγάλην κατὰ Ῥωμανίας ἀνταρσίαν κινεῖ. καὶ φρούριον κατασχὼν ὁ Πλατεῖα πέτρα κατονομάζεται, πᾶν εἶδος ἐδωδύμων ἐν τούτῳ ἀπέθετο· ἀφ' οὗ ἔξορμῶν ἐληλάτει καὶ τοὺς παρατυχόντας προενόμενευ. ἀποστείλας οὖν ὁ βασιλεὺς στρατὸν κατ' αὐτοῦ αὐτόν τε συνέλαβεν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ὃν καὶ ἀγαγόντες ἐν τῇ πόλει ἀνέκρινάν τε καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπέτιθέσαν, τοῦ τοὺς στασιώτας, εἴ τινες εἶεν, εἰπεῖν. ὁ δὲ πολλοὺς τῶν ἐν τέλει ἐσυκοφάντει ψευδῶς ὡς συνόντας αὐτῷ. μηδὲν δὲ ἀληθῆ κατ' αὐτῶν λέγειν ἔξελεγχθεῖς ἐν τοῖς Ἀμυστριανοῦ πυρὸς παρανόλωμα γίνεται.

tertia, expleto iam statuto tempore, gradu moverunt; abiensque in sua monasteria fatis concedit, ecclesia pastore vidua manente annum unum menses quinque, quod Theophylactus Romani imperatoris filius nondum matura satis aetate esset: ipsum enim pater, uti dictum est, constituerat patriarcham praeficere.

44. Basilius quidam Macedo impostor, Constantinum Ducem se esse iactans, multos sibi adiunxit. hic ab Elephantino tribuno Opsiciano captus inque urbem adductus a praefecto altera manuum truncatus est. postmodum vero occasionem nactus ad Opsicium redit, aereamque sibi manum aptans eius loco quae excisa erat, ingentemque gladium fabricans, multos iterum circumforaneos ac nebulones seducens sic vagabatur, velut qui Constantinus Ducis filius esset. iterum itaque contracta manu magnam adversus rem Romanam conflat rebellionem; oppidoque munito potitus, cui nomen Lata petra, omnisque generis in eo annona reposita, inde erumpens circum vicinam regionem populabatur lateque praedas agebat. missis itaque imperator adversus eum copiis tum ipsum cepit, tum qui illi socii erant. inductum in urbem iudicio sistunt; atque ad quaestiones adhibito, et ut socios prodat, multas plagas imponunt: qui multos procerum, quasi sibi adhaesissent, per calumniam defert. convictus vero nihil eis veri criminis obiicere, ad Amastriani igni combustus est.

45. Χειροτονεῖται δὲ πατριάρχης ὁ πολλάκις ῥηθεὶς τοῦ βασιλέως υἱὸς Θεοφύλακτος, Φεβρουαρίου β', ἰνδικτιῶνος ε', τοποτηρητῶν ἐκ Ῥώμης ἐλθόντων καὶ τόμον συνοδικὸν ἐπιφερομένων περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας διαγορεύοντα· οἱ καὶ τῷ πατριάρχικῷ θρόνῳ τοῦτον ἐνίδρυσαν. P 588

46. Ἡ δὲ εἰρημένη τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐγγόνη Μαρία, ἡ γυνὴ Πέτρου βασιλέως Βουλγαρίας, ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθε τοῦ τὸν ἴδιον πατέρα καὶ τὸν πάππον αὐτῆς ἐπισκέψασθαι. τελευταῖον δὲ μετὰ παίδων εἰσῆλθε τριῶν, ἥδη τοῦ πατρὸς αὐτῆς Χριστοφόρου τελευτήσαντος. πλοῦτον οὖν παρὰ τοῦ πάππου λαβοῦσα πολὺν καὶ ἔντιμον ἐντίμως ὑπέστρεψε.

47. Ῥωμανὸς δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ υἱῷ Στεφάνῳ γυναῖκα Βῆγάγετο, θυγατέρα οὖσαν Γαβριηλίου, ἐγγόνην δὲ Κατακύλα, Ἄνναν ὀνόματι. ἅμα δὲ τῷ νυμφικῷ στεφάνῳ καὶ ὁ τῆς βασιλείας αὐτῷ στέφανος ἐπετέθη.

48. Ἐγένετο δὲ ἐκστρατεία πρώτη τῶν Τούρκων κατὰ Ῥωμαίων ἰνδικτιῶνος ζ', Ἀπριλλίῳ μηνί· οἱ καὶ καταδραμόντες μέχρι τῆς πόλεως ἐλήσαντο πᾶσαν Θρακίαν ψυχῆν. ἀπεστάλη οὖν ὁ πατριάρχης Θεοφάνης ὁ πρωτοβεστιάριος καὶ παραδυναστεύων μετ' αὐτῶν ποιῆσαι ἀλλάγιον, ὃς καὶ θυμασίως καὶ συνειῶς

45. Quem vero saepius dixi, imperatoris filius Theophylactus patriarcha ordinatur, Februarii mensis die secunda, indictione sexta, cum adessent ex Roma vicarii, tomumque synodalem de illius tractantem ordinatione inferrent; qui et in patriarchali sede eum collocavere.

46. Quin dicta quoque Romani imperatoris neptis Maria, Petri Bulgariae principis uxor, in urbem ingressa est patrem avumque invisura. postremo tandem venit tres secum liberos adducens, cum iam Christophorus eius pater vivis exemptus esset. multis itaque praeclarisque avi munificentia donata divitiis honorifice domum reversa est.

47. Romanus vero imperator Stephano filio uxorem locat Gabriellis filiam, Catacylae neptim, Annam nomine; ac cum nuptiali serto Augustalis etiam corona illi imposita est.

48. Contigit vero prima Turcorum adversus Romanos expeditio mense Aprili, indictione septima. hi ad urbem usque excurrentes cunctos per Thraciam obvios praeda abegere. missus itaque Theophanes patricius protovestiarius imperiique administer ac princeps senatus, ut pacem cum eis componeret captivosque reciperet. porro Theophanes

αὐτοὺς μετελθὼν ὅσαπερ ἠβούλετο κατεπράξατο, πολλὰ παρ' αὐ-
 C τῶν ἐπὶ τῇ φρονήσει καὶ εὐβουλίᾳ ἐπαινεθεὶς τε καὶ θαυμασθεὶς·
 ὅτε καὶ τὸ μεγαλόψυχον αὐτοῦ καὶ φιλόφρωνον ὁ βασιλεὺς Ῥω-
 μανὸς ἐπεδείξατο, μηδενὸς φεισάμενος χρήματος πρὸς τὴν τῶν
 αἰχμαλώτων ἀνάρρυσιν.

49. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς τῷ τελευ-
 ταιῷ αὐτοῦ υἱῷ Κωνσταντίνῳ ἐκ γένους τῶν Ἀρμενιακῶν, τοῦνομα
 Ἐλένην, τοῦ πατρικίου Ἀδριανοῦ θυγατέρα· ἧς καὶ τελευτησάσης
 Φεβρουαρίῳ μηνί, Ἰνδικτιῶνος β', ἑτέραν τούτῳ συνέζευξε.

50. Ἰουνίῳ δὲ μηνί ια', Ἰνδικτιῶνος ιε', κατέπλευσαν οἱ 10
 Ῥῶς κατὰ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ πλοίων χιλιάδων δέκα. ἀπε-
 D στάλη δὲ κατ' αὐτῶν μετὰ τριήρων καὶ δρομιώνων, ὅσα καὶ ἔτυχον
 ἐν τῇ πόλει, ὁ πατρικίος Θεοφάνης ὁ παράδυναστεύων καὶ πρω-
 τοβεστιάριος· καὶ τὸν τε στόλον προευντρεπίσας τε καὶ ἐτοιμισά-
 μενος, καὶ νηστεία καὶ δάκρυσιν ἑαυτὸν κατοχυρώσας ὡς μάλιστα, 15
 τοὺς Ῥῶς προσεδέχετο, καταναυμαχῆσαι αὐτοὺς μέλλων. ἐπεὶ
 δὲ ἐκείνοι κατέλαβον καὶ πλησίον τοῦ Φάρου ἐγένοντο, οὗτος πρὸς
 τῷ τοῦ Εὐξείνου πόντου στόματι παρεδρεῦν ἐν τῷ Ἱερῷ λεγομένῳ
 ἄθροον τούτοις ἐπέθετο. καὶ δὴ πρῶτος τῷ οἰκίῳ δρόμῳ διεκ-
 P 589 πλεύσας τὴν τε σύνταξιν τῶν Ῥωσιακῶν πλοίων διέλυσεν καὶ τῷ 20

admiranda prudentia ac sagacitate illis usus cuncta ex voto confecit, multam ex illis eo nomine laudem ac admirationem consecutus. quando et Romanus imperator, quanta magnificentia et humanitate praestaret, manifestum fecit, nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi.

49. Locavit vero Romanus imperator Constantino filiorum natu minimo uxorem Helenam, Adriani patricii filiam, stirpis Armeniacae; qua et defuncta mensis Februarii die altera alteram ei Theophanonem nomine nuptum tradidit.

50. Iunii mensis undecima, indictione quinta decima, Russi instructa classe ad decem navium milia adversus Byzantium navigarunt. missus vero est cum triremibus et celocibus, quotquot in urbe exstant, Theophanes patricius subadiuva et protovestiarus; instructaque et parata classe, ieiunii ac lacrimarum apprime praesidio munitus, Russos operiebatur, navale cum eis certamen commissurus. cumque illi iam venissent ac Pharo propinquassent, ipse ad Euxini fauces stationem habens, in loco quem Hierum vocant (ac si templum dicas) repente in eos impressionem fecit. primus itaque sua ipse occurrens celoce cum Russicarum navium aciem dissolvit, tum plerasque praeparato igne

ἔσκεινασμένῳ πυρὶ πλεῖστα κατέφλεξεν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐτρέψατο εἰς
φυγὴν, ὡς ἀκολούθως καὶ οἱ λοιποὶ δρόμιωνες καὶ αἱ τριήρεις
ἐπεκδρομοῦσαι τελείαν εἰργάσυντο τὴν τροπὴν, καὶ πολλὰ μὲν
πλοῖα κατέδυσαν αὐτανδρα, πολλοὺς δὲ κατέτρωσαν, πλείστους
5 δὲ ζῶντας συνέλαβον. οἱ περιλειφθέντες οὖν εἰς τὸ τῆς ἀνατολῆς
μέρος εἰς τὰ Σγῶρα λεγόμενα καταπλέουσιν. ἀπεστάλη δὲ τότε
καὶ Βάρδας ὁ Φωκᾶς διὰ γῆς μετὰ ἰππέων ἐγκρίτων παρατρέχειν
αὐτούς. καὶ δὴ τούτων σύνταγμα ἱκανὸν ἀποστειλάντων πρὸς τὰ
τῆς Βιθυνίας μέρη ὥστε τὰ πρὸς τροπὴν καὶ τὴν ἄλλην χρεῖαν **B**
10 αὐτοῖς πορίσασθαι, περιτυχὼν τῷ τοιοῦτῳ συντάγματι ὁ εἰρημέ-
νος Βάρδας ὁ Φωκᾶς κακῶς τούτους διέθρηνεν, τρεψάμενος καὶ
κατασφάζας αὐτούς. κατῆλθε δὲ τηνικαῦτα καὶ Ἰωάννης μάγι-
στρος καὶ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κροκόας μετὰ παντὸς τοῦ τῆς
ἀνατολῆς στρατεύματος, καὶ τούτων πολλοὺς διέφθειρεν, ἀπο-
15 σπάδας τῆδε κάκεισε καταλαμβάνων, ὥστε συσταλέντας αὐτοὺς
δέει τῆς αὐτοῦ ἐπιθέσεως μένειν ἀθρόως ἐπὶ τὰ οἰκεία πλοῖα καὶ
μηδαμοῦ διατρέχειν κατατολμᾶν. (51) πολλὰ δὲ καὶ μέγιστα
κακὰ οὗτοι διεπράξαντο πρὸ τοῦ τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα κατελ-
θεῖν. τό τε γὰρ Στενὸν λεγόμενον ἅπαν ἐνέπηρσαν, καὶ οὖς συνε- **C**
20 λάμβανον αἰχμαλώτους τοὺς μὲν ἀνεσταύρουν, τοὺς δὲ τῇ γῆ
προσεπαιτάλευον, τοὺς δὲ ὡσπερ σκοποὺς ἰστώντες βέλεσι κατετό-

6 Σγόρα p. 263 b

13 Κουρκούας ib.

Graeco incendit, reliquas in fugam vertit. quem pone secutae naves
reliquae ac triremes hostium penitus aciem fudere; ac plures quidem
navium cum vectoribus profundo mersere, multos straverunt, plurimos
vivos ceperunt. quae cladī superstites fuere reliquiae, ad Orientalem
plagam, ad locum Sgora dictum traiecerunt. ibi Bardas quoque patri-
cius missus cum equitum delecta manu ad hostium iter terra interci-
piendum, in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandum aliaque
necessaria ad Bithyniae partes missam, incidit, ingentique eam strage
fudit et internecione delevit. sed et Ioannes magister Crocoas ac legio-
num domesticus cum Asiatico omni exercitu praesto fuit, multosque
Russorum a reliquo agmine alios alio divulsos offendens sustulit, ita
sane ut eius aggressionis metu in suis se navibus adunata classe conti-
nerent, nec usquam excurrere auderent. (51) hi porro ingentia maxi-
maque mala perpetraverunt, cum necdum illos Romanae copiae iunxis-
sent. nam Stenum omne, quod vocant, igne vastarant. ex illis quos
captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios terrae configebant,
alios velut ad metam erectos iaculorum imbre impetebant. quotquot

ξενον· ὅσους δὲ τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου συνελάμβανον, ὅπισθεν τὰς
 χεῖρας δεσμοῦντες ἤλους σιδηροῦς κατὰ μέσης τῆς κεφαλῆς αὐτῶν
 κατεπήγνυον· πολλοὺς τε ἁγίους νιοὺς τῷ πυρὶ παραδεδώκασι.
 χειμῶνος δὲ ἤδη ἐνισταμένον, καὶ τροφῆς ἀποροῦντες, τό τε
 ἐπελθὼν στράτευμα δεδιότες τὰς τε ναυμαχοῦντας τριήρεις, ἐβου- 5
 λεύσαντο τὰ οἰκεία καταλαβεῖν. καὶ δὴ λαθεῖν τὸν στόλον σπου-
 D δάζοντες, Σεπτεμβρίῳ μηνί, ἐ' Ἰνδικτιῶνος ἀντιπλεῦσαι ὠρη-
 κῶτες ἐπὶ τὰ Θρακῶα μέρη παρὰ Θεοφάνους πατρικίου ὑπηγη-
 θησαν· οὐ γὰρ ἔλαθον τὴν αὐτοῦ ἐργηγορωτάτην καὶ γενναίαν
 ψυχὴν. εὐθὺς οὖν δευτέρῃ ναυμαχίᾳ συνάπτεται, καὶ πλείστα 10
 πλοῖα ἐπόντωσεν καὶ πολλοὺς τούτων ἀπέκτεινεν ὁ εἰρημένος ἀνήρ.
 ὀλίγοι δὲ μετὰ τῶν πλοίων περισωθέντες καὶ ἐν τῇ τῆς Κοίλης
 περιπεσόντες ἀκτῇ νυκτὸς ἐπελθούσης ἔφυγον. Θεοφάνης δὲ ὁ
 πατρικίος μετὰ νίκης λαμπρᾶς καὶ τῶν μεγίστων ὑπέστρεψεν τρο-
 παίων, καὶ ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπέδεχθη καὶ παρακοιμῶ- 15
 μενος ἐτιμήθη.

P 590

52. Ἐπεὶ δὲ ὁ ῥηθὴς Ἰωάννης μάγιστρος ὁ Κροκόας ἄρι-
 στός τις ἐγένετο τὰ πολεμικά, πολλὰ τε καὶ μεγάλα ἀνέστησε τρο-
 παια, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπλάτυνεν ὄρια, πλείστας τε πόλεις ἐπόρ-
 θησεν τῶν Ἀγαρηνῶν· διὰ δὲ τὸ περιφανὲς τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρε- 20
 τῆς ἠβουλήθη ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς τὸν ἑαυτοῦ ἕγγονον Ῥω-

vero sacerdotalis ac clericalis militiae deprehendebant, iis retro vinctis
 manibus per medium caput clavos ferreos adigebant. multas sacrarum
 aedium subiecta flamma combusserunt. ingruente vero iam hieme, et
 cum eos necessarius commeatus deficeret, dum terra exercitus in se im-
 petum ac navale praelium timent, domum reverti constituerunt. ac sane
 classem latere dum student, mense Septembre, indictione quinta decima,
 ad Thraciae portus transfretare aggressi, quem dicebam, Theophanem
 patricium obviam habuere. neque enim viri solertissimum ac pervigilem
 animum unaque fortissimum fefellerunt. mox igitur navalis denuo pugna
 committitur; plurimaeque hostium submersae naves, multi occisi, eius
 Marte, quem dicebam, viri. pauci cum navibus cladi subducti inque
 Coeles asperum littus evecti ingruente nocte fuga evaserunt. Theo-
 phanes vero patricius cum insigni victoria maximisque tropaeis re-
 versus honorifice ac magnifice suscipitur, ac accubitoris dignitate or-
 natur.

52. Quia vero dictus Ioannes magister Crocoas praestantissima
 virtute bello fulserat, multaque ac magna erexerat tropaea, atque Ro-
 mani imperii fines late protulerat, plurimasque Agarenorum urbes ever-
 terat, quodque viri illustrissima virtus esset, cogitaverat Romanus im-

μιανόν, τὸν ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὴν τούτου
 θυγατέρα ἀναλαβεῖν. φθόνου δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης ἔνεκεν ὑπο-
 θέσεως παρὰ τῶν λοιπῶν βασιλέων κινηθέντος ἐκπίπτει τῆς ἀρχῆς,
 δομέστικος δὲ ἀντικαθίσταται ὁ πατρίκιος Πανθήριος, συγγενῆς
 5 ὧν τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ.

53. Ἰνδικτιῶνος α', Ἀπριλλίῳ μηνί, ἐπῆλθον πάλιν οἱ Β
 Τοῦρκοι μετὰ πλείστης δυνάμεως. ὁ δὲ πατρίκιος Θεοφάνης ὁ
 παρακοιμώμενος ἐξελθὼν σπονδὰς εἰρηρικὰς ἐποίησε μετ' αὐτῶν,
 ὁμήρους τῶν ἐμφανῶν ἀναλαβόμενος· ἐξ οὗ καὶ συνέβη ἐπὶ χρό-
 0 νοις ε' τὴν εἰρήνην διαφυλαχθῆναι.

54. Δευτέρως δὲ Ἰνδικτιῶνος ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Πασχά-
 λιον πρωτοσπαθάριον καὶ στρατηγὸν Λογγιβαρδίας πρὸς τὸν ῥῆγα
 Φραγγίας Οὔγοννα ἐξαπέστειλε, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα ἐπιζητῶν
 εἰς νύμφην Ῥωμανῷ τῷ υἱῷ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου·
 ὅ ἦν καὶ ἀναλαβὼν ὁ εἰρημένος Πασχάλιος μετὰ πλούτου πολλοῦ ἐν C
 τῇ πόλει ἀνήγαγεν. γέγονε δὲ ὁ γάμος Σεπτεμβρίῳ μηνί Ἰνδικτιῶ-
 νος γ'. ζῆσασα ἔτη ε' ἐτελεύτησεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀτοκρα-
 τούρας Κωνσταντίνου τοῦ αὐτῆς πενθεροῦ.

55. Ἀνέμου δὲ βιαίου σφόδρα καταπνεύσαντος Δεκεμ-

13 Οὔωνα p. 267 d

perator ut eius filium Romano nepotì ex Constantino filio uxorem ascisceret. conflata vero hinc viro reliquorum Augustorum invidia, officio movetur. huius porro loco domesticus constituitur Pantherius patricius, Romani imperatoris propinquus.

53. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci cum ingentibus copiis Romanae dicionis fines invaserunt. egressus vero Theophanes patricius accubitor pacis cum eis foedus percussit, acceptis obsidibus ex illustrioribus. hincque adeo contigit in annos quinque pacem indutiasque servari.

54. Secunda porro indictione Romanus imperator Paschaliūm protospatharium ac Longobardiae ducem ad Hugonem misit Franciaē regem, eius filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens; quam et assumens, quem dixi, Paschalius cum multa supellectile atque opibus in urbem induxit. celebratae nuptiae mense Septembri, indictione tertia. vixit cum viro annos quinque; tumque vivis exempta est, cum Constantinus illius socer ipse summus imperator esset unusque rerum potiretur.

55. Mense autem Decembri, valido concitato vento atque turbine,

βρίω μηνί, οἱ λεγόμενοι ἐν τῷ ἱππικῷ δῆμοι κατέπεσον, οἱ ἀπεναντίας τοῦ βασιλικοῦ θρόνου ἐτύγχανον, καὶ συνέτριψαν τὰ τε ὑποκάτωθεν αὐτῶν βάρη καὶ τὰ στηθία λεγόμενα. χρόνον δὲ περικυκλεύσαντος τῷ αὐτῷ μηνί τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῦ παλατίου κατήγαγον.

D

56. Τῆς δὲ πόλεως Ἐδέσης, ἐν ἣ τὸ τοῦ Χριστοῦ τίμιον ἔκμαγεῖον ἀπέκειτο, παρὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιορκουμένης στρατεύματος καὶ εἰς ἀνάγκην μεγίστην περισταμένης, ἀπέστειλαν οἱ ταύτης οἰκήτορες πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν διαπρεσβεύομενοι τὴν πολιορκίαν λυθῆναι, τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον ἔκμαγεῖον παρέχειν ἐπαγγειλάμενοι. ὑπὲρ τῆς τοιαύτης δὲ χάριτος δεσμίους ἤτήσαντο τῶν ἐμφανῶν ἀπολαβεῖν, χρυσόβουλλά τε λαβεῖν ὥστε τὴν τούτων χώραν μηκέτι παρὰ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ληΐζεσθαι. ὃ

P 591 δὴ καὶ γέγονεν. τοῦ δὲ ἁγίου ἔκμαγεῖον ἀποσταλέντος καὶ ἤδη τῇ Κωνσταντινουπόλει πλησιάσαντος, Θεοφάνης ὁ πατριῆς καὶ πα- 15
ρακοιμώμενος ἐν τῷ ποταμῷ Σαγγάρῳ ἐξεληθὼν ὑπήντησεν αὐτῷ μετὰ φωταγωγίας καὶ τῆς δεούσης τιμῆς καὶ ὑμνωδίας. καὶ τῇ εἰ τοῦ Ἀγούστου μηνὸς σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει εἰσῆλθον, τοῦ βασιλέως ἐν Βλαχέρναις ὄντος κακεῖ αὐτὸ προσκνήσαντος. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξῆλθον ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ οἱ τε τοῦ βασιλέως δύο υἱοὶ 20
Στέφανός τε καὶ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος

qui in foro ex adverso regii solii erecti sunt, sic dicti, demi corruerunt, subiectosque gradus et marmora et intercolumnia contriverunt. anni autem vertente circulo, eodem ipso mense, Romanum imperatorem eius filii aula deiecerunt.

56. Edessena autem civitate, in qua venerandi Christi effigies lintheo expressa erat, a Romano exercitu obsessa et ad extremas angustias redacta, miserunt oppidani ad Romanum imperatorem oratores rogantes solvi obsidionem, eius muneris gratiae sacram Christi sic expressam effigiem se daturus polliciti; huiusque ipsius muneris vicem ex suis vinctos illustriores recipere petebant, bullaque aurea eam eis praestari fidem ut non amplius Romanae copiae Edessenam regionem devastarent. quod et factum est. missa itaque sacra effigie ac sudario, iamque haud procul Byzantio, Theophanes patricius et accubitor ad Sagarim fluvium egressus cum cereorum splendido apparatu congruoque cultu et canticis illi obviam processit; mensisque Augusti quinta decima cum illo in urbem intravit, imperatore in Blachernis constituto, ubi et effigiem devote adoravit. postridie vero ad auream portam exierunt tum imperatoris duo filii, Stephanus et Constantinus, tum illius gener Constantinus

σὺν τῷ πατριάρχῃ Θεοφυλάκτῳ· καὶ μετὰ τῆς δεούσης τοῦτο ἀνα-
λαβόντες τιμῆς, τῆς συγκλήτου πίσσης προπορευομένης καὶ φωτα-
γωγίας μεγίστης προαγούσης, μέχρι τοῦ ἁγίου ναοῦ τῆς ἁγίας τοῦ B
Θεοῦ σοφίας πεζῆ διεκόμισαν, καὶ προσκνηθὲν ἐκείσε ἐν τῷ πα-
5 λατίῳ ἀνήγαγον.

57. Ἐν ταύταις δὴ ταῖς ἡμέραις Ἀρμενίων τι τέρας τῆ
πόλει ἐπεδήμησεν, παῖδες συμφυεῖς ἄρρηνες ἐκ μιᾶς προελθόντες
γαστρὸς, σῶσι μὲν καὶ ἄρτιοι πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος, ἀπὸ
δὲ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς καὶ μέχρι τῶν ὑπογαστρῶν συμπε-
10 φυκότες καὶ ἀλλήλοις ὑπάρχοντες ἀντιπρόσωποι. οἳ ἐπὶ πλείστον
τῆ πόλει ἐνδιατρίψαντες, καὶ ὑπὸ πάντων ὡς ἔξαισίον τι τέρας
ὀρώμενοι, τῆς πόλεως ὡς πονηρὸς τις οἰωνὸς ἐξηλάθησαν. ἐπὶ C
δὲ τῆς μονοκρατορίας Κωνσταντίνου πάλιν εἰσῆλθουσαν· ἐπεὶ δὲ ὁ
ἕτερος αὐτῶν ἐτεθνήκει, ἰατροὶ τινες ἔμπειροὶ τὸ συγκεκολλημένον
5 μέρος διέτεμον εὐφυῶς, ἐλπίδι τοῦ τὸν ἕτερον ζήσεσθαι, ὃς τρεῖς
ἡμέρας ἐπιβουὸς ἐτελεύτησεν.

58. Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ὁ βασιλεύς, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐν
πῦσιν μοναχοῖς πίστιν ἐκέκτητο ἄμετρον, διαφερόντως δὲ ἐτίμα
καὶ ὑπερεσέβειτο Σέργιον τὸν ἐν μονασταῖς διαλάμποντα, ὃς ἀδελ-
0 φὸς μὲν τοῦ μεγίστου ὑπῆρχε Κοσμᾶ, ἀνεπιὸς δὲ τοῦ πατριάρ-

cum Theophylacto patriarcha; debitoque honore susceptum sacrum pi-
gnus, universo senatu praeunte maximaque cereorum atque lampadum
silva praelucente, adusque sanctae dei sapientiae templum pedibus de-
tulere, atque illic adoratione mysticoque cultu acceptum in palatium in-
tulere.

57. His vero diebus monstrum quoddam ac portentum Armeniacum
in urbem invectum est, pueri scilicet duo cohaerentes, uno utero effusi,
aliis membris omnibus corporis integri, a ventriculi tamen ore et intra
pubem inter se concreti, atque vultibus obversis. hi diu in urbe ver-
sati; ac cum omnes ceu immane quoddam portentum oculis usurparent,
Romanus imperator velut malum quoddam omen ea expulit. cum autem
solus iam Constantinus rerum potiretur, iterum ingressi sunt. uno au-
tem ex eis mortuo, periti quidam medici cohaerentem emortuam par-
tem subtili arte putavere, fore sperantes ut illo remedio alter incolumis
servaretur; qui tamen ipse triduo superstes obiit.

58. Romanus porro imperator, uti a nobis in superioribus dictum
est, cum erga monachos omnes fidem plurimam haberet cultumque iis
adhiberet, prae reliquis tamen eximieque Sergium virum monastica in-
stitutione praeclarum observabat. erat hic magistri Cosmae frater,

- D** χον Φωτίου· ὄν πλέον τῆς σαρκικῆς εὐσυγγενείας ἢ κατὰ ψυχὴν ἐτίμα εὐγένεια. ἀρετῆς γὰρ εἰς ἄκρον καὶ γνώσεως ἤλασεν, ὡς δυσχερὲς εἶναι διακρίνειν ποτέρῳ μᾶλλον ἐπλεονέκτει· οὕτως εἰς ἄκρον ἐκατέραν ἐξήσκησεν. ἐπήνθει τε αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα καὶ τὸ χάριεν τοῦ ἡθους καὶ τὸ 5 μέτριον τοῦ φρονήματος. οὐ γὰρ ἀνέσπα τὰς ὀφρῦς ὡς οἱ νῦν σοφοί, οὐδὲ ἀλαζῶν τις ἐδόκει καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τὸν λόγον μὲν εἶχε γλυκύτερον μέλιτος ἀποσιύζοντα, τὸ ἡθος δὲ πάγιον καὶ
- P 592** σταθερόν, ταπεινὸν δὲ τὸ φρόνημα. τοῦτον δὴ τὸν αἰοίδιμον ἀδιαλείπτως μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν ὁ βασιλεὺς, κανόνα ὄντως καὶ 10 σταθμὴν τὸν αὐτοῦ βίον ἀεὶ ῥυθμίζοντα. ὅς πολλὰ παρήνει τῷ βασιλεῖ τῶν παιδῶν ἐπιμελεῖσθαι καὶ μὴ ἀπαιδεύτους εἶναι εἰς πονηρίαν ἐκκλίνοντας, μὴ ποτε αὐτὸς πάθοι τὸ τοῦ Ἡλί, τιμωρίαν ἐκ τῆς τῶν παιδῶν παρανομίας ἐκτίσας. (59) ἐπειδὴ δὲ τοῦ παλατίου τοῦτον οἱ παῖδες κατήγαγον καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξώ- 15 ρισαν, πάλιν τοῦτον εἶχε τῶν συμφορῶν παραμύθιον καὶ τῶν θλίψεων ἀκεσώδυνον φάρμακον. ᾧ συνῆν τότε καὶ Πολύευκτος
- B** μοναχὸς εὐλαβεστάτος, καὶ αὐτὸς τὰ εἰκότα παραμυθούμενος· ὅς τοῦ πατριάρχου Θεοφυλάκτου τελευτήσαντος πατριάρχης ἐπὶ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου προχειρίζεται Κωνσταντινου- 20 πόλεως.

1 συγγενείας p. 269 b

Photii patriarchae nepos, animi ingenuitate quam carnali cognatione nobilior. ad summam enim virtutem scientiamque evaserat, ut nec utra praestaret discerni facile posset: sic nimirum accurate omnique perfectione utramque excoluerat. florebat in eo inter alia discretionis donum morumque gratia, animi sensus modestia. neque enim supercilia attrahabat, uti nostrates sapientes in more positum habent, neque vero arrogantem ac superbum praeferebat, sed sermo illi melle dulcior ex ore stillabat. firma indoles ac constans; sensus animi modestus ac humilis. hunc itaque virum inclytum imperator una secum continuo habebat, ad cuius normam atque regulam vitae suae rationes componeret. monebat ille serioque hortabatur ut liberorum curam ageret, nec indisciplinatos ad nequitiam declinare sineret, ne idem atque Heli accideret, ac liberorum piacula ipse lueret; quod et ita accidit. (59) quod vero aula deiectum liberi in Protē insulam relegaverant, hunc rursus calamitatum solatium ac aerumnarum angustiarumque lene levamen habebat. aderat etiam pariter Polyuctus reverendissimus monachus, qui ipse perinde ac quem dicebam, Sergius, adversi casus molestiam convenienter apteque leniebat. hic postea Theophylacto humanis exempto a Constantino imperatore patriarcha provectus est.

60. Ἐπεὶ δὲ πολλοῖς τρόποις βούλεται ὁ Θεὸς σώζειν τὸν ἄνθρωπον, συνεχώρησε καὶ τὸν βασιλεῦα Ῥωμανὸν ἀδοκίτῳ περιπεσεῖν συμφορᾷ, ἵνα δι' αὐτῆς σωφρονισθεὶς καὶ τῶν οἰκείων ἐν συναισθήσει παρπτωμάτων γενόμενος σωτηρίας ἀξιοθῆ. συνε-
 5 χώρησε γὰρ ἐπαναστῆναι αὐτῷ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Στέφανον, ὥσπερ ποτὲ Ἀβεσαλὼν ἐπανάστη τῷ οἰκείῳ πατρὶ τῷ Δαβίδ. συμβού-
 10 τοῦτον τοῦ παλατίου κακῶς κατήγαγε καὶ ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ ἐξο-
 ρίσας ἔκειρε μοναχόν. (1) ὑπελείφθη οὖν αὐτοκράτωρ Κων-
 σταντῖνος ὁ τούτου γαμβρός· ὃς παραντίκα Βάρδαν τὸν τοῦ
 Φωκᾶ τῆ τοῦ μαγίστρου ἄξια τιμήσας, χρόνῳ πολλῷ τὴν ἐν πολέ-
 15 ρίζεται, εἶτα Βασίλειον, ᾧ ἐπὶ κλην Πετεινάκης, πατρίκιον καὶ
 μέγαν ἑταιρειάρχην. τῷ δὲ τοῦ γένους τῶν Ἀργυρῶν Μαρριανῷ
 τὰ μοναχικὰ ἀποδύσας πατρίκιον καὶ κόμητα τοῦ στάβλου πεποίη-
 κεν, ὡσαύτως καὶ Μανουὴλ τὸν λεγόμενον Κορτίκην πατρίκιον
 καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλης· οὓς τινες τρεῖς οὐ μετὰ πολὺν χρό-
 20 νον ἢ τοῦ Θεοῦ δικαία κρίσις, ὡς εἰς χριστὸν κυρίῳ παροινήσαν- P 593
 τας καὶ χεῖρας ἀδίκως ἐπιβαλόντας, τῆς βασιλείας ὀρεγομένους,
 μετήλθεν· ἐπὶ καθοσιώσει γὰρ καταληφθέντες ἐκάτερος αὐτῶν

60. Quandoquidem autem deus multis modis salutem homini prae-
 stare constituit, Romanum imperatorem citra omnem expectationem in
 calamitatem incidere permisit, ut is illa castigatus ac de superioris vitae
 delictis admonitus salutem consequeretur. permisit namque Stephanum
 filium in eum insurgere, uti olim Absalom in Davidem patrem suum.
 Mariani itaque exmonachi Argyri, Basiliique protospatharii Petinacis,
 necnon Manuelis Curticis consiliis abusus, consciis etiam reliquis impe-
 ratoribus, patrem aula perperam deturbavit, inque Prote insula relega-
 tum monachi ritu detondit. (1) Constantinus itaque Romani gener im-
 perator relictus est. is confestim Bardam Phocae filium magistri digni-
 tate auctum, quippe longi temporis experientia bellicis facinoribus clara
 saepius laude functum atque probatum, legionum domesticum praefecit.
 tum Basilium, cui cognomen Petinaces, patricium creat ac magnum he-
 taeriarcham. Marianum Argyrorum stirpe satum, detracto monachi ha-
 bitu patricii decoratum infulis, comitem stabuli facit. similiter quoque
 Manuelem dictum Curticem patricium et excubiarum drungarium; quos
 tres viros, brevi interiecto tempore, iusta dei ultio insecuta est, quod
 in Christum domini debacchati essent ac inique in eum manus iniecis-
 sent, cum scilicet imperandi libido eos incessisset. maiestatis enim rei

οικτίστῳ θανάτῳ τὸ ζῆν ἀπέρρηξαν. τὰ δὲ περὶ αὐτῶν πλατύ-
 τερά τε καὶ ἐπιξέργαστικώτερα ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐξηγήσει ἐκδή-
 σομαι.

2. Μετὰ δὲ μ' ἡμέρας, τῇ κζ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός,
 ὑποπεύσας Κωνσταντῖνος τὸν τότε βασιλεῖα Στέφανον καὶ Κων- 5
 σταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μή ποτε κατ' αὐτοῦ τὰ ὅμοια πρά-
 ξονται, καὶ λογισάμενος, ὅπερ ἦν εἰκός, ὅτι εἰ τοῦ ἰδίου πατρὸς
 Β οὐκ ἐφείσαντο, πῶς αὐτοῦ φείσονται; ἐστιάσας αὐτούς, ἤδη ἐν
 τῇ τραπέζῃ καθιζομένους, ἔτι τῆς βρώσεως οὔσης ἐν τῷ στόματι
 αὐτῶν, ἀνήρπασαν τούτους οἱ τε λεγόμενοι Τορνίκιοι καὶ ὁ πατρί- 10
 κιος Μαρριανὸς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς τοῦτο ἠτοιμασμένοι, καὶ τοῦ
 παλατίου καταγαγόντες καὶ ἐν ταῖς πλησιαζούσαις νήσοις αὐτοῦς
 περιορίσαντες κληρικοὺς ἀπέκειραν.

3. Μετ' ὀλίγον οὖν αἰτησάμενοι τὸν ἴδιον πατέρα θεάσα-
 σθαι ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ παρεγένοντο, καὶ τοῦτον ἐν τῷ μοναχικῷ 15
 σχήματι θεασάμενοι πένθι κατεσχέθησαν ἀφορήτῳ. οἷς ἐπιδα-
 C κρύσας ὁ πατὴρ ἔφη "υἱὸς ἐγέννησα καὶ ἔψωσα, αὐτοὶ δὲ με
 ἠθέτησαν." εἶθ' οὕτως ἐξωρίσθησαν, ὁ μὲν Στέφανος εἰς Προι-
 κόνησον, ἀπὸ δὲ Προικονήσον εἰς Ῥόδον, ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Μι-
 τυλήνην, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος εἰς Τένεδον, ἐκεῖθεν εἰς Σαμοθρά- 20
 κην, ἐν ἧ καὶ ἀνταρσίαν μελετήσας παρὰ τῶν αὐτὸν φυλασσόν-

peracti miserando prorsus exitu horum quilibet vitam finire. ceterum
 quae ad illos spectant fusius operosiusque exsequar, ubi ex professo
 rem sum narraturus.

2. Post dies quadraginta, Ianuarii mensis die septimo supra vige-
 simum, suspectos habens Constantinus Stephanum imperatorem eiusque
 fratrem Constantinum, ne quando in se quoque paria attentarent; ac
 secum reputans, quod et par erat, eos qui nec patri pepercissent haud
 sibi parcituros, convivio acceptos iamque mensae accumbentes, cum ad-
 huc in ore cibus esset, per Tornicios, quos vocant, et Marianum patri-
 cium ac reliquos in rem paratos arripit, aulaque deiectos in vicinis urbi
 insulis clericorum ritu detondit.

3. Haud ita post, invisendi patris impetrata venia, in insulam
 Protelem venire; quo conspecto monachi habitu, intolerabili luctu cor-
 reпти sunt. quibus pater collacrimatus ait "filios genui et exaltavi,
 ipsi vero spreverunt me." sic deinde relegati sunt, Stephanus quidem
 in Proeconesum; a Proeconeso Rhodum transtulerunt, inde Mitylenem.
 Constantinum vero Tenedum, indeque Samothraciam; ubi et rebellionem

των ἐσφάγη. Μιχαὴλ δὲ τὸν τοῦ Χριστοφόρου υἱὸν τὰ βασιλικὰ πέδιλα ἀφελόμενος κληρικὸν πεποίηκεν.

4. Ὅντος δὲ τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐν τῇ νήσῳ, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος καὶ Θεοφάνης ὁ πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος βουλὴν ἐβουλευσαντο ὥστε πάλιν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦτον D ἀγαγεῖν· ἦν καὶ αὐτῷ ἀνακοινωνησάμενος καὶ παραπίσαντες τοῦτον, ἐκαιροσκοποῦν πότε πέρις τῇ τοιαύτῃ βουλῇ ἐπιθῶσιν. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βουλῆς ἐφωράθη καὶ κατεμηνύθη Κωνσταντίνῳ βασιλεῖ, τοὺς συνεργοὺς ταύτης ἡμύνετο· τὸν μὲν γὰρ πατρίκιον Θεοφά-
10 νην ἐξώρισεν, τὸν δὲ πρωτοσπαθάριον καὶ πιγκέρην Γεώργιον καὶ Θωμᾶν πριμικήριον δείρας καὶ κουρεύσας καὶ μέσον τῆς πόλεως θριαμβεύσας οὕτως ὑπερορίᾳ παρέπεμψε.

5. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνί, ἰνδικτιῶνος ε', ἐπιβουλὴν τινας κατὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου ἐμελέτησαν, βουλόμενοι τὸν
15 βασιλεῦ Στέφανον ἐν τῷ παλατίῳ ἐκ τῆς νήσου ἀγαγεῖν. ταύτης P 594 οὖν μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλῆς Κωνσταντίνῳ διὰ Μιχαὴλ τοῦ Διαβολίνου λεγομένου, τοὺς ἐπιβούλους κρατήσας ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν τὰς ῥίνας καὶ τὰ ὄτα ἀπέτεμεν, τοὺς δὲ δαρμῶ ἄφορήτῳ ὑπέβαλε, καὶ ὄνοις ἐπικαθίσας διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐθριαμβεύσει
20 καὶ ἐξορίᾳ παρέπεμψε.

molitus a custodibus necatus est. Michaellem Christophori imperatoris filium detractis imperialibus calceis clericum fecit.

4. Imperatore Romano in insula exsule, Theophylactus patriarcha et Theophanes patricius ac accubitor consilium inierunt, ut Romanum in aulam reducerent. eoque cum ipso communicato consilio ac in sententiam pertracto, opportunum tempus captabant quo molitioni finem imponerent. deprehensa autem coniuratione, delatisque Constantino imperatori, qui eius auctores ac conscii forent, in eos animadvertit. ac Theophanem quidem patricium exsilio relegavit; Georgium vero protospatharium ac pincernam, nec non Thomam primicerium verberibus subactos detonsosque ac per mediam urbem pompa traductos, ita in exsiliu[m] misit.

5. Mense Decembri, indictione sexta, quidam insidias moliti sunt adversus Constantinum imperatorem, hoc consilio ut Stephanum imperatorem ex insula, ubi agebat, in palatium reducerent. delata Constantino coniuratione per Michaellem, quem Diabolinum vocant, captis imperator qui coniurati essent, aliis nares auresque praescidit, alios intolerando verberum cruciatu exanimatos, asinisque impositos ac per mediam urbem ignominiose traductos exsilio relegavit.

6. Πέντεκαιδέκατη Ἰουλίῳ μηνί, ἰνδικτιῶνος ς', Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Πρώτῃ νήσῳ τελευτᾷ· καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει διακομισθὲν ἐν τῇ αὐτοῦ ἀπετέθη μονῆ.

6. Quinta decima Iulii mensis, indictione sexta, moritur Romanus imperator, in insula quam Protem vocant. eius cadaver in urbem relatum, in illius depositum monasterio est.

INDEX GRAMMATICUS.

- ἄγγελουειδής 203, 21.
 ἀγκυλοκοπεῖν 369, 8. 863, 21.
 ἄγονρος 821, 2.
 ἀγροδιατεῖν 472, 8.
 ἀγυρτεύειν 421, 14.
 ἀδελφοποιήσις 820, 10.
 ἀδελφοποιητός 656, 12.
 ἀδελφότης πνευματική 228, 6.
 317, 10.
 ἀδνούμιον 398, 18. 891, 9.
 ἀετὸς ἰμάτιόν τι 19, 4.
 αἰρῆσαι 25, 12. αἰρῆσασθαι 78, 11.
 ἀναιρῆσασθαι 33, 11. ἀφαιρῆ-
 σαι 9, 19.
 αἰωνίζουσα μνήμη 449, 8.
 ἀκλύστως 301, 22.
 ἀκούβιτοι ἰθ' 449, 17. 467, 9.
 816, 14.
 ἀκροπύργιον 331, 15.
 ἀλέχημα 95, 6. 339, 6.
 ἀληθινοπίπεροι κίονες 141, 2.
 ἀλλάξει τινά 656, 12. 820, 9.
 τὰ ἄλογα 430, 9. 825, 23.
 ἀλογωθέντες 4, 10.
 ἀμάλια 318, 16.
 ἀμεραμνονῆς 74, 4. 96, 8. 97, 20.
 112, 9. 113, 3. 120, 3. 124, 12.
 125, 16. 166, 8. 186, 10. ἀμερ-
 μουμνῆς 214, 9. 302, 2. 633, 13. 20.
 ἀμερομνῆς 797, 2. 8. 15. 798,
 1. 20. 805, 2. 6. 806, 2.
 τοὺς ἀμηνάδας 477, 16.
 ἀμηνεύειν 299, 15.
 ἀμφὶ τοὺς ἑκατόν 339, 20.
 ἀμφιμήκης 580, 1.
 ἀμφίμικτος 496, 5.
 ἀνά τῆς ἐστιώσεως 418, 12. ἀνά
 δύο μιλιαρῆσιον 54, 5. 81, 10.
 105, 13. 433, 2. 4. 430, 20. ἀνά
 πάσαις ταῖς χώραις 242, 2.
 ἀνάδοχος 865 not.
- ἀναθυμιάσαι μῖσος 69, 1.
 ἀναιρέσιμος χρόνος 610, 13.
 ἀναλόγως τῆς ἀρετῆς 283, 23.
 318, 20.
 ἀναροπιῖσαι τὴν μάχαιραν 536, 16.
 τὰς πύλας 537, 9. 558, 11.
 ἀνάσκαφος 482, 8.
 ἀναστηλοῦν ἐν πίναξιν 103, 9. 21.
 ἀνάστημα γενναῖον ἔχοντα 6, 20.
 ἀνάστημα ψυχῆς 115, 7.
 ἀναφοραὶ 822, 4. 10.
 ἀναχρίεσθαι 635, 8.
 ἀνεξίσωτος 348, 3.
 ἀνέποτος 348, 3.
 ὁ ἀνὴρ i. q. οἱ στρατιῶται 60, 22.
 ἀνθρωποί τιнос 71, 22. 374, 17.
 375, 11. 398, 16. 399, 3. 430, 10.
 469, 14. 480, 8. βασιλικὸς ἀν-
 θρωπος 291, 20.
 ἀνθυπονοστήσαι 296, 8. 319, 7.
 ἀνθ' ὧν ἔνεκεν 139, 9.
 ἀνεξαγόρευτος 770, 7.
 ἀνιεραρχία 663, 9.
 ἀνιστορῆσαι εἰκόνα 322, 12. 332, 19.
 ἀνταποκρίνας 190, 18.
 ἀντιστρέψαι i. q. ἀποδοῦναι 255, 23.
 256, 2.
 ἀνυποταξία 454, 4.
 ἀνυστέρητος 322, 22.
 ἀπαθείας λόγος 631, 3. 632, 16.
 ἀπακριβάζεσθαι 435, 4.
 ἀπαναστεύειν 290, 18. 626, 8.
 ἀπειρότης 727, 12.
 ἀπ' ἐκείσε 471, 18. ἀπ' ἐντεῦθεν
 293, 7. ἀπὸ προῦθεν 519, 17.
 ἀπὸ μήκοθεν 524, 7.
 ἀπελάτης 685, 5.
 ἀπλιεύειν 476, 21. 830, 1.
 ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου 615, 13.
 ἄποιες 367, 6.
 ἀποκαβαλλικεύσαι 613, 13.

ἀποκομιστής 648, 12.
 ἀποκοπή 804, 10.
 ἀποκοψαί περι τοῦ ἵππου 804, 6.
 ἀπόκρισις i. q. ἀγγελία 199, 2.
 206, 3. 660, 4.
 ἀπολύσαι βέλη 612, 11. 613, 22.
 ἀπονήρωσ 350, 5.
 ἀπορραπίσαι τὸν ὄνειδον 169, 3.
 cf. 448, 2. ἀπορραπίζεται 606, 5.
 ἀπορρέειν i. q. ἀφίστασθαι 9, 9.
 13, 13.
 ἀπορριπίζεσθαι τὴν πατρώαν αἵρε-
 σιν 90, 11.
 ἀποσταλάξει τὴν ψυχὴν 177, 17.
 ἀποστρέψαι i. q. ἀποδοῦναι 804, 14.
 ἀποσυνοψίζεω 698, 3. 708, 22. 847, 4.
 ἀποσυνοψισθῆναι 708, 11.
 ἀποσχηματίσας μονάστριαν ἔλαβε
 γυναικα 668, 19.
 ἀποσχισταί 731, 20.
 ἀποτεμώμενος ἑαυτὸν τῶν ἄλλων
 564, 3. τοὺς πλείονας 560, 5.]
 ἀπρόσκοπτος 707, 2.
 ἀργυροδόρατος 407, 13.
 ἀριστεύειν i. q. ἀριστᾶν 363, 16.
 ἀριστητήριον 145, 10. 451, 1.
 ἄρκαλι 418, 2.
 ἀρμενιαιτικά 610, 3.
 οἱ ἀρνηταί τοῦ Χριστοῦ 289, 20.
 427, 3. 11. 429, 6. 443, 3. 453,
 13. 15. 455, 14. 461, 13. 472, 4.
 475, 4. 478, 16. 480, 11.
 ἀρτίως i. q. νῦν 691, 2.
 ἀρχόντισσα 147, 16.
 ὁ ἀρχων τῶν ἀρχόντων 127, 2.
 387, 8.
 ἄς 751, 16.
 ἀσβεστότυρος 199, 19.
 ἀσβετότεκνος 204, 8.
 ἀσηκηρετιᾶ 34, 23. 170, 8. 822, 4.
 ἀστάθερος 768, 20.
 ἀτζυπάδες 438, 15. 439, 1. 6.
 Ἀγούστικος 146, 15. 173, 12.
 257, 7.
 ἀνλισθῆναι 61, 4.
 αὐτοκέφαλοι 84, 4.
 αὐτομολεῖν ultro venire 8, 2. 180, 17.
 552, 2.
 τῇ ἀφανεῖα πάντα παρέδωκεν
 137, 10. 147, 21.
 ἀφέσιμον 440, 12.
 ἀφιλοθεία 770, 12. 792, 11.
 βαρδούκιον 232, 2. 6.
 βασιλεοπάτωρ 357, 5. 394, 23.
 βασιλεῦσαι i. q. βασιλέα ἀνειπεῖν
 208, 22.
 βασιλοκλωίμος 123, 4.

βασιλικός 320, 11.
 βίσαλον 123, 11.
 βούλλα 652, 23.
 βουλλῶσαι 440, 1.
 βουνευρήσας 641, 10. 807, 6.
 τὸ βρουμάλιον 456, 21.
 γαλέα 196, 18. 299, 19. 475, 23.
 477, 7.
 ὁ γενικός 346, 20. 678, 18. τὸ γε-
 νικόν 260, 15. 346, 11.
 γίνεσθαι] Νικηφόρος ὁ τροπαιον
 ἐν Βουλγαρίᾳ γενόμενος 6, 13.
 μαχίρας ἐγίνοντο τροπαιον
 131, 6. αὐτὸς πτώμα γίνεται
 183, 6. τῆς παροιμίας παίγιον
 γεγονώς 209, 15. ἀπιστίας σύνο-
 δος γεγονώς 43, 2. οἶμαι τῆς
 γενεᾶς ἡμῶν τὴν κατάλευσιν τοῦ-
 τον γενήσεσθαι 232, 3. προσέ-
 δραμεν ἀρχὴ γεγονώς καταλύ-
 σεις τῆς τοιαύτης ἀποστασίας
 395, 21. τοῦτο γέγονε κατὰ τοῦ
 Ἰμορίου καταδρομῆ 129, 11.
 παραινέσεις γενόμενος 813, 9. ἦν
 αὐτὸς ἑαυτοῦ πόλεμος 70, 8. τῶν
 λεγομένων ἢ ἀνθρωπος ἔλεγχος
 158, 15. τὴν ἀνθρωπον ἔλεγχον
 κατέστησεν 94, 11. σύνθημα ὁ
 Συμβάτιος εὐτρέπιστο 205, 17.
 γλῶσσαν κρατῆσαι 476, 1.
 γονικὴ διάθεσις 396, 10.
 γονάρια 420, 16. 744, 20. cf.
 κουνάρια.
 γράδωσις 139, 21.
 γυναικοπαῖδα πολλά 615, 11.
 τὰ δέη 16, 16.
 δέλτοι αἱ στρατιωτικά 122, 12.
 τῶν δεξιῶν ὁ καιρός 142, 1.
 δέσποινα imperatrix 147, 16. 148, 14.
 δεσπόσυνος 351, 10.
 διαβήματα 7, 10.
 διαγεγονώς 842, 8. 352, 11.
 διαγογγυμοί 239, 5.
 διαδέξασθαι τινα τῆς ἀρχῆς 93, 1.
 234, 20. 361, 6. 374, 3. 411, 8.
 διεδέχθη 847, 11.
 διαζωγράφησις 483, 9.
 διαταρῖοι 197, 21.
 διαιτησίον 833, 11.
 διακείσθαι 154, 20.
 διακράτησις 295, 12.
 διακρίσεως ἔρενθος 434, 7.
 διαλαλιά 459, 19. 478, 6.
 διαλέγειν 199, 5.
 διαλλάγιον 119, 10.
 διαμειφθῆναι κληρικῶν σχῆμα
 122, 11.

- διαπτύνειν 48, 6. 49, 7.
 διατάσσεσθαι 658, 11.
 διάφοροι complures 289, 9.
 διαφόρος i. q. πολλάκις 455, 17.
 διαχαννωθῆναι 861, 12.
 δίδωσιν αὐτῷ μετὰ ξίφους 579, 4.
 704, 13. 19. 820, 4. 831, 7. 837, 9.
 861, 10. τοῦ δόντος τὸν βασι-
 λέα 861, 20. i. e. τοῦ τρώσαν-
 τος.
 διενθυμῆσθαι 562, 7.
 διίππευσις ἡμερῶν 471, 18.
 δικαιοκριτήριον 801, 1.
 διοικεῖν i. q. τρέφειν 74, 2.
 διοκλάζειν 275, 7.
 δισκοποτήρια 430, 5.
 διώπτετο 677, 19.
 δοκίμιμος λίθος 140, 15. 145, 14.
 δομestikάτος 459, 15. 755, 13.
 δολικίον 233, 3.
 δρομώνιον 464, 5.
 δρουγγαράτος 374, 4.
 δύσγλωττος 84, 9.
 δυσθανατοῦν 814, 2.
 δώσαντες 613, 1.
 εαυτοῦ 46, 19. 56, 15. 83, 20. 84, 1.
 121, 19. 175, 7. 183, 7. 186, 3.
 ἑβδομαδάριος 399, 6. 891, 15.
 ἐγγειτονεῖν 48, 13.
 ἐγγραφοῦν 763, 5.
 ἐγκαταλαβεῖν τῷ οἰκίσκῳ i. q. κα-
 ταλαβεῖν τὸν οἰκίσκον 26, 17.
 ἐν Χρυσοπόλει καταλαβῶν 888, 12.
 897, 19. 900, 9.
 ἐγκισσευθέντες 50, 21.
 ἐγκόλιον 119, 20.
 ἐγκρατής i. q. κρατούμενος 296, 19.
 696, 6.
 ἐγχειρεῖν i. q. ἐγχειρίζειν 180, 7.
 ἐθελαιχωφεῖν 22, 8.
 εἰ δ' οὖν i. q. εἰ δὲ μή 131, 10.
 τὸ εἰδικόν 173, 13. 257, 2. 400, 12.
 εἰκονοκαῦσται 37, 2. 611, 17. 650, 23.
 εἰκονοτύποι 775, 17.
 εἰπεῖν δὲ 44, 9. εἰπεῖν οἰκειότε-
 ρον 404, 19. ταῦτ' οὖν εἰπεῖν
 45, 16. 60, 9. 129, 9. 168, 20.
 καὶ ταῦτ' οὖν εἰπεῖν 135, 6. ἴν'
 εἴπω 799, 6.
 εἰς πλῆθος ἐγένοντο 214, 22. ὄντα
 615, 10. γενέσθαι εἰς ἀνοικοδο-
 μὴν 223, 21.
 εἰς] ἕνα καθ' ἕνα 175, 21. καθ'
 εἰς 39, 15. 101, 3.
 εἰσοδεύειν 704, 11. 861, 9.
 ἐκβιάζειν 61, 12.
 ἐκδαφίζειν 794, 10.
 ἐκείθεν i. q. ἐκείσε 220, 18. 320, 20.
 418, 1. 540, 22. i. q. πέραν
 615, 21.
 ἐκθεσις ἢ βασιλική 173, 9.
 ἐκστρατεύσας δύναμιν 9, 6.
 ἐκχοῖζειν 843, 3.
 ἐλλογιμότης 422, 7.
 ἐμμεριμνος ὕπνος 37, 19.
 ἐμμορφωθέντα χρώματα σκιαῖς
 23, 9.
 ἔμπρακτος 822, 6.
 ἐμπυρίζειν 405, 19.
 ἔμφορντις 316, 4.
 ἐμφώτια 162, 1.
 ἐν αὐτῇ i. q. παρ' αὐτῇ 91, 24.
 ἐναπεράνας 62, 1.
 ἐνζῶδον 403, 21. 896, 4.
 ἐνθρονιάζειν 377, 21.
 ἐνλιμνασθῆναι 383, 9. 719, 22.
 τὰ ἐνοικία 429, 22.
 ἐντυλάζειν 854, 20.
 ἐνυπόγραφος λόγος 373, 1. 372, 21.
 395, 9. 396, 4. 631, 12.
 ἐξάρος 141, 12.
 ἐξάρτια 532, 15.
 ἐξέλθατε 613, 3.
 ἐξισωτής 346, 13.
 ἐξκούβιτος 383, 3. 389, 4.
 ἐπεγεροθῆναι i. q. διανασθῆναι,
 ὑπεξανασθῆναι 227, 9. 675, 6.
 ὑπεγεροθῆς 247, 2.
 ἐπειλημμένοι τὴν ἀρχὴν 4, 2. τὸν
 μονήρη βίον 158, 12. τὰς στρα-
 τιωτικὰς δέλτους 122, 12.
 ἐπευωνηθῆναι 305, 1.
 ἐπὶ χεῖρας ἔχειν 25, 7. 155, 18.
 199, 13. λαβεῖν 19, 7. 113, 21.
 177, 8. 190, 1. 391, 8. φέρειν
 199, 3.
 ἐπιόγουρος 656, 21. 820, 21.
 ἐπιβραβεύειν 7, 11. 35, 13. 169, 8.
 ἐπιμαρτυρεῖν testibus convincere
 31, 4.
 ἐπίριον 468, 17. 472, 22.
 ἐπιρριπάριον 385, 21.
 ἐπισφραγίσασθαι τῇ οἰκίᾳ ὄψει τὸ
 τοῦ σταυροῦ σημεῖον 237, 9.
 ἐπιταφρῶσαι 24, 18.
 ἐπιτροπῆν 381, 20.
 ἐσκουβιτος 142, 10. cf. ἐξκούβιτος.
 ἐσμός δοράτων 127, 11.
 ἐταιριώτις φαιρία 236, 14.
 εὐθύτορον κύκλος 333, 3.
 εὐκτώσ τε καὶ ἐφετώσ 30, 1.
 εὐοδωθῆναι 8, 7.
 εὐπαράφορος 482, 14.
 εὐπρωτος 65, 17.

- εὐριπος ἵπποδρομίου 155, 11.
 εὐφρόνοι 331, 19.
 εὐφρόσυνος βίος 22, 9. εὐφρόσυνα
 εὐαγγέλια 222, 18.
 ἐφηπλωσθαι 326, 14. 333, 7.
 ἔχων πενταετιαν ἀποστάς 112, 9.
 ἕως Ἄβυδον 615, 12. ἕως Ἀρκα-
 διουπόλιν 616, 13.
 ζῶδον 873, 5.
 ζώδαπτος 643, 7.
 ἠλιακόν 88, 7. 144, 12. 18. 197, 20.
 362, 6. 392, 7.
 ἠλιοβολεῖσθαι 336, 7.
 ἡμέρα] κατὰ τὴν αὐτοῦ ἄπασαν
 τῆς βασιλείας ἡμέραν 137, 22.
 ἡμεροδρομαί 126, 2.
 θάλασσα ἱμάτιόν τι 19, 4.
 ἐθάρρησεν αὐτῷ πάντα 858, 5.
 θαρσοποιεῖν 205, 23.
 θάττον ἢ λόγος 7, 22. 105, 4. 116, 2.
 151, 3. 199, 2. θάττον λόγου
 παντός 570, 22. θάττον ἢ λόγῳ
 648, 13. θάττον ἢ ἔδει 46, 13.
 57, 8. 207, 7.
 θεατροῖζειν 27, 6. 69, 15. 198, 7.
 θέαφος 530, 9.
 οἱ θεματικοὶ 79, 17. ὁ θεματικὸς
 στόλος 55, 19.
 θεοβράβευτος 811, 5.
 θεοκυβέρητος 475, 14.
 θεοργιστος 204, 7.
 θεοσύλλετος 340, 20.
 θεοσυνέργητος 475, 10.
 Θεοφιλίτης i. q. Θεοφιλίδιον
 224, 23.
 θηριογνώμων 512, 8.
 θηριοτροπία 34, 5.
 θηριότροπος 768, 8.
 θηριώνυμος 763, 9. 776, 13. 792, 12.
 θησαυριστής 172, 4.
 ἰδιόρρυθμοι 84, 3.
 οἱ ἴδιοι Φωτίου 850, 10. 851, 5.
 ἰδιοστασιάζειν 420, 3.
 ἰδίως ἔχειν γυναῖκα 675, 19. 823, 9.
 ἱκανάτοι 20, 5. 395, 20. τὸ ἱκα-
 νάτον 389, 5.
 ἱκετηρικαὶ εὐχαὶ 255, 9.
 ἱλαστήριον i. q. εὐκτήριον 326, 21.
 452, 14. 502, 11.
 ἵνα] ἐμήνυσας ἵνα 356, 4. ὀρκίζω
 ἵνα 355, 21.
 Infinitivus pro indicativo: ἀναδρα-
 μεῖν 555, 18. γενέσθαι 559, 10.
 δεδιέναι 562, 4. post relativa:
 διὰ τὸ μηδὲν ὑπάρχειν ὃ τὴν
 ὀρμὴν αὐτῶν — ἔφαρμειν ὑπο-
 μείναι 512, 1. οὐκ εἶχομεν ᾧ
 τινὶ πέρατι τὴν περὶ ἀλλήλων
 στῆσαι ἀμφιβολίαν 559, 16. οὐκ
 ἔχομεν διαγινώσκειν ὅποτέρῳ δια-
 λαγεῖν 599, 4. οὐκ ἔστιν ὅπως
 ὑπεκκλίναι 505, 16. οὐκ ἔστιν
 ὅπου εἰκάζειν 525, 3. οὐκ ἦν ὅπου
 αὐτοὺς ἐμβραδύναι 511, 19.
 ἵππενσε λευκός, Βένετος 835, 7.
 ἱππικόν 681, 8. 15. 791, 1. 4. 798, 24.
 ἱππότης 443, 15. 808, 19.
 ἴσον τῶν μεγάλων καθίστησιν
 340, 10. τὸ ἴσον τῆς διατάξεως
 320, 21.
 ἰστορημένοι ἀσπίδες 143, 15. εἰ-
 κόνες 157, 19. παῖδες 333, 18.
 εἶδος 607, 16.
 καθαλλικεύσαι 613, 19.
 καθικέσθαι οἱ καιρίαν 17, 2.
 κάθισμα 625, 16.
 καθιστόρητο πέριδιξ 677, 11. 776, 12.
 καῖται 453, 17.
 κακοςύμβουλος 472, 12. 479, 13.
 καλάθωσις 147, 10.
 καλαμῶν δοράτων 127, 12.
 καμάραι 810, 7.
 καματηρὰ καράβια 475, 19. 758, 21.
 κανδήλα 642, 15.
 κανίκληος 375, 12. κανίκλης 388, 2.
 τὸ καπνικόν 54, 4.
 καράβια 453, 2. 8. 473, 21. 474, 2.
 καρτερότης 267, 11.
 καρτζιμάδες 145, 19.
 ὁ κατὰ τὸν Βαβούτζικον i. q. ὁ
 κατ' ἐπανυμῶν Βαβούτζικος
 175, 3. ὁ κατὰ τὸν Ἐξαβούλιον
 17, 6. 69, 18. ὁ κατὰ τὸν Κα-
 πνογένην 250, 9. ὁ κατὰ τὸν
 Κοντομύτην 137, 8. ὁ κατὰ τὸν
 Μελισσηρόν 22, 12. 165, 22. ὁ
 κατὰ τὸν Τριφύλιον 122, 8. ὁ
 κατὰ τὸν Φωκῶν προσαγορευό-
 μενος 313, 1. ὁ κατὰ τὸν Ῥορῦ-
 φαν 293, 2.
 καταβάσιον 859, 9.
 καταγινώσκων πολλῆς εὐηθείας τῶν
 βασιλέων 200, 7.
 καταδικασθῆναι ὑπερορίας 6, 7.
 καταλαβεῖν εἰς τὸ κάστρον 320, 18.
 τῷ ὄρει 463, 21. 465, 3. 651, 18.
 καταντλήσας ταῖς φλυαρίαις 27, 19.
 ἐπαντλῶν ὑβρισταῖς 92, 3. πε-
 ριήνητλησε χρήμασιν 379, 4.
 κατάρτια 532, 16.
 ὁ τῆς καταστάσεως 467, 12.
 κατάστοιχα 572, 12.
 καταστρατεῖν τινὶ 368, 23.
 καταψηφίζεσθαι ὑπερορίαν 28, 19.

- κατεντρόφημα 4, 6.
 κεφαλὴν δούς αὐτοῖς τὸν Σουδαῖ
 805, 4. 818, 13. 863, 2. 866, 13.
 κηροπωλεῖον 420, 15.
 κηρόπωλα 744, 19.
 κηρουλάρια 377, 10. 715, 12.
 κινδυνεύοντες τὴν ζωὴν 213, 8.
 κίννυραι 114, 2.
 κίνστερα 88, 7. 168, 16. 338, 14.
 τὸ κλάδος 222, 6. (τοὺς κλάδους
 225, 19.)
 κλειδώματα βίβλον 344, 15.
 κλείσουραι 476, 13.
 κλεισουράρχης 181, 15. 183, 9.
 κλησίγραφος 642, 5.
 κλητόριον 229, 2. 364, 16. 371, 4.
 703, 19.
 κλύβιον 145, 7.
 κοινωνεῖν 667, 10. 674, 10. 688, 23.
 κοιτωνίτης 362, 13. 363, 11. 400, 11.
 817, 3.
 κοιτωνίτης μέγιστος 376, 2.
 κολληθεῖς τινι ἔξυπηρετεῖν 51, 2.
 κολόβιον 604, 12.
 κομβάρια 298, 7. 299, 17. cf. κομ-
 βάρια.
 κομβινογράφος 198, 19.
 κομμερκεύειν 853, 9.
 κονδίτον 142, 3.
 κοντός 603, 3.
 κατὰ κόρης ἴσασθαι 535, 8. 544, 15.
 551, 21.
 κόρη 9, 11. 12, 12. 236, 2. 678, 21.
 830, 18.
 κοσμήτης 420, 11. κοσμίτης 744, 16.
 κουβικουλάριος 307, 2. 362, 17.
 368, 6.
 κουβούκλειον 144, 19. 145, 12.
 146, 11. 147, 2. 12. 22.
 κουμβάρια 196, 17.
 κουμμερκεύειν 357, 19.
 κουνάρια 142, 2.
 κούρα νεάζουσα i. q. ἤβη 571, 12.
 et nescio an 501, 13.
 κουρατωρία 416, 23. 645, 19. 742, 6.
 κουρσεύειν 821, 12.
 κοῦρσον 120, 13. 268, 11. 476, 7.
 479, 18.
 κουστωδία 557, 14.
 κραβατοστρώσια 430, 7.
 κρηψιγαμία 652, 13.
 κύρι 350, 23. κύρι 356, 1.
 κυρά 247, 4.
 κώδικες στρατιωτικοί 112, 18. τῶν
 ἀπαιτήσεων 261, 14.
 λαβεῖν i. q. πληγῆναι 862, 13.
 λαζαρωῶσαι 468, 10.
- λαθοῦσαν τοῦτο i. q. μὴ αἰσθημέ-
 νην 95, 11.
 λακαρικά 140, 13.
 λαλουμένοι ἐπ' εὐγενεία 235, 8.
 λαληθεῖς 391, 5. 725, 15.
 λαρνακίδιον 403, 21.
 λεγάτα 204, 21.
 λεοντότροπος 776, 13.
 λεοντοχάματα 141, 21.
 λεπτοκάλαμοι κίονες 141, 19.
 λιβάδιον 680, 5. 764, 19.
 λινομαλλοτάρια 318, 15.
 λογάριον 474, 5.
 λόγοι ἀπαθείας 9, 15. 815, 16.
 λόγον ἀσφαλείας 166, 9. δός
 μοι λόγον 858, 5.
 λούσμα 822, 3.
 λῶρος 627, 15. 647, 15. 845, 3.
 μαγαρίσαι 132, 19. 639, 19. 711, 10.
 μαγαρίτης 480, 8.
 μαγγανικά 615, 6. 617, 13.
 μαγγλάβια 174, 23. 681, 9. 804, 13.
 μαγγλαβίτης 231, 5. 307, 13. 374, 8.
 399, 4. 404, 13. 831, 16.
 μακροβίωσις 483, 4.
 μακροπρόσωπος 468, 17.
 μαλακόψυχος 237, 9.
 μάλλον καὶ μάλλον 97, 7.
 μάνα 91, 23. 92, 14.
 μανδήλιον 432, 12.
 μανδηλάρχης 799, 20.
 μαρζούκας 673, 21.
 μαρμαρόστρωτος 336, 8.
 μαφόριον 674, 23. 736, 18.
 μελανεμβαφές 383, 22. 720, 11.
 μεσημερία 144, 7.
 μεσίτης 459, 11.
 μεσοκίπιον 105, 12. 144, 15. 329, 2.
 ὁ μεσόπατος 145, 18. τὸ μεσόπα-
 τον 145, 7. 147, 13.
 μεσοπεντηκοστή 365, 9. 861, 8.
 μεσσάλιον 661, 9.
 μετάνοιαν βαλεῖν τινι 439, 17.
 465, 15.
 μετασαλεύειν 767, 9.
 μετασκηνώσεις 110, 13.
 τὰ μεταστασίματα 430, 2.
 μεταστάσιμον 472, 19.
 μεταφοίτησις 337, 22.
 μετόχιον 843, 2.
 μήν] ἔτι δὲ μήν 175, 16. οὐ μὴν
 δε 95, 2. 96, 2. 101, 8. 119, 1.
 122, 8. 140, 2.
 μητατόριον 370, 20. 376, 4. 712, 20.
 μηταταρίμιον 709, 7.
 μηχανικός 681, 4. 834, 12.
 μοδίολον 18, 16.

- μοναξενθῆναι 697, 16.
 μοναύλιος βίος 137, 6.
 μονήριον 76, 23.
 μονοκρατορεῖν 718, 8.
 μονοστρατηγεῖν 480, 14.
 μονοστράτηγος 6, 14. 428, 6.
 μουλτεῦσαι 622, 3.
 μουλτος 240, 9. 438, 18. 479, 14.
 μουσικός 146, 7.
 μπαστάρδος 835 not.
 μυστικός 860, 2.
 νακοτάπητες 319, 16. νακοτάπητα 617, 4.
 νινία 90, 23. 91, 20. 24. 92, 12.
 νομομαθής 443, 9.
 νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ 400, 12. 892, 16. τῆς ὑπουργίας 397, 11. 400, 9. 890, 1. 892, 13.
 ὁ νόυμερος 175, 18. οἱ νόυμεροι 175, 20. τὰ νόυμερα 430, 16. 668, 12.
 νύμφη nuptus 193, 15.
 ξυλή 617, 1.
 ξυλοσύνθετος 514, 1. 527, 20. 535, 3.
 οἱ τῆς Ἄγαρ 95, 19. 112, 6. (οἱ Ἄγαρ 121, 12? οἱ ἐξ Ἄγαρ 121, 1. 366, 12. οἱ ἐκ τῆς Ἄγαρ 293, 5. 313, 12.) ὁ τῆς βασιλείας 184, 13? οἱ τῆς βουλῆς 13, 1. οἱ τῆς παρεμβολῆς 80, 16. οἱ τῆς πόλεως 281, 1. οἱ κατὰ γενναίτητα σώματος 53, 5. τὰ Ἄγαθου 871, 16. τὰ Ἀνθιμίον 836, 9. τὰ Ἀμαστριανοῦ 835, 1. 840, 2. 912, 23. τὰ Ἀρεοβίνδου 822, 3. τὰ Δαμιανοῦ 855, 20. τὰ Θεοφίλου 809, 5. 21. τὰ Καριανοῦ 823, 6. τὰ Μαγγλαβᾶ 893, 7. τὰ Μαρτίνης 833, 4. τὰ Πικριδίου 861, 5. τὰ Φαμαθίου 872, 2.
 οἷς i. q. διότι 13, 11. 26, 5. 31, 17. 19. 35, 10. 68, 17. 83, 19. 86, 3. 109, 1. 123, 15. 130, 9. 138, 14.
 οὐχ ὅδε ἢ ὅδε i. q. οὐχ ὁ τυχών 35, 2. 45, 21. 79, 6. μὴ τήνδε ἀλλὰ τήνδε 21, 21. μὴ οὕτως ἀλλ' οὕτως 50, 10. τοιῶσδε ἀλλὰ μὴ τοιῶσδε 50, 7. τοιόνδε καὶ τοιόνδε 93, 8. τόσου καὶ τόσου 159, 20.
 ὄγυρος 603, 5.
 οἰκονομεῖον 328, 17.
 ὀλίγος πολλοῖς φιλονεικῶ 46, 8. ὀλίγος ἐκ πολλῶν γενόμενος 66, 15. πολὺς γέγονεν ἐκ μικροῦ 53, 9. πολὺς ἐξ ὀλίγων ἐγένετο 125, 22. πολὺν γενέσθαι τοῦτον 63, 12.
 ὀλόγγυρος 438, 22.
 ἐξ ὁμολόγου 21, 16. 161, 2. 653, 13.
 ὀμόπατρις 547, 21.
 ὀμοστράτηγος 306, 20.
 ὄνειδον τὸν πολὺν 51, 5. 169, 2. τὸ ὄξυ 147, 16.
 ὄρθοτομία 812, 13.
 ὄρυγες 617, 15.
 ὅσον οὐδέπω 198, 23.
 ὀσπήτια 430, 7.
 ὅτι] εἰ καὶ ὅτι 490, 1. 514, 8. 516, 12. 560, 13. 577, 3. καὶν ὅτι 528, 12. μὴ ὅτι 490, 10. μόνον ὅτι 524, 1. 530, 19. 544, 11. πλὴν ὅτι 512, 20. 516, 18. 531, 4. τί ὅτι 555, 12. ὅτι i. q. ὥστε 663, 2.
 ὄψιδες 455, 10. 19.
 ἐπ' ὄψει πάντων 791, 13. τοῦ βασιλέως 794, 7.
 παιδεία 92, 10. διὰ σκντάλης 158, 1. πάκτα 454, 5. 612, 15.
 παλατινός 177, 3.
 παλινζῶϊα 3, 3.
 παμμεγεθέστατος 232, 4. 617, 14.
 παμπόθητος 538, 19. 548, 15.
 παμπολλαπλασίονα 228, 3.
 πανείδησις 50, 13.
 πανένδοξος 499, 10. 502, 14. 517, 1.
 πανευαγγής 516, 9.
 πανευπρεπής 492, 20. 516, 22.
 πάντερος 335, 19.
 παπᾶς 378, 23. 872, 8.
 παραβόσκημα πυρός 35, 5.
 παραδυναστεύον 406, 3. 410, 5. 14. 411, 9. 423, 1. 469, 17. 815, 22. 855, 21. 891, 14. τῆς συγκλήτου 442, 21.
 παραλογαί 465, 1.
 παραμήριον 697, 16.
 τὰ παραρρυνέντα τῷ χρόνῳ 3, 2. 185, 3.
 παρασαλευθεῖς 15, 4.
 παρεμβολῆ πολέμου 11, 18.
 παροιμίαι: ἀπὸ γραμμῆς 257, 15. καὶν μύρμηκι χολῆ 21, 18. εἰς πίδαον τετηρημένον 61, 23. μηδὲ πυρφόρον διασωθῆναι 25, 13. ὑπέρον γυμνότερος 194, 2. ψῆλαι κενῆν 13, 16. ὑπὲρ ψυχῆς θεοντας 289, 14.
 παρουσιάξεν 205, 21.
 ἐπάτει βένετος 198, 15. (i. q. ἔπευσεν 681, 16.)

- πατρικάτα 469, 14.
 πατρων 275, 2.
 πεζούλιον 656, 1. 819, 18.
 πεντακόνθονικλον 335, 9.
 πεπλαστούργημένως 605, 19.
 πεποιθήσεις 15, 3. 115, 20. 134, 20.
 285, 12.
 περιᾶραι τὴν αἰδῶ τῆς ὄψεως
 541, 22. τὰς ψυχὰς τοῦ φόβου
 551, 18. 562, 3. 571, 7.
 περιδράσεται τοῖς οἰκείοις σοφί-
 σμασιν 235, 1.
 περικαθισμός 615, 16.
 περιόδευμα 233, 2.
 περιούσιος λαός 285, 5.
 περιχαράκιωμα 41, 18.
 πηδαλιούχησις 151, 21.
 πιασθῆναι 613, 24.
 εἰς πικρίαν ψυχῆς τιλ ἀφικέσθαι
 57, 18. cf. 89, 7.
 πιπεράτος λίθος 140, 19.
 πιττάκιον 376, 1. 17. 439, 22. 713, 7.
 πλειότερως 775, 2.
 πληγῶσαι 613, 23.
 πλουτοκράτωρ 318, 7.
 πλουτοχόρηγος 331, 10.
 τὸ πλώϊμον τὸ ἀποστατικόν 62, 11.
 πλώϊμοι i. q. ναῦται 402, 1.
 ποιεῖν μῆνας δ' 370, 5. 697, 22.
 708, 18. ἡμέρας τινὰς 612, 13.
 615, 15.
 πόλις Ἀμαντίας 312, 18. 313, 8.
 Ἡρακλείας 614, 21. Σαμοσάτων
 461, 14. ἡ χώρα τῆς Φραγγίας
 295, 10. τὸ κάστρον Ναυπακτου
 320, 18.
 πολιτενόμενοι νόμοι i. q. κύριοι
 262, 18.
 πολιτική scortum 430, 2.
 πολλά adv. 91, 20. 629, 13.
 πολυκάνδηλον 211, 2. 365, 13.
 625, 14. 704, 14.
 πολὺς v. ὀλίγος.
 πόρτα vel πόρτη 383, 3. 385, 8.
 404, 1. 462, 14.
 πραιδα 416, 17. 462, 21. 463, 5.
 πραιδεύειν 415, 17. 479, 18. 612, 14.
 πραιπόσιτος 678, 1. 686, 4. 832,
 10. 22.
 πράσιος 332, 7. 333, 6. 334, 10.
 κατὰ πρανοῦς φερόμενοι 4, 9.
 προαστιτζην 713, 17.
 προδιόπτῃς 278, 19.
 πρόκενσος 88, 1. 398, 17. 702, 9.
 πρόκοιτοι 38, 3. 210, 9.
 οἱ προκοιτοῦντες στρατιῶται 254, 17.
 προσερχάδιον 858, 19.
 προσκολληθῆναι γυναικί 526, 18.
 655, 20. δουλεύειν στρατηγῷ
 819, 14.
 προσμονάριος 656, 3. 819, 19.
 προσφύεσθαι i. q. προσρεῖν 396, 19.
 889, 7.
 τὸ νεάζον πρόσωπον ἅπαν 521, 8.
 προφασιστικῶς 722, 9.
 πρωτῷ πρωτῷ 694, 7.
 ὁ πρωτεύων τοῦ Χερσῶνος 123,
 20. 23.
 πρωτοκαγκελλάριος 442, 1.
 πρωτοκάραβος 400, 13. 892, 17.
 πρωτομανδάτωρ 166, 2. 401, 22.
 πρωτονοτάριος τοῦ δρόμου 198, 19.
 πρωτονοτάριοι 443, 15.
 πρωτοπαπᾶς τοῦ παλατίου 388, 24.
 881, 6.
 πρωτοσπαθαράτα 469, 15.
 πρωτοσύμβουλος 132, 18. 482, 21.
 484, 9. 633, 6. 639, 9.
 πτέρναν ἐπάρας κατ' αὐτοῦ 112, 9.
 240, 13.
 πτωχομάγιστρος 825, 16. 826, 2.
 πυρπολούμενος τὴν ψυχὴν 112, 9.
 ὁ πυρφόρος στόλος 64, 4.
 ῥάσον 720, 21.
 ῥέκα 439, 20.
 ῥέκτωρ 399, 5. 401, 17. 438, 10.
 ῥιπίδες μαχαιράς 536, 23.
 ῥιπίσεις αἱ διὰ τῶν ξιφῶν 578, 11.
 ῥόγα 259, 15. 265, 10. 388, 19.
 391, 12. 419, 2.
 ῥογεύειν 430, 3. 475, 16.
 ῥοδινοπρόσωπος 472, 22.
 ῥοδοποιίκοι κίονες 143, 21.
 ῥυάκια 476, 13.
 σάβανον 199, 22. 661, 7.
 σάκελλα 377, 11. 691, 13. 715, 13.
 σακελλάριος 445, 8. 732, 17.
 ἀπὸ σακελλίου 470, 4. 757, 13.
 σάρας ἐπεμψεν 618, 15.
 σακτούροι 299, 18. σατούραι 196, 18.
 σαξιμοδέξιμον 640, 19. 806, 17.
 Σατανάννομος 694, 1.
 σελήμνια 433, 19.
 σελέντιον ποιῆσαι 378, 1. 716, 2.
 ἐπὶ σελεντίου 620, 15.
 σελλίον 832, 1.
 σεμνοπρέπεια 98, 12.
 σένδες 318, 15.
 σενζάτον 173, 17. 660, 2.
 σιδηροδεθεῖς 617, 22.
 σιδηροκόπος 450, 19.
 σιδηροπέδη 35, 14.

- σιτάρην 758, 21.
 σιάλα 687, 20. 839, 14.
 σκαλωτής 645, 12. 808, 17.
 σιάμων 170, 18. 661, 8.
 σιαραμάγγιον 827, 12. 832, 3.
 σιασστής 606, 14.
 σιαστόριαι 318, 13.
 Σιλαβογενής 50, 21.
 σκοτόμαινα 195, 22.
 σούδα 618, 3.
 σπαθαροκωνδιδάτος 123, 2. 470, 16.
 σπαθοκοπηθείς 688, 8. 840, 5.
 σπάνη 479, 2. 759, 13.
 σπείσον ἡμᾶς τῷ λῆθρι 555, 16.
 539, 3.
 σπλάγγνον περιπόδητον (ἡ θνητήρ) 906, 20. σπλάγγνα πατρικὰ 888, 20.
 σταβλίξειν 617, 20.
 στάβλος 397, 15. 430, 7. 449, 10. 825, 17.
 σταδιάξειν 387, 24. 687, 4.
 σταυρίδιον 9, 15.
 σταυροπατία 669, 6.
 τὸ στέψιμον 41, 3. 619, 16. 645, 15. 809, 4.
 στήθεα 681, 11. 748, 16.
 τὰ στήθεϊα 432, 1.
 στιχηρὸν 106, 17. 107, 3.
 στοιχεῖον 379, 14.
 στοιχειοῦν 156, 5. 605, 23.
 στοιχειώσις 155, 13.
 στοιχειωτικοὶ λόγοι 156, 2.
 στραγλομαλλωτάρια 617, 4.
 στρατηγήσαι i. q. στρατοπεδεῦσαι 728, 22.
 στρατιώτης ὄχλος 16, 5. 30, 10. 53, 4. 61, 11.
 στρατολόγημα 624, 1.
 συγκίνησις 728, 22.
 συγκοπή 143, 23. 145, 11. 146, 8.
 σύμβιος i. q. γυνή 402, 9. 894, 11.
 συμπένθερος 710, 19. 726, 23. 741, 3.
 σύμπονοι 470, 13.
 συμφιλιωθῆναι 257, 6. 362, 17. 393, 6.
 σύμφωνα εἰρηνικά 454, 21. 740, 3. 741, 6. 18.
 συναιρεσιώτης 625, 18. 791, 15.
 συνακτῆριον 772, 4.
 συνδαβελίξεσθαι 439, 1.
 συνοψίζει Φωτίῳ μοναχόν 692, 20. 694, 12.
 σύντεκνος 24, 7. 120, 22.
 συντουρμάρχης 82, 9.
- Συράκουσα 82, 23. 311, 4. Συράκουσαι 309, 18. 311, 11.
 συρρνεῖς ὁ δρουγγάριος 206, 18.
 συσταμάτιον 688, 20.
 σφοδροτάτας 401, 16. 893, 17.
 σωσίπατρις 499, 12.
 ταξατίον 657, 10. 821, 10.
 ταξειδίον 452, 21.
 ταξεώτης 53, 16. 122, 24.
 τάξις 88, 21. 142, 8. 195, 13. 245, 7. 13.
 τὸ τάχος i. q. ὡς τάχιστα (ὡς τάχα 503, 8.) 514, 10. 522, 6. 534, 16. 536, 10. 537, 18. 552, 16. 556, 12. 559, 3. 577, 16. 579, 13. 595, 5.
 τειχιώτης 175, 17. 398, 15.
 τελῶν τουρμάρχης 81, 17. εἰς ἀμφίρασιν τελεῖν 87, 21.
 τέντα 830, 6.
 ὁ τεσσαρακοντάριος στρατός 81, 8.
 τετραγαμία 709, 13.
 τετράδην 430, 1. 15.
 τετράσερον 140, 20.
 τετραφῶδιον 365, 23. (τετράφδον 705, 2.)
 τζαγγάριος 606, 16.
 τζαγγία 682, 22. 833, 1. 835, 13. 16.
 τζαγγότουβος 177, 3.
 τζουκανιστήριον 144, 13. τζουκανιστήριον 472, 17. 859, 9. τζουκανιστήριον 438, 22.
 τιλ τῷ 22, 12. τινὸς τοῦ 63, 3.
 τολμηρία 533, 8. 610, 2.
 τομῶς 545, 22. 551, 15. 591, 11.
 τοξοβαλλίστρα 298, 16.
 τόπιον 427, 1. 429, 12. 447, 22.
 τουβίον 846, 17.
 τοῦρμαι 125, 10.
 τουρμάρχης 24, 2. 81, 17. 89, 18. 125, 9. 177, 4. 374, 11. 395, 22.
 τοῦφα 645, 11. 808, 15. 21.
 τράκτος 373, 3. 711, 3.
 τραπεξοποιος 200, 3.
 τριμίσια 418, 8. τριμήσια 743, 20.
 τροπεύασθαι πλάσμα 689, 6.
 τροπικὴ 141, 18. 142, 9. 439, 4.
 τρόπος 15, 11. 13.
 τρώγειν γνώμας fallere 28, 10.
 τυποῦν 427, 9. 449, 15. 744, 8.
 τυραννήσας αὐτόν 870, 17.
 τυρνεῖν θάνατον 249, 9.
 ὕβρισιαι 92, 2.
 ὕδατα 492, 7. 17. 531, 6. ἀφ' ὑδάτων 532, 4. ἐν ὕδασι 593, 5. ἐφ' ὕδασι 592, 1. καθ' ὕδατα 525, 21. καθ' ὑδάτων 586, 17.

- ὑπατεῖαν δοῦναι 824, 10. δῖψαι
 840, 13.
 ὑπατεῦσαι munera spargere consu-
 laria 256, 15. 19.
 ὑπεράγγελος 27, 15.
 ἢ ὑπεράνωμος παρθένος 393, 22.
 407, 5.
 ὑπερδοξάζω 517, 20.
 ὑπερνεφής 73, 3.
 ὁ ὑπερορίας 157, 18.
 ὑπερσέβειν 433, 14. 750, 3.
 ὑπερτερεύειν 498, 3.
 ὑπερώμιος 399, 9.
 ὑποκαλούμενα 91, 2. 168, 12. ὑπο-
 λαηθέντα 23, 8.
 ὑπολόγοι 623, 8.
 ὑποσυρίζειν τὴν γλώτταν 23, 21.
 i. q. τὴν γλώτταν ἔχειν χωλεύου-
 σαν s. φέρειν παράσημον, τραυ-
 λὸν εἶναι.
 φαιτωνάρης 634, 22. 799, 3.
 φάρα 480, 7. 8.
 φάρια 480, 4.
 φαρμακόμαντις 482, 15.
 φατίλιον 172, 19. 254, 2. 373, 3.
 659, 12.
 φθάσσε τὴν βασιλεύουσαν 188, 17.
 φθάζειν 743, 9.
 φιλοτιμηθεῖς νομίσματα ἑκατόν
 809, 1.
 φριδεράτοι 9, 10. 10, 21.
 φύλλα 642, 16.
 τὰ φύλλα 460, 6.
 φουραῖ 303, 17.
 φρενακατηθεῖς 133, 2. 605, 5.
 623, 16. φρενακατησαντες γυ-
 ναῖκα 652, 13.
 φρόνημα i. q. φρόνησις 315, 9.
 εἰς φροῦδον 374, 18. 415, 17.
 φρυγομαχία 135, 6.
 τὸ φυλακτόν 631, 2. 633, 7. 670, 15.
 797, 13.
 φύλαξ i. q. φυλακεῖον 253, 8. 255, 16.
 φυτοσπόρος 334, 1.
 φωρᾶν i. q. ὑποπτέειν 526, 16.
 551, 10. 584, 5. φωρασάμενος
 38, 3.
 χαζαροφρόσωπος 673, 19.
 χαιρόμενος 821, 2.
 χαρμόσυνος ἀγγελία 222, 15.
 χαρτήσια 871, 1.
 χαρτοθέσιον 715, 13.
 τὰς χεῖρας ὑφ' ἑαυτὸν ἔχειν ἐκ
 φειδωλίας 65, 4.
 χειροκρατούμενος 684, 16. 836, 19.
 χελάνδιον 123, 2. 612, 19.
 χερνιβόξεστα 96, 15.
 χοιρόβιος 379, 15.
 χοροστατήσαντες τὸν θεῖον 539,
 18.
 χοῦς 20, 13. 108, 18. 168, 17. τῆς
 σαρκὸς 320, 15.
 χριστομίμητος 444, 5. 447, 7.
 χρυσένδυτος 678, 1.
 χρυσοανγής 145, 2.
 χρυσοδόρατος 407, 12.
 χρυσοκατάστικτος 144, 23.
 χρυσοπέρασκος 678, 19. 830, 16.
 χρυσοστίκτης 450, 18.
 χρυσόχεστον 400, 11.
 χύμενσις 331, 1.
 ζωνουβαριασμός 441, 18.
 ζωρεῖν εἰς οὐδέν 62, 17. 172, 8.
 (προχωρεῖν 510, 18.) πρὸς τὸ
 μηδέν 185, 4.
 ψευδεπίσκοπος 484, 4.
 ψευδοκτυπεῖν 503, 18.
 ψευδομαντεία 484, 13.
 ψυχαὶ αἰχμάλωτοι 579, 1.
 ψυχάρια mancipia 321, 7.
 ψυχικά 363, 18. 859, 1.
 ψυχοτερπής 501, 16.
 ὠδινεσθαι 75, 18.
 ὠμοφόριον 200, 19. 244, 9. 407, 3.
 681, 6.
 ὡς] ὡς λίαν τραγύ 493, 7. ὡς
 λίαν παγκαλλές 494, 2. ὡς λίαν
 ἐνεργῆ 509, 12. προσέθηκεν ὡς
 ἀγάω σοι 27, 19. ἔξειπεῖν ὡς
 οὐκ ἔσται σοι 26, 20. ἐρομένου
 ὡς δὴ τίτι τοῦτον ἀποδίδωσ
 29, 22. 75, 18. 85, 12. 105, 7.
 150, 12. 153, 11. 157, 23. 161, 3.
 181, 3. 184, 4. 188, 4. 190, 5.
 203, 16. ὡς ὅτι λαμβάνοντες
 857, 9.

INDEX HISTORICUS.

- Abara 267, 15.
 Abasgi 203, 3.
 Abasgia regio 137, 16.
 Abdela castellum 269, 20.
 Abrahamitae monachi imaginum cultum defendunt 101, 3. martyrium subeunt 101, 18.
 Abuchazaris Saraceni contra Theophilum imperatorem praelium 113, 14.
 Abydus urbs 56, 1. 367, 5. 615, 12. 862, 22.
 Acatii martyris templum 324, 21.
 Achelous fluvius 389, 12. 724, 8.
 Acriti emporium 831, 11.
 Adata oppidum a Basilio imperatore obsidetur 281, 1.
 Adrianopolis obsidetur 68, 13. 615, 14. 764, 15. Bulgaris proditur 387, 15. 880, 5. urbis origines 387, 16. 686, 16. a Romanis recipitur 388, 1. 405, 7. 735, 6.
 Adrianus Chaldus in Romanum imperatorem rebellat 404, 4. 734, 8. 896, 9.
 Adrianus navarcha sub Basilio Macedone 309, 22 sq.
 Aegeum mare 299, 20. de eius nomine 367, 8. 705, 16.
 Aegilum 197, 17.
 Aegyptii 55, 6. 420, 19.
 Aegyptus 308, 9. 455, 13.
 Aemiliani martyris aedes 324, 6.
 Aethiopes 342, 4. 512, 7.
 Aethiopia 597, 17.
 Aetius patricius martyr 126, 8. 639, 8.
 Africa 305, 8. 477, 6. 569, 13.
 Africae amerumnes Euphemium tyrannum copiis adiuvat 82, 10.
 Agatha, Constantini Porphyrogeneti filia 459, 6. monacham induit 471, 11. 757, 15.
 Agarenorum occiduorum ex Hispania motus 73, 15. colonia eorum 76, 3. 77, 7. Romanos vincunt 76, 22. 80, 17.
 Ales, Tarsi praefectus 166, 17. in Armenia perit 166, 19.
 Alexander, Basilii Macedonis filius, Augustus coronatur 264, 14. Leoni fratri succedit 377, 19. impius male moritur 380, 12. eiusdem gesta 715, 19 sq. 871, 10 sq.
 Alexander, Nicaeae metropolita, rhetoribus praeficitur sub Constantino Porphyrogeneto 446, 11.
 Alexius Moseles Armenius, Theophili imperatoris gener 107, 20. in Longobardiam proficiscitur 108, 4. monasticum induit habitum 108, 21. moritur 109, 12. de eodem 630, 11 sq. 794, 12 sq.
 Amantia urbs 312, 18. capitur 313, 8.
 Amara urbs 166, 13.
 Amastriani aedes 422, 2. 688, 5. 835, 1.
 Amastris, Ponti urbs 125, 4. 136, 2.
 Amer castellum 269, 20.
 Amisus urbs 179, 15.
 Amorienses martyres 126, 12. 638, 23. 805, 14.
 Amorium oppidum, Michaelis Balbi patria 40, 2. 42, 9. 125, 20. a Saracenis obsidetur 129, 12. capitur 130, 20. 638, 22. 805, 6.
 Anargyrorum delubrum 59, 3. 613, 4.
 Anastasia, Romani, Constantini Porphyrogeneti filii, uxor 458, 10.
 Anastasia, Theodora Augustae filia 90, 6. 628, 12. 658, 5. 823, 5.
 Anastasiae martyris templum 324, 13.
 Anastasius Gongyles 386, 5. 395, 5. 721, 20. 878, 15.
 Anastasius, Heracleae metropolita, in tartarum detrusus 439, 5.
 Anastasius monachus apostata 58, 16. 68, 6. occiditur 71, 2.
 Andalus 279, 9.
 Andrassus locus 479, 21.
 Andreae apostoli insula 48, 12. templum Constantinopoli 323, 22. Thessalonicae 547, 4.
 Andreae Scythae virtus 284, 9. de eodem 354, 17. 847, 10 sq.
 Andreas, pictor celeberrimus 382, 4.
 Andronicus dux, Eustathii Argyri filius 369, 3. 371, 21. rebellat in Leonem imperatorem 372, 10. 710, 13. ad Agarenos fugit 372, 17. 710, 20. fidem eiurat 373, 10. 711, 9. de eodem 866, 14 sq.

- Andrus insula 192, 5. 580, 13.
 Anna, Constantini Porphyrogeneti filia in monasterium mittitur 471, 12. 757, 15.
 Anna, Gabalae filia, a Stephano, Romani filio, in matrimonium ducta 422, 16. 745, 20. 913, 12.
 Anna, Theodorae filia 90, 6. 628, 12. 658, 5. 823, 5.
 Anna, Zoes filia, a Leone imperatore coronatur 364, 14. 703, 18.
 S. Annae aedes 146, 16. 324, 4.
 Antigonus, Bardae filius 180, 4. 205, 11. 229, 1. 236, 19. 665, 3. 824, 5.
 Antioni insula 398, 14. 642, 12. 732, 1. 891, 5.
 Antonius Cauleas patriarcha Constantinopolitanus 357, 9. 702, 5. 852, 20.
 Antonius Sylaei sub Michaeli Balbo patriarcha Constantinopoli 620, 20.
 Anzen locus 127, 6. 178, 8.
 Apochaps, Iberiae amerunna 74, 4. Cretam expugnat 75, 5. 622, 8.
 Apochaps, Melitenes ameras de pace cum Graecis agit 416, 4. 907, 8.
 Apodinar Saracenus frustra Graecis bellum infert 814, 6.
 S. apostolorum aedes 364, 20. 371, 13. alterum eorum templum a Constantino Porphyrogenneto exstructum 452, 8. 467, 17.
 aquilarum portentum 409, 11.
 Arabum Africanorum in imperium irruptio 302, 1. 789, 1.
 Arcadiopolis, Thraciae urbs, a Bulgariis petitur 616, 13. a Michaeli Balbo capitur 788, 16.
 Areobindi balnea 822, 3.
 Argatum urbs 166, 12.
 Arganum castellum 270, 21.
 Argeus mons 278, 16. 283, 15.
 Armamentariae locus 233, 3.
 Armenia, Thessaliae oppidum 6, 4. 603, 8.
 Armenii 8, 15. 55, 6. 127, 2. 213, 1. 389, 7.
 Arsacidarum praestantia 212, 20.
 Arsenius perfidus a Romano imperatore relegatur 399, 3. 732, 2.
 Arsinum 269, 17.
 Artacus seu Artabus fluvius 387, 19. 686, 20.
 Arzus sive Arxus fluvius 387, 19. 686, 20.
 Asotii cuiusdam robur immensum 387, 7. 722, 19. 879, 20.
 Asparis cisterna 168, 16. 637, 2. 803, 5.
 Asprus, Thraciae oppidum 615, 5.
 Assyrii 55, 6. 415, 13.
 astrouomia apud Persas vigens 111, 20. 626, 20.
 Asylaeo, Basilii in Michaeli imperatorem coniuratus 685, 8. 688, 2. 837, 12. 839, 18.
 asyli ius ad Mariae, Theophili filiae, tumulum 108, 19.
 Ateus seu Aetus castrum 396, 20. 730, 15. 889, 9.
 Athenae 356, 9. 364, 2. 388, 8. 701, 6. 723, 8. 851, 21. 880, 14.
 Athenogenes martyr in Olympo cultus 464, 9.
 Athinganorum secta 42, 10. 52, 20.
 Athyris oppidum 614, 16.
 Attali urbs 366, 13.
 Aurelianae Constantinopoli 323, 11.
 Babec, dux Persarum, ad Romanos transfuga 112, 8. 626, 11.
 Babylon 125, 18.
 Bagda civitas 96, 17. 119, 18.
 Baldimer, Bulgariae princeps 818, 7.
 Barbarae martyris oratorium a Leone sapiente exstructum 336, 12.
 Bardanius dux a Nicephoro destinatus 6, 14. eius rebellio 8, 13. monachum induit 10, 2. oculis orbatur 10, 5.
 Bardas Boela rebellans in monachum detondetur 404, 16. 734, 8. 896, 9.
 Bardas, Nicephori Phocae filius 389, 6. Russos fundit 424, 15. fit scholarum domesticus 436, 5. 445, 21. officio movetur 459, 13. de eodem 747, 6 sq.
 Bardas, Theodorae Augustae frater 137, 17. rerum curator 148, 12. 151, 10. mala eius consilia, ut Michael imperium ineat 167, 16. 168, 5. Theoctistum e medio tollendum curat 169, 21. 657, 15. curpalatae dignitate ornatur 176, 3. imperium gubernat literarumque studium promovet 184, 13. 185, 2. Ignatium patriarcham deponit 195, 11. 667, 6. caeditur 206, 9. 238, 6. 678, 7. de eodem 821, 14 sq.
 Barium captum a Saracenis magna-

- que Italiae pars 230, 18. 694, 19.
a Romanis recipitur 293, 16.
- Basilicinus** loco Basilii Macedonis
imperator designatus 208, 12.
250, 6. 682, 19. 836, 1. vulne-
ratur 685, 5. 837, 9.
- Basilisci** tyranni palatium 147, 10.
- Basilitzes** Sclabius 379, 3. tutor
Constantini declaratur 380, 19.
aula remotus 386, 7. de eodem
872, 10 sq.
- Basilius** ementitus impostor combu-
ritur 421, 7. 745, 4. 912, 6.
- Basilius** Hexamilites Tarsenses mari
fundit 452, 21 sq.
- Basilius** imperialis exactor 362, 17.
urbe eiicitur a Leone imperatore
363, 23. 858, 18.
- Basilius**, Leonis Armenii filius 41, 3.
47, 1. 619, 17.
- Basilius** Macedo a Michaele impera-
tore in collegam adoptatur 207, 8.
240, 1. ab eo insidiis petitur
209, 19. 249, 8. eius genus pa-
tria pueritia atque educatio
212, 19. 218, 1. 220, 1. mira
eius gesta 230, 6. 231, 10. 232, 5.
imperator acclamatur 255, 6. le-
ges civiles emendat 262, 16.
quattuor filias deo consecrat
264, 17. eius expeditiones 266,
18 sq. aedes ab eo renovatae
atque exstructae 321, 19. tota
eius progenies literis imbuta
334, 2. moritur 351, 22. eius-
dem gesta 655, 13 sq. 817, 10 sq.
- Basilius** protospatharius Petinus
435, 18. hetaeriarcha creatur
436, 10. eius exitus 438, 11.
479, 12. de eodem 752, 11 sq.
921, 6 sq.
- Basilius**, Romani imperatoris filius
nothus, princeps senatus 442, 19.
adversus Chamdam mittitur
461, 9.
- Basoes** cursor martyr 639, 8.
805, 14.
- Bathyrhyaci** locus 272, 14.
- Bathyrus** fluvius 340, 14.
- Beneventum** 293, 24. a Francis
deficit 296, 2. 695, 19.
- Berrhoea** urbs 496, 2. terrae motu
quassata 506, 8.
- Bithynia** 424, 18. 764, 5.
- Blachernarum** aedes 36, 15. 87, 12.
120, 20. 154, 5. 174, 2. 360, 21.
386, 12. 403, 18. 405, 20. 413, 19.
432, 17. 611, 8. 651, 16. 674, 21.
877, 15.
- Bogoris**, Bulgariae princeps 162, 3.
per sororem ad fidem converti-
tur 163, 16. subditos rebelles vin-
cit Christianosque reddit 164, 17.
de eodem 664, 5 sq.
- Boiditzes** prodit Amorium 130, 11.
638, 22. 805, 13. a Christo apo-
stata 132, 10. trucidatur 639, 17.
- Bosporus** 88, 20.
- Brya** palatium 21, 4. 98, 16. 634, 17.
690, 21. 798, 22.
- Bucoleon** Constantinopoli 22, 4.
136, 11. 362, 15. 371, 4. 392, 7.
393, 20. 447, 3. 628, 3. 810, 7.
886, 10.
- Bulgarophygyum** locus 360, 13. 702, 3.
855, 14.
- Bulgarorum** improvisa de Romanis
victoria 15, 14. eorum strages
25, 11. tricennales indutiae 31, 10.
65, 9. foedera renovantur 162, 12.
agri portionem a Theodora imp-
etrant 165, 3. Christiani fiunt
342, 7. Romanos fugant 401, 3.
732, 22. 893, 14.
- Butii** emporium 366, 17. 862, 15.
- Butoma**, Dalmatiae urbs 289, 10.
- Byzae** castrum 68, 6. 69, 6.
- Cabala** urbs 71, 23. 372, 11. 710, 15.
867, 6.
- Cabiri** cum Thoma rebellante con-
iuncti 55, 7.
- Caenurgium** domus 332, 3.
- Caesarea** Cappadociae 278, 16.
283, 15.
- Caesus** 279, 8.
- Calabria** a Sarazenis occupatur 83,
13. Romanis restituitur 305, 10.
rebellat 454, 2.
- Callinici** martyris templum 340, 15.
- Callipolis** 280, 15.
- Callistus** turmarcha martyr 639, 8.
805, 14.
- Calomaria**, Theodora Augustae
soror 175, 1. nubit Arsabero
patricio 175, 3.
- Calos** mons 102, 14.
- Camila** cubiculum 144, 19. 145, 12.
147, 14.
- campus** Celarius 177, 22.
— Diabasis 66, 19.
- Canalitae**, Scytharum gens 288, 20.
- Candiae** fundatio a Saracenis 77, 8.
623, 2.
- Caniclii** aedes 471, 12.

- Cappadocia 120, 5. 181, 14. 307, 14.
 360, 16. 394, 16. 638, 13.
 Capua 293, 23. a Francorum rege
 deficit 296, 2. 695, 19.
 Carbeas Paulicianus perduellis 166, 1.
 eius bellica vis 176, 22.
 Carians aedes 9, 12. 95, 16. 139, 20.
 174, 7. 653, 4. 658, 5.
 Carthaginiensium in Dalmatiam ex-
 peditio 289, 5. Syracusas ever-
 tunt 309, 11.
 Carthago 296, 11.
 Catabatala, Manichaeorum urbs ex-
 cisa 278, 8.
 Catacalo scholarum domesticus 359,
 23. a Symeone vincitur 360, 11.
 855, 10.
 Catacyla, Opsicii dux 53, 22. 57, 10.
 64, 13. 67, 3.
 Catasama 279, 8.
 Catasyrtae Thraciae 390, 18. 400, 1.
 732, 9. 883, 2. 892, 5.
 Ceductus locus 65, 12.
 Celtzine 680, 20. 834, 7.
 Cephalenia insula 302, 5. 845, 7.
 Cegi Thraciae 204, 23. 235, 22.
 830, 1.
 Ceramisium 268, 21.
 Cestae Styppiotae infelix adversus
 Tarsum expeditio 286, 20.
 Chachon castellum 269, 19.
 Chalce 19, 2. 103, 20. 175, 20.
 259, 18. 383, 2. 429, 21. 430, 16.
 467, 10. 604, 7. 875, 20.
 Chalcedon 396, 2. 888, 13. de eius
 nomine 729, 5.
 Chalcopratea Constantinopoli 339, 8.
 829, 11.
 Chaldi 55, 7. 269, 16.
 Charax, Cretae promontorium 75, 6.
 622, 8.
 Charsianum 114, 18. 181, 15. 183, 9.
 374, 5. 427, 3.
 Chartophylacis suburbanum 839, 19.
 Chase, Iubae filius, Athenis inter-
 emptus 388, 8. 723, 8. 880, 14.
 Chazari 122, 24. dura eorum tra-
 ctatio 358, 5. 853, 18.
 Chelidonia promontorium 814, 12.
 Cherson 123, 6. 124, 3. 360, 15.
 855, 17.
 Chilicocomum 128, 22.
 Chonarium 178, 1.
 Chorasani captum 118, 19.
 Christi imago 101, 11. 103, 20.
 607, 16. splendidum eius tem-
 plum a Basilio imperatore extru-
 ctum 325, 11.
 Christophorus, Romani filius, he-
 taeriarcha 395, 1. 727, 22. coro-
 natur 398, 6. moritur 420, 17.
 de eodem 731, 14. 744, 21. 887, 12.
 890, 17. 911, 17.
 Chrobati, gens Scythica 288, 19.
 291, 3. 411, 14. 412, 10. 740, 14.
 904, 9.
 Chrysobullum, prope Tarsum locus
 287, 6.
 Chrysochir, Tephricae princeps
 266, 19. 271, 21. a Romanis oc-
 ciditur 274, 15.
 Chrysopolis 353, 5. 384, 18. 396, 1.
 700, 11. 728, 20. 849, 4. 888, 12.
 Cibyrrha 367, 10. cur ita nomine-
 tur 367, 11. 706, 3.
 Cibyrrhaeotae 79, 15. 452, 21. 688, 7.
 840, 4.
 Cilicia 197, 13.
 Clementis martyris oratorium 330, 4.
 Coelesyria 125, 19.
 colla victorum regum calcandi mos
 69, 13.
 collis Argaeus 197, 16.
 — Auxentii 197, 19.
 — Cyrisus 197, 18.
 — Leonis 25, 17.
 — Mamantis 197, 17.
 — Mozilus 197, 19.
 Colonia 181, 12. 201, 2. 283, 16.
 Coloniati 269, 17.
 columnae Bathuinae 144, 1. 145, 10.
 146, 19.
 columnae Romanae 140, 5. 146, 5.
 Constantini Caballini et Ioannis pa-
 triarchae impii exusta cadavera
 681, 4. 834, 17.
 Constantini Triphylii sortis praesa-
 gium 122, 8. 635, 21.
 Constantini magni templum 337, 15.
 Constantinopolis obsessio 59, 20.
 61, 13. 385, 5. 612, 12. 764, 17.
 786, 1. 877, 12.
 Constantinus Babutzicus 132, 11.
 134, 11. mortem subit 134, 19.
 639, 8. 805, 14.
 Constantinus dux imperium invadit
 381, 14. 718, 14. 874, 18. re-
 pulsus caeditur 383, 11. 720, 2.
 876, 8.
 Constantinus Eladicus, Constantini
 ducis socius 382, 14. punitur
 384, 7. 720, 20. 876, 16.
 Constantinus et Leo imperii colle-

- gae adlecti a Basilio patre 264, 1.
Constantini mors 345, 4.
- Constantinus Gongyles 386, 5.
390, 13. 395, 5. 436, 8. 721, 20.
878, 13 sq.
- Constantinus mensae praepositus a
Longobardis vincitur 356, 17.
701, 10. 852, 8. monachum in-
duit 411, 3.
- Constantinus patricius Afer 371, 13.
384, 15. 389, 9. in praelio cadit
389, 17. 881, 23.
- Constantinus, philosophiae praecep-
tor, a Constantino Porphyro-
genneto urbi praeficitur 444, 9.
- Constantinus Porphyrogennetus 370,
8. Augustus coronatur 375, 9.
tutores puero addicti 380, 17.
potestatem in se transfert 392, 13.
Helenam, Romani filiam, in ma-
trimonium ducit 394, 18. sum-
mus imperator a Romano relictus
436, 3. detectae in eum insidiae
441, 3. eius elogia 445, 11 sq.
bellum eius Italicum 453, 20 sq.
bellum Africanum 454, 22. S. Chry-
sostomi ingenium admiratur 457,
18. Romanum filium egregie in-
stituit 458, 1. cometae in eius
ortu et occasu visi 463, 10. vi-
tae exitus praenuntiatus 464, 15.
moritur 466, 19 sq. corporis ani-
miquae eius descriptio 468, 15.
eiusdem gesta 711, 23 sq. 874,
7 sq.
- Constantinus presbyter, homo tur-
pis 606, 16.
- Constantinus, Romani filius, coro-
natur 409, 21. 739, 8. Helenam,
deinde Theophanonem ducit 423, 8.
746, 6. in clericum attondetur et
relegatur 437, 1. 753, 10. inter-
ficatur 438, 2. 754, 1. de eodem
902, 7. 914, 16.
- Constantinus, Romani iunioris filius,
coronatus 473, 6. 758, 3.
- Constantinus, Samonae domesticus,
accubitor 375, 11. 386, 5. in suspi-
cionem incidit 390, 23. 394, 12.
395, 4. de eodem 712, 7. 728, 2.
869, 1 sq.
- Constantinus Toxaras, Basilii in
Michaellem imperatorem coniura-
tus 678, 12. 688, 7. 837, 13.
840, 4.
- Copronymi nrna 194, 2. 667, 16.
681, 10. 835, 1.
- Corinthus 300, 17.
- Cormatarum strages 118, 14.
- Corum Cappadociae captum 360, 16.
702, 8. 855, 18.
- Cos insula 80, 23. 623, 22.
- Cosmedium suburbanum 658, 17.
823, 30.
- Cotyaium 240, 23. 306, 21.
- Crambonitarum stirps 39, 20.
- Crasas 198, 17.
- Craterus dux adversus Cretam pro-
ficiscitur 79, 14. 623, 11. devi-
ctus cruci affigitur 80, 23. 623, 22.
- Crenetissae aedes 107, 22.
- Crenitarum gens 107, 19.
- Crenites militiae magister a Bulga-
ris occisus 358, 2. 853, 12.
- Creta insula ab Agarenis capta 74, 18.
368, 17. 438, 17. 590, 1. 621, 20.
789, 1. 792, 6.
- Cretenses Thraciae maritima popu-
lantur 137, 1. eorum strages 137, 9.
Cycladas insulas pervagantur 196,
17. clades 299, 23. bello a Ro-
manis petiti 473, 18 sq. 758, 11 sq.
crucis adorationis religio 388, 23.
881, 5.
- Crumnus, Bulgarorum dux 12, 17.
14, 1. Adrianopolis cives in Bul-
gariam transfert 216, 12. eius-
dem gesta 612, 3 sq. 764, 14.
- Cucusum 280, 13.
- Curcuas tyrannidis studiosus a Ba-
silio imperatore oculis privatur
277, 8.
- Curtices Armenius, Constantini du-
cis socius, interfectus 383, 11.
719, 22. 876, 5.
- Curticii castellum 269, 19.
- Curtorum captivorum caedes 283, 19.
- Curupas, Cretae ameras, frustra ab
Hispanis auxilia petit 477, 4. ca-
ptus abducitur 759, 22.
- Cutacii castellum 270, 22.
- Cyles seu Coeles litus 425, 22.
747, 20. 916, 12.
- Cypha domus a Leone sapiente ex-
structa 370, 15. 865, 6.
- Cyprus insula 596, 4.
- Dagisthea 9, 11.
- Dalmatae Romanorum imperio ad-
dicti et ad Christi fidem revocati
291, 1.
- Dalmatiae a Romanis defectio 84, 2.
288, 18.
- Damalis, Charetis, Atheniensium
imperatoris, uxor moritur 729, 7.

- Damascus urbs 589, 1.
 Damatryum 369, 6. 375, 20. 712, 11. 863, 19.
 Damiani aedes 360, 18. 855, 20.
 Damianus Agarenus Romanos vincit 377, 1. 870, 13. moritur 388, 5. 723, 6. 880, 10.
 Damianus eunuchus, Michaelis, Theophili filii, accubitor, dignitate orbatur 234, 7 sq. 675, 4. 827, 11 sq.
 Damianus, sub Michaele Balbo sacri stabuli comes, perit 76, 20.
 Danelis matrona 227, 2. in aulam Basilii imperatoris suscipitur 317, 11.
 Danubius fluvius 358, 8. 389, 21. 724, 14. 882, 4.
 Daone oppidum 614, 20.
 Dazemon 127, 3.
 Debeltus seu Zagora urbs 165, 5. 666, 6.
 Decatora, Dalmatiae oppidum 289, 10.
 Demetrius, Graeciae urbs, capta et excisa 364, 11. 506, 16. 703, 16. 860, 2.
 Demetrii martyris templum 324, 5. 517, 1.
 Demetrius martyr fidei doctor 490, 17. Thessalonicae vindex et patronus 499, 9.
 Denderis, Thersites Homericus 91, 13. 629, 5.
 Dermocaites sanctus 440, 2.
 Deuterum 197, 3. 324, 4.
 Dia 77, 1.
 Diocletiani, Scytharum gens 288, 20.
 Diomedis martyris de Basilio imperatore visum 223, 14. 656, 2. 819, 19.
 Dionysius sanctus pater 101, 5.
 Distra 359, 1. 854, 14.
 Docia Darbidi oppidum 426, 18.
 Dominicus hetaeriarum 386, 9. dignitate orbatur 386, 15. 722, 9. 879, 6.
 Domnica, Bardanii coniux, detondetur 10, 16.
 Domnini Emboli locus 324, 12.
 Dorylaeum oppidum 126, 2. 129, 17. 636, 21. 803, 1.
 Drugubitae Thessalonicensibus tributarii 496, 6.
 Dyrrhachium urbs 845, 8.
 Ebissa, Paphlagoniae urbs 89, 16.
 Ecboli sinus prope Thessalonicam 492, 14. 579, 9.
 ecclesia nova basilica Constantino-
 poli 319, 11. 691, 15. 692, 18. 843, 3. 845, 1.
 eclipsis insolita 356, 20.
 Edem nova 329, 1.
 Edessa obsidetur a Romanis 432, 4. 748, 9. 918, 6.
 Egionis, Longobardiae ducis, rebellio 356, 14.
 Eliae prophetae ad matrem Basilii imperatoris visio 222, 18. eiusdem templum in palatio 325, 2. 337, 14.
 Eliassaei templum 337, 14.
 Endeleshone 279, 9.
 Ephesus urbs 180, 12.
 Eremosycaea 279, 10.
 Eriae palatia a Constantino Porphyrogenneto exstructa 451, 17.
 Esmanus, Tarsi ameras 298, 6. victus perit 299, 4.
 Euboea insula 580, 12.
 Euchaitarum oppidum 11, 6. 354, 16. 850, 4.
 Eudocia, Decapolitae filia, Michaelis, Theophili filii, coniux 655, 1. 816, 10.
 Eudocia, Ingeris filia, a Basilio Macedone ducta 235, 5. 675, 13. 828, 3. eius largitio 256, 18.
 Eudocia, tertia Leonis sapientis uxor, in partu moritur 364, 18. 703, 21. 860, 8.
 Eulogius Persa, Basilii adversus Michaellem imperatorem socius 685, 16. 688, 6. 838, 6.
 Euphemius tyrannus rebellat in Michaellem Balbum 82, 6. Siciliam expugnat 82, 14. occiditur 82, 20.
 Euphrates fluvius 133, 19. 268, 17. 269, 3. 427, 6. 461, 15.
 Euphrosyna monialis, Michaelis Balbi uxor 79, 9. 620, 9. aula expellitur 86, 10. in monasterium discedit 625, 12. de eadem 628, 8. 789, 18. 790, 21.
 Euripi arx 298, 8.
 Eusebius, scriptor ecclesiasticus 775, 16.
 Eustathius Argyrus, orientalium copiarum dux strenuus 368, 21. occiditur 374, 3.
 Eustathius drugarius adversus Bulgarios missus 358, 13. et contra Leonem Tripolitam 366, 21. 707, 11.

- Eustratius, Michaelis europalatae filius 20, 3. moritur 20, 16.
 Euthymius, Sardorum metropolita, martyr 48, 14.
 Euthymius syncellus patriarcha sub Leone imperatore 371, 6. 375, 10. 376, 21. 709, 16. indigne habitus ab Alexandro imperatore 378, 1. 715, 21. de eodem 767, 4. 865, 21 sq.
 Euxinus pontus 59, 4. 101, 16. 156, 18. 340, 17. 424, 1. 746, 17. 914, 18.
 evangeliorum liber ab igne intactus 344, 12.
 Ezidus, Arabum tyrannus 482, 13. sacras imagines delet 483, 16. ferrea limes 165, 4. 666, 5.
 Francorum auxiliares copias postulat Theophilus imperator 135, 3. illorum auxilia Basilio imperatori missa 293, 10. iidem Constantino Porphyrogenneto amici et foederati 455, 6. vincunt Saracenos in Italia 695, 1.
 Gabrielopulus tutor Constantini eligitur 380, 19. aula removetur 386, 7. 721, 23. de eodem 872, 10 sq.
 Gallia Constantino Porphyrogenneto amica 455, 8.
 Gani montes 615, 7.
 Gazura palus 7, 3.
 Genicum tribunal 260, 15.
 Georgii, militarium tabularum praefecti, sors praedicatur 122, 11. 636, 4.
 Georgii martyris templum 557, 19.
 Georgius Peganes, Opsicii dux, ob defectionem oculis orbatur 240, 5 sq. 680, 7 sq. 833, 12 sq.
 Georgius Sursubulus, tutor Symeonis Bulgari liberorum 412, 4. 413, 8. 414, 7. 904, 4.
 Germanicia urbs vastatur 280, 18. 692, 13. 844, 17.
 Gero oppidulum 281, 5.
 Goboris, Bulgariae princeps, fit Christianus 665, 11 sq.
 Goelio vicus 396, 21. 730, 16.
 Graecia 388, 8. 420, 6.
 Gregoras Constantini ducis filius occisus 383, 10. 719, 22. 876, 5.
 Gregoras Iberitzes, Andronici affinis 372, 15. 382, 12. in monachum tondetur 384, 4. 720, 17. 876, 12.
 Gregorii theologi miraculum 47, 4. 619, 20.
 Gregorius, Leonis Armenii filius 41, 4. 619, 17.
 Gregorius Pterotus dux resistit Michaeli Balbo 57, 19. necatur a Thoma 63, 18.
 Grylli aulici sacrilega impietas 200, 21. 201, 19. 244, 7. 245, 11. 246, 10. 661, 17 sq.
 Gundus, Agarenorum praefectus, Theophilum imperatorem fugat 638, 12.
 Gyberi 72, 19.
 Gyrin pratum 181, 18. 182, 4.
 haemoroissae Christi statua 775, 11.
 Haemus mons 387, 24. 687, 4. de eius nomine 706, 15.
 Hagio, Longobardiae dux, rebellat 852, 5.
 Halys fluvius 369, 11. 427, 4. 864, 2.
 Hebdomum 340, 4. 379, 2. 385, 12. 414, 21. 721, 14. 872, 10. 877, 19. 906, 16.
 Hebrus, Thraciae flumen 387, 19. 615, 12. 686, 20.
 Helena, Constantini Porphyrogeneti uxor pia 458, 19. 466, 19. diem obit supremum 473, 9. 758, 6.
 Hellespontus 299, 21. 367, 6. nominis origo 367, 7. 706, 2.
 Helus, Peloponnesi locus 310, 21.
 Hemerius logotheta in Leonem Tripolitam missus 367, 4. 368, 16.
 Agarenos vincit 372, 8. 710, 5. ab iis funditur 376, 23. 715, 7. ab Alexandro imperatore in monasterium relegatur 379, 22. 717, 8. de eodem 863, 2 sq.
 Heptascalum 324, 21.
 Heraclea, Thraciae urbs 71, 5. 614, 21.
 Hesperii et Zoes martyrum aedes 324, 19.
 Hexabulii sagax consilium, non audiendos hostes amicos accusantes 69, 19.
 Hexacionium 196, 23.
 hiems asperissima sub Romano imperatore 417, 15. 743, 11. 908, 20.
 Hieria 307, 19. 337, 19. 371, 5. 668, 7. 709, 15.
 Hierosolyma 119, 16. 490, 14. 608, 4. 774, 2.
 Hierosolymorum syncellus in carcerem coniectus 106, 9.
 Hierotheus sanctus pater 101, 5.

- Hierum 59, 4. 424, 5. 674, 18. 707, 23.
 746, 22. 826, 22. 914, 18.
 Hispani 73, 16. 474, 5. Cretensibus
 opem ferre recusabant 477, 18.
 Hodegi aedes 204, 14.
 Horcosium oppidum 56, 18.
 Hormisdæ aedes 154, 19. 649, 11.
 horologia a Michaele, Theophili
 filio, fabricata 681, 21.
 Hugo, Franciæ rex 431, 13. 917, 11.
 Hypsele urbs 354, 11. 427, 4. 849, 22.
 Iacobitzes, Basillii adversus Michae-
 lem imperatorem coniuratus 685, 5.
 687, 15. 837, 9. 839, 10.
 Iber curopalata Constantinopolin ve-
 nit 402, 12. 733, 20. 894, 15.
 Iberi Thomæ rebellantis socii 55, 7.
 Iberiæ sinus 73, 15. regionis ster-
 rilitas 73, 18.
 Ibraami Agarenorum ducis in Ro-
 manos expeditio 109, 18.
 Icasia virgo a Theophilo impera-
 tore repudiata monacham induit
 624, 19. 790, 5.
 Ignatius monachus, antea Nicetas
 dictus 20, 8. Methodio patriar-
 chæ subrogatur 193, 9. a Barda
 incestuoso incarceratur solioque
 eiicitur 193, 13. a Michaele im-
 peratore varie illuditur 245, 6 sq.
 sedi restituitur 261, 20. de eo-
 dem 657, 7 sq. 821, 7 sq.
 imaginum sacrarum cultus instaura-
 tur sub Methodio patriarcha et
 Theodora Augusta 160, 16.
 imaginum sacrarum origo in eccle-
 sia a Christo et apostolis 607, 14.
 imago Christi Edessena in urbem
 illata 432, 12. 749, 1. 918, 14.
 Imbri nomen 367, 15. 705, 21.
 Indi Thomæ rebellantis socii 55, 6.
 Indicarum arborum odores 457, 7.
 Ioannes Bogas patricius 387, 2.
 389, 22. 722, 14. 724, 15. 879,
 14 sq.
 Ioannes Chaldus, Basillii adversus
 Michaelem coniuratus 685, 4.
 687, 21. 837, 8. 839, 15.
 Ioannes Choerinas seu Choennus ma-
 gnus hetaeriarcha sub Romano
 iuniore 470, 1. 757, 11.
 Ioannes Curcuas 397, 17. 404, 8.
 Melitinen capit 415, 10 sq. eius
 genus et praeclare gesta adver-
 sus imperii hostes 426, 18 sq.
 maiestatis accusatus eiicitur 429,
 14. terræ hiatus in eius domo
 441, 18. cum Tarsensibus de
 captivis recipiendis agit 443, 6.
 de eodem 699, 9. 731, 4 sq. 847,
 15 sq.
 Ioannes Eladas, Constantini tutor
 380, 18. 381, 11. 717, 22. 873, 21.
 cum Constantino duce rebellante
 pugnat 383, 4. 719, 18. 875, 22.
 moritur 386, 10. 722, 3. 878, 19.
 Ioannes Garidas hetaeriarcha 386, 20.
 390, 17. 392, 20. 722, 11. 726, 9.
 859, 9. 879, 8.
 Ioannes grammaticus Leoni Arme-
 nio favet contra sanctas imagines
 32, 9. 606, 11. 766, 8.
 Ioannes Lazanes rector sub Ale-
 xandro imperatore 378, 23. tutor
 Constantini declaratur 380, 18.
 aula remotus 386, 7. 721, 23.
 a Bulgaris fugatur 401, 13. 733, 6.
 in monachum tondetur 406, 3.
 419, 5. 735, 22. de eodem 872,
 8 sq.
 Ioannes monachus victoriae Petro-
 nae vates 180, 15.
 Ioannes mysticus 406, 2. 410, 5.
 maiestatis criminis accusatus mo-
 nachum induit 411, 1. 739, 17.
 de eodem 902, 13 sq.
 Ioannes Rhodinus seu Rhadenus
 patricius 388, 18. 723, 16. Aga-
 renos vincit 405, 15. 735, 10.
 897, 17.
 Ioannes, Symeonis Bulgari filius
 412, 6. 904, 6. Petro fratri in-
 sidias struit 419, 10. 744, 11.
 Constantinopolin ducitur 419, 17.
 910, 18.
 Ioannes, Theophili praeceptor, syn-
 cellus 95, 22 sq. episcopus ordi-
 natur 121, 6. vulneratum se
 fingit 151, 3. sede urbeque pul-
 sus 151, 15. Iannis nomen ei
 inditum 154, 12. eius praesti-
 giæ 155, 5. subterraneum eius
 domicilium 156, 21. Methodium
 calumniatur 159, 3. de eodem
 632, 19. 635, 1 sq. 796, 22 sq.
 Ioannis apostoli oratorium 336, 6.
 templum 340, 3.
 Ioannis astronomi vaticinium 411, 17.
 740, 4.
 Ioannis Cameniatae de excidio Thes-
 salonicensi accurata narratio 487,
 1 sq.
 Ioannis Hierosolymitani monachi de

- ortu haeresis iconomachorum nar-
 ratio 481, 13 sq.
 Iosephus patricius rei navalis drun-
 garius 445, 7. 466, 14. accubi-
 tor provehitur 469, 17. Romano
 iuniori ad bellum cum Cretensi-
 bus gerendum persuadet 475, 1.
 civium saluti consulit 479, 4. de
 eodem 757, 8 sq.
 Iovis insula 591, 15.
 Irenaeus sanctus pater 101, 5.
 Irenes, sororis Theodoraе Augu-
 stae, mores 175, 4.
 Isaaci monachi de Basilio Mace-
 done vaticinium 241, 17.
 Isamus 197, 16.
 Ister flumen 615, 21.
 isthmus Corinthiacus 300, 22.
 Italia 288, 14. 305, 3.
 Iudaeorum secta 42, 10. eorum
 procurata conversio 341, 11.
 691, 8.
 Iustiniani monumentum 84, 11.
 Lalacaon fluvius 181, 8. 666, 9.
 825, 3.
 Lampsaci nomen 367, 12. 705, 19.
 Lamus fluvius 443, 10.
 Laodiceae nomen 706, 8.
 lapis Aegyptius 327, 7.
 — Carianus 139, 21. 146, 3. 333, 3.
 — dociminus 140, 15. 145, 14.
 — Ostrites 327, 16.
 — Proeconnesius 141, 17. 143, 22.
 145, 4. 146, 18. 147, 19.
 — Sagarius 327, 15.
 — Thessalicus 143, 2. 146, 6.
 332, 6.
 Laurentii martyris aedes 339, 18.
 S. Lazari et S. Magdalenae corpora
 in illius ecclesiam translata 365, 2.
 704, 5. 860, 17.
 Lazarus monachus dira patitur a
 Theophilo imperatore 103, 4.
 Lemnus insula 365, 6. 368, 19.
 405, 13. 704, 8. 735, 11. 861, 6.
 Leo Apostypes, Thracum Mace-
 donumque dux 305, 6. Tarentum
 expugnat 306, 14. ipsius sors
 306, 22.
 Leo, Bardae Phocae filius, vir
 strenuus 462, 5. praetor con-
 stituitur 472, 5. victoriam de
 Chamba reportat 479, 15 sq.
 de eodem 755, 15 sq.
 Leo Catzilacius, Thessalonicae prae-
 tor 368, 3. 511, 1. 863, 6.
 Leo Choerosphactes 359, 9. in mo-
 nachum detondetur 384, 5. 720, 17.
 876, 12.
 Leonis Armenii genus 6, 4. bellum
 adversus Ismaelitas 11, 1. impe-
 rator a militibus acclamatur 16, 15.
 excipitur in urbem 18, 21. stra-
 tagema in Bulgaros 24, 17. in
 imagines edictum 28, 16. 99, 17.
 indutias cum Bulgaris inquit 31, 10.
 ad aram vulneribus percussus oc-
 cumbit 39, 14.
 Leonis Phocae magistri infausta ad-
 versus Bulgaros expeditio 388, 17.
 390, 15. in suspicionem cadit
 392, 21. 394, 10. eius rebellio
 395, 2. poenas dat 396, 23.
 397, 7. de eodem 723, 13 sq.
 881, 1 sq.
 Leo philosophus ludi magister Con-
 stantinopoli 185, 10. quomodo
 in imperatoris notitiam venerit
 185, 15. astronomica eius obser-
 vatione depulsa sterilitas 191, 11.
 haeresis causa episcopali sede mo-
 tus 640, 14. de eodem 676, 15.
 681, 21. 688, 17. 806, 8. 829, 7.
 840, 18.
 Leo sapiens Basilio patri succedit
 352, 16. incesti eius amores cum
 Zoe 357, 6. insidiae illi structae
 360, 22. 365, 8. ob quartas nu-
 ptias excommunicatur 370, 16.
 moritur 377, 12. eiusdem gesta
 700, 6 sq. 846, 7 sq.
 Leo Tripolita ex Christiano apa-
 stata adversus Romanos proficiscit-
 ur 366, 13. Thessalonicam capit
 368, 1. 537, 6. inde recedit 368, 15.
 578, 1 sq. fugatur 405, 11. de
 eodem 705, 13 sq. 735, 10. 862,
 15 sq.
 Lesbos insula 55, 20.
 Leucatur 384, 18. 721, 3. 877, 4.
 lex de Persarum cum Romanis con-
 iugiis 112, 15.
 lex Romanorum principum, cum in-
 augurantur, absolvendi reos 12, 6.
 Libya inferior 125, 19.
 Locana urbs 268, 4.
 Longobardia a Saracenis occupatur
 83, 13. 290, 18. iis eripitur
 305, 11. rebellat 454, 1. 701, 10.
 Lucae evangelistae templum 323, 16.
 Ludovicus, Franciae rex, Romanis
 auxilio profectus 293, 10.
 Lulum castellum 197, 14. Agarenis
 eripitur 277, 20.

- Lydda, Orientis oppidum 607, 22.
 774, 14.
 Mabriani aedes 430, 6.
 Macedonia 30, 11. 181, 16. 223, 5.
 228, 18. 363, 19. 405, 19. 412, 15.
 431, 4. 706, 18. 740, 18. 898, 5.
 Macedonianae 323, 14.
 Macetis 420, 6.
 Maeandrus fluvius 236, 1.
 Magnaura Constantinopoli 85, 10.
 138, 4. 185, 5. 192, 16. 317, 24.
 338, 6. 374, 22. 378, 2. 640, 12.
 694, 9. 868, 14.
 Maictes Arsacida, Basilii imperatoris avus 215, 4.
 Malagina oppidum 9, 14. 198, 23.
 660, 9.
 Malea promontorium 300, 20.
 Mamantis templum 197, 10. 680, 21.
 palatium 210, 10. 243, 19. 254, 18.
 incenditur 614, 8.
 Mamum, Ismaelitarum amerumnes, literarum studiosus 186, 9. 188, 3.
 mangana, regia domus 337, 2.
 Manglaba 401, 6. 733, 1. 893, 7.
 Manichaei iconoclastarum prodromi 812, 10.
 Manichaeorum vastata regio 270, 19.
 Manicophanes Amorium prodit 638, 23. 805, 13.
 Mantea prandium 322, 19.
 Manuel, Adrianopolis episcopus, in Bulgaria martyr 217, 5.
 Manuel Armenius 110, 1. Theophilum imperatorem liberat a Saracenis 117, 2. 636, 12. ad illos deficit 118, 12. 632, 9. ab iisdem redit 119, 22. 633, 9. curat imperium sub Michaele puero et imagines restituit 148, 16. 159, 16. a palatio recedit 168, 15. moritur 184, 11. 636, 22. de eodem 796, 5 sq.
 Manuel Curtices 435, 18. 436, 13. perit 438, 16. de eodem 752, 12 sq. 921, 6.
 Manuelis iudicis libri 428, 1.
 Marciani porticus 331, 15. 335, 9.
 Marci monachi praesagium 365, 22. 705, 1. 862, 3.
 Mardaitae 304, 1. 311, 20.
 Maria, Christophori filia 413, 13. Petro Bulgaro nubit 414, 1. de eadem 422, 10. 740, 23. 905, 19 sq.
 Mariae deiparae oratorium 331, 17. 335, 18. eius vestis religio 407, 2. 736, 18. 827, 5. 899, 11.
 Marianus Argyrus 435, 17. 436, 11. 477, 8. occiditur 438, 13. de eodem 454, 14. 480, 14. 752, 11 sq. 921, 6 sq.
 Marianus, Petronae filius, Basilii adversus Michaellem imperatorem coniuratus 678, 9. 688, 8. 837, 11. 840, 5.
 Maria, Theodora filia 90, 7. 628, 13. Alexio nubit 107, 19. 630, 12. 794, 13.
 Marinae aedes 460, 15.
 marmor Peganusium 146, 5.
 Martinaciorum genus 121, 17. 635, 18.
 martyrum in Creta sepulcra 77, 22.
 Mauriani aedes 27, 13. 605, 17.
 Mauropotamus 674, 15. 815, 11. 826, 19.
 Medaeum 283, 22.
 Medi 213, 1.
 Melitinae amer cum Carbea Romanam dicionem invadit 166, 10. verberat mare 179, 18. cum exercitu perit 183, 2.
 Melitine, Syriae urbs 127, 1. 269, 2. 415, 16. capta a Graecis 416, 14. 742, 5. 844, 8. 907, 19.
 Melius castrum 278, 6.
 Mesembria urbs 24, 17. 308, 2. 389, 17. 881, 22. eius origines 413, 3. 706, 12.
 mesocepium hortus 329, 2.
 Mesopotamia 428, 13.
 Methodius monachus pictor iudicium extremum repraesentat apud Bulgariae principem 164, 8. 665, 18.
 Methodius patriarcha custodiae traditur 48, 12. Theophili imperatoris comes in expeditionibus 116, 11. sedi Constantinopolitanae restituitur 151, 17. 154, 2. stupri accusatus mira ratione se purgat a calumnia 158, 22. de eodem 642, 10 sq. 651, 13 sq. 811, 12 sq.
 Methone Peloponnesi 300, 17. 302, 11. 304, 13.
 Michael balbus Amoraens, Bardanii satelles 7, 3. Leonem ad imperium adigit 17, 1. patricia dignitate augetur 23, 21. maiestatis criminis insimulatur 33, 21. capitis damnatus dolo a sociis liberatur 38, 15. 619, 7. 778, 9. imperator salutatur 41, 12. eius

- haeresis 42, 13. 154, 21. in Christianos saevit 48, 4. literas spernit 49, 7. victoriae de Thoma reportatae 62, 4. 64, 4. 67, 22. urbes recipiuntur 71, 9. 72, 7. clades eius exercitus 76, 22. 80, 17. sacrilegae eius nuptiae 79, 5. provinciarum nonnullarum iactura 82, 14. 83, 13. 84, 2. moritur 83, 17. eiusdem gesta 620, 7 sq. 782, 18 sq.
- Michael curopalata, Nicephori gener, imperator 11, 22. adversus Bulgaros proficiscitur 13, 18. victus fugit 15, 15. imperialia insignia Leoni tyranno tradit 18, 12. monachi habitum assumit 20, 1. eius mors 20, 12.
- Michael, Christophori filius, clericus 438, 7. 754, 3.
- Michaelis caelestis militiae principis oratorium 145, 6. aedes 340, 21.
- S. Michaelis Sinadensis de Photio praesagium 668, 20 sq.
- Michael, Moroleonis filius, a Bulgaris vulneratus 400, 5. 732, 9.
- Michael, Symeonis filius, monachus 412, 5. 740, 11. 904, 5. in fratrem rebellat 420, 1.
- Michael syncellus confessor 106, 8.
- Michael, Theophili imperatoris filius, patri triennis succedit 148, 8. eius profusio 172, 7. 253, 5. adversus Ismaelitas infeliciter pugnat 176, 4. 177, 21. fatuitas eius in ludis 197, 8. 198, 13. trucidatur 210, 9. 254, 15. eiusdem exaggerata flagitia 242, 14. corpus eius pompa relatum 353, 6. 700, 9. eiusdem gesta 647, 3 sq. 810, 20 sq.
- Mitylene insula 194, 14. 438, 1. 668, 13. 753, 22. 922, 19.
- Mocii martyr in templum 323, 18. 365, 9. 704, 11. 861, 9.
- monasterium Abrahamitarum 101, 3.
- Acrullii 557, 12.
- Agathi 378, 2. 716, 1. 871, 16.
- Agri 30, 2. 609, 3.
- Anthemii 109, 6. 632, 1.
- Antiochi 471, 20. 757, 19.
- Barachaei montis 419, 2. 430, 19. 910, 7.
- Bordonis seu Gordonis 354, 4. 700, 15. 849, 14.
- monasterium Campa seu Calypa 380, 1. 717, 10. 873, 9.
- Canleae 362, 15. 857, 23.
- Christophori 862, 16.
- Chrysopolitanum 109, 3. 686, 9. 838, 21.
- Clidium 647, 11.
- S. Constantini 693, 10. 843, 1. 846, 3.
- Coriarii 109, 4.
- Cyminae montis 419, 1. 430, 19. 910, 7.
- Dalmatae 384, 10. 669, 15. 876, 18.
- Diomedis martyr in 223, 11.
- dominorum 46, 21. 619, 15.
- Elaeae 109, 4.
- Elegmorum 400, 17. 892, 22.
- Elisabetae 374, 10.
- Euphemiae martyr in 264, 18. 397, 13. 731, 3. 890, 3.
- Euthymii patriarchae 870, 8.
- Galacrenarum 371, 5. 377, 20. 406, 5. 410, 11. 709, 15. 739, 15. 865, 20.
- Gastriorum 90, 3. 625, 13. 658, 7. 790, 22. 823, 7.
- Heraclii 9, 7.
- Ieremiae 844, 14.
- Latri montis 137, 5. 180, 16. 439, 19.
- Lazari Constantinopoli eunuchis exstructum 365, 1. 704, 4. 860, 15.
- Mamantis 403, 22. 896, 5.
- Manuelis instauratur a Romano imperatore 433, 16.
- Martinacii 376, 19. 713, 10. 870, 10.
- Maximinae 669, 11. metanoeae 646, 1.
- Metropolitanum 606, 19.
- Michaelitzio Chalcedone 643, 9.

- monasterium Monocastanum 411, 2.
 739, 19. 903, 12.
 — Nosiarum 376, 21. 713,
 11. 870, 11.
 — Olympi montis 411, 4.
 418, 23. 430, 18.
 440, 4. 463, 21. 464,
 21. 670, 1. 739, 20.
 910, 7.
 — Orientis 20, 21. 21, 5.
 — Panteleomonis 433, 17.
 — Petrae aureae 419, 1.
 910, 7.
 — Philomelium 7, 8. 604,
 19. 611, 3.
 — Phocae 156, 19. 340,
 17.
 — Procopiae 20, 10.
 — Romani 404, 3. 471,
 21. 473, 14.
 — Satyri 20, 19. 193, 10.
 690, 14. 841, 21.
 — Scepaë 689, 6.
 — Sergii et Bacchi 154,
 19. 649, 10.
 — Siceorum 354, 8. 700,
 19. 849, 20.
 — Spira 369, 6. 375, 19.
 712, 10. 863, 18.
 869, 8.
 — Studii 63, 3. 362, 13.
 384, 7. 693, 18. 720,
 20. 857, 20. 876, 15.
 eius monachi imagi-
 nes reficiendas cu-
 rant 148, 18.
 — Tarasii 375, 17. 712, 8.
 869, 6.
 Monembasia 310, 2.
 Monothyrum Constantinopoli 336, 5.
 362, 8. 857, 15.
 mons sanctus 180, 12.
 monstrum hominis duplicis 433, 1.
 749, 12. 919, 6.
 Moreleon patricius, Adrianopolis
 praetor, trucidatus 404, 18.
 897, 3.
 Mortagon, Bulgarorum imperator
 64, 19. Thomam clade afficit
 66, 4.
 mos victorum regum colla calcandi
 69, 13.
 Murinixum castellum 269, 20.
 Musicus diversorium 146, 7.
 Mutragonis, Bulgarorum principis,
 in Christianos ira 217, 4.
 Myrelaeum 404, 3. 473, 16.
Theophanes contin.
- Mysi Olympici 464, 21.
 mysterium Constantinopoli 141, 2.
 640, 22. 806, 19.
 mystica Triconchi phiala 141, 14.
 Narsētis aedes Constantinopoli 646,
 20. 810, 15.
 Narsaris adversus Saracenos expe-
 ditio 302, 9. illustris eius victo-
 ria 304, 3. eius in Sicilia atque
 Italia res 304, 20.
 Naupacti castrum 320, 18.
 Naxus insula 583, 14.
 Nazaraei monachi trucidati 542, 6.
 Nazarii martyris aedes 324, 9.
 Neapolis defectio 454, 7. a Ro-
 manis obsidetur 454, 13.
 Nebria insula a Samiis Proeconnē-
 sus dicta 437, 16.
 Neocaesarea urbs 72, 20.
 Nicaea urbs 464, 8.
 Nice, Macedoniae urbs, 214, 5.
 Nicephori Phocae virtus atque fa-
 cta 312, 23. contra Bulgaros pro-
 ficiscitur 358, 14. dux Thrace-
 siorum constituitur 360, 1.
 Nicephorus imperator in Bulgaria
 occumbit 6, 13. a Scythis vul-
 neratus moritur 11, 12.
 Nicephorus patriarcha exsilio mul-
 tatus 28, 16. 608, 22. epistola
 eius ad Michaelē imperatorem
 47, 17. de eodem 670, 10 sq.
 764, 3 sq.
 Nicephorus patricius, Bardae Pho-
 cae filius, scholarum domesticus
 459, 16. Chambdam vincit 460, 2.
 magistri dignitate auctus 472, 3.
 adversus Cretenses mittitur 475,
 14. ad suos ante pugnam oratio
 478, 7. hostes superat 481, 4.
 de eodem 755, 13 sq. 854, 4 sq.
 Nicetas dux Thessalonicam venit
 512, 14. eives ad virtutem co-
 hortatur 524, 11. capitur ab Aga-
 renis 565, 17.
 Nicetas magister, Romani impera-
 toris affinis 413, 16. 905, 10. in
 monachum tondetur 417, 3. 742, 9.
 908, 8.
 Nicetas, Michaelis curopalatae filius
 20, 4.
 Nicetas Ooryphas patricius Dalma-
 tis auxilio profectus 290, 9. Sa-
 racenos in Italia vincit 293, 16.
 Cretenses fugat 299, 23. 300, 12.
 Nicetas Sclerus sub Leone impera-

- tore Turcos adversus Symeonem
conducit 358, 7. 853, 20.
- Nicolai astrologi vaticinium 383, 19.
720, 8.
- Nicolaus, Constantini ducis filius,
occisus 390, 19. 725, 4. 883, 3.
- Nicolaus patriarcha 364, 10. 703, 15.
Leone excommunicato sede dei-
citur 371, 1. 709, 5 sq. restitui-
tur 377, 20. 715, 21. Constan-
tini Augusti pueri tutorem agit
381, 9. 385, 15. 392, 11. aula
eiicitur 386, 13. 394, 2. 722, 4.
ad pacem cum Bulgaris ineun-
dam missus 405, 23. 735, 20.
moritur 410, 8. 739, 13. de eo-
dem 860, 1 sq.
- Nicomedia urbs 9, 5.
- Nicopolis origines 420, 8. 706, 21.
- Nova domus Constantinopoli 337, 2.
- Numerorum Constantinopoli carcer
175, 20. 430, 16. 668, 12.
- oceanus 73, 15.
- Olympus, Graeciae mons 519, 16.
- Onopictes fluvius 280, 11.
- Ophri portus 433, 18.
- Opsicium 53, 22. 181, 14. 240, 8.
364, 17. 397, 19. 417, 11. 421, 9.
443, 19. 463, 2. 731, 9. 745, 7.
890, 9.
- oraculum Sibyllinum 36, 1.
- ὄρθοδοξίας festum 160, 5.
- Oxia 110, 20.
- Padasia 280, 15.
- Paiperte oppidum 404, 7. 896, 12.
- Palaestina 125, 19.
- Pallene insula 579, 17.
- Pancratucas Armenius Adrianopolin
prodit 387, 14. 723, 3. 880, 5.
- Panium Thraciae urbs 71, 5. 615, 2.
- Pannonia 288, 18.
- Panormus urbs 304, 21.
- Paphlagonia 89, 16. 123, 4. 181, 13.
385, 2. 637, 12. 721, 8.
- Paphus Cypri 596, 4.
- Paramocastellum 278, 23.
- Pardus, biglae drungarius sub Leone
imperatore 361, 7. in vincula con-
iectus 363, 20. 859, 5.
- Parium 367, 2. 862, 22.
- Paschalius, Longobardiae dux, ad
Franciae regem mittitur 431, 15.
748, 5. 917, 11.
- Patmus insula 580, 21.
- Patrae Aethiopiae 226, 12. 300, 17.
- Patzinacae gens 122, 23. 387, 3.
390, 4. 722, 15. 879, 15.
- S. Pauli delubrum 23, 4. 605, 11.
eius oratorium a Basilio impera-
tore exstructum 147, 2. 331, 9.
- Pauliciani puniti 165, 16.
- Paulini aedes 59, 2.
- Pegae Constantinopoli 323, 6. 337,
11. 354, 22. 361, 4. 401, 8. 414, 4.
a Bulgaris incensae 402, 5. 406, 16.
733, 13. 894, 6.
- Peloponnesus 226, 10. 300, 10.
310, 2. 845, 8.
- Pentacubiculum 335, 9.
- Pentapyrgium Constantinopoli 627,
11. 793, 9.
- Persae, Thomae rebellantis socii
55, 6. eorum de imperio lex
110, 10. 626, 3. in singulas Ro-
manorum cohortes disperguntur
125, 7. 793, 1. eorum proditio
128, 13. eorum de Theophobi
morte opinio 136, 21.
- Persis 110, 15. 111, 16. 112, 4.
455, 16.
- Petra lata castrum 421, 16. 745, 10.
- Petri apostoli aedes 331, 14. 340, 10.
- Petrium 275, 21. 325, 3. 398, 13.
458, 21. 890, 3.
- Petronae protospatharii de Thessalo-
nica defendenda consilium 509, 6.
- Petronas, Bardae Theodoraque
Augustae frater Sarcel exstruit
123, 3. prospera eius adversus
Melitines amerem expeditio 167, 6.
181, 4. moritur 184, 7. de eo-
dem 627, 21 sq. 666, 8. 793, 18.
825, 1.
- Petrus, Symeonis Bulgari filius 412, 2.
pacem cum Romanis componit 413,
17. Mariam, Christophori impe-
ratoris filiam, in matrimonium du-
cit 414, 1. de eodem 740, 10 sq.
904, 1 sq.
- Phalacri castellum 279, 2.
- Pharus, dei delubrum Constantino-
poli 19, 17. 32, 21. 336, 8. 394, 8.
- Philippi apostoli sacellum 323, 15.
- Philippi, Macedoniae urbs 214, 17.
- Philippopolis urbs 387, 23. 687, 3.
- Philopatium locus 231, 23.
- Phoberi oratorium 101, 16. 112, 4.
455, 16.
- Phoenicia 125, 19. 366, 15.
- Photii patriarchae cum domo regia
affinitas 175, 10. in sedem Con-
stantinopolitanam eiecto Ignatio
intruditur 195, 12. mortuo Igna-
tio sedi male restituitur 276, 11.

- denuo eiicitur 354, 2. de eodem 662, 17 sq. 826, 12 sq.
- Pidra, orientalis thematis oppidum 6, 9.
- pietatis in patriam insigne exemplum 296, 19.
- Pithecium palatii balneum 610, 5.
- Plate insula 19, 21.
- Platonis martyr's templum 324, 16.
- Podandus fluvius 285, 11.
- Polyeuctus monachus patriarcha 434, 21. 444, 19. dictus alter Chrysostomus 445, 1. de eodem 751, 5. 755, 3.
- porta aurea Constantinopoli 197, 2. 271, 4. 385, 8. 612, 6. 655, 23. 749, 6. 764, 17. 877, 15. Thessalonicae 544, 8.
- Cassandreotica Thessalonicae 529, 21.
- eburnea 38, 18.
- ferrea Constantinopoli 462, 14. 755, 18.
- Litaea Thessalonicae 545, 1.
- Romana Thessalonicae 526, 3. 529, 21. 577, 5.
- Xerocerce 404, 1.
- portus Byridensis Thraciae 64, 3.
- Carta 642, 10.
- Cenchreorum 300, 15.
- Hierax 310, 3.
- Poson locus 181, 5. 182, 1.
- Pothus, Eustathii Argyri filius 374, 8. 400, 3. 401, 9. Turcos fundit 463, 3. 755, 23. de eodem 892, 5 sq.
- Prietus Bithyniae 464, 6.
- Principus insula 79, 8.
- Procopia, Michaelis curopalatae uxor 18, 9.
- Procopius, Romanorum dux 305, 5. ab Agarenis victus caeditur 306, 3. 845, 5.
- Proconnesus insula 196, 20. 299, 21. 437, 15. 753, 22. 922, 19.
- Promunti aedes 668, 8.
- Prote insula 9, 22. 41, 5. 47, 1. 434, 19. 437, 12. 441, 12. 619, 11. 752, 19. 921, 10. 924, 2.
- Prusa urbs 465, 4.
- Psamthii aedes 716, 8. 872, 2.
- Psicha suburbanum 151, 17. 420, 16. 649, 4.
- Psilocastellum 278, 22.
- Rachatium castellum 270, 22.
- Ragusii diuturna obsidio 289, 12.
- Rentacius Atticus oculis orbatur 399, 12. 732, 5. 891, 17.
- Rentani, gens Scythica 288, 20.
- Rhabdus Constantinopoli locus 324, 7. 855, 12.
- Rhaedestum, Thraciae oppidum 614, 24.
- Rhapsacium praesidium 269, 16.
- Rhegium 340, 11.
- Rhodophylus cubicularius captus necatur 368, 6. 569, 6 sq. 863, 7.
- Rhodus 438, 1. 753, 22. 922, 19.
- Rhogas locus 747, 5.
- Rigias, Thraciae flumen 614, 16. 616, 14.
- Robam 279, 8.
- Roma 290, 23. 439, 10. 689, 1. 841, 4. S. Romani aedes 324, 3.
- Romanus Argyrus dux 382, 5. 881, 11. fit Romani imperatoris gener 399, 7.
- Romanus, Constantini filius, castratus 426, 10.
- Romanus iunior Constantini Porphyrogeneti filius 450, 4. Anastasiam in matrimonium ducit 458, 8. imperator designatur 466, 13. in imperium succedit 469, 8. sorores in monasteria detrusit 471, 11. de moribus eius 472, 7 sq. de eodem 756, 20 sq.
- Romanus, nepos Romani imperatoris, Hugonis Franci filiam ducit 431, 16. 748, 8.
- Romanus Constantini vindex eligitur 391, 1. magnus hetaeriarca, deinde imperatoris pater creatus 394, 7. fit Caesar 397, 21. ecclesiae unionem componit 398, 8. coniurationes in ipsum exstinctae 399, 2. 400, 9. 404, 4. perius in Constantinum collegam 400, 19. pacem cum Bulgaris init 408, 5. cura eius in egenos atque in monachos amor 417, 19 sq. 433, 12. a Stephano filio throno deiicitur inque monachum tondetur 435, 14. stupenda eius visio 438, 20. paenitentia publica 439, 9. moritur 441, 11. de eodem 725, 9 sq. 883, 6 sq.
- Rosa, Dalmatiae urbs 289, 10.
- Russorum Scytharum grassatio 196, 6. ad fidem adducuntur 196, 14. 342, 20. nova in imperium irruptio 423, 14. eorum genus 423, 16.

- clades eorum 424, 7. immanitas 425, 3. de iisdem 674, 18. 707, 3. 746, 12. 826, 15. 914, 10.
- Sabbatius monachus Leonem Armenium seducit 26, 17. 604, 22. 616, 1. 619, 15.
- Saca Cretae 476, 16.
- Sacticis ducis virtus bellica adversus Bulgaros 403, 5. 734, 4. 895, 10.
- Sagaris seu Sangaris fluvius 432, 14. 749, 3.
- Sagudati Thessalonicensibus tributarii 496, 6.
- Samara urbs 133, 20.
- Samonae pater Constantinopoli 374, 21. 711, 15.
- Samonas cubicularius malignum in Leonem imperatorem consilium detegit 363, 1. in Syriam fugiens comprehenditur 369, 5. eius impietas 370, 21 sq. in monachum tondetur 376, 18. de eodem 708, 4 sq. 858, 7 sq.
- Samosatum urbs obsessum 176, 8. diripitur 268, 16. 634, 15.
- Samothrace peninsula 367, 18. 438, 2. 706, 4. 754, 1. 922, 20.
- Samus castrum ab Agarenis captum 357, 3. 701, 18. 852, 15.
- Saniana urbs 72, 1.
- Saracenorum bellica prudentia 126, 16. liberalibus artibus student 186, 10. eorum in Italia vires et in eos expeditio 292, 14. de apostatis iis dira vindicta 301, 11. gentis scelera 587, 16 sq.
- Sarcel castrum 122, 21.
- Sarus fluvius 280, 12.
- Sclaveni 293, 14. 306, 3. 514, 14. 523, 6. 545, 13.
- Scyla locus 19, 9. 40, 6. 170, 13. 604, 16.
- Scyrus insula 57, 16.
- Scytharum cum Nicephoro bellum 11, 17. a Romanis defectio 288, 17. eorum dicionem invadunt 420, 4.
- Scythicae gentis immanitas 13, 11.
- Seleucia 181, 15.
- Selybria, Thraciae oppidum 614, 13. de eius nomine 706, 17.
- senzatum moneta a Basilio imperatore cusa 173, 17. 660, 1.
- Serantapechus Hebraeus, ecclesiae dei infensissimus 482, 14. trucidatur 484, 12.
- Serbli, gens Scythica 288, 19. 291, 3.
- Sergius monachus, vir praeclarus 433, 14. 434, 2. 750, 3. 919, 19.
- Sergius, Photii patriarchae pater 668, 15 sq.
- S. Severinae arx 313, 11.
- Sgora locus 424, 14. 915, 6.
- Sicilia 77, 3. 365, 4. 368, 6. a Saracenis capta 82, 14. 288, 15. 621, 20. 789, 1. 792, 7. a Romanis diripitur 304, 21. ad pacem redit 454, 20.
- Sigma Constantinopoli 140, 10. 141, 11. 143, 4. 323, 9. 640, 18. 645, 4. 688, 16. 806, 16. 840, 15.
- Sinope urbs 112, 12. 124, 13. 125, 3. 626, 14. 803, 9. 824, 12. de eius nomine 637, 5.
- Sirichae crux 369, 13. 708, 7. 864, 12.
- Sisinius, generalis logotheta sub Romano iunior 470, 3. 757, 13.
- Solare a Theophilo imperatore extractum 144, 12. 197, 20.
- Soldanus, Carthaginiensium dux adversus Romanos 289, 6. eius sors 293, 21. dolus in regem Francorum victorem 295, 1. 695, 11. eius expeditio in Capuam 296, 10. 696, 1.
- Sophia, Christophori uxor, coronatur 402, 11. 733, 19. 894, 14. monacham agit 471, 13. 757, 17.
- Sophiae templum 203, 18. 239, 22. 322, 6. 354, 1. 382, 3. 402, 15. 432, 23. 894, 17.
- Sophia, Theodorae Augustae soror 175, 1. nubit Constantino Butzico 175, 2.
- Sosthenium 340, 22.
- Sozopetra urbs 124, 11.
- Spatha praesidium 267, 16.
- Stelae insula 305, 9.
- Stenum 401, 8. incensum 402, 5. 425, 5. 614, 12. 733, 13. 894, 6.
- Stephani castellum 270, 22.
- Stephani martyris templum 323, 11. 655, 5.
- Stephanus Amasenus eunuchus patriarcha 410, 12. 414, 1. 739, 16. 902, 20. moritur 417, 8. 742, 13.
- Stephanus, Basilio imperatoris filius, clero adlectus 264, 15. 353, 2. fit patriarcha 354, 5. de eodem 700, 7. 848, 21 sq.
- Stephanus magister 175, 7. 354, 18. Constantini tutor 380, 17. 381, 11. 385, 16. 390, 13. 392, 12. aula

- discedit 394, 1. in monachum
 detondetur 398, 12. de eodem
 701, 1. 717, 22. 726, 21. 731, 21.
 850, 6 sq.
- Stephanus, Romani filius, corona-
 tur 409, 21. 739, 8. Annam in
 uxorem ducit 422, 16. 745, 20.
 in patrem insurgit 435, 14. 752, 10.
 in clericum tondetur et relegatur
 437, 2. 753, 10 sq. de eodem
 902, 7. 913, 12. 921, 4 sq.
- Strobili insulae nomen 367, 10. 705,
 18. a Saracenis petita 388, 5.
 722, 6. 880, 10.
- Strobylaea 323, 13.
- Strymon 420, 6. 576, 19.
- Sudaë, Agarenorum dux, Theophi-
 lum imperatorem vincit 805, 1.
- Symbatius, Bardae gener, eius nec-
 is promotor 205, 13. 237, 4. 676, 1.
 Thracisiorum praefectus 238, 19.
 oculis orbat 241, 7. 680, 7. de
 eodem 828, 13 sq.
- Symbatius, Leonis Armenii filius
 41, 2. 616, 1. 619, 15.
- Symeon a secretis cum Leone Tri-
 polita paciscitur 368, 12. 575, 10.
 576, 16. 707, 20.
- Symeon, Bulgariae princeps, ad-
 versus Romanos proficiscitur 357,
 12. cum iis de pace agit 380, 5.
 385, 9. Adrianopolin capit 387,
 14. 404, 18. Romanos vincit 389,
 10. pacem cum Romano impera-
 tore componit 408, 5. a Chro-
 batis vincitur 411, 13. moritur
 411, 22. de eodem 701, 22. 717,
 13 sq. 853, 1 sq.
- Syracusae urbs 82, 23. a Cartha-
 giniensibus capitur 309, 11 sq.
 691, 16. 843, 6.
- Syria 72, 11. 96, 5. 124, 8. 278, 15.
 307, 11. 308, 9. 369, 18. 373, 1.
 383, 20. 388, 18. 482, 12. 512, 6.
 564, 10.
- Tanais fluvius 122, 23.
- Tarentum 267, 20. captum diripi-
 tur 306, 12.
- Tarsensium stratagema ac victoria
 287, 15. clades 298, 6. indutiae
 cum Romanis 443, 2.
- Tarsus Ciliciae 125, 22. 126, 16.
 166, 17. 197, 13. 283, 18. 284, 19.
 374, 20. 453, 2. 564, 11. 598, 21.
 847, 13. 868, 11.
- Tatzaces Armenius rebellans oculis
 privatur 404, 11. 734, 8. 896, 9.
- Tauromenium Siciliae captum 365, 4.
 704, 6. 860, 19.
- Tautzes seu Tzantzes, Zautzae filius
 360, 23. 856, 2.
- Taurus mons 279, 11.
- Taxati Peloponnesii 311, 20.
- Tenedus insula 438, 2. 754, 1. 922,
 20. de eius nomine 706, 10.
- Tephricae urbs 166, 14. 176, 22.
 266, 19. 374, 17. 841, 19.
- Tephricenses a Basilio imperatore
 armis petuntur 266, 18. eorum
 strages 274, 1. 841, 18.
- Terbuniotae, Scytharum gens
 288, 19.
- Terebinthi insula 668, 15.
- Tetraserum Constantinopoli 140, 20.
- Thabor mons 607, 21.
- Thasus insula 137, 13. olim Chryse
 dicta 367, 17. 706, 3.
- Thecla, Theodora filia 90, 6. 147, 21.
 628, 12. 658, 5. 675, 18. 823, 5.
- Theclae protomartyris oratorium
 148, 1.
- Theoctista Florina, Theophili im-
 peratoris socrus imagines colit
 90, 2.
- Theoctistus logotheta 122, 3. re-
 rum curator 148, 11. eius cum
 Manuele discordia 168, 9. inter-
 ficitur 170, 19. de eodem 202, 9.
 654, 12 sq. 657, 15. 814, 14 sq.
- Theodora, Constantini Porphyro-
 genneti filia 459, 6. in monacham
 detondetur 471, 11. 757, 15.
- Theodora, Romani imperatoris uxor,
 coronatur 398, 4. 731, 13. 890, 16.
 moritur 402, 8. 733, 16. 894, 10.
- Theodora, Theophili uxor 89, 15.
 imagines colit 91, 16. iis reficien-
 dis operam navat 149, 17. mariti
 absolutionem petit 103, 22. 152, 4.
 quam et impetrat 153, 18. in
 monacham attondetur 174, 6.
 moritur 174, 10. eius genus
 174, 19. praesagium eius de
 Basilio Macedone 233, 15. de
 eadem 625, 4. 629, 4. 647, 3 sq.
 790, 9. 810, 20 sq.
- Theodora aedes a Bulgaris incen-
 sae 402, 23. 895, 4.
- Theodorus Belonas patricius 452, 11.
 urbis praefectus eligitur 461, 4.
- Theodorus, Constantini Porphyro-
 genneti paedagogus 390, 22. 392, 8.
 393, 19. expellitur 397, 16. de
 eodem 725, 9 sq. 883, 6 sq.

- Theodorus Craterus** 115, 12. 126, 13. 133, 20. eius martyrium 134, 19. 639, 8. 805, 14.
- Theodorus Crithinus archiepiscopus, cultor s. imaginum male habitus** 630, 23 sq. 795, 1 sq.
- Theodorus, frater Theophanis, confessor** 104, 4. 160, 21.
- Theodorus Sandabarens Leonis Augusto insidias struit** 349, 2. eius poena 356, 8. moritur 356, 12. impie gesta 692, 20 sq. 697, 3. 700, 22. 845, 12 sq.
- Theodorus Studita confessor pro s. imaginibus** 608, 17. 767, 13. eicitur 768, 5.
- Theodosia, Leonis Armenii uxor** 35, 7. 41, 2. 610, 7.
- Theodosiopolis urbs** 428, 11.
- Theodosius Babutzicus ad Franciae regem missus** 135, 1.
- Theodosius, Leonis Armenii filius** 41, 4. 619, 17.
- Theodotus Melissenus Cassiteras** 22, 11. eius adversus s. imagines consilium 27, 11. 605, 14. episcopalem sedem nanciscitur 23, 22. 609, 12. 768, 6.
- Theognosti de orthographia liber** 82, 18.
- Theophanes confessor pro cultu s. imaginum** 104, 4. Smyrnensis episcopus 160, 21. de eodem 641, 3 sq. 653, 8 sq. 806, 22 sq.
- Theophanes protovestiarius subadiva imperatoris** 411, 9. 413, 23. 414, 6. pacem cum Turcis componit 423, 1. 430, 23. Russos vincit 424, 7. 425, 19. in exilium agitur 440, 21. de eodem 739, 20. 746, 3 sq. 913, 18 sq.
- Theophano a Constantino, Romani filio, in uxorem ducitur** 423, 11. 746, 9.
- Theophano, Constantini Porphyrogenneti filia, in monasterium traditur** 471, 12. 757, 15.
- Theophano, Leonis sapientis uxor,** 360, 20. 694, 14. miraculis post mortem claret 361, 14. 702, 18. 856, 14. eius nomine templum exstruit Leo maritus 364, 20. 860, 12.
- Theophilites, Michaelis imperatoris consobrinus** 224, 23. 229, 9. a Michaele in Peloponnesum mittitur 226, 8.
- Theophilus, Ioannis Curcuae frater, vir praeclarus** 428, 5.
- Theophilus martyr** 126, 13. 639, 8. 805, 14.
- Theophilus, Michaelis balbi filius** 48, 14. 59, 11. 64, 12. patri succedit 84, 17. Leonis percussores trucidat 86, 1. bello infelix 87, 6. aedificiis incumbit 94, 19. fit hostis s. imaginum 99, 6. monachos urbe expellit 100, 10. libros sacros corrumpit 104, 21. cantica edit 106, 17. lex eius de crinibus detondendis 107, 7. adversus Saracenos expeditio 112, 22. eos vincit 114, 20. ab illis superatur 128, 22. moritur dysenteria 131, 20. 135, 14. 139, 4. aedificiorum eius descriptio 139, 19. post mortem sub conditione ab orthodoxis absolvitur 153, 18. eiusdem gesta 624, 12 sq. 789, 15 sq.
- Theophilus, urbis praefectus, vir nequam** 441, 23. quaestor eligitur 444, 6.
- Theophobus Persa** 109, 22. duplex de eo narratio 110, 7. 111, 10.
- Theophili sororem in matrimonium ducit** 112, 14. imperium a Persis oblatum detrectat 124, 19. occidit a Theophilo 125, 13. 135, 16 sq. de eodem 625, 22. 637, 2. 646, 9. 793, 1. 803, 6. 810, 6.
- Theophylactus Abestactus, Romani imperatoris pater** 690, 8. 841, 12.
- Theophylactus, Romani filius, clericus** 409, 23. 739, 9. 902, 9. a papae vicariis in patriarchali sede collocatur 422, 3. 432, 20. 745, 15. 913, 1. moritur 444, 14.
- Thermopolis** 400, 4. 732, 11. 892, 8.
- Thessalonica** 357, 18. expugnatur 368, 2. urbis descriptio 491, 19 sq. 498, 5 sq. obsidetur 521, 19 sq. dira civium caedes 543, 4 sq. 707, 19. 863, 5.
- Thomae apostoli aedes ambusta** 354, 13. 700, 20. eius sepulcrum 455, 21.
- Thomas presbyter depositus a Nicolao patriarcha** 370, 17. 865, 8.
- Thomas quidam in Michaelem balbum insurgit** 50, 3. duplex de eo opinio 50, 18. 52, 8. Asiam populatur 55, 22. Constantino-

- polin obsidet 59, 20. 61, 13.
 terra marique vincitur 62, 5.
 64, 5. cladem a Bulgaris accipit
 66, 4. victus Adrianopolin evadit
 68, 4. imperatori traditus
 trucidatur 69, 14. de eodem 621,
 4 sq. 784, 1.
 Thracia 30, 11. 56, 16. 61, 9. 64, 3.
 181, 16. 388, 21. 411, 10. 431, 4.
 740, 1. diripitur 137, 1. 386, 23.
 405, 19. 480, 13. 786, 6. 898, 5.
 Tigris fluvius 427, 6.
 Topi Constantinopoli 365, 1. 704, 4.
 860, 15.
 tributum fumarium 54, 4.
 triclinium aureum 145, 8. exornatur
 a Constantino Porphyrogenneto 456, 4.
 — Cariani 144, 9. 160, 18.
 — etheseos 338, 7.
 — Eros 143, 14.
 — Iustiniani 147, 9. 338, 6.
 458, 14.
 — Lausiacum 30, 21. 104, 6.
 147, 8. 170, 2. 822, 5.
 — margarita 143, 19. 144, 5.
 350, 10. 790, 3. 846, 11.
 — pyxites 143, 5.
 — Thessalum 150, 21.
 Triconchus 140, 3. 142, 22. 143, 17.
 400, 16. 640, 18. 806, 15. 892, 20.
 Tricymbalus, palatii locus 438, 22.
 Tripolis Phoeniciae 366, 15. 598, 4.
 Tropas arx 313, 10.
 Trophonianum domicilium subterraneum
 156, 22.
 Tropica, palatii locus 439, 4.
 Trulus, prope Constantinopolin domus
 635, 10. 799, 13.
 Trypho monachus patriarcha 417,
 10. 742, 14. 908, 14. sede movetur
 421, 1. 744, 23. 911, 22.
 Turci 127, 1. eorum sagittandi vis
 127, 20. Bulgariam vastant 358,
 21. 701, 22. 854, 10. interne-
 cione deleti 359, 10. in imperium
 irruunt 422, 20. 746, 1. strages
 eorum 462, 19 sq. 480, 13. 819,
 3.
 Tzeri locus Constantinopoli 339, 12.
 Umar, Arabum tyrannus 482, 7.
 Ungri gens 818, 16.
 vaticinia mulieris Agarenae 121, 11.
 vaticinium Isaaci monachi de Basilio
 Macedone 241, 18.
 visio, matri Leonis oblata 36, 12.
 xiphia cometes sub Alexandro imperatore
 379, 9. 716, 19.
 Zachlumi, gens Scythica 288, 19.
 Zaeynthus insula 302, 5.
 Zagora seu Debeltus 165, 5. 666, 6.
 Zapetra urbs capta 268, 11. 634, 15.
 798, 19.
 Zarnuchus fluvius 268, 20.
 Zautza, Zoes pater 354, 9. imperatoris
 pater appellatur 357, 5. 359, 18.
 701, 20. 852, 17. moritur 362,
 14.
 Zechi cum Thoma rebellante coniuncti
 55, 7.
 Zelicum haeresis exstincta 161, 18.
 654, 6.
 Zenonis domus 9, 10.
 Zoe Carbonepsina, quarta Leonis
 imperatoris uxor 366, 10. 370, 8.
 aulae restituitur 386, 1. pacem
 cum Agarenis componit 388, 13.
 denuo eiecta reducitur a Constantino
 filio 392, 14. in monasterium
 traditur 397, 10. de eadem 705,
 11. 723, 13. 726, 2. 731, 1. 862,
 14. 878, 13 sq.
 Zoe, Constantini Porphyrogenneti
 filia 459, 6. in monasterium
 traditur 471, 11. 757, 15.
 Zoe, Leonis sapientis pellex 360, 24.
 702, 14. 856, 4. deinde coniux
 361, 18. 702, 22. 856, 18.
 Zontarion, Cretae locus 183, 20.

LIPSIÆ,
EX OFFICINA B. G. TRUBNERI.

DF Corpus scriptorum historiae
503 byzantinae
C6
v.48

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
